וִיהִי וַהֲוַת סְכוּם דְּבִרְתָּא שְׁיוּר בִּזְּתָא דְּבָזוּ עַמָּא דִּנְפַקוּ לְחֵילָא מִנְיַן עָנָא שִׁית 32
מְאָה וְשׁוּבְעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין : ובקר וְתוֹרֵי שׁוּבְעִין וּתְרֵין אַלְפִין : וחמרים 33 34
וַחֲמָרֵי שִׁתִּין וְחַד אַלְפִין : ונפש וְנַפְשָׁת אֱינָשָׁא מִן נְשַׁיָּא דְּלָא יְדָעוּ תַּשְׁמִישׁ 35
דְּכוּרָא כָּל נַפְשָׁתָא תְּלָתִין וּתְרֵין אַלְפִין : ותהי וַהֲוַת פַּלְגוּתָא חוּלַק גּוּבְרַיָּא דִּי 36
נְפַקוּ לְחֵילָא סְכוּם עָנָא תְּלַת מְאָה וּתְלָתִין וְשׁוּבְעָא אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה : ויהי
וַהֲוַת סְכוּם נְסִיבָא לִשְׁמָא דַּיְיָ מִן עָנָא שִׁית מְאָה שׁוּבְעִין וַחֲמֵשׁ : והבקר וסכום 37 38
תּוֹרֵי תְּלָתִין וְשִׁתָּא אַלְפִין וּסְכוּם נְסִיבַתְהוֹן לִשְׁמָא דַּיְיָ שׁוּבְעִין וּתְרֵין : וחמרים
וַחֲמָרֵי תְּלָתִין אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה וּסְכוּם נְסִיבַתְהוֹן לִשְׁמָא דַּיְיָ שִׁתִּין וְחַד : 39
ונפש וְנַפְשָׁת אֱינָשָׁא שִׁיתַּת עֲשַׂר אַלְפִין וּסְכוּם נְסִיבַתְהוֹן לִשְׁמָא דַּיְיָ תְּלָתִין 40
וּתְרֵין נַפְשָׁן : ויתן וִיהַב מֹשֶׁה יַת סְכוּם נְסִיבַת אַפְרָשׁוּתָא דַּיְיָ לְאֶלְעָזָר כַּהֲנָא 41
הֵיכְמָא דְּפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה : וממחצית וּמִפַּלְגוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי פַּלִּיג מֹשֶׁה מִן 42
גּוּבְרַיָּא דִּנְפַקוּ לְחֵילָא : ותהי וַהֲוַת סְכוּם פַּלְגוּת כְּנִשְׁתָּא מִן עָנָא תְּלַת מְאָה 43
וּתְלָתִין וְשׁוּבְעָא אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה : ובקר וּסְכוּם תּוֹרֵי תְּלָתִין וְשִׁית אַלְפִין : 44
וחמרים וּסְכוּם חֲמָרֵי תְּלָתִין אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה : ונפש וּבְנַת נְשָׁא שִׁתַּסַר 45 46
אַלְפִין : ויקח וּנְסֵיב מֹשֶׁה מִפַּלְגוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת דְּמִיתַּחַד חַד מִן חַמְשִׁין מִן 47
בְּנַת נְשָׁא וּמִן בְּעִירָא וִיהַב יַתְהוֹן לְלֵיוָאֵי נָטְרֵי מַטְּרַת מַשְׁכְּנָא דַּיְיָ הֵיכְמָא דְּפַקִּיד
יְיָ יַת מֹשֶׁה : ויקרבו וּקְרִיבוּ לְוָת מֹשֶׁה אִסְטְרַטִּיגִין דִּמְמַנַּן עַל אַלְפֵי חֵילָא רַבָּנֵי 48
אַלְפִין וְרַבָּנֵי מָאוָותָא : ויאמרו וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה עַבְדָּךְ קַבִּילוּ יַת סְכוּם גּוּבְרֵי 49
מְגִיחֵי קְרָבָא דִּי עִמָּנָא וְלָא שְׁגָא מִנָּנָא אֱינַשׁ : ונקרב וְקָרֵיבְנָא דּוֹרוֹנָא לִשְׁמָא 50
דַּיְיָ כֵּיוָן דִּמְסַר יְיָ יַת מִדְיָנָאֵי בִּידָנָא וּכְבַשְׁנָא
יַת אַרְעֲהוֹן וְיַת מְדִינַתְהוֹן וַהֲוֵינָא עָיְילִין
לְטַרְקְלִינֵיהוֹן וְחָמַיִין בְּנָתֵיהוֹן יָאָתָא
חַטִּייָתָא מְפַרְנְקָתָא וְכָל גְּבַר דַּהֲוָה
מַשְׁכַּח עֲלֵיהֶן מָנִין דִּדְהַב הֲוֵי שָׁרֵי
כְּלִילַיָּא מִן רֵישֵׁהוֹן קְדָשַׁיָּא מִן אוּדְנֵיהוֹן
קַטְלַיָּא מִן צַוְּורֵיהוֹן שֵׁירַיָּא מִן אֶדְרָעֵיהוֹן
עִזְקָתָא מִן אֶצְבְּעָתֵיהוֹן מָחוֹכַיָּא מִבֵּית
תְּדָיֵיהוֹן וּבְכָל דָּא חַס לַן לְמִיתְלֵי עֵינֵינַן
וְלָא אִסְתַּכַּלְנָן בְּחָדָא מִנְּהוֹן דְּלָא
לְמִחְיַיבָא בְּחָדָא מִנְּהֵין וְלָא נְמוּת
בְּמִיתוּתָא דְּמַיְיתִין בָּהּ רַשִׁיעַיָּא לְעָלְמָא
דְּאָתֵי וְדָא יִדְכַּר לַן לְיוֹם דִּינָא רַבָּא
לְמִכְפְּרָא עַל נַפְשָׁתָן קֳדָם יְיָ :

ירושלמי 50 וְקָרִיבְנָן יַת קוּרְבָּנָא דַּיְיָ
כַּד הֲוֵינָן עָלִין בְּבָתֵּיהוֹן דְּמַלְכַיָּא מִדְיָנָאֵי
וּבְקִיטוֹנֵי מִדְמְכֵהוֹן וַהֲוֵינָן חָמָן תַּמָּן
בְּנָתֵיהוֹן דְּמַלְכַיָּא מִדְיָנָאֵי יָאָן וּמְפַרְנְקָתָא
וַהֲוֵינָן נָסְבִין מִנְּהוֹן קוֹרְיַיָּא דְּדַהֲבָא מִן
רֵישֵׁיהוֹן וּקְדָשַׁיָּא מֵאוּדְנֵיהוֹן וְעִזְקַיָּא
מֵאֶצְבְּעָתְהוֹן וְעַגִילַיָּא מֵאֶדְרָעֵהוֹן וּמָעוֹכַיָּא
מִן בֵּית תְּדֵיהוֹן חַס לָן מֹשֶׁה רַבָּן לָא
אִסְתַּכַּל חַד מִנָּן בְּחָדָא מִנְּהוֹן וְלָא
אִתְיַחַד חַד מִנָּן בְּחָדָא מִנְּהוֹן דְּלָא נֶהֱוֵי
שׁוּתָּף עִמָּהּ בְּגֵיהִנָּם לְעָלְמָא דְּאָתֵי הִיא
תְּקוּם לָן בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא לְכַפָּרָא עַל
נַפְשָׁתְנָא קֳדָם יְיָ :

Et fuit numerus prædæ reliquæ direptionis, quam diripuerunt populus 32
qui exierunt ad prælium, numerus ovium ſexcenta & ſeptuaginta
& quinque millia: Boum verò ſeptuaginta & duo millia: Aſinorum 33
ſexaginta & unum millia: Animarum quoque humanarum ex 34
mulieribus quæ non cognoverant concubitum maſculi, omnium inquam 35
animarum triginta & duo millia. Et fuit dimidia pars virorum qui 36
exierunt ad bellum, numerus ovium, trecenta & triginta & ſeptem
millia, & quingentæ. Et fuit numerus cenſus nomini Domini ex 37
ovibus, ſexcentæ ſeptuaginta & quinque. Numerus autem boum triginta 38
& ſex millia: numerus verò cenſus eorum nomini Domini ſeptuaginta
& duo. Aſinorum autem triginta millia & quingenti: & numerus 39
cenſus eorum nomini Domini ſexaginta & unus. Et animarum 40
hominis ſedecim millia: numerus autem cenſus eorum nomini Domini
triginta & duæ animæ. Et dedit Moſes numerum cenſus ſeparationis 41
Domini Eleazari ſacerdoti, ſicut præceperat Dominus Moſi. Et de 42
media parte filiorum Iſrael, quam diviſit Moſes de viris qui egreſſi
fuerant ad bellum: Et fuit numerus dimidiæ partis multitudinis ex 43
ovibus trecenta & triginta & ſeptem millia, & quingentæ: Boum verò 44
numerus triginta & ſex millia: Et numerus aſinorum triginta millia 45
& quingenti: Et mulierum ſedecim millia. Et accepit Moſes 46
de media parte filiorum Iſrael, illius *ſcilicet* quod captum fuerat, unum 47
ex quinquaginta, tam de hominibus quàm de pecoribus, & dedit ea Levitis
cuſtodientibus cuſtodiam tabernaculi Domini quemadmodum præceperat
Dominus Moſi. Et acceſſerunt ad Moſem milites qui conſtituti 48
erant ſuper millia exercitus, tribuni, & centuriones. Et dixerunt 49
Moſi; Servi tui acceperunt ſummam virorum bellicoſorum qui nobiſcum
fuerunt, & non deſideratur ex nobis quiſquam. Itaque offerimus 50
munus nomini Domini, quandoquidem tradidit Dominus Madianitas in manus noſtras, & ſubegimus terram eorum & provincias eorum, & ingrediebamur in cubicula eorum, & vidimus illic filias ipſorum pulchras, teneras & delicatas, & omnis vir qui inveniebat ſuper eas vaſa aurea, ſolvebat coronas ex capitibus, inaures ex auribus earum, murenulas ex collo earum, armillas ex brachiis ipſarum, annulos ex digitis ipſarum, ornamenta pectoris de medio mammarum earum; & propter hoc omne abſit à nobis ut elevaremus oculos noſtros ad illas, neque contemplati ſumus unam ex illis, ut peccaremus in una ex illis, ne moreremur morte qua moriuntur improbi in ſeculo venturo: & hoc ſit nobis in memoriam in die judicii magni, ad expiandum pro animabus noſtris coram Domino.

Hieroſ. 50 *Itaque obtulimus oblationem Domini, quando ingrediebamur domos regum Madianitarum, & cubicula ſomni eorum, & videbamus ibi filias regum Madianitarum pulchras & delicatas, & auferebamus ab illis coronas aureas ex capitibus earum, & inaures ex auribus earum, & annulos ex digitis, & armillas ex brachiis earum. & ornamenta ex pectoribus earum: abſit à nobis, Moſes doctor noſter: non aſpexit unus ex nobis unam ex illis, neque conjunctus eſt unus ex nobis cum una ex illis. ne ſocietatem haberemus cum ea in Gehenna. In ſeculo venturo illud ſerviet nobis in die magni judicii, ad expiandum pro animabus noſtris coram Domino.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* بود آن تاراج باقي آن غارت آنچه غارت كردند قومي آن سپاه [گوسپند] شش صد و هفتاد 32
وپنج هزار * وگاو هفتاد و دو هزار * وخرها شست و يك هزار * وجاني آدم از آن زنان آنچه نه 33 34 35
دانستند خسپشي نرينه [همه جان] سي و دو هزار * بود آن نيمه بخشي آن بيرون آيان در سپاه 36
شماري آن گوسپند سه صد وسي وهفت هزار و پانصد * بود آن خراج ײ از آن گوسپند 37
شش صد وهفتاد وپنج * وگاو سي وشش هزار وخراج ايشان ײ هفتاد ودو * وخرها سي 38 39
هزار وپانصد وخراجي ايشان ײ شست ويك * وجاني آدم شانزده هزار وخراجي ايشان ײ 40
سي ودو جان * بداد مشه مر خراجي جداكرد : بالعزر آن كهن چون آنچه فرمود 41
ײ مر مشه * واز بخشي پسراني يسرال آنچه بخش كرد مشه از آن مردمان آن سپاه كنان 42
* بود بخشي آن جماعت از آن گوسفند سه صد وسي وهفت هزار وپانصد * وگاو سي 43 44
وشش هزار * وخرها سي هزار وپانصد * وجاني آدم شانزده هزار * بستاند مشه از بخشي 45 46
پسراني يسرال مر آن گرفته يك از آن پنجاه از آن آدم واز آن چهارپا بداد ايشانرا بلويان 47
نگاه داراني [نگاه] داشتي مسكني ײ چون آنچه فرمود ײ مر مشه * نزديك شدند بمشه 48
آن گماشتگان آنچه بهزاراني سپاه اميراني آن هزاران واميراني آن صدها * گفتند 49
بمشه بندگاني تو بشمردند مر سري مردمان آن كارزار آنچه در دستي ايما ونه
كم آمد ازو مردي * نزديك آورديم مر قرباني ײ مردي آنچه بيافت پيراهي طلا خلخال 50
ودستوانه وانگشترين وطوق وشنف بكفارت خواستن ابر جانهاي ايما بپيشي ײ *

Et *fuit ſpolium*, *reliquum* ſcil. 32
prædæ quam prædati ſunt populus
exercitûs, ovium ſexcenta & ſeptuaginta
& quinque millia, 33
Et boum ſeptuaginta & duo
millia, *Et aſinorum ſexaginta* 34
& unum millia: Et animæ hominis, 35
mulierum quæ non cognoverant
concubitum maris, omnes inquam *animæ, triginta ac*
duo millia. Fuit autem dimidium, 36
portio egredientium in exercitum,
numerus ovium trecenta
millia, & triginta ac ſeptem millia,
& quingentæ. Fuitque cenſus 37
pro Domino ex ovibus, ſexcentæ
ac ſeptuaginta & quinque.
Et boum triginta ac ſex millia: 38
& cenſus eorum Domino, ſeptuaginta
& duo. Et aſinorum triginta 39
millia et quingenti: & cenſus
eorum Domino, ſexaginta ac unus.
Et animarum hominum, ſedecim
millia: cenſus verò eorum Domino, 40
triginta ac duæ animæ. Deditque 41
Moſheb cenſum ſeparationis
Domini ipſi Eleazar ſacerdoti,
quemadmodùm præceperat Dominus
Moſheb. Et de portione filiorum 42
Iſrael, quam partitus eſt
Moſheb à viris militantibus: (Fuit 43
autem portio congregationis de
ovibus, trecenta & triginta ac ſeptem
millia, & quingentæ: Et 44
boum triginta & ſex millia. Et 45
aſinorum triginta millia, & quingenti:
Et animarum hominum 46
ſedecim millia:) Tulit inquam 47
Moſheb de portione filiorum Iſrael
demptum unum è quinquaginta
ex hominibus & ex quadrupedibus,
& dedit ea Levitis cuſtodientibus
cuſtodiam tabernaculi Domini,
quemadmodum præceperat Dominus
Moſheb. Et appropinquârunt 48
ad Moſheb præfecti qui ſuper
millia exercitûs, principes
millium & principes centum: Dixerûntque 49
ad Moſheb; Servi tui
computârunt ſummam virorum bellatorum
qui ſub manu noſtra, &
non defuit ex eis quiſquam: Itaque *attulimus oblationem Domino quiſque quod invenit. vaſa aurea, periſcelides*, 50
& armillas, & dactylia, & torques, & inaures, ad expiationem petendam pro animabus noſtris coram Domino.

וִיקַח וּנְסֵיב מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר כַּהֲנָא יַת דַּהֲבָא מִנְּהוֹן כָּל מָאן דְּעוּבָדָא : ויהי וַהֲוָה 51
סְכוּם כָּל דְּהַב אַפְרָשׁוּתָא דְּאַפְרָשׁוּ לִשְׁמָא דַּיְיָ שִׁיתְּסַר אַלְפִין וּשְׁבַע מְאָה וְחַמְשִׁין 52
סִלְעִין מִן רַבָּנֵי אַלְפִין וּמִן רַבָּנֵי מָאוָותָא : אנשי גּוּבְרִין דְּחֵילָא בָּזוּ גְּבַר לְנַפְשֵׁיהּ : 53
ויקח וּנְסֵיב מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר כַּהֲנָא יַת דַּהֲבָא מִן רַבָּנֵי אַלְפִין וּמָאוָותָא וְאַיְיתִיאוּ 54
יָתֵיהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דּוּכְרָנָא טָבָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ :

לב

ומקנה רב וּבְעִירֵי סַגְיָא הֲווֹן לִבְנֵי רְאוּבֵן 1
וְלִבְנֵי גָד תַּקִּיף לַחֲדָא וַחֲמוֹן יַת אַרְעָא
דְּמִכְוָור וְיַת אֲרַע גִּלְעָד וְהָא אַתְרָא אֲתַר
כְּשַׁר לְבֵית בְּעִיר : ויבאו וַאֲתוֹ בְנֵי גָד וּבְנֵי 2
רְאוּבֵן וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה וּלְאֶלְעָזָר כַּהֲנָא
וּלְרַבְרְבֵי כְּנִשְׁתָּא לְמֵימַר : עטרות
מַכְלֶלְתָּא וּמַדְבְּשְׁתָּא מִכְוָור וּבֵית נִמְרֵי 3

ירושלמי 1 וְחָמוֹן יַת אַרְעָא דְּמַכְוָר
וְיַת אַרְעָא דְּגִלְעָד וְהָא אַתְרָא אֲתַר דִּנְכְסִין
הִיא : 3 מַכְלַלְתָּא מַדְבַּשְׁתָּא וּמַכְוָר וּבֵית
נִמְרִין וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן :
מקנה 4 נִכְסִין : 7 וְלָמָּה תְתַבְּרוּן :
9 וּסְלִיקוּ עַד סְגוּלָה וַחֲמוֹן יַת אַרְעָא :

וּבֵית חוּשְׁבָּנֵי מַעֲלַת מְדָא שִׂירָן וּבֵית קְבוּרְתֵּיהּ דְּמֹשֶׁה וּבְעוֹן : הארץ אַרְעָא 4
דְּכַבֵּשׁ יְיָ וּמְחָא יַתְבָהָא קֳדָם כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֲרַע כָּשַׁר לְבֵית בְּעִיר הִיא
וּלְעַבְדָּךְ אִית בְּעִיר : ויאמרו וַאֲמָרוּ אִין אַשְׁכַּחְנָא רַחֲמִין קֳדָמָךְ תִּתְיְהֵב אַרְעָא 5
הָדָא לְעַבְדָּךְ לְאַחְסָנָא לָא תַעְבְּרִנָּנָא יַת יוֹרְדְּנָא : ויאמר וַאֲמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי 6
גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן הַאֲחֵיכוֹן יֵיתוּן לִקְרָבָא וְאַתּוּן תֵּיתְבוּן הָכָא : ולמה וּלְמָא 7
תְבַטְּלוּן רַעֲוַות בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמֶעְבַּר לְאַרְעָא דִּיהַב לְהוֹן יְיָ : כה הֵיכְדֵין 8
עֲבָדוּ אֲבָהַתְכוֹן כַּד שְׁלָחִית יַתְהוֹן מֵרְקַם גֵּיעָא לְמֶחְמֵי יַת אַרְעָא : ויעלו
וּסְלִיקוּ עַד נַחְלָא דְּאַתְכְּלָא וַחֲמוֹן יַת אַרְעָא וּבַטִּילוּ רְעוּת לִיבָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּגִין 9
דְּלָא לְמֵיעַל לְאַרְעָא דִּיהַב לְהוֹן יְיָ : ויחר וּתְקֵיף רוּגְזָא דַּיְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא 10
וְקַיֵּים לְמֵימַר : אם יראו אִין יֶחְמוֹן גּוּבְרַיָּא דִּסְלִיקוּ מִמִּצְרַיִם מִבַּר עֶשְׂרִין 11
שְׁנִין וּלְעֵילָא יַת אַרְעָא דְּקַיְימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אֲרוּם לָא שְׁלִימוּ
בָּתַר דַּחַלְתִּי : בלתי אֱלָהֵן כָּלֵב בַּר יְפוּנֶּה קְנִיזָאָה וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן אֲרוּם שְׁלִימוּ 12
בָּתַר דַּחַלְתָּא דַּיְיָ :

Et accepit Moſes & Eleazar ſacerdos aurum ab illis, omne vas fabrefactum. 51
Et fuit ſumma omnis auri ſeparationis, quam ſeparaverunt 52
nomini Domini ſedecim millia & ſeptingenti & quinquaginta
ſicli, à tribunis & centurionibus. Viri exercitus enim rapuerunt quiſque 53
pro ſe. Et accepit Moſes & Eleazar ſacerdos aurum à tribunis & 54
centurionibus: & adduxerunt illud in tabernaculum fœderis, in monumentum
bonum filiis Iſrael coram Domino.

CAP. XXXII.

Porrò pecora multa erant filiis 1
Ruben & filiis Gad, plurima nimis:
& viderunt terram Makvar & terram
Gilead, & ecce locus ille aptus
erat pro pecoribus. Et venerunt 2
filii Gad & filii Ruben, & dixerunt
Moſi & Eleazari ſacerdoti, & principibus
congregationis, dicendo:
Maklelta & Madbeſchta, Mikvar & 3
Bethnimre, & Bethcuſchbane, Maalath
Meda, Scheran, & domus
ſepulchri Moſis, & Beon: Terra 4
quam ſubegit Dominus, & percuſſit habitatores ejus coram congregatione
Iſrael, terra apta pro pecoribus eſt: & ſervis tuis ſunt pecora.
Dixerunt ergò; Si invenimus miſerationes coram te, detur terra illa 5
ſervis tuis in hæreditatem, ne tranſire facias nos Jordanem. Et dixit 6
Moſes filiis Gad & filiis Ruben; Numquid fratres veſtri ibunt ad
prælium, & vos ſedebitis hic? Et quare diſſolvitis voluntatem filiorum 7
Iſrael, quominus tranſeant in terram quam dedit illis Dominus? Sic 8
fecerunt patres veſtri quando miſi eos de Rekam Geah ad videndum
terram: Et aſcenderunt uſque ad vallem Athchela, & viderunt terram, 9
& abſtulerunt voluntatem cordis Iſrael, ut non ingrederentur
terram quam dederat illis Dominus. Et iratus eſt furor Domini die 10
illo, & juravit, dicendo: Si videbunt viri illi qui aſcenderunt de 11
Ægypto, ab eo qui natus eſt viginti annos & ſupra, terram quam
juravi Abraham, Iſaac, & Jacob; eò quòd non impleverunt poſt timorem
meum: Præter Caleb filium Jephune Kenizzæum, & Joſua 12
filium Nun; quoniam perfectè impleverunt poſt cultum Domini.

Hieroſ. 1. *Et viderunt terram Mikvar & terram Gilead, & ecce locus ille locus opum erat.* 3. *Maklalta, Madbeſchta, & Makvar, & Bethnimrin, & Cheſbon, & Elhale, & Schebam, & Nebo. & Behan,* 4. *Opes.* 7. *Et cur frangetis?* 9. *Et aſcenderunt uſque ad Segbola, & viderunt terram.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* بستاند مشه والعزر آن كهن مر آن طلا از نزدي ايشان همه پيرايهاي عمل * بود 51 52
همه طلاي آن جداكرد آنچه جدا كردند ײ شانزده هزار وهفت صد مثقال وپنجاه
مثقال از نزدي اميراني آن هزاران واز نزدي اميراني آن صدها * مردمان آن سپاه غارت 53
كردند مرد باو * بستاند مشه والعزر آن كهن مر آن طلا از نزدي اميراني آن هزاران 54
وآن صدها بياوردند اوبرا بخيمهي وعده ياد كرد بپسراني يسرال بپيشي ײ *

* فصل سي دوم *

* ورمهي بسيار بود بپسراني راوبن وبپسراني جد قوي بغايت بديدند مر زميني يعزر 1
ومر زميني جلعد واينك آن جا جايي رمه * بيامدند پسراني جد وپسراني راوبن 2
گفتند بمشه وبالعزر آن كهن وبمهتراني آن جماعت بگفتن * عطروت وديبن 3
ويعزر ونمره وحسبون والعله وشبم ونبو وبعن * آن زمين آنچه بزد ײ بپيشي 4
جماعتي يسرال زميني رمه است آن وببندگاني تو رمه * گفتند اگر بيافتيم جاه در 5
چشماني تو داده شود مر آن زمين آن اين ببندگاني تو باحسنتا نه گذراني ايمارا مر آن
يردن * گفت مشه بپسراني جد وبپسراني راوبن ها براداني شما بيايند بكارزار وشما 6
بنشينيد اينجا * وچرا آزاريد مر دلي پسراني يسرال از گذشتن بآن زمين آنچه 7
بداد بايشان : * همچنين بكردند پدراني شما در فرستادني من ايشانرا از قدش 8
برنع بديدن مر آن زمين * بر آمدند تا نحل اشكول وبديدند مر آن زمين و 9
وآزردند مر دلي پسراني يسرال بي آمدن بآن زمين آنچه بداد بايشان : * گرم شد 10
خشمي ײ در روزي آن او سوگند خورد بگفتن * اگر ببينند آن مردماني آن بر آيان 11
از مصر از قدري بيست سال و بالا مر آن زمين آنچه سوگند خوردم بابرهم بيصحق
وبيعقوب كه نه تمام بودند پسي من * بجز كلب بن يفنه آن قنيزي ويهوشع بن 12
نون كه تمام بودند پسي ײ *

Et *accepit Moſheb & Eleazar* 51
ſacerdos aurum ab illis, omnia
vaſa operis. Fuitque omne aurum 52
ſeparationis quod ſeparârunt
Domino, ſedecim millia, & ſeptingenti
ſicli & quinquaginta ſicli,
à principibus millium & à principibus
centum. (Viri namque 53
exercitûs prædati fuerant quiſque
ſibi.) Accepit inquam *Moſheb &* 54
Eleazar ſacerdos aurum à principibus
millium & centenorum, intulerûntque
illud in tentorium conventûs
in memoriale filiis Iſrael
coram Domino.

CAP. XXXII.

E*T greges multi fuerunt filiis* 1
Reuben, & filiis Gad valdè admodùm:
viderúntque terram Jaazer
& terrã Gilead, et en erat ille locus
locus gregum. Venientes igitur *filii* 2
Gad & filii Reuben, dixerunt ad
Moſheb, & ad Eleazar ſacerdotẽ,
& ad principes congregationis, dicendo;
Ataroth, & Dibon, & 3
Jaazer, & Nimrah, & Heſhbon,
& Elealch, & Shebam, & Nebo,
& Beon: Terra quam percuſſit 4
Dñs aute congregatione Iſrael, terra
gregũ eſt, & ſervis tuis ſunt greges:
Dixerunt inquam; *Si aſſecuti ſumus* 5
honorem in oculis tuis, detur
terra hæc ſervis tuis in poſſeſſionem:
ne traducas nos trans Jarden.
Dixit autem Moſheb ad filios 6
Gad & filios Reuben; Num
fratres veſtri pergent ad bellum,
vos verò ſedebitis hic? Et quare 7
infeſtatis cor filiorum Iſrael, ne
tranſeant ad terram quam dedit
eis Dominus? Sic fecerunt patres 8
veſtri quando miſi eos de Cadeſh
Barnea ad videndum terram iſtam.
Aſcenderunt namque *ad Nahal* 9
Eſhcbol, & viderunt terram, poſteà
infeſtârunt cor filiorum Iſrael,
ne pergerent ad terram quam dederat
eis Dominus. Unde *excandefactâ* 10
irâ Domini in die illo,
juravit, dicendo; Si videbunt 11
homines aſcendentes ex Ægypto,
ab ætate viginti annorum & ſuprà,
terram de qua juravi Abraham,
Iſhac, & Jaacob: quia
perfecti non fuerunt poſt me.: Præter 12
Chaleb filius Jephunneh Cenizæum,
& Jehoſhua filium Nun,
quia perfecti fuerunt poſt Dominum.

S ſ

ויחר אף וּתְקֵיף רוּגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וְטַלְטְלִינוּן בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין עַד דְּסַף 13
כָּל דָּרָא דְּעָבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ :
והנה וְהָא קַמְתּוּן בָּתַר אֲבָהָתְכוֹן תַּלְמִידֵי 14
גּוּבְרַיָּא חַיָּיבַיָּא לְמוֹסְפָא תוּב עַל תְּקוֹף
רוּגְזָא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל : כי־תשובון אֲרוּם תְּתוּבוּן מִבָּתַר דַּחַלְתֵּיהּ וְיוֹסֵף תּוּב 15
לְאוֹחָרוּתְהוֹן בְּמַדְבְּרָא וּתְחַבְּלוּן לְכָל עַמָּא הָדֵין : ויגשו וְקָרִיבוּ לְוָותֵיהּ 16
וְאָמְרוּ דִּירִין דְּעָאן נִבְנֵי לִבְעִירָנָא הָכָא וְקִירְוִין לְטַפְלָנָא : ואנחנו וַאֲנַחְנָא 17
נִזְדָּרֵז מִבְעִין בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
דְּנָעִילִינוּן לְאַתְרְהוֹן וְיִתְבוּן טַפְלָנָא
בְּקִרְוֵי חַקְרָא מִן קֳדָם יָתְבֵי אַרְעָא :

ירושלמי 14 תִּסְגוּן גוּבְרִין חַיָּבִין לְמִסְפָּה עוֹד עַל תְּקוֹף רוּגְזָא :

ירושלמי 17 בְּקִרְוִין תְּלִילִין מִן קֳדָם דָּמְרֵי אַרְעָא :

לָא נְתוּב לְבָתָנָא עַד דְּיַחְסְנוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר אַחְסַנְתֵּיהּ : כי אֲרוּם 18
19 לָא נַחְסִין עִמְּהוֹן מֵעִיבְרָא לְיוֹרְדְּנָא וּלְהָלָא אֲרוּם מְטַת אַחְסַנְתָּנָא לָנָא מֵעִבְרָא
דְּיוֹרְדְּנָא מַדִינְחָא : ויאמר וַאֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה אִין תַּעַבְדוּן יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין 20
אִין תִּזְדָּרְזוּן קֳדָם עַמָּא דַיְיָ לְאַגָּחָא קְרָבָא : ועבר וְיִעִיבַר לְכוֹן כָּל דִּמְזָרֵז יַת 21
יוֹרְדְּנָא קֳדָם עַמָּא דַיְיָ לְאַגָּחָא קְרָבָא עַד דִּיתָרֵךְ יַת בַּעֲלֵי דְּבָבוֹי מִן קֳדָמוֹי :
ונכבשה וְתִתְכְּבֵשׁ אַרְעָא קֳדָם עַמָּא דַיְיָ וּמִן בָּתַר כְּדֵין תְּתוּבוּן וּתְהוֹן זַכָּאִין 22
מִן קֳדָם יְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וּתְהֵי אַרְעָא הָדָא לְכוֹן לְאַחְסָנָא קֳדָם יְיָ : ואם
וְאִין לָא תַעַבְדוּן יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין הָא חַבְתּוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן וּדְעוּ חוֹבַתְכוֹן 23
דְּתֶאֱרַע יָתְכוֹן : בנו בְּנוֹ לְכוֹן קוּרְוִין 24
לְטַפְלְכוֹן וְדִירִין לְעָנְכוֹן וּדְנָפִיק מִפּוּמְכוֹן
תַּעַבְדוּן : ויאמר וַאֲמָרוּ בְּנֵי גָד וּבְנֵי 25
רְאוּבֵן בְּאַסְכָּמוּתָא חָדָא לְמֹשֶׁה לְמֵימַר

ירושלמי 24 בְּנוֹ לְכוֹן קִרְוִין לְטַפְלְכוֹן וְדִירִין לְעָנְכוֹן וּמַה דְּנָפַק מִפּוּמְכוֹן תַּעַבְדוּן :

עַבְדָךְ יַעַבְדוּן כָּל דְּרִבּוֹנִי מְפַקֵּיד : טפנו טַפְלָנָא נְשָׁנָא גֵּיתָנָא וְכָל 26
בְּעִירָנָא יְהוֹן תַּמָּן בְּקוּרְוֵי גִלְעָד : ועבדיך וְעַבְדָךְ יְעִיבְרוּן כָּל דִּמְזָרֵז חֵילָא 27
קֳדָם עַמָּא דַיְיָ לִקְרָבָא הֵיכְמָא דְּרִבּוֹנִי מְמַלֵּיל : ויצו וּפַקִּיד עֲלֵיהוֹן 28
מֹשֶׁה יַת אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וְיַת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְיַת רֵישֵׁי אֲבָהַת שִׁבְטַיָּא לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל :

Iratúſque eſt furor Domini in Iſraelem, & migrare fecit eos per deſertum quadraginta annis, donec conſumeretur univerſa generatio quæ fecerat quod malum eſt coram Domino. 13 Et ecce ſurrexiſtis poſt patres veſtros diſcipuli virorum peccatorum, ad addendum adhuc ſuper iram furoris Domini contra Iſrael. 14 Si retrocedatis à cultu ejus, ille addet remorari eos in deſerto: atque ita perdetis totum populum iſtum. 15 Acceſſerúntque ad eum, & dixerunt; Caulas ovium ædificabimus pecoribus noſtris hîc, & urbes pro parvulis noſtris. 16 Nos autem armabimur expediti in medio filiorum Iſrael, donec introduxerimus eos ad locum ſuum: interea habitabunt pueri noſtri in civitatibus munitis à facie habitatorum terræ. 17 Non revertemur in domos noſtras, donec poſſideant filii Iſrael quiſque hæreditatem ſuam. 18 Quoniam non poſſidebimus cum illis trans Jordanem & ultra: quoniam pervenit hæreditas noſtra nobis citra Jordanem ad Orientem. 19 Et dixit illis Moſes; Si feceritis rem hanc, ſi armati inceſſeritis ante populum Domini ad prælium: 20 Et tranſierit ex vobis quiſquis armatus eſt Jordanem ante populum Domini ad ineundum prælium, donec expellat inimicos ſuos à facie ſua: 21 Et ſubacta fuerit terra coram populo Domini, poſtea revertemini & eritis innocentes à facie Domini & Iſrael, & erit hæc terra vobis in hæreditatem coram Domino. 22 Quòd ſi non feceritis rem hanc, ecce peccâſtis coram Domino Deo veſtro: & cognoſcetis peccatum veſtrum quod eveniet vobis. 23 Ædificate vobis urbes pro pueris veſtris, & caulas pro gregibus veſtris: & quod egreſſum eſt ex ore veſtro faciatis. 24 Et dixerunt filii Gad & filii Ruben uno conſenſu Moſi, dicendo; Servi tui facient quicquid dominus meus præceperit. 25 Pueri noſtri, uxores noſtræ, greges noſtri, & omnia pecora noſtra erunt ibi in civitatibus Gilead. 26 Servi autem tui tranſibunt, quicunque armatus eſt ad militiam, ante populum Domini ad bellum, quemadmodum dominus meus loquitur. 27 Et præcepit propter eos Moſes Eleazar ſacerdoti, & Joſue filio Nun, & capitibus patrum tribuum filiorum Iſrael. 28

Hieroſ. 14. *Multiplicâſtis viros peccatores, addendo adhuc ad iram furoris.*

Hieroſ. 17. *In civitatibus munitis à facie dominorum terræ.*

Hieroſ. 24. *Ædificate vobis civitates pro pueris veſtris, & caulas pro ovibus veſtris: & quod exiit ex ore veſtro faciatis.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* گرم شد خشمي : در يسرال و سرگردان كرد ايشانرا در بيابان چهل سال تا تمام شدني 13
همه آن عصري آن كنا آن بد در نظرهاي : * واينك بر خاستيد بدلي پدراني شما تربيت 14
كردهي مردماني خطاكاران بافزودن نيز ابر گرمي خشمي : بيسرال * كه باز گرديد 15
از پسي او وبيفزايد نيز برها كردني او در بيابان و تباهي كنيد بهمه آن قومي آن اين *
* نزديك شدند باو و گفتند حظيرهاي گوسپند آبدان كنيم برمهي ايما اينجا وشهرها 16
بطفلاني ايما * وايما جريده باشيم مبارزان ببيشي پسراني يسرال تا آنكه الا آوردني ايشان بجاي 17
ايشان و بنشيند طفلاني ايما در شهرهاي آن قلعه از جهتي نشينداني آن زمين *
* نه باز گرديم بخانهاي ايما تا احسنتا گرفتن پسراني يسرال مردي احسنتايي 18
او * كه نه احسنتا گيريم اوازي ايشان از گذر بيردن و آن سوو 19
كه بيامد احسنتاي ايما بايما از گذري آن يردن بمشرق * گفت بايشان 20
مشه اگر بكنيد مر آن سخن آن اين اگر جريده باشيد ببيشي : بكارزار * وبگذرد بشما همه 21
جريده مر آن يردن ببيشي : تا راندني او مر دشمناني او از پيشي او * وبگيريم آن زمين 22
ببيشي : وپس باز گرديد وباشيد آزادان از : و از يسرال وباشد آن زمين آن اين بشما
باحسنتا ببيشي : * واگر نه كنيد همچنين اينك خطا كرديد به : وبدانيد خطاي 23
شما آنچه بيابد شمارا * آبدان كنيد بشما شهرها بطفلاني شما وحظيرها بگوسپنداني 24
شما و آن بيرون آيا از دهاني شما بكنيد * گفت پسراني جد و پسراني راوبن بمشه [بگفتن بندگاني 25
تو] بكنند چون آنچه خداوندي من فرمايا * طفلاني ايما زناني ايما رمهي ايما و همه چهارپاياني 26
ايما باشند آنجا در شهرهاي آن جلعد * وبندگاني تو بگذرند همه جريدهي سپاه ببيشي : 27
بكارزار چون آنچه خداوندي من سخن گويا * بفرمود بايشان مشه مر العزر آن كهن و مر يهوشع 28
بن نون و مر سروراني پدراني آن قبيلها بپسراني يسرال *

Et excandefacta eſt ira Dñi in Iſrael, & confuſos reddidit illos in deſerto quadraginta annis, donec conſumeretur tota ætas illa, quæ fecerat malum in conſpectibus Domini. 13 *Et en ſurrexiſtis pro patribus veſtris, educatio hominum peccatorum, ad addendũ adhuc ad excandeſcentiam iræ Domini contra Iſrael.* 14 *Quòd ſi reverſi fueritis à poſt eum, tum addet adhuc relinquere illum in deſerto; & corrumpetis univerſum populum hunc.* 15 *Acceſſerúntque ad eum, & dixerunt; Septa ovium ædificabimus gregibus noſtris hic, & urbes parvulis noſtris.* 16 *Nos verò expediti erimus accincti ante filios Iſrael, uſquequò adduxerimus eos ad locum ſuum: & ſedebunt infantes noſtri in urbibus caſtellatis, propter habitatores terræ.* 17 *Non revertemur ad domos noſtras, donec hæreditariò accipiant filii Iſrael, quiſque hæreditatem ſuam.* 18 *Non enim hæreditatem accipiemus cum eis ultra tranſitum Jarden, & eo latere: quòd evenerit hæreditas noſtra nobis cis tranſitum Jarden ad Orientem.* 19 *Dixit illis Moſheh; Si præſtiteritis verbum hoc, ſi expediti fueritis coram Domino ad bellum:* 20 *Et tranſierit ex vobis omnis expeditus* ipſum *Jarden ante Dominum, donec expulerit inimicos ſuos à præſentia ſua,* 21 *Et ceperimus terram coram Domino: tum poſteà revertemini, eritiſque liberi à Domino & ab Iſrael; & erit terra iſta vobis in poſſeſſionem coram Domino.* 22 *Quòd ſi non feceritis ſic, en peccatum commiſiſtis in Dominum, & cognoſcetis peccatum veſtrum quod inveniet vos.* 23 *Ædificate vobis urbes pro parvulis veſtris, & ſepta pro ovibus veſtris, & quod egreſſum eſt ex ore veſtro, præſtate.* 24 *Reſponderunt filii Gad & filii Reuben ipſi Moſheh, dicendo; Servi tui facient quemadmodum dominus meus præcipit.* 25 *Parvuli noſtri, uxores noſtræ, greges noſtri, & omnes quadrupedes noſtræ erunt ibi in urbibus Gilead:* 26 *Servi autem tui tranſibunt, omnis expeditus ad exercitum coram Domino ad bellum, quemadmodùm dominus meus loquitur.* 27 *Et præcepit de eis Moſheh ipſi Eleazar ſacerdoti & Jehoſhua filio Nun, & capitaneis patrum tribuum filiorum Iſrael:* 28

ויאמר וַאֲמַר לְהוֹן מֹשֶׁה אִין יְעִיבְרוּן בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן עִמְּכוֹן יַת יוֹרְדְּנָא 29
כָּל דִּמְזָרֵז לִקְרָבָא קֳדָם עַמָּא דַיְיָ וְתִתְכְּבֵשׁ אַרְעָא קֳדָמֵיכוֹן וְתִתְּנוּן לְהוֹן יַת
אֲרַע גִּלְעָד לְאַחְסָנָא : ואם וְאִין לָא יְעִיבְרוּן מְזָרְזִין עִמְּכוֹן וְיַחְסְנוּן בֵּינֵיכוֹן 30
בְּאַרְעָא דִּכְנָעַן : ויענו וַאֲתִיבוּ בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַאֲמָרוּ יַת כָּל דִּמַלֵּיל יְיָ 31
לְעַבְדָךְ הֵיכְדֵין נַעֲבֵיד : נחנו נַחְנָא נְעִיבַר מְזָרְזִין קֳדָם עַמָּא דַיְיָ לְאַרְעָא 32
דִּכְנָעַן וְעִמָּנָא אֲחִידַת אַחְסַנְתָּא מֵעִיבְרָא לְיוֹרְדְּנָא : ויתן וִיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה 33
לִבְנֵי גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן וּלְפַלְגּוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף יַת מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא
דֶּאֱמוֹרָאֵי וְיַת מַלְכוּת עוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנַן אַרְעָא לְקוּרְוָיהָא בִּתְחוּמֵי קוּרְוֵי אַרְעָא
חֲזוֹר חֲזוֹר : ויבנו וּבְנוֹ בְּנֵי גָד יַת 34
מַדְבַּשְׁתָּא וְיַת מַכְלַלְתָּא וְיַת לְחַיַּית :
ואת וְיַת מַכְלָלַת שׁוֹפָנָא וְיַת מִכְוָור 35
גְּרַמְתָּא : ואת וְיַת כְּרַכָּא תַּקִּיפָא 36

ירושלמי 34 וּבְנוֹ בְּנֵי גָד יַת דְּבֶשְׁתָּא וְיַת מַכְלַלְתָּא וְיַת לְחַיְירַת : 35 וְיַת מַכְלַלְתָּא דְשׁוֹפָן וְיַת מַכְוַר וְיַת יָגְבְּהָה :

בְּבֵית נִמְרִין וְיַת בֵּית הָרָן קוּרְוֵי חַקְרָא גְּדִירִין דְּעָאן : ובני וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּנוֹ 37
יַת בֵּית חוּשְׁבָּנֵי וְיַת מַעֲלַת מְרָא וְיַת קַרְתָּא דִּתְרֵין שׁוּקָהָא מְכַבְּשַׁן בְּמַרְמִירָא
הִיא בִּירֵישָׁא : ואת נבו וְיַת בֵּית קְבוּרְתֵּיהּ דְּמֹשֶׁה וְיַת קַרְתָּא דְּבָלָק דְּפַגַּרוּ 38
מִתַּמָּן טָעֲוַות פְּעוֹר בְּמָדוֹר בֵּית בַּמְסַיָּא וְיַת קַרְתָּא דְּמַקְפָן שׁוּרָהָא גְּלִיף שְׁמָהַת
גִּיבָּרָהָא וְיַת שִׁירָן וּבָתַר דִּבְנִינוּן קְרוֹ לְהוֹן שְׁמָהַן כְּשׁוּם גּוּבְרַיָּא דִּבְנוֹנוּן :
וילכו וַאֲזָלוּ בְּנֵי מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לְגִלְעָד וְכַבְשׁוּהָ וְתָרִיכוּ יַת אֱמוֹרָאֵי דִּבְהּ : 39
40 ויתן וִיהַב מֹשֶׁה יַת גִּלְעָד לְמָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה וִיתֵיב בַּהּ : ויאיר וְיָאִיר בַּר 41
מְנַשֶּׁה אֲזַל וּכְבַשׁ יַת כּוּפְרָנֵיהוֹן וּקְרָא יַתְהוֹן כּוּפְרָנֵי יָאִיר : ונבח וְנֹבַח אֲזַל 42
וּכְבַשׁ יַת קְנָת וְיַת כּוּפְרָנָהָא וּקְרָא לָהּ נֹבַח עַל שְׁמֵיהּ :

פ פ פ

לג

אלה מסעי אִלֵּין מַטְלָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי נְפָקוּ מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְחֵילְוָותְהוֹן 1
כַּד אִתְעֲבִידוּ לְהוֹן נִסִּין עַל יַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן : ויכתוב וּכְתַב מֹשֶׁה יַת מַפְּקָנֵיהוֹן 2
לְמַטְלָנֵיהוֹן עַל מֵימַר דַּיְיָ וְאִלֵּין מַטְלָנֵיהוֹן לְמַפְּקָנֵיהוֹן :

Et dixit illis Moſes; Si tranſierint filii Gad & filii Ruben vobiſcum Jordanem, quiſquis eſt expeditus ad bellum, ante populum Domini, atque ſubacta fuerit terra ante vos, tum dabitis illis terram Gilead in poſſeſſionem. 29 Quod ſi non tranſierint armati vobiſcum, tum capient hæreditatem inter vos in terra Canaan. 30 Et reſponderunt filii Gad & filii Ruben, & dixerunt; Quicquid loquutus eſt Dominus ad ſervos tuos, ſic faciemus. 31 Nos tranſibimus armati ante populum Domini in terram Canaan, ut nobiſcum ſit poſſeſſio hæreditatis citra Jordanem. 32 Et dedit illis Moſes, filiis Gad, & filiis Ruben, & mediæ tribui Manaſſe filii Joſeph, regnum Sichon regis Amorræorum, & regnum Og regis Matnan, terram cum urbibus ſuis per terminos urbium terræ per circuitum. 33 Et ædificaverunt filii Gad Madbaſchta, & Maclalta, & villas *ejus*. 34 Et Maclelath Schophanæ, & Micvar Geramathæ. 35 Et urbem fortem in Beth-nimrin, & Bethharan, civitates munitas, caulas ovium. 36 Et filii Ruben ædificârunt domum Chusbane, & Mahalath Mera, & civitatem duarum platearum ſtratarum marmore, illa eſt Bereſcha. 37 Et domum ſepulchri ipſius Moſis, & civitatem Balak unde demoliti ſunt idolum Peor in domo altarium, & civitatem cujus muri circundant eam, inſignem nominibus virorum ejus, & Schiran: & poſtquam ædificârunt eas, impoſuerunt illis nomina juxta nomina virorum qui illas ædificârunt. 38 Et iverunt filii Machir filii Manaſſe in Gilead, & ſubegerunt eam, & expulerunt Amorræos qui in ea erant. 39 Et dedit Moſes Gilead Machir filio Manaſſis & habitavit in ea. 40 Jair verò filius Manaſſe abiit & ſubegit viculos eorum, & vocavit eos vicos Jair. 41 Nobach autem abiit & ſubegit Kenath & vicos ejus, & vocavit eam Nobach de nomine ſuo. 42

Hieroſ. 34. *Et ædificârunt filii Gad Debeſchta, & Maclalta, & pagos* ejus. 35. *Et Maclalta Schophanæ & Macvar, & Jogbea.*

SECT. XLIII.

CAP. XXXIII.

Iſtæ ſunt profectiones filiorum Iſrael, qui exierunt è terra Ægypti ſecundùm exercitus ſuos, poſtquam ſunt facta illis miracula per manum Moſis & Aaronis. 1 Et ſcripſit Moſes egreſſiones eorum per profectiones eorum juxta verbum Domini: & iſtæ ſunt profectiones eorum juxta exitus eorum. 2

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* گفت مشه بايشان اگر بگذرند پسراني جد و پسراني راوبن اوازي شما مر آن يردن 29
همه جريده بكارزار ببيشي : بگيرد آن زمين ببيشي شما وبدهيد بايشان زميني جلعد
باحسنتا * واگر نه گذرند جريدگان اوازي شما احسنتا گيرند در مياني شما در زميني 30
كنعن * جواب دادند پسراني جد و پسراني راوبن بگفتن مر آنچه سخن گفت : ببندگاني 31
تو همچنين بكنيم * ايما بگذريم جريدگان ببيشي : زمين كنعن و اوازي ايما گرفتني 32
احسنتاي ايما از گذر بيردن * بداد بايشان مشه بپسراني جد وبپسراني راوبن و بنيمهي 33
قبيلهي منشه پسري يوسف مر مملكتي سيحن پادشاهي آن اموري و مر مملكت عوج
پادشاهي آن بشن آن زمين بشهرهاي آن در حدها شهرهاي آن زمين گرداگرد * آبدان 34
كردند پسراني جد مر ديبن و مر عطروت و مر عرعر * و مر عطروت شوفن و مر يعزر 35
و يجبهه * و مر بيت نمره و مر بيت حرن شهرهاي قلعه وحظيرها گوسپند * و پسراني 36 37
راوبن آبدان كردند مر حشبون و مر العله [و مر] قريتيم * و مر نبو و مر بعل معون 38
موسبت سم و مر شبمه بخواندند در نامها مر نامهاي آن شهرها آنچه آبدان كردند *
* برفتند پسراني مكير پسري منشه بجلعد بگرفتند آنرا و براندند مر آن اموري 39
آنچه در آن * بداد مشه مر آن جلعد بمكير پسري منشه و بنشست در آن * و ياير پسري 40 41
منشه برفت و بگرفت مر ديههاي ايشان بخواند بايشان حوت ياير * و نبح برفت و بگرفت 42
مر قنت و مر ديههاي آن بخواند بآن نبح در نامي او *

* فصل سي سوم *

* اينان منزلهاي پسراني يسرال آنچه بيرون آمدند از زميني مصر بسپاهاي ايشان در دستي 1
مشه و اهرن * بنوشت مشه مر بيرون آمدنهاي ايشان بمنزلهاي ايشان ابر امري : و اينان 2
منزلهاي ايشان ببيرون آمدنهاي ايشان *

Et dixit Moſheh illis; Si tranſierint filii Gad & filii Reuben vobiſcum Jarden, omniſque expeditus ad bellum coram Domino, ceperit terram coram vobis: tunc dabitis eis terram Gilead in poſſeſſionem. 29 *Quòd ſi non tranſierint expediti vobiſcum, poſſeſſionem accipient in medio veſtri in terra Chenaan.* 30 *Reſponſum dederunt filii Gad & filii Ruben, dicendo; Quod locutus eſt Dominus ſervis tuis, ſic faciemus:* 31 *Nos tranſibimus expediti coram Dño in terram Chenaan, ut ſit penes nos poſſeſſio hæreditatis noſtræ cis tranſitum Jarden.* 32 *Dedit itaque illis Moſheh, filiis Gad, & filiis Reuben, & dimidiæ tribui Menaſſeh filii Joſeph, regnum Sihon regis Emorai, & regnum Og regis Baſhan, terram cum urbibus ſuis per terminos ſuos, urbes terræ circumcirca.* 33 *Et ædificârunt filii Gad Dibon, & Ataroth, & Aroer.* 34 *Et Atroth-ſhophan, & Jaazer, & Jogbehah,* 35 *Et Beth-nimrah, & Beth-haran urbes caſtellatas, & ſepta ovium.* 36 *Filii verò Reuben ædificaverunt Heſhbon, & Elealeh, & Cirjathaim,* 37 *Et Nebo, & Baal-meon verſis nominibus & Sibmah: & vocaverunt nominibus nomina urbium quas ædificaverunt.* 38 *Et pergentes filii Machir filii Menaſſeh in Gilead, ceperunt eam, expuleruntque Emoræum qui in ea.* 39 *Et dedit Moſheh Gilead ipſi Machir filio Menaſſeh, ſeditque in ea.* 40 *Jair quoque filius Menaſſe perrexit, & cepit pagos eorum: vocavítque eos Havvoth Jair.* 41 *Nobah etiam perrexit, & cepit Cenath & pagos ejus: vocavítque eam Nobah, ſecundùm nomen ſuum.* 42

CAP. XXXIII.

Iſtæ ſunt manſiones filiorum Iſrael qui egreſſi ſunt è terra Ægypti per exercitus ſuos, in manu Moſheh & Aharon. 1 *Scripſit autem Moſheh egreſſiones eorum per manſiones eorum juxta mandatum Domini: iſtæ inquam ſunt manſiones eorum per egreſſiones eorum.* 2

תרגום יונתן בן עוזיאל

ויסעו מרעמסס ונטלו מן פילוסין בירחא 3
דניסן בחמשת עסרא יומא לירחא
קדמאה מבתר דאכלו נכסת פסחא נפקו
בני ישראל בריש גלי למיחמיהון דכל מצראי: ומצרים ומצראי מקברין ית דקטל יי 4
בהון כל בוכרא ובטעוותהון עבד מימר דיי דינין טעוות מתכא הוו מתרככין טעוות
אבנא מתנדעין טעוות פחרא מתעבדין בקיקין טעוון דעא מתעבדין קטום ודבעירי
מייתין: ויסעו ונטלו בני ישראל מן פילוסין ושרו בסוכות אתרא דאתחפיאו בשבעת 5
ענני יקרא: ויסעו ונטלו מסכות ושרו באיתם דבסטר מדברא: ויסעו מאיתם 6
ונטלו מאיתם ותבו על פמי חירתא 7
מרבעתא דקדם טעוות צפון ושרו קדם
מגדול: ויסעו ונטלו מפורוקי חירתא 8
ועברו בגו ימא ונפקו מן ימא ואזלו על כיף
ימא כנישין אונכין ומרגליין ואזלו מבתר
כדין מהלך תלתא יומין במדברא דאיתם
ושרו במרה: ויסעו ונטלו ממרה ואתו 9
לאלים ובאלים תרתיסרי עינוון דמין
לתריסר שבטין ושובעין דיקלין כלו קבל שובעין חכימיא ושרון תמן על מיא: ויסעו
ונטלו מאילים ושרו על גיף ימא דסוף: ויסער ונטלו מגיף ימא דסוף ושרו במדברא 10
דסין: ויסעו ונטלו ממדברא דסין ושרו בדפקה: ויסעו ונטלו מדפקה ושרו בכרך תקיף: 11 12
ויסעו ונטלו מאתר תקיף ושרון ברפידים ומטול דרפין ידיהון מפתגמי אורייתא לא 13
הוה תמן מוי למשתי לעמא: ויסעו ונטלו מרפידים ושרו במדברא דסיני: ויסעו 14
ונטלו ממדברא דסיני ושרו בקיברי דמשאלי בישרא: ויסעו ונטלו מקברי דמשיילי 15 16
בישרא ושרו בחצרות אתרא דאסתגרת מרים נביאתא: ויסעו ונטלו מחצרות ושרו 17 18
בריתמה אתר דמרבי אילני רתמי: ויסעו ונטלו מאתר דמרבי אילני רתמי ושרו 19
ברומנא דמתקיף פירוי: ויסעו ונטלו מרומנא דמתקיף פירוי ושרו בלבנה אתר 20
דתחומין לה מלבינתא בניין: ויסעו ונטלו מלבנה ושרו בבית ריסא: ויסעו ונטלו 21 22
מרסה ושרו בקהלת אתר דאתכנשו קרח וסייעתיה על משה ואהרן: ויסעו ונטלו 23
מקהלת ושרו בטוורא דשפירין פירוי: ויסעו ונטלו מטוורא דשפירין פירוי ושרו 24
בחרדה אתר דתווהו על בישתא דמותנא: ויסעו ונטלו מחרדה ושרו במקהלות אתר 25 26
כנופיא: ויסעו ונטלו ממקהלות ושרו בארעית מקהלות: ויסעו ונטלו מארעית 27
מקהלות ושרו בתרח: ויסעו ונטלו מתרח ושרו במתקה אתר דבסימין מוהי: 28 29
ויסעו ונטלו מאתר דבסימין מוהי ושרו בחשמונה: ויסעו ונטלו מחשמונה ושרו 30
באתר מרדותא: ויסעו ונטלו מאתר מרדותא ושרו בבירי עקתא: ויסעו ונטלו 31 32
מבירי עקתא ושרו בשקיפין ואתרא מתקרי גדגוד: ויסעו ונטלו משקיפין דגדגוד 33
ושרו ביטבת אתר טב וניח: ויסעו ונטלו מאתר טב וניח ושרו במגזתא: ויסעו ונטלו 34 35
ממגזתא ושרו בכרך תרנגולא: ויסעו ונטלו מכרך תרנגולא ושרו במדברא ציני 36
טוור פרזלא היא רקם:

ירושלמי

ירושלמי 3 ונטלו מן פלוסין בירחא
קדמאה:

ירושלמי 7 ונטלו מאיתן וחזרו לפונדקי
חירתא דאית על אפי טעותא:
9 ונטלו ממרה ואתו לאילימה
ובאילים תרתי עשרי עינין דמיין כל
קביל תרי עשרי שבטיא דישראל
ושבעין דקלין כל קביל שבעין סביא
סנהדרין דישראל ושרו תמן:

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

Et profecti ſunt ex Peluſio menſe Niſan, decimo quinto die menſis primi, poſtquàm comediſſent victimam Paſchæ exierunt filii Iſrael capite aperto, in conſpectu omnium Ægyptiorum. 3 Ægyptii autem ſepeliebant eos quos interfecerat Dominus, omnem *ſcil.* primogenitum: & in idola ipſorum fecerat ſermo Domini judicia; idola conflatilia mollia facta ſunt, idola lapidea mutilata ſunt, idola figulina facta ſunt minuta, idola lignea facta ſunt cinis, & quæ erant inter beſtias mortua ſunt. 4 Profecti ergò ſunt filii Iſrael ex Peluſio, & caſtrametati ſunt in Succoth, loco in quo tecti ſunt ſeptem nubibus gloriæ. 5 Et profecti ſunt ex Succoth, & caſtrametati in Etham quæ eſt in latere deſerti. 6 Et profecti ex Etham reverſi ſunt ad fauces Cheratha jacientium, quæ ante idolum Tſephon, & caſtrametati ſunt ante Migdol. 7 Et profecti ſunt ex tabernis Cheratha, & tranſierunt per medium maris, & exierunt ex mari & profecti ſunt juxta litus maris colligentes lapides onychinos & margaritas: & profecti ſunt poſteà itinere trium dierum per deſertum Etham, & caſtrametati ſunt in Mara. 8 Et profecti ex Mara venerunt in Elim: in Elim autem duodecim erant fontes aquarum pro duodecim tribubus, & ſeptuaginta palmæ ex adverſo ſeptuaginta ſapientum; & caſtrametati ſunt ibi juxta aquas. 9 Et profecti ſunt ex Elim, & caſtrametati juxta littus maris juncoſi. 10 Et profecti ſunt ex littore maris juncoſi, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin. 11 Et profecti ſunt ex deſerto Sin, & caſtrametati ſunt in Dophka. 12 Et profecti ex Dophka caſtrametati ſunt in arce forti. 13 Et profecti ex loco forti caſtrametati ſunt in Rephidim: & quia remiſſæ *erant* man' eorum à verbis legis, non erant illîc aquæ ut biberet popul'. 14 Et profecti ex Rephidim caſtrametati ſunt in deſerto Sinai. 15 Et profecti ſunt ex deſerto Sinai, & caſtrametati ſunt in ſepulchris eorum qui poſtulabant carnem. 16 Et profecti ſunt ex ſepulchris poſtulantium carnem, & caſtrametati ſunt in Chatſeroth, loco in quo lepra percuſſus eſt Mirjam propheti ſſa. 17 Et profecti ſunt ex Chatſeroth, & caſtrametati in Rithma, loco in quo creſcunt arbores juniperorum. 18 Et profecti ſunt ex loco in quo creſcunt arbores juniperi, & caſtrametati in Rumana, cujus fructus eſt durus. 19 Et profecti ex Rumana cujus fructus eſt durus, caſtrametati ſunt in Libna, loco in cujus finibus ædificium eſt lateritium. 20 Et profecti ex Libna caſtrametati ſunt in Beth Riſſa. 21 Et profecti ex Riſſa caſtrametati ſunt in Kehelath, loco in quo congregatus eſt Korah cum ſodalibus ejus adverſus Moſem & Aaronem. 22 Et profecti ſunt ex Kehelath, & caſtrametati in monte cujus ſunt pulchri fructus. 23 Et profecti ſunt ex monte cujus ſunt pulchri fructus, & caſtrametati ſunt in Charada, loco in quo obſtupuerunt propter malum peſtis. 24 Et profecti ſunt ex Charada, & caſtrametati ſunt in Makheloth loco congregationis. 25 Et profecti ſunt ex Makheloth, & caſtrametati ſunt in loco inferiori Makheloth. 26 Et profecti ſunt ex loco inferiori Makheloth, & caſtrametati in Tarach. 27 Et profecti ſunt ex Tarach, & caſtrametati in Mitka, loco cujus aquæ dulces erant. 28 Et profecti ſunt ex loco in quo dulces erant aquæ, caſtrametatique ſunt in Chaſmona. 29 Et profecti ex Chaſmona caſtrametati ſunt in loco caſtigationum. 30 Et profecti ex loco caſtigationum caſtrametati ſunt in Bere Hakta. 31 Et profecti ſunt ex Bere Hakta, & caſtrametati in rupibus, loco qui vocatur Gudgod. 32 Et profecti ſunt ex rupibus Gudgod, & caſtrametati ſunt in Jotbath, loco bono & quieto. 33 Et profecti ſunt ex loco bono & quieto, & caſtrametati ad vada. 34 Et profecti ſunt ex vadis, & caſtrametati ſunt in arce galli. 35 Et profecti ſunt ex arce galli, & caſtrametati ſunt in deſerto Tſin monte ferri, ille eſt Rekam. 36

Hieroſ. 3. *Et profecti ſunt ex Peluſio menſe primo.*

Hieroſ. 7. *Et profecti ex Ethan reverſi ſunt ad tabernas Cheratha, quæ ſunt ante facies idolorum.* 9. *Et profecti ſunt ex Mara & venerunt in Elim: in Elim autem duodecim erant fontes aquarum ex adverſo duodecim tribuum Iſrael, & ſeptuaginta palmæ ex adverſo ſeptuaginta ſeniorum ſynedrii Iſrael; & caſtrametati ſunt ibi.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* منزل بر داشتند از رعمسس در ماهي آن اول در پانزدهم روز بماهي آن اول از ذكر روزي آن 3
فسح بيرون آمدند پسراني يسرال در دستي بلند بچشم ديدي همه مصريان * و مصريان گور كنان 4
مر آنچه برد ،، در ايشان همه نخست زاد در معبوداني ايشان بكرد ،، حكمها * منزل بر داشتند پسراني 5
يسرال از رعمسس فرود آمدند در سكت * منزل بر داشتند از سكت فرود آمدند در اتم در كناري 6
آن بيابان * منزل بر داشتند از اتم بازگشت [ابر] في آن حيرت آنچه ابر پيشي بعل صفون و فرود 7
آمدند بپيشي مجدل * منزل بر داشتند از پيشي آن حيرت بگذشتند در مياني آن دريا آن 8
بيابان برفتند راهي سه روزها در بياباني اتم فرود آمدند در مره * منزل بر داشتند از مره 9
بيامدند باليم و در اليم دوازده چشمهاي آب و هفتاد درختي خرما فرود آمدند آنجا .

Manſionem igitur removerunt de Raameſes menſe primo, quintadecimâ die menſis primi, poſtridiè Paſchatis egreſſi ſunt filii Iſrael manu excelſâ in oculorum conſpectu omnium Ægyptiorum. 3 (Ægyptii autem interim ſepeliebat eos quos percuſſerat Dominus ex eis, omnem primogenitum, & in diis eorum fecerat Dominus judicia.) 4 Manſionem inquam removentes filii Iſrael de Raameſes, reſederunt in Succhoth. 5 Manſionem autem removentes de Succhoth, reſederunt in Etham, quæ eſt in ora deſerti. 6 Et manſionem removentes de Etham, reverſi ſunt contra Os Hiroth, quæ è regione Baal-ſephon, & reſederunt ante Migdol. 7 Manſionem deinde removentes ab ante Hiroth, tranſierunt per medium maris in deſertum: & ambulantes viam trium dierum in deſerto Etham, reſederunt in Marah. 8 Manſionem autem removentes de Marah, venerunt in Elim: in Elim verò erant duodecim fontes aquæ, & ſeptuaginta arbores dactyli, & reſederunt ibi. 9

Et profecti ex Elim, caſtrametati ſunt juxta mare Suph. 10 Profecti autem de mari Suph, caſtrametati ſunt in deſerto Sin. 11 Et profecti de deſerto Sin, caſtrametati ſunt in Dophcah. 12 Profecti item de Dophcah, caſtrametati ſunt in Aluſh. 13 Et manſionem removerunt de Aluſh, reſederuntque in Rephidim: & non erat ibi aqua populo ad bibendum. 14 Ideò profecti de Rephidim, caſtrametati ſunt in deſerto Sinai. 15 Profecti autem de deſerto Sinai, ca- 16

Profectiones filiorum Iſrael quæ ſequuntur Hebraicè, in exemplari ita habentur.

ויסעו מאלים ויחנו על ים סוף: ויסעו מים סוף ויחנו במדבר סין: ויסעו ממדבר סין ויחנו בדפקה: ויסעו מדפקה 10 11 12 13
ויחנו באלוש: منزل [بر داشتند] مالوس [و فرود آمدند در رفيديم] و نه بود آنجا آب بقوم باشاميدن 14
ויסעו מרפידם ויחנו במדבר סיני: ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאוה: ויסעו מקברת התאוה ויחנו 15 16 17
בחצרת: ויסעו מחצרת ויחנו ברתמה: ויסעו מרתמה ויחנו ברמן פרץ: ויסעו מרמן פרץ ויחנו בלבנה: ויסעו 18 19 20 21
מלבנה ויחנו ברסה: ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה: ויסעו מקהלתה ויחנו בהר שפר: ויסעו מהר שפר 22 23 24
ויחנו בחרדה: ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת: ויסעו ממקהלת ויחנו בתחת: ויסעו מתחת ויחנו בתרח: ויסעו 25 26 27 28
מתרח ויחנו במתקה: ויסעו ממתקה ויחנו בחשמנה: ויסעו מחשמנה ויחנו במסרות: ויסעו ממסרות ויחנו 29 30 31
בבני יעקן: ויסעו מבני יעקן ויחנו בחר הגדגד: ויסעו מחר הגדגד ויחנו ביטבתה: ויסעו מיטבתה ויחנו 32 33 34
בעברנה: ויסעו מעברנה ויחנו בעצין גבר: ויסעו מעצין גבר ויחנו במדבר צין הוא קדש: 35 36

metati ſunt in Cibroth-hattaavah. Et profecti de Cibroth-hattaavah, caſtrametati ſunt in Haſeroth. Et profecti de Haſeroth, caſtrametati ſunt in Rithmah. Profecti verò de 17 18 19 *Rithmah, caſtrametati ſunt in Rimmon Peres. Et profecti de Rimmon Peres, caſtrametati ſunt in Libnah. Profecti verò de Libnah, caſtrametati ſunt in Riſſah. Et profecti de Riſſah,* 20 21 22 *caſtrametati ſunt in Cehelathah. Profecti item de Cehelathah, caſtrametati ſunt in monte Sepher. Profecti quoque de monte Sepher, caſtrametati ſunt in Haradah. Et profecti ſunt de Ha-* 23 24 25 *radah, & caſtrametati ſunt in Macheloth. Et profecti de Macheloth, caſtrametati ſunt in Thahath. Profecti autem de Thahath, caſtrametati ſunt in Tharah. Profecti quoque de Tha-* 26 27 28 *rah, caſtrametati ſunt in Mithcah. Profecti item de Mithcah, caſtrametati ſunt in Haſmonah. Et profecti ſunt de Haſmonah, & caſtrametati ſunt in Moſeroth. Et profecti de Moſeroth,* 29 30 31 *caſtrametati ſunt in Bene-jaacan. Profectique de Bene-jaacan, caſtrametati ſunt in Hor Gidgad. Et profecti de Hor Gidgad, caſtrametati ſunt in Jotbathah. Et profecti de Jotbathah* 32 33 34 *caſtrametati ſunt in Abronah. Profecti verò de Abronah, caſtrametati ſunt in Eſion-geber. Et profecti de Eſion-geber, caſtrametati ſunt in deſerto Sin, quod eſt Cadeſh.* 35 36

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

ויסעו ונטלו מרקם ושרו בטוורוס אומנים בסייפי ארעא דאדום: ויעל אהרן 37
וסליק אהרן כהנא לטוורוס אומנוס על מימרא דיי ומית תמן בשנת ארבעין 38
למיפק בני ישראל ממצרים בירחא חמישאה בחד לירחא: ואהרן ואהרן בר 39
מאה ועשרין ותלת שנין כד מית בטוורים אומנים: וישמע ושמע עמלק חייבא 40
ואתחבר בכנענאי ומלך בערד ובית מותביה בארע דרומא כד אתו בני ישראל
ואגיח בהון וגמרו יתהון וית קירויהון: ויסעו ונטלו מטוורוס אומנים ושרו 41
בצלמונה אתר חובאי וכור בארע אדומאי ותמן עקת נפשא דעמא באורחא:
ויסעו ונטלו מצלמונה ושרו בפונון אתר דגרי יי בהון ית חיוון קלן וסליקת 42
קבילתהון עד צית שמיא: ויסעו ונטלו מאתר דגרי יי בהון ית חיוון קלן ושרו 43
באובות: ויסעו ונטלו מאובות ושרו במגזת עיבראי בתחום מואבאי: ויסעו 44
ונטלו ממגזתא ושרו בדיבון בית מזלא: ויסעו ונטלו מדיבון בית מזלא 45
ושרו בעלמון דבלתימה אוף תמן אתכסיית מנהון בירא על דשבקו פתגמי 46
אורייתא דבסימין כדבלתא: ויסעו ונטלו מעלמון דבלתימה ושרו בטוורא 47
עבראי קדם בית קבורתיה דמשה: ויסעו ונטלו מטוורי עבראי ושרו במישריא 48
דמואב על יורדנא דיריחו: ויחנו ושרו על יורדנא מבית ישימות עד מישר 49
שיטין במישריא דמואב: וידבר ומליל יי עם משה במישריא דמואב על יורדנא 50
דיריחו למימר: דבר מליל עם בני ישראל ותימר להון ארום אתון עברין ית 51
יורדנא לארעא דכנען: והורשתם
ותתרכון ית כל יתבי ארעא מן קדמיכון 52
ותספון ית כל בית סגדיהון וית כל
צלמי מתכוותהון תסייפין וית כל
במסיהון תשיצין: והורשתם ותתרכון 53
ית יתבי ארעא ותתבון בה ארום לכון יהבית ית ארעא למירות יתה:
והתנחלתם ותחסנון ית ארעא בעדבין לגניסתכון לשיבט דעמיה סגין תסגי 54
ולשבט דעמיה זעיר תזעיר לדיפוק ליה תמן עדבא דיליה יהי לשבטא
אבהתכון תתחסנון: ואם ואין לא תתרכון ית כל יתבי ארעא מן קדמיכון ויהי 55
מה דתשיירון מנהון לסכיין בעינא בישא בכון ומקיפין לכון כתריסין בסיטריכון
ויתעיקון יתכון על ארעא דאתון יתבין בה: והיה ויהי כמא דחשילית למעבד להון אעביד לכון: 56

ירושלמי 52 ותשיצון ית כל דיירי
ארעא מן קדמיכון ותסופון ית כל
טעוותהון וית כל צלמי מתכוותהון
תתפרכון וית כל במסיהון תשיצון:

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Et profecti ſunt ex Rekim, & caſtrametati ſunt in monte Umano in finibus terræ Ædom. 37 Et aſcendit Aharon ſacerdos ad montem Umanum juxta verbum Domini, & mortuus eſt ibi anno quadrageſimo ab exitu filiorū Iſrael ex Ægypto, menſe quinto prima menſis. 38 Porrò Aharon natus erat centum viginti tres annos, quando mortuus eſt in monte Umano. 39 Et audivit Amalek peccator & conſociatus eſt cum Chananæis, & regnavit in Arad, & domus habitationis ejus fuit in terra meridionali, quando venerunt filii Iſrael ut contra eos pugnarent, & deleverunt internecione tam eos quàm urbes eorum. 40 Et profecti ſunt ex monte Umano, & caſtrametati in Tſalmona loco veprium & ſqualido in terra Ædomæorum, ubi anguſtiis affecta eſt anima populi propter viam. 41 Et profecti ſunt ex Tſalmona & caſtrametati in Punon, loco in quo immiſit Dominus in eos ſerpentes urentes, & aſcendit clamor eorum uſque ad cœlum. 42 Et profecti ſunt ex loco in quo immiſit in eos Dominus ſerpentes urentes, & caſtrametati ſunt in Oboth. 43 Et profecti ſunt ex Oboth, & caſtrametati ſunt in vadis tranſeuntibus per limitem Moabitarum. 44 Et profecti ſunt ex vadis, & caſtrametati in Dibon domo fortunæ. 45 Et profecti ſunt ex Dibon loco fortunæ, & caſtrametati in Almon Diblathaima, etiam ibi tectus eſt ab illis puteus, eò quòd reliquerint verba legis quæ dulcia ſunt inſtar ficuum. 46 Et profecti ſunt ex Almon Diblathaima, & caſtrametati in monte Abaræorum è regione ſepulchri Moſis. 47 Et profecti ſunt ex montibus Abaræorum, & caſtrametati ſunt in campeſtribus Moab juxta Jordanem Jericho. 48 Et caſtrametati ſunt juxta Jordanem à Bethjeſchimoth uſque ad planitiem Sittim, in campeſtribus Moab. 49 Et loquutus eſt Dominus cum Moſe in campeſtribus Moab juxta Jordanem Jericho, dicendo: 50 Loquere cum filiis Iſrael, & dices illis; Quandoquidem vos tranſitis Jordanem in terram Canaan, 51 Expelletis omnes habitatores terræ à conſpectu veſtro, & conſummabitis omnia templa adorationis eorum: & omnes imagines fuſiles eorum conſumetis, & omnes aras eorum exterminabitis. 52 Et ejicietis habitatores terræ, & habitabitis in ea: quoniam dedi vobis terram ad poſſidendum eam. 53 Et poſſidebitis terram per ſortes juxta familias veſtras, tribui cujus populus multi *ſunt* multiplicabis, tribui verò cujus populus pauci imminues; quocunque loco egreſſa fuerit ſors alicujus, is locus ejus erit: per tribus patrum veſtrorum hæreditatem capiatis. 54 Quod ſi non expuleritis omnes habitatores terræ illius à facie veſtra, erit id quod reſiduum ſervaveritis ex illis in reſpicientes vos oculo malo, circundabunt vos tanquam clypei in lateribus veſtris: & affligent vos in terra in qua vos habitatis. 55 Et erit quemadmodum cogitavi facere illis, faciam vobis. 56

Hier. 52 *Et exterminabitis omnes incolas terræ illius à facie veſtra, & perdetis omnia idola eorum: & omnes imagines conflatiles eorum ſuccidetis, & omnes aras eorum demolicmini.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* منزل بر داشتند از قدش فرود آمدند در هرههر در كناري زميني ادوم * بر آمد 37 38
اهرن آن كهن بهرههر ابر امري ،، وفات يافت آنجا در سالي آن چهل ببيرون آمدني
پسراني يسرال از زميني مصر در ماهي آن پنجمي دريك بماه * واهرن قدري صد 39
وبيست و سه ساله در مردني او در هرههر * بشنويد آن كنعني پادشاهي عرد واو 40
نشينا در جنوب در زميني كنعن در آمدني پسراني يسرال * منزل بر داشتند از هرههر 41
فرود آمدند در صلمنه * منزل بر داشتند از صلمنه ויחנו בפונן: ויסעו מפונן ויחנו באבת: ויסעו 42 43
מאבת ויחנו בעיי העברים בגבול מואב: ויסעו מעיים ויחנו בדיבן גד: ויסעו מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתימה: 44 45 46
ויסעו מעלמן דבלתימה ויחנו בהרי העברים לפני נבו: ויסעו מהרי העברים ויחנו בערבת מואב על־ 47 48
ירדן ירחו: ויחנו על־הירדן מבית הישימת עד אבל השטים בערבת מואב: سخن [كفت] ،، بموسه در 49 50
عربوت مواب ابر يردن يرحو بگفتن * سخن گوي بپسراني يسرال و بگوي بايشان كه 51
شما گذران مر آن يردن بزميني كنعن * وبرانيد مر همه نشينان آن زمين از 52
پيشي شما و گم كنيد مر همه مسجدهاي ايشان و مر همه بتاني ريختهاي ايشان
گم كنيد و مر همه بتخانهاي ايشان نيست كنيد * وميراث گيريد مر آن زمين 53
وبنشينيد در آن كه بشما بدادم مر آن زمين بميراث گرفتن آنرا * واحسنتا گيريد 54
مر آن زمين در قرعه باهلي خانهاي شما ببسيار بسيار كنيد مر احسنتاي او وباندك
اندك كني احسنتاي او بآنچه بيرون آيد باو آنجا آن قرعه باو باشد بقبيلهاي پدراني
شما احسنتا گيريد * واگر نه رانيد مر نشينان آن زمين از پيشي شما و باشد آنچه 55
باقي گذاريد ازيشان بكارها در چشماني شما و بسيخها در پهلوي شما و عدوي كنند
بشما ابر آن زمين آنچه شما نشينان در آن * و باشد چون آنچه خما كرم بكردن بايشان 56
كنم بشما .

Et manſionem removentes de Cadeſh, reſederunt in Hor-habar in ora terræ Edom. 37 Aſcenditque Aharon ſacerdos in Hor-habar ſecundùm mandatum Domini, & obitum ſibi invenit ibi anno quadrageſimo egreſſûs filiorum Iſrael è terra Ægypti, menſe quinto, unâ menſis. 38 Aharon autem erat ætatis centum & viginti ac trium annorum quando mortuus eſt in Hor-habar. 39 Audivitque Chenaanæus rex Arad (ipſe verò ſedebat in Meridie in terra Chenaan) adventum filiorum Iſrael. 40 Et manſionem removentes de Hor-habar, reſederunt in Salmonah. 41 Manſionem autem removerunt de Salmonah, 42

& caſtrametati ſunt in Punon. Et profecti de Punon, caſtrametati ſunt in Oboth. 43 Profecti item de Oboth, caſtrametati ſunt in Ije-haabarim in termino Moab. 44 Et profecti de Ijim, caſtrametati ſunt in Dibon-Gad. 45 Profecti item de Dibon-Gad, caſtrametati ſunt in Almon-Diblathaim. 46 Profecti prætereà de Almon-Diblathaim, caſtrametati ſunt in montibus Abarim ante Nebo. 47 Et profecti de montibus Abarim, caſtrametati ſunt in campeſtribus Moab juxta Jarden Jercho. 48 Tandem caſtrametati ſunt juxta Jarden à Beth-jeſhimoth uſq; ad Abel-ſhittim in campeſtribus Moab. 49

Locutuſque eſt Dominus ad Moſheh in Arboth Moab juxta Jarden Jercho, dicendo, 50 Alloquere filios Iſrael, dicéſque eis; Quum tranſieritis Jarden ad terram Chenaan, 51 Tunc expelletis omnes habitatores terræ à præſentia veſtra, & perdetis omnia templa eorum, omnia quoque idola fuſilia eorum perdetis, atque omnia idola eorum annihilabitis. 52 Et hæreditariò capietis terram, ſedebitiſque in ea: nam vobis dedi terram ad hæreditariò capiendum eam. 53 Poſſidebitis autem terram per ſortem, per familias veſtras: copioſiori multiplicabitis poſſeſſionem ejus, & pauciori diminues poſſeſſionem ejus: in loco in quo egredietur ei ſors, ei erit: per tribus patrum veſtrorum poſſeſſionem capietis. 54 Quod ſi non expuleritis habitatores terræ à præſentia veſtra, tum erit, quos reliqueritis ex iis erunt in aculeos in oculis veſtris, & in 55

ſicut in latere veſtro, & hoſtilitèr agent adverſum vos ſuper terram in qua vos ſedetis. Eritque, quemadmodum repræſentavi mihi facere eis, faciam vobis. 56

לד

וידבר וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר : צַו פַּקֵּיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרוּם 1 2 אַתּוּן עָלִּין לְאַרְעָא דִּכְנַעַן דָּא אַרְעָא דְּתִתְפְּלַג לְכוֹן בְּאַחְסָנָא אַרְעָא דִּכְנַעַן בִּתְחוּמָהָא : והיה וְיֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּם 3 דָּרוֹמָא מִן מַדְבְּרָא דְּצִינֵי טוּר פַּרְזְלָא עַל תְּחוּמֵי אֱדוֹם וִיהֱוֵי תְּחוּם דָּרוֹמָא מִן סְיָיפֵי יַמָּא דְּמִלְחָא מַדִּינְחָא : ונסב 4 וְיַקִּיף לְכוֹן תְּחוּמָא מִן דָּרוֹמָא לְמַסּוּקִיתָא דְּעַקְרַבִּית וְיִעִיבַר לְצִינֵי טוּר פַּרְזְלָא וִיהֱוֹן מַפְקָנוּי מִן דָּרוֹמָא לְרָקַם גֵּיעָא וְיִפּוּק לְטִירַת אַדְרַיָּא וְיִעִיבַר לְקֵיסָם : ויקף 5 וְיַקִּיף תְּחוּמָא מִקֵּיסָם לְנִילוּס דְּמִצְרָאֵי וִיהוֹן מַפְקָנוּי לְמַעַרְבָא : וגבול 6 וּתְחוּם מַעַרְבָא וִיהֱוֵי לְכוֹן יַמָּא רַבָּא אוֹקְיָינוֹס וּתְחוּמֵיהּ הִינוּן מֵי בְּרֵאשִׁית עִם מַיָּא קַדְמָאֵי דְּהַוּוֹן בְּגַוֵּיהּ אֲבָדוֹי וּפַרְכֵּידוֹי בְּרַכוֹי וּמַדִּנְתֵּיהּ נִסּוֹי וּמַחוֹוֵי סְפִינָתֵיהּ וְאַלְגַוּוּתֵיהּ דֵּין יֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּם מַעַרְבַיָּא : וזה וְדֵין יְהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּם 7 צִיפּוּנָא מִן יַמָּא רַבָּא תְּכַוְּונוּן לְכוֹן לְטַוְורִים אוּמָנִים : מהר ההר מִטַּוְורוּס 8 אוּמָנִים תְּכַוְּונוּן לְכוֹן מֵעַלָךְ לִטְבֶרְיָא וִיהוֹן מַפְקָנוּי דִּתְחוּמָא מִן תְּרֵין צִיטְרוֹי מְכַוְּונִין לְכַדְכּוֹר בַּר זַעֲמָה וּלְכַדְכּוֹי בַּר סַנֵּיגוֹרָא וְדִיווֹקִינוֹס וְתַרְנְגוֹלָא עַד קֵיסְרִין מֵעַלָךְ לְאַבְלַס דְּקִילְקָאֵי : ויצא וְיִפּוּק תְּחוּמָא לְקֶרֶן זְכוּתָא וּלְגִבְתָּא 9 דְּחַשְׁמוֹנָא וִיהוֹן מַפְקָנוּי לִכְרָיָא דְּבֵית סֶכֶל וְלִמְצִיעוּת דָּרְתָא רַבְּתָא דִּמְמַצְעָא בֵּין טִירַת עִינְוָותָא לְבֵין דַּרְמֶשֶׂק דֵּין יְהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּם צִיפּוּנָא : והתאויתם וּתְכַוְּונוּן לְכוֹן לִתְחוּם מַדִּינְחָא 10 מִטִּירַת עִינְוָותָא לְאַפָּמְיָאָה : וירד הגבול משפם וְיֵחוֹת תְּחוּמָא מִן אַפָּמְיָאָה 11 לְדַפְנֵי מִן מַדְנַח לְעִינְוָותָא וְיֵחוֹת תְּחוּמָא לִמְעָרַת פַּנְיָאס וּמִמְּעָרַת פַּנְיָאס יֵחוֹת תְּחוּמָא לְטוּר תַּלְגָּא וּמִטּוּר תַּלְגָּא יֵחוֹת תְּחוּמָא לְעֵינָן וּמֵעֵינָן יֵחוֹת תְּחוּמָא וְיִסַּב מֵישְׁרָא מֵישַׁר נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וְיֵיתֵי לְמַדְבְּרָא וְצִינֵי טוּר פַּרְזְלָא מֵי מַצּוּתָא אַכַּל וּדְמוֹכֵה סְמִיךְ לְגִנֵּיסַר כְּרַךְ מַלְכוּתְהוֹן דֶּאֱדוֹמָאֵי אַחְסָנוּת שֵׁיבַט רְאוּבֵן וְגָד וּפַלְגוּת שֵׁיבַט מְנַשֶּׁה וְיֵחוֹת תְּחוּמָא וְיַקִּיף לִתְחוּם יַמָּא דְּגִנֵּיסַר מִמַּדִּינְחָא :

ירושלמי 3 וְיֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּמָא מִדָּרוֹמָא מִמַּדְבְּרָא דְרֶקֶם כָּל קֳבֵיל תְּחוּמֵיהוֹן דַּאֲדוּמָאֵי וִיהֵי לְכוֹן דָּרוֹמָא מִסְּיָפֵי יַמָּא דְמִלְחָא מִן מַדִּינְחָא : 4 וְיַקִּיף לְכוֹן תְּחוּמָא דָרוֹמָא מִן מַסְּקִיוּתָא דְעַקְרַבִּין דַּעֲבַר בְּטוּר פַּרְזְלָא וִיהֱוֵי מַפְקָנוּי מִדָּרוֹם לְרֶקֶם גֵּיעָא וְיִפּוּק דִּירַת אַדְרַיָּא וְיִעְבַּר בְּקֵסָם : 5 וְיַקִּיף תְּחוּמָא מִן קֵסָם לְנִילוּס מִצְרַיִם וִיהוֹן מַפְקָנוּי מִן מַעַרְבָא : 6 וּתְחוּם יַמָּא רַבָּא הוּא אוֹקְיָנוֹס נִיסּוֹי וּמְחָוּוֹי וּסְפִינָתָא עִם מַיָּא קַדְמַיָּא דְאִית בְּגַוֵּיהּ הִנוּן מֵי בְרֵאשִׁית דֵּין יֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּמָא מַעַרְבַיָּא : 7 וְדֵין יְהֵוֵי לְכוֹן תְּחוּם צְפוּנַיָּא מִן יַמָּא רַבָּא תְּכַוְּונוּן לְכוֹן לְטַוְורוֹס מָנוֹס : 8 מִטַּוְורוֹס מָנוֹס תְּכַוְּונוּן לְכוֹן לְמֵעֲלֵי אַנְטוֹכְיָא וִיהוֹן מַפְקָנוּי תְּחוּמָא דְאוּלָם דְּקִלְקָאֵי : 9 וְיִפְּקוּן תְּחוּמָא לְזִפִירִין וְיֶהֱווֹן מַפְקָנוּי דִּירַת עִינוּתָא דֵּין דְיֶהֱוֵי לְכוֹן תְּחוּם צְפוּנַיָּא : 10 וְתִכַוְּונוּן לְכוֹן תְּחוּמָא מַעַרְבַיָּא מִדִּירַת עִינוּתָא לְאַפָּמְיָם : 11 וְיֵחוֹת תְּחוּמָא לְאַפָּמְיָם לְדַפְנֵי מִן מַדִּינְחָא לְעִינוּתָא וְיֵחוֹת תְּחוּמָא וְיִמְטֵי סְמִיךְ לְיַמָּא דְּגִינוּסַר מִן מַעַרְבָא :

CAP. XXXIV.

Et loquutus eſt Dominus cum Moſe, dicendo : Præcipe filiis Iſrael, 1 & dices illis ; Quando vos ingrediemini in terram Canaan, hæc erit 2 terra quæ dividetur vobis in hæreditatem, terra Canaan per limites ſuos. Erit vobis limes meridionalis à deſerto palmarum montis ferri, 3 juxta terminos Ædom : erit *inquam* limes meridionalis à finibus maris ſalſi ad orientem. Et circuibit vobis terminus à meridie ad aſcenſum 4 Akrabim, & tranſibit ad palmas montis ferri, & erunt exitus ejus à meridie uſque ad Rekam Geah : & exibit ad oppidum arearum, & tranſibit uſque in Keſam. Et circundabit limes à Keſam ad Nilum 5 Ægyptiorum : & erunt exitus ejus uſque ad occaſum. Terminus verò occidentalis ſit vobis mare magnum Oceani, & limes ejus ſunt 6 aquæ creationis cum aquis antiquis quæ ſunt in medio ejus ; appendices ejus, & ſuburbana ejus, arces ejus, & civitates ejus, inſulæ ejus, & portus ejus, naves ejus, & interiora ejus : hic erit vobis limes occiduus. Hic etiam erit vobis limes ſeptentrionalis : à mari magno 7 dirigetis vobis ad montem Umanum. A monte Umano dirigetis 8 vobis uſque ad introitum Tiberiadis : & erunt exitus illius termini à duobus lateribus ejus tendentes ad Kadcor filii Zahama, & ad Cadcoi filii Sanigora, & Divakinos, & Tarnegola, uſque ad Cæſaream quà ingrederis in Abelas Ciliciorum. Et exibit terminus ad Keren Zechuta, & ad Gibta Chatmonæ, & 9 erunt exitus ejus ad Karia Bethſekel, & ad medium atrii magni quod *eſt* à Mitſehah inter palatium Invethah & Darmeſchek. Hic erit vobis limes ſeptentrionalis. Et deſcribetis vobis ad terminum meridionalem, ab urbe Hinvatha uſque 10 ad Apamiam. Et deſcendet limes ab Apamia in Dophne ab oriente 11 Hinvathæ : deinde deſcendet limes ad ſpeluncam Panias, & à ſpelunca Paniæ deſcendet limes ad montem nivis, & à monte nivis deſcendet limes ad Henan, & ab Henan deſcendet limes & circundabit planitiem, planitiem *inquam* torrentium Arnonis, & perveniet in deſertum & palmas montis ferri, aquas contentionis devorat, & dormit juxta Geneſaram oppidum regni Ædomæorum, hæreditatem tribus Ruben & Gad & dimidiæ tribus Manaſſe, & deſcendet limes & circundabit limitem maris Geneſareth ab oriente.

Hieroſ. 3 *Et erit vobis limes à meridie à deſerto Rekam, ex adverſo limitis Ædomæorum : & erit vobis meridies à finibus maris ſalſi ab oriente.* 4 *Et circundabit vobis terminus meridionalis ab aſcenſu Akrabim, qui tranſit per montem ferri, & erit exitus ejus à meridie uſque ad Rekam Geah : & exibit ad ovile arearum, & tranſibit ad Keſam.* 5 *Et circundabit terminus à Keſam ad Nilum Ægypti : & erit exitus ejus ab occidente.* 6 *Et terminus* erit *mare magnum,* nempe *Oceanus, inſulæ ejus, portus ejus, & naves cum aquis antiquis quæ ſunt in eo, illæ ſunt aquæ creationis : hic erit terminus occiduus.* 7 *Et hic erit vobis limes ſeptentrionalis : à mari magno dirigetis vobis ad montem Manum.* 8 *A monte Mano tendetis vobis ad ingreſſum Antiochiæ : & erunt exitus ejus ad Abelas Ciliciorum.* 9 *Et exibit limes ad Zapherin, & erunt exitus ejus caulæ Hajenntha. Hic erit vobis limes ſeptentrionalis.* 10 *Et deſcribetis vobis limitem occiduum à caulis Hajenntha uſque ad Apamiam.* 11 *Et deſcendet limes in Apamiam ad Dophne ab oriente Hajenuthæ, & deſcendet limes & *declinabit juxta mare Geneſaris ab Occidente.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* فصل سي چهارم *

1 2 * سخن گفت ײ بمسه بگفتن * بفرماي مر پسراني يسرال و بگوي بايشان كه شما
آيان بآن زمين كنعن اين آن زمين آنچه بيفتد بشما در احسنتا زميني كنعن
3 بحدّهاي آن * وباشد بشما كنجي جنوب از بياباني صن ابر گذاري ادوم وباشد
4 بشما حدّي جنوب از كناري درياي نمك بمشرق * وبگردد بشما آن حدّ از جنوب
بمعله عقربّيم و بگذرد صنه و باشند بيرون آمدنهاي او از جنوب بقدش برنع و بيرون
5 آيد حصر ادّر و بگذرد بعصمون * و بگردد آن حدّ از عصمون برودي مصر و باشند
6 بيرون آمدنهاي او بمغرب * وحدّي مغرب باشد بشما آن دريا بزرگ وحدّي اين باشد
7 بشما حدّي مغرب * واين باشد [بشما] حدّي شمال از آن درياي آن بزرگ نشان كنيد
8 بشما هر ههر * از هور ههر نشان كنيد ببا حمت وباشند بيرون آمدنهاي آن حدّ
9 صدده * وبيرون آيد آن حدّ زفرنه و باشند بيرون آمدنهاي او حصر عينن اين
10 باشد بشما حدّي صفون * نشان كنيد بشما بحدّي مشرق از حصر عينن شفمه *
11 * وفرود آيد آن حدّ از شفم آن ربله از پيش بعين وفرود آيد آن حدّ و برسد ابر
كني درياي كنرت بمشرق *

CAP. XXXIV.

Locutúſque eſt Dominus ad Moſheh, dicendo, 1 *Præcipe filiis Iſrael, ac dices eis ; Quum veneritis* 2 *ad terram Chenaan, (iſta eſt terra quæ cadet vobis in poſſeſſionem, terra Chenaan per terminos ſuos,) Tunc erit vobis angulus Meridici* 3 *à deſerto Sin juxta tranſitum Edom : erit inquam vobis terminus Meridici à litore maris ſalis ad Orientem. Et circuibit vobis* 4 *terminus à Meridie ad Maaleh-acrabbim, & tranſibit ad Sin, & erunt exitus ejus à Meridie in Cadeſh-barnea, atque egredietur ad Haſar-addar, & tranſibit ad Aſmon. Prætereà circuibit terminus ab Aſ-* 5 *mon ad flumen Ægypti : & erunt exitus ejus ad Occidentem. Ter-* 6 *minus autem Occidentalis erit vobis mare magnum : terminus inquam iſte erit vobis terminus Occidentalis. Iſte verò erit vobis ter-* 7 *minus Septentrionalis, à mari magno deſignabitis vobis Hor-habar. Ab Hor-habar deſignabitis ad Bo-* 8 *Hamath : & erunt exitus termini ad Sedad. Et illinc egredi-* 9 *etur terminus ad Ziphron, & erunt exitus ejus ad Haſar-enan : iſte erit vobis terminus Aquilonaris. Deſi-* 10 *gnabitis quoque vobis terminum Orientalem, ab Haſar-enan ad Shepham. Et deſcendet terminus à* 11 *Shepham ad Riblah ab Oriente Ajin : & deſcendet terminus, perveniétque ad humerum maris Chinnereth ad Orientem.*

וירד וְיֵחוֹת תְּחוּמָא לְיַרְדְּנָא וִיהֱוֹן 12 מַפְקָנוּי לְיַמָּא דְּמִלְחָא רְקַם גֵּיעָא מִן דָּרוֹמָא טַוְורוּס אוּמָנִים מִן צִפּוּנָא יַמָּא רַבָּא מִן מַעַרְבָא יַמָּא דְּמִלְחָא מִן מַדִּינְחָא דָּא תֶּהֱוֵי לְכוֹן אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל לִמְצָרָנֵי תְּחוּמָהָא חֲזוֹר חֲזוֹר : ויצו וּפַקֵּיד מֹשֶׁה יַת 13 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דָּא אַרְעָא דְּתַחְסְנוּן יָתָהּ בְּעַדְבָא דְּפַקֵּיד יְיָ לְמִיתַּן לְתִשְׁעַת שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא : כי אֲרוּם קַבִּילוּ שִׁבְטָא דִּבְנֵי רְאוּבֵן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן 14 וְשִׁבְטָא דִּבְנֵי גָד לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה קַבִּילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן : שני 15 תְּרֵין שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא קַבִּילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן מֵעִבְרָא לְיוֹרְדְּנָא מַדִּינְחָא : וידבר ה' וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר : 16 אלה אִלֵּין שְׁמָהַת גּוּבְרַיָּא דְּיַחְסְנוּן 17 לְכוֹן יַת אַרְעָא אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן : ונשיא וַאֲמַרְכּוֹל חַד אֲמַרְכָּל 18 חַד מִן שִׁבְטָא תִּתְבְּרוּן לְאַחְסָנָא יַת אַרְעָא : ואלה וְאִלֵּין שְׁמָהַת גּוּבְרַיָּא 19 לְשִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה : למטה שמעון לְשִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל 20 בַּר עַמִּיהוּד : למטה בנימן לְשִׁבְטָא 21 דְּבִנְיָמִין אֱלִידָד בַּר כִּסְלוֹן : למטה דן לְשִׁבְטָא דְּדָן אֲמַרְכָּל בֻּקִּי בַּר יָגְלִי : 22 למטה לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי יוֹסֵף לְשִׁבְטָא 23 דִּבְנֵי מְנַשֶּׁה אֲמַרְכָּל חַנִּיאֵל בַּר אֵפוֹד : למטה אפרים לְשִׁבְטָא דְּבֵית אֶפְרַיִם 24 אֲמַרְכָּל קְמוּאֵל בַּר שִׁפְטָן : למטה זבולן 25 לְשִׁבְטָא דִּזְבוּלֻן אֲמַרְכָּל אֱלִיצָפָן בַּר פַּרְנָךְ : למטה יששכר לְשִׁבְטָא דְּבֵית 26 יִשָּׂשכָר אֲמַרְכָּל פַּלְטִיאֵל בַּר עַזָּן : למטה אשר לְשִׁבְטָא דְּאָשֵׁר אֲמַרְכָּל 27 אֲחִיהוּד בַּר שְׁלוֹמִי : למטה נפתלי 28 לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי נַפְתָּלִי אֲמַרְכָּל פְּדַהְאֵל בַּר עַמִּיהוּד : אלה אִלֵּין דְּפַקֵּיד יְיָ 29 לְאַחְסָנָא יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דִּכְנָעַן :

לה

וידבר וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרַיָּא דְּמוֹאָב עַל יַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ לְמֵימַר : 1

12 וְיֵחוֹת לְיַרְדְּנָא וְיֶהֱוֹן מַפְקָנוּי יַמָּא דְּמִלְחָא דָּא תְּהֵי לְכוֹן אַרְעָא לִתְחוּמָהָא חֲזוֹר חֲזוֹר :

ירושלמי 15 תְּרֵין שִׁבְטַיָּא וּפַלְגוּת שִׁבְטָא קַבִּילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן מִן יַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ קַדְמָאִין מִן מַדִּינְחָא מִן מֵישַׁר יַמָּא דְּמִלְחָא נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְכִנֶּרֶת כְּרַךְ דְּמַלְכוּתְהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי וּמִכִּנֶּרֶת כְּרַךְ מַלְכוּתְהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְטוּר תַּלְגָּא וּלְחוּמְתָא דְּלִבְנָן וּמִטּוּר תַּלְגָּא וּלְחוּמְתָא דְּלִבְנָן נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְחוֹבָא דְּמִן צְפוֹן עִינוּתָא דְּדַמֶּשֶׂק וּמִן חוֹבָא דִּי מִן צְפוֹן עִינוּתָא דְּדַמֶּשֶׂק נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְדִיוֹקִינוֹס טוּר תַּלְגָּא דְּקֵיסָרִיוֹן דִּי מִן מַדְנַח מַעֲרַב דָּן וּמִן יוֹקִינוֹס תּוֹרְנְגָלָא דְּקֵיסָרִיוֹן דִּי מִן מַדְנַח מַעֲרַב דָּן נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְנַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת דַּעֲלוֹי סֵדֶר נִצְחָנֵי קְרָבוֹי דַּיְיָ מִתְעַבְדִּין וּמִן נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת נְפַק לְהוֹן תְּחוּמָא לְקִרְיָן זַוָּתָא לְבַתְרָא כָּל טַרְכוֹן וְזִמְרָא בֵּירַת מַלְכוּתָא דְּסִיחוֹן מַלְכְּהוֹן דֶּאֱמוֹרָאֵי וּבֵית מַלְכוּתָא דְּעוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנַן נָפֵיק לְרַפִּיחַ וּלְשׁוֹקְמַזַּי עַד מְטֵי סְפַר יַמָּא דְּמִלְחָא הָדֵין הוּא חוּלָקְהוֹן דִּתְרֵין שִׁבְטַיָּא וּפַלְגוּת שִׁבְטָא :

Et deſcendet limes ad Jordanem, 12 & erunt exitus ejus ad mare ſalſum : Rekam Gehah à meridie, mons Umanus, à ſeptentrione, mare magnum ab occidente, mare ſalſum ab oriente. Hæc erit *terra* veſtra, terra Iſrael, ſecundùm tractus limitum ſuorum per circuitum. Et præcepit Moſeh filiis Iſrael, dicen- 13 do ; Hæc eſt terra quam hæreditabitis ſorte, quam præcepit Dominus dare novem tribubus & mediæ tribui. Quoniam receperant tribus 14 filiorum Ruben juxta domus patrum ſuorum, & tribus filiorum Gad juxta domum patrum ſuorum, & dimidia tribus Manaſſe receperant hæreditatem ſuam. Duæ tribus & 15 media tribus receperant hæreditatem ſuam citra Jordanem ad orientalem plagam. Et loquutus eſt 16 Dominus cum Moſe, dicendo : Iſta 17 ſunt nomina virorum qui hæreditare facient vos terram : Eleazar ſacerdos, & Joſue filius Nun. Et 18 ſingulos principes ex tribubus eligetis ad dandum *vobis* in hæreditatem terram. Et iſta ſunt nomina 19 virorum : de tribu domus Juda, Caleb filius Jephune. Ex tribu Si- 20 meon, Semuel filius Ammihud. De tribu Binjamin, Elidad filius 21 Kiſlon. De tribu Dan princeps, 22 Buki filius Jogli. De tribu filiorum 23 Joſeph, de tribu filiorum Manaſſe princeps, Chaniel filius Ephod : De tribu domus Ephraim princeps, 24 Kemuel filius Schiphtan. De tri- 25 bu Zabulon princeps, Elitſaphan filius Parnak. De tribu domus Iſ- 26 ſachar princeps, Paltiel filius Azan. De tribu Aſcher princeps, Ahihud 27 filius Schelomi. De tribu Neph- 28 tali princeps, Pedahael filius Ammihud. Iſti ſunt quibus præcepit 29 Dominus, ut in hæreditatem dividerent filiis Iſrael terram Canaan.

Hieroſ. 12 *Et deſcendet ad Jordanem, & erunt exitus ejus mare ſalſum. Hæc terra veſtra erit per limites ſuos circumcirca.*

Hieroſ. 15 *Duæ tribus & media tribus receperant hæreditatem ſuam citra Jordanem Jericho priores, ab oriente à planitie maris ſalſi exit illis terminus ad mare Geneſareth civitatem regni Æmorrhæorum : & à Geneſareth civitate regni Æmorræorum exit illis terminus ad montem nivis, & ad calorem Libani : & à monte nivis & ad calorem Libani exit illis terminus in Choba, quæ eſt ad latus ſeptentrionale Hajenuthæ Damaſci : & à Choba, quæ eſt à ſeptentrione Hajenuthæ Damaſci, exit illis terminus ad Oceanum montis nivei Cæſareæ, cui eſt ab oriente occidens Dan : & ab Oceano montis nivei Cæſareæ, cui eſt ab oriente occidens Dan, exit illis terminus ad fluvium magnum fluvium Euphratis, juxta quem eſt ordo victoriarum præliorum Domini, quæ ibi facta ſunt. Et à fluvio magno fluvio Euphratis exit illis terminus ad civitates Zavatha, ultra totam Trachonitidem ad Zimra domum regiam Sihonis regis Æmoræorum, & domum regiam Og regis Mathnan, exiens ad Raphiach, & Schokmezai, donec pervenias ad littus maris ſalſi. Hæc eſt portio duarum tribuum & dimidiæ tribus.*

CAP. XXXV.

Et loquutus eſt Dominus cum Moſe in campeſtribus Moab juxta 1 Jordanem Jericho, dicendo :

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وفرود آيد آن حدّ بآن يردن و باشند بيرون آمدنهاي او درياي آن نمك اين باشد بشما
13 آن زمين بحدّهاي آن گرداگرد * بفرمود مسه مر پسراني يسرال بگفتن اين آن زمين
آنچه احسنتا گيريد آنرا در قرعه آنچه فرمود ײ بدادن بنه آن قبيلها و نيمهي آن قبيله *
14 * كه بستاندند قبيلهي پسراني راوبني بخانهي پدري ايشان وقبيلهي پسراني آن
15 جدي بخانهي پدري ايشان و نيمهي قبيلهي منسه بستاندند احسنتاي ايشان * دو
آن قبيلها و نيمهي آن قبيله بستاندند احسنتاي ايشان از گذار بيردن يرحو قدمه
16 17 مزرحه * سخن گفت ײ بمسه بگفتن * اينان نامهاي آن مردمان آنچه احسنتا دهند
18 بشما مر آن زمين العزر آن كهن ويهوشع بن نون * ومهتري يكه مهتري يكه
19 از قبيله بستانيد باحسنتا دادن مر آن زمين * و اينان نامهاي آن مردمان بقبيلهي
يهوده كلب بن يفنه *

Quæ ſequuntur uſque ad verſ. 29, Hebraicè habentur in exemplari.

20 21 22 ולמטה בני שמעון שמואל בן עמיהוד : למטה בנימן אלידד בן כסלון : ולמטה בני דן נשיא בקי בן
23 24 יגלי : לבני יוסף למטה בני מנשה נשיא חניאל בן אפד : ולמטה בני אפרים נשיא קמואל בן שפטן :
25 26 27 ולמטה בני זבולן נשיא אליצפן בן פרנך : ולמטה בני יששכר נשיא פלטיאל בן עזן : ולמטה
28 29 בני אשר נשיא אחיהוד בן שלמי : ולמטה בני נפתלי נשיא פדהאל בן עמיהוד : اينان آنچه بفرمود
ײ باحسنتا دادن مر پسراني يسرال در زميني كنعن *

* فصل سي پنجم *

1 * سخن گفت ײ بمسه در عربوت مواب ابر يردن يرحو بگفتن

Et deſcendet terminus ad Jarden, 12 *eruntq; exitus ejus ad mare Salis : iſta erit vobis terra per terminos ſuos circumcirca. Præcepit autem* 13 *Moſheh filiis Iſrael, dicendo ; Hæc eſt terra quam poſſidebitis ſorte, quam præcepit Dominus dare novem tribubus & dimidiæ tribui. Acceperunt enim tribus filiorum* 14 *Reubenitarum per domum patris ſui, & tribus filiorum Gaditarum per domum patris ſui, & dimidia tribus Menaſſeh, acceperunt* inquam *poſſeſſionem ſuam. Duæ tribus & di-* 15 *midia tribus acceperunt poſſeſſionem ſuam cis tranſitum Jarden Jerecho Orientem verſùs. Locutuſque eſt* 16 *Dominus ad Moſheh, dicendo ; Iſta* 17 *ſunt nomina virorum qui poſſidendam dabunt vobis terram, Eleazar ſacerdos, & Jehoſhua filius Nun. Et principem unum, principem unũ* 18 *de tribu capietis ad poſſidendam dandũ terram. Et iſta ſunt nomina* 19 *virorum : de tribu Jehuda, Chaleb filius Jephunneh.*

Et de tribu filiorum Simeon, Se- 20 *muel filius Ammihud. De tribu* 21 *Binjamin, Elidad filius Chiſlon. De* 22 *tribu filiorum Dan, princeps Bucci filius Jogli. De filiis Joſeph, de* 23 *tribu filiorum Menaſſeh, princeps Hanniel filius Ephod. Et de tribu* 24 *filiorum Ephraim, princeps Cemuel filius Siphtan. Et de tribu filiorum* 25 *Zebulun, princeps Eliſaphan filius Parnach. Et de tribu filiorum Iſ-* 26 *ſachar, princeps Paltiel filius Azzan. Et de tribu filiorum Aſer, prin-* 27 *ceps Ahihud filius Selomi. Et de* 28 *tribu filiorum Naphtali, princeps Pedahel filius Ammihud.*

Iſti ſunt quibus præcepit Dominus 29 *poſſeſſionem dare filiis Iſrael in terra Chenaan.*

CAP. XXXV.

Et loquutus eſt Dominus ad 1 *Moſheh in Araboth Moab juxta Jarden prope Jerecho, dicendo ;*

ירושלמי תרגום יונתן בן עוזיאל

צו פַּקֵיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי 2
מֵאַחְסָנַת אֲחוּדַתְהוֹן קִירְוִין לְמֵיתַב
וּפַרְוִילִין לְקִירְוַיָּא חֲזוֹרַנוּתְהוֹן תִּתְּנוּן
לְלֵיוָאֵי : והיו וִיהוֹן קִרְוַיָּא לְהוֹן לְמֵיתַב וּבְדוּרְלְהוֹן יֶהֱוֹן לִבְעִירֵיהוֹן וּלְקִנְיָינֵיהוֹן 3
וּלְכָל צוֹרְכֵיהוֹן : ומגרשי וּפְרוּרְוִילֵי 4
קִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי חֲזוֹר קַרְתָּא
וּלְבַר אַלְפָא גַרְמִידֵי חֲזוֹר חֲזוֹר : ומדותם וְתִמְשְׁחוּן מִבָּרָא לְקַרְתָּא יַת צִיטְרָא 5
דְמַדִינְחָא תְּרֵין אַלְפִין גַּרְמִידֵי וְיַת רוּחַ דָרוֹמָא תְּרֵין אַלְפִין גַּרְמִידֵי וְיַת רוּחַ
מַעַרְבָא תְּרֵין אַלְפִין גַּרְמִידֵי וְיַת רוּחַ צִיפוּנָא תְּרֵין אַלְפִין גַּרְמִידֵי וְקַרְתָּא
בִּמְצִיעָא דֵּין יְהֵי לְכוֹן פְּרוּרְלֵי קִרְוַיָּא : ואת וְיַת קִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי יַת 6
שִׁית קוּרְוִין דְקַלְטַן קַטוֹלָא לְמֵיעֲרוֹק לְתַמָּן קְטוֹלָא וַעֲלֵיהוֹן תִּתְּנוּן אַרְבְּעִין
וְתַרְתֵּין קוּרְוִין : כל כָּל קִירְוַיָּא דְתִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי אַרְבְּעִין וּתְמָנֵי קוּרְוִין יַתְהֵין 7
וְיַת פְּרוּרְוֵולְהֵין : והערים וְקוּרְוַיִן דְתִתְּנוּן מִן אַחְסָנַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן שִׁבְטָא 8
דְעַמֵּיהּ סְגֵי תַסְגוּן וּמִן שִׁבְטָא דְעַמֵּיהּ זְעֵיר תַּזְעֲרוּן גְּבַר אַגַּב אַחְסַנְתֵּיהּ דְיַחְסְנוּן
יִתֵּן מִקִּירְוֵוי לְלֵיוָאֵי : וידבר וּמַלֵּיל יְיָ עִם משֶׁה לְמֵימַר : דבר מַלֵּיל עִם בְּנֵי 9 10
יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרוּם אַתּוּן עָבְרִין יַת יוֹרְדְנָא לְאַרְעָא דִכְנָעַן : והקריתם
וּתְזַמְּנוּן לְכוֹן קוּרְוִין בְּשׁוּקִין וּבָתֵּי חֵיוָותָא קִרְוִין קַלְטַן יֶהֶוְיָין לְכוֹן וְיֵעִירוֹק 11
לְתַמָּן קָטוֹלָא דְיִקְטוֹל בַּר נַשׁ בְּשָׁלוּ : והיו וִיהוֹן לְכוֹן קִרְוַיָּא לְמִקְלַט 12
קָטוֹלָא מִן תָּבַע אַדְמָא וְלָא יְמוּת קָטוֹלָא עַד דְיְקוּם קֳדָם כְּנִישְׁתָּא
לְדִינָא : והערים וְקִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן שִׁית קִרְוִין קַלְטַן קָטוֹלָא יֶהֶוְיָין לְכוֹן : 13
את שלש יַת תְּלַת קִרְוַיָּא תִּתְּנוּן מֵעִבְרָא לְיוֹרְדְנָא וְיַת תְּלַת קִרְוַיָּא תִּתְּנוּן 14
בְּאַרְעָא דִכְנַעַן קִרְוִין קַלְטַן תֶּהֶוְיָין : לבני ישראל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגִיּוֹרַיָּא 15
וּלְתוֹתָבַיָּא דְבֵינֵיהוֹן יֶהֶוְיָין שִׁית קִירְוַיָּא הָאִלֵּין לְשֵׁיזָבָא לְמֵעֲרוֹק לְתַמָּן כָּל
דְיִקְטוֹל בַּר נַשׁ בְּשָׁלוּ : ואם וְאִין בְּמָנָא דְפַרְזְלָא בְּמַשְׁהוּ מַחְהִי וְקַטְלֵיהּ 16
קָטוֹלָא הוּא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קָטוֹלָא :

2 וּפַרְוִילֵי לְקִרְיַת חֲזוֹר חֲזוֹר לְהוֹן
יִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי :

ירושלמי 4 וּפַרְוִילֵי :

Targ. JONATHAN B.UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Præcipe filiis Iſrael ut dent Levitis de hæreditate poſſeſſionis ſuæ 2
urbes ad habitandum, & ſubur-
bana civitatibus per circuitum
ipſarum dabitis Levitis. Et erūnt 3
civitates illis ad habitandum, &
ſuburbana earum erunt pro beſtiis
eorum, pro facultatibus ipſorum, & pro omnibus neceſſitatibus eo-
rum. Porrò ſuburbia civitatum 4
quas dabitis Levitis circum civi-
tatem & forinſecus mille cubito-
rum per circuitum erunt. Et metiamini extra urbem latus orientis 5
duo millia cubitorum, & ad plagam meridionalem duo millia cubi-
torum, & ad plagam occidentalem duo millia cubitorum, & ad pla-
gam ſeptentrionalem duo millia cubitorum, & civitas in medio:
iſta erunt vobis ſuburbia civitatum. Et civitatum quas dabitis Le- 6
vitis ſex civitates *erunt* refugii homicidæ, ut fugiat eò homicida:
cæterum dabitis illis quadraginta & duas civitates alias. Omnes civita- 7
tes quas dabitis Levitis quadraginta octo civitates, illas cum ſubur-
biis illarum. Porrò urbes quas dabitis de hæreditate filiorum Iſrael, 8
de tribu cujus populus multus eſt multiplicabitis, & de tribu cujus
populus paucior eſt imminuetis: unuſquiſque juxta hæreditatem ſuam
quam poſſidebunt, dabit de civitatibus ſuis Levitis. Præterea loqu- 9
tus eſt Dominus cum Moſe, dicendo: Loquere cum filiis Iſrael, & 10
dices illis; Quando vos tranſieritis Jordanem in terram Canaan, Præ- 11
paretis vobis civitates cum plateis & cauponis, civitates refugii erunt
vobis: ut eò fugiat homicida, qui interfecerit hominem per igno-
rantiam. Et erunt vobis urbes ad refugium homicidæ à vindice ſan- 12
guinis: ut non moriatur homicida donec ſteterit coram congregatione
ad judicium. Civitates autem illæ quas dabitis, ſex civitates refugii 13
pro homicida erunt vobis. Tres civitates dabitis citra Jordanem, & 14
tres civitates dabitis in terra Canaan: civitates refugii erunt. Filiis 15
Iſrael, & peregrino & inquilinis qui inter eos, erunt ſex civitates
iſtæ pro refugio: ut fugiat eò quicunque interfecerit hominem per
ignorantiam. Quòd ſi cum inſtrumento ferreo quocunque percuſſerit 16
eum, & interfecerit eum, homicida eſt: occidendo occidatur homi-
cida.

Hieroſ. 2 *Et ſuburbana civitatibus per circuitum earum dabunt Levitis.*

Hieroſ. 4 *Suburbia autem.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بفرماي مر پسراني يسرال بدهند بلويان از احسنتا گرفتهي ايشان شهرها بنشستن وحياطه 2
بشهرها گرداگردي ايشان بدهيد بلويان * وباشند آن شهرها بايشان بنشستن وحياطهاي 3
ايشان باشند بچهارپاياني ايشان وبمالي ايشان وبهمه حيوان ايشان * وحياطهاي آن 4
شهرها آنچه بدهيد بلويان از ديواري آن شهرو بيرون هزار گز گرداگرد * وبپيماييد 5
از بيرون بشهر مر كنجي مزرح دو هزار در گز ومر كنجي دروم دو هزار در گز ومر
كنجي معرب دو هزار در گز ومر كنجي صفون دو هزار در گز وآن شهر در ميان
اين باشد بايشان حياطهاي آن شهرها * ومر آن شهرها آنچه بدهيد بلويان مر شش شهرهاي 6
آن خلاصي آنچه بدهيد بگريختن آنجا آن خوني وابر ايشان بدهيد چهل ودو شهر*
* همه آن شهرها آنچه بدهيد بلويان چهل وهشت شهر ايشان ومر حياطهاي ايشان * 7
* وآن شهرها آنچه بدهيد از گرفتني پسراني يسرال از نزدي آن بسيار بسيار كنيد واز 8
نزدي آن اندك اندك كنيد مرد چون قدري احسنتاي او آنچه احسنتا گيرند بدهد
از شهرهاي او بلويان* سخن گفت :: بموشه بگفتن *سخن گوي بپسراني يسرال وبگوي بايشان 9 10
كه شما گذران مر آن يردن بزميني كنعن * وآراسته كنيد بشما شهرها شهرهاي 11
خلاصي باشند بشما وبگريزد آنجا خوني زناي جان در غلطي * وباشند بشما آن شهرها 12
بخلاصي از شفعه گيرا ونه كشته شود آن خوني تا ايستيدني او بپيشي آن جماعت بحكم*
* وآن شهرها آنچه بدهيد شش شهرهاي خلاصي باشند بشما * مر سه آن شهرها بدهيد 13 14
از گذر بيردن ومر سه آن شهرها بدهيد در زميني كنعن شهرهاي خلاصي باشند.
* بپسراني يسرال وبغريب وبميهمان در مياني ايشان باشند شش آن شهرها آن اينان بخلاصي 15
بگريختن آنجا همه زناي جان در غلطي * واگر در آلتي آهن بزد اورا وبمرد خوني است 16
اوكشتن كشته شود آن خوني.

Præcipe filiis Iſrael ut dent Levi- 2
tis de hæreditate poſſeſſionis ſuæ ur-
bes ad habitandum: pomœrium quo-
que urbium quod *circa eas, dabitis*
Levitis. Erúntque urbes illis ad 3
habitandum : pomœria verò earum
erunt quadrupedibus eorum, & ſub-
ſtantiæ eorum, omnibúſq; animalibus
eorum. Et pomœria urbium quas da- 4
bitis Levitis, à muro urbis & fo-
rinſecùs, mille cubitorum erunt *cir-*
cumcirca. Prætereà metiemini ex- 5
tra urbem ad *angulum Orientalem*
duo millia cubitorum, & ad *angu-*
lum Meridianum duo millia cubi-
torum, & ad ad *angulum Occiden-*
talem duo millia cubitorum, & ad
angulum Septentrionalem duo mil-
lia cubitorum ; & urbs erit *in me-*
dio : hoc erit eis pomœria urbium.
Et urbium quas dabitis Levitis ſex 6
erunt *urbes liberationis, quas da-*
bitis ut fugiat illuc ſanguinarius :
& præter illas dabitis quadraginta
ac duas urbes. Omnes urbes quas 7
dabitis Levitis quadraginta & octo
urbes erunt cum pomœriis earum.
Et urbes quas dabitis de poſſeſſione 8
filiorum Iſrael, à multis multiplica-
bitis, & à paucis minuetis accipe-
re : *quiſque juxta quantitatem poſ-*
ſeſſionis ſuæ quam poſſederint, da-
bit de urbibus ſuis Levitis. Et 9
locutus eſt Dominus ad Moſheh, di-
cendo, Alloquere filios Iſrael, dicéſ- 10
que eis ; Cùm tranſieritis Jarden in
terram Chenaan, Tum præparabitis 11
vobis urbes ; urbes liberationis e-
runt vobis : ut fugiat illuc ſangui-
narius percutiens animam per erro-
rem. Et erunt vobis illæ urbes in 12
liberationem à redemptore : & non
interficietur ſanguinarius donec ſte-
terit coram congregatione ad judici-
um. Et urbium quas dabitis ſex 13
urbes liberationis erunt vobis.
Tres urbes dabitis cis tranſitum 14
Jarden, & tres urbes dabitis in
terra Chenaan : urbes liberationis
erunt. Filiis Iſrael, & peregrino, 15
& hoſpiti in medio eorum, erunt
ſex urbes iſtæ in liberationem, ut
fugiat illuc omnis percutiens ani-
mam per errorem. Si autem inſtru- 16
mento ferri percuſſerit eum, &
mortuus fuerit, ſanguinarius eſt
ille : interficiendo interficietur ſan-
guinarius.

תרגום יונתן בן עוזיאל

וְאִם וְאִין בְּאַבְנָא מְלוֹא יְדָא דִי כְמִסַּת דִי יְמוּת בַּהּ מְחָהִי וְקַטְלֵיהּ קָטוֹלָא 17
הוּא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קָטוֹלָא : או אוֹ בְּמָנָא דְקֵיסָא מְלוֹא יְדָא דִי כְמִיסַת 18
דִימוּת בַּהּ מְחָהִי וְקַטְלֵיהּ קָטוֹלָא הוּא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קָטוֹלָא : גאל תָּבַע 19
אַדְמָא הוּא יִקְטוֹל יַת קָטוֹלָא כַּד יְעַרְעֵינֵיהּ מִבָּרָא לְקִרְוַיָּא הָאִלֵּין בְּדִינָא הוּא
יִקְטְלִינֵיהּ : ואם בשנאה וְאִין בְּסַנְאָה הֲדוֹף וְאִתְכַּוֵּון וְדַחְיֵיהּ אוֹ טְלַק עֲלוֹי 20
כְּלוּנְסַן וְשַׁרְוָותָא וְגַלְגֵּיל עֲלוֹי כֵּיפִין בְּכַוָּונוּת לִיבָּא וְקַטְלֵיהּ : או באיבה
אוֹ נְטַר לֵיהּ בְּבָבוּ וּמַחְהִי בִּידֵיהּ וְקַטְלֵיהּ קָטוֹלָא הוּא אִתְקַטְלָא יִתְקְטֵל 21
קָטוֹלָא הוּא תָּבַע אַדְמָא יִקְטוֹל יַת קָטוֹלָא כַּד אִתְחַיַּיב לֵיהּ : ואם וְאִין 22
בְּשָׁלוּ בְּלָא נְטַר לֵיהּ בְּבָבוּ הֲדַפֵיהּ אוֹ טְלַק עֲלוֹי כָּל מָאן וְלָא אִתְכַּוֵּון לְמִקְטְלֵיהּ :
או אוֹ בְּכָל אַבְנָא דְהִיא כְמִסַּת דִימוּת בְּלָא מִתְכַּוֵּון וּטְלַק עֲלוֹי מִדַעַם 23
וְקַטְלֵיהּ וְהוּא לָא סָנֵי לֵיהּ וְלָא תָבַע בִּשְׁתֵּיהּ : ושפטו וִידִינוּן כְּנִישְׁתָּא 24
בֵּין מַחְיָא וּבֵין תָּבַע אַדְמָא עַל סֶדֶר דִינַיָּא הָאִלֵּין : והצילו וִישֵׁיזְבוּן כְּנִשְׁתָּא 25
יַת קָטוֹלַיָּא מִן יַד תָּבַע אַדְמָא וִיתִיבוּן יָתֵיהּ כְּנִישְׁתָּא לְקִירְוַיָּא דְקַלְטֵיהּ דְאַפַּךְ
לְתַמָּן וְיִתֵּיב בַּהּ עַד זְמַן דִימוּת כַּהֲנָא רַבָּא דְרַבֵּי יָתֵיהּ סַגְיָא בִּמְשַׁח רְבוּתָא
וּמְטוּל דְלָא צַלִּי בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי בְּקוֹדֶשׁ קוּדְשַׁיָּא עַל תְּלַת עֲבֵירָן קַשְׁיָין דְלָא
יִתְקְלוּן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּפוּלְחָנָא נוּכְרָאָה וּבְגִלּוּי עֶרְיָיתָא וּבִשְׁדִיוּת אֲדַם זַכְיָא
וַהֲוָה בִּידֵיהּ לְבַטָּלוּתְהוֹן בִּצְלוֹתֵיהּ וְלָא צַלִּי מְטוּל כֵּן אִתְקְנַס לִמְמַת בְּשַׁתָּא
הַהִיא : ואם יצא וְאִין מִפַּק יִפּוּק קָטוֹלָא כָּל אֵימַת דְכַהֲנָא רַבָּא קַיָּים מִן תְּחוּם 26
קַרְתָּא דְקַלְטֵיהּ דְעָרַק לְתַמָּן : ומצא וְיַשְׁכַּח יָתֵיהּ תָּבַע אַדְמָא מִבָּרָא לִתְחוּם 27
קַרְתָּא דְקַלְטֵיהּ וְיִקְטוֹל תָּבַע אַדְמָא יַת קָטוֹלָא לֵית לֵיהּ סִדְרִין דִקְטוֹל : כי אֲרוּם 28
בְּקִירְוַיְתָא דְקַלְטֵיהּ יָתִיב עַד דִימוּת כַּהֲנָא רַבָּא וּמִן בָּתַר דִימוּת כַּהֲנָא רַבָּא יְתוּב
קָטוֹלָא לַאֲרַע אַחְסַנְתֵּיהּ : והיו וִיהֶוְיָין אִלֵּין אַחְוָויָתָא לְכוֹן לִגְזֵירַת דִינַיָן לְדָרֵיכוֹן 29
בְּכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן : כל מכה כָּל דִיִקְטוֹל בַּר נְשָׁא עַל מֵימַר סָהֲדִין דְחַמְיָין 30
לְמִסְהַד עֲלוֹי יִקְטוֹל תָּבַע אַדְמָא אוֹ בֵּי דִינָא יַת קָטוֹלָא וְסָהִיד חַד לָא יִסְהַד בְּבַר
נַשׁ לִמְמַת : ולא וְלָא תְקַבְּלוּן פּוּרְקָן לְשֵׁיזָבָא בַּר נַשׁ קָטוֹלָא דְהוּא חַיָּיב לִמְמַת 31
אֲרוּם אִתְקַטָּלָא יִתְקְטֵיל : ולא וְלָא תְקַבְּלוּן פּוּרְקָן לִדְעָרַק לְקִרְוַיְתָא דְקַלְטֵיהּ 32
לְמֵתוּב לְמֵיתַב בְּאַרְעָא עַד זְמַן דִימוּת כַּהֲנָא :

Targ. JONATHAN B.UZIEL.

Quòd ſi lapide plenitudinis manus, qui*que* ſufficiens eſt ut eo mori- 17
atur aliquis, percuſſerit eum, & interfecerit eum, homicida eſt : in-
terficiendo interficiatur homicida. Vel ſi inſtrumento ligneo plenitu- 18
dinis manus, quód*que* ſufficiens eſt ut eo moriatur aliquis, percuſſerit
eum, & interfecerit eum, homicida eſt : interficiatur homicida. Vin- 19
dex ſanguinis ipſe interficiat homicidam, quando occurrerit illi extra
civitates iſtas : in judicio ipſe interficiat illum. Quod ſi ex odio im- 20
pulerit & intentionem habuerit, impulerit inquam eum, aut projece-
rit ſuper eum perticas aut trabes, aut volverit ſuper eum lapides
cum intentione cordis, & interfecerit eum : Aut ſervaverit illi ini- 21
micitias & percuſſerit eum manu ſua, & interfecerit eum, homicida
eſt; interficiendo interficiatur, homicida eſt : vindex ſanguinis interfi-
ciat homicidam quando condemnatus fuerit. Quod ſi per ignoranti- 22
am & ſine ulla ſervatione inimicitiarum impulerit eum, aut projece-
rit ſuper eum aliquod inſtrumentum, neque intentionem habuerit eum
interficiendi : Aut quemcumque lapidem, qui ſufficiens eſt ut eo mo- 23
riatur *aliquis*, abſque intentione, aut projecerit ſuper eum aliquid &
interfecerit eum, nec ipſe odio habuit eum, neque quæſivit malum
ejus : Tunc judicabunt congregatio inter percuſſorem illum & vin- 24
dicem ſanguinis, juxta ordinem horum judiciorum. Et liberabunt con- 25
gregatio homicidam à manu vindicis ſanguinis, & redire facient eum
in civitatem refugii ſui, ad quam fugerat : & habitabit in ea uſq; ad
tempus quo moriatur ſacerdos magnus, qué unxit multitudo oleo unctio-
nis; & quia non oravit in die expiationum in Sancto ſanctorū pro tribus
tranſgreſſionibus gravibus, ut non impingeret populus domus Iſrael in
idololatriam, nec in inceſtuoſos concubitus, & in effuſionem ſanguinis
innocentis, cùm poſſet ille abolere illa peccata oratione ſuâ, ille ta-
men non oravit propterea condemnatus eſt ut moreretur eo anno.
Quod ſi exeundo exiverit homicida, quamdiu ſacerdos magnus vivit, 26
ex termino civitatis refugii ſui, ad quam fugerit : Et invenerit ipſum 27
vindex ſanguinis extra terminum civitatis refugii ſui, & interfecerit
vindex ſanguinis homicidam, non tenebitur legibus homicidii. Qua- 28
re in civitate refugii ſui maneat donec moriatur ſacerdos magnus :
poſtquam autem mortuus fuerit ſacerdos magnus, revertetur homicida
ad terram poſſeſſionis ſuæ. Et erunt iſtæ indicationes vobis in decre- 29
tum judiciorum per generationes veſtras, in cunctis habitationibus ve-
ſtris. Quicunque interfecerit hominem, juxta ſermonem teſtium qui 30
idonei *ſunt* ad teſtandum de eo, interficiat vindex ſanguinis aut ſena-
tus homicidam : teſtis autem unus non teſtetur in hominem ad mor-
tem. Nec recipiatis redemptionem pro liberatione hominis homicidæ, 31
qui reus eſt mortis : quoniam interficiendo interficietur. Neque reci- 32
pietis redemptionem pro eo qui fugit ad civitatem refugii ſui, ut re-
vertatur ad habitandum in terra uſq; ad tempus quo moriatur ſacerdos.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* واگر در سنگي دست آنچه بميرد دران بزد اورا وبمرد خوني است او كشتن كشته شود 17
آن خوني * يا در آلت چوب دست آنچه بميرد درو بزد اورا وبمرد خونيست او كشتن كشته 18
آيد آن خوني *شفعه گيرايي آن خون او بكشد مر آن خوني دو رسيدني او درو او بكشد اورا* 19
* واگر در دشمني دحف كند اورا يا بينداخت ابر او در قصد وبمرد * يا در دشمني بزد 20 21
اورا در دستي [او] وبمرد كشتن كشته آيد آن زنا خونيست او شفعه گيرايي آن خون بكشد
مر آن خوني در رسيدني او درو * واگر در ناگاه بي دشمني دحف كرد اورا يا بينداخت 22
ابر او همه آلتي بي قصد * يا در همه سنگ آنچه بميرد دران بي ديدن بينداخت ابر او وبمرد 23
واونه دشمن باونه طلب كناي بدي او * وحكم كنند آن جماعت مياني آن زنا ومياني شفعه 24
گيرايي آن خون ابر آن حكمهاي آن ايدان * وخلاص كنند جماعت مر خوني از دستي 25
شفعه گيرايي آن خون وباز گردانند اورا آن جماعت بشهري خلاصي او آنچه بگريخت آنجا
وبنشيند در آن تا مردني آن كهن آن بزرگ آنچه بماليد اورا در روغني آن خاص * واگر 26
بيرون آمدن بيرون آيد آن خوني مر حدّي شهري خلاصي او آنچه بگريزد آنجا * وبيابد اورا 27
شفعه گيرايي آن خون [از بيرون بحدّي شهري خلاصي او وبكشد شفعه گيرايي آن
خون] مر آن خوني نيست باو خون* كه در شهري خلاصي او بنشيند تا مردني آن كهن آن 28
جدل وپسي مردني آن كهن آن جدل باز گردد آن خوني بزميني گرفتهي او* وباشند 29
ايدان بشما برسمي حكم بعصرهاي شما در همه نشستن جاهاي شما * همه زناي جان بقولي 30
گواهان بكشد مر آن خوني وگواهي يكه نه گواهي دهد در جان بكشتن * ونه 31
ستانيد ديت بجاني خوني آنچه او واجب بكشتن كه كشتن كشته آيد * ونه ستانيد 32
ديت بگريختن بشهري خلاصي او ببار كشتن بنشستن در زمين تا مردني آن كهن.

Si verò lapide manûs, quo moria- 17
tur, percuſſerit eum, & mortuus
fuerit, ſanguinarius eſt ille : inter-
ficiendo interficietur ſanguinarius.
Aut inſtrumento ligneo manûs, quo 18
moriatur, percuſſerit eum, & mor-
tuus fuerit, ſanguinarius eſt ille :
interficiendo interficietur ſanguina-
rius. Redemptor ſanguinis ipſe in- 19
terficiet ſanguinarium: cùm perven-
rit ad eum, ipſe interficiet eum.
Quòd ſi per odium impulerit eum, 20
aut projecerit aliquid *in eum cum*
intentione, & mortuus fuerit : Vel 21
per inimicitiam percuſſerit eum
manu ſuâ, mortuuſque fuerit, in-
terficiendo interficietur percuſſor,
ſanguinarius eſt ille: redemptor ſan-
guinis interficiet ſanguinarium, cùm
pervenerit ad eum. Si autem ſubito 22
abſque inimicitia impulerit eum,
vel projecerit in eum quodvis in-
ſtrumentum ſine intentione, Aut 23
quemvis lapidem quo moriatur, non
videndo projecerit in eum, & mor-
tuus fuerit, & ipſe non erat illi ini-
micus, neque quæſitor mali ejus :
Tunc judicabit congregatio inter 24
percuſſorem & redemptorem ſangui-
nis ſecundùm judicia iſta. Et li- 25
berabit congregatio ſanguinarium
de manu redemptoris ſanguinis, &
reducent eum congregatio ad urbem
liberationis ſuæ, ad quam cōfugerat,
ſedebitque in ea uſq; ad mortem ſa-
cerdotis magni quem unxit unctor
oleo ſanctitatis. Quòd ſi egrediendo 26
egreſſus fuerit ſanguinarius termi-
num urbis liberationis ſuæ, ad
quam confugerat: Et invenerit eum 27
redemptor ſanguinis extra termi-
num urbis liberationis ſuæ, at-
que interfecerit redemptor ſangui-
nis ſanguinarium, non erit ei ſan-
guis. In urbe enim liberationis 28
ſuæ ſedebit uſque ad mortem ſacer-
dotis magni: & poſt mortem ſacerdo-
tis magni revertetur ſanguinarius
ad terram poſſeſſionis ſuæ. Et erunt 29
iſta vobis in ſtatutum judicii per
ſecula veſtra, in omnibus reſidendi
locis veſtris. Omnis percutiens 30
animam, juxta ſententiam teſtium
interficiet quis *ſanguinarium : te-*
ſtis verò unus teſtimonium non da-
bit in animam ad interficiendum.
Neque accipietis pretium pro anima 31
ſanguinarii qui debet interfi-
ci : quia interficiendo interfici-
etur. Nec accipietis pretium pro fu- 32
giendo ad urbem liberationis ſuæ, ut revertatur ad ſedendum in terra, uſque ad mortem ſacerdotis.

תרגום יונתן בן עוזיאל

ולא תחניפו וְלָא תְטַנְפוּן יַת אַרְעָא דְאַתּוּן בָּהּ אֲרוּם דָם זַכַּאי דְלָא מִתְפְּרַע הוּא 33
יְטוּף יַת אַרְעָא וּלְאַרְעָא לָא מִתְכַּפַּר עַל דָם זַכַּאי דְאִשְׁתְּדֵי בָהּ אֱלָהֵן בְּשֵׁדְיוּת
אֲדַם דְמַאן דְשַׁדְיֵהּ׃ ולא וְלָא תְסַאֲבוּן יַת אַרְעָא דְאַתּוּן בָּהּ אֲרוּם דִשְׁכִינְתִּי שַׁרְיָא 34
בְגַוָּהּ אֲרוּם אֲנָא הוּא יְיָ דִשְׁכִנְתִּי שַׁרְיָא בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

לו

ויקרבו וּקְרִיבוּ לְבֵי דִינָא רֵישֵׁי אֲבָהָתָא לְגְנִיסַת בְּנֵי גִלְעָד בַּר מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה 1
וּלְגְנִיסַת בְּנֵי גִלְעָד בַּר יוֹסֵף וּמַלִּילוּ קֳדָם מֹשֶׁה וְקֳדָם רַבְרְבַיָא רֵישֵׁי אֲבָהָתָא לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ ויאמרו וַאֲמָרוּ יַת רִבּוֹנִי פַּקִּיד יְיָ לְמִתַּן יַת אַרְעָא בְּאַחְסַנְתָּא בְּעַדְבָא לִבְנֵי 2
יִשְׂרָאֵל וְרִבּוֹנִי אִתְפְּקַד מִן קֳדָם יְיָ לְמִתַּן יַת אַחְסָנַת צְלָפְחָד אֲחוּנָא לִבְנָתֵיהּ׃
והיו וַהֲוָאָה לְחַד מִבְּנֵי שִׁבְטַיָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לִנְשִׁין וְתִתְמְנַע אַחְסַנְתְּהוֹן מֵאַחְסָנַת 3
אֲבָהָתָנָא וְתִיתּוֹסַף עַל אַחְסָנַת שִׁבְטַיָא דִיהֶוְיָין לְהוֹן וּמִן עֲדַב אַחְסַנְתָּנָא יִתְמְנַע׃
ואם וְאִין יְהֵוֵי יוֹבְלָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִיתּוֹסַף אַחְסַנְתְּהוֹן עַל אַחְסָנַת שִׁבְטַיָא דִיהֶוְיָין 4
לְהוֹן וּמֵאַחְסָנַת שִׁבְטָא דַאֲבָהָתָנָא יִתְמְנַע אַחְסַנְתְּהוֹן׃ ויצו וּפַקִּיד מֹשֶׁה יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 5
עַל מֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר יָאוּת שִׁבְטָא דִבְנֵי יוֹסֵף מְמַלְּלִין׃ זה הדבר דֵין פִּתְגָמָא 6
דְפַקִּיד יְיָ לָא לְדָרַיָא דַעֲתִידִין לְמֵיקוּם בָּתַר פִּילוּג אַרְעָא אֱלָהֵן לִבְנַת צְלָפְחָד לְמֵימַר
לִדְתַקְּנִין בְּעֵינֵיהֶן תֶּהֶוְיָין לִנְשִׁין לְחוֹד לִגְנִיסַת שִׁבְט אֲבוּהֶן תֶּהֶוְיָין לִנְשִׁין׃ ולא תסב
מְטוּל דְלָא תִיתְקַף אַחְסָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִשִּׁבְטָא לְשִׁבְטָא חוֹרָנָא אֲרוּם גְבַר בְּאַחְסָנַת 7
שִׁבְטָא דַאֲבָהָתוֹי יִדְבְּקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כאשר הֵיכְמָא דְפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה הֵיכְדֵין 10
עֲבָדוּ בְּנַת צְלָפְחָד׃ ותהיינה וַהֲוָאָה מַחְלָה תִרְצָה חָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנַת צְלָפְחָד 11
לִבְנֵי חֲבִיבֵיהוֹן לִנְשִׁין׃ ממשפחות מִגְנִיסַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף הֲוָאָה לִנְשִׁין וַהֲוָת 12
אַחְסַנְתְּהוֹן עַל שִׁבַט גְנִיסַת אֲבוּהֶן׃ אלה המצות אִלֵּין פִּקּוּדַיָא וְסִדְרֵי דִינַיָא דְפַקִּיד 13
יְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה לְוַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵישְׁרַיָא דְמוֹאָב עַל יוֹרְדְנָא דִירֵחוֹ׃

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

Neque inquinabitis terram in qua vos eſtis, quoniam ſanguis innocens qui 33
non vindicatur ipſe inundat terram: & terræ non fit expiatio pro ſanguine
innocente qui effuſus eſt in ea, niſi per effuſionem ſanguinis illius
qui effudit illum. Non ergò polluatis terram in qua vos eſtis, quoniam 34
divina mea majeſtas habitat in medio illius. Nam ego ſum Dominus, cujus
majeſtas reſidet in medio filiorum Iſrael.

CAP. XXXVI.

Et acceſſerunt ad ſenatum capita patrum de familia filiorum Gilead filii 1
Machir filii Menaſſe, & de familia filiorum Gilead filii Joſeph, & loquuti
ſunt coram Moſe, & coram principibus qui erant capita patrum
filiorum Iſrael. Et dixerunt; Domino meo præcepit Dominus dare terram 2
in hæreditatem ſorte filiis Iſrael: & Dominus meus juſſus eſt à facie
Domini dare hæreditatem Tſelophchad fratris noſtri filiabus ejus. Et ſi 3
fuerint *nuptæ* alicui ex filiis tribuum filiorum Iſrael, ſubtrahetur hæreditas
earum ab hæreditate patrum noſtrorum, & adjicietur hæreditati tribuum
illarum, in quas aſſumptæ fuerint: & à ſorte hæreditatis noſtræ detrahetur.
Et ſi fuerit Jubileus filiis Iſrael, addetur hæreditas earum hæreditati 4
tribuum illarũ in quas aſſumptæ fuerint, & ab hæreditate tribûs patrum
noſtrorum detrahetur poſſeſſio illarum. Itaque præcepit Moſes filiis 5
Iſrael juxta verbum Domini, dicendo; Bene tribus filiorum Joſeph
loquuntur. Hæc eſt res quam præcepit Dominus, non propter generationes 6
quæ futuræ ſunt poſt diviſionem terræ, ſed propter filias Tſelophchad,
dicendo; Eorum fiant uxores quibus placuerint: tantùm illis qui
ſunt de familia tribûs patris earum ſint in uxores. Ut non devolvatur 7
hæreditas filiorum Iſrael à tribu in tribum aliam: quoniam ſinguli hæreditati
tribûs patrum ſuorum adhærebunt filii Iſrael. Quemadmodum 10
præcepit Dominus Moſi ſic fecerunt filiæ Tſelophchad. Et fuerunt 11
Machla, Tirtſa, Chogla, & Milcha, & Noha, filiæ Tſelophchad, filiis patrum
ſuorum in uxores. De familia filiorum Manaſſe filii Joſeph fuerunt 12
in uxores: & fuit hæreditas earum apud tribum cognationis patrum earum.
Hæc ſunt mandata, & ordines judiciorum, quæ præcepit Domi- 13
nus per manum Moſis ad filios Iſrael, in campeſtribus Moab juxta Jordanem
propè Jericho.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ونه آلوده كنيد مر آن زمين آنچه شما در آن كه آن خون او آلوده كند مر آن زمين و بزمين 33
نه كفارت شود [بخون] آنچه ريخته شد در آن كه الاّ در خوني ريزاي او * ونه پليد كني مر آن 34
زمين آنچه شما نشينان در آن آنچه من مسكن گيرا در مياني آن كه من ،، مسكن گيرا در مياني
پسراني يسرال * * فصل سي ششم * * نزديك شدند سروراني آن پدران باهلي 1
خانهي پسراني جلعد پسري مكير پسري منسّه از اهلي خانهاي پسراني يوسف و سخن گفتند
بپيسي مشه و بپيسي آن مهتران سروراني پدران بپسراني يسرال * گفتند مر خداوندي من 2
بفرمود ،، بدادن مر آن زمين در احسنتا در قرعه بپسراني يسرال و خداوندي من فرموده آمد
بيي ،، بدادن مر احسنتاي صلفحد برادري ايما بدختراني او * و باشند بيكّه از پسراني قبيلهاي 3
پسراني يسرال بزنان و كم شود احسنتاي ايشان از احسنتاي پدراني ايما و زياده شود ابر
احسنتاي آن قبيله آنچه باشند بايشان و از قرعهي احسنتايي ايما كم شود * و اگر باشد آن 4
يوبل بپسراني يسرال و زياده شود احسنتايي ايشان ابر احسنتاي آن قبيله آنچه باشند بايشان
و از احسنتاي قبيلهي پدري ايما كم شود احسنتاي ايشان * بفرمود مشه مر پسراني يسرال 5
ابر امري ،، بگفتن نيك قبيلهي پسراني يوسف سخن گويان * اين آن سخن آنچه بفرمود ،، 6
بدختراني صلفحد بگفتن بنيكو در چشمان ايشان باشند بزنان خاصه باهلي خانهي قبيلهي
پدري ايشان باشند بزنان * ونه گردد احسنتا بپسراني يسرال از قبيله بقبيله كه مرد در 7
احسنتاي [قبيلهي] پدراني او واصل شوند پسراني يسرال * و همه دختري ميراث گيراي احسنتا 8
از قبيلهاي پسراني يسرال بيكّه از اهلي خانهي قبيلهي پدري آن باشد بزن بسبب ميراث
گيرند پسراني يسرال مرد احسنتاي پدري او * ونه گردد احسنتا از قبيله بقبيله دگر كه مرد درو
احسنتاي او واصل شوند پسراني يسرال * چون آنچه بفرمود ،، مر مشه همچنين بكردند 10
دختراني صلفحد * بودند محله ترصه و حجله و ملكه و نعه [دختراني صلفحد] بپسراني 11
عمّي ايشان بزنان * از اهلي خانهاي پسراني منسّه پسري يوسف بودند بزنان و بود احسنتاي 12
ايشان ابر قبيلهي اهلي خانهي پدري ايشان * اينان آن فرمانها و آن حكمها آنچه بفرمود ،، 13
در دستي مشه بپسراني يسرال در عربوت مواب ابر يردن يرحو *

נשלם ספר במדבר

Ita non contaminabitis terram in 33
qua vos eſtis, nam ſanguis iſte contaminabit
terram: neq; terræ expiatio
fiet propter ſanguinem qui effuſus
eſt in ea, niſi per ſanguinem effundentis
illum. Et non pollutã reddes 34
terrã in qua vos ſedetis, in cujus
medio ego habitationem capio: ego
enim Dominus habitationem capio
in medio filiorum Iſrael.

CAP. XXXVI.

Acceſſerunt autem capitanei 1
patrum familiæ filiorum Gilead filii
Machir filii Menaſſeh de familiis
filiorum Joſeph: & loquuti ſunt
coram Moſheh & coram principibus,
capitaneis patrum filiorum Iſrael,
Dicentes; Domino meo præcepit Dominus 2
dare terram in poſſeſſionem
ſorte filiis Iſrael: ſimul etiam dominus
meus juſſus eſt à Domino dare
poſſeſſionem Selophchad fratris noſtri
filiabus ejus. Et ſi fuerint uni 3
ex filiis tribuum filiorum Iſrael in
uxores, tunc minuetur poſſeſſio earum
à poſſeſſione patrum noſtrorum,
addeturque poſſeſſioni tribûs eorum
quibus fuerint uxores, & de ſorte
poſſeſſionis noſtræ minuetur. Et ſi 4
fuerit Jobel filiis Iſrael, tunc addetur
poſſeſſio earum poſſeſſioni tribûs
eorum quibus fuerint uxores:
atque ita de poſſeſſione tribûs patrum
noſtrorum minuetur poſſeſſio
earum. Præcepit itaque Moſheh 5
filiis Iſrael juxta mandatum Domini,
dicendo; Benè tribus filiorum
Joſeph loquuntur. Hoc eſt verbum 6
quod præcepit Dominus de filiabus
Selophchad, dicendo; Bono in
oculis earum ſint in uxores: tantùm
familiæ tribûs patris ſui ſint
in uxores. Ne gyretur poſſeſſio filiorum 7
Iſrael de tribu ad tribum:
quiſque enim poſſeſſioni tribûs patrum
ſuorũ adhærebunt filii Iſrael.
Et omnis filia hæreditariò capiens 8
poſſeſſionem de tribubus filiorum
Iſrael, uni de familia tribûs
patris ſui erit in uxorem: ut hæreditariò
capiant filii Iſrael quiſque poſſeſſionem
patris ſui. Ne gyretur poſſeſſio 9
de tribu ad tribum aliam:
quia quiſque poſſeſſioni ſuæ adhærebunt
filii Iſrael. Quemadmodum 10
præceperat Dominus Moſheh, ſic
fecerunt filiæ Selophchad: Nam 11
fuerunt Mahlah, Tirſah, & Hoglah,
& Milchah, & Noah filiæ
Selophchad filiis patrui ſui in uxores:
Iis qui erant de familiis 12
filiorum Menaſſeh filii Joſeph,
fuerunt in uxores: fuitque poſſeſſio
earum tribui familiæ patris
earum. Iſta ſunt præcepta ac judicia 13
quæ præcepit Dominus per
manum Moſheh filiis Iſrael in
Arboth Moab juxta Jarden
prope Jereho.

Abſolutus eſt liber Bemidbar.

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

פ - פ פ

א

אלה הדברים אִלֵּין פִּתְגָמֵי אוֹכָחוּתָא דִי 1
מַלִּיל מֹשֶׁה עִם כָּל יִשְׂרָאֵל כַּנְפִינוּן לְוָתֵיהּ
כַּד הֲווֹן בְּעִיבְרָא דְיַרְדְנָא עָנָא וַאֲמַר לְהוֹן
הֲלָא בְּמַדְבְּרָא בְּטַוְורָא דְסִינַי אִתְיְהִיבַת
לְכוֹן אוֹרַיְיתָא וּבְמֵישְׁרַיָא דְמוֹאָב
אִתְפְּרַשַׁת לְכוֹן כַּמָּה נִיסִין וּפְרִישָׁן עֲבַד
לְכוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִזְמַן דַעֲבַרְתּוּן
עַל גֵּיף יַמָּא דְסוּף דְעָבַד לְכוֹן אִסְטְרַט
לְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא וְאַתּוּן סְטֵיתוּן מִבָּתַר
מֵימְרֵיהּ וְאַרְגֵיזְתּוּן קֳדָמוֹי בְּפָארָן עַל
מֵימְרָא אַלְלַיָא וּטְפַלְתּוּן עֲלוֹי מִילֵי
שִׁקְרָא וְאִתְרַעַמְתּוּן עַל מַנָּא דְאָחִית
לְכוֹן חִיוַור מִן שְׁמַיָא וּשְׁאֵילְתּוּן בִּישְׂרָא
בַּחֲצֵרוֹת וַהֲוֵי חָמֵי לְכוֹן לְמִשְׁתֵּיצָאָה
מִגוֹ עָלְמָא אִלוּלֵי דִדְכַר לְכוֹן זְכוּת
אֲבָהָתְכוֹן צַדִּיקַיָא וּמַשְׁכַּן זִימְנָא וַאֲרוֹן
קְיָימָא וּמָאנֵי קוּדְשָׁא דַחֲמִיתוּן דַהֲבָא
סְנִינָא וְכַפַּר לְכוֹן עַל חוֹבַת עֵיגַל דַהֲבָא׃
אחד עשר מַהֲלַךְ חַדְסַר יוֹמִין מֵחוֹרֵב 2
מֵאוֹרַח טַוְורָא דְגַבְלָא עִם רְקַם גֵּיעָא
וְעַל דִי סְטֵיתוּן וְאַרְגֵיזְתּוּן קֳדָם יְיָ
אִיתְאַחַרְתּוּן אַרְבְּעִין שְׁנִין׃ ויהי וַהֲוָה 3
לְסוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּחַדְסַר יַרְחָא הוּא
יַרְחָא דִשְׁבַט בְּחַד בְּיַרְחָא מַלִּיל מֹשֶׁה
עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל דִי פַקִּיד יְיָ יָתֵיהּ
לְוָתְהוֹן׃ אחרי מִן בָּתַר דִמְחָא יַת סִיחוֹן 4
מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דְיָתִיב בְּחֶשְׁבּוֹן וְיַת עוֹג
מַלְכָּא דְמַתְנָן דְיָתִיב בְּעַשְׁתְּרָוָתָא
בְּאֶדְרֶעַת׃ בעבר בְּעִבְרָא דְיוֹרְדְנָא בְּאַרְעָא דְמוֹאָב שָׁרֵי מֹשֶׁה לְמַלְפָא יַת פִּתְגָמֵי 5
אוֹרַיְיתָא הָדָא לְמֵימַר׃ ה' אלהינו יְיָ אֱלָהָן מַלִּיל עִמַּן וְלָא אֲנָא בְּאַנְפֵּי נַפְשִׁי 6
בְּחוֹרֵב לְמֵימַר סַגִּי לְכוֹן וְאִתְהֲנֵי לְכוֹן עַד הָאִידְנָא דְקַבֵּילְתּוּן בֵּיהּ אוֹרַיְתָא וַעֲבַדְתּוּן
בֵּיהּ מַשְׁכְּנָא וּמָנוֹי וְאַקִּימְתּוּן רַבְּנִין עֲלֵיכוֹן וּמִכְעַן בִּישׁ לְכוֹן לְאִיתְרַחָא בְּטַוְורָא
הָדֵין׃ פנו וסעו אִתְפְּנִיאוּ וְטוּלוּ לְכוֹן לַעֲרָד וְחוּרְמָה וְעוּלוּ לְטַוְורָא דֶאֱמוֹרָאָה 7
וּלְוָת כָּל דַיְירֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב וְגַבְלָא בְּמֵישְׁרָא דְחוּרְשָׁא בְּטַוְורָא בִּשְׁפֵילְתָּא
וּבְדָרוֹמָא וּבִסְפַר יַמָּא אַשְׁקְלוֹן וְקֵיסָרִין אֲרַע כְּנַעֲנָאָה עַד קַלְדוֹהִי וְלִיבָנַן אֲתַר
טוּוְרֵי בֵּית מַקְדְשָׁא עַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת׃

1 אִלֵּין פִּתְגָמַיָא דִי מַלִּיל מֹשֶׁה עִם
כָּל יִשְׂרָאֵל הוֹכַח יַתְהוֹן עַד דְהִנּוּן יָהִיבִין
בְּעִבְרָא דְיַרְדְנָא עָנֵי מֹשֶׁה וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא
בְּמַדְבְּרָא בְטוּרָא דְסִינַי אִתְיְהִיבַת לְכוֹן
אוֹרַיְתָא וּבְמֵישְׁרָא דְמוֹאָב אִתְפָּרְשַׁת לְכוֹן
כַּמָּה נִסִּין וּגְבוּרָן עֲבַד לְכוֹן מֵימְרָא
דַיְיָ כַּד הֲוֵיתוּן קָיְמִין עַל יַמָּא דְסוּף
אִתְבְּזַע יַמָּא מִן קֳדָמֵיכוֹן וְאִתְעֲבִיד תְּרֵי
עֲשַׂר אִסְרָטִין מִן אִסְרָט חֲדָא לְכָל
שִׁבְטָא אַרְגֵזְתּוּן קֳדָמוֹי עַל יַמָּא וְסָרַבְתּוּן
עַל יַמָּא דְסוּף עַל עֵסֶק מְלַלַיָא דִישְׁתַּלְחוּ
מִן מַדְבְּרָא דְפָארָן גְזַר עֲלֵיכוֹן דְלָא
תֵעֲלוּן לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְגִין מַנְּתָא
דַאֲמַרְיתוּן נַפְשָׁן מְעִיקָא בְּלַחְמָא הָדֵין
דְמֵיכְלֵיהּ קְלִיל גָרֵי בְכוֹן חֵיוָתְהוֹן
וּבַחֲצֵרוֹת דִי נְפַלוּ פִגְרֵיכוֹן עַל יְדֵי
בִּשְׂרָא וּבְגִין עֶגְלָא דַעֲבַדְתּוּן אֲמַר
בְּמֵימְרֵיהּ לְמִשֵׁיצֵי יַתְכוֹן אִלוּלֵי דְאִדְכַּר
קְיָמָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתְכוֹן לְאַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב וּמַשְׁכַּן זִמְנָא דִי עֲבַדְתּוּן לִשְׁמֵיהּ
וַאֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ עֲלַתְכוֹן בְּגַוֵּיהּ וַחֲפִיתוּן
יָתֵיהּ בְּדַהֲבָא סְנִינָא׃ 2 מַהֲלַךְ חַד
עֲשַׂר יוֹמִין מִן טוּרָא דְחוֹרֵב אוֹרַח טוּרָא
דְגַבְלָא עַד רְקַם גֵּיעָא עַל דַחֲטֵיתוּן
וְאַרְגֵזְתּוּן קֳדָמוֹי אִתְעַכַּבְתּוּן וַהֲלַכְתּוּן
יַתְהוֹן לְאַרְבְּעִין שְׁנִין׃ 3 וַהֲוָה בְּסוֹף
אַרְבְּעִין שְׁנִין׃

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

SECT. XLIV.

CAP. I.

Hæc ſunt verba redargutionis 1
quæ loquutus eſt Moſes cum omnibus
filiis Iſrael: congregavit eos
ad ſe: quando erant citra Jordanem,
reſpondit & dixit illis; Annon
in deſerto in monte Sinai data
eſt vobis lex, & in campeſtribus
Moab expoſitum eſt vobis quot
miracula & prodigia fecerit vobis
ſanctus benedictus ipſe, à tempore
quo tranſiiſtis juxta littus maris
juncoſi, quia fecit vobis ſemitam
pro unaquaque tribu? vos
autem declinâſtis à ſermone ejus,
& ad iracundiam provocâſtis
ipſum in Paran propter ſermonem
exploratorum, & concinnâſtis in
eum verba mendacii, conquerentes
de Manna quod deſcendere faciebat
vobis album ex cœlis: poſtulâſtis
carnem in Chatſeroth, conveniebâtque
ut perderemini è medio
mundi niſi recordatus eſſet vobis
meritum patrum veſtrorum juſtorum,
& tabernaculi conventus, &
arcæ fœderis, & vaſorum ſanctorum,
quæ obtexiſtis auro purgato,
& expiâſſet vobis de peccato vituli
aurei. Iter undecim dierum 2
eſt ab Horeb per viam montis
Gebal, uſque ad Rekam Geah: &
propterea quòd declinâſtis, & ad
iracundiam provocâſtis coram Domino,
retardati eſtis quadraginta
annis. Accidit verò in fine quadraginta 3
annorum, undecimo menſe,
ille eſt menſis Schebat, prima menſis,
loquutus eſt Moſes cum filiis Iſrael,
juxta omnia quæ præceperat
Dñs ipſi ad eos. Poſtquam percuſſiſſet 4
Sichon regem Amorrhæorum qui
habitabat in Heſebon, & Hog regem
Matnan qui habitabat in Aſtarvata
in Edrehath. Citra Jordanem 5
in terra Moab cœpit Moſes docere
verba legis hujus, dicendo: Dominus 6
Deus noſter loquutus eſt nobiſcum, non autem ego propria voluntate,
in Horeb, dicendo; Sufficit vobis, & utile fuit vobis uſque ad
hoc tempus quo recepiſtis legem, feciſtis etiam in eo tabernaculum et vaſa
ejus, & conſtituiſtis ſuper vos principes: deinceps autem malum eſt vobis
morã facere in monte hoc. Vertite vos proficiſcimini in Harad & Churma, 7
& ingredimini montem Æmorræorum, & ad omnes habitatores Ammon
& Moab & Ghebal, in campeſtribus ſylvæ, in monte, in planitie, &
in littore maris Aſkalon & Cæſareæ, terram Chananæorum uſque ad
Kaldohi, & Libanum locum montium domus ſanctitatis, uſque ad fluvium
magnum, fluvium Euphratis.

Hieroſ. 1. *Iſta ſunt verba quæ loquutus eſt Moſes cum omnibus Iſrael, redarguendo eos cùm ipſi eſſent poſiti citra Jordanem: reſpondens Moſes dixit illis; Annon in deſerto in monte Sinai data eſt vobis lex, & in campeſtribus Moab expoſitum eſt vobis quot miracula & prodigia fecerit vobis ſermo Domini? cùm ſtaretis ad mare juncoſum ſcidit mare à facie veſtra, & factæ ſunt duodecim ſemitæ ex ſemita una pro unaquaque tribu. Provocâſtis ipſum ad mare, & rebelles fuiſtis ad mare juncoſum. Propter exploratores qui miſſi erant ex deſerto Paran, decretum eſt ſuper vos futurum ut non ingrederemini in terram Iſrael: & propter Manna de quo dixiſtis; Animæ noſtræ affliguntur propter panem iſtum, cujus cibus eſt leviſſimus, immiſit in vos ſerpentes illos: & in Chatſeroth ubi ceciderunt cadavera veſtra, propter carnem, & propter vitulum quem feciſtis, dixit in verbo ſuo futurum ut perderet vos, niſi recordatus eſſet fœderis quod juravit patribus veſtris, Abraham, Iſaac, & Jacob, & tabernaculi fœderis quod feciſtis nomini ſuo, & arcæ fœderis Domini & holocauſtorum veſtrorum in medio ejus, & quòd vos texiſtis illud auro purgato. 2. Iter undecim dierum eſt à monte Horeb via montis Ghebal, uſque ad Rekam Geah: eò autem quòd peccâſtis & ad iracundiam provocâſtis coram ipſo retardati eſtis, & ambulâſtis illos per quadraginta annos. 3. Et accidit in fine quadraginta annorum.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* فصل اوّل *

* اينان آن سخنها آنچه سخن گفت مشه بهمه يسرال در گذاري آن يردن در بيابان درعربه 1
مقابلي سوف مياني فارن و مياني تفل و لبن و حصروت و دي زهب * يازده روز از حرب 2
راهي كوهي سعير تا قدش برنع * بود در چهلم سال در يازدهم ماه دريك بماه سخن گفت مشه 3
بپسراني يسرال چون همه آنچه فرمود ،، اويرا بايشان * پس زدني او مر سيحن پادشاهي آن اموري 4
آنكه نشينا در حشبون و مرعوج پادشاهي آن بشن آنكه نشينا در عشتروت در ادرعي * در 5
گذاري آن يردن در زميني مواب مراد كرد مشه شرح كردن مر آن شريعتي آن اين
گفتن * خداي ايما سخن گفت بايما در حرب بس بشما نشستن [در] كوهي 6
آن اين * روي كنيد و منزل بر داريد و برايند كوهي آن اموري و بهمه همسايهاي او 7
در عربه [در] كوه و در شفله و در دروم و در كناري آن درياء زميني آن كنعني و آن
لبنون تا آن رودي آن بزرك رودي فرت *

CAP. I.

Hæc ſunt verba quæ locutus eſt 1
Moſheh ad omnem Iſrael in tranſitu
Jarden in deſerto, in Arabah è
regione Suph, inter Pharan & Tophel,
& Laban, & Haſeroth, &
Di-zahab. Undecim dies ſunt ab Horeb, 2
via montis Sheir, uſque ad
Cadeſh Barnea. Fuit, quadrageſimo 3
anno, undecimo menſe, in una
menſis, locutus eſt Moſheh ad filios
Iſrael juxta omne quod præceperat
Dominus ei ad illos: Poſteaquam 4
percuſſiſſet Sihon regem Emoræi,
qui ſedebat in Heſhbon, &
Og regem Baſhan, qui ſedebat in
Aſhteroth in Edrei. In tranſitu 5
Jarden in terra Moab voluit
Moſheh explanare legem hanc, dicendo,
Dominus Deus noſter locutus 6
eſt nobis in Horeb, dicendo;
Sat vobis ſediſſe in monte iſto: Reſpicite, 7
& manſionem removete, & pergite ad montem
Emoræi, & ad omnes vicinos ejus,
in Arabah, in monte, & planitiem,
& Meridiem, & litus maris,
terram Chananæorum, & Libanum,
uſque ad flumen magnum flumen
Perath.

ראה חֲמוּן דִּי מְסָרִית קֳדָמֵיכוֹן יַת דַּיָּירֵי אַרְעָא וְלָא תִצְטָרְכוּן לְמִיטוֹל זַיְינָא עוּלוּ 8
וְאַחְסִינוּ יַת אַרְעָא וְקַבְעוּ בָּהּ דִּפְטַיָּא וּפַלְגוּהָא הֵי כְּמָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהַתְכוֹן לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִיתַּן לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן: ואמר וַאֲמָרִית לְכוֹן בְּעִידָנָא הַהִיא 9
לְמֵימַר לֵיתָנָא שַׁבְקִינְכוֹן עַל דַּיָּינָא חַד דַּאֲנָא לָא יָכִילְנָא בִּלְחוֹדִי לְמִסוֹבְרָא יַתְכוֹן:
הֵי מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן אַסְגֵּי יַתְכוֹן וְהָאִיתֵיכוֹן יוֹמָא דֵין הֵי כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְסָגֵי: הִי יְיָ 10 11
אֱלָהָא דַאֲבָהַתְכוֹן יוֹסֵף עֲלֵיכוֹן כְּוָותְכוֹן אֲלַף זִימְנִין מְטוּל בִּרְכָתִי דָא וִיבָרֵךְ יַתְכוֹן בְּלָא
סְכוּמָא הֵי כְּמָא דְמַלֵּיל לְכוֹן: איכה הֵיךְ אֲנָא יָכִיל בִּלְחוֹדַיי לְמִסְבּוֹל טַרְחוּת 12
אַפִּקַרְסוּתְכוֹן וּרְמַחְשְׁלִין עֲלַי בִּישְׁתָא וּמִילֵּי דִינְנֵיכוֹן דִּמְפַקִּין סִלְעָא לְאַפּוֹקֵי תְרֵי: הבו
זַמְנוּ לְכוֹן גּוּבְרִין חַכִּימִין וְסוּכְלְתָנִין מִרְעִיוֹנְהוֹן וּמָדֵי מַנְדְּעָא לְשִׁבְטֵיכוֹן וְאִימַנִּינוּן 13
רֵישִׁין עֲלֵיכוֹן: ותענו וַאֲתֵיבְתּוּן יָתִי וַאֲמַרְתּוּן תַּקִּין פִּתְגָמָא דְמַלֵּילְתָּא לְמֶעֱבַד: ואקח 14
וְדַבָּרִית יַת רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן וְאוֹרַכְתִּנוּן בְּמִלַּיָּא גּוּבְרִין חַכִּימִין וּמָרֵי מַנְדְּעָא וְסוּכְלְתָנוּן 15
מֵרִיעְיוֹנֵיהוֹן לָא אַשְׁכָּחִית וּמְנֵיתִיתוּן רֵישֵׁי עֲלֵיכוֹן רַבָּנֵי אַלְפִּין רַבָּנֵי מָאוָותָא רַבָּנֵי
חַמְשִׁין תְּרֵיסַר אַלְפִּין רַבָּנֵי עִשּׂוּרְיָיתָא שִׁית רִיבְוָון וְסָרְכִין לְשִׁבְטֵיכוֹן: ואצוה וּפַקֵּידִית 16
יַת דַּיָּינֵיכוֹן בְּעִידָנָא הַהִיא יַת סִדְרֵי דִינַיָּא לְמֵימַר קַבִּילוּ מִן אֲחוּכוֹן דְּלָא יְמַלֵּל חַד כָּל
מִילּוֹי וְחַד מְקַטַּע מִילּוֹי וּמִדְשְׁמַעְתּוּן מִילֵּיהוֹן לֵית אֶפְשַׁר לְכוֹן דְּלָא לְמִדַנְהוֹן וּתְנוּנוּן
דִּינָא בְּקוּשְׁט וּפְשָׁרוּת שְׁלָמָא בֵּין גַּבְרָא לְאָחוּי וּבֵין מָאן דְּמֶאֱנַר מִלֵּי דִינִין: לא
תכירו לָא תִשְׁתְּמוֹדְעוּן אַפִּין בְּדִינָא מִילֵּי זְעֵירָא הֵי כְמִילֵּי רַבָּא תִשְׁמְעוּן וְלָא תִדְחֲלוּן מִן 17
קֳדָם עַתִּיר וְשׁוּלְטָן אֲרוּם דִּינָא מִן קֳדָם יְיָ וְחָמֵי כָּל טוּמְרַיָּא וּפִתְגָמָא דִיקְשֵׁי מִנְכוֹן
תְּקָרְבוּן לְוָתִי וְאַשְׁמְעִינֵיהּ: ואצוה וּפַקֵּידִית יַתְכוֹן בְּעִידָנָא הַהִיא יַת כָּל עַשְׂרָא פִּתְגָמַיָּא 18
דְתַעַבְדוּן בֵּינֵי דִינֵי מָמוֹנָא לְדִינֵי נַפְשָׁתָא: ונסע וּנְטַלְנָא מֵחוֹרֵב וְהַלִּיכְנָא יַת כָּל 19
מַדְבְּרָא רַבָּא וּדְחִילָא הַהוּא דַחֲמִיתוּן חִיוִין כִּכְשׁוּרִין וְעַקְרַבִּין כְּקַשְׁתִּין סְרִיין רְמַיִן
לְקוּבְלֵיכוֹן אוֹרַח טַוְורָא דֶאֱמוֹרָאָה הֵיכְמָא דְפַקֵּיד יְיָ אֱלָהָנָא יָתָנָא וְאָתֵינָא עַד רְקַם
גֵּיעָא: ואמר וַאֲמָרִית לְכוֹן אֲתֵיתוּן עַד טַוְורָא דֶאֱמוֹרָאָה דַיְיָ אֱלָהָנָא יָהֵיב לָנָא: 20
ראה חֲמוּן דִּיהַב יְיָ אֱלָהָכוֹן לְכוֹן יַת אַרְעָא סִיקוּ וְאַחְסִינוּ הֵיכְמָא דְמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָכוֹן 21
לְכוֹן לָא תִידַחֲלוּן וְלָא תִיתַבְרוּן: ותקרבון וְקָרֵיבְתּוּן לְוָתִי בְּעִרְבּוּבְיָא כּוּלְּכוֹן וַאֲמַרְתּוּן 22
נְשַׁדַּר גּוּבְרִין קֳדָמָנָא וְיִתְרַגְּנוּן לָנָא יַת אַרְעָא וְיָתִיבוּן יָתָנָא פִּתְגָמָא יַת אוֹרְחָא
דְּנִיסַק בָּהּ וְיַת קִירְוַיָּא דְנֵיעוֹל לְוָתְהוֹן:

Videte tradidi coram vobis habitatores terræ, neque opus erit ferre ar- 8
ma, ingredimini poſſidete terram, & conſtituite in ea ſortitores & dividi-
te eam, quemadmodum juravit Dominus patribus veſtris, Abrahamo,
Iſaaco, & Jacobo, futurum ut daret illis & filiis eorum poſt eos. Et di- 9
xi vobis in tempore illo, dicendo; Ne relinquamus vos judici uni,
quia ego non poſſum ſolus ego ferre vos. Sermo Domini Dei veſtri mul- 10
tiplicavit vos, & ecce eſtis vos hodiè ſicut ſtellæ cœli in multitudine.
Dominus Deus patrum veſtrorum addat ſuper vos ut jam eſtis mille vi- 11
cibus propter benedictionem meam hanc, & benedicat vobis abſque
numero, ſicut loquutus eſt vobis. Quomodo potero ſolus ego ferre laborem 12
Epicureiſmi veſtri, & quæ malè cogitatis, & verba litium veſtrarum,
qui profertis ſiclum unum pro duobus? Date ex vobis viros ſapientes, 13
& prudentes cogitatione ſuâ & ſapientiâ per tribus veſtras, & conſtitu-
am eos capita ſuper vos. Et reſpondiſtis mihi, & dixiſtis; Recta eſt 14
hæc res quam loquutus es ut faciamus. Tuli itaque capita tribuum ve- 15
ſtrarum, & demulſi eos oratione, viros ſapientes & præditos ſcientiâ, ſed
prudentes in cogitationibus ſuis non inveni, & conſtitui eos capita ſuper
vos, tribunos, centuriones, quinquagenarios duodecies mille, decurio-
num ſedecim myriadas, & exactores ſecundùm tribus veſtras. Et manda- 16
vi judicibus veſtris, tempore illo ordines judiciorum, dicendo; Audite ex
fratribus veſtris ut non loquatur unus omnia verba ſua, alter autem
cogatur abbreviare verba ſua, & ex quo audieritis verba eorum fieri
non poterit quin judicetis eos: reddetis autem judicium in veritate
& ſolutione integrâ inter virum, & fratrem ſuum & inter eum qui inji-
cit verba litium. Non agnoſcetis facies in judicio, verba parvi perin- 17
dè ac magni audiatis; neque timeatis à facie divitis & potentis, quo-
niam judicium à facie *Domini eſt*, qui videt omnia abſcondita: & cau-
ſam quæ difficilis erit vobis ad me referetis, & ego audiam illam.
Præcepiq; vobis in tempore illo omnes decem res, quas facere deberetis 18
inter judicia pecuniarum & judicia animarum. Deindè profecti ſumus 19
ex Horeb, & perambulavimus totum deſertum illud magnum & hor-
rendum, in quo vidiſtis ſerpentes ſicut trabes, ſcorpiones tanquam ar-
cus fœtentes & projectos ante vos per viam montis Amorrhæi, ſicut
præceperat Dominus Deus noſter nobis: & venimus uſque ad Rekam
Gehah. Et dixi vobis; Veniſtis uſque ad montem Amorrhæi, quem Do- 20
minus Deus noſter daturus eſt nobis. Videte quòd dederit Dominus Deus 21
veſter vobis terram: aſcendite & poſſidete, ſicut loquutus eſt Dominus
Deus veſter vobis, ne timeatis neque formidetis. Et acceſſiſtis ad me 22
confertim omnes vos, & dixiſtis; Mittemus viros ante nos, & explo-
rent nobis terram, & referant nobis verbum, quâ viâ aſcendemus, &
quas civitates ingrediemur.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ببين بدادم بپيشي شما مر آن زمين بياييد وميراث گيريد مر آن زمين آنچه سوگند 8
خورد :: بپدراني شما بابرهم بيصحق و بيعقوب بدادن بايشان وبنسلي ايشان پسي ايشان .
* گفتم بشما در وقتي آن بگفتن نه توانم بتنهاي من بر داشتن شمارا * :: خداي 9 10
شما بسيار كرد شمارا واينك شما اين روز چون ستارهاي آن آسمان ببسياري * :: خداي 11
پدراني شما بيفزايد ابر شما چون شما هزار بارها و آفرين كند شمارا چون آنچه سخن گفت
بشما * چگونه بر دارم بتنهايي من زحمتي شما و باري شما و خصومتي شما * بدهيد بشما 12 13
مردماني خردمندان وبينايان و دانايان بقبيلهاي شما وبنهم ايشانرا در سروراني شما .
* جواب داديد مرا و گفتيد نيكو آن سخن آنچه سخن گفتي بكردن * بستاندم 14 15
مر سروراني قبيلهاي شما مردماني خردمندان ودانايان وبدادم ايشانرا سروران ابر شما
اميراني هزاران واميراني صدها واميراني پنجاهها و اميراني دهها و حاكمان بقبيلهاي شما .
* بفرمودم مر حاكماني شما در وقتي آن بگفتن شنيدن مياني برادراني شما وحكم كنيد 16
راست مياني مرد ومياني برادري او ومياني غريبي او * نه آزرم داريد روي در حكم چون 17
خرد چون بزرگ [بشنويد] نه ترسيد از پيشي مرد كه آن حكم بخدا است آن وآن سخن آنچه
مشكل شود از شما نزديك آوريد بمن وبشنوانم اويرا * بفرمودم شمارا در وقت آن او مر همه 18
آن سخنها آنچه بكنيد * منزل بر داشتيم از حرب وبرفتيم مر همه آن بيابان آن بزرگ 19
وآن ترسناك آن او آنچه بديديد راهي كوهي آن اموري چون آنچه فرمود :: خداي ايما
ايمارا وبيامديم تا قدش برنع * گفتم بشما آمديد تا كوهي آن اموري آنچه :: خداي ايما 20
دها بايما * ببين بداد :: خداي تو بپيشي تو مر آن زمين بر آي وميراث گير چون آنچه 21
سخن گفت :: خداي پدراني تو بتو نه ترسي ونه شكسته شوي * نزديك شديد بمن جملهي 22
شما گفتيد بفرستيم مردمان بپيشي ايما وجاسوسي كنند بايما مر آن زمين وباز گردانند
ايمارا سخن مر آن راه آنچه بر آييم دران و مر آن شهرها آنچه بياييم بايشان .

Vide, dedi coram vobis terram, in- 8
grediminì, & hæreditariò capite ter-
ram quam juravit Dominus patri-
bus veſtris Abraham, Iſhac, &
Jaacob, dare eis & ſoboli eorum
poſt eos. Et dixi vobis in tempore 9
illo, dicendo; Non poſſum ſolus ego
ferre vos. Dominus Deus veſter 10
multiplicavit vos, & ecce eſtis ho-
diè ſicut ſtellæ cœli in multitudi-
ne. (Dominus Deus patrum ve- 11
ſtrorum addat ſuper vos, ſicut eſtis,
mille vicibus: & benedicat vobis
ſicut locutus eſt vobis.) Quomo- 12
do feram ſolus ego moleſtiam ve-
ſtram, & onus veſtrum, ac litem
veſtram? Adhibete vobis viros 13
prudentes, & perſpicaces, & ſci-
entes per tribus veſtras, & ponam
eos capitaneos veſtros. Reſponſum 14
autem dediſtis mihi, ac dixiſtis;
Bonum eſt verbum quod loquutus es
ad faciendum. Tuliq; capitaneos tri- 15
buum veſtrarum, viros prudentes
& ſcientes, & dedi eos capita-
neos ſuper vos, principes millium,
& principes centum, & principes
decem, & judices tribubus veſtris.
Atque præcepi judicibus veſtris 16
tempore illo, dicendo; Audite
inter fratres veſtros, & judicium
facite rectum inter virum & fra-
trem ſuum, & inter peregrinum ejus.
Non reverebimini faciē in judicio: 17
ſicut parvum, ſic magnum audie-
tis: non timebitis à præſentia ho-
minis, quia judicium Dei eſt:
negotium autem quod difficilius fue-
rit vobis, deferetis ad me, & au-
diam illud. Præcepiq; vobis tempo- 18
re illo omnia quæ faceretis. Deinde 19
manſionem removimus ex Horeb,
& perambulavimus totum deſer-
tum iſtud magnum ac terribile quod
vidiſtis viâ montis Emoræi, quem-
admodum præceperat Dominus Deus
noſter nobis: & pervenimus uſque
ad Cadeſh Barnea. Et dixi vo- 20
bis; Perveniſtis uſque ad montem
Emoræi, quem Dominus Deus no-
ſter daturus eſt nobis. Vide, de- 21
dit Dominus Deus tuus coram te
terram: aſcende, hæreditariò cape
eam, quemadmodum locutus eſt Do-
minus Deus patrum tuorum tibi:
ne timeas, neque confractus ſis.
Accedentes autem ad me omnes 22
vos dixiſtis; Mittemus ante nos
viros qui explorent nobis terram,
referántque nobis verbum: viam
per quam aſcendamus, & urbes ad
quas veniamus.

וייטב וּשְׁפַר בְּעֵינַיי פִּתְגָמָא וְדַבָּרִית מִנְּכוֹן תְּרֵיסַר גּוּבְרִין בְּרִירִין גּוּבְרָא חַד 23
לְשִׁבְטָא: ויפנו וְאִתְפְּנִיוּ וּסְלִיקוּ 24
לְטַוְורָא וְאָתוּ עַד נַחֲלָא דְאַתְכְּלָא
וְתַרְגִּינוּ יָתַהּ: ויקחו וּנְסִיבוּ בִּידֵיהוֹן 25
מִן אִיבָּא דְאַרְעָא וְאַחִיתוּ לְוָתָנָא וְאָתִיבוּ יָתָנָא פִּתְגָמָא וַאֲמָרוּ כָּלֵב וִיהוֹשֻׁעַ
טָבָא אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָנָא יָהֵיב לָנָא: ולא וְלָא צְבִיתוּן לְמִיסוֹק וְהַמְנִיתוּן 26
לְפִתְגָמֵי עַשְׂרָא רַשִּׁיעִין וְסָרֵיבְתּוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן: ותרגנו וְרַנֵּינְתּוּן 27
בְּמַשְׁכְּנֵיכוֹן נְסֵיבְתּוּן בְּנֵיכוֹן וּבְנָתֵיכוֹן בְּעִיטְפֵיכוֹן לְמֵימַר וַוי לְכוֹן סַגִּיפִין מְחַר אַתּוּן
מִתְקַטְּלִין מְטוּל דְּסָנֵי יְיָ יָתָנָא אַפְּקָנָא מִן אַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִמְסַר יָתָנָא בִּידָא
דֶאֱמוֹרָאָה לְשֵׁיצוּתָנָא: אנה לְאָן אֲנַחְנָא סָלְקִין אַחָנָא מַסְמִיסִן יַת לִיבָּנָא 28
לְמֵימַר עַם רַב וְתַקִּיף מִנָּנָא קִרְוִין רַבְרְבָן וּכְרִיכָן עַד צִית שְׁמַיָּא וְאוּף בְּנֵי
עֶפְרוֹן גִּבָּרָא חֲמֵינָא תַּמָּן: ואמר וַאֲמָרִית לְכוֹן לָא תִתְבָּרוּן וְלָא תִדְחֲלוּן 29
מִנְּהוֹן: ה' מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן דִּי מְדַבַּר קֳדָמֵיכוֹן הוּא יְגִיחַ לְכוֹן כְּכָל מָה 30
דְּעָבַד לְכוֹן בְּמִצְרַיִם לְמֵיחְמֵיכוֹן: ובמדבר וּבְמַדְבְּרָא דַחֲמֵיתָא חִוְיָא קָלַן 31
מַלְיָין אֶרֶס דִּקְטוֹל וְסוֹבַרְךָ יְיָ אֱלָהָךְ בַּעֲנָנֵי אִיקַר שְׁכִינְתֵיהּ הֵיכְמָא דִּמְסוֹבַר גְּבַר
יַת בְּרֵיהּ בְּכָל אָרְחָא דְּהַלִּיכְתּוּן עַד זְמַן מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא הָדֵין: ובדבר
וּבְפִתְגָמָא הָדֵין לֵיתֵיכוֹן מְהֵימְנִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן: ההלך דִּמְדַבַּר 32
קֳדָמֵיכוֹן בְּאָרְחָא לְאַתְקָנָא לְכוֹן אֲתַר בֵּית מִשְׁרוֹי לְאַשְׁרָיוּתְכוֹן בְּעַמּוּדָא 33
דְאִישָׁא בְּלֵילְיָא לְאַנְהָרוּתְכוֹן בְּאָרְחָא דִּתְהָכוּן בָּהּ וְעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא:
וישמע וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יַת קָל פִּתְגָמֵיכוֹן וּרְגַז וְקַיֵּים לְמֵימַר: אם אִין 34
יֶחְמוּן גְּבַר בְּגוּבְרַיָּא הָאִלֵּין דָּרָא בִּישָׁא הָדֵין יַת אַרְעָא טַבְתָא דְּקַיֵּימִית לְמִיתַּן 35
לַאֲבָהַתְכוֹן: זולתי אֱלָהֵן כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה הוּא יֶחְמִינָהּ וְלֵיהּ אִיתֵּן יַת אַרְעָא 36
טַבְתָא אַרְעָא דְחֶבְרוֹן דִּמְטַיֵּיל בָּהּ וְלִבְנוֹי חוּלַף דְּאַשְׁלֵים בָּתַר דַּחַלְתָּא דַיְיָ:
גם בי אוּף עֲלַי הֲוָה רְגַז מִן קֳדָם יְיָ מְטוּלְכוֹן לְמֵימַר אוּף אַנְתְּ לָא תֵיעוּל 37
לְתַמָּן: יהושע יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן דִּמְשַׁמֵּשׁ בְּבֵית אוּלְפָנָךְ הוּא יֵיעוּל לְתַמָּן יָתֵיהּ 38
תַּקִּיף אֲרוּם הוּא יַחְסְנִינָהּ יַת יִשְׂרָאֵל:

ירושלמי 24 וְכַוְינוּ וּסְלִיקוּ לְטוּרָא
וּמְטוּ עַד נַחֲלָא סְגוּלָה וְאַלִּילוּ יָתַהּ:

Et placuit ſermo in oculis meis, & tuli ex vobis duodecim viros, *ex* 23
electis qui inter vos erant, virum unum ex ſingulis tribubus. Et 24
verterunt ſe atque aſcenderunt in
montem, atque venerunt uſque ad
torrentem Ethcol: & explorârunt
ipſam. Et acceperunt in manibus 25
ſuis de fructu terræ, & attulerunt
ad nos: & retulerunt nobis ver-
bum, & dixerunt Caleb & Joſue; Bona eſt terra quam Dominus
Deus noſter dat nobis. Sed noluiſtis aſcendere, imò credidiſtis ver- 26
bis decem improborum: & rebelles fuiſtis in ſermonem Domini Dei
veſtri. Et clamâſtis in tabernaculis veſtris, accepiſtis filios veſtros & 27
filias veſtras in ſinus veſtros, dicendo; Væ vobis miſeris, cras interfi-
ciemini: propterea quod odio habet Dominus nos eduxit nos è terra
Ægypti, ut traderet nos in manum Æmorræi ad perdendum nos.
Quò nos aſcendemus? fratres noſtri liquefecerunt cor noſtrum, di- 28
cendo; Populus multus & fortior nobis eſt, civitates magnæ & mu-
nitæ ſunt uſque ad ſummitatem cœlorum: & etiam filios Ephron gigantis
vidimus ibi. Et dixi vobis; Non frangamini, neque timeatis ab illis. 29
Sermo Domini Dei veſtri, qui anteit vos, ipſe pugnabit pro vobis, 30
juxta omnia quæ fecit vobis in Ægypto vobis videntibus. Et in de- 31
ſerto ubi vidiſti ſerpentes urentes plenos veneno lethali, & portavit te
Dominus Deus tuus nubibus gloriæ divinæ ſuæ majeſtatis, quemadmo-
dum portat vir filium ſuum, per totam viam quâ ambulâſtis, uſque
ad tempus quo veniſtis ad hunc locum. Et in hac re non credi- 32
diſtis ſermoni Domini Dei veſtri. Qui ut ductor præibat vos in via, 33
ut præpararet vobis locum domus manſionis ſuæ ubi maneretis, in
columna ignis per noctem, ad lucendum vobis per viam quâ ambu-
laretis, & columnâ nubis interdiu. Et audita eſt coram Domino 34
vox verborum veſtrorum, itaque iratus juravit, dicendo: Si videant 35
ullus ex his viris generationis hujus peſſimæ terram bonam, quam
juravi me daturum patribus veſtris. Præter Caleb filius Jephune, ipſe 36
videbit eam, & illi dabo terram bonam, terram Hebron, per quam
ambulavit, & filiis ejus, eò quod plenè ſequutus fuerit timorem Do-
mini. Etiam contra me ira fuit à facie Domini propter vos, dicen- 37
do; Etiam tu non ingredieris eò. Joſue filius Nun, qui miniſtrat in 38
domo ſcholæ tuæ, ipſe eò ingredietur: ipſum conforta, quoniam
ipſe hæreditario tradet eam Iſrael.

Hieroſ. 24. *Et reſpexerunt & aſcenderunt in montem, & pervenerunt uſque ad torrentem botri: & explorarunt eam.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* نيكو آمد بچشماني من آن سخن بستاندم از شما دوازده مردمان مردي يكّه بقبيله . 23
* روي كردند وبر آمدند بآن كوه وبيامدند تا نخل اشكل جاسوسي كردند آنرا . 24
* بستاندند در دستي ايشان از بري آن زمين فرود آوردند بايما و باز گردانندند ايمارا 25
سخن وگفتند نيكو آن زمين آنچه :: خداي ايما دها بايما * ونه مراد كرديد ببر آمدن 26
وعاصي شديد مر امري :: خداي شما * وطعنه زديد در خيمهاي شما وگفتيد در 27
دشمن داشتني :: ايمارا بيرون آورد ايمارا از زميني مصر بدادن ايمارا در دستي آن اموري
بنيست كردن ايمارا * كجا ايما بر آيان برادراني ايما گداختند مر دلي ايما بگفتن 28
قوم بزرگ وبلند از ايما شهرهاي بزرگان وقلعها در آسمان ونيز پسراني عنقيم بديديم
آنجا * گفتم بشما نه شكسته شويد ونه ترسيد از ايشان * :: خداي شما آن روا بپيشي شما 29 30
او كارزار كند بشما چون همه آنچه بكرد اوازي شما در مصر بچشم ديدي شما * ودر 31
بيابان آنچه بديدي آنچه بر داشت ترا :: خداي تو چون آنچه بر دارد مرد مر پسري او
در همه آن راه آنچه رفتيد تا آمدني شما تا آن جاي آن اين * ودر سخن آن اين نه شما 32
باور كنان بـ:: خداي شما * آن روا بپيشي شما در راه بآراستن كردن بشما جا بفرود 33
آمدني شما در آتش شب بنمودن شمارا در راه آنچه برويد دران ودر ابر روز * بشنويد 34
:: مر آوازي سخنهاي شما خشم گرفت وسوگند خورد بگفتن * اگر ببينند مردي 35
در مردماني آن اينان آن دراي آن بدي آن اين مر آن زميني آن نيكو آنچه سوگند
خوردم بدادن بپدراني شما * بجز كلب بن يفنّه او ببيند آنرا وباو بدهم مر آن زمين 36
آنچه برفت در آن وبپسراني او جزا آنچه پر بود پسي :: * نيز در من خشم كرد :: در 37
سببي شما بگفتن نيز تو نه آيي آنجا * يهوشع بن نون آن ايستا بپيشي تو او بيايد آنجا 38
اويرا قوي كن كه او احسنتا دهد [آنرا] مر يسرال .

Et placuit in oculis meis verbū, ac- 23
cepiq; ex vobis duodecim viros, viru
unum per tribum: Qui facie converſâ 24
aſcenderunt montem, pervenerúntq;
uſque ad Nahal Eſhchol, & explora-
verunt eam. Accipientéſque in ma- 25
nibus ſuis de fructu terræ, detule-
runt ad nos, retuleruntque nobis
verbum, ac dixerunt; Bona eſt ter-
ra quam Dominus Deus noſter dat
nobis. Noluiſtis tamen aſcendere, 26
imò rebellâſtis mandato Domini
Dei veſtri. Et obmurmurâſtis in 27
tentoriis veſtris, ac dixiſtis; Quo-
niam odio habuit nos Dominus, edu-
xit nos è terra Ægypti ad dandum
nos in manum Emoræi, ad annihi-
landum nos. Quò nos aſcendi- 28
mus? fratres noſtri liquârunt cor
noſtrum, dicendo; Populus eſt ma-
jor ac procerior nobis: urbes ma-
gnæ cum arcibus cœlum uſque:
& etiam filios Anacim vidimus
ibi. Dixi autem vobis; Ne fran- 29
gamini, neque timeatis ab eis:
Dominus Deus veſter incedit ante 30
vos, ipſe prælium faciet pro vo-
bis, juxta omne quod fecit vobiſ-
cum in Ægypto in conſpectu oculo-
rum veſtrorum: Et in deſerto 31
quo vidiſti quòd portavit te Domi-
nus Deus tuus quemadmodum por-
tat vir filium ſuum, per totam vi-
am quâ ambulâſtis uſque in ad-
ventum veſtrum ad locum iſtum:
Tamen per hoc non credidiſtis Do- 32
mino Deo veſtro, Eunti coram vo- 33
bis in via ad præparandum vobis
locum ut reſideretis, per ignem noctu
ad oſtendendum vobis viam quâ
iretis, & per nubem interdiu. Au- 34
divitque Dominus vocem verborum
veſtrorum, iramque concipiens ju-
ravit, dicendo; Si viderit quiſpi- 35
am ex hominibus iſtis de generatio-
ne mala hac, terram bonam quam
juravi dare patribus veſtris: Præ- 36
ter Chaleb filium Jephunneh; ipſe
enim videbit eam, eique dabo terram
per quam ambulavit, & filiis ejus,
in mercedem quòd completus fuit
poſt Dominum. Etiam in me ira- 37
tus eſt Dominus cauſâ veſtrâ, di-
cendo; Etiam tu non ingredieris
illuc. Jehoſhua filius Nun qui 38
ſtat coram te, ipſe ingredietur il-
luc: ipſum igitur fortifica, quando-
quidem ipſe poſſidendam dabit eam
Iſraeli.

וטפכם וטפלכון דאמרתון לעדי יהון ובניכון דלא ידעין יומא דין בין טב לביש 39
הינון יעלון לתמן ולהון אתנינה והינון יירתונה : ואתם ואתון איתפניו לכון 40
וטולו למדברא אורח ימא דסוף : ותענו ואתיבתון ואמרתון לי חבנא קדם 41
יי אנחנא ניסק ונגיח קרב ככל דפקדנא יי אלהנא ואסרתון גבר ית מאני
זייניה ושריתון למיסוק לטוורא : ויאמר ואמר יי לי אימר להון לא תיסקון 42
ולא תסדרון סדרי קרב ארום לית שכינתי מהלכא ביניכון ולא תיתברון קדם
בעלי דבביכון : ואדבר ומלילית לכון ולא קבילתון וסרבתון על מימרא דיי 43
וארשעתון וסליקתון לטוורא : ויצא
ונפק אמוראה דיתיב בטוורא ההוא 44
לקדמותכון ורדפו יתכון היכמא דחררן
וחיישן אורעייתא ומחו יתכון בגבלא

ירושלמי 44 ורדפו יתכון היך מה
דרדיפו דבוריתא וקטולו יתכון בגבלא
עד שיציו :

עד חרמה : ותשובו ותבתון ובכיתון קדם יי ולא קביל יי צלותכון ולא אצית 45
למיליכון : ותשבו ויתיבתון ברקם יומין סגיאין כיומיא דיתיבתון : 46

ב

ונפן ואתפנינא ונטלנא למדברא אורח ימא דסוף היכמא דמליל יי לי ואקיפנא 1
ית טורא דגבלא יומין סגיאין : ויאמר ואמר יי לי למימר : רב לכם סני לכון 2 3
דאקיפתון ית טורא הדין איתפנו לכון לציפונא : ואת וית עמא פקיד למימר 4
אתון עברין בתחום אחוכון בנוי דעשו דיתבין בגבלא וידחלון מנכון ותסתמרון
לחדא : אל לא תיתגרון בהון ארום לא אתן לכון מארעתהון עד כמיסת 5
פרסת ריגלא ארום ירותא לעשו יהבית ית טוורא דגבלא מטול איקרא דעבד
לאבוי : אכל עיבורא תזבנון מנהון כד חי בכספא ותיכלון ואוף מיא 6
תזבנון מנהון בכספא ותשתון : כי אודהרון דלא תעיקון להון ארום 7
יי אלהכון בריך יתכון בכל עובדי ידיכון סופיק צרכיכון במיהכך במדברא
רבא הדין דנן ארבעין שנין מימרא דיי אלהכון בסעדכון לא חסרתון
מדעם :

Sed & parvuli veſtri de quibus dixiſtis, In prædam erunt, & filii ve- 39
ſtri qui non nôrunt hodie inter bonum & malum, ipſi eò ingredientur:
& ipſis dabo illam, & illi hæreditario poſſidebunt eam. Vos autem 40
vertite vos, & proficiſcimini in deſertum viâ maris juncoſi. Et re- 41
ſpondiſtis, & dixiſtis mihi; Peccavimus coram Domino, nos aſcende-
mus & præliabimur, juxta omnia quæ præcepit nobis Dominus Deus
noſter: & accinxiſtis vos quiſque armis ſuis bellicis, & cœpiſtis aſcen-
dere in montem. Et dixit Dominus mihi; Ne aſcendatis, nec inſtru- 42
atis aciem belli, quoniam non divina mea majeſtas ambulat inter vos:
ut non confringamini coram hoſtibus veſtris. Et loquutus ſum vo- 43
biſcum, & non obediſtis: ſed rebelles fuiſtis verbo Domini, impiéque
egiſtis, & aſcendiſtis in montem.
Et exiit Æmoræus, qui habitabat 44
in monte illo, vobis obviam, &
perſecuti ſunt vos quemadmodum
pungunt & urunt crabrones &
percuſſerunt vos in Ghebal uſque

Hier. 44 *Et perſecuti ſunt vos quemadmodum perſequuntur apes, & interfecerunt vos in Ghebal uſque ad internecionem.*

ad Chorma. Et reverſi eſtis & fleviſtis coram Domino: ſed non 45
ſuſcepit Dominus preces veſtras, neque auſcultavit verba veſtra. At- 46
que ita ſediſtis in Rekam diebus multis, ſecundùm dies quos habi-
tâſtis.

CAP. II.

Et reverſi profecti ſumus in deſertum viâ maris juncoſi, ſicut lo- 1
quutus eſt Dominus ad me: & circuivimus montem Gebal diebus
multis. Et dixit Dominus ad me, dicendo: Satis vobis quod cir- 2
cuiveritis montem iſtum, vertite vos ad Aquilonem. Et populo præ- 3
cipe, dicendo; Vos tranſitis per limitem fratrum veſtrorum filiorum 4
Eſau, qui habitant in Ghebal: timebúntque à vobis, cauti ergò ſitis
valde. Ne provocetis eos, quoniam non dabo vobis de terra eorum 5
uſque ad ſufficientiam plantæ pedis: quoniam hæreditatem ipſi Eſau
dedi montem Ghebal, propter honorem quem exhibuit patri ſuo. Fru- 6
mentum emetis ab illis adhuc vivum argento, ut comedatis: & etiam
aquas emetis ab illis argento, ut bibatis. Cavete vobis ne affligatis 7
eos, quoniam Dominus Deus veſter benedixit vobis in omnibus ope-
ribus manuum veſtrarum, ſuppeditavit neceſſaria tua cum ambulares
per deſertum magnum hoc: iſtis quadraginta annis ſermo Domini
Dei veſtri in auxilio veſtro fuit, nec defuit vobis quicquam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*وطفلاني شما آنچه گفتيد بغارت باشد وپسراني شما آنچه نه دانستند اين روز نيك وبد 39
ايشان بيايند بآنجا وبايشان بدهم آنرا وايشان ميراث گيرند آنرا * وشما روي كنيد 40
ومنزل بر داريد بآن بيابان راهي درياي سوف * جواب داديد وگفتيد بمن خطا كرديم 41
بخداي ايما بر آييم وكارزار كنيم چون همه آنچه فرمود ايمارا خداي ايما بر بستيد مرد مر
آلتي كارزاري او در استاديد ببر آمدن بكوه * گفت :: بمن بگوي بايشان نه بر آييد ونه 42
كارزار كنيد كه نه من در مياني شما ونه زخم خوريد بپيشي دشمناني شما * وسخن گفتم 43
بشما ونه قبول كرديد وعاصي شديد مر امري :: وشوخي كرديد وبر آمديد بآن
كوهي * بيرون آمد آن اموري آن نشينا در كوه آن او بپذيرهي شما وبتاختند شمارا 44
چون آنچه بگزند زنبوران وبكوفتند شمارا در شعير تا حرمه * باز گشتيد وبگريستيد 45
بپيشي :: ونه شنويد :: در آوازي شما نه گوش كرد بشما * بنشستيد در قدش روزهاي 46
بسياران چون روزهاي آنچه بنشستيد *

Et infantes veſtri de quibus dixi- 39
ſtis, In rapinam erunt; & filii ve-
ſtri qui non nôrunt hodiè bonum ac
malum, ipſi intrabunt illuc, illiſ-
que dabo eam, & ipſi hæreditariò
accipient eam. Vos autem facie 40
converſâ manſionem removete ad de-
ſertum, per viam maris Suph. Et 41
reſponſum dediſtis, ac dixiſtis ad
me; Peccatum commiſimus contra
Dominum: nos aſcendemus, &
prælium faciemus juxta omne quod
præcepit nobis Deus noſter. Et
accinxiſtis quiſque inſtrumenta ſua
bellica, & aggreſſi eſtis aſcendere in
montem. Dixit autem Dominus 42
ad me, Dic illis; Ne aſcendatis,
neque prælium faciatis, quia non
ſum in medio veſtri: ut non cada-
mini coram inimicis veſtris. Et 43
locutus ſum vobis, at non acquievi-
ſtis; imò rebellâſtis mandato Do-
mini, & impudenter egiſtis, ac
aſcendiſtis in montem. Egreſſus eſt 44
itaque Emoræus ſedens in monte
illo, in occurſum veſtri, perſecuti-
que ſunt vos quaſi morderent apes,
& contriverunt vos in Sheir uſque
ad Hormah. Tunc reverſi flevi- 45
ſtis coram Domino, & non auſcul-
tavit Dominus voci veſtræ, nec au-
rem præbuit vobis. Et ſediſtis in 46
Cadeſh diebus multis juxta dies
quibus ibi ſediſtis.

* فصل دوم *

*روي كرديم ومنزل بر داشتيم بآن بيابان راهي درياي سوف چون آنچه سخن گفت :: 1
بمن وگرد گشتيم مر كوهي شعير روزهاي بسياران * گفت :: بمن بگفتن * بس بشما گرد 2 3
گشتن مر آن كوه [اين آن] روي كنيد بشما بصفون * ومر آن قوم بفرماي بگفتن شما گذران 4
در حدّي برادراني شما پسراني عشو آن نشينان در شعير وبترسند از شما واحتراز كنيد
بغايت * نه ترس نماييد در ايشان كه نه دهم بشما از زميني ايشان تا روشي گامي 5
پاي كه ميراث بعشو بدادم مر كوهي شعير * خورش بخريد از نزدي ايشان در سيم 6
وبخوريد ونيز آب بخريد از نزدي ايشان در سيم وبياشاميد * كه :: خداي تو آفرين 7
كرد ترا در همه عملي دستي تو دانست رفتني تو مر آن بيابان آن بزرگي آن اين اين
چهل سال :: خداي تو آوازي تو نه كم بودي چيزي *

CAP. II.

*Poſtea facie converſâ manſionem 1
removimus in deſertum, viâ maris
Suph, quemadmodum loquutus eſt
Dominus ad me: & circuivi-
mus montem Sheir diebus multis.
Tandem dixit Dominus mihi, di- 2
cendo; Sat vobis circuiviſſe 3
montem iſtum: convertite vos ad A-
quilonem. Et populo præcipe, di- 4
cendo; Vos tranſituri eſtis termi-
num fratrum veſtrorum filiorum
Eſhau ſedentium in Sheir: & time-
bunt à vobis, at cavete admodùm,
Ne terrorem oſtendatis in eos: non 5
enim dabo vobis de terra eorum uſ-
que ad greſſum plantæ pedis, quia
in hæreditatem Eſhau dedi montem
Sheir. Cibum emetis ab eis ar- 6
gento, & comedetis: & etiam a-
quam emetis ab eis argento, & bi-
betis. Nam Dominus Deus tuus bene- 7
dixit tibi in omni opere manûs tuæ;
novit perambulâſſe te deſertum
magnum iſtud: bis quadraginta an-
nis Dominus Deus tuus fuit tecum,
neque defeciſti re ullâ.*

ונעבר ועברנא מלות אחנה בני עשו 8
דיתבין בגבלא מאילת ומכרך תרנגולא
ואתפנינא ועברנא אורח מדברא דמואב :
ויאמר ואמר יי לי למימר לא תעיק ית 9
מואבאי ולא תסדר לקיבלהון סדרי

8 ועברנו מלות אחונו בני עשו אלין
דשרין בגבלא מן אורח מישרא מן אילת
ומן כרך תרנגולא וכונן ועברנן אורח
מדברא דמואב :

קרבא ארום לא אתין לכון מארעהון ירותא ארום לבנוי דלוט יהבית ית לחיית
ירותא : האמים אימתניא מן לקדמין יתיבו בה עם רב וסגי וחסין הי כגנבריא : 10
רפאים גיבריא דיתבין במישר גיונברי מתחשבין אוף הינון הי כגנבריא דאתמחיו 11
בטובענא ומואבאי קרן להון אימתני : ובשעיר ובגבלא יתיבו גנוסייא מן לקדמין 12
ובני עשו תריכונון ושיציאונון מן קדמיהון ויתיבו באתריהון היכמא דעבד ישראל
לארע ירותתיה דיהב יי להון : עתה כדון קומו ועיברו לכון ית נחל טרווייא 13
ועברנא ית נחל טרווייא : והימים ויומיא דהליכנא מן רקם גיעא עד דעברנא 14
ית נחל טרווייא תלתין ותמני שנין עד דסף כל דרא גברי מגיחי קרבא מגו
משריתא היכמא דקיים יי להון : וגם ואוף מחא מן קדם יי אתגריית להון 15
למשצייהון מגו משריתא עד די פסקו : ויהי והוה כד פסקן כל גברי מגיחי קרב 16
עבדי בימתא לממת מגו משריתא : וידבר ומליל יי עמי למימר : אתה אתון 17 18
עברין יומא דין ית תחום מואב ית לחיית : וקרבת ותתקרבון לקביל בני עמון 19
לא תצור עליהון ולא תתגרי בהון לסדרי קרב ארום לא איתן לכון מארע בני
עמון ירותא ארום לבנוי דלוט מטול זכותיה דאברהם יהבתה ירותא : ארץ ארע 20
גיבריא מתחשבא לחוד היא גבריא יתיבו בה מן לקדמין ועמונאי קרן להון
זימתני : עם עמא רבא וחסינא הי כגינבריא ושיצינון מימרא דיי מן קדמיהון 21
ותריכונון ויתיבו באתריהון : כאשר כמא דעבד לבנוי דעשו דיתבין בשעיר 22
דשיצי ית חוראי מן קדמיהון ותריכינון ויתיבו באתרהון עד יומא הדין : והעוים
ושאר פליטת כנענאי דהוו שרן בכופרנייא דרפיע עד עזה קפוטקאי דנפקו מן 23
קפוטקיא שציאונון ויתיבו באתריהון :

Itaq; tranſivimus à fratribus noſtris 8
filiis Eſau qui habitant in Ghebal,
ab Elath, & ab oppido galli: at-
que vertentes nos tranſivimus per
viam deſerti Moab. Et dixit Do- 9
minus mihi, dicendo; Ne affligas
Moabitas, neque inſtruas adverſùs

Hieroſ. 8 *Itaque tranſivimus à fratribus noſtris filiis Eſau iſtis qui habitant in Ghebal, à ſemita planitiei, ab Elath, & ab oppido galli: itaque vertentes nos tranſivimus per viam deſerti Moab.*

eos aciem belli: quoniam non dabo vobis de terra eorum poſſeſſio-
nem, quoniam filiis Lot dedi Lechajath in poſſeſſionem. Emthanim ab 10
antiquo habitabant in ea, populus magnus & multus, & fortis ſicut
gigantes. Gigantes qui habitant in planitie Gejonbere, reputantur 11
etiam ipſi ſicut gigantes qui deleti ſunt in diluvio: Moabitæ autem
vocant illos Emthanim. Et in Ghebal habitabant nobiles ab antiquo, 12
& filii Eſau expulerunt eos, & exciderunt eos à conſpectu ſuo, & in
eorum loco habitârunt: ſicut fecit Iſrael terræ poſſeſſionis ſuæ, quam
dedit Dominus illis. Nunc ſurgite & tranſite vobis torrentem Tarvaja: 13
itaque tranſivimus torrentem Tarvaja. Dies autem quibus ambulavi- 14
mus à Rekam Gehah, donec tranſivimus torrentem Tarvaja, ſunt tri-
ginta octo anni: donec conſumeretur omnis generatio virorum bella-
torum de medio caſtrorum, ſicut juraverat Dominus illis. Sed etiam 15
plaga à facie Domini pugnavit contra eos, ut perderet eos è medio
caſtrorum, donec abſumerentur. Accidit autem poſtquam abſumpti ſunt 16
viri bellatores, facientes altaria, moriendo è medio caſtrorum. Tunc 17
loquutus eſt Dominus mecum, dicendo: Vos tranſitis hodie limitem 18
Moab verſus Lechajath. Et cùm appropinquaveritis è regione filio- 19
rum Ammon non obſidebitis eos, neque provocabitis eos in acie belli:
quoniam non dabo vobis de terra filiorum Ammon poſſeſſionem quo-
niam filiis Loth, propter meritum ipſius Abraham, dedi eam poſſeſſi-
onem. Terra gigantum reputatur & ipſa: gigantes habitant in ea 20
ab antiquo, & Ammonitæ vocant illos Zimtane. Populus magnus & 21
fortis ſicut gigantes: ſed excîdit eos ſermo Domini à facie eorum, &
expulerunt eos, & habitaverunt in loco eorum. Sicut fecit filiis Eſau, 22
qui habitabant in Seir: quia delevit Horæos à facie eorum, & ex-
pulit eos, & habitaverunt in loco eorum uſque ad hunc diem. Et 23
reliqua evaſſo Chananæorum quæ habitabat in villis Dephia uſque ad
Azam: Cappadoces qui egreſſi ſunt ex Cappadocia exterminârunt eos,
& habitârunt in loco eorum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*بگذشتيم از نزدي برادراني ايما پسراني عشو آن نشينان در شعير از راهي آن عربه از ايلت 8
واز عصيون جبر روي كرديم وبگذشتيم راهي بياباني مواب * گفت :: بمن نه عدوي كني 9
اوازي مواب ونه ترس نمايي درو كارزار كه نه دهم بتو از زميني او ميراث كه بپسراني لوط بدادم
مر عر ميراث * آن اميم بپيش بنشستند در آن قوم بزرگ وبسيار وافراشته چون عنقيم * 10
*رفايم حسيب شوند نيز ايشان چون عنقيم وآن موابيم بخوانند بايشان اميم * وبشعير 11 12
بنشستند آن حريم بپيش وپسراني عشو براندند ايشانرا ونيست كردند ايشانرا از پيشي
ايشان وبنشستند بجاي ايشان چون آنچه بكرد يسرال بزميني ميراث او آنچه بداد :: بايشان *
*اكنون برخيزيد وبگذريد بشما مر نحل زرد بگذشتيم مر نحل زرد * وآن روزها آنچه برفتيم 13 14
از قدش برنع تا آنچه بگذشتيم مر نحل زرد سي وهشت سال تا تمام شدن همه آن درا مردماني
آن كارزار از مياني آن لشكرگاه چون آنچه سوگند خورد :: بايشان * ونيز زخم :: بود در ايشان 15
بنيست كردن ايشانرا از مياني آن لشكرگاه تا تمام شدن ايشان *[وبود] چون آنچه تمام شدند 16
همه مردماني آن كارزار بمردن از مياني آن قوم * سخن گفت :: بمن بگفتن * تو گذرا اين 17 18
روز مر حدّي مواب مر عر * ونزديك شوي مقابلي پسراني عمون نه عدوي كني بايشان 19
ونه ترس نمايي در ايشان كه نه دهم از زميني پسراني عمون بتو ميراث كه بپسراني لوط بدادم
آنرا ميراث * زميني رفايم حسيب شود نيز آن رفايم بنشستند دران بپيش وآن عمّونيم 20
بخوانند بايشان زمزمّيم * قومي بزرگ وبسيار وبلند چون عنقيم نيست كرد ايشانرا 21
:: از پيشي ايشان براندند ايشانرا وبنشستند بجاي ايشان * چون آنچه بكرد بپسراني 22
عشو آن نشينان در شعير آنچه نيست كرد مر آن حري از پيشي ايشان براندند
ايشانرا وبنشستند بجاي ايشان تا آن روزي آن اين * وآن عوّيم آن نشينان 23
در روستاها تا عزه كفتريم آن بيرون آيان از كفتر نيست كردند ايشانرا وبنشستند
بجاي ايشان *

*Et tranſivimus à fratribus noſtris 8
filiis Eſhau ſedentibus in Sheir à
via Arabah, Elath, & Eſjon-geber:
facie autem converſâ tranſivimus
viâ deſerti Moab. Dixitque Do- 9
minus ad me; Ne hoſtiliter agas
cum Moab, neque terrorem oſtendas
in eum prælio: quia non dabo tibi
de terra ejus hæreditatem, nam fi-
liis Lot dedi Ar in hæreditatem.
Emim anteà ſedebant in ea, popu- 10
lus magnus ac multus, & excel-
ſus ſicut Anacim. Rephaim, re- 11
putabantur etiam ipſi ſicut Anacim:
& Moabitæ vocabant eos, Emim.
In Sheir autem ſederunt Horim an- 12
teà, quos filii Eſhau expulerunt,
& annihilârunt eos à præſentia
ſua, ſederúntque in loco ipſorum,
quemadmodum fecit Iſrael terræ
hæreditatis ſuæ quam dedit Domi-
nus illis. Nunc ſurgite, & tranſ- 13
ite vobis torrentem Zered: & tranſi-
vimus torrentem Zered. Dies autem 14
quibus ambulavimus de Cadeſh
Barnea, uſquequò tranſiremus torren-
tem Zered, fuerunt triginta & octo
anni, uſque ad conſumptionem totius
generationis virorum bellatorum de
medio caſtrorum, quemadmodum ju-
raverat Dominus illis. Et etiam 15
plaga Domini fuit in eos ad anni-
hilandum eos de medio caſtrorum,
donec conſumerentur. Et fuit 16
quando conſumpti ſunt omnes viri
bellatores moriendo de medio po-
puli, Loquutus eſt Dominus ad me, 17
dicendo; Tu tranſiturus es hodiè 18
terminum Moab,* nempe *Ar: Et 19
accedes è regione filiorum Ammon:
ne hoſtiliter agas cum eis, neque
terrorem oſtendas in eos; quia non
dabo de terra filiorum Ammon
tibi in hæreditatem: nam filiis
Lot dedi illam in hæreditatem. Ter- 20
ra Rephaim reputatur etiam ipſa,
Rephaim ſederunt in ea anteà: &
Ammonitæ vocant eos Zamzum-
mim. Populus magnus ac multus, 21
& excelſus ſicut Anacim, & anni-
hilavit eos Dñs à præſentia eorum,
expulerúntque eos, & ſederunt in
loco ipſorum: Quemadmodum fe- 22
cit filiis Eſhau ſedentibus in Sheir,*
propter *quos annihilavit Horæum
à præſentia eorum, & expulerunt eos,
ſederúntque in loco ipſorum uſque
in diem hanc. Et Avvæos ſedentes 23
in pagis uſque Azzah, Caphtorim
egredientes è Caphtor annihilârunt
eos, & ſederunt in loco ipſorum.*

תרגום יונתן בן עוזיאל

קומו אזדקפו טולו ועברו ית נחלי ארנונא חמון די מסרית בידיכון ית סיחן 24
מלכא דחשבון ואמוראה וית ארעיה שרי לתרכותיה ותתגרי למסדרא לקובליה
סדרי קרבא : היום יומא דין שריית למיתן זועתך ודחלתך על אנפי כל 25
עממיא דתחות כל שמיא דישמעון שמע זכוותך היך קמון שמשא וסיהרא
אמטולתיך ופסקון מן למימר שירתא כמיסת יומא ופלגא וקמו במדורהון עד דאנחת
קרבא בסיחון ויזעון וירתתון מן קדמך : ואשלח ושדרית עזגדין מנהרדעא דסמיך 26
למדבר קדמות לות סיחון מלכא דאמוראי פתגמי שלם למימר : אעברה אעיבר 27
בארעך בארחא דהיא ארח כבישא איזיל לא אסטי להנזקותך לימינא
ולשמאלא : אכל עיבור כד חי בכספא תזבין לי ואיכול ומוי בכספא תיתן לי 28
ואישתי לחוד אעיבר בלחודיי : כאשר היכמא דעבד לי בנוי דעשו דיתבין 29
בגבלא ומואבאי דיתבין בלחיית עד זמן דאיעיבר ית יורדנא לארעא דיי אלהנא
יהיב לנא : ולא אבה ולא צבא סיחן מלכא דחשבון לאעברותנא בגו תחומיה 30
ארום אקשי יי אלהך ית יצרא דרוחיה ואיתקף ית ליבביה מן בגלל למסריה
בידך כיומא הדין : ויאמר ואמר יי לי חמי באורכות שמשא וסיהרא דשריית 31
למימסר בידך ית סיחון וית ארעיה שרי לתרכותיה למירות ית ארעיה : ויצא
ונפק סיחון לקדמותנא הוא וכל עמיה לאגחא קרבא ליהץ : ויתנהו ומסר יתיה 32 33
יי אלהנא קדמנא ומחינא יתיה וית בנוי וית כל עמיה : ונלכד וכבשנא ית כל 34
קרווי בעידנא ההוא וגמרנא ית כל קרוויא גובריא ונשיא וטפליא לא אשארנא
משויב : רק לחוד בעירי בזנא לנא ועדי קרוויא דכבשנא : מערוער מערוער 35 36
דעל גיף נחלא דארנונא וקרתא דמתבניא במציעות נחלא עד גלעד לא הוות
קרתא דתקיפת מננא ית כלהון מסר יי אלהנא קדמנא : רק לחוד לארע בני 37
עמון לא קריבתא כל אתר נחלי יובקא וקרוי טוורא ככל מה דפקיד יי אלהנא :

ג

ונפן ואתפנינא וסליקנא אורח מתנן ונפק עוג מלכא דמתנן לקדמותנא הוא 1
וכל עמיה לאגחא קרבא לאדרעת :

Targ. JONATHAN B.UZIEL.

Levate vos,proficiſcimini, & tranſite torrentem Arnon,videte quòd tradidi 24
in manibus veſtris Sichon regem Heſebon, & Amorrhæum, &
terram ejus; incipe expellere eum: & provoca eum inſtruendo contra
eum aciem belli. Hodie incipiam dare terrorem tui & timorem tui 25
ante facies omnium populorum qui ſunt ſub toto cœlo: qui audient
famam meritorum tuorum, ut ſteterint Sol & Luna propter te, & ceſſārint
à dicendo cantico per ſpatium diei unius & medii, ſteterintque
in habitationibus ſuis donec commiſiſſes prælium cum Sichon; &
expavebunt & trement à facie tua. Et miſi legatos ex Nehardea, quæ 26
propinqua eſt deſerto Kedemoth, ad Sichon regem Amorrhæorum verbis
pacis, dicendo: Tranſibo per terram tuam, per ſemitam quæ eſt ſemita 27
ſtrata proficiſcar, non declinabo ut noceam tibi ad dextram aut ſiniſtram.
Frumentum adhuc vivum argento vendes mihi ut comedam, & aquas argento 28
dabis mihi ut bibam: tantùm tranſibo ſolus ego. Sicut fecerunt 29
mihi filii Eſau qui habitant in Ghebal, & Moabitæ qui habitant in Lechajath:
uſque ad tempus quo tranſivero Jordanem, in terram quam
Dominus Deus noſter dat nobis. Sed noluit Sichon rex Heſebon nobis 30
tranſitum permittere per medium limitis ſui: quoniam induravit Dominus
Deus tuus figmentum animi ejus, & induratum eſt cor ejus,ut traderet
eum in manum tuam hodie. Itaque dixit Dominus mihi; Vide in longitudine 31
Solis & Lunæ incepi tradere in manum tuam Sichon & terram
ejus: incipe expellere eum ut poſſideas terram ejus. Et egreſſus eſt Sichon 32
contra nos, ipſe unà cum populo ſuo, ut præliaretur in Jahats. Et 33
tradidit ipſum Dominus Deus noſter ante faciem noſtram: & percuſſimus
eum, & filios ejus, & totum populum ejus. Et ſubegimus omnes 34
civitates ejus tempore illo, & penitus vaſtavimus omnes civitates, viros,
mulieres, & parvulos: non reliquimus ſuperſtitem. Solummodo jumenta 35
diripuimus nobis, & prædam civitatum quas cepimus. Ab Aroer 36
quæ eſt in littore torrentis Arnon, & civitate quæ ædificata eſt in medio
torrentis, uſque ad Gilead, nulla fuit civitas quæ fortior nobis fuerit:
omnes illas tradidit Dominus Deus noſter ante faciem noſtram. Solùm 37
ad terram filiorum Ammon non acceſſiſti, *nec ad* omnem locum torrentis
Jabok, & ad civitates montanas, juxta omnia quæ præceperat Dominus
Deus noſter.

CAP. III.

COnverſi autem aſcendimus per viam Matnan: & egreſſus eſt Og 1
rex Matnan obviam nobis, ipſe cum toto ſuo populo, ut pugnaret in
Edrehath.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* برخيزيد [منزل بر داريد] وبگذريد مر نخل ارنون ببين بدادم در دستي تو مر سيحن 24
پادشاهي حشبون آن اموري و مر زميني او در ايست و ميراث گير و ترس نماي در و كارزار.
* اين روز آن اين در ايستم دادني سهمي تو و ترسي تو ابر روي آن قومها فرود همه آن 25
آسمان آنچه بشنوند خبري تو بلرزند و دردگير شوند از پيشي تو * بفرستادم رسولان از 26
بيابان قدموت بسيحن پادشاهي حشبون سخنهاي سلامتي بگفتن * بگذرم در ولايتي تو 27
در راه در راه بروم نه گردم راست و چپ * خورش در سيم بفروشي بمن و بخورم و آب 28
در سيم بدهي بمن و بياشامم خاصه بگذرم در پايي من * چون آنچه بكردند بمن پسراني 29
عسو آن نشينان در شعير و آن موابيم آن نشينان در عر تا آنچه بگذرم مر آن يردن بآن
زميني آنچه :: خداي ايما دها بايما * و نه مراد [كرد] سيحن پادشاهي حشبون گذراندن ايمارا 30
كه سخت كرد :: خداي تو مر روحي او و قوي كرد مر دلي او بسبب دادن اويرا در دستي تو
چون روزي آن اين * گفت :: بمن ببين در ايستادم دادن بپيشي تو مر سيحن و مر ولايتي 31
او در ايست بران و ميراث گير مر ولايتي او * بيرون آمد سيحن بپذيرهي ايما او و همه 32
قومي او بكارزار بيهص * بداد اويرا :: خداي ايما بپيشي ايما بزديم اويرا و مر پسراني او 33
و مر همه قومي او * بگرفتيم مر همه شهرهاي او در وقتي آن و حرم كرديم مر همه آن شهر 34
مردمان و آن زنان و آن طفل نه باقي گذاشتيم رستهي * خاصه آن چهارپا غارت كرديم بايما 35
و غنيمتي آن شهرها آنچه بگرفتيم * از عروعر آنچه ابرلبي نخل ارنون و آن شهر آنچه در نخل و تا 36
آن جلعد نه بود شهري آنچه بازگرفت از ايما مر آن همه بداد :: خداي ايما بپيشي ايما *
* خاصه بزميني پسراني عمون نه نزديك شدي همه گذاري نخل يبق و شهرهاي آن كوه و همه 37
آنچه فرمود :: خداي ايما *

* فصل سوم *

* روي كرديم و بر آمديم راهي آن بشن بيرون آمد عوج پادشاهي آن بشن بپذيرهي ايما 1
او و همه قومي او بكارزار ادرعي *

Surgite, manſionem removete, & 24
tranſite torrentem Arnon: vide, dedi
in manum tuam Sihon regem
Heſhbon Emoræum, & terram
ejus: aggredere, & hæreditariò cape,
atque terrorem oſtende in eum prælio.
Ipſo die iſto incipiam dare 25
pavorem tuî & formidinem tuî
in faciem populorum ſub toto cœlo
qui audient famam tuam, & tre-
ment ac dolore correpti erunt
à præſentia tua. Et miſi legatos 26
à deſerto Cedemoth ad Sihon regem
Heſhbon verbis pacificis, dicendo;
Tranſeam per regionem tuam, 27
per viam, per viam inquam
ambulabo, non divertam dextrorſùm
vel ſiniſtrorſùm. Cibum argento 28
vendes mihi, ut comedam:
& aquam dabis mihi argento,
ut bibam: tantùm tranſibo pedibus
meis: Quemadmodum fecerunt 29
mihi filii Eſhau ſedentes
in Sheir, & Moabitæ ſedentes in
Ar: uſque quò tranſiero Jarden
ad terram quam Dominus Deus
noſter dat nobis. Et noluit Sihon rex 30
Heſhbon tranſitū præbere nobis: quia
induraverat Dominus Deus tuus
ſpiritum ejus, & obſirmaverat cor
ejus, causâ dandi eum in manum
tuam, ſicut die hâc. Dixit au- 31
tem Dominus ad me; Ecce in-
cepi dare coram te Sihon & re-
gionem ejus, aggredere, expelle, &
hæreditariò cape regionem ejus.
Et egreſſo Sihon in occurſum no- 32
bis, ipſo & univerſo populo
ejus ad bellum in Jahas: Dedit 33
eum Dominus Deus noſter coram
nobis, percuſſimúſque eum, ac
filios ejus, & univerſum populum
ejus. Cepimus quoque *omnes ur-* 34
bes ejus tempore illo, & anathemate
delevimus omnem urbem, viros,
& mulieres, ac infantes: non re-
liquimus evaſorem ullum. Verun- 35
tamen quadrupedes prædati ſumus
nobis, & ſpolia urbium quas ce-
pimus. Ab Aroer quæ ſuper la- 36
brum torrentis Arnon, & urbe quæ
in valle, uſque ad Gilead, non
fuit urbs ulla quam reſumpſit à
nobis: omnes dedit Dominus Deus
noſter coram nobis. Veruntamen 37
ad terram filiorum Ammon non ac-
ceſſiſti, ad omnem tranſitū torrentis
Jabboc, & urbes montis, & quic-
quid præcepit Dominus Deus no-
ſter.

CAP. III.

F*Acie autē converſâ aſcendimus* 1
viâ Baſhan: & egreſſus eſt Og rex
Baſhan in occurſum nobis, ipſe
& univerſus populus ejus ad bel-
lum in Edrei.

תרגום יונתן בן עוזיאל

ואמר יי לי לא תדחל מניה ארום בידך 2
מסרית יתיה וית כל עמיה וית ארעיה
ותעביד ליה היכמא דעבדת לסיחון
מלכא דאמוראה דיתיב בחשבון : ויתן
ומסר יי אלהנא בידנא אוף ית עוג מלכא 3
דמתנן וית כל עמיה ומחינוהי עד דלא
אשתייר ליה משויב : ונלכד וכבשנן ית 4
כל קירווייה בעדנא ההיא לא הוות
קרתא דלא נסיבנא מנהון שתין קירווין
כל תחום פלך טרגונא מלכותא דעוג
במתנן : כל אלה כל אילין קירווין 5
חקרא מקפן שורין רמין אחידן בתרעין
ונגרין בר מקרוי פצחיא סגי לחדא :
ונחרים וגמרנא ית קירוייהון היכמא 6
דעבדנא לסחון מלכא דחשבון היכדין
גמרנא ית כל קרווי גובריא ונשיא
וטפלא : וכל הבהמה וכל בעירי ועדיי קרויא בזנא לנא : ונקח ונסיבנא 7
בעידנא ההיא ית ארעא מן רשות תרין מלכי אמוראי דבעיברא דיורדנא מנחלי 8
ארנונא עד טוורא דחרמון : צידונים צידנאי הוון קרן לחרמון טוורא דמסרי 9
פירוי ואימוראי קרן ליה טוור תלגא
דלא פסיק מניה תלגא לא בקייטא ולא
בסיתווא : כל ערי כל קירוי מישרא 10
וכל גלעד וכל מתנן עד סלווקיא ואדרעת
קרוי מלכותא דעוג במתנן : כי רק 11
ארום לחוד עוג מלכא דמתנן אשתייר משותר גיבריא דאשתיצו בטובענא הא
שיווייה שווייא דפרזלא הא היא יהיבא בבית ארכיון ברבת בני עמון תשע
אמין אורכה וארבע אמין פותיה באמתא דגרמיה : ואת וית ארעא הדא 12
ירתנא בעידנא ההיא מערער ועד גיף נחלא ופלגות טוורא דגלעד וקירוי
יהבית לשבט ראובן ולשבט גד : ויתר ושאר גלעד וכל מתנן מלכותיה 13
דעוג יהבית לחצי שיבט מנשה כל תחום בית פלך טרגונא וכל מתנן ההוא
מתקרי ארע גיבריא :

ירושלמי

2 כיון דחמא משה ית רשיעא זע
ומרתת מן קדמוי ואמר הלא דין הוא
דהוה מחסד לאבהתן אברהם ושרה
ואמר להון אתון דמין לאילנין שתילין
על מבועין דמין ברם פירין לית הנון
עבדין בגין כן אמתין ליה קודשא בריך
הוא יהא שמיה משבח אחיא יתיה שנין
סגיאין מן בגלל למחויא יתיה לדריא
דהוא מסר יתיה ביד בנוי ואמר מימרא
דיי ליה משה לא תדחל מנה ארי בידך
מסרית יתיה וית כל עמיה וית ארעיה
ותעביד ליה היך מה דעבדת לסיחון
מלכהון דאמוראי דהוה שרי בחשבון :
5 כל אלין קרין תלילן מקפן שורין
רמין תרעין ונגרין :

ירושלמי 9 צידונאי קרן לחרמון
ארעא מסרי פרוהי ואמוראי קרן ארעא
מרבי פירי אילנא : 11 הלא היא
יהיבא באפרכין דבני עמא :

Targ. JONATHAN B.UZIEL.

Et dixit Dominus ad me; Ne timeas 2
ab eo, quoniam in manum
tuam tradidi ipſum, & totum populum
ejus, & terram ejus: facieſque
illi ſicut feciſti Sichon regi
Amorræo,qui habitavit in Heſebon.
Itaque tradidit Dominus Deus noſter 3
in manus noſtras etiam Og regem
Matnan, & univerſum populum
ejus: & percuſſimus eum
adeo ut non remaneret ei ullus qui
reliquus eſſet. Et ſubegimus omnes 4
civitates ejus in tempore illo, non
fuit civitas quam non ceperimus
ab illis: ſexaginta civitates, univerſum
limitem provinciæ Traconitidis
regni Og in Matnan. Omnes 5
iſtæ civitates munitæ erant,
circundatæ muris excelſis, clauſæ
portis & vectibus; præter oppida
aperta, quorum valdè multa erant.
Et penitus deſtruximus civitates 6
eorum, ſicut fecimus Sichoni regi
Heſebon: ſic penitus deſtruximus
civitates unà cum viris, mulieribus
& parvulis. Omnia quoque jumenta & prædas civitatum diripuimus 7
nobis. Et abſtulimus tempore illo terram ex poteſtate amborum regum 8
Amorræorum, qui erant citra Jordanem, à torrentibus Arnon uſque
ad montem Hermon. Sidonii 9
vocant Hermon, Montem cujus
fœtidi ſunt fructus: Amorræi autem
vocant ipſum, Montem nivis, eò
quòd non ceſſet in eo nix nec
æſtate nec hyeme. Omnes *quoque* 10
civitates planitiei, & univerſam
Gilead, & univerſam Matnan,
uſque ad Seleuciam & Edrehath, civitates regni Og in Matnan.
Quoniam tantum Og rex Matnan relictus eſt ex reliquiis gigantum qui 11
perierunt diluvio, ecce lectus ejus lectus ferreus eſt, ecce ipſe poſitus
eſt in armamentario in Rabbath filiorum Ammon: novem cubitorum
eſt longitudo ejus, & quatuor cubitorum latitudo, cubito ſui ipſius.
Et terram hanc poſſedimus tempore illo, ab Aroer uſque ad littus torrentis, 12
& medium montem Gilead; & civitates dedi tribui Ruben &
tribui Gad. Reliquam verò partem Gilead & totam Matnan, regnum 13
ipſius Og,dedi dimidiæ tribui Manaſſe, omnem limitem regionis Trachonitidis,
omnémque Matnan, quæ vocatur terra gigantum.

Hieroſ. 2. *Quando vidit Moſes improbum illum, expavit & tremuit*
à facie ejus, & dixit; Annon hic eſt qui probris afficiebat
patres noſtros Abraham & Sara,
& dicebat illis. Vos ſimiles eſtis
arboribus plantatis juxta fontes
aquarum, verùm fructus non faciunt:
propterea expectavit ipſum
ſanctus benedictus ipſe, cujus nomen
celebretur, & in vita conſervavit
eum annis multis, ut
oſtenderet ipſū generationibus, quòd
ipſe traderet eum in manus filiorum
ejus. Itaque dixit ſermo Domini
ipſi Moſi; Ne timeas ab eo,
quia in manū tuam tradidi ipſum,
& univerſum populum ejus & terram
ejus: & facies illi ſicut feciſti
Sichon regi Amorræorum qui habitabat
in Heſebon. 5. Omnes iſtæ
civitates munitæ erant, circundatæ
muris excelſis, portis & vectibus.

Hieroſ. 9. *Sidonii vocant*
Hermonem, Terram cujus fructus
ſunt fœtidi: Amorræi autem vocant,
Terram multiplicantē fructus
arboris. 11. Annon ipſe poſitus eſt
in præfecturis filiorum Ammon.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* گفت :: بمن نه ترسي ازو كه در دستي تو بدادم اويرا و مر همه قومي او و بكني 2
باو چون آنچه بكردي بسيحن پادشاهي آن اموري آنچه نشينا در حشبون * بداد :: 3
خداي ايما در دستي ايما نيز مر عوج پادشاهي آن بشن و مر همه قومي او بزديم اويرا
تا بي باقي ماند باو رستهي * بگرفتيم مر همه شهرهاي او در وقت آن نه بود شهري 4
آنچه نه ستانديم ازيشان شست شهر همه بخشي ترازه مملكتي عوج در بشن * همه 5
اينان شهرهايي قلعها باروي بلند درها و پشتيوان بجز از شهرهاي روستاها بسيار بغايت *
* و بكشتيم ايشانرا چون آنچه بكرديم بسيحن پادشاهي حشبون كشتن همه شهر 6
مردمان آن زنان و آن طفل * و همه آن چهارپا و غنيمتي آن شهرهاي غارت كرديم 7
بايما * بستانديم در وقتي آن مر آن زمين از دستي دو پادشاهاني آن اموري آنچه در 8
گذاري آن يردن از نخل ارنن تا كوهي حرمون * صيدنيم بخوانند بحرمون شريين 9
و آن اموري بخوانند باو شنير * همه شهرهاي آن ميشور و همه جلعد و همه بشن تا سلكه 10
و ادرعي شهرهاي مملكتي عوج در بشن * كه [خاصه] عوج پادشاهي آن بشن 11
باقي ماند از باقي آن رفايم اينك تختي او تختي آهن ها نه او در بزرگاني پسراني
عمون نه گز درازي آن و چهار گز گشادگي آن در ارشي مرد * و مر آن زميني 12
آن اين ميراث گرفتيم در وقتي آن از عرعر آنچه ابر نخل ارنون و نيمهي كوهي آن
جلعد و شهرهاي او بدادم براوبني و بجدي * و باقي آن جلعد و همه آن بشن مملكت 13
عوج بدادم بنيمهي قبيلهي آن منسه همه بخشي آن ترازه بهمه آن بشن او خوانده
شود زميني رفايم *

* Et *dixit Dominus ad me; Ne timeas* 2
ab illo: nam in manū tuā dedi eum,
& univerſum populum ejus: facieſque
ei quemadmodum feciſti Sehon
regi Emoræorum, qui ſedebat in
Heſhbon. Dedit itaque Dominus 3
Deus noſter in manum noſtram
etiam Og regem Baſhan, & univerſum
populum ejus: percuſſimus
eum, donec non reliquus maneret
ei evaſor ullus. Cepimus quoque 4
omnes urbes ejus tempore illo:
non fuit urbs ulla quam non ceperimus
ab eis, ſexaginta urbes,
omnem portionem amœniorem regni
Og in Baſhan. Omnes iſtæ 5
erant *urbes caſtellatæ, turribus altis,*
portis & vectibus: præter urbes
pagorum multas valdè. Et inter- 6
* *fecimus eos, quemadmodùm fecimus*
Sihon regi Heſhbon, interficiendo
omnis urbis viros, mulieres,
& infantes. Omnes autem 7
quadrupedes, & ſpolia urbium deprædati
ſumus nobis. Tulimus 8
itaque *tempore illo terram è manu*
duorum regum Emoræorum qui in
tranſitu Jarden, à Nahal Arnon
uſque ad montem Hermon: (Si- 9
donii vocant Hermon, Shirjon:
& Emoræi vocant eum Shenir:)
Omnes urbes Miſhor, & omnem Gi- 10
lead, & omnem Baſhan uſque ad
Salchah, & Edreï, urbes regni
Og in Baſhan: Nam tantùm Og 11
rex Baſhan reliquus manſerat ex
reſiduis gigantum: ecce lectus
ejus lectus ferreus, nónne eſt in
magnis filiorum Ammon? novem
cubitorum longitudo ejus, &
quatuor cubitorum latitudo ejus,
in cubito hominis. Et terram 12
hanc quam in hæreditatem accepimus
tempore illo, ab Aroer
juxta Nahal Arnon, & dimidium
montis Gilead, & urbes
ejus, dedi Reubenitis & Gaditis.
Reſiduum verò Gilead, & uni- 13
verſam Baſhan regni Og dedi
dimidiæ tribui Menaſſeh, omnem
portionem amœniorem, cum tota
Baſhan: ipſa vocatur, Terra
Rephaim.

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. Jonathan B. Uziel. *Hieroſolymitanum.*

14 ויאיר ויאיר בר מנשה נסיבית כל תחום פלך טרגונא עד תחום קורזי ואנטיקירוס וקרא יתהון על שמיה ית מתנן כפרני יאיר עד יומא הדין : 15 ולמכיר ולמכיר יהבית ית גלעד : 16 ולראובני ולשיבט ראובן ולשיבט גד יהבית מן גלעד ועד נחלי ארנונא מציעות נחלא ותחומיה ועד יובקא דנחלא תחומא דבני עמון : 17 והערבה ומישרא ויורדנא ותחום מגניסר ועד ימא דמישרא וקרתא טבריה דסמיכא לימא דמלחא תחום שפכות מיא מרמתא מדינחא: 18 ואצו ופקידית יתכון שיבט ראובן ושבט גד ופלגות שיבט מנשה בעידנא ההיא למימר יי אלהכון יהיב לכון ית ארעא הדא למירתה מזיינין תעברון קדם אחוכון בני ישראל כל מזרזי חילא: 19 רק לחוד נשיכון טפליכון ובעיריכון ידענא ארום בעיר סגי לכון יתבון בקירויכון די יהבית לכון: 20 עד עד זמן דיניח יי לאחוכון כוותכון ויירתון אוף הינון ית ארעא דיי אלהכון יהיב לכון ותתובון גבר לירותתיה דיהבית לכון: 21 ואת ואת יהושע פקידית בעידנא ההיא למימר עינך חמיין ית כל דעבד יי אלהך לתרין מלכיא האילין היכדין יעביר יי לכל מלכוותא דאנת עבר לתמן: 22 לא תיראם לא תידחלון מנהון ארום מימרא דיי אלהכון מגיח לכון :

ירושלמי 14 כל תחום אטרכונא עד תחום קרית אפיקרס וקרא יתהון על שמיה :

ירושלמי 17 ומישרא וירדנא ותחומא מן גנוסר ועד ימא דמישרא ימא דמלחא תחות בית שפיכות קטמא מן מדנחא :

פ פ פ

23 ואתחנן אל ה׳ ובעית רחמין מן קדם יי בעידנא ההיא למימר : 24 ה׳ בבעו ברחמין מן קדמך יי אלהים אנת שריתא לאחואה ית עבדך ית רבותך וית גבורת ידך תקיפתא דאת הוא אלהא ולא אית בר מינך דשכינתך שריא בשמיא מלעילא ושליט בארעא לא דיעביר כעובדך וכגבורתך : 25 אעברה אעיבר כדון ואחמי ית ארעא טבתא דבעיברא דיורדנא טורא טבא דנן דביה מתבניא קרתא דירושלם וטוור ליבנן דביה עתיד למשרי שכינתא :

ירושלמי 23 וצלית ובעית רחמין מן קדם יי אמר משה בשעתא ההיא למימר : 24 בבעו ברחמין מן קדמך יי אלהים את שריתא :

14 Et Jair filius Manaſſe accepit univerſum limitem regionis Trachonitidis, uſque ad limitem Korze & Antikeros, & vocavit ea de nomine ſuo, Mathnan oppida Jair uſque ad hunc diem. 15 Ipſi autem Machir dedi Gilead. 16 Tribui autem Ruben & tribui Gad dedi à Gilead uſq; ad torrentem Arnon, medium torrentis & limitem ejus uſq; ad Jabok torrentem, *qui eſt* terminus filiorum Ammon. 17 Planitiem quoq; & Jordanem, cum termino à Geneſareth uſque ad mare planitiei, & civitatem Tiberiadis quæ vicina eſt mari ſalis, limitem effuſionis aquarum collis ad Orientem. 18 Et præcepi vobis, tribus Ruben, tribus Gad, & dimidia tribus Manaſſe, eo tempore dicendo; Dominus Deus veſter dedit vobis terram hanc ad poſſidendum eam, armati tranſibitis coram fratribus veſtris filiis Iſrael quicunque expediti eſtis ad militiam. 19 Tantùm uxores veſtræ, pueri veſtri, & jumenta veſtra (novi *enim* quod jumenta multa ſunt vobis) habitabunt in urbibus veſtris, quas dedi vobis: 20 Uſque ad tempus quo quietem dederit Dominus fratribus veſtris ſicut vobis, ut poſſideant etiam ipſi terram quam Dominus Deus veſter dat vobis, tum revertemini quiſque ad hæreditatem ſuam quam dedi vobis. 21 Et Joſue præcepi eo tempore, dicendo; Oculi tui vident quicquid fecit Dominus Deus tuus duobus regibus iſtis, ſic faciet Dominus omnibus regnis ad quæ tu tranſis. 22 Ne timeatis ab illis, quoniam ſermo Domini Dei veſtri pugnat pro vobis.

Hieroſ. 14. *Omnem limitem regionis Trachonitidis, uſque ad limitem civitatis Apikeras, & vocavit ea de nomine ſuo.*

Hieroſ. 17. *Et planitiem, & Jordanem, & limitem à Geneſareth uſque ad mare planitiei mare ſalis, ſub effuſione cineris ab Oriente.*

SECT. XLV.

23 Et quæſivi miſerationes à facie Domini tempore illo, dicendo: 24 Obſecro per miſerationes à facie tua Domine Deus, tu incepiſti oſtendere ſervo tuo magnificentiam tuam & potentiam manûs tuæ fortis: quia tu es Deus, & nullus præter te; quia divina tua majeſtas habitat in cœlis ſurſùm, & dominaris in terra, nec *eſt* qui faciat ſecundùm opera tua & juxta potentiam tuam. 25 Tranſeam nunc & videam terram bonam quæ eſt ultra Jordanem, montem bonum hunc in quo ædificata eſt civitas Jeruſalem, & montem Libani in quo futurum eſt ut reſideat Dei majeſtas.

Hieroſ. 23. *Et oravi & quæſivi miſerationes à facie Domini, dixit Moſes, hora illa dicendo: 24. Obſecro per miſericordias à conſpectu tuo Domine Deus, tu cœpiſti.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* يابير پسري منسّه بستاند مر همه بخشي طراره تا حدّي آن جشوري و آن معكتي 14
بخواند ايشانرا ابر نامي او مر آن بشن حوّت يابير تا آن روزي آن اين * وبمكير بدادم 15
آن جلعد * ولراوبني و بجدي بدادم از آن جلعد وتا نحل ارنون مياني آن نحل وحدّ 16
وتا يبّق آن نحل حدّي پسراني عمّون * وآن عربه و آن يردن وحدّ از كنّرت وتا 17
درياي آن عربه درياي آن نمك فرودي ريزشي آن چكاد بمزرح * بفرمودم شمارا در 18
وقتي آن بگفتن ،، خداي شما بداد بشما مر آن زمين آن اين. بميراث گرفتن
جريدگان بگذريد بپيشي برادراني شما پسراني يسرال همه اهلي لشكري * خاصّه 19
زناني شما وطفلاني شما و رمّهي شما دانستم كه رمّهي بسيار بشما بنشينند در شهرهاي
شما آنچه بدادم بشما * تا آنچه آسايش دهد ،، ببرادراني شما چون شما وميراث گيرند نيز 20
ايشان مر آن زمين آنچه ،، خداي شما دها بايشان در گذاري آن يردن وباز گرديد
مرد بميراث او آنچه بدادم بشما * ومر يهوشع بفرمودم در وقتي آن بگفتن چشماني 21
تو آن بينان مر همه آنچه بكرد ،، خداي شما بدو آن پادشاهاني آن اينان همچنين
بكند ،، بهمه آن مملكتها آنچه تو گذرا بآنجا * نه ترسيد از ايشان كه ،، 22
خداي شما او آن [كارزار] كنا براي شما * نماز گذاردم ب ،، در وقتي آن بگفتن * خدا 23 24
تو در استادي بنمودن مر بندهي تو مر بزرگي تو و مر قدرتي تو آن قوي آنچه
كيست خدا در آسمان و در زمين آنچه بكند چون عملهاي تو و چون جبروتهاي
تو * بگذرم و ببينم مر آن زمين آن نيكو آنچه در گذاري آن يردن آن كوهي آن 25
نيكو آن اين و آن لبنون *

14 Jair filius Menaſſeh cepit omnem portionem elegantiorem, uſque ad terminum G. ſhuri & Maachathi: & vocavit eas ſecundùm nomen ſuum, Beſhan havvoth Jair uſque ad diem hanc. 15 Porrò ipſi Machir dedi Gilead. 16 Reubenitis verò & Gaditis dedi à Gilead uſque ad torrentem Arnon, medium torrentis & terminum: & uſque ad Jabboc, terminum filiorum Ammon. 17 Et Arabah, & Jarden, & terminum ejus: à Chinnereth & uſque ad mare Arabah, mare ſalis, ſub Effuſione jugi ad Orientem. 18 Et præcepi vobis tempore illo, dicendo; Dominus Deus veſter dedit vobis terram iſtam ad hæreditariò capiendum eam, expediti tranſibitis ante fratres veſtros filios Iſrael, omnes homines exercitûs. 19 Tantummodò uxores veſtræ, ac infantes veſtri, & greges veſtri (novi enim quòd greges multi ſunt vobis) ſedebunt in urbibus veſtris quas dedi vobis: 20 Uſque quò requiem dederit Dominus fratribus veſtris ſicut vobis, & hæreditariò acceperint etiam ipſi terram quam Dominus Deus veſter dat eis in tranſitu Jarden: tunc revertemini quiſque ad hæreditatem ſuam quam dedi vobis. 21 Ipſi etiam Jehoſhua præcepi tempore illo, dicendo; Oculi tui vident quodcunq; fecit Dominus Deus veſter duobus regibus iſtis, ſic faciet Dominus omnibus regnis ad quæ tu tranſis. 22 Ne timeatis ab eis: quia Dominus Deus eſt qui prælium facit pro vobis. 23 Et preces peregi Domino in tempore ipſo, dicendo; 24 Deus, tu cœpiſti oſtendere ſervo tuo magnitudinem tuam, & potentiam tuam validam: quiſnam enim eſt Deus in cœlo aut in terra qui faciat ſecundùm opera tua & ſecundùm fortitudines tuas? 25 Tranſeam quæſo, & videam terram illam bonam quæ in tranſitu Jarden, montem bonum iſtum, ac Lebanon.

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. Jonathan B. Uziel. *Hieroſolymitanum.*

26 ויתעבר ה׳ ורגיז יי עלי בגללכון ולא קביל צלותי ואמר יי לי סגי לך לא תוסיף למללא קדמי תוב בפתגמא הדין : 27 עלה סוק לריש רמתא וזקוף עינך למערבא ולציפונא ולדרומא ולמדינחא וחמי בעינך ארום לא תעיבר ית יורדנא הדין : 28 וצו ופקיד ית יהושע ותקיפהי ואלימהי ארום הוא יעיבר קדם עמא הדין והוא יחסין יתהון ית ארעא דאנת חמי : 29 ונשב ושרינן בחילתא בכיין על חובינן דאודיונן לפלחי טעוות פעור :

ירושלמי 29 ושרינן בחילתא בכיין על חובינן ומתודין על חטינן על דאדבקינן לפלחי טעותא דבעל פעור :

ד

1 ועתה ישראל וכדון ישראל שמעו לקיימיא ולדינייא דאנא מליף יתכון למעבד מן בגלל דתיחון ותיעלון ותירתון ית ארעא דיי אלהא דאבהתכון יהיב לכון : 2 לא תוספו ליתכון רשאין למוספא על פתגמיא דאנא מפקיד יתכון ולא תבצרון מניה מן לא למנטור ית פקודיא דיי אלהכון דאנא מפקיד יתכון : 3 עיניכם עיניכון חמיתון ית דעבד מימרא דיי בפלחי טעוות פעור ארום כל בר נש דטעא בתר טעוות פעור שצייה יי אלהך מבינך : 4 ואתם ואתון דדבקתון ברחלתא דיי אלהכון קיימין כולכון יומא דין : 5 ראה חמון דאליפית יתכון קיימין ודינין היכמא דפקדני יי אלהים למעבד היכנא בגו ארעא דאתון עאלין לתמן למירתה : 6 ושמרתם ותנטרון ותעבדון ית אורייתא ארום היא חכמתכון וסוכלתנותכון למיחמי עממיא דישמעון ית כל קיימיא האלין ויימרון לחוד עם חכים וסוכלתן עמא רבא הדין : 7 כי מי ארום הי דא אומא רבא דאית ליה אלהא קריב לותיה בשום מימרא דיי אלהן אורחיהון דעממיא נטלין דחלתהון על כתפיהון ודמיין קריבין להון והינון רחיקין מטול דלא שמעין באודניהון ברם מימרא דיי יתיב על כורסיה רם ומנטל ושמע צלותנא בכל עידן דאנן מצליין קמיה ועביד בעותן : 8 ומי גוי והי דא אומא רבא דיליה קיימין ודינין תריצין בכל אורייתא הדא דאנא סדר קדמיכון יומא דין : 9 רק לחוד אסתמרו לכון וטורו נפשתיכון לחדא דלמא תתנשון ית פתגמיא דחמיתון בסיני בעיניכון ודלמא יעידון מן לבכון כל יומי חייכון ותלופונון לבניכון ולבני בניכון :

ירושלמי 7 ארום הידא אומא רבא דאית לה אלהא דיקרב לותה כיי אלהן בכל שעה די אנן קרין ליה והוא עני יתן :

26 Et iratus eſt Dominus contra me propter vos, & non recepit preces meas: & dixit Dominus mihi; Satis ſit tibi, ne addas loqui coram me rurſus de hac re. 27 Aſcende in cacumen montis, & erige oculos tuos ad occidentem, & ſeptentrionem, & meridiem, & orientem, & circumſpice oculis tuis: quoniam non tranſibis Jordanem iſtum. 28 Præcipe autem Joſue, & fortifica eum, & corrobora eum: quoniam ipſe tranſibit ante populum iſtum, & ipſe in hæreditatem tradet illis terrā quam tu vides. 29 Manſimus autem in valle flentes propter peccata noſtra, quòd juncti fuiſſemus colentibus idolum Peor.

Hieroſ. 29. *Et manſimus in valle flentes propter peccata noſtra, & confitentes delicta noſtra, eò quòd adhæſiſſemus colentibus idola Baal Peor.*

CAP. IV.

1 Et nunc Iſrael audite ſtatuta & judicia, quæ ego doceo vos ut faciatis: ut vivatis, & ingrediamini, & hæreditario poſſideatis terram, quam Dominus Deus patrum veſtrorum dat vobis. 2 Non vobis licet addere ad verba quæ ego præcipio vobis, neque imminuetis ex eo, quo minus ſervetis mandata Domini Dei veſtri quæ ego mando vobis. 3 Oculis veſtris vidiſtis quid fecerit ſermo Domini colentibus idolum Peor: quoniam omnem filium hominis, qui erravit poſt idolum Peor, perdidit Dominus Deus tuus è medio tui. 4 Vos autem qui adhæſiſtis cultui Domini Dei veſtri, vivitis omnes in hunc uſque diem. 5 Videte quod docuerim vos ſtatuta & judicia, ſicut præcepit mihi Dominus Deus: ut faciatis ſic in medio terræ, quam vos ingredimini ad poſſidendum eam. 6 Itaque ſervabitis & facietis legem, quoniam ipſa eſt ſapientia veſtra & intelligentia veſtra in conſpectu populorum, qui audient omnia ſtatuta iſta & dicent; Utique populus ſapiens & prudens eſt populus magnus iſte. 7 Quoniam quis eſt populus magnus, cui Deus ita ſit propinquus in nomine Sermonis Domini? ſed mos populorum eſt ut portent deos ſuos ſuper humeros ſuos, ut videantur illis propinqui, cùm tamen ſint longinqui, quia non audiunt auribus ſuis; verùm Sermo Domini ſedet in ſolio ſuo excelſo & elevato, & audit preces noſtras quocunque tempore oraverimus coram eo, & facit petitiones noſtras. 8 Et quis populus eſt, cui ſint ſtatuta & judicia recta juxta univerſam legem hanc, quam ego ordino coram vobis hodie? 9 Tantummodo cavete vobis, & cuſtodiatis animas veſtras valdè, ne oblivioni tradatis res quas vidiſtis in Sinai oculis veſtris, & ne recedant à corde veſtro omnibus diebus vitæ veſtræ: quin & docebitis eas filios veſtros & filios filiorum veſtrorum.

Hieroſ. 7. *Quoniam quis eſt populus magnus, cui ſit Deus qui accedat ad ipſum ſicut Dominus Deus noſter, quacunque horâ clamamus ad eum, & ipſe reſpondet nobis?*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* قهر كرد ،، در من بسببي شما و نه شنويد بمن گفت ،، بمن بس بتو نه افزايي سخن گفتن بمن 26
نيز در سخن آن اين * بر آي سري آن چكاد و بردار چشماني تو بمغرب بصفون و بداروم 27
و بمزرح و ببين در چشماني تو كه نه گذري مر آن يردن آن اين * و بفرماي مر يهوشع و قوي 28
كن اويرا و پاداونده كن اويرا كه او بگذرد بپيشي آن قوم آن اين و او احسنتا دهد ايشانرا
مر آن زمين آنچه ببيني * و بنشستيم درجي مقابلي بيت فعور *
29 * فصل چارم *
* واكنون يسرال بشنو بآن رسمها و بآن حكمها آنچه من آموزا شمارا بكردن بسبب بزييد 1
و بياييد وميراث گيريد مر آن زمين آنچه ،، خداي پدراني شما دها بشما * نه افزاييد ابر 2
آن سخن آنچه من فرمايا شمارا و نه كم كنيد ازو بنگاه داشتن مر فرمانهاي ،،
خداي شما آنچه من فرمايا شمارا * چشماني شما آن بينان مر آنچه بكرد ،، در بعل 3
فعور كه همه مردي آنچه برفت پسي بعل فعور نيست كرد اويرا ،، خداي
تو از مياني تو * و شما آن واصلان در ،، خداي شما زندگان همهي شما اين روز * 4
* ببين بياموختم شمارا رسمها و حكمها چون آنچه بفرمود مرا ،، خداي من 5
بكردن همچنين در مياني آن زمين آنچه شما آيان آنجا بميراث گرفتن آنرا * و نگهداريد و بكنيد 6
كه آن خردي شما و بينايي شما بچشم ديدي آن قومها آنچه بشنوند مر همه آن رسمها آن اينان
و بگويند خاصّه قومي خردمند و بينا آن قومي آن بزرگ آن اين * كه كيست قوم بزرگ آنچه 7
باو خداي نزديك باو چون ،، خداي ايما در همه خواندني ايما باو * و كيست قومي 8
بزرگ آنچه باو رسمها و حكمها راستان چون همه آن شريعتي آن اين آنچه من دها بپيشي شما اين
روز * خاصّه حاذر باش بتو و نگاه دار جاني تو بغايت تا نه فراموش كني مر آن سخنها آنچه 9
بديدند چشماني تو و تا نه گردند از دلي تو همه روزگاراني زندگيي تو و معلوم كني ايشانرا
بپسراني تو و بپسراني [پسراني] تو *

26 Iratus autem fuerat Dñs contra me cauſâ veſtri, proptereà non exaudivit me: ſed dixit Dominus mihi; Sat tibi, ne addas loqui mecum amplius de verbo hoc. 27 Aſcende verticem jugi, & eleva oculos tuos ad Occidentem, & ad Aquilonem, et ad Meridiem, & ad Orientem, ac vide oculis tuis: non enim tranſibis Jarden iſtum. 28 Præcipe item Jehoſhua, & fortifica eum, ac validum redde eum: ipſe enim tranſibit ante populum iſtum, ipſéque poſſidendam dabit illis terram quam videbis. 29 Sedimus verò in Gai è regione Beth Peor.

CAP. IV.

1 Nunc ergò Iſrael audi ſtatuta & judicia quæ ego doceo vos facere, ut vivatis, & ingrediamini, atque hæreditariò accipiatis terram quam Dominus Deus patrum veſtrorum dat vobis. 2 Non addetis ad verbum quod ego præcipio vobis, neque diminuetis ex eo, ad cuſtodiendum præcepta Domini Dei veſtri quæ ego præcipio vobis. 3 Oculi veſtri vident quod fecit Dominus contra Baal Peor: omnem enim hominem qui perrexerat poſt Baal Peor, annihilavit Dominus Deus tuus de medio tui. 4 Vos autem qui conjuncti eſtis Domino Deo veſtro, vivitis univerſi hodiè. 5 Vide, docui vos ſtatuta ac judicia, quemadmodum præcepit mihi Dominus Deus meus, ut faciatis ſic in medio terræ ad quam venturi eſtis ad hæreditariò accipiendum eam. 6 Cuſtodite ergò, & facite, quia ea eſt prudentia veſtra & perſpicacia veſtra in oculorum conſpectu populorum qui audient omnia ſtatuta iſta, ac dicent; Utique populus prudens & perſpicax eſt populus magnus iſte. 7 Quiſnam enim eſt populus magnus cui Deus ſit propinquus, ſicut eſt Dominus Deus noſter in omni invocatione noſtra ad eum? 8 Et quiſnam eſt populus magnus cui ſint ſtatuta ac judicia juſta, ſicut eſt univerſa lex iſta quam ego do coram vobis hodiè. 9 Veruntamen cautus ſis tibi, & cuſtodi animam tuam valdè, ut non obliviſcaris verborum quæ viderunt oculi tui, néve recedant à corde tuo omnibus diebus vitæ tuæ: & notâ facies ea filiis tuis, et filiis filiorum tuorum.

יום ותדכון גרמיכון במעסקכון בה היכי ביומא דקמתון קדם יי אלהכון בחורב בזמן 10
דאמר יי לי כנוש קדמי ית עמא ואשמועינון ית פתגמי דילפון למדחל מן קדמי כל
יומיא דהינון קיימין על ארעא וית בניהון יאליפון: ותקרבון וקריבתון וקמתון בשיפולי 11
טורא וטורא דליק באשתא ושלהוביה מטי עד צית שמיא חשוכא עננא ואמיטתא:
וידבר הי ומליל יי עמכון בטורא מגו אישתא קל דבירא אתון שמעין ודמו לא חמיתון 12
אלהן קל ממלל: ויגד ותני לכון ית קימיה דפקיד יתכון למעבד עישרתי דבוריא 13
וכתבינון על לוחי סמפירינון: ואתי ויתי פקיד יי בעידנא ההיא למלפא יתכון קיימין 14
ודינין למעבדכון יתהון בארעא דאתון עברין לתמן למירתה: ונשמרתם ותסתמרון 15
לחדא לנפשתכון ארום לא חמיתון כל דמו ביומא דמליל יי עמכון בחורב מגו אשתא:
פן תשחיתון הוון זהירין דלא תחבלון עובדיכון ותעבדון לכון צלם דמו דכל טעו דמו 16
דדכר או דנוקבא: תבנית דמו דכל בעירא די בארעא דמו דכל ציפר גפא דפרחא 17
באויר רקיע שמיא: תבנית דמו דכל 18
ריחשא דבארעא דמו דכל נוני דבמיא
מלרע לארעא: ופן תשא ודלמא תתלון 19
עיניכון לצית שמיא ותחמון ית שמשא וית זיהרא וית רישי כוכביא כל חילי שמיא
ותטעון ותסגדון להון ותפלחינון דפליג יי אלהכון בהון דעתהון דכל עממיא דתחות
כל שמיא: ואתכם לקח הי ויתכון נסיב 20
מימרא דיי לחולקיה ואנפיק יתכון מניר
פרולא ממצרים מטול למהוי ליה לעם
אחסנא כיומא הדין: והי ומן קדם יי הוה רגו עלי על פתגמיכון דאתרעמתון על מיא 21
וקיים דלא אעיבר ית יורדנא ודלא איעול לארעא דיי אלהכון יהיב לכון אחסנא:
כי אנכי ארום אנא שכיב בארעא הדא לית אנא עבר ית יורדנא ואתון עברין ותירתון 22
ית ארעא טבתא הדא: השמרו אסתמרו לכון דלמא תתנשון ית קיימא דיי אלהכון 23
דגזר עמכון ותעבדון לכון צלם דמות כולא דפקדינכון יי אלהכון דלא למעבד: כי הי
ארום יי אלהכון מימריה אשא אכלא 24
אשא הוא אלהא קנאי ומתפרע בקנאה:

ירושלמי 18 דמות כל נוניא דאית במיא
מהחות לארעא:

ירושלמי 20 למהון עם חביבין היך סגולה
ביומא הדין:

ירושלמי 24 ארום יי אלהכון אשא
דאכלא אשא הוא אלהא קנאן ומתפרע
בקנאין הוא:

10 Et mundos reddetis vos in negotiis veſtris per eam *legem*, ſicut die quo ſtetiſtis coram Domino Deo veſtro in Horeb, eo tempore quo dixit Dominus mihi; Congrega coram me populum ut audire faciam eos verba mea, quibus diſcant timere coram me omnibus diebus quibus ſtabunt ſuper terram, atq; filios ſuos doceant. 11 Acceſſiſtis autem & ſtetiſtis in humilioribus locis montis: mons autem ardebat igni, & flamma ejus perveniebat uſque ad ſummitatem cœlorum, *& erant* tenebræ, nubes, & caligo. 12 Et loquutus eſt Dominus vobiſcum in monte è medio ignis: vocem ſermonis vos audiviſtis, ſed ſimilitudinem non vidiſtis, ſed vocem tantùm loquentis. 13 Et annuntiavit vobis fœdus ſuum, quod præcepit vobis ut faciatis, decem verba quæ ſcripſit ſuper tabulas Sapphirinas. 14 Mihi verò præcepit Dominus in tempore illo, ut docerem vos ſtatuta & judicia, ut ea faciatis in terra, ad quam vos tranſitis ut eam poſſideatis. 15 Cuſtodite ergò valdè animas veſtras: quoniam non vidiſtis ullam ſimilitudinem, die quo loquutus eſt Dominus vobiſcum in Horeb è medio ignis. 16 Admoniti eſtote ne corrumpatis opera veſtra, & faciatis vobis imaginem aut ſimilitudinem ullius idoli, ſimilitudinem inquam maſculi aut fœminæ: 17 Similitudinem cujuſcunque jumenti in terra; ſimilitudinem ullius avis alatæ, quæ volat in aëre expanſo cœlorum: 18 Similitudinem ullius reptilis quod in terra degit: ſimilitudinem ullorum piſcium, qui in aquis ſunt ſub terra. 19 Et ne levetis oculos veſtros ad ſummitatem cœlorum, & videatis ſolem & lunam & præcipuas ſtellas, totum exercitum cœlorum, & erretis & adoretis ea, & colatis illa: quia diviſit Dn̄s Deus veſter per hæc ſcientiam univerſorum populorum qui ſunt ſub omnibus cœlis. 20 Vos verò accepit ſermo Domini pro parte ſua, & eduxit vos è fornace ferrea ex Ægypto: ut eſſetis illi in populum hæreditariū ſicut hodié. 21 Et à conſpectu Domini fuit ira contra me propter verba veſtra, eò quòd murmurâſtis ad aquas: & juravit me non tranſiturum Jordanem, & non ingreſſurum in terram quā Dn̄s Deus veſter dat vobis in hæreditatem. 22 Ego enim moriar in terra iſta, non tranſiturus ſum Jordanem: vos autem tranſibitis & hæreditariò poſſidebitis terram bonam iſtam. 23 Cavete vobis ne oblivioni tradatis ſtatutum Dn̄i Dei veſtri quod pepigit vobiſcum, & faciatis vobis imaginem, ſimilitudinem cujuſque rei, de qua præcepit vobis Dominus Deus veſter ne *illam* faceretis. 24 Quoniam Domini Dei veſtri ſermo ignis eſt conſumens, ignis eſt Deus zelotes, & vindicans ſe cum zelotypia.

Hieroſ. 18. *Similitudinem ullorum piſcium, qui ſunt in aquis ſub terra.*

Hieroſ. 20. *Ut eſſetis populus dilectus ſicut peculium hodié.*

Hieroſ. 24. *Quoniam Dominus Deus veſter ignis conſumens eſt, ignis eſt Deus zelotes, & ulciſcens ſe cum zelotypia eſt.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 *روزي آنچه بياستادي بپيشي " خداي تو در حرب در گفتني " بمن جمع كن بمن مر آن قوم
و بشنوانم ايشانرا مر سخنهاي من آنچه بياموزند بترسيدن مرا همه آن روزها آنچه ايشان زندگان
11 ابر آن زمين و مر پسراني ايشانرا بياموزند * نزديك شديد و بياستاديد دامني آن كوه و آن كوه
12 افروزا در آتش تا رسشي آن آسمان تاريك ابر و نرم * سخن گفت " بشما از مياني آن آتش آوازي
13 سخنها شما شنوان و خماناني نيست شما بينان بجز آواز* آگاه كرد بشما مر شرطي او آنچه بفرمود
14 شمارا بكردن ده آن سخنها و بنوشت ايشانرا ابر دو لوحهاي سنگها* و مرا بفرمود " در وقتي
آن آن باموختن شمارا رسمها و حكمها بكردني شما ايشانرا در زميني آنچه شما گذران آنجا بميراث
15 گرفتن * و هشيار باشيد بغايت [بجانهاي شما] كه نه ديديد هيچ خماناني در روز سخن گفت
16 " بشما در حرب از مياني آن آتش * تا نه تباهي كنيد و بكنيد بشما تراشش خماناني [همه]
17 شكل خماناني نر يا ماده * خماناني همه چهارپايي آنچه در زمين خماناني همه گنجشك بالور آنچه
18 بپرد در آسمان * خماناني همه جنبش در زمين خماناني همه ماهي آنچه در آب از فرود بزمين *
19 * و تا نه بر داري چشماني تو بآن آسمان و ببيني مر آن خورشيد و مر آن ماه و مر آن ستارها [همه
سپاهي آن آسمان] و دحف شوي و سجود كني بايشان و پرستش كني ايشانرا آنچه
20 بخش كرد " خداي تو ايشانرا بهمه آن قومها فرودي همه آن آسمان * و شمارا بستاند
" و بيرون آورد شمارا از كورهي آن آهن از مصر ببودن باو بقومي اصنثا چون روزي آن اين *
21 و " خشم گرفت در من ابر سببي شما و سوگند خورد ببي گذرانيدني من مر يردن و ببي
22 آمدن آن زميني آن نيكو آنچه " خداي تو دهها بتو اصنثا * كه من ميرا در زميني آن اين
نيست من گذرا مر آن يردن و شما گذران و ميراث گيريد مر آن زمين آن نيكوي آن اين *
23 * هوشيار باشيد بشما تا نه فراموش كنيد مر شرطي " خداي شما آنچه ببريد اوازي شما و بكنيد
24 شما تراشش خماناني همه آنچه فرمود " خداي تو * كه " خداي تو آتشي سوزا او خداي رشك آور

10 *Die quo ſtetiſti coram Domino tuo in Horeb, quum diceret Dominus mihi; Congrega mihi populum, ut audire faciam eos verba mea, quæ diſcent, ad timendum me omnibus diebus quibus fuerint viventes ſuper terram, & filios ſuos docebunt.* 11 *Et appropinquantes aſtitiſtis laciniæ montis, (mons autem ardebat igne donec pertingeret cœlum, tenebræ, nubes, ac nubilum)* 12 *Et locutus eſt Dominus ad vos de medio ignis: vocem verborum audiebatis, at ſimilitudinem ullam non videbatis præter vocem.* 13 *Et notum fecit vobis pactum ſuum quod mandavit vobis præſtare, Decem verba, & ſcripſit ea ſuper duas tabulas lapideas.* 14 *Mihi quoque præcepit Dominus tempore illo docere vos ſtatuta ac judicia, ut faceretis ea in terra ad quam tranſitis ad hæreditatem accipiendam.* 15 *Cauti ergò eſtote valdè animabus veſtris, (non enim vidiſtis ullam ſimilitudinem die quo locutus eſt Dominus ad vos in Horeb de medio ignis,)* 16 *Ne corruptè agatis, & faciatis vobis ſculptile, ſimilitudinem omnis effigiei; ſimilitudinem maſculi aut fœminæ:* 17 *Similitudinē cujuſcunque quadrupedis quæ in terra, ſimilitudinem cujuſcunque volucris alatæ quæ volet per cœlum:* 18 *Similitudinem cujuſcunque reptilis in terra, ſimilitudinem cujuſcunque piſcis qui in aqua ſubter terram:* 19 *Néve attollas oculos tuos ad cœlum, & videas ſolem, & lunam, & ſtellas, totum exercitum cœli, & impellaris, & adorationem exhibeas eis, & cultum præſtes illis quæ diſtribuit Dominus Deus tuus omnibus gentibus ſub cœlo.* 20 *Vos autem tulit Dominus, eduxitque vos è fornace ferrea, ex Ægypto, ut eſſetis ei in populum hæreditatis, ſicut die iſtâ.* 21 *At Dominus iram concepit in me propter vos, ac juravit ſe non permiſſurum me tranſire Jarden, nec venire ad terram bonam quam Dominus Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem.* 22 *Ego enim morior in terra iſta, non tranſeo Jarden, vos autem tranſitis, & hæreditariò accipietis terram bonam iſtam.* 23 *Cauti igitur eſtote vobis ne obliviſcamini pacti Domini Dei veſtri quod pepigit vobiſcum, & faciatis ſculptile, ſimilitudinem omnis quod interdixit Dominus Deus tuus.* 24 *Nam Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt, Deus zelifer.*

כי תוליד ארום תלדון בנין ובני בנין ותתעתקון בארעא ותחבלון עובדיכון 25
ותעבדון לכון צלם דמות כולא ותעבדון דביש קדם יי אלהכון לארגזא קדמוי:
העדותי אסהידית בכון יומא דין סהדין קיימין ית שמיא וית ארעא ארום מיבד 26
תובדון בסרהוביא מעלוי ארעא דאתון עברין ית יורדנא תמן למירתה לא תורכון
יומין עלה ארום משתציא תשתיצון: והפיץ ה' ויבדר יי יתכון ביני עממיא 27
ותשתותרון בעם קליל ביני עממיא דיבדר יי יתכון תמן בגלותא: ועבדתם
ותיטעיקון למפלח תמן לפלחי טעוותא עובד אידיהון דבני נשא מן קיסא ואבנא 28
דלא חמיין ולא שמעין ולא אכלין ולא מריחין: ובקשתם ותתבעון מתמן 29
למיתב לדחלתא דיי אלהכון ותשכחון רחמין ארום תבעון מן קדמוי בכל לבכון
ובכל נפשכון: בצר לך כד תיעוק לכון ויארעון לכון כל פתגמיא האילין בסוף 30
יומיא ותתובון עד דחלתא דיי אלהכון ותקבלון למימריה: כי אל ארום אלהא 31
רחמנא יי אלהכון לא ישבקוכון ולא יחבלכון ולא יתנשי ית קיימא דאבהתכון
דקיים להון: כי ארום שייל כדון לדריא דמן יומי שירוייא דהוו קדמך למן 32
יומא דברא יי אדם על ארעא ולמסייפי שמיא ועד סייפי שמיא ההוא היך פתגמא
רבא הדין או האשתמע דכוותיה:
השמע האפשר דשמע עמא קל מימרא 33
דיי אלהא קיים דממלל מגו אישא
היכמא דשמעתון אתון ואתקיים: או
הנסה או היך ניסא דעבד יי לאתגלאה 34
למיפרשא ליה אומא בפיצתא מגו עם אוחרי בניסין באתין ובתמהין ובסדרי
נצחני קרבין ובאדרע מרמם ובחזווני דרברבין הי ככל מה דעבד לכון יי אלהכון
במצרים ועיניכון חמיין: אתה אנת אתחמיתא ית פרישתא האילין ממול 35
למנדע ארום יי הוא אלהא לית תוב בר מיניה: מן משמי מרומא אשמעינכון 36
ית קל מימריה למכסנא יתכון באולפניה ועלוי ארעא אחמינכון ית אישתיה
רבתא ופתגמוי שמעתון מגו אישתא:

ירושלמי 33 או הידא אומא ומלכו
דשמעת: 34 או נסיא דעבד מימרא
דיי למעל למבשר ליה אומא מגו
אומא:

25 Quum genueritis filios & filios filiorum, & conſenueritis in terra, atque corruperitis opera veſtra, & feceritis vobis imaginem aut ullam ſimilitudinem, & feceritis id quòd malum eſt coram Domino Deo veſtro, quo ad iracundiam provocetis eum: 26 Teſtor in vos hodie teſtes firmos cœlum & terram, quòd pereundo peribitis celeriter è terra ad quam poſſidendam vos tranſitis Jordanem; non prolongabitis dies ſuper eam, quin excindendo excindemini. 27 Et diſperget vos Dominus inter populos: & remanebitis cum populo modico inter populos, quò diſperget vos Dominus in captivitate. 28 Et arctabimini ut ſerviatis ibi cultoribus idolorum, operum manuum ipſorum hominum ex ligno & lapide, quæ non vident, nec audiunt, nec comedunt, nec odorantur. 29 Et quæretis ibi reverti ad timorem Domini Dei veſtri, & invenietis miſerationes, quando quæſiveritis à facie ejus toto corde veſtro & tota anima veſtra. 30 Quando oppreſſio fuerit vobis, & acciderint vobis omnia verba iſta in fine dierum, & convertemini ad cultum Domini Dei veſtri, & recipietis ſermonem ejus. 31 Quoniam Deus miſericors Dominus Deus noſter, non deſeret vos neque perdet vos, neque oblivioni tradet fœdus patrum veſtrorum, quod juravit eis. 32 Quoniam nunc interroga generationes quæ *ſunt* à diebus principii, quæ fuerunt ante te, inde à die quo creavit Dominus hominem ſuper terram, ab extremitate cœlorum uſque ad alteram extremitatem, an fuerit res magna ut iſta eſt, aut an auditum ſit aliquid ſimile. 33 An fieri potuerit, ut audiverit populus vocem ſermonis Domini Dei viventis, qui loqueretur è medio ignis, ſicut audiviſtis vos, & vivus manſerit? 34 Aut ſicut miraculum quod fecit Dominus, revelando ſe ut ſibi ſepararet populum per ſortem è medio populi alterius, ſignis, miraculis, & prodigiis, & ordinibus victoriarum belli, & brachio excelſo, & viſionibus magnificis, ſecundùm omnia quæ fecit vobis Dominus Deus veſter in Ægypto, oculis veſtris videntibus? 35 Tibi oſtenſa ſunt mirabilia iſta, ut ſcias quòd Dominus ſit Deus, non eſt rurſus præter eum. 36 E cœlis excelſis audire fecit vos vocem ſermonis ſui, ad arguendum vos per doctrinam ſuam: & ſuper terram oſtendit tibi ignem ſuum ingentem, & verba ejus audiviſtis è medio ignis.

Hieroſ. 33 *Aut quis populus aut regnum eſt quod audiverit?* 34 *Aut ſigna quæ fecit verbum Domini, veniendo ut annuntiando aſſereret ſibi populum è medio populi?*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 *كه بزاياني پسران و پسراني پسران و كهنه شويد در زمين و تباهي كنيد و بكنيد
26 تراشش خماناني همه و بكنيد آن بد در نظري " خداي تو بخشم انگيزانيدني او * گواه
گرفتم در شما اين روز مر آن آسمان و مر آن زمين كه گم شدن گم شويد زود از بالايي
آن زمين آنچه شما گذران مر يردن آنجا بميراث گرفتن نه درازكشيد روزگاران ابر
27 آن كه نيست شدن نيست شويد * و پراگنده كند " شمارا در قومها و باقي
28 مانيد مردماني شماري در قومها آنچه براند " شمارا آنجا * و پرستش كنيد آنجا بتان
عملي دستي آدم چوب و سنگ آنچه نه بينند و نه شنوند و نه خورند و نه بويند *
29 * و طلب كنيد [از آنجا] مر " خداي تو و بيابي كه طلب كني اورا در همه دلي تو و درو
30 همه جاني تو * در سختي بتو و بيابند ترا همه آن سخنهاي آن اينان در آخري آن
31 روزگاران و بازگردي تا " خداي تو و بشنوي در قولي او * كه خداي رحمان " خداي تو نه
اندازد ترا و نه تباه كند ترا و نه فراموش كند مر شرطي پدراني تو آنچه سوگند خورد بايشان *
32 * كه بپرس اكنون بروزگاراني اولها آنچه بودند پيشي تو بان روز آنچه آفريد خداي آدم
ابر آن زمين و بكناري آن آسمان و تا كناري آن آسمان ها بوده آمد چون سخني آن
33 بزرگي آن اين يا ها شنوده آمد چون او * ها بشنويد قوم آوازي خدا سخن گويا از
34 مياني آن آتش چون آنچه بشنويدي تو و بزيستي * يا ها مجرب كرد خدا بآمدن بستاندن
باو قوم از مياني قوم در آزمايشها در نشانها و در معجزها و در كارزار و در دستي قوي و در
بازوي افراشته و در هيبتهاي بزرگان چون همه آنچه بكرد بشما " خداي شما در
35 مصر بچشم ديدي تو * تو نموده شدي بدانستن كه " او آن خدا نيست
36 بيز بغيري او * از آن آسمان بشنواند ترا مر آوازي او بادب كردن ترا و ابر
آن زمين بنمود ترا مر آتشي او آن بزرگ و سخنهاي او بشنويدي از مياني
آن آتش .

25 *Quum genueris filios, & filios filiorum, ac inveterati fueritis in terra, corruptè autem egeritis, fecerítiſque ſculptile, ſimilitudinem cujuſcunque rei, atque ita feceritis malum in conſpectu Domini Dei tui, ad excitandum iram ejus:* 26 *Teſtes adhibeo contra vos hodiè cœlum ac terram, quòd pereundo peribitis citò de ſuper terram ad quam vos tranſitis Jarden ad hæreditariò accipiendum eam: non longùm protrahetis dies ſuper eam, quia annihilando annihilabimini:* 27 *Ac diſperget vos Dominus inter populos, & reliqui manebitis homines numeri inter gentes ad quas pellet vos Dominus.* 28 *Et coletis ibi idola, opus manûs hominis, lignum & lapidem, quæ nec vident, nec audiunt, nec edunt, nec odorantur.* 29 *Quæretis autem inde Dominum Deum tuum, & invenies, quum quæſieris cum toto corde tuo ac totâ animâ tuâ.* 30 *In anguſtiâ tuâ, cùm invenerint te omnia iſta; in fine dierum, tum reverteré ad Dominum Deum tuum, auſcultabiſque dicto ejus:* 31 *Quia Deus miſericors eſt Dominus Deus tuus, non deſeret te, non perdet te, neque obliviſcetur pacti patrum tuorum de quo juravit illis.* 32 *Interroga enim nunc de diebus prioribus qui fuerunt ante te à die quo creavit Deus Adamum ſuper terram, & ab extremo cæli & uſque ad extremum cæli, an extiterit ſicut magnum hoc, aut an auditum fuerit ſicut ipſum:* 33 *An audivit populus vocem Dei loquentis de medio ignis, quemadmodum audiviſti & vixiſti:* 34 *Vel an miraculum fecerit Deus, veniendo ad capiendum ſibi gentem de medio gentis cum tentationibus, ſignis, & miraculis, & bello, & manu validâ, & brachio extenſo, & terroribus magnis, ſecundùm omne quod fecit vobis Dominus Deus veſter in Ægypto in conſpectu oculorum tuorum?* 35 *Tibi oſtenſum fuit, ut ſcires quòd Dominus eſt Deus, non eſt ultrà præter eum.* 36 *E cœlo audire fecit te vocem ſuam, ad erudiendum te: & ſuper terram oſtendit tibi ignem ſuum magnum, & verba ejus audiſti de medio ignis.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

ותחרת וחולף דרחים ית אבהתכון אברהם ויצחק ואתרעי בבנוי דיעקב בתרוי 37
ואפקינכון באפי ריעותיה בחיליה רב ממצרים: להוריש לתרכא עממין רברבין 38
ותקיפין מנכון מן קדמיכון לאעלותכון למיתן לכון ית ארעהון אחסנא כיומא
הדין: וידעת ותנדעון יומא דין ותתיבון על ליבכון ארום יי אלהים דשכינתיה 39
שריא בשמיא מלעילא ושליט על ארעא מלרע לית חורן בר מניה: ושמרת
ותנטרון ית קיימוי וית פקודוי דאנא מפקד לכון יומא דין דיוטב לכון ולבניכון 40
בתריכון ומן בגלל דתינגדון יומא דין על ארעא דיי אלהכון יהיב לכון כל
יומיא: אז יבדיל משה הא בכן אפרש משה תלת קרוין בעברא דיורדנא מדנח 41
שמשא: לנוס למערוק לתמן קטולא 42
דיקטול ית חבריה ולא אתכוין והוא
לא סני ליה מאתמלי ומדקמוהי ויעירוק
לחדא מקרוויא האלין ויתקיים: את
בצר ית כותירין במדברא בארע 43
מישרא לשיבט ראובן וית רמתא בגלעד לשיבט גד וית דברא במתנן לשיבט
מנשה: וזאת ודא אחווית אורייתא די סדר משה קדם בני ישראל: אלה 44
אלין סהידוותא וקימיא ודיניא דמליל משה עם בני ישראל בזמן מפקהון 45
ממצרים: בעבר ותננון משה בעברא דיורדנא בחילתא לקביל בית פעור 46
בארע סיחון מלכא דאמוראי דיתיב בחושבנא דמחא משה ובני ישראל במפקהון
ממצרים: ויירשו וירתו ית ארעיה וית ארע עוג מלכא דמתנן תרין מלכי 47
אמוראי דבעברא דיורדנא מדנח שמשא:
מערועד מערער דעל גיף נחלי ארנון 48
ועד טורא דסיאון הוא טור תלגא:
וכל הערבה וכל מישרא עברא דיורדנא 49
מדינחא ועד ימא דמישרא תחות משפך מרמתא:

ירושלמי 42 די יקטול ית חבריה
בכחוף דלא ידע והוא לא הוא סני ליה
מדאתמול ולאדקדמוי: 44 ודא אחויית
אוריתא דשוי משה קדם בני ישראל:

ירושלמי 48 מן לחיית דאירת על גב
נחל ארנונא ועד טורא דמסרי פירוי
הוא טור תלגא:

ה

ויקרא וקרא משה לכל ישראל ואמר להון שמעו ישראל ית קיימיא וית דיניא 1
דאנא ממליל קדמיכון יומא דין ותילפון יתהון ותינטרון למעבדהון: ה' יי 2
אלהנא גזר עמנא קיים בחורב:

37 Et quia dilexit patres veſtros, Abraham, & Iſaac, ideò benevolentiâ complexus eſt filios Jacob poſt ipſum: & eduxit vos pro bona ſua voluntate cum virtute ſua magna ex Ægypto. 38 Ut expelleret populos magnos & fortiores vobis à facie veſtra: ut introduceret vos & daret vobis terram eorum in hæreditatem, ſicut hodie eſt. 39 Sciatis ergò hodie & reducatis ad cor veſtrum, quòd Dominus Deus cujus divina majeſtas habitat in cœlis supernè & dominatur in terra infernè, non eſt alius præter ipſum. 40 Quare ſervetis ſtatuta ejus, & mandata ejus quæ ego mando vobis hodie, ut benefaciat vobis & filiis veſtris poſt vos: ut prolongetis diem hunc ſuper terram, quam Dominus Deus veſter dat vobis omnibus diebus. 41 Ecce tunc ſeparavit Moſes tres civitates ultra Jordanem ad ortum Solis: 42 Ut fugiat eò homicida qui occidiſſet ſocium ſuum per imprudentiam, cùm odio non habuiſſet eum ab heſterno die & antea, ut fugeret in unam ex civitatibus iſtis & in vita conſervaretur. 43 Kevatirin in deſerto in terra planitiei, pro tribu Ruben, & Ramatha in Gilead pro tribu Gad, atque Dabera in Matnan pro tribu Menaſſe. 44 Porrò hæc eſt indicatio legis quam ordinavit Moſes coram filiis Iſrael. 45 *Et* hæc ſunt teſtimonia, & ſtatuta, & judicia quæ loquutus eſt Moſes cum filiis Iſrael, tempore quo exirent ex Ægypto. 46 Et indicavit ea Moſes ultra Jordanem, in valle è regione domus Peor, in terra Sichon regis Amorrhæorum qui habitabat in Heſebon, quem percuſſit Moſes & filii Iſrael cùm egrederentur ex Ægypto. 47 Et hæreditariò poſſederunt terram ejus, & terram Og regis Matnan, duorum regum Amorrhæorum, qui erant citra Jordanem ad ortum ſolis. 48 Ab Aroer quæ eſt ad littus torrentis Arnon, uſque ad montem Sion qui eſt mons nivis. 49 Omnémque planitiem quæ eſt citra Jordanem ad orientem, uſque ad mare quod eſt in planicie ſub effuſione collium.

Hieroſ. 42 *Qui interfeciſſet ſocium ſuum per imprudentiam, neque odio habebat eum ab heſterno die aut etiam antea.* 44 *Et hæc eſt indicatio legis quam poſuit Moſes coram filiis Iſrael.*

Hieroſ. 48 *A Lechajath quæ eſt ad latus torrentis Arnon, uſque ad montem cujus fructus ſunt fœtidi, ille eſt mons nivis.*

CAP. V.

1 Et vocavit Moſes univerſum Iſrael, & dixit illis; Audite Iſrael ſtatuta & judicia quæ ego loquor coram vobis hodie, ut diſcatis ea & ſervetis ad faciendum ea. 2 Dominus Deus noſter pepigit nobiſcum fœdus in Horeb.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*وبدلي كه دوست داشت مر پدراني تو واختيار كرد در نسلهي او پسي او بيرون آورد ترا 37
درامري او در زوري او آن بزرگ از مصر* براندن قومهاي بزرگان و قويان از تو از پيشي 38
تو بآوردن ترا بدادن بتو مر زميني ايشان احسنتا چون روزي آن اين* وبداني اين روز وباز 39
كردي بدلي تو كه ؛؛ او آن خدا در آسمان از بالا و ابر آن زمين از فرود نيست نيز* ونگاه 40
داري مر رسمهاي او و مر فرمانهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز آنچه نيكوي رسد بتو
وبپسراني تو پسي تو بسبب درازكشي روزگاران ابر آن زمين آنچه ؛؛ خداي تو دها بتو همه
آن روزگاران * آن هنگام جدا كرد مشه سه شهرها در گذاري آن يردن در وشي خورشيد* 41
* گريختن آنجا خوني آنچه بكشد مر ياري او ببي دانش و او نه دشمن باو ازدي و پريرو بگريزد 42
بيكه از آن شهرهاي آن اينان و بزيد * مر بصر در بيابان در زميني آن ميشور براوبني و مر 43
راموت در جلعد بجدي و مر جولن در بشن بمنسي* و اين آن شريعت آنچه بنهاد مشه بپيشي 44
پسراني يسرال * اينان آن گواه گرفتها و آن رسمها و آن حكمها آنچه سخن گفت مشه بپسراني 45
يسرال در بيرون آمدني ايشان از مصر* در گذاري آن يردن در جيا مقابلي بيت فعور در 46
زميني سيحون پادشاهي آن اموري آنچه نشينا در حشبون آنچه بزد مشه و پسراني يسرال در بيرون
آمدني ايشان از مصر * ميراث گرفتند مر ولايتي او و مر ولايتي عوج پادشاهي آن بشن دو 47
پادشاهاني آن اموري آنچه در گذاري آن يردن در وشي خورشيد* از عرعر آنچه ابر لبي نحل 48
ارنون و تا كوهي سياون او حرمون * و همه آن عربه گذاري آن يردن بمزرح و تا درياي آن 49
عربه فرود ريزشي آن چكاد *

* فصل پنجم *

*بخواند مشه بهمه يسرال گفت بايشان بشنو يسرال مر آن رسمها و مر حكمها آنچه من سخن 1
گويا در حضوري شما اين روز و بياموزيد ايشانرا و نگاه داريد بكردن ايشانرا * ؛؛ خداي 2
ايما ببريد [اواري ايما] شرط در حرب *

37 Et pro eo quòd dilexit patres tuos, itaque elegit ſobolem ejus poſt eum, eduxitque te mandato ſuo in fortitudine ſua magna ex Ægypto: 38 Ad expellendum gentes magnas ac robuſtiores te à præſentia tua, ad introducendum te, & ad dandum tibi terrã eorum in poſſeſſionem, ſicut die hâc. 39 Scias ergò hodiè, & revertare ad cor tuum, quòd Dominus eſt Deus in cœlo deſuper, & in terra deorſùm, nullus eſt ultrà. 40 Cuſtodies igitur ſtatuta ejus ac præcepta ejus, quæ ego præcipio tibi hodiè, eò quòd bonum perveniat ad te & ad filios tuos poſt te, ut longùm protrahas dies ſuper terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, omnibus diebus. 41 Eo tempore ſeparavit Moſheh tres urbes in tranſitu Jarden ad Exortum ſolis: 42 Ut fugeret illuc ſanguinarius qui interemerit ſocium ſuũ ex inſcitia, nec fuerit ei inimicus ab heri & nudiuſtertiùs: fugeret inquam ad unam ex urbibus iſtis, & viveret: 43 Nempe Beſer in deſerto, in terra Miſhor de Reubenitis: & Ramoth in Gilead de Gaditis: & Golan in Baſhan de Menaſſitis. 44 Hæc eſt itaque lex quam poſuit Moſheh coram filiis Iſrael: 45 Hæc ſunt teſtimonia & ſtatuta ac judicia quæ locutus eſt Moſheh filiis Iſrael in egreſſu ipſorum ex Ægypto, 46 In tranſitu Jarden, in Gai è regione Beth Peor, in terra Sihon regis Emoræorum ſedentis in Heſhbon, quem percuſſit Moſheh ac filii Iſrael in egreſſu ipſorum ex Ægypto: 47 Et hæreditatem acceperunt regionem ejus, & regionem Og regis Baſhan, duorum regum Emoræorum, qui in tranſitu Jarden ad Ortum ſolis, 48 Ab Aroer quæ juxta labrum torrentis Arnon, & uſque ad montem Sion, ipſe eſt Hermon: 49 Et univerſam ſolitudinem tranſitûs Jarden ad Orientem, & uſque ad mare ſolitudinis, ſub Effuſione jugi.

CAP. V.

1 Vocans autem Moſheh univerſum Iſraelem, dixit eis; Audi Iſrael ſtatuta ac judicia quæ ego loquor in præſentia veſtra hodiè, & diſcite ea, & obſervate facere ea. 2 Dominus Deus noſter pepigit nobiſcum fœdus in Horeb.

תרגום יונתן בן עוזיאל

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

לא לא עם אבהתנא גזר יי ית קיימא הדין אלהן עמנא אנחנא אלין הכא יומא 3
דין כולנא חיין וקיימין: פנים ממלל קבל ממלל מליל יי עמכון בטורא מגו 4
אישתא: אנכי אנא הוית קאים בין מימרא דיי וביניכון בעדנא ההיא למתניא 5
לכון ית פתגמא דיי ארום דחלתון מן קדם קל מימרא דיי דמשתמע מגו אישתא
ולא סליקתון בטורא כד אמר: אנכי ה' אלהיך עמי בני ישראל אנא הוא יי 6
אלהכון די פרקית ואפיקית יתכון פריקין מן ארעא דמצראי מבית שעבוד עבדיא:
לא יהיה עמי בני ישראל לא יהוי לכון אלה אוחרן בר מני: לא תעשה לא 7 8
תעבדון לכון צלם וכל דמו דבשמיא מלעיל ודי בארעא מלרע ודי במיא מלרע
לארעא: לא תשתחוה לא תסגדון להון ולא תפלחון קדמיהון ארום אנא הוא 9
יי אלהכון אלה קנאן ופורען ומתפרע בקנאה מדכר חובי אבהן רשיען על בנין
מרודין על דר תליתאי ועל דר רביעאי לסנאי כד משלמין בניא למחטי בתר
אבהתהון: ועשה חסד ונטיר חסד וטיבו לאלפי דרין לרחמי צדיקיא ולנטרי 10
פקודי ואורייתי: לא תשא עמי בני ישראל לא ישתבע חד מנכון בשום מימריה 11
דיי אלהכון על מגן ארום לא מזכי יי ביום דינא רבא ית כל מאן דמשתבע
בשמיה על מגן: שמור עמי בני ישראל הוו נטרין ית יומא דשבתא למקדשא יתיה 12
היכמא דפקיד יתכון יי אלהכון: ששת שיתא יומין תפלחון ותעבדון כל עיבידתכון: 13
ויום ויומא שביעאה שבי וניח קדם יי אלהכון לא תעבדון כל עיבידתא אתון 14
ובניכון ובנתיכון ועבדיכון ואמהתיכון ותוריכון וחמריכון וכל בעיריכון וגיוריכון
די בקרויכון מן בגלל דינוחון עבדיכון ואמהתיכון כוותכון: וזכרת ותהוון דכירין 15
ארום משעבדין הויתון בארעא דמצרים ופרק ואפיק יי אלהכון יתכון מתמן בידא
תקיפא ובדרע מרמם בגין כן פקדך יי אלהך למעבד ית יומא דשבתא: כבד עמי 16
בני ישראל הוו זהירין גבר ביקרא דאבוי וביקרא דאמיה היכמא דפקידכון יי
אלהכון מן בגלל דיורכון יומיכון ומן בגלל דייטיב לכון על ארעא דיי אלהכון
יהיב לכון: לא תרצח עמי בני ישראל לא תהוון קטולין לא חברין ולא שותפין 17
עם קטולין ולא יתחמי בכנישתהון דישראל עם קטולין דלא יקומון בניכון מן
בתריכון וילפון להון הינון למהוי עם קטולין ארום בחובי קטוליא חרבא נפיק על
עלמא: לא תנאף עמי בני ישראל לא תהוון גיורין לא חברין ולא שותפין עם 18
גיורין ולא יתחמי בכנישתהון דישראל עם גיורין דלא יקומון בניכון מן בתריכון
וילפון לחוד הינון למהוי עם גיורין ארום בחובי גיוריא מותא נפיק על עלמא:
לא תגנב עמי בני ישראל לא תהוון גנבין לא חברין ולא שותפין עם גנבין ולא 19
יתחמי בכנישתהון דישראל עם גנבין ארום בחובי גנביא כפנא נפיק על עלמא:

3 Non cum patribus noſtris pepigit Deus fœdus hoc ſed nobiſcum, nobis *inquam* qui ſumus hic hodiè omnes viventes & ſuperſtites. 4 Verbum verbo loquutus eſt Dominus vobiſcum in monte è medio ignis. 5 Ego ſtabam inter verbum Domini & inter vos in tempore illo, ad indicandum vobis verbum Domini: quoniam timuiſtis à facie vocis ſermonis Domini, quæ audiebatur è medio ignis, neque aſcendiſtis in montem quando dixit: 6 Popule mi filii Iſrael, ego ſum Dominus Deus veſter, qui liberavi & eduxi vos liberatos è terra Ægyptiorum, è domo afflictionis ſervorum. 7 Popule mi filii Iſrael, non erit vobis Deus alius præter me. 8 Non facietis vobis imaginem, aut ullam ſimilitudinem eorum quæ in cœlo ſunt ſurſum, aut eorum quæ in terra ſunt deorſum, aut eorum quæ in aquis infra terram ſunt. 9 Non adorabitis illa, neque coletis coram eis: quoniam ego ſum Dominus Deus veſter, Deus zelotes & ulciſcens, & vindictam ſumens cum zelotypia: recordans peccatorum patrum improborum erga filios rebelles, uſque ad generationem tertiam, & uſque ad generationem quartam erga oſores meos, quando filii implent ut peccent poſt patres ſuos. 10 Et ſervans benignitatem & beneficentiam in mille generationes erga diligentes me juſtos, & erga ſervantes mandata mea & leges meas. 11 Popule mi filii Iſrael, non jurabit unus ex vobis per nomen ſermonis Domini Dei veſtri fruſtra: quoniam non innocentem reputabit Dominus in die judicii magni quemcunque, qui juraverit per nomen ſuum fruſtra. 12 Popule mi filii Iſrael cuſtodiatis diem ſabbathi ad ſanctificandum ipſum, juxta omnia quæ præcepit vobis Dominus Deus veſter. 13 Sex diebus operabimini & facietis omne opus veſtrum. 14 Sed die ſeptimo ſabbatum & quies *erit* coram Domino Deo veſtro: non facietis ullum opus, vos, & filii veſtri, & filiæ veſtræ, & ſervi veſtri, & ancillæ veſtræ, & boves veſtri, & aſini veſtri, & omnia jumenta veſtra, & peregrini veſtri qui in medio veſtri ſunt; ut quieſcere poſſint ſervi veſtri & ancillæ veſtræ ſicut vos. 15 Et eritis memores quòd ſervi fueritis in terra Ægypti, & redemerit & eduxerit Dominus Deus veſter vos inde manu forti & brachio excelſo: propterea præcepit tibi Dominus Deus tuus obſervare diem ſabbathi. 16 Popule mi filii Iſrael: admoniti eſtote ſinguli de honore exhibendo patri & matri, ſicut præcepit vobis Dominus Deus veſter: ut prolongentur dies veſtri, & ut benefiat vobis ſuper terra quam Dominus Deus veſter dat vobis. 17 Popule mi filii Iſrael, non eritis homicidæ, neque ſocii neque participationem habentes cum homicidis, neque videbitur in congregatione Iſraelitarum *aliquis* cum homicidis; ut non ſurgant filii veſtri poſt vos, & doceant ipſi illos ut ſint cum homicidis: quoniam propter peccata homicidarum gladius exit in mundum. 18 Popule mi filii Iſrael, non eritis adulteri, neque ſocii aut commercium habentes cum adulteris, neque videbitur in congregatione Iſraelitarum aliquis cum adulteris; ut non ſurgant filii veſtri poſt vos, & diſcant etiam ipſi eſſe cum adulteris: quoniam propter peccata adulterorum peſtis egreditur ſuper mundum. 19 Popule mi filii Iſrael non eritis fures, nec ſocii aut commercium habentes cum furibus, neque videbitur in congregatione *filiorum* Iſrael *aliquis* cum furibus: quoniam propter peccata furum fames egreditur ſuper mundum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*نه اواري پدراني ايما ببريد ؛؛ مر شرط آن اين كه اواري ايما ايما اينان اينجا اين روز جملهي 3
ايما زندگان * روي در روي سخن گفت ؛؛ اواري شما در كه از مياني آن آتش * من ايستاده 4 5
مياني ؛؛ و مياني شما در وقتي آن باگاه كردن بشما مر سخني ؛؛ كه بترسيديد از پيشي آن آتش
و نه بر آمديد در كه [بگفتن] *من ؛؛ خداي تو آنچه بيرون آوردم ترا از زميني مصر از خانهي 6
بندگان * نه باشد بتو معبوداني ديگران ابر پيشي من * نه كني بتو تراشش همه خماناني آنچه 7 8
در آسمان از بالا و آنچه در زمين از فرود و آنچه در آب از فرود بزمين * نه سجود كني بايشان 9
و نه پرستش كني ايشانرا كه من ؛؛ خداي تو خداي رشك آور عقوبت كناي گناهي پدران ابر
پسران ابر سيمي و ابر چهارمي [بدشمناني من] * و كناي فضل بهزاران بدوستاني من 10
و بنگاه داراني فرمانهاي من * نه بر داري مر نامي ؛؛ خداي تو بگزاف كه نه آزاد كند ؛؛ مر 11
آنچه بردارد نامي او بگزاف * نگهدار مر روزي آن شبت بخاص كردن اويرا چون آنچه فرمود ؛؛ 12
خداي تو * شش روزها كار كني و بكني همه كاري تو * و روزي آن هفتمي معطلي ب ؛؛ خداي 13 14
تو نه كني هيچ كار تو و پسري تو و دختري تو و بندهي تو و پرستاري تو و گاوي تو و خري
تو و همه چهارپاي تو و غريبي تو آنچه در دروازهاي تو بسبب آسايش كند بندهي تو و پرستاري
تو چون تو * و ياد كني كه بنده بودي در زميني مصر و بيرون آورد ترا ؛؛ خداي تو از 15
آنجا در دستي قوي و در بازوي افراشته ابر همچنين فرمود ترا ؛؛ خداي تو بكردن مر روزي
آن شبت * عزيز كن مر پدري تو و مر مادري تو چون آنچه فرمود ترا ؛؛ خداي تو بسبب 16
درازكشند روزگاراني تو ابر آن زمين آنچه ؛؛ خداي تو دها بتو * نه خون كني * و نه فساد 17 18
كني * و نه دزدي كني * 19

3 Non cum patribus noſtris pepigit Dñs fœdus iſtud, ſed nobiſcum, nobiſipſis inquam qui hic hodiè omnes ſumus viventes. 4 Facie ad faciem locutus eſt Dominus vobiſcum in monte de medio ignis: 5 (Ego autem ſtabam inter Dominum & vos tempore illo, ad notum faciendum vobis verbum Domini: timuiſtis enim à conſpectu ignis, & non aſcendiſtis in montem:) dicendo, 6 Ego Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Ægypti de domo ſervorum. 7 Non erunt tibi dii alii coram me. 8 Non facies tibi ſculptile, omnem ſimilitudinem eorum quæ in cœlo deſupèr, & quæ in terra deorſùm, & quæ in aqua ſubter terram. 9 Adorationem non exhibebis eis, neque cultum præſtabis illis: ego enim Dominus Deus tuus, Deus zelifer, puniens peccatum patrum in filiis, in tertiam & quartam generationem, inimicis meis: 10 Et faciens beneficentiam millibus, amicis meis & ſervantibus præcepta mea. 11 Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanum: non enim immunem præſtabit Dominus eum qui aſſumpſerit nomen ejus in vanum. 12 Obſerva diem ſabbathi, ad ſanctificandum eum, quemadmodùm præcepit Dominus Deus tuus. 13 Sex diebus operaberis & facies omne opus tuum: 14 Die verò ſeptimo erit ceſſatio Domino Deo tuo: non facies ullum opus, tu, & filius tuus, & filia tua, & ſervus tuus, & ancilla tua, & bos tuus, & aſinus tuus, & omnes quadrupedes tuæ, atque peregrinus qui in portis tuis: ut requiem agat ſervus tuus & ancilla tua ſicut tu. 15 Et memineris quòd ſervus fueris in terra Ægypti, & eduxerit te Dominus Deus tuus indè manu validâ, & brachio extento: idcircò præcepit tibi Dominus Deus tuus agere diem ſabbathi. 16 Honora patrem tuum & matrem tuam, quemadmodũ præcepit tibi Dominus Deus tuus: ut longùm ſe protrahant dies tui ſuper terram quam Dominus Deus tuus dat tibi. 17 Sanguinem non facies. 18 Neque adulterium facies. 19 Nec furtum facies.

לא תענה עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תֶהֱוּוֹן מְסַהֲדִין סָהֲדֵי דְשִׁיקְרָא לָא חַבְרִין וְלָא שׁוּתָּפִין 20
עִם מְסַהֲדֵי סָהֲדוּ דְשִׁיקְרָא וְלָא יִתְחֲמֵי בִּכְנִישָׁתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל עִם מְסַהֲדִין סָהֲדוּ
דְשִׁקְרָא אֲרוּם בְּחוֹבֵי מְסַהֲדֵי שִׁקְרָא עֲנָנִין סַלְקִין וּמִטְרָא לָא נָחִית וּבַצּוֹרְתָא אָתְיָא
עַל עַלְמָא : לא תחמוד עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תֶהֱוּוֹן חֲמוֹדִין לָא חַבְרִין וְלָא שׁוּתָּפִין 21
עִם חֲמוֹדִין וְלָא יִתְחֲמֵי בִּכְנִישָׁתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל עִם חֲמוֹדִין דְּלָא יְקוּמוּן בְּנֵיכוֹן מִן
בַּתְרֵיכוֹן וְיַלְּפוּן לְהוֹן אִינוּן לְמֶהֱוֵי עִם חֲמוֹדִין וְלָא יֵירוֹג חַד מִנְּכוֹן יַת אִנְתְּתֵיהּ
דְּחַבְרֵיהּ וְלָא יֵרוֹג חַד מִנְּכוֹן יַת בֵּיתֵיהּ דְּחַבְרֵיהּ וְלָא חַקְלֵיהּ וְלָא עַבְדֵּיהּ וְלָא
אַמְתֵיהּ וְלָא תוֹרֵיהּ וְלָא חַמְרֵיהּ וְלָא כָּל מַאן דְּאִית לְחַבְרֵיהּ אֲרוּם בְּחוֹבֵי חֲמוֹדַיָּא
מַלְכוּתָא מִתְגָּרְיָא בְּנִכְסֵיהוֹן דִּבְנֵי נְשָׁא לְמִסַּב יַתְהוֹן וְגָלוּתָא אַתְיָא עַל עַלְמָא :
את הדברים יַת פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין מַלִּיל יְיָ עִם כָּל קְהָלְכוֹן בְּטַוְּורָא מִגּוֹ אִישָׁתָא 22
עֲנָנָא וַאֲמִיטְתָא קָל רַב דְּלָא פָּסִיק וַהֲוָה קָל דִּבִּירָא מִתְכַּתֵּיב עַל תְּרֵין לוּחֵי
מַרְמְירִין וִיהָבִינוּן לִי : ויהי וַהֲוָה כַּיוָן דִּשְׁמַעְתּוּן יַת קָל דִּבְּרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא וְטַוְּרָא 23
דָּלִיק בְּאִישָּׁא וְקָרֵיבְתּוּן לְוָתִי כָּל רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן וְחַכִּימֵיכוֹן : ותאמרו וַאֲמַרְתּוּן 24
הָא אַחְמֵי יַתְהוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָנָא יַת שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ וְיַת רְבוּת תּוּשְׁבְּחָתֵיהּ וְיַת
קָל מֵימְרֵיהּ שְׁמַעְנָא מִגּוֹ אִישָׁתָא יוֹמָא הָדֵין חֲמֵינָא אֲרוּם מְמַלֵּיל יְיָ עִם בַּר נַשׁ דְּרוּחַ
קוּדְשָׁא בֵּיהּ וּמִתְקַיֵּים : ועתה וּכְדוֹן לְמָא נְמוּת אֲרוּם תֵּיכְלִינָנָא אִישָׁתָא רַבְּתָא 25
הָדֵין אִין מוֹסִיפִין אֲנַחְנָא לְמִשְׁמַע יַת קָל מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָנָא תּוּב וּמַיְיתִין אֲנַחְנָא :
כי מי אֲרוּם הֵי דֵין כָּל בַּר בִּישְׂרָא דִּשְׁמַע קָל מֵימְרָא דֶּאֱלָהּ קַיָּים מְמַלֵּיל מִגּוֹ 26
אִישָׁתָא כְּוָותָנָא וְאִתְקַיַּים : קרב קְרֵיב אַתְּ וְתִשְׁמַע יַת כָּל מַה דְּיֵימַר יְיָ אֱלָהָנָא 27
וְאַנְתְּ תְּמַלֵּיל עִמָּנָא יַת כָּל דִּימַלֵּיל יְיָ אֱלָהָנָא לָךְ וּנְקַבֵּל וְנַעֲבֵיד : וישמע ושמע 28
קֳדָם יְיָ יַת קָל פִּתְגָּמֵיכוֹן בְּמַלְּלוּתְכוֹן עִמִּי וַאֲמַר יְיָ לִי שְׁמִיעַ קֳדָמַי יַת כָּל פִּתְגָּמֵי
עַמָּא הָדֵין דְּמַלִּילוּ עִמָּךְ אוֹטִיבוּ כָּל מַה
דִּי מַלִּילוּ : מי יתן לְוַאי דִּיהֵי יִצְרָא 29
דְּלִבְּהוֹן שְׁלִים כִּרְעוּת דֵּין לְהוֹן לְמִדְחַל
מִן קֳדָמַי לְמִנְטוֹר יַת כָּל פִּקּוֹדַיי כָּל יוֹמַיָּא מִן בִּגְלַל דְּיוֹטַב לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן
לְעָלַם : לך אֵיזִיל אֵימַר לְהוֹן שְׁרֵי לְכוֹן לְאִזְדַּוְּוגָא עִם נְשֵׁיכוֹן דְּאִתְפְּרַשְׁתּוּן 30
דְּנַן תְּלָתָא יוֹמִין : ואתה וְאַנְתְּ פְּרַשׁ מִן אִנְתְּתָךְ מְטוּל דִּבְסִידְרֵי דִּלְעֵיל אַנְתְּ קָאֵי 31
לְגַבִּי וַאֲמַלֵּיל עִמָּךְ יַת תַּפְקֵידַיָּא וּקְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְּתַלְּפִין יַתְהוֹן וְיַעַבְדוּן בְּאַרְעָא
דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן לְמֵירְתַהּ :

ירושלמי 29 אַלְוַי מַן יִתֵּן יְהֵוֵי לִבָּא
טָבָא הָדֵין לְהוֹן :

Populi mi filii Iſrael, non eritis ferentes teſtimonium falſum, neque ſocii neque communionem habentes cum ferentibus teſtimonium falſum, neque videbitur in congregatione Iſraelitarum *aliquis* cum ferentibus teſtimonium falſum: quoniam propter peccata falſorum teſtium nubes aſcendunt, & pluvia non deſcendit, & caritas annonæ venit ſuper mundum. 20 Populi mi filii Iſrael, non eritis concupiſcentes, neque ſocii nec communionem habentes cum concupiſcentibus, neque videbitur in congregatione Iſraelitarum *aliquis* cum concupiſcentibus; ut non ſurgant filii veſtri poſt vos, & doceant eos ipſi ut ſint cum concupiſcentibus: neque deſiderabit unus ex vobis uxorem ſocii ſui, neque deſiderabit unus ex vobis domum ſocii ſui, neque agrum ejus, neque ſervum ejus, neque ancillam ejus, neque bovem ejus, neque aſinum ejus, neque quidquam quod pertinet ad ſocium ſuum: quoniam propter peccata concupiſcentium regnum involat in opes hominum ad accipiendum eas, & captivitas venit ſuper mundum. 21 Hæc verba loquutus eſt Dominus cum congregatione veſtra in monte, è medio ignis nubis & caliginis, voce magna quæ non fuit ceſſans: & erat vox ſermonis ſcripta in duabus tabulis marmoreis, & dedit eas mihi. 22 Accidit autem poſtquam audiviſtis vocem ſermonis è medio tenebrarum & montis ardentis igni, acceſſiſtis ad me omnia capita tribuum veſtrarum & ſapientes veſtri. 23 Et dixiſtis; Ecce oſtendit illis ſermo Domini Dei noſtri divinam majeſtatem gloriæ ſuæ, & excellentiam magnificentiæ ſuæ, & vocem ſermonis ejus audivimus è medio ignis: hodie vidimus quòd loquatur Dominus cum homine in quo eſt ſpiritus ſanctus, & tamen ſuperſtes manet. 24 Jam verò quare moriemur, ut devoret nos ignis magnus iſte, ſi addiderimus nos ultra audire vocem ſermonis Domini Dei noſtri, ut moriamur nos? 25 Quis eſt enim filius carnis, qui audit vocem ſermonis Dei vivi loquentem è medio ignis ſicut nos, & vivus maneat? 26 Accede tu & audi quæcunque dicturus eſt Dominus Deus noſter: & tu loquaris nobiſcum quicquid dixerit Dominus Deus noſter tibi, & recipiemus & faciemus. 27 Et audita eſt coram Domino vox verborum veſtrorum, cum loqueremini mecum: & dixit Dominus mihi; Audita ſunt coram me omnia verba populi hujus quæ loquuti ſunt tecum; placuerunt quæcunque dixerunt. 28 Utinam 29 eſſet figmentum cordis eorum integrum, prout hæc eſt illis voluntas timere à facie mea, & ſervare omnia mandata mea omnibus diebus: ut bene ſit illis & filiis eorum in ſeculum. Vade dicito illis; Licet vobis ut jungamini cum uxoribus veſtris, cùm ſeparaveritis vos his tribus diebus. 30 Tu verò ſepara te ab uxore tua, ut juxta ordines ſuperiores tu ſtare poſſis apud me, & ego loquar tecum mandata, ſtatuta, & judicia, quæ doceatis eos, ut faciant in terra quam ego do vobis ad hæreditate poſſidendum eam. 31

Hieroſ. 29 *Utinam quis det ſit cor bonum hoc illis.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ونه گواهي دهي در ياري تو گواهي گزاف * ونه آرزو كني زني ياري تو 21
ونه آرزو كني خانهي ياري تو دشتي او وبندهي او وپرستاري او وگاوي او وخري
او وهمه آنچه بياري تو * مر آن سخنهاي آن اينان سخن [گفت] ;; بهمه جماعتي شما در 22
كه از ميانئ آن آتش آن ابر وآن نرم آوازي بزرگ ونه افزود وبنوشت ايشانرا ابر دو آن
لوحها سنگها وبداد ايشانرا بمن * بود چون شنيدني شما مر آن آواز از ميانئ آن تاريك 23
وآن كوه افروزا در آتش نزديك شديد بمن همه سروراني قبيلهاي شما وپيراني شما * وگفتيد 24
اينك بنمود ايمارا ;; خداي ايما مر عزيزي او و مر بزرگي او و مر آوازي او بشنويديم از
ميانئ آن آتش اين روزي آن اين بديديم كه سخن گويد خدا اوازي آن آدم وبزيد * واكنون 25
چرا بميريم كه بسوزد ايمارا آن آتش آن بزرگي آن اين اگر افزايان ايما بشنويدن مر آوازي
;; خداي ايما نيز بميريم * كه كيست همه گوشتمند آنچه بشنويد آوازي خداي قادر سخن 26
گويا از ميانئ آن آتش چون ايما وبزيست * نزديك شو تو وبشنو مر همه آنچه گويد ;; خداي 27
ايما وتو سخن گوي بايما مر همه آنچه سخن گويد ;; خداي ايما بتو وبشنويم وبكنيم *
* بشنويد ;; مر آوازي سخنهاي شما در سخن گفتني شما بمن گفت * بمن بشنويدم 28
مر آوازي سخنهاي آن قوم آن اين آنچه سخن گفتند بتو نيكو گفتند همه آنچه سخن
گفتند * كه بدهد وباشد دلي ايشان اين بايشان بترسيدن من و بنگاه داشتن مر 29
فرمانهاي من همه آن روزگاران بسبب نيكوي رسد بايشان وبپسراني ايشان بجاويد * برو 30
بگوي بايشان بازگرديد بشما بخيمهاي شما * وتو اينجا بايست آوازي من وسخن گويم 31
بتو مر همه آن فرمان وآن رسمها وآن حكمها آنچه بياموزاني ايشانرا وبكنند درزمين آنچه
من دها بايشان بميراث گرفتن آنرا *

Neque teſtificaberis in proximum tuum teſtimonium inane. 20 *Neque concupiſces uxorem ſocii tui, nec concupiſces domum ſocii tui, agrum ejus, aut ſervum ejus, aut ancillam ejus, aut bovem ejus, aut aſinum ejus, neque omne quod eſt ſocio tuo.* 21 *Verba hæc locutus eſt Dominus ad totam congregationem veſtram in monte de medio ignis, nubis, ac nubili, voce magnâ, & non addidit: ſcripſitque illa ſuper duas tabulas lapideas, & dedit ea mihi.* 22 *Fuit autem, cùm audiſſetis vocem de medio tenebrarum, & montis flagrantis igne, appropinquâſtis ad me omnes capitanei tribuum veſtrarum & ſeniores veſtri:* 23 *Et dixiſtis; En oſtendit nobis Dominus Deus noſter gloriam ſuam, & magnitudinem ſuam, & vocem ejus audivimus de medio ignis: ipſâ die iſtâ vidimus quòd locutus ſit Deus cum homine, & vixerit.* 24 *Nunc igitur quare moriemur? comburet enim nos ignis magnus iſte: ſi addentes ſimus audire vocem Domini Dei noſtri iterū, moriemur.* 25 *Nam quis eſt ex omni carne prædito, qui audivit vocem Dei potentis loquentis de medio ignis ſicut nos, & vixit?* 26 *Appropinqua tu, & audi omne quod dixerit Dñs Deus noſter: tu autem loquêris nobis omne quod loquutus fuerit Dominus Deus noſter tibi, & audiemus, atque faciemus.* 27 *Audivitque Dominus vocem verborum veſtrorum quum loqueremini ad me, & dixit Dominus ad me; Audivi vocem verborum populi hujus, quæ locuti ſunt tecum: benè dixerunt quæcunque locuti ſunt.* 28 *Quis det ut ſit cor eorum iſtud illis, ut timeant me, & ad cuſtodiendum omnia præcepta mea cunctis diebus, ut benè eveniat illis & filiis eorum in æternum?* 29 *Vade, dic illis; Revertimini vobis ad tentoria veſtra.* 30 *Tu verò hîc loci ſta mecum, & loquar tibi omne præceptum, & ſtatuta, ac judicia, quæ docebis eos, ut faciant illa in terra quam ego do eis ad hæreditariò accipiendum eam.* 31

ושמרתם וּכְדוֹן טוּרוּ לְמֶעְבַּד הֵיכְמָא דְפַקֵּיד יְיָ אֱלָהֲכוֹן יַתְכוֹן לָא תִסְטוּן לְיַמִּינָא 32
וְלִשְׂמָאלָא : בכל בְּכָל אָרְחָא דְּפַקֵּיד יְיָ אֱלָהֲכוֹן יַתְכוֹן תְּהָכוּן מִן בִּגְלַל דְּתֵיחוּן 33
וְיוֹטַב לְכוֹן וְתוֹרְכוּן יוֹמִין בְּאַרְעָא דְּתֵירְתוּן :

ו

וזאת וְדָא אַחְוָיַית תַּפְקֵידְתָּא קְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְּפַקֵּיד יְיָ אֱלָהֲכוֹן לְמִילְפָא יַתְכוֹן 1
לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ : למען מִן בִּגְלַל דְּתִדְחַל קֳדָם יְיָ 2
אֱלָהָךְ לְמִנְטוֹר כָּל קְיָמוֹי וּפִקּוּדוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ אַנְתְּ וּבְרָךְ וּבַר בְּרָךְ כָּל
יוֹמֵי חַיָּיךְ וּמִן בִּגְלַל דְּיוֹרְכוּן יוֹמָךְ : ושמעת וּתְקַבֵּל יִשְׂרָאֵל וְתִנְטַר לְמֶעְבַּד 3
מְטוּל דְּיוֹטַב לָךְ וְתִסְגּוּן לַחְדָא הֵיכְמָא
דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתָךְ לָךְ אֲרַע
דְּפֵירָהָא שְׁמֵינִין כַּחֲלַב וְחַלְיָין כִּדְבַשׁ :
שמע ישראל וַהֲוָה כַּיוָן דִּמְטָא זִמְנֵיהּ 4
דְּיַעֲקֹב אֲבוּנָן לְמִתְכַּנְּשָׁא מִגּוֹ עַלְמָא הֲוָה
מִסְתְּפֵי דִּלְמָא אִית בִּבְנוֹי פְּסוּלָא קְרָא
יַתְהוֹן וְשַׁיְלִינוּן דִּלְמָא אִית בְּלִיבְּכוֹן
עֲקְמָנוּתָא אֲתִיבוּ כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וַאֲמָרוּ
לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲבוּנָן יְיָ אֱלָהָנָא יְיָ
חַד עָנֵי יַעֲקֹב וַאֲמַר בְּרִיךְ שׁוּם יְקָרֵיהּ
לְעָלְמֵי עָלְמִין : ואהבת אָמַר מֹשֶׁה נְבִיָּא 5
לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אֵיזִילוּ בָּתַר פּוּלְחָנָא
קְשִׁיטָא דַּאֲבָהַתְכוֹן וְתִרְחֲמוּן יַת יְיָ
אֱלָהֲכוֹן בִּתְרֵי יִצְרֵי לִיבְּכוֹן וַאֲפִילוּ נָסֵיב
יַת נַפְשְׁכוֹן וּבְכָל מָמוֹנְכוֹן : והיו וִיהוֹן פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין דַּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן יוֹמָא 6
דֵין כְּתִיבִין עַל לוּחַ לִיבְּכוֹן : ושננתם וּתְגַמְּרִינוּן לִבְנָךְ וּתְהֱוּוֹן הָגֵיין בְּהוֹן 7
בְּמוֹתְבֵיכוֹן בְּבָתֵּיכוֹן בְּזִמַן מֵיעַסוּקְכוֹן בְּחִיתוּנְכוֹן וּבְמֵיהָכֵיכוֹן בְּאוֹרְחָכוֹן וּבְפַנְיָא
סָמִיךְ לְמִשְׁכְּבֵיכוֹן וּבְצַפְרָא סָמִיךְ לְמִקְמֵיכוֹן : וקשרתם וְתִקְטְרוּנוּן לְאָתִין 8
כְּתִיבִין עַל יְדָךְ דִּשְׂמָאלָא וִיהֱוּוֹן לִתְפִילִּין עַל מוּקְדָּךְ כְּלוֹ קֳבֵיל עַל עֵינָךְ :
וכתבתם וְתִכְתְּבוּנוּן עַל מְזוּזְיָין וְתִקְבְּעִינוּן בִּתְלָתָא לְקֳבֵיל תִּקֵּי עַל סִפֵּי 9
בֵּיתָךְ וּבְתַרְעָךְ מִיַּמִּינָא בְּמֵיעֲלָךְ : והיה וִיהֵי אֲרוּם יָעֵילִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא 10
דְּקַיֵּים לַאֲבָהָתָךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִיתַּן לָךְ קִירְוִין רַבְרְבִין וְטָבָן דְּלָא
אִשְׁתַּלְהֵית לְמִבְנֵי : ובתים וּבָתִּין דְּמַלְיָין כָּל טוּבָא דְּלָא עַסְקַת לְמִימְלֵי 11
וּבֵירִין פְּסִילָן דְּלָא לְעֵית לְמִפְסַל כַּרְמִין וְזֵיתִין דְּלָא טְרַחְתְּ לְמִנְצַב וְתֵיכוּל
וְתִיסְבַּע :

ירושלמי 3 אַרְעָא עָבְדָא פֵּירִין טָבִין
נְקִיִּין כַּחֲלְבָא וְחַלְיָין וְטָעִימִין כְּדוּבְשָׁא :
4 כַּיוָן דִּמְטָא קִצָּא דַּאֲבוּנָן יַעֲקֹב
לְמִסְתַּלְּקָא מִגּוֹ עַלְמָא קְרָא לִתְרֵי עֲסַר
שִׁבְטַיָּא בְּנוֹי וְאָקִים יַתְהוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר
לְדַרְגְּשָׁא עָנֵי אֲבוּנָן יַעֲקֹב וַאֲמַר לְהוֹן
דִּלְמָא לְטַעֲוְתָא דַּהֲוֵי תֶּרַח אֲבוּי דְּאַבְרָהָם
פָּלַח אַתּוּן פָּלְחִין דִּלְמָא לְטַעֲוְתָא דַּהֲוָה
לָבָן אֲחוּי דְּאִמֵּיהּ פָּלַח אַתּוּן פָּלְחִין אוֹ
לֶאֱלָהָא דְּיַעֲקֹב אַתּוּן פָּלְחִין עָנוּן תְּרֵי עֲסַר
שִׁבְטַיָּא כַּחֲדָא בְּלֵב שְׁלִימָה וַאֲמַר שְׁמַע
כְּעַן יִשְׂרָאֵל אֲבוּנָן יְיָ אֱלָהָנָא יְיָ חַד עָנֵי
יַעֲקֹב וַאֲמַר יְהֵי שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם :

Nunc verò ſervate ut faciatis ſicut præcepit Dominus Deus veſter vobis: non declinabitis ad dextram aut ſiniſtram. 32 In omni ſemita, quam præcepit vobis Dominus Deus veſter, incedetis: ut vivatis, & benefiat vobis, & producatis dies in terra quam poſſidebitis. 33

CAP. VI.

HÆc autem eſt indicatio mandatorum, ſtatutorum, & judiciorum, quæ mandavit Dominus Deus veſter ut docerem vos, ut faciatis in terra ad quam poſſidendam vos tranſitis. 1 Ut ſcilicet timeas coram Domino Deo tuo ut cuſtodias omnia ſtatuta & præcepta ejus quæ ego mando tibi, tu, & filius tuus, & filius filii tui, omnibus diebus vitæ tuæ: & ut prolongentur dies tui. 2 Auſcultes ergò Iſrael, ut cuſtodias & facias, ut bene ſit tibi & multiplicemini valdè: ſicut loquutus eſt Dominus Deus patrum tuorum tibi, ſe daturum tibi terram cujus fructus ſunt pingues ſicut lac, & dulces ut mel. 3 Accidit poſtquam advenit tempus Jacobi patris noſtri ut colligeretur è medio mundi, timebat ne eſſet in filiis ſuis aliquid prophani: vocavit eos, & interrogavit eos; Nunquid eſt in corde veſtro perverſitas? Reſponderunt omnes illi ſimul, & dixerunt illi; Audi Iſrael pater noſter, Dominus Deus noſter Dominus unus eſt: reſpondit Jacob & dixit; Benedictum nomen glorioſum ejus in ſecula ſeculorum. 4 Dixit Moſes propheta populo domus Iſrael; Abite poſt cultum verum patrum veſtrorum, ut diligatis Dominum Deum veſtrum ambobus figmentis cordis veſtri, & etiam ipſe accipiet animam veſtram, & omni ſubſtantiâ veſtrâ. 5 Et erunt verba iſta, quæ ego mando vobis hodiè, ſcripta in tabula cordis veſtri. 6 Et docebis ea filios tuos, & eritis meditantes in eis cùm ſedebitis in domibus veſtris, tempore occupationum veſtrarum in conclavibus veſtris, & quando ambulabitis in via veſtra, veſperi circa decubitum veſtrum, & manè circa tempus quo ſurgendum vobis erit. 7 Et ligabitis ea in ſigna ſcripta ſuper manum tuam ſiniſtram, & erunt in phylacteria ſuper verticem tuum è regione oculorum tuorum. 8 Et ſcribes ea ſuper poſtes, & affiges ea in tribus locis, è regione thalami, ſuper poſtes domûs tuæ, & in porta tua à dextra ingreſſûs tui. 9 Et erit quando introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quam juravit patribus tuis, Abraham, Iſaac, & Jacob, ſe daturum tibi urbes amplas & bonas, in quibus ædificandis non laborâſti; 10 Domos quoque plenas omni bono, in quibus non fuiſti occupatus ut *eas* impleres; ciſternas exciſas, ad quas excidendas tu non laborâſti; vineas & oleas, in quibus plantandis tu non fatigatus es; quando comederis & ſatiatus fueris: 11

Hieroſ. 3. *Terram facientem fructus bonos, puros inſtar lactis, & dulces & ſapidos inſtar mellis* 4. *Poſtquam advenit finis patris noſtri Jacob ut auferretur è medio mundi, vocavit duodecim tribus, filios ſuos, & collocavit eos in circuitu ſtrati ſui, deindè orſus eſt Jacob pater noſter, & dixit illis; Nunquid idola quæ coluit Terach pater Abrahami vos colitis? num idola quæ coluit Laban frater matris ipſius vos colitis? An Deum Jacobi vos colitis? reſponderunt duodecim tribus ſimul corde integro, & dixerunt; Audi nunc Iſrael pater noſter, Dominus Deus noſter Deus unus: reſpondit Jacob, & dixit; Sit nomen ejus magnum benedictum in ſeculum.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * ونگاه داريد بكردن چون آنچه فرمود ;; خداي شما شمارا نه گرديد راست وچپ * درهمه 33
آن راه آنچه فرمود ;; خداي [شما] شمارا برويد بسبب بزييد ونيكوي رسد بشما ودراز كشيد
روزگاران در زميني آنچه ميراث گيريد * * فصل ششم * * واين آن فرمان آن رسمها وآن 1
حكمها آنچه فرمود ;; خداي شما بآموزاندن شمارا بكردن درزمين آنچه شما گذران آنجا بميراث
گرفتن آنرا * بسبب بترسي مر ;; خداي تو بنگاه داشتن مر همه رسمهاي او 2
وفرمانهاي او آنچه من فرمايا ترا تو وپسري تو وپسر پسري تو همه روزگاراني زندگي تو
بسبب دراز كشند روزگاراني تو * وبشنوي يسرال ونگاه داري بكردن آنچه نيكوي رسد 3
بتو وآنچه بسيار شويد بغايت چون آنچه سخن گفت ;; خداي پدراني تو بتو زميني دوشا شير
وانگبين * بشنو يسرال ;; خداي ايما يكه * ودوست داري مر ;; خداي تو درهمه 4 5
دلي تو ودرهمه جاني تو ودرهمه مالي تو * وباشند آن سخنهاي آن اينان آنچه من فرمايا 6
ترا اين روز ابر دلي تو * وشرح كني ايشانرا بپسراني تو وسخن گويي در ايشان در نشستني 7
تو در خانهي تو ودر رفتني تو در راه ودر خسپيدني تو ودر برخاستني تو * وببندي 8
ايشانرا بنشان ابر دستي تو وباشند بتقليس ميان چشمهاي تو * وبنويسي ايشانرا ابر بردرهاي 9
خانهي تو ودر دروازهاي تو * وباشد كه بياورد ترا ;; خداي تو بآن زمين آنچه سوگند 10
خورد بپدراني تو بابرهيم بيسحق وبيعقوب بدادن [بتو] شهرهاي بزرگان ونيكويان آنچه
نه آبدان كردي * وخانهاي پران همه نعمت آنچه نه پر كردي وچاهاي كندگان آنچه 11
نه كندي رزها وزيتونها آنچه نه نشاندي وبخوري وسير شوي *

Obſervate ergò facere quemadmodùm præcepit Dominus Deus veſter vobis: ne divertite dextrorſùm vel ſiniſtrorſùm. 32 *Omni viâ quam præcepit Dominus Deus veſter vobis, ambulate; ut vivatis, & bonum eveniat vobis, et longùm protrahatis dies in terra quam hæreditariò accipietis.* 33

CAP. VI.

Iſtud autem eſt præceptum, ſtatuta, & judicia quæ præcepit Dominus Deus veſter docere vos ad faciendum in terra, ad quam tranſitis ad hæreditariò accipiendum eam: 1 *Ut timeas Dominum Deum tuum, cuſtodiendo omnia ſtatuta ejus, & præcepta ejus quæ ego præcipio tibi, tu, & filius tuus, & filius filii tui, omnibus diebus vitæ tuæ: ut longùm ſe protrahant dies tui.* 2 *Audias ergò Iſrael, & obſerves facere, ut bonum eveniat tibi, & multiplicemini valdè, quemadmodum locutus eſt Dominus Deus patrum tuorum tibi, in terra præbente lac et mel.* 3 *Audi Iſrael, Dominus Deus noſter unus eſt.* 4 *Diliges ergò Dominū Deum tuum toto corde tuo, & totâ animâ tuâ, & totâ facultate tuâ.* 5 *Eruntque verba hæc quæ ego præcipio tibi hodiè, in corde tuo:* 6 *Et expones ea filiis tuis, & loquêris de eis in ſeſſione tua in domo tua, & in itinere tuo in via, & in accubitu tuo, & in ſurrectione tua.* 7 *Ligabiſque ea in ſignum ſuper manum tuam, & erunt in phylacteria inter oculos tuos.* 8 *Scribes quoque illa in ſuperliminaribus domus tuæ, & in portis tuis.* 9 *Erit autem, quum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quam juravit patribus tuis Abraham, Iſaac, & Jacob, dare tibi, urbes magnas ac bonas quas non ædificâſti:* 10 *Et domos plenas omni commodo, quas non replêſti; & puteos effoſſos, quos non effodiſti; vineas & olivetas quas non plantâſti; & comederis, & ſaturatus fueris;* 11

השמר אסתמרו לכון דלמא תתנשון דחלתא דיי אלהכון דפרק ואפיק יתכון 12
פריקין מארעא דמצרים מן בית שעבוד עבדיא : את הי מן קדם יי 13
אלהכון תהוון דחלין וקדמוי תפלחון ובשום מימרי יי בקשוט תומון : לא
לא תהכון בתר טעוות עממיא מדחלת עממיא דבחזרניכון : כי אל ארום 14
אלה קנאן ופורען יי אלהכון שכינתיה שריא ביניכון דלמא יתקוף רוגזא דיי אלהכון 15
בכון וישיצינון בסרהוביא מעילוי אפי ארעא : לא תנסו עמי בני ישראל הוו זהירין 16
דלא תנסון ית יי אלהכון היכמא דנסיתון בעישרתי נסיונין : שמר מינטר תנטרון 17
ית פקודיא דיי אלהכון וסהידוותיה וקיימוי דפקיד לכון : ועשית ותעביד דתקין 18
ודכשר קדם יי מן בגלל דייטיב לכון ותיעלון ותירתון ית ארעא טבתא דקיים יי
לאבהתכון : להדף למידחי ית כל בעלי דבבך מן קדמך היכמא דמליל יי : כי ישאלך 19 20
ארום ישיילינך ברך מחר למימר מה סהידוותא וקיימייא ודינייא דפקד יי אלהנא יתכון :
ואמרת ותימרון לבניכון משעבדין הוינן לפרעה במצרים ואפיקנא מימרא דיי 21
ממצרים בידא תקיפתא : ויתן הי וגרי מימרא דיי אתין ותמהין רברבין ומכתשין 22
בישין דמצרים ובפרעה ובכל אינש בייתיה והוינא חמיין בעיננא : ואותנו ויתנא 23
אפיק פריקין מן בגלל לאעלא יתנא למיתן לנא ית ארעא דקיים לאבהתן :
ויצונו ופקיד עלנא יי למעבד ית כל קימיא האלין למדחל מן קדם יי אלהנא 24
לטב לנא כל יומיא לקיימותנא כזמן יומא הדין : וצדקה וזכו יהי נטיר לנא לעלמא 25
דאתי ארום ננטר למעבד ית כל תפקידתא הדא קדם יי אלהנא היכמא דפקדנא :

ז

כי ארום יעילינך יי אלהך לארעא דאת עליל לתמן למירתא ויגלי עממין סגיאין 1
מן קדמך חיתאי וגרגשאי ואימוראי וכנענאי ופריזאי וחיואי ויבוסאי שבעתי עממין
סגיאין ותקיפין מנך : ונתנם וימסרינון יי אלהכון קדמיכון ותמחינון גמרא 2
תגמרון יתהון בשמתא דיי לא תגזרון להון קיים ולא תרחמון עליהון : לא
תתחתן לא תתחתנון בהון בנתיכון 3
לא תתנון לבניהון ובנתיהון לא תסבון
לבניכון דכל מאן דמתחתן בהון כמתחתן בטעוותהון :

ירושלמי 3 לא תתערבון :

Cavete vobis ne oblivioni tradatis timorem Domini Dei veſtri, qui liberavit 12
& eduxit vos liberatos è terra Ægypti, è domo afflictionis
ſervorum. A facie Domini Dei veſtri eritis timentes, & coram eo coletis, 13
& in nomine ſermonis Domini in veritate jurabitis. Non ibitis 14
poſt idola populorum, de diis populorum qui ſunt in circuitu veſtro.
Quoniam Deus zelotes & vindex Dominus Deus veſter, cujus divina 15
majeſtas habitat in medio veſtri: ne iraſcatur furor Domini Dei veſtri
in vos, & extirpet vos feſtinanter de ſuperficie terræ. Popule mi filii 16
Iſrael, admoniti eſtote de non tentando Domino Deo veſtro, ſicut tentâſtis
in decem tentationibus. Cuſtodiendo cuſtodietis mandata Domini 17
Dei veſtri, & teſtimonia ejus, & ſtatuta ejus quæ mandavit vobis.
Et facias quod bonum & rectum eſt coram Domino: ut bene ſit vobis, 18
& ingrediamini & hæreditario jure poſſideatis terram bonam, quam
juratò promiſit Dominus patribus veſtris. Ut expellat omnes inimicos 19
tuos à facie tua, ſicut loquutus eſt Dominus. Cùm interrogaverit te filius 20
tuus cras, dicendo; Quæ ſunt teſtimonia, ſtatuta, & judicia, quæ
mandavit Dominus Deus noſter vobis? Tum dicetis filiis veſtris; Servi 21
eramus Pharaoni in Ægypto: & eduxit nos ſermo Domini ex Ægypto
cum manu forti. Et immiſit ſermo Domini ſigna, & prodigia magna, 22
& plagas malas in Ægyptum, & in Pharaonem, & in omnes homines
domûs ejus oculis noſtris videntibus. Nos autem eduxit liberatos, 23
ut introduceret nos, & daret nobis terram quam juravit patribus noſtris.
Et mandavit nobis Dominus ut faciamus omnia ſtatuta iſta, ut timeamus 24
à facie Domini Dei noſtri in bonum noſtrum omnibus diebus, ut in
vita nos conſervet ſicut tempore diei hujus. Et prœmium conſervabitur 25
nobis in ſeculum venturum ſi fecerimus omnia mandata iſta coram
Domino Deo noſtro, ſicut mandavit nobis.

CAP. VII.

Quando introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, ad quam poſſidendam 1
tu ingrederis, & migrare fecerit populos multos à facie tua,
Hettæos, Girgaſæos, Æmorræos, Chananæos, Pherizæos, Hevæos, &
Jebuſæos; ſeptem populos plures & fortiores te: Et tradiderit eos Dominus 2
Deus veſter coram vobis, tum delebitis eos, plenè & totaliter exterminabitis
eos anathemate Domini; non pangetis cum illis fœdus, neque
miſereamini eorum. Connubia non 3
jungetis cum illis, filias veſtras non
dabitis filiis eorum, & filias eorum
non accipietis filiis veſtris: quoniam quicunque connubia jungit cum
illis, perindè eſt acſi jungeret connubia cum idolis eorum.

Hieroſ. 3. *Ne commiſceatis vos.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * هوشيار باش بتو تا نه فراموش كني مر ,, آنكه بيرون آورد ترا از زميني مصر از خانهي بندگان * مر 13
,, خداي تو بترسي و اويرا عبادت كني و در نامي او سوگند خوري * نه رويد پسي معبوداني 14
ديگران از معبوداني آن قومها آنكه گردا گردي شما * كه خداي رشك آور ,, خداي تو در مياني 15
تو تا نه گرم شود خشمي ,, خداي تو در تو و نيست كند ترا از بالاي روي آن زمين * نه آزمايش 16
كنيد مر ,, خداي شما چون آنكه آزمايش كرديد در مسّه * نگاه داشتن نگاه داريد مر فرمانهاي 17
,, خداي شما و گواه گرفتهاي او و رسمهاي او آنكه بفرمود ترا * و بكني آن شايسته و آن 18
نيكو در چشماني ,, بسبب نيكويي رسد بتو و بيايي و ميراث گيري مر آن زميني آن نيكو آنكه
سوگند خورد ,, بپدراني تو * بشكستن مر همه دشمناني تو از پيشي تو چون آنكه سخن گفت ,, * 19
* كه بپرسد ترا پسري تو فردا بگفتن چيست آن گواه گرفتها و آن رسمها و آن حكمها آنكه فرمود ,, 20
خداي ايما شمارا * و بگويي بپسري تو بندگان بوديم بفرعه در مصر بيرون آورد ايمارا ,, از مصر 21
در دستي قوي * بداد ,, نشانها و معجزهاي بزرگان و بدان در مصر در فرعه و در همه خانهي او 22
بچشم ديدي ايما * و ايمارا بيرون آورد از آنجا بسبب آوردن ايمارا بدادن بايما مر آن زمين آنكه 23
سوگند خورد بپدراني ايما * بفرمود ايمارا ,, بكردن مر همه آن رسمهاي آن اينان بترسيدن مر 24
,, خداي ايما بنيكويي كردن بايما همه روزگاران بزياندن ايمارا چون آن روزي آن اين * و راستي 25
باشد بايما كه نگاه داريم بكردن مر همه آن فرمان آن اين بپيشي ,, خداي ايما چون آنكه
بفرمود ايمارا * * فصل هفتم * * كه بياورد ترا ,, خداي تو بآن زمين آنكه تو آيا 1
آنجا بميراث گرفتن آنرا و بر كند قومها بسياران از پيشي تو آن حتي و آن جرجسي و آن
اموري و آن كنعني و آن فرزي و آن حوي و آن يبوسي هفت قومها بسياران و قويان از تو
* و بدهد ايشانرا ,, خداي تو بپيشي تو و بزني ايشانرا گم كردن گم كني ايشانرا نه بري 2
بايشان شرط و نه بخشايي ايشانرا * و نه خسور دامادي كني در ايشان دختري تو نه دهي 3
بپسري او و دختري او نه ستاني بپسري تو *

Cautus ſis tibi ne obliviſcaris Domini qui eduxit te de terra Ægypti, 12
de domo ſervorum. Dominum Deum tuum timebis, & ipſi ſervies: ac 13
per nomen ejus jurabis. Non ibitis poſt deos alios de diis populorum 14
qui circa vos: (Deus enim zelifer, Dominus Deus tuus in medio tui eſt:) ne excandeſcat ira Domini Dei tui in te, & annihilet te de ſuper faciem terræ. 15
Non tentabitis Dominum Deum veſtrum, quemadmodum tentâſtis in Maſſah. 16
Cuſtodiendo cuſtodietis præcepta Domini Dei veſtri, & teſtimonia ejus, & ſtatuta ejus quæ præcepit tibi: 17
Faciéque quod conveniens eſt ac bonum in oculis Domini; ut bonum eveniat tibi, & ingrediaris, & hæreditariò accipias terram bonam de qua juravit Dominus patribus tuis: 18
Ad confringendum omnes inimicos tuos à præſentia tua, quemadmodùm loquutus eſt Dominus. 19
Quum interrogaverit te filius tuus cras, dicendo; Ad quid ſunt teſtimonia, & ſtatuta, ac judicia quæ præcepit Dominus Deus noſter nobis? 20
Tunc dices filio tuo; Servi fuerimus Pharoni in Ægypto, & eduxit nos Dominus ex Ægypto in manu valida: 21
Deditque Dominus ſigna & miracula magna, & peſſima in Ægypto in Pharonem & in totam domum ejus in conſpectu oculorum noſtrorum: 22
Nóſque eduxit indè, ad introducendum nos ad dandũ nobis terram de qua juravit patribus noſtris. 23
Itaque præcepit nobis Dominus facere omnia ſtatuta iſta, timere Dominum Deum noſtrum, ut benefaciat nobis omnibus diebus, vivificando nos ſicut die iſtâ. 24
Et juſtitia erit nobis, quum obſervaverimus facere omne præceptum iſtud coram Domino Deo noſtro, quemadmodum præcepit nobis. 25

CAP. VII.

Quum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quò tu venturus es ad hæreditariò accipiendum eam, & extirpaverit gentes multas è præſentia tua, Hittæum, & Girgeſhæum, & Emoræum, & Chenaanæum, & Pherizzæum, & Hivvæum, & Jebuſæum, ſeptem gentes, plures & robuſtiores quàm tu: 1
Et dederit eas Dominus Deus tuus coram te, & percuſſeris eas; perdendo perdes illas: non panges cum illis fœdus, neque miſereberis earum, 2
Neq; affinitatē contrahes cum eis: filiam tuam non dabis filio ejus, & filiam ejus non accipies filio tuo. 3

כי ארום יטעיין בנתיהון ית בניכון מן בתר פולחני ויפלחון לטעוות עממיא 4
ויתקוף רוגזא דיי בכון וישיצינכון בסרהוביא : כי אם ארום אין כדין תעבדון 5
להון איגוריהון תסתרון וקמתיהון תתברון ואילני סיגדיהון תקצצון וצלמי טעוותהון
תוקדון בנורא : כי עם ארום עמא קדישא אתון קדם יי אלהיכון ובכון 6
אתרעי יי אלהכון מטול למהוי ליה לעם חביב מן כלהון עממיא דעל
אנפי ארעא : לא לא מן בגלל דאתון גיוותנין מן כלהון אומיא צבי יי 7
בכון ואתרעי בכון אלהין דאתון מכיכי רוחא ועינוותנין מכל עממיא : כי מאהבת
ארום מן בגלל דרחים יי יתכון ומן דנטיר ית קיימא דקיים לאבהתכון אפיק 8
יתכון פריקין בידא תקיפתא ופרקכון מבית שעבוד עבדיא מן ידא דפרעה
מלכא דמצרים : וידעת ותנדעון ארום יי אלהכון הוא דיינא תקיפא 9
ומהימנא נטיר קיימא וטיבו לרחמוי צדיקיא ולנטרי פקודוי לאלפין דרין :
ומשלם ומשלים לסנאוי אגר עובדיהון 10
טביא בעלמא הדין מן בגלל למשציא
יתהון לעלמא דאתי ולא משהי לסנאוי
אלא עד דהנון בחיין בעלמא הדין משלים
להון גומליהון : ושמרת ותנטרון ית 11
תפקידתא וית קיימייא וית דינייא דאנא
מפקד יתכון למעבדהון :

ירושלמי 10 ומשלם לסנאוי אגר
מצון קלילן דאית בידיהון בעלמא הדין
מן בגלל למשיציא יתהון לעלמא דאתי
ולא משהי למשלמא לסנאוי אגר מצון
קלילן דאית בידהון בעלמא הדין :

פ פ פ

והיה עקב ויהי חולף די תקבלון ית דינייא האלין ותנטרון ותעבדון יתהון 12
וינטר יי אלהכון לכון ית קיימא וית חסדא די קיים לאבהתכון : ואהבך וירחמינכון 13
ויברכינכון ויסגינכון ויברך וולדי מעיכון ופירי ארעכון עיבוריכון חמריכון ומשחיכון
בקרת תוריכון ועדרי ענכון על ארעא דקיים לאבהתך למיתן לך : ברוך בריכין 14
תהוון מן כלהון עמיא לא יהוון בכון גוברין עקרין ונשין עקרן ולא בעירך עקרן מעמר
וחלב וטלוי : והסיר ויעדי יי מנך כל מרעין וכל מכתשיא דגרי יי על מצרים 15
בישיא דידעת לא ישוינון בכון ויגרינון בכל סנאיכון : ואכלת ותגמר ית כל עממיא 16
דיי אלהך יהיב לך לא תיחוס עינך עליהון ולא תפלח ית טעוותהון ארום לתוקלא
הנון לך : כי תאמר דלמא תימר בליבך סגיאין עממיא האלין מני היכדין אית לי 17
יוכלא לתרכותהון :

Quoniam in errorem inducent filiæ eorum filios veſtros, ne ſequantur 4
cultum meum, ut colant idola populorum: & iraſcetur furor Domini in
vos, & perdet vos ſubitó. Quin potiùs ſic facietis illis; aras eorum diruetis, 5
& ſtatuas eorum frangetis, & arbores adorationis eorum excindetis,
& imagines idolorum ipſorum comburetis igne. Quoniam populus 6
ſanctus vos coram Domino Deo veſtro: & in vobis complacitum fuit Domino
Deo veſtro, ut eſſetis illi in populum dilectum præ omnibus populis
qui ſunt in ſuperficie terræ. Non propterea quòd vos ſublimes eſſetis 7
præ omnibus populis complacitum eſt Domino in vobis & voluit vos:
ſed quia eratis humiles ſpiritu, & manſueti præ omnibus populis. Quoniam 8
propterea quòd diligit Dominus vos, & quia ſervat fœdus quod
juravit patribus veſtris, eduxit vos liberatos manu forti: & redemit vos
è domo afflictionis ſervorum, ex manu Pharaonis regis Ægypti. Et cognoſcetis 9
quod Dominus Deus veſter ſit judex fortis & verax, ſervans fœdus
& benignitatem diligentibus ſe juſtis, & ſervantibus mandata ſua in
mille generationes. Et qui retribuit 10
oſoribus ſuis mercedem operum
ſuorum bonorum in ſeculo hoc, ut
perdat eos in ſeculo venturo: neque
differt oſoribus ſuis *benefacere*,
ſed quamdiu vivunt in hoc mundo
rependit eis mercedem ſuam. Cuſtodietis 11
ergò mandata, & ſtatuta, &
judicia quæ ego præcipio vobis, ut
faciatis ea.

Hieroſ. 10. *Et retribuit oſoribus ſuis mercedem mandatorum levium, quæ ſunt in manibus eorum in hoc ſeculo, ut perdat eos in ſeculo venturo: neque differt reddere oſoribus ſuis mercedem operum levium, quæ ſunt in manibus eorum in hoc ſeculo.*

SECT. XLVI.

Erit autem pro eo quod ſuſceperitis judicia iſta, & ſervaveritis & feceritis 12
ea, ſervabit Dominus Deus veſter vobis fœdera & benignitatem
quam juravit patribus veſtris. Et diliget vos, & benedicet vobis, & 13
multiplicabit vos: & benedicet pueris viſcerum veſtrorum, & fructibus
terræ veſtræ, frumento veſtro, vino veſtro, oleo veſtro, armento boum
veſtrorum, & gregibus ovium veſtrarum, ſuper terram quam juravit patribus
tuis ſe daturum tibi. Benedicti eritis præ omnibus populis: 14
non erunt inter vos viri ſteriles, aut mulieres ſteriles, neque jumenta tua
ſterilia lanæ, aut lactis, aut fœtuum. Removebit enim Dominus ex te 15
omnes morbos, & omnes plagas quas immiſit Dominus ſuper Ægyptum
malas, quas nôſti, non ponet eas in vos, ſed jaculabitur eos in omnes
oſores veſtros. Conſumas itaque penitus omnes populos quos Dominus 16
Deus tuus dat tibi, non parcat oculus tuus ipſis: neque colas idola
eorum, quoniam in offendiculum erunt tibi. Ne dicas in corde tuo; 17
Plures ſunt populi iſti me: quomodo erit mihi poteſtas eos expellendi?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* كه بگرداند مر پسري تو از عقبي من و بپرستند معبوداني ديگران و گرم شود خشمي ,, در 4
شما و نيست كند ترا زود * كه الّا همچنين بكنيد بايشان مذبحهاي ايشان خراب كنيد 5
و انگيختهاي ايشان بشكنيد و درختهاي ايشان بر كنيد و تراششهاي ايشان بسوزانيد در
آتش * كه قومي خاص تو ,, خداي تو در تو اختيار كرد ,, خداي تو ببودن باو بقومي 6
بر گزيده از همه قومها آنكه ابر روي آن زمين * نه از بسياري شما از همه آن قومها مراد كرد 7
,, در شما كه شما آن اندك از همه آن قومها * كه از دوست داشتني ,, شمارا و از نگاه داشتني او 8
مر آن سوگند آنكه سوگند خورد بپدراني شما بيرون آورد ,, شمارا در دستي قوي و خلاص [كرد
ترا از خانهي بندگان از دستي فرعه پادشاهي مصر * و بداني كه ,, خداي تو او آن خدا آن 9
خداي آن استوار نگاه داراي آن شرط و آن فضل بدوستاني او و بنگاه داراني فرمانهاي او بهزار
درا * و باز تورا بدشمناني او بپيشي او بگم كردن اويرا [نه درنگ كند] بدشمني او بپيشي او باز تورد 10
باو * و نگاه داري مر آن فرمان و مر آن رسمها و مر آن حكمها آنكه من فرمايا ترا اين روز بكردن 11
ايشانرا * و باشد جزاي بشنويد مر آن حكمهاي آن اينان و نگاه داريد و بكنيد ايشانرا و نگاه دارد 12
,, خداي تو بتو مر آن شرط و مر آن فضل آنكه سوگند خورد بپدراني تو * دوست دارد ترا 13
و آفرين كند ترا و بسيار كند ترا و آفرين كند بري شكمي تو و بري زميني تو دانهي تو
و شيرهي تو و روغني تو گلهي گاواني تو و حديرهاي گوسپندي تو ابر آن زمين آنكه سوگند
خورد بپدراني تو بدادن بتو * آفرين باشي از همه آن قومها نه باشد در تو بي نره و بي نره و در 14
چهارپايي تو * و بگرداند ,, از تو همه بيماري و همه خستگيهاي مصر آن بدان آنكه دانستي نه نهد
ايشانرا در تو و بدهد ايشانرا در همه دشمناني تو * و فنا كني مر همه آن قومها آنكه ,, خداي 15
تو دها بتو نه شفقت برد چشمي تو ابر ايشان و نه پرستي مر بتاني ايشان كه طلّست آن بتو * 16
* كه بگويي در دلي تو بسياران آن قومهاي او اينان از من چگونه بتوانم براندن ايشانرا * 17

Avertet enim filium tuum à poſt me, & colent deos alios: propterea excandeſcet ira Domini in vos, & annihilabit te citò. 4
Sed ſic facietis eis; Altaria eorum vaſtabitis, & ſtatuas eorum confringetis, & arbores eorum effodietis, & ſculptilia eorum comburetis igne: 5
Nam populus ſanctus es Domino Deo tuo: te elegit Dominus Deus tuus, ut ſis illi populus electus, præ omnibus populis qui ſuper faciem terræ. 6
Non ob multitudinem veſtram præ omnibus populis, delectatus fuit in vobis Dñs: (vos enim eratis pauciores omnibus populis:) 7
Sed quia amavit vos Dominus, & quòd cuſtodiret juramentum quod juraverat patribus veſtris, eduxit vos Dominus in manu valida, & ſalvavit te è domo ſervorum, à manu Pharoh regis Ægypti, 8
Et ſcies quòd Dominus Deus tuus eſt ipſe Deus, Deus fidelis, cuſtodiens pactum & beneficentiam amicis ſuis & cuſtodientibus præcepta ſua, in mille generationes: 9
Et rependens inimicis ſuis in faciem ejus, ad perdendum illum: neque moram faciet, inimico ſuo in faciem ejus rependet ei. 10
Cuſtodias ergò præceptum, & ſtatuta ac judicia quæ ego præcipio tibi hodiè ad faciendum ea. 11
Et erit, propterea quòd audieritis judicia iſta, & cuſtodieritis feceritiſque ea: itaque cuſtodiet Dominus Deus tuus tibi pactum, & beneficentiam de qua juravit patribus tuis. 12
Diligetque te, & benedicet tibi, & multiplicabit te: benedicet namque fructui ventris tui, & fructui terræ tuæ, frumento tuo, & muſto tuo, ac oleo tuo, gregi boum tuorum, & ſeptis ovium tuarum in terra quam juravit patribus tuis dare tibi. 13
Benedictus eris præ omnibus populis: non erit in te infœcundus vel infœcunda, neque in quadrupedibus tuis. 14
Avertetque à te Dominus omnem infirmitatem, omneſq; ægritudines Ægypti peſſimas quas nôſti: non ponet illas in te, ſed dabit eas in omnibus inimicis tuis. 15
Et abſumes omnes populos quos Dominus Deus tuus dat tibi: ne clementiam ferat oculus tuus erga eos, neque colas idola eorum, quia laqueus eſt tibi. 16
Quum dixeris in corde tuo; Plures ſunt gentes illæ quàm ego, quomodo potero expellere eas? 17

לא לָא תִדַחלוּן מִנְהוֹן הֱווֹן דְכִירִין יַת גְבוּרָן דַעֲבַד יְיָ אֱלָהָךְ לְפַרְעֹה וּלְכָל מִצְרָאֵי : 18
המסות הגדולות נִסִין רַבְרְבִין דַחֲמִיתוּן בְּעֵינֵיכוֹן אָתַיָא וְתִמְהַיָא וּגְבוּרַת יְדָא 19
תַקִיפְתָּא וְנִיצְחָנוּת אֶדְרַע מְרַמְמָא כַּד אַפְּקְכוֹן יְיָ אֱלָהֲכוֹן פְּרִיקִין הֵיכְדֵין יַעֲבֵד יְיָ אֱלָהֲכוֹן
לְכָל עַמְמַיָא דְאַנְתְּ דָחִיל מִן קֳדָמֵיהוֹן : וגם וּלְחוֹד יַת מְחַת אוֹרְעֲיִתָא טְרִיקַיָא 20
יְגָרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן בְּכוֹן עַד דִיהוֹבְדוּן מַה דְמִשְׁתּוֹתְרִין וּמַה דְמִיטַמְרִין מִן קֳדָמֵיכוֹן :
לא תערץ לָא תִיתַבְּרוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרוּם שְׁכִינַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן בֵּינֵיכוֹן אֱלָהָא 21
רַבָּא וּדְחִילָא : ונשל וִיגַלֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן יַת עַמְמַיָא הָאִלֵין מִן קֳדָמֵיכוֹן קְלִיל 22
לָא תֵיכוּל לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן בִּפְרִיעַ דִלְמָא יִסְגֵי עֲלֵיכוֹן חֵיוַת בָּרָא כַּד יֵיתוֹן לְמֵיכוּל
גוּשְׁמֵיהוֹן : ונתנם וְיִמְסְרִינוּן יְיָ אֱלָהֲכוֹן 23
קֳדָמֵיכוֹן וִיעַרְבִינוּן עִירְבּוּב רַב עַד
דְיִתְשֵׁיצוּן : ונתן וְיִמְסוֹר מַלְכֵיהוֹן בִּידְכוֹן 24
וְתוֹבְדוּן יַת שׁוּמְהוֹן מִדוּכְרָנָא תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָא לָא יִתְעַתַּד אֵינַשׁ קוּמֵיכוֹן עַד
דִיתְשֵׁיצֵי יַתְהוֹן : פסילי צַלְמֵי טַעֲוָתְהוֹן תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא לָא תַחְמְדוּן כַּסְפָּא 25
וְדַהֲבָא דַעֲלֵיהוֹן וְתִסְבוּן לְכוֹן דִלְמָא תִיתַקְלוּן בְּהוֹן אֲרוּם מְרָחַק קֳדָם
יְיָ אֱלָהֲכוֹן הוּא : ולא וְלָא תֵיעֲלוּן רִיחוּקֵי טַעֲוָתָא וְתַשְׁמִישָׁהָא לְבָתֵּיכוֹן 26
דְלָא תֶהֱווֹן שַׂמְתִין כְּוָותְהוֹן שִׁקְצָא תְּשַׁקְצִינוּן הֵיךְ סָאוּב שִׁיקְצָא וְרַחְקָא
תְּרַחֲקִינוּן מְטוּל דְשַׂמְתִין הִינוּן :

ירושלמי 23 וִיעַרְבֵּב יַתְהוֹן עִרְבּוּב רַב
עַד זְמַן דְיִשְׁתֵּיצוּן :

ח

כל המצוה כָּל תַּפְקֵידְתָּא דַאֲנָא מְפַקֵּידְכוֹן יוֹמָא דֵין תִּטְרוּן לְמֶעֱבַד מִן בִּגְלַל 1
דְתֵיחוּן וְתִיסְגוּן וְתֵיעֲלוּן וְתֵירְתוּן יַת אַרְעָא דְקַיֵים יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן : וזכרת וְתֶהֱווֹן 2
דְכִירִין יַת כָּל אָרְחָא דְדַבַּרְכוֹן יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְנַן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא מִן בִּגְלַל
לְסַגּוּפְכוֹן וּמִן בִּגְלַל לְנַסָּיוּתְכוֹן לְמִנְדוּעַ
הֲנַטְרִין אַתּוּן פִּקוּדוֹי אִין לָא : ויענך
וְעַנְיָךְ וְאַכְפְנָךְ וְאוֹכְלָךְ יַת מַנָּא דְלָא 3
יְדַעְתּוּן וְלָא יָדְעוּן אֲבָהָתָךְ מִן בִּגְלַל לְהוֹדָעוּתָךְ אֲרוּם לָא עַל לַחְמָא
בִּלְחוֹדוֹי חַיֵי בַּר נְשָׁא אֲרוּם עַל כָּל מַה דְאִתְבְּרֵי עַל מֵימְרָא דַיְיָ
חַיֵי בַּר נְשָׁא :

ירושלמי 3 אֲרוּם לָא עַל מַנְנָא
לְבִלְחוֹדוֹי :

Ne timeatis ab illis: recordamini fortitudinum quas fecit Dñs Deus tuus 18
Pharaoni & univerſis Ægyptiis. Miracula magna quæ vidiſtis oculis ve- 19
ſtris, ſigna, prodigia, & fortitudines, manum validam, & victoriam
brachii excelſi, quando eduxit vos Dominus Deus veſter liberatos: ſic
faciet Dominus Deus veſter omnibus populis à quorum facie tu times.
Etiam plagam crabronis mordentis immittet Dominus Deus veſter in vos, 20
donec pereant illi qui ſuperſtites fuerint, & abſconditi à facie veſtra.
Ne frangamini à facie eorum: quonjam divina majeſtas Domini Dei 21
veſtri inter vos eſt, Deus magnus & tremendus. Et migrare faciet 22
Dominus Deus veſter populos iſtos à facie veſtra paulatim: non poteris exterminare eos citò, ne fortè multiplicetur contra vos beſtia agri,
quando venient ut devorent cadavera ipſorum. Sed tradet eos Do- 23
minus Deus veſter coram vobis, &
perturbabit eos perturbatione magna, donec exterminentur. Et tra- 24
det reges eorum in manus veſtras,
& perdetis nomina eorum ex memoria ſub omnibus cœlis: nec quiſquam poterit ſtare coram vobis,
donec extermináris eos. Imagines idolorum ipſorum ſuccendetis igni: 25
non deſiderabitis argentum & aurum quod erit ſuper eas, aut accipietis vobis, nè fortè impingatis in eis; abominatio enim coram Domino Deo veſtro eſt. Neque introducetis abominationes idolorum, 26
neq; utenſilia eorum in domos veſtras, nè fortè ſitis anathemata ſicut illa: deteſtando deteſtaberis illa ut pollutionem reptilis, & abominando abominaberis illa, quia anathemata ſunt.

Hieroſ. 23. *Et perturbabit eos perturbatione magnâ, uſque ad tempus quo exterminentur.*

CAP. VIII.

OMnia mandata, quæ ego mando vobis hodiè, cuſtodietis ut faciatis: ut vivatis, & multiplicemini, & ingrediamini & poſſideatis terram, quam juravit Dominus patribus veſtris. 1
Et eritis memores omnis 2
viæ per quam duxit vos Dominus Deus veſter his quadraginta annis in deſerto, ad affligendum vos, & ad tentandum vos, ut ſciret utrum ſervaretis mandata ejus necne. Afflixit itaque te, & eſurire fecit te, 3
& cibavit te manna quod non noviſtis, nec noverunt patres veſtri:
ut notum faceret tibi quod non in pane ſolo vita hominis; quoniam in omne quod creatum eſt verbo Domini vita hominis.

Hieroſ. 3. *Quod non per Manna ſolum*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * نه ترسي از ايشان ياد كردن ياد كني مر آنچه بكرد :: خداي تو بفرعه و بهمه مصريان
19 * آن آزمايشهاي آن بزرگان آنچه بديدند چشماني تو و آن نشانها و آن معجزها و آن دستي
آن قوي و آن بازوي آن افراشته آنچه بيرون آورد [ترا] :: خداي تو همچنين بكند :: خداي تو
20 بهمه آن قومها آنچه تو ترسا از پيشي ايشان * و نيز مر آن آفت بفرستد :: خداي تو در ايشان
21 تا گم كردني آن باقي ماندگان و آن نهان شدگان از پيشي تو * نه ترسي از پيشي ايشان كه
22 :: خداي تو در مياني تو خداي بزرگ و هيبتوار * و بر كند :: خداي تو مر آن قومهاي
آن اينان از پيشي تو اندك اندك نه توانى فنا كردن ايشانرا زود تا نه بسيار شود ابر تو
23 ددي آن دشت * و بدهد ايشانرا :: خداي تو بپيشي تو و بياشوبد ايشانرا آشوبي بزرگ تا
24 نيست كردن ايشانرا * و بدهد پادشاهاني ايشان در دستي تو و گم كني مر نامي ايشان از
25 فرودي آن آسمان نه ايستد مردي در پيشي تو تا نيست كردني تو ايشانرا * و تراشهاي
بتاني ايشان بسوزانيد در آتش نه آرزو كني سيم و طلا ابر ايشان و بستاني بتو تا نه طله افتي درو
26 كه مكروهي :: خداي تواست او * و نه آوري مكروهي بخانهي تو و باشي حرم چون او ويسه
داشتن ويسه داري اويرا و مكروه داشتن مكروه داري اويرا كه تباه است او *

* فصل هشتم *

1 * همه آن فرمان آنچه من فرمايا ترا اين روز نگاه داريد كردن بسبب بزييد و بسيار شويد و بياييد
2 و ميراث گيريد مر آن زمين آنچه سوگند خورد :: بپدراني شما * و ياد كني مر همه آن راه آنچه ببرد
[ترا] :: خداي تو آن چهل سال در بيابان بسبب رنجاندن ترا بآزمايش كردن ترا بدانستن
3 مر آنچه در دلي تو ها نگاه داري فرمانهاي او اگر نه * برنجاند ترا گسنه داشت ترا و بخوراند
ترا مر آن من آنچه نه دانستي و نه دانستند پدراني تو بسبب معلوم كردن ترا كه نه ابر
آن نان بتنهايي او بزيد آن آدم كه ابر همه بيرون آيايي امر :: بزيد آن آدم *

* *Ne timeas ab illis: ſed recordando recordaberis ejus quod fecit Dominus Deus tuus Pharoni & omnibus Ægyptiis,* 18
* *Tentationum magnarum quas viderunt oculi tui, & ſignorum, miraculorúmque, & manûs validæ, & brachii extenti quo eduxit te Dominus Deus tuus: ſic faciet Dominus Deus tuus omnibus populis à quorum præſentia tu times.* 19
Et etiam perniciem immittet Dominus Deus tuus in eos, uſque ad perditionem reliquorum manentium & abſconditorum à præſentia tua. 20
Ne paveas igitur *à præſentia illorum: nam Dominus Deus tuus* eſt *in medio tui, Deus magnus ac terribilis.* 21
Extirpabitq; Dñs Deus tuus populos iſtos à præſentia tua paulatim paulatim: non poteris abſumere eas citò, ne multiplicetur contra te beſtia agri. 22
Dabit tamen eos Dominus Deus tuus coram te, & conturbabit eos conturbatione magnâ, donec annihilârit ipſos. 23
Dabitque reges eorum in manum tuam, & perdes nomen eorum de ſub cælo: non conſiſtet quiſquam in præſentia tua, donec annihilaveris eos. 24
Sculptilia quoque idolorum eorum combuteris igne: non concupiſces argentum & aurum quod eſt *ſuper ea, nec capies tibi; ne in laqueum incidas per illud: abominatio enim Domini Dei tui eſt illud.* 25
Neque introduces abominationem in domum tuam, ne ſis anathema ſicut illud: deteſtando deteſtaberis illud, & abominando abominaberis illud, quia corruptum eſt illud. 26

CAP. VIII.

OMne præceptum quod ego præcipio vobis hodiè, obſervabitis facere; ut vivatis, & multiplicemini, ingrediaminique, & hæreditariè accipiatis terram de qua juravit Dominus patribus veſtris. 1
Memineriſque totius viæ per quam duxit te Dominus Deus tuus iſtis quadraginta annis in deſerto, causâ affligendi te, ad tentandum te, ad ſciendum quid eſſet in corde tuo, utrùm obſervaturus eſſes præcepta ejus, nécne. 2
Afflixit te, famelicum habuit te, poſtea autem cibavit te Man, quod non noveras, neque noverant patres tui: causâ notum faciendi tibi quòd non per panem ſolum vivet homo, ſed per omne proveniens ex mandato Dei vivet homo. 3

שמלתך כְּסוּתְכוֹן לָא בְלַת מֵעִילָוֵי גוּשְׁמְכוֹן וְרִיגְלֵיכוֹן לָא הַלִיכָן מְיַיחֲפִין דְנַן 4
אַרְבְּעִין שְׁנִין : וידעת וְתִנְדְעוּן עִם רַעְיוֹנֵי לִיבְּכוֹן אֲרוּם הֵיכְמָא דְמַסְקַר גְבַר יַת 5
בְּרֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מַסְקַר יַתְכוֹן : ושמרת וְתִנְטוֹרוּן יַת פִּקוּדַיָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן לִמְהָךְ 6
בְּאָרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹי וּלְמִדְחַל יָתֵיהּ : כי אֲרוּם יְיָ אֱלָהֲכוֹן מָעִיל יַתְכוֹן לְאַרְעָא 7
מְשַׁבְּחָא בְּפֵירָהָא אַרְעָא דְנַגְדָא נַחֲלִין דְמַיִין צְלִילִין מַבּוּעֵי עֵינָוָון חַלְיָין וּתְהוֹמִין
דְלָא מְיַיבְּשִׁין נַפְקִין בְּבִקְעָן וּבְטַוְורִין : ארץ אַרְעָא דְמַרְבְּיָא חִינְטִין וְשַׂעֲרִין 8
וּמְלַבְלְבָא גוּפְנִין דְמִנְהוֹן נָפֵיק חֲמַר חַל
וְחָרִיף וּמַרְבְּיָא תֵּינִין וְרוּמָנִין אֲרַע
דְמִן זֵייתָהָא עָבְדִין מְשַׁח וּמִן תּוּמְרַיְיהָא
עָבְדִין דְבַשׁ : ארץ אַרְעָא דְלָא בְחוּסְרָנָא 9
תֵּיכְלוּן בָּהּ לַחְמָא לָא תֶחְסַר כָּל מַדְעַם
בָּהּ אַרְעָא דִי חַכִּימָהָא גָזְרִין גְּזֵירָן בְּרִירָן הֵי כְּפַרְזְלָא וְתַלְמִידָהָא שָׁאֲלִין שְׁאֵילָן
מְסִימָן כִּנְחָשָׁא : ואכלת וְתֶהֱווֹן זְהִירִין בְּזִמַן דְאַתּוּן אָכְלִין וְשָׂבְעִין הֱווֹן מוֹדִין 10
וּמְבָרְכִין קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן עַל כָּל פֵּירֵי אַרְעָא מְשַׁבַּחְתָּא דִיהַב לְכוֹן : השמר
אִסְתַּמְרוּן לְכוֹן דִילְמָא תִתְנְשׁוֹן יַת דַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן מִן בִּגְלַל דְלָא לְמִנְטַר 11
פִּקוּדוֹי וְדִינוֹי וּקְיָימוֹי דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָא דֵין : פן דִלְמָא תֵיכְלוּן 12
וְתִשְׂבְּעוּן וּבָתִּין שַׁפִּירִין תִּיבְנוּן וְתֵיתְבוּן : ובקרך וְתוֹרֵיכוֹן וְעָנֵיכוֹן יִסְגוּן וְכַסְפָּא 13
וְדַהֲבָא יִסְגֵי לְכוֹן וְכָל דִילְכוֹן יִסְגֵי : ורם וְיִתְרַם לִבְּכוֹן וְתִתְנְשׁוֹן יַת דַחַלְתָּא 14
דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן דְאַפֵּיקְכוֹן פְּרִיקִין מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית שִׁעְבּוּד עַבְדַיָא : המוליכך
דְדַבְּרָךְ בְּרַחְמִין בְּמַדְבְּרָא רַבָּא וּדְחִילָא אֲתַר מְלֵי חִיוָון קָלְיָן וְעַקְרַבִּין עָקְצִין 15
וּבֵית צַהֲוָונָא אֲתַר דְלֵית מוֹי דְאַפֵּיק לָךְ מוֹי מִשְׁמִיר טִנָרָא : המאכלך
דְאוֹכְלָךְ מַנָּא בְּמַדְבְּרָא דְלָא יָדְעוּן אֲבָהָתָךְ מִן בִּגְלַל לְסַגָּפוּתָךְ וּמִן בִּגְלַל 16
לְנַסָּיוּתָךְ לְאוֹטָבָא לָךְ בְּסוֹפָךְ : ואמרת הֱוו זְהִירִין דְלָא תֵימְרוּן בְּלִיבְּכוֹן 17
חֵילַן וְתוּקְף יְדַן קְנוֹ לַן יַת נִכְסַיָא הָאִלֵין : וזכרת וְתֶהֱווֹן דְכִירִין יַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן 18
אֲרוּם הוּא דְיָהֵיב לְכוֹן מַלְכָּא לְמִקְנֵי נִיכְסִין מִן בִּגְלַל לְקַיָימָא יַת קְיָימֵיהּ
דְקַיֵים לַאֲבָהָתְכוֹן בִּזְמַן יוֹמָא הָדֵין : והיה וִיהֵי אִין מִנְשָׁא תִּינְשׁוֹן יַת 19
דַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן וּתְהָכוּן בָּתַר טַעֲוַות עַמְמַיָא וְתִפְלְחוּנוּן וְתִסְגְדוּן לְהוֹן
אַסְהֲדִית עֲלֵיכוֹן יוֹמָא דֵין אֲרוּם מֵיבַד תֵּיבְדוּן :

ירושלמי 8 אַרְעָא דְמִן זֵיתְהָא עָבְדִין
מְשַׁח וּמִן תְּמָרְהָא עָבְדִין דוּבְשָׁא : 9 דִי
אַבְנָהָא בְּרִירִין כְּפוּרְזְלָא וְטוּרַיָא חֲסִימִין
כִּנְחָשָׁא :

Indumenta veſtra non ſunt vetuſtate conſumpta à corporibus veſtris, 4
& pedes veſtri non iverunt nudati his quadraginta annis. Quin & 5
cognoſcetis cum cogitationibus cordis veſtri, quod quemadmodum
reſpicit aliquis filium ſuum, Dominus Deus tuus reſpicit vos. Cuſto- 6
dietis igitur mandata Dei veſtri, ut ambuletis in ſemitis quæ rectæ
ſunt coram eo, & ut timeatis ipſum. Quoniam Dominus Deus ve- 7
ſter introducit vos in terram cujus fructus laudabiles ſunt, terram
cujus torrentes fluunt aquis limpidiſſimis, fontibus ſcaturientibus dulcibus, & abyſſis quæ non areſcunt egredientibus per campos & montes. In terram producentem tri- 8
tica & hordea, & progerminantem vineas ex quibus exit vinum dulce & præmaturum, & producentem ficus & malogranata:
terram ex cujus olivis fit oleum, & ex cujus palmis fit mel. Ter- 9
ram in qua ſine inopia comedetis panem, in qua nihil deſiderabis:
terram cujus ſapientes decernunt decreta clara ſicut ferrum, & diſcipuli ejus interrogant interrogationes æſtimatas inſtar æris. Admoniti 10
ergò eritis quo tempore comedetis & ſaturi eritis, ut celebretis &
benedicatis coram Domino Deo veſtro, pro omnibus fructibus terræ
laudatiſſimæ quam dedit vobis. Cavete vobis ne oblivioni tradatis 11
timorem Domini Dei veſtri, quominus non cuſtodiatis mandata ejus
judicia ejus & ſtatuta ejus quæ ego mando vobis hodie. Ne fortè 12
ubi comederitis & ſatiati fueritis, & domos pulchras ædificaveritis
in quibus habitetis; Et boves tui & oves tuæ multiplicatæ fuerint, 13
& argentum & aurum multiplicatum fuerit vobis, & quicquid veſtrum fuerit multiplicatum fuerit: Tum elevetur cor veſtrum, & 14
oblivioni tradatis timorem Domini Dei veſtri, qui eduxit vos liberatos è terra Ægypti, è domo afflictionis ſervorum. Qui duxit te in 15
miſericordia per deſertum iſtud magnum & tremendum, locum plenum ſerpentibus urentibus & ſcorpionibus habentibus aculeos, per
locum ubi erat ſiccitas, locum ubi non erant aquæ: quique eduxit
tibi aquas ex lapide duriſſimo. Qui cibavit te manna in deſerto, 16
quod non noverunt patres tui, ad affligendum te & tentandum te,
ut benefaciat tibi in fine tuo. Admoniti eſtote ne dicatis in corde 17
veſtro; Virtus noſtra & robur manus noſtræ comparârunt nobis has
omnes opes. Sed eritis memores Domini Dei veſtri, quoniam ipſe 18
eſt qui dedit vobis conſilium ad comparandum opes: ut confirmaret
fœdus ſuum, quod juravit patribus veſtris tempore diei hujus. Et 19
erit ſi obliviſcendo obliti fueritis timoris Domini Dei veſtri, & iveritis poſt idola populorum, & colueritis ea, & adoraveritis ea: teſtor contra vos hodie quod pereundo peribitis.

Hieroſ. 8 *Terram ex cujus olivis faciunt oleum, & ex palmis ejus faciunt mel. 9 Cujus lapides clari ſunt inſtar ferri, & montes reconditi inſtar æris.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * جامهي تو نه كهنه شد از بالاي تو و پاي تو نه سوده شد اين چهل سال * و بداني اوازي دلي 5
تو كه چون آنچه ادب كند مرد مر پسري :: خداي تو ادب كنا ترا * و نگاه داري 6
مر فرمانهاي :: خداي تو برفتن در راهاي او و بترسيدن اويرا * كه :: خداي تو آورا ترا 7
بزميني نيكو زميني رودهاي آب چشمها و تهومها بيرون آيان در دره و در كه * زميني گندم 8
و جو و تاك و انجير و انار [زميني] زيتوني روغن و انگبين * زميني آنچه نه در مسكنت بخوري 9
دران نان نه نيازمند باشي هيچ دران زميني آنچه سنگهاي آن آهن و از كوههاي آن حاصل
كني مس * و بخوري و سير شوي و آفرين گوئي مر :: خداي تو ابر آن زميني آن نيكو آنچه 10
بداد بتو * هادر باش بتو تا نه فراموش كني مر :: خداي تو بي نگاه داشتن فرمانهاي او 11
و حكمهاي او و رسمهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز * تا نه خوري و سير شوي و خانهاي 12
نيكويان آبدان كني و بنشيني * و گاوي تو و گوسفندي تو بسيار شوند و نقره و طلا 13
بسيار شود بتو و همه آنچه بتو بسيار شود * و بلند شود دلي تو و فراموش كني مر :: خداي 14
تو آن بيرون آورا ترا از زميني مصر از خانهي بندگي * آن برا ترا در بيابان آن بزرگ و آن 15
ترسناك ماري سوزنده و گژدم و تشنهاستان آنچه نيست آب آن بيرون آورا بتو آب از سنگي آن
خارا * آن خورانا ترا من در بيابان آنچه نه دانستند پدراني تو بسبب رنجاندن ترا و بسبب آزمايش 16
كردن ترا بنيكو كردني تو در آخر تو * و گويي در دلي تو زوري من و قوتي دستي من بكرد بمن 17
مر همه آن مالي آن اين * و ياد كني مر :: خداي تو كه او آن دهابتو زور كردن مال بسبب بر 18
انگيراندن مر شرطي او آنچه سوگند خورد بپدراني تو چون روزي آن اين * و باشد اگر فراموش 19
كردن فراموش كني مر :: خداي تو و بروي پسي معبوداني ديگران و پرستش كني ايشانرا
و سجود كني بايشان گواه گرفتم در شما [اين روز] كه گم شدن گم شويد *

* *Veſtimentum tuum nequaquam inveteravit ſuper te, & pes tuus non fuit detritus his quadraginta annis.* 4
Conſciúſque ſis cum corde tuo, quòd quemadmodum caſtigat homo filium ſuum, Dominus Deus tuus caſtigat te. 5
Itaque cuſtodies præcepta Domini Dei tui, ad eundum in viis ejus, & ad timendum eum. 6
Nam Dominus Deus tuus introducit te in terram bonam, terram torrentium aquarum, fontium, & abyſſorum erumpentium in vallibus & in montibus; 7
Terram tritici, & hordei, & vitis, & ficûs, & malogranati, terram olivæ olei & mellis: 8
Terram in qua in paupertate non comedes panem, neque indigus eris quopiam: terram cujus lapides ſunt *ferrum, & è montibus ejus acquires æs.* 9
Comedes inquam, & ſaturaberis, tùncque benedices Domino Deo tuo propter terram bonam quam dederit tibi. 10
Cautus ſis tibi ne obliviſcaris Domini Dei tui, non cuſtodiendo mandata ejus, & judicia ejus, & ſtatuta ejus quæ ego præcipio tibi hodié: 11
Ne fortè comedas & ſatureris, & domos egregias ædifices, atque ſedeas in illis*:* 12
Et boves tui, ovéſque tuæ multiplicentur, argentum quoque & aurum multiplicetur tibi, & omne quod eſt *tibi, multiplicetur:* 13
Tum elevetur cor tuum, & obliviſcaris Domini Dei tui qui eduxit te è terra Ægypti, è domo ſervitutis: 14
Qui duxit te per deſertum magnum & terribile ſerpentis adurentis & ſcorpionis, ſitibundum nempè locum in *quo non erat aqua: qui eduxit tibi aquam è lapide marmoreo:* 15
Qui cibavit te Man in deſerto, quod non noverant patres tui, causâ affligendi te, & causâ tentandi te, ad benefaciendum tibi in noviſſimo tuo: 16
Dicáſque in corde tuo; Fortitudo mea, & robur manûs meæ fecit mihi totam ſubſtantiam iſtam. 17
Sed recordabere Domini Dei tui, quia ipſe dat tibi fortitudinem ad faciendum ſubſtantiam, causâ ſuſcitandi pactum ſuum quod juravit patribus tuis, ſicut die hâc. 18
Erit autẽ, ſi obliviſcendo oblitus fueris Domini Dei tui, iveriſque poſt deos alios, & cultum expræſtiteris eis, & adorationem exhibueris illis, teſtor contra vos hodiè quòd pereundo peribitis. 19

כנוים הי כעמיא דיי מגלי מן קדמיכון היכדין תיבדון חולף דלא קבלתון 20
למימרא דיי אלהכון :

ט

שמע שמעו ישראל אתון עברין יומא דין ית יורדנא למיעול למירות עממין 1
רברבין ותקיפין מנכון קירוין רברבן וכריכן עד צית שמיא : עם גדול עם חסין 2
וגיוותן הי כגנבריא דאתון ידעתון ואתון שמעתון מן ייכול למיקם קדם בנוי
גיבריא : וידעת ותנדעון יומא דין ארום יי אלהכון שכינת יקריה מטילא קדמיכון 3
מימריה אישא אכלא הוא ישיצינון והוא יתריכינון מן קדמיכון ותרכינון ותובדינון
בסרהוביא היכמא דמליל יי אלהכון לכון : לא תאמר לא תימרון בליבכון כד 4
ירחי יי אלהכון יתהון מן קדמיכון למימר בזכותי אעלני יי למירת ית ארעא הדא
ובחובי עממיא האלין יי מתרכהון מן קדמיכון : לא בצדקתך לא מטול זכוותכון 5
ובתריצות ליבכון אתון עללין למירות ית ארעהון ארום בחובי עממיא האלין יי
אלהכון מתרך יתהון מן קדמיכון ומן בגלל לקיימא ית פתגמא דקיים יי
לאבהתכון לאברהם ליצחק וליעקב : וידעת ותנדעון ארום לא בזכותכון יי 6
אלהכון יהיב לכון ית ארעא משבחא הדא למירתה ארום עם קשי קדל אתון :
זכר הוו דכירין לא תתנשון דארגיזתון קדם יי אלהכון במדברא למן יומא 7
דנפקתון מארעא דמצרים עד מיתיכון עד אתרא הדין מסרבין הויתון קדם יי :
ובחרב ובחורב ארגיזתון קדם יי והוה רוגזא מן קדם יי בכון לשציא יתכון : 8
בעלותי כד סליקית לטוורא למיסב לוחי מרמירא לוחי קיימא דגזר יי עמכון 9
ושהיית בטוורא ארבעין יממין וארבעין לילוון לחמא לא אכלית ומיא לא
אשתיתי : ויתן ויהב יי לי ית תרין לוחי מרמירא כתיבין באיצבעא דיי ועליהון 10
כתיב הי ככל פתגמיא דמליל יי עמכון בטוורא מגו אשתא ביום כנישת קהלא :
ויהי והוה מסוף ארבעין יממין וארבעין לילוון יהב יי לי ית תרין לוחי מרמירא 11
לוחי קיימא :

Sicut populi quos Dominus migrare facit à facie veſtra, ſic peribitis, eò 20
quòd non aſcultaveritis ſermoni Domini Dei veſtri.

CAP. IX.

Audi Iſrael, vos tranſitis hodie Jordanem, ad ingrediendum & 1
poſſidendum populos plures & fortiores vobis, civitates multas &
munitas uſque ad faſtigium cœlorum: Populum fortem & ſublimem 2
inſtar gigantum, quos vos noviſtis, & vos audiviſtis quis poteſt conſiſtere
coram filiis gigantum? Scietis itaque hodie quòd Dominus 3
Deus veſter ille ſit cujus gloriæ divina majeſtas ambulat coram vobis,
verbum *inquam* ejus ignis conſumens, ipſum perdet eos & extirpabit
eos à facie veſtra: itaque eliminabitis eos, & perdetis eos citò, ſicut
loquutus eſt Dominus Deus veſter vobis. Ne dixeritis in corde 4
veſtro, quando amoverit Dominus Deus veſter eos à facie veſtra,
dicendo; Propter meritum meum introduxit me Dominus ad hæreditario
poſſidendum terram hanc: nam propter peccata populorum
iſtorum Dominus expellit eos à facie veſtra. Non propter merita 5
veſtra, aut propter rectitudinem cordis veſtri vos ingredimini ad poſſidendum
terram eorum: quoniam propter peccata populorum iſtorum
Dominus Deus veſter expellit eos à facie veſtra, & ut ſtabiliat
verbum quòd juravit Dominus patribus veſtris, Abraham, Iſaac, & Jacob.
Scietis itaque, quòd non propter merita veſtra Dominus Deus veſter 6
dat vobis terram laudatiſſimam hanc ad poſſidendum eam: quoniam
populus duræ cervicis vos. Memores ſitis, nec oblivioni tradatis 7
quòd ad iracundiam provocaveritis coram Domino Deo veſtro in deſerto:
inde à die quo exiiſtis è terra Ægypti, donec veniretis ad
hunc uſque locum, rebelles fuiſtis coram Domino. Et in Horeb ad 8
iracundiam provocâſtis coram Domino: itaque fuit furor à facie
Domini in vos, ad perdendum vos. Cum aſcendi in montem ad accipiendum 9
tabulas marmoreas, tabulas fœderis quod pepigit Dominus vobiſcum,
& moratus ſum in monte quadraginta diebus & quadraginta noctibus,
panem non edi & aquas non bibi. Et dedit Dominus mihi duas tabulas 10
marmoreas ſcriptas digito Domini, & in illis ſcriptum erat juxta
omnia verba quæ loquutus eſt Dominus vobiſcum in monte è medio ignis,
in die congregationis cœtus. Accidit autem à fine quadraginta dierum & 11
quadraginta noctium, ut dederit Dominus mihi duas tabulas marmoreas,
tabulas fœderis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * چو قومها آنچه :: گم كنا از پيشي شما همچنين گم شويد جزاء نه شنويديد در آوازي
:: خداي شما •

• فصل نهم •

1 * بشنو يسرال تو گذرا اين روز مر آن يردن بآمدن براندن قومهاي بزرگان و قويان از تو
2 شهرهاي بزرگان و قلعها در آسمان * قومي بزرگ و افراشته پسراني عنقيم آنچه تو دانستي
3 [و تو شنويدي] كه بياستد بپيشي پسراني عنق * و بداني اين روز كه :: خداي
تو او آن گذرا بپيشي تو آتشي سوزا او نيست كند ايشانرا و او بشكند ايشانرا بپيشي
4 تو و براني ايشانرا و گم كني ايشانرا زود چون آنچه سخن گفت :: بتو * نه گويي در
دلي تو در دفع كردني :: خداي تو ايشانرا از پيشي تو بگفتن در راستي من بياورد
مرا :: بميراث گرفتن مر آن زمين آن اين و درظلمي آن قومهاي آن اينان :: راندا ايشانرا
5 از پيشي تو * نه در راستي تو در شايستگي دلي تو تو آيا بميراث گرفتن مر زميني ايشان كه
درظلمي آن قومهاي آن اينان :: خداي تو راندا ايشانرا از پيشي تو و بسبب بر انگيزاندن
6 مر آن سخن آنچه سوگند خورد :: بپدراني تو بابرهم بيصحق و بيعقوب * و بداني كه
نه در راستي تو :: خداي تو دها بتو مر آن زميني آن نيكوي آن اين بميراث گرفتن كه
7 قومي سخت قفائي تو * ياد كن نه فراموش كني مر آنچه خشم انگيزانيدي مر :: خداي تو در
بيابان باز آن روزي آنچه بيرون آمدي از زميني مصر تا آمدني شما تا آن جايي آن اين
8 عاصيان بوديد اوازي :: * و درحرب قهر انداختيد مر :: خشم گرفت :: در شما بنيست
9 كردني شمارا * در بر آمدني من بآن كوه بستاندن لوحهاي آن سنگها لوحهاي آن شرط آنچه
ببريد :: اوازي شما بنشستم در كه چهل روز و چهل شب نان نه خوردم و آب نه آشاميدم •
10 * بداد :: بمن مر دو لوحهاي آن سنگها نوشتگان در صنعتي خداي و ابر ايشان چون همه
آن سخنها آنچه سخن گفت اوازي شما در كوه از مياني آن آتش در روزي آن جمع •
11 * بود از فرجامي چهل روز و چهل شب بداد :: بمن مر دو لوحهاي آن سنگها لوحهاي
آن شرط •

Sicut gentes quas perditurus eſt Dominus 20
à præſentia veſtra, ſic peribitis,
propterea quòd non auſcultâſtis
voci Domini Dei veſtri.

CAP. IX.

Audi Iſrael, tu tranſis hodiè 1
Jarden, ad ingrediendum ad expellendum
gentes magnas & robuſtiores
quàm tu, urbes magnas, & munimenta
uſque ad cœlum: Populum 2
magnum & excelſum, filios Anacim
quos tu nôſti, túque audîſti,
Quis conſiſtet coram filiis Anac?
Scies itaque hodiè quòd Dominus 3
Deus tuus ipſe tranſit coram te,
ignis comburens, ipſe annihilabit
eos, ipſéque confringet eos coram
te: & expelles eos, et perdes eos
citò, quemadmodum locutus eſt Dominus
tibi. Ne dicas in corde tuo 4
quum propulſaverit Dominus Deus
tuus illos à præſentia tua, dicendo;
Propter juſtitiam meam introduxit
me Dominus ad hæreditate
capiendam terram iſtam, cùm propter
iniquitatem gentium iſtarum expulerit
eas Dominus à præſentia tua.
Non propter juſtitiam tuam & probitatem 5
cordis tui tu ingrederis ad
hæreditate capiendam terram eorum:
nam propter iniquitatem gentium
iſtarum Dominus Deus tuus
expellit eas à præſentia tua, et cauſâ
præſtandi verbum quod juravit
Dominus patribus tuis Abraham,
Iſhac, & Jaacob. Proindè ſcias 6
quòd non propter rectitudinem tuam
Dominus Deus tuus dat tibi terram
bonam iſtam ad hæreditariò capiendam:
populus enim duræ cervicis
es tu. Memento, ne obliviſcaris 7
quòd ad iram excitâſti Dominum
Deum tuum in deſerto: à die quo
egreſſus es è terra Ægypti, uſque in
adventum veſtrum ad locum iſtum,
rebelles fuiſtis Domino. Etiam in 8
Horeb furorem injeciſtis Domino,
& iram concepit Dominus
contra vos ad annihilandum vos.
Quum aſcendiſſem in montem ad 9
accipiendum tabulas lapideas, tabulas
fœderis quod pepigit Dominus
vobiſcum, ſedi in monte quadraginta
dies & quadraginta noctes,
ubi panem non comedi & aquam non
bibi. Et dedit Dominus mihi duas 10
tabulas lapideas ſcriptas operâ
Dei: & in eis erat juxta omnia
verba quæ locutus fuerat Dominus
vobiſcum in monte de medio ignis,
in die congregationis. Fuit autem, 11
poſt finem quadraginta dierum &
quadraginta noctium, dedit Dominus
mihi duas tabulas lapideas, tabulas
fœderis.

ויאמר ואמר יי לי קום חות בפריע מיכא ארום חבילו ארחתהון עמא דאתקריין 12
על שמך דאפיקתא מארעא דמצרים סטו בפריע מן אורחא דפקידתינן בסיני לא
תעבדון לכון צלם וצורה ועבדו להון מתכא : ויאמר ואמר יי לי למימר גלי קדמי 13
סורחנות עמא הדין והא עם קשי קדל הוא : הרף אנח בעותך מן קדמי 14
ואשיצינון ואמחי ית שומהון מתחות שמיא ואעביד יתך לעם תקיף וסגי מנהון :
ואפן וכוונית ונחתית מן טוורא וטוורא דליק באישתא ותרין לוחי קיימא על 15
תרין ידיי : וארא וחמית והא סרחתון קדם יי אלהכון עבדתון לכון עיגל מתכא 16
סטיתון בפריע מן ארחא דפקיד יי
יתכון : ואתפש ואחדית בתרין לוחיא 17
וטלקתינון מעלוי תרתין ידיי ותברתינון

ירושלמי 17 ותפשית בתרין לוחיא וטלקית יתהון :

ואתון חמיין כד לוחיא מיתברין ואתוותא פרחין : ואתנפל ובעית רחמין מן קדם 18
יי כד בקדמיתא ארבעין יממין וארבעין לילוון לחמא לא אכלית ומוי לא
אשתיית מטול כל חוביכון דחבתון למעבד דביש קדם יי לארגזא קדמוי :
כי יגרתי בי היא ומנא אשתלחון מן קדם יי חמשתי מלאכיא מחבליא לחבלא 19
ית ישראל אף וחמה וקצף ומשחית וחרון כיון דישמע משה רבהון דישראל אזל
ואדכר שמא רבא ויקירא ואוקים מקברהון אברהם ויצחק ויעקב וקמון בצלותא
קדם יי ומן יד אתכליאו תלת מנהון ואשתיירון תרין אף וחימה בעא משה רחמין
ואתכליאו אוף תריהון וחפר שיח בארעא דמואב וטמרינון בשבועת שמא רבא
ודחילא דהכין כתיב ארום דחילית מן קדם רוגזא וחימתא דרגז יי עליכון למשציא
יתכון וקביל יי צלותי אוף בזמנא ההיא : ובאהרן ועל אהרן הוה רגז מן קדם יי 20
לחדא לשיציותיה וצליתי אוף על אהרן בעידנא ההיא : ואת וית סורחנתכון 21
דעבדתון ית עגלא נסיבית ואוקידית יתיה בנורא ושפיית יתיה בשופינא טבאות
עד דהוה דקיק כעפרא וטלקית ית עפריה לנחלא דנחית מן טוורא : ובתבערה
ובבירת יקידתא ובניסיתא ובקברי 22
תחמודא מרגיזין הויתון קדם יי :

ירושלמי 22 ובקבריא תחמודיא :

ובשלח ובזמן דשלח יי יתכון מרקם גיעא למימר סוקו ואחסינו ית ארעא 23
דיהבית לכון וסריבתון על מימרא דיי אלהכון ולא הימנתון ליה ולא קבלתון
למימריה : ממרים מסרבין הויתון קדם יי מן יומא דחכימית יתכון : 24

Et dixit Dominus mihi; Surge deſcende citò hinc, quoniam corruperunt 12
ſemitam ſuam populus qui vocantur de tuo nomine, quos eduxiſti è
terra Ægypti: receſſerunt citò de via quam præcepi illis in Sinai,
dicendo; Ne faciatis vobis ſimulachrum aut imaginem, & fecerunt
ſibi fuſile. Et dixit Dominus mihi, dicendo; Revelatum eſt coram 13
me peccatum populi iſtius, & ecce populus durus cervice eſt. Intermitte 14
precationem tuam à facie meæ ut perdam eos, & deleam nomen
eorum de ſub cœlis: & faciam te in populum fortiorem & majorem
eis. Et reſpexi & deſcendi ex monte, & mons ardebat igni, 15
& duæ tabulæ fœderis in ambabus manibus meis. Et vidi, & ecce 16
peccaveratis coram Domino Deo veſtro, feceratis vobis vitulum fuſilem:
declinaveratis citò à via quam præcepit Dominus vobis. Et 17
apprehendens duas tabulas projeci
eas ex duabus manibus meis: &
fregi eas vobis videntibus, tabulæ
fractæ ſunt & literæ avolârunt.

Hieroſ. 17 *Et apprehendi ambas tabulas, & projeci eas.*

Et quæſivi miſerationes à facie Domini ſicut initio, quadraginta diebus 18
& quadraginta noctibus panem non edi & aquas non bibi, propter
omnia veſtra peccata quibus peccâſtis, faciendo id quod malum
eſt coram Domino, ut ad iracundiam provocaretis illum. Eo tempore 19
miſſi ſunt à facie Domini quinque angeli deſtructores ad perdendum
Iſraelem, ira, & excandeſcentia, & indignatio, perditio, & iracundia:
quod poſtquam audivit Moſes doctor Iſraelitarum, profectus
eſt & mentionem fecit nominis magni & pretioſi; & excitavit
è ſepulchris ſuis Abraham, Iſaac, & Jacob, qui ſteterunt in precatione
coram Domino, & ſtatim cohibiti ſunt tres ex illis, & relicti ſunt
duo, ira, & excandeſcentia: petiit Moſes miſerationes & cohibiti etiam
ſunt ambo illi, quare fodit foveam in terra Moab, & occultavit eos cum
jurejurando nominis magni & tremendi, quia ſic ſcribitur; Quoniam
timui propter iram & furorem, quo iratus fuit Dominus contra vos ne
perderet vos, & recepit Dominus precés meas etiam tempore illo. Sed 20
& contra Aharonem fuit ira à facie Domini valde, ut perderet eum: &
oravi etiam pro Aharone tempore illo. Et peccatum veſtrum quod 21
feciſtis, vitulum, accepi, & combuſſi eum igne, & contudi eum in mortario
bene, donec comminueretur in pulverem: & projeci pulverem
ipſum in torrentem deſcendentem è monte. Et in loco incendii, & 22
tentationis, & in ſepulchris concupiſcentiæ,
ad iracundiam provocantes fuiſtis Dominum. Et quo 23
tempore miſit vos Dominus ex Rekam Gea,
dicendo; Aſcendite & hæreditario poſſidete terram quam
dedi vobis: tum rebelles fuiſtis contra verbum Domini Dei veſtri, neque
crediditis ipſi, neque recepiſtis verbum ejus. Rebelles fuiſtis coram 24
Domino à die qua novi vos.

Hieroſ. 22 *Et in ſepulchris concupiſcentiarum.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * گفت :: بمن بر خيز فرود شو زود ازين كه تباهي كرد قومي تو آنچه بيرون آوردي از مصر
13 بگشتند زود از آن راه آنچه فرمودم ايشانرا بكردند بايشان ريخته * گفت :: بمن بگفتن
14 بديدم مر آن قومي آن اين و اينك قومي سخت قفاست او * سست شو از من و نيست كنم
ايشانرا و محو كنم مر نامي ايشان از فرودي آن آسمان و بكنم ترا بقومي قوي و بسيار
15 ازو * روي كردم فرود آمدم از آن كوه و آن كوه افروزا در آتش و دو لوحهاي آن شرط
16 ابر دو دستهاي من * بديدم و اينك خطا كرديد :: خداي شما بكرديد بشما گوسالهي
17 ريخته بگشتيد زود از آن راه آنچه فرمود :: شمارا * بگرفتم در دو آن لوحها بيفگندم
18 [ايشانرا] از بالاي دو دستهاي من بشكستم ايشانرا بچشم ديدهي شما * بيفتادم بپيشي ::
چون اول چهل روز و چهل شب نان نه خوردم و آب نه آشاميدم ابر همه خطاهاي شما آنچه
19 خطا كرديد بكردن آن بد در نظرهاي :: بخشم انداختن اويرا * كه بترسيدم از پيشي
آن خشم و آن غضب آنچه قهر كرد :: ابر شما بنيست كردن شمارا بشنويد :: بمن نيز در
20 باري آن اين * و در اهرن خشم گرفت :: بغايت بنيست كردن اويرا نماز كردم نيز در سببي
21 اهرن در وقتي آن آن * و مر خطاي شما آنچه بكرديد مر آن گوساله بستاندم و بسوختم
اويرا در آتش و بكوفتم اويرا جرس نيكو تا آنچه خرد شد بخاك و بينداختم مر خاكي
22 او بآن رود آن فرود آيا از آن كوه * و بتبعره و بمسه و در قبرت آن تاوه خشم
23 انگيزان بوديد مر :: * و در فرستادني :: شمارا از قدش برنع بگفتن برو
آييد و ميراث گيريد مر آن زميني آنچه بداده شما عاصي شديد مر امري :: خداي
24 شما و نه باور كرديد باو و نه شنويديد در قولي او * عاصيان بوديد اوازي :: از
روزي دانستني من شمارا •

Dixitque Dominus mihi; Surge, 12
deſcende citò abhinc, quia corrupte
egit populus tuus quem eduxiſti ex
Ægypto, diverterunt citò à via quã
præcepi eis, fecerunt ſibi fuſile.
Dixit quoque *Dominus ad me, dicendo;* 13
Vidi populum iſtum, &
ecce populus duræ cervicis eſt ipſe.
Apage à me, ut annihilem eos, deleamque 14
nomen eorum de ſub cœlo,
& faciam te in gentem robuſtiorem
& copioſiorem illâ. Tunc *facie conversâ* 15
deſcendi è monte, (mons verò
ardebat igne,) & duæ tabulæ
fœderis erant *in duabus manibus*
meis. Aſpexique, & ecce peccaveratis 16
in Dominum Deum veſtrum,
feceratis enim *vobis vitulum fuſilem,*
diverteratis citò à via quam
præceperat Dominus vobis. Tunc 17
apprehendens ego duas tabulas lapideas,
projeci eas è duabus manibus
meis, confregique illas in conſpectu
oculorum veſtrorum. Et *procidi* 18
coram Domino ſicut priùs, quadraginta
diebus & quadraginta
noctibus; panem non comedi,
& aquam non bibi; propter
omnia peccata veſtra quæ peccaveratis,
faciendo malum in conſpectibus
Domini, furorem injiciendo
illi: (Timui enim 19
propter furorem & iram quâ iratus
erat Dominus contra vos ad annihilandum
vos:) & exaudivit me
Dominus etiam vice hâc. In Aharon 20
etiam iram concepit Dominus
vehementer, ad annihilandum
eum: tum *oravi etiam*
cauſâ Aharon tempore illo. Peccatum 21
autem veſtrum quod feceratis, nempe *vitulum, accepi, &*
combuſſi illum igne, contrivique
illum moliturâ bonâ, uſque quò
comminutus eſſet in pulverem: deindè
projeci pulverem ejus in torrentem
deſcendentem è monte. Et in 22
Taberah, & in Maſſah, & in Cibroth-taavah
ad iram excitantes fuiſtis
Dominum. Et quum miſiſſet vos Dominus 23
de Cadeſh Barnea, dicendo;
Aſcendite, & hæreditariò capite
terram quam ego dedi vobis: rebellâſtis
mandato Domini Dei veſtri,
& non credidiſtis ei, neque
auſcultâſtis dicto ejus. Rebelles 24
fuiſtis Domino à die quâ cognovi vos.

תרגום יונתן בן עוזיאל

Targ. JONATHAN B.UZIEL.

ואתנפל וְאִשְׁתַּטְחִית בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ יַת אַרְבְּעִין יְמָמִין וְיַת אַרְבְּעִין לֵילָוָן דְּאִשְׁתַּטְחִית 25
בִּצְלוֹ אֲרוּם אֲמַר יְיָ לְמִשְׁצֵיָא יַתְכוֹן ׃ ואתפלל וּצְלֵיית קֳדָם יְיָ וַאֲמָרִית בְּבָעוּ 26
בְּרַחֲמִין מִן קֳדָמָךְ יְיָ אֱלֹהִים לָא תְחַבֵּל עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ דִּיפְרַקְתְּ בְּתוּקְפָּךְ דִּי אַפֵּיקְתְּ
מִמִּצְרַיִם בִּגְבוּרַת אִידָא תַקִּיפְתָּא ׃ זכר הֱוֵי דְּכִיר לְעַבְדָּךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק 27
וּלְיַעֲקוֹב וְלָא תִסְתַּכַּל לְקַשְׁיוּת לֵב עַמָּא הָדֵין לְרִישְׁעֵיהוֹן וּלְסוּרְחָנוּתְהוֹן ׃ מן
דִּלְמָא יֵימְרוּן דַּיָּירֵי אַרְעָא דְּאַפֵּקְתָּנָא מִתַּמָּן מִדְּאִיתְתִּישׁ חֵילָא מִן קֳדָם יְיָ 28
לְאַעֲלוּתְהוֹן לְאַרְעָא דְּמַלֵּיל לְהוֹן וּמִדְּסָנֵי יַתְהוֹן אַפֵּיקִינוּן לְקַטָּלוּתְהוֹן בְּמַדְבְּרָא ׃
והם וְהִינוּן עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ דְּאַפֵּיקְתָּא בְּחֵילָךְ רַבָּא וּבִדְרָעָךְ מְרָמְמָא ׃ 29

Et proſtravi me in oratione coram Domino quadraginta diebus & qua- 25
draginta noctibus, quibus proſtravi me in oratione, quoniam dixerat
Dominus ſe perditurum vos. Et oravi coram Domino, & dixi; Ob- 26
ſecro per miſerationes à facie tua Domine Deus, ne perdas populum
tuum, & hæreditatem tuam quam redemiſti per fortitudinem tuam, quem
eduxiſti ex Ægypto potentia manus fortis. Memor eſto ſervorum tu- 27
orum, Abraham, Iſaac, & Jacob: neque reſpicias ad duritiem cordis
populi hujus, ad impietatem eorum, & ad peccata eorum. Ne di- 28
cant habitatores terræ unde eduxiſti nos, elanguiſſe vires à facie Do-
mini, quominus introduceret eos in terram quam dixerat illis: &
quia odio habuerit eos, ideò eduxiſſe eos ut interficeret ipſos in de-
ſerto. Illi autem ſunt populus tuus, & hæreditas tua quam eduxiſti 29
robore tuo magno, & brachio tuo excelſo.

י

בעת בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ לִי פְּסַל לָךְ תְּרֵי לוּחֵי מַרְמִירָא כְּצוּרַתְהוֹן דְּקַדְמָאֵי וְסוּק 1
לִקְדָמַי לְטַוְורָא וַעֲבֵיד לָךְ אֲרוֹנָא דְּקֵיסָא ׃ ואכתב וְאֶכְתּוֹב עַל לוּחַיָּא יַת פִּתְגָּמַיָּא 2
דַּהֲווֹ עַל לוּחַיָּא קַדְמָאֵי דְּיִתְּשַׁר חֵילָךְ דְּתַבַּרְתִּנוּן וּתְשַׁוִּינוּן בַּאֲרוֹנָא ׃ ואעש
וַעֲבָדִית אֲרוֹנָא דְּקֵיסֵי שִׁטִּין וּפְסָלִית תְּרֵי לוּחֵי מַרְמִירָא כְּצוּרַת קַדְמָאֵי וּסְלֵיקִית 3
לְטַוְורָא וּתְרֵין לוּחַיָּא בִּידִי ׃ ויכתב וּכְתַב עַל לוּחַיָּא הֵי כִּכְתָבָא קַדְמָאָה יַת עַשְׂרְתֵּי 4
דִּבְרַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ עִמְּכוֹן בְּטַוְורָא מִגּוֹ אִישָּׁתָא בְּיוֹמָא דְּאִתְכְּנַשׁוּ קְהָלָא וִיהָבִינוּן יְיָ
לִי ׃ ואפן וְכַוֵּינִית וּנְחָתִית מִן טַוְורָא וְשַׁוִּיית יַת לוּחַיָּא בַּאֲרוֹנָא דַּעֲבָדִית וַהֲווֹ תַמָּן 5
צְנִיעִין הֵיכְמָא דְּפַקְּדַנִי יְיָ ׃ ובני וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְטָלוּ מִן כּוּפְרָנֵי בֵּירֵי בְּנֵי יַעֲקָן 6
לְמוֹסֵרָה תַּמָּן אַגַּח עִמְּהוֹן עֲמָלֵק כַּד מְלַךְ בַּעֲרָד דִּשְׁמַע דְּמִית אַהֲרֹן וְאִסְתַּלָּקוּ עֲנָנֵי
יְקָרָא וּמִדְּעָקַת עַל יִשְׂרָאֵל עַל קְרָבָא הַהִיא בְּעוֹ לְמִתּוּב לְמִצְרַיִם וַהֲדַרוּ שִׁית
מַטְלָין רְדָפוּ בְּנֵי לֵוִי בַּתְרֵיהוֹן וְקַטְלוּ מִנְּהוֹן תְּמָנֵי גְנִיסָן וַהֲדָרוּ לַאֲחוֹרֵיהוֹן אַף מִבְּנֵי
לֵוִי אִתְקְטִילוּ אַרְבַּע גְּנִיסָן אֲמַרוּ דֵּין לְדֵין מַאן גְּרַם לָנָא קְטוֹלָא הָדָא אֱלָא עַל
דְּאִתְרַשַּׁלְנָא בְּמִסְפְּדָא דְּאַהֲרֹן חֲסִידָא וְקָבְעוּ תַמָּן מִסְפְּדָא כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאִלּוּ
תַּמָּן מִית אַהֲרֹן וְאִתְקְבַר תַּמָּן וּבְכֵן שַׁמֵּישׁ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ בְּאַתְרוֹי ׃ משם מִתַּמָּן 7
נְטָלוּ לְגוּדְגוֹד וּמִן גּוּדְגוֹד לְיָטְבַת אֲרַע נִגְדָּא נַחֲלִין דְּמַיִין ׃ בעת בְּעִדָּנָא הַהִיא 8
אַפְרֵישׁ יְיָ יַת שִׁבְטָא דְּלֵוִי מְטוּל דְּקַנִּיאוּ לִשְׁמֵיהּ לְאִתְקַטָּלָא בְּגִין יְקָרֵיהּ לְמִסּוֹבַרָא
יַת אֲרוֹן קְיָימָא דַּיְיָ לְמֵיקוּם קֳדָם יְיָ לְשַׁמְּשׁוּתֵיהּ וּלְבָרְכָא בִּשְׁמֵיהּ עַד זְמַן
יוֹמָא הָדֵין ׃

CAP. X.

IN tempore illo dixit Dominus mihi; Exculpe tibi duas tabulas mar- 1
moreas juxta figuram illarum priorum, & aſcende coram me in mon-
tem: & fac tibi arcam ligneam. Et ſcribam ſuper tabulas verba illa 2
quæ fuerunt in tabulis prioribus, quas corroborata virtute tuâ fregiſti:
& pones ea in arca. Feci ergò arcam lignorum Sittim, & ſculpſi 3
duas tabulas marmoreas juxta formam priorum: & aſcendi in montem
habens duas tabulas in manu mea. Et ſcripſit ſuper tabulas juxta 4
ſcripturam priorem, decem verba quæ loquutus eſt Dominus vobiſcum
in monte è medio ignis, die quo collecta eſt congregatio: &
dedit ea Dominus mihi. Et converſus deſcendi ex monte, & poſui 5
tabulas in arca quam feceram: & fuerunt ibi repoſitæ ſicut juſſerat
mihi Dominus. Filii autem Iſrael profecti ſunt ex oppidis puteorum 6
filiorum Jahakan in Moſerah, ibi conflixit cum eis Amalek, cùm regna-
ret in Harad, & intellexiſſet mortuum eſſe Aharonem, & remotas eſſe
nubes gloriæ. Cæterùm ex quo affligeretur Iſrael in eo prælio quæſierunt
reverti in Ægyptum, & revertentes ſex profectiones perſecuti ſunt eos
filii Levi, & interfecerunt ex illis octo generationes, & retroverſi ſunt;
etiam ex filiis Levi interfecti ſunt quatuor generationes: dixerunt ſibi
invicem; Quis in cauſa fuit nobis hujus cladis? propterea quod re-
miſſiores fuimus in luctu Aharonis pii: ibi itaque conſtituerunt luctum
omnes filii Iſrael, acſi ibi mortuus eſſet Aharon, & ſepultus eſſet ibi,
& propterea miniſtravit Eleazer filius ejus loco illius. Inde profecti 7
ſunt in Gudgod: & à Gudgod in Jotbath, terram in qua fluunt tor-
rentes aquarum. Tempore illo ſeparavit Dominus tribum Levi, eo 8
quod zelo nominis ejus commoti interficerentur pro gloria ejus, ut por-
tarent arcam fœderis Domini: ut ſtarent coram Domino ad miniſtran-
dum ei, & ad benedicendum in nomine ejus uſque ad tempus diei hujus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بيفتادم بپيشي :: مر چهل آن روز و مر چهل آن شب آنچه بيفتادم كه گفت :: بنيست 25
كردن شمارا * نماز كردم ب :: گفتم :: خدا نه تباه كني قومي تو و احسنتاي تو آنچه 26
خلاص كردي در بزركي تو آنچه بيرون آوردي از مصر در دستي قوي * ياد كن 27
بيندگاني تو بابرهم بيصحق و بيعقوب نه روي كني بسختي آن قومي آن اين و بظلمي
او و بخطاي او * تا نه گويند اهلي آن زمين آنچه بيرون آوردي ايشانرا از آنجا از بي 28
توانستن :: باوردن ايشانرا بآن زمين آنچه سخن گفت بايشان و از دشمن داشتني او ايشانرا
بيرون آورد ايشانرا بكشتن ايشانرا در بيابان * و ايشان قومي تو و احسنتاي تو آنچه بيرون 29
آوردي در زوري تو آن بزرك و در بازوي تو آن افراشته ٭

* Et procidi coram Domino quadra- 25
ginta diebus & quadraginta nocti-
bus, quibus procidi, quia dixerat
Dominus ad annihilandum vos. Et 26
orans ad Dominum dixi; Domine
Deus, ne corrumpas populum tuum
& hæreditatem tuam quam rede-
miſti magnitudine tuâ, quem edu-
xiſti ex Ægypto manu validâ. Me- 27
mento ſervorum tuorum, Abraham,
Iſhac, & Jaacob: ne reſpicias ad du-
ritiem populi hujus, & ad iniqui-
tatem ejus, & ad peccatum ejus:
Ut non dicant incolæ terræ unde edu- 28
xiſti eos; Ex impotentia Domini
ad introducendum eos in terram de
qua locutus eſt eis, & ex inimi-
citia ejus erga eos, eduxit illos ad
interficiendum ipſos in deſerto. Ipſi 29
enim ſunt populus tuus, & hæ-
reditas tua quam eduxiſti fortitu-
dine tuâ magnâ & brachio tuo
extento.

* فصل دهم *

* در وقتي آن آن گفت :: بمن 1
بتراش بتو دو لوحهاي سنگها چون اوّلينان و بر آي بمن بآن كوه و بكني بتو صندوق چوب ٭
* و بنويسم ابر آن لوحها مر آن سخنهاي آنچه بودند ابر آن لوحهاي آن اوّلينان آنچه بشكستي 2
و بنهي ايشانرا در صندوق * و بكردم صندوقي چوبهاي شمشاد و بتراشيدم دو لوحها سنگها 3
چون اوّلينان و بر آمدم بآن كوه و دو آن لوحها در دستي من * بنوشت ابر آن لوحها چون 4
نوشتهي آن اوّل مر ده آن سخنها آنچه سخن گفت :: بشما در كوه از مياني آن آتش در روز آن
جمع بداد ايشانرا :: بمن * روي كردم و فرود آمدم از آن كه و بنهادم مر آن لوحها در صندوق 5
آنچه بكردم بودند آنجا چون آنچه بفرمود مرا :: * و پسراني يسرال منزل برداشتند از باروت بني 6
يعقن بموسره آنجا بمرد اهرن قبر اشد آنجا و خدمت كرد العزر پسري او بجاي او * از آنجا منزل بر 7
داشتند بآن جدجد و از آن جدجد بيطبت زميني رودهاي آب * در وقتي آن آن جدا كرد 8
مر قبيلهي آن لوي ببر داشتن مر صندوقي شرطي :: بايستادن بپيشي :: بخدمت كردني
او و بآفرين گفتن در نامي او تا آن روزي آن اين ٭

CAP. X.

TEmpore illo dixit Dominus ad 1
me; Sculpe tibi duas tabulas la-
pideas ſicut priores, & aſcende ad
me in montem: facies quoque tibi
arcam ligneam. Et ſcribam in 2
illis tabulis verba quæ erant in ta-
bulis prioribus quas fregiſti, &
pones eas in arca. Feci igitur 3
arcam ex lignis buxinis, ac ſculpſi
duas tabulas lapideas ſicut priores,
aſcendique in montem cum duabus
tabulis in manu mea. Et ſcripſit 4
in tabulis juxta ſcripturam prio-
rem, Decem verba, quæ locutus fue-
rat Dominus vobiſcum in monte è
medio ignis in die congregationis:
& dedit illas Dominus mihi. Deindè 5
facie converſâ deſcendi à monte, po-
ſuique tabulas in arca quam fece-
ram: & fuerunt ibi, quemadmodum
præceperat mihi Dominus. Et fi- 6
lii Iſrael manſionem removerunt
de Beeroth filiorum Jaacan in Mo-
ſerah: ibi mortuus eſt Aharon, & ſe-
pult* eſt ibi, ac miniſterio functus eſt
Eleazar filius ejus in loco ejus. Indè 7
manſionem removerunt ad Gudgod:
& à Gudgod ad Jotbath, terram
torrentium aquæ. Tempore illo ſe- 8
paravit Dominus tribum Levi ad
portandum arcam fœderis Domini,
ad ſtandum in præſentia Domini ad
miniſtrandum ei, & ad benedicen-
dum in nomine ipſius, uſque ad diem
hanc.

תרגום יונתן בן עוזיאל

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

עַל כֵּן בְּגִין כֵּן לָא הֲוָה לְשִׁבְטָא דְּלֵוִי חוּלָק וְאַחְסָנָא עִם אֲחוּהִי מַתְּנָן דִּיהַב לֵיהּ 9
יְיָ הִינוּן אַחְסַנְתֵּיהּ הֵיכְמָא דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָכוֹן לֵיהּ ׃ ואנכי וַאֲנָא הֲוֵית קָאֵי 10
בְּטַוְורָא בָּעֵי וּמְצַלֵּי הֵי כְיוֹמַיָּא קַדְמָאֵי אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבְּעִין לֵילָוָן וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתִי
אוּף בְּזִמְנָא הַהִיא לָא צְבָא יְיָ לְחַבָּלוּתָךְ ׃ ויאמר וַאֲמַר יְיָ לִי קוּם אֵיזֵיל לְתַיַּיר 11
קֳדָם עַמָּא וְיֵיעֲלוּן וְיֵירְתוּן יַת אַרְעָא דְּקַיֵּימִית לַאֲבָהַתְהוֹן לְמִיתַּן לְהוֹן ׃ ועתה
וּכְדוֹן יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלָהָכוֹן בָּעֵי מִנְּכוֹן אֱלָהֵן לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן לִמְהָךְ 12
בְּכָל אָרְחָן דְּתַקְּנָן קֳדָמוֹי וּלְמִרְחַם יָתֵיהּ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן בְּכָל לִיבְּכוֹן
וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן ׃ לשמר לְמִנְטוֹר יַת פִּקּוֹדוֹי דַּיְיָ וְיַת קְיָימוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּד יַתְכוֹן 13
יוֹמָא דֵין מְטוּל דְּיוֹטַב לְכוֹן ׃ הן הָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא וְכִיתֵּי 14
מַלְאָכַיָּא דִּבְהוֹן לִמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹי אַרְעָא וְכָל דְּאִית בָּהּ ׃ רק לְחוֹד בַּאֲבָהַתְכוֹן 15
צְבָא יְיָ מְטוּל לְמִרְחַם יַתְכוֹן וְאִתְרְעֵי בִּבְנֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן כְּוָותְכוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא דְּעַל
אַנְפֵּי אַרְעָא בְּזִמַן יוֹמָא הָדֵין ׃ ומלתם וְתַעְדּוֹן יַת טַפְשׁוּת לִבְּכוֹן וְקָדַלְכוֹן 16
לָא תַקְשׁוֹן תּוּב ׃ כי ה׳ אֲרוּם יְיָ אֱלָהָכוֹן הוּא אֱלָהָא דַיָּינָא וּמָארֵי מַלְכִין אֱלָהָא 17
רַבָּא גִּיבָּרָא וּדְחִילָא דְּלֵית קֳדָמוֹי מִיסַּב אַפִּין וְאוּף לָא לְקַבָּלָא שׁוֹחֲדָא ׃ עשה
עָבֵד דִּין יִיתַם וְאַרְמַלְתָּא וְרָחֵים גִּיּוֹרָא לְמִיתַּן לֵיהּ מְזוֹן וְאִסְטוֹלָא ׃ ואהבתם 18
וּתְרַחֲמוּן יַת גִּיּוֹרָא אֲרוּם גִּיּוֹרִין הֲוֵיתוּן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם ׃ את ה׳ מִן קֳדָם 19 20
יְיָ אֱלָהָכוֹן תִּדְחֲלוּן וְקֳדָמוֹי תִּפְלְחוּן וּבְדַחַלְתֵּיהּ תִּתְקָרְבוּן וּבִשְׁמֵיהּ תּוֹמוֹן ׃ הוא
הוּא תּוּשְׁבַּחְתְּכוֹן וְהוּא אֱלָהָכוֹן דַּעֲבַד עִמְּכוֹן יַת רַבְרְבָתָא וְיַת חֲסִינָתָא הָאִלֵּין 21
דַּחֲמִיתוּן בְּעֵינֵיכוֹן ׃ בשבעים בְּשׁוּבְעִין נַפְשָׁתָא נְחָתוּ אֲבָהַתְכוֹן לְמִצְרַיִם וּכְדוֹן 22
שַׁוִּינְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן הֵי כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לִמְסְגֵי ׃

יא

ואהבת וּתְרַחֲמוּן יַת יְיָ אֱלָהָכוֹן וְתִנְטְרוּן מַטְרַת מֵימְרֵיהּ וּקְיָימוֹי וְדִינוֹי וּפִקּוֹדוֹי כָּל 1
יוֹמַיָּא ׃ וידעתם וְתִנְדְּעוּן יוֹמָא דֵין אֲרוּם לָא עִם בְּנֵיכוֹן דְּלָא יַדְעוּן וְלָא חֲמוֹן יַת 2
אוּלְפַן אוֹרַיְיתָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן יַת רְבוּתֵיהּ וְיַת יְדֵיהּ תַּקִּיפְתָּא וּדְרָעֵיהּ מְרָמַם ׃

Propterea non fuit tribui Levi portio & hæreditas cum fratribus ſu- 9
is: dona quæ dedit illi Dominus ſunt hæreditas ejus, ſicut loquutus eſt
Dominus Deus veſter illi. Ego autem fui ſtans in monte poſtulans 10
& orans juxta dies priores, quadraginta dies & quadraginta noctes:
& recepit Dominus preces meas etiam tempore illo, noluit Dominus 11
perdere te. Et dixit Dominus mihi; Surge, ambula ad deducendum
coram populo, ut ingrediantur & hæreditario poſſideant terram, quam
jurato promiſi patribus eorum me daturum illis. Et nunc Iſrael quid 12
Dominus Deus veſter quærit à vobis, niſi ut timeatis à facie Domini
Dei veſtri, ut ambuletis in omnibus ſemitis quæ ſunt rectæ coram eo,
& ut diligatis ipſum, & colatis Dñm Deum veſtrum toto corde veſtro,
& tota anima veſtra? Ad cuſtodiendum mandata Dñi & ſtatuta ejus, 13
quæ ego præcipio vobis hodiè, ut bene ſit vobis. Ecce Domini Dei 14
veſtri ſunt cœli & cœli cœlorum, & cœtus angelorum qui in illis
ſunt ut ſint miniſtri coram eo, terra & quicquid in ea eſt. Tantùm 15
patres veſtros elegit Dominus, eò quòd diligeret vos: & elegit filios
eorum poſt eos, ſicut vos, ex omnibus populis qui ſunt in ſuperficie
terræ in tempore diei hujus. Removeatis ergò ſtultitiam cordis ve- 16
ſtri, & cervicem veſtram ne induretis amplius. Nam Dominus De- 17
us veſter eſt Deus judex, & Dominus regum, Deus magnus fortis &
terribilis, coram quo nulla eſt acceptio perſonarum, neque etiam re-
cipit munera. Faciens judicium pupillo & viduæ, & diligens adve- 18
nam ut det illi cibum & pallium. Diligatis igitur vos peregrinum, 19
quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti. A facie Dñi Dei veſtri timebitis, 20
& coram ipſo coletis: & timori ejus adhærebitis, & per nomen ejus
jurabitis. Ipſe eſt laus veſtra, & ipſe eſt Deus veſter: qui fecit vo- 21
biſcum magnalia & terribilia illa, quæ vidiſtis oculis veſtris. Cum 22
ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres veſtri in Ægyptum, & nunc
poſuit vos Dominus Deus veſter ſicut ſtellas cœli præ multitudine.

CAP. XI.

DIligetis igitur Dominum Deum veſtrum, & cuſtodietis cuſtodiam 1
verbi ejus, & ſtatuta ejus & judicia ejus & mandata ejus omnibus die-
bus. Cognoſcatis igitur hodiè quia non cum filiis veſtris, qui non cog- 2
noverunt neque viderunt doctrinam legis Domini Dei veſtri, neq; ma-
gnificentiam ejus, & manum ejus fortem, nec brachium ejus excelſum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ابر همچنين نه بود بلوي بخش و احسنتا اوازي برادراني او :: او احسنتاي او چون آنچه سخن 9
گفت :: خداي تو باو * و من ايستادم در كه چون روزهاي اوّلينان چهل روز و چهل شب 10
بشنويد :: بمن نيز در باري آن آن نه مراد كرد :: تباه كردن ترا * گفت :: بمن بر خيز برو 11
بمنزل بر داشتن بپيشي آن قوم و بيايند و ميراث گيرند مر آن زمين آنچه سوگند خوردم
بپدراني ايشان بدادن بايشان * و اكنون يسرال چي :: خداي تو طلب كنا از تو كه الّا 12
بترسيدن مر :: خداي تو برفتن در همه راههاي او و بدوست داشتن اويرا و بعبادت
[كردن] مر :: خداي تو در همه دلي تو و در همه جاني تو * بنگاه داشتن مر فرمانهاي :: 13
و مر رسمهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز بنيكوي بتو * اينك ب :: خداي تو آن آسمان و آسماني 14
آن آسمان آن زمين و همه آنچه دران * خاصّه در پدراني تو مراد :: بدوست داشتن ايشانرا 15
و اختيار كرد در نسلي ايشان پسي ايشان در شما از همه آن قومها چون روزي آن اين ٭
* و ببرّيد مر اغلف دلي شما و قفاي شما نه سخت كنيد نيز * كه :: خداي شما او خداي 16 17
آن حاكان و خداوندي آن خداوندان آن خداي آن بزرك و آن جبّار و آن هيبتوار آنچه نه آزرم
دارد روي و نه ستاند رشوت * كناي حكمي يتيم و بيوه و دوست داراي غريب بدادن باو 18
نان و جامه * و دوست داريد مر آن غريب كه غريبان بوديد در زميني مصر * مر :: خداي تو 19 20
بترسي و اويرا عبادت كني و درو واصل شوي و در نامي او سوگند خوري * او تهليل تو 21
و او خداي تو آنچه بكرد اوازي تو مر آن بزرگيها و مر آن هيبتواريهاي آن اينان آنچه
بديدند چشماني تو * در هفتاد جان فرود شدند پدراني تو بمصر و اكنون بنهاد ترا :: 22
خداي تو چون ستارهاي آن آسمان ببسياري ٭

Idcircò non fuit ipſi Levi portio & 9
hæreditas cum fratribus ſuis: Do-
minus enim eſt hæreditas ejus,
quemadmodùm locutus eſt Dominus
Deus tuus ei: Ego autem ſteti 10
in monte juxta dies priores, qua-
draginta dies & quadraginta no-
ctes: & audivit me Dominus eti-
am vice ipſâ, nec voluit Dominus
perdere te. Tandem dixit Do- 11
minus ad me; Surge, vade ad
manſionem removendam coram po-
pulo, ut ingrediantur ac hæredita-
te accipiant terram quam juravi
patribus eorum dare illis. Nunc 12
ergò Iſrael, quid Dominus Deus tu-
us requirit à te, niſi timere Domi-
num Deum tuum, ambulare in o-
mnibus viis ejus, & diligere eum, &
ſervire Domino Deo tuo in toto cor-
de tuo & in tota anima tua, Cu- 13
ſtodire præcepta Domini & ſtatuta
ejus quæ ego præcipio tibi hodiè, in
bonum tibi? En Domini Dei tui 14
eſt cœlum & cœlum cœli, terra &
omne quod in ea. Tantummodò in 15
patribus tuis delectatus eſt Dominus
ad diligendum eos, & elegit proge-
niem eorum poſt eos, nempe vos,
præ omnibus populis, ſicut die hâc.
Circuncidite igitur præputiatum 16
cor veſtrum, & cervicem veſtram
ne induretis amplius. Nam Domi- 17
nus Deus veſter eſt Deus judicum
& Dominus dominorum, Deus ma-
gnus, & potens, & terribilis, qui
non reverebitur faciem, neque ac-
cipiet munus: Faciens judicium 18
pupillo & viduæ: diligens item
peregrinum, dando ei panem ac ve-
ſtimentum. Diligetis itaque peregri- 19
num, quia peregrini fuiſtis in terra
Ægypti. Dominum Deum tuum ti- 20
mebis, & ei ſervies, ipſique te
adjunges, & per nomen ejus jurabis.
Ipſe eſt exultatio tua, & ipſe eſt 21
Deus tuus qui fecit tecum magnalia
ac terribilia iſta quæ viderunt oculi
tui. Cum ſeptuaginta animabus de- 22
ſcenderunt patres tui in Ægyptum,
& nunc poſuit te Dominus Deus
tuus ſicut ſtellas cœli in multitu-
dinem.

* فصل يازدهم *

* و دوست داري مر :: خداي تو و نگاه داري نگاه داشتي او رسمهاي او و حكمهاي 1
او و فرمانهاي او همه آن روزگاران * و بدانيد اين روز كه نه اوازي پسراني شما آنچه نه دانستند 2
و آنچه نه ديدند مر ادب :: خداي شما مر بزرگي او و مر دستي او آن قوي و مر بازوي
او آن افراشته ٭

CAP. XI.

DIliges ergò Dominum Deum tu- 1
um, & cuſtodies cuſtodiam ejus,
ſtatuta ejus, & judicia ejus, &
præcepta ejus omnibus diebus. Et 2
ſcitote hodiè (non enim cum filiis
veſtris loquor, qui non noverunt ne-
que viderunt) eruditionem Domini
Dei veſtri, magnitudinem ejus, &
manum ejus validam, & brachium
ejus extentum:

3 וארת אתתיו וְיַת אַתְוָותֵיהּ וְיַת עוֹבָדוֹי דַעֲבַד בְּגוֹ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם
4 וּלְכָל יַתְבֵי אַרְעֵיהּ: ואשר וּדְעָבַד לְמַשִׁרְיַית מִצְרַיִם לְסוּסָוָותְהוֹן וּלְאַרְתִּיכֵיהוֹן
דִּי אַטִּיף יַת מוֹי דְיַמָּא דְסוּף עַל אַפֵּיהוֹן כַּד רְדַפוּ בַּתְרֵיכוֹן וְאָבֵידִינוּן יְיָ עַד זְמַן
5 יוֹמָא הָדֵין: ואשר וּדְעָבַד לְכוֹן בְּמַדְבְּרָא עַד זְמַן מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא הָדֵין:
6 ואשר וּדְעָבַד לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בַּר רְאוּבֵן דִּפְתָחַת אַרְעָא יַת פּוּמָהּ
7 וּבְלַעֲתִנוּן וְיַת אֱינַשׁ בָּתֵּיהוֹן וְיַת כָּל טְרָיְיתָא דַהֲווּ עִמְּהוֹן בְּגוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל: כי אֲרוּם
8 בְּעֵינֵיכוֹן אַתּוּן חָמְיַין יַת כָּל עוֹבָדָא דַייָ רַבָּא דִּי עֲבַד: ושמרתם וְתִנְטְרוּן יַת
כָּל תַּפְקֵדְתָּא דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָא דֵין מִן בִּגְלַל דְּתִתְקְפוּן וְתֵיעֲלוּן וְתֵירְתוּן
9 יַת אַרְעָא דְאַתּוּן עָבְרִין לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ: ולמען וּמִן בִּגְלַל דְיִסְגוּן יוֹמֵיכוֹן
עַל אַרְעָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהַתְכוֹן לְמִיתַּן לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן אַרְעָא דְפֵירָהָא
10 שְׁמֵינִין כְּחַלַב וְחַלְיַין כִּדְבַשׁ: כי הארץ אֲרוּם אַרְעָא דְאַנְתְּ עָלֵיל תַּמָּן
לְמֵירְתַהּ לָא כְאַרְעָא דְמִצְרַיִם הִיא דִּנְפַקְתּוּן מִתַּמָּן דְּתִזְרַע יַת זַרְעָךְ וּמַשְׁקֵיית
11 לֵיהּ בְּרִגְלָךְ הֵי כְּגִינַּת יַרְקָא: והארץ וְאַרְעָא דְאַתּוּן עָבְרִין לְתַמָּן
לְמֵירְתַהּ אֲרַע טוּוְרִין וּבִקְעָן מִן מִטְרָא
דִנְחִית מִן שְׁמַיָּא שָׁתְיָא מוֹי: ארץ
12 אַרְעָא דַייְ אֱלָהָךְ תָּבַע יָתָהּ בְּמֵימְרֵיהּ
לְאוֹטָבוּתָא תְּדִירָא עֵינֵי יְיָ אֱלָהָךְ מִסְתַּכְּלִין בָּהּ מִן שֵׁירוּיָא דְשַׁתָּא וְעַד סוֹפָא
13 דְשַׁתָּא: והיה וִיהֵי אִין קַבָּלָא תְקַבְּלוּן לְפִקּוֹדַיי דַאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן יוֹמָא
דֵין לְמִרְחַם יַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן וּלְמִפְלַח קֳדָמוֹי בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן:
14 ונתתי וְאֶתֵּן מִטְרָא דְאַרְעֲכוֹן בְּעִדָּנֵיהּ בַּכִּיר בְּמַרְחֶשְׁוָון וְלָקִישׁ בְּנִיסָן וְתִכְנְשׁוּן
15 עִיבּוּרֵיכוֹן חַמְרֵיכוֹן וּמִשְׁחֵיכוֹן: ונתתי וְאֵיתֵּן עִסְבָּא בְּחַקְלָךְ לִבְעִירָךְ וְתֵיכוּל
16 וְתִסְבַּע: השמרו אִסְתַּמְּרוּ לְכוֹן דִּלְמָא יִטְעֵי יִצְרָא דְלִבְּכוֹן וְתִסְטוּן וְתִפְלְחוּן
לְטַעֲוַות עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן לְהוֹן:

ירושלמי 12 אַרְעָא דִּי יְיָ אֱלָהָכוֹן תָּבַע
יָתָהּ בִּתְדִירָא:

Et ſigna ejus & opera ejus quæ fecit in medio Ægypti, Pharaoni 3 regi Ægypti & omnibus habitatoribus terræ ejus. Quæ item fecit ca- 4 ſtris Ægyptiorum, equis eorum & curribus eorum, quomodo inundare fecerit aquas maris rubri ſuper facies eorum cùm illi perſequerentur vos: & perdidit eos Dominus uſque ad tempus diei hujus. Quæ 5 denique fecit vobis in deſerto, uſque ad tempus quo veniretis ad hunc locum. Et quæ fecit Dathan & Abiram filiis Eliab filii Ruben, 6 quomodo terra aperuerit os ſuum, & abſorpſerit eos & viros domûs eorum, & omnem ſubſtantiam quæ erat cum illis, in medio omnium Iſrael. Quoniam oculi veſtri viderunt omne opus Domini magnum 7 quod fecit. Cuſtodiatis igitur omnia præcepta quæ ego præcipio vo- 8 bis hodiè: ut corroboremini, & ingrediamini, & poſſideatis terram ad quam poſſidendam vos tranſitis. Et ut multiplicentur dies veſtri 9 ſuper terram, quam juravit Dominus patribus veſtris ſe daturum illis & filiis eorum, terram cujus fructus pingues ſunt ut lac & dulces ſicut mel. Quoniam terra quam tu ingrederis ad poſſidendum eam, 10 non eſt ſicut terra Ægypti, undè exiviſtis: in qua ſeminabas ſemen tuum, & irrigabas eam ipſemet ſicut hortum oleris. Terra autem 11 ad quam vos tranſitis ad poſſidendum eam, terra montium & vallium *eſt*, de pluvia quæ deſcendit è cœlis bibit aquas. Terra *eſt* 12 quam Dominus Deus veſter requirit ſermone ſuo, ut benefaciat *ei* jugiter: oculi Domini Dei tui contemplantur eam à principio anni uſque ad finem anni. Erit itaque 13 ſi recipiendo receperitis mandata mea, quæ ego præcipio vobis hodiè, ut diligatis Dominum Deum veſtrum, & ut colatis eum toto corde veſtro & tota anima veſtra: Tum dabo pluviam terræ in tem- 14 pore ſuo, temporaneam in Octobri & ſerotinam in Niſan: ut colligatis frumenta veſtra, vina veſtra, & olea veſtra. Dabo quoque 15 herbam in agro tuo pro jumentis tuis, ut comedas & ſatureris. Cave- 16 te vobis ne ſeducatur concupiſcentia cordis veſtri, & erretis & colatis idola populorum, & adoretis illa.

Hieroſ. 12. *Terra quam Dominus Deus veſter requirit jugiter.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 *ومر نشانهاي او و مر عملهاي او آنچه بكرد در مياني مصر بفرعه پادشاهي مصر
4 وبهمه زميني او * وآنچه بكرد بلشكري مصر باسپهاي او و بمركبي او آنچه بر
آورد مر آبي درياي سوف ابر روي ايشان در تاختني ايشان پسي شما وگم كرد ايشانرا
5 ״ تا آن روزي آن اين * وآنچه بكرد بشما در بيابان تا آمدني شما تا آن جايي آن اين *
6 * وآنچه بكرد بدتن وبابيرم [پسراني الياب پسري راوبن] آنچه بگشاد آن زمين مر
دهاني آن و فرود برد ايشانرا و مر خانهاي ايشان وخيمهاي ايشان و مر همه
7 آن مخلوق آنچه در سببي ايشان در مياني همه يسرال * كه چشماني شما
8 آن بينان مر همه عملي ״ آن بزرگ آنچه بكرد * و نگاه داريد مر همه آن فرمان
آنچه من فرمايا ترا اين روز بسبب قوي باشيد و بياييد و ميراث گيريد مر آن زمين آنچه
9 شما گذران آنجا بميراث گرفتن * وبسبب دراز كشيد روزگاران ابر آن زمين آنچه سوگند
10 خورد ״ بپدراني شما بدادن بايشان وبنسلي ايشان زميني دوشا شير وانگبين * كه آن
زميني آنچه تو آيا آنجا بميراث گرفتن نه چون زميني مصر است آن آنچه بيرون
آمديد از آنجا آنچه بكاري مر كشتهي تو وآب دهي در پايي تو چون بستاني آن
11 سبزي * آن زمين آنچه شما گذران آنجا بميراث گرفتن زميني كوهها و درها ببارانی
12 آن آسمان بياشامد آب * زميني آنچه ״ خداي تو طلب كنا آنرا هميشه نظرهاي ״
13 خداي تو دران از اوّل آن سال و تا آخر سال * وباشد اگر شنويدن بشنويد بفرمانهاي
من آنچه من فرمايا شمارا اين روز بدوست داشتن مر ״ خداي شما و بعبادت
14 كردن اويرا در همه دلي شما و در همه جاني شما * و بدهم باراني زميني شما
در وقتي او بهاري و تيرماهي وجمع كني دانهي تو و شيرهي تو و روغني تو *
15 16 * و بدهم گياه در دشتي تو بچهارپايي تو و بخوري و سير شوي * حاذر باشيد
بشما تا نه فريفته شود دلهاي شما و بگرديد و پرستش كنيد معبوداني ديگران و سجود كنيد بايشان *

Signa quoque ejus, & opera ejus 3 *quæ fecit in medio Ægypti, Pharoni regi Ægypti & univerſæ terræ ejus: Et quæ fecit ex-* 4 *ercitui Ægypti, equis ejus, & curribus ejus; quomodo adduxerit aquam maris Suph ſuper facies eorum, dum perſequerentur poſt vos, & perdidit eos Dominus uſque ad diem hanc: Et quæ fecit vobis in* 5 *deſerto, uſque in adventum veſtrum ad locum iſtum: Et quæ fecit Da-* 6 *than & Abiram filiis Eliab filii Reuben: quòd aperuit terra os ſuum, & deglutivit eos, domoſque eorum, ac tentoria eorum, atque univerſum creatum quod erat in peculium eorum, in medio totius Iſraelis: Nam oculi veſtri fuerunt* 7 *videntes omnia opera Domini magna quæ fecit. Obſervate ergò omne* 8 *præceptum quod ego præcipio tibi hodiè, ut roboremini, & ingrediamini, ac hæreditariò accipiatis terram ad quam vos tranſitis ad hæreditariò accipiendum eam: Atque ut longùm protrahatis dies* 9 *ſuper terram quam juravit Dominus patribus veſtris dare illis & ſoboli eorum, terram præbentem lac & mel. Terra enim quam tu* 10 *ingrederis ad hæreditariò accipiendum eam, non ſicut terra Ægypti eſt ipſa, ex qua egreſſi eſtis, in qua ſerebas ſemen tuum, & quam adaquabas ope â pedis tui, ſicut hortum oleris. At terra ad quã vos tranſitis* 11 *ad hæreditariò accipiendũ eam, eſt terra montium & valliũ, de pluvia cœli bibit aquam. Eſt terra quam* 12 *Dominus Deus tuus requirit, ſemper ſunt conſpectus Domini Dei tui in ea, à principio anni & uſque ad finem anni. Erit itaque,* 13 *ſi auſcultando auſcultaveritis præceptis meis quæ ego præcipio vobis hodiè, ad diligendum Dominum Deum veſtrum, & ad ſerviendum ei toto corde veſtro & totâ animâ veſtrâ: Tum dabo pluviam terræ* 14 *veſtræ in tempore ſuo, vernalem & æſtivam, & colliges granum tuum, & muſtum tuum, ac oleum tuum. Et dabo herbam in agro tuo pro* 15 *quadrupedibus tuis, comedeſque, ac ſaturaberis. Cauti igitur e-* 16 *ſtote vobiſmet, ne decipiantur corda veſtra, & divertatis, & cultum præſtetis diis aliis, adorationemque exhibeatis eis:*

---

17 וחרה וְיִתְקַף רוּגְזָא דַייָ בְּכוֹן וְיֵחוֹד יַת עֲנָנֵי שְׁמַיָּא וְלָא יֶחְתּוּן מִטְרָא וְאַרְעָא
לָא תִתֵּן עֲלַלְתָּא וְתֵיבְדוּן בִּסְרְהוֹבְיָא מֵעַלְוֵי אַרְעָא מְשַׁבַּחְתָּא דַייָ יָהֵיב לְכוֹן:
18 ושמתם וּתְשַׁוּוֹן יַת פִּתְגָּמֵי אִלֵּין עַל לִבְּכוֹן וְעַל נַפְשְׁכוֹן וְתִקְטְרוּן יַתְהוֹן כַּד
הִינוּן כְּתִיבִין עַל תְּפִילָא לְאַת עַל רוּם יְדָכוֹן שְׂמָאלִיתָא וִיהוֹן לִתְפִילִּין קֳבֵל
19 מוֹקְדֵיכוֹן בֵּין עֵינֵיכוֹן: ולמדתם וְתַלְפוּן יַתְהוֹן יַת בְּנֵיכוֹן לְמִגְרַס בְּהוֹן בְּמִתַּבְכוֹן
בְּבָתֵּיכוֹן עִם חִיתוּנֵיכוֹן וּבְמֶהֶכְכוֹן בְּאָרְחָא
וּבְפַנְיָא סְמִיךְ לְמִשְׁכַּבְכוֹן וּבְצַפְרָא סְמִיךְ
20 לְמִקְמֵיכוֹן: וכתבתם וְתִכְתְּבוּנוּן בִּמְגִילְתָא עַל מְזוּזְיָין וְתִקְבְּעִינוּן בְּתוּלְתָּא קְבֵל תַּקִּי
21 בְּסִיפֵי בָתֵּיכוֹן וּבְתַרְעֵיכוֹן: למען מִן בִּגְלַל דְיִסְגוּן יוֹמֵיכוֹן וְיוֹמֵי בְנֵיכוֹן עַל אַרְעָא דְקַיֵּים
22 יְיָ לַאֲבָהַתְכוֹן לְמִיתַּן לְהוֹן כִּסְכוּם יוֹמִין דְקַיְימִין שְׁמַיָּא עַל אַרְעָא: כי אֲרוּם
אִין מִנְטוֹר תִּנְטְרוּן יַת כָּל תַּפְקֵידְתָּא הָדָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן לְמֶעְבְּדַהּ לְמִרְחַם
יַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן לִמְהָךְ בְּכָל אָרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹי וּמְטוּל לְאִתְקַרְבָא לְדַחַלְתֵּיהּ:
23 והוריש וִיתָרֵיךְ מֵימְרָא דַייָ יַת כָּל עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מִן קֳדָמֵיכוֹן וְתֵירְתוּן עַמְמִין
24 רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנְכוֹן: כל מקום כָּל אַתְרָא דִּי תִדְרוֹךְ פַּרְסַת רִגְלֵיכוֹן בֵּיהּ
דִּלְכוֹן יְהֵי מִן מַדְבְּרָא וְטוּוַר לְכוֹן הִינוּן טוּוְרֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא מִן נַהֲרָא רַבָּא
נַהֲרָא פְּרָת עַד יַמָּא דְאוֹקְיָנוֹס הִינוּן מֵי בְרֵאשִׁית סְטַר מַעַרְבָא יְהֵי תְחוּמֵיכוֹן:
25 לא יתיצב לָא יִתְעַתַּד בַּר נָשׁ
בְּאַפֵּיכוֹן דַּחַלַתְכוֹן וְאֵימַתְכוֹן יִתֵּן יְיָ
אֱלָהֲכוֹן עַל אַפֵּי כָּל יַתְבֵי אַרְעָא
דְתִדְרְכוֹן בַּהּ הֵיכְמָא דְמַלֵּיל לְכוֹן:

ירושלמי 19 וּבְדִמְכְכוֹן וּבְקִימְכוֹן:

ירושלמי 25 לָא יְקוּם רַב וְשַׁלִּיט
קֳדָמֵיכוֹן וְאֵימַתְכוֹן וְדַחֲלַתְכוֹן:

Et iraſcatur furor Domini contra vos, & claudat nubes cœlorum, 17 neque demittant pluviam, & terra non det proventum: & pereatis ſubitò de terra laudatiſſima quam Dominus dat vobis. Ponatis itaque ver- 18 ba mea hæc ſupra cor veſtrum, & ſuper animam veſtram: & ligabitis ea, quando erunt ſcripta in phylacteriis, in ſignum ſuper altitudinem manûs veſtræ ſiniſtræ, & ſint in phylacteria è regione verticis veſtri inter oculos veſtros. Et doce- 19 bitis ea filios veſtros, ut diſcant ea cùm ſedebitis in domibus veſtris, cum propinquis veſtris, & cùm ambulabitis per viam, & veſpere circa tempus decubitus veſtri, & manè circa tempus quo ſurgetis. Et ſcribetis ea in volumine ſuper 20 poſtes, & affiges ea in tertia parte è regione thalami in poſtibus domûs veſtræ, & in portis veſtris. Ut multiplicentur dies veſtri, & dies fili- 21 orum veſtrorum ſuper terram, quam juravit Dñs patribus veſtris ſe daturum illis, juxta numerum dierum quibus ſtant cœli ſuper terram. Quo- 22 niam ſi cuſtodiendo cuſtodieritis omne mandatum quod ego præcipio vobis ut faciatis ipſum, ut diligatis Dñm Deum veſtrum, & ut ambuletis in omnibus ſemitis quæ rectæ ſunt coram eo, atque adhæreatis timori ejus: Tum ejiciet ſermo Domini omnes populos iſtos à facie ve- 23 ſtra, & hæreditariò poſſidebitis populos majores & fortiores vobis. Omnis locus quem calcaverit planta pedis veſtri veſter erit: à deſer- 24 to & monte veſtri erunt montes domûs ſanctuarii, à fluvio magno fluvio Euphratis uſque ad mare Oceani, illæ ſunt aquæ creationis, *uſque ad* latus occidentale erit terminus veſter. Non poterit conſiſtere ullus 25 homo ante facies veſtras: ſed timorem veſtrum & terrorem veſtrum dabit Dominus Deus veſter ante facies omnium habitatorum terræ quam calcabitis, ſicut loquutus eſt vobis.

Hieroſ. 19. *Et cùm jacebitis & cùm ſurgetis.*

Hieroſ. 25. *Non ſtabit dominus aut princeps coram vobis, ſed timorem veſtrum & terrorem veſtrum.*

פ פ פ

26 ראה אֲמַר מֹשֶׁה נְבִיָּא חֲמוֹן דַאֲנָא מְסַדֵּר קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין בִּרְכְתָא וְחִילוּפָהּ:
27 ארת הברכה יַת בִּרְכְתָא אִין תְּקַבְּלוּן לְפִקּוֹדַיָּא דַייָ אֱלָהֲכוֹן דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן
28 יוֹמָא דֵין: והקללה וְחִילוּפָהּ אִין לָא
תְקַבְּלוּן לְפִיקוֹדַיָּא דַייָ אֱלָהֲכוֹן וְתִטְעוּן
מִן אָרְחָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן יוֹמָא דֵין
29 לְמִטְעֵי בָתַר טַעֲוַות עַמְמַיָּא דְלָא יְדַעְתּוּן: והיה וִיהֵי אֲרוּם יָעֵיל יַתְכוֹן יְיָ
אֱלָהֲכוֹן לְאַרְעָא דְאַתּוּן עָלְלִין לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ וְתִתְּנוּן שִׁית שִׁבְטִין עַל טוּרָא דִגְרִיזִים
וְשִׁית שִׁבְטִין עַל טוּוְרָא דְעֵיבָל מְבָרְכַיָּא יֶהֱווֹן הָפְכִין אַפֵּיהוֹן לָקֳבֵל טוּוְרָא דִגְרִיזִים
וּמְלַטְטַיָּא יֶהֱווֹן הָפְכִין אַפֵּיהוֹן לָקֳבֵל טוּוְרָא דְעֵיבָל:

ירושלמי 28 וְחִלּוּפֵיהוֹן אִין לָא
תִשְׁמְעוּן:

SECT. XLVII.

Dixit Moſes propheta videte quoniam ordine poſuerim coram vobis 26 hodiè benedictionem & contrarium ejus. Benedictionem, ſi recepe- 27 ritis mandata Domini Dei veſtri, quæ ego mando vobis hodié. Et 28 contrarium ejus, ſi non receperitis mandata Domini Dei veſtri, ſed aberraveritis à via quam ego præcipio vobis hodiè, errando poſt idola populorum, quæ non noviſtis. Et erit, quando introduxerit 29 vos Dominus Deus veſter in terram, in quam vos ingredimini ut poſſideatis eam, collocabitis ſex tribus in monte Gerizim, & ſex alias tribus in monte Ebal, benedicentes erunt vertentes facies ſuas contra montem Gerizim, at maledicentes vertent facies ſuas contra montem Ebal.

Hieroſ. 28. *Et contraria eorum ſi non auſcultaveritis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 *وگرم شود خشمي ״ در شما و بند كند مر آن آسمان و نه باشد باران و آن زمين نه دهد مر
18 دخلي آن وگم شويد زود از بالايي آن زمين آن نيكو آنچه ״ دها بشما *وبنهيد مر سخنهاي [من]
ايشان ابر دلهاي شما و ابر جاني شما و ببنديد ايشانرا بنشان ابر دستي شما وباشند بتفلّين مياني
19 چشماني شما * وبياموزيد ايشانرا مر پسراني شما بسخن گفتن در ايشان در نشستني تو در
20 خانهي تو و در رفتني تو در ره و در خسپيدني تو و در بر خاستني تو * وبنويسي ايشانرا
21 ابر بردرهاي خانهي تو و در دروازهاي تو * بسبب دراز كشند روزگاراني شما و روزگاراني پسراني
شما ابر آن زمين آنچه سوگند خورد ״ بپدراني شما بدادن بايشان چون روزگاراني آن آسمان ابر
22 زمين * كه اگر نگاه داشتن نگاه داريد مر همه آن فرمان آن اين آنچه من فرمايا شمارا بكردن
23 آنرا بدوست داشتن مر ״ خداي شما برفتن در همه راهاي او و بواصل شدن درو * و براند ״
24 مر همه آن قومها آن ايشان از پيشي شما و ميراث گيريد قومهاي بزرگان و قويان از شما *همه
آن جا آنچه روش كند كفّي پايي شما درو بشما باشد از آن بيابان وآن لبنون از آن رود رودي
25 فرت و تا آن درياي آن آخرين باشد حدّي شما *نه ايستد مرد در پيشي شما سهمي شما و ترسي
شما بدهد ״ خداي شما ابر روي همه آن زمين آنچه روش كنيد دران چون آنچه سخن گفت
26 27 بشما *ببين من دها بپيشي شما اين روز آفرين ونفرين * مر آن آفرين آنچه بشنويد بفرمانهاي
28 ״ خداي شما آنچه من فرمايا شمارا اين روز *وآن نفرين اگر نه شنويد بفرمانهاي ״ خداي شما
وبگرديد از آن ره آنچه من فرمايا شمارا اين روز برفتن پسي بتاني ديگران آنچه نه دانستيد *
29 * وباشد كه بياورد ترا ״ خداي تو بآن زمين آنچه تو آيا آنجا بميراث گرفتن وبدهي مر
آن آفرين ابر كهي جرزيم و مر آن نفرين ابر كهي عيبل *

Undè excandeſiat ira Domini in 17 *vos, & claudat cœlum, ac non ſit pluvia, neque terra det proventum ſuum, pereatiſque citò de ſuper terram bonam quam Dominus dat vobis. Sed ponetis verba mea hæc in* 18 *corde veſtro & animâ veſtrâ, atque ligabitis ea in ſignum ſuper manum veſtram, eruntque in phylacteria inter oculos veſtros. Et docebitis ea* 19 *filios veſtros, loquendo de eis quum ſedebis in domo tua, & quum ambulabis per viam, quùmque decumbes, & quum ſurges: Scribes quoq; ea in* 20 *ſuperliminaribus domûs tuæ, & in portis tuis: Ut longùm ſe protrahant* 21 *dies veſtri & dies filiorum veſtrorum ſuper terram quam juravit Dominus patribus veſtris dare illis, juxta dies cœli ſuper terram. Si* 22 *enim cuſtodiendo cuſtodieritis omne præceptum iſtud quod ego præcipio vobis facere: diligendo Dominum Deum veſtrum, ambulando in omnibus viis ejus, & adhærendo illi: Tum expellet Dominus omnes gen-* 23 *tes iſtas à præſentia veſtra, & hæreditariò capietis gentes majores & robuſtiores vobis. Omnis locus* 24 *in quo greſſum fecerit planta pedis veſtri, veſter erit: à deſerto, & Lebanon, à flumine, flumine Perath, & uſque ad mare ultimum, erit terminus veſter. Non conſiſtet quiſ-* 25 *quam in præſentia tua: pavorem veſtri, & timorem veſtri dabit Dominus Deus veſter ſuper faciem totius terræ in qua greſſum facietis, quemadmodum locutus eſt vobis. Vide, ego do coram vobis hodiè* 26 *benedictionem & maledictionem: Benedictionem, quum auſcultave-* 27 *ritis præceptis Domini Dei veſtri quæ ego præcipio vobis hodiè: Maledictionem verò, ſi non au-* 28 *ſcultaveritis præceptis Domini Dei veſtri, ſed diverteritis à via quam ego præcipio vobis hodiè, eundo poſt idola aliorum quæ non noviſtis. Et* 29 *erit, quum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quam tu ingrederis ad hæreditariò capiendũ eam, tum dabis benedictionem ſuper montem Gerizzim, & maledictionem ſuper montem Ebal.*

30 הלא הלא אינון יהיבין מלהלא ליורדנא אחורי אורח מטמעא דשמשא בארע כנענאה
31 דשרי במישרא כלו קבל גלגלא בסטרי חזוי ממרא׃ כי ארום אתון עברין ית
יורדנא למיעל למירות ית ארעא דיי אלהכון יהיב לכון ותירתון יתה ותיתבון בה׃
32 ושמרתם ותטרון למעבד ית כל קימיא וית דיניא די אנא יהיב קדמיכון יומא דין׃

יב

1 אלה אלין קיימיא ודיניא דתנטרון למעבד בארעא דיהב יי אלהא דאבהתכון
לכון למירתה כל יומיא דאתון קיימין על ארעא׃ אבד אבדא תאבדון ית 2
כל אתריא די פלחו תמן עממיא דאתון ירתין יתהון ית טעוותהון על טווריא
3 רמיא ועל גלימתא ותחות כל אילן דריוייה שפיר׃ ונתצתם ותסתרון ית אגוריהון
ותתברון ית קמתהון ומרחקתהון תוקדון בנורא וצילמי טעוותהון תשקצון ותשיצינון
4 ית שומהון מן אתרא ההוא׃ לא תעשון ליתיכון רשאין למחקא כתב שמא
5 דיי אלהכון׃ כי אם אלהן בארעא דיתרעי מימרא דיי אלהכון מן כל
שבטיכון לאשראה שכינתיה תמן לבית שכינתיה תתבעון ותיתון תמן׃
6 והבאתם ותייתון תמן עלוותכון ונכסת קודשיכון וית מעשרתכון וית
7 אפרשות ידיכון ונדריכון וניסבתיכון ובכורי תוריכון ועניכון׃ ואכלתם ותיכלון
תמן קדם יי אלהכון ותחדון בכל אושטות ידיכון אתון ואינש בתיכון
8 דיבריככון יי אלהכון׃ לא תעשון ליתיכון רשאין למעבד היכמא דאנן
9 עבדין הכא יומא דין גבר כל דכשר בעינוי׃ כי ארום לא אתיתון עד
כדון לבי מוקדשא דהוא בית נייחא ולאחסנת ארעא דיי אלהכון יהיב לכון׃
10 ועברתם ותעברון ית יורדנא ותיתבון בארעא דיי אלהכון מחסן יתכון ויניח
לכון מכל בעלי דבביכון מן חזור חזור ותבנון בית מוקדשא ומבתר כדין תיתבון
11 לרוחצן׃ והיה ויהי אתרא דיתרעי ביה מימרא דיי לאשראה שכינתיה
תמן לתמן תייתון ית כל קורבניא וביכוריא ומעשריא דאנא מפקיד יתכון תמן
תקרבון עלוותכון ונכסת קודשיכון תמן תיכלון מעשרכון ואפרשות ידיכון וכל
שפר נדריכון דתידרון קדם יי׃

Annon ipſi poſiti ſunt trans Jordanem, poſt viam occaſus ſolis in terra 30
Canaanæi, qui habitat in planitie è regione Gilgal, in lateribus viſionum
Mamre? Quoniam vos tranſitis Jordanem, ad ingrediendum ut 31
poſſideatis terram quam Dominus Deus veſter dat vobis: itaque poſſidebitis
eam & habitabitis in ea. Cuſtodiatis ergò ut faciatis 32
omnia ſtatuta & judicia, quæ ego pono coram vobis hodié.

CAP. XII.

Iſta ſunt ſtatuta & judicia quæ ſervabitis ut faciatis, in terra quam 1
dedit Dominus Deus patrum veſtrorum vobis, ut hæreditariò poſſideatis
eam, omnibus diebus quibus vivetis ſuper terram. Perdendo perdetis 2
omnia loca in quibus coluerunt populi quos poſſidebitis idola
ſua, ſuper montes excelſos, & ſuper colles, & ſub omni arbore cujus
aſpectus pulcher. Et diruetis aras eorum, & frangetis ſtatuas eorum, 3
& abominationes eorum ſuccendetis igne, & imagines idolorum ipſorum
execrabimini: & exterminabitis nomina eorum ex loco illo. Non 4
permittitur vobis delere ſcripturã nominis Dñi Dei veſtri. Sed in terra 5
quam elegerit ſermo Dñi Dei veſtri ex omnibus tribubus veſtris, ad ibi
collocandam divinam ſuam majeſtatem, domum majeſtatis ſuæ quæratis,
& veniatis illuc. Et ibi adducetis holocauſta veſtra, & victimas 6
ſanctas veſtras, & decimas veſtras, & ſeparationem manuum veſtrarum,
& vota veſtra, & ſpontaneas oblationes veſtras, & primogenita
boum veſtrorum & ovium veſtrarum. Et comedetis ibi coram 7
Dño Deo veſtro, & lætabimini in cunctis ad quæ extenderitis manus
veſtras, vos & domeſtici veſtri, in quibus benedixit vobis Dñs Deus veſter.
Non permittitur vobis facere ſicut nos facimus hìc hodiè, quiſq; quicquid 8
ſibi rectum videtur. Quoniam nondum veniſtis in domum ſanctuarii, 9
quæ eſt domus quietis, & ad hæreditatem terræ quam Dominus Deus
veſter dat vobis. Cúmque tranſieritis Jordanem, & habitaveritis 10
in terra quam Dominus Deus veſter in hæreditatem tradit vobis, &
quietem dederit vobis ab omnibus hoſtibus veſtris per circuitum, tum
ædificabitis domum ſanctuarii, & poſtea habitabitis ſecurè. Et erit locus 11
quem elegerit ſermo Domini ad collocandum ibi divinam ſuam
majeſtatem, eò afferetis omnes oblationes, & primogenita, & decimas,
quas ego præcipio vobis: ibi offeretis holocauſta veſtra, & oblationes
ſanctas veſtras, ibi comedetis decimas veſtras, & ſeparationem
manuum veſtrarum, & omne pulchrum votorum veſtrorum quæ
vovebitis coram Domino.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 *هانه ايشان در گذاري آن يردن [پسي] راهي آمدن آن خورشيد در زميني آن كنعني آن
نشينا در عربه مقابلي آن جلجل پهلوي الوني موره *كه شما گذران مر آن يردن بآمدن 31
بميراث گرفتن مر آن زمين آنچه ײ خداي شما دها بشما ميراث گيريد آنرا وبنشينيد دران*
32 *ونگاه داريد بكردن مر همه آن رسمها ومر آن حكمها آنچه من دها بپيشي شما اين روز*
1 *فصل دوازدهم* *اينان آن رسمها وآن حكمها آنچه نگاه درايد بكردن در زميني آنچه دها ײ
خداي پدراني تو بتو بميراث گرفتن آنرا همه آن روزگاران آنچه شما زندگان ابر زمين* گم 2
كردن گم كنيد مر همه آن مقامها آنچه بپرستيدند آنجا آن قومها آنچه شما ميراث گيران
3 ايشانرا مر بتاني ايشان ابر آن كوههاي آن بلندان وابر آن چكادها وفرود همه درختي تازه*بر
كنيد مر مذبحهاي ايشان وبشكنيد مر انگيختهاي ايشان ودرختهاي ايشان بسوزانيد در آتش
4 وتراشهاي بتاني ايشان ببرّيد وگم كنيد مر نامي ايشان از آن جاي آن*نه كنيد همچنين
5 بײ خداي شما* كه اگر بآن جاي آنچه اختيار كند ײ خداي شما از يكّه قبيلهاي شما بنهادن
6 مر نامي او آنجا بمسكن او طلب كنيد وبيايي بآنجا * وبياوريد بآنجا مر عولهاي شما
وذبحهاي شما ومر دهيكهاي شما ومر جداكردي دستهاي شما ونذرهاي شما وسخاوتهاي
7 شما ونخست زادهاي گاوي شما وگوسپندي شما* وبخوريد آنجا بپيشي ײ خداي شما وشاد
8 باشيد در همه رسشي دستي شما شما وخانوادهي شما آنچه آفرين كرد ترا ײ خداي تو*نه كنيد
9 چون همه آنچه ايما كنان اينجا اين روز مردي همه آن شايسته در چشماني او* كه نه آمديد تا
10 اكنون بآن آسايش جا وبآن احسنتا آنچه ײ خداي تو دها بتو*وبگذريد مر آن يردن وبنشينيد
در زمين آنچه ײ خداي شما احسنتا دها شمارا وآسايش دهد بشما از همه دشمناني شما از
11 گرداگرد وبنشينيد بامني* وباشد آن مقامي آنچه اختيار كند ײ خداي شما بمسكن گرفتن
نامي او آنجا بآنجا بياوريد مر همه آنچه من فرمايا شمارا عولهاي شما وذبحهاي شما ودهيكهاي
شما وجداكردي دستهاي شما وهمه گزيني نذرهاي شما آنچه نذر كنيد بײ *

Aunon ſunt in tranſitu Jarden poſt 30
viam Occaſûs ſolis in terra Chenanæi
ſedentis in Arabah è regione
Gilgal, juxta Elone Moreh? Vos 31
enim tranſituri eſtis Jarden, ut pergatis
ad hæreditariò accipiendũ terram
quam Dominus Deus veſter dat
vobis, & hæreditariò capietis eam,
& ſedebitis in ea. Obſervate ergò 32
facere omnia ſtatuta ac judicia
quæ ego do coram vobis hodiè.

CAP. XII.

Hæc ſunt *ſtatuta ac judicia* 1
quæ obſervabitis facere in terra
quã dat Dominus Deus patrum tuorum
tibi ad hæreditariò capiendum
eam, omnibus diebus quibus vixeritis
ſuper terram. Perdendo perdetis 2
omnia loca in quibus coluerunt
gentes quas hæreditariò capturi
eſtis, idola ſua, ſuper montes
excelſos, & ſuper juga, & ſub omni
arbore recente. Extirpabitis 3
aras earum, & confringetis ſtatuas
earum, & lucos earum comburetis
igne, & ſculptilia idolorum earum
concidetis, atque perdetis nomen
earum è loco ipſo. Non facietis ſic 4
Domino Deo veſtro: Sed locum 5
quem elegerit Dominus Deus veſter
ex una tribuum veſtrarum, ad ponendum
nomen ſuum ibi, in habitationem
ſuam, requiretis, & venies
illuc: Et adducetis eò holocauſta 6
veſtra, & victimas veſtras,
& decimas veſtras, & ſeparationem
manuum veſtrarum, & vota veſtra,
& ſpontanea veſtra, & primogenita
boum veſtrorum ac ovium veſtrarum.
Comedetiſque illic coram Domino 7
Deo veſtro, & lætabimini in
omni acceſſu manûs veſtræ, vos &
familia veſtra, in quibus benedixerit
tibi Dominus Deus tuus. Non 8
facietis juxta omnia quæ nos facimus
hìc hodiè, quiſque quodcunque
idoneum eſt in oculis ſuis. Non enim 9
veniſtis uſque nunc ad locum
requietis & ad poſſeſſionẽ quam Dominus
Deus tuus dat tibi. Sed tranſibitis 10
Jarden, & ſedebitis in terra
quam Dominus Deus veſter poſſidendam
dat vobis, & requiem dabit
vobis ab omnibus inimicis veſtris
circumcirca, & ſedebitis cum fiducia.
Tum erit, ad locum quem elegerit 11
Dominus Deus veſter ad habitationem
accipiendum nomini ſuo
ibi, illuc conferetis omnia quæ ego
præcipio vobis, holocauſta veſtra,
& victimas veſtras, decimas veſtras,
& ſeparationem manuum veſtrarum,
& omnem electionem votorum
veſtrorum quæ vovebitis Domino.

12 ושמחתם ותיחדון קדם יי אלהכון אתון ובניכון ובנתיכון ועבדיכון ואמהתכון
13 וליואה דבקירויכון ארום לית ליה חולק ואחסנא עמכון׃ השמר אסתמרון לכון
14 דלמא תסקון עלוותכון בכל אתרא דאתון חמיין׃ כי אם אלהן לאתרא דיתרעי
יי באחסנת חד מן שבטיכון תמן תסקון עלוותכון ותמן תעבדון ית כל מה דאנא
15 מפקיד לכון׃ רק לחוד בכל רעות נפשכון תיכסון ותיכלון בישרא הי כברכתא
דיי אלהכון דיהב לכון בכל קרויכון דמסאבין מן למיקרב לקודשיא ודדכין
16 למקרב לקודשיא כחדא ייכלון יתיה כבשריה דטביא וכאילא׃ רק לחוד בארמא
17 הוו זהירין על ארעא תישדוניה הי כמוי׃ לא ליתיכון רשאין למיכול בקורייכון
מעשרי עיבוריכון חמריכון ומשחיכון ובכורי תוריכון ועניכון וכל נדריכון דתדרון
18 ונסבתיכון ואפרשות ידיכון׃ כי אם אלהן קדם יי אלהכון תיכלוניה באתרא
דיתרעי יי אלהכון ביה אתון ובניכון ובנתיכון ועבדיכון ואמהתיכון וליואי
19 דבקירויכון ותחדון קדם יי אלהכון בכל אושטות ידיכון׃ השמר אסתמרו לכון
20 דלמא תימעלון על ליואי כל יומיכון דאתון שרן על ארעכון׃ כי ירחיב ארום
יפתי יי אלהכון ית תחומכון היכמא דמליל לכון ותימר איכול בישרא ארום תירוג
21 נפשך למיכול בישרא בכל רגות נפשך תיכול בישרא׃ כי ארום יתרחק מנכון
אתרא דיתרעי יי אלהכון לאשראה שכינתיה תמן ותכסון מן תוריכון ומן עניכון
דיהב יי אלהכון לכון היכמא דפקידית יתכון ותיכלון בקירויכון בכל ריגוג
22 נפשיכון׃ אך ברם היכמא דמתאכל
בישרא דטביא ואילא היכדין תיכלוניה
דמסאב למקרב לקודשיא ודדכי למקרב
23 לקודשיא כחדא יכלוניה׃ רק חוק לחוד איתוקפון ביצריכון מטול דלא למיכול
אדמא ארום אדמא הוא קיום נפשא לא תיכלון אדמא דביה קיום נפשא עם
24 בשרא׃ לא תאכלנו לא תיכלוניה על ארעא תישדוניה הי כמיא׃

ירושלמי 22 דמרחק מן קודשיא
ודדכי מן קודשיא כחדא תיכלון׃

Et lætabimini coram Domino Deo veſtro, vos, & filii veſtri, & filiæ 12
veſtræ, & ſervi veſtri, & ancillæ veſtræ: Levita quoque qui eſt in civitatibus
veſtris, quoniam non eſt illi pars aut hæreditas vobiſcum.
Cavete vobis ne offeratis holocauſta veſtra in omni loco quem videritis. 13
Sed in loco quem elegerit Dominus, in hæreditate unius ex tribubus veſtris, 14
ibi offeretis holocauſta veſtra, & ibi facietis quicquid ego præcipio
vobis. Attamen juxta omnem voluntatem animæ veſtræ mactabitis & 15
comedetis carnem, juxta benedictionem Domini Dei veſtri quam
dederit vobis in omnibus urbibus veſtris: tam qui ſunt immundi,
adeo ut non poſſunt offerre ſanctificata, quàm qui mundi ſunt ut
offerant ſanctificata, ſimul comedent ipſam ſicut carnem capreæ
aut cervi. Tantùm de ſanguine admoniti eſtote, ut effundatis ipſum 16
in terram quaſi aquam. Non permittitur vobis comedere in urbibus 17
veſtris decimas frumentorum veſtrorum, vinorum veſtrorum, & oleorum
veſtrorum, & primogenita boum veſtrorum, & ovium veſtrarum, &
omnia vota veſtra quæ voveritis, & ſpontaneas oblationes & ſeparationem
manuum veſtrarum. Sed coram Domino Deo veſtro comedes 18
illa in loco quem elegerit Dominus Deus veſter, vos, & filii veſtri, &
filiæ veſtræ, & ſervi veſtri, & ancillæ veſtræ, & Levitæ qui in urbibus
veſtris ſunt: & lætabimini coram Domino Deo veſtro in omnibus ad
quæ miſeris manum tuam. Cavete vobis ne prævaricemini contra Levitas 19
omnibus diebus veſtris, quibus habitabitis in terra veſtra. Quando 20
dilataverit Dominus Deus veſter limitem veſtrum, ſicut loquutus eſt
vobis, & dixeris; Comedam carnem, quoniam deſiderat anima tua
comedere carnem: juxta omne deſiderium animæ tuæ comedes carnem.
Quando verò remotus fuerit à vobis locus, quem elegerit Dominus 21
Deus veſter ut ibi collocet divinam ſuam majeſtatem, tum mactabitis
de bobus veſtris & de ovibus veſtris, quæ dederit Dominus Deus veſter
vobis, ſicut præcepi vobis: & comedetis in urbibus veſtris juxta omne
deſiderium animæ veſtræ. Sicut utique comeditur caro capreæ & cervi, ſic 22
comedetis eam: tam qui immundus
eſt ut *non* offerat ſanctificata, quàm
qui purus eſt ut offerat ſanctificata,
ſimul comedent ipſam. Tantùm 23
continete vos fortiter in concupiſcentiis
veſtris ut non comedatis
ſanguinem, quoniam ſanguis eſt ſubſiſtentia animæ: non comedetis
ſanguinem, in quo eſt ſubſiſtentia animæ cum carne. Non comedetis ipſum, ſuper terram effundetis ipſum ſicut aquas. 24

Hieroſ. 22 *Tam qui immundus eſt à ſanctificatis, quàm qui mundus eſt à ſanctificatis, ſimul comedetis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 *وشاد باشيد بپيشي ײ خداي شما شما وپسراني شما ودختراني شما وبندگاني شما
وپرستاراني شما وآن لوي آنچه در دروازهاي شما كه نيست باو بخش واحسنتا اوازي شما*
13 14 *حاذر باش بتو تا نه بر آوري عولهاي تو در همه جا آنچه ببيني * كه الّا در جايي آنچه اختيار
كند ײ دريكّه قبيلهاي تو آنجا بر آوري عولهاي تو وآنجا بكني همه آنچه من فرمايا ترا*
15 *خاصّه در همه آرزوي جاني تو ذبح كني وبخوري گوشت چون آفريني ײ خداي تو آنچه
[بداد] بتو در همه دروازهاي تو آن پليد وآن پاك بخورد اويرا چون آهو وچون گوزن*
16 17 *خاصّه آن خون نه خوريد ابر آن زمين بريزي اويرا چون آب * نه تواني بخوردن در
دروازهاي تو دهيكي دانهي تو وشيرهي تو وروغني تو ونخست زادهاي گاوي تو
وگوسفندي تو وهمه نذرهاي تو آنچه نذر كني وسخاوتهاي تو وجدا كرد دستهاي تو*
18 *كه الّا بپيشي ײ خداي تو بخوري اويرا درجايي آنچه اختيار كند ײ خداي تو در وتو
وپسري تو ودختري تو وبندهي تو وپرستاري تو وآن لوي آنچه در دروازهاي تو
19 وشاد باشي بپيشي ײ خداي تو در همه رسشي دستي تو* هشيار باش بتو تا نه دست باز
20 داري مر آن لوي همه روزگاراني تو ابر زميني تو* كه گشاده كند ײ خداي تو مر حدّي
تو چون آنچه سخن گفت بتو وبگويي بخورم گوشت كه آرزو كند جاني تو بخوردني
21 گوشت در همه آرزوي جاني تو بخوري گوشت * كه دور باشد از تو آن جا آنچه
اختيار كند ײ خداي تو بنهادن نامي او آنجا وذبح كني از گاوي تو واز گوسفندي
تو آنچه بداد ײ بتو چون آنچه فرمودم ترا وبخوري در دروازهاي تو در همه آرزوي جاني تو*
22 *خاصّه چون آنچه خورده آيد مر آن آهو ومر آن گوزن همچنين بخوري اويرا آن پليد
23 وآن پاك يكجا بخورد اويرا * خاصّه قوي باش ببي خوردن كه آن خون كه آن خون او
24 آن جان ونه خوري آن جان اوازي آن گوشت * نه خوري اويرا ابر آن زمين بريزي
اويرا چون آب *

Et lætabimini coram Domino Deo 12
veſtro, vos & filii veſtri & filiæ
veſtræ, & ſervi veſtri & ancillæ
veſtræ, atque Levita qui intra portas
veſtras: quia non eſt ei portio
& poſſeſſio vobiſcum. Cautus ſis 13
tibi ne offeras holocauſtum tuum in
omni loco quem videris: Sed in 14
loco quem elegerit Dominus, in una
tribuum tuarum, ibi offeres holocauſta
tua, ibique facies omne quod
ego præcipio tibi. Tantummodò in omni 15
deſiderio animæ tuæ mactabis,
et comedes carnem juxta benedictionem
Domini Dei tui, quam dederit
tibi intra omnes portas tuas: pollutus
ac purus comedet eam, ſicut
capream & ſicut cervum. Veruntamen 16
ſanguinem non comedetis,
ſuper terram effundetis illum inſtar
aquæ. Non poteris comedere intra 17
portas tuas decimam grani tui
& muſti tui & olei tui, & primogenita
boum tuorum & ovium
tuarum, & omnia vota tua quæ voveris,
& ſpontanea tua, & ſeparationem
manuum tuarum: Sed 18
coram Domino Deo tuo comedes illa,
in loco quem elegerit Dominus Deus
tuus, tu & filius tuus & filia tua,
& ſervus tuus ac ancilla tua, atque
Levita qui intra portas tuas:
& lætabere coram Domino Deo tuo
in omni acceſſu manûs tuæ. Cautus 19
autem eſto tibi ne manum retrahas
Levitæ omnibus diebus tuis ſuper
terram tuam. Quum dilataverit 20
Dominus Deus tuus terminum
tuum, quemadmodum loquutus eſt
tibi, & dixeris; Comedam carnem:
quòd concupiſcat anima tua
veſci carne: juxta omne deſiderium
animæ tuæ comedes carnem.
Quum procul fuerit à te locus 21
quem elegerit Dominus Deus tuus
ad ponendum nomen ſuum ibi,
tunc mactabis de bobus tuis, &
de ovibus tuis quas dederit Dominus
tibi, quemadmodum præcepi
tibi, & veſceris in omnibus portis
tuis ſecundum omne deſiderium
animæ tuæ. Attamen quemadmodum 22
comeditur caprea & cervus,
ſic comedes eam: pollutus &
purus pariter veſcetur eâ. Tantùm 23
fortis eſto ad non comedendum
ſanguinem, nam ſanguis eſt anima,
& non comedes animam cum
carne. Non comedes illum, ſed 24
in terram effundes illum inſtar aquæ.

תרגום יונתן בן עוזיאל

לא תאכלנו לא תיכלוניה מן בגלל דייטב לכון ולבניכון בתריכון ארום תעבדון 25
דכשר קדם יי : רק קדשיך לחוד בעירי מעשר קודשיכון דיהוון לכון ונדריכון 26
תיעלון ותיתון לאתרא דיתרעי יי : ועשית ותעבד כהלכתא עלוותך בסרא 27
ואדמא על מדבחא דיי אלהך ואדם שאר נכסת קודשך ישתפיך על מדבחא
דיי אלהך ובשרא אתכשר למיכול : שמר טורו וקבילו ית כל פתגמיא דאנא 28
מפקיד לכון מן בגלל דייטב לכון ולבניכון בתריכון עד עלמא ארום תעבדון
דתקין כשר קדם יי אלהכון : כי יכרית ארום ישיצי יי אלהכון ית עממיא 29
דאתון עלין לתמן לתרכותהון מן קדמיכון ותירתון יתהון ותיתב בארעהון :
השמר אסתמרו לכון דלמא תיתוקלון בתר טעותהון מן בתר דישתיצון מן 30
קדמיכון או דלמא תתבעון לטעותהון למימר היכדין פלחין עממיא האלין
לטעותהון ונעביד כדין אוף אנן : לא לא תעבדון פולחנא כדין ליי אלהכון 31
ארום כל דמרחק יי דסני עבדין לטעותהון ארום אוף ית בניהון וית בנתיהון
כפתין ומוקדין בנורא לטעותהון : את כל ית כל פתגמיא דאנא מפקיד יתכון 32
יתיה תטרון למעבד לא תוספון עלוי ולא תבצרון מניה :

יג

כי יקום ארום יקום ביניכון נבי שקרא או מרי חלים חלמא דזדונותא ויתן לכון 1
את או תמהא : ובא וייתי אתא או תמהא דמליל עמכון למימר נהך בתר 2
טעות עממיא דלא חכימתון ונפלח קדמיהון : לא תשמע לא תקבלון לפתגמי 3
נבי שקרא ההוא או מן חלים חילמא ההוא ארום מנסי יי אלהכון יתכון למנדע
האיתיכון רחמין ית יי אלהכון בכל לבבכון ובכל נפשכון : אחרי ה׳ בתר 4
פולחנא דיי אלהכון תהכון ויתיה תדחלון וית פקודוי תנטרון ולמימריה תקבלון
וקדמוי תצלון ובדחלתיה תתקרבון : והנביא ונבי שקרא ההוא או חלים 5
חילמא ודנא ההוא יתקטל בסייפא ארום מליל סטיא על יי אלהכון דאפיק
יתכון מארעא דמצראי ודיפרקכון מבית שעבוד עבדיא לאטעיותכון מן ארחא
דפקידכון יי אלהכון למהלכא בה ותפלון עבדי בישתא מביניכון :

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

Non comedetis ipſum: ut bene ſit vobis & filiis veſtris poſt vos, cùm 25 feceritis id quod rectum eſt coram Domino. Veruntamen beſtias decimarum 26 ſanctarum veſtrarum, quæ erunt vobis, & vota veſtra, adducetis & afferetis ad locum quem elegerit Dominus. Faciáſque juxta ritum ho- 27 locauſta tua, carnem & ſanguinem ſuper altare Domini Dei tui: ſanguis verò reliquarum oblationum ſanctitatis tuæ effundatur ſuper altare Domini Dei tui, ſed caro recta erit ad comedendum. Obſervate & 28 recipite omnia verba iſta quæ ego præcipio vobis: ut bene ſit vobis & filiis veſtris poſt vos uſq; in ſeculum, cùm feceritis id quod bonum & rectum eſt coram Domino Deo veſtro. Quando exciderit Dominus Deus 29 veſter populos ad quos ingredimini, ut ejiciat eos à facie veſtra, & hæreditaveris eos, & habitaveris in terra eorum: Cavete vobis ne im- 30 pingatis poſt idola eorum, poſtquam exciſi fuerint à facie veſtra, aut ne quæratis idola eorum, dicendo; Quemadmodum coluerunt populi iſti idola ſua, colemus ſimiliter etiam nos. Non exhibebitis talem cul- 31 tum Domino Deo veſtro: quoniam quicquid eſt abominabile Domino, quod odit, faciunt idolis ſuis; quoniam etiam filios ſuos & filias ſuas ligant, & comburunt igne idolis ſuis. Quodcunque ego præcipio 32 vobis, illud ſervabitis ut faciatis: non addetis ad illud, neque diminuetis ex eo.

CAP. XIII.

Quando ſurrexerit inter vos propheta mendacii, aut ſomniator 1 ſomnii ſuperbiæ, & dederit vobis ſignum aut portentum: Et adve- 2 nerit ſignum aut portentum quod loquutus eſt vobiſcum, dicendo; Eamus poſt idola populorum quæ non noviſtis, & ſerviamus illis. Ne 3 recipiatis verba prophetæ mendacii illius, aut ejus qui ſomniaverit ſomnium illud: quoniam tentat Dominus Deus veſter vos, ad ſciendum num diligatis Dominum Deum veſtrum omni corde veſtro & omni anima veſtra. Poſt cultum Domini Dei veſtri ambulabitis, & 4 ipſum timebitis: & mandata ejus ſervabitis, & ſermonem ejus recipietis, & coram eo orabitis, & timori ejus adhærebitis. Et prophe- 5 ta mendacii ille, aut ſomnians ſomnium ille interficiatur gladio; quoniam loquutus eſt averſionem contra Dominum Deum veſtrum, qui eduxit vos è terra Ægyptiorum, & qui redemit vos è domo afflictionis ſervorum, ad errare faciendum vos à ſemita quam præcepit Dominus Deus veſter, ut ambuletis in ea: itaque extirpabitis facientes malum è medio veſtri.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* نه خوري اويرا بسبب نيكويي رسد بتو و بپسراني تو پسي تو كه بكني آن شايسته در نظري خدا. 25
* خاصه خاصهاي تو آنچه باشند بتو و نذرهاي تو بر داري و بيايي بآن جا آنچه اختيار كند 26
:: * و بكني عولهاي تو آن گوشت و آن خون ابر مذبحي :: خداي تو و خوني ذبحهاي تو ريخته 27
آيد ابر مذبحي :: خداي تو و آن گوشت بخوري * نگهدار و بشنوي مر همه آن سخنهاي آن 28
ايشان آنچه من فرمايا ترا بسبب نيكويي رسد بتو و بپسراني تو پسي تو تا جاويد كه بكني آن نيكو
و آن شايسته در چشماني :: خداي تو * كه نيست كند :: خداي تو مر آن قومها آنچه تو آيا آنجا 29
بميراث گرفتن ايشانرا از پيشي تو براني ايشانرا و بنشيني در ولايتي ايشان * هوشيار باش بتو 30
تا نه طلّه افتي پسي ايشان پسي نيست شدني ايشان از پيشي تو و تا نه طلب كني بمعبوداني
ايشان بگفتن چگونه پرستش كنند آن قومهاي آن اينان [مر معبوداني ايشان] و بكنم همچنين
نيز من * نه كني همچنين بـ:: خداي تو كه همه مكروهي :: آنچه دشمن داشت بكردند ببتاني 31
ايشان كه نيز مر پسراني ايشان مر دختراني ايشان بسوزانند در آتش ببتاني ايشان * مر همه آن 32
سخن آنچه من فرمايا شمارا اويرا نگاه داريد بكردن نه افزايي ابر او و نه كم كني از او *

* فصل سيزدهم *

* كه بر خيزد از 1
مياني تو نبيا يا خوابيناي خواب و بدهد بتو نشان يا معجز * و بيايد آن نشان و آن معجزه 2
آنچه سخن گفت بتو [بگفتن] برويم پسي بتاني ديگران آنچه نه دانستي ايشانرا و پرستش كنيم
ايشانرا * نه شنوي بسخنهاي آن نبيا آن او يا بخوابينايي آن او كه آزمايش كنا :: خداي شما 3
شمارا بدانستن ها هستيد شما دوست داران مر :: خداي شما در همه دلهاي شما و در همه
جانهاي شما * پسي :: خداي شما برويد و اويرا بترسيد و مر فرمانهاي او نگاه داريد و در 4
قولي او بشنويد و اويرا عبادت كنيد و درو واصل باشيد * و آن نبيا آن او يا خوابينايي 5
آن خوابي آن او كشته آيد كه سخن گفت گشتن ابر :: خداي شما آن بيرون آورا شمارا از زميني
مصر و خلاص كرد ترا از خانهي بندگان بدحف كردن ترا از آن راه آنچه فرمود ترا ::
خداي تو برفتن دران و كم كني آن بد از مياني تو *

Non veſcêris illo, ut bonum eveniat 25 *tibi & filiis tuis poſt te, quum feceris idoneum in conſpectu Dei. Verùm conſecrata tua quæ fuerint* 26 *tibi, & vota tua tolles; & venies ad locum quem elegerit Dominus: Et facies holocauſta tua carnem &* 27 *ſanguinem ſuper altare Domini Dei tui: ſanguis autem victimarum tuarum fundetur ſuper altare Domini Dei tui, & carnem comedes. Obſerva, & auſculta omnibus ver-* 28 *bis iſtis quæ ego præcipio tibi, ut bonum eveniat tibi, & filiis tuis poſt te uſque in æternum, quum feceris quod bonum eſt ac idoneum in oculis Dñi Dei tui. Quum annihila-* 29 *verit Dominus Deus tuus gentes ad quas tu venturus es ad hæreditariò capiendum eas à præſentia tua, & expleris eas, ſederiſque in regione earum: Cautus eſto tibi ne in la-* 30 *queum incidas eundo poſt eas, poſtquàm annihilati fuerint è conſpectu tuo: neque inquiras de diis earum, dicendo; Quomodò colebant gentes iſtæ deos ſuos; ut faciam ſic etiam ego? Non facies ſic Domino Deo* 31 *tuo: quia omnem abominationem Domini quam odit, fecerunt idolis ſuis: nam etiam filios ſuos & filias ſuas comburebant igne idolis ſuis. Omne verbum quod ego præ-* 32 *cipio vobis, illud obſervabitis facere: non addes ad illud, neque diminues ex eo.*

CAP. XIII.

Quum ſurrexerit è medio tui 1 *propheta, vel ſomnians ſomnium, (& dederit tibi ſignum vel portentum, Eveneritque ſignum & por-* 2 *tentum quod locutus eſt tibi,) dicendo; Eamus poſt idola aliorũ, quæ non nôſti, & colamus ea: Non auſcul-* 3 *tabis verbis prophetæ illius, aut ſomniatori illi: quia tentat Dominus Deus veſter vos, ad ſciendum utrùm ſitis vos dilectores Domini Dei veſtri totis cordibus veſtris ac totis animabus veſtris. Poſt Do-* 4 *minum Deum veſtrum ambulabitis, & illum timebitis, & præcepta ejus obſervabitis, & dicto ejus auſcultabitis, atque ei ſervietis, eique adhærebitis. Propheta autem* 5 *ille, aut ſomniator ſomnii ille interficietur: (quia loquutus eſt averſionem contra Dominum Deum veſtrum, qui eduxit vos è terra Ægypti, & liberavit te è domo ſervorum, ad depellendum te de via in qua præcepit tibi Dominus Deus tuus ambulare:) & imminues malum de medio tui.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

כי ארום יטעינך מילכא בישא אחוך 6
בר אימך כל דכן בר איבך או ברך או
ברתך או אתתך דדמכא בעורך או
חברך. דחביב עלך כנפשך כרז למימר

6 ארום יסטי יתך אחוך ברא דאמך
או ברך או ברתך או אתתא דדמכא
עמך :

נהך ונפלח לטעוות עממיא דלא חכימתא אנת ואבהתך : מאלהי מטעוות 7
שבעתי עממיא דבחוזרנותכון דקריבין לכון או מן שאר עממיא דרחיקין לכון
מן סייפי ארעא ועד סייפי ארעא : לא לא תיצבון להון ולא תקבלון מניה 8
ולא תיחוס עיניכון עלוי ולא תרחמון ולא תכסון בטומרא עלוי : כי ארום 9
מקטל תקטלוניה ידיכון יתושטן ביה בשירויא למקטליה וידיהון דכל עמא
בסופא : וסקלתו ותאטלון יתיה באבנא וימות ארום בעא לאטעיותהון 10
מדחלתא דיי אלהך דאפיק יתכון פריקין ממרעא דמצרים מבית שעבוד
עבדיא : וכל וכל ישראל ישמעון וידחלון ולא יוספון למעבד כפתגמא 11
בישא הדין ביניכון : כי תשמע ארום תשמעון בחדא מן קירויכון דיי אלהכון 12
יהיב לכון למיתב תמן למימר : יצאו נפקו גוברין זדנין מאולפנא דיי אלהכון 13
דחכימיא דביניכון ואטעיו ית יתבי קרתיהון למימר נהך ונפלח לטעוות
עממיא דלא חכימתון : ודרשת ותתבעון ותבדקון ית סהדיא ותשיילון 14
טבאות והא קושטא כיוון פתגמא אתעבידת תועיבתא הדא ביניכון : הכה
ממחא תמחון ית יתבי קרתא ההיא לפתגם דחרב גמרא יתה וית כל 15
דבה וית בעירה לפתגם דחרב : ואת וית כל עדאה תכנשון במצע 16
פלטיתא ותוקדון בנורא ית קרתא וית כל עדאה גמיר קדם יי אלהכון ותהי
תל חרוב לעלם לא תתבני תוב : ולא ולא אידבק בידכון מדעם מן 17
שמתא מן בגלל דיתוב יי מתקוף רוגזיה ויכמור עליכון רחמין וירחם עליכון
ויסגינכון הי כמא דקיים לאבהתכון : כי תשמע ארום תקבלון למימרא 18
דיי אלהכון למנטור ית כל פקודוי דאנא מפקיד לכון יומא דין למעבד דכשר
קדם יי אלהכון :

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Quando errare fecerit te conſilio 6 malo frater tuus filius matris tuæ, quanto magis filius patris tui, aut filius tuus, aut filia tua, aut uxor tua quæ dormit tecum, aut ſocius tuus qui dilectus eſt tibi ſicut anima tua proclamaverit, dicendo; Eamus & colamus idola populorum, quæ non noviſti tu nec patres tui: De idolis ſeptem populorum 7 qui ſunt in circuitu veſtro, qui propinqui ſunt vobis, aut de reliquis populis qui remoti fuerint vobis, ab extremis terræ uſque ad alia extrema. Non acquieſcatis illis, neque recipiatis ipſum, neque parcet 8 oculus veſter ipſi, neque miſereamini, neque tegatis in occulto ipſum. Quin interficiendo interficietis eum, manus veſtræ extendan- 9 tur in principio ad interficiendum eum, dein manus totius populi. Et obruetis ipſum lapidibus, & morietur: quoniam quæſivit ſedu- 10 cere eos à timore Domini Dei tui, qui eduxit vos liberatos è terra Ægypti è domo afflictionis ſervorum. Et omnes Iſraelitæ audient & time- 11 bunt, nec amplius facient juxta rem iſtam malam in medio veſtri. Quan- 12 do intelligetis in una ex veſtris urbibus, quas Dominus Deus veſter dat vobis ut in eis habitetis, dicendo: Exierunt viri ſuperbi à do- 13 ctrina Domini Dei veſtri, etſi ſapientiores inter vos, & ſeduxerunt habitatores civitatis ſuæ, dicendo; Eamus, & colamus idola populorum quæ non noviſtis. Tunc quæretis, & inveſtigabitis adhibitis teſtibus, & 14 interrogabitis bene; & ecce ſi vera & certa eſt res, factáque fuerit abominatio iſta in medio veſtri: Percutiendo percutietis habitatores 15 civitatis illius in ore gladii, penitus perdendo eam & quicquid in ea eſt, etiam jumenta ejus in ore gladii. Omnem autem prædam ejus 16 colligetis in medio plateæ, & comburetis igne civitatem, & univerſam prædam ejus omnino, coram Domino Deo veſtro: & erit in tumulum devaſtationis in ſeculum, non ædificabitur amplius. Nec 17 hærebit in manu tua quicquam de anathemate: ut avertatur Dominus à furore iræ ſuæ, ut incaleſcant erga vos ejus miſerationes, & amet vos, & multiplicet vos, quemadmodum juravit patribus veſtris. Ita- 18 que recipite ſermonem Domini Dei veſtri ut cuſtodiatis omnia mandata ejus quæ ego mando vobis hodie, ut faciatis quod rectum eſt coram Domino Deo veſtro.

Hieroſ. 6 *Quando declinare fecerit te frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus, aut filia tua, aut mulier quæ dormit tecum.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* كه فريب دهد ترا برادري تو پسري مادري تو يا پسري تو [يا] دختري تو يا زني 6
آغوشي تو يا رفيقي تو آنچه چون جاني تو در نهاني بگفتن برويم پرستش كنيم معبوداني
ديگران آنچه نه دانستي تو و پدراني تو * از معبوداني آن قومها آنچه گرداگرد شما آن 7
نزديكان بتو يا دوران از تو از كناري آن زمين و تا كناري آن زمين * نه مراد كني 8
باو و نه شنوي باو و نه شفقت كند چشمي تو ابر او و نه بخشايي و نه پوشي ابر او *
* كه كشتن بكشي اويرا دستي تو باشد درو در اوّل [بكشتني او] و دستي همه قوم درو 9
آخر * و سنگسار كني اويرا در سنگها و كشته شود كه طلب كرد بدحف كردن 10
ترا از طاعتي :: خداي تو آن بيرون آورا ترا از زميني مصر از خانهي بندگان * و همه يسرال 11
بشنوند و بترسند و نه افزايند بكردن چون سخن آن بدي آن اين در مياني تو * كه 12
بشنوي در يكّه شهرهاي تو آنچه :: خداي تو دها بتو بنشستن آنجا بگفتن * بيرون آمدند 13
مردمان پسراني بيهنر از مياني تو و دحف كردند مر نشيناني شهري ايشان بگفتن
برويم پرستش كنيم بتاني ديگران آنچه نه دانستيد * و طلب كني و باز جويي و بپرسي 14
نيكو و اينك راست آراسته آن سخن كرده آمد آن مكروهي آن اين در مياني تو * زدن 15
بزني مر نشيناني آن شهر [آن آن] بتيغي شمشير كشتن آنرا و مر همه آنچه دران و مر
چهارپايي آن بتيغي شمشير * و مر همه مالي آن جمع كني بمياني گشادگيجاي آن 16
و بسوزاني در آتش مر آن شهر و مر همه مالي آن همه بـ:: خداي تو و باشد خرابهي عالم
نه آبدان شود نيز * و نه چسبد در دستي [تو] چيزي از آن حرم بسبب باز گردد 17
:: از گرمي خشمي او و بدهد بتو رحمتها و رحم كند بتو و بسيار كند ترا
چون آنچه سوگند خورد بپدراني تو * كه بشنوي در قولي :: خداي تو بنگاه 18
داشتن مر همه فرمانهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز بكردن آن شايسته در نظري
:: خداي تو *

Quum dolum adhibuerit ti- 6 *bi frater tuus filius matris tui, aut filius tuus, aut filia tua, aut uxor ſinûs tui, aut ſodalis tuus qui eſt ſicut anima tua, clanculò dicendo; Eamus & colamus deos alios (quos non nôſti tu & patres tui) De diis* 7 *gentium quæ circa vos, propinquarum tibi, aut longinquarum à te, ab extremo terræ uſque ad extremum terræ: Non acquieſces ei, neque* 8 *auſcultabis ei, nec parcet oculus tuus illi, neque miſereberis, neque obteges illum: Sed occidendo oc-* 9 *cides eum: manus tua erit in illum priùs ad interficiendum ipſum, & manus univerſi populi poſtremò. Et lapidabis eum lapi-* 10 *dibus, & interimetur: quia quæſivit depellere te ab obedientia Domini Dei tui qui eduxit te è terra Ægypti, è domo ſervorum. Et* 11 *univerſus Iſrael audient, ac timebunt, neque addent facere juxta verbum peſſimum iſtud in medio tui. Quum audieris de una urbium* 12 *tuarum quam Dominus Deus tuus dat tibi ad habitandum ibi; dicendo, Egreſſi ſunt homines filii* 13 *improbitatis, qui impulerunt habitatores urbis ſuæ, dicendo; Eamus, & colamus idola aliena quæ non nôſtis: Tunc inquires &* 14 *perſcrutabere, ac interrogabis benè: & ecce verum eſt, conſtat verbum, facta eſt abominatio iſta in medio tui: Percutiendo percu-* 15 *ties habitatores urbis illius acie gladii, perimendo eam, & quicquid in ea fuerit, & quadrupedes ejus acie gladii: Atque o-* 16 *mnem ſubſtantiam ejus congregabis in medio plateæ ejus, & combures igne urbem, & totam ſubſtantiam ejus omninò, Domino Deo tuo: éritque vaſtitas perpetua, non ædificabitur ampliùs. Ne-* 17 *que adhærebit manui tuæ quicquam de anathemate, ut revertatur Dominus ab excandeſcentia iræ ſuæ, & det tibi miſericordias, miſereatúrque tui, ac multiplicet te, quemadmodum juravit patribus tuis, Quum auſculta-* 18 *veris dicto Domini Dei tui, cuſtodiendo omnia præcepta ejus quæ ego præcipio tibi hodiè, ad faciendum idoneum in conſpectu Domini Dei tui.*

יד
בנים הי כבנין חביבין אתון קדם יי 1
אלהכון לא תנודון בשריכון ולא
תשוון כליל דיסער על בית אפיכון
על נפש דמית : כי עם ארום עם 2
קדיש אתון קדם יי אלהכון ובכון אתרעי
יי אלהכון למהוי ליה לעם חביב מכל עממיא דעל אפי ארעא : לא תאכל
לא תיכלון כל מדעם דרחיקית מנכון : זאת דא היא בעירא דתיכלון תורין 3 4
ואימרי בני רחילין ולא בני מסאבין וגדיי בני עזין ולא עירובי טמיין : איל איילין וטבין 5
ויחמורין יעלין ורימנין ותורי בר ודיצין :
וכל וכל בעירא דסדיקא טלפייא ולה 6
קרנין וסדיק סדקא מסקא פישרא
בבעירא יתה תיכלון : אך ברם ית דין 7
לא תיכלון מסקי פישרא ומסדיקי פרסתא שלולא דליה תרין רישין ותרתין
שדראין הואיל ולית בזיניה חזי למתקיימא ית גמלא וית ארנבא וית טפזא
ארום מסקי פישרא הינון ופרסתהון לא סדיקן מסאבין הינון לכון : ואת החזיר
וית חזירא ארום סדיק פרסתא הוא ולית בנפיק בידיה דסדיק ולא פשר מסאב 8
הוא לכון מביסרהון לא תיכלון ובנבילתהון לא תקרבון : אך לחוד ית דין 9
תיכלון מן כל דבמיא כל דליה ציצין למפרח וחרספיתין על מושכיה ואין נתרון
ואשתייר חד תחות ליסתיה וחד תחות ציציתיה וחד תחות גונביה יתיה
תיכלון : וכל וכל דלית ליה ציצין וחרספיתין לא תיכלון מסאב הוא לכון : כל 10
כל ציפר דכי דאית ליה זפק וקורקבניה קליף ואית ליה צבעא יתירא ולא דריס 11
תיכלון : וזה ודין דלא תיכלון מנהון נשרא ועוזא ובר גיזא : והראה ודייתא 12 13
חיוורא ואוכמתא דהיא איבו ודייתא
לזנה : ואת כל וית כל בני עורבא 14
לזניהון : ואת בת וית ברת נעמיתא וית 15
חטיפיתא וית ציפר שחפא וית בר נצצא
לזנוי : ואת וית קפופא וית שלי נונא מן ימא וית צדיא : והקאה וקקא חיורתא 16
ואיכמתא ושרקרקא : והחסידה ודייתא 17 18
חיוורתא ואוכמתא לזנה ונגר טורא
ועטפרא : וכל שרץ וכל דיבבי וזיבורי 19
וזיני דשלופחי ופולי דפרשי מן אוכלא ופרחין הי כעופא מסאבין אינון לכון לא 20
יתאכלון : כל עוף כל גובא דכיא תיכלון :

1 בנין חביבין אתון קדם יי אלהכון ולא
תעבדון חבורין חבורין לפולחנא
נוכריתא ולא תשוון קרחה על בית
אפיכון לטמי נפשא דמית :

ירושלמי 6 מסקן גררא בבעירא
יתה תיכלון : 7 ארום מסקי גררא
הינון ופרסתהון לית היא סדיקה :

ירושלמי 12 ודין דלא תיכלון מנהון
נשרא ועריא וברגזא : 13 וזתא וית איבו
ודייתא למינה :

ירושלמי 18 ודייתא חוריתא ואבניתא
למינה וית נגר טורא וית חרפתא :

CAP. XIV.

SIcut filii dilecti vos coram Do- 1
mino Deo veſtro: non lacerabitis
carnem veſtram, neque decidere
facietis coronam capilli ſupra
regionem faciei veſtræ pro ani-
ma mortui. Quoniam populus ſan- 2
ctus vos coram Domino Deo veſtro: & vos elegit Dominus Deus
veſter, ut eſſetis illi in populum dilectum præ omnibus populis, qui
ſunt in ſuperficie terræ. Non comedetis quicquam quod abominan- 3
dum ſtatui vobis. Hoc eſt jumentum quod comedetis: boves, & 4
agnos ovium, eóſque non pollutos, & hœdos caprarum neque per-
mixtione pollutos. Cervos & capreas, & bubulos, rupicapras & 5
unicornes, & boves ſylveſtres, & pygargos. Omne quoque ani- 6
mal quod fiſſam habet ungu-
lam, & cui ſunt cornua, & findit
fiſſuram, quódque ruminat in ani-
malibus, illud comedetis. Verùm 7
iſtud non comedetis de his quæ
ruminant, & de his quæ fiſſam
habent ungulam: embryo cui ſunt
duo capita & duo dorſa, quamvis non ſit in eadem ſpecie conſer-
vandum eſt. Camelus, lepus, & cuniculus, quoniam ruminant qui-
dem ſed ungulam ſuam non dividunt, polluti erunt vobis. Porcus 8
quoque quia diviſam habet ungulam, neque aliud eſt ei ſimile quod
dividit *ungulam* & non ruminat, pollutus erit vobis: de carne eorum
non comedetis, neque cadaver eorum tangetis. Tantùm hoc comede- 9
tis de omnibus quæ in aquis ſunt: quicquid habet pinnulas ad volan-
dum & ſquamas ſuper pellem ſuam, etiamſi defluxerint, ſi relinquatur
una ſub maxilla, & altera ſub pinnula, & alia ſub cauda, illud comedetis.
Quicquid verò non habet ſquamas aut pinnulas non comedetis, immun- 10
dum eſt vobis. Omnem avem mundam cui eſt veſicula aut ventriculus 11
decorticans, & cui eſt digitus longior, neque eſt rapax, comedetis. Et 12
iſta ſunt de quibus non comede-
tis: aquila, accipiter, & haliæe-
tus. Et ciconia alba, & nigra, 13
quæ eſt milvus, & milvius juxta
ſpeciem ſuam. Et omnes filios 14
corvorum juxta ſpeciem ſuam.
Struthio, nycticorax, larus, & 15
bubo ſecundùm ſpeciem ſuam. Et noctua, & mergulus marinus, & 16
veſpertilio. Et onocrotalus albus, & niger, & pica. Et milvus al- 17
bus, & niger ſecundùm ſpeciem 18
ſuam, & upupa, & veſpertilio.
Et omnes muſcæ, & crabrones, & 19
vermes lentium & fabarum, qui
ſeparantur à cibo & volant ſicut
aves, polluti erunt vobis: non comedentur. Omnem locuſtam mun- 20
dam comedetis.

1 *Filii dilecti vos coram Domino Deo veſtro: non facietis livores pro cultu alieno, neque ponetis calvitium in ſummitate capitis veſtri pro luctu viri qui mortuus eſt.*

Hieroſ. 6 *Quæ faciunt aſcendere ruminationem inter beſtias, illud comedetis.* 7 *Quia aſcendere faciunt ruminationem ſed ungula eorum non eſt diviſa.*

Hieroſ. 12 *Et iſta de quibus non comedetis: aquila, accipiter, & haliaetus.* 13 *Et vultur, & milvus, & milvius juxta ſpeciem ſuam.*

Hieroſ. 18 *Et ciconia alba, & milvus ſecundùm ſpeciem ſuam, & upupa, & veſpertilio.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* فصل چهاردهم *

1 * پسران شما بي: خداي شما نه جراحت كنيد ونه نهيد موي كندن مياني چشماني شما
2 بمرده * كه قومي خاص تو بي: خداي تو ودر تو اختيار كرد : ببودن باو بقومي
3 4 بر گزيده از همه آن قومها آنچه ابر روي آن زمين * نه خوري هيچ مكروهي * اين
5 آن چهارپا آنچه بخوريد گاو بره برها وبره بزها * گوزن وآهو ومشك انداز و قوج
6 كوهي وبز كوهي وكرك و زرافه * وهمه چهارپا سنب داراي سنب وشكافش داراي
7 شكافش دو سنبها بر آوراي نشخوار در چهارپا آنرا بخوريد * خاصه مر اين نه خوريد
از بر آوراي نشخوار واز سنب داراي سنب آن شكافته مر آن شتر ومر آن خرگوش
ومر آن برگره كه بر آوراي نشخوار ايشان وسنب نه سنب داشتند پليدان آن بشما *
8 * ومر آن خوك كه سنب داراي سنب ونه نشخوار پليد او بشما از گوشتي ايشان
9 نه خوريد ودر لاشهي ايشان نه رسيد * مر آن بخوريد از همه آنچه در آب همه آنچه باو پرو
10 11 وپولك بخوريد * وهمه آنچه نيست باو پر وپولك نه خوريد پليد او بشما * همه گنجشك
12 13 پاك بخوريد * وآن آنچه نه خوريد ازيشان آن سيمرغ وآن هماي وآن عقاب * ومر آن راه ومر
14 15 آن ايه وآن ديه بنوعي آن * ومر همه كلاغ بنوعي او * [ومر بت آن يعنه] ومر آن تخمس
16 17 ومر آن شحف ومر آن باز بنوعي او * את הכוס ואת הינשוף והתנשמת: והקאת ואת הרחמה ואת השלך:
18 19 והחסידה והאנפה למינה وآن كوه كنك وآن شب پرك * وهمه جنبش آن مرغ پليد او بشما
20 نه خورده آيند * همه مرغي پاك بخوريد *

CAP. XIV.

F*Ilii eſtis Domini Dei veſtri: non* 1
igitur *vulnerabitis* vos, *neque ponetis depilationem inter oculos veſtros pro mortuo. Populus enim ſanctus* 2
es Domino Deo tuo, & elegit te Dominus Deus tuus, ut ſis illi in populum electum præ omnibus populis qui ſunt ſuper faciem terræ. Non 3
comedes ullam abominationem. Hæ 4
ſunt *quadrupedes quas comedetis; Bovem, agnum agnorum, & agnum caprarum, Cervum, & capream, &* 5
moſchi ejectorem, & arietem montanum, & capram montanã, & rhinocerotem, & camelopardalem, Et o- 6
mnem quadrupedem habentem ungulam, & habentem fiſſuram duarum ungularum, educentem ruminationem inter quadrupedes, illam comedetis. Veruntamen hæc non comedetis ex 7
educentibus ruminationem, & ex habentibus ungulam fiſſam; Camelum, & leporem, & cuniculum: quia educunt ruminationem ipſa, ungulam verò non habent, immunda ſunt vobis: Et porcum; quia ha- 8
bet ungulam, non verò ruminationem, immundus eſt vobis: de carne eorum non comedetis, & ad cadaver eorum non accedetis. Hoc comede- 9
tis ex omni quod eſt in aqua: omne cui eſt pinnula ac ſquama, comedetis: Omne autem cui non eſt pin- 10
nula ac ſquama, non comedetis, immundum eſt vobis. Omnem avem 11
mundam comedetis. Et hæ ſunt 12
ex quibus non comedetis; Gryps, & ventivora, & melanaetus, Et 13
ixon, & vultur, & milvus in ſpecie ſua: Et omnis corvus in ſpe- 14
cie ſua: Et filia ſtruthionis, & no- 15
ctua, et larus, & accipiter in ſpecie ſua,
Et herodius, & ibis, & cygnus, Et 16 17
pelicanus, & porphyrio, & mergulus, Et ciconia, & charadrius in 18
ſpecie ſua:
& montigallus, & veſpertilio. Et 19
omne reptile volucrum immundum eſt vobis, non comedentur. Omne vo- 20
lucre mundum comedetis.

לא תאכלו לא תיכלון כל דמיקלקלא בניכסא לגיור ערל דבקירויכון תיתנונה 21
ויכלונה או תזבין לבר עממין ארום עם קדיש אתון קדם יי אלהכון לית אתון
רשאין למבשלא כל דכן למיכול בשר בחלב תרויהון מערבין כחדא : עשר
תעשר הוו זהירין לעשרא פיריכון מן 22
דאתון מפקין וכנשין מן חקלא כל שתא
ושתא ולא פירי שתא על פירי שתא
אוחרי : ואכלת ותיכלון מעשרא תניינא 23
קדם יי אלהכון באתרא דיתרעי לאשראה
שכינתיה תמן מעשר עיבוריכון חמריכון
ומשחכון וכן ביכורי תוריכון ועניכון מן
בגלל דתילפון למדחל מן קדם יי אלהכון כל יומיא : וכי וארום יסגי מנכון 24
אורחא ארום לא תיכול למסוברא ית מעשרא ארום יתרחק מנכון אתרא דיתרעי
יי אלהכון לאשראה שכינתיה תמן ארום יברכינך יי אלהך : ונתת ותחליל בכספא 25
ויהון פריטי צרירין בידך ותהך לאתרא דיתרעי יי אלהכון ביה : ונתת ותיתן 26
כספא בכל דיתרעי נפשך בתורי ובענא ובחמר חדת ועתיק ובכל דתשיילינך נפשך
ותיכלון תמן קדם יי אלהכון ותחדון אתון ואנש בתיכון : והלוי וליואה דבקירויכון 27
לא תשבקוניה ארום לית ליה חולק ואחסנא עמכון : מקצה מסוף תלת שנין 28
תפקון ית כל מעשר עללתכון בשתא ההיא ותצניעון בקירויכון : ובא וייתי 29
ליואה ארום לית ליה חולק ואחסנא עמכון וגיורא ויתמא וארמלתא דבקירויכון
וייכלון ויסבעון מן בגלל דיברכינכון יי אלהכון בכל עובדי ידיכון דתעבדון :
טו
מקץ מסוף שבעתי שנין תעבדון שמיטתא : וזה ודין אחוויית הילכת שמיטתא 1 2
אשמיטו כל גבר נשמרי מוזפתא דיזוף בחבריה לית ליה רשו למדחקא בחבריה
למתבוע אוזפיתיה ולא מן אחוי בר ישראל ארום קרא בית דינא שמיטתא קדם
יי : את ית בר עממין תדחוק ודינא די יהוי לך עם אחוך תשמיט ידך : אפס 3
לחוד אין אתון עסיקין במצוותא דאורייתא לא יהוי בכון מסכנא ארום בדכא 4
יברכנכון יי בארעא דיי אלהכון יהיב לכון אחסנא למירתה :

ירושלמי 22 עמי בית ישראל מעשרא
תעשרון ית כל עללת זרעיכון מהדי אתון
זרעין באפי ברא וכנשין עללין בכל שנא
ושנא עמי ישראל לית אתון רשאין
למעשרא ולמיכול מן פירי שנא ועד פירי
שנא :

Non comedetis omne quod corrumpitur in mactatione, incolæ incir- 21
cunciſo qui habitat in urbibus tuis dabitis illud, ut comedat ipſum, aut
vendes filio populorum; quoniam populus ſanctus vos coram Domino
Deo veſtro: non licet vobis coquere nedum comedere carnem cum la-
cte, ut ambo illa mixta ſint ſimul. Admoniti eritis dare decimam fru- 22
ctuum veſtrorum, ex eo quod pro-
fertis & colligitis ex agro ſingulis
annis, neque fructus anni pro fru-
ctu alterius anni. Et comedetis 23
decimam ſecundam coram Domino
Deo veſtro, in loco quo delectatus
fuerit ut ibi habitare faciat divinam
ſuam majeſtatem, decimam frumen-
torum veſtrorum, vinorum veſtro-
rum, & oleorum veſtrorum, & ſic
primogenita boum veſtrorum & ovi-
um veſtrarum: ut diſcatis timere à facie Dñi Dei veſtri omnibus diebus. 24
Quòd ſi multa fuerit vobis via, ita ut non poſſis ferre decimam, quia
procul abfuerit à vobis locus quem elegerit Dominus Deus veſter ut habi-
tare ibi faciat divinam ſuam præſentiam: quoniam benedicet tibi Dominus
Deus tuus. Tum communem facies pro argento: & erunt nummi li- 25
gati in manu tua, & ibis in locum quem elegerit Dominus Deus tuus
in locum ejus. Et dabis argentum pro omnibus quæ voluerit anima 26
tua, pro bobus, ovibus, vino novo & veteri, & pro omnibus quæ pe-
tierit à te anima tua: & comedetis ibi coram Domino Deo veſtro, &
lætabimini vos & veſtrarum domorum homines. Et Levitam qui eſt in 27
urbibus veſtris non deſeretis eum, quia non eſt illi pars aut hæreditas
vobiſcum. A fine trium annorum proferetis omnem decimam proven- 28
tûs veſtri pro anno illo, & reponetis in urbibus veſtris. Veniétque 29
Levites, quia non eſt illi pars & poſſeſſio vobiſcum, & peregrinus,
& pupillus & vidua, qui erunt in urbibus veſtris, & comedent & ſatu-
rabuntur: ut benedicat vobis Dominus Deus veſter in omnibus operi-
bus manuum veſtrarum quæ facietis.

CAP. XV.

A Fine ſeptem annorum facietis remiſſionem. Et hæc eſt indicatio 1 2
ritûs remiſſionis: remittetis quiſquis creditor eſt, qui mutuò dederit ſo-
cio ſuo: non poteſt cogere ſocium ſuum exigendo mutuum ſuum, ne qui-
dem à fratre ſuo Iſraelita, eo quod promulgavit forum remiſſionem coram
Domino. Natum ex populis coges: quod autem tibi jure debebit frater 3
tuus, hoc manus tua remittet. Tantùm ſi vos occupati fueritis in præce- 4
ptis legis non erit inter vos pauper: quoniam benedicendo benedicet vobis
Dñs in terra, quam Dñs Deus veſter dat vobis in poſſeſſionẽ hæreditariam.

Hieroſ. 22. *Popule mi domus Iſrael, decimando decimabitis omnem proventum ſeminum veſtrorum, ex iſto quod ſeminatis in ſuperficie agri, & colligitis proventus per ſingulos annos: Popule mi Iſrael, non vobis licet decimare & comedere de fructibus anni uſque ad fructus anni* alius.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * نه خوريد همه لاش بغريب آنچه در دروازهاي تو بدهي آنرا و بخورد آنرا يا فروختن بيبيگانه كه
22 قوم خاص تو بي: خداي تو نه جوشاني بچه در شيري مادري او * دهيك كردن دهيك كني مر همه
23 دخلي زراعتي تو آن بيرون آياي آن دشت سال سال * و بخوري بپيشي : خداي تو در جايي
آنچه اختيار كند بمسكن گيرانيدن نامي او آنجا دهيك دانهي تو شيرهي تو وروغني تو ونخست
زادهاي گاوي تو و گوسپندي تو بسبب بياموزي بترسيدن مر : خداي تو همه
24 آن روزگاران * و كه بسيار باشد از تو آن راه كه نه تواني بر داشتن اوپرا كه
دور باشد از تو آن مقام آنچه اختيار كند : خداي تو بنهادن نامي [او]
25 آنجا كه آفرين كند ترا : خداي تو * وبدهي در سيم و كيسه گيري آن سيم در
26 دستي تو وبروي بآن مقام آنچه اختيار كند : خداي تو درو * وبدهي آن سيم در همه
آنچه آرزو كند جاني تو در گاو و در گوسفند و در مي و در مستكاره و در همه آنچه بطلبد
27 جاني تو و بخوري آنجا بپيشي : خداي تو وشاد باشي تو وخانوادهي تو * وآن لوي آنچه در
28 دروازهاي تو نه گذاري اوپرا كه نيست باو بخش واحسنتا اوازي تو * از فرجامي
29 سه سالها بيرون آوري مر همه دهيك دخلي تو در سالي آن آن ورها كني در دروازهاي تو
* وبيايد آن لوي كه نيست باو بخش واحسنتا اوازي تو وآن غريب وآن يتيم وآن بيوه
آنچه در دروازهاي تو وبخورند وسير شوند بسبب آفرين كند ترا : خداي تو در همه
عملي دستي تو آنچه بكني *

* فصل پانزدهم *

1 * از فرجامي هفت سالها بكني شمطه * واين سخن آن شمطه گذاشتن همه خداوند قرض
2 دها دستي او آنچه قرض دهد در ياري او نه تقاضا كند مر ياري او ومر برادري او كه
3 بخواند شمطه بي: * مر آن بيگانه تقاضا كني وآنچه باشد بتو اوازي برادري تو بگذاري
4 دستي تو * خاصه كه نه باشد در تو مسكين كه آفرين كردن آفرين كند ترا : در زميني
آنچه : خداي تو دها بتو احسنتا بميراث گرفتن آنرا *

Ne comedatis ullum cadaver: pere- 21
grino qui eſt intra portas tuas dabis illud, & comedet illud, aut vendere poteris alienigenæ: popul⁹ enim ſanctus es Domino Deo tuo. Non coques fœtum in lacte matris ſuæ. Deci- 22
mando decimabis omnem proventum agri tui, egredicntem a-
gro quotannis. Et comedes coram 23
Domino Deo tuo in loco quem elegerit ad habitationem capere faciendum nomen ſuum ibi, decimam grani tui, muſti tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum & ovium tuarum: ut diſcas timere Dominum Deum tuum omnibus diebus. Quum 24
verò multa fuerit à te via, quo minùs poſſis ferre illam, quòd procul abſit à te locus quem elegerit Dominus Deus tuus ad ponendum nomen ſuum ibi, quum benedixerit tibi Dñs Deus tuus; Tunc dabis eam pro 25
argento, et crumenæ inditum accipies argentum in manu tua, & ibis ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus: Et dabis argentum pro omni 26
quod deſideraverit anima tua, pro bobus, & pro ovibus, & pro vino, & pro inebriamento, pro cunctis denique quæ petierit anima tua: & comedes ibi coram Domino Deo tuo, & lætaberis tu & familia tua. Levitam autem qui fuerit intra 27
portas tuas, non derelinques: quia non eſt ei portio ac poſſeſſio tecum. Poſt finem trium annorum profercs 28
omnes decimas proventûs tui in anno ipſo, & relinques intra portas tuas: Ut veniat Levita, (quia 29
non eſt ei portio ac poſſeſſio tecum,) & peregrinus, & pupillus, atque vidua, qui ſunt intra portas tuas, & comedant ac ſaturentur: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manûs tuæ quod feceris.

CAP. XV.

A *Fine ſeptem annorum facies* 1
remiſſionem. Hæc autem eſt ratio 2
remiſſionis, Ut remittat omnis dominus fœneratò dans, manum ſuam, in eo quod fœneratò dederit ſocio ſuo: non exiget à ſocio ſuo & fratre ſuo, quia proclamavit remiſſionem Domino. Ab alienigena exi- 3
ges: in eo autem quod fuerit tibi apud fratrem tuum, remittes manum tuam: Præſertim, ut non ſit in te 4
mendicus: nam benedicendo benedicet tibi Dominus in terra quam ipſe Dominus Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem, ad hæreditate accipiendum eam.

תרגום יונתן בן עזיאל ירושלמי

רק לחוד אין קבלא תקבלון למימרא דיי אלהכון למינטור ולמיעבר ית כל 5
תפקידתא הדא דאנא מפקיד לכון יומא דין: כי ארום יי אלהכון בירככון הי כמא 6
דמליל לכון ותמשכנון עממין סגיאין ואתון לא תתמשכנון ותשלטון בעממין
סגיאין ובכון לא ישלטון: כי יהיה ואין ליתיכון עסיקן במצוותא דאורייתא ויהוי 7
בכון מסכנא מחד אחך בחדא מן קרווך בארעך דיי אלהך יהיב לך לא תתקף
ית לבבך ולא תמנע ית אידך מאחוך מסכנא: כי פתוח אלא מפתח תפתח ית 8
אידך ליה ומוופא תוופיניה הי כמסת חוסרניה דייחסר ליה: השמר אסתמרו 9
לכון דלמא יהי פתגם עם לבכון דזדונותא למימר קריבת שתא שביעתא שתא
דשמיטתא ותבאש עינכון באחוכון מסכנא ולא תתנון ליה ויקבול עליכון קדם יי
ויהי בכון חובא: נתון מתן תתנון ליה ולא 10
יבאש לבכון במתנכון ליה ארום מטול
פתגמא הדין יברככון יי אלהכון בכל
עובדיכון ובכל אושטות ידיכון: כי ארום 11
מטול דלא נייחין בית ישראל במצוותא
דאורייתא לא פסקין מסכנין מגו ארעא
בגין כן אנא מפקידכון למימר מפתח
תפתחון ית ידיכון לקריביכון ולענייי
שיבבותכון ולמסכיני ארעכון: כי ימכר
ארום יזדבן לכון אחוכון בר ישראל 12
או בת ישראל ויפלחנכון שית שנין ובמעלי שביעתא תפטרוניה לבר חורין
מגביכון: וכי וארום אין תפטרוניה בר חורי מגביכון לא תפטרוניה ריקנא: 13
העניק מרחדא תרחדון ליה מן ענכון 14
מן אדריכון ומן מעצרתכון דבריכיכון
יי אלהכון תתנון ליה: וזכרת ותהוון דכירין ארום משעבדין הויתון בארעא 15
דמצרים ופרקכון יי אלהכון מטול כן אנא מפקדכון למעבד ית פתגמא
הדין יומא דין: והיה ויהי ארום יימר לך לא אפוק מן גבך ארום ריחמך 16
וית אינש ביתך ארום טב ליה דמתהני עמך: ולקחת ותסב ית מחטא ותנעוץ 17
באודניה ובתרע בית דינא ויהי לך עבד פלח עד יובלא ואוף לאמתך תכתוב גט
חירו ותתן לה:

ירושלמי 10 מתן תתנון ליה לא יבעש
באפיכון בזמן תתנון ליה:
11 אין נטרין הנון ישראל מצוותא
דאורייתא לא הוי בהון מסכנין ברם אין
שבקין הנון מצוותא דאורייתא ארום לא
פסקין מסכניא בגו ארעא בגין כן אנא
מפקד יתכון למימר מפתח תפתחון ית
ידיכון לאחיכון מסכיניא ולצריכיא דאית
בארעכון:

ירושלמי 14 מוורא תוורון ליה:

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

5 Imò ſi recipiendo receperitis ſermonem Domini Dei veſtri, ut cuſtodiatis & faciatis omnia mandata hæc, quæ ego mando vobis hodiè; 6 Utique Dñs Deus veſter benedicet vobis, ſicut loquutus eſt vobis: pignus capietis à populis multis, à vobis autem pignus non capietur; & dominium habebitis in populos multos, ſed in vos dominium non habebunt. 7 Quòd ſi non occupabimini in præceptis legis, tum erit inter vos pauper ex uno fratrum tuorum, in una ex tuis urbibus in terra tua quam Dñs Deus tuus dat tibi: non indurabis cor tuum, neque prohibebis manum tuam à fratre tuo paupere. 8 Sed aperiendo aperies manum tuam illi, & mutuando mutuabis illi, quod ſufficiat pro penuria ſua qua indigebit. 9 Cavete vobis ne ſit verbum cum corde tuo ſuperbiæ, dicendo; Prope eſt annus ſeptimus annus remiſſionis; & malus ſit oculus veſter in fratrem veſtrum pauperem, ut non detis illi: & clamet contra vos ad Dominum & ſit in vobis peccatum. 10 Dando dabitis illi, nec malum erit cor veſtrum cùm dederitis ipſi: nam propter rem iſtam benedicet vobis Dominus Deus veſter in omnibus operibus veſtris, & in omnibus ad quæ extenderitis manus veſtras. 11 Quoniam propterea quod non acquieſcunt domus Iſrael in præceptis legis, non ceſſant pauperes è medio terræ: propterea ego præcipio vobis, dicendo; Aperiendo aperietis manus veſtras erga propinquos veſtros, & erga pauperes vicinos veſtros, & erga pauperes terræ veſtræ. 12 Si venditus fuerit vobis frater veſter Iſraelita, aut Iſraelitis, tum ſerviet vobis ſex annis: & cùm advenerit ſeptimus, tum dimittetis ipſum liberum à vobis. 13 Quòd ſi dimiſeritis ipſum liberum à vobis, non dimittetis ipſum vacuum. 14 Onerando onerabitis illum, de grege veſtro, de areis veſtris, & de torculari veſtro: *de eo* quo benedixerit vobis Dominus Deus veſter dabitis illi. 15 Et eritis memores quòd ſervi fueritis in terra Ægypti, & redemerit vos Dominus Deus veſter: propterea ego præcipio vobis ut faciatis rem hanc hodié. 16 Et erit quando dixerit tibi; Non exibo à te, quoniam diligo te & homines domûs tuæ: eò quòd bonum fuerit ei quod perceperit tecum. 17 Tum accipies acum & perforabis aurem ejus, idque in porta curiæ, & erit tibi ſervus ſerviens uſque ad Jubilæum: & etiam ancillæ tuæ ſcribes libellum libertatis, & dabis illi.

Hieroſ. 10. *Dando dabitis illi, neque erit malum in facie veſtra quo tempore dabitis illi.* 11. *Si cuſtodiverint Iſraelitæ præcepta legis, non erunt inter eos pauperes; verùm ſi dereliquerint præcepta legis, certè non ceſſabunt pauperes in medio terræ: propterea ego præcipio vobis, dicendo; Aperiendo aperietis manus veſtras fratribus veſtris pauperibus & inopibus, qui futuri ſunt in terra veſtra.*

Hieroſ. 14. *Commeatus dando commeatus dabitis illi.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 *خاصّه اگر شنويدن بشنوي در قولي ‥ خداي تو بنگهداشتن بكردن مر همه آن فرمان آن
6 اين آنچه من فرمايا ترا اين روز* كه ‥ خداي تو آفرين كرد ترا چون آنچه سخن گفت بتو
و قرض دهي قومهاي بسياران و تو نه قرض ستاني و مسلّط شوي در قومهاي بسياران و در تو
7 نه مسلّط شوند *كه باشد در تو مسكين از يكّه برادراني تو در يكّه دروازهاي تو در زميني
تو آنچه ‥ خداي تو دها بتو نه قوي كني مر دلي تو و نه بندي مر دستي تو از برادري
8 تو آن مسكين * كه گشادن بگشايي مر دستي تو و قرض دادن قرض دهي اويرا قدري
9 نيازمندي او آنچه نيازمند باشد باو* هوشيار باش بتو تا نه باشد سخن اوازي دلي تو بي هنر
گفتن نزديك شد سالي آن هفت سالي آن شمطّه و بد آيد چشمي تو در برادري تو آن مسكين
10 و نه دهي باو و بخواند ابر تو ‥ و باشد در تو خطا * دادن بدهي باو و نه بد آيد دلي تو
در دادني تو باو كه در سببي آن سخني آن آن آفرين كند ترا ‥ خداي تو در همه عملي تو
11 و در همه رسش دستي تو* كه نه باز ايستد مسكين از مياني آن زمين ابر همچنين من فرمايا
ترا گفتن گشادن بگشايي مر دستي تو ببرادري تو بدرويشاني تو و بمسكيناني تو در ولايتي تو*
12 *كه فروخته شود بتو برادري تو آن عبري يا عبريّه و كار كرد ترا شش سالها و در سالي آن
13 هفتمي بفرستي اويرا آزاد از نزدي تو* و كه بفرستي اويرا آزاد از نزدي تو نه فرستي اويرا تهي*
14 *كرم كردن كرم كني باو از گوسفندي تو از خرمني تو و از چرخي تو آنچه آفرين كرد ترا ‥ خداي
15 تو بدهي باو* و ياد كني كه بنده بودي در زميني مصر خلاص [كرد] ترا ‥ خداي تو ابر
16 همچنين من فرمايا ترا مر آن سخن آن اين اين روز* و باشد كه گويد بتو نه بيرون آيم از
17 نزدي تو كه دوست داشت ترا و مر خانهي تو كه نيك باو اوازي تو* و بستاني مر آن درفش
و بدهي در گوشي او و در در و باشد بتو بندهي جاويد و نيز بپرستاري تو بكني همچنين*

5 *Tantùm ſi auſcultando auſcultaveris voci Domini Dei tui, obſervando facere omne præceptum iſtud quod ego præcipio tibi hodiè:* 6 *(Nam Dñs Deus tuus benedixit tibi, quemadmodum locutus eſt tibi:) tunc mutuò dabis gentibus multis, tu verò mutuò non accipies; & dominabere gentibus multis, at tibi non dominabuntur.* 7 *Quum fuerit apud te mendicus quiſpiam de fratribus tuis in una portarum tuarũ in terra tua quam Dominus Deus tuus dat tibi; non obſirmabis cor tuum, neque claudes manum tuam à fratre tuo mendico:* 8 *Sed aperiendo aperies manum tuam, & mutuò dando mutuò dabis ei, pro ratione indigentiæ ſuæ, id quo indiguerit.* 9 *Cautus ſis tibi ne ſit verbum penes cor tuum, improbum, dicendo; Appropinquat annus ſeptimus, annus remiſſionis: & malignus ſit oculus tuus in fratrem tuum mendicum, ita ut non des ei: invocétque contra te Dominum, & ſit in te peccatum.* 10 *Sed dando dabis ei, neque malignum erit cor tuum quum dederis ei: nam cauſâ hujus rei benedicet tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo, & in omni quod attigerit manus tua.* 11 *Non enim deſiſtet mendicus de medio terræ: idcircò præcipio tibi, dicendo; Aperiendo aperies manum tuam fratri tuo, & pauperibus tuis, & mendicis tuis in regione tua.* 12 *Quum venditus fuerit tibi frater tuus Hebræus, vel Hebræa, & opus fecerit tibi ſex annis, tum anno ſeptimo dimittes eum liberum à te.* 13 *Et quum dimittes eum liberum à te, non dimittes eum vacuum:* 14 *Munificè faciendo munificè facies ei, de ovibus tuis, & de area tua, & de torculari tuo: ex eo quo benedixerit tibi Dominus Deus tuus, dabis ei.* 15 *Et recordabere quòd ſervus fueris in terra Ægypti, & liberârit te Dominus Deus tuus: idcircò ego præcipio tibi verbũ hoc hodié.* 16 *Erit autē cùm dixerit tibi, Non egrediar à te: quòd diligat te ac domum tuam, & quòd benè ſit ei tecum:* 17 *Tum capies ſubulam, & adiges per aurem ejus & in oſtium: eritque tibi ſervus æternùm. Et etiam ancillæ tuæ facies ſic.*

תרגום יונתן בן עזיאל

לא לא יקשי בעינך במפטרך יתיה לבר חורין מן גבך ארום בכופלא על אגר 18
אגירא פלחך שית שנין ובריכך מטוליה יי אלהך בכל מה דתעבד: כל בכר 19
בוכרא דאתיליד בתורך ובענך דוכריא תקדש קדם יי אלהך לא תפלוח בבכורי
תוריכון ולא תיגוז בכורי עניכון: לפני קדם יי אלהכון תיכליניה שנא בשנא 20
באתרא דיתרעי יי אתון ואינש בתיכון: וכי וארום יהי בידיה מומא חגיר או 21
סמי כל מדעם ביש לא תכסוניה קדם יי אלהכון: בשעריך בקירויכון תיכלוניה 22
דמסאב מן למקרב לקודשיא ודדכי למקרב לקודשיא כחדא הי כבשר טביא
ואילא: רק לחוד אדמיה לא תיכלון על ארעא תישדוניה היך כמיא: 23

יו

שמור הוון זהירין למנטור זמני מועדיא לעבורי שתא ולמנטר תקופתא בירחא 1
דאביבא למעבד ביה פסחא קדם יי אלהכון ארום בירחא דאביבא אפיק יתכון
יי אלהכון ממצרים ותיכלון יתיה בליליא: וזבחת פסח ותיכסון פסחא קדם יי 2
אלהכון ביני שימשתא ועאן ותורי למחר בכרן יומא לחדות חגא באתרא דיתרעי
יי לאשראה שכינתיה תמן: לא לא תיכלון על פסחא חמיע שובעא יומין 3
תיכלון לשמיה פטיר לחמא ענייא ארום בבהילו נפקתון מארעא דמצרים מן בגלל
דתידכרון ית יום מפקכון מארעא דמצרים כל יומי חייכון: ולא ותודהרון מקמי 4
פסחא דלא יתחמי לכון חמיר בכל תחומכון שובעא יומין ולא יבית בר מן
בישרא דתכסון ברמשא ביומא קמאה לצפרא: לא תוכל לית לכון רשו למכוס 5
ית פסחא בחדא מן קירויכון דיי אלהכון יהיב לכון: כי אם אלהן באתרא 6
דיתרעי יי אלהכון לאשראה שכינתיה תמן תיכסון ית פסחא וברמשא במיעלית
שמשא תיכלוניה עד פלגות ליליא זמן שריות פורקנכון ממצרים: ובשלת ותטוון 7
ותיכלון באתרא דיתרעי יי אלהכון ביה ותתפני בצפרא מיפק חגא ותהך לקרווך:
ששת ביומא קמא תקרבון ית עומרא ותיכלון פטירי מעללתא עתיקתא ושיתא 8
יומין דאשתיירו תהון מרשן למיכול פטירי מעללתא חדתא וביומא שביעאה
ההוא תהון כנישין בתושבחא קדם יי אלהכון לא תעבדון עיבידתא: שבעה
שובעא שבועין תימנון לכון מזמן דתשרון למשלח מגלא למחצור בחקלא בתר 9
חצד עומרא תישרון למימני שובעא שבועין:

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

18 Non grave videbitur in oculis tuis cùm dimiſeris eum liberum à te, quoniam duplo pro mercede mercenarii ſervuit tibi ſex annis: & benedixit tibi propter ipſum Dominus Deus tuus in omni eo quod feceris. 19 Omne primogenitum quod natum fuerit in bobus tuis & ovibus tuis, mares ſanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis cum primogenitis boum veſtrorum, neque tondeas primogenitum ovium veſtrarum. 20 Coram Domino Deo veſtro comedetis ipſum ſingulis annis, in loco quem elegerit Dñs, vos, & homines domorum veſtrarum. 21 Et quando erit in ipſo macula, *ſi fuerit* claudum, aut cæcum, aut quodcunque aliud vitium, non immolabis ipſum coram Domino Deo veſtro. 22 In urbibus veſtris comedetis ipſum, qui immundus eſt quominùs poſſit accedere ad ſanctificata, & qui mundus eſt ut accedat ad ſanctificata pariter, ſicut carnem capreæ & cervi. 23 Tantùm ſanguinem ejus non comedetis, in terra ſpargetis ipſum inſtar aquarum.

CAP. XVI.

1 ADmoniti eſtote ſervare tempora feſtorum cum intercalationibus anni, & ſervare revolutionem in menſe novarum frugum, ut celebres in eo Paſcha coram Domino Deo veſtro: quoniam in menſe novarum frugũ eduxit vos Dñs Deus veſter ex Ægypto, comedetis itaque ipſum eâ nocte. 2 Et mactabitis Paſcha coram Domino Deo veſtro inter veſperas, & oves & boves craſtino die, in articulo diei illius in gaudium feſti, in loco quem elegerit Dñs ut ibi habitare faciat divinam ſuam præſentiam. 3 Non comedetis cum Paſchate fermentatũ, ſeptem diebus comedetis nomini ejus azymum panem afflictionis: quoniam feſtinanter exiviſtis è terra Ægypti, ut recordemini diei exitûs veſtri è terra Ægypti omnibus diebus vitæ veſtræ. 4 Cavebitis propter Paſcha ut non videatur vobis fermentatum in omni limite veſtro ſeptem diebus: neq; pernoctabit foris de carne, quam mactabitis in veſpera in die primo, uſque mane. 5 Non eſt vobis poteſtas mactandi Paſcha in una urbium veſtrarum, quam Dominus Deus veſter dat vobis. 6 Sed in loco quem elegerit Dominus Deus veſter, ut habitare faciat ibi divinam ſuam præſentiam, mactabitis Paſcha: & veſperi in Occaſu ſolis comedetis ipſum uſque ad medium noctis, *juxta* tempus initii redemptionis veſtræ ex Ægypto. 7 Et aſſabitis & comedetis, in loco quem elegerit Dominus Deus veſter: & convertes te in aurora exitûs feſti, & ibis in urbes tuas. 8 Die primo offeretis manipulum & comedetis azyma frugum veterum, ſex autem diebus qui ſuperſunt incipient edere azyma novarum frugum: die autem ſeptimo illo congregabimini in laude coram Domino Deo veſtro, non facietis opus. 9 Septem hebdomadas numerabitis vobis, à tempore quo incipietis mittere falcem in meſſem in agro, poſt meſſem manipuli incipietis numerare ſeptem hebdomadas.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 *نه سخت آيد در چشماني تو در فرستادني تو اويرا آزاد از نزدي تو كه دو مزدي مزدور
19 كار كرد ترا شش سالها و آفرين كند ترا ‥ خداي تو در همه آنچه بكني * همه آن نخست زاد
آنچه زاييده شود در گاوي تو و در گوسپندي تو آن نر خاص كني د‥ خداي تو نه كار
20 كني در نخست زادي گاوي تو و نه پشم بري نخست زادي گوسپندي تو* بپيشي ‥ خداي
21 تو بخوري اويرا سال در سال در مقامي آنچه اختيار كند ‥ تو و خانوادهي تو* و كه باشد
22 درو عيب لنگ يا كور همه عيبي بد نه ذبح كني اويرا د‥ خداي تو* در دروازهاي تو
23 بخوري اويرا آن پليد و آن پاك يك جا چون آهو و چون گوزن *خاصّه مر خون آن نه خوري ابر
1 آن زمين بريزي اويرا چون آب * * فصل شانزدهم * *نگاه دار مر ماهي آن
نر خوشه و بكني فسح د‥ خداي تو كه در ماهي آن نر خوشه بيرون آورد ترا ‥ از مصر شب*
2 * و ذبح كني فسح د‥ خداي تو گوسپند و گاو در جايي آنچه اختيار كند ‥ بمسكن
3 گيراندن نامي او آنجا * نه خوري ابر او خمير هفت روزها بخوري ابر او فطير ناني درويش
كه در نهيب زدگي بيرون آمدي از زميني مصر بسبب ياد كني روزي بيرون آمدني تو
4 از زميني مصر همه روزگاراني زندگي تو * و نه ديدار آيد بتو خميرمايه در همه
حدّي تو هفت روزها و نه منزل كند از آن گوشت آنچه ذبح كني در ايوار در
5 روزي آن اوّل ببامداد * نه تواني بذبح كردن مر آن فسح در يكّه دروازهاي تو آنچه ‥
6 خداي تو دها بتو* كه الّا بآن جا آنچه اختيار كند ‥ خداي تو بمسكن گيراندن
نامي او آنجا ذبح كني مر آن فسح در ايوار چون آمدن آن خورشيد وعدهي بيرون
7 آمدني تو از مصر * و بجوشاني و بخوري در جاي آنچه اختيار كند ‥ خداي تو درو
8 و روي كني در بامداد و بروي بخيمهاي تو* شش روزها بخوري فطير و در روزي آن هفتمي
9 عصرت د‥ خداي تو نه كني كار * هفت هفتها بشماري بتو از در استيدني منجل در درو
در استي بشمردن هفت هفتها *

18 *Ne dureſcat in oculis tuis, quum dimittes eum liberum à te: quia duplicis mercedis mercenarii op. fecit tibi ſex annis: & benedicet tibi Dominus Deus tuus in omni quod facies.* 19 *Omne primogenitum quod naſcetur in bobus tuis, & in ovibus tuis, maſculum ſanctificabis Domino Deo tuo: opus non facies cum primogenito bovis tui, neque lanam tondebis primogeniti ovis tuæ.* 20 *Coram Domino Deo tuo comedes illud quotannis, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu, & familia tua.* 21 *At quum fuerit in eo vitium, nempe claudum fuerit vel cæcum, ullum vitium malum, non immolabis illud Domino Deo tuo.* 22 *Intra portas tuas comedes illud, immundus ac mundus pariter, ſicut capream & ſicut cervum.* 23 *Tantùm ſanguinem ejus non comedes, ſed ſuper terram effundes illum tanquam aquam.*

CAP. XVI.

1 *OBſerva menſem humidarum ſpicarum, & facito Paſcha Domino Deo tuo: quia in menſe humidarum ſpicarum eduxit te Dominus ex Ægypto nocte.* 2 *Et immolabis Paſcha Domino Deo tuo ex ovibus & bobus, in loco quem elegerit Dominus ad habitationem capere faciendum nomen ſuum ibi.* 3 *Non comedes cum illo fermentatum: ſeptem diebus comedes cum eo infermentatū, panem quaſi pauperis: quia in timoris percuſſione egreſſus es è terra Ægypti: ut recordêris diei egreſſûs tui è terra Ægypti, omnibus diebus vitæ tuæ.* 4 *Neque conſpicietur tibi fermentum in omni termino tuo ſeptem diebus, nec manſionem faciet tecum quicquam de carne quam immolaveris veſperâ diei primi, uſque mané.* 5 *Non poteris immolare Paſcha in qualibet portarum tuarum, quam Dominus Deus tuus dat tibi:* 6 *Sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ad habitationem capere faciendum nomen ſuum ibi, immolabis Paſcha veſperè circa Occaſum ſolis, juxta ſtatũ tempus egreſſûs tui ex Ægypto.* 7 *Coques autem, & comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus: poſteà facie converſâ manè ibis ad tentoria tua.* 8 *Sex diebus comedes infermentata: die verò ſeptimo erit feriatio Domino Deo tuo, non facies ullum opus.* 9 *Septem deinde hebdomadas numerabis tibi: ab inceptione falcis in meſſe, incipies numerare ſeptem hebdomadas.*

ועשית ותעבדון חדוות חגא דשבועיא קדם יי אלהכון הי כמסת נדבת ידיכון 10
היכמא דברכינכון יי אלהכון: ושמחת ותיחדון בחדוות חגא קדם יי אלהכון אתון 11
ובניכון ובנתיכון ועבדיכון ואמהתיכון וליואי די בקרויכון וגיורא ויתמא וארמלתא
די ביניכון באתרא דיתרעי יי אלהכון לאשראה שכינתיה תמן: וזכרת ותהוון 12
דכירין ארום משעבדין הויתון במצרים ותיטרון ותעבדון ית קימיא האלין:
חג הסכות חגא דמטליא תעבדון לכון שובעא יומין במשלמכון למכנוש עללתא 13
מאידריכון וחמרא מן מעצרתיכון: ושמחת ותיחדון בחדוות חגיכון בשאובתא 14
וחלילא אתון ובניכון ובנתיכון ואמהתיכון וליואה וגיורא ויתמא וארמלתא די
בקירויכון: שבעת שובעא יומין תחגון קדם יי אלהכון באתרא דיתרעי יי ארום 15
יבריכנכון יי אלהכון בכל עללתכון ובכל עובדי אידיכון ותהוון ברם חדיין באצלחותא:
שלש תלת זמנין בשתא יתחמון כל דכוריכון קדם יי אלהכון באתרא דיתרעי 16
בחגא דפטיריא ובחגא דשבועיא ובחגא דמטליא וליתיכון רשאין למתחמיא
קדם יי אלהכון ריקנין מכל מצוותא: איש גבר הי כמסת מוהבות ידיה הי 17
כברכתא דיי אלהכון דיהב לכון:

פ פ פ

שופטים דיינין קשיטין וסרכין אלימין תמנון לכון בכל קירויכון דיי אלהכון 18
יהיב לכון לשבטיכון וידונון ית עמא דין קשוט: לא לא תצלון 19
דינא ולא תסבון אפין ולא תקבלון שוחדא
ארום שוחדא מסמי עיני חכימיא דנסבין
ליה דגרים להון טפשותא ומערבב
מילין זכאין בפום דיינא בשעת דיניהון:
צדק דין קשוט ודין שלם בקשוט 20
תהי רדיף מן בגלל דתיחון ותירתון

ירושלמי 18 דיינין וסרכין:
19 לא תסטון דינא ולא תסבון אפין
ולא תסבון שוחד דממון ארום שוחדא
מסמי עינוי דחכימיא ומקלקל מיליהון
דזכאין בשעת דיניהון:

ית ארעא דיי אלהכון יהיב לכון: לא תטע היכמא דליתיכון רשאין 21
למנצוב אשירתא לסטר מדבחא דיי היכדין ליתיכון רשאין למזווגא בדינא
גברא טפשא עם דיינא חכימא למלפא לכון ית דתעבדון לכון: ולא
והיכמא דליתיכון רשאין למקמא קמא היכדין ליתיכון רשאין למנאה 22
לפרנסא גברא זידנא דרחקיה יי אלהכון:

Et celebrabitis lætitiam feſti hebdomadarum coram Domino Deo veſtro, 10 juxta exigentiam ſpontaneæ oblationis manuum veſtrarum, ſecundùm quod benedixerit vobis Dominus Deus veſter. Et lætabimini in lætitia 11 feſti coram Domino Deo veſtro, vos, filii veſtri, filiæ veſtræ, ſervi veſtri, & ancillæ veſtræ, & Levitæ qui in urbibus veſtris *ſunt*, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui *ſunt* inter vos: in loco quem elegerit Dominus Deus veſter, ut ibi habitare faciat divinam ſuam præſentiam. Et memores eritis vos ſervire coactos fuiſſe in Ægypto: itaque ſervabitis 12 & facietis ſtatuta iſta. Feſtum *quoque* tabernaculorum celebrabitis vobis 13 ſeptem diebus: cùm finem feceritis colligendi fruges ex areis veſtris, & vinum ex torcularibus veſtris. Et lætabimini in lætitia feſtorum veſtro- 14 rum cum fiſtula & tibiis, vos, & filii veſtri, filiæ veſtræ, & ancillæ veſtræ & Levitæ, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui *ſunt* in urbibus veſtris. Septem diebus celebrabitis feſtum coram Domino Deo veſtro, 15 in loco quem elegerit Dominus: quoniam benedixit vobis Dominus Deus veſter in omni proventu veſtro, & in omnibus operibus manuum veſtrarum; itaque eritis læto animo propter proſperitatem. Tribus vi- 16 cibus in anno videbuntur omnes mares veſtri coram Domino Deo veſtro, in loco quem elegerit; nempe in feſto azymorum, in feſto hebdomadarum, & in feſto tabernaculorum: neq; licebit vobis comparere coram Domino Deo veſtro vacui omnibus præceptis. Unuſquiſque 17 juxta ſufficientiam donorum manûs ſuæ, juxta benedictionem Domini Dei veſtri quam largitus fuerit vobis.

SECT. XLVIII.

Judices veraces & exactores potentes præficietis vobis in omnibus ur- 18 bibus veſtris, quas Dominus Deus veſter dat vobis pro tribubus veſtris, & judicabunt populum judicio integro. Non declinare faci- 19 etis judicium, neque accipietis facies: neque recipietis munus, quoniam munus excæcat oculos ſapientum qui accipiunt ipſum, quia occaſionem præbet illis ſtultitiæ, & confundit ſermones innocentes in ore judicum in hora judicii ipſorum.

Hieroſ. 18. *Judices & præfectos.* 19. *Non declinabitis in judicio, neque accipietis facies; neque accipietis munus opum, quoniam munus excæcat oculos ſapientum, & pervertit ſermones ipſorum juſtorum in hora judicii ipſorum.*

Judicium veritatis & judicium per- 20 fectum in veritate perſequêris: ut veniatis & poſſideatis terram, quam Dominus Deus veſter dat vobis. Sicut vobis non licet plantare lu- 21 cum ad latus altaris Domini, ſic vobis non licet miſcere in judicio virum ſtultum cum judice ſapiente, ut doceat vos id quod vobis faciatis. Et ſicut non licet vobis erigere ſtatuam, ſic non licet vobis 22 præficere ad gubernandum virum ſuperbum, quem abominatur Dominus Deus veſter.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وبكني حج هفتها ,, خداي تو از رسمي سخاوتي دستي تو آنچه بدهي چون آنچه آفرين كند
11 ترا ,, خداي تو * وشادي كني بپيشي ,, خداي تو تو وپسري تو ودختري تو وبندهي
تو وپرستاري تو وآن لوي آنچه در دروازهاي تو وآن غريب وآن يتيم وآن بيوه آنچه در
12 مياني تو درجايي آنچه اختيار كند ,, [خداي تو] بمسكن كيرانيدن نامي [او] آنجا * وياد
13 كني كه بنده بودي در مصر ونكاه داري وبكني مر آن رسمهاي آن ايشان * حجّي آن
14 سكّت بكني بتو هفت روزها در جمع كردني تو از خرمني تو واز چرخ تو * وشادي كني در
حجّي تو تو وپسري تو ودختري تو وبندهي تو وپرستاري تو وآن لوي وآن غريب
15 وآن يتيم وآن بيوه آنچه در دروازهاي تو * هفت روزها حج كذاري ,, خداي تو در
جاي آنچه اختيار كند ,, كه آفرين كند ترا ,, خداي تو در همه دخلي تو ودر
16 همه عملي دستي تو وباشي خاصّه شادمان * سه بارها در سال ديدار آيد همه نرينهي تو
مر پيشي ,, خداي تو درجايي آنچه اختيار كند در حجّي آن فطير ودر حجّي آن هفتها
17 ودر حجّي آن سكّوت ونه ديدار آيد مر پيشي ,, تهي * مردي چون هديهي دستي او چون
18 آفرين ,, خداي تو آنچه بداد بتو * حاكمان ومهتران بدهي بتو در همه دروازهاي تو
19 آنچه ,, خداي تو دها بتو بقبيلهاي تو وحكم كنند مر آن قوم حكم راست * نه
ميل دهي حكم نه آزرم داري رويها ونه ستاني رشوت كه آن رشوت كور كند
20 خردمندان وخليف كند سخناني راستان * راست راست بتازي بسبب بزيي وميراث
21 كيري مر آن زمين آنچه ,, خداي تو دها بتو * نه نشاني بتو اشره همه درختا
22 بپهلوي مذبحي ,, خداي تو آنچه بكني بتو * ونه بر انكيزاني بتو انكيختة آنچه
دشمن داشت ,, خداي تو *

Poſteà ages feſtum hebdomadum 10 *Domino Deo tuo ex acceſſione liberalitatis manûs tuæ, quam dabis prout benedixerit tibi Dominus Deus tuus. Et lætitiam ages* 11 *coram Domino Deo tuo, tu & filius tuus & filia tua, & ſervus tuus & ancilla tua, & Levita qui intra portas tuas, & peregrinus, & pupillus, ac vidua, qui fuerint in medio tui, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ad habitationem capere faciendum nomen ſuum ibi. Et recordaberis quòd ſervus fueris* 12 *in Ægypto: propterea obſervabis ac facies ſtatuta hæc. Solenni-* 13 *tatem tabernaculorum facies tibi ſeptem diebus, quum collegeris de area tua & de torculari tuo. Et* 14 *lætitiam ages in ſolennitate tua, tu & filius tuus & filia tua, & ſervus tuus & ancilla tua, & Levita, & peregrinus, & pupillus, ac vidua, qui habitaverint intra portas tuas. Septem diebus fe-* 15 *ſtum celebrabis Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus: quoniam benedicet tibi Dominus Deus tuus in omni proventu tuo, & in omni opere manûs tuæ, & eris utique lætus. Tribus vicibus in an-* 16 *no apparebit omnis maſculus tuus coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit, in ſolennitate infermentatorum, & in ſolennitate hebdomadũ, & in ſolennitate tabernaculorum: neque apparebit quiſquam corã Domino vacuus. Quiſque juxta mu-* 17 *nus manûs ſuæ, juxta benedictionem Domini Dei tui quam dederit tibi. Judices ac principes dabis* 18 *tibi intra omnes portas tuas quas Dominus Deus tuus dat ibi per tribus tuas, & judicabunt populum judicio recto. Non inclinabis ju-* 19 *dicium, nec honorabis facies, neq; accipies munus: quia munus cæcos reddit oculos prudentum, & pervertit verba rectorum. Rectum,* 20 *rectum perſequêris, ut vivas, & hæreditate accipias terram quam Dominus Deus tuus dat tibi. Non* 21 *plantabis tibi lucum quarumcunque arborum ſecus altare Domini Dei tui quod facies tibi. Neque* 22 *eriges tibi ſtatuam, quam odit Dominus Deus tuus.*

יז

לא תזבח לא תכסון קדם יי אלהכון תור ואימר דיהי ביה מומא או כל מדעם 1
ביש דגזיל ואנים ארום מרחק קדם יי אלהכון הוא: כי ימצא ארום ישתכח 2
ביניכון בחדא מן קורייכון דיי אלהכון יהיב לכון גבר או איתא דיעבד דביש קדם
יי אלהכון למעיבר על קיימיה: וילך ואזל בתר יצרא בישא ופלח לטעוות 3
עממיא וסגיד להון ולשמשא או לסיהרא או לכל חילי שמיא דלא פקידית:
והגד ואתחוא לכון ותשמעון ותיתבעון ית סהדיא טבאות והא קושטא כיון 4
פתגמא אתעבידת תועבתא הדא ביניכון: והוצאת ותפקון ית גברא ההוא או 5
ית אנתתא ההיא דעבדו ית פתגמא בישא הדין לתרע בית דיניכון ית גברא
או ית אנתתא ותאטלונון באבניא וימותון: על פי על מימר תרין סהדין או 6
תלתא סהדין יתקטיל דמתחייב קטול לא יתקטיל על מימר סהיד חד: יד ידא 7
דסהדיא תהי ביה בשירויא למקטליה וידא דכל עמא בבתריתא ותפלון עביד
דביש מביניכון: כי יפלא ארום 8
ויתפרש מנכון פתגמא לדינא ביני
אדם סאוב לאדם דכי וביני דיני
נפשתא לדיני ממונא ביני מוכתש
צורעא למכתש נתקא מלי פלוגתא
בבית דינכון ותקומון ותיסקון לאתרא
דיתרעי יי אלהכון ביה: ובאת ותיתון 9

ירושלמי 8 ארום יתכסי מנכון פתגם
לסדר דין בין דם דקטולין בין דם
דבתולין בין מכתש צרעתא בין מכתש
נתקא מלין דמצו לקרייכון ותקומון
ותסקון לאתרא די יתרעי יי אלהכון
ביה:

לות כהניא דמשיבט לוי ולות דיינא די יהי ביומיא האנון ותתבעון מנהון ויחוון
לכון ית הלכת דינא: ועשית ותעבדון על מימר הלכת אוריתא דיחוון לכון 10
מן אתרא ההוא דיתרעי יי ותטרון למעבד ככל דילפונכון: על פי על מימר 11
אוריתא דילפונכון ועל הלכת דינא דיימרון לכון תעבדון לא תסטון מן
פתגמא דיחוון לכון ימינא ושמאלא: והאיש וגברא דיעבד בזדנותא בדיל 12
דלא למיצת מן כהנא דקאים לשמשא תמן קדם יי אלהכון או מן דיינא ויתקטל
גברא ההוא ותפלון עביד דביש מישראל: וכל העם וכל עמא ישמעון וידחלון 13
ולא ירשעון תוב:

CAP. XVII.

Non mactabitis coram Domino Deo veſtro bovem aut agnum, in 1 quo erit macula aut quicquam mali, quod raptum aut vi ablatum ſit, quoniam abominabile coram Domino Deo veſtro eſt. Quando inve- 2 nietur inter vos, in una urbium veſtrarum quam Dominus Deus veſter dat vobis, vir aut mulier qui fecerit quod malum eſt coram Domino Deo veſtro, tranſgrediendo pactum ejus. Et abierit poſt con- 3 cupiſcentiam malam, & coluerit idola populorum & adoraverit ea, ſive ſolem, ſive lunam, ſive omnem exercitum cœlorum, de quibus nihil præcepi. Et indicatum fuerit vobis, & audiveritis, & quæſive- 4 ritis teſtes probè, & ecce ſi verum & certum eſt hoc verbum, & facta eſt hæc abominatio inter vos. Tum educetis virum illum aut 5 mulierem illam, qui fecerunt malum hoc, ad portam domus judicii veſtri, virum aut mulierem: & lapidibus obruetis eos, & morientur. Juxta ſermonem duorum teſtium, aut trium teſtium, occidetur qui 6 reus eſt occiſionis: non interficietur juxta ſermonem teſtis unius. Ma- 7 nus teſtium erit in eum initio, ut interficiant ipſum, dein manus totius populi poſtremò: & ita extirpabitis facientem id quod malum eſt è medio veſtri. Quando abſ- 8 truſum erit à vobis verbum in judicio, inter ſanguinem pollutum & ſanguinem innocentem, inter judicia animarum & judicia pecuniarum, inter plagam lepræ & plagam ſcabiei, verba litis in domo judicii veſtri: tum ſurgetis & aſcendetis in locum quem elegerit Dominus Deus veſter. Et 9 venietis ad ſacerdotes qui ſunt ex tribu Levi, & ad judicem qui erit in diebus illis: & quæretis ab illis, & indicabunt vobis ritum judicii.

Hieroſ. 8 *Quando tectum erit à vobis verbum, ad exponendum judicium inter ſanguinem homicidarum & ſanguinem virginitatum inter plagam lepræ & plagam ſcabiei, verba contentionum in urbibus veſtris, tum ſurgetis & aſcendetis ad locum quem elegerit Dominus Deus veſter.*

Tum facietis juxta verbum ritus legis, quam indicaverint vobis ex 10 loco illo quem elegerit Dominus, & ſervabitis ut faciatis quæcunque docuerint vos. Juxta ſermonem legis quam docuerint vos, & juxta 11 ritum judicii quod dixerint vobis, facietis: non declinabitis à verbo quod indicaverint vobis ad dextram aut ſiniſtram. Vir autem qui fe- 12 cerit per ſuperbiam, ut non obediat ſacerdoti qui ſtabit ad miniſtrandum ibi coram Domino Deo veſtro, aut judici: tum interficiatur vir ille, & exterminabitis facientem id quod malum eſt ex Iſrael. Et 13 omnis populus audient & timebunt, & non impiè agent rurſus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* فصل هفدهم *

1 * نه ذبحت كني ,, خداي تو كاو وبرّه آنچه باشد درو عيب همه چيزي بد كه مكروهي
2 ,, خداي تو است او * كه يافته شود در مياني تو در يكّه دروازهاي تو آنچه ,, خداي تو دها بتو
3 مرد يا زن آنچه بكند مر آن بد درنظرهاي ,, خداي تو بكذشتني شرطي او * برفت وپرستش
كرد بتاني ديكران وسجود كرد بايشان وبخورشيد يا بماه يا بهمه سپاهي آن آسمان آنچه نه
4 فرمودم * وآكاه شود بتو وبشنوي وطلب كني نيكو واينك راست وآراسته آن سخن كرده
5 آمد آن مكروهي آن اين دريسرال * وبيرون آوري مر آن مردي آن او يا آن زني آن آن آنچه بكردند
مر آن سخن آن بدي آن اين بدروازهاي تو مر آن مرد يا مر آن زن وسنكسار كني ايشانرا
6 وبميرند * ابر قولي دو كواهان يا سه كواهان كشته شود آن كشتني نه كشته شود ابر قولي
7 كواهي يكّه * دستي آن كواهان باشد درو در اوّل بكشتني او ودستي همه آن قوم در آخر وكم
8 كني آن بد از مياني تو * كه پوشيده شود از تو سخن بحكم مياني خون بخون مياني حكم
بحكم ومياني زخم بزخم سخنهاي خصومتها در دروازهاي تو برخيزي وبر آيي بآن جا آنچه
9 اختيار كند ,, خداي تو درو * وبيايي بآن كهنان آن لويان بآن حاكم آنچه باشد در روزكاران و
10 ايشان وطلب كني وآكاه كنند بتو مر سخن آن حكم * وبكني ابر قولي آن سخن آنچه آكاه
كنند بتو از آن جاي آن او آنچه اختيار كند ,, ونكاه داري بكردن چون همه آنچه بياموزند ترا *
11 ابر قولي آن توره آنچه بياموزند ترا وابر آن حكم آنچه كويند بتو بكني نه كردي از آن سخن
آنچه آكاه كنند بتو راست وچپ * وآن مرد آنچه بكند درشوخي بي شنيدن بآن كهن آن
12 ايستيده بخدمت كردن آنجا مر ,, خداي تو يا بآن حاكم كشته آيد آن مردي آن او وكم
13 كني آن بد از يسرال * وهمه آن قوم بشنوند وبترسند ونه شوخي كنند نيز *

CAP. XVII.

Non immolabis Domino Deo tuo 1 *bovem, aut agnum, in quo fuerit vitium, quæpiam res mala: nam abominatio Domino Deo tuo eſt illud. Quum inventus fuerit in medio* 2 *tui, in una portarum tuarum quas Dominus Deus tuus dat tibi, vir aut mulier qui fecerit malum in conſpectibus Domini Dei tui, tranſgrediendo pactum ejus: Et perre-* 3 *xerit, colueritque idola aliena, atque adoraverit illa, & ſolem, aut lunam, aut totum exercitum cœli, quod non præcepi: Et nuntiatum* 4 *fuerit tibi, & audieris, tunc inquires benè: et ecce verum eſt et conſtat verbum, facta eſt abominatio iſta in Iſrael: Educes quidem virum* 5 *illum, aut mulierem illam, qui fecerint malum hoc, ad portas tuas, virum aut mulierem, & lapidabis eos lapidibus, & morientur. Ad di-* 6 *ctum duorum teſtium vel trium teſtium interficietur interficiendus: non interficietur ad dictum teſtis unius. Manus teſtium erit in* 7 *illum primùm, ad interficiendum illum, & manus univerſi populi poſtremò: & deficere facies malum de medio tui. Cùm objectum fuerit à te* 8 *aliquid in judicio, inter ſanguinem ac ſanguinem, inter cauſam ac cauſam, & inter plagam ac plagam, in verbis litium intra portas tuas, ſurges & aſcendes ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus: Et* 9 *venies ad ſacerdotes Levitas, & ad Judicem qui fuerit in diebus illis, & inquires, & notum facient tibi verbum judicii: Et facies juxta* 10 *ſententiam verbi quod notum fecerint tibi è loco illo quem elegerit Dominus, obſervabiſque facere ſecundùm omne quod docuerint te. Juxta ſententiam legis quam docue-* 11 *rint te, & juxta judicium quod dixerint tibi, facies: non divertes à verbo quod notum fecerint tibi, ad dextram aut ſiniſtram. Vir autem* 12 *qui fecerit per impudentiam, non auſcultando ſacerdoti ſtanti ad miniſtrandum ibi Domino Deo tuo, aut Judici; interficietur vir ille, & deficere facies malum ex Iſraele. Et* 13 *univerſus populus audient ac timebunt, & non impudenter agent ampliùs.*

תרגום יונתן בן עוזיאל

כי תבא אֲרוּם תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן יָהֵיב לְכוֹן וְתֵירְתוּן יָתַהּ וְתֵיתְבוּן 14
בַּהּ וְתֵימְרוּן נְמַנֵי עֲלָן מַלְכָּא כְּכָל עַמְמַיָא דִבְחֲזוֹרְנוּתִי : שום תִּתְבְּעוּן אוּלְפַן מִן 15
קֳדָם יְיָ וּמִבָּתַר כְּדֵין תְּמַנוּן עֲלֵיכוֹן מַלְכָּא לֵית לְכוֹן רְשׁוּ לְמַנָאָה עֲלֵיכוֹן גְבַר
חִלוֹנֵי דְלָא מִן אֲחוּכוֹן הוּא : רק לְחוֹד לָא יַסְגוּן לֵיהּ עַל תְּרֵין סוּסְוָון דִלְמָא 16
יִרְכְּבוּן רַבְרְבָנוֹי עֲלֵיהוֹן וְיִתְגָאוּן וְיִתְבַּטְלוּן מִפִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא וְיִחוֹבוּן חוֹבַת גָלוּתָא
לְמִצְרַיִם וַיְיָ אֲמַר לְכוֹן לָא תוֹסְפוּן לְמִתוּב בְּאָרְחָא הָדֵין תּוּב : ולא וְלָא יַסְגֵין 17
לֵיהּ נְשִׁין עַל תַּמְנֵסְרֵי דְלָא יַטְעְיָן לִבֵּיהּ וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא לָא יַסְגֵי לֵיהּ דִלְמָא
יִתְרוֹמַם לִבֵּיהּ לַחֲדָא וְיִמְרוֹד בֶּאֱלָהּ שְׁמַיָא : והיה וִיהֵי אִין נַיִיח הוּא בְּמִצְוָותָא 18
דְאוֹרַיְיתָא יָתִיב לְרוֹחְצָן עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ וְיִכְתְּבוּן לֵיהּ סָבַיָא יַת פַּרְשָׁגֶן
אוֹרַיְיתָא הָדָא עַל סִפְרָא מִן קֳדָם כַּהֲנַיָא דְמִן שֵׁיבַט לֵוִי : והיתה וּתְהֵי גַבֵּיהּ 19
וִיהֵי קָרֵי בֵּיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹי מִן בִּגְלַל דְיֵילִיף לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ לְמִנְטַר
יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא הָדָא וְיַת כָּל קְיָמַיָא הָאִלֵין לְמֶעְבַּדְהוֹן : לבלתי מְטוּל 20
דְלָא יָנִים לִבֵּיהּ יַתִּיר מִן אֲחוּי וּמְטוּל דְלָא יִסְטֵי מִן תַּפְקֵדְתָּא לְיַמִינָא וְלִשְׂמָאלָא
מִן בִּגְלַל דְיֵינְגוֹד יוֹמִין עַל מַלְכוּתֵיהּ הוּא וּבְנוֹי בֵּינֵי יִשְׂרָאֵל :

Targ. Jonathan B.Uziel.

Quando ingrediemini in terram quam Dominus Deus veſter dat vobis, & hæreditario poſſidebitis eam, & habitabitis in ea, ac dicetis; 14 Præficiemus ſuper nos regem, ſicut omnes populi qui ſunt in circuitu meo. Quæretis doctrinam à facie Domini, & poſtea præficietis vobis regem: non licet vobis præficere ſuper vos virum alienum, qui 15 non ſit ex fratribus veſtris. Tantùm ne multiplicentur ei ſupra duos equos, ne equitent principes ejus, & ſuperbiant, & ceſſent à verbis 16 legis, & peccent peccato captivitatis in Ægyptum: nam Dominus dixit vobis; Non iterùm revertemini per ſemitam hanc rurſus. Neque multiplicentur ei uxores ultra octodecim, ne errare faciant cor 17 illius: neque argentum neque aurum multiplicetur ei, ne elevetur cor ejus valdè, & rebellis ſit in Deum cœlorum. Et erit, ſi acquieverit præceptis legis, ſedebit ſecurè ſuper ſolio regni ſui: & ſcribent illi ſeniores ſectionem legis hujus in libro, à facie ſacerdotum 18 qui ſunt ex tribu Levi. Et erit penes eum, & leget in eo omnibus diebus vitæ ſuæ: ut diſcat timere à facie Domini Dei ſui, ut cuſtodiat 19 omnia verba legis hujus, & omnia ſtatuta hæc ut ea faciat. Ut non ſuperbum ſit cor ejus ſupra fratres ſuos, neque declinet à mandato ad 20 dextram aut ſiniſtram: & ut protrahat dies ſuper regnum ſuum, ipſe, & filii ejus, inter Iſraelitas.

יח

לא יהיה לָא יְהֵי לְכַהֲנַיָא דְמִן שֵׁיבַט לֵוִי חוּלָק וְאַחְסָנָא עִם אֲחוֹי קוּרְבָּנַיָא 1
דַיְיָ בְּאַחְסַנְתְּהוֹן יֵיכְלוּן : ונחלה וְאַחְסָנַת חֲקִיל וּכְרַם לָא תְהֵי לֵיהּ בֵּינֵי אֲחוֹי 2
עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע מוֹהֲבוּתָא דִכְהוּנְתָּא דִיהַב לֵיהּ יְיָ הִינוּן אַחְסַנְתֵּיהּ הֵיכְמָא דְמַלֵיל
לֵיהּ : וזה יהיה וְדֵין יְהֵי חוּלְקָא דְחָמֵי לְכַהֲנַיָא מִן עַמָא מִלְוַת דָבְחֵי דִבְחִין 3
אִין תּוֹר אִין אִימַר וְיִתְּנוּן לְכַהֲנָא אֶדְרָעָא דְיַמִינָא וְלוּחָא אַרְעָיָא וְלוּחַיָא
דְרַקִיתָא וְקֵיבָתָא : ראשית שֵׁירוּי עִיבּוּרְכוֹן חַמְרֵיכוֹן וּמִשְׁחֵיכוֹן וְשֵׁירוּי גִיזַת 4
עָנֵיכוֹן כְּמִסַת קְמוֹרָא תִּתְּנוּן לֵיהּ : כי בו מְטוּל דְבֵיהּ אִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָכוֹן מִכָּל 5
שִׁבְטֵיכוֹן לְמֵיקוּם לְשַׁמָשָׁא בִּשְׁמָא דַיְיָ הוּא וּבְנוֹי כָּל יוֹמַיָא : וכי יבא וַאֲרוּם 6
יֵיתֵי לֵיוָאָה מֵחֲדָא מִן קִרְוֵיכוֹן מִן כָּל יִשְׂרָאֵל דְהוּא דַיִיר תַּמָן וְיֵיתֵי בְּכָל כְּרוּךְ
דְרַעְיָא נַפְשֵׁיהּ לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ :

CAP. XVIII.

Non erit ſacerdotibus qui ſunt ex tribu Levi pars aut hæreditas 1 cum fratribus ſuis: oblationes Domini pro hæreditate ſua comedent. Hæreditas autem agri aut vineæ non erit illi inter fratres ſuos: viginti 2 quatuor dona ſacerdotii, quod dedit illi Dominus, illa hæreditas ejus *ſunt*, quemadmodum loquutus eſt illi. Et hæc erit portio quæ 3 convenit ſacerdotibus ex populo, ex parte offerentium ſacrificia, ſive bovem, ſive agnum: dabunt ſacerdoti armum dextrum, & maxillam inferiorem, & maxillas temporum, & ventriculum. Primitias frumenti 4 veſtri, vini veſtri, & olei veſtri, & primitias velleris ovium veſtrarum, quantum ſufficiat cingulo, dabitis illi. Quoniam eum elegit Dominus Deus 5 veſter ex omnibus tribubus veſtris, ut ſtet & miniſtret in nomine Domini ipſe & filii ejus omnibus diebus. Et quando venerit Levita ex 6 una civitatum veſtrarum ex omni Iſrael, ubicunque habitat, venerit inquam cum omni intentione deſiderii animæ ſuæ in locum quem elegerit Dominus:

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*كه بيايي بآن زمين آنچه ؛؛ خداي تو دها بتو بميراث كرفتن آنرا و بنشيني دران و بكويي 14
بنهم ابر من پادشاه چون همه آن قومها آنچه كرداكردي من * نهادن بنهي ابر تو پادشاه 15
آنچه اختيار كند ؛؛ خداي تو درو از مياني برادراني تو بنهي ابر تو پادشاه نه تواني بدادن ابر
تو مردي بيكانه آنچه نه برادري توست او * خاصه نه بسيار كند باو اسبها و نه باز كرداند مر 16
آن قوم بمصر بسبب بسيار كردن اسپ و ؛؛ كفت بشما نه افزاييد ببازكشتن درراهي آن اين
نيز * و نه بسيار كند باو زنان و نه كردد دلي او و سيم و طلا نه بسيار كند باو بغايت * و باشد 17 18
چون نشستني او ابر تختي پادشاهي او و بنويسد باو مر دوان توره آن [اين] ابر سفر از پيشي
آن كهنان آن لويان * و باشد اوازي او و بخواند دروهمه روزكاراني زندكيي او بسبب بيامورد 19
بترسيدن مر ؛؛ خداي او بنكاه داشتن مر همه سخنهاي آن توره آن اين و مر آن رسمهايي آن
اينان بكردن ايشانرا * ببي بلند كردن دلي او از برادراني او ببي كشتن ازآن فرمان راست 20
و چپ بسبب دراز كشد روزكاران ابر پادشاهي او او و پسراني او در مياني يسرال *

* فصل هشتدهم *

* نه باشد بكهنان آن لويان همه قبيلهي لوي بخش و احسنتا اوازي يسرال قربانهاي ؛؛ 1
و احسنتاي او بخورند * و احسنتا نه باشد باو در مياني برادراني او ؛؛ او احسنتاي او چون 2
آنچه سخن كفت باو * و اين باشد حكمي آن كهنان از نزدي آن قوم از نزدي ذبحت 3
كنان آن ذبحت اكر كاو اكر برّه و بدهد بكهن آن بازو و آن زنخ و آن شيردان * اوّل دانهي 4
تو و شيرهي تو و روغني تو و اوّلي پشم بريّدن كوسپندي تو بدهي باو * كه درو اختيار كرد ؛؛ 5
خداي تو از همه قبيلهايي تو بايستادن بخدمت كردن درنامي ؛؛ او و پسراني او همه آن
روزكاران * و كه بيايد آن لوي از يكّه دروازهاي تو از همه يسرال آنچه او نشينا آنجا و بيايد 6
در همه آرزوي جاني او بآن جا آنچه اختيار كند *

Cùm veneris ad terram quam Dominus Deus tuus dat tibi ad hæreditate accipiendum eam, & ſederis in ea, ac dixeris; Ponam ſuper me regem, ſicut omnes gentes quæ ſunt circa me: 14 *Ponendo pones ſuper te regem quem elegerit Dominus Deus tuus: è medio fratrum tuorum pones ſuper te regem, non poteris dare ſuper te virum alienum qui non frater tuus ſit ipſe.* 15 *Veruntamen ne multiplicet ſibi equos, nec reducat populum in Ægyptum, ob multiplicationem equorum; cùm Dominus dixerit vobis, Non addetis reverti per viam hanc ampliùs.* 16 *Neque multiplicet ſibi uxores, ut non divertat cor ejus: argentum quoque & aurum ne multiplicet ſibi valdè.* 17 *Erit autem, cùm ſederit ſuper ſolium regni ſui, tunc ſcribet ſibi duplum legis hujus in libro, deſumptum è præſentia ſacerdotum Levitarum:* 18 *Eritque apud illum, & leget in eo omnibus diebus vitæ ſuæ, ut diſcat timere Dominum Deum ſuum, obſervando omnia verba legis hujus, & ſtatuta hæc, ad faciendum ea:* 19 *Ut non elevet cor ſuum præ fratribus ſuis, & ut non divertat à præcepto ad dextram aut ſiniſtram: ut longiùm protrahat dies ſuper regnum ſuum, ipſe & filii ejus in medio Iſrael.* 20

CAP. XVIII.

Non erit ſacerdotibus Levitis, toti tribui Levi, portio ac hæreditas cum Iſrael: oblationes Domini & hæreditatem ejus comedent. 1 *Poſſeſſio itaq; non erit illi in medio fratrum ſuorum: Dominus eſt poſſeſſio ejus, quemadmodum locutus eſt ei.* 2 *Iſtud autem erit jus ſacerdotum à populo, ab immolantibus victimam, ſive bovem, ſive agnum; dabit ſacerdoti brachium, & maxillam, ac ventriculum.* 3 *Primum grani tui, & muſti tui, & olei tui, primum quoque lanæ tonſuræ ovium tuarum dabis ei.* 4 *Ipſum enim elegit Dominus Deus tuus ex omnibus tribubus tuis ad aſtandum ad miniſterio fungendum nomini Domini, ipſum & filios ejus omnibus diebus.* 5 *Et cùm venerit Levita ex una portarum tuarum ex omni Iſrael ubi habitat, veneritque toto deſiderio animæ ſuæ ad locum quem elegerit Dominus:* 6

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

ושרת וִישַׁמֵשׁ בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ הֵי כְּכָל אֲחוֹי לֵיוָאֵי דִמְשַׁמְשִׁין תַּמָן 7
קֳדָם יְיָ : חלק חוּלָק כָּל קְבֵל חוּלָק 8
בְּשָׁוֶה יֵיכְלוּן בַּר מִמּוֹתְבֵי קוּרְבָּנַיָא
דְיֵיכְלוּן כַּהֲנַיָא דְאוֹרִיתוּ לְהוֹן אֶלְעָזָר
וְאִיתָמָר אֲבָהָתְכוֹן : כי אתה בא אֲרוּם אַתּוּן עָלְלִין לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן יָהֵיב 9
לְכוֹן לָא תֵילְפוּן לְמֶעְבַּד כְּרִיחוּקֵי עַמְמַיָא הָאִינוּן : לא ימצא לָא יִשְׁתְּכַח 10
בְּכוֹן מַעְבְּרִין בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן בְּנוּרָא
לָא קָסוּמֵי קוֹסְמִין וְלָא חָרוֹדֵי עֵיינִין
וְלָא נְטוּרֵי נְחָשִׁין וְלָא חָרְשִׁין : וחבר
וּמְחַבְּרִין וְאָסְרִין חֵיוָון וְעַקְרַבִּין וְכָל 11
מִינֵי רַחֲשִׁין וְשָׁאֲלִין אוֹבָא טְמַיָא וּגְרַם
יַדוּעַ וְתָבַע מִן מֵיתַיָא : כי תועבת
אֲרוּם מְרַחַק קֳדָם יְיָ כָּל עָבִיד אִלֵין 12
וּמְטוּל תּוֹעֵיבָתָא הָאִלֵין יְיָ אֱלָהָכוֹן
מְתָרֵיכֵיהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן : תמים שַׁלְמִין תְּהוֹן בְּדַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן : כי 13
אֲרוּם עַמְמַיָא הָאִלֵין דְאַתּוּן עֲתִידִין 14
לְמֵירוּת יַתְהוֹן לְחָרוֹדֵי עֵינָא וּלְקִיסוּמֵי
קָסְמַיָא צַיְיתִין וְאַתּוּן לָא כְוָותְהוֹן אֱלָהֵין
כַּהֲנַיָא שָׁיְילִין אוּרַיָא וְתוּמַיָא וּנְבִיא תְרִיצַיָא יְהַב לְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן : נביא
נְבִיָא מִבֵּינֵיכוֹן מִן אֲחוּכוֹן דְדָמֵי לִי בְּרוּחַ קוּדְשָׁא יְקִים לְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן מִנֵיהּ 15
תְקַבְּלוּן : ככל כְּכָל דְשֵׁיילְתּוּן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן בְּחוֹרֵב בְּיוֹמָא דְאִתְכַּנָשׁוּ 16
שִׁבְטַיָא לְמִקְבְּלָא אוֹרַיְיתָא לְמֵימַר לָא נוֹסִיף לְמִשְׁמַע יַת קָל דִיבּוּרָא מִן
קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיַת אִישָׁתָא רַבְּתָא הָדָא לָא נֶחְמֵי תוּב דְלָא נְמוּת : ויאמר
וַאֲמַר יְיָ לִי אַתְקִינוּ מַה דְמַלִילוּ : נביא נְבִיָא אֲקִים לְהוֹן מִבֵּינֵי אֲחוּהוֹן 17 18
דְרוּחַ קוּדְשָׁא בֵּיהּ כְּוָותָךְ וְאֵיתֵן פִּתְגָמֵי נְבוּאָתִי בְּפוּמֵיהּ וִימַלֵיל עִמְהוֹן יַת כָּל
דְאִיפְקְדִינֵיהּ : והיה וִיהֵי גַבְרָא דְלָא יְקַבֵּל פִּתְגָמֵי נְבוּאָתִי דִימַלֵיל בִּשְׁמִי 19
מֵימְרִי יִתְפְּרַע מִנֵיהּ : אך בְּרַם נְבִי שִׁקְרָא דִיְרַשַׁע לְמַלָלָא פִּתְגָמָא בִּשְׁמִי 20
יַת דְלָא פַּקֵידְתֵּיהּ לְמַלָלָא וְדִי יְמַלֵיל בְּשׁוּם טָעֲוַות עַמְמַיָא וְיִתְקְטֵל נְבִיָא
הַהוּא בְּסַיְיפָא : וכי וַאֲרוּם תֵּימְרוּן בְּרַעְיוֹנְכוֹן הֵיכְדֵין נִידַע יַת פִּתְגָמָא דְלָא 21
מַלְלֵיהּ יְיָ :

ירושלמי 8 וְיַת בַּר זְבוּנֵיהּ דְזַבִּינוּ לֵיהּ
עַל אֲבָהָתָא :

ירושלמי 10 לָא יִשְׁתְּכַח בְּכוֹן מַעְבַּר
בְּרֵיהּ וּבְרַתֵּיהּ בְּנוּרָא לְאַקְסוּמֵי קִסְמִין
וְלָא חָרוֹדֵי עֵינִין וְלָא נְטוּרֵי נְחָשִׁין
וְחָרְשִׁין : 11 וְחַבְרֵי חֲבוּרָן בִּישִׁין וְאָסְרֵי
חִיוָן וְעַקְרַבִּין וְכָל מִינֵי רַחֲשִׁין וְשָׁאֲלֵי
אוֹבָא וּמַסְקֵי זְכוּרִין וְתָבְעָן אוּלְפַן מִן
מֵיתַיָא :

ירושלמי 14 לַחֲרוֹדֵי עֵינִין וּלְקָסְמֵי
קִסְמַיָא יִשְׁמְעוּן :

Targ. Jonathan B.Uziel. *Hieroſolymitanum.*

Miniſtrabit in nomine ſermonis Domini Dei ſui, ſicut omnes fratres 7 ſui Levitæ, qui miniſtrant ibi coram Domino. Partem ex adverſo 8 partis æqualiter comedent, præter dona oblationum quas comedent ſacerdotes, quas tradiderunt in poſſeſſionem illis Eleazar & Ithamar patres veſtri. Quoniam vos ingredimini in terram quam Dominus Deus veſter dat vobis: non 9 diſcetis facere juxta abominationes populorum illorum. Non 10 invenietur inter vos tranſire faciens filios ſuos aut filias ſuas per ignem, non divinantes divinationes, nec præſtigiatores, neque obſervantes divinationes aut auguria. Qui incantent aut ligent ſerpen- 11 tes aut ſcorpiones, aut omnes ſpecies reptilium, aut interrogantes pythonem per oſſa, aut os *animantis dicti* Jadua, aut quærentem à mortuis. Quoniam abominatio 12 coram Domino omnis faciens hæc: & propter abominationes iſtas Dominus Deus veſter ejicit eos à facie veſtra. Integri eritis in timore Do- 13 mini Dei veſtri. Quoniam populi iſti quos poſſeſſuri eſtis præſtigiis & 14 divinationibus auſcultant: vos autem non ſimiles illis eritis, ſed ſacerdotes interrogabunt per Urim & Tummim; nam prophetam rectitudinum dabit vobis Dominus Deus veſter. Prophetam è medio 15 veſtri ex fratribus veſtris, qui ſimilis ſit mihi in ſpiritu ſancto, excitabit vobis Dominus Deus veſter: illi obedietis. Juxta omnia quæ 16 petiiſtis à Domino Deo veſtro in Horeb, die quo congregatæ ſunt tribus ad accipiendum legem, dicendo; Ne iterùm audiamus vocem ſermonis à facie Domini Dei noſtri, & ignem magnum hunc ne videamus rurſus, ut non moriamur. Et dixit Dominus mihi; Recta ſunt 17 ea quæ loquuti ſunt. Prophetam ſuſcitabo illis è medio fratrum ſu- 18 orum, in quo erit ſpiritus ſanctus, ſicut te: & ponam ſermones prophetiæ meæ in ore ejus, & loquetur cum illis quicquid mandavero ipſi. Et erit vir qui non auſcultaverit ſermonibus prophetiæ meæ, 19 quæ loquetur in nomine meo, ſermo meus vindictam ſumet de eo. Verùm pſeudopropheta, qui impiè egerit loquendo ſermonem in no- 20 mine meo, quem non præcepi illi ut loqueretur, & qui loquetur in nomine idolorum populorum, interficietur propheta ille gladio. Quòd 21 ſi dixeritis in cogitationibus veſtris; Quomodo ſciemus ſermonem quem non loquutus eſt Dominus?

Hieroſ. 8 *Et proventum venditionis ſuæ, quam vendiderunt illi juxta patres.*

Hieroſ. 10 *Non invenietur inter vos tranſire faciens filium ſuum aut filiam ſuam per ignem, ad divinandum divinationes, nec præſtigiatores qui perſtringunt oculos, neque obſervantes divinationes aut auguria.* 11 *Et ſociantes ſocietates malas, aut ligantes ſerpentes aut ſcorpiones, aut omnes ſpecies reptilium, aut interrogantes pythonem, aut aſcendere facientes pythones, aut quærentes doctrinam à mortuis.*

Hieroſ. 14 *Præſtigiatoribus & divinis auſcultant.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وخدمت كند درنامي [؛؛] خداي او چون همه برادراني او آن لويان آن ايستادكان بپيشي 7
؛؛ * بخش چون بخش بخورند بجز از معيّنهاي او ابر آن پدران * كه تو آيا بآن زمين آنچه 8 9
؛؛ خداي تو دها بتو نه آموزي بكردن چون مكروهيهاي آن قومها آن ايشان * نه يافته 10
سود در تو كذرانا پسري او و دختري او در آتش اصطرلاب كنا اصطرلابها وقت
بينا و فال كيرا و جادو كنا * و افسون كنا افسون و طلب كنا سرپرست و مرده 11
انكيز و طلب كنا بآن مردكان * كه مكروهي ؛؛ همه كناي اينان و در سببي آن 12
مكروهيهاي آن اينان ؛؛ خداي تو رانا ايشانرا از پيشي تو * تمام باشي اوازي ؛؛ خداي 13
تو * كه آن قومهاي آن اينان آنچه تو ميراث كيرا ايشانرا بوقت بينان و باصطرلاب كيران 14
بشنويد و تو نه همچنين بداد بتو ؛؛ خداي تو * پيغامبر از مياني تو از برادراني تو چون 15
من بر انكيزاند بتو ؛؛ خداي تو باو بشنويد * چون همه آنچه طلبيدي از نزدي ؛؛ خداي 16
تو در حرب در روزي آن جمع بكفتن نه افزايم بشنويدن مر آوازي ؛؛ خداي من و مر آن
آتشي آن بزرك آن اين نه بينم نيز و نه ميرم * كفت ؛؛ بمن نيكو كردند آنچه سخن كفتند * 17
* پيغامبر بر انكيزانم بايشان از مياني برادراني ايشان چون تو و بدهم سخني من در دهاني او 18
و سخن كويد بايشان مر همه آنچه بفرمايم اويرا * و باشد آن مردي آنچه نه شنود بسخنهاي 19
من آنچه سخن كويد درنامي من طلب كنم از نزدي او * خاصه آن نبيا آنچه شوخي 20
كند بسخن كفتن سخن درنامي من آنچه نه فرمودم اويرا بسخن كفتن و آنچه سخن
كويد درنامي بتاني ديكران كشته آيد آن نبيا آن او * و كه بكويي در دلي تو چكونه بدانيم 21
مر آن سخن آنچه نه سخن كفت اويرا *

Tunc miniſtrabit nomini Domini Dei ſui, ſicut omnes fratres ſui Levitæ ſtantes coram Domino. 7 *Partem ſicut partem* aliorum *comedent, præter conſtituta ei ſecundùm patres.* 8 *Cùm veneris ad terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, non diſces facere ſecundùm abominationes gentium illarum.* 9 *Non invenietur in te traducens filium ſuum aut filiam ſuam per ignem, utens aſtrolabiis, tempus obſervans, & omen capiens, et præſtigias faciens,* 10 *Et incantans incantamenta, & ſciſcitans capiticolam, & mortuum ſuſcitans, & quærens à mortuis.* 11 *Abominatio enim Domino eſt omnis faciens hæc, & cauſâ abominationum iſtarum Dominus Deus tuus expellit eos à præſentia tua.* 12 *Perfectus eris cum Domino Deo tuo.* 13 *Gentes enim iſtæ quas tu hæreditate capturus es, temporis obſervatoribus & aſtrolabii tractatoribus auſcultant: tu autem, non ſic conceſſit tibi Dominus Deus tuus.* 14 *Prophetam è medio tuî ex fratribus tuis ſicut me ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus, illum audietis:* 15 *Juxta omne quod poſtulâſti à Domino Deo tuo in Horeb, in die congregationis, dicendo; Ne addam audire vocem Domini Dei mei, neque ignem magnum iſtum videam ampliùs, ut non moriar.* 16 *Et dixit Dominus mihi; Benè egerunt in hoc quod locuti ſunt.* 17 *Prophetam ſuſcitabo illis è medio fratrum ſuorum ſicut te, & dabo verbum meum in os ejus, & loquetur eis omnes quæ præcepero illi.* 18 *Erit autem, quicunque non auſcultaverit verbis meis quæ loquetur in nomine meo, ego requiram ab eo.* 19 *Veruntamen propheta qui impudenter egerit loquendo verbum in nomine meo quod non præcepi ei loqui, quique loquetur id nomine idolorum alienorum, interficietur propheta ille.* 20 *Quòd ſi dixeris in corde tuo; Quomodo cognoſcemus verbum quod non locutus fuerit ei Dominus?* 21

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

22 אשר מַה דִּימַלֵּיל נְבִי שִׁיקְרָא בִּשְׁמָא דַּייָ וְלָא יֵיתֵי פִּתְגָמָא וְלָא יִתְקַיַּים הוּא
פִּתְגָמָא דְּלָא מַלְּלֵיהּ יְיָ בְּזָדְנוּתָא מַלְּלֵיהּ נְבִי שִׁיקְרָא לָא תִדַּחֲלוּן מִנֵּיהּ :

יט

1 כי יכרית אֲרוּם יְשֵׁיצֵי יְיָ אֱלָהָכוֹן יַת עַמְמַיָּא דַּייָ אֱלָהָכוֹן יָהִיב לְכוֹן יַת אַרְעֲהוֹן
2 וְתֵירְתוּנוּן וְתֵיתְּבוּן בְּקִירְוֵיהוֹן וּבְבָתֵּיהוֹן : שלש תְּלַת קִרְוִין תַּפְרְשׁוּן לְכוֹן בְּגוֹ
3 אַרְעֲכוֹן דַּייָ אֱלָהָכוֹן יָהִיב לְכוֹן לְמֵירְתַהּ : תכין תְּכַוְּונוּן לְכוֹן אָרְחָא וּתְתַלְּתוּן
יַת תְּחוּם אַרְעֲכוֹן דְּיַחְסְנִנְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן וִיהֵי לְמֵעֲרוֹק לְתַמָּן כָּל קָטוֹלָא : וזה
4 וְדֵין הִילְכַת קָטוֹלָא דְּיֵעֲרוֹק לְתַמָּן וְיֵיחֵי דִּיקְטוֹל יַת אַחֵיהּ בְּלָא מִתְכַּוֵּין לֵיהּ וְהוּא
לָא נְטַר לֵיהּ סָנְאָה מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַמּוֹי :

5 ואשר וּמַאן דְּעָלֵיל עִם חַבְרֵיהּ בְּחוּרְשָׁא
לְמִקְטַע קִיסִין וְתִדְחַף אִידֵיהּ בְּסִיקוּרְיָא
לְמִקְטַע קִיסָא וְיִשְׁמוֹט פַּרְזְלָא מִן קַתָּא
וְיַשְׁכַּח יַת חַבְרֵיהּ וִימוּת הוּא יְעִירוֹק
לַחֲדָא מִן קִרְוַיָּא מְזַמְנַיָּא הָאִלֵּין וְיֵיחֵי :
6 פן דִּלְמָא יִרְדּוֹף תָּבַע אַדְמָא בָּתַר

ירושלמי 5 וְדִיעוּל עִם חַבְרֵיהּ
בְּחוּרְשָׁא לְמִקְטוֹעַ קֵיסִין וְיִתְקוֹף בְּדֵיהּ
בְּסִיקוּרָא לְמִקְטַע קֵיסִין וְיִשְׁמֵיט פּוּרְזְל
מִן קֵיסָא וְיֶעֱרַע יַת חַבְרֵיהּ וִימוּת הוּא
יְעֵרוֹק לַחֲדָא מִן קִרְיָתָא הָאִלֵּין וְיֵחֵי :
6 אֲרוּם יְרַתַּח לִבֵּיהּ וְיֶאֱרַע :

קָטוֹלָא אֲרוּם יְרַתַּח עֲלוֹי לִבֵּיהּ וְיִדְבְּקִיהּ בְּעִקְתֵיהּ אֲרוּם תִּסְגֵּי אָרְחָא וְיִקְטְלִינֵיהּ
נְפַשׁ וְלֵיהּ לָא אִית חוֹבַת דִּקְטוֹל אֲרוּם לָא סָנֵי הוּא לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַמּוֹי :
7 על כן בְּגִין כֵּן אֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָא דֵין תְּלַת קִרְוִין תַּפְרְשׁוּן לְכוֹן : ואם ירחיב
8 וְאִין יַפְתֵּי יְיָ אֱלָהָכוֹן יַת תְּחוּמְכוֹן הֵיכְמָא דְּקַיֵּים לַאֲבָהָתְכוֹן וְיִתֵּן לְכוֹן יַת כָּל
9 אַרְעָא דְּקַיֵּים לְמִיתַּן לַאֲבָהָתְכוֹן : כי אֲרוּם תִּנְטְרוּן יַת כָּל תַּפְקֵידְתָּא הָדָא
לְמֶיעְבְּדַהּ דַּאֲנָא מְפַקֵּדְכוֹן יוֹמָא דֵין לְמִירְחַם יַת יְיָ אֱלָהָכוֹן וְלִמְהַךְ בְּאָרְחָן
דְּתַקְנָן קֳדָמוֹי כָּל יוֹמַיָּא וְתוֹסְפוּן לְכוֹן תּוּב תְּלַת קִרְוִין עַל תְּלַת אִלֵּין :
10 ולא וְלָא יִתְשַׁד אֲדַם זַכַּאי בְּאַרְעֲכוֹן דַּייָ אֱלָהָכוֹן יָהִיב לְכוֹן אַחְסָנָא וִיהֵי
11 עֲלֵיכוֹן חוֹבַת דִּין קָטוֹלָא : וכי יהיה איש וַאֲרוּם יְהֵי גְבַר סָנֵי לְחַבְרֵיהּ
וְיִכְמוֹן עֲלֵיהּ בְּטוּמְרָא וִיקוּם עֲלוֹי וְיִקְטְלִינֵיהּ נְפַשׁ וִימוּת וְיֵעִירוֹק לַחֲדָא מִן
קִרְוַיָּא הָאִלֵּין :

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Quando ſcilicet loquetur pſeudopropheta in nomine Domini, neque 22
eveniet ſermo, neque confirmabitur, eſt ſermo quem non eſt loquutus
Dominus: per ſuperbiam loquutus eſt ipſum pſeudopropheta,
ne timeatis ab eo.

CAP. XIX.

Cum exciderit Dominus Deus veſter populos, quorum terram Dominus 1
Deus veſter dat vobis, & hæreditario poſſederitis illos, & habitaveritis
in urbibus eorum & domibus eorum: Tres civitates ſeparabitis 2
vobis in medio terræ veſtræ, quam Dominus Deus veſter dat
vobis ad poſſidendum eam. Aptabitis vobis viam, & in tres partes 3
dividetis limitem terræ veſtræ, quam hæreditario vobis tradit Dominus
Deus veſter, & erit ut fugiat eò omnis homicida. Et hic eſt ritus 4
homicidæ qui eò fugit ut vivat: quicunque interfecerit fratrem ſuum
præter intentionem ſuam, & ipſe non ſervavit illi odium ab heri & nudiuſtertius.
Et qui venit cum proximo 5
ſuo in ſylvam ad ſcindendum
ligna, & impulerit manum ſuam
ad ſecurim ut ſcindat ligna, & exiliat
ferrum ex manubrio, & inveniat
ſocium ſuum & moriatur:
ipſe fugiet in unam civitatum deſtinatarum
illarum, & vivet. Ne 6
fortè perſequatur quærens ſanguinem
ipſum homicidam, quoniam
incaluerit in ipſum cor ejus propter

Hieroſ. 5 *Et qui ingreſſus eſt
cum proximo ſuo ſylvam ad ſcindendum
ligna, & apprehendat ipſam
ſecurim ad ſcindendum ligna, &
elabatur ferrum à ligno, & caſu
inveniat ſocium ſuum, & moriatur:
ipſe fugiet in unam ex civitatibus
iſtis, & vivet.* 6 *Quoniam
incaluit cor ejus, & occurrit.*

afflictionem ſuam, & apprehendat eum ſi longa fuerit via, &
interficiat ipſum animâ: qui tamen non eſt reus judicii mortis, quoniam
non odio habuit ipſe eum ab heri & nudiuſtertius. Propterea 7
ego jubeo vobis hodie, tres civitates ſeparabitis vobis. Quòd ſi dilataverit 8
Dominus Deus veſter limitem veſtrum, ſicut juravit patribus veſtris,
& dederit vobis totam terram quam juravit ſe daturum patribus veſtris:
Tum cuſtodietis omne mandatum hoc, ut faciatis ipſum, quod ego 9
præcipio vobis hodie, ut diligas Dominum Deum tuum, & ut ambules
in viis quæ rectæ ſunt coram ipſo omnibus diebus; itaque addetis
vobis adhuc tres civitates ad tres iſtas. Ne fundatur ſanguis innocens 10
in terra veſtra, quam Dominus Deus veſter dat vobis hæreditatem,
ſitque ſuper vos reatus judicii mortis. Et quando erit vir odio 11
habens ſocium ſuum, & inſidiatus fuerit illi in occulto, & ſurrexerit
in eum, & interfecerit eum animâ, & moriatur, ſi fugiat in unam ex
civitatibus iſtis:

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * آنچه سخن گويد آن نبيا در نامي : ونه باشد آن سخن ونه آيد او آن سخن آنچه نه سخن
گفت اويرا : در شوخي سخن گفت اويرا آن نبيا نه ترسي ازو * * فصل نوزدهم *
1 * كه نيست كند : خداي تو مر آن قومها آنچه : خداي تو دها بتو مر ولايتي ايشان
2 وميراث گيريد ايشانرا وبنشيني در شهرهاي ايشان ودر خانهاي ايشان * سه شهرها
3 جدا كني بتو در مياني ولايتي تو آنچه : خداي تو دها بتو بميراث گرفتن * آراسته كني
بتو آن راه وسه يك كني مر حدّي ولايتي تو آنچه احسنتا دها ترا : خداي تو وباشد
4 گريختن آنجا همه خوني * [واين] سخن آن خوني آنچه بگريزد بآنجا وبزيد آنچه بكشد مر
5 ياري او بي دانش واو نه دشمن باو ازدي وپرير * وآنچه بيايد اوازي ياري او در بيشه
ببريدني هيزمها ودفع شود دستي او در تبر ببريدن آن چوب وكنده شود آن آهن
6 از آن چوب وبيابد مر ياري او وبمرد او بگريزد بيكّه آن شهرها آن اينان وبزيد * تا نه
تازد شفعه گيرايي آن خون پسي آن خوني كه گرم شود دلي او وبرسد اويرا كه بسيار
باشد آن راه وبكشد اويرا جان وباو نيست حكمي كشتن كه نه دشمن او باو ازدي
7 8 وپرير * ابرهمچنين من فرمايا ترا بگفتن سه شهرها جدا كني بتو * واگر گشاده
كند : خداي تو مر حدّي تو چون آنچه سوگند خورد بپدراني تو وبدهد بتو مر همه
9 آن زمين آنچه سخن گفت بدادن بپدراني تو * كه نگاه داري مر همه آن فرماني آن اين
بكردن آنرا آنچه من فرمايا ترا اين روز بدوست داشتن مر : خداي تو وبرفتن در راهاي
10 او همه آن روزگاران وزياده كني بتو نيز سه شهرها ابر آن سه آن اينان * ونه ريخته شود
11 خوني آزاد در مياني ولايتي تو آنچه : خداي تو دها بتو احسنتا وباشد ابر تو خونها * وكه
باشد مردي دشمن بياري او وكمين كند باو وبرخيزد ابر او وبكشد اويرا [جان] ومرد
وبگريزد بيكّه آن شهرهاي آن اينان :

Quodcunque locutus fuerit ille propheta 22
*in nomine Domini, cùm non
extiterit verbum neque evenerit, illud
eſt verbum quod non loquutus
eſt ei Dominus: ex audacia loquutus
eſt illud propheta, non timebis ab
eo.*

CAP. XIX.

Cum annihilârit Dominus Deus 1
*tuus gentes, quarum ipſe Dominus
Deus tuus dat tibi regionem, &
hæreditate acceperitis eas, ſederiſq;
in urbibus earum & in domibus earum:
Tres urbes ſeparabis tibi* 2
*in medio regionis tuæ quam Dominus
Deus tuus dat tibi ad hæreditate
accipiendum eam. Præparabis* 3
*tibi viam, & tripertieris terminum
regionis tuæ quam poſſidendam
dat tibi Dominus Deus tuus, eritque
ut fugiat illuc omnis ſanguinarius.
Hæc autem eſt res ſanguinarii* 4
*qui fugiet illuc, & vivet: qui
occiderit ſocium ſuum per ignorantiam,
nec fuerat inimicus ei ab heri
& nudiuſtertiùs. Quique venerit* 5
*cum ſocio ſuo in ſylvam ad cædendum
ligna, & impulſa fuerit manus
ejus in ſecurim ad cædendum lignū,
& avulſum fuerit ferrum à ligno,
(i. e. manubrio,) inveneritque ſocium
ejus, & moriatur: fugiet ad
unam urbium iſtarum, ac vivet:
Ne perſequatur redemptor ſanguinis* 6
*poſt ſanguinarium, quum incaluerit
cor ejus, & aſſequatur eum,
quòd multa fuerit via, interficiatque
ei animam, quum in eum non ſit
judicium interfectionis, quòd non
inimicus fuiſſet ei ab heri & nudiuſtertiùs.
Quocirca ego præcipio* 7
*tibi, dicendo; Tres urbes ſeparabis
tibi. Quòd ſi dilataverit Dominus* 8
*Deus tuus terminum tuum, quemadmodum
juravit patribus tuis, ac
dederit tibi totam terram quam dixit
ſe daturum patribus tuis: Quum* 9
*cuſtodieris omne mandatum hoc, faciendo
illud quod ego præcipio tibi hodiè,
diligendo Dominum Deum tuum,
& ambulando in viis ejus omnibus
diebus: tunc addes tibi adhuc tres
urbes ultra tres iſtas: Ut non effundatur* 10
*ſanguis innocentis in medio regionis
tuæ quam Domin' Deus tuus
dat tibi in poſſeſſionem, & fiat ſuper
te ſanguines. At quum fuerit vir* 11
*aliquis inimicus ſocio ſuo, at inſidias
fecerit ei, inſurrexeritque in
eum, & interfecerit ei animam, &
mortuus fuerit: fugerit autem ad
unam urbium iſtarum:*

תרגום יונתן בן עוזיאל

12 ושלחו וְיִשַׁדְּרוּן חַכִּימֵי קַרְתֵּיהּ וְיִדְבְּרוּן יָתֵיהּ מִתַּמָּן וְיִמְסְרוּן יָתֵיהּ בְּיַד תָּבַע אַדְמָא
13 וְיִתְקְטֵל : לא לָא תֵיחוֹס עֵינֵיכוֹן עֲלוֹי וּתְפַלּוּן שָׁדְיֵי דַם זַכַּאי מִיִשְׂרָאֵל וְיֵיטַב
14 לְכוֹן : לא תסיג לָא תְשַׁנּוּן תְּחוּם חַבְרֵיכוֹן דְּאַתְחִימוּ קַמָּאֵי בְּאַחְסַנְתְּכוֹן דְּתַחְסְנוּן
15 בְּאַרְעָא דַּייָ אֱלָהָכוֹן יָהִיב לְכוֹן לְמֵירְתַהּ : לא יקום לָא יִתְקַיַּים סַהֲדוּ דְחַד בִּגְבַר
לְכָל סָרְחָן נְפַשׁ וּלְכָל חוֹב מָמוֹן וּלְכָל חֵט דְּיֶחְטֵי בְּרַם עַל מֵימְרָא דַייָ לְמִתְפַּרְעָא
עַל טוּמְרַיָּא עַלְמַיָּא סָהִיד חַד יוֹמֵי לְמִכְפּוּר יַת מַה דְּמַסְהִיד עֲלוֹי וְעַל מֵימַר תְּרֵין
16 סַהֲדִין אוֹ תְּלָתָא סַהֲדִין יִתְקַיַּים פִּתְגָמָא : כי יקום אֲרוּם יְקוּמוּן סַהֲדִין שִׁקְרִין
17 בְּבַר נַשׁ לְאַסְהָדָא בֵיהּ סַטְיָא : ועמדו וִיקוּמוּן תְּרֵין גוּבְרִין דִּלְהוֹן תִּיגְרָא קֳדָם יְיָ
18 קֳדָם כַּהֲנַיָּא וְדַיָּינַיָּא דִּיהוֹן בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן : ודרשו וְיִתְבְּעוּן דַּיָּינַיָּא לְסַהֲדִין דִּמְזוֹמִין
יַתְהוֹן טָבְאוּת וְהָא סַהֲדוּ דְשִׁקַר בְּפוּם סַהֲדִין שִׁיקְרָא אַסְהִידוּ בְּאַחוּהוֹן : ועשיתם
19 וְתַעַבְדוּן לְהוֹן הֵיכְמָא דְּחַשִּׁיבוּ לְמֶעֱבַד לַאֲחוּהוֹן וּתְפַלּוּן עָבְדֵי דְּבִישׁ מִבֵּינֵיכוֹן :
20 והנשארים וְרַשִּׁיעַיָּא דְּמִשְׁתַּיְירִין יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן וְלָא יוֹסְפוּן לְמֶעֱבַד תּוּב כְּפִתְגָמָא
21 בִּישָׁא הָדֵין בֵּינֵיכוֹן : ולא וְלָא תֵיחוֹס עֵינֵיכוֹן נַפְשָׁא חֲלוּפֵי נַפְשָׁא דְּמֵי עֵינָא
חוּלַף עֵינָא דְּמֵי שִׁינָא חוּלַף שִׁינָא דְּמֵי יְדָא חוּלַף יְדָא דְּמֵי רִיגְלָא חוּלַף
רִיגְלָא :

כ

1 כי תצא אֲרוּם תִּפְקוּן לְסִדְרֵי קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְתֵיחְמוּן סוּסָוָן וְאִירְתְּכִין
עַמִּין גֵּיוְתָנִין וְטִירוֹנִין אַלִּימִין מִנְּכוֹן לָא תִדְחֲלוּן מִנְּהוֹן אֲרוּם כֻּלְּהוֹן חֲשִׁיבִין
כְּסוּסְיָא חַד וּכִרְתִיכָא חַד קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן דְּמֵימְרֵיהּ בְּסַעְדְּכוֹן דְּאַפֵּקְכוֹן פְּרִיקִין
2 מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם : והיה וִיהֵי בְּזִמַּן דְּאַתּוּן קְרִיבִין לַאֲגָחָא קְרָבָא וְיִתְקָרֵב כַּהֲנָא
3 וִימַלֵּל עִם עַמָּא : ואמר וְיֵימַר לְהוֹן שְׁמַעוּ יִשְׂרָאֵל אַתּוּן מִתְקָרְבִין יוֹמָא דֵין
לְסִדְרֵי קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן לָא יְזוּחַ לִבְּכוֹן לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תִרְתְּתוּן וְלָא
4 תִתַּבְרוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן : כי הי אֲרוּם יְיָ אֱלָהָכוֹן שְׁכִינְתֵיהּ מִידַּבְּרָא קֳדָמֵיכוֹן לַאֲגָחָא
5 מְטוּלְכוֹן עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן לְמִפְרוֹק יַתְכוֹן : ודברו וִימַלְּלוּן סַרְכַיָּא עִם עַמָּא
לְמֵימַר מַאן גַּבְרָא דִּי בְנָא בֵּיתָא חַדְתָּא וְלָא קְבַע בֵּיהּ מְזוּזְתָא לְשַׁכְלָלוּתֵיהּ יְהַךְ
וִיתוּב לְבֵיתֵיהּ דִּלְמָא יִגְרוֹם לֵיהּ חוֹבָא וְיִתְקְטֵיל בִּקְרָבָא וּגְבַר חוֹרָן יְשַׁכְלְלִינֵיהּ :

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

Tum mittent ſapientes urbis illius, & ducent eum inde, & tradent ipſum 12
in manum propinqui ſanguinis, & interficietur. Non parcet oculus veſter 13
illi: & extirpabitis fundentes ſanguinem innocentem ex Iſrael, &
bene erit vobis. Non transferetis limitem proximorum veſtrorum, quem 14
limitârunt majores, in poſſeſſione veſtra quam hæreditatis in terra, quam
Dominus Deus veſter dat vobis ut poſſideatis eam. Non ſtabile erit teſtimonium 15
unius in virum in omnibus peccatis animæ, & in omni debito
pecuniarum & in quocunque peccato quod aliquis peccaverit; verùm
juxta ſermonem Domini ut vindicta ſumatur de abſconditis occultis, teſtis
unus jurabit ad negandum id quod depoſitum eſt teſtimonio contra
ipſum: & juxta ſermonem duorum teſtium, aut trium teſtium, firmabitur
verbum. Quando ſurgent falſi teſtes in hominem, ut teſtentur contra 16
eum defectionem: Tum ſtabunt duo viri illi quibus eſt lis coram 17
Domino ante ſacerdotes & judices qui erunt in diebus illis. Et interrogabunt 18
judices teſtes, quibus dies fuerit dicta, bene, & ecce teſtimonium
falſum in ore teſtium, falſum teſtati ſunt in fratrem ſuum. Itaque 19
facietis illis ſicut cogitaverunt facere fratri ſuo, & exterminabitis facientes
malum è medio veſtri. Et improbi qui ſuperfuerint audient & 20
timebunt; & non addent facere rurſus ſicut verbum malum hoc inter
vos. Nec parcet oculus veſter: anima pro anima, pretium oculi pro oculo, 21
pretium dentis pro dente, pretium manus pro manu, pretium pedis
pro pede.

CAP. XX.

Cum exibitis in aciem belli adverſus hoſtes veſtros, & videbitis 1
equos & currus, populos ſuperbos & tyrannos vobis fortiores, ne timeatis
ab illis: quoniam omnes illi reputantur velut equus unus, &
tanquam currus unus coram Domino Deo veſtro, cujus ſermo erit vobis
auxilio, quia eduxit vos liberatos è terra Ægypti. Et erit quo tempore 2
eritis propinqui ad conſerendum manus, tum accedet ſacerdos &
loquetur cum populo. Et dicet illis; Audite Iſrael, vos acceditis hodie 3
ad conſerendum manus cum hoſtibus veſtris: ne commoveatur cor
veſtrum, neque timeatis, neque trematis, neque frangamini à facie eorum.
Quoniam Domini Dei veſtri divina majeſtas vos præcedet, ad 4
pugnandum pro vobis contra hoſtes veſtros, ad ſalvandum vos. Et loquentur 5
præfecti cum populo, dicendo; Quis eſt vir qui ædificavit domum
novam, & non fixit in ea poſtes ad perficiendum ipſam? eat &
revertatur in domum ſuam, ne occaſionem præbeat illi peccatum ut
interficiatur in bello, & vir alter perficiat eam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وبفرستند پيراني شهري او وبستانند اويرا از آنجا وبدهند اويرا در دستي شفعه گيراي آن
13 خون وبميرد * نه شفقت كند چشمي تو ابر او وكم كني خوني آن آزاد از يسرال ونيكو رسد
14 بتو * نه فرود گيري حدّي ياري تو آنچه جدّ نهادند اوّلينان در احسنتاي تو آنچه احسنتا
15 گيري در زميني آنچه : خداي تو دها بتو بميراث گرفتن * نه بر خيزد گواهي يكّه در مرد
بهمه گنه وبهمه خطا در همه خطا آنچه خطا كند ابر قولي دو گواهان يا ابر قولي سه گواهان
16 17 درست شود سخن * كه بر خيزد گواه ستم در مرد بگواهي دادن دروغ گشتگي * وبياستند
دو آن مردمان آنچه بايشان آن خصومت ببيشي : ببيشي آن كهنان وآن حاكمان آنچه
18 باشند در روزگاراني آن ايشان * وطلب كنند آن حاكمان نيكو واينك گواه دروغ گواهي
19 داد در برادري او * وبكنيد باو چون آنچه قصد كرد بكردن ببرادري او وكم كني آن بد از
20 مياني تو * وآن باقي ماندگان بشنوند وبترسند ونه افزايند بكردن نيز چون سخني آن بدي
21 آن اين در مياني تو * ونه شفقت كند چشمي تو جان در جان چشم در چشم دندان در دندان
دست در دست پا در پا * * فصل بيستم *
1 * كه بيرون آيي بكارزار ابر دشمناني تو وببيني اسب ومركب قومي بسيار از تو نه ترسي
2 ازيشان كه : خداي تو اوازي تو آن بر آورا ترا از زمين مصر * وباشد چون نزديك شدني شما
3 بآن كارزار ونزديك شود آن كهن وسخن گويد بآن قوم * وبگويد بايشان بشنو يسرال
شما نزديك شوان اين روز بكارزار ابر دشمناني شما نه ضعيف شود دلي شما نه ترسيد
4 ونه نهيبزد شويد ونه شكسته شويد از پيشي ايشان * كه : خداي شما
آن روا اوازي شما بكارزار كردن بشما اوازي دشمناني شما بفرج دادن شمارا *
5 * وسخن گويند آن مهتران بآن قوم بگفتن كيست آن مرد آنچه آبدان كرد
خانه [نو] ونه آراسته كرد اويرا برود وباز گردد بخانهي او تا نه كشته شود در
كارزار ومردي ديگر آراسته كند اويرا *

Tunc mittent ſeniores urbes illius, 12
*& auferent eum indè, dabûntque
eum in manum redemptoris ſanguinis:
& morietur. Non parcet oculus* 13
*tuus ei: ſed deficere facies cruorem
innocentis ex Iſrael, & bonum eveniet
tibi. Non ſubmovebis terminum* 14
*ſocii tui, quem terminaverunt
priores, in poſſeſſione tua quam poſſidendam
accipies in terra quam Dominus
Deus tuus dat tibi ad hæreditate
accipiendum eam. Non inſurget* 15
*teſtis unus in hominem in
quocunque crimine, & in quocunque
peccato, in quocunque inquam
peccato quod peccaverit:
ad ſententiam duorum teſtium aut
ad ſententiam trium teſtium confirmabitur
verbum. Quum inſurrexerit* 16
*teſtis injurioſus in hominem, ad
teſtificandum in eum perverſitatem:
Tunc ſtabunt duo illi homines quibus* 17
*eſt ipſa lis, in præſentia Domini,
coram ſacerdotibus & judicibus qui
fuerint in diebus illis: Et inquirent* 18
*judices benè: & en ſi teſtis
mendax teſtimonium dederit in fratrem
ſuum, Sanè facietis ei quemadmodum* 19
*intendit facere fratri ſuo, &
ita deficere facies malum de medio
tui. Et reliqui manentes audient,* 20
*ac timebunt, nec adjicient facere
ampliùs ſecundùm verbū malum hoc
in medio tui. Neque parcet oculus* 21
*tuus: animam pro anima, oculum
pro oculo, dentem pro dente, manum
pro manu, pedem pro pede exiges.*

CAP. XX.

Quum egredieris ad bellum contra 1
*inimicos tuos, & videris equos
& currus, & populum copioſiorem
quàm tu, ne timeas ab eis: Dominus
enim Deus tuus eſt tecum, Eductor
tuî è terra Ægypti. Erit autem,* 2
*quum appropinquaveritis ad pugnam,
tunc accedet ſacerdos, & alloquetur
populum: Ac dicet eis; Audi* 3
*Iſrael, vos appropinquatis hodiè ad
pugnam contra inimicos veſtros, ne
imbecille reddatur cor veſtrum, nec
timeatis, neque pavore percutiamini,
neque frangamini à præſentia eorū:
Quia Dominus Deus veſter iturus* 4
*eſt vobiſcum ad prælium faciendum
pro vobis cum inimicis veſtris,
ad liberationem dandum vobis.
Et loquentur principes ad populum,* 5
*dicendo; Quicunque ſit vir qui ædificaverit
domum novam, non tamen
diſpoſuerit eam; abeat, & revertatur
ad domum ſuam: ne occidatur
in prælio, & vir alius diſponat eam.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

ומי וּמַאן גַּבְרָא דִּינְצַב כַּרְמָא וְלָא 6
פַּרְקֵיהּ מִן כַּהֲנָא וְאַחֲלֵיהּ יְהָךְ וִיתוּב
לְבֵיתֵיהּ דִּלְמָא יִגְרוֹם לֵיהּ חוֹבָא דְּלָא פַּרְקֵיהּ וְיִתְקְטֵל בִּקְרָבָא וּגְבַר חוֹרָן
יַחֲלִינֵיהּ: ומי וּמַאן גַּבְרָא דְקַדֵּישׁ אִתְּתָא וְלָא נַסְבָהּ יְהָךְ וִיתוּב לְבֵיתֵיהּ דְּלָא יִגְרוֹם 7
לֵיהּ חוֹבָא דְּלָא חַדִּי בְּאִנְתְּתֵיהּ וְיִתְקְטֵל בִּקְרָבָא וּגְבַר חוֹרָן יִסְבִינָהּ: ויספו
וְיוֹסְפוּן סַרְכַיָא לְמַלָּלָא עִם עַמָּא וְיֵימְרוּן מַאן הוּא גַּבְרָא דְּדָחִיל מֵחוֹבֵיהּ וְלִיבֵּיהּ 8
תְּבִיר יְהָךְ וִיתוּב לְבֵייתֵיהּ דִּלְמָא יִתְקַבְּלוּן אָחוֹי בְּחוֹבוֹי וְיִתְבַּר לִבְּהוֹן הֵיךְ לִיבֵּיהּ:
והיה וִיהֵי כַּד פַּסְקִין סַרְכַיָא לְמַלָּלָא עִם עַמָּא וְיִמְנוּן רַבְרְבָנֵי חֵילִין בְּרֵישׁ 9
עַמָּא: כי תקרב אֲרוּם תִּקְרְבוּן לְקַרְתָּא לְסִדְרָא עֲלָהּ סִדְרֵי קְרָבָא 10
וְתִשַׁדְּרוּן לְוָותָהּ פּוּלִין לְמִקְרֵי לָהּ
לִשְׁלָם: והיה וִיהֵי אִין מִלִּין דִּשְׁלָם 11
תְּתִיב לְכוֹן וְתִפְתַּח לְכוֹן פִּילְוָותָהּ וִיהֵי
כָּל עַמָּא דְמִשְׁתַּכַּח בָּהּ יְהוֹן לְמַסְקֵי
מִסִּין וְיִפְלְחוּנְכוֹן: ואם וְאִין לָא תַשְׁלִים עִמְּכוֹן וְתַעֲבֵיד עִמְּכוֹן קְרָבָא 12
וְתַקְפוּן עֲלָהּ: ונתנה וְיִמְסְרִינָהּ יְיָ אֱלָהָכוֹן בִּידֵיכוֹן וְתִמְחֵי יַת כָּל דְּכוּרָהּ 13
לְפִתְגַּם דְּחָרֶב: רק לְחוֹד נְשַׁיָא וְטַפְלָא וּבְעִירָא וְכָל דִּיהֵי בְקַרְתָּא 14
כָּל עֲדָאָהּ תִּיבְזוּן לְכוֹן וְתֵיכְלוּן יַת עֲדֵי סַנְאֵיכוֹן דִּיהַב יְיָ אֱלָהָכוֹן לְכוֹן:
כן תעשה הֵיכְמָא תַעַבְדוּן לְכָל קִרְוַיָא דִּרְחִיקִין מִנְכוֹן לַחֲדָא דְּלָא 15
מִקִּירְוֵי שִׁבְעָתֵי עַמְמַיָא הָאִלֵּין הִינוּן: רק לְחוֹד מִקִּרְוֵי עַמְמַיָא הָאִלֵּין 16
דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן יָהֵיב לְכוֹן אַחְסָנָא לָא תְקַיְימוּן כָּל נִשְׁמָא: כי אֲרוּם 17
גַּמָּרָא תְגַמְּרִינוּן חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי כְּנַעֲנָאֵי וּפְרִיזָאֵי וְחִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי הֵיכְמָא
דְּפַקִּידְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן: למען מִן בִּגְלַל דְּלָא יַלְפוּן יַתְכוֹן לְמֶעְבַּד כְּכָל 18
מְרַחֲקָתְהוֹן דְּעָבְדוּ לְטַעֲוָתְהוֹן וְתֵחוֹבוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן:

6 וְלָא יִפְרַק יָתֵיהּ:

ירושלמי 11 וִיהֵוִי אִין מִלִּין דִּשְׁלָם
תַּעֲנֵי לָךְ וְתִפְתַּח לְכוֹן פִּילְוָתָא וִיהֵוִי
כָּל עַמָּא דְמִשְׁתַּכְּחִין:

Aut quis vir plantavit vineam, & 6 non redemit eam à ſacerdote, ut faciat eam communem? abeat & revertatur in domum ſuam, ne occaſionem præbeat illi peccatum ut non poſſit redimere eam, ſed interficiatur in bello & vir alter eam communem faciat. Et quis eſt vir qui deſponſavit uxorem, & nondum accepit eam? eat & revertatur domum ſuam, ne occaſionem præbeat illi peccatum ne lætari poſſit cum uxore ſua, ſed interficiatur in bello, & vir alter accipiat eam. 7 Amplius quoque loquentur præfecti cum populo, & dicent; Quis eſt vir qui timet propter peccatum ſuum, & cujus cor fractum eſt? eat & revertatur domum ſuam, ut non comprehendantur fratres ejus in peccatis illius, & frangatur cor eorum ſicut cor ipſius. 8 Et erit quando ceſſaverint præfecti loqui cum populo, conſtituent principes exercitûs in capite populi. 9 Quando accedetis ad urbem, ad inſtruendam aciem belli contra eam, tum mittetis ad eam aliquos ut eam verbis pacificis compellent. 10 Et erit ſi verbis pacificis reſponderit vobis, & aperuerit vobis portas ſuas, erit univerſus populus qui invenietur in ea, erunt inquam tributarii & ſervient vobis. 11 Quòd ſi non pacem fecerit vobiſcum, ſed fecerit vobiſcum bellum, tum circundabitis eam. 12 Quòd ſi tradiderit eam Dominus Deus veſter in manus veſtras, tum percuties omnem maſculum ejus in ore gladii. 13 Veruntamen mulieres, parvulos, & jumenta, & quicquid erit in civitate, & omnem prædam diripietis vobis: & comedetis ſpolia inimicorum veſtrorum, quæ dedit Dominus Deus veſter vobis. 14 Sic facietis omnibus civitatibus quæ remotæ ſunt à vobis nimis, quæ non ſunt de civitatibus ſeptem populorum iſtorum. 15 Veruntamen de civitatibus populorum iſtorum, quas Dominus Deus veſter dat vobis in hæreditatem, non conſervabitis vivam ullam animam. 16 Quoniam conſumendo conſumetis eos, Hetthæos, Amorræos, Chananæos, Pherizæos, Hevæos & Jebuſæos: ſicut juſſit vobis Dominus Deus veſter. 17 Ut non doceant vos facere juxta omnes abominationes ſuas, quibus coluerunt idola ſua, & peccetis coram Domino Deo veſtro. 18

6 *Et non redemit eam*

Hieroſ. 11 *Et erit, ſi verbis pacificis reſponderit tibi & aperuerit vobis portas, erit omnis populus qui invenientur.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 *وكيست آن مرد آنچه بنشاند رز ونه بريد اويرا برود وباز گردد بخانهي او
تا نه كشته شود در كارزار ومردي ديگر ببرد اويرا * وكيست آن مرد آنچه 7
نامزد كرد زن ونه ستاند آنرا برود وباز گردد بخانهي او تا نه كشته شود در
كارزار ومردي ديگر بستاند آنرا * وبيفزايند آن مهتران بسخن گفتن بآن 8
قوم [وبگويند] كيست آن مردي آن ترسا وضعيف آن دل برود وباز گردد
بخانهي او ونه شكند دلي برادراني او چون دلي او * وباشد چون تمام كردني 9
آن مهتران بسخن گفتن وبگمارند اميراني سپاها درسري آن قوم * كه نزديك 10
شوي بشهر بكارزار كردن ابر آن وبخواني بآن بسلامتي * وباشد اگر سلامتي 11
جواب دهد ترا وبگشايد بتو وباشد همه آن قوم آن يافته شوا دران باشند بتو
بخراج گزار ومطيع باشند ترا * واگر نه سلامتي كند اوازي تو وبكند 12
اوازي تو كارزار وحصارگيري كني ابر آن * وبدهد آنرا ؞ خداي تو در دستي تو 13
وبكشي همه نرينهي آن بتيغي شمشير * خاصه آن زنان وآن طفل وآن چهارپا 14
وهمه آنچه باشد درشهر همه مالي آن غارت كني بتو وبخوري همه مالي دشمناني
تو آنچه بداد ؞ خداي تو بتو * همچنين بكني بهمه آن شهرها آن دوران از تو 15
بغايت آنچه نه از شهرهاي آن قومهاي آن اينان ايشان * خاصه از شهرهاي آن 16
قومها آن اينان آنچه ؞ خداي تو دها بتو احسنتا نه زنده گذاري هيچ نفس *
*كه حرم كردن حرم كني ايشانرا آن حتي وآن اموري آن كنعني وآن فرزي 17
وآن حوي وآن يبوسي چون آنچه بفرمود ترا ؞ خداي تو * بسبب آنچه نه آموزند 18
شمارا بكردن چون همه مكروهيهاي ايشان آنچه بكوند ببتاني ايشان وخطاكار
شويد بي؞ خداي شما ۔

Et quicunque ſit vir qui plantaverit vineam, non tamen vindemiaverit eam; abeat, & revertatur ad domum ſuam: ne occidatur in prælio & vir alius vindemiet eam. 6 *Et quicunque ſit vir qui nomine deſignaverit uxorem, non tamen acceperit eam; abeat, & revertatur ad domum ſuam: ne occidatur in prælio, & vir alius accipiat eam.* 7 *Addent præterea principes loqui ad populum, ac dicent; Quicunque ſit vir timidus, & imbecillis corde; abeat, & revertatur ad domum ſuam: ut non frangat cor fratrum ſuorum ſicut cor ſuum.* 8 *Et erit, cùm finem fecerint principes loquendi, tunc præficient duces militum in capite populi.* 9 *Cùm acceſſeris ad urbem aliquam ad prælium faciendum contra eam, tunc vocabis ad eam pro pace.* 10 *Et erit, ſi pacis reſponſum dederit tibi, & aperuerit tibi; tunc erit ut omnis populus inventus in ea ſit tibi tributum ſolvens, & obedientes erunt tibi.* 11 *Si autem pacem non fecerit tecum ſed geſſerit tecum bellum, & obſidionem feceris in eam,* 12 *Et dederit eam Dominus Deus tuus in manum tuam, tunc occides omnem maſculum ejus acie gladii.* 13 *Tantùm mulieres, & parvulos, & quadrupedes, & quicquid fuerit in urbe, totam ſubſtantiam ejus prædaberis tibi: & comedes omnem ſubſtantiam inimicorum tuorum, quos tradiderit Dominus Deus tuus tibi.* 14 *Sic facies omnibus urbibus longinquis à te valdè, quæ non de urbibus gentium iſtarum ſunt.* 15 *Tantùm de urbibus gentium iſtarum quas Dominus Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem, vivũ non relinques ullum ſpiritum:* 16 *Sed anathemate delendo anathemate delebis eas, nempe Hittæum, & Emoræum, & Chenaanæum, & Pherizzæum, & Hivvæum, & Jebuſæum, quemadmodum præcepit tibi Dominus Deus tuus:* 17 *Propterea quòd non doceant vos facere ſecundùm omnes abominationes ſuas quas faciunt idolis ſuis, & peccatores reddamini in Dominum Deum veſtrum.* 18

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלי

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

כי תצור אֲרוּם תִּקְפוּן עַל קַרְתָּא כָּל יוֹמֵי שַׁבְעָתָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עֲלָהּ לְמִכְבְּשָׁהּ 19
בְּשַׁבַּתָּא לָא תְחַבְּלוּן יַת אִילָנַהָא לְמִשְׁרַיָא עֲלוֹי מִן דְּפַרְזְלָא אֲרוּם מִפֵּירוֹי תֵּיכְלוּן
וְיָתֵיהּ לָא תְקוּצוּן אֲרוּם לָא כְּבַר נַשׁ אִילָן דְּאַנְפֵּי בָרָא לְמִטְמְרָא מִקֳּמֵיכוֹן בְּצַיְירָא:
רק לְחוֹד אִילָן דְּתִתְנַדְעוּן אֲרוּם לָא אִילָן עָבֵיד פֵּירֵי מֵיכַל הוּא יָתֵיהּ תְּחַבְּלוּן 20
וְתִקְטְעוּן וְתִבְנוּן קַרְקוֹמִין עַל קַרְתָּא מָרְדָא דְעָבְדָא עִמְּכוֹן קְרָבָא עַד דְּתִתְכַּבְּשׁוּנָהּ:
כא
כי ימצא אֲרוּם יִשְׁתְּכַח קְטִילָא בְּאַרְעָא דְּלָא טְמִיעַ בְּאוּגְרָא בְּאַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן 1
יָהֵיב לְכוֹן לְמִירְתַהּ רְמֵי וְלָא צְלוּב בְּקֵיסָא בְּחַקְלָא וְלָא טָאִיף עַל אַנְפֵּי מַיָּא לָא
אִשְׁתְּמוֹדַע מַאן קַטְלֵיהּ: ויצאו וְיִפְקוּן מִבֵּי דִינָא רַבָּא תְּרֵי מִן חַכִּימָךְ וּתְלַת מִן 2
דַּיָּינָךְ וְיִמְשְׁחוּן מֵאַרְבַּע טְרִיגוֹנִין יַת קִרְוַיָא דִּי בְּחַזְרָנוּת קְטִילָא: והיה וִיהֵי 3
קַרְתָּא דִּקְרִיבָא לִקְטִילָא מִתְחַשְׁדָא נַסְבֵי בֵּי דִינָא רַבָּא מִפַּטְרִין וְיִסְבוּן חַכִּימֵי סָבֵי
קַרְתָּא הַהִיא עֶגְלַת בַּרַת תּוֹרִין דְּלָא עִירוּבִין בְּרַת שַׁתָּא דְּלָא אִתְפְּלַח בָּהּ וְלָא
נַגְדַת בְּנִיר: והורידו וְיַחְתוּן חַכִּימֵי קַרְתָּא הַהִיא יַת עֶגְלְתָא לְחַקִיל בַּיִיר דְּלָא 4
יִתְעֲבֵיד בֵּיהּ פּוּלְחַן אֲרַע וְלָא יִזְדְּרַע וְיִנְקְפוּן תַּמָּן יַת עֶגְלְתָא בְּקוּפִיץ מִבַּתְרָהָא בִּמְצַע
חַקְלָא: ונגשו וְיִקְרְבוּן כַּהֲנַיָא בְּנֵי לֵוִי אֲרוּם בְּהוֹן אִתְרְעֵי מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן 5
לְשַׁמְשׁוּתֵיהּ וּלְבָרְכָא יַת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמֵיהּ וְעַל מֵימַר פּוּמְהוֹן יְהֵי פִּתְרַן כָּל דִּין וְכָל
מַכְתַּשׁ צוֹרְעָא לְמִסְגַּר וּלְמִחְלוֹט: וכל זקני וְכָל חַכִּימֵי קַרְתָּא הַהִיא דִּקְרִיבִין 6
לִקְטִילָא יִשְׁזְגוּן יַת יְדֵיהוֹן עַל עֶגְלְתָא דִּנְקִיפָא בְחַקְלָא: וענו וְיָתִיבוּן וְיֵימְרוּן 7
גְּלֵי קֳדָם יְיָ דְּלָא אֲתָא לִידַנָא וּפַטְרְנֵיהּ
מִן דְּשַׁדָּא יַת אַדְמָא הָדֵין וְעֵינָנָא לָא
חָמוּן: כפר כַּהֲנַיָא יֵימְרוּן כַּפֵּר לְעַמָּךְ 8
יִשְׂרָאֵל דִּפְרַקְתָּ יְיָ וְלָא תְשַׁוֵּי חוֹבַת אֲדַם זַכַּאי בְּגוֹ עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּגְלֵי מַן קַטְלֵיהּ
וְיִתְכַּפַּר לְהוֹן עַל דְּמָא וּמִן יַד נָפְקִין נְחִיל דְּמוּרָנִין מִגּוֹ פַּרְתָּה דְעֶגְלְתָא נַגְדִין
וְאָזְלִין עַד אַתְרָא דִקְטוֹלָא תַּמָּן וְסָלְקִין עֲלוֹי וְאַחֲדִין בֵּי דִינָא יָתֵיהּ וְדָיְינִין יָתֵיהּ:
ואתה וְאַתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל תְּפַלּוּן מְשַׁדֵּי דַם זַכַּאי מִבֵּינֵיכוֹן אֲרוּם תַּעַבְדוּן דְּכָשַׁר 9
קֳדָם יְיָ:

ירושלמי 7 וְעֵינָן לָא חָמוּן דְּמַן דִּין
דִּשְׁפַךְ יָתֵיהּ:

כִּי תֵצֵא אֲרוּם תִּפְקוּן לְסִדְרֵי קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְיִמְסְרִינוּן יְיָ אֱלָהָכוֹן 10
בִּידֵיכוֹן וְתִשְׁבֵּי שִׁבְיָתְהוֹן מִנְּהוֹן:

Quando circundabitis urbem omnibus diebus ſeptem, & aciem inſtruxeritis contra eam ut ſubigatis eam in ſabbatho, non perdetis arbores ejus ad ponendum contra eam inſtrumentum ferreum; quoniam de fructu ejus comedetis, ipſam non confringetis: quoniam non ſicut homo arbor qui eſt in ſuperficie agri, ut abſcondatur à facie veſtra in obſidione. 19 Attamen arborem quam cognoſcetis non eſſe arborem facientem fructus eſui aptos, ipſam perdetis & ſuccidetis: & ædificabitis machinas contra civitatem rebellem, quæ vobiſcum facit bellum, donec ſubegeritis eam. 20

CAP. XXI.

Quando invenietur occiſus in terra, qui non eſt abſconditus in tumulo, in terra quam Dominus Deus veſter dat vobis ad hæreditario poſſidendum eam, projectus, & non ſuſpenſus in ligno in agro, nec natans ſuper faciem aquarum, nec cognitum eſt quis occiderit eum. 1 Et egredientur è domo judicii magni duo ex ſapientibus tuis, & tres ex judicibus tuis, & metientur à quatuor angulis civitates quæ ſunt in circuitu occiſi. 2 Et erit civitas quæ propinquior fuerit occiſo ſuſpecta habebitur, accipient ſynedrium magnum abſolventes: & accipient ſapientes ſeniores civitatis illius vitulam de bobus, non ex diverſis ſeminibus, anniculam cum qua non eſt laboratum, & quæ non traxit jugum. 3 Et deſcendere facient ſapientes civitatis illius vitulam in agrum deſertum, in quo nihil factum eſt operis terræ, neque ſemen jactum: & decervicabunt ibi vitulam ſecuri à poſteriori parte in medio agri. 4 Et accedent ſacerdotes filii Levi, quoniam eos elegit ſermo Domini Dei veſtri ut miniſtrent ipſi, & ut benedicant Iſraeli in nomine ſuo: & juxta verbum eorum erit ſolutum omne judicium, & omnis plaga lepræ, ad claudendum & ad pronuntiandum *leproſum.* 5 Et omnes ſapientes civitatis illius, qui propinqui erunt occiſo, lavabunt manus ſuas ſuper vitulam cujus cervix ablata erit in agro. 6 Et reſpondebunt, & dicent; Revelatum eſt coram Domino quod non venit in manus noſtras, & illum abſolverimus, qui fudit ſanguinem hunc, & oculi noſtri non viderint. 7 Sacerdotes dicent; Propitius eſto populo tuo Iſrael quem liberâſti Domini, neque ponas peccatum ſanguinis innocentis in medio populi tui Iſrael, & revela quis interfecerit eum: & expiabitur ab illis reatus ſanguinis, & ſtatim exibunt examen vermium è medio vaccæ vitulæ, qui diffundent ſe & ibunt uſque ad locum in quo eſt homicida, & aſcendent ad eum & comprehendent ipſum ſynedrium, & judicabunt illum. 8 Vos itaque domus Iſrael exterminabitis effundentem ſanguinem è medio veſtri; quoniam facietis id quod rectum eſt coram Domino. 9

Hieroſ. 7. *Et oculi noſtri non viderunt, quis fuerit qui effudit ipſum.*

SECT. XLIX.

Quando exibitis in aciem belli contra hoſtes veſtros, & tradiderit eos Dominus Deus veſter in manus veſtras, & captivam abduxeris captivitatem ejus. 10

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*كه حصارگيري كني بشهر روزهاي بسياران بكارزار كردن [ابر] آن [بگرفتن آن] نه 19
تباه كني مر درختي آن بدحف كردن ابر آن تبر كه ازو بخوري واويرا نه بري كه آن
آدم درختي آن دشت بآمدن از پيشي تو در حصار *خاصه درختي آنچه بداني كه نه 20
درختي خورش او اويرا تباه كني وببري وآبدان كني منجنيق ابر آن شهر آنچه آن كنا اوازي
تو كارزار تا فرود آوردن آنرا *

* فصل بيست يكم *

*كه يافته [شود] كشته در زمين آنچه ؞ خداي تو دها بتو بميراث گرفتن آنرا افتاده در 1
دشت نه معلوم شد كه بكشت اويرا *وبيرون آيند پيراني تو وحاكمان تو وبپيمايند بآن 2
شهرها آنچه گرداگردي آن كشته *وباشد آن شهري آن نزديك بآن كشته وبستانند 3
پيراني آن شهري آن آن گوسالهي گاو آنچه نه كار كرده شد دران آنچه نه كشيد در يوغ *
*وفرود آورند پيراني آن شهري آن آن مر آن گوساله برودي قوي آنچه نه كار كرده شود 4
درو ونه زرعت شود وقفا زنند مر آن گوساله در رود * ونزديك شوند آن كهنان پسراني 5
لوي كه در ايشان اختيار كرد ؞ خداي تو بخدمت كردني او وبآفرين گفتن در نامي
؞ وابر قولي ايشان باشد همه خصومت وهمه زخم *وهمه پيراني آن شهري آن آن نزديكان بآن 6
كشته بشويند مر دستي ايشان ابر آن گوساله آن قفا زده در رود * وجواب دهند وبگويند 7
دستهاي ايما نه ريختند مر آن خون آن اين وچشماني ايما نه ديدند *كفارت كن بقومي 8
تو يسرال آنچه خلاص كردي ؞ ونه دهي خوني آزاد در مياني قومي تو يسرال وكفارت شود
بايشان آن خون * وتو كم كني آن خوني آن آزاد از مياني [تو] كه بكني آن شايسته و 9
در نظري ؞ *كه بيرون آيي بكارزار ابر دشمناني تو وبدهد اويرا ؞ خداي تو در دستي 10
تو وبرده كني بردهي او*

Cùm expugnare tentaveris urbem diebus multis, bellũ faciendo in eam ad capiendũ eam, non corrumpes ullam arborem ejus impellendo in eam ſecurim; quia ex illius fructibus veſcêris, propterea ipſam non ſuccides: num enim eſt homo arbor agri, ad ingrediendum ab ante te in propugnaculum? 19 *Veruntamen arborem quam noveris non eſſe arborem edulii, ipſam corrumpes & ſuccides: & ſtrues machinas contra urbem quæ facit tecum prælium, uſque ad deducendum ipſam.* 20

CAP. XXI.

Cùm repertus fuerit aliquis interfectus in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi ad hæreditate accipiendum eam, collapſus in agro, nec cognitum fuerit quis interfecerit eum: 1 *Tunc egredientur ſeniores tui & judices tui, & metientur uſque ad civitates quæ ſunt circa interfectum:* 2 *Eritque, quæcunque civitas fuerit proxima interfecto, capient ſeniores civitatis illius vitulam boum quâ non operatum fuerit, quæ nunquã traxerit jugum:* 3 *Et deducent ſeniores civitatis illius vitulam ad torrentem validum, in quo nunquã operatum fuerit, nec ſeminatum fuerit: & cervicem decutient vitulæ in torrente.* 4 *Et accedent ſacerdotes filii Levi: (eos enim elegit Dominus Deus tuus ad miniſtrandum ſibi, & ad benedicendum in nomine Domini: utque juxta ſententiam eorum ſit omnis lis omniſque plaga:)* 5 *Et omnes ſeniores civitatis illius propinquiores interfecto, lavabunt manus ſuas ſuper vitula cervice decuſſâ in torrente.* 6 *Et reſponſum dabunt, ac dicent; Manus noſtræ non effuderunt ſanguinem iſtum, neque oculi noſtri viderunt.* 7 *Expia populum tuum Iſrael quem eripuiſti Domine, neque des ſanguinem innocentis in medio populi tui Iſrael. Et expiabitur eis ſanguis.* 8 *Tu autem deficere facies cruorẽ innocentis de medio tui, quum feceris quod decet in conſpectu Domini.* 9 *Cùm egreſſus fueris ad bellum contra inimicos tuos, & dederit eum Dñs Deus tuus in manum tuam, & captivaveris captivitatem ejus;* 10

וראית ותיחמון בשביתא איתא שפירת ריווי ותתירעון בה ותסבונה לכון לאינתו : 11
והבאתה ותעלינה לגו ביתך ותספר ית מזייא דרישה ותיצמי ית טופרייהא : 12
והסירה ותשני ית כסות שביתא מנה ותטבלינה ותגיירינה בביתך ותבכי על טעות 13
בית אבה ואמה ותשהי תלת ירחין די תידע אין היא מעברא ומן בתר כדין תיעול
לוותה ותפרין יתה ותהוי לך לאנתו :
והיה ויהי אין לא תתרעי בה ותפטרינה 14
לבלחודה בגיטה וזבנא לא תזבנינה
בכספא לא תתגר בה בתר דשמשת עמה :
כי תהוין ארום תהווין לגבר תרתין 15
נשין חדא רחמתא ליה וחדא סניתא ליה וילידן ליה בנין רחומתא וסנותא ויהי ביר
בוכרא לסניתא : והיה ויהי ביום אחסנותיה ית בנוי ית נכסין דיהי ליה לית ליה 16
רשו למתן חולק בכורותא לבר רחימתא על אנפי ביר סניתא דהוא בוכרא : כי
ארום ית בוכרא ביר סניתא והודע לכולא דהוא בוכרא למתן ליה תרין חולקין 17
בכל מה דמשתכח גביה ארום הוא שירוי תוקפיה ליה חזיא בכירותא : כי יהיה
ארום יהי לגבר ביר סורהבן ומרוד דליתוי מקבל למימר אבוי ולמימרא דאמיה 18
ויכסנון יתיה ולא מקבל אולפן מנהון : ותפשו בו ויחדון ביה אבוי ואמיה ויפקון 19
יתיה לקדם חכימי קרתא לתרע בי דינא דבאתריה : ואמרו ויימרון לחכימי קרתא 20
עברינן על גזרת מימרא דיי בגין כן אתיליד לנא ברנא דין דהוא סורהבן ומרוד
ליתוי צאית למימרנא גרגרן בבשרא ושתאי בחמרא : ורגמוהו ויהי אין דחיל 21
ומקבל עלוי אולפנא ובען לקיומותיה מקיימוניה ואין תאיב ומריד יאטלוניה כל אנשי
קרתיה באבניא וימות ותפלון עביד דביש מביניכון וכל ישראל ישמעון וידחלון :
וכי יהיה באיש וארום אין יהי בגבר חובת 22
דין קטול ויתחייב אטלות אבנין ובתר
כדין יצלבון יתיה על קיסא : לא תלין
לא תבית נבלת גושמיה על קיסא ארום מקבר תקברוניה ביומא ההוא ארום 23
קילותא קדם אלהא למצלוב גבר אלהן חובוי גרמו ליה ומן בגלל דבדיוקנא דיי
אתעבד תקברוניה עם מטמוע שמשא דלא יקילין ברייתא ביה ולא תטופון
בנבילתהון דחייבא ית ארעכון דיי אלהכון יהיב לכון אחסנא ;

ירושלמי 14 אין לא תתרעי את בה
ותשלח יתה ברשות נפשה ומזבנא לא
תזבין יתה בכסף לא תתגר בה די יהבת
רשותך עלה :

ירושלמי 22 ותצלבון יתיה על
קיסא :

Si videritis in captivitate mulierem pulchram aſpectu, & placuerit 11
vobis, ut ducatis eam in uxorem. Tum ingredi facies eam in medium 12
domûs tuæ, & tondebit pilum capitis ſui, & præcidet ungulas ſuas. Et 13
mutabit veſtimentum captivitatis à ſe, & lavabit ſe, & proſelytam
ſe faciet in domo tua, & flebit propter idola domûs patris ſui &
matris ſuæ, deindè tardabit tres menſes ut cognoſcas num ſit prægnans :
poſtea ingredieris ad eam, & dotabis eam, & erit tibi in uxorem. Eritque 14
ſi non fuerit tibi animus ad
eam, tum dimittes eam ſolam cum
libello repudii, verùm vendendo
non vendes eam argento : nec mercaturam
exercebis de ea, quandoquidem
rem habueris cum ea.
Quando fuerint viro duæ mulieres, 15
una dilecta ei altera odioſa; & pepererint
illi filios, tam dilecta quàm odioſa : & fuerit filius primogenitus
ex odioſa. Et erit in die quo dividet hæreditatem filiis ſuis, de opibus 16
quæ fuerint illi : non eſt illi facultas dandi partem primogenituræ filio
dilectæ, vivente filio odioſæ primogenito. Sed primogenitum filium 17
odioſæ *agnoſcat*, & notificet omnibus quod ſit primogenitus, dando
illi duas portiones de omnibus quæ apud illum invenientur: quia ipſe
initium eſt roboris ejus, ideóque ei debetur jus primogenituræ. Quando 18
erit viro filius degener & rebellis, qui noluerit obedire ſermoni patris
ſui aut ſermoni matris ſuæ, & cùm redarguent ipſum non recipiet
doctrinam ab illis : Apprehendant eum pater ejus & mater ejus, & 19
educent eum ante ſapientes civitatis, ad portam ſynedrii loci illius. Et 20
dicent ſapientibus civitatis; Tranſgreſſi ſumus decretum ſermonis Domini,
propterea natus eſt nobis filius hic qui eſt protervus & rebellis,
non auſcultat verbo noſtro : vorator carnis eſt, & potator vini. Et 21
erit ſi timeat & recipiat ſuper ſe inſtructionem, & petierint ut conſervetur
in vita, vitam dabunt illi ; quòd ſi renuat & rebellis ſit, tum lapidibus
obruent eum omnes viri civitatis ejus, & morietur, atque ita exterminabitis
facientem id quod malum eſt è medio veſtri : & totus Iſrael audient
& timebunt. Quando autem fuerit 22
in aliquo peccatum judicii necis,
& fuerit ad lapidationem damnatus,
& poſtea ſuſpendant eum in
ligno. Non pernoctabit cadaver corporis ejus in ligno, ſed ſepeliendo 23
ſepelietis eum eodem die, quoniam contemptus eſt coram Domino
ſuſpendere virum, niſi peccata ejus occaſionem dederint ei : & propterea
quod ad imaginem Domini factus eſt, ſepelietis eum in occaſu ſolis,
ne vilipendant eum homines, neque inundetis cadaveribus delinquentium
terram veſtram quam Dominus Deus veſter dat vobis in hæreditatem.

Hieroſ. 14. *Si non animus fuerit tibi in ea, dimittes eam ad libitum animæ ſuæ, ſed vendendo non vendes eam argento : non mercimonium exercebis de ea, eò quòd data ſit tibi poteſtas in eam.*

Hieroſ. 22 *Et ſuſpendatis ipſum in ligno.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وببيني در بردگي زني نيكو چهره ومراد كني دران وبستاني بتو بزن * وبياوري آنرا بمياني 11 12
خانهي تو وبتراشد مر سري آن وببالاند مر ناخنهاي آن * وبگرداند مر جامهي بردگي آن 13
از بالاي آن وبنشيند در خانهي تو وبگريد مر پدري آن ومر مادري آن ماهي روزها وپس
همچنين بيايي بآن وبعلا كني آنرا وباشد بتو بزن * وباشد اگر نه مراد كردي درآن 14
وبفرستي آنرا بجاني آن وفروختن نه فروشي آنرا در سيم نه معامله كني دران بدلي آنچه
رنجاندي آنرا * كه باشند بمرد دو زنان آن يكه دوست بوده وآن يكه دشمن بوده وبزايند باو 15
پسران آن دوست بوده وآن دشمن بوده وباشد آن پسري آن نخست زاد بدشمن بوده * وباشد 16
در روزي احسنتا دادني او مر پسراني او مر آنچه باشد باو نه تواند نخستزاد كردن مر پسري
آن دوست بوده ابر پيشي پسري آن دشمن بوده آن نخستزاد * كه مر آن نخستزاد پسري آن 17
دشمن بوده بشناسد بدادن باو قدري دو بخشه در همه آنچه يافته آيد باو كه او اولي زوري او
باو حكمي آن نخستزادي * كه باشد بمرد پسري گشته وعاصي نيست او شنوا در قولي 18
پدري او ودر قولي مادري او وادب كنند اويرا ونه شنود بايشان * وبگيرند درو پدري او 19
ومادري او وبيرون آورند اويرا بپيراني شهري او وبدروازهي مقامي او * وگويند بپيراني 20
شهري او پسري ايما آن گشته وعاصي نيست او شنوا در قولي ايما گوشت خوره ومي
خوره * وسنگسار كنند اويرا همه مردماني شهري او در سنگها وبميرد وگم كني آن بد 21
از مياني تو وهمه يسرال بشنوند وبترسند * وكه باشد در مرد خطا حكمي كشتن وكشته 22
شود وبر آويزي اويرا ابر دار * نه منزل كند لاشهي او ابر آن دار كه گور كردن گور 23
كني اويرا در روزي آن او كه نفرين كردهي خدا آويخته ونه پليد كني مر زميني تو
آنچه ،، خداي تو دها بتو احسنتا :

Videris autem in captivitate mulierem bonam formâ, & delectatus 11
fueris in ea, & acceperis tibi in
uxorem : Tunc introduces eam in 12
medium domûs tuæ, & radet caput
ſuum, & creſcere faciet ungues
ſuos, Removebitq; veſtimentum captivitatis 13
ſuæ de ſuper ſe, & ſedebit
in domo tua, ac flebit patrem
ſuum & matrem ſuam menſem dierum :
& poſteà ingredieris ad eam,
& maritabis eam, eritque tibi in
uxorem. Erit autem ſi non delectatus 14
fueris in ea, tum dimittes eam
animæ ſuæ, nec vendendo vendes eam
argento : non negotiaberis in ea, pro
eo quòd afflixeris eam. Cùm fuerint 15
viro duæ uxores, una dilecta &
altera exoſa, & pepererint ei filios
dilecta & exoſa : fuerit autem filius
primogenitus exoſæ : Tunc 16
erit, quo die poſſidendum dederit
filiis ſuis quicquid fuerit ſibi ; non
poterit primogenitum facere filium
dilectæ in præſentia filii exoſæ primogeniti :
Sed primogenitum filium 17
exoſæ agnoſcet, dando ei quantitatem
duplicem ex omni quod inventum
fuerit apud ſe : nam ipſe
eſt principium fortitudinis ejus, ei
eſt jus primogenituræ. Cùm fuerit 18
viro filius perverſus ac rebellis,
qui non auſcultat dicto patris ſui &
dicto matris ſuæ, & correxerint eum,
nec tamen auſcultârit illis : Tunc apprehendent 19
eum pater ejus & mater
ejus, & educent eum ad ſeniores
urbis ſuæ, & ad portam loci ſui.
Dicentque ſenioribus urbis illius ; 20
Filius noſter iſte perverſus eſt ac
rebellis, nec auſcultat dicto noſtro,
carnivorus & vinivorus. Tunc 21
lapidabunt eum omnes viri urbis
ſuæ lapidibus, & morietur : ſic deficere
facies malum de medio tui,
univerſuſque Iſrael audient, ac timebunt.
Cùm autem fuerit in viro 22
peccatum judicii interfectionis, &
interfectus fuerit, & ſuſpenderis
eum in patibulo : Non remanebit 23
cadaver ejus in patibulo, ſed ſepeliendo
ſepelies eum die ipſâ, quia
maledictio Dei eſt ſuſpenſus : &
non pollutam reddes terram tuam
quam Dominus Deus tuus dat tibi
in poſſeſſionem.

כב

לא תראה לא תחמון ית תורא דאחוכון או ית אמריה טעיין ותכלמון 1
דעתכון מנהון אתבא תתיבונון ליה : ואם ואין לא קריבא דעתא דאחוך 2
עמך או לא חכימתיה ותכנשינה לגו ביתך ויהי מתפרנס גבך עד זמן דיתבע
אחוך יתיה ותתיבינה ליה : וכן והיכדין תעביד לחמריה והיכדין תעביד 3
לכסותיה והיכדין תעביד לכל אבידתא
דאחוך די מתברא מניה ותשכחא לית
לך רשו לכסאה מניה אכריז עלה
ותהדרינה : לא תראה לא תחמון 4
ית חמרא דאחוכון או תוריה רמאן
באורחא ותכבשון עיניכון מנהון מיקם תקימון עמיה : לא לא יהיה גוליין 5
דציצית ותפילין דהנון תקוני גבר על איתא ולא יספר גבר בי שחיא
ועריתיה ובי אנפוי לאיתחמאה היך נשא ארום מרחק קדם יי אלהכון
הוא כל דעביד אלין : כי יקרא ארום אי אזדמן שרכפא דציפר דכי קדמך 6
באסרטא בכל אילן או על ארעא גוזלין או בעיין ואימא רביעא על אפרוחין
או עילוי בעיין לא תסב אימא מעל בניא : שלח מפטר תפטור ית אמא 7
וית בניא תסב לך מן בגלל דיוטב לך בעלמא הדין ותוריך יומין בעלמא
דאתי : כי תבנה ארום תיבנה ביתא 8
חדתא ותעביד תיאק גיפופין לאיגרך
לא תגרמון לאסתקפא חובת אדם
דיקטול בביתך דלמא יפול דין דחמי
למיפל מניה : לא לא תזרעון כרמיכון עירובין דלמא תתחייב יקידתא 9
דימעת זרעא דתזרעון ועללת כרמא : לא תחרש לא תהוון רדיין בתורא 10
ובחמרא ובכל ברייתא בתרין זינין קטירין כחדא : לא לא תהוון לבשין 11
ומשתחנין בכסוי דשיע ועזיל וניז עמר וכיתן מערבין כחדא : גדילים ברם 12
לאצטולי כיתן חוטי ציצית מן עמר
תהון מרשן למעבד לכון על ארבע
כנפי גולייתכון דתתעטפון בה בימיא :
כי יקח ארום יסב אינש איתא 13
בתולתא ויעול עלה ומבתר כדין יסנינה :

ירושלמי 3 וכן תעביד לחמריה וכן
תעביד לאצטליתיה : 4 משבק תשבוק
ית מה דבלבך עלוי ומפרק תפרוק
עמיה ומטען תטעון עמיה :

ירושלמי 8 ותעביד גפוף לאגרך ולא
תשוי חובת שפיכות אדם זכאי
בביתך :

ירושלמי 12 גדילין דציצית תעבדון
על ארבעת צניפת גולתיכון דיתכסון
בה :

CAP. XXII.

Non videbitis bovem fratris veſtri aut agnum ejus errantes, nec 1
removebitis ſcientiam veſtram ab illis : reducendo reducetis eos ad
illum. Quod ſi non eſt vicina ſcientia fratris tui tecum, aut non 2
noviſti eum, colliges ipſum in domum tuam, & alatur apud te uſque
ad tempus quo quæret frater tuus ipſum, & reddes illi. Sic 3
facies aſino ejus, & ſimiliter
facies cum veſtimento ejus,
& ſic facies cum omni re perdita
fratris tui, quæ perdita fuerit
ab eo : ſi inveneris non tibi
licet tegere eam ab eo, proclamabis
illam, & reſtitues eam.
Non videbitis aſinum fratris veſtri 4
aut bovem ejus projectos in via, & comprimetis oculos veſtros
ab eis, *ſed* ſublevando ſublevabitis cum eo. Non erit pallium fimbriatum 5
neque phylacteria, quæ ſunt ornamenta viri, ſuper muliere ;
neque tondebit vir locum ſub axillis, aut pudendum ſuum, aut
faciem ſuam, ut videatur velut mulier : quoniam abominatio coram Dño
Deo veſtro eſt omnis qui facit hæc. Si quando occurrerit nidus avis 6
mundæ coram te in itinere, in ullâ arbore vel ſuper terram, in quo ſunt
pulli aut ova, & mater incubet pullis aut ovis : non accipies matrem
de ſuper pullis. Dimittendo dimittas matrem, & pullos accipias tibi : 7
ut bene tibi ſit in hoc mundo, & prolonges dies in ſeculo venturo.
Quando ædificabis domum novam, 8
facies thecam periboli tecto tuo :
non eritis in cauſa ut occaſio detur
reatus ſanguinis homicidii in
domo tua, ne cadat is qui caſurus
eſt ex ea. Non ſeminabitis 9
vineas veſtras diverſis ſpeciebus, ne fortè tenearis comburere mixtum
ſemen quod ſeminaveritis, & proventum vineæ. Non arabitis 10
bove & aſino, & in omni animali cum duabus ſpeciebus ligatis ſimul.
Non eritis induentes & calefacientes vos tegumento quod fuerit 11
pectinatum, & netum, & intertextum lana & lino permixtis ſimul.
Verùm veſtium linearum fila 12
fimbriarum ex lana erunt vobis
permiſſa, ut illa faciatis ad quatuor
oras veſtium veſtrarum, quibus
amiciemini per diem. Quando 13
acceperit vir uxorem virginem,
& ingreſſus ſit ad eam, poſtea autem odio habuerit eam :

Hieroſ. 3 *Et ſic facies aſino ejus, & ſic facies pallio ejus.* 4 *Dimittendo dimittes id quod eſt in corde tuo contra eum, et liberando liberabis cum eo, et ferendo feres cum eo.*

Hieroſ. 8 *Et facies peribolum tecto tuo, neque pones reatus effuſionis ſanguinis innocentis in domo tua.*

Hieroſ. 12 *Fila peniculamenti facieris in quatuor oris veſtimentorum veſtrorum, ut induantur.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فصل بيست دوم *

* نه بيني مر گاوي برادري تو يا مر برهي او دحف شوان وچشم پوشي ازيشان باز 1
گرداندن باز گرداني ايشانرا ببرادري تو * واگر نه نزديك برادري تو بتو ونه 2
دانستي اويرا وگرد كني اويرا بمياني خانهي تو وباشد اوازي تو تا طلب كردن
برادري تو اويرا وباز گرداني باو * وهمچنين بكني بدرازگوشي او وهمچنين 3
بكني بجامهي او وهمچنين بكني بهمه گم شدهي برادري تو آنچه گم شود ازو
وبيابي آنرا نه تواني بچشم پوشيدن * نه بيني مر درازگوشي برادري تو [يا گاوي او] 4
افتادگان در راه وچشم پوشي از ايشان بر خيزاندن بر خيزاني اوازي او * نه باشد آلتي مرد 5
ابر زن ونه پوشد مرد جامهي زن كه مكروهي ،، خداي تو همه كناي اينان * كه 6
فراز رسد آشيانهي گنجشك بپيشي تو در راه در همه درخت يا ابر آن زمين چوزها يا
تخمي مرغها وآن مادر خسپا ابر آن چوزها يا ابر آن تخمي مرغها نه ستاني مادر ابر آن
بچها * فرستادن بفرستي مر آن مادر ومر آن بچها بستاني بتو بسبب نيكوي رسد 7
بتو ودرازكشي روزگاران * كه آبدان كني خانهي نو وبكني صدره ببامي تو 8
ونه نهي خونها در خانهي تو كه بيفتد آن افتا ازو * نه كاري رزي تو آميخته تا نه 9
پليد كني آن دانهي آن تخم آنچه بكاري ودخلي آن رز * نه شمص كني در 10
گاو ودر خر يكجا * نه پوشي آميختهي پشم وكتان يكجا * صيصيتها بكني بتو 11 12
ابر چهار دامنهاي پوشي تو آنچه بپوشي دران * كه بستاند مردي زني وبيامد بآن 13
ودشمن داشت آنرا :

CAP. XXII.

Non videbis bovem fratris tui 1
aut agnum ejus diſpulſos, & oculum
tuum teges ab eis : ſed reducendo
reduces eos ad fratrem tuum.
Etiamſi non fuerit propinquus frater 2
tuus tibi, neque noveris eum,
colliges tamen illud in medium domûs
tuæ, & erit apud te donec requirat
frater tuus illud, & reſtitues
ei. Et ſic facies de aſino ejus, 3
& ſic facies de veſtimento ejus, ſic
item facies de omni re amiſſâ fratris
tui quæ perierit ab eo, cùm inveneris
illam : non poteris oculum
tuum tegere. Non videbis aſinum 4
fratris tui aut bovem ejus lapſos
in via, & oculum teges ab eis :
erigendo eriges cum eo. Non 5
erit inſtrumentum viri ſuper mulierem,
neque induet vir veſtimentum
mulieris : nam abominatio
Domini Dei tui eſt omnis
faciens hæc. Cùm occurrerit 6
nidus avis coram te in via,
in quavis arbore, aut ſuper terram,
cum pullis aut ovis, & matre
cubante ſuper pullos aut ſuper
ova, non capies matrem cum
fœtu : Dimittendo dimittes matrem, 7
& fœtum capies tibi :
ut bonum eveniat tibi, & longùm
producas dies. Cùm ædificaveris 8
domum novam, tum
facies loricam tecto tuo : ut
non ponas ſanguines in domo tua,
cùm ceciderit aliquis cadens ex eo.
Non feres vineam tuam miſcello : 9
ne fortè pollutum reddas granum
ſeminis quod ſeveris ; & proventus
vineæ. Non ages bovem & aſinum 10
ſimul. Non indues miſturam 11
lanæ & lini ſimul. Fimbrias 12
facies tibi in quatuor laciniis operimenti
tui quo te operies. Cùm acceperit 13
aliquis uxorem, & ingreſſus
fuerit ad eam, atque odio habuerit
eam,

ושם 14 וישוי לה ערד דמילין ויפוק עלה טיב ביש ויימר ית איתתא הדא נסיבית
ושמשית עמה ולא אשכחית לה סהידוון : ולקח 15 ויסבון אבוהא דעולימתא
ואימה רשו מבי דינא ויפקון ית שושיפא בהדי סהידוון דעולימתא לות חכימי
קרתא לתרע בי דינא : ואמר 16 ויימר אבוהא דעולימתא לחכימיא ית ברתי
קדישית לגברא הדין לאנתו ומן בתר דשמיש עמה סנא לה : והנה הוא
17 והא הוא שוי ערד דמילין למימר לא אשכחית לברתך סהידוון ואילין סהידוי
ברתי ויפרסון שושיפא קדם חכימי קרתא : ולקחו 18 ויסבון חכימי קרתא ההיא
ית גברא וילקון יתיה : וענשו 19 ויזמון יתיה מאה סלעין דכסף ויתנון לאבוהא
דעולימתא ארום אפיק טיב ביש על בתולתא כשרא דישראל וליה תהי לאנתו
לית ליה רשו למפטרה כל יומוי :

ואם 20 ואין קשוט הוה פתגמא הדין לא
אישתכחו סהידוון לעולימתא : והוציאו
21 ויפקון ית עולימתא לתרע בית אבוהא
ויאטלונה אינשי קרתא באבניא ותמות

ירושלמי 20 ואין קושטא הוה פתגמא
הדין לא אשכחו סהדין לטליתא :
21 ויפקון ית טליתא מן תרע ביתא
דאבוהא ויִרגמון יתה עמה :

ארום עבדת קלנא בישראל למפקא שום ביש דזנו על בית אבוהא ותפלון
עביד דביש מביניכון : כי ימצא 22 ארום אין משתכח גבר משמש עם איתתא
אתת גבר חורן ויתקטלון אוף תרויהון גברא דמשמש עם אתתא ואתתא ואפילו
אין מעברא לא תשהונה עד דתיליד אלהין בי היא שעתא תקטלונון בשינוקא
דסודרא ותפלון עביד דביש מישראל : כי יהיה 23 ארום תהוי עולימתא בתולתא
מיקדשא לגבר וישכחינה גבר חורן בקרתא וישמש עמה : והוצאתם 24 ותפקון
ית תריהון לתרע בי דינא דבקרתא ההיא ותאטלון יתהון באבניא וימותון
ית עולימתא מן בגלל דלא פגנת בקרתא וית גברא מן בגלל דשמש עם
אתת חבריה ותפלון עביד דביש מביניכון : ואם 25 ואין בברא ישכח גברא
ית עולימתא דמיקדשא ויתקף בה גברא וישמש עמה ויתקטל גברא דשמש
עמה בלחודוי :

Et impoſuerit illi occaſionem verborum, & protulerit contra eam 14 famam malam, & dixerit; Mulierem hanc accepi, & concubui cum ea, nec inveni illi virginitatis ſigna. Et accipient pater illius pu- 15 ellæ & mater illius poteſtatem à ſynedrio, & producent linteum cum illis ſignis virginitatis puellæ apud ſapientes civitatis ad portam ſynedrii. Et dicet pater ipſius puellæ ſapientibus; Filiam meam deſponſavi 16 viro huic in uxorem, poſtquam autem concubuit cum ea odio habuit eam. Et ecce imponit *illi* occaſiones verborum, dicendo; Non in- 17 veni filiæ tuæ ſigna virginitatis; & hæc ſunt ſigna virginitatis filiæ meæ: & expandent linteum coram ſapientibus civitatis. Et accipi- 18 ent ſapientes civitatis illius virum illum, & verberabunt illum. Et 19 mulctabunt eum centum ſiclis argenteis, & dabunt patri puellæ, quoniam produxit famam malam contra virginem integram Iſraelis: & erit illi in uxorem, nec erit illi facultas dimittendi eam cunctis diebus ſuis. Quòd ſi verum eſt illud 20 verbum, nec inventa ſunt ſigna virginitatis in puella: Tum edu- 21 cant puellam ad portam domus patris ſui, & obruent eam lapidibus viri civitatis illius, & morietur; quoniam fecit ignominiam in Iſrael, proferendo famam malam

Hieroſ. 20. *Quòd ſi verum eſt hoc verbum, nec invenerunt teſtimonia* virginitatis *puellæ.* 21. *Educent puellam illam ex porta domus patris ipſius, & lapidibus eam obruent populus ejus.*

ſcortationis contra domum patris ſui: & exterminabitis facientem id quod malum eſt è medio veſtri. Quando inventus fuerit vir concum- 22 bens cum muliere uxore viri alterius, interficientur ambo illi, vir qui concubuerit cum muliere, & mulier: quòd ſi prægnans fuerit non expectabunt donec pepererit, ſed ea hora interficietis illos ſtrangulatione ſudarii, & exterminabitis facientem id quod malum eſt ex Iſrael. Quando 23 erit puella virgo deſponſata viro, & invenerit eam vir alter in civitate, & concubuerit cum ea: Educes ambos illos ad portam ſyn- 24 edrii quod erit in civitate illa, & lapidibus obruetis eos, & morientur; puellam quidem eò quòd non clamaverit in civitate, virum autem quia concubuit cum uxore ſocii ſui: & exterminabitis facientem id quod malum eſt è medio veſtri. Quod ſi foris invenerit 25 vir puellam, quæ deſponſata fuerit, & fortior fuerit eâ vir, & concubuerit cum ea: interficietur vir qui concubuit cum eâ ſolus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وبنهاد بآن بهانها سخنها وبيرون آورد ابر آن نامي بد وگفت مر آن زني آن اين بستاندم 14
ونزديك شدم بآن ونه يافتم بآن بكارت * وبستاند پدري آن دختر ومادري آن و بيرون 15
آورند مر بكارت آن دختر بپيراني آن [شهر بآن] دروازه * وبگويد پدري آن دختر 16
بآن پيران مر دختري من بدادم بمردي آن اين بزن ودشمن داشت آنرا * واينك 17
بنهاد بهانها سخنها بگفتن نه يافتم بدختري تو بكارتها واينان بكارتي دختري من
وبگسترانند آن دستماچه بپيشي پيراني آن شهر * وبستانند پيراني آن شهري آن 18
آن مر آن مرد وادب كنند اويرا * وتاوان اندازند اويرا صد مثقال سيم وبدهند 19
بپدري آن دختر كه بيرون آورد نامي بد ابر دوشيزهي يسرال وباو باشد بزن نه
تواند بفرستادن آنرا همه روزگاران او * واگر راست بود آن سخن آن اين نه يافته 20
شدند بكارت بدختر * وبيرون آورند مر آن دختر بدرگاهي خانهي پدري آن 21
وسنگسار كنند آنرا مردماني شهري آن در سنگها وبميرد كه بكرد رسوايي در
يسرال ببيراه كردن خانهي پدري آن وكم كني آن بد از مياني تو * كه 22
يافته شود مردي خسپا اواري زن شوهرداري شوهي كشته آيند نيز دوي ايشان آن مردي
آن خسپا اواري آن زن و آن زن وكم كني آن بد از يسرال * كه باشد دختري بكر 23
نامزد شده بمرد وبيابد آنرا مردي در شهر وبخسپد اواري آن * بيرون آوريد مر 24
دوي ايشان بدروازهي آن شهر وسنگسار كنيد ايشانرا در سنگها وبميرند مر آن
دختر ابر سببي آنچه نه فرياد كرد در شهر ومر آن مرد ابر سببي آنچه برنجاند مر زني ياري
او وكم كني آن بد از مياني تو * واگر در دشت بيابد آن مرد مر آن دختري آن 25
نامزد شده وقوي گيرد دران وبخسپد اواري آن كشته شود آن مردي آنچه بخسپيد
اواري آن بتنهايي او *

Et poſuerit in eam prætextus verborum, & protulerit de ea nomen malū, ac dixerit; Mulierem hanc accepi, & acceſſi ad eam, & non inveni in ea virginitatem: 14 *Tunc accipiet pater puellæ & mater ejus, & producent virginalia puellæ ad ſeniores civitatis ad portam.* 15 *Dicétque pater puellæ ſenioribus; Filiam meam dedi viro huic in uxorem, & odit eam:* 16 *Et ecce poſuit prætextus verborum, dicendo; Non inveni in filia tua virginalia: & en virginalia filiæ meæ. Et expandent manutergiolum coram ſenioribus civitatis.* 17 *Tunc apprehendent ſeniores civitatis illius virum, & caſtigabunt eum,* 18 *Et mulctam imponent ei centum ſiclorum argenti, quos dabunt patri puellæ, quoniam protulit nomen malum de virgine Iſraelis: & ipſi erit in uxorem, quam non poterit dimittere omnibus diebus ſuis.* 19 *At ſi verum fuerit verbum hoc, nec inventa fuerint virginalia in puella:* 20 *Tunc educent puellam ad oſtium domûs patris ſuæ, & lapidabunt eam homines civitatis ſuæ lapidibus, ac morietur, quia fecit ignominiam in Iſrael, deviationem faciendo domi patris ſui: atque ita deficere facies malum de medio tui.* 21 *Cùm inventus fuerit vir concumbens cum muliere maritatâ marito, interficientur etiam ambo ipſi, vir concumbens cum ea muliere, & ipſa mulier: & deficere facies malum ex Iſrael.* 22 *Cùm fuerit puella nomine deſignata viro, & invenerit eam aliquis in civitate, & concubuerit cum ea:* 23 *Educite ambos ipſos ad portam civitatis, & lapidabitis eos lapidibus, ac morientur: puellam ea de cauſa quòd non clamârit in civitate; & virum ea de cauſa quòd oppreſſerit uxorem ſocii ſui: & deficere facies malum de medio tui.* 24 *At ſi in agro invenerit vir puellam nomine deſignatam, & fortiter apprehenderit eam, & concubuerit cum ea: interficietur vir qui concubuerit cum ea, ſolus ipſe.* 25

ולנערה 26 ולעולימתא לא תעבדון מדעם ביש לית לעולימתא דין קטול אלהן
גברא יפטרינה מניה בגיטא ארום היכמא דיכמון גבר על חבריה ויקטליניה נפש
היכדין פתגמא הדין : כי 27 ארום באנפי ברא אשכחה פגנת עולימתא דמקדשא
ולא אודמן פריק לה : כי ימצא 28 ארום ישכח גבר עולימתא בתולתא דלא
מיקדשא ויחוד בה ומשמש עמה ומשתכחין : ונתן 29 ויתן גברא דשמיש עמה
לאבוהא דעולימתא דמי בהתתה חמשין סלעין דכסף וליה תהי לאנתו חולף
דעניה לית ליה רשו למפטרה בגיטא כל יומוי :

כג

לא 1 לא יסב גבר ית אתתא דאנים או דשרגיג אבוי וכל דכן איתת אבוי ולא
יגלי כנפא דגלי אבוי : לא יבא 2 לא ידכי דמסרס ודפסיק גידא למסב איתא
מקהל עמא דיי : לא יבא ממזר 3 לא ידכי דמתיליד מן זנו דביה מומא בישא
דאתיהיב בעממיא חולונאי למיסב איתא כשרא מקהל עמא דיי אוף דור
עשיראי לא ידכי ליה למיעל בקהלא דיי : לא יבא 4 לא ידכון דכורי עמונאי
ומואבאי למיסב איתא מקהל עמא דיי ברם דר עשיראי לא ידכי למיסב איתא
מקהל עמא דיי עד עלמא : על דבר 5 על עיסק דלא זמינו לכון בלחמא
ובמוי בארחא במפקכון ממצרים ודאוגר לכון ית בלעם בר בעור מן פתור
חלמיא דמתבניא בארע ארם דעל פרת למילט יתכון : ולא אבה 6 ולא צבי
יי אלהכון לקבלא מן בלעם והפך יי אלהכון בפומיה מטולכון ית לווטין לברכן
ארום רחמינכון יי אלהכון : לא תדרש 7 לא תתבעון שלמהון וטבהון כל יומיכון
דאפילו מתגיירין סנא נטיר בלבהון עד עלמא : לא תתעב 8 לא תרחקון
ארומאה דאתי לאתגיירא ארום אחוכון הוא לא תרחקון מצראה דאתי לאתגיירא
ארום דיירין הויתון בארעהון : בנים 9 בנין דמתילדין להון דר תליתאה ידכון
למסבא מעם קהלא דיי : כי תצא 10 ארום תפקון משירוין על בעלי דבביכון
ותסתמרון מכל פתגם דביש מפולחנא נוכראה וגילוי עריתא ושדיות אדם זכאי :
כי יהיה 11 ארום יהי בך גבר דלא יהי דכי מקריות הרהור ליליא ויפוק
למברא למשריתא לא יעול למצוע
משריתא : והיה 12 ויהי לעדוני רמשא
יסחי במוי ובמטמוע שמשא יעול לגו
משריתא : ויד 13 ואתר מזמן יהוי לך מברא למשריתא ותשוד תמן מוי דריגלך :

ירושלמי 12 ויהוי לעדנוי רמשא
ישוג במיא :

Sed puellæ non facietis quicquam mali, non eſt puellæ reatus judi- 26 cii mortis: ſed vir dimittet eam à ſe libello repudii, quoniam ſicut inſidiatur vir ſocio ſuo & interficit ipſum animâ, ſic eſt res iſta. Quia in ſuperficie agri invenit eam, clamavit puella quæ de- 27 ſponſata eſt, neque aderat liberans eam. Quando invenerit vir pu- 28 ellam virginem quæ non eſt deſponſata, & apprehenderit eam, & dormierit cum ea, & inventi fuerint: Tum dabit vir qui concubue- 29 rit cum ea patri ipſius puellæ pretium ſtupri ejus, quinquaginta ſiclos argenti; & erit illi in uxorem, eò quòd humiliavit eam; nec erit illi poteſtas dimittendi eam dato libello repudii omnibus diebus ſuis.

CAP. XXIII.

Non accipiat vir mulierem quæ vim paſſa eſt aut blanditiis pel- 1 lecta eſt à patre ſuo, multo minus uxorem patris ſui, neque reteget fimbriam quam retexit pater ejus. Non eſt idoneus qui eſt caſtratus, 2 & cui abſciſſus eſt nervus, ut accipiat uxorem ex cœtu populi Domini. Non eſt idoneus qui natus eſt ex ſcortatione, in qua eſt 3 macula mala quæ poſita eſt in populis prophanis, ut accipiat uxorem integram ex cœtu populi Domini: etiam generatio decima non idonea erit ei quæ intret in congregationem Domini. Non 4 idonei ſunt mares Ammonitæ & Moabitæ ut accipiant uxorem ex cœtu populi Domini: etiam generatio decima non idonei ſunt ut accipiant uxorem è cœtu populi Domini uſque in ſeculum. Pro- 5 pterea quod non venerunt vobis obviam cum pane & aquis, in via quando exiiſtis ex Ægypto, & quod mercede conduxerit in vos Bileam filium Beor ex Petor ſomniorum, quæ ædificata eſt in terra Syriæ quæ eſt juxta Euphratem, ad maledicendum vobis. Sed nolu- 6 it Dominus Deus veſter acquieſcere Bilcham, imò convertit Dominus Deus veſter in ore ejus propter vos maledictiones in benedictiones: eò quòd diligat vos Dominus Deus veſter. Non quæretis pacem 7 eorum & bonum eorum omnibus diebus veſtris, quia etſi proſelyti fiant odium tamen ſervant in corde ſuo, uſque in ſeculum. Non 8 abominemini Idumæum qui venit ut proſelytus fiat, quia frater veſter eſt: neque abominemini Ægyptium qui venit ut proſelytus fiat, quia habitâſtis in terra eorum. Filii qui naſcentur illis in tertia ge- 9 neratione idonei erunt ut ſumant *uxores* à populo congregationis Domini. Quando egrediemini cum caſtris contra hoſtes veſtros, cave- 10 bitis ab omni re mala, à cultu alieno, revelatione turpitudinum, & effuſione ſanguinis innocentis. Quando fuerit in te vir qui non 11 erit mundus à caſibus cogitationis nocturnæ, exibit extra caſtra, nec ingredietur medium caſtrorum. Et 12 erit ſub tempus veſpertinum lavabit ſe aquis, & circa ſolis occaſum ingredietur in medium caſtrorum. Et locus paratus erit tibi extra caſtra, ut effundas ibi aquas pedum tuorum. 13

Hieroſ. 12 *Et erit ſub tempus veſpertinum lavabit ſe aquis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وبدختر نه كني چيزي كه نيست بدختر خطاي كشتن كه چون آنچه برخيزد مرد ابر ياري 26
او وبكشد اويرا جان همچنين آن سخن آن اين * كه در دشت بيافت آنرا فرياد كرد آن دختر 27
آن نامزد شده ونيست فرج دهاي بآن * كه بيابد مرد دختري بكر آنچه نه نامزد شد وبگيرد 28
آنرا وبخسپد اواري آن ويافته شدند * وبدهد آن مرد آن خسپا اواري آن بپدري آن دختر 29
پنجاه مثقال سيم وباو باشد بزن بدلي آنچه برنجاند آنرا نه تواند فرستادن آنرا همه روزگاراني
آن * نه ستاند مرد مر زني پدري او ونه برهنه كند دامني پدري او * 30

* فصل بيست سوم *

* نه آيد شكافته خايه وبريده قضيب در جماعتي ،، * نه آيد ممزر در جماعتي ،، [نيز دراي 1 2
دهمي نه آيد باو در جماعتي ،،] * نه آيد عموني وموابي در جماعتي ،، نيز دراي دهمي نه آيد 3
بايشان در جماعتي ،، تا جاويد * ابر سببي آنچه نه پيش آوردند شمارا در نان ودر آب در راه دره 4
بيرون آمدني شما از مصر وآنچه مزد گرفت ابر تو مر بلعم پسري بعور از فتور ارم نهريم بنفرين
كردن ترا * ونه مراد كرد ،، خداي تو بشنويدن ببلعم بگردانيد ،، خداي تو بتو مر آن نفرين 5
آفرين كه دوست داشت ترا ،، خداي تو * نه طلب كني سلامتي ايشان ونيكويي ايشان همه 6
روزگاراني تو بجاويد * نه مكروه داري ادومي كه برادري تو است اونه مكروه داري مصري كه 7
تسنا بودي در زميني او * پسران آنچه زاييده شوند بايشان دراي سيمي بيايد بايشان در جماعتي 8
،، * كه بيرون آيي لشكر ابر دشمناني تو نگهدار باشي از همه چيزي بد * كه باشد [در تو] مردي 9 10
آنچه نه باشد پاك از رسيي شب بيرون آيد از بيرون بلشكرگاه نه آيد بمياني آن لشكرگاه *
وباشد بروي كردني ابوار بشويد در آب وچون آمدني آن خورشيد بيايد بمياني آن لشكرگاه * 11
ومقامي باشد بتو از بيرون بلشكرگاه وبيرون آيي بآنجا بيرون * 12

Puellæ verò non facies quicquam, quia non eſt puellæ peccatum interfectionis: nam quemadmodum inſurgeret vir in ſocium ſuum & occideret eum animâ, ſic eſt res iſta. 26 *In agro enim invenit eam: clamavit puella nomine deſignata, & nemo adfuit qui liberaret eam.* 27 *Cùm invenerit vir puellam virginē quæ non eſt nomine deſignata, & apprehenderit eam, & concubuerit cum ea, & deprehenſi fuerint:* 28 *Tunc dabit vir qui concubuerit cum illa, patri puellæ quinquaginta ſiclos argenti, & illi erit in uxorem, pro eo quòd oppreſſerit eam: non poterit dimittere eam omnibus diebus ſuis.* 29 *Non accipiet vir uxorem patris ſui, neque denudabit laciniam patris ſui.* 30

CAP. XXIII.

Non ingredietur fiſſus teſticulos aut ſectus virgam, in congregationem Domini. 1 *Non ingredietur ſpurius in congregationem Domini: etiam generatione decimâ non ingredietur ſibi in congregationem Domini.* 2 *Non ingredietur Ammonita & Moabita in congregationem Domini: etiam generatione decimâ non ingredientur ſibi in congregationem Domini, uſque in æternum:* 3 *Ea de cauſa quòd obviàm non tulerint vobis panem & aquam in egreſſu veſtro ex Ægypto: & quòd mercede conduxerit adverſum te Balaam filium Beor de Pethor Aram-naharaim, ad maledicendum tibi:* 4 *Sed noluit Dominus Deus tuus auſcultare ipſi Balaam, & convertit Dominus Deus tibi maledictionem in benedictionem, quòd diligeret te Dominus Deus tuus.* 5 *Non quæres pacem eorum & bonum eorum omnibus diebus tuis, in æternum.* 6 *Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus eſt ipſe: nec abominatum habebis Ægyptium, quia fuiſti in terra ejus.* 7 *Filii qui naſcentur eis generatione tertia, ingredientur ſibi in congregationem Domini.* 8 *Cùm egredieris cum exercitu contra inimicos tuos, cuſtodies te ab omni re mala.* 9 *Cùm fuerit in te vir qui non ſit mundus ex accidente nocturno; egredietur extra caſtra, nec ingredietur in medium caſtrorum.* 10 *Erit autem, aſpiciente veſperâ, lavabit ſe in aqua: & juxta occaſum ſolis ingredietur in medium caſtrorum.* 11 *Et locus quidam ſit tibi extra caſtra, ut egrediaris illuc foras.* 12

14 ויתר וְסִכָּא תְּהֱוֵי קְבִיעָא לְכוֹן עַל מָנֵי זֵינֵיכוֹן אֲתַר דְּתִסְרוּן סַיְיפֵיכוֹן וִיהֵא בְּמִתְּבָךְ
לְבָרָא וְתֶהֱוֵי חָפִיר בָּהּ וְתִפְנֵי תַּמָּן וּתְתוּב וּתְכַסֵּי יַת רְעִייָךְ: כִּי הִי אֲרוּם 15
יְיָ אֱלָהָכוֹן שְׁכִינְתֵיהּ מְהַלְכָא בְּמִצַּע מַשִׁרְיָיתֵיכוֹן וְשֵׁיזָבוּתְכוֹן וּלְמִמְסַר סָנְאֵיכוֹן
בִּידֵיכוֹן בְּגִין כֵּן תְּהֵי אֲתַר מַשִׁרְיָתְכוֹן קַדִּישָׁא וְלָא יֶחְמֵי בְּכוֹן קְלָנָא דְּמִדַּעַם
דְּלָא יִסַּלֵּק שְׁכִינְתֵיהּ מִבֵּינֵיכוֹן: לא תסגיר לָא תִימְסוּר נוּכְרָאָה בִּידָא פָלְחֵי 16
טַעֲוָתֵיהּ דְּאִשְׁתְּזִיב גַּבֵּיכוֹן לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת טְלַל שְׁכִינְתִּי דִּימְטוּל הֵיכְנָא עֲרַק מִן
פּוּלְחַן טַעֲוָתֵיהּ: עמך עִמְּכוֹן יְתִיב וְיִנְטוֹר מִצְוָתָא בֵּינֵיכוֹן אַלִּיפוּ יָתֵיהּ אוֹרַיְתָא 17
קְבַעוּ לֵיהּ מִדְרָשָׁא בְּאַתְרָא דְּצָבֵי בְּחַדָּא מִן קִרְוֵיכוֹן אִתְעַסְּקוּ עִמֵּיהּ כִּדְיוֹטַב
לֵיהּ לָא תוֹנֵינֵיהּ בְּמִלִּין: לא יהיה
לָא תְּפַסוּן בְּנָתֵיכוֹן לְמֶהֱוֵי נַפְקַת בָּרָא 18
וְלָא יִתְפַּס גַּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל יַת גַּרְמֵיהּ
בְּזְנוּ: לא לָא תַעֲלוּן אֲגַר מוֹהֲבוּת 19
מַטְעִיתָא וּפִירוּג דְּכַלְבָּא לְקָרְבָא בְּבֵי
מוּקְדְּשָׁא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן לְכָל נִדְרָא כָּל דְּכֵן לִשְׁאָר קוּרְבְּנַיָא אֲרוּם מְרַחַק קֳדָם
יְיָ אֱלָהָכוֹן אוּף תַּרְוֵיהוֹן: לא לָא תְרַבֵּי מִדִּילָךְ לְחַבְרָךְ עַל מוֹפוֹ דְּאוֹזְפָךְ לָא 20
עַל מוֹפוֹ דִּכְסִיף וּמוֹפוֹ דְּמֵיכְלָא וְלָא עַל מוֹפוֹ דְּכָל מִדַּעַם דְּמִתְרַבֵּי: לנכרי
לְבַר עַמְמִין תֵּיזוֹף מִנֵּיהּ בְּרִיבִּיתָא וּלְאָחוּךְ לָא תֵיזוֹף בְּרִיבִּיתָא מִן בְּגַלַל 21
דִּיבָרְכִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל אוֹשָׁטוּת יְדָךְ עַל אַרְעָא דְּאַנְתְּ עָלֵיל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ:
כי אֲרוּם תִּידְרוּן נִדְרָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן לָא תוּחְרוּן לְשַׁלְמוּתֵיהּ תְּלַת חַגִּין 22
אֲרוּם מִתְבַּע יִתְבְּעִינֵיהּ יְיָ אֱלָהָכוֹן וּבְקוּרְבְּנָא לָא יְהֵי חוֹב וּפְסוּלָא דִּבְהַפְתִּיק
מָרֵי עַלְמָא קָאֵי וְלָא יְהֵי בָּךְ חוֹבַת עִיכּוּב נִדְרָא: וכי תחדל וַאֲרוּם 23
תִּתְמַנְעוּן מִלְּמִידַּר לָא יְהֵי בְכוֹן חוֹבָא: מוצא מוֹמָתָא דְּתִיפּוּק מִן שִׂפְוָתְכוֹן 24
תְּקִימוּן מִצְוָתָא דְּכַשְׁרִין לְאִתְעוֹבָדָא תַּעַבְדוּן וּדְלָא כַּשְׁרִין לְאִתְעוֹבְדָא לָא
תַעַבְדוּן וְהֵיכְמָא דִּנְדַרְתּוּן תְּשַׁלְמוּן חַטָּאתָא וַאֲשָׁמָא עֲלָוָון וְנִכְסַת קוּדְשִׁין תְּקָרְבוּן
קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן וְנִיסְכַּתָּא תֵּיתוֹן וּבִזְבְּזַיָּית בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּמַלִּילְתּוּן תִּתְּנוּן
וּלְעַנְיֵי צִדְקָתָא מָה דְּאַמַּרְתּוּן בְּפוּמְכוֹן: כי תבא אֲרוּם תֵּיעוֹל לְמִיסַב אַגְרָא 25
בְּפוֹעַל בְּכַרְמָא דְּחַבְרָךְ וְתֵיכוֹל כְּרַעֲוַות נַפְשָׁךְ עַד דְּתִסְבַּע וּלְוָות צָנָךְ לָא תִתֵּן:
כי אֲרוּם תֵּיעוּלוּ לְמִסַּב אַגְרָא כְּפוֹעַל בְּקָמְתָא דְּחַבְרָךְ וְתִקְטוֹף פֵּירוּכִין בִּידָךְ 26
וּמַגְלָא לָא תְרִים עַל קָמְתָא דְחַבְרָךְ:

ירושלמי 18 לָא תֶהֱוֵי נַפְקַת בָּרָא
מִבְּנָתְהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְלָא יְהֵוֵי נָפֵק
בַּר מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 19 לָא תַעֲלוּן
אֲגַר דְּזְנוּ וּפִירוּג כֶּלֶב:

Et clavus erit infixus vobis inſtrumentis armorum veſtrorum, quo loco 14 accingitis gladios veſtros: eritque cùm ſederis foris, fodies eo, & egeres ibi, & revertêris & cooperies ſtercus tuum. Quoniam Domini Dei ve- 15 ſtri divina majeſtas ambulat in medio caſtrorum veſtrorum, ad liberandum vos & ad tradendum inimicos veſtros in manus veſtras, propterea erit locus caſtrorum veſtrorum ſanctus: neque videbitur in medio veſtri ulla res turpis, ut non aſcendat divina majeſtas ejus à vobis. Non trades peregrinum in manum colentium idola ejus; ſed libera- 16 bitur inter vos, ut ſit ſub umbra divinæ meæ præſentiæ, propterea quòd ideo fugit à cultu idoli ſui. Vobiſcum habitabit, & 17 ſervabit mandata inter vos, docete eum legem, conſtituite illi ſcholam in loco quem voluerit in una urbium veſtrarum, navate operam cum eo ut benefiat illi: nec affligatis eum verbis. Non propha- 18 nabitis filias veſtras ut ſint meretrices, neque prophanabit vir filius Iſrael ſeipſum per ſcortationem. Non inferatis mercedem donorum 19 meretricis & pretium canis, ad offerendum in domo ſanctuarii Domini Dei veſtri in quocunque voto, multo minus in reliquis oblationibus: quoniam abominatio ſunt coram Domino Deo veſtro etiam ambo illa. Non ad fœnus dabis 20 de eo quod tuum eſt ſocio tuo ad uſuram crediti tui, non ad uſuram argenti, nec ad uſuram cibi, nec ad uſuram ullius rei qua exercetur uſura. Filio populorum fœnerabis per uſuram, ſed fratri tuo non 21 fœnerabis per uſuram: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus, in omni eo ad quod extenderis manum tuam, ſuper terram ad quam tu ingrederis ut illam poſſideas. Quando vovebitis votum coram Domi- 22 no Deo veſtro non retardabitis illud reddere in tribus feſtis; quoniam requirendo requiret illud Dominus Deus veſter: in oblatione non erit peccatum aut aliquod vitium: quoniam in decreto Domini mundi ratum eſt, non erit ergo in te peccatum retardationis voti. Quod ſi vitabitis vovere non erit in vobis peccatum. Juramentum 23 quod exiit ex labiis veſtris ſtabilietis; præcepta ea quæ recta ſunt fa- 24 ciendo facietis, quæ autem non ſunt recta ut fiant non facietis: & ſicut voviſtis reddetis oblationes pro peccato & delicto: holocauſta & oblationes ſanctitatum offeretis coram Domino Deo veſtro, & libamina afferetis, munera domus ſanctuarii quæ loquuti eſtis dabitis, & pauperibus eleemoſynam quam promiſiſtis ore veſtro. Quando 25 ingreſſus fueris ut accipias mercedem pro labore in vinea ſocii tui, ibi comedes pro voluntate animæ tuæ donec ſatureris, & in caniſtro tuo non repones. Quando ingrediemini, ut accipiatis mercedem juxta 26 opus, in ſegetem proximi tui, decerpes manipulos manu tua, ſed falcem non elevabis in ſegetem proximi tui,

Hieroſ. 18. *Non erit meretrix ex filiabus domus Iſrael, neque erit qui ſe proſtituat ex filiis Iſrael.* 19. *Non introducatis mercedem meretricis aut pretium canis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*ومیخ باشد بتو ابر سلحي تو وباشد چون نشستني تو بيرون وبكني دران 13
وبنشيني وبپوشي مر آلودگي تو* كه ״ خداي تو روش كنا در مياني لشكرگاهي 14
تو بخلاص كردن ترا وبدادن دشمناني تو بپيشي تو وباشد لشكرگاهي تو خاص ونه
بيند در تو عيبي چيزي وباز گردد از پسي تو* نه سپاري بنده بخداوندي او آنچه 15
خلاص شود بتو از اواري خداوندي او* اواري تو بنشيند در مياني تو در جايي آنچه 16
اختيار كند در يكّه دروازهايي تو در نيكو باو نه آزاري اويرا* نه باشد قحبه از 17
دختراني يسرال ونه باشد مخنّث از پسراني يسرال* نه آوري خراجي زناي وبهاي سگ 18
خانهي ״ خداي تو بهمه نذر كه مكروهي ״ خداي تو نيز دوي ايشان* نه سود 19
دهي ببرادري تو سودي سيم سودي خورش سودي همه چيز آنچه سود كند.
*ببيگانه سود دهي وببرادري تو نه سود دهي بسبب آفرين كند ترا ״ خداي تو 20
در همه رسشي دستي تو ابر آن زمين آنچه تو آيا آنجا بميراث گرفتن آنرا* كه نذر 21
كني نذر ״ خداي تو نه درنگ دهي بباز توختن اويرا كه طلب كردن طلب
كند اويرا ״ خداي تو از نزدي تو وباشد در تو خطا* وكه باز استي بنذر 22
كردن نه باشد در تو خطا* بيرون آمدهي لبهاي تو نگاه داري وبكني 23
چون آنچه نذر كردي ״ خداي تو سخاوت آنچه سخن گفتي در دهاني تو* كه 24
بيابي در رزي ياري تو وبخوري انگورها چون جاني تو سيري تو وبپيرايهي تو نه
دهي* كه بيابي دردروي ياري تو وبر چيني خوشها در دستي تو ومنجل نه عرصه 25
كني ابر درو ياري تو.

Clavus item erit tibi ſuper arma 13 *tua: & erit, cùm ſederis foris, tum fodies cum eo; ſedebiſque & operies ſpurcitiem tuam. Dominus* 14 *enim Deus tuus ambulat per medium caſtrorum tuorum, ad eripiendum te, & ad tradendum inimicos tuos coram te: ſint itaque caſtra tua ſancta, ut non videat in te maculæ quicquam, & revertatur à te. Non trades ſervum domino ſuo, qui* 15 *eruerit ſe ad te à domino ſuo. Te-* 16 *cum ſedebit in medio tuî, in loco quem elegerit in una portarum tuarũ bono ſibi: non contumeliã afficies eum. Non erit meretrix ex filia-* 17 *bus Iſrael, neque erit cinædus ex filiis Iſrael. Non introduces tri-* 18 *butum ſcortationis, aut pretium canis, in domum Domini Dei tui pro quocunque voto: quia abominatio Domino Deo tuo ſunt etiam ambo ipſa. Fœnori non dabis fratri tuo,* 19 *fœnori argenti, fœnori eſcæ, fœnori cujuſcunque rei quod lucrum facit. Extraneo fœnori dabis, at fratri* 20 *tuo fœnori non dabis: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni cui acceſſerit manus tua ſuper terram quam tu ingrederis ad hæreditate accipiendum eam. Cùm* 21 *voveris votum Domino Deo tuo, non tardabis ſolvere illud: quia requirendo requiret illud Dominus Deus tuus à te, & erit in te peccatum. Cùm autem deſtiteris* 22 *à vovendo, non erit in te peccatum. Egreſſionem labiorum tuorum ob-* 23 *ſervabis, ac præſtabis, quemadmodum voviſti Domino Deo tuo, ſpontaneum de quo locutus es ore tuo. Cùm ingreſſus fueris vineam ſocii* 24 *tui, tunc comedas uvas ſecundùm animam tuam, ſaturitatem tuam: at in vas tuum non dabis. Cùm in-* 25 *greſſus fueris in meſſem ſocii tui, tunc colliges ſpicas manu tuâ: at falcem non admovebis meſſi fratris tui.*

כד

כִּי יקח אֲרוּם יִסַּב גְּבַר אִיתָא וְיֵעוֹל עֲלָהּ וִיהֵי אִין לָא הַשְׁכַּחַת רַחֲמִין בְּעֵינוֹי 1
אֲרוּם אַשְׁכַּח בָּהּ עֲבֵירַת פִּתְגָם וְיִכְתּוֹב לָהּ סֵפֶר תֵּירוּכִין קֳדָם בֵּי דִינָא וְיִתֵּן בִּרְשׁוּתָהּ
וְיִשַׁלַּח יָתָהּ מִבֵּיתֵיהּ: ויצאה וְתִפּוֹק מִבֵּיתֵיהּ וּתְהָךְ וּתְהֵי לִגְבַר אוֹחֲרָן: ושנאה 2
וְאַכְרִיזוּ עֲלָהּ מִן שְׁמַיָא דְּיִסְנִינָהּ גַּבְרָא בָתְרָאָה וְיִכְתּוֹב לָהּ סֵפֶר תֵּירוּכִין וְיִתֵּן 3
בִּרְשׁוּתֵהּ וְיִשַׁלַּח לָהּ מִבֵּייתֵיהּ אוֹ אַכְרִיזוּ עֲלוֹי וִימוּת גַּבְרָא בַתְרָאָה דִּנְסָבָהּ לֵיהּ
לְאִיתּוּ: לא לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְבַעֲלָהּ קַמָּאָה דְּפַטְּרָהּ מִן שֵׁירוּיָא לְמִתּוּב לְמִסְבָּהּ 4
לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְאִנְתּוּ מִן בָּתַר דְּאִסְתְּאָבַת אֲרוּם מְרַחְקָא הִיא קֳדָם יְיָ וְלָא מְרַחֲקִין
בְּנָהָא דְּתִילִיד מִנֵּיהּ וְלָא תְחַיֵּיב חוֹבַת מוֹתָנָא יַת אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן יָהִיב לְכוֹן
אַחְסָנָא: כי יקח אֲרוּם יִסַּב גְּבַר אִיתָא חַדְתָּא בְּתוּלְתָּא לָא יִפּוֹק בְּחֵילָא דְּלָא 5
יֶאֱרַע עֲלוֹי כָּל מִדַּעַם בִּישׁ פָּנֵי יְהֵי בְּבֵיתֵיהּ שַׁתָּא חֲדָא וְיַחְדֵּי עִם אִנְתְּתֵיהּ דְּנָסִיב:
לא יחבול לָא יְמַשְׁכֵּן גְּבַר רֵיחַיָא וְרִיכְבָא 6
אֲרוּם צוֹרְכֵי דִּבְהוֹן מִתְעֲבֵד מְזוֹן לְכָל
נַפְשָׁא הוּא מְמַשְׁכֵּן וְלָא יְהֵוֵי גְּבַר אָסַר
חַתְנִין וְכַלִּין בְּחַרְשִׁין אֲרוּם נַפְשָׁא דַּעֲתִיד
לְמִפַּק מִנְּהוֹן הוּא מְחַבֵּל: כִּי־ימצא
אֲרוּם יִשְׁתְּכַח בַּר נַשׁ גָּנֵיב נְפַשׁ מֵאַחוּי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיַעֲבֵיד בֵּיהּ פְּרַקְמַטְיָא 7
וִיזַבְּנִינֵיהּ וְיִתְקְטֵל גַּבְרָא הַהוּא בְּשִׁינוּקָא דְּסוּדָרָא וּתְפַלֵּי עָבֵיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ: השמר
אִסְתַּמְרוּ דְּלָא לְמִקְטוֹעַ בִּישְׂרָא דְּבֵיהּ בַּהֲקֵי אֱלָהֵן לְמִנְטוֹר לַחֲדָא לְמֶעְבַּד בֵּינֵי 8
מַכְתַּשׁ צוֹרַעְתָּא לְמַכְתַּשׁ נִיתְקָא בֵּינֵי מְסָאֲבָא לְבֵינֵי דַּכְיָא הֵי כְּכָל מַה דְּיַלְּפוּן
יַתְכוֹן כַּהֲנַיָא דְּמִן שִׁבְטָא לֵוִי הֵיכְמָא דְּפַקֵּידְתִּינוּן תִּנְטְרוּן לְמֶעְבַּד: זכר הֱווֹ 9
זְהִירִין דְּלָא לְמִיחְשַׁד חַד בְּחַבְרֵיהּ דְּלָא יִלְקֵי הֱווֹ דְּכִירִין מַה דְּעָבַד יְיָ אֱלָהָכוֹן
לְמִרְיָם דְּחָשְׁדַת לְמֹשֶׁה בְּמִלְּתָא דְּלָא הֲוַת בֵּיהּ וְלָקַת בְּצוֹרַעְתָּא וְאִתְעַכְּבַת בְּאָרְחָא
בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרַיִם: כי תשה אֲרוּם תוֹזְפוּן בְּחַבְרֵיכוֹן מוֹזְפוּ דְּמִדַּעַם לָא תֵיעוֹל 10
לְבֵיתֵיהּ לְמִשְׁכּוֹנֵי מַשְׁכּוֹנֵיהּ: בחוץ בְּשׁוּקָא תְּקוּם וְגַבְרָא דְּאַנְתְּ מוֹזִיף בֵּיהּ 11
יַפֵּיק לָךְ יַת מַשְׁכּוֹנָא לְשׁוּקָא: ואם וְאִין גְּבַר מִסְכֵּין הוּא לָא תְבִית וּמַשְׁכּוֹנֵיהּ 12
גַּבָּךְ: השב אֲתָבָא תְּתִיב לֵיהּ יַת 13
מַשְׁכּוֹנָא כַּד מִטְמַע שִׁמְשָׁא וְיִגְנֵי
בִּגְלוֹפְקְרֵיהּ וִיבָרְכִינָךְ וְלָךְ תְּהֵי זְכוּ דִּיסָהִיד
עֲלָךְ שִׁמְשָׁא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ:

ירושלמי 6 לָא תְמַשְׁכְּנוּן רֵחַיָא וְרִיכְבַיָּא
אֲרוּם צוֹרְכֵי נַפְשָׁא הוּא מְמַשְׁכֵּן:
וְלָא תֶהֱווֹן אִיסוּרֵי חַתְנִין וְכַלִּין אֲרוּם
כָּל דְּעָבֵד אִלֵּין כָּפַר בְּחַיֵּי עַלְמָא דְּאָתֵי:

ירושלמי 13 מַחְזוֹרָא תַּחְזוֹר לֵיהּ יַת
מַשְׁכּוֹנָא כְּמֵעַל שִׁמְשָׁא וְאִדְמוּךְ
בְּאִסְטְלִיתֵיהּ וִיבָרְכִינָךְ יָתָךְ וְלָךְ תֶּהֱוֵי זָכוּ
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ:

CAP. XXIV.

Quando acceperit vir mulierem & ingreſſus fuerit ad eam, erit ſi 1 non invenerit gratiam in oculis ejus, quoniam invenerit in ea tranſgreſſionis rem, & ſcribat illi libellum repudii coram ſynedrio, & ponat eam in ſua poteſtate, & dimittat eam è domo ſua; Et exeat è domo 2 ejus, & eat & ſit viro alteri: Et proclamaverint de ea è cœlis quòd 3 odio habeat eam vir poſterior, & ſcripſerit illi libellum repudii, & poſuerit in ejus poteſtate ut abeat ſibi è domo ejus, aut proclamaverint de eo, quòd mortuus ſit vir poſterior qui acceperat eam ſibi in uxorem. Non eſt facultas marito priori, qui dimiſit eam ab initio, ite- 4 rum accipere eam ut ſit illi in uxorem poſtquam polluta eſt, quoniam abominatio eſt coram Domino: neque abominationi erunt filii ejus quos ex eo pepererit, neque peccare facias peccato peſtis terram quam Dominus Deus veſter dat vobis in hæreditatem. Cùm duxerit quiſpiam 5 uxorem novam virginem, non egrediatur in militiam ne accidat illi aliquid mali: *ſed* immunis erit in domo ſua uno anno, & lætabitur cum uxore quam accepit. Non accipiat 6 pignori aliquis molam inferiorem & ſuperiorem, quoniam neceſſitas in illis eſt; cibum omnis animæ pro pignore accipit: neque erit vir ligans ſponſos & ſponſas incantationibus, quia animam quæ ex illis exitura eſſet ille perdit. Quando 7 inventus fuerit vir furans animam ex fratribus ſuis filiis Iſrael, & exercuerit de eo negotiationem, & vendiderit illum: tum interficiatur vir ille ſtrangulatione ſudarii, & exterminabis facientem malum è medio tui. Cavete vobis ne incidatis car- 8 nem in qua eſt macula alba, ſed diligens diſcrimen erit vobis inter plagam lepræ & plagam ſcabiei, inter pollutum & mundum: juxta omnia quæ docuerint vos ſacerdotes qui ſunt ex tribu Levi, ſicut præcepi illis, ita cavebitis ut faciatis. Cavete vobis ne ſuſpicionem habeat quis in 9 proximum ſuum ne percutiatur: memores eſtote illius q fecit Dominus Deus veſter Miriam; quæ cum ſuſpicionem haberet in Moſen, ob rem quæ in eo non erat, punita eſt leprâ, & retardata eſt in via cùm exiretis ex Ægypto. Quando aliquid mutuo dabitis proximo veſtro fœnori, ne- 10 quaquam ingredieris domum ejus ut accipias pignus ejus. In pla- 11 tea ſtabis, & vir cui tu mutuo dediſti proferet tibi pignus in plateam. Quòd ſi vir pauper fuerit, non tranſiges noctem & pignus ejus apud te. 12 Reddendo reddes illi pignus circa 13 occaſum ſolis, ut jaceat in pallio ſuo, & benedicat tibi; & ſit tibi meritum, quia teſtabitur de te ſol coram Domino Deo tuo.

Hieroſ. 6. *Non accipietis pignori molam ſuperiorem aut inferiorem. quoniam neceſſitates vitæ ipſe pignerat: neque erunt ligationes ſponſorum & ſponſarum, quoniam quiſquis facit illa negat vitam futuri ſeculi.*

Hieroſ. 13. *Reddendo reddes illi pignus circa occaſum ſolis, ut dormiat in pallio ſuo & benedicat tibi, & tibi ſit meritum coram Domino Deo tuo.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* فصل بيست چارم *

* كه بستاند مردي زن وبعيله كند آنرا وباشد اگر نه يابد جاه در چشماني او كه بيافت 1
در آن عيبي چيزي وبنويسد بآن كتاب بريدن وبدهد در دستي آن وبفرستد آنرا از
خانهي او* وبيرون آيد از خانهي او وبرود وباشد بمردي ديگر* ودشمن دارد آنرا آن 2 3
مردي آن ديگر وبنويسد بآن كتاب بريدن وبدهد در دستي آن وبفرستد آنرا از خانهي
او يا كه بميرد آن مردي آن آخرين آنچه بستاند آنرا باو بزن* نه تواند شوهري آن آن اوّل 4
آنچه بفرستاد آنرا بباز گشتن بستاندن آنرا ببودن بآن بزن پسي آنچه پليد شد كه
مكروهي آن ببيشي ״ ونه خطاكار كني مر آن زمين آنچه ״ خداي تو دها بتو احسنتا* كه 5
بستاند مردي زني نو نه بيرون آيد در سپاه ونه گذرد ابر [او] بهيچ چيز آزاد باشد بخانهي او
سالي يكّه وشاد باشد اواري زني او آنچه بستاند* نه گرو كشد آسيا ودستاس كه جاني او 6
گرو كشا* كه يافته شود مردي دزدا جاني از برادراني [او] از پسراني يسرال [ومعامله كرد 7
درو] وبفروخت اويرا كشته آيد آن دزدي آن او وكم كني آن بد از مياني تو* حاذر 8
باش در زخمي آن صرعت بنگاه داشتن بغايت وبكردن همه آنچه بياموزند شمارا آن
كهنان آن لوان چون آنچه فرمودم ايشانرا نگاه داريد بكردن* ياد دار مر آنچه بكرد ״ خداي 9
تو بمريم در راه در بيرون آمدني شما از مصر* كه قرض دهي درياري تو قرضي چيزي نه 10
آيي بخانهي او بگرو كشيدن گروي او* در بيرون بيايستي وآن مردي آنچه تو تقاضا كنا دره 11
بيرون آورد بتو آن گرو آن بيرون* واگر مردي درويش است او نه خسپي در گروي او 12
* باز گرداندن باز گرداني باو مر آن گرو چون آمدني آن خورشيد وبخسپد در جامهي او 13
وآفرين كند ترا وبتو باشد راستي ببيشي ״ خداي تو.

CAP. XXIV.

Cum acceperit vir mulierem, & 1 *maritaverit eam: tum erit, ſi non invenerit dignitatem in oculis ejus, quòd invenerit in ea vitii quippiam, & ſcripſerit ei libellum abſciſſionis, dederitque in manum ejus, ac dimiſerit eam è domo ſua: Et egreſſa* 2 *fuerit è domo ejus, abieritque, & fuerit viro alteri: Et odio habuerit* 3 *eam etiam vir alter, & ſcripſerit ei libellum abſciſſionis, dederitque in manum ejus, ac dimiſerit eam è domo ſua: vel, cùm mortuus fuerit vir ille poſterior qui acceperat eam ſibi in uxorem: Non poterit mari-* 4 *tus ejus prior qui dimiſerat eam, reverti ad accipiendum eam ut ſit illi in uxorem, poſteaquàm polluta eſt: quia abominatio eſt coram Domino, neque peccatricem reddes terram quam Dominus Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem. Cùm* 5 *acceperit vir aliquis uxorem novam, non egredietur in exercitum, neque tranſibit ſuper eum ulla de rebus ejus: immunis erit in domo ſua anno uno, & lætabitur cum uxore ſua quam accepit. Nemo pignori* 6 *exiget molam aquatilem, aut manuariam molam: quoniam animam ipſe pignori exigeret. Cùm* 7 *inventus fuerit vir furatus animam ex fratribus ſuis filiis Iſrael, & negotiatus fuerit in eo, aut vendiderit eum: interficietur fur ille, & deficere facies malum de medio tui. Cautus ſis tibi in pla-* 8 *ga lepræ obſervando diligenter, & faciendo ſecundùm omne quod docebunt vos ſacerdotes Levitæ: quemadmodum præcepi eis, ſic obſervabitis facere. Memoria habeto id quod* 9 *fecit Dominus Deus tuus ipſi Miriam in via, in egreſſu veſtro ex Ægypto. Cùm mutuaveris ſocio tuo* 10 *mutuum aliquod, non ingredieris in domum ejus ad pignori exigendum pignus ejus. Foris ſubſiſtes: & vir* 11 *à quo exactitaveris facit, efferet ad te pignus foràs. Et ſi vir pauper* 12 *eſt ipſe, non dormies cum pignore ejus: Reſtituendo reſtitues illi ipſum* 13 *pignus juxta occaſum ſolis, ut dormiat in veſtimento ſuo, & benedicat tibi: & tibi erit rectitudini coram Domino Deo tuo.*

14 לא תעשוק לא תטלומון חבריכון ולא תשנון סוטריה דאגירא עניא ומסכנא מן אחוכון או מן גיוריכון דמתגיירין בארעכון בקירויכון: 15 ביומו ביומיה תפרע ליה סוטריה ולא תטמוע עלוי שמשא מטול דעניא הוא ומטולתיה הוא סבר לקיימא ית נפשיה ולא יקבול עלך קדם יי ויהי בך חובא: 16 לא יומתו לא יתקטלון אבהן לא בסהדות ולא בחובי בנין ובנין לא יתקטלון לא בסהדות ולא בחובי אבהן איש בחוביה על סהדין כשירין יתקטלון: 17 לא תטה לא תצלי דין גיורא ויתמא וארמלא ולא ימשכן חד מנכון כסו דארמלתא דלא יקומו שיבבון בישן ויפקון עלה טיב ביש כד תהדרון משכונה לה: 18 וזכרת ותהוון דכירין ארום משעבדין הויתון בארעא דמצרים ופרק יתכון מימרא דיי אלהכון מתמן בגין כן אנא מפקיד לכון למעבד ית פתגמא הדין: 19 כי תקצר ארום תחצדון חצדיכון בחקליכון ותתנשון עומרא בחקלא לא תתובון למיסביה לגיורא ליתמא ולארמלתא יהי מטול די יברככון מימרא דיי אלהכון בכל עובדי ידיכון: 20 כי תחבוט ארום תשבטון זיתיכון לא תבקרינון מן בתריכון לגיורא ליתמא ולארמלא יהי: 21 כי תבצור ארום תקפון כרמיכון לא תעליל מן בתריכון לגיורא ליתמא לארמלא יהוי: 22 וזכרת ותהוון דכירין ארום משעבדין הויתון בארעא דמצרים בגין כן אנא מפקיד לכון למעבר ית פתגמא הדין:

14 לא תעצון אגרא דאגירא מסכינא וצריכא מן אחוכון: 15 ביומיה תתן אגריה ולא תטמוע עלוהי שמשא ארום מסכין הוא ומן בגין אגרא הוא סבר ליה ית נפשיה ולא יצוח עליכון קדם יי ואודהרו דלא יהוי בכון חובא:

ירושלמי 20 ארום תתרון זיתיכון לא תתבקרון יתהון מן בתר כן לגיורא ליתמא ולארמלא יהון: 21 ארום תקטפון כרמיכון לא תבערו טוטלותהון מבתר כן לגיורא ולארמלתא יהון:

כה

1 כי יהיה ארום יהי תיגרא בין תרין גובריא ויתקרבון לות דינא וידונון יתהון ויכרעון לזכותא ית זכאה ולחובא ית חייבא: 2 והיה ויהי אין מתחייב למלקי חייבא וירבעיניה דיינא וילקיניה קדמוי כמיסת חיוביה בדיניה: 3 ארבעים ארבעין יצליף וחסיר חד ילקיניה לא ישלים דילמא יוסיף למילקייה על תלתין ותשע אילין מלקות יתיר ויסתכן ולא יתבזי אחוך ואנת חמי ליה:

ירושלמי 2 ויהוי אין צריך חייבא למלקי וירבעי יתיה דיינא וימחי יתיה קדמוי כמסת חובתיה במנין:

14 Non opprimetis proximos veſtros, neque mutabitis mercedem ipſius mercenarii pauperis & inopis, ex fratribus veſtris, aut ex peregrinis veſtris, qui proſelyti facti fuerint in terra veſtra in urbibus veſtris. 15 In die ſuo ſolves illi mercedem ſuam; neque occumbet ſuper ipſam ſol, eò quòd pauper ſit, & illam *mercedem* ipſe ſperat ad ſuſtinendam animam ſuam: ut non clamet contra te coram Domino, & ſit in te reatus. 16 Non interficientur patres neque per teſtimonium neque propter peccata filiorum, & filii non interficientur neque per teſtimonium neque propter peccata patrum: unuſquiſque pro peccato ſuo juxta teſtes idoneos interficietur. 17 Non declinabis judicium peregrini, & pupilli, & viduæ: neque pignoris loco accipiet quiſquam ex vobis veſtimentum viduæ, ne ſurgant vicini mali, & proferant contra eam malam famam quando reddetis pignus illi. 18 Et memores eritis quod ſervire coacti ſitis in terra Ægypti, & liberaverit vos ſermo Domini Dei veſtri inde: propterea ego præcipio vobis ut hoc obſervetis. 19 Quando metetis meſſes veſtras in agris veſtris, & obliti fueritis manipulum in agro, non revertemini ut tollatis ipſum; peregrino, pupillo, & viduæ erit: ut benedicat vobis Sermo Domini Dei veſtri in omnibus operibus manuum veſtrarum. 20 Quando excutietis oleas veſtras, non quæretis eas poſt vos: peregrino, pupillo, & viduæ erit. 21 Quando vindemiabitis vineam veſtram, non colligas racemos poſt vos: peregrino, pupillo, & viduæ erunt. 22 Itaque memores eritis quod ſervire coacti ſitis in terra Ægypti: propterea ego præcipio vobis ut faciatis hanc rem.

14 *Non retinebitis per vim mercedem mercenarii pauperis & egeni ex fratribus veſtris.* 15 *In die ſuo dabis mercedem ejus, neq; occumbet ſuper eam ſol; quoniam pauper eſt, & propter* ipſam *mercedem ille portat animam ſuam: & non clamet contra vos coram Domino, cavete ne ſit in vobis reatus peccati.*

Hieroſ. 20 *Quando excutietis oleas veſtras, non inquiretis eas poſtea: peregrino, pupillo & viduæ erunt.* 21 *Quando vindemiabitis vineas veſtras, non perquiretis racemos earum poſtea: peregrino & viduæ erunt.*

CAP. XXV.

1 Quando erit diſceptatio inter duos viros, tum accedent ad judicium & judicabunt illos: & præponderabunt ad juſtitiam erga juſtum, & ad condemnandum peccatorem. 2 Et erit ſi dignus ſit verberibus impius, recumbere eum faciat judex, & faciat ipſum cædi in conſpectu ſuo juxta exigentiam peccati ſui in judicio ſuo. 3 Quadraginta *plagas* intentabit, ſed unâ minus percutiet eum, non implebit *numerum*: ne ultra triginta novem *plagas* has verberet ipſum percuſſione redundanti, & periclitetur; neque contemptibilis fiat frater tuus te vidente ipſum.

Hieroſ. 2 *Et erit ſi oporteat peccatorem verberari, cubare eum faciet judex, & curabit eum coram ſe percutiendum juxta exigentiam peccati ſui per numerum.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * نه ستم كني مردي درويش و مسكين از برادراني تو يا از غريبي تو آنچه در ولايتي تو در
دروازهاي تو * 15 در روزي او بدهي مزد او و نه آيد ابر تو آن خورشيد كه درويش است
او [و بآن او بر دارا مرجاني او] و نه خواند ابر تو ؛؛ و باشد در تو خطا * 16 نه ميرند پدران
ابر پسران و پسران نه ميرند ابر پدران مردي در خطاي او بميرند * 17 نه ميل دهي
حكمي غريب يتيم و نه گرو كشي جامهي بيوه * 18 و ياد كني كه بنده بودي در مصر
و خلاص كرد ترا ؛؛ خداي تو از آنجا ابر همچنين من فرمايا ترا بكردن مر آن سخني آن
اين * 19 كه درو كني دروي [تو در دشتي] تو و فراموش كني دستهي در دشت نه باز گردي
بستاندن اورا بغريب بيتيم و بيبوه باشد بسبب آفرين كند ترا ؛؛ خداي تو در همه عملي
دستهاي تو * 20 كه بكوبي زيتوني تو نه خوشه بري پسي تو بغريب بيتيم و بيبوه باشد *
21 * كه ببري رزي تو نه خوردچين كني پسي تو بغريب بيتيم و بيوه باشد * 22 و ياد كني كه
بنده بودي در [زمين] مصر ابر همچنين من فرمايا ترا بكردن مر آن سخني آن اين *

* فصل بيست پنجم *

1 * كه باشد خصومت ميانى مردمان و نزديك شوند بآن حكم و حكم كنند ايشانرا و آزاد كنند
مر آن آزاد و واجب كنند مر آن واجب * 2 و باشد اگر اهلي زدن آن واجب بيندازد
اورا آن حاكم و بزنه اورا بپيشي او چون قدري واجبي او در شمار * 3 چهل بزند
اورا نه افزايد تا نه افزايد بزدن اورا ابر ايشان زدني بسيار و سبك شود برادري
تو بچشماني تو *

14 *Vim non inferes mercenario pauperi & egeno ex fratribus tuis aut ex peregrinis tuis qui ſunt in regione tua intra portas tuas.* 15 *In die ſuo dabis mercedem ejus: non occidet ſuper te ſol, quia pauper eſt ipſe, & eã ſuſtentat animam ſuam: ut non invocet contra te Dominum, & ſit in te peccatum.* 16 *Non morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: quiſque pro peccato ſuo morientur.* 17 *Non inclinabis judicium peregrini, pupilli, neque pignori exiges veſtimentum viduæ.* 18 *Sed recordabere quòd ſervus fueris in Ægypto, & redemerit te Dominus Deus tuus indé: idcircò ego præcipio tibi facere verbum hoc.* 19 *Cùm meſſueris meſſem tuam in agro tuo, & oblitus fueris manipulum in agro, non revertêre ad tollendum eum; peregrino, pupillo, & viduæ erit: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum.* 20 *Cùm decuſſeris olivas tuas, racemos non decerpes poſt te: peregrino, pupillo, ac viduæ erit.* 21 *Cùm vindemiaveris vineam tuam, racematione non facies poſt te: peregrino, pupillo, ac viduæ erit.* 22 *Et recordabere quòd ſervus fueris in terra Ægypti: idcircò ego præcipio tibi facere verbum hoc.*

CAP. XXV.

1 *Quum fuerit lis inter homines, & acceſſerint ad judicium, & judicaverint eos: innoxiúmque declaraverint innocentem, & reum peregerint reum:* 2 *Tum erit, ſi verberandus fuerit reus, proſternet eum judex, & verberabit illum aliquis in præſentia ejus juxta menſuram reatûs ejus, in numero.* 3 *Quadragies percutiet eum, nec addet: ne fortè addat percutere eum ultra iſtas verberationem multâ, & levipendatur frater tuus in oculis tuis.*

4 לא תחסום לא תזממון פום תורא בשעת דרכיה ברם יבימתא דאיתרעת קמי לקי שיחנא ודלי חמי לא תזממונה ליה: 5 כי ישבו כד דיירין בעלמא הדין שעא חדא אחין מן איבא דמיחדין באחסנתא לא תיהוי איתת שכיבא הפקרא בשוקא לגבר חילונאי יבמה יעול עלה ויסבינה ליה לאיתו וייבם יתה: 6 והיה ויהי בוכרא דתליד יקום באחסנתא על שום אחוי שכיבא ולא יתמחי שמיה מישראל: 7 ואם ואין לא יצבי גברא למיסב ית יבימתיה ותיסק יבימתיה לתרע בי דינא קדם חמשא חכימין ויהון תלתא לדיינין ותרין לסהדין ותימר בלישן בית קודשא קדמיהון מסרב יבמי למיקמא לאחוי שמא בישראל לא צבי ליבמותי: 8 וקראו ויקרון ליה חכימי קרתיה וימללו עמיה מילכא קשיטא ויקום בבי דינא ויימר בלישן בית קודשא לא רעינא למיסבא: 9 ונגשה ותתקרב יבימתיה לותיה לקדם חכימיא ויהי נעיל בריגלא דיבימה סנדלא דליה עקיבא דחייט בשנצי ובפום סנדלא שנצי קטירן ויחדס ריגליה בארעא ותקום איניתתא ותשרי שנצי ותשלוף סנדליה מעלוי ריגליה ומן בתר כדין תירוק קדמוי רוקא נפישא דמתחמי לחכימיא ותתיב ותימר כדין חמי לאתעובדא לגברא דלא יבנה ית ביתא דאחוי: 10 ונקרא וכל דקיימין תמן יכרזון עלוי ויקרון שמיה בישראל בי שליף סנדלא: 11 כי ינצו ארום מתנציין בני נשא כחדא גבר וחבריה ותתקרב איתת חד מנהון לשיזבא ית בעלה מיד מחהו ותושיט ידה ותתקיף בבית בהתתיה: 12 וקצתה ותקטעון ית פיסת ידה לא תחוסן עיניכון: 13 לא יהיה לא יהוי לכון בנרתיקיכון מתקלין דנכיל מתקלין רברבין למהוי זבין בהון ומתקלין זעירין למהוי מזבין בהון: 14 לא לא יהוי לכון בבתיכון מכלן דנכיל מכלן רברבין למהוי זבין בהון ומכלן זעירין למהוי מזבין בהון: 15 אבן מתקלין שלמין ומסחאתא דקשוט יהוי לכון מכילן שלמן וקסטין דקשוט יהוי לכון מן בגלל דיסגון יומיכון על ארעא דיי אלהכון יהיב לכון: 16 כי תועבת ארום מרחק קדם יי אלהכון כל דעביד אלין ניכליא כל דעבד שיקרא בפרקמטיא: 17 זכור הוו דכירין ית דעבדו לכון דבית עמלק בארחא במפקכון ממצרים:

4 עמי בני ישראל לא תזממון תורא בשעת דורכיה:

ירושלמי 10 ויתקרי שמיה בישראל ביתא דשליפי סנדלא ומבטלי מצות דיבמתא: 11 ויפשוט ידיה ותתקף בבית קוטניה:

ירושלמי 13 לא יהוי בכיסכון מתקלין ועירין למהוי מזבן בהון ומתקלין רברבין למהוי זבן: 14 לא יהוי לכון בבתיכון מכילן ומכילן מכילא רבא למהוי זבן בהון ומכילא זעירא למהוי מזבן בהון:

4 Non frænabitis os bovis in hora calcationis ſuæ: verùm uxor fratris quæ contigerit percuſſo ulcere, & minimè idoneo, non fræno alligabitis ipſam illi. 5 Quum habitaverint in mundo hoc eadem hora fratres ex patre, qui eandem ſpectant hæreditatem, non erit uxor mortui libera foris viro extraneo: levir ipſius ingrediatur ad eam, & accipiat eam ſibi in uxorem, & leviri jure ducet illam. 6 Et erit primogenitus quem pariet, ſurget in hæreditate de nomine fratris ſui mortui, neque delebitur nomen ejus ex Iſrael. 7 Quòd ſi noluerit vir accipere cognatam ſuam, tum aſcendet cognata ejus ad portam ſynedrii coram quinque ſapientibus, quorum tres erunt judices, duo teſtes, & dicet lingua domus ſanctuarii coram illis; Renuit levir meus ſuſcitare fratri ſuo nomen in Iſrael, non vult me leviri jure ducere. 8 Et vocabunt illum ſapientes civitatis illius, & loquentur cum eo conſilium verum, & ſurget in ſynedrio, & dicet lingua domus ſanctuarii; Nolo illam ducere. 9 Et accedet affinis ejus ad eum coram ſapientibus, & erit calceus in pede leviri, ſandalium cui eſt ſolea & conſutum eſt corrigiis, & in ore ſandalii erunt corrigiæ alligatæ, & calcabit pede ſuo terram, & ſurget mulier & ſolvet corrigias, & exuet ſandalium ejus à pede ejus, & poſtea ſpuet coram eo ſputum multum quod videatur à ſapientibus: & revertatur, & dicat; Sic convenit fieri viro qui non ædificat domum fratris ſui. 10 Et omnes qui ibi ſtabunt clamabunt contra eum; & vocabunt nomen ejus in Iſrael, Domum exuti ſandalium. 11 Quum concitati fuerint homines alter in alterum, ſi accedat uxor unius ex illis, ut liberet maritum ſuum è manu percutientis ipſum, & extenſa manu apprehendat pudenda ejus: 12 Præcidetis extremitatem manus ejus, non parcent oculi veſtri. 13 Non erunt vobis in ſacculo veſtro pondera doloſa, pondera magna ut illis emas, & pondera parva quibus vendas. 14 Non erunt vobis domi veſtræ menſuræ fraudulentæ, menſuræ majores quibus emas, & menſuræ minores quibus vendas. 15 Pondera perfecta & ſtateræ veritatis erunt tibi, menſuræ perfectæ & modii veritatis erunt tibi: ut multiplicentur dies veſtri in terra, quam Dominus Deus veſter dat vobis. 16 Quoniam abominatio eſt coram Domino Deo veſtro quiſquis has fraudes committit, quiſquis falſitatem facit in negotiatione. 17 Memores ſitis eorum quæ fecerunt vobis domus Amalek, in itinere cum exiretis ex Ægypto:

4. *Popule mi filii Iſrael, non ligabitis bovem in hora calcationis ſuæ.*

Hieroſ. 10. *Et vocabitur nomen ejus in Iſrael, Domus exutorum ſandalium & abolentium mandatum leviratus.* 11. *Et extendat manum ſuam & apprehendat locum virilium ejus.*

Hieroſ. 13. *Non erunt in ſacco veſtro pondera parva quibus vendas, & pondera magna quibus emas.* 14. *Non erunt vobis in domibus veſtris menſura & menſura, menſura magna qua emas, & menſura parva qua vendas.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * نه دهان بندي گاو در خرمن كوفتني او * 5 كه بنشينند برادران يكجا و بمرد يكه از ايشان
و پسر نيست باو نه باشد زني آن مرده بآن بيرون بمردي بيگانه يبمي آن بيايد ابر آن و بستاند
آنرا باو بزن و يبوم گيرد آنرا * 6 و باشد آن پسري آن نخست زاد آنچه برايد بر خيزد ابر نامي
برادري او [آن مرده] و نه محو شود نامي او از يسرال * 7 و اگر نه مراد كند آن مرد بستاندن مر
يبومي او بر آيد يبومي او بآن دروازه بآن پيران و بگويد ناكام است يبومي من ببر انگيزاندن
ببرادري او نام در يسرال نه مراد كرد يبوم گرفتن مرا * 8 و بخوانند باو پيراني شهري او و سخن
گويند باو و بياستد و بگويد نه مراد كردم ستاندن آنرا * 9 و نزديك شود يبومي او باو بچشم
ديدي آن پيران و بكشد كفشي او از بالاي پاي او و خيوك اندازد در پيشي او و جواب
دهد و بگويد همچنين كرده آيد بمردي آنچه نه آبدان كند مر خانهي برادري او *
10 و خوانده شود نامي او در يسرال بيت حلوص النعل * 11 كه جنگ كنند مردمان يكجا مرد
و برادري او و نزديك شود زني آن يكه بخلاص كردن مر شوهري از دستي زني او و بكشد
دستي آن و قوي گيرد در شرمي او * 12 و ببري مر كفي آن نه شفقت كند چشمي تو * 13 نه باشد
14 بتو در كيسي تو سنگ و سنگ بزرگ و خرد * نه باشد در خانهي تو قفيز و قفيز
15 بزرگ و خرد * سنگ تمام و راست باشد بتو قفيز تمام و راست باشد بتو بسبب دراز
16 كنند روزگاراني تو ابر آن زمين آنچه ؛؛ خداي تو دها بتو * كه مكروهي ؛؛ خداي
17 تو همه كناي ايشان همه كناي بغي * ياد كن مر آنچه بكرد بتو عملق در ره در
بيرون آمدني شما از مصر *

4 *Os non obthurabis bovi dum in area triturat.* 5 *Cùm habitaverint fratres ſimul, & mortuus fuerit unus ex eis, & filius non fuerit ei, non erit uxor mortui foràs viro extraneo: levir ejus ingredietur ad eam, & capiet eam ſibi in uxorem, nempè leviratu accipiet eam.* 6 *Erit autem, filius primogenitus quem pepererit, ſurget nomine fratris ſui mortui, ut non deleatur nomen ejus ex Iſrael.* 7 *At ſi noluerit vir accipere fratriam ſuam, aſcendet fratria ejus ad portam ad ſeniores, ac dicet; Renuit levir meus ſuſcitare fratri ſuo nomen in Iſrael, noluit leviratu accipere me.* 8 *Tunc accerſent eum ſeniores urbis ejus, & loquentur cum eo: & ſi perſtiterit ac dixerit, Nolo accipere eam;* 9 *Accedet fratria ejus ad eum in oculorum conſpectu ſeniorum, & detrahet calceum ejus de pede ipſius, & ſputum jaciet in faciem ejus, reſponſumque dabit, ac dicet; Sic fiet viro qui non ædificabit domum fratris ſui.* 10 *Et vocabitur nomen ejus in Iſrael, Domus exuti calceum.* 11 *Cùm concertârint viri ſimul, vir & frater ejus, & acceſſerit uxor unius ad eruendum maritum ſuum de manu percutientis ipſum, & extenderit manum ſuam, apprehenderítque pudenda ejus:* 12 *Tunc abſcindes manum illius, non parcet oculus tuus.* 13 *Non erit tibi in loculo tuo lapis (i. pondus) & lapis, magnus ac parvus.* 14 *Non erit in domo tua modius & modius, magnus ac parvus.* 15 *Lapis perfectus & rectus erit tibi: modius perfectus & rectus erit tibi: ut longum ſit protrahant dies tui ſuper terram quam Dominus Deus tuus dat tibi:* 16 *Quia abominatio Domini Dei tui eſt omnis faciens hæc, omnis faciens iniquitatem.* 17 *Memento ejus quod fecit tibi Amalec in via, in egreſſu veſtro ex Ægypto:*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. JONATHAN B. UZIEL. Hieroſolymitanum.

18 אשר דארעו יתכון בארחא והוה קטיל בכון כל דהוה מהרהר למסטי בתר מימרי הנון גובריא דמשבטא דבית דן דהוה בידיהון פולחנא נוכראה והוה ענגא פליט יתהון ודבית עמלק מקביל יתהון וקטע בית גיבריהון ושדי לעילא ואתון בית ישראל הויתון לעיין ומשלהין מסוגי שעבודא דמצראי ומן דלוחי גללי ימא דעברתון במציעהון ולא דחלו בית עמלק מן קדם יי : 19 והיה ויהי כד יניח יי אלהכון לכון מן כל בעלי דבביכון מן חוור חוור בארעא דיי אלהכון יהיב לכון אחסנא למירתה תמחון ית דוכרנא דעמלק מתחות שמיא ואפילו ליומי מלכא משיחא לא תתנשי :

ירושלמי 18 דארעו יתכון באורחא והוון מקטלין בכון כל דהוה לברא מהרהר בתר מימרי הוה ענגא פליט יתיה ודבית עמלק מקבלין יתיה ומקטלין יתיה ואתון עמא בני ישראל להין ומשלהין ולא דחלו דבית עמלק מן קדם יי :

פ פ פ

כו

1 והיה כי תבא ויהי ארום תיעלון לארעא דיי אלהכון יהיב לכון אחסנא ותירתונה ותיתבון בה : 2 ולקחת ותסבון מן שירוי בכוריא דמתבשלין מן שירויא בכל איבא דארעא דתעיל מארעך דיי אלהכון יהיב לכון ותשוון בסלא ותהכון לאתרא דיתרעי יי אלהכון לאשראה שכינתיה תמן : 3 ובאת ותעטרון בסליא וצניא ופיפירייא ותיעלון לות כהנא די יהוי ממני לכהן רב ביומיא האינון ותימרון ליה אודינן יומא דין קדם יי אלהך ארום עלינן לארעא דקיים יי לאבהתן למתן לנא : 4 ולקח ויסב כהנא ית סלא דביכוריא מן ידך ויוביל וייתי ויירים ויחית ומבתר כדין יחתוניה קדם מדבחא דיי אלהכון : 5 וענית ותתיבון ותימרון קדם יי אלהכון לארם נהריא נחתת אבונן יעקב מן שירויא ובעא לאובדותיה ושזביה מימרא דיי מן ידוי ומבתר כדין נחת למצרים ואיתותב תמן לעם קליל והוה תמן לאומא רבא ותקיפא ומסניא : 6 וירעו ואבאישו לנא מצראי וצערו יתנא ויהבו עלנא פולחנא קשיא : 7 ונצעק וצלינא קדם יי אלהא דאבהתן וקביל יי צלותנא וגלי קדמוי צערן וליעותן ודחקן : 8 ויוציאנו והנפקנא יי ממצרים בידא תקיפתא ובדרע מרממא ובחזוונא רבא ובאתין ובתמהין : 9 ויביאנו ואנטל יתנא לאתרא הדין ויהב לנא ית ארעא הדא ארע דפירהא שמינין כחלב וחליין כדבש :

ירושלמי 3 ותיתי לות כהנא די יהוי ממנא כהן רב ביומיא האינון ותימרון ליה מודינן ומשבחינן יומא הדין קדם יי אלהך ארום עלינן לארעא דקיים מימרא דיי לאבהתן למתן לן :

18 Quòd occurrerint vobis in via, & interfecerint inter vos quotquot cogitabant declinare poſt ſermonem meum, illi ſunt viri qui erant ex tribu domus Dan, in quorum manibus erat cultus alienus, & nubes ejiciebat eos; at illi qui erant domus Amalek accipiebant eos, & ſuccidebant virilia eorum, & jaciebant ſurſum: vos autem domus Iſrael fuiſtis laſſi & defatigati ob multam ſervitutem Ægyptiorum, & propter timores fluctuum maris per quorum medium tranſiiſtis, nec timuerunt domus Amalek à facie Domini. 19 Erit itaque quum quietem dederit Dominus Deus veſter vobis ab omnibus hoſtibus veſtris per circuitum, in terra quam Dominus Deus veſter dat vobis in hæreditatem ut eam poſſideatis, delebitis memoriam Amalek de ſub cœlo: & etiam diebus regis Meſſiæ ne oblivioni tradas.

18 *Qui occurrerunt vobis in via, & interficiebant inter vos omnem qui erat extra cogitans defectionem poſt ſermonem meum, nubes eum ejiciebat, at illi qui erant ex domo Amalek capiebant ipſum & interficiebant ipſum: vos verò popule filiorum Iſrael fatigati eratis & laſſi, neque timuerunt illi qui erant domus Amalek à facie Domini.*

S E C T. L.

C A P. XXVI.

1 ET erit quando ingrediemini in terram quam Dominus Deus veſter dat vobis in hæreditatem, & poſſederitis eam & habitaveritis in ea: 2 Accipietis de primitiis temporaneorum, quæ matura fuerint ab initio, in omni fructu terræ quem inferes de terra tua, quam Dominus Deus veſter dat vobis, & ponetis in caniſtro: & ibitis in terram quam elegerit Dominus Deus veſter, ut ibi habitare faciat divinam ſuam majeſtatem. 3 Et coronabitis caniſtra, & ſportulas, & cophinos papyraceos, & ingrediemini ad ſacerdotem qui præfectus erit in ſacerdotem magnum in diebus illis, & dicetis illi; Confitemur hodie coram Domino Deo tuo, quod ingreſſi ſimus in terram quam juravit Dominus patribus noſtris ſe daturum nobis. 4 Et accipiet ſacerdos ſportam temporaneorum fructuum de manu tua, & deferet & adducet, & elevabit & demittet, poſtea reponet ipſum coram altare Domini Dei veſtri. 5 Et reſpondebitis & dicetis coram Domino Deo veſtro; In Syriam Meſopotamiæ deſcendit pater noſter Jacob ab initio, & quæſivit perdere ipſum *Laban*, ſed eripuit ipſum ſermo Domini ex manibus ejus; poſtea verò deſcendit in Ægyptum, & peregrinatus eſt ibi cum populo pauco: deindè factus eſt ibi in populum magnum & fortem & multum. 6 Et malefecerunt nobis Ægyptii, & afflixerunt nos, & impoſuerunt nobis ſervitutem gravem. 7 Et oravimus coram Domino Deo patrum noſtrorum, & exaudivit Dominus preces noſtras, & revelata eſt coram eo afflictio noſtra, & labor noſter, & oppreſſio noſtra. 8 Et eduxit nos Dominus ex Ægypto manu forti, & brachio excelſo, & viſionibus magnis, ſignis & prodigiis. 9 Et proficiſci fecit nos in locum iſtum, & dedit nobis terram hanc, terram fructuum pinguium ſicut lac & dulcium ut mel.

Hieroſ. 3 *Et venies ad ſacerdotem qui erit præfectus ſacerdos magnus in diebus illis, & dicetis illi; Celebramus & confitemur hodie coram Domino Deo tuo, quod ingreſſi ſumus in terram quam juramento promiſit ſermo Domini patribus noſtris ſe daturum nobis.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * آنچه كمين كرد ترا در ره ودنبال كرد در تو همه آن ضعيفان پسي تو و تو مانده
19 ورنجور و نه ترسيد خدايرا * وباشد در آسايش دادني ‥ خداي تو بتو از همه دشمناني تو
از گرداگرد در زمين آنچه ‥ خداي [تو] دها بتو احسنتا بميراث گرفتن آنرا محو كني مر
ياد كردي عملق از فرودي آن آسمان نه فراموش كني *

* فصل بيست ششم *

1 * وباشد كه بيايي بآن زمين آنچه ‥ خداي تو دها بتو احسنتا وميراث گيري آنرا وبشيني
2 در آن * وبستاني از اوّل همه بري آن زمين آنچه بياوري از زميني تو آنچه ‥ خداي تو دها بتو
و بنهي در سلّه وبروي بآن جا آنچه اختيار كند ‥ خداي تو بمسكن گيراندن نامي او
3 آنجا * وبيايي بآن كهن آنچه باشد در روزگاران ايشان وبگويي باو آگاه كردم اين روز ‥
4 خداي تو كه بيامدم بآن زمين آنچه سوگند خورد ‥ بپدراني ايما بدادن بايما * وبستاند
5 آن كهن آن سلّه از دستي تو ورها كند اويرا بپيشي مذبحي ‥ خداي تو * وجواب دهي
وبگويي بپيشي ‥ خداي تو ارمي گم كنا پدري من فرود شد بمصر وبنشست آنجا در مردماني
6 اندك بود آنجا بقومي بزرگ قوي وبسيار * بدي كردند بايما آن مصريان برنجاندند ايمارا
7 بدادند بر ايما كاري سخت * ناليديم ‥ خداي پدراني ايما بشنويد ‥ مر آوازي ايما و بديد
8 مر رنجي ايما وعجزي ايما و مر زحمتي ايما * بيرون آورد ايمارا ‥ از مصر در دستي قوي
9 ودر بازوي افراشته ودر هيبتي بزرگ ودر نشانها ودر معجزها * [وبياورد ايمارا و
بآن جاي آن اين] بداد بايما مر آن زميني آن اين زميني دوشا شير وانگبين *

18 *Quomodo inſidias fecerit tibi in via, & decaudaverit tibi omnes debiles pone te, cùm eſſes laſſus et æger, & non timuit Deum.* 19 *Erit ergò, cùm requiem dederit tibi Dominus Deus tuus ab omnibus inimicis tuis circumcirca, in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem ad hæreditate accipiendum eam, delebis memorationem Amalec de ſub cœlo: ne obliviſcaris.*

CAP. XXVI.

1 *ERit autem, cùm ingreſſus fueris terram quam Dñs Deus tuus dat tibi in poſſeſſionem, & hæreditate acceperis eam, ſederiſque in ea:* 2 *Tunc accipies de primo omnis fructûs terræ quem ingeres è terra tua quam Dominus Deus tuus dat tibi, & pones in caniſtro, ibiſque ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus ad habitare faciendum nomen ſuum ibi:* 3 *Et venies ad ſacerdotem qui fuerit in diebus illis, dicéſque illi; Annuntiavi hodiè Domino Deo tuo quòd ingreſſus ſum terram quam juravit Dominus patribus noſtris dare nobis.* 4 *Capiétque ſacerdos caniſtrum de manu tua, & dimittet illud coram altari Domini Dei tui.* 5 *Et reſpondebis, ac dices coram Domino Deo tuo; Pater meus, Aramæo perdituro eum, deſcendit in Ægyptum, ſeditque illic cum viris paucis, deinde fuit illic in gentem magnam, robuſtam, ac multam.* 6 *At malefacientes nobis Ægyptii afflixerunt nos, dederúntque ſuper nos opus durum.* 7 *Ingemuimus itaq; ad Dominũ Deum patrum noſtrorũ, & exaudivit Dominus vocem noſtram, & aſpexit afflictionem noſtram, laſſitudinem noſtram, & anguſtiam noſtram:* 8 *Et eduxit nos Dominus ex Ægypto manu validâ, & brachio extento, & terrore magno, & ſignis atque portentis:* 9 *Et introduxit nos ad locum iſtum, deditque nobis terram iſtam, terram præbentem lac & mel.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

Targ. JONATHAN B. UZIEL. Hieroſolymitanum.

10 ועתה וכדון הא איתיתי ית שירוי ביכורי איבא דארעא דיהבת לי יי ותחתיניה קדם יי אלהך ותסגוד קדם יי אלהך : 11 ושמחת ותחדי בכל טבתא דיהב לך יי אלהך ולאינש בתיכון ותהנון ותיכלון אתון וליואי וגיורי דביניכון : 12 כי תכלה ארום תשיצון לעשרא ית כל מעשר עללתך בשתא תליתיתא דשמיטתא ותיתנון מעשרא קמאה לליואי מעשרא תניינא הוא מעשר מסכניא לגיורא ליתמא ולארמלתא וייכלון בקרווך וישבעון : 13 ואמרת ומעשר תליתאי תיסק ותיכול קדם יי אלהך ותימר הא אפרשנן קודשיא מן ביתא ולחוד יהבנן מעשרא קמאה לליואי מעשרא תניינא לגיורי ליתמא ולארמלא הי ככל תפקידתך דפקידתני לא עברית חדא מן פקודייך ולא אנשיית : 14 לא לא אכלית ביומי אבלי מניה ולא אפרשית מניה במסאב ולא יהבית מניה תכריכין לנפש דמית שמענן בקל מימרא דיי עבדית ככל מה דפקידתני : 15 השקיפה אודיק ממדור בית שכינת קודשך מן שמיא ובריך ית עמך ית ישראל וית ארעא דיהבת לנא היכמא דקיימת לאבהתנא ארעא דפירהא שמינין כחלב וחליין כדבש : 16 היום יומא דין יי אלהכון מפקיד לכון למעבד ית קיימיא האלין וית דינייא ותטרון ותעבדון יתהון בכל לבכון ובכל נפשכון : 17 את ה' ית יי חטבתון חטיבא חדא בעלמא יומנא דהכין כתיב שמע ישראל יי אלהנא יי חד מטול למהוי לאלהא ולמהך בארחן דתקנן קדמוי ולמנטור קיימוי ופקודוי ודינוי ולמקבלא למימריה : 18 וה' ומימרא דיי חטיב יתכון חטיבא חדא בעלמא יומנא דהכין כתיב מאן כוות עמך ישראל עם יחידאי בארעא מטול למהוי ליה לעם חביב היכמא דמליל לכון ולמנטר כל פקודוי :

ירושלמי 12 ארום תשלמון למעשרא ית כל מעשר עללתך בשתא תליתיא דהיא שנת מעשרתא מסכיניא ותתנון מעשרא קדמאה לליואי מעשר מסכיניא לגיורי ליתמיא ולארמלתא וייכלון בקרויכון ויסבעון :

ירושלמי 14 לא אכלינן באבלו מניה ולא אפרשינן מניה בסואבא ולא יהבינן מניה תכריכין לטמי נפש דמשתמעינן בקל מימרא דיי אלהן עבדנן ככל מה די אתפקד עלנא : 15 אדיק בבעו ממדור בית שכינת יקרך וקודשך מן שמיא ובריך ית עמך ית ישראל וית ארעא די הבת לן היך מה דקיימת לאבהתן ארעא דעבדא פירין טבין נקיין כחלבא וחלין וטעימן כדובשא :

ירושלמי 17 ית מימרא דיי אמליכתון עליכון יומא דין למהוי לכון לאלהא : 18 ומימרא דיי אמלך עליכון לשמיה לעם חביביא היך סגולה היך מה די מליל לכון ולמטר כל פקודוי :

10 Jam verò ecce attuli primitias temporaneorum fructuum terræ quam dediſti mihi Domine: & depones ipſas coram Domino Deo tuo, & adorabis coram Domino Deo tuo. 11 Et lætaberis in omni bono quod dedit tibi Dominus Deus tuus & viris domus veſtræ: & utemini, & comedetis, vos, Levitæ, & peregrini qui ſunt inter vos. 12 Quum finem feceritis decimandi omnes decimas proventus veſtri, anno tertio qui eſt annus remiſſionis, dabitis decimam priorem Levitis, decimam ſecundam, quæ eſt decima pauperum, peregrino, pupillo, & viduæ, ut comedant in urbibus tuis & ſaturentur. 13 Decimam autem tertiam adduces & comedes coram Domino Deo tuo, & dices; Ecce ſeparavimus ſanctitates ex domo, & etiam dedimus decimam priorem Levitis, decimam ſecundam peregrinis, pupillo & viduæ, juxta præceptum tuum quod mandâſti mihi, non tranſgreſſus ſum unum ex mandatis tuis, nec oblivioni tradidi. 14 Non comedi in diebus luctus mei de eo, neque ſeparavi ex eo in rem pollutam, neque dedi de eo involucra pro anima mortui: auſcultavimus voci ſermonis Domini, feci juxta omnia quæ præcepiſti mihi. 15 Aſpice ex habitatione domus divinæ præſentiæ ſanctitatis tuæ è cœlis; & benedic populum tuum Iſrael, & terram quam dediſti nobis ſicut jurâſti patribus noſtris, terram fructuum pinguium ſicut lac, & dulcium ut mel. 16 Hodie Dominus Deus noſter præcepit vobis facere ſtatuta hæc & judicia, quæ cuſtodietis & facietis toto corde veſtro & tota anima veſtra. 17 Dominum elegiſtis electione una in mundo hodie, quia ſic ſcriptum eſt; Audi Iſrael, Dominus Deus noſter Dominus unus: ut ſit tibi in Deum, & ut ambules in ſemitis quæ rectæ ſunt coram eo, & ut cuſtodias ſtatuta ejus, mandata ejus, & judicia ejus, & ut obedias verbo ejus. 18 Sermo verò Domini elegit vos electione una in mundo hodie, quia ſic ſcriptum eſt; Quis ſicut populus tuus Iſrael, populus unicus in terra? ut ſitis illi in populum dilectum ſicut loquutus eſt vobis: & ut cuſtodiatis omnia mandata ejus.

Hieroſ. 12 *Quando finem facietis decimandi omnes decimas proventus tui anno tertio, qui eſt annus decimæ pauperum, tunc dabitis decimam primam Levitis, decimam verò pauperum peregrino, pupillo, & viduæ, ut comedant in urbibus veſtris & ſaturentur.*

Hieroſ. 14 *Non comedimus in luctu ex eo, neque ſeparavimus ex eo in rem immundam, neque dedimus ex eo in operimenta pro pollutis animâ: quia obedivimus voci ſermonis Domini Dei noſtri, fecimus juxta omnia quæ præcepit nobis.* 15 *Intuere obſecro ex habitatione domus divinæ præſentiæ gloriæ tuæ & ſanctitatis tuæ ex cœlis & benedic populum tuum Iſrael, & terram quam dediſti nobis quemadmodum jurâſti patribus noſtris, facientem fructus bonos puros ut lac, & dulces & guſtu bono præditos ut mel.*

Hieroſ. 17 *Verbum Domini regem conſtituiſtis ſuper vos hodie, ut ſit vobis in Deum.* 18 *Sermo verò Domini factus eſt rex ſuper vos nomine ſuo, tanquam ſuper populum dilectum tanquam peculium, quemadmodum loquutus eſt vobis, ut cuſtodiatis omnia mandata ejus.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * واكنون اينك آوردم مر اوّل بري آن زمين آنچه بدادي بمن ‥ ورها كي اويرا بپيشي ‥ خداي
11 تو وسجود كني بپيشي ‥ خداي تو * وشاد باشي در همه آن نيكويي آنچه بداد بتو ‥ خداي تو
12 وبخانوادهي تو تو وآن لوي وآن غريب آنچه درمياني تو * كه تمام كني بدهيك كردن مر همه دهيكه
دخلي تو در سالي آن سيمي سالي آن دهيك وبدهي بلوي بغريب بيتيم وبيوه وبخورند در
13 دروازهاي تو وسير شوند * وبگويي بپيشي ‥ خداي تو بپرداختم آن خاص از آن خانه ونيز
بدادم اويرا بلوي وبغريب بيتيم وبيوه چون همه فرماني تو آنچه فرمودي مرا نه گشتم
14 از فرماني تو و نه فراموش كردم * و نه خوردم در اندوه ازو و نه پرداختم ازو درپليد و نه دادم
15 ازو بمرده شنويدم در قولي ‥ خداي من بكردم چون همه آنچه فرمودي مرا * نگاه كن از ماواي
خاصي تو از آن آسمان وآفرين كن مر قومي تو يسرال و مر آن زمين آنچه بدادي بايما چون
16 آنچه سوگند خوردي بپدراني ايما زميني دوشا شير وانگبين * اين روزي آن اين ‥ خداي تو
فرمايا ترا بكردن مر آن رسمهاي آن اينان و مر آن حكمها ونگاه داري وبكني [ايشانرا] در
17 همه دلي تو و در همه جاني تو * مر ‥ بزرگي دادي اين روز ببودن بتو بخدا و برفتن درراهاي
18 او و بنگاه داشتن رسمهاي او و فرمانهاي او وحكمهاي او وبشنويدن در قولي او * و ‥ بزرگ
كرد ترا اين روز ببودن باو بقومي بر گزيده چون آنچه سخن گفت بتو وبنگاه داشتن همه
فرمانهاي او *

10 *Nunc igitur ecce, attuli primum fructûs terræ quam dediſti mihi Domine. Et dimittes illud in præſentia Domini Dei tui, atque adorabis coram Domino Deo tuo.* 11 *Et lætabere in omni bono quod dederit tibi Dominus Deus tuus & familiæ tuæ, tu & Levita, & peregrinus qui eſt in medio tui.* 12 *Cúmque compleveris decimare omnem decimam proventûs tui anno tertio, anno decimæ, & dederis Levitæ, peregrino, pupillo, & viduæ, comederintque intra portas tuas, & ſaturati fuerint:* 13 *Tunc dices coram Domino Deo tuo, Abſolvi ſanctum de domo mea, ac etiam dedi illud Levitæ, & peregrino, pupillo, & viduæ, ſecundùm omne mandatum tuum quod præcepiſti mihi: non diverti à præcepto tuo, nec oblitus ſum,* 14 *Neque comedi in triſtitia ex eo, nec inſumpſi quicquam ex eo in immundum, neque dedi ex eo pro mortuo: auſcultavi dicto Domini Dei mei, feci juxta omne quod præcepiſti mihi.* 15 *Proſpice de habitaculo ſanctitatis tuæ, de cœlo, & benedic populo tuo Iſrael, & terræ quam dediſti nobis, quemadmodum jurâſti patribus noſtris, terrã præbentẽ lac & mel.* 16 *Ipſo die hoc Dominus Deus tuus præcipit tibi facere ſtatuta iſta atque judicia: obſervabis itaque ac facies ea toto corde tuo & totâ animâ tuâ.* 17 *Domino magnitudinem tribuiſti hodiè ut ſit tibi in Deum, & ut ambules in viis ejus, & obſerves ſtatuta ejus & præcepta ejus ac judicia ejus, & auſcultes dicto ejus.* 18 *Dominus quoque magnificavit te hodiè ut ſis ei in populum electum, quemadmodum locutus eſt tibi, & obſerves omnia mandata ejus:*

ולתתך וּלְמַנָאָה יַתְכוֹן רָמִין וְגֵיוְתָנִין עַל כָּל עַמְמַיָא דְעָבַד לְרִבּוּ וְלִשׁוּם דִּיקָר 19
וְלְשִׁבְהוֹרָא מְטוּל לְמֶהֱוֵי עַם קַדִּישׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן הֵיכְמָא דְמַלִּיל :

כו

ויצו וּפַקִּיד מֹשֶׁה וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל יַת עַמָּא לְמֵימַר טוּרוּ יַת כָּל תַּפְקֵדְתָּא דַאֲנָא 1
מְפַקִּיד לְכוֹן יוֹמָנָא : והיה וִיהֵי בְּיוֹמָא דְתַעְבְרוּן יַת יוֹרְדְנָא לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן 2
יָהֵיב לְכוֹן וּתְקִימוּן לְכוֹן אַבְנִין רַבְרְבִין וּתְשׁוּעוּן יַתְהוֹן בְּגִירָא : וכתבת וְתִכְתּוֹב 3
עֲלֵיהוֹן יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא הָדָא בְּמֶעֱבַרְכוֹן מִן בְּגְלַל דְתֵיעֲלוּן לְאַרְעָא
דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן יָהֵיב לְכוֹן אַרְעָא דְפֵירָהָא שְׁמֵינִין כַּחֲלַב וְעָבְדִין דְּבַשׁ הֵיכְמָא
דְמַלִּיל יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְכוֹן לְכוֹן : והיה וִיהֵי בִּזְמַן דְתַעְבְרוּן יַת יוֹרְדְנָא 4
תְּקִימוּן יַת אַבְנַיָא הָאִלֵּין דַאֲנָא מְפַקֵּד יַתְכוֹן בְּטוּוְרָא דְעֵיבָל וּתְשׁוּעוּן יַתְהוֹן
בְּגִירָא : ובנית וְתִבְנוּן תַּמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן מַדְבַּח אַבְנִין לָא תְרִים 5
עֲלֵיהוֹן פַּרְזְלָא : אבנים אַבְנִין שַׁלְמִין תִּבְנוּן יַת מַדְבְּחָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן וְתַסְּקוּן 6
עֲלוֹי עֲלָוָון קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן : וזבחת וְתִיכְסוּן נִכְסַת קוּדְשִׁין וְתֵיכְלוּן תַּמָּן 7
וְתֶיחְדוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן : וכתבת
וְתִיכְתּוּבוּן עַל אַבְנַיָא יַת כָּל פִּתְגָמֵי 8
אוֹרַיְיתָא הָדָא כְּתָב חָקִיק וּמְפָרַשׁ
מִתְקְרֵי בְּחַד לִישָׁן וּמִיתַּרְגֵם בְּשִׁבְעִין
לִישָׁנִין : וידבר וּמַלֵּיל מֹשֶׁה וְכַהֲנַיָא 9

ירושלמי 8 וְתִכְתְּבוּן עַל אַבְנַיָא יַת
כָּל מִלֵּי שֶׁבַח אוֹרַיְתָא הָדָא כְּתַב חֲקִיק
וּמְפָרַשׁ טָבָאוּת מִתְקְרֵי וּמִתַּרְגֵם
בְּשִׁבְעִין לָשׁוֹן :

בְּנֵי לֵוִי עִם כָּל עַמָּא לְמֵימַר צַיְיתוּ וּשְׁמָעוּ יִשְׂרָאֵל יוֹמָנָא הָדֵין אִתְבְּחַרְתּוּן
לְמֶהֱוֵי עַמָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן : ושמעת וּתְקַבְּלוּן לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן וְתַעַבְדוּן 10
יַת פִּקוּדוֹי וְיַת קְיָימוֹי דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָא דֵין : ויצו מֹשֶׁה וּפְקִיד מֹשֶׁה 11
יַת עַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר : אלה אִלֵּין שִׁבְטַיָא יְקוּמוּן לְבָרְכָא יַת עַמָּא 12
עַל טוּוְרָא דִגְרִיזִים בְּמֶעֱבַרְכוֹן יַת יוֹרְדְנָא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וְיוֹסֵף
וּבִנְיָמִין : ואלה וְאִלֵּין שִׁבְטַיָא יְקוּמוּן עַל לְווֹטַיָא בְּטוּוְרָא דְעֵיבָל רְאוּבֵן גָּד 13
וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי : וענו וְיַכְרְזוּן לֵיוָאֵי וְיֵימְרוּן לְכָל אֱינַשׁ יִשְׂרָאֵל 14
בְּקָלָא רָמָא :

Et ut conſtituat vos excelſos & magnificos ſuper omnes populos, quos 19 fecit, in magnificentiam & in nomen gloriæ, & in decorem: ut ſis populus ſanctus coram Domino Deo veſtro, ſicut loquutus eſt.

CAP. XXVII.

ET præcepit Moſes & ſeniores Iſrael populo, dicendo; Cuſtodite 1 omnia mandata quæ ego præcipio vobis hodie. Et erit die quo 2 tranſieritis Jordanem in terram, quam Dominus Deus veſter dat vobis, erigetis vobis lapides magnos, & linietis eos calce. Et ſcribes in illis 3 omnia verba legis hujus, cùm tranſieritis ut ingrediamini in terram quam Dominus Deus veſter dat vobis, terram cujus fructus ſunt pingues ut lac, & facientes mel, ſicut loquutus eſt Dominus Deus patrum veſtrorum vobis. Et erit quo tempore tranſibitis Jordanem, erigetis lapides 4 iſtos quos ego præcipio vobis in monte Ebal, & linietis eos cum calce. Et ædificabitis ibi altare coram Domino Deo veſtro, altare 5 lapidum, nec leves ſuper eos ferrum. Lapidibus integris ædificabitis 6 altare Domini Dei veſtri, & offeretis ſuper illud holocauſta coram Domino Deo veſtro. Et mactabitis victimas ſanctas, & comedetis ibi : 7 & lætabimini coram Domino Deo veſtro. Et ſcribetis ſuper lapides omnia verba legis hujus, ſcripturâ ſculptâ & expoſitâ, quæ legatur unâ linguâ, & interpretetur ſeptuaginta linguis. Et loquutus 9 eſt Moſes & ſacerdotes filii Levi 8

Hieroſ. 8. *Et ſcribetis ſuper lapides omnia verba laudabilia legis hujus, ſcripturâ ſculptâ & expoſitâ, quæ facile legi poſſit, & interpretatâ ſeptuaginta linguis.*

cum univerſo populo, dicendo; Auſcultate & audite Iſrael, hodie electi eſtis ut ſitis populus coram Domino Deo veſtro. Auſcultabitis 10 ergo ſermoni Domini Dei veſtri, & facietis mandata ejus, & ſtatuta ejus quæ ego mando vobis hodie. Et præcepit Moſes populo die 11 illo, dicendo: Iſtæ tribus ſtabunt ad benedicendum populum ſuper 12 monte Gherizim, cum tranſieritis Jordanem, Simeon, Levi, Juda, Iſſachar, Joſeph, & Binjamin. Illæ autem ſtabunt pro maledictionibus 13 in monte Ebal, Ruben, Gad, Aſcher, Zebulun, Dan, & Naphtali. Et proclamabunt Levitæ, & dicent omni viro Iſrael voce excelſa. 14

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وبدادن ترا بلند از همه قومها آنچه كرد بتهليل وبنام وبشكهمندي وبدادن ترا قومي 19
خاص يي خداي تو چون آنچه سخن گفت *

* فصل بيست هفتم *

* بفرمود مشه و پيراني يسرال مر آن قوم بگفتن نگاه دارمر همه آن فرمان آنچه من فرمايا شمارا 1
اين روز * وباشد در روزي آنچه بگذريد مر آن يردن بآن زمين آنچه يي خداي تو دها بتو 2
وبر انگيزاني [بتو] سنگهاي بزرگان وگچ گيري ايشانرا درگچ * وبنويسي ابر ايشان مر 3
همه سخنهاي آن توره آن اين در گذشتني تو بسبب آنچه بيايي بآن زمين آنچه يي خداي
تو دها بتو زميني دوشا شير و انگبين چون آنچه سخن گفت] يي خداي پدراني تو بتو *
* وباشد در گذشتني شما مر آن يردن بر انگيزانيد مر آن سنگها آن اينان آنچه من فرمايا 4
شمارا اين روز در كهي عيبل وگچ گيري ايشانرا در گچ * وآبدان كني آنجا مذبح [يي 5
خداي تو مذبح] سنگها نه عرضه كني ابر ايشان آهن * سنگهاي تمامان آبدان كني مر 6
مذبحي يي خداي تو وبر آوري ابر او عولها يي خداي تو * وذبحت كني شلميم وبخوري 7
آنجا وشاد باشي بپيشي يي خداي تو * وبنويسي ابر آن سنگها مر همه سخنهاي آن توره آن 8
اين مشرح نيكو * سخن گفت مشه وآن كهنان آن لويان بهمه يسرال بگفتن گوش كن و بشنو 9
يسرال آن روزي آن اين شدي بقوم يي خداي تو * وبشنوي در قولي يي خداي تو وبكني مر 10
فرمانهاي او ومر رسمهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز * بفرمود مشه مر آن قوم در روزي او 11
بگفتن * اينان بياستند بآفرين كردن آن قوم ابر كهي جريزيم در گذشتني شما مر آن 12
يردن شمعون لوي ويهوده ويششكر ويوسف وبنيمين * واينان بياستند ابر آن نفرين در 13
كوهي عيبل راوبن جد واشر وزبولن دن ونفتلي * وجواب دهند آن لويان وبگويند 14
بهمه مردي يسرال آوازي بلند *

Ad dandum te ſublimiorem omnibus 19 gentibus quas fecit, in exultationem, & in nomen, & in decorem, & ad reddendum te populum ſanctum Domino Deo tuo, quemadmodum locutus eſt.

CAP. XXVII.

ET *præcepit Moſheh & ſeniores 1 Iſrael, populo, dicendo; Obſerva omne præceptum quod ego præcipio vobis hodié: Erit autem, die quâ tranſieritis Jarden ad terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, eriges tibi 2 lapides magnos, & gypſabis eos gypſo: Et ſcribes in illis omnia 3 verba legis hujus quum tranſieris: propter quod ingrediaris in terram quam Dominus Deus tuus dat tibi, terram præbentem lac & mel, quemadmodum locutus eſt Dominus Deus patrum tuorum tibi. Erit inquam, 4 quum tranſieritis Jarden, erigetis lapides iſtos quos ego præcipio vobis hodiè, in monte Ebal, gypſabiſque eos gypſo. Ædificabis quoque illic 5 altare Domino Deo tuo, altare lapideum: non admovebis ſuper eos ferrum. Lapidibus integris ædifi- 6 cabis altare Domini Dei tui, & offeres ſuper illud holocauſta Domino Deo tuo: Atque immolabis 7 pacifica, comedéſque illic, & lætus eris coram Domino Deo tuo. Itaque ſcribes in lapidibus omnia 8 verba legis iſtius, exprimendo bené. Et loquutus eſt Moſheh & ſacerdotes 9 Levitæ ad univerſum Iſrael, dicendo; Aurem præbe & audi Iſrael, hodiè factus es in populum Domino Deo tuo. Auſcultes ergò dicto 10 Domini Dei tui, & facias præcepta ejus ac ſtatuta ejus quæ ego præcipio tibi hodié. Præcepitque 11 Moſheh populo die ipſo, dicendo; Hi ſtabunt ad benedicendum popu- 12 lo, ſuper montem Gerizim, quum tranſieritis Jarden; Shimeon, Levi, & Jehudah, & Iſſhachar, & Joſeph, & Binjamin. Hi verò 13 ſtabunt ad maledictionem in monte Ebal; Reuben, Gad, & Aſher, & Zebulun, Dan, & Naphtali. Et reſpondebunt Levitæ, ac di- 14 cent omni viro Iſrael voce elatâ;*

ארור שִׁיתָא שִׁבְטִין קָמוּ עַל טוּוְרָא 15
דִגְרִיזִים וְשִׁיתָא עַל טוּרָא דְעֵיבָל וַאֲרוֹנָא
וְכַהֲנַיָא וְלֵיוָאֵי בִּמְצִיעָא מְבָרְכַיָא הֲווֹן
הָפְכִין אַפֵּיהוֹן כּוּלְהוֹן קֳבֵל טוּוְרָא דִגְרִיזִין
וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְהֵוֵי גַבְרָא דְלָא יַעֲבֵד צֶלֶם
וְצוּרָה וְכָל דְּמוּ מַה דִּמְרַחַק קֳדָם יְיָ
עוֹבַד יְדֵי אוּמָן וְלָא יְשַׁוֵי בְּטוֹמְרָא
מְלַטְטַיָא הֲווֹן הָפְכִין אַפֵּיהוֹן כּוּלְהוֹן קֳבֵל
טוּוְרָא דְעֵיבָל וְאָמְרִין לִיט יְהֵוֵי גַבְרָא
דְיַעֲבֵיד צֶלֶם וְצוּרָה וְכָל דְּמוּ מַה דִּמְרַחַק
קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי אוּמָן וְשַׁוֵי בְּטוֹמְרָא הֲווֹן
עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור
מקלה לִיט דִּמְזַלְזֵל אִיקְרָא דְאָבוּי 16
וְדְאִמֵּיהּ עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן :
ארור מסיג לִיט דִּישַׁנֵּי תְּחוּמָא דְחַבְרֵיהּ 17
הֲווֹן עָנָן כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן :
ארור משגה לִיט דְּיַטְעֵי אַכְסְנָיָא 18
בְּאוֹרְחָא דְהוּא מְדַמֵּי לְסַמְיָא הֲווֹן עָנְיָין

15 אֶשְׁתָּא שִׁבְטִין יְקוּמוּן לְהוֹן עַל
טוּרָא דִגְרִיזִים וְאֶשְׁתָּא שִׁבְטִין יְקוּמוּן עַל
טוּרָא דְעֵיבָל וַאֲרוֹנָא וְכַהֲנַיָא וְלֵיוָאֵי
יְהִיבִין בִּמְצִיעָא וְכָל יִשְׂרָאֵל מִן כָּא וּמִן
כָּא הָפְכִין אַפֵּיהוֹן לְקֳבֵל טוּרָא דִגְרִיזִים
וּפָתְחוּ פּוּמְהוֹם בִּבְרָכָה בְּרִיךְ יְהֵוֵי גַבְרָא
דְלָא עֲבַד צֶלֶם וְצוּרָה וְכָל דְּמוּמָה דְסָנֵי
וּמְרַחַק קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי בַר נָשָׁא וּדְלָא
יְשַׁוֵי בְּטוֹמְרַיָא וּמְלַטַּיָא הֲווֹן הָפְכִין
אַפֵּיהוֹן לְקֳבֵל טוּרָא דְעֵיבָל וַאֲמַר לִיט
יְהֵוֵי גַבְרָא דִי יַעֲבֵיד צֶלֶם וְצוּרָה וְכָל
דְּמוּמָה דְסָנֵי וּמְרַחַק קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי
בַר נַשׁ וְדִי יְשַׁוֵי בְּטוֹמְרָא וַהֲווֹן כָּל עַמָּא
עָנְיָין אִלֵּין וְאִלֵּין וְאָמְרִין אָמֵן : 17 לִיט
יְהֵוֵי גַבְרָא דִמְשַׁנֵּי תְּחוּמָא : 18 לִיט
יְהֵוֵי גַבְרָא דְיַטְעֵי אַכְסְנָיָא בְּאוֹרְחָא דְהוּא
דָמֵי לְסַמְיָא וְיָעֲנוּן כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן אָמֵן :

כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור מטה לִיט דִּיצְלֵי דִין דַיָּיר יִיתַם וְאַרְמְלָא הֲווֹן 19
עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור שוכב לִיט דִּמְשַׁמֵּשׁ עִם אִתַּת אָבוּי אֲרוּם 20
גַּלֵּי כַּנְפָא דְגַלֵּי אָבוּי הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור שוכב לִיט 21
דִּמְשַׁמֵּשׁ עִם כָּל בְּעִירָא הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור לִיט 22
דִּמְשַׁמֵּשׁ עִם אַחֲתֵיהּ בְּרַת אָבוּי אוֹ בְּרַת אִמֵּיהּ הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין
אָמֵן : ארור לִיט דִּמְשַׁמֵּשׁ עִם חֲמוֹתֵיהּ 23
הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן :
ארור מכה לִיט דְּיִמְחֵי חַבְרֵיהּ בְּלִישָׁן 24

ירושלמי 23 לִיט יְהֵוֵי גַבְרָא דִמְשַׁמֵּשׁ
עִם חֲבִיבְתֵּיהּ וְיָעֲנוּן כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן אָמֵן :

תְּלִיתָאִי בְּטוֹמְרָא הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן : ארור לִיט דִּמְקַבֵּל 25
שׁוֹחֲדָא לְמִקְטוֹל בַּר נַשׁ לְמִשְׁדֵּי אֲדַם זַכַּאי הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן :
ארור תַּרְתֵּיסְרֵי שִׁבְטַיָא כָּל חַד וְחַד הֲוָה אָמַר בִּירְכָתָא בִּכְלָלָא וּלְווֹטַיָא בִּכְלָלָא 26
מְבָרְכַיָא הֲווֹן הָפְכִין אַפֵּיהוֹן לְכָל מִילָא וּמִילָא כּוּלּוֹ קֳבֵל טוּוְרָא דִגְרִיזִים וְאָמְרִין
בְּרִיךְ יְהֵוֵי גַבְרָא דִי יְקִים יַת פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא הָדָא לְמֶעֱבְדְהוֹן מְלַטְטַיָא הָפְכִין
אַפֵּיהוֹן כּוּלּוֹ קֳבֵל טוּוְרָא דְעֵיבָל וְאָמְרִין לִיט יְהֵוֵי גַבְרָא דְלָא יְקִים יַת פִּתְגָמֵי
אוֹרַיְיתָא הָדָא לְמֶעֱבְדְהוֹן הֲווֹן עָנְיָין כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא וְאָמְרִין אָמֵן פִּתְגָמַיָא אִלֵּין
אִתְאַמָּרוּ בְּסִינַי וְאִתְּנָיוּ בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא וְאִיתְלִיתוּן בְּמֵישְׁרֵי מוֹאָב תַּרְתֵּיסְרֵי מִלִּין מִן
מְלָתָא לְכָל שִׁבְטָא וְעַל כָּל פִּיקוּדָא וּפִקוּדָא אִתְגְּזַר עֲלָהּ תְּלָתִין וְשִׁית קְיָימִין :

כח

והיה וִיהֵי אִין קַבָּלָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן לְמִנְטַר וּלְמֶעֱבַד יַת כָּל פִּקוּדוֹי 1
דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָנָא וְיִתְנִינְכוֹן יְיָ אֱלָהֲכוֹן רָמִין וְגֵיוְתָנִין עַל כָּל עַמְמֵי אַרְעָא :
ובאו וְיֵיתוּן עֲלֵיכוֹן כָּל בִּירְכָתָא הָאִלֵּין וְיִדְבְּקוּנְכוֹן אֲרוּם תְּקַבְּלוּן לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן : 2

Sex tribus ſtabunt in monte Gherizim, & ſex ſuper monte Ebal, & 15 arca & ſacerdotes & Levitæ in medio: benedicentes convertent facies ſuas ex adverſo montis Gherizim, & dicent; Benedictus ſit vir qui non facit imaginem & figuram aut ullam ſimilitudinem*, id quod abominabile eſt coram Domino, opus manuum artificis, neque ponit in abſcondito: maledicentes vertent facies ſuas ex adverſo montis Ebal, & dicent; Maledictus ſit vir qui facit imaginem aut figuram, aut ullam ſimilitudinem, quod abominationi eſt coram Domino, opus manus artificis, & ponit in abſcondito: reſpondebunt omnes ſimul, & dicent, Amen. Maledictus vilipendens ho- 16 norem patris ſui & matris ſuæ: reſpondebunt omnes ſimul, & dicent, Amen. Maledictus qui transfert li- 17 mitem proximi ſui: reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui errare facit viatorem 18 in via, qui ſimilis eſt cæco: reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui declinare facit 19 judicium peregrini pupilli & viduæ: reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui rem habet cum uxore patris ſui, quia retegit 20 alam quam retexit pater ejus: reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui coit cum ulla beſtia: reſpondebunt omnes ipſi 21 ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui coit cum ſorore ſua, filiâ patris 22 ſui aut filia matris ſuæ: reſpondebunt omnes ipſi ſimul, & dicent, Amen. Maledictus qui coit cum ſocru ſua: 23 reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Maledictus qui per- 24 cutit proximum ſuum falſa delatione ſermonis clam: reſpondebunt omnes ſimul & dicent, Amen. Maledictus 25 qui recipit teſtimonium ut interficiat hominem, ad effundendum ſanguinem innocentem: reſpondebunt omnes ipſi ſimul & dicent, Amen. Duodecim tribus unaquæque dicebat benedictiones univerſim & male- 26 dictiones univerſim. Benedicentes vertebant facies ſuas ad unumquodque verbum è regione montis Gherizim, & dicebant; Benedictus ſit vir qui ſtabilit verba legis hujus ad illa faciendum. Maledicentes vertebant facies ſuas è regione montis Ebal, & dicebant; Maledictus ſit vir qui non ſtabilit verba legis hujus ut illa faciat: reſpondebant omnes ipſi ſimul & dicebant, Amen. Verba iſta dicta ſunt in Sinai, & repetita in tabernaculo, & tertiò dicta in campeſtribus Moab duodecim verbis è verbo unicuique tribui, & unumquodque mandatum ſancitum eſt triginta ſex juramentis.

15 Sex tribus ſtabunt ex illis ſuper monte Gherizim & ſex tribus ſtabunt ſuper monte Ebal, & arca & ſacerdotes & Levitæ collocabuntur in medio, & omnis Iſrael hinc & inde, vertentes facies ſuas ex adverſo montis Gherizim aperient os ſuum in benedictione; Benedictus ſit vir qui non facit imaginem aut figuram, aut ullam ſimilitudinem, quod odit, & abominationi eſt coram Domino, opus manuum hominis, & qui non ponit in abſcondito: maledicentes autem vertent facies ſuas ex adverſo montis Ebal, & dicent; Maledictus ſit vir qui fecerit imaginem, aut figuram, aut ullam ſimilitudinem quam odit & abominatur Dominus, opus manuum hominis, & qui ponit in abſcondito: & univerſus populus reſpondebunt hi illis, & dicent, Amen. 17 Maledictus ſit vir qui mutat limitem. 18 Maledictus ſit vir qui errare facit viatorem in via, qui eſt ſimilis cæco: & reſpondebunt univerſus populus & dicent, Amen.

Hieroſ. 23 *Maledictus ſit vir qui coit cum ſocru ſua: & reſpondebunt univerſus populus & dicent, Amen.*

CAP. XXVIII.

ET erit ſi audiendo audiveritis ſermonem Domini Dei veſtri, ſervando 1 & faciendo omnia mandata ejus quæ ego præcipio vobis hodie, ponet vos Dominus Deus veſter excelſos & ſublimes ſupra omnes populos terræ. Et venient ſuper vos omnes benedictiones iſtæ, & apprehendent 2 vos, quando auſcultaveritis ſermoni Domini Dei veſtri.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* نفرين آن مرد آنچه بكند تراشش وريخته مكروهي يي عملي دستي صانع وبنهد در نهاني 15
وجواب دهند همه آن قوم وبگويند امن * نفرين خوار كنا پدري او ومادري او وبگويد 16
همه آن قوم امن * نفرين فرود گيرا حدّي ياري او وبگويد همه آن قوم امن * نفرين غلط 17 18
اندازا كور در ره وبگويد همه آن قوم امن * نفرين ميل دها حكمي غريب يتيم وبيوه وبگويد 19
همه قوم امن * نفرين خسپا اوازي زني پدري اوكه برهنه كرد دامني پدري او وبگويد همه 20
قوم امن * نفرين خسپا اوازي همه چهارپا وبگويد همه آن قوم امن * نفرين خسپا اوازي 21 22
خواهري او دختري پدري او يا دختري مادري او وبگويد همه آن قوم امن * نفرين خسپا 23
اوازي خوسدامني او وبگويد همه آن قوم امن * نفرين زنا ياري او در نهاني وبگويد همه آن 24
قوم امن * نفرين ستاناي رشوت بكشتني جان خوني آزاد وبگويد همه آن قوم امن * نفرين آنچه 25 26
نه بر انگيزاند مر سخنهاي آن توره آن اين بكردن ايشانرا وبگويد همه آن قوم امن *

* فصل بيست هشتم *

* وباشد اگر شنويدن بشنوي در قولي 1
يي خداي تو بنگاه داشتن بكردن مر همه فرمانهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز وبدهد
ترا يي خداي تو بلند ابر همه قومهاي آن زمين * بيايند ابر تو همه آن آفرينهاي آن 2
ايشان وبرسند ترا كه بشنوي در قولي يي خداي تو *

Maledictus ſit homo qui fecerit ſculptile aut fuſile, abominationem Domino, opus manûs artificis, & poſuerit in abſcondito: & reſponſum dabunt univerſus populus, ac dicent; Amen. Maledictus ſit vilifaciens 16 patrem ſuum ac matrem ſuam: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit ſubmovens termi- 17 num ſocii ſui: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit in 18 errorem conjiciens cæcum in via: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit inclinans judicium 19 peregrini, pupilli, ac viduæ: & dicet univerſus populus, Amen. Ma- 20 ledictus ſit concumbens cum uxore patris ſui; quia denudavit oram patris ſui: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit con- 21 cumbens cum quavis quadrupede: & dicet univerſus populus, Amen. Maledict⁹ ſit concumbens cum ſorore ſua, filiâ patris ſui aut filiâ ma- 22 tris ſuæ: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit concumbens 23 cum ſocru ſua: et dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit percu- 24 tiens ſociū ſuum in occulto: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus 25 ſit accipiens munus ad interficiendum animam ſanguinis innocentis: & dicet univerſus populus, Amen. Maledictus ſit qui non præſtiterit 26 verba legis hujus faciendo illa: & dicet univerſus populus, Amen.

CAP. XXVIII.

ET *erit, ſi auſcultando auſcultaveris dicto Domini Dei tui, obſervando facere omnia præcepta ejus quæ ego præcipio tibi hodie; dabit 1 te Dominus Deus tuus ſublimiorem omnibus gentibus terræ. Et venient 2 ſuper te omnes benedictiones iſtæ, & contingent tibi, cùm auſcultaveris dicto Domini Dei tui.*

3 ברוך בריכין אתון בקרתא ובריכין אתון בחקלא : ברוך בריכין וולדי מעיכון
4 ופירי ארעכון בקרי תוריכון ועדרי
5 עניכון : ברוך בריך סלי ביכוריכון
6 וחלת שירוי עצוותכון : ברוך בריכין
אתון במיעלכון לבתי מדרשכון ובריכין
אתון במפקכון לפרקמטייכון : יתן הי

ירושלמי 5 בריכין תהוון בסלי בכוריכין
ובעצותכון : 6 בריכין תהוון במיעלכון
בבית מדרשיכון ובריכין תהוון במפקכון
מן בתי מדרשיכון :

7 ישוי מימרא דיי ית בעלי דבביכון דקיימין לקובליכון למבאשא תבירין קדמיכון
באורחא חד יהון נפקין לוותכון לסדרי קרבא ובשבעא ארחין טעיין יהוון ערקין
8 מן קדמיכון : יצו הי יפקיד יי עמכון ית בירכתא באוצריכון ובכל אושטות ידיכון
9 ויבריכינכון בארעא דיי אלהכון יהיב לכון : יקימך הי יקים יתכון מימרא דיי
קדמוי לעם קדיש היכמא דמליל לכון ארום תנטרון ית פקודיא דיי אלהכון
10 ותהכון בארחן דתקנן קדמוי : וראו ויחמון כל עממי ארעא ארום שמא דיי
11 חקיק מזמן בתפלין דעלך וידחלון מנך : והותירך וישיירינכון מימרא דיי
לטבא בוולדא דמעיכון ובוולדא דבעיריכון ובאיבא דארעכון על ארעא דקיים
12 יי לאבהתכון : יפתח הי ארבעא מפתחי בידי דמארי עלמא דלא מסרינון
בידא דטפסרא מפתחא דחייתא ודקבריא ודמווני ודמטרא וכן אמר משה נביא
הכא יפתח יי לכון ית אוצריה טבא דעמיה בשמיא למתן מטר ארעכון בזמניה בכיר
במרחשון ולקיש בניסן ולברכא ית כל עובדי ידיכון ותוזפון לעממין סגיאין
13 ואתון לא תצטרכון למיזוף : ונתנך הי וימני מימרא דיי יתכון למלכין ולא
להדיוטין ותהוון לחוד מנטלין ולא תהון למאיסין ארום תקבלון לפקודיא דיי
14 אלהכון דאנא מפקיד לכון יומנא למנטור ולמעבד : ולא תסור ולא תסטון מן
כל פתגמיא דאנא מפקיד לכון יומנא לימינא ולשמאלא למהך בתר טעות עממיא
15 למפלחהון : והיה כד פתח משה נביא למימר פתגמי אוכחותא האלין
אתרגישת ארעא ושמיא ועו שמשא וזיהרא קדרון וכוכביא כנשו זיווהון אבהת
עלמא צווחין מבית קבורתהון וכל ברייתא שתקין ואילנייא לא טלטיל ואו הון
עניין אבהת עלמא ואמרין חבול על בנינן כד יחובון וימטון עליהון לווטיא
אלין היך יכלין לסוברותהון ודלמא יעבד בהון שיצי ולא תהי זכותין מגנא
עליהון ולא יהוי גברא דיקום ויצלי אמטולתהון ברת קלא נפלת מן שמי מרומא
וכן אמרת לא תדחלון אבהת עלמא דאפילו פסקא זכותהון דכל דריא זכותכון
לא יפסוק וקיימא דקיימית עמכון לא מבטלא ותהי מגנא עליהון ענין משה נביא
ואמר אף על גב דאנא מוכח יתהון על תנאה מתווכחין למימר דאין לא תקבלון
למימרא דיי אלהכון דלא למטור למעבד ית כל פקודיי וקימי דאנא מפקיד לכון
יומא דין וייתון עילויכון כלהון לווטיא האלין וידבקונכון :

Benedicti vos in civitate, & benedicti vos in agro. Benedicti pueri 3
viſcerum veſtrorum, & fructus terræ veſtræ, armenta boum veſtrorum, 4
& greges ovium veſtrarum. Be- 5
nedictum caniſtrum primitiarum
veſtrarum & placenta primitiarum
paſtarum veſtrarum. Benedicti vos 6
cùm ingrediemini in auditoria ve-
ſtra, & benedicti eritis quando
exibitis ad negotiationes veſtras.
Ponet ſermo Domini hoſtes veſtros 7
qui ſtant ex adverſo veſtri ad nocendum fractos coram vobis, per
viam unam exibunt ad pugnandum contra vos, & per ſeptem vias
errabunt fugientes à facie veſtra. Mandabit Dominus vobiſcum be- 8
nedictionem in theſauros veſtros, & in omni ad quod extenderitis
manus veſtras: & benedicet vobis in terra quam Dominus Deus ve-
ſter dat vobis. Stabiliet vos ſermo Domini coram ſe in populum ſan- 9
ctum, ſicut loquutus eſt vobis: quando cuſtodietis mandata Domini
Dei veſtri, & ambulaveritis in viis quæ rectæ ſunt coram eo. Et 10
videbunt omnes populi terræ quod nomen Domini exculptum ſit à
tempore in phylacteriis quæ geſtabis, & timebunt à te. Et abun- 11
dare te faciet ſermo Domini in bonum, in fœtu ventris tui, & in
fœtu jumentorum veſtrorum, & in fructu terræ veſtræ, in terra quam
juravit Dominus patribus veſtris. Quatuor ſunt claves in manu Domini 12
totius mundi, quas non tradidit in manum cujuſpiam principis; Cla-
vis vitæ, & ſepulchrorum, & ciborum, & pluviæ. Et ſic dicit Moſes
propheta hic; Aperiet Dominus vobis theſaurum ſuum bonum, qui
cum eo eſt in cœlis, dando pluviam terræ veſtræ in tempore ſuo,
temporaneam in Octobri, & ſerotinam in Martio, & benedicendo
omnibus operibus manuum veſtrarum: & fœnori dabitis populis mul-
tis, ſed non egebitis ad fœnus accipiendum. Et præficiet vos ſermo 13
Domini in reges, neque *habebit vos* pro vilibus, & eritis tantum elevati
non autem deſpecti; quando auſcultabitis mandatis Domini Dei veſtri,
quæ ego præcipio vobis hodie, ad cuſtodiendum & ad faciendum.
Nec declinabitis ab omnibus verbis quæ ego præcipio vobis hodie 14
ad dextram aut ſiniſtram, ut ambuletis poſt idola populorum ad colen-
dum ea. Quando incepit Moſes propheta dicere verba redargutio- 15
nis hæc, contremuit terra, cœli etiam commoti ſunt, ſol & luna ob-
ſcurata ſunt, & ſydera contraxerunt ſplendorem ſuum, patres ſeculi
clamabant è ſepulchris ſuis, & omnes creaturæ ſilebant, & arbores non
movebant ramos ſuos: reſpondebant patres ſeculi & dicebant; Væ filiis
noſtris quum peccabunt & venient ſuper eos maledictiones iſtæ, quo-
modo poterunt illas perferre? fortè fiet in illis conſumptio, nec merita
noſtra protegent eos, neque erit vir qui ſtet & oret pro illis. Filia
vocis cecidit è cœlis ſublimibus, & ſic dixit illis; Ne timeatis pa-
tres ſeculi, quamvis deſierit meritum omnium ætatum, meritum ta-
men veſtrum non deſinet, & fœdus quod juravi vobiſcum non abo-
lebitur, ſed proteget eos. Reſpondens Moſes propheta dixit; Quamvis
ego redarguam eos, cum conditione redarguuntur, dicendo; Si non
recipiatis ſermonem Domini Dei veſtri, non cuſtodiendo nec faciendo
omnia mandata mea & ſtatuta mea, quæ ego præcipio vobis hodie,
tum venient ſuper vos omnes iſtæ maledictiones, & apprehendent vos.

Hieroſ. 5. *Benedicti eritis in calathis primitiarum veſtrarum, & in paſtis veſtris. 6. Benedicti eritis cum ingrediemini in auditoria veſtra. & benedicti eritis cum exibitis ex auditoriis veſtris.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* آفرين تو در شهر آفرين تو در دشت * آفرين بري شكمي تو وبري زميني تو وبري چهارپايي 3 4
تو گلهي گاواني تو وحظيرهاي گوسپندي تو * آفرين سلهي تو وسرشتهي تو * آفرين تو در آمدني 5 6
تو وآفرين تو در بيرون آمدني تو * بدهد : مر دشمناني تو آن بر خيزان ابر تو زخم خوردگان 7
ببيشي تو در راهي يكه بيرون آيند بتو ودر هفت راهها بگريزند بپيشي تو * بفرمايد : اواري 8
تو مر آن آفرين در كندوكهاي تو ودر همه رسشي دستي تو وآفرين كند ترا در زميني آنچه
: خداي تو دها بتو * بر انگيزاند ترا : باو بقومي خاص چون آنچه سوگند خورد بتو كه نگاه و 9
داري مر فرمانهاي : خداي تو وبروي در راههاي او * وببينند همه قومهاي آن زمين 10
كه نامي : خوانده شد ابر تو وبترسند از تو * وباقي گذارد ترا : بنيكوي در بري شكمي 11
تو ودر بري چهارپايي تو ودر بري زميني تو ابر آن زمين آنچه سوگند خورد : بپدراني تو
بدادن بتو * بگشايد : بتو مر خزينهي او آن نيكو مر آن آسمان بدادن مر باراني زميني 12
تو در وقتي او وبآفرين كردن مر همه عملي دستي تو وقرض دهي قومهاي بسياران وتو
نه قرض ستاني * وبدهد ترا : بسر ونه بدنبال وباشي خاصه ببالا ونه باشي بفرود كه 13
بشنوي بفرمانهاي : خداي تو آنچه من فرمايا ترا اين روز بنگاه داشتن وبكردن * ونه گردي 14
از همه آن سخنها آنچه من فرمايا شمارا اين روز راست وچپ برفتن پسي بتاني ديگران
بپرستيدن ايشانرا * وباشد اگر نه شنوي در قولي : خداي تو بنگاه داشتن بكردن مر 15
همه فرمانهاي او ورسمهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز بيايند ابر تو همه آن نفرينهاي
آن اينان وبرسند ترا *

Benedictus eris in urbe, benedictus 3
eris in agro. Benedictus fructus 4
ventris tui, & fructus terræ tuæ, &
fructus quadrupedis tui, grex boum
tuorum, & ſepta ovium tuarum.
Benedictum caniſtrum tuum & maſ- 5
ſa tua. Benedictus eris in ingreſſu 6
tuo, & benedictus eris in egreſſu tuo.
Dabit Dominus inimicos tuos inſur- 7
gentes contra te, cæſos coram te: per
viam unam egredientur in te, & per
ſeptem vias fugient coram te. Man- 8
dabit tecum Dominus benedictionem
in apothecis tuis, & in omni cui ac-
ceſſerit manus tua: & benedicet
tibi in terra quam ipſe Dominus
Deus tuus dat tibi. Suſcitabit te 9
Dominus ſibi in populum ſanctum,
quemadmodum juravit tibi, cùm
cuſtodieris præcepta Domini Dei
tui, & ambulaveris in viis ejus.
Tunc percipient omnes populi terræ 10
quòd nomen Domini invocatum ſit
ſuper te, & timebunt à te. Et ſu- 11
perſtitem relinquet te Dominus in bo-
num in fructu ventris tui, & in
fructu quadrupedis tui, & in fru-
ctu terræ tuæ, ſuper terram quam
juravit Dominus patribus tuis da-
re tibi. Aperiet tibi Dominus the- 12
ſaurum ſuum optimum, cœlum, ad
dandum pluviam terræ tuæ in tem-
pore ſuo, & ad benedicendum omni
operi manûs tuæ: & mutuò dabis
gentibus multis, tu verò mutuò non
accipies. Dabitque te Dominus in 13
caput, & non in caudam; eriſque
duntaxat ſurſùm, & non eris deor-
ſùm, cùm auſcultaveris mandatis
Domini Dei tui, quæ ego præcipio
tibi hodiè obſervare et facere: Neque 14
diverteris ab omnib⁹ verbis quæ ego
præcipio vobis hodiè dextrorſùm
aut ſiniſtrorſùm, eundo poſt idola
aliena ad colendum ea. Erit au- 15
tem, ſi non auſcultaveris dicto Do-
mini Dei tui obſervando facere o-
mnia præcepta ejus & ſtatuta ejus
quæ ego præcipio tibi hodiè, venient
ſuper te omnes maledictiones iſtæ,
& contingent tibi.

---

16 ארור ליטין אתון בקרתא וליטין אתון בחקלא : ארור ליטין כלי ביכוריכון
17 וחלת שירוי עצוותכון : ארור ליטין וולדי מעיכון ופירי ארעכון בקרי תוריכון 18
19 ועדרי עניכון : ארור ליטין אתון במעלכון לבתי תיאטרוניכון וקורקיסתכון למבטלא
20 פתגמי אורייתא וליטין אתון במיפקכון לפרגמטייכון : ישלח יגרי מימרא
דיי בכון ית לווטתא לבטשא ממונכון וית ערבובא לערבבא שלמכון וית
מזופיתא בכל אושטות ידכון דתעבדון עד דתשתיצון ועד דתובדון בסרהוביא
21 מן קדם בישות עובדיכון דשבקתון דחלתי : ידבק הי יאדק מימרא דיי בכון
ית מותא דישיצי יתכון מעילוי ארעא דאתון עללין תמן למירתה : יככה
22 הי ימחי יתכון מימרא דיי בשחפותא ובקדחותא ובאישא דגרמיא דדלקא
מוחיא ובהרהורי דלוחי צירתא דליבא ובשליפי חרבא ובשדפונא ובירקונא
23 דמקדוניא וירדפונכון על שווייכון עד דתיבדון : והיו שמיך ויהון שמיא
דעילוויכון הי כנחשא דמויע ולא מספקין לכון טלין ומטרין וארעא דתחותכון
24 הי כפרזלא דלא מויע דלא מרטיבא אילני ואספרמקי ומגרי וירקי : יתן יגרי יי
בתר מטרין דנחתין על ארעכון רוחא דמסקא אבקא ועפרא עילוי עשבי
25 חקליכון מן שמיא יחות פורענו עליכון עד דתשתיצון : יתנך ישוי יתכון
מימרא דיי תבירין קדם בעלי דבביכון בארחא חד תפקון לקדמותהון לסדרי
קרבא ובשבעתי ארחן טעיין תהוון מפכין מן קדמיהון ותהוון לריחוק לכל
26 מלכוות ארעא : והיתה ותהי נבילתכון משגרא למיכל לכל עופא דשמיא
ולבעירא דארעא ולית דמניט יתהון
27 מעילוי נבילתכון : יככה ה' ימחינכון
מימרא דיי בשיחני דילקו בהון מצראי ובטחוריא דמסמיין חזוותא ובגרבא
ובחיכוכא דלא תיכלון לאיתסאה :
28 יככה ימחינכון מימרא דיי בשווייותא
דמטפשא מוקרא ובסמיותא ובשיעממות
29 ליבא : והיית ממשש ותהוון תביעין
מילכא טבא לרווחי עקתכון ולא יהוי בכון מחוי קושטא היכמא דממשש
סמיא בקיבלא דלית לעוי אורחא למחמי למכוונותהון בארחא ולא תצלחון
ית ארחתכון ותהוון ברם עציין ואניסין כל יומיא ולית דפריק : אשה
30 איתא תקדש וגבר חורן ישמש עמה ביתא תבני ולא תיתב ביה כרמא תנצוב
ולא תחליניה :

ירושלמי 26 ולית דמניד יתכון :

ירושלמי 27 ימחי יתכון מימרא דיי
בשוחנא דמצרים ובטחוריא ובגרבא
ובחכוך חספא די לא יכלין למתסיא :

Maledicti vos in civitate, & maledicti vos in agro. Maledicta erunt 16
caniſtra primitivorum veſtrorum, & placenta primitiarum paſtarum 17
veſtrarum. Maledicti pueri viſcerum veſtrorum, & fructus terræ veſtræ, 18
armenta boum veſtrorum, & greges ovium veſtrarum. Maledicti vos 19
cum ingrediemini in domos theatrorum veſtrorum, & in loca ſpecta-
culorum veſtrorum, ad abolendum præcepta legis, & maledicti vos cùm
exibitis ad negotiationem veſtram. Immittet ſermo Domini in vos 20
maledictiones ad maledicendum opibus veſtris, & mixtionem ad tur-
bandum pacem veſtram, & increpationem in omnia ad quæ extende-
ritis manum veſtram ut faciatis: donec conſumamini, & pereatis
feſtinanter propter mala veſtra opera, quibus dereliqueritis cultum
meum. Adhærere faciet ſermo Domini in vos peſtem, quæ con- 21
ſumat vos deſuper terra, ad quam poſſidendam vos ingredimini.
Percutiet vos ſermo Domini tumore, febri, & igne oſſium, qui incen- 22
dat medullam, & cogitationibus pavorum doloris cordis, & extractio-
nibus gladii, uredine, & aurugine Macedoniæ: quæ perſequentur vos
uſque ad lectos veſtros, donec pereatis. Et erunt cœli qui ſunt ſuper 23
vos tanquam æs, quod ſudat, nec ſuppeditabunt vobis rores nec
pluvias, & terra quæ eſt ſub vobis erit ſicut ferrum, quod non ſudat,
neque vireſcere faciet arbores & aromata, fructus amœnos, & olera.
Immittet Dominus poſt pluvias, quæ deſcendunt ſuper terram veſtram, 24
ventum excitantem pulverem & terram ſuper herbas agrorum veſtro-
rum; è cœlis deſcendet vindicta ſuper vos donec pereatis. Ponet 25
vos ſermo Domini fractos coram hoſtibus veſtris, viâ unâ exibitis
illis obviam in aciem belli, & ſeptem viis errantes fugietis à facie
eorum: & eritis in abominationem omnibus regnis terræ. Et erit 26
cadaver veſtrum projectum in ci-
bum omni volucri cœlorum &
beſtiæ terræ, nec erit qui ex-
terreat eas à cadavere veſtro.
Percutiet vos ſermo Domini ulceribus quibus percuſſi ſunt Ægyptii, & 27
hæmorrhoïdibus quæ excæcant vi-
ſum, & pſora & prurigine, à qua
non poteritis ſanari. Percutiet vos 28
ſermo Domini pavore, quo ad in-
ſaniam redigatur cerebrum, cæci-
tate & ſtupore cordis. Et quæ- 29
retis bonum conſilium pro dilatatione veſtræ adverſitatis, & non erit
inter vos indicans veritatem, quemadmodum palpat cæcus in tenebris,
quando nequeunt tranſeuntes viam videre ut dirigant ſe in via, neque pro-
ſperam habebitis viam veſtram: & eritis quidem calumniâ oppreſſi, &
vim patiemini omnibus diebus, & non erit qui redimat. Uxorem de- 30
ſponſabis, & vir alter concumbet cum ea; domum ædificabis nec ha-
bitabis in ea: vineam plantabis nec prophanabis eam.

Hieroſ. 26. *Et non erit qui exterreat vos.*

Hieroſ. 27 *Percutiet vos ſermo Domini ulcere Ægypti, & hæmorrhoïdibus, et ſcabie, & prurigine ſicca, quæ ſanari non poſſint.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* نفرين تو در شهر ونفرين [تو] در دشت * نفرين سلهي تو وسرشتهي تو * نفرين بري 16 17 18
شكمي تو وبري زميني تو گلهي گاواني تو وحظيرهاي گوسپندي تو * نفرين تو در آمدني 19
تو نفرين تو در بيرون آمدني تو * بفرستد : در تو مر آن لعنت مر آن آشوب ومر آن نفرس 20
در همه [رسشي] دستي تو آنچه بكني تا نيست شدني تو وتا گم شدني تو زود از جهتي [بدي]
عملهاي تو آنچه گذاشتي مرا * بچسپاند : در تو مر آن وبا تا تمام كردني او ترا از بالاي آن 21
زمين آنچه تو آيا بآنجا بميراث گرفتن آنرا * بزند ترا : در تبي سرد ودر تبي گرم ودر تبي 22
سوزنده ودر سرسام ودر شمشير ودر سموم ودر جليد وبتازند ترا تا گم شدني تو *
* وباشند آسماني تو آنچه ابر سري تو مس وآن زمين آنچه فرودي تو آهن * بدهد : 23 24
مر باراني ولايتي تو گرد وخاك از آن آسمان فرود آيد ابر تو تا نيست كردني تو *
* بدهد ترا : زخم خورده بپيشي دشمناني تو در راهي يكه بيرون آيي باو ودر 25
هفت راهها بگريزي بپيشي او وباشي بنفايه بهمه مملكتهاي آن زمين * وباشد لاشي تو 26
بخورش بهمه مرغي آن آسمان وبچهارپايي آن زمين ونيست گرد كناي * بزند ترا : 27
در آبلهي مصر ودر بواسير ودر گري تر ودر گري خشك آنچه نه تواني بدرمان
يافتن * بزند ترا : در ديوانگي ودر كوري ودر آشوفتگي دل * وباشي پرمسا 28 29
در نيمروز چون آنچه بپرمسد آن كور در تم ونه پيروز باشي مر راههاي تو وباشي
خاصه ستم كشيده وجور رسيده همه آن روزگاران ونيست فرج دهاي * زن نامزد كني 30
ومردي ديگر خاتون نشاند آنرا خانه آبادان كني ونه نشيني درو رز بنشاني
ونه رز بري اويرا *

Maledictus eris in urbe, & male- 16
dictus eris in agro. Maledictum 17
caniſtrum tuum, & maſſa tua.
Maledictus fructus ventris tui, & 18
fructus terræ tuæ, grex boum tuo-
rum, & ſepta ovium tuarum. Ma- 19
ledictus eris in ingreſſu tuo, & ma-
ledictus eris in egreſſu tuo. Mit- 20
tet Dominus in te maledictionem,
perturbationem, & interitum in omni
cui acceſſerit manus tua quod facies,
donec annihileris & pereas citò
propter pravitatem operum tuorum,
quia dereliquiſti me. Adhærere 21
faciet Dominus tibi peſtilentiam,
donec conſumpſerit te de ſuper ter-
ram quam tu ingrederis ad heredi-
tate accipiendum eam. Percutiet 22
te Dominus febre frigidâ, & febre
calidâ, & febre urente, & phreneſi,
& gladio, & vento fervente, & pru-
inâ, et perſequentur te uſque ad per-
ditionem tui. Eruntque cæli tui qui 23
ſupra caput tuum, ærei: & terra
quæ ſubter te, ferrea. Dabit Do- 24
minus pro pluviis regionis tuæ pulve-
rem ac terram: è cælo deſcendet ſu-
per te uſque ad annihilationem tui.
Dabit te Dominus cæſum coram ini- 25
micis tuis: per viam unam egre-
dieris in illum, & per ſeptem vias
fugies coram eo, eriſque in rejectâ-
neum omnibus regnis terræ. Erit 26
præterea cadaver tuum in eſcam
omni volucri cæli & quadrupedi
terræ, nec erit quiſquam colligens.
Percutiet te Dñs puſtulâ Ægypti, & 27
& hæmorrhoidibus, & ſcabie hu-
midâ, & ſcabie ſiccâ, quibus non
poteris medicamen invenire. Per- 28
cutiet te Dominus maniâ, & cæci-
tate, & inquietudine cordis. E- 29
riſque palpans in meridie quemad-
modum palpat cæcus in caligine,
neque proſper eris in viis tuis: &
eris tantummodo vim paſſus & in-
juriâ petitus omnibus diebus, nec
erit quiſquam ſolatium præſtans.
Uxorem deſponſabis, & vir 30
alius conjugem conſtituet eam: do-
mum ædificabis, & non ſedebis in
ea: vineam plantabis, & non am-
putabis eam.

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

שורך תוריכון יהון נכיסין ואתון חמיין ולא תיכלון מנהון חמריכון יהוויין אניסין 31
מן קדמיכון ולא יתובון לכון ענכון מסירין לבעלי דבביכון ולית לכון פריק :
בניך בניכון ובנתיכון מסירין לעם 32
חילוניי ועיניכון חמיין וחשכן עליהון
כל יומא ולית בידיכון עבדין טבין
דתתוקפן ידיכון בצלו קדם יי אבוכון
דבשמיא דיפרוק יתכון : פרי פירי 33
ארעכון וכל ליעותכון יגמר עמא דלא
חכימתון ותהוון ברם טלימין ודריסין כל יומיא : והיית ותהוון משתטיין 34
מפורענותא ומן מחמי עיניכון דתיחמון תווהון : יככה ימחינכון מימרא דיי 35
בשיחנא בישא על רכוביא מטול דחטיטתון לפתגם עבירתא ועל שקייא דרהטו
לה ואין לא תתובון לאורייתא לא תיכלון לאיתסאה אלהן תילקון ביה מפרסת
ריגליכון ועד מוקדא דרישיכון : יולך ה' יגלי יי יתכון וית מלככון דתמנון 36
עליכון לאומא דלא חכימתון אתון ואבהתכון ותהוון מסקי ארנונין לפלחי
טעוון דקיסין ואבנין : והיית ואין יהרהר ליבכון למפלח לטעוותהון תהוון 37
לשעמום למתלין ולתנויין ביני עממיא דיבדר יתכון יי לתמן : זרע בר זרע 38
סגי תפקון לחקלא וזעיר תכנשון ארום
יקרסם יתיה גובאי : כרמים כרמין 39
תנצבון ותפלחון וחמרא לא תשתון ולא
תעצרון למכנוש ארום יגמריניה חלא :
זיתים זיתין יהון לכון בכל תחומכון 40
ומשח לא תשוטון ארום ינתרון זיתיכון : בנים בנין ובנן תולדון ולא יהוויין 41
מהניין לכון ארום יזלון בשביתא :
כל עצך כל אילניכון ופירי ארעכון 42
ישיצי חלנונא : הגר ערלאה דדייר 43
ביניכון יסוק עליכון מסוקיין על מסוקיין ואתון תחותון לרע מניה מחותין מן
מחותין : הוא ילוך הוא יזפונכון ואתון לא תיוזפון להון הוא יהוי שליט 44
ואתון תהוון הדיוטין : ובאו וייתון עילויכון כל לווטיא האלין וירדפונכון 45
ויאדקונכון עד דתשתיצון ארום לא קבילתון למימרא דיי אלהכון למיטר פקודוי
וקיימוי די פקיד יתכון :

ירושלמי 32 בניכון ובנתיכון מסירין
לעם חורי ועיניכון חמין ויהון כפן
עליהון כל יומיא ולית לכון עובדין
טבין די יספק אלהא על ידיכון
למפרוק יתהון :

ירושלמי 38 תפקון לברא וקליל
תכנשון ארום יקרסום יתיה גובא :
40 ומשח לא תמשחון ארום יתר
נצה דזיתיכון :

ירושלמי 42 כל אילניכון ופירי ארעכון
ירתון יתהון מסיקיא :

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hierosolymitanum.*

Boves veſtri mactabuntur vobis videntibus, neque comedetis ex illis; 31 aſini veſtri violenter rapientur à facie veſtra, & non reſtituentur vobis: oves veſtræ tradentur hoſtibus veſtris, & non erit vobis liberator. Filii veſtri & filiæ veſtræ tradentur 32 populo alieno, & veſtri oculi videbunt & tabeſcent propter illos omni die: & non erunt in manibus veſtris opera bona, ut prævaleant manus veſtræ in precibus coram Domino patre veſtro, qui eſt in cœlis, ut redimat vos. Fructus ter- 33 ræ veſtræ & univerſum laborem tuum conſumet populus quem non nôſtis: & eritis tantummodo oppreſſi & conculcati omnibus diebus. Et inſanietis propter vindictam, & pro- 34 pter viſionem oculorum veſtrorum quam videbitis commovebimini. Per- 35 cutiet vos ſermo Domini ulcere malo in genibus, propterea quòd incurvâſtis vos negotio tranſgreſſionis, & in cruribus quibus currebatis ad ipſum: quòd ſi non convertamini ad legem non poteritis ſervari, ſed eo percutiemini à planta pedum veſtrorum uſque ad verticem capitis 36 veſtri. Migrare faciet Dominus vos & regem veſtrum, quem præfeciſtis vobis, in populum quem non nôſtis vos aut patres veſtri: & afferetis tributa populis colentibus idola lignea & lapidea. Quod ſi cogitet cor 37 veſtrum colere idola eorum, eritis in ſtuporem, in parabolas, & fabulas inter populos ad quos diſperſerit vos Dominus. Sementem copio- 38 ſam efferetis in agrum, ſed parùm colligetis, quoniam ſuccidet eam locuſta. Vineas plantabitis & co- 39 letis, ſed vinum non bibetis, neq; exprimetis ut colligatis, quoniam vermis ipſum abſumet. Oleæ 40 erunt vobis in omni limite veſtro, ſed oleo non ungemini, quoniam marceſcent olivæ veſtræ. Filios & 41 filias procreabitis, nec erunt utilitatem afferentes vobis, quoniam ibunt in captivitatem. Omnes arbores 42 veſtras & fructus terræ veſtræ perdet locuſta. Incircumciſus qui ha- 43 bitat inter vos aſcendet ſupra vos aſcenſionibus poſt aſcenſiones, vos autem deſcendetis infra eum deſcenſionibus poſt deſcenſiones. Ipſe vo- 44 bis mutuum dabit, ſed vos non mutuum dabitis illi: ipſe erit dominus, vos autem viles. Et venient ſuper vos omnes maledictiones iſtæ, & 45 perſequentur vos, & adhærebunt vobis donec pereatis: eò quòd non auſcultaveritis ſermoni Domini Dei veſtri, ſervando mandata ejus & ſtatuta quæ mandavit vobis.

Hieroſ. 32. *Filii veſtri & filiæ veſtræ tradentur populo alieno, veſtris oculis videntibus, & erunt tabeſcentes propter illos omnibus diebus: & non erunt vobis opera bona, ut ſuppeditet Deus per manus veſtras quo redimat eos.*

Hieroſ. 38. *Producetis foras, & parum colligetis, quoniam devorabit illud locuſta.* 40. *Et oleo non ungemini, quoniam defluet flos olivarum veſtrarum.*

Hieroſ. 42. *Omnes arbores veſtras & fructus terræ veſtræ poſſidebunt prædones.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

31 * گاوي تو كشته شده بچشم ديدي تو و نه خوري ازو چيزي تو ربوده از پيشي تو و نه باز
32 گردد بتو گوسپندي تو داده شدگان بدشمناني تو و نيست بتو فرج دها * پسراني تو و دختراني
تو داده شدگان بقومي دگر و چشماني تو بينان و تباه شوان بايشان همه آن روز و نيست بقوتي
33 دستي تو * بري زميني تو و همه رنج خوردي تو بخورد قومي آنكه نه دانستي و باشي خاصده ستم
34 35 كشيده و كوفته همه آن روزگاران * و باشي ديوانه از نمايشي چشماني تو آنكه بيني * بزند ترا ،،
در آبلهي بد ابر آن زانوها و ابر ساقها آنكه نه تواني بدرمان شدن از كفي پاي تو و تا تاركي
36 تو * ببرد ،، ترا و مر پادشاهي تو آنكه بر انگيزاني ابر تو بقومي آنكه نه دانستي تو و پدراني
37 تو و بپرستي آنجا بتاني دگران چوب و سنگ * و باشي بفرهنگيني و بمثل و بافسانه در همه آن
38 قومها آنكه براند ترا ،، بآنجا * تخمي بسيار بيرون آوري بآن دشت و اندك جمع كني كه بخورد
39 اويرا آن ملخ * رزها بنشاني و كار كني و مي نه آهنجي و نه گرد كني كه بخورد اويرا آن
40 كرم * زيتونها باشند بتو در همه حدي تو و روغن نه كشي كه بريزد زيتوني تو *
41 42 پسران و دختران بزاياني و نه باشند بتو كه بروند در بردگي * همه درختي
43 تو و بري زميني تو ميراث گيرد آن پچك * آن غريب آنكه در مياني تو بر آيد
44 ابر تو بالا بالا و تو فرود شوي فرود فرود * او قرض دهد ترا و تو نه قرض دهي
45 اويرا او باشد بسر و تو باشي بدنبال * و بيايند ابر تو همه آن نفرينهاي آن
ايشان [و بتازنه ترا] و برسند ترا تا نيست شدني تو كه نه شنويدي در قولي ،،
خداي تو بنگاه داشتن فرمانهاي او و رسمهاي او آنكه بفرمود ترا *

Bos tuus erit mactatus in oculi con- 31 *ſpectu tui, & non comedes ex eo: aſinus tuus raptus ab ante te, & non revertetur ad te: oves tuæ datæ inimicis tuis, & non erit tibi liberationis dator: Filii tui & filiæ tuæ dati* 32 *populo alteri, & oculi tui videntes corrumpentur propter illos totâ die: nec erit in potentia manûs tuæ. Fructum terræ tuæ & omnem la-* 33 *borem quem ſuſceperis, devorabit populus quem non nôſti: & eris tantummodò vim paſſus & pulſatus omnibus diebus. Eriſque rabie-* 34 *ſus ob apparitionem oculorû tuorum quam videbis. Percutiet te Domi-* 35 *nus puſtulâ peſſimâ in genibus & in cruribus, à quibus non poteris ſanari, à planta pedis tui & uſque ad verticem tuum. Abducet Domi-* 36 *nus te et regem tuum quem conſtitueris ſuper te, ad populum quem non nôſti tu & patres tui, coleſque ibi idola aliena, lignum & lapidem. Et eris in angore, & in parabo-* 37 *lam, & in fabulam inter omnes populos ad quos pellet te Dominus. Semen multum educes in agrum,* 38 *& parum colliges, quia comedet illud locuſta. Vineas plantabis,* 39 *& coles; & vinum non bibes, neque colliges, quia comedet illud vermis. Olivæ erunt tibi in omni termino* 40 *tuo; at oleum non extrahes, quia defluet olea tua. Filios ac fi-* 41 *lias generabis; & non erunt tibi, quia abibunt in captivitatem. Omnem arborem tuam, & fructum* 42 *terræ tuæ hæreditate accipiet teredo. Peregrinus qui eſt in medio tuî* 43 *aſcendet ſuper te ſupernè, ſupernè: tu verò deſcendes infernè, infernè: Ipſe fœneratò dabit tibi, tu autem* 44 *fœneratò non dabis ei: ipſe erit in caput, & tu eris in caudam. Et venient ſuper te omnes male-* 45 *dictiones iſtæ, & perſequentur te, & pervenient ad te, uſque ad annihilationem tuî: quòd non auſcultaveris dicto Domini Dei tui, cuſtodiendo præcepta ejus & ſtatuta ejus quæ præcepit tibi.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

והוו ויהון בכון לאתין ולתמהין ובבניכון עד עלמא : תחת חולף דלא פלחתון 46 47
קדם יי אלהכון בחדווא ובשפירות לבא מסוגעי כל טובא : ועבדת ותפלחון 48
ית בעלי דבביכון דיגרינון מימרא דיי בכון בכפנא ובצחותא ובערטליותא ובחוסרן
כל טבתא וישוון נירי פרזלא על צווריכון עד זמן דישיצי יתכון : ישא יטיים 49
מימרא דיי עליכון אומא מן רחיק מן סייפי ארעא קלילין כמא דטיים נשרא
אומא דלא תשמע לישניה : גוי אומא 50
חציפי אפין דלא נסיב אפין לסבא ועל
עולים לא חיים : ואכל ויגמרון וולדא 51
דבעיריכון ופירי ארעכון עד דתשתיצון
דלא ישיירון לכון עיבור משח וחמר בקרי תוריכון ועדרי ענכון עד זמן די יהובדון
יתכון : והצר לך ויעיקון לכון בכל קירויכון עד זמן די יחתון אכוליכון רמיא 52
ותליליא דאתון רחיצין בהון לאשתיזבא בהון בכל ארעכון ויעיקון לכון בכל
קירויכון בכל ארעכון דיהב יי אלהכון לכון : ואכל ויגמרון וולדי מעיכון 53
דתיכלונון בכפנא בשר בניכון ובנתיכון דיהב יי אלהכון לכון בצערו ובעקא
דיעיקון לכון סנאיכון : האיש גברא דמחטי בכון ודימפרנק לחדא תבאש עייניה 54
באחוי ובאיתתא דדמכא בעוביה ובשייר
בנוי דישייר : מתת מן לא למתן לחד 55
מנהון מבשר בנוי די ייכול מן דלא
אשתייר ליה מדעם בצערו ובעקא די
יעיקון לכון סנאיכון בכל קירויכון :
הרכה דמחטייתא בכון ודמפרנקא 56
דלא נסיית פרסת ריגלה למדרס על
ארעא מן פרינקא ומן חיטוייא תבאש
עינה בבעיל דדמיך בעובה ובברה ובברתה : ובשליתה ובשפיר שליתא דתיפוק 57
מבית תורפה בעידן מולדה ובבנה דתוליד ארום תיכלונון בחוסרן כל מדעם
בטומרא בצערו ובעקא די יעיקון לכון סנאיכון בקירויכון :

ירושלמי 50 אומה חציפת אפין די
לא נסב אפין לסב ועל טליא לא
חייסא :

ירושלמי 54 גברא דמחטי בכון
ודמפנק לחדא תבאש עינוי באחוי
ובאתת טליותיה ובמותריה בנוי דיותיר :
56 דמחטייא בכון ודמפנקה די לא
נסית כף רגלה למטלא על ארעא
מן פרקינה ומן חטיתא תבאש עינה
בבעל טליותא ובברה ובברתה :

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hierosolymitanum.*

Et erunt vobis in ſigna & portenta, & in filiis tuis uſque in ſeculum. 46 Pro eo quòd non colueritis coram Domino Deo veſtro cum lætitia & re- 47 ctitudine cordis, ex abundantia omnis boni: Servietis hoſtibus veſtris, 48 quos immittet ſermo Domini in vos, in fame, ſiti, nuditate & defectu omnis boni: & ponent juga ferrea in collis veſtris, donec conficiat vos. Advolare faciet ſermo Domini contra vos populum è longinquo, è 49 finibus terræ, leves quemadmodum volat aquila; populum cujus linguam non intelligis: Populum durum fa- 50 cie, qui non accipit faciem ſenis, & pueri non miſeretur. Et conſu- 51 ment fœtum jumentorum veſtrorum, & fructus terræ veſtræ, donec perdamini: quia non relinquent vobis frumentum, oleum, vinum, armenta boum veſtrorum, & greges ovium veſtrarum: uſque ad tempus quo perdant vos. Et in anguſtias redigent vos in omnibus urbibus ve- 52 ſtris, uſque ad tempus quo dejiciantur muri veſtri excelſi & ſublimes, quibus fidebatis ut ſervaremini in eis, in omni terra veſtra: & in anguſtum redigant vos in omnibus urbibus veſtris, in univerſa terra veſtra quam dat Dominus Deus veſter vobis. Et conſumentur filii viſcerum 53 veſtrorum, quia comedetis eos in fame, carnem filiorum veſtrorum & filiarum veſtrarum, quos dederit Dominus Deus veſter vobis, præ dolore & anguſtia qua oppriment vos oſores veſtri. Vir qui tener eſt inter vos 54 & delicatus valdè, invidebit oculus ejus fratri ſuo, & uxori quæ dormit in ſinu ſuo, & reliquis filiis ſuis quos reſiduos habebit: Ne det 55 uni ex illis de carne filii ſui quem comedet, quòd non relictum ſit quicquam illi præ afflictione ſua & anguſtia, qua prement vos oſores veſtri in omnibus urbibus veſtris. Quæ tenera eſt inter vos & delica- 56 ta, quæ non tentavit plantâ pedis ſui ut calcaret ſuper terram præ deliciis & teneritudine, invidebit oculus ejus marito qui dormit in ſinu ſuo, & filio ſuo, & filiæ ſuæ: Et fœtui ſecundinæ qui exibit ex lo- 57 co turpitudinis ſuæ tempore partûs ſui, & filio ſuo quem pariet; quoniam comedet eos propter penuriam omnium rerum in ſecreto, propter afflictionem & oppreſſionem, qua oppriment vos oſores veſtri in urbibus veſtris.

Hieroſ. 50. *Populum impudentem facie, qui non ſuſcipit faciem ſenis, nec pueri miſeretur.*

Hieroſ. 54. *Vir qui tener eſt inter vos & delicatus valdè, invidebit oculus ejus in fratrem ſuum, & in uxorem pueritiæ ſuæ, & in reſiduum filiorum ſuorum quod remanebit.* 56. *Quæ tenera eſt inter vos & delicata, quæ non tentavit plantam pedis ad ambulandum ſuper terram præ deliciis & teneritudine, invidebit oculus ejus in maritum pueritiæ ſuæ, & in filium ſuum, & filiam ſuam.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* و باشند در تو بنشان و معجز و در نسلي تو تا جاويد * بدلي آنكه نه عبادت كردي 46 47
مر ،، خداي تو در شادي و در خوشدلي از بسياري همه * و كار كني مر دشمناني تو آنكه 48
بفرستد اويرا ،، در [تو در] گسنگي و در تشنگي و در برهنگي و در نيازمندي همه و بدهد
يوغي آهن ابر گردني تو تا نيست كردني او ترا * بر دارد ،، ابر تو قومي از دور از كناري 49
آن زمين چون آنكه بپرد آن سيمرغ قومي آنكه نه داني زباني او * قومي شوخ رو آنكه نه آزرم 50
[دارد] روي بپير و كودك نه بخشايد * و بخورد بري چهارپاي تو و بري زميني تو تا نيست 51
شدني تو [illegible] نه باقي گذارد بتو دانه و شيره و روغن گلهي گاواني تو و حظيرهاي
گوسپندي تو تا گم كردني او ترا * و سختي رساند بتو در همه دروازهاي تو تا فرود 52
آوردن قلعهاي تو آن بلندان و آن عصارها آنكه تو توكّل كنا در ايشان [در همه زميني
تو و سختي رساند بتو در همه دروازهاي تو] در همه زميني تو آنكه [بداد] ،، خداي تو بتو
* و بخوري بري شكمي تو گوشتي پسراني تو و دختراني تو آنكه بداد بتو ،، خداي تو در 53
سختي و در تنگي آنكه تنگي رساند بتو دشمني تو * آن مردي آن نازك در تو و آن 54
نازنيده بغايت بد آيد چشمي او در برادري او و در زني آغوشي او و در باقي پسراني او
آنكه باقي ماند * از دادن بيكه ازيشان از گوشتي پسراني او آنكه بخورد از بي باقي ماندن 55
او چيزي در سختي و در دشخواري آنكه دشخواري كنند بتو دشمني تو در همه
دروازهاي تو * آن نازكه و آن نازنيده آنكه نه رسيده كفي پاي آن استادن ابر آن زمين 56
از نازنيده بودن و از نازكي بد آيد چشمي آن در مردي آغوشي آن و در پسري آن
و در دختري آن * و در ولد آن آن بيرون آيد از مياني پاهاي آن و در بچهاي او آنكه 57
بزايد كه بخورد ايشانرا در نيازمندي همه در نهاني در سختي و در دشخواري آنكه
دشخواري رساند بتو دشمني تو در دروازهاي تو *

Eruntque in te in ſignum & portentum, & in ſobole tua uſque in æternum: Propterea quòd non ſervieris Domino Deo tuo in lætitia & hilaritate cordis ob multitudinem omnium rerum. Et operabere 48 *inimicis tuis, quos immiſerit Dominus contra te, in fame, & ſiti, & nuditate, & indigentiâ omnium rerum: dabitque jugum ferreum ſuper collum tuum, donec annihilaverit te. Elevabit Dominus contra* 49 *te gentem à longinquo, ab extremo terræ, quemadmodum volat gryps, gentem inquam cujus non callebis linguam: Gentem impudentem fa-* 50 *cie, quæ non honore habebit faciem ſenis, & pueri non miſerebitur.* 51 *Et comedet fructum quadrupedis tuæ, & fructum terræ tuæ, uſque ad annihilationem tuî: quia non relinquet tibi granum, & muſtum, ac oleum, nec greges boum tuorum & ſepta ovium tuorum, donec perdiderit te. Et duritiem obve-* 52 *nire faciet tibi in omnibus portis tuis, uſque ad deductionem arcium tuarum excelſarum, & cellarum in quibus tu confidis, in tota terra tua; duritiem inquam obvenire faciet tibi in omnibus portis tuis in tota terra tua quam dedit Dominus Deus tuus tibi. Et comedes fructum* 53 *ventris tui, carnem filiorum tuorum & filiarum tuarum quas dederit tibi Dominus Deus tuus, in difficultate & anguſtiâ quâ obvenire faciet tibi inimicus tuus. Vir tener in te & de-* 54 *licatus valdè, malignus erit oculus ejus in fratrem ſuum, & in uxorem ſinûs ſui, & in reliquos filios ſuos qui reliqui manſerint, Ne det* 55 *cuiquam illorum de carne filiorum ſuorum quos comedet: eò quòd non reliquum manſerit ei quicquam in duritie & difficultate quam obvenire faciet tibi inimicus tuus in omnibus portis tuis. Tenera ac delicata* 56 *cujus non contigit planta pedis ſtare per terram, quòd delicata ſit, & præ teneritudine, malignus erit oculus ejus in virum ſinûs ſui, & in filium ſuum, & in filiam ſuam, Et in* 57 *natum ſuû egredientem ab inter pedes ſuos, & in fœtum ſuum quem pariet: quia comedet eos præ egeſtate omnium rerum clàm, in duritie & in difficultate quam obvenire faciet tibi inimicus tuus in portis tuis.*

58 אם לא אִין לָא תִנְטְרוּן לְמֶעֱבַד יַת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְּאוֹרַיְתָא הָדָא דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא
הָדֵין לְמִדְחַל יַת שְׁמָא יַקִּירָא וּדְחִילָא הָדֵין יַת יְיָ אֱלָהָכוֹן׃ והפלא וִיכַסֵּי מֵימְרָא 59
דַּיְיָ מִנְּכוֹן רוּחַ קוּדְשָׁא כַּד יֵיתוּן מַחְתִּין עֲלֵיכוֹן וּמַחְתִּין עַל בְּנֵיכוֹן מַחַן רַבְרְבָן
וּמְהֵימְנָן דְּלָא לְמִשְׁבַּקְכוֹן וּמַרְעִין בִּישִׁין וּמְהֵימְנִין דְּמִתְעַתְּקִין עַל גּוּשְׁמֵיכוֹן׃ והשיב
וְיָתִיב בְּכוֹן יַת כָּל מַרְעַיָּא דְּאִתְגָּרִיוּ בְּמִצְרָאֵי דִּדְחִילְתָּ מִן קֳדָמֵיהוֹן וְיִתְאַדְקוּן בְּכוֹן׃ 60
גם כל לְחוּד כָּל מְרַע וְכָל מְחָא דְּלָא כְּתִיבִין בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא הָדֵין יַסְקִינוּן מֵימְרָא 61
דַּיְיָ עֲלֵיכוֹן עַד דְּתִשְׁתֵּיצוּן׃ ונשארתם וְתִשְׁתַּיְירוּן בְּאוּמָּא קַלִילָא חוֹלָף דִּי הֲוֵיתוּן 62
הֵי כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְסוֹגֵי אֲרוּם לָא קַבֵּילְתּוּן לְמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן׃ והיה וִיהֵי הֵיכְמָא 63
דְּחַדִּי מֵימְרָא דַּיְיָ עֲלֵיכוֹן לְאוֹטָבוּתְכוֹן וּלְאַסְגָּאָה יַתְכוֹן הֵיכְדֵין יֶחְדֵּי מֵימְרָא דַּיְיָ
עֲלֵיכוֹן עַמְמִין נוּכְרָאִין לְהוֹבָדָא יַתְכוֹן וּלְמִשֵּׁיצָא יַתְכוֹן וְתִתְעַקְרוּן מֵעִילָוֵי אַרְעָא
דְּאַתּוּן עָלְלִין לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ׃ והפיצך הי וִיבַדְּרִנְכוֹן יְיָ בֵּינֵי כָּל עַמְמַיָּא מִסְיָיפֵי 64
אַרְעָא וְעַד סְיָיפֵי אַרְעָא וְתֶהֱווֹן מַסְּקִין אַרְנוֹנָא לְפַלְחֵי טַעֲוָותָא דְּלָא יְדַעְתּוּן אַתְּ
וַאֲבָהָתָךְ דְּמִן קֵיסִין וְאַבְנִין׃ ובגוים וְאִין יִתְפְּלֵג דַּעְתְּכוֹן לְמִפְלַח לְטַעֲוָותְהוֹן וְאִיגָרֵי 65
בֵּינֵיכוֹן וּבֵינֵי עַמְמַיָּא הָאִינוּן וְלָא תְנוּחִין וְלָא יֶהֱוֵי מְנַח לְפַרְסַת רִגְלֵיכוֹן וְיִתֵּן
מֵימְרָא דַּיְיָ לְכוֹן תַּמָּן לִיבָּא דַּחֲלָא
דְּמַחֲשְׁכַן עַיְינִין וּמַפְּחַת נְפַשׁ׃ והיו
וִיהוֹן חַיֵּיכוֹן תְּלַיִין לְכוֹן מִקָּבֵל וְתֶהֱווֹן 66
דַּחֲלִין יְימָם וְלֵילֵי וְלָא תְהֵימְנוּן בְּחַיֵּיכוֹן׃ בבקר בְּצַפְרָא תֶּהֱווֹן אָמְרִין לְוַאי 67
דִּיהֵי רַמְשָׁא דְּעָקָן מַאֲרִכָן שָׁעֵי יוֹמָא בְּאַפֵּיכוֹן וּבְרַמְשָׁא תֶּהֱווֹן אָמְרִין לְוַאי דִּיהֵי
צַפְרָא דְּעָקָן מַאֲרִכָן שָׁעֵי לֵילְיָא בְּאַפֵּיכוֹן מִתְּווֹהוּת לִבְּכוֹן דְּתֶיהֶווֹן תְּוָהִין וּמִן
מֶחְמֵי עֵינֵיכוֹן דְּאַתּוּן חָמְיָין פּוּרְעָנוּתָא
וּדְחִלִין׃ והשיבך וְיַגְלִינְכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ 68
לְמִצְרַיִם בְּאִילְפַיָּא בְּגוֹ יַמָּא דְסוּף
בְּאָרְחָא דַּעֲבַרְתּוּן וְאָמְרִית לְכוֹן לָא
תֵוסְפוּן תּוּב לְמֶחְמֵי יָתָהּ וְתִזְדַּבְּנוּן תַּמָּן
בְּשֵׁירוּיָא לְבַעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן בְּדָמִין יַקִּירִין הֵיךְ מָרֵי אוּמָּנְוָון וּמִן בָּתַר
כְּדֵין בְּדָמִין זוֹלִין כְּעַבְדִין וְאַמְהָן עַד דְּתִיזְלְזְלוּן לְמִשְׁתַּעְבְּדָא מַגָּן וְלֵית
דְּמַכְנִישׁ׃

ירושלמי 65 וְיִתֵּן לְכוֹן תַּמָּן לֵב דָּחִיל
יְסוּף עֵינֵיכוֹן וְדָאִיב נְפַשׁ׃

ירושלמי 86 וְיַחֲזוֹר יַתְכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ
לְמִצְרַיִם בְּלִבְרְנַיָּא בְּאָרְחָא דִּי
אֲמָרִית לְכוֹן לָא תוֹסְפוּן עוֹד לְמֶחְמֵי
יָתָהּ׃

Si non cuſtodieritis ut faciatis omnia mandata legis hujus, quæ ſcripta 58
ſunt in libro hoc, ut timeatis nomen glorioſum & terribile iſtud, Dominum
Deum veſtrum. Et teget ſermo Domini à vobis ſpiritum ſanctum, 59
quum venient plagæ ſuper vos & plagæ ſuper filios veſtros, plagæ magnæ
& durantes, quæ non relinquent vos, & infirmitates malæ & durantes
quæ inveteraſcent ſuper corpora veſtra. Et convertet in vos omnia mala 60
quæ immiſſa ſunt in Ægyptios, à quibus timuiſti, & adhærebunt vobis.
Præterea omnem infirmitatem & plagam quæ non ſunt ſcriptæ in libro legis 61
hujus, aſcendere faciet eas ſermo Dñi contra vos, donec conſumamini.
Et relinquemini populus modicus, pro eo quod fueritis ſicut ſtellæ cœlorum 62
præ multitudine: quoniam non auſcultaveritis ſermoni Domini
Dei veſtri. Et erit ſicut lætatus eſt ſermo Domini erga vos benefaciendo 63
vobis & multiplicando vos, ſic lætabitur ſermo Domini *immittendo*
contra vos populos alienos ad perdendum & conſumendum vos: &
eradicabimini è terra, ad quam poſſidendam vos ingredimini. Et diſperget 64
vos Dominus inter omnes populos, à finibus terræ uſque ad fines
terræ: & eritis afferentes tributa cultoribus idolorum quæ non nôſtis
tu nec patres tui, quæ ſunt ex lignis & lapidibus. Quòd ſi diviſa fuerit 65
mens veſtra ad colendum idola eorum,
immittet inter vos & populos
illos ut non requieſcatis, neque erit
requies plantæ pedum veſtrorum: &
dabit ſermo Domini vobis illîc cor
timens, quod caliginem inducat oculis & efflationem animæ. Et erit vita 66
veſtra ſuſpenſa vobis è regione, & timebitis die & nocte, & non credetis
vitæ veſtræ. Manè dicetis, Utinam ſit veſpera, quia afflictiones longiores 67
facient horas diei in facie veſtra: & in veſpera dicetis, Utinam
ſit aurora, quia afflictiones longiores facient horas noctis in facie veſtra:
propter pavorem cordis veſtri, quia eritis obſtupeſcentes, & propter
viſionem oculorum veſtrorum, quia vos videbitis vindictam & timebitis.
Et migrare faciet vos ſermo 68
Domini in Ægyptum navibus
per medium maris rubri, per ſemitam
quam tranſiviſtis, & de qua
dixi vobis: Non addetis rursùs
videre ipſam: & vendemini ibi in
principio hoſtibus veſtris pretio
charo velut artifices, & poſteà pretio vili ſicut ſervi & ancillæ, adeò ut
deſpecti ſitis, & *addicamini* ad ſervitutem fruſtra, & nullus erit qui
colligat.

Hieroſ. 65. *Et dabit vobis ibi cor timens, conſumetur oculus veſter, & dolebit anima.*

Hieroſ. 68. *Et redire faciet vos ſermo Domini in Ægyptum in navibus magnis, per viam de qua dixi vobis; Non addetis ampliùs videre ipſam.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

58 * اگر نه نگاه داري بكردن مر همه سخنهاي آن توره آن اين آن نوشتگان در
كتاب آن اين بترسيدن مر آن نامي آن عزيز وآن هيبتوار آن اين مر ״ خداي تو *
59 * وجدا كند ״ مر زخمي تو و مر زخمهاي نسلي تو زخمهاي بزرگان واستواران
60 وبيماريهاي بدان واستواران * وباز گرداند در تو مر همه اندوهي مصر آنچه
61 بترسيدي از پيشي ايشان وبچسپند در تو * نيز همه بيماري وهمه زخم آنچه نه نوشته
62 در كتاب آن توره آن اين بر آورد ايشانرا ״ ابر تو تا نيست كردن ترا * وباقي مانيد
در مردماني اندك بدلي آنچه بوديد چون ستارهاي آن آسمان ببسياري كه نه شنويدي در
63 قولي ״ خداي تو * وباشد چون آنچه شادي كرد ״ ابر شما بنيكوئي كردني شما
وببسيار كردن شمارا همچنين شادي كند ״ [ابر شما] بگم كردن شمارا وبنيست
كردن شمارا وبر كنده آييد از بالاي آن زمين آنچه تو آيا بآنجا بميراث گرفتن آنرا *
64 * وپراگنده كند ترا ״ در همه آن قومها از كناري آن زمين وتا كناري آن زمين
وپرستش كني آنجا بتاني دگران آنچه نه دانستي تو وپدراني تو چوب وسنگ *
65 * ودر قومها آن ايشان نه قرار يابي ونه باشد آسايش بكف پاي تو وبدهد ״ بتو
66 [آنجا] دل لرزا وتاريكي چشمان واندوهي جان * وباشند حياتي تو آويختگان بتو
67 از مقابل وبسهمي شب وروز ونه استوار باشي در زندگي تو * در بامداد
بگوئي كه بدهد ايوار ودر ايوار بگوئي كه بدهد بامداد از سهمي دلي تو آنچه
68 بسهمي واز نمايشي چشماني تو آنچه ببيني * وباز گرداند ترا ״ بمصر در كشتيها
در راهي آنچه گفتم بتو نه افزايي نيز بديدن آنرا وفروخته شويد آنجا [بدشمناني تو]
بندگان وپرستاران ونيست خراي *

Niſi obſervaveris facere omnia 58
verba legis iſtius ſcripta in libro
iſto, timendo nomen glorioſum &
terribile iſtud, Dominum Deum
tuum: Seliget quidem Dominus 59
plagam tuam, & plagas ſobolis
tuæ, plagas magnas & ſtabiles,
& infirmitates malas ac ſtabiles.
Convertetque in te omnes dolores 60
Ægypti, quos timuiſti, & adhærebunt
tibi. Omnem etiã infirmitatem 61
et omnem plagam quæ non eſt ſcripta
in libro legis hujus, inducet Dominus
ſuper te, uſque ad annihilationem
tuî. Et reliqui manebitis cum viris 62
paucis pro eo quòd eratis ſicut ſtellæ
cœli in multitudinem: quia non
auſcultâſti voci Domini tui. Et 63
erit, quemadmodum lætatus eſt
Dominus ſuper vos, benefaciendo
vobis & multiplicando vos: ſic
lætabitur Dominus ſuper vos, perdendo
vos & annihilando vos,
& extirpabimini de ſuper terram
quam tu ingrederis ad hæreditate
accipiendum eam. Et diſperget te 64
Dominus in omnes populos, ab
extremo terræ & uſque ad extremum
terræ: coleſque ibi idola
aliena quæ non nôſti tu & patres
tui, lignum & lapidem. In 65
gentibus quoque illis permanentiam
non invenies, neque erit requies
plantæ pedis tui: dabit item Dominus
tibi illîc cor tremens, & caliginem
oculorum, & mœrorem animæ.
Et erunt vitæ tuæ ſuſpenſæ 66
tibi ex adverſo, & pavebis
nocte & die, nec tutus
eris in vita tua. Manè 67
dices, Quis dabit veſperam? & veſperâ dices,
Quis dabit manè? ex pavore
cordis tui quo pavebis,
& ex apparitione oculorum tuorum
quam videbis. Reducetque 68
te Dominus in Ægyptum
in navibus per viam de qua
dixi tibi; Non addes ampliùs
videre eam: & venditi eritis
illic inimicis tuis in ſervos
ac ancillas, & non erit
emptor.

כט

אלה אִלֵּין פִּתְגָמֵי קְיָימָא דְּפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה לְמִגְזוֹר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא 1
דְמוֹאָב בַּר מִן קְיָימָא דִּגְזַר עִמְּהוֹן בְּחוֹרֵב׃ ויקרא וּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר 2
לְהוֹן אַתּוּן חֲמִיתוּן יַת כָּל מַחְוָותָא דַּעֲבַד מֵימְרָא דַּיְיָ לְעֵינֵיכוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם
לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדוֹי וּלְכָל יָתְבֵי אַרְעֵיהּ׃ המסות נִסִּין רַבְרְבָן דַּחֲמִיתוּן בְּעֵינֵיכוֹן 3
אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא רַבְרְבַיָּא הָאִינוּן׃ ולא וְלָא יְהַב מֵימְרָא דַּיְיָ לְכוֹן לִיבָּא לְמִנְשֵׁי 4
אֱלָהֵן לְמִנְדַּע וְעַיְינִין לְמִרְמְזָא אֱלָהֵן לְמֶחְמֵי וְאוּדְנִין לְטַמְטְמָא אֱלָהֵן לְצַיְיתָא
וְאַתּוּן נְשֵׁיתוּן אוֹרַיְיתָא דְּלִיבְּכוֹן וּרְמַזְתּוּן בְּעַיְינֵיכוֹן וְטַמְטֵמְתּוּן אוּדְנֵיכוֹן בְּזִמַן יוֹמָא
הָדֵין׃ ואולך וְהַלֵּיכִית יַתְכוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא לָא בְלָמוּ כְּסוּתְכוֹן מֵעִלָּוֵי 5
גּוּשְׁמֵיכוֹן וְסַנְדְלֵיכוֹן לָא אִיטְלְעוּ מֵעִלָּוֵי רִיגְלֵיכוֹן׃ לחם לַחְמָא דְעִיבוּרָא לָא 6
אֲכַלְתּוּן וַחֲמַר וּמְרַת לָא שְׁתִיתוּן וַהֲוַת אוֹרַיְיתִי תְּדִירָא מִסְתְּרָא בְּמֶדְרְשֵׁיכוֹן
מְטוּל דְּתִתְעַסְקוּן בַּהּ וְתִנְדְּעוּן אֲרוּם אֲנָא הוּא יְיָ אֱלָהָכוֹן׃ ותבאו וְאַתֵּיתוּן 7
לְאַתְרָא הָדֵין וּנְפַק סִיחוֹן מַלְכָּא דְחוּשְׁבְּנָא וְעוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן לְקַדְמוּתָנָא לִסְדָרֵי
קְרָבָא וּמְחוּנוּן׃ ונקח וּכְבַשְׁנָן יַת אַרְעֲהוֹן וִיהַבְנָא אַחְסָנָא לְשִׁבְטָא רְאוּבֵן 8
וּלְשִׁבְטָא גָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא מְנַשֶּׁה׃
ושמרתם וְתִנְטְרוּן יַת פִּתְגָמֵי קְיָימָא 9
הָדָא וְתַעַבְדוּן יַתְהוֹן מִן בְּגְלַל דְּתַצְלְחוּן
יַת כָּל דְּתַעַבְדוּן׃

ירושלמי 9 וְתִטְרוּן יַת מִלֵּי שְׁבַח
אוֹרַיְתָא הָדָא וְתַעַבְדוּן יַתְהוֹן מִן בְּגְלַל
דְּתִתְבּוֹנְנוּן יַת כָּל מַה דְּמִתְעַבְדִין׃

פ פ פ

אתם נצבים אָמַר מֹשֶׁה נְבִיָּא לָא בְּטוּמְרָא אֲנָא מַסְהִיד בְּכוֹן אֱלָהֵן כַּד אַתּוּן 10
מְעַתְּדִין יוֹמָנָא כּוּלְכוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן רֵישֵׁי סַנְהֶדְרִין דִּלְכוֹן וְאַמַּרְכְּלֵי שִׁבְטֵיכוֹן
סָבֵיכוֹן וְסָרְכֵיכוֹן כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל׃ טפכם טַפְלְכוֹן וּנְשֵׁיכוֹן וְגִיּוֹרֵיכוֹן דִּיבְגוֹ 11
מַשִּׁירְוָיֵיכוֹן מִקְּטוּעַ קֵיסֵיכוֹן עַד מִילוֹאֵי
מֵימֵיכוֹן׃ לעברך לְאַעֲלוּתְכוֹן בִּקְיָימָא 12
דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן וּלְאַזְהָרוּתְכוֹן בְּמוֹמָתֵיהּ דַּיְיָ
אֱלָהָכוֹן גָּזַר עִמְּכוֹן יוֹמָנָא׃ למען מִן 13
בְּגְלַל לְקַיָּימָא יַתְכוֹן יוֹמָנָא לֵיהּ לְאוּמָּא
בְּרִירָא וְהוּא יֶהֱוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ הֵיכְמָא
14 דְּמַלֵּיל לְכוֹן וְהֵי כְּמָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתְכוֹן לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃

ירושלמי 11 טַפְלְכוֹן נְשֵׁיכוֹן וְגִיּוֹרֵיכוֹן
דְּאִית בְּגוֹ מַשִּׁירְיָתְכוֹן מִקְּטוּעֵי קֵיסֵיכוֹן
עַד מְלוֹי מֵימֵיכוֹן 12 מִלְּעַבְרְכוֹן בִּקְיָמָא
דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן וּבִשְׁבוּעָתָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן
מְקַיֵּם עִמְּכוֹן יוֹמָא דֵין׃

CAP. XXIX.

Hæc ſunt verba fœderis, quod mandavit Dominus Moſi ut pangeret 1
cum filiis Iſrael in terra Moab, præter illud fœdus quod pepigerat
cum illis in Horeb. Vocavítque Moſes omnem Iſrael, & dixit illis; 2
Vos vidiſtis omnes plagas quas fecit ſermo Domini ante oculos
veſtros in terra Ægypti, Pharaoni, & omnibus ſervis ejus, & omnibus
habitatoribus terræ illius: Tentationes magnas quas vidiſtis oculis 3
veſtris, ſigna & portenta magna illa. Nec dedit ſermo Domini 4
vobis cor ut oblivioni traderetis, ſed potius ut ſciretis, & oculos ad
nictandum ſed ad videndum, & aures ad claudendum ſed ad auſcultandum:
Vos autem oblivioni tradidiſtis legem è corde veſtro, &
nictâſtis oculis veſtris, & clauſiſtis aures veſtras tempore diei hujus.
Et duxi vos quadraginta annis per deſertum, non vetuſtate attrita 5
ſunt veſtimenta veſtra à corporibus veſtris, & calcei veſtri attriti à
pede veſtro. Panem de frumento non comediſtis, & vinum & merum 6
non bibiſtis: & fuit lex mea aſſiduè monſtrata in ſcholis veſtris,
ut occuparemini in ea, & cognoſceretis quod ego ſum Dominus Deus
veſter. Et veniſtis ad locum hunc, & exiit Sichon rex Heſebon & 7
Og rex Matnan obviam nobis in aciem belli, & percuſſimus eos.
Et ſubegimus terram eorum, & dedimus hæreditatem tribui Ruben 8
& tribui Gad, & dimidiæ tribui
Manaſſe. Servabitis itaque verba 9
fœderis hujus, & facietis ea: ut
proſpere ſuccedat vobis quicquid
facturi eſtis.

Hieroſ. 9 *Cuſtodietis verba laudabilia legis hujus, & facietis illa: ut ſitis intelligentiâ præditi in omnibus quæ eſtis facturi.*

SECT. LI.

Dixit Moſes propheta; Non in abſcondito ego obteſtor vos, ſed 10
cùm eſtis ſtantes hodie omnes vos coram Domino Deo veſtro, capita
ſynedrii veſtri, & præfecti tribuum veſtrarum, ſeniores veſtri, & principes
veſtri, omnes homines Iſrael: Parvuli veſtri, & uxores veſtræ, & 11
peregrini veſtri qui ſunt in medio
caſtrorum veſtrorum, à cædente
ligna veſtra, uſque ad haurientem
aquas veſtras. Ad ingredi faciendum 12
vos in fœdus Domini Dei
veſtri, & admonendum vos de
jurejurando quod Dominus Deus
veſter pepigit vobiſcum hodie.
Ut ſtatuat vos hodie in populum 13
mundum, & ſit ipſe vobis in Deum,
ſicut loquutus eſt vobis, & ſicut
jurato promiſit patribus veſtris, Abraham, Iſaac, & Jacob.

Hieroſ. 11 *Parvuli veſtri, uxores veſtræ, & peregrini veſtri qui ſunt in medio caſtrorum veſtrorum, à ſuccidente ligna veſtra, uſque ad haurientem aquas veſtras.* 12 *Ut non tranſgrediamini fœdus Domini Dei veſtri, & juſjurandum quod Dominus Deus veſter pepigit vobiſcum hodie.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* فصل بيست نهم *

1 * اينان سخنهاي [آن شرط] آنچه بفرمود ״ مر مشه ببريدن اوازي پسراني يسرال در زميني
2 مواب بجز آن شرط آنچه ببريد اوازي ايشان در حرب * بخواند مشه بهمه يسرال گفت بايشان
شما بديديد مر همه آنچه بكرد ״ بچشم ديدي شما در زميني مصر بفرعه وبهمه بندگاني او
3 وبهمه ولايتي او * آن آزمايشهاي آن بزرگان آنچه بديدند چشماني تو آن نشانها وآن
4 معجزهاي آن بزرگان آن ايشان * ونه داد ״ بشما دل بدانستن وچشمان بديدن
5 وگوشها بشنويدن تا آن روزي آن اين * وببردم شمارا چهل سال در بيابان نه كهنه
6 شدند جامهاي شما از بالاي شما وكفشي تو نه كهنه شد از بالاي پايي تو * نان نه
7 خورديد ومي ومستكره نه آشاميديد بسبب بدانيد كه من ״ خداي شما * بيامديد
تا آن جاي آن اين بيرون آمد سيحن پادشاهي حشبون وعوج پادشاهي آن بشن بپذيرهي
8 اما بكارزار بزديم ايشانرا * وبستانديم مر ولايتي ايشان وبداديم آنرا [باحستا] براوبني
9 وبگدي وبنيمهي قبيلهي منسه * ونگاه داريد مر سخنهاي آن شرط آن اين وبكنيد
10 ايشانرا بسبب عاقل باشيد مر همه آنچه بكنيد * شما استادگان اين روز جملهي
شما بپيشي ״ خداي شما سروراني شما قبيلهاي شما پيراني شما ومهتراني شما همه
11 مردي يسرال * طفلاني شما زناني شما وغريبي تو آنچه در دروازهاي تو از بر چيناي
12 هيزمهاي تو تا كشاي آبي تو * بگذشتني تو در شرطي ״ خداي تو ودر سوگندي
13 او آنچه [״] خداي تو برّا اوازي تو اين روز * بسبب بر انگيزانيدن ترا اين روز باو بقوم
واو باشد بتو بخداي چون آنچه سخن گفت بتو وچون آنچه سوگند خورد بپدراني تو
بابرهم بيصحق وبيعقوب *

CAP. XXIX.

Hæc ſunt verba pacti quæ præ- 1
cepit Dominus ipſi Moſheh pangere
cum filiis Iſrael in terra Moab,
præter pactum quod pepigit cum eis
in Horeb. Vocavit itaque Moſheh 2
univerſum Iſrael, dixit(que) eis; Vos vi-
diſtis omne quod fecit Dominus in
oculorum conſpectu veſtrorum in
terra Ægypti, Pharaoni & omni-
bus ſervis ejus, & univerſæ ter-
ræ ejus, Tentationes magnas quas 3
viderunt oculi tui, ſigna & por-
tenta magna illa: Neque tamen 4
dedit Dominus vobis cor ad ſci-
endum, & oculos ad videndum,
& aures ad audiendum, uſque
ad diem hanc. Et deduxi vos 5
quadraginta annis per deſertum:
non inveteraverunt veſtimenta ve-
ſtra de ſuper vos, calceus quoque
tuus non inveteravit de ſuper pe-
dem tuum. Panem non comedi- 6
ſtis, & vinum non bibiſtis, ut
ſciretis quòd ego ſum Dominus
Deus veſter. Et veniſtis ad lo- 7
cum hunc, & exiit Sihon rex Heſhbon & Og
rex Baſhan in occurſum noſtrum
ad prælium, & percuſſimus eos:
Et cepimus regionem eorum, de- 8
dimuſque eam in hæreditatem Ru-
benitis, & Gaditis, & dimidiæ
tribui Menaſſeh. Cuſtodietis igitur 9
verba pacti hujus, & facite ea,
ut prudenter agatis in omni quod
facietis. Vos eſtis ſtantes hodiè 10
univerſi vos in præſentia Domini
Dei veſtri, capitanei veſtri tribuum
veſtrarum, ſeniores veſtri, & prin-
cipes veſtri, omnes viri Iſrael:
Parvuli veſtri, uxores veſtræ, & 11
peregrinus tuus qui intra portas
tuas, à collectore lignorum tuorum
uſque ad hauſtorem aquæ tuæ:
Ut tranſeas in pactum Domini 12
Dei tui, & in juramentum ejus,
quod Dominus Deus tuus pangit
tecum hodie: Cauſâ ſtatuendi 13
te hodiè ſibi in populum, & ut
ipſe ſit tibi in Deum, quemad-
modum locutus eſt tibi, & quemad-
modum juravit patribus tuis, Abra-
ham, Iſaac, & Jacob.

ולא וְלָא עִמְּכוֹן בִּלְחוֹדֵיכוֹן אֲנָא גְּזַר יַת קְיָימָא הָדָא וּמַסְהִיד יַת מוֹמָתָא הָדָא : 14
כי אֲרוּם יַת כָּל דָּרַיָּא דְּקָמוּן מִן יוֹמַת 15
עָלְמָא כֻּלְהוֹן הִינוּן דְּקַיְימִין הָכָא עִמָּנָא
יוֹמָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיַת כָּל דָּרַיָּא
דַּעֲתִידִין לְמֵיקוּם עַד סוֹף כָּל עָלְמָא
כֻּלְהוֹן הִינוּן קַיְימִין הָכָא עִמָּן יוֹמָנָא :
כי אתם אֲרוּם אַתּוּן יְדַעְתּוּן סְכוּם שְׁנַיָּא 16
דְּיָתִיבְנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּגְבוּרָן דְּעָבַד לָנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא דַּעֲבַרְתּוּן : ותראו
וְחַמִּיתוּן יַת מְרַחֲקָתְהוֹן וְיַת טַעֲוָון דִּלְהוֹן 17
דְּמִן קֵיסָא וְאַבְנָא דְּרָמַיִין בְּאוּשְׁקָקֵי
וְטַעֲוָון דִּכְסַף וּדְהַב דִּיהִיבִין עִמְּהוֹן
בְּבָתַּיָּא אַחְדִין דָּשִׁין בַּתְרֵיהוֹן דִּלְמָא
יִתְגַּנְּבוּן : פן אִזְדַּהֲרוּן דִּלְמָא אִית 18
בְּכוֹן הַשְׁתָּא וְלָא יְהֵוֵי בָּתַר דְּנָא בַּר נַשׁ
אוֹ אִיתְּתָא אוֹ גְנִיסָא אוֹ שִׁבְטָא דְּלִבֵּיהּ
מִתְפְּנֵי לְמִטְעֵי יוֹמָנָא מִדַּחַלְתָּא דַּיְיָ
אֱלָהָנָא לְמִפְלַח יַת טַעֲוָות עַמְמַיָּא הָאִנּוּן
דִּלְמָא אִית בְּכוֹן טְעוּ דְּשָׁרִישׁ דְּלִבֵּיהּ
מְהַרְהֵר עֲלוֹי בָּתַר חִיטְאֵיהּ דְּשֵׁרוּי
חִיטְאָה חָלֵי וְסוֹפֵיהּ מְרִיר כְּאַגְדְּנָא
דְּמוֹתָא : והיה וִיהֵי בְּמִשְׁמְעֵיהּ יַת 19
פִּתְגָּמֵי מוֹמָתָא הָדָא וְיִתְיָאַשׁ בְּלִבֵּיהּ
לְמֵימַר שְׁלָמָא יְהֵי לִי אֲרוּם בְּתַקוֹף
יִצְרָא בִּישָׁא דְּלִבִּי אֱזוֹל מִן בִּגְלַל לְמוֹסָפָא חוֹבֵי שָׁלוּתָא עַל זְדוֹנוּתָא : לא לָא 20
יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁבַּק לֵיהּ אֲרוּם בְּכֵן יִתְקוֹף רוּגְזָא דַּיְיָ וְחֵימְתֵיהּ בְּבַר נְשָׁא
הַהוּא וְתִחוּל בֵּיהּ כָּל פִּתְגָּמֵי לְווֹטָתָא דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין וְיִמְחֵי יְיָ יַת שׁוּם
דּוּכְרָנֵיהּ מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא : והבדילו וְיַפְרִישִׁנֵּיהּ יְיָ לְבִישָׁא מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל 21
הֵי כְּכָל לְווֹטֵי קְיָימָא דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין : ואמר וְיֵימְרוּן דָּרַיָּא בַּתְרָאֵי בְּנֵיכוֹן 22
דִּי יְקוּמוּן מִן בַּתְרֵיכוֹן וּבַר עַמְמֵי דְּיֵיתֵי מֵאֲרַע רְחִיקָא וְיֶחֱמוּן יַת מַחְוָותָא דְּאַרְעָא
הַהִיא וְיַת מַרְעָהָא דְּגָרֵי יְיָ בָּהּ : גפרית כִּבְרֵיתָא וּמִלְחָא עִם אֶשָּׁא מְצַלְהֲבָא 23
תְּהֵי יַקְדָא כָּל אַרְעָא לָא תִתְכַּשַּׁר לְבַר זְרַע וְלָא תַרְבֵּי צִמְחִין וְלָא יִסַּק בָּהּ כָּל
עִשְׂבָּא תִּשְׁתַּקַּע הֵיךְ תְּהַפְּכָנוּתָא דִּסְדוֹם וַעֲמוֹרָה אַדְמָה וּצְבוֹיִים דְּהָפַךְ מֵימְרָא
דַּיְיָ בְּרוּגְזֵיהּ וּבְכָלְיָתֵיהּ :

ירושלמי 15 אֲרוּם כָּל דָּרַיָּא דִּי
קָמוּ מִן יְמוֹת עָלְמָא וְעַד כְּדוּן עִמָּךְ קַיְימִין
הָכָא יוֹמָא דֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְיַת כָּל
דָּרַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֵקוּם מִן בַּתְרָן כְּאִלּוּ
קַיְימִין הָכָא עִמָּן יוֹמָא דֵין :

ירושלמי 17 וַחֲמִיתוּן יַת מְשַׁקְּצָתְהוֹן
וְיַת מְרַחֲקָתְהוֹן טַעֲוָן דְּקֵיסַיָּא וְטַעֲוָן
דְּאַבְנַיָּא טַעֲוָן דִּכְסַף וְטַעֲוָן דִּדְהַב טַעֲוָתָא
דְּקֵיסָא וּדְאַבְנָא הֲווֹ מְטַלְקִין יָתְהוֹן
בְּשׁוּקַיָּא וְטַעֲוָתָא דִּכְסַפָּא וְדִדְהַבָּא הֲווֹ
יְהִיבִין עִמְּהוֹן גּוֹ בֵּיתָא דַּחֲלִין מִנְּהוֹן
דְּלָא יִתְגַּנְּבוּן : 18 דְּלָא יְהֵוֵי לְכוֹן גְּבַר
אוֹ אִתְּתָא אוֹ זַרְעִי אוֹ שִׁבְטָא דְּלִבֵּיהּ
סָטֵי יוֹמָא דֵין מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָן לְמֵיזַל
לְמִפְלַח יַת טַעֲוָתָא דְּעַמְמַיָּא וְאִינוּן
דִּלְמָא יְהֵוֵי בְּכוֹן גְּבַר דְּלִבֵּיהּ מְהַרְהַר
בְּחֶטְאָה דְּהוּא מְדַמֵּי לְשֹׁרֶשׁ קְבִיעָא
בְּאַרְעָא אֲרוּם רֵישֵׁיהּ חָלֵי כְּדִבְשָׁא
וְסוֹפֵיהּ מְרִיר כְּלַעֲנְתָא דְּמוֹתָא :

Non autem vobiſcum ſolum ego pango fœdus hoc, & obteſtor juramentum hoc. 14 Sed omnes generationes quæ ſteterunt à diebus ſeculi, 15 omnes illæ ſtant hic nobiſcum hodie coram Domino Deo noſtro: & omnes generationes quæ ſurrecturæ ſunt uſque ad finem totius mundi, omnes illæ ſtant hîc nobiſcum hodie. Vos enim noviſtis 16 numerum annorum quibus habitavimus in terra Ægypti, & fortitudines quas operatus eſt nobis inter populos per quos tranſiviſtis. Vidiſtis quoque abominationes eorum, 17 & idola eorum, quæ *conſtabant* ligno & lapide, quæ projiciebant in plateas, & idola argentea & aurea quæ reponebant ſecum in domibus, & claudebant oſtia poſt ſe ne furto auferrentur. Cavete 18 ne ſit inter vos nunc aut poſthac aliquis, vir aut mulier, familia aut tribus, cujus cor averſum ſit ut erret hodie à cultu Domini Dei noſtri, ut colat idola populorum illorum: ne ſit inter vos error radices agens, cujus cor cogitet permanere in peccato ſuo; nam initium peccati dulce eſt, ſed finis ejus amarus velut toxicum mortiferum. Et cùm audierit verba 19 juramenti hujus, deſperet in corde ſuo, dicendo; Pax erit mihi quamvis in robore concupiſcentiæ malæ cordis mei ego ambulem, ut addat peccata ignorantiæ ad ſuperbiam. Non erit beneplacitum à facie 20 Domini ut condonet illi; quoniam incandeſcet furor Domini & excandeſcentia illius in hominem illum, & quieſcent ſuper ipſum omnia verba maledictionum quæ ſcripta ſunt in libro hoc: & delebit Dominus nomen memoriæ illius de ſub cœlis. Et ſeparabit ipſum Do- 21 minus in malum ex omnibus tribubus Iſrael, juxta omnes maledictiones fœderis quæ ſcriptæ ſunt in libro hoc. Et dicent generationes 22 ſequentes filiorum veſtrorum qui ſtabunt poſt vos, & alienigenæ qui venient de terra longinqua, & videbunt plagas terræ illius, & infirmitates illius quas immiſerit in ipſam Dominus. *Nam* ſulphure & 23 ſalſugine cum igne ardente comburetur univerſa terra, non apta erit ſemini, neque producet germina, neque aſcendet in ea ulla herba: ſubmergetur inſtar ſubmerſionis Sodomorum & Gomorrhæ, Adma & Seboim, quas evertit ſermo Domini in ira ſua & in furore ſuo.

Hieroſ. 15 *Sed omnes generationes quæ ſteterunt à diebus ſeculi uſque hactenus, tecum ſtant hinc hodie coram Domino Deo veſtro: item omnes generationes quæ venturæ ſunt poſt nos, acſi ſtarent hîc nobiſcum hodie.*

Hieroſ. 17 *Et vidiſtis res deteſtandas eorum & abominationes eorum, idola lignea & idola lapidea, idola argentea & idola aurea: idola lignea & lapidea projiciebant in plateas, idola verò argentea & aurea reponebant ea domi, timebant* enim *ne furto auferrentur.* 18 *Ne ſit inter vos vir, aut mulier, aut familia, aut tribus, cujus cor averſum ſit hodie à facie Domini Dei noſtri, ut eat ad colendum idola populorum illorum: ne ſit inter vos vir cujus cor cogitet peccatum ſuum, quod ſimile eſt radici fixæ in terra; quoniam caput ejus dulce eſt ut mel, ſed finis ejus amarus ut abſynthium mortiferum.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ونه اوازي شما بتنهايي شما من برا مر آن شرطي آن اين ومر آن سوكندي آن اين * كه 14 15
مر آنچه هست او[اينجا]اوازي ايما ايستاده اين روز ببيشي :: خداي ايما] ومر آنچه نيست او اينجا
اوازي ايما اين روز * كه شما دانستيد مر آنچه بنشستيم در زميني مصر ومر آنچه بگذشتيم 16
در مياني آن قومها آنچه بگذشتيد * بديديد مر ويسهاي ايشان ومر بتاني ايشان چوب 17
وسنك نقره وطلا آنچه اوازي ايشان * تا نه هست در شما مردي يا زني يا اهلي خانهي 18
يا قبيلهي آنچه دلي او روي كنا اين روز از نزدي :: خداي ايما برفتن بپرستيدن مر
بتاني آن قومهاي آن ايشان تا نه هست در شما ريشهي شاخهي زهر وكبسته * وباشد در 19
شنيدني او مر سخناني آن سوكندي آن اين وشكسته شود در دلي او بگفتن سلامتي باشد
بمن كه در هوسي دلي من بروم بسبب افزودني آن خور آب مر آن تشنه * نه مراد 20
كند :: آمرزيدن باو كه آن هنگام دودكين شود خشمي :: ورشكي او در مردي آن او
وبخسپد دروهمه آن نفرين آن نوشته دركتابي آن اين وبحو كند :: مر نامي او از فرودي
آن آسمان * وجدا كند اورا :: ببدي ازهمه قبيلهاي يسرال چون همه نفرينهاي آن 21
شرط آن نوشته دركتابي آن تورهي آن اين * وبگويد آن دراي آن آخرين پسراني شما آنچه 22
برخيزند ازپسي شما وآن بيگانه آنچه بيايد اززميني دور و ببينند مر زخمهاي آن زميني
آن آن ومر بيماريهاي آن آنچه بيماري آورد :: دران * گوگرد ونمك سوخته همه زميني آن 23
نه كاشته شود ونه رويد ونه بر آيد دران هيچ گياه چون زيرزبري سدوم وعموره ادمه
وصبوييم آنچه زيرزبر كرد :: درخشمي او ودرغضبي او *

Neque vobiſcum ſolis ipſis ego pango fœdus iſtud, & juramentum iſtud: 14 *Sed cum eo qui eſt ipſe hîc nobiſcũ ſtans hâc die in præſentia Domini Dei noſtri, &* cum *eo qui non eſt ipſe hîc nobiſcum hâc die.* 15 *Vos enim noſtis quomodo ſedimus in terra Ægypti, & quomodo tranſivimus per medium gentium quas tranſiſtis:* 16 *Et vidiſtis abominationes earum, & idola earum, lignum & lapidem, argentum & aurum, quæ* ſunt *apud illas.* 17 *Ut non ſit inter vos vir, aut mulier, aut familia, aut tribus, cujus cor reſpiciat hodiè à Domino Deo noſtro, eundo ad colendum idola gentium: ne fortè ſint inter vos fibræ ramiferæ veneni & colocynthidis.* 18 *Sitque, cùm audierit verba juramenti hujus, tunc frangatur in corde ſuo, dicendo; Pax erit mihi, quum in libidine cordis mei ambulavero, addendo bibacitatem ſitienti.* 19 *Non volet Dominus remittere ei, quia eo tempore fumabit ira Domini & zelus ejus in virum illum, & incumbet ei omnis maledictio ſcripta in libro iſto: & delebit Dominus nomen ejus de ſub cœlo.* 20 *Et ſeparabit eum Dominus in malum, ab omnibus tribubus Iſrael, juxta omnes maledictiones fœderis ſcripti in libro legis hujus.* 21 *Et dicet generatio poſterior, filii veſtri qui ſurgent poſt vos, & extraneus qui venerit à terra longinqua: quum viderint plagas terræ iſtius, & infirmitates ejus quas intulerit Dominus in eam:* 22 *(*Nam *ſulphure & ſale exuſta erit tota terra ejus: non ſeretur, neque pullulabit nec aſcendet in ea ulla herba, juxta ſubverſionem Sedom, & Amorah, Admah, & Sebojim, quas ſubvertit Dominus in ira ſua & in furore ſuo:)* 23

ואמרו וְיֵימְרוּן כָּל עַמְמַיָּא מְטוּל מָה עֲבַד יְיָ הֵיכְנָא לְאַרְעָא הָדָא מָה הֲוָה 24
תְּקוֹף רוּגְזָא רַבָּא הָדֵין : ואמרו וְיֵימְרוּן מְטוּל דִּשְׁבַקוּ יַת קְיָימָא דַּיְיָ אֱלָהָא 25
דַּאֲבָהַתְהוֹן דִּגְזַר עִמְּהוֹן בְּאַפָּקוּתֵיהּ יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם : וילכו וַאֲזַלוּ בָּתַר 26
יִצְרָא בִּישָׁא וּפְלַחוּ לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא וְסָגִידוּ לְהוֹן דַּחֲלָן דְּלָא יָדְעוּנִין וְלָא
אִתְפַּלְגוּן לְהוֹן : ויחר אף וּתְקֵיף רוּגְזָא דַּיְיָ בְּאַרְעָא הַהִיא לְאַיְתָאָה עֲלָהּ יַת 27
כָּל לְווֹטַיָּא דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין : ויתשם וְטַלְטֵלִינוּן יְיָ מֵעַל אַרְעֲהוֹן בִּרְגַז 28
וּבְכַלוּ וּבִתְקוֹף רַב וְטַלְקִינוּן בִּגְלוּתָא לַאֲרַע חוֹרָן כְּזִמַן יוֹמָא הָדֵין : הנסתרות
טְמִירָתָא גַּלְיָין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְהוּא יִפְרַע מִנְּהוֹן וּגְלֵיְיָתָא יִתְמַסְרָן לָנָא וְלִבְנָנָא 29
עַד עָלְמָא לְמֶעְבַּד לְהוֹן דִּינָא מְטוּל לְקַיְימָא יַת כָּל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא :

ל

והיה וִיהֵי כַּד יֵיתוּן עֲלֵיכוֹן יַת כָּל פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין בִּרְכָן וְחִילוּפֵיהוֹן דְּסַדְּרִית 1
קֳדָמֵיכוֹן וְתֵיתְבוּן עַל לִבְּכוֹן לְמִיתַב לְפוּלְחָנִי בְּכָל גַּלְוָות עַמְמַיָּא דְּאַגְלֵי יַתְכוֹן
יְיָ לְתַמָּן : ושבת טוּבֵיכוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מָרֵי תְּתוּבָא דְּכַד תְּחוּבוּן וּתְתוּבוּן מָטְיָא 2
תְּיוּבְתְּכוֹן עַד כּוּרְסֵי יְקָרָא דַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן אִין תְּקַבְּלוּן לְמֵימְרֵיהּ כְּכָל מָה דַּאֲנָא
מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָנָא אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן : ושב וִיקַבֵּל 3
מֵימְרֵיהּ בְּרַעֲוָא יַת תְּיוּבְתְּכוֹן וִירַ[illegible] עֲלֵיכוֹן וִיתוּב וְיִכְנוֹשׁ יַתְכוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא
דְּבַדַּר יְיָ אֱלָהֲכוֹן יַתְכוֹן לְתַמָּן : אם אִין יְהוֹן מְבַדְּרֵיכוֹן בִּסְיָיפֵי שְׁמַיָּא מִתַּמָּן 4
יִכְנוֹשׁ יַתְכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן עַל יְדוֹי דְּאֵלִיָּהוּ כַּהֲנָא רַבָּא וּמִתַּמָּן יְקָרֵב יַתְכוֹן
עַל יְדוֹי דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא : והביאך וְיַעֲלִינְכוֹן מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן לְאַרְעָא 5
דְּיָרִיתוּ אֲבָהַתְכוֹן וְתֵרְתוּנָהּ וְיוֹטֵב לְכוֹן וְיַסְגֵּינְכוֹן יַתִּיר מִן אֲבָהַתְכוֹן : ומל ה׳ וְיַעְדֵּי 6
יְיָ אֱלָהֲכוֹן יַת טַפְשׁוּת לִבְּכוֹן וְיַת טַפְשׁוּת לִבָּא דִּבְנֵיכוֹן אֲרוּם יְבַטֵּל יִצְרָא בִּישָׁא
מִן עָלְמָא וְיִבְרֵי יִצְרָא טָבָא דִּי יִמְלְכִינְכוֹן לְמִירְחַם יַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן בְּכָל לִבְּכוֹן
וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן מִן בִּגְלַל דְּיוֹגְרוּן חַיֵּיכוֹן עַד עָלְמִין : ונתן וְיִגְרֵי מֵימְרָא דַּיְיָ 7
אֱלָהֲכוֹן יַת לְווֹטַיָּא הָאִלֵּין עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן דְּאַעִיקוּ יַתְכוֹן בְּגַלְוָותְכוֹן וְעַל
סַנְאֵיכוֹן דְּרָדְפוּ מִן בַּתְרֵיכוֹן עַד דִּי אֲנָסוּ יַתְכוֹן : ואתה וְאַתּוּן תְּתוּבוּן וּתְקַבְּלוּן 8
לְמֵימְרָא דַּיְיָ וְתַעַבְדוּן יַת כָּל פִּקּוּדוֹי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לְכוֹן יוֹמָנָא :

Et dicent omnes populi; Propter quid fecit Dominus ſic terræ huic? 24 quæ eſt ira furoris magni hujus? Et dicent; Propterea quòd reliquerunt 25 fœdus Domini Dei patrum ſuorum, quod pepigerat cum illis dum educeret eos è terra Ægypti. Et iverunt poſt concupiſcentiam malam, & colue- 26 runt idola populorum, & adoraverunt ea, deos quos non noverunt, neque ceſſerunt in partem illis. Et iratus eſt furor Domini con- 27 tra hanc terram, ut adduceret ſuper eam omnes maledictiones ſcriptas in libro hoc. Et exulare fecit eos Dominus à terra ſua in ira, fu- 28 rore, & indignatione magna: & projecit eos in captivitatem in terram aliam, ut *teſtatur* tempus diei hujus. Secreta revelata ſunt coram 29 Domino Deo noſtro, & ipſe ultionem ſumet de illis: ſed manifeſta tradita ſunt nobis & filiis noſtris, uſque in ſeculum, ut faciamus de illis judicium, ut impleamus omnia verba legis hujus.

CAP. XXX.

Et erit quum venient ſuper vos omnia verba hæc benedictionum, 1 & eorum contraria, quæ ego poſui coram vobis, tum reducetis ad cor veſtrum ut revertamini ad cultum meum in omnibus captivitatibus populorum ad quos migrare fecerit vos Dominus. O vos juſti reſipi- 2 ſcentes fœlices; quia quum peccaveritis & reverſi eritis, perveniet veſtra reſipiſcentia uſq; ad ſolium gloriæ Domini Dei veſtri: ſi recipiatis ſermonem ejus juxta omnia quæ mandavi vobis hodie, vos & filii veſtri toto corde veſtro & tota anima veſtra? Et recipiet ſermo ipſius cum beneplacito 3 pœnitentiam veſtram, & miſerebitur veſtri: & iterùm congregabit vos ex omnibus populis, ad quos diſperſerit vos Dominus Deus veſter. Si fu- 4 erint diſperſiones veſtræ in fines cœlorum, inde congregabit vos ſermo Domini per manus Eliæ ſacerdotis magni, & inde adducet vos per manus regis Meſſiæ. Et introducet vos ſermo Domini Dei veſtri in 5 terram quam hæreditario poſſederunt patres veſtri, & poſſidebis eam: & benefaciet vobis, & multiplicabit vos pluſquam patres veſtros. Et 6 removebit Dominus Deus veſter ſtultitiam cordis veſtri, & ſtultitiam cordis filiorum veſtrorum: quia ceſſabit concupiſcentia mala ex mundo, & creabit concupiſcentiam bonam, quæ conſilium dabit vobis ut diligatis Dominum Deum veſtrum toto corde veſtro, & tota anima veſtra, ut producantur vitæ veſtræ uſque in ſeculum. Et immittet 7 ſermo Domini Dei veſtri maledictiones iſtas ſuper inimicos veſtros, qui oppreſſerunt vos in captivitatibus veſtris, & contra oſores veſtros qui perſequuti ſunt vos, donec diripuerint vos. Vos verò reverte- 8 mini & recipietis ſermonem Domini, & facietis omnia mandata ejus, quæ ego mando vobis hodie.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* و بگويند همه آن قومها ابرچي بكرد :: همچنين بزميني آن اين چي گرمي آن خشم آن 24
بزرگي آن اين * وبگويند ابرآنچه گذاشتند مر شرطي :: خداي پدراني ايشان آنچه ببريد 25
اوازي ايشان دربيرون آوردني او ايشانرا اززميني مصر * برفتند بپرستيدند معبوداني دگران 26
و سجود كردند بايشان معبودي آنچه نه دانستند ايشانرا ونه بخش داد بايشان * گرم شد 27
خشمي :: درزميني آن آن باوردن ابرآن مر همه آن نفريني آن نوشته دركتابي آن اين * بر كند 28
:: ايشانرا از بالايي زميني ايشان درخشم ودرغضب ودرقهري بزرگ و بينداخت ايشانرا
بزميني دگر چون روزي آن اين * آن نهانها :: خداي ايما وآن ظاهرها بايما و بپسراني 29
[ايما] تا جاويد بكردن مر همه سخنهاي آن تورهي آن اين *

* فصل سيام *

* وباشد كه بيايند ابرتو همه آن سخنهاي آن اينان آن آفرين وآن نفرين آنچه بدادم 1
بپيشي تو وبازگردي بدلي تو درهمه آن قومها آنچه دفع كرد ترا :: خداي تو بآنجا *
* وباز گردي تا :: خداي تو وبشنوي درقولي او چون همه آنچه من فرمايا ترا اين روز تو 2
وپسراني تو درهمه دلي تو ودرهمه جاني تو * وباز گرداند :: خداي تو مر بردگي تورا ورحمت 3
كند بتو وباز گردد وجمع كند ترا ازهمه آن قومها آنچه پراكنده كرد ترا :: خداي تو
بآنجا * اگر باشد دفع شدهي تو دركناري آن آسمان ازآنجا جمع كند ترا :: خداي تو واز 4
آنجا بستاند ترا * وبياورد ترا :: خداي تو بآن زميني آنچه ميراث گرفتند پدراني تو وميراث 5
گيري آنرا و نيكو كند ترا وبسيار كند ترا از پدراني تو * و ببرد :: خداي تو مر 6
ناداني دلي تو ومر ناداني نسلي تو بدوست داشتن مر :: خداي تو درهمه دلي تو ودر
همه جاني تو بسبب زستني تو * وبدهد :: خداي تو مر همه آن نفرينهاي آن اينان ابر 7
دشمناني تو وابر دشمن داراني تو آنچه بتاختند ترا * وبازگردي وبشنوي بقولي :: 8
وبكني مر همه فرمانهاي او آنچه من فرمايا ترا اين روز *

Dicent inquam omnes gentes; Ut quid fecit Dominus ſic terræ huic? quiſnam eſt fervor iræ magnæ hujus? 24 *Et dicent; Super eo quòd dereliquerunt pactum Domini Dei patrum ſuorum, quod pepigit cum eis quum educeret eos è terra Ægypti.* 25 *Et abeuntes coluerunt deos alios, & adorârunt eos, deos quos non cognoverunt, cùm non impertitus ſit eos illis.* 26 *Et efferbuit ira Domini in terram ipſam, ad inferendum ei omnem maledictionem ſcriptam in libro hoc.* 27 *Extirpavitque eos Dominus de ſuper terram ipſorum in ira, & furore, & indignatione magnâ, & projecit eos in terram aliam, ſicut die hâc.* 28 *Abſcondita, Domino Deo noſtro: & manifeſta, nobis & filiis noſtris uſque in æternum, ad faciendum omnia verba legis hujus.* 29

CAP. XXX.

Erit autem, cùm venerint ſuper te omnia verba hæc, benedictio & maledictio quas dedi coram te, & reverſus fueris ad cor tuum in cunctis gentibus ad quas impulerit te Dominus Deus tuus: 1 *Reverſuſque fueris ad Dominum Deum tuum, & auſcultaveris dicto ejus, juxta omne quod ego præcipio tibi hodiè, tu & filii tui toto corde tuo & totâ animâ tuâ:* 2 *Tunc reducet Domin⁹ De⁹ tuus captivitatem tuam, & miſerebitur tui, & revertetur & congregabit te ex omnibus gentibus ad quas diſperſerit te Dominus Deus tuus.* 3 *Si fuerit expulſio tua ad extremum cœli, illinc congregabit te Dominus Deus tuus, & illinc capiet te:* 4 *Introducétque te Dominus Deus tuus in terram quam hæreditate acceperant patres tui, & hæreditate accipies eam: benefaciétque tibi, & multiplicabit te præ patribus tuis.* 5 *Et circumcidet Domin⁹ De⁹ tuus ignorantiã cordis tui, et ignorantiã ſobolis tuæ, ad diligendum Dominum Deum tuum toto corde tuo ac totâ animâ tuâ propter vitam tuam.* 6 *Dabit autem Dominus omnes maledictiones iſtas ſuper inimicos tuos, & ſuper odio habentes te, qui perſecuti ſunt te.* 7 *Reverteris itaque auſcultabiſque dicto Domini, facieſque omnia præcepta ejus quæ ego præcipio tibi hodiè.* 8

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

9 והותירך וְיַשְׂיירִנְכוֹן יְיָ אֱלָהְכוֹן לְטָבָא דְתַצְלְחוּן בְּכָל עוּבָדֵי יְדֵיכוֹן בְּוַולְדָא
דִמְעֵיכוֹן וּבְוַלְדָא דִבְעִירְכוֹן וּבְפֵירֵי אַרְעֲכוֹן לְטָבָא אֲרוּם יְתוּב מֵימְרָא דַיְיָ לְמֶחְדֵי
10 אַמְטוּלְכוֹן לְאוֹטָבָא לְכוֹן הֵיכְמָא דְחָדֵי עַל אֲבָהָתְכוֹן : כי תשמע אֲרוּם תְּקַבְּלוּן
לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן לְמִנְטַר פִּקוּדוֹי וּקְיָימוֹי דִכְתִיבִין בְּסֵפֶר אוֹרַיְיתָא הָדֵין אֲרוּם
11 תְּתוּבוּן לְדַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן : כי המצוה אֲרוּם
תַּפְקֵידְתָּא הָדָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָנָא לָא מְכַסְיָא הִיא מִנְכוֹן וְלָא רְחִיקָא הִיא :

12 לא לָא בִשְׁמַיָּא הִיא לְמֵימַר מַן יִסוֹק
בְּדִילָנָא בִּשְׁמַיָּא וְיִסְבִינָהּ לָנָא וְיַשְׁמַע
13 יָתָהּ לָנָא וְנַעַבְדִינָהּ : ולא וְלָא מִן
הָאל לְעִיבַר יַמָּא רַבָּא הִיא לְמֵימַר
מַאן יְעִיבַר בְּדִילָנָא לְעִיבַר יַמָּא רַבָּא
וְיִסְבִינָהּ לָנָא וְיַשְׁמַע יָתָהּ לָן וְנַעַבְדִינָהּ :
14 כי קרוב אֲרוּם קָרִיב לְכוֹן פִּתְגָמָא
בְּבֵירַת מֶדְרַשְׁכוֹן פְּתָחוּ פּוּמְכוֹן לְמֶהֱוֵי
הָגְיָין בְּהוֹן בְּרִירוּ לִבְּכוֹן לְמֶעֱבַד יַתְהוֹן :
15 ראה חֲמוּן דִי סַדְרִית קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָנָא
יַת אָרְחָא דְחַיֵּי דְבֵיהּ מִשְׁתַּלֵּם אֲגַר טַב
לְצַדִּיקַיָּא וְיַת אָרְחָא דְמוֹתָא דְבֵיהּ
מִשְׁתַּלֵּם אֲגַר בִּישׁ לְרַשִׁיעַיָּא : אשר
16 דַאֲנָא מְפַקֵּיד לְכוֹן יוֹמָנָא לְמִרְחַם
יַת יְיָ אֱלָהְכוֹן וְלִמְהַךְ בְּאוֹרְחָן דְתַקְנָן
קֳדָמוֹי וּלְמִנְטַר פִּקוּדוֹי וּקְיָימוֹי וְדִינוֹי וְתֵיחוּן וְתִסְגוּן וִיבָרֵיכִנְכוֹן יְיָ אֱלָהְכוֹן
17 בְּאַרְעָא דְאַתּוּן עָלְלִין לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ : ואם וְאִין יְהַרְהֵר לִבְּכוֹן וְלָא תְקַבְּלוּן
18 וְתִטְעוּן וְתִסְגְדוּן לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא וְתִפְלְחוּנוּן : הגדתי תַּנֵּיתִי לְכוֹן יוֹמָנָא
אֲרוּם מֵיבַד תֵּיבְדוּן וְלָא תֵּוְדוּן יוֹמִין עַל אַרְעָא דְאַתּוּן עָבְרִין יַת יוֹרְדְנָא
19 לְמֵיעַל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ : העידותי לָא סַהֲדִין דְעָבְרִין מִן עָלְמָא אֲנָא מַסְהִיד
בְּכוֹן יוֹמָנָא אֱלָהִין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא חַיֵּי וּמוֹתָא סַדְרִית קוּמֵיכוֹן בִּרְכְתָא וְחִילוּפָהּ
וְתִתְרְעוּן בְּאָרְחָא דְחַיֵּי הִיא אוֹרַיְיתָא מִן בְּגַלַל דְתֵיחוּן בְּחַיֵּי עָלְמָא דְאָתֵי
אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן :

ירושלמי 12 לָא בִשְׁמַיָּא הִיא אוֹרַיְתָא
לְמֵימַר אִלּוּ אִי הֲוָה לָן חַד כְּמֹשֶׁה
נְבִיָּא דִי יִסוֹק לִשְׁמַיָּא וְיַיְתֵי יָתָהּ לָן
וְיַשְׁמַע יַת פִּקוּדַיָּא וְנַעֲבֵד יָתְהוֹן :
13 וְלָא מֵעֶבֶר יַמָּא רַבָּא הִיא אוֹרַיְתָא
לְמֵימַר אִלּוּ הֲוָה לָן חַד כְּיוֹנָה נְבִיָּא
דְיֵיחוּת לְעוּמְקֵי יַמָּא רַבָּא וְיַיְתֵי יָתָהּ לָן
וְיַשְׁמַע יַת פִּקוּדַיָּא וְנַעֲבֵד יָתְהוֹן :
14 אֲרוּם קָרִיב הוּא לְוָתְכוֹן פִּתְגָם לַחֲדָא
בְּפוּמְכוֹן לְמֶהֱוֵי הָגְיָין בֵּהּ וּבְלִבַבְכוֹן
לְמֶעְבַּד יָתֵהּ : 15 חֲמוּן הָא שַׁוֵּית
קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא הָדֵין יַת אוֹרְחָא דְחַיַּיָּא
דְהִיא אוֹרְחָא טַבְתָּא וְיַת אוֹרְחָא
דְמִיתוּתָא דְהִיא אוֹרְחָא בִישְׁתָּא :

Targ. JONATHAN B.UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Et abundare faciet vos Dominus Deus veſter in bonum; quia proſperabitis in omnibus operibus manuum veſtrarum, in prole ventris tui, & in fœtu jumenti tui, & in fructibus terræ veſtræ in bonum: quoniam revertetur ſermo Domini ut lætetur propter vos, ut benefaciat vobis, ſicut lætatus eſt ſuper patres veſtros. 9

10 Quando recipietis ſermonem Domini Dei veſtri, ſervando mandata ejus & ſtatuta ejus quæ ſcripta ſunt in libro legis hujus: quandoquidem convertemini ad timorem Domini Dei veſtri toto corde veſtro, & tota anima veſtra. 11 Quoniam mandatum iſtud, quod ego mando vobis hodie, non eſt tectum à vobis neque remotum. 12 Non in cœlis eſt, ut dicas; quis aſcendet pro nobis in cœlos, & accipiet nobis & faciet illud audire nos, ut ipſum faciamus? 13 Neque eſt ultra mare magnum, ut dicas; Quis tranſibit pro nobis mare, & accipiet ipſum nobis, & audire faciet ipſum nos, ut illud faciamus? 14 Quoniam propinquus eſt vobis ſermo in veſtris ſcholis: aperite os veſtrum ut ſitis meditantes in illis, mundate cor veſtrum ut faciatis illa. 15 Videte quòd ordinaverim coram vobis hodie viam vitæ, in [illegible] eſt retributio mercedis bonæ juſtis, & viam mortis, in qua eſt retributio mercedis malæ improbis. 16 Quod ego præcipio vobis hodie, ut diligatis Dominum Deum veſtrum, & ut ambuletis in viis quæ ſunt rectæ coram eo, & ut cuſtodiatis mandata ejus, & ſtatuta ejus, & judicia ejus, & vivatis & multiplicemini, & benedicat vobis Dominus Deus veſter in terra, ad quam poſſidendam vos ingredimini. 17 Quod ſi cogitet cor veſtrum ut non recipiatis, ſed erretis ut adoretis idola populorum, & colatis illa. 18 Nuntio vobis hodie quòd pereundo peribitis, & non protrahetis dies ſuper terram, propter quam tu tranſis Jordanem ut ingrediaris & poſſideas illam. 19 Non teſtes qui tranſeunt ex hoc mundo ego teſtor in vos hodie, ſed cœlos & terram, vitam & mortem ego ordinavi coram vobis, benedictionem & ejus contrarium; eligetis ergo ſemitam vitæ, nimirum legem, ut vivatis vitâ ſeculi venturi, vos, & filii veſtri.

Hieroſ. 12 *Non in cœlis eſt lex, ut dicas; utinam aliquis exiſtat nobis ſicut Moſes propheta, ut aſcendat in cœlos & adducat ipſum nobis, & audire* nos *faciat mandata, ut illa faciamus.* 13 *Neque ultra mare magnum eſt lex, ut dicas; Utinam ſit nobis unus ſicut Jona propheta, qui deſcendat in profunditates maris, & adducat nobis illud, & audire faciat mandata ut illa faciamus.* 14 *Quoniam propinquus eſt apud vos ſermo valdè in ore veſtro, ut meditemini in eo, & in cordibus veſtris ut faciatis ipſum.* 15 *Videte, ecce poſui coram vobis hodie viam vitæ, quæ eſt via bona, & viam mortis, quæ eſt via mala.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 *و زياده كند ترا ״ خداي تو در همه عملي دستي تو در بري شكمي تو و در بري چهارپاي
تو و در بري زميني تو بنيكويي كه باز گردد ״ بشادي كردن ابر تو بنيكويي چون آنچه شادي
10 كرد ابر پدراني تو * كه بشنوي در قولي ״ خداي تو بنگاه داشتن فرمانهاي او و رسمهاي
او آن نوشته در كتابي آن تورهي آن اين كه باز گردي بر ״ خداي تو در همه دلي تو
11 و در همه جاني تو * كه آن فرماني آن اين آنچه من فرمايا ترا اين روز نه جدا است آن از تو
12 و نه دور است آن * نه در آسمان آن بگفتن كه بر آيد بايما بآن آسمان و بستاند آنرا بايما
13 و بشنواند ايمارا [آن] و بكنيم آنرا * و نه از گذار بدريا است آن بگفتن كه بگذرد بايما
14 گذاري آن دريا و بستاند آنرا بايما و بشنواند ايمارا آن و بكنيم آنرا * كه نزديك است
15 بتو آن سخن بغايت در دهاني تو و در دلي تو بكردن اويرا * ببين بدادم بپيشي تو اين
16 روز مر آن زندگي و مر آن نيكويي مر آن مرگي و مر آن بدي * آنچه من فرمايا ترا اين
روز بدوست داشتن مر ״ خداي تو برفتن در راهاي او و بنگاه داشتن فرمانهاي او
و رسمهاي او و حكمهاي او و بزي و بسيار شوي و آفرين كند ترا ״ خداي تو در
17 زميني آنچه تو آيا بآنجا بميراث گرفتن آنرا * و اگر روي كند دلي تو و نه شنوي
18 و دحف شوي و سجود كني بمعبوداني دگران و پرستش كني ايشانرا * آگاه كردم بشما
اين روز كه گم شدن گم شويد نه دراز كشيد روزگاران ابر آن زمين آنچه تو گذرا
19 مر آن يردن بآمدن بآنجا بميراث گرفتن آنرا * گواه گرفتم در شما اين روز مر آن آسمان
و مر آن زمين آن زندگي و آن مردگي بدادم بپيشي تو آن آفرين و آن نفرين و اختيار كني
در زندگي بسبب بزي تو و نسلي تو *

9 *(Et augebit te Dominus Deus tuus in omni opere manûs tuæ, in fructu ventris tui, & in fructu quadrupedis tuæ, ac in fructu terræ tuæ, in bonum: quia revertetur Dominus ad lætandum ſuper te in bonum, quemadmodum lætatus eſt ſuper patres tuos:* 10 *Cùm auſcultaveris dicto Domini Dei tui, cuſtodiendo præcepta ejus ac ſtatuta ejus ſcripta in libro legis hujus: cúmq; reverſus fueris ad Dominum Deum tuum toto corde tuo ac totâ animâ tuâ.)* 11 *Nam præceptum hoc quod ego præcipio tibi hodiè, non ſeparatum eſt illud à te, neque procul eſt illud:* 12 *Non in cœlo eſt, ad dicendum; Quis aſcendet pro nobis in cœlum, & accipiet illud pro nobis, & audire faciet nos illud, ut faciamus illud?* 13 *Neque ultra tranſitum maris eſt illud, ad dicendum; Quis transfretabit pro nobis tranſitum maris, & accipiet illud pro nobis, & audire faciet nos illud, ut faciamus illud?* 14 *Sed propinquum eſt tibi verbũ valdè, in ore tuo & in corde tuo, ad faciendum illud.* 15 *Vide, dedi coram te hodiè vitam & bonum, & mortem ac malum:* 16 *Quoniam ego præcipio tibi hodiè diligere Dominum Deum tuum, ambulare in viis ejus, & cuſtodire mandata ejus & ſtatuta ejus ac judicia ejus, ut vivas, & multiplicerîs, & benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra quam tu ingrederis ad hæreditate accipiendum eam.* 17 *At ſi averterit ſe cor tuum, & non audieris, & impulſus ſis, & adoraveris deos alios, coluerîſque eos:* 18 *Denuntiavi vobis hodiè, quòd pereundo peribitis, non longùm protrahetis dies ſuper terram ad quam tu tranſis Jarden ad ingrediendum ad hæreditate accipiendum eam.* 19 *Teſtes aſſumpſi contra vos hodiè cœlum ac terram,* quod *vitam & mortem dedi coram te, benedictionem & maledictionem: deligas ergò vitam, ut vivas tu & progenies tua;*

תרגום יונתן בן עוזיאל

20 לאהבה לְמִרְחַם יַת יְיָ אֱלָהְכוֹן לְקַבָּלָא בְּמֵימְרֵיהּ וּלְמִקְרַב לְדַחַלְתֵּיהּ אֲרוּם
אוֹרַיְיתָא דְאַתּוּן עַסִיקִין בָּהּ הִיא חַיֵּיכוֹן בְּעָלְמָא הָדֵין וְאוּגְדוּת יוֹמֵיכוֹן בְּעָלְמָא דְאָתֵי
וְתִתְכַּנְשׁוּן בְּסוֹף גָּלְוָותָא וְתֵיתְבוּן עַל אַרְעָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיַעֲקֹב לְמִתַּן לְהוֹן :

פ פ פ לא

1 וילך וְאָזַל מֹשֶׁה לְמַשְׁכַּן בֵּית אוּלְפָנָא וּמַלֵּיל יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל :
2 ויאמר וַאֲמַר לְהוֹן בַּר מְאָה וְעֶשְׂרִין שְׁנִין אֲנָא יוֹמָנָא לֵית אֲנָא יָכִיל תּוּב לְמִיפַּק
3 וּלְמֵיעַל וּמֵימְרָא דַיְיָ אֲמַר לִי לָא תְעִיבַר יַת יוֹרְדְנָא הָדֵין : ה׳ יְיָ אֱלָהְכוֹן
וּשְׁכִינְתֵּיהּ עָבִיר קֳדָמֵיכוֹן הוּא יְשֵׁיצֵי יַת עַמְמַיָּא הָאִלֵּין וְתֵירְתוּנוּן יְהוֹשֻׁעַ הוּא יְטַיֵּיל
4 קֳדָמֵיכוֹן הֵיכְמָא דְמַלֵּיל יְיָ : ועשה וְיַעֲבֵד יְיָ פּוּרְעֲנוּת דִּינָא מִנְּהוֹן הֵיכְמָא דַעֲבַד
5 לְסִיחוֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי וּלְעַמְמֵי אַרְעֲהוֹן דְשֵׁיצֵי יַתְהוֹן : ונתנם וְיִמְסְרִינוּן
מֵימְרָא דַיְיָ קֳדָמֵיכוֹן וְתַעְבְּדוּן לְהוֹן הֵי כְּכָל תַּפְקֵידְתָּא דְפַקֵּידִית יַתְכוֹן : חזקו
6 אִיתּוּקְפוּ וְאִתְחַיְילוּ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תִתִּירְעוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרוּם יְיָ אֱלָהְכוֹן שְׁכִינְתֵּיהּ
7 מִידַבְּרָא קֳדָמֵיכוֹן לָא יִשְׁבְּקִינְכוֹן וְלָא יְרַחֲקִינְכוֹן : ויקרא וּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ
מִן גוֹ עַמָּא וַאֲמַר לֵיהּ לְמֵיחְמֵיהוֹן דְכָל יִשְׂרָאֵל אִיתּוּקַף וְאִתְחַיַּיל אֲרוּם אַנְתְּ
מְתַמְּנֵי לְמֵיעוֹל עִם עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דְקַיֵּים מֵימְרָא דַיְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְמִיתַּן לְהוֹן
8 וְאַנְתְּ תַּפְלֵיג יָתָהּ לְהוֹן : והי וּמֵימְרָא דַיְיָ שְׁכִינְתֵּיהּ מִידַבְּרָא קֳדָמָךְ וּמֵימְרֵיהּ יְהֵי
9 בְּסַעֲדָךְ לָא יִשְׁבְּקִינָךְ וְלָא יְרַחֲקִינָךְ לָא תִדְחַל וְלָא תִתִּירַע : ויכתוב וּכְתַב מֹשֶׁה
יַת אוֹרַיְיתָא הָדָא וּמַסְרָהּ לְכַהֲנַיָּא בְּנֵי לֵוִי דְנַטְלִין יַת אֲרוֹן קְיָימָא דַיְיָ וּלְכָל
10 חַכִּימֵי יִשְׂרָאֵל : ויצו וּפַקִּיד מֹשֶׁה יַתְהוֹן לְמֵימַר בְּסוֹף שְׁבַע שְׁנִין בְּאַשּׁוֹנֵי שַׁתָּא
11 דִשְׁמִיטְתָא בְּחַגָּא דִמְטַלַּיָּא : בבא בְּמֵיתֵי כָּל יִשְׂרָאֵל לְאִתְחַמָּאָה קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן
בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי תִּיקְרוּן יַת אוֹרַיְתָא הָדָא קֳבֵיל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּמַשְׁמְעֵהוֹן : הקהל
12 כְּנוֹשׁוּ יַת עַמָּא גּוּבְרַיָּא לְמֵילַף וּנְשַׁיָּא לְמִשְׁמַע אוּלְפָנָא וְטַפְלַיָּא לְקַבּוֹלֵי עֲלֵיהוֹן
אַגְרָא דְמֵייתִין יַתְהוֹן וְגִיּוֹרַיָּא דִבְקִירְוֵיכוֹן דְיֶחְמוּן אִיקַר אוֹרַיְיתָא וְיִדְחֲלוּן כּוּלְּהוֹן
מִן קֳדָם מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן וְיִטְרוּן לְמֶעֱבַד יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא הָדָא :

Targ. JONATHAN B. UZIEL.

Ut diligatis Dominum Deum veſtrum, auſcultando ſermoni ejus, & adhærendo timori ejus: quoniam lex in qua occupabimini erit vita veſtra in hoc ſeculo, & prorogatio dierum veſtrorum in ſeculo venturo, ut colligamini in fine captivitatum, & habitetis in terra quam juravit Dominus patribus veſtris, Abraham, Iſaac, & Jacob, ſe daturum illis. 20

SECT. LII.
CAP. XXXI.

1 ET abiit Moſes in tabernaculum domus doctrinæ, & loquutus eſt verba hæc cum univerſo Iſrael. 2 Et dixit illis; Hodie natus ſum centum viginti annos, neque poſſum rurſus egredi aut ingredi: & ſermo Domini dixit mihi, Non tranſibis Jordanem iſtum. 3 Dominus Deus veſter & divina ejus majeſtas tranſibit coram vobis, ipſe exterminabit populos iſtos, & poſſidebitis eos: Joſue quoque præcedet vos quemadmodum loquutus eſt Dominus. 4 Et faciet Dominus vindictam judicii de illis, ſicut fecit Sichon & Og regibus Æmorrhæorum, & populis terræ eorum, quos perdidit. 5 Et tradet eos ſermo Domini coram vobis, ut faciatis illis juxta omne mandatum quod ego mandavi vobis. 6 Fortes igitur & robuſti eſtote, ne timeatis nec frangamini à facie eorum: quoniam Domini Dei veſtri divina majeſtas dux erit ante vos, non deſeret vos neque abominabitur vos. 7 Vocavítque Moſes Joſuam è medio populi, & dixit illi vidente univerſo Iſraele; Roborare & fortis eſto, quoniam tu præficieris ut ingrediaris cum populo hoc in terram, quam juravit Sermo Domini patribus veſtris ſe daturum illis: & tu divides eam illis. 8 Et Sermonis Domini divina majeſtas præcedet te, & Sermo ejus erit tibi auxilio; non relinquet te, nec abominabitur te: ne timeas neque frangaris animo. 9 Et ſcripſit Moſes legem hanc, & tradidit illam ſacerdotibus filiis Levi, qui portant arcam fœderis Domini, & omnibus ſapientibus Iſrael. 10 Et præcepit illis Moſes, dicendo; In fine ſeptem annorum tempore anni remiſſionis, in feſto tabernaculorum, 11 Quum veniet univerſus Iſrael ut appareat coram Domino Deo veſtro, in loco quem elegerit, legetis legem hanc coram univerſo Iſrael illis audientibus. 12 Congregate populum; viros ut diſcant, mulieres ut audiant doctrinam, pueros ut recipiant præmium illius quod adducant eos, & peregrinos qui ſunt in urbibus veſtris ut videant gloriam legis, & timeant omnes illi à facie ſermonis Domini Dei veſtri, ut obſervent facere omnia verba legis hujus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 *بدوست داشتن مر ״ خداي تو بشنويدن در قولي او و بواصل شدن در وكه او زندگي
تو و درازي روزگاراني تو بنشستن ابر آن زمين آنچه سوگند خورد ״ بپدراني تو بابرهم بيصحق
1 و بيعقوب بدادن بايشان * فصل سي يكم * برفت مشه سخن گفت مر آن
2 سخنهاي آن اينان بهمه يسرال * گفت بايشان قدري صد و بيست سال من اين روز نه توانم
3 نيز ببيرون آمدن و بآمدن و ״ گفت بمن نه گذاري مر آن يردن آن اين * ״ خداي تو او
گذرا بپيشي تو او نيست كند مر آن قومهاي آن اينان از پيشي تو و ميراث گيري
4 ايشانرا يهوشع او گذرا بپيشي تو چون آنچه سخن گفت ״ * و بكند ״ بايشان چون آنچه بكرد
5 بسيحن و بعوج پادشاهاني آن اموري و بزميني ايشان آنچه نيست كرد ايشانرا * و بدهد
6 ايشانرا ״ بپيشي شما و بكنيد بايشان چون همه آن فرمان آنچه فرمودم شمارا * قوي باشيد
و پادياوند باشيد نه ترسيد و نه شكسته شويد از پيشي ايشان كه ״ خداي تو او آن
7 روا اوازي تو نه سست گذارد ترا و نه دست باز دارد ترا * بخواند مشه بيهوشع گفت باو
بچشم ديدي همه يسرال قوي باش و پادياوند باش كه بيايي اوازي آن قومي آن اين بآن زمين
8 آنچه سوگند خورد ״ بپدراني ايشان بدادن بايشان و تو احستنا دهي ايشانرا * و ״ او آن روا
بپيشي تو او باشد اوازي تو نه سست گذارد ترا و نه دست باز دارد ترا نه ترسي و نه
9 شكسته شوي * بنوشت مشه مر آن تورهي آن اين بداد آنرا بآن كهنان پسراني لوي آن
10 بر داران مر صندوقي شرطي ״ و بهمه پيراني يسرال * بفرمود مشه ايشانرا بگفتن از
11 فرجامي هفت سالها در موعد سالي آن شمطه در حجي آن سكوت * در آمدني همه
يسرال بديدار شدن مر پيشي ״ خداي تو در جايي آنچه اختيار كند بخواني مر آن
12 تورهي آن اين مقابلي همه يسرال در حضوري ايشان * جمع كن مر آن قوم
مر آن مردان و آن زنان و آن طفل و غريبي تو آنچه در دروازهاي تو بسبب بشنوند
و بسبب بياموزند و بترسند مر ״ خداي شما و نگاه دارند بكردن مر همه سخنهاي
آن تورهي آن اين *

20 *Diligendo Dominum Deum tuum, auſcultando dicto ejus, & adhærendo ei: ipſe enim eſt vita tua, & longitudo dierum tuorum, ut ſedeas ſuper terram quam juravit Dominus patribus tuis, Abraham, Iſhac, & Jaacob, dare illis.*

CAP. XXXI.

1 *ABiens itaque Meſheh locutus eſt verba iſta ad univerſum Iſrael:* 2 *Dixitq; eis, Ætatis centum & viginti annorũ ſum hodiè, non poſſum ampliùs egredi & ingredi: prætereà Dominus dixit ad me, Non tranſibis Jarden iſtum.* 3 *Dñs Deus tuus ipſe tranſiturus eſt ante te, ipſe annihilabit omnes gentes iſtas à præſentia tua, & hæreditate accipies eas. Jehoſhua ipſe tranſiturus eſt ante te, quemadmodum locutus eſt Dominus.* 4 *Facietque Dominus illis quemadmodum fecit Sihon & Og regibus Emoræi, & terræ eorum, quos annihilavit.* 5 *Quum ergò dederit eas Dominus coram vobis, tunc facietis eis juxta omne præceptum quod præcepi vobis.* 6 *Confortamini, & roboramini; ne timeatis, neque frangamini à facie eorum: Dominus enim Deus tuus eſt qui pergit tecum, non dimittet te, neque manum retrahet tibi.* 7 *Vocans itaque Meſheh Jehoſhua, dixit illi in oculorum conſpectu totius Iſraelis; Fortis eſto ac validus eſto: ingrederis enim cum populo iſto terram quam juravit Dominus patribus eorum dare illis, & tu poſſidendam dabis eam illis.* 8 *Et Dominus eſt qui incedit ante te: ipſe erit tecum, non dimittet te, neque manum retrahet tibi: ne timeas, neque confractus ſis.* 9 *Scripſitque Moſheh legem iſtam, & dedit eam ſacerdotibus filiis Levi portantibus arcam fœderis Domini, & omnibus ſenioribus Iſrael.* 10 *Et præcepit Moſheh eis, dicendo; A fine ſeptem annorum, in ſtato tempore anni remiſſionis, ſolennitate tabernaculorum,* 11 *In adventu univerſi Iſraelis ad apparendum coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit, recitabis legem iſtam coram univerſo Iſraele in præſentia eorum.* 12 *Congrega populum, viros, & mulieres, & parvulos, & peregrinos tuos qui intra portas tuas, ut audiant, & ut diſcant, timeántque Dominum Deum veſtrum, & obſervent facere omnia verba legis hujus:*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

ובניהם ובניהון דלא ידעו ישמעון וילפון למדחל מן קדם יי אלהכון כל 13
יומיא דאתון קיימין על ארעא דאתון עברין ית יורדנא תמן למירתה: ויאמר
תלתא צדיקיא אתאמרת קריבותא במיתתהון מטול דלא מטו ליומי אבהתהון 14
וכל חד וחד מני פרנסא ביומוי יעקב אבונן ודוד מלכא ומשה נביא דהכין כתיב
ואמר יי למשה הא קריבן יומך למימת קרי ית יהושע ותתעתדון במשכן זמנא
ואפקדיניה ואזל משה ויהושע ואתעתדו במשכן זמנא: וירא ואתגלי איקר 15
שכינתא דיי במשכנא בעמודא דעננא וקם עמודא דעננא על תרע משכנא
ומשה ויהושע קמון מן לבר:
ויאמר ואמר יי למשה הא אנת שכיב 16
בעפרא עם אבהתך ונשמתך תהוי

ירושלמי 16 וישבקון ויפסון ית קיימיא
די קיימית עמהון:

גניזא בגניז חיי עלמא עם אבהתך ויקומון רשיעי עמא הדין ויטעון בתר
טעוות עממיא דהינון עללין תמן ביניהון וישבקון דחלתי וישנון ית קיימי
די גזרית עמהון: וחרה אפי ויתקוף רוגזי בהון ביומא ההוא וארחיקינון 17
ואסלק שכינתי מנהון ויהון לביזא ויארען יתהון בישן סגיען ועקן ויימרון
בעדנא ההיא בשבועה מטול דלית שכינת אלהי שריא במצעי אירעוני בישתא
האלין: ואנכי ואנא מסלקא אסלק שכינתי מנהון בעדנא ההיא עד דיתמקמקון 18
ויקבלון פורענות חוביהון על כל בישתא דעבדו ארום אתפניו בתר טעוות עממיא:
ועתה וכדון כתובו לכון ית תושבחתא הדא ואלפה ית בני ישראל 19
שוויה בפומהון בדיל דתיהי תושבחתא הדא קדמוי לסהיד בבני ישראל:
כי אביאנו ארום איעלינון לארעא דקיימית לאבהתהון עבדא חלב ודבש וייכלון 20
וישבעון וידהנון ויתפנון לטעוות עממיא ויפלחונון וירגזון קדמוי וישנון ית קיימי:
והיה ויהי ארום יערען יתהון בישן סגיען ועקן ותסהיד תושבחתא הדא קדמיהון 21
לסהדו ארום גלי קדמי דלא תתנשי מפום בניהון ארום גלי קדמי ית יצרהון
בישא דהינון עבדין יומנא עד לא איעליכון לארעא דקיימית: ויכתב וכתב משה 22
ית תושבחתא הדא ואלפה ית בני ישראל:

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Filii quoque eorum, qui nihil noverunt, audiant & diſcant timere à 13 facie Domini Dei veſtri, omnibus diebus quibus vivetis in terra, propter quam vos tranſitis Jordanem ad poſſidendum illam. Tribus 14 juſtis dicta eſt appropinquatio mortis eorum, quòd non pervenirent ad dies patrum ſuorum, & unuſquiſque horum conſtituit gubernatorem in diebus ſuis, Jacobo patri noſtro, & Davidi regi, & Moſi prophetæ, quia ſic ſcribitur: Et dixit Dominus Moſi; Ecce appropinquant dies tui ut moriaris, voca Joſuam & ſiſtite vos in tabernaculo fœderis, ut dem illi mandatum. Itaque abiit Moſes & Joſue, & ſtatuerunt ſe in tabernaculo fœderis. Et revelavit ſe gloria di- 15 vinæ majeſtatis Dei in tabernaculo in columna nubis, & ſtetit columna nubis ad portam tabernaculi, Moſes autem & Joſue ſtabant foris. Et dixit Dominus Moſi; Ecce tu jacebis in pulvere cum patri- 16 bus tuis, & anima tua erit repoſita in theſauro vitæ ſeculi cum patribus tuis: & ſurgent improbi populi hujus, & errabunt poſt idola populorum inter quos ipſi venient, & relinquent cultum meum, & mutabunt fœdus meum, quod ego cum illis pepigi. Tum ſuccendetur furor meus contra eos in die 17 illo, & abominabor illos, & auferam divinam meam majeſtatem ab illis, & erunt in prædam, & occurrent illis mala multa & anguſtiæ: & dicent tempore illo cum jurejurando; Quia non eſt divina majeſtas Dei mei habitans in medio mei, evenerunt mihi mala hæc. Ego 18 itaque auferendo auferam divinam meam majeſtatem ab illis in tempore illo, donec liqueſiant & recipiant ultionem peccatorum ſuorum, propter omnia mala quæ fecerunt: eò quod verterunt ſe poſt idola populorum. Et nunc ſcribite vobis canticum hoc, & docete filios 19 Iſrael, pone ipſum in ore eorum: ut ſit canticum hoc coram ipſo in teſtem contra filios Iſrael. Quoniam introducam eos in terram quam 20 juravi patribus eorum, facientem lac & mel; comedentque & ſaturabuntur, & poſtquam pingues erunt convertent ſe ad idola populorum, & colent ea: atque *ita* ad iracundiam provocabunt me, & irritum facient pactum meum. Et erit quando evenerint illis mala 21 multa & afflictiones, tum teſtabitur canticum hoc coram illis in teſtimonium; quoniam revelatum eſt coram me, quod non oblivioni tradetur ex ore filiorum eorum: quia *etiam* manifeſta eſt coram me concupiſcentia eorum mala, quam ipſi faciunt hodie, antequam introducam vos in terram quam juravi. Et ſcripſit Moſes canticum iſtud, 22 & docuit filios Iſrael.

Hieroſ. 16. *Et relinquent & prophanabunt ſtatuta, quæ ego pepigi cum illis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* و پسراني ايشان آنچه نه شناختند بشنوند و بياموزند بترسيدن مر ؛ خداي شما همه آن 13
روزگاران آنچه شما زندگان ابر آن زمين آنچه شما گذران مر آن يردن بآنجا بميراث گرفتن *
* گفت ؛ بمشه اينك نزديك شدند روزگاراني تو بمردن بخوان مر يهوشع و بياستيد در 14
خيمهي وعده و بفرمايم اويرا برفت مشه و يهوشع بياستادند در خيمهي وعده * ديدار 15
شد ؛ در خيمه در ستوني ابر بياستاد ستون آن ابر ابر درگاهي آن خيمه * گفت ؛ بمشه 16
اينك تو خسپا اوازي پدراني تو و بر خيزد آن قومي آن اين و بيراه شود پسي معبوداني
بيگانهي آن زمين آنچه او آيا بآنجا در مياني او و دست باز دارد مرا و سست كند مر شرطي
من آنچه ببريدم اوازي او * و گرم شود خشمي من درو روزي آن او و دست باز دارم ايشانرا 17
و نهان كنم شكيناي من ازيشان و باشد بخوردن و بيابند اويرا بديهاي بسياران
و سختيها و بگويد در روزي آن او ها نه ابر كه نيست خداي من درمياني من
بيافتند مرا آن بديهاي آن اينان * و من نهان كردن نهان كنم شكيناي من در 18
روزي آن او ابر همه آن بدي آنچه بكرد كه روي كرد بمعبوداني دگران * و اكنون 19
بنويسيد بشما مر آن تسبيحي آن اين و بياموزان [آنرا] مر پسراني يسرال بنه آنرا در
دهاني ايشان بسبب باشد بمن آن تسبيحي آن اين بگواه در پسراني يسرال * كه بياورم 20
اويرا بآن زمين آنچه سوگند خوردم بپدراني او دوشاي شير و انگبين و بخورد
و سير شود و فربه شود و روي كند بمعبوداني ديگران و بپرستند ايشانرا و نفايه
كنند مرا و سست كنند مر شرطي من * و باشد كه بيابند اويرا بديهاي بسياران 21
و سختيها و جواب دهد آن تسبيحي آن اين بگواه كه نه فراموش شود از دهاني نسلهي
او كه دانستم مر خلقي او آنچه او كنا اين روز در پيش بياورم اويرا بآن
زمين آنچه سوگند خوردم * بنوشت مشه مر آن تسبيحي آن اين در روزي آن او 22
بياموزاند آنرا مر پسراني يسرال *

Filii quoque eorum qui non nove- 13 *runt, audiant, & diſcant timere Dominum Deum veſtrum omnibus diebus quibus fueritis viventes ſuper terram ad quam tranſitis Jarden ad hæreditate accipiendum* eam. Tum *dixit Dominus ad Mo-* 14 *ſheh; Ecce appropinquârunt dies tui ad moriendum: voca Jehoſhua, & ſtate in tentorio conventûs, & præcipiam ei. Perrexit* itaque *Moſheh & Jehoſhua, ſteterúntque in tentorio conventûs.* Et *apparuit Dominus in* 15 *tentorio in columna nubis: ſtetítque columna nubis ſuper oſtium tabernaculi.* Et *dixit Do-* 16 *minus ad Moſheh; Ecce tu dormiturus es cum patribus tuis: poſteà ſurget populus iſte, & deviabit poſt deos alienigenæ terræ, in cujus medium ibi venturus eſt: & manum retrahet mihi, diſſolvétque pactum meum quod pepigi cum eo. Itaque ef-* 17 *ferveſcet ira mea in eum die ipſo, & manum retraham eis, abſcondámque majeſtatem meam ab eis: & erit in devorationem, & invenient eum mala plurima, & dura: dicétque in die illo, Nónne propterea quòd non eſt Deus meus in medio meî, invenerunt me mala hæc? Ego* 18 *verò abſcondendo abſcondam majeſtatem meam in die illo, propter omne malum quod fecit: quia reſpexit ad deos alios. Nunc igi-* 19 *tur ſcribite vobis canticum iſtud, & doce illud filios Iſrael: pone illud in ore eorum, ut ſit mihi canticum iſtud in teſtem contra filios Iſrael. Introducam enim* 20 *eum in terram quam juravi patribus ejus, præbentem lac & mel: comedet autem, & ſaturabitur, & impinguabitur: deindè reſpiciet ad deos alios, & colent eos; rejicient verò me, & diſſolvent pactum meum. Eritque, cùm inve-* 21 *nerint eum mala plurima, & dura, tunc reſponſum dabit canticum iſtud in teſtem: non enim oblivioni erit ex ore ſobolis ejus, quia novi ingenium ejus, & quod ipſe agitat hodiè, antequàm introduxerim eum in terram de qua juravi. Scripſit* igitur *Mo-* 22 *ſheh canticum iſtud in die ipſo, docuítque illud filios Iſrael.*

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

ויצו ופקיד ית יהושע בר נון ואמר איתוקף ואתחייל ארום אנת תעיל ית 23
בני ישראל לארעא דקיימית להון ומימרי יהי בסעדך: ויהי והוה כמפסק 24
משה למכתוב ית פתגמי אורייתא
הדא על גוילא עד די אשלימינון:
ויצו ופקיד משה ית ליואי נטלי 25
ארון קיימא דיי למימר: לקח סבו ית 26

ירושלמי 24 והוה כיון דאשלם משה
למכתוב ית מללי שבח אורייתא הדא
עד זמן דחסלו:

ספרא דאורייתא הדא ותשוון יתיה בקופסא מן צטר ימינא דארון קיימא דיי
אלהכון ויהי תמן בכון לסהיד: כי אנכי ארום גלי קדמי ית סורהבנותכון 27
וית קדלכון קשיא הא עד זמן דאנא
בחיים ביניכון יומא דין מסרהבין
הויתון קדם יי ואוף כל דכן בתר

ירושלמי 27 על אחת כמה וכמה
בתר דאמות:

דאימות: הקהילו אלי כנושו לוותי ית כל חכימי שבטיכון וסרכיכון ואמליל 28
במשמעהון ית כל פתגמיא האלין ואסהיד בהון ית שמיא וית ארעא: כי ידעתי
ארום חכימת דמן בתר דאימות ארום חבלא תחבלון עובדיכון ותטעון מן 29
ארחא דפקידית יתכון ותארע יתכון בישתא בסוף יומיא ארום תעבדון דביש קדם
יי לארגזא קדמוי: וידבר משה ומליל משה במשמע כל קהלא דישראל ית 30
פתגמי שבחא הדא עד די שלימו:

פ פ פ

לב

האזינו השמים והוה די מטא 1
קיציה דמשה נביא למתכנשא מגו
עלמא אמר בלביה ליתנא מסהיד
בעמא הדין סהדין דטעמין מיתותא
בעלמא הדין האנא מסהיד בהון סהדין
דלא טעמין מיתותא בעלמא הדין ברם
סופיהון לאתחדתא לעלמא דאתי
ישעיה נביא כד הוה מתנבי בכנישתהון
דישראל יהב שמיעא לשמיא וציתא
לארעא מן בגלל דהוה קריב לארעא
ורחיק מן שמיא ברם משה נביא
כד הוה מתנבי בכנישתהון דישראל
יהב שמיעא לארעא וציתא לשמיא
מן בגלל דהוה קריב לשמיא ורחיק מן
ארעא דהכין כתיב אציתו שמיא ואימליל
ותשמע ארעא ממלל פמי:

ירושלמי 1 כיון דמטא קציה דמשה
למסתלקא מן גו עלמא אמר הא אנא
מסהיד בעלמא הדין מלא דלא טעמא
מיתו מסהיד אנא בהון שמיא וארעא
דלא טעמין מיתו בעלמא הדין ברם
סופיהון כלין לעלמא דאתי דכן הוא
מפרש ואמר טולו לשמיא עיניכון
ואסתכלו לארעא מלרע ארום שמיא
כתננא ימסון וארעא כלבושא תבלי ברם
אנא עתיד למברא שמים חדתין וארעא
חדתא ישעיה נביא כד הוה מתנבא
בכנשתהון דישראל על דהוה רחיק מן
שמיא וקריב לארעא יהב שמועתא
לשמיא וציתא לארעא דכן הוא מפרש
ואמר שמעו שמיא ואציתו ארעא ארום
מימרא דיי אמר משה נביא כד הוה
מתנבא בכנישתא דישראל על דהוה קריב לשמיא ורחיק מן ארעא יהב ציתא
לשמיא ושמועתא לארעא כן הוא מפרש ואמר אציתו שמיא ואמליל ותשמע
ארעא ממלל דפומי:

Targ. JONATHAN B. UZIEL. *Hieroſolymitanum.*

Et præcepit Joſue filio Nun, dicens; Roborare & fortis eſto, quo- 23 niam tu introduces filios Iſrael in terram quam juravi illis: & ſermo meus erit tibi auxilio. Et fuit poſtquam ceſſâſſet Moſes ſcribere verba 24 legis hujus in pergameno, donec abſolveret ea: Et præcepit Moſes 25 Levitis portantibus arcam fœderis Domini, dicendo: Accipite li- 26 brum legis hujus, & ponite ipſum in capſa ad latus dextrum arcæ fœderis Domini Dei veſtri, ut ſic ibi in vos in teſtimonium. Quo- 27 niam revelata eſt coram me rebellio veſtra, & cervix veſtra dura: ecce dum ego adhuc vivo inter vos hodie rebelles fuiſtis coram Domino, & etiam quanto magis poſtquam mortuus fuero? Con- 28 gregate ad me omnes ſapientes tribuum veſtrarum, & præfectos veſtros: & loquar illis audientibus omnia verba iſta, & teſtabor in illos cœlum & terram. Quoniam ſcio quod poſtquam mortuus fue- 29 ro corrumpendo corrumpetis opera veſtra, & errabitis à via quam mandavi vobis: & quòd vobis eventura ſint mala in fine dierum, quoniam facietis id quod malum eſt coram Domino, ad iracundiam provocando ipſum. Et loquutus eſt Moſes audiente univerſo cœtu 30 Iſrael verba cantici hujus, donec completa eſſent.

Hieroſ. 24 *Et fuit poſtquam ceſſâſſet Moſes ſcribere verba laudabilia legis hujus, uſque ad tempus quo completa ſunt.*

Hieroſ. 27 *Quanto magis poſtquam mortuus fuero?*

SECT. LIII.

CAP. XXXII.

Accidit autem quando advenit 1 finis Moſis prophetæ, ut colligeretur è medio mundi, dixit apud ſe; Non teſtabor in populum hunc teſtes qui guſtant mortem in hoc mundo, ecce ego adhibebo in eum teſtes qui non guſtant mortem in hoc mundo, verùm quorum finis eſt ut renoventur in ſeculo futuro. Iſaias propheta cùm vaticinaretur in congregatione Iſraelitarum, tribuit auditum cœlis & attentionem terræ, eò quòd propinquus eſſet terræ & remotus à cœlis. Verùm Moſes propheta quum vaticinaretur in congregatione ipſorum Iſraelitarum, tribuit auditum terræ & attentionem cœlis, eò quòd propinquior eſſet cœlis & magis remotus à terra, nam ſic ſcribitur; Attendite cœli & loquar, & audi terra loquutionem oris mei.

Hieroſ. 1 *Poſtquam advenit finis Moſis, ut auferretur ex mundi medio, dixit; Ecce ego teſtificor in mundo hoc rem quæ non guſtat mortem, teſtificor ego contra eos cœlum & terram, quæ non guſtant mortem in hoc mundo, verùm eorum finis eſt ut conſumantur in ſeculo futuro, quia ſic exponit & dicit; Levate ad cœlos oculos veſtros, & contemplamini terram deorſum, quoniam cœli ſicut fumus liqueſcent, et terra ſicut veſtis veteraſcet: verùm ego creaturus ſum cœlos novos, et terram novam. Iſaias propheta quum vaticinaretur in congregatione Iſraelitarum, eò quòd remotus eſſet à cœlis et terræ propinquus, tribuit auditum cœlis et attentionem terræ: quia ſic exponit et dicit; Audite cœli et auſcultate terra, quoniam Sermo Domini loquutus eſt. Moſes propheta quum vaticinaretur in congregatione Iſraelitarum, eò quòd propinquus eſſet cœlis et remotus à terra, tribuit attentionem cœlis et auditum terræ: ſic ipſe exponit, et dicit; Attendite cœli et loquar, et audiat terra ſermonem oris mei.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* بفرمود مر يهوشع بن نون گفت قوي باش و پايداوند باش كه تو بياوري مر پسراني يسرال 23
بآن زمين آنچه سوگند خوردم بايشان و من باشم اوازي تو * بود چون تمام كردني مشه 24
بنوشتن مر سخنهاي آن تورهي آن اين ابر كتاب تا تمام شدن ايشان * بفرمود مشه مر 25
لويان بر داراني صندوقي شرطي ؛ بگفتن * بستان مر كتابي آن تورهي آن اين بنهيد اويرا 26
از جنبي صندوقي شرطي ؛ خداي شما و باشد آنجا در تو بگواه * كه من دانستم مر 27
عاصيي تو و مر قفاي تو آن سخت اينك در هنيز من زنده اوازي شما اين روز عاصيان
بوديد اوازي ؛ و نيز كه پسي مردني من * جمع كنيد بمن مر همه پيراني قبيلهاي شما 28
و مهتراني شما و سخن گويم در حضوري ايشان مر آن سخنهاي آن اينان و گواه بر گيرم
در ايشان مر آن آسمان و مر آن زمين * كه دانستم پسي مردني من كه تباهي كردن 29
تباهي كنيد و بگرديد از آن ره آنچه فرمودم شمارا و فراز رسد شمارا آن بدي در
آخري آن روزگاران كه بكنيد مر آن بد در نظري ؛ بخشم گرفتني او در عملي دستهاي شما :
* سخن گفت مشه در حضوري همه جماعتي يسرال مر سخنهاي آن تسبيحي آن اين تا تمام 30
شدن ايشان *

* فصل سي دوم *

* گوش كنيد آن آسمان و سخن گويم و بشنود آن زمين گفتارهاي امري من * 1

Dein *præcepit Jehoſhua filium* 23 *Nun, dicendo; Fortis eſto, ac validus eſto, quia tu introduces filios Iſrael in terram* de *qua juravi eis: & ego ero tecum.* Fuit autem, *cùm* 24 *finem feciſſet Moſheh ſcribendi verba legis hujus in libro, donec abſoluta eſſent, Præcepit Moſheh Levi-* 25 *tis portantibus arcam fœderis, dicendo; Cape librum legis hujus,* 26 *& ponite eum è latere arcæ fœderis Domini Dei veſtri, ſitque ibi contra te in teſtem. Ego enim no-* 27 *vi rebellionem tuam, & cervicem tuam duram: ecce dum adhuc vivo vobiſcum hodiè rebelles eſtis Dño, et etiam quanto magis poſt mortem meam? Congregate ad me omnes* 28 *ſeniores tribuum veſtrarum, & principes veſtros, & loquar in præſentia eorum verba iſta, & teſtes aſciſcam contra eos cœlum ac terram. Novi enim quòd poſt mor-* 29 *tem meam corruptè agendo corruptè agetis, & divertetis à via quam præcepi vobis: undè ſuperveniet vobis malum in fine dierum, quum feceritis malum in conſpectu Domini ita ut iram concipiat in opus manuum veſtrarum.* Itaque *locu-* 30 *tus eſt Moſheh in præſentia totius congregationis Iſrael, verba cantici hujus, donec abſoluta eſſent.*

CAP. XXXII.

A*urem præbete cœli, & loquar,* 1 *& audiat terra ſermones mandati mei.*

יערוף ינקוף על מרודיא היך מטרא 2
ספחא אולפני ותתקבל ברעוא
על מקבלי אולפנא היך טלא
ממללי דילי כרביעות רוחי מיטרא
דמינתכין על דיתאין בירח מרחשון
וכרסיסין לקושין דמרוויין צמחוני
ארעא בירחא דניסן: כי שם הי ווי 3
להון לרשיעיא דמדכרין שמא קדישא
בגדופין ארום משה דהוה רבהון
דישראל לא הוה אפשר ליה למדכר
ית שמא קדישא עד דהוה מחניך
פומיה בריש שירתא בתמניין וחמשין
אתין דהינון עשרין וחד מלין ומן
בתר כדין אמר ארום בשמא דיי
אנא מצלי ואתון עמא בית ישראל
הבו איקר ורבותא קדם אלהנא:
הצור אמר משה נביא כד סליקית 4
לטוורא דסיני חמית רבון כל עלמיא
יי מרבע יומא לארבעא חולקין
תלת שעין עסיק באורייתא ותלת
עסיק בדינא ותלת מברוג בין גבר
לאיתא וגזר למרומם ומאיך ותלת
מפרנס כל ברייתא דהכין כתיב
התקיף דשלמין עובדוי ארום כל
ארחתוי דינא אלהא מהימנא דמן
קדמוי עולא לא נפיק דזכאי
וקשיט הוא: שחת חבילו עובדיהון 5
טביא בניא חביביא אשתכח מומא
בהון דרא עוקמנא דאשניו עובדיהון
ואוף סדר דיניה דעלמא אשתני
עליהון: הלהי האפשר דלשום 6
מימרא דיי אתון גמלין דא עמא
דהוון טפשין וקבילו אורייתא ולא
חכימו הלא הוא אבוכון דיקנא יתכון
הוא ברא יתכון ושכליל יתכון:
זכור אידכרו מן יומת עלמא 7
ארתבוננו בשנתהון דכל דר ודר
קרון בספרי אורייתא ויחוון לכון
ובספרי נביא ויימרון לכון: בהנחל
באחסנות עלאה עלמא לעממיא די 8
נפקו מבנוי דנח באפרשותיה מכתבין
ולישנין לבני נשא בדרא דפלגותא
בי היא ומנא רמא פיצתא
עם שובעין מלאכיא רברבי עממין
דאתגלי עמהון למחמי קרתא ובי
היא ומנא אקים תחומי אומיא כסכום מניין שובעין נפשתא דישראל דנחתו למצרים:

יבסם על בני ישראל 2
כמטרא אולפן אורייתי תקבל עליהון
כרעוא דטלא מימר פומי כרוחיא
דמנשבין על עסבא וכרסיסי דמלקושא
דנחתין ומרוין צמחא דארעא בירחא
דניסן: 3 אמר משה נביא ווי להון
לרשיעיא דמדכרין שמא קדישא בגדיפין
ארום לחד מן מלאכי מרומא לית
אפשר למדכרא שמא מפרשא עד זמן
דאנון אמרין קדוש קדוש קדוש תלת
זמנין ומנהון יליף משה ולא הוה מדכר
שמא מפרש עד זמן דהוה מחניך פומיה
בעסרין וחדא מלין דאנון תמנין
וחמשא אתין וכן הוא מפרש ואמר
האזינו השמים ואדברה כי שם יי אמר
משה נביא בשמא דיי אנא מצלי ואתון
עמא בית ישראל הבו יקר ותושבחתא
ורבו רוממו לאלהא: 4 אמר משה נביא
כד סלקית למרומא חמית תמן רבון
כל עלמיא יי מרבע יומא לארבע
חולקין תלת שעין עסיק באורייתא
ותלת שעין עסיק בדינא ותלת
שעין עסיק מפרנס עלמא ותלת
שעין מזווג גבר לאתא תקיפא
דשלמין עובדוהי ארום כל אורחתיה
דינין דקשוט אלהא מהימנא וקשיטא
ולית קדמוי שקר צדיק וקשיט
בדינא הוא: 5 חבילו בניא
עובדיהון ולא קדמוי מחבלין אלא
להון עד דיחבלו מומא אתיהב
בהון דרא עוקמא ופתלנא דשני
עובדוי ואף סדרי עלמא אשתני
עלוי: 6 הא מן קדם יי תגמלו
הדא אומא טפשא ולא חכימא
הלא הוא אבוכון דבשמיא דקנא
יתכון הוא ברא יתכון ושכליל
יתכון: 7 אדכרו יומין ימות עלמא
אתבוננו לשני בכל דר ודר שאילו
לאבהתכון דרברבין מנכון באורייתא
ויתנון לכון חכימין ויימרון לכון:
8 באחסנות עלייא אומיא בפרשותיה
לשני בני אנשא קבע תחומין
לאומיא למנין שבטיא דבני
ישראל:

Percutiet rebelles ſicut pluvia ve- 2
hemens doctrina mea, & recipie-
tur cum beneplacito ab iis qui re-
cipiunt doctrinam ſicut ros: ſer-
mones mei *erunt* ſicut minuta plu-
via ventorum pluvioſorum, qui flat
ſuper herbas in menſe Octobri, &
ſicut guttæ pluviæ ſerotinæ, quæ ir-
rigant germina terræ in menſe Ni-
ſan. Væ illis improbis qui me- 3
morant nomen ſanctum cum con-
vitiis: quia Moſi, qui erat do-
ctor Iſraelitarum, non licebat me-
morare nomen ſanctum, donec im-
buiſſet os ſuum initio cantici ſui
cum octoginta quinque literis, qui-
bus conſtant una & viginti dictio-
nes, & poſtea dixit; Quoniam no-
men Domini ego oro, vos autem
popule domus Iſrael date gloriam
& magnificentiam coram Deo no-
ſtro. Dixit Moſes propheta; Quan- 4
do aſcendi in montem Sinai, vi-
di Dominum omnium ſeculorum
Dominum dividentem diem in qua-
tuor partes: tres horas occupan-
tem in lege, & tres occupantem
in judicio, tribus conjugium faci-
entem inter virum & mulierem,
& decernentem de elato & humi-
li, & tribus horis gubernantem
omnem creaturam: quia ſic ſcriptum
eſt; Fortis cujus opera ſunt per-
fecta, quoniam omnes viæ ejus ſunt
judicium, Deus fidelis à cujus fa-
cie iniquitas non exit, qui purus
eſt & verax. Corruperunt opera 5
ſua bona filii dilecti, inventa eſt
macula in illis: ætas perverſa quæ
mutaverunt opera ſua, etiam ordo
judicii ipſius mundi mutatur illis.
Fieri ne poteſt ut nomini ſermonis 6
Domini vos retribuatis hoc, po-
pulus qui ſunt ſtulti, qui recepe-
runt legem & non fuerunt ſapien-
tes? annon ipſe eſt pater veſter
qui poſſedit vos? ipſe creavit vos,
& fundavit vos. Memores eſtote 7
à diebus ſeculi, conſiderate annos
uniuſcujuſque ætatis: legite li-
bros legis & docebunt vos, & li-
bros prophetarum & dicent vo-
bis. Cùm forte divideret Altiſſi- 8
mus mundum in populos qui exi-
erant ex filiis Noe, & ſepararet
ipſe ſcripturas & linguas filiorum
hominis ætate diviſionis: eo ipſo
tempore jecit ſortem cum ſeptua-
ginta angelis principibus populo-
rum, cum quibus revelatus eſt ut
videret civitatem; & eo ipſo tem-
pore conſtituit limites populorum,
juxta ſupputationem numeri ſeptu-
aginta animarum Iſraelitarum, quæ
deſcenderunt in Ægyptum.

2 Dulcis erit filiis Iſrael ſicut pluvia doctrina legis meæ, recipitur ab illis ſicut beneplacitum roris ſermo oris mei, ſicut venti qui flant ſuper herbam, & ſicut guttæ pluviæ ſerotinæ, quæ deſcendunt & irrigant germen terræ in menſe Niſan. 3 Dixit Moſes propheta, Væ illis improbis qui memorant nomen ſanctum cum blaſphemiis: quoniam uni ex angelis excelſis non eſt poſſibile memorare nomen explicatum, uſque ad tempus quo illi dicunt, Sanctus, Sanctus, Sanctus, tribus vicibus. Et ex illis didicit Moſes, & non memoravit nomen explicatum, uſque ad tempus quò initiaverat os ſuum dictionibus viginti & una, quæ conſtant octoginta quinque literis: & ſic ipſe exponit, & dicit; Audite cœli & loquar, quoniam nomen Domini. Dixit Moſes propheta; In nomine Domini egō oro, vos autem popule Iſrael date gloriam, & laudem, & maximam exaltationem Deo. 4 Dixit Moſes propheta; Quando aſcendi in excelſum, vidi ibi Dominum omnium ſeculorum Dominum dividentem diem in quatuor partes: tribus horis occupabatur in lege, tribus horis occupabatur in judicio, & tribus horis occupabatur gubernans mundum, & tribus horis conjungebat virum cum muliere. Fortis cujus opera ſunt perfecta, quoniam omnes viæ ipſius ſunt judicia veritatis; Deus fidelis & verax, & non eſt coram eo mendacium, juſtus & verax in judicio eſt. 5 Corruperunt filii opera ſua, neque coram ipſo corruperunt ſed ſibi, adeò corruperunt ſe ut macula poſita ſit in ipſis: generatio depravata & perverſa quæ mutat opera ſua, etiam ordo mundi mutatur illi. 6 An coram Domino retribuetis hoc, popule ſtulte & non ſapiens? annon ipſe eſt pater veſter qui eſt in cœlis, qui poſſedit vos? ipſe creavit vos, & fundavit vos. 7 Memores eſtote dierum, dierum inquam *ſeculi, conſiderate annos uniuſcujuſque ætatis: interrogate patres veſtros, qui majores vobis erant in lege, & docebunt vos, ſapientes & dicent vobis. 8 Cùm ſorte divideret Excelſus gentes, & cùm ſepararet linguas filiorum hominum, fixit limites populis juxta numerum tribuum filiorum Iſrael.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*منفعت دهد چون باران پندي من خوش آيد چون شبنم گفتارهاي من چون درشت 2
بارانها ابر رويش و چون نرم بارانها ابر گياه *كه نامي يي بخوانم بدهيد بزرگي بخداي 3
ايما *آن خالق تمام صنعي او كه همه راهاي او حكم خدا استوار ونيست باع عادل 4
و شايسته است او *تباهي كردند بخود ونه باو پسراني او عيبي ايشان دراي باغ 5
و پيچاپيچ *ها يي مكافات كنيد اين قومي نادان ونه خردمند ها نه او پدري تو آفريد 6
ترا او بكرد ترا و آراسته كرد ترا *ياد كن روزگاراني قديم بينا باشيد سالهاي درا 7
و درا بپرس پدري تو و آگاه كند بتو پيراني تو وبگويند بتو *در احسنتا دادن 8
عالي قومهارا در جدا كردني او پسراني آدم بياستاند حدهاي قومها بشماري
پسراني يسرال :

*Emolumentum dabit ſicut pluvia 2
monitum meum: gratè venient ſicut
ros nocturnus, eloquia mea: ſicut
vehementiores pluviæ ſuper germen,
& ſicut leniores pluviæ ſuper her-
bam. Quia nomen Domini invo- 3
cabo: tribuite magnitudinem Deo
noſtro. Creatoris perfectum eſt 4
opus, nam omnes viæ ejus ſunt ju-
dicium: Deus eſt fidus, & non eſt
iniquus; juſtus ac probus eſt ipſe.
Corruptè egerunt in ſeipſos, non 5
verò in eum, filii ejus, vitio ſuo:
generatio prava & tortuoſa. Num- 6
quid Domino compenſatis hoc, popu-
le ſtulte & non prudens? nonne
ipſe pater tuus creavit te? ipſe fe-
cit te, ac concinnavit te. Me- 7
mento dierum antiquorum, perſpi-
cite annos generationis & genera-
tionis: interroga patrem tuum, &
notum faciet tibi; ſenes tuos, ac
dicent tibi. Cùm poſſeſſionem da- 8
ret Excelſus gentibus, cùm ſepa-
raret filios Adam, ſtatuit de ter-
minis populorum* quod erat *juxta
numerum filiorum Iſrael.*

וכיון דנפל עמא קדישא בפיצתא דמארי 9
עלמא פתח מיכאל פומיה ואמר ארום
חולק טב דשום מימרא דיי עמיה פתח
גבריאל פומיה בתושבחא ואמר דבית
יעקב עדב אחסנתיה: ימצאהו ארע 10
יתהון שריין במדברא בצדייות אתר
דמייללין שידין ווירודין ובית צחותא
אגין עליהון שבעתי ענני איקריה
אליפינון ית אורייתיה נטרינון היכמא
דשכינא נטרא בבי דעייניה: כנשר
היך נשרא דמעורר ומחיש לשרכפתיה 11
ועל תסילוי מחופף כדין שכינתיה
מעורר למשירייתהון דישראל וחפא
עליהון טול שכינתיה והיכמא דנשרא
פרים גדפוי על בנוי וטעין יתהון וסביל
יתהון על איברוי כדין טענינון וסבלינון
ואשרינון על תקוף כרכי ארעא דישראל:
ה' מימרא דיי בלחודיהון ישרינון 12
בארעהון ולא משרי ביניהון פלחי
פולחנא נוכראה: ירכיבהו אשרינון על 13
כרכי ארעא דישראל ואייכל יתהון
תפנוקי עללת חקלהא ואוניק יתהון
דובשא מפירהא דמתרביין על כיפין
ומשחא מזיתהא ומלבלבין מטנריין
תקיפין: חמאת יהב להון לוואי שמיני 14
תורין מן ביזת מלכיהון וחלבא מבכירי
ענין מן עדי שלטוניהון עם טוב פטימין
ודכרין בני דענין שמנין ממתנן וגדאין
אמר משה נביא אין נטרין הינון עמא
בית ישראל מצוותא דאורייתא אתאמר
עלי בנבואה דיהוון גרגירי חיטיהון היך
כוליין דתורי וחמר סומק מן ענבא חד
מפקין כור חד: וישמן ועתרו בית 15
ישראל ופחזו אצלחו תקוף קנון נכסין
ושבקו פולחן אלהא דברא יתהון וארגיזו
קדם תקיפא דפרקינון: יקניאוהו קנון יתיה בפולחנא נוכריא במרחקתהון 16
ארגיזו קדמוי: יזבחו ידבחון לטעוות דמתילין לשידין דלית בהון מדעם 17
דצרוך טעוון דלא ידעונון דחלן חדתן דמזמן קריב אתעבידו ולא אתעסקו
בהון אבהתכון: צור דחלת תקיפא דברא יתכון אתנשתון ואנשיתון מימר אלהא 18
דעבד יתכון מחילין מחילין: וירא וגלי קדם יי והוה רגז מן קדמוי מן דארגיזו 19
קדמוי בניא חביביא דאתקרון על שמיה בנין ובנן:

9 ארום לחלקא דיי אנון עמיה
דבני ישראל ודבית יעקב עדב אחסנתיה:
10 ארע יתהון טעין בארעא דמדברא
ובצדותא דליל ישימון אקיף עליהון
ענני יקר שכנתיה אליף יתהון עשרתי
דבריא נטר יתהון ועין יתהון היך
דשכינא נטרא עינא: 11 כנשרא
דמעיר על קניה ועל גוזלוי הוא
מחסחף פרס כנפוי וטען יתהון וסבל
על תקוף אברוי: 12 יי לבלחודיהון
אשרי יתהון ולית ביניהון פלחי פולחן
נוכרי: 13 ארכיבנון על במסי
דארעא ואיכל יתהון עללת תפנוקי
מלכין ואניק יתהון דבש מן כיפא
ומשח זיתהון מן כיף שמיר טינרא:
14 רכיכי תורין ושמני עאן עם טוב
דפטימין ודכרין בני בתניא ועדיין עם
שמניהון דחטיא אמר משה נביא אין
נטרין הנון בני ישראל מצותא ואורייתא
מן ענבא חדא יהוון שתין כוס דחמר:
15 ואכלו דבית ישורון ובעטו ועתרו
ומרדו ואצליחו וקנו נכסין ושבקו מימר
אלהא דברא יתהון וכפרו בדחלא
תקיפא דפרק יתהון: 16 אקנון קדמוי
בטעוותהון במרחקהון אכעיסו יתיה:
17 ידבחון לשידיא דלית בהון ממש
טעון דלא חכימו יתהון חדתין מן כדון
אתברון ולא אדכרון בהון אבהתכון:
18 תקיף דברא יתכון אנשיתון ושבקתון
מימר אלהא דברא יתכון ועבד יתכון
מחלין מחלין: 19 וגלי קדם יי והוה
רגז מן כעסא דאכעיסו יתיה בניא
חביביא דהוו חביבין עלוי היך בנין
והיך בנן:

Poſtquam autem cecidit populus ſan- 9
ctus in ſortem Domini totius mun-
di, aperuit Michael os ſuum, &
dixit, portionem bonam nominis
ſermonis Domini cum ipſo eſſe: a-
peruit Gabriel os ſuum cum laudi-
bus, & dixit, domum Jacob eſſe ſor-
tem hæreditatis ejus. Occurrit illis 10
habitantibus in deſerto, in ſolitu-
dine, loco ubi ululant dæmones &
dracones, & domo ſitis: protexit
eos ſeptem nubibus gloriæ ſuæ, do-
cuit eos legem ſuam, cuſtodivit eos
ſicut divina majeſtas cuſtodit pupil-
lam oculi ſui. Quemadmodum aqui- 11
la quæ excitat & ſolicita eſt de nido
ſuo, & pullos ſuos tegit; ſic divina
majeſtas illius excitat caſtra Iſraeli-
tarum, & tegit eos umbra divinæ
ejus majeſtatis; & ſicut aquila expan-
dens alas ſuas ſuper pullos ſuos por-
tat eos, & bajulat ſuper alis ſuis, ſi-
militer geſtavit eos, & portavit eos,
& habitare fecit eos in robore arcium
terræ Iſrael. Sermo Domini ſeorſim 12
habitare faciet eos in terra ſua, neq;
habitare ſinet inter eos colentes cul-
tum alienum. Habitare faciet eos in 13
arcibus terræ Iſrael, & dabit illis
comedendas delicias proventus agri
ipſius: & lactabit eos melle de fru-
ctibus ipſius, qui creſcunt in rupibus,
& oleo ex oleis ejus & ſurculis ex
ſaxis fortibus. Dedit illis butyrum 14
pinguium vaccarum, de præda re-
gum ipſorum, & pinguedinem de
primogenitis ovium ex præda prin-
cipum ipſorum, cum bonitate pin-
guium, & arietum natorum ex ovibus
pinguibus Matnan, & hircorum. Dixit
Moſes propheta; Si ſervaverint po-
pulus domus Iſrael præcepta legis,
dictum eſt de eo per prophetiam, fu-
tura grana tritici eorum veluti renes
boum, & vinum rubrum, ex uva
una educent chorum unum. Et di- 15
vites facti ſunt domus Iſrael, & re-
calcitrârunt; proſperè ſucceſſit illis
robur, acquiſiverunt opes: & reli-
querunt cultum Dei qui creavit eos,
& ad iracundiam provocârunt For-
tem qui redemerat eos. Ad æmu- 16
lationem provocaverunt eum in cul-
tu alieno: in abominationibus ſuis
ad iracundiam provocaverunt ipſum.
Sacrificaverunt idolis quæ aſſimilantur dæmonibus, in quibus nihil eſt 17
omnino utilitatis, idolis quæ non noverunt: numinibus novis quæ à
tempore propinquo facta ſunt, cum quibus nihil negotii fuit patribus
veſtris. Numinis fortis quod creavit vos obliti eſtis, & oblivioni tra- 18
didiſtis ſermonem Dei, qui fecit vos multis & variis cavitatibus. Et 19
manifeſtatum eſt coram Domino, fuitque ira à facie ejus, ex quo ad ira-
cundiam provocârunt ipſum filii dilecti, qui vocantur de nomine ipſius
filii & filiæ.

9 Quoniam in partem Domini ſunt populus ejus, nam filii Iſrael & domus Jacob ſors hæreditatis ejus. 10 Occurrit illis errantibus in terra deſerti, & in ſolitudine ululatus deſerti circundedit eos nubibus gloriæ, divina ejus majeſtas docuit eos decem ſermones, conſervavit eos & intuitus eſt eos, quemadmodum divina majeſtas conſervat oculum ſuum. *11 Sicut aquila quæ excitat nidum ſuum, & ſuper pullos ſuos aſſidue movet expanſionem alarum ſuarum, & fert & geſtat eos robore alarum ſuarum. 12 Dominus ſolos illos habitare faciet, & non erunt inter eos colentes cultum alienum. 13 Equitare faciet eos loca edita terræ, & dabit illis comedendum proventum deliciarum regum: & lactabit eos melle ex petra, & oleo olearum ſuarum ex ſcopulo denſiſſimæ rupis. 14 Teneros boves & pingues oves, cum bonitate ſaginatorum, & arietes educatos in Batanea & hircos, cum pinguedinibus triticorum. Dicit Moſes propheta; Si obſervent filii Iſrael præcepta & legem, ex uva una bibent calicem vini. 15 Et comederunt domus Jeſchurun, & recalcitrârunt, & divites facti ſunt & rebellârunt; proſperè egerunt, acquiſiverunt ſibi opes: et reliquerunt ſermonem Dei qui creaverat eos, & negârunt cultum Fortis qui redemerat eos. 16 Ad iracundiam provocârunt ipſum idolis ſuis: abominationibus ſuis ad iracundiam provocârunt ipſum. 17 Sacrificaverunt dæmonibus in quibus non eſt ſubſiſtentia, idolis quæ non cognoverunt, novis, à nunc creatis, quæ non memorârunt patres veſtri. 18 Fortem qui creavit vos oblivioni tradidiſtis, & reliquiſtis ſermonem Dei qui creavit vos, et fecit vos multis et variis foraminibus: 19 Et fuit manifeſtatum coram Domino, et fuit iratus, propterea quod ad iracundiam provocaverunt eum filii dilecti, qui erant ipſi dilecti ut filii et filiæ.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*كه بخشي يي قومي او يعقوب پيچهي احسنتاي [او] *بيافت اويرا در [زميني] بيابان و در 9 10
صحراء تشنه‌استان گرد گرفت اويرا بينا كرد اويرا نگاه داشت اويرا چون مردمكي چشمي او*
*چون سيمرغ شتاب كند باشياني او ابر بچگاني او بجنباند بگستراند بالهاي او بستاند اويرا بر 11
دارد اويرا ابر شهپري او *يي بتنها بگذراند اويرا ونيست اواري او معبودي بيگانه *بر نشاند 12 13
اويرا ابر بلنجاهاي زمين بخورد دخلهاي دشت بيرون آورد باو انگبين از كمر و روغن از خارا
سنگ *مسكهي گاو وشيري گوسپند اوازي چربشي فربهان ونرميشان اهلي بشن 14
واستخها اوازي شيري گرده گندم وخون انگورها بياشامد مي *فربه شد يسرال 15
ولگد زد فربه شدي ستبر شدي فراموش كردي بگذاشت خداي كردگاري او نادان
شد خالقي فرج دهندهي او *رشك انداختند اويرا در بيگانها در مكروهيها خشم 16
انداختند اويرا *ذبح كردند بديوها نه معبود بتاني نه شناختند ايشانرا نوها از نزديك 17
بيامدند [نه] مشغول بودند در ايشان پدراني ايشان *خالقي كه در وجود آورد ترا 18
فراموش كردي گذاشتي خداي آفريدگاري تو *بديد يي ونفاية كرد از قهري 19
پسراني او و دختراني او*

*Pars enim Domini eſt populus ejus, 9
Jaacob funiculus hæreditatis ejus.
Invenit eum in terra deſerti, & 10
in eremo ſiticuloſi loci: circumtulit
eum, perſpicacem reddidit eum, cu-
ſtodivit eum ſicut homunculum (i.
pupillam) oculi ſui. Sicut gryps 11
feſtinat ad nidum ſuum, ſuper pullos
ſuos motitat ſe: expandit alas
ſuas, aſſumit eum, portat eum ſu-
per principales pennas ſuas. Dn̄s ſo- 12
lus duxit illum, & non fuit cum
eo deus alienus. Collocavit eum 13
ſuper excelſa loca terræ, comêdit
proventus agri: eduxit ei mel è ru-
pe, & oleum è marmoreo lapide:
Butyrum bovis & lac ovis, cum 14
pinguedine ſaginatorum & arietum
Baſanitarum et hircorum, cum lacte,
rene tritici, & ſanguine uvarum,
bibit vinum.* Et *impinguatus eſt 15
Iſrael, & recalcitravit: impingua-
tus es, incraſſatus es, oblitus es:
dereliquit Deum Factorem ſuum,
ignoravit Creatorem liberationis
datorem ſuum. Zelum injecerunt ei 16
per extraneos, per abominationes
furorem injecerunt ei. Immolave- 17
runt dæmoniis, non Deo; idolis quæ
non noverunt: novis à propinquo
venientibus, in quibus non occupati
fuerunt patres veſtri. Creatoris 18
qui in exiſtentiam induxit te, ob-
litus es: dereliquiſti Deum creato-
rem tuum. Videns autem Dominus 19
rejecit præ furore filios ſuos ac
filias ſuas:*

20 ויאמר וַאֲמַר מִסְלָקָא אִיסְלֵיק אַפֵּי רְעוּתִי
מִנְּהוֹן נֶחְמֵי מַה יְהֵי בְּסוֹפֵיהוֹן אֲרוּם דָּר
דְּהַפְכָנִין הִינוּן בְּנִין דְּלֵית בְּהוֹן הֵימָנוּתָא :
21 הֵם הִנּוּן אַקְנוּן קֳדָמַי בִּדְלָא אֱלָהָא
אַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹי בְּהַבְלֵיהוֹן וַאֲנָא אַקְנִינוּן
בְּאוּמָא דְּלָא אוּמָא בְּבַבְלָאֵי עַמָּא טַפְשָׁא
22 נַרְגִּיז יַתְהוֹן : כי אש אֲרוּם קִידוּם
תַּקִּיף כְּאִישָׁא נְפַק מִן קֳדָמַי. וּבְעֵרַת
בִּתְקוֹף רוּגְזִי וְאַיְקִידַת עַד שְׁיוֹל אַרְעִיָּא
וּסְיֵיפַת אַרְעָא וַעֲלַלְתָּהּ וְשַׁלְהֲבַת יְסוֹדֵי
23 טַוְורַיָּא : אספה וְכַד הִנּוּן יְהִיבִין
בְּבָבֶל הִנּוּן פַּלְחִין לְטַעֲוָתְהוֹן בְּגִין כֵּן
אֲמָרִית בְּמֵימְרִי לְמִכְנְשָׁא עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא
גִּירֵי מָחַת פּוּרְעָנוּתִי אֲשֵׁיצֵי בְּהוֹן : מזי
24 אַגְלֵי יַתְהוֹן בְּמָדַי וּבְעֵילָם מִן גּוֹא שְׁבִית
בָּבֶל אָעִיקוּ לְהוֹן דְּבֵית אֲגַג דִּי מְתִילִין
לְשֵׁדִין מְנַפְּחֵי כְּפַן וּלְמַזִּיקֵי אֲכִילֵי עוֹף
וְלִבְנֵי טִהֲרֵי כְּתִישֵׁי רוּחִין בִּישִׁין וְלִילִין
וּמְרוּוחֵי רְוָוחִין בִּישִׁין וְיַוְנָאֵי דְּנָכְתִין
בְּשִׁינֵּיהוֹן הֵיךְ חֵיוַות בָּרָא אִיגְרֵי בְּהוֹן
וְאַטַלְטִילִינוּן בְּיַד אֲרַמָּאֵי דְּמַלְיַין אֲרִיסִין
כְּחִיוִין חוּרְמָנַיָּא זָחֲלֵי דְעַפְרָא : מחוץ
25 עַמָּא דְגָלוּ מִבָּרָא לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
תְּתַכֵּיל יַתְהוֹן מָחַת חַרְבָּא וּדְמִשְׁתַּיְירִין
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגוֹ קִיטוֹנֵי מִדְמְכֵיהוֹן
אִיגְרֵי בְּהוֹן חַרְגַּת מוֹתָא אֵילֵךְ וְאֵילֵךְ
יִשְׁתֵּיצוּן לְחוּד עוּלֵימֵיהוֹן וּלְחוּד
בְּתוּלָתְהוֹן יַנְקֵתְהוֹן עִם גּוּבְרֵיהוֹן
26 וְסָבֵיהוֹן : אמרתי אֲמָרִית בְּמֵימְרִי
לְמִכְלֵי מִנְּהוֹן רוּחַ קוּדְשִׁי אַשַׁיֵּיר בְּהוֹן
קְלִיל כְּגַבַר דְּחָצֵיד חֵיקְלֵיהּ וּמְשַׁיֵּיר
אַרְעָא חֲדָא אֲבַטּוֹל מִסְּפַר יִיחוּס אֱנוֹשׁ
27 דּוּכְרָנֵיהוֹן : לולי אִלּוּלְפוֹן רוּגְזָא
דְּסָנְאָה דָּחִיל דִּלְמָא יִתְרַבְרְבוּן לְקוּבְלֵי מְעִיקֵיהוֹן דִּלְמָא יֵימְרוּן יְדֵינָן מִתְפָּרְעִין
28 לָן מִבַּעֲלֵי דְבָבִינָן וְלָא מִן קֳדָם יְיָ אִתְגְּזָרַת כָּל דָּא : כי גוי אֲרוּם אוּמְּתָא
29 מְאַבְדַן עֵיטִין טָבָן הִנּוּן וְלֵית בְּהוֹן סוּכְלְתָנוּ : לו חכמו אִלּוּ הֲווֹ חַכִּימִין הֲווֹן
מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא וְהִנּוּן מִתְבּוֹנְנִין מַה יְהֵי עָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהוֹן : איכה
30 הֵיכְדֵין יְהֵי סַנְאָה חַד רָדִיף אֶלֶף מִנְּהוֹן וּתְרֵין יְעִירְקוּן לְרִבּוֹתָא מִנְּהוֹן אֱלָהֵן מְטוּל
דְּתַקִּיפְהוֹן מְסָרִינוּן וַיְיָ אַשְׁלֵימִינוּן :

20 וַאֲמַר מִפַּךְ אֲפִיךְ אַפֵּי רְעוּתִי מִנְּהוֹן אֶחְמֵי
מָה הֲווֹ בְּאַחֲרָיוּתְהוֹן אֲרוּם דָּר דְּהַפְכָנִין
אִנּוּן בְּנִין דְּלֵית בְּהוֹן הֵימְנוּ : 21 אִנּוּן
אַקְנוּן יָתִי בְּטַעֲוָן דְּלָא מַה אַכְעִיסוּ
קֳדָמוֹי בְּמַרְחֲקָתְהוֹן וַאֲנָא אַקְנֵי יַתְהוֹן
בְּאוּמָּה דְּלָא אוּמָּה בְּאוּמָּה טַפְשָׁא אַכְעֵס
יַתְהוֹן : 22 אֲרוּם אֶשָּׁא נַפְקַת בְּשַׁעַת
רוּגְזִי וְאוֹקְדַת עַד שְׁיוֹל אַרְעִיתָא וְחַכְלַת
אַרְעָא וּמַלְיָהּ וּלְהֶטַת יְסוֹדֵי טוּרַיָּא :
23 אֲמַרִית בְּמֵימְרִי לְמַיְתָיָא עֲלֵיהוֹן
בִּישִׁין גִּירֵי פּוּרְעָנוּתִי אֲגָרֵי בְהוֹן :
24 מְנַפְּחֵי כְּפַן וַאֲכִילֵי עוֹף מַסְאַב מְרוּחֵי
רוּחִין בִּישִׁין וְשֵׁן אַרְבַּעְתֵּי מַלְכְוָתָא
דְּמַתִילָן לְחֵיוַות בָּרָא אֲגָרֵי בְהוֹן עִם
חֲמַתְהוֹן דְּתַנִּינַיָּא זָחֲלֵי עַפְרָא : 25 מִן
שׁוּקָא תְּתַכֵּל יַתְהוֹן חַרְבָּא וּמִן קִיטוֹנֵי
מִדְמְכֵיהוֹן אֵימְתָה דְּמוֹתָא לְחוּד עוּלְמִין
לְחוּד בְּתוּלִין יָנְקִין עִם גַּבְרִין סָבִין :
26 אֲמַרִית בְּמֵימְרִי לְמַיְתָיָא עֲלֵיהוֹן
רוּגְזוֹ אֲבַטֵּל מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא דִּכְרָנְהוֹן :
27 אִלּוּלֵי כַּעֲסָא דְסָנְאָה יִתְקַף דְּלָא
יִתְגַּבְּרוּן עֲלֵיהוֹן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּדְלָא
יֵימְרוּן יְדָנָן אִתְפַּרְעָן לָן מִן בַּעֲלֵי דְבָבִינָן
וְלָא מִן קֳדָם יְיָ אִתְעֲבִידַת הָדָא :
28 אֲרוּם אוּמָּא הָדָא אֲבִידֵי עֵיצָן בִּישָׁן
אִנּוּן וְלֵית בְּהוֹן סוּכְלְתָנוּ : 29 אִלּוּ
חַכִּימוּ יִשְׂרָאֵל וִילִיפוּ אוֹרַיְיתָא אִתְבּוֹנְנוּ
מָה הֲוֵי בְּאַחֲרָיוּתָא : 30 כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל
לָעַיִן בְּאוֹרַיְיתָא וְנַטְרִין פִּקּוּדַיָּא הֲוֵה
חַד מִנְּהוֹן רָדִיף אֶלֶף וּתְרֵין מִנְּהוֹן
רִבְוָתָא מְעָרְקִין עַל דְּחַטוֹן וְאַרְגְּזוֹן קֳדָמוֹי
תַּקִּיף שְׁבַק יַתְהוֹן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן :

Et dixit ; Removendo removebo 20
faciem beneplaciti mei ab illis, videbimus quid ſit futurum in fine
eorum : quoniam generatio perverſorum ſunt, filii in quibus non eſt
fides. Ipſi ad æmulationem pro- 21
vocârunt me in eo qui non eſt
Deus, ad iracundiam provocârunt
me in vanitatibus ſuis : ego verò
ad zelotypiam provocabo eos in
populo qui non eſt populus, per
Babylonios populum ſtultum provocabo eos. Quoniam ventus ori- 22
entalis fortis ſicut ignis exiit à facie mea, & incendit in robore
iræ meæ, & combuſſit uſque ad
ſepulchrum infimum : & exhauſit
terram & proventum ejus, & inflammavit fundamenta montium.
Et quando illi poſiti erunt in Ba- 23
bel illi colent idola ipſorum :
propterea ego dixi in ſermone
meo, me congregaturum contra eos
mala, ſagittis plagæ vindictæ meæ
me illos perditurum. Migrare fa- 24
ciam eos in Medos & Elam è
medio captivitatis Babel, opprimient eos domus Agag qui aſſimilantur dæmonibus inflatis fame, &
ſpectris comeſtis ab avibus, &
meridianis percuſſis ſpiritibus malis, & lemuribus, & afflatis ſpiritibus malis : & Græcos, qui mordent dentibus ſuis velut feræ agri,
immittam in eos, & agitabo eos
per manum Aramæorum, qui pleni ſunt venenis ut ſerpentes baſiliſci terræ reptilia. Populum qui 25
migrârunt extra terram Iſrael orbabit eos plaga gladii ; qui autem reliqui erunt in terra Iſrael,
in medio cubiculorum in quibus
dormient jaculabor in eos terrorem mortis hinc & inde : perdentur etiam adoleſcentes eorum,
etiam virgines eorum, lactentes
eorum cum viris & ſenibus eorum. Dixi in ſermone meo me 26
cohibiturum ab illis ſpiritum ſanctum meum : relinquam eos parum ; ſicut vir qui metit agrum
ſuum, & relinquit terram unam ſic
abolebo à libro genealogiæ hominum memorias ipſorum. Niſi 27
iram inimici timerem, ne gloriaretur contra me oppreſſores eorum :
ne dicerent ; Manus noſtræ vindictam ſumpſerunt ab inimicis noſtris,
nec à facie Domini hoc totum decretum eſt. Quoniam populus per- 28
dens conſilia bona ipſi : nec eſt in illis intelligentia. Si fuiſſent 29
ſapientes contemplati eſſent legem, & ipſi intellexiſſent id quod tandem
futurum erat in fine ipſorum. Quomodo eſſet hoſtis unus perſequens 30
mille ex eis, & duo fugarent decem millia ex illis ? niſi quia fortis
eorum tradidit eos, & Dominus retribuit illis ?

*20. Et dixit ; Avertendo avertam facies beneplaciti mei ab illis,
videbo quid futurum ſit de illis in
extremo eorum : quoniam generatio
perverſa ſunt, filii in quibus non
eſt fides. 21. Illi ad zelotypiam
provocârunt me in idolis nullius momenti, ad iracundiam provocârunt
me in abominationibus ſuis : at ego
ad zelotypiam provocabo ipſos in
populo qui non eſt populus, per populum ſtultum ad iracundiam provocabo ipſos. 22. Quoniam ignis
exiit horâ furoris mei, & combuſſit
uſque ad ſepulchrum infimum : &
orbam reddidit terram, & plenitudinem ejus, & inflammavit fundamenta montium. 23. Dixi in ſermone meo me adducturum in eos
mala, ſagittas vindictæ meæ immittam in eos. 24. Inflatos fame,
devoratos à volucre immunda, afflatos ſpiritibus malis, & dentem quatuor regnorum, quæ aſſimilantur feræ agri, immittam in
eos cum veneno ſerpentum reptilium
terræ. 25. In platea orbabit eos
gladius, in cubiculis autem in quibus dormient terror mortis : etiam
adoleſcentes, etiam virgines, lactantes cum viris ſenibus. 26. Dixi in
ſermone meo me adducturum ſuper
illos iram, & facturum ut ceſſet ab
hominibus memoria eorum. 27. Niſi
ira inimici invaleſceret, ut non prævaleant contra ipſos hoſtes eorum: ut
non dicant ; Manus noſtræ vindicârunt nos ab inimicis noſtris, nec
à Domino factum eſt iſtud 28 Quoniam populus hic perditi ſunt conſiliis malis nec eſt in illis intelligentia.
29. Si ſapientes fuiſſent Iſraelitæ,
& didiciſſent legem, intellexiſſent
quid tandem futurũ eſſet. 30. Quando erant Iſraelitæ laborantes in lege,
& obſervabant mandata, unus ex
illis perſequebatur mille, & duo ex
illis decem millia fugabant : quia*
verò *peccaverunt & ad iracundiam
provocârunt ipſum, Fortis reliquit
eos in manu inimicorum ſuorum.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* گفت نهان کنم شکیناي من از ایشان و ببینم چه آخري ایشان که دراي زیرزبرهایان 20
21 ایشان پسراني نه استواري در ایشان * ایشان رشك انداختند مرا بنه معبود خشم انداختند
مرا در تهیهاي ایشان و من رشك اندازم ایشانرا بنه قوم در قومي نادان خشم اندازم
22 ایشانرا * که آتش بسوخت در دماغي من بسوخت تا شاولي فرودین بسوخت زمین
23 و دخلي آن و زوانه کشید تا بنیادي کهها * زیادت کنم ابر ایشان بدیها تیرهاي
24 من فنا کنم در ایشان * آماسهاي قحط و خورشها مرغ و سموم زهرها و دنداني چهارپایان
25 بفرستم در ایشان اوازي زهري خزندگاني خاك * از بیرون سکلفیده کند شمشیر و از
26 کنجینها ترس نیز جوان نیز دختر بچه اوازي مردي پیر * گفتم نیست کنم ایشانرا
27 باطل کنم از مردم یاد کردي ایشان * اگر نه قهري دشمن جمع بودي تا نه بیگانه
28 شوند عدواني ایشان تا نه گویند دستي ایما بلند شد و نه :: بکرد همه این * که قومي گم
29 تدبیر ایشان و نیست در ایشان بینایي * اگر خردمند بودند عاقل باشند [این] فهم
30 کنند باخرتي ایشان * چگونه بتارد یکه هزار و دو بگریزانند بیور اگر نه که خالقي ایشان
بفروخت ایشانرا و :: بسپرد ایشانرا

Et dixit ; Abſcondam majeſtatem 20
*meam ab eis, & videbo qualis ſit
finis eorum : nam generatio ſubverſorum ſunt, filii quibus non ineſt
ſtabilitas. Ipſi zelum injecerunt* 21
*mihi per non Deum, furorem injecerunt mihi per vanitates ſuas ; &
ego zelum injiciam eis per non populum, per populum ſtolidum furorem injiciam eis. Ignis enim ar-* 22
*ſit in cerebro meo, & combuſſit uſque ad infernum infimum : combuſſit terram & proventus ejus, &
flammam traxit uſque ad fundamentum montium. Augebo in eos* 23
*mala, ſagittas meas conſumam in
eos. Inflationes famis, & comeſtiones* 24
*volucris, & uredinem amarorum,
ac dentem quadrupedum immittam
in eos, cum veneno beſtiolarum pulveris. Deforis orbabit gladius, &* 25
*è conclavibus terror : etiam juvenem, etiam puellam, parvulum cum
viro ſene. Dixiſſem ; Annihila-* 26
*bo eos, ceſſare faciam ex hominibus
memorationẽ ipſorum: Si indignatio* 27
*inimici collecta non fuiſſet aut non
abalienarent ſe inimici eorū, nec dicerent ; Manus noſtra excelſa eſt, &
Dominus non fecit omne hoc. Gens* 28
*enim perdita conſilio ſunt, nec eſt
in eis perſpicacitas. Si prudentes eſſent, ſaperent hoc, intelligerent* 29
finem ſuum. Quomodo perſe- 30
queretur unus mille, & duo fugarent myriadem, niſi quòd creator eorum vendiderit eos, & Dominus tradiderit eos ?

---

31 כי לא אֲרוּם לָא כְּתַקִּיפְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא אֲרוּם תַּקִּיפְהוֹן
דְּיִשְׂרָאֵל כַּד יְחוּבוּן מַיְיתֵי עֲלֵיהוֹן
פּוּרְעָנוּתָא וְכַד פָּרְסִין יְדֵיהוֹן בִּצְלוֹ
עָנֵי וּמְשֵׁיזֵיב יַתְהוֹן אֲבָל טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא עַא לֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ וְעַל דִּי
אַרְגֵּיזְנָן קֳדָמוֹי וְלָא הֲדַרְנָן לְפוּלְחָנֵיהּ אִתְעֲבִידוּ בַּעֲלֵי דְבָבֵינָן סָהֲדִינָן וְדַיָּינָנָן :
32 כי מגפן אֲרוּם עוּבָדֵיהוֹן דְּעַמָּא הָאִלֵּין
דַּמְיָין לְעוּבָדֵי עַמָּא דִסְדוֹם וְעֵצַתְהוֹן
בִּישִׁין כְּעֵיצַתְהוֹן דְּעַם עֲמוֹרָא מַחְשַׁבְתְּהוֹן
בִּישִׁין כְּרֵישֵׁי חִיוְיָא חוּרְמָנַיָּא בְּגִין כֵּן
תְּהוֹן תּוּשְׁלְמוּתְהוֹן מְתַכְּלָן וּמְמָרְרָן
33 לְהוֹן : חמת הֵי כִמְרִירַתְהוֹן דְּתַנִּינַיָּא
כַּד הִנּוּן הֲווֹן מִן חַמְרְהוֹן בְּגִין כֵּן יְהֵי
מְרִיר כַּס דִּלְוָוט דְּיִשְׁתּוּן בְּיוֹם
פּוּרְעָנוּתְהוֹן וְהֵיךְ רֵישֵׁי פִּיתוֹנַיָּא הֵיכְדֵין
34 אִנּוּן אַכְזְרָאִין : הלא הֲלָא עוּבָדֵיהוֹן
דְּאִנּוּן עָבְדִין בְּטוּמְרָא קֳדָמַי כּוּלְהוֹן
גַּלְיָין חֲתִימִין וּמְתַקְנִין בְּאַפּוֹתֵיקַיי : לי
35 נקם קֳדָמַי פּוּרְעָנוּתָא וַאֲנָא אֲשַׁלֵּים
לְעִדָּן דְּתִימוּט רִגְלֵיהוֹן לְגָלוּתָא אֲרוּם
קָרִיב לְמֵיתֵי יוֹם תְּבָרְהוֹן וּמִבְעָא
בִּישְׁתָּא דְּמִעַתְדָא לְהוֹן : כי ידין
36 אֲרוּם דָּאִין מֵימְרָא דַיְיָ בְּרַחְמוֹי דִּינָא
דְעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְעַל בִּישְׁתָּא דִגְזַר עַל
עַבְדוֹי יְהֵי תְּהָן קֳדָמוֹי אֲרוּם גְּלֵי
קֳדָמוֹי דִּבְעִידָן דִּיחוּבוּן וְתִתְקַף עֲלֵיהוֹן
מָחַת סַנְאָה וְתִתְנְטֵל סְעִיד מִידֵיהוֹן
וִיהוֹן פַּסְקִין מְהֵימְנַיָּא מָרֵי עוּבְדִין
טָבִין וִיהוֹן מִיטַלְטְלִין וּשְׁבִיקִין : ואמר
37 וְיֵימַר סַנְאָה הָאן הוּא דַחַלְתְּהוֹן
דְּיִשְׂרָאֵל תַּקִּיפָא דִּרְחִיצוּ בֵיהּ : אשר
38 דִּתְרֵיב נִכְסַתְהוֹן הֲווֹ אָכְלִין שָׁתַן חֲמַר
נִיסוּכֵיהוֹן יְקוּמוּן כְּדוֹן וִיסַעֲדוּנְכוֹן יְהֵי
39 עֲלֵיכוֹן מָגִין בְּמֵימְרֵיהּ : ראו כַּד
יִתְגְּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ לְמִפְרוֹק יַת עַמֵּיהּ
יֵימַר לְכָל עַמְמַיָּא חֲמוּן כְּדוֹן אֲרוּם
אֲנָא הוּא דַהֲוֵיי וְהֲוֵית וַאֲנָא הוּא
דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי וְלֵית אֱלָהָא חוֹרָן בַּר
מִנִּי אֲנָא בְּמֵימְרִי מֵמִית וּמָחֵי מְחִיתִי
יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא אָסֵי יַתְהוֹן בְּסוֹף יוֹמַיָּא וְלֵית דְּמְשֵׁיזֵיב מִן יְדֵי גוֹג
וּמַשִׁרְיָיתֵיהּ דְּאָתֵן לְמִסְדְּרָא סִדְרֵי קְרָבָא עִמְּהוֹן :

31 אֲרוּם לָא כְּרַחְצָנָן רַחְצָנְהוֹן
דְּאוּמַיָּא עַל דְּחָטֵינָן וְאַרְגֵּזְנָן קֳדָמוֹהִי
אִתְעֲבִידוּ בַּעֲלֵי דְבָבִינָן דַּיָּינָן :

ירושלמי 32 אֲרוּם עַמָּא הָאִלֵּין
עוּבָדֵיהוֹן מְדַמְיָן לְעוּבָדָא דְעַמָּא דִסְדוֹם
וּמַחְשַׁבְתְּהוֹן מְדַמְיָא לְמַחְשַׁבְתֵּיהּ דְּעַמָּא
דַעֲמוֹרָה עוּבָדִין בִּישִׁין מְתַכְּלָן וּמְמָרְרָן
לְהוֹן : 33 אֲרוּם עַמָּא הָאִלֵּין חֲמָתֵיהּ
מְדַמְיָא לַחֲמָתֵיהּ דְּתַנִּינַיָּא בִּזְמַן דְּשָׁתְיָן
חֲמַר וְרוּגְזֵיהוֹן מְדַמֵּי לְרֵישֵׁי חִיוְיָא
פִּתְנָאֵי וְאַכְזוּרוֹאֵי וְגִזְרָאֵי : 34 הֲלָא
הוּא כָּסָא דְּדִין פּוּרְעָנוּתָא מְמַזַּג וּמְתַקַּן
גַּבֵּי לְרַשִּׁיעַיָּא חֲתִים בְּאוֹצָרַי לְיוֹם
דִּינָא רַבָּא : 35 דִּידִי הוּא נִקְמְתָא
וַאֲנָא הוּא דִּמְשַׁלֵּם לְעִדָּן דְּתָמוּט
רִגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אֲרוּם קָרִיב הוּא
יוֹמָא דְּתַבְרְהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא וְאֶשָּׁתָא
דְגֵהִנָּם עֲתִידָא לְהוֹן וּמִזְרֵז וּמַיְתֵי
פּוּרְעָנוּתָא עֲלֵיהוֹן : 36 אֲרוּם דָּאִין
הוּא יְיָ דִּינֵהוֹן דְּעַמָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְעַל עַבְדוֹי צַדִּיקַיָּא הוּא מִתְנַחֵם
אֲרוּם גְּלֵי קֳדָמוֹי אֲרוּם מָטַת יְדֵיהוֹן
דְּצַדִּיקַיָּא וְאִנּוּן שְׁבִיקִין וּרְטִישִׁין וְלֵית
לְהוֹן דְּסָעֵד וְסָמִיךְ : 37 וַאֲמַר עֲתִידִין
אוּמַיָּא לְמֵימַר הֵן הוּא אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
תַּקִּיפָא דְּאִתְרְחַצוּ בֵיהּ : 38 דַּהֲווֹן
מַקְרִיבִין קֳדָמוֹי תַּרְבֵּי נִכְסֵי קוּרְבָּנֵיהוֹן
וַחֲמַר נִסּוּכֵיהוֹן הֲווֹן מַקְרִיבִין קֳדָמוֹי
יְקוּם כְּעַן וְיִפְרוֹק יַתְהוֹן דַּהֲווֹן עֲלֵיהוֹן
כְּמָגִנָּא : 39 חֲמוּ אֲרוּם כְּדוֹן אֲנָא
בְּמֵימְרִי הוּא וְלֵית אֱלָהָא אוּחְרָן
בַּר מִנִּי אֲנָא הוּא דִּמְמִית חַיִּין בְּעָלְמָא
הָדֵין וּמַחְיֵי מֵתַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי אֲנָא
הוּא דְמָחֵי וַאֲנָא הוּא דְמָסֵי וְלֵית
דִּמְשֵׁיזֵיב מִן יְדִי :

Quoniam non ſicut Fortis ipſorum 31
Iſraelitarum ſunt idola ipſorum
populorum ; quoniam Fortis ipſorum Iſraelitarum quando peccaverunt adducit in eos vindictam,
ſed quando expandunt manus ſuas in oratione reſpondet & eripit
eos, ſed idola populorum idololatrarum nihil habent in ſe utilitatis : propterea quòd autem ad
iracundiam provocavimus ipſum, neque rediimus ad cultum ejus,
facti ſunt hoſtes noſtri teſtes & judices noſtri. Quoniam opera il- 32
lius populi ſimilia ſunt operibus
populi Sodomæ, & conſilia eorum mala ſimilia ſunt conſiliis
populi Gomorrhæ : cogitationes
eorum malæ ſunt tanquam capita
baſiliſcorum, propterea erunt retributiones eorum orbantes &
amaritudine afficientes eos. Ecce 33
ſicut venenum ſerpentum quando
exierunt è vino eorum, ideo erit
amarus calix maledictionis quem
bibent in die ultionis ſuæ, &
veluti capita baſiliſcorum ſic ſunt
crudeles. Annon opera ipſorum 34
quæ facta ſunt in abſcondito coram me univerſa ipſa revelata ſunt,
obſignata & diſpoſita in apothecis
meis ? Coram me vindicta, & ego 35
retribuam, in tempore quo movebitur pes eorum in captivitate :
quoniam propinquus eſt ut veniat
dies cladis eorum, & accelerat
malum quod paratum eſt illis.
Quoniam judicat ſermo Domini 36
per miſericordiam ſuam judicium
populi ſui Iſrael, & malorum
quæ decrevit in ſervos ſuos ipſe
pœnitentia ducetur : quoniam revelatum eſt coram ipſo quòd quo
tempore peccaverint gravis erit
ſuper eos plaga hoſtis, & auferetur auxilium è manibus eorum,
& ceſſabunt fideles ab operibus
ſuis bonis, & erunt diſperſi &
derelicti. Nam dicet hoſtis ; Ubi- 37
nam eſt Timor Iſraelitarum, Fortis in quo habebant fiduciam ?
Qui pinguedinem victimæ eorum 38
comedebant, & bibebant vinum
libaminis eorum : ſurgant nunc
& opitulentur vobis, ſit ille protegens vos per ſermonem ſuum.
Quando revelabit ſe ſermo Domi- 39
ni ad redimendum populum ſuum,
dicet omnibus populis ; Videte
quòd ego nunc ſim qui ſum, & fui,
& ego ſum qui futurus ſum,
nec eſt Deus alius præter me :
ego ſermone meo interficio &
vivifico, percutio populum Iſrael & ego ſano illos in fine dierum ;
& non erit qui eripiat è manibus Gog & exercitus ejus, quibus
ego permittam ut confligant cum eis.

Hieroſ. 31 *Quoniam non ſicut fiducia noſtra fiducia ipſorum
populorum : eò quòd peccavimus
& ad iracundiam provocavimus
ipſum, facti ſunt hoſtes noſtri
judices noſtri.*

Hieroſ. 32 *Quoniam populi
iſtius opera ſimilia ſunt operi populi Sodomæ, & cogitationes eorum ſimiles ſunt cogitationibus populi Gomorrhæ : opera mala orbantia & amaritudine afficientia
illis* ſunt. 33 *Quoniam populi
iſtius venenum ſimile eſt veneno
ſerpentum, quo tempore bibunt vinum, & ira eorum ſimilis eſt capitibus ſerpentum aſpidum crudelium & infectorum. 34 Annon hic
eſt calix ultionis vindictæ mixtus
& paratus improbis, obſignatus
in theſauris meis pro die judicii magni ? 35 Mea eſt vindicta, &
ego ſum qui retribuam, in tempore quo nutabit pes juſtorum : quoniam propinquus eſt dies cladis improborum, & ignis
gehennæ futurus eſt illis, & feſtinat & adducit vindictam ſuper
eos. 36 Quoniam judicat ipſe
Dominus judicium populi filiorum
Iſrael, & propter ſervos ſuos juſtos ipſe pœnitentiâ ducitur : quoniam revelatum eſt coram ipſo
quòd nutaverit manus juſtorum, & ipſi relicti ſint & dimiſſi, & non ſit illis qui auxilietur aut patrocinium ferat.
37 Et dixit ; Dicturi ſunt populi ; Ecce Deus Iſrael fortis in
quo fiduciam habuerunt. 38 Illi offerebant coram ipſo adipes victimarum oblationum ipſorum, &
vinum libaminis ipſorum offerebant coram eo : is ſurgat nunc &
liberet ipſos, qui erat erga eos
tanquam clypeus. 39 Videte quoniam nunc ego verbo meo exiſto,
et non eſt Deus alius præter me :
ego ſum qui interficio vivos in hoc
mundo, et vivifico mortuos in futuro ſeculo ; ego ſum qui percutio,
et ego ſum qui ſano, et nullus eſt
qui eripiat è manu mea.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* که نه چون خالقي ایما خالقي ایشان و دشمناني ایما حاکمان * که از تاکي 31 32
سدوم تاکي ایشان و از تخمهاي عموره انگورهاي ایشان انگورهاي زهر خوشهاي
زهرها بایشان * غضبي اژدهان مي ایشان و زهري کر مارهاي بي رحم * هنه او 33 34
35 خزینه نهاده نزدي من مهر کرده در خزینهاي من * بمن انتقام و باز توختن
بوقتي میل کردني پاي ایشان که نزدیك روزي شکستي ایشان و شتاب کنا
36 منتظرها بایشان * که حکم کند :: قومي او و ابر بندگاني او باز گردد که
37 بیند که برفت دست و نیست بند شده و گذاشته * و بگوید کجا است
38 معبودي ایشان خالقي پناه بردند درو * آنچه پیهي ذبحت ایشان بخورند بیاشامند مي
39 پیشکشي ایشان بر خیزند و یاري دهند شمارا باشد ابر شما پناه * ببینید اکنون که
من من او و نیست خداي بغیر از من من بمیرانم و زنده گردانم خسته کردم و من
درمان کنم و نیست از دستي من خلاص کناي :

Nam non eſt *ſicut creator noſter,* 31
creator eorum ; & inimici noſtri
ſunt *judices. Ex vite enim Se-* 32
dom eſt *vitis eorum, & ex ſeminibus Amorah : uvæ eorum* ſunt
uvæ veneni, botri fellis ſunt *ipſis.*
Iracundia draconum eſt *vinum* 33
eorum, & virus ſurdorum ſerpentium abſque clementia. Nonne eſt 34
*reconditum apud me, ſigillatum in
theſauris meis ? Mihi* eſt *ultio* 35
*& retributio, in tempore nutationis pedis eorum : nam propinquus
eſt dies confractionis eorum, &
feſtinant expectantia eos. Quia* 36
*judicabit Dominus populum ſuum,
& ad ſervos ſuos revertetur,
quum viderit quòd abierit manus,
& non ſit clauſus ac relictus,
Ac dixerit inimicus ; Ubi eſt Deus* 37
eorum, creator quem aſylum duxerunt ? Qui adipem hoſtiæ co- 38
*rum comedebant, & bibebant vinum conſperſionis eorum, ſurgant
& opem dent vobis, ut ſit vobis aſylum. Videte nunc quòd* 39
ego, ego ſum *ipſe, & non eſt
Deus præter me : ego mortificabo, & vivum faciam : ſaucium feci, & ego ſanabo ; &
nemo eſt qui è manu mea liberet.*

40 כי אשא ארום וקפית בשבועה ית ידיי בשמיא ואמרית היכמא דאנא קיים היכדין לא אבטיל שבועתי לעלמין : 41 אם שנותי אין שנינא היא ברק סייפי ותתקיף בדינא ידי אחזור פורענותא למעיקי עמי ולסנאיהון אשלים אגר עובדיהון בישיא : 42 אשכיר אירוי גירריי מן אדם קטוליהון וסייפי תגמור בשריהון מדם קטילין ושיבין משירוי פורענות סנאיהון דעמי : 43 הרנינו שבחו אומייא עמיה בית ישראל ארום אדם עבדוי דאישתיזיי הוא פרעו נטר ונקמא דפורענותא יחזור על בעלי דבבוי והוא במימריה יכפר על אנפי ארעיה ועמיה : 44 ויבא משה ואתא משה מן משכן בית אולפנא ומליל ית כל פתגמי תושבחתא הדא במשמעהון דעמא הוא והושע בר נון : 45 ויכל ופסק משה מן למללא ית כל דביריא האלין עם כל ישראל : 46 ויאמר ואמר להון שוון לבכון לכל פתגמיא דאנא מסהיד בכון יומנא דתפקדונון ית בניכון מטול למנטור ולמעבד ית כל פתגמי אורייתא הדא : 47 כי לא ארום לית פתגם ריקם באורייתא אלהן לדעברין עלה ארום הוא חייכון ובפתגמא הדין תורכון יומין על ארעא דאתון עברין ית יורדנא תמן למירתה : 48 וידברה ומליל יי עם משה בשבעא בירחא דאדר בכרן יומא הדין למימר : 49 עלה והוה כיון דאמר ליה מימרא דיי סוק לטוור עבראי הדין טוורא דנבו חשב בלביה ואמר דלמא דמייא מסוקתא דא למסוקתא דטוורא דסיני אמר איזיל ואיקדיש ית עמא אמר ליה מימרא דיי לא כל היאך אלהן סוק וחמי ית ארעא דכנען דאנא יהיב לבני ישראל לאחסנא :

40 ארום וקיפית ידי בשבועא לשמיא ואמרית חי וקיים אנא במימרי לעלם : 41 אם אשני בברקא חרבי ותתקף בדינא ידי ימיני אחזר נקמתא לסנאוי ולבעלי דבביהון דעמי אשלם גמליהון להון בישא : 42 ארוי גירי מן אדמהון וחרבי תתכל בבשרהון מן אדם קטוליהון דעמי ושבייהון מן רישי גבריהון פולמרכיהון : 43 קלסו קדמוי עמא שבחו יתיה עמיה דבית ישראל ארום עלבון עבדוי צדיקיא הוא תבע ונקמתא יחזיר לבעלי דבבוי ובחובי עמא לקייה ארעא ויכפר על ארעיה ועל עמיה : 44 ואתא משה ומליל ית כל שבח פתגמי שירתא הדא במשמעהון דעמא הוא והושע בר נון : 45 ואשלים משה למללא ית כל פתגמיא האלין עם כל ישראל : 46 ואמר להון שוו לבביכון לכל פתגמין די אנא מסהיד בכון יומא הדין די תפקדון יתהון ית בניכון למטר למעבד ית כל מלי שבח אוריתא הדא : 47 ארום לא פתגם ריקן הוא מנכון ארום הוא חייכון ובפתגמא הדין תסגון יומין על ארעא די אתון עברין ית ירדנא תמן למירתה : 48 ומליל מימרא דיי עם משה היך ומן יומא הדין למימר : 49 סק לטורא דעבראי הדין טורא דנבו דאית בארעא דמואב דאית בלקבל ירחו וחמי ית ארעא דכנען דאנא יהב לבני ישראל לאחסנא :

Quoniam elevavi cum jurejurando 40 manus meas in cœlos, & dixi; Quemadmodum ego permaneo, ſic non abolebo jusjurandum meum in ſecula. Si acuam ſicut fulgur 41 gladium meum, & prævaleat in judicio manus mea: convertam vindictam in affligentes populum meum, & oſoribus ipſorum rependam mercedem operum ipſorum malorum, Inebriabo ſagittas meas 42 de ſanguine interfectorum eorum, & gladius meus conſumet carnem ipſorum: de ſanguine interfectorum & captivorum exercitus ipſorum, in vindictam oſorum populi mei. Laudate *eum* populi, popu- 43 lus ejus domus Iſrael; quoniam ſanguinem ſervorum ſuorum qui effuſus eſt ipſe ulciſcitur, & obſervat & ultionem vindictæ retribuit hoſtibus ſuis: & ipſe verbo ſuo expiabit pro terra ſua & populo ſuo. Et venit Moſes ex ta- 44 bernaculo domus doctrinæ, & loquutus eſt omnia verba hujus cantici audiente populo, ipſe & Hoſea filius Nun. Et ceſſavit Moſes 45 loqui omnia verba iſta cum univerſo Iſrael. Et dixit illis; Ap- 46 ponite cor veſtrum ad omnia verba quibus ego obteſtor vos hodie: ut manderis ea filiis veſtris, ut cuſtodiant & faciant omnia verba legis hujus. Quoniam non eſt 47 verbum inane in lege, niſi illis qui illam tranſgrediuntur, quoniam *ipſa eſt* vita veſtra: & in ſermone hoc producetis dies ſuper terram, ad quam poſſidendam vos tranſitis Jordanem. Dein loquu- 48 tus eſt Dominus cum Moſe, ſeptimo menſis Adar, in articulo diei illius, dicendo. Et accidit poſt- 49 quam dixiſſet illi ſermo Domini, Aſcende in montem Abaræorum hunc, montem Nebo, cogitavit apud ſe, & dixit; Fortaſſe ſimilis erit hic aſcenſus aſcenſui montis Sinai. Dixit *itaque*, Abeam, & ſanctificabo populum, & dixit illi ſermo Domini; Non omnino ſic, ſed aſcende & vide terram Canaan, quam dedi filiis Iſrael in hæreditatem.

40. Quoniam levavi manus meas cum jurejurando in cœlos, & dixi; Vivo & permaneo ego per ſermonem meum in ſeculum. 41. Si acuero tanquam fulgur gladium meum, & roboraverit ſe in judicio manus dextra mea: convertam ultionem in oſores & hoſtes populi mei, reddam retributiones eorum malas ipſis. 42. Inebriabo ſagittas meas de ſanguine ipſorum, & gladius meus devorabit carnem eorum: de ſanguine interfectorum populi mei, & captivis eorum, de capitibus fortium ipſorum & *ducum exercituum ipſorum. 43. Laudate eum popule, celebrate ipſum popule ejus domus Iſrael; quoniam afflictionem ſervorum ſuorum juſtorum ille quærit, & vindictam retribuet ille hoſtibus ſuis: & propter peccata populi punit ipſam terram, ſed propitius erit & terræ ſuæ & populo ſuo. 44. Et venit Moſes & loquutus eſt omnem laudem verborum hujus cantici audiente populo, ipſe & Hoſea filius Nun. 45. Et finem fecit Moſes loquendi omnia verba iſta cum univerſo Iſraele. 46. Et dixit illis; Apponite corda veſtra ad omnes ſermones quibus obteſtor vos hodie: quæ præcipietis filiis veſtris, ut cuſtodiant & faciant omnia verba cantici legis hujus. 47. Quoniam non eſt verbum inane vobis, quoniam eſt vita veſtra: & in ſermone hoc multiplicabitis dies ſuper terram, ad quam poſſidendam vos tranſitis Jordanem. 48. Et loquutus eſt ſermo Domini cum Moſe tempore diei illius, dicendo. 49. Aſcende in montem Abaraim hunc, montem Nebo, qui eſt in terra Moab, qui eſt è regione Jericho: & vide terram Canaan quam ego do filiis Iſrael in hæreditatem.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

40 *که بر دارم بآسمان دستي من و بگويم قادر من بجاويد * اگر تيز کنم برق شمشيري 41
من و بگيرد در حکم دستي من باز گردانم انتقام بعدوياني من و بدشمناني من باز توزم *
42 *مست کنم تيرهاي من از خون و شمشيري من بخورد گوشت از خوني کشته و برده
از سر انتقامهاي دشمن *طرب گويد قومها قومي او که خوني بندگاني او انتقام کشد 43
44 و انتقام باز گرداند بعدوياني او و کفارت کند ابر زميني او و ابر قومي او *بيامد مشه
و سخن گفت مر همه سخنهاي آن تسبيحي آن اين در حضوري آن قوم او و يهوشع
45 بن نون * تمام کرد مشه بسخن گفتن مر همه آن سخنهاي آن ايشان بهمه يسرال *
46 *گفت بايشان بنهيد دلي شما بهمه آن سخنها آنچه من گواه گيرا در شما اين روز آنچه
بفرماييد ايشانرا مر پسراني شما بنگاه داشتن بکردن مر همه سخنهاي آن توريتي آن اين *
47 *که نه سخن تهي او از شما که او زندگي شما و در سخن آن اين دراز کشيد
48 روزگاران ابر آن زمين آنچه شما گذران مر آن يردن بآنجا بميراث گرفتن آنرا * سخن
49 [گفت] يي بمشه در تنهي آن روزي آن اين بگفتن * بر آي بکهي آن عبريم آن اين کهي
نبو آنچه در زميني مواب آنچه ابر پيشي يرحو و ببين مر زميني کنعن آنچه من دها
بپسراني يسرال باحسنتا *

Nam elevabo manum meam ad 40 *cœlum, ac dicam; Potens ſum in æternum, Si acuero fulgur gla-* 41 *dii mei, & apprehenderit judicium manus mea; referam ultionem hoſtibus meis, & inimicis meis rependam. Inebriabo ſagit-* 42 *tas meas ſanguine, & gladius meus devorabit carnem, ſanguine inquam interfecti & captivi, à capite ultionum inimici. Ovate gentes* 43 *populo ejus, quia ſanguinis ſervorum ſuorũ ultionem exiget: atq; vindictã retribuet hoſtibus ſuis, & expiabit terram ſuam ac populum ſuum. Veniens igitur Moſcheh locutus eſt* 44 *omnia verba cantici hujus in præſentia populi, ipſe & Jehoſchua filius Nun. Et abſolvens Moſcheh* 45 *loqui omnia verba iſta ad univerſum Iſrael, Dixit eis; Ponite* 46 *cor veſtrum ad omnia verba quæ ego conteſtor in vos hodiè, quæ præcipietis filiis veſtris obſervare faciendo omnia verba legis hujus. Non enim verbum inane eſt vobis,* 47 *ſed eſt vita veſtra: & per verbum hoc longùm protrahetis dies ſuper terram ad quam tranſitis Jarden ad hæreditate accipiendum eam. Locutúſque eſt Dominus ad* 48 *Moſcheh in ipſo die iſto, dicendo; Aſcende in montem Abarim iſtum,* 49 *montem Nebo, qui in terra Moab contra Jereho, & vide terram Chenaan quam ego do filiis Iſrael in poſſeſſionem:*

---

50 ומורת ושכוב בטוורא דאנת סליק לתמן ואתכנש לעמך אוף אנת היכמא דשכב אהרן אחוך בטוורוס אומנוס ואתכנש לעמיה מן יד פתח משה פומיה בצלותא וכן אמר רבוניה דעלמא בבעו מנך לא אהי מתיל כבר נש דהוה ליה ביר יחידאי ואשתבי אזל פרקיה בממון סגי אלפיה חכמתא ואומנותא קדיש ליה איתא נציב אבוורנקי דמלכיא בנא ליה בית חתנותא אתקין ליה פורייא וקטר ליה גננא בגויה זמין ליה שושביני אפא פיתיה נכס ניכסיה מזג חמריה כיוון דמטא למחדי בריה עם אנתתיה ובעו שושביני למברך ריפתא אתבע ההוא בר נש לבי דינא קמי מלכא ואתקנס דין קטול ולא דלו מניה עד דחמי בחדוות בריה היכדין אנא טרחית בעמא הדין אפיקית יתהון במימרך ממצרים אליפית יתהון אורייתך בניתי להון משכנא לשמך וכד מטא זמנא למיעבר ית יורדנא למירות ית ארעא אנא מתקנס למסת אי ניחא לקמך דלי מני דאעבור ית יורדנא ואחמי בטובתא דישראל ומבתר כדין אימות : 51 על אתיב ליה מרי עלמא וכן אמר מן בגלל דשקרתון במימרי במצע בני ישראל במוי מצות ריקם מדברא דצין מטול דלא קדשתון יתי במצע בני ישראל : 52 כי מנגד ארום מקבל תחמי ית ארעא ותמן לא תיעול לארעא דאנא יהיב לבני ישראל :

50 ותתכניש בטורא דאת סליק לתמן ותתכניש בשלם לות עמך היך מה דאתכניש אהרן אחוך בהור טורא ואתכניש בשלם לות עמיה :

ירושלמי 51 על דסריבתון בשם מימרי בגו בני ישראל במי מצותא רקם במדברא דצין על דלא קדישתון יתי בגו בני ישראל : 52 ארום כלקבל תחמי ית ארעא ותמן לא תיעול לארעא די אנא יהיב לבני ישראל :

Et morieris in monte in quem 50 aſcendes, & congregaberis ad populum tuum etiam tu: ſicut mortuus eſt Aaron frater tuus in monte Vmano, & congregatus eſt ad populum ſuum. Tum aperuit Moſes os ſuum in oratione, & ſic dixit; Domine totius mundi, obſecro te ne ſim ſimilis homini cui fuit filius unicus, qui in captivitatem ductus eſt, abiit & redemit ipſum pecuniâ multâ, docuit ipſum ſapientiam & artem, & deſpondit illi uxorem, plantavit illi viridarium regium, ædificavit illi domum conjugii, præparavit illi lectum *nuptialem*, & ligavit illi thalamum in medio ejus: præparavit illi *etiam* ſocios, coxit panem ſuum, mactavit victimam ſuam, miſcuit vinum ſuum. Poſtquam venit ut lætaretur filius ejus cum ſua uxore, & quæſiverunt ſocii conſecrare panem, tum poſtulatus eſt vir ille in judicium coram rege, & mulctatus eſt judicio occiſionis, nec ſuſpenderunt *ſententiam* ab eo donec vidit gaudium filii ſui: ſic ego fatigavi me in hoc populo, eduxi eos juxta ſermonem tuum ex Ægypto, docui eos legem tuam, ædificavi pro eis tabernaculum nomini tuo; quando verò advenit tempus tranſeundi Jordanem ad poſſidendum terram ego punior morte: ſi tibi videtur ſuſpende à me *ſententiam* donec tranſeam Jordanem, & videam bonum Iſraelis, poſtea moriar. Reſpondit illi Domi- 51 nus mundi, & ſic dixit; Propterea quod prævaricati eſtis in ſermonem meum in medio filiorum Iſrael, ad aquas contentionis Rekam in deſerto Tſin, eò quòd non ſanctificâſtis me in medio filiorum Iſrael. Quoniam è regione videbis 52 terram, ſed eò non ingredieris, in terram quam ego do filiis Iſrael.

50. Et congregaberis in monte ad quem tu aſcendes, congregaberis inquam in pace ad populum tuum: quemadmodum congregatus eſt Aharon frater tuus in Hor monte, congregatus eſt inquam in pace ad populum ſuum.

Hieroſ. *51. Propterea quod rebelles fuiſtis nomini ſermonis mei in medio filiorum Iſrael, ad aquas contentionis Rekam in deſerto Tſin, eò quòd non ſanctificâſtis me in medio filiorum Iſrael. 52. Quoniam è regione videbis terram, ſed eò non ingredieris, in terram quam ego do filiis Iſrael.*

פ פ פ

SECT. LIV.

CAP. XXXIII.

לג

1 וזאת הברכה ודא סדר ברכתא דבריך משה נביא דיי ית בני ישראל קדם דימות : 2 ויאמר ואמר יי מן סיני אתגלי למיתן אורייתא לעמיה בית ישראל ודנח זיו איקר שכינתיה מגבלא למיתנה לבנוי דעשו ולא קבילו יתה הופע בהדרת איקר מטוורא דפארן למיתנה לבנוי דישמעאל ולא קבילו יתה הדר ואתגלי בקדושא על עמיה בית ישראל ועמיה ריבן רבוון מלאכין קדישין כתב ימיניה ואורייתיה מגו שלהובית אישתא פקודיא יהב להון : 3 אף אוף כל מה דאודעה לעממיא מטול למחבבא עמיה בית ישראל כלהון קרא להון קדישין למקום באתר בית שכינתיה וכד הינון נטרין מצוותא דאורייתא מדברין לרגל ענני יקרך נייחין ושריין כמין פסא דבר : 4 תורה אמרין בני ישראל אורייתא פקיד לנא משה יהבה ירתו לקהל שבטייא דיעקב :

ירושלמי 1 ודא ברכתא די בריך משה נביא דיי ית בני ישראל קדם עד דלא יתכניש : 2 ואמר יי מן סיני אתגלי למתן אורייתא לעמיה דבית ישראל דנח ביקריה על טורא דשעיר למתן אורייתא לבנוי דעשו וכיון דאשכחו כתיב בגווה לא תהוון קטולין לא קבילו יתה הופע ביקריה על טורא דגבלא למתן אורייתא לבנוי דישמעאל וכיון די אשכחו כתיב בגווה לא תהוון גנבין לא קבילו יתה וחזר ואתגלי על טורא דסיני ועמיה ריבון מלאכין קדישין ואמרו בני ישראל כל די מליל מימרא דיי נעביד ונקבל ופשט ימיניה מגו להבי אישתא ויהב אורייתא לעמיה : 3 הלא כל גלי וידיע קדמוי דלאו בנוי דעשו ובנוי דישמעאל מקבלין אורייתא אלא כל כדין למחבביה עמיה בית ישראל כות רבון דמלאכין קדישין דאף על גב דמיתי עליהון יסורין סגין לא ניחין ולא שרכין מן אולפן אורייתא והא אנון מדברין ואתין לרגל ענניו ונטלין ושרין על פום דבורוי : 4 אמרין בני ישראל אורייתא פקיד יתן משה יהב יתה ירתו ואחסנא לקהל שבטיא דבית יעקב :

ET hic eſt ordo benedictionis, 1 qua benedixit Moſes propheta filios Iſrael, antequam moreretur. Et 2 dixit; Dominus ex Sinai revelatus eſt, ad dandum legem populo ſuo domui Iſrael, tum prodiit ſplendor gloriæ divinæ majeſtatis ejus ex Ghebal ad dandum ipſam filiis Eſau, neque receperunt eam; manifeſtavit ſe in decore gloriæ ſuper montem Paran ad dandum eam filiis Iſmael, ſed non receperunt *etiam* eam: rurſus manifeſtavit ſe in ſanctitate populo ſuo domui Iſrael, & cum eo myriades myriadum angelorum ſanctorum, ſcripſit dextra ejus, & legem ejus è medio flammæ ignis & mandata dedit illis. Etiam 3 quicquid contigit populis, *hoc factum eſt* quia dilexit populum ſuum domum Iſrael, & omnes illos vocavit ſanctos ut ſtent in loco domus ſanctitatis ſuæ: & quando obſervant præcepta legis ducuntur ad pedem nubium gloriæ tuæ, quieſcebant & caſtrametabantur quaſi particulâ ſermonis. Dicebant filii Iſ- 4 rael; Legem præcepit nobis Moſes, tradidit eam hæreditatem congregationi tribuum Jacob.

Hieroſ. *1. Et hæc eſt benedictio, qua benedixit Moſes propheta Domini filios Iſrael, antequam colligeretur. 2. Et dixit; Dominus ex Sinai revelatus eſt ad dandum legem populo ſuo domus Iſrael: prodiit cum gloria ſua ſuper montem Seir ad dandum legem filiis Eſau, & poſtquam invenerunt ſcriptum in medio ejus, Non eritis homicidæ, non receperunt eum; manifeſtavit ſe in gloria ſuâ ſuper montem Ghebal ad dandum legem filiis Iſmael, ſed poſtquam invenerunt ſcriptum in medio ejus, Non eritis fures, non receperunt ipſam. Itaque rurſus manifeſtavit ſe ſuper montem Sinai, & cum eo myriades angelorum ſanctorum, & dixerunt filii Iſrael; Quicquid dixerit ſermo Domini faciemus & recipiemus: & extendit manum ſuam è medio flammæ ignis, & dedit legem populo ſuo. 3. Annon omnia revelata ſunt & cognita coram ipſo, quod nec filii Eſau nec filii Iſmael recepturi eſſent legem? ſed nihilominus quia diligebat populum ſuum domum Iſrael ſicut myriades angelorum ſanctorum: qui quamvis adducit ſuper eos caſtigationes multas, non ceſſant neque otioſi ſunt à doctrina legis, & ducuntur & veniunt ad pedem nubium ejus, proficiſcuntur & quieſcunt juxta mandatum ejus. 4. Dicebant filii Iſrael; Legem præcepit nobis Moſes, dedit eam hæreditatem & poſſeſſionem cœtui tribuum domus Jacob.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

*و بمير در که آنچه تو بر آيا بآنجا و جمع شو بقومي تو چون آنچه مرد اهرن برادري تو 50
51 در هر ههر و جمع شد بقومي او * ابر آنچه دروغ گفتيد در امري من در مياني پسراني
يسرال در مي مريبت قدش بياباني صن ابر آنچه نه خاص کرديد مرا در مياني پسراني
52 يسرال *که از مقابل ببيني مر آن زمين و بآنجا نه آيي بآن زمين آنچه من دها بپسراني يسرال *

* فصل سي سوم *

1 *و اين آن آفرين آنچه آفرين کرد مشه مردي آن خدا مر پسراني يسرال بپيشي مردني او *
2 *گفت يي از سيني بيامد درخشيد از شعير بايشان بتافت از کوهي فارن و بيامد از
3 بيوراني خاص از يميناي او از مياني آتش توره بداد بايشان *نيز دوست دارا قبيلهاي يسرال
همه خاصاني او در دستي تو و ايشان کشيده شدند بسببهاي تو بر داشته شوان ابر
4 امري تو *شريعت بفرمود بايما مشه ميراثي جماعتي يعقوب *

Et moritor in monte ad quem tu 50 *aſcendis, & congregator ad populum tuum; quemadmodum mortuus eſt Aharon frater tuus in Hor-hahar, & congregatus eſt ad populum ſuum: Super eo quòd ementiti eſtis* 51 *in mandatum meum in medio filiorum Iſrael apud Me-meribath Cadeſch deſerti Sin, ſuper eo quòd non ſanctificâſtis me in medio filiorum Iſrael. Quoniam ex oppoſito vide-* 52 *bis terram, ſed illuc non ingredieris, ad terram quam ego do filiis Iſrael.*

CAP. XXXIII.

HÆc autem eſt benedictio quâ 1 *benedixit Moſcheh vir Dei filiis Iſrael ante mortem ſuum. Et dixit;* 2 *Dominus de Sinai venit, reſplenduit è Sheir eis: eluxit è monte Pharan, & venit ex myriadibus ſanctorum: à dextra ſua de medio ignis legem dedit eis. Etiam di-* 3 *ligit tribus Iſrael, omnes ſancti ejus ſunt in manu tua: ducti ſunt ad occaſiones tuas, elevati ſunt juxta mandatum tuum. Legem præ-* 4 *cepit nobis Moſcheh, hæreditatem congregationis Jaacob.*

5 ויהי והוא הוה מלכא בישראל
באתכנשות רישי עמא כחדא משתמעין
6 ליה שבטיא דישראל : יחי ייחי
ראובן בעלמא הדין ולא ימות
במיתותא דמייתין בה רשיעיא
לעלמא דאתי ויהי עולימוי מתמניין
עם עולימיהון דאחוי בית ישראל :
7 וארת ודא בירכתא לשבטא דיהודה
וזוג בחולקיה ובבירכתיה לשמעון
אחוי וכן אמר קביל יי צלותיה
דיהודה במפקיה לסדרי קרבא
ולוות עמיה תעליניה מסדרי קרבא
בשלם ידוי יתפרען ליה מן בעלי
דבבוי וסעיד וסמיך מסנאוי תהוי
8 ליה : וללוי ולשיבט לוי בריך
משה נביא ואמר תומיא ואורייא
אלבישתא דאהרן גבר דהישתכח
חסיד קדמך דנסית יתיה בניסתא
והוה שלים בדקתיה במוי מצות
רקם ואשתכח מהימן : האמר
9 נפקין שיבט לוי לפולחן משכן זמנא
ומתפרשין מן משכניהון אמרין לאבוהון
ולאימתהון לא חמיתינון וית אחוהון
דלא בני תלתין שנין לא אשתמודעון
יתהון וית בניהון לא ידעין מטול
דקיימין עשרין שנין במטרתהון במימרך
וקיים פולחן קודשך נטרין : יורו
10 כשרין אינון למלפא סידרי דינך
לדבית יעקב ואורייתך לדבית ישראל
ישוון אחוהון כהניא קטורת בוסמין
על מחתיא וייכלון מותנא ביום
רוגזך וקרבן גמיר לרעוא על
11 גבי מדבחך : ברך הי בריך יי
נכסוי דבית לוי דיהבין מעשרא
מן מעשרא וקרבן ידוי דאליהו
כהנא דמקרב בטוורא כרמלא
תקבל ברעוא תביר חרצא דאחאב
סנאיה ופורקת נביי שקרא דקיימין
12 לקובליה ולא יהי לסנאוי דיוחנן כהנא רבא רגל למקום : לבנימן לשבטא
דבנימין בריך משה נביא ואמר חביביה דיי ישרי לרוחצן עלוי יהי מגין עלוי
כל יומיא ובנו תחומיה שכינתא שריא :

5 ויקום מלך מדבית יעקב בכנישות
ראשי עמא כחדא ישתמעון ליה
שבטיא דבני ישראל : 6 יחי
ראובן בעלמא הדין ולא ימות
במותנא תנינא דביה מיתין רשיעיא
לעלמא דאתי ויהוון עולימוי עם
גוברין במנין : 7 ודא ברכתא
דבריך משה נביא דיי לשבטא
דיהודה ואמר שמע מימרא דיי
בקל צלותיה דיהודה ולות עמיה
תעיל יתיה מן סדרי קרבא
ידוי יתפרעון מן בעלי דבבוי וסעד
וסמך מן סנאוי תהוי ליה :
8 ולשבטא דלוי בריך משה נביא
דיי ואמר תומיא ואוריא אלבישתא
לאהרן גברא חסידא די נסיתא
וקם בנסיונא׃ ובדקתא יתיה במי
מצותא דרקם ואשתכח מהימנא :
9 דאמיר על שבטא דלוי לאבוי
ולאמיה לא נסיב אפין בדינא
דתמר וית אחוי לא חכים בעובדא
דעגלא ועל בנוי לא קנא רחמין
בעובדא דזמרי ארום נטרו מימר
פומך ובגזירת אוריתך אנון זהירין :
10 כשרין אנון דילפון סדרי דינך
לדבית יעקב וגזירת אוריתך קהל
שבטא דישראל ישוון קטורת בוסמין
טבין ויכלון רוגזך וקורבן גמיר
לרעוא על גבי מדבחך יקרבון :
11 בריך יי חילות שבטא דלוי
וקורבן ידוי תקבל ברעוא תבר
חרץ דסנאוי ובעלי דבבוי יפלון ולא
יקומון : 12 ולשבטא דבנימין בריך
משה נביא דיי ואמר רחימא
דיי ישרי לרוחצן עלוי מגן עלוי
כל יומיא ובתחומיה תשרי יקר
שכינתיה דיי :

Et ipſe fuit rex in Iſrael : cùm 5
congregarentur capita populi ſimul,
obediebant illi tribus Iſrael. Vi- 6
vat Ruben in hoc mundo, nec mo-
riatur morte quâ moriuntur im-
probi in futuro ſeculo : & nume-
rentur adoleſcentes ejus cum ado-
leſcentibus fratrum ſuorum domûs
Iſrael. Et hæc eſt benedictio tri- 7
bûs Judæ, & conjunxit in parte
ſua & benedictione ſua Simeon
fratrem ejus, & ſic dixit, Recipe
Domine, preces Judæ, cùm exi-
bit in aciem belli ad populum
ſuum reducas eum ex acie belli in
pace : manus ejus faciant pro eo
ultionem de inimicis ſuis, auxili-
um & patrocinium feras illi con-
tra oſores ſuos. Et tribum Levi 8
benedixit Moſes propheta, & di-
xit ; Tummim & Urim induiſti
Aharonem, virum qui inventus eſt
pius coram te, quem tentâſti ten-
tatione & manſit integer, pro-
bâſti eum ad aquas contentionis
Rekam, & inventus eſt fidelis. Ex- 9
ierunt tribus Levi ad cultum ta-
bernaculi fœderis, & ſeparârunt
ſe à tabernaculis ſuis, dicentes pa-
tribus ſuis & matribus ſuis, Non
vidi eos; & fratres ſuos, qui non-
dum nati erant triginta annos, non
agnoverunt ipſos, & filios ſuos
non cognoſcunt : quia manent vi-
ginti annis in ſuis cuſtodiis juxta
ſermonem tuum, & fœdus cultûs
ſanctitatis tuæ ſervant. Apti ſunt 10
ad docendum ordines judiciorum
tuorum eos qui ſunt domûs Ja-
cob, & legem tuam eos qui ſunt
domûs Iſrael : ponent fratres eo-
rum ſacerdotes ſuffitum aromatum
in thuribulis ut cohibeant peſtem
in die iræ tuæ, & oblatio abſo-
luta *ſit* in beneplacitum in dorſo
altaris tui. Benedic Domine, vi- 11
ctimis eorum qui ſunt domûs Le-
vi, qui dant decimam de decima,
& oblationem manûs ipſius Eliæ
ſacerdotis, quam obtulit in mon-
te Carmel, recipias cum bene-
placito : frange lumbos Achab
oſoris ejus, & cervicem pſeudo-
prophetarum qui ſunt ex adver-
ſo ejus, ut non ſit oſori-
bus Johannis ſummi pontificis pes
ad ſtandum. Tribum Benjamin 12
benedixit Moſes propheta, & dixit ; Dilectus ipſius Domini habita-
bit confidenter ſuper eo : proteget ipſum omnibus diebus, & in me-
dio limitis ejus divina majeſtas habitabit.

5 Et ſurget rex è domo
Jacob in congregatione capitum po-
puli, ſimul obtemperabunt illi
tribus filiorum Iſrael. 6 Vi-
vat Ruben in ſeculo hoc, neque
moriatur morte ſecunda, qua mo-
riuntur improbi in futuro ſeculo :
& ſint adoleſcentes ejus cum vi-
ris in numero. 7 Et hæc fuit
benedictio qua benedixit Moſes
propheta Domini tribum Judæ,
& dixit; Audiat ſermo Domini
precationem Judæ, & ad popu-
lum ſuum eum reducat ex acie
belli : manus ejus ulciſcantur
ſe de inimicis ſuis, & auxilium
& patrocinium ab oſoribus ſuis
ſis illi. 8 Et tribum Levi
benedixit Moſes propheta Do-
mini, & dixit; Tummim &
Urim. induiſti Aharoni viro
benigno; quem tentâſti & per-
manſit in tentatione, & probâſti
eum ad aquas contentionis Re-
kam, & inventus eſt fidelis.
9 Quod dicitur de tribu Levi,
patris ſui & matris ſuæ non ſu-
ſcepit faciem in judicio Tamar,
& fratrem ſuum ignoravit in
opere vituli, & erga filios ſuos
non eſt commotus miſericordiâ in
opere Zimri : quoniam ſervâ-
runt ſermonem oris tui, & in exe-
quendo decreto legis tuæ ſunt
ſolertes. 10 Recti ſunt ut
doceant ordines judiciorum tuo-
rum eos qui ſunt domus Ja-
cob, & decretum legis tuæ cœ-
tui tribus Iſrael : ponent ſuffi-
tum aromatum bonorum ut co-
hibeant iram tuam, & oblatio-
nem perfectam in beneplacitum in
dorſo altaris tui offerent. 11 Be-
nedic Domine opibus tribus Levi,
et oblationem manuum ejus re-
cipe cum beneplacito : frange lum-
bos oſoris ejus, ita ut inimici
ejus cadant et non reſurgant.
12 Tribum Binjamin verò bene-
dixit Moſes propheta Domini,
et dixit; Dilectus Domini habi-
tabit ſuper ipſo confidenter : pro-
teget ipſum omnibus diebus, et in
limite ejus habitabit gloria divi-
næ majeſtatis Dei.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * بود در يسرال پادشاهي درجمع شدني سروراني قوم يكجا قبيلهاي يسرال * بزيد راوبن 5 6
ونه ميرد وباشد مردماني او شماري * واين بيهوده گفت بشنو : [آوازي] يهوده و بقومي 7
او بياوري اويرا دستهاي او بس باو وياري از عدوياني او باشد * وبلوي گفت تمّيمي 8
تو واوريمي تو بمردي فضيل بحضرتي تو آزمايش كردي اويرا درمسّه امتحان كردي
اويرا ابر مي مريبه * آن گويا بپدري او وبمادري او نه ديدم اويرا و مر برادراني او نه 9
شناخت و مر پسراني او نه دانست كه نگاه داشتند گفتاري تو و شرطي تو نگاه دارند •
* بياموزند حكمهاي تو بيعقوب وشريعتي تو بيسرال بنهند دخنه در پيشي تو وتمام 10
ابر مذبحي تو * آفرين كن : خيلي او وعملي دستهاي او رضا كني بشكن 11
كمري خيزان ابر او ودشمن داراني او از برخاستن * ببنيمن گفت دوستي : مسكن 12
گيرد باميني ابر او پوشا ابر او همه آن روز وميانی كتفهاي [او] مسكن
گرفت •

Fuit in Iſraele rex, cùm colligeren- 5
tur capitanei populi, ſimul tribus
Iſrael. Vivat Reuben, & non 6
moriatur, & ſit virorum ejus nume-
rus. Hac autem de Jehudah dixit; 7
Audi Domine vocem Jehudah, & ad
populum ejus deduc illum: manus e-
jus ſufficientes ſint ei, & auxilium
ab hoſtibus ſuis ſit. Ad Levi verò 8
dixit; Thummim tui & Urim tui
fuerunt viro excellenti in præſen-
tia tua, quem tentâſti in Maſ-
ſah, & probâſti apud Me-meribah:
Qui dicit de patre ſuo, & de matre 9
ſua, Non vidi eum : fratres quoque
ſuos non agnovit, & filios ſuos non
cognovit : nam cuſtodierunt eloqui-
um tuum, & pactum tuum ſerva-
bunt. Docebunt judicia tua Jaa- 10
cobum, & legem tuam Iſraelem :
ponent incenſum coram te, &
holocauſtum ſuper altare tuum.
Benedic Domine copiæ ejus, & in 11
opere manuum ejus tibi complaceas:
diſrumpe cingulum ſurgentium con-
tra eum, & odio habentium eum,
à ſurgendo. Ad Binjamin dixit; 12
Dilectus Domini, habitationem ac-
cipiet juxta eum in ſecuritate :
protegit illum totâ die, & inter
humeros ejus habitationem ce-
pit.

---

13 ולשיבט יוסף בריך משה נביא דיי
ואמר בריכא תהוי מן קדם יי ארעיה
דיוסף מטוב שמיא תהי עבדא מגדין
מטלא ומטרא דנחתין מן לעיל ומן
טוב מבועי תהומא דסלקין ונגדין
14 ומרוין צמחיא מלרע : וממגד ומטוב
מגדין ועללין דמבשלא ארעיה מן
יבול שמשא ומן טוב בוכרי פירי
אלניא דמבכרא ארעיה בכל ריש ירח
15 וירח : ומראש ומטוב רישי טווריא
בכירתא דאוריתו ליה ברכתא אבהתא
דמן שרויא דמתילין לטווריא ומן טוב
רמתא דלא מפסקן עללייא דאחסינו ליה
ברכתא אמהתא דמן עלמא דמתילין
16 לגלימתא : וממגד ומטוב שבח פירי
ארעא ומליה רעי ליה אלהא דאתגלי
באיקר שכינתיה על משה בסנא יתכנשן
כלהון ברכתא אלין ויתעבדן כליל דרבו
לרישיה דיוסף ולקדקדיה דגברא דהוה
רב ושליט בארעא דמצרים והוה זהיר
17 באיקרא דאחוי : בכור בכורותא הוות
חמיא לראובן ואתנטילת מניה
ואתיהיבת ליוסף מן שירויא מן דין
דהדרת איקרא ושבהורא דידיה דהיכמא
דלית אפשר לבר נש למפלוח בבוכרא
דתוריה היכדין לית אפשר לבנוי דיוסף
למשתעבדא ביני מלכוותא והיכמא
דרימנא מנגח בקרנוי ית חיות ברא
היכדין יהוון בנוי דיוסף שלטין בעממיא
כחדא בכל סיפי ארעא והנון רבוותא
דקטול יהושע בר נון בגלגלא דהוא
מדבית אפרים והנון אלפיא דקטול
גדעון בר יואש במדינאי דהוא מדבית
18 מנשה ; ולזבולן ולשיבט זבולן בריך
משה נביא דיי ואמר חדון דבית זבולן
במפקכון לפרקמטייכון ודבית יששכר
19 במושכני בתי מדרשיכון : עמים אומין
סגיעין לטור בית מקדשא יצלון תמן
יקרבון קורבנין דקשוט ארום על ספר
ימא רבא שרן ויתפרנקון מן טריתא
וחלזונא יאחדון ויצבעון מאדמיה תיכלא
לחוטי גוליתהון ומן חלא מפקין
אספקלרין ומני זגוגיתא ארום גנזייא
20 דתחומיא גליין להון : ולגד אמר ולשבטא דגד בריך משה נביא דיי ואמר בריך
דאפתי תחומיה דגד נייח כאריא למישרי וכד נפיק לסדרי קרבא קביל בעלי דבבוי
מקטל מלכין עם שלטונין וקטולוי חכימין מן כל קטוליא דמגרר אדרעא עם קודקדא:

13 ולשבטא דיוסף בריך משה נביא
דיי ואמר בריכא היא מן קדם יי
ארעיה דיוסף מן ברכת טלא ומטרא
דנחתין משמיא מן לעיל מן ברכת מבועי
תהומא דנובעין וסלקין מן ארעא מלרע :
14 עבדא פירין טבין מן טוב עללת
שמשא ומבכרא ראשי מגדנין בכל
ריש ירח וירח : 15 עבדא פירין טבין
בזכות אבהתא צדיקיא דמתילין לטוריא
אברהם יצחק ויעקב ובזכות ארבעתי
אמהתא דמתילין לגלמתא שרה רבקה
רחל לאה : 16 עבדא פירין טבין
בזכות ארעתא ומליתה ועבד רעותא
דמן דאשרי יקר שכנתיה בסניא יתין
כל ברכתא האלין ויתעבדון כליליא על
רישא דיוסף ולקודקודא דגברא דהוה
שליט בארעא דמצרים והוה זהיר
ביקרהון דאחוי: 17 בכורותא ומלכותא
ויקרא והדרא דיוסף אנון ארום כמא
דלית למפלוח בבכורי תורתא ולא
למשעבדא בקרני ראימא אלא היך
תורא ורימנא מנגחין בקרניהון כד הוון
עמא האלין בני שבטא דיוסף נפקין
לקרבא לקבל סנאוי ומקטלין מלכין
עם שלטונין אנון רברבתא דקטל יהושע
בן נון מן אמוראי והוא מן שבטא דבנוי
דאפרים ואנון אלפיא דקטל גדעון בר
יואש מן מדינאי דהוא מן שבטא
דבנוי דמנשה : 18 ולשבטא דזבולן
בריך משה נביא דיי ואמר חדתון
דבית זבולן במפקכון לפרגמטיכון וחדון
דבית יששכר במיתיכון בבתי מדרשיכון:
19 הא עמא האלין דבית זבולן לטור
בית מקדשא דיי יזדמנון ותמן יקרבון
קורבנין קשיטין ארום תגרת ימיא
יאכלון וסימתא דטמירן בחלא יתגלין
להון: 20 ולשבטא דגד בריך משה נביא
דיי ואמר בריך הוא מן דאפתי תחומא
דגד ניח ושרי כאריא וכאריותא ולית
אומא ומלכו דתקום לקבליכון וכד הוה
נפיק לקרבא לקבל סנאוי קטילו חכימין
בני קטליא מפרק ראשא עד אדרעא :

Tribum etiam Joſeph benedixit Mo- 13
ſes propheta Domini, & dixit; Bene-
dicta erit à facie Dñi terra Joſeph :
ex bonitate cœli proferet fructus
amœnos, de rore & pluvia quæ de-
ſcendunt è ſuperiori loco, & ex bo-
nitate fontiũ abyſſi qui aſcendunt &
fluunt & irrigant germina deorſum.
Et ex bonitate dulcium fructuum & 14
frugum, quæ matura profert terra
ejus de proventu ſolis, & de boni-
tate primitivorum fructuum arbo-
rum, quos maturos producit terra
ejus in unoquoque initio menſis.
Et de bonitate cacuminum monti- 15
um, primogeniturâ cujus hæredem
fecerunt eum benedictiones patrum
qui *ſunt* ab initio, & aſſimilantur
montibus : & ex bonitate collium
quorum proventus non ceſſant, quos
dederunt illi in hæreditatem bene-
dictiones matrum quæ ſunt à ſeculo,
& aſſimilantur collibus. Et de bo- 16
nitate laudabilium fructuum terræ
& plenitudinis ejus, de beneplacito
ipſius Dei qui revelavit ſe in gloria
divinæ ſuæ majeſtatis ipſi Moſi in
rubo : congregabuntur omnes iſtæ
benedictiones & fient corona digni-
tatis in capite ipſius Joſeph, & in
vertice illius viri qui erat princeps
& præfectus in terra Ægypti, & fuit
illuſtris in gloria fratrum ſuorum.
Primogenitura conveniebat ipſi Ru- 17
ben, at ſublata eſt ab eo & data ipſi
Joſeph ab initio, ex quo rediit glo-
ria & decor ipſius : nam quemad-
modum non poteſt ad culturam adi-
gere aliquis primogenitum bovis ſui,
ſic non poſſunt in ſervitutem redigi
filii Joſeph inter regna ; ſicut uni-
cornis petit cornibus ſuis feras ſyl-
veſtres, ſic erunt filii Joſeph domi-
nantes in populos ſimul in omnibus
finibus terræ : & ſunt myriades
quas interfecit Joſue filius Nun in
Gilgal, qui eſt oriundus ex tribu
Ephraim ; ſunt etiam millia quos
interfecit Gedeon filius Joas inter
Madianitas, qui quidem oriundus
erat ex Manaſſe. Tribum etiam Ze- 18
bulun benedixit Moſes propheta
Domini, & dixit ; Lætamini domus
Zebulun cùm exibitis ad negotiatio-
nes veſtras, & domus Iſſachar in ta-
bernaculis domorum ſcholarum ve-
ſtrarum. Populi multi ad montem 19
domus ſanctuarii orabunt, ibi offe-
rent oblationes veras : quoniam ad
littus maris magni habitant & deli-
tiabuntur de thynno, & oſtream ca-
pient, & tingent de ſanguine ejus
purpuram in fila palliorum ſuorum,
& ex arena producent ſpecula & va-
ſa vitrea : quoniam theſauri limi-
tum revelati ſunt illi. Tribum eti- 20
am Gad benedixit Moſes propheta
Domini & dixit ; Benedictus qui di-
latavit terminum ipſius Gad. Qui-
eſcet ſicut leo in habitando : cùm
autem exibit in aciem belli adver-
ſus hoſtes ſuos, interficiendo reges cum præfectis, interfecti ejus cogniti
erunt ex omnibus interfectis, qui trahit brachium cum vertice.

13 Tribum etiam Joſeph bene-
dixit Moſes propheta Domini, & di-
xit; Benedicta eſt à facie Domini
terra ipſius Joſeph ; de benedictione
roris & pluviæ quæ deſcendunt è
cœlis ſurſum, de benedictione fon-
tium abyſſi, qui ſcaturiunt &
aſcendunt e terra deorſum. 14 Fa-
cit fructus bonos de bono proventu
ſolis, & maturos reddit præcipu-
os dulces fructus, ejus in unoquo-
que initio menſis & menſis.
15 Facit fructus bonos propter
meritum patrum juſtorum, qui
aſſimilantur montibus ; Abraham,
Iſaac, & Jacob : & propter me-
ritum quatuor matrum, quæ aſſi-
milantur collibus; Sara, Rebecca,
Rachel, & Lea. 16 Facit fru-
ctus bonos juxta meritum terræ
& plenitudinis ejus, & facit be-
neplacitum illius qui habitare fe-
cit gloriam divinæ ſuæ majeſtatis in
rubo : venient omnes benedictiones
iſtæ, & fient coronæ ſuper caput
Joſeph, & ſuper verticem viri
illius qui dominabatur in terra
Ægypti, & erat ſplendens in glo-
ria fratrum ſuorum, 17 Primo-
genitura, & regnum, & gloria,
& honor Joſephi ſunt : quoniam
quemadmodum non licet adigere
ad culturam primogenita boum,
nec ad ſervitutem uti poſſis corni-
bus unicornis, ſed quemadmodum
bos et unicornis cornibus petunt ; ſic
erunt populus iſti filii tribus Jo-
ſeph exeuntes in prælium ex ad-
verſo hoſtium ſuorum, & interfi-
cient reges cum principibus. Hi
ſunt primores quos interfecit Jo-
ſue filius Nun ex Æmorrhæis,
ille enim ex tribu filiorum Ephra-
im erat. Illi etiam ſunt primores
quos interfecit Gedeon filius Joas
ex Madianitis, qui ipſe ex tri-
bu filiorum Manaſſe erat. 18 Tri-
bum etiam Zebulun benedixit Mo-
ſes propheta Domini, & dixit ;
Gaudete vos qui eſtis domus Zebu-
lun cum exibitis ad negotiationem
veſtram & lætamini domus Iſſachar
cum venietis ad domos ſcholarum
veſtrarum. 19 Ecce populus iſte
domus Zebulun ad montem domus
ſanctuarii Domini convenient, & ibi
offerent oblationes veras : quoniam
merces marium comedent, et the-
ſauri qui abſconditi ſunt in arena
revelabuntur illis. 20 Tribum eti-
am Gad benedixit Moſes propheta
Domini, et dixit ; Benedictus eſt
ab eo qui dilatavit terminum ipſi-
us Gad : requieſcet & habitabit
ſicut leo & ſicut leæna, nec erit
populus aut regnum quod ſtare
poſſit contra eos ; & quando exibit in
prælium adverſus oſores ſuos, inter-
fecti ejus cogniti erunt inter occiſos,
abſciſſo capite uſque ad brachium.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وبيوسف گفت آفرين شدهي : زميني او از ميوه از طلّاي آسمان واز تهوم خسپا فروه * 13
* واز ميوهي دخلهاي خورشيد واز ميوهي پختني ماهها * واز سري كوههاي قديم 14
و از ميوهي چكادهاي عالم * واز ميوهي زمين وپري آن و رضايي مسكن گيراي سنه 15
بيايد بسري يوسف وبتاركي جدا شدهي برادراني او * نخستزاد گاوي او شكوه باو 16
وشاخهاي كرك شاخهاي او در ايشان قومها شاخ زند يكجا كنارهاي زمين و ايشان
بيوراني افريم و ايشان هزاراني منسّه * ولزبولن گفت شاد باش زبولن در بيرون آمدني تو 17
ويسشكر در خيمهاي تو * قبيلهاي يسرال بكوهي بيت مقدس جمع شوند آنجا 18
ذبحت كنند ذبحي راستي كه فيضي درياها بخورند وپنهانيها وگنجيدها در ريك * 19
* وبجد گفت آفرين گشادگي آوراي جد چون شير مسكن گرفت وبشكند 20
بازو نيز تارك •

Ad Joſeph verò dixit ; Benedicta 13
Domino terra ejus: de fructu ex rore
cœli, & de abyſſo cubante deorſum,
Et de fructu proventuum ſolis, & 14
de fructu coctionis lunarum, Et 15
de cacumine montium antiquorum,
& de fructu jugorum æternorum,
Et de fructu terræ, & plenitudi- 16
ne ejus, & beneplacito Inhabitan-
tis rubum, veniat ſuper caput Jo-
ſeph, & ſuper verticem ſeparati
à fratribus ſuis. Primogenitus bo- 17
vis ejus decor ei, & cornua rhi-
nocerotis cornua ejus : ipſis gen-
tes cornupetet ſimul, extrema ter-
ræ: Atque iſti ſunt myriades Ephra-
im, & iſti chiliades Menaſſeh.
Et ad Zebulun dixit ; Lætus ſis 18
Zebulun in egreſſu tuo, & Iſſcha-
char in tentoriis tuis. Tribus Iſ- 19
rael ad montem domûs ſanctuarii
congregabuntur ; & ibi immola-
bunt victimas juſtitiæ : quia afflu-
entiam marium comedent, & oc-
culta atque abſcondita in arena.
Et ad Gad dixit ; Benedictus eſt 20
dilatationem conferens ipſi Gad: ſic-
ut leo in habitationem ſe recepit, &
franget brachium, etiam verticem.

21 וַחֲמָא מִן שֵׁרוּיָא אֲרוּם אֲתַר מְזוּמַן תַּמָּן לְבֵית קְבוּרְתֵּיהּ מְקַבְּעִין אַבְנִין טָבִין וּמַרְגָּלִין וְתַמָּן משֶׁה נְבִיָּא סַפְרְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל קְבוּר וִיהֱוֵי הֵיךְ מַה דַּהֲוָה עָאֵל וְנָפֵק בְּרֵישֵׁי עַמָּא בְּעָלְמָא הָדֵין כֵּן יְהֱוֵי עָאֵל וְנָפֵיק לְעָלְמָא דְּאָתֵי זַכְוָתָא עֲבַד וְסִדְרֵי דִּינוֹי אַלֵּף לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : 22 וּלְשִׁבְטָא דְדָן בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר דָּן מְדַמֵּי לְגוּר בַּר אַרְיָון וְאַרְעֵיהּ תְּהֱוֵי שַׁתְיָא מִן בּוֹתְנְיָא : 23 וּלְשִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר נַפְתָּלִי שְׂבִיעַ רַעֲוָא וּמְלֵי בִּרְכָן מִן קֳדָם יְיָ מַעֲרַב יַמָּא דְגִינוֹסַר וְדָרוֹמָא יֵירִית : 24 וּלְשִׁבְטָא דְאָשֵׁר בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר בָּרִיךְ הוּא מִבְּנַיָּא אָשֵׁר יְהֵי מַרְעֵי לַאֲחוֹי בִּשְׁמִטְּא וְאַרְעֵיהּ תְּהֱוֵי עָבְדָא מְשַׁח כְּמַיָּא : 25 הָא עַמָּא הָאִלֵּין דְּבֵית אָשֵׁר בְּרִירִין הֵיךְ פַּרְזְלָא וַחֲסִימִין הֵיךְ נְחָשָׁא כְּיוֹמֵי עוּלֵימַרְהוֹן כֵּן יוֹמֵי סִבוּתְהוֹן : 26 לֵית כְּוָות אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּי אַשְׁרֵי יְקַר שְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמַיָּא וְגֵוְותָנוּתֵיהּ בִּשְׁחָקֵי מְרוֹמָא : 27 בִּמְעוֹנָה אַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ מִן לְקַדְמֵיהוֹן וּמִתְּחוֹת גְּבוּרְתֵּיהּ הִיא מְדַבַּר עָלְמָא וּטְרַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וַאֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ לְמִשֵׁיצָא יַתְהוֹן : 28 וּשְׁרוֹן יִשְׂרָאֵל לְרוּחְצָן לִבְלְחוֹדֵיהוֹן מֵעֵין בִּרְכְּתָא דִּבָרִיךְ יַתְהוֹן יַעֲקֹב לְאַרְעָא עָבְדָא חֲמַר וּמְשַׁח אַף שְׁמַיָּא דְאִית מֵעִלָּוֵיהוֹן אִתְפַּקְדוּ לְמַחְתָּא לְהוֹן טַלִּין וּמִטְרִין : 29 טוּבֵיכוֹן יִשְׂרָאֵל מַן כְּוָותְכוֹן עַמָּא דְּפוּרְקָנְהוֹן מִן קֳדָם יְיָ מָגֵין סַעֲדְכוֹן וְתָרִיס חֵילֵיכוֹן וּשְׁרִיר סַיִיף גֵּיוְותָנוּתְכוֹן יִתְכַּדְּבוּן בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְאַתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּד תֶּהֱוְיָן לָעֵיין בְּאוֹרַיְתָא וְנַטְרִין פִּקוּדַיָּא עַל פִּרְקַת צַוְורֵי מַלְכֵיהוֹן תְּהוֹן דָּרְסִין :

21 וירא וַחֲמָא אַרְעָא טַבְתָּא וְקַבֵּיל חוּלְקֵיהּ בְּשֵׁירוּיָא אֲרוּם תַּמָּן אֲתַר מְקַבַּע אַבְנִין טָבִין וּמַרְגָּלְיָין דְּבֵיהּ משֶׁה סַפְרְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל גְּנִיז וְהֵיכְמָא דַּהֲוָה עָלֵיל וְנָפִיק בְּרֵישׁ עַמָּא בְּעָלְמָא הָדֵין הֵיכְדֵין יְהֵי עָלֵיל וְנָפִיק בְּעָלְמָא דְּאָתֵי מְטוּל דְּזַכְוָון קֳדָם יְיָ עֲבַד וְסִדְרֵי דִינוֹי אַלִּיף לְעַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל : ולדן 22 וּלְשִׁבְטָא דְדָן בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר שִׁבְטָא דְדָן מְדַמֵּי לְגוּר בַּר אַרְיָוון אַרְעֵיהּ שַׁתְיָא מִנַּחֲלַיָּא דְנַגְדִין מִן מַתְנָן וּתְחוּמֵי יְהֵי מָטֵי עַד בּוֹתְנְיֵי : ולנפתלי 23 וּלְשִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רַעֲוָא וְחַדֵּי בְּנוּנֵי יַמָּא דִּי נְפָלוּ בְּחוּלְקֵיהּ וּמְלֵי בִּרְכָאן מִן פֵּירֵי דְּבִקְעַת גֵּינוֹסַר דְּאַתְיְהִיבוּ לֵיהּ מִן קֳדָם יְיָ יַמָּא דְסוּפְנֵי וְיַמָּא דְטַבְרַיָּא יֵירַת : ולאשר 24 וּלְשִׁבְטָא דְאָשֵׁר בָּרִיךְ משֶׁה נְבִיָּא דַּיְיָ וַאֲמַר בְּרִיךְ הוּא מִבְּנַיָּא דְיַעֲקֹב אָשֵׁר יְהֵי מְרַעֵי לַאֲחוֹי וּמְסַפֵּק לְהוֹן מְזוֹנֵי בִּשְׁנֵי שְׁמִיטְתָא וּתְחוּמֵיהּ יְהֵי מְרַבֵּי זֵיתִין סַגִּיעִין עָבְדִין מְשַׁח מְסַפְּקִין לְמִטְבּוֹל בֵּיהּ רִיגְלוֹי : ברזל 25 בְּרִירִין הִינוּן שִׁבְטָא דְאָשֵׁר הֵיךְ פַּרְזְלָא וַחֲסִימִין הֵיךְ נְחָשָׁא רִיגְלֵיהוֹן לְטַיְילָא עַל שִׁינֵי כֵּיפַיָּא וְהֵי כְּיוֹמֵי טַלְיוּתְהוֹן הֵכְדֵין יְהוֹן תַּקִּיפִין בְּסִיבוּתְהוֹן : אין 26 לֵית אֱלָהָא כֶּאֱלָהָא יִשְׂרָאֵל דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ וּרְכוּבֵיהּ בִּשְׁמַיָּא הוּא יְהֵוֵי בְּסַעְדְּכוֹן וְיָתִיב עַל כּוּרְסֵיהּ יְקָרָא בְּגֵיוְותָנוּתֵיהּ בִּשְׁמֵי שְׁחָקֵי מְרוֹמָא : מעונה 27 מְדוֹרֵיהּ דֶּאֱלָהָא הֲוָה מִן לְקַדְמִין וּמִן תְּחוֹת אֶדְרַע גְּבוּרְתֵּיהּ עָלְמָא סְבִיל דִּיבוֹדַר בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיֵימַר בְּמֵימְרֵיהּ לְמִשֵׁיצָא יַתְהוֹן : וישכן 28 ישראל וּשְׁרוֹן יִשְׂרָאֵל לְרוּחְצָן מִן לְקַדְמִין כְּעֵין בִּרְכְּתָא דְּבָרֵיכִנּוּן יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן דִּבְזַכוּתֵיהּ אַחְסִין יַתְהוֹן אַרְעָא טַבְתָּא דְּעָבְדָא עִיבוּר וַחֲמַר לְחוֹד שְׁמַיָּא דְּעִלָּוֵיהוֹן רְסַיִין לְהוֹן טַלִּין דְּבִרְכְתָא וּמִטְרִין דְּרַעֲוָא : אשריך 29 טוּבְכוֹן יִשְׂרָאֵל מַן כְּוָותְכוֹן בְּכָל עַמְמַיָּא עַמָּא דְּמִתְפַּרְקִין בְּשׁוּם מֵימְרָא דַּיְיָ וְהוּא תְּרֵיס סַעֲדְכוֹן וְדִי חַרְבֵּיהּ תְּקוֹף גֵּיוְותָנוּתְכוֹן וְיִתְכַּדְּבוּן סַנְאֵיכוֹן לְקוּבְלֵיכוֹן מִן רְתִיתָא וְאַתּוּן עַל פִּירְקַת צַוְורֵי מַלְכֵיהוֹן תִּדְרוּךְ :

21 Et vidit terram bonam, & accepit partem suam inter primos, quoniam ibi locus stratus lapidibus pretioſis & margaritis, in quo Moſes ſcriba ipſorum Iſraelitarum reconditus eſt: & quemadmodum ingrediebatur & exibat in capite populi in hoc mundo, ſimiliter erit ingrediens & exiens in futuro ſeculo; propterea quòd juſtitias coram Domino fecit & ordines judiciorum ejus docuit populum ſuum domum Iſrael. 22 Tribum etiam Dan benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Tribus Dan ſimilis eſt catulo leonum, terra ejus irrigua eſt à torrentibus quæ fluunt ex Matnan, & limes ejus perveniet uſque ad Butanie. 23 Tribum etiam Nephtali benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Nephtali ſatur beneplacito, & delectabitur piſcibus maris qui in ſortem ejus venerint, & plenus erit benedictionibus ex fructibus vallis Geneſareth, quæ dabuntur illi à facie Domini: mare Sophani & mare Tiberiadis poſſidebit. 24 Tribum etiam Aſer benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Benedictus eſt à filiis Jacob Aſer: erit gratus fratribus ejus, & ſuppeditabit illis cibos in annis remiſſionis *terræ*; & limes ejus producet olivas multas facientes oleum, ſuppeditabunt *hoc* ad lavandum in eo pedes ejus. 25 Clari erunt tribus Aſer ſicut ferrum, & fortes ſicut æs pedes eorum ad ambulandum in rupibus petrarum: & ſicut dies pueritiæ eorum ſimiliter erunt fortes in ſenectute ſua. 26 Non eſt Deus ſicut Deus Iſrael, qui habitare fecit divinam ſuam majeſtatem & currum ſuum in cœlis, ipſe erit vobis auxilio: & ſedet cum ſolio ſuo glorioſo in magnificentia ſua in cœlis nubium ſublimibus. 27 Habitaculum Dei ab initio eſt, & ſub brachio fortitudinis ſuæ mundum portat: qui diſperget hoſtes veſtros à facie veſtra, & dicet verbo ſuo ſe illos perditurum. 28 Et habitabunt Iſrael confidenter ab antiquo, juxta benedictionem qua benedixit illis Jacob pater eorum, propter cujus meritum dabit illis in hæreditatem terram bonam, quæ profert frumentum & vinum: & etiam cœli qui ſunt ſupra eos ſtillant illis rores benedictionis, & pluvias beneplaciti. 29 O vos fœlices Iſraelitæ! quis ſicut vos inter omnes populos, populus qui ſervatur in nomine ſermonis Domini? ipſe eſt ſcutum auxilii veſtri, & gladius ejus eſt robur magnificentiæ veſtræ: nam mentientur hoſtes veſtri, qui vobis obviam venient, præ terrore, vos autem ſuper nodum colli regum ipſorum calcabitis.

21 Et vidit ab initio quòd locus paratus erat ibi in domum ſepulchri, & quòd ibi *inſiti* eſſent *lapides pretioſi & margaritæ, & ibi Moſes propheta ſcriba Iſraelitarum ſepultus: & erit ſicut fuit ingrediens & exiens in capite populi in hoc mundo, ſic erit ingrediens & exiens in ſeculo futuro; juſtitias fecit, & ordines judiciorum ejus docuit filios Iſrael. 22 Tribum etiam Dan benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Dan ſimilis eſt catulo leonum, & terra ejus erit irrigua à Batanæa. 23 Tribum etiam Nephtali benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Nephtali ſatur erit beneplacito, & plenus benedictionibus à facie Domini: ad occidentem maris Geneſareth, & ad meridiem habebit poſſeſſionem. 24 Tribum etiam Aſer benedixit Moſes propheta Domini, & dixit; Benedictus eſt à filiis Aſer: erit gratus fratribus ſuis in requie terræ; terra verò ejus faciet oleum inſtar aquarum. 25 Ecce populus iſte domus Aſer clari ſunt ſicut ferrum, & fortes ſicut æs: ſicut dies juventutis eorum ſic dies ſenectutis eorum. 26 Non eſt ſicut Deus Iſrael, qui habitare facit gloriam divinæ ſuæ præſentiæ in cœlis, & magnificentia ejus in cœlis ſublimibus eſt. 27 In habitaculo collocavit divinam ſuam majeſtatem ab anteriore ipſorum, & ſub potentia ſua ille ducit mundum: & expellit hoſtes veſtros à facie veſtra, & dixit verbo ſuo ſe illos conſumpturum. 28 Et habitabunt Iſraelitæ confidenter per ſe, ex forma benedictionis qua benedixit illis Jacob, in terra faciente vinum & oleum: etiam cœli, qui ſunt ſupra eos, juſſi ſunt deſcendere facere illis rores & pluvias. 29 O vos fœlices Iſraelitæ! quis ſicut vos populus quorum liberatio eſt à facie Domini?* qui eſt *clypeus auxilii veſtri, & ſcutum roboris veſtri, & validus gladius magnificentiæ veſtræ: diſſipabuntur hoſtes veſtri à facie veſtra, vos autem domus Iſrael, quando operam dabitis legi & ſervabitis mandata, ſuper nodum colli regum ipſorum calcabitis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * بديد اوّل باو كه آنجا بخشي دبير بخشيده بيامد سروراني قوم راستي ‹ بكرد وحكمهاي او
22 اوازي يسرال * وبدن گفت دن بچهي شير بر جهد از آن بشن * وبنفتلي 23
24 گفت نفتلي سيري رضا وپري آفريني ‹ مغرب وجنوب ميراث گيرد * وباشر
25 گفت آفرين از پسران اشر باشد رضا شدهي برادراني او و در زنا در روغن پاي او * آهن
26 ومس قلفهاي تو وچون جوانيي تو پيريي تو * نيست چون خداي يسرال مسلّط
27 باشاي آسمان در ياريي تو ودر بزرگيي او فلكها * بماوا خداي قديم واز فرود
28 بازوهاي عالم براند از پيشي تو دشمن وگفت نيست شو * مسكن گرفت يسرال
بامني بتنها چون معيني يعقوب بزميني دانه و شيره نيز آسماني او بچكند
29 شبنم * نيكو بتو يسرال نيست چون تو قومي فرجي او از ‹ سپري [ياريي] تو
وآنچه شمشير بزرگيي تو ومنكر شوند دشمناني [تو] بتو وتو ابر بلنداني
ايشان بكوبي *

Vidit principium ſibi, quòd ibi eſſet portio Scribæ abſcondita: venit cum capitaneis populi, juſtitiam Domini fecit, & judicia ejus cum Iſrael. 21 *Et ad Dan dixit; Dan catulus leonis, proſiliet è Baſhan.* 22 *Et ad Naphtali dixit; Naphtali ſaturitatem beneplaciti & plenitudinem benedictionis Domini* habebit*: Occidentem & Meridiem hæreditate accipiet.* 23 *Et ad Aſher dixit; Benedictus à filiis Aſher: erit acceptus fratribus ſuis, & intingens in oleum pedem ſuum.* 24 *Ferrum & æs, ſeræ tua: & ſicut juventus tua, ſenectus tua.* 25 *Non eſt ſicut Deus Iſrael, præfectus exiſtens cœli in adminiculum tuum, & in magnitudine ſua ſuper orbes cœleſtes.* 26 *In habitaculum eſt Deus antiquus: & deſubter, brachia ſempiterna: expulit è præſentia tua inimicum, & dixit; Annihilare:* 27 *Ut habitaret Iſrael in ſecuritate ſolus, ſicut fons Jaacob, in terra frumenti ac muſti: etiam cœli ejus ſtillabunt rorem.* 28 *Benè eſt tibi Iſrael, non eſt ſicut tu, popule liberationis ejus, à Domino ſcutum auxilii tui, qui item eſt gladius magnificentiæ tuæ: abnegabúntque ſe tibi inimici tui, & tu excelſa eorum triturabis.* 29

לד

CAP. XXXIV.

1 וּסְלִיק משֶׁה מִן מֵישְׁרָא דְמוֹאָב לְטוּרָא דִנְבוֹ רֵישׁ דְּרָמָתָא דְּאִית לְקָבֵל יְרִיחוֹ וְחַוֵּי לֵיהּ יְיָ יַת כָּל אַרְעָא יַת גִּלְעָד עַד דָּן דְּקֵיסָרְיָון : 2 וְיַת כָּל אַרְעָא דְנַפְתָּלִי וְיַת אַרְעָא דְאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְיַת כָּל אַרְעָא דִיהוּדָה עַד יַמָּא אַחֲרָיָא : 3 וְיַת דָּרוֹמָא וְיַת מֵישְׁרָא בִּקְעַת דִּירִיחוֹ קַרְתָּא דְעָבְדָא תַמְרִין הִיא זְעִיר :

ירושלמי 4 וַאֲמַר מֵימְרָא דַּיְיָ לִי אָמַר משֶׁה נְבִיָּא דָא אַרְעָא דִּי קַיֵּמִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמֵימַר לְזַרְעִית בְּנָךְ אֲתַן יָתַהּ חֲמֵי יָתַהּ בְּעֵינָךְ וּלְתַמָּן לֵית אַתְּ עָבַר : 5 וּמִית תַּמָּן משֶׁה עַבְדָּא דַּיְיָ בְּאַרְעֲהוֹן דְּמוֹאֲבָאֵי עַל פּוּם גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּיְיָ : 6 וּקְבַר יָתֵיהּ בְּחֵילְתָא בְּאַרְעֲהוֹן דְּמוֹאֲבָאֵי כָּל קֳבֵל טַעֲוַת פְּעוֹר וְלָא חֲכַם גְּבַר יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין : 7 וּמשֶׁה בַּר מְאָה וְעֶשְׂרִין שְׁנִין בְּזִמְנָא דְּאִתְכְּנִישׁ לָא כַהְיָין עֵינוֹי וְלָא אִשְׁתַּנּוּן זִיוְהוֹן דְּאַפּוֹי :

1 ויעל משה וּסְלֵיק משֶׁה מִן מֵישְׁרֵי מוֹאָב לְטוּרָא דִנְבוֹ רֵישׁ רָמָתָא דְּעַל אַפֵּי יְרֵחוֹ וְאַחְוְויֵ לֵיהּ מֵימְרָא דַּיְיָ יַת כָּל תַּקִּיפֵי אַרְעָא יַת גְּבוּרָן דְּעָתִיד לְמֶעְבַּד יִפְתָּח דְּמִן גִּלְעָד וְנִצְחָנִין דְּשִׁמְשׁוֹן בַּר מָנוֹחַ דְּמִן שֵׁיבַט דָּן : 2 ואת וְיַת אַלְפִין סָרְכִין מִדְּבֵית נַפְתָּלִי דְּמִתְחַבְּרִין עִם בָּלָק וְיַת מַלְכַיָּא דְּעָתִיד לְמִקְטַל יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן דְּמִן שֵׁיבַט אֶפְרַיִם וּגְבוּרָן דְּגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ דְּמִן שֵׁיבַט מְנַשֶּׁה וְיַת כָּל מַלְכַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל וּמַלְכוּתָא דְּבֵית יְהוּדָה דִּשְׁלִיטוּ בְּאַרְעָא עַד דְּאִצְּתַּדֵי בֵּית מוּקְדְּשָׁא בַּתְרָאָה : 3 ואת וְיַת מְלֵיךְ דָּרוֹמָא דְּמִתְחַבַּר עִם מְלֵיךְ צִיפּוּנָא לְחַבָּלָא יָתְבֵי אַרְעָא וְעַמּוֹנָאֵי וּמוֹאֲבָאֵי יָתְבֵי מֵישְׁרָא דִּמְעִיקִין לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל וְיַת גָּלְוָות תַּלְמִידֵי אֵלִיָּהוּ דִּגְלַן מִן בִּקְעָתָא דִירִיחוֹ וְיַת גָּלְוָות תַּלְמִידֵי אֱלִישָׁע דִּגְלוֹ מִן קִרְיַת דִּקְלַיָּא עַל יְדֵי אֲחוּהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל מָאתָן אַלְפִּין גּוּבְרִין וְיַת עָקַת כָּל דָּר וְדָר וּפוּרְעָנוּת אַרְמַלְגּוֹס רַשִׁיעָא וְסִדְרֵי קְרָבָא דְּגוֹג וּבְעִידָן עַקְתָּא רַבָּא הַהוּא מִיכָאֵל יְקוּם בִּדְרָעָא לְפָרוּקָא : 4 ויאמר וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ דָּא הִיא סְפָא דְמִלְתָא בְּאַרְעָא וְדָא אַרְעָא דְּקַיְּימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמֵימַר לִבְנֵיכוֹן אֶתְנִינָהּ אַחְמֵיתָהּ יָתַהּ בְּעֵינָךְ וְתַמָּן לָא תְעִיבַר : 5 וימת בְּשִׁבְעָא יוֹמִין לְיַרְחָא דַאֲדָר אִתְיְלִיד משֶׁה רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וּבְשִׁבְעָא יוֹמִין לְיַרְחָא דַאֲדָר אִתְכְּנִישׁ מִגּוֹ עָלְמָא בְּרַת קָלָא נְפַלַת מִן שְׁמַיָּא וְכֵן אֲמַרַת אָתוּן כָּל עָלְלֵי עָלְמָא וְחָמוֹן בְּצַעֲרֵי דְמשֶׁה רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דִּטְרַח וְלָא אִתְהֲנֵי וְאִתְרַבֵּי בְּאַרְבַּעַת כְּלִילָן טָבָן כְּלִילַת דְּאוֹרַיְתָא דִּידֵיהּ דְּשָׁבָא יָתָהּ מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא וְאִתְגְּלֵי עֲלוֹי אִיקַר שְׁכִינְתָּא דַּיְיָ בִּתְרֵין אַלְפִין רִבְּוָון דְּמַלְאָכִין וּבְאַרְבְּעִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין אַרְתִּכִין דְּנוּר כְּלִילָא דִּכְהוּנְתָא דִּידֵיהּ הֲוַת שִׁבְעָתֵי יוֹמֵי אַשְׁלָמוּתָא כְּלִילָא דְמַלְכוּתָא אַחְסִינוּ יָתֵיהּ מִן שְׁמַיָּא לָא חַרְבָּא שְׁלַף וְלָא סוּסְיָא אֲסַר וְלָא מַשִּׁרְיָין אַרְגִּישׁ כְּלִילָא דִשְׁמָא טָבָא קְנָא בְּעוֹבְדִין טָבִין וּבְעִנְוְותָנוּתֵיהּ בְּכֵן אִתְכְּנַשׁ תַּמָּן משֶׁה עַבְדָּא דַּיְיָ בְּאַרְעָא דְמוֹאָב עַל נְשִׁיקַת מֵימְרָא דַּיְיָ : 6 ויקבור בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דְּמָארֵי עָלְמָא דְּאַלֵּיף לַן אָרְחָתֵיהּ תְּקְנֵי אַלֵּיף יָתָן לְמַלְבַּשׁ עַרְטִלָאִין מִן דְּאַלְבִּישׁ אָדָם וְחַוָּה אַלֵּיף יָתָן לְמִגְרְזְגָא חַתְנִין וְכַלָּן מִן דְּזַוֵּוג חַוָּה לְוָת אָדָם אַלֵּיף יָתָן לְמִבְקְרָא מַרְעִין מִן דְּאִתְגְּלֵי בְּחֶזְוֵי מֵימְרֵיהּ עַל אַבְרָהָם כַּד הֲוָה מְרַע מְגְזֵרַת מְהוּלְתָּא אַלֵּיף יָתָן לְמִנְחָמָא אַבְלִין מִן דְּאִתְגְּלֵי לְיַעֲקֹב תּוּב בְּמֵתוֹי מִפַּדָּן בְּאַתַר דְּמִיתַת אִמֵּיהּ אַלֵּיף יָתָן לְמִפְרְנָסָא מִסְכֵּנִין מִן דְּאָחֵית לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְמָא מִן שְׁמַיָּא אַלֵּיף יָתָן לְמִקְבַּר מֵיתַיָּא מִן משֶׁה דְּאִתְגְּלֵי עֲלוֹי בְּמֵימְרֵיהּ וְעִמֵּיהּ חֲבוּרָן דְּמַלְאֲכֵי שֵׁירוּתָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל אַצְעוּן דַּרְגְּשָׁא דְּדַהֲבָא מְקַבְּעָא בְּיוֹרְכִין וְסַנְדַּלְכִין וּבוּרְלִין מְתַקְּנָא בְּבַסְתַּרְקֵי מֵילַת וְסוּבְנִין דְּאַרְגְוָון וְאוּצְטִילִין חִוָּורִין מִיטַטְרוֹן וְיוֹפִיאֵל וְאוּרִיאֵל וִיפֵיפְיָה רַבָּנֵי חָכְמְתָא אַרְבְּעוּן יָתֵיהּ עֲלָהּ וּבְמֵימְרֵיהּ דַּבְרֵיהּ אַרְבַּעְתֵּי מִילִין וּקְבַר יָתֵיהּ בְּחֵילְתָא כְּלוֹ קֳבֵל בֵּית פְּעוֹר דְּכָל אֵימַת דְּזָקִיף פְּעוֹר לְמִדְכַּר לְיִשְׂרָאֵל חוֹבַתְהוֹן מוֹדִיק בְּבֵית קְבוּרְתֵּיהּ דְּמשֶׁה וּמִתְכְּבִישׁ וְלָא חַכִּים בַּר נַשׁ יַת קְבוּרְתֵּיהּ עַד זְמַן יוֹמָא הָדֵין : 7 ומשה וּמשֶׁה בַּר מְאָה וְעֶשְׂרִין שְׁנִין כַּד שְׁכִיב לָא כַהֲיָין גַּלְגִּילֵי עֵינוֹי וְלָא נַתְרוֹן נִיבֵי לִסְתֵּיהּ :

1 Et aſcendit Moſes ex campeſtribus Moab in montem Nebo, in verticem collis qui eſt è regione Jerecho: & oſtendit illi ſermo Domini omnes fortes terræ, & fortitudines quas facturus erat Jephte Galaadita, & victorias Simſon filii Manoach, qui ex tribu Dan oriundus erat. 2 Et mille principes qui erant ex domo Nephtali, qui congregati ſunt cum Balak, & reges qui occidendi erant à Joſue filio Nun qui *erat* ex tribu Ephraim, & fortia facta Gedeon filii Joas qui *erat* ex tribu Manaſſe: & omnes reges Iſrael, & regnum domus Juda, qui principatum habuerunt in terra donec vaſtatum eſt ſanctuarium poſterius. 3 Et regem auſtri, qui conjunget ſe cum rege ſeptentrionis ad perdendum habitatores terræ, & Ammonitas, & Moabitas habitatores planitiei, qui opprimient Iſraelitas, & captivitatem diſcipulorum Eliæ, qui migrârunt ex valle Jerecho, & captivitatem diſcipulorum Eliſæi, qui migrârunt ex civitate palmarum operâ fratrum ſuorum domus Iſrael, ducenties mille viri, & afflictionem cujuſque ætatis, & ultionem Armalgi improbi, & aciem bellicam Gog: & in tempore afflictionis magnæ illius Michael ſurget cum brachio ad redimendum. 4 Et dixit Dominus illi; Hic eſt finis ſermonis de terra, & hæc eſt terra quam juravi Abraham, Iſaac, & Jacob, dicendo: Filiis veſtris dabo illam. Videto illam oculis tuis, ſed eò non tranſibis. 5 Septimo die menſis Adar natus eſt Moſes doctor Iſraelitarum, & ſeptimo die menſis Adar collectus eſt è medio mundi: vox è cœlis decidit, & ſic dixit; Venite omnes ingredientes mundum, & videte afflictionem Moſis doctoris Iſraelitarum, qui laboravit & nullum commodum aſſequutus eſt, & ornatus eſt quatuor coronis bonis. Corona legis illius eſt, quia abduxit eam è cœlis ſublimibus, & revelata eſt ſuper eum gloria divinæ majeſtatis Domini, cum duobus millibus myriadum angelorum, & quadraginta duobus millibus curruum ignis. Corona ſacerdotii illius fuit, ſeptem diebus ſacrificiorum pacificorum. Coronam regni dederunt illi in poſſeſſionem è cœlis, non gladium traxit, neque equum ſtravit, neque exercitum congregavit. Coronam boni nominis acquiſivit operibus ſuis bonis & manſuetudine. Propterea collectus eſt ibi Moſes ſervus Domini in terra Moab juxta oſculum ſermonis Domini. 6 Benedictum nomen Domini mundi qui docuit nos viam ſuam rectam. Docuit nos veſtiendos nudos, quia induit Adam & Eva; & docuit conjugandos ſponſos & ſponſas, ex quo copulavit Evam Adamo; docuit nos viſitandos ægrotos, ex quo revelatus eſt in viſionibus ſermonis ſui ipſi Abrahamo, quando æger erat in abſciſſione circunciſionis; docuit nos conſolandos lugentes, ex quo manifeſtatus eſt Jacobo rurſus cum rediret ex Padan, in loco mortis matris ſuæ: docuit nos alendos eſſe pauperes, ex quo demiſit filiis Iſrael panem è cœlis; docuit nos ſepeliendos eſſe mortuos ex Moſe, quia ipſi manifeſtatus eſt per ſermonem ſuum, & cum eo ſocietates angelorum miniſterii: Michael & Gabriel ſternebant lectum aureum diſtinctum margaritis, corallio, & beryllo, ornatum ſtragulis ſericis & ſabanis purpureis, & ſtolis albis; Mitatron, & Jophiel, & Uriel, & Jephepija ſapientiæ doctores jacere fecerunt ipſum in eo, & per verbum ſuum duxit ipſum per quatuor milliaria, & ſepelivit ipſum in valle è regione Bethpeor (ut quotieſcunque elevaret ſe Peor ad revocandum in memoriam Iſraelitis peccata ſua, proſpiceret in domum ſepulchri Moſis, & reprimeretur) neque quiſquam novit ſepulchrum ejus uſque ad tempus diei hujus. 7 Porro Moſes natus erat centum & viginti annos quando mortuus eſt, neque caligabant orbiculi oculorum ejus, neque exciderant molares dentes maxillarum ejus.

1. Et aſcendit Moſes ex planitie Moab in montem Nebo, in verticem collis qui eſt è regione Jerecho: & oſtendit illi Dominus univerſam terram Gilead, uſque ad Dan Cæſarea. 2. Et univerſam terram Nephtali, & terram Ephraim & Manaſſe, & omnem terram Juda uſque ad mare poſterum. 3. Et meridiem, & planitiem vallis Jerecho, civitatis quæ producit palmas, illa eſt Zeir.

Hieroſ. 4. *Et dixit ſermo Domini mihi, (dixit Moſes propheta) Hæc eſt terra quam juravi Abraham, Iſaac, & Jacob, dicendo; Semini filiorum tuorum dabo illam, Vide illam oculis tuis, ſed eò tu non tranſibis. 5. Et mortuus eſt ibi Moſes ſervus Domini in terra Moabitarum juxta os decreti ſermonis Domini. 6. Et ſepelivit ipſum in valle in terra Moabitarum è regione idoli Peor, neque ſcivit aliquis ſepulchrum ejus uſque ad diem hunc. 7. Porro Moſes natus* eſt *centum & viginti annos quo tempore mortuus eſt, non caligabant oculi ejus, neque mutatus eſt ſplendor facierum ejus.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فصل سي چهارم *

1 * بر آمد مشه از عربوت مواب بكوهي نبو سري آن چكاد آنچه ابر پيشي يرحو بنمود اويرا ‹
2 مر همه آن زمين مر آن جلعد تا دن * ومر همه نفتلي و مر زميني افريم و منسّه و مر همه
3 زميني يهوده تا آن درياي آن آخرين * و مر آن دروم و مر آن صحرا درهي يرحو شهري آن
4 نمريم تا صعر * گفت ‹ باو اين آن زمين آنچه سوگند خوردم بابرهم بيصحق
ويبعقوب بگفتن بنسلي تو بدهم آنرا بنمودم ترا در چشماني تو وبآنجا نه گذري *
5 * بمرد آنجا مشه بندهي ‹ در زميني مواب ابر امري ‹ * قبرا كرد اويرا درجي درزميني 6
مواب مقابلي بيت فعور ونه دانست مردي مر قبرا شدني او تا آن روزي آن اين *
7 * ومشه قدري صد وبيست سال [درمردني او] نه كاهسته شد چشمي او ونه دگرگون
شد گونهي او *

CAP. XXXIV.

Aſcendit itaque Moſheh ex Arboth Moab ad montem Nebo, in verticem jugi quod eſt contra Jereho, & oſtendit ei Dominus omnem terram, nempe Gilead uſque ad Dan, 1 *Et univerſam Naphtali, & terram Ephraim ac Menaſſeh, & totam terram Jehudah, uſque ad mare poſtremum:* 2 *Meridiem, & planitiem vallis Jercho urbis palmarum, uſque ad Soar.* 3 *Et dixit Dominus ei; Hæc eſt terra de qua juravi ipſi Abraham, Iſhac, & Jaacob, dicendo; Soboli tuæ dabo eam: oſtendi tibi in oculis tuis, at illuc non tranſibis.* 4 *Mortuus eſt igitur ibi Moſheh ſervus Domini in terra Moab, juxta mandatum Domini.* 5 *Et ſepelivit eum in valle in terra Moab, è regione Beth Peor: & non novit quiſquam ſepulturam ejus uſque ad diem hanc.* 6 *Moſheh autem erat ætatis centum ac viginti annorum quando mortuus eſt: non defecit oculus ejus, neque variata eſt forma ejus.* 7

תרגום יונתן בן עוזיאל ירושלמי

ויבכו וּבְכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרַיָא 8
דְמוֹאָב תְּלָתִין יוֹמִין וּשְׁלִימוּ יוֹמֵי
בְכוּתָא דְאֵבְלֵיהּ דְּמֹשֶׁה בְּתַמְנְיָא ׃ בְּנִיסָן
וּבְתִשְׁעָא בְּנִיסָן אַתְקִינוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל
יַת מָאנֵיהוֹן וּטְכִיסוּ יַת בְּעִירֵיהוֹן וַעֲבָרוּ יַת יוֹרְדְנָא בְּעַשְׂרָא בְּנִיסָן וּפְסַק לְהוֹן מַנָּא
בְּשִׁתֵּיסַר בְּנִיסָן הִשְׁתְּכָחוּ אָכְלִין יַת מַנָּא בִּזְכוּתֵיהּ דְּמֹשֶׁה בָּתַר דִּשְׁכִיב תְּלָתִין
וְשַׁבְעָא יוֹמִין ׃ ויהושע וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן 9
אִתְמְלֵי רוּחַ חָכְמְתָא אֲרוּם סְמַךְ מֹשֶׁה
יַת יְדוֹי עֲלוֹי וְקַבִּילוּ אוּלְפַן מִנֵּיהּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַעֲבָדוּ הֵיכְמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה ׃
ולא קם וְלָא קָם נְבִיָא תּוּב בְּיִשְׂרָאֵל 10
כְּמֹשֶׁה אֲרוּם חַכִּים יָתֵיהּ מֵימְרָא דַיְיָ
מַמְלַל כְּלוּ קֳבֵל מַמְלַל ׃ לכל האותות
לְכָלְהוֹן אַתְיָא וְתִמְהֵי פְּרִישְׁתָּא דִּי 11
שַׁדְרֵיהּ מֵימְרָא דַיְיָ לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא
דְמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדוֹי וּלְכָל עַם
אַרְעֵיהּ ׃ ולכל היד וּלְכָל גְּבוּרַת יְדָא 12
תַּקִּיפְתָּא הֵיךְ סוֹבַר יַת חוּטְרָא דְּמַתְקְלֵיהּ
אַרְבְּעִין סָאוִין וּבְזַע יַת יַמָּא וּמְחָא יַת
כֵּיפָא וּלְכָל דְּחִיל רַב דַּעֲבַד מֹשֶׁה בְּזִמְן דְּקַבֵּיל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָא סַמְפִּירִינוֹן וּמַתְקַלְהוֹן
אַרְבְּעִין סָאוִין וְסוֹבְרוּנוּן בִּתְרְתֵּין יְדוֹי לְמֵיחְמֵיהוֹן דְּכָלְהוֹן יִשְׂרָאֵל ׃

8 וּבְכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מֹשֶׁה בְּמֵשְׁרְיָא
דְמוֹאָב תְּלָתִין יוֹמִין וְאַשְׁלִימוּ יוֹמֵי בְכוּתָא
אֶבְלָא דְמֹשֶׁה ׃

ירושלמי 9 וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן הֲוָה מְלֵי
רוּחַ דְּחוּכְמְתָא אֲרוּם סָמַךְ מֹשֶׁה יַת יְדוֹי
עֲלוֹי וּשְׁמַעוּ לֵיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבָדוּ הֵיךְ
מַה דְּפַקֵּיד מֵימְרָא דַיְיָ יַת מֹשֶׁה ׃
10 וְלָא קָם נְבִיָא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה
דִּי חַכִּים יָתֵיהּ מֵימְרָא דַיְיָ מַמְלַל כָּל
קֳבֵיל מַמְלָל ׃ 11 לְכָל אַתַיָא וּמוֹפְתַיָא
וְנִסַּיָא פְּרִישְׁתָא דִּשְׁלַח יָתֵיהּ מֵימְרָא
דַיְיָ לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְפַרְעֹה
וּלְכָל עַבְדוֹי וּלְכָל אַרְעֵיהּ ׃ 12 וּלְכָל
יְדָא תַּקִּיפְתָּא וּלְכָל חֶזְוָתָא רַבְרְבַיָא דִּי
עֲבַד מֹשֶׁה חָמְיָן כָּל יִשְׂרָאֵל ׃

Targ. Jonathan B. Uziel. *Hieroſolymitanum.*

Et fleverunt filii Iſrael Moſem in 8 campeſtribus Moab diebus triginta, & impleti ſunt dies fletus luctus ipſius Moſis octavo *menſis* Niſan: & nono *ejuſdem menſis* Niſan præparârunt populus domus Iſrael vaſa ſua, & diſpoſuerunt beſtias ſuas, & tranſierunt Jordanem decima *menſis* Niſan, & ceſſavit illis Man decima ſexta *menſis* Niſan, inventi ſunt edere Man propter meritum Moſis cùm mortuus eſſet jam à triginta ſeptem diebus. Joſue autem fi- 9 lius Nun repletus eſt ſpiritu ſapientiæ, quoniam impoſuerat Moſes manus ſuas ſuper eum: & ceperunt ab eo doctrinam filii Iſrael, & fecerunt ſicut juſſerat Dominus Moſi. Neque 10 ſurrexit propheta rurſus in Iſrael ſicut Moſes, quoniam cognoverat eum Sermo Domini ſermone ex adverſo ſermonis. In omnibus ſignis, 11 & prodigiis & mirabilibus, ad quæ miſerat ipſum ſermo Domini, ut faceret in terra Ægypti Pharaoni & omnibus ſervis ejus, & omni populo terræ ejus. Et in omni ro- 12 bore manus fortis, quomodo portaverit virgam cujus pondus erat quadraginta ſatorum, & ſecuerit mare, & percuſſerit petram, & in omni tremendo maximo quod fecit Moſes, tempore quo recepit duas tabulas lapideas ex ſapphiro ponderis quadraginta ſatorum, & portavit eas duabus manibus ſuis, videntibus univerſis Iſraelitis.

8. Et fleverunt filii Iſrael Moſem in campeſtribus Moab triginta diebus, & ita impleti ſunt dies fletus luctus Moſis.

Hieroſ. *9. Sed Joſue filius Nun plenus erat ſpiritu ſapientiæ, quoniam impoſuerat Moſes manus ſuas ſuper eum: itaque auſcultârunt illi filii Iſrael, & fecerunt ſicut præceperat ſermo Domini Moſi. 10. Nec ſurrexit propheta ampliùs in Iſrael, ſicut Moſes, quem cognovit ſermo Domini verbo ex adverſo verbi. 11. In omnibus ſignis & prodigiis, & miraculis mirabilibus, ad quæ miſerat eum ſermo Domini, ut faceret in terra Ægypti, Pharaoni & omnibus ſervis ejus, & univerſæ terræ ejus. 12. Et in omni manu forti, & in omni viſione magnificorum, quæ fecit Moſes videntibus univerſis Iſraelitis.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* بگريستند پسراني يسرال مر مشه در عربوت مواب سي روز تمام شدند روزهاي گريهي 8
مصيبتي مشه * ويهوشع بن نون پر الهامي خرد كه بنهاد مشه مر دستهاي او ابر او 9
بشنويدند باو پسراني يسرال بكردند چون آنچه فرمود ״ مر مشه * ونه بر خاست 10
نبيا نيز در يسرال چون مشه آنچه دانه اويرا ״ روي در روي * بهمه آن نشانها و آن معجزها آنچه 11
بفرستاد اويرا ״ بكردن در زميني مصر بفرعه وبهمه بندگاني [او وبهمه زميني] او *
* وبهمه آن دستي آن قوي وبهمه آن هيبتي آن بزرگ آنچه بكرد مشه بچشم همه يسرال * 12

נשלם ספר אלה הדברים

Et *fleverunt filii Iſrael Moſheh in* 8 *Arboth Moab triginta diebus: completique ſunt dies fletûs luctûs Moſheh. Jehoſhua autem filius* 9 *Nun plenus* erat *inſpiratione ſapientiæ, quoniam poſuerat Moſheh manus ſuas ſuper eum:* & *auſcultârunt ei filii Iſrael, fecerúntque quemadmodum præceperat Dominus Moſheh. Neque ſurrexit propheta* 10 *ampliùs in Iſrael ſicut Moſheh, quem nôrit Dominus facie ad faciem, In omnibus ſignis & portentis* 11 *quæ miſerat eum Dominus ad faciendum in terra Ægypti Pharaoni & omnibus ſervis ejus & toti terræ ejus, Et in omni manu forti, & in* 12 *omni terrore magno, quæ fecerat Moſheh in oculis univerſi Iſrael.*

Abſolutus eſt liber Elle haddevarim.

LONDINI,
EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.
M DC L VII.

1807

BIBLIORUM
SACRORUM
TOMUS QUINTUS:
SIVE
NOVUM D. N.
JESU CHRISTI
TESTAMENTUM.

◆

PRÆMONITIO ad LECTOREM.

UT intelligat Lector uſum literarum numeralium, quæ ad marginem textûs Græci apponuntur; ſciendum eſt Græcos, ut ex antiquis Codicibus conſtat, tam Evangelium, quàm reliquos N. T. libros in certa κεφάλαια, quibus Hiſtoriæ atq; aliarum rerum argumenta alia ab aliis dividuntur, diſtinxiſſe; quorum Capitum numerum literis Græcis margini adſcripſerunt: ipſa verò Capita in περικοπὰς ſeu minora ſegmenta quaſi in plures particulas ſubdiviſa, continuâ ſerie per ſingulos libros literis itidèm numeralibus expreſsiſſe. Κεφάλαια verò ſeu Capita ejuſmodi majora in S. Matthæo numerârunt ξη'· in S. Marco μη'· in S. Luca πγ'· in S. Johanne ιη'· minores verò ſectiones fecerunt, in S. Matt. τνε'· in S. Marc. σλς'· in S. Luc. τμβ'· in S. Johanne σλβ'. Euſebius verò Cæſarienſis Epiſcopus, ut ex Epiſtola ejus ad Carpianum conſtat, juxta ſectiones iſtas minores, Canones decem ad Concordantias Evangeliorum faciliùs inveniendas confecit: quorum ope loca, in quibus duo, tres vel quatuor Evangeliſtarum rem eandem tractantes inter ſe concordant, vel ubi aliquis ipſorum quædam habet quæ non ſunt in reliquis, nullo negotio inveniantur. Segmenta enim iſta minora literis numeralibus ad marginem appoſitis unà cum lineola ſupernè ducta (ut ab aliis diſtinguerentur,) aliâque literâ numerali priori ſuppoſitâ, Canonem ſeu Tabulam indicante, ſignavit. Verbi gratia, Matth. cap. 3. verſ. 11. ad hæc verba, Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι· apponitur in margine hæc nota, $\overline{ια}$ unà cum α ſubſcripto, quod ad Canonem primum lectorem remittit. In quo Canone literis iſtis numeralibus $\overline{ια}$ inventis, ſtatim ex diametro in eadem Tabula exhibentur loca in reliquis Evangeliſtis quæ cum hoc concordant, ſcil. ſub Marco $\overline{δ}$, ſub Luca $\overline{ι}$, ſub Johanne $\overline{ιβ}$. Haſce itaque Tabulas, cùm paſsim in antiquis MSS. extent, nec tantùm apud Græcos, ſed & apud Latinos in uſu fuiſſe conſtet, ut ex Hieronymi in Evangeliſtas ad Damaſum præfatione liquet, & in exemplaribus Arabicis & Æthiopicis, quæ jam ſub prelo ſunt, eaſdem cum Græcis conſentientes cernimus; meritò in hac editione noſtra retinendas cenſuimus: Capitula ſcil. majora, majoribus; minores verò ſectiones minoribus characteribus exprimendo. Græco verò tantùm textui appoſuimus, licèt, uti diximus, etiam in Verſionibus Arab. & Æthiop. extent, ne actum agere videremur. Denique τῶν στίχων numerum, cùm in pleriſque antiquis Codicibus habeantur, ad calcem cujuſque libri adjici curavimus.

A Κανὼν πρῶτος ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ἸΩ.
η	β	ζ	ι
ια	δ	ι	ς
ια	δ	ι	ιβ
ια	δ	ι	ιδ
ια	δ	ι	κη
ιδ	ε	ιγ	ιε
κγ	κζ	ιζ	μς
κγ	κζ	λδ	μς
κγ	κζ	με	μς
ο	κ	λζ	λη
πζ	ρλθ	σν	ρμα
ϟη	ϟς	ρις	ρκ
ϟη	ϟς	ρις	ρια
ϟη	ϟς	ρις	μ
ϟη	ϟς	ρις	ρκθ
ϟη	ϟς	ρις	ρλα
ρλγ	λζ	οζ	ρθ
ρμα	ν	ιθ	νθ
ρμβ	να	κθ	λε
ρμζ	ξδ	ϟγ	μθ
ρξς	πβ	ϟδ	ιζ
ρξς	πβ	ϟδ	οδ
σθ	ριθ	σλδ	ε
σια	ρκα	σλη	κα
σκ	ρκβ	σλθ	οζ
σκ	ρκθ	σμε	πε
σκ	ρκβ	σξα	πη
σμδ	ρλθ	σν	ρμα
σμδ	ρλθ	σν	ρμς
σοδ	ρνς	σξ	κ
σοδ	ρνς	σξ	μη
σοδ	ρνς	σξ	ϟς
σος	ρνη	οδ	ϟη
σπ	ρξβ	σξθ	ρκβ
σπδ	ρξε	σξς	νε
σπδ	ρξε	σξς	ξγ
σπδ	ρξε	σξς	ξε
σπδ	ρξε	σξς	ξζ
σπθ	ρο	σοε	ρκς
σϟα	ροβ	σοθ	ρνς
σϟδ	ροε	σπα	ρξα
σϟε	ρος	σπβ	μβ
σϟε	ρος	σπβ	νζ
τ	ρπα	σπε	οθ
τ	ρπα	σπε	ρνη
τβ	ρπγ	σπζ	ρξ
τδ	ρπδ	σπθ	ρο
τς	ρπζ	σϟ	ρξβ
τς	ρπζ	σϟ	ροδ
τι	ρϟα	σϟζ	ξθ
τιγ	ρϟδ	σϟδ	ροβ
τιδ	ρϟε	σϟα	ρξς
τιδ	ρϟε	σϟα	ρξη
τις	ρϟς	σϟβ	ροε
τιη	ρϟθ	τ	ρος
τκ	σ	τβ	ροη
τκε	σδ	τι	ρπδ
τκς	σε	τια	ρπη
τκς	σε	τιγ	ρϟδ
τκη	σς	τιδ	ρϟς
τλα	σθ	τιε	ρϟζ
τλβ	σι	τιη	ρϟζ
τλδ	σιβ	τκα	σα
τλε	σιδ	τκδ	ρϟθ
τλς	σιε	τιζ	ρϟη
τλς	σιε	τιθ	ρϟη
τμγ	σκγ	τκθ	σδ
τμη	σκζ	τλβ	σς
τμθ	σκη	τλγ	ση
τνβ	σλα	τλς	σθ
τνβ	σλα	τλς	σια

B Κανὼν δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.
ιε	ς	ιε
κα	ι	λβ
λα	ιβ	ρπε
λβ	λθ	ρλγ
λβ	λθ	οθ
ν	μα	νς
ξβ	ιγ	δ
ξβ	ιγ	κδ
ξγ	ιη	λγ
ξζ	ιε	κς
ξθ	μζ	πγ
οα	κα	λη
οβ	κβ	λθ
οβ	κβ	ρπς
ογ	κγ	μ
οδ	μθ	πε
ος	νβ	ρξθ
οθ	κθ	πς
π	λ	μδ
πβ	νγ	πζ
πβ	νγ	ρι
πγ	νδ	πζ
πγ	νδ	ριβ
πε	νε	πη
πε	νε	ριδ
πη	ρμα	ρμη
πη	ρμα	σνα
ϟβ	μ	π
ϟδ	πς	ϟζ
ϟδ	πς	ρμς
ργ	α	ο
ριδ	κδ	μα
ρις	κε	μβ
ρις	κε	ρξε
ρις	κε	ροζ
ρκα	λβ	ρκζ
ρκβ	λγ	ρκθ
ρκγ	λδ	ρμζ
ρλ	λε	πβ
ρλα	λς	ος
ρλε	λη	οη
ρλζ	μδ	ρξζ
ρμγ	νζ	ϟ
ρμδ	νθ	ιβ
ρμθ	ξς	λε
ρμθ	ξς	μγ
ρνγ	ξθ	λς
ρξδ	οθ	ρμδ
ρξη	πγ	ϟε
ρξη	πγ	σς
ρο	πε	ϟς
ροβ	πζ	ϟη
ροδ	ϟα	ϟθ
ρος	ϟγ	ρα
ροη	ϟε	ρβ
ροη	ϟε	σιζ
ροθ	ϟθ	ρϟζ
ρϟ	ρε	ρϟε
ρϟβ	ρς	σις
ρϟγ	ρζ	ρκα
ρϟγ	ρζ	σιη
ρϟδ	ρη	ρνβ
ρϟδ	ρη	σιθ
ρϟε	ρθ	σκ
ρϟη	ρι	σκα
ρϟθ	ρια	ρογ
σα	ριβ	σκβ
σγ	ριδ	σο
σε	ρις	σκδ
σς	ριζ	σλβ
ση	ριη	σλγ
σιζ	ρκζ	σμ
σιθ	ρκη	σμα
σκγ	ρλ	σμγ
σκε	ρλδ	σμε
σκς	ρλγ	σμδ
σκθ	ρλε	ρλζ
σκθ	ρλε	σμς
σμβ	ρλζ	σλζ
σμβ	ρλζ	σμη
σμγ	ρλη	σμθ
σμη	ρμγ	σθ
σμη	ρμγ	σνγ
σμθ	ρμδ	σνδ
σνα	ρμς	σνε
σνγ	ρμη	σδ
σνη	ρν	σνζ
σνθ	ρνα	σνη
σξδ	ρνε	ρνς
σξθ	ρνδ	σκη
σοα	μβ	σλ
σοη	ρξ	σξγ
σπα	ρξγ	σξη
σπε	ρξς	σξε
σπε	ρξς	σξζ
σϟς	ροζ	σπ
σϟς	ροζ	σπδ
τα	ρπβ	σπς
τη	ρπθ	τε
τιβ	ρϟγ	σϟθ
τις	ρϟζ	σϟγ
τιζ	ρϟη	σϟε
τκβ	σβ	τθ
τλη	σιη	τκβ
τλθ	σιθ	τκε
τμ	σκ	τκζ
τμε	σκε	τκγ
τμδ	σκδ	τκη
τμς	σκε	τλ
τνγ	σλβ	τλζ
τνδ	σλγ	τλη

Γ Κανὼν τρίτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	Λ.	ἸΩ.
α	ιδ	α
α	ιδ	γ
α	ιδ	ε
ζ	ς	β
ζ	ς	κε
ιθ	ξγ	ρις
ξδ	ξε	λζ
ϟ	νη	ριη
ϟ	νη	ρλθ
ϟζ	σια	ρε
ρια	ριθ	λ
ρια	ριθ	ριδ
ρια	ριθ	ρμη
ριβ	ριθ	η
ριβ	ριθ	μδ
ριβ	ριθ	ξα
ριβ	ριθ	ος
ριβ	ριθ	πζ
ριβ	ριθ	ϟ
ριβ	ριθ	ρμβ
ριβ	ριθ	ρνδ
ρμς	ϟβ	μζ

Δ Κανὼν τέταρτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	ΜΡ.	ἸΩ.
ιη	η	κς
ριζ	κς	ϟγ
ριζ	κς	ϟε
ρν	ξζ	να
ρξα	οζ	κγ
ρξα	οζ	νγ
σδ	ριε	ϟα
σδ	ριε	ρλε
σις	ρκε	ρκη
σις	ρκε	ρλγ
σις	ρκε	ρλζ
σις	ρκε	ρν
σοζ	ρνθ	ϟη
σοθ	ρξα	οβ
σοθ	ρξα	ρκα
σπζ	ρξη	ρνβ
σϟγ	ροδ	ρζ
σϟζ	ροη	ο
σϟθ	ρπ	ργ
τζ	ρπη	ρξδ
τκα	σα	ρπ
τκα	σα	ρϟβ
τκγ	σγ	ρπγ
τκθ	σζ	ρπε
τκθ	σζ	ρπζ
τλγ	σια	σγ

Ε Κανὼν πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	Λ.
γ	β
ι	η
ιβ	ια
ις	ις
κε	μς
κς	μζ
κη	μη
λ	μθ
λδ	ρϟδ
λς	ρξβ
λη	νγ
μ	νβ
μα	νε
μγ	ρκγ
μς	ριγ
μζ	ρλδ
μη	ρϟα
μθ	ρν
να	νθ
νγ	ρκε
νδ	νδ
νε	ρο
νζ	ξα
νη	ξ
ξ	ροα
ξα	ξδ
ξε	ροβ
ξς	ξς
ξη	ρε
οη	ρη
πδ	ρια
πς	ρθ
ϟγ	ρμε
ϟε	ρξ
ϟς	ρπβ
ϟς	ρπδ
ρβ	ξθ
ρδ	οα
ρε	ρϟγ
ρζ	ογ
ρη	ριε
ρι	ριη
ριθ	ρκς
ρκε	ξβ
ρκζ	ρκη
ρκη	ρλβ
ρκθ	ρλ
ρλβ	πα
ρλδ	ρκ
ρλη	ρξη
ρνς	νζ
ρνη	σκς
ρξβ	ρξα
ροε	σ
ρπβ	ρπζ
ρπβ	ρπθ
ρπγ	ρϟη
ρπζ	ρϟθ
ρϟζ	σβ
σιγ	σλε
σκα	ρπα
σκη	ρλθ
σλα	ροθ
σλα	σιε
σλβ	ρμβ
σλδ	ρλς
σλς	ρλε
σλζ	ρλη
σλη	ρμ
σμ	ρμα
σμα	ροε
σνε	σβ
σνς	σε
σνζ	σγ
σξα	σζ
σξβ	σιβ
σξε	ρνζ
σξς	ρνε
σξζ	ρνη
σο	σκθ
σοβ	σλα

ς' Κανὼν ἕκτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	ΜΡ.
θ	γ
ιζ	ζ
κ	θ
κβ	ια
μδ	ρκς
οζ	ξγ
ρ	ϟη
ρλθ	με
ρμε	ξ
ρμη	ξε
ρνβ	ξη
ρνδ	οα
ρνζ	οβ
ρνθ	ογ
ρξ	ος
ρξγ	οη
ρξε	π
ρξθ	πδ
ρογ	πθ
ρπ	ϟ
ρπθ	ργ
σβ	ριγ
σιδ	ρκ
σιε	ρκδ
σκδ	ρλα
σμς	ρμ
σμζ	ρμβ
σν	ρμε
σνβ	ρμζ
σνδ	ρμθ
σξ	ρνβ
σξγ	ρνγ
σξε	ρνζ
σπβ	ρξδ
σπς	ρξζ
σπη	ρξθ
σϟ	ροα
σϟβ	ρογ
σϟη	ροθ
τε	ρπε
τθ	ρϟ
τια	ρϟβ
τλ	ση
τλζ	σιζ
τμα	σκα
τμζ	σκς
τν	σκθ

Ζ Κανὼν ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	ἸΩ.
ε	πγ
ιθ	ιθ
ιθ	λβ
ιθ	λδ
ρκ	πβ
ρπε	σιε
σζ	ρα

Η Κανὼν ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	ΜΡ.
κγ	ιβ
κα	ιδ
κζ	ις
κζ	κη
κη	ιζ
πδ	μη
πθ	νς
ϟα	ξα
ρ	οε
ργ	ϟζ
σμζ	ρλς
σοζ	σις
τλε	σλ
τλθ	σλε

Θ Κανὼν ἔνατος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	ἸΩ.
λ	σιθ
λ	σκβ
σξβ	ριγ
σξβ	ρκδ
σοδ	σκζ
σοδ	σκθ
σοδ	σλα
τγ	ρπβ
τγ	ρπς
τγ	ρϟ
τζ	ρπβ
τζ	ρπς
τζ	ρϟ
τιβ	ρπβ
τιβ	ρπς
τιβ	ρϟ
τμ	σιγ
τμ	σιζ
τμα	σκα
τμα	σκγ
τμα	σκε

Ι Κανὼν δέκατος ἐν ᾧ ἰδίως ἕκαστος περὶ τίνων εἰρήκασιν.

ΜΤ.	ΜΡ.		
β	ιθ	ση	π
δ	λα	σι	πα
ς	μγ	σιδ	πδ
ιγ	μς	σκγ	πς
κδ	νη	σκε	πθ
κζ	ξβ	σκζ	ϟβ
κθ	ο	σλς	ϟδ
λγ	οδ	σνβ	ϟζ
λε	πα	σνς	ϟθ
λζ	πη	σνθ	ρβ
λθ	ϟ	σξδ	ρδ
μβ	ϟβ	σοα	ρς
με	ϟδ	σογ	ρη
νβ	ρα	σος	ρι
νς	ρδ	σοη	ριβ
οε	ρκγ	σπγ	ριε
πα	ρλβ	σπη	ριζ
πθ	ρπς	σϟς	ριθ
ϟα	σιγ	σϟη	ρκγ
ϟθ	σλδ	τα	ρκε
ρα		τδ	ρκζ
ρς		τς	ρλ
ρθ	Λ.	τη	ρλβ
ριγ	α	τις	ρλδ
ριε	γ	τκ	ρλς
ριη	ε	τκς	ρλη
ρκδ	θ	τλα	ρμ
ρκς	ιη	τλδ	ρμγ
ρλς	κ	τλθ	ρμδ
ρμ	κβ	τμγ	ρμε
ρνα	κθ		ρμζ
ρνε	λα		ρμθ
ρξζ	ν	ἸΩ.	ρνα
ροα	να	δ	ρνγ
ροζ	ξζ	ζ	ρνε
ρπα	ξη	θ	ρνζ
ρπδ	οβ	ια	ρνθ
ρπς	οε	ιγ	ρξγ
ρπη	ρδ	ις	ρξε
ρϟα	ρς	ιη	ρξζ
ρϟς	ρζ	κβ	ρξθ
σ	ριγ	κδ	ροα
σι	ριζ	κζ	ρογ
σιβ	ρκβ	κθ	ροζ
σιη	ρκδ	λα	ροθ
σκβ	ρλα	λγ	ρπα
σκζ	ρμγ	λς	ρπθ
σλ	ρμθ	λθ	ρϟα
σλγ	ρνα	μα	ρϟγ
σλε	ρνδ	μγ	ρϟε
σλθ	ρνθ	με	σ
σμε	ρξγ	ν	σβ
σξη	ρξδ	νβ	σε
σογ	ρξς	νδ	σζ
σπγ	ροδ	νς	σι
τγ	ρος	νη	σιβ
τιθ	ροη	ξ	σιδ
τκδ	ρπ	ξβ	σις
τκζ	ρπγ	ξδ	σιη
τμε	ρπη	ξς	σκ
τνα	ρϟ	ξη	σκδ
τνε	ρϟβ	οα	σκς
	ρϟς	ογ	σκη
	σα	οε	σλ
	σγ	[illegible]	σλβ

ΤΟΥ͂ ΚΑΤΑ` ΜΑΤΘΑΙ͂ΟΝ ἘΥΑΓΓΕΛΊΟΥ ΤᾺ ΚΕΦΆΛΑΙΑ.

Α' Περὶ τῶν μάγων.
Β' περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων.
Γ' πρῶτον Ἰωάννης ἐκήρυξε βασιλείαν οὐρανῶν.
Δ' περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.
Ε' περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ς' περὶ τοῦ λεπροῦ.
Ζ' περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
Η' περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου.
Θ' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Ι' περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν.
ΙΑ' περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
ΙΒ' περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων.
ΙΓ' περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ΙΔ' περὶ τοῦ Ματθαίου.
ΙΕ' περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
Ις' περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ΙΖ' περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΙΗ' περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ.
ΙΘ' περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων διαταγῆς.
Κ' περὶ τῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἰωάννου.
ΚΑ' περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα.
ΚΒ' περὶ τοῦ δαιμονιζομένου τυφλοῦ καὶ κωφοῦ.
ΚΓ' περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
ΚΔ' περὶ τῶν παραβολῶν.
ΚΕ' περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
Κς' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΖ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΚΗ' περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ΚΘ' περὶ τῆς Χαναναίας.
Λ' περὶ τῶν θεραπευθέντων ὄχλων.
ΛΑ' περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
ΛΒ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΛΓ' περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.
ΛΔ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΛΕ' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
Λς' περὶ τῶν αἰτούντων τὰ δίδραχμα.
ΛΖ' περὶ τῶν λεγόντων, Τίς μείζων.
ΛΗ' περὶ τῶν ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
ΛΘ' περὶ τοῦ ὀφείλοντος μύρια τάλαντα.
Μ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων, εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
ΜΑ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
ΜΒ' περὶ τῶν μισθουμένων ἐργατῶν.
ΜΓ' περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΜΔ' περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΜΕ' περὶ τῆς ὄνου καὶ τοῦ πώλου.
Μς' περὶ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν.
ΜΖ' περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.
ΜΗ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων.
ΜΘ' περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή.
Ν' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
ΝΑ' περὶ τῶν κεκλημένων εἰς τὸν γάμον.
ΝΒ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων διὰ τὸν κῆνσον.
ΝΓ' περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΝΔ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ.
ΝΕ' περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
Νς' περὶ τοῦ ταλανισμοῦ γραμματέων καὶ Φαρισαίων.
ΝΖ' περὶ τῆς συντελείας.
ΝΗ' περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
ΝΘ' περὶ τῶν δέκα παρθένων.
Ξ' περὶ τῶν τὰ τάλαντα λαβόντων.
ΞΑ' περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΞΒ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΞΓ' περὶ τοῦ πάσχα.
ΞΔ' περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου.
ΞΕ' περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἰησοῦ.
Ξς' περὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΞΖ' περὶ τῆς Ἰούδα μεταμελείας.
ΞΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

Pag. 6. in margine pro $\underset{β}{\bar{γ}}$ leg. $\underset{ε}{\bar{γ}}$

NOVI TESTAMENTI,

Ex Editione *ROBERTI STEPHANI*, Textus Græcus,
Cum Verſione INTERLINEARI, quam ad Græci Idiomatis rationem expendit Bened. *ARIAS MONTANUS* Hiſpalenſis.

ΤΟ' ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ͂ΟΝ ἍΓΙΟΝ ἘΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ.

LIBER generationis Jeſu Chriſti, filii David, filii Abraham. Abraham genuit
1 ΒΙ'ΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε α
2 Iſaac. Iſaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam & γ
τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς
fratres ejus. Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares
3 ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς, καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ. Φαρὲς
autem genuit Eſron. Eſron autem genuit Aram. Aram autem genuit
4 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε
Aminadab. Aminadab autem genuit Naaſſon. Naaſſon autem genuit
τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
Salmon. Salmon autem genuit Booz de Rachab. Booz autem genuit
5 Σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν
Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jeſſe. Jeſſe autem genuit David
Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ
regem. David autem rex genuit Salomonem ex Uriæ. Salomon
6 τὸν βασιλέα. Δαβὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν
7 autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abia autem genuit
δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε
Aſa. Aſa autem genuit Joſaphat. Joſaphat autem genuit Joram.
8 τὸν Ἀσά. Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ.

Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ. Ἰωάθαμ 9
autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezeciam. Ezecias autem
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ 10
genuit Manaſſen. Manaſſes autem genuit Amon. Amon autem
ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ
genuit Joſiam. Joſias autem genuit Jechoniam & fratres ejus,
ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 11
in tranſmigratione Babylonis. *Poſt autem* tranſmigrationem Babylonis,
ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, 12
Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.
Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim.
Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ. 13
Eliacim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc
Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ. Σαδὼκ 14
autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

Deſiderantur in MS. A. 24. priora capita S. Matthæi, & initium cap. 25. uſque ad illa verba verſ. 6. ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ : ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ
ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܩܕܡܝܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܬܝ *

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܩܕܡ ܝܠܕܐ * ܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ ܩܕܡܝܐ *

1 2 * ܟܬܒܐ ܕܝܠܝܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ : ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܒܪܗ ܕܐܒܪܗܡ. * ܐܒܪܗܡ ܐܘܠܕ
3 ܠܐܝܣܚܩ. ܐܝܣܚܩ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ. ܝܥܩܘܒ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܐܚܘܗܝ. * ܝܗܘܕܐ ܐܘܠܕ
4 ܠܦܪܨ ܘܠܙܪܚ ܡܢ ܬܡܪ. ܦܪܨ ܐܘܠܕ ܠܚܨܪܘܢ. ܚܨܪܘܢ ܐܘܠܕ ܠܐܪܡ. * ܐܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܡܝܢܕܒ.
5 ܥܡܝܢܕܒ ܐܘܠܕ ܠܢܚܫܘܢ. ܢܚܫܘܢ ܐܘܠܕ ܠܣܠܡܘܢ. * ܣܠܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܒܥܙ ܡܢ
6 ܪܚܒ. ܒܥܙ ܐܘܠܕ ܠܥܘܒܝܕ ܡܢ ܪܥܘܬ. ܥܘܒܝܕ ܐܘܠܕ ܠܐܝܫܝ. * ܐܝܫܝ ܐܘܠܕ ܠܕܘܝܕ ܡܠܟܐ.
7 ܕܘܝܕ ܐܘܠܕ ܠܫܠܝܡܘܢ ܡܢ ܐܢܬܬܗ ܕܐܘܪܝܐ. * ܫܠܝܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܪܚܒܥܡ. ܪܚܒܥܡ
8 ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܐ. ܐܒܝܐ ܐܘܠܕ ܠܐܣܐ. * ܐܣܐ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܫܦܛ. ܝܗܘܫܦܛ ܐܘܠܕ ܠܝܘܪܡ.
9 ܝܘܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܘܙܝܐ. * ܥܘܙܝܐ ܐܘܠܕ ܠܝܘܬܡ. ܝܘܬܡ ܐܘܠܕ ܠܐܚܙ. ܐܚܙ ܐܘܠܕ ܠܚܙܩܝܐ.
10 11 * ܚܙܩܝܐ ܐܘܠܕ ܠܡܢܫܐ. ܡܢܫܐ ܐܘܠܕ ܠܐܡܘܢ. ܐܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܝܘܫܝܐ. * ܝܘܫܝܐ ܐܘܠܕ
12 ܠܝܘܟܢܝܐ ܘܠܐܚܘܗܝ ܒܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ. * ܡܢ ܒܬܪ ܓܠܘܬܐ ܕܝܢ ܕܒܒܠ. ܝܘܟܢܝܐ
13 ܐܘܠܕ ܠܫܠܬܐܝܠ. ܫܠܬܐܝܠ ܐܘܠܕ ܠܙܘܪܒܒܠ. * ܙܘܪܒܒܠ ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܘܕ. ܐܒܝܘܕ
14 ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܩܝܡ. ܐܠܝܩܝܡ ܐܘܠܕ ܠܥܙܘܪ. * ܥܙܘܪ ܐܘܠܕ ܠܨܕܘܩ. ܨܕܘܩ ܐܘܠܕ ܠܐܟܝܢ.
ܐܟܝܢ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܘܕ.

FRETI POTENTIA DOMINI Deíque noſtri Jeſu Chriſti, aggredimur ſcribere Librum ſacroſancti Evangelii. Ac primò quidem Evangelium, Matthæi præconium.

Dominica ante Nativitatem. 1.

CAPUT PRIMUM.

Liber generationis Jeſu Chriſti filii David, filii Abraham. 1 Abraham genuit Iſaac. 2 Iſaac genuit Jacob. Jacob genuit Judam, & fratres ejus. Judas genuit Phares, & Zarah de Thamar. 3 Phares genuit Heſron. Heſron genuit Aram. Aram genuit Aminadab. 4 Aminadab genuit Nahſon. Nahſon genuit Salmon. Salmon genuit Booz de Rahab. 5 Booz genuit Obed de Ruth. Obed genuit Iſai. 6 Iſai genuit David regem. David genuit Salomon ex uxore Uriæ. Salomon genuit Roboam. 7 Roboam genuit Abia. Abia genuit Aſa. 8 Aſa genuit Joſaphat. Joſaphat genuit Joram. Joram genuit Ozia. Ozia genuit Joatham. 9 Joatham genuit Achaz. Achaz genuit Ezechiam. 10 Ezechias genuit Manaſſen. Manaſſes genuit Amon. Amon genuit Joſiam. 11 Joſias genuit Jechoniam & fratres ejus, in captivitate Babylonica. Poſt captivitatem 12 autem Babylonicam Jechonias genuit Salathiel. Salathiel genuit Zorobabel. 13 Zorobabel genuit Abiud. Abiud genuit Eliacim. Eliacim genuit Azor. 14 Azor genuit Sadoc. Sadoc genuit Achim. Achim genuit Eliud.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወንጌል፡ ዘማቴዎስ፡

1 መጽሐፈ ፡ ልደቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ወልደ፡ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም፡፡፨ አብርሃም ፡ ወለደ ፡
2 ለይስሐቅ ፡ ወይስሐቅኒ ፡ ወለደ ፡ ለያዕቆብ፡፡ ወያዕቆብኒ ፡ ወለደ ፡ ይሁዳሃ ፡ ወአኃዊሁ፡፡፨
3 ወይሁዳ ፡ ወለደ ፡ ፋሬስሃ ፡ ወዛራ፡፡ እምትዕማር ፡ ወፋሬስ ፡ ወለደ ፡ ሌስሮምሃ፡፡ ወሌስሮ
4 ምኒ ፡ ወለደ ፡ ለአራምሃ፡፡፨ ወአራምኒ ፡ ወለደ ፡ ለአሚናደብሃ፡፡ ወአሚናደብ ፡ ወለደ ፡ ናአ
5 ሶንሃ፡፡ ወናአሶን ፡ ወለደ ፡ ሰልሞንሃ፡፡፨ ወሰልሞንኒ ፡ ወሊደ ፡ ቦኤዝሃ ፡ እምራኬብ፡፡ ወቦ
6 ኤዝኒ ፡ ወለደ ፡ ሊዮቤድሃ ፡ እምነ ፡ ሩት፡፡ ወሊዮቤድኒ ፡ ወለደ ፡ እሴይሃ፡፡፨ ወእሴኒ፡
ወለደ ፡ ዳዊትሃ ፡ ንጉሠ፡፡ ወዳዊትኒ ፡ ንጉሥ ፡ ወለደ ፡ ሰሎሞንሃ ፡ እምነ ፡ እንተ ፡ ኦርዮ፡፡፨
7 ወሰሎሞንኒ ፡ ወለደ ፡ ሮብዓምሃ፡፡ ወሮብዓምኒ ፡ ወለደ ፡ አቢያሃ፡፡፨ ወአቢያኒ ፡ ወለደ ፡
8 አሳፍሃ ፡ ወአሳፍኒ ፡ ወለደ ፡ ሊዮሳፍጥሃ፡፡ ወሊዮሳፍጥኒ ፡ ወለደ ፡ ሊዮርአምሃ ፡ ወሊዮርአም
9 ኒ ፡ ወለደ ፡ ዖዝያሃ፡፨ ወዖዝያኒ ፡ ወለደ ፡ ሊዮአታምሃ ፡ ወሊዮአታምኒ ፡ ወለደ ፡ አካ
10 ዝሃ ፡ ወአካዝኒ ፡ ወለደ ፡ ሕዝቅያስሃ፡፡፨ ወሕዝቅያስኒ ፡ ወለደ ፡ ምናሴሃ፡፡ ወምናሴኒ ፡
11 ወለደ ፡ አሞጽሃ ፡ ወአሞጽኒ ፡ ወለደ ፡ ሊዮስያንሃ፡፡፨ ወሊዮስያንኒ ፡ ወለደ ፡ ሊኮንያንሃ ፡
12 ወአኃዊሁ ፡ እምፍልሰተ ፡ ባቢሎን፡፡፨ ወእምድኅረ ፡ ፍልሰተ ፡ ባቢሎን ፡ ወሊኮንያን ፡ ወለ
13 ደ፡ሰላትያልሃ፡፡ ወሰለቲያልኒ፡ ወለደ ፡ ዘሮባቤልሃ፡፡፨ ወዘሮባቤልኒ ፡ ወለደ ፡ አቢዩድሃ ፡ ወ
14 አብዩድኒ ፡ ወለደ ፡ ሌሊያቄምሃ ፡ ወሌሊያቄምኒ ፡ ወለደ ፡ አዛርሃ፡፨ ወአዛርኒ ፡ ወለደ፡
ሳዶቅሃ ፡ ወሳዶቅኒ፡ ወለደ፡ አኪምሃ ፡ ወአኪምኒ፡ ወለደ፡ሌሊዩድሃ፡፡፨

EVANGELIVM MATHÆI.

CAPUT I.

Deſcriptio generationis Jeſu filii David, filii Abraham. 1 *Abraham genuit Iſahak, & Iſahak genuit Jacob, & Jacob genuit Judam, & fratres ejus.* 2 *Et Judas genuit Phares & Zaram è Thamar, & Phares genuit Eſrom, & Eſrom genuit Aram.* 3 *Et Aram genuit Aminadab, & Aminadab genuit Naaſon, & Naaſon genuit Salmon.* 4 *Et Salmon genuit Boes de Rachab, & Boes genuit Obed ex Ruth, & Obed genuit Iſe.* 5 *Iſe autem genuit David regem, & David rex genuit Solomonem ex ea quæ Uriæ fuerat.* 6 *Et Solomon genuit Roboam, & Roboam genuit Abiam, & Abia genuit Aſaph.* 7 *Et Aſaph genuit Joſaphat, & Joſophat genuit Joram, & Joram genuit Oziam.* 8 *Et Oſia genuit Joatham & Joatham genuit Achas, & Achas genuit Heſkiam.* 9 *Et Heſkias genuit Menaſen, & Menaſe genuit Amoz, & Amoz genuit Joſiam.* 10 *Et Joſias genuit Ichoniam & fratres ejus poſt tranſmigrationem Babylonis.* 11 *Et poſt tranſmigrationem Babylonis Ichonia genuit Salathiel, & Salathiel genuit Sarobabel.* 12 *Et Sarobabel genuit Abiud, & Abiud genuit Eliakem, & Eliakem genuit Azar.* 13 *Et Azar genuit Sadok, & Sadok genuit Achim, & Achim genuit Eliud.* 14

Verſio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM ſecundùm *MATTHÆUM.*

CAPUT I.

1 Liber generationis Jeſu Chriſti filii David, filii Abraham. 2 Abraham genuit Iſaac. Iſaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, & fratres ejus. 3 Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares autem genuit Eſron. 4 Eſron autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem 5 genuit Naaſſon. Naaſſon autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jeſſe. Jeſſe au- 6 tem genuit David regem. David autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit 7 Uriæ. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Aſa. 8 Aſa autem genuit Joſaphat. Joſaphat autem genuit Joram. 9 Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem genuit Achaz. 10 Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manaſſen. 11 Manaſſes autem genuit Amon. Amon autem genuit Joſiam. Joſias autem genuit Jechoniam, & fratres ejus in tranſmigratione Babylonis. 12 Et poſt tranſmigrationem Babylonis: Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. 13 Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. 14 Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس متي الرسول احد الاثني
عشر رسولا كتبه عبرانيا بالهام روح القدس بركاته تشملنا امين *
* فاتحة الانجيل المجيد *

1 2 * كتاب ميلاد يسوع المسيح ابن داود بن ابرهيم * فابراهيم ولد اسحق * واسحق ولد
3 يعقوب * ويعقوب ولد يهودا واخوته * يهودا ولد فارص وزارح من تامار * فارص ولد حصرون *
4 5 حصرون ولد ارام * ارام ولد عميناداب * عميناداب ولد نحصون * نحصون ولد سلمون * سلمون
ولد باعاز من راحاب * باعاز ولد عوبيد من راعوث * عوبيد ولد ايسي * ايسي ولد داود
6 7 الملك * داود ولد سليمن من مراءة اوريا * سليمن ولد رحبعام * رحبعام ولد ابيا * ابيا ولد
8 9 اصاف * اصاف ولد يوسافاط * يوسافاط ولد يورام * يورام ولد عوزيا * عوزيا ولد يوثام * يوثام
10 ولد احاز * احاز ولد حزقيا * حزقيا ولد منسي * منسي ولد عاموص * عاموص ولد يوسيا *
11 12 * يوسيا ولد يوحانيا واخوته في سبي بابل * ومن بعد سبي بابل يوحانيا ولد سلتاييل *
13 14 سلتاييل ولد زوربابل * زوربابل ولد ابيود * ابيود ولد الياقيم * الياقيم ولد عازور * عازور
ولد صادوق * صادوق ولد اخين * اخين ولد اليود *

IN NOMINE DEI unius, Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti. Evangelium ſancti Matthæi Apoſtoli, unius ex duodecim Apoſtolis: quod ſcripſit Hebraicè ex inſpiratione Spiritûs ſancti. Benedictiones ejus circundent nos. Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

Liber generationis Jeſu Chriſti filii David filii Abraham. 1 *Abraham ergò genuit Iſaac.* 2 *Iſaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam & fratres ejus. Judas genuit Phares & Zarah de Thamar.* 3 *Phares genuit Eſron. Eſron genuit Aram. Aram genuit Aminadab.* 4 *Aminadab genuit Naſſon. Naſſon genuit Salmon.* 5 *Salmon genuit Booz de Rahab. Booz genuit Obed ex Ruth. Obed genuit Jeſſe. Jeſſe genuit David Regem.* 6 *David genuit Salomonem ex uxore Uriæ. Salomon genuit Roboam.* 7 *Roboam genuit Abiam. Abia genuit Aſa. Aſa genuit Joſaphat.* 8 *Joſaphat genuit Joram. Joram genuit Oziam. Ozias genuit Joatham.* 9 *Joatham genuit Achaz. Achaz genuit Ezechiam. Ezechias genuit Manaſſen.* 10 *Manaſſes genuit Amos. Amos genuit Joſiam. Joſias genuit Jeconiam & fratres ejus in captivitate Babylonis.* 11 *Et poſt captivitatem Babylonis Jeconias genuit Salathiel.* 12 *Salathiel genuit Zorobabel. Zorobabel genuit Abiud.* 13 *Abiud genuit Eliachim. Eliachim genuit Azor.* 14 *Azor genuit Sadoch. Sadoch genuit Achim. Achim genuit Eliud.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

انجيل متي كه در شهر فلسطين بزبان عبري گفته شد ودر انطاكيه
بسرياني نبشتند

1 2 * كتاب زايدن يوشع مسيح پسر داود * وداود پسر ابرهيم * وابرهيم اسحق را زاييد
3 اسحق يعقوبرا زاييد يعقوب يهودا وبرادرانش را زاييد * * يهودا بارص وزارح را از
4 تامار زاييد * بارص حصرونرا زاييد * حصرون ارام را زاييد * ارام عميناذابرا زاييد *
5 عميناذاب نحصونرا زاييد * نحصون سلمونرا زاييد * سلمون باعازرا زاييد [از راحاب] * باعاز
6 عوبيد را زاييد از راغوث * عوبيد ايشاي را زاييد * ايشاي داود ملك را زاييد * داود
7 سليمانرا زاييد از زن اوريا * سليمان راحبعم را زاييد * راحبعم ابيارا زاييد * ابيا اصاف را زاييد *
8 9 * اصاف يهوشافاط را زاييد * يهوشافاط يورام را زاييد * يورام عوزيارا زاييد * عوزيا يوثام را زاييد *
10 يوثام احاز را زاييد * احاز حزقيا را زاييد * حزقيا منشي را زاييد * منشي آمونرا زاييد *
11 12 آمون يوشيا را زاييد * يوشيا يوخنيا را زاييد وبرادرانش را در غارت بابل * وازپس غارت
13 بابل * يوخنيا شالتاييل را زاييد * شالتاييل زوربابيل را زاييد * زوربابيل ابيود
14 را زاييد * ابيود الياقيم را زاييد * الياقيم عازور را زاييد * عازور صادوق را زاييد *
صادوق اخين را زاييد * اخين اليود را زاييد *

EVANGELIUM MATTHÆI,

Quod in urbe Palæſtinæ linguâ Hebraicâ dictum eſt, Antiochiæ verò Syriace conſcriptum.

CAPUT I.

Liber generationis Jeſu Chriſti filii David, David autem filius erat Abraham. 1 *Et Abraham genuit Iſaak, Iſaak Jaakob genuit, Jaakob Jehudam & fratres ipſius genuit.* 2 *Jehuda Pares & Zarach è Tamar genuit, Pares Heſron genuit, Heſron Aram genuit.* 3 *Aram Aminadab genuit, Aminadab Naſon genuit,* 4 *Naſon Salmon genuit. Salmon Boaz genuit ex Rahab, Boaz Obed genuit è Raguth, Obed Iſai genuit.* 5 *Iſai David regem genuit, David Salomonem genuit ex uxore Uria.* 6 *Salomon genuit Rahebam, Rahebam Abia genuit, Abia Aſaph genuit.* 7 *Aſaph Jehoſaphat genuit, Jehoſaphat Joram genuit, Joram Oziam genuit.* 8 *Ozias Jotham genuit, Jotham Achaz genuit, Achaz Hezekiam genuit.* 9 *Hezekias Manaſſen genuit, Manaſſes Amon genuit, Amon Joſiam genuit.* 10 *Joſias Jechoniam genuit, & fratres ejus, in tranſmigratione Babel.* 11 *Poſt tranſmigrationem autem Babel Jechonias Salathael genuit, Salathael Zorobabel genuit.* 12 *Zorobabel Abiud genuit, Abiud Eliakim genuit, Eliakim Azor genuit.* 13 *Azor Sadok genuit, Sadok Achin genuit, Achin genuit Eliud.* 14

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan
15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν. Ματθὰν
autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de
16 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ
qua natus est Jesus, dictus Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usq; ad
17 ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως β
David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Baby-
Δαβίδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
lonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad
λῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως
Christum, generationes quatuordecim. At Jesu Christi generatio sic erat:
18 τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· γ
Desponsatâ enim matre ejus Mariâ Joseph, ante convenire ipsos,
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς,
inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, justus
19 εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος δ
existens, & non volens eam exemplum facere, voluit occultè repudiare eam.
ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν.
Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini per somnium apparuit ei,
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ,
dicens, Joseph fili David, ne timeas accipere Mariam conjugem tuam: nam
λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ
in ea genitum, de Spiritu est sancto. Pariet autem filium, & vocabis nomen
21 ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα

ejus, Jesum: Ipse enim salvabit populum suum à peccatis eorum. (Hoc
αὐτοῦ, Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο 22
autem totum factum est ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem,
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus, Emmanuel:
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ, 23
quod est interpretatum, Nobiscum Deus.) Excitatus autem Joseph
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ 24
à somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini: & acce-
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέ-
pit conjugem suam. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum
λαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν 25
primogenitum, & vocavit nomen ejus, JESUM.
πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ.

CAP. II. β'.

At Jesu nato in Bethlehem Judææ, in diebus Herodis regis,
Α' Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, 1
ecce Magi ab Orientibus accesserunt in Hierosolymam, Dicentes, Ubi est
ζ ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, Λέγοντες, Ποῦ ἐστιν 2
natus rex Judæorum? vidimus enim ejus stellam in Oriente, &
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
venimus adorare eum.
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܐܠܝܗܘܕ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܥܙܪ. ܐܠܝܥܙܪ ܐܘܠܕ ܠܡܬܢ. ܡܬܢ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ. * ܝܥܩܘܒ
16 ܐܘܠܕ ܠܝܘܣܦ ܓܒܪܗ ܕܡܪܝܡ. ܕܡܢܗ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ.
17 * ܟܠܗܝܢ ܗܟܝܠ ܫܪܒܢ ܡܢ ܐܒܪܗܡ ܥܕܡܐ ܠܕܘܝܕ ܫܪܒܢ ܐܪܒܥܣܪܐ. ܘܡܢ
ܕܘܝܕ ܥܕܡܐ ܠܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܫܪܒܢ ܐܪܒܥܣܪܐ. ܘܡܢ ܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܥܕܡܐ ܠܡܫܝܚܐ
ܫܪܒܢ ܐܪܒܥܣܪܐ.

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit Mathan. Mathan genuit Jacob. Jacob genuit 15 16 Joseph virũ Mariæ, de qua nat' est Jesus, qui vocatur Messia. Omnes igitur generationes 17 ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim. A David usque ad captivitatem Babylonicam, generationes quatuordecim. Et à captivitate Babylonica adusque Messiam, generationes quatuordecim.

* ܚܙܘܗ ܕܝܘܣܦ * ܒ *

Viſio Joſeph. 2.

18 * ܝܠܝܕܘܬܗ ܕܝܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܟܢܐ ܗܘܬ. ܟܕ ܡܟܝܪܐ ܗܘܬ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܠܝܘܣܦ.
19 ܥܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦܘܢ. ܐܫܬܟܚܬ ܒܛܢܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܒܥܠܗ ܟܐܢܐ
20 ܗܘܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܦܪܣܝܗ. ܘܐܬܪܥܝ ܕܒܛܘܫܝܐ ܢܫܪܝܗ. * ܟܕ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܬܪܥܝ.
ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܝܘܣܦ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܠܐ ܬܕܚܠ
ܠܡܣܒ ܠܡܪܝܡ ܐܢܬܬܟ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܢܗ ܡܬܝܠܕ ܡܢ ܪܘܚܐ ܗܘ ܕܩܘܕܫܐ. * ܬܐܠܕ
21 ܕܝܢ ܒܪܐ. ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܓܝܪ ܢܚܐ ܠܥܡܗ ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܗܕܐ
22 ܕܝܢ ܟܠܗ ܕܗܘܬ. ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ. * ܕܗܐ ܒܬܘܠܬܐ
23 ܬܒܛܢ. ܘܬܐܠܕ ܒܪܐ. ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ. ܕܡܬܦܫܩ ܥܡܢ ܐܠܗܢ. * ܟܕ
24 ܩܡ ܕܝܢ ܝܘܣܦ ܡܢ ܫܢܬܗ. ܥܒܕ ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܕܗ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܕܒܪܗ
ܠܐܢܬܬܗ. * ܘܠܐ ܚܟܡܗ ܥܕܡܐ ܕܝܠܕܬܗ ܠܒܪܗ ܒܘܟܪܐ. ܘܩܪܬ ܫܡܗ ܝܫܘܥ.
25

Generatio autem Jesu Messiæ fuit hujusmodi. Quum desponsata esset Maria mater ejus Josepho, priusquàm consortium haberent, inventa est gravida de Spiritu sanctitatis. 18 Joseph autem maritus ejus justus erat, & noluit eam diffamare, sed cogitavit clàm eam repudiare. 19 Quum autem hæc meditatus esset, apparuit ei Angelus Domini in somnio, & ait illi: Joseph fili David, ne timeas accipere Mariam uxorem tuam; is enim qui genitus est in ea, ex Spiritu Sancto est. 20 Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus, Jesum; quippe qui servaturus sit populum suum à peccatis ipsorum. 21 Id autem omne factum, ut impleretur id quod dictum est à Domino per Prophetam: 22 Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus; Ammanuel, quod exponitur, Nobiscum Deus noster. 23 Quum igitur surrexisset Joseph à somno suo, egit sicuti præceperat illi Angelus Domini, & accepit uxorem suam. 24 Neque cognovit eam donec peperit filium suum primogenitum, & vocavit *illa* nomen ejus, Jesum. 25

* ܪܡܫܐ ܕܝܠܕܐ * ܓ *

Ad veſperam Natalitiorum. 3.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

CAP. II.

1 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ. ܒܝܘܡܝ ܗܪܘܕܤ ܡܠܟܐ. ܐܬܘ
2 ܡܓܘܫܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܝܠܕ. ܚܙܝܢ
ܓܝܪ ܟܘܟܒܗ ܒܡܕܢܚܐ. ܘܐܬܝܢ ܠܡܣܓܕ ܠܗ.

Quum autem natus esset Jesus in Bethlehem Judæ in diebus Herodis regis, advenerunt Magi ab Oriente ad Jerusalem, 1 Et inquiunt; Ubi est rex Judæorum qui natus est? vidimus enim stellam ejus in Oriente, venimúsque ad adorandum eum. 2

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወኤሊዩድኒ ፡ ወለደ ፡ አልዓዛርሃ ፡ ወአልዓዛርኒ ፡ ወለደ፡ማታንሃ፡፡ ወማታንኒ ፡ ወለደ ፡ ያዕቆብሃ፡፡፡
16 ወያዕቆብኒ፡ወለደ፡ዮሴፍሃ፡፡ፍኅሪሃ፡ ለማርያም፡ ዘእምኔሃ፡ ተወልደ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘተበህለ፡ ክርስቶ
17 ስ፡፡፡ ኵሉንኬ፡ ትውልድ፡እምአብርሃም፡ እስከ፡ ዳዊት፡ ትውልድ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡፡ ወእም
ዳዊት፡ እስከ፡ ፍልሰተ፡ ባቢሎን ፡ ትውልድ ፡ ዐሠርቱ፡ ወአርባዕቱ፡ ወእምፍልሰተ ፡ ባቢሎን ፡ እስከ፡
ክርስቶስ፡ ትውልድ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ፡ ወኮነ፡ ኵሉ፡ ትውልድ፡ እምአብርሃም፡ እስከ ፡ ክርስቶ
18 ስ ፡ ትውልድ ፡ አርብዓ ፡ ወክልኤቱ፡፡፡ ወለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመዝ ፡ ልደቱ፡፡ ወተፋኅረት ፡ እ
ሙ፡ማርያም፡ለዮሴፍ፡ወዘእንበለ፡ ይትቃረቡ ፡ ተረክበት ፡ እንዘባ፡ ውስተ፡ ማሕፀና፡፡ እመንፈስ ፡ ቅዱ
19 ስ፡፡፡ ወዮሴፍ ፡ ምታ ፡ እስመ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ፡ ኢፈቀደ ፡ ይክሥታ ፡ መከረ ፡ ጽምሚተ፡ ይኅድ
20 ጋ፡፡፡ ወእንዘ፡ ዘንተ፡ ይሔሊ፡ ውእቱ፡ ናሁ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር ፡ በሕልም ፡ አስተርአዮ ፡ እ
ንዘ ፡ ይብል ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ዳዊት፡ ኢትፍራህ፡ ነሢኦታ፡ ለማርያም፡ ፍኅርትከ፡፡ እስመ ፡ ዘእምላዕ
21 ሌሃ፡ ይትወለድ፡ እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡፡፡ ወትወልድ ፡ ወልደ ፡ ወጸውዕ ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሃ ፡ እ
22 ስመ፡ ውእቱ፡ ያድኅን፡ ሕዝቦ ፡ እምኃጣውኢሆሙ፡፡፡ ወዝኵሉ ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ ይትፈጸም ፡ ዘተብ
23 ህለ ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በነቢይ፡ እንዘ፡ ይብል፡፡፡ ናሁ ፡ ድንግል ፡ ትፀንስ፡ ወትወልድ ፡ ወል
24 ደ ፡ ወይጼውዑ ፡ ስሞ ፡ ዓማኑኤል፡ ዘውእቱ፡ ትርጓሜሁ፡ ምስሌነ፡ እግዚአብሔር፡፡፡ ወተንሥአ፡
ዮሴፍ ፡ እምንዋሙ ፡ ገብረ ፡ በከመ፡ አዘዞ፡፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር ፡ ወነሥኣ ፡ ለማርያም ፡ ፍኅር
25 ቱ፡፡፡ ወኢያእመራ ፡ እስከ ፡ አመ፡ ወለደት፡ ወልደ፡ ዘበኵራ፡ ወጸውዐ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሃ፡፡፡
β 2 በእንተ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡
1 ወተወልደ፡ኢየሱስ፡ በቤተልሔም፡ዘይሁዳ፡ በመዋዕለ ፡ ሄሮድስ፡ ን
2 ጉሥ፡፡ ናሁ ፡ መሰግላን ፡ እምጽባሕ ፡ በጽሑ ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡፡፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አይቴ ፡ ሃ
ሎ ፡ ዘተወልደ ፡ ንጉሠ ፡ አይሁድ ፡ እስመ ፡ ርኢነ ፡ ኮከበ ፡ ዚአሁ ፡ በምሥራቅ ፡ ወመጻእነ ፡ ከመ ፡
ንስግድ ፡ ሎቱ፡፡፡

Et Eliud genuit Alazar: & Alazar genuit Mathan: & Mathan genuit Jacob. 15 *Et Jacob genuit Joſephum ſponſum Mariæ, ex qua natus eſt Jeſus qui dicitur Chriſtus.* 16 *Omnes igitur generationes ab Abraham uſque ad David, quatuordecim generationes: & à David uſque ad tranſmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & à tranſmigratione Babylonis uſque ad Chriſtum, generationes quatuordecim. Et fuerunt omnes generationes ab Abraham uſque ad Chriſtum, generationes quadraginta et duæ.* 17 *Et Jeſu Chriſti generatio ſic fuit: et deſponſata fuit mater ejus Maria Joſepho: et antequàm ſibi invicẽ appropinquarent, inventa fuit habens in utero de ſpiritu Sancto.* 18 *Et Joſeph vir ejus quoniã juſtus erat noluit revelare eam, ſed meditatus eſt privatim repudiare eam.* 19 *Et hoc cogitante illo, ecce Angelus Domini in ſomno apparuit ei, dicens; Joſeph fili David, ne metuas aſſumere Mariam ſponſam tuam; quoniam qui ex ea genitus erit, de ſpiritu ſancto eſt.* 20 *Et pariet filium; & vocato nomen ejus, Jeſum, quoniã ipſe ſervabit populũ ſuũ à peccatis eorũ.* 21 *Et hoc totũ fuit, ut impleretur quod dictũ fuit à Domino per Prophetam dicentẽ;* 22 *Ecce virgo prægnans erit, et pariet filiũ, et vocabunt nomen ejus, Amanuel: cujus interpretatio, Nobiſcũ Deus.* 23 *Et experrectus Joſeph à ſomno ejus fecit ſicut ei imperârat Angelus Domini, et accepit Mariam ſponſã ejus.* 24 *Et non cognoſcebat eam quouſque peperiſſet hunc filium primogenitum ſuum, et vocavit ille nomen ejus, Jeſum.* 25

CAP. II. De Magis

Et quando natus fuit Jeſus in Bethlehem Judææ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt in Hieroſolymam: 1 *Dicentes, Ubi eſt ille qui natus eſt rex Judæorum, quoniam vidimus ſtellam ejus in Oriente, & venimus ut adoremus eum.* 2

Verſio VULGATA LATINA.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit
16 Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui
17 vocatur Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad Christum,
18 generationes quatuordecim. Christi autem generatio sic erat: Cùm esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequàm convenirent, inventa est in utero
19 habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, cùm esset justus, & nollet eam
20 traducere, voluit occultè dimittere eam. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens; Joseph fili David, noli timere accipere
21 Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium: & vocabis nomen ejus, JESUM: ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 22
quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem; Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium: & vocabunt nomen ejus, Emmanuel: quod est interpretatum, Nobiscum Deus. 23 Exurgens autem Joseph à somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini, & accepit conjugem suam. 24 Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus, Jesum. 25

CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam, 1 Dicentes; Ubi est qui natus est rex Judæorum? vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. 2

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 اليود ولد اليعازار * اليعازار ولد متان * متان ولد يعقوب * يعقوب ولد يوسف خطيب
17 مريم المولود منها يسوع الذي يدعى المسيح * فكل الاجيال من ابراهيم الى داود اربعة
عشر جيلا * ومن داود الى سبي بابل اربعة عشر جيلا * ومن سبي بابل الى المسيح اربعة عشر
18 جيلا * الفصل الثاني * ومولد يسوع المسيح هكذي كان
19 لما خطبت مريم امه ليوسف * فقبل ان يعرفا وجدت حبلى من روح القدس * وكان يوسف
20 خطيبها صديقا لم يرد ان يشهرها * وهم بتخليتها سرا * وفيما هو مفكر في هذا اذ ظهر له
ملاك الرب في الحلم قايلا يا يوسف بن داود لا تخف ان تاخذ مريم مراتك فان الذي تلده هو
21 من روح القدس * وستلد ابنا وتدعوا اسمه يسوع لانه الذي يخلص شعبه من خطاياهم *
22 23 * هذا كله كان ليتم ما قيل من قبل الرب بالنبي * ان هي ذه العذري تحبل وتلد ابنا
24 ويدعى اسمه عمانويل [ ] * فقام يوسف من النوم * وصنع كما امره ملاك الرب * واخذ مريم
25 مراته * ولم يعرفها حتي ولدت ابنها البكر ودعا اسمه يسوع * الفصل الثالث *
1 * فلما ولد يسوع في بيت لحم يهودا في ايام هيرودس الملك اذ مجوس وافوا من المشرق الي
2 يروسليم * قايلين اين هو المولود ملك اليهود * لانا قد راينا نجمه في المشرق ووافينا لنسجد له *

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit Mathan. Mathan genuit Jacob. Jacob genuit Joſeph ſponſũ Mariæ: de qua nat' eſt Jeſus, qui vocatur Chriſtus. 15 16 *Omnes itaq; generationes ab Abrahã uſq; ad David, quatuordecim generationes: & à David uſq; ad captivitatem Babylonicam, quatuordecim generationes: et à captivitate Babylonica uſque ad Chriſtum, quatuordecim generationes.* 17

Sectio ſecunda.

Nativitas autem Jeſu Chriſti ſic fuit: Cùm deſponſata fuiſſet Maria mater ejus Joſepho, antequã ſeſe cognoſcerent, inventa eſt gravida de Spiritu ſancto. 18 *Erat autem Joſeph ſponſus ejus juſtus, nec voluit eam divulgare: & cogitavit de dimittenda ea occultè.* 19 *Dumque ipſe meditaretur hoc, ecce apparuit ei Angelus Domini in ſomnio, dicens: O Joſeph fili David, ne timeas accipere Mariam conjugem tuam, quoniam is quem pariet, eſt ex Spiritu ſancto.* 20 *Pariet autem filiũ, & vocabis nomen ejus, Jeſum: quia ipſe eſt qui liberabit populũ ſuum à peccatis eorum.* 21 *Hoc totum actum eſt, ut adimpleretur quod dictũ eſt à Domino per Prophetam;* 22 *Ecce Virgo concipiet, & pariet filiũ, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* 23 *Surrexit autem Joſeph à ſomno, & fecit ſicut præcepit ei Angelus: et accepit Mariam conjugem ſuã.* 24 *Et non cognovit eam, quouſq; peperiſſet filium ſuum primogenitum: & vocavit nomen ejus, Jeſum.* 25

Sectio tertia. *CAP. II.*

Cum ergò natus eſſet Jeſus in Bethlehem Judææ in diebus Herodis regis, ecce Magi venerunt ab Oriente Hieroſolymam, 1 *Dicentes: Ubi eſt qui natus eſt Rex Judæorum? Vidimus enim ſtellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum.* 2

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * اليود اليعازاررا زاييد * اليعازار ماثانرا زاييد * ماثان يعقوبرا زاييد * يعقوب يوسف را
17 زاييد * شوهر مريم * انك ازو زاييده شد ييشوع كه مسيح خوانده مي شود * اكنون اين قبيلتها
از ابرهيم تا داود جهارده قبيلت * واز داود تا غارت بابل جهارده قبيلت * وازغارت بابل تا
18 مسيح جهارده قبيلت دوم آبستني مريم * اكنون زاييدن ييشوع
[چنين بود] چون مادرش را مريم را بيوسف بحلالي دادند * زودتر ازان كه بهمديكر برسند *
19 يافته شد كه آبستن است * از روح القدس * اما يوسف شوهرش مردي تقي وسامان بود *
ونخواست كه اين حال را آشكارا كند * ودر درون خود انديشيد * كه بپنهاني اورا طلاق دهد *
20 * چون اين چيزها انديشيد * فرشتهء خدا بخواب بدو نمود وكفت اي يوسف فرزند داود * از
21 ستدن زن تو مريم مترس براي انك درو زاييده شد از روح القدس است * اينك ازوي پسر
زاييده مي شود ونامش ييشوع بخواني * واوست كه رعيت خودرا از كناهاء ايشان پاك كند *
22 23 * اين همه شد تا تمام شود * انچ خداي در كتاب اشعياء پيغامبر فرموده است * اينك دختر دوشيزه
24 آبستن مي شود * وبزايد پسر ونام او عمانويل بخوانند * انك تفسيرش خداي ما باما * * چون
يوسف از خواب بيدار شد * وبرخواست انچنانك فرشتهء خدا بدو فرموده بود كرد * وزن
25 خودرا با خود برد * وبدو نرسيد تا فرزند بكر خودرا زاييد * ونامشرا ييشوع خواند
1 سيوم زاييدن مسيح * چون ييشوع در بيت الحم يهودا زاييده شد
در روزكار هيروديس ملك چهارم آمدن ملكان پارس مجوسيان آمدند
2 از مشرق تا اورسليم * ومي كفتند كجاست ملك يهوديان كه زاييده شد * زيرا كه
ستارهء اورا در مشرق ديديم وآمديم تا براي او سجود كنيم

Eliud genuit Eliazar; Eliazar genuit Mathan, Mathan genuit Jaakob. 15 *Jaakob genuit Joſeph virum Mariæ, ex qua natus eſt Jeſus, qui vocatur Chriſtus.* 16 *Hæ igitur generationes ab Abraham ad David, quatuordecim generationes; & à David ad tranſmigrationem Babel, quatuordecim generationes: & à tranſmigratione Babel ad Chriſtum, quatuordecim generationes.* 17

II. Imprægnatio Mariæ.

Nativitas autem Chriſti ſic fuit; cùm matrem ejus Mariam Joſepho nuptum dediſſent, antequam convenirent, compertum eſt eam eſſe prægnantem de Spiritu ſancto. 18 *At verò Joſeph maritus ejus vir juſtus & mitis erat, neque voluit hanc rem propalare: ſed intra ſe cogitabat clam ei repudium dare.* 19 *Hæc autem cogitanti Angelus Dei in ſomno apparuit, dixitque; O Joſeph fili David, accipere uxorem tuam Mariam ne metuas, id enim quod in ea genitum eſt, de Spiritu ſancto eſt.* 20 *En ex ipſa filius naſciturus eſt, & nomen ejus Jeſum vocabis, ipſeque eſt qui populum ſuum à peccatis eorum purificabit.* 21 *Hoc totum fuit ut compleretur, quod Deus in libro Eſaiæ prophetæ pronuntiârat.* 22 *Ecce puella virgo imprægnabitur, & pariet filium, & nomen ejus Emmanuel vocabunt, cujus interpretatio, Deus noſter nobiſcum.* 23 *Quum Joſeph ex ſomno expergefactus ſurrexiſſet, quemadmodum Angelus Domini ei juſſerat, fecit, & uxorem ſuam ad ſe recepit.* 24 *Sed ad eam non acceſſit, donec filium primogenitum ſuum peperiſſet, & nomen ejus Jeſum vocavit.* 25

CAP. II.

III. Nativitas Chriſti.

Cum Jeſus in Bethlehem Jehuda natus eſſet, in diebus Herodis regis, 1

IV. Adventus regum Perſiæ.

Magi venerunt ab Oriente ad Hieroſolymam. Et dixerunt, ubi eſt rex Jehudæorum, qui natus eſt? Nam ſtellam ejus in Oriente vidimus, & venimus ejus adorandi cauſa. 2

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum
3 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
illo. Et congregans omnes principes Sacerdotum, & Scribas populi,
4 αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ,
sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei;
5 ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
In Bethlehem Judææ: sic enim scriptum est per Prophetam, Et tu Beth-
6 Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, Καὶ σὺ Βηθ-
lehem terra Juda, nequaquàm minima es in ducibus Juda: ex te enim
λεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
exiet dux, qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clàm
ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα 7
vocans Magos, perquisivit ab eis tempus apparentis
καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
stellæ. Et mittens eos in Bethlehem, dixit; Euntes diligenter explorate
8 ἀστέρος. Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε, Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε
de puero: Cùm autem inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens ado-
περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσ-
rem eum. Illi autem audientes regem profecti sunt: & ecce stella quam
9 κυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν
viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat
εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν
puer. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudium magnum valdè. Et venien- 10
τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. Καὶ ἐλθόν- 11
tes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes ado-
τες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσ-
raverunt eum: & aperientes thesauros suos, obtulerunt ei munera, au-
εκύνησαν αὐτῷ. καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυ-
rum, & thus, & myrrham. Et responsi secundùm somnium, non reflectere ad
σὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς 12
Herodem, per aliam viam recesserunt in regionem suam. Recessis autem ipsis
Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, 13
ecce angelus Domini apparet per somnium Joseph, dicens; Excitatus accipe pue-
ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παι-
rum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicam tibi: Futu-
δίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλ-
rum est enim Herodes quærere puerum ad perdendum eum. Is autem excitatus
λει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς 14
accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum. Et erat
παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἦν 15
ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per
ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ
Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.
τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ ܘܐܬܕܠܚ ܘܟܠܗ ܐܘܪܫܠܡ ܥܡܗ܂ * ܘܟܢܫ ܠܟܠܗܘܢ ܪܒܝ 3
ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܕܥܡܐ ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܐܝܟܐ ܡܬܝܠܕ ܡܫܝܚܐ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ 4
ܠܗ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܟܬܝܒ ܒܝܕ ܢܒܝܐ܂ * ܐܦ ܐܢܬܝ ܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ܂ 5
ܠܐ ܗܘܝܬܝ ܒܨܝܪܐ ܒܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܡܢܟܝ ܓܝܪ ܢܦܘܩ ܡܠܟܐ܂ ܗܘ ܕܗܘ ܢܪܥܐ ܠܥܡܝ 6
ܐܝܣܪܝܠ܂ * ܗܝܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܒܛܘܫܝܐ ܩܪܐ ܠܡܓܘܫܐ ܘܝܠܦ ܡܢܗܘܢ ܒܐܝܢܐ ܙܒܢܐ
ܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܟܘܟܒܐ܂ * ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬ ܠܚܡ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܙܠܘ ܒܥܘ ܥܠ 7
ܛܠܝܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ܂ ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܬܘܢܝܗܝ ܬܘ ܚܘܘܢܢܝ܂ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܙܠ ܐܣܓܘܕ ܠܗ܂ 8
* ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܡܢ ܡܠܟܐ ܐܙܠܘ܂ ܘܗܐ ܟܘܟܒܐ ܗܘ ܕܚܙܘ ܒܡܕܢܚܐ ܐܙܠ ܗܘܐ
ܩܕܡܝܗܘܢ܂ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܩܡ ܠܥܠ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܛܠܝܐ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܘܗܝ 9
ܠܟܘܟܒܐ܂ ܚܕܝܘ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܛܒ܂ ܘܥܠܘ ܠܒܝܬܐ ܘܚܙܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܥܡ ܡܪܝܡ 10
ܐܡܗ܂ * ܘܢܦܠܘ ܣܓܕܘ ܠܗ܂ ܘܦܬܚܘ ܣܝܡܬܗܘܢ܂ ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܩܘܪܒܢܐ܂ ܕܗܒܐ 11
ܘܡܘܪܐ ܘܠܒܘܢܬܐ܂ * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܒܚܠܡܐ܂ ܕܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܘܬ ܗܪܘܕܣ܂ ܘܒܐܘܪܚܐ 12
ܐܚܪܢܐ ܐܙܠܘ ܠܐܬܪܗܘܢ܂

* Audivit autem Herodes rex, & perterritus est, totáque Jerosolyma cum eo. Et congregavit omnes principes sacerdotum, & scribas populi, & percontabatur ab eis, ubi Messias nasceretur. Illi autem dixerunt, In Bethlehem Judææ: sic enim scriptum est per prophetam; Tu quoque Bethlehem Judææ, nequaquam minima es inter reges Judææ: ex te enim prodibit rex qui pascet populum meum Israel. Tum Herodes clàm accersivit Magos, & didicit ab eis, quonam tempore stella eis apparuisset. Eósq; dimittens Bethlehem, ait illis; Ite, exquirite diligenter de puerulo: & postquàm inveneritis eum, venite, renuntiate mihi, ut & ego proficiscar illum adoraturus. Illi autem quum audîssent regem, abiêre: & ecce stella, quam viderant in Oriente, præcedebat eos, donec venit, stetítque super *locum*, ubi erat puer. Quum autem vidissent stellam, gavisi sunt gaudio perquam magno, domúmq; ingressi viderunt puerulum cum Maria matre ejus. Et procidentes adorârunt eum, suósq; thesauros aperuêre, ac obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et visum est eis in somnio, ne reverterentur ad Herodem: itaque per aliam viam profecti sunt in regionem suam.
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

* ܕܨܦܪܐ ܕܩܛܠ ܛܠܝܐ * ܕ *

Ad matutinam cædis Infantium. 4.

* ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ܂ ܐܬܚܙܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܠܝܘܣܦ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܩܘܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ 13
ܘܠܐܡܗ ܘܥܪܘܩ ܠܡܨܪܝܢ܂ ܘܬܗܘܐ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܣ
ܠܡܒܥܝܗ ܠܛܠܝܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܝܘܗܝ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܩܡ ܕܒܪܗ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ ܒܠܠܝܐ 14
ܘܥܪܩ ܠܡܨܪܝܢ܂ * ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܗ ܕܗܪܘܕܣ܂ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ 15
ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܕܡܢ ܡܨܪܝܢ ܩܪܝܬ ܠܒܪܝ܂

* Quum autem abiissent, apparuit angelus 13 Domini in somnio Joseph, & ait illi; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & illîc esto usquedum dixero tibi: futurum est enim, ut Herodes quærat puerum, ut illum perdat. Joseph itaque surgens ac- 14 cepit puerum & matrem ejus noctu, fugítque in Ægyptum. Et fuit illîc usque ad obitum 15 Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam, dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሰሚዖ፡ሄሮድስ፡ንጉሠ፡ደንገፀ፡ወተሀውከ፡ወኵሉ፡ኢየሩሳሌም፡ምስሌሁ፡፡=፡ ወአስተጋቢኦ፡
4 ኵሎ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡ሕዝብ፡ተሰአሎሙ፡በአይቴ፡ይትወለድ፡ክርስቶስ፡፡=፡ ወይ
5 ቤልዎ፡ በቤተ፡ ልሔም፡ ዘይሁዳ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ጽሑፍ፡ በነቢይ፡፡=፡ አንቲኒ፡ ቤተ፡ ልሔም፡
6 ምድረ፡ይሁዳ፡ኢትንእሲ፡እምነ፡መሳፍንተ፡ይሁዳ፡እስመ፡እምኔኪ፡ይወፅእ፡ወይትወለድ፡ንጉሠ፡መኰ
7 ንን፡ ዘይሬዕዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ እስራኤል፡፡=፡ ወእምዝ፡ ጸውዖሙ፡ ሄሮድስ፡ለመሰግላን፡ጽሚ
8 ተ፡ወተጠየቀ፡ እምኔሆሙ፡መዋዕሊሁ፡ለዘ፡አስተርአዮ፡ኮከብ፡፡=፡ ወፈነዎሙ፡ ቤተ፡ልሔምሃ፡
ወይቤሎሙ፡ ሖሩ፡ ተሰአሉ፡ ጥዩቀ፡ ዘበእንተ፡ ሕፃን፡ ወእምከመ፡ ረከብክሙዎ፡ ዜንዉኒ፡
9 ከመ፡ እምጻእ፡ አነሂ፡ እስግድ፡ ሎቱ፡=፡ ወሰሚዖሙ፡ እምኀበ፡ ንጉሥ፡ ሖሩ፡፡ ወናሁ፡ ኮከብ፡
ዘርእዩ፡ ዘእምጽባሕ፡ ይመርሖሙ፡ እስከ፡ ሶበ፡በጺሖ፡ ቆመ፡ መልዕልተ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡ ሕፃን፡=፡
10 ወርእዮሙ፡ኮካበ፡ተፈሥሑ፡ፍሥሐ፡ዓቢየ፡፡=፡ ወቦኡ፡ ውስተ፡ቤት፡ርእዩ፡ሕፃነ፡ምስለ፡
11 ማርያም፡እሙ፡ወወድቁ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወኣርኀዉ፡መዛግብቲሆሙ፡ ወአብኡ፡ሎቱ፡ አምኃ፡ወርቀ፡
12 ወከርቤ፡ ወስኂነ፡፡=፡ ወነገርዎሙ፡በሕልም፡ከመ፡ኢይግብኡ፡ኀበ፡ሄሮድስ፡፡ወእንተ፡ካልእ፡ ፍኖት፡
13 ገብኡ፡ወአተዉ፡ብሔሮሙ፡፡=፡ ፰ በሕፃናት፡ምንባብ፡፡ ወእምድኅረ፡ኀለፉ፡ ናሁ፡መልአከ፡
እግዚአብሔር፡አስተርአዮ፡በሕልም፡ ለዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ሕፃነ፡ወእሞ፡ ወ
ጉየይ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ ወሃሉ፡ ህየ፡ እስከ፡ አመ እነግረከ፡፡ እስመ፡ ሃለወ፡ ሄሮድስ፡ ይኅሥሥ፡
14 ለሕፃን፡ከመ፡ ይቅትሎ፡፡=፡ ወተንሥአ፡ ሶቤሃ፡ ነሥአ፡ ሕፃነ፡ ወእሞ፡ በሌሊት፡ወሖረ፡ ውስተ፡ ግብ
15 ጽ፡=፡ ወነበረ፡ ህየ፡ እስከ፡ ሞቱ፡ ለሄሮድስ፡፡ ከመ፡ ይትፈጸም፡ ዘተብህለ፡ እምኀበ፡
እግዚአብሔር፡ በነቢይ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እምግብጽ፡ ጸዋዕክዎ፡ ለወልድየ፡፡=፡

Et audiens Herodes Rex obstupuit, & turbatus fuit, & tota Hierosolyma cum eo. Et congregans ipse omnes principes sacerdotum & scribas populi, interrogavit eos ubi Christus nasceretur. Et dixerunt ei, In Bethlehem Judææ: quoniam sic scriptum est in Propheta; Tu Bethlehem terra Judææ non minima es è principibus Judææ: quoniam ex te exibit & nascetur Rex, Gubernator qui pascet populum meum Israël. Et congregabat Herodes magos privatim, & exquisivit ab iis diem quo vidissent stellam. Et misit eos Bethlehem, & dicebat iis; Vos eundo interrogate diligentèr de puerulo: & quum inveneritis eum, annuntiate mihi, ut veniam ego etiam adorare eum. Et quum ipsi audivissent à rege, abierunt: & ecce stella quam viderant, quæ ab Oriente ducebat eos donec veniendo stetit suprà ubi erat parvulus. Et illi videntes stellam gavisi sunt gaudio magno. Et illi ingredientes domum viderunt parvulum cum Maria matre ipsius, & prociderunt & adoraverunt eum; & aperuerunt thesauros suos, & obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et admoniti in somnio ne reverterentur ad Herodem, per aliam viã reversi sunt & venerunt in regionem suam. De Infantibus sermo. *Et postquàm recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho, dicens; Surge, & accipe parvulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum; & estote ibi usq; dum dixero tibi: quoniam Herodes quæsiturus est parvulum ut occidat eum. Et surgens ille tunc accepit parvulum & matrem ejus noctè, & abiit in Ægyptum, Et mansit ibi usq; ad mortem Herodis, ut impleretur quòd dictum fuit à Domino in Prophetâ dicente; Ab Ægypto vocavi filium meum.*
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Versio VULGATA LATINA.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. Et con-
4 gregans omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi
5 Christus nasceretur. At illi dixerunt ei; In Bethlehem Judææ: Sic enim scriptum
6 est per Prophetam; Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquàm minima es in prin-
7 cipibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc He-
rodes clàm vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis:
8 Et mittens illos in Bethlehem, dixit; Ite & interrogate diligenter de puero: &
9 cùm inveneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cùm au-
dissent regem, abierunt: & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat
10 eos, usque cùm veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam ga-
visi sunt gaudio magno valdè. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum 11
Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: & apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis 12
ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui 13
cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens; Surge,
& accipe puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum
dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens, accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum: 14
Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à Domino 15
per Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فلما سمع هيرودس الملك اضطرب وجميع يروسليم معه * وجمع كل روساء الكهنة * وكتبة 3 4
الشعب واستخبرهم * اين يولد المسيح * فقالوا له في بيت لحم يهودا * لانه مكتوب في النبي * وانت 5 6
يا بيت لحم ارض يهودا لست بصغيرة في ولايات يهودا * لان منك يخرج المدبر الذي يرعى
شعبي اسراييل * حينيذ دعا هيرودس المجوس سرا وتحقق منهم الزمان الذي ظهر لهم فيه 7
النجم * وارسلهم الي بيت لحم قايلا * امضوا فابحثوا عن الطفل باجتهاد فاذا وجدتموه اخبروني * 8
لاتي انا واسجد له * فلما سمعوا من الملك ذهبوا فاذا النجم الذي راوه في المشرق يقدمهم 9
حتي جاء ووقف فوق حيث كان الطفل * فلما راوا النجم فرحوا فرحا عظيما جدا * واتوا الي 10 11
البيت فراوا الطفل مع مريم امه فخروا له سجدا * وفتحوا اوعيتهم وقدموا له قرابين ذهبا ولبانا
ومرا * واوحي لهم في الحلم الا يرجعوا الي هيرودس فذهبوا في طريق اخري الي كورتهم * 12
* الفصل الرابع * فلما ذهبوا * واذ ملاك الرب تراءى ليوسف في الحلم قايلا * قم 13
خذ الطفل وامه واهرب الي مصر وكن هناك حتي اقول لك فان هيرودس مزمع ان يطلب
الطفل ليهلكه * فقام واخذ الطفل وامه ليلا ومضي الي مصر * وكان هناك الي وفاة هيرودس * 14 15
ليتم ما قاله الرب بالنبي ان من مصر دعوت ابني *

Cùm autem audisset Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregavit omnes principes sacerdotum & Scribas populi, & sciscitatus est ab eis ubi nasceretur Christus. Et dixerunt ei; In Bethlehem Judææ: quoniam scriptum est in propheta; Et tu Bethlehem terra Judæ, nequaquam minima es inter principatus Judæ: ex te enim exibit Gubernator qui pascet populum meum Israel. Tunc vocavit Herodes Magos secretò, & certior factus est ab illis de tempore in quo apparuit eis stella. Et misit illos in Bethlehem, dicens; Ite & inquirite de infante cum solicitudine: cùmque inveneritis eum, nuntiate mihi: ut veniam ego & adorem eum. Cùm autem audissent regem, abierunt: & ecce stella quam viderant in Oriente, præcedebat eos, usquedum veniret et staret suprà ubi erat infans. Quumque vidissent stellam, gavisi sunt gaudio magno valdè. Et venerunt in domum, & viderunt infantem cum Maria matre ejus, et procubuerunt ei adorantes, & aperuerunt vasa sua, et obtulerunt ei munera, aurum, et thus, & myrrham. Et indicatum fuit eis in somnio ne redirent ad Herodem. Quapropter abierunt per viam aliam in regionem suam. Sectio quarta. *Cumq; discessissent, ecce angelus Domini apparuit Josepho in somnio, dicens; Surge & accipe infantẽ & matrẽ ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicã tibi. Etenim Herodes futurus est ut quærat infantẽ ad perdendũ eum. Et surrexit, et accepit infantẽ et matrẽ ejus noctu, & abiit in Ægyptum. Et mansit ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dixit Dominus per prophetam; Ex Ægypto vocavi filium meum.*
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* هيروديس ملك چون شنيد ترسيد او وجمله اورشليم با وي * وفراهم اورد كشيشان 3 4
ومهتران ونويسندكان خلق واز ايشان مي پرسيد * كه مسيح در كدامين خانكه
زاييده شود * ايشان كفتند در بيت اللحم يهودا * زيرا اينچنين در پيغمبر نبشته شد 5
نبوت
* تو نيز اي بيت اللحم يهودا نيستي كم در ملكان يهودا براي انك از تو 6
بدر ايد ملك اوست كه بچراند رعيت من اسراييل را * انكه هيروديس بپنهاني مجوس را 7
خواند وازيشان در يافت كه كدامين وقت ستاره بديشان نموده شد * وايشانرا در بيت 8
اللحم فرستاد * وبديشان كفت برويد وبر كودك تفحص كنيد * چون اورا بيابيد *
باز پيش من آييد وروي بمن بنماييد * كه من نيز بروم واورا سجود كنم * چون از ملك 9
اين سخن شنيدند رفتند * وآن ستاره * كه در مشرق ديده بودند پيشاپيش ايشان مي
رفت * تا بدان مقام رسيد كه كودك انجا بود * وستاره بر سر ان مقام ايستاد * [* چون ديدند 10
ستاره را] بجوسيا عظيم شادمان شدند * ودر خانه اندر رفتند * وكودك را با مريم مادرش 11
ديدند * سر بزمين نهادند وبراي [او] سجود كردند وخزينهاء خود را كشادند قربان
پيش او كشيدند زر ومر وكندرو * ودر خواب بديشان نموده شد كه پيش هيروديس 12
پنجم رفتن مسيح در مصر
باز نكردند براه ديكر بولايت خود رفتند
* چون ايشان رفتند فرشته خدا بيوسف در خواب نمود * وبدو كفت برخيز بستان كودك را 13
ومادرش را * وبسوي مصر بكريز وانجا باش * تا انكه كه بتو بكويم * براي انك هيروديس كودك
را مي طلبد تا كم كند * انكه يوسف برخيزيد كودك را ومادرش را ستد وقت شب در 14
مصر كريخت * وانجا ماند تا وقتي كه هيروديس مرد تا تمام شود انچ از خداوند كفته شد 15
نبوت
بر زبان پيغامبر از مصر پسر خودرا خواندم *

Herodes rex cùm audisset, timuit ipse, 3 & tota Hierosolyma cum eo. Et congre- 4 gavit sacerdotes, & magnates, & scribas populi, & ex eis percontatus est, ubinam loci Christus nasciturus esset. Illi dixerunt in Bethlehem Jehuda; 5 quia sic in Propheta scriptum est:

Prophetia.

Tu etiam, ô Bethlehem Jehuda, non es 6 minima inter reges Jehudæ; propterea quòd ex te prodibit rex, ille est qui pascet populum meum Israël. Tunc He- 7 rodes clam vocavit Magos, & ab illis compertum habuit quonam tempore stella eis apparuisset. Et eos in Beth- 8 lehem misit, eisque dixit, Ite, & de puerulo inquirite, & cùm inveneritis illum, redite ad me, vultumque mihi conspiciendum præbete, ut ego etiam profectus adorem eum. Cùm à rege 9 hunc sermonem audissent, profecti sunt, & ipsa stella, quam in Oriente viderant, recta ante eos proficiscebatur, usque dum ad illum locum perveniret ubi erat puerulus: & stella in ver- 10 tice ejus loci stetit. Cùm vidissent stellam Magi valde lætati sunt. Et 11 domum ingressi puerulum cum Maria matre sua viderunt, cui capite humi inclinato adorationem præstiterunt: & apertis manticis suis munus ei obtulerunt; aurum, & myrrham, & thus. Et per somnium eis osten- 12 sum est ne ad Herodem reverterentur, per viam igitur aliam in regionem suam abierunt.

V. Profectio Christi in Ægyptum.

Cùm illi abiissent, Angelus Domini 13 Josepho per somnium apparuit, dixitque ei; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & in Ægyptum fuge, & illic esto usquedum dicam tibi: Quia Herodes puerulum quærit, ut perdat. Tunc Joseph surgens 14 puerulum & matrem ejus, & tempore nocturno, & in Ægyptum fugit: Et illic mansit usque ad 15 tempus quo Herodes mortuus est; ut impleretur quod à Domino dictum est per linguam Prophetæ:

Prophetia.

Ex Ægypto filium meum vocavi.

Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens
16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας Β'.
occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus,
ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
à bimatu, & infra, secundùm tempus quod *perquisivit* à Magis.
ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.
Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam Prophetam, dicentem; Vox in
17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ ἐν
Rama audita est, ploratus, & ululatus & *ejulatus* multus, Rachel plorans
18 Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος, καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα
natos suos, & noluit consolari, quia non sunt. *Desinente*
τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος
autem Herode, ecce angelus Domini *secundùm somnium apparet* Joseph in
19 δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν
Ægypto, Dicens; *Excitatus* accipe puerum & matrem ejus, & vade
20 Αἰγύπτῳ, Λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου
in terram Israel: *mortui* sunt enim *quærentes* animam pueri.
εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram
21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν
Israel. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode
22 Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου
patre suo, timuit illò ire. *Responsus autem secundùm somnium,*
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ,
secessit in partes Galilææ. Et veniens *commigravit* in *civitatem dictam*
ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην 23
Nazareth: ut *impleretur* dictum per Prophetas, Quòd Nazaræus
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος
vocabitur.
κληθήσεται.

CAP. III. γ'.

In autem diebus illis *accedit* Joannes Baptista, prædicans in deserto
Γ'. ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 1
Judææ, Et dicens, *Pœnitemini:* appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic enim est 2
τῆς Ἰουδαίας, Καὶ λέγων, Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν 3
promontiatus ab Esaia Propheta, dicente; Vox clamantis in deserto;
ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus. Ipse autem Joannes
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης 4
habebat *indumentum suum è* pilis *cameli*, & zonam pelliceam circa *lumbum suum:*
εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ·
esca autem ejus erat locustæ & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Hierosolyma,
ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, 5
& omnis Judæa, & omnis *circumvicinia Jordanis.* Et baptizabantur in Jordane ab eo, confitentes peccata sua.
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 6

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܗܝܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܒܙܚ ܡܢ ܡܓܘܫܐ܂ ܐܬܚܡܬ ܠܗ ܛܒ܂ ܘܫܕܪ܂ ܩܛܠ
ܠܛܠܝܐ ܟܠܗܘܢ ܕܒܒܝܬ ܠܚܡ ܘܒܟܠܗܘܢ ܬܚܘܡܝܗ܂ ܡܢ ܒܪ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ ܘܠܬܚܬ܆
ܐܝܟ ܙܒܢܐ ܕܐܬܚܦܛ ܡܢ ܡܓܘܫܐ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܬܡܠܝ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ 17
ܕܐܡܪ܂ * ܩܠܐ ܐܫܬܡܥ ܒܪܡܬܐ܂ ܒܟܝܐ ܘܐܠܝܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܪܚܝܠ ܒܟܝܐ ܥܠ ܒܢܝܗ܂ 18
ܘܠܐ ܨܒܝܐ ܠܡܬܒܝܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ܂

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܩܛܠܐ ܕܝܠܘܕܐ * ܗ *

* ܟܕ ܡܝܬ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ܂ ܐܬܚܙܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܠܝܘܣܦ ܒܡܨܪܝܢ܂ 19
ܘܐܡܪ ܠܗ܂ * ܩܘܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ܂ ܘܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܡܝܬܘ ܠܗܘܢ ܓܝܪ 20
ܗܢܘܢ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܢܦܫܗ ܕܛܠܝܐ܂ * ܘܩܡ ܝܘܣܦ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ܂ ܘܐܬܐ ܠܐܪܥܐ 21
ܕܐܝܣܪܝܠ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥ ܕܐܪܟܠܐܘܣ ܗܘܐ ܡܠܟܐ ܒܝܗܘܕ܂ ܚܠܦ ܗܪܘܕܣ ܐܒܘܗܝ܂ 22
ܕܚܠ ܕܢܐܙܠ ܠܬܡܢ܂ ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܚܠܡܗ ܕܢܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ * ܘܐܬܐ ܥܡܪ 23
ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܢܨܪܬ܂ ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܢܒܝܐ ܕܢܨܪܝܐ ܢܬܩܪܐ܂

* ܒܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ * ܘ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

* ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ܂ ܐܬܐ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܂ ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܝܗܘܕ܂ 1
ܘܐܡܪ܂ * ܬܘܒܘ܂ ܩܪܒܬ ܠܗ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ * ܗܢܘ ܓܝܪ ܗܘ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ 2
ܢܒܝܐ܂ ܕܐܡܪ܂ ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ܂ ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܐܬܪܨܘ ܫܒܝܠܘܗܝ܂ * ܗܘ ܕܝܢ 3
ܝܘܚܢܢ܂ ܠܒܘܫܗ ܗܘܐ ܕܡܢ ܣܥܪܐ ܕܓܡܠܐ܂ ܘܐܣܪ ܗܘܐ ܙܪܙܐ ܕܡܫܟܐ ܥܠ ܚܨܘܗܝ܂ 4
ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܗܘܬ ܩܡܨܐ ܘܕܒܫܐ ܕܒܪܐ܂ * ܗܝܕܝܢ ܢܦܩܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܐܘܪܫܠܡ ܘܟܠܗ ܝܗܘܕ
ܘܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗ ܕܝܘܪܕܢܢ܂ * ܘܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ܂ ܟܕ ܡܘܕܝܢ 5
ܒܚܛܗܝܗܘܢ܂ 6

Tum Herodes quum vidisset se à Magis illusum esse, excanduit vehementer, mittensque interficere fecit pueros omnes Bethlehem, & universorum confinium ejus, à nato duos annos & infrà, secundùm tempus quod exquisierat ex Magis. 16 Tunc impletum est id quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; 17 Vox audita est in Rama, fletus & lamentum multum: Rachel plorans super filios suos, renuitque consolari, eò quòd non extent. 18

Ad oblationem cædis Infantium. 5.

Quum autem obiisset rex Herodes, visus est angelus Domini in somnio ipsi Joseph in Ægypto, & ait illi; 19 Surge, ducito puerum & matrem ejus, & proficiscere in terram Israel; mortui sunt enim illi, qui quærebant animam pueri. 20 Itaque Joseph surgens, duxit puerum & matrem ejus, & venit in terram Israel. 21 Quum autem audivisset Archelaum in Judæa regem esse loco Herodis patris sui, timuit illuc proficisci. Et visum est ei in somnio, eundum esse in regionem Galilææ. 22 Quare venit, habitavitque in civitate, quæ vocatur Nazareth; ut impleretur id quod dictum est per prophetam, Fore ut Nazarenus vocaretur. 23

Festo Epiphaniæ. 6.

CAP. III.

ILlis autem ipsis diebus venit Johannes Baptista, & prædicabat in deserto Judææ, & dicebat; 1 Pœnitentiam agite, appropinquavit regnum cœlorum. 2 Is enim est qui dictus est per Isaiam prophetam; Vox clamantis in deserto, Parate vias Domini, & adæquate semitas ejus. 3 Ipse autem Johannes habebat vestimentum suum è pilis camelorum, zonamque pelliceam circum lumbos suos, & cibus ejus *erant* locustæ & mel agreste. 4 Tunc exibat ad eum Jerusalem, & tota Judæa, totaque regio ambiens Jordanem. 5 Et baptizabantur ab eo in Jordane flumine, confitentes peccata sua. 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወሰበ : ርእየ : ሄሮድስ : ከመ : ተሰለቁ : ደቢሁ : ሰብአ : ሰገል : ተምዕዐ : ጥቀ : ወፈነወ : ይ
ቅትሉ : ኵሎ : ሕፃናተ : ዘቤተ : ልሔም : ወዘውስተ : ኵሉ : አድያሚሃ : ዘእምክልኤ : ዓመ
17 ት : ወዘይንእስ : በከመ : መዋዕለ : ዘተጠየቀ : እምኀበ : እለ : ሰገል ::=: አሜሃ : ተፈጸ
18 መ : ዘተብህለ : በኤርምያስ : ነቢይ : እንዘ : ይብል :=: ቃል : በራማ : ተሰምዐ : ብከይ : ወሰቆ
ቃው : ብዙኅ : ራሔል : እንዘ : ትበኪ : በእንተ : ውሉዳ : ወተአቢ : ተናዝዞ : እስመ : ሊኮንዋ :
19 ውሉዳ ::=: ወመዊቶ : ሄሮዴስ : ናሁ : መልአከ : እግዚአብሔር : አስተርአዮ : በሕልም :
20 ለዮሴፍ : በግብጽ :=: እንዘ : ይብል : ተንሥእ : ንሣእ : ሕፃነ : ወእሞ : ወሖር : ውስተ : ም
21 ድረ : እስራኤል : እስመ : ሞቱ : ኵሎሙ : እለ : ያኀሥሥዋ : ለነፍሱ : ለሕፃን ::=: ወተን
22 ሢአ : ነሥአ : ሕፃነ : ወእሞ : ወቦአ : ምድረ : እስራኤል ::=: ወሰሚዖ : ከመ : አርኬላዎስ : ይ
ነግሥ : ለይሁዳ : ህየንተ : አቡሁ : ሄሮድስ : ፈርሀ : ህየ : ሐዊረ : ወአስተርአዮ : በሕልም : ወተ
23 ግሕሠ : ደወለ : ገሊላ ::=: ወበጺሖ : ኀደረ : እንተ : ስማ : ናዝሬት : ከመ : ይትፈጸም : ዘተብሀ
ለ : በነቢይ : ከመ : ናዝራዊ : ይሰመይ : ወልድየ ::=:
1 3 በእንተ : ዮሐንስ : ዘከመ : ሰበከ : መንግሥተ : ሰማያት : ወበውእቱ : መዋዕል : በጽሐ :
2 ዮሐንስ : መጥምቅ : እንዘ : ይሰብክ : በገዳመ : ይሁዳ :=: እንዘ : ይብል : ነስሑ : እስመ : ቀ
3 ረበት : መንግሥተ : ሰማያት ::=: እስመ : ውእቱ : ዘተብህለ : በኢሳይያስ : ነቢይ : እንዘ :
ይብል : ቃል : ዘይጸርሕ : በገዳም : አስተደልዉ : ፍኖቶ : ለእግዚአብሔር : ወርቱዐ : ግበሩ :
4 መጽያሕቶ ::=: ወውእቱ : ዮሐንስ : ልብሱ : ዘይለብስ : ዘጸጕረ : ገመል : ወቅናቱ : ዘአዱ
5 ም : ውስተ : ሐቌሁ : ወሲሳዩ : አንበጣ : ወመዓረ : ገደም :=: ወትወፅእ : ኀቤሁ : ኵላ :
6 ኢየሩሳሌም : ወኵላ : ይሁዳ : ወኵሉ : አድያሚሁ : ለዮርዳኖስ :=: ወይጠመቁ : ውስተ :
ዮርዳኖስ : ፈለግ : እምኀቤሁ : እንዘ : ይትአመኑ : ኀጢአቶሙ ::=:

Et videns Herodes quòd illuserant super eum magi, iratus est valdè: & misit occidere omnes parvulos qui in Bethlehem, et qui in omnibus finibus ejus erant, qui à duobus annis & juniores erant, secundùm tempus quod exquisierat à Magis. 16 *Tunc impletum fuit quod dictum est ab Hieremia propheta dicente,* 17 *Vox in Rama audita est, fletus & ejulatus multus: Rachel flens propter filios suos recusavit consolationem accipere quia non sunt ipsi, filii sui.* 18 *Et mortuo Herode ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho in Ægypto;* 19 *Dicens, Suscita te, accipe parvulum & matrem ejus, & proficiscere in terram Israel: quoniam mortui sunt omnes illi qui quærebant animam parvuli.* 20 *Et consurgens accepit parvulum & matrem ejus, & venit in terram Israel.* 21 *Et audiens quòd Archelaus gubernabat Judæam loco patris sui Herodis timuit illuc ire, & visione commonitus fuit in somnio, & secessit in partes Galileæ.* 22 *Et veniendo habitavit in urbe cujus nomen Nazareth: ut impleretur quod dictum fuit per prophetam, Quòd Nazarenus vocabitur filius meus.* 23

CAP. III. De Johanne, quomodo prædicabat regnum cœlorum.

E*T in illo tempore venit Johannes Baptista prædicans in deserto Judææ;* 1 *Dicens, resipiscite, quoniam appropinquavit regnum Cœlorum.* 2 *Quoniam hic est ille qui prædicatur per Esaiam prophetam, dicentem; Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & rectam facite semitam ejus.* 3 *Et ipsius Johannis vestimentum quo vestitus erat è pilis camelorum, & zona pellicea super lumbos ejus, & cibus ejus locustæ & mel agreste.* 4 *Et exivit ad eum tota Hierosolyma, & tota Judæa, & tota regio Jordanis.* 5 *Et baptizabantur in Jordane fluvio ab eo, confitentes peccata sua.* 6

Versio VULGATA LATINA.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu & infra, secundùm tempus quod exquisierat à Magis. 17 Tunc adimpletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; 18 Vox in Rhama audita est, ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. 19 Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph in Ægypto, 20 Dicens; Surge, & accipe puerum, & matrem ejus, & vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri. 21 Qui consurgens, accepit puerum, & matrem ejus, & venit in terram Israël. 22 Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ. 23 Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas; Quoniam Nazaræus vocabitur.

CAP. III.

1 IN diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, 2 Et dicens; Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum. 3 Hic est enim, qui dictus est per Isaiam Prophetam dicentem; Vox clamantis in deserto: Parate viam Dñi: rectas facite semitas ejus. 4 Ipse autē Joannes habebat vestimentū de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat locustæ, & mel sylvestre. 5 Tunc exibat ad eum Jerosolyma, & omnis Judæa, & omnis regio circa Jordanem: 6 Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * حينئذ لما راي هيرودس سخرية المجوس به غضب جدا * وارسل فقتل كل الاطفال ببيت
لحم وكل تخومها من ابن سنتين فما دون كحد الزمان الذي تحققه من المجوس * حينئذ 17
تم ما قيل من ارمياء النبي [] * صوت سمع في الرامة بكاء ونوح [] كثير * راحيل تبكي علي 18
بنيها ولا تريد ان تتعزي لفقدهم * فلما مات هيرودس ظهر ملك الرب ليوسف في الحلم بمصر * 19
* قايلا قم خذ الطفل وامه واذهب الي ارض اسرائيل فقد مات الذين يطلبون نفس الطفل * 20
* فقام واخذ الطفل وامه وجاء الي ارض اسرائيل * فلما سمع ان ارشلاوس قد ملك علي 21 22
اليهودية عوض هيرودس ابيه خاف ان يذهب الي هناك * فاخبر في الحلم وذهب الي تخوم []
الجليل * فاتي وسكن في مدينة تدعي ناصرة ليتم ما قيل من الانبياء انه يدعي ناصريا * 23
* الفصل الخامس * * وفي تلك الايام جاء يوحنا المعمداني يكرز في برية يهودا * قايلا 1 2
توبوا فقد اقتربت ملكوت السموات * لان هذا هو الذي قيل من اشعيا النبي اذ يقول صوت 3
صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله * وكان لباس يوحنا من وبر الابل ومنطقة 4
جلد علي حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * حينئذ خرجوا اليه من يروشليم وكل 5
اليهودية * وجميع كور الاردن * وكان يعمدهم في نهر الاردن معترفين بخطاياهم * 6

Tunc cùm vidisset Herodes illusionem Magorum sibi, iratus est valdè: & misit & occidit omnes infantes in Bethlehem, & omnibus finibus ejus, a filio duorum annorū & infra: secundum tempus quod certò sciverat à Magis. 16 *Tunc adimpletum est quod dictum est ab Ieremia propheta;* 17 *Vox audita est in Rama, ploratus & gemitus multus: Rachel plorans super filios suos, & noluit consolari ob eorum absentiam.* 18 *Cùm autem mortuus esset Herodes, apparuit angelus Domini Josepho in somnio in Ægypto,* 19 *Dicens; Surge, & accipe infantem & matrem ejus, & vade in terram Israel: jam enim defuncti sunt qui quærebant animam infantis.* 20 *Itaque surrexit & accepit infantem & matrem ejus, & venit in terram Israel.* 21 *Cùm verò audisset quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit ire illuc: verùm admonitus fuit in somnio, & abiit in fines Galilææ.* 22 *Et venit; & habitavit in civitate quæ vocatur Nazareth; ut adimpleretur quod dictum est à prophetis; Quoniam vocabitur Nazaræus.* 23

Sectio quinta. *CAP. III.*

I*N diebus autem illis venit Johannes Baptista prædicare in deserto Judææ,* 1 *Dicens; Pœnitentiam agite; jam enim appropinquavit regnum cœlorum.* 2 *Quoniam hoc est quod dictū est ab Isaia propheta, quando dicit; Vox clamans in deserto, Parate viam Domini, & explanate semitas ejus.* 3 *Erat autem vestimentum Johannis de pilis camelorum, & zona pellis circa lumbos ejus: & erat cib⁹ ejus locustæ & mel deserti.* 4 *Tunc exierunt ad eū ex Jerusalem, et omni Judæa, et omni regione Jordanis:* 5 *Et baptizabat eos in flumine Jordanis, cōfitentes peccata sua.* 6

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 ششم كشتن هيروديس كودكان بيت اللحم را * چون هيروديس ديد
كه مجوسيان بروي افسوس كردند بغايت خشمناك كشت وفرستاد كه هر كودكي كه
در بيت اللحم وپيرامون هست از دو ساله پسر وزيرتر بقدر ان روزكار كه از مجوس پرسيده
بود وهمه را كشتند * انكه تمام شد انچ از ارمياء پيغامبر كفته شد نبوت * اواز 17 18
شنوده شد در رامه كريستني وزاري بس بسيار راحيل بر فرزندان خود وتعزيت را نمي پذيرد
براي انك نيستند * هفتم باز آمدن مسيح از مصر * چون هيروديس ملك مرد 19
فرشته خداوند در زمين مصر بيوسف در خواب نمود * كه كودك را ومادرش را بر كير 20
وبزمين اسرائيل برو[كه مرده اند انانكه هلاك كودك ميخواستند * انكه برخاست 21
كودك را برداشت ومادرش وآمد سوي زمين اسرائيل] * چون شنيد كه اركلاوس در يهودا 22
ملك شد عوض هيروديس پدر خود ترسيد كه انجا برود وباز در خواب نموده شد كه
بولايت جليل برود * وآمد مقام كرفت در شهري كه نامش ناصره است تا تمام شود آنچ در 23
پيغمبر كفته شد كه ناصري خوانده شود * هشتم آمدن يحيي * ودران روزكار 1
آمد يحيي شونده كه اورا يوحنا كويند منادي ميكرد در ويرانه يهود * وكفت توبه 2
كنيد زيرا ملكوت آسمان نزديك شد * براي انك اينست انك در اشعيا پيغامبر كفته شد 3
اواز منادي يه زند در خرابي اماده بكنيد راه خداوند وكذركاه او هموار بكنيد *
نهم شستن يحيي خلق را * اين يحيي را پوشش از پشم شتر بود * وزنار اديم در 4
ميانش بسته * وخوردن او ملخ وانكبين بياباني * انكه مردم از اورشليم وازهمه يهود وازهمه 5
ولايتها كه پيرامون اردن است بدرو آمدند * ودرست او شسته مي شدند * برودخانه 6
اردن اندر وكناهاي خود مقر مي شدند *

VI. Cædes parvulorum Bethlehem ab Herode.

Cùm Herodes vidisset quòd Magi ipsū ludos fecissent, valdè iratus est: & misit ut omnem puerulum interficerent qui in Bethlehem & circumjacentibus erat à bimulis & inferiùs, juxta tempus quod à Magis inquisiverat; & omnes interfecerunt. 16 *Tunc impletum est quod à Jeremia propheta dictum est:* 17

Prophetia.

Vox audita est in Rama, fletus et planctus valde magnus, Rachel flens pro filiis suis, & consolationem non admittit, eò quòd non sunt. 18

VII. Reditus Christi ex Ægypto.

Quum Herodes rex mortuus esset, Angelus Domini in terra Ægypti Josepho in somnio apparuit. 19 *Dixitque, Quin puerulum & matrem ejus tolle, & proficiscere in terram Israelis: quia mortui sunt illi qui interitum pueruli cupiebant.* 20 *Tunc surgens puerulum sustulit & matrem ejus, & venit in terram Israelis.* 21 *Audito autem quòd Archelaus in Judæa rex esset pro Herode patre suo, timuit illuc ire: & rursùs in somnio admonitus est ut in regionem Galilææ iret.* 22 *Et veniens locum cepit in civitate cujus nomen est Nazreth: ut impleretur quod in Propheta dictum est, quòd Nazaræus vocaretur.* 23

CAP. III.

VIII. Adventus Johannis.

E*T eo tempore venit Jahja Baptista (quem Johannem vocant) & prædicavit in deserto Judææ.* 1 *Et dixit, Pœnitentiam agite, quia regnum cœlorum prope fit.* 2 *Eo quòd hic est ille qui dictus est in Esaia propheta, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & semitam ejus planam facite.* 3

IX. Baptizat Johannes populum.

Ipsius Johannis vestimentum ex lana camelina erat, Zona pellicea lumbos ejus cingente: cibus autem ejus locusta, & mel sylvestre. 4 *Tunc viri ex Hierosolyma, & ex omnibus regionibus quæ Jordani circumjacebant, egressi sunt.* 5 *Et per manum ejus baptizati sunt in fluvio Jordane, & peccata sua confessi sunt.* 6

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Γ'.

Videns autem multos Pharisæorum & Sadducæorum venientes ad baptismum
7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
suum, dixit eis; Genimina viperarum, quis demonstravit vobis fugere à fu-
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-
turâ ira? Facite ergò fructus dignos pœnitentiæ. Et ne arbitremini dicere
8 λούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. Καὶ μὴ δόξητε λέγειν
in vobisipsis, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam potest Deus de
9 ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
lapidibus istis suscitare natos Abrahæ. Jam verò & securis ad ra-
10 τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί-
dicem arborum adjacet. Omnis ergò arbor non faciens fructum bonum, exciditur, & in
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς
ignem jacitur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me
11 πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
veniens, fortior me est: cujus non sum idoneus calceamenta portare,
ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι,
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu sua,
12 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
& permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum:
καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην·
at paleam comburet igni inextinguibili. Tunc accedit Jesus à Ga-
13 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα-
lilæa in Jordanem ad Joannem, baptizari ab eo. At Jo-
14 λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰω-
annes prohibebat eum, dicens; Ego usum habeo à te baptizari, & tu
άννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
venis ad me? Respondens autem Jesus dixit ad eum, Sine interim: sic enim de-
ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέ- 15
cens est nobis implere omnem justificationem. Tunc dimittit eum. Et baptizatus
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς 16
Jesus, ascendit statim de aqua: Et ecce aperti sunt ei cœli, & vidit
ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε
spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super eum. Et
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ 17
ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo
ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ
complacui.
εὐδόκησα.

CAP. IV. Δ'.

Tunc Jesus actus est in desertum à Spiritu, tentari à dia-
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ δια- 1
bolo. Et jejunans dies quadraginta & noctes quadraginta, postremùm esuriit.
βόλου. Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε. 2
Et accedens ei tentator, dixit; Si filius es Dei, dic ut lapides isti
Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι 3
panes fiant.
ἄρτοι γένωνται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܡܢ ܙܕܘܩܝܐ ܕܐܬܝܢ ܠܡܥܡܕ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܠܕܐ *
8 ܕܐܟܕܢܐ. ܡܢܘ ܚܘܝܟܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܐ. * ܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܦܐܪܐ ܕܫܘܝܢ
9 ܠܬܝܒܘܬܐ. * ܘܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܘܬܐܡܪܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ
10 ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܟܐܦܐ ܠܡܩܡܘ ܒܢܝܐ ܠܐܒܪܗܡ. * ܗܐ ܕܝܢ
ܢܪܓܐ ܣܝܡ ܥܠ ܥܩܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܗܟܝܠ ܕܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܡܬܦܣܩ
11 ܘܢܦܠ ܒܢܘܪܐ. * ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܝܐ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܚܝܠܬܢ
ܗܘ ܡܢܝ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܡܣܐܢܘܗܝ ܠܡܫܩܠ. ܗܘ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
12 ܘܒܢܘܪܐ. * ܗܘ ܕܪܦܫܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܡܕܟܐ ܐܕܪܘܗܝ. ܘܚܛܐ ܟܢܫ ܠܐܘܨܪܘܗܝ. ܘܬܒܢܐ ܢܘܩܕ
13 ܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܠܝܘܪܕܢܢ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܕܢܥܡܕ
14 ܡܢܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ ܟܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܕܡܢܟ ܐܬܥܡܕ. ܘܐܢܬ
15 ܠܘܬܝ ܐܬܝܬ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܒܘܩ ܗܫܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܝܐܐ
16 ܠܢ ܕܢܡܠܐ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܫܒܩܗ. * ܟܕ ܥܡܕ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܡܚܕܐ ܣܠܩ
ܡܢ ܡܝܐ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܠܗ ܫܡܝܐ. ܘܚܙܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܢܚܬܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܘܐܬܬ ܥܠܘܗܝ.
17 * ܘܗܐ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ.

7 Quum autem videret multos è Pharisæis & Saducæis venientes ut baptizarentur, ait illis; Generatio viperarum, quis vobis indicavit, ut fugeretis ab ira ventura? 8 Facite igitur fructus dignos pœnitentiâ. 9 Neque cogitetis & dicatis in animabus vestris, Pater est nobis Abraham: etenim dico vobis, Deum posse ex lapidibus istis suscitare filios Abrahamo. 10 Ecce autem securis posita est ad radicem arborum: omnis igitur arbor quæ bonos fructus non facit, exciditur & in ignem cadit. 11 Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: ille verò qui post me veniet, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta sublevare; ipse baptizaturus est vos in Spiritu sanctitatis & igne: 12 Is in cujus manu ventilabrum est, & expurgat areas suas, & triticum cogit in horrea sua, paleámque comburit igni inextinguibili. 13 Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur ab eo. 14 Ipse autem Johannes prohibebat eum, & dicebat; Ego necesse habeo baptizari à te, & tu ad me venisti? 15 Ipse verò Jesus respondens, ait illi; Permitte nunc; sic enim decet nos adimplere omnem rectitudinem; & tunc permisit illi. 16 Quum autē baptizatus fuisset Jesus, statim ascendit ex aqua, & apertum est ei cœlum, & suspexit spiritum Dei descendere sicut columbam, & venisse super ipsum. 17 Et ecce vox è cœlo, dicens; Hic est filius meus dilectissimus in quo mihi complacui.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ ܘܩܘܪܒܐ ܕܐܪܒܥܝܢ * ܙ *

Dominica introitûs jejunii, & ad oblationem Quadragesimæ. 7.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

CAP. IV.

1 * ܗܝܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܕܒܪ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܡܕܒܪܐ. ܕܢܬܢܣܐ ܡܢ ܐܟܠܩܪܨܐ. * ܘܨܡ
2 ܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܘܐܪܒܥܝܢ ܠܠܝܢ. ܘܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܟܦܢ. * ܘܩܪܒ ܠܗ ܗܘ ܕܡܢܣܐ ܘܐܡܪ
3 ܠܗ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܕܟܐܦܐ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ ܠܚܡܐ.

1 Tunc Jesus ductus est à Spiritu sanctitatis in desertum, ut tentaretur ab accusatore. i. diabolo. 2 Et jejunavit quadraginta dieb' & quadraginta noctib': postremò verò esuriit. 3 Et accedens ille qui tentat, dixit ei; Si filius Dei es, dic ut isti lapides panis fiant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA

7 ወርእየ ፡ ብዙኃነ ፡ ፈሪሳውያነ ፡ ወሰዱቃውያነ ፡ እንዘ ፡ ይመጽኡ ፡ ውስተ ፡ ጥምቀቱ ፡ ጽሚተ ፡፡
ወይቤሎሙ ፡ ትውልደ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡ መኑ ፡ አመረክሙ ፡ ትጕየዩ ፡ እምእንተ ፡ ትመጽእ ፡ መ
8 ሀት ፡፡=፡ ግበሩኬ ፡ እንከ ፡ ሠናየ ፡ ፍሬ ፡ ዘይደልወክሙ ፡ ለንስሐ ፡=፡ ወኢይምሰልክሙ ፡ በብ
9 ሂለ ፡ አብ ፡ ብነ ፡ አብርሃምሃ ፡፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ይክል ፡ እግዚአብሔር ፡ እምእላ ፡ አዕ
10 ባን ፡ አንሥአ ፡ ውሉደ ፡ ለአብርሃም ፡=፡ ወድአ ፡ ናሁ ፡ መሐጼ ፡ ውስተ ፡ ጕንደ ፡ ዕፀው ፡ ይ
ነብር ፡፡ ኵሉኬ ፡ ዕፀ ፡ ዘኢይፈሪ ፡ ፍሬ ፡ ሠናየ ፡ ይትገዘም ፡ ወውስተ ፡ እሳት ፡ ይትወደይ ፡፡=፡
11 አንሰኬ ፡ በማይ ፡ አጠምቀክሙ ፡ ለንስሐ ፡ ወዘእምድኅሬየሰ ፡ ይመጽእ ፡ ይጸንዕ ፡ እምኔየ ፡
ዘኢይደልወኒ ፡ አሣእኖ ፡ እጸር ፡ ወውእቱሰ ፡ ያጠምቀክሙ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበእሳት ፡፡=፡
12 ዘመሠሬ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ወያነጽሕ ፡ ዐውደ ፡ ወያስተጋብእ ፡ ስርናዮ ፡ ውስተ ፡ መዝገቡ ፡ ወ
13 ሐሠርሰ ፡ ያውዒ ፡ በእሳት ፡ ዘኢይጠፍእ ፡=፡ አሜሃ ፡ መጽአ ፡ ኢየሱስ ፡ እምገሊላ ፡ ውስተ ፡ ዮ
14 ርደናስ ፡ ኀበ ፡ ዮሐንስ ፡ ከመ ፡ ይጠመቅ ፡ እምኀቤሁ ፡=፡ ወዮሐንስሰ ፡ ይከልኦ ፡ እንዘ ፡ ይብ
15 ል ፡ አነ ፡ እፈቅድ ፡ እምኀቤከ ፡ እጠመቅ ፡ ወአንተ ፡ ትመጽእ ፡ ኀቤየ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ ኢየሱ
ስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኅድግ ፡ ይእዜሰ ፡ ከመዝ ፡ ተድላ ፡ ውእቱ ፡ ለነ ፡ ንፈጽም ፡ ኵሎ ፡ ጽድቀ ፡ ወእም
16 ዝ ፡ ኀደጎ ፡፡=፡ ወተጠሚቆ ፡ ኢየሱስ ፡ ሶቤሃ ፡ ወፅአ ፡ እማይ ፡ ወናሁ ፡ ተርኅወ ፡ ሰማይ ፡ ሎቱ ፡
17 ወርእየ ፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይወርድ ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡ ወነበረ ፡ ላዕሌሁ ፡፡=፡ ወና
ሁ ፡ መጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡ ዝውእቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ ዘቦቱ ፡ ሠምር
ኩ ፡፡=፡

4 በቀደሚ ፡ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፡ ዘጾም ፡
1 ወእምዝ ፡ ኢየሱስ ፡ አዕረጎ ፡ መንፈስ ፡ ገዳመ ፡ ይ
2 ትሜከር ፡ እምኀበ ፡ ዲያብሎስ ፡፡=፡ ወጾመ ፡ መዋዕለ ፡ ፵ ፡ ወአርብዓ ፡ ለያልየ ፡ ወእምድኅረዝ ፡
3 ርኅበ ፡፡=፡ ወቀርበ ፡ ዘያሜክሮ ፡ ወይቤሎ ፡ እመ ፡ ወልዱሰ ፡ አንተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በል ፡
ከመ ፡ እሉ ፡ አእባን ፡ ኅብስተ ፡ ይኩኑ ፡፡=፡

7 *Et vidit multos Pharisæos & Sadducæos venientes in Baptismum ejus clàm, & dixit iis; Generatio viperarum, quis dixit vobis fugere ab hâc venturâ irâ.* 8 *Facite igitur bonum fructum qui disponat vos ad pœnitentiam.* 9 *Et ne existimetis vobiscum in dicendo, Pater est nobis Abraham: dico vobis quòd potest Deus ex hisce lapidibus suscitare filios Abrahamo.* 10 *Jam ecce securis ad radicem arborum posita est: omnis igitur arbor quæ non fert fructum bonum excidetur & in ignem projicietur.* 11 *Ego igitur in aqua baptizabo vos ad resipiscentiam, & qui post me veniet, me fortior est; cujus soleas mihi non convenit portare: ipse baptizabit vos in spiritu Sancto & in igne.* 12 *Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit aream suam, & colliget triticum suum in horreum suum: & paleam exuret in igne qui non extinguetur.* 13 *Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Johannem, ut baptizaretur ab eo.* 14 *Et Johannes prohibebat eum, dicens; Ego vellem à te baptizari, & tu venies ad me?* 15 *Et respondit Jesus, & dicit ei; Permitte nunc: sic enim nos oportet implere omnem justitiam: & tunc permisit eum.* 16 *Et baptizatus Jesus statim exivit ex aqua: & ecce apertæ sunt cœli ei, & vidit spiritum Dei descendentem tanquam columbam, & sedit super eum.* 17 *Et ecce venit vox è cœlis, dicens; Hic est filius meus quem amo, in quo complacui.*

CAP. IV. In introitu Sabbati Judaici Jejunii.

1 *Et tunc Jesum ascendere fecit Spiritus in desertum tentari à diabolo.* 2 *Et cùm jejunâsset dies quadraginta, & quadraginta noctes, tum posteà esuriit.* 3 *Et approinquavit tentator ejus, & dixit ei; Si filius tu Dei, dic ut hi lapides panes fiant.*

Versio VULGATA LATINA.

7 Videns autem multos Pharisæorum, & Sadducæorum, venientes ad baptismum suum, dixit eis; Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura 8 ira? Facite ergò fructum dignum pœnitentiæ. 9 Et ne velitis dicere intra vos; Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. 10 Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem 11 mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse 12 vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. Cujus ventilabrum in manu sua: & permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas au- 13 tem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. 14 Joannes autem prohibebat eum, dicens; Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? 15 Respondens autem Jesus, dixit ei; Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum. 16 Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cœli: & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. 17 Et ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

CAP. IV.

1 Tunc Jesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. 2 Et cùm jejunâsset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, posteà esuriit. 3 Et accedens tentator dixit ei; Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلما راى كثيرين من الفريسيين والزنادقة ياتون الى معموديته قال لهم يا اولاد الافاعي *
8 من دلكم على الهرب من الغضب الآتي * اعملوا الآن ثمرة تليق بالتوبة * ولا تقولوا ان 9
10 ابانا ابراهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين لابراهيم * ها الفاس
11 موضوع على اصول الشجر * فاية شجرة لا تثمر ثمرا صالحا تقطع وتلقى في النار * انا اعمدكم
بالماء للتوبة والذي ياتي بعدي هو اقوى مني * ولا استحق ان احل سيور حذائه * وهو يعمدكم
12 بروح القدس والنار * الذي بيده الرفش ينقي به بيدره * ويجمع قمحه في الاهراء ويحرق
13 14 التبن بنار لا تطفا * حينئذ اتى يسوع من الجليل الى الاردن ليعتمد من يوحنا * فامتنع
15 يوحنا منه وقال انا المحتاج ان اعتمد منك وانت تاتي الي * اجاب يسوع دع الآن فهكذا يجب
16 لنا ان نكمل كل البر حينئذ تركه * فلما اعتمد يسوع للوقت صعد من الماء * فانفتحت له
17 السموات وراى روح الله نازلا كمثل حمامة جائيا اليه * واذا صوت من السموات قائلا هذا
هو ابني الحبيب الذي به سررت * * الفصل السادس *
1 2 * وللوقت اخرج الروح يسوع الى البرية ليجرب من ابليس * فصام اربعين نهارا واربعين ليلة *
3 وجاع اخيرا * فجاء المجرب قائلا له ان كنت انت ابن الله فقل ان تصير هذه الحجارة خبزا *

7 *Cùm autē vidisset multos ex Pharisæis & Saducæis venientes ad baptismū suū, dixit eis; Nati viperarū, quis demonstravit vobis fugere ab ira ventura?* 8 *Facite ergò fructum congruum pœnitentiæ.* 9 *Et ne dicatis, quòd pater noster est Abrahā. Dico vobis quòd Deus potens est suscitare ex istis lapidibus filios Abrahæ.* 10 *Ecce securis posita est ad radices arborum. Quæcunq; igitur arbor quæ non fructificat fructum bonū, excidetur, & projicietur in ignem.* 11 *Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: qui autē venit post me, est fortior me, & non sum dignus solvere corrigias calceorum ejus, ipseq; baptizabit vos in Spiritu sancto & igne.* 12 *Cujus in manu ventilabrum, quo mundat areā suam: & congregabit triticum suum in horrea, combureque paleam igne inextinguibili.* 13 *Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanē, ut baptizaretur à Johanne.* 14 *Retraxit autem sese Johannes ab eo, & ait; Ego sum qui egeo baptizari à te, & tu venis ad me?* 15 *Respondit Jesus; Permitte modò, sic enim decet nos perficere omnem justitiam. Tunc permisit illi.* 16 *Cùm autem baptizatus esset Jesus; protinus ascendit ab aqua, & aperti sunt ei cœli: & vidit Spiritū Dei descendentem sicut columbam, & venientē ad ipsum.* 17 *Et ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo delector.*

Sectio sexta. CAP. IV.

1 *Et illicò eduxit Spiritus Jesum in desertum, ut tentaretur à diabolo.* 2 *Et jejunavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, & esuriit tandem.* 3 *Et accessit tentator, dicens ei; Si tu es filius Dei, dic ut fiant isti lapides panes.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * چون دید که از زنادقه ومعتزلان بسیاران می آیند که شسته شوند * بدیشان گفت *
اي فرزندان مارهاء افعي * کیست انک شمارا اگاه کرد که بگریزید از خشم که می آید *
8 9 * اکنون میوه بسازید که توبه را شاید وبرازد * ومپندارید ومگویید در نفس خود * که ابرهیم
پدر داریم * اکنون بشما می گویم * که خدا تواناست که ازین سنگها از برای ابرهیم فرزندان
10 برخیزاند * اینک تبر بر بیخ درختان نهاده شد وهر درخت که میوه نیک ندهد * بریده
11 شود وبآتش بیوفتد * من برای توبت شما را در آب می شویم * انک از پس من می آید از من
زورمندترست انک نمی برازم که بند کوش اورا * ازپای او بگشایم * آنک او شما را در
12 اتش ودر روح القدس بشوید * انک در دست خود پارو دارد * خرمنهاء خود را پاک کند *
گندم در انبارهاء خود بنهد * وکاه را باتشی بسوزاند که هرگز ان آتش نخسبد

دهم انک مسیح در اردن شسته شد

13 * انکه عیسی از جلیل باردن آمد
14 پیش یحیی تا بردست او شسته شود * یوحنا عیسی را منع کرد وگفت من محتاجم که بر
15 دست تو شسته شوم وتو پیش من آمدی * اما عیسی بدو جواب داد وگفت اکنون بگذار
16 این چنین بر ما واجب است که همه عدل را تمام کنیم انکه اورا رها کرد * چون عیسی شسته
شد واز اب بدر آمد اسمان برای او گشاده شد ودید که جان پاک فرود می آمد مانند
17 کبوتر وبرو حلول می شد * واینک اواز از آسمان می گفت اینست فرزند عزیز من که بدو
خرم شدم * *

یازدهم ازمودن ابلیس مسیح را

1 * انکه عیسی از روح القدس برده شد
2 در بیابانی که از ابلیس معتاب ازموده شود * چهل شب وچهل روز روزه گرفت در آخر گرسنه شد
3 ابلیس نزدیک او شد بهر آزمودن وبدو گفت اگر تو پسر خدا هستی بگو بدین سنگها تا نان شوند

7 *Cùm autem videret ex Saducæis & Pharisæis multos venire ut baptizarentur, eis dixit; O filii viperarum, quis est qui vobis indicium fecit, ut fugeretis ab ira adveniente?* 8 *Nunc fructum facite qui conversioni conveniat, & dignus sit.* 9 *Neque cogitetis ac dicatis in animo vestro, Quòd Abrahamum patrem habemus. Nunc vobis dico, Deum posse ex istis lapidibus Abrahamo filios suscitare.* 10 *Ecce securis ad radicem arborum posita est: & omnis arbor, quæ fructum bonum non dat, exciditur & in ignem cadit.* 11 *Ego propter resipiscentiam vos aquâ baptizo: qui ponè me venit, me validior est, cujus non sum dignus ut corrigiā calceamenti ejus de pede eius solvā, ipse est qui vos igni & spiritu sancto baptizabit.* 12 *Qui manu sua palam habens areas suas mundas facit, triticum in horreis suis reponit, & paleam igne comburit, qui quidem ignis nunquam sopietur.*

X. Quomodo Christus in Jordane baptizatus est.

13 *Tunc Jesus ex Galilæa venit ad Jordanem ad Johannem, ut per manum ejus baptizaretur.* 14 *Johannes autem Jesum prohibebat, & dixit, Ego opus habeo ut per manum tuam baptizer, & tu ad me venis?* 15 *Jesus autem respondit ei, & dixit, Nunc sine; ad hunc modum nobis incumbit, ut omnem justitiam perficiamus: tunc ei permisit.* 16 *Cùm Jesus baptizatus esset, & ex aqua egrederetur, cœli aperti sunt propter eum; viditque Spiritum sanctum descendere instar columbæ, qui super eum quievit.* 17 *Et ecce vox de cœlis dixit, Hic est filius dilectus meus, in quo oblector.*

CAP. IV.

XI. Tentat Diabolus Christum.

1 *Tunc Jesus à Spiritu sancto deportatus est in desertum, ut à diabolo calumniatore tentaretur.* 2 *Cum, quadraginta noctium et quadraginta dierum jejunio suscepto, in fine esuriret:* 3 *Diabolus adfuit ei tentandi gratiâ, eique dixit; Si tu filius Dei es, dic hisce lapidibus ut panis fiant.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Ille autem reſpondens, dixit; Scriptum eſt, Non in pane ſolo vivet homo,
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,
ſed in omni verbo *exeunte per os* Dei. Tunc *aſ-*
5 ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παρα-
ſumit eum diabolus in ſanctam civitatem, & ſtatuit eum ſuper
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ
pinnaculum templi. Et *dicit* ei; Si filius es Dei, *dejice teipſum*
6 τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
deorſum. Scriptum eſt enim, Quia angelis ſuis mandabit de te, & in
κάτω. γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
manibus tollent te, ne fortè *impingas* ad lapidem pedem tuum. Ait illi
7 χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ
Jeſus, Rurſum ſcriptum eſt; Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum
8 ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν
aſſumit eum diabolus in montem excelſum valdè, & oſtendit ei
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
omnia regna mundi, & gloriam eorum: Et *dicit* ei,
9 πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· Καὶ λέγει αὐτῷ,
Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraveris me. Tunc dicit ei
10 Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ
Jeſus, *Abi* Satana. Scriptum eſt enim, Dominum Deum tuum
ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε Σατανᾶ. γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν σου
adorabis, & illi ſoli ſervies. Tunc *dimittit* eum diabolus:
11 προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος·

& ecce angeli acceſſerunt, & adminiſtrabant ei. *Audiens* autem Jeſus quòd
καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι 12
Joannes traditus eſſet, ſeceſſit in Galilæam: Et *relinquens*
Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· Καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Nazaret, veniens commigravit in Capharnaum maritimam, in finibus
Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις
Zabulon, & Nephthalim: Ut adimpleretur *pronuntiatum* per Eſaiam Prophetam,
Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, 14
dicentem; Terra Zabulon & terra Nephthali, viam maris, *ultra*
λέγοντος, Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ 15
Jordanem, Galilæa gentium, Populus *ſedens* in tenebris, vidit lucem
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς 16
magnam: & ſedentibus in regione *& umbra* mortis, lux orta eſt
μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν
eis. Ex *tunc* cœpit Jeſus prædicare, & dicere, *Pœnitemini*:
αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· 17
appropinquavit enim regnum cœlorum. *Circum*ambulans autem Jeſus juxta
ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν 18
mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem *dictum Petrum*,
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον,
& Andream fratrem ejus, mittentes *verriculum* in mare.
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
(erant enim piſcatores.)
ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܟܬܝܒ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܡܐ ܒܠܚܘܕ ܚܐܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ
5 ܡܠܐ ܕܢܦܩܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܐܠܗܐ. * ܗܝܕܝܢ ܕܒܪܗ ܐܟܠܩܪܨܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ.
6 ܘܐܩܝܡܗ ܥܠ ܟܢܦܐ ܕܗܝܟܠܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܫܕܝ ܢܦܫܟ ܠܬܚܬ.
ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܠܡܠܐܟܘܗܝ ܢܦܩܘܕ ܥܠܝܟ. ܘܥܠ ܐܝܕܝܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢܟ. ܕܠܐ ܬܬܩܦ
7 ܒܟܐܦܐ ܪܓܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܘܒ ܟܬܝܒ. ܕܠܐ ܬܢܣܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. * ܬܘܒ ܕܒܪܗ
8 ܐܟܠܩܪܨܐ ܠܛܘܪܐ ܕܪܡ ܛܒ. ܘܚܘܝܗ ܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܥܠܡܐ ܘܫܘܒܚܗܝܢ. * ܘܐܡܪ
9 ܠܗ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܟ ܐܬܠ ܐܢ ܬܦܠ ܬܣܓܘܕ ܠܝ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܙܠ
10 ܠܟ ܣܛܢܐ. ܟܬܝܒ ܓܝܪ. ܕܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܬܣܓܘܕ. ܘܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܦܠܘܚ. * ܘܫܒܩܗ
11 ܐܟܠܩܪܨܐ. * ܘܗܐ ܡܠܐܟܐ ܩܪܒܘ ܘܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.
* [illegible] * ܣ *

At ille reſpondit, & ait; Scriptum eſt, Non 4
tantùmodo pane vivit homo, ſed omni verbo
quod procedit ex ore Dei. Tunc duxit eum 5
accuſator ad ſacroſanctam civitatem, & ſta-
tuit eum ſuper pinnaculum templi, & ait
illi; Si filius Dei es, præcipita te deorſum; 6
Scriptum eſt enim, Angelos ſuos monebit de
te, & manibus ſuis te portabunt, ne allida-
tur ad lapidem pes tuus. Ait illi Jeſus, Rur- 7
ſus ſcriptum eſt; Non tentabis Dominum
Deum tuum. Iterum duxit eum accuſator in 8
montem admodùm ſublimem, eíque oſtendit
omnia regna mundi, & eorum gloriam, &
ait illi; Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens ado- 9
raveris me. Tum dixit ei Jeſus; Abi tibi, 10
ſatana; Scriptum eſt enim, Dominum Deum
tuum adorabis, illúmque ſolum coles. Tunc 11
omiſit eum accuſator: & ecce angeli acceſ-
ſerunt, & miniſtrabant ei.

Dominica poſt Epiphaniam. 8.

12 * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܐܫܬܠܡ ܝܘܚܢܢ. ܫܢܝ ܠܗ ܠܓܠܝܠܐ. * ܘܫܒܩܗ ܠܢܨܪܬ.
13 ܘܐܬܐ ܥܡܪ ܒܟܦܪܢܚܘܡ. ܕܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܒܬܚܘܡܐ ܕܙܒܘܠܘܢ ܘܕܢܦܬܠܝ. * ܕܢܬܡܠܐ
14 ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. * ܐܪܥܐ ܕܙܒܘܠܘܢ ܐܪܥܐ ܕܢܦܬܠܝ. ܐܘܪܚܐ
15 ܕܝܡܐ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܓܠܝܠܐ ܕܥܡܡܐ. * ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܚܫܘܟܐ. ܢܘܗܪܐ
16 ܪܒܐ ܚܙܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܒܐܬܪܐ ܘܒܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ. ܢܘܗܪܐ ܕܢܚ ܠܗܘܢ.
* ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܟܪܙܘ ܘܠܡܐܡܪ. ܬܘܒܘ. ܩܪܒܬ ܠܗ ܓܝܪ 17
ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܚܙܐ ܬܪܝܢ ܐܚܝܢ. ܫܡܥܘܢ 18
ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ. ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܡܨܝܕܬܐ ܒܝܡܐ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܨܝܕܐ.

Quum autem audiviſſet Jeſus Johannem 12
proditum fuiſſe, profectus eſt in Galilæam.
Relictâque Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum juxta mare in finibus Zabulon
& Nephthali; Ut impleretur quod dictum 14
eſt per Iſaiam prophetam, dicentem; Ter- 15
ra Zabulon, terra Nephthali, via maris trans
Jordanem, Galilæa gentium: Populus qui 16
ſedebat in tenebris, lucem magnam conſpi-
catus eſt: & iis qui habitabant in regione
& umbris mortis, lux eſt exorta. Exinde 17
cœpit Jeſus prædicare, & dicere; Pœni-
tentiam agite, appropinquavit enim regnum
cœlorum. Quumque iter faceret juxta mare 18
Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui
vocatur Petra, & Andream fratrem ejus,
projicientes retia in mare; (erant enim
piſcatores.)

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ አኮ ፡ በኅብስትክሙ ፡ ዘየሐዩ ፡ ሰብእ ፡ አላ ፡
5 በኵሉ ፡ ቃል ፡ ዘይወፅእ ፡ እምአፈ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ነሥኦ ፡ ዲ
ያብሎስ ፡ ውስተ ፡ ቅድስት ፡ ሀገር ፡ ወአቀሞ ፡ ውስተ ፡ ተድባበ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ፡፡=፡
6 ወይቤሎ ፡ እመሰ ፡ አማን ፡ ወልዱ ፡ አንተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወተወረው ፡ ታሕተ ፡ እስመ ፡
ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ለመላእክቲሁ ፡ ይኤዝዞሙ ፡ በእንቲአከ ፡ ከመ፡ ይዕቀቡከ ፡ በኵሉ ፡ ፍኖትከ፡
7 ወበእደው ፡ ያነሥኡከ ፡ ከመ ፡ ኢትትዐቀፍ ፡ በእብን ፡ እግረከ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ ኢየ
8 ሱስ ፡ ካዕበ ፡ ጽሑፍ ፡ ኢታመክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምላክከ፡፡=፡ ወዓደ ፡ እምዝ ፡
ነሥኦ ፡ ዲያብሎስ ፡ ውስተ ፡ ነዋኅ ፡ ደብር ፡ ጥቀ ፡ ወአርአዮ ፡ ኵሎ ፡ መንግሥተተ ፡ ዓለ
9 ም፡ወክብሮሂ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ዘንተ፡ ኵሎ፡ እሁበከ፡ ለእመ፡ ሰገድከ፡ ወአምኃከኒ፡፡=፡ ወእ
10 ምዝ፡ይቤሎ፡ኢየሱስ፡ሑር፡እምድኅሬየ ፡ሰይጣን፡ጽሑፍ፡ውእቱ፡ ለእግዚአ፡ ብሔር፡ አምላክ
11 ከ፡ትስግድ፡ወኪያሁ፡ባሕቲቶ፡ታመልክ፡፡=፡ ወእምዝ፡ኃደጎ፡ዲያብሎስ፡፡ ወናሁ፡መላእክት፡
12 መጽኡ ፡ ይትለአክዎ፡፡=፡ ወሰሚዖ ፡ከመ፡ ዮሐንስ ፡ ተእኀዘ ፡ ተገሕሠ፡ ውስተ፡ ገሊላ፡፡=፡
13 ወኃደጋ፡ለናዝሬት ፡ ወመጺኦ ፡ ኀደረ፡ ቅፍርናሆም፡ እንተ፡ መንገለ፡ባሕር፡፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ዛ
14 ቡሎን፡ ወንፍታሌም፡፡=፡ ከመ፡ይብጻሕ፡ ወይትፈጸም፡ ዘተብህለ፡ በኢሳይያስ ፡ ነቢይ፡እንዘ፡
15 ይብል፡፡=፡ ምድረ፡ ዘቡሉን፡ ወምድረ፡ ንፍታሌም፡ ፍኖተ፡ ባሕር ፡ማዕደተ፡ ዮርዳኖስ፡ ገሊ
16 [illegible] ወእለሂ፡
[illegible] ትምህርት፡
17 [illegible] ወይብል፡
18 [illegible] ባሕረ፡ ገሊ
[illegible] እሳቃሁ፡

Et reſpondit ei, & dixit; Scriptum eſt quòd non in pane eſt quòd vivent 4
homines, ſed in omni voce quæ exibit ex ore Dei. Tunc aſſumpſit eum di- 5
abolus in ſanctam civitatem & ſtatuit eum in ſummitate Domûs ſanctæ. Et 6
dicit ei, Si verè filius tu Dei, projicitor deorſum: quoniam ſcriptum eſt, quòd an-
gelis ſuis mandabit de te, ut cuſtodiant te in omni via tua: & in manibus tollent
te, ut non offendas in lapidem pedem tuũ. Et reſpondit ei Jeſus, Rurſum ſcriptũ eſt, 7
Non tentabis Dominum Deum tuum. Et rurſus tunc aſſumpſit eum diabolus in 8
montem ſublimem valdè, & oſtendit ei omnia regna mundi, & gloriam ejus. Et 9
dixit ei, Hæc omnia dabo tibi, ſi adoraveris & ſalutaveris me. Et tunc dixit ei 10
Dominus; Abi pone me ſatana: ſcriptum eſt enim, Dominum Deũ tuum adorabis
& ei ſoli ſervies. Et tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli venerunt mini- 11
ſtrare illi. Et audiendo quòd Johannes apprehenſus erat, profectus eſt in Galilæ- 12
am. Et reliquit Nazareth, & veniens habitavit in Capernaum, quæ juxta ma- 13
re in monte Zabulon & Nepthalim. Ut veniret, & impleretur quod dictum 14
fuit in Iſaia propheta dicente, Terra Zabulon & terra Nepthalim via maris 15
trans Jordanem, Galilæa quæ gentium. Populus qui ſedet in tenebris vidit lu- 16
cem magnam, & qui ſedent in tenebris & umbrâ mortis, lux orta eſt iis.

De Doctrina prima quam docuit Dominus noſter Chriſtus.

Tunc cœpit Jeſus prædicare, & dicere; Reſipiſcite, quoniam appropinquavit 17
regnum cœlorum. Et ambulans juxta Mare Galilææ vidit duos fratres Si- 18
monem qui nominatur Petrus, & Andream fratrem ejus, projicientes rete in
mare: quoniam piſcatores illi.

Verſio VULGATA LATINA.

4 Qui reſpondens dixit; Scriptum eſt, Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni
5 verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc aſſumpſit eum diabolus in ſanctam ci-
6 vitatem, & ſtatuit eum ſuper pinnaculum templi, Et dixit ei; Si filius Dei es,
mitte te deorſum. Scriptum eſt enim, Quia angelis ſuis mandavit de te, & in
7 manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jeſus;
8 Rurſum ſcriptum eſt, Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterùm aſſumpſit
eum diabolus in montem excelſum valdè: & oſtendit ei omnia regna mundi, &
9 gloriam eorum, Et dixit ei; Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraveris me.
10 Tunc dicit ei Jeſus; Vade, Satana: Scriptum eſt enim; Dominum Deum tuum
11 adorabis, & illi ſoli ſervies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli ac-
ceſſerunt, & miniſtrabant ei. Cùm autem audiſſet Jeſus quòd Joannes traditus 12
eſſet, ſeceſſit in Galilæam: Et, relictâ civitate Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum maritima, in finibus Zabulon & Nephthalim: Ut adimpleretur 14
quod dictum eſt per Iſaiam prophetam; Terra Zabulon, & terra Nephthalim, 15
via maris trans Jordanem, Galilæa gentium, Populus qui ſedebat in tenebris, vi- 16
dit lucem magnam: & ſedentibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis.
Exindè cœpit Jeſus prædicare, & dicere; Pœnitentiam agite: appropinquavit 17
enim regnum cœlorum. Ambulans autem Jeſus juxta mare Galilææ, vidit duos 18
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete
in mare, (erant enim piſcatores,)

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* فاجاب وقال مكتوب ليس بالخبز وحده يحيي الانسان بل وبكل كلمة تخرج من فم الله * 4
* حينيذ مضي به ابليس الي المدينة المقدسة واقامه علي جناح الهيكل * وقال له ان 5 6
كنت انت ابن الله فاطرح من ههنا الي اسفل * فانه مكتوب انه يوصي ملايكته من
اجلك لتحملك علي ايديها لئلا تعثر رجلك بحجر * اجاب يسوع مكتوب ايضا لا تجرب 7
الرب الهك * فاصعده ايضا ابليس علي جبل عال جدا واراه كل ممالك العالم ومجدهن * 8
* وقال له اعطيك هذه كلها ان خررت لي ساجدا * حينيذ قال له يسوع اذهب يا شيطان * 9 10
لانه مكتوب للرب الهك اسجد وله وحده اعبد * حينيذ تركه ابليس وجات ملايكة 11
تخدمه * الفصل السابع * فلما سمع يسوع ان يوحنا قد اسلم مضي الي الجليل * 12
* وترك الناصرة وجاء وسكن كفرناحوم التي علي ساحل البحر في تخوم زابلون ونفتاليم * 13
* ليكمل ما قيل في اشعياء النبي اذ يقول * ارض زابلون ارض نفتاليم طريق البحر عبر الاردن 14 15
جليل الامم * الشعب الجالس في الظلمة ابصر نورا عظيما * الجلوس في الكورة وظلال الموت 16
نور اشرق لهم * ومن ذلك الزمان بداء يسوع يكرز قايلا توبوا فقد اقتربت ملكوت السموات * 17
* الفصل الثامن * وفيما هو يمشي علي ساحل بحر الجليل ابصر اخوين سمعان 18
الذي دعي بطرس واندراوس اخاه يلقيان شباكهما في البحر لانهما كانا صيادين *

Reſpondit ac dixit; Scriptum eſt, Non in 4
pane ſolo vivit homo, ſed in omni verbo,
quod procedit de ore Dei. Tunc duxit eũ 5
diabolus in civitatem ſanctam, & ſta-
tuit eum ſuper pinnaculũ templi. Et di- 6
xit ei, Si tu es filius Dei, dejice te hinc
deorſum: Etenim ſcriptum eſt, quòd ipſe
mandabit angelis ſuis de te, ut te portent
ſuper manus ſuas, ne impingat pes tuus
ad lapidem. Reſpondit illi Jeſus, Scri- 7
ptum eſt etiam, Non tentabis Dominum
Deum tuum. Et aſſumpſit eum iterum 8
diabolus ſuper montem excelſum valdè;
et oſtendit ei omnia regna mundi, et glo-
riam eorum, Et dixit ei; Dabo tibi hæc 9
omnia, ſi proſternaris mihi adorans me.
Tunc dixit ei Jeſus; Abſcede, O Sata- 10
na, quia ſcriptum eſt, Dominum Deum
tuum adora, & illi ſoli ſervi. Tunc re- 11
liquit eum diabolus: & venerunt ange-
li miniſtrare ei.

Sectio ſeptima.

Cùm autem audiſſet Jeſus quòd Jo- 12
hannes traditus eſſet, migravit in Ga-
lilæam, Et reliquit Nazaret, & venit, 13
& inhabitavit Capharnahum, quæ eſt
ſecus littus maris, in finibus Zabulon et
Nephthalim; Ut adimpleretur quod di- 14
ctum eſt in Iſaia propheta, quando di-
cit; Terra Zabulon, terra Nephta- 15
lim, via maris, tranſitus Jordanis, Ga-
lilæa gentium, Populus ſedens in te- 16
nebris, vidit lucem magnam: & ſe-
dentibus in regione et umbra mortis, lux
affulſit eis. Et ex eo tempore cœpit Je- 17
ſus prædicare, dicens; Pœnitentiam
agite, appropinquavit enim regnum cœ-
lorum.

Sectio octava.

Dúmque ipſe ambularet juxta littus 18
maris Galilææ, vidit duos fratres, Si-
monem qui vocatus fuit Petrus, &
Andream fratrem ejus, iacientes retia
ſua in mare; erant enim piſcatores.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* او بابليس جواب داد وكفت كه نبشته است كه بنان تنها آدمي زندكاني [نيست] 4
الا بهر سخني كه از دهن خدا بدر آيد * آنكه ابليس اورا در شهر اورشليم برد * 5
واورا بر سر كنكرهٔ كنشت برخيزانيد * وبدو كفت اكر تو پسر خدا هستي خودرا 6
ازين كنكره بزير انداز زيرا كه نبشته است * كه فرشتكان خودرا بر تو سپارش كند
كه بدستهاء خود ترا بردارند * كه پاي تو بر سنك زده نشود * عيسي بدو كفت 7
كه نيز نبشته است كه خداوند [خداي] خود را آزمايش مكن * باز ابليس اورا برد بر سر 8
كوهي بس بلند * وتمامت عالم وپيدايي اورا بدو نمود * وكفت اين همه بتو مي دهم * اكر 9
بيفتي وبراي من سجود كني * عيسي بدو كفت برو اي ابليس از پيش من * زيرا كه نبشته شد 10
كه براي خداي خود تنها سجود كن * واورا تنها بندكي كن * آنكه ابليس اورا 11
رها كرد * وفرشتكان بدو نزديك شدند واورا خدمت مي كردند دوازدهم انداختن يحيي را
در زندان * چون عيسي شنيد كه يوحنا را بزندان سپاردند * سوي جليل رفت * * وناصره را 12 13
رها كرد * وازانجا آمد در كفرناحوم مقام كرد بر كنار دريا * در پيرامون زابلون ونفتاليم * كه تمام شد 14
آنچه دراشعيا پيغامبر كفته شد نبوت * زمين زابلون زمين نفتاليم راه دريا ازان سوي اردن 15
وجليل خلقها * كساني كه در تاريكي نشسته اند عظيم نور ديدند وايشان كه در ولايت ستمكاه 16
مرك هستند روشنايي براي ايشان افروخته شد * ازانكه عيسي آغاز كرد بمژده دادن وبكفتن 17
توبه كنيد كه ملكوت آسمان نزديك شده است سيزدهم ذكر آنك شمعونرا وبرادرش را
وشاكردانرا كزيد * چو مسيح بر كنار درياي جليل مي كرديد * ديد شمعون صفا را وبرادرش را 18
اندراوس * كه دامهاء خود را در دريا انداختند سبب آنك ماهي كيران بودند *

Ipſe Diabolo reſponſum dedit, & di- 4
xit, Scriptum eſt, quòd pane ſolo
homo nequaquam vivit, ſed omni
verbo quod ex ore Dei procedit.
Tunc Diabolus cum in urbem Hie- 5
roſolymam deportavit, cumque in
apice pinnæ templi conſtituit. Et 6
illi dixit; Si tu filius Dei es, teipſu
ab hac pinna deorſum præcipitato:
Quia ſcriptum eſt, quòd angelis
ſuis de te mandavit, ut manibus ſuis
te ſuſtineant, ut pes tuus in lapidem
impactus non ſit. Jeſus ei dixit; 7
Rurſum ſcriptum eſt, Dominum Deũ
tuum ne tentato. Rurſus tulit eum 8
Diabolus in verticem montis valdè
ſublimis, totumque mundum &
ſplendorem ejus ei oſtendit. Et di- 9
xit; Hæc omnia tibi dabo, ſi proci-
deris ut mihi cultum exhibeas. Je- 10
ſus dixit ei; Apage, O Diabole, à
conſpectu meo; quia ſcriptum eſt,
quod Deum tuum ſolum adorabis, et
ei ſoli ſervies. Tunc Diabolus eum 11
dimiſit, & angeli ad eum acceſſe-
runt, & ei miniſtrabant.

XII. Incarceratio Johannis.

Cùm Jeſus audiſſet quòd Johan- 12
nem in carcerem tradidiſſent, in
Galilæam profectus eſt. Et reli- 13
quit Nazreh, & illinc veniens ad
Capharnahum habitavit ad littus
maris, in confiniis Zabulun &
Naphtalim. Ut impleretur, quod 14
in Eſaia propheta dictum eſt.

Prophetia.

Terra Zebulun, terra Naphtalim, 15
via maris ab eo latere Jordanis, &
Galilæa gentium. Homines qui in 16
tenebris ſederunt, lucem magnam
viderunt; quique in regione tyran-
nidis mortis verſantur, lumen eis
accenſum eſt. Ex eo tempore cœpit 17
Jeſus annuntiare & dicere; Pœni-
tentiam agite, quia regnum cœlo-
rum prope factum eſt.

XIII. Narratio quo pacto Si-
meonem & fratrẽ ejus & diſci-
pulos *alios* elegit.

Cùm Chriſtus in littore maris Gali- 18
lææ obambularet, vidit Simeonem
Petrum & fratrem eius Andream,
qui retia ſua in mare jaciebant, eò
quòd piſcium captores erant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et ait illis; Venite poſt me, & faciam vos piſcatores hominum. κα
19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, ϗ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. β
Illi autem continuò dimittentes retia, ſequuti ſunt eum. Et procedens κβ
20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς
21 indè, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ς
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, reſarcientes retia
αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα
ſua: & vocavit eos. Illi autem ſtatim dimittentes naviculam & patrem
22 αὐτῶν· ϗ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον ϗ τὸν πατέρα
ſuum, ſequuti ſunt eum. Et circuibat totam Galilæam Jeſus, docens κγ
23 αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων α
in ſynagogis eorum, & prædicans Euangelium regni: & ſanans
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, ϗ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, ϗ θεραπεύων
omnem morbum, & omnem infirmitatem in populo. Et abiit auditio ejus in
24 πᾶσαν νόσον, ϗ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς
totam Syriam. Et obtulerunt ei omnes malè habentes, variis
ὅλην τὴν Συρίαν. ϗ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
morbis, & terminibus comprehenſos, & dæmoniacos, & lunaticos, &
νόσοις, ϗ βασάνοις συνεχομένους, ϗ δαιμονιζομένους, ϗ σεληνιαζομένους, καὶ
paralyticos: & curavit eos. Et ſequutæ ſunt eum turbæ multæ
25 παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
de Galilæa, & Decapoli, & Hieroſolymis, & Judæa, & trans Jordanem.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ϗ Δεκαπόλεως, ϗ Ἱεροσολύμων, ϗ Ἰουδαίας, ϗ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε'

CAP. V. ε'.

κδ Videns autem turbas, aſcendit in montem. & ſedente eo, advenerunt
ι Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. ϗ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον 1
κε illi diſcipuli ejus. Et aperiens os ſuum, docebat eos, dicens; Bea- 2
ε αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· Μα- 3
ti pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Bea-
κς κάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μα- 4
ε ti lugentes, quia ipſi conſolabuntur. Beati mites, quoniam ipſi
κζ κάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ 5
ι hæreditabunt terram. Beati eſurientes, & ſitientes juſtitiam,
κη κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες ϗ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, 6
ε quoniam ipſi ſaturabuntur. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiâ afficientur.
ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7
κθ Beati mundi corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Beati pa- 8
ι Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰ- 9
cifici, quoniam ipſi filii Dei vocabuntur. Beati perſecutione affecti propter
ρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν 10
juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Beati eſtis, quum
λ δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
ε maledixerint vos, & perſequuti fuerint, & dixerint omne malum verbum adverſùm vos
ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, ϗ διώξωσι, ϗ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν
mentientes, propter me.
ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܬܘ ܒܬܪܝ. ܘܐܥܒܕܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܨܝܕܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܗܢܘܢ
20 ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܟܕ ܥܒܪ ܡܢ ܬܡܢ. ܚܙܐ ܐܚܐ ܐܚܪܢܐ
21 ܬܪܝܢ. ܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. ܒܐܠܦܐ ܥܡ ܙܒܕܝ ܐܒܘܗܘܢ. ܕܡܬܩܢܝܢ
ܡܨܝܕܬܗܘܢ. ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܐܠܦܐ ܘܠܐܒܘܗܘܢ. ܘܐܙܠܘ
22 ܒܬܪܗ. * ܘܡܚܕܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܟܠܗ ܓܠܝܠܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ.
23 ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܐܣܐ ܟܠ ܟܐܒ ܘܟܘܪܗܢ ܒܥܡܐ. * ܘܐܫܬܡܥ ܛܒܗ
24 ܒܟܠܗ ܣܘܪܝܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ.
ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܢܓܕܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ. ܘܕܝܘܢܐ ܘܐܓܢܐ. ܘܡܫܪܝܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ. * ܘܐܙܠܘ
25 ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܡܢ ܥܣܪ ܡܕܝܢܢ. ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ
ܝܗܘܕ. ܘܡܢ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ.

Et ait illis Jeſus; Venite poſt me & faciam 19
vos eſſe piſcatores hominum. Illi autem con- 20
feſtim dimiſerunt retia ſua, & ivére poſt eum.
Et cùm illinc præteriiſſet, vidit duos alios 21
fratres, Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus, in navicula cum Zebedæo
ipſorum patre, reſarcientes retia ſua: & vocavit eos Jeſus. Illi autem ſtatim reliquerunt 22
naviculam & patrem ſuum, abierúntque
poſt eum. Et perluſtrabat univerſam Galilæam, 23
docebatque in ſynagogis eorum, &
prædicabat Evangelium regni, atque ſanabat
omnem dolorem, omnémque languorem in populo. Et audita eſt fama ejus in 24
tota Syria, & obtulerunt ei omnes qui peſſimè
affecti erant infirmitatibus variis: quique
cruciatibus conſtringebantur, nec non dæmoniacos,
& lunaticos, & paralyticos: eoſq;
ſanavit. Et ſequutæ ſunt eum turbæ multæ à 25
Galilæa ac Decapoli, & à Jeruſalem, & à
Judæa, & ab ultra Jordanem.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ * * ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܐܒܗܬܐ ܛ *

Apoſtolorum & Patriarcharum. 9.

CAP. V.

1 * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ. ܘܟܕ ܝܬܒ. ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
2 * ܘܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܣܟܢܐ ܒܪܘܚ.
3 ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܒܝܠܐ ܕܗܢܘܢ ܢܬܒܝܐܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ
4
5 ܠܡܟܝܟܐ. ܕܗܢܘܢ ܢܐܪܬܘܢ ܠܐܪܥܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܦܢܝܢ ܘܨܗܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ.
6 ܕܗܢܘܢ ܢܣܒܥܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܪܚܡܢܐ. ܕܥܠܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܪ̈ܚܡܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ
7
8 ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. ܕܗܢܘܢ ܢܚܙܘܢ ܠܐܠܗܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܝ ܫܠܡܐ.
9 ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܪܕܦܘ ܡܛܠ ܟܐܢܘܬܐ. ܕܕܝܠܗܘܢ
10 ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܡܬܝ ܕܢܚܣܕܘܢܟܘܢ ܘܢܪܕܦܘܢܟܘܢ. ܘܢܐܡܪܘܢ
11 ܥܠܝܟܘܢ ܟܠ ܡܠܐ ܒܝܫܐ ܡܛܠܬܝ ܒܕܓܠܘܬܐ.

Quum autem vidiſſet Jeſus turbas, aſcendit in montem: quumque ſediſſet, acceſſerunt 1
ad eum diſcipuli ejus. Et aperto ore ſuo 2
docebat eos, inquiens; Beati pauperes ſpi- 3
ritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.
Beati mœrentes, quippe conſolationem ac- 4
cepturi ſunt. Beati mites, quippe qui hære- 5
ditatis jure poſſeſſuri ſunt terram. Beati illi 6
qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam, quoniam ipſi
ſaturabuntur. Beati ſunt miſericordes, quo- 7
niam ſuper eos futuræ ſunt miſericordiæ.
Beati illi qui mundi ſunt corde, quippe qui 8
viſuri ſunt Deum. Beati pacificè agentes, 9
quippe qui filii Dei vocabuntur. Beati illi 10
qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.
Beati vos, quum exprobraverint vobis, 11
voſque perſecuti fuerint, & dixerint de vobis
omne verbum malum propter me cum
mendacio.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወይቤሎሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ንዑ ፡ ትልዉኒ ፡ ድኅሬየ ፡ ወእሬስየክሙ ፡ ትኩኑ ፡ መ
20 ሠግረ ፡ ሰብእ ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ኀደጉ ፡ መሣግሪሆሙ ፡ ወተለውዎ ፡ ሶቤሃ ፡፡
21 ወሐዊሮ ፡ እምህየ ፡ ርእየ ፡ ካልኣነ ፡ ክልኤተ ፡ አኃወ ፡ ያዕቆብሃ ፡ ወልደ ፡ ዘብዴዎ
ስ ፡ ወዮሐንስሃ ፡ እኁሁ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ምስለ ፡ ዘብዴዎስ ፡ አቡሆሙ ፡ ይሠርዑ ፡
22 መሣግሪሆሙ ፡ ወጸውዖሙ ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ኀደጉ ፡ ሐመረ ፡ ወአባሆሙ ፡ ተለውዎ ፡፡
23 ወአንሶሰወ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ገሊላ ፡ እንዘ ፡ ይሜህር ፡ በምኵራባቲሆሙ ፡ ወይሰብክ ፡
24 ወንጌለ ፡ መንግሥት ፡፡ ወይፌውስ ፡ ኵሉ ፡ ደዌ ፡ ወፈፀንተ ፡ ዘውስተ ፡ ሕዝብ ፡፡ ወወፅአ ፡
ስምዑ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ሶርያ ፡ ወአምጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ኵሎ ፡ ድውያነ ፡ ወኵሎ ፡ ሕሙማነ ፡
ዘለለ ፡ ዚአሁ ፡ ሕማሞሙ ፡ ወዕዉራነ ፡ ወጽዑራነ ፡ ወእለ ፡ ጋኔን ፡ ወርኃውያነ ፡ ወቅፁ
25 ዓነ ፡ ወአሐየዎሙ ፡፡ ወተለውዎ ፡ ብዙኃን ፡ አሕዛ
ብ ፡ እምገሊላ ፡ ወእምዐሡሩ ፡ አህጉር ፡ ወእምኢየሩሳሌም ፡ ወእምይሁዳ ፡ ወእማዕደተ ፡
ዮርዳኖስ ፡፡ ፲ ፡ በእንተ ፡ ብፁዓን ፡፡
1 ወርእዮ ፡ አሕዛበ ፡ ዐርገ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ወነቢሮ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አርዳኢሁ ፡፡
2 ወከሠተ ፡ አፉሁ ፡ ወመሀሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡፡ 3 ብፁዓን ፡ ነዳያን ፡ በመንፈስ ፡ እስመ ፡ ሎ
ሙ ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ 4 ብፁዓን ፡ እለ ፡ ይላሕዉ ፡ ይእዜ ፡ እስመ ፡ እሙ
ንቱ ፡ ይትፌሥሑ ፡፡ 5 ብፁዓን ፡ የዋሃን ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይወርስዋ ፡ ለምድር ፡፡ 6 ብፁዓን ፡
እለ ፡ ይርኅቡ ፡ ወይጸምኡ ፡ ለጽድቅ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይጸግቡ ፡፡ 7 ብፁዓን ፡ መሐር
ያን ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይትመሐሩ ፡፡ 8 ብፁዓን ፡ ንጹሓን ፡ ልብ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይሬእይዎ ፡
ለእግዚአ ፡ ብሔር ፡፡ 9 ብፁዓን ፡ ገባርያነ ፡ ሰላም ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአ
10 ብሔር ፡ ይሰመዩ ፡፡ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ይሰደዱ ፡ በእንተ ፡ ጽድቅ ፡ እስመ ፡ ሎሙ ፡ ይእቲ ፡
11 መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ሶበ ፡ ይሰድዱክሙ ፡ ወይዘነጕጉክሙ ፡ ወይ
ዜንዉ ፡ ኵሎ ፡ እከየ ፡ ላዕሌክሙ ፡ እንዘ ፡ ይሔስዉ ፡ በእንቲአየ ፡፡

Et dicit illis Jeſus, Venite, ſequimini poſt me, & faciam vos ut ſitis piſcatores 19
hominum. Et confeſtim reliquerunt retia ſua, & ſequuti ſunt eum ſtatim. 20
Et procedendo illinc, vidit alios duos fratres, Jacobum filium Zabedæi, & Jo- 21
hannem fratrem ejus in navi cum Zabedæo patre eorum, ſarcientes retia ſua: &
vocavit eos. Et ſtatim relinquendo navim & patrem ſuum ſequuti ſunt eum. 22
Et circumibat Jeſus totam Galilæam docens in ſynagogis eorum, & prædicans 23
evangelium regni, & ſanans omnem morbum, & febrim in populo. Et exivit 24
*fama ejus in totam Syriam, & attulerunt ad eum omnes morboſos, & omnes gravates
quocunque gravamine, & cæcos, & cruciatibus detentos, & dæmoniacos,
& lunaticos, & tormentis agitatos, & paralyticos: & vivificavit eos. Et ſe-* 25
quuti ſunt eum multi populi à Galilæa, & è Decem civitatibus, & ab Hieroſolyma, & à Judæa, & ab ulteriori Jordanis.

CAP. V.

Qui Beati.

Et videns populum aſcendit in montem, & ſedente eo appropinquârunt ad eum 1
diſcipuli ejus. Et aperuit os ſuum, & edocuit eos dicens; Beati pauperes in 2 3
ſpiritu, quoniam illis eſt regnum cœlorum. Beati lugentes nunc, quoniam ipſi 4
conſolabuntur. Beati mites, quoniam ipſi hæreditate capient terram. 5
Beati qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur. Beati 6 7
miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Beati puri in corde, 8
quoniam ipſi videbunt Deum. Beati conficientes pacem, quoniam ipſi filii 9
Dei vocabuntur. Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quo- 10
niam illis eſt regnum cœlorum. Beati vos quando perſequentur vos, et probris 11
vos afficient, et loquentur omne malum contra vos mentientes, propter me.

Verſio VULGATA LATINA.

19 Et ait illis; Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum. At illi
20 continuò relictis retibus ſecuti ſunt eum. Et procedens indè, vidit alios duos
21 fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre
eorum, reficientes retia ſua: & vocavit eos. Illi autem ſtatim relictis retibus
22 & patre, ſecuti ſunt eum. Et circuibat Jeſus totam Galilæam, docens in ſynagogis
23 eorum, & prædicans evangelium regni: & ſanans omnem languorem, &
omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtulerunt
24 ei omnes malè habentes, variis languoribus, & tormentis comprehenſos,
& qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos: Et ſecutæ
25 ſunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Jeroſolymis, & de
Judæa, & de trans Jordanem.

CAP. V.

Videns autem Jeſus turbas, aſcendit in montem, & cùm ſediſſet, acceſſerunt 1
ad eum diſcipuli ejus: Et aperiens os ſuum docebat eos, dicens; Beati pauperes 2 3
ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Beati mites: quoniam ipſi 4
poſſidebunt terram. Beati, qui lugent: quoniam ipſi conſolabuntur. Beati, 5 6
qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam: quoniam ipſi ſaturabuntur. Beati miſericordes: 7
quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Beati mundo corde: quo- 8
niam ipſi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. 9
Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam: quoniam ipſorum eſt 10
regnum cœlorum. Beati eſtis cùm maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint, 11
& dixerint omne malum adverſùm vos mentientes, propter me:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فَقَالَ لَهُمَا تَعَالَا فَاتْبَعَانِي لِاَجْعَلَكُمَا صَيَّادِي ٱلنَّاسِ * 20 وَلِلْوَقْتِ تَرَكَا شِبَاكَهُمَا وَتَبِعَاهُ * وَجَازَ مِنْ
21 هُنَاكَ فَرَايَ اَخَوَيْنِ اٰخَرَيْنِ يَعْقُوبَ بْنَ زَبْدَي وَيُوحَنَّا اَخَاهُ فِي سَفِينَةٍ مَعَ اَبِيهِمَا زَبْدَي يُصْلِحَانِ
22 شِبَاكَهُمَا فَدَعَاهُمَا * وَلِلْوَقْتِ تَرَكَا ٱلسَّفِينَةَ وَاَبَاهُمَا زَبْدَي وَتَبِعَاهُ * 23 وَكَانَ يَسُوعُ يَطُوفُ فِي كُلِّ
ٱلْجَلِيلِ وَيُعَلِّمُ فِي مَجَامِعِهِمْ * وَيَكْرِزُ بِبِشَارَةِ ٱلْمَلَكُوتِ وَيُبْرِي كُلَّ مَرَضٍ وَوَجَعٍ فِي ٱلشَّعْبِ * 24 فَذَاعَ
خَبَرُهُ فِي جَمِيعِ ٱلشَّامِ * فَقَدَّمُوا اِلَيْهِ كُلَّ ٱلسَّقُومِينَ بِٱلْاَمْرَاضِ وَٱلْاَوْجَاعِ ٱلْمُخْتَلِفَةِ * وَٱلَّذِينَ بِهِمُ
ٱلشَّيَاطِينُ وَٱلْمُعْتَرِينَ فِي رُؤُوسِ ٱلْاَهِلَّةِ وَٱلْمُخَلَّعِينَ فَاَبْرَاَهُمْ * 25 وَتَبِعَهُ جُمُوعٌ كَثِيرَةٌ مِنَ ٱلْجَلِيلِ
وَعَشْرِ ٱلْمُدُنِ وَيَرُوسَلِيمَ وَٱلْيَهُودِيَّةِ وَعَبْرِ ٱلْاُرْدُنِّ *
1 * فَلَمَّا اَبْصَرَ ٱلْجُمُوعَ صَعِدَ
2 عَلَى ٱلْجَبَلِ وَجَلَسَ وَجَاءَ اِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ * فَفَتَحَ فَاهُ يُعَلِّمُهُمْ قَائِلًا * طُوبَا لِلْمَسَاكِينِ بِٱلرُّوحِ فَاِنَّ
3 لَهُمْ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَوَاتِ * طُوبَا لِلْحَزَانَا فَاِنَّهُمْ يُعَزَّوْنَ * طُوبَي لِلْمُتَوَاضِعِينَ فَاِنَّهُمْ يَرِثُونَ ٱلْاَرْضَ * طُوبَي
4
5
6 لِلْجِيَاعِ وَٱلْعِطَاشِ مِنْ اَجْلِ ٱلْبِرِّ فَاِنَّهُمْ يَشْبَعُونَ * طُوبَي لِلرُّحَمَاءِ فَاِنَّهُمْ يُرْحَمُونَ * طُوبَي لِلنَّقِيَّةِ
7
8 قُلُوبُهُمْ فَاِنَّهُمْ يُعَايِنُونَ ٱللّٰهَ * طُوبَي لِفَاعِلِي ٱلسَّلَامَةِ فَاِنَّهُمْ بَنُوا ٱللّٰهِ يُدْعَوْنَ * طُوبَي لِلْمَطْرُودِينَ مِنْ
9
10 اَجْلِ ٱلْبِرِّ فَاِنَّ لَهُمْ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَوَاتِ * طُوبَاكُمْ اِذَا طَرَدُوكُمْ وَعَيَّرُوكُمْ وَقَالُوا فِيكُمْ كُلَّ
11 كَلِمَةِ شَرٍّ كَذِبَةً مِنْ اَجْلِي *

Et ait illis; Venite, ſequimini me, ut 19
faciam vos piſcatores hominum. Et 20
continuò reliquerunt retia ſua, & ſecuti ſunt eum. Et progreſſus eſt inde, 21
*& vidit duos alios fratres, Jacobum
filium Zebedæi, & Johannem fratrem
ejus, in navi cum eorum patre Zebedæo,
qui reficiebant retia ſua: & vocavit
eos. Et ſtatim reliquerunt navim &* 22
*patrem eorum Zebedæum, & ſecuti ſunt
eum. Et peragrabat Jeſus totam Galilæam,* 23
*& docebat in Synagogis eorum,
& prædicabat evangelium regni: &
ſanabat omnem morbum & omnem dolorem
in populo. Et emanavit fama ejus* 24
*in totam Syriam. Obtuleruntquè ei
omnes affectos morbis & doloribus diverſis,
& eos in quibus inerant dæmonia,
& qui agitabantur in principiis
pleniluniorum, & paralyticos; & curavit
eos. Et ſecutæ ſunt eum turbæ* 25
*multæ de Galilæa, & decem urbibus, et
Jeruſalē, & Judæa, et tranſitu Jordanis.*

CAP. V.

Cum autem vidiſſet turbas, aſcendit 1
*ſupra montem, & ſedit, & adierunt eum
diſcipuli ejus. Et aperuit os ſuum, ut* 2
doceret eos, dicens; Beati pauperes in 3
*ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.
Beati triſtes: quoniam ipſi conſolabuntur.* 4
Beati humiles: quoniam ipſi 5
hæreditabunt terrā. Beati eſurientes & 6
*ſitientes juſtitiam: quoniam ipſi ſaturabuntur.
Beati miſericordes: quoniam ipſi* 7
miſericordiam conſequentur. Beati quorum 8
*pura ſunt corda: quoniam ipſi videbunt
Deum. Beati facientes pacem: quoniam* 9
ipſi filii Dei vocabuntur. Beati ex- 10
*pulſi propter juſtitiam: quoniam ipſorum
eſt regnum cœlorum. O vos beatos cùm* 11
*perſecuti vos fuerint & vituperaverint
vos, & dixerint in vos omne verbum
nequitiæ, mentientes propter me:*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * مسيح كفت بدنبال من بياييد كه شمارا ادمي كيران [بسازم] * ايشان همانذم دامهاء خود
20 را رها كردند وبدنبال او رفتند * چون از انجا در كذشت * دو برادر ديكر ديد * يعقوب پسر
21 زبدي ويوحنا برادرش * در كشتي با زبدي پدر ايشان * دامهاء خود را راست مي كردند *
عيسي ايشانرا خواند * ايشان همانذم كشتي وپدر خود را رها كردند * ودر دنبال او رفتند * 22
23 * وعيسي هميشه درهمه جليل مي كرديد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد * ودر مزدهء ملكوت
24 منادي مي زد * وهر رنجي ودردي كه در عالم بود شفا مي داد * وخبر او در تمامت سوريا
فاش شد چهاردهم شفا دادن جماعتها رنجورانرا وهر كرا مي ديدند كه در
رنجهاء دشخوار مي بود * پيش او آوردند * وكساني را كه در دردهاء كوناكون عذاب مي
25 كشيدند * وديوانكان * وصرعيان * واشلان * ومفلوجانرا شفا مي داد * وخلق بس بسيار از جليل
وشهر وده در دنبال او رفتند از اورشليم واز يهود * وازان سوي اردن پانزدهم تعليم الطوبا
1 * چون مسيح آن جماعت را ديد با ايشان بالاي كوه رفت چون نشست شاكردان او بدو نزديك
2 شدند * دهن خود را كشاد وايشانرا مي اموزانيد وكفت * خنك مسكينان بجان زيرا ملكوت اسمان ازان
3
4 ايشانست * خنك اند وهكنان تعزيت را كه كامراني ايشان يابند * خنك متواضعان * زيرا ايشانند
5
6 كه زمين را بميراث كيرند * خنك ايشان كه براي راستي كرسنه وتشنه شدند * زيرا سير
7 شوند * خنك امرزندكان كه برايشان امرزش ورحمت شود * خنك انان كه دل ايشان پاكست
8
9 زيرا ايشانند كه خداي رابينند * خنك ايشان كه سلامتي وارامي كنند زيرا فرزندان خدا خوانده
10 شوند * خنك ايشان كه از براي راستي وعدل رانده واواره شدند * زيرا ملكوت اسمان از
11 براي ايشانست * خنك شما كه وقتي با شما حسودي كنند * وشما را نكوهيده كنند وبرانند *
وسخنهاء بد بر شما براي من بدروغي اندازند *

Chriſtus dixit, Sequimini me, ut 19
vos hominum captores faciam. Ipſi 20
eodem momento retia ſua reliquerunt, & ſequuti ſunt eum. Inde 21
*digreſſus duos fratres alios vidit,
Jacobum filium Zebedæi, & Johannem
fratrem ejus, in nave cum Zebedæo
patre ſuo retia ſua reconcinnantes,
quos Jeſus vocavit. Ipſi* 22
*illicò navem & patrem ſuum reliquerunt,
& eum ſequuti ſunt. Jeſus* 23
*vero jugiter totam Galilæam
obibat, & in ſynagogis eorum docebat,
& evangelium regni prædicabat;
& omnem morbum ac dolorem,
qui in populo erat, ſanabat. Et fama* 24
ejus per totam Syriam inclaruit.

XIV. Curatio turbarum ægrotarum.

*Et quemcunque videbant morbis graviter
affectum, ad eum attulerunt,
eóſque qui doloribus variis cruciatum
patiebantur, & dæmoniacos, &
epilepticos, & manu luxatos, paralyticóſque:
quibus ſanitatem reddidit.
Et populus valdè multus ex* 25
*Galilæa, & ex Decapoli ſequuti
ſunt eum; ex Hieroſolyma & ex
Judæa, & ab altera parte Jordanis.*

CAP. V.

XV. Doctrina beatitudinis.

Cum Chriſtus turbā vidiſſet, cum 1
*eis montem conſcendit: & cùm ſediſſet
diſcipuli ejus ad eum acceſſerunt.
Et os ſuum aperuit, eóſq; do-* 2
cuit, ac dixit: Beati pauperes ſpi- 3
*ritu; quoniam ex eo ipſorum eſt
regnum cœlorum. Beati ingemiſcen-* 4
*tes ad conſolationem; quoniam deſiderii
ſui compotes erunt. Beati hu-* 5
*miles; quoniam ipſi ſunt, qui terram
hæreditate capiunt. Beati qui* 6
*juſtitiæ eſurientes & ſitientes ſunt;
quoniam ſaturi erunt. Beati igno-* 7
*ſcentes; quoniam in ipſos ignoſcentia
& miſericordia erit. Beati illi* 8
*quorum cor purum eſt; ipſi enim ſunt
qui Deum vident. Beati qui pacem* 9
*et tranquillitatem faciunt; quoniam
filii Dei vocati erunt. Beati qui* 10
*propter juſtitiam & æquitatem, perſecutione
& injuriâ vexantur; quoniam
regnum cœlorum propter ipſos
eſt. Beati vos, ſi quando vobiſcum* 11
*invidiam exercuerint & in vituperationem
vos adduxerint, & perſequuti
fuerint; & verba mala vobis
propter me mendaciter objecerint.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε΄.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra *multa* in cœlis:
12 Χαίρετε ϗ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
sic enim persecuti sunt Prophetas *illos* ante vos. Vos estis sal
13 οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας λα β
terræ: *si autem sal infatuatum sit*, in quo salietur? ad nihilum
τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
valet ultrà, *si non ejici foràs*, & *conculcari* ab
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, ϗ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
hominibus. Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi
14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι λβ β
supra montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub
15 ἐπάνω ὄρους κειμένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον, ϗ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
modio, sed super candelabrum, & *lucet* omnibus in domo.
τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ϗ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videat
16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
vestra *pulchra* opera, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis.
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, ϗ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Ne putetis quoniam veni *dissolvere* Legem aut Prophetas: non veni
17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον λγ ι
dissolvere, sed adimplere. Amen quippè dico vobis, Donec *prætereat*
18 καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἕως ἂν παρέλθῃ λδ ι
cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à Lege,
ὁ οὐρανὸς ϗ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,

λε ι donec omnia fiant. Qui ergò solverit unum *mandatorum istorum*
ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν 19
minimorum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno
ἐλαχίστων, ϗ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
cœlorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in
τῶν οὐρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν ποιήσῃ ϗ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
regno cœlorum. Dico enim vobis, *Quòd si non* abundaverit justitia
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 20
vestra plùs Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων ϗ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
cœlorum. Audistis quia *pronuntiatum* est antiquis, Non occides: qui autem
τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ᾽ 21
occiderit, *obnoxius* erit judicio. Ego autem dico vobis, Quia
ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι 22
omnis *irascens* fratri suo immeritò, *obnoxius* erit judicio:
πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
qui autem dixerit fratri suo, Raca, *obnoxius* erit *consessui*: qui autem
ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. ὃς δ᾽
dixerit, Fatue, *obnoxius* erit *in gehennam* ignis. Si ergò offers
ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς 23
munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus
τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου
habet aliquid adversùm te:
ἔχει τι κατὰ σοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܗܝܕܝܢ ܚܕܘ ܘܪܘܙܘ . ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܪܕܦܘ ܠܢܒܝܐ ܕܡܢ 12
ܩܕܡܝܟܘܢ. * ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܡܠܚܗ ܕܐܪܥܐ. ܐܢ ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܠܚܐ ܬܦܟܗ. ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ. 13
ܠܡܕܡ ܠܐ ܚܫܚܐ. ܐܠܐ ܕܬܫܬܕܐ ܠܒܪ ܘܬܬܕܝܫ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. * ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܠܐ 14
ܡܫܟܚܐ ܕܬܛܫܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܠ ܛܘܪܐ ܒܢܝܐ. * ܘܠܐ ܡܢܗܪܝܢ ܫܪܓܐ ܘܣܝܡܝܢ ܠܗ ܬܚܝܬ 15
ܣܐܬܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܡܢܪܬܐ. ܘܡܢܗܪ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܒܝܬܐ ܐܢܘܢ. * ܗܟܢܐ ܢܢܗܪ ܢܘܗܪܟܘܢ 16
ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܕܢܚܙܘܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܛܒܐ. ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. * ܠܐ 17
ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܢܡܘܣܐ ܐܘ ܢܒܝܐ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܐܠܐ ܕܐܡܠܐ. * ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ 18
ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܥܕܡܐ ܕܢܥܒܪܘܢ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ . ܝܘܕ ܚܕܐ ܐܘ ܚܕ ܣܪܛܐ . ܠܐ ܢܥܒܪ
ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܥܕܡܐ ܕܢܗܘܐ ܟܠ. * ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܪܐ ܗܟܝܠ ܚܕ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ. 19
ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ . ܘܢܠܦ ܗܟܢܐ ܠܒܢܝܢܫܐ . ܒܨܝܪ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ
ܕܫܡܝܐ. ܟܠ ܕܝܢ ܕܢܥܒܕ ܘܢܠܦ . ܗܢܐ ܪܒܐ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.
* ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ . ܕܐܠܐ ܬܬܝܬܪ ܟܐܢܘܬܟܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܣܦܪܐ ܘܕܦܪܝܫܐ . 20
ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

Tunc gaudete & exultate, quoniam merces vestra crevit in cœlo; sic enim persequuti sunt prophetas, qui vos præcesserunt. 12
Vos estis sal terræ: quòd si sal infatuatum fuerit, quo salietur? nulli rei inservit, nisi ut projiciatur foràs, & conculcetur ab hominibus. 13
Vos estis lux mundi: impossibile est ut abscondatur civitas, quæ super montem ædificata est. 14
Neque lucernam accendunt, ut ponant eam subter modium, sed super candelabrum: & lucet iis omnibus qui sunt in ædibus. 15
Ita luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, laudentque patrem vestrum qui in cœlis est. 16
Ne putetis me venisse ut solvam legem aut prophetas; non ut solvam, sed ut adimpleam. 17
Amen enim dico vobis, donec transierint cœlum & terra; Jud unum, aut una lineola non præteribit à lege, donec omnia fiant. 18
Quisquis igitur solverit unum ex mandatis hisce minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: quisquis autem fecerit & docuerit, iste magnus vocabitur in regno cœlorum. 19
Ego enim dico vobis; Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. 20

* ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝ *

Matutinis III feriæ septimanæ primæ Jejunii. 10.

* ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ ܕܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܟܠ ܕܢܩܛܘܠ . ܚܝܒ ܗܘ 21
ܠܕܝܢܐ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܢܪܓܙ ܥܠ ܐܚܘܗܝ ܐܓܚܐ . 22
ܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ. ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܠܐܚܘܗܝ ܪܩܐ . ܚܝܒ ܗܘ ܠܟܢܘܫܬܐ.
ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܠܐ . ܚܝܒ ܗܘ ܠܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. * ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ 23
ܕܬܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ . ܘܬܡܢ ܬܬܕܟܪ ܕܐܚܘܟ ܢܛܪ ܠܟ
ܐܟܡܐ ܡܕܡ.

Audîstis dictum fuisse antiquis; Non occîdes: & quisquis occiderit, reus erit judicio. 21
Ego verò dico vobis; Quicunque irascetur fratri suo temerè, reus est judicio; & quicunque dixerit fratri suo, Raka, reus est consessûs: & quisquis dixerit, Fatue, reus erit gehennæ ignis. 22
Si ergò obtuleris munus tuum super altare, & illîc recordatus fueris fratrem tuum retinere contra te odium aliquod; 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ተፈሥሑ ፡ ወተሐሠዩ ፡ እስመ ፡ ዐስብክሙ ፡ ብዙኅ ፡ ውእቱ ፡ በሰማያት ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡
13 ሰደድዎሙ ፡ ለነቢያት ፡ እለ ፡ እምቅድሜክሙ ፡፡=፡ አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ጼው ፡ ለም
ድር ፡ ወእመሰ ፡ ጼው ፡ ለስሐ ፡ በምንት ፡ ይትቄሰም ፡ አልቦኬ ፡ እንከ ፡ ለዘ ፡ ይበቍዕ ፡
14 ዘእንበለ ፡ ለገዲፍ ፡ አፍአ ፡ ወይከይዶ ፡ ሰብእ ፡፡=፡ አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ብርሃኑ ፡ ለዓለ
15 ም ፡፡ ኢትክል ፡ ሀገር ፡ ተኀብአ ፡ እንተ ፡ መልዕልተ ፡ ደብር ፡ ትነብር ፡፡=፡ ወኢያኀትዉ ፡ ማ
ኅቶተ ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ታሕተ ፡ ከፈር ፡ እላ ፡ ዲበ ፡ ተቅዋም ፡ ወያበርህ ፡ ለኵሉሙ ፡ እ
16 ለ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡፡=፡ ከማሁ ፡ ይብራህ ፡ ብርሃንክሙ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ይር
17 አዩ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ሠናየ ፡ ወይሰብሕዎ ፡ ለአቡክሙ ፡ ዘበሰማያት ፡፡=፡ በደግም ፡ ሰንበተ ፡
አይሁድ ፡ ዘጾም ፡ ኢይምሰልክሙ ፡ ዘመጻእኩ ፡ እስዐር ፡ ኦሪተ ፡ ወነቢያተ ፡ ኢመጻ
18 እኩ ፡ እስዐሮሙ ፡ አላ ፡ እፈጽሞሙ ፡፡=፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ እስከ ፡ ይኀልፍ ፡ ሰማ
ይ ፡ ወምድር ፡ የውጣ ፡ እንተ ፡ አሐቲ ፡ ቀርፀታ ፡ ኢትኀልፍ ፡ እምኦሪት ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡
19 ኵሉ ፡ ይትገበር ፡፡=፡ ዘኬ ፡ ፈትሐ ፡ አሐተ ፡ እምእላ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ትንእስ ፡ ወይ
ሜህር ፡ ከመዝ ፡ ሰብአ ፡ ኅዳጠ ፡ ይሰመይ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ ወዘሰ ፡ ይሜህር ፡ ወይ
20 ገብር ፡ ውእቱ ፡ ዐቢየ ፡ ይሰመይ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡=፡ ናሁ ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ እመ ፡
ኢፈድፈደ ፡ ጽድቅክሙ ፡ ፈድፋደ ፡ እምጸሐፍት ፡ ወእምፈሪሳውያን ፡ ኢትበውኡ ፡ ውስተ ፡ መ
21 ንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡=፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ለቀደምት ፡ ኢትቅትሉ ፡ ነፍሰ ፡ ወዘሰ ፡
22 ቀተለ ፡ ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለኵነኔ ፡፡=፡ ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ዘያምዕዕ ፡ እኅዋሁ ፡
ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለኵነኔ ፡ ወዘሂ ፡ ይቤ ፡ እኅዋሁ ፡ ዘፀርቀ ፡ ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለዓውድ ፡ ወዘሂ ፡
23 ይቤ ፡ አብድ ፡ ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለገሃነመ ፡ እሳት ፡፡=፡ እመከመኬ ፡ ታበውእ ፡ አምኃከ ፡ ውስተ ፡
መሠዋዕ ፡ ወበህየ ፡ ተዘከረከ ፡ ከመቦ ፡ እኁከ ፡ ዘይጌይሰከ ፡፡=፡

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa est in cœlis: quia sic persequuti fuerunt prophetas, qui ante vos erant. 12
Vos sal estis terræ: & si sal putruerit, cũ quo condimento *condietur? non est ampliùs cui prosit, sed ut abjiciatur foràs, & ut eum conculcent homines.* 13
Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi quæ super montem sedet. 14
Et non accendent lucernam ut ponant eam sub modio, sed super candelabrum: & splendet omnibus iis qui in domo. 15
Sic splendeat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui est in cœlis. 16

Septima feria secundæ *septimanæ* Quadragesimæ.

Ne existimate vobiscũ, quòd veni dissolvere legem et prophetas: non veni eos dissolvere, sed eos complere. 17
Amen dico vobis, Usquedùm præterierit cœlũ, & terra, Iota quod est unus apex, nequaquã præteribit ex lege, usquedum totum ejus fiat. 18
Quicunque igitur solvit unum vel minimum ex hisce mandatis, & ita docebit homines, minimus nominabitur in regno cœlorum: & qui docebit & faciet, ipse magnus nominabitur in regno cœlorum. 19
Ecce dico vobis, Si non abundaverit justitia vestra plusquam scribarum, & Pharisæorum, non intrabitis regnum cœlorum. 20
Audîstis quòd dictum fuit antiquis, Non occidetis animam; & qui occiderit, reus est judicii. 21
Et ego dico vobis, Omnis qui irascitur fratri suo, reus est judicii: & quicunque dicet fratri suo, Hic vilis, obnoxius est concilio; & quicunque dicet, Fatue, obnoxius est Gehennæ ignis. 22
Si igitur attuleris munus tuum ad altare, & illîc memineris quòd sit frater tuus qui te sit potentior: 23

Versio VULGATA LATINA.

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim perse-
13 cuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terræ. Quòd si sal eva-
nuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultrà, nisi ut mittatur foràs, & concul-
14 cetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra
15 montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed
16 super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux ve-
stra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem ve-
17 strum, qui in cœlis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut pro-
18 phetas: non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, Donec trans-
eat cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à lege, do-
nec omnia fiant. Qui ergò solverit unum de mandatis istis minimis, & do- 19
cuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: qui autem fecerit
& docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Dico enim vobis, 20
Quia nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum, & Pharisæorum,
non intrabitis in regnum cœlorum. Audîstis quia dictum est antiquis; Non 21
occîdes: qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis; Quia 22
omnis, qui irascitur fratri suo; reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri
suo, Raca; reus erit concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehennæ ignis.
Si ergò offers munus tuum ad altare; & ibi recordatus fueris quia frater tuus ha- 23
bet aliquid adversùm te:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* افرحوا وتهللوا فان اجركم عظيم في السموات * لان هكذا طردوا الانبيا الذين قبلكم * 12
* انتم ملح الارض * فاذا فسد الملح فماذا يملح * لا يصلح لشي الا لان يطرح خارجا 13
وتدوسه الناس * انتم نور العالم * لا يمكن ان تخفي مدينه وهي موضوعه علي جبل * ولا يوقد 14 15
سراج فيترك تحت مكيال لكن يوضع علي مناره فيضي لكل من في البيت * هكذا فليضي 16
نوركم قدام الناس * ليروا اعمالكم الحسنه ويمجدوا اباكم الذي في السموات * لا تظنوا 17
اني جيت لانقض الناموس او الانبيا لم ات لانقض بل لاكمل * امين اقول لكم ان 18
السما والارض تزولان ويوطه واحده او خطه واحده لا تزول من الناموس [] * فمن حل احدي 19
هذه الوصايا الصغار وعلم الناس هكذا يدعي في ملكوت السموات صغيرا والذي يعمل ويعلم
هذا يدعي عظيما في ملكوت السموات * اقول لكم ان لم يزد بركم علي الكتبه والفريسيين فلا 20
تدخلون ملكوت السموات * الفصل التاسع * قد سمعتم انه قيل للاولين لا تقتل * 21
فان من قتل وجب عليه الدينونه * وانا اقول لكم ان كل من غضب علي اخيه [] فقد وجب عليه 22
الدينونه * ومن قال لاخيه يا جاهل وجب عليه الحكم ومن قال لاخيه احمق فقد وجبت عليه
نار جهنم * ان انت قدمت قربانك علي المذبح وذكرت هناك ان اخاك واجدا عليك * 23

Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra magna est in cœlis. Nam sic persecuti sunt prophetas, qui ante vos. 12
Vos estis sal terræ. Cum autem corruptus fuerit sal, quinam re salietur? non valet ad quicquam, nisi ut abjiciatur foràs, & conculcent eum homines. 13
Vos estis lux mundi. Non potest abscondi civitas, eaque sita supra montem. 14
Et non accenditur lucerna & ponitur sub modio, sed collocatur super candelabrum, ac lucet omnibus qui in domo sunt. 15
Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui est in cœlis. 16
Ne putetis quòd venerim solvere legem aut prophetas: non veni solvere, sed implere. 17
Amen dico vobis, quòd cœlum & terra transibunt, & Iota unum aut lineola una non præteribit à lege. 18
Qui ergò solverit unum horum mandatorum minimorum, & docuerit homines sic, vocabitur in regno cœlorum minimus: qui autem fecerit & docuerit; hic vocabitur magnus in regno cœlorum. 19
Dico vobis, Si non abundet justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis regnum cœlorum. 20

Sectio nona.

Audîstis quòd dictum est antiquis; Non occides: nam qui occiderit, competit ei judicium. 21
Ego autem dico vobis, quòd omnis qui irascitur adversùs fratrem suum, jam competit ei judicium. Et qui dixerit fratri suo, O insipiens, competit ei sententia. Qui autem dixerit fratri suo, Fatue, competit ei ignis gehennæ. 22
Si tu offers munus tuum super altare, & recordatus fueris ibi, quòd frater tuus est iratus adversùm te, 23

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* انكه شادمان وخرم شويد مزد شما در آسمان بسيارست * براي انك ان پيغامبرانرا كه پيشتر 12
از شما بودند همچنان نكوهيده كردند * شماييد نمك زمين اكر چنانست كه نمك 13
فاسد شود * اورا بچه نمك كنند * هيچ چيز را نشايد * الا بيرون انداخته شود واز مردمان
نكوهيده شود * شماييد روشنايي جهان * نتوان پنهان داشتن شهري را كه بر سر كوه 14
عمارت شده باشد * ونشايد كه چراغ بيفروزند وزير كاسه بنهند * الا بر سر مناره * تا براي 15
هر كه در خانه اند روشنايي بنمايد * اين چنين روشنايي شما پيش خلق بتابد كه 16
نيكي كردارهاء شما ببينند * وهر پدر شما را كه در اسمانست ستايش دهند
شانزدهم   نيامدم كه توريت باطل كنم   * نيامدم كه ناموس وشريعت 17
پيغامبرانرا بشكنم * ليكن آمدم تا تمام كنم * راست راست با شما بكويم * تا انكه كه اسمان 18
وزمين بكذرند * يك كلمه يا يك سطر از ناموس نكذرد * تا وقتي كه همه تمام شود * هر 19
كه بشكند يكي ازين سپارشهاء كوچك * وجز ازين بخلق بياموزاند * در ملكوت آسمان
خوار باشد * وهر كه اين چنين كند وبياموزاند * در ملكوت آسمان بزركوار خوانده شود *
* اكنون بشما مي كويم * اكر عدل شما بر نويسندكان * ومعتزلان نيفزايد * ملكوت 20
آسمانرا در نياييد   براي پاداش   شنيديد كه با پيشينيان كفته شد * مكش وهر 21
كس كه بكشد پاداش بر وي روا باشد * من بشما مي كويم * كه اكر كسي بر برادر 22
خود باطل خشم كند * داوري بر وي روا باشد * وهر كه با برادر خود احمق كويد * ملامت
خلق بر وي روا باشد * وهر كه با يار خود اي ناكس كويد * آتش دوزخ بر وي روا باشد * اكر تو 23
خواهي كه قربان خود را بر مذبح بكشي وترا بياد آيد كه برادر تو از تو بيك بهانه رنجيده است *

Tunc temporis læti ac hilares estote: merces enim vestra in cœlis ampla est: quia Prophetas, qui ante vos fuerunt, ita vituperaverunt. 12
Vos estis sal terræ: ideò devotum est ut sal corruptus sit, quâ re eum salient? ulli rei non convenit nisi ut extra jaciatur, & ab hominibus spretus sit. 13
Vos estis lux mundi: non potest abscondi civitas, quæ in vertice montis extructa est. 14
Neque convenit ut lucernam accendentes tinæ supponant; sed supra candelabrum, ut singulis, qui in domo sunt lucem præbeat. 15
Ita lux vestra coram hominibus splendeat, ut bona opera vestra videant, & Patri vestro, qui in cœlis est, laudem dent. 16

XVI. Non veni ut Legem irritam faciam.

Non veni ut Legem & præscriptum Prophetarum infringam, sed veni ut perficiam. 17
Verè, verè vobis dico, Usque dum cœli et terra transierint, una vox aut una lineola de Lege non transibit, usque quò omnia opere compleantur. 18
Quisquis fregerit unum ex hisce mandatis parvis, & aliud ab eo populum docuerit, in regno cœlorum parvi erit: quisquis autem sic fecerit ac docuerit, in regno cœlorum magnus vocabitur. 19
Jam vobis dico; Si justitia vestra Scribarum & Pharisæorum justitiam non superaverit, regnum cœlorum non ingrediemini. 20

De retaliatione.

Audîstis priscis dictum fuisse; Non occides: quisquis autem occiderit, retaliationem in eum competere. 21
Ego vobis dico; quòd si quis fratri suo temerè irascitur, judicium in eum competit: & quisquis fratri suo dixerit, Stulte, reprehensionem populi incurrit: quisquis verò socio suo dixerit, O nequam, igni inferni obnoxius erit. 22
Si tibi libuerit ut oblationem tuam in altare adducas, & tibi in memoriam venerit, quòd frater tuus à te quovis prætextu offensus fuerit: 23

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε΄.

Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, priùs
24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον λε ϛ
reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. Esto
25 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι
benesentiens adversario tuo citò, dum es in via cum eo: ne
εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μή-
fortè te tradat adversarius judici, & judex te tradat ministro,
ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
& in custodiam conjiciaris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec
26 καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν
reddas novissimum quadrantem. Audistis quia pronuntiatum est antiquis,
27 ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, λζ ι
Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, Quia omnis conspiciens mulierem ad
28 Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Si autem
29 ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ
oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te.
ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ.
Confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, & non totum
Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
corpus tuum conjiciatur in gehennam. Et si dextera tua manus scandalizat
30 σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει
te, abscinde eam, & projice abs te: confert enim tibi ut pereat
σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum conjiciatur in gehennam.
ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
Pronuntiatum est autem, Quòd quicunque absolverit uxorem suam, det ei
Ἐῤῥέθη δὲ, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ 31
repudium. Ego autem dico vobis, Quia quicunque absolverit uxorem suam,
ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 32
exceptâ ratione fornicationis, facit eam mœchari: & qui absolutam
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
duxerit, adulterat. Iterum audistis, quia pronuntiatum est antiquis, Non
γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ 33
perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico
ἐπιορκήσεις· ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω 34
vobis, Non jurare omnino, neque in cælo, quia thronus est Dei,
ὑμῖν, Μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·
Neque in terra, quia scabellum est pedum ejus: neque in Hierosolyma,
Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, 35
quia civitas est magni regis: Neque in capite
ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ 36
tuo juraveris, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere.
σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
Sit autem sermo vester, Etiam, etiam; Non, non: quod autem abundans his,
Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ, ναί· Οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων, 37
à malo est.
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܫܒܘܩ ܬܡܢ ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܙܠ ܠܘܩܕܡ ܐܬܪܥܐ ܥܡ ܐܚܘܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܐ ܬܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ.
25 * ܗܘܝܬ ܡܫܬܘܐ ܥܡ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܥܓܠ. ܥܕ ܗܘ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ. ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܟ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܠܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܢܫܠܡܟ ܠܐܣܛܘܢܐ. ܘܬܦܠ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.
26 * ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܬܬܠ ܫܡܘܢܐ ܐܚܪܝܐ.
27 * ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܕܠܐ ܬܓܘܪ.
28 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܚܙܐ ܐܢܬܬܐ ܐܝܟ ܕܢܪܓܝܗ̇. ܡܚܕܐ ܓܪܗ̇ ܒܠܒܗ.
29 * ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ. ܚܨܝܗ̇ ܘܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ. ܦܩܚ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ.
30 * ܘܐܢ ܐܝܕܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ. ܦܣܘܩ ܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ. ܦܩܚ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ.
31 * ܐܬܐܡܪ ܕܡܢ ܕܫܪܐ ܐܢܬܬܗ. ܢܬܠ ܠܗ̇ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ.
32 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܫܪܐ ܐܢܬܬܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܙܢܝܘܬܐ. ܗܘ ܥܒܕ ܠܗ̇ ܕܬܓܘܪ. ܘܡܢ ܕܫܩܠ ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ.
33 * ܬܘܒ ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ. ܕܠܐ ܬܕܓܠ ܒܡܘܡܬܟ. ܬܫܠܡ ܕܝܢ ܠܡܪܝܐ ܡܘܡܬܟ.
34 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܐܡܘܢ ܣܟ. ܠܐ ܒܫܡܝܐ. ܕܟܘܪܣܝܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ.
35 * ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ. ܕܟܘܒܫܐ ܗܝ ܕܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ. ܘܐܦ ܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܕܡܕܝܢܬܗ ܗܝ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ.
36 * ܘܐܦ ܠܐ ܒܪܫܟ ܬܐܡܐ. ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܒܗ ܡܢܬܐ ܚܕܐ ܕܣܥܪܐ ܐܘܟܡܬܐ ܐܘ ܚܘܪܬܐ.
37 * ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ. ܐܝܢ ܐܝܢ. ܘܠܐ ܠܐ. ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘ.

24 Dimitte illic oblationem tuam super altare, & abi primùm redire in gratiam cum fratre tuo, & tum veni, offer oblationem tuam. 25 Esto reconciliabilis cum adversario tuo citò, dum adhuc cum illo es in via, ne fortè adversarius tuus tradat te judici, & judex tradat te exactori, & incidas in domum vinctorum. 26 Amen enim dico tibi, te illinc non egressurum donec reddideris obolum ultimum. 27 Audistis dictum fuisse; Non mœchaberis. 28 Ego verò dico vobis; Quisquis aspexerit mulierem ut eam concupiscat, illicò adulteravit eam in corde suo. 29 Si autem oculus tuus dexter offendiculo tibi fuerit, erue eum, & projice abs te: præstat enim tibi ut pereat unum membrum tuum, quàm totum corpus tuum cadat in gehennam. 30 Quòd si manus tua dextera offendiculo tibi fuerit, amputa; & abjice eam abs te: satius enim tibi fuerit ut pereat unum ex membris tuis, quàm totum corpus tuum incidat in gehennam. 31 Dictum est; Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. 32 Ego verò dico vobis; Quisquis dimiserit uxorem suam præterquàm ratione fornicationis, facit eam mœchari; & qui duxerit dimissam, adulterium committit. 33 Rursum audistis dictum fuisse antiquis; Non mentiêris in juramento tuo, sed persolves Domino juramentum tuum. 34 Ego verò dico vobis, Non jurabitis omninò: non per cœlum, quia thronus Dei est; 35 Neque per terram, quia scabellum est subter pedes ejus: nec etiam per Jerusalem, quia civitas est summi regis. 36 Nec etiam per caput tuum jurabis, quia non potes facere in eo vel pilum unum crinis nigrum aut album. 37 Sed erit sermo vester, Ita, ita: &, Non, non: quod hæc excedet, à maligno est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ኅድግ ፡ ህየ ፡ መባእከ ፡ ቅድመ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወሑር ፡ ቅድመ ፡ ተኳነን ፡ ምስለ ፡ እኁከ ፡ ወእ
25 ምዝ ፡ ገቢእከ ፡ አቡእ ፡ ለመባእከ ። ኩን ፡ ጠቢበ ፡ ለዐድዋከ ፡ ፍጡነ ፡ እንዘ ፡ ሀለውከ ፡
መስሌሁ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ከመ ፡ ኢይመጡከ ፡ ዐድውከ ፡ ለመኰንን ፡ ወመኰንን ፡ ለላእኩ ፡ ወ
26 ውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ ትትወደይ ። አሜን ፡ እብለከ ፡ ወኢትወፅእ ፡ እምኀየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ትፈዲ ፡
27 ጥፍቀ ፡ ኵሉ ። ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ኢትዘምዉ ። ላንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡
28 ዘይሬኢ ፡ ብእሲተ ፡ ወይፈትዋ ፡፡ ወድአ ፡ ዘመወ ፡ ባቲ ፡ በልቡ ። እመ ፡ ዓይንከ ፡ ዘየማን ፡
29 ያስሕተከ ፡ መልሓ ፡ ወአውፅኦ ፡ እምላዕሌከ ፡ እስመ ፡ ይኄይሰከ ፡ ከመ ፡ ይትሐጐል ፡ አሐዱ ፡ እ
30 ምኵሉ ፡ ሥጋከ ፡ ይትወደይ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ። ወእመ ፡ ዘየማን ፡ እዴከ ፡ ያስሕተከ ፡ መ
ትሮ ፡ ወአውፅእ ፡ እምላዕሌከ ፡ እስመ ፡ ይኄይሰከ ፡ ይትሐጐል ፡ አሐዱ ፡ እምኔ ፡ አበልከ ፡ እመ
31 ኵለንታሁ ፡ ሥጋከ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ፡ ይሑር ። ወተብህለ ፡ ከመ ፡ ዘኅደገ ፡ ብእሲቶ ፡ የ
32 ሀብ ፡ ኅድገቲሃ ። ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘየኅድግ ፡ ብእሲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ ትዝ
33 ሙ ፡ ይሬሲ ፡ ትዘሙ ፡፡ ወዘሂ ፡ ኅድግተ ፡ አውሰበ ፡ ዘመወ ። ወካዕበ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡
ተብህለ ፡ ለቀደምት ፡ ኢትምሐሉ ፡ በሐሰት ፡ አግብኡ ፡ ባሕቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መሐላክ
34 ሙ ። ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ኢትምሐሉ ፡ ግሙራ ፡ ወኢሰማየ ፡ እስመ ፡ መንበሩ ፡ ውእቱ ፡
35 ለእግዚአብሔር ። ወኢምድረ ፡ እስመ ፡ መከየደ ፡ እገሪሁ ፡ ይእቲ ፡ ወኢበኢየሩሰሌም ፡
36 እስመ ፡ ሀገረ ፡ ይእቲ ፡ ለዐቢይ ፡ ንጉሥ ። ወኢበርእስከ ፡ ትምሐል ፡ እስመ ፡ ኢትክል ፡
37 አሐተ ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስከ ፡ ጸዓደ ፡ ረሲዮ ፡ ወኢጸሊሞ ። ይኩን ፡ ባሕቱ ፡ ነገርክ
ሙ ፡ እመሂ ፡ እወ ፡ እወ ፡ ወእመሂ ፡ አልቦ ፡ አልቦ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ እምዝ ፡ እም
እኩይ ፡ ውእቱ ።

24 *Relinque illic munus tuum coram altari, & abi, priùs judicii periculum facito cum fratre tuo & tunc revertendo, offer munus tuum.* 25 *Esto intelligens cum adversario tuo statim, te existente cum eo in via, ne tradat te adversarius tuus judici, & Judex ministro suo, & in carcerem conjiciaris.* 26 *Amen dico tibi, Et non exibis illinc donec reddideris exactè omnia.* 27 *Audistis quòd dictum fuit, Non mœchabimini.* 28 *Ego dico vobis omnis qui viderit mulierem, & concupiverit eam, jam mœchatus est cum ea in corde suo.* 29 *Si oculus tuus dexter aberrare te fecerit, erue eum, & projice eum abs te: quoniam præstantius tibi erit ut perditum sit unum ejus, quàm ut totum corpus tuum conjiciatur in Gahanam.* 30 *Et si dextra manus tua seducat te, abscinde eam, & projice abs te: quoniam præstantius erit tibi ut perditum sit unum è membris tuis, quàm ut totum hoc corpus tuum in Gahanam eat.* 31 *Et dictum fuit, quòd quicunque reliquit uxorem suam det ei scedulam derelictionis.* 32 *Et ego dico vobis, quòd omnis qui relinquet uxorem suam sine fornicatione, facit eam fornicari: & qui relictam ducit, fornicatus est.* 33 *Et iterùm audistis quòd dictum fuit antiquis; Non jurabitis falsum: sed reddite Domino juramenta vestra.* 34 *Et ego dico vobis, Ne juretis omninò: neque per cœlum, quoniam thronus est Dei:* 35 *Neque per terram, quia scabellum pedum ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas est magni regis.* 36 *Neque per caput tuum juraveris, quoniam non potes unum capillum capitis tui album facere neque nigrum.* 37 *Esto solummodò sermo vester aut, Etiam, etiam; aut, Non est, non est: & quod abundantius est his, à malo est.*

Versio VULGATA LATINA.

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. 25 Esto consentiens adversario tuo citò dum es in via cum eo: ne fortè tradat te adversarius judici, & judex tradat te ministro: & in carcerem mittaris. 26 Amen dico tibi, Non exies indè, donec reddas novissimum quadrantem. 27 Audistis quia dictum est antiquis; Non mœchaberis. 28 Ego autem dico vobis; Quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. 29 Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. 30 Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, & projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam. 31 Dictum est autem; Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. 32 Ego autem dico vobis; Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit eam mœchari: & qui dimissam duxerit, adulterat. 33 Iterùm audistis quia dictum est antiquis; Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. 34 Ego autem dico vobis, Non jurare omninò, neque per cœlum, quia thronus Dei est: 35 Neque per terram, quia scabellum est pedum ejus: neque per Jerosolymam, quia civitas est magni regis: 36 Neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. 37 Sit autem sermo vester, Est, est: Non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * فدع قربانك هناك امام المذبح * وامض اولا فصالح اخاك وحينيذ فات وقدم قربانك * كن
25 متفقا مع خصمك سريعا ما دمت معه في الطريق * ليلا يسلمك الخصم الي الحاكم *
والحاكم الي المستخرج ويلقي في السجن * امين اقول لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي 26
آخر فلس عليك * قد سمعتم ما قيل [ ] لا تزن * وانا اقول لكم ان كل من نظر الي امراة ليشتهيها 27 28
فقد زني بها في قلبه * ان شككتك عينك اليمني فاقلعها والقها عنك * فانه خير لك ان 29
يهلك احد اعضائك من ان يذهب جسدك كله في جهنم * وان شككتك يدك اليمني 30
فاقطعها والقها عنك * فانه خير لك ان يهلك احد اعضائك من ان يذهب جسدك كله في
جهنم * قيل من طلق امراته فيدفع لها كتاب الطلاق * وانا اقول لكم ان من طلق 31 32
امراته من غير كلمة زناء فقد الجاها الي الزناء * ومن تزوج مطلقة فقد زني * وقد سمعتم 33
ايضا ما قيل للاولين لا تحنث في يمينك واوف الرب قسمك * وانا اقول لكم لا تحلفوا البتة * لا 34
تحلفوا بالسماء فانها كرسي الله * ولا بالارض لانها موطي قدميه * ولا بيروسليم فانها مدينة 35
الملك العظيم * ولا براسك تحلف فانك لا تقدر ان تصنع شعرة واحدة بيضاء او سوداء * 36
بل يكون قولك في النعم نعم وفي اللا لا * فما زاد علي هذين فهو من الشرير * 37

24 *Relinque munus tuum ibi ante altare: & vade priùs, & reconciliare fratri tuo: & tunc veni, & offer munus tuum.* 25 *Cave tibi ab adversario tuo maturè, dum es cum eo in via, ne te tradat adversarius judici, & judex quæstori, & projiciaris in carcerem.* 26 *Amen dico tibi, quòd non exibis inde, donec reddas ultimum quadrantem, quem debes.* 27 *Audistis quia dictum est; Non fornicaberis.* 28 *Et ego dico vobis, quòd omnis qui aspicit mulierem ad concupiscendum eam, jam fornicatus est cum ea in corde suo.* 29 *Si scandalizaverit te oculus tuus dexter, erue eum, & projice abs te: quoniam meliùs est tibi ut pereat unum membrorū tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennā.* 30 *Et si scandalizaverit te manus tua dextera, abscinde eam, & projice eam abs te: quia melius est tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennam.* 31 *Dictum est; Quicunque repudiaverit uxorem suam, dabit ei libellum repudii.* 32 *Ego autem dico vobis, quòd qui repudiat uxorem suam præter causam fornicationis, compellit eam ad fornicandum: & qui ducit repudiatam, jam fornicatus est.* 33 *Audistis etiam quòd dictum est antiquis; Ne pejeres in juramento tuo, sed persolve Domino juramentum tuum.* 34 *Ego autem dico vobis; Ne juretis omninò: Ne juretis per cœlum, quia thronus Dei est:* 35 *Neque per terram, quia scabellum est pedum ejus: neque per Jerosolymam, quia civitas est regis magni.* 36 *Neque per caput tuum jures, quia non potes facere capillum unum album aut nigrum.* 37 *Sed erit sermo tuus per Etiam, etiam, & per Non, non; & quod excedit hæc duo, est à malo.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قربان خود را بر مذبح رها کن ورفته برو با برادر خود آشتي کن انگه بیا وقربان خود را بپرداز
25 * از دشمن خود را بپرهیز دار چند انك در راه یار اید پیشتر ازانك دعوي کنند با تو دعوي
کند وترا پیش قاضي ببرد وقاضي ترا بدست شحنه دهد وشحنه ترا بزندان اندازد * راست بتو مي 26
گویم که ازانجا بیرون نیایي تا انکه که آخر پول را بدهي * هفدهم اشارت بهر زني
27 28 * شنیدید که اولیان گفتند زني وفسادي مکن * ومن اکنون بشما مي گویم هر که در زن
نگاه کند وارزوي او کند * در دل خود با وي زني کرده باشد هجدهم براي بدي
اندیشدن * اگر چشم راست تو با تو خیانت کند اورا بدر کن وبینداز * زیران بهتر 29
که یك اندام تو کم باشد * نه که همه تن تو در دوزخ بیفتد * واگر دست راست 30
تو ترا خیانت کند * ببر وازخودش بینداز * ان بهتر که تو بي دست باشي ازانك همگي
وجود تو در دوزخ اوفتد نوزدهم اشارت بهر طلاق * ونیز گفته شد * هر که 31
زن خودرا طلاق دهد * کتاب ازادي طلاق را بدو بدهد * اکنون من با شما میگویم * هر 32
که بي سبب زنا زن خود را طلاق دهد * اورا در زنا انداخته باشد [وهر که طلاق داده را ستاند
زنا کار بود] بیستم جهت سوگند * باز شنیدید که با پیشینیان گفته شد که 33
در سوگند هاء خود دروغ مگو وسوگند هاء خود را بخداي بسپار * اکنون من بشما مي گویم * 34
هرگز سوگند نخورید * نه بآسمان * زیرا تخت است کران خدا * ونه بزمین که خانگاه نهادن 35
دو پاي اوست * ونه باورشلیم * براي انك شهرست ملك اعظم را * وبسر خود نیز سوگند نخور 36
زیرا چاره نداري که یکتا موي سیاه را سپید کني * بلي سخن تو دراري اري باشد ودرنه نه * 37
هر چه ازین افزونترست آن † شرست *

24 *Oblationem tuam super altare relinque, & abi priùs, cum fratre tuo pacem fac; Tunc veni, & oblationem tuam comple.* 25 *Ab inimico tuo caveto dum in via amicabiles estis; ne litigans adversus te litem instituat, & te ad judicem trahat, judex verò te in manū quæstoris tradat, & quæstor te in carcerem conjiciat.* 26 *Utique tibi dico, quòd illinc non exibis, donec ultimū quadrantē reddideris.*

XVII. Monitum de adulterio.

27 *Audistis priscos dixisse, Adulterium* 28 *& scortationem ne feceris. Ego autem nunc dico vobis, Quicunque mulierem intuitus eam desideraverit, in corde suo cum ea adulteriū commisit.*

XVIII. De cogitatione mala.

29 *Si oculus dexter tuus tibi fraudem fecerit, eum erue & abjice: Hoc enim melius ut unum membrorum tuorum pereat, neque ut totum corpus tuum in Gehennam incidat.* 30 *Et si manus tua dextera in te proditionem fecerit, amputa & abs te projice: nam hoc satius ut manu mutilus sis, quàm ut tota persona tua in Gehennam ruat.*

XIX. Monitum de repudio.

31 *Dictum etiam est; Quicunque uxorem suam repudiaverit, libellum liberæ dimissionis ipsi det.* 32 *Ego autem dico vobis; Quicunque extra causam adulterii uxori suæ repudium remiserit, eam in adulterium impulit: & quicunque dimissam duxerit adulter est.*

XX. De jurejurando.

33 *Rursus audistis antiquis dictum fuisse, In juramentis tuis falsum ne dicito: sed juramenta tua Deo persolve.* 34 *Nunc ego vobis dico, Ne unquam juretis; neque per cœlum, quia thronus est magnificus Dei:* 35 *Neque per terram, quia scabellum pedum ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas est regis maximi.* 36 *Et per caput tuum etiam juramentum ne facito; quia facultatem non habes, ut unicum capillum nigrum album reddas.* 37 *Sed sermo tuus per ita, ita, sit, & per non, non: quicquid hæc excedit, illud malum est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Audiſtis quia *pronuntiatum* eſt, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.
38 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. λη ε
Ego autem dico vobis, Non *obſiſtere* malo : ſed *quicunque* te percuſſerit in dexte-
39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξι-
ram tuam maxillam, *verte* illi & *aliam.* Et *volenti tibi judicium parari,* &
40 άν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ λθ ε
tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit
41 τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει
milliare unum, vade cum illo duo. *Petenti te,* da : & *volentem* à te mu-
42 μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δα-
tuari, ne avertaris. Audiſtis quia *pronuntiatum* eſt, Diliges proximum
43 νείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον μ ε
tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite ini-
44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐ-
micos veſtros, *benedicite maledicentes vos:* benè facite *odientibus* vos,
χθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς,
& orate pro *infeſtantibus vos,* & *inſectantibus* vos: Ut ſitis filii
45 καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
patris veſtri qui in cœlis, *quia* Solem ſuum *producit* ſuper malos & bo-
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγα-
nos, & pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim *dilexeritis diligentes* vos, μα ε
46 θούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
quam mercedem *habetis?* nónne & publicani *idem* faciunt? Et ſi ſalutave-
τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπά- 47
ritis fratres veſtros tantùm, quid *abundans* facitis? nónne & *publicani ſic*
σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
faciunt? Eſtote ergò vos perfecti, ſicut pater veſter, *qui in* cœlis,
ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 48
perfectus eſt.
τέλειός ἐστι.

CAP. VI. ϛ'.

Attendite *miſericordiam* veſtram *non facere ante* homines,
μβ ι ΠΡοσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, 1
ad ſpectari eis: ſi autem non, mercedem non *habetis* apud patrem veſtrum
πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
qui in cœlis. Quum ergò facis eleemoſynam, *ne tubâ clanxeris* ante
τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν 2
te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis & in vicis, ut *glorifi-*
σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξα-
centur ab hominibus. Amen dico vobis, *Excipiunt* mercedem ſuam.
σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 * ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ܂ ܕܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ ܘܫܢܐ ܚܠܦ ܫܢܐ܂ * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
39 ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܐ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܕܝܡܝܢܐ܂
ܐܦܢܝ ܠܗ ܐܦ ܐܚܪܢܐ܂ * ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܕܘܢ ܥܡܟ܂ ܘܢܣܒ ܟܘܬܝܢܟ܂ ܫܒܘܩ ܠܗ
40 ܐܦ ܡܪܛܘܛܟ܂ * ܡܢ ܕܡܫܚܪ ܠܟ ܡܝܠܐ ܚܕ܂ ܙܠ ܥܡܗ ܬܪܝܢ܂ * ܡܢ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܒ
41 ܠܗ܂ ܘܡܢ ܕܒܥܐ ܕܢܘܙܦ ܡܢܟ ܠܐ ܬܟܠܝܘܗܝ܂ * ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ܂ ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ
42 ܘܬܣܢܐ
43 ܠܒܥܠܕܒܒܟ܂ * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ܂ ܘܒܪܟܘ ܠܡܢ
44 ܕܠܐܛ ܠܟܘܢ܂ ܘܥܒܕܘ ܕܫܦܝܪ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ
ܒܩܛܝܪܐ ܘܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ܂ * ܐܝܟܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܂ ܗܘ ܕܡܕܢܚ
45 ܫܡܫܗ ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ܂ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ܂ * ܐܢ ܓܝܪ
46 ܬܪܚܡܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ܂ ܡܢܐ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ
ܗܕܐ ܗܝ ܥܒܕܝܢ܂ * ܘܐܢ ܬܫܐܠܘܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܝܟܘܢ ܒܠܚܘܕ܂ ܡܢܐ ܝܬܝܪܐ
47 ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ ܗܕܐ ܗܝ ܥܒܕܝܢ܂ * ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܓܡܝܪܐ
48 ܐܝܟ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܓܡܝܪ ܗܘ܂

Audiſtis dictum fuiſſe, Oculum pro oculo, 38 & dentem pro dente. Ego verò dico vo- 39 bis, Ne inſurgatis contra malum : ſed quiſquis percuſſerit te ſupra maxillam tuam dexteram, obverte ei & alteram. Et ei 40 qui voluerit litigare tecum, & auferet tunicam tuam, dimitte ei & pallium tuum. Quiſquis angariaverit te ad milliare unum, 41 abi cum eo duo. Petenti abs te, dato : 42 & mutuanti abs te, ne deneges. Audiſtis 43 dictum fuiſſe, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Ego verò 44 dico vobis, Diligite inimicos veſtros, & benedicite ei qui maledicit vobis; ac benefacite eis qui oderunt vos; & orate pro iis qui abigunt vos cum violentia, & perſequuntur vos: Ut ſitis filii patris veſtri 45 qui in cœlis eſt, qui facit oriri ſolem ſuum ſuper probos & improbos, & facit deſcendere pluviam ſuam ſuper æquos & iniquos. Etenim ſi dilexeritis eos qui diligunt vos, 46 quamnam mercedem habetis? nónne & publicani hoc idem faciunt? Et ſi poſtula- 47 veritis pacem fratrum veſtrorum tantummodò, quid præſtantius facitis? nónne & publicani itidem faciunt? Eſtote ergò vos 48 perfecti, ſicut pater veſter qui eſt in cœlis, perfectus eſt.

* ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

Matutinis IV feriæ ſeptimanæ primæ Quadrageſimæ. 11.

CAP. VI.

1 * ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ ܒܙܕܩܬܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܥܒܕܘܢܝܗ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܝܟ ܕܬܬܚܙܘܢ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܠܐ
ܐܓܪܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܂ * ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܙܕܩܬܐ܂ ܠܐ
2 ܬܩܪܐ ܩܪܢܐ ܩܕܡܝܟ܂ ܐܝܟ ܕܥܒܕܝܢ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܫܘܩܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܫܬܒܚܘܢ
ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ܂ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܢܣܒܘ ܐܓܪܗܘܢ܂

ATtendite autem in eleemoſyna veſtra, 1 ne faciatis eam coram hominibus, ut ſpectemini ab eis; alioqui merces nulla erit vobis apud patrem veſtrum qui eſt in cœlis. Cùm igitur facturus es eleemoſynam, ne 2 proclamaveris cornu coram te, uti faciunt hypocritæ in ſynagogis & plateis, ut celebrentur ab hominibus. Equidem dico vobis, Receperunt mercedem ſuam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ዓይን ፡ ቤዛ ፡ ዓይን ፡ ወስን ፡ ቤዛ ፡ ስን፡፡=፡ ወአንሰ ፡ እብለ
39 ክሙ ፡ ኢትትቃወምዎ ፡ ለእኩይ ፡ ወለዘኒ ፡ ጸፍዓከ ፡ እንተ ፡ የማን ፡ መልታሕተከ ፡ ሚጥ ፡
40 ሎቱ ፡ ካልእታሂ፡=፡ ወለዘኒ ፡ ይፈቅድ ፡ ይትዓገልከ ፡ ወመልበሰከ ፡ ይንሣእ ፡ ኅድግ ፡
41 ሎቱ ፡ ወልብሰከኒ፡፡=፡ ወለዘኒ ፡ ዐበጠከ ፡ ምዕራፈ ፡ አሐደ ፡ ሖር ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤ
42 ተ፡=፡ ለዘ ፡ ይስእለከ ፡ ሃብ ፡ ወለዘ ፡ ይፈቅድ ፡ እምኔከ ፡ ይትለቃሕ ፡ ኢትክል
43 ኦ፡=፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ አፍቅር ፡ ቢጸከ ፡ ወጽላእ ፡ ጸላኢከ፡፡=፡ ወአንሰ ፡
44 እብለክሙ ፡ አፍቅሩ ፡ ጸላእክሙ ፡ ባርክዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይረግሙክሙ ፡ ሠናየ ፡ ግበሩ ፡ ለእ
45 ለ ፡ ይጸልኡክሙ ፡ ወጸልዩ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ይሰድዱክሙ፡=፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ውሉደ ፡ ለ
አቡክሙ ፡ ዘበሰማያት ፡ እስመ ፡ ፀሐየ ፡ ያሠርቅ ፡ ላዕለ ፡ እኩያን ፡ ወኄራን ፡ ወያዘን
46 ም ፡ ዝናመ ፡ ላዕለ ፡ ጻድቃን ፡ ወዓመፃያን፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ታፈቅሩ ፡ ዘያፈቅረክሙ ፡ ምን
47 ተ ፡ ዐስበ ፡ ብክሙ ፡ አኮሁ ፡ መጸብሓያንሂ ፡ ከማሁ ፡ ይገብሩ፡=፡ ወእመ ፡ ተአማኃክሙ ፡
48 አኃዊክሙ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ትገብሩ ፡ አኮኑ ፡ አሕዛብኒ ፡ ኪያሁሰ ፡ ይገብሩ፡=፡ ኩ
ኑኬ ፡ አንትሙሰ ፡ ፍጹማነ ፡ ከመ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ፍጹም ፡ ውእቱ፡፡=፡
1 በድራረ ፡ ጾም ፡ ምንባብ፡፡ ወባሕቱ ፡ ዑቁ ፡ ምጽዋተክሙ ፡ ኢትግበሩ ፡ ለአስተርእ
ዮ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ታስተርእዩ ፡ ሎሙ ፡ ወእመአኮሰ ፡ ዓስበ ፡ አልብክሙ ፡ እምኀበ ፡ አቡክ
2 ሙ ፡ ዘበሰማያት፡፡=፡ ሶበኬ ፡ ትገብር ፡ ምጽዋተ ፡ ኢትንፋሓ ፡ ቀርነ ፡ ቅድሜከ ፡ ከመ ፡
መደልዋን ፡ ይገብሩ ፡ በምኵራብ ፡ ወበአስኳት ፡ ከመ ፡ ይትአኰቱ ፡ እምኀበ ፡ ሰብእ ፡ አሜን፡
እብለክሙ ፡ ኀጕሉ ፡ ዕሴቶሙ፡፡=፡

Audiſtis quòd dictum fuit, Oculus redemptio oculi, dens redemptio dentis. 38 *Et ego dico vobis, Ne reſiſtatis malo; & ei qui te percuſſerit in dextram* 39 *maxillam tuam, obverte ei alteram. Et ei qui vult contendere tecum,* 40 *& pallium tuum tollere, dimitte ei etiam tunicam tuam. Et ſi quis* 41 *te angariaverit milliare unum, abi cum eo duo. Ei qui petit à te,* 42 *dato; & eum qui vult à te mutuare, ne prohibeas. Audiſtis quòd dictum* 43 *fuit, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Et ego dico* 44 *vobis, Diligite inimicos veſtros, benedicite iis qui maledicunt vobis, & bonum facite iis qui odio vos habent, & orate pro iis qui vos perſequuntur: Ut ſitis filii patris veſtri qui eſt in cœlis : namque ſolem exoriri facit ſuper* 45 *malos, & bonos; & pluere facit pluviam ſuper juſtos, & iniquos. Et ſi di-* 46 *ligitis eum qui diligit vos, quam mercedem habetis? nónne Publicani* 47 *etiam ſic faciunt? Et ſi ſalutaveritis fratres veſtros, quid igitur amplius facitis? nónne Gentiles etiam idipſum faciunt. Eſtote igitur vos perfecti,* 48 *ſicut pater veſter cœleſtis perfectus eſt.*

CAP. VI.

Pro cœna Jejunii, ſermo.

V*Eruntamen attendite Eleemoſynam veſtram, ne faciatis ad apparendum* 1 *hominibus ut illis innoteſcatis; & ſi non, mercedem non habetis à patre veſtro qui eſt in cœlis. Quando igitur facis Eleemoſynam ne inſuffles* 2 *buccinæ coram te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis, & in platæis ut honorificentur ab hominibus : Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem ſuam.*

Verſio VULGATA LATINA.

38 Audiſtis quia dictum eſt; Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego au-
39 tem dico vobis, Non reſiſtere malo : ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxil-
40 lam tuam, præbe illi & alteram. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, &
41 tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit mille
42 paſſus, vade cum illo & alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à
43 te, ne avertaris. Audiſtis quia dictum eſt; Diliges proximum tuum, & odio
44 habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis; Diligite inimicos veſtros, &
benefacite his qui oderunt vos : & orate pro perſequentibus & calumniantibus
45 vos : Ut ſitis filii patris veſtri, qui in cœlis eſt : qui Solem ſuum oriri facit ſu-
46 per bonos & malos : & pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim diligitis eos qui
vos diligunt, quam mercedem habebitis? nónne & publicani hoc faciunt? Et 47
ſi ſalutaveritis fratres veſtros tantùm, quid ampliùs facitis? nónne & Ethnici hoc
faciunt? Eſtote ergò vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt. 48

CAP. VI.

ATtendite ne juſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: 1
alioquin mercedem non habebitis apud patrem veſtrum qui in cœlis eſt. Cùm er- 2
gò facis eleëmoſynam, noli tubâ canere ante te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynago-
gis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
mercedem ſuam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* قد سمعتم ما قيل العين بالعين والسن بالسن * وانا اقول لكم لا تقاوموا الشرير * 38 39
لكن من لطمك علي خدك □ حول له الاخر * ومن اراد خصومتك واخذ ثوبك فدع له 40
رداءك ايضا * ومن سخرك ميلا فامض معه اثنين * ومن سالك فاعطه * ومن اراد ان 41 42
يقترض منك فلا ترده * قد سمعتم ما قيل احبب قريبك وابغض عدوك * وانا اقول لكم 43 44
احبوا اعداءكم * وباركوا علي لاعنيكم واحسنوا الي من ابغضكم وصلوا علي من
يطردكم ويعسفكم * كيما تكونوا بني ابيكم الذي في السموات * لانه المشرق شمسه 45
علي الاخيار والاشرار * والممطر علي الصديقين والظالمين * واذا احببتم من يحبكم فاي 46
اجر لكم * اليس العشارون يفعلون كذلك * وان سلمتم علي اخوتكم فقط فاي فضل 47
لكم اليس كذلك تفعل الوثنيون * كونوا انتم كاملين مثل ابيكم السمائي فهو كامل * 48
* انظروا لا تصنعوا مراحمكم قدام الناس كي يروكم * فليس لكم اجر عند 1
ابيكم الذي في السموات * واذا صنعت رحمة فلا تضرب قدامك بالبوق كما تصنع المراوون 2
في المجامع وفي الاسواق كي يمجدهم الناس * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Jam audiſtis quòd dictum eſt; Oculum 38 *pro oculo, & dentem pro dente. Ego au-* 39 *tem dico vobis, Nolite reſiſtere maligno : ſed quicunque percuſſerit te in maxillam tuam, verte ei alteram : Et qui voluerit* 40 *contendere tecum, tuleritque tunicam tuam : dimitte ei pallium tuum etiam. Et* 41 *quicunque angariaverit te milliarium, vade cum illo duo. Qui autem petit à* 42 *te, da ei : & eum qui vult mutuari à te, ne repellas eum. Audiſtis quòd dictum* 43 *eſt; Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Ego autem dico* 44 *vobis; Diligite inimicos veſtros, & benedicite maledicentibus vobis, & benefacite ei qui odit vos : & orate pro eo qui perſequitur vos, & opprimit vos : Ut ſitis filii patris veſtri qui in cœlis eſt;* 45 *nam ipſe eſt qui facit oriri ſolem ſuum ſuper bonos & malos, quique pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim diligitis eos* 46 *qui diligunt vos, quam mercedem habebitis? nónne publicani faciunt ita? Et* 47 *ſi ſalutaveritis fratres veſtros tantùm, quid gratiæ vobis eſt? nónne ita faciunt idololatræ? Eſtote vos perfecti ſicut pa-* 48 *ter veſter cœleſtis, nam ipſe perfectus eſt.*

CAP. VI.

V*Idete ne faciatis miſericordias ve-* 1 *ſtras coram hominibus quatenus ſpectent vos : alioquin non erit vobis merces apud patrem veſtrum qui in cœlis eſt. Cùm ergò exercueris miſericordiam,* 2 *noli canere ante te tubâ, ſicut faciunt hypocritæ in ſynagogis & in vicis, ut glorificent eos homines. Amen dico vobis, Jam receperunt mercedem ſuam.*

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

بيست يكم بهر قصاص * شنيديد كفته شد * چشم عوض چشم ودندان عوض 38
دندان * اكنون من با شما مي كويم * كه بدي برابر بدي سزاوار مداريد * الا هر كه بر روي 39
راست تو بزند * تو روي ديكر پيش او بكردان * وهر كه مي خواهد * كه بكوشد وپيراهن 40
تو بستاند * قباء ترا نيز بدو ده * وهر كه ترا يك فرسنك سخره برد تو دو فرسنك با او برو 41
براي قرض * هر كه از تو بخواهد بدو بده وهر كه خواهد كه از تو قرض 42
كند اورا منع مكن بيست دوم بهر دوستي * شنيديد كه كفته شد * يار خود را دوست 43
بدار واز دشمن خود كراهيت كن * اكنون من بشما مي كويم * دشمنان خود را دوست داريد * 44
وافرين كنيد بر انان كه بر شما نفرين كنند * وهر چه خوبتر كنيد با ايشان كه شما را دشمن
دارند * ونماز كنيد بر ايشان كه شمارا بزور بر كشند * وشمارا زحمت دهند * براي انك مانند 45
پدر شما باشيد كه بر آسمانست * انك آفتاب خود را بر نيكان وبر بدان بتاباند * وباران خود را
بر عادلان وبر ظالمان مي بارد * كساني را كه شما را دوست دارند * وشما نيز ايشانرا دوست 46
داريد * چه نيكويي كرده باشيد * وكدامين مزد شما را باشد * كه سود خوران نيز اين را ميكنند *
* واكر چنانست كه بر برادران خود تنها سلام كنيد * چه چيز افزون كرده باشيد * نه 47
سود خوران نيز اين را مي كنند * اكنون شما تمام باشيد مانند پدر شما كه بر اسمانست 48
وتمام است بيست سوم بهر صدقه * اكنون نكه كنيد در 1
صدقهء شما * واورا برابر خلق اشكارا مكنيد * بدانك خود را بديشان † بنماييد * واكر نه
شما را مزد نباشد پيش پدر شما * كه بر اسمانست * واكر صدقه خواهي دادن * برابر 2
خود ناي وشاخ مزن انچنانك منافقان ميكنند * در انجمنها ودر بازارها * از براي انك خلق ايشانرا
ستايش كنند راست بشما بكويم كه مزد خود ستاده باشند *

XXI. De talione.

Audiſtis dictum fuiſſe, Oculum pro 38 *oculo, & dentem pro dente. Nunc* 39 *ego vobis dico, ut malum pro malo non rependatis: ſed quicunque in malam dextram te percuſſerit, tu malam alteram ei obvertas. Et qui-* 40 *cunque voluerit contendere & induſium tuum capere, tunicam tuam etiam illi des. Et quicunque te unam* 41 *paraſangam angariaverit, tu duas paraſangas cum illo abeas.*

De mutuo.

Quicunque petierit abs te, illi dato: 42 *& quicunque voluerit abs te mutuari, ei ne denegato.*

XXII. De amore.

Audiſtis dictum fuiſſe, Amicum tu- 43 *um charum habeto, & ab inimico tuo abhorreto. Nunc ego dico vobis;* 44 *Inimicos veſtros amore proſequimini, & benedicite iis qui maledicunt vobis, & quidvis meliùs facite erga eos qui vos odio habent, & preces fundite pro iis qui vos per vim tractant, vobiſque moleſtiam faceſſunt. Ut ſimiles Patri veſtro ſitis qui in* 45 *cœlis eſt, qui ſolem ſuum bonis juxta ac malis illuceſcere facit, & pluviam ſuam ſuper juſtos & ſuper iniquos depluit. Eos qui vos amore proſe-* 46 *quuntur ſi vos etiam redamatis, quid boni facitis? & quid mercedis vobis erit? quia publicani etiam hoc faciunt. Et ſi ita ſit quod fratres ve-* 47 *ſtros ſolummodò ſalute impertitis, quam rem eximiam facitis? nónne publicani etiam hoc faciunt. Jam* 48 *vos perfecti eſtote inſtar Patris veſtri, qui in cœlis eſt, & perfectus eſt.*

CAP. VI.

XXIII. De eleemoſyna.

A*Ttendite autem eleemoſynæ ve-* 1 *ſtræ, & eam coram populo palàm ne faciatis, ut vos ipſis oſtentetis, alioqui vobis merces non erit apud Patrem veſtrum qui eſt in cœlis. Quòd* 2 *ſi eleemoſynam dare volueris, coram te fiſtulâ aut cornu ne clangas, quemadmodũ hypocritæ faciunt in conventibus & in emporiis, eò ut populus illos laude afficiant : profectò vobis dico, quòd mercedem ſuam receperunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ϛʹ.

Te autem faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera
3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά
tua: Ut ſit tua eleemoſyna in ſecreto: & pater tuus videns
4 σου· Ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
in ſecreto ipſe reddet tibi in manifeſto. Et cùm adores, non eris
5 ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ſicut hypocritæ, quia amant in ſynagogis, & in angulis
ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς γωνίαις
platearum ſtantes orare, ut appareant hominibus. Amen
τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν
dico vobis, quòd excipiunt mercedem ſuam. Tu autem cùm adores, in-
6 λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσ-
tra in cubiculum tuum, & claudens oſtium tuum, adora pa-
ελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πα-
trem tuum qui in ſecreto: & pater tuus conſpiciens in ſecreto,
τρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
reddet tibi in apparenti. Orantes autem ne inania loquamini; —
7 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, μγ ε
ſicut ethnici: arbitrantur enim quòd in multiloquio ſuo exau-
ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακου-
dientur. Ne igitur aſſimilemini eis: novit enim pater veſter quorum uſum
8 σθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν
habetis, ante vos petere eum. Sic ergò adorate vos: Pater
9 ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ

noſter qui in cœlis, ſanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία 10
tuum: Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra. Pa-
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρ- 11
nem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobis hodiè. Et dimitte nobis
τον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν 12
debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus
τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις
noſtris. Et ne inferas nos in tentationem, ſed libera nos à
ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ 13
malo. Quoniam tuum eſt regnum, & potentia, & gloria, in ſecula.
τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας.
— Amen. Si enim dimiſeritis hominibus lapſus eorum, dimittet
μδ ε ἀμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει 14
& vobis pater veſter cœleſtis. Si autem non dimiſeritis hominibus
καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις 15
lapſus ipſorum, nec pater veſter dimittet lapſus
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
— veſtros. Cùm autem jejunatis, ne ſitis ſicut hypocritæ, obtriſtati.
με ι ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί. 16
obſcurant enim facies ſuas, ut appareant hominibus jeju-
ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
nantes. Amen dico vobis, Quia recipiunt mercedem ſuam.
οντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܙܕܩܬܐ܂ ܠܐ ܬܕܥ ܣܡܠܟ ܡܢܐ ܥܒܕܐ ܝܡܝܢܟ܂
4 * ܐܝܟ ܕܬܗܘܐ ܙܕܩܬܟ ܒܟܣܝܐ܂ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ܂ ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ܂ * ܘܡܐ
5 ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ܂ ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܢܣܒ̈ܝ ܒܐܦ̈ܐ܂ ܕܪܚܡܝܢ ܠܡܩܡ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܙܘܝܬܐ
ܕܫܘܩ̈ܐ ܠܡܨܠܝܘ܂ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ܂ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܩܒܠܘ
6 ܐܓܪܗܘܢ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ܂ ܥܘܠ ܠܬܘܢܟ܂ ܘܐܚܘܕ ܬܪܥܟ܂ ܘܨܠܝ
ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ܂ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ܂ ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ܂ * ܘܡܐ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
7 ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܦܩܩܝܢ ܐܝܟ ܚܢܦ̈ܐ܂ ܣܒܪܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܡܠܠܐ ܣܓܝܐܐ ܡܫܬܡܥܝܢ܂
8 * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܬܕܡܘܢ ܠܗܘܢ܂ ܝܕܥ ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܘܟܘܢ ܡܢܐ ܡܬܒܥܐ ܠܟܘܢ܂ ܥܕܠܐ
9 ܬܫܐܠܘܢܝܗܝ܂ * ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܨܠܘ ܐܢܬܘܢ܂ ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܂ ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ܂ * ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ܂
10 ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ܂ * ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ
11 ܝܘܡܢܐ܂ * ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ܂ * ܘܠܐ
12 ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ܂ ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ܂ ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ
13 ܘܬܫܒܘܚܬܐ܂ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ܂ * ܐܢ ܓܝܪ ܬܫܒܩܘܢ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܣܟܠܘܬܗܘܢ܂
14 ܢܫܒܘܩ ܐܦ ܠܟܘܢ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ܂ ܐܦܠܐ
15 ܐܒܘܟܘܢ ܫܒܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ܂

Tu verò cùm facis eleemoſynam, neſciat 3
ſiniſtra tua quid agat dextera tua: Ut ſit 4
eleemoſyna tua in abſcondito: & pater
tuus qui videt in abſcondito, ipſe repen-
det tibi in propatulo. Et cùm oras, ne 5
ſis ſicut hypocritæ qui amant ſtare in ſyn-
agogis, & in angulis platearum ad oran-
dum, ut ſpectentur ab hominibus. Equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem ſu-
am. Tu verò cùm oras, introito in con- 6
clave tuum, & claude oſtium tuum, &
ora patrem tuum qui eſt in abſcondito,
& pater tuus qui videt in abſcondito, re-
pendet tibi in propatulo. Cúmque ora- 7
tis, ne ſitis garruli ſicut ethnici: putant
enim fore ut per ſermonem copioſum ex-
audiantur. Ne igitur illis aſſimilemini: 8
etenim pater veſter novit quid requiratur
vobis, antequàm petatis ab eo. Vos ita 9
orate; Pater noſter qui es in cœlis, ſan-
ctificetur nomen tuum: Adveniat regnum 10
tuum; fiat voluntas tua ſicut in cœlo &
in terra. Da nobis panem indigentiæ no- 11
ſtræ hodiè. Et remitte nobis debita no- 12
ſtra, ſicut nos etiam remittimus debitori-
bus noſtris: Et ne nos inducas in tentatio- 13
nem; ſed libera nos à malo. Quia tuum
eſt regnum, & potentia, & gloria, in ſe-
cula ſeculorum. Si enim remiſeritis ho- 14
minibus ſtultitias ipſorum, remittet etiam
vobis pater veſter, qui eſt in cœlis. Sin 15
autem non remiſeritis hominibus, nec
etiam pater veſter remittet vobis ſtultitias
veſtras.

* ܝܘܡ ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * * ܡܬ *

*Secunda feria ſeptimanæ ſecundæ Je-
junii.*

16 * ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܨܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܟܡܝܪ̈ܐ ܐܝܟ ܢܣܒ̈ܝ ܒܐܦ̈ܐ܂ ܡܚܒܠܝܢ
ܓܝܪ ܐܦܝܗܘܢ܂ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܨܝܡܝܢ܂ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂
ܕܩܒܠܘ ܐܓܪܗܘܢ܂

Cùm autem jejunatis, ne ſitis tetrici ſicut 16
hypocritæ, deturpant enim vultus ſuos,
ut appareant hominibus jejunantes: equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem
ſuam.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወአንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትገብር ፡ ምጽዋተ ፡ ኢታእምር ፡ ፀጋምከ ፡ ዘትገብር ፡ የማንከ፡፡=፡
4 ከመ ፡ በክዱን ፡ ይኩን ፡ ምጽዋትከ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ ይፈድየከ ፡ ክ
5 ሡተ፡፡=፡ ወሶበሂ ፡ ትጼልዩ ፡ ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ያፈቅሩ ፡ በምኵራብ
ት ፡ ወውስተ ፡ መላዝን ፡ መራሕብት ፡ አንቀጽ ፡ ቀዊመ፡ወጸልዮ ፡ ከመ፡ያስተርእዩ ፡ ለሰብእ፡
6 አሜን፡ እብለክሙ፡ ሐጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡፡=፡ ወአንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትጼሊ፡ባእ ፡ ቤተከ ፡ ወዕጹ ፡
ኆኅተከ ፡ ወጸሊ ፡ ለአቡከ ፡ ለዘ ፡ በኅቡእ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ በኅቡእ ፡ ይዕሲየከ ፡
7 ክሡተ፡፡=፡ ወእንዘ ፡ ትጼልዩ ፡ ኢትዘንግዑ ፡ ከመ፡አሕዛብ ፡ እስመ ፡ ይመስሎሙ ፡ በአ
8 ብዝኆ ፡ ነቢቦሙ ፡ ዘይሰምዕዎሙ፡፡=፡ ኢትትመሰልዎሙኬ ፡ እስመ ፡ ያአምር ፡ አቡክሙ ፡ ሰ
9 ማያዊ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ዘእንበለ ፡ ትስአልዎ፡፡=፡ ከመዝኬ ፡ ጸልዩ ፡ አንትሙሰ ፡፡ አቡነ ፡
10 ዘበሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ፡፡=፡ ትምጻእ ፡ መንግሥትከ ፡ ይኩን ፡ ፈቃድከ ፡ በከ
11 መ ፡ በሰማይ ፡ ወበምድርኒ፡፡=፡ ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡ ዕለትነ ፡ ሀበነ ፡ ዮም፡፡=፡
12 ኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ከመ ፡ ንሕነኒ ፡ ንኅድግ ፡ ለዘ ፡ አበሰ፡ለነ፡፡=፡ ወኢታብአነ፡ ውስተ ፡
13 መንሱት ፡ አላ ፡ አድኅነነ ፡ ወባልሐነ ፡ እምኵሉ ፡ እኩይ ፡፡ እስመ ፡ ዚአከ ፡ ይእቲ ፡ መን
14 ግሥት ፡ ኃይል ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን፡፡=፡ እስመ ፡ እመ ፡ ኃደግሙ ፡ ለ
15 ሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ ይኅድግ ፡ ለክሙኒ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ አበሳክሙ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ኢ
16 ኃደግሙ፡ለሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ አቡክሙኒ፡ ኢየኀድግ ፡ አበሳክሙ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ትጸውሙ ፡
ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ ኢትጽመህዩ ፡ እስመ ፡ ያማስኑ ፡ ገጾሙ ፡ ከመ ፡ ያስተርእዩ ፡
ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾሙ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ሰለጡ ፡ ዕሴቶሙ፡፡=፡

Sed quum tu facies eleemoſynam, ne cognoſcat ſiniſtra tua quid faciat dex- 3
tera tua: Ut in occulto ſit eleemoſyna tua: & pater tuus qui videt quod 4
in occulto eſt, reddet tibi manifeſtè. Et quando oratis, ne ſitis ſicut hypocri- 5
tæ, quoniam amant in ſynagogis, & in angulis platearum portæ ſtare, & ora-
re ut appareant hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem ſuam.
Sed tu quum oraveris, ito in domum tuam, & claude oſtium tuum, & ora pa- 6
trem tuum qui eſt in occulto: & pater tuus qui videt in occulto, retribuet
tibi manifeſtè. Et orantes, ne loquamini incompoſitè ſicut populi: quoniam 7
illi exiſtimant, quòd in multiloquio ſuo exaudiantur. Ne igitur ipſis aſſi- 8
milemini: quoniam cognoſcit pater veſter cœleſtis quibus indigeatis, ante-
quam petatis eum. Vos igitur ita precemini; Pater noſter qui es in cœlis, ſan- 9
ctificetur nomen tuum: Veniat regnum tuum; fiat voluntas tua, ſicut in cœ- 10
lo, & in terra etiam. Cibum noſtrum cujuſque diei noſtri da nobis hodiè. 11
Remitte nobis peccata noſtra, ſicut nos remittimus ei qui deliquit contra nos. 12
Et ne inducas nos in tentationem: ſed redime nos, & extrahe nos ab omni 13
malo: quoniam tuum eſt regnum, potentia, & gloria in ſeculum ſeculi, Amen.
Quoniam ſi remiſeritis hominibus peccata ſua, remittet vobis etiam pater 14
veſter cœleſtis peccata veſtra. Et ſi non remiſeritis hominibus peccata ſua; 15
pater veſter etiam non remittet peccata veſtra. Et quando jejunatis, ne ſi- 16
tis ſicut hypocritæ, ne ſitis triſtes: quoniam corrumpunt facies ſuas, ut conſtet
hominibus quòd jejunaverint. Amen dico vobis, Compleverunt mercedem ſuam.

Verſio VULGATA LATINA.

3 Tu autem faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua: Ut
4 ſit eleemoſyna tua in abſcondito, & pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi.
5 Et cùm oratis non eritis ſicut hypocritæ, qui amant in ſynagogis & in angulis pla-
tearum ſtantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
6 mercedem ſuam. Tu autem cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio
ora patrem tuum in abſcondito: & pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi.
7 Orantes autem, nolite multùm loqui, ſicut Ethnici: putant enim quòd in multilo-
8 quio ſuo exaudiantur. Nolite ergò aſſimilari eis: ſcit enim pater veſter, quid
9 opus ſit vobis, antequàm petatis eum. Sic ergò vos orabitis; Pater noſter, qui

es in cœlis: ſanctificetur nomen tuum. Adveniat, regnum tuum. Fiat voluntas 10
tua, ſicut in cœlo, & in terra. Panem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobis ho- 11
diè. Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. 12
Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimi- 13
ſeritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater veſter cœleſtis delicta 14
veſtra. Si autem non dimiſeritis hominibus: nec pater veſter dimittet vobis 15
peccata veſtra. Cùm autem jejunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes: exter- 16
minant enim facies ſuas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis,
Quia receperunt mercedem ſuam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * وانت اذا صنعت رحمة فلا تعلم شمالك بما صنعت يمينك * لتكون صدقتك في خفية * وابوك
5 الذي يرى الخفية يجزيك علانية * * الفصل العاشر * * واذا صليتم فلا تكونوا
كالمرائين * الذين يحبون القيام في المجامع وفي زوايا الازقة يصلون ليظهروا للناس * امين اقول
6 لكم انهم قد اخذوا اجرهم * وانت اذا صليت فادخل مخدعك واغلق بابك عليك وصلّ
7 لابيك سرا * وابوك يرى السر فيعطيك علانية * واذا صليتم فلا تكثروا الكلام كالوثنيين فانهم
8 يظنون ان سيسمع لهم بكثرة كلامهم * فلا تتشبهوا بهم * لان اباكم عالم بما تحتاجون اليه
9 10 قبل ان تسالوه اياه * وهكذي تصلون انتم * يا ابانا الذي في السموات يتقدس اسمك * تأتي
11 12 ملكوتك * تكون مشيئتك كما في السماء وعلى الارض * خبزنا الذي للغد اعطنا اليوم * واغفر
13 14 لنا ما علينا كما نغفر نحن لمن لنا عليه * ولا تدخلنا التجارب لكن نجنا من الشرير [] * فان
15 غفرتم للناس خطاياهم غفر لكم ابوكم السمائي خطاياكم * وان لم تغفروا للناس [] فلا ابوكم
16 السمائي يغفر لكم خطاياكم * واذا صمتم فلا تكونوا كالمرائين * لانهم يعبسون وجوههم
ويغيرونها ليظهروا للناس صيامهم * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Tu autem cùm feceris miſericordiam, 3
neſciat ſiniſtra tua quid egerit dextera
tua: Ut ſit eleemoſyna tua in abſcondi- 4
to: & pater tuus qui aſpicit ſecretum,
reddet tibi palàm.

Sectio decima.

Et cùm oratis, ne ſitis ſicut hypocritæ, 5
qui amant ſtare in ſynagogis, & in an-
gulis platearum orant, ut appareant ho-
minibus: Amen dico vobis, quòd jam
receperunt mercedem ſuam. Tu autem 6
cùm oraveris, ingredere penetrale tuum,
& claude oſtium tuum ſuper te, & ora
patrem tuum ſecretò: & pater tuus vi-
det occultum, dabitque tibi manifeſtè.
Cúmque oraveritis, ne multiplicetis 7
verba ſicut ethnici: hi enim putant ſe
exaudiendos ob multitudinem verbo-
rum. Ne ergò imitemini eos: quoniam 8
pater veſter novit id cujus indigetis,
antequàm petatis illud ab eo. Sic au- 9
tem orabitis vos; O Pater noſter qui es
in cœlis, ſanctificetur nomen tuum. Ad- 10
veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua,
ſicut in cœlo, & ſuper terram. Panem 11
noſtrum craſtinum da nobis hodiè. Et 12
dimitte nobis quod debemus, ſicut dimit-
timus nos ei qui nobis debet. Et ne nos 13
inducas in tentationem: ſed libera nos
à maligno. Si enim dimiſeritis homini- 14
bus peccata eorum, dimittet vobis pater
veſter cœleſtis peccata veſtra. Si autem 15
non dimiſeritis hominibus; neque pater
veſter cœleſtis dimittet vobis peccata
veſtra. Cùm autem jejunatis, ne ſitis ſi- 16
cut hypocritæ: hi enim atras præbent fa-
cies ſuas, immutant eas, ut oſtentent ho-
minibus jejunium ſuum. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * اگر وقتي تو صدقه دهي بايد كه دست راست تو نداند * انچ دست چپ تو ميكند *
4 * چنانك صدقهء تو بنهان باشد * وپدر تو به پنهاني مي بيند عوضش اشكارا بدهد
5 بيست چهارم اشارت بهر نماز * وچون نماز كني مباش همچون منافقان كه
دوست دارند كه در انجمنها وبر كنار كوچها وبازارها نماز كنند * بدانك خلق ايشانرا ببينند *
6 راست بشما بگويم كه مزد خود ستده باشند * چون تو نماز خواهي كردن در خلوتگاه
خود رو * ودر خود را ببند وبر پدر نهان خود نماز كن * وپدر تو بنهان بيند واشكارا بتو
7 عوض دهد * وقتي كه نماز كنيد بسيار بيهوده مگوييد همچون حنيفيان * زيرا مي
8 پندارند كه ببسياري گفتن ايشان شنوده مي شوند * نه اين چنين بديشان همانا
باشيد * براي انك پدر شما مي داند انچ شمارا در بايست است * زودتر ازانك ازو بخواهيد
9 * ليكن شما اين چنين نماز كنيد بيست پنجم صورت نماز گفتن پدر ما كه
10 در اسماني * پاك است نام تو * بيايد ملكوت تو * بشود خداوند * ارادت تو * انچنانك در اسمان
11 12 ودر زمين * نان مارا بده انچ روزرا در بايست است * وگناههاء مارا فرو گذار * انچنانك ما نيز
13 براي ايشان كه بر ما گناه كرده باشند فرو گذاريم * ومارا در ازمايشهاء بلا مينداز الا ازو
بدي شر مارا نگاه دار وبرهان * براي انك ملكوت * ونيرومندي * وعظمت ازان توست *
14 اكنون * وتا ابد الابد * آمين * بيست ششم جهت برد باري * اگر گناههاء خلق
15 را فرو گذاريد * پدر شما كه بر آسمانست * گناههاء شما نيز فرو گذارد * واگر گناهها
خلق را فرو نگذاريد * پدر شما نيز گناههاء شما را فرو نگذارد بيست هفتم
16 جهت روزه * وقتي كه روزه داريد * روي خود را دژمناك وترش مكنيد همچون
منافقان * كه روي خودرا دژمناك وترش بنمايند * وخود را بر خلق عرض كنند كه
روزه مي دارند * راست بشما بگويم كه مزد خود ستده باشند *

Si quando tu eleemoſynam dederis, 3
oportet ut manus dextra tua non ſciat
id quod manus ſiniſtra tua facit.
Ut eleemoſyna tua in occulto ſit: & 4
Pater tuus qui in occulto videt,
præmium ejus palam det.

XXIV. Conſilium de oratione.

Et cùm orationem feceris, ne ſis ut 5
hypocritæ, qui amant ut in ſynagogis
& in ora platearum & emporiorum
precentur, eò ut homines eos videant:
profectò vobis dico, quòd mercedem
ſuam receperunt. Cùm tu precari vo- 6
lueris, in conclave tuum ito, & oſti-
um tuum claude, & patri tuo occul-
to preces facito; nam pater tuus in
occulto videt, & palam tibi præmi-
um referet. Quo tempore oratis, 7
multa vana ne proloquimini ſicut
ethnici: putant enim multiloquium
ſuum exauditum iri. Ne ad hunc 8
modum eorum æmuli eſtote: quia
Pater veſter novit quid vobis opus
eſt, priuſquam ab eo petatis. Vos 9
autem ſic orate,

XXV. Formula orandi.

Pater noſter qui in cœlis es, ſanctum
eſt nomen tuum. Adveniat regnum 10
tuum. Fiat, Domine, voluntas tua,
ſicut in cœlis & in terra. Panem 11
nobis da qui diei neceſſarius eſt. Et 12
peccata noſtra remitte, ſicut nos eti-
am iis qui in nos peccaverunt remit-
timus. Et nos in tentationes afflicti- 13
onis ne injicias, ſed à malitia mali
nos ſerva & libera: quia tuum eſt
regnum, & potentia, & majeſtas,
nunc, & in ſeculum ſeculi. Amen.

XXVI. De tolerantia.

Si delicta hominibus remittatis, 14
Pater veſter, qui in cœlis eſt, peccata
veſtra etiam remittet. Sin delicta 15
hominibus non remiſeritis, Pater
veſter etiam peccata veſtra non re-
mittet.

XXVII. De jejunio.

Quando jejunium habetis, faciem 16
veſtram triſtem & tetricam ne red-
datis, ſicut hypocritæ; nam faciem
ſuam triſtem & tetricam oſtendunt,
& ſeſe populo manifeſtant, quòd je-
junent: utique vobis dico, quòd
mercedem ſuam acceperunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ϛ΄.

Tu autem jejunans, unge tuum caput, & faciem tuam
17 Σὺ δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
lava: Ut ne appareas hominibus jejunans, ſed patri
18 νίψαι· Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί
tuo qui in ſecreto: & pater tuus videns in ſecreto, reddet
σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
tibi in manifeſto. Ne theſaurizate vobis theſauros in terra,
19 σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, μϛ ε
ubi ærugo & tinea exterminat, & ubi fures perfodiunt, & furantur.
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι, καὶ κλέπτουσι.
Theſaurizate autem vobis theſauros in cœlo, ubi neque ærugo, neque tinea
20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς, οὔτε βρῶσις
exterminat, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim eſt
21 ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
theſaurus veſter, ibi erit & cor veſtrum. Lucerna corporis
22 ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός μζ ε
eſt oculus: ſi igitur oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus malus fuerit, totum
23 σου φωτεινὸν ἔσται. Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον
corpus tuum tenebroſum erit. Si ergò lumen quod in te,
τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ,

tenebræ ſunt, tenebræ quantæ? Nemo poteſt duobus dominis
μη ε σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις 24
ſervire: aut enim unum oderit, & alterum diliget: aut unum
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς
amplexabitur, & alterum deſpiciet. Non poteſtis Deo ſervire &
ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ
mammonæ. Propter hoc dico vobis, Ne anxiemini animæ veſtræ,
μθ ε μαμμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, 25
quid manducetis, & quid bibatis: neque corpori veſtro, quid induamini:
τί φάγητε, καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.
nónne anima plus eſt eſcâ, & corpus indumento?
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
Inſpicite in volatilia cœli, quoniam non ſeminant, neque
Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 26
metunt, neque congregant in horrea, & pater veſter
θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
cœleſtis paſcit illa. Nónne vos magis excellitis illis: Quis autem
ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ 27
ex vobis anxiatus poteſt adjicere ad ſtaturam ſuam cubitum
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
unum?
ἕνα;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܨܐܡ ܐܢܬ . ܐܫܝܓ ܐܦܝܟ ܘܡܫܘܚ ܪܫܟ܂ * ܐܝܟ ܕܠܐ ܬܬܚܙܐ
18 ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܨܐܡ ܐܢܬ܂ ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ܂ ܗܘ ܢܦܪܥܟ܂
19 * ܠܐ ܬܣܝܡܘܢ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ ܒܐܪܥܐ . ܐܬܪ ܕܣܣܐ ܘܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ . ܘܐܝܟܐ
20 ܕܓܢܒܐ ܦܠܫܝܢ ܘܓܢܒܝܢ܂ * ܐܠܐ ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ܂ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܣܣܐ
21 ܘܠܐ ܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ܂ ܘܐܝܟܐ ܕܓܢܒܐ ܠܐ ܦܠܫܝܢ ܘܠܐ ܓܢܒܝܢ܂ * ܐܝܟܐ ܓܝܪ
22 ܕܐܝܬ ܣܝܡܬܟܘܢ . ܬܡܢ ܗܘ ܐܦ ܠܒܟܘܢ܂ * ܫܪܓܐ ܕܦܓܪܐ ܐܝܬܝܗ ܥܝܢܐ܂
23 ܐܢ ܥܝܢܟ ܗܟܝܠ ܬܗܘܐ ܦܫܝܛܐ . ܐܦ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܗܝܪ ܗܘ . ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ
ܒܝܫܐ ܬܗܘܐ . ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܚܫܘܟܐ ܢܗܘܐ܂ ܐܢ ܗܟܝܠ ܢܘܗܪܐ ܕܒܟ ܚܫܘܟܐ ܗܘ܂
24 ܚܫܘܟܟ ܟܡܐ ܢܗܘܐ܂ * ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܘܢ ܠܡܦܠܚ܂ ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ
ܢܣܢܐ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܪܚܡ܂ ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܒܣܐ܂ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܐܠܗܐ
ܘܠܡܡܘܢܐ܂

Tu verò cùm jejunas, ablue vultum tuum, 17 & unge caput tuum. Ut ne appareas ho- 18 minibus jejunans, ſed patri tuo qui eſt in abſcondito: & pater tuus qui videt in abſcondito, ipſe rependet tibi. Ne repo- 19 natis vobis theſauros in terra, loco ubi tinea & ærugo corrumpunt, & ubi fures perfodiunt & furantur. Sed reponite vo- 20 bis theſauros in cœlo, ubi nec tinea nec ærugo corrumpunt; & ubi fures non perfodiunt, neque furantur. Ubi enim eſt the- 21 ſaurus veſter, illic eſt etiam cor veſtrum. Lucerna corporis eſt oculus: ſi oculus tu- 22 us igitur fuerit ſimplex, etiam totum corpus tuum lucidum erit. Sin autem ocu- 23 lus tuus fuerit malus, totum corpus tuum tenebricoſum erit: ſi ergò lumen quod eſt in te, tenebræ ſunt, tenebræ tuæ quantæ futuræ ſunt? Nemo poteſt duobus domi- 24 nis ſervire: aut enim unum odio proſequetur, & alterum diliget; aut unum honorabit, & alterum contemnet: non poteſtis Deo ſervire & divitiis.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܓ *

Feria tertia Septimanæ primæ Quadrageſimæ. 13.

25 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܠܐ ܬܝܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܢܐ
ܬܫܬܘܢ܂ ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܢܦܫܐ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܦܓܪܐ
26 ܡܢ ܠܒܘܫܐ܂ * ܚܙܘ ܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ܂ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ܂ ܘܠܐ ܟܢܫܝܢ ܠܐܘܨܪܐ܂
ܘܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܗܐ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗܘܢ܂
27 * ܡܢܘ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܕܐܨܦ܂ ܡܫܟܚ ܠܡܘܣܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ܂

Propterea dico vobis, Ne ſoliciti ſitis 25 animæ veſtræ quid eſuri ſitis, & quid bibituri: nec corpori veſtro quâ re ſitis induendi: nónne anima præſtantior eſt alimento, & corpus indumento? Intue- 26 mini volucres cœli, quæ nec ſerunt, nec metunt, neque cogunt in horrea, & pater veſter qui eſt in cœlis alit eas: nonne vos eſtis eis præſtantiores? Quis eſt 27 autem ex vobis qui ſolicitus poſſit addere ad ſtaturam ſuam cubitum unum?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ወአንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትጸውም ፡ ቅባእ ፡ ርእሰከ ፡ ወገጸከ ፡ ተኀፀብ ፡፡ ከመ ፡ ኢተስተ
18 ርኢ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾምከ ፡ ዘእንበለ ፡ ለአቡከ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬ
ኢ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ የአሲየከ ፡ ክሡተ ፡፡ በቀዳሚ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጾ
19 ም ፡፡ ኢትዝግቡ ፡ ለክሙ ፡ መዝገብተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ኀበ ፡ ፀፀ ፡ ወቍንቍኔ ፡
20 ያማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅት ፡ ይከርዩ ፡ ወይሰርቁ ፡፡ ዝግቡ ፡ ለክሙ ፡ መዝገብተ ፡ ው
ስተ ፡ ሰማያት ፡ ኀበ ፡ ፀፀ ፡ ወኢይነቅዝ ፡ ወኢቍንቍኔ ፡ ያማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅ
21 ት ፡ ኢይከርዩ ፡ ወኢይሰርቁ ፡፡ እስመ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ መዝገብከ ፡ ሃየ ፡ ይሄሉ ፡ ልብ
22 ከ ፡፡ ማኅቶቱ ፡ ለሥጋከ ፡ ውእቱ ፡ ዓይንከ ፡ እመ ፡ ዓይንከ ፡ ክሡት ፡ ኵሉ ፡
23 ሥጋከ ፡ ብሩህ ፡ ውእቱ ፡፡ ወእመሰ ፡ ዓይንከ ፡ ፀዋግ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትከ ፡ ጽልመ
ተ ፡ ይከውን ፡ ወእመሰ ፡ ብርሃን ፡ ዘደቤከ ፡ ጽልመት ፡ ውእቱ ፡ ጽልመትከ ፡ እ
24 ፎ ፡፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ለክልኤቱ ፡ አጋእስት ፡ ተቀንዮ ፡ እማእኮ ፡ ለአሐደ ፡ ይጸ
ልእ ፡ ወክልአ ፡ ያፈቅር ፡ ወእማእኮ ፡ ለአሐዱ ፡ ይትኤዘዝ ፡ ወለክልኡ ፡ ኢይትኤ
ዘዝ ፡ ኢትክሉኬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀንዮ ፡ ወለንዋይ ፡ ዘዓለም ፡፡
በቀዳሚ ፡ ሰንበት ፡ ዘጽጌያት ፡፡
25 በእንተዝ ፡ እብለክሙ ፡ ኢትተክዙ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ዘትበልዑ ፡ ወለነፍሰትክሙ ፡ ዘት
26 ለብሱ ፡ አኮኑ ፡ ነፍስ ፡ ተዐቢ ፡ እምሲሲት ፡ ወነፍስት ፡ እምልብስ ፡፡ ነጽሩ ፡ አዕ
ዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ከመ ፡ ኢይዘርኡ ፡ ወኢ ፡ የአርሩ ፡ ወኢያስተጋብኡ ፡ ውስተ ፡ አ
27 ብያት ፡ ወአቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ይሴሲዮሙ ፡ አንትሙሁ ፡ እንከ ፡ ትኄይስዎሙ ፡፡ መ
ኑ ፡ እምኔክሙ ፡ በተክዞ ፡ ዘይክል ፡ ወስኮ ፡ እምደበ ፡ ቆሙ ፡ እመተ ፡ አሐደ ፡፡

Et tu quum jejunaveris, unge caput tuum, & faciem tuam lava: 17 *ut non conſtet hominibus quòd jejunâſti, ſed Patri tuo qui eſt in abſcondito: &* 18 *Pater tuus videns quod in abſcondito eſt, retribuet tibi manifeſtè.*

In prima Dominicæ Jejunii.

Ne theſaurizate vobis theſaurum in terra, ubi tinea et ærugo corrumpunt eum, 19 *et ubi fures perfodiunt & furantur. Theſaurizate vobis theſaurum in cœlis: ubi* 20 *tinea non rodit, neque ærugo corrumpit, & ubi latrones non perfodiunt neque furantur; Quoniam ubi eſt theſaurus tuus, ibi erit cor tuum.* 21 *Lucerna corporis tui eſt oculus tuus: ſi oculus tuus apertus ſit, totum corpus* 22 *tuum lucidum erit. Et ſi oculus tuus malus, totum corpus tuum tenebroſum* 23 *erit. Et ſi lux quæ ſupra te eſt tenebræ ſit, tenebræ tuæ quantò magis? Non eſt qui poteſt duobus dominis ſervire; niſi unum odio habeat, & alte-* 24 *rum diligat: & niſi uni pareat, & alteri non pareat. Non poteſtis Domino ſervire & divitiis hujus mundi.*

In prima Dominicæ florum.

Propterea dico vobis; Ne eſtote ſoliciti de anima veſtra quid manduce- 25 *tis: & de corpore veſtro quo induamini. Nónne anima major eſt cibo? & corpus quàm veſtimentum. Reſpicite volucres cœli; quòd non* 26 *ſerunt, neque metunt, neque cogunt in domos, & pater veſter cœleſtis paſcit eos: vos quidem igitur præſtatis iis. Quis è vobis, ſolicitè cogitando, qui* 27 *poteſt apponere ſuper ſtaturam ſuam cubitum unum?*

Verſio VULGATA LATINA.

17 Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, 18 Ne videaris hominibus jejunans, ſed patri tuo, qui eſt in abſcondito: & pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi. 19 Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra: ubi ærugo, & tinea demolitur: & ubi fures effodiunt & furantur. 20 Theſaurizate autem vobis theſauros in cœlo: ubi neque ærugo, neque tinea demolitur; & ubi fures non effodiunt, nec furantur. 21 Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. 22 Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit ſimplex: totum corpus tuum lucidum erit. 23 Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebroſum erit. Si ergò lumen, quod in te eſt, tenebræ ſunt: ipſæ tenebræ quantæ erunt? 24 Nemo poteſt duobus dominis ſervire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſervire & mammonæ. 25 Ideò dico vobis, Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis, neque corpori veſtro quid induamini. Nónne anima plus eſt quàm eſca: & corpus plus quàm veſtimentum? 26 Reſpicite volatilia cœli, quoniam non ſerunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & pater veſter cœleſtis paſcit illa. Nónne vos magis pluris eſtis illis? 27 Quis autem veſtrûm cogitans poteſt adjicere ad ſtaturam ſuam cubitum unum?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 * وانت اذا صمت فادهن راسك واغسل وجهك * لئلا تظهر للناس صيامك * لكن لابيك 18
عالم السر * وابوك الذي يرى السر يجازيك [] * * الفصل الحادي عشر * * لا تكنزوا 19
لكم كنوزا في الارض حيث الاكلة والسوس يفسدون والسارقون يحتالون فيسرقون * لكن 20
اكنزوا لكم كنوزا في السماء حيث لا اكلة ولا سوس يفسدون * ولا ينقب السارقون
فيسرقون * لانه حيث تكون كنوزكم فهناك تكون قلوبكم * سراج الجسد العين * 21 22
فان كانت عينك بسيطة فجسدك كله يكون نيرا * وان كانت [] شريرة فجسدك كله 23
يكون مظلما * فاذا كان النور الذي فيك ظلاما فالظلام ما هو * لا يستطيع احد ان 24
يعبد ربين الا ان يبغض الواحد ويحب الاخر * او يجل الواحد ويحقر الاخر * لا تقدرون ان
تعبدوا الله والمال * * الفصل الثاني عشر * * فلهذا اقول لكم لا تهتموا 25
لنفوسكم بما تاكلون وبما تشربون * ولا لاجسادكم بما تلبسون * اليست النفس افضل من
الطعام والجسد من اللباس * تاملوا طيور السماء فانها لا تزرع ولا تحصد ولا تخزن في 26
الاهراء وابوكم السماي يقوتها * افلا انتم بالحري افضل منها * من منكم اذا اهتم 27
يقدر ان يزيد على قامته ذراعا واحدا *

Tu autem cùm jejunas, unge caput tuum, & lava faciem tuam: Ut non appareat hominibus jejunium tuum, ſed patri tuo conſcio ſecreti: & pater tuus qui videt occultum, rependet tibi. 17 18

Sectio undecima.

Ne theſaurizetis vobis theſauros in terra, ubi ærugo & tinea depravant, & fures induſtrioſè laborant ac furantur. 19 *Sed theſaurizate vobis theſauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea depravant, neque effodiunt fures atque furantur.* 20 *Quoniam ubi ſunt theſauri veſtri, ibi ſunt corda veſtra.* 21 *Lucerna corporis eſt oculus: itaque ſi fuerit oculus tuus ſimplex, corpus tuum totum erit lucidum.* 22 *Si autem fuerit oculus tuus nequam, corpus tuum totum erit tenebroſum. Quòd ſi fuerit lumen quod in te eſt tenebræ, tenebræ ergò quantæ erunt?* 23 *Non poteſt quiſquam ſervire duobus dominis; ſed vel odio habebit unum, & diliget alterum: vel honorabit unum, & contemnet alterum. Non poteſtis ſervire Deo & divitiis.* 24

Sectio duodecima.

Ideò dico vobis; Ne ſoliciti ſitis animabus veſtris quid eſuri ſitis; quidve bibituri, neque corporibus veſtris quâ re induantur. Nónne anima præſtantior eſt quàm eſca? & corpus præſtantius quàm veſtimentum? 25 *Conſiderate volatilia cœli: non enim ſerunt, neque metunt, neque congregant in horrea; & pater veſter cœleſtis paſcit illa. Nónne vos potiùs præſtantiores eſtis quàm illa?* 26 *Quis veſtrûm, licèt curam adhibeat, poteſt adjicere ad ſtaturam ſuam cubitum unum?* 27

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 † * واكر تو وقتي روزه داري روي خود را بشوي * وسر خود را بروغن بيندايي * وتازه روي
باش * چنانك خلق ندانند كه تو بروزه * الا پدر تو كه نهان تو مي بيند * وعوض 18
ان بتو مي رساند   بيست هشتم   جهت ذخيره   * ذخيره وكنج براي خود 19
در زمين مسازيد جايي كه كرم وخورنده آنرا فساد كند وجايي كه دزدان بدزدند
وبپراكنند * ليكن براي خود كنجها در آسمان بسازيد جايي كه كرم وخورنده انرا 20
فساد نتواند كرد وجايي كه دزدان ندزدند وبپراكنند * براي انك هرجا كه كنج شما 21
باشد دل شما نيز انجا باشد   بيست نهم   جهت روشنايي   * چراغ تن چشم است * 22
اكر چشم تو راست † ودرست باشد * همه تن تو روشن باشد * واكر چنانست * كه چشم 23
تو شوم باشد * همه تن تو تاريك باشد * چون روشنايي كه در توست تاريك شود * تاريكي
تو چكونه باشد   سي   جهت توانكري   * نتواند كسي دو خداوند را بندكي 24
بجاء اوردن * مكر يكي را دشمن دارد * ويكي را دوست دارد * يا يكي را حرمت دارد * ويكي را
خوار كند * نتواند خداي را بندكي كند ومال را نيز   سي يك   بهر پوشيدن
وخوردن   * بشما مي كويم مينديشيد در نفس خود * كه چه خوريد يا چه آشاميد * 25
ونه براي تن شما كه چه پوشيد * نه جان از خوردن بيشترست * وتن از پوشش * بنكريد 26
بمرغان آسمان * كه نه كارند * ونه دروند * ودر انبارها ننهند * وپدر شما كه در آسمانست *
ايشانرا سير مي دارد * نه شما از ايشان بهتر هستيد * * كيست از شما كه همت بندد * 27
كه قامت خود را يك كز بيفزايد *

Et ſi tu aliquando jejunaveris, faciem tuam lava, & caput tuum oleo inunge, & vegetus aſpectu eſto. 17 *Ut homines non cognoſcant te jejunare, ſed Pater tuus, qui in occulto te videt, & mercedem ejus tibi rependit.* 18

XXVIII. De theſauro.

Theſaurum & gazam vobiſmet in terra ne inſtruite, quo loco tinea & eroſio illud corrumpit, & quo loco fures furantur & diſperdunt. 19 *Sed vobis theſauros in cœlis parate, ubi tinea & eroſio illos corrumpere non poteſt, atque ubi fures non furantur ac diripiunt.* 20 *Eò quòd ubicunque theſaurus veſter fuerit, animus veſter etiam illic erit.* 21

XXIX. De lumine.

Lucerna corporis oculus eſt: Si oculus tuus rectus & integer fuerit, totū corpus tuum lucidum erit. 22 *Sin verò ita fuerit, quòd oculus tuus pravus ſit, totum corpus tuum tenebroſum erit: Quando lumen quod in te eſt, tenebroſum fuerit, caligo tua qualis erit?* 23

XXX. De opibus.

Non poteſt quiſpiam duobus dominis ſervitium præſtare, quin unum odio habeat, alterum diligat; aut uni reverentiam exhibeat, alterum vilipendat: non poteſt Deo ſervire & divitiis ſimul. 24

XXXI. De veſtitu & victu.

Vobis dico, ne cogitetis de vita veſtra, quid comedetis aut quid bibetis; neque pro corpore veſtro, quid induetis: nónne anima eſcæ præſtat & corpus amictui. 25 *Contemplamini volucres cœli, quòd non ſerant neque metant & in horreis non reponunt, & Pater veſter qui in cœlis eſt eas explet: nónne vos illis præſtantiores eſtis.* 26 *Quis è vobis eſt, qui ſolicitè cogitando ſtaturam ſuam uno cubito augeat.* 27

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et circa vestimentum quid anxiamini? Observate lilia agri quomodò
28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
augentur: non fatigantur, neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon
29 αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐδὲ ὁ Σολομὼν
in omni gloria sua amictus est sicut unum istorum. Si autem fœnum
30 ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
agri hodiè existens, & cras in clibanum injectum, Deus sic circum-
ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέν-
ornat, non multò magis vos, exiguæ fidei? Ne igitur anxiemini,
νυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήσητε,
31 dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quid circumamiciemur? Omnia
λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα
32 enim hæc gentes inquirunt. Novit enim pater vester cælestis
γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
quòd opus habetis horum omnium. Quærite autem primùm regnum Dei,
33 ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
& justificationem ejus, & hæc omnia adponentur vobis. Ne igitur
34 καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν
anxiemini in cras: nam cras curabit sua-ipsius: sufficiens
μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν
diei malitia sua.
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

CAP. VII. ζ'.

Ne judicate ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis, 1
ν Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, 2
β judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid
να κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Τί 3
α autem intueris festucam quæ in oculo fratris tui, at in
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν
tuo oculo trabem non animadvertis? Aut quomodò dices fratri tuo,
τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, 4
Sine ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in
Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν
oculo tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo
τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ 5
tuo, & tunc intueberis ejicere festucam de oculo fratris
σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
tui, Ne detis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras
σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν 6
ante porcos, ne fortè conculcent eas in pedibus suis,
νβ ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν,
α & conversi dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, &
νγ καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ 7
α invenietis: pulsate, & aperietur vobis.
εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܥܠ ܠܒܘܫܐ ܡܢܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܕܒܪܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ. ܕܠܐ
ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܙܩܪܢ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܤܝ 29
ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ. * ܘܐܢ ܠܥܡܒܐ ܕܚܩܠܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. 30
ܘܠܡܚܪ ܢܦܠ ܒܬܢܘܪܐ. ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܡܠܒܫ. ܠܐ ܣܓܝ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ
ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܗܟܝܠ ܝܨܦܝܢ ܐܘ ܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܢܐܟܘܠ ܐܘ ܡܢܐ ܢܫܬܐ. ܐܘ 31
ܡܢܐ ܢܬܟܤܐ. * ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܥܡܡܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘ ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ. 32
ܐܒܘܟܘܢ ܕܝܢ ܕܒܫܡܝܐ ܝܕܥ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܡܬܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. * ܒܥܘ ܕܝܢ 33
ܠܘܩܕܡ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܟܐܢܘܬܗ. ܘܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܡܬܬܘܤܦܢ ܠܟܘܢ.
* ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܗܟܝܠ ܝܨܦܝܢ ܕܡܚܪ. ܗܘ ܓܝܪ ܡܚܪ ܝܨܦ ܕܝܠܗ. ܤܦܩ ܠܗ ܠܝܘܡܐ 34
ܒܝܫܬܗ.

Ac de vestimento quid anxii estis? considerate lilia agri quomodo crescant, quæ neque laborant neque nent. 28 Ego verò dico vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua sic amictum fuisse ut unum ex eis. 29 Quòd si gramen agri, quod hodiè extat, & cras cadit in clibanum, Deus ita vestit; nónne vos multò magis, modicâ fide præditi? 30 Ne igitur anxii sitis, néve dicatis, Quid edemus? quídve bibemus? quóve operiemur? 31 Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester qui in cœlis est, novit quòd & vobis requiruntur hæc omnia. 32 Sed quærite primò regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. 33 Ne sitis igitur anxii de crastino, ipse enim crastinus dies curam habebit sui ipsius: sufficit diei malum suum. 34

ܫܠܡ. *Feria tertia septimanæ secundæ Jejunii.* 14.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܝܕ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

CAP. VII.

* ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ. * ܒܕܝܢܐ ܓܝܪ ܕܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܬܕܝܢܘܢ. ܘܒܟܝܠܬܐ 1 2
ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܬܟܝܠ ܠܟܘܢ. * ܡܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. 3
ܩܪܝܬܐ ܕܝܢ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ. ܫܒܘܩ 4
ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܘܗܐ ܩܪܝܬܐ ܒܥܝܢܟ. * ܢܤܒ ܒܐܦܐ. ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ 5
ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܬܚܙܐ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ.
* ܠܐ ܬܬܠܘܢ ܩܘܕܫܐ ܠܟܠܒܐ. ܘܠܐ ܬܪܡܘܢ ܡܪܓܢܝܬܟܘܢ ܩܕܡ ܚܙܝܪܐ. ܕܠܡܐ 6
ܢܕܘܫܘܢ ܐܢܝܢ ܒܪܓܠܝܗܘܢ. ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܢܚܒܠܘܢܟܘܢ. * ܫܐܠܘ ܘܢܬܝܗܒ 7
ܠܟܘܢ. ܒܥܘ ܘܬܫܟܚܘܢ. ܢܩܘܫܘ ܘܢܬܦܬܚ ܠܟܘܢ.

Ne judicaveritis, ut ne judicemini. 1 Quo enim judicio vos judicatis, judicabimini: & quâ mensurâ vos metimini, mensurabitur vobis. 2 Quid autem intueris festucam, quæ est in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est, non animadvertis? 3 Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine educam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo? 4 Simulator, educito primùm trabem de oculo tuo, & tunc perspicies ad educendam festucam de oculo fratris tui. 5 Ne dederitis sanctum canibus, nec projeceritis margaritas vestras ante sues, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dilacerent vos. 6 Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA

28 ወበእንተ ፡ ዓራዝኒ ፡ ምንተኑ ፡ ትሔልዩ ፡ ርእዩ ፡ ጽገያተ ፡ ገዳም ፡ ከመ ፡ ይልህቁ ፡ ኢይደ
29 ክሙ ፡ ወኢይፈትሉ ። እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ሰሎሞን ፡ ጥቀ ፡ በኵሉ ፡ ክብሩ ፡ ኢለብሰ ፡
30 ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ ። ዘሣዕረ ፡ ገዳም ፡ ዘዮም ፡ ሃሎ ፡ ወጌሠመ ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡
ዘይትወደይ ፡ እግዚአ ፡ ብሔር ፡ ዘከመዝ ፡ ያለብስ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ኪያክሙ ፡ ሓጹጻነ ፡
31 ሃይማኖት ፡ ፈድፋደ ። ኢትትከዙኬ ፡ እንከ ፡ ወኢትበሉ ፡ ምንተ ፡ ንበልዕ ፡ ወምንተ ፡
32 ንስቲ ፡ ወምንተ ፡ ንትከደን ። እስመ ፡ ዘንተሰ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ይፈቅዱ ፡ ወለክሙ
33 ሰ ፡ ያአምር ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ከመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ዘንተ ፡ ኵሉ ። ሓሡ ፡ መቅደ
34 መ ፡ መንግሥተ ፡ ዚአሁ ፡ ወጽድቆ ፡ ወዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ይትዌሰከክሙ ። ኢትተከ
ዙኬ ፡ ለጌሠም ፡ እስመ ፡ ጌሠምሰ ፡ ትሔሊ ፡ ለርእሳ ፡ የአክላ ፡ ለዕለት ፡ እ
ከያ ።
1 ኢ ትኰንኑ ፡ ከመ ፡ ኢትትኰነኑ ። እስመ ፡ በኵነኔ ፡ ዘኰነንክሙ ፡ ትትኴነኑ ፡ ወ
2 በመስፈርት ፡ ዘሰፈርክሙ ፡ ይሰፈረ ፡ ለክሙ ። ምንተ ፡ ትሬኢ ፡ ሐሠረ ፡ ዘውስተ ፡ ዐይ
3 ነ ፡ እኁከ ፡ ወዘውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ሰርዌ ፡ ኢትሬኢዮ ። ወእፎ ፡ ትብሎ ፡ ለእኁከ ፡ ኅድ
4 ግ ፡ አውፅእ ፡ ሐሠረ ፡ እምውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ወናሁ ፡ ሰርዌ ፡ ውስተ ፡ ዐይንከ ።
5 መድልው ፡ አውፅእ ፡ ቅድመ ፡ ሰርዌ ፡ እምውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ወእምዝ ፡ ትሬኢ ፡ ለአውፅኦ ፡
6 ሠዐር ፡ ዘውስተ ፡ ዐይነ ፡ እኁከ ። ኢተሀቡ ፡ ቅድስተ ፡ ለከለባት ፡ ወኢትደዩ ፡ ባ
ሕርያቲክሙ ፡ ቅድመ ፡ አሕርው ፡ ከመ ፡ ኢይከይድዎሙ ፡ በእገሪሆሙ ፡ ወተመይጦሙ ፡
ይነፅኁክሙ ።

በካዕብ ፡ ሰንበተ ፡ ጾም ።

7 ሰአሉ ፡ ወይትወሀበክሙ ፡ ኅሡ ፡ ወትረክቡ ፡ ጕድጕዱ ፡ ወይትረኃወክሙ ።

Et de vestimento quid soliciti estis? videte lilia campi quomodo crescunt: non laborant, neque operantur. 28 *Dico vobis quòd Solomon imò in universa gloria sua non fuit vestitus sicut unum ex istis.* 29 *Et qui hanc herbam campi quæ hodiè extat, & cras in ignem quæ projicitur, Deus ita vestit, quantò magis vos, minimæ fidei?* 30 *Ne estote igitur soliciti, neque dicite; Quid edemus, & quid bibemus, & cum quo cooperti erimus?* 31 *Quoniam hoc omne gentes desiderant: & cognoscit pater vester cœlestis quòd vos indigetis hoc omni.* 32 *Quærite primò regnum ejus, ejúsque justitiam, & hoc totum adjicietur vobis.* 33 *Ne sitis igitur soliciti de crastino: quoniam crastinus dies solicitus erit de se: sufficit diei nequitia sua.* 34

CAP. VII.

Ne judicate ut non judicemini. Quia in quo judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, metientur vobis. 1 2 *Quid aspicis stipulam quæ in oculo fratris tui, & quæ est in oculo tuo trabem non animadvertis?* 3 *Et quomodo dices fratri tuo; Sine educam stipulam ab oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo?* 4 *Hypocrita, educ primò trabem ab oculo tuo, & tum videbis educere stipulam quæ est in oculo fratris tui.* 5 *Ne date sanctum canibus; neque projicite margaritas vestras coram porcis: ne conculcent eas pedibus suis, & conversi prosternant vos.* 6

Sabbato secundo Quadragesimæ.

Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio VULGATA LATINA.

28 Et de vestimento quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodò crescunt: non laborant neque nent. 29 Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. 30 Si autem fœnum agri, quod hodiè est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, modicæ fidei? 31 Nolite ergò soliciti esse, dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? 32 Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. 33 Quærite ergò primùm regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. 34 Nolite ergò soliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit sibiipsi: sufficit diei malitia sua.

CAP. VII.

1 Nolite judicare, ut non judicemini. 2 In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. 3 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui; & trabem in oculo tuo non vides? 4 Aut quomodò dicis fratri tuo; Sine ejiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo? 5 Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. 6 Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dirumpant vos. 7 Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فلماذا تهتمون باللباس * اعتبروا بزهر الحقل كيف ينموا ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان 29
سليمان في كل مجده لم يلبس كواحدة منها * فاذا كان زهر الحقل الذي يكون اليوم 30
وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذي فكم انتم احري يا قليلي الايمان * فلا تهتموا 31
ويقولوا ماذا ناكل وماذا نشرب وماذا نلبس * هذا كله تطلبه الامم البرانية * وابوكم السماي 32
يعلم انكم تحتاجون الي هذا باجمعه * اطلبوا اولا ملكوت الله وبره وهذا كله تزادونه * لا 33 34
تهتموا للغد فالغد يهتم بشانه ويكفي كل يوم شره *

* الفصل الثالث عشر *

1 * لا تدينوا ليلا تدانوا * لانه كما تدينون تدانون وبالكيل الذي تكيلون يكال لكم * 2
3 * لماذا تنظر القذي الذي في عين اخيك ولا تفطن بالخشبة التي في عينك * وكيف
4 تقول لاخيك دعني اخرج القذي من عينك وفي عينك خشبة * يا مرايي اخرج اولا الخشبة 5
من عينك وحينيذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * لا تعطوا القدس للكلاب ولا 6
تلقوا جواهركم قدام الخنازير ليلا تدوسها بارجلها وترجع فتخرقكم * سلوا فتعطوا 7
اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم *

Quare autem soliciti estis de vestimento? Exemplum sumite florum agri quomodo crescunt, & tamen non laborant, neque operantur. 28 *Dico vobis quòd Salomon in cuncta gloria sua non vestitus est sicut unus ex ipsis.* 29 *Si ergò flores agri qui hodie extant, & cras abjiciuntur in clibanum, vestit illos Deus sic, quantò vos magis, O modici fidei?* 30 *Ne igitur soliciti sitis, ac dicatis, Quid manducabimus, & quid bibemus, & quo operiemur?* 31 *Hæc enim omnia requirunt gentes extraneæ. At pater vester cœlestis novit vos indigere his omnib.* 32 *Quærite primùm regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.* 33 *Ne soliciti sitis in crastinum: nam crastinus dies solicitus erit de se ipso, & sufficit cuique diei malitia sua.* 34

Sectio tertiadecima. *CAP. VII.*

Ne judicetis, ut non judicemini. 1 *Quoniam quemadmodum judicabitis, judicabimini: & mensurâ quâ metiemini, metietur vobis.* 2 *Cur vides festucam quæ est in oculo fratris tui; & non animadvertis trabem quæ est in oculo tuo?* 3 *Et quomodo dicis fratri tuo; Permitte mihi ut extraham festucam ex oculo tuo, dum in oculo tuo est trabs?* 4 *O hypocrita, educ primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut eximas festucam ex oculo fratris tui.* 5 *Ne detis sanctum canibus: néve projiciatis gemmas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & convertantur atque dirumpant vos.* 6 *Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.* 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چرا حریص مي باشید * بر كرد كردن پوشش * در كل وسوسن صحرايي بنكريد * كه
29 چكونه پرورده مي شوند * نه خستكي مي كشند ونمي ريسند * اكنون بشما مي
30 كويم * كه سليمان * نيز در همه فخر خود * نپوشيد همچون يكي ازايشان * چون كياي
كشتزار را كه امروز تر وتازه است وفردا در تنور افتد * خدا اورا اين چنين مي پوشاند * نه شما ازان
31 بيشتريد اي كم ايمانان * اكنون نه اين چنين بينديشيد چه بخوريم يا چه اشاميم يا چه
32 بپوشيم * خلق همه اينهارا مي خواهند * وپدر شما كه در آسمانست مي داند كه شما را نيز
33 اينها در بايست است * هرچه زودتر ملكوت خدا وعدل او بخواهيد * واو اينها همه را براي شما
34 بيفزايد * ازان فردا را غم مخوريد براي انك فردا غم خود را مي خورد * وروز بشر خود برازد *

سي دو اشارت براي داوري

1 * داوري مكنيد تا در داوري نيفتيد * آنچنانك شما حكم كنيد بر شما حكم كنند * 2
وبدان پيمانه كه شما بپيماييد * براي شما بپيمايند سي سوم اشارت براي
3 اعتراض * چرا بخاشاكي كه در چشم برادرتست نكاه ميكني * وان ستونرا كه در
4 چشم تست نمي نكري * يا چكونه ببرادر خود بكويي بكذار مرا تا آن خاشاك از چشم
5 تو بدر آرم * وستون را كه در چشم تست مي كذاري * اي منافق اول آن ستون * كه در
چشم تست بدر آور * انكه بتو نموده شود كه خاشاك * را از چشم برادرت چون بدر آري
6 سي چهارم جهت علم وراز * پاكي † را بسكان مدهيد * ومرواريدهاء خود
را † پيش خوكان ميندازيد * نبادا بپاي † ايشان مرواريدهارا بخوابانند * وبازپيش شما
7 كردند * وشما را بدرند سي پنجم اشارت جهت مقصود * بخواهيد تا داده
شود بجوييد تا بيابيد * در را بزنيد * براي شما كشاده شود *

Quare soliciti estis de induendo amictu? in rosam & lilium agri intuemini, quomodo alantur; non laborant neque nent. 28 *Dico autem vobis, quòd Salomon in omni gloria sua haud amiciebatur sicut unum ex illis.* 29 *Quum herbam agri, quæ hodie recens & viridis est, cras verò in clibanum cadit, Deus ipsam sic vestiat, nónne vos illi præstatis, O pusilli fide?* 30 *Itaque ne sic reputetis; Quid edemus, aut quid bibemus, aut quid induemus?* 31 *Populi hæc omnia quærunt; at Pater vester, qui in cœlis est, novit quòd vobis etiam hæc necessaria sunt.* 32 *Omnino primùm regnum Dei & justitiam ejus petite, & ipse hæc omnia adjiciet vobis.* 33 *De crastino igitur ne anxii estote; nam crastinum molestiam sui ipsius devorabit: atque dies malo suo competit.* 34

CAP. VII.

XXXII. Consilium de judicio.

Judicium ne facite, ne in judicium incidatis. 1 *Quemadmodum vos judicium facitis, sic de vobis judicium ferent: & eâdem mensurâ quâ vos metimini, vobis metientur.* 2

XXXIII. Consilium de objiciendo.

Quare festucam quæ in oculo fratris tui est, animadvertis; & columnam illam quæ in oculo tuo est non perspicis? 3 *Aut quomodo fratri tuo dicis, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam; & columnam quæ in oculo tuo est præteris?* 4 *O hypocrita, priùs istam columnam, quæ in oculo tuo est, exime; tunc ostendetur tibi quo pacto festucam ex oculo fratris tui eximas.* 5

XXXIV. De scientia & arcano.

Sanctum canibus ne detis, & margaritas vestras ante porcos ne projiciatis: ne pedibus suis margaritas conculcent, & retro in vos conversi vos dilacerent. 6

XXXV. Consilium de petitione.

Petite, ut detur vobis, quærite, ut inveniatis: ostium pulsate, ut vobis aperiatur. 7

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ϛ'.

Omnis enim petens, accipit: & quærens, invenit: & pulsanti aperie-
8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν, λαμβάνει. καὶ ὁ ζητῶν, εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
tur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panē, nunquid lapidem
9 ται. Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον
indet ei? Et si piscem petierit, nunquid serpentem indet ei? Si
10 11 ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ
ergo vos mali existentes, nostis data bona dare filiis vestris, quantò
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
magis pater vester qui in cœlis, dabit bona petentibus se? Omnia
12 μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; Πάντα νδ ϛ
ergo quæcunque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis.
οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς·
Sic enim est Lex & Prophetæ. Intrate per angustam portam, quia
13 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι νε ϛ
lata porta & spatiosa via ducens ad perditionem, & multi
πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί
sunt ingredientes per eam. Quia angusta porta & stricta via
14 εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς. Ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς
ducens ad vitam, & pauci sunt qui invenientes eam. Atten-
15 ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέ- νϛ ϛ

dite verò à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in indumentis
χετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι
νζ ϛ ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum
προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν 16
agnoscetis eos. Nunquid colligunt à spinis uvam, aut de tri-
ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τρι-
νη ϛ bulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: at
βόλων σῦκα; Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθόν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖ. τὸ δὲ 17
cariosa arbor, fructus malos facit. Non potest arbor bona fru-
σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρ- 18
ctus malos facere, neque arbor cariosa fructus pulchros facere. Omnis
ποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν 19
arbor non faciens fructum pulchrum, exciditur, & in ignem injicitur. Itaque
δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄραγε 20
ex fructibus eorum agnoscetis eos. Non omnis dicens mihi, Domine,
νθ γ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, 21
Domine, intrabit in regnum cœlorum: sed faciens voluntatem pa-
Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πα-
tris mei qui in cœlis.
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܠ ܓܝܪ ܕܫܐܠ ܢܣܒ. ܘܕܒܥܐ ܡܫܟܚ. ܘܠܕܢܩܫ ܡܬܦܬܚ ܠܗ. 8
ܐܘ ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܒܪܗ ܠܚܡܐ. ܠܡܐ ܟܐܦܐ ܡܘܫܛ ܠܗ. 9
* ܘܐܢ ܢܘܢܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܠܡܐ ܚܘܝܐ ܡܘܫܛ ܠܗ. * ܘܐܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ 10 11
ܐܢܬܘܢ. ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܡܬܠ ܠܒܢܝܟܘܢ. ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ
ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܠ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܠܝܢ ܠܗ. * ܟܠ ܡܕܡ ܕܨܒܝܢ 12
ܐܢܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ. ܗܢܘ ܓܝܪ
ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ.

Quisquis enim petit, accipit: & qui quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperietur. 8
Ecquis est ex vobis homo, qui, si petat ab eo filius ejus panem, porrigat ei lapidem? 9
Et, si piscem petierit, num colubrum porriget ei? 10 Quòd si ergò vos qui mali estis, 11 nostis munera bona dare filiis vestris; quantò magis pater vester qui in cœlis est, dabit bona iis qui rogaverint eum? Quæcunque volueritis ut faciant vobis homines, ita & vos facite eis. 12 Hoc enim est Lex & Prophetæ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * * ܝܗ *

Matutinis diei Veneris hebdomadæ primæ Quadragesimæ. 15.

* ܥܘܠܘ ܒܬܪܥܐ ܥܠܝܠܐ. ܕܦܬܝܚ ܗܘ ܬܪܥܐ. ܘܪܘܝܚܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܘܒܠܐ ܠܐܒܕܢܐ. 13
ܘܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܒܗ. * ܡܐ ܙܥܘܪ ܬܪܥܐ. ܘܐܠܝܨܐ ܐܘܪܚܐ 14
ܕܡܘܒܠܐ ܠܚܝܐ. ܘܙܥܘܪܝܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܠܗ. * ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܢܒܝܐ 15
ܕܓܠܐ. ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܟܘܢ ܒܠܒܘܫܐ ܕܐܡܪܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܒܐ ܚܛܘܦܐ.
* ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܕܝܢ ܬܫܬܘܕܥܘܢ ܐܢܘܢ. ܠܡܐ ܡܩܛܦܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܥܢܒܐ. ܐܘ ܡܢ ܐܗܙܢܐ 16
ܬܐܢܐ. * ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܝܠܢ ܛܒ ܦܐܪܐ ܛܒܐ ܥܒܕ. ܐܝܠܢܐ ܕܝܢ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ 17
ܥܒܕ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ ܠܡܥܒܕ. ܘܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ 18
ܛܒܐ ܠܡܥܒܕ. * ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ. ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ. 19
* ܡܟܝܠ ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܬܫܬܘܕܥܘܢ ܐܢܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܟܠ ܕܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܐܠ 20 21
ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

Introite per angustam portam, quoniam lata est porta, & spatiosa via quæ ducit ad perditionem, & multi sunt illi qui abeunt per eam. 13 Quàm parva est porta & stricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt illi, qui inveniunt eam! 14 Cavete à prophetis mendacibus, qui veniunt ad vos cum vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces. 15 Sed à fructibus eorum cognoscetis eos. 16 Num colligunt ex spinis uvas, aut ex tribulis ficus? Ita omnis arbor bona, fructus bonos facit: arbor autem mala, fructus malos facit. 17 Impossibile est arborem bonam fructus malos facere, aut arborem malam fructus bonos facere. 18 Omnis arbor quæ non facit fructus bonos, exciditur, & in ignem cadit. 19 Itaque à fructibus eorum cognoscetis eos. 20 Non quisquis dicit mihi, Domine mi, Domine mi, intraturus est in regnum cœlorum; sed is qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est. 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘይስእል ፡ ይነሥእ ፡ ወዘ ፡ የኀሥሥ ፡ ይረክብ ፡ ወለ
9 ዘ ፡ ይጐድጕድ ፡ ይትረኀዎ፡፡=፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ እምኔክሙ ፡ ብእሲ ፡ ዘ
10 ይስእሎ ፡ ወልዱ ፡ ኅብስተ ፡ ቦኑ ፡ እብነ ፡ ይሁቦ፡፡=፡ ወእመሂ ፡ ዓሣ ፡
11 ሰአሎ ፡ ለርዌ ፡ ወድርኑ ፡ ይሁቦ፡፡=፡ ዘእንትሙ ፡ እንከ ፡ እኩያን ፡ ታአምሩ ፡
ሠናየ ፡ ሀብተ ፡ ወሂበ ፡ ለውሉድክሙ ፡ እፎ ፡ ፈድፋደ ፡ አቡክሙ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡
12 ይሁብ ፡ ሠናየ ፡ ለእለ ፡ ይስእልዎ፡፡=፡ ኵሎኬ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ይግበሩ ፡ ለክሙ ፡ ሰብ
እ ፡ ከማሁ ፡ አንትሙሂ ፡ ግበሩ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ ዝውእቱ ፡ ኦሪትኒ ፡ ወነብያት
13 ኒ፡፡=፡ በኡ ፡ እንተ ፡ ጸበብ ፡ አንቀጽ ፡ እስመ ፡ ረሒብ ፡ አንቀጽ ፡ ወስፉሕት ፡ ፍኖ
ት ፡ እንተ ፡ ትወስደ ፡ ውስተ ፡ ሐጕል ፡ ወብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይበኡ ፡ እንተ፡
14 ውስቴታ፡፡=፡ ጥቀ ፡ ጸባብ ፡ አንቀጽ ፡ ወጽዕቅት ፡ ፍኖት ፡ እንተ ፡ ትወስድ ፡ ውስተ ፡
15 ሕይወት ፡ ወውሑዳን ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይረክብዋ፡፡=፡ ተዓቀቡ ፡ እምሐሰዊያነ ፡ ነቢያ
ት ፡ እለ ፡ ይመጽኡ ፡ ኀቤክሙ ፡ በአልባሰ ፡ አባግዕ ፡ ወእንተ ፡ ውስጦሙሰ ፡ እሙን
16 ቱ ፡ ተኵላት ፡ መሠጥ፡፡=፡ ወእምፍሬሆሙ ፡ ታአምርዎሙ፡፡ ይቀሥሙሁ ፡ እምአሥ
17 ዋክ ፡ አስካለ ፡ ወእምአሜከላ ፡ በለሰ፡፡=፡ ከማሁኬ ፡ ኵሉ ፡ ዕፀ ፡ ሠናይ ፡ ፍሬ ፡
18 ሠናየ ፡ ይፈሪ ፡ ወእኩይሰ ፡ ዕፀ ፡ ፍሬ ፡ እኩየ ፡ ይፈሪ፡፡=፡ ኢይክል ፡ ዕፀ ፡ ሠናይ ፡ ፍ
19 ሬ ፡ እኩየ፡ፈሪየ፡ወዕፀኒ፡እኩይ ፡ ፍሬ ፡ ሠናየ ፡ ፈሪየ፡=፡ ኵሉ ፡ ዕፀ ፡ ዘኢይፈሪ ፡ ፍሬ፡
20 ሠናየ ፡ ይትገዘም ፡ ወውስተ ፡ እሳት ፡ ይትወደይ፡፡=፡ እንጋ ፡ እም፡ፍሬሆሙ፡ታአምርዎ
21 ሙ፡፡=፡ አኮ ፡ ኵሉ ፡ ዘይብለኒ ፡ እግዚኦ ፡ እግዚኦ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ መንግሥ
ተ ፡ ሰማያት ፡ ዘእንበለ ፡ ይእሙ ፡ ዘይገብር ፡ ፈቃደ ፡ ለአቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት፡፡=፡

Quia omnis qui petit, accipiet: & qui quærit, inveniet! & ei qui 8 *pulsat, aperietur ei. Et quis est ille è vobis homo, qui petenti filio suo panem,* 9 *num lapidem dabit ei? Et si piscem petierit, num serpentem dabit ei?* 10 *Si vos igitur mali nostis bonum donum dare filiis vestris, quantò magis pa-* 11 *ter vester qui est in cœlis dabit bonum petentibus se. Omnia igitur quæ* 12 *vultis ut faciant vobis homines, ita & vos quidem facite illis; quoniam hoc est lex & prophetæ. Introite per angustam portam: quoniam lata est porta, &* 13 *spatiosa via quæ ducit in perditionem, & multi sunt illi qui introeunt per eam. Valdè angusta est porta, & arcta via quæ ducit in vitam, & pauci* 14 *sunt qui inveniunt eam. Cavete à pseudoprophetis, qui veniunt ad vos in* 15 *vestimentis ovium, & secundùm quod intus est iis, sunt lupi rapaces. Et ex* 16 *fructu eorum agnoscetis eos: colligúntne è spinis uvam, & è rubis ficos? Ita igitur omnis arbor bona fructum bonum fert, & mala arbor fructum* 17 *malum fert. Non potest arbor bona fructum malum ferre, & arbor mala* 18 *fructum bonum ferre. Omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excide-* 19 *tur, & in ignem projicietur. Igitur ex fructu suo agnoscetis eos.* 20 *Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, introiturus est regnum* 21 *cælorum: sed ipse solummodò qui faciet voluntatem patris mei qui in cælis.*

Versio VULGATA LATINA.

8 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur.
9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem
10 porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergò
11 vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quantò magis pater ve-
12 ster, qui in cœlis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergò quæcunque vul-
tis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex, & Prophetæ.
13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit
14 ad perditionem, & multi sunt quæ intrant per eam. Quàm angusta porta, &
15 arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inveniunt eam! At-
tendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs
autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colli- 16
gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos 17
facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fru- 18
ctus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor, quæ non 19
facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eo- 20
rum cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit 21
in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse
intrabit in regnum cœlorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * لان كل من يسال يعط * ومن يطلب يجد * ومن يقرع يفتح له * اي انسان منكم يساله ابنه 9
10 خبزا فيعطيه حجرا * او يساله سمكة فيعطيه حية * فاذا كنتم انتم الاشرار تعرفون تعطون 11
العطايا الصالحة لابنائكم * فكم بالحري ابوكم الذي في السموات يعطي الخيرات لمن يساله *
12 * وكلما تريدون ان تفعله الناس بكم افعلوه انتم بهم * فهذا هو الناموس والانبياء *

Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperietur. 8 *Quis homo ex vobis, à quo si petat filius ejus panem, det ei lapidem?* 9 *Aut si petat ab eo piscem, detque ei serpentem?* 10 *Cùm ergò vos mali, sciatis concedere dona optima filiis vestris: quantò magis pater vester qui est in cœlis, dabit bona roganti eum?* 11 *Quicquid autem vultis ut faciant vobis homines, facite idem vos illis. Quoniam hæc est Lex et Prophetæ.* 12

* الفصل الرابع عشر *

Sectio quartadecima.

13 * ادخلوا الباب الضيق فان المسلك واسع والطريق
14 المودية الي الهلاك رحبة والداخلون فيها كثير هم * ما اضيق الباب واكرب الطريق التي
15 تودي الي الحياة وقليل هم الذين يجدونها * احذروا الانبياء الكذبة الذين ياتونكم بلباس
16 الحملان وداخلهم ذياب خاطفة * فمن ثمارهم تعرفونهم * هل تجمع من الشوك عنبا او من
17 العوسج تينا * هكذا كل شجرة صالحة تخرج ثمرة جيدة * والشجرة الردية تخرج ثمرة
18 19 شريرة * لا تقدر شجرة صالحة ان تخرج ثمرة شريرة * ولا شجرة ردية تخرج ثمرة جيدة * وكل
20 21 شجرة لا تثمر ثمرة جيدة تقطع وتلقي في النار * فمن ثمارهم تعرفونهم * ليس كل من يقول
لي يا رب يا رب يدخل ملكوت السموات لكن الذي يعمل ارادة ابي الذي في
السموات *

Intrate per portam angustam: quia semita lata, & via perducens ad perditionem spatiosa est, & intrantes per eam, multi sunt. 13 *Quàm angusta porta, & mœsta est via quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam!* 14 *Cavete prophetas falsos, qui veniunt ad vos in vestimentis agnorum, & intrinsecùs sunt lupi rapaces.* 15 *A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid leges è spinis uvas, aut è rhamnis ficus?* 16 *Sic omnis arbor bona, producit fructum bonum: & arbor mala, producit fructum malum.* 17 *Non potest arbor bona producere fructum malum: neque arbor mala producit fructum bonum.* 18 *Et omnis arbor, quæ non fructificat fructum bonum, excidetur, & conjicietur in ignem.* 19 *Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.* 20 *Non omnis qui dicit mihi, O Domine, O Domine, intrabit regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est.* 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * هرکه بخواهد بستاند * وهر که بجوید بیابد * وهر که دری را بزند برای† او کشاده 8
9 سود * * کدامین مردست در میان شما * که فرزند او† ازو نان خواهد * وپدر بجای نان بفرزند 9
10 11 سنگ دهد * یا ازو ماهی خواهد * بدو مار دهد * * چون شما که بد وشومید * بخشایشهای†
نیک خواهید * که بفرزندان خود دهید * آخر نه پدر شما که بر آسمانست * از شما بهترست *
وبدان کسان که ازو چیزی† خواهند بیشتر وتمام تر دهد   سی ششم   اشارت بدانک
12 هر چه کنی با خود کرده باشی   * هر چه روا دارید که مردم با شما کنند شما نیز با
ایشان این چنین کنید * اینست شریعت وپیغامبران   سی هفتم   نهی کردن از شهوت
13 * از در تنگ درایید * که سخت فراخ وپهن است† راهی که در هلاکت می برد و† آنان که
14 دران راه فراخ می روند بسیارانند * وراهی که در زندگانی برد دران تنگست وراه آن دشخوار
15 وآنان که این راه را بیابند کمند   سی هشتم   نشان پیغمبران دروغ   * پرهیز
دارید از پیغمبران دروغ * که پیش شما بیایند بصورت بره از بیرون * واندرون مانند†
16 گرگان رباینده هستند * * از میوه ایشان * ایشانرا بشناسید * مگر بتوان از تلو انگور چینند *
17 یا از تیغ خارها انجیر * * این چنین هر درختی که نیک باشد * میوه نیک دهد * وهر درختی که
18 شوم باشد میوه شوم دهد * * درختی که نیک باشد * نتواند که میوه شوم دهد * ودرخت
19 شوم نیز میوه نیک ندهد * * وهر درختی که میوه نیک ندهد * بریده شود *
20 21 ودر آتش† سوخته شود * * اکنون از میوه ایشان† ایشانرا بشناسید * * نه هر که بمن
گوید * ای خداوند * ای خداوند * در ملکوت آسمان اندر رود * الا انک ارادت پدر من
کند که در آسمانست *

Quisquis petit, accipit; & quicunque quærit, invenit: & quicunque ostium pulsat, ei apertum erit. 8 *Quisnam homo est inter vos, quum filius ejus ab eo panem petierit, & pater loco panis lapidem filio dabit?* 9 *Sive ab eo piscem petierit, ei serpentem dabit.* 10 *Cùm vos qui mali & pravi estis, dona bona vultis filiis vestris dare, nónne pater vester qui in cœlis est vobis melior est; & iis hominibus qui ab eo aliquid petunt, præstantius & perfectius dabit?* 11

XXXVI. Monitum, quòd quemadmodum agis tecum agetur.

Quodcunque æquum ducitis ut homines vobiscum agant, cum eis hoc modo agite: hoc est Lex & Prophetæ. 12

XXXVII. Prohibitio concupiscentiæ.

Per portam angustam introite: nam valde lata & spatiosa est via, quæ ad interitum fert; & ii, qui in illa via lata incedunt, multi sunt. 13 *Sed via quæ ad vitam fert, porta ejus angusta est, & semita ejus ardua, & ii qui hanc viam inveniunt pauci sunt.* 14

XXXVIII. Signum prophetarum falsorum.

Cavete à prophetis falsis, qui ad vos accedunt specie agni externâ, intus verò similes lupis rapacibus sunt. 15 *Ex fructu eorum cognoscetis eos:* 16 *Fierîne potest ut ex rhamno uvā colligant? aut ex acutis spinis ficum?* *Ita omnis arbor quæ bona est, fructum bonum dat, & omnis arbor quæ mala est, fructum malum dat.* 17 *Arbor quæ bona sit, non potest fructum malum dare; & arbor mala etiam, fructum bonum non dat.* 18 *Et omnis arbor quæ fructum bonum non dat, succidetur & in igne combusta erit.* 19 *Itaque ex fructu ipsorum dignoscetis eos.* 20 *Haud quisquis mihi dixerit, O Domine, O Domine, in regnum cœlorum introibit; sed is qui voluntatem Patris mei facit, qui in cœlis est.* 21

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne tuo nomine ξ
22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ε
prophetavimus, & tuo nomine dæmonia ejecimus, & tuo no-
προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό-
mine efficientias multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quòd
23 ματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, Ὅτι
nunquam novi vos: abſcedite à me operantes ini-
οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο-
quitatem. Omnis ergò quicunque audit mea verba hæc, & facit ea, ξα
24 μίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτούς, ε
aſſimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum ſuam ſuper
ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
petram. Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt
25 τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν
venti, & procubuerunt domui illi, & non cecidit. Fundata erat
οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
enim ſuper petram. Et omnis audiens mea verba hæc, & non
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ
faciens ea, aſſimilabitur viro ſtulto, qui ædificavit domum ſuam
ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
ſuper arenam: Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flave-
27 ἐπὶ τὴν ἄμμον· Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευ-
runt venti, & irruerunt domui illi, & cecidit: & fuit
σαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν

caſus illius magnus. Et factum eſt, cùm conſummâſſet Jeſus ſer-
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- 28
mones hos, ſtupebant turbæ ſuper doctrina ejus. Erat enim do-
ξβ γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδά- 29
β cens eos ut auctoritatem habens, & non ſicut Scribæ.
σκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ϛ'

CAP. VIII. η'.

Deſcendente autem eo de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ multæ. Et
ξγ β ΚΑταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ 1 2
ecce leproſus veniens adorabat eum, dicens; Domine, ſi velis, efficax es me
ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
mundare. Et extendens manum, tetigit eum Jeſus, dicens, Volo:
καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω· 3
mundare. Et confeſtim mundata eſt ejus lepra. Et ait illi Je-
καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 4
ſus, Vide, nemini dixeris; ſed abi, teipſum oſtende Sacerdoti, & of-
σοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
fer munus, quod attribuit Moyſes, in teſtimonium illis. Introe-
ένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Εἰσελ- 5
Ζ' unte autem Jeſu in Capernaum, acceſſit ad eum Centurio, appellans
ξδ θόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν
γ eum,
αὐτὸν,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܣܓܝܐܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܝ ܒܗܘ ܝܘܡܐ܂ ܡܪܝ ܡܪܝ܂ ܠܐ ܒܫܡܟ ܐܬܢܒܝܢ܂ ܘܒܫܡܟ 22
ܫܐܕܐ ܐܦܩܢ܂ ܘܒܫܡܟ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܥܒܕܢ܂ * ܘܗܝܕܝܢ ܐܘܕܐ ܠܗܘܢ܂ ܕܡܢ ܡܬܘܡ ܠܐ 23
ܝܕܥܬܟܘܢ܂ ܐܙܠܘ ܠܟܘܢ ܡܢܝ ܦܠܚܝ ܥܘܠܐ܂ * ܟܠ ܗܟܝܠ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܗܠܝܢ ܘܥܒܕ 24
ܠܗܝܢ܂ ܢܬܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ܂ ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܫܘܥܐ܂ * ܘܢܚܬ 25
ܡܛܪܐ܂ ܘܐܬܘ ܢܗܪܘܬܐ܂ ܘܢܫܒ ܪܘܚܐ܂ ܘܐܬܬܚܝܛܘ ܒܗ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܠܐ ܢܦܠ܂ ܫܬܐܤܘܗܝ
ܓܝܪ ܥܠ ܫܘܥܐ ܣܝܡܢ ܗܘܝ܂ * ܘܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܗܠܝܢ ܘܠܐ ܥܒܕ ܠܗܝܢ܂ 26
ܢܬܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܣܟܠܐ܂ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܚܠܐ܂ * ܘܢܚܬ ܡܛܪܐ܂ ܘܐܬܘ ܢܗܪܘܬܐ܂ 27
ܘܢܫܒ ܪܘܚܐ܂ ܘܐܬܬܩܦܘ ܒܗ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܢܦܠ܂ ܘܗܘܬ ܡܦܘܠܬܗ ܪܒܐ܂ * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ 28
ܝܫܘܥ ܡܠܐ ܗܠܝܢ܂ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܡܢ ܝܘܠܦܢܗ܂ * ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ 29
ܐܝܟ ܡܫܠܛ܂ ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܦܪܝܗܘܢ ܘܦܪܝܫܐ܂

22 Multi dicturi ſunt mihi in illo die, Domine mi, Domine mi, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas edidimus? 23 Ac tum profitebor eis, Nunquam novi vos: recedite à me operarii iniquitatis. 24 Quiſquis igitur audit ſermones meos iſtos, eoſque exequitur, comparabitur viro ſapienti, qui extruxit domum ſuam ſuper petram. 25 Et deſcendit pluvia, veneruntque flumina, ac flaverunt venti, & irruerunt in ipſam domum illam, neque cecidit: quippe cujus fundamenta ſuper petram jacta fuerant. 26 Et quiſquis audit ſermones meos iſtos, nec eos exequitur, comparabitur viro ſtulto, qui extruxit domum ſuam ſuper arenam. 27 Et deſcendit pluvia, veneruntque flumina, ac flaverunt venti, & impegerunt in domum illam, atque corruit, & fuit ruina ejus magna. 28 Et factum eſt, ut quum abſolviſſet Jeſus hos ſermones, obſtupeſcerent turbæ ob doctrinam ipſius. 29 Docebat enim eos, ut poteſtatem habens, non autem ut Scribæ ipſorum, & Phariſæi.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܝܘ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

Lectio ad veſperam Dominicæ ſecundæ Jejunii. 16.

CAP. VIII.

* ܟܕ ܕܝܢ ܢܚܬ ܡܢ ܛܘܪܐ ܢܩܦܘܗܝ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܂ * ܘܗܐ ܓܪܒܐ ܚܕ ܐܬܐ ܣܓܕ ܠܗ 1 2
ܘܐܡܪ܂ ܡܪܝ܂ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܢܝ܂ * ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܝܫܘܥ ܩܪܒ 3
ܠܗ܂ ܘܐܡܪ܂ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ܂ ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܕܟܝ ܓܪܒܗ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ 4
ܚܙܝ ܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪ܂ ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܝ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ܂ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܐܝܟ
ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܂ * ܟܕ ܥܠ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܩܪܒ ܠܗ 5
ܩܢܛܪܘܢܐ ܚܕ܂ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ܂

1 Quum autem deſcendiſſet è monte, adhæſerunt ei turbæ multæ. 2 Et ecce leproſus quidam veniens adoravit eum, & ait; Domine mi, ſi volueris, potes me mundare. 3 Et extendens manum ſuam Jeſus, tetigit eum, & ait; Volo, mundus fias: & in illa ipſa hora mundata eſt lepra ejus. 4 Et ait illi Jeſus; Vide ne ulli dixeris: ſed abi, oſtende temetipſum ſacerdotibus, & offer oblationem, ſicuti præcepit Moſes, in teſtimonium illis. 5 Quum autem ingreſſus fuiſſet Jeſus Capharnahum, acceſſit ad eum Centurio quidam, & rogabat eum, inquiens;

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይብሉኒ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ እግዚኦ ፡ እግዚኦ ፡ ላኮኑ ፡ በስምከ ፡
ተነበይነ ፡ ወበስመ ፡ ዚአከ ፡ አጋንንተ ፡ አውፃእነ ፡ ወበስመ ፡ ዚአከ ፡ ኃይላተ ፡ ብዙ
23 ኃ ፡ ገበርነ ። ወይእቲ ፡ ሶበ ፡ አአምኖሙ ፡ ከመ ፡ ኣልቦ ፡ እመ ፡ አእመርክሙ
24 ሙ ፡ ረሐቁ ፡ እምኔየ ፡ እለ ፡ ትገብሩ ፡ ዐመፃ ። ኵሉ ፡ ዘይሰምዕ ፡ ቃልየ ፡ ዘ
ንተ ፡ ወይገብሮሙ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ ጠቢበ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ሎቱ ፡ ደቤ ፡ ኰኵ
25 ሕ ። ወወረደ ፡ ዝናም ፡ ወመጽኡ ፡ ወሐይዝት ፡ ወነፍኁ ፡ ነፋሳት ፡ ወገፍዕዎ ፡
26 ለውእቱ ፡ ቤት ፡ ወኢወድቀ ፡ እስመ ፡ ተሰረረ ፡ ደቤ ፡ ኰኵሕ ። ወኵሉ ፡ ዘይ
ሰምዕ ፡ ቃልየ ፡ ዘንተ ፡ ወኢይገብሮ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ አብደ ፡ ዘሐነጸ ፡ ሎቱ ፡ ቤተ ፡
27 ዲበ ፡ ኆጻ ። ወወረደ ፡ ዝናም ፡ ወመጽኡ ፡ ወሐይዝት ፡ ወነፍኁ ፡ ነፋሳት ፡ ወገ
28 ፋዕዋ ፡ ለይእቲ ፡ ቤት ፡ ወወድቀት ፡ ወኮነ ፡ ድቀታ ፡ ዐቢየ ። ወኮነ ፡ ሶበ ፡ ፈጸመ ፡
29 ሊየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ቃላተ ፡ ይደመሙ ፡ አሕዛብ ፡ በምሂሮቱ ። እስመ ፡ ይሜህሮሙ ፡
ከመዘ ፡ ስልጣን ፡ ቦ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ ጸሐፍቶሙ ።
1 ፰ በእንተ ፡ ዘለምጽ ። ወእንዘ ፡ ይወርድ ፡ እምደብር ፡ ተለውዎ ፡ ሰብእ ፡ ብዙኃ
2 ን ። ወናሁ ፡ ዘለምጽ ፡ ቀርበ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚኦ ፡ እመ
3 ሰ ፡ ፈቀድከ ፡ ትክል ፡ አንጽሖትየ ። ወሰፍሐ ፡ እዴሁ ፡ ለከሮ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እ
4 ፈቅድ ፡ እንጽሕ ፡ ወበጊዜሃ ፡ ነጽሐ ፡ ለምጹ ። ወይቤ ፡ ሊየሱስ ፡ ዑቅ ፡ አልቦ ፡
ለዘ ፡ ትነግር ፡ ሖር ፡ ባሕቲ ፡ አርኢ ፡ ርእሰከ ፡ ለካህን ፡ ወአብእ ፡ ቍርባነ ፡ ዘአዘዘ ፡
5 ሙሴ ፡ ለስምዕ ፡ ሎሙ ። በእንተ ፡ ወልደ ፡ መስፍን ። ወበዊአ ፡ ቅፍርናሆም ፡ ቀርበ ፡
ኀቤሁ ፡ ሐቤ ፡ ምእት ፡ እንዘ ፡ ያስተበቍዖ ።

22 *Multi dicent mihi in illo die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmones forâs ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus.* 23 *Et tum confitebor iis, quòd nunquam novi vos: procul eſtote à me qui facitis iniquitatem.* 24 *Omnis igitur qui audiet verbum meum hoc, & faciet, ſimilis erit viro ſapienti; qui ædificavit domum ejus ſibi ſuper petram.* 25 *Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & oppreſſerunt hanc domum, & non cecidit, quoniam fundata fuit ſuper petram.* 26 *Et omnis qui audiet verbum meum hoc, & non faciet illud; ſimilis eſt viro fatuo qui ædificavit ſibi domum ſuper arenam.* 27 *Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & oppreſſerunt hanc domum, & cecidit: & fuit caſus ejus magnus.* 28 *Et factum eſt cùm conſummâſſet Jeſus hanc orationem, obſtupebant populi propter doctrinam ejus.* 29 *Quia docebat eos ſicut poteſtatem habens, & non ſicut ſcribæ eorum.*

CAP. VIII.

De Leproſo.

1 ET *deſcendente illo à monte, ſequuti ſunt eum populi multi.* 2 *Et ecce leproſus appropinquavit, & adoravit eum, dicens; O Domine ſi velis, potes me purgare.* 3 *Et extendens manum ſuam tetigit eum, dicens; Volo, purgare: & confeſtim purgavit lepram ejus.* 4 *Et dixit Jeſus, Vide, nemo ſit cui dicas: abi, ſolummodò oſtende te ſacerdoti, & offer donum quod præcepit Moyſes, in teſtimonium illis.*

De Centurionis filio.

Et introëunte illo Capernaum, ad eum Centurio rogans eum acceſſit: 5

Verſio VULGATA LATINA.

22 Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? 23 Et tunc confitebor illis; Quia nunquam novi vos: diſcedite à me, qui operamini iniquitatem. 24 Omnis ergò qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſupra petram, 25 Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat ſupra petram. 26 Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, ſimilis erit viro ſtulto, qui ædificavit domum ſuam ſuper arenam: 27 Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna. 28 Et factum eſt; cùm conſummâſſet Jeſus verba hæc, admirabantur turbæ ſuper doctrina ejus. 29 Erat enim docens eos ſicut poteſtatem habens, & non ſicut Scribæ eorum, & Phariſæi.

CAP. VIII.

1 Cum autem deſcendiſſet de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ multæ: 2 Et ecce leproſus veniens, adorabat eum, dicens; Domine, ſi vis, potes me mundare. 3 Et extendens Jeſus manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mundare. Et confeſtim mundata eſt lepra ejus. 4 Et ait illi Jeſus; Vide, nemini dixeris: ſed vade, oſtende te ſacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyſes, in teſtimonium illis. 5 Cùm autem introîſſet Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio, rogans eum,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لان كثيرين يقولون لي في ذلك اليوم يا رب يا رب اليس باسمك تنبينا * وباسمك اخرجنا 22
الشياطين * وباسمك صنعنا قوات كثيرة * فحينئذ اجيبهم قايلا اني ما اعرفكم قط ابعدوا 23
عني يا فاعلي الاثم * كل من يسمع كلامي هذا ويعمل به يشبه رجلا حكيما بني بيته علي 24
الصخرة * فنزلت الامطار وجرت الانهار وهبت الرياح وصدمت ذلك البيت فلم يسقط * لان 25
اساسه ثابت علي الصخرة * وكل من يسمع كلامي هذا ولا يعمل به يشبه رجلا جاهلا بني 26
بيته علي الرمل * فنزلت الامطار وجرت الانهار وهبت الرياح وصدمت ذلك البيت فسقط وكان 27
سقوطه عظيما * ولما اكمل يسوع كل هذا الكلام بهت الجمع من تعليمه * لانه كان يعلمهم 28 29
كمن له سلطان وليس مثل كتابهم * الفصل الخامس عشر * ولما نزل من 1
الجبل تبعه جمع كبير * واذا ابرص قد جاء فسجد له * وقال يا رب ان شيت فانت قادر 2
ان تطهرني * فمد يده ولمسه وقال له قد شيت فاطهر وللوقت طهر برصه * وقال له يسوع 3 4
انظر لا تقل لاحد لكن امض فار نفسك للكاهن وقدم قربانا كما امر موسي شهادة لهم *
* الفصل السادس عشر * ولما دخل كفرناحوم جاء اليه قايد ماية وساله * 5

22 *Nam multi dicent mihi in illa die; O Domine, ô Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus & in nomine tuo ejecimus dæmonia, & in nomine tuo fecimus virtutes multas?* 23 *Tunc reſpondebo eis, dicens; Equidem non novi vos unquam: diſcedite à me qui operamini iniquitatem.* 24 *Quicunq; audit ſermonem meum iſtum & exequitur eum, ſimilis eſt viro ſapienti qui ædificavit domum ſuam ſuper petram:* 25 *Et deſcendit pluvia, & decurrerunt flumina, & flaverunt venti, & percuſſerunt illam domum, & non cecidit; quoniam fundamentum ejus firmatum eſt ſuper petram.* 26 *Et quicunque audit ſermonem meum hunc, & non exequitur illum, ſimilis eſt viro ſtulto, qui ædificavit domum ſuam ſuper arenam:* 27 *Et deſcendit pluvia, & decurrerunt flumina, & flaverunt venti, & percuſſerunt illam domum, & corruit; fuitque ruina ejus magna.* 28 *Quumque complêſſet Jeſus omnem hunc ſermonem, admirata eſt turba ob doctrinam ejus.* 29 *Erat enim docens eos ut habens poteſtatem, non autem ut Scribæ eorum.*

Sectio quintadecima.

CAP. VIII.

1 C*um autem deſcendiſſet de monte, ſecuta eſt eum turba multa:* 2 *Et ecce leproſus venit, & adoravit eum, ac dixit; Domine, ſi vis, tu potes mundare me.* 3 *Et extendit manum ſuam, tetigitque eum, & dixit ei; Volo, mundare. Et confeſtim mundata eſt lepra ejus.* 4 *Et dixit ei Jeſus; Vide, ne dicas cuipiam: ſed vade, & oſtende teipſum ſacerdoti; & offer munus, ut præcepit Moſes, in teſtimonium illis.* Sectio ſextadecima. 5 *Cúmq; introiiſſet Capharnahū, venit ad eum Dux centū virorum et rogavit eum,*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بسياران دران روز بمن بكويند * اي خداوند * اي خداوند * نه بنام تو پيغمبري كرديم * وبنام تو 22
ديوانرا از مردم بدر آورديم * وبنام تو بسيار † زورمندي كرديم * آنكه پيش ايشان اقرار بياورم كه از 23
قديم شما را نشناختم اي بندكان ظالم * از من دور باشيد سي نهم براي بنياد دين
* هر كه سخنهاء من بشنود وبدان كار كند * مانند است بمردي دانا * كه بنياد خانهء 24
خود را بر سنك رسته بنهد * چون باران آيد وسيلابها بر خيزد * وآب رود خانها زيادت شود * 25
وبادهاء سخت دمد * اين همه بدان خانه دريجند * وان خانه نيفتد * سبب انك اساس او بر سنك
محكم نهاده شد * * وكساني سخنهاء مرا شنيده باشند * وبدان كار نكنند * مانند مردي 26
باشند نادان * كه بنياد خانهء خود بر ريك نهد * باران باريد وسيلاب در رودخانها دريجيد * 27
وبادهاء سخت دميد خانه بيفتاد افتادني اوبزرك ودشوار شد جهل مرد پيس را
كه مسيح پاك كرد * * چون عيسي اين سخنها را تمام كرد * جماعتي كه انجا بودند 28
وشنيدند از تعليم او در عجب ماندند * زيرا همچون مسلط † ايشانرا تعليم مي داد * 29
ونه همچون نويسندكان * ومعتزلان * * وچون از كوه بزير آمد بسيار مردم † از پي او رفتند * 1
* واينك يك مرد پيس آمد * وبراي او سجود كرد * وكفت اي خداوند * اكر خواهي بتواني 2
مرا پاك كردن * * مسيح دست خودرا نزديك او † دراز كرد وكفت * خواستم پاك باش * همانندم پيسي 3
از تن او پاك شد * * عيسي بدو كفت ببين نبادا بكسي بكويي * الا برو خودرا بكوهنان بنماي * 4
يعني كشيشان * وقربان پيش كش * انچنانك موسي سپارش داد از براي كواهي ايشان
چهل يكم خوش كردن پسر امير صده * * چون عيسي در كفر ناحوم † اندر رفت * 5
نزديك او آمد † يكي امير وازو خواست

22 *Multi in illo die mihi dicent, O Domine, ô Domine, nónne in nomine tuo prophetiam egimus, & in nomine tuo dæmonia ex hominibus eduximus, & in nomine tuo plurimam virtutem edidimus.* 23 *Eo tempore coram illis profitebor, quòd ab antiquo vos non noverim; ô ſervi iniqui, à me procul abeſte.*

XXXIX. De fundamento religionis

24 *Quicunque verba mea audit, & ea opere præſtat, ſimilis eſt viro prudenti, qui fundamentum domûs ſuæ ſuper petram tutam poſuit:* 25 *Quum pluvia ingrueret, & torrentes excreſcerent, & aqua fluviorum exundaret, & venti vehementer flarent; hæc omnia in domum illam impacta ſunt, & domus illa non cecidit, propterea quòd fundamentum ejus petræ firmæ impoſitum eſſet.* 26 *Qui verò ſermones meos audiverunt, & eos operi non mandant, ſimiles ſunt homini inſipienti, qui fundamentum domûs ſuæ in arena poſuit:* 27 *Pluvia pluebat, & torrens cum fluminibus pulſabat, & venti fortiter ſpirabant, ita ut domus caderet, & caſus ejus valdè gravis eſſet.*

XL. De homine leproſo, quem Chriſtus mundavit.

28 *Cùm Jeſus hos ſermones finiviſſet, cœtus qui illic aderant & audiverant doctrinam ejus, in admiratione manſerunt.* 29 *Quoniam quaſi dominium habens illis doctrinam impertivit, & non ut Scribæ & Phariſæi.*

CAP. VIII.

1 E*T cùm ex monte deſcendiſſet multi homines eum ſequuti ſunt.* 2 *Et ecce vir unus leproſus venit, & ipſum adoravit dixitque, O Domine, ſi velis, potes me mundum facere.* 3 *Jeſus manum ſuam ad eum extendit, & dixit, Volo, mundus eſto: eodem momento lepra à corpore ejus mundata fuit.* 4 *Jeſus ei dixit, Vide ne cui dicas: ſed abi, teipſum Cohnân (i.e. ſacerdotibus) oſtende, & oblationem offer, quemadmodum Moſes mandatum dedit, in teſtimonium ipſorum.*

XLI. Sanatio filii Centurionis.

5 *Cùm Jeſus in Caphar-nahum ingreſſus eſſet, ad eum acceſſit quidam præfectus, & ab eo poſtulavit:*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'. Θ'.

Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo, paralyticus,
6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς,
vehementer discruciatus. Et ait illi Jesus, Ego *veniens* cura-
7 δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύ-
bo eum. Et respondens Centurio, ait; Domine, non sum
8 σω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος, ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ
idoneus ut meum sub tectum intres: sed tantùm dic *verbum*, & sa-
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, ϗ ἰα-
nabitur puer meus. *Etenim* ego homo sum sub *auctoritatem*,
9 θήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν
habens sub *meipsum* milites: & dico huic, Vade, & vadit:
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· ϗ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, ϗ πορεύεται·
& *alii*, Veni, & venit: & servo meo, Fac hoc, & facit.
ϗ ἄλλῳ, Ἔρχου, ϗ ἔρχεται· ϗ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, ϗ ποιεῖ.
Audiens autem Jesus, miratus est: & *ait* sequentibus; Amen dico
10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε· ϗ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω
vobis, *Neque* in Israel tantam fidem inveni. Dico autem vobis, Quòd
11 ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι ξε ε
multi ab *Orientibus* & *Occidentibus* venient, & recumbent cum A-
πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν ϗ δυσμῶν ἥξουσι, ϗ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀ-
braham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum. Filii autem
12 βραὰμ, ϗ Ἰσαὰκ, ϗ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ υἱοὶ
regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit ξς ε
τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται

fletus, & *fremitus* dentium. Et dixit Jesus Centu-
ὁ κλαυθμὸς, ϗ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατον- 13
rioni; *Abi*: & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est
τάρχῳ, Ὕπαγε· ϗ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι· Καὶ ἰάθη
Η' puer *ejus* in hora illa. Et *veniens* Jesus in domum Pe-
ξζ β ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέ- 14
tri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem. Et tetigit
τρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην ϗ πυρέσσουσαν. Καὶ ἥψατο 15
manum ejus, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat
τῆς χειρὸς αὐτῆς, ϗ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· ϗ ἠγέρθη, ϗ διηκόνει
eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei *dæmoniacos* multos, &
Θ' αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλοὺς, ϗ 16
ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes *sanabat*:
ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, ϗ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·
Ut adimpleretur dictum per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse
Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς 17
infirmitates nostras *cepit*, & ægrotationes portavit. Videns autem Je-
τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, ϗ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη- 18
sus multas turbas circum se, jussit *abire in ul-*
σοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέ-
terius.
ραν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * ܡܪܝ. ܛܠܝܝ ܪܡܐ ܒܒܝܬܐ. ܘܡܫܪܝܐ. ܘܒܝܫܐܝܬ ܡܫܬܢܩ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
7 ܐܢܐ ܐܬܐ ܘܐܣܐܝܘܗܝ. * ܥܢܐ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ. ܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ
8 ܡܛܠܠܝ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܬܐܣܐ ܛܠܝܝ. * ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ
9 ܕܬܚܝܬ ܫܘܠܛܢܐ. ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܦܠܚܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ. ܘܐܙܠ.
ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ. ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܕܡܪ.
10 ܘܐܡܪ ܠܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܠܐ ܒܐܝܣܪܝܠ ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ
ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܣܓܝܐܐ ܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ
11 ܡܥܪܒܐ. ܘܢܣܬܡܟܘܢ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܥܡ ܐܝܣܚܩ ܘܥܡ ܝܥܩܘܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.
* ܒܢܝܗ ܕܝܢ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܢܦܩܘܢ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ
12 ܫܢܐ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ. ܙܠ. ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܬ ܢܗܘܐ ܠܟ. ܘܐܬܐܣܝ
13 ܛܠܝܗ ܒܗ ܒܫܥܬܐ.

Domine mi, puer meus jacet domi, & paralyticus est, & malè cruciatur. 6 Ait illi 7 Jesus, Ego veniam, & sanabo eum. 8 Respondit ille Centurio, & ait; Domine mi, non sum dignus, ut ingrediaris sub tectum meum; sed tantùm dic verbo tenus, & sanabitur puer meus. 9 Nam & ego sum homo sub potestate, & habeo sub manu mea milites, dico huic, Ito, itque: & alteri, Veni, venitque: & servo meo, Hoc age, & agit. 10 Quum audisset autem Jesus, miratus est, & ait secum euntibus; Amen dico vobis, Ne in Israel quidem inveni talem fidem. 11 Dico vobis autem, Multi venturi sunt ab Oriente, & ab Occidente, & accubituri cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum; 12 Filii verò regni egredientur in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium. 13 Tum ait Jesus Centurioni illi, Abi; ut credidisti, fiat tibi: & sanatus est puer ejus in illa ipsa hora.

* ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ. * ܝܙ *

Lectio ad Oblationem Sabbathi primi Quadragesimæ. 17.

14 * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ. ܘܚܙܐ ܠܚܡܬܗ ܕܪܡܝܐ. ܘܐܚܝܕܐ ܠܗ ܐܫܬܐ.
15 * ܘܩܪܒ ܠܐܝܕܗ ܘܫܒܩܬܗ ܐܫܬܐ. ܘܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗ. * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ
16 ܪܡܫܐ. ܩܪܒܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܦܩ ܕܝܘܗܘܢ ܒܡܠܬܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ
17 ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܐܣܝ. * ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ
18 ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܘ ܟܪܝܗܘܬܢ ܢܣܒ ܘܟܐܒܝܢ ܛܥܢ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܟܢܫܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܚܕܪܝܢ ܠܗ. ܦܩܕ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܥܒܪܐ.

Et venit Jesus in domum Simonis, viditque socrum ejus prostratam & correptam febri. 14 Et tetigit manum ejus, & reliquit eam febris: surrexitque ac ministravit eis. 15 Quum autem esset vespera, obtulerunt coram eo dæmoniacos multos, & fecit exire dæmonia eorum, verbo: eosque omnes qui malè affecti erant, sanavit. 16 Ut impleretur id quod dictum est per Esaiam prophetam, dicentem; Ipse accipiet dolores nostros, & infirmitates nostras portabit. 17 Quum autem vidisset Jesus turbas multas circum sese, jussit eas abire in ulteriorem ripam. 18

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ወልድየ ፡ ደዌይ ፡ ሃሎ ፡ በቤትየ ፡ መፃጕዕ ፡ ጥቀ ፡ ጽዑር፡፡
7 ወይቤሎ፡ ኢየሱስ ፡ ነዋ ፡ እመጽእ ፡ አነ ፡ ወአሐይዎ፡፡ ወአውሥአ ፡ ሐቤ ፡ ምእት ፡
8 ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ ኢኮ ፡ ድልወትየ ፡ ከመ ፡ ታሕተ፡ጠፈርየ ፡ ትባእ ፡ ደእሙ ፡ በል ፡ ቃ
9 ለ ፡ ወየሐዩ ፡ ወልድየ፡፡ እስመ ፡ ላእሊ ፡ ብእሲ ፡ አነ ፡ መኰንን ፡ ወቢየ ፡ ዘእኴን
ን ፡ ሐራ ፡ ወእብሎ ፡ ለዝ ፡ ሑር ፡ ወይሐውር ፡ ወለካልኡሂ ፡ ነዓ ፡ ወይመጽእ ፡ ወለ
10 ገብርየኒ ፡ ግበር ፡ ዘንተ ፡ ወይገብር፡፡ ወሰሚዖ ፡ ኢየሱስ ፡ አንከረ ፡ ወይቤሎሙ ፡
ለእለ ፡ ይተልውዎ፡አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ወኢ ፡ በኀበ ፡ መኑሂ ፡ መጠንዝ ፡ ሃይማኖት ፡
11 በኢየ ፡ ኵሉ ፡ እስራኤል ፡ ዘረከብኩ፡፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ እምሠረቅ፡
ወእምዕራብ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይረፍቁ ፡ ምስለ ፡ አብርሃም ፡ ወይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ በመ
12 ንግሥት ፡ ሰማያት፡፡ ወውሉደ ፡ መንግሥትሰ ፡ ይሰደዱ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ አፍኣ ፡
13 ህየ ፡ ሃሎ ፡ ብካይ ፡ ወሐቅየ ፡ ስነን፡፡ ወይቤሎ ፡ ኢየሱስ ፡ ለሐቤ ፡ ምእት ፡ ሐ
ር፡ ወበከመ፡ተአመንከ ፡ ይኩንከ ፡ ወሐይወ ፡ ወልዱ ፡ በይእቲ ፡ ሰዓት ፡፡ ወገቢኦ ፡ መ
ስፍን ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ረከቦ ፡ ቍልዔሁ ፡ ሕዩወ፡፡

በእንተ ፡ ሐማት ፡ ጴጥሮስ፡፡

14 ወመጺኦ ፡ ኢየሱስ ፡ ቤቶ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ርእያ ፡ ለሐማቱ ፡ እንዘ ፡ ትሰክብ፡ወትፈፅን፡፡
15 ወለከፋ ፡ እዴሃ ፡ ወኀደጋ፡ፈፀንታ ፡ ወተንሥአት ፡ ወተልእከቶሙ፡፡

በእንተ ፡ እለ ፡ ሐይዉ ፡ እምብዙኅ ፡ ደዌ፡

16 ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ እለ ፡ ለጋንንት ፡ ብዙኃን ፡ ወአውፅኦሙ ፡ ለመ
17 ናፍስት ፡ በቃሉ ፡ ወኵሎ ፡ ጽዑራን ፡ አሕየወ፡፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ወይትፈጸም ፡
18 ዘተብህለ ፡ በኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ነሥአ ፡ ደዌነ ፡ ወጾረ ፡ ሕማመነ፡፡ ወር
እዮ ፡ ኢየሱስ ፡ ብዙኃ ፡ አሕዛበ ፡ ኃቤሁ ፡ አዘዘ ፡ ይሑሩ ፡ ማዕዶት፡፡

Et dicebat; Domine, filius meus infirmus est in domo mea, paralyticus valdè afflictus. 6 *Et dixit ei Jesus; Age, veniam ego, & vivificabo eum.* 7 *Et respondebat ei Centurio, & dixit; Domine, non est ea dignitas mea, ut sub tectum meum ingrediaris: veruntamen dic verbum, et vivet filius meus.* 8 *Quoniam ego quidam vir sum præfectus habens quibus præsũ milites, et dico huic; Vade, & vadit: & alteri etiam, Veni, & venit; & servo meo, fac hoc, & facit.* 9 *Et audiens Jesus, miratus est, & dixit sequentibus eum; Amen dico vobis, Non fuit apud aliquem tanta fides in toto Israel, quam inveni.* 10 *Dico vobis; quòd multi ab Oriente & ab Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlorum.* 11 *Et filii regni ejicientur in tenebras ultimas, ibi erit fletus & stridor dentium.* 12 *Et dixit Jesus Centurioni; Vade, igitur, & sicut credidisti fiat tibi: & sanus fuit filius ejus in ista hora. Et reverso Centurione in domum suam invenit puerum ejus sanatum.* 13

De socru petri

Et quum advenisset Jesus domum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem: 14 *Et tetigit manum ejus, & reliquit eam febris ejus; & surrexit & ministravit iis.* 15

De iis qui sanati fuerunt à variis morbis.

Et vespere facto, adduxerunt ad eum dæmoniacos multos, & exire fecit spiritus per verbum ejus: & omnes male *laborantes vivificabat.* 16 *Ut perveniret & impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam; Ipse accepit infirmitatem nostram.* 17 *Et quum vidisset Jesus multum populum apud se, jussit abire in ulterius.* 18

Versio VULGATA LATINA.

6 Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. 7 Et ait illi Jesus; Ego veniam, & curabo eum. 8 Et respondens Centurio, ait; Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus. 9 Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit: & servo meo; Fac hoc, & facit. 10 Audiens autem Jesus miratus est, & sequentibus se dixit; Amen dico vobis; Non inveni tantam fidem in Israel. 11 Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: 12 Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. 13 Et dixit Jesus Centurioni; Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. 14 Et cùm venisset Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem, & febricitantem: 15 Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit, & ministrabat eis. 16 Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: & ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes curavit: 17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse infirmitates nostras accepit: & ægrotationes nostras portavit. 18 Videns autem Jesus turbas multas circum se, jussit ire trans fretum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * قايلا يا رب فتاي ملقي في البيت مخلع وسقيم جدا * فقال له [ ]انا اتي وابريه * فاجاب قايد
7 المائة قايلا يا رب لست مستحقا ان تدخل تحت سقف بيتي * لكن قل كلمة فقط فيبرا فتاي *
8 * فاني رجل من قبل سلطان * وتحت يدي جند * ان قلت لهذا اذهب ذهب * ولاخر ات فياتي *
9 ولعبدي اعمل هذا عمل * فلما سمع يسوع تعجب * وقال للذين يتبعونه امين اقول لكم
10 انني لم اجد مثل هذه الامانة في احد من اسرائيل * واقول لكم ان كثيرين سياتون من
11 المشرق والمغرب فيتكيون مع ابرهيم واسحق ويعقوب في ملكوت السموات * وبنوا الملكوت
12 يلقون في الظلمة البرانية حيث البكاء وصرير الاسنان * ثم قال يسوع لقايد المائة اذهب
13 كامانتك يكون لك فبرا الفتي في تلك الساعة * الفصل السابع عشر * ثم
14 جاء يسوع الى بيت بطرس فنظر حماته ملقاة بحمى * فمس يدها فتركتها الحمى وقامت
15 تخدمهم * فلما كان المساء قدموا اليه مجانين كثيرين * وكان يخرج الارواح بكلمة وابرا
16 كل سقيم * ليتم ما قيل من اشعياه النبي انه اخذ امراضنا وحمل اوجاعنا * فلما نظر يسوع
17 الى الجمع الذين حوله امر ان يذهبوا الى العبر *
18

Dicens; O Domine, puer meus jacet in domo paralyticus & æger valdè. 6 *Ait illi Jesus; Ego veniam, & curabo eum.* 7 *Respondit Dux centum dicens; Domine, non sum dignus ut intres sub tectum domûs meæ: sed dicas verbum tantùm, & sanabitur puer meus.* 8 *Nam homo sum à potestate pendens, & sub manu mea sunt milites. Si dixero huic, Vade, vadit: & alii, Veni, venit: & servo meo, Fac hoc, facit.* 9 *Cùm autem audisset Jesus, miratus est; & dixit his qui sequebantur eum, Amen dico vobis, quòd non inveni similem huic fidei in ullo ex Israel.* 10 *Imò dico vobis, quòd multi venient ab Oriente & Occidente, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cælorum.* 11 *Filii autem regni projicientur in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium.* 12 *Deindè dixit Jesus Duci centum, Vade, secundùm fidem tuam fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.* 13

Sectio decima septima.

Deinde venit Jesus in domum Petri, viditque socrum eius prostratam cum febri: 14 *Tetigitque manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit ministrare eis.* 15 *Cùm autem esset vespera, obtulerunt ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spiritus verbo: & curavit omnem ægrotum.* 16 *Ut adimpleretur quod dictum est ab Isaia Propheta; Ipse accepit morbos nostros, & tulit dolores nostros.* 17 *Cùm autem vidisset Jesus turbas quæ circum se erant, imperavit ut irent trans fretum.* 18

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * وگفت اي خداوند جوان من در خانه افتادست * سست وعظيم دشخوار† عذاب مي خورد
7 8 * عيسي بدو گفت * من بيايم واورا خوش كنم * جواب داد آن امير وبدو گفت اي خداوند *
مستحق نيستم † كه زير سقف من اندر ايي * الا سخن بس بگو * اينك جوان من خوش
9 بشود * * براي اينك من مردي هستم كه فرمان دارم * وزير دست من سرهنگانند * بهر كه بگويم
10 برو بروند * وبهر كه گويم بيا بيايند * وبنده من بگويم اين كار بكن بكند * * چون
عيسي اين را شنيد تعجب ماند * وبديشان† كه با وي امده بودند گفت * راست بشما مي
11 گويم * كه در ميان بني اسرائيل اين چنين ايمان يافت نشد * * اكنون بشما مي گويم
كه بسياران از مغرب * ومشرق بيايند * وبا ابرهيم واسحق ويعقوب بنشينند† در ملكوت آسمان *
12 * وفرزندان ملكوت † در تاريكي بيروني بدر روند * انجا شود گريستن * ودندانها برهم
13 ساييدن * * وگفت عيسي بدان امير * برو انچنانك ايمان اوردي بشود مر ترا * همانـدم جوان او
14 خوش شد چهل دوم خوش كردن مادر زن شمعون * وآمد عيسي در خانه
15 شمعون ومادر زن شمعون را ديد تب گرفته وافتاده * * دست در دستش نهاد تب اورا رها كرد *
وشفا يافت * بر خواست وايشانرا خدمت كرد * چهل سوم خوش كردن ديوانگان
16 وبيماران * چون شبهنگام شد * پيش او نزديك آوردند † بسياري از ديوانگان * وسخن ديوهاء
ايشانرا بدر كرد * وكساني كه در رنجهاء بد گرفتار بودند * همگنان را خوش كرد
17 چهل چهارم نبوت اشعيا * تا تمام شود انچ در كتاب اشعيا گفته شد نبوت اوست
18 كه دردهاء ما بستاند ورنجهاء ما را بر گيرد * * عيسي چون ديد كه خلق بسيار گرداگرد او
جمع شدند فرمود كه ازان سوي بروند

Et dixit; O Domine, Puer meus domi jacet paralyticus, & gravissimũ cruciatũ sustinet. 6 *Jesus ei dixit, Ego veniam & sanabo eum.* 7 *Responsum dedit ille præfectus, & ei dixit: O Domine, dignus non sum ut sub tectum meum ingrediaris: sed verbum tantùm dic, ecce puer meus benè habebit.* 8 *Quoniam ego vir sum qui imperium sustineo, & sub manu mea satellites sunt: cuicunque dico, Vade, vadit; & cuicunque dico, veni, venit; & si servo meo dixero, Hoc opus fac, facit.* 9 *Cùm Jesus hoc audisset, admiratione captus est, & iis qui cum eo venerant dixit; Verè vobis dico, quòd inter filios Israel talis fides inventa non est.* 10 *Vobis autem dico, quòd multi venient ab Oriente & Occidente, & cum Abraham, & Isaac, & Jacob sedebunt in regno cælorum.* 11 *Et filii regni in tenebras externas exibunt: illic erit fletus & dentium collisio.* 12 *Et dixit Jesus illi præfecto; Abi, quemadmodum fidem attulisti erit tibi: ipso momento puer ejus convaluit.* 13

XLII. Sanatio socrûs Simeonis.

Et venit Jesus in domum Simeonis, & socrum illius vidit correptam febri & decumbentem. 14 *Manum itaque manui ejus imposuit, et febris illam reliquit; & salutem experta surrexit, & illis ministravit.* 15

XLIII. Sanatio dæmoniacorum & ægrotorum.

Cùm vespertinum tempus esset, in conspectum ejus adduxerunt multos dæmoniacos, & verbo dæmonia eorum expulit, & eos qui ægritudinibus malis correpti erant, omnes sanos reddidit. 16

XLIV. Prophetia Esaiæ.

Ut compleretur quod in libro Esaiæ dictum est; Prophetia. *Ille est qui dolores nostros suscepit, & ægritudines nostras sustulit.* 17 *Cùm vidisset Jesus, quod populus multus circumcirca ipsum congregarentur, jussit ut ab altera parte abirent.* 18

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Et accedens unus Scriba, ait illi; Magister, sequar te
19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι
quocunque ieris. Et dicit ei Jesus; Vulpes foveas habent,
20 ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι,
& volucres cœli, umbracula: Filius autem hominis non habet ubi
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
caput reclinet. Alius autem discipulorum ejus ait illi; Domine,
21 τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
permitte mihi primùm abire, & sepelire patrem meum. At Jesus
22 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ait illi; Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.
εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.
Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. Et
23 24 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ
ecce motus magnus factus est in mari, ita ut naviculam operiri sub
ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ
fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accedentes discipuli ejus,
25 τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos, perimus. Et dicit
26 ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει
eis; Quid timidi estis, exiguæ fidei? Tunc surgens imperavit ventis &
αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ

Ι'
ξη
ε

ΙΑ'
ξθ
β

mari, & facta est tranquillitas magna. At homines mirati sunt,
τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, 27
dicentes; Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt
λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν
ei? Et venienti ipsi in ulterius in regionem Gergesenorum,
ΙΒ' αὐτῷ; Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, 28
occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeuntes,
ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι,
sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam
χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili
ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ 29
Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem longè
τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
ab illis grex porcorum multorum pascens. Verùm dæmones appellabant
ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν 31
eum, dicentes; Si ejicis nos, permitte nobis abire
αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν
in gregem porcorum.
εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܩܪܒ ܣܦܪܐ ܚܕ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܪܒܝ ܐܬܐ ܒܬܪܟ ܠܐܝܟܐ ܕܐܙܠ ܐܢܬ܂ * ܐܡܪ ܠܗ
20 ܝܫܘܥ܂ ܠܬܥܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܩܥܐ܂ ܘܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܡܛܠܠܐ܂ ܠܒܪܗ ܕܝܢ
ܕܐܢܫܐ ܠܝܬ ܠܗ ܐܝܟܐ ܕܢܣܡܘܟ ܪܫܗ܂ * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ 21
ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ܂ ܐܦܣ ܠܝ ܠܘܩܕܡ ܐܙܠ ܐܩܒܪ ܠܐܒܝ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ 22
ܠܗ܂ ܬܐ ܒܬܪܝ܂ ܘܫܒܘܩ ܡܝܬܐ ܩܒܪܝܢ ܡܝܬܝܗܘܢ܂

Et accessit Scriba quidam, & dixit ei; 19
Præceptor mi, ibo post te quò tu pergis.
Ait illi Jesus, Vulpes habent lustra, & volucres cœli umbraculum: filius autem hominis non habet ubi reclinet caput suum. 20
Alius autem ex discipulis ejus, dixit ei; 21
Domine mi, permitte mihi primùm ire sepultum patrem meum. Jesus verò dixit 22
ei, Veni post me, & relinque mortuos sepelire mortuos suos.

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܚ *

Ad vesperam Dominicæ tertiæ Jejunii. 18.

23 * ܘܟܕ ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܣܦܝܢܬܐ܂ ܣܠܩܘ ܥܡܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ * ܘܗܐ ܙܘܥܐ
24 ܪܒܐ ܗܘܐ ܒܝܡܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܣܦܝܢܬܐ ܬܬܟܣܐ ܡܢ ܓܠܠܐ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܡܟ
ܗܘܐ܂ * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܥܝܪܘܗܝ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܪܢ܂ ܦܨܢ ܐܒܕܝܢܢ܂ 25
* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܡܢܐ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܗܝܕܝܢ ܩܡ 26
ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܝܡܐ܂ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ ܪܒܐ܂ * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܢܘ 27
ܗܢܐ ܕܐܦ ܪܘܚܐ ܘܝܡܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ܂ * ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ܂ 28
ܐܪܥܘܗܝ ܬܪܝܢ ܕܝܘܢܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܂ ܒܝܫܝܢ ܛܒ܂ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܟܚ
ܠܡܥܒܪ ܒܗܝ ܐܘܪܚܐ܂ * ܘܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܬܝܬ ܠܟܐ 29
ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܠܡܫܢܩܘ ܠܢ܂ * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܥܠ ܡܢܗܘܢ܂ ܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܪܥܝܐ܂ 30
* ܫܐܕܐ ܕܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܢ ܡܦܩ ܐܢܬ ܠܢ܂ ܐܦܣ ܠܢ ܕܢܐܙܠ 31
ܠܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪܐ܂

Et quum Jesus conscendisset navem, conscenderunt cum eo discipuli ejus. Et ecce commotio magna facta est in mari, usque adeò ut navis operiretur fluctibus: ipse autem Jesus dormiebat. Et accesserunt discipuli ejus, ut excitarent eum, & inquiunt illi; Domine noster, libera nos, perimus. Ait illis Jesus, Quid timidi estis, modicâ fide præditi? Tunc surrexit, & increpavit ventum ac mare; & facta est tranquillitas magna. Homines verò mirati sunt, dicentes; Quis est iste, cui venti & mare obediunt? Quumque venisset Jesus ad ulteriorem *ripam*, in regionem Godaræorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci exeuntes è monumentis mali admodum, ita ut nemo posset transire per illam viam. Et acclamârunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? venisti huc ante tempus cruciatum nos? Erat autem ultra ipsos grex porcorum multorum pascens. Ipsi verò dæmones petebant ab eo, dicentes; Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.
23 24 25 25 27 28 29 30 31

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ፡ዘከልኦ፡ሊይትልዎ፡
19 ወቀርበ ፡ አሐዱ ፡ ጸሐፊ ፡ ወይቤሎ ፡ ሊቅ ፡ እትሉከኑ፡ ኀበ ፡ ሖርከ። ወይቤሎ ፡ ኢ
20 የሱስ ፡ ቈናጽል ፡ ቦሙ ፡ ግበበ ፡ ወአዕዋፈ ፡ ሰማይ፡ መጽላለ ፡ ወወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ
21 ሕያው ፡ አልቦቱ ፡ ኀበ ፡ ርእሶ ፡ ያሰምክ። ወአሐዱ ፡ እምነ ፡ አርድእቱ ፡ ይቤሎ ፡
22 እግዚኦ ፡ አብሐኒ ፡ እቅድም፡ሐዊረ ፡ ወእቅብር ፡ ኣባየ። ወይቤሎ ፡ ኢየሱስ ፡ ትል
ወኒ ፡ ወኅድጎሙ ፡ ለአብድንት ፡ ይቅብሩ ፡ በድኖሙ።
በእንተ ፡ ዘገሠፀ ፡ በሕረ፡
23 ወዐርጎ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ተለውዎ ፡ አርድእቱ። ወናሁ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዓቢይ ፡ ኮነ ፡
24 በውስተ ፡ ሐመር ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ሐመር ፡ ይሴወር ፡ እምነ ፡ ሞገድ ፡ ወውእቱሰ ፡ ይ
25 ሰክብ። ወቀርቡ ፡ አርድእቱ ፡ ወአንሥእዎ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ አድኅነነ ፡
26 ንትሐጐል። ወይቤሎሙ ፡ ፈራህያን ፡ አንትሙ ፡ ኅጹጻነ ፡ ሃይማኖት ፡ ወይእተ ፡ ጊዜ፡
27 ተንሢኦ ፡ ገሠጾሙ ፡ ለነፋሳት ፡ ወለባሕር ፡ ወኮነ ፡ ዓቢየ ፡ ዛሕን። ወአንከሩ ፡ ሰ
ብእ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ውእቱ ፡ ዘነፋሳት ፡ ወባሕር ፡ ይሰምዕዎ።
በእንተ ፡ እለ ፡ አጋንንት፡
28 ወበጺሖ ፡ ማዕዶተ ፡ ብሔረ ፡ ገርጌሴዊያን ፡ ተቀበልዎ ፡ ክልኤቱ ፡ እለ ፡ ኣጋንንት ፡ እ
መቃብራት ፡ ወፂአሙ ፡ ፀዋጋን ፡ ጥቀ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ኢይክል ፡ መኑሂ ፡ ኀሊፈ ፡ እን
29 ተ ፡ ይእቲ ፡ ፍኖት። ወናሁ፡ጸርኁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ምንት ፡ ለነ ፡ ወለከ ፡ ኢየሱ
30 ስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ መጻእከ ፡ ዝየ ፡ ዘእንበለ ፡ ጊዜሁ ፡ ትሣቅየነ። ወሃለ
31 ዉ ፡ ርሑቀ ፡ እምኔሆሙ ፡ መራዕየ ፡ አሕርው ፡ ብዙኅ ፡ ወይትረዐዩ። ወአጋንንት ፡
አስተብቍዕዎ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እመዘየ፡ታወፅአነሁ ፡ ፈንወነ ፡ ውስተ ፡ መርዔየ ፡ አ
ሕርው።

De non permittendo sequi eum.

Et accessit quidam scriba, & dicit ei; Magister, nónne te sequar quò ieris? 19
Et dicit ei Jesus; Vulpes habent foveam, & volucres cœli nidum: & filius 20
hominis non habet ubi caput suum recumbat. Et unus è discipulis ejus dixit 21
ei; Domine, permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Et dixit 22
ei Jesus; Sequere me, & permitte mortuis sepelire cadavera sua.

Quòd increpuit mare.

Et ascendente eo in navem, sequuti sunt eum discipuli ejus. Et ecce agi- 23
tatio magna fuit in nave, usquedùm navis occultaretur à fluctibus, & ipse 24
cubavit. Et accesserunt discipuli ejus, & excitaverunt eum, dicentes; Do- 25
mine, serva nos perituros. Et dicit iis, Timidi estis minimæ fidei? & 26
statim experrectus, objurgavit ventos, & mare: & fuit magna tranquilli-
tas. Et mirati sunt homines, dicentes; Hic quantus est, cui venti & mare 27
auscultant?

De dæmoniacis.

Et quum venisset citrà in regionem Gargesenorum, occurrebant ei duo dæ- 28
moniaci; è sepulchris exeuntes pessimi, adeò ut nequiret quispiam transire per
illam viam. Et ecce clamârunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? 29
venisti huc ante tempus ejus tribulare nos? Et fuit longè ab iis grex por- 30
corum copiosa, & pascebant: Et dæmones orabant eum, dicentes; Si hinc 31
exire nos feceris, mitte nos in gregem porcorum.

Versio VULGATA LATINA.

19 Et accedens unus scriba, ait illi; Magister, sequar te, quocunque ieris. Et dicit
20 ei Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis
21 non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis ejus ait illi; Domine,
22 permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Jesus autem ait illi; Se-
23 quere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in na-
24 viculam, secuti sunt eum discipuli ejus: Et ecce motus magnus factus est in
25 mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos,
26 perimus. Et dicit eis Jesus; Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens,
imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porrò homines 27
mirati sunt, dicentes; Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Et 28
cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo ha-
bentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset
transire per viam illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis, & tibi, 29
Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longè 30
ab illis grex multorum porcorum pascens. Dæmones autem rogabant eum, 31
dicentes; Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * الفصل الثامن عشر * فجاء اليه كاتب وقال له يا معلم اتبعك الى حيث تمضي *
20 فقال له يسوع ان للثعالب اجحارا ولطيور السماء اوكارا * فاما ابن الانسان فليس له موضع يسند
21 راسه اليه * وقال له اخر من تلاميذه يا رب ائذن لي ان امضي اولا ادفن ابي * فقال له يسوع
22 اتبعني ودع الموتى يدفنون موتاهم * الفصل التاسع عشر * فلما صعد السفينة
23 تبعه تلاميذه * واذا اضطراب عظيم في البحر حتى كادت الامواج تغطي السفينة وهو نايم * فتقدم
24 25 اليه تلاميذه وايقظوه وقالوا يا رب نجنا لئلا نهلك * فقال لهم ما اخافكم يا قليلي الايمان *
26 حينئذ قام فانتهر الرياح والبحر * فصار هدوا عظيما * فتعجب الناس قايلين كيف هذا ان
27 الريح والبحر يسمعان له * الفصل العشرون * وجاء الى عبر كورة الجرجسيين
28 واستقبله مجنونان جائيان من المقابر رديان جدا * حتى انه لم يقدر احد ان يجتاز من تلك
الطريق * فصاحا قايلين ما لك معنا يا يسوع بن الله * اجيت لتعذبنا قبل الزمان * وكان هناك 29 30
31 قطيع خنازير كثير ترعى بعيدا منهم * فطلبت اليه الشياطين قايلين ان كنت تخرجنا
فارسلنا الى قطيع الخنازير *

Sectio decima octava.

Et adivit eum Scriba quidam, & dixit ei; O Magister, sequarne te quò pergis? Ait illi Jesus; Sanè vulpes lustra habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet locum quo reclinet caput suum. Et dixit ei alius de discipulis ejus; O Domine, permittisne mihi ut abeam primùm, & sepeliam patrem meum? Ait illi Jesus; Sequere me, & sine mortuos sepelire mortuos suos. 19 20 21 22

Sectio decima-nona.

Et cùm ascendisset in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. Et ecce motus magnus accidit in mari, ita ut penè fluctus operirent naviculam, dum ipse dormiret. Quare accesserunt ad eum discipuli ejus, & excitaverunt eum, & dixerunt; O Domine, libera nos, quin pereamus. Dixit eis; Quid vos territavit, ô modici fide? Tunc surrexit, & increpavit ventis, & mari: factaque est tranquillitas magna. Et admirati sunt homines, dicentes; Quomodo hoc, ut ventus & mare obediunt ei? 23 24 25 26 27

Sectio vigesima.

Et venit ad alterum latus regionis Gergesæorum, & occurrerunt ei duo dæmoniaci, venientes è monumentis, pessimi admodùm, ita ut non posset quisquam transire per illam viam. Et exclamaverunt, dicentes; Quid tibi nobiscum, ô Jesu fili Dei? Num venisti ad torquendum nos ante tempus? Erat autem ibi grex porcorum numerosus pascentium procul ab eis. Itaque rogaverunt eum dæmones, dicentes; Si ejicis nos, mitte nos in gregem porcorum. 28 29 30 31

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل پنج   خواستن معتزلي كه درپي مسيح رود * نزديك شد يكي نويسنده * بدو 19
گفت * اي بزرگ من مي خواهم† كه دردنبال تو بيايم * هركجا كه تو بروي *
عيسي بدو گفت * روباهان غارها دارند * ومرغان هوا لانها دارند * فرزند بشرجايي† 20
ندارد كه سر خود بنهد   چهل شش   بگذار كه مردگان مردهء خود را بياكنند
يكي ديگر از شاگردان او كه ايشانرا حواريون خوانند * بدو گفت اي خداوند * مرا 21
دستوري ده تا بروم وپدر خود را بياكنم * عيسي بدو گفت * دردنبال من بيا * وبگذار† 22
تا مردگان †مردهء خودرا بياكنند *   چهل هفت   اشارت كه دريا ساكن شد * وچون عيسي 23
بالاء كشتي رفت * شاگردان او نيزبا او بالا رفتند * وايدك دريا سخت اشفته شد * وموج برخاست 24
چنانك كشتي از اب دريا پوشيده مي شد * وعيسي خفته بود * شاگردان پيش او نزديك 25
شدند * واورا بيدار كردند * بدو گفتند * خداوند * مارا برهان * واگرنه هلاك شديم * عيسي 26
بديشان گفت * اي كم ايمانان * چرا ترسيديد * انگه برخيزيد وبانگ بردريا زد وبرباد * در
حال ارام گرفت وساكن شد * كسان متعجب شدند * وگفتند * كيست اين كه دريا وباد * 27
بامر وفرمان اويند   چهل هشت   خوش كردن دو ديوانه كه دركورستان بودند
وچون عيسي دران سوي آمد درولايت غدرانيين * دو ديوانه برابر او افتادند * وازميان 28
كورستان بدر مي آمدند * بغايت شوم وشرر * چنانك كسي نمي توانست * ازان راه گذشتن
بانگ زدند وگفتند * ما از كجا وتو از كجا * اي عيسي فرزند خدا * اينجا آمدي زودتر از هنگام 29
كه مارا عذاب دهي * وبود نزديك ايشان گلهء خوكان بسيار كه مي چريدند * ابليسيان 30 31
وديوان * ازو خواستند * وگفتند چون† ازمقام ما مارا بدر† كردي * دستوري بده† كه درين
گلهء †خوكان اندر رويم *

XLV. Petitio Pharisæi ut Christum sequeretur.

Accedens quidam scriba illi dixit, O magister mi, volo te sequi quocunque tu iveris. Jesus ei respondit, Vulpes foveas habent, & volucres aëris nidos habent; filius hominis locum non habet, quo caput suum ponat. 19 20

XLVI. Sine ut mortui mortuos suos sepeliant.

Alter quidam ex discipulis ejus, (quos Hawarioun seu Apostolos vocant) illi dixit; O Domine, mihi veniam dato ut abeam, & patrem meum sepeliam. Jesus ei dixit; Post me veni, & sine ut mortui mortuos suos sepeliant. 21 22

XLVII. Historia de sedatione maris.

Et quum Jesus navim conscendisset, discipuli etiam ejus cum eo conscenderunt. Et ecce mare vehementer turbatum est, & fluctus surgebat, ita ut navis ab aqua maris operiretur: Jesus autem dormiebat. Discipuli ad eum accesserunt, & eum expergefecerunt, ei dicentes; Domine, nos serva, sin minus perimus. Jesus eis dixit, O pusilli fide, quare timuistis? Tunc surrexit, & clamore sublato ad mare, & ad ventum, statim tranquillitas suborta est, & sedatum est. Homines vero admirati sunt, ac dixerunt; Quis est hic, quòd mare & ventus sub imperio & mandato ejus sunt? 23 24 25 26 27

XLVIII. Sanatio duorum dæmoniacorum qui in sepulchreto erant.

Et cùm Jesus venisset ad illud latus, in regionem Gadarenorum, duo dæmoniaci obviàm ei acciderunt, & è medio sepulchreti prodierunt, valdè atroces & maligni; adeò ut nemo posset per illam viam transire. Et vociferantes dixerunt; Nos undè, & tu undè, ô Jesu fili Dei? huc venisti ante tempus nobis cruciatum afferre? Et erat propè eos grex porcorum multorum, qui pascebantur. Diaboli & dæmones ab eo petebant, & dicebant; Cùm à loco nostro nos ejicis, veniam da ut in hunc gregem porcorum introeamus. 28 29 30 31

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΒʹ. ΙΓʹ. ΙΔʹ.

Et ait illis, Abite. Illi autem exeuntes, abierunt in gregem
32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην
porcorum: & ecce irruit totus grex porcorum per præceps
τῶν χοίρων· ϗ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare, & mortui sunt in aquis. Pastores autem
33 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες
fugerunt, & venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, &
ἔφυγον, ϗ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, ϗ
illa quæ dæmoniacorum. Et ecce tota civitas exiit in occur-
34 τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάν-
sum Jesu: Et videntes eum, appellabant ut transiret à
τησιν τῷ Ἰησοῦ· Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
finibus eorum.
τῶν ὁρίων αὐτῶν.

CAP. IX. θʹ.

Et ascendens in naviculam, trajecit, & venit in propriam civitatem.
1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, ϗ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem. Et videns
2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. ϗ ἰδὼν ΙΓʹ
Jesus fidem illorum, dixit paralytico; Confide fili, remittuntur
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί
tibi peccata tua. Et ecce quidam Scribarum dixerunt in seipsis,
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, 3
Hic blasphemat. Et videns Jesus cogitationes eorum, dixit,
Οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, 4
Ut quid vos cogitatis mala in cordibus vestris? Quid enim est
Ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν 5
facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an dicere; Erigere, &
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, ϗ
ambula? Ut autem sciatis quòd auctoritatem habet Filius hominis in terra
περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς 6
remittere peccata: tunc ait paralytico; Erectus tolle tuum lectum,
ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην,
& abi in domum tuam. Et erectus abiit in domum suam.
ϗ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 7
Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, dantem
Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐθαύμασαν, ϗ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα 8
ΙΔʹ auctoritatem talem hominibus. Et præteriens Jesus indè, vidit
οα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν 9
ς hominem sedentem in telonio, Matthæum dictum: & ait
ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, ϗ λέγει
illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eo
οβ αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· ϗ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ 10
β discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes,
ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, ϗ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι ϗ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.
Συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, ϗ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܠܘ. ܘܡܚܕܐ ܢܦܩܘ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪ̈ܐ. ܘܗܝ ܟܠܗ ܡܪܥܝܬܐ ܒܚܕ ܪܗܛܐ
ܥܠ ܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܬ ܒܝܡܐ. ܘܡܝܬܬ ܒܡܝ̈ܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ. ܥܪܩܘ
33 ܘܐܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܘܕܥܘ ܟܠܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܥܠ ܗܢܘܢ ܕܫܐܕ̈ܐ. * ܘܢܦܩܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܠܐܘܪܥܗ
34 ܕܝܫܘܥ. ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ. ܒܥܘ ܡܢܗ ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ.

Dixit eis Jesus, Abite: & statim exierunt, 32
& ingressi sunt porcos: & totus ille grex
rectà contendit in rupem, & corruerunt in
mare, ac mortui sunt in aquis. Illi au- 33
tem qui pascebant, fugerunt, seseque re-
ceperunt in urbem, ac renuntiârunt quic-
quid acciderat, deque ipsis dæmoniacis.
Exiitque tota civitas in occursum Jesu: 34
quumque aspexissent eum, petierunt ab eo,
ut excederet ex finibus ipsorum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܘܣܠܩ ܠܐܠܦܐ. ܘܥܒܪ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ. * ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܡܫܪܝܐ ܟܕ ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ.
2 ܘܚܙܐ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ. ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ
3 ܚܛܗܝܟ. * ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢ ܣܦܪ̈ܐ. ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܗܢܐ ܡܓܕܦ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ
4 ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܟܘܢ.
5 * ܡܢܐ ܓܝܪ ܦܫܝܩ ܠܡܐܡܪ. ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܕܩܘܡ
6 ܗܠܟ. * ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗ̈ܐ. ܐܡܪ
7 ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ. * ܘܩܡ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ. * ܟܕ
8 ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܢܫܐ ܗܢܘܢ. ܕܚܠܘ. ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܫܘܠܛܢܐ ܐܝܟ ܗܢܐ
ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ.

CAP. IX.

Et conscendit navem, trajecitque, & ve- 1
nit in civitatem suam. Et obtulerunt ei 2
paralyticum decumbentem in lecto: vi-
ditque Jesus fidem eorum, & ait paraly-
tico illi; Bono sis animo, fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua. Quidam verò è 3
Scribis dixerunt in anima sua, Iste blasphe-
mat. Jesus autem cognovit cogitationes 4
eorum, & dixit eis; Quid cogitatis mala
in corde vestro? Utrum enim facilius 5
est dicere, Remittuntur tibi peccata tua;
an dicere, Surge & ambula? Ut autem 6
sciatis potestatem habere filium hominis in
terra remittendi peccata, dixit paralytico
illi, Surge, tolle lectum tuum, & abi do-
mum tuam. Et surrexit, abiitque domum 7
suam. Quæ quum vidissent turbæ illæ, ti- 8
muerunt, et laudaverunt Deum, qui dedisset
potestatem hominibus talem.

* ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ * ܝܛ *

Feria quinta Septimanæ Apostolorum. 19.

9 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ. ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܕܫܡܗ ܡܬܝ.
10 ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ. ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ. * ܘܟܕ ܣܡܝܟܝܢ ܒܒܝܬܐ. ܐܬܘ ܡܟܣ̈ܐ
ܘܚܛܝ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. ܘܣܡܟܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.

Quumque Jesus prætergressus esset illinc, 9
vidit virum sedentem in telonio, nomine
Matthæum, & ait illi; Veni post me. Sur-
gensque ivit post eum. Et quum accumbe- 10
rent domi, venerunt publicani & peccato-
res multi, & accubuerunt cum Jesu, & cum
discipulis ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ወወፂኦሙ ፡ ሖሩ ፡ ውስተ ፡ አሕርው ፡ ወናሁ ፡ ሮጹ ፡ ኵሉ ፡ መር
33 ዔት ፡ እምድንጋፄ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ቦኡ ፡ ወሞቱ ፡ ውስተ ፡ ማይ ፡፡ ወእለሂ ፡ ይርዕዩ ፡
ጐዩ ፡ ወሖሩ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወዜነዉ ፡ ኵሎ ፡ ወዘሂ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ አጋንንት ፡፡
34 ወናሁ ፡ ኵሉ ፡ ሀገር ፡ ወፅአ ፡ ይትቀበልዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ይፍልስ ፡
ለስተብቍዕዎ ፡ እምደወሎሙ ፡፡

በእንተ ፡ መፃጕዕ ፡፡

1 ወዐርገ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ዐደወ ፡ ወበጽሐ ፡ ሀገረ ፡፡ ወአምጽኡ ፡ ሎቱ ፡
2 ኅቤሁ ፡ ድውየ ፡ ወመፃጕዐ ፡ በዓራት ፡ እንዘ ፡ ይጸውሩ ፡ ወርእዮ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
3 ሃይማኖቶ ፡ ይቤሎ ፡ ለመፃጕዕ ፡ ተአመን ፡ ወልድየ ፡ ይትኀደግ ፡ ኀጢአትከ ፡፡ ወናሁ ፡
4 እለ ፡ እምውስተ ፡ ጸሐፍት ፡ ይቤሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ዝሰ ፡ ይፀርፍ ፡፡ ወርእዮ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ይቤ ፡ ለምንት ፡ ትሔልዩ ፡ እኩየ ፡ በልብብክሙ ፡፡
5 ምንት ፡ ይቀልል ፡ እምብሂለ ፡ ይትኀደግ ፡ ለከ ፡ ኀጢአትከ ፡፡ ወከመ ፡ ትርአዩ ፡ ከመ ፡
6 ስሉጥ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ በምድር ፡ ይኅድግ ፡ ኀጢአተ ፡ ይእተ ፡ ሶ
7 ቤ ፡ ይቤሎ ፡ ለመፃጕዕ ፡ ተንሥእ ፡ ወንሣእ ፡ ዓራተከ ፡ ወሑር ፡ ቤተከ ፡፡ ወተንሥአ ፡ ወ
8 ሖረ ፡ ቤቶ ፡፡ ወርእዮሙ ፡ አሕዛብ ፡ ፈርሁ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ወአአኰትዎ ፡ ለእግ
9 ዚአብሔር ፡ ዘወሀበ ፡ ስልጣነ ፡ ዘከመዝ ፡ ለሰብእ ፡፡ በእንተ ፡ ማቴዎስ ፡፡ ወኀሊፎ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እምህየ ፡ ርእየ ፡ ብእሴ ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ምጽባሕ ፡ ዘስሙ ፡
10 ማቴዎስ ፡ ወይቤሎ ፡ ትልወኒ ፡ ወተንሢኦ ፡ ተለዎ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይረፍቁ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡
ናሁ ፡ ብዙኃን ፡ ኃጥኣን ፡ ወመጸብሓን ፡ መጽኡ ፡ ወረፈቁ ፡ ምስሌሁ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
ወለአርዳኢሁ ፡፡

Et dicit illis, Ite; & illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce currens to- 32
tus grex præ timore, in mare venerunt, & mortui sunt in aqua. Et pastores 33
fugerunt, & ibant in civitatem, & nuntiabant omnia, & illud etiam de 34
*dæmoniacis. Et ecce omnes cives exibant in occursum Domini Jesu, & quando
vidissent eum, migrare rogârunt eum è regione eorum.*

CAP. IX.

De paralytico.

Et ascendens Dominus Jesus in navem processit, & venit ad urbem. 1
Et adduxerunt ei infirmum, & paralyticum in lecto portantes eum: & 2
*videns Dominus Jesus fidem ejus, dicebat paralytico, Confide fili mi remit-
titur peccatum tuum. Et ecce qui erant è scribis dicebant inter se, Iste blasphe-* 3
mat. Et videns Dominus Jesus cogitationes eorum, dixit; Quare cogita- 4
tis malum in cordibus vestris? Quid facilius est quàm dicere, Remittitur 5
tibi peccatum tuum? Et ut videatis quod potis est filius hominis in terra 6
*remittere peccata, tunc dicit paralytico; Surge, tolle lectum tuum, & abi domum
tuam. Et surrexit, & abiit domum suam. Et videntes populi timuerunt,* 7 8
*& glorificaverunt, & gratias egerunt Deo; qui dedisset potestatem talem
hominibus.*

De Mathæo.

Et transiens Dominus Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, cujus 9
*nomen Mathæus; & dicit ei, Sequere me, & surgens sequutus est eum.
Et discumbentibus eis in domo, ecce multi peccatores, & publicani venerunt, &* 10
accubuerunt cum eo, Domino Jesu, & discipulis ejus.

Versio VULGATA LATINA.

32 Et ait illis; Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce impetu abiit totus
grex per præceps in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: & 33
venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, & de eis, qui dæmonia habuerant. Et 34
ecce tota civitas exiit obviàm Jesu: & viso eo rogabant, ut transiret à finibus eorum.

CAP. IX.

1 Et ascendens in naviculam, transfretavit, & venit in civitatem suam. Et ecce
2 offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit
paralytico; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis 3
4 dixerunt intra se; Hic blasphemat. Et cùm vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit;
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur 5
tibi peccata tua: an dicere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis, quia filius ho- 6
minis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; Surge,
tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam. 7
Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem ta- 8
lem hominibus. Et, cùm transiret indè Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, 9
Matthæum nomine. Et ait illi; Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et 10
factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * فقال لهم اذهبوا * فخرجوا ومضوا ودخلوا في الخنازير * واذا بقطيع الخنازير جميعه قد وثب علي
33 جرف ووقع في البحر ومات في المياه * فهربوا الرعاة ومضوا الي المدينة فاخبروهم بكل شي
34 ومن المجنونين * فخرج كل من في المدينة للقاء يسوع * فلما ابصروه طلبوا اليه ان يتحول عن
1 تخومهم * الفصل الحادي والعشرون * فصعد السفينة وجاء الي العبر ودخل
2 مدينته * فقدم اليه مخلع ملقي علي سرير * فلما نظر يسوع ايمانهم قال لذلك المخلع
3 4 ثق يا بني مغفور لك خطاياك * فقال قوم من الكتاب في انفسهم هذا يجدف * فعلم يسوع
5 فكرهم فقال لماذا تفكرون بالشر في قلوبكم * ايما ايسر ان اقول مغفور لك خطاياك او ان
6 اقول قم فامش * لتعلموا ان السلطان لابن البشر ان يغفر الخطايا علي الارض * حينئذ قال
7 8 للمخلع قم فاحمل سريرك واذهب الي بيتك * فقام ومضي الي بيته * فلما نظر الجمع
تعجبوا ومجدوا الله الذي اعطي هذا السلطان هكذي للناس *
9 الفصل الثاني والعشرون * واجتاز يسوع من هناك فراي انسانا جالسا علي
10 العشار اسمه متي فقال له اتبعني فقام وتبعه * وفيما هو متكي في بيت متي جاء عشارون
وخطاة كثيرون فاتكاوا مع يسوع وتلاميذه *

Ait illis; Ite. Exierunt ergò atque 32
*abierunt & ingressi sunt in porcos. Et
ecce grex porcorum totus proruit ad
promontorium, corruitque in mare, &
mortui sunt in aquis. Quapropter fu-* 33
*gerunt pastores, & abierunt in civita-
tem, & retulerunt ei omnia, deque du-
obus dæmoniacis. Et egressus est qui-* 34
*cunque erat in civitate in occursum
Jesu. Cumque vidissent eum, rogave-
runt eum ut digrederetur à finibus eo-
rum.*

Sectio vigesima prima.

CAP. IX.

Quare conscendit navim, & transiit 1
*ad ulteriorem littus, & ingressus est civi-
tatem suam. Oblatusque est ei paraly-* 2
*ticus prostratus super lecto. Et cum vi-
disset Jesus fidem illorum, dixit illi
paralytico; Confide fili mi, remissa tibi
sunt peccata tua. Dixerunt autem qui-* 3
*dam ex Scribis intra semetipsos, Hic
blasphemat. Cognovit autem Jesus co-* 4
*gitationem eorum, ac dixit; Ad quid
cogitatis malum in cordibus vestris?
Utrum facilius est, ut dicam; Dimissa* 5
*tibi sunt peccata tua; an ut dicam,
Surge & ambula? Ut sciatis quod* 6
*auctoritas est filii hominis dimittendi
peccata super terram, tunc ait paraly-
tico, Surge, ferto lectum tuum, & vade
in domum tuam. Et surrexit, & abiit* 7
in domum suam. Quod cum vidisset 8
*turba, admirati sunt, & glorificave-
runt Deum, qui dedit hanc potestatem
talem hominibus.*

Sectio vigesima secunda.

Et processit Jesus inde, viditque homi- 9
*nem sedentem ad exactionem decima-
rum, cujus nomen erat Mattheus; &
ait illi, Sequere me. Et surrexit, secu-
tusque est eum. Et dum esset discumbens in domo Matthæi, venerunt exactores decimarum & peccatores multi, & discubuerunt cum Jesu & discipulis ejus.* 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * عيسي بديشان كفت برويد * انكه از مردم بيرون آمدند ودر خوكان اندر رفتند * خوكان |
33 رميدند * وبر سر دهار رفتند بلند * وخود را در دريا انداختند * آن چوپانان كه خوكانرا مي
چرانيدند كريختند ودر شهر رفتند * وهر چه رفته وشده بود نمودند * وحكايت ديوانكانرا
34 نيز كفتند * تمامت مردم شهر پيش عيسي بدر امدند * چون اورا ديدند * درخواست
1 كردند كه از حدود وتبع | ايشان برود * مسيح در بالاء كشتي رفت
2 وكذشت وبشهر خود در آمد * چهل نهم برخيزانيدن شل * اوردند پيش او
يكي شل سست اندام | برتخته افتاده * عيسي ايمان ايشان ديد * بدان شل كفت دل | خوش
3 دار كه كناهان | تو عفو شد * كساني | از نويسندكان | انجا حاضر بودند در درون
4 خود كفتند * اين كفر وافتري ميكند * عيسي انديشهء | ايشانرا در يافت * وبديشان
5 كفت * در دل شما چه بي انديشيد * كدامين آسانترست * كفتن كناهان | تو عفو
6 شدند * يا بكويم بر پاي خيز وبرو * تا بدانيد كه فرزند ادمي بر زمين سلطنت دارد *
كه كناهان مردم عفو كند * وبدان شل كفت بر خيز وتختهء خود بر كير وبخانهء خود
7 8 رو * بر خاست ورفت [بخانهء خود] * چون جماعت ديدند ترسيدند * ومر خداي را ستايش
دادند كه اين چنين سلطنت بخلق داد * پنجاهم * كزيدن مسيح متي را
9 * چون عيسي از انجا كذشت ديد مردي نشسته | ميان سود خوران * وضامنان * نامش متي * بدو
10 كفت بر خيز وبدنبال من بيا او فرمان برد ورفت * چون درخانه نشستند آمدند سود خوران *
وضامنان * وكنه كاران | بسيار * وبا عيسي وبا حواريون | نشستند *

Jesus illis dixit, Ite: eodem tem- 32
*pore ex homine egressi sunt, & in
porcos intrârunt; porci autem
horrore correpti in præcipitium
abierunt altum, & in mare se deje-
cerunt. Subulci vero qui porcos pa-* 33
*scebant, fugerunt: & in urbem i-
verunt, & omnia, quæ præterita &
facta erant, indicârunt, & histori-
am etiam dæmoniacorum enarrâ-
runt. Universi itaque hominis civi-* 34
*tatis ad Jesum egressi sunt, cumque
eum vidissent, obtestati sunt ut à fi-
nibus & ditione eorum decederet.*

CAP. IX.

Christus igitur in navim ascen- 1
*dit, & trajecit, & in civitatem suam
venit.*

XLIX. Excitatio paralytici.

Et obtulerunt ei quendam paralyti- 2
*cum, membra solutum, in lectulo ja-
centem: Jesus fide eorum animad-
versa paralytico illi dixit; Animum
bonum habe, quia peccata tua remit-
tuntur. Quidam ex scribis illic ade-* 3
*rant, & intra se dixerunt; Hic im-
piè blasphemat. Jesus cogitationem* 4
*ipsorum intellexit, & illis dixit;
In animo vestro quid cogitatis?
Utrum facilius est, dicere, Peccata* 5
*tibi remissa sunt: aut ut dicam, In
pedem surge, & abi: Ut cognoscatis* 6
*quòd Filius hominis in terra
potestatem habet, ut peccata homi-
num remittat: Et illi paralytico
dixit, Surge & lectulum tuum tolle,
& in domum tuam abi. Et surrexit,* 7
& abiit in domum suam. Cùm tur- 8
*ba vidisset, timuerunt, & Deo lau-
dem tribuerunt, quòd hujusmodi po-
testatem hominibus dedisset.*

L. Eligit Christus Matthæum.

Cùm Jesus illinc transiret, vidit 9
*hominem sedentem inter publicanos
& mancipes, cui nomen Matthæus;
dixit ei, Surge & post me veni. Il-* 10
*le morem gessit, & abiit. Cùm in
domo sederent, venerunt publicani
& mancipes, & peccatores multi,
& cum Jesu & cum Apostolis sede-
runt.*

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΔʹ. ΙΕʹ. Ιϛʹ.

Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus, Quarè cum pub-
11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί μετὰ τῶν τε-
licanis & peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, — ογ
12 λωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, β
ait illis; Non usum habent valentes medico, sed malè habentes.
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
Euntes autem discite quid est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim
13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ
veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Tunc
14 ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Τότε
adierunt cum discipuli Joannis, dicentes; Quarè nos & Pha-
προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φα-
risæi jejunamus frequenter, discipuli autem tui non jejunant? Et ait
15 ρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν
illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
cum illis est sponsus? Venient autem dies, quum auferetur ab
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
eis sponsus, & tunc jejunabunt. Nemo autem injicit injectionem
16 αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα

panni rudis in vestimentum vetus: aufert enim plenitudinem ejus à
ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
vestimento, & pejor scissura fit. Neque mittunt vinum novum in
τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
utres veteres: si autem minùs, rumpuntur utres, & vinum effluit,
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται,
& utres pereunt: sed mittunt vinum novum in utres novos,
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς,
& ambo conservantur. Hæc illo loquente eis, Ecce princeps
ΙΕʹ καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων 18
οδ β veniens, adorabat eum, dicens; Quòd filia mea modò defuncta
ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτη-
est: sed veniens impone manum tuam super eam, & vivet. Et
σεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. Καὶ 19
surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce
Ιϛʹ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ 20
mulier sangui-flua duodecim annis, accedens retrò, tetigit fimbriam
γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου
vestimenti ejus.
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܘܟܕ ܚܙܘ ܦܪܝܫܐ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܡܢܐ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠ 11
ܪܒܟܘܢ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܠܝܡܐ ܠܐܣܝܐ܂ 12
ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ܂ * ܙܠܘ ܝܠܦܘ ܡܢܘ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ܂ 13
ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ܂ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ܂ * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ 14
ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܛܠ ܡܢܐ ܚܢܢ ܘܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢܢ ܣܓܝ܂ ܘܬܠܡܝܕܝܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ 15
ܝܫܘܥ܂ ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܘܗܝ ܕܓܢܘܢܐ ܠܡܨܡ ܟܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ܂
ܐܬܝܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ܂ ܡܐ ܕܢܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ܂ ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ܂ * ܠܐ 16
ܐܢܫ ܪܡܐ ܐܨܛܠܝܬܐ ܚܕܬܐ ܥܠ ܢܚܬܐ ܒܠܝܐ܂ ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܝܘܬܗ ܡܢ ܗܘ
ܢܚܬܐ ܘܢܗܘܐ ܨܪܝܐ ܪܒܐ܂ * ܘܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ܂ ܕܠܐ ܢܨܛܪܝܢ 17
ܙܩܐ܂ ܘܚܡܪܐ ܢܬܐܫܕ ܘܙܩܐ ܢܐܒܕܘܢ܂ ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ܂ ܘܬܪܝܗܘܢ
ܡܬܢܛܪܝܢ܂

Quæ cùm vidissent Phàrisæi, dixerunt di- 11
scipulis ipsius; Quare cum publicanis fla-
gitiosísque edit magister vester? Quod 12
quum audîsset Jesus, dixit eis; Non in-
digent sani medico, sed ii qui malè af-
fecti sunt. Ite, discite quid sit; Miseri- 13
cordiam volo, & non sacrificium: non
enim veni ut vocarem justos, sed pecca-
tores. Tunc accesserunt ad eum discipu- 14
li Johannis, & inquiunt; Quare nos &
Pharisæi jejunamus multùm, & discipuli
tui non jejunant? Ait illis Jesus; Nun- 15
quid possunt filii thalami jejunare quan-
diu cum eis est sponsus? Veniunt au-
tem dies quum tolletur ab eis sponsus,
& tunc jejunabunt. Nemo immittit fru- 16
stum panni novum in vestimentum attri-
tum, ne soliditas ejus attrahat ex illo vesti-
mento, fiátque scissura major. Neque in- 17
jiciunt vinum recens in utres veteres, ne
rumpantur utres, vinumque effundatur, &
utres pereant: sed injiciunt vinum recens
in utres novos, & ambo conservantur.

In commemoratione defunctorum. 20.

* ܥܘܗܕܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * * ܟ *

* ܟܕ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ܂ ܐܬܐ ܐܪܟܘܢܐ ܚܕ ܩܪܒ ܣܓܕ ܠܗ 18
ܘܐܡܪ܂ ܕܒܪܬܝ ܗܫܐ ܡܝܬܬ܂ ܐܠܐ ܬܐ ܣܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ ܘܬܚܐ܂ * ܘܩܡ ܝܫܘܥ 19
ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ܂ * ܘܗܐ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܕܒܗ ܕܡܐ܂ 20
ܘܩܪܒܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ܂ ܘܩܪܒܬ ܠܟܢܦܐ ܕܡܐܢܘܗܝ܂

Quum autem hæc loqueretur cum eis, 18
venit princeps quidam; appropinquavit &
adoravit eum, ac dixit; Filia mea nunc
mortua est: sed veni, impone manum tu-
am super eam, & vivet. Surrexítque Je- 19
sus ac discipuli ejus, & abierunt post eum.
Et ecce mulier cujus profluebat sanguis à 20
duodecim annis, venit à tergo illius, teti-
gítque fimbriam vestimenti ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ወርእዮሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ይቤልዎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ለምንት ፡ ምስለ ፡ መጸብሓን ፡ ወኃ
12 ጥኣን ፡ ይበልዕ ፡ ሊቅክሙ ። ወሰሚዖ ፡ ይቤ ፡ ኢይፈቅዱ ፡ ጥዑያን ፡ ዓቃቤ ፡ ሥራ
13 ይ ፡ ዘእንበለ ፡ እለ ፡ የሐምሙ ። ሐዊረክሙ ፡ አእምሩ ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ምሕረተ ፡
እፈቅድ ፡ ወአኮ ፡ መሥዋዕተ ፡ ላኮ ፡ ጻድቃነ ፡ እጸውዕ ፡ ዘመጻእኩ ፡ አላ ፡ ኃጥኣነ ።
14 አሜሃ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አርዳኢሁ ፡ ለዮሐንስ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ለምንት ፡ ንሕነ ፡ ወፈሪሳ
15 ውያን ፡ ንጸውም ፡ ብዙኀ ፡ ወአርዳኢከሰ ፡ ኢይጸውሙ ። ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱ
ስ ፡ ይክሉኑ ፡ ውሉደ ፡ ለመርዓዊ ፡ ሳሕወ ፡ መጠነ ፡ ሃሎ ፡ መርዓዊ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ይመ
ጽእ ፡ በሕቱ ፡ መዋዕል ፡ ከመ ፡ ይትነሣእ ፡ እምኔሆሙ ፡ መርዓዊ ፡ ወአሜሃ ፡ ይጸው
16 ሙ ። አልቦ ፡ ዘይጠቀብ ፡ ደርገሐ ፡ ፀርቅ ፡ ውስተ ፡ ልብስ ፡ ብሉይ ፡ እስመ ፡ ይት
17 ማላእ ፡ ሐዲስ ፡ ሮልብስ ፡ ወፈድፋደ ፡ ይከውን ፡ ሠጠቱ ። ወኢይወድዩ ፡ ወይነ ፡
ሐዲሰ ፡ ውስተ ፡ ዝቀት ፡ ብሉይ ፡ ወእማእከሰ ፡ ይነቅዑ ፡ ዝቀት ፡ ወወይኑኒ ፡ ይትከዐ
ው ፡ ወዝቃትኒ ፡ ይትሐጐሉ ፡ ወበሕቱ ፡ ወይነሰ ፡ ሐዲሰ ፡ ውስተ ፡ ዝቀት ፡ ሐዲስ ፡ ወክልኤ
18 ሆሙ ፡ ይትዐቀቡ ። በእንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ ምኵራብ ። ወእንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይ
ትናገሮሙ ፡ ነሁ ፡ መኰንን ፡ ላሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወለትየ ፡ ሞ
19 ተት ፡ ይእዜ ፡ ወነዓ ፡ አንብር ፡ እዴከ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወተሐዩ ። ወተንሥአ ፡ ወተለዎ ፡
20 እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወአርዳኢሁኒ ። በእንተ ፡ ይውሕዝ ፡ ደም ። ወነሁ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡
ደም ፡ ይውሕዝ ፡ ዓሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ዓመተ ፡ ወቀርበት ፡ እንተ ፡ ድኅሬሁ ፡ ወለከፈት ፡
ዘፈረ ፡ ልብሱ ።

Et videntes Pharisæi dicunt discipulis ejus, Quare cum publicanis, 11
& peccatoribus manducat magister vester. Et audiens, dixit, Non indi- 12
gent sani medico, sed qui infirmi sunt. Euntes vos discite quid sit, Mi- 13
sericordiam volo, & non sacrificium: non justos fuit quòd vocare veni,
sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Johannis dicentes, 14
Quare nos & Pharisæi jejunamus multùm, & discipuli tui non jeju-
nant. Et dicit iis Dominus Jesus, Numquid possunt filii sponsi lugere 15
quandiu est sponsus cum illis? venient tamen dies quando tolletur ab
iis sponsus, & tunc jejunabunt. Non est qui assuit assumentum paniculi in 16
vestimentum vetus, quoniam replebitur recens pars vestimenti, & am-
plior erit scissura ejus. Neque injiciunt vinum novum in utres ve- 17
teres; alioquin enim rumpentur utres, & vinum effundetur, & utres
peribunt: sed vinum novum in utres novos, & ambo conserva-
buntur.

De filia procuratoris synagogæ.

Hæc illo loquente iis, ecce Judex quidam venit, & adoravit eum 18
dicens, Filia mea defuncta est modò: & veni, pone manum tuam super eam,
& vivet. Et exiluit, & secuti sunt eum Dominus Jesus, & discipuli 19
ejus.

De illa quæ fluxu sanguinis laborabat.

Et ecce mulier cujus sanguis fluxerat duodecim annis: & accessit post eum, & tetigit fimbriam vestimenti ejus. 20

Versio VULGATA LATINA.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis &
12 peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, ait; Non est
13 opus valentibus medicus, sed malè habentibus. Euntes autem discite quid
est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos,
14 sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis, dicentes; Qua-
rè nos, & Pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jeju-
15 nant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum
illis est sponsus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: &
16 tunc jejunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vesti-
mentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus à vestimento, & pejor scis-
sura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpun- 17
tur utres, & vinum effunditur, & utres pereunt. Sed vinum novum in
utres novos mittunt: & ambo conservantur. Hæc illo loquente ad eos, 18
ecce princeps unus accessit, & adorabat eum, dicens; Domine, filia mea
modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet.
Et surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce mulier, 19
quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit 20
fimbriam vestimenti ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* فلما نظر الفريسيون ذلك قالوا لتلاميذه لماذا معلمكم ياكل مع العشارين والخطاة * 11
* فلما سمع يسوع قال لهم الاصحاء لا يحتاجون الي طبيب لكن ذوو الاسقام * اذهبوا فاعلموا 12 13
ما هو اني اريد رحمة لا ذبيحة * لم ات لادعوا الصديقين لكن الخطاة الي التوبة *

* الفصل الثالث والعشرون *

* حينئذ جاء اليه تلاميذ يوحنا قايلين * لماذا 14
نحن والفريسيون نصوم كثيرا وتلاميذك لا يصومون * فقال لهم يسوع * هل يستطيع بنوا 15
العرس ان ينوحوا ما دام العروس معهم * ستاتي ايام اذا رفع العروس عنهم حينئذ يصومون *
* ليس احد ياخذ خرقة جديدة ويجعلها في ثوب بال لانها تاخذ ملاها من الثوب فيصير 16
الخرق اكبر * ولا يجعل خمر جديدة في زقاق عتق فتنشق الزقاق وتهلك وتهراق الخمر * 17
لكن يجعل خمر جديدة في زقاق جدد فيحفظان جميعا *

* الفصل الرابع والعشرون *

* وفيما هو يكلمهم بهذا واذا رييس قد جاء اليه ساجدا له قايلا ان ابنتي ماتت الان لكن 18
تعال وضع يدك عليها فتحيا * فقام يسوع وتبعه تلاميذه * واذا بامراة كان دمها ينزف منذ 19 20
اثني عشرة سنة جاءت من خلفه ومست طرف ثوبه *

Cùm autem vidissent Pharisæi hæc, 11
dixerunt discipulis ejus; Quare ma-
gister vester manducat cum publicanis
& peccatoribus? Et cùm audisset Je- 12
sus, dixit eis; Sani non egent medico,
sed affectimorbis. Ite, discite quid est, 13
Volo misericordiam, non sacrificium.
Non veni vocare justos, sed peccatores
ad pœnitentiam.

Sectio vigesima tertia.

Tunc venerunt ad eum discipuli Johan- 14
nis, dicentes; Quare nos & Pharisæi
jejunamus frequenter, et discipuli tui
non jejunant? Et ait illis Jesus, 15
Numquid possunt filii sponsaliorum luge-
re, quamdiu sponsus cum eis est? ve-
nient dies, quando tolletur sponsus ab
eis, et tunc jejunabunt. Nemo accipit 16
panniculum novum, et applicat eum ve-
stimento veteri, nam ipse eximeret ple-
nitudinem suam de vestimento, et fieret
scissura major. Neque immittitur vi- 17
num novum in utres veteres; nam rum-
perentur utres, atque perirent, et effun-
deretur vinum. Sed immittitur vinum
novum in utres novos; et conservantur
ambo simul.

Sectio vigesima quarta.

Dumque ipse alloqueretur eos de his, 18
ecce princeps quidam venit ad illum,
adorans eum, dicens; Filia mea mor-
tua est nuper: sed venias, imponasque
manum tuam super eam, et vivet. Sur- 19
rexit ergò Jesus, et secuti sunt eum di-
scipuli ejus. Et ecce mulier in qua erat 20
fluxus sanguinis à duodecim annis, ve-
nit à tergo illius, et tetigit fimbriam ve-
stimenti ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* چون معتزلان † احوال ديدند * بشاكردان او كفتند * چرا بزرك شما † با كنه كاران 11
وسود خوران † مي نشيند ومي خورد * * عيسي * چون شنيد * بديشان كفت * تن درستان † 12
محتاج طبيب نيستند * الا ايشان كه رنجورانند پنجاه يكم اشارت در انك
قربان نكنند * كفت برويد بياموزيد † چيست شفقت مي خواهم * نه قربان كشته * نيامدم 13
كه پاكانرا بخوانم الا كنه كارانرا پنجاه دوم اعتراض كردن براي روزه
* انكه شاكردان يحيي پيش عيسي † نزديك شدند * وبدو كفتند * چرا ما ومعتزلان * 14
بسيار روزه مي داريم * وشاكردان تو † روزه نمي كيرند * * عيسي بديشان كفت * هر 15
كز فرزندان عروسي † روزه نتوانند † كرفتن * چندانك داماد با ايشان باشد * بيايد
روزها كه داماد ازيشان † برداشته شود * انكه روزه دارند پنجاه سوم برآميختن
دين نو با كهن * كسي نيندازد ژنده نو برجامه ريسيده * تا بقوة خود نكشد آن 16
جامه پوسيده * وازان بيشتر † دريده شود * * ونهند مي نورا در خيكهاء كهن * نبادا 17
ان خيكها دريده شوند * ومي ريخته كردد * وخيكها كم شود الا بنهند مي نو در
خيكهاء نو * تا هم ديكررا نكاه دارند * پنجاه چهارم خوش كردن زني را كه خون
مي ريخت * چون اين سخنها را تمام † كرد يكي از سروران پيش عيسي نزديك 18
سد * سجود كرد وكفت * دختر من اين ساعت بمرد * الا بيا دست خود بر وي بنه *
زنده شود * عيسي از جاء خود بر خاست با شاكردان بدنبال او رفتند * زني ديكر 19 20
دوازده سال بود كه خون مي ريخت * ازپس عيسي آمد ودست † بر دامن او نهاد .

Cùm Pharisæi hæc fieri viderent, 11
discipulis ejus dixerunt; Quare
magister vester cum peccatoribus
& publicanis sedet & comedit?
Jesus, cùm audisset, illis dicit; 12
Corpore sani non indigent medico,
sed ii qui ægroti sunt.

LI. Monitum de sacrificio non faciendo.

Addidit, Ite, discite quid sit, Mi- 13
sericordiam volo, non victimam oc-
cisam: non veni, ut puros vocarem:
sed peccatores.

LII. Objectio de jejunio.

Tunc discipuli Johannis ad Jesum 14
accesserunt, & illi dixerunt; Qua-
re nos & Pharisæi multùm jejuna-
mus, & discipuli tui jejunium non
observant. Jesus eis dixit; Non 15
unquam filii thalami jejunare pos-
sunt, quamdiu sponsus cum eis fu-
erit: venient dies quum sponsus
ab illis tolletur, tunc jejunabunt.

LIII. De miscenda religione nova cum veteri.

Nemo immittit panniculum novum 16
in vestem detritam, ne robore
suo trahat illam vestem infirmam,
& eo ulteriùs laceretur. Neque re- 17
ponunt vinum novum in utribus
veteribus; ne utres disrumpantur,
& vinum effundatur, & utres pe-
reant: sed condunt vinum novum
in utres novos, ut utraque conser-
vent.

LIV. Sanatio mulieris sanguinis fluxu laborantis.

Cùm hos sermones absolvisset, qui- 18
dam primorum ad Jesum appropin-
quans adoravit, & dixit; Filia
mea hac horâ mortua est: sed veni,
manum tuam ei impone, viva erit.
Jesu itaque è loco suo surgente 19
cum discipulis suis, post eum
iverunt. Et mulier altera, cui 20
duodecim jam annos sanguis
profluxerat, à tergo Jesu venit,
& manum in laciniam ejus posuit.

Dicebat enim in ſeipſa; Si tantùm tetigero veſtimentum ejus, ſervabor.
21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.
At Jeſus converſus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις
tua ſervavit te. Et ſervata eſt mulier ab hora illa. Et veniens
23 σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν
Jeſus in domum principis, & videns tibicines, & turbam
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον
tumultuantem, dicit illis; Recedite: non enim mortua eſt puella,
24 θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον,
ſed dormit. Et deridebant eum. Cùm verò ejecta eſſet turba, ingreſſus
25 ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν
apprehendit manum ejus: & ſurrexit puella. Et exiit fama
26 ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη
hæc in univerſam terram illam. Et tranſeunte indè Jeſu, ΙΖ'
27 αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ,
ſecuti ſunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes; Miſerere noſtri,
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς,
fili David. Veniente autem in domum, acceſſerunt ad eum cæci.
28 υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί.
Et dicit eis Jeſus; Creditis quòd poſſum hoc facere? Dicunt
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
ei; Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm
29 αὐτῷ, Ναὶ Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ

fidem veſtram fiat vobis. Et aperti ſunt eorum oculi: &
τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ 30
comminatus eſt illis Jeſus, dicens; Videte nequis ſciat. Illi autem
ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ 31
exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Illis autem egreſſis,
ΙΗ' ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, 32
ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmoniacum. Et ejecto
ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος 33
dæmonio, locutus eſt mutus: & miratæ ſunt turbæ, dicentes; Quòd
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Ὅτι
nunquam apparuit ſic in Iſrael. Phariſæi autem dicebant; In principe
οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι 34
dæmoniorum ejicit dæmones. Et circuibat Jeſus civitates
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις 35
omnes & caſtella, docens in ſynagogis eorum, & prædicans
πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων
Evangelium regni, & curans omnem languorem, et omnem
τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
infirmitatem in populo. Videns autem turbas, miſertus eſt de
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ 36
eis, quia erant defatigati, & diſperſi ſicut oves non habentes
αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
paſtorem.
ποιμένα.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܐܡܪܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܢܦܫܗ܂ ܕܐܦܢ ܠܠܒܘܫܗ ܒܠܚܘܕ ܐܬܩܪܒ ܚܝܐ ܐܢܐ܂ * ܝܫܘܥ
22 ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܙܝܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܬܠܒܒܝ ܒܪܬܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ܂ ܘܐܬܚܠܡܬ ܐܢܬܬܐ
23 ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ܂ * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܪܝܫܐ܂ ܘܚܙܐ ܙܡܪܐ ܘܟܢܫܐ ܕܡܫܬܓܫܝܢ܂
24 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܦܪܘܩܘ ܠܟܘܢ܂ ܛܠܝܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܝܬܬ ܐܠܐ ܕܡܟܐ ܗܝ܂ ܘܡܓܚܟܝܢ ܗܘܘ
25 ܥܠܘܗܝ܂ * ܘܟܕ ܐܦܩ ܟܢܫܐ܂ ܥܠ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܩܡܬ ܛܠܝܬܐ܂ * ܘܢܦܩ ܛܒܐ
26 ܗܢܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ܂ * [illegible] *

27 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܢܩܦܘܗܝ ܬܪܝܢ ܣܡܝܢ ܕܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ
28 ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܂ * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܒܝܬܐ܂ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܣܡܝܐ ܗܢܘܢ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܡܗܝܡܢܝܢ
29 ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܢ܂ * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ
30 ܘܐܡܪ܂ ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܬܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ܂ * ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚܘ ܥܝܢܝܗܘܢ܂ ܘܐܟܐ ܐܢܘܢ
31 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܚܙܘ ܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܐܘܕܥܘܗܝ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ܂
32 33 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ܂ ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܫܐܕܐ܂ * ܘܟܕ ܢܦܩ ܫܐܕܐ ܡܠܠ ܗܘ
34 ܚܪܫܐ܂ ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܬܚܙܝܬ ܗܟܢܐ ܒܐܝܣܪܝܠ܂ * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ
35 ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܕܒܪܫܐ ܕܫܐܕܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ܂ * ܘܡܚܕܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܘܪܝܐ܂
ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ܂ ܘܡܐܣܐ ܟܠ ܟܐܒܝܢ ܘܟܠ
ܟܘܪܗܢܝܢ܂ * [illegible] *

36 * ܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ܂ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܠܐܝܢܐ ܘܫܪܝܢ܂ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ܂

Dicebat enim apud ſe, Etiam ſi tantummodò veſtimentum ejus tangam, ſanabor. 21 Jeſus autem converſus reſpexit eam, & dixit ei; Bono ſis animo, filia mea, fides tua ſervavit te: & ſanata eſt illa mulier ex illa hora. 22 Venitque Jeſus in domum principis illius; 23 ac vidit tibicines turbaſque tumultuantes, Et ait illis, Recedite vos: puella enim mortua non eſt, ſed dormit: & ridebant eum. 24 Quumque ejeciſſet turbas, ingreſſus prehendit eam manu ejus, & ſurrexit puella. 25 Et exiit fama hæc in univerſam terram illam. 26

Ferià ſextâ hebdomadæ quintæ Jejunii.

Quumque prætergreſſus eſſet Jeſus illinc, 27 adhæſerunt ei cæci duo, clamantes ac dicentes; Miſerere noſtrî fili David. Et quum domum veniſſet, 28 obtulerunt ei cæcos illos. Dixit eis Jeſus, Creditis me poſſe hoc agere? dicunt ei; Etiam, Domine noſter. Tunc 29 tetigit oculos eorum, & ait; Uti credidiſtis, fiat vobis. Et ſtatim aperti ſunt oculi eorum, 30 & objurgavit eos Jeſus, dicens; Videte nequis ſciat. Illi autem egreſſi, famam 31 ejus ſparſerunt in univerſam terram illam. Quumque exiiſſet Jeſus, obtulerunt ei mutum 32 in quo erat dæmonium. Et ex quo exivit 33 dæmonium, locutus eſt mutus: & miratæ ſunt turbæ, dicentes; Nunquam apparuit tale quid in Iſrael. Phariſæi verò dicebant, 34 Per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et perluſtrabat Jeſus urbes omnes 35 & pagos, & docebat in ſynagogis eorum, atque prædicabat Evangelium regni, & ſanabat omnes languores, omneſque dolores.

In commemoratione Apoſtolorum ſanctorum. 22.

Quum autem vidiſſet Jeſus turbas, miſertus 36 eſt earum, quòd eſſent fatigatæ ac deſtitutæ tanquam oves non habentes paſtorem.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * براي انك در دل خود * انديشيده بود * كه بجامهء او برسم خوش بشوم * عيسي بدو
التفات كرد وكفت اي دختر دل خوش دار كه ايمان تو ترا خوش كرد همان ساعت خوش
شد ∴ پنجاه پنج زنده كردن دختر يوارش * انكه عيسي بخانهء ان سرور 23
در آمد * ديد خلايق وجماعت * بسيار مي كريستند * وزاري مي كردند * * مسيح بديشان 24
كفت دور باشيد * براي انكه دختر نمرد الا خفته است * ايشان بر وي خنديدند * * چون 25
جماعت را بدر كرد * اندر رفت و[دست] اورا كرفت * دختر زنده شد وبرخيزيد * واين خبر 26
در تمامت آن زمين فاش شد پنجاه ششم نابينايانرا روشنايي داد * وچون عيسي 27
از انجا كذشت دو نابينا دردنبال او چسبيدند بانك مي زدند ومي كفتند اي فرزند
داود بر ما رحمت كن * وعيسي در خانه در آمد آن نابينايان نزديك او شدند عيسي 28
بديشان كفت شما ايمان داريد كه بتوانم اين را كردن [كفتند اورا] اري اي خداوند
29 30 * نزديك چشم ايشان شد وكفت انچنانك ايمان داشتيد براي شما بشود * درحال چشم ايشان كشاده
شد * وعيسي بانك بر ايشان زد وكفت * نبادا كسي بداند * * ايشان بدر آمدند * خبر او در همهء زمين فاش كردند 31

Quià cogitabat in corde ſuo, Quòd ſi veſtimentum ejus attigero, ſalva ero. 21 *Jeſus ad eam converſus eſt, & dixit; O filia, animum bonum habeto, quia fides tua te ſalvam fecit: & eodem inſtanti ſanata eſt.* 22

LV. Vivificatio filiæ Jairi.

Tunc Jeſus in domum illius principis ingreſſus vidit populos & turbam multùm flentes & planctum facientes. 23 *Chriſtus eis dixit, Procul eſte; quia puella non mortua eſt ſed dormit: ipſi verò illum deridebant.* 24 *At ille cùm turbam exegiſſet, intravit, & manu illius prehenſâ puella viva facta eſt, & ſurrexit.* 25 *Et hæc fama in totam illam terram diffuſa eſt.* 26

LVI. Cæcis lumen dat.

Et cùm Jeſus illinc tranſiret, duo cæci veſtigiis ejus inhæſerunt, clamantes ac dicentes; O fili David noſtri miſerere. 27 *Ac Jeſu in domum ingreſſo, cæci illi prope eum aderant: Jeſus illis dixit, Num vos fidem habetis quòd poſſim hoc facere? dixerunt ei, Etiam ô Domine.* 28 *Admotus eſt oculis eorum, & dixit; Quemadmodum fidem habetis, vobis fiat.* 29 *Continuò oculi eorum aperti ſunt: Jeſus autem vocem intentavit illis, ac dixit; Ne quis ſciat.* 30 *At illi egreſſi famam illius per totam terram ſparſerunt.* 31

Verſio VULGATA LATINA.

21 Dicebat enim intra ſe; Si tetigero tantùm veſtimentum ejus, ſalva ero. At Jeſus
22 converſus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides tua te ſalvam fecit. Et ſalva
23 facta eſt mulier ex illa hora. Et cùm veniſſet Jeſus in domum principis, & vidiſ-
24 ſet tibicines & turbam tumultuantem, dicebat; Recedite: non eſt enim mortua
25 puella, ſed dormit. Et deridebant eum. Et cùm ejecta eſſet turba, intravit: &
26 tenuit manum ejus. Et ſurrexit puella. Et exiit fama hæc in univerſam terram il-
27 lam. Et tranſeunte indè Jeſu, ſecuti ſunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes;
28 Miſerere noſtri, fili David. Cùm autem veniſſet domum, acceſſerunt ad eum cæci.
Et dicit eis Jeſus; Creditis quia hoc poſſum facere vobis? Dicunt ei; Utique,
29 Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem veſtram fiat vo-
bis. Et aperti ſunt oculi eorum: & comminatus eſt illis Jeſus, dicens; Videte 30
ne quis ſciat. Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Egreſ- 31
ſis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. Et 32
ejecto dæmonio, locutus eſt mutus, & miratæ ſunt turbæ, dicentes; Nunquam ap- 33
paruit ſic in Iſraël. Phariſæi autem dicebant; In principe dæmoniorum ejicit 34
dæmones. Et circuibat Jeſus omnes civitates, & caſtella, docens in ſynagogis eo- 35
rum, et prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem in-
firmitatem. Videns autem turbas, miſertus eſt eis: quia erant vexati, & jacentes 36
ſicut oves non habentes paſtorem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * لانها قالت في نفسها انني اذا مسست طرف ثوبه فقط خلصت * فالتفت يسوع فراها فقال لها
22 ثقي يا ابنة ايمانك خلصك فبرات المراة في تلك الساعة * وجاء يسوع الي بيت الرييس 23
فنظر الي الزمر والجمع مضطربين * فقال لهم اخرجوا لم تمت الجارية لكنها نايمة 24
فضحكوا منه * فلما خرج الجمع دخل وامسك بيدها فقامت الجارية * وخرج خبرها في 25 26
جميع تلك الارض * * الفصل الخامس والعشرون * * ولما خرج يسوع من هناك 27
تبعه اعميان يصيحان قايلين ارحمنا يا بن داود * فلما دخل البيت جاء اليه الاعميان * 28
فقال لهما يسوع اتومنان انني اقدر ان افعل هذا فقالا له نعم يا رب * حينيذ لمس اعينهما 29
وقال كايمانكما يكون لكما * فانفتحت اعينهما وامرهما يسوع قايلا انظرا لا تعلما احدا * 30
* فلما خرجا اشاعا ذلك في جميع تلك الارض * ولما خرج من هناك قدموا اليه اخرس به 31 32
شيطان * فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس * فتعجب الجمع قايلين لم يظهر قط هكذي 33
في اسراييل * فقال الفريسيون انه برييس الشياطين يخرج الشياطين * وكان يسوع يطوف 34 35
المدن والقري ويعلم في مجامعهم * ويكرز ببشارة الملكوت ويشفي كل الامراض والاوجاع *
* الفصل السادس والعشرون * * فلما راي الجمع تحنن عليهم لانهم كانوا 36
ضالين ومطرحين كالخراف التي لا راع لها *

Dixerat enim intra ſe, Equidem quum tetigero fimbriam veſtis ejus tantùm, ſalva ero. 21 *Et converſus eſt Jeſus, viditq; eam, ac dixit illi; Confide filia, fides tua te ſalvavit. Et ſanata eſt mulier in illa hora.* 22 *Venit autem Jeſus in domum principis, & vidit tibicines & turbam tumultuantem,* 23 *Dixitque eis; Egredimini, non eſt mortua puella, ſed dormiens eſt. Et deriſerunt eum.* 24 *Et cùm exiiſſet turba, intravit, & tenuit manum ejus, & ſurrexit puella.* 25 *Et exiit fama ejus in univerſam illam terram.* 26

Sectio vigeſima quinta.

Et cùm exiiſſet Jeſus indè, ſecuti ſunt eum duo cæci qui clamabant, dicentes; Miſerere noſtrî, fili David. 27 *Cùmque intràſſet domum, venerunt ad eum cæci, et dixit eis Jeſus; Creditis quòd ego poſſim præſtare hoc? Dixerunt ei; Etiam Domine.* 28 *Tunc tetigit oculos eorum, et ait; Secundùm fidem veſtram fiat vobis.* 29 *Et aperti ſunt oculi eorum: Præcepitque illis Jeſus, dicens; Videte ne notificetis cuiquam.* 30 *At illi egreſſi, divulgaverunt hoc in totam illam terram.* 31 *Et cùm egreſſus eſſet indè, obtulerunt ei mutum, in quo erat dæmonium.* 32 *Et cùm ejeciſſet dæmonium, locutus eſt mutus: et miratæ ſunt turbæ, dicentes; Non apparuit unquam tale quid in Iſrael.* 33 *Dixerunt Phariſæi; Per principem dæmoniorum ejicit dæmonia.* 34 *Et perluſtrabat Jeſus civitates et caſtella, et docebat in ſynagogis eorum, et prædicabat evangelium regni, et curabat omnes infirmitates et dolores.* 35

Sectio vigeſima ſexta.

Cùm autem vidiſſet turbam, miſertus eſt ſuper eos: quia erant errantes, et diſjecti, ſicut ovis quæ non habent paſtorem. 36

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እንዘ : ትብል : በልባ : እመክመ : ለከፍኩ : ልብሶ : አሐዩ፡፡ ወእግዚእ ኢየሱስ : ተመ
22 ጦ : ርእያ : ወይቤ : ተአመኒ : ወለትየ : ሃይማኖትኪ : አድኀነተኪ : ወአሕየወተኪ : ወሐ
23 ወት : ይእቲ : ብእሲት : ሶቤሃ : ወእምውእቱ : ሰዓት፡፡ መጺኦ : እግዚእ ኢየሱስ : ቤተ :
24 ለመኰንን : ወርእየ : መብኪያነ : ወብዙኃነ : እንዘ : ይትሃወኩ : ይቤ፡፡ ሰስሉ : ኣኮ : ዘሞ
25 ተት : ሕፃን፡ አላ፡ ትነውም፡ ወሠሐቅዎ፡፡ ወሶበ : ወፅኡ : ኵሎሙ : በዊአ : እኃዛ : እደ
ሃ : ወተንሥአት : ሕፃን : ሶቤሃ፡፡

በእንተ : ክልኤ : ዕውራን፡

26 ወወፅአ : ስሙዓቱ : ውስተ : ኵሉ : ይእቲ : ምድር፡፡ ወኀሊፎ : እምህየ : እግዚእ ኢየሱ
27 ስ : ተለውዎ : ክልኤቱ : ዕውራን : እንዘ : ይጸርኁ : ወይብሉ : ተሣሀለ : ወልደ : ደዊት፡፡
28 ወበጺሖ : ቤተ : ቀርቡ : ኀቤሁ : ዕውራን : ወይቤሎሙ : እግዚእ ኢየሱስ : ተአምኑኑ : ከመ : እክል :
29 ዘንተ : ገቢረ : ወይቤልዎ : እወ : እግዚኦ፡፡ ወእምዝ : ለከፎሙ : ለአዕይንቲሆሙ : እንዘ : ይብ
30 ል : በከመ : ሃይማኖትክሙ : ወአሚኖትክሙ : ይኩንክሙ፡፡ ወተከሥተ : አዕይንቲሆሙ : ሶቤሃ :
31 ወገሠጾሙ : እግዚእ ኢየሱስ : እንዘ : ይብል : ዑቁ : አልቦ : ዘያእምር፡፡ ወወፂኦሙ : ነገሩ : ውስ
ተ : ኵሉ : ይእቲ : ምድር፡፡

በእንተ : ጽሙም : ዘጋኔን፡

32 ወእምዝ : ወፅኡ : አምጽኡ : ሎቱ : ጽሙመ : ዘጋኔን፡፡ ወወፂአ : ጋኔኑ :
33 ሰምዐ : ጽሙም ፡ ወአንከሩ : ኵሎሙ : ሕዝብ : እንዘ : ይብሉ : አልቦ : ኣመ : አስተርአየ : ከመ
34 ዝ : በውስተ : እስራኤል፡፡ ወፈሪሳውያንሰ : ይብሉ : በመኰንኖሙ : ለአጋንንት : ያወፅእ : አጋንን
35 ት፡፡ ወአንሶሰወ : እግዚእ ኢየሱስ : አህጉረ : ኵሎ : ወአድያመ : እንዘ : ይሜህር : በመኳርብ
ቲሆሙ : ወእንዘ : ይሰብክ : ወንጌለ : መንግሥት : ወእንዘ : ይፈውስ : ኵሎ : ደዌ : ወኵሎ : ሕማ
36 ሞ፡፡ ወርእዮ : ብዙኃ : ሕዝበ : ምሕሮሙ : እስመ : ጻመዉ : ወገዱፋን : እሙንቱ : ከመ :
አባግዕ : ዘአልቦ : ኖላዊ፡፡

Dicens in corde ſuo; Si tetigero veſtimentū ejus, ſalva ero. Et Dominus Jeſus converſus 21 *ſe, vidit eam, & dicit; Confide filia mea, fides tua te ſervavit, & vivere* 22 *te fecit: & viva facta eſt iſta mulier tunc, & jam ab iſta hora. Dominus Jeſus quam veniſſet in domum judicis, & vidiſſet lamentatrices, & multos tumultuantes, dixit;* 23 *Recedite, non mortua eſt hæc puella, ſed dormit: & deridebant eum.* 24 *Et exeuntibus omnibus iis, ingreſſus eſt ille, prehenditque manum ejus,* 25 *& ſurrexit puella illicò.*

De duobus cæcis.

Et exivit fama ejus in totam hanc terram. 26 *Et tranſeunte indè Domino Jeſu, ſequuti ſunt cum duo cæci, clamantes; & dicentes; Miſerere fili David.* 27 *Quum autem veniſſet domum acceſſerunt ad eum cæci, & dicebat iis Dominus Jeſus; Creditiſne quòd poſſim hoc facere? & dixerunt ei; Utique Domine.* 28 *Et tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem veſtram & ſuaſionem veſtram fiat vobis.* 29 *Et aperti ſunt oculi eorum immediatè: & comminabatur iis Dominus Jeſus, dicens; Videte nemo ſciat.* 30 *Et exeuntes enuntiaverunt eum in tota terra illa.* 31

De muto dæmoniaco.

Et egreſſis illis, ecce adduxerunt ei mutum dæmoniacum. 32 *Et egreſſo dæmone ejus, audivit mutus: et mirati ſunt omnes populi, dicentes; Nequandò viſa fuit hujuſmodi res in Iſrael.* 33 *Et Phariſæi dicebant, Per principem dæmonum exire facit dæmones.* 34 *Et pertranſivit Dominus Jeſus omnes civitates & vicos, docens in ſynagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & ſanans omnem morbem, & omnem languorem.* 35 *Et videns multum populum, miſertus eſt eorum: quoniam* 36 *afflicti erant, & rejecti erant, ſicut oves non habentes paſtorem.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه هفتم زبان دادن وخوش كردن لال را * [وچون ايشان بيرون رفتند اينك] 32
نزديك آوردند يكي لال * كه دراندرون او ديو بود * * همانكه مسيح اورا بديد * ديو بدر 33
رفت ولال كويا شد * وسخن مي كفت * جماعتي كه انجا بودند متعجب † شدند ومي كفتند *
كه از قديم باز † در ميان اسراييل اين چنين كس پيدا نشد * * معتزلان كفتند * بسرور ديوان 34
ابليسانرا بدر ميكند * * عيسي در شهرها وديهها ايشان مي كرديد * وجماعتهاء ايشانرا تعليم 35
مي داد * وبشارت ملكوت وعده مي كرد * وهر دردي * ورنجي * كه مي ديد * شفا مي بخشيد *
* وچون عيسي آن كروههاي خلق را چنان ديد برايشان رحمت كرد كه خسته بودند 36
وافتاده همچون كوسفندان كه شبان ندارند *

LVII. Linguæ reſtitutio & ſanatio muti.

Et cùm illi egreſſi eſſent, ecce adduxerunt quendam mutum, intra quem dæmonium erat. 32 *Quem ſimul ac Chriſtus vidiſſet, dæmonium exivit & mutus loquebatur, & ſermonem proferebat: turbæ autem quæ illic erant admiratæ ſunt, ac dixerunt; Quòd ab antiquo tempore hujuſmodi quiſpiam in Iſraële non ortus eſt.* 33 *Phariſæi verò dicebant, Per principem dæmoniorum diabolos ejicit.* 34 *Jeſus autem per urbes & villas eorum obibat, & cœtus eorum doctrinâ inſtruxit, & de evangelio regni pollicitationes fecit, & omnem morbum et dolorem quem vidit ſalute donavit.* 35 *Cùm Jeſus autem cœtus populi tantos videret, eorum miſertus eſt, quòd laſſi eſſent et collapſi inſtar ovium quæ non habent paſtorem.* 36

Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci.
37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
Supplicate ergò domino messis, ut emittat operarios in messem suam.
38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. ι'. ΙΘ'

Et advocans duodecim discipulos suos, dedit illis potestatem
1 ΚΑὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν οθ β
spirituum immundorum, ut ejicere eos, & curare omnem languorem,
πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον,
& omnem infirmitatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc:
2 καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα Ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· π β
Primus, Simon dictus Petrus, & Andreas frater ejus: Jacobus
3 πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος
Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus & Bartholomæus,
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος·
Thomas & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Lebbæus
Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος
supervocatus Thaddæus, Simon Cananites, & Judas Iscariotes, qui & tradens
4 ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς
eum. Hos duodecim legavit Jesus denuntians eis, dicens;
5 αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, πα ι
In viam gentium ne abieritis, & in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε.

Ite autem magis ad oves perditas domûs Israel. Euntes
Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευόμενοι 6
autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos 7
δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας 8
curate, leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmones ejicite: gratis
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν
πβ β accepistis, gratis date. Ne possideatis aurum, neque argentum, neque æs
ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν 9
in zonis vestris: Non peram in viam, neque duas tunicas, neque calceamenta,
εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, 10
πγ β neque virgam: dignus enim operarius alimento suo est. In quamcunq; autem civitatem
μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11
aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως
πδ ϛ exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam: Et si
ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν· Καὶ ἐὰν 12
quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam: si autem non fuerit
μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ 13
πε β digna, pax vestra ad vos convertatur. Et qui non receperit vos,
ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, 14
neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illâ,
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
excutite pulverem pedum vestrorum.
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 38 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܚܨܕܐ ܣܓܝ ܘܦܥܠܐ ܙܥܘܪܝܢ. * ܒܥܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܡܪܐ ܚܨܕܐ.
ܕܢܦܩ ܦܥܠܐ ܠܚܨܕܗ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܢ *
* ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܕܢܦܩܘܢ. 1
ܘܕܢܐܣܘܢ ܟܠ ܟܐܒ ܘܟܘܪܗܢ. * ܕܬܪܥܣܪ ܕܝܢ ܫܠܝܚܐ. ܐܝܬܝܗܘܢ 2
ܫܡܗܝܗܘܢ. ܩܕܡܝܐ ܕܒܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ. ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ
ܘܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. * ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܒܪ ܬܘܠܡܝ. ܘܬܐܘܡܐ ܘܡܬܝ ܡܟܣܐ. ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ 3
ܚܠܦܝ. ܘܠܒܝ ܕܐܬܟܢܝ ܬܕܝ. * ܘܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ. ܘܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܐܫܠܡܗ. 4
* ܠܗܠܝܢ ܬܪܥܣܪ ܫܕܪ ܝܫܘܥ. ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ. ܒܐܘܪܚܐ ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. 5
ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܪܝܐ ܠܐ ܬܥܠܘܢ. * ܐܙܠܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܘܬ ܥܢܐ ܕܐܒܕܝ ܡܢ 6
ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܟܪܙܘ ܘܐܡܪܘ. ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ 7
ܕܫܡܝܐ. * ܟܪܝܗܐ ܐܣܘ ܘܓܪܒܐ ܕܟܘ. ܘܡܝܬܐ ܐܩܝܡܘ. ܘܫܐܕܐ ܐܦܩܘ. ܡܓܢ ܢܣܒܬܘܢ 8
ܡܓܢ ܗܒܘ. * ܠܐ ܬܩܢܘܢ ܕܗܒܐ ܘܠܐ ܣܐܡܐ ܘܠܐ ܢܚܫܐ ܒܟܝܣܝܟܘܢ. * ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ ܠܐܘܪܚܐ. 9 10
ܘܠܐ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ ܘܠܐ ܡܣܢܐ ܘܠܐ ܫܒܛܐ. ܫܘܐ ܗܘ ܓܝܪ ܦܥܠܐ ܣܝܒܪܬܗ.
* ܐܝܕܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܐܘ ܩܪܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܫܐܠܘ ܡܢܘ ܫܘܐ ܒܗ. 11
ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܝܬܐ. 12
ܫܐܠܘ ܫܠܡܗ ܕܒܝܬܐ. * ܘܐܢ ܫܘܐ ܗܘ ܒܝܬܐ. ܫܠܡܟܘܢ ܢܐܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܢ ܠܐ ܫܘܐ. 13
ܫܠܡܟܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܢܗܦܘܟ. * ܡܢ ܕܠܐ ܡܩܒܠ ܠܟܘܢ. ܘܠܐ ܫܡܥ ܡܠܝܟܘܢ. ܟܕ 14
ܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܒܝܬܐ ܐܘ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܗܝ. ܦܨܘ ܚܠܐ ܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ.

Et ait discipulis suis, Messis multa, & ope- 37
rarii pauci. Petite igitur à domino messis, 38
ut emittat operarios in messem suam.

CAP. X.

Et vocavit duodecim discipulos suos, ac 1
dedit eis potestatem adversus spiritus im-
mundos, ut ejicerent eos, sanarentque quem-
libet dolorem & infirmitatem. Ipsorum 2
autem duodecim Apostolorum nomina sunt
hæc: Primus eorum Simon qui vocatur Pe-
tra, & Andreas frater ejus: & Jacobus fili-
us Zebedæi, & Johannes frater ejus: Nec- 3
non Philippus, & Bartholomæus, & Tho-
ma, & Matthæus publicanus, & Jacobus fili-
us Halphæi, & Labi qui cognominatus est
Thadæus, Et Simon Cananæus, & Judas 4
Iscariotes, is qui prodidit eum. Hos duode- 5
cim misit Jesus, monuitque eos, dicens; In
viam ethnicorum ne abieritis, & in urbem
Samaritanorum ne introieritis. Ite potiùs 6
ad oves quæ perierunt ex domo Israël. Et 7
euntes prædicate ac dicite; Appropinqua-
vit regnum cœlorum. Infirmos sanate, & 8
leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmo-
niaque ejicite: gratìs accepistis, gratìs date.
Ne possederitis aurum, nec argentum, neque 9
æs in marsupiis vestris: Neque peram ad 10
iter, neque duas tunicas, neque calceamen-
ta, neque virgam: dignus enim est opera-
rius cibo suo. In quamcumque verò ur- 11
bem aut civitatem introieritis, petite quis-
nam in ea dignus sit, & illic estote usquedum 12
exeatis. Et quum ingrediemini domum, po-
stulate pacem domûs. Quòd si domus digna 13
fuerit, pax vestra adveniet ei: sin autem in-
digna fuerit, pax vestra super vos revertetur.
Quisquis autem non receperit vos, neque 14
audierit sermones vestros, quum exieritis ex
domo aut ex civitate illa, excutite pulverem
ex pedibus vestris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه هشتم نامهاء حواريون وفرستادن ايشانرا بمژده دادن
* فرمود بشاگردان خود 37
كه كشتزار بسيارست * ومزدوران كمند * * اكنون از خداوند كشته † بخواهيد * كه مزدوران * 38
براي كشتهء خود بدر آورد * * بعد ازان * دوازده شاگرد خود را خواند * وبديشان حكم 1
داد * كه جانهاء پليد بدر آورند * وهر درد ورنجي كه بينند خوش كنند * * ونام اين دوازده رسول 2
اينست * مهتر ايشان شمعون كه صفا خوانده مي شود * واندراوس برادرش * ويعقوب پسر
زبدي * ويوحنا برادرش * * وفيليفوس * وبرتلمي * وتوما * ومتي ضامن * ويعقوب پسر حلفي * ولبي 3
كه تدي لقب كرده شد * * وشمعون قاناني * ويهوداي سخريوطا انك مسيح را سپارد * * عيسي اين 4 5
دوازده را فرستاد * وايشانرا سپارش كرد * وگفت در راه حنيفيان † مرويد * ودر شهر † سامريان مباشيد *
* وهر چه بيشتر برويد † پيش آن گوسفندان كه از بني اسراييل گم شده اند * * چون برويد * 6 7
مژده دهيد * وبگوييد ملكوت آسمان † نزديك شد * * رنجورانرا شفا دهيد * پيسانرا وجذاميانرا 8
پاك كنيد * ديوانرا بدر كنيد وبرانيد * رايگان ستديد * رايگان بدهيد * * نگه مداريد * 9

LVIII. Nomina Apostolorum, & missio eorum ad prædicandum.

Præcepit itaq; discipulis suis, Quia 37
seges multa est, & operarii pauci
sunt; Dominum igitur segetis roga- 38
te ut operarios propter segetem suam
educat.

CAP. X.

Post hæc duodecim discipulos suos 1
vocavit, & eis potestatem dedit ut
spiritus impuros ejicerent, & omnem
morbum & ægritudinem quam vide-
rent sanarent. Nomina autem horum 2
duodecim Apostolorum hæc sunt:
maximus eorum Simeon qui Cephas
vocatus est, & Andreas frater ejus;
& Jaakob filius Zebedæi, & Jo-
hannes frater ejus: Et Philippus, 3
& Bartholomæus, & Thomas, &
Matthæus manceps; & Jaakob fi-
lius Halphæi, & Lebi qui Tadæus
cognominatus est: Et Simeon Cana- 4
næus, & Judas Iscariotes, qui Chri-
stum tradidit. Jesus hos duodecim 5
misit, iisque præcepit ac dixit; In
viam ethnicorum ne eatis, & in
urbe Samaritanorum ne sitis. Quin 6
potiùs ite ad oves quæ de filiis Isra-
elis perierunt. Et cùm proficiscimi- 7
ni annuntiate ac dicite, Regnum cæ-
lorum appropinquat. Ægrotos sana- 8
te, leprosos & elephantiacos munda-
te, dæmonia ejicite & fugate: gratìs
accepistis, gratìs date. Ne servetis 9

Versio VULGTA LATINA.

37 Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate
38 ergò Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

CAP. X.

1 Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.
2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Pe-
3 trus, & Andreas frater ejus; Jacobus Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus,
& Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Thaddæ-
4 us; Simon Chananæus, & Judas Iscariotes, qui & tradidit eum. Hos duodecim
5 misit Jesus; præcipiens eis, dicens; In viam gentium ne abieritis, & in civitates
6 Samaritanorum ne intraveritis: Sed potiùs ite ad oves, quæ perierunt domûs Isra-
el. Euntes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. 7
Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratìs ac- 8
cepistis, gratìs date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam 9
in zonis vestris: Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque 10
virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem 11
aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes; Pax huic domui. 12
Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non 13
fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, ne- 14
que audierit sermones vestros: exeuntes foràs de domo, vel civitate, excutite pul-
verem de pedibus vestris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 38 * حينيذ قال لتلاميذه ان الحصاد لكثير والفعلة قليل * اطلبوا الي رب الحصاد ان يخرج
1 فعلة لحصاده * ثم دعا تلاميذه الاثني عشر واعطاهم سلطانا علي جميع الارواح النجسة
2 ليخرجوها ويشفوا كل الامراض والاسترخاء * وهذه اسماء الاثني عشر الرسل * الاول سمعان المسمي
3 الصفا * واندراوس اخوه * ويعقوب بن زبدي * ويوحنا اخوه * وفيلبس * وبرتولوماوس * وتوما * ومتي
4 العشار * ويعقوب بن حلفي * ولبا الذي يدعي تداوس * وسمعان القناني * ويهودا الاسخريوطي
5 الذي اسلمه * هولاء الاثني عشر ارسلهم يسوع وامرهم قايلا * لا تسلكوا طريق الامم ولا
6 7 تدخلوا مدينة السامرة * انطلقوا خاصة الي الخراف الضالة من بيت اسراييل * واذا ذهبتم
8 فاكرزوا قايلين قد اقتربت ملكوت السموات * اشفوا المرضي * اقيموا الموتي * طهروا البرص *
9 اخرجوا الشياطين * مجانا اخذتم مجانا اعطوا * لا تكنزوا ذهبا ولا فضة ولا نحاسا في مناطقكم *
10 * ولا هميانا في الطريق * ولا ثوبين * ولا حذا * ولا عصا * والفاعل مستحق طعامه *
الفصل السابع والعشرون
11 * وايه مدينة او قرية دخلتموها افحصوا فيها عمن
12 13 يستحقكم * وكونوا هناك حتي تخرجوا * واذا دخلتم بيتا فسلموا عليه * فان كان البيت مستحقا
14 سلامكم فهو يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * ومن لا يقبلكم ولا يسمع كلامكم
فاذا خرجتم من ذلك البيت او تلك القرية او تلك المدينة فانفضوا غبار ارجلكم *

Tunc dixit discipulis suis, Messis qui- 37
dem multa, operarii autem pauci. Ro- 38
gate ergò dominum messis, ut emittat o-
perarios ad messem suam.

CAP. X.

Deinde vocavit discipulos suos duo- 1
decim, et dedit eis potestatem in omnes
spiritus immundos, ut ejicerent eos, et cu-
rarent omnes infirmitates et languores. Et 2
hæc sunt nomina duodecim Apostolorum:
Primus, Simon vocatus Petra, et An-
dreas frater ejus, et Jacobus filius Zebe-
dæi, et Johannes frater ejus, Et Phi- 3
lippus et Bartholomæus, et Thomas, et
Matthæus exactor decimarum, et Jaco-
bus filius Alphæi, et Lebi qui vocatur
Thadæus. Et Simon Cananæus, et Ju- 4
das Iscariotes, qui prodidit eum. Hos 5
duodecim misit Jesus, et præcepit eis,
dicens; Ne abieritis in viam gentium,
neque intraveritis urbem Samariæ: Ite 6
peculiariter ad oves errantes è domo Is-
rael. Et cùm iveritis, prædicate, 7
dicentes; Jam advenit regnum cæ-
lorum. Curate infirmos, suscitate mortu- 8
os, mundate leprosos, ejicite dæmonia:
gratìs accepistis, gratìs date. Ne recon- 9
datis aurum, neque argentum, neque æs
in zonis vestris: Neque peram in itine- 10
re, neque duas tunicas, neque calceos,
neque virgam: quoniam operarius di-
gnus est cibo suo.

Sectio vigesima septima.

Quamcunque autem civitatem aut ca- 11
stellum intraveritis, inquirite quisnam
dignus sit vobis, & manete ibi usque-
dum exeatis. Et cùm intraveritis do- 12
mum aliquam, salutate eam: Et si fue- 13
rit domus digna salutatione vestrâ, ma-
nebit super eam: sin minùs, salutatio
vestra reditura est ad vos. Et quicunq; 14
non receperit vos, neque audierit sermo-
nes vestros, quando egrediemini ex illa
domo, vel ex eo castello, aut ex illa civi-
tate, excutite pulverem pedum vestrorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወእምዝ፡ ይቤ፡ ለአርድኢሁ፡ ማእረርሰ፡ ብዙኅ፡ ወገባሩ፡ ሕደጥ። ለስተብቍዕዎ፡ ለእግዚ
38 አ፡ ማእረር፡ ከመ፡ ይፈኑ፡ ዘይትቀነይ፡ ለዐፀዱ። በእንተ፡ ዘአዘዞሙ፡ ለሐዋርያት፡
1 ፲ ወጸውዖ፡ ፲ወ፪፡ አርድኢሁ፡ ወሀበሙ፡ ሥልጣነ፡ ዲበ፡ መናፍስት፡ ርኩሳን፡ ከመ፡ ያውፅእዎሙ፡
2 ወያሕይዉ፡ ኵሎ፡ ደዌ፡ ወሕማመ። ለ፲ወ፪፡ ሐዋርያት፡ ወለአስማቲሆሙ፡ ከመዝ፡ ቀዳሚ፡
ስምዖን፡ ዘተሰመየ፡ ጴጥሮስ፡ ወእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያዕቆብ፡ ወልደ፡ ዘብዴዎስ፡ ወዮሐንስ፡ እ
3 ኁሁ። ፊልጶስ፡ ወበርተሎሜዎስ፡ ቶማስ፡ ወማቴዎስ፡ መፀብሐዊ፡ ያዕቆብ፡ ዘእልፍዮስ፡ ል
4 ብዴዎስ፡ ዘስሙ፡ ታዴዎስ። ስምዖን፡ ቀናናዊ፡ ይሁደ፡ አስቆሮታዊ፡ ዘውእቱ፡ አግብኦ።
5 እሉንተ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ፈነወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአዘዞሙ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ውስተ፡ ፍኖተ፡
6 አረሚ፡ ኢትሑሩ፡ ወውስተ፡ ሀገረ፡ ሰምር፡ ኢትባኡ። ወሑሩ፡ ባሕቲቱ፡ ኀበ፡ አባግዕ፡ ዘተገድ
7 ፉ፡ ወዘተሐጕለ፡ ዘቤተ፡ እስራኤል። እንዘ፡ ተሐውሩ፡ ስብኩ፡ እንዘ፡ ትብሉ፡ ከመ፡ ቀርበት፡
8 መንግሥተ፡ ሰማያት። ድውያነ፡ ፈውሱ፡ ምውታነ፡ አንሥኡ፡ እለ፡ ለምጽ፡ አንጽሑ፡ አጋ
9 ንንተ፡ አውፅኡ፡ ጸጋ፡ ዘነሣእክሙ፡ በጸጋ፡ ሀቡ። ኢታጥርዩ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ ወኢጸሪቀ፡ ው
10 ስተ፡ ቍናማቲክሙ። ወኢጽፍነተ፡ ለፍኖት፡ ወኢክልኤ፡ አልባሰ፡ ወኢአሣእነ፡ ወኢበትረ፡
11 እስመ፡ ይደልዎ፡ ለገባሪ፡ ሲሳዩ፡ ለዘ፡ ይትቀነይ። ወውስተ፡ እንተ፡ በእክሙ፡ ሀገር፡ ወእ
12 መኒ፡ አዕጻደ፡ ተሳአሉ፡ በውስቴታ፡ ለመኑ፡ ይደልዎ፡ ወህየ፡ ኅድሩ፡ እስከ፡ ኣመ፡ ትወፅኡ። ወ
13 ሶበ፡ ትበውኡ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ተአምኅዋ። ወእመ፡ ይደልዋ፡ ለይእቲ፡ ቤት፡ ይምጻእ፡ ሰላምክ
14 ሙ፡ ላዕሌሃ፡ ወእመሰ፡ ኢይደልዋ፡ ሰላምክሙ፡ ላዕሌክሙ፡ ይገባእ። ወዘኢተወክፈክሙ፡
ወኢሰምዐ፡ ነገረክሙ፡ እንዘ፡ ትወፅኡ፡ ለፌለ፡ እምቤት፡ ወእመሂ፡ እምብሔር፡ ወእመኒ፡ እ
ምሀገር፡ ንግፉ፡ ጸበለ፡ እገሪክሙ።

Tunc dicit discipulis ejus, Messis multa, & opus ejus modicum. Rogate igitur 37
dominum messis, ut mittat qui inserviat prædio ejus. 38

De præcipiendo Apostolos.

CAP. X.

Et vocans duodecim discipulos ejus, dedit iis potestatem super spiritus im- 1
puros, ut exire eos facerent, & sanarent omnem morbum & languorem. Duo- 2
decim Apostoli & nomina eorum hujusmodi sunt: primò, Simon qui nominatur
Petrus, & Andræas frater ejus: Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater e-
jus. Philippus & Bartholomeus: Thomas, & Mathæus Publicanus, Jacobus 3
Alphæi, Lebdæus cujus nomen Thadæas: Simeon Cananæus, Judas Iscariotes, 4
qui tradidit eum. Hos duodecim misit Dominus Jesus, & præcepit iis, dicens; In 5
viam gentilium ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne ingrediamini. Sed 6
ite solummodò ad oves, quæ perierunt & quæ deperditæ sunt domûs Israel. Eun- 7
tes prædicate, dicentes, quòd appropinquavit regnum cælorum. Ægrotos sanate, 8
mortuos suscitate, leprâ laborantes purgate, dæmones exire facite: donum quod
accepistis, dono date. Ne possideatis aurum, & argentum, neque minutum in mar- 9
supiis vestris: Neque peram ad viam, neque duo vestimenta, neque calceamenta, 10
neque virgam: quoniam oportet retribuere cibum suum inservienti. Et in qua- 11
cunque introieritis urbem aut villam, interrogate in ea quis sit dignus, & ibi ma-
nete usque dum exeatis. Et ingredientes in domum salutate eam. Et si conveniat 12
ei domus, veniat pax vestra super eam: & si non conveniat ei, pax vestra super 13
vos revertetur. Et qui non recipiunt vos, & non audiunt sermones vestros, exe- 14
untes è domo sive è regione sive è civitate, excutite pulverem pedum vestrorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 نه زر نه سيم * نه مس † در كيسهء شما نباشد * نه توشه دان براي راه * [نه دو پيرهن] نه
11 كفش نه عصا و دست چوب * ارزاني است مزدور بروزي خود * در هر شهر وده كه در رويد *
12 بپرسيد كيست انجا مستحق انجا باشيد * تا انكه بدر آييد * ودر خانه كه در رويد * بر
13 اهل خانه سلام دهيد * اگر خانه بسلام شما ارزانيست * سلام شما بر انجا آيد * واگر ارزاني
14 نباشد * سلام شما بر شما واپس آيد * هر كسي كه سخنهاء شما را نشنود وقبول نكند *
چون از ان خانه بدر آييد * يا از ان ده * گردي كه بر پاي شما نشسته باشد
بيفشانيد *

aurum neque argentum, neque æs
in crumena vestra sit. Nec sit vobis 10
viatici pera ad iter, nec duæ tu-
nicæ, neque calceamenta, neque
virga & baculum: dignus est ope-
rarius cibo suo. In quamcunque 11
autem urbem aut pagum intraveri-
tis, interrogate quis sit illic dignus
illic estote donec exeatis. Et in do- 12
mum quamcunque intraveritis, dome-
sticis salutem dicite. Si domus sa- 13
lute vestrâ digna sit, salus ve-
stra illuc superveniat; & si di-
gna non sit, salus vestra ad vos
revertatur. Quicunque sermones 14
vestros non audiverit neque sus-
ceperit, cùm ex illa domo exi-
veritis, aut ex illo pago, pul-
verem qui pedibus vestris insederit
excutite.

Ἐυαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον. ΚΕΦ. ΙΘ΄.

Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων ϗ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
judicii, quàm civitati illi. Ecce ego mitto vos ſicut oves
16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα πϛ ϛ
in medio luporum. Eſtote ergò prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.
ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, ϗ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in *conſeſſus*, & in
17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, ϗ ἐν πζ α
ſynagogis ſuis flagellabunt vos. Et ad præſides *autem* &
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ ϗ
reges *agemini* propter me, in teſtimonium illis & gentibus. Cùm
19 βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς ϗ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν πη β
autem tradent vos, *ne anxiemini* quomodò aut quid loquamini: dabitur
δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
enim vobis in illa hora quid *loquemini*. Non enim vos eſtis *loquentes*,
20 γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες,
ſed ſpiritus Patris veſtri *loquens* in vobis. Tradet autem
21 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ
frater fratrem in mortem, & pater filium: & inſurgent *nati*
ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, ϗ πατὴρ τέκνον· ϗ ἐπαναστήσονται τέκνα
in parentes, & morte afficient eos. Et eritis *inviſi* *ab* omnibus
22 ἐπὶ γονεῖς, ϗ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων

propter nomen meum. *Verùm permanens* in finem, hic *ſervabitur*. Cùm
πθ ι διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν 23
autem *inſequentur* vos in civitate iſta, fugite in aliam. Amen *enim*
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ
dico vobis; Non *finietis* civitates Iſrael, donec veniat filius
λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
hominis. Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſervus ſuper
ϟ γ τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ 24
dominum ſuum. Sufficit diſcipulo ut ſit ſicut magiſter ejus,
τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, 25
ϟα & *ſervus* ſicut dominus ejus. Si patremfamiliâs *Beelzebul* vocaverunt,
ϗ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν,
ϟβ β quantò magis domeſticos ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim
πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γάρ 26
eſt *occultum*, quod non revelabitur: & *abditum*, quod non ſcietur.
ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· ϗ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
ϟγ Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in *aurem* auditis,
Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· ϗ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, 27
prædicate ſuper *domos*.
κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܘܕܥܡܘܪܐ. ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ *
16 ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. * ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ * ܟܓ * ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܒܝܬ ܕܐܒܐ. ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܚܟܝܡܐ ܐܝܟ ܚܘܘܬܐ. ܘܬܡܝܡܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ. * ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ 17
ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܫܠܡܝܢ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ. ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܢܢܓܕܘܢܟܘܢ.
* ܘܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ ܘܡܠܟܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܡܛܠܬܝ. ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܠܗܘܢ ܘܕܥܡܡܐ. 18
* ܡܐ ܕܝܢ ܕܡܫܠܡܝܢ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܐܘ ܡܢܐ ܬܡܠܠܘܢ. ܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܓܝܪ 19
ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܡܢܐ ܕܬܡܠܠܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܡܡܠܠܐ 20
ܒܟܘܢ. * ܢܫܠܡ ܕܝܢ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܒܐ ܠܒܪܗ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠ 21
ܐܒܗܝܗܘܢ ܘܢܡܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܠܟܠܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܢ ܕܝܢ 22
ܕܢܣܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܗܘ ܢܚܐ. * ܡܐ ܕܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܥܪܘܩܘ ܠܟܘܢ 23
ܠܐܚܪܬܐ. ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܫܠܡܘܢ ܐܢܝܢ ܠܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܗ ܕܒܝܬ
ܐܝܣܪܝܠ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܪܒܗ. ܘܠܐ ܥܒܕܐ ܡܢ 24
ܡܪܗ. * ܣܦܩ ܠܗ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ. ܘܠܥܒܕܐ ܐܝܟ ܡܪܗ. ܐܢ ܠܡܪܗ 25
ܕܒܝܬܐ ܩܪܘ ܒܥܠܙܒܘܒ. ܟܡܐ ܠܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢܗܘܢ. 26
ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. * ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ 27
ܠܟܘܢ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܡܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܒܢܘܗܪܐ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܝܟܘܢ ܫܡܥܝܬܘܢ
ܐܢܬܘܢ. ܐܟܪܙܘ ܥܠ ܐܓܪܐ.

Equidem dico vobis, Terræ Sodomæ & Go- 15
morræ fore mitiùs in die judicii, quàm urbi
illi.

Commemoratione Martyrum Sanctorum. 23.

En ego mitto vos tanquam oves inter lu- 16
pos: eſtote igitur prudentes ſicut ſerpen-
tes, & ſimplices ſicut columbæ. Cavete 17
autem ab hominibus: tradent enim vos in
prætoria, & in ſynagogis ſuis flagellabunt
vos. Et coram præſidibus ac regibus 18
ſiſtent vos propter me, in teſtimonium tum
ipſorum, tum gentium. Quum autem tra- 19
diderint vos, ne ſoliciti fueritis, quo-
modo, quidve loquamini: dabitur enim
vobis in illa hora quid loquamini. Non 20
enim vos loquemini ſed Spiritus patris ve-
ſtri loquetur in vobis. Tradet autem fra- 21
ter fratrem proprium ad mortem; & pater
filium ſuum: & inſurgent liberi in parentes
ſuos, eoſque ad mortem adigent. Et eri- 22
tis exoſi cuilibet homini propter nomen
meum: ille verò qui perſeveraverit uſque
ad finem, ipſe ſervabitur. Quum perſe- 23
quentur vos in hac urbe, fugite in aliam.
Amen enim dico vobis, Nequaquam ab-
ſolveritis univerſas civitates domûs Iſrael,
uſquedum venerit filius hominis. Non eſt 24
diſcipulus præſtantior magiſtro ſuo, neque
ſervus domino ſuo. Sufficit diſcipulo ut ſit 25
ſicut magiſter ipſius, & ſervo ſicut domi-
nus ſuus. Si dominum domûs vocaverunt
Beelzebub, quantò magis filios domûs i- 26
pſius? Ne igitur expaveſcatis ab eis; nihil
eſt enim opertum quod non reveletur, &
abſconditum quod non cognoſcatur. Quod
dico vobis in tenebris, dicite illud in lumi-
nibus; & quod in aures veſtras audiſtis, præ-
dicate ſuper tecta.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وراست بشما مي كويم * كه درروز داوري * بر زمين سدوم وعامورا اسايش باشد *
16 وبران مقام نباشد * * اينك من شما را مي فرستم همچون برها ميان كركان * اكنون
17 نغول دان باشيد مثال ماران وساده دل همچو كبوتران * * از ادميان پرهيز كنيد *
براي آنك شمارا در داوري اندازند * ودر ميان انجمنهاء ايشان * بشما چوب زنند
18 * وپيش داوري كنان وملكان * شما را بكشند براي من * جهت كواهي ايشان
19 خلق را * * چون شما را بسپارند * مينديشيد * كه چه كنيم * يا چه كوييم *
20 زيرا دران ساعت انچ بخواهيد * بشما داده شود * * براي انك بوقت سخن كفتن شما
21 نيستيد كه سخن كوييد * الا جان پاك وروح القدس از زبان * شما سخن كويد * * برادر
22 برادر را در مرك سپارد * وپدر فرزند را * وفرزندان † بر پدران برخيزند وايشانرا بميرانند *
* واز هر كسي براي نام من دشمن داشته شويد * هر كه تا فرجام بشكيبد * او زنده شود *

Utique vobis dico, quòd in die 15
judicii ſuper terram Sodomæ &
Gomorrhæ levamen erit, & ſu-
per illum locum non erit. Ecce 16
ego vos mitto velut agnos inter
lupos: ſubtiles igitur eſtote inſtar
ſerpentum, & ſimplices corde
ſicut columbæ. Ab hominibus ca- 17
vete: eò quòd vos in judicium
rapient, & in conventibus ſuis
virgas vobis infligent. Et ante 18
judices & reges vos trahent pro-
pter me in teſtimonium ipſis po-
pulis. Quum autem vos tradi- 19
derint ne ſic cogitetis, Quid fa-
ciemus? aut quid loquemur?
quia in illa hora quod petieritis
vobis dabitur. Quia tempore 20
loquendi vos non eſtis qui loqui-
mini; ſed Mens pura & Spiri-
tus ſanctus de lingua veſtra lo-
quitur. Frater autem fratrem ad 21
mortem tradet, & pater filium;
& filii in patres inſurgent, &
eos morte afficient. Et ab omni 22
homine propter nomen meum odio
habiti eritis: quicunque vero
ſuſtinuerit uſque ad finem, is vivet.

Verſio VULGATA LATINA.

15 Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in
16 die judicii, quàm illi civitati. Ecce ego mitto vos ſicut oves in medio lu-
porum. Eſtote ergò prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.
17 Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conſiliis, & in ſynago-
18 gis ſuis flagellabunt vos: Et ad præſides & ad reges ducemini propter me,
19 in teſtimonium illis, & gentibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogita-
re quomodò aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid
20 loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui
21 loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater fili-
22 um: & inſurgent filii in parentes, & morte eos afficient: Et eritis odio
omnibus propter nomen meum: qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic
ſalvus erit. Cùm autem perſequentur vos in civitate iſta, fugite in aliam. 23
Amen dico vobis; Non conſummabitis civitates Iſraël, donec veniat filius
hominis. Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſervus ſuper dominum 24
ſuum. Sufficit diſcipulo, ut ſit ſicut magiſter ejus; & ſervo, ſicut dominus 25
ejus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt: quantò magìs domeſticos
ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim eſt opertum, quod non revela- 26
bitur; & occultum, quod non ſcietur. Quod dico vobis in tenebris, dici- 27
te in lumine: & quod in aure auditis, prædicate ſuper tecta.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * امين اقول لكم ان لارض سدوم وعامورا راحة في يوم الدين اكثر من تلك المدينة *
16 * هاانذا مرسلكم كالخراف بين الذياب * كونوا حكماء كالحيات ووداعاء كالحمام *
17 18 * احذروا من الناس فانهم يسلمونكم الي المحافل * وفي مجامعهم يضربونكم * ويقدمونكم
19 الي القواد والملوك من اجلي شهادة لهم وللامم * واذا اسلموكم فلا تهتموا بماذا تقولون *
20 فانكم تعطون في تلك الساعة ما تتكلمون به * ولستم انتم المتكلمين * لكن روح
21 ابيكم يتكلم فيكم * وسيسلم الاخ اخاه الي الموت والاب ابنه * ويقوم الابناء علي ابائهم
22 فيقتلونهم * وتكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي * والذي يصبر الي المنتهي
23 يخلص * واذا طردوكم من مدينة فاهربوا الي اخري * امين اقول لكم انكم لا تكملون
تطواف مدن اسراييل حتي ياتي ابن الانسان *

* الفصل الثامن والعشرون *

24 25 * ليس تلميذ افضل من معلمه ولا عبد افضل من سيده * حسب التلميذ ان يكون
مثل معلمه والعبد ان يكون مثل سيده * ان كانوا سموا رب البيت باعل زبول فكم
26 27 بالحري اهل بيته * فلا تخافوهم * فليس خفي لا يظهر ولا مكتوم لا يعلم * الذي اقوله
لكم في الظلمة قولوه في النور * وما سمعتموه باذانكم فاكرزوا به علي السطوح *

Amen dico vobis, quòd terræ Sodomæ 15
& Gomorrhæ requies erit in die judicii
major quàm illi civitati. Ecce ego 16
mitto vos ſicut agnos inter lupos. Eſto-
te prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices
ſicut columbæ. Cavete ab hominibus: 17
ipſi enim tradent vos ad concilia, & in
ſynagogis ſuis flagellabunt vos: Et 18
ſiſtent vos ante duces & reges propter
me, in teſtimonium illis & gentibus.
Cùm autem tradiderint vos, ne ſoliciti 19
ſitis quid dicatis: quoniam vobis da-
bitur in illa hora quid loquamini: Non 20
enim vos eritis loquentes, ſed ſpiritus
patris veſtri loquetur in vobis. Et tra- 21
det frater fratrem ſuum ad mortem, &
pater filium ſuum: & ſurgent filii ad-
verſus patres ſuos, & occident eos. Et 22
eritis odioſi omnibus propter nomen me-
um: & qui toleraverit uſque in finem,
ſalvabitur. Cùm autem expulerint vos 23
ex civitate aliqua, fugite in aliam. A-
men dico vobis, Vos non abſolvetis
luſtrationem urbium Iſrael, quin veni-
at filius hominis.

Sectio vigeſima octava.

Non eſt diſcipulus excellentior magi- 24
ſtro ſuo, neque ſervus nobilior domi-
no ſuo. Sufficit diſcipulo, ut ſit ſi- 25
cut magiſter ſuus: & ſervo, ut ſit ſi-
cut dominus ſuus. Si vocaverunt
patrem familias Beelzebul, quantò
magis domeſticos ejus? Ne timeatis 26
eos: non eſt enim arcanum quod non
reveletur; neque occultum quod non
ſciatur. Quod dico vobis in tene- 27
bris, dicite illud in lumine: & quod
audiſtis in auribus veſtris, prædicate
illud ſuper tecta.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ይረሀሳት ፡ ምድረ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ፡ አመ ፡ ዕለተ ፡ ደይን ፡ እምይእቲ ፡
ሀገር ፡፡

በሰማዕት ፡፡

16 ወናሁ ፡ አነ ፡ እፌንወክሙ ፡ ከመ ፡ አባግዕ ፡ ማእከለ ፡ ተኵላት ፡ ኩኑኬ ፡፡ ጠቢባን ፡
17 ከመ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ወየዋሃን ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡፡ ወተዓቀቡ ፡ እምሰብእ ፡ እኩያን ፡ እስመ ፡
18 ያገብኡክሙ ፡ ውስተ ፡ ማኅበር ፡ ወበምኵራብቲሆሙ ፡ ይቀሥፉክሙ ፡፡ ወኀበ ፡ መሳፍንት ፡ ወነገ
19 ሥት ፡ ይወስዱክሙ ፡ በእንቲአየ ፡ ለስምዕ ፡ ሎሙ ፡ ወለአሕዛብ ፡፡ ወሶበ ፡ ያገብኡክሙ ፡ ኢትተሐ
20 ከዩ ፡ እሮ ፡ ምንተ ፡ ትትናገሩ ፡ እስመ ፡ ይትወሀበክሙ ፡ በይእቲ ፡ ሰዓት ፡ ዘትትናገሩ ፡፡ እስመ ፡ አ
21 ኮ ፡ አንትሙ ፡ አለ ፡ ትትናገሩ ፡ ደሙ ፡ መንፈስ ፡ በለዕሌክሙ ፡፡ ወያገብእ ፡ እኁሁ ፡ ለሞት ፡ ወአ
22 ብ ፡ ውሉዶ ፡ ወይትነሥኡ ፡ ውሉድ ፡ ላዕለ ፡ ዘወለዶሙ ፡ ወይቀትልዎሙ ፡፡ ወትከውኑ ፡ ጽሉኣነ ፡
በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ ወዘሰ ፡ አዘለፈ ፡ ትዕግሥቶ ፡ ውእቱ ፡ ይድኅን ፡፡
23 ወሶበ ፡ ይስድዱክሙ ፡ በውስተዛ ፡ ሀገር ፡ ጕዩ ፡ ውስተ ፡ ካልእታ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኢይትፌ
24 ጸሜ ፡ አህጉራት ፡ እስራኤል ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ አልቦ ፡ ረድ
25 እ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምሊቁ ፡ ወገብርኒ ፡ ዘይኄይስ ፡ እምእግዚኡ ፡፡ መጠኑ ፡ ለረድእ ፡ ይኩን ፡ ከመ ፡ ሊቁ ፡
ወገብርኒ ፡ ከመ ፡ እግዚኡ ፡፡ ዘለበዓለ ፡ ቤት ፡ በብዔል ፡ ዜቡል ፡ ይቤልዎ ፡ እሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ለሰብአ ፡
26 ቤቱ ፡፡ ኢትፍርህዎሙኬ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ክዱን ፡ ዘኢይትከሠት ፡ ወኅቡእ ፡ ዘኢይትዐወቅ ፡፡
27 ዘነገርኩክሙ ፡ በጽልመት ፡ ንግሩ ፡ በብርሃን ፡ ውስተ ፡ እዝንክሙ ፡ ነገርኩክሙ ፡ ስብኩ ፡ ውስተ ፡ አ
ንሓስት ፡፡

Amen dico vobis, quòd remiſſius erit terræ Sodomæ & Gomorrhæ, in die judicii 15
quàm huic urbi.

In Martyribus.

Et ecce ego mittam vos ut oves in medio luporum: eſtote igitur prudentes ut ſer- 16
pens, & innocentes ſicut columba. Et cavete ab hominibus malis, quoniam 17
tradent vos in conſeſſum, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos. Et ad princi- 18
pes, & reges adducent vos propter me in teſtimonium iis, & gentibus. Et quum 19
tradent vos, ne eſtote ſoliciti quomodo quid loquamini, quia dabitur vobis in
illa hora quid loquamini. Quoniam non vos eſtis qui loquemini, ſed ſpiritus 20
ſuper vos. Et tradet fratrem ejus ad mortem, & pater filium ſuum, & ſurgent 21
filii contra parentes ſuos, & morte eos affici facient. Et eritis exoſi omnibus 22
hominibus propter nomen meum, & qui continuaverit tolerantiam ipſe ſerva-
bitur. Et quando perſequentur vos in hac urbe, fugite in aliam: amen dico vo- 23
bis, Non conſummatæ erunt civitates Iſrael, donec veniat filius hominis. 24
Non eſt diſcipulus qui major eſt magiſtro ſuo, nec ſervus qui præſtat domino ſuo. 25
Sufficitne diſcipulo fieri ſicut magiſter ejus, & ſervo ſicut dominus ejus? qui 26
dominum domûs Beelzebub vocabit, quantò magìs homines domûs ejus? Ne igitur
timueritis eos: quoniam non eſt opertum quod non revelabitur, & abſconditum
quod non manifeſtabitur. Quod dixi vobis in tenebris, dicite in luce: quod 27
auribus veſtris locutus ſum vobis, prædicate in tectis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * چون ازين شهر شمارا برانند بشهر ديكر بكريزيد * راست بشما بكوييم * همه شهرهاء بني
24 اسراييل تمام نكنيد * تا انكه كه فرزند ادمي بيايد * * نباشد شاكرد هنرمندتر از استادش *
25 ونه بنده از خداوند خود * * بس است شاكردرا كه مانند استاد خود باشد * وبنده همچون
خداوند خود * چون خداوند خانه را نامش † بعلزبوب خوانند بكي درچند خواهند كفتن
26 براي خانكيان او * * اكنون از ايشان مترسيد * نيست چيزي پوشيده الا اشكارا شود * وكشاده
27 كردد * ونه پنهان داشته الا هويدا ومعلوم كردد * * هر چه من بتاريكي بشما كفته
باشم شما انرا بروشنايي بكوييد * وهر چه بكوش شما پنهان † شنيده باشيد بر بامها
منادي بزنيد *

Cùm ex hac urbe abegerint vos, 23
in urbem aliam fugite. Certe vobis
dico, Omnes urbes filiorum Iſra-
elis non abſolvetis, donec Filius
hominis veniat. Ne ſit diſcipu- 24
lus præſtantior magiſtro ſuo, ne-
que ſervus domino ſuo. Satis eſt 25
diſcipulo; ut ſicut magiſter ſuus
ſit, & ſervo, ſicut dominus ſu-
us: cum dominum domûs nomi-
ne Beelzebub vocaverint, quan-
tuplicitèr dicent de domeſticis
ejus? Ne igitur ab iis metua- 26
tis: non eſt res operta, quin
manifeſta fiet & retegetur; ne-
que occultata quin patefiet &
innoteſcet. Quicquid ego in te- 27
nebris vobis dixi, vos illud in
luce dicite: & quicquid in
aurem veſtram ſecretò audiſtis, in
tectis prædicate.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ΄.

Et ne timeatis ab occidentibus corpus : at animam non
28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ
valentium occidere : timete autem magis potentem & animam
δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν
& corpus perdere in gehenna. Nónne duo paſſeres aſſe veneunt?
29 καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& unus ex illis non cadet ſuper terram, ſine Patre veſtro.
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.
Veſtri autem & capilli capitis omnes numerati ſunt. Ne ergò
30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν
31 timeatis : multis paſſeribus præſtatis vos. Omnis ergò qui confitebitur
32 φοβηθῆτε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει
in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram
ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
Patre meo qui in cœlis. Qui autem negaverit me coram hominibus,
33 τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὅστις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
negabo eum & ego coram Patre meo qui in cœlis. Ne arbitremini
34 ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε
quia veni jacere pacem in terram : non veni jacere pacem, ſed
ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ
gladium. Veni enim dividere hominem adverſùs patrem ſuum, &
35 μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
filiam adverſùs matrem ſuam, & nurum adverſùs ſocrum ſuam.
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.

Et inimici hominis, domeſtici ejus. Diligens patrem aut
36 Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ 37
matrem ſuper me, non eſt me dignus : & amans filium aut filiam ſuper
μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
me, non eſt me dignus. Et qui non capit crucem ſuam, &
ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ 38
ſequitur poſt me, non eſt me dignus. Inveniens animam ſuam,
ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, 39
perdet illam : & perdens animam ſuam propter me, inveniet eam.
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.
Suſcipiens vos, me ſuſcipit : & qui me ſuſcipiens, ſuſcipit
Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται 40
mittentem me. Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ,
τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, 41
mercedem Prophetæ capiet : & recipiens juſtum in nomen juſti,
μισθὸν προφήτου λήψεται. καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου,
mercedem juſti capiet. Et quicunque potaverit unum minimorum illorum
μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων 42
poculum frigidæ tantùm, in nomen diſcipuli, Amen dico vobis, Non
ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ
perdet mercedem ſuam.
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܢܦܫܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܩܛܠ. ܕܚܠܘ
ܕܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܕܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ ܢܘܒܕ ܒܓܗܢܐ. * ܠܐ ܗܘܐ 29
ܬܪܬܝܢ ܨܦܪܝܢ ܒܐܣܪܐ ܡܙܕܒܢܢ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܢܦܠܐ ܥܠ ܐܪܥܐ.
ܕܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܘܟܘܢ. * ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢܝܢ ܕܪܫܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܢܝܢ ܐܢܘܢ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ 30 31
ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܠ ܗܟܝܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܘܕܐ 32
ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. * ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܟܦܘܪ 33
ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

* Nec expaveſcatis ab iis qui interimunt corpus, animam autem non poſſunt interimere : ſed timete potiùs ab eo, qui poteſt animam & corpus perdere in gehennam. Nónne duo paſſerculi dipondio veneunt, & unus ex eis ſine patre veſtro non cadit ſuper terram? Veſtri autem etiam pili capitis veſtri omnes numerati ſunt. Ne igitur timueritis : paſſerculis multis præſtantiores eſtis. Quiſquis ergò confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego quoque coram patre meo qui in cœlis eſt. Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabo eum ego quoque coram patre meo qui eſt in cœlis. 28 29 30 31 32 33

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܟܕ *

Lectio pro defunctis. 24.

34 ܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܐܠܐ ܣܝܦܐ. * ܐܬܝܬ ܓܝܪ
35 ܕܐܦܠܓ ܓܒܪܐ ܥܠ ܐܒܘܗܝ. ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܗ. ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. * ܘܒܥܠܕܒܒܘܗܝ 36
ܕܓܒܪܐ. ܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܡܢ ܕܪܚܡ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܝܬܝܪ ܡܢܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. ܘܡܢ 37
ܕܪܚܡ ܒܪܐ ܐܘ ܒܪܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. * ܘܟܠ ܕܠܐ ܫܩܠ ܙܩܝܦܗ ܘܐܬܐ ܒܬܪܝ ܠܐ 38
ܫܘܐ ܠܝ. * ܡܢ ܕܐܫܟܚ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܢܫܟܚܝܗ. 39
* ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܟܘܢ. ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ. ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. 40
* ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܢܒܝܐ ܒܫܡ ܢܒܝܐ. ܐܓܪܐ ܕܢܒܝܐ ܢܣܒ. ܘܡܢ ܕܡܩܒܠ ܙܕܝܩܐ ܒܫܡ 41
ܙܕܝܩܐ. ܐܓܪܐ ܕܙܕܝܩܐ ܢܣܒ. * ܘܟܠ ܕܢܫܩܐ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܟܣܐ ܕܩܪܝܪܐ 42
ܒܠܚܘܕ. ܒܫܡܐ ܕܬܠܡܝܕܐ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ.

Ne exiſtimetis me veniſſe ut mittam pacem in terram; non veni ut mittam pacem, ſed gladium. Veni enim ut faciam diſſidere virum adverſùs patrem ſuum, filiamque adverſùs matrem ſuam, & nurum adverſùs ſocrum ſuam : Et inimici hominis *erunt* filii domûs ipſius. Qui amat patrem aut matrem pluſquàm me, non eſt me dignus : quique amat filium aut filiam pluſquàm me, non eſt me dignus. Et quicunque non bajulat crucem ſuam & venit poſt me, non eſt me dignus. Qui invenerit animam ſuam, perdet eam : & qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit : & qui recipit me, eum qui me miſit, recipit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipit : quíque recipit juſtum in nomine juſti, mercedem juſti accipit. Et quicunque propinaverit uni ex his parvulis calicem frigidæ tantùm in nomine diſcipuli ; Amen dico vobis, Non perditurus eſt mercedem ſuam. 34 35 36 37 38 39 40 41 42

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 *ومترسيد از ايشان كه تن را بكشند * براي انك جانرا نتوانند كشتن * ازان بيشتر
29 بترسيد * كه جانرا وتن را هر دو هلاك كند [در دوزخ] * *نه دو كنجشك بسته فروخته
30 شود * يكي از ايشان بي فرمان پدر شما بر زمين نيفتد * *اما موي سر شما يك يك شمارده ست *
31 32 *اكنون مترسيد كه بسيار از كنجشكان بهتريد * *هر كسي كه پيش خلق بمن اقرار
33 آورد * من نيز بدو اقرار بياورم [پيش پدرم كه در آسمانست] * *وهر كه پيش خلق
34 منكر من شود * من نيز منكر اوشوم پيش پدرم كه در آسمانست * *مپنداريد كه
35 آمدم كه در زمين ارامي وصلحي اندازم * [نيامدم كه ارامي اندازم] الا جنك * *بلي
36 آمدم كه فرزند از پدر جدا كنم * وديوك بر خسرك او * ودختر بر مادرش * *ودشمنان مرد
37 فرزندان خانه او اند * *هر كه پدر ومادر را از من بيشتر دوست دارد مرا نمي
38 برازد * وهر كه پسر يا دختر از من بيشتر دوست دارد مرا نمي شايد * *وهر كه
صليب خود را بدوش خود ننهد * وبدنبال من نيايد * نيست بمن ارزاني *

Et ne metuatis ab eis qui corpus occidunt, eò quòd animam non poſſunt occidere : ab eo potiùs metuite qui animam & corpus utrumque ſimul perdit in gehenna. Nónne duo paſſeres venduntur aſſe? unus tamen ex illis injuſſu Patris veſtri in terram non cadit. Coma autem capitis veſtri ſingulatim numerata eſt. Itaque ne metuatis; quia paſſeribus multo præſtantiores eſtis. Quiſquis coram hominibus me confeſſus fuerit, ego etiam illum confitebor coram Patre meo qui in cœlis eſt. Et quicunque coram hominibus me inficiatus fuerit, ego etiam illum inficiabor coram Patre meo qui in cœlis eſt. Ne exiſtimetis quòd venerim ut in terram pacem & tranquillitatem immittam : non veni ut pacem immittam, ſed bellum. Imò veni ut filium à patre diſſidere faciam, & nurum cum ſocru ſua, & filiam cum matre ſua. Et inimici hominis filii domûs ejus ſunt. Quicunque patrem aut matrem præ me charos habet, me non eſt dignus : & quicunque filium aut filiam potiùs quàm me diligit, me dedecet. Et quicunque crucem ſuam in humerum ſuum non ponit, & poſt me non venit, non eſt me dignus. 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

Verſio VULGATA LATINA.

28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere : ſed potiùs timete eum, qui poteſt & animam & corpus perdere in ge-
29 hennam. Nónne duo paſſeres aſſe væneunt : & unus ex illis non cadet ſuper
30 terram ſine patre veſtro? Veſtri autem capilli capitis omnes numerati ſunt.
31 Nolite ergò timere : multis paſſeribus meliores eſtis vos. Omnis ergò qui
32 confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo,
33 qui in cœlis eſt. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego
34 eum coram Patre meo, qui in cœlis eſt. Nolite arbitrari quia pacem venerim
35 mittere in terram : non veni pacem mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem adverſùs patrem ſuum, & filiam adverſùs matrem ſuam, & nurum adverſùs ſocrum ſuam : Et inimici hominis, domeſtici ejus. Qui amat patrem 36
aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus : & qui amat filium aut filiam 37
ſuper me, non eſt me dignus. Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, 38
non eſt me dignus. Qui invenit animam ſuam, perdet illam : & qui perdi- 39
derit animam ſuam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit : & 40
qui me recipit, recipit eum qui me miſit. Qui recipit prophetam in nomine 41
prophetæ, mercedem prophetæ accipiet : & qui recipit juſtum in nomine juſti,
mercedem juſti accipiet. Et quicunque potum dederit uni ex minimis iſtis 42
calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine diſcipuli ; amen dico vobis, Non perdet mercedem ſuam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *لا تخافوا ممن يقتل الجسد ولا يستطيع ان يقتل النفس * خافوا ممن يقدر ان يهلك
29 النفس والجسد جميعا في جهنم * اليس عصفوران يباعان بفلس * وواحد منهما لا يسقط
30 على الارض دون ارادة ابيكم * واما شعور روسكم كلها محصاة * فلا تخافوا فانكم
31 32 افضل من عصافير كثيرة * كل من يعترف بي قدام الناس اعترف انا به قدام ابي الذي
33 في السموات * ومن ينكرني قدام الناس انكره انا قدام ابي الذي في السموات *

* الفصل التاسع والعشرون *

34 35 *لا تظنوا اني جيت لالقي على الارض سلامة * ما جيت لالقي سلامة لكن سيفا * اتيت
36 لافرق الانسان من ابيه * والابنة من امها * والعروس من حماتها * واعداء الانسان اهل
37 بيته * فمن احب ابا او اما اكثر مني فما يستحقني * ومن احب ابنا او ابنة اكثر
38 39 مني فما يستحقني * ومن لا يحمل صليبه ويتبعني فما يستحقني * ومن وجد نفسه
40 فليهلكها ومن اهلك نفسه من اجلي وجدها * ومن قبلكم فقد قبلني ومن قبلني
41 فقد قبل الذي ارسلني * ومن يقبل نبيا باسم نبي فاجر نبي ياخذ * ومن يقبل صديقا
42 باسم صديق فاجر صديق ياخذ * ومن يسقي احد هولاء الصغار كاس ماء بارد فقط
باسم تلميذ امين اقول لكم ان اجره لا يضيع *

Ne timeatis eum qui occidit corpus, & non poteſt occidere animam: Timete eum qui poteſt perdere animam & corpus ſimul in gehennam. Nónne duo paſſeres veneunt quadrante: & tamen unus ex illis non cadit ſuper terram præter voluntatem patris veſtri. Vos autem, etiam capilli capitum veſtrorum omnes numerati ſunt. Ne ergò metuatis : nam præſtantiores eſtis paſſeribus multis. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor ego eum coram patre meo qui in cœlis eſt. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo illum ego coram patre meo qui in cœlis eſt. 28 29 30 31 32 33

Sectio vigeſima nona.

Ne arbitremini me veniſſe ut injicerem ſuper terram pacem : non veni ut mitterem pacem, ſed gladium. Veni ad ſeparandum hominem à patre ſuo, & filiam à matre ſua, & nurum à ſocru ſua : Et inimici hominis, domeſtici ejus. Qui enim dilexerit patrem aut matrem pluſquàm me, non eſt dignus me : & qui amaverit filium aut filiam pluſquàm me, non eſt dignus me. Et qui non portat crucem ſuam & ſequitur me, non eſt dignus me. Qui autem invenerit animam ſuam, perdat eam : & qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Et qui recipit vos, recipit me : & qui recipit me, jam recepit eum qui miſit me. Et qui recipit prophetam in nomine prophetæ; mercedem prophetæ accipiet. Et qui recipit juſtum in nomine juſti; mercedem juſti accipiet. Et quicunque propinaverit uni horum minimorum calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine diſcipuli, Amen dico vobis, Mercedem ejus non perituram. 34 35 36 37 38 39 40 41 42

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወኢትፍርሁ ፡ እምእለ ፡ ይቀትሉ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍሰክሙሰ ፡ ኢይክሉ ፡ ቀቲለ ፡ ፍርሁሰ ፡
29 ዘይክል ፡ ነፍሰ ፡ ወሥጋ ፡ አሕጕሎ ፡ በውስተ ፡ ገሀነም ፨ አኮሁ ፡ ክልኤ ፡ አዕዋፍ ፡
አሶርዮን ፡ ይሠየጡ ፡ ወአሐቲ ፡ እምኔሆን ፡ ኢትወድቅ ፡ ምድረ ፡ ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ አ
30 ቡክሙ ፨ ለክሙሰ ፡ ጸጕረ ፡ ርእስክሙ ፡ ኵሎን ፡ ኍሉቃት ፨ እማንቱ ፡
31 ኢትፍርሁኬ ፡ እምብዙኃ ፡ አዕዋፍ ፡ ትኄይሱ ፡ አንትሙ ፨ ኵሉኬ ፡ ዘየአምን ፡
32 ቢየ ፡ በቅድመ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ አአምኖ ፡ አነሂ ፡ ቦቱ ፡ በቅድሜሁ ፡ ለአቡየ ፡ ዘ
33 በ ፡ ሰማያት ፨ ወለዘሰ ፡ ክሕደኒ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ፡ እሕክዶ ፡ አነኒ ፡ በቅድመ ፡ አ
34 ቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፨ ኢይምሰልክሙ ፡ ዘመጻእኩ ፡ ሰላመ ፡ እደይ ፡ ውስተ ፡ ም
35 ድር ፡ ኢመጻእኩ ፡ እደይ ፡ ሰላመ ፡ ላ ፡ መጥባሕተ ፨ አመጻእኩ ፡ እፍልጥ ፡ ብ
36 እሴ ፡ እምአቡሁ ፡ ወወለት ፡ እምእማ ፡ ወመርዓት ፡ እምሐማታ ፨ ፀሩ ፡ ለሰብእ ፡
37 ሰብአ ፡ ቤቱ ፨ ዘያፈቅር ፡ ወዘያበድር ፡ አበ ፡ ወእመ ፡ እምኔየ ፡ ኢይደልዎ ፡ ሊተ ፡
38 ወዘያፈቅር ፡ ወልደ ፡ ወወለቶ ፡ እምኔየ ፡ ኢይደልዎ ፡ ሊተ ፨ ወዘኢነሥአ ፡ መስ
39 ቀሎ ፡ ወዘኢተለወ ፡ ድኅሬየ ፡ ኢይደልዎ ፡ ሊተ ፨ ዘረከባ ፡ ለነፍሱ ፡ ይገድፋ ፡
40 ወዘሰ ፡ ገደፋ ፡ ለነፍሱ ፡ በእንቲአየ ፡ ይረክባ ፨ ዘተወክፈ ፡ ኪያክሙ ፡ ወኪያየ ፡
41 ተወክፈ ፡ ወዘኪያየ ፡ ተወክፈ ፡ ተወክፈ ፡ ዘፈነወኒ ፨ ዘተወክፈ ፡ ነቢየ ፡ በስመ ፡ ነ
ቢይ ፡ ዕስበ ፡ ነቢይ ፡ ይነሥእ ፡ ወዘተወክፈ ፡ ጻድቀ ፡ በስመ ፡ ጻድቅ ፡ ዕስበ ፡ ጻድቅ ፡
42 ይነሥእ ፨ ወዘአስተየ ፡ ለአሐደ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ ጽዋዐ ፡ ማየ ፡ ቍሪረ ፡ ከመ ፡ በ
ሰመ ፡ ረድእየ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ኢይትሐጐል ፡ ዕስቦ ፨

Et ne timete ab iis qui trucidant corpus, & animam veſtram non poſſunt 28
trucidare : timete eum qui poteſt animam, & corpus perdere in Gehennam.
Nonne duo paſſeres aſarion veneunt, & una ex iis non cadet humi niſi cog- 29
noſcat pater veſter. Vobis igitur capilli capitis veſtri omnes numerantur. 30
Ne timete igitur, multis paſſeribus præſtatis vos. Omnis igitur qui con- 31
fitebitur me coram hominibus, confitebor ego ipſe eum, coram patre meo, 32
qui eſt in cœlis. Et qui negaverit me coram hominibus, ego etiam negabo 33
eum coram patre meo qui eſt in cœlis. Ne videatur vobis quòd vene- 34
rim pacem mittere in terram non veni miſſurus pacem, ſed gladium.
Veni ſeparare hominem à patre ſuo, & filiam à matre ſua : & nurum à 35
ſocru ſua. Inimici hominis, homines domûs ejus. Qui amat & diligit 36
patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus : & qui amat fili- 37
um ſuum, & filiam ſuam plus quàm me, me non eſt dignus. Et qui non 38
accipit crucem ſuam, & qui non ſequitur poſt me, non eſt dignus me. Qui 39
invenit animam ſuam perdit eam : & qui perdidit animam ſuam propter
me inveniet eam. Qui recepit vos, & me recepit : & qui me re- 40
cepit, recepit eum qui miſit me. Qui recepit prophetam in nomine pro- 41
phetæ, mercedem prophetæ accipiet : & qui recepit juſtum in nomine juſti,
mercedem juſti accipiet. Et qui potum dederit uni ex his puſillis cali- 42
cem aquæ frigidæ ſicut in nomine diſcipuli mei ; Amen dico vobis, Non
perdet mercedem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 *هركه جان خود را براي من كم كند * خود را بيابد * وهركه جان خود را يافت
40 اورا كم كند * *هركه شما را قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهر كه مرا قبول كند
41 فرستاننده مرا نيز قبول كرده باشد * *هركه پيغامبررا † بنام من بپيغامبري قبول
كند * مزد پيغامبر † بستاند * وهركه صديق را بنام من بصديق قبول كند مزد
42 صديق بستاند * *وهركه [يكي] ازين كودكانرا آب خنك تنها بخوراند بنام
شاكردي * راست بشما بكويم كه مزد او كم نشود *

Quicunque animam ſuam propter me perdiderit, illam inveniet; & quicunque animam ſuam invenit, illam perdet. Quicunque vos receperit, me recepit; & qui me recipit, eum qui miſit me etiam recepit. Quicunque Prophetam in nomine meo cum prophetia receperit, mercedem Prophetæ accipiet; & quicunque juſtum in nomine meo cum juſtitia receperit, mercedem juſti accipiet. Et quicunque uni ex his parvulis aquam frigidam tantùm propinaverit in nomine diſcipuli, certè vobis dico, quòd merces ejus non peribit. 39 40 41 42

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XI. ια'.

Et factum est, cùm finiisset Jesus constituens duodecim discipulis su-
1 ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐ-
is, transiit indè docere & prædicare in civitatibus eorum.
τοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
At Joannes audiens in carcere opera Christi, mittens duos
2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο Κ'
discipulorum suorum, Ait illi; Tu es veniens, an alium expectamus?
3 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ρβ ε
Et respondens Jesus, ait illis; Euntes renuntiate Joanni quæ
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
auditis & videtis: Cæci vident, & claudi circumambulant, leprosi mun-
5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθα-
dantur, & surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes evangelizan-
ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
tur. Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. His autem
6 ται. Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ
7 euntibus, cœpit Jesus dicere turbis de Joanne; Quid existis in
πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε εἰς
desertum spectare? arundinem à vento agitatam? Sed quid ex-
8 τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξ-
istis videre? hominem in mollibus vestimentis circumamictum? Ecce
ἤλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ
mollia ferentes, in domibus regum sunt. Sed quid existis
τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε 9
ξγ β videre? prophetam? Utique, dico vobis, & abundantius Prophetâ. Hic enim
ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτος γάρ 10
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faci-
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ξδ ε em tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Amen dico vo-
ώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέγω ὑ- 11
bis, Non excitatus est in natis mulierum, major Joanne Baptista. Verùm
μῖν, Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ
ξε ε minor in regno cœlorum, major illo est. A verò diebus Jo-
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰω- 12
annis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violen-
άννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βια-
ρς ε ti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & Lex usque ad Joannem
σταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου 13
prophetaverunt. Et si vultis recipere, ipse est Elias futurus venire. Ha-
προεφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔ- 14
bens aures audire, audiat. 15
χων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܦܣܩܬ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܟܗ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܠܡܦܩܕܘ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܠܡܠܦܘ
2 ܘܠܡܟܪܙܘ ܒܡܕܝܢܬܗܘܢ. * ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܒܥܒܕܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ.
3 ܫܕܪ ܒܝܕ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ. ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ. * ܥܢܐ
4 5 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܐܫܬܥܘ ܠܝܘܚܢܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܙܝܢ. * ܣܡܝܐ
ܚܙܝܢ. ܘܚܓܝܣܐ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܓܪܒܐ ܡܬܕܟܝܢ. ܘܚܪܫܐ ܫܡܥܝܢ. ܘܡܝܬܐ ܩܝܡܝܢ.
6 7 ܘܡܣܟܢܐ ܡܣܬܒܪܝܢ. * ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܗܢܘܢ.
ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ. ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܠܡܚܙܐ. ܩܢܝܐ
8 ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ.
9 ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫܝܢ ܒܒܝܬ ܡܠܟܐ ܐܢܘܢ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ.
10 ܢܒܝܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ. * ܗܢܘ ܓܝܪ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ. ܕܗܐ ܐܢܐ
11 ܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܬܩܢ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
12 ܕܠܐ ܩܡ ܒܝܠܝܕܝ ܢܫܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܪܒ ܗܘ
13 ܡܢܗ. * ܡܢ ܝܘܡܝ ܕܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ
14 ܒܩܛܝܪܐ ܡܬܕܒܪܐ ܘܩܛܝܪܢܐ ܡܚܛܦܝܢ ܠܗ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܒܝܐ ܘܐܘܪܝܬܐ.. ܥܕܡܐ
14 15 ܠܝܘܚܢܢ ܐܬܢܒܝܘ. * ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܠܘ. ܕܗܘܝܘ ܐܠܝܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ. * ܡܢ
ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

Ad oblationem amputationis capitis Johannis. 25.

CAP. XI.

ET factum est, quum finem fecisset Jesus 1
monendi duodecim discipulos suos, discesſit illinc ad docendum & prædicandum in
urbibus eorum. Johannes autem quum au- 2
dîsset in carcere opera Messiæ, misit per discipulos suos, & dixit ei; Túne is es qui 3
venturus est, an alium expectamus? Respon- 4
dit Jesus, & ait illis; Ite, narrate Johanni
ea quæ auditis & videtis. Cœci vident, & 5
claudi ambulant, leprosique mundantur, &
surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pau-
peribus evangelizatur. Et felix ille qui non 6
scandalizabitur in me. Quum autem abiis- 7
sent, cœpit Jesus verba facere ad turbas de
Johanne; Quid exîstis in desertum visuri?
arundinem à vento agitatam? Sin minùs, 8
quid exîstis visuri? virum vestimentis molli-
bus indutum? ecce ii qui mollibus vestiun-
tur, in aulis regum degunt. Sin minùs, quid 9
exîstis visuri? Prophetam? Ita, dico vo-
bis, imò prophetâ præstantiorem. Ipse enim 10
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto an-
gelum meum ante faciem tuam, ut paret vi-
am coram te. Verè dico vobis; Non sur- 11
rexit inter natos mulierum major Johanne
Baptistâ, minimus autem in regno cœlorum
major est eo. A diebus porrò Johannis Ba- 12
ptistæ nunc usque, regnum cœlorum cum
violentia accipitur, & violenti rapiunt illud.
Nam cuncti prophetæ Lexque usque ad Jo- 13
hannem vaticinati sunt. Et si vultis, recipi- 14
te: quia is est Elia qui venturus erat. Qui 15
habet aures ad audiendum, audiat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * چون عيسي سپارشهاء خود را تمام كرد * از انجا بدر آمد ورفت كه
بياموزاند ودر شهرهاء ايشان مژده دهد   پنجاه نهم   فرستادن يحيي پيش
2 عيسي براي پرسش   * چون يحيي در زندان† كردارهاء مسيح را شنيد شاگردان
3 خود را فرستاد * وبدو گفت * توي انك خواهد امدن يا كسي ديگررا نگران
4 باشيم * * عيسي پاسخ داد وبديشان گفت * برويد يحيي را خبر دهيد * هرچه مي
5 بينيد ومي شنويد * * كوران مي بينند * وشلان بپاي مي روند * پيسان پاك مي
شوند * لالان گويا شدند * مردگان زنده مي شوند * مسكينان فرخنده مي
6 شوند * * خنك انك درمن بگمان نباشد

شصت   مدح عيسي يحيي را

7 * چون رفتند عيسي اغاز كرد * براي يحيي وبجماعت مي گفت * چرا در ويراني بدر آمديد
8 كه ببينيد ني را كه ازباد مي لرزد * واگرنه چرا بدر آمديد * كه ببينيد مردي كه جامهء
زيبا پوشيده است * كساني كه جامهء زيبا پوشيده باشند * درسراي ملكان باشند *

CAP. XI.

Cum Jesus mandata sua consum- 1
mâsset, illinc egressus est; & abiit ut
doceret, & in civitatibus illorum
prædicaret.

LIX. Missio Johannis ad Jesum interrogandum.

Cumque Johannes in carcere facta 2
Christi audîsset, discipulos suos mi-
sit: Et illi dixit, Tûne es ille qui 3
venturus est, aut quempiam alium
expectaturi sumus? Jesus respon- 4
sum dedit, & iis dixit; Ite, Jo-
hanni renuntiate quicquid videtis
& auditis. Cæci vident, & luxati 5
pedibus incedunt, leprosi mundantur,
muti loquuntur, mortui reviviscunt,
pauperes beantur. Et beatus il- 6
le qui de me in dubitationem addu-
ctus non fuerit.

LX. Laudat Jesus Johannem.

Cùm abiissent, Jesus exorsus est de 7
Johanne, & turbæ dixit; quare in
desertum exîstis? ut videretis arun-
dinem quæ à vento agitatur. Sin mi- 8
nùs, quare existis? ut videretis ho-
minem splendido vestitu amictum?
illi qui vestimentis splendidis ami-
ciuntur, in aulis regum sunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XI.

1 ET factum est, cùm consummâsset Jesus, præcipiens duodecim discipulis suis,
2 transiit indè ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Joannes autem cùm
3 audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, Ait illi; Tu
4 es, qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis; Eun-
5 tes renuntiate Joanni quæ audîstis, & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, le-
6 prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et
7 beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, cœpit
Jesus dicere ad turbas de Joanne; Quid exîstis in desertum videre? arundinem
vento agitatam? Sed quid exîstis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce 8
qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid exîstis videre? pro- 9
phetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. Hic est enim de quo scri- 10
ptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam
tuam ante te. Amen dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Joanne 11
Baptistâ: qui autem minor est in regno cœlorum, major est illo. A diebus autem 12
Joannis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt il- 13
lud. Omnes enim prophetæ & lex, usque ad Joannem, prophetaverunt: Et si vul- 14
tis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثلثون *

1 * ولما اكمل يسوع امره لتلاميذه الاثني عشر انتقل من هناك ليعلم ويكرز في مدنهم *
2 3 * فلما سمع يوحنا في السجن باعمال المسيح ارسل اليه اثنين من تلاميذه قائلا * انت هو
4 5 الاتي ام ننتظر اخر * اجابهما يسوع قائلا اذهبا واعلما يوحنا بما رايتما وسمعتما * العميان
يبصرون * والعرج يمشون * والبرص يطهرون * والصم يسمعون * والموتي يقومون * والمساكين
6 7 يبشرون * فطوبي لمن لا يشك في * فلما ذهب هذان بدا يسوع ان يقول للجمع من
8 اجل يوحنا ماذا خرجتم الي البرية تنظرون * اقصبة تحركها الريح * او ماذا خرجتم
9 تنظرون * اانسانا لابسا لباسا ناعما * ها اهل اللباس الناعم * في بيوت الملوك * او ماذا
10 خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه افضل من نبي * هذا الذي كتب من
11 اجله ها انا ذا مرسل ملاكي امام وجهك ليسهل طريقك امامك * امين اقول لكم انه لم
12 يقم في مواليد النساء اعظم من يوحنا المعمداني والصغير في ملكوت السماء اعظم منه * ومن
13 ايام يوحنا المعمداني الي الان فملكوت السموات تغصب وغاصبون يختطفونها * فان الناموس
14 15 والانبياء الي يوحنا * فان اردتم ان تقبلوه فهو ايليا المزمع ان ياتي * من له اذنان
سامعتان فليسمع *

Sectio trigesima.

CAP. XI.

ET cùm finem fecisset Jesus præcipi- 1
endi discipulis suis duodecim, discessit
inde, ut doceret & prædicaret in civi-
tatibus eorum. Cùm autem audîsset Jo- 2
hannes in carcere opera Christi, misit ad
eum duos ex discipulis suis, dicens; Tu 3
es ille venturus, an speramus alium?
Respondit Jesus, & dixit eis; Ite & 4
referte Johanni quæ vidistis & audi-
stis. Cæci vident, & claudi ambulant, 5
& leprosi mundantur, & surdi audi-
unt, & mortui resurgunt, & pauperes
evangelizantur. Et beatus qui non hæ- 6
sitaverit in me. Cùm autem abiissent hi 7
duo, cœpit Jesus dicere ad turbas de Jo-
hanne? Quid existis in desertum vide-
re? num arundinem, quam agitat ven-
tus? Aut quid existis videre? num 8
hominem indutum vestimento molli?
Ecce homines vestimenti mollis, in do-
mibus regum sunt. Aut quid existis vi- 9
dere? Num prophetam? Etiam dico vo-
bis, quod ipse est præstantior quàm pro-
pheta. Iste est de quo scriptum est, Ec- 10
ce mitto angelum meum ante faciem tu-
am, ad præparandam viam tuam ante te.
Amen dico vobis, quòd non surrexit in- 11
ter natos mulierum major Johanne Ba-
ptista. Attamen minimus in regno cœlo-
rum, major est illo. A diebus autem Jo- 12
hannis Baptistæ usque nunc, regnum cœ-
lorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud. Nam Lex & Prophetæ usque ad 13
Johannem sunt. Quòd si velitis reci- 14
pere eum, ipse est Elias qui venturus
erat. Qui habet aures audientes, au- 15
diat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 1a ወኮነ፡ እመዘ፡ሰለጠ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ እናዘ፡ይሌዝዞሙ፡ ለዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡አርደአ
ሁ፡ፈለሰ፡ እምህየ፡ ከመ፡ ይመህር፡ ወይስብክ፡ ውስተ፡ አህጉሪሆሙ፡፡=፡ በእንተ፡
2 እለ፡ ተፈነዉ፡ እምኀበ፡ ዮሐንስ፡፡=፡ ወዮሐንስ፡ ሰሚዖ፡ በቤተ፡ ሞቅ
3 ሕ፡ መግባሪሁ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ፡፡ ፈነወ፡ ክልኤተ፡ እምአርደኢሁ፡ ኀቤሁ፡=፡ ይቤ
4 ሎ፡ አንተሁአ፡ ዘይመጽእ፡ ወሚመ፡ ካልእ፡ ዘንሴፎ፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ይቤሎ
5 ሙ፡ ሐዊረክሙ፡ ዜንዉዎ፡ ለዮሐንስ፡ዘትሰምዑ፡ወዘትሬእዩ፡=፡ ዕዉራን፡ይሬእዩ፡ሐንካሳን፡ይ
6 ሐውሩ፡ እለ፡ለምጽ፡ይነጽሑ፡ጽሙማን፡ ይሰምዑ፡ ምዉታን፡ ይትነሥኡ፡ወነደያን፡ ይዜንዉ፡=፡
7 ወብፁዕ፡ ውእቱ፡ ዘኢዐለወኒ፡ወኢይስሕት፡ ብየ፡=፡ ወእምዝ፡ ኀሊፈ፡ እሉ፡ ሶበዝ፡ እግዚእ
ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ ለሕዝብ፡ በእንተ፡ዮሐንስ፡መንተ፡ ወፃእክሙ፡ ገዳመ፡ ትርአዩ፡ ብርዐኑ፡
8 ዘበነፋስ፡ ይትኀወሥ፡=፡ መንተኑመ፡ ወፃእክሙ፡ ትርአዩ፡ ብእሴኑ፡ ዘቀጠንተ፡ ይለብስ፡ናሁ፡እ
9 ለሰ፡ቀጠንተ፡ይለብሱ፡ውስተ፡ቤተ፡ነገሥት፡ሀለዉ፡=፡ መንተኑመ፡ወፃእክሙ፡ነቢያኑ፡ትርአዩ፡
10 እወ፡እብለክሙ፡ ወፈድፋደ፡እምነቢይ፡፡=፡ ዝንቱ፡ በእንተ፡ ዘጽሑፍ፡ናሁ፡ አነ፡ እሬኑ፡መልአክ
11 የ፡እመቅድመ፡ገጽከ፡ዘይጸይሕ፡ወያስተደሉ፡ፍኖተከ፡ቅድሜከ፡፡=፡ አማን፡እብለክሙ፡ኢተ
ንሥአ፡እመትውልደ፡አንስት፡ዘየዐቢ፡እምዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ወዘይንእስ፡ በመንግሥተ፡ሰማያ
12 ት፡የዐቢ፡እምኔሁ፡፡=፡ ወእመዋዕለ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡እስከ፡ይእዜ፡ትትገፋዕ፡ መንግሥተ፡
13 ሰማያት፡ ወገፋዕያን፡ብዙኃን፡ ይትሃየድዋ፡፡=፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡ ነቢያት፡ወኦሪት፡ እስከ፡ዮሐ
14 ንስ፡ ተነበዩ፡=፡ ወእመሰ፡ትፈቅዱ፡ትትወከፍዎ፡ውእቱዝ፡ኤልያስ፡ዘሃለዎ፡ይምጻእ፡=፡ ዘቦ፡
15 እዝነ፡ ሰሚዐ፡ ይስማዕ፡፡=፡

CAP. XI.

ET factum fuit quum consummâsset Dominus Jesus præcipiens duodecim 1
discipulis suis, transivit inde ut doceret, & prædicaret in civitatibus eorum.

De iis qui missi sunt a Johanne.

Et Johannes audiens in domo vinculi opera Domini Jesu, misit duos è di- 2
scipulis ejus ad eum, Dicere ei, Tune es qui veniet; vel alius est quem expecta- 3
bimus? Et respondens Dominus Jesus, dicebat iis; Euntes vos renuntiate Jo- 4
hanni quæ auditis, & quæ videtis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun- 5
dantur, & surdi audiunt, mortui suscitantur, et pauperes evangelizantur. Et bea- 6
tus est ille qui non sprevit me neque peccavit contra me. Et quando recessissent 7
ii, cœpit Dominus Jesus, & dicit populo, de Johanne; Quid existis in desertum
videre, arundinémne quæ cum vento agitatur? Quid exiistis videre, hominém- 8
ne qui gossipio vestitus est? ecce qui gossipio vestiuntur, in domo regum sunt. Quid 9
exiistis, prophetámne videre? Etiam, dico vobis, Et amplius quàm prophetam.
Hic est de quo scriptum est, Ecce ego manifesto angelum meum ante faciem tuam, 10
qui planã reddet, & præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, Non sur- 11
rexit è progenie mulierum quisquam major Johanne Baptistâ: & qui junior est
eo, in regno cœlorũ major est eo. Et à diebus Johannis Baptistæ usque nunc vio- 12
lentiam passum est regnum cœlorum, & violenti multi rapiunt illud. Quoniam 13
omnes prophetæ, & lex usq; Johannem prophetárunt. Et si vultis accipere eum, 14
ipse est ille Elias, qui venturus erat. Qui habet aurem, audiendo audiat. 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * واگرنه چرا بدر آمديد كه پيغمبر ببينيد * آري بشما ميگويم * از پيغمبر بهتر اينست *
10 * انك براي او نبشته است   نبوت   اينك فرشته خود پيش روي تو مي فرستم *
11 كه راه را برابر تو استوار بدارد * * راست بشما بگويم * برنخاست در فرزندان زنان† بزرگتر از
12 يحيي شوينده * وانك كوچكترست در ملكوت آسمان * ازو بزرگترست * از روزهاء يحيي
شوينده * تا اين ساعت ملكوت آسمان† بزور كشيده مي شود * وكشيدگان بزور برمي
13 14 ربايند * پيغامبران وتوريت تا يحيي پيغمبري كردند * واگر بخواهيد قبول كنيد كه اوست
15 ايليا كه خواهد آمدن * هركه دو گوش شنونده دارد بشنود *

Quòd si non, quare existis? ut Pro- 9
phetam videretis? Imò dico vobis
Prophetâ præstantior hic est. Illud 10
est quod de eo scriptum est,

Prophetia.

Ecce angelum meum ante faciem tu-
am mitto, qui viam coram te mu-
nitam reddat. Næ dico vobis, Non 11
surrexit inter filios mulierum major
quàm Johannes Baptista: qui autem
minor est in regno cœlorum, eo major
est. A diebus vero Johannis Bapti- 12
stæ, ad hoc tempus, regnum cœlorum
cum violentia rapitur, & raptores
illud fortiter impetunt. Prophetæ 13
enim & lex usque ad Johannem
prophetiam fecerunt. Et, si vultis, 14
recipite, quòd is est Elias qui ventu-
rus erat. Quicunque aures audien- 15
tes habet, audiat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κʹ.

Cui autem *aſſimilabo* generationem iſtam? Similis eſt *puerulis* in *foris* ſe-
16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγοραῖς καθ-
dentibus, *&* *acclamantibus* *ſociis* *ſuis*, Et *dicentibus*; *Tibiâ ſonuimus*
17 ημένοις, ϗ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν
vobis, & non ſaltâſtis: lamentavimus *vobis*, & non planxiſtis. Venit enim
18 ὑμῖν, ϗ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, ϗ οὐκ ἐκόψασθε. Ἦλθε γὰρ
Joannes neque manducans, neque bibens: & dicunt; Dæmonium habet. Venit
19 Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· ϗ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν
filius hominis manducans & bibens: & dicunt; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· ϗ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinipotator, publicanorum amicus & peccatorum. Et juſtificata eſt ſapientia à
οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος ϗ ἁμαρτωλῶν. ϗ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
filiis *ipſius*. Tunc cœpit exprobrare *civitates*, in quibus factæ ſunt
20 τῶν τέκνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο
plurimæ *efficacitates* ejus, quia non *pœnituiſſent*. Væ tibi *Chorazin*, væ tibi
21 αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι
Bethſaida, quia ſi in Tyro & Sidone factæ eſſent *efficacitates* factæ in vobis,
Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ ϗ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
olim in *ſacco* & cinere *pœnituiſſent*. *Cæterùm* dico vobis; Tyro
22 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ ϗ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ

ξζ ε
& Sidoni remiſſiùs erit in die judicii, quàm vobis. Et tu Capharna-
ϗ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερνα- 23
ρθ ι
um *que* uſque cœlum *altè poſita*, uſque infernum *demitteris*: quia ſi in
οὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν
Sodomis factæ fuiſſent *efficacitates* factæ in te, manſiſſent uſque *ho-*
Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σή-
die. *Cæterùm* dico vobis, *Quòd* terræ Sodomorum remiſſiùs erit in die ju-
μερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρί- 24
ρε ε
dicii, quàm tibi. In illo tempore reſpondens Jeſus, dixit; Confite-
σεως, ἢ σοί. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐξομολο- 25
or tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapi-
γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ ϗ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο-
entibus & *intelligentibus*, & revelâſti ea *imbecillis*. Ita Pater, quoniam ſic
ξη ε
φῶν ϗ συνετῶν, ϗ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως 26
fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita ſunt à Patre meo.
ρια γ
ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. 27
Et nemo *agnoſcit* Filium, niſi Pater: neque Patrem quis *agnoſcit*, niſi
ριβ γ
ϗ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ
Filius, & cui voluerit Filius revelare.
ὁ υἱός, ϗ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ *ܟܘ*

16 *ܠܡܢܐ ܕܝܢ ܐܕܡܝܗ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܕܡܝܐ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܘܩܐ. ܘܩܪܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ
17 18 ܘܐܡܪܝܢ. *ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ. ܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܐܪܩܕܬܘܢ. *ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܠܐ
19 ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܒܗ. *ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܐ
ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ ܚܡܪܐ. ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ. ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܥܒܕܝܗ.
20 *ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܚܣܕܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܗܘܘ ܚܝܠܘܗܝ ܣܓܝܐܐ ܘܠܐ
21 ܬܒܘ. *ܘܐܡܪ ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ. ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܕܐܠܘ
ܒܨܘܪ ܘܒܨܝܕܢ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܕܗܘܘ ܒܟܝܢ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒܘ.
22 23 *ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܝܢ. ܕܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝܢ. *ܘܐܢܬܝ
ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܬܪܝܡܬܝ. ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܚܬܝܢ. ܕܐܠܘ
24 ܒܣܕܘܡ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܕܗܘܘ ܒܟܝ. ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. *ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟܝ. ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝ.

*ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ *ܟܙ*

25 *ܒܗܘ ܙܒܢܐ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ. ܕܟܣܝܬ
26 ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܡܣܬܟܠܢܐ. ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ. *ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ ܗܘܬ
27 ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ. *ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܠܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ.
ܐܦܠܐ ܠܐܒܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܒܪܐ ܕܢܓܠܐ.

Secunda feria Septimanæ tertiæ Jejunii. 26.

Sed cuinam aſſimilabo generationem hanc? 16 Similis eſt pueris qui ſedent in platea, & clamant ad ſocios ſuos, Et inquiunt; Ceci- 17 nimus vobis, nec ſaltaviſtis; & lamentati ſumus vobis, nec planxiſtis. Venit enim Jo- 18 hannes nec edens, nec bibens, & aiunt, Dæmonium habet. Venit filius hominis edens & bibens, & aiunt, Ecce homo edax, 19 & bibax vini, amicuſque publicanorum ac flagitioſorum; & juſtificata eſt ſapientia ab operibus ſuis. Tunc cœpit Jeſus exprobra- 20 re urbibus illis in quibus editæ fuerant virtutes ipſius quamplurimæ, neque pœnitentiam egerant: Et dicebat, Væ tibi Co- 21 razin, væ tibi Bethſaida, quoniam ſi in Tyro & in Sidone editæ fuiſſent virtutes illæ, quæ in vobis editæ fuerunt, fortaſſe quidem in ciliciis & cinere pœnitentiam egiſſent. Verùm dico vobis cum Tyro & Sidone a- 22 ctum iri mitiùs in die judicii, quàm vobiſcum. Tuque Capharnahum, quæ ad cœlos 23 uſque es evecta, uſque ad inferos deprimêris: quoniam ſi in Sodomis editæ fuiſſent virtutes illæ, quæ in te editæ ſunt, extarent uſque ad hodiernum diem. Verùm ego di- 24 co tibi cum terra Sodomorum fore mitiùs in die judicii, quàm tecum.

Ad veſperam Dominicâ ſecundâ poſt Epiphaniam. 27.

In illo tempore reſpondit Jeſus, & ait; Con- 25 fiteor tibi pater mi, dominator cœli & terræ, quòd abſconderis hæc à ſapientibus et prudentibus, & revelaveris ea puerulis. Etiam 26 pater mi, quoniam talis fuit voluntas coram te. Omnia tradita ſunt mihi à patre meo, & 27 nemo novit filium niſi pater; neque patrem quis novit, niſi filius, et cui voluerit filius revelare.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *ديكر كفت كه اين دوده را بكه مانند كنم * بكودكاني * كه در كنار راه نشسته اند *
17 بياران خود بانك زنند * *وكويند سرود كفتيم † براي شما رقص نكرديد * ونوحه
18 كرديم زاري نكرديد * *يحيي آمد نمي خورد ونمي آشاميد * كفتيد ديو ست درو *
19 *آمد فرزند بشر مي خورد ومي آشاميد * كفتيد اين مرد خورنده واشامنده است وسود
خوران وكناه كارانرا دوست مي دارد * حكمت از كردارهاء خود درست شد شست
يكم نفرين شهرها كه بمسيح ايمان نمي آوردند *
20 *انكه اغاز كرد عيسي † بنكوهيدن * آن شهرها كه در ايشان † بسيار معجزها كرد * وتوبه نكردند *
21 *ومي كفت واي برتو كورزين * واي برتو † بيت صيادا * كه اكر در صور وصيدا
مي شد * ان معجزها كه درشما شدند * بر پلاسها وبر خاكستر توبه مي كردند *
22 *اكنون بشما اي شهرها مي كويم * كه در روز داوري براي صور وصيدا آسايش باشد *
23 وبراي شما نباشد * *وتواي كفرناحوم كه تا اسمان بلند شده * تا قعر نغلي دوزخ فرو افتي *
آن معجزها كه درتو شدند * اكر در سدوم شده بودي * تا امروز پايدار مي بود

Iterum dixit, Quin hanc generati- 16 onem cui aſſimilabo? pueris, qui juxta viam conſidentes ſodalibus ſuis acclamant: Ac dicunt, Cecinimus vo- 17 bis, non ſaltâſtis; & planctum fecimus, fletum non edidiſtis. Johan- 18 nes venit, & non comedit, neq; bibit; dixiſtis, Dæmonium eſt in eo: Venit 19 filius hominis, & comedit & bibit; dixiſtis, Hic vir edax & bibax eſt, & publicanos & peccatores gratos habet: ſapientia vero ab operibus ſuis perfecta eſt.

LXI. Maledictio civitatum qui in Chriſto fidem non habuerunt.

Tunc cœpit Jeſus vituperare eas ci- 20 vitates in quibus multa miracula feciſſet, neque pœnitentiam egerant. Et dixit, Væ tibi Corazin, væ tibi 21 Bethſaida: quòd ſi in Tyro & Sidone fuiſſent facta ea miracula, quæ in vobis facta ſunt, in ciliciis & in cinere pœnitentiam egiſſent. Nunc 22 vobis, ô civitates, dico, quod in die judicii Tyro & Sidoni levamen erit, quod vobis non erit. Et tu ô Caphar- 23 nahum, quæ uſque ad cœlum exaltata es, ad imum foveæ inferni corrues: ea miracula quæ in te facta fuerunt ſi in Sodoma facta fuiſſent, uſque in hanc diem ſtetiſſet.

Verſio VULGATA LATINA.

16 Cui autem ſimilem æſtimabo generationem iſtam? Similis eſt pueris ſedentibus in
17 foro, qui clamantes coæqualibus Dicunt; Cecinimus vobis, & non ſaltâſtis:
18 lamentavimus, & non planxiſtis. Venit enim Joannes neque manducans neque
19 bibens, & dicunt; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens, & dicunt; Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum & peccatorum
20 amicus. Et juſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis. Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in quibus factæ ſunt plurimæ virtutes ejus, quia non egiſſent pœnitentiam.
21 Væ tibi Corozain, væ tibi Bethſaida: quia, ſi in Tyro & Sidone factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egiſſent.
Veruntamen dico vobis; Tyro & Sidoni remiſſiùs erit in die judicii, quàm vobis. 22
Et tu Capharnaum, numquid uſque in cœlum exaltaberis? uſque in infernum de- 23
ſcendes: quia ſi in Sodomis factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in te, fortè manſiſſent uſque in hanc diem. Veruntamen dico vobis; Quia terræ Sodomorum re- 24
miſſiùs erit in die judicii, quàm tibi. In illo tempore reſpondens Jeſus dixit; 25
Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudentibus, & revelâſti ea parvulis. Ita Pater: quoniam ſic fuit placitum an- 26
te te. Omnia mihi tradita ſunt à Patre meo. Et nemo novit Filium, niſi Pater: 27
neque Patrem quis novit, niſi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 *بماذا أشبه هذا الجيل * يشبه صبيانا جلوسا في الأسواق بعضهم ينادون بعضا * قائلين زمرنا
17 لكم فلم ترقصوا وبكينا لكم فلم تبكوا * جاء يوحنا لا يأكل ولا يشرب فقالوا إن به جنون * 18
19 *جاء ابن الانسان يأكل ويشرب فقالوا هذا انسان اكول شريب الخمر خليل العشارين
والخطاة * فتبررت الحكمة من بنيها *

Cui comparabo hanc generationem? Si- 16 milis eſt pueris ſedentibus in foris, quorum alii acclamant aliis, Dicentes; Ce- 17 cinimus vobis, & non ſaltâſtis: lamentati ſumus vobis, & non planxiſtis. Ve- 18 nit Johannes non manducans neque bibens, & dixerunt; Eſt in eo dæmonium. Venit filius hominis manducans & bi- 19 bens, & dixerunt; Hic homo eſt vorax, & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum. Quare juſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis.

* الفصل الحادي والثلثون *

Sectio trigeſima prima.

20 21 *حينئذ بدأ يعير المدن التي كن فيهن أكثر قواته لأنهم لم يتوبوا * ويقول الويل لك يا
كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لأن القوات التي كن فيكما قديما لو كن في صور وصيدا
22 23 لتابوا بالمسوح والرماد * لكني أقول لكما إن لصور وصيدا راحة يوم الدين أكثر منكما * وأنت
يا كفرناحوم الذي ارتفعت إلى السماء ستهبط إلى الجحيم * لأنه لو كن في سدوم القوات
24 التي كانت فيك إذن لثبتت إلى اليوم * وأقول لكم أيضا إن أرض سدوم تجد راحة يوم الدين
أكثر منك *

Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in 20 quibus factæ fuerunt pleræque virtutes ejus, quòd non egiſſent pœnitentiam, Ac 21 dicere; Væ tibi Curazin, væ tibi Bethſaida: quoniam virtutes quæ factæ ſunt in vobis, olim ſi factæ fuiſſent in Tyro & Sidone, certè pœnitentiam egiſſent in ciliciis & cinere. Veruntamen dico vobis, 22 quòd Tyro & Sidoni requies erit in die judicii major quàm vobis. Et tu Ca- 23 pharnaum, quæ te extuliſti uſque ad cœlum, deſcendes uſque ad infernum. Quia ſi factæ fuiſſent in Sodoma virtutes quæ factæ ſunt in te, profectò manſiſſent uſque ad hanc diem. Et dico vobis iterum quòd 24 terra Sodomæ inveniet requiem in die judicii majorem quàm tu.

* الفصل الثاني والثلثون *

Sectio trigeſima ſecunda.

25 *وفي ذلك الزمان أجاب يسوع قائلا أعترف لك أيها الأب رب السموات والأرض لأنك أخفيت
26 هذه عن الحكماء والفهماء وأظهرتها للأطفال * نعم يا أبه إن هذه المسرة التي كانت أمامك *
27 *كل قد دفع إلي من الأب * وليس أحد يعرف الابن إلا الأب ولا الأب إلا الابن *
ولمن يشاء الابن يكشف *

Et in illo tempore reſpondit Jeſus, & di- 25 xit; Confiteor tibi O Pater, Domine cœlorum & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelâſti ea infantibus. Benè Pater mi, nam hæc 26 eſt voluntas quæ erat coram te. Omnia 27 tradita ſunt mihi à Patre. Et nemo novit filium, niſi Pater: neque Patrem, niſi filius; & cui vult filius, revelat.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 መኑ፡ እስተማስሎ፡ ለዛ፡ ትውልድ፡ ትመስል፡ ደቂቀ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽጕ፡ እለ፡ ይጼው
17 ዑ፡ ቢጾሙ። እንዘ፡ ይብሉ፡ ዐንዘርነ፡ ለክሙ፡ ወኢዘፈንክሙ፡ አስቆቀውነ፡ ለክሙ፡ ወኢበ
18 ከይክሙ። እስመ፡ መጽአ፡ ዮሐንስ፡ እንዘ፡ ኢይበልዕ፡ ወኢይሰቲ፡ ወይቤልዎ፡ ጋኔን፡ ቦቱ።
19 ወመጽአ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ እንዘ፡ ይሰቲ፡ ወይበልዕ፡ ወይቤሉ፡ ነሁ፡ ብእሲ፡ በላዒ፡
20 ወሰታዪ፡ ወይን፡ ዐርከ፡ መጸብሓን፡ ወኃጥኣን፡ ወጸድቀት፡ ጥበብ፡ እምግባራ። አሜሃ፡ አ
ኃዘ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሐሥን፡ ለአህጉር፡ እለ፡ በውስቴቶን፡ ገብረ፡ ኃይለ፡ ብዙኀ፡ እስመ፡ ኢነ
21 ስሑ፡ ወይቤሎን። ወይልኪ፡ ኮራዚ፡ ወይልኪ፡ ቤተ፡ ሳይዳ፡ እስመ፡ በጢሮስ፡ ወበሲዶና፡
ተገብረ፡ ኃይል፡ እለ፡ ተገብረ፡ በላዕሌክን፡ እምወድአ፡ ካዕበ፡ በሠቅ፡ ወበሐመድ፡ እምነስሑ።
22 በሕቱ፡ ለክን፡ እብለክን፡ ጢሮስ፡ ወሲዶና፡ ሠሑታት፡ ይከውና፡ አሜ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ እምኔክ
23 ን። ወአንቲኒ፡ ቅፍርናሆም፡ ቦኑ፡ እስከ፡ ሰማይኑ፡ ትትሌዐሊ፡ እስከ፡ ገሃነም፡ ትወር
ዲ። እስመ፡ ሶበ፡ በሰዶም፡ ተገብረ፡ ኃይል፡ እለ፡ ተገብረ፡ በውስቴትኪ፡ እምሀለዋ፡ እስ
24 ከ፡ ዮም። በሕቱ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ምድረ፡ ሰዶም፡ ሠሓት፡ ትከውን፡ በዕለተ፡ ደይን፡
እምኔኪ።

Quid aſſimilabo huic generationi? ſimilis eſt parvulis ſedentibus in foris, qui 16 acclamant ſociis ſuis, Dicentes; Cantavimus vobis tibiis, & non ſaltâſtis: ulu- 17 lavimus vobis, & non fleviſtis. Venit enim Johannes, nec edens, nec bibens: & 18 dicunt, Diabolus eſt in eo. Et venit filius hominis bibens, et edens: & dicunt, Ecce 19 homo edax, & potor vini, amicus publicanorum & peccatorum: & juſtificata eſt ſapientia ex operibus ſuis. Tunc cœpit Dominus Jeſus deplorare civitates, in 20 quibus ediderat virtutem multam, quoniam non egiſſent pœnitentiam: & dicebat iis, Væ tibi Choraſin, væ tibi Bethſaida, quoniã ſi in Tyro et Sidone edita fuiſſet 21 hæc virtus quæ edita fuit ſupra vos; olim, iterum in ſacco & cinere reſipuiſſent. Quod ad vos autem, dico vobis; Tyrus & Sidon tolerabiliores erunt à die 22 Judicii, vobis. Et tu Capernaum, nónne uſque ad cœlum exaltata es: uſque ad 23 gehennam deſcendes: etenim ſi in Sodoma editæ fuiſſent virtutes quæ editæ fuerunt in te, manſiſſent uſque hodiè. Veruntamen dico vobis, quòd terra Sodomæ 24 tolerabilior erit in die judicii, quàm tu.

በሰድስ፡ ሰንበተ፡ አይሁድ፡

In ſexto ſabbato Judæorum.

25 በውእቱ፡ መዋዕል፡ አውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ፡ አአምነከ፡ አብ፡ ወእሴብሐከ፡ እግዚአ፡
ሰማይ፡ ወምድር፡ እስመ፡ ኀባእከ፡ ዘንተ፡ እምጠቢባን፡ ወእማእምራን፡ ወከሠትኮ፡ ለሕፃና
26 ት። እወ፡ አብ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ኮነ፡ ፈቃድከ፡ በቅድሜከ። ኵሉ፡ ተውህበኒ፡ በኀበ፡
27 አቡየ፡ ወአልቦ፡ ዘያአምሮ፡ ለወልድ፡ ዘእንበለ፡ አብ። ወለአብየ፡ አልቦ፡ ዘያአምሮ፡ ዘእንበ
ለ፡ ወልድ፡ ወለዘ፡ ፈቀደ፡ ወልድ፡ ይከሥት፡ ሎቱ።

In illo tempore reſpondit Dominus Jeſus, & dicit; Confiteor tibi pater, & glori- 25 ficabo te Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hoc à ſapientibus & doctis, & 26 revelâſti parvulis. Etiam pater, quia ſic fuit voluntas tua coram te. Omnia 27 data ſunt mihi apud patrem meum, & nemo noſcit filium, niſi pater: & patrem meum nemo eſt qui noſcit eum, niſi filius, et cui voluit filius revelare eum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 *الا بتو مي كويم * در روز داوري † بزمين سدوم † آسايش شود ودر تو نشود * *در
ان وقت اغاز كرد عيسي وكفت * اعتراف مي كنم ترا اي پدر خداوند آسمان وزمين *
كه از حكيمان ودانايان اين راز پوشيده داشتي * وبراي بچكان وكودكان †
26 27 آشكارا كردي * *اري پدر ارادت پيش تو اين چنين شد * *هرچيزي از پدر من
بمن سپارده شد * وكسي پسررا نمي شناسد * مكر پدر * ونه كسي پدررا نيز شناسد *
مكر پسر * وبراي هركه خواهد * پسر آشكارا كند *

Tibi verò dico, In die judicii terræ 24 Sodomæ levamen erit, quod tibi non erit. Eo tempore exorſus eſt Jeſus 25 & dixit; Confiteor tibi ô Pater, Domine cœli ac terræ, quòd à ſapientibus & intelligentibus hoc ſecretum tectum habueris, & infantibus & parvulis manifeſtum feceris. Etiam 26 Pater, voluntas coram te ita fuit. Omnis res à Patre meo mihi tradita 27 eſt: & nemo filium novit, niſi Pater; & nemo Patrem itidem novit niſi Filius, & cuicunque voluerit Filius ipſum notum facit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Venite ad me omnes *laborantes*, & onerati, & ego *recreabo* vos.
28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, &
29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ
humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. *Nam* jugum
30 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός
meum *blandum*, & onus meum leve *est*.
μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

ειγ ρις ι ι

CAP. XII. ιβ'.

In illo tempore abiit Jesus *Sabbatis* per sata:
1 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων·
at discipuli ejus *esurierunt*, & cœperunt vellere spicas, & manducare. *Verùm*
2 οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ
Pharisæi videntes, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non li-
Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξ-
cet facere *in Sabbato*. Ille *verò* dixit eis; Non legistis quid fecerit David,
3 εστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβίδ,
quando esuriit *ipse*, & qui cum eo? Quomodò intravit in domum
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Dei, & panes propositionis comêdit, quos non *licitum erat* ei edere,
Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν,
neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis? Aut non legistis in Le-
οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νό- 5
ge, quia Sabbatis Sacerdotes in *Sacro* Sabbatum violant, & *incul-*
μῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτι-
pati sunt? Dico autem vobis, *Quòd Sacro* major est hic. Si autem sciretis
οἱ εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε 6
quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnâssetis *incul-* 7
τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναι-
patos. Dominus enim est & Sabbati filius hominis. Et *transiens* indè,
τίους. Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, 8
venit in synagogam eorum. Et ecce homo *erat* manum habens 9
ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων 10
aridam: & interrogabant eum, dicentes; Si licet Sabbatis curare?
ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; Quis erit ex vobis ho-
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄν- 11
mo, qui *habebit* ovem unam: & si ceciderit hæc Sabbatis in fove-
θρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βό-
am, nônne *apprehendet eam* & *eriget*? Quantò *igitur præstat* homo ove?
θυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; 12
Itaq; licet Sabbatis benè facere.
ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

ΚΑ' ειδ ρις β β

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܟܘܢ ܠܐܝܐ ܘܫܩܝܠܝ ܡܘܒܠܐ ܘܐܢܐ ܐܢܝܚܟܘܢ. * ܫܩܘܠܘ ܢܝܪܝ ܥܠܝܟܘܢ.
29 ܘܝܠܦܘ ܡܢܝ ܕܢܝܚ ܐܢܐ ܘܡܟܝܟ ܐܢܐ ܒܠܒܝ. ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܝܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ.
30 * ܢܝܪܝ ܓܝܪ ܒܣܝܡ ܗܘ ܘܡܘܒܠܝ ܩܠܝܠ ܗܘ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *
1 * ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܦܢܘ. ܘܫܪܝܘ
2 ܡܠܩܛܝܢ ܫܒܠܐ ܘܐܟܠܝܢ. * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܘ ܐܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܗܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܝܢ
3 ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ
4 ܟܕ ܟܦܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. * ܐܝܟܢܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ
ܐܟܠ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܐܟܠܗ. ܘܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ.
5 * ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܕܟܗܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܡܚܠܝܢ ܠܗ ܠܫܒܬܐ ܘܕܠܐ ܥܕܠܐ ܐܢܘܢ.
6 7 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܪܒ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ. * ܐܠܘ ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
8 ܡܢܘ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ. ܠܐ ܡܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܥܕܠܐ ܐܢܘܢ. * ܡܪܗ
ܓܝܪ ܕܫܒܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܕܫܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ * ܟܚ *
9 10 * ܘܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ. * ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܕܐܝܕܗ ܝܒܝܫܐ
ܗܘܬ. ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐܣܝܘ. ܐܝܟ ܕܢܐܟܠܘܢ
11 ܩܪܨܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܪܒܐ ܚܕ. ܘܐܢ ܢܦܠ
12 ܒܫܝܥܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܠܐ ܐܚܕ ܘܡܩܝܡ ܠܗ. * ܟܡܐ ܕܝܢ ܡܝܬܪ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܥܪܒܐ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܠܝܛ ܗܘ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܫܦܝܪ.

Venite ad me omnes fatigati, & bajulantes onera, & ego præbebo vobis requiem. Bajulate jugum meum super vos, & discite à me, quòd mitis sim, & humilis in corde meo: & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve est. 28 29 30

CAP. XII.

In illo tempore iter faciebat Jesus in Sabbatho per sata, & discipuli ejus esuriebant, cœperuntque defricare spicas & edere. Pharisæi verò cùm aspexissent eos, dicunt ei; Ecce discipuli tui id faciunt quod illicitum est factu in sabbatho. Ipse verò dixit eis; Nonne legistis quid fecit David, quum esuriit, & ii qui cum eo erant? Quomodo sit ingressus ædem Dei, & panem mensæ Domini comederit, quem non licitum erat ei comedere, nec iis qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, sacerdotes in templo dispensare ipsum sabbathum, & sine reprehensione esse? Ego verò dico vobis majorem templo hîc esse. Quòd si nôssetis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, non condemnaretis eos qui sine culpa sunt. Dominus enim sabbathi est filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

Die sabbatho Septimanæ tertiæ Jejunii. 28.

Et discessit illinc Jesus, venitque in synagogam eorum. Et homo quidam erat illîc, cujus arida erat manus, & interrogaverunt eum, dicentes; Licétne in sabbatho sanare? ut accusarent eum. Ipse verò dixit eis, Quis est ex vobis homo qui habeat ovem unam; &, si cadat in foveam die sabbathi, non prehendat & erigat eam? Quanto autem præstantior est homo quàm ovis? Quare licet in sabbatho agere quod bonum est. 9 10 11 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شست دوم خواندن مسيح خلق را براي راحت * بيابيد پيش من اي خستكي 28
كشيدكان† بارهاء سنكي * من شما را آسايش دهم * *يوغ من بر شما بنهيد * واز من 29
بياموزيد * زيرا سبك جان هستم * وفروتن متواضع در دل خود * وبراي جان خود
آسايش بيابيد * زيرا يوغ من خوش است وبار من اندك است 30
شست سوم اشارت براي خوشهٔ كندم * دران روزكار مسيح ميان كشتزارها 1
[در روز شنبه] مي كرديد * شاكردان او كرسنه شدند * اغاز كردند * خوشهاء كندم
را بدست مي ماليدند * وپاك مي كردند * ومي خوردند * *چون معتزلان ديدند بعيسي 2
كفتند * اينك شاكردان تو در روز شنبه چيزي مي كنند * كه نشايد * مسيح بديشان 3
كفت * نخوانديد كه داود چه كرد * وقتي كه كرسنه شد * وايشان نيز كه با داود بودند *
*چكونه درخانهٔ خدا اندر رفت * وان خوان خداي را خورد * روا نبود وبخورد * ونه ايشان كه 4
باوي بودند * الا مكر كوهنان * *ودر توريت نخوانده باشيد * كه كوهنان در هيكل شنبه 5
را بكشايند * وبر ايشان كرفت نباشد * * اكنون بشما مي كويم * اينجا هست انك از هيكل 6
بزرك ترست * * اكر مي دانستيد كيست * شفقت مي خواهم نه قربان كشته * 7

LXII. Invitat Christus homines ad quietem.

Venite ad me ô fatigationem perpessi oneribus gravibus, ego vobis quietem dabo. Jugum meum vobismet imponite, & à me discite, quia facilis animo sum, & humiliter demissus corde meo: & animæ vestræ requiem invenietis. Quia jugum meum jucundum est, & onus meum modicum est. 28 29 30

LXIII. Narratio de spicis tritici.

CAP. XII.

In illo tempore, Jesu inter segetes in die Sabbathi obambulante, discipuli ejus esuriebant, & cœperunt spicas tritici manibus fricare purgatásque comedebant. Cùm Pharisæi hoc vidissent, Jesu dixerunt; Ecce discipuli tui in die Sabbathi rem faciunt, quæ non licita est. Christus illis dixit, Annon legistis quid David fecerit, quo tempore esuriret, & illi etiam qui cum Davide erant? Quomodo in domum Dei intravit, & panem mensæ Domini comedit, quem non licuit illi ut comederet, neque iis qui cum illo erant, nisi tantùm sacerdotibus. Et in Lege nônne legistis, quòd sacerdotes in templo sabbathum violant, & crimen eis non est? Nunc vobis dico, Hic est qui templo major est. Si nôssetis quid illud sit, Misericordiam volo non victimam, 1 2 3 4 5 6 7

Versio VULGATA LATINA.

28 Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite
29 jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: &
30 invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.

CAP. XII.

1 In illo tempore abiit Jesus per sata sabbato: discipuli autem ejus esurientes cœ-
2 perunt vellere spicas, & manducare. Pharisæi autem videntes, dixerunt ei; Ec-
3 ce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis; Non
4 legistis quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodò intravit in domum Dei, & panes propositionis comêdit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege, 5
quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Di- 6
co autem vobis, quia templo major est hic. Si autem sciretis quid est; Misericor- 7
diam volo, & non sacrificium: nunquam condemnâssetis innocentes. Domi- 8
nus enim est filius hominis etiam sabbati. Et cùm indè transîsset, venit in syn- 9
agogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, & interrogabant eum, 10
dicentes; Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; 11
Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, & si ceciderit hæc sabbatis in
foveam, nônne tenebit & levabit eam? Quantò magìs melior est homo ove? 12
Itaque licet sabbatis benefacere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *تعالوا إلي يا جميع المتعبين الثقيلي الحمل وأنا أريحكم *احملوا نيري عليكم وتعلموا
29 مني فإني وديع ومتواضع القلب * وتجدون راحة لنفوسكم *لأن نيري طيب وحملي خفيف * 30
* الفصل الثالث والثلثون *
* وفي ذلك الزمان مر يسوع في سبت بالزروع وجاع تلاميذه فبدوا يفركون سنبلا ويأكلون * 1
* فلما أبصرهم الفريسيون قالوا له ها تلاميذك يعملون ما لا يحل عمله في السبت *فقال لهم 2 3
أما قرأتم ما صنع داود لما جاع والذين معه *كيف دخل بيت الله وأكل خبز التقدمة * 4
الذي لا يحل له أكله ولا للذين معه إلا الكهنة فقط * أو ما قرأتم في الناموس أن 5
الكهنة في السبت في الهيكل يدنسون السبت وليس عليهم ذنب *أقول لكم أن ههنا 6
أعظم من الهيكل *لو كنتم تعلمون ما هو مكتوب إني أريد الرحمة لا الذبيحة لما 7
حكمتم على من لا ذنب له *ورب السبت هو ابن الإنسان * * الفصل الرابع والثلثون * 8
*وانتقل □من هناك ودخل مجمعهم * وإذا رجل هناك يده يابسة * فسألوه قائلين * هل يحل 9 10
أن يشفي في السبت ليعرفوه *فقال لهم أي إنسان منكم يكون له خروف واحد يسقط في 11
حفرة في السبت أفلا يمسكه ويقيمه * فكم أحرى الإنسان أفضل من الخروف * فإذن 12
جيد هو فعل الخير في السبوت *

Venite ad me omnes fessi & gravati onere, & ego reficiam vos. Portate jugum meum super vos, & discite à me, quia sum mitis, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. Quoniam jugum meum jucundum est, & onus meum leve. 28 29 30

Sectio trigesima tertia.

CAP. XII.

In illo tempore transivit Jesus in sabbatho per sata; & esurierunt discipuli ejus, & cœperunt defricare spicas & manducare. Cùm autem vidissent eos Pharisæi, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in sabbatho. Ait illis, Nonne legistis quid fecerit David quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodo intravit in domum Dei, & comêdit panem propositionis, quem non licebat ei comedere, neque his qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, quòd sacerdotes sabbatho in templo violant sabbathum, & non est eis peccatum? Dico vobis, Quia hîc major est templo. Si sciretis quod est scriptum; Ego volo misericordiam, non sacrificium: certè non judicaretis eum, cui non est peccatum, Quum Dominus sabbathi sit filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

Sectio trigesima quarta.

Et discessit Jesus indè, & intravit synagogam eorum. Et ecce hominem ibi, cujus manus arida erat. Et interrogaverunt eum, dicentes; Num licet curare in sabbatho? ut accusarent eum. Dixit autem illis, Quis homo ex vobis est, qui habeat agnum unum: & si ceciderit in foveam in sabbatho, nonne prehendet eum, & levabit eum? Quantò magìs homo præstantior est agno? itaque optimum est operari bonum in sabbathis. 9 10 11 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ንዑ : ኀቤየ : ኵልክሙ : ሰራሕትን : ወጽዑራን : ወአነ : ኣዐርፈክሙ ::=: ንሥኡ : አርዑ
29 ቲየ : ዲቤክሙ : ወለዕመሩ : እምኔየ : ከመ : የዋህ : አነ : ወትሑት : ልብየ : ወትረክ
30 ቡ : ዕረፍተ : ለነፍስክሙ ::=: እስመ : አርዑትየኒ : ሠናይ : ወጾርየኒ : ቀሊል : ውእ
ቱ ::=:

ሰንበተ : ወትረ :

1 በውእቱ : መዋዕል : ኃለፈ : እግዚእ ኢየሱስ : በሰንበት : እንተ : መንገለ : ገራህት : ወአርደ
2 ኢሁሰ : ርኅቡ : ወአኃዙ : ይምሐዉ : ሠዊተ : ወይብልዑ ::=: ወፈሪሳውያን : ርእዩ : ወይ
3 ቤልዎ : ናሁ : አርዳኢከ : ይገብሩ : ዘኢይከውን : ገቢረ : በሰንበት ::=: ወይቤሎሙ : ዘከመ : በአ :
4 ሙ : ኢያንበብክሙኑ : ዘገብረ : ዳዊት : አመ : ርኅበ : ወእለ : ምስሌሁ ::=: ዘከመ : ቦአ :
ቤተ : ለእግዚአብሔር : ወኀብስተ : ቍርባን : በልዐ : እንዘ : ኢይከውኖ : ለበሊዕ : ወኢለ
5 እለ : ምስሌሁ : ዘእንበለ : ለካህናት : ለባሕቲቶሙ ::=: ኢያንበብክሙኑ : ዘይቤ : ውስተ :
6 ኦሪት : ከመ : በሰንበታት : ካህናት : በቤተ : መቅደስ : ሰንበተ : ያረኵሱ : ወኢይከውኖሙ :
7 ጌጋየ ::=: እብለክሙ : ከመ : ዘየዐቢ : እምቤተ : መቅደስ : ሀሎ : ዝየ ::=: ሶበ :
ታአምሩ : ምንት : ውእቱ : ዘይቤ : ምሕረተ : እፈቅድ : ወአኮ : መሥዋዕተ : እመ :
8 ኢኰነንክሙዎሙ : ለንጹሓን ::=: እስመ : እግዚእ : ውእቱ : ለሰንበት : ወልደ : እጓለ : እ
9 መ : ሕያው :: በእንተ : ዘየብሰት : እዴሁ :: ወፈለሰ : እግዚእ ኢየሱስ : እምህየ : ሖ
10 ረ : ውስተ : ምኵራቦሙ ::=: ወናሁ : ብእሲ : ዘእዴሁ : የብሰት : ወተስእልዎ : እንዘ : ይ
11 ብሉ : እመ : ይከውን : በሰንበት : ፈውሶ : ከመ : ያስተዋድይዎ ::=: ወይቤሎሙ : መኑ :
እምውስቴትክሙ : ለሰብእ : ዘቦ : አሐተ : በግዐ : ወእመ : ወድቀት በሰንበት : ውስተ :
12 ግብ : አኮሁ : ይእኅዛ : ወያነሥኣ ::=: እፎ : ፈድፋደ : ይኄይስ : ሰብእ : እምበግዕ :
ይከውንኬ : በሰንበታት : ገቢረ : ሠናይ ::=:

Venite ad me omnes vos laborantes, & dolentes, & ego requiescere vos faciam. Accipite jugum meum super vos, & discite à me; quod mitis sum, & humile est cor meum: & invenietis requiem animabus vestris. Quoniam jugum meum bonum, & onus meum leve est. 28 29 30

CAP. XII.

Vespere Sabbati.

In illo tempore transivit Dominus Jesus, in Sabbatho prope sata, & discipuli ejus esurierunt: & cœperunt evellere spicas & edere. Et Pharisæi viderunt, & dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in sabbatho. Et dixit iis, Nonne legistis quid fecit David quando esuriit, & illi cum eo: Quomodo introierit domum Dei, & panes oblationis comedit, quod non erat licitum edere sibi, neque iis qui cum illo erant, sed sacerdotibus solis? Nónne legistis quod dictum est in lege, Quòd in sabbathis sacerdotes in templo sabbatum polluunt, & non est iis culpa. Dico vobis, Quòd qui major est templo est hic. Si scitis quid est hoc quod dicitur, Misericordiam volo, & non sacrificium, tunc non condemnássetis inopes. Quia Dominus est sabbathi filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

De habente aridam manum.

Et digressus indè Jesus venit in synagogam eorum. Et ecce homo cujus manus arida fuit: & rogabant eum dicentes, Licétne in Sabbatho sanare eum? ut accusarent eum. Et dicit iis, Quis è vobis homo qui habet unam ovem, & si ceciderit in Sabbatho in foveam, nónne apprehendet eam, & levabit eam? Quantò magis præstat homo ove? licebit igitur in Sabbathis bonum facere. 9 10 11 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ملامت مكنيد با ايشان كه بي ملامت اند * *زيرا خداوند شنبه فرزند آدميست 8
شست چهارم دست خشك را درست كردن *عيسي از انجا كذشت وبعد ازان 9
در انجمنها ايشان مي كرديد * * وديد انجا مردي كه دست او خشك بود * ازو مي 10
پرسيدند * ومي كفتند واجب است كه در شنبه † شفا دهند * بمعني انك † بروي نكته
كيرند * *او بديشان كفت كيست از شما كه يك كوسفند اورا باشد * وبروز شنبه ان 11
كوسفند در چاه افتد * دست ننهد واورا بدر نيارد * * اكنون تا چند مرد از كوسفند 12
بهترست * پس واجب شد كه در روز شنبه † نيكي كنند *

non culpassetis eos qui culpâ carent. Nam Dominus sabbathi Filius hominis est. 8

LXIV. Manûs aridæ sanatio.

Jesus illinc perrexit, & post hæc in synagogis eorum obibat. Et vidit illic homine, cujus manus arida erat: eum interrogabant, ac dicebant; Oportetne in sabbatho sanare? eo animo ut in eum dictum arriperent. Ipse illis dixit; Quis est ex vobis, cui ovis una sit, & in die sabbathi illa ovis in puteum incidat, & manu admotâ eam non eruat? Quanto autem homo ovi præstat? proinde oportet in die sabbathi bonum facere. 9 10 11 12

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'. ΚΒ'.

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et exten-
13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτει-
dit: & reſtituta eſt ſana, ſicut altera. At Phariſæi con-
14 νε· καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ- ριζ δ
ſilium capiebant adverſùs eum exeuntes, ut eum perderent. At
15 βούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ ριη ι
Jeſus cognoſcens, receſſit indè: & ſequutæ ſunt eum turbæ multæ, &
Ἰησοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
curavit eos omnes. Et increpavit eos ut ne manifeſtum eum
16 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν
facerent. Ut adimpleretur pronuntiatum per Eſaiam prophetam,
17 ποιήσωσιν. Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου,
dicentem; Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo de-
18 λέγοντος, Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐ-
lectata eſt anima mea. Ponam Spiritum meum ſuper eum, & judicium genti-
δόκησεν ἡ ψυχή μου. θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνε-
bus annuntiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in pla-
19 σιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τὶς ἐν ταῖς πλα-
teis vocem ejus. Calamum contritum non confringet, & linum fumigans
20 τείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον
non extinguet, donec ejiciat in victoriam judicium: Et in nomine ejus
21 οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν· Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ

ΚΒ' gentes ſperabunt. Tunc allatus eſt ei dæmoniacus, cæcus, & mutus: &
ἔθνη ἐλπιοῦσι. Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ 22
ριθ α curavit eum, ita ut cæcum & mutum & loqui & videre. Et ſtupebant
ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23
ρκ ζ omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic eſt filius David? At
πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; Οἱ δὲ 24
Phariſæi audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones, ſi non in
ρκα β Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
Beelzebul principe dæmoniorum. Sciens autem Jeſus cogitatio-
τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμή- 25
ρκβ β nes eorum, dixit eis; Omne regnum diviſum contra ſe, deſolabitur:
σεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
& omnis civitas vel domus diviſa contra ſe, non ſtabit. Et ſi Sata-
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατα- 26
nas ſatanam ejicit, in ſeipſum diviſus eſt: quomodò ergò ſtabit re-
νᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βα-
gnum ejus? Et ſi ego in Beelzebul ejicio dæmones, filii veſtri in
σιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν 27
quo ejiciunt? propter hoc ipſi veſtri erunt judices. Si autem ego in ſpiritu
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ܂ ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܘܬܩܢܬ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ܂ * ܘܢܦܩܘ *
14 ܦܪܝܫܐ܂ ܘܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܘܢܝܗܝ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܘܫܢܝ ܡܢ
15 ܬܡܢ܂ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ܂ * ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗܝ܂
16 * ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ܂ * ܗܐ ܥܒܕܝ ܕܒܗ ܨܒܝܬ܂ ܚܒܝܒܝ
17 ܕܨܒܬ ܒܗ ܢܦܫܝ܂ ܪܘܚܝ ܐܣܝܡ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܕܝܢܐ ܠܥܡܡܐ ܢܟܪܙ܂ * ܠܐ ܢܬܚܪܐ ܘܠܐ
18 ܢܩܥܐ܂ ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܡܥ ܩܠܗ ܒܫܘܩܐ܂ * ܩܢܝܐ ܪܥܝܥܐ ܠܐ ܢܬܒܪ܂ ܘܫܪܓܐ ܕܡܦܟܐ ܠܐ
19 ܢܕܥܟ܂ ܥܕܡܐ ܕܢܦܩ ܕܝܢܐ ܠܙܟܘܬܐ܂ * ܘܒܫܡܗ ܥܡܡܐ ܢܣܒܪܘܢ܂
20
21 * ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ * ܟܛ *
22 * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܘܢܐ ܚܕ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܘܚܪܫ ܘܣܡܐ܂ ܘܐܣܝܗ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܚܪܫܐ ܘܣܡܝܐ ܢܡܠܠ
23 ܘܢܚܙܐ܂ * ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܡܐ ܗܢܘ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܂ * ܦܪܝܫܐ
24 ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܐܡܪܝܢ܂ ܗܢܐ ܠܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ܂ ܐܠܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܪܝܫܐ ܕܫܐܕܐ܂ * ܝܫܘܥ
25 ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܠ ܡܠܟܘ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܒ܂
ܘܟܠ ܒܝܬ ܘܡܕܝܢܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܠܐ ܬܩܘܡ܂ * ܘܐܢ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܡܦܩ܂ 26
ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ܂ ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܩܝܡܐ ܡܠܟܘܬܗ܂ * ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ 27
ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܂ ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ ܠܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ
ܕܝܢܐ܂ * ܘܐܢ ܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܂ ܩܪܒܬ ܠܗ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ 28
ܕܐܠܗܐ܂

Tunc dixit illi homini; Extende manum tuam, & extendit manum ſuam, & reſtituta eſt ſicut ſocia ſua. 13 Et egreſſi ſunt Phariſæi, & conſilium inierunt adverſùs eum, ut perderent eum. 14 Jeſus autem ſcivit, & ſeceſſit illinc: & abierunt poſt eum turbæ multæ, eaſque ſanavit omnes. 15 Et objurgavit eos, ne ipſum revelarent, 16 Ut impleretur quod dictum eſt per Eſaiam prophetam, dicentem; 17 Ecce ſervus meus in quo mihi complacui, dilectus meus quem exoptavit anima mea, ſpiritum meum ponam ſuper eum, & judicium Gentibus prædicabit. 18 Non litigabit, neque clamabit, & nemo audiet vocem ejus in platea. 19 Arundinem quaſſatam non conteret, lucernam crepitantem non extinguet: quoad proferat judicium ad victoriam. 20 Et in ejus nomine Gentes ſperabunt. 21

Ad veſperam Dominicæ ante Jejunium.29.

Tunc obtulerunt ei dæmoniacum quendam mutum & cæcum, & ſanavit eum, ita ut mutus & cæcus loqueretur, & videret. 22 Et mirabantur omnes turbæ, dicentes; Num iſte eſt filius David? 23 Phariſæi verò quum audîſſent, aiunt; Iſte non ejicit dæmonia niſi per Beelzebub caput dæmoniorum. 24 Jeſus autem ſciens cogitationes eorum, ait illis; Omne regnum quod diviſum fuerit adverſùs ſeipſum, vaſtabitur: & omnis domus & urbs quæ contra ſemetipſam diviſa fuerit, non ſtabit. 25 Sed ſi Satanas Satanam ejicit, contra ſemetipſum diviſus eſt: quomodo igitur ſtat regnum ejus? 26 Quòd ſi ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii veſtri per quid ejiciunt ea? propter hoc ipſi erunt vobis judices. 27 Sed ſi per ſpiritum Dei ego ejicio dæmonia, advénit in vos regnum Dei. 28

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * انكه بدان مرد كفت * دست خود درازكن دراز كرد خوش ودرست * همچوان
14 دست ديكر * * معتزلان بدر آمدند * ومشورت كردند * كه اورا كم كنند *
15 * عيسي دانست * ازانجا نقل كرد * جماعت بسيار در دنبال او آمدند * وهمكنانرا
16 خوش مي كرد * وسپارش كرد كه اورا آشكارا نكنند

شست پنجم پيغمبري

17 18 * تا تمام شود انچ در اشعياء † پيغامبر كفته شد نبوت * اينك بندهء من كه اورا
پسنديدم * دوست من * انك جان من بدو ارام كرفت * جان من بر وي بنهم * خلق
19 20 را عدل بياموزاند * مراياه نكند * وبانك نزند * وكسي اوازش دركوجها نشنود * ني
كوفته را نشكند * وچراغي كه بغنود نخسپاند * تا انكه كه حكم به پيروزي †
21 بدر ايد * وخلق بنامش † توكل كنند * شست ششم شفا دادن بدان
22 * انكه پيش او آوردند † ديوانه كه كنك وكور بود * ديوانه كه لال ونابينا بود
ودرحال اورا خوش كرد * انچنانكه زبان او كويا شد * وچشم او روشن كشت * وبديد *

Tunc illi homini dixit, Manum tuam protende: protendit illam *ſanam & integram; veluti manum alteram.* 13 *Phariſæi* igitur *egreſſi ſunt & conſilium inierunt ut eum perderent.* 14 *Jeſus hoc cognito illinc ſeceſſit: turba*que *multa ſecuta eſt eum, & omnes ſanavit.* 15 *Et mandatum dedit, ne illum manifeſtum facerent.* 16

LXV. Prophetia.

Ut impleretur quod in Eſaia propheta dictum eſt: 17

Prophetia.

Ecce ſervus meus, quo mihi complacitum eſt; dilectus meus in quo anima mea acquieſcit: ſpiritum meum ſuper illum ponam, & *populos juſtitiam docebit.* 18 *Hypocriticè non aget, & clamorem non efferet; nec quiſquam vocem ejus in plateis audiet.* 19 *Arundinem quaſſatam non franget, & lucernam moribundam non extinguet, donec judicium cum victoria proferat.* 20 *Et populi in nomine ejus fiduciam agent.* 21

LXVI. Sanatio dæmoniaci, qui mutus & cæcus erat.

Tunc ad eum adduxerunt dæmoniacum, qui mutus & cæcus erat, & & illicò eum ſanum reddidit, ita ut lingua ejus loqui poſſet, & oculi ejus illuminarentur, & videret. 22

Verſio VULGATA LATINA.

13 Tunc ait homini; Extende manum tuam: Et extendit, & reſtituta eſt ſanitati
14 ſicut altera. Exeuntes autem Phariſæi, conſilium faciebant adverſùs eum, quo-
15 modò perderent eum. Jeſus autem ſciens receſſit indé: & ſecuti ſunt eum
16 multi, & curavit eos omnes: Et præcepit eis ne manifeſtum ſe facerent.
17 Ut adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam prophetam, dicentem; Ecce puer
18 meus, quem elegi; dilectus meus, in quo benè complacuit animæ meæ. Ponam
19 ſpiritum meum ſuper eum, & judicium gentibus nuntiabit. Non contendet, ne-
20 que clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: Arundinem quaſſa-
tam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victori-
21 22 am judicium: Et in nomine ejus gentes ſperabunt. Tunc oblatus eſt ei dæmonium
habens, cæcus, & mutus: & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. Et 23
ſtupebant omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic eſt filius David? Phari- 24
ſæi autem audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones niſi in Beelzebub prin-
cipe dæmoniorum. Jeſus autem ſciens cogitationes eorum, dixit eis; Omne 25
regnum diviſum contra ſe, deſolabitur: & omnis civitas, vel domus diviſa con-
tra ſe, non ſtabit. Et ſi ſatanas ſatanam ejicit, adverſùs ſe diviſus eſt: quo- 26
modò ergò ſtabit regnum ejus? Et ſi ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii 27
veſtri in quo ejiciunt? Ideò ipſi judices veſtri erunt. Si autem ego in ſpiritu 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervênit in vos regnum Dei.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 14 * حينيذ قال للانسان امدد يدك فمدها فصحت مثل الاخري * فخرج الفريسيون متوامرين
15 16 في اهلاكه * فعلم يسوع وانتقل من هناك * وتبعه جمع كثير فشفي جميعهم * ونهاهم عن
17 18 اظهار ذلك * ليتم ما قيل من اشعياء النبي * ها فتاي الذي هويت وحبيبي الذي سر
19 به نفسي اضع روحي عليه * يخبر الامم بالحكم * لا يماري ولا يصيح ولا يسمع احد صوته
20 في السوارع * قصبة مرضوضة لا يكسر وسراج يطفطف لا يطفي * حتي يخرج الحكم
21 بالغلبة * وعلي اسمه تتكل الامم *

* الفصل الخامس والثلثون *

22 23 * حينيذ اتي اليه باعمي اخرس به شيطان فابراه حتي انه تكلم وابصر * فبهت الجمع
24 كله وقالوا هذا ابن داود * وسمع الفريسيون وقالوا هذا لا يخرج الشياطين الا ببعل زبول
25 رييس الشياطين * فلما علم فكرهم قال لهم كل مملكة تنقسم علي ذاتها تخرب وكل
26 مدينة او بيت ينقسم لا يثبت * فان كان الشيطان يخرج الشيطان فقد انقسم فكيف تثبت
27 مملكته * وان كنت انا اخرج الشياطين ببعل زبول فابناوكم عمن يخرجونهم * من اجل
28 هذا هم يحكمون عليكم * وان كنت انا بروح الله اخرج الشياطين فقد قرب منكم
ملكوت الله *

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et extendit eam, & redintegrata eſt velut altera. 13 *Exierunt autem Phariſæi conſilium capientes de perdendo illo.* 14 *Cognovit autem Jeſus, & diſceſſit indè. Et ſecuta eſt eum turba multa, & curavit omnes.* 15 *Et interdixit illis publicationem ejus rei;* 16 *Ut perficeretur quod dictum fuerat ab Eſaia propheta;* 17 *Ecce puer meus quem cupivi, & dilectus meus in quo oblectata eſt anima mea. Ponam ſpiritum meum ſuper eum: annuntiabit gentibus judicium:* 18 *Non contendet, neque clamabit, neque audiet quis vocem ejus in plateis.* 19 *Arundinem quaſſatam non confringet, & lucernam crepitantem non extinguet; donec producat judicium cum victoria.* 20 *Et in nomine ejus confident gentes.* 21

Sectio trigeſima quinta.

Tunc ductus eſt ad eum cæcus mutus in quo erat dæmonium, & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. 22 *Et obſtupuit populus univerſus, & dixerunt; Hic eſt filius David.* 23 *Audierunt autem Phariſæi, & dixerunt; Hic non ejicit dæmonia, niſi per Beelzebul principem dæmoniorum.* 24 *Cùm verò cognoviſſet cogitationem eorum, dixit eis; Omne regnum quod dividitur in ſeipſum, deſolabitur: & omnis civitas aut domus quæ dividitur, non perſiſtet.* 25 *Quòd ſi Satanas ejiciat Satanam, igitur jam diviſus eſt: quomodò ergò ſtabit regnum ipſius?* 26 *Verùm ſi ego ejicio dæmones per Beelzebul, filii veſtri per quem ejiciunt eos? Ideò ipſi judicabunt vos.* 27 *Si autem ego per ſpiritum Dei ejicio dæmones, profectò jam appropinquavit ad vos regnum Dei.* 28

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእምዝ ፡ ይቤሎ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ስፋሕ ፡ እዴከ ፡ ወሰፍሐ ፡ ወሐይወት ፡ ሶቤ
14 ሃ ፡ ወገብለት ፡ ከመ፡ካልእታ፡፡=፥ ወወፂእሙ ፡ ፈረሳውያን ፡ ተማከሩ ፡ በእንቲአሁ ፡ ከ
15 መ ፡ ይቅትልዎ፡=፥ ወእግዚእ ኢየሱስ ፡ አእሚሮ ፡ ተግሕሠ ፡ እምህየ ፡ ወተለውዎ ፡
16 ብዙኃን ፡ ወአሕየዎሙ ፡ ለኵሎሙ፡=፥ ወገሠጾሙ ፡ ከመ ፡ ኢየግህድዎ፡፡=፥
17 ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ወይትፈጸም ፡ ዘተብህለ ፡ በኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡=፥ ናሁ ፡
18 ወልድየ ፡ ዘኅረይኩ ፡ ፍቁርየ ፡ ዘሠምረት ፡ ነፍስየ፡፡ ወአሠይም ፡ ላዕሌሁ ፡ መንፈስየ ፡ ለዕ
29 ሌሁ ፡ ወኵነኔ ፡ ለአሕዛብ ፡ ይነግር፡=፥ ኢይደምፅ ፡ ወኢይጸርኅ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይሰምዖ ፡
20 በምኵራብት ፡ ቃሎ፡=፥ ብርዐ ፡ ዘቅጥቁጥ ፡ ኢይሰብር ፡ ወሡዐ ፡ ዘይነድድ ፡ ኢይጠፍእ ፡
21 እስከ ፡ ይገብእ ፡ ፍትሕ ፡ ለመዊእ፡=፥ ወበስሙ ፡ ዚአሁ ፡ አሕዛብ፡ይትአመኑ፡፡=፥
በእንተ ፡ ዘጋኔን ፡ ዕዉር ፡ ወጽሙም፡፡
22 ወእምዝ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ እለ ፡ አጋንንት ፡ ዕዉራነ ፡ ወአሕየዎሙ ፡ እስከ ፡ ጽሙማን ፡ ይ
23 ትናገሩ ፡ ወይሬእዩ፡፡=፥ ወይደመሙ ፡ ኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወይቤሉ ፡ አኮሁ ፡ ዝውእቱ ፡
24 ወልደ ፡ ዳዊት፡፡=፥ ወፈሪሳውያንሰ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ይቤሉ ፡ ዝኢያወፅእ ፡ አጋንንተ ፡ ዘእንበለ ፡
25 በብዔል ፡ ዜቡል ፡ መኰንኖሙ ፡ ለአጋንንት፡፡=፥ ወአእሚሮ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሕሊናሆሙ ፡
ይቤሎሙ ፡ ኵሉ ፡ መንግሥት ፡ እንተ ፡ ትትናፈቅ ፡ በቤናቲሃ ፡ ትማስን ፡ ወኵሉ ፡ ሀገር ፡ ወእ
26 መሂ ፡ ቤት ፡ እንተ ፡ ትትናፈቅ ፡ በቤናቲሃ ፡ ኢትቀውም፡=፥ ወእመሰ ፡ ሰይጣን ፡ ሰይጣነ፡
27 ያወፅእ ፡ በቤናቲሁ ፡ ተናፈቀ ፡ እንከ ፡ እፎ ፡ ይቀውም ፡ መንግሥቱ፡=፥ ወእመሰ ፡ አነ ፡ በብ
ዔልዜቡል ፡ አወፅእ ፡ አጋንንተ ፡ ውሉድክሙ ፡ በመንተ ፡ ያወፅእዎ ፡ በእንተዝ ፡ እሙንቱ ፡ ፈ
28 ታሕት ፡ ይከውኑክሙ ፡ ወ ይዘለፉክሙ፡=፥ እመሰ ፡ በመንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ አወፅእ ፡
አጋንንተ ፡ እንጋ ፡ በጽሐት ፡ ላዕሌክሙ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፥

Et tunc dicebant iſti homini, Extende manum tuam: Et extendit manum ſuam, & ſana fuit illicó: & reverſa eſt ſicut altera. 13 *Et exeuntes Phariſæi in concilium coacti fuerunt adverſùs eum, ut trucidarent eum.* 14 *Et Dominus Jeſus* id *ſciens, receſſit indé: & ſequuti ſunt eum multi; & ſanavit eos omnes.* 15 *Et interminatus eſt iis ut non manifeſtarent eum.* 16 *Ut veniret & impleretur quod dictum fuit per Eſaiam Prophetam, dicentem;* 17 *Ecce filius meus, quem elegi: dilectus meus,* in *quo delectationem habuit anima mea. Ponam & habitare faciam ſpiritum meum ſuper eum, & judicium gentibus nuntiabit.* 18 *Non ſtrepitabit, neque clamabit, nemo audiet in ſynagogis vocem ejus.* 19 *Arundinem quaſſatam non confringet, & ſtupam exardentem non extinguet, uſque dum reſtituat judicium ad victoriam:* 20 *Et in nomine tuo gentes ſperabunt.* 21

De dæmoniaco cæco & muto.

Et tunc adduxerunt ei dæmoniacos cæcos & ſanavit eos; ita ut muti loquerentur, & viderent: 22 *Et admirati ſunt omnes populi, & dicebant; Nonne hic eſt filius David?* 23 *Et Phariſæi audientes, dicebant; Hic non exire fecit dæmones, niſi per Belzebul principem dæmonum.* 24 *Et noſcens Dominus Jeſus cogitationes eorum, dicit iis; Omne regnum quod dividitur intra ſe corrumpetur: & omnis civitas imò & domus quæ dividitur intra ſe, non ſtabit.* 25 *Et ſi Satanas exire facit Satanam, intra ſe dividitur: igitur quomodò ſtabit regnum ejus?* 26 *Et ſi ego in Belzebul exire facio dæmones, filii veſtri in quo exire faciunt? propter hoc ipſi judices erunt veſtri, & vos redarguent.* 27 *Si per ſpiritum Dei exire facio dæmones, igitur pervenit ſuper vos regnum cælorum.* 28

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ان جماعت تمام † در تعجب ماندند وكفتند مكر اينست پسر داود * * معتزلان چون
24 شنيدند * كفتند اين ابليسانرا بدر نمي كند الا به بعل زبوب * كه سرور ديوانست *
25 * عيسي فكر ايشانرا دريافت وبديشان كفت * هر مملكتي كه بر خود † پريشان باشد
خراب شود * وهمه خانه وشهري * كه بر خود پريشان شود پايدار نماند * * چون ابليس 26
ابليس را بدر كند بر نفس خود پريشاني اورده باشد * مملكت او چكونه پايدار شود *
27 * وچون من به بعلزبوب ديوانرا بدر ميكنم * فرزندان شما بچه بدر ميكنند * بدين سبب
ايشانند كه شما را داوري كنند * * واكر من بجان خدا ديوانرا بدر ميكنم * ملكوت 28
خدا بر شما نزديك شده باشد *

Et *univerſa illa turba, admirabundi hæſerunt, dixeruntque; Nunquid hic eſt filius David?* 23 *Phariſæi* vero, *cùm audirent, dixerunt; Hic diabolos non ejicit niſi per Beelzebub, qui princeps eſt dæmoniorum.* 24 *Jeſus cogitationem eorum intellexit, & dixit; Omne regnum, quod in ſe diviſum eſt, vaſtabitur: & omnis domus & civitas, quæ in ſe diſſidet, ſtabilis non permanet.* 25 *Si Diabolus Diabolum ejicit, in ſe diſſidium admiſit; regnum igitur illius quomodo ſtare poſſit?* 26 *Et ſi ego per Beelzebub dæmonia ejicio, filii veſtri per quem ejiciunt? hujus rei cauſâ ipſi ſunt qui vos judicabunt.* 27 *Et ſi ego per ſpiritum Dei dæmonia ejicio, regnum Dei vobis propinquum factum eſt.* 28

K

ʼΕΥΑΓΓΈΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑ͂ΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'.

Aut quomodò poteſt quiſquam intrare in domum fortis, & vaſa ejus
29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
diripere, *ſi non primùm* alligaverit fortem, & tunc domum illius
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
diripiet? Non *exiſtens* mecum, contra me eſt: & qui non congregat mecum,
30 διαρπάσει; Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,
ſpargit. *Propter hoc* dico vobis; Omne peccatum & blaſphemia remittetur
31 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται ρκγ β
hominibus: *Verùm* Spiritûs blaſphemia non remittetur *homini*-
τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώ-
bus. Et quicunq; dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei:
32 ποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei neque in
ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
hoc ſeculo, neque in futuro. Aut facite arborem *pulchram*, &
33 τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ ρκδ ε
fructum ejus *pulchrum*: aut facite arborem *carioſam*, & fructum
τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν
ejus *carioſum*: ex *enim* fructu arbor agnoſcitur. Progenies viperarum,
34 αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν,
quomodò poteſtis bona loqui mali *exiſtentes*? ex enim abundantia cor-
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρ-

dis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro *cordis*
ρκε ε δίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας 35
ejicit bona: & malus homo de malo theſauro *ejicit*
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
mala. Dico autem vobis, *Quòd* omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint ho-
ρκϛ ε πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν- 36
mines, reddent de eo rationem in die judicii: Ex enim ver-
θρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λό- 37
bis tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc reſpon-
ΚΓ' ρκζ ε γων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. Τότε ἀπεκρί- 38
derunt quidam *Scribarum* & *Phariſæorum*, dicentes; Magiſter, volumus
θησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
à te ſignum videre. *Ille autem* reſpondens ait illis; Generatio mala &
ρκη ε ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ 39
adultera ſignum *appetit*: & ſignum non dabitur ei, *ſi non* ſignum
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Jonæ Prophetæ. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti *tres dies*
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας 40
& *tres noctes*: ſic erit Filius hominis in corde terræ *tres*
καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
dies & *tres noctes*.
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 *ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܚܣܝܢܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܢܒܘܙ. ܐܠܐ ܐܢ ܩܕܡܝܢ
ܢܐܣܘܪܝܘܗܝ ܠܚܣܝܢܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܒܝܬܗ ܢܒܘܙ. *ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ. 30
ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ. *ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܚܛܗܝܢ 31
ܘܓܘܕܦܝܢ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܓܘܕܦܐ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܒܢܝܢܫܐ.
*ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܟܠ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ 32
ܢܐܡܪ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܠܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܠܐ ܒܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ. *ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܫܦܝܪܐ. 33
ܘܦܐܪܘܗܝ ܫܦܝܪܐ. ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܘܦܐܪܘܗܝ ܒܝܫܐ. ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ ܓܝܪ
ܡܬܝܕܥ ܐܝܠܢܐ. *ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܠܡܡܠܠܘ 34
ܕܐܢܬܘܢ ܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܬܘܬܪܐ ܓܝܪ ܕܠܒܐ ܡܡܠܠ ܦܘܡܐ. *ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ 35
ܡܦܩ ܛܒܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ. *ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ 36
ܓܝܪ. ܕܟܠ ܡܠܐ ܒܛܝܠܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܢܬܠܘܢ ܦܬܓܡܗ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ. 37
*ܡܢ ܡܠܝܟ ܓܝܪ ܬܙܕܕܩ ܘܡܢ ܡܠܝܟ ܬܬܚܝܒ.

Aut quomodò quis poteſt ingredi domum 29
ſtrenui, & vaſa ejus deprædari, niſi priùs
ligavit ſtrenuum illum, & tunc domum ejus
deprædabitur? Qui non eſt mecum, contra 30
me eſt; & qui non colligit mecum, omninò
diſpergit. Propter hoc dico vobis, 31
Omnia ſcelera & blaſphemiæ remittentur
hominibus: blaſphemia verò in Spiritum,
non remittetur hominibus. Et quiſquis 32
loquutus fuerit ſermonem adverſùs filium
hominis, remittetur ei: quiſquis autem in
Spiritum ſanctitatis obloquetur, non remittetur
ei, nec in hoc ſeculo, nec in ſeculo
futuro. Aut facite arborem bonam, 33
& fructus ejus bonos: aut facite arborem
malam, & fructus ejus malos. Nam à
fructibus ſuis dignoſcitur arbor. Progenies 34
viperarum, quomodò poteſtis benè
loqui, quum mali ſitis? quandoquidem
è ſuperfluitatibus cordis os loquitur. Vir 35
bonus è theſauris bonis depromit bona:
& homo malus è theſauris malis depromit
mala. Dico enim vobis, De quocunque 36
verbo otioſo, quod loquuti fuerint homines,
reddituri ſunt rationem in die judicii.
Nam ex ſermonibus tuis juſtificaberis, & 37
ex ſermonibus tuis condemnaberis.

*ܕܪܡܫܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ *ܠ*

Ad veſperam commemoratione
Deiparæ. 30.

*ܗܝܕܝܢ ܥܢܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ. ܘܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܨܒܝܢ ܚܢܢ 38
ܕܢܚܙܐ ܡܢܟ ܐܬܐ. *ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ 39
ܬܬܝܗܒ ܠܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ. *ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܐ ܝܘܢܢ ܒܟܪܣܗ ܕܢܘܢܐ 40
ܬܠܬܐ ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܠܒܗ ܕܐܪܥܐ. ܬܠܬܐ
ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ.

Tunc reſponderunt aliqui ex Scribis & 38
Phariſæis, & dicunt ei; Doctor, cupimus
videre ex te ſignum. Ipſe autem reſpondens, 39
ait illis; Generatio mala & adultera
ſignum poſtulat: nec ſignum dabitur ei,
niſi ſignum Jonæ prophetæ. Sicut enim 40
fuit Jona in ventre piſcis tribus diebus,
tribúſque noctibus; ita erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus, tribúſque
noctibus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 *يا چگونه مردي تواند كه در خانهء زورمندي در ايد * ورخت اورا پراكند
مگر ان پهلوان را اول ببندد * وبعد از ان در خانهء او تاختن كند * *هر كه با من 30
نباشد با من برابري مي كند * وهر كه با من فراهم نياورد پراكنده كن است *

شست هفت   ازبراي امرزش

*براي اين با شما 31
مي گويم * كه هر گناهي وهر افتري † براي ادميان عفو كرده شود * الا افتري
كه بر جان پاك باشد * براي ادميان عفو كرده نمي شود * *هر كه بر فرزند بشر 32
سخن گويد برو عفو كرده شود * وهر كه بروح القدس بگويد * برو عفو كرده
نشود * نه در اين جهان ونه در آن جهان آينده * *درختي كه خوبترست بسازيد 33
وميوهء اوخوب باشد * درختي شوم † نشانيد وميوهء اوشوم باشد * براي انك هر درختي
از ميوهء خود شناخته شود * *اي فرزندان ماران افاعي چگونه توانيد † نيكويي 34
گفتن چون بنياد واصل شما بدست * از افزوني درون دل دهن سخن بگويد * *مرد 35
نيك از گنجهاء [نيك] نيكيها را بدر آورد * ومرد بد از گنجهاء بد بدي را بيرون كند *

Aut quomodò fieri poſſit, ut aliquis in domum robuſti ingrediatur 29
& ſupellectilem ejus diripiat, niſi
illum athletam priùs vinciat, &
poſteà domum ejus ſpoliet? Qui- 30
cunque mecùm non eſt, mihi adverſatur;
& quicunque mecum non
congregat, diſſipans eſt.

LXVII. De remiſſione.

Propterea vobis dico, quòd omne 31
peccatum & omnis blaſphemia hominibus
condonabitur; ſed blaſphemia
quæ in Spiritum ſanctum
eſt, hominibus nequaquam condonabitur. 32
Quicunque in filium hominis
verbum dixerit, ipſi condonabitur:
quicunque autem in Spiritum
ſanctum dixerit, non condonabitur
ei neque in hoc ſeculo,
neque in illo ſeculo venturo. Arborem 33
meliorem colite, & fructus
ejus bonus erit; arborem malam
plantate, & fructus ejus malus
erit: eò quòd omnis arbor à fructu
ſuo cognoſcitur. O filii viperarum, 34
quomodò poteſtis bonum loqui, cùm
fundamentum & principium veſtrum
malum ſit? ex abundantia enim
interna cordis os ſermonem effundit.
Homo bonus ex theſauris bonis 35
bona profert; & homo malus
ex theſauris malis malum promit.

Verſio VULGATA LATINA.

29 Aut quomodò poteſt quiſquam intrare in domum fortis, & vaſa ejus diripere, niſi
30 priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet. Qui non eſt mecum, contra
31 me eſt: & qui non congregat mecum, ſpargit. Ideò dico vobis; Omne peccatum
32 & blaſphemia remittetur hominibus, ſpiritûs autem blaſphemia non remittetur. Et
quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit
contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in
33 futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem
34 malam, & fructum ejus malum: ſiquidem ex fructu arbor agnoſcitur. Progenies
viperarum, quomodò poteſtis bona loqui, cùm ſitis mali? ex abundantia

enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro profert bona: & malus 35
homo de malo theſauro profert mala. Dico autem vobis; Quoniam omne verbum 36
otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.
Ex verbis enim tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. 37
Tunc reſponderunt ei quidam de Scribis & Phariſæis, dicentes; Magiſter, volumus 38
à te ſignum videre. Qui reſpondens ait illis; Generatio mala & adultera 39
ſignum quærit: & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Jonæ Prophetæ. Sicut 40
enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; ſic erit Filius hominis
in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 *كيف يستطيع احد ان يدخل بيت القوي ويخطف متاعه الا ان يربط القوي اولا
وحينئذ ينهب بيته *من ليس هو معي فهو علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق *من اجل 30 31
هذا اقول لكم ان كل خطية وتجديف يغفر للناس والتجديف علي روح القدس لا يغفر *ومن 32
يقول كلمة علي ابن الانسان يغفر له ومن يقول علي روح القدس لا يغفر له لا في هذا الدهر ولا
في الآتي *اما ان تصيروا الشجرة جيدة وثمرها جيدا واما ان تصيروا الشجرة ردية وثمرها 33
ردية *لان من الثمر تعرف الشجرة *يا اولاد الافاعي كيف تقدرون ان تتكلموا بالصلاح 34
وانتم اشرار *وانما يتكلم الفم من فضل ما في القلب *الرجل الصالح من كنز الصالح 35
يخرج الصلاح *والرجل الشرير من كنز الشرير يخرج الشر *اقول لكم ان كل كلمة بطالة 36
يتكلم بها الناس يعطون عنها جوابا في يوم الدين *لانك من كلامك تبرر ومن كلامك 37
يحكم عليك *

الفصل السادس والثلثون

*حينئذ اجابه قوم من الكتبة والفريسيين قايلين يا معلم نريد ان ترينا آية *اجابهم 38 39
قايلا الجيل الشرير الفاسق يطلب آية فلا يعطي آية الا آية يونان النبي *لانه كما كان يونان 40
في بطن الحوت ثلثة ايام وثلث ليال كذلك يكون ابن الانسان في قلب الارض ثلثة
ايام وثلث ليال *

Quomodo poteſt quis intrare domum fortis, & diripere ſuppellectilem ejus, niſi 29
ligaverit fortem priùs, & tunc diripiat
domum ejus? Qui non eſt mecum, ipſe 30
eſt contra me: & qui non congregat mecum,
ipſe diſſipat. Ideò dico vobis, quòd 31
omne peccatum & blaſphemia condonabitur
hominibus: blaſpemia autem in
Spiritum ſanctum, non condonabitur.
Et quicunque obloquetur verbum contra 32
filium hominis, remittetur ei: at qui
obloquetur contra Spiritū ſanctū, non remittetur
ei, neque in hoc ſeculo, neque in
venturo. Aut conſtituitis arborem bonam, 33
& fructum ejus bonum: aut conſtituitis
arborem malam, & fructum
ejus malum; quoniam ex fructu cognoſcitur
arbor. O progenies viperarum, 34
quomodo poteſtis loqui benè, quum ſitis
mali? ſiquidem loquitur os ex abundantia
ejus quod eſt in corde. Vir bonus, 35
ex theſauro ſuo bono profert bonum: &
vir malus, de theſauro ſuo malo profert
malum. Dico vobis, quòd omne verbum 36
otioſum quod locuti fuerint homines,
redditur i ſunt de eo reſponſum in die
judicii. Quoniam ex verbis tuis juſtificaberis, 37
& ex verbis tuis judicabitur
contra te.

Sectio trigeſima ſexta.

Tunc reſponderunt ei quidam ex Scribis 38
& Phariſæis, dicentes; O Magiſter,
volumus ut oſtendas nobis ſignum. Re- 39
ſpondit eis, dicens; Generatio mala,
adultera, quærit ſignum; & non dabitur
ei ſignum, niſi ſignum Jonæ prophetæ.
Quoniam quemadmodum fuit 40
Jonas in ventre piſcis tribus diebus &
tribus noctibus; ſic erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus & tribus
noctibus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወእፎ፡ ይክል፡ መኑሂ፡ በዊእ፡ ቤተ፡ ዘይጌይሉ፡ ወንዋዮ፡ ሀይደ፡ ዘእንበለ፡ እመ፡ ሊቀደመ፡ አሲ
30 ሮ፡ ዘይጌይሉ፡ ወእምዝ፡ ቤቶ፡ ይበረብር፡፡ ዘኢኮነ፡ ምስሌየ፡ ዕድውየ፡ ውእቱ፡ ወዘኢይ
31 ትጋበእ፡ ምስሌየ፡ ይዘርዎ፡፡ በእንተዝ፡ እብለክሙ፡ ኵሉ፡ ኃጢአት፡ ወፅርፈት፡ ይትኃደ
32 ግ፡ ሎቱ፡ ለሰብእ፡ ወዘሰ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፀረፈ፡ ኢይትኃደግ፡፡ ወዘይቤ፡ ቃለ፡ ደበ፡ ወል
ደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይትኃደግ፡ ሎቱ፡ ወዘሰ፡ ይቤ፡ ደበ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኢይትኃደግ፡ ሎ
33 ቱ፡ ለበስሁ፡ ወኢበዝ፡ ዓለም፡ ወኢበዘ፡ ይመጽእ፡፡ እመእከ፡ ግበሩ፡ ዕፀ፡ ሠናየ፡ ወፍሬ
ሁኒ፡ ሠናየ፡ ወለማእከ፡ ግበሩ፡ ዕፀ፡ እኩየ፡ ወፍሬሁኒ፡ እኩየ፡ እስመ፡ እምፍሬሁ፡ ዕፀ፡ ይትዐ
34 ወቅ፡፡ ትውልደ፡ አራዊተ፡ ምድር፡ በአይቴ፡ ትክሉ፡ ሠናየ፡ ተናግሮ፡ እንዘ፡ ዐማፅያን፡ አን
35 ትሙ፡ እስመ፡ ለምተረፈ፡ ልብ፡ ይነብብ፡ አፍ፡፡ ኵሉ፡ ኄር፡ ብእሲ፡ እምሠናይ፡ መዝገ
ብ፡ ልቡ፡ ያወፅእ፡ ሠናየ፡ ወመዐምፅ፡ ብእሲ፡ እመዝገበ፡ ዐመፃ፡ ያወፅእ፡ ዐመፃ፡፡ እብለክ
36 ሙ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ ፅሩዕ፡ ዘነበቡ፡ ሰብእ፡ ያገብኡ፡ በእንቲአሁ፡ ቃለ፡ በዕለተ፡ ደይን፡፡ እስ
37 መ፡ በቃላቲከ፡ ትጸድቅ፡ ወእምቃላቲከ፡ ትትኴነን፡፡

በእንተ፡ ለለሰአለ፡ ትእምርተ፡

38 ወእምዝ፡ ሃለው፡ አለ፡ አውሥእዎ፡ እምጸሐፍት፡ ወመፈሪሳውያን፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ሊቅ፡ ንፈቅ
39 ድ፡ እምኀቤከ፡ ትእምርተ፡ ንርአይ፡፡ ወአውሥአ፡ ይቤሎሙ፡፡ ትውልድ፡ ዐማፂት፡ ትእምር
40 ተ፡ ተኃሥሥ፡ ወትእምርት፡ ኢይትወሀብ፡ ዘእንበለ፡ ትእምርተ፡ ዮናስ፡ ነቢይ፡፡ እስመ፡ ከ
መ፡ ዮናስ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ ከርሠ፡ ዐንበሪ፡ ሠሉሰ፡ ዕለተ፡ ወሠሉሰ፡ ሌሊተ፡ ከማሁ፡ ይሄሉ፡ ወል
ደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ ልበ፡ ምድር፡ ሠሉሰ፡ ዕለተ፡ ወሠሉሰ፡ ሌሊተ፡፡

Et quomodò poteſt aliquis ingredi domum ejus qui ſe viribus præſtat, & bona e- 29
jus rapere, ſi non priùs ligaverit illum qui ſe viribus præſtat, & tunc domum e-
jus diripiet? Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non congregat mecum, 30
ſpargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blaſphemia remittetur homi- 31
ni: & qui ſpiritum ſanctum blaſphemavit, non remittetur ei. Et qui dicit ver- 32
bum ſupra filium hominis, remittetur ei; & qui dicit ſuper ſpiritum ſanctum,
non remittetur ei peccatum ſuum, neque in hoc ſeculo, neque in eo quod veniet.
Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, 33
& fructum ejus malum: quoniam è fructu ejus arbor cognoſcetur. Progenies vipe- 34
rarum, quomodò poteſtis bonū loqui quum iniqui eſtis? quoniam ex reliquiis cor-
dis loquitur os. Omnis bonus homo ex bono theſauro cordis ejus producet bonum: 35
& iniquus homo ex theſauro iniquitatis producet iniquitatem. Dico vobis, Omne 36
verbū otioſum quod loquuti ſunt homines, reddent propter id rationem in die judicii.
Quoniam in verbis tuis juſtificaberis, & à verbis tuis condemnaberis. 37

De petentibus ſignum.

Et tunc fuerunt præſentes qui reſponderunt ei è ſcribis & è Phariſæis, dicen- 38
tes; Magiſter, volumus à te ſignum videre. Et reſpondens ille, dicebat iis; Ge- 39
neratio mala ſignum quærit: & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam ſicut Jonas manſit in ventre ceti tres dies & tres noctes: ita 40
erit filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 *اكنون بشما مي گويم * هر سخن بيهوده كه مردم گويند * در روز داوري جواب
37 ان بدهند * *از سخن خود راست باشي واز سخن خود در گناه بيفتي *

شست هشت   ايت خواستن از مسيح

38 *جماعتي از نويسندگان * ومعتزلان بدو جواب دادند * وگفتند اي † معلم مي خواهيم
39 كه از تو ايت ببينيم * *او بديشان جواب داد وگفت * گروهء شوم وگنه كار ايت
40 مي خواهد * وايت بديشان داده نشود * مگر ايت يونس پيغمبر * *اچنانك يونس
سه شب وسه روز در شكم ماهي ماند * اين چنين فرزند بشر † سه روز وسه شب † در
دل زمين بماند *

Jam vobis dico, Omne verbum 36
inane quod homines loquentur, in
die judicii rationem ejus reddent.
Ex ſermone tuo rectus eris, & 37
ex ſermone tuo in crimen incides.

LXVIII. Petitio ſigni à Chriſto.

Quidam ex Scribis & Phariſæis 38
ei reſponderunt, dicentes; O præceptor,
petimus ut à te ſignum videamus.
Ille reſpondit eis, & 39
dixit; Generatio prava & peccatrix
ſignum poſtulat; & ſignum
illis non dabitur, niſi ſignum Jonæ
prophetæ. Quemadmodum Jo- 40
nas tres noctes & tres dies in
ventre piſcis manſit: ita filius hominis
tres dies & tres noctes in
corde terræ manebit.

Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt
41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
eam: quia pœnituerunt in prædicationem Jonæ: & ecce plus Jonâ hic. Regina
42 αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα
Austri excitabitur in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia
Νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι
venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus Salo-
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολο-
mon hic. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat
43 μῶντος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
per inaquosa loca, quærens requiem: & non invenit. Tunc dicit; Revertar in
44 δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς ρκθ ε
domum meam, undè exivi. Et veniens invenit vacantem, scopis purgatam, & or-
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
natam. Tunc vadit, & assumit cum se septem alios spiritus
45 μημένον. Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
nequiores seipso, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
illius pejora prioribus. Sic erit & generationi huic nequam. Adhuc
46 ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. Ἔτι ρλ β
autem eo loquente turbis, ecce mater & fratres ejus stabant foris,
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω,

quærentes ei loqui. Dixit autem quidam ei; Ecce mater tua & fra-
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελ- 47
tres tui foris stant, quærentes tibi loqui. At ipse respondens ait dicenti
φοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι 48
sibi; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens
αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἐκτείνας 49
manum suam in discipulos suos, dixit; Ecce mater mea & fratres
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis, ipse
μου. Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός 50
meus frater, & soror, & mater est.
μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII. ιγ΄.

In verò die illo exiens Jesus de domo, sedebat secundùm
ρλα β ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ 1
mare. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut ipsum in naviculam
τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον 2
ascendentem sedere: & omnis turba in littore stabat. Et locutus est
ρλ β ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καὶ ἐλάλησεν 3
eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit seminator seminare.
ΚΔ΄ αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ܓܒܪ̈ܐ ܢܝܢܘܝ̈ܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܝܒܘܢܗ̇ . ܕܗܢܘܢ ܬܒܘ ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܕܝܘܢܢ . ܘܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܢܢ ܬܢܢ .
42 * ܡܠܟܬܐ ܕܬܝܡܢܐ ܬܩܘܡ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܬܚܝܒܝܗ̇ . ܕܐܬܬ ܡܢ ܥܒܪ̈ܝ ܐܪܥܐ ܕܬܫܡܥ ܚܟܡܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ . ܘܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܬܢܢ .
43 * ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܛܢܦܬܐ ܡܐ ܕܢܦܩܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܡܬܟܪܟܐ ܒܕܘܟܝ̈ܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗܝܢ ܡ̈ܝܐ . ܘܒܥܝܐ ܢܝܚܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ .
44 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪܐ ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܢܦܩܬ . ܘܐܬܝܐ ܡܫܟܚܐ ܠܗ̇ ܕܣܦܝܩܐ ܘܡܟܢܫܐ ܘܡܨܒܬܐ .
45 * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܥܡܗ̇ ܫܒܥ ܪ̈ܘܚܝܢ ܐܚܪ̈ܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ̇ . ܘܥܐܠܢ ܘܥܡܪܢ ܒܗ . ܘܗܘܝܐ ܚܪܬܗ ܕܓܒܪܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ . ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ .
46 * ܟܕ ܗܘ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܠܟܢ̈ܫܐ . ܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘ̈ܗܝ ܩܡܝܢ ܠܒܪ ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܗ .
47 * ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܢܫ . ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝ̈ܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ . ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܟ .
48 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܡܢ ܕܐܡܪ ܠܗ . ܡܢܘ ܐܡܝ ܘܡܢܘܢ ܐܚܝ̈ .
49 * ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܠܘܬ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܘܐܡܪ . ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ̈ .
50 * ܟܠ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ . ܗܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ . [illegible]

[illegible]

1 * ܒܗ ܕܝܢ ܒܝܘܡܐ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܒܝܬܐ . ܘܝܬܒ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ .
2 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢ̈ܫܐ ܣܓܝ̈ܐܐ . ܐܝܟܢܐ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܠܗ ܒܣܦܝܢܬܐ . ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܣܦܬ ܝܡܐ .
3 * ܘܣܓܝ̈ܐܬܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܒܦܠܐܬܐ ܘܐܡܪ . ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ .

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum hâc generatione, & damnabunt eam; quippe qui pœnitentiam egerint prædicatione Jonæ: & ecce qui major est Jona, hîc est. 41
Regina Austri surget in judicio cum generatione hac, reámque peraget eam, quippe quæ venerit ab ulteriori terra ut audiret sapientiam Salomonis; & ecce qui præstantior est Salomone, hîc est. 42
Porrò quum spiritus immundus exierit ab homine, perlustrat loca aquis carentia, & quærit requiem, nec invenit. 43
Tunc ait, Revertar domum meam undè exivi: & veniens reperit eam vacuam, versámque ac præparatam. 44
Tunc abiens adduxit secum septem spiritus alios seipso nequiores; & ingressi habitant in eo: fitq; finis hominis illius pejor principio ej⁹: Ita erit generationi huic sceleratæ. 45
Quum autem ipse verba faceret ad turbas, venerunt mater & fratres ejus stantes foris, & quærentes eum alloqui. 46
Dixit autem ei quidam; Ecce mater tua & fratres tui stant foris, & quærunt te alloqui. 47
Ipse verò respondit, & ait illi qui hoc ei renuntiaverat; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? 48
Et protendit manũ suam ad discipulos suos, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres mei. 49
Quisquis enim exequitur voluntatem patris mei qui in cœlis est, is est frater meus, & soror mea, & mater mea. 50

Feriâ quartâ septimanæ secundæ Jejunii.31.

CAP. XIII.

ILlo verò die egressus est Jesus domo, seditque juxta litus maris. 1
Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut conscenderit sederítque in navi: totáque turba stabat supra litus maris. 2
Et multa colloquebatur ad eos in parabolis, dicens; Ecce exiit seminator ad seminandum. 3

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* مردمان نينوي با اين دوده * در داوري بايستند * وايشانرا بر كناه الزام كنند * براي 41
انك ايشان بوعظ يونس توبه كردند * واينجا كسي هست * كه از يونس بزركترست *
* ملكهء تيمن با اين دوده در داوري بايستد * واورا در موجب كناه اندازد * كه از ان 42
سوي زمين امده است تا حكمت سليمان بشنود * واينك اينجا هست كسي * كه از
سليمان بزركترست

شصت نهم
براي جان پليد كه هفت جان ديكر با خود آورد

* جان پليد چون از ادمي بدر آيد * بكردد * در ولايتهايي * كه انجا اب نباشد * 43
اسايش بخواهد ونيابد * انكه كويد بازكردم وبروم بخانهء خود * دران جايكه كه 44
ازو بدر آمدم * بيايد وبيند كه فاسد شده است * كرم شده ومعد داشته * برود 45
هفت جان ديكر * ازو شومتر * با خود بياورد * بيايند ودروي ساكن شوند * وآخر آن
مرد شومتر شود از نخستين [با اين دوده شوم اين چنين بشود]

هفتاد
آمدن مادر وبرادرانش بر در

* چون سخن با خلق مي كفت * 46
بيامدند مادرش وبرادرانش بيرون ايستادند * مي خواستند با وي سخن كويند *

Homines Ninive cum hac generatione in judicio stabunt, eósque peccati reos peragent: quòd illi ad monitum Jonæ pœnitentiam egerint; hîc autem quidam est qui Jonâ major est. 41
Regina Austri cum hac generatione in judicio stabit, eamque in reatum peccati conjiciet: quòd ab extremo terræ venerit ut sapientiam Salomonis audiret; & ecce hîc est quidam, qui Salomone major est. 42

LXIX. De spiritu impuro qui septem spiritus alios secum adduxit.

Spiritus impurus cùm ex homine exit, oberrat per regiones ubi non est aqua, requiem quærens & non invenit. 43
Tunc dicit, Revertar & ibo in domum meam, in eundem locum ex quo exivi: venit & vidit eam direptam esse, calefactam & præparatam. 44
Abiens itaq; *septem spiritus alios seipso pejores secum adducit,* qui *ingrediuntur & in eo habitant; & postremum illius hominis pejus fit priore: cum hac generatione mala ita erit.* 45

LXX. Adventus matris & fratrum ejus ad ostium.

Dum verba ad populum faceret venerunt mater ejus, & fratres ejus, & foris steterunt cupientes eum alloqui. 46

Versio VULGATA LATINA.

41 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam:
quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quàm Jonas hîc.
42 Regina Austri surget in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia
venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon
43 hîc. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida,
44 quærens requiem, & non invenit. Tunc dicit; Revertar in domum meam, undè
45 exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, & ornatam. Tunc
vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant
ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit & generationi
46 huic pessimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, Ecce mater ejus & fratres stabant
47 foris, quærentes loqui ei. Dixit autem ei quidam; Ecce mater tua, & fratres tui
foris stant quærentes te. At ipse respondens dicenti sibi, ait; Quæ est mater 48
mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit; 49
Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei, 50
qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.

CAP. XIII.

IN illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad 1 2
eum turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet: & omnis turba stabat in littore: Et locutus est eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit qui 3
seminat, seminare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رجال نينوي يقومون في الحكم مع هذا الجيل ويحاكمونه لانهم تابوا بانذار يونان وهاهنا 41
افضل من يونان * ملكة التيمن تقوم في الحكم مع هذا الجيل وتحاكمه لانها اتت 42
من اقصي الارض لتسمع من حكمة سليمان وهاهنا افضل من سليمان * ان الروح النجس 43
اذا خرج من الانسان ياتي امكنة لا ماء فيها * يطلب راحة ولا يجد * حينيذ يقول ارجع 44
الي بيتي الذي خرجت منه * فان جاء ووجده فارغا مكنوسا مزينا * فيذهب حينيذ 45
وياخذ معه سبعة ارواح اخر شرا منه وياتي فيسكن هناك * فتصير اواخر ذلك الانسان شرا
من اوايله * وهكذا يكون لهذا الجيل الشرير * وفيما هو يكلم الجمع واذا امه واخوته 46
قيام خارجا يطلبون ان يكلموه * فقال له واحد امك واخوتك برا يطلبونك * فاجاب قايلا 47 48
للذي قال له من هي امي ومن هم اخوتي * واومي بيده الي تلاميذه وقال ها امي واخوتي * 49
* وكل من يصنع مشية ابي الذي في السموات فهو اخي واختي وامي * 50

* الفصل السابع والثلثون * وفي ذلك اليوم خرج يسوع من البيت وجلس 1
جانب البحر * واجتمع اليه جمع كبير حتي انه صعد الي السفينة وجلس * وكان الجمع 2
كله قياما علي الشاطي * وكلمهم بامثال كثيرة قايلا ها الزارع خرج ليزرع * 3

Viri Ninivitæ stabunt in judicio cum hac generatione, & litigabunt cum ea: quoniam ipsi pœnitentiam egerunt hortatu Jonæ, & istic præstantior adest quàm Jonas. 41
Regina Austri surget in judicio cum ista generatione, & judicio contendet cum ea; quia ipsa venit à finibus terræ, ut audiret è sapientia Salomonis, & istic præstantior adest quàm Salomon. 42
Certè spiritus immundus quum exit ab homine, pergit in loca in quibus non est aqua, quærens requiem, & non invenit. 43
Tunc ait; Revertar in domum meam, ex qua exivi. Et si veniat reperiatque locum vacantem, scopis mundatũ, ornatum: 44
Vadit tunc & assumit secum septem spiritus alios nequiores se, & venit habitátque ibi: & fiet finis illius hominis pejor principiis ej⁹. Et sic erit huic generationi malæ. 45
Et dum ipse alloqueretur turbam, ecce mater ejus, & fratres ejus stantes foris, petunt alloqui eum. 46
Quare dixit ei quidam; Mater tua & fratres tui foris petunt te. 47
Respondit dicens illi qui retulerat ei; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? 48
Et innuit manu suâ versùs discipulos suos, & dixit; En mater mea, & fratres mei. 49
Et quisquis fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse est frater meus, & soror mea, & mater mea. 50

Sectio trigesima septima.

CAP. XIII.

ET in illo die exiit Jesus de domo, & sedit secus mare. 1
Et convenit ad eum turba magna, adeò ut ascenderet in naviculam, et sederet: erátque turba omnis stantes supra litus. 2
Et allocutus est eos per parabolas multas, dicens; Ecce seminans exiit ad seminandum: 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ሰብአ፡ ነነዌ፡ ይትነሥኡ፡ አመ፡ ኩነኔ፡ ምስለዛ፡ ትውልድ፡ ወይትፋትሕዋ፡ እስመ፡ ነስሑ፡ በስብከተ፡
42 ዮናስ፡ ወናሁ፡ ዘየዐቢ፡ እምዮናስ፡ ዝየ። ንግሥተ፡ አዜብ፡ ትትነሣእ፡ ኣመ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ ምስ
ለዛ፡ ትውልድ፡ ወትትፋታሕ፡ እስመ፡ መጽአት፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ ከመ፡ ትስማዕ፡ ጥበበ፡ ሰሎ
43 ሞን፡ ወናሁ፡ ዘየዐቢ፡ እምሰሎሞን፡ ዝየ። ወአመከመ፡ ርኩስ፡ መንፈስ፡ ወፅአ፡ እምሰብእ፡ የአ
44 ውድ፡ እንተ፡ በድው፡ እንዘ፡ ይፈቅድ፡ ዕረፍተ፡ ወይኃጥእ። ወእምዝ፡ ይብል፡ ውስተ፡ ቤት
45 የ፡ እገብእ፡ እምኀ፡ ወፅአኩ፡ ወመጺአ፡ ይረክብ፡ እንዘ፡ የስተረክብ፡ እድወ፡ ወሙሩግ። ወእም
ዝ፡ የሐውር፡ ወያመጽእ፡ ምስሌሁ፡ ስብዐተ፡ ካልአነ፡ መናፍስተ፡ እለ፡ ይፀውጉ፡ እምኔሁ፡ ወበዊአ፡
የኀድር፡ ህየ፡ ወይከውን፡ ደኃሪቱ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘየአኪ፡ እምቀዳሚቱ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡ ለዛ፡
46 ትውልድ፡ እኪት። ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ ለአሕዛብ፡ ናሁ፡ እሙ፡ ወአኃዊሁ፡ ይቀውሙ፡ አፍአ፡
47 እንዘ፡ ይፈቅዱ፡ ይትናገርዎ። ወቦ፡ እምአርደኢሁ፡ ዘይቤሎ፡ ናሁ፡ እምከ፡ ወአኃዊከ፡ አፍ
48 አ፡ የኃሥሡከ። ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ ለዘ፡ ይነግሮ፡ መኑ፡ ይእቲ፡ እምየ፡ ወእለ፡ መኑ፡ እሙን
49 ቱ፡ አኃዊየ። ወሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ኀበ፡ አርደኢሁ፡ ወይቤ፡ ናሁ፡ እምየ፡ ወናሁ፡ አኃ
50 ዊየ። እስመ፡ ዘገብረ፡ ፈቃደ፡ ለአቡየ፡ ለዘ፡ በሰማያት፡ ውእቱ፡ አኃዊየ፡ ወእኅትየ፡ ወእምየ፡
ውእቱ።

፲፫ በእንተ ፡ ምሳሌ ፡

1
2 በይእቲ፡ ዕለት፡ ወፂአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምቤት፡ ነበረ፡ መንገለ፡ ባሕር። ወተጋብኡ፡ ኀቤሁ፡
ብዙኃ፡ ሰብእ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ይነብር፡ ወሰገዱ፡ ወኵሉ፡ ሰብእ፡ ውስተ፡ ሐይ
3 ቅ፡ ይቀውሙ። ወነገሮሙ፡ ብዙኃ፡ በምሳሌ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ናሁ፡ ወፅአ፡ ዘይዘርእ፡
ይዝራእ።

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum hac generatione, & judicabũt eam, quia 41
pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ, & ecce qui major est Jonâ hic est.
Regina Austri surget in die judicii cum hac generatione, & condemnabit eam, 42
quoniam venit à finibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis, & ecce qui
major est Salomone hic est. Et quando immundus spiritus exit ab homine cir- 43
cumit per desertũ cupiens obtinere *pacem, & non potest. Et tunc dicit, In domũ* 44
meam revertar unde exivi: & veniens invenit eam *vacantem, derelictam, &*
ornatam. Et tunc proficiscitur, & adducit secum septem alios spiritus qui 45
pejores sunt ipso; & introiens habitat ibi: & erit finis hujus hominis qui pe-
jor erit quàm principium ejus: Ita etiam erit huic generationi malæ. Et eo 46
alloquente populos, ecce mater ejus, & fratres ejus stabant foris quærentes eum
alloqui. Et fuit è discipulis ejus qui dicebat ei, Ecce mater tua, & fratres tui 47
foris quærunt te. Et respondit, & dicit illi qui cum alloqutus fuisset, Quæ est 48
mater mea, & quinam sunt fratres mei? Et extendebat manum suam ad di- 49
scipulos suos, & dixit, Ecce mater mea, & ecce fratres mei. Quoniam qui facit 50
voluntate patris mei qui in cœlis est, frater meus, & soror mea, et mater mea est.

CAP. XIII.

De parabolis.

IN ipsa hora egressus Dominus Jesus è domo, sedit juxta mare. Et coacti sunt 1
ad eum multi populi usq; dum in nave sederet, & adorarunt: & omnes populi in 2
littore stabant. Et loquutus est iis multa in parabolis, dicens; Ecce exivit 3
seminans seminare.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* كسي بدو كفت * مادر وبرادرانت * بيرون ايستاده اند * [ومي خواهند با تو سخن 47
كفتن] * * او بديشان جواب داد وكفت * كيست مادرم * وكيست برادرانم * * دست 48 49
خود سوي شاكردان خود دراز كرد وكفت اينك * مادرم وبرادرانم * * هر كسي كه ارادت 50
پدر من كه در اسمان است بكند اوست برادر وخواهر ومادرم

هفتاد يك
مثل تخم انداختن در زمين

* دران روز عيسي از خانه بدر 1
آمد وبر لب دريا نشست * * وخلايق انبوه پيش او فراهم شدند * چنانك بالاي 2
كشتي رفت * [ونشست] وهمه خلق بر لب دريا ايستاده بودند * * وبسيار سخن † با 3
ايشان † مي كفت بمثل وكفت كشاورز [بدر رفت] تخم مي كاشت *

Quidam ei dixit Mater & fratres tui foris stant, & cupiunt te alloqui. 47
Ipse illis responsũ dedit, et dixit; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? 48
Manum suam in discipulos suos protendit, & dixit; Ecce mater mea, & fratres mei. 49
Quicunque voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, facit, ipse est frater, & soror, & mater mea. 50

CAP. XIII.

LXXI. Parabola seminis conjecti in terram.

IN illo die Jesus è domo egressus est, & in littore maris sedit. 1
Et turbæ multæ ad illum congregatæ sunt, adeò ut in navem iret & sederet: totus autem populus in littore maris stantes erant. 2
Et multa verba locutus est cum eis per parabolas, & dixit; Sator egressus est, & semen seminavit. 3

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Et in seminare ipsum, hæc quidem ceciderũt secus viam, & venerunt volucres,
4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
& comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε
terram multam; & continuò exorta sunt, propter non habere altitudinem terræ. Sole
6 γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου
autem orto æstuaverunt: & propter non habere radicem, exaruerunt. Alia
7 δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Ἄλλα
autem ceciderunt in spinas, & insurrexerunt spinæ, & suffocaverunt ea.
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.
Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, hoc centum,
8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν,
hoc autem sexaginta, hoc autem triginta. Habens aures audire, audiat. Et
9 ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ
10 accedentes discipuli, dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis?
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
Ille autem respondens ait illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria
11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
regni cœlorum: illis autem non est datum. Quisquis enim habet, dabitur
12 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται ρλβ ϛ
ei, & abundabit: Qui autem non habet, & quod habet auferetur
αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται

ab eo. Propter hoc in parabolis eis loquor, quòd videntes non vident,
ρλγ α ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, 13
& audientes non audiunt, neque intelligunt: Et readimpletur in eis prophetia
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι· Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία 14
Esaiæ, dicens; Auditu audietis, & non intelligetis: & intuentes intuebimini,
Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
& non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως 15
audierunt, & oculos suos clauserunt: nequando videant oculis,
ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,
& auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, &
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
sanem eos. Vestri autem beati oculi, quia intuentur, & aures
ρλδ ϛ ἰάσωμαι αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα 16
vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, Quia multi Prophetæ & justi
ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι 17
cupierunt intueri quæ intuemini, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
Vos ergò audite parabolam seminantis.
ρλε β Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 18

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ
5 ܫܘܥܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܦܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܚܕܐ ܐܘܥ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ
6 ܕܐܪܥܐ. * ܟܕ ܕܢܚ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܫܚܢ. ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ. * ܘܐܚܪܢܐ
7 ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ.
8 ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ ܐܝܬ ܕܡܐܐ ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ ܘܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ. * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ 9
10 ܢܫܡܥ. * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܒܡܬܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗܘܢ.
11 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܗܘܢ
12 ܕܝܢ ܠܐ ܝܗܝܒ. * ܠܡܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܝܬܪ ܠܗ. ܘܠܡܢ ܕܠܝܬ
13 ܠܗ. ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܬܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ
14 ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܘܠܐ ܚܙܝܢ. ܘܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ. * ܘܡܫܬܡܠܝܐ
ܒܗܘܢ ܢܒܝܘܬܗ ܕܐܫܥܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܒܫܡܥܐ ܬܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܬܣܬܟܠܘܢ. ܘܡܚܙܐ ܬܚܙܘܢ
15 ܘܠܐ ܬܕܥܘܢ. * ܐܬܥܒܝ ܠܗ ܓܝܪ ܠܒܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܘܒܐܕܢܝܗܘܢ ܝܩܝܪܐܝܬ ܫܡܥܘ.
ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܥܡܨܘ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܫܡܥܘܢ ܒܐܕܢܝܗܘܢ. ܘܢܣܬܟܠܘܢ
16 ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܘܐܐܣܐ ܐܢܘܢ. * ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܝܢܝܟܘܢ ܕܚܙܝܢ
17 ܘܠܐܕܢܝܟܘܢ ܕܫܡܥܢ. * ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܘܙܕܝܩܐ
ܐܬܪܓܪܓܘ ܠܡܚܙܐ ܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܚܙܘ. ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ܀
18 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܫܡܥܘ ܡܬܠܐ ܕܙܪܥܐ.

* Quumque seminâsset, quoddam cecidit 4
juxta viam, & venit avis, & devoravit
illud. Aliúdque cecidit super petram, ubi 5
non erat multum glebæ, & illicò germinavit,
propterea quòd non adesset profunditas
terræ. Quum autem exortus esset 6
sol, calefactum est: & quia non habebat
radicem exaruit. Aliud verò cecidit inter 7
spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt
illud. Aliud denique cecidit in 8
terram bonam, & edidit fructus, aliud
centenos, & aliud sexagenos, & aliud tricenos.
Qui habet aures ad audiendum, 9
audiat. Et accesserunt discipuli ejus, & 10
dixerunt ei; Quare in parabolis colloqueris
eis? Ipse verò respondit, & ait illis; 11
Vobis datum est nôsse arcana regni cœlorum:
illis verò non datum est. Nam 12
qui habet, dabitur ei, & addetur illi:
qui verò non habet, & id etiam quod habet,
tolletur ab eo. Propterea in para- 13
bolis colloquor eis, quippe qui videant
& non videant, audiántque & non audiant,
nec intelligant. Et completur in eis 14
prophetia Esaiæ, dicentis; Auditu quidem
audietis, nec intelligetis; & videndo videbitis,
neque cognoscetis. Etenim in- 15
crassatum est cor populi hujus, & auribus
suis graviter audiunt, & oculos suos occluserunt,
nequando videant oculis suis,
& audiant auribus suis, intelligántque corde
suo, & convertantur, ac sanem eos.
Vestri verò felices sunt oculi, quòd cer- 16
nant; & aures vestræ, quòd audiant.
Amen enim dico vobis, Multi prophetæ 17
& justi perquàm desiderârunt videro id
quod videtis, neque viderunt; & audiro id
quod auditis, nec audierunt. Vos igitur 18
* audite parabolam seminis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بوقت كاريدن تخمي بود * كه بر راه افتاد مرغان آمدند وآنرا بخوردند * * ديكر تخم بر كوه 4 5
وسنك افتاد * جايي كه خاك بسيار نبود دران ساعت † كه روييد خشك شد * در
زمين نغلي نداشت كه نكاهش دارد * * وافتاب بي هنكام اورا نيست كرد * [چون 6
بيخ نداشت] * ديكر تخم در ميان خار وتلو افتاد خارها بلند شدند * وتخم را خبه 7
كردند * * ديكر تخم در زمين نيك وپاك افتاد * وبهره داد * وبكمال رسيد * بود كه صد 8
داد وبود كه شست داد وبود كه سي داد * هركه دوكوش شنونده دارد بشنود 9
* شاكردان او پيش او آمدند * وكفتند چرا بمثل † با ايشان † سخن مي كويي * * او 10 11
بديشان جواب † داد * وكفت بشما داده شد * كه راز ملكوت † اسمانرا بدانيد * وبديشان †
داده نشد * * هركه دارد بدو داده شود * وبيفزايد * وهركه ندارد * ان نيز 12
كه دارد * ازو ستده شود * * براي اين بمثلها با ايشان † سخن مي كويم * كه 13
مي نكرند ونمي بينند * ومي شنوند [ونمي شنوند] ودرنمي يابند * * ودر ايشان 14

* *In tempore spargendi semen fuit quod* 4
caderet in viam, venerunt aves
& illud comederunt. Aliud semen 5
in clivos & petras cecidit, ubi multum
terræ non erat, & simul ac exortum
est exaruit, in terra enim
sulcum non habuit, qui illud servaret.
Et sol illud immaturè ab- 6
sumpsit, cùm non haberet radicem.
Aliud semen in spinas & vepres 7
incidit, & spinæ altæ factæ semen
suffocârunt. Aliud semen in terram 8
bonam & puram cecidit, & fructum
dedit, & ad maturitatem pervenit:
erat quod centum dedit, &
erat quod sexaginta dedit, & erat
quod triginta dedit. Quicunque 9
aures audientes habet, audiat. Disci- 10
puli ejus ad eum accesserunt, & dixerunt;
Quare per parabolas cum eis
loqueris? Ipse respondit illis, & 11
dixit; Vobis datum est, ut mysterium
regni cœlorum sciatis, illis
verò datum non est. Quicunq; ha- 12
bet, illi dabitur, & abundabit:
& quicunque non habet, illud
etiam quod habet ab eo ablatum
erit. Ob hoc per parabolas cum 13
illis loquor; quia intuentur &
non vident, & audiunt & non
audiunt, neq; intelligunt. Et in illis 14

Versio VULGATA LATINA.

4 Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cœli, &
5 comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram
6 multam: & continuò exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ: Sole
7 autem orto æstuaverunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem
8 ceciderunt in spinas: & creverunt spinæ, & suffocaverunt ea. Alia autem
ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum,
9 aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes
10 discipuli dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait
11 illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria regni cœlorum: illis autem non est
12 datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, &
quod habet auferetur ab eo. Ideò in parabolis loquor eis: quia videntes non 13
vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis pro- 14
phetia Isaiæ dicentis; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis,
& non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter 15
audierunt, & oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant,
& corde intelligant, & convertantur, & sanem eos. Vestri autem beati 16
oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis; 17
Quia multi prophetæ & justi cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt;
& audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergò audite parabolam seminantis. 18

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وفيما هو يزرع سقط البعض علي الطريق فاتي الطير واكله * وبعض سقط علي الصخر
5 حيث لا عمق لارضه وللوقت نبت اذ ليس له عمق ارض * ولما اشرقت الشمس احتر * وحيث لم 6
يكن له اصل يبس * وبعض سقط في الشوك فطلع الشوك وخنقه * وبعض سقط في الارض 7 8
الجيده فاعطي ثمر * للواحد مايه * وللاخر ستين * وللاخر ثلثين * من له اذنان سامعتان 9
فليسمع * فتقدم اليه تلاميذه وقالوا له لماذا تكلمهم بامثال * فاجابهم قايلا انتم اعطيتم 10 11
معرفه سراير ملكوت السموات واوليك لم يعطوا * لان من كان له يعط ويزد ومن ليس له 12
فالذي له يوخذ منه * فلهذا اكلمهم بالامثال * لانهم يبصرون ولا يبصرون * ويسمعون 13
ولا يسمعون ولا يفهمون * ليتم عليهم نبوه اشعياء القايل سماعا يسمعون ولا يفهمون * ونظرا 14
ينظرون * ولا يبصرون * لقد غلظ قلب هذا الشعب * وثقلت اذانهم عن السماع * وغمضوا 15
عيونهم * ليلا يبصروا بعيونهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلوبهم * ويرجعوا الي فاشفيهم *
* فاما انتم فطوبي لعيونكم لانها تنظر ولاذانكم لانها تسمع * امين اقول لكم ان كثيرين من 16 17
الانبياء والصديقين اشتهوا ان يروا ما رايتم فلم يروا وان يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا *
* اسمعوا انتم مثل الزارع * 18

Et dum ipse seminaret, cecidit aliquid 4
super viam, & venerunt volucres &
comederunt illud. Et aliquid cecidit 5
super petram, ubi non erat profunditas
telluri ejus; & continuò germinavit,
cùm non esset ei profunditas terræ. Sed 6
cùm ortus esset sol, æstuavit; cùmque
non esset ei radix, aruit. Et aliquid ce- 7
cidit in spinas: & emerserunt spinæ, &
suffocaverunt illud. Et aliquid cecidit 8
in terram bonam; & reddidit fructum,
uni centum, & alteri sexaginta, & alii
triginta. Qui habet aures audientes, 9
audiat. Et accesserunt ad eum discipuli 10
ejus, & dixerunt ei; Quare loqueris
eis per parabolas? Respondit eis, di- 11
cens; Vos donati estis cognitione mysteriorum
regni cœlorum; at illi minimè
donati sunt. Nam habenti dabitur & 12
addetur; & qui non habet, etiam quod
habet auferetur ab eo. Et ideò loquor 13
eis per parabolas; quoniam ipsi vident
& non vident, & audiunt & non audiunt,
neque intelligunt. Ut adimpleatur 14
de illis prophetia Isaiæ dicentis; Audiendo
audient, et non intelligent, et
perspiciendo perspicient, et non videbunt.
Jam incrassatum est cor hujus 15
populi, et gravatæ sunt aures eorum ne
audiant, et clauserunt oculos suos, ne
videant oculis suis, et audiant auribus
suis, et intelligant cordibus suis, et
revertantur ad me, et sanem eos. At vos, 16
beati quidem oculi vestri, quia perspiciunt,
& aures vestræ, quia audiunt. A- 17
men dico vobis, Quòd multi ex prophetis
& justis cupierunt videre quod vidistis,
& non viderunt: et audire quod
audistis, et non audierunt. Audite vos 18
* *parabolam seminantis:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእንዘ ፡ ይዘርእ ፡ ቦዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ወመጽኡ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ወበልዕዎ ፡፡=፡
5 ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ መሬት ፡ ብዙኅ ፡ ወውእተ ፡ ጊዜ ፡ ሠረጸ ፡ እ
6 ስመ ፡ አልቦ ፡ ዕመቀ ፡ ምድሩ ፡ ወፀሐይ ፡ ሠሪቆ ፡ መጽለ ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ሥርወ ፡ የብ
7 ሰ ፡፡=፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ወበቊሎ ፡ ጠበቆ ፡ ሦክ ፡ ወኀነቆ ፡=፡ ወ
8 ቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሠናይ ፡ ወወሀበ ፡ ፍሬ ፡ ወቦ ፡ ዘምእት ፡ ወቦ ፡ ዘ
9 ስሳ ፡ ወቦ ፡ ዘሠላሳ ፡=፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ይስማዕ ፡፡=፡ ወቀሪቦሙ ፡ አርደአ
10 ሁ ፡ ይቤልዎ ፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ በምሳሌ ፡ ትትናገሮሙ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡
11 እስመ ፡ ለክሙ ፡ ተውህበ ፡ አእምሮ ፡ ስውራቲሁ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወሎሙ
12 ሰ ፡ ኢተውህበ ፡=፡ እስመ ፡ ለዘቦ ፡ ይትወሀቦ ፡ ወይፈድፍዶ ፡ ወለዘሰ ፡ አልቦ ፡ እለ
13 ሃቦ ፡ የሀይድዎ ፡፡=፡ ወበእንተዝ ፡ በምሳሌ ፡ እትናገሮሙ ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ይሬኢ
14 ዩ ፡ ኢይሬእዩ ፡ ወእንዘ ፡ ይሰምዑ ፡ ኢይሰምዑ ፡ ወኢይሌብዉ ፡=፡ ከመ ፡ ይብጻ
ሕ ፡ ወይትፈጸም ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ትንቢተ ፡ ኢሳይያስ ፡ ዘይቤ ፡ ሰሚዐ ፡ ትሰምዑ ፡ ወ
15 ኢትሌብዉ ፡ ወነጽሮ ፡ ትነጽሩ ፡ ወኢትሬእዩ ፡=፡ እስመ ፡ ገዝፈ ፡ ልቡ ፡ ለዝ ፡ ሕ
ዝብ ፡ ወበእዘኒሆሙ ፡ ድንቁወ ፡ ሰምዑ ፡ ወአዕይንቲሆሙ ፡ ዖዉሩ ፡ ከመ ፡ ኢይርአ
ዩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወበእዝኖሙ ፡ ኢይስምዑ ፡ ወበልብ ፡ ኢይለብዉ ወኢይትመየ
16 ጡ ፡ ወኢይሣሀሎሙ ፡፡=፡ ወለክሙሰ ፡ ብፁዓት ፡ አዕይንቲክሙ ፡ እስመ ፡ ይሬእያ ፡
17 ወእዘኒክሙ ፡ እስመ ፡ ይሰምዓ ፡፡=፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ ነቢያት ፡
ወጻድቃን ፡ ፈተዉ ፡ ይርአዩ ፡ ዘትሬእዩ ፡ ወኢርእዩ ፡ ወይስምዑ ፡ ዘትሰምዑ ፡ ወኢሰ
18 ምዑ ፡፡=፡ አንትሙኬ ፡ ስምዑ ፡ ምስሎ ፡ ለዘ ፡ ይዘርእ ፡=፡

Et dum seminaret, fuit, quod cecidit in via, & venerunt volucres cœli, 4
& comederunt illud. Et fuit quod cecidit super petram, ubi non habebat 5
terram multam: et continuò floruit, quoniam non habebat profundam terram.
Et sole orto emarcuit: et quoniam non habebat radicem aridum factum est. 6
Et fuit quod cecidit in spinam, & germinando eo, id suffocavit spina, 7
idque strangulavit. Et fuit quod cecidit in terram bonam, & dedit 8
fructum, & fuit quod centum, & fuit quod sexaginta, et fuit quod tri- 9
ginta. Qui habet aures audire, audiat. Et appropinquantes discipuli 10
ejus dicunt ei, Propter quid in parabolis alloqueris eos? Et respondit, & 11
dixit, Quoniam vobis datum est cognoscere mysteria regni cœlorum, et illis
non datum est. Quoniam ei qui habet dabitur ei, et abundabit ei: et 12
ei qui non habet, quod datum fuit ei, ei auferetur. Et propter hoc in 13
parabolis alloquor eos, quia videntes non vident, et audientes non audi-
unt, nec intelligunt. Ut veniret et impleretur super eos prophetia Esaiæ 14
qui dicit, Audiendo audietis, et non intelligetis; et aspiciendo aspicie-
tis, et non videbitis. Quoniam incrassatum est cor hujus populi, et in 15
auribus eorum surdis graviter audiunt, et oculi eorum cæcutiunt, ut non
videant cum oculis eorum, et in auribus eorum non audiant, & in corde
non intelligant, et non convertantur, et non miserear eorum. Et ve- 16
stri beati sunt oculi quoniam vident, et aures vestræ quoniam audiunt.
Amen dico vobis, Quòd multi prophetæ, et justi desiderârunt videre quæ 17
videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt. Vos 18
igitur audite parabolam seminantis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

تمام شد † پيغمبر اشعيا كه كفت نبوت ˘ شنيدني بشنوند * ودرنيابند * وعيان
ببينند * ونداننـد * * دل اين قوم تاريك شد * وبكوش خود كران شنيدند * 15
وچشم خود را بستند تا [بچشم] نبينند * وبكوش نشنوند وبدل خود درنيابند *
پيش من بكردند * وايشانرا شفا دهم * * اما خنك چشم شما كه مي بينند * وكوش 16
شما كه مي شنود * * راست بشما بكويم * بسياران از صديقان وپيغمبران † ارزو 17
داشتند * كه بينند انچ شما ديديد * وبشنوند † انچ شما شنيديد * نديدند وشنيدند *
* اما شما بشنويد † مثل كشتزار وتخم * 18

impletum est vaticinium Esaiæ,
qui dixit;

Prophetia.

Auditione audiunt & non intelligunt,
& clarè vident & non cognoscunt.
Cor hujus populi obtenebratum est, & 15
auribus suis graviter audiunt, &
oculos suos occluserunt: ne oculis
videant, & auribus audiant, &
corde suo intelligant, & ad me
convertantur, & illis salutem darem.
Veruntamen beatus est oculus 16
vester qui videt, & auris vestra
quæ audit. Verum vobis dico, 17
Plurimi justorum & Prophetarum
desiderium habuerunt, ut viderent
quæ vos videtis, & audirent quæ
vos auditis: sed non viderunt, nec
audierunt. Vos autem audite pa- 18
rabolam agri & seminis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Omnis audientis verbum regni, & non intelligentis, venit malus,
19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς,
& rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
seminatus. Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, &
20 σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
continuò cum gaudio sumens illud: Non habet autem radicem in seipso, sed
21 εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
temporalis est: factâ autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim
πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
scandalizatur. Qui autem in spinas seminatus, hic est qui verbum
22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
audiens, & anxietas seculi istius, & deceptio divitiarum suffocat
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
verbum, & infructuosus fit. Qui verò in terram pulchram seminatus,
23 τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
hic est qui verbum audiens & intelligens: quique fructum fert, & facit hoc quidem
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν
centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta. Aliam parabolam proposuit
24 ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν ρλε
illis, dicens; Assimilatum est regnum cælorum homini seminanti pulchrum
αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν
semen in agro suo. In verò dormire homines, venit ejus
σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ 25
inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem
ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ 26
crevit herba, & fructum fecit, tunc apparuerunt & zizania. Acce-
ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσ- 27
dentes autem servi patrisfamiliâs, dixerunt ei; Domine, nónne pulchrum semen
ελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα
seminâsti in tuo agro? Undè ergò habet zizania? Ille verò ait illis; Inimicus
ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς 28
homo hoc fecit. At servi dixerunt ei; Vis igitur abeuntes
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
colligamus ea? Ille verò ait; Non: ne fortè colligentes zizania,
συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, 29
eradicetis simul eis triticum. Sinite crescere utraque usque ad
ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι 30
messem: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm
τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον
zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum ea: At
τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
triticum congregate in horreum meum.
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܠ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠ ܠܗ. ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܡܠܬܐ ܕܙܪܝܥܐ 19
ܒܠܒܗ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܐܙܕܪܥ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ ܐܙܕܪܥ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܫܡܥ 20
ܡܠܬܐ. ܘܡܚܕܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠ ܠܗ. * ܥܩܪܐ ܕܝܢ ܠܝܬ ܠܗ ܒܗ. ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ 21
ܗܘ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܥܓܠ ܡܬܟܫܠ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܝܬ 22
ܟܘܒܐ ܐܙܕܪܥ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ. ܘܪܢܝܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܛܘܥܝܝ ܕܥܘܬܪܐ ܚܢܩܝܢ
ܠܗ ܠܡܠܬܐ. ܘܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܐܙܕܪܥ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܫܡܥ 23
ܡܠܬܝ. ܘܡܣܬܟܠ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ. ܘܥܒܕ ܐܝܬ ܕܡܐܐ ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ ܘܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ.
* ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܟܗܢܐ * ܠܒ *
* ܐܚܪܢܝܐ ܡܬܠܐ ܐܦܠܛ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܕܙܪܥ ܙܪܥܐ ܛܒܐ 24
ܒܩܪܝܬܗ. * ܘܟܕ ܕܡܟܘ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܬܐ ܒܥܠܕܒܒܗ ܘܙܪܥ ܙܝܙܢܐ ܒܝܬ ܚܛܐ ܘܐܙܠ. 25
* ܟܕ ܕܝܢ ܝܥܐ ܥܣܒܐ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܚܙܝܘ ܐܦ ܙܝܙܢܐ. * ܘܩܪܒܘ ܥܒܕܘܗܝ 26
ܕܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ. ܠܐ ܗܐ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܙܪܥܬ ܒܩܪܝܬܟ. ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܝܬ ܒܗ 27
ܙܝܙܢܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܢܐ ܥܒܕ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܥܒܕܘܗܝ. 28
ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܐܙܠ ܢܓܒܝܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܡܐ ܟܕ ܡܓܒܝܢ ܐܢܬܘܢ 29
ܙܝܙܢܐ. ܬܥܩܪܘܢ ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܚܛܐ. * ܫܒܘܩܘ ܢܪܒܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܥܕܡܐ ܠܚܨܕܐ. 30
ܘܒܙܒܢܐ ܕܚܨܕܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܚܨܘܕܐ. ܓܒܘ ܠܘܩܕܡ ܙܝܙܢܐ. ܘܐܣܘܪܘ ܐܢܘܢ ܡܥܨܪܬܐ.
ܕܢܐܩܕܘܢ. ܚܛܐ ܕܝܢ ܟܢܫܘ ܠܐܘܨܪܝ.

Quisquis audit sermonem regni, nec intelligit eum, venit Malus, & rapit verbum quod satum est in corde ipsius: hoc est quod juxta viam seminatur. 19 Illud verò quod super petram satum est, is est qui audit sermonem, & eâdem horâ cum gaudio excipit eum. 20 Verùm non habet radicem in ipso, sed temporarius est: Quumque acciderit calamitas aut persecutio propter sermonem, statim offenditur. 21 Illud autem quod inter spinas satum est, is est qui audit sermonem: sed solicitudo mundi hujus, & fallaciæ divitiarum suffocant ipsum sermonem, & infructuosus fit. 22 Illud autem quod super terram bonam satum est, is est qui audit sermonem meum, & intelligit, & edit fructus, profertque alius centenos, & alius sexagenos, alius denique tricenos. 23

Ad oblationem dominicæ sacerdotum. 32.

Aliam parabolam figuravit eis, inquiens; Simile est regnum cœlorum viro seminanti semen bonum in agro suo. 24 Et quum dormîssent homines, venit hostis ejus, & seminavit zizania inter triticum, & abiit. 25 Quuum autem pullulâsset herba, & edidisset fructus, tunc apparuerunt etiam zizania. 26 Et accesserunt servi patris familiâs, & dixerunt ei; Domine noster, nónne semen bonum seminâsti in agro tuo? undè habet zizania? 27 Ipse autem ait illis; Homo inimicus hoc egit: cui subdunt servi ipsius, Vis ut eamus, & seligamus ea? 28 At ille dixit eis; Ne fortè dum collecturi estis zizania, eradicetis cum eis etiam triticum. 29 Sinite crescant utraque simul usque ad messem; & tempore messis dicam ego messoribus, Seligite primùm zizania, & ligate ea in fasciculos ut comburantur: tritica verò ipsa cogite in horrea mea. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتاد دو تفسیر مثل تخم کاشتن

* هر که کلمه ملکوت را بشنود ودر نیابد * واگاه نشود * شر بیاید * وان کلمه که 19
در دل او کاشته شده است † بربایند اینست † انك بر کنار راه افتاد * * وانك بر سنك 20
کاشته شد * اوست انك کلمه را شنود * وهمانساعت بشادي قبول کند * * ودر 21
نکرسد الا همان ساعت * انکه چون دشخواري † بشود ودشمن براي کلمه پیدا شود * او
زود منکر شود * * وانك در میان † خارها کاشته شد * اوست انك کلمه را بشنود وغم این † 22
عالم وضلالت † مکسب † اصل کلمه را خبه کند * واو بي بهره † وبي میوه بماند * * وانك 23
بر زمین نیك کاشته شد اوست انك کلمه مرا بشنود * ودریابد میوه دهد * باشد که صد *
وباشد که شصت * وباشد که سي *

هفتاد سه مثل کشته وزیوان

* مثلي دیکر زد 24
وبدیشان کفت ملکوت آسمان مانندست † بمردي که درده خود † تخم پاك بکاشت * * چون 25
مردم خفتند * دشمن او آمد * ودر میان تخم پاك زیوان انداخت * یعني تلخ دانه * وبرفت *

LXXII. Expositio parabolæ semen seminandi.

Quicunque sermonem regni audit, & non intelligit nec percipit, Malus venit, & sermonem illum, qui in corde ejus seminatus est, rapit: hoc est quod juxta viam cecidit. 19 *Id autem quod super petram seminatum est, ille est qui sermonem audit, & eâdem horâ cum gaudio excipit;* 20 *Et non nisi eodem instanti viget: illicò difficultate existente, & inimicitiâ propter verbum subortâ, ille statim apostata fit.* 21 *Illud autem quod inter spinas seminatum est, is est qui verbum audit, & solicitudo hujus mundi & error lucri radicem sermonis strangulat, & infructuosus & sterilis manet.* 22 *Quod denique in bonam terram seminatum est, is est qui sermone meo audito, & intellecto, fructum dat; est qui centum, & est qui sexaginta, & est qui triginta.* 23

LXXIII. Parabola frumenti & zizanii.

Parabolam aliam excudit, ac illis dixit; Regnum cœlorum simile est viro, qui in agro suo semen purum seminavit. 24 *Et cùm dormirent homines, inimicus ejus venit, & inter semen purum zizanium (i. e. lolium) injecit, & abiit.* 25

Versio VULGATA LATINA.

19 Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est. 20 Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, & continuò cum gaudio accipit illud: 21 Non habet autem in se radicem, sed est temporalis: factâ autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuò scandalizatur. 22 Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & solicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum, suffocat verbum, & sine fructu efficitur. 23 Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est, qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum. 24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens; Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. 25 Cùm autem dormirent homines, venit inimicus ejus, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit. 26 Cùm autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. 27 Accedentes autem servi patris familiâs, dixerunt ei; Domine, nónne bonum semen seminâsti in agro tuo? Undè ergò habet zizania? 28 Et ait illis; Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei; Vis, imus, & colligimus ea? 29 Et ait; Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. 30 Sinite utraque crescere usque ad messem; & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* كل من يسمع كلام الملكوت ولا يفهمه ياتي الشرير فيخطف ما قد زرع في قلبه * هذا 19
المزروع على الطريق * والذي زرع على الصخرة هو الذي يسمع الكلام وللوقت يقبله 20
بفرح * وليس له فيه اصل * لكن الى زمن يسير اذا حدث ضيق او طرد من اجل الكلام 21
فللوقت يشك * والذي زرع في الشوك فهو الذي يسمع الكلام ويخنق الكلام فيه اهتمام 22
هذا الدهر وخداع الغنى فيكون بغير ثمر * والذي زرع في الارض الجيدة هو الذي يسمع 23
الكلام ويفهمه فيعطي ثمر * للواحد مائة * ولاخر ستين * ولاخر ثلثين *

* الفصل الثامن والثلثون *

24 25 * وضرب لهم مثلا اخر قايلا تشبه ملكوت السموات انسانا زرع زرعا جيدا في حقله * فلما نام
الناس جاء عدوه فزرع زوانا وسط القمح ومضى * فلما نبت القمح واثمر حينيذ ظهر الزوان 26
ايضا * فجاء عبيد رب البيت فقالوا له يا سيدنا اليس زرعا جيدا زرعت في حقلك فمن 27
اين صار فيه زوان * فقال لهم رجل عدو فعل هذا * فقال له عبيده اتريد ان نذهب 28
فنجمعه * فقال لهم لا لئلا تجمعوا الزوان فتقلعوا معه الحنطة * دعوهما ينبتان جميعا الى 29 30
زمن الحصاد * وفي زمان الحصاد اقول للحصادين اجمعوا اولا الزوان وشدوه حزما ليحرق واما
القمح فاجمعوه الى اهرائي *

Omnis qui audit verba regni, & non intelligit ea, venit Malus, & rapit quod seminatum fuit in corde ejus: hoc est seminatum super viam. 19 *Et quod seminatum est super petram; est is qui audit verba, & continuò recipit ea cum gaudio.* 20 *Et non habet in eo radicem, sed ad tempus modicum, cùm accidit tribulatio aut persecutio propter verba, continuò scandalizatur.* 21 *Et quod seminatum est in spinis; est is qui audit verba, & suffocat verba in eo solicitudo hujus seculi & fallacia divitiarum, & efficitur sine fructu.* 22 *Et quod seminatum est in terram bonam: est qui audit verba & intelligit ea; Nam reddit fructum uni centum, & alteri sexaginta, & alii triginta.* 23

Sectio trigesima octava.

Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cælorum homini qui seminavit semen bonum in agro suo: 24 *Cùm autem dormivissent homines, venit inimicus ejus, & seminavit zizania inter triticum, & abiit.* 25 *Cùm que crevisset triticum, & fructificâsset, tunc apparuerunt zizania quoque.* 26 *Venerunt autem servi domini domus, & dixerunt ei; Domine, nonne semen bonum seminâsti in agro tuo? unde ergo facta sunt in eo zizania?* 27 *Et ait illis, Homo inimicus fecit hoc. Dixerunt ei servi ejus, Visne eamus & colligamus ea?* 28 *Dixit eis, Non; ne fortè colligatis zizania, & eradicetur cum eis triticum.* 29 *Sinite ambo crescere simul usque ad tempus messis: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite zizania prius, & alligate ea in fasciculos ut comburantur, triticum autem congregate in horrea mea.* 30

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ኵሉ፡ ዘይሰምዕ ፡ ነገረ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ሃሎ ፡ ዘኢይሌቡ ፡ ይመጽእ ፡ እኩይ ፡ ወ
20 ይመሥጥ ፡ ዝተዘርአ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ውእቱኬ ፡ ዘተዘርአ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት፡፡ ወ
ዘውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ተዘርአ ፡ ውእቱዝ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዕ ፡ ወፍጡነ ፡ ዘበፍሥሓ ፡
21 ይትወከፍ፡፡ ወአልቦ ፡ ሥርወ ፡ ለዕሌሁ ፡ ለጊዜሁ ፡ ክመ ፡ ውእቱ ፡ ወከዊኖ ፡ መ
22 ንደቤ ፡ ወስደት ፡ በእንተዝ ፡ ነገር ፡ በጊዜሃ ፡ የዓሉ፡፡ ወዘሰ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ተዘ
ርአ ፡ ዝውእቱ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዕ ፡ ወትካዘ ፡ ዝዓለም ፡ ወስጠፍተ ፡ ብዕል ፡ ተኀን
23 ቆ ፡ ለነገር ፡ ወዘእንበለ ፡ ፍሬ ፡ ይከውን፡፡ ወዘውስተ ፡ ሠናይ ፡ ምድር ፡ ተዘ
ርአ ፡ ዝውእቱ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዕ ፡ ወይሌቡ ፡ ወይፈሪ ፡ ወይገብር ፡ ፻ ፡ ወቦዘ ፡
24 ፷ ፡ ወቦ ፡ ዘሠላሳ፡፡ ካልእተ ፡ መሰለ ፡ አምጽአ ፡ ሎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ት
መስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ዘዘርአ ፡ ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ፡፡
25 ወእንዘ ፡ ይነውሙ ፡ ሰብኡ ፡ መጽአ ፡ ጸላኢሁ ፡ ወዘርአ ፡ ሉቱ ፡ ክርደደ ፡ ማእከ
26 ለ ፡ ስርናይ ፡ ወኀለፈ፡፡ ወአመዝ ፡ በቊሎ ፡ ሣዕሩ ፡ ወፈረየ ፡ ፍሬ ፡ አሜሃ ፡ አ
27 ስተርአየ ፡ ክርደዱኒ፡፡ ወቀርቦሙ ፡ አርድእቲሁ ፡ ለባዕለ ፡ ገራህት ፡ ይቤልዎ ፡ እ
ግዚኦ ፡ አኮሁ ፡ ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ዘራእከ ፡ ውስተ ፡ ገራህትከ ፡ እምአይቴ ፡ እንከ ፡
28 ሉቱ ፡ ክርደድ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ፀራዊ ፡ ብእሲ ፡ ዘንተ ፡ ገብረ ፡ ወአግብርቲሁ ፡ ይ
29 ቤልዎ ፡ ትፈቅድኑ ፡ እንከ ፡ ንሑር ፡ ወንእርዮ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ አልቦ ፡ አምበ ፡ ክመ ፡
30 እንዘ ፡ ተአርዩ ፡ ክርደደ ፡ ኢትምሐው ፡ ምስሌሆሙ ፡ ስርናየኒ፡፡ ኅድጉ ፡ ይልሀ
ቁ ፡ ኅቡረ ፡ እስከ ፡ ማእረር ፡ ወበጊዜ ፡ ማእረር ፡ እብሎሙ ፡ ለዐፀድ ፡ አርዩ ፡ ቅ
ድመ ፡ ክርደደ ፡ ወአሰርዎሙ ፡ ከላስስቲሆሙ ፡ ለአንድዶቶሙ ፡ ወስርናዮሰ ፡ አስተጋብ
ኡ ፡ ውስተ ፡ ቤትየ፡፡

Omnis qui audit verbum regni cælorum, existens talis qui non intelligit illud, venit Malus, & rapit quòd seminatum fuit in corde ejus: is igitur est qui seminatus fuit in via. 19 *Et qui in petra seminatus fuit, hic est qui verbum audit, & statim hoc cum gaudio accipit:* 20 *Et non habens radicem super eum, temporarius idem est: & factâ tribulatione & persecutione propter hoc verbum, confestim subvertit illud.* 21 *Et qui in spina seminatus fuit, hic est qui verbum audit, & solicitudo hujus mundi, & rapiditas divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur.* 22 *Et qui in bona terra seminatus fuit, hic est qui verbum audit & intelligit illud: & fructum fert, & facit centum, & est qui sexaginta, & est qui triginta.* 23 *Aliam parabolam produxit iis, dicens;* 24 *Simile est regnum cælorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo.* 25 *Et dormiente illo, tunc venit inimicus ejus, & seminavit ei carduos in medio tritici, & pertransivit.* 26 *Quum autem germinâsset herba ejus, & produxisset fructum suum, tunc apparuit carduus etiam.* 27 *Et accedentes adjutores domini agri, dicunt ei; Domine, nónne bonum semen seminâsti in agro tuo? unde igitur ei insunt cardui?* 28 *Et dicit illis, Inimicus homo hoc fecit. Et servi ejus dicunt ei; Visne igitur ut eamus, et colligamus?* 29 *Et dicit iis, Non ita fiat, quòd colligentes carduos, evellatis cum iis triticum.* 30 *Sinite ut crescant simul usque messem: et in tempore messis dicam messoribus, Colligite primùm carduos, et colligate manipulos eorum, ut accendantur: et triticum colligite in domum meam.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 27 * چون کشت بکمال رسید ومیوه داد تلخ دانه نیز پیدا شد * * آمدند بندکان وبخداوند
کشت کفتند * که اي خداوند * تو تخم نیك در ده خود کاشته بودي * تلخ دانه در
میانش از کجا بدر آمد * * او جواب داد که کسي بدشمني انداخته باشد * بندکان 28
کفتند * که دستوري ده تا تلخ دانه را ازش جدا کنیم * * کفت نبادا که تلخ 29
دانه را بکنید * کندم نیز با ان † ضایع شود * * رها کنید * تا بهمدیکر پرورده شوند * 30
وچون هنکام درویدن باشد * بمزدوران درو بکویم که تلخ دانه را اول بکزینند *
وبسته بندند وباتش بسوزند * وکندم را در انبار ذخیره نهند

Segete autem maturescente, et fructum edente, lolium etiam apparuit. 26 *Venerunt servi, et agricolæ dixerunt; Quin tu, ô domine, semen bonum in agro tuo seminâsti, lolium igitur inter illud undè provenit?* 27 *Ille respondit, Quispiam per inimicitiam injecit. Servi dixerunt, Permitte itaque nobis ut lolium exinde secernamus.* 28 *Dixit, Nequaquam, ne vobis lolium evellentibus triticum etiam cum eo pereat.* 29 *Sinite ut unà crescant, et cum tempus metendi fuerit, messoribus dicam, ut lolium priùs selegant, et in fasciculos ligent, et igni comburant; triticum verò in horreum recondant.* 30

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ΄.

Aliam parabolam proposuit eis, dicens; Simile est regnum cœlorum ρλζ
31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν β
grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. Quod
32 κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὃ
minus quidem est omnium seminum: cùm autem creverit, majus
μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
oleribus est, & fit arbor, ita ut venire volucres cœli,
τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& umbracula facere in ramis ejus. Aliam parabolam locutus est eis; ρλη
33 καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, ε
Simile est regnum cœlorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
farinæ satis tribus, usque quò fermentatum est totum. Hæc omnia locutus est ρλθ
34 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ς
Jesus in parabolis turbis, & sine parabola non loquebatur
ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
eis: Ut impleretur pronuntiatum per Prophetam, dicentem; ρμ
35 αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ι
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
constitutione mundi. Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus:
36 καταβολῆς κόσμου. Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·
Et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Explica nobis
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν
parabolam zizaniorum agri. Ille verò respondens ait illis;
τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 37
Seminans pulchrum semen, est Filius hominis. At ager est
Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστιν 38
mundus. Verùm pulchrum semen, hi sunt filii regni.
ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
At zizania sunt filii mali. At inimicus seminans ea, est
τὰ δὲ ζιζάνιά, εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά, ἐστιν 39
diabolus: At messis, consummatio seculi est: At messores,
ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur:
ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· 40
sic erit in consummatione seculi hujus. Mittet Filius hominis
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 41
angelos suos: & colligent de regno ejus omnia
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
scandala, & facientes iniquitatem: Et mittent eos in
τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν· Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς 42
caminum ignis. Ibi erit fletus & fremitus dentium.
τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Tunc justi fulgebunt sicut Sol, in regno Patris eorum.
Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 43
Habens aures audire, audiat.
ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 * ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܬܠ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ܂ ܕܢܣܒ ܓܒܪܐ ܙܪܥ ܒܩܪܝܬܗ܂
32 * ܘܗܝ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ܂ ܡܐ ܕܝܢ ܕܪܒܬ ܪܒܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪܘܩܐ܂ ܘܗܘܝܐ ܐܝܠܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܬܐܬܐ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܬܥܫܫ ܒܣܘܟܝܗ܂
33 * ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܡܪܬ ܒܬܠܬ ܣܐܝܢ ܕܩܡܚܐ ܥܕܡܐ ܕܚܡܥ ܟܠܗ܂
34 * ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܠܟܢܫܐ܂ ܘܕܠܐ ܡܬܠܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ܂
35 * ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ܂ ܐܦܬܚ ܦܘܡܝ ܒܡܬܠܐ܂ ܘܐܒܥ ܟܣܝܬܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ܂
36 * ܗܝܕܝܢ ܫܒܩ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܐ܂ ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܦܫܘܩ ܠܢ ܡܬܠܐ ܗܘ ܕܙܝܙܢܐ ܘܕܩܪܝܬܐ܂
37 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܘ ܕܙܪܥ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܢܫܐ܂
38 * ܩܪܝܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗ ܥܠܡܐ܂ ܙܪܥܐ ܕܝܢ ܛܒܐ ܒܢܝ ܡܠܟܘܬܐ܂ ܙܝܙܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܒܝܫܐ܂
39 * ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܝܢ ܕܙܪܥ ܐܢܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܣܛܢܐ܂ ܚܨܕܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ܂ ܚܨܘܕܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ܂
40 * ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܡܬܠܩܛܝܢ ܙܝܙܢܐ ܘܝܩܕܝܢ ܒܢܘܪܐ܂ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂
41 * ܢܫܕܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܠܐܟܘܗܝ܂ ܘܢܠܩܛܘܢ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܡܟܫܘܠܐ܂ ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܥܘܠܐ܂
42 * ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܂
43 * ܗܝܕܝܢ ܙܕܝܩܐ ܢܢܗܪܘܢ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܒܘܗܘܢ܂ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܂

Aliam parabolam figuravit eis, dicens; 31
Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod acceptum homo seminavit in agro suo. Et ipsum quidem minimum est 32
omnium seminum: quum autem excreverit, maximum est omnium olerum, & fit arbor: ita ut veniat volatile cœli, & nidificet in ramis ejus. Aliam parabolam 33
dixit eis; Simile est regnum cœlorum fermento illi, quod acceptum mulier abdidit in tribus satis farinæ, usquedum totum fermentaretur. Hæc omnia locu- 34
tus est Jesus per parabolas ad turbas, nec absque parabolis colloquebatur eis:
Ut adimpleretur id quod dictum est per 35
prophetam, dicentem; Aperiam os meum in parabolis, & proferam abscondita quæ fuerunt ante jacta mundi fundamenta. Tunc dimisit Jesus turbas, ve- 36
nitque domum: & adierunt eum discipuli ejus, & dicunt ei; Explica nobis parabolam illam zizaniorum & agri. Ipse 37
verò respondit, & ait illis; Is qui seminavit semen bonum est filius hominis: Et ager est mundus: semen ve- 38
rò bonum, sunt filii regni: zizania verò, sunt filii Mali. Inimicus autem qui 39
seminavit ea, est Satanas: Messis verò, est consummatio mundi: messores autem, angeli. Sicut itaque seliguntur zizania, 40
& comburuntur igni; sic erit in consummatione mundi hujus. Mittet filius ho- 41
minis angelos suos, & seligent ex ipsius regno omnia scandala, omnesque agentes iniquitatem. Et projicient eos in forna- 42
cem ignis: illic erit fletus & stridor dentium. Tunc justi spendescent ut sol in 43
regno patris sui. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 هفتاد چهار مثل دانه خردل *مثل ديكر براي ايشان زد وكفت ملكوت
32 آسمان مانندست بدانهٔ خردل كه كسي اورا در ده خود كاشت * كه از همه تخمها
كوچكترست وچون برويد از همه كشتها بلندتر وبزركتر باشد چنانك مرغ آسمان
33 بيايد وزير شاخ [او] آشيان سازند هفتاد پنج مثل خمير مايه * مثلي
ديكر اغاز كرد كه ملكوت آسمان مانند است بخمير مايه كه زن† آنرا بستانند * ودر سه
34 پيمانه آرد نهد * تا انكه كه همه خمير شود * عيسي همه سخن بمثل † كفت با جماعت *
35 وبي مثل سخن بديشان نمي كفت * تا تمام شود هر چه † در پيغامبر كفته شد
نبوت دهن خود بمثلها بكشايم * وبجويم نهانيهائي * كه زودتر از اغاز جهان
36 پوشيده بودند هفتاد شش تفسير مثل تلخ دانه * انكه عيسي جماعت را
رها كرد * ودر خانه در آمد * شاكردان نزديك او شدند وكفتند * مثل تلخ دانه وده را براي
37 ما تفسير كن * او بديشان جواب داد وكفت * انك تخم نيك كاشت فرزند ادمي است *

LXXIV. Parabola grani sinapis.

Parabolam aliam illis proposuit, et dixit; Regnum cœlorum simile est grano sinapis, quod homo in agro suo seminavit. 31 *Quod omnium seminum minimum est; cùm verò excreverit, omnium satorum altissimum et maximum evadit: adeò ut aves cœli veniant, et sub ramis ejus nidificent.* 32

LXXV. Parabola fermenti.

Parabolam aliam exorsus est, regnum cœlorum simile esse fermento, quod accepit mulier et tribus mensuris farinæ indidit, donec totum fermentaretur. 33 *Jesus omne verbum in parabola locutus est ad turbam, et sine parabola verbum eis non dixit.* 34 *Ut compleretur omne quod per Prophetam dictum fuerat.* 35

Prophetia.

Os meum in parabolis aperiam, et quæram abscondita, quæ priusquam initium cœpit mundus tecta fuerunt.

LXXVI. Expositio parabolæ lolii.

Tunc Jesus turbam dimisit, et in domum ingressus est: & accesserunt ad eum discipuli, et dixerunt; Parabolam lolii et agri nobis expone. 36 *Ipse illis responsum dedit, et dixit; Ille qui semen bonum seminavit, Filius hominis est.* 37

Versio VULGATA LATINA.

31 Aliam parabolam proposuit eis dicens; Simile est regnum cœlorum grano sina-
32 pis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: Quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus, & fit ar-
33 bor, ita ut volucres cœli veniant, & habitent in ramis ejus. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abs-
34 condit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus
35 est Jesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis: Ut impleretur quod dictum erat per Prophetam, dicentem; Aperiam in parabolis os me-
36 um, eructabo abscondita à constitutione mundi. Tunc, dimissis turbis, venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens, ait illis; Qui seminat bonum semen, 37
est Filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt 38
filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit 39
ea, est diabolus. Messis verò, consummatio seculi est. Messores autem,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit 40
in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de 41
regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: Et mittent eos 42
in caminum ignis. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt 43
sicut Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل التاسع والثلثون *

31 * وضرب لهم مثلا آخر قايلا تشبه ملكوت السموات حبة خردل اخذها انسان وزرعها في حقله *
32 * لانها اصغر الزراريع كلها * فاذا نمت صارت اكبر من جميع البقول * وتصير شجرة حتى
33 ان طاير السماء يستظل في اغصانها * وقال لهم مثلا آخر تشبه ملكوت السموات خميرا
34 اخذته امراة وخبأته في ثلثة اكيال دقيق فاختمر الجميع * هذا كله قاله يسوع للجموع
35 بامثال وبغير مثل لم يكن يكلمهم * هذا ليتم ما قيل من النبي افتح فاي بالامثال
36 وانطق بالخفيات منذ انشاء العالم * حينيذ ترك الجمع وجاء الى البيت * فجاء اليه تلاميذه
37 وقالوا فسر لنا مثل زوان الحقل * فاجاب قايلا الذي زرع الزرع الجيد هو ابن الانسان *
38 39 * والحقل هو العالم * والزرع الجيد هم بنوا الملكوت * والزوان هم بنوا الشرير * والعدو الذي
40 زرعهم هو الشيطان * والحصاد هو منتهي الدهر * والحصادون هم الملايكة * وكما انهم
41 يجمعون الزوان اولا ويحرق بالنار هكذا يكون في منتهي هذا الدهر * يرسل ابن الانسان
42 ملايكته ويجمعون من مملكته كل اهل الشكوك وفاعلي الاثم * فيلقونهم في اتون
43 النار حيث البكاء وصرير الاسنان * حينيذ تضي الصديقون كالشمس في ملكوت ابيهم *
من له اذنان سامعتان فليسمع *

Sectio trigesima nona.

Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit in agro suo. 31 *Nam ipsum est minimum seminum omnium: Sed quum creverit, sit maximum omnium olerum, & fit arbor, ita ut volucre cœli obumbretur sub ramis ejus.* 32 *Et dixit eis parabolam aliam; Comparatur regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier & abscondit illud in tribus mensuris farinæ: ac fermentatum est totum.* 33 *Hæc omnia dixit Jesus turbis per parabolas: & sine parabola non loquebatur eis:* 34 *Hoc, ut adimpleretur quod dictum est à propheta; Aperiam os meum in parabolis, & loquar abscondita à creatione mundi.* 35 *Tunc dereliquit turbam, & venit in domum. Venerunt autem ad eum discipuli ejus, & dixerunt; Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.* 36 *Respondit autem, & dixit; Qui seminavit semen bonum, est filius hominis.* 37 *Et ager, est mundus: & semen bonum, sunt filii regni: & zizania, sunt filii maligni.* 38 *Et inimicus qui seminavit eos, est diabolus. Et messis, est finis seculi: & messores, sunt angeli.* 39 *Et quemadmodum congregant zizaniam priùs, & comburunt igni: sic erit in fine hujus seculi.* 40 *Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & operantes iniquitatem.* 41 *Et projicient eos in fornacem ignis, ubi fletus & stridor dentium.* 42 *Tunc fulgebunt justi veluti sol in regno patris sui. Qui habet aures audientes, audiat.* 43

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ካልእተ ፡ ምሳሌ ፡ አምጽአ ፡ ሎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡
32 ሕጠተ ፡ ሰናፔ ፡ ዘነሥአ ፡ ብእሲ ፡ ወዘርአ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ ፡፡ ወትንእስ ፡ እምኵ
ሉ ፡ እዝርእት ፡ ወሶበ ፡ ልህቀት ፡ ተዐቢ ፡ እምኵሉ ፡ አሕማል ፡ ወትከውን ፡ ዕፀ ፡
ዓቢየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይኃድሩ ፡ ውስተ ፡ አዕጹቂሃ ፡፡
33 ካልእተ ፡ ምሳሌ ፡ ነገሮሙ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብሑአ ፡ ዘነሥአት ፡ ብ
34 እሲት ፡ ወኀብአት ፡ ውስተ ፡ ሐሪጽ ፡ ዘሠለስቱ ፡ መሥልስ ፡ ወብሕአ ፡ ኵሉ ፡፡ ዘ
ንተ ፡ ኵሎ ፡ ተናገረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በምሳሌ ፡ ለአሕዛብ ፡፡ ወዘእንበለ ፡ ምሳሌስ ፡
35 ኢተናገሮሙ ፡፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃል ፡ ወይትፈጸም ፡ ዘተብህለ ፡ በነቢይ ፡ እንዘ ፡
36 ይብል ፡ እከሥት ፡ በምሳሌ ፡ አፉየ ፡ ወእነግር ፡ ኅቡአተ ፡ ዘእምትካት ፡፡ ወእም
ዝ ፡ ኀደገ ፡ አሕዛበ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ቦአ ፡ ወቀርቡ ፡ አርድእቲሁ ፡ እንዘ ፡ ይብልዎ ፡
37 ፈክር ፡ ለነ ፡ ምሳሌ ፡ ዘክርደድ ፡ ወዘገራህት ፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ዘይዘርእ ፡
38 ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡ ወገራህቱኒ ፡ ዓለም ፡ ው
እቱ ፡ ወሠናይኒ ፡ ዘርእ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ውሉደ ፡ መንግሥት ፡ ወክርደድኒ ፡ ውሉ
39 ዱ ፡ ለእኩይ ፡፡ ወፀራዊኒ ፡ ዘዘርአ ፡ ዲያብሎስ ፡ ውእቱ ፡ ወማእረርኒ ፡ ኅልቀተ ፡ ዓ
40 ለም ፡ ውእቱ ፡ ወዐፀድኒ ፡ መላእክት ፡ እሙንቱ ፡፡ ከመኬ ፡ የአርይዎ ፡ ለክርደድ ፡
41 ወበእሳት ፡ ያውዕይዎ ፡ ከማሁ ፡ ይከውን ፡ በኅልቀተ ፡ ዓለም ፡፡ ይፌኑ ፡ ወልደ ፡ እ
ጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ መላእክቲሁ ፡ ወያአርዩ ፡ እመንግሥቱ ፡ ኵሎ ፡ ዐባዊያነ ፡ ወ
42 እለ ፡ ይገብሩ ፡ አበሳ ፡፡ ወይወድይዎሙ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ እሳት ፡ ወበሃየ ፡ ይከው
43 ን ፡ ብካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ስነን ፡፡ ወአሜሃ ፡ ይበርሁ ፡ ጻድቃን ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ፡ በመንግ
ሥተ ፡ አቡሆሙ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዕ ፡ ይስማዕ ፡፡

Aliam parabolam produxit iis, dicens; Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo & seminavit in agro suo. 31 *Et minimum est omnium* 32 *seminum: & quum creverit, majus est omnibus herbis, & fit arbor magna, usque dum volucres cœli veniant, & habitent in palmitibus ejus. Aliam pa-* 33 *rabolam dixit iis; Simile est regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier, & abscondit in artotta trium tertiariorum, & fermentatum est totum. Hoc to-* 34 *tum loquutus est Dominus Jesus in parabolis populis, & sine parabola non alloquebatur eos: Ut perveniret verbum & impleretur quod dictum fuit in* 35 *propheta, dicente; Aperiam in parabolis os meum, & loquar abscondita quæ ab initio. Et dimisso populo, in domum ivit; & accesserunt di-* 36 *scipuli ejus, dicentes ei; Expone nobis parabolam carduorum & agri. Et re-* 37 *spondit, & dicit; Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Et ager ejus* 38 *mundus est. Et semen bonum, hi sunt filii regni: et cardui sunt filii nequam. Et inimicus qui seminavit, diabolus est: & messis, consummatio mundi est:* 39 *& messores, angeli sunt. Sicut igitur colligunt carduum, & in igne com-* 40 *burunt eum: Ita erit in consummatione mundi. Mittet filius hominis ange-* 41 *les suos, & colligent ex regno suo omnes prævaricatores, & eos qui faciunt iniquitatem: Et projicient eos in fornacem ignis. Et ibi erit fletus* 42 *& stridor dentium. Et tunc fulgebunt justi sicut sol in regno patris eorum,* 43 *qui est in cœlis. Qui habet aures, audiendo audiat.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 وده اين جهانست * وكاشتهٔ نيك فرزندان ملكوت اند * وتلخ دانهٔ فرزندان شوم وشريرند *
39 * ودشمن كه ان دانهٔ تلخ را انداخت شيطانست * هنكام درويدن† فرجام خلق است *
40 اهل درو فرشتكانند * * كه تلخ دانهارا بكزينند ودر اتش بسوزند * در انتهاء عالم اين
41 چنين بشود * * فرزند بشر فرشتكان خود را بفرستد * وهمه اشفتكيها را زملكتش بچينند *
42 با بدان وظالمان را * در تون اتش اندازند * انجا پيدا شود كريستن * ودندانها برهم
43 ساويدن * * انكه صديقان وراستان در ملكوت پدر ايشان همچو افتاب بتابند * هر كه
دو كوش شنونده دارد بشنود

Et ager, hic mundus est; et semen bonum, filii regni sunt: lolium autem, filii improbi et mali sunt. 38 *Et inimicus, qui lolium hoc injecit, Satanas est: tempus metendi novissimum creaturarum est; messores Angeli sunt.* 39 *Ut zizania seligunt, et in igne comburunt, in fine mundi hujus sic erit.* 40 *Filius hominis Angelos suos mittet, et omnes offensiones ex regno suo colligent, cum malis, et iniquis:* 41 *Quos in fornacem ignis conjicient. Illic orietur fletus et collisio dentium.* 42 *Tum justi et recti in regno Patris sui sicut sol splendebunt: Quicunque aures audientes habet, audiat.* 43

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Iterum ſimile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro: quem
44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν
inveniens homo abſcondit, & præ gaudio illius vadit, & univerſa quæ habet
εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
vendit, & emit agrum illum. Iterum ſimile eſt regnum cœlorum
45 πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: Qui inveniens unam pretioſam marga-
46 ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργα-
ritam, abiens vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum ſimile
47 ρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία
eſt regnum cœlorum ſagenæ jactæ in mare, & ex omni
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
genere cogenti. Quam, cùm impleta eſſet, producentes ſuper littus,
48 γένους συναγαγούσῃ. Ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν,
& ſedentes, collegerunt pulchra in receptacula, at vitioſa foràs ejecerunt. Sic
49 καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως
erit in conſummatione ſeculi: exibunt angeli, & ſegregabunt malos
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς
de medio juſtorum: Et projicient eos in caminum ignis: ibi erit fletus
50 ἐκ μέσου τῶν δικαίων, Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
& fremitus dentium. Dicit illis Jeſus; Intellexiſtis hæc omnia?
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα;
Dicunt ei; Utique, Domine. Is autem dixit illis; Propter hoc omnis Scriba
52 λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς
doctus in regnum cœlorum, ſimilis eſt homini patrifamiliàs, qui
μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις
ejicit de theſauro ſuo nova & vetera. Et factum eſt, cùm
ρμα ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο ὅτε 53
α conſummaſſet Jeſus parabolas iſtas, tranſiit indè. Et veniens in
ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς 54
patriam ſuam? docebat eos in ſynagoga eorum, ita ut obſtupeſceri
τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι
ipſos, & dicere; Undè huic ſapientia hæc, & efficacitates? Nónne
αὐτοὺς, καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ 55
hic eſt fabri filius; Nónne mater ejus dicitur Maria, & fratres
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ejus, Jacobus, & Joſes, & Simon, & Judas? Et ſorores ejus,
αὐτοῦ, Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ 56
nónne omnes apud nos ſunt; Undè ergò huic iſta omnia? Et ſcanda-
οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδα- 57
lizabantur in eo. At Jeſus dixit eis, Non eſt propheta inhonoratus,
λίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος,
ρμβ niſi in patria ſua, & in domo ſua. Et non fecit ibi
α εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ 58
efficacias multas, propter incredulitatem illorum.
δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 * ܬܘܒ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܣܝܡܬܐ ܕܛܡܝܪܐ ܒܚܩܠܐ. ܗܝ ܕܐܫܟܚܗ ܓܒܪܐ
45 ܘܛܫܝܗ. ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ ܠܚܩܠܐ ܗܘ. * ܬܘܒ ܕܡܝܐ
46 ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܬܓܪܐ ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܡܪܓܢܝܬܐ ܛܒܬܐ. * ܟܕ ܐܫܟܚ ܕܝܢ
47 ܡܪܓܢܝܬܐ ܚܕܐ ܕܝܩܝܪܐ ܕܡܝܗ. ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ. * ܬܘܒ ܕܡܝܐ
48 ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܡܨܝܕܬܐ ܕܐܬܪܡܝܬ ܒܝܡܐ ܘܡܢ ܟܠ ܓܢܣ ܟܢܫܬ. * ܘܟܕ ܡܠܝܬ.
ܐܣܩܘܗ ܠܣܦܪ ܝܡܐ. ܘܝܬܒܘ ܓܒܘ. ܘܛܒܐ ܐܪܡܝܘ ܒܡܐܢܐ. ܘܒܝܫܐ ܫܕܘ ܠܒܪ.
49 * ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. ܢܦܩܘܢ ܡܠܐܟܐ ܘܢܦܪܫܘܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܟܐܢܐ.
50
51 * ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ
52 ܐܣܬܟܠܬܘܢ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠ
ܣܦܪܐ ܕܡܬܬܠܡܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܕܡܦܩ ܡܢ ܣܝܡܬܗ
ܚܕܬܬܐ ܘܥܬܝܩܬܐ. * ܪܡܫܐ ܕܦܣܩܗ ܕܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܠܓ *
53
54 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܬܠܐ ܗܠܝܢ. ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ. * ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ
ܠܗܘܢ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܡܢܐܝܢ ܠܗ ܠܗܢܐ ܚܟܡܬܐ ܗܕܐ
55 ܘܚܝܠܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪܗ ܕܢܓܪܐ. ܠܐ ܐܡܗ ܡܬܩܪܝܐ ܡܪܝܡ. ܘܐܚܘܗܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܐ
56 ܘܫܡܥܘܢ ܘܝܗܘܕܐ. * ܘܐܚܘܬܗ ܗܐ ܟܠܗܝܢ ܠܘܬܢ ܐܢܝܢ. ܡܢܐܝܢ ܠܗ ܠܗܢܐ ܗܠܝܢ
57 ܟܠܗܝܢ. * ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܫܝܛ. ܐܠܐ
58 ܒܡܕܝܢܬܗ ܘܒܒܝܬܗ. * ܘܠܐ ܥܒܕ ܬܡܢ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܠܐ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.

Rurſus ſimile eſt regnum cœlorum theſauro, qui abſconditus eſt in agro, quem inveniens vir abdidit, & præ gaudio ſuo abiit, vendidit quæcunque habebat, & emit agrum illum. 44 Rurſus ſimile eſt regnum cœlorum viro negotiatori, qui quærebat margaritas optimas. 45 Quum autem inveniſſet margaritam unam graviſſimi pretii, abiit, vendidit quæcunque habebat, ac comparavit eam. 46 Rurſus ſimile eſt regnum cœlorum ſagenæ lapſæ in mare, & ex omni genere cogenti. 47 Quam, quum eſſet impleta, ſubduxerunt ad litora maris, & ſedentes ſelegerunt: & bonos projecerunt in vaſa, malos autem abjecerunt foràs. 48 Sic erit in conſummatione mundi. Egredientur angeli, & ſecernent flagitioſos è juſtis. 49 Et projicient eos in fornacem ignis: illîc erit fletus & ſtridor dentium. 50 Ait illis Jeſus; Intellexiſtis hæc omnia? dicunt ei; Etiam, Domine noſter. 51 Ait illis, propterea omnis ſcriba qui ſe diſcipulum præbet regno cœlorum, ſimilis eſt viro patri familiâs, qui depromit è theſauris ſuis nova & vetera. 52

Ad veſperam amputationis capitis Johannis. 33.

Et factum eſt quum abſolviſſet Jeſus parabolas iſtas, ut diſceſſerit illinc: 53 Et venerit in urbem ſuam, doceréntque eos in ſynagogis eorum, ita ut obſtupeſcerent, diceréntque; 54 Unde huic ſapientia iſta & virtutes? Nónne iſte eſt filius lignarii? Nónne mater ejus vocatur Maria, & fratres ejus Jacob, & Joſes, & Simon, & Juda? 55 Et ſorores ejus omnes, nónne ecce apud nos ſunt? unde huic ipſi iſta omnia? 56 Et offendebantur in eo. Ipſe verò Jeſus ait illis, Non eſt propheta contumeliis affectus, niſi in urbe ſua & domo ſuâ. 57 Neque edidit illîc virtutes multas propter incredulitatem eorum. 58

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 هفتاد هفت مثل گنج *باز مانندست ملكوت آسمان بگنجي كه در ده پنهان
كرده شد مردي اورا يافت وپوشانيد واز شادماني † برفت هر چه داشت فروخت * وآن ديه را
45 خريد هفتاد هشت مثل دانه مرواريد * باز ملكوت آسمان مانندست بمردي
46 بازركان * كه مرواريدهاء نيك مي جست * ودانه مرواريد قيمتي كران بها يافت هرچه
47 داشت همه را فروخت وآنرا خريد هفتاد نه مثل دام وماهي *باز ملكوت
48 آسمان مانندست † بدام ماهي * كه در دريا اندازند * واز هر جنسي چيند كان دريا در دام *پر
شدند * دام را بر لب دريا كشيدند * ونشستند بر كزيدند * هرچه نيك بود قبول كردند *
49 وبر داشتند * وانچ بد وشوم بود بيرون بينداختند * *در انتها عالم اين چنين بشود *
50 فرشتكان بدر آيند * مردم دغل وناراست † را از صديقان جدا كنند *وايشانرا در تون
آتش جاويد بيندازند * انجا باشد كريستن ودندان برهم ساييدن *
51 هشتاد مثل نويسنده *بعد ازان عيسي
بديشان كفت * اين همه در يافتيد * جواب دادند كه آري * اي خداوند ما *

LXXVII. Parabola theſauri.

Rurſus ſimile eſt regnum cœlorum theſauro, qui in agro occultatus erat, quem invenit homo & celavit; & præ gaudio abiens quicquid habuit vendidit, & illum agrum comparavit. 44

LXXVIII. Parabola unionis.

Rurſus regnum cœlorum ſimile eſt homini mercatori, qui margaritas bonas quæſivit. 45 *Et* quum *unionem pretioſiſſimam invenit, quicquid habuit univerſum vendidit, & illam emit.* 46

LXXIX. Parabola retis & piſcium.

Rurſus regnum cœlorum ſimile eſt reti piſcatorio, quod in mare projecerunt, & ex omni genere animalium maris in rete coactorum 47 *Impletum rete in littus maris ſubduxerunt: & ſedentes delegerunt; quicquid bonum erat acceptum retinuerunt, quod verò malum, & nequam erat abjecerunt foras.* 48 *In extremo mundi ita erit: Angeli prodibunt, & homines pravos & iniquos à juſtis ſecernent.* 49 *Et illos in fornacem ignis ſempiterni conjicient: illic erit fletus et dentium colliſio.* 50

LXXX. Parabola de Scriba.

Poſteà Jeſus illis dixit, Hæc omnia intellexiſtis? Reſponderunt, Etiam Domine noſter. 51

Verſio VULGTA LATINA.

44 Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro; quem qui invênit homo, abſcondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit univerſa quæ habet, & emit agrum 45 illum. Iterùm ſimile eſt regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas 46 margaritas. Inventâ autem unâ pretioſâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia quæ 47 habuit, & emit eam. Iterùm ſimile eſt regnum cœlorum ſagenæ miſſæ in mare, & 48 ex omni genere piſcium congreganti. Quam, cùm impleta eſſet, educentes, & ſe- 49 cus littus ſedentes, elegerunt bonos in vaſa, malos autem foràs miſerunt. Sic erit 50 in conſummatione ſeculi: exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio juſtorum, 51 Et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Intellexiſtis 52 hæc omnia? dicunt ei; Etiam. Ait illis; Ideò omnis ſcriba doctus in regno cœlorum, ſimilis eſt homini patri familiâs, qui profert de theſauro ſuo nova & vetera. Et factum eſt, cùm conſummâſſet Jeſus parabolas iſtas, tranſiit indè. 53 Et veniens in patriam ſuam, docebat eos in ſynagogis eorum, ita ut mirarentur, & 54 dicerent; Undè huic ſapientia hæc, & virtutes? Nónne hic eſt fabri filius? Nónne 55 mater ejus dicitur Maria; & fratres ejus, Jacobus, & Joſeph, & Simon, & Judas? Et ſorores ejus, nónne omnes apud nos ſunt? Undè ergò huic omnia iſta? 56 Et ſcandalizabantur in eo. Jeſus autem dixit eis; Non eſt propheta ſine honore, niſi 57 in patria ſua, & in domo ſua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter increduli- 58 tatem illorum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 * الفصل الاربعون * وتشبه ملكوت السموات كنزا مخفيا في حقل وجده انسان
45 فخباه ومن فرحه مضي فباع كل شي له واشتري ذلك الحقل * وايضا تشبه ملكوت السموات
46 انسانا تاجرا يطلب الجوهر الحسن * فوجد درة كبيرة الثمن فمضي وباع كل شي له واشتراها *
47
48 * وايضا تشبه ملكوت السموات شبكة القيت في البحر فجمعت من كل جنس * فلما امتلات
49 اطلعوها الي الشاطي وجلسوا * فجمعوا الخيار في الاوعية والاشرار رموا بهم خارجا * هكذي
50 يكون في انقضاء هذا الزمان تخرج الملايكه ويعزلون الاشرار من وسط الاخيار * ويلقونهم
51 في اتون النار هناك يكون البكاء وصرير الاسنان * ثم قال لهم يسوع افهمتم هذا كله قالوا
52 له نعم يا رب * [] من اجل هذا كل كاتب يتلمذ لملكوت السموات يشبه انسانا رب بيت * يخرج
53 من كنزه جددا وقدماء * * الفصل الحادي والاربعون * ولما اكمل يسوع
54 هذه الامثال انتقل من هناك * وجاء الي مدينته * وكان يعلم في مجامعهم حتي انهم بهتوا *
55 وقالوا من اين له هذه الحكمة والقوي * اليس هذا هو ابن النجار * او ليس امه مريم * واخوته
56
57 يعقوب ويوسا وسمعان ويهودا * اليس اخواته كلهن عندنا * فمن اين له هذا كله * وكانوا يشكون
58 فيه * فقال لهم يسوع لا يهان نبي الا في مدينته وبيته * ولم يصنع هناك قوات كثيرة من
اجل قلة ايمانهم *

Sectio quadrageſima.

Et aſſimilatur regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro: quem invenit homo, & abſcondit ipſum, & præ gaudio ſuo abiit, vendidit omnia quæ habebat, & emit illum agrum. 44 *Et iterum aſſimilatur regnum cœlorum homini negotiatori, qui quærit gemmam pretioſam.* 45 *Invenit autem margaritam multi pretii, quare abiit, & vendidit quiquid habebat, & emit eam.* 46 *Et iterum aſſimilatur regnum cœlorum reti quod jactum eſt in mare, & congregavit ex omni genere:* 47 *Cúmque impletum eſſet, eduxerunt illud ad litus, & ſederunt, & collegerunt bonos in vaſis ſuis, & malos projecerunt foràs.* 48 *Sic erit in fine hujus temporis; exibunt angeli, & ſegregabunt malos de medio juſtorum.* 49 *Et projicient eos in fornacem ignis: ibi erit fletus, & ſtridor dentium.* 50 *Deinde dixit eis, Intellexiſtis hæc omnia? Dixerunt, Ita domine.* 51 *Dixitque eis, Ideò omnis ſcriba qui diſcipulus ſit regno cœlorum, aſſimilatur homini patri familiâs, qui educit de theſauro ſuo nova & vetera.* 52

Sectio quadrageſima prima.

Et cùm conſummâſſet Jeſus iſtas parabolas, receſſit inde. 53 *Et venit in civitatem ſuam, & docebat in ſynagogis eorum, ita ut ipſi obſtupeſcerent, & dicerent; Unde ei hæc ſapientia & virtutes?* 54 *Nónne hic eſt filius lignarii? Aut nónne mater ejus eſt Maria? & fratres ejus Jacob, & Joſes, & Simon, & Judas?* 55 *Nónne ſorores ejus omnes ſunt apud nos? Unde ergò ei hæc omnia?* 56 *Et ſcandalizabantur in eo. Ait illis Jeſus; Non deſpicitur propheta niſi in civitate ſua & in domo ſua.* 57 *Et non operatus eſt ibi virtutes multas propter penuriam fidei eorum.* 58

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ መድፍነ ፡ ዘኀበ ፡ ዘኅቡእ ፡ ውስተ ፡ ገራህት ፡ ወረኪቦ ፡
ብእሲ ፡ ኀብኦ ፡ ወእምፍሥሐሁ ፡ ሖረ ፡ ወኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ሤጠ ፡ ወተሣየጠ ፡ ውእቱ ፡ ገራህ
45 ተ ። ካዕበ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ሠያጤ ፡ ዘይኀሥሥ ፡ ባሕርየ ፡
46 ሠናየ ። ወረኪቦ ፡ አሐደ ፡ እንተ ፡ ብዙኅ ፡ ሤጡ ፡ ሖረ ፡ ወሤጠ ፡ ኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ወተሣ
47 የጠ ። ካዕበ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ገሪፈ ፡ እንተ ፡ ተወድየት ፡ ውስተ ፡ ባ
48 ሕር ፡ ወእምኵሉ ፡ ዘመደ ፡ ዓሣ ፡ አስተጋብአ ። እንተ ፡ መሊኣ ፡ አዕረግዋ ፡ ውስተ ፡ ሐ
ይቅ ፡ ወነቢሮሙ ፡ አረዩ ፡ ሠናይቶ ፡ ውስተ ፡ ሙዳይ ፡ ወእኩዮሰ ፡ ገደፍዎ ፡ አፍአ ።
49 ከማሁ ፡ ይከውን ፡ በኅልቀተ ፡ ዓለም ፡ ይወፅኡ ፡ መላእክት ፡ ወይፈልጥዎሙ ፡ ፀዋጋነ ፡ እ
50 ማእከሎሙ ፡ ለጻድቃን ። ወይወድይዎሙ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ እሳት ፡ ኀበ ፡ ብካይ ፡ ወሐ
51 ቀየ ፡ ስነን ። ለበውክሙሁ ፡ እንከ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ወይቤልዎ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ።
52 ወይቤሎሙ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ጸሐፊ ፡ ዘይፀመድ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ይመስ
53 ል ፡ ብእሴ ፡ በዓለ ፡ ቤት ፡ ዘያወፅእ ፡ እመዝገቡ ፡ ሐዲሰ ፡ ወብሉየ ። ወፈጺሞ ፡ እግዚ
54 እ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘንተ ፡ መስሌ ፡ ተንሥአ ፡ እምዝየ ። ወሖረ ፡ ሀገሮ ፡ ወመሀሮሙ ፡ በመኵ
ራቦሙ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ይደመሙ ፡ ወይብሉ ፡ እምአይቴ ፡ ለዝንቱ ፡ ዝኵሉ ፡ ጥበብ ፡ ወ
55 ኃይል ። ኢኮሁ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ ለጸራቢ ፡ ኢኮሁ ፡ እሙ ፡ ስማ ፡ ማርያ
56 ም ፡ ወአኀዊሁ ፡ ያዕቆብ ፡ ወዮሴፍ ፡ ወስምዖን ፡ ወይሁዳ ። ወአኃቲሁ ፡ ኵሎን ፡ ኀ
57 ቤነ ፡ ሀለዋ ፡ እምአይቴ ፡ እንከ ፡ ለዝ ፡ ዝኵሉ ። ወያንጎረጕሩ ፡ በእንቲአሁ ።
ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ አልቦ ፡ ነቢይ ፡ በኀበ ፡ ኢያከብርዎ ፡ ዘእንበለ ፡ በሃገ
58 ሩ ፡ ወበቤቱ ። ወኢገብረ ፡ በሃየ ፡ ኀይለ ፡ ብዙኀ ፡ በእንተ ፡ ኢአሚኖቶሙ ።

Simile eſt regnum cœlorum occultato theſauro, abſcondito in agro: & inveniens eum homo abſcondit eum, & è gaudio ejus vadit, & omne quòd habet vendit, & emit iſtum agrū. 44 *Iterum ſimile eſt regnum cœlorum homini mercatori, qui quærit margaritam bonam:* 45 *Et inveniens unam quæ magni fuit pretii, abiit, & vendidit omne quod habuit, & emit eam.* 46 *Iterum ſimile eſt regnum cœlorum reti quod ejicitur in mare, & ex omni genere, piſcem congregavit.* 47 *Quod cùm impletum eſſet, eduxerunt in litus, & ſedentes illi, collegerunt bonos in vaſa, & malos ejiciebant foràs.* 48 *Sic erit in conſummatione mundi: exibunt angeli, & ſeparabunt malos è medio juſtorum:* 49 *Et projicient eos in fornacem ignis: ubi fletus & ſtridor dentium.* 50 *Intelligitiſne igitur hæc omnia? & dicunt ei, Etiam Domine.* 51 *Et dicit iis; Propter hoc omnis ſcriba qui operam dat regno cœlorum, ſimilis eſt homini domino domûs, qui profert è theſauro ſuo nova & vetera.* 52 *Et quum conſummâſſet Jeſus hanc parabolam, migravit indè.* 53 *Et abiit in civitatem ſuam; & docuit eos in ſynagogis eorum, uſque dum mirarentur, & dicerent; Unde huic hæc omnis ſcientia & virtus?* 54 *Nónne hic eſt filius fabri: nónne matris ejus nomen eſt Maria, & fratres ejus Jacob, & Jeſu, & Simon, & Jehudas?* 55 *Et ſorores ejus omnes, nónne apud nos ſunt: Unde igitur huic hæc omnia?* 56 *Et murmurabant contra eum. Et dicit iis Dominus Jeſus; Non eſt propheta ubi non honoratur, niſi in civitate ſua, & in domo ſua.* 57 *Et non fecit ibi virtutem multam, propter infidelitatem eorum.* 58

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

52 *بديشان كفت براي اين مي كويم * كه هر نويسنده كه براي ملكوت آسمان شاكرد
شود * مانندست بمردي كدخداي كه از ذخيره خود بدر اورد † نوها وكهنها *
53 هشتاد يك تعليم دادن مسيح در ناصره *چون عيسي اين مثلها را تمام كرد
54 [از انجا رفت] *در شهر خود آمد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد انچنانك كه در تعجب
55 مي شدند ومي كفتند اين از كجا دارد حكمت ونيرومندي * نه اينست پسر درودكر نه
56 مادرش مريم خوانده شود وبرادرانش يعقوب ويوسا وشمعون ويهودا *وخواهران همكنان † پيش ما
57 هستند اين سخن از كجا دارد *ودر عقب او بيهوده مي كفتند *عيسي بديشان كفت پيغمبر
58 نيست نكوهيده الا بشهر خود ودر خانه خود *بسيار معجزات انجا نكرد براي انك ايمان نداشتند

Illis dixit, Idcirco dico, quod omnis Scriba qui regno cœlorum idoneus diſcipulus fuerit, ſimilis eſt viro œconomo, qui ex theſauro ſuo profert nova et vetera. 52

LXXXI. Docet Chriſtus in Nazreh.

Cùm Jeſus has parabolas abſolviſſet, illinc diſceſſit. 53 *Cumque in civitatem ſuam veniſſet, in ſynagogis eorum docuit, adeò ut admirationi caperentur, et dicerent; Unde habet iſte ſapientiam et virtutem?* 54 *Nónne hic eſt filius fabri? nónne mater ejus Maria vocatur, et fratres ejus Jacobus, et Joſes, et Simeon, et Jehuda?* 55 *Et ſorores ejus omnes apud nos ſunt: hunc ſermonem unde habet?* 56 *Inſuper de eo futilia dixerunt. Jeſus illis dixit; Propheta non eſt contemptus niſi in civitate ſua et in domo ſua.* 57 *Neque multa miracula illîc fecit propterea quòd fidem non haberent.* 58

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΕ΄. Κϛ΄.

CAP. XIV. ιδ΄.

ΚΕ

In illo tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jeſu:
1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ· ϱμγ β
Et ait pueris ſuis; Hic eſt Joannes Baptiſta: ipſe ſurrexit
2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη
à mortuis, & propter hoc efficaciæ operantur in eo. Nam
3 ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ ϱμδ β
Herodes apprehendens Joannem, vinxit eum, & poſuit in cuſtodia, propter
Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ
Herodiadem uxorem Philippi fratris ſui. Dicebat enim illi
4 Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ
Joannes; Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere,
5 ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
timuit turbam, quia ſicut Prophetam eum habebant. Natalitiis autem
6 ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ ϱμε ϛ
agendis Herodis, ſaltavit filia Herodiadis in medio, &
ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ
placuit Herodi. Undè cum juramento ſpopondit ei dare quodcunque
7 ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ. Ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
poſtulaſſet. Illa verò præinſtructa à matre ſua; Da mihi, inquit,
8 αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν,
hic in diſco caput Joannis Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex:
9 ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς·

propter verò juramenta, & ſimul accumbentes, juſſit dari. Et mittens
διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας 10
decapitavit Joannem in cuſtodia. Et allatum eſt caput ejus in
ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ 11
diſco, & datum eſt puellæ: & attulit matri ſuæ. Et
πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ 12
accedentes diſcipuli ejus, tulerunt corpus, & ſepelierunt illud: &
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ
venientes nuntiaverunt Jeſu. Et audiens Jeſus, receſſit
ϱμε ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν 13
γ indè in navicula in deſertum locum privatim. & audientes turbæ,
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι,
ſecutæ ſunt eum pedibus de civitatibus. Et exiens Jeſus vidit
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε 14
multam turbam, & viſceribus affectus eſt erga eos, & curavit ægrotos
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους
Κϛ eorum. Veſpere autem facto, acceſſerunt ad eum diſcipuli ejus,
ϱμζ αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 15
α dicentes; Solitarius eſt locus, & hora jam præteriit: abſolve
λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον
turbas, ut abeuntes in vicos, mercentur ſibi eſcas. At
τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Ὁ δὲ 16
Jeſus dixit eis; Non uſum habent abire: date illis vos manducare.
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܗ *

1 ܒܗܘ ܕܝܢ ܙܒܢܐ. ܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ. ܫܡܥܗ ܕܝܫܘܥ. * ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܗܢܘ
2 ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܠܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܗ. * ܗܘ ܓܝܪ
3 ܗܪܘܕܣ ܐܚܕܗ ܗܘܐ ܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܣܪܗ ܘܫܕܝܗ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ
ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ. * ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܗܘܐ ܠܟ ܐܢܬܬܐ.
4 * ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܩܛܠܗ. ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܥܡܐ. ܕܐܝܟ ܕܠܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܟܕ
5 ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܘܡܐ ܕܒܝܬ ܝܠܕܗ ܕܗܪܘܕܣ. ܪܩܕܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܩܕܡ ܣܡܝܟܐ. ܘܫܦܪܬ ܠܗ
6 ܠܗܪܘܕܣ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܘܡܬܐ ܝܡܐ ܠܗ. ܕܢܬܠ ܠܗ ܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܘܗܝ. * ܗܝ ܕܝܢ
7 ܡܛܠ ܕܡܠܦܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܡܗ. ܐܡܪܬ. ܗܒ ܠܝ ܗܪܟܐ ܒܦܝܢܟܐ. ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ.
8 * ܘܟܪܬ ܠܗ ܠܡܠܟܐ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܡܘܡܬܐ ܘܣܡܝܟܐ. ܦܩܕ ܕܢܬܝܗܒ ܠܗ. * ܘܫܕܪ
9 ܦܣܩ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܪܫܗ ܒܦܝܢܟܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܛܠܝܬܐ.
10 ܘܐܝܬܝܬܗ ܠܐܡܗ. * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܩܠܘ ܫܠܕܗ ܘܩܒܪܘ. ܘܐܬܘ ܚܘܝܘ ܠܝܫܘܥ.
11 * ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܘܫܢܐ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܒܐܠܦܐ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ
12 ܟܢܫܐ. ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܒܝܒܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܬܪܚܡ
13 ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܣܝ ܟܪܝܗܝܗܘܢ.
14 * ܩܘܪܒܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܟܒ *
15 * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܗܘ. ܘܥܕܢܐ ܥܒܪ
ܠܗ. ܫܪܝ ܟܢܫܐ ܕܐܢܫܐ. ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪܝܐ. ܘܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ
16 ܠܗܘܢ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܠܡܐܙܠ. ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ.

CAP. XIV.

ILlo verò tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jeſu. 1 Et dixit ſervis ſuis, Iſte 2 eſt Johannes Baptiſta, ipſe ſurrexit è monumento, propterea virtutes operantur per eum. Ipſe autem Herodes prehenderat Jo- 3 hannem, vinctumque conjecerat in carcerem, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris ſui. Dicebat enim ei Johannes; Non 4 licet eam eſſe tibi uxorem. Et volebat eum 5 interficere, ſed timebat à populo, quippe qui ut prophetâ habebant eum. Quum autè age- 6 rentur natalitia Herodis, ſaltavit filia Herodiadis coram accumbentibus, & placuit Herodi. Propterea jurejurando juravit ei, ſe 7 daturum ei quicquid petiiſſet. Ipſa verò pro- 8 pterea quòd edocta fuerat à matre ſua, dixit; Da mihi hîc in paropſide caput Johannis Baptiſtæ. Et ægrè tulit rex: ſed propter 9 jusjurandum & accumbentes, præcepit ei dari. Miſitque qui amputaret caput Johan- 10 nis Baptiſtæ in carcere. Et allatum eſt ca- 11 put ejus in paropſide, & datum eſt puellæ, attulitque illud matri ſuæ. Et accedentes diſci- 12 puli ejus, ſuſtulerunt cadaver ejus, ac ſepelierunt; & venientes renuntiârunt Jeſu. Jeſus 13 verò quum hoc audîſſet, diſceſſit illinc naviculâ in locum deſertum ipſe ſolus: quod quum audiſſent cœtus, abierunt poſt eum per aridam ab urbibus. Et egreſſus Jeſus vidit 14 turbas multas, & miſertus eſt earum, ac ſanavit infirmos earum.

Oblationi quotidianæ.

Quum autem eſſet veſpera, acceſſerunt ad 15 eum diſcipuli ejus, & dixerunt ei; Locus eſt deſertus, & tempus præteriit: dimitte cœtus hominum; ut adeant villas, emantque ſibi cibum. Ipſe verò dixit eis, Non opus eſt 16 illos abire; vos date illis ad comedendum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتاد دو   کشته شدن یحیی بن زکریا
1 * ودران روزکار هیرودیس ان باسقاق
ربع مملکت خبرهاء عیسی را شنید * * وببندکان خود کفت اینست یحیی شوینده * که از 2
میان مردکان برخاست برای ان نیرومندیها درو پیدا می شود * پیش ازین هیرودیس یحیی را 3
کرفته بود ودر زندان انداخته * برای هیرودیا زن فیلبوس * برادر هیرودیس * سبب انك 4
یحیی بدو می کفت * که روا نیست زن تو باشد * * وهیرودیس می خواست که یحیی را بکشد * 5
لیکن از عوام می ترسید * برای انك همچو پیغمبر اورا قبول کرده بودند * * در روز 6
زاییدن هیرودیس هیرودیا در مجلس شادی * برابر هیرودیس رقص کرد هیرودیس را عظیم
خوش آمد * * با دختر سوکندها خورد که هرچه ازو بخواهد بدهد * * دختر سر یحیی را 7 8
در طبقی نهاده ازو خواست * برای انك مادر بدختر اموزانیده بود * ملك را سخت نا خوش 9
آمد * الا برای سوکند که در محفل برابر جماعت خورده بود * فرمود که بدو داده شود *
* وفرستاد سر یحیی را بزندان بریدن داد * * ودر طبقی نهاده پیش دختر اورده شد * ودختر سر را 10 11

LXXXII. Cædes Johannis filii Zachariæ.

CAP. XIV.

ET in illo tempore Herodes præ- 1 fectus quartæ partis regni rumores de Jeſu audivit. Et ſervis ſuis 2 dixit, Hic eſt Johannes Baptiſta, qui ex mortuis ſurrexit: ideò virtutes in eo exeruntur. Nam 3 antehac Herodes Johannem prehenderat, & in carcerem conjecerat ob Herodiadem, uxorem Philippi fratris Herodis. Cauſâ eâ quòd Jo- 4 hannes illi dicebat, Minimè licet eam uxorem tibi eſſe. Herodes 5 itaque voluerat Johannem interfeciſſe, ſed à populo metuebat; quia veluti prophetam eum acceperant. Die autem natalitio Herodis, He- 6 rodias in conſeſſu feſtivo coram Herode ſaltavit, & Herodi magnopere placuit. Puellæ igitur jure- 7 jurando ſe obſtrinxit, quicquid ab illo peteret daturum. Puella caput 8 Johannis patinæ impoſitum ab eo petiit: propterea quòd mater ſua puellam docuerat. Regi hoc vehemen- 9 ter diſplicuit; ſed propter jusjurandum, quod in conſeſſu coram multitudine juraverat, juſſit ut ei daretur. Mittens itaque, caput Jo- 10 hannis in carcere præcidere mandatum dedit: Et patinæ impoſitũ ad 11 puellã allatũ eſt, puella autẽ caput

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 IN illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jeſu: Et ait pueris ſuis; Hic
2 eſt Joannes Baptiſta: ipſe ſurrexit à mortuis, & ideò virtutes operantur in eo.
3 Herodes enim tenuit Joannem, & alligavit eum: & poſuit in carcerem propter
4 Herodiadem uxorem fratris ſui. Dicebat enim illi Joannes; Non licet tibi habe-
5 re eam. Et volens illum occidere, timuit populum: quia ſicut prophetam eum
6 habebant. Die autem natalis Herodis ſaltavit filia Herodiadis in medio, & placu-
7 it Herodi. Undè cum juramento pollicitus eſt ei dare quodcunque poſtulâſſet ab
8 eo. At illa præmonita à matre ſua, Da mihi, inquit, hîc in diſco caput Joannis
9 Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex: propter juramentum autem, & eos qui pariter
recumbebant, juſſit dari. Miſitque & decollavit Joannem in carcere. Et alla- 10 11
tum eſt caput ejus in diſco, & datum eſt puellæ, & attulit matri ſuæ. Et acce- 12
dentes diſcipuli ejus, tulerunt corpus ejus, & ſepelierunt illud: & venientes
nuntiaverunt Jeſu. Quod cùm audîſſet Jeſus, ſeceſſit indè in navicula, in lo- 13
cum deſertum ſeorſùm: & cùm audîſſent turbæ, ſecutæ ſunt eum pedeſtres de
civitatibus. Et exiens vidit turbam multam, & miſertus eſt eis, & curavit lan- 14
guidos eorum. Veſpere autem facto, acceſſerunt ad eum diſcipuli ejus, dicentes; 15
Deſertus eſt locus, & hora jam præteriit: dimitte turbas, ut euntes in caſtella,
emant ſibi eſcas. Jeſus autem dixit eis; Non habent neceſſe ire: date illis vos 16
manducare.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ٱلفصل ٱلثاني والاربعون * وفي ذلك الزمان سمع هيرودس رييس الربع خبر يسوع * 1
2 * فقال لغلمانه هذا هو يوحنا المعمداني وهو قام من الاموات فمن اجل هذا القوات تعمل به *
3 * وكان هيرودس قد امسك يوحنا وشده وجعله في السجن من اجل هيروديا امراة فيلبس
4 اخيه * لان يوحنا كان يقول له ما يحل لك ان تاخذها * وكان يريد قتله فخاف الجمع لانه كان 5
6 عندهم مثل نبي * ولما كان يوم مولد هيرودس فرقصت ابنة هيروديا في الوسط فاعجبت
7 8 هيرودس * فلهذا اقسم مقرا ان يعطيها ما تطلبه * وهي لان امها كانت علمتها فقالت اعطني
9 راس يوحنا المعمداني في طبق * فحزن الملك ومن اجل اليمين والمتكيين معه امر ان تعطى *
10 11 * وارسل واخذ راس يوحنا في السجن * وجاوا بالراس في طبق ودفعوه الي الصبية فاعطته لامها *
12 13 * وجاء تلاميذه واخذوا الجثة فدفنوها ثم اتوا واخبروا يسوع * فلما سمع يسوع مضى من
14 هناك في سفينة الي البرية منفردا * وسمع الجمع وتبعه ماشيين من المدن * فلما خرج ابصر جمعا
15 كثيرا فتحنن عليهم وابرا اعلاءهم * * الفصل الثالث والاربعون * ولما كان المساء
جاء تلاميذه وقالوا ان المكان قفر والساعة قد جازت * اطلق الجمع ليذهبوا الي القرى فيبتاعوا
16 لهم طعاما * فقال لهم يسوع لا حاجة لذهابهم اعطوهم انتم ما ياكلون *

Sectio quadrageſima ſecunda.

CAP. XIV.

ET in illo tempore audivit Herodes 1 princeps quartæ partis, famam Jeſu: Et dixit pueris ſuis, Hic eſt Johannes 2 Baptiſta: & ipſe ſurrexit à mortuis, & propterea virtutes operantur in eo. He- 3 rodes autem jam comprehenderat Johannem, & ligaverat eum: Et poſuerat in carcerem propter Herodiadem uxorem Philippi fratris ſui. Quoniam Johan- 4 nes dicebat ei; Non licet tibi ducere eam. Et intendebat necem illius, ſed ti- 5 muit turbam: quia erat apud eos veluti propheta. Quum autem fuiſſet dies 6 natalis Herodis, ſaltavit filia Herodiadis in medio; & placuit Herodi. Et 7 propterea juravit affirmans ſe daturum ei quidquid peteret. Ipſa ergò, quia ma- 8 ter ejus edocuerat eam, dixit; Da mihi caput Johannis Baptiſtæ in diſco. Et 9 contriſtatus eſt rex. At propter juramentum & accumbentes cùm eo, præcepit dari illi. Et miſit, & amputavit caput Jo- 10 hannis in carcere. Et attulerunt caput 11 in diſco, & porrexerunt illud puellæ, quæ dedit illud matri ſuæ. Et venerunt di- 12 ſcipuli ejus & acceperunt cadaver, & ſepelierunt illud: Deinde venerunt & nuntiaverunt Jeſu. Cùm autem audîſ- 13 ſet Jeſus, ſeceſſit indè in naviculam in deſertum ſeorſùm. Et audivit turba, & 14 ſecuti ſunt eum gradientes pedeſtri itinere de civitatibus. Cùm autem exiſſet, vidit turbam magnam, et miſertus eſt ſuper eos, et ſanavit infirmos eorum.

Sectio quadrageſima tertia.

Et cùm ſerò factum eſſet, venerunt di- 15 ſcipuli ejus, et dixerunt; Sanè locus eſt deſertus, et hora jam pertranſiit: dimitte turbam ut eant in caſtella, et emant ſibi cibum. Dixit eis Jeſus; Non 16 eſt neceſſitas diſceſſûs eorum: date eis vos quod manducent.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዮሐንስ ፡ ወሄሮድስ ፡

1 10 በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ሰምዐ ፡ ሄሮድስ ፡ ንጉሠ ፡ ድምፀ ፡ ነገረ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡
2 ወይቤ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ ዝውእቱ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ተንሥአ ፡
3 እምውታን ፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኀይል ፡ ይትገበር ፡ ቦቱ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ሄሮድስ ፡ አ
ኀዞ ፡ ለዮሐንስ ፡ ወሞቅሖ ፡ በቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ በእንተ ፡ ሄሮድያደ ፡ ብእሲተ ፡ ፊልጶስ ፡ እኁ
4 ሁ ፡፡ እስመ ፡ ይቤሎ ፡ ዮሐንስ ፡ ሎቱ ፡፡ ኢይከውነከ ፡ ታውስባ ፡ ለከ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይ
5 ፈቅድ ፡ ይቅትሎ ፡ ይፈርህ ፡ አሕዛበ ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ነቢይ ፡ ይሬእይዎ ፡ ለዮሐንስ ፡፡
6 ወዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ከዊኖ ፡ ለሄሮድስ ፡ ዘፈነት ፡ ወለታ ፡ ለሄሮድያደ ፡ በማእከሎሙ ፡ ወአደመ
7 ቶ ፡ ለሄሮድስ ፡፡ ወመሐለ ፡ ላቲ ፡ ከመ ፡ የሀባ ፡ ዘሰአለቶ ፡፡ ወአቅደመት ፡ አእምሮ ፡
8 በኀበ ፡ እማ ፡ ወትቤሎ ፡ ሀበኒ ፡ ይእዜ ፡ በዝየ ፡ በጻሕል ፡ ርእሶ ፡ ለዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡፡
9 ወተከዘ ፡ ንጉሥ ፡ በእንተ ፡ መሐላሁ ፡ ወበእንተ ፡ እለ ፡ ይረፍቁ ፡ አዘዘ ፡ ይሀብዋ ፡፡ ወፈነ
10 ወ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ ለዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ በውስተ ፡ ሞቅሕ ፡፡ [ወአምጽኡ] ፡ ርእሶ ፡ በጸ
11 ሕል ፡ ወወሀብዋ ፡ ወወሰደት ፡ ለእማ ፡፡ ወመጽኡ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወነሥኡ ፡ በድኖ ፡ ወቀበር
12 ዎ ፡ ወመጺኦሙ ፡ ዜነውዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡

በእንተ ፡ ኀምስ ፡ ኅብስት ፡

13 ወሰሚዖ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ተገሐሠ ፡ እምህየ ፡ በሐመር ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ እንተ ፡ ባሕቲ
14 ቱ ፡ ወሰሚዖሙ ፡ አሕዛብ ፡ ተለውዎ ፡ በእግር ፡ እምበሐውርት ፡፡ ወወፂኦ ፡ ርእየ ፡ ብዙኃ ፡
15 አሕዛበ ፡፡ ወምሕሮሙ ፡ ወአሕየዎ ፡ ድውያኒሆሙ ፡፡ ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፡ ቀርቡ ፡ አርዳኢ
ሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ገዳም ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ፡ ወሰዓትኒ ፡ ኀለፈ ፡ ጊዜሁ ፡ ናሁ ፡ ፍትሖሙ ፡ ለ
16 አሕዛብ ፡ ከመ ፡ ይሖሩ ፡ ውስተ ፡ አህጉር ፡ ወይሰይጡ ፡ ለርእሶሙ ፡ መብልዐ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡
እኮ ፡ መፍትው ፡ ይሖሩ ፡ ሀብዎሙ ፡ አንትሙ ፡ ዘይበልዑ ፡፡

De Johanne & Herode.

CAP. XIV.

IN illo tempore audivit rex Herodes ſonitum ſermonis Domini Jeſu: Et 1 dicit ſervis ſuis; Eſt Johannes Baptiſta: ille hic eſt, excitatus fuit è mor- 2 tuis, & propter hunc virtus operatur in eo. Quia iſte Herodes prehenderat Jo- 3 hannem, & vinxerat eum in domo vinculi, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris ſui. Quoniam dicebat ei Johannes; Non licet copulare eam tibi: 4 Et volens illum occidere, timebat populum: quia ſicut prophetam reſpiciebant 5 Johannem. Et cum dies nativitatis erat Herodis, ſaltavit filia Herodiadis 6 in medio eorum, & placuit Herodi. Et juravit ei, quòd daret ei quod peteret 7 ab illo. Et præſcivit à matre ſua, & dicit ei; Da mihi igitur nunc, hic in 8 patina caput Johannis Baptiſtæ. Et contriſtatus fuit rex propter juramen- 9 tum ſuum, & propter eos qui accumbebant juſſit dare illud. Et miſit decol- 10 lare caput Johannis Baptiſtæ in carcere: Et attulerunt caput ejus in pa- 11 tina: & datum eſt ei, & attulit matri ſuæ. Et venerunt diſcipuli ejus, & 12 ſuſtulerunt corpus ejus, & ſepelierunt illud: & venientes nuntiaverunt Domino Jeſu.

De quinque panibus.

Et audiens illud Dominus Jeſus ſeceſſit indè in nave in deſertum ſeorſùm: 13 & audientes populi ſequuti ſunt eum pedibus ab urbibus. Et exiens, vidit 14 multos populos, & miſertus eſt eorum, & ſanavit infirmos illorum. Et veſpe- 15 re facto, acceſſerunt diſcipuli ejus, dicentes; Deſertus eſt locus, & hora nunc præteriit: ecce ſolve populos, ut abeant in civitates, & emant ſibi cibum. Et dicit iis, Minime oportet eos ire: date illis vos quo veſcantur. 16

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 پیش مادر برد * * شاکردان یحیی آمدند وتن اورا ستدند * [ودفن کردند] وآمدند عیسی
13 را خبر کردند * * چون عیسی شنید ازانجا نقل کرد † در کشتی وآمد در ولایت ویران
14 تنها * چون جماعت انجا شنیدند * از شهر بیرون آمدند * وبدنبال او بخشکی رفتند * * عیسی
بدر آمد ودید * که جماعت بس بسیارند * برایشان رحمت کرد ورنجوران ایشانرا شفا
داد   هشتاد سه   انجا که از پنج نان ودو ماهی پنج هزار مردرا سیر کرد
15 * چون شب هنکام شد * شاکردان مسیح پیش او آمدند وبدو کفتند * این ولایت
ویرانست * ووقت کذشت جماعت خلایق را ازاد کن تا بروند † در دیهها * وبرای خود
16 توشه بخرند * * او بدیشان کفت محتاج نیست که بروند * شما بدیشان چیزی
دهید تا بخورند *

ad matrem tulit. Tunc diſcipuli 12 Johannis venerunt & corpus ejus ſuſtulerunt & ſepelierunt: & venientes Jeſum certiorem fecerunt. Cùm Jeſus audiret, illinc migravit 13 in nave, & venit in regionem deſertam ſolus: quod cùm multitudo illic audiſſet ex civitate egreſſi ſunt, & eum per aridam ſequuti ſunt. Jeſus egreſſus eſt ac videns 14 turbas valdè ingentes adeſſe, eorum miſertus eſt, et ægrotis eorum ſalutem dedit.

LXXXIII. Ubi quinque panibus & duobus piſcibus quinquies mille viros ſaturavit.

Cùm jam nox eſſet, diſcipuli Chriſti 15 ad eum venerunt, et illi dixerunt; Hæc regio deſerta eſt, et tempus præteriit, turbas hominum dimitte, ut eant in pagos, et ſibi commeatum comparent. Ipſe illis dixit, non 16 opus eſt ut eant: vos ipſis aliquid date quo veſcantur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κς'. ΚΖ'.

Illi autem dicunt ei; Non habemus hic *si non* quinque panes, & duos
17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους, καὶ δύο
18 pisces. *Ille autem* ait; Afferte mihi illos huc. Et *jubens*
19 ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας
turbas discumbere super *fœna, & accipiens* quinque *panes* &
τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
duos pisces, suspiciens in cœlum, benedixit: & *frangens* dedit
τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
discipulis panes: *at* discipuli turbis. Et manducaverunt
20 τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον
omnes, & saturati sunt, & tulerunt *redundans* fragmentorum duodecim
πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
cophinos plenos. *At edentes fuerunt viri ferè* quinque millia, *præter*
21 κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς
mulieres & pueros. Et statim compulit Jesus discipulos KZ'
22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ρμη
suos ascendere in naviculam, & præcedere eum *in ulteriora, usquequò* ς
αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ
absolveret turbas. Et *absolvens turbas,* ascendit in montem ρμθ
23 ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος β
privatim orare. Vespere autem facto, solus erat ibi. ρν
κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. δ
Verùm navicula *jam medium maris erat, vexata à* fluctibus:
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων·

erat enim contrarius ventus. Quartâ autem vigiliâ noctis, *abiit*
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, ἀπῆλθε 25
ad eos *Jesus, circum*ambulans super mare. Et videntes eum
πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
discipuli super mare *circum*ambulantem turbati sunt, dicentes; *Quòd*
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι
phantasma est: & præ timore clamaverunt. Statim *autem* locutus est
φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν 27
eis Jesus; dicens; *Confidite:* ego sum; *ne metuatis.* Respondens autem ei
ρνα αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ 28
ι Petrus, dixit, Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas.
ὁ Πέτρος, εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
Ipse *verò* ait; Veni. Et descendens de navicula Petrus, ambulabat super
Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ 29
aquas, venire ad Jesum. *Intuitus* verò ventum validum, timuit:
τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· 30
& *incipiens* demergi, clamavit, dicens; Domine, *serva me.* Con-
καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. Εὐ- 31
tinuò *autem* Jesus extendens manum, *excepit* eum, & ait illi;
θέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ,
Exiguæ fidei, *ad quid* dubitâsti? Et *ascendentibus illis* in *navigium,*
ρνβ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, 32
ς *quievit* ventus.
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܢ ܗܪܟܐ. ܐܠܐ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ. ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
18 ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘ ܐܢܘܢ ܠܝ ܠܟܐ. * ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܣܒ ܠ
19 ܗܠܝܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ. ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
20 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܣܡܘ ܠܟܢܫܐ. * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܬܘܬܪܐ ܕܩܨܝܐ.
21 ܬܪܬܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܐܟܠܘ. ܗܘܘ ܗܘܘ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ.
22 ܣܛܪ ܡܢ ܢܫܐ ܘܛܠܝܐ. * ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܢܩܕܡܘܢܝܗܝ
23 ܠܥܒܪܐ ܥܕ ܗܘ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. * ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ
ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܠܡܨܠܝܘ. * ܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܠܗ *
24 ܘܟܕ ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܗܘܐ ܬܡܢ. * ܘܐܠܦܐ ܪܚܝܩܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܐܣܛܕܘܬܐ
25 ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܡܫܬܓܫܐ ܗܘܬ ܡܢ ܓܠܠܐ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܣܩܘܒܠܝܬܗ ܗܘܬ. * ܒܡܛܪܬܐ ܕܝܢ ܪܒܝܥܝܬܐ
26 ܕܠܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. * ܘܚܙܐܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ
27 ܡܝܐ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܚܠܡܐ ܗܘ ܕܓܠܐ. ܘܡܢ ܕܚܠܬܗܘܢ ܩܥܘ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ
28 ܡܚܕܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܐܬܠܒܒܘ: ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܥܢܐ ܟܐܦܐ
29 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܐܢ ܗܘ ܐܢܬ ܗܘ. ܦܩܘܕ ܠܝ ܐܬܐ ܠܘܬܟ ܥܠ ܡܝܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ.
30 ܘܢܚܬ ܟܐܦܐ ܡܢ ܐܠܦܐ. ܘܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ ܠܡܐܙܠ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܪܘܚܐ
31 ܕܥܙܝܙܐ. ܕܚܠ ܘܫܪܝ ܠܡܛܒܥ. ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܦܨܝܢܝ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ
32 ܦܫܛ ܡܪܢ ܐܝܕܗ. ܘܐܚܕܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܥܘܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܡܢܐ ܐܬܦܠܓܬ. * ܘܟܕ
ܣܠܩܘ ܠܐܠܦܐ ܐܫܬܠܝ ܪܘܚܐ.

* Ipsi verò dicunt ei, Non habemus 17 hic nisi quinque panes, & duos pisces. Dixit eis Jesus, Afferte mihi 18 ea huc. Et præcepit turbis ut discumberent 19 humi, accepítque illos quinque panes & duos pisces, & suspexit in cœlum, benedixitque & fregit, ac dedit discipulis suis; ipsi verò discipuli apposuerunt turbis. Et comederunt omnes & expleti sunt; 20 & sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos. Illi verò homines 21 qui comederant, erant quinquies mille, exceptis mulieribus, & pueris. Et statim 22 coëgit discipulos suos conscendere navim, & præire sibi in ulteriorem ripam, dum ipse dimitteret turbas. Quumque dimisisset 23 turbas, ascendit in montem solus, ut oraret.

Ad vesperam dominicæ secundæ post resurrectionem. 35.

Quum autem ingruissent tenebræ, solus erat illîc. Cæterùm navis recesserat à terra sta- 24 diis multis, agitata plurimùm à fluctibus; ventus enim erat ei adversus. Vigiliâ verò 25 quartâ noctis venit ad eos Jesus ambulans super aquas. Et viderunt eum discipuli 26 ejus ambulantem super aquas, atque conturbati sunt, & dicebant; Spectrum est ementitum: ac præ timore suo clamârunt. Ipse verò Jesus eodem momento collocutus 27 est eis, inquiens; Bono estote animo: Ego sum, ne timeatis. Et respondens Ce- 28 phas, dixit ei; Domine mi, si tu es, jube me venire ad te super aquas. Jesus verò 29 dixit ei; Veni: & descendit Cephas è navicula, & ambulavit super aquas ut adiret Jesum. Sed quum vidisset ventum vehe- 30 mentem, timuit, cœpitque demergi: & attollens vocem suam, dixit; Domine mi, libera me. Et in ipsius horæ puncto porrexit ma- 31 num suam Dñs noster, & prehendens eum, dixit ei; Pusille fide, quare dubitâsti? Quumq; 32 conscendissent navim, conquievit ventus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ايشان بدو كفتند * اينجا نداريم بجز پنج نان† ودو ماهي * عيسي كفت آنرا پيش
18 من بياريد * اوردند * *وبجماعت فرمود تا از پاي بنشينند آن پنج نان وماهي را بستد * ودر 19
آسمان نكه كرد * ونانها را شكست وبركت كرد * [وبشاكردان داد] وشاكردان او بخلق
مي دادند * *همكنان خوردند وسير شدند وفضيلت پارها كه مانده بود *دوازده سبد† 20
پر بر داشتند * *وكساني كه خوردند * پنج هزار مرد بودند * بغير از زنان وكودكان * 21
* انكه بشاكردان فرمود كه دركشتي نشينند وپيشتر ازو دران سوي روند * * انكه 22 23
خلق را دستوري داد * وخود تنها بالاي كوه رفت تا نماز بكزارد *

هشتاد چهار
رفتن مسيح بپاي بر روي دريا

چون تاريك شد عيسي تنها انجا بود
* وكشتي فرسنكهاء بسيار از زمين دور شده بود براي انك بادنا راست داشت * ودر 24 25
چهارم نوبت پاس شب * عيسي بروي دريا پيش ايشان آمد * *شاكردان ديدند كه 26
مسيح بر روي دريا مي كرديد *ترسيدند پنداشتند كه خيالست * ودروغ * وشكوهيدند

Illi dixerunt ei, Hic nihil habe- 17 *mus præter quinque panes & duos pisces. Jesus dixit, Illos ad me af-* 18 *ferte; & attulerunt. Et jussâ mul-* 19 *titudine humi sedere, illos quinque panes & pisces accepit; tum cœlos intuitus est, & panibus fractis benedixit, deditque discipulis, discipuli verò ejus populo dederunt. Et omnes comederunt & saturati* 20 *sunt: & reliquum fragmentorum, quod remansit, duodecim corbes plenos sustulerunt. Homines autem qui* 21 *comederant quinquies mille viri fuerunt, præter mulieres et parvulos. Tunc discipulis jussit, ut navim* 22 *conscenderent et ante eum in ulteriorem ripam irent. Tunc populo* 23 abeundi *potestatem dedit, et ipse solus in montem ascendit, ut oraret.*

LXXXIV. Incessus Christi pedestris super faciem maris.

Et *tùm tenebrosum esset, Jesus solus illic erat. Navis autem para-* 24 *sangis multis à terra provecta est, eò quòd ventum parùm secundum habebet. Et in quarta vice custo-* 25 *diæ nocturnæ Jesus in superficie maris ad eos venit. Discipuli vi-* 26 *dentes Christum in superficie maris obambulantem timuerunt; existimarunt enim spectrum esse et* apparitionem *falsam: et perterriti*

Versio VULGATA LATINA.

17 18 Responderunt ei; Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait 19 eis; Afferte mihi illos huc. Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnum, acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit, & 20 fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum 21 plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis 22 mulieribus, & parvulis. Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in navicu- 23 lam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissâ turbâ, 24 ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicula autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. Quartâ autem vigiliâ noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes 25 26 eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes; Quia phantasma est. Et præ timore clamaverunt. Statímque Jesus locutus est eis, dicens; Habete 27 fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus, dixit; Do- 28 mine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait; Veni. Et de- 29 scendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad Jesum. Vi- 30 dens verò ventum validum, timuit; & cùm cœpisset mergi, clamavit dicens; Domine, salvum me fac. Et continuò Jesus extendens manum, apprehendit 31 eum: & ait illi; Modicæ fidei, quarè dubitâsti? Et cùm ascendissent in navi- 32 culam, cessavit ventus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * فقالوا له ليس لنا ههنا الا خمس خبزات وحوتان * فقال قدموهم الي ههنا * وامر ان يتكي
19 الجموع علي العشب * واخذ خمس الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركهم وقسمهم * واعطي
20 التلاميذ الخبز وناول التلاميذ الجمع * فاكل جميعهم وشبعوا * ورفعوا فضلات الكسر اثني
21 عشر سلا مملوة * وكان عدد الاكلين خمسة الف رجل سوي النساء والصبيان *

* الفصل الرابع والاربعون *

22 23 * وللوقت امر تلاميذه ان يركبوا السفينة ويسبقوه الي العبر ليطلق الجموع * فاطلق الجمع
24 وصعد الي الجبل منفردا ليصلي * فلما كان المساء وكان وحده هناك * وكانت السفينة بعيدة
25 من البر نحو خمس وعشرين غلوة * فضربتها الامواج لمعاندة الريح اياها * وفي الهجعة
26 الرابعة من الليل جاءهم ماشيا علي البحر * فلما راه تلاميذه ماشيا علي البحر اضطربوا وقالوا
27 28 انه خيال ومن المخافة صرخوا * فكلمهم قايلا تقووا انا هو لا تخافوا * اجابه بطرس قايلا يا رب
29 ان كنت انت هو فمرني ان اتي اليك علي الماء * فقال له تعال * فنزل بطرس من السفينة ومشي
30 علي الماء جايبا الي يسوع * فراي قوة الريح فخاف وكاد يغرق * فصاح قايلا يا رب نجني *
31 32 * وللوقت مد يسوع يده واخذه * وقال له يا قليل الامانة لم شككت * فلما صعد
السفينة سكنت الريح *

* *Dixerunt ei, Non sunt hic nobis nisi* 17 *quinque panes & duo pisces. Et dixit* 18 *eis, Afferte eos ad me huc: Et jussit ut* 19 *discumberent turbæ super herbam. Et accepit quinque panes & duos pisces, & aspexit in cœlum, & benedixit eis, & divisit illos, deditque discipulis panem, et porrexerunt discipuli turbæ. Et come-* 20 *derunt omnes, et saturati sunt: et sustulerunt residua fragmentorum, duodecim cistas plenas. Et erat numerus man-* 21 *ducantium, quinque millia virorum præter mulieres et pueros.*

Sectio quadragesima quarta.

Et statim jussit discipulis suis ut con- 22 *scenderent naviculam, et præcederent eum trans fretum, ut dimitteret turbas. Dimisit ergò turbam, et ascendit in mon-* 23 *tem solus ut oraret. Et cùm factum esset serò, et esset solus ibi, Essetque na-* 24 *vicula remota à terra circiter quinque et viginti leucas, agitaverunt eam fluctus, ob contrarietatem venti in eam. Et in vigilia quarta noctis, venit ad* 25 *eos ambulans super mare. Cùm autem* 26 *vidissent eum discipuli ejus ambulantem super mare, turbati sunt, et dixerunt; Quia phantasma est. Et præ timore exclamaverunt. Et allocutus est eos, di-* 27 *cens; Confortamini, ego sum, nolite timere. Respondit ei Petrus, dicens; Do-* 28 *mine, si tu es, præcipe mihi ut veniam ad te super aquam. Ait illi, Veni. Igi-* 29 *tur descendit Petrus de navicula, et ambulavit super aquam veniens ad Jesum. Vidit autem vim venti, et timuit; ac* 30 *propè submersus est: quare exclamavit, dicens; Domine, salvum me fac. Et con-* 31 *tinuò extendit Jesus manum suam, et apprehendit eum, et dixit ei; Modice fide, quare dubitâsti? Et cùm ascendis-* 32 *set in naviculam, quievit ventus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤልዎ ፡ አልብነ ፡ ዝየሰ ፡ ዘእንበለ ፡ ኃምስ ፡ ኅብስት ፡ ወክልኤ ፡ ዓሣ፡፡ ወይቤ ፡ አ
18 ምጽእዎን፡ሊተ፡ዝየ፡፡ ወአዘዘ፡ ሰብአ ፡ ይርፍቁ ፡ ውስተ ፡ ሣዕር ፡ ወነሥአ ፡ ኃምስ፡ኅ
19 ብስተ ፡ ወክልኤ ፡ ዓሣ ፡ ወነጸረ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተቶ ፡ ወሀበ ፡ ለአርዳኢሁ ፡
20 ኅበውዝ ፡ ወአርዳኢሁ ፡ ለአሕዛብ፡፡ ወበልዑ ፡ ኵሎሙ፡ወጸግቡ ፡ ወአግብኡ ፡ ዘተርፈ፡
21 ፍተታተ ፡ ዓሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ መዛርእ ፡ ምሉአ፡፡ ወእለሰ ፡ በልዑ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብአ፡
22 ከመ ፡ ኃምሳ ፡ ምእት ፡ ዘእንበለ ፡ አንስት ፡ ወደቂቅ፡፡

በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ ዲበ፡ ባሕረ፡፡

ወአገበሮሙ ፡ ሶቤሃ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ ይዕርጉ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ይሑሩ ፡ ወይፀንሕዎ ፡
23 ማዕዶተ ፡ እስከ ፡ ሶቤ ፡ ይፌንዎሙ ፡ ለሕዝብ፡፡ ወእምዝ ፡ ፈትሖሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወዓ
ርገ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ እንተ ፡ በሕቲቱ ፡ ይጼሊ ፡ ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፡ በሕቲቱ ፡ ሀሎ ፡ ህየ፡፡
24 ወሐመርሰ ፡ ናሁ ፡ ማእከለ ፡ ባሕር ፡ ሃሎ፡፡ ይትሃወክ ፡ እመገድ ፡ እስመ ፡ እመቅድሜሁ፡
25 ውእቱ ፡ ነፋስ፡፡ ወለራብዕ ፡ ሌት ፡ መጽአ ፡ ኀቤሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይሐውር ፡ ዲበ ፡ ባሕ
26 ር፡፡ ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ አርዳኢሁ ፡ እንዘ ፡ ዲበ ፡ ባሕር ፡ ይሐውር ፡ ተሀውኩ ፡ እንዘ ፡
27 ይብሉ ፡ ምትሃት ፡ ውእቱ፡ ወእመግርማሁ ፡ አውየዉ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ተናገሮሙ ፡ እግዚእ
28 ኢየሱስ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተአመኑ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ኢትፍርሁ፡፡ ወአውሥአ፡ ጴጥሮስ፡
ወይቤ ፡ እመሰ ፡ አማን ፡ አንተሁ ፡ እግዚኦ ፡ አዝዘኒ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤከ ፡ እንተ ፡ ዲበ ፡ ማ
29 ይ፡፡ ወይቤሎ ፡ ነዓ ፡ ወወረደ ፡ እምደብ ፡ ሐመር ፡ ጴጥሮስ ፡ ሖረ ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ ወበጺ
30 ሐ ፡ ኀበ ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡፡ ርእየ ፡ ነፋስ ፡ ኃያለ ፡ ፈርሀ ፡ ወአኀዘ ፡ ይሰጠም ፡ ወአው
31 የወ ፡ ሶቤሃ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚኦ ፡ አድኅነኒ፡፡ ወደአተ ፡ ሶቤ፡እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሰፍ
32 ሐ ፡ እዴሁ ፡ ወአኃዞ ፡ ወይቤሎ ፡ ውኁደ ፡ ሃይማኖት፡ በምንት ፡ ናፍቅ፡፡ ወዓርጎሙ ፡
ውስተ ፡ ሐመር ፡ ደእተ ፡ ጊዜ ፡ ኀደገ ፡ ነፋስ፡፡

Et dicunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Et dicit, 17 *Adferte eos mihi huc. Et jussit populum sedere super herbam, & accepit* 18 *quinque panes, & duos pisces, & aspexit in cœlum & benedixit: & frangens* 19 *dedit discipulis panem, & discipuli populis. Et comederunt omnes illi, & satiati* 20 *sunt: & sustulerunt quod superfuerat fragmentorum duodecim modios plenos. Et qui comederant fuerunt homines quasi quinquagesies centum absque muli-* 21 *eribus & parvulis.*

Quòd super mare ambular.

Et coëgit tunc discipulos suos ut ascenderent in navem, & abirent, & ex- 22 *pectarent eum ultrà, usque dum dimitteret populum. Et quando solvisset popu-* 23 *los, & ascendisset in montem solitarius orare, & vespere facto, solus ibi fuisset, Et navis ecce in medio maris fuisset, commota fuit à fluctibus,* 24 *quoniam ex adverso ejus erat ventus. Et circa quadrantem noctis venit ad* 25 *eos ambulans super mare. Et quando viderunt eum discipuli ejus super* 26 *mare ambulantem, turbati erant dicentes, Phantasma est: & præ metu ejus clamaverunt. Et statim loquutus est iis Dominus Jesus, dicens; Confidite,* 27 *ego sum, ne timeatis. Et respondit Petrus & dicit, Si verè es Dominus,* 28 *jube me venire ad te super aquam. Et dicit ei, Venito: et descendens de super* 29 *navi Petrus ambulavit super aquam: et veniens ad Dominum Jesum, Vidit* 30 *ventum validum, & timuit, et cœpit demergi: et clamavit tunc, dicens; Domine, serva me. Et continuò Dominus Jesus extendit manum suam, et appreben-* 31 *dit eum, et dicit ei, Modice fidei, quare dubitâsti? Et ascendentibus illis in* 32 *navem, statim cessavit ventus.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بانك † زدند * * عيسي همانندم† با ايشان در سخن آمد * وكفت دل استوار داريد * منم 27
منم مترسيد * *صفا بدو كفت خداوندا اكر توي * مرا فرمان ده تا پيش تو آيم † بروي 28
آب * *مسيح كفت بيا * صفا از كشتي † فرود آمد وبر روي دريا روان شد * كه پيش 29
عيسي آيد * *چون ديد كه باد سخت است * ترسيد ودر آب فرو مي رفت بانك بر اورد 30
وكفت * خداوندا مرا برهان * *همانكه † خداوند ما دست † دراز كرد * واورا بركرفت * 31
وبدو كفت اي كم ايمان چرا † دركمان وپريشان شدي * *وچون بالاي كشتي رفت 32
باد ساكن شد *

clamorem ediderunt. Jesus continuò 27 *ad sermonem devenit cum illis, & dixit; Animum firmum habeatis: ego sum, ego sum, ne timeatis. Cephas* 28 *illi dixit, O Domine, si tu es, jube mihi ut veniam ad te super faciem aquæ. Christus dixit, Veni: Cephas* 29 *descendit è navi & super faciem maris ambulavit, ut ad Jesum veniret. Cùm videret* autem *ventum* 30 *asperum esse, timuit, & in aquam subsidens clamorem sustulit, & dixit; O Domine, me libera. Protinus Do-* 31 *minus noster manum extendit & eum prehendit, dixitque illi; O inops fide quare dubius & anxius fuisti? Et quum navim conscendisset, ventus* 32 *sedatus est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'.

Qui autem in *navigio, venientes* adoraverunt eum, dicentes; Verè Dei
33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ
Filius es. Et *transfretantes* venerunt in terram *Genneſareth.* Et *cogno-*
34 υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. Καὶ ἐπι-
35 *ſcentes* eum viri loci illius, miſerunt in univerſam *circumviciniam* il-
γνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκεί-
lam: & attulerunt ei omnes malè habentes. Et *adpellabant* eum
36 νην· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ut *ſolùm* tangerent fimbriam veſtimenti ejus. Et quicunq; tetigerũt, *perſervati* ſunt.
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

ρϙγ
β

CAP. XV. ιε'.

ΚΗ'
ρϙδ
ε

Tunc *accedunt* *Jeſu* ab Hieroſolymis Scribæ & Phariſæi,
1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
dicentes; Quarè diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſe-
2 λέγοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
niorum? non enim lavant manus ſuas, cùm panem manducant. Ipſe autē
3 σβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ
reſpondens ait illis; Quarè & vos tranſgredimini mandatum Dei,
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ,
propter traditionem veſtram? Nam Deus *mandavit, dicens;* Honora pa-
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πα-
trem *tuũ* & matrem: & *Maledicens* patri vel matri, morte *finiatur.*
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

Vos autem dicitis; Quicunq; dixerit patri vel matri; Munus, *quod ſi* ex
Ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ 5
me, *juveris.* Et non honorificabit patrem ſuum aut matrem ſuam:
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· Καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· 6
& irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem veſtram. Hypocri-
καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Ὑποκρι- 7
tæ, *pulchrè* prophetavit de vobis Eſaias, dicens; *Appropinquat mihi* po-
ταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἠσαΐας, λέγων, Ἐγγίζει μοι ὁ λα- 8
pulus hic *ore ſuo, &* labiis me honorat: *at* cor eorum longè *ab-*
ὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπ-
eſt à me. *Fruſtrà* autem colunt me, docentes doctrinas, mandata
έχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα 9
hominum. Et *advocans turbam,* dixit eis; Audite & intel-
ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίε- 10
ligite. Non *intrans* in os *communem facit* hominem: ſed *egreſſum*
τε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό- 11
ex ore, hoc *communem facit* hominem. Tunc accedentes diſci-
μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μα- 12
puli ejus, dixerunt ei; Scis *quòd* Phariſæi *audientes* *ſermonem,* ſcanda-
θηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδα-
lizati ſunt? Ille *autem* reſpondens, ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pa-
λίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα- 13
ter meus cœleſtis, eradicabitur.
τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

ρϙε
ι

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 ܘܐܬܘ ܗܢܘܢ ܕܒܐܠܦܐ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. * ܘܪܕܘ ܘܐܬܘ
34
35 ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ. * ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ. ܘܫܕܪܘ ܠܟܠܗܘܢ ܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ.
36 ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ. ܕܐܦܢ
ܠܟܢܦܐ ܒܠܚܘܕ ܕܢܚܬܗ ܢܩܪܒܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܘ ܐܬܚܠܡܘ. * [illegible]
[illegible] * ܗܝܕܝܢ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ 1
ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܐܡܪܝܢ. * ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܪܝܢ ܥܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ 2
ܕܩܫܝܫܐ. ܘܠܐ ܡܫܝܓܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܡܐ ܕܐܟܠܝܢ ܠܚܡܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 3
ܠܡܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ. ܐܠܗܐ
ܓܝܪ ܐܡܪ. * ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. ܘܡܢ ܕܡܨܛܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܡܡܬ ܢܡܘܬ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ 4 5
ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܐܒܐ ܐܘ ܠܐܡܐ. ܩܘܪܒܢܝ ܡܕܡ ܕܬܬܗܢܐ ܡܢܝ. * ܘܠܐ ܢܝܩܪ 6
ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ. ܘܒܛܠܬܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ. * ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. 7
ܫܦܝܪ ܐܬܢܒܝ ܥܠܝܟܘܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ. * ܥܡܐ ܗܢܐ ܒܣܦܘܬܗ ܗܘ ܡܝܩܪ ܠܝ. 8
ܠܒܗܘܢ ܕܝܢ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢܝ. * ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܕܚܠܝܢ ܠܝ. ܟܕ ܡܠܦܝܢ ܡܘܠܦܢܐ 9
ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܘܩܪܐ ܠܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܡܥܘ ܘܐܣܬܟܠܘ. * ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ 10 11
ܕܥܐܠ ܠܦܘܡܐ ܡܣܝܒ ܠܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܐ. ܗܘ ܗܘ ܡܣܝܒ
ܠܒܪܢܫܐ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܦܪܝܫܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܗܕܐ 12
ܐܬܟܫܠܘ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ ܢܨܒܬܐ ܕܠܐ ܢܨܒܗ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. ܬܬܥܩܪ. 13

Et venerunt ii qui in navi erant, cumque adorantes, dixerunt; Verè filius Dei es. Et 33 34
navigârunt, veneruntq; in terram Geneſar.
Et quum agnoviſſent eum homines regionis 35
illius, miſerunt in omnes vicos circumjacentes, & obtulerunt ei eos omnes qui variis
morbis affecti erant. Et rogabant eum ut 36
tangerent vel fimbriam tantùm veſtimenti ejus: & ii qui tetigerunt, ſanati ſunt.

Dominicâ poſt Pentecoſten.36.

CAP. XV.

Tunc acceſſerunt ad Jeſum Phariſæi, & 1
Scribæ ab Hieruſalem, & inquiunt; Qua- 2
re diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum, nec abluunt manus ſuas quum edunt panem? Reſpondit Jeſus, & ait illis; 3
Quare & vos trangredimini mandatum Dei propter traditionem veſtram? Deus enim
ait, Honora patrem tuum & matrem tu- 4
am: &, Qui maledixerit patri ſuo, aut matri ſuæ, morte moriatur. Vos autem dici- 5
tis, Quiſquis dixerit patri aut matri, Oblatio mea tale quid eſt, ut utilitatem percipias à me: Et non honorabit patrem 6
ſuum aut matrem ſuam. Et abrogâſtis ſermonem Dei propter traditionem veſtram.
Hypocritæ, benè vaticinatus eſt de vobis 7
Eſaia propheta, inquiens; Populus hic la- 8
biis ſuis honorat me, cor autem eorum valdè remotum eſt à me. Et fruſtrà me reve- 9
rentur, docentes doctrinas mandatorum hominum. Porrò convocavit turbas, & dixit 10
eis; Audite & intelligite. Nequaquam id 11
quod ingreditur in os, polluit hominem: ſed quod prodit ab ore, illud inquinat hominem. Tunc acceſſerunt diſcipuli ejus, & di- 12
cunt ei; Nôſti Phariſæos, qui audierunt hunc ſermonem, offenſos fuiſſe? Ipſe verò reſpon- 13
dit, & ait illis; Omnis planta quam non plantaverit Pater meus qui in cœlis eſt, evelletur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 كساني كه در كشتي بودند آمدند واورا سجود كردند * وكفتند بحقيقت
توي فرزند خدا   هشتاد پنج   انجا كه رنجورانرا بر كنار راه مي
34 35 انداختند * واز انجا بزمين قنسرين آمدند * كسان آن ولايت شنيدند *
وفرستادند† درهمه دهها وولايات * كه كرداكرد ايشانست واوردند پيش او† رنجوراني
36 كه از دست رفته بودند * ونزديك او شدند تا بكنار جامه او برسند * هركه
رسيد خوش شد وشفا يافت   هشتاد شش
1 اعتراض معترلان براي دست شستن   * انكه معترلان ونويسندكان
كه از اورشليم بودند * پيش عيسي نزديك شدند * وكفتند * چرا شاكردان تو بره
3 سپارش پيران مي كذرند * وقتي كه نان مي خورند دست خود نمي شويند * عيسي بديشان
4 پاسخ داد * وكفت چرا شما نيز بر سپارش خدا مي كذريد * براي سپارشهاء شما * براي انك
خدا كفت پدرت را ومادرت را حرمت بدار وهركه پدر ومادر خود را دشنام دهد بميرد -

Homines autem *qui in navi erant* 33
venerunt, & cum adorârunt; dixeruntque, In veritate tu es Filius Dei.

LXXXV. Ubi ægrotos juxta viam projecerunt.

Et illinc in terram Kennaſrin vene- 34
runt. Quo audito homines illius re- 35
gionis miſerunt in omnes pagos & præfecturas quæ circum circa illos erant; & adduxerunt ad eum ægrotos opem prætergreſſos. Qui ad il- 36
lum acceſſerunt, ut oram veſtimenti illius attingerent: quicunque verò tetigit ſoſpes evaſit & valetudinem reperit.

LXXXVI. Altercatio Phariſæorum de manuum lotione.

CAP. XV.

Tunc Phariſæi & ſcribæ, qui ex 1
Hieroſolyma erant, ad Jeſum acceſ-
ſerunt, & dixerunt; Quare diſci- 2
puli tui traditionem ſeniorum tranſgrediuntur, nec quando panem comedunt manus ſuas lavant? Jeſus il- 3
lis reſponſum dedit, & dixit; Quare vos etiam mandatum Dei tranſgredimini propter traditiones veſtras?
Eò quòd Deus dixit, Patrem tuum 4
& matrem tuam in honore habe: & qui patrem aut matrem ſuam contumeliâ affecerit, moriendo moriatur.

Verſio VULGATA LATINA.

33 Qui autem in navicula erant, venerunt & adoraverunt eum, dicentes; Verè Fi-
34 lius Dei es. Et cùm transfretâſſet, venerunt in terram Geneſar. Et cùm cog-
35 noviſſent eum viri loci illius, miſerunt in univerſam regionem illam, & obtu-
36 lerunt ei omnes malè habentes: Et rogabant eum ut vel fimbriam veſtimenti
ejus tangerent. Et quicunque tetigerunt, ſalvi facti ſunt.

CAP. XV.

1
2 Tunc acceſſerunt ad eum ab Jeroſolymis Scribæ, & Phariſæi, dicentes; Qua-
rè diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum? non enim lavant manus
3 ſuas cùm panem manducant. Ipſe autem reſpondens ait illis; Quarè & vos
tranſgredimini mandatum Dei propter traditionem veſtram? Nam Deus dixit;
Honora patrem & matrem: &; Qui maledixerit patri, vel matri, morte mo- 4
riatur: Vos autem dicitis; Quicunque dixerit patri, vel matri, Munus quod- 5
cunque eſt ex me, tibi proderit: Et non honorificabit patrem ſuum, aut ma- 6
trem ſuam: & irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem veſtram. Hy- 7
pocritæ, benè prophetavit de vobis Iſaias, dicens; Populus hic labiis me hono- 8
rat: cor autem eorum longè eſt à me. Sine cauſa autem colunt me, docentes do- 9
ctrinas & mandata hominum. Et convocatis ad ſe turbis, dixit eis; Audite & 10
intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: ſed quod procedit 11
ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes diſcipuli ejus, dixerunt ei; 12
Scis quia Phariſæi audito verbo hoc, ſcandalizati ſunt? At ille reſpondens 13
ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cœleſtis, eradicabitur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 34 فجاء الذين كانوا في السفينة وسجدوا له قايلين انت هو بالحقيقة ابن الله * ولما عبروا
35 جاوا الي ارض جاناسر * فعرفه اهل ذلك المكان وارسلوا الي جميع اهل تلك الكور وقدموا
36 اليه كل المسقومين * وطلبوا اليه لكيما يلمسوا طرف ثوبه فقط * وكل من لمسه خلص *
* الفصل الخامس والاربعون *
1 2 حينيذ جاء اليه من يروسليم كتبة وفريسيون قايلين * لماذا تلاميذك يتعدون وصية
3 المشايخ اذ لا يغسلون ايديهم عند اكلهم الخبز * اجابهم قايلا فلماذا انتم تتعدون
4 وصية الله من اجل سنتكم * الم يقل الله * اكرم اباك وامك والذي يقول كلاما رديا في
5 6 ابيه او امه يموت موتا * وانتم تقولون ان من لا يرفع عن ابيه وامه قربانا * فليس يكرم
7 اباه وامه * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم * ايها المراوون حسنا تنبا عليكم اشعيا
8 9 النبي قايلا * ان هذا الشعب قريب مني بفيه ويكرمني بشفتيه وقلبه بعيد عني * يعبدوني
10 11 باطلا * ويعلمون تعليم وصايا الناس * ودعا الجمع وقال لهم اسمعوا وافهموا * ليس ما يدخل فم
12 الانسان ينجسه * لكن الذي يخرج من فيه هذا هو الذي ينجسه * حينيذ جاء اليه تلاميذه
13 وقالوا له اعلم ان الفريسيين لما سمعوا الكلام شكوا * فاجابهم قايلا كل غرس لا يغرسه
ابي السماي يقلع *

Et venerunt qui erant in navicula, & 33
adoraverunt eum, dicentes; Tu es in veritate filius Dei. Et cùm transfretâſ- 34
ſent, venerunt in terram Genaſar. Et 35
cognoverunt illum viri ejus loci, & miſerunt ad omnes incolas earum regionum: et obtulerunt ei omnes ægrotos,
Et rogaverunt eum ut tangerent extre- 36
mitatem veſtimenti ejus tantùm. Et quicunque tetigit eam, ſalvus factus eſt.

Sectio quadrageſima quinta.

CAP. XV.

Tunc venerunt ad eum ab Jeroſoly- 1
mis Scribæ & Phariſæi, dicentes; Qua- 2
re diſcipuli tui tranſgrediuntur mandatum ſeniorum, quandoquidem non lavant manus ſuas, quando manducant panem?
Reſpondit eis, dicens; Quare vos tranſ- 3
gredimini mandatum Dei propter ſtatuta veſtra? Nonne dixit Deus, Honora 4
patrem tuum & matrem tuam? & qui
profert ſermonem turpem in patrem ſuum, morietur morte? Vos autem dici- 5
tis, Quòd qui non attollit pro patre ſuo
& matre ſuâ oblationem, Non honorat 6
patrem ſuum & matrem ſuam. Et abrogâſtis verba Dei propter ſtatuta veſtra.
O hypocritæ, benè prophetavit de vobis 7
Iſaias Propheta, dicens; Quòd hic 8
populus propinquus eſt mihi ore ſuo, & honorat me labiis ſuis, & cor ejus eſt
diſtans à me. Colunt me fruſtrà, & do- 9
cent doctrinam mandatorum hominum.
Et vocavit turbam, & dixit eis; Au- 10
dite & intelligite. Non quod intrat in 11
os hominis, coinquinat illum: ſed quod exit ab ore ejus, hoc eſt quod coinquinat eum. Tunc venerunt ad eum diſci- 12
puli ejus, & dixerunt ei; Scias quòd Phariſæi, quando audierunt ſermonem, ſcandalizati ſunt. Reſpondit eis, di- 13
cens; Omnis planta, quam non plantat pater meus cœleſtis, eradicabitur.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእለ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አማን ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወልዱ ፡
34 አንተ ፡፡=፡ ወዓደወው ፡ በጽሐ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ገነሳሬጥ ፡=፡ ወአእመርዎ ፡ ሰብእ ፡
35 ብሔር ፡ ወፈነዉ ፡ ኵሉ ፡ አድያመ ፡ ወአምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ኵሎ ፡ ሕሙማነ ፡=፡ ወአስተብ
36 ቍዕዎ ፡ ከመ ፡ ይልክፉ ፡ ወኵሎሙ ፡ ዘሬሬ ፡ ልብሱ ፡ እለ ፡ ለከፍዎ ፡ ሐይዉ ፡፡=፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ይኃድጉ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
1 ወእምዝ ፡ ቀርቡ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ እን
2 ዘ ፡ ይብሉ ፡=፡ ለምንት ፡ አርዳኢክ ፡ ይትዓደዉ ፡ ትእዛዘ ፡ ሊቃናት ፡ እስመ ፡ ኢይትኃፀቡ ፡ እ
3 ደዊሆሙ ፡ ሶበ ፡ ኅብስተ ፡ ይበልዑ ፡=፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ለምንት ፡ አንትሙኒ ፡
4 ትትዓደዉ ፡ ትእዛዘ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ሥርዓተ ፡ አበዊክሙ ፡=፡ ወእግዚአብ
5 ሔርሰ ፡ ይቤ ፡ አክብር ፡ አበ ፡ ወእመ ፡ ወዘየሐሚ ፡ አበ ፡ ወእመ ፡ ሞተ ፡ ለይሙት ፡=፡ ወአን
ትሙሰ ፡ ትብሉ ፡ ዘይቤ ፡ ለአብ ፡ ወእመ ፡ ሀብተ ፡ ዘእምኀቤየ ፡ ዘበቍዔከ ፡ ኢያከብር ፡
6 አባሁ ፡ ወኢእሞ ፡=፡ ወሰዐርክሙ ፡ ቃሎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ሥርዓትክሙ ፡=፡
7 8 መድልዋን ፡ ሠናየ ፡ ተነበየ ፡ ኢሳይያስ ፡ ላዕሌክሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡=፡ ዝሕዝብ ፡ በከና
9 ፍሪ ፡ ያከብሩኒ ፡ ወበልቦሙሰ ፡ ነዋኃ ፡ ሀለው ፡ ይርሕቁ ፡ እምኔየ ፡=፡ ወከንቶ ፡ ያመልኩ
10 ኒ ፡ እንዘ ፡ ይሜህሩ ፡ ሥርዓታተ ፡ ሰብእ ፡፡=፡ ወአቅረበ ፡ አሕዛበ ፡ ይቤሎሙ ፡ ስምዑ ፡
11 ወለብዉ ፡=፡ ከመ ፡ አኮ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ አፍ ፡ ኢያረኵሶ ፡ ለሰብእ ፡ ባሕቱ ፡
12 ዘይወፅእ ፡ እምውስተ ፡ አፍ ፡ ውእቱ ፡ ዘያረኵሶ ፡ ለሰብእ ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ቀረቡ ፡
አርዳኢሁ ፡ ይብልዎ ፡ ታአምርሁ ፡ ከመ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ሰሚዖሙ ፡ አንጐርጐሩ ፡=፡
13 ወአውሥአሙ ፡ ወይቤ ፡ ኵሉ ፡ ተክል ፡ እንተ ፡ ኢተከለ ፡ አቡየ ፡ ሰማያዊ ፡ ትሤረ
ው ፡፡=፡

Et qui in nave erant adoraverunt eum dicentes, Verè Dei filius es. Et pro- 33 34
cedentibus illis venit in terram Geneſarat. Et cognoverunt eum homines 35
iſtius loci, & miſerunt in omnem regionem, & attulerunt ei omnes malè
affectos. Et rogabant eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus, & omnes 36
qui tetigerunt eam ſani facti ſunt.

CAP. XV.

De iis qui rejiciunt præcepta Domini.

ET tunc acceſſerunt qui venerunt ad eum è Hieruſalem Scribæ, & Phari- 1
ſæi dicentes; Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur mandata ſeniorum, 2
quoniam non abluntur manus eorum, quando panem edunt. Et reſpondit, & 3
dicit iis; Quare vos tranſgredimini mandata Dei per conſtitutionem patrum
veſtrorum? Et Deus dicit, Honora patrem, & matrem: &, Qui vexabit 4
patrem & matrem, morte moriatur. Et vos dicitis, Qui dicit patri & ma- 5
tri; Donum illud quod ex me fuit quo tibi proficerem, non honorabit
patrem ejus neque matrem ejus. Et evacuaviſtis verbum Dei per conſtitu- 6
tiones veſtras. Hypocritæ, bene prophetavit Eſaias ſuper vos, dicens; Iſte 7 8
populus in labiis ſuis honoraverunt me, & in cordibus ſuis longè fuerunt à 9
me recedentes. Et fruſtrà colunt me docentes conſtitutiones hominum. Et 10
accedentibus eum populis, dicit iis, Audite & intelligite; Quòd non quod 11
intrat in os, polluit hominem: ſed quod egreditur ex ore, hoc eſt quod polluit
hominem. Et accedentes diſcipuli ejus dicunt ei, Sciſne quòd Phariſæi au- 12
dientes oblatraverunt. Et reſpondit iis, & dicit, Omnis plantatio, quam non 13
plantavit pater meus cœleſtis, peribit.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 وشما مي كوييد * هركه بپدر ومادر خود بكويد * اين چيزكه بشما مي دهم ازمن منت
6 است ونمي كذاريد كه آدمي †پدر ومادر† خود را حرمت دارد * *كلمه خدا باطل كرديد براي
7 سپارشهاء شما * اي منافقان خوش پيغبري كرد بر شما اشعياء پيغبر وكفت نبوت
8 9 *اين خلق بلب خود مرا حرمت† مي دارند * ودل ايشان از من عظيم دورست * وفاسد مرا مي
10 پرستند * بدانك تعليم وسپارشهاء خلق مي اموزند * *جماعت را پيش خود خواند وكفت
11 بشنويد ودريابيد * نه هرچه در دهن اندر آيد ادمي را پليد كند الا هرچه از دهن بدر
12 آيد ان ادمي را پليد كند * انكه شاكردان او پيش او آمدند وكفتند نويسندكان چون اين
13 سخن را شنيدند * پريشان شدند * مسيح بديشان جواب داد وكفت هر درختي كه پدر من
كه بر آسمانست اورا ننشانند بركنده شود *

Vos autem dicitis; Quicunque pa- 5
tri aut matri ſuæ dicit, Hæc res quam vobis do, à me munus eſt: & non permittitis homini ut parentibus
ſuis honorem exhibeat. Sic verbum 6
Dei irritum feciſtis propter traditiones veſtras. O hypocritæ, bene vatici- 7
natus eſt de vobis Eſaias Propheta, & dixit: Prophetia.
Hic populus labiis ſuis mihi honorem 8
exhibent, at cor ipſorum à me longiſſmè abeſt. Et corruptè me colunt, 9
eò quòd doctrinam & traditiones hominum docent. Deinde *turbam ad ſe* 10
vocavit, & dixit; Audite & intelligite. Haud quicquid per os ingre- 11
ditur, hominem contaminat: ſed quod ex ore egreditur illud hominem inquinat. Tunc diſcipuli ejus ad eum 12
venerunt, & dixerunt; Scribæ, cum hunc ſermonem audirent, ægrè tulerunt. Chriſtus illis reſponſum de- 13
dit, & dixit; Omnis arbor, quam Pater meus, qui in cælis eſt, non plantavit, effodietur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗʹ. ΚΘʹ. Λʹ.

Sinite illos: duces ſunt cæci cæcorum. cæcus autem cæcum ſi per vi-
14 Ἄφετε αὐτούς. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδη-
am ducat, ambo in foveam cadent. Reſpondens autem Petrus, dixit ei;
15 γῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ,
Explica nobis parabolam iſtam. At Jeſus dixit; Adhuc & vos in-
16 Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀ-
intelligentes eſtis? Nondum conſideratis quòd omne ingrediens in os, in
17 σύνετοί ἐστε; Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς
ventrem cedit, & in ſeceſſum ejicitur? At exeuntia de ore,
18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόμα-
de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem. De enim
19 τος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ
corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes,
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,
furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ. Hæc ſunt communem facientia
20 κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν
hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem. Et
21 ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ΚΘʹ
egreſſus indè Jeſus, ſeceſſit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce
22 ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ
mulier Chananæa à finibus illis egreſſa, clamavit ei, di-
γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγου-
cens; Miſerere mei, Domine, fili David: filia mea malè dæmonizatur. Ille
σα, Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὲ Δαβίδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ 23
autem non reſpondit ei verbum. Et accedentes diſcipuli ejus roga-
δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώ-
bant eum, dicentes; Abſolve eam, quia clamat poſt nos. Ipſe autem
των αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ 24
reſpondens, ait; Non legatus ſum ſi non ad oves perditas domûs
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
Iſrael. Illa autem veniens adorabat eum, dicens; Domine, ſuccurre mihi. Qui
Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ 25 26
verò reſpondens, ait; Non eſt pulchrum ſumere panem filiorum, & jacere ca-
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυ-
tellis. Illa autē ait; Utique, Domine: etenim catelli edunt de micis ca-
ναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πι- 27
dentibus de menſa dominorum ſuorum. Tunc reſpondens Jeſus, ait
πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 28
illi; O mulier, magna tua fides: fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt filia
αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
ejus ab hora illa. Et tranſiens indè Jeſus, venit juxta
Λʹ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν 29
mare Galilææ. Et aſcendens in montem, ſedebat ibi.
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܫܒܘܩܘ ܐܢܘܢ܂ ܣܡܝܐ ܐܢܘܢ ܡܕܒܪܢܐ ܕܣܡܝܐ܂ ܣܡܝܐ ܕܝܢ ܠܣܡܝܐ ܐܢ ܡܕܒܪ܂ ܬܪܝܗܘܢ ܒܓܘܡܨܐ ܢܦܠܝܢ܀
15 ܥܢܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܪܝ ܦܫܘܩ ܠܢ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܀
16 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܀
17 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܕܡ ܕܥܐܠ ܠܦܘܡܐ ܠܟܪܣܐ ܐܙܠ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ ܒܬܦܢܝܬܐ ܡܫܬܕܐ܀
18 ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܐ܂ ܡܢ ܠܒܐ ܢܦܩ܂ ܘܗܘ ܡܛܢܦ ܠܒܪܢܫܐ܀
19 ܡܢ ܠܒܐ ܓܝܪ ܢܦܩܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܓܘܪܐ܂ ܩܛܠܐ܂ ܙܢܝܘܬܐ܂ ܓܢܒܘܬܐ܂ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ܂ ܓܘܕܦܐ܀
20 ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܕܡܛܢܦܢ ܠܒܪܢܫܐ܂ ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܫ ܢܠܥܣ ܟܕ ܠܐ ܡܫܝܓܢ ܐܝܕܘܗܝ܂ ܠܐ ܡܬܛܢܦ܀

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܪܒܝܥܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܠܙ

21 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ܀
22 ܘܗܐ ܐܢܬܬܐ ܟܢܥܢܝܬܐ ܡܢ ܬܚܘܡܐ ܗܢܘܢ ܢܦܩܬ܂ ܩܥܝܐ ܘܐܡܪܐ܂ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܂ ܒܪܬܝ ܒܝܫܐܝܬ ܡܫܬܢܩܐ ܡܢ ܫܐܕܐ܀
23 ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܦܢܝ ܠܗ ܦܬܓܡܐ܂ ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܫܪܝܗ ܕܩܥܝܐ ܒܬܪܢ܀
24 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܐܫܬܠܚܬ ܐܠܐ ܠܘܬ ܥܪܒܐ ܕܐܒܕܘ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܀
25 ܗܝ ܕܝܢ ܐܬܬ ܣܓܕܬ ܠܗ ܘܐܡܪܐ܂ ܡܪܝ ܥܕܪܝܢܝ܀
26 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܫܦܝܪ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒܢܝܐ܂ ܘܠܡܪܡܝܘ ܠܟܠܒܐ܀
27 ܗܝ ܕܝܢ ܐܡܪܬ܂ ܐܝܢ ܡܪܝ܂ ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܐ ܕܡܪܝܗܘܢ ܘܚܝܝܢ܀
28 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܪܒܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ܂ ܢܗܘܐ ܠܟܝ ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ܂ ܘܐܬܐܣܝܬ ܒܪܬܗ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ܀
29 ܘܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ܂ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܝܕ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܘܝܬܒ ܬܡܢ܀

Omittite eos, cæci ſunt duces cæcorum: 14
cæcus autem cæcum ſi ducat, ambo in foveam cadunt. Reſpondit autem Simon Ce- 15
pha, & dixit ei; Domine mi, interpretare
nobis parabolam hanc. Ipſe verò dixit eis, 16
Huculque etiam vos non intelligitis? Non- 17
ne ſcitis id quod intrat per os, in ventrem
abire, & indè per expurgationem ejici foras?
Id autem quod ab ore prodit, à cor- 18
de manat, illudque inquinat ipſum hominem.
Nam à corde manant cogitationes 19
malæ, adulterium, cædes, ſcortatio, furtum,
teſtimonium falſum, blaſphemia. Hæc ſunt 20
quæ inquinant hominem. Sed ſi quis comederit
illotis manibus, non inquinatur.

Ad veſperam Dominicæ quartæ Jejunii. 37.

Et egreſſus eſt illinc Jeſus, venitque in fi- 21
nes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Ca- 22
nanites de finibus illis exiit, clamans ac dicens;
Miſerere mei, Domine mi, fili David;
filia mea malè rapitur à dæmonio.
Ipſe verò nullum dedit ei reſponſum. Et 23
acceſſerunt diſcipuli ejus rogantes eum, &
dicentes; Dimitte eam, quia clamat poſt
nos. Ipſe verò reſpondit, & ait illis; Non 24
ſum miſſus niſi ad oves quæ aberrârunt à
domo Iſrael. Illa autem veniens adoravit 25
eum, & dixit; Domine mi, adjuva me.
Dixit ei Jeſus, Non eſt decorum accipere pa- 26
nem liberorum, & objicere canibus. Ipſa 27
verò dixit, Etiam, Domine mi, etiam catelli
edunt de micis quæ cadunt è menſis dominorum
ſuorum, & vivunt. Tunc dixit ei 28
Jeſus, O mulier, magna eſt fides tua, fiat
tibi ut vis: & ſanata eſt filia ejus ex illa
hora. Et diſceſſit illinc Jeſus, venitque 29
juxta crepidinem maris Galilææ? Et conſcendit
montem, ſeditque illìc.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * ايشانرا رها كنيد زيرا نابينا آنند كه دليل كوران شده اند [چون نابينا راهبر نابينا
15 بينا شود] زود باشد كه هر دو در چاه افتند * جواب داد شمعون صفا وبدو كفت
16 اي خداوند اين مثل را براي ما تفسير كن * او بديشان كفت تا اين ساعت شما نيز
17 هنوز درنمي يابيد * ونمي دانيد كه هرچه در دهن اندر آيد از نشيب بيرون رود ودر
18 زمين افتد * از آنجا آدمي پليد نمي شود * وليكن هر سخني بد كه از دهن آدمي
19 بيرون آيد * وفكرهاء بد از دل ايد آن آدمي را پليد كند * زنا ، وخون ، وكشتن [ودزدي]
20 وكواهي دروغ * وغيبت مردم * وافتري * اينها آنكه آدمي را پليد مي كنند اكر آدمي بي
دست شستن نان خورد پليد نمي شود هشتاد هفت آنجا كه دختر كنعاني را شفا داد
21 22 * عيسي از آنجا بدر آمد * ودر حدود صور وصيدا طواف مي كرد * ناكاه زن كنعاني از كوشه
بدر آمد * بانك مي زد ومي كفت رحمت كن بر من اي خداوند من فرزند داود * كه دختر
23 عظيم دشواريها از ابليسان مي كشد * عيسي بدو جواب نداد * شاكردان پيش او آمدند
24 وكفتند اورا از ما دور كن * كه ازپس ما بانك مي زند * عيسي بديشان جواب داد كه فرستاده
نشدم الا پيش آن كوسفندان كه از بني اسرائيل كمراه شدند *

Illos miſſos facite; quia cæci illi ſunt, 14
qui duces cæcorum facti ſunt: cùm cæcus dux viæ cæco fuerit, brevi fiet
ut ambo in puteum cadant. Re- 15
ſpondit Simeon Cephas, & ei dixit;
O Domine, hanc parabolam nobis explica.
Ille dixit eis; Uſque ad hanc 16
horam vos etiam nondum intelligitis?
Neque cognoſcitis, quod quic- 17
quid in os ingreditur, per inferiora
exit & in terram cadit; unde homo
non contaminatur. Veruntamen omne 18
verbum malum quod ex ore hominis
prodit & cogitationes malæ, ex corde
proveniunt: hæc hominem contaminatum
reddunt. Hujuſmodi eſt 19
fornicatio, & cædes, & furtum, & teſtimonium
falſum, & calumnia hominum,
& blaſphemia. Hæc ſunt 20
quæ hominem contaminant: ſi quis
autem *ſine manuum lotione panem*
comedat, contaminatus non eſt.

LXXXVII. Ubi filiæ Chananeæ
ſanitatem reſtituit.

Jeſus illinc egreſſus eſt & terminos 21
Tyri & Sidonis peragravit. Dere- 22
pentè mulier Chananæa ex angulo
prodiit, & clamore ſublato dixit;
Miſerere mei ô Domine mi, fili David:
filia enim mea valdè gravia à
diabolis patitur. Jeſus ei reſpon- 23
ſum non dedit: diſcipuli igitur *ad*
eum venerunt, & dixerunt; Eam à nobis
amanda, quia poſt nos vociferatur.
Jeſus illis hoc *reſponſum dedit,* 24
Quin miſſus non ſum niſi ad oves,
quæ de filiis Iſraelis aberrârunt.

Verſio VULGATA LATINA.

14 Sinite illos: cæci ſunt, & duces cæcorum: cæcus autem ſi cæco ducatum præ-
15 ſtet, ambo in foveam cadunt. Reſpondens autem Petrus dixit ei; Ediſſere
16 nobis parabolam iſtam. At ille dixit; Adhuc & vos ſine intellectu eſtis? Non
17 intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in ſeceſſum emit-
18 titur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant ho-
19 minem: De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicati-
20 ones, furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ. Hæc ſunt quæ coinquinant homi-
21 nem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem. Et e-
22 greſſus indè Jeſus, ſeceſſit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chana-
næa à finibus illis egreſſa clamavit, dicens ei; Miſerere mei, Domine fili David:
filia mea malè à dæmonio vexatur. Qui non reſpondit ei verbum. Et acce- 23
dentes diſcipuli ejus rogabant eum, dicentes; Dimitte eam: quia clamat poſt nos.
Ipſe autem reſpondens ait; Non ſum miſſus niſi ad oves, quæ perierunt domûs 24
Iſrael. At illa venit, & adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Qui 25
reſpondens ait; Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus. 26
At illa dixit; Etiam, Domine: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de 27
menſa dominorum ſuorum. Tunc reſpondens Jeſus, ait illi; O mu- 28
lier, magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt filia ejus ex illa
hora. Et cùm tranſiſſet indè Jeſus, venit ſecus mare Galilææ: & aſcendens 29
in montem, ſedebat ibi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 15 * دعوهم فانهم عميان * قادة عميان واعمي يقود اعمي يقع كلاهما في حفرة * اجابه بطرس
16 17 وقال فسر لنا المثل * قال لهم احتي وانتم لا تفهمون هذا * اما تعلمون ان كلما يدخل فم الانسان
18 يصل الي البطن وينطرد الي المخرج * واما الذي يخرج من الفم فهو يخرج من القلب * هذا
19 الذي ينجس الانسان * لانه يخرج من القلب الفكر السوء القتل الزنا الفسق السرقة شهادة
20 الزور التجديف * هذا هو الذي ينجس الانسان * فاما الاكل بغير غسل ايدي فليس
ينجس الانسان *

* الفصل السادس والاربعون *

21 22 * ولما خرج يسوع من هناك جاء الي نواحي صور وصيدا * واذا امراة كنعانية خرجت من
تلك التخوم تصيح قائلة ارحمني يا رب يا ابن داود ابنتي بها شيطان يعذبها * فلم يجبها
23 24 بكلمة * فجاء تلاميذه وسالوه قائلين اطلق هذه المراة فانها تصيح في اثرنا * فاجابهم قائلا لم
25 26 ارسل الا الي الخراف الضالة من بيت اسرائيل * فاتت وسجدت له قائلة يا رب اعني * فاجابها
27 قائلا ليس يجيد ان يوخذ خبز البنين فيعطي للكلاب * فقالت نعم يا رب وقد تاكل الكلاب
28 من الفتات الذي يسقط من موائد اربابها * فاجابها يسوع قائلا يا امراة عظيم ايمانك
يكون لك كما اردت * فبرات ابنتها من تلك الساعة *

* الفصل السابع والاربعون *

29 * وانتقل يسوع من هناك وجاء الي عبر بحر الجليل وصعد الجبل وجلس هناك *

Sinite eos quoniam ipſi cæci ſunt, duces 14
cæcorum: & cæcus ſi ducat cæcum,
cadunt ambo in foveam. Reſpondit ei 15
Petrus, dicens; Expone nobis parabolam.
Ait illis; Etiamne & vos non in- 16
telligitis hoc? Nonne ſcitis quòd quic- 17
quid intrat os hominis, pervenit ad
ventrem, & expellitur in ſeceſſum? Sed 18
quod exit ab ore, ipſum exit e corde; hoc
eſt quod coinquinat hominem. Nam exit 19
è corde cogitatio mala, occiſio, fornicatio,
adulterium, furtum, teſtimonium
falſum, blaſphemia. Hoc eſt quod coin- 20
quinat hominem: ſed manducare abſque
lotione manuum, non coinquinat hominem.

Sectio quadrageſima ſexta.

Et cùm exiſſet Jeſus indè, venit in 21
partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier 22
Chananæa egreſſa eſt ex illis finibus, clamans
& dicens; Miſerere mei, fili David:
in filia mea ineſt dæmonium cruciaus eam.
Et non reſpondit ei verbum. 23
Venerunt autem diſcipuli ejus, & rogaverunt
eum, dicentes; Dimitte hanc
mulierem, quia clamat in veſtigiis noſtris.
Reſpondit eis, dicens; Non ſum 24
miſſus niſi ad oves errantes de domo Iſrael.
Venit autem illa, & adoravit 25
eum, dicens; Domine, adjuva me. Re- 26
ſpondit ei, dicens; Non eſt bonum ſumi
panem filiorum, & dari canibus.
Dixit autem illi; Utique, Domine, & 27
quandoque comedunt canes de micis quæ
cadunt de menſis filiorum. Tunc reſpon- 28
dit ei Jeſus, dicens; O mulier, magna
eſt fides tua: fiat tibi ſicut voluiſti: &
ſanata eſt filia ejus ex illa hora.

Sectio quadrageſima ſeptima.

Et diſceſſit Jeſus indè, & venit trans 29
fretum maris Galilææ: conſcenditque
montem, ac ſedit ibi.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ኅድግዎሙ ፡ ዕውራን ፡ እሙንቱ ፡ መራሕ ፡ ዐዋውራት ፡ ዕውር ፡ ለዕውር ፡ እመ ፡ መር
15 ሐ ፡ ኅቡረ ፡ ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፨ ወአውሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ንግ
16 ረነ ፡ ዘንተ ፡ ምስሌ ፨ ወይቤ ፡ ዓዲሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ኢለባዊያን ፨ አንትሙ ፡
17 ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ አፍ ፡ ውስተ ፡ ከርሥ ፡ ይትገመር ፡
18 ወጽሙ ፡ ይትገደፍ ፨ ወዘሰ ፡ ይወፅእ ፡ እምውስተ ፡ አፍ ፡ እምልብ ፡ ይወፅእ ፡ ወ
19 እሙንቱ ፡ ያረኵስዎ ፡ ለሰብእ ፨ እስመ ፡ እምውስተ ፡ ልብ ፡ ይወፅእ ፡ እኩይ ፡ ቀ
20 ቲል ፡ ወመሐዘን ፡ ዝሙት ፡ ወስርቅ ፡ ስምዐ ፡ በሐሰት ፡ ወፅርፈት ፨ እሉኬ ፡ ዘያረ
21 ኵስዎ ፡ ለሰብእ ፡ ወዘእንበለ ፡ ተኀፅቦ ፡ እደው ፡ በሊዕ ፡ ኢያረኵሶ ፡ ለሰብእ ።
ወወፅአ ፡ እምዝየ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ተግሕሠ ፡ ውስተ ፡ ደወለ ፡ ጢሮስ ፡ ወሲዶና ፨
በእንተ ፡ ከናናዊት ፡ እንተ ፡ ወለታ ፡ ተዓብድ ።
22 ወናሁ ፡ ብእሲት ፡ ከናናዊት ፡ እምውስቴቱ ፡ ለደብር ፡ ወፅአት ፡ እንዘ ፡ ትጸርኅ ፡ ወትብ
ል ፡ መሐረኒ ፡ እግዚኦ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ መሐረኒ ፡ ወለትየ ፡ አኩይ ፡ ጋኔን ፡ አኃዛ ፨
23 ወኢያውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ቃለ ፡ ወቀረብዎ ፡ አርዳኢሁ ፡ አስተብቍዕዎ ፡ እንዘ ፡ ይ
24 ብሉ ፡ ፈንዋ ፡ ለዛ ፡ እስመ ፡ ትጸርኅ ፡ በድኅሬነ ፨ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ኢተፈነ
25 ውኩ ፡ ዘእንበለ ፡ ውስጥ ፡ አባግዐ ፡ ዘተገድፈ ፡ ዘቤተ ፡ እስራኤል ፨ ወቀረበ ስገደት ፡
26 ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ እግዚኦ ፡ ረድአኒ ፨ ወአውሥአ ፡ ይቤላ ፡ ኢኮነ ፡ ሠናየ ፡ ነሢ
27 አ ፡ ኅብስተ ፡ ውሉድ ፡ ወውሂበ ፡ ለከለባት ፨ ወትቤ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ እስመ ፡ ከለ
28 ባትኒ ፡ ይበልዑ ፡ እምፍርፋራት ፡ ዘይወድቅ ፡ እምነ ፡ ማእደተ ፡ አጋእስቲሆሙ ፨ ወ
እምዝ ፡ አውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወይቤላ ፡ ኦብእሲት ፡ ዐቢይ ፡ ሃይማኖትኪ ፡ ይኩንኪ ፡
ዘከመ ፡ ትፈቅዲ ፡ ወሐይወት ፡ ወለታ ፡ ሶቤሃ ፡ እምይእቲ ፡ ሰዓት ።
በእንተ ፡ አሕዛብ ፡ እለ ፡ ተፈወሱ ፡ እብዙኅ ፡ ደዌሆሙ ።
29 ወኃሊፎ ፡ እምዝየ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ በጽሐ ፡ ኀበ ፡ ሐይቀ ፡ ባሕረ ፡ ዘገሊላ ፡ ወዐርገ ፡ ደብረ ፡ ነበረ ፡ ህየ ፨

Sinite eos, cæci ſunt duces cæcorum: cæcus cæcum ſi ducat, ſimul cadent in 14
foveam. Et reſpondit Petrus, & dicit ei, Enuntiato nobis hanc parabolam. 15
Et dicit, Adhucne vos non intelligentes eſtis. Vos nonne ſcitis quòd omne 16
quod intrat in os, in ventre tenetur, & privatim abjicitur? Et quod proce- 17
dit ex ore, etiam ex corde procedit: & quæ ſunt hujuſmodi polluunt homi- 18
nem. Quoniam ex corde egreditur nequitia, cædes & adulterium, fornica- 19
tio & furtum, teſtimonium in falſo & blaſphemia. Hæc igitur ſunt quæ 20
polluunt hominem: ſed ſine lotis manibus veſci, non polluit hominem. Et egre- 21
diens illinc Dominus Jeſus ſeceſſit in regionem Tyri & Sidonis.

De Chananæa cujus filia inſaniit.

Et ecce mulier Chananæa ex illius montibus venit clamans, & dicens, Miſe- 22
rere mei Domine, fili David miſerere mei: filiam meam cacodæmon occupavit
eam. Et non reſpondit Dominus Jeſus verbum; & accedentes diſcipuli ejus 23
rogârunt eum, dicentes; Dimitte eam, quoniam clamat poſt nos. Et reſpondit 24
& dicit, Non miſſus fui niſi intra oves deperditas domûs Iſrael. Et accedens 25
illa adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Et reſpondens ille dicit, Non eſt 26
bonum accipere panem filiorum, & dare canibus. Et dicit illa, Etiam Domi- 27
ne, quia canes quidem edunt de micis quæ cadunt è menſa dominorum ſuo-
rum. Et tunc reſpondit Dominus Jeſus, & dicit ei, O mulier magna fides 28
tua, erit ſicut vis: & ſanata eſt filia ejus continuò ab illa hora.

De turba quam de multis ſanavit morbis.

Et tranſiens illinc Dominus Jeſus venit ad litus maris Galilææ, & aſcen- 29
dens montem ſedit ibi.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 آن زن نزديك آمد * وبرو سجود كرد وكفت اي خداوند مرا ياري ده * عيسي بدان زن كفت
27 روا نيست كه نان فرزندان بستانند وپيش سكان اندازند * آن زن كفت آري اي خداوند *
28 سكان نيز خورده خرده ريزهايي را كه از خوان خداوند ايشان بيفتد ميخورند وزنده ميشوند * عيسي
بدو كفت * اي زن ايمان تو بزرك است * بشود مرترا آنچنانك خواهي وهمانم دختر آن زن خوش
شد هشتاد هشت شفا دادن جماعت رنجوران * عيسي از آنجا نقل كرد وبكناره
29 درياي جليل آمد * بركوه بالا رفت وآنجا نشست *

Ipſa mulier propiùs acceſſit, & eum 25
adoravit, dicens; O Domine mihi
opem dato. Jeſus illi mulieri dixit, 26
Non licet panem liberorum capere &
canibus projicere. Illa mulier dixit, 27
Maximè O Domine: canes etiam
comedunt parvulas micas quæ de
menſa domini ſui cadunt, & vi-
vunt. Jeſus illi dixit, O mulier, fi- 28
des tua magna eſt, fiat tibi quemadmodum
vis: & eodem momento filia
illius mulieris ſanata eſt.

LXXXVIII. Sanatio multitudinis
morbidorum.

Jeſus illinc demigravit, & venit 29
juxta mare Galilææ, ubi in montem
aſcendit, & illic ſedit.

Et adierunt eum turbæ multæ, habentes cum ſeipſis claudos, cæcos, mu-
30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κω-
tos, mancos, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes Je-
φοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλούς· καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
ſu, & curavit eos. Ita ut turbas mirari, aſpicientes mutos
31 σοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς
loquentes, debiles ſanos, claudos ambulantes, & cæcos aſpicientes:
λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας·
& glorificabant Deum Iſrael. At Jeſus advocans diſcipulos ſu-
32 καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ-
os, ait; Viſceribus commoveor ſuper turbam: quia jam dies tres admanent mihi,
τοῦ, εἶπε, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι,
& non habent quid manducent: & abſolvere eos jejunos non volo, nequando de-
καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
ficiant in via. Et dicunt ei diſcipuli ejus; Undè nobis in de-
33 λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρη-
ſerto panes tot, ut ſaturare turbam tantam? Et ait illis Jeſus;
34 μίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Quot panes habetis? Illi autem dixerunt; Septem, & paucos piſciculos. Et præcepit
35 Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε
turbis recumbere ſuper terram. Et accipiens ſeptem panes, &
36 τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ

ΛΑ' ρξ ε

piſces, gratias agens fregit, & dedit diſcipulis ſuis: at diſcipuli
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ
turbæ: Et comederunt omnes, & ſaturati ſunt. Et tulerunt redundantiam
τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον 37
fragmentorum, ſeptem ſportas plenas. At veſcentes erant quatuor mille homines,
τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38
præter mulieres & pueros. Et abſolvens turbas, aſcendit in navigium, & ve-
χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλ- 39
nit in fines Magdala.
θεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

CAP. XVI. ις'.

ρξα δ ρξβ ε

Et accedentes Phariſæi & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum
ΚΑὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες, ἐπηρώτησαν αὐτὸν 1
ſignum de cœlo oſtendere eis. Is autem reſpondens ait illis; Ve-
σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψί- 2
ſpere facto, dicitis; Serenitas: rubet enim cœlum. Et manè; Hodiè
ας γενομένης, λέγετε, Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ, Σήμερον 3
tempeſtas: rubet enim triſte cœlum. Hypocritæ, illam quidem faciem cœ-
χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-
li nôſtis dijudicare: at ſigna temporum non poteſtis?
ρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܟܢ̈ܫܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܚܓܝ̈ܪܐ ܘܣܡܝ̈ܐ ܘܚܪ̈ܫܐ ܘܩܛܝ̈ܥܐ ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܣܓܝ̈ܐܐ܂ ܘܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܐܐܣܝ ܐܢܘܢ܂

31 * ܐܝܟ ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܟܢ̈ܫܐ ܕܚܙܘ ܚܪ̈ܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ܂ ܘܩܛܝ̈ܥܐ ܕܚܠܝܡܝܢ܂ ܘܚܓܝ̈ܪܐ ܕܡܗܠܟܝܢ܂ ܘܣܡܝ̈ܐ ܕܚܙܝܢ܂ ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂

* ܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ܠܚ *

32 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܠܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ܂ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ܂ ܘܠܡܫܪܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܨܝܡܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ܂ ܕܠܡܐ ܢܬܡܚܠܘܢ ܒܐܘܪܚܐ܂

33 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ܂ ܡܢܐ ܠܢ ܒܚܘܪܒܐ ܠܚܡܐ ܕܢܣܒܥ ܒܗ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܗܢܐ܂

34 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܟܡܐ ܠܚܡܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥܐ ܘܩܠܝܠ ܢܘܢ̈ܐ ܙܥܘܪ̈ܐ܂

35 * ܘܦܩܕ ܠܟܢ̈ܫܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ܂

36 * ܘܢܣܒ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ ܠܚܡܝܢ ܘܢܘܢ̈ܐ܂ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ܂ ܬܠܡܝ̈ܕܐ ܕܝܢ ܝܗܒܘ ܠܟܢ̈ܫܐ܂

37 * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ܂ ܘܫܩܠܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܩܨܝ̈ܐ ܫܒܥ ܐܣ̈ܦܪܝܕܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ܂

38 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܟܠܘ ܗܘܘ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒ̈ܪܝܢ ܣܛܪ ܡܢ ܢܫ̈ܐ ܘܛܠܝ̈ܐ܂

39 * ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢ̈ܫܐ ܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ܂ ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܓܕܘ܂

1 * ܘܩܪܒܘ ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܙܕ̈ܘܩܝܐ * ܡܢ * ܩܠܗ * ܢܣܝܘܗܝ ܘܫܐܠܝܢ ܠܗ ܕܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܘܐ ܐܢܘܢ܂

2 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܫܚܝܐ ܗܝ܂ ܣܡܩ ܓܝܪ ܫܡܝܐ܂

3 * ܘܒܨܦܪܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܝܘܡܢܐ ܣܬܘܐ܂ ܣܡܩ ܓܝܪ ܥܒܘܒ ܫܡܝܐ܂ ܢܣܒܝ ܒܐ̈ܦܐ܂ ܦܪܨܘܦܗ ܓܝܪ ܕܫܡܝܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܫ܂ ܐܬܘܬܐ ܕܝܢ ܕܙܒܢܐ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܫܘ܂

Et adierunt eum turbæ quamplurimæ, habentes ſecum claudos & cœcos, mutoſque ac mancos, & alios multos, atque objecerunt eos ad pedes Jeſu, & ſanavit eos. 30 Ita 31 ut obſtupeſcerent turbæ illæ, quum viderent mutos loquentes, mancos ſanitati reſtitutos, claudos ambulantes, cœcoſque videntes: Et glorificaverunt Deum Iſrael.

Oblationi quotidianæ. 38.

Ipſe verò Jeſus vocavit diſcipulos ſuos, & 32 ait illis; Miſericordiâ commoveor erga turbam hanc, quippe qui jam triduum manſerunt apud me, nihilque habent quod edant: Dimittere autem eos jejunos nolo, ne fortè langueant in via. Dicunt ei diſcipuli ejus, 33 Undenam habemus in deſerto panem ad explendam totam hanc turbam? Dicit eis Je- 34 ſus, Quot panes habetis? dicunt ei; Septem, & aliquot piſces minutos. Et præcepit tur- 35 bis ut diſcumberent humi. Accepitque illos 36 ſeptem panes & piſces, & laudavit *Deum*, fregítque ac dedit diſcipulis ſuis: diſcipuli verò dederunt turbis. Et comederunt omnes 37 & ſaturati ſunt, ſuſtuleruntque reliquias fragmentorum, plenas ſeptem ſportas. Illi au- 38 tem qui comederant, fuêre quater mille viri præter mulieres & pueros. Quum autem 39 dimiſiſſet turbas, conſcendit navim, veniṫque in fines Magedo.

CAP. XVI.

Et acceſſerunt Phariſæi, & Sadducæi, ten- 1 tantes eum, ac rogantes eum ut ſignum è cœlo ipſis oſtenderet. Ipſe verò reſpondit, & 2 ait illis; Quum fuerit veſpera, dicitis, Serenitas erit: rubet enim cœlum. Manè verò 3 dicitis, Hodiè tempeſtas erit: rubet enim cœlum triſté. Acceptores vultûs, faciem quidem cœli nôſtis ſcrutari; ſigna verò temporis hujus non nôſtis diſcernere?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * بسيار جماعتي پيش او آمدند * وبودند با ايشان * كوران *[ولنگان] وكنگان * وپيسان *
31 [وغير ايشان بسيار] پيش پاي مسيح † ايشانرا مي † انداختند شفا مي يافتند * بنوعي † كه
مردم حيران همي شدند * [چون ديدند كه] كوران مي ديدند وكنگان سخن مي كفتند *
پيسان ومجذومان † پاك مي شدند * شلان ولنگان مي رفتند * ومر خداي اسراييل را ستايش
مي دادند *

هشتاد نه انجا كه از هفت نان واندك ماهي چهار هزار مردرا
سير كرد

32 انكه عيسي شاكردان خويش را خواند وبديشان كفت * شفقت مي
كنم برين جماعت زيرا كه سه روزست † پيش منند * وچيزي ندارند كه بخورند * ونمي
33 خواهم كه ايشانرا كرسنه † رها كنم * نبادا در راه افكار شوند * * شاكردان او بدو كفتند * از
34 كجا داريم نان درين ويراني * كه اين همه انبوه سير شوند * عيسي بديشان كفت چند نان
35 36 داريد * كفتند هفت نان واندكي خرد ماهي * * بجماعت فرمود كه از پاي بنشينند * * واين
هفت نان وماهي را بستد * ستايش † كرد * وپاره كرد وبشاكردان خود داد * تا بر مردم قسمت
37 كردند * * همه خلق بجمع سير شدند * واز خرده پارهايي كه پيش ايشان ماند هفت † سبد

Et *turbæ multæ ad eum venerunt, &* 30 *erant cum eis cæci, & claudi, & muti, & leproſi, & alii præterea multi, quos ad pedes Chriſti projecerunt, & ſanitatem adepti ſunt. Adeò* 31 *ut homines obſtupeſcerent, cùm vidiſſent quòd cæci viderent, muti ſermonem proferrent, leproſi & elephantiaci mundarentur, luxati & claudi ambularent: & Deo Iſraelis laudem dederunt.*

LXXXIX. Ubi ſeptem panibus & paucis piſcibus quater mille viros ſaturavit.

Tunc Jeſus vocavit diſcipulos ſuos, 32 *& illis dixit; Commiſerationem gero in hanc multitudinem, quia triduum eſt* quod *mecum ſunt, nec quidquam habent quod comedant: nolo autem ut eos eſurientes dimittam, ne in via defeſſi ſint. Diſcipuli ejus ei* 33 *dixerunt, Unde habeamus panem in hoc deſerto, quo omnes hæ turbæ ſaturentur? Jeſus illis dixit, Quot* 34 *panes habetis? dixerunt, Septem panes, & paucos piſciculos.* Tunc *multitudini juſſit ut humi ſederent.* 35 *Et* 36 *hoſce ſeptem panes & piſces accepit, & gratiis actis confregit, ac diſcipulis ſuis dedit, ut hominibus diſtribuerent. Et univerſus popul^o ſimul ſaturati ſunt: & parvis fragmentis quæ coram illis remanſerant ſeptẽ corbes* 37

Verſio VULGATA LATINA.

30 Et acceſſerunt ad eum turbæ multæ, habentes ſecum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos: 31 Ita ut turbæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes: & magnificabant Deum Iſrael. 32 Jeſus autem, convocatis diſcipulis ſuis, dixit; Miſereor turbæ, quia triduo jam perſeverant mecum, & non habent quod manducent: & dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via. 33 Et dicunt ei diſcipuli; Undè ergò nobis in deſerto panes tantos, ut ſaturemus turbam tantam? 34 Et ait illis Jeſus; Quot habetis panes? At illi dixerunt; Septem, & paucos piſciculos. 35 Et præcepit turbæ, ut diſcumberent ſuper terram. 36 Et accipiens ſeptem panes, & piſces, & gratias agens, fregit, & dedit diſcipulis ſuis, & diſcipuli dederunt populo. 37 Et comederunt omnes, & ſaturati ſunt. Et quod ſuperfuit de fragmentis, tulerunt ſeptem ſportas plenas. 38 Erant autem qui manducaverunt quatuor millia hominum, extra parvulos & mulieres. 39 Et, dimiſſâ turbâ, aſcendit in naviculam: & venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

1 Et acceſſerunt ad eum Phariſæi & Sadducæi tentantes: & rogaverunt eum ut ſignum de cœlo oſtenderet eis. 2 At ille reſpondens, ait illis; Facto veſpere dicitis; Serenum erit: rubicundum eſt enim cœlum. 3 Et manè; Hodiè tempeſtas: rutilat enim triſte cœlum. 4 Faciem ergò cœli dijudicare nôſtis: ſigna autem temporum non poteſtis ſcire?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وجاء اليه جمع كبير * وكان معهم خرس وعمي وعرج وعسم واخرون كثيرون فخروا عند
31 رجليه فابراهم * وتعجب الجمع لانهم نظروا الخرس يتكلمون * والعرج يمشون * والعميان
32 يبصرون * والصم يسمعون * ومجدوا اله اسرائيل * الفصل الثامن والاربعون * وان
يسوع دعا تلاميذه وقال لهم انّي اتحنن على هذا الجمع لان له معي ثلثة ايام ههنا وليس
33 عندهم ما ياكلون * ولا اريد ان اطلقهم صياما لئلا يضعفوا في الطريق * فقال له تلاميذه
34 من اين نجد خبزا في البرية يشبع هذا الجمع * فقال لهم يسوع كم عندكم من الخبز
35 36 فقالوا سبعة ويسير من سمك * فامر ان تتكي الجموع على الارض * واخذ سبع الخبزات
37 والسمك وباركهم وكسرهم واعطى تلاميذه وناول التلاميذ الجموع * فاكل جميعهم وشبعوا *
38 ورفعوا فضلات الكسر سبع قفاف مملوة * وكان الذين اكلوا اربعة الف رجل سوى
39 النساء والصبيان * الفصل التاسع والاربعون * واطلق الجمع *
1 وصعد السفينة وجاء الى تخوم مجدل * فجاء الفريسيون والزنادقة ليجربوه * فسالوه
2 ان يريهم اية من السماء * فاجابهم قائلا اذا كان المساء قلتم ان السماء مصحية لاحمرارها *
3 وبالغداة تقولون اليوم شتاء لاحمرار جو السماء بعبوس * ايها المراوون تعلمون تمييز وجه
السماء * واية هذا الزمان كيف لا تعلمون *

Et venit ad eum turba magna: erántque cum eis muti, cæci, claudi, & manci, & alii multi, & ceciderunt ad pedes ejus, & ſanavit eos. 30 *Et mirata eſt turba, quoniam ipſi viderunt mutos loqui, & claudos ambulare, & cæcos videre, & ſurdos audire, & glorificaverunt Deum Iſrael.* 31

Sectio quadrageſima octava.

Jeſus autem vocavit diſcipulos ſuos, & dixit eis; Equidem miſereor ſuper hanc turbam: quoniam eſt mecum à tribus diebus hic, & non eſt apud eos quod comedant: neque volo dimittere eos jejunos, ne infirmentur in via. 32 *Dixerunt illi diſcipuli ejus, Unde inveniemus panem in deſerto, ut ſatiet hanc turbam?* 33 *Dixit autem eis Jeſus, Quot ſunt apud vos panes? Et dixerunt ei, Septem, & aliquot piſces.* 34 *Et præcepit ut diſcumberent turbæ ſuper terram.* 35 *Et accepit ſeptem panes & piſces, & benedixit eis, fregítque eos, & dedit diſcipulis ſuis; & porrexerunt diſcipuli turbis.* 36 *Et comederunt omnes, et ſaturati ſunt: et ſuſtulerunt reſidua fragmentorum, ſeptem cophinos plenos.* 37 *Et fuerunt qui comederunt, quatuor millia virorum, præter mulieres et parvulos.* 38

Sectio quadrageſima nona.

Et dimiſit turbam et conſcendit naviculam: et venit in fines Magedal. 39

CAP. XVI.

Venerunt autem Phariſæi et Sadducæi ad tentandum eum: et rogaverunt eum, ut oſtenderet eis ſignum de cœlo. 1 *Reſpondit illis, dicens; Quando fuerit veſpera, dicitis, quòd cœlum erit ſerenum, ob rubedinem ſuam.* 2 *Et manè dicitis, Hodiè erit tempeſtas, ob rubedinem aëris cœli cum atritate. O hypocritæ, nôſtis diſcretionem faciei cœli: et ſignum hujus temporis quomodo non cognoſcitis?* 3

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አሕዛብ ፡ ብዙኃን ፡ እንዘ ፡ ብሙ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ጽሙማነ ፡ ዕውራነ ፡ ሐንካሳነ ፡
ፅውሳነ ፡ ወበዕደ ፡ ብዙኃነ ፡ ወገደፍዎሙ ፡ ኀበ ፡ እግሪሁ ፡ ለእግዚኢየሱስ ፡ ወፈወሶሙ ፡፡
31 እስከ ፡ ሶበ ፡ አሕዛብ ፡ ያነክሩ ፡ እንዘ ፡ ይሬእዩ ፡ ከመ ፡ ጽሙማን ፡ ይሰምዑ ፡ ወሐንካሳን ፡
ይሐውሩ ፡ ወዕውራን ፡ ይሬእዩ ፡ ወአእኰትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለአምላከ ፡
እስራኤል ፡ ዘአብሐ ፡ ከመዝ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡
በእንተ ፡ ሰብዑ ፡ ኅብስት ፡፡
32 ወእግዚእ ኢየሱስ ፡ ጸውዐ ፡ አርድኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ያምሕረኒ ፡ እሉ ፡ አሕዛብ ፡ እስመ ፡ ናሁ ፡ መዋዕ
ል ፡ ሠሉሱ ፡ ዮም ፡ ይፀንሑ ፡ ኀቤየ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይበልዑ ፡ ወፈንዎቶሙ ፡ ጽዉማነ ፡ እጸልእ ፡ ከመ ፡ ኢይ
33 መጽልው ፡ በፍናት ፡፡ ወይቤሉ ፡ አርድኢሁ ፡ እምአይቴ ፡ እንከ ፡ ለነ ፡ በገዳም ፡ ኅብስት ፡
34 ለዝ ፡ መጠነ ፡ ዘያጸግብ ፡ አሕዛበ ፡ መጠነዝ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሚመጠነ ፡
35 ብክሙ ፡ ኅብወዝ ፡ ወይቤሉ ፡ ሰብዑ ፡ ወሕደጠ ፡ ዓሣ ፡፡ ወአዘዘ ፡ ለሕዝብ ፡ ይርፍቁ ፡ ዲበ ፡
36 ምድር ፡፡ ወነሥአ ፡ ሰብዑ ፡ ኅብስተ ፡ ወዓሣሁ ፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ አእኰቶ ፡ ፈተተ ፡ ወወ
37 ሀበ ፡ ለአርድኢሁ ፡ ወአርድኢሁ ፡ ለሕዝብ ፡፡ ወበልዑ ፡ ኵሎሙ ፡ ወጸግቡ ፡ ወዘተርፈ ፡
38 ፍተታተ ፡ አግሐሡ ፡ ሰብዓተ ፡ አስፌረደተ ፡ መሉአ ፡፡ ወእለሰ ፡ በልዑ ፡ ዕደው ፡ ኮኑ ፡ ከመ ፡
39 አርብዓ ፡ ምእት ፡ ዘእንበለ ፡ ደቅ ፡ ወአንስት ፡፡ ወፈቲሖ ፡ አሕዘበ ፡ ዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሐመ
ር ፡ ወሖረ ፡ ውስተ ፡ አድባረ ፡ መገደለ ፡፡
1 12 ወመጽኡ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃውያን ፡ ወእንዘ ፡ ያሜክሩ ፡ ስእልዎ ፡ ትእምርተ ፡ እምሰማይ ፡ ያ
2 ርእዮሙ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እምከመ ፡ መስየ ፡ ወኮነ ፡ ቀይሐ ፡ ትብሉ ፡ ጽሕው ፡ ብሔር ፡ እስ
3 መ ፡ ይቀይሐይሕ ፡ ሰማይ ፡፡ ወእምከመ ፡ ጸብሐ ፡ ትብሉ ፡ ዮምሰ ፡ ይዘንም ፡ እስመ ፡ ይቀይሐ
ይሕ ፡ ሰማይ ፡ ድሙነ ፡ ገጸ ፡ ሰማይኑ ፡ ታአምሩ ፡ ፈክሮ ፡ ወተአምሮ ፡ መዋዕሊሰ ፡ ኢተአም
ሩ ፡፡

Et acceſſerunt ad eum populi multi habentes ſecum mutos, cæcos, claudos mutilos, & alios multos, et projecerũt eos ad pedes Domini Jeſu, & ſanavit eos: 30 *Uſque dum populi admirarentur, videntes quòd muti loquuntur, & claudi ambulant, & cæci vident: & glorificaverunt Dominum, & celebraverunt Deum Iſraelis, qui permiſiſſet facultatem talem filio hominis.* 31

De ſeptem panibus.

Et Dominus Jeſus vocavit diſcipulos ſuos, & dicit iis, Miſericordiâ commovẽt me hi populi, quoniã ecce tres dies hodiè permanent apud me, & non habent quo veſcantur: & dimittere eos jejunos in odio habeo, ne deficiant in via. 32 *Et dicunt diſcipuli ejus, Unde igitur nobis in deſerto tot panes, quibus ſaturemus populum tantum?* 33 *Et dicit iis Dominus Jeſus, Quot habetis panes? & dicunt ſeptem, & paucos piſces.* 34 *Et præcepit populo decumbere ſuper terram.* 35 *Et accipiens ſeptem panes & piſces, & tunc temporis gratias agendo fregit, & dedit diſcipulis ſuis, & diſcipuli ſui populo.* 36 *Et comederunt omnes, & ſaturati ſunt, & quæ ſuperfuerunt fragmenta ſuſtulerunt ſeptem aſpuridas plenas.* 37 *Et qui comederunt homines, fuerunt ſicut quadragies centum, abſque parvulis & mulieribus.* 38 *Et dimittens populos, aſcenderunt in navem, & abierunt in montes Magdala.* 39

CAP. XVI.

Et venerunt Phariſæi & Saducæi, & tentantes rogárunt eum ſignum è cœlo oſtendere ipſis. 1 *Et dicit iis, Quando veſper eſt, & fuit rufus, dicitis; Lucida regio erit quia rubeſcit cœlum.* 2 *Et quando diluculum fuit, dicitis; Hodiè ideò pluet, quia rubet cœlum obnubilatum: faciémne cœli nôſtis dijudicare, & ſignum temporum neſcitis?* 3

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 پر كردند * وبر داشتند * * وان انبوه چهار هزار مرد بودند بجز زنان وكودكان * وچون
خلق را دستوري داد بر كشتي بالا رفت ودر كنار مغد آمد

نود انجا كه ازو ايت خواستند

1 * معتزلان وزنادقه پيش او آمدند واورا مي آزمودند واز او در خواست كردند كه از
2 آسمان † ايت بديشان بنمايد * * مسيح بديشان جواب داد وكفت * وقتي كه شبهنكام شود
3 بكوييد كه صحوست يعني كه روزي بارانست * براي انك آسمان سرخست * * ودر وقت
صباح بكوييد كه امروز زمستاني است * زيرا تمامت آسمان سرخ شد * اي منافقان روي
آسمان † مي دانيد نكه كردن * وايت اين روزكارزا نمي دانيد † جدا كردن *

impleverunt, & ſuſtulerunt. Turba autem illa quater mille viri fuerunt, præter mulieres & parvulos. 38 *Et cùm populo abeundi veniam dediſſet, navem conſcendit, & in terminum Magedæ venit.* 39

XC. Ubi ab eo ſignum petierunt.

CAP. XVI.

Et Phariſæi & Saducæi ad eum venerunt, & eum tentârunt; & ab eo petierunt ut è cœlo ſignum illis oſtenderet. 1 *Chriſtus illis reſponſum dedit, & dixit; Quum tempus veſperæ fuerit, dicitis, Serenitatem, i.e. ſine pluvia diem fore, quia cœlum rubicundum eſt.* 2 *Tempore verò matutino dicitis, Hodie tempeſtas erit, quia totum cœlum rubet. O hypocritæ, faciem cœli nôſtis contemplari, ſigna autem hujus temporis non nôſtis diſcernere?* 3

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. ΛΒʹ. ΛΓʹ.

Generatio mala & adultera ſignum *inquirit:* & ſignum non dabitur ei, ρξγ
4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, ς
niſi ſignum Jonæ Prophetæ. Et *relinquens eos*, abiit. Et
5 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε. Καὶ ΛΒʹ
venientes diſcipuli ejus *in ulterius littus*, obliti ſunt panes *ſumere.* *At*
ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ ρξδ β
Jeſus dixit illis; Intuemini & *attendite* à fermento Phariſæorum
6 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
& Sadducæorum. Illi *verò ratiocinabantur in ſeipſis*, dicentes; Quia panes non accepimus.
7 καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ρξε ς
Sciens autem Jeſus, dixit *illis*; Quid *ratiocinamini in vobiſipſis, exiguæ* fidei,
8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι,
quia panes non *ſumpſiſtis?* Nondùm intelligitis, neque recordamini
9 ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς
quinque *panes* quinque *millium*, & quot cophinos ſumpſiſtis? Neque ſeptem
10 πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ
panes quatuor *millium*, & quot ſportas ſumpſiſtis? *Quomodò* non
11 ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ
intelligitis, quia non de pane dixi vobis, *attendere* à fermento Phariſæorum
νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
& Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit *attendere* à fermento
12 καὶ Σαδδουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
ΛΓʹ *panis*, ſed à doctrina Phariſæorum & Sadducæorum. *Veniens*
τοῦ ἄρτου, ἀλλʼ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Ἐλθὼν 13
ρξς α autem Jeſus in partes Cæſareæ Philippi, interrogabat diſcipulos ſuos,
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
dicens; Quem *me* dicunt homines eſſe, filium hominis? Illi
λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ 14
verò dixerunt; *Hi quidem* Joannem Baptiſtam, alii autem Eliam, alii verò
δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ
Hieremiam, aut unum *Prophetarum.* Dicit illis; Vos autem quem me dicitis
Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε 15
eſſe? Reſpondens *autem* Simon Petrus, dixit; Tu es Chriſtus filius Dei
εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ 16
vivi. *Et* reſpondens Jeſus, dixit ei; Beatus es Simon
ρξζ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ Σίμων 17
ι Bar-Jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed pater
Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλʼ ὁ πατήρ
meus qui in cœlis. Et ego *autem* tibi dico, Quia tu es Petrus,
μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, Ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, 18
& ſuper hanc petram ædificabo meam eccleſiam: & portæ inferi non
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
prævalebunt *ei.*
κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ ܬܬܠ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ܂ 4
ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܐܙܠ܂ * ܘܟܕ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ܂ ܛܥܘ ܠܡܣܒ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ܂ 5
* ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܚܙܘ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ 6 7
ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܢ܂ * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ 8
ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܬܘܢ܂ * ܠܐ ܕܝܢ ܡܣܬܟܠܝܢ 9
ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܕܠܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܩܘܦܝܢܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܂
ܘܠܐ ܠܫܒܥ ܠܚܡܝܢ ܕܠܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܣܦܝܕܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܂ * ܐܝܟܢܐ ܠܐ 10 11
ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܠܚܡܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ܂ ܐܠܐ ܕܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ
ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠܘ܂ ܕܠܐ ܐܡܪ ܕܢܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܠܚܡܐ ܐܠܐ ܡܢ 12
ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܂ * ܕܘܟܪܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ * ܠܛ *
* ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܐܬܪܐ ܕܩܣܪܝܐ ܕܦܝܠܝܦܘܣ܂ ܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܘ 13
ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܒܢܝܢܫܐ ܕܐܝܬܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ܂ ܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ܂ ܝܘܚܢܢ 14
ܡܥܡܕܢܐ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܐܠܝܐ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܐܪܡܝܐ܂ ܐܘ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܢܬܘܢ 15
ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܬܝ܂ * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ 16
ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܛܘܒܝܟ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ܂ ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ ܠܐ ܓܠܝ 17
ܠܟ܂ ܐܠܐ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ܂ * ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܐܦܐ܂ ܘܥܠ ܗܕܐ ܟܐܦܐ ܐܒܢܝܗ 18
ܠܥܕܬܝ܂ ܘܬܪܥܐ ܕܫܝܘܠ ܠܐ ܢܚܣܢܘܢܗ܂

Generatio mala & adultera ſignum quærit, 4
nec ſignum dabitur ei, niſi ſignum Jonæ
prophetæ. Et reliquit eos, & abiit. Quum autem 5
veniſſent diſcipuli ejus in ulteriorem
ripam, obliti fuerant ſumere ſecum panem.
Ipſe verò dixit eis; Videte, cavete à fermento 6
Phariſæorum & Saducæorum. Illi autem 7
cogitabant apud ſe, & dicebant ſe panem
non ſumpſiſſe. Jeſus verò cognovit, ac dixit 8
eis; Quid cogitatis apud vos, ô modicâ fide
præditi, quòd panem non ſumpſiſtis? Nondum 9
intelligitis? Nónne meminiſtis illos
quinque panes, *hominum* quinque millium,
& quot cophinos ſuſtuleritis? Neque illos 10
ſeptem panes, *hominum* quatuor millium, &
quot ſportas ſuſtuliſtis? Quomodo non intellexiſtis, 11
me non de pane dixiſſe vobis, ſed
ut caveretis à fermento Phariſæorum & Saducæorum?
Tunc intellexerunt eum non dixiſſe 12
ut caverent à fermento panis, ſed à doctrina
Phariſæorum & Saducæorum.

Commemoratione Apoſtolorum ſanctorum. 39.

Quum autem veniſſet Jeſus in regionem Cæſareæ 13
Philippi, interrogavit diſcipulos ſuos,
inquiens; Quemnam dicunt de me homines,
eſſe me filium hominis? Ipſi verò dixerunt, 14
Sunt qui dicunt eſſe Johannem Baptiſtam,
alii verò Eliam, alii Jeremiam, aut unum ex 15
prophetis. Dixit eis, Vos autem, quem me
dicitis eſſe? Reſpondit Simon Cepha, & 16
ait; Tu es Meſſia, filius Dei vivi. Reſpondit 17
Jeſus, & dixit ei; Beatus es, Simon
Bar-Jona, *fili columbæ*, ſiquidem caro
& ſanguis non revelavit tibi, ſed pater meus
qui in cœlis eſt. Quinetiam ego dico tibi, 18
Tu es Petra, & ſuper hanc petram ædificabo
Eccleſiam meam, & portæ inferorum non
prævalebunt ei.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* دوده شوم وكنه كار ايت مي خواهد وايت بدو داده نشود بجز ايت يونس پيغمبر * وايشانرا 4
رها كرد ورفت   نود يك   انجا كه فرمود كه پرهيز داريد از خمير
معتزلان * وچون شاكردان او آمدند در كذركاه فراموش كردند كه با 5
خود نان بستانند * * مسيح بديشان كفت ببينيد * واز خمير معتزلان وزنادقه پرهيز 6
داريد * * ايشان در نفس خود مي انديشيدند ومي كفتند * براي انك نان نستدند * 7
* عيسي دانست وبديشان كفت * در نفس خود چه مي انديشيد اي كم ايمانان * 8
براي انك نان نستديد * * تا اين ساعت در نمي يابيد * بياد نمي داريد پنج نان وپنج 9
هزار مردرا وچند سبد ديكر پر برداشتند * ونه آن هفت نان وچهار هزار مرد * وچند 10
سبد ديكر كه برداشتند * * چكونه در نيافتيد كه براي نان بشما نكفتم الا 11
پرهيز داريد از خمير معتزلان وزنادقه * * انكه دريافتند كه از بهر خميران نكفت 12
الا از بهر تعليم معتزلان وزنادقه   نود دو   اقرار كردن شمعون
بمسيح وكفتن توي فرزند خدا *   * چون عيسي در ولايت قيسوريا 13

Generatio mala & peccatrix ſignum 4
petit, at ſignum non dabitur illi, præter
ſignum Jonæ prophetæ. Et illos reliquit
& abiit.

XCI. Ubi juſſit ut caverent à fermento Phariſæorum.

Et cùm diſcipuli ejus veniſſent in 5
trajectum, obliti erant ut ſecum panem
ſumerent. Chriſtus illis dixit, 6
Videte, & à fermento Phariſæorum
& Saducæorum abſtinete. Illi in animo 7
ſuo cogitabant, & dicebant,
quòd panem non ſumpſiſſent. Jeſus 8
ſcivit, & illis dixit; In animo veſtro
quid cogitatis, ô puſilli fide, eò
quòd panem non ſumpſiſtis? Etiam 9
ad hanc uſque horam non intelligitis?
memoriâ non habetis quinque
panes & quinquies mille viros, &
quot corbes inſuper plenos ſuſtulerint?
Neque illos ſeptem panes & 10
quater mille viros, & quot præterea
corbes ſuſtulerint? Quomodo non 11
intellexiſtis quòd de pane vobis non
dixerim? ſed abſtinete à fermento
Phariſæorum & Saducæorum. Tunc 12
intellexerunt quòd de fermento panis
non locutus eſt, ſed de doctrina
Phariſæorum & Sadducæorum.

XCII. Confeſſionem facit Simeon de Chriſto, & dicit, Tu es Filius Dei.

Quum Jeſus in regionem Cæſariæ 13

Verſio VULGATA LATINA.

Generatio mala & adultera ſignum quærit: & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum
5 Jonæ prophetæ. Et relictis illis, abiit. Et cùm veniſſent diſcipuli, ejus trans
6 fretum, obliti ſunt panes accipere. Qui dixit illis; Intuemini, & cavete à fermento
7 Phariſæorum, & Sadducæorum. At illi cogitabant intra ſe, dicentes;
8 Quia panes non accepimus. Sciens autem Jeſus, dixit; Quid cogitatis inter vos,
9 modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recordamini
quinque panum in quinque millia hominum, & quot cophinos ſumpſiſtis?
10 Neque ſeptem panum in quatuor millia hominum, & quot ſportas ſumpſiſtis?
11 Quarè non intelligitis, quia non de pane dixi vobis; Cavete à fermento
11 Phariſæorum, & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit cavendum à
fermento panum, ſed à doctrina Phariſæorum, & Sadducæorum. Venit autem 13
Jeſus in partes Cæſareæ Philippi: & interrogabat diſcipulos ſuos, dicens;
Quem dicunt homines eſſe Filium hominis? At illi dixerunt; Alii Joannem 14
Baptiſtam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex prophetis. Dicit 15
illis Jeſus; Vos autem quem me eſſe dicitis? Reſpondens Simon Petrus 16
dixit; Tu es Chriſtus, filius Dei vivi. Reſpondens autem Jeſus, dixit ei; Beatus 17
es, Simon Bar-Jona: quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus,
qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi; Quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram 18
ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 * اَلْجِيلُ ٱلشِّرِّيرُ ٱلْفَاسِقُ يَطْلُبُ آيَةً وَلَا يُعْطَى آيَةً اِلَّا آيَةَ يُونَانَ ٱلنَّبِيِّ * ثُمَّ تَرَكَهُمْ وَمَضَى *
5 وَجَاءَ تَلَامِيذُهُ اِلَى ٱلْعَبْرِ وَنَسُوا اَنْ يَاخُذُوا خُبْزًا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اُنْظُرُوا وَتَحَرَّزُوا مِنْ خَمِيرِ 6
7 ٱلْفَرِيسِيِّينَ وَٱلزَّنَادِقَةِ * فَفَكَّرُوا قَايِلِينَ اِنَّا لَمْ نَاخُذْ خُبْزًا فَعَلِمَ يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ * لِمَاذَا 8
تُفَكِّرُونَ فِي نُفُوسِكُمْ يَا قَلِيلِي ٱلْاِيمَانِ اَنَّكُمْ لَيْسَ مَعَكُمْ خُبْزًا * اَمَا تَعْلَمُونَ وَلَا تَذْكُرُونَ 9
خَمْسَ ٱلْخُبْزَاتِ لِخَمْسَةِ اَلْفٍ وَكَمْ سَلًّا اَخَذْتُمْ * وَسَبْعَ ٱلْخُبْزَاتِ لِاَرْبَعَةِ اَلْفٍ وَكَمْ قُفَّةً اَخَذْتُمْ * 10
* لِمَاذَا لَمْ تَفْهَمُوا * لِاَنِّي لَمْ اَقُلْ لَكُمْ مِنْ اَجْلِ ٱلْخُبْزِ تَحَرَّزُوا مِنْ خَمِيرِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ وَٱلزَّنَادِقَةِ * 11
* حِينَئِذٍ فَهِمُوا اَنَّهُ لَمْ يَقُلْ لَهُمْ اَنْ يَتَحَرَّزُوا مِنْ خَمِيرِ ٱلْخُبْزِ لَكِنْ مِنْ تَعْلِيمِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ 12
وَٱلزَّنَادِقَةِ * اَلْفَصْلُ ٱلْخَمْسُونَ * وَلَمَّا جَاءَ يَسُوعُ اِلَى نَوَاحِي قَيْسَارِيَةَ فِيلِبُّسَ 13
وَسَالَ تَلَامِيذَهُ مَاذَا تَقُولُ ٱلنَّاسُ فِي ٱبْنِ ٱلْبَشَرِ * فَقَالُوا قَوْمٌ يَقُولُونَ يُوحَنَّا ٱلْمَعْمَدَانِيُّ * وَآخَرُونَ 14
اِيلِيَّا * وَآخَرُونَ اِرْمِيَا اَوْ وَاحِدٌ مِنَ ٱلْاَنْبِيَاءِ * فَقَالَ لَهُمْ فَاَنْتُمْ مَاذَا تَقُولُونَ مَنْ اَنَا * فَاَجَابَ 15 16
سِمْعَانُ بُطْرُسُ قَايِلًا اَنْتَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱللّٰهِ ٱلْحَيِّ * فَاَجَابَهُ يَسُوعُ قَايِلًا طُوبَاكَ يَا سِمْعَانُ بْنَ يُونَا * 17
لِاَنَّهُ لَيْسَ جَسَدٌ وَلَا دَمٌ اَظْهَرَ لَكَ هٰذَا لَكِنْ اَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمٰوَاتِ * وَاَنَا اَقُولُ لَكَ اَنَّكَ اَنْتَ 18
ٱلصَّخْرَةُ وَعَلَى هٰذِهِ ٱلصَّخْرَةِ اَبْنِي بِيعَتِي * وَاَبْوَابُ ٱلْجَحِيمِ لَا تَقْوَى عَلَيْهَا *

Generatio mala & adultera petit ſignum: 4
at non dabitur ei ſignum, niſi
ſignum Jonæ prophetæ. Tum reliquit eos 5
& abiit. Et venerunt diſcipuli ejus
trans fretum, & obliti ſunt accipere ſecum
panem. Dixit verò eis Jeſus; Advertite, 6
& cavete à fermento Phariſæorum
& Saducæorum. Itaque cogitaverunt, 7
dicentes; Non accepimus panem.
Novit autem Jeſus, & ait illis; Quarè 8
cogitatis intra vos, modici fide, quòd
non ſit vobiſcum panis? Nónne ſcitis, 9
neque recordamini quinque panum in
quinque millia, & quot caniſtros acceperitis?
Et ſeptem panum in quatuor 10
millia; & quot cophinos ſumpſeritis?
Quarè non intelligitis? Nam ego non 11
dixi vobis de pane, cum dixi, *Cavete à*
fermento Phariſæorum & Saducæorum.
Tunc intellexerunt quòd ipſe non dixerit 12
eis ut caverent à fermento panis, ſed
à doctrina Phariſæorum & Saducæorum.

Sectio quinquageſima.

Cùm autem veniſſet Jeſus in partes Cæſareæ 13
Philippi, interrogavit diſcipulos
ſuos; Quid dicunt homines de filio hominis?
Et dixerunt; Quidam dicunt 14
Johannem Baptiſtam, & alii Eliam, &
alii Jeremiam, aut unum ex prophetis.
Dixit eis; Vos autem quid dicitis? quis 15
ego ſum? Reſpondit Simon Petrus, et dixit; 16
Tu es Chriſtus filius Dei vivi. Reſpondit 17
ei Jeſus, dicens; Beatus es Simon fili
Jonæ. Non enim caro neque ſanguis revelavit
tibi hoc, ſed Pater meus qui eſt
in cœlis. Et ego dico tibi, Quia tu es 18
Petra, & ſuper hanc petram ædificabo
Eccleſiam meam, & portæ inferi non
valebunt adverſùs eam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወአውሥአ:ይቤሎሙ:ትውልድ: ዕሉት: ወዘማ : ትእምርተ: ተኃሥሥ: ወትእምርትሰ: ኢይት
5 ወሀብ: ዘእንበለ: ትእምርተ : ዮናስ:ነቢይ:: ወኃደጎሙ : ወሖረ:=፡ ወበጺሖሙ: ማዕዶተ:
ለረድኢሁ: ረስዑ: ኅብስተ : ነሢአ::=፡
በእንተ : ብሑአ : ፈሪሳውያን::=፡
6 ወይቤሎሙ : እግዚእ ኢየሱስ : ተዓቀቡ: ወጠይቁ : እምብሑአቶሙ : ለፈሪሳውያን: ወሰዱቃው
7 ያን::=፡ ወሐለዩ : በበይናቲሆሙ : እንዘ : ይብሉ : ኅብስተ : ኢነሣእነ:=፡ ወአእመሮሙ:
8 እግዚእ ኢየሱስ : ወይቤ : ምንተ : ትሔልዩ : በበይናቲክሙ : ኅጹጻነ : ሃይማኖት: እስመ : ኅብስ
9 ተ : አልብክሙ:=፡ ዓዲሁ:ኢትሌብዉ : ወኢትዜክሩ : ዘአሜ : ኃምሳ : ኅብስት : አ
10 ለ : ለኃምስ : ምእት : ወሚመጠነ : መዛርአ : አግኀሠክሙ:=፡ ወኢሰብዑ : ኅብስት :
11 እለ : ለአርብዓ : ምእት : ወሚመጠነ : አስፈሪደተ: አግኀሠክሙ:=፡ እፎ : ዘኢትሌብዉ:
ከመ : አኮ : በእንተ : ኅብስት : ዘአቤለክሙ : ዑቁ : ባሕቱ : እምነ : ብሒአቶሙ : ለፈሪሳው
12 ያን : ወሰዱቃውያን:=፡ ወእምዝ : ለበዉ : ሶቤሃ : ከመ : አኮ : ዘይቤ : ዑቁ : እምነ : ብሕ
ኦተ : ኅብስት : ባሕቱ : እምነ : ትምህርተ : ፈሪሳውያን::=፡
በእንተ : ዘተሰአሎሙ : በቂሳሪያ::=፡
13 ወበጺሖ:እግዚእ ኢየሱስ:ብሔረ:ቂሳሪያ:ዘፊልጶስ: ተስእሎሙ: ለአርዳኢሁ : እንዘ: ይብል:ወ
14 ኑኑ:ይብልዎ:ይኩን:ሰብእ:ለወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው:=፡ ወይቤልዎ:በአለ:ይብሉከ:ዮሐ
ንስሃ: መጥምቀ: ወካልአን: ኤልያስ: ወመንፈቆሙ: ኤርሚያስሃ: ወእመአኮ: አሐዱ: እምነቢያ
15 ት:=፡ ወይቤሎሙ:አንትሙኬ:መነ:ትብሉኒ:ከዊነ:=፡ ወአውሥአ : ስምዖን: ጴጥሮስ:
16 አንተ:ውእቱ: መሲሕ: ወልዱ: ለእግዚአብሔር: ሕያው::=፡ ወአውሥአ : እግዚእ ኢየሱስ:
17 ወይቤሎ:ብፁዕ:አንተ:ስምዖን:ወልደ:ዮናስ: እስመ: ሥጋ:ወደም: ኢከሠተ:ለከ: አላ:አቡየ:
18 ዘበ:ሰማያት:=፡ ወአነኒ: እብለከ: ከመ: አንተ:ኰኵሕ:ወዲበዝ:ኰኵሕ:አሐንጽ:ለቤተ:
ክርስቲያንየ : ወአናቅጸ: ሲኦል : ኢይኄይልዋ:=፡

Et reſpondens dicit illis; Generatio mala & adultera ſignum quærit: & ſignum 4
non dabitur ei, niſi ſignum Jonæ prophetæ: & reliquit eos, & abiit.
Et tranſeuntes diſcipuli ejus, obliti fuerant panem accipere. 5

De fermento Phariſæorum.

Et dicit iis Dominus Jeſus; obſervate & cavete à fermento Phariſæorum et 6
Saducæorum. Et conſideraverunt inter ſe, dicentes; Panem non accepimus. 7
Et cognovit eos Dominus Jeſus, & dicit; Quid conſideratis inter vos, modicæ 8
fidei, quia panes non habetis? Adhuc non intelligitis neque recordamini 9
illud de quinque panibus qui hominibus *quinquageſies centum, & quot*
modios abſtuliſtis? Neque ſeptem panes qui hominibus *quadrageſies centum,* 10
& quot ſportas abſtuliſtis? Quomodo res ſe habet quòd non intelligitis, 11
quòd non propter panes fuit quod dixi vobis, Cavete; ſed de fermento
Phariſæorum & Saducæorum? Et tunc intellexerunt ſtatim, quòd non dixerat, 12
Cavete à fermento panum, ſed à doctrina Phariſæorum.

Suos interrogat *Chriſtus* in Cæſarea.

Et veniens Dominus Jeſus in regionem Cæſareæ Philippi, interrogavit 13
diſcipulos ejus, dicens; Quem dicunt homines eſſe filium hominis? Et dicunt 14
ei, Sunt qui dicunt te eſſe Johannem Baptiſtam, & alii Eliam: & pars media
eorum tenet te eſſe *Jeremiam, & ſi non ille es unum è prophetis. Et dicit* 15
iis; Vos igitur quem dicitis me eſſe? Et reſpondit Simon Petrus; Tu es 16
Meſſiah filius Dei viventis. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dicit ei; Beatus 17
es Simon filius Jonæ: quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater
meus qui eſt in cœlis. Et ego quidem dico tibi, Quòd es Petra, & ſuper hanc 18
petram ædificabo domum meam Chriſtianorum: & portæ inferni non prævalebunt ei.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

فيليبوس درآمد * از شاكردان خود پرسيد * وكفت كه جماعت ومردم † براي من چه مي
14 كويند كه كيستم من [فرزند ادمي] * * شاكردان جواب دادند كه قومي مي كويند * يحيي
شوينده است وبعضي ميكويند ايلياست * وكروهي ديكر ميكويند * ارمياست يا يكي
15 16 از پيغمبران * * عيسي بديشان كفت اكنون شما چه ميكوييد كه كيستم * * شمعون
17 صفا جواب داد وكفت * توي مسيح فرزند خداي زنده * * عيسي جواب داد وكفت خنك
جان تو اي شمعون صفا پسر يونا * كه خون وكوشت تو اين سر را اشكارا نكرد * الا پدر من
18 كه بر آسمانست * * ومن بتو مي كويم * توي صخره دين من يعني سنك وبنياد كليسياء
من بر تو عمارت كرده شود * ودرهاء دوزخ اورا خراب نكنند *

Philippi ingreſſus eſſet, à diſcipulis
ſuis percontatus eſt, & dixit; Quia
multitudo & homines de me quid
dicunt, quemnam eſſe me Filium
hominis? Diſcipuli reſponderunt, 14
Nonnulli quidem dicunt, Johannes
Baptiſta eſt, & quidam dicunt, Elias
eſt; alii aliquot dicunt, Jeremias
eſt, aut unus ex Prophetis. Jeſus 15
illis dixit; Jam vos quem dicitis
me eſſe? Simeon Cephas reſponſum 16
dedit, & dixit, Tu es Chriſtus Filius
Dei viventis. Jeſus reſpondit, & 17
dixit; Beatus animâ tu, ô Simeon
Cepha fili Jonæ, quia caro & ſanguis
hoc ſecretum tibi notum non
fecit; ſed Pater meus qui in cœlis
eſt. Et ego tibi dico; Tu es petra 18
religionis meæ, (i. e. lapis) & fundamentum
Eccleſiæ meæ ſuper te extructum
erit, & portæ inferni illam non
deſtruent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΓ'. ΛΔ'.

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super
19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· Καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
terram, erit ligatum in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit
τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
solutum in cœlis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini ρξη β
20 λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ
dicerent quia ipse esset Jesus Christus. Ex *tunc* cœpit Jesus ostendere
21 εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν
discipulis suis, quia oporteret eum *abire in* Hierosolymam, & multa pati
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν
à Senioribus, & principibus Sacerdotũ, & Scribis, & occidi, &
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
tertiâ die *excitari*. Et assumens eum Petrus, cœpit incre- ρξθ ϛ
22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτι-
pare illum, dicens; *Clemens tibi*, Domine: non erit tibi hoc. *Is verò* conversus, dixit
23 μᾷν αὐτῷ, λέγων, Ἵλεώς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς, εἶπε
Petro; Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ
τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ
Dei, sed ea quæ hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis, Si ρο β
24 Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ
quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam,
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
& sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet eam:
25 καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·

qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ 26
juvatur homo, si mundum universum lucretur, *at animam suam*
ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
ροα ι *mulctetur*? Aut quam dabit homo *permutationem animæ suæ*? *Futurus est* enim
ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ 27
Filius hominis *venire* in gloria Patris sui cum angelis suis:
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ·
ροβ β & tunc reddet unicuiq; secundùm *actionem* ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰσί τινες 28
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν
hominis venientem in regno suo.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

CAP. XVII. ιζ'.

Et post dies sex *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem
ΛΔ' Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην 1
fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum *privatò*. Et trans-
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν. Καὶ μετε- 2
figuratus est ante eos: & resplenduit facies ejus sicut Sol,
μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
at vestimenta ejus facta sunt *candida ut lux*.
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ܠܟ ܐܬܠ ܩܠܝܕܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܐܣܘܪ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܐ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ. * 20 ܗܝܕܝܢ ܦܩܕ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. * ܡܪ *

* 21 ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܚܘܝܘ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܚܫ ܣܓܝܐܬܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * 22 ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܐ ܠܗ. ܘܐܡܪ. ܚܣ ܠܟ ܡܪܝ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܗܕܐ. * 23 ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܬܘܩܠܬܐ ܐܢܬ ܠܝ. ܕܠܐ ܡܬܪܥܐ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. * 24 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ. ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ. ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. * 25 ܡܢ ܕܨܒܐ ܓܝܪ ܠܡܚܝܘ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܢܫܟܚܝܗ. * 26 ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܗܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܢ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܢܩܢܐ ܘܢܦܫܗ ܢܚܣܪ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܠܦ ܢܦܫܗ. * 27 ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܪܘܥ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. * ܡܕܡ ܕܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܡܛܠܐ * ܡܠ *

* 28 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ. * ܫܠܡ * ܡܐ *

* 1 ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܫܬܐ. ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܠܚܘܕܝܗܘܢ. * 2 ܘܐܫܬܚܠܦ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܢܗܪܘ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ ܫܡܫܐ. ܘܢܚܬܘܗܝ ܗܘܘ ܚܘܪܐ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ.

19 Tibi dabo claves regni cœlorum: & quicquid ligaveris in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis. 20 Tunc monuit discipulos suos, ut nemini dicerent ipsum esse Messiam.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 40.

21 Et ex eo tempore cœpit Jesus indicare discipulis suis se profecturum Hierusalem, & multa passurum à senioribus, & à principibus Sacerdotum, Scribisque: nec non interfectum iri, atque tertio die surrecturum. 22 Et deducens eum Cepha, cœpit eum objurgare, inquiens; Absit à te, Domine mi, ut hoc tibi contingat. 23 Ipse verò conversus ait Cephæ; Abi post me, Satana: offendiculo es mihi, quippè qui non sapias quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominis. 24 Tunc dixit Jesus discipulis suis; Quisquis voluerit venire post me, abneget animam suam, & bajulet crucem suam, & veniat post me. 25 Quisquis enim voluerit servare animam suam, perdet eam; & quisquis perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. 26 Quid enim prodest homini, si mundum universum possideat, animam verò suam amittat? aut quam dabit homo permutationem animæ suæ? 27 Futurum est enim ut veniat filius hominis in gloria Patris sui cum angelis suis sanctis. Et tunc rependet unicuiq; secundùm ejus opera.

Ad vesperam festo tabernaculorum. 41.

28 Amen ego dico vobis; Sunt quidam hîc astantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint Filium hominis venientem in suo regio *apparatu*.

CAP. XVII.

1 Et post sex dies accepit Jesus Cepham, & Jacobum, & Johannem fratrem ejus, & subduxit eos in montem excelsum solos. 2 Et tranformatus est Jesus coram eis, & splenduit facies ejus ut sol, vestimenta verò ipsius facta sunt candida ut lux.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وكليدهاء ملكوت آسمان بتو مي دهم وهر چه تو در زمين ببندي در آسمان بسته 19
سود وهر چه تو در زمين بكشايي در اسمان كشاده شود نود سه اكاه كردن
حواريون را كه كشته خواهد شدن * انكه شاكردان خود را سپارش كرد كه 20
با كسي نكويند كه اوست مسيح * وار انجا عيسي اغاز كرد وبشاكردان خود مي نمود كه 21
خواهد در اورشليم رفتن وار پيران وسروران امامان ونويسندكان بسيار رنج كشيدن * وكشته
سود * وسيم روز برخيزد * صفا اغاز كرد وبدو بنهان مي كفت حاشا اي خداوند كه اين 22
چنين واقعه بتو برسد * عيسي باز كرديد بصفا كفت برو از پيش من اي بي ايمان 23
براي من پاي بند هستي * انچ خدائيست نمي انديشي الا جسماني وسخنهاء مردم * انكه عيسي 24
بشاكردان كفت كه هر كه خواهد كه در پي من بيايد * از نفس خود دور شود *
وصليب خود بردارد ودر پي من ايد * وهر كه خواهد كه جان خود را زنده كند 25
تن خود را تباه كند * وهر كه نفس خويشتن را براي من كم كند مرا بيابد *

19 *Et claves regni cœlorum tibi dabo: & quicquid tu occluseris in terra, in cœlo occlusum erit; & quicquid tu in terra aperueris, in cœlo apertum erit.*

XCIII. Indicat Apostolis fore ut occideretur.

20 *Tunc discipulis suis mandatum fecit, ut nemini dicerent quòd ipse esset Christus.* 21 *Et exindè Jesus exortus est, & discipulis suis indicavit, quòd vellet Hierosolymam ire, & à senioribus, & principibus antistitum, & scribis, multum molestiæ pati; & occideretur, & die tertiâ resurgeret.* 22 *Tunc Cephas exorsus est, & ei clàm dixit; Absit ô Domine ut hujusmodi casus tibi contingat.* 23 *Jesus retrò conversus Cephæ dixit; Apage à conspectu meo ô infidelis, mihi pedis laqueus es: quod divinum est non cogitas, sed carnale & verba hominum.* 24 *Tunc Jesus discipulis dixit; Quicunque me sequi voluerit, à seipso procul absit, et crucem suam tollat et post me veniat.* 25 *Et quicunq; voluerit animam suam vivam facere, corpus suum perdat; quicunq; verò animam suam propter me perdiderit, me inveniet.*

Versio VULGATA LATINA.

19 Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. 20 Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Christus. 21 Exindè cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Jerosolymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & principibus sacerdotum, & occidi, & tertiâ die resurgere. 22 Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens; Absit à te Domine: non erit tibi hoc. 23 Qui conversus dixit Petro; Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. 24 Tunc Jesus dixit discipulis suis; Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. 25 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. 26 Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? 27 Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: & tunc reddet unicuique secundùm opera ejus. 28 Amen dico vobis; Sunt quidam de hîc stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAP. XVII.

1 Et post dies sex assumpsit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & ducit illos in montem excelsum seorsùm: 2 Et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies ejus sicut Sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* واعطيك مفاتيح ملكوت السموات * فما ربطته علي الارض يكون مربوطا في السموات * وما حللته 19
علي الارض يكون محلولا في السموات * حينيذ نهي تلاميذه عن القول لاحد انه هو المسيح * 20
* الفصل الحادي والخمسون * وبداء يسوع من ذلك اليوم يخبر تلاميذه انه ينبغي 21
ان يمضي الي يروسليم * ويقبل الاما كثيرا من المشايخ ورؤساء الكهنة والكتبة * ويقتلونه
وبعد ثلثة ايام يقوم * فاستخلا به بطرس وبداء ينهاه قايلا حاشاك يا رب ان يكون بك هذا * 22
* فالتفت وقال لبطرس اذهب خلفي يا شيطان فقد صرت لي شكا * لانك لم تفكر فيما لله 23
لكن فيما للناس * * الفصل الثاني والخمسون * حينيذ قال يسوع لتلاميذه من 24
اراد ان يتبعني فليكفر بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * لان من اراد ان يخلص نفسه 25
فليهلكها ومن اهلك نفسه من اجلي وجدها * ماذا ينتفع الانسان لو ربح العالم كله 26
وخسر نفسه * او ماذا يعطي الانسان فداء عن نفسه * ان ابن الانسان مزمع ان ياتي في مجد 27
ابيه مع ملايكته * وحينيذ يجازي كل احد كنحو عمله * امين اقول لكم ان قوما من 28
القيام هاهنا لا يذوقون الموت حتي يروا ابن الانسان اتيا في ملكوته *
* الفصل الثالث والخمسون * وبعد ستة ايام اخذ يسوع بطرس ويعقوب ويوحنا اخاه واتي 1
بهم الي جبل عال وحدهم * وتجلي قدامهم واضاء وجهه كالشمس وكانت ثيابه بيضا كالنور * 2

19 *Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum in cœlis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum in cœlis.* 20 *Tunc vetuit discipulis suis dicere cuiquam se esse Christum.*

Sectio quinquagesima prima.

21 *Et cœpit Jesus ex illa die annuntiare discipulis suis quòd eum oporteret ire Jerusalem, & recipere passiones multas à senioribus & principibus sacerdotum & Scribis, & occidi ab eis, & post tres dies resurgere.* 22 *Et avocavit eum Petrus, cœpitque vetare, dicens; Absit à te Domine, ut eveniat tibi hoc.* 23 *Et conversus est, & dixit Petro; Vade retrò me Satana, jam enim factus es mihi scandalum: quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum.*

Sectio quinquagesima secunda.

24 *Tunc dixit Jesus discipulis suis; Qui vult sequi me, abneget semetipsum, & portet crucem suam, & sequatur me.* 25 *Nam qui voluerit salvare animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.* 26 *Quid prodest homini, si lucratus fuerit mundum totum & jacturam faciat animæ suæ? Aut quid dabit homo in commutationem pro anima sua?* 27 *Filius enim hominis futurus est ut veniat in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc retribuet unicuique secundùm opus suum.* 28 *Amen dico vobis, quòd aliquot ex stantibus hic, non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.*

Sectio quinquagesima tertia.

CAP. XVII.

1 *Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum & Jacobum et Johannem fratrem ejus, & duxit eos in montem excelsum solos.* 2 *Et manifestavit se coram eis. Et resplenduit facies ejus sicut sol: & facta sunt vestimenta ejus alba sicut lux.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወእሁበከ ፡ መራኁተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወእንተ ፡ ለሰርከ ፡ በምድር፡ ይከውን ፡ እሱረ ፡
20 በሰማያት፡ወዘፈታሕከ፡በውስተ፡ምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡፡ ወእምዝ፡ገሠጾሙ፡
21 ለአርደኢሁ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ለዘ፡ ይንግሩ፡ከመ፡ውእቱ፡እግዚእ ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ ወእም
አሜሃ፡አኀዘ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ይንግሮሙ፡ ለአርደኢሁ ፡ ከመ ፡ ሀለዎ፡ ይሖር ፡ ኢየሩሳሌም ፡
ወብዙኀ ፡ ያሐምምዎ ፡ ረባናት ፡ ወሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወይትቀተል፡ ወከመ ፡ በሣልስ
22 ት ፡ ዕለት ፡ ይትነሣእ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይገሥጾ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሐሰ፡
23 ለከ ፡ እግዚኦ ፡ ኢይኩን ፡ ላዕሌከ ፡ ከመዝ፡፡ ወተመይጦ፡ይቤሎ፡ ለጴጥሮስ ፡ ሖር ፡ እም
ድኅሬየ ፡ ሰይጣን ፡ መዕቀፍየ ፡ ሊተ ፡ አንተ ፡ እስመ ፡ ኢትሔሊ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ፡
24 ዘሰብእ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ለአርደኢሁ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ይትልወኒ ፡
25 ድኅሬየ ፡ ይጽላእ ፡ ለነፍሱ ፡ ወይጕየይ ፡ ወይንሣእ ፡ መስቀለ ፡ ሞቱ ፡ ወይትልወኒ፡፡ ወዘይፈ
26 ቅድ፡ያድኅና፡ለነፍሱ፡ለይግድፋ ፡ ወዘሰ ፡ ገደፋ፡ለነፍሱ፡በእንቲአየ፡ ይረክባ፡፡ ወምንተኑ፡
ይበቍዖ ፡ ለሰብእ ፡ ለእመ ፡ ኵሎ ፡ ዓለመ ፡ ረብሐ ፡ ወነፍሶ፡ሐጕለ ፡ ምንተ ፡ እምወሀበ ፡ ለሰ
27 ብእ ፡ ቤዛሃ ፡ ለነፍሱ፡፡ እስመ ፡ሀለዎ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይምጽእ ፡ በሰብሐ
ተ፡አቡሁ፡ ምስለ ፡ መላእክቲሁ፡አሜሃ፡የዓስዮ፡ወይፈድዮ፡ለኵሉ፡በከመ፡ምግባሩ፡፡
28 በኤልያስ፡፡ አሜን፡እብለክሙ፡በአለ፡ ሃለዉ፡እምእለ፡ይቀውሙ፡ዝየ፡ አለ፡ኢይጥዕ
ምዎ ፡ ለሞት ፡ እስከ ፡ አሜ ፡ ይሬኢዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይመጽእ፡ በመንግ
ሥቱ ፡ በስብሐተ ፡ አቡሁ፡፡
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተወለጠ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡፡
1 ፲፯ ወእምድኅረ፡ስሱ፡መዋዕል፡ነሥኦሙ፡እግዚእ ኢየሱስ፡ለጴጥሮስሃ፡ወያዕቆብሃ፡ወዮሐንስሃ፡
2 እኁሁ፡ ወአዕረጎሙ፡ውስተ፡ደብረ፡ነዋኅ፡እንተ፡ባሕቲቶሙ፡፡ ወተወለጠ፡ራእዩ፡በቅድሜሆ
ሙ፡ ወአብርሀ፡ ገጹ ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ ወአልባሲሁኒ፡ ኮነ፡ ጸዓዳ፡ ከመ፡ በረድ፡፡

19 *Et dabo tibi claves regni cœlorum: & quod ligaveris in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis.* 20 *Tunc præcepit discipulis suis ut nemini dicerent, quòd ipse esset Dominus Jesus Christus.* 21 *Et exinde cœpit Dominus Jesus dicere suis discipulis, oportere eum ire Hierosolymam, & multum afflictionis pati à principibus, & senioribus sacerdotum, & scribarum, & occidi, & in tertio die suscitaretur.* 22 *Et respondit ei Petrus, & cœpit objurgare eum, dicens; Absit tibi Domine ne fiat supra te hujusmodi res.* 23 *Et conversus dicit Petro, Abi post me Satana, scandalum mihi es, quoniam non consideras quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum.* 24 *Et tunc dixit Dominus Jesus discipulis ejus, Qui voluerit sequi post me, odio habebit animam suam, & accelerabit, & tollet crucem mortis suæ, & sequetur me.* 25 *Et qui vult liberare animam suam, perdat eam: & qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam.* 26 *Et quid prodest homini, si totum mundum lucratus sit, & animam suam perdat? quam daturus est homo redemptionem pro anima sua?* 27 *Quia oportet filium hominis venire in gloria patris sui, cum angelis suis: tunc retribuet & rependet omni homini secundùm opera ejus.*

De Elia.

28 *Amen dico vobis, sunt ex iis qui hic adstant, qui non gustabunt mortem, usque dum viderint filium hominis venientem in regno ejus in gloria patris sui.*

CAP. XVII.

De transformatione Domini Iesu in conspectu suorum.

1 *Et post sex dies accepit Dominus Jesus Petrum, et Jacobum, et Johannem fratrem ejus: et ascendere fecit eos in montem excelsum solos.* 2 *Et mutata fuit species ejus coram iis, et splenduit vultus ejus sicut sol, et vestimentum ejus fuit candidum sicut nix.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* چه فايده باشد ادمي را كه همه دنيا را سود كند * وبا جان سود نكند * چه چيز ادمي 26
را عوض جان باشد نود چهار اكاه كردن مسيح بآمدن * براي انك 27
فرزند ادمي بيايد بعظمت پدر خود با فرشتكان پاكش * وبهر كسي بقدر كردارش جزا
دهد * راست بشما مي كويم اينجا مردمان ايستاده اند كه مرك رانچشند تا انكه كه ببينند 28
فرزند ادمي را در ملكوت خود بيايد نود پنج تجلي مسيح بر كوه تابور
* بعد از شش روز * عيسي بر كرفت شمعون صفا را * ويعقوب وبرادرش يوحنا * وبر بالاء 1
كوه بلند رفتند * * وبرابر ايشان در خلوت * عيسي خودرا ديكر كون كرد * نكاه كردند 2
همچو آفتاب رويش مي تابيد * وپوشش او سپيد ونوراني *

26 *Quid proderit homini, quòd totum mundum lucrifecerit, & cum anima lucrum non fecerit? quæ res homini compensatio animæ erit?*

XCIV. Declaratio Christi de Adventu.

27 *Eò quòd Filius hominis veniet cum magnificentia Patris sui, cum Angelis sanctis suis, & unicuique pro ratione operis sui mercedem dabit.* 28 *Certò vobis dico, Hoc loco quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum videant Filium hominis in regno suo venientem.*

XCV. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

CAP. XVII.

1 *Post sex dies Jesus assumpsit Simeonem Cepham, et Jacobum, & fratrem ejus Johannem, & in montem sublimem iverunt.* 2 *Et coram eis seorsùm Jesus formam sibi mutavit: cumque aspicerent, tanquam sol facies ejus resplenduit; & amictus ejus factus est candidus & lucidus.*

Et ecce apparuerunt illis Moyſes & Elias, cum eo colloquentes.
3 Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.
Reſpondens autem Petrus, dixit *Jeſu*; Domine, *pulchrum* eſt nos hic eſſe:
4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
ſi vis, faciamus hic tria *umbracula*, tibi unum, & Moyſi unum, & unum
εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν
Eliæ. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos:
5 Ἠλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς·
Et ecce vox de nube, dicens; Hic eſt filius meus dilectus,
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
in quo benè *acquievi*: ipſum audite. Et audientes diſcipuli, ceciderunt in
6 ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ
faciem ſuam, & timuerunt valdè. Et *accedens* Jeſus, tetigit
7 πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο
eos, *&* ait; Surgite, & *ne metuite*. Levantes autem oculos
8 αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
ſuos, neminem viderunt, *ſi non* Jeſum ſolum. Et deſcendentibus illis
9 αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν
de monte, præcepit *illis* Jeſus, dicens; Nemini dixeritis viſionem,
ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ρογ
donec filius hominis à mortuis reſurgat. Et interrogaverunt eum
10 ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ς

diſcipuli *ejus*, dicentes; Quid ergò Scribæ dicunt, quòd Eliam
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τί οὖν οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν
oporteat venire primùm? At *Jeſus* reſpondens, ait eis; Elias quidem
δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν 11
venit primùm, & *inſtaurabit* omnia. Dico autem vobis, quia Elias jam
ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη 12
venit, & non cognoverunt eum: ſed fecerunt in eo quæcunque voluerunt:
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
Sic & filius hominis *futurus* eſt *pati* ab eis. Tunc intellexerunt diſcipuli,
οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, 13
ΛΕ' quia de Joanne Baptiſta *dixit* eis. Et *venientibus eis*
ροδ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν 14
β ad turbam, acceſſit ad eum homo *genucadens ipſi*, Et dicens;
πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, Καὶ λέγων, 15
Domine, miſerere meo filio, quia lunaticus eſt & malè patitur: ſæpè
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις
enim cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et *attuli* eum
γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 16
diſcipulis tuis, & non potuerunt eum curare.
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ ܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܥܡܗ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ
4 ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܗܪܟܐ ܢܗܘܐ. ܘܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܝܢ
ܚܕܐ ܠܟ. ܘܚܕܐ ܠܡܘܫܐ ܘܚܕܐ ܠܐܠܝܐ. * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܗܐ ܥܢܢܐ ܢܗܝܪܐ ܐܛܠܠ
5 ܥܠܝܗܘܢ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ. ܠܗ
ܫܡܥܘ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܘ ܛܒ. * ܘܐܬܩܪܒ
6 ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܩܪܒ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܩܘܡܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܐܢܫ
7 ܠܐ ܚܙܘ. ܐܠܐ ܠܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ. ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ
8 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܚܙܘܐ ܗܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ
9 ܢܩܘܡ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܕܐܠܝܐ ܘܠܐ
10 ܠܡܐܬܐ ܠܘܩܕܡ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܩܕܡ ܕܢܫܠܡ ܟܠܡܕܡ. * ܐܡܪ
11 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܗܐ ܐܠܝܐ ܐܬܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܘܗܝ. ܘܥܒܕܘ ܒܗ ܟܠ ܕܨܒܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ
12 ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܬܝܕ ܠܡܚܫ ܡܢܗܘܢ. * ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܕܥܠ
13 ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.

[illegible]

14 * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܟܢܫܐ. ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܓܒܪܐ ܘܒܪܟ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ
15 ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. ܒܪܝ ܕܒܪ ܐܓܪܐ ܗܘ ܘܒܝܫܐܝܬ ܡܬܬܙܝܥ. ܣܓܝܐܢ ܓܝܪ ܙܒܢܝܢ ܒܢܘܪܐ
16 ܢܦܠ. ܘܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܒܡܝܐ. * ܘܩܪܒܬܗ ܠܬܠܡܝܕܝܟ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܐܣܝܘܬܗ.

Et conſpecti ſunt eis Moſes & Elia cum eo 3
colloquentes. Reſpondit autem Cepha, & 4
dixit Jeſu; Domine mi, bonum eſt nos hic
eſſe: & ſi vis, faciemus hîc tria tabernacula, unum tibi, unumque Moſi, & unum
Eliæ. Et dum ipſe loqueretur, ecce nubes 5
lucida obumbravit eos: & vox facta
eſt de nube, dicens; Hic eſt filius meus
dilectiſſimus, in quo acquievi; ipſum audite. Quod quum audîſſent diſcipuli, pro- 6
ciderunt in facies ſuas, & timuerunt valdé. Et acceſſit ad eos Jeſus, & tetigit 7
eos, inquiens; Surgite, ne timeatis. Suſ- 8
tuleruntque oculos ſuos, & neminem viderunt, niſi Jeſum ſolum. Quumque de- 9
ſcenderent de monte, monuit eos Jeſus, ac
dixit illis; Coram quoquam ne dicatis viſionem hanc, donec ſurrexerit filius hominis à mortuis. Et interrogaverunt eum di- 10
ſcipuli ſui, & dicunt ei; Quid igitur Scribæ dicunt, quòd Eliam oporteat priùs venire? Reſpondit Jeſus, & dixit eis; Elia 11
venturus eſt priùs, ut omnia compleat.
Ego verò dico vobis, Ecce jam venit Elia, 12
neque noverunt eum, & fecerunt in eum
quicquid voluerunt: ita Filius hominis paſ-
ſurus eſt ab eis. Tunc intellexerunt diſci- 13
puli, eum de Johanne Baptiſta ipſis verba
feciſſe.

Feriâ ſecundâ hebdomadis tertiæ jejunii. 42.

Quumque veniſſent ad turbam, acceſſit ad 14
eum homo, & procidens ſuper genua ſua,
dixit ei; Domine mi, miſerere mei: Filius 15
meus qui lunaticus eſt, & malè afficitur,
quot heu vicibus, in ignem cadit, quotque
vicibus in aquam! Eumque obtuli diſci- 16
pulis tuis, nec potuerunt eum ſanare.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ونموده شد كه موسي † وايليا † با او ايستاده بودند وسخن مي كفتند * صفا بعيسي 3 4
كفت اي خداوند واجب است كه اينجا باشيم واكر خواهي سه سايه كاه سازيم * يكي
براي تو ودو ديكر براي موسي وايليا * هماتا كه هنوز سخن مي كفت ديد † كه ابري 5
روشن بر ايشان سايه كرد * واز ابر اوازمي شنيدند * كه اينست فرزند دوست داشته
من كه بدو پسنديدم * [ازو بشنويد] * چون شاكردان شنيدند * بروي در افتادند 6
وبغايت ترسيدند * عيسي نزديك رفت وايشانرا پيش خود آورد وكفت بر خيزيد 7
ومترسيد * * چشم خود را باز كردند كسي ديكر نديدند مكر مسيح را تنها * 8
* چون از كوه بزير مي آمدند عيسي بديشان سپارد وكفت * كه اين ديدار را 9
بكسي مكوييد تا انكه كه فرزند ادمي از ميان مردكان بر خيزد * * شاكردان 10
او ازو پرسيدند وبدو كفتند * اكنون نويسندكان چه مي كويند كه واجب است كه ايليا
پيشتر بيايد * * عيسي بديشان جواب داد وكفت ايليا پيشتر آمد * تا هر چيزي تمام كند * 11

Et viſum eſt quòd Moſes & Elias 3
cum eo ſtarent & ſermonem conferrent. Cephas Jeſu dixit, O Do- 4
mine, convenit ut hic ſimus: & ſi
vis tria tabernacula parabimus,
unum tibi, & alia duo pro Moſe &
Eliâ. Eodem inſtante dum adhuc 5
verbum loqueretur, vidit quòd nubes lucida illos obumbraret: &
ex nube vocem audierunt dicentem; Hic quidem eſt Filius dilectus meus, in quo mihi complacitum eſt, ipſum audite. Cùm diſci- 6
puli audirent, in faciem procide-
runt, & vehementer timuerunt.
Jeſus acceſſit, & illos ad ſe re- 7
duxit, & dixit; Surgite, & ne ti-
meatis. Oculos ſuos converterunt, 8
& quempiam alium non viderunt,
niſi Chriſtum ſolum. Cùm de monte 9
deſcendiſſent, Jeſus mandavit illis
& dixit; Hanc quidem viſionem
nemini dicatis, uſque ad tempus
quo Filius hominis de mortuis ſurrexerit. Diſcipuli ejus ab eo quæ- 10
ſierunt, & ei dixerunt; Quare
ergò Scribæ dicunt, oportere ut
Elias priùs veniat. Jeſus illis 11
reſponſum dedit, & dixit; Elias priùs venit, ut omnia perficiat.

Verſio VULGATA LATINA.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyſes & Elias cum eo loquentes. Reſpondens autem
4 Petrus, dixit ad Jeſum; Domine, bonum eſt nos hic eſſe: ſi vis, faciamus hic
tria tabernacula, tibi unum, Moyſi unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente,
5 ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens; Hic eſt Filius
meus dilectus, in quo mihi benè complacui: ipſum audite. Et audientes diſcipuli
6 ceciderunt in faciem ſuam, & timuerunt valdè. Et acceſſit Jeſus, & tetigit
7 eos: dixitque eis; Surgite, & nolite timere. Levantes autem oculos ſuos, neminem
8 viderunt, niſi ſolum Jeſum. Et deſcendentibus illis de monte, præcepit
9 eis Jeſus, dicens; Nemini dixeritis viſionem, donec Filius hominis à mortuis
reſurgat. Et interrogaverunt eum diſcipuli, dicentes; Quid ergò Scribæ 10
dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire? At ille reſpondens, ait eis; 11
Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia. Dico autem vobis, quia Elias 12
jam venit, & non cognoverunt eum, ſed fecerunt in eo quæcunque voluerunt.
Sic & Filius hominis paſſurus eſt ab eis. Tunc intellexerunt diſcipuli, quia de 13
Joanne Baptiſta dixiſſet eis. Et cùm veniſſet ad turbam, acceſſit ad eum homo 14
genibus provolutus ante eum, dicens; Domine, miſerere filio meo, quia lunaticus
eſt, & malè patitur: nam ſæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et 15
obtuli eum diſcipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وإذا موسي وايليا ظهرا له يخاطبانه * فقال بطرس ليسوع يا رب جيد لنا ان نكون 3 4
هاهنا . ان شاء ان نصنع هاهنا ثلث مظال واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا * وفيما 5
هو يتكلم واذا سحابة نيرة قد ظللتهم * واذا صوت من السحابة قايلا هذا ابني الحبيب
الذي به سررت له فاسمعوا * وسمع تلاميذه وسقطوا علي وجوههم وخافوا جدا * وجاء يسوع 6 7
اليهم ولمسهم وقال قوموا ولا تخافوا * فرفعوا اعينهم فلم يروا الا يسوع وحده * فلما نزلوا 8 9
من الجبل اوصاهم يسوع قايلا لا تعلموا احدا بالروياء حتي يقوم ابن الانسان من بين
الاموات * وساله تلاميذه قايلين لماذا تقول الكتبة ان ايليا ياتي اولا * فاجابهم قايلا 10 11
ان ايليا ياتي فيعرفكم كل شي * واقول لكم ان ايليا قد جاء ولم يعرفوه لكنهم عملوا 12
به سرا * وهكذا ابن الانسان يتالم منهم * حينيذ يفهم التلاميذ انه قال لهم من اجل يوحنا 13
المعمداني *

* الفصل الرابع والخمسون *

* ولما جاء الي الجمع جاء اليه انسان ساجدا له قايلا * يا رب ارحم ابني فانه يجن ويعذب جدا 14 15
في رووس الاهلة * ومرات كثيرة يقع في النار ومرات كثيرة في الماء * وقدمته الي تلاميذك 16
فلم يقدروا ان يبروه *

Et ecce Moſes & Elias apparuerunt ei, 3
alloquentes eum. Dixitque Petrus ad 4
Jeſum; Domine, bonum eſt nobis eſſe
hic: vi̇ne ut componamus hic tria tabernacula, unum tibi, & unum Moſi,
& unum Eliæ? Et dum ipſe loqueretur, 5
ecce nubes lucida obumbravit eos; Et
ecce vox de nube dicens; Hic eſt filius
meus dilectus, in quo ſum oblectatus:
ipſum audite. Et audierunt diſcipuli 6
ejus, & ceciderunt in facies ſuas,
& timuerunt valdè. Et venit Jeſus 7
ad eos: & tetigit eos, & dixit;
Surgite, & ne timeatis. Et elevaverunt 8
oculos ſuos, & non viderunt niſi Jeſum
ſolum. Et cùm deſcendiſſent de monte, 9
præcepit eis Jeſus, dicens; Ne notificetis cuiquam viſionem, donec reſurgat
filius hominis à mortuis. Et interroga- 10
verunt eum diſcipuli ejus, dicentes;
Quarè dicunt Scribæ quòd Elias veniet
priùs? Reſpondit autem eis, dicens; 11
Sanè Elias veniet, & docebit vos
omnia. Et dico vobis, quia Elias jam 12
venit, & non cognoverunt eum; quin
potiùs commiſerunt in eum malum. Et
ſic filius hominis patietur ab eis. Tunc 13
certò ſciverunt diſcipuli, quòd ipſe
dixiſſet eis de Johanne Baptiſta.

Sectio quinquageſima quarta.

Et cùm veniſſet ad turbam, venit ad 14
eum homo adorans eum, Dicens; Do- 15
mine, miſerere filii mei, quia cum dæmone eſt, & vexatur valdè in principiis
pleniluniorum: & vicibus multis cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et 16
obtuli eum diſcipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወናሁ : አስተርአይዎሙ : ሙሴ : ወኤልያስ : እንዘ : ይትናገሩ : ምስሌሁ ::=: ወአውሥ
4 አ : ጴጥሮስ : ወይቤሎ : ለእግዚእ ኢየሱስ : እግዚኦ : ሠናይ : ውእቱ : ለነ : ሀልዎ : ዝየ : ወ
እመሰ : ትፈቅድ : ንግበር : በዝየ : ሠለስተ : ሰቀልወ : ለከ : አሐደ : ወለሙሴ : አሐተ :
5 ወለኤልያስ : አሐተ ::=: ወእንዘ : ይትናገር : ናሁ : ደመና : ብሩህ : ጸለሎሙ : ወናሁ :
ቃል : እምውስተ : ደመና : እንዘ : ይብል : ዝውእቱ : ወልድየ : ዘአፈቅር : ዘቦቱ : ሠምር
6 ኩ : ወሎቱ : ስምዕዎ ::=: ወሰሚዖሙ : አርዳኢሁ : ወድቁ : በገጾሙ : ወፈርሁ : ጥ
7 ቀ ::=: ወቀርበ : እግዚእ ኢየሱስ : ወለከፎሙ : ወይቤ : ተንሥኡ : ወኢትፍርሁ ::=:
8 ወአንሥኡ : ለዐይኒሆሙ : ወኢርእዩ : ወኢመነሂ : ዘእንበለ : ኢየሱስሃ : በሕቲቶ ::=:
9 ወእንዘ : ይወርዱ : እምደብር : አዘዞሙ : እግዚእ ኢየሱስ : እንዘ : ይብል : አልቦ : ለዘ : ት
ነግሩ : ዘረአይ : እስከ : ላመ : ወልደ : እጓለ : እመሕያው : እምውታን : ይትነሣእ ::=:
10 ወተስእልዎ : አርዳኢሁ : እንዘ : ይብሉ : ወለሞ : ይብሉ : ጸሐፍት : ኤልያስ : ሃሎ : ይመ
11 ጽእ : ቅድመ ::=: ወአውሥኦሙ : እግዚእ ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : ለወ : ኤልያስ : ይቀድም :
12 መጺአ : ወያስተራትዕ : ኵሎ ::=: ወእብለክሙ : በሕቱ : ኤልያስ : ወድአ : መጽአ : ወኢ
ያእመርዎ : በሕቱ : ወገብሩ : ላዕሌሁ : ኵሎ : ዘከመ : ፈቀዱ : ከማሁ : ለወልደ : እጓለ :
13 እመ : ሕያው : ሀለወ : ያሕምምዎ : እምኔሆሙ ::=: ወአእመሩ : ሶቤሃ :
አርዳእ : ከመ : በእንተ : ዮሐንስ : መጥምቅ : ይቤሎሙ ::=:

በእንተ : ዘነጐርጓር ::=:

14 ወበጺሖሙ : ኀበ : አሕዛብ : ቀርበ : ኀቤሁ : ብእሲ : እንዘ : ይትመሀለል : ሰገደ : ሎቱ : ወአ
15 ስተብቍዖ ::=: ወይቤሎ : እግዚኦ : ተሣሀል : ሊተ : ወልድየ : እኩየ : ጋኔን : አ
16 ኃዞ : ወያነጐረጕሮ : ወመብዝኅቶ : ያወድቆ : ውስተ : እሳት : ወበውስተ : ማይ ::=: ወአ
ምጻእክዎ : ኀበ : አርዳኢከ : ወስአንዎ : ፈውሶ ::=:

Et ecce apparuerunt iis Moyſes & Elias, loquentes cum illo. Et reſpondit 3
Petrus, & dicit Domino Jeſu; Domine, bonum eſt nobis eſſe hic: & ſi vis, faciemus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moyſi unum, & Eliæ unum. Et 4
adhuc loquente illo; ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox è nube, di- 5
cens; Hic eſt filius meus quem diligo, in quo mihi complacui; & ipſum audite. Et audientes diſcipuli ejus, ceciderunt in faciem ſuam, & timuerunt 6
valdè. Et acceſſit Dominus Jeſus, & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne 7
timeatis. Et levaverunt oculos ſuos, & non viderunt aliquem præter Jeſum 8
ſolum. Et deſcendentibus à monte, præcepit iis Dominus Jeſus, dicens; Ne 9
ſit aliquis cui narretis hanc viſionem, uſque quo filius hominis è mortuis reſuſcitetur. Et interrogaverunt eum diſcipuli ejus, dicentes; Et quomodò di- 10
cunt ſcribæ, Elias eſt venturus primùm? Et reſpondit iis Dominus Jeſus, & 11
dixit iis etiam; Elias primò veniet, & emendabit omnia. Et dico vobis, 12
Verùm etiam & Eliam jam veniſſe; & non cognoverunt eum: ſed etiam fecerunt ſuper eum omnia ſecundùm quod voluerunt. Sic quidem filium hominis oportet pati ab iis. Et tunc intellexerunt continuò diſcipuli, quòd de Johanne Ba- 13
ptiſta dicebat iis.

De murmuratore.

Et venientes ad turbam, acceſſit ad eum homo ſupplex, qui incurvavit ſe ei, 14
& obſecrabat eum. Et dicit ei; Domine, miſerere mei filiique mei; malus 15
dæmon prehendit eum, & murmurare eum facit: & ſæpe cadere facit eum in
ignem, & aliquando in aquam. Et adduxi eum ad diſcipulos tuos, & non 16
potuerunt curare eum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اكنون بشما مي كويم كه ايليا آمد واورا نشناختند * وبا اوهر چه خواستند كردند * 12
اين چنين فرزند ادمي از ايشان † زحمت خواهد كشيد * * ازانجا شاكردان او دانستند 13
كه اين سخن براي يحيي شوينده كفت بديشان

نود شش خلاص كردن مسيح كودك را از ديو كه در درون او بود

* چون ديكر بار پيش جماعت آمدند مردي پيش او آمد وزانو زد * * وبدو كفت اي 14 15
خداوند من بر من رحمت كن * كه فرزندي دارم كه ديو † بر وي مسلط است وكار
او سخت دشخوار شده است چند نوبت در آتش افتاد وچند ديكر در آب * او را پيش 16
شاكردان تو آوردم نتوانستند خوش كردن *

Jam vobis dico Eliam veniſſe, eum 12
autem non agnoverũt, et cum eo quicquid voluerunt, fecerunt: eodem modo
Filius hominis ab eis afflictionem
paſſurus eſt. Ex eo diſcipuli ejus 13
cognoverunt, quòd hunc ſermonem
de Johanne Baptiſta dixiſſet illis.

XCVI. Liberat Chriſtus puerum à dæmonio quod illi inerat.

Cùm denuo ad multitudinem veniſ- 14
ſent, homo ad eum venit & genu
flexit. Et illi dixit, O Domine 15
mi, mei miſerere, quia filium habeo in quem dæmonium poteſtatem
obtinet, & graviſſimè laborat: aliquoties in ignem cadit, & aliquo-
ties in aquam. Et eum ad diſci- 16
pulos tuos adduxi, ſed non potuerunt eum ſanum reddere.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

Reſpondens autem Jeſus, ait; O generatio incredula & perverſa: uſque quando
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ero cum vobis? uſque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc. Et incre-
18 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετί-
pavit illum Jeſus, & exiit ab eo dæmonium: & curatus eſt puer
μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς
ex hora illa. Tunc accedentes diſcipuli Jeſu privatim, dixerunt;
19 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον, ρο / ε
Propter quid nos non potuimus ejicere illum? At Jeſus dixit illis; Propter
20 Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ
incredulitatem veſtram: Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem ſicut granum ſina-
τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
pis, denunciabitis monti huic, Tranſi hinc illuc, & tranſibit: &
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
nihil impoſſibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur, ſi non in oratione
21 οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
& jejunio. Verſantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jeſus;
22 καὶ νηστείᾳ. Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ρος / β
Futurus eſt Filius hominis tradi in manus hominum. Et occident
23 Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Καὶ ἀποκτενοῦσιν
eum, & tertiâ die excitabitur. Et contriſtati ſunt vehementer. Venientibus
24 αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. Ἐλθόντων Λς'

ροζ / ι autem illis in Capernaum, acceſſerunt didrachma ſumentes Petro,
δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ,
& dixerunt; Magiſter veſter non ſolvit didrachma? Ait, Etiam. Et
καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ 25
cùm intraſſet in domum, prævenit eum Jeſus, dicens; Quid tibi videtur,
ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ,
Simon? reges terræ à quibus accipiunt tributa vel cenſum? à filiis
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν
ſuis, an ab alienis? Dicit ei Petrus; Ab alienis. Dixit illi
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ 26
Jeſus; Ergò liberi ſunt filii. Ut autem non ſcandalizemus eos,
ὁ Ἰησοῦς, Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, 27
vadens ad mare, mitte hamum; & aſcendentem primum piſcem tolle:
πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον·
& aperiens os ejus, invenies ſtaterem: illum ſumens, da eis pro me, & te.
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβών, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

CAP. XVIII. ιη'.

ΛΖ' / ροη / β In illa hora acceſſerunt diſcipuli Jeſu, dicentes; Quis nam
ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα 1
major eſt in regno cælorum?
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

Verſio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܡܥܩܡܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܗܘܐ
18 ܥܡܟܘܢ. ܘܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܣܝܒܪܟܘܢ. ܐܝܬܘܗܝ ܠܝ ܠܗܪܟܐ. * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ
19 ܡܢܗ ܫܐܕܐ. ܘܐܬܐܣܝ ܛܠܝܐ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
20 ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܚܢܢ ܠܐ ܐܫܟܚܢ ܠܡܐܣܝܘܬܗ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܡܛܠ ܠܐ ܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ
21 ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ. ܬܐܡܪܘܢ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܕܫܢܝ ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܢܫܢܐ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܙܟܝܟܘܢ. * ܗܢܐ ܕܝܢ
ܓܢܣܐ ܠܐ ܢܦܩ ܐܠܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܓ *

22 * ܟܕ ܡܬܗܦܟܝܢ ܕܝܢ ܒܓܠܝܠܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܫܬܠܡ
23 ܒܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ. * ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. ܘܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ. * ܘܟܕ
24 ܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܩܪܒܘ ܠܘܬ ܟܐܦܐ ܗܢܘܢ ܕܢܣܒܝܢ ܬܪܬܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܕܟܣܦܐ ܕܪܫܐ
25 ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܪܒܟܘܢ ܠܐ ܝܗܒ ܬܪܬܝܢ ܕܪܚܡܘܗܝ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܢ. ܘܟܕ ܥܠ ܟܐܦܐ ܠܒܝܬܐ.
ܩܕܡܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ ܫܡܥܘܢ. ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܡܢ ܡܢ ܢܣܒܝܢ
26 ܡܟܣܐ ܘܟܣܦ ܪܫܐ. ܡܢ ܒܢܝܗܘܢ ܐܘ ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ. ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ.
27 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܟܝܠ ܒܢܝܐ ܒܢܝ ܚܐܪܐ ܐܢܘܢ. * ܕܠܐ ܕܝܢ ܢܟܫܠ ܐܢܘܢ. ܙܠ ܠܝܡܐ ܘܐܪܡܐ
ܡܨܝܕܬܐ. ܘܢܘܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܣܠܩ. ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܬܫܟܚ ܐܣܬܪܐ. ܗܘ ܣܒ ܘܗܒ
ܚܠܦܝ ܘܚܠܦܝܟ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܡܕ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܚ *

1 * ܒܗܝ ܫܥܬܐ. ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܟܝ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

Reſpondit Jeſus, & ait; O generatio infidelis & perverſa, quouſque tandem ero vobiſcum, & quouſque tandem tolerabo vos? adduc eum mihi huc. 17 Et increpavit eum Jeſus, & exiit ab illo dæmonium: & ſanitati reſtitutus eſt puer ex illa hora. 18 Tunc adierunt diſcipuli Jeſum privatim, & dixerunt ei; Quare nos non potuimus eum ſanare? 19 Dixit eis Jeſus; Propter incredulitatem veſtram. 20 Verè enim dico vobis, Si fuiſſet in vobis fides quantulum eſt granum ſinapis, diceretis monti huic, Decede hinc, & decederet; & nihil prævaleret vobis. Hoc verò genus non egreditur, niſi jejunio & oratione. 21

Feriâ tertiâ ſeptimanæ tertiæ jejunii. 43.

Quum autem converſarentur in Galilæa, dixit eis Jeſus, Futurum eſt ut filius hominis tradatur in manus hominum. 22 Et interficient eum, die verò tertio reſurget. 23 Et diſplicuit eis vehementer. Quumque veniſſent in Capharnahum, acceſſerunt ad Cepham ii qui accipiunt binas drachmas argenti capitatim, & dixerunt ei, Magiſter veſter nónne tradet duas drachmas ſuas? 24 Dicit eis, Etiam. Et quum ingreſſus fuiſſet Cepha domum, præoccupavit eum Jeſus, & ait illi, Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quo accipiunt tributum & pecuniam capitationis? à filiis ſuis, an ab extraneis? 25 Dicit ei Simon, Ab extraneis: 26 Ait illi Jeſus, Ergò liberi ſunt filii. Ne autem ſimus illis ſcandalo, abi ad mare, & injice hamum, & ejus piſcis qui primus aſcenderit aperi os, & invenies ſtaterem: ipſum accipe, & offer pro me & pro te. 27

Dominicâ tertiâ poſt Pentecoſten. 44.

CAP. XVIII.

EA ipſâ horâ acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum, & inquiunt; Quiſnam eſt fortaſſe maximus in regno cœlorum? 1

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * عيسي بديشان اشارت كرد وفرمود اي دوده كه ايمان نمي آوريد * خم وپيچيده راه تا
18 كي پيش شما باشم وتا كي بر تابم * وفرمود كه كودك را پيش من آريد * * چون
19 اوردند عيسي بانك بر وي زد ابليس ازو بگريخت وآن جوان همان دم خوش شد * * انگه
20 شاكردان تنها پيش او آمدند * وبدو كفتند چرا ما نتوانستيم اورا خوش كردن * * عيسي
بديشان كفت براي انك ايمان نداريد اكنون راست بشما بكويم كه اكر درشما بقدر دانهٔ
خردل ايمان باشد بدين كوه بكوييد ازاينجا نقل كن نقل كند * وچيز بر شما دشخوار
21 22 نباشد * * اين شيوه وجنس بيرون نيايد مگر بروزه ونماز * * چون درجليل مي كرديدند
23 عيسي بديشان كفت * فرزند ادمي بدست خلق سپارده مي شود * * واورا بكشند
وسوم روز برخيزد * شاكردانرا عظيم دشخوار آمد *

نود هفت انجا كه شمعون ازدهن ماهي چهار درم براي جزيه بيرون آورد

24 * چون در كفر ناحوم آمد * كسي پيش صفا آمد * كه اينجا دو درم جزيهٔ
25 سر مي ستانند * ونيز كفتند بزرك شما جزيه دو درم نمي دهد * * اوجواب داد

Jeſus illos indigitavit, & ſic affatus eſt; O generatio quæ fidem non adhibuiſtis, perverſa & diſtorta, uſque quo vobiſcum ero? & uſque quo vos perferam? & juſſit inquiens, Puerum ad me adducite. 17 *Cùm adduxiſſent, Jeſus inclamavit eum, protinus diabolus ex eo fugit, & juvenis eodem momento ſanatus eſt.* 18 *Tunc diſcipuli ſeorſum ad eum venerunt, & ei dixerunt; Quare nos non potuimus eum ſanare.* 19 *Jeſus illis dixit, Eò quòd fidem non habuiſtis: pro certo enim vobis dico, quòd ſi vobis quantitate grani ſinapis fides ineſſet, huic monti diceretis, Tranſportare, & tranſportaretur, nec quidquam vobis difficile eſſet.* 20 *Sed hujuſmodi generis quod eſt non egreditur niſi jejunio & oratione.* 21 *Quum autem verſarentur in Galilæa, Jeſus illis dixit; Filius hominis in manus populi traditus eſt.* 22 *Et eum interficient, & tertio die reſurget. Diſcipulis autem valdè diſplicuit.* 23

XCVII. Ubi Simeon ex ore piſcis quatuor drachmas pro vectigali eduxit.

Quum Caphar-nahum ingreſſus eſſet, quidam eorum ad Cepham venit, qui illic duas drachmas cenſûs capitis accipiunt; & dixerunt, Etiam magiſter veſter cenſum duarum drachmarum non dat? Ille reſpondit, 24 25

Verſio VULGATA LATINA.

16 Reſpondens autem Jeſus, ait; O generatio incredula, & perverſa, quouſque ero
17 vobiſcum? uſquequò patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum
18 Jeſus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus eſt puer ex illa hora. Tunc acceſ-
ſerunt diſcipuli ad Jeſum ſecretò, & dixerunt; Quarè nos non potuimus ejicere
19 illum? Dixit illis Jeſus; Propter incredulitatem veſtram. Amen quippè dico
vobis; Si habueritis fidem, ſicut granum ſinapis, dicetis monti huic; Tranſi hinc
20 illuc, & tranſibit, & nihil impoſſibile erit vobis. Hoc autem genus non ejici-
21 tur niſi per orationem, & jejunium. Converſantibus autem eis in Galilæa, dixit
22 illis Jeſus; Filius hominis tradendus eſt in manus hominum: Et occident eum, &
23 tertiâ die reſurget. Et contriſtati ſunt vehementer. Et cùm veniſſent Capharnaum,
acceſſerunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei; Magiſter ve-
ſter non ſolvit didrachma? Ait; Etiam. Et cùm intrâſſent in domum, prævênit 24
eum Jeſus, dicens; Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ à quibus accipiunt
tributum vel cenſum? à filiis ſuis, an ab alienis? Et ille dixit; Ab alienis. 25
Dixit illi Jeſus; Ergò liberi ſunt filii. Ut autem non ſcandalizemus eos, vade ad 26
mare, & mitte hamum: & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle; & aperto
ore ejus, invenies ſtaterem: illum ſumens, da eis pro me, & te.

CAP. XVIII.

IN illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum, dicentes; Quis, putas, major eſt 1
in regno cœlorum?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * فاجاب يسوع قائلا ايها الجيل الاعوج غير المؤمن الي متي اكون معكم وحتي متي
18 احملكم قدموه الي ههنا * وانتهره يسوع فخرج منه الشيطان * وبرئ الفتي من تلك
19 الساعة * حينئذ اتي التلاميذ الي يسوع منفردين وقالوا له لماذا لم نقدر نحن ان نخرجه *
20 * فقال لهم من اجل قلة ايمانكم * امين اقول لكم انه لو كان لكم ايمان مثل حبة
21 خردل لقلتم لهذا الجبل انتقل من ههنا فينتقل ولا يعسر عليكم شي * وهذا الجنس
22 لا يخرج الا بالصوم والصلاة * * الفصل الخامس والخمسون * * فلما رجعوا الي الجليل
23 قال لهم يسوع ان ابن الانسان سيسلم في ايدي الناس * ويقتلونه وبعد ثلثة ايام يقوم
24 فحزنوا جدا * وجاء الي كفرناحوم فجاء الجباة الي بطرس فقالوا له امعلمكم ما يودي الجزية *
25 * فقال نعم * وجاء الي البيت فبداه يسوع قائلا ما تظن يا سمعان * ملوك الارض ممن ياخذون
26 الخراج والجزية امن البنين او من الغرباء * فقال له بطرس من الغرباء * فقال له يسوع فاذن
27 البنون احرار * لكن لئلا نشككهم امض الي البحر والق الصنارة * فاول حوت يرتفع افتح
فاه تجد فيه اربعة دراهم خذها واعطهم عني وعنك *

* الفصل السادس والخمسون *

1 * وفي تلك الساعة جاء التلاميذ الي يسوع وقالوا من هو تري العظيم في ملكوت السماوات *

Reſpondit Jeſus, dicens; O generatio perverſa, non credula, quouſque ero vobiſcum? & uſquequo patiar vos? afferte eum ad me húc. 17 *Et increpavit illum Jeſus, & exivit ex eo dæmonium, & ſanatus eſt puer ex illâ horâ.* 18 *Tunc venerunt diſcipuli ad Jeſum ſeorſum, & dixerunt ei; Quarè non potuimus nos ejicere illum?* 19 *Eo dixit eis; Propter paucitatem fidei veſtræ. Amen dico vobis, Quòd ſi habeatis fidem ſicut granum ſinapis, dicetis huic monti, Diſcede hinc, & diſcedet; & non erit difficile vobis quippiam.* 20 *Et hoc genus non ejicitur, niſi per jejunium & orationem.* 21

Sectio quinquageſima quinta.

Et cùm rediiſſent in Galilæam, dixit eis Jeſus, Quia filius hominis tradetur in manus hominum: 22 *Et occident eum, & poſt tres dies reſurget. Et contriſtati ſunt valdè.* 23 *Et venit in Capharnahum, & venerunt exactores ad Petrum, & dixerunt ei; An magiſter veſter non ſolvit tributum?* 24 *Ait, Etiam. Et venit domum: Et prævenit eum Jeſus, dicens; Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum & cenſum? à filiis, an ab alienis?* 25 *Ait illi Petrus, Ab alienis. Dixit Jeſus, Ergò filii ſunt immunes.* 26 *Sed ne ſcandalizemus eos, vade ad mare, & injice hamum, & primi piſcis, quem extrahes, aperi os; invenies in eo quatuor drachmas: accipe eas, & da illas pro me & pro te.* 27

Sectio quinquageſima ſexta.

CAP. XVIII.

ET in illa hora venerunt diſcipuli ad Jeſum, & dixerunt; Quis eſt, opinione tuâ, maximus in regno cœlorum? 1

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወአሜሃ:አውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤ:ኦትውልድ:ኢአማኒት:ወዕሉት:እስከ:ማእዜኑ:
18 እሄሉ:ምስሌክሙ:እስከ:ማእዜኑ:እትዔገሠክሙ:አምጽእዎ:ሊተ:ዝየ:ኀቤየ::=: ወገሠጾ:
19 እግዚእ:ኢየሱስ:ወወፅአ:ጋኔኑ:እምላዕሌሁ:ወሐይወ:ሕፃን:በይእቲ:ሰዓት:ሶቤሃ::=: ወአ
ሜሃ:ቀርቡ:አርዳኢሁ:እንተ:ባሕቲቶሙ:ወይቤልዎ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:በእንተ:ምንት:ንሕነ:
20 ስእነ:ሰዊፅኦቶ::=: ወይቤሎሙ:በእንተ:ኅጸጸ:ሃይማኖትክሙ:አሜን:እብለክሙ:እመ:
ብክሙ:ሃይማኖተ:መጠነ:ሕጠተ:ሰናፔ:ትብልዎ:ለዝ:ደብር:ፍልስ:እምዝየ:ወይፈልስ:ወአ
ልቦ:ዘይስአነክሙ::=: ❖❖❖❖❖ ወእንዘ:ያንሶስዉ:ውስተ:ገሊላ:ይቤሎሙ:እግዚእ:ለአር
22 ዳኢሁ:ሀለወ:ለወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው:ያገብእዎ:ውስተ:እደ:ሰብእ::=: ወይቀትልዎ::
23 ወአሜ:ሣልስት:ዕለት:ይትነሣእ:ወተከዙ:ጥቀ::=:

በእንተ:እለ:ይስእሉ:ጸባሕተ::=:

24 ወበጺሖሙ:ቀፍርናሖም:መጽኡ:እለ:ጸባሕተ:ዲናር:ይነሥኡ:ኀበ:ጴጥሮ
25 ስ:ወይቤሉ:ሊቀክሙሰ:ኢይሁብኑ:ጸባሕተ::=: ወይቤ:እወ:ወበዊኦ:ውስተ:ቤ
ት:አቅደመ:እግዚእ:ኢየሱስ:ብሂሎቶ:ምንተ:ትብል:ስምዖን:ነገሥተ:ምድር:
እምኀበ:መኑ:ይነሥኡ:ጸባሕተ:ወጋደ:እምኀበ:ውሉደሙኑ:ወሚመ:እምኀበ:
26 ነኪር::=: ወይቤ:እምኀበ:ነኪር:ወእምድኅረ:ይቤሎ:እምኀበ:ነኪር:ይቤሎ:
27 እግዚእ:ኢየሱስ:እንጋ:አግዓዝያንኑ:እሙንቱ:ውሉዶሙ::=: ወበሕቱሰ:ከመ:ኢያ
ንጐርጕሩ:ሑር:ውስተ:ባሕር:ወደይ:ማቀጥነ:ዘቀደሚ:አሠገርከ:ዓሣ:ንሣእ:
ወክሥት:አፉሁ:ወትረክብ:ዲናረ:ስጥሪራ:ኪያሁ:ንሣእ:ወሀቦሙ:ሊተዚ:ወለከዚ::=:

በእንተ:እለ:ይብሉ:መኑ:የዐቢ::=:

1 ፲፰ ወበይእቲ:ሰዓት:ቀርቡ:አርዳኢሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:እንዘ:ይብሉ:መኑ:እን
ጋ:የዓቢ:በመንግሥተ:ሰማያት::=:

Et tunc reſpondit Dominus Jeſus, & dicit; O generatio incredula & perverſa: 17 *uſquequò ero vobiſcum? uſquequò tolerabo vos? afferte eum mihi hic ad me.* 18 *Et increpavit eum Dominus Jeſus: et exivit dæmon ejus è ſupra eum, & curatus eſt puer in iſta hora continuò.* 19 *Et tunc acceſſerunt diſcipuli ejus ſoli, & dicunt Domino Jeſu; Quare nos non potuimus ejicere illum?* 20 *Et dicit iis; Propter minimam fidem veſtram: Amen dico vobis, Si habuiſſetis fidem ſicut granum ſinapis, diceretis huic monti; Demigra hinc, & demigraret: & nihil eſſet quod impoſſibile eſſet vobis.*

Hic verſus deeſt.

Et proficiſcentibus illis in Galilæam, dicit Dominus diſcipulis ſuis; Futurum eſt quod filium hominis tradent in manum hominum: 22 *Et occident eum, & tertio die ſuſcitabitur. Et contriſtati ſunt valdè.* 23

De iis qui petunt tributum.

Et venientibus Capernaum, acceſſerunt qui tributum denarii accipiebant, ad Petrum, & dicunt; Magiſter veſter nónne dabit tributum? 24 *Et dicit, Etiam.* 25 *Et intrando domum, prævenit Dominus Jeſus, dicendo ei; Quid dicis Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum et cenſum? an à filiis ſuis, vel ab extraneis? Et dicit, Ab extraneis.* 26 *Et poſtquam dixiſſet ei, Ab extraneis, dicit illi Dominus Jeſus, Igitur nónne liberi ſunt filii eorum.* 27 *Sed ne murmurent, ito, in mare projice hamum: quem primò piſcem exoiſcatus es, accipe, et aperi os ejus, et invenies denarium ſtaterem: illum accipe, et dato iis pro me et te.*

De dicentibus quiſnam eſſet major.

CAP. XVIII.

ET in iſta hora acceſſerunt diſcipuli ejus Domino Jeſu, dicentes; Quis igitur major eſt in regno cœlorum? 1

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

كه آري * چون صفا درخانه آمد * عيسي اورا پيش خواند وبدو كفت شمعون چگونه
مي بيني * ملكان زمين بهره وجزيهٔ سر از فرزندان خود مي ستانند * يا از بيكانه *
26 27 * شمعون بدو كفت از بيكانه * عيسي بدو كفت فرزندان اكنون آزادند * * تا ايشانرا
پريشان نكنيم * شصت را بستان يعني قلابرا وبكنار دريا رو * وبينداز اول ماهيءِ كه
بشصت افتد * دهن اورا بكشا چهار درم درو بيابي * انرا بياور عوض من وعوض تو بده

نود هشت نمودن عيسي بشاكردان خود كه هركه كوچكتر باشد او
مهتر شود

1 * همانـدم شاكردان پيش عيسي آمدند وكفتند اي خداوند
در ملكوت آسمان كيست مهتر

Etiam. Et cùm Cephas in domum venit, Jeſus eum prior vocavit, & illi dixit; Simeon, quomodò tibi videtur? reges terræ tributum & cenſum capitis à filiis ſuis accipiunt, an ab alienis? 26 *Simeon ei dixit, Ab alienis. Jeſus ei dixit, Filii igitur liberi ſunt.* 27 *Sed ne eos offendamus, cape hamum (i. e. uncum) & ad littus maris abi, & injice: piſcis qui primus in hamum inciderit, os illius aperi, quatuor drachmas inibi invenies; illas allatas pro me & pro te dato.*

XCVIII. Oſtendit Jeſus diſcipulis ſuis, quòd qui minimus fuerit ipſe maximus erit.

CAP. XVIII.

EOdem inſtanti diſcipuli in conſpectum Jeſu venerunt, & dixerunt; O Domine, in regno cœlorum quis eſt maximus? 1

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'. ΛΗ'.

Et advocans Jeſus puerulum, ſtatuit eum in medio eorum. Et dixit;
2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ εἶπεν,
Amen dico vobis; Si non converſi fueritis, & efficiamini ſicut pueruli, nequaquam intra-
3 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλ-
bitis in regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit ſeipſum ut puerulus
4 θητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον
iſte, hic eſt major in regno cœlorum. Et qui ſuſceperit puerulum
5 τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον ϙοθ
talem unum in nomine meo, me ſuſcipit. Qui autem ſcandalizaverit β
6 τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ
unum parvorum horum credentium in me, confert ei ut ſuſpendatur
ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ
mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in pelago maris.
μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.
Væ mundo à ſcandalis: Neceſſe enim eſt venire ſcandala:
7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα·
veruntamen væ homini illi per quem ſcandalum venit. Si autem manus ϙπ
8 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ ς
tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde ea, & jace abs te: pulchrum
σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
tibi eſt ingredi ad vitam claudum, vel mancum, quàm duas manus vel duos
σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
pedes habentem, jaci in ignem æternum. Et ſi oculus tuus
πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου 9
ſcandalizat te, erue eum, & jace abs te: pulchrum tibi eſt unoculum
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον
in vitam intrare, quàm duos oculos habentem jaci in gehennam ignis.
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
ϙπα Attendite ne deſpiciatis unum parvulorum horum: dico enim vobis, Quia
ι Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι 10
angeli eorum in cœlis per omne aſpiciunt faciem Patris mei qui
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
in cœlis. Venit enim Filius hominis ſalvare perditum. Quid vobis 11
ΛΗ' ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν 12
ϙπβ videtur? Si fuerint alicui homini centum oves, & erraverit una ex eis,
ι δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν,
nónne relinquens nonaginta novem, in montibus vadens quærit erran-
οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώ-
tem? Et ſi fiat invenire eam, Amen dico vobis, Quia gaudet ſuper eam
μενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ 13
magis quàm ſuper nonaginta novem non aberrantibus. Sic non eſt vo-
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι θέ- 14
luntas ante Patrem veſtrum qui in cœlis, ut pereat unus parvulorum horum.
λημα ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܛܠܝܐ ܚܕ܂ ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܗܘܢ܂ * ܘܐܡܪ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܢ ܠܐ
3 ܬܬܗܦܟܘܢ ܘܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܛܠܝܐ܂ ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ * ܡܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܢܡܟܟ
4 ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܗܢܐ ܛܠܝܐ܂ ܗܘ ܢܗܘܐ ܪܒܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ * ܘܡܢ ܕܢܩܒܠ ܐܝܟ
5 ܛܠܝܐ ܗܢܐ ܒܫܡܝ܂ ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ܂ * ܘܟܠ ܕܢܟܫܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ
6 ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ܂ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܬܬܬܠܐ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܒܨܘܪܗ܂ ܘܢܛܒܥ
ܒܥܘܡܩܘܗܝ ܕܝܡܐ܂ * ܘܝ ܠܗ ܠܥܠܡܐ ܡܢ ܡܟܫܘܠܐ܂ ܐܢܢܩܐ ܓܝܪ ܕܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ܂ ܘܝ
7 ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܕܒܐܝܕܗ ܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ܂ * ܐܢ ܐܝܕܟ ܐܘ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ܂ ܦܣܘܩܝܗ
8 ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ܂ ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܬܥܘܠ ܠܚܝܐ ܟܕ ܚܓܝܣ ܐܢܬ ܐܘ ܟܕ ܦܫܝܓ܂
ܘܠܐ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ܂ ܬܦܠ ܒܢܘܪܐ ܕܠܥܠܡ܂ * ܘܐܢ ܗܝ
9 ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ܂ ܚܨܝܗ ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ܂ ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ܂
ܘܠܐ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ * ܚܙܘ ܠܐ ܬܒܣܘܢ ܥܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ
10 ܙܥܘܪܐ܂ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ܂ ܕܡܠܐܟܝܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܚܙܝܢ ܐܦܘܗܝ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ܂
11 * ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܕܢܚܐ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ܂ * ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ܂ ܐܢ ܢܗܘܝܢ
12 ܠܐܢܫ ܡܐܐ ܥܪܒܝܢ܂ ܘܢܛܥܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܂ ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܒܛܘܪܐ܂
ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗܘ ܕܛܥܐ܂ * ܘܐܢ ܢܫܟܚܝܗ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܚܕܐ
13 ܒܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܠܐ ܛܥܘ܂ * ܗܟܢܐ ܠܐ ܐܝܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡ ܐܒܘܟܘܢ
14 ܕܒܫܡܝܐ܂ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ܂

* Et vocavit Jeſus puerulum, eúmque ſtatuit inter ipſos. Et ait, Amen dico vobis; 2 3
Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut pueruli, non intrabitis in regnum cœlorum.
Quiſquis ergò deprimit ſeipſum ſicut iſte puerulus, is erit maximus in regno cœlorum. 4
Et quiſquis exceperit ſimilem puero iſti in nomine meo, is me excipit. 5
Quiſquis autem offendiculo fuerit uni ex iſtis minimis qui credunt in me, conſultius ei foret ut ſuſpenderetur mola aſinaria in collo ejus, ac demergeretur in profunda maris. 6
Væ mundo à ſcandalis: neceſſe eſt enim ut veniant ſcandala: væ autem homini per quem venient ſcandala. 7
Si verò manus tua aut pes tuus offendiculo tibi fuerit, amputa eum, & abjice abs te. Bonum enim tibi eſt ut ingrediaris ad vitam quum fueris claudus aut mancus, non autem quum habueris duas manus duóſve pedes, ruas in ignem æternum. 8
Quòd ſi oculus tuus tibi fuerit offendiculo, effode eum, & abjice abs te. Bonum enim tibi eſt ut cum uno oculo ingrediaris ad vitam, quàm quum habueris duos oculos, cadas in gehennam ignis. 9
Videte ne diſpiciatis unum ex iſtis puſillis. Dico enim vobis, Angeli eorum in omni tempore vident faciem patris mei qui in cœlis eſt. 10
Venit enim filius hominis ut ſervet quod erat perditum. 11
Quid vobis videtur? Si fuerint homini centum oves, & erraverit una ex eis, nónne relinquet nonaginta novem in monte, & profectus quærit eam quæ aberravit? 12
Quòd ſi invenerit eam, amen dico vobis, Majori ob eam afficietur gaudio, quàm ob nonaginta novem, quæ non aberrârunt. 13
Ita non eſt voluntas coram patre veſtro qui in cœlis eſt, ut pereat ullus ex iſtis puſillis. 14

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 * عيسي كودكي† را بخواند وانجا بايستانيد * وبديشان كفت راست بشما مي كويم * 3
اكر همچو كودكان نكرديد * در ملكوت آسمان در نرويد * وهر كه مانند† كودك 4
متواضع وفروتن باشد * او بزرك شود ودر ملكوت آسمان در رود * وهر كه اين كودك را 5
ومانند اين كودك [بنام من] قبول كند مرا قبول† كرده باشد * وهر كه ايشان را 6
برنجاند * لايق است كه سنك خر آسيا در كردن او بسته شود * تا بدريا فرو رود * واي 7
بر خلق از† پريشانيها * ضرورت است كه پريشانيها وبلاها بيايند * ليكن
واي بران مرد كه دست ودل او سبب باشد * اكر دست يا پاي تو ترا 8
پريشان كند از خود ببر وبينداز * ان بهتر كه بيدست وپاي باشي *
ولنك وبزندكاني ابد اندر ايي ونه با دو دست وپاي در اتش جاويد بيفتي * واكر 9
چشم تو ترا پريشان كند بر كن وبينداز * آن بهتر كه با يك چشم
بزندكاني در ايي از انك با دو چشم در آتش دوزخ بيفتي *

* *Jeſus puerulum vocavit, & illic ſtatuit.* 2 *Et eis dixit; Certò vobis dico, Niſi veluti pueruli convertamini, in regnum cœlorum non intrabitis.* 3 *Quicunque autem velut puerulus ſubmiſſus & humilis fuerit, ille magnus erit, & in regnum cœlorum ingredietur.* 4 *Et quicunque hunc puerulum, ſimilémve hujus pueruli in nomine meo receperit, me recepit.* 5 *Quicunque verò eos dolore affecerit, dignus eſt cui lapis aſinariæ molæ ad collum alligetur, ut in mare peſſum eat.* 6 *Væ hominibus ab offenſionibus: neceſſe eſt ut offenſiones & calamitates veniant; ſed væ illi viro cujus manus & cor cauſa fuerit.* 7 *Si manus aut pes tuus te offenderit, à te abſcinde, et projice eum: illud melius ut ſine manu aut pede ſis, et claudus, et in vitam æternam ingrediaris; et non cum duabus manibus et pedibus in ignem ſempiternum cadas.* 8 *Et ſi oculus tuus te offenderit, effode et abjice: illud melius ut cum uno oculo in vitam introeas, quàm ut cum duobus oculis in ignem inferni incidas.* 9

Verſio VULGATA LATINA.

2 3 Et advocans Jeſus parvulum, ſtatuit eum in medio eorum, Et dixit; Amen dico vobis, Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in
4 regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit ſe ſicut parvulus iſte, hic eſt
5 major in regno cœlorum. Et qui ſuſceperit unum parvulum talem in nomine
6 meo, me ſuſcipit. Qui autem ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur
7 in profundum maris. Væ mundo à ſcandalis. Neceſſe eſt enim ut veniant ſcanda-
8 la: veruntamen væ homini illi, per quem ſcandalum venit. Si autem manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te: abſcide eum, & projice abs te: bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & 9
projice abs te: bonum tibi eſt cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his puſillis: 10
dico enim vobis, Quia angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei, qui in cœlis eſt. Venit enim Filius hominis ſalvare quod perierat. Quid vobis vide- 11
tur? ſi fuerint alicui centum oves, & erraverit una ex eis: nónne relinquit no- 12
naginta novem in montibus, & vadit quærere eam quæ erravit? Et ſi contigerit 13
ut inveniat eam: Amen dico vobis, quia gaudet ſuper eam magìs quàm ſuper nonagintanovem, quæ non erraverunt. Sic non eſt voluntas ante Patrem veſtrum, qui 14
in cœlis eſt, ut pereat unus de puſillis iſtis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فدعا طفلا واقامه في وسطهم * وقال امين اقول لكم ان لم ترجعوا وتكونوا مثل الصبيان 3
لا تدخلون ملكوت السموات * ومن اتضع مثل هذا الصبي فهذا هو العظيم في ملكوت 4
السموات * ومن قبل صبيا مثل هذا باسمي فقد قبلني * ومن شكك احد هولاء الصغار 5 6
المومنين بي خير له ان يعلق في عنقه حجر الرحي ويغرق في البحر * الويل للعالم من اجل 7
الشكوك فلا بد ان يكون الفتن * الويل للانسان الذي من جهته تاتي الشكوك * ان 8
شككتك يدك او رجلك فاقطعها والقها عنك * خير لك ان تدخل الحياة وانت اعرج او
اعسم * افضل من ان تكون لك يدان او رجلان وتلقي في النار المويدة * وان شككتك 9
عينك اليمني فاقلعها والقها عنك * خير لك ان تدخل الحياة بعين واحدة افضل من ان
يكون لك عينان وتلقي في جهنم * الفصل السابع والخمسون * انظروا لا تحقروا 10
احد هولاء الصغار * اقول لكم ان ملايكتهم في السموات كل حين ينظرون وجه ابي الذي في
السموات * وانما جاء ابن الانسان يطلب ويخلص من كان ضالا * ماذا تظنون اذا كان لانسان 11 12
ماية خروف وضل منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في الجبل * ويمضي فيطلب الضال *
* فيكون اذا وجده امين اقول لكم انه يفرح به اكثر من التسعة والتسعين التي لم 13
تضل * وهكذي ليست مشية ابي الذي في السموات ان يهلك واحد من هولاء الصغار * 14

* *Vocavit ergò puerum, & ſtatuit eum in medio eorum,* 2 *Ac dixit; Amen dico vobis, Niſi convertamini, & ſitis ſicut iſte puer, non intrabitis regnum cœlorum.* 3 *Et quicunque ſe humiliabit ſicut iſte puer, is eſt maximus in regno cœlorum.* 4 *Et quicunque receperit puerum ſicut iſtum in nomine meo, equidem me recepit.* 5 *Et quicunque ſcandalizaverit unum iſtorum parvulorum credentium in me, melius eſt ei ut ſuſpendatur in collo ejus lapis molæ, & ſubmergatur in mare.* 6 *Væ mundo propter ſcandala: non dubium quin futura ſit tentatio. Væ homini cujus ob cauſam veniunt ſcandala.* 7 *Si ſcandalizaverit te manus tua, vel pes tuus: abſcinde eum & projice illum abs te: melius enim eſt tibi ut intres vitam, cùm ſis claudus aut mutilus, melius inquam quàm ut ſint tibi duæ manus aut duo pedes, & projiciaris in ignem æternum.* 8 *Et ſi ſcandalizaverit te oculus tuus dexter, erue eum & projice eum abs te: melius enim eſt tibi ut intres vitam cum oculo uno, melius inquam quàm ut ſint tibi oculi duo, & projiciaris in gehennam.* 9

Sectio quinquageſima ſeptima.

Videte præterea ne contemnatis unum iſtorum parvulorum: dico vobis quòd angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem patris mei qui in cœlis eſt. 10 *Et quidem venit filius hominis quærere & ſalvare eos qui perditi erant.* 11 *Quid opinamini? Si fuerint alicui centum oves, & erraverit ex eis una, nonne relinquet nonaginta novem in monte, & ibit quærere errantem?* 12 *Et continget quum invenerit eam, amen dico vobis, ut gaudeat ob illam magìs quàm ob nonaginta novem, quæ non erraverunt.* 13 *Sic non eſt voluntas patris mei qui in cœlis eſt, ut pereat unus ex iſtis parvulis.* 14

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወጸውዐ ፡ ሕፃነ ፡ ወአቀሞ ፡ ማእከሎሙ ፡፡ ወይቤ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡
3 ኢተመየጥክሙ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ከመ ፡ ደቂቅ ፡ ኢትበውኡ ፡ ውስተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማ
4 ያት ፡፡ ወዘአትሐተ ፡ ርእሶ ፡ ከመዝ ፡ ሕፃን ፡ ውእቱ ፡ ዘየዐቢ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያ
5 ት ፡፡ ወዘሂ ፡ ተወክፈ ፡ አሐደ ፡ ሕፃነ ፡ ዘከመዝ ፡ በስምየ ፡ ኪያየ ፡ ተወክፈ ፡፡
6 ወዘሂ ፡ ያስሕቶሙ ፡ ለአሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ብየ ፡ ይኄይሶ ፡
ከመ ፡ ይእስሩ ፡ በክሳዱ ፡ ማሕረጸ ፡ አድግ ፡ ወያስጥምዎ ፡ ውስተ ፡ ልጐተ ፡ ባሕር ፡፡
7 አሌሎ ፡ ለዓለም ፡ እመንሱት ፡ እስመ ፡ ግብር ፡ ይመጽእ ፡ መንሱት ፡ ወባሕቱ ፡ አ
8 ሌሎ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘበቱ ፡ ይመጽእ ፡ መንሱት ፡፡ ወእመ ፡ እዴከ ፡ ወ
እመ ፡ እግርከ ፡ ያስሕተከ ፡ መትሮ ፡ ወግድፍ ፡ እምላዕሌከ ፡ ይኄይሰከ ፡ ትባእ ፡
ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ሐንካሰከ ፡ ወፅዉሰከ ፡ እምእንዘ ፡ ብከ ፡ ክልኤ ፡ እደ ፡ ወክል
9 ኤ ፡ እግረ ፡ ትትወደይ ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡ ዘለዓለም ፡፡ ወእመኒ ፡ ዓይንከ ፡ ያስ
ሕተከ ፡ መልኆ ፡ እምላዕሌከ ፡ ወግድፍ ፡ ይኄይሰከ ፡ ነቋርከ ፡ ትባእ ፡ ውስተ ፡ ሕይ
10 ወት ፡ እምእንዘ ፡ ክልኤ ፡ ዓይነ ፡ ብከ ፡ ትትወደይ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ፡ እሳት ፡፡ ዑ
ቁ ፡ ኢታስተሐቅርዎሙ ፡ ለአሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ መላእክቲ
11 ሆሙ ፡ ዘልፈ ፡ በሰማያት ፡ ወትረ ፡ ይሬእዩ ፡ ገጾ ፡ ለአቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡፡ እ
ስመ ፡ መጽአ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡ ይኅሥሥ ፡ ወያድኅን ፡ ዘተኀጕለ ፡፡
12 ምንተ ፡ ትብሉ ፡ እመቦ ፡ ብእሴ ፡ ዘቦቱ ፡ ምእተ ፡ ላባግዐ ፡ ወሰመ ፡ ተገድፎ ፡
አሐዱ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ኢኮኑ ፡ የኃድግ ፡ ተስዓ ፡ ወተስዐተ ፡ ውስተ ፡ አድባር ፡ ወይሐው
13 ር ፡ ይኅሥሥ ፡ ዘተገድፎ ፡፡ ወእመኒ ፡ ረከቦ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ይትፌ
14 ሣሕ ፡ በእንቲአሁ ፡ ፈድፋደ ፡ እምተስዓ ፡ ወተስዐቱ ፡ እለ ፡ ኢተገድፉ ፡፡ ከማሁኬ ፡ ኢይ
ትፌቀድ ፡ በቅድመ ፡ አቡየ ፡ ሰማያዊ ፡ ከመ ፡ ይትሐጐሉ ፡ ለአሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡፡

Et vocavit parvulum, & ſtatuit cum medio eorum. 2 *Et dixit, Amen dico vobis, Si non converſi fueritis, & non fueritis ſicut infantes, non intrabilis in regnum cœlorum.* 3 *Et qui humiliavit ſe ſicut hic parvulus, ipſe eſt qui major eſt in regno cœlorum.* 4 *Et quicunque ſuſcepit unum parvulum hujuſmodi, in nomine meo, meipſum ſuſcepit?* 5 *Et quicunque aberrare fecit unum ex hiſce puſillis qui credunt in me, potius eſſet ei ut alligarent in collo ejus molam aſini, & demergerent eum in profundo maris.* 6 *Væ mundo è tentatione: quoniam reverà veniet tentatio, ſed væ iſti homini per quem veniet tentatio.* 7 *Et ſi manus tua, & ſi pes tuus aberrare te faciet, abſcinde eum, & projice à te: potius tibi erit intrare te in vitam claudum & mancum, quàm habentem duas manus, & duos pedes, conjici in ignem æternum.* 8 *Et ſi oculus tuus aberrare te faciat, evelle eum à te, & projice: ſatius erit tibi te excavatum intrare in vitam, quàm duos habentem oculos conjici in gehennam ignis.* 9 *Videte ne contemnatis unum ex his puſillis: dico vobis, quòd angeli eorum perpetuò in cœlis propè vident faciem patris mei qui eſt in cœlis.* 10 *Quia venit filius hominis quærere, & ſervare quod perditum fuit.* 11 *Quid dicetis? ſi fuit homo cui fuerunt centum oves, & ſi perdat unam ex iis, nónne relinquet nonaginta novem in montibus, & vadet quærere eam quæ perdita fuit?* 12 *Et ſi inveniat eam, Amen dico vobis, quòd gaudebit ſuper eam magis, quàm ſuper nonaginta & novem, quæ non perditæ erant.* 13 *Ita igitur non optatum erit coram patre meo cœleſti, ut perdatur unus ex his puſillis.* 14

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * حاضر باشيد نبادا برين كودكان افسوس زنيد براي انك بشما ميكويم كه فرشتكان
11 بايشان [همه وقتي] روي پدر من كه بر آسمانست بينند * سبب انك فرزند ادمي
مي آيد كه هرچه كم شده باشد اورا زنده كند نود نه مثل صد كوسفند
12 * چكونه مي بينيد * اكر كسي را صد كوسفند باشد * وازانجا يكي كم شود * ان نود
13 ونه كوسفند را دركوه بكذارد * وبرود ان كم شده را بجويد * چون اورا بيابد * بدان نود
14 نه چنان شاد نباشد كه بدان يكي كه اورا يافت * اين چنين است ارادت پيش
پدر شما كه بر آسمانست كه يكي ازين كوچكان كم نشود *

Cavete ne hiſce parvulis contumeliam inferatis: vobis enim dico, quòd Angeli cum illis omni tempore vultum Patris mei qui in cœlis eſt videbunt. 10 *Propterea quòd Filius hominis venit ut quicquid perierit ipſum vivificet.* 11

XCIX. Parabola centum ovium.

Quomodo vobis videtur? Si cui centum oves fuerint, unde una amiſſa fuerit; nonne ipſas nonaginta & novem in monte relinquet, & profectus amiſſam illam quæret? 12 *Quum autem eam invenerit, de illis nonaginta novem haud tantum lætitiæ illi erit, quantum de una illa quam invenit.* 13 *Eodem modo voluntas eſt coram Patre veſtro, qui eſt in cœlis, ut unus horum parvulorum non pereat.* 14

O

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'. ΛΘ'.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum in-
15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετα- ρπγ ε
ter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si
16 ξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν ρπδ ι
autem non audierit, *assume cum te* adhuc unum vel duos, ut in ore duorũ
δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο
testium vel trium stet omne verbum. Si *autem neglexerit* eos, dic
17 μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ
ecclesiæ; Si autem & ecclesiam *neglexerit*, sit tibi sicut ethnicus &
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
publicanus. Amen dico vobis, Quæcunque alligaveritis super terram, erunt li-
18 ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε- ρπε ζ
gata in cœlo: & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta in
δεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
cœlo. Iterum dico vobis, Quia si duo *vestrûm* consenserint super terrã ρπϛ
19 τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς ι
de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
meo qui in cœlis. Ubi enim sunt duo vel tres *coacti* in meo nomi-
20 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνο-
ne, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens ad eum Petrus, dixit; ρπζ
21 μα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε, ε

ΛΘ' ρπη ι

Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septi-
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτά-
es? Dicit illi Jesus; Non dico tibi, usque septies, sed usque septua-
κις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομη- 22
gies *septem*. *Propter hoc* assimilatum est regnum cœlorum homini
κοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 23
regi, qui voluit *conferre* rationem cum servis suis. *Incipiente verò ipso*
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ 24
conferre, oblatus est ei unus *debitor decies mille talentorum*. Non *ha-*
συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ ἔ- 25
bente autem *illo reddere*, jussit eum dominus ejus vænundari, &
χοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Proci-
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πε- 26
dens *igitur* servus, adorabat eum, dicens; *Domine, longanimis esto erga* me, & omnia
σὼν οὖν ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
tibi reddam. *Commotus visceribus* autem dominus servi illius, *absolvit* eum,
σοι ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν, 27
& *mutuum* dimisit ei.
καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܐܪܒܥܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܡܬܝ *

15 *ܐܢ ܕܝܢ ܢܣܟܠ ܒܟ ܐܚܘܟ. ܙܠ ܟܘܢܝܗܝ ܒܝܢܝܟ ܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܐܢ ܫܡܥܟ ܝܬܪܬ
16 ܐܚܘܟ. *ܘܐܢ ܠܐ ܫܡܥܟ ܕܒܪ ܥܡܟ ܚܕ ܐܘ ܬܪܝܢ. ܕܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ
17 ܬܩܘܡ ܟܠ ܡܠܐ. *ܘܐܢ ܠܐ ܢܫܡܥ ܐܦ ܠܗܘܢ ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܘܐܢ ܐܦ ܠܥܕܬܐ
18 ܠܐ ܢܫܡܥ. ܢܗܘܐ ܠܟ ܐܝܟ ܡܟܣܐ ܘܐܝܟ ܚܢܦܐ. *ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܕܡ
ܕܬܐܣܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ.
19 *ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܬܪܝܢ ܡܢܟܘܢ ܢܫܘܘܢ ܒܐܪܥܐ ܥܠ ܟܠ ܨܒܘ ܕܢܫܐܠܘܢ. ܢܗܘܐ
20 ܠܗܘܢ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. *ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܟܢܝܫܝܢ ܒܫܡܝ. ܬܡܢ
21 ܐܢܐ ܒܡܨܥܬܗܘܢ. *ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܗ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܐܢ ܢܣܟܠ
22 ܒܝ ܐܚܝ ܐܫܒܘܩ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܫܒܥ ܙܒܢܝܢ. *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ
ܥܕܡܐ ܠܫܒܥ. ܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܝܢ ܙܒܢܝܢ ܫܒܥ ܫܒܥ.

*ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܡܬܝ *

23 *ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܕܡܝܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ ܕܨܒܐ ܕܢܣܒ ܚܘܫܒܢܐ
24 25 ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ. *ܘܟܕ ܫܪܝ ܠܡܣܒ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܕ ܕܚܝܒ ܗܘܐ ܪܒܘ ܟܟܪܝܢ. *ܘܟܕ
ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܦܪܥ. ܦܩܕ ܡܪܗ ܕܢܙܕܒܢ ܗܘ ܘܐܢܬܬܗ ܘܒܢܘܗܝ. ܘܟܠ ܡܕܡ
26 ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܢܦܪܘܥ. *ܘܢܦܠ ܗܘ ܥܒܕܐ ܤܓܕ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ. ܐܓܪ ܪܘܚܟ ܥܠܝ.
27 ܘܟܠ ܡܕܡ ܐܦܪܥܟ. *ܘܐܬܪܚܡ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܘܫܪܝܗܝ ܘܫܒܩ ܠܗ ܚܘܒܬܗ.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 42.

Si verò peccaverit in te frater tuus, ito, ar- 15
gue cum inter te & ipsum solum: si te
audierit, lucratus es fratrem tuum. Sin ve- 16
rò te non audierit, assume tecum unum, aut
duos, ut in ore duorum aut trium testium
constet omne verbum. Sin verò nec eos 17
quoque audierit, dic ecclesiæ: quòd si nec
ecclesiam audierit, sit tibi tanquam publi-
canus & tanquam ethnicus. Equidem dico 18
vobis, Quicquid ligaveritis in terra, erit
ligatum in cœlis; & quicquid solveritis in
terra, erit solutum in cœlis. Rursum dico 19
vobis, Si duo ex vobis unanimes fuerint in
terra de quolibet negotio quod petent, fiet eis
à patre meo qui in cœlis est: Ubi enim duo 20
vel tres congregati fuerint in nomine meo,
illic sum inter eos. Tunc accessit ad eum 21
Cepha, & dixit ei; Domine mi, quoties si
erraverit in me frater meus, remittam ei?
usque septies? Ait illi Jesus, Non dico ti- 22
bi, Usque septies; sed, Usque septuagesies
septies.

Feriâ VI hebdomadæ secundæ Jejunii. 46.

Propterea assimilatum est regnum cœlorum 23
viro regi, volenti recipere rationem à servis
suis. Et quum incepisset recipere, obtulerunt 24
ei quendam debitorem decies mille talento-
rum. Quumque nil haberet ad solvendum, 25
jussit dominus ejus, ut venderetur ipse &
uxor ejus, & liberi ejus & quicquid habe-
bat, ac solveret. Et procidens servus ille, 26
adorabat eum, inquiens, Domine mi, lon-
ganimis esto erga me, & omnia tibi repen-
dam. Et misertus est dominus servi illius, ac 27
dimisit eum, debitumque ipsius remisit ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * كن ملامت اورا بخلوت واو تو برو * بفريباند ترا تو برادر كه چنانست اكر *
16 ببر خود با * نشنود چنانك واكر * باشي كرده سود را خود برادر بشنود تو از چون
17 واكر * باشد درست سخن هر كواهي كواه سه يا دو دهان بر كه * دو يا يكي
تو پيش بشود * نشنود نيز كليسيا از واكر * بكو بكليسيا * نشنود نيز ايشان از چنانك
18 ببنديد زمين در چه هر كه كويم مي بشما راست * حنيفي وهمچو خور سود همچو
19 مي بشما باز * شود كشوده آسمان در بكشاييد زمين در وانچ * شود بسته آسمان در
براي خواهند كه ارادت هر * زمين در باشند سازكار بهم شما از كس دو اكر كويم
20 شده كرد من بنام كس سه يا دو كجا وهر * آسمانست بر كه من پدر از بشود ايشان
21 باراي چند تا وكفت آمد او پيش شمعون انكه * باشم ايشان ميان در من * باشند
22 عيسي * بار هفت تا كنم عفو اورا ومن كند مي فريفتكار من با من برادر * خداوند
بار هفت بار هفتاد تا الا بار هفت تا كويم نمي كفت بدو

Si ita est quod frater tuus tibi frau- 15
di fuerit, vade tu & ille seorsùm,
& redargue illum: si tibi ausculta-
verit, fratrem tuum lucratus es. Sin 16
ita non auscultaverit, tecum accipe
unum aut duos: ut in ore duorum
aut trium testium testimonium unius-
cujusque verbi ratum sit. Sin minùs 17
ab illis etiam audierit, Ecclesiæ
dic: si Ecclesiam etiam non audie-
rit, sit coram te velut publicanus &
velut ethnicus. Certè vobis dico, 18
quòd quicquid clauseritis in terra,
in cœlo clausum erit: & quic-
quid in terra aperueritis, in cœlo
apertum erit. Rursum vobis dico; 19
Si duo quipiam è vobis unà con-
senserint in terra, omne desiderium
quod petierint, ipsis fiet à Patre
meo qui in cœlis est. Et ubicunque 20
duo aut tres homines in nomine meo
congregati fuerint, ego in medio eo-
rum ero. Tunc Simeon in conspe- 21
ctum ejus venit, & dixit; Usque
quoties, ô Domine, frater meus mi-
hi fraudem faciet, & ego ei condo-
nabo? usque septies? Jesus illi 22
dixit; Non dico usque septies, sed
usque septuagies septies.

Versio VULGATA LATINA.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te &
16 ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non
audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium
17 testium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos, dic ecclesiæ: si autem
18 ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vo-
bis; Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæ-
19 cunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Iterùm dico vobis;
Quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque pe-
20 tierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis est. Ubi enim sunt duo vel
21 tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens

Petrus ad eum, dixit; Domine, quoties peccabit in me frater meus, & di-
mittam ei? usque septies? Dicit illi Jesus; Non dico tibi usque septies, 22
sed usque septuagies septies. Ideò assimilatum est regnum cœlorum homini 23
regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cùm cœpisset rationem 24
ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cùm 25
autem non haberet undè redderet, jussit eum dominus ejus vænumdari, &
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens au- 26
tem servus ille, orabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia red-
dam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, & debitum 27
dimisit ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 *إن أخطأ إليك أخوك فاذهب وعاتبه وحدكما فإن سمع منك فقد ربحت أخاك * وإن لم
17 يسمع منك خذ معك واحدا أو اثنين لأن من فم شاهدين أو ثلاثة تثبت كل كلمة * وإن لم
18 يسمع منهم فقل للجماعة * فإن لم يسمع من الجماعة فيكون عندك كوثني وعشار * أمين
أقول لكم إن كلما ربطتموه على الأرض يكون مربوطا في السموات وما حللتموه على الأرض يكون
19 محلولا في السموات * أمين أقول لكم أيضا * أنه إذا اتفق اثنان منكم على الأرض في كل
20 شيء يطلبانه فيكون لهما من قبل أبي الذي في السموات * لأنه حيثما اجتمع اثنان أو
ثلاثة باسمي فأنا أكون هناك في وسطهم *

* الفصل الثامن والخمسون *

21 22 *حينئذ جاء إليه بطرس وقال يا رب إذا أخطى إلي أخي إلى كم أغفر له إلى سبع مرات * فقال
23 له يسوع لست أقول لك إلى سبع مرات بل إلى سبعين من سبع مرات * ولهذا تشبه ملكوت
24 السموات إنسانا ملكا أراد أن يحاسب عبيده * فلما بدأ بمحاسبتهم قدم إليه واحد عليه جملة
25 26 وزنات * ولم يكن معه ما يوفي * فأمر سيده أن يباع وامرأته وبنوه وكلما له حتى يوفي * فخر
27 ذلك العبد له ساجدا قائلا يا رب تمهل علي لأوفيك كلما لك * فتحنن سيد ذلك العبد عليه
وترك له كلما عليه *

Si peccaverit in te frater tuus, vade, 15
& corripe eum, ambo privatim: quòd
si audierit te, jam lucratus es fratrem
tuum. Si verò non audierit te, sume 16
tecum unum aut duos, quoniam ex ore
duorum testium aut trium stat omne ver-
bum. Et si non audierit eos, dic Eccle- 17
siæ: & si non audierit Ecclesiam, sit
apud te sicut ethnicus & publicanus.
Amen dico vobis, Quodcunque ligave- 18
ritis super terram, erit ligatum in cœ-
lis: & quod solveritis super terram,
erit solutum in cœlis. Amen dico vobis 19
etiam, quòd cùm consenserint duo ex
vobis super terram in qualibet re quam
petierint, fiet eis à patre meo qui in cœ-
lis est. Nam ubicunque congregati fue- 20
rint duo aut tres in nomine meo, ego ero
ibi in medio eorum.

Sectio quinquagesima octava.

Tunc venit ad eum Petrus, & dixit ei; 21
Domine, cùm peccaverit in me frater
meus, quoties dimittam ei? ad septem
vices? Dixit ei Jesus, Non dico tibi 22
ad septem vices: sed ad septuaginta
vices septem vicibus. Ideò comparatur 23
regnum cœlorum homini regi, qui voluit
supputare cum servis suis. Et cùm cœ- 24
pisset supputare cum eis, oblatus est ei
unus qui debebat summam talentorum,
Et non habebat quod solveret. Quare 25
jussit dominus ejus ut venderetur &
uxor ejus, & filii ejus, & quidquid
habebat, ut solveret. Procidit autem 26
ille servus ante eum adorans, dicens;
O domine, proroga mihi, certè reddam
tibi omne quod tuum est. Et misertus est 27
dominus illius servi super eum, & di-
misit ei quicquid debebat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእመ ፡ አበሰ ፡ ለከ ፡ እኁከ ፡ ሑር ፡ ወገሥጾ ፡ በባሕቲትከ ፡ አንተ ፡ ወውእቱ ፡ ወእመሰ ፡ ሰ
16 ምዐከ ፡ ረባሕኮ ፡ እኁከ ።=፡ ወእመ ፡ ኢሰምዐከ ፡ ንሣእ ፡ ምስሌከ ፡ በደገም ፡ አሐደ ፡
17 ወክልኤተ ፡ ከመ ፡ በአፈ ፡ ክልኤ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሰማዕት ፡ ይቁም ፡ ኵሉ ፡ ቃል ።=፡ ወእመሰ ፡
ኢሰምዖሙ ፡ ሎሙኒ ፡ ንገር ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወለቤተ ፡ ክርስቲያንኒ ፡ ኢሰምዓ ፡ ይኩን ፡
ከመ ፡ አረማዊ ፡ ወመጸብሐዊ ።=፡

በ፫ ፡ ሰንበት ፡ ክርስቲያን ፡

18 አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ዘአሰርክሙ ፡ በምድር ፡ ይከውን ፡ እሱረ ፡ በሰማያት ፡ ወዘፈታ
19 ሕክሙ ፡ በምድር ፡ ፍቱሐ ፡ ይከውን ፡ በሰማያት ።=፡ ወዓዲ ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡ ክልኤ
ቱ ፡ ኀብሩ ፡ እምኔክሙ ፡ በውስተ ፡ ምድር ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ግብር ፡ ዘሰአሉ ፡ ይትገበር ፡
20 ሎሙ ፡ በኀበ ፡ አቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ።=፡ እስመ ፡ ኀበ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሃለው ፡ ጉቡ
21 ኣን ፡ በስምየ ፡ ህየ ፡ ሃለውኩ ፡ አነ ፡ ማእከሎሙ ።=፡ ወእምዝ ፡ ቀርበ ፡ ኀቤሁ ፡ ጴጥሮስ ፡
22 ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ስፍን ፡ እመ ፡ አበሰ ፡ ሊተ ፡ እኁየ ፡ እኅድግ ፡ ሎቱ ፡ ስብዕተ ።=፡ ወይቤ
ሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢይብለከ ፡ ሰብዐ ፡ አላ ፡ እስከ ፡ ሰብዓ ፡ በበ ፡ ሰብዕ ።=፡

በእንተ ፡ ዘይፈዲ ፡ እልፈ ፡ መክሊየ ፡

23 በእንተዝ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ንጉሠ ፡ ዘፈቀደ ፡ ይግበር ፡ ሐሰበ ፡ ምስለ ፡
24 አግብርቲሁ ።=፡ እንዘ ፡ ይትሐሰብ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ አሐደ ፡ ዘይፈዲ ፡ እልፈ ፡ መክል
25 የ ።=፡ ወኀጢኦ ፡ ዘይፈዲ ፡ አዘዘ ፡ እግዚኡ ፡ ይሢጥዎ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወምስለ ፡ ው
26 ሉዱ ፡ ወኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ወይፈዲ ።=፡ ወወድቀ ፡ እንከ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ወሰገደ ፡ እንዘ ፡ ይብ
27 ል ፡ እግዚኦ ፡ ተዓገሠኒ ፡ ወኵሎ ፡ እደ ፡ እፈድየከ ።=፡ ወምሕሮ ፡ እግዚኡ ፡ ለውእቱ ፡ ገ
ብር ፡ ወኀደጎ ፡፡ ወዕዳሁኒ ፡ ኀደገ ፡ ሎቱ ።=፡

Et si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum solummodò inter 15
te & ipsum: et si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Et si non audierit, 16
accipe tecum denuò unum & duos, ut in ore duorum & trium testium stet o-
mne verbum. Et si non audierit eos, nunciato domo Christianorum: & do- 17
mum Christianorum non audiens, sit sicut gentilis & publicanus.

Sabbato tertio Christianorum.

Amen dico vobis, quòd illud quod ligavistis in terra, erit ligatum in cœlis: 18
& quod solvistis in terra, solutum erit in cœlis. Et iterum dico vobis, Si 19
duo convenerunt è vobis in terra, de omni re quam petierunt, fiet iis apud
patrem meum qui est in cœlis. Quia ubi duo & tres congregati sunt in 20
nomine meo, ibi sum ego in medio eorum. Et tunc accessit ad eum Petrus, 21
& dicit ei; Domine, quoties si peccaverit in me frater meus, remittam ei?
septies? Et dicit ei Dominus Jesus, Non dico tibi Septies; sed, Usque se- 22
ptuagies septies.

De eo qui debuit decem millia talenta.

Et propterea simile est regnum cœlorum viro regi, qui voluit facere rationem 23
cum servis suis. Et quando supputans erat, attulerunt ei unum qui debe- 24
bat ei decem millia talenta. Et quum non posset hæc reddere, jussit domi- 25
nus ejus vendere eum, cum uxore ejus, & cum filiis ejus; & omnia quæ ha-
bebat, & reddere. Et procidit igitur iste servus, & adoravit, dicens; 26
Domine, patienter fero me, & totum debitum reddam tibi. Et misertus 27
est dominus illius servi, & remisit ei; & debitum suum etiam remisit ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صح مثل ان خواجه كه پيش غلام خود قرض داشت

23 حساب خود بندكان از كه خواست * امير بمردي شد مانند آسمان ملكوت اين براي *
24 قرض تومان [هزار] ده وي بر كه را يكي او پيش آوردند * كرد اغاز چون * * خواهد
25 فروخته [دارد چه وهر] او وفرزندان وزن او فرمود امير * بكزارد كه نداشت واو * * بود
26 اي وكفت * افتاد در وبروي كرد سجود امير پيش بنده آن * * بكزارند را وقرض شوند
* بكزارم را خداوند حق بساكني تا * ومهلت ده آرام مرا * خود جان براي از خداوند
27 * كذاشت اورا وكناه كرد رها واورا كرد رحمت وي بر امير *

C. Parabola illius domini qui
servum suum debito ob-
strictum habuit.

Ob hoc regnum cœli simile est vi- 23
ro imperatori, volenti à servis
suis rationem exigere. Et cùm 24
cœpisset, adduxerunt ad eum quen-
dam, qui decies mille minarum
debito obstrictus erat. Et cùm ille 25
non haberet quo solveret, dominus
ejus jussit ipsum, & uxorem & fili-
os ejus, & omnia quæ habuit vendi-
ta esse, ut debitum solverent. Servus 26
ille domino venerationem exhibuit,
et in faciem procidit, et dixit; O do-
mine per animam tuam oro, mihi
moram concede et spatium, ut satis-
factione justa domino persolvam.
Dominus in eum misericordiâ usus 27
est, et eum dimisit, et culpam ejus
præteriit.

Egressus autem servus ille, invenit unum *conservorum suorum*, qui debebat
28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν
ei centum denarios, & *apprehendens* eum suffocabat, dicens; Redde *mihi* quod debes.
αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος μοι ὅ,τι ὀφείλεις.
Procidens *ergò* conservus ejus *ad pedes ejus*, rogabat eum, dicens;
29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων,
Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit:
30 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν,
sed *abiens conjecit* eum in *custodiam*, donec redderet debitum.
ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.
Videntes autem conservi ejus *facta*, contristati sunt valdè: & *venientes*
31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
declaraverunt domino suo omnia *facta*. Tunc *advocans*
32 διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος
illum dominus suus, *dicit* illi; Serve nequam, omne debitum *illud*
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
dimisi tibi, quoniam *advocâsti* me. Nónne oportuit & te misereri conservi
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν
tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus, tradidit eum
34 σου, ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν
tortoribus, quoad usque redderet universum debitum *ei*. Sic
35 τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω
& pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque
καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος
fratri suo de cordibus vestris *lapsus eorum*.
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

CAP. XIX. ιθ'.

Et factum est cùm consummâsset Jesus sermones istos, *transtulit se*
ξπθ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν 1
à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem. Et
ε ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ 2
secutæ sunt eum turbæ multæ: & curavit eos ibi. Et accesserunt ad
Μ' ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον 3
eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes ei; Si licet homini
αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
absolvere uxorem suam, *juxta omnem causam?* Qui verò respondens
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 4
ait eis; Non legistis, quia *faciens* ab initio, masculum &
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ
fœminam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo
θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος 5
patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ,
τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
& erunt duo in *carnem unam*. Itaque non *ampliùs* sunt duo, sed caro
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ 6
una: Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt
μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν 7
illi; Quid ergò Moyses mandavit dare libellum *discessionis*, & *ab-*
αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπο-
solvere eam?
λῦσαι αὐτήν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܢܦܩ ܕܝܢ ܥܒܕܐ ܗܘ. ܘܐܫܟܚ ܠܚܕ ܡܢ ܟܢܘܬܗ ܕܚܝܒ ܗܘܐ ܠܗ ܡܐܐ ܕܝܢܪܝܢ. ܘܐܚܕܗ 28
ܘܚܢܩܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܒ ܠܝ ܡܕܡ ܕܚܝܒ ܐܢܬ ܠܝ. * ܘܢܦܠ ܗܘ ܟܢܘܬܗ ܥܠ 29
ܪܓܠܘܗܝ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ. ܐܓܪ ܪܘܚܟ ܥܠܝ ܘܟܠ ܡܕܡ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܐ. 30
ܐܠܐ ܐܙܠ ܐܪܡܝܗ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܬܠ ܠܗ ܡܕܡ ܕܚܝܒ ܠܗ. * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ 31
ܟܢܘܬܗܘܢ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ. ܘܐܬܘ ܐܘܕܥܘ ܠܡܪܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.
* ܗܝܕܝܢ ܩܪܝܗ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܟܠܗ ܚܘܒܬܐ ܗܝ ܫܒܩܬ ܠܟ 32
ܕܒܥܝܬ ܡܢܝ. * ܠܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܐܦ ܠܟ ܠܡܪܚܡ ܥܠ ܟܢܘܬܟ. ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܪܚܡܬܟ. * ܘܪܓܙ ܡܪܗ 33 34
ܘܐܫܠܡܗ ܠܡܢܓܕܢܐ ܥܕܡܐ ܕܢܦܪܘܥ ܟܠ ܡܕܡ ܕܚܝܒ ܠܗ. * ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܟܘܢ 35
ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. ܐܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܐܢܫ ܠܐܚܘܗܝ ܡܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܣܟܠܘܬܗ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܡܙ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܡܗ *

* ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܫܢܝ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܝܗܘܕ 1
ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. * ܘܐܬܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ ܬܡܢ. * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ 2 3
ܦܪܝܫܐ ܘܡܢܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ ܕܢܫܪܐ ܐܢܬܬܗ ܒܟܠ ܥܠܐ. * ܗܘ ܕܝܢ 4
ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܕܗܘ ܕܥܒܕ ܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ.
* ܘܐܡܪ ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ. ܘܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ 5
ܒܣܪ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܒܣܪ. ܡܕܡ ܗܟܝܠ ܕܐܠܗܐ ܙܘܓ. ܒܪܢܫܐ ܠܐ ܢܦܪܫ. 6
* ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܘܫܐ ܦܩܕ. ܕܢܬܠ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܝܗ. 7

Exiit autē servus ille, & invenit unū ex con- 28
servis suis qui debebat ei centum denarios,
& prehensum eum suffocabat, & dicebat ei;
Da mihi quod mihi debes. Et procidens 29
conservus ille ad pedes ejus rogabat eum, di-
cens; Longanimis esto erga me, & omnia
tibi rependam. Ille verò noluit, sed abiit, 30
conjecit eum in carcerem, quousque redde-
ret quod sibi debebat. Quum autem vidis- 31
sent conservi eorum quod factum fuerat, æ-
grè tulerunt admodùm: & venientes re-
nuntiârunt domino suo quicquid factum fue-
rat. Tunc advocavit eum dominus ipsius, 32
& dixit ei; Serve nequam, totum illud debi-
tum remiseram tibi, ut qui me deprecatus fu-
isses. Nónne oportebat te misericordiâ com- 33
moveri erga conservum tuum, sicut ego mi-
sertus fueram tui? Proinde excanduit domi- 34
nus ejus, eumque tradidit tortoribus, quous-
que persolveret quicquid ipsi debebat. Ita 35
faciet vobis Pater meus qui in cœlis est, nisi
remiseritis suo quisque fratri ex corde vestro
peccatum illius.

Matutinis dominicæ post festum Crucis. 47.

CAP. XIX.

Et factum est quum absolvisset Jesus hos 1
sermones, contulit se à Galilæa, & venit in
fines Judææ ultra Jordanem. Veneruntque 2
post eum cœtus multi, & sanavit eos illìc.
Et accesserunt ad eum Pharisæi, ac tentabant 3
eum, dicentes; Licétne homini dimittere
uxorem suam ex qualibet occasione? Ipse 4
verò respondit, & dixit eis; Nónne legistis,
quòd is qui fecit à principio, masculum &
fœminam fecerit eos? Et dixit; Propterea 5
relinquet vir patrem suum, matremque suam,
& adhærebit uxori suæ, eruntque ambo una
caro. Itaque non sunt duo, sed unum cor- 6
pus: quod ergò Deus conjunxit, homo ne
disjungat. Dicunt ei; Quare igitur Moses 7
præcepit ut daremus libellum repudii, &
eam dimitteremus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* انكه بنده بدر آمد واز معاملان خودش يكي را ديد كه صد دينار پيش او داشت 28
اورا كرفت * والزام كرد كه حق مرا برسان * او از وي مهلت خواست كه مرا بخش 29
تا باهستكي حق ترا بكزارم * او قبول نكرد * وان مردرا در زندان كرد تا ان وقت كه 30
حق او را بكزارد * چون كسان ديكر آنرا ديدند دلتنك شدند آمدند وهر چه شده 31
بود با خداوند خود كفتند * انكه امير اورا خواند وبدو كفت * اي بندهء شوم 32
اينك هر كناهي كه كرده بودي بتو كذاشتم [براي انك ازمن درخواست كردي]
* واجب نشد * كه تو نيز بر معامل خود رحمت كني * انچنانك من بر تو رحمت 33
كردم * وازو در خشم رفت واورا بدست عقوبت داران سپرد تا انكه † كه بكزارد انچ بر 34
وي قرض است * اين چنين پدر من كه بر آسمانست با شما بكند * اكر كسي از 35
شما بهمكي دل خود كناه برادر خود رها نكند صد يك انجا كه براي
طلاق پرسيدند * وچون عيسي اين سخنها را تمام كرد * از جليل سوء يهودا آمد 1

Tunc servus egressus est, & ex so- 28
dalibus suis quendam vidit, qui
centum denarios ei debebat: &
eum prehendens ad solutionem *ad-*
egit, dicens; *Quin debitum mihi*
redde. Alter ab illo dilationem pe- 29
tiit: oro, inquit *ut mihi parcas,*
ut morâ datâ debitum tibi persol-
vam. Ille non acquievit, sed ho- 30
minem in carcerem compegit, usque
quo debitum ei solveret. Cùm ho- 31
mines alii hoc viderent, contristati
sunt: venerunt itaque, & quic-
quid factum fuerat, domino suo
enarrant. Tunc dominus illum ac- 32
cersivit, & ei dixit; O serve ne-
quam, ecce totam culpam quam con-
traxeras tibi remisi, quòd à me pe-
teres. Nónne oportuit ut tu etiam 33
cum sodali tuo mitius ageres, quem-
admodum ego tecum mitius egeram.
Et ab eo in iram processit, & eum 34
in manum tortorum tradidit, quo-
adusque redderet quo tenebatur de-
bitum. Similiter Pater meus qui 35
in cœlis est vobiscum aget, si quis
ex vobis cum toto corde suo deli-
ctum fratris sui non remiserit.

CI. Ubi de divortio quærebant.

CAP. XIX.

Et cùm Jesus hos ser- 1
mones consummâsset, ex
Galilæa in Judæam venit

Versio VULGATA LATINA.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei cen-
29 tum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens; Redde quod debes. Et proci-
dens conservus ejus, rogabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia
30 reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec
31 redderet debitum. Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt
32 valdè: & venerunt, & narraverunt domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc
vocavit illum dominus suus: & ait illi; Serve nequam, omne debitum dimisi
33 tibi quoniam rogâsti me: Nónne ergò oportuit & te misereri conservi tui, sicut
34 & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quo-
35 adusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si
non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAP. XIX.

Et factum est, cùm consummâsset Jesus sermones istos, migravit à Galilæa, & 1
venit in fines Judææ trans Jordanem, Et secutæ sunt eum turbæ multæ, & cu- 2
ravit eos ibi. Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; 3
Si licet homini dimittere uxorem suam, quacunque ex causa? Qui respon- 4
dens ait eis; Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœ-
minam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & 5
adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed 6
una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt illi; Quid 7
ergò Moyses mandavit dare libellum repudii, & dimittere?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فخرج ذلك العبد فوجد عبدا واحدا من اصدقايه له عليه مايه دينار فامسكه وخنقه وقال 28
له اعطني ما عليك * فخر ذلك العبد علي رجليه وطلب اليه قايلا تمهل علي وانا اوفيك * فابي 29 30
ومضي فوضعه في السجن حتي يوفي جميع ما عليه * فراي اصحابه العبيد ما كان فحزنوا 31
جدا * وجاوا فاعلموا سيدهم بكلما كان * حينيذ دعاه سيده وقال له ايها العبد الشرير كلما 32
كان عليك تركته لك لانك سالتني * اما كان يجب عليك ايضا ان ترحم ذلك العبد 33
صاحبك كرحمتي اياك * وغضب سيده ودفعه الي المعذبين حتي يوفي جميع ما عليه * 34
* وهكذا ابي السماي يصنع بكم ان لم تغفروا لاخوتكم من كل قلوبكم * 35

* الفصل التاسع والخمسون *

* ولما اكمل يسوع هذا الكلام انتقل من الجليل وجاء الي تخوم اليهودية وعبر الاردن * 1
* فتبعه جمع كبير فابراهم هناك * فجاء اليه الفريسيون ليجربوه قايلين هل يحل للانسان 2 3
ان يطلق امراته لاجل كل علة * فاجابهم قايلا اما قراتم ان الذي خلق في البدء خلقهما 4
ذكرا وانثي * وقال من اجل ذلك يترك الانسان اباه وامه ويلصق بامراته ويكونا كلاهما 5
جسدا واحدا * وليس هما اثنين لكن جسدا واحدا * وما جمعه الله لا يفرقه الانسان * قالوا له 6 7
فلماذا اوصي موسي ان نعطي كتاب طلاق ونخلي *

Egressus autem est ille servus, & inve- 28
nit servum unum ex sodalibus suis, qui
debebat ei centum denarios; & tenuit
eum, & suffocavit eum, ac dixit illi;
Da mihi quod debes. Et procidit ille 29
servus ad pedes ejus, et deprecatus est
eum, dicens; Proroga mihi, et ego sol-
vam tibi. Verùm renuit, et abiit, po- 30
suitque eum in carcere, quatenus red-
deret omne quod debebat. Viderunt au- 31
tem sodales ejus conservi quod contige-
rat, et contristati sunt valdè; et vene-
runt ac nuntiaverunt domino suo quod-
cunque factum fuerat. Tunc vocavit 32
illum dominus ejus, et dixit ei; O ser-
ve nequam, quodcunque debebas, dimisi
tibi, quoniam tu rogâsti me; Nónne o- 33
portebat te quoque misereri illius servi
socii tui, juxta misericordiam meam
erga te? Et iratus est dominus ejus, et 34
dedit illum tortoribus, quoad redderet
omne quod debebat. Et sic pater meus 35
cœlestis faciet vobis, si non remiseritis
fratribus vestris de totis cordibus ve-
stris.

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XIX.

Cumque absolvisset Jesus hæc ver- 1
ba, migravit à Galilæa, et venit ad fi-
nes Judææ, et trans Jordanem. Et 2
secuta est eum turba magna; et sanavit
eos ibi. Et venerunt ad eum Pharisæi 3
ut tentarent eum, dicentes; Num licet
homini dimittere uxorem suam propter
quamcunque causam? Respondit eis, di- 4
cens; Nónne legistis, quòd is qui crea-
vit in principio, creaverit ambos
marem et fœminam? Et dixit, Propter 5
hoc dimittet homo patrem suum et ma-
trem suam, et adhærebit uxori suæ: et
erunt ambo corpus unum, Et non sunt 6
duo, sed corpus unum. Itaque quod con-
junxit Deus, ne separet illud homo. Di- 7
xerunt ei, Quare præcepit Moyses da-
ri ei libellum repudii, atque destitui.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወወፂኦ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ረከበ ፡ ሊሐደ ፡ እምቢጹ ፡ ዘይፈድዮ ፡ ምእተ ፡ ደናረ ፡ ወአኃዞ ፡
29 ይሓንቆ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሀብ ፡ ሰልጥ ፡ ዘትፈዲ ። ወወድቀ ፡ ውእቱ ፡ ገብረ ፡ እግዚኡ ፡
30 ወአስተብቍዖ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተዓገሠኒ ፡ ወኵሎ ፡ እደ ፡ እፈድየከ ። ወአበዮ ፡ ወሐ
31 ረ ፡ ወአሞቅሖ ፡ እስከ ፡ ይፈድዮ ። ወእምዝ ፡ ርእዩ ፡ ሊብየጺሁ ፡ ዘከመ ፡ ረሰዮ ፡ ተከ
32 ዙ ፡ ጥቀ ፡ ወሐዊሮሙ ፡ ነገርዎ ፡ ለእግዚኦሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘከመ ፡ ኮነ ። ወእምዝ ፡ ጸው
ዖ ፡ እግዚኡ ፡ ወይቤሎ ፡ ገብር ፡ እኩይ ፡ ኵሎ ፡ ዕደ ፡ ኃደጉ ፡ ለከ ፡ እስመ ፡ አስተብቋዕከ
33 ኒ ። አኮሁ ፡ መፍትው ፡ ላንተሂ ፡ ትምሐር ፡ ቢጸከ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ምሕርኩከ ። ወተ
34 ምዕዖ ፡ እግዚኡ ፡ ወመጠዎ ፡ ለእለ ፡ ይኴንኑ ፡ እስከ ፡ አሜ ፡ ይሰልጥ ፡ ኵሎ ፡ ዘይፈድ
35 ዮ ። ከማሁኬ ፡ አቡየኒ ፡ ሰማያዊ ፡ ይገብር ፡ ለክሙ ፡ እመ ፡ ኢኃደግሙ ፡ ለቢጽክሙ ፡
እምልብክሙ ።
1 ፆሀ ወኮነ ፡ እምዝ ፡ ፈጸመ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ዘነገረ ፡ ተንሥአ ፡ እምገሊላ ፡ በጽሐ ፡ ውስተ ፡
2 አድባረ ፡ ይሁዳ ፡ ማዕዶተ ፡ ዮርዳኖስ ። ወተለውዎ ፡ አሕዛብ ፡ ብዙኃን ፡ ወፈወሶሙ ፡
በሃየ ።

በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእልዎ ፡ እመ ፡ ይከውኖሁ ፡ ድሒረ ፡ ብእሲቶ ፡

3 ወመጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ፈሪሳውያን ፡ እንዘ ፡ ያሜክርዎ ፡ ወይቢሉ ፡ ይከውኖሁ ፡ ኀዲገ ፡ ብእሲ
4 ቱ ፡ በኵሉ ፡ ዘአበሰት ። ወአውሥአ ፡ ይቤ ፡ ኢያንበብክሙሁ ፡ ብእሴ ፡ ወብእሲተ ፡ ገብ
5 ሮሙ ፡ እግዚአብሔር ። ወይቤ ፡ በእንተዝ ፡ ይኀድግ ፡ ብእሲ ፡ አባሁ ፡ ወእሞ ፡ ወይተል
6 ዋ ፡ ለብእሲቱ ፡ ወይከውኑ ፡ ክልኤሆሙ ፡ አሐደ ፡ ሥጋ ፡ ወአሐደ ፡ ደመ ። እንከሰኬ ፡ ኢ
ኮኑ ፡ ክልኤተ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋ ፡ እሙንቱ ። ዘእግዚአብሔር ፡ አስተፃመረ ፡ ሰብእ ፡ ኢይ
7 ፈልጥ ። ወይቤልዎ ፡ እሮ ፡ እንከ ፡ አዘዘ ፡ ሙሴ ፡ የሀቡ ፡ መጽሐፈ ፡ ፍልጠት ፡ ወይኅድጉ ።

Et exiens ille servus invenit unum è sociis suis, qui debebat ei centum dena- 29
rios: & prehendens eum suffocat eum, dicens; Dato totum quod debes. Et
procidit in servum domini ejus, & rogavit eum, dicens; Patientiam habe me, 30
& totum debitum reddam tibi. Et noluit: & abiit & vinxit eum, donec red- 31
deret. Et quandò viderunt socii ejus quomodò fecisset ei, contristati sunt val- 32
dè: & euntes narraverunt domino suo totum sicut factum fuit. Et tunc voca-
vit eum dominus ejus, & dixit ei; Serve male, totum debitum remisi tibi, quia 33
rogâsti me: Nonne oporteat quòd tu etiam miserearis socii tui: sicut ego mi- 34
sertus sum tui? Et iratus fuit dominus ejus, & tradidit eum judicantibus, 35
usquequò solveret totum quod deberet ei. Sic igitur Pater meus cœlestis faciet
vobis, si non remiseritis fratribus vestris è cordibus vestris.

CAP. XIX.

Et factum est quum consummâsset Dominus Jesus hunc sermonem, surgens à 1
Galilæa venit in montes Judææ trans Jordanem. Et sequuti sunt eum populi 2
multi, & sanavit eos ibi.

De iis qui interrogabant an liceret uxorem repudiare.

Et venerunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; Licétne dimittere 3
uxorem, propter omne in quo displicet? Et respondens dicit; Nónne legistis, Ma- 4
sculum & fœminam creavit eos Deus? Et dicit, Propter hoc dimittet homo 5
patrem ejus, & matrem ejus, & adhærebit uxori suæ, & erunt ambo una ca-
ro & unus sanguis. Igitur non sunt duo, sed unum corpus sunt: quos Deus 6
conjunxit, homo non separabit. Et dicunt ei, Quomodò igitur præcepit Moyses 7
ut darent scripturam separationis, & dimitterent?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

اران سوء اردن * جماعتي پسيار از پس او آمدند از رنجورا ومعلولان ايشانرا انجا خوش 2
كرد * انكه معتزلان پيش او آمدند واورا مي ازمودند * وكفتند رواست ادمي بهر 3
بهانهء زن خود را طلاق دهد * مسيح بديشان جواب داد وكفت نخوانديد انك از اغاز 4
ايشانرا ساخت * نر وماده باهم ساخت * وبراي اين كفت كه مرد مادر وپدر خود را رها 5
كند * وبا زن خود يكي شود وهر دو يك تن باشند * اكنون دو نيستند الا يك تن * 6
هر چه خدا اورا جفت كرد ادمي طاق نتواند كردن * بدو كفتند چرا موسي كفت كه 7
طلاق نامه بدهيد وايشانرا جدا كنيد *

ab altera parte Jordanis. Et tur- 2
ba multa sequuta est eum ægroto-
rum & morbidorum, quos ibi sa-
navit. Tunc Pharisæi ad eum ve- 3
nerunt, & eum tentârunt, & dixe-
runt; Licétne homini quovis præ-
textu uxori suæ repudium remit-
tere. Christus illis responsum dedit, 4
& dixit; Nónne legistis eum qui
ab initio eos fecit, marem & fœ-
minam pariter fecisse? Et propter- 5
ea dixisse, ut homo patrem & ma-
trem suam relinqueret, & cum
uxore sua unus fieret, & ambo unum
corpus evaderent. Itaque jam duo 6
non sunt, sed unum corpus: quic-
quid autem Deus copulavit, homo
non potest disjungere. Ei dicunt, 7
Quare Moses sic dixit, Libellum
repudii date, & eas sejungite.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'.

Ait illis; Quòd Moyses ad duritiam cordis vestri, permisit vobis
8 Λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἐπέτρεψεν ὑμῖν
absolvere uxores vestras: ab initio autem non factum est ita. Dico
9 ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω
autem vobis; Quia quicunque absolverit uxorem suam, si non super fornicatione,
δὲ ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ,
& duxerit aliam, mœchatur: & dimissam ducens, mœchatur.
καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.
Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa hominis cum
10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ ρξα ι
uxore, non confert nubere. Ille verò dixit illis; Non omnes capiunt
11 τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι
verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de utero
12 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας
matris nati sunt sic: & sunt eunuchi, qui castrati sunt ab
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ
hominibus: & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter
τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ
regnum cœlorum. Potens capere, capiat. Tunc ρξβ
13 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Τότε β

oblati sunt ei pueruli, ut manus imponeret eis, & oraret.
προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται.
At discipuli increpabant eos. At Jesus ait; Sinite puerulos,
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, 14
& ne prohibete eos venire ad me: nam talium est regnum cœlorum.
καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
Et imponens eis manus, abiit indè. Et ecce unus accedens, 15
ΜΑ' Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν, 16
ρξγ ait illi; Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?
β εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;
Ipse verò dixit ei; Quid me dicis bonum? nemo bonus, si non unus,
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, 17
Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata. Dicit
ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει 18
illi; Quæ? At Jesus dixit; Hoc, Non occides, Non adulterabis, Non
αὐτῷ, Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Τὸ, Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ
furaberis, Non falsò testaberis. Honora patrem tuum, & matrem: &,
κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καὶ, 19
Diliges proximum tuum sicut teipsum.
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܘܫܐ ܠܘܩܒܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܐܦܣ ܠܟܘܢ ܕܬܫܪܘܢ ܢܫܝܟܘܢ. 8
ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ 9
ܕܠܐ ܒܙܢܝܘܬܐ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. 10
ܐܢ ܗܟܢܐ ܗܝ ܥܠܬܐ ܒܝܬ ܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܐ. ܠܐ ܦܩܚ ܠܡܣܒ ܐܢܬܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ 11
ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܟܠܢܫ ܣܦܩ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܝܗܝܒ ܠܗ. * ܐܝܬ ܓܝܪ 12
ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗܘܢ ܐܬܝܠܕܘ ܗܟܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ
ܗܘܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܗܢܘܢ ܥܒܕܘ ܢܦܫܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܡܛܠ
ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܡܢ ܕܡܫܟܚ ܕܢܣܦܩ ܢܣܦܩ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܣܝܡ 13
ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܢܨܠܐ. ܘܟܐܪܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. 14
ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ
ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ. 15

* ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܩܕܝܫܐ ܕܥܡܗ * ܡܚ *

* ܘܐܬܐ ܚܕ ܩܪܒ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܕܛܒ ܐܥܒܕ ܕܢܗܘܘܢ ܠܝ ܚܝܐ 16
ܕܠܥܠܡ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ 17
ܐܠܗܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܛܪ ܦܘܩܕܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܠܝܢ. ܗܘ ܕܝܢ 18
ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܓܠܬܐ.
* ܘܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. ܘܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. 19

8 * Ait illis, Moses ut iret obviàm duritiei cordis vestri, concessit vobis dimittere uxores vestras: veruntamen à principio non ita fuit. 9 Dico autem vobis, Quisquis dimiserit uxorem suam præter adulterium, & duxerit aliam, mœchatur: quique dimissam duxerit, mœchatur. 10 Dicunt ei discipuli ejus, Si talis est rigor inter virum & uxorem suam, non expedit ducere uxorem. 11 Ipse verò dixit eis, Non quilibet capax est hujus sermonis, sed is cui datum est. 12 Sunt enim eunuchi qui ab utero matris suæ ita geniti sunt: sunt & eunuchi qui ab hominibus facti sunt spadones: denique sunt eunuchi qui fecêre seipsos eunuchos propter regnum cœlorum. Qui potest capax esse, capiat. 13 Tunc obtulerunt ei puerulos, ut manum suam eis imponeret, & oraret: objurgaverunt autem eos discipuli ejus. 14 Ipse verò Jesus dixit eis, Sinite puerulos venire ad me, neque prohibeatis eos: eorum enim qui sunt sicut isti, est regnum cœlorum. 15 Et imposuit eis manum suam, & abiit illinc.

Commemoratione patris Antonii & Sanctorum sociorum ejus. 48.

16 * Et quidam accessit ac dixit ei, Doctor bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? 17 Ipse verò dixit ei; Quid vocas me bonum? Non est bonus, nisi unus Deus. Si verò vis ad vitam ingredi, serva mandata. 18 Dicit ei, Quænam? At ipse Jesus dixit ei, Non occîdes, neque mœchaberis, neque furaberis, neque testaberis testimonium falsum; 19 Et, Honora patrem tuum matremque tuam; &, Diliges proximum tuum ut animam tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * كفت براي سختي دل شما موسي بشما دستوري داد * كه زنان خود را طلاق دهيد *
زيرا كه از اول اين چنين نبود * اكنون بشما مي كويم هر كه زن خود را بي سبب 9
فسادي† رها كند وكسي ديكر بستاند * زنا كرده باشد * وهر كه زن طلاق
كرده را بستاند در فساد باشد * شاكردان او بدو كفتند * كه اكر اين چنين 10
ملامتها در ميان مرد وزن است * روا نيست كه كسي زن بستاند * عيسي بديشان 11
كفت نه هر كسي بدين برازد * الا انك بدو داده شود * براي انك هستند كساني 12
كه از شكم مادر خود خصي زاييده شدند * وهستند كه خلق ايشانرا خصي كرده
اند * وهستند كساني كه خود خود را خصي كنند براي ملكوت آسمان هر كه بخواهد
بورزد بورزد * انكه كودكان پيش او آمدند تا دست بر ايشان نهد * ونماز كند * 13
ساكردان او بر كودكان بانك زدند * عيسي بشاكردان خود كفت * بكذاريد 14
تا كودكان پيش من بيايند * وايشانرا منع مكنيد * زيرا كه ملكوت

8 * *Ait, Propter duritiem cordis vestri Moses vobis permissionem dedit, ut uxoribus vestris repudium renuntiaretis: quoniam ab initio non fuit sic.* 9 *Jam autem vobis dico; Quicunque uxorem suam, nisi stupri causâ, dimiserit, & quamlibet aliam duxerit, adulterium commisit: & qui mulierem repudiatam duxerit, in adulterio est.* 10 *Discipuli ejus illi dixerunt; Quòd si ita se habet causa inter hominem & uxorem, non expedit ut homo uxorem ducat.* 11 *Jesus illis dixit; Haud quivis homo huic idoneus est, sed is cui datum fuerit.* 12 *Sunt enim quidam, qui ab utero matris suæ eunuchi nati sunt; & sunt quos homines eunuchos fecerunt: sunt etiam quidam, qui ipsi se eunuchos fecerunt propter regnum cœlorum. Quicunque voluerit præstare, præstet.* 13 *Tunc pueruli ad eum venerunt, ut manum illis imponeret, & oraret: discipuli autem ejus puerulis reclamârunt.* 14 *Jesus discipulis suis dixit; Sinite ut pueruli ad me veniant, & eos ne prohibeatis: quia regnum*

Versio VULGATA LATINA.

8 Ait illis; Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. 9 Dico autem vobis, Quia quicunque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur. 10 Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. 11 Qui dixit illis; Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. 12 Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat. 13 Tunc oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. 14 Jesus verò ait eis; Sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum. 15 Et cùm imposuisset eis manus, abiit indé. 16 Et ecce unus accedens, ait illi; Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? 17 Qui dixit ei; Quid me interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata. 18 Dicit illi; Quæ? Jesus autem dixit; Non homicidium facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium dices: 19 Honora patrem tuum, & matrem tuam: &, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * قال لهم من اجل قساوة قلوبكم اذن لكم موسي ان تطلقوا نساءكم * واما من البدء
ولم يكن هكذي * واقول لكم ان من طلق امراته من غير زناء وتزوج باخري فقد 9
زنا * ومن تزوج مطلقة فقد زنا * قال له تلاميذه ان كانت علة الرجل مع امراته هكذي 10
فلا خير في الزيجة * فقال لهم ما كل احد يحتمل هذا الكلام الا الذين قد اعطوا * لان 11 12
خصيانا ولدوا من بطون امهاتهم * وخصيانا خصاهم الناس * وخصيانا خصوا نفوسهم من
اجل ملكوت السموات * ومن استطاع ان يحتمل فليحتمل *

* الفصل الستون *

13 * حينئذ قدم اليه صبيان ليضع يده عليهم ويصلي عليهم فانتهرهم التلاميذ * فقال 14
لهم يسوع دعوا الصبيان ولا تمنعوهم ان ياتوا الي لان ملكوت السموات لمثل هولاء * ثم 15
وضع يده عليهم ومضي من هناك *

* الفصل الحادي والستون *

16 * وجاء اليه واحد وقال له يا معلما صالحا ماذا اعمل من الصلاح لارث الحياة الدائمة * اما 17
هو فقال لم تدعوني صالحا وليس صالحا الا الله الواحد * ان كنت تريد ان تدخل الحياة
احفظ الوصايا * قال له وما هي * قال له يسوع لا تقتل * لا تزن * لا تسرق * لا تشهد بالزور * 18
19 * اكرم اباك وامك احبب قريبك مثلك *

8 * *Ait illis, Profectò Moyses propter duritiem cordium vestrorum permisit vobis dimittere uxorem: at verò ab initio non fuit sic.* 9 *Dico autem vobis, quicunque repudiaverit uxorem suam prætèrquam ob fornicationem, & duxerit aliam, jam scortatus est: & quicunque duxerit repudiatam, jam scortatus est.* 10 *Dixerunt ei discipuli ejus, Quandoquidem causa viri cum uxore sua est ejusmodi, igitur nil boni in matrimonio.* 11 *Dixit autem illis, Non quilibet tolerat hæc verba, sed ii qui donati sunt.* 12 *Quoniam sunt eunuchi qui nati sunt ex uteris matrum suarum: & sunt eunuchi quos castraverunt homines: & sunt eunuchi qui castraverunt seipsos propter regnum cœlorum. Et qui potest tolerare, toleret.*

Sectio sexagesima.

13 *Tunc oblati fuerunt ei pueri ut imponeret manum suam super eos, & oraret super eos, & increpaverunt eos discipuli.* 14 *Dixit autem eis Jesus, Sinite parvulos, & ne prohibeatis eos, quin veniant ad me: quoniam regnum cœlorum, talium est.* 15 *Tum posuit manum suam super eos, & abiit inde.*

Sectio sexagesima prima.

16 *Et venit ad eum quidam, & dixit illi; Magister bone, quid faciam boni ut hæres fiam vitæ æternæ?* 17 *At ipse dixit, Cur me vocas bonum, cum nemo sit bonus, nisi Deus unus? Si volueris ingredi ad vitam, serva mandata.* 18 *Dixit ei; Ecquæ sunt? Ait illi Jesus, Ne occidas, Ne scorteris, Ne fureris, Ne testeris falsum:* 19 *Honora patrem tuum & matrem tuam, Dilige proximum tuum sicut teipsum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወይቤሎሙ ፡ ሙሴሰ ፡ በከመ ፡ እከየ ፡ ልብክሙ ፡ ደኀረክሙ ፡ ትኅድጉ ፡ አንስቲያክሙ ፡
9 ወእምትካትሰ ፡ አኮ ፡ ከመዝ ፡ ዘተገብረ ። እብለክሙ ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡ እመ
ቦ ፡ ዘኀደገ ፡ ብእሲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ በዝሙት ፡ ወአውሰበ ፡ ካልእተ ፡ ዘመወ ፡ ወእንተ
10 ሂ ፡ ደኀርዋ ፡ ዘአውሰባ ፡ ዘመወ ። ወይቤልዎ ፡ አርድእቲሁ ፡ እመ ፡ ከመዝ ፡
11 ውእቱ ፡ ሥርዓት ፡ ብእሲት ፡ ወብእሲ ፡ አኮ ፡ ሠናይ ፡ አውስቦ ። ወይቤሎሙ ፡
12 አኮ ፡ ኵሉ ፡ ዘያገምር ፡ ቃለ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘ ፡ ተውህበ ። እስመ ፡ ቦ ፡ ኅጽዋን ፡
እለ ፡ ከማሁ ፡ ተወልዱ ፡ በውስተ ፡ ከርሠ ፡ እሞሙ ፡ ወቦ ፡ ኅጽዋን ፡ እለ ፡ ኀጸወ
ሙ ፡ ሰብእ ፡ ወቦ ፡ ኅጽዋን ፡ እለ ፡ ኀጸዉ ፡ ርእሶሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያ
13 ት ፡ ወዘስ ፡ ይክል ፡ ፈጽሞ ፡ ለይፈጽም ። ወእምዝ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ደቀ ፡
14 ከመ ፡ ያንብር ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወይጸሊ ፡ ወአናደዶ ፡ ይከልእዎሙ ። ወእግ
ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ይቤሎሙ ፡ ኅድጉ ፡ ደቂቀ ፡ ወኢትክልእዎሙ ፡ መጺአ ፡ ኀቤየ ፡ እስመ ፡
15 ለእለ ፡ ከመዝ ፡ ያእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ። ወአንበረ ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወ
ኀለፉ ፡ እምህየ ።

በእንተ ፡ ባዕል ፡ ዘተስእሎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ።

16 ወናሁ ፡ አሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወይቤ ፡ ሊቅ ፡ ምንትኑ ፡ ሄር ፡ ዘእገብሮ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለ
17 ዓለም ፡ በዘ ፡ እወርስ ። ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምንተ ፡ ትሴአለኒ ፡ በእንተ ፡ ሄር ፡
አልቦ ፡ ሄር ፡ ዘእንበለ ፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡
18 ትባእ ፡ ዕቀብ ፡ ትእዛዘ ። ወይቤ ፡ አይተ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢትቅትል ፡ ነፍሰ ፡
19 ኢትዘሙ ፡ ኢትሰርቅ ፡ ኢትሐሰው ፡ ስምዐ ። አክብር ፡ አቡከ ፡ ወእምከ ፡ አፍቅር ፡
ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ርእሰከ ።

8 *Et dicit iis, Moyses secundùm malitiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: sed à principio non sic erat quod factum fuit.* 9 *Dico autem vobis, Si quis fuit qui dimisit uxorem suam, nisi propter adulterium, & ducit alteram, mœchatus est: & dimissam qui ducit, adulteravit.* 10 *Et dicunt ei discipuli ejus; Si hujusmodi est constitutio fœminæ & viri, non bonum erit ut ducat ille.* 11 *Et dicit iis, Non omnis est qui comprehendit verbum, sed cui datum est ei.* 12 *Quoniam sunt Eunuchi, qui sic geniti sunt in utero matris eorum: & sunt Eunuchi, quos castraverunt homines: & sunt Eunuchi qui castrârunt seipsos propter regnum cœlorum: & qui potest perficere illud, perficiat.* 13 *Et tunc adduxerunt ei puerulos ut poneret manus super eos, & oraret, & discipuli prohibebant eos.* 14 *Et Jesus dicit iis; Sinite puerulos, & ne prohibeatis eos venire ad me: quoniam talium est regnum cœlorum.* 15 *Et posuit manus suas super eos, & abierunt illinc.*

De divite qui interrogavit Dominum Jesum.

16 *Et ecce unus accedens ad eum, & dicit; Magister, quidne bonum est, quod si fecerim, vitam æternam per illud hæreditabo?* 17 *Et dicit ei Dominus Jesus; Quid me interrogas de bono? non est bonus, nisi unus, Deus: & si vis intrare in vitam, observato mandata.* 18 *Et dicit qualia? Et dicit Dominus Jesus; Ne occidito animam: ne adulterium perpetrato: ne furator: ne falsum fac testimonium:* 19 *Honora patrem tuum, & matrem tuam: dilige proximum tuum sicut teipsum.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

آسمان ازان ايشانست كه مانند† اين كودكان فروتن باشند * ودست خود بر ايشان 15
نهاد واز انجا برفت

صد دو كسي از مسيح سوال كرد بهر نيكي

16 * مردي توانكر پيش عيسي آمد * وبدو كفت اي معلم نيك از نيكويها كدام است كه
بكنم وتا زندكاني جاويد مرا باشد * عيسي بدان مرد كفت چرا مرا نيك مي خواني ونيك نيست 17
الا خدا تنها * واكر مي خواهي كه بزندكاني در ايي سپارشها را نكاه دار * ان مرد كفت 18
كدامين * مسيح بدو كفت * مكش زنا مكن * دزدي مكن * كواهي بدروغ مده * پدرت را 19
ومادرت را حرمت بدار * ويار خود را همچو جان خود دوست دار *

cœlorum proprium illorum est qui sicut hi pueruli humiles fuerint. 15 *Et manum suam illis imposuit, & illinc discessit.*

CII. Quidam interrogat Christum de bono.

16 *Vir dives ad Jesum accessit, & illi dixit; O magister bone, bonorum quid est quod faciam, ut in vitam æternam mihi sit?* 17 *Jesus illi viro dixit, Quare me bonum appellas, cum bonus non sit, nisi Deus solus? Si vis autem in vitam ingredi, mandata serva.* 18 *Homo ille dixit, Quænam? Christus ei dixit; Ne occidas, adulterium ne committas, furtum ne perpetres, testimonium falsò ne des:* 19 *Patri tuo & matri tuæ honorem exhibe, & proximum tuum veluti animam tuam amore complectere.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΑ'. ΜΒ'.

Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea:
20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου·
quid adhuc deficio? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade,
21 τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, ρζδ β
vende tuam substantiam, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo:
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·
& veni, sequere me. Audiens autem adolescens verbum, abiit
22 καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε ρζε β
tristis: erat enim habens possessiones multas. At Jesus dixit disci-
23 λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα-
pulis suis; Amen dico vobis, Quia difficilè dives intrabit in
θηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν
regnum cœlorum. Iterum autem dico vobis; Facilius est camelum
24 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei in-
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσ-
trare. Audientes autem discipuli ejus, mirabantur valdè, dicentes;
25 ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες,
Quis ergò potest servari? Aspiciens autem Jesus, dixit illis; Apud
26 Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ
homines hoc impossibile est: apud autem Deum omnia possibilia sunt. Tunc ρζς ι
27 ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι· παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. Τότε

respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & secu-
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-
ti sumus te: quid ergò erit nobis? At Jesus dixit illis; Amen dico
θήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω 28
ρζζ ε vobis, Quòd vos secuti me in regeneratione, cùm sede-
ὑμῖν, Ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθί-
rit Filius hominis in throno gloriæ suæ, sedebitis & vos super duo-
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώ-
ρζη β decim thronos, judicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui relique-
δεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆ- 29
rit domus, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut na-
κεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέ-
tos, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
κνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν
ρζθ β æternam hæreditabit: Multi autem erunt primi, novissimi: & novissimi, primi.
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 30

CAP. XX. κ'.

ΜΒ' σ ι Simile enim est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit
Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν 1
cum diluculo conducere operarios in vineam suam.
ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܠܝܡܐ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ. ܡܢܐ ܚܣܝܪ ܐܢܐ. 20
* ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܓܡܝܪܐ ܬܗܘܐ. ܙܠ ܙܒܢ ܩܢܝܢܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. 21
ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܤܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪܝ. * ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܘ ܥܠܝܡܐ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܐܙܠ 22
ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܢܟܣܐ ܣܓܝܐܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 23
ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܛܠܐ ܗܝ ܠܥܬܝܪܐ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܬܘܒ 24
ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܦܫܝܩ ܗܘ ܠܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ. ܐܘ ܠܥܬܝܪܐ
ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ. ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܘܐܡܪܝܢ. 25
ܡܢܘ ܟܝ ܡܫܟܚ ܕܢܚܐ. * ܚܪ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܗܕܐ ܠܐ 26
ܡܫܟܚܐ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܟܠܡܕܡ ܡܫܟܚܐ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ * ܡܛ *

* ܗܝܕܝܢ ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. ܡܢܐ ܟܝ 27
ܢܗܘܐ ܠܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܬܘܢ ܕܐܬܝܬܘܢ 28
ܒܬܪܝ. ܒܥܠܡܐ ܚܕܬܐ ܡܐ ܕܝܬܒ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܠ ܟܘܪܤܝܐ ܕܫܘܒܚܗ. ܬܬܒܘܢ ܐܦ
ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܬܪܥܤܪ ܟܘܪܤܘܢ. ܘܬܕܘܢܘܢ ܠܬܪܥܤܪ ܫܒܛܐ ܕܐܝܤܪܝܠ. * ܘܟܠ ܐܢܫ 29
ܕܫܒܩ ܒܬܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܚܘܬܐ. ܐܘ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ. ܐܘ ܩܘܪܝܐ
ܡܛܠ ܫܡܝ. ܚܕ ܒܡܐܐ ܢܩܒܠ. ܘܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܐܪܬ. * ܤܓܝܐܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ 30
ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ * ܢ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܟ *
* ܕܡܝܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܕܢܦܩ ܒܨܦܪܐ ܕܢܐܓܘܪ ܦܥܠܐ ܠܟܪܡܗ. 1

Dicit ei ille adolescens; Hæc omnia observavi à pueritia mea, quid mihi restat? 20 Dixit ei Jesus, Si vis perfectus esse; ito, 21 vende possessionem tuam, & eroga pauperibus, eritque tibi thesaurus in cœlis, venique post me. Audiens autem ille ad- 22 olescens hunc sermonem, abiit ægrè ferens; habebat enim possessionem multam. Jesus verò ait discipulis suis, Amen dico 23 vobis, Difficile est diviti ingredi regnum cœlorum. Rursus verò dico vobis, Faci- 24 lius est camelo ingredi per foramen acûs, quàm divitem ingredi regnum Dei. Di- 25 scipuli autem quum audîssent, obstupuerunt vehementer, & inquiunt; Quis igitur potest servari? Intuitus est eos Je- 26 sus, & dixit eis; Apud homines hoc est impossibile, apud Deum verò nihil non possibile est.

Matutinis festo Petri Apostoli. 49.

Tunc respondit Cepha, & dixit ei, Ecce 27 nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid igitur nobis futurum est? Dicit eis 28 Jesus, Amen dico vobis, Quòd vos qui venistis post me, in seculo novo quum sedebit filius hominis super thronum gloriæ suæ, sedebitis vos super duodecim sedes, & judicabitis duodecim tribus Israel. Et quisquis reliquerit domos, aut fratres, 29 aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut rura propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam hæreditate possidebit. Multi au- 30 tem sunt primi, qui erunt novissimi: & novissimi, primi.

Lectio Pauli Apostoli. 50.

CAP. XX.

Simile enim est regnum cœlorum viro do- 1 mino domûs, qui exiit summo diluculo ad conducendos operarios pro vinea sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ان مرد بدو کفت این همه از کودکی باز نکاه داشتم * مرا چه کم است * عیسی بدو 21
کفت اکر می خواهی که تمام تر باشی * برو هر چه داری بفروش وبدرویشان †
ومسکینان † بده تا برای تو در آسمان کنج باشد * وانکه در پی من بیا * ان جوان 22
این کلمه را شنید ودلتنك رفت * برای انك مال ومتاع ملك بسیار داشت * از دل نیامدش
که ترك کند * انکه عیسی بشاکردان خود کفت * دشخوارست بر توانکر که 23
در ملکوت آسمان در آید * باز بشما می کویم * اسانست شتر را در سوفار سوزن 24
کذشتن * از انك توانکر در ملکوت خدای اندر رود * شاکردان چون شنیدند 25
بغایت درمانده شدند * وکفتند کیست انك تواند که زنده شود * عیسی سوی 26
ایشان نکاهی کرد وبدیشان کفت پیش آدمیان این یافت نمی شود * الا پیش خدا
هر چیزی موجودست * انکه شمعون الصفا جواب داد که ما هر چیزی را رها کردیم 27
ودر دنبال تو آمدیم * احوال ما چه خواهد شد * عیسی بدیشان کفت راست بشما می کویم 28
چون در دنبال من آمدید دران جهان نو * وقتی که فرزند ادمی بر تخت عظمت

Vir ille dixit ei; Hæc omnia à pu- 20 *eritiæ tempore observavi, mihi quid deest? Jesus ei dixit; Si cupis ut* 21 *perfectior sis, abi, quicquid habes vende, & pauperibus, & egentibus dato, ut tibi in cœlis thesaurus sit: & tum post me veni. Ille ju-* 22 *venis hoc sermone audito tristis abiit: quia opes & facultates amplas possedit, quas ex animo non evenit ei relinquere. Tunc Jesus discipulis* 23 *suis dixit, Difficile est diviti ut in regnum cœlorum ingrediatur. Iterum dico vobis; Facile erit ca-* 24 *melo transire per foramen acûs, præ eo quòd dives in regnum cœli ingrediatur. Discipuli hoc audito* 25 *summopere dejecti fuerunt, & dixerunt; Quisnam est qui possit vivere? Jesus in eos aspexit, & eis* 26 *dixit; apud homines hoc reperire non est: sed apud Deum omnis res constat. Tunc Simeon Cephas re-* 27 *spondit; Nos quidem omnia reliquimus, & te secuti sumus: status noster qualis futurus est? Jesus illis* 28 *dixit; Certè vobis dico, Quum me secuti fueritis in hoc mundo novo, quo tempore Filiꝰ hominis solio majestatis*

Versio VULGATA LATINA.

20 Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea, quid adhuc mihi de- 21 est? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperi- 22 bus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Cùm audîsset autem 23 adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. Jesus autem dixit discipulis suis; Amen dico vobis, Quia dives difficilè intrabit in regnum 24 cœlorum. Et iterùm dico vobis; Facilius est camelum per foramen acûs transi- 25 re, quàm divitem intrare in regnum cœlorum. Auditis autem his, discipuli mi- 26 rabantur valdè, dicentes; Quis ergò poterit salvus esse? Aspiciens autem Jesus, dixit illis; Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibi- 27 lia sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergò erit nobis? Jesus autem dixit illis; Amen dico vobis, Quòd 28 vos qui secuti estis me in regeneratione, cùm sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, 29 aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi. 30

CAP. XX.

Simile est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit primo manè conducere operarios in vineam suam. 1

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * قال له الشاب كل هذا قد حفظته من صغري فماذا ينقصني * فاجابه يسوع قايلا ان كنت 21
تريد ان تكون كاملا فاذهب وبع كل شي لك واعطه للمساكين فيكون لك كنزا في السماء
22 وتعال فاتبعني * فلما سمع الشاب الكلام مضى حزينا لانه كان ذا مال كثير * فقال يسوع 23
24 لتلاميذه امين اقول لكم انه يعسر على الغني الدخول الى ملكوت السموات * وايضا اقول
25 لكم ان دخول الجمل في خرم الابرة لاسهل من دخول غني ملكوت السموات * فلما سمع
26 التلاميذ بهتوا جدا وقالوا فمن ترى يقدر ان يخلص * فنظر اليهم يسوع وقال لهم اما عند
27 الناس فما يستطاع هذا واما عند الله فكل مستطاع * حينيذ اجابه بطرس قايلا ها نحن
28 قد تركنا كل شي وتبعناك فما عسى ان يكون لنا * قال لهم يسوع امين اقول لكم انكم
انتم الذين تبعتموني اذا جلس ابن الانسان على كرسي مجده في الجيل الاتي * تجلسون
29 انتم على اثني عشر كرسيا وتدينون اثني عشر سبط اسراييل * وكل من ترك بيتا * او اخا * او
اخوات * او ابا * او اما * او مراة * او ابنا * او حقولا من اجل اسمي ياخذ ماية ضعف ويرث
30 حياة الابد * كثيرون اولون يصيرون اخرين واخرون اولين *

* الفصل الثاني والستون *

1 * تشبه ملكوت السموات انسانا رب بيت خرج بالغداة يستاجر فعلة لكرمه *

Dixit ei juvenis, Omnia hæc jam servavi à pueritia mea: Quid ergò deest 20 *mihi? Respondit illi Jesus, dicens; Si* 21 *volueris esse perfectus, vade, & vende quodcunque habes, & da illud pauperibus, sietque tibi thesaurus in cœlo: & veni, sequere me. Cùm autem audîsset* 22 *juvenis verba, abiit tristis: quoniam erat possideus opes multas. Dixit autem* 23 *Jesus discipulis suis, Amen dico vobis, Quòd difficilis est diviti ingressus in regnum cœlorum. Imò etiam dico vobis,* 24 *Quòd ingressus cameli in foramen acûs sanè facilior est, quàm ingressus divitis in regnum cœlorum. Cùm autem audîs-* 25 *sent discipuli, obstupuerunt valdè, & dixerunt; Ecquisnam potest salvari? Respexit autem eos Jesus, & dixit eis;* 26 *Apud homines quidem non est possibile hoc: sed apud Deum omnia sunt possibilia. Tunc respondit illi Petrus, dicens;* 27 *Ecce nos jam reliquimus omnia, & secuti sumus te; quid ergò futurum est nobis? Dixit eis Jesus, Amen dico vo-* 28 *bis, Quòd vos qui secuti estis me, cùm sederit filius hominis super sedem gloriæ suæ in generatione ventura, sedebitis vos super duodecim sedes, & judicabitis duodecim tribus Israel. Et omnis qui* 29 *reliquerit domum, aut fratrem, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, accipiet centuplum, & hæres fiet vitæ æternæ. Multi primi, fient novissi-* 30 *mi; & novissimi, primi.*

Sectio sexagesima secunda,

CAP. XX.

Assimilatur regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit diluculò conducere operarios vineæ suæ. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወይቤሎ : ውእቱ : ወሬዛ : ዘንተ : ኵሎ : ዐቀብኩ : እመንእስየ : እስከ : ይእዜ : መንት :
21 እንዘ : ዘተርፈኒ ::= ወይቤሎ : እግዚእ ኢየሱስ : እመሰ : ትፈቅድ : ፍጹመ : ትኩን : ሖ
22 ር : ሢጥ : ጥሪተከ : ወሀብ : ለመስኪን : ወታጠሪ : መዝገበ : በሰማያት : ወነዓ : ትልወኒ ::=
23 ወሰሚዖ : ዘንተ : ወሬዛ : ኀለፈ : እንዘ : ይቴክዝ : እስመ : ብዙኀ : ጥሪት ::= ወይቤ :
እግዚእ ኢየሱስ : ለአርዳኢሁ : አማን : እብለክሙ : ከመ : ባዕል : እመዕጹብ : በአቱ : መን
24 ግሥተ : ሰማያት ::= ወካዕበ : እብለክሙ : ከመ : ይቀልል : በአተ : ገመል : እንተ : ስቍረ
25 ተ : መርፌእ : እመባዕል : በዊእ : መንግሥተ : እግዚአብሔር ::= ወሰሚዖሙ : አርዳኢ
26 ሁ : አንከሩ : ጥቀ : እንዘ : ይብሉ : መኑ : እንጋ : ይክል : ድኂነ ::= ወነጸሮሙ : እግዚእ
ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : በኀበ : ሰብእሰ : ኢይትከሀለዝ : ወበኀበ : እግዚአብሔርሰ : ይትከሀ
27 ል : ኵሉ ::= ወእምዝ : አውሥአ : ጴጥሮስ : ወይቤሎ : ነሁ : ንሕነ : ኀደግነ : ኵሎ :
28 ወተሎናከ : መንት : እንጋ : ንረክብ ::= ወይቤሎሙ : እግዚእ ኢየሱስ : አንትሙ : እለ : ተ
ሎክሙኒ : አመ : ዳግም : ልደት : አሜ : ይነብር : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : ውስተ : መ
ንበረ : ስብሐቲሁ :: አንትሙኒ : ትነብሩ : ውስተ : ዓሠርቱ : ወክልኤቱ : መናብርት : እንዘ :
29 ትኴንኑ : ዐሠርተ : ወክልኤተ : ሕዝበ : እስራኤል ::= ወኵሉ : ዘኀደገ : አኃቲሁ : ወአ
ኃዊሁ : ወአባሁ : ወእሞ : ወእመሂ : ብእሲቶ : ወእመሂ : ውሉዶ : ወገራውሂሁ : ወቤቶ : በ
30 እንተ : ስምየ : ምእተ : መክዕቢተ : ይነሥእ : ወሕይወተ : ዘለዓለም : ይወርስ ::= ወብ
ዙኃን : ይከውኑ : ደኃርተ : ቀድመ : ወቀደምት : ደኃረ ::=
ፑ በእንተ : ዘተዓስበ : ገባእት :
1 እስመ : ትመስል : መንግሥተ : ሰማያት :: ብእሲ : ባዕለ : ቤት : ዘወፅአ : በነግህ : ይትዓሰብ :
ገባእተ : ለዐጸደ : ወይኑ ::=

Et dicit ei hic juvenis, Hoc totum observavi à juventute mea usque nunc: 20 *quid igitur superest mihi? Et dicit ei Dominus Jesus, Si vis perfectus esse,* 21 *abi, vende possessionem tuam, & dato pauperibus, & possidebis thesaurum in cœlis: & veni, sequere me. Et audiens hoc juvenis, abiit contristatus: quo-* 22 *niam habuit multas possessiones. Et dicit Dominus Jesus discipulis suis, Amen* 23 *dico vobis, Quòd divites difficilè introeunt regnum cœlorum. Et iterum dico* 24 *vobis, Quòd facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem intrare in regnum Domini. Et audientes discipuli ejus, admirati sunt* 25 *valdè, dicentes; Quis igitur potest salvus esse? Et intuitus est illos Jesus, & di-* 26 *cit iis; Apud homines non potest hoc fieri, sed apud Deum potest fieri omne. Et* 27 *tunc respondit Petrus, & dicit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti fuimus te: quid igitur obtinebimus? Et dicit iis Dominus Jesus, Vos qui* 28 *sequuti estis me à secunda generatione, quum sedebit filius hominis in throno gloriæ suæ, vos sedebitis in duodecim thronis, judicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui reliquit sorores suas, & fratres suos, & patrem suum,* 29 *& matrem suam, aut uxorem suam, aut filios suos, & agros suos, & domum suam; propter nomen meum, centuplicia accipiet, & vitam æternam hæreditatis jure possidebit. Et multi erunt postremi primò, & primi ultimò.* 30

De conductis operariis.

CAP. XX.

Quia simile est regnum cœlorum homini domino domûs qui exiit primò manè conducere operarios pro vinea sua. 1

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

خود بنشیند شما نیز بر دوازده کرسی بنشینید * ودوازده سبط اسراییل را داوری کنید *
29 * وهر کسی که خاندان خود برای من رها کند * یا برادران یا خواهران یا پدر یا مادر
یا زن یا فرزند یا ملك وده یکی را در ده عوض بستاند * وزندکانی ابد میراث کیرد *
30 * اکنون بسیاران که پیشتر بودند پستر شوند * وانك پستر بود پیشتر شوند
صد و سه   مثل باغ ومزدوران
1 * ملکوت آسمان مانند است بمردی کدخدای که بامداد بدر آمد که برای باغ
خود مزدوران بکیرد *

suæ insederit, vos etiam super thronos duodecim sedebitis, & duodecim tribus Israelis judicabitis. Et omnis homo qui domesticos 29 *suos propter me reliquerit, sive fratres, sive sorores, sive patrem aut matrem, sive uxorem aut liberos, sive possessiones et prædia, decuplam mercedem recipiet, et vitam æternam hæreditate capiet. Nunc multi qui primi* 30 *sunt, ultimi fient: qui verò postremi sunt, primi erunt.*

CIII. Parabola vineæ & operariorum.

CAP. XX.

Regnum cœlorum simile est homini patri-familiâs, qui manè exivit ut in vineam suam operarios acciperet. 1

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'.

Conveniens autem cum operariis ex denario *diem*, misit
2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν
eos in vineam suam. Et egressus circa tertiam horam,
3 αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν,
vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; *Abite* &
4 εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. Κἀκείνοις εἶπε, Ὑπάγετε καὶ
vos in vineam: & quod fuerit justum, dabo vobis. Illi
5 ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ
autem abierunt. Iterum *exiens* circa sextam & nonam *horam*, fecit
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν
similiter. Circa verò undecimam *horam* *exiens*; invenit alios stantes
6 ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας
otiosos: & dicit illis; Quid hic statis *totam* *diem* otiosi?
ἀργούς· καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
Dicunt ei; Quia nemo nos *mercede* conduxit. Dicit *eis*; Ite
7 Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε
& vos in vineam, *& quod fuerit justum sumetis.* *Vespere*
8 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. Ὀψίας
autem *facto*, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca
δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον
operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis
τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων

usque ad primos. *Et venientes* qui circa undecimam horam, acceperunt
ἕως τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον 9
singuli denarium. Venientes autem primi, arbitrati sunt quòd plus essent ac-
ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λή- 10
cepturi: & acceperunt & ipsi *singuli denarium.* Accipientes *autem* murmurabant
ψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον 11
adversùs patremfamiliâs, Dicentes; *Quod* hi novissimi *unam horam* fecerunt,
κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, Λέγοντες, Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, 12
& pares nobis illos fecisti, *portantibus* pondus diei,
καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας,
& *æstum.* Ille verò respondens dixit uni eorum; Amice, non
καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ 13
facio injuriam tibi: nónne denario convenisti mecum? Tolle quod tuum: &
ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ σὸν, καὶ 14
abi: volo autem huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι 15
facere quod volo *in meis?* an oculus tuus *malus* est, quia ego
ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
bonus sum? Sic erunt novissimi, primi: & primi, novissimi.
ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. 16
Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܦܣܩ ܕܝܢ ܥܡ ܦܥܠܐ ܡܢ ܕܝܢܪܐ ܒܝܘܡܐ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܟܪܡܗ. * ܘܢܦܩ
3 ܒܬܠܬ ܫܥܝܢ. ܘܚܙܐ ܐܚܪܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܒܫܘܩܐ ܘܒܛܝܠܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
4 ܙܠܘ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܟܪܡܐ. ܘܡܕܡ ܕܘܐܠ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܙܠܘ.
5 ܘܢܦܩ ܬܘܒ ܒܫܬ ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ. ܘܥܒܕ ܗܟܘܬ. * ܘܠܦܢܝ ܚܕܥܣܪܐ ܫܥܝܢ.
6 ܢܦܩ ܘܐܫܟܚ ܐܚܪܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܘܒܛܝܠܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܩܝܡܝܬܘܢ ܐܝܡܡܐ
ܟܠܗ ܘܒܛܝܠܝܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܠܐ ܐܢܫ ܐܓܪܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܐܦ
7 ܐܢܬܘܢ ܠܟܪܡܐ. ܘܡܕܡ ܕܘܐܠ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܐܡܪ
8 ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܠܪܒܝܬܗ. ܩܪܝ ܠܦܥܠܐ ܘܗܒ ܠܗܘܢ ܐܓܪܗܘܢ. ܘܫܪܐ ܡܢ ܐܚܪܝܐ
ܘܥܕܡܐ ܠܩܕܡܝܐ. * ܘܐܬܘ ܗܢܘܢ ܕܚܕܥܣܪܐ ܫܥܝܢ. ܢܣܒܘ ܕܝܢܪ ܕܝܢܪ. * ܘܟܕ
9
10 ܐܬܘ ܩܕܡܝܐ. ܣܒܪܘ ܕܝܬܝܪ ܢܣܒܝܢ. ܘܢܣܒܘ ܕܝܢܪ ܕܝܢܪ ܐܦ ܗܢܘܢ. * ܘܟܕ ܢܣܒܘ
11 ܪܛܢܘ ܥܠ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. * ܗܠܝܢ ܐܚܪܝܐ ܚܕܐ ܫܥܐ ܥܒܕܘ. ܘܫܘܝܬ
12 ܐܢܘܢ ܥܡܢ ܕܫܩܠܢ ܝܘܩܪܗ ܕܝܘܡܐ ܘܫܘܒܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܚܕ
13 ܡܢܗܘܢ. ܚܒܪܝ ܠܐ ܡܥܘܠ ܐܢܐ ܒܟ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܕܝܢܪ ܦܣܩܬ ܥܡܝ. * ܫܩܘܠ ܕܝܠܟ
14 ܘܙܠ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܗܢܐ ܐܚܪܝܐ ܐܬܠ ܐܝܟ ܕܠܟ. * ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܝ ܕܡܕܡ ܕܨܒܐ ܐܢܐ
15 ܐܥܒܕ ܒܕܝܠܝ. ܐܘ ܥܝܢܟ ܒܝܫܐ ܕܐܢܐ ܛܒ ܐܢܐ. * ܗܟܢܐ ܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ.
16 ܘܩܕܡܝܐ ܐܚܪܝܐ. ܣܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܩܪܝܐ. ܘܙܥܘܪܝܢ ܓܒܝܐ.

* Pactus autem cum operariis denario in 2
diem, misit eos in vineam suam. Et ex- 3
iit horâ tertiâ, videnſque alios stantes in
platea, & otiosos, Dixit eis; Ite & 4
vos in vineam, & quodcunque decuerit,
dabo vobis. Illi autem abierunt. Et 5
egressus rursum sextâ & nonâ horâ, fecit
itidem. Et circa undecimam horam exiit, 6
& invenit alios stantes & otiosos, ac
dixit eis; Quid statis totum diem & oti-
amini? Dicunt ei, Quia nemo nos con- 7
duxit. Quibus subdit, Ite etiam vos in
vineam, & quodcunque decuerit, acci-
pietis. Quum autem esset vespera, ait 8
dominus vineæ præfecto domus suæ, Vo-
ca operarios, & da eis mercedem eorum,
& incipe à novissimis ad primos usque.
Quumque venissent illi undecimæ horæ, 9
acceperunt singuli denarium. Et quum 10
venissent primi speraverunt se plus repor-
taturos: acceperunt autem singuli dena-
rium ipsi quoque. Et quum accepissent, 11
obmurmurârunt adversùs patrem familiâs,
dicentes; Isti novissimi unam horam o- 12
perati sunt, & adæquâsti eos nobiscum,
qui pertulimus pondus diei & æstum ejus.
Ipse verò respondit, & ait uni ex eis; 13
Mi socie, iniquus non sum in te: nónne
denario pactus es mecum? Accipe quod 14
tuum est, & abi: Volo autem huic no-
vissimo dare ut & tibi. Nónne mihi li- 15
cet quod volo facere de iis quæ ad me
pertinent? an oculus tuus malus est,
quia ego bonus sum? * Sic erunt novissi- 16
mi primi, & primi novissimi: multi sunt vo-
cati, pauci electi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* واول شرط كرد * كه مزدوري را بروزي ديناري دهد * وايشانرا در باغ فرستاد * 2
* سوم ساعت روز بدر آمد * مزدوران ديكر ديد كه در بازار ايستاده اند بي كار * 3
* كفت شما نيز درباغ برويد وكار كنيد * تا انچ واجب شما باشد بدهم * * ايشان رفتند * 4 5
[بار] در ششم ونهم ساعت بدر آمد وهم اين چنين كرد * * ودر دوازدهم ساعت بدر آمد 6
بيافت كساني كه بي كار بودند بديشان كفت تا اين غايت چرا بي كار ايستاده
ايد * * ايشان كفتند براي انك كسي ما را بمزد نكرفت * خداوند باغ كفت شما 7
نيز در باغ رويد برفتند * وقت شبانكاه * خداوند باغ بكدخداي خود كفت 8
مزدورانرا بخوان وحق ايشانرا بده * از اخريان اغاز كن تا اوليان * * آمدند انان كه 9
در دوازدهم ساعت درباغ رفته بودند * بهر يكي ديناري دادند * * جماعتي كه 10
بيشتر آمده بودند [كمان بردند كه بيشتر خواهند ستدن اما يكيك دينار
كرفتند ايشان نيز * پس چون كرفتند به كدخداي] دمدمه كردند 11

* *Et primùm conventionem fecit se* 2
mercedem in diem denarium da-
turum, deindè illos in vineam
* *misit. Tertiâ diei horâ egressus* 3
operarios alios vidit, qui in fo-
ro stabant otiosi. Et illis *dixit*; 4
* *Vos etiam in vineam ite, &*
opus facite, ut quod æquum fu-
erit vobis dem. Illi autem *ab-* 5
ierunt. Rursùm sextâ & nonâ
horâ egressus est, & similiter
prorsùs fecit. Duodecimâ verò 6
horâ egressus invenit quosdam,
qui operis expertes erant: illis
etiam *dixit; Usque ad hoc ex-*
tremum cur absque opere statis?
Illi dixerunt; Quia nemo nos 7
mercede conduxit. Dominus vi-
neæ dixit; vos etiam in vine-
am ite: & iverunt. Tempore 8
vespertino dominus vineæ œcono-
mo suo dixit; Operarios voca,
& debitam illis mercedem *red-*
de, à postremis autem *incipe usque*
ad primos. Et *venerunt illi qui* 9
duodecimâ horâ in vineam ive-
rant, quibus singulis denarius
datus est. Illi igitur *qui primi* 10
venerant, opinati sunt quòd plus
accepturi essent: sed singuli de-
narium acceperunt ipsi quoque.
Cùm autem accepissent, patri- 11
familiâs obmurmurabant.

Versio VULGATA LATINA.

2 Conventione autem factâ cum operariis ex denario diurno, misit eos in vi-
3 neam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro
4 otiosos. Et dixit illis; Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit
5 dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterùm autem exiit circa sextam & no-
6 nam horam: & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit, & invenit
7 alios stantes, & dicit illis; Quid hic statis totâ die otiosi? Di-
cunt ei; Quia nemo nos conduxit. Dicit illis; Ite & vos in vineam me-
8 am. Cùm serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo;
Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad
9 primos. Cùm venissent ergò qui circa undecimam horam venerant, acce-
perunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus 10
essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes 11
murmurabant adversùs patrem familiâs, Dicentes; Hi novissimi unâ horâ fe- 12
cerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei, & æstûs.
At ille respondens uni eorum, dixit; Amice, non facio tibi injuriam: nón- 13
ne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo au- 14
tem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo fa- 15
cere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt no- 16
vissimi primi, & primi novissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فشارط الفعلة على دينار في النهار لكل واحد وارسلهم الى كرمه * ثم خرج في ثالث 3
ساعة ابصر آخر في السوق قياما بطالين * قال لهم امضوا انتم الى كرمي وانا 4
اعطيكم ما تستحقون * فمضوا * وخرج ايضا في الساعة السادسة وفي التاسعة فصنع 5
كذلك * وخرج في الحادية عشرة ساعة فوجد آخر قياما * فقال لهم ما قيامكم كل النهار 6
بطالين * فقالوا له لم يستاجرنا احد * فقال لهم امضوا انتم ايضا الى الكرم وانا 7
اعطيكم ما تستحقونه * فلما كان المساء قال رب الكرم لوكيله ادع الفعلة واعطهم 8
الاجر وابدا بهم من الآخرين الى الاولين * فجاء اصحاب الحادية عشر ساعة اخذوا دينارا 9
كل واحد * فلما جاء الاولون ظنوا انهم ياخذون اكثر فاخذوا دينارا كل واحد * فلما 10 11
اخذوا تقمقموا على رب البيت * قائلين ان هولاء الآخرين عملوا ساعة واحدة * فجعلتهم 12
اسوتنا نحن الذين احتملنا ثقل النهار وحره * فاجاب قائلا لواحد منهم يا صاحب ما 13
ظلمتك أليس بدينار شارطتك * خذ شيئك وامض * اريد ان اعطي هذا الآخر مثلك * 14
* اوليس لي ان افعل ما اردت بمالي * وانت عينك شريرة وانا صالح * كذلك يكون الآخرون 15 16
اولين والاولون آخرين * ما اكثر المدعوين واقل المنتخبين *

* *Et convenit cum operariis de denario* 2
in diem unicuique: & misit eos in vi-
neam suam. Deindè exiit tertiâ horâ, 3
vidit alios in foro stantes otiosos, Qui- 4
bus dixit; Ite vos in vineam meam:
& ego dabo vobis quod merebimini:
Et abierunt. Et exiit etiam horâ sextâ, 5
& nonâ: & fecit similiter. Et exiit 6
undecimâ horâ, & invenit alios stan-
tes, & dixit eis; Quid statis totâ die
desides? Dixerunt autem ei, Non con- 7
duxit nos quisquam. Dixit illis, Ite
vos quoque in vineam, & ego dabo vo-
bis quod merebimini. Cùm autem fa- 8
ctum esset serò, dixit Dominus vineæ
procuratori suo, Voca operarios, & da
eis mercedem, & incipe à novissimis us-
que ad primos. Et accedentes homines 9
undecimæ horæ, acceperunt denarium
singuli. Quumque venissent primi, & 10
arbitrati essent se plus accepturos, ac-
ceperunt denarium singuli. Et cùm ac- 11
cepissent, murmuraverunt adversùs pa-
trem familiâs, Dicentes; Isti novissimi 12
operati sunt horâ unâ: fecisti eos pa-
res nobis qui sustinuimus pondus diei &
æstum illius. Respondit dicens uni ex 13
illis; Amice, non te opprimo: nónne
de denario conveni tecum? Accipe 14
quod tuum est, & vade: Volo dare
huic novissimo sicut & tibi. An non 15
datur mihi ut faciam quod volo de
bonis meis? Et tui quidem oculus
nequam est, at ego bonus. Sic e- 16
runt novissimi primi: & primi no-
vissimi. Quàm multi sunt vocati, &
pauci electi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወተካሀለ ፡ ምስለ ፡ ገባእት ፡ በበ ፡ ዲናር ፡ ለዕለት ፡ ወፈነዎሙ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይ
3 ኑ፡፡ ወወፅአ ፡ ጊዜ ፡ ሠልስ ፡ ሰዐት ፡ ወርእየ ፡ ካልኣነ ፡ እንዘ ፡ ይቀውሙ ፡ ውስተ ፡
4 ምሥያጥ ፡ ፅሩዓነ፡፡ ወሎሙኒ ፡ ይቤ ፡ ሑሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ውስተ ፡ ዐጸድየ ፡ ወዘ
5 በርትዑ ፡ እሁበክሙ፡፡ ወእሙንቱሂ ፡ ሖሩ ፡ ወካዕበ ፡ ወፅአ ፡ ጊዜ ፡ ስሱ ፡ ወተስዑ ፡
6 ሰዓት ፡ ወገብረ ፡ ከማሁ ፡ ክሙ፡፡ ወጊዜ ፡ ዓሠሩ ፡ ወአሐቲ ፡ ወወፅአ ፡ ረከበ ፡ ካልኣነ ፡ እን
7 ዘ ፡ ይቀውሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ምንት ፡ አቀመክሙ ፡ ዝየ ፡ ኵሎ ፡ ዕለተ ፡ ፅሩዓኒክሙ፡፡ ወይ
ቤልዎ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘተዓስበነ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይቀንዩ ፡ ተ
8 ቀንዩ ፡ ወዘረትዓ ፡ እሁበክሙ ፡ ዐሰበክሙ፡፡ ወአመዝ ፡ መሰየ ፡ ይቤ ፡ በዐለ ፡ ዐጸደ ፡ ወይ
ን ፡ ለመጋቢሁ ፡ ጸውዖሙ ፡ ለገባእት ፡ ወሀቦሙ ፡ ዐስቦሙ ፡ ወአኀዝ ፡ ቅድመ ፡ እምደኃርት ፡
9 እስከ ፡ ቀደምት፡፡ ወመጽኡ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ጊዜ ፡ ዓሠሩ ፡ ወአሐቲ ፡ ሰዓት ፡ ወነሥኡ ፡
10 በበ ፡ ዲናር፡፡ ወመጽኡ ፡ ቀደምት ፡ ወመሰሎሙ ፡ ዘያበዝኁ ፡ ወያፈደፍዱ ፡ ሎሙ ፡ ወነሢ
11 በ ፡ ወነሥኡ ፡ በበ ፡ ዲናር ፡ እሙንቱሂ፡፡ ወነሢኦሙ ፡ አንጐርጐሩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ለባዕለ ፡ ቤ
12 ት፡፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እሉ ፡ ደኃርት ፡ አሐተ ፡ ሰዐተ ፡ ተቀንዩ ፡ ወአስተዓረይኮሙ ፡ ምስሌ
13 ነ ፡ ለእለ ፡ ጾርነ ፡ ክበደ ፡ ወላህበ ፡ ለዕለት፡፡ ወአውሥአ ፡ ይቤሎ ፡ ለአሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡
14 ካልእየ ፡ ኢገፋዕኩከ ፡ አኮሁ ፡ በዲናር ፡ ተከሀልኩኩ፡፡ ንሣእ ፡ ዘይደክበከ ፡ ወሖር ፡ ፈቀ
15 ድኩ ፡ አነ ፡ ለዝ ፡ ደኃሪ ፡ እሁበ ፡ ከመ ፡ ለከ ፡ ወሀብኩ፡፡ ኢይከውነኑ ፡ ዘፈቀድኩ ፡ እገ
16 በር ፡ በንዋይየ ፡ ዓይንከኑ ፡ ሐማሚ ፡ ውእቱ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ኄር ፡ አነ፡፡ ከማሁኬ ፡ ይከ
ውኑ ፡ ደኃርት ፡ ቅድመ ፡ ወቀደምት ፡ ድኅረ ፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ ጽዉዓን ፡ ወኅዳ
ጣን ፡ ኅሩያን፡፡

Et pepigit cum operariis singulis denario in diem, & misit eos in vi- 2
neam. Et exivit tempore tertiæ horæ, & vidit alios stantes in foro oti- 3
osos. Et illis dicit; Ite vos etiam in prædium meum, & quod erit æ- 4
quum dabo vobis. Et illi abierunt. Et iterum exiit tempore sextæ & 5
nonæ horæ, & fecit itidem. Et tempore undecimæ horæ *etiam exiens in-* 6
venit alios stantes, & dicit illis; Quarè stetistis hic totum diem otiosi vos?
Et dicunt ei; Quoniam nemo est qui mercede conduxit nos. Et dicit iis; Ite vos 7
etiam in vineam meam, servite, & quod æquum est dabo premio vobis. Et 8
quando serò fuit, dicit dominus vineæ dispensatori suo, Voca operarios &
date illis mercedem suam, & incipe primò ab ultimis usque ad primos. Et 9
venerunt qui venissent tempore undecimæ horæ, & acceperunt singuli denarium.
Et venerunt primi, & cogitabant plus & abundantius sibi dandum: & recepe- 10
runt singuli denarium etiam illi. Et recipientes murmurabant contra domi- 11
num domûs. Et dicentes, Hi ultimi unam horam servivuerunt, & æquales fe- 12
cisti eos nobiscum, qui portavimus pondus & æstum diei. Et respondens di- 13
cit uni ex illis; Amice mi, non feci injuriam tibi, nónne denario conduxi te?
Accipe quod labore comparâsti, & abi: volui ego huic ultimo dare sicut tibi 14
dedi. Annon licet mihi quod volui facere cum substantia mea? an oculus 15
tuus malus est, quoniam ego bonus sum? Sic igitur erunt ultimi, primò: & 16
primi, ultimò. Quoniam multi sunt vocati, & pauci electi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وكفتند * ايشان كه پستر آمدند ساعتي كار كردند وما كه كراني روز وكرمي او
13 بر تافتيم * ايشانرا با مايكسان كردي * او جواب داد وبديشان كفت * كه اي
14 مردم من شمارا نمي فريبانم * نه يك دينار با شما هريكي شرط كردم * بستانيد وبكار
15 خود برويد * براي انك مي خواهم كه باين اخريان نيز همچون شما بدهم * بر تصرف
مال خود من حاكمم هرچه خواهم بكنم * شمارا باكار من هيچ سخن نيست * ولي چشم تو
16 شر است اما من صالحم * واين چنين بشود اخريان * اوليان * واوليان * اخريان * خوانندكان
بسيارند ولي كزيدكان كمند *

* *Et dicebant; Isti qui seriùs ve-* 12
nerunt, horam unam operati sunt,
nos verò sumus qui pondus diei &
æstum ejus sustinuimus, & illos no-
bis æquales fecisti. Ille responsum 13
dedit, & illis dixit; O viri, ego
vos minimè fraudo, nonne dena-
rio uno cum unoquoque vestrûm pa-
ctus sum? Accipite, et ad negoti- 14
um vestrum abite: etenim volo his
postremis etiam sicut vobis dare.
In administratione opum mearum 15
ipse arbiter sum, ut quicquid volo
faciam; vobis verò de negotio meo
arbitrium nullum est: sed et ocu-
lus tuus malus est, ego verò bonus
sum. Atque ita erunt postremi pri- 16
mi, et primi postremi, vocati multi
sunt, electi verò pauci.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'. ΜΔ'.

Et ascendens Jesus in Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos σα
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς β
privatim in via, & ait illis; Ecce ascendimus in Hierosolymam,
18 κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, ϗ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
& Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis: &
ϗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι ϗ γραμματεῦσι· ϗ
condemnabunt eum morte: Et tradent eum Gentibus ad
19 κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertiâ die resurget.
τὸ ἐμπαῖξαι, ϗ μαστιγῶσαι, ϗ σταυρῶσαι· ϗ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. ΜΓ'
Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, σβ
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, ς
adorans & petens aliquid ab eo. Ille verò dixit ei; Quid vis?
21 προσκυνοῦσα ϗ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις;
Ait illi; Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus à dextris tuis,
λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
& unus à sinistris, in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit;
22 ϗ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν,
Nescitis quid petitis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum bibere:
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν,
& baptisma, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei; Possumus.
ϗ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα.

Et ait illis; Quidem calicem meum bibetis, & baptisma quo ego
23 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, ϗ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: at sedere à dexteris meis & à sinistris
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ϗ ἐξ εὐωνύμων
σγ meis, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre meo. Et
β μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ 24
audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Verùm Jesus
ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 25
advocans eos, ait, Scitis quia principes Gentium dominantur
προσκαλεσάμενος αὐτούς, εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν
eorum, & magni potestatem exercent eorum. Non ita verò
αὐτῶν, ϗ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως δὲ 26
erit in vobis: sed quicunque voluerit in vobis magnus fieri, sit vester
ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν
minister: Et qui voluerit in vobis esse primus; sit vester servus.
διάκονος· Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος. 27
σδ Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare
δ Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, ϗ δοῦναι 28
animam suam pretium redemptionis pro multis. Et egredientibus illis ab
ΜΔ' τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ 29
σε Jericho, secuta est eum turba multa.
β Ἱεριχώ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܗ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܢܐ *

17 * ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܒܪ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ
ܒܐܘܪܚܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ * ܗܐ ܣܠܩܝܢ ܚܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܠܪܒܝ 18
ܟܗܢܐ ܘܠܣܦܪܐ ܘܢܚܝܒܘܗܝ ܠܡܘܬܐ * ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܥܡܡܐ ܘܢܒܙܚܘܢ 19
ܒܗ ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ ܘܢܙܩܦܘܢܝܗܝ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܬ ܠܗ 20
ܐܡܗܘܢ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ ܗܝ ܘܒܢܝܗ ܘܣܓܕܐ ܠܗ ܘܫܐܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܕܡ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ 21
ܠܗ ܡܢܐ ܨܒܝܐ ܐܢܬܝ ܐܡܪܐ ܠܗ ܐܡܪ ܕܢܬܒܘܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܟ
ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܟ ܒܡܠܟܘܬܟ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ 22
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܐ ܠܡܫܬܐ ܐܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ
ܐܢܐ ܠܡܥܡܕ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܫܟܚܝܢܢ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ 23
ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܬܥܡܕܘܢ ܕܬܬܒܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܢ ܣܡܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ ܠܡܬܠ
ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܒܝ * ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥܘ ܥܣܪܐ ܐܬܚܡܬܘ ܥܠ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܐܚܐ 24
* ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܪܫܝܗܘܢ ܕܥܡܡܐ ܡܪܝܗܘܢ ܐܢܘܢ 25
ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ * ܠܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܐܠܐ ܡܢ ܕܨܒܐ 26
ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܪܒܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ * ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܩܕܡܝܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ 27
ܥܒܕܐ * ܐܝܟ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܠܐ ܐܬܐ ܕܢܫܬܡܫ ܐܠܐ ܕܢܫܡܫ ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ 28
ܚܠܦ ܣܓܝܐܐ

* ܠܩܘܪܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܒ *

* ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ 29

Dominicâ 5 post Pentecosten. 51.

Ascensurus autem erat Jesus ad Hierusalem, 17 & duxit duodecim discipulos suos privatim in via, & dixit eis, Ecce ascendimus ad 18 Hierusalem, & filius hominis tradendus est principibus Sacerdotum, & Scribarum; & addicent eum morti. Tradentque eum gen- 19 tibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, & crucifigent eum: tertiâ verò die resurget. Tunc adiit eum mater filiorum Zebedæi ipsa 20 & filii ejus, & adoravit eum, & petebat ab eo aliquid. Ipse verò dixit ei, Quid vis? Ait ei, Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus 21 à dextera tua, & alter à sinistra tua in regno tuo. Respondit Jesus, & ait ei; Nescitis 22 quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? aut baptismate quo ego baptizor, baptizabimini? Dicunt ei, Possumus. Quibus subdit, Calicem meum 23 bibetis, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini: ut sedeatis autem à dextera mea, aut à sinistra mea, non meum est ut dem, nisi iis quibus paratum est à patre meo. Quæ quum audîssent decem, indignati sunt 24 adversùs illos duos fratres. Et advocavit 25 eos Jesus, & dixit eis; Scitis principes gentium dominos earum esse, ac magnates earum potestatem exercere in eas? Verùm non ita 26 erit inter vos: sed qui voluerit inter vos maximus fieri, sit vobis minister: Et qui 27 voluerit inter vos esse primus, fiat vobis servus: Sicut filius hominis non venit ut sibi 28 ministraretur, sed ut ministraret, daretque animam suam redemptionem pro multis.

Ad Oblationem sabbathi quinti jejunii. 52.

Quumque exiret Jesus ex Jericho, veniebat 29 post eum turba multa.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ومي خواست كه عيسي در اورشليم بالا رود * دوازده شاگرد خود را حاضر كرد * وبا خود 17
برد * در راه بديشان مي گفت * اينك ما در اورشليم بالا مي رويم * وفرزند بشر در دست 18
امامان ونويسندگان سپارده شود * ومرگ بر وي الزام كنند * واورا در دست عوام دهند * وچوب 19
زنند * وبر وي تسخر كنند وبر دار كشند ودر گور نهند سيوم روز از ميان مردگان بر خيزد

صد چهار خواستن يعقوب ويوحنا كه بر دست راست [وچپ] او بنشينند

* انگه مادر فرزندان زبدي پيش مسيح آمد * با فرزندان خود * وسجود كرد * وازو چيزي خواست 20
* عيسي بدو گفت چه مي خواهي * گفت بفرما كه اين دو فرزند من * يكي بر دست راست 21
تو ويكي† بر دست چپ بنشينند در ملكوت تو * عيسي جواب داد وگفت * نمي دانيد چه 22
مي خواهيد * توانيد آن ساغر را كه من مي آشامم شما بياشاميد * يا بدان اب كه من شسته
شوم شما شسته شويد * [ايشان گفتند مي توانيم * عيسي بديشان گفت پياله من بياشاميد *
وبشستن من شسته بشويد *] الا بر دست راست وچپ من كه نشينيد * وآن ازان 23
من نيست كه بدهم الا براي انان كه از پدر من براي ايشان معد شد *

Et futurum erat ut Jesus Hierosolymam ascenderet, & accitos duodecim discipulos suos secum assumpsit, & in via illis dixit; Ecce 17 18 *nos Hierosolymam ascendimus, et Filius hominis in manus sacerdotum et scribarum tradetur, et mortem ei adjudicabunt. Et eum in ma-* 19 *nus plebis tradent, et flagellabunt, et illum illudent, et in crucem agent, et in sepulchrum ponent: tertiâ verò die de mortuis resurget.*

CIV. Petitio Jacobi & Johannis ut ad manum dextram & sinistram ejus sederent.

Tunc mater filiorum Zebedæi ad 20 *Christum venit cum filiis suis, et adoratione factâ ab eo aliquid petiit. Jesus ei dixit; Quid petis?* 21 *dixit illa; Jube ut hi duo filii mei, unus ad manum dexteram tuam, et alter ad manum sinistram sedeant in regno tuo. Jesus respon-* 22 *sum dedit, et dixit; Nescitis quid petatis: potestis ut poculum illud, quod ego bibo, vos bibatis? aut eâdem aquâ, quâ ego lavor, vos lavemini? dicunt ei, Possumus. Jesus* 23 *illis dixit; Poculum meum bibetis, et lavacro meo loti eritis: attamen ut sedeatis ad manum dexteram et sinistram meam, illud quidem meum non est ut dem, nisi illis propter quos à Patre meo paratum est.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, & 18 ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur princi- 19 pibus sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, Et tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertiâ 20 die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, 21 adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei; Quid vis? Ait illi; Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram, 22 in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit; Nescitis quid petatis. Po- 23 testis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei; Possumus. Ait illis; Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. 24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem voca- 25 vit eos ad se, & ait; Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed 26 quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: Et qui volue- 27 rit inter vos primus esse, erit vester servus: Sicut filius hominis non ve- 28 nit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam, redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab Jericho, secuta est eum turba multa. 29

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث والستون *

17 * وفيما يسوع صاعدا الي يروسليم اخذ الاثني عشر تلميذا في خلوة في الطريق وقال لهم * ها 18
نحن صاعدون الي يروسليم * وابن الانسان سيسلم الي روساء الكهنة والكتبة ويحكمون عليه
بالموت * ويسلمونه الي الامم * ويهزون به ويجلدونه ويصلبونه ويقوم في اليوم الثالث * 19
* الفصل الرابع والستون * حينيذ جاءت اليه ام ابني زبدي مع ابنيها وسجدت 20
له طالبة منه شيا * فقال لها ماذا تريدين قالت له قل ان يجلس ابناي هذان احدهما عن 21
يمينك والاخر عن شمالك في ملكوتك * اجاب يسوع قايلا لستما تدرون ما تطلبون * اتقدران 22
ان تشربا الكاس التي انا مزمع ان اشربها وان تصطبغا الصبغة التي اصطبغها فقالا له نستطيع *
* فقال لهما اما كاسي فتشربان وصبغتي تصطبغان * واما جلوسكما عن يميني وعن يساري 23
فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم ابي * فلما سمع العشرة نقموا علي الاخوين * فدعاهم 24 25
يسوع وقال لهم اما علمتم ان روساء الامم يسودونهم وعظماوهم مسلطون عليهم * فلا يكون 26
هكذا فيكم * لكن من اراد ان يكون فيكم كبيرا فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون 27
فيكم اولا فليكن لكم عبدا * كما ان ابن الانسان لم يات ليخدم * بل ليخدم ويبذل نفسه 28
خلاصا للكثيرين * الفصل الخامس والستون * فلما خرج من اريحا تبعه جمع كبير * 29

Sectio sexagesima tertia.

Et dum Jesus ascenderet Jerosolymam, 17 *duxit duodecim discipulos in secessum in itinere, & dixit eis; Ecce nos ascen-* 18 *dimus Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribarum, & adjudicabunt illum morti, Et tradent illum gentibus, & illudent* 19 *ei, & flagellabunt eum, & crucifigent eum: & resurget in die tertia.*

Sectio sexagesima quarta.

Tunc venit ad eum mater duorum filio- 20 *rum Zebedæi cum ambobus filiis suis, & adoravit eum petens ab eo aliquid. Et dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic* 21 *ut sedeant filii mei isti duo, unus eorum ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam in regno tuo. Respondit Jesus, di-* 22 *cens; Non nôstis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum ut bibam? & tingi tincturâ, quâ tingar? Dixerunt ei, Possumus. Ait illis, Ca-* 23 *licem quidem meum bibetis, & tincturâ meâ tingemini: sedere autem vos ad dexteram meam, & ad sinistram meam, non est meum dare, nisi iis quibus præparavit eis pater meus. Et cùm audîssent* 24 *decem, murmuraverunt contra duos fratres. Et vocavit eos Jesus, & dixit* 25 *illis; Nónne scitis quia principes gentium dominantur eis, & majores eorum potestatem exercent in eas? At non e-* 26 *rit sic inter vos: sed quicunque voluerit esse inter vos major, sit vobis minister: Et quicunque voluerit esse inter* 27 *vos primus, sit vobis servus: Quem-* 28 *admodum filius hominis non venit ministrari, sed ministare, & commutare animam suam in redemptionem pro multis.*

Sectio sexagesima quinta.

Et cùm exîsset ab Jericho, secuta est 29 *eum turba magna.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእንዘ ፡ የዓርግ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ ነሥኦሙ ፡ ለዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አን
18 ተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ወአግሐሠሙ ፡ እምፍኖት ፡ ወይቤሎሙ ፡፡=፡ ነሁኬ ፡ ናዐርግ ፡ ሊየሩሳሌ
ም ፡ ወይእኅዝዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ወያገብእዎ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍ
19 ት ፡ ወይኴንንዎ፡=፡ ወይሜጥውዎ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይሰቅልዎ ፡ ወይሰልቁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይቀትል
ዎ ፡ ወይትነሣእ፡ ብሣልስት ፡ ዕለት፡፡=፡

በእንተ ፡ ደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ፡

20 ወእምዝ ፡ መጽአት ፡ ኀቤሁ ፡ እሞሙ ፡ ለደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ ፡ ምስለ ፡ ደቂቃ ፡ ወሰገደት ፡ ሎ
21 ቱ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ወትስእል ፡ እምኀቤሁ፡=፡ ወይቤላ ፡ ምንተ ፡ ትፈቅዲ ፡ ወትቤሎ ፡ ረ
ሲ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ይንበሩ ፡ እሉ ፡ ደቂቅየ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ምስሌከ ፡ በውስተ ፡ መንግሥትከ ፡
22 ላሐዱ ፡ በየማንከ ፡ ወላሐዱ ፡ በፀጋምከ፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወይቤ ፡ ኢታ
አምሩ ፡ ዘትስእሉ ፡ ትክሉኑ ፡ ሰቲየ ፡ ዘአነ ፡ ሀለውኩ ፡ ጽዋዐ ፡ እሰተይ ፡ ወይቤሉ ፡ ንክ
23 ል፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ጽዋዕየስ ፡ ትሰትዩ ፡ ወነቢረ ፡ በየማንየሰ ፡ ወበፀጋምየ ፡ ኣኮ ፡ ኣነ ፡ ዘ
24 እሁብ ፡ ዘእንበለ፡ ለእለ፡ አስተደለወ፡ሎሙ ፡ አቡየ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ሐዘኑ ፡
25 በእንተ ፡ ክልኤሆሙ ፡ አኀው፡=፡ ወጸውዖሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ታአምኑ ፡
ከመ ፡ መኳንንቲሆሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ይኤዝዝዎሙ ፡ ወዓበይቶሙ ፡ ይሴለጡ ፡ ላዕሌሆሙ፡=፡
26 እኮኬ ፡ ከምዝ ፡ ዘይኩን ፡ በኀቤክሙሰ ፡ ባሕቱ ፡ ዘይፈቅድ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ዐቢየ ፡ ይኩ
27 ን ፡ ይኩንክሙ ፡ ለእከ፡=፡ ወዘሂ ፡ ይፈቅድ ፡ እምኔክሙ ፡ ይኩን ፡ ሊቀ ፡ ይኩንክሙ ፡ ገብ
28 ረ፡=፡ በከመ ፡ ኢመጽአ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ፡ሕያው፡ ይትለአክዎ፡ዘእንበለ ፡ ይትለአክ ፡
ወየሀብ ፡ ነፍሶ ፡ ቤዛ ፡ ብዙኃን፡፡=፡

በእንተ ፡ ፪ ፡ ዕውራን ፡

29 ወእንዘ ፡ ይወፅኡ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ተለውዎ ፡ ብዙኃ ፡ አሕዛብ፡፡=፡

Et ascendens Dominus Jesus Hierosolymam, assumpsit duodecim solos, & di- 17 *vertit eos e via, & dicit iis; Ecce igitur ascendimus Hierosolymam, &* 18 *prehendent filium hominis, & tradent eum principibus sacerdotum & scribis, & condemnabunt eum: Et tradent eum gentibus & crucifigent eum, & illu-* 19 *dent ei, & trucidabunt eum: & suscitabitur tertiâ die.*

De filiis Zebedæi.

Et tunc venit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, & adoravit eum 20 *dicens, & rogans ab eo. Et dicit ei, Quid vis? & dicit illi, Fac mihi ut* 21 *sedeant hi filii mei, ambo tecum in regno tuo, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram tuam. Et respondit Dominus Jesus, & dicit; Nescitis quid ro-* 22 *gatis: potestisne bibere quem ego bibiturus sum calicem? & dicunt, Possumus. Et dicit iis, Calicem meum bibetis: sed sedere ad dextram meam, & ad sini-* 23 *stram meam, non ego hoc sum daturus, nisi illis quibus præparavit Pater meus. Et* 24 *audientes decem contristati fuerunt propter duos illos fratres. Et vocavit* 25 *eos Dominus Jesus, & dicit iis; Creditis quòd principes gentium dominantur in eas, & magnates eorum potestatem exercent super eas? Non sic erit quod* 26 *factum erit apud vos: sed qui vult è vobis magnus fieri, erit vobis minister: Et* 27 *qui vult è vobis esse magister, erit vobis servus. Sicut non venit filius ho-* 28 *minis ut ministraretur sibi, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem multorum.*

De duobus cæcis.

Et exeuntes ab Hierosolyma sequuti sunt eum multi populi. 29

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * وچون آن ده ديگر شنيدند * بخشم شدند برين دو برادر * عيسي ايشانرا
پيش خود خواند وبديشان گفت * شما مي دانيد كه بر خلايق ومردم اميران
26 وسرورانند كه بريشان مسلط اند * * ميان شما اين چنين نباشد * ليكن
هر كس كه خواهد كه در ميان شما بزرگ باشد خود را از همه كوچكتر وفروتر
27 28 بيند * وهر كه خواهد كه پيش رو شما باشد * پيش شما بندگي نمايد * فرزند†
بشر نيامد كه بخدوم شود الا خادم * ونفس خودرا بدهد عوض خلاص بسياران

صد پنج انجا كه دو نابينارا روشنايي داد

29 * عيسي از اريحو بدر
آمد * جماعت بسيار از پس او بودند *

Et cum decem reliqui audîssent 24 *irati sunt hisce duobus fratribus. Jesus autem illos ad se voca-* 25 *vit, et illis dixit; Vos scitis gentibus et hominibus imperatores et principes præesse, qui in illos potestatem exercent. Inter* 26 *vos ita non erit: sed quicunque voluerit ut inter vos magnus sit, seipsum ut omnium minimum et infimum intueatur. Et quicunque* 27 *voluerit ut vobis præcedat, in conspectu vestri servitium exhibeat. Filius hominis non venit, ut* 28 *ei ministerium fieret, sed ministraret, et animam suam daret pro salute multorum.*

CV. Ubi duobus cæcis lumen reddidit.

Tunc *Jesu egrediente ex Jericho,* 29 *turba multa eum secuta sunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'.

Et ecce duo cæci sedentes secus viam, *audientes quòd* Jesus *præteriret*,
30 Καὶ ἰδὲ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τ̃ ὁδὸν, ἀκέσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει,
clamaverunt, dicentes; Miserere nostri, Domine, fili David. *At* turba
31 ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, ὑὸς Δαβίδ. Ὁ ᾗ ὄχλ☉
increpabat eos, ut tacerent. Illi *verò* magis clamabant, dicentes;
ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ ᾗ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες,
Miserere nostri, Domine, fili David. Et *stans* Jesus vocavit eos: &
32 Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, ὑὸς Δαβίδ. Καὶ ςὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, ϗ
ait; Quid vultis faciam vobis? Dicunt illi; Domine, ut aperiantur
33 εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν
nostri oculi. *Visceribus commotus* autem Jesus, tetigit oculos eorum.
34 ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς ᾗ ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο τ̃ ὀφθαλμῶν αὐτῶν·
Et confestim *resp[e]xerunt* *eorum* *oculi*, & secuti sunt eum.
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, ϗ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

CAP. XXI. κα'.

ΜΕ' σε β

Et cùm appropinquâssent *in* *Hierosolymam*, & venissent *in* Bethphage ad montem
1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, ϗ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος
Olivarum, tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite
2 τ̃ ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, Λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε
in *vicum qui coram vobis*: & statim invenietis asinam alligatam, &
εἰς τ̃ κώμην τ̃ ἀπέναντι ὑμῶν, ϗ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, ϗ
pullum cum ea: *solventes* adducite mihi. Et si quis vobis dixerit aliquid,
3 πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι,
σζ ζ dicite, Quia Dominus *eorum* *usum* habet: *statim autem* dimittet eos. Hoc
ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ Κύρι☉ αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως ᾗ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο 4
autem totum factum est, ut adimpleretur *effatum* per Prophetam, dicentem;
ᾗ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῦ προφήτου, λέγοντ☉,
Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & *in-*
Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν, Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραῢς, ϗ ἐπι- 5
σn β *sidens* super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem discipuli,
βεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, ϗ πῶλον ὑὸν ὑποζυγίου. Πορευθέντες ᾗ οἱ μαθηταὶ, 6
& *facientes* sicut *præordinavit* illis Jesus, Adduxerunt asinam,
καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον, 7
& pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & *insedit*
ϗ τ̃ πῶλον, ϗ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, ϗ ἐπεκάθισεν
desuper *eos*. *At* plurima turba straverunt sua vestimenta in
ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ ᾗ πλεῖστος ὄχλ☉ ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν 8
via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in
τῇ ὁδῷ· ἄλλοι ᾗ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τ̃ δένδρων, ϗ ἐστρώννυον ἐν
σθ α via. *At* turbæ *præcedentes* & *sequentes* clamabant,
τῇ ὁδῷ. Οἱ ᾗ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, 9
dicentes; Hosanna filio David: benedictus *veniens* in nomine
λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ ὑῷ Δαβίδ, εὐλογημέν☉ ὁ ἐρχόμεν☉ ἐν ὀνόματι
σι ι Domini, Hosanna in altissimis. Et *intrante* *eo* *in* Hierosolymam,
Κυρίου, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντ☉ αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, 10
commota est universa civitas, dicens; Quis est hic?
ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܗܐ ܣܡܝܐ ܬܪܝܢ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܥܒܪ. ܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܡܪܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. 31 * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܕܢܫܬܩܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܪܝܡܝܢ ܗܘܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܢ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. 32 * ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܥܒܕ ܠܟܘܢ. 33 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ ܕܢܬܦܬܚܢ ܥܝܢܝܢ. 34 * ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ.

Et ecce duo cœci sedebant juxta viam: qui 30 quum audîssent Jesum præterire, ediderunt vocem, dicentes; Miserere nostrî Domine mi, fili David. Turbæ autem objurgabant 31 eos ut tacerent: illi verò magis attollebant vocem suam, dicentes; Domine noster, miserere nostrî, fili David. Et substitit Jesus, 32 & advocavit eos, & ait; Quid vultis faciam vobis? Dicunt ei, Domine noster, ut 33 aperiantur oculi nostri. Et misericordiâ 34 commotus est erga eos, tetigitque oculos eorum: & eo momento aperti sunt oculi eorum, & abiêre post eum.

Ad vesperam dominicæ Palmarum. 53.

CAP. XXI.

1 * ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܦܓܐ ܠܓܢܒ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ. ܫܕܪ ܝܫܘܥ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. 2 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܕܐ ܕܠܘܩܒܠܟܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܐܬܢܐ ܕܐܣܝܪܐ ܘܥܝܠܐ ܥܡܗ. ܫܪܘ ܐܝܬܘ ܠܝ. 3 * ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܪܘ ܠܗ ܕܡܪܢ ܡܬܒܥܝܢ ܠܗ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܟܐ. 4 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܗܘܬ. ܕܢܫܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. 5 * ܐܡܪܘ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ. ܡܟܝܟ ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܐܬܢܐ ܘܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ. 6 * ܘܐܙܠܘ ܬܠܡܝܕܐ ܘܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. 7 * ܘܐܝܬܝܘܗ ܠܐܬܢܐ ܘܠܥܝܠܐ. ܘܣܡܘ ܥܠ ܥܝܠܐ ܡܐܢܝܗܘܢ. ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ ܝܫܘܥ. 8 * ܘܣܘܓܐܐ ܕܟܢܫܐ ܡܫܘܝܢ ܗܘܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܢܩܦܝܢ ܗܘܘ ܣܘܟܐ ܡܢ ܐܝܠܢܐ ܘܪܡܝܢ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ. 9 * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܘܕܒܬܪܗ. ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪܘܡܐ. 10 * ܘܟܕ ܥܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܐܬܬܙܝܥܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܢܘ ܗܢܐ.

Et quum appropinquâsset Jerusalem, ve- 1 nissetque Beth-phage ad latus Montis olivarum, misit Jesus duos ex discipulis suis, & dixit eis; Ite in vicum istum qui vobis est è 2 regione, & statim invenietis asinam vinctam, & pullum cum ea: solvite, adducite mihi. Et 3 si quis dixerit vobis quidpiam, dicite ei, Quia Domino nostro requiruntur, & confestim mittet eos huc. Hoc autem totum fa- 4 ctum est, ut impleretur id quod dictum est per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion, 5 Ecce rex tuus venit tibi humilis, & insidens asinæ ac pullo filio asinæ. Profecti sunt itaque 6 discipuli, feceruntq; sicut præceperat eis Jesus. Et adduxerunt asinam & pullum, & im- 7 posuerunt pullo vestimenta sua, & equitavit super eum Jesus. Multitudo verò turbarum 8 sternebant pallia sua in via: alii verò cædebant ramos ex arboribus, & projiciebant in via. Cæterùm turbæ illæ, quæ præcedebant 9 eum, quæq; eum sequebantur, clamabant dicentes; Hosanna filio David, benedictus ille qui venit in nomine Dñi, Hosannna in excelsis. Quumq; fuisset ingressus Jerusalem, com- 10 mota est universa civitas, dicebantque; Quis hic est?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ودو نابينا بر سر راه مي نشستند * چون شنيدند كه مسيح مي كذرد اواز دادند
31 وكفتند اي فرزند داود خداوند ما بر ما رحمت كن * مردم بر ايشان بانك مي زدند
كه خاموش باشيد * ايشان بيشتر بانك مي زدند * واواز خود بلند بر مي آوردند * ومي كفتند
32 اي خداوند ما بر ما رحمت كن * عيسي بايستاد وايشانرا خواند * وكفت چه مي خواهيد
33 براي شما بكنم * كفتند خداوند ما چشم ما را روشنايي ده * عيسي بر ايشان رحمت
34 اورد وچشم ايشانرا بسود * همانكه چشم ايشان كشاده شد وعالم را ديدند * ودر پي او رفتند

صد شش انجا كه دو شاكرد را فرستاد كه براي مسيح خر اوردند

1 * چون نزديك اورشليم شد در بيت فاجي آمد * بر كنار كوه زيتون عيسي از شاكردان خود
2 دو كس را فرستاد * وبديشان كفت درين ده كه برابر شماست † برويد ببينيد انجا خر ماده
3 بسته وكرهء او با او انرا بكشاييد وپيش من بياوريد * واكر كسي بشما چيزي كويد بكوييد
4 براي خداوند ما مي بريم * انكه اينجا بياوريد * واين جمله كه شد براي ان بود تا تمام شود
5 انچ در پيغمبر كفته شد نبوت * بدختر صهيون بكوييد اينك ملك تو پيش

Duo autem cæci in summa via se- 30 *dentes, cùm audirent Christum transire, vocem ediderunt, et dixerunt; O fili David Domine noster, nostri miserere. Homines* autem *ob-* 31 *jurgabant eos dicentes, Quin silete: illi* vero *intentiùs clamabãt, et vocem suam* in *altum efferebant, et dicebant; O Domine noster, super nos misericordiam age. Jesus stetit et* 32 *eos vocavit, et dixit; Quid vultis* ut *pro vobis faciam. Dixerunt,* 33 *Domine noster, oculis nostris lumen redde. Jesus erga eos misericordi-* 34 *am gessit, et oculos eorum tetigit: confestim oculi eorum aperti sunt, et mundum viderunt, et eum secuti sunt.*

CVI. Ubi duos discipulos misit ut Christo asinum adducerent.

CAP. XXI.

Cum prope Hierosolymam esset, 1 & *in Bethphage venisset juxta montem Olivarum, Jesus duos è discipulis suis misit, Et illis dixit; In* 2 *istum pagum, qui è regione vestri est, ite, videbitis illic asinam ligatam et pullum suum cum ea: illam solvite et adducite ad me. Et si quis* 3 *vobis aliquid dixerit, dicite; Domino nostro afferimus:* & *statim huc adducite. Et hoc totum quod* 4 *factum est, ideò fuit ut impleretur, quod apud Prophetam dictum est.*

Prophetia.

Filiæ Sion dicite, Ecce rex tuus ad 5

Versio VULGATA LATINA.

30 Et ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret: & clamave- 31 runt, dicentes; Domine, miserere nostrî, fili David. Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magìs clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri, fili Da- 32 vid. Et stetit Jesus, & vocavit eos, & ait; Quid vultis ut faciam vobis? 33 Dicunt illi; Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, te- 34 tigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum.

CAP. XXI.

1 Et cùm appropinquâssent Jerosolymis, & venissent Bethphage ad Montem oli- 2 veti: tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite in castellum, quod contra vos est, & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: solvite, & adducite mihi: Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus 3 habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 4 quod dictum est per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit 5 tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem 6 discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam, & pullum: & im 7 posuerunt super eos vestimenta sua: & eum desupèr sedere fecerunt. Plurima autem 8 turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via: Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, cla 9 mabant, dicentes; Hosanna filio David: Benedictus qui venit in nomine Domini: hosanna in altissimis. Et cùm intrâsset Jerosolymam, commota est universa 10 civitas, dicens; Quis est hic?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * واذا اعميان كانا جالسان على الطريق فسمعا ان يسوع مجتاز * فصرخا قايلين ارحمنا يا رب يا
31 بن داود * فانتهرهما الجمع ليسكتا فازدادا صياحا قايلين ارحمنا يا رب يا بن داود * فوقف 32
33 يسوع ودعاهما وقال لهما ماذا تريدان ان افعل بكما * قالا له يا رب ان تفتح اعيننا * فتحنن 34
يسوع ولمس اعينهما وللوقت ابصرا وتبعاه *

1 * الفصل السادس والستون * ولما قربوا من يروسليم وجاوا الى بيت فاجي عند جبل
2 الزيتون * حينيذ ارسل يسوع اثنين من تلاميذه وقال لهما * اذهبا الى القرية التي امامكما
3 فتجدان اتانا مربوطة وجحشا معها حلاهما واتياني بهما * وان قال لكما احد شيا فقولا ان الرب
4 محتاج اليهما فهو يرسلهما للوقت * هذا كان ليتم ما قيل من النبي * قولوا لابنة صهيون ها 5
6 ملكك ياتيك متواضعا راكبا على اتان وجحش ابن اتان * فذهب التلميذان وصنعا كما
7 امرهما يسوع * واتيا بالاتان والعفو وتركا ثيابهما عليهما وجلس فوقهما * وجمع كثير فرشوا 8
9 ثيابهم في الطريق * واخرون قطعوا اغصانا من الشجر وفرشوها في الطريق * والجمع الذي
يتقدمه والذي يتبعه صرخوا قايلين هوشعنا لابن داود مبارك الاتي باسم الرب هوشعنا في
10 العلاء * فلما دخل يروسليم ارتجت المدينة كلها قايلين من هو هذا *

Et ecce duo cæci qui erant sedentes se- 30 *cus viam, audierunt quia Jesus transiret:* & *exclamaverunt, dicentes; Miserere nostri Domine, fili David. Incre-* 31 *pavit autem eos turba ut tacerent. At auxerunt clamorem, dicentes; Miserere nostri Domine, fili David. Substitit* 32 *Jesus,* & *advocavit eos,* & *dixit eis; Quid vultis ut faciam vobis? Dixe-* 33 *runt ei; Domine, ut aperias oculos nostros. Misertus ergò est Jesus,* & *tetigit* 34 *oculos eorum. Et confestim viderunt,* & *secuti sunt eum.*

Sectio sexagesima sexta.

CAP. XXI.

Et cùm appropinquâssent Jerosolymis, 1 & *venissent in Beth-phage prope montem Olivarum, tunc misit Jesus duos ex discipulis suis, Et dixit eis; Ite in hoc* 2 *castellum quod contra vos est,* & *invenietis asinam alligatam* & *pullum cum ea: solvite ambos,* & *ducite mihi utrumque. Et si quis dixerit vobis aliquid,* 3 *dicite quia Dominus indigens est eorum:* & *ipse mittet eos confestim. Hoc fuit ut* 4 *compleretur quod dictum est à Propheta; Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit ti-* 5 *bi humilis, sedens super asinam et pullum filium asinæ. Et abierunt discipuli* 6 *duo, et fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam et pullum, et* 7 *posuerunt vestimenta sua super eos, et sedit super eos. Et turba magna straverunt* 8 *vestimenta sua in via, et alii ceciderunt ramos de arboribus,* & *straverunt eos in* 9 *via; Et turba quæ præcedebat eum, et quæ sequebatur eum, clamaverunt dicentes; Hosanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis. Et cùm intrâsset Jerosolymam,* 10 *commota est civitas universa, dicentes; Quis est hic?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወናሁ : ክልኤቱ : ዕውራን : ይነብሩ : ጥቃ : መንገድ : ወሰምዑ : ከመ : እግዚእ ኢየሱስ : ይኀ
31 ልፍ : ወጸርኁ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ተሣሀለነ : ወልደ : ዳዊት ::=: ወላሕዛብሰ : ይጌሥ
ጽዎሙ : ከመ : ያርምሙ : ወአዕበዩ : ጸሪኆ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ተሰሀለነ : ወልደ : ደዊ
32 ት ::=: ወቆመ : እግዚእ ኢየሱስ : ወጸውዖሙ : ወይቤ : ምንተ : ትፈቅዱ : እግበር : ለክሙ ::=:
33 ወይቤልዎ : እግዚኦ : ከመ : ይትከሠት : አዕይንቲነ ::=: ወአምሐርዎ : ለእግዚእ ኢየሱስ :
34 ወለከፎሙ : አዕይንቲሆሙ : ወይቤሎሙ : በከመ : ሃይማኖትክሙ : ይኩንክሙ : ወበጊዜሃ : ነ
ጸሩ : ወተለውዎ ::=:

በእንተ : እድግት : ወዕዋል ::=:

1 ወቀረበ : ሊየሩሰሊም : መንገለ : ቤተ : ፋጌ : ቦሎ : ኀበ : ደብረ : ዘይት : ወእምዝ : ፈነወ : እ
2 ግዚእ ኢየሱስ : ክልኤተ : አርዳኢሁ ::=: ወይቤሎሙ : ሑሩ : ሀገረ : ዘቅድሜክሙ : ወትረክ
3 ቡ : ይእተ : ጊዜ : እድግተ : እስርተ : ወዕዋለ : ምስሌሃ : ፍትሑ : ወአምጽኡ : ሊተ ::=: ወ
እመቦ : ዘይቤለክሙ : ምንተ : ትገብሩ : በሉ : እግዚኦሙ : ይፈቅዶሙ : ወበጊዜሃ : ይፌንዎ
4 ሙ ::=: ወዝንቱ : ከመ : ይብጻሕ : ወይትፈጸም : ቃለ : ኢሳይያስ : ነቢይ : ዘተብህለ ::=:
5 በልዋ : ለወለተ : ጽዮን : ናሁ : ንጉሥኪ : ይመጽእ : የዋሕ : ወርቱዕ : እንዘ : ይፄዐን : ዲበ : እ
6 ድግት : ወዲበ : ዕዋል : እጓለ : እድግት ::=: ወሖሩ : አርዳኢሁ : ወገብሩ : በከመ : አዘ
7 ዞሙ : እግዚእ ኢየሱስ ::=: ወረከቡ : ወአምጽኡ : እድግተ : ወዕዋለ : ወረሐኑ : አልባሲሆሙ :
8 ላዕሌሆን : ወተጽዕነ : እግዚእ ኢየሱስ ::=: ወዘይበዝኅ : ሕዝብ : ነጸፉ : አልባሲሆሙ : ውስተ :
9 ፍኖት : ወካልኣንኒ : ይመትሩ : አዕጹቀ : እም : ውስተ : ዕፀው : ወይነጽፉ : ውስተ : ፍኖት ::=: ወሕ
ዝብ : እለ : የሐውሩ : ቅድሜሁ : ወእለሂ : ይተልውዎ : ጸርኁ : እንዘ : ይብሉ : ሆሳዕና : ለወልደ : ደ
10 ዊት : ቡሩክ : ዘይመጽእ : በስመ : እግዚአብሔር : ሆሳዕና : በአርያም ::=: ወበዊኦ : እግዚእ ኢ
የሱስ : ሊየሩሳሌም : ተሀውከት : ኵላ : ሀገር : እንዘ : ትብል : መኑ : ውእቱ : ዝንቱ ::=:

Et ecce duo cæci sedebant juxta viam, & *audierunt quòd Dominus Jesus* 30 *transibat:* & *clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri fili David. Et po-* 31 *puli objurgabant eos, ut silerent:* & *magis elevârunt clamorem, dicentes; Domine, miserere nostri fili David. Et stetit Dominus Jesus* & *vocavit eos,* & *di-* 32 *cit; Quid vultis facerem vobis? Et dicunt ei; Domine, ut aperiantur oculi* 33 *nostri. Et misericordiâ commovebant Dominum Jesum,* & *tetigit oculos eorum,* 34 *et dicit iis; Secundùm fidem vestram erit vobis:* & *continuò viderunt,* & *sequuti sunt eum.*

De asino & pullo.

CAP. XXI.

Et appropinquante illo Hierusalem, per Bethphage, venerunt ad Montem olei, 1 & *tunc misit Dominus Jesus duos discipulos ejus, Et dicit iis; Ite ad civita-* 2 *tem quæ ex adverso vobis est,* & *invenietis statim asinam ligatam,* & *pullum cum ea: solvite* & *adducite mihi. Et si qui erunt qui dixerint vobis, Quid* 3 *facitis? dicite, Dominus eorum opus habet iis:* & *statim mittet eos. Et* 4 *hoc factum fuit, ut perveniret* & *impleretur verbum Esaiæ prophetæ, quod di-* 5 *ctum fuit; Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit mansuetus* & *rectus, insidens asinæ,* & *super pullum filium asinæ. Et profecti sunt discipuli ejus,* & 6 *fecerunt sicut præcepit iis Dominus Jesus. Et invenerunt,* & *adduxerunt asi-* 7 *nam,* & *pullum,* & *imposuerunt vestimenta sua super iis,* & *superjectus fuit Dominus Jesus. Et qui abundabat populus, straverunt vestimenta sua in via,* 8 & *alii abscíderunt ramos ex arboribus,* & *straverunt in via. Et populi qui* 9 *ibant ante eum, et qui sequuti sunt, clamaverunt, dicentes; Hosanna filio David: beatus qui venit in nomine Dei, Hosanna in excelsis. Et adveniente Domino* 10 *Jesu Hierosolyma, commota est tota civitas dicens; Quis est hic?*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 تو مي آيد * متواضع وفروتن بر نشسته بر خر ماده وكرهء او * شاكردان رفتند وانچنانك
7 عيسي فرموده بود كردند * خر ماده را با كره بياوردند * جامه خود را عيسي بر كره
8 نهاد وبر نشست * ازان جماعت مردم بسيار جامهء خود را در راه مي كستردند * تا او بر
سر آن بكذرد * وديكران شاخها از درخت زيتون مي بريدند وبر راه مي انداختند

صد هفت رفتن مسيح در اورشليم واورا بملكي قبول كردند

9 * وآن جماعت كه در پيش او مي رفتند * ودر پس او مي آمدند بانك مي زدند ومي
كفتند اوسعنا مر فرزند داود يعني الحمد وخجسته است انك بنام خدا مي ايد الحمد در
10 بلندي * چون باورشليم اندر آمد همهء شهر لرزيد * وكفتند كيست اين

te venit demissus & *humilis, insidens asinæ* & *pullo ejus. Et* 6 *profecti discipuli, quemadmodum jusserat Jesus, fecerunt. Et asi-* 7 *nam cum pullo adduxerunt: vestimentum autem suum Jesus pullo imposuit* & *insidit. Dein-* 8 *dè turba hominum plurima vestimenta sua in via straverunt, ut ille super ea transiret: alii verò ramos ex arbore olivæ succidebant,* & *in via projiciebant.*

CVII. Ingreditur Christus Hierosolymam, & illum ut regem recipiunt.

Turba autem illa quæ ante eum 9 *ibant, et subsequebantur, clamabant, et dicebant; Hosanna filio David; i. e. Laus, et beatus est qui in nomine Dei venit: Laus in excelso. Cùm Hierosolymam in-* 10 *gressus esset, tota urbs commota est, et dicebant, Quis est hic?*

At turbæ dicebant; Hic est Jesus Propheta, *qui* à Nazareth Ga-
11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γα- —
lilææ. Et intravit Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes σια
12 λιλαίας. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας α
vendentes & *mercantes* in templo: & mensas numulariorum
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
evertit, & cathedras vendentium columbas. Et dicit
13 κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. Καὶ λέγει
eis, Scriptum est; Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem
αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ
illam fecistis speluncam latronum. Et accesserunt ad eum cæci & claudi Mϛ'
14 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ σιβ
in templo, & sanavit eos. Videntes autem principes Sacerdotum ι
15 ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς —
& Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in σιγ
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν ϛ
templo, & dicentes; Hosanna filio David: indignati sunt. Et dixerunt
16 τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν. Καὶ εἶπον
ei; Audis quid isti dicunt? *At* Jesus *dicit* eis; Utique.
αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί.
Nunquam legistis; Quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti
οὐδέποτε ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων, καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω —
laudem? Et *relinquens ipsos*, abiit extra civitatem in Bethaniam, σιδ
17 αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, ϛ

& *diversatus est* ibi. Manè autem revertens in civitatem, esuriit.
MZ' καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
Et videns *ficum* unam secus viam, venit ad eam: & nihil invenit
Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν 19
in ea, *si non* folia tantùm: & ait illi; Nunquam ex te fructus *fiat*
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται
in *seculum*: & arefacta est continuò ficulnea. Et videntes disci-
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μα- 20
puli, mirati sunt, dicentes; Quomodò continuò aruit *ficus*?
θηταί, ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
— Respondens autem Jesus, ait eis; Amen dico vobis; Si
σιε Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν 21
ϛ habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm *quod ficûs* facietis, sed
ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ
& si monti huic dixeritis; *Tollere*, & *jactare* in mare, fiet.
— κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.
σιϛ Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.
Α Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. 22
MH' Et *venienti ipsi* in templum, accesserunt *ei docenti* principes Sacerdotum,
σιζ Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς, 23
β & seniores populi, dicentes; In qua *auctoritate* hæc facis? Et
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
quis tibi dedit *auctoritatem* hanc?
τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܟܢ̈ܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ. * ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ
12 ܕܐܠܗܐ. ܘܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܗܦܟ ܦܬܘܪ̈ܐ
13 ܕܡܥܪ̈ܦܢܐ. ܘܟܘܪ̈ܣܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܝܘܢ̈ܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ
14 ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܠܣܛܝ̈ܐ. * ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܒܗܝܟܠܐ ܣܡܝ̈ܐ
15 ܘܚܓܝ̈ܣܐ ܘܐܐܣܝ ܐܢܘܢ. * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪ̈ܝܫܐ ܬܕܡܪ̈ܬܐ ܕܥܒܕ. ܘܛܠܝ̈ܐ ܕܩܥܝܢ
16 ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ
ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܝܢ. ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ. ܕܡܢ ܦܘܡܐ ܕܛܠܝ̈ܐ
ܘܕܝܠܘܕ̈ܐ ܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥ ܕܨܘܡܐ * ܢܕ *
17 18 * ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ. ܘܢܦܩ ܠܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܘܒܬ ܬܡܢ. * ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ
19 ܟܕ ܗܦܟ ܠܡܕܝܢܬܐ ܟܦܢ. * ܘܚܙܐ ܬܬܐ ܚܕܐ ܥܠ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܡܕܡ.
ܐܠܐ ܐܢ ܛܪ̈ܦܐ ܒܠܚܘܕ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܟܝ ܬܘܒ ܦܐܪܐ ܠܥܠܡ. ܘܡܚܕܐ ܝܒܫܬ
20 21 ܬܬܐ ܗܝ. * ܘܚܙܘ ܬܠܡܝ̈ܕܐ ܘܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܡܚܕܐ ܝܒܫܬ ܬܬܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܬܗܘܐ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܐ ܬܬܦܠܓܘܢ. ܠܐ
ܒܠܚܘܕ ܗܕܐ ܕܬܬܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܐܫܬܩܠ ܘܦܠ ܒܝܡܐ ܢܗܘܐ.
22 23 * ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܬܗܝܡܢܘܢ ܬܣܒܘܢ. * ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ.
ܩܪܒܘ ܠܗ ܟܕ ܡܠܦ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝ̈ܫܐ ܕܥܡܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ
ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ.

Turbæ verò dicebant, Hic est Jesus propheta, qui est ex Nazareth Galilææ. Et introivit Jesus in templum Dei, ejecítque eos omnes qui emebant & vendebant in templo, & subvertit mensas trapezitarum, sedesque eorum qui venundabant columbas. Et ait illis; Scriptum est, Domus mea, Domus orationis vocabitur: vos autem fecistis eam speluncam latronum. Et obtulerunt ei in templo cæcos & claudos, & sanavit eos. Quum autem vidissent principes sacerdotum & Pharisæi miranda quæ faciebat, & puerulos qui clamabant in templo, & dicebant, Hosanna filio David; indignati sunt. Et dicunt ei, Audis quid dicant isti? dixit eis Jesus, Etiam: nunquam legistis, Ex ore puerulorum & infantium confirmata est laus? 11 12 13 14 15 16

Lectio feriæ quintæ hebdomadis quartæ jejunii. 54.

Porrò dereliquit eos, exiitque extra civitatem in Beth-Aniam, & pernoctavit illîc. Manè verò quum reversus fuisset in civitatem, esuriit. Videnſque ficum unam in via, venit ad eam, nihilque in ea reperit nisi folia tantúm: & dixit ei, Non erunt in te ampliùs fructus in æternum. Et statim aruit ficus illa. Quod cùm vidissent discipuli, mirati sunt, dicentes; Quomodo in momento exaruit ficus? Respondit Jesus, & ait illis; Amen dico vobis, Si fuerit in vobis fides, neque dubitaveritis, non solùm hanc fici rem facietis, verùm etiam si monti huic dixeritis, Tollitor, & cade in mare, fiet. Et quicquid petieritis oratione, & credideritis, accipietis. Et quum venisset Jesus in templum, adierunt eum principes sacerdotum, & seniores populi quum doceret, & dicunt ei; Quânam auctoritate ista facis? & quis dedit tibi potestatem hanc? 17 18 19 20 21 22 23

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * جماعت مي كفتند اينست يشوع پيغمبر * ازناصرهء جليل * * وعيسي درهيكل 12
كنشت خدا دررفت وهركرا ديد كه درهيكل مي خريدند ومي فروختند *
بدركرد وبرانداخت طبقهاء صرافان * وتختهاء ايشان كه كبوتر مي فروختند *
* وبديشان كفت كه نبشته است * كه خانهء من خانهء نمازخوانده شود * وشما اورا مغارهء 13
دزدان ساخته ايد * * نزديك او شدند درهيكل نابينايان * ولنكان * ايشانرا خوش كرد * 14
* چون بزركان امامان ومعتزلان اين شكفتيها را كه درهيكل كرد ديدند وكودكان 15
درهيكل بانك مي زدند * ومي كفتند * الحمد مر فرزند داود را امامانرا ناخوش آمد *
* بعيسي كفتند مي شنوي ايشان چه مي كويند عيسي جواب داد وبديشان كفت 16
[آري] ازاول نخوانديد كه ازدهن كودكان وبچكان ستايش استوار شد * واكر ايشان
خاموش باشند * كوه وسنك باواز ايند * * انكه مسيح ايشانرا رها كرد وبيرون شهر رفت * 17
دربيت عنيا وانجا خفت * * وچون درصباح در شهر را باز كردند كرسنه شد * 18

Turbæ autem dicebant; Hic est Jesus probheta de Nasreh Galilææ. Et Jesus in templum Ecclesiæ Dei ingressus est, & quoscunque vidit, qui in templo emebant aut vendebant, ejecit: & prostravit mensas nummulariorum, & cathedras eorum qui columbas vendebant. Et illis dixit; Scriptum quidem est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem eam speluncam latronum fecistis. Et accesserunt ad eum in templo cæci, & claudi: & eos sanavit. Cùm vidissent magni sacerdotes & Pharisæi hæc mira quæ in templo fecit, & quod pueri in templo clamarent & dicerent; Laus Filio David: sacerdotibus displicuit. Et Jesu dixerunt; Audin' illos, quid dicant? Jesus responsum dedit, & illis dixit; Etiam: olim non legistis, quod scriptum est; Ex ore parvulorum & infantium laus confirmata est? & si isti silerent, mons et saxum vocem proferrent. Tunc Christus illos missos fecit, et extra civitatem ivit, in Bethaniam, et illic cubuit. Cùm autem manè in urbem reverterentur, esuriit. 11 12 13 14 15 16 17 18

Versio VULGATA LATINA.

11 Populi autem dicebant; Hic est Jesus propheta à Nazareth Galilææ. Et intravit
12 Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in templo: & mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit: Et dicit eis, Scri-
13 ptum est; Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam spelun-
14 cam latronum. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanavit eos.
15 Videntes autem principes sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros
16 clamantes in templo, & dicentes; Hosanna filio David: indignati sunt, Et dixerunt ei; Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis; Utique. Nunquam legistis;
17 Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abiit fo-
18 ràs extra Civitatem in Bethaniam; ibíque mansit. Manè autem revertens in Civitatem, esuriit. Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: & nihil 19
invenit in ea nisi folia tantùm, & ait illi; Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuò ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt, 20
dicentes; Quomodò continuò aruit? Respondens autem Jesus, ait eis; Amen di- 21
co vobis; Si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm de ficulnea facietis, sed
& si monti huic dixeritis, Tolle, & jacta te in mare, fiet. Et omnia quæcunque 22
petieritis in oratione credentes, accipietis. Et cùm venisset in templum, ac- 23
cesserunt ad eum docentem, principes sacerdotum, & seniores populi, dicentes; In qua potestate hæc facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فقال الجمع هذا يسوع النبي الذي من ناصرة الجليل * فدخل يسوع هيكل الله واخرج كل 12
الذين يبيعون ويشترون في الهيكل * وقلب موايد الصيارف وكراسي باعة الحمام * وقال لهم 13
مكتوب ان بيتي يدعي بيت الصلاة وانتم جعلتموه مغارة للصوص * وقدم اليه عميان وعرج 14
في الهيكل فشفاهم * فراي روساء الكهنة والكتبة العجايب التي صنع * والصبيان يصيحون 15
في الهيكل قايلين هوشعنا لابن داود * فتغمموا * وقالوا له اما تسمع ما يقوله هولاء * فقال لهم 16
يسوع نعم * اما قراتم قط ان من افواه الاطفال والرضعان اعددت سبحا * ثم تركهم وخرج خارج 17
المدينة الي بيت عنيا وبات هناك * * الفصل السابع والستون * * وفي غد رجع الي 18
المدينة فجاع * ونظر شجرة تين على الطريق فجاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط * فقال 19
لها لا تخرج منك ثمرة الي الابد فيبست تلك الشجرة للوقت * فنظر التلاميذ وتعجبوا وقالوا 20
كيف يبست التينة للوقت * فاجابهم يسوع قايلا امين اقول لكم ان كان لكم ايمان ولا تشكون 21
ليس كجفاف هذه الشجرة التين فقط تصنعون * لكن اذا قلتم لهذا الجبل انتقل واسقط في
البحر فيكون * وكلما تسالونه في الصلاة بايمان تنالونه * * الفصل الثامن والستون * 22
* ولما دخل الهيكل وطفق يعلم جاء اليه روساء الكهنة وشيوخ الشعب وقالوا له باي 23
سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا السلطان *

Dixit turba, Hic est Jesus probheta qui est à Nazareth Galilææ. Et ingressus est Jesus templum Dei, & ejecit omnes qui vendebant et emebant in templo: & evertit mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas; Et dixit eis, Scriptum est, Quia domus mea vocabitur Domus orationis: vos autem fecistis eam speluncam latronibus. Et oblati sunt ei cæci & claudi in templo, & curavit eos. Viderunt autem principes sacerdotum & scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosanna filio David: & murmuraverunt. Ac dixerunt ei, Nónne audis quid dicunt isti? Dixit eis Jesus, Etiam. Annon legistis unquã, Quia ex ore infantium, & lactentium parasti laudem? Deindè reliquit eos, & exiit extra civitatem ad Beth-aniam, & pernoctavit ibi. 11 12 13 14 15 16 17

Sectio sexagesima septima.

Et mane rediit in civitatem, & esuriit. Et vidit arborem fici secus viam, & venit ad eam: et non invenit in ea quicquã, nisi folia tantùm, & ait illi; Non prodeat ex te fructus in æternum. Exsiccata est illa arbor continuó. Et viderunt discipuli, & mirati sunt, & dixerunt; Quomodo exsiccata est ficus continuó? Respondit eis Jesus, dicens; Amen dico vobis, si habueritis fidem, et non hæsitaveritis, non un siccitatem hujus arboris fici tantùm facietis, verùm quũ dixeritis huic monti, Discede, & jacta te in mare, fiet. Et quidquid petetis in oratione cum fide, accipietis. 18 19 20 21 22

Sectio sexagesima octava.

Et cùm intrâsset templum, cœpissetq; docere, venerunt ad eum principes sacerdotum et seniores populi, et dixerunt ei; Quâ potestate facis hoc? Et quis dedit tibi hanc potestatem? 23

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወአሕዛብ ፡ ይቤሉ ፡ ዘውእቱ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ነቢይ ፡ ዘእምናዝሬት ፡ ዘገሊላ ፡፡=፡ ወቦ
12 አ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡፡ ወሰደደ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይሠይጡ ፡ ወይሣየጡ ፡ በቤ
ተ ፡ መቅደስ ፡ ወገፍተአ ፡ ማእደቲሆሙ ፡ ለመወልጠን ፡ ወመናብርቲሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይሠይጡ ፡
13 አርጋበ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ጽሑፍ ፡ ቤትየሰ ፡ ቤተ ፡ ጸሎት ፡ ይሰመይ ፡ ወአንትሙሰ ፡ ትረ
ሲዩ ፡ ቤተ ፡ ሰረቅት ፡፡=፡ በእንተ ፡ ዕውራን ፡ ወሰባራን ፡፡=፡
14 ወአቅረቡ ፡ ኀቤሁ ፡ ዕውራነ ፡ ወሐንካሳነ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወአሕየዎሙ ፡፡=፡ ወእምዝ ፡
15 ርእዩ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ መንክረ ፡ ዘከመ ፡ ይገብር ፡ መድምመ ፡ ወደቂቀ ፡ እለ ፡
16 ይጸርሑ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወይቤሉ ፡ ሆሳዕና ፡ ለወልደ ፡ ዳዊት ፡ ኢሐወዞሙ ፡፡=፡ ወይቤልዎ ፡
ትሰምዖኑ ፡ ወይብሉ ፡ እሉ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ እወ ፡ አልቦሁ ፡ አመ ፡ አንበብክ
17 ሙ ፡ ከመ ፡ እምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ አስተደሉ ፡ ስብሐተ ፡፡=፡ ወኃደጎሙ ፡ ወወፅአ ፡
ለፍአ ፡ እምሀገር ፡ ወቤተ ፡ ቢታንያሃ ፡ ወአጽለለ ፡ ህየ ፡፡=፡
በእንተ ፡ በለስ ፡ እንተ ፡ የብሰት ፡፡=፡
18 ወጸቢሐ ፡ እንዘ ፡ የዐርግ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሀገረ ፡ ርኅበ ፡፡=፡ ወርእየ ፡ በለሰ ፡ እሐተ ፡ ው
19 ስተ ፡ መንገድ ፡ ወሖረ ፡ ኀቤሃ ፡ ወአልቦ ፡ ዘረከበ ፡ ውስቴታ ፡ ዘእንበለ ፡ ቈጽል ፡ ባሕቲቱ ፡ ወይቤላ ፡ ኢይ
20 ኩን ፡ እንከ ፡ ፍሬ ፡ እምውስቴትኪ ፡ ለዓለም ፡ ወየብሰት ፡ በጊዜሃ ፡ ይእቲ ፡ በለስ ፡፡=፡ ወርእዮሙ ፡ አ
21 ርዳኢሁ ፡ አንከሩ ፡ ወይቤልዎ ፡ እፎ ፡ በጊዜሃ ፡ የብሰት ፡ ዛቲ ፡ በለስ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ኢየ
ሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡ ብክሙ ፡ ሃይማኖት ፡ ወኢትናፍቁ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ዘበለስ ፡ ዘ
ትገብሩ ፡ ዳእሙ ፡ ለዝንቱ ፡ ደብር ፡ እመ ፡ ትቤልዎ ፡ ተንሥእ ፡ ወተወረው ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ይትገበር ፡፡=፡
22 ወኵሉ ፡ ዘሰአልክሙ ፡ በጸሎት ፡ እንዘ ፡ ትትአመኑ ፡ ትነሥኡ ፡፡=፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእልዎ ፡ ካህናት ፡ ወረበናት ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ ፡ በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ትገብር ፡ ዘንተ ፡፡=፡
23 ወበዊእ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይሜህር ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወመላህቅተ ፡ ሕዝብ ፡ እንዘ ፡
ይብሉ ፡ በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ዘንተ ፡ ትገብር ፡ ወመኑ ፡ ወሀበከ ፡ ዘንተ ፡ ስልጣነ ፡፡=፡

Et populi dicunt, Hic est Dominus Jesus, propheta qui ex Nazareth Galilææ. Et intravit Dominus Jesus Domum sanctam, & ejecit omnes vendentes & ementes in Domo sancta; & subvertit tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et dicit iis, Scriptum est, Domus mea Domus orationis nominabitur, & vos fecitis eam domum latronum. 11 12 13

De cæcis, & claudis.

Et adduxerunt ad illum cæcos & claudos in templum: & vivere fecit eos. Et videntes principes sacerdotum & scribæ, miraculum quale fecerat stupendum, & pueros clamantes in Domo sancta, & dicentes; Hosanna filio David, non jucundum fuit iis. Et dicunt ei, Audisne quod dicunt isti? & dicit iis Dominus Jesus, Etiam, nunquã aliquando legistis; Quòd ex ore parvulorum et lactentium præparavit ei laudem. Et dimisit eos, & abiit foràs è civitate, & pernoctavit in Bethania, et requievit ibi. 14 15 16 17

De ficu arefacta.

Et manè ascendens Dominus Jesus civitatem, esuriit. Et vidit ficum quandam in via, & venit ad eam: & nihil fuit quod invenit super eam nisi folia tantùm: & dicit ei, Ne sit igitur fructus ex te in æternum, & exaruit continuò hæc ficus. Et videntes Discipuli ejus mirati sunt, & dicunt ei; Quàm subitò exaruit hæc ficus. Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Amen dico vobis, Si habetis fidem, & non dubitatis, non solum sicut hoc de ficu erit quod facietis; sed etiam huic monti si dixeritis, Tollitor, & projicitor in mare, fiet. Et quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. 18 19 20 21 22

Dominum Jesum interrogant sacerdotes & magistri, Qua authoritate facis ista.

Et illo intrante Domum sanctam accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum, & seniores populi, dicentes; In qua potestate hoc facis? & quis dedit tibi hanc authoritatem? 23

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * درخت انجيري درراه ديد پيش آن درخت آمد درو چيزي نيافت مكر برك تنها * وبدرخت
كفت ديكر درتو ميوه نباشد تا ابد * ان درخت انجير خشك شد * * شاكردان ديدند 20
درعجب ماندند وكفتند * چكونه همين ساعت اين درخت انجير خشك شد * * جواب داد 21
عيسي وبديشان كفت راست بشما بكويم اكر درشما ايمان باشد * وپريشان نباشيد * نه اين
درخت انجير تنها * الا بدين كوه نيز بكوييد * برداشته شو ودر دريا بيوفت بشود * * وهر 22
چه درنماز بخواهيد وايمان بياوريد بستانيد * * وازانجا چون دركنشت درآمد * بزركان 23
امامان وپيران * دروقتي كه تعليم مي داد ازو پرسيدند كه بكدامين سلطنت اينها را
مي كني * واين حكم را بتو كه داد *

Et arbore fici in via conspecta, ad ipsam arborem veniens, in ea quicquam non invenit nisi folia sola: & arbori dixit; Ampliùs in te fructus non sit in æternum. Et illa arbor fici exaruit. Discipuli videntes admirabundi manserunt, & dixerunt; Quomodo eodem momento, hæc arbor ficus arefacta est? Responsum dedit Jesus, & illis dixit; Certè vobis dico, Si in vobis fides fuerit, & animo distracti non fueritis, non huic ficui tantùm, sed huic monti etiam dicetis, Sustollere, & in mare projicere: & fiet. Et quicquid precando petieritis, & fidem adhibueritis, accipietis. Et illinc cùm in templum venisset, magni sacerdotes & seniores, tempore quo docuit, ab eo interrogârunt; Quâ verò authoritate hæc facis? et hanc potestatem quis tibi dedit? 19 20 21 22 23

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗʹ. ΜΘʹ. Νʹ.

Respondens *autem* Jesus, dixit eis; Interrogabo vos & ego sermonem
24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον
unum: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam, in qua *authoritate* hæc facio.
ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
Baptismus Joannis undè erat? è cœlo, an ex hominibus? Illi *autem*
25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ
ratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, E cœlo: dicet nobis, Quarè
διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί
ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus: timemus
26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα
turbam: omnes enim *habent* Joannem sicut Prophetam. Et respon-
27 τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκρι-
dentes Jesu, dixerunt, Nescimus. Ait illis & ipse; Nec ego dico
θέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
vobis, in qua *authoritate* hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo
28 ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος
habebat *natos* duos: & accedens *primo*, dixit; Fili, vade, hodiè opera-
εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, Σήμερον ἐργά-
re in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo. Posteà autem
29 ζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐ θέλω. ὕστερον δὲ
pœnitentiâ *affectus*, abiit. Et accedens *alteri*, dixit similiter. Ille *verò*
30 μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ
respondens ait; *Ego* domine: & non *abiit*. Quis ex duobus fecit vo-
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέ- 31
luntatem patris? dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen
λημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν
dico vobis, *Quòd* publicani & meretrices *præcunt* vos in regnum
λέγω ὑμῖν, Ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
Dei. Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credi-
τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ- 32
distis ei. *At* publicani & meretrices crediderunt ei: Vos autem viden-
σατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόν-
Nʹ tes *non pœnituistis* posteà, *ad credendum* ei. Aliam parabolam audite:
σιθ τες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· 33
β Homo *quidam* erat paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem
Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν
ei circumposuit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim: &
αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ
ΜΘʹ locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem appropinquasset
σιη ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν 34
ι tempus fructuum, *legavit* servos suos ad agricolas, *accipere*
ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν
fructus ejus.
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ ܚܕܐ ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ܀
25 * ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ܀ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܐܡܪ ܠܢ ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ܀
26 ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܚܠܝܢܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܘܚܢܢ܀
27 * ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ܀

* [illegible] *

28 * ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܩܕܡܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܝ ܙܠ ܝܘܡܢܐ ܦܠܘܚ ܒܟܪܡܐ܀
29 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܬܘܝ ܘܐܙܠ܀
30 * ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܘܬ ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܠܐ ܐܙܠ܀
31 * ܡܢܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܘ ܩܕܡܝܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܟܣܐ ܘܙܢܝܬܐ ܩܕܡܝܢ ܠܟܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
32 * ܐܬܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܝܘܚܢܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܘܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ ܡܟܣܐ ܕܝܢ ܘܙܢܝܬܐ ܗܝܡܢܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܦܠܐ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ ܬܘܬܘܢ ܒܚܪܬܐ ܕܬܗܝܡܢܘܢܗ܀
33 * ܫܡܥܘ ܡܬܠܐ ܐܚܪܢܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܐܚܕܗ ܣܝܓܐ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ ܘܚܦܪ ܒܗ ܡܥܨܪܬܐ ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܚܙܩ܀
34 * ܟܕ ܕܝܢ ܡܛܐ ܙܒܢܐ ܕܦܐܪܐ ܫܕܪ ܥܒܕܘܗܝ ܠܘܬ ܦܠܚܐ ܕܢܫܕܪܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܗ܀

Respondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo 24
vos & ego verbum unum; & si dixeritis mihi, ego quoque dicam vobis quânam potestate ista faciam. Baptisma Johannis unde 25
est? è cœlo est, an ex hominibus? Illi verò 26
cogitabant in animabus suis, dicentes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis, Quare fidem ei non adhibuistis? Dicere autem, Ab hominibus, timemus à turbis. Omnes enim ut prophetam habebant ipsum Johannem.
Et responderunt ei, dicentes, Nescimus. Ait 27
illis Jesus, Nec ego dicam vobis quânam potestate ista faciam.

Nocturno secundo secundæ noctis Passionis. 55

Quid autem vobis videtur? Vir quidam ha- 28
bebat filios duos, & accedens ad priorem dixit ei; Fili mi, abi hodiè, cole vineam. Is 29
autem respondit, & ait; Nolo. Postea verò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Et acce- 30
dens ad alterum, dixit ei itidem. Is verò respondit & ait; Ego domine mi, nec abiit.
Uter ex istis duobus executus est voluntatem 31
patris sui? Dicunt ei, Prior ille. Ait illis Jesus, Amen dico vobis, Publicanos & meretrices præituros vobis in regnum Dei. Ve- 32
nit enim ad vos Johannes viâ justitiæ, neque credidistis ei. Publicani verò & meretrices crediderunt ei. Vos autem ne quidem quum hæc videritis, pœnituit vos posteà, ut crederetis ei. Audite aliam parabolam; Erat 33
vir quidam dominus domûs, qui plantavit vineam, & undequaque obvallavit eam maceriâ, foditque in ea torcular, & extruxit in ea turrim, & elocavit eam agricolis, ac peregrè profectus est. Quum autem appro- 34
pinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad agricolas ut ad se mitterent de fructibus vineæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * عيسي جواب داد وبديشان كفت من نيز ازشما سخني پرسم اكر بمن بكوييد من
نيز بشما بكويم * كه بكدامين سلطنت اينها را ميكنم * وكفت معموديت يحيي يعني شستكاه او 25
ازكجاست از آسمان يا ازادميان ايشان درنفس خود مي انديشيدند ومي كفتند اكر
26 بكوييم از آسمان * بكويد پس چرا بدو ايمان مياورديد * واكر بكوييم از زمين وادميان
27 ازمردم مي ترسيم * براي انك همكنان يحيي را همچو پيغامبر قبول كرده بودند * كفتند نمي
28 دانيم * عيسي بديشان كفت من نيز بشما نمي كويم كه بكدامين حكم اينها مي كنم * چه مي
بينيد صد شست مثل آن دو برادر كه پدر بديشان كفت برويد ودر باغ كار كنيد *
شخصي دو پسر داشت آمد پيش بزركتر وبدو كفت * برو اي فرزند من امروز ودر
29 30 باغ كار كن * او جواب داد كه نخواهم رفتن * ودر آخر پشيمان شد ورفت * آمد پيش
31 پسر ديكر وهمچنين كفت * كفت اري خداوند من بروم ونرفت * اكنون ازين هر دو
كدام است كه فرمان پدر كرده باشد * بدو كفتند اولين * عيسي بديشان كفت راست
بشما بكويم سود خوران وزناكاران زودتر از شما در ملكوت خداي اندر روند *

Jesus responsum dedit, et illis dixit; 24
Ego etiam à vobis verbum unum rogabo: si mihi dixeritis, ego etiam vobis dicam quâ authoritate hæc faciam. Dixit itaque; Baptismus Jo- 25
hannis (i.e. lavacrum ejus) unde est, è cœlo, an ex hominibus? illi apud se cogitabant, & dicebant; Si dixerimus, E cœlo: dicet; Quare igitur ei fidem non habuistis? Sin autem 26
dixerimus, E terra & hominibus; à populo timemus: eò quòd omnes Johannem velut Prophetam receperant. Dixerunt, Nescimus: Jesus illis di- 27
xit; Nec ego etiam vobis dico quâ potestate hæc faciam. Quid vobis 28
videtur?

CVIII. Parabola duorum fratrum quibus pater dixit; Ite, & in vinea operamini.

Quidam duos filios habuit, & accessit ad majorem, & ei dixit; Vade, ô fili mi hodiè, & in vinea operare. Ille respondit, Nolo quidem ire: post- 29
ea verò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Accessit etiam ad filium alterum, 30
& similiter dixit: ille dixit, Etiam Domine mi, ego eo; & non ivit. Jam 31
ex his duobus uter erat, qui mandatum patris executus est? dicunt ei, Prior: Jesus illis dixit; Utique vobis dico, Publicani & scortatores ante vos in regnum Dei ingrediuntur.

Versio VULGATA LATINA.

24 Respondens Jesus dixit eis; Interrogabo vos & ego unum sermonem: quem si
25 dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Joannis unde erat? è cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, di-
26 centes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis; Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant
27 Joannem sicut prophetam. Et respondentes Jesu, dixerunt; Nescimus. Ait
28 illis & ipse; Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit; Fi-
29 li, vade hodiè, operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo.
30 Posteà autem, pœnitentiâ motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait; Eo, domine, & non ivit. Quis ex duo- 31
bus fecit voluntatem patris? Dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen dico vobis; Quia publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit 32
enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis posteà, ut crederetis ei. Aliam parabolam audite: Homo erat pater famili- 33
âs qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est.
Cùm autem tempus fructuum appropinquâsset, misit servos suos ad agricolas, 34
ut acciperent fructus ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * فاجابهم يسوع قايلا انا ايضا اسالكم عن كلمة فان انتم قلتم لي قلت لكم باي سلطان
25 افعل هذا * معمودية يوحنا من اين هي امن السماء ام من الناس * ففكروا في نفوسهم
26 قايلين * ان قلنا من السماء قال لنا فلم لم تومنوا به * وان قلنا من الناس نخاف الجمع *
27 لان يوحنا كان عندهم مثل نبي * فاجابوا يسوع قايلين لا نعلم * فقال لهم ولا انا ايضا
اعلمكم باي سلطان افعل هذا *

* الفصل التاسع والستون *

28 * ماذا تظنون في انسان كان له ابنان فجاء الي الاول وقال له يا ابني اذهب اليوم واعمل في
29 30 الكرم * فاجاب قايلا انا امضي يا رب ولم يمض * وجاء الي الثاني وقال له كذلك
31 ايضا * فاجاب قايلا ما اريد * واخيرا ندم ومضي * فايهما فعل ارادة الاب * فقالوا له
الاخير * فقال لهم يسوع امين اقول لكم ان العشارين والزناة يسبقونكم الي ملكوت
32 الله * لان يوحنا جاءكم بطريق العدل ولم تصدقوه والعشارون والزناة صدقوه * فاما
انتم فرايتم ذلك ولم تندموا اخيرا لتصدقوه *

* الفصل السبعون *

33 * اسمعوا مثلا اخر * انسان رب بيت غرس كرما واحاط به سياجا وحفر فيه معصرا * وبني فيه
34 برجا ودفعه الي فعلة وسافر * فلما قرب زمن الثمار ارسل عبيده الي الفعلة لياخذوا ثمرته *

Respondit eis Jesus, dicens; Ego etiam 24
interrogabo vos de verbo, & si vos dixeritis mihi, dicam vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus Johannis unde est? è 25
cœlo an ex hominibus? Cogitaverunt autem intra se, dicentes; Si dixerimus, E 26
cœlo, dicet nobis, Quare ergò non credidistis illi? Et si dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam, quoniam Johannes erat apud eos veluti propheta. Quare re- 27
sponderunt Jesu, dicentes; Nescimus. Dixit autem eis, Neque ego etiam notificabo vobis, quâ potestate facio hoc.

Sectio sexagesima nona.

Quid censetis de homine quodam cui erant filii duo? et venit ad primum, & 28
dixit ei; Fili mi, vade hodiè & operare in vinea. Respondit dicens, Ego vadam 29
domine, & non abiit. Et venit ad secun- 30
dum, & dixit ei similiter etiam. Qui respondit, dicens; Nolo. At postea pœnitentiâ motus est, & abiit. Quis ex du- 31
obus fecit voluntatem patris? Dixerunt ei, Postremus. Inquit eis Jesus, Amen dico vobis, Quòd publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei: Nam Jo- 32
hannes venit ad vos in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani verò & meretrices crediderunt ei: Vos autem vidistis hoc, & non doluistis posteà, ut crederetis ei.

Sectio septuagesima.

Audite parabolam aliam; Homo quidam 33
pater familiâs plantavit vineam, & cinxit eam sepe, & fodit in ea torcular, & ædificavit in ea turrim, & tradidit eam operariis: & peregrè profectus est. Cùm 34
autem appropinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad operarios, ut perciperent fructum ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡እሴእለክሙ፡አነሂ፡አሐተ፡ቃለ፡ዘእመ፡ነገርክሙ
25 ኒ፡አነሂ፡አየድዐክሙ፡በአይ፡ስልጣን፡እገብር፡ዘንተ፡፡ ጥምቀቱ፡ለዮሐንስ፡ዘእምአይቴ፡
ውእቱ፡እምሰማይኑ፡ወሚመ፡እምሰብእኑ፡፡ ወሐለዩ፡በበይናቲሆሙ፡ወይቤሉ፡እመንቤ፡ዘእምሰ
26 ማይ፡ይብለነ፡በእፎኑ፡ዘኢአመንክሙዎ፡፡ ወእመሂ፡ንቤ፡ዘእምሰብእ፡ንፈርሆሙ፡ለሕዝ
27 ብ፡እስመ፡ከመ፡ነቢይ፡በኀቤሆሙ፡ዮሐንስ፡፡ ወአውሥእዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሉ፡ኢ
ናአምር፡ወይቤሎሙ፡ውእቱሂ፡ኢያየድዐክሙ፡በአይ፡ሥልጣን፡ዘንተ፡ዘእገብር፡፡

በእንተ ፡ ክልኤ ፡ አኃው ፡ ምስሌ፡፡

28 መንተ፡ትብሉ፡ብእሲ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ውሉደ፡አኃወ፡ወይቤሎ፡ለቀዳማዊ፡ወልድየ፡ሑር፡ተቀነ
ይ፡ዮም፡ውስተ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወአውሥአ፡ወይቤ፡አብየኑ፡ወእምድኅረዝ፡ተነስሐ፡ወሖረ፡፡
29 ወለካልኡሂ፡ይቤሎ፡ከማሁ፡ወአውሥአ፡ወይቤ፡እሆ፡እግዚእየ፡ወኢሖረ፡፡ መኑ፡እንከ፡እ
30 ምክልኤሆሙ፡ዘገብረ፡ፈቃደ፡አቡሁ፡፡ ወይቤሉ፡ቀዳማዊ፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሜ
31 ን፡እብለክሙ፡ከመ፡መጸብሐውያን፡ወዘማውያት፡ይቀድሙክሙ፡ውስተ፡መንግሥተ፡እግዚአብ
32 ሔር፡፡ እስመ፡መጽአ፡ዮሐንስ፡ኀቤክሙ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ወኢአመንክሙዎ፡ወመጸብሐውያ
ንሰ፡ወዘማውያት፡አመንዎ፡ወአንትሙሰ፡ርኢክሙሂ፡ኢነስሕክሙ፡ጥቀ፡እምድኅሬሁ፡ለአሚ
ነ፡ቦቱ፡፡

በእንተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን፡፡

33 ምሳሌ፡ስምዑ፡ብእሲ፡በዓለ፡ቤት፡ወተከለ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብረ፡ሎቱ፡ፀቅመ፡ወከረየ፡ውስቴ
34 ቱ፡ምክያደ፡ወሐነጸ፡ማኅፈደ፡ወወሀቦሙ፡ለሐረስት፡ወነገደ፡፡ ወሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፍሬሁ፡
ፈነወ፡አግብርቲሁ፡ኀበ፡ሐረስት፡ከመ፡ይንሥኡ፡ፍሬሁ፡፡

Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis, Interrogabo vos ego etiam sermonem 24
unum, quem si dixeritis mihi, ego notum faciam vobis per quam authoritatem facio hoc. Baptismus Johannis, unde fuit? an à cœlo, an ab hominibus? & cogita- 25
verunt inter se, & dixerunt; Si dixerimus quòd è cœlo, dicet nobis; Quare igitur est quòd non credidistis ei? Et si dixerimus, quòd ab hominibus, timemus 26
populos: quia sicut propheta apud eos est Johannes. Et responderunt Domino 27
Jesu, & dixerunt; Nescimus. Et dicit iis ille, Etiam non faciam notum vobis per quam authoritatem hoc facio.

Parabola de duobus fratribus.

Quid dicetis? quidam homo habuit duos filios fratres, & dicit primo; Fili mi, 28
ito servire hodiè in vinea. Et respondit et dicit, Nolo: at postea pœnitentiâ 29
motus fuit, & abiit. Et alteri etiam dicit similiter; & respondit & dicit; Et- 30
iam Domine mi, & non abiit. Quis igitur è duobus fuit qui fecit voluntatem 31
patris ejus? & dicunt, Primus. Et dicit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis, Quòd publicani et meretrices præcedent vos in regno Dei. Quoniam venit Jo- 32
hannes ad vos in via justitiæ, et non credidistis ei: et publicani, et meretrices crediderunt ei. Et vos etiam videndo non egistis pœnitentiam omninò, posteà ad credendum ei.

Parabola de vinea.

Parabolam audite; Fuit homo quidam dominus domûs, et plantavit vineam, et 33
fecit ei sepem, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et dedit eam agricolis: et peregrinatus fuit. Et quando appropinquâsset tempus fructûs ejus, misit 34
servos suos ad agricolas ut acciperent fructum ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * براي انك يحيي از راه عادلي پيش شما آمد * اورا باور نداشتيد * سود خواران وزناكاران
بدو ايمان آوردند * وشما انرا ديديد * ودر آخر پشيمان نشديد وايمان نياورديد
صد نه مثل انك باغ ساخت وفرستاد فرزند خود را براي ميوه اورا كشتند
33 * ديكر مثل بشنويد * مردي كدخداي بود باغ نشاند * وكرد اورا ديوار كشيد *
ومعصره بدو بركند * وورو برجي عمارت كرد * وان باغ را بباغبانان سپرد * واحتياط
34 كرد * چون هنكام ميوه رسيد * بندكان خود را پيش باغبانان فرستاد * كه از ميوه
باغ خودش پيش او بفرستند *

Eò quòd Johannes per viam justitiæ 32
ad vos venit, sed ei fidem non habuistis; publicani autem & scortatores ei fidem habuerunt: & vos illud vidistis, postea verò pœnitentes non fuistis, nec fidem habuistis.

CIX. Parabola de eo qui vineâ consitâ, misit filium suum pro fructu, quem interfecerunt.

Aliam parabolam audite. Vir quidam 33
pater familias erat, qui vineam plantavit, & murum ei circundedit, & torcular in ea effodit, & in ea turrim ædificavit, & ipsam vineam vinitoribus tradidit, & iter fecit. Cùm au- 34
tem tempus fructûs advenisset, servos suos ad vinitores misit, ut ex fructu vineæ suæ ad eum mitterent.

Et *accipientes* agricolæ *servos* ejus, *hunc quidem* ceciderunt, *hunc verò* occiderunt,
35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτει-
illum verò lapidaverunt. *Rursum legavit* alios servos plures prio-
36 ναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώ-
ribus: & fecerunt illis similiter. *Posterius* autem misit ad eos filium su-
37 των· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐ-
um, dicens; Verebuntur filium meum. *At* agricolæ videntes filium,
38 τοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν,
dixerunt *in seipsis*; Hic est hæres: venite, occidamus eum, & *ob-*
εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατά-
tineamus hæreditatem ejus. Et *sumentes* eum, ejecerunt extra vine-
39 σχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-
am, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet
40 νος, καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
agricolis illis? Aiunt illi; Malos malè perdet *ipsos*, & vi-
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμ-
neam locabit aliis agricolis, qui reddent ei *fructus* in
πελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν
temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis in Scri-
42 τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γρα-
pturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
φαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
anguli? A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.
γωνίας; παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη· καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
Propter hoc dico vobis *Quòd tolletur* à vobis regnum Dei, & dabitur
43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται
genti facienti fructus ejus. Et *cadens* super lapidem istum, con-
ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συν- 44
— σκ *quassabitur*: super quem verò ceciderit, *comminuet* eum. Et *audientes* prin-
θλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρ- 45
α cipes Sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de ipsis
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν
diceret. Et quærentes eum *prehendere*, timuerunt turbas: quoniam sicut
λέγει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους· ἐπειδὴ ὡς 46
prophetam eum habebant.
προφήτην αὐτὸν εἶχον.

CAP. XXII. κβ'.

ΝΑ' σκα ε
Et respondens Jesus, iterum dixit eis in parabolis, dicens; Si-
1 ΚΑὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ὡ- 2
mile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias
μοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους
filio suo: Et misit servos suos vocare *vocatos* ad
τῷ υἱῷ αὐτοῦ· Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς 3
nuptias: & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; Di-
τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴ- 4
cite *vocatis*; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia
πατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
occisa, & omnia *expedita*: venite ad nuptias.
τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܘܐܚܕܘ ܦܠܚܐ ܠܥܒܕܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܡܚܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܪܓܡܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܩܛܠܘܗܝ܂
36 * ܘܬܘܒ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ܂ ܘܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܐܦ ܗܟܢܐ܂ * ܒܚܪܬܐ
37 ܕܝܢ ܫܕܪ ܠܘܬܗܘܢ ܠܒܪܗ ܟܕ ܐܡܪ܂ ܕܠܡܐ ܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ܂ * ܦܠܚܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ
38 ܠܒܪܐ ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ܂ ܗܢܘ ܝܪܬܐ ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܢܚܘܕ ܝܪܬܘܬܗ܂ * ܘܐܚܕܘܗܝ
39 ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ܂ * ܡܐ ܕܐܬܐ ܗܟܝܠ ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܦܠܚܐ
40 ܗܢܘܢ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܒܝܫܐ ܒܒܝܫܬܐ ܢܘܒܕ ܐܢܘܢ܂ ܘܟܪܡܐ ܢܘܚܕ ܠܦܠܚܐ ܐܚܪܢܐ܂ ܕܢܬܠܘܢ
41 ܠܗ ܦܐܪܐ ܒܙܒܢܗܘܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܪܝܬܘܢ ܒܟܬܒܐ܂ ܕܟܐܦܐ
42 ܕܐܣܠܝܘ ܒܢܝܐ ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܫ ܩܪܢܐ܂ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ܂ ܘܐܝܬܝܗ ܬܕܡܘܪܬܐ ܒܥܝܢܝܢ܂
43 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܬܫܬܩܠ ܡܢܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܬܬܝܗܒ ܠܥܡܐ ܕܥܒܕ
44 ܦܐܪܐ܂ * ܘܡܢ ܕܢܦܠ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܕܐ ܢܬܪܥܥ܂ ܘܟܠ ܡܢ ܕܗܝ ܬܦܠ ܥܠܘܗܝ ܬܕܪܝܘܗܝ܂
45 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܠܘܗܝ܂ ܝܕܥܘ ܕܥܠܝܗܘܢ ܗܘ ܐܡܪ܂ * ܘܒܥܘ
46 ܠܡܐܚܕܗ ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܟܢܫܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂
[illegible]

1 * ܘܥܢܐ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܘܐܡܪ܂ * ܕܐܬܕܡܝܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ
2 ܕܥܒܕ ܡܫܬܘܬܐ ܠܒܪܗ܂ * ܘܫܕܪ ܥܒܕܘܗܝ ܕܢܩܪܘܢ ܠܡܙܡܢܐ ܠܡܫܬܘܬܐ܂ ܘܠܐ ܨܒܘ
3 ܠܡܐܬܐ܂ * ܘܬܘܒ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܡܪܘ ܠܡܙܡܢܐ܂ ܗܐ ܫܪܘܬܝ ܛܝܒܐ܂
4 ܘܬܘܪܝ ܘܦܛܡܝ ܢܟܝܣܝܢ܂ ܘܟܠ ܡܕܡ ܡܛܝܒ܂ ܬܘ ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ܂

Et prehenderunt agricolæ servos ejus, & alium quidem percusserunt, alium lapidibus obruerunt, alium denique trucidârunt. 35 Et rursum misit servos alios plures prioribus, & itidem fecerunt eis. 36 Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens; Fortè erubescent propter filium meum. 37 Agricolæ verò cùm vidissent filium, dixerunt inter se; Hic est hæres, venite, trucidemus eum, & obtinebimus hæreditatem ejus. 38 Comprehensum itaque eduxerunt eum extra vineam, & interfecerunt. 39 Quum venerit igitur dominus vineæ, quid facturus est agricolis istis? 40 Dicunt ei, Diversis cruciatibus perdet eos, vineamque elocabit aliis agricolis, qui reddant fructus temporibus eorum. 41 Dixit illis Jesus, Nunquam legistis in Scriptura, Quem lapidem reprobaverunt ædificantes, is factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, & est miraculum in oculis nostris? 42 Propterea dico vobis, ablatum iri à vobis regnum Dei, & datum iri Genti edituræ fructus. 43 Et quisquis ceciderit super hunc lapidem, confringetur: super quemcunque verò ille ceciderit, dissipabit eum. 44 Et quum audissent principes Sacerdotū & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt eum de seipsis loqui. 45 Et voluerunt eum prehendere, sed timuerunt à turba, quia tanquā prophetā habebat eum. 46
Officium primum noctis secundæ Passionis.56.

CAP. XXII.

ET respondit iterum Jesus in parabolis, inquiens; 1 Assimilatur regnum cœlorum viro regi, qui fecit convivium filio suo: 2 Et misit servos suos ut convocarent invitatos ad convivium: nec voluerunt venire. 3 Et rursum misit servos alios, inquiens; Dicite invitatis, Ecce convivium meum paratum est: tauri mei & altilia mea mactata sunt, cunctaque parata: venite ad convivium. 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * باغ بانان† بندکان اورا کرفتند * چندي را بزدند * وچندي را سنکسار کردند * وچندي را
36 کشتند * دیکر بار از اولیان بیشتر بندکان فرستاد * با ایشان نیز همین قسم کردند * در
37 اخر فرزند خود را پیش ایشان فرستاد * بدانك کفت مکر از فرزند من ننك دارند * باغبانان
38 چون پسر را دیدند کفتند * میراث کیر اینست * بیایید اورا بکشیم ومیراث او بستانیم *
39 * اورا ستدند * واز باغ بیرون بردند وکشتند * اکنون اکر خداوند باغ بیاید بدان
40 باغبانان چه کند * بدو کفتند * بهر چه دشخوارترست ایشانرا هلاك کند * واغ را
41 بدیکر باغبانان دهد * بکساني که میوه را بهنکام خود بدو دهند * عیسي بدیشان
42 کفت نه از قدیم خوانده اید در کتاب نبوت سنکي که بنایان اورا خوار
انداختند * اوشد سر کن † وکوشه واین از پیش خدا بود * وعجب است پیش چشم
43 ما * براي این بشما مي کویم * که ملکوت خدا از شما ستده شود * وبخلق دیکر داده
44 شود * که میوه سازند * وهر که برین سنك بیفتد کوفته شود * وهر که این سنك
45 بر وي افتد * اورا خرد کند * چون بزرکان وامامان ومعتزلان این مثل را شنیدند *

Vinitores servos ejus prehenderunt, & alios ceciderunt, & alios lapidârunt, & alios occiderunt. 35 *Denuò prioribus plures servos misit, quos ejusdem sortis participes fecerunt.* 36 *Postremò filium suum ad eos misit, eò quòd diceret; Forsan à filio meo pudorem habebunt.* 37 *Vinitores cùm filium viderent, dicebant; Hæres hic est: venite, eum occidamus, & hæreditatem ejus capiamus.* 38 *Eum itaque ceperunt, & è vinea extulerunt, & occiderunt.* 39 *Si ergò dominus vineæ venerit, eis vinitoribus quid faciet?* 40 *Aiunt illi, Durissimo quoque supplicio illos perdet, & vineam aliis vinitoribus dabit, hominibus qui fructum in tempore suo ei reddant.* 41 *Jesus illis dixit; Nonne jamdudum legistis in scriptura;* 42

Prophetia.

Lapidem quem structores ut vilem abjecerunt, hic factus est caput columinis & anguli? & hoc à conspectu Dei fuit, & mirum est coram oculis nostris. Propterea hoc vobis dico; quòd regnum Dei à vobis auferetur, & populo alio dabitur qui fructum faciant. 43 *Et quicunque super hunc lapidem ceciderit conteretur: in quemcunque verò hic lapis inciderit, illum comminuet.* 44 *Et cum magnates, & sacerdotes, & Pharisæi hanc parabolam audissent,* 45

Versio VULGATA LATINA.

35 Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium
36 verò lapidaverunt. Iterùm misit alios servos plures prioribus, & fecerunt illis
37 similiter. Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens; Verebuntur filium
38 meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite,
39 occidamus eum, & habebimus hæreditatem ejus. Et apprehensum eum ejecerunt
40 extra vineam, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agri-
41 colis suis? Aiunt illi; Malos malè perdet, & vineam suam locabit aliis agrico-
42 lis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis
in scripturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
43 anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico
vobis; Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.
Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, 44
conteret eum. Et cùm audissent principes sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, 45
cognoverunt quòd de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: 46
quoniam sicut prophetam eum habebant.

CAP. XXII.

1 ET respondens Jesus, dixit iterùm in parabolis eis, dicens; Simile factum est re- 2
gnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vo- 3
care invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; 4
Dicite invitatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa sunt, &
omnia parata: venite ad nuptias.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فاخذوا عبيده فضربوا بعضا وقتلوا بعضا ورجموا بعضا * وارسل ايضا عبيدا اخرين
36 اكثر من الاولين فصنعوا بهم كذلك ايضا * وفي الاخر ارسل اليهم ابنه وقال لعلهم يستحيون
37 من ابني * فلما راي الفعلة الابن قالوا فيما بينهم * هذا هو الوارث تعالوا نقتله وناخذ ميراثه *
38 * فاخذوه واخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فاذا جاء رب الكرم ماذا يفعل باوليك الفعلة * قالوا
39 له بالردي يهلك الاردياء * ويدفع الكرم الي فعلة اخرين ليعطوه ثمرته في حينها * قال لهم
40 يسوع اما قراتم قط في الكتب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * هذا
41 كان من قبل الرب وهو عجب في اعيننا * من اجل هذا اقول لكم ان ملكوت الله ينزع منكم
42 ويعطي لامم يصنعون ثمرها * ومن سقط علي هذا الحجر يترضض ومن سقط عليه
43 يطحنه * فلما سمع روساء الكهنة والفريسيون امثاله علموا انه يقول من اجلهم * فهموا ان
44 يمسكوه وخافوا من الجموع لانه كان عندهم مثل نبي * * الفصل الحادي والسبعون *
45 * ثم اجابهم يسوع ايضا بامثال قايلا * تشبه ملكوت السموات رجلا ملكا صنع عرسا
46 لابنه * فارسل عبيده ليطلبوا المدعوين الي العرس فلم يريدوا ان ياتوا * ثم ارسل
1 ايضا عبيدا اخرين قايلا قولوا للمدعوين ان طعامي معد وعجولي المعلوفة قد ذبحت
2 وكل شي معد فتعالوا الي العرس *
3
4

Et apprehenderunt servos ejus, & percusserunt quosdam, & occiderunt quosdam, & lapidaverunt quosdam. 35 *Et misit rursus servos alios plures prioribus: & fecerunt illis similiter etiam.* 36 *Postremò autem misit ad eos filium suum, & dixit, Forsitan verebuntur filium meum.* 37 *Sed cùm vidissent operarii filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite, occidamus eum, & accipiamus hæreditatem ejus.* 38 *Et apprehenderunt eum, & eduxerunt eum extra vineam, & occiderunt eum.* 39 *Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet illis operariis?* 40 *Dixerunt ei, In malo perdet malos, & tradet vineam operariis aliis, ut dent ei fructum ejus in tempore suo.* 41 *Dixit eis Jesus, Nonne legistis unquam in scripturis, Quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput anguli? Hoc factum est à Domino: & est mirabile in oculis nostris?* 42 *Ideò dico vobis, quia regnum Dei auferetur à vobis, & dabitur Gentibus quæ facient fructum illius.* 43 *Et quicunque ceciderit super hunc lapidem, confringetur: & super quem ceciderit, molet eum.* 44 *Cùm autem audissent principes Sacerdotum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd ipse diceret de ipsis.* 45 *Et expetiverunt tenere eum, sed timuerunt turbas: quia erat apud illos sicut propheta.* 46

Sectio septuagesima prima.

CAP. XXII.

DEinde respondit eis Jesus iterum in parabolis, dicens; 1 *Assimilatur regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo.* 2 *Et misit servos suos ut vocarent invitatos ad nuptias: & noluerunt venire.* 3 *Deinde misit etiam servos alios, dicens; Dicite invitatis, quòd cibus meus paratus est, & vituli mei saginati jam occisi sunt, & omnia parata sunt, venite igitur ad nuptias.* 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወነሥእዎሙ፡ ሐረስት፡ ለአግብርቲሁ፡ ወቦ፡ ዘዘበጡ፡ ወቦ፡ ዘወገሩ፡ ወቦ፡ ዘቀተሉ። ወእሎ
36 ዝ፡ ፈነወ፡ ካልኣነ፡ ኣግብርተ፡ እለ፡ ይበዝኁ፡ እምቀደምት፡ ወኪያሆሙኒ፡ ከማሁ፡ ከመ፡ ረሰይዎ
37 ሙ። ወድኅረ፡ ፈነወ፡ ኀቤሆሙ፡ ወልደ፡ እንዘ፡ ይብል፡ የኀፍርዎ፡ ለወልድየሰ። ወሶበ፡ ርእ
38 ይዎ፡ ሐረስት፡ ለወልዱ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ነዋ፡ ዝንቱ፡ ወራሲ፡ ንዑ፡ ንቅትሎ፡ ወይኩነነ፡ ለነ፡ ርስ
39 ቱ። ወነሥእዎ፡ ወአውፅእዎ፡ አፍኣ፡ እምዓጸደ፡ ወይን፡ ወቀተልዎ። እምከመ፡ እንከ፡ መጽአ፡
40 እግዚአ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ ምንተ፡ ይሬስዮሙ፡ ለእልክቱ፡ ሐረስት። ወይቤልዎ፡ በእኩይ፡ ወእኩ
41 ይ፡ ይቀትሎሙ፡ ወወይኖሂ፡ ይሁብ፡ ለካልኣን፡ ዐቀብት፡ ለእለ፡ ይሁብዎ፡ ፍሬሁ፡ በበ፡ ጊዜሁ።
42 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢያንበብክሙኑ፡ ውስተ፡ መጽሐፍት፡ ዘይብል፡ እብን፡ ዘመ
ነንዎ፡ ነደቅት፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡ ወእምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ ወ
43 ነክር፡ ይእቲ፡ ለአዕይንቲነ። በእንተ፡ ዝንቱ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይትሀየድ፡ እምኔክሙ፡ መንግሠ
44 ተ፡ ሰማያት፡ ወይትወሀብ፡ ለሕዝብ፡ ዘይገብር፡ ፍሬሃ። ወዘሰ፡ ወድቀ፡ ዲበ፡ ዝእብን፡ ይትቀጠቀ
45 ጥ፡ ወለእመ፡ ወድቀ፡ ዝእብን፡ ዲቤሁ፡ ይደምቆ። ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈሪሳውያ
46 ን፡ ምሳሌያቲሁ፡ ኣእመሩ፡ ከመ፡ በእንቲኣሆሙ፡ ይብል። ወእንዘ፡ ይፈቅዱ፡ ይእኅዝዎ፡ ፈር
ሁ፡ ሕዝበ፡ እስመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ በኀቤሆሙ።
በእንተ፡ እለ፡ ተጸውዑ፡ ውስተ፡ ከብካብ።
1 ፳፪ ካዕበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ደገመ፡ ወነገረ፡ በምሳሌ፡ እንዘ፡ ይብል። ትመስል፡ መንግሥተ፡ ሰማያ
2 ት፡ ብእሴ፡ ንጉሠ፡ ዘገብረ፡ ከብካበ፡ ለወልዱ። ወፈነወ፡ አግብርቲሁ፡ ይጸውዕዎሙ፡ ለእለ፡ ተዓ
3 ሩ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡ ወኢፈቀዱ፡ ይምጽኡ። ወደገመ፡ ፈነወ፡ ካልኣነ፡ ኣግብርተ፡ እንዘ፡ ይብ
4 ል፡ ሑሩ፡ በልዎሙ፡ ለእለ፡ ዐደምናሆሙ፡ ናሁ፡ ምሳሕየ፡ አስተደለውኩ፡ ወጠባሕኩ፡ መጋዝእ
ትየ፡ ወላሕምየ፡ ወኵሉ፡ ድልው፡ ንዑ፡ ውስተ፡ ከብካብ።

Et apprehendebant agricolæ servos ejus, & fuit quem percusserunt, & fuit quem lapidârunt, & fuit quem trucidârunt. 35 *Et tunc misit alios servos plures prioribus, & iis similiter fecerunt.* 36 *Et postremò misit ad eos filium suum, dicens; Reverebuntur filium meum.* 37 *Et quando vidissent agricolæ filium, dicebant inter se, Hic est hæres, agite, trucidemus eum, & erit nobis hæreditas ejus.* 38 *Et acceperunt eum, & ejecerunt eum extra vineam, & trucidârunt eum.* 39 *Quum igitur venerit dominus vineæ, quid faciet istis agricolis?* 40 *Et dicunt ei, Iracundè & malè occidet eos, & vineam suam dabit aliis custodibus, qui dabunt ei fructum ejus singulis suis temporibus.* 41 *Et dicit iis Dominus Jesus, Nunquamne legistis in scriptura quæ dicit, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, iste fuit in caput anguli? & à Deo factum fuit hoc; & est mirabile oculis nostris.* 42 *Propter hoc dico vobis, Rapietur à vobis regnū cœlorum, & dabitur populo qui feret fructum ejus.* 43 *Et qui cecidit super hunc lapidem confringetur: & si ceciderit hic lapis super eum, confringet eum.* 44 *Et quum audivissent principes sacerdotum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de illis dixisset.* 45 *Et volentes prehendere eum timuerunt populos: quoniam propheta fuit apud eos.* 46

CAP. XXII.

De iis qui vocati sunt ad nuptias.

I*Terum Dominus Jesus addidit, & loquutus est in parabolis, dicens;* 1 *Simile est regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo.* 2 *Et misit servos suos vocare eos qui invitati fuerunt ad nuptias, & noluerunt venire.* 3 *Et iterum misit alios servos, dicens; Ite, dicite illis quos invitavimus, Ecce prandium meum paravi, & mactavi saginata mea, & tauros meos, & totum idoneum est: venite ad nuptias.* 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 دانستند † که بایشان کفت * خواستند که اورا بکیرند * واز جماعت ترسیدند * براي
اینك همچون بیغمبر اورا قبول کرده بودند

صد ده مثل ملك که عروسي کرد

1 * باز عیسي اغاز کرد وبمثل با ایشان کفت * ملکوت آسمان مانند شد † بملکي که از بهر 2
3 پسر خود عروسي کرد * وبندکان خود را فرستاد [تا خوانده کان را بخوانند بمهماني ونخواستند
4 امدن * بازفرستاد بندکان دیکر] وکفت بمهمانان بکویید اینك مجلس من اماده شده است
وحاضر * نره کاوان فربه وکوسفندان کشته * وهرچه در بایست است اماده * بیایید در
عروسي من *

cognoverunt quòd de illis diceret. Et voluerunt eum capere, à turba autem metuerunt, eò quòd tanquam prophetam illum acceperant. 46

CX. Parabola regis qui nuptias fecit.

CAP. XXII.

R*Ursus Jesus exordium fecit, & per parabolas illis dixit;* 1 *Regnum cœlorum simile est regi, qui filio suo nuptias fecit.* 2 *Et servos suos misit, ut invitatos vocarent ad convivium: & noluerunt venire.* 3 *Rursus misit alios servos, & dixit; Convivis dicite, Triclinium meum paratum est & instructum, tauri saginati & oves occisi sunt, & quicquid opus est paratum: venite ad nuptias meas.* 4

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΑ. ΝΒ.

Illi autem negligentes abierunt, ille quidem in proprium agrum, ille verò ad mer-
5 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμ-
caturam ſuam: At reliqui prehendentes ſervos ejus, contumeliis affecerunt,
6 πορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν,
& occiderunt. Audiens autem rex iratus eſt: & mittens exer-
7 καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ στρα-
citus ſuos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum incendit.
τεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.
Tunc ait ſervis ſuis; Quidem nuptiæ expeditæ ſunt: qui autem vocati non
8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν· οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
fuerunt digni. Ite ergò ad compita viarum, & quoſcunque invene-
9 ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρη-
ritis, vocate ad nuptias. Et egreſſi ſervi illi in vias,
10 τε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς,
congregaverunt omnes quos invenerunt, maloſque & bonos: & impletæ ſunt
συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη
nuptiæ diſcumbentium. Ingreſſus autem rex ſpectare diſcumbentes,
11 ὁ γάμος ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, σκβ ι
vidit ibi hominem non veſtitum indumentum nuptiarum. Et ait illi; A-
12 εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑ-
mice, Quomodo intrâſti huc, non habens veſtem nuptialem? Ille verò ore occluſus eſt.
ταῖρε, Πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

Tunc dixit rex miniſtris; Ligantes ejus pedes & manus, tollite
Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε 13
eum, & ejicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus & fremi-
αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
NB tus dentium. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi. Tunc ab- 14
σκγ μὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Τότε πορευ- 15
β euntes Phariſæi, conſilium ſumpſerunt, ut eum illaquearent in ſermone.
θέντες οἱ Φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
Et mittunt ei diſcipulos ſuos cum Herodianis, dicentes; Ma-
Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Δι- 16
giſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: &
δάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
non eſt cura tibi de aliquo: Non enim reſpicis in faciem hominum.
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
Dic ergò nobis, quid tibi videtur? Licet dare cenſum Cæſari, an non?
Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; 17
Cognoſcens autem Jeſus nequitiam eorum, ait; Quid me tentatis, hypocri-
Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε, Τί με πειράζετε ὑποκρι- 18
tæ? Oſtendite mihi numiſma cenſûs. Illi verò obtulerunt ei
ταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ 19
denarium.
δηνάριον.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܒܣܝܘ ܘܐܙܠܘ. ܐܢܫ ܠܩܪܝܬܗ. ܘܐܢܫ ܠܬܐܓܘܪܬܗ. * ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܚܕܘ
ܠܥܒܕܘܗܝ ܘܨܥܪܘ ܘܩܛܠܘ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܡܠܟܐ ܪܓܙ. ܘܫܕܪ ܦܠܚܘܬܗ ܐܘܒܕ ܠܩܛܘܠܐ
7 ܗܢܘܢ. ܘܠܡܕܝܢܬܗܘܢ ܐܘܩܕ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܡܫܬܘܬܐ ܡܛܝܒܐ. ܘܗܢܘܢ
8 ܕܡܙܡܢܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܫܘܝܢ ܗܘܘ. * ܙܠܘ ܗܟܝܠ ܠܡܦܩܢܐ ܕܐܘܪܚܬܐ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܡܫܟܚܝܢ
9 ܐܢܬܘܢ ܩܪܘ ܠܗܘܢ ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ. * ܘܢܦܩܘ ܥܒܕܐ ܗܢܘܢ ܠܐܘܪܚܬܐ ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܕܐܫܟܚܘ
10 ܒܝܫܐ ܘܛܒܐ. ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ ܤܡܘܟܐ. * ܘܥܠ ܡܠܟܐ ܕܢܚܙܐ ܤܡܘܟܐ. ܘܚܙܐ ܬܡܢ
11 ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܠܒܝܫ ܢܚܬܐ ܕܡܫܬܘܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܚܒܪܝ. ܐܝܟܢܐ ܥܠܬ ܠܗܪܟܐ. ܟܕ
12 ܢܚܬܐ ܕܡܫܬܘܬܐ ܠܝܬ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܫܬܩ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܡܫܡܫܢܐ.
13 ܐܤܘܪܘ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ. ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ
14 ܫܢܐ. * ܤܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܩܪܝܐ ܘܙܥܘܪܝܢ ܓܒܝܐ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܢܙ *

15 16 * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܘ ܦܪܝܫܐ ܢܤܒܘ ܡܠܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܢܨܝܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ. * ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ
ܬܠܡܝܕܝܗܘܢ ܥܡ ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܤ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܫܪܝܪ ܐܢܬ.
ܘܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ ܡܠܦ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܪܕܐ ܠܟ ܥܠ ܐܢܫ. ܠܐ ܓܝܪ ܢܤܒ ܐܢܬ ܒܐܦܐ
17 ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܐܡܪ ܠܢ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ. ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܟܤܦ ܪܝܫܐ ܠܩܤܪ.
18 ܐܘ ܠܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܡܢܤܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܢܤܒܝ ܒܐܦܐ.
19 * ܚܘܘܢܝ ܕܝܢܪܐ ܕܟܤܦ ܪܝܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܢܪܐ.

Illi autem ſpreverunt, & abiêre, alius qui- 5
dem in villam ſuam, alius verò ad mercaturã
ſuam. Reliqui autem comprehenderunt ſer- 6
vos ejus, & opprobrio affecerunt, ac trucidâ-
runt. Quod cùm audîſſet rex, excanduit: 7
miſſiſque exercitibus ſuis, perdidit homicî-
das illos, & civitatem eorum concremavit.
Tunc dixit ſervis ſuis; Convivium paratum 8
eſt: at illi qui invitati fuerant, non erant di-
gni. Ite ergò ad exitus viarum, & quemcunq; 9
inveneritis, vocate ad convivium. Et egreſſi
ſervi illi in vias, congregârunt quoſcunque 10
repererunt, malos & bonos. Et impleta eſt
domus convivii diſcumbentibus. Ingreſſus 11
autem rex ut ſpectaret diſcumbentes, intuitus
eſt illîc hominem non indutum veſtimentis
convivalibus. Et dixit ei, Socie mi, quo- 12
modo huc ingreſſus es, cùm non habeas ve-
ſtimenta convivalia? Ille verò obmutuit.
Tunc ait rex miniſtris, Ligate manus ac pe- 13
des ejus, eumque ejicite in tenebras exterio-
res; illîc erit fletus & ſtridor dentium. Mul- 14
ti ſiquidem vocati ſunt, pauci verò electi.

Ad veſperam feriæ III ſeptimanæ Paſſionis. 57.

Tunc abeuntes Phariſæi, conſilium inierunt 15
quomodo aucuparentur eum in ſermone.
Miſeruntque ad eum diſcipulos ſuos cum do- 16
meſticis Herodis, & dicunt ei; Doctor, no-
vimus te eſſe veracem, viamque Dei in veri-
tate docere, neque ſuſtinere curam ullius:
nec enim es acceptor facierum hominum.
Dic nobis igitur, ut tibi videtur, Licet dare 17
pecuniam capitationis Cæſari, necne? Je- 18
ſus verò cognovit malitiam eorum, & ait;
Quid me tentatis, hypocritæ? Oſtendite mihi 19
denarium argenti capitis. Illi autem obtu-
lerunt ei denarium.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ايشان تسخر كردند واورا بچيزي نكرفتند * جمعي بده خود رفتند * وجمعي بكار وبازركاني
6 مشغول شدند * وبندكانرا كه طلب ايشان مي كردند * دشنام دادند * وكشتند *
7 * چون ملك شنيد خشمناك شد * لشكر فرستاد مقام وشهران مردم را خراب كرد وسوزانيد *
8 وايشانرا هلاك كرد * * انكه به بندكان خود كفت * مهماني وعروسي همچنان معدست
9 ايشانرا كه خوانديم ارزاني نبوده اند * * اكنون بر سر راهها برويد * وازاينده وروندهء
10 هر كرا بيابيد بعروسي خوانيد * * آن بندكان فرمان اورا بجاي آوردند * وهر كرا
يافتند از آشنا وبيكانه * خواندند * مهمان خانهء عروسي از ايشان پر شد بملك خبر
11 كردند * * ملك آمد * وديد يكي را كه جامها وپيرايهاء عروسي نپوشيده بود *
12 * بدو كفت اي يار چكونه † اينجا درآمدي وترا جامهء كه عروسي را برازد نيست * انكه
13 او خاموش شد وجواب نداشت * ملك بخدمتكاران خود فرمود تا دودست † ودوپايش ببندند
وبيرون برند ودر تاريكي اندازند * انجا شود كريستن ودندانها ساييدن برهم
14 * ازين سبب خواندكان بسيارند * وكزيدكان كمند *

Illi ludificârunt & ipſum nihili fece- 5
runt: alii in villam ſuam abierunt,
alii verò opere & mercaturâ occu-
pati fuerunt. Servos autem, qui illos 6
invitabant, contumeliâ affecerunt
& occiderunt. Cùm audiſſet au- 7
tem rex, iratus eſt, & exercitu
miſſo locum & urbem illorum ho-
minum devaſtavit, & ſuccendit,
ipſos verò perdidit. Tunc ſervis 8
ſuis dixit; Convivium & nuptiæ
pariter parata ſunt, ſed illi quos
invitavimus digni non fuerunt.
Nunc ergo *in compita ite, & venien-* 9
tes & euntes quoſcunque inveneritis
ad nuptias vocate. Illi ſervi man- 10
datum ejus executi ſunt, & quoſ-
cunque invenerunt, notos juxta ac
ignotos, invitârunt: cumque convi-
vii domus nuptialis illis impleta eſ-
ſet, regem certiorem fecerunt. Ve- 11
nienſque rex vidit quendam, qui ve-
ſtibus & ornamentis nuptialibus non
indutus erat. Illi dixit, O amice, 12
quomodo huc introîſti, cùm tibi ve-
ſtis quæ nuptias deceat non ſit? Tunc
ille conticuit, & quod reſponderet
non habuit. Rex itaque miniſtris ſuis 13
juſſit, ut manibus pedibuſque ligatum
efferrent, & in tenebras conjicerent:
ibi erit fletus & dentium colliſio. Hac 14
de cauſa vocati multi ſunt, electi
verò pauci ſunt.

Verſio VULGATA LATINA.

5 Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam ſuam, alius verò ad negotiati-
6 onem ſuam. Reliqui verò tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affectos occide-
7 runt. Rex autem cùm audîſſet, iratus eſt: & miſſis exercitibus ſuis, perdidit ho-
8 micîdas illos, & civitatem illorum ſuccendit. Tunc ait ſervis ſuis; Nuptiæ qui-
9 dem paratæ ſunt: ſed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite ergò ad exitus vi-
10 arum, & quoſcunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egreſſi ſervi ejus in vias,
congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ
11 diſcumbentium. Intravit autem rex ut videret diſcumbentes, & vidit ibi homi-
12 nem non veſtitum veſte nuptiali. Et ait illi; Amice, quomodò huc intrâſti non
habens veſtem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris; Ligatis ma- 13
nibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor
dentium. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi. Tunc abeuntes Phariſæi, con- 14
ſilium inierunt ut caperent eum in ſermone. Et mittunt ei diſcipulos ſuos cum He- 15
rodianis, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & 16
non eſt tibi cura de aliquo: non enim reſpicis perſonam hominum: Dic ergò no- 17
bis quid tibi videtur, licet cenſum dare Cæſari, an non? Cognitâ autem Jeſus 18
nequitiâ eorum, ait; Quid me tentatis, hypocritæ? Oſtendite mihi numiſma cen- 19
ſûs. At illi obtulerunt ei denarium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * فتكاسلوا * وذهب بعضهم الي حقله * وبعضهم الي تجارته * والباقون امسكوا عبيده وشتموهم
7 وقتلوهم * فلما سمع الملك غضب وارسل جنده فاهلك اوليك القتلة واحرق مدينتهم *
8 9 * حينيذ قال لعبيده اما العرس فمستعد والمدعوين فغير مستحقين * اذهبوا الي مسالك
10 الطرق وكل من وجدتموه ادعوه الي العرس * فخرج اوليك العبيد الي الطرق فجمعوا كل من
11 وجدوا اشرارا وصالحين * فامتلا العرس من المتكيين * فلما دخل الملك لينظر
12 المتكيين راي هناك رجلا ليس عليه لباس العرس * فقال له يا صاحب كيف دخلت
13 الي هاهنا وليس عليك ثياب العرس فسكت * حينيذ قال الملك للخدام شدوا يديه
14 ورجليه والقوه في الظلمة البرانية حيث البكاء وصرير الاسنان * ما اكثر المدعوين
واقل المنتخبين *

Et neglexerunt: & abierunt quidam eo- 5
rum ad agrum ſuum, et quidam eorum ad
merces ſuas. Reliqui verò tenuerunt ſer- 6
vos ejus, & contumeliis affecerunt eos,
& occiderunt eos. Cùm autem audiſſet 7
rex, iratus eſt: & miſit exercitum ſu-
um, & perdidit illos occiſores, & ſuccen-
dit civitatem eorum. Tunc dixit ſervis 8
ſuis, Nuptiæ quidem paratæ ſunt, at in-
vitati indigni ſunt. Ite ad compita vi- 9
arum: & quemcunque inveneritis, vo-
cate eum ad nuptias. Exierunt ergò illi 10
ſervi ad vias, & congregaverunt quoſ-
cunque invenerunt, malos & bonos: &
impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentibus.
Cùm autem introîſſet rex ut videret diſ- 11
cumbentes, vidit ibi hominem cui non e-
rat veſtimentum nuptiarum: Et dixit ei, 12
Amice, quomodo intrâſti huc, & non eſt
tibi veſtimentum nuptiarum? Et tacuit.
Tunc dixit rex miniſtris, Ligate manus 13
ejus, & pedes ejus, & projicite eum in
tenebras exteriores: ubi erit fletus &
ſtridor dentium. Quàm multi ſunt voca- 14
ti, & pauci electi!

* الفصل الثاني والسبعون *

Sectio ſeptuageſima ſecunda.

15 16 * حينيذ ذهب الفريسيون وتساوروا ليصطادوه بكلمة * فارسلوا اليه تلاميذهم مع
الهيرودسيين قايلين يا معلم قد علمنا انك محق * وطريق الله بالحق تعلم * ولا تبالي باحد
17 18 ولا تاخذ بوجه انسان * فقل لنا ماذا تري * ايجوز اعطاء الجزية لقيصر ام لا * فعلم يسوع
19 سرهم فقال لهم لماذا تجربوني يا مراييين * اروني صورة الدينار فاتوه بدينار *

Tunc abierunt Phariſæi, & conſilium 15
inierunt, ut caperent eum in verbo. Et 16
miſerunt ad illum diſcipulos ſuos cum
Herodianis, dicentes; Magiſter, jam no-
vimus quòd tu verax es, & viam Dei in
veritate doces, et non attendis quenquam,
nec reſpicis in faciem cujuſquam? Dic 17
ergò nobis quid exiſtimes: licétne nobis
dare cenſum Cæſari, an non? Et cogno- 18
vit Jeſus nequitiam eorum, dixitque eis,
Quid tentatis me hypocritæ? Oſtendite 19
mihi figuram denarii. Et obtulerunt ei
denarium.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወተሃየዩ ፡ ወኀለፉ ፡ ቦዘሖረ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ ፡ ወቦዘሖረ ፡ ውስተ ፡ ተግባሩ ፡፡ ወእለ
6 ሰ ፡ ተረፉ ፡ አኀዝዎሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ ወቀተልዎሙ ፡፡ ወኪያሁኒ ፡ አስተዋዶ ፡ ወተም
7 ዐ ፡ ንጉሥ ፡ ወፈነወ ፡ ሐራሁ ፡ ይቅትልዎሙ ፡ እልክቱ ፡ ቀተልት ፡ ወቀተልዎሙ ፡ ወሃገሮሙኒ ፡
8 አውዐዩ ፡ በእሳት ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ በዓልየሰ ፡ ድልው ፡ ውእቱ ፡
9 ወባሕቱ ፡ ለእለ ፡ ዐደምናሆሙሰ ፡ ኢከፈሎሙ ፡፡ ሑሩኬ ፡ እንከ ፡ ውስተ ፡ መራሕብት ፡
10 ወአናቅጽ ፡ ወኵሎ ፡ ጸውዑ ፡ ውስተ ፡ ከብካብ ፡፡ ወወፅኡ ፡ እሙንቱ ፡ አግብርት ፡
ውስተ ፡ ፍናው ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ኵሎ ፡ ዘረከቡ ፡ እኩያነ ፡ ወኄራነ ፡ ወመልኡ ፡ ቤተ ፡ በዓል ፡
11 እለ ፡ ይረፍቁ ፡፡ በተነግረ ፡ ነገሥት ፡ ወበዊአ ፡ ንጉሥ ፡ ይርአዮሙ ፡ እለ ፡ ይረፍቁ ፡
12 ወረከበ ፡ በህየ ፡ ብእሴ ፡ ዘኢለብሰ ፡ ልብሰ ፡ መርዓ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ካልእየ ፡ እፎ ፡ ቦእከ ፡
13 ዝየ ፡ እንበለ ፡ ትልበስ ፡ ልብሰ ፡ መርዓ ፡ ወተፈፅመ ፡ ውእቱ ፡፡ ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡
ለገዛእት ፡ ይእስርዎ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወያውፅእዎ ፡ ውስተ ፡ ጽናፌ ፡ ጽልመት ፡ ውስተ ፡
14 ብካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ስነን ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ ጽዉዓን ፡ ወኅዳጣን ፡ ኅሩያን ፡፡

Et neglexerunt, & abierunt: fuit qui abiit in agrum ſuum, & fuit qui abiit 5
ad opus ſuum. Et qui ſuperfuerunt prehenderunt ſervos ſuos, & occiderunt 6
eos. Et ipſum etiam ſpreverunt, & iratus eſt rex: & miſit milites ejus tru- 7
cidare iſtos trucidatores, & trucidârunt eos; & urbem eorum etiam incen-
derunt igne. Et tunc dicit ſervis ſuis, Feſtum meum paratum eſt; ſed iis quos 8
invitavimus non diſtributum fuit. Ite igitur in plateas, & portas, & omnes 9
vocate ad nuptias. Et egreſſi ſunt iſti ſervi in vias, & congregaverunt omnes 10
quos invenerunt, malos & bonos: & impleverunt domum convivii diſcum-
bentes. Et quum principibus annuntiatum eſt, intravit rex videre diſcum- 11
bentes: & invenit ibi hominem, qui non indutus fuit veſte nuptiali. Et dicit ei, 12
Amice mi, quomodo intrâſti hic, abſque eo quod induaris *veſte nuptiali? et*
obturatus fuit. Et tunc præcepit rex ſervis ligare eum manibus et pedibus, 13
et conjicere eum in exteriores tenebras, in fletum et ſtridorem dentium.
Quoniam multi ſunt vocati, et pauci electi. 14

በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእልዎ ፡ በእንተ ፡ ዲናር ፡፡

De iis qui interrogabant eum de denario.

15 16 ወእምዝ ፡ ሖሩ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወተማከሩ ፡ ከመ ፡ ያስሕትዎ ፡ በቃሉ ፡፡ ወፈነዉ ፡ ኀ
ቤሁ ፡ አርድእቲሆሙ ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ሄሮድስ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሊቅ ፡ ነአምር ፡ ከመ ፡ ራትዕ ፡
አንተ ፡ ወበጽድቅ ፡ ትሜህር ፡ ፍኖተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢትሔሊ ፡ መኑሂ ፡ ወኢታደሉ ፡
17 ለገጸ ፡ ሰብእ ፡፡ ንግረነኬ ፡ እንከ ፡ ዘይረትዐነ ፡ ይከውነኑ ፡ ወሂብ ፡ ጸባሕት ፡ ዲናረ ፡
18 ለንጉሥ ፡ ወሚመ ፡ ኢይከውንኑ ፡፡ ወአእመሮሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እከዮሙ ፡ ወይቤ
19 ሎሙ ፡ ምንተ ፡ ታሜክሩኒ ፡ መደልዋን ፡፡ አርእዩኒ ፡ አሳለ ፡ ዲናር ፡ ወአምጽኡ ፡
ሎቱ ፡ ዲናረ ፡፡

Et tunc abierunt Phariſæi, et conſilium ceperunt ut in errorem inducerent 15
eum per ſermonem ejus. Et miſerunt ad eum diſcipulos ſuos cum hominibus 16
Herodis, et dicunt ei; Magiſter, ſcimus quòd æquus es, et in juſtitia doces vi-
am Dei, et non curas quemcunque, neque reſpicis perſonam hominis. Dic 17
nobis igitur quid tibi æquum videtur, licétne dare tributum denarii regi, vel
non licet? Et cognoſcit Dominus Jeſus malitiam eorum, et dicit iis; Quid ten- 18
tatis me hypocritæ. Oſtendite mihi figuram denarii ejus: et attulerunt ei 19
denarium.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد يازده   امتحان كردن مسيح را بهر جزيه *

CXI. Tentatio Chriſti de tributo.

15 * بعد ازان معتزلان رفتند * وبا همديكر مشورت كردند * كه بنكتهء سخن چكونه
16 اورا بكيرند * * شاكردان خود را با مردم † هيروديس * پيش عيسي فرستادند * وكفتند
اي معلم مي دانيم كه تو راستي * وبراستي وانصاف راه خدايرا مي اموزاني * واز كسي
17 غم نمي خوري وروي دل كسي نمي بيني * * اكنون بما بكو چكونه است واجب است كه
18 جزيهء سر بقيصر بدهيم يا نه * * عيسي انديشهء ايشان دريافت وكفت * اي منافقان چرا مرا مي
19 آزماييد * دينار جزيهء سر را بمن بنماييد ايشان يك دينار پيش او آوردند

Poſt hæc Phariſæi iverunt, & inter 15
ſe conſilium ceperunt, quomodo in
puncto ſermonis illum caperent. Di- 16
ſcipulos itaque ſuos cum aſſeclis He-
rodis ad Jeſum miſerunt, & dixe-
runt; O magiſter, ſcimus te rectum
eſſe, & in rectitudine & æquitate
viam Dei docere, nec quenquam cu-
ras, & perſonam cujuſquam non re-
ſpicis. Nobis igitur dic, quomodo eſt? 17
Fas eſt ut cenſum capitis Cæſari de-
mus, an non? Jeſus cogitationem eo- 18
rum intellexit, & dixit; O hypocritæ,
quid me tentatis? Denarium cenſûs 19
capitis mihi oſtendite: illi unum de-
narium ei attulerunt.

Et ait illis; Cujus imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Cæ-
20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, ϗ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ, Καί-
21 saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ
Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & relinquentes eum abierunt.
22 τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· ϗ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, dicentes non esse re-
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνά- ΝΓ΄
surrectionem: & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si
24 στασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν
quis mortuus fuerit non habens genitos, ob affinitatem ducet frater ejus uxorem
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
illius, & suscitabit semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fra-
25 αὐτοῦ, ϗ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀ-
tres: Et primus uxore ducta obiit: & non habens semen, reliquit
δελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· ϗ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε
uxorem suam fratri suo. Similiter & secundus, & tertius,
26 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως ϗ ὁ δεύτερος, ϗ ὁ τρίτος,
usq; ad septem. Postremùm autem omnium defuncta est & mulier. In ergò
27 ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε ϗ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν
28 resurrectione, cujus septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam. Re-
29 ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀπο-

spondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes Scripturas, neque
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ
efficaciam Dei. In enim resurrectione neque nubent, neque dantur nu-
τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμί- 30
ptui: sed sicut angeli Dei in cœlo sunt. De autem resurrectione
ζονται· ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31
mortuorum, non legistis effatum vobis à Deo, dicente; Ego sum
τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, Ἐγώ εἰμι 32
Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus, Deus
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, ϗ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, ϗ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς, Θεὸς
mortuorum, sed viventium. Et audientes turbæ, percellebantur in do-
ΝΔ΄ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ δι- 33
ctrina ejus. At Pharisæi audientes quòd occlusit os Sadducæis,
δαχῇ αὐτοῦ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, 34
coacti sunt in idipsum. Et interrogavit unus ex eis Legis doctor,
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, 35
tentans eum, & dicens; Magister, quod mandatum magnum in Lege?
πειράζων αὐτὸν, ϗ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 36
At Jesus ait illi; Diliges Dominum Deum tuum in toto corde
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ 37
tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua.
σου, ϗ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, ϗ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܕܡܢܘ ܨܠܡܐ ܗܢܐ ܘܟܬܒܐ. * ܐܡܪܝܢ ܕܩܣܪ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܒܘ
21 ܗܟܝܠ ܕܩܣܪ ܠܩܣܪ. ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܬܕܡܪܘ.
22 ܘܫܒܩܘܗܝ ܘܐܙܠܘ.

* ܩܪ̈ܝܢܐ ܕܥܢܝ̈ܕܐ * ܢܚ *

23 ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܩܪܒܘ ܙܕܘܩܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ
24 ܚܝܐ ܠܡܝܬܐ. ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. * ܡܠܦܢܐ. ܡܘܫܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܡܘܬ
ܟܕ ܠܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ ܠܐܚܘܗܝ. * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ
25 ܠܘܬܢ ܫܒܥܐ ܐܚܐ. ܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ. ܘܟܕ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܫܒܩ
ܐܢܬܬܗ ܠܐܚܘܗܝ. * ܗܟܘܬ ܐܦ ܗܘ ܕܬܪܝܢ. ܘܐܦ ܗܘ ܕܬܠܬܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܒܥܬܝܗܘܢ.
26 * ܒܬܪ ܕܝܢ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܐܢܬܬܐ. * ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܠܐܝܢܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ
27 ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ
28 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ. * ܒܩܝܡܬܐ ܓܝܪ ܕܡܝܬܐ. ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܠܐ
29 ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܝܢ
30 ܕܡܝܬܐ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܐܡܪ. * ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ
31 ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܝܬܐ. ܐܠܐ ܕܚܝܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ
32 ܟܢܫܐ ܡܬܗܪܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ.
33

* ܕܨܦܪܐ ܒܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܢܛ *

34 * ܦܪ̈ܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܣܟܪ ܦܘܡܗܘܢ ܠܙܕܘܩܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܐܟܚܕܐ. * ܘܫܐܠܗ ܚܕ
35 ܡܢܗܘܢ ܕܝܕܥ ܢܡܘܣܐ ܟܕ ܡܢܣܐ ܠܗ. * ܡܠܦܢܐ. ܐܝܕܐ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒ ܒܢܡܘܣܐ.
36 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ.
37 ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ.

Et ait illis Jesus, Cujus est imago ista & in- 20
scriptio? Dicunt, Cæsaris. Dixit eis, Date 21
ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei,
Deo. Quod quum audîssent, mirati sunt, & 22
reliquerunt eum, atque abiêre.

Lectio defunctorum. 58.

In die illo accesserunt Saducæi, & dicunt ei; 23
Nulla est vita mortuis: & interrogaverunt
eum, dicentes ei; Doctor, Moses dixit no- 24
bis; Si quispiam moriatur, quum non habeat
liberos, accipiat frater ejus uxorem ipsius, &
suscitet semen fratri suo. Erant autem apud 25
nos fratres septem: primus duxit uxorem, &
mortuus est: quumque non habuisset libe-
ros, reliquit uxorem suam fratri suo. Itidem 26
quoque secundus & tertius, usque ad septem
illos. Post omnes autem mortua est & muli-
er. In resurrectione ergò, cujusnam ex istis 27
septem futura est uxor? omnes enim duxe- 28
runt eam. Respondit Jesus, & dixit eis; Er- 29
ratis, quia nescitis scripturas, neque virtu-
tem Dei. Nam in resurrectione mortuorum 30
neque ducunt uxores, nec mulieres habent vi-
ros; sed sunt instar angelorum Dei in cœlis.
De resurrectione verò mortuorum, nónne le- 31
gistis id quod dictum est vobis à Deo dicen-
te; Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, 32
Deus Jacob? Et Deus non quidem mortuo-
rum est, sed viventium. Quod cùm audîssent 33
turbæ, admirabantur ob doctrinam ejus.

Matutinis feriâ III septimanæ Passionis. 59.

Pharisæi verò quum audîssent eum imposuisse 34
silentium Saducæis, congregati sunt simul.
Et interrogavit eum unus ex eis peritus Le- 35
gis, cùm tentaret eum; Doctor, quodnam 36
præceptum maximum est in lege? Jesus au- 37
tem dixit ei; Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &
ex tota virtute tua, & ex tota mente tua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عيسي بديشان كفت اين نقش وصورت وخط ازان كيست * * كفتند ازان قيصر
21 بديشان كفت * انچ ازان قيصرست بقيصر دهيد. وازان خدا بخدا * چون شنيد† ند درتعجب
22 ماندند اورا رها كردند ورفتند صد دوازده سخن هفت برادر كه يك زن
ستدند * * دران روز زنادقه پيش او آمدند[كه مي كويند * قيامت نيست *
23 وپرسيدند] * وبدو كفتند * اي معلم موسي بما كفت * اكر كسي بميرد بي انك اورا
24 پسر باشد * برادراو† زنش را بستاند * تا براي برادر تخم خيزاند * * وپيش ما بود هفت برادر
25 اولين † زن ستد وبي پسر مرد * [زن را به برادر كذاشت] * برادر دوم ستد واو نيز بي
26 پسر كذشت سيوم وچهارم تا هفتم همچنين * ودرآخر زن نيز بمرد * * اكنون اين زن روز
27 قيامت ازان كدامين برادر باشد * براي انك هفت برادر او را ستده اند * * عيسي بديشان
28 كفت اي † كم ايمانان كمراه شده ايد وكتابها را نمي شناسيد * وراه خدا را نمي دانيد * * براي
29 انك در قيامت † زناشوهري نباشد * ومردان † زن نستانند * وزنان نيز مرد نخواهند * الا بر مثال
30 فرشتكان پاك باشند * * براي قيامت نخوانديد انچ بشما از خدا كفته شد * بكفت
31

Jesus illis dixit; Hæc impressio & imago atque inscriptio cujus est: Dixerunt, Cæsaris. Illis dixit; Quod Cæsaris est Cæsari date, & Dei Deo. Quum audissent in admiratione steterunt: & omisso eo abierunt. 20 21 22

CXII. Sermo de septem fratrib⁹, qui mulierem unam acceperunt.

In illo die Sadducæi ad eum accesserunt, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogaverunt, Et ei dixerunt; O magister, Moses nobis dixit; Si quis mortuus fuerit, absque quòd ei filius sit, frater ejus uxorem illius accipiat, ut fratri semen suscitet. Apud nos autem erant septem fratres: primus uxorem accepit, & sine filio moriens uxorem fratri reliquit. Frater secundus eam accepit, & ipse etiam sine filio decessit: similiter tertius, & quartus, usque ad septimum. Postremò autem mulier etiam mortua est. Hæc ergò mulier die resurrectionis cujus è fratribus erit? eò quòd septem fratres eam acceperunt. Jesus illis dixit; O increduli, erratis, & scripturas nescitis, et viam Dei ignoratis. Propterea quòd in resurrectione conjugium non sit, & viri uxores non ducant, neque mulieres etiam viros appetant, sed ad modum Angelorum puri sint. De resurrectione vero non legistis id quod vobis à Deo dictum est, qui dicit; 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Versio VULGATA LATINA.

20 Et ait illis Jesus; Cujus est imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Cæ-
21 saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt
22 Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt. In illo die
23 accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: & inter-
24 rogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fue-
rit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, & suscitet semen
25 fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: & primus, uxore ductâ,
26 defunctus est: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. Si-
27 militer secundus, & tertius, usque ad septimum. Novissimè autem omnium
28 & mulier defuncta est. In resurrectione ergò cujus erit de septem uxor?
omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes 29
Scripturas, neq; virtutem Dei. In resurrectione enim, neq; nubent, neq; nubentur: 30
sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. De resurrectione autem mortuorum non le- 31
gistis quod dictum est à Deo dicente vobis; Ego sum Deus Abraham, & Deus 32
Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes 33
turbæ, mirabantur in doctrina ejus. Pharisæi autem audientes quòd silentium 34
imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum: Et interrogavit eum unus ex eis 35
legis doctor, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in Lege? 36
Ait illi Jesus; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima 37
tua, & in tota mente tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * فقال لهم يسوع لمن هذه الصورة والكتابة * قالوا هذه لقيصر * حينئذ قال لهم اعطوا ما
21 للملك للملك وما لله لله * فلما سمعوا تعجبوا وتركوه ومضوا *
22

* الفصل الثالث والسبعون *

23 * وفي ذلك اليوم جاء اليه الزنادقة الذين يقولون ليس قيامة * وسألوه قائلين * يا معلم موسي
24 قال اذ مات انسان وليس له ولد فليتزوج اخوه مراته وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا سبعة
25 اخوة تزوج اولهم امراة ومات ولم يكن له زرع وترك مراته لاخيه * وكذلك الثاني * والثالث الي
26 السابع * وفي اخر الكل ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن من السبعة تكون المراة لانهم
27 تزوجوها باجمعهم * فاجابهم يسوع قائلا لقد ضللتم * لانكم لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله *
28 * لانهم في القيامة لا يتزوجون ولا يزوجون. لكن يكونون كملايكة الله في السماء * واما من
29 اجل قيامة الاموات اما قراتم ما قيل لكم من قبل الله * اذ قال * انا هو اله ابراهيم واله اسحق
30 واله يعقوب * والله ليس هو للموتي لكن للاحياء * فلما سمع الجمع بهتوا من تعليمه *
31

• الفصل الرابع والسبعون * * فلما سمع الفريسيون انه قد ابكم الزنادقة اجتمعوا 34
35 عليه جميعا * وساله كاتب منهم ليجربه * قائلا * يا معلم ايما اعظم الوصايا في الناموس * قال
36 له يسوع تحب الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل فكرك *
37

Dixitque eis Jesus, Cujus est hæc figura et inscriptio? Dixerunt, Hæc est Cæsaris. Tunc dixit eis, Date quod est regis, regi; et quod est Dei, Deo. Et cùm audissent, admirati sunt: et reliquerunt eum, et abierunt. 20 21 22

Sectio septuagesima tertia.

Et in illo die venerunt ad eum Saducæi qui dicunt, Non est resurrectio, et interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moses dixit, Quum mortuus fuerit aliquis, et non habuerit filium, ducat frater ejus uxorem ipsius, ut suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: duxit primus illorum uxorem, et mortuus est, et non fuit ei semen: et reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus, & tertius, usque ad septimum: Tandem post omnes mortua est mulier quoque. Igitur in resurrectione, cujus è septem erit uxor? quandoquidem duxerunt eam omnes. Respondit eis Jesus, dicens; Sanè errâstis, quia non novistis scripturas, neque virtutem Dei: Nam in resurrectione, neque nubent, neque nuptum dabunt: sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. Verùm quod ad resurrectionem mortuorum; nónne legistis quod dictum est vobis à Deo, quando dixit; Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob et quidem Deus, non est mortuorum, sed vivorum. Et cùm audisset turba, stupuerunt de doctrina eius. 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Sectio septuagesima quarta.

Et cùm audissent Pharisæi, quia ipse obmutescere fecisset Saduceos, convenerunt ad eum simul: Et interrogavit eum Scriba quidam ex ipsis ad tentandum eum, dicens; Magister, quod est maximum mandatorum in lege? Dixit ei Jesus, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omni mente tua. 34 35 36 37

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ዘመኑ ፡ መልክዑ ፡ ወመጽሐፉ ፡=፡ ወይቤልዎ ፡ ዘነገሢ ፡ ወ
21 ይቤሎሙ ፡ ሀቡ ፡ ዘነገሢ ፡ ለነገሢ ፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡
22 አንከሩ ፡ ወኀደግዎ ፡ ወኀለፉ ፡፡=፡

በእንተ ፡ ሰዱቃውያን ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ አልቦ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡

23 ወይእተ ፡ ዕለተ ፡ መጽኡ ፡ ሰዱቃውያን ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አልቦ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ወተስእል
24 ዎ ፡=፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሊቅ ፡ ሙሴ ፡ ይቤ ፡ እመቦ ፡ ዘሞተ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ውሉደ ፡ ያውስ
25 ብ ፡ ብእሲተ ፡ እኁሁ ፡ ወያቅም ፡ ውሉደ ፡ ለእኁሁ ፡=፡ ሀለው ፡ እንከ ፡ ኀቤነ ፡ ሰብዓቱ ፡
26 አኀው ፡ ወዘይልህቅ ፡ አውሰበ ፡ ወሞተ ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ውሉደ ፡ ኀደገ ፡ ብእሲቶ ፡ ለእኁ
27 ሁ ፡=፡ ወከማሁ ፡ ካልኡኒ ፡ ወሣልሱሂ ፡ ወእስከ ፡ ተፈጸሙ ፡=፡ ወእምድኅረ ፡ ኵሎሙ ፡
28 ሞተት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡=፡ ሶበ ፡ ይትነሥኡ ፡ እንከ ፡ ሙታን ፡ ለመኑ ፡ እምሰብዓቲሆ
29 ሙ ፡ ትካውን ፡ ብእሲቶ ፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ አውሰብዋ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡
30 ወይቤሎሙ ፡ ትስሕቱ ፡ በኢያእምሮ ፡ መጻሕፍት ፡ ወኢኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ አመሰ ፡ ይ
ሐይዉ ፡ ሙታን ፡ ኢያወስቡ ፡ ወኢይትዋሰቡ ፡ ከመ ፡ መላእክተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሰማያት ፡
31 እሙንቱ ፡=፡ ወበእንተ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታንሰ ፡ ኢያንበብክሙሁ ፡ ዘተብህለ ፡ ለክሙ ፡ እምኀበ ፡
32 እግዚአብሔር ፡ ዘይቤ ፡=፡ አነ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላከ ፡ አብርሃም ፡ ወአምላከ ፡ ይስሐቅ ፡ ወ
33 አምላከ ፡ ያዕቆብ ፡ አምላከ ፡ ሕያዋንኬ ፡ ውእቱ ፡ ወአኮ ፡ አምላከ ፡ ሙታን ፡፡=፡ ሰሚዖሙ ፡ ሕ
34 ዝብ ፡ አንከሩ ፡ መሃሮቶ ፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ከመ ፡ ፈጸሞሙ ፡ ለሰዱቃውያን ፡ ተጋብኡ ፡ ኀ
35 ቤሁ ፡፡=፡ በእንተ ፡ ጸሐፊ ፡ ዘተስእሎ ፡ አይ ፡ ትእዛዝ ፡ ይዓቢ ፡
36 ወተስእሎ ፡ አሐዱ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ጸሐፈ ፡ ሀገር ፡ እንዘ ፡ ያሜክሮ ፡=፡ ሊቅ ፡ አይኑ ፡ ትእዛዝ ፡ የ
37 ዓቢ ፡ በውስተ ፡ ኦሪት ፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ አፍቅር ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አ
ምላክከ ፡ በኵሉ ፡ ልብከ ፡ ወበኵሉ ፡ ነፍስከ ፡ ወበኵሉ ፡ ኀይልከ ፡ ወበኵሉ ፡ ሕሊናከ ፡=፡

Et dicit iis Dominus Jesus; Cujus est imago & inscriptio ista? Et dicunt ei, Regis. Et dixit iis; Date quæ sunt regis, regi; & quæ sunt Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & reliquerunt eum, & abierunt. 20 21 22

De Sadducæis qui asserunt nullam fore resurrectionem mortuorum.

Et illo die venerunt Saducæi, dicentes non esse resurrectionem mortuorum; & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fuerit non habens filios, ducet uxorem frater ejus, & suscitabit filios fratri suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres: & senior uxorem duxit, & obiit: & quoniam non habuit filios, reliquit uxorem suam fratri suo. Et similiter secundus, & tertius, & usquedum completi fuerunt. Et post omnes illos mortua est ista mulier. Si igitur suscitabuntur mortui, cujus è septem illis erit uxor? quoniam omnes illi uxorem duxerunt eam. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Erratis, non cognoscentes scripturas, neque potestatem Dei? Quando revivíscent mortui, non uxores ducent, neque dabuntur nuptui: sicut angeli Dei in cœlis sunt. Et de resurrectione mortuorum, nónne legistis quod dictum fuit vobis à Domino, qui dicit; Ego Dominus Deus sum Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus viventium igitur est, & non Deus mortuorum. Audientes populi, admirabantur doctrinam ejus. Et audientes Pharisæi quòd silentium imposuisset Saducæis, congregati fuerunt ad eum: 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34

De scriba qui interrogavit eam, Quod est præceptum maximum?

Et interrogavit eum, unus ex ipsis scriba civitatis, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in lege? Et respondit Dominus Jesus, & dicit ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, et in tota virtute tua, et in tota meditatione tua. 35 36 37

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * منم منم خداي ابراهيم * خداي اسحق خداي يعقوب * وخدا انه ازان مردكانست * الا ازان
33 زندكانست * * چون جماعت تعليم اورا شنيدند * درعجب ماندند * * معتزلان چون ديدند
34 كه زنادقه را خاموش كرد صد سيزده پرسيدن معتزلي براي
سپارشهاء توريت همكنان كرد شدند * ويكي ازايشان پرسيد * كه 35
36 شريعت را نيك مي دانست * براي آزمايش ازو پرسيد * وكفت * اي معلم از سپارشها
37 در ناموس كدام بزركترست * * عيسي بدو كفت * انك خداي خود را از همه دل
ودرون خود * وازهمه جان خود ونيروي خود † دوست داري *

Ego sum, ego sum Deus Abraham, Deus Isaak, Deus Jaakob: Deus autem mortuorum non est, sed vivorum est. Cùm turba doctrinam ejus audissent, in admirationem rapti sunt. Pharisæi autem cùm vidissent, quòd Sadducæis silentium fecisset, 32 33 34

CXIII. Quæstio Pharisæi de mandatis legis.

Omnes coacti sunt. Et unus ex illis interrogavit, (qui Legem probè calluit, sed tentandi gratiâ eum interrogavit) & dixit; O Præceptor, ex mandatis in lege quodnam maximum est? Jesus illi dixit; Quòd Deum tuum ex toto corde & interiore tuo, & ex tota anima tua & viribus tuis diligas. 35 36 37

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΕ'. ΝϚ'.

Hoc est primum & magnum mandatum. Secundum autem simile huic; Diliges
38 39 Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις
proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis universa
40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος
Lex & Prophetæ pendent. Coactis autem Pharisæis, ΝΕ'
41 ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, σκϛ β
interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo?
42 ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, Λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ;
cujus filius est? dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David
43 τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαβὶδ
in spiritu Dominum eum vocat, dicens; Dixit Dominus Domino meo;
44 ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
Si ergò David vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat
45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο σκϛ β
46 ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die
αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
interrogare eum amplius.
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

CAP. XXIII. κγ'. ΝϚ'

1 Tunc Jesus locutus est turbis, & discipulis suis, Dicens; σκζ
2 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Λέγων, ι

Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia
Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα 3
ergò quæcunque dixerint vobis servare, servate & facite: secundùm verò
οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ
σκη ι opera eorum ne facite: dicunt enim, & non faciunt. Alligant enim
τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ 4
onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum:
φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων·
σκθ ϛ at digito ipsorum non volunt movere ea. Omnia verò opera
τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα 5
sua faciunt ad spectari hominibus: dilatant verò phylacte-
αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτή-
ria sua, & magnificant fimbrias vestimentorum suorum. Amantque
ρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Φιλοῦσί τε 6
primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in
τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν
synagogis, Et salutationes in foris, & vocari
ταῖς συναγωγαῖς, Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι 7
ab hominibus, Rabbi, Rabbi. Vos autem ne vocemini Rabbi:
σλ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· 8
ι unus enim est vester doctor, Christus: omnes autem vos fra-
εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελ-
tres estis.
φοί ἐστε.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒܐ ܘܩܕܡܝܐ. * ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ.
40 * ܒܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܦܘܩܕܢܝܢ ܬܠܝܢ ܐܘܪܝܬܐ ܘܢܒܝܐ. * ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ. ܫܐܠ
41 42 ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. * ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܡܢܘ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ
43 44 ܒܪ ܕܘܝܕ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܘܝܕ ܒܪܘܚ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. * ܕܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ. ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ.
45 46 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܕܘܝܕ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. * ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܫܟܚ ܕܢܬܠ ܠܗ
ܦܬܓܡܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ ܡܢ ܗܘ ܝܘܡܐ ܠܡܫܐܠܘܬܗ.

Istud est præceptum maximum & primum. 38 Et secundùm, quod simile est ei; Diliges 39 proximum tuum sicut teipsum. Ab istis 40 duobus præceptis pendet Lex & Prophetæ. Quum autem congregati essent Pharisæi, 41 interrogavit eos Jesus, inquiens; Quid 42 dicitis de Messia? cujus est filius? Dicunt ei; Filius Davidis. Dicit eis, Quomodo 43 ergò David per spiritum vocat eum Dominum? Ait enim, Dixit Dominus Domi- 44 no meo, Sede à dextra mea, usque dum ponam hostes tuos subter pedes tuos. Si 45 ergò David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est? Et nemo potuit ei reddere 46 rationem: nemoque ausus est amplius ab illo die interrogare eum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܓ *

CAP. XXIII.

1 2 * ܗܝܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܠܠ ܥܡ ܟܢܫܐ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ
3 ܕܡܘܫܐ ܝܬܒܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ * ܟܠ ܡܕܡ ܗܟܝܠ ܕܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܕܬܛܪܘܢ ܛܪܘ
4 ܘܥܒܕܘ. ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܓܝܪ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ. * ܘܐܣܪܝܢ ܡܘܒܠܐ
ܝܩܝܪܐ. ܘܣܡܝܢ ܥܠ ܟܬܦܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܒܨܒܥܗܘܢ ܠܐ ܨܒܝܢ ܕܢܩܪܒܘܢ
5 ܠܗܘܢ. * ܘܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ ܥܒܕܝܢ. ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܡܦܬܝܢ ܓܝܪ
6 ܬܦܠܝܢܝܗܘܢ. ܘܡܘܪܟܝܢ ܬܟܠܬܐ ܕܡܪܛܘܛܝܗܘܢ. * ܘܪܚܡܝܢ ܪܝܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ.
7 ܘܪܝܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. * ܘܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ. ܘܕܢܬܩܪܘܢ ܪܒܝ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ.
8 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܬܩܪܘܢ ܪܒܝ. ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܪܒܟܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܟܠܟܘܢ ܐܚܐ ܐܢܬܘܢ.

Tunc Jesus collocutus est turbis & disci- 1 pulis suis, & dixit eis; Super cathedram 2 Mosis sederunt Scribæ & Pharisæi. Quic- 3 quid igitur dicent vobis ut servetis, servate, ac peragite; sed juxta opera eorum ne feceritis, dicunt enim & non faciunt. Li- 4 gantque onera gravia, & imponunt humeris hominum: ipsi verò ne suo *quidem* digito volunt ea tangere. Et omnia opera 5 sua faciunt ut spectentur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & producunt fimbrias palliorum suorum: Et amant pri- 6 mos accubitus in cœnis, & primos consessus in synagogis, Et salutationem in pla- 7 teis, & vocari ab hominibus, Rabi. Vos 8 autem ne vocemini Rabi; unus est enim magister vester, vos autem omnes fratres estis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * [اولين وبزركتر سپارش اينست] * وسپارش ديكر كه بدين مي ماند * كه يار خود
40 را همچون چشم خود دوست داري * بدين دو سپارش توريت وپيغمبران بر داشته شد *
41 42 * وچون امامان كرد شدند عيسي ازايشان پرسيد وكفت * بر مسيح چه مي كوييد پسر
43 كيست * بدو كفتند پسر داود * بديشان كفت * چكونه داود بجان اورا خداوند
44 خواند براي انك كفت نبوت * خدا بخداوند من كفت بر دست راست
45 من بنشين تا دشمنان ترا زير پاي تو † خوابيده كنم * * چون داود اورا خداوند خود
46 خواندش * چكونه او پسر داود باشد * كسي بدو جواب نتوانست دادن وازان روز باز
ديكر كسي با او كستاخي نكرد وچيزي پرسيد صد چهارده كلمهء چند
1 وسخن در نكوهيدن امامان * انكه عيسي اغاز كرد وبا شاكردان خود وجماعتي ديكر
2 كه انجا بودند سخن كفت * كه بر تخت وجايكاه † موسي امامان * ومعتزلان ونويسندكان
3 نشسته اند * هرچه بشما كويند نكه داريد شما نكه داريد * [وبكنيد] ليكن بعمل وكردار ايشان

Primum & maximum mandatum 38 *hoc est. Alterum autem mandatum,* 39 *quod huic est simile, est ut proximum tuum veluti oculum tuum charum habeas. In his duobus* 40 *mandatis Lex & Prophetæ comprehensi sunt. Cùm Antistites autem* 41 *convenissent, Jesus ex eis percontatus est, & dixit; De Christo quid* 42 *dicitis? Filius cujus est? Ei dixerunt, Filius David. Illis dixit;* 43 *Quomodo ergo David in spiritu illum Dominum vocat? Nam dicit:*

Prophetia.

Deus Domino meo dixit; Ad ma- 44 *num dexteram meam sede, donec inimicos tuos, tibi sub pedibus conculcandos subjiciam. Cùm David* 45 *eum Dominum suum vocet, quomodo ille filius David sit? Et nemo* 46 *responsum illi reddere potuit: & ab eo die deinceps nemo eum procaciter adortus est, aut aliquid interrogavit.*

CXIV. Dicta quædam & verba in vituperationem Antistitum.

CAP. XXIII.

Tunc Jesus exorsus est, & disci- 1 *pulis suis & turbæ reliquæ qui illic aderant sermonem fecit: Et dixit* 2 *illis; In cathedra & loco Mosis sacerdotes, & Pharisæi, & Scribæ sedent. Quicquid vobis dicunt,* 3 *Observate, vos observate & facite: opus autem & facta eorum*

Versio VULGATA LATINA.

38 39 Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est
40 huic; Diliges proximum tuum, sicut teipsum. In his duobus mandatis
41 universa lex pendet, & Prophetæ. Congregatis autem Pharisæis, interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? cujus filius
42 est? Dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David in spiritu vocat eum Dominum, dicens; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris
43 44 meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergò David vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat ei
45 46 respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

CAP. XXIII.

Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, Dicens; Super cathe- 1 2 dram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. Omnia ergò quæcunque dixerint vobis, 3 servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in hume- 4 ros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia verò opera sua faci- 5 unt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in syna- 6 gogis, Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem noli- 7 te vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. 8

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * هذه هي الوصية الاولي العظمة * والثانية التي تشبهها ان تحب قريبك مثل نفسك *
40 * بهاتين الوصيتين الناموس والانبياء معلقون * الفصل الخامس والسبعون *
41 42 * ثم اجتمع الفريسيون * فسالهم يسوع قايلا * ماذا تظنون في المسيح ابن من هو * قالوا له
43 44 هو ابن داود * قال لهم كيف داود بالروح يدعوه ربه * اذ قال * قال الرب لربي اجلس عن
45 يميني * حتي اضع اعداك تحت قدميك * فان كان داود بالروح يدعوه ربه فكيف هو ابنه *
46 * فلم يستطع احد ان يجيبه بكلمة ولم يجسر احد من ذلك اليوم ان يساله *
* الفصل السادس والسبعون *
1 2 * حينيذ كلم يسوع الجمع وتلاميذه قايلا * علي كرسي موسي جلس الكتبة والفريسيون *
3 * فكلما قالوا لكم فاحفظوه وافعلوه ومثل اعمالهم لا تصنعوا * لانهم يقولون ولا يفعلون *
4 5 * يربطون احمالا ثقالا ويحملونها علي اعناق الناس * ولا يريدون ان يحركوها باصبعهم * وكل
اعمالهم يصنعونها ليراءوا الناس يعرضون ارديتهم ويطولون اطراف ثيابهم * ويحبون اوايل
6 المتكات في الولايم * وصدور المجالس علي الكراسي في المجامع * والسلام في الاسواق * وان
7 8 يدعوهم الناس معلمين * فاما انتم فلا تدعوا لكم معلما علي الارض فان معلمكم واحد
هو المسيح وانتم جميعا اخوة *

Hoc est mandatum primum maximum. 38 *Secundùm autem, quod assimilatur ei, est,* 39 *ut diligas proximum tuum sicut teipsum. Ab his duobus mandatis lex &* 40 *prophetæ pendentes sunt.*

Sectio septuagesima quinta.

Iterùm congregati sunt Pharisæi, & in- 41 *terrogavit eos Jesus, & dixit; Quid* 42 *censetis de Christo? cujus est filius? Dixerunt ei, Est filius David. Ait illis,* 43 *Quomodo David in spiritu vocat eum Dominum suum, quando ait; Dixit Do-* 44 *minus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis? Si ergò David in spiritu vocat* 45 *eum Dominum suum, quomodo est filius ejus? Et nemo potuit respondere ei ver-* 46 *bum, neque ausus est quisquam ab illa die interrogare eum.*

Sectio septuagesima sexta.

CAP. XXIII.

Tunc allocutus est Jesus turbam & 1 *discipulos suos, dicens; Super cathe-* 2 *dram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Quicquid ergò dixerint vobis,* 3 *servate, & facite: secundùm opera verò eorum ne faciatis. Nam ipsi dicunt, & non faciunt: Alligant onera gravia,* 4 *& imponunt ea super colla hominum, & nolunt movere ea digito suo. Et o-* 5 *mnia opera sua faciunt ut præbeant se hominibus: dilatant pallia sua, & producunt fimbrias vestimentorum suorum. Et amant primatum accubitûs in convi-* 6 *viis, & primos consessus super sedes in synagogis, Et salutationem in foris, &* 7 *ut vocent eos homines magistros. Vos* 8 *autem ne vocetis vobis magistrum super terram: quoniam magister vester unus est, Christus; vos autem omnes fratres estis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዛቲ፡ ትእዛዝ፡ ዓባይ፡ ወቀዳሚት። ወካልእታኒ፡ ትመስላ፡ አፍቅር፡ ቢጸከ፡ ከመ፡ ነፍ
39 ስከ። በእላ፡ ክልኤ፡ ትእዛዝ፡ ተሰቅሉ፡ ኵሉ፡ ኦሪት፡ ወነቢያት።
40 በእንተ፡ ፈሪሳውያን፡ ዘካሞ፡ ተስእልዎ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡፡
41 ወእንዘ፡ ጉቡኣን፡ እሙንቱ፡ ፈሪሳውያን፡ ተስእሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ። እንዘ፡ ይብል፡
42 ምንተ፡ ትብሉ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወይቤልዎ፡ ዘዳዊ
43 ት። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እፎ፡ እንከ፡ ለሊሁ፡ ዳዊት፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይ
44 ቤ። ይቤሎ፡ እግዚእ፡ ለእግዚእየ፡ ንበር፡ በየማንየ፡ እስከ፡ አገብኦሙ፡ ለጸላእትከ፡
45 ታሕተ፡ መከየደ፡ እገሪከ። ዘለሊሁ፡ እንከ፡ ዳዊት፡ እግዚእየ፡ ይቤሎ፡ እፎ፡ እንከ፡
46 ይከውኖ፡ ወልዶ። ወአልቦ፡ ዘክህለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡፡ ወአልቦ፡ ዘአግብኦ፡ እምይእ
ቲ፡ ሰዓት፡ ተስእሎቶ፡ ምንተኒ።
በእንተ፡ አሴሉሙ፡ ለጸሐፍት፡ ወለፈሪሳውያን፡፡ በዘከርያስ፡ ወልደ፡ ብራኪዩ፡
1 ፑር ወአሜሃ፡ ነገሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለሕዝብ፡ ወለአርዳኢሁ። እንዘ፡ ይብል፡
2 ዲበ፡ መንበረ፡ ሙሴ፡ ነበሩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን። ኵሉ፡ ዘመሀሩክሙ፡ ግበሩ፡ ወዕ
3 ቀቡ፡ ወበከመ፡ ይገብሩስ፡ ኢትግበሩ፡፡ እስመ፡ ዘይሜህሩ፡ ለበእድ፡ ወለሊሆሙስ፡ ኢይ
4 ገብሩ። የአስሩ፡ ጾረ፡ ዓቢየ፡ ወክቡደ፡ ወያሰክምዎ፡ ለሰብእ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡ ወለ
5 ሊሆሙስ፡ ኢይለክፍዎ፡ በአጽባዕቶሙ። ወኵሎ፡ ምግባሮሙ፡ ዘይገብሩ፡ ለዓይነ፡ ሰ
6 ብእ፡ ይገብሩ፡፡ ወይሰፍሑ፡ ኵርበበቲሆሙ፡ ወያዓቢዩ፡ አዝፋሪሆሙ። ወያፈቅሩ፡ ር
7 እሰ፡ መርፈቃት፡ በውስተ፡ ምሳሕት፡ ወነቢረ፡ ፍጽመ፡ በውስተ፡ አዕዋደት። ወተአምኆ
8 ተ፡ በውስተ፡ መሥያጣት፡ ወይቤልዎሙ፡ ሰብእ፡ ረቢ። አንትሙስኬ፡ ኢትሰመዩ፡ ረ
ቢ፡፡ እስመ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ መምህርክሙ፡፡ አንትሙሰ፡ አኃው፡ አንትሙ፡ ኵልክሙ።

Hoc est mandatum maximum & primum. Et secundum simile est ei; Dilige 38 39 *proximum tuum sicut animam tuam. In hisce duobus mandatis pendent tota* 40 *Lex & prophetæ.*

De Pharisæis qui interrogabant Christum, Cujus filius est Christus?

Et congregatis ipsis Pharisæis, interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid dicitis 41 42 *de Christo? filius cujus est Christus? & dicunt ei; Davidis. Et dicit iis Do-* 43 *minus Jesus, Quomodo igitur ipse David in spiritu sancto ait; Dicit Dominus* 44 *Domino meo; Sede ad dextram meam, usque dum referam inimicos tuos sub scabello pedum tuorum. Si igitur David, Domine mi, dicit; quomodò igitur* 45 *est ei filius? Et nullus fuit qui poterat respondere ei verbum: neque fuit* 46 *quisquam qui ausus fuit ab ista hora interrogare eum aliquid.*

De comminando Scribas & Pharisæos.
Et de Zacharia filio Barachiæ.

CAP. XXIII.

Et tunc loquutus est Dominus Jesus populo, & discipulis suis, Dicens; 1 2 *Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæ vos do-* 3 *cuerunt facite, & servate; & sicut faciunt, ne facite: quoniam quæ docent alios, ipsi non faciunt. Ligant onus magnum grave, & imponunt id homini* 4 *super humeros ejus: & ipsi non tangunt illud cum digitis suis. Et omnia* 5 *opera sua quæ faciunt, præ oculo hominis faciunt; & dilatant phylacteria sua, & magnificant fimbrias suas. Et amant primos recubitus in conviviis, &* 6 *sedere ultimò in conventibus, Et salutationem in foris, & ut dicant iis homi-* 7 *nes, Rabi. Vos igitur ne vocemini Rabi: quoniam unus est doctor vester, vos* 8 *fratres estis omnes vos.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 كار مكنيد * براي انك ميكويند وبمردم مي اموزند * خود عمل نمي كنند * بارهاء
5 كران بر دوش مردم مي بندند * وانكشت خود را دران رنجه نمي دارند * همه كردارهاء
ايشان بروي رياست * تا در چشم خلايق نيك نمايند * دامن فرجي واستين دراز كنند *
6 ودر مهماني سر صدر مجلسها را دوست دارند * وميان انجمنها بالاتر از همه نشينند *
7 ودوست دارند كه مردم در بازارها ايشانرا سلام دهند * وايشانرا معلم خوانند *
8 اكنون شما بزركوار مشويد * براي انك بزركوار شما يكيست براي انك شما برادران
يكديكريد *

ne operemini; dicunt enim et homines docent, ipsi verò opus non faciunt. Onera gravia hu- 4 *meris hominum imponenda ligant, digito verò suo in eis ferendis laborem non suscipiunt. Omnia opera eorum ad aspectum* 5 *et ostentationem fiunt, ut oculis hominum boni appareant. Laciniam vestimenti et manicas producunt. Et in conviviis nocturnis* 6 *primos accubitus amant, et in synagogis super omnes sedent. Amant etiam ut homines eos in* 7 *foris salutent, eosque præceptores vocent. Vos autem magistri ne* 8 *estote: eo quod magister vester unus sit, siquidem vos fratres alter alterius estis.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'.

Et patrem ne vocetis vestrûm super terram: unus enim est Pater
9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ
vester qui in cœlis. Nec vocemini doctores: unus enim vester
10 ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν
est doctor, Christus. Qui verò major vestrûm, erit vester
11 ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν
minister. Qui autem exaltabit seipsum, humiliabitur: & qui
12 διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις σλα ς
humiliabit seipsum, exaltabitur. Væ autem vobis Scribæ & Pharisæi
13 ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι
hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, & prætextu
ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
prolixa orantes: propter hoc accipietis abundantius judicium. Væ
14 μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ σλβ ς
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ante homines: vos enim non intratis: nec introëuntes
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
sinitis intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ:
15 ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, σλγ ι
quia circuitis mare & aridam, facere unum proselytum: &
ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ
cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, dupliciorem vobis. Væ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης, διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ 16
vobis duces cæci, dicentes Quicunque juraverit in templo, nihil
ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
est: qui autem juraverit in auro templi, debet. Stulti &
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ 17
cæci: quid enim majus est, aurum, aut templum sanctificans aurum?
τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;
Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est: quicunque 18
Καὶ, Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς
autem juraverit in dono quod super illud, debet. Stulti & cæci:
δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· 19
quid enim majus, donum, an altare sanctificans donum?
τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;
Ergò jurans in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super
Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω 20
illud. Et jurans in templo, jurat in illo, & in habitante
αὐτοῦ. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι 21
illud. Et jurans in cœlo, jurat in throno Dei, & in
αὐτόν. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν 22
sedente super eum.
τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 * ܘܐܒܐ ܠܐ ܬܩܪܘܢ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. * ܘܠܐ ܬܬܩܪܘܢ ܡܕܒܪܢܐ.
10 ܡܛܠ ܕܚܕ ܗܘ ܡܕܒܪܢܟܘܢ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܒ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ.
11
12 * ܡܢ ܓܝܪ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ. ܘܡܢ ܕܢܡܟ ܢܦܫܗ ܢܬܬܪܝܡ.

* ܩܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܕܚܫܐ * ܗ *

13 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܒܥܠܬܐ
14 ܕܡܘܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܨܠܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ
ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܐܚܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ
15 ܠܐ ܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܠ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ
ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܡܟܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܡܐ ܘܝܒܫܐ. ܠܡܥܒܕ ܚܕ ܓܝܘܪܐ.
16 ܘܡܐ ܕܗܘܐ. ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܒܪܐ ܕܓܗܢܐ ܥܦܝܦܐ ܡܢܟܘܢ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܡܕܒܪܢܐ
ܣܡܝܐ. ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܕܝܡܐ ܒܗܝܟܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܝܡܐ ܒܕܗܒܐ
17 ܕܒܗܝܟܠܐ ܚܝܒ. * ܣܟܠܐ ܘܣܡܝܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܪܒ. ܕܗܒܐ ܐܘ ܗܝܟܠܐ ܕܗܘ ܡܩܕܫ ܠܗ
18 ܠܕܗܒܐ. * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܡܕܒܚܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܝܡܐ ܒܩܘܪܒܢܐ ܕܥܠܘܗܝ
19 ܡܚܝܒ. * ܣܟܠܐ ܘܣܡܝܐ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܪܒ. ܩܘܪܒܢܐ ܐܘ ܡܕܒܚܐ ܕܡܩܕܫ ܠܩܘܪܒܢܐ.
20 * ܡܢ ܕܝܡܐ ܗܟܝܠ ܒܡܕܒܚܐ. ܝܡܐ ܒܗ ܘܒܟܠ ܕܐܝܬ ܥܠܘܗܝ.
21 22 * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܝܡܐ ܒܗ ܘܒܡܢ ܕܥܡܪ ܒܗ. * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܫܡܝܐ. ܝܡܐ
ܒܟܘܪܣܝܗ ܕܐܠܗܐ ܘܒܡܢ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ.

9 Et patrem ne vocetis vobis in terra, unus enim est pater vester qui est in cœlis. 10 Neque vocemini rectores, quoniam unus est rector vester, Christus. 11 Qui autem maximus est inter vos, fiat vobis minister. 12 Quicunque enim efferet seipsum, deprimetur; & qui seipsum depresserit, efferetur.

Ad nocturnum primum noctis tertiæ passionis.

13 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui devoratis domos viduarum, eâ occasione quòd producitis orationes vestras; propterea subituri estis judicium majus. 14 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui claudatis regnum cœlorum coram hominibus. Vos enim non introitis, nec eos qui introeunt, sinitis introire. 15 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui perlustretis mare & aridam, ut faciatis unum proselytum: & quum factus est, facitis eum filium gehennæ duplo magis quàm vos. 16 Væ vobis duces cæci, qui dicitis; Quisquis jurat per templum, nihil est: quisquis autem jurat per aurum templi, reus est. 17 Stulti & cæci, utrum enim majus est? aurum, an templum, quod consecrat ipsum aurum? 18 Et, Quisquis jurat per altare, nihil est: quicunque verò jurat per oblationem quæ est super ipsum, reus est. 19 Stolidi & obcæcati, utrum enim majus est? oblatio, an altare quod consecrat oblationem? 20 Qui ergò jurat per altare, jurat per ipsum, ac per omnia quæ super eo sunt. 21 Et qui jurat per templum, jurat per ipsum, & per eum qui habitat in eo. 22 Quique jurat per cœlos, jurat per thronum Dei, & per eum qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 * وكسي را بر زمين پدر نخوانيد ؛ براي انك پدر شما يكيست * كه بر آسمانست *
10 11 * وكدخدا نخوانيد سبب انك كدخداي شما مسيح است * * انك در ميان شما
12 بزركترست خدمت كار همه او باشد * براي انك هر كه خودرا خار كند * بلند
13 شود * وانچ خودرا بلند بيند خوار شود * * واي بر شما نويسندكان ومعتزلان منافقان * بواسطهء
ان كه نماز خودرا دراز مي كشيد ؛ كه مال وخانهء بيوه زنانرا بخوريد * براي اين افزون
14 داوري بپذيريد ؛ * واي بر شما نويسندكان * معتزلان ومنافقان ؛ كه ملكوت آسمانرا
15 برابر خلق دربستيد * شما در نمي رويد ونمي كذاريد كسي ديكر در رود * * واي
بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * كه دريا وخشكي را مي جوييد * كه يكي را با خود
16 كشيد چون بشما پيوست * اورا دوزخي سازيد * از شما بيشتر * * واي بر شما اي پيش
روان كوران * كه مي كوييد هر كه بهيكل سوكند خورد چيزي نيست * الا انك
17 سوكند خورد بزري كه درهيكل است كناه است ؛ * اي جاهلان نابينايان كدامين

9 Nec quempiam in terra patrem vocetis: quoniam Pater vester unus est, qui est in cœlis. 10 Neque gubernatorem vocetis, ea de causa quòd gubernator vester Christus est. 11 Qui in medio vestrûm maximus est, minister omnium is sit. 12 Etenim quicunque seipsum vili fecerit, excelsus erit: qui verò seipsum suspexerit, vilis erit. 13 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, hac de causa quòd preces vestras in longum protrahitis, ut facultates & domos viduarum comedatis: propter hoc adauctum judicium accipietis. 14 Væ vobis Scribæ, Pharisæi, & hypocritæ, quia regnum cœlorum hominibus præcluditis: nec vos intratis, nec sinitis quenquam alium intrare. 15 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mare & aridam pervestigatis ut unum proselytum ad vos trahatis; & cum vobis adjungatur, eum dignum gehennæ efficitis vobismet magis. 16 Væ vobis ô duces cæci, qui dicitis; Quicunque per templum juraverit, nihil est: sed qui juraverit per aurum, quod in templo est, peccati reus est. 17 O stulti cæci, utrum

Versio VULGATA LATINA.

9 Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester,
10 qui in cœlis est. Nec vocemini magistri; quia Magister vester unus est,
11 Christus. Qui major est vestrûm, erit minister vester. Qui autem se exaltaverit,
12 humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. Væ autem vobis,
13 Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum ante
14 homines: vos enim non intratis, nec introëuntes sinitis intrare. Væ vobis,
Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum, orationes
longas orantes: propter hoc amplius accipietis judicium. Væ vobis,
15 Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia circuitis mare & aridam, ut faciatis
unum proselytum; & cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo
quàm vos. Væ vobis, duces cæci, qui dicitis; Quicunque juraverit per templum, 16
nihil est: qui autem juraverit in auro templi, debet. Stulti, & cæci: 17
Quid enim majus est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum?
Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est: quicunque autem juraverit in dono, 18
quod est super illud, debet. Cæci: Quid enim majus est, donum, 19
an altare, quod sanctificat donum? Qui ergò jurat in altari, jurat in eo, 20
& in omnibus quæ super illud sunt. Et quicunque juraverit in templo, jurat 21
in illo, & in eo qui habitat in ipso: Et qui jurat in cœlo, jurat in 22
throno Dei, & in eo qui sedet super eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 10 * ولا تدعوا لكم ابا علي الارض فان اباكم واحد هو الذي في السموات * ولا تدعوا
11 لكم مدبرا علي الارض فان واحدا هو مدبركم المسيح * والكبير الذي فيكم
12 13 فليكن لكم خادما * ومن رفع نفسه اتضع ومن وضع نفسه ارتفع * الويل لكم
ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تاكلون بيوت الارامل بعلة تطويل صلواتكم *
14 ومن اجل هذا تاخذون اعظم دينونة * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرائين
لانكم تغلقون ملكوت السموات قدام الناس * فلا انتم تدخلون ولا تتركون الاتين
15 يدخلون * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تطوفون البر والبحر
16 لتصطنعوا غريبا واحدا * فاذا صار صيرتموه لجهنم ابدا مضاعفا اليكم * الويل لكم يا
قايدي العميان الذين يقولون من حلف بالهيكل فليس عليه شيا ومن حلف بذهب
17 18 الهيكل يخطي * ايها الجهال العمي ايما اعظم الذهب ام الهيكل الذي يقدس الذهب * ومن
19 حلف بالمذبح فليس عليه شيا ومن حلف بالقربان الذي فوقه فهو يخطي * يا جهال وعميان
20 ايما اعظم القربان او المذبح الذي يقدس القربان * فمن حلف بالمذبح فقد حلف به وبكلما
21 22 فوقه * ومن حلف بالهيكل فهو يحلف به وبالساكن فيه * ومن حلف بالسماء فهو يحلف
بكرسي الله وبالجالس عليه *

9 Neque vocetis vobis patrem super terram: quoniam pater vester, unus est qui est in cœlis. 10 Neque vocetis vobis gubernatorem super terram: quoniam unus est gubernator vester, Christus. 11 Et magnus qui est inter vos, sit vobis minister. 12 Nam qui exaltaverit seipsum, humiliabitur; & qui humiliaverit seipsum, exaltabitur. 13 Væ vobis, ô Scribæ & ô Pharisæi ô hypocritæ; quia comeditis domos viduarum, prætextu protractionis orationum vestrarum; & propter hoc accipietis summum judicium. 14 Væ vobis, ô Scribæ & Pharisæi hypocritæ; quia clauditis regnum cœlorum coram hominibus, & vos non ingredimini, neque permittitis venientibus, ut ingrediantur. 15 Væ vobis, ô Scribæ & Pharisæi hypocritæ; quia vos circumitis aridam & mare, ut faciatis proselytum unum: & cùm factus fuerit, redditis eum gehennæ filium adjunctum vobis. 16 Væ vobis duces cæcorum, qui dicunt; Quicunque juraverit per templum, non est obnoxius rei cuiusquam: at quicunque juraverit per aurum templi, peccat. 17 O stulti cæci, quid est majus? aurum, an templum quod sanctificat aurum? 18 Et, Quicunque juraverit per altare, non est obnoxius ullius rei: & quicunque juraverit per oblationem quæ est super ipsum, ille peccans est. 19 Stulti ac cæci, quid est majus? oblatio an altare quod sanctificat oblationem? 20 Et quicunque juravertit per altare, juravit per ipsum & per omne quod est super ipsum. 21 Et quicunque juraverit per templum, ipse jurat per ipsum & per habitantem in eo. 22 Et quicunque juraverit per cœlum, ipse jurat per thronum Dei, & per sedentem super eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወኢትረሲዩ ፡ አበ ፡ በደቤ ፡ ምድር ፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ። ወኢት
10 ሰመዩ ፡ መምህራነ ፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ መምህርክሙ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ። ወባሕቱ ፡ ዘይል
11 ህቀክሙ ፡ ይኩንክሙ ፡ ላእከ ። እስመ ፡ ዘአዕበየ ፡ ርእሶ ፡ የኀስር ፡ ወዘአትሐተ ፡ ርእሶ ፡ ይከብ
12 ር ። በእንተ ፡ አሌሎሙ ፡ ለጸሐፍት ፡ ወለፈሪሳውያን ። አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪ
13 ሳውያን ፡ መድልዋን ፡፡ እስመ ፡ ትበልዑ ፡ አብያተ ፡ መበለታት ፡ ወታመከንዩ ፡ ወታበዝኁ ፡ ጸ
14 ሎተ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ትረክቡ ፡ ፍድፋደ ፡ ኵነኔ ። አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያ
ን ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ትዐጽዉ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ለሰብእ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወለሊክ
15 ሙ ፡ ኢትበውኡ ፡ ወለእለሂ ፡ ይበውኡ ፡ ትከልእዎሙ ፡ በዊአ ። አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡
ወፈሪሳውያን ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ተአውዱ ፡ ባሕረ ፡ ወየብሰ ፡ ከመ ፡ ታጥምቁ ፡ አሐደ ፡ ፈ
16 ላሴ ፡ ወተጠሚቆ ፡ ትረሲዮ ፡ ካዕበተክሙ ፡ ለገሃነም ። አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈ
ሪሳውያን ፡ ዕውራን ፡ እለ ፡ ትብሉ ፡ ዘመሐለ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ድኅን ፡ ውእ
17 ቱ ፡ ወዘሰ ፡ መሐለ ፡ በወርቀ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ይበቍዕ ። አብዳን ፡ ወዕውራን ፡ አይ ፡ የዐ
18 ቢ ፡ ወርቅኑ ፡ ወሚመ ፡ ቤተ ፡ መቅደስኑ ፡ ዘይቄድሶ ፡ ለወርቅ ። ወዘመሐለ ፡ በመሠ
19 ዋዕት ፡ ድኅን ፡ ትብሉ ፡ ወዘሰ ፡ መሐለ ፡ በጽንሓሕ ፡ ይጌጊ ፡ ትብሉ ። አብዳን ፡ ወዕው
ራን ፡ አይ ፡ የዐቢ ፡ ጽንሓሕኑ ፡ ወሚመ ፡ መሠዋዕት ፡ ዘይቄድሶ ፡ ለውእቱ ፡ ጽንሓ
20 ሕ ። ዘኬ ፡ መሐለ ፡ በመሠዋዕት ፡ መሐለ ፡ ቦቱ ፡ ወመሐለ ፡ በኵሉ ፡ ዘዲቤ
21 ሁ ። ወዘሂ ፡ መሐለ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ መሐለ ፡ ቦቱ ፡ ወበዘ ፡ ይነብር ፡ ውስቴ
22 ቱ ። ወዘሂ ፡ መሐለ ፡ ሰማየ ፡ መሐለ ፡ መንበሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወበዘ ፡ ይነብ
ር ፡ ዲቤሁ ።

9 Et ne constituatis patrem super terram: quia unus est pater vester cœlestis. 10 Et ne vocemini doctores: quia unus doctor vester est, Christus. 11 Sed qui summus erit è vobis, sit vobis minister. 12 Quoniam qui magnificavit seipsum despicietur, & qui sese humiliaverit, honorem sibi attrahet.

De denunciando væ Scribis & Pharisæis.

13 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quoniam exeditis domus viduarum, & artificiis utimini, et multiplicatis orationem: proptereà invenietis majus judicium. 14 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis præ faciem hominis regnum cœlorum: & vosipsi non introitis, & introëuntes etiam prohibetis intrare illud. 15 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quoniam circumitis mare & aridam, ut baptizetis unum proselytum: & quum fuerit baptizatus, disponitis eum duplo magis quàm vos ad gehennam. 16 Væ vobis Scribæ & Pharisæi duces cæci, qui dicitis; Qui juraverit per Domum sanctam, liber est: sed qui juraverit per aurum Domûs sanctæ, proficit. 17 Stulti & cæci: utrum majus est, aurúmne, vel Domus sancta quæ sanctificat aurum? 18 Et, Qui juraverit per altare, liber est dicitis; & qui juraverit per holocaustum, reus est dicitis. 19 Stulti & cæci: utrum majus est, holocaustum, vel altare quod sanctificat illud holocaustum? 20 Qui igitur juraverit per altare, juravit per ipsum, & juravit per totum quod super ipsum est. 21 Et qui juravit per Domum sanctam, juravit per ipsam, & per eum qui habitat in ea. 22 Et qui juravit per cœlum, juravit per thronum Dei, & per eum qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

18 بزركترست * زر يا هيكل كه زررا مقدس دارد * * وهر كه بمذبح سوكند خورد چيزي
19 نيست * الا هر كه بقربان كه بروست سوكند خورد كناه است * * اي جاهلان كوران
20 كدامين بزركترست * قربان يا مذبح كه قربانرا پاك مي دارد * * هر كه بمذبح سوكند
21 خورد بقربان بهر چه درو سوكند خورده باشد * * وهر كه بهيكل سوكند خورد بهر
22 چه درهيكل وبالاي او سوكند خورده باشد * وبدانك درو ساكنست * * وهر كه باسمان
سوكند بخورد بتخت ؛ خدا سوكند خورده باشد ؛ وبدانك بالاء او ساكن است ؛

majus est, aurum, an templum quod aurum sanctificat? 18 Et quicunque per altare juraverit, nihil est: sed si quis per oblationem quæ super illud est juraverit, peccatum est. 19 O stulti cæci, utrum majus est, oblatio an altare quod oblationem purificat? 20 Quicunque per altare juraverit, per oblationem & per omnia quæ super illud sunt juravit. 21 Et quicunque per templum juraverit, per omne quod est in templo & super illud juravit, et per eum qui in ipso habitat. 22 Et quicunque per cœlum juraverit, per solium Dei juravit, et per eum qui super illud sedet.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Νϛʹ.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: *quia* decimatis mentham,
23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, σλδ
& anethum, & cyminum, & reliquiſtis graviora Legis, judicium,
ϗ τὸ ἄνηθον, ϗ τὸ κύμινον· ϗ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν,
& miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
ϗ τὸν ἔλεον, ϗ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Duces cæci, excolantes culicem, *at* camelum glutientes.
24 Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. σλε
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis
25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν σλϛ
poculi & *patinæ*, intùs autem *plena ſunt ex* rapina & *intemperantia*.
τοῦ ποτηρίου ϗ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς ϗ ἀκρασίας.
Phariſæe cæce, munda priùs quod intus *poculi*, & *patinæ*,
26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ϗ τῆς παροψίδος,
ut fiat & quod deforis *ipſorum* mundum. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: σλζ
27 ἵνα γένηται ϗ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ,
quia *adſimilamini* ſepulchris dealbatis, quæ aforis
ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
quidem apparent ſpecioſa: intùs verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, ϗ πάσης
immunditiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus juſti:
28 ἀκαθαρσίας. Οὕτω ϗ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,

σλη intùs autem pleni eſtis hypocriſi & iniquitate. Væ vobis Scribæ
ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως ϗ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς 29
& Phariſæi hypocritæ: *quia* ædificatis ſepulchra Prophetarum
ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
& ornatis monumenta juſtorum: Et dicitis; Si fuiſſemus in
ϗ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων· Καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν 30
diebus patrum noſtrorum, non eſſemus *communicatores* eorum in
ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν
ſanguine Prophetarum. Itaque *teſtamini* vobiſmetipſis, quia filii eſtis
τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε 31
σλθ *occidentium* Prophetas. Et vos implete menſuram
τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον 32
patrum veſtrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fugietis à
τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ 33
σμ judicio gehennæ? *Propter hoc* ecce ego mitto ad vos Prophetas,
τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, 34
& ſapientes, & Scribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, &
ϗ σοφοὺς, ϗ Γραμματεῖς· ϗ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε, ϗ σταυρώσετε, ϗ
ex illis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate
ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, ϗ διώξετε ἀπὸ πόλεως
in civitatem.
εἰς πόλιν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܡܥܣܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܢܥܐ ܘܫܒܬܐ ܘܟܡܘܢܐ.
ܘܫܒܩܬܘܢ ܝܩܝܪܬܗ ܕܢܡܘܣܐ. ܕܝܢܐ ܘܚܢܢܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕܗܝܢ.
24 25 ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܠܡܫܒܩܗܝܢ. * ܢܓܘܕܐ ܣܡܝܐ. ܕܡܨܠܠܝܢ ܩܠܡܐ ܘܒܠܥܝܢ ܓܡܠܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ
ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܡܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܪ ܕܟܣܐ ܘܕܦܝܢܟܐ. ܠܓܘ ܕܝܢ ܡܠܝܢ 26
ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ. * ܦܪܝܫܐ ܣܡܝܐ ܕܟܝ ܠܘܩܕܡ ܠܓܘܗ ܕܟܣܐ ܘܕܦܝܢܟܐ. ܕܢܗܘܐ ܐܦ
ܒܪܗܘܢ ܕܟܝܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܕܡܝܬܘܢ ܠܩܒܪܐ ܡܚܘܪܐ. 27
ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܫܦܝܪܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܡܠܝܢ ܓܪܡܐ ܕܡܝܬܐ ܘܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ.
* ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܟܐܢܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ 28
ܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܘܡܣܒ ܒܐܦܐ.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quippe qui decimetis mentham, & anethum, atque cuminum; & omittatis graviora Legis, judicium, & miſericordiam, atque fidem: hæc autem oportebat ut faceretis, & illa non omitteretis. 23
Duces cæci: qui excolatis culices, & deglutitis camelos. 24
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quippe qui emundetis exteriorem partem calicis & ſcutellæ, intùs autem plena ſunt rapinâ & iniquitate. 25
Phariſæi obcæcati, emundate primùm interius calicis & ſcutellæ, ut fiat etiam exterius illorum mundum. 26
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris calce obductis, quæ extra quidem videntur pulcherrima, intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum, omnique immunditiâ. 27
Sic & vos extra quidem videmini hominibus tanquam juſti, intùs autem pleni eſtis iniquitate, & hypocriſi. 28

* ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܬܪܬܝܢ. ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܕܚܫܐ ܘܕܡܪܝ ܐܣܛܦܢܘܣ * ܣܐ *

Officio ſecundo noctis tertiæ Paſſionis, dominique Stephani. 61.

* ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܪܐ ܕܢܒܝܐ. ܘܡܨܒܬܝܢ 29
ܐܢܬܘܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܙܕܝܩܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܘ ܗܘܝܢ ܒܝܘܡܝ ܐܒܗܬܢ. ܠܐ ܗܘܝܢ 30
ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܫܘܬܦܐ ܒܕܡܐ ܕܢܒܝܐ. * ܗܟܝܠ ܡܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܢܦܫܟܘܢ. ܕܒܢܝܐ 31
ܐܢܬܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܩܛܠܘ ܠܢܒܝܐ. * ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܠܘ ܡܫܘܚܬܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ. * ܚܘܘܬܐ 32 33
ܒܢܝ ܐܟܕܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܥܪܩܘܢ ܡܢ ܕܝܢܗ ܕܓܗܢܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܐܢܐ 34
ܠܘܬܟܘܢ. ܢܒܝܐ ܘܚܟܝܡܐ ܘܣܦܪܐ. ܡܢܗܘܢ ܩܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܙܩܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢܗܘܢ
ܡܢܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܟܢܘܫܬܟܘܢ. ܘܬܪܕܦܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܐ ܠܡܕܝܢܐ.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui extruitis ſepulchra Prophetarum, & concinnatis monumenta juſtorum, 29
Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, nequaquam fuiſſemus eis ſocii in ſanguine Prophetarum. 30
Itaque teſtimonium perhibetis contra voſmetipſos, filios vos eſſe eorum qui interfecerunt Prophetas. 31
Vos quoque complete menſuram patrum veſtrorum. 32
Serpentes, progenies viperarum, quomodo effugietis à judicio gehennæ? 33
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, & ſapientes, & ſcribas; & ex iis interfecturi eſtis, & in crucem acturi, & ex iis flagellis cæſuri eſtis in ſynagogis veſtris, & perſequemini eos à civitate in civitatem. 34

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* واي برشما نويسندكان معتزلان منافقان * كه پودينه وشبت وزيره را ده يكي ميكنيد * 23
وبارهاء شريعت را كذاشتيد * داوري * وعدل * وامانت * ورحمت * اينها درپايست است كه
كنيد * نه انها * * اي پيش روان نابينايان * كه پشهها را مي خينيد * وشترانرا فرو 24
مي بريد * * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * كه بيرون كاسه وسكره را پاك 25
مي كنيد * واندرون او پر چرك وتاريكي است * * معتزلان كوران اول اندرون كاسه † 26
وسكره را پاك داريد * اينك بيرون ايشان نيز پاكست * * واي برشما نويسندكان معتزلان 27
منافقان * كه بقبرهاء كچ ماليده مانند يد كه از بيرون خوب نموده مي شوند *
واز اندرون پر كند وكرم واستخوانها ريزيده * * شما نيز از بيرون برابر خلق بصديقان 28
مي مانيد * واز اندرون پر از ظلم ومنافقت * * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * 29
كه كورهاي پيغمبرانرا اباداني داريد * وكورستانهاء صديقانرا آرايش مي كنيد *
* وميكوييد اكر در روزكار پدران ما مي بوديم درخون پيغمبران با ايشان انباز نمي شديم * 30

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mentham, & anethum, & cuminum decimatis; & gravia Legis omiſiſtis, judicium, & æquitatem, & fidem, & miſericordiam: hæc oportet vos facere, non autem illa. 23
O duces cæci qui culices excolatis, camelos autem deglutitis. 24
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia exterius calicis aut paropſidis mundatis; interius autem ejus plenum eſt ſordibus & obſcuritate. 25
Phariſæi cæci, primùm interius calicis aut paropſidis mundum ſervate, ecce exterius eorum etiam mundum eſt. 26
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia ſepulchris calce obductis ſimiles eſtis, quæ foris pulchra apparent, intus verò plena ſunt fœtore, & vermibus et oſſibus putridis. 27
Vos etiam externè coram hominibus juſtis aſſimilamini, intus verò pleni eſtis iniquitate et hypocriſi. 28
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia ſepulchra prophetarum ædificatis, et ſepulchreta juſtorum adornatis. 29
Et dicitis, Si in diebus patrum noſtrorum fuiſſemus, in ſanguine Prophetarum cum eis ſocii non fuiſſemus. 30

Verſio VULGATA LATINA.

23 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis quæ graviora ſunt legis, judicium, & miſericordiam, & fidem: hæc oportuit facere, & illa non omittere. 24 Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. 25 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mundatis quod deforìs eſt calicis & paropſidis: intùs autem pleni eſtis rapinâ & immunditiâ. 26 Phariſæe cæce, munda priùs quod intùs eſt calicis & paropſidis, ut fiat id, quod deforìs eſt, mundum. 27 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ aforìs parent hominibus ſpecioſa, intùs verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitiâ. 28 Sic & vos aforìs quidem paretis hominibus juſti: intùs autem pleni eſtis hypocriſi, & iniquitate. 29 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ædificatis ſepulchra prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum, 30 Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non eſſemus ſocii eorum in ſanguine prophetarum. 31 Itaque teſtimonio eſtis vobiſmetipſis, quia filii eſtis eorum, qui prophetas occiderunt. 32 Et vos implete menſuram patrum veſtrorum. 33 Serpentes, genimina viperarum, quomodò fugietis à judicio gehennæ? 34 Ideò ecce ego mitto ad vos prophetas, & ſapientes, & ſcribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate in civitatem.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السابع والسبعون *

Sectio ſeptuageſima ſeptima.

* الويل لكم ايها الكتبه والفريسيون المراوون لانكم تعشرون النعناع والسبت والكمون 23
ويتركون ثقل الناموس الحكم والرحمه والايمان * وكان ينبغي ان تعملوا هذه ولا ترفضوا
تلك * يا هداه العميان الذين يتركون البعوضه ويبتلعون الجمل * الويل لكم ايها الكتبه 24 25
والفريسيون المراوون لانكم تنقون خارج الكاس والسكرجه وداخليهما مملوءين اختطافا
وظلما * ايها الفريسي الاعمي نق اولا داخلي الكاس والسكرجه لكيما يتطهرا خارجاهما * 26
* الويل لكم ايها الكتبه والفريسيون المراوون لانكم تشبهون القبور المكلسه * التي ترى من 27
خارجها حسنه ومن داخلها مملوه عظام الاموات وكل نجس * وكذلك انتم ايضا ترى الناس 28
ظاهركم مثل الصديقين ومن داخل ممتليون اثما وريا * الويل لكم ايها الكتبه والفريسيون 29
المراوون لانكم تبنون قبور الانبياء وتزينون مدافن الصديقين * وتقولون لو كنا في ايام 30
ابايئنا لم نشركهم في دم الانبياء * فانتم تشهدون من نفوسكم انكم بنو قتلة الانبياء * 31
* وانتم تكملون مكاييل ابائكم * ايها الحيات اولاد الافاعي كيف تهربون من دينونة 32 33
جهنم * من اجل هذا هاانذا ارسل اليكم انبياء وحكماء وكتبه * فتقتلون منهم 34
وتصلبون منهم * وتجلدون منهم في مجامعكم * وتطردونهم من مدينه الي مدينه *

Væ vobis, ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia vos decimatis mentham, & anethum, cyminum, & reliquitis gravia legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Oporteret enim facere hæc, & non rejicere illa. 23
O duces cæcorum, qui omittunt culicem, & deglutiunt camelum. 24
Væ vobis, ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ; quia vos mundatis extrinſecum calicis & ſcutellæ: intrinſecum autem utriuſque plenum eſt rapina & iniquitate. 25
O Phariſæe cæce, munda prius intima calicis et ſcutellæ, ut purificentur extima eorum. 26
Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi hypocritæ: quia vos ſimiles eſtis ſepulchris calce inductis, quæ videntur exteriùs ſpecioſa, interiùs autem plena ſunt oſſibus mortuorum, et omni ſpurcitiâ. 27
Sic et vos etiam præbetis hominibus exteriora veſtra, ac ſi eſſetis juſti; intùs autem pleni eſtis iniquitate et hypocriſi. 28
Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi hypocritæ: quia vos ædificatis ſepulchra prophetarum, et ornatis monumenta juſtorum, 29
Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non communicaſſemus cum eis in ſanguine prophetarum. 30
Vos igitur teſtificamini per vos ipſos, quia vos eſtis filii trucidantium prophetas. 31
Et vos impletis menſuras patrum veſtrorum. 32
O ſerpentes, ſoboles viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ? 33
Propterea ecce mitto ad vos prophetas, et ſapientes, et Scribas, et occidetis ex illis, et crucifigetis ex illis, et flagellabitis ex illis in ſynagogis veſtris, et expelletis eos de civitate in civitatem: 34

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 አሌ፡ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ መድልዋን፡ እለ፡ ታበውኡ፡ ዓሥራተ፡ እደሁ፡ ለአዘ
ብ፡ ወለስስን፡ ወለክሚን፡ ወኀደግሙ፡ ዘየዐቢ፡ ትእዛዘተ፡ ኦሪት፡ ጽድቀ፡ ወምጽዋተ፡
24 ወሃይማኖተ፡ ኪያሁ፡ መፍትው፡ ትግበሩ፡ ወዘኒ፡ ሊትኅድጉ፡፡ መርሕተ፡ ዕውራ
25 ን፡ እለ፡ ጸፁተ፡ ትነፕፉ፡ ወገመለ፡ ትውኅጡ፡፡ አሌ፡ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳ
ውያን፡ መድልዋን፡ እለ፡ ተኀፅቡ፡ ጽዋዐ፡ ወጻሕለ፡ እንተ፡ አፍኣሁ፡ ወእንተ፡ ውስጡ
26 ሰ፡ መሉእ፡ ሀይድ፡ ወዓመፃ፡ ወትእግልት፡፡ ፈሪሳዊ፡ ዕውር፡ ቅድመ፡ ኅፅበ፡ ለጽዋ
27 ዕ፡ ወጻሕል፡ እንተ፡ ውስጡ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ንጹሐ፡ እንተ፡ አፍኣሁ፡፡ አሌ፡ ለክ
ሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ መድልዋን፡ እለ፡ ትመስሉ፡ መቃብረ፡ ግቡሳነ፡ እለ፡ እን
ተ፡ አፍኣሆሙ፡ ያስተርኢ፡ ሠናያነ፡ ወእንተ፡ ውስጦሙሰ፡ መሉኣነ፡ አዕጽምተ፡ ወአ
28 ብድንተ፡ ወኵሉ፡ ርኵስ፡፡ ከማሁኬ፡ አንትሙኒ፡ እንተ፡ አፍአክሙ፡ ትጼድቁ፡ ለ
29 ዓይነ፡ ሰብእ፡፡ ወእንተ፡ ውስጥክሙሰ፡ መሉኣን፡ ዓመፃ፡ ወሀይድ፡ ወአድልዎ፡፡ አ
ሌ፡ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ መድልዋን፡ እለ፡ ትነድቁ፡ መቃብሪሆሙ፡ ለነቢያ
30 ት፡ ወታስተሠነዩ፡ ዝክሮሙ፡ ለጻድቃን፡፡ ወትብሉ፡ ሶበሰ፡ ሀለውነ፡ በመዋዕለ፡ አ
31 በዊነ፡ እም፡ ሊኀበርነ፡ ምስሌሆሙ፡ ንቅትል፡ ነቢያተ፡፡ ናሁኬ፡ ለሊክሙ፡ ተአም
32 ኑ፡ ከመ፡ ደቂቆሙ፡ አንትሙ፡ ለቀተልተ፡ ነቢያት፡፡ አንትሙኒ፡ ፈጽሙ፡ መስፈር
33 ተ፡ አበዊክሙ፡፡ አፍዖት፡ ትውልደ፡ አራዊተ፡ ምድር፡ እፎ፡ ትክሉ፡ ለምሰጠ፡ እ
34 ምኵነኔ፡ ገሃነም፡፡ በእንተዝ፡ ናሁ፡ አነ፡ እፌኑ፡ ኀቤክሙ፡ ነቢያተ፡ ወሐዋርያ
ተ፡ ወጠበብተ፡ ወጸሐፍተ፡ ወትቀትሉ፡ በውስቴቶሙ፡ ወትሰቅሉ፡ ወትቀሥፉ፡ እምውስቴ
ቶሙ፡ በምኵራባቲክሙ፡ ወትሰዱ፡ እምሀገር፡ ውስተ፡ ሀገር፡፡

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui offertis decimam partem hyſſopi, & anethi, & cumini, & omiſiſtis quæ ſunt majora, obſervantiã legis, æquitatem, & miſericordiam, ac fidem: illa oportet facere, & hæc non omittere. 23
Duces cæci, qui culicem excutitis, & camelum deglutitis. 24
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui abluitis calicem & patinam externè; & quod intùs eſt plenum rapinâ iniquitate & avaritiâ. 25
Phariſæe cæce, primò lavato calicem, & patinam intrinſecùs, ut fiat mundum quod extrà eſt. 26
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quorum exteriora apparent pulchra: ſed interiora eorum plena oſſibus & cadaveribus, & omni immunditiâ. 27
Sic etiam vos, quod eſt vobis è foris, juſtum videtur oculis hominum: ſed quod intùs eſt vobis, plenum iniquitatis, rapinæ, & ſimulationis. 28
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui ædificatis ſepulchra prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum: 29
Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non præbuiſſemus conſenſum illis, trucidare prophetas. 30
Ecce igitur voſmetipſi confitemini, quòd eſtis filii eorum qui occiderunt prophetas. 31
Vos complete menſuram patrum veſtrorum. 32
Serpentes generatio viperarum, quomodò poſſitis fugere à judicio gehennæ? 33
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, & apoſtolos, & ſapientes, & Scribas: & occidetis inter eos nonnullos, *& ſuſpendetis & flagellabitis* nonnullos *ex illis in ſynagogis veſtris, & perſequemini* ex illis *à civitate in civitatem.* 34

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * اكنون شما بر نفس خود كواهيد كه فرزندان ان پدرانيد كه پيغمبرانرا كشتند *
32 * هرچه از پيمانهاء پدران شما مانده است * مالامال خواهيد كردن * * اي فرزندان 33
ماران افاعي از اتش دوزخ كجا توانيد كريختن

Vos itaque in voſmetipſos teſtamini, quòd filii illorum patrum ſitis qui Prophetas occiderunt. 31
Quodcunque de menſuris patrum veſtrorum relictum eſt ad ſummum impleturi eſtis. 32
O filii viperarum ab igne gehennæ quò poteſtis fugere. 33

صد پانزده — ملامت يهوديان به پاداش

CXV. Increpatio Judæorum cum vindicta.

34 * براي اين من پيش شما مي فرستم پيغمبران * وحكيمان * ونويسندكان * تا از ايشان بهري
را بكشيد * وچندي را بر دار كنيد * وچندي را در انجمنهاء خود شكنجه دهيد * واز
شهري تا شهر ديكر ايشانرا برانيد *

Propterea ego ad vos mitto prophetas, & ſapientes, & ſcribas: quoad aliquos eorum occidatis, & quoſdam in crucem agatis, alios verò in ſynagogis veſtris pœnâ afficiatis, & ab urbe in urbem aliam perſequamini. 34

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Νϛʹ. ΝΖʹ.

Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à
35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ
sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ,
τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου,
quem occidistis inter templum, & altare. Amen dico vobis;
36 ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
Venient hæc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem, σμα α
37 Ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ,
occidens Prophetas, & lapidans legatos ad ipsam,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
quoties volui supercongregare filios tuos, quemadmodùm congregat gallina
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις
pullos suos sub alas, & non voluistis? Ecce relinquetur
38 τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ ἀφίεται
vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis; Non me videbitis amodò,
39 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, σμβ β
donec dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XXIV. κδʹ.

Et egressus Jesus ibat de templo: & accesserunt disci-
1 ΚΑὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθη-
puli ejus ostendere ei ædificationes templi. At Jesus dixit
ταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 2
illis; Non intuemini omnia hæc? Amen dico vobis; Non relinquetur hic lapis
αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
NZʹ super lapidem, qui non dissolvetur. Sedente autem eo super montem Olivarum,
σμγ β ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, 3
accesserunt ad eum discipuli privatim, dicentes; Dic nobis, quando hæc
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
erunt? & quod signum tuæ præsentiæ, & consummationis seculi; Et
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; Καὶ 4
respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat: Multi
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· Πολλοὶ 5
enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: &
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ
multos seducent. Futuri estis autem audire bella, & auditiones bellorum:
πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· 6
Videte ne turbemini: oportet enim omnia fieri: sed nondum est finis.
Ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
Excitabitur enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt
Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται
fames; & pestilentiæ, & terræmotus secundùm loca. 7
λιμοί, καὶ λοιμοί, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܐܝܟܢܐ ܕܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܟܠܗ ܕܡܐ ܕܙܕܝܩܐ ܕܐܬܐܫܕ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܒܝܠ ܙܕܝܩܐ
ܘܥܕܡܐ ܠܕܡܗ ܕܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ܂ ܗܘ ܕܩܛܠܬܘܢ ܒܝܬ ܗܝܟܠܐ ܠܡܕܒܚܐ܂ * ܐܡܝܢ ܐܡܪ 36
ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܢܐܬܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܠ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܂ * ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ܆ ܩܛܠܬ 37
ܢܒܝܐ܂ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ܂ ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܠܡܟܢܫܘ ܒܢܝܟܝ܆ ܐܝܟ
ܕܟܢܫܐ ܬܪܢܓܘܠܬܐ ܦܪܘܓܝܗ ܬܚܝܬ ܓܦܝܗ܂ ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ܂ * ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ 38
ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ܂ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ܆ ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܡܢ ܗܫܐ܆ ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ܆ 39
ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂

Ut veniat super vos omnis sanguis justorum, 35 qui effusus est super terram, à sanguine Habel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem trucidâstis inter templum & altare. Amen dico vobis, Venient hæc 36 omnia super generationem istam. Jerusalem, 37 Jerusalem, trucidans Prophetas, & lapidibus obruens eos qui ad eam mittuntur: quoties volui congregare filios tuos, sicut congregat gallina pullos suos sub alas suas; nec voluistis? Ecce, relinquitur vobis do- 38 mus vestra deserta. Dico enim vobis, Non 39 videbitis me ab hoc tempore, usque dum dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini.

* ܕܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܡܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܒ *

Ad vesperam festo crucis. 42.

CAP. XXIV.

1 * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܠܡܐܙܠ܂ ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܚܘܝܢ ܠܗ ܒܢܝܢܗ ܕܗܝܟܠܐ܂
2 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܆ ܠܐ ܗܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܠܐ
ܬܫܬܒܩ ܬܢܢ ܟܐܦ ܥܠ ܟܐܦ ܕܠܐ ܬܫܬܪܐ܂ * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ܆ 3
* ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܒܝܢܝܗܘܢ ܠܗ܂ ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ܂ ܘܡܢܐ ܗܝ
ܐܬܐ ܕܡܐܬܝܬܟ ܘܕܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ܂ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܆ ܐܙܕܗܪܘ ܠܐ ܐܢܫ 4
ܢܛܥܝܟܘܢ܂ * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ܆ ܘܢܐܡܪܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܠܣܓܝܐܐ 5
ܢܛܥܘܢ܂ * ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܕܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܫܡܥܐ ܕܩܪܒܐ܂ ܚܙܘ ܠܐ ܬܬܕܘܕܘܢ܂ 6
ܘܠܐ ܓܝܪ ܕܢܗܘܝܢ ܟܠܗܝܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܫܘܠܡܐ܂ * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ܂ 7
ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ܂ ܘܢܗܘܘܢ ܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ܂ ܘܙܘܥܐ ܒܕܘܟܝܢ ܕܘܟܝܢ܂

Et exiit Jesus è templo ut abiret, & acces- 1 sêre discipuli ejus, ostendentes ei ædificium templi. Ipse verò dixit eis, Nonne ecce vi- 2 detis hæc omnia? Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis super lapidem, quin destruatur. Et quum sederet Jesus super mon- 3 tem Olivarum, accesserunt discipuli ejus, & aiunt inter se & eum, Dic nobis quando hæc fient: & quod erit signum adventûs tui, & consummationis mundi? Respondit Jesus, 4 & dixit eis; Cavete, nemo vos inducat in errorem: Multi siquidem venturi sunt in no- 5 mine meo, dicturique, Ego sum Messia: multosque in errorem inducent. Futurum 6 est autem ut audiatis prælia, & rumorem bellorum: videte ne turbemini: oportet enim ut hæc omnia fiant; sed necdum finis. In- 7 surget enim gens contra gentem, & regnum contra regnum: eruntque fames, & pestilentiæ, & terræmotus variis in locis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * انچنانک بر شما بیاید خون همه صدیقان * که بر زمین ریخته شد از خون هابیل
36 صدیق تا خون † زکریا ابن برخیا که در میان هیکل ومذبح اورا کشتید * راست
37 بشما می کویم * این همه برین دوده بیاید * اورشلیم اورشلیم کشنده پیغمبران *
وسنکسار کننده ایشان † که پیش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم که فرزندان
38 ترا فراهم اورم مانند ماکیان * که بچکان خود را زیر بال خود فراهم آورند * نخواستید * اینک
39 خانهاء شما براي شما ویران * وفروهشته شوند * اکنون بشما می کویم ازین ساعت
مرا نخواهید † دیدن * تا انکه که بکویید خجسته است که بنام خدا می آید *
1 * وعیسي از هیکل بدر آمد که برود شاکردان او پیش او نزدیک شدند * وعمارت هیکل را
2 بدو نمودند * او بدیشان کفت این عمارت همه نمي بینید راست بکویم نماند
اینجا سنک بر سنک که سترده نشود   صد شانزده   باز نمودن مسیح
3 بر احوالهاي که در دنیا خواهد شدن * چون عیسي بالاي کوه زیتون

Adeò ut super vos venturus sit 35 *sanguis omnium justorum, qui super terram effusus est, à sanguine Habel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem inter templum & altare occidistis. Verum vobis* 36 *dico, Hæc omnia in hanc generationē venient. Hierusalem, Hierusalem,* 37 *occidens Prophetas, & lapidans eos qui ad te mittuntur: quoties volui ut filios tuos in unum congregarem, quemadmodum gallinæ congregant pullos suos sub alas suas, & noluistis? Ecce domus ve-* 38 *stræ propter vos desolatæ ac dirutæ erunt. Jam vobis dico; Ab hoc* 39 *tempore me non videbitis, donec dicatis, Benedictus est qui in nomine Dei venit.*

CAP. XXIV.

Et Jesus è templo egressus est; ut 1 *abiret: ac discipuli ejus accesserunt ad eum, & structuram templi illi ostenderunt. Ipse illis dixit;* 2 *Ædificia hæc omnia nónne videtis? Certò vobis dico, Non manebit hic lapis super lapidem qui non excisus erit.*

CXVI. Pergit ostendere Christus quæ in mundo futura sunt.

Cū autem Jesꝰ super montē Olivarū 3

Versio VULGATA LATINA.

35 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidistis inter tem-
36 plum & altare. Amen dico vobis; Venient hæc omnia super generationem istam.
37 Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm gallina congregat pullos suos
38 sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim
39 vobis; Non me videbitis amodò, donec dicatis; Benedictus, qui venit in nomine Domini.

CAP. XXIV.

1 ET egressus Jesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli ejus, ut ostenderent ei ædificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis; Videtis hæc omnia? 2 Amen dico vobis; Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. Sedente autem eo super Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secretò, di- 3 centes; Dic nobis, quando hæc erunt? & quod signum adventûs tui, & consummationis seculi? Et respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat. 4 Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: & multos 5 seducent. Audituri enim estis prælia, & opiniones præliorum. Videte ne tur- 6 bemini: oportet enim hæc fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentiæ, & fames, & terræ mo- 7 tus per loca.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * ليأتي عليكم كل دماء الصديقين المسفوك على الارض * من دم هابيل
الصديق الى دم زكريا بن براشيا الذي قتلتموه بين الهيكل والمذبح * امين 36
37 اقول لكم ان هذا كله ياتي على هذا الجيل * يروسليم يروسليم يا قاتلة الانبياء وراجمة
المرسلين اليها كم من مرة اردت ان اجمع بنيك كما يجمع الطائر فراخه تحت جناحيه
38 فلم تريدوا * هاانذا اترك لكم بيتكم خرابا * وانا اقول لكم انكم لا تروني 39
من الان حتى تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *

* الفصل الثامن والسبعون *

1 * ثم خرج يسوع من الهيكل فجاء اليه تلاميذه ليروه بناء الهيكل * فاجابهم قائلا اترون 2
هذا كله * امين اقول لكم انه لا يترك هاهنا حجر على حجر الا وينقض * ثم جلس على جبل 3
الزيتون فجاء اليه تلاميذه في خلوة قائلين قل لنا متى يكون هذا * وما علامة مجيك وانقضاء
4 هذا الزمان * فاجابهم يسوع قائلا انظروا لا يضلنكم احد * فان كثيرين ياتون باسمي 5
6 قائلين انا هو المسيح ويضلون كثيرين * فاذا سمعتم بالحروب واخبار الحروب فانظروا
7 لا تضطربوا فلا بد ان يكون هذا كله لكن لم يات الانقضاء * وليقومن امة على امة
ومملكة على مملكة * ويكون خوف وجوع واضطراب في اماكن *

Ut veniat super vos omnis sanguis justo- 35 *rum effusus super terram, à sanguine Habel Justi usque ad sanguinem Zachariæ filii Barasciæ, quem occidistis inter templum & altare. Amen dico vobis,* 36 *Quia hæc omnia venient super hanc generationem. Jerusalem, Jerusalem, ô tru-* 37 *cidatrix prophetarum, & lapidatrix missorum ad eam: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum congregat volucre pullos suos sub alas suas, & non acquievistis? Ecce relinquam vo-* 38 *bis domum vestram destructam. Et ego* 39 *dico vobis, quòd non videbitis me à modò, donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini.*

Sectio septuagesima octava.

CAP. XXIV.

DEindè exiit Jesus è templo, & ve- 1 *nerunt ad eum discipuli ejus, ut ostenderent ei ædificium templi. Et respondit* 2 *eis, dicens; Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, Quia non relinquetur hic lapis super lapidem quin destruatur. Dein-* 3 *de sedit super montem olearum, & venerunt ad eum discipuli ejus in secessum, dicentes; Dic nobis, quando erit hoc? & quod signum adventûs tui, & consummationis hujus temporis? Respon-* 4 *dit eis Jesus, dicens; Videte ne seducat vos aliquis: Nam multi venient in no-* 5 *mine meo, dicentes; Ego sum Christus, & seducent multos. Quando igitur au-* 6 *dietis prælia & famas præliorum, videte ne turbemini: non enim dubium quin futura sint hæc omnia, sed non advenit finis. Consurget quidem gens contra gen-* 7 *tem, & regnum contra regnum: & erit timor, & fames, & motus certis in locis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ከመ : ይብጽሕ : ላዕሌክሙ : ደመ : ኵሉ : ጻድቃን : ዘተክዕወ : ዲበ : ምድር : እምደ
መ : አቤል : ጻድቅ : እስከ : ደመ : ዘካርያስ : ወልደ : በራኪዩ : ዘቀተልክሙ : በማእ
36 ከለ : ቤተ : መቅደስ :: አሜን : እብለክሙ : ይበጽሕ : ለዛቲ : ትውልድ : ዝኵ
37 ሉ :: ወይቤ : ኢየሩሳሌም : ኢየሩሳሌም : እንተ : ትቀትሎሙ : ለነቢያት : ወእንተ :
ትወግሮሙ : ለሐዋርያት : ለእለ : ተፈነዉ : ኀቤሃ : ሚመጠነ : ፈቀድኩ : አስተጋብኦ
38 ሙ : ለውሉድኪ : ከመ : እንተ : ታስተጋብእ : ዶርሆ : አፍራኂሃ : ታሕተ : ክነፊሃ : ወ
39 አበይክሙ :: ናሁ : ይትኀደግ : ለክሙ : ቤትክሙ : በድወ :: እብለክሙ :
ኢትሬእዩኒ : እምይእዜ : እስከ : ሶበ : ትብሉ : ቡሩክ : ዘይመጽእ : በስመ : እግዚአ
ብሔር ::

1 ወወፂአ : እግዚእ : ኢየሱስ : እምቤተ : መቅደስ : ሖረ :: ወቀርቡ : ኀቤሁ : አርዳኢሁ :
2 ወአርአይዎ : ሕንጻሁ : ለምኵራብ :: ወአውሥአ : ወይቤሎሙ : ትሬእዩኑ : ዘን
ተ : ኵሎ : አሜን : እብለክሙ : ኢይትኀደግ : ዝየ : እብን : ዲበ : እብን : ዘኢይትነሠት ::
በእንተ : ኀልቀተ : ዓለም ::
3 ወእንዘ : ይነብር : ውስተ : ደብረ : ዘይት : ቀርቡ : አርዳኢሁ : ኀቤሁ : እንዘ : ይብሉ :
እንተ : ባሕቲቶሙ : ንግረነ : ማእዜ : ይከውን : ዝንቱ : ወምንት : ትእምርቱ : ለምጽአ
4 ትከ : ወለኀልቀተ : ዓለም :: ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : ዑቁ :
5 አልቦ : ዘያስሕተክሙ :: እስመ : ብዙኃን : ይመጽኡ : በስመ : ዚአየ : እንዘ : ይብ
6 ሉ : አነ : ውእቱ : መሲሕ : ወብዙኃነ : ያስሕቱ :: ወሀለወክሙ : ትስምዑ : ቀት
ለ : ወድምፀ : ፀብኢት : ዑቁ : ኢትደንግፁ : እስመ : ግብር : ይከውን : ከማሁ : ወአኮ :
7 በጊዜሃ : ዘያኀልቅ :: ወይትነሣእ : ሕዝብ : ዲበ : ሕዝብ : ወነገሥት : ላዕለ : ነገ
ሥት : ወይመጽእ : ረኃብ : ወብድብድ : ወሀከክ : በበ : በሐውርቲሁ ::

Ut veniat super vos sanguis omnium justorum, qui effusus est super terram 35 *à sanguine Abel Justi usque, ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ quem occidistis in medio Domus sanctæ. Amen dico vobis, Veniet huic generationi* 36 *hoc omne. Et dicit, Jerusalem Jerusalem, quæ occidis prophetas, &* 37 *quæ lapidas apostolos qui missi sunt ad eam, quoties volui congregare filios tuos; quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alis ejus, & noluistis?* 38 *Ecce relinquetur vobis domus vestra solitaria. Dico vobis, Non videbitis* 39 *me ab hac hora, donec dicatis; Benedictus qui venit in nomine Domini.*

CAP. XXIV.

ET exeundo Dominus Jesus à domo sancta abiit: & accesserunt ad eum 1 *discipuli ejus, & commonstrabant ei ædificium templi. Et respondit, &* 2 *dixit iis; Videtisne hoc totum? Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruetur.*

De consummatione seculi.

Et sedens super montem olearum accesserunt discipuli ejus ad eum, dicentes 3 *privatim; Dic nobis, quando erit hoc? & quid erit signum adventûs tui, & finis mundi? Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Videte ne quis vos* 4 *seducat. Quoniam multi venient in nomine meo dicentes, Ego sum Mesiah, &* 5 *multos decipient. Et audituri estis bellum, & rumorem præliorum: videte ne tur-* 6 *bemini quoniam reverâ sic fiet, sed non statim consummatio erit. Et consurget* 7 *gens supra gentem, & reges contra reges; & veniet fames, & pestilentia, & commotio in singulis regionibus.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نشست شاکردان او نزد او شدند وبدو کفتند * که اینها کي شود ونشان آمدني
تو چیست وانتهاء عالم کي باشد * عیسي بدیشان جواب داد وکفت برحذر باشید 4
نبادا کسي شما را بفریبانند * زیرا که بسیاران بنام من بیایند * ویکویند منم منم 5
مسیح * وبسیاران بدیشان کمراه شوند * آماده وحاضر باشید تا اراجیف را بشنوید * اوازه 6
جنکها ببینید * پریشان مشوید واجب است که اینها همه بشود * الا نه بیکبار فرجام
بشود * براي انک قبیله بر قبیله بر خیزند * وپادشاه بر پادشاه کرسنکیها وقحط 7
پیدا کردد ومردن بجاء جاء بسیار باشد *

sederet, discipuli ejus accesserunt ad eum, & ei dixerunt; Hæc autem quando fient? & signum adventûs tui quodnam est? & finis mundi quando erit? Jesus 4 *illis responsum dedit, & dixit; Cavete ne quis vos fallat. Quia* 5 *multi in nomine meo venient, & dicent; Ego sum, ego sum Christus, & multi per eos seducentur. Pa-* 6 *rati & præsentes animo estote, ut cum rumores audiveritis, & commotiones bellorum videritis, ne turbati sitis: oportet ut hæc omnia fiant, sed unicâ vice finis non erit. Quoniam tribus in tribum insur-* 7 *gent, & rex in regem: fames & penuria exorientur, & mors ubique locorum plurima erit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖʹ.

Omnia autem hæc initium dolorum. Tunc tradent vos in tribulationē,
8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, σμα α
9 & occident vos: & eritis odio habiti ab omnibus gen-
καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐ-
tibus, propter nomen meum. Et tunc offendentur multi: & σμε ι
10 θνῶν, διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ
invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et multi pſeudoprophe-
11 ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆ-
tæ excitabuntur, & ſeducent multos. Et propter multiplica-
12 ται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆ-
ri iniquitatem, refrigeſcet charitas multorum. Qui autem permanens in
13 ναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
finem, hic ſervabitur. Et prædicabitur hoc Evangelium σμς ς
14 τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς
regni in univerſa habitata, in teſtimonium omnibus gentibus: &
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ
tunc veniet finis. Cùm ergò videritis abominationem deſolatio-
15 τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε- σμζ ς
nis, effatam à Daniele propheta, ſtantem in loco ſancto:
ως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
(legens intelligat:) Tunc qui in Judæa, fugiant ad mon- σμη β
16 ἀναγινώσκων νοείτω· Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄ-

tes. Qui ſuper domum, non deſcendat tollere aliquid de æde
ρη. Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας 17
ſua: Et qui in agro, non revertatur retrò tollere veſtes
αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια 18
σμθ β ſuas. Væ autem in utero habentibus, & lactantibus in il-
αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκεί- 19
σν ς lis diebus. Orate autem ut non fiat fuga veſtra hye-
ναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χει-
σνα β me, neque in Sabbato: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis
μῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ· Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα 21
non fuit ab initio mundi, uſque modò, neque non fiet.
οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.
σνβ ς Et ſi non contracti fuiſſent dies illi, non fuiſſet ſervata omnis caro:
Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 22
σνγ β propter autem electos contrahentur dies illi. Tunc ſi
διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν 23
σνδ ς quis vobis dixerit; Ecce hic Chriſtus, aut illic: ne credatis. Excita-
τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθή- 24
buntur enim pſeudochriſti & pſeudoprophetæ: & dabunt ſigna magna & pro-
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέ-
digia, ita ut ſeducere, ſi poſſibile, & electos.
ρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܪܫܐ ܐܢܝܢ ܕܚܒܠܐ. * ܗܝܕܝܢ ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܠܐܘܠܨܢܐ ܘܢܩܛܠܘܢܟܘܢ.
9 ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܡܛܠ ܫܡܝ. * ܗܝܕܝܢ ܢܬܟܫܠܘܢ 10
ܣܓܝܐܐ ܘܢܫܠܡܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܢܣܢܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܘܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܢܩܘܡܘܢ. 11
ܘܢܛܥܘܢ ܠܣܓܝܐܐ. * ܘܡܛܠ ܣܓܝܐܘܬ ܥܘܠܐ ܬܦܘܓ ܚܘܒܐ ܕܣܓܝܐܐ. * ܡܢ 12 13
ܕܝܢ ܕܢܣܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܗܘ ܢܚܐ. * ܘܬܬܟܪܙ ܗܕܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ. 14
ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܐ ܫܘܠܡܐ. * ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ ܐܬܐ 15
ܕܛܢܦܘܬܐ ܕܚܘܪܒܐ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ. ܕܩܝܡܐ ܒܐܬܪܐ ܩܕܝܫܐ. ܡܢ ܕܩܪܐ
ܢܣܬܟܠ. * ܗܝܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ. * ܘܗܘ ܕܒܐܓܪܐ ܠܐ 16 17
ܢܚܘܬ ܠܡܫܩܠ ܡܕܡ ܕܒܒܝܬܗ. * ܘܡܢ ܕܒܚܩܠܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܒܣܬܪܗ ܠܡܫܩܠ 18
ܢܚܬܗ. * ܘܝ ܕܝܢ ܠܒܛܢܬܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ. * ܨܠܘ ܕܝܢ ܕܠܐ 19 20
ܬܗܘܐ ܥܪܘܩܝܟܘܢ ܒܣܬܘܐ ܘܠܐ ܒܫܒܬܐ. * ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܗܝܕܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ܪܒܐ. ܐܝܟ 21
ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܪܫܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ. * ܘܐܠܘ ܠܐ ܐܬܟܪܝܘ ܝܘܡܬܐ 22
ܗܢܘܢ. ܠܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܟܠ ܒܣܪ. ܡܛܠ ܓܒܝܐ ܕܝܢ ܢܬܟܪܘܢ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. * ܗܝܕܝܢ 23
ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܗܪܟܐ ܡܫܝܚܐ ܐܘ ܬܡܢ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܢܩܘܡܘܢ 24
ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܘܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܪܒܪܒܬܐ. ܐܝܟ ܕܢܛܥܘܢ
ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܦ ܠܓܒܝܐ.

Hæc autem omnia principium ſunt dolorum. 8 Tunc tradent vos oppreſſioni, & interficient vos: 9 eritiſque exoſi omnibus gentibus propter nomen meum. Tunc impingent multi, & odio proſequetur alius alium; 10 & alius alium prodet. Et multi pſeudoprophetæ ſurgent, multoſque inducent in errorem. 11 Et propter multitudinem iniquitatis, tepeſcet charitas multorum. 12 Qui autem ſuſtinuerit ad finem uſque, is ſalvus erit. 13 Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo mundo, in teſtimonium omnium gentium: & tunc veniet conſummatio. 14 Quum autem videritis portentum immundum vaſtationis, quod dictum eſt per Danielem prophetam, ſtare in loco ſancto; (is qui legit, intelligat;) 15 Tunc illi qui in Judæa fuerint, fugiant in montem: 16 Et is qui fuerit in tecto, non deſcendat ut ſumat quæ ſunt in ædibus ſuis. 17 Et qui in agro fuerit, non revertatur retrò, ut accipiat veſtimentum ſuum. 18 Væ autem prægnantibus, & iis quæ nutrices futuræ ſunt in illis diebus. 19 Orate verò ne fiat fuga veſtra hyeme, neque ſabbatho. 20 Erit enim tunc afflictio magna, qualis non fuit ab initio mundi, nunc uſque, nec erit. 21 Et niſi decurtati fuiſſent dies illi, non viveret omnis caro: verùm propter electos decurtabuntur dies illi. 22 Tunc ſi quiſpiam dixerit vobis, Ecce hìc eſt Meſſia, aut hìc: ne credite. 23 Surgent enim pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ, edentque ſigna magnifica, adeò ut inducant in errorem (ſi fieri poſſit) etiam electos. 24

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * اینها همه پیش روي خیال است یعني اشفتکي * انکه شما را در تنکي بسپارند، 9
وشما را بکشند * وازهمه خلق دشمن داشته شوید براي نام من * وبسیاران پریشان 10
شوند * وهمدیکر را دشمن دارند * وپیغمبران دروغ بسیار بدید آیند * وبسیار 11
کروه را کمراه کنند * واز براي بسیاري کناهها دوستي [بسیاران] کم شود 12
* هر که تا آخر صبر کند زندهٔ ابد شود * واین مژدهٔ ملکوت در همهٔ عالم 13 14
کفته شود * براي کواهي همه خلق * انکه انتها بیاید * چون آیت پلید 15
را ازان خرابي که در دانیال پیغمبر کفته شد ببینید * در جایکاه پاك ایستاده *
هر که بخواند دریابد * انکه ایشان که در یهودا اند * بکوه کریزند 16
* وانك بر بام باشد نتواند فرود آمدن * وانك چیزي از خانهٔ خود بستاند 17
* وآنك در کشتزار باشد * باز پس نتواند کردید تا جامهٔ خود بستاند * 18
* انکه واي بر زنان ابستن وانان که بچه را شیر مي دهند † دران روزها 19

Hæc omnia antecedentia ſunt terroris (i.e. perturbationis). 8 *Tunc vos in anguſtiam tradent, & vos interficient, & omnibus populis odio habiti eritis propter nomen meum.* 9 *Et multi offenſi erunt,* 10 *& ſe mutuò odio habebunt.* *Et pſeudoprophetæ multi prodibunt, & populum multum ſeducent.* 11 *Et præ multitudine peccatorum charitas multorum minima erit.* 12 *Quicunque* autem *ad extremum patientiam egerit, vivens æternùm erit.* 13 *Et hoc Evangelium regni in univerſo mundi annuntiabitur, in teſtimonium omnibus populis: tunc finis veniet.* 14 *Cùm ſignum immundi ex deſolatione, quod dictum eſt in Daniele propheta, videritis in loco ſancto ſtans, quicunque legit intelligat.* 15 *Tunc illi qui in Judæa ſunt, in montem fugiant.* 16 *Et qui ſuper tectum fuerit; non poterit deſcendere, ne quidem ut aliquid ex domo ſua accipiat.* 17 *Et qui in agro fuerit, retrò non poterit reverti, ut veſtem ſuam ſumat.* 18 *Eo tempore væ mulieribus prægnantibus, & illis quæ infantes lactaverint in illis diebus.* 19

Verſio VULGATA LATINA.

8 Hæc autem omnia initia ſunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, &
9 occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc
10 ſcandalizabuntur multi, & invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et mul-
11 ti pſeudoprophetæ ſurgent, & ſeducent multos. Et quoniam abundavit iniqui-
12 tas, refrigeſcet charitas multorum. Qui autem perſeveraverit uſque in finem,
13 hic ſalvus erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo orbe, in te-
14 ſtimonium omnibus gentibus: & tunc veniet conſummatio. Cùm ergò videri-
15 tis abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele propheta, ſtantem in loco
16 ſancto: qui legit, intelligat: Tunc qui in Judæa ſunt, fugiant ad montes:
17 Et qui in tecto, non deſcendat tollere aliquid de domo ſua: Et qui in agro, non
18 revertatur tollere tunicam ſuam. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis
19 diebus. Orate autem ut non fiat fuga veſtra in hyeme, vel ſabbato. Erit enim
20 tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi uſque modò, neque fiet.
21 Et niſi breviati fuiſſent dies illi, non fieret ſalva omnis caro: ſed propter ele-
22 ctos breviabuntur dies illi. Tunc ſi quis vobis dixerit; Ecce hìc eſt Chriſtus, aut
23 illìc: nolite credere. Surgent enim pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ: & da-
24 bunt ſigna magna, & prodigia, ita ut in errorem inducantur (ſi fieri poteſt) etiam
electi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وكل هذا اول المخاض * حينيذ يسلمونكم الي الضيق ويقتلونكم * ويكونون 9
مبغوضين من كل الامم من اجل اسمي * وحينيذ يشك كثيرون * ويسلم بعضكم 10
بعضا * ويبغض بعضكم بعضا * ويقوم كثيرون من الانبياء الكذبة ويضلون 11
كثيرين * ولكثرة الاثم تقل المحبة من كثيرين * والذي يصبر الي المنتهي 12 13
يخلص * ويكرز ببشارة الملكوت في جميع المسكونة شهادة لكل الامم * وحينيذ 14
ياتي الانقضاء * فاذا رايتم رجزة الخراب التي قيلت في دانيال النبي قايمة في المكان 15
المقدس فليفهم القاري * حينيذ الذين في يهودا يهربون الي الجبال * والذي على 16
السطح لا ينزل لياخذ ما في بيته * والذي في الحقل لا يرجع الي ورايه لياخذ 17 18
ثيابه * الويل للحبالي والمرضعات في تلك الايام * صلوا ليلا يكون هربكم في 19 20
شتاء ولا في سبت * وسيكون ضيق عظيم في ذلك الزمان لم يكن مثله من 21
اول العالم حتي الان ولا يكون * ولولا ان تلك الايام قصرت لم يخلص ذو جسد * 22
لكن لاجل المختارين قصرت تلك الايام * حينيذ ان قال لكم احد ان المسيح 23
هنا او هناك فلا تصدقوا * فسيقوم مسحاء كذبة وانبياء كذبة ويعطون علامات 24
عظيمة وايات حتي يضلون اصفيايي ان قدروا *

Et omnia hæc erunt principium doloris partus. 8 *Tunc tradent vos anguſtiæ, & occident vos: & eritis odioſi omnibus populis propter nomen meum.* 9 *Et tunc hæſitabunt multi: & tradet alter ex vobis alterum: & odio proſequetur alter alterum.* 10 *Et ſurgent multi ex prophetis mendacibus, & ſeducent multos.* 11 *Et ob multitudinem iniquitatis diminuetur charitas multorum.* 12 *Et qui expectaverit uſque in finem, ſalvabitur.* 13 *Et prædicabitur Evangelium regni in tota habitata, in teſtimonium omnibus gentibus, ac tunc veniet conſummatio.* 14 *Quando igitur videbitis abominationem deſtructionis, quæ dicta eſt in Daniele propheta, ſtantem in loco ſancto; (intelligat legens,)* 15 *Tunc qui ſunt in Juda, fugient in montes:* 16 *Et qui ſuper tectum, non deſcendet tollere quod eſt in domo ſua.* 17 *Et qui in agro, non revertetur retrò, ut accipiat veſtimenta ſua.* 18 *Væ prægnantibus, & lactantibus in illis diebus.* 19 *Orate, ne ſit fuga veſtra in hyeme, neque in ſabbatho.* 20 *Futura eſt enim anguſtia maxima in eo tempore, cui non fuit ſimilis ab initio mundi uſque modò, neque erit.* 21 *Et niſi illi dies abbreviati eſſent, non ſalvaretur præditus corpore: Sed propter electos abbreviati ſunt illi dies.* 22 *Tunc ſi dixerit vobis aliquis, Quòd Chriſtus eſt hìc, vel illic, ne credatis.* 23 *Surgent enim Chriſti falſitatis, & prophetæ mendaces, & dabunt ſigna magna & prodigia, ut ſeducant electos meos, ſi poſſint.* 24

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 ወዝኵሉ ፡ ቀደሚ ፡ ሕማም፡፡=፡ አሜሃ ፡ ይሜጥዉክሙ ፡ ለመንደቤ ፡ ወይቀት
10 ሉክሙ ፡ ወይቀሠፍክሙ ፡ ወይጸልእክሙ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ በእንተ ፡ ስምየ፡=፡ ወ
11 አሜሃ ፡ ይዐልዉ ፡ ብዙኃን ፡ ወይጸልኡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወይትቃተሉ፡=፡ ወብዙኃን ፡
12 ሐሰዊያን ፡ ነቢያት ፡ ይመጽኡ ፡ ወብዙኃነ ፡ ያስሕቱ፡፡=፡ ወእመ ብዝኃ ፡ ለእከይ ፡
13 ተሴኰስ ፡ ፋቅር ፡ ብዙኃት፡=፡ ወዘሰ ፡ ኣዝለፈ ፡ ትዕግሥቶ ፡ ውእቱ ፡ ዘይድኅን፡፡=፡
14 ወይሰበክ ፡ ዝወንጌለ ፡ መንግሥት ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ስምዐ ፡
15 ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ወይእተ ፡ አሚረ ፡ ይበጽሕ ፡ ኅልቀተ ፡ አለም፡=፡ አ
መርሲክሙ ፡ ኅሰሮ ፡ ለሙስና፡፡ ዘተብህለ ፡ በደንኤል ፡ ነቢይ ፡ እንዘ፡ይቀውም ፡ ውስተ ፡
16 መካን ፡ ቅዱስ ፡ ዘያነብብ ፡ ይለቡ፡፡=፡ አሜሃ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ይሁደ ፡ ይጕዩ ፡ ው
17 ስተ ፡ አድባር፡=፡ ወዘውስተ ፡ ናሕስ ፡ ኢይረድ ፡ ይንሣእ ፡ ዘውሰተ፡ቤት፡፡=፡ ወዘውስ
18 ተ ፡ ገራህት ፡ ኢይትመየጥ ፡ ድኅሬሁ ፡ ይንሣእ ፡ ልብሶ፡፡=፡ አሌሎን ፡ ባሕቱ ፡ ለፅኑ
19 ሳት ፡ ወለእለ ፡ ይሐፅና ፡ በውእቱ ፡ መዋዕል፡፡=፡ ወጸልዩ ፡ ኢይኩን ፡ ጕያክሙ ፡
20 በክረምት ፡ ወበሰንበት፡፡=፡ እስመ ፡ ይከውን ፡ ውእተ ፡ ሰሚረ ፡ ዒቢይ ፡ ሕማም ፡
21 ወመንድቤ ፡ ዘኢኮነ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ወእስከ ፡ ዮም ፡ ወኢይኩንኒ፡፡=፡ ወሶ
22 በ ፡ አኮሁ ፡ ዘኅጸሩ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ እልቦ ፡ ዘእምድኅነ ፡ መኑሂ ፡ ዘሥጋ፡፡
23 ወበሕቱ ፡ በእንተ ፡ ኅሩያን ፡ ይኅጽሩ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል፡፡=፡ አሜሃ ፡ ለእመ ፡
24 ዘይቤሉክሙ ፡ ነዋ ፡ ዝየ ፡ ሃሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ወነዋ ፡ ክሕክ ፡ ኢትእመኑ፡፡=፡ እስመ ፡
ይመጽኡ ፡ ሐሰዊያን ፡ መሲሕ ፡ ወሐሰዊያን ፡ ነቢያት ፡ ወይገብሩ ፡ ተአምረ ፡ ዐቢይ
ተ ፡ ወመንክረ ፡ ለአስሕቶ ፡ ሶበ ፡ ይትከሀሎሙሁ ፡ ለኅሩያን፡=፡

Et hæc omnia ſunt *principium doloris.* 8 *Tunc tradent vos tribulationi,* 9 *& occident vos, & flagellabunt vos: & odio habebunt vos omnes gentes propter nomen meum.* *Et tunc prævaricabuntur multi, & odio* 10 *habebunt invicém: & trucidabuntur.* *Et multi pſeudoprophetæ venient, & multos ſeducent.* 11 *Et præ abundantia iniquitatis claudicabit dilectio multorum.* 12 *Et qui continuaverit tolerantiam ſuam, is ſalvus erit.* 13 *Et prædicabitur hoc Evangelium regni in univerſo mundo, ut ſit teſtimonio ſuper omnes gentes, & illâ die veniet finis mundi.* 14 *Quum videritis turpitudinem deſolationis, quæ dicta eſt in Daniele propheta ſtantem ſuper loco ſancto: qui legunt intelligant.* 15 *Tunc qui in Judæa fuerunt, fugient in montes:* 16 *Et qui in tecto, non deſcendet ſumere quod fuit in domo:* 17 *Et qui in agro non revertetur retrò ſumere veſtimentum ſuum.* 18 *Væ præcipuè prægnantibus, & ſinu portantibus in illo die.* 19 *Et orate ne fiat fuga veſtra in hyeme, vel in Sabbatho.* 20 *Et quoniam erit iſto die afflictio magna, & tribulatio, quæ non fuit à principio mundi uſque hodiè, neque erit.* 21 *Et niſi abbreviati fuiſſent iſti dies nullus ſalvus eſſet qui ex carne conſtat: ſed propter electos abbreviati erunt iſti dies.* 22 *Tunc ſi quis dicet vobis, Ecce hic eſt Chriſtus, aut ecce illic: ne credite.* 23 *Quoniam venient pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ: & facient ſigna magna & miracula, ſeducere ſi poſſent vel electos.* 24

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * اکنون نماز کنید تا کریختني شما بزمستان † نباشد * ونه در روز شنبه * وشود † عظیم 21
تنکي ودشخواري که از ابتداي عالم تا این ساعت مانند اونشد * ونشود * اکر ان 22
روزها کوتاه نمي شدند * هر کوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاکان † ان روزها
کوتاه شوند * واکر بدان روزها کسي بشما بکوید که مسیح اینجاست * یا انجا باور 23
مدارید * زیرا بسیار مسیحان وپیغمبران دروغي ظاهر شوند * وایتهاء سهمناك پیدا 24
کنند ومردم بسیار کمراه کنند * وبفریبانند تا کزیدکان نیز *

Orate jam ut fuga veſtra in hyeme non ſit, neque in die ſabbathi. 20 *Erit autem anguſtia ſumma et calamitas, ut ab initio mundi uſque ad hanc horam ſimilis ei non fuerit, nec erit.* 21 *Et niſi illi dies abbreviati eſſent, nullum carne conſtans vivum maneret: ſed propter ſanctos dies illi abbreviati erunt.* 22 *Et ſi in illis diebus quiſquam vobis dixerit, quòd Chriſtus hic eſt, aut illic: fidem ne habeatis.* 23 *Quia multi Chriſti & prophetæ falſi apparebunt, & ſigna terribilia edent, & homines plurimos in errorem inducent & decipient, uſque electos etiam.* 24

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'. ΝΗ'.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, ne
25 26 Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ
exeatis: Ecce in conclavibus, ne credatis. Sicut enim fulgur exit
27 ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται
ab Orientibus, & apparet usque Occidentes: ita erit & præsentia filii hominis.
ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
28 Ubicunque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ. Statim
29 Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως
autem post tribulationem dierum illorum, Sol obscurabitur, &
δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, &
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
efficaciæ cœlorum concutientur. Et tunc parebit signum filii
30 αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
hominis in cœlo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται
filium hominis venientem in nubibus cœli, cum efficacia & gloria
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
multa. Et legabit angelos suos cum tubæ voce magna:
31 πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης,
& congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis
καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων

σνε ε
σνς ε
σνζ ε
σνη β
σνθ β
ΝΗ' σξ ς
σξα ε

cœlorum usque extrema eorum. A verò ficu discite parabolam: Cùm
οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 32
jam ramus ejus fuerit tener, & folia germinaverint, scitis quia
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
propè æstas. Ita & vos, cùm videritis omnia hæc, scitote quia
ἐγγὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι 33
propè est in januis. Amen dico vobis; Non præteribit generatio
ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 34
hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra præteribunt:
αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· 35
verùm verba mea non præteribunt. De autem die illa, &
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ 36
hora nemo scit, neque angeli cœlorum, si non Pater meus solus.
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.
Sicut autem dies Noe, ita erit & adventus Filii
Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ 37
hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium, comedentes
τοῦ ἀνθρώπου. Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες 38
& bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque quo die intravit
καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Noe in arcam:
Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. * ܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ ܠܐ ܬܦܩܘܢ. ܐܘ
27 ܕܗܐ ܒܬܘܢܐ ܗܘ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܩܐ ܢܦܩ ܡܢ ܡܕܢܚܐ. ܘܡܬܚܙܐ ܥܕܡܐ
28 ܠܡܥܪܒܐ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܦܓܪܐ. ܬܡܢ
29 ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ. * ܡܚܕܐ ܕܝܢ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܕܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ. ܘܣܗܪܐ ܠܐ
30 ܢܚܘܐ ܢܘܗܪܗ. ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ. * ܘܗܝܕܝܢ
ܢܬܚܙܐ ܐܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܪܩܕܘܢ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܚܙܘܢ
31 ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܢܫܕܪ ܠܡܠܐܟܘܗܝ
ܥܡ ܫܝܦܘܪܐ ܪܒܐ. ܘܢܟܢܫܘܢ ܠܓܒܝܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ. ܡܢ ܪܝܫܝܗܘܢ ܕܫܡܝܐ
32 ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܝܗܘܢ. * ܡܢ ܬܐܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܡܬܠܐ. ܕܡܚܕܐ ܕܫܘܟܝܗ ܪܟܝܟܝܢ ܘܦܪܥܝܢ ܛܪܦܝܗ.
33 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ ܩܝܛܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܕܥܘ
34 ܕܡܛܬ ܠܗ ܠܬܪܥܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ
35 ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ. * ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܣܓ *

36 ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ. ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ. ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.
37 38 * ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܒܝܘܡܝ ܢܘܚ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗܘܢ
ܗܘܘ ܡܢ ܩܕܡ ܛܘܦܢܐ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ. ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܥܕܡܐ
ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܟܘܐܠܐ.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis, 25 26
Ecce in deserto est, ne exieritis: aut, Ecce
in cubiculo est, ne fidem adhibueritis.
Quemadmodum fulgur exit ab Oriente, & 27
videtur in Occidentem usque: ita futurus est
adventus filii hominis. Ubicunque verò erit 28
cadaver, ibi congregabuntur aquilæ. Statim 29
autem post angustiam dierum illorum
Sol obtenebrescet, & Luna non ostendet
splendorem suum, & stellæ cadent è cœlis,
& virtutes cœlorum commovebuntur. Tuncque 30
apparebit signum Filii hominis in cœlis:
& tunc plangent omnes generationes
terræ, & conspicient Filium hominis venientem
super nubes cœli cum virtute & gloriâ
multâ. Et mittet angelos suos cum tubicine 31
magno, & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, ab extremo cœlorum usque
ad extremum eorum. A ficu autem discite 32
parabolam: nam statim atque rami ejus tenerescunt,
& enascuntur folia ejus, scitis adventare
æstatem. Sic & vos quum videritis 33
hæc omnia, scitote rem pervenisse ad
portam. Amen dico vobis, Nequaquam præterituram 34
generationem istam, usquedum
hæc omnia fiant. Cœlum & terra præteribunt, 35
at sermones mei nequaquam præteribunt.

Lectio Defunctorum.63.

De die autem illo, & de hora illa nemo novit, 36
ne angeli quidem cœlorum, sed Pater
tantùm. Sicut autem diebus Noe, ita futurus
est adventus filii hominis. Sicut enim 37
qui erant ante diluvium, edebant & bibebant,
& ducebant uxores, dabantque viris, 38
ad eum usque diem quo ingressus est
Noe in arcam:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * اينك پيشتر بشما كفتم * اكر بشما بكويند * كه در ويرانيست * بدر
27 ميايد * واكر بكويند در خلوت است باور مداريد * براي انك همچون برق از مشرق
28 بتابد وتا مغرب نموده شود * امدني فرزند ادمي اينچنين بشود * براي انك هر
29 كجا كه تن باشد كركسان انجا كرد شوند * پستر ازين دشخواريها آفتاب
تاريك شود * وماه روشنايي خود ننمايد * ستاركان از اسمان فروريزند * نيرومندان
30 آسماني وپاكان بلرزند * انكه نشان فرزند ادمي در آسمان نموده شود * وازانجا
تمامت دودمان زاري كنند * وفرزند بشر را ببينند * كه بر ابر آسمان بيايد * با
31 نيرومندي وعظمت بسيار * وفرشتكان خود را بفرستد * با صور بزرك * تا كزيدكان اورا
32 فراهم آورند از چهار جان * از سر آسمان * تا سر ايشان * مثلها از درخت انجير بياموزيد *
وقتي كه ببينيد شاخهاء او تازه كردند * وبركهاء او برويند بدانيد كه تابستان رسيد

Ecce antea dixi vobis. Si vobis 25
dixerint quòd in deserto est; ne exeatis: 26
& si dixerint, In penetrali
est, ne credatis. Quemadmodum 27
enim fulgur ex Oriente effulget, &
usque ad Occidentem cernitur: adventus
Filius hominis ejusmodi erit.
Nam ubicunque corpus fuerit, vultures 28
illìc congregabuntur. Post has 29
calamitates Sol tenebrosus erit, &
Luna lumen suam non ostendet, &
stellæ de cœlo defluent, potentia etiam
cœli & pura contremiscent.
Tunc signum Filii hominis in cœlis 30
ostendetur: & exindè universæ
tribus planctum facient, & Filium
hominis videbunt, qui super
nubes cœli veniet, cum potentia &
magnificentia multa. Et Angelos suos 31
mittet cum buccina magna, ut electos
ejus congregent à quatuor ventis,
à summitate cœlorum usque ad
summitatem eorum. Parabolas ab 32
arbore ficûs discite: Quo tempore
videtis ramos ejus teneros esse factos,
& folia ejus crescere, scitis
æstatem adesse.

Versio VULGATA LATINA.

25 Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, nolite exire; ecce
26 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret usque
27 in Occidentem: ita erit et adventus Filii hominis. Ubicunque fuerit corpus, illic
28 congregabuntur & aquilæ. Statim autem post tribulationem dierum illorum, Sol
29 obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & virtutes
30 cœlorum commovebuntur: Et tunc parebit signum Filii hominis in cœlo:
& tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt Filium hominis venientem in
31 nubibus cœli cum virtute multa, & majestate. Et mittet angelos suos cum tuba,
& voce magna: & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cœlorum
usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam: Cùm 32
jam ramus ejus tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas: Ita, & vos 33
cùm videritis hæc omnia, scitote quia propè est in januis. Amen dico vobis; Quia 34
non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cœlum & terra transibunt, 35
verba autem mea non præteribunt. De die autem illa & hora nemo scit, 36
neque angeli cœlorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noë, ita erit 37
& adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes 38
& bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit
Noë in arcam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * هوذا قد تقدمت فاخبرتكم * فان قالوا لكم انه في البرية فلا تخرجوا او في المخادع فلا
27 تصدقوا * كما ان البرق يخرج من المشرق ويظهر في المغرب كذلك يكون مجي ابن الانسان *
28 29 * لانه حيث تكون الجثة فهناك تجتمع النسور * وللوقت من بعد ضيق تلك الايام تظلم
30 الشمس والقمر لا يعطي ضوءه * والكواكب تتساقط من السماء * وقوات السماء ترتج * وحينئذ
تظهر علامة ابن الانسان في السماء * وتنوح حينئذ كل قبايل الارض * ويرون ابن الانسان
31 اتيا علي سحاب السماء مع قوات ومجد كبير * ويرسل ملايكته مع صوت الساقور العظيم
32 ويجمعون مختاريه من اربع الرياح من اقصي السموات الي اقصاها * فمن التينة تعلمون
33 المثل * فانها اذا لانت اغصانها وخرجت اوراقها علمتم ان الصيف قد دنا * كذلك انتم ايضا
34 اذا رايتم هذا كله فاعلموا انه قد قرب علي الابواب * امين اقول لكم ان هذا الجيل لا
35 يزول حتي يكون هذا كله * والسماء والارض يزولان وكلامي لا يزول *

* الفصل التاسع والسبعون *

36 37 * فاما ذلك اليوم وتلك الساعة لا يعرفها احد ولا ملايكة السماء الا الاب وحده * وكما كان
38 في ايام نوح كذلك يكون استعلان ابن الانسان * لانهم كما كانوا قبل ايام الطوفان ياكلون
ويشربون ويتزوجون * ويزوجون الي اليوم الذي دخل فيه نوح السفينة *

Ecce præveni, & nuntiavi vobis. Si 25
igitur dixerint vobis, Quòd ipse est in deserto, 26
ne exeatis: aut, In penetralibus,
ne credatis. Nam quemadmodum fulgur 27
exit ab Oriente, & conspicitur in Occidente:
ita erit adventus Filii hominis.
Quoniam ubi erit cadaver, illic congregabuntur 28
aquilæ. Et statim post angustiam 29
illorum dierum obscurabitur Sol,
& Luna non dabit lumen suum, & stellæ
dilabentur de cœlo, & virtutes cœli
commovebuntur. Et tunc apparebit signum 30
filii hominis in cœlo: & plangent
tunc omnes tribus terræ: Et videbitis
filium hominis venientem super nubes
cœli cum virtutibus et gloriâ magnâ.
Et mittet angelos suos cum voce tubæ 31
magnæ: & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, à remotissimis cœlorum usque
ad remotissima eorum. A fico autem 32
percipietis parabolam: Nam cùm mollescunt
rami ejus, & emergunt folia ejus,
scitis quia æstas proxima est. Ita vos 33
etiam, quando videbitis hæc omnia, scitote
jam adstare ad januas. Amen dico 34
vobis, Quia hæc generatio non præteribit
donec fiant hæc omnia. Imò cœlum & 35
terra transibunt, verba autem mea non
transibunt.

Sectio septuagesima nona.

At verò diem illam & horam nemo scit, 36
neque angeli cœli, nisi Pater solus. Et 37
quemadmodum fuit in diebus Noe, ita
erit apparitio Filii hominis: Nam sicut 38
erant ante dies diluvii comedentes &
bibentes, & nubentes, & maritos ducentes
usque ad diem quo intravit Noe
in navim.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ናሁ ፡ ቀደምኩ ፡ ነጊሮትክሙ፡፡=፡ እመኬ ፡ ይቤሉክሙ ፡ ነዋ ፡ ገዳም ፡ ሃሎ ፡ ኢት
26 ፃኡ ፡ ወነዋ ፡ ውስተ ፡ አብያት፡፡ ኢትእመኑ፡፡=፡ እስመ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ መብረ
27 ቅ ፡ ይወፅእ ፡ እምጽባሕ ፡ ወያበርቅ ፡ እስከ ፡ ዓረብ ፡ ከማሁ ፡ ምጽአቱ ፡ ለወልደ ፡
28 እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው፡፡=፡ ኀበ ፡ ሀለወ ፡ ገደለ ፡ ህየ ፡ ይትጋብኡ ፡ አንስርት፡፡=፡
29 ወበጊዜሃ ፡ እምድኅረ ፡ ሕማሞን ፡ ለእማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ፀሐይኒ ፡ ይጸልም ፡ ወወር
ኃኒ ፡ ኢይሁብ ፡ ብርሃና ፡ ወከዋክብትኒ ፡ ይወድቁ ፡ እምሰማይ ፡ ወያንቀለቅል ፡ ኃይ
30 ለ ፡ ሰማያት፡፡=፡ ወይእተ ፡ አሚረ ፡ ያስተርኢ ፡ ታእምሪሁ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እ
መ ፡ ሕያው ፡ በሰማይ፡፡ አሜሃ ፡ ይበኪዩ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛበ ፡ ምድር፡፡ ወይሬእይዎ ፡
ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ በደመናተ ፡ ሰማይ ፡ እንዘ ፡ ይመጽእ ፡ ምስለ ፡ ኃ
31 ይል ፡ ወስብሐት ፡ ብዙኅ፡=፡ ወይፌንዎሙ ፡ ለመላእክቲሁ ፡ ምስለ ፡ ቃለ ፡ ቀርን ፡
ዐቢይ ፡ ወያስተጋብእዎሙ ፡ ለኅሩያኒሁ ፡ እምአርባዕቱ ፡ መካን ፡ እምአጽናፈ ፡ ሰማይ፡
32 እስከ ፡ አጽናፈ ፡ ምድር፡=፡ ወእምበለስ ፡ አእምሩ ፡ አምሳሊሁ ፡ እምከመ ፡ ኮነ ፡
33 ዐጽቃ ፡ ድኩመ ፡ ወቈጽላ ፡ ልምሉመ ፡ ተአምሩ ፡ ከመ ፡ ቀርበ ፡ ማእረረ፡=፡ ከ
ማሁኬ ፡ አንትሙኒ፡ እምከመ ፡ ርኢክሙ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ ቀርበ ፡
34 ወሃሎ ፡ ኀበ ፡ ኆኅት፡፡=፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ኢተኃልፍ ፡ ዛትውልድ ፡ እ
35 ስከ ፡ ዝኵሉ ፡ ይትገበር፡=፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ የኃልፍ ፡ ወቃልየሰ፡ ኢየኃልፍ፡፡=፡
በእንተ ፡ ሰዐት፡ ወዕለት፡፡=፡
36 ወኢያሃስ ፡ ዕለት ፡ ወሰዓት ፡ አልቦ ፡ ዘያአምራ ፡ ኢመላእክተ ፡ ሰማይ ፡ ወኢ ፡ ወልደ ፡
37 ዘእንበለ ፡ አብ ፡ ባሕቲቱ፡፡=፡ ወበከመ ፡ ኮነ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለኖሕ ፡ ከማሁ ፡ ውእቱ፡
38 ምጽአቱ፡ ለወልደ ፡ እጓለ፡ እመ ፡ ሕያው፡=፡ ከመ ፡ ይእተ ፡ አሚረ ፡ እምቅድመ ፡ አይኅ፡
ይበልዑ ፡ ወይሰትዩ ፡ ያወስቡ ፡ ወይትዋሰቡ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ቦአ ፡ ኖኅ ፡ ውስተ ፡ ንፍቀ ፡ ታቦት፡=፡

Ecce prædixi vobis. Si igitur dicent vobis, Ecce in deserto est, ne egredimini: 25 26
&, Ecce in ædibus, ne credite. Quia sicut fulgur exit ab Oriente, 27
& coruscat usque ad Occidentem, ita adventus filius hominis. Ubi 28
fuit certamen, ibi congregabuntur aquilæ. Et statim post tribulationem illorum 29
dierum, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum; & stellæ
cadent è cœlo, & commovebitur potestas cœli. Et istâ die apparebit signum 30
filii hominis in cœlo: tunc flebunt omnes gentes terræ: & videbunt
filium hominis in nubibus cœli venientem cum potestate, & gloriâ multâ.
Et mittet angelos suos, cum voce cornu magni: & congregabunt electos 31
ejus è quatuor locis, à terminis cœli ad terminos terræ. Et à ficu discite 32
parabolam ejus dici, Quando fuit ramus ejus infirmus, & folia ejus tenera
sunt, noscitis quòd appropinquat messis. Sic igitur vos, quando videbitis 33
hoc totum, scitote quòd appropinquat, & est ad fores. Amen 34
dico vobis, Quòd non præteribit hæc generatio donec hoc totum perficiatur.
Cœlum & terra transibit, sed verbum meum non transibit. 35

De die & hora.

Et istam diem, & horam nemo est qui scit eam, non angeli cœli, neque 36
filius, sed pater solus. Et sicut fuit in diebus Noah, sic est adventus 37
filii hominis. Sicut in tempore ante diluvium edebant, bibebant, ducebant 38
uxores, & nuptum dabantur, usque dum intrâsset Noah in medium arcæ:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 34 * چون اينها همه ببينيد بدانيد كه نزديك آمده باشد * * راست بشما بكويم
35 اين دوده نكذرد تا اين همه بيايند * اسمان وزمين بكذرند وسخنهاء من نكذرند *
36 37 * آن روز وآن ساعت را كسي نداند * از فرشتكان وادمي الا پدر تنها * چنانك در
روزكار نوح از طوفان مردم وقوف نداشتند وبيامد * آمدن فرزند ادمي چنان باشد *
38 * وپيشتر از آمدن طوفان مردم غافل بودند * مي خوردند * ومي اشاميدند * وعروسي
ونكاح مي كردند * تا وقتي كه نوح در كشتي † رفت

Ita cùm hæc omnia videritis, scitote 33
eum propè advenisse. Utique 34
vobis dico, Hæc generatio non transibit
donec hæc omnia veniant. Cœlum 35
& terra præteribunt, at verba
mea non præteribunt. Illum autem 36
diem & illam horam nemo scit
ex Angelis & hominibus, sed Pater
solus. Quemadmodum in diebus 37
Noah, de diluvio homines notitiam
non habuerunt, & illud venit:
adventus Filii hominis talis
erit. Nam antequàm veniret diluvium, 38
homines socordes erant,
comedebant, & bibebant, et nuptias
& conjugium faciebant, usque ad
tempus quo Noah arcam ingressus est,

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'. ΝΘ'.

Et non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit &
39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
præſentia filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus
40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς σξϛ ε
aſſumitur, & unus relinquitur. Duæ molentes in mola: una
41 παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία
aſſumitur, & una relinquitur. Vigilate ergó: quia neſcitis quâ
42 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν· ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ σξγ ϛ
horâ Dominus veſter venit. Illud autem ſcitote, quoniam ſi ſciret pa-
43 ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰ- σξδ β
terfamilias quâ cuſtodiâ fur venit, vigilaret utique, & non ſi-
κοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴ-
neret perfodi domum ſuam. Propter hoc & vos eſtote parati, quia
44 ασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι
quâ horâ non putatis, Filius hominis venturus eſt. Quis,putas, eſt fidelis ſer-
45 ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦ- σξε ε
vus & prudens, quem conſtituit dominus ſuus ſuper familiam ſuam, ad dan-
λος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δι-
dum illis cibum in tempore; Beatus ſervus ille, quem veniens
46 δόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν σξϛ ε
dominus ejus, invenerit facientem ſic. Amen dico vobis, Quoniam ſuper
47 ὁ κύριος αὐτοῦ, εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ

σξζ ε omnibus ſubſtantiis ſuis conſtituet eum. Si autem dixerit malus
πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
ſervus ille in corde ſuo; Tardat dominus meus venire: Et cœ-
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρ- 49
perit percutere conſervos, edere autem & bibere cum ebrioſis: Veniet
ξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων· Ἥξει 50
dominus ſervi illius in die quâ non expectat, & in hora quâ non ſcit:
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·
Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic
Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ 51
erit fletus, & ſtridor dentium.
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

ΝΘ'

CAP. XXV. κε'.

σξη ι Tunc ſimilabitur regnum cœlorum decem virginibus: quæ ac-
Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις· αἵτινες λα- 1
cipientes lampades ſuas, exierunt in occurſum ſponſi. Quinque autem
βοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε δὲ 2
erant ex eis prudentes,& quinque fatuæ. Quæ fatuæ ſumentes lam-
ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
pades ſuas, non ſumpſerunt ſecum oleum:
πάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܢܣܒ ܠܟܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ 39
ܕܐܢܫܐ. * ܗܝܕܝܢ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܚܩܠܐ. ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܚܕ ܢܫܬܒܩ. * ܘܬܪܬܝܢ ܢܗܘܝܢ 40 41
ܛܚܢܢ ܒܪܚܝܐ. ܚܕܐ ܡܬܕܒܪܐ ܘܚܕܐ ܡܫܬܒܩܐ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ 42
ܒܐܝܕܐ ܫܥܐ ܐܬܐ ܡܪܟܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥܘ. ܕܐܠܘ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܒܐܝܕܐ ܡܛܪܬܐ ܐܬܐ 43
ܓܢܒܐ. ܡܬܬܥܝܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܢܬܦܠܫ ܒܝܬܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ 44
ܗܘܘ ܡܛܝܒܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. *
* ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܟܗܢܐ * ܣܕ *
* ܡܢܘ ܟܝ ܥܒܕܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܟܝܡܐ. ܕܐܩܝܡܗ ܡܪܗ ܥܠ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. 45
ܕܢܬܠ ܠܗܘܢ ܬܪܣܝܬܐ ܒܥܕܢܗ. * ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܕܥܒܕ 46
ܗܟܢܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܠ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܩܝܡܝܘܗܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܡܪ 47 48
ܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܒܠܒܗ. ܕܡܘܚܪ ܡܪܝ ܠܡܐܬܐ. * ܘܢܫܪܐ ܢܡܚܐ ܠܟܢܘܬܗ. 49
ܘܢܗܘܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܥܡ ܪܘܝܐ. * ܢܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܣܟܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ 50
ܝܕܥ. * ܘܢܦܠܓܝܘܗܝ. ܘܢܣܝܡ ܡܢܬܗ ܥܡ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ 51
ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ: * ܩܘܡܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ. ܘܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ * ܣܗ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܗ *
* ܗܝܕܝܢ ܬܬܕܡܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܥܣܪ ܒܬܘܠܢ. ܗܠܝܢ ܕܢܣܒ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ. ܘܢܦܩ 1
ܠܐܘܪܥܐ ܕܚܬܢܐ ܘܕܟܠܬܐ. * ܚܡܫ ܕܝܢ ܡܢܗܝܢ ܐܝܬܝܗܝܢ ܗܘܝ ܚܟܝܡܢ. ܘܚܡܫ ܣܟܠܢ. 2
* ܘܗܠܝܢ ܣܟܠܬܐ ܢܣܒ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ. ܘܠܐ ܢܣܒ ܥܡܗܝܢ ܡܫܚܐ. 3

Neque cognoverunt donec veniſſet diluvium, & abſtuliſſet omnes: ſic futurus eſt adventus filii hominis. 39 Tunc duo erunt in villa, unus aſſumetur,& alter relinquetur. 40 Et duæ erunt molentes in piſtrino, una aſſumetur, & altera relinquetur. 41 Vigilate ergò, quia neſcitis quâ horâ venturus eſt dominus veſter. 42 Hoc autem ſcitote, ſi ſciret dominus domûs quânam vigiliâ fur venturus ſit, vigilaret, nec ſineret perfodi domum ſuam. 43 Propterea & vos eſtote parati: nam quâ horâ non putatis, venturus eſt filius hominis. 44

Oblatio dominicæ Sacerdotum. 64.

Quis igitur eſt ſervus fidelis & ſapiens, quem conſtituit dominus ſuus ſuper filios domûs ſuæ, ut det eis cibum in tempore ſuo? 45 Felix ille ſervus, quem quum veniet dominus ejus, invenerit ita facientem. 46 Amen dico vobis, Conſtituet eum ſuper omnia quæ habet. 47 Sin autem dixerit ſervus ille nequam in corde ſuo, Dominus meus tardat adventum: 48 Cœperitque percutere conſervos ſuos,& fuerit edens ac potans cum temulentis: 49 Veniet dominus ſervi illius, quo die non putat, & quâ horâ non novit. 50 Et diſſecabit eum, ponetque partem ejus cum hypocritis: illîc erit fletus & ſtridor dentium. 51

Nocturno tertio noctis ſecundæ Paſſionis. Et pro mulieribus ſanctis. 65.

CAP. XXV.

Tunc aſſimilabitur regnum cœlorum decem virginibus illis, quæ ſumpſerunt lampades ſuas, & exierunt in occurſum Sponſi & Sponſæ. 1 Quinque autem ex eis ſapientes erant, & quinque fatuæ. 2 Et hæ fatuæ ſumpſerant quidem lampades ſuas, ſed non aſſumpſerant ſecum oleum. 3

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وطوفان بیامد وهمه را خفه کرد وببرد * این چنین شود آمدن فرزند ادمی * اکر 39 40
دو کس در ده باشند یکی ستده شود * ویکی بماند * ودو زن باشند که در 41
اسیاب ارد خرد کنند یکی بماند * ویکی ستده شود * اکنون بیدار باشید 42
برای انک نمی دانید که کدامین ساعت خداوند شما بیاید * این نیز بدانید 43
اکر خداوند خانه می دانست در کدامین بخش از شب دزد بیاید * بیدار می بود
ونمی کذاشت که خانه او بتاراج رود * برای این نیز شما معد واستوار باشید 44
که دران ساعت که نمی اندیشید فرزند ادمی بیاید

صد هفده مثل
بنده امین ودانا

* کدامین است بنده امین ودانا * که خداوند اورا 45
بر خانهٔ خود کماشته کرد * که بهنکام در بایست ایشان بدهد * خنك آن بنده که 46
خداوند او بیاید * اورا بیابد که این چنین کرده باشد * راست بشما بکویم * که اورا 47
بر هرچه دارد بکمارد * واکر این بنده در نفس خود بکوید * که خداوند من در آمدن 48
دیر خواهد کشید * اغاز کند وخواجه تاشان خودرا بزند وبرنجاند * وبا مستان بخورد وبیاشامد 49

Et diluvium venit, & omnes ſuffocavit & ſuſtulit: ad eundem modum erit adventus Filii hominis. 39 Si duo homines in agro fuerint, unus accipietur & alter manebit. 40 Et duæ mulieres fuerint, quæ in mola farinam molant, una manebit & altera accipietur. 41 Vigiles ergò eſtote, eò quòd neſcitis quânam horâ Dominus veſter veniet. 42 Hoc etiam ſcitote, ſi dominus domûs ſciret quâ parte noctis fur venturus eſſet, vigilaret, & non ſineret ut domus ſua in prædam cederet. 43 Propterea vos quoque parati & confirmati eſtote: quia in ea horâ quâ non putatis, Filius hominis veniet. 44

CXVII. Parabola ſervi fidelis & prudentis.

Quiſnam eſt ſervus fidelis & prudens, quem dominus ejus domui ſuæ præfecit, ut in tempore neceſſaria illis det? 45 Beatus ille ſervus, cujus dominus veniens invenerit eum ſic feciſſe. 46 Equidem vobis dico, quòd eum ſuper omnia quæ habet conſtituet. 47 Sin autem ſervus ille in animo ſuo dixerit, Dominus meus in veniendo moram trahet. 48 Et inceperit conſervos ſuos cædere & cruciare: & cum ebriis comederit & biberit. 49

Verſio VULGATA LATINA.

39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus
40 Filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus aſſumetur, & unus relinquetur.
41 Duæ molentes in mola: una aſſumetur, & una relinquetur. Vigilate ergò, quia
42 neſcitis quâ horâ Dominus veſter venturus ſit. Illud autem ſcitote, quoniam ſi
43 ſciret pater familiâs quâ horâ fur venturus eſſet, vigilaret utique, & non ſineret
44 perfodi domum ſuam. Ideò & vos eſtote parati: quia quâ neſcitis horâ Filius ho-
45 minis venturus eſt. Quis, putas, eſt fidelis ſervus, & prudens, quem conſtituit
46 dominus ſuus ſuper familiam ſuam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille
47 ſervus, quem cùm venerit dominus ejus, invenerit ſic facientem. Amen dico vo-
48 bis; Quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. Si autem dixerit malus ſer-
vus ille in corde ſuo; Moram facit dominus meus venire: Et cœperit percutere 49
conſervos ſuos, manducet autem & bibat cum ebrioſis: Veniet dominus ſervi il- 50
lius in die quâ non ſperat, & hora quâ ignorat: Et dividet eum, partémque 51
ejus ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & ſtridor dentium.

CAP. XXV.

Tunc ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus: quæ accipientes lampa- 1
des ſuas, exierunt obviàm ſponſo & ſponſæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, 2
& quinque prudentes: Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non ſumpſe- 3
runt oleum ſecum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ولم يعلموا حتى جاء الطوفان وغرق جميعهم كذلك يكون في مجي ابن الانسان * حينئذ 39 40
يكون اثنان في الحقل يوخذ الواحد ويترك الاخر * واثنتان تطحنان على رحى يوخذ 41
الواحدة ويترك الاخرى * فاسهروا فانكم لا تعلمون في اية ساعة ياتي ربكم * وهذا اعلموه 42 43
انه لو علم رب البيت في اية ساعة ياتي السارق لسهر ولم يدع بيته يوخذ * كذلك انتم 44
ايضا كونوا مستعدين فان ابن الانسان ياتي في ساعة لا تعرفونها * الفصل الثمانون *
* من ترى هو العبد الامين الحكيم الذي يقيمه سيده على عبيده ليعطيهم طعامهم في 45
حينه * طوبى لذلك العبد الذي ياتي سيده فيجده يعمل هكذا * امين اقول لكم انه 46 47
يقيمه على جميع ماله * فان قال ذلك العبد السو في قلبه ان سيدي يبطي * فيبتدي يضرب 48 49
اصحابه العبيد وياكل ويشرب مع السكارين * فياتي سيد ذلك العبد في يوم لا يظنه وساعة 50
لا يعرفها * فيشقه من وسطه ويجعل نصيبه مع المرائيين حيث البكاء وصرير الاسنان * 51
* الفصل الحادي والثمانون *
* حينئذ تشبه ملكوت السماوات عشر العذارى اللواتي اخذن مصابيحهن وخرجن للقاء 1
العروس * خمس منهن كن جاهلات وخمس حكيمات * اما الجاهلات فاخذن مصابيحهن 2 3
ولم ياخذن معهن زيتا *

Neque cognoverunt donec veniſſet diluvium, & ſubmerſiſſet omnes: ita erit in adventu filii hominis. 39 Tunc erunt duo in agro: aſſumetur unus, & relinquetur alter. 40 Et duæ molent ad molam eandem: aſſumetur una & relinquetur altera: 41 Vigilate ergò, quia neſcitis quâ horâ veniet Dominus veſter. 42 Hoc autem ſcitote, quòd ſi ſciret paterfamiliâs quâ horâ venturus eſt fur, vigilaret, & non ſineret domum ſuam rapi. 43 Sic vos eſtote etiam parati: quia filius hominis veniet horâ, quam ignoratis. 44

Sectio octuageſima.

Quis fortaſſis eſt ſervus fidelis prudens, quem conſtituit dominus ejus ſuper ſervos ſuos, ut det illis cibum eorum in tempore ſuo? 45 Beatus ille ſervus, quem veniens dominus ejus invenerit facientem ſic. 46 Amen dico vobis, Quia conſtituet eum ſuper omnia bona ſua. 47 Verùm ſi dixerit ille ſervus malus in corde ſuo, Dominus meus morabitur: 48 Cœperitque percutere ſodales ſuos conſervos, & manducare ac bibere cum ebrioſis: 49 Veniet dominus illius ſervi in die quâ non putat, & horâ quam ignorat: 50 Et ſecabit eum medium, & aſſignabit ſortem ejus cum hypocritis, ubi erit fletus & ſtridor dentium. 51

Sectio octuageſima prima.

CAP. XXV.

Tunc ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades ſuas, & exierunt in occurſum ſponſo. 1 Quinque ex eis erant inſipientes, & quinque prudentes. 2 Et verò inſipientes acceperunt lampades ſuas, & non acceperunt ſecum oleum: 3

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወኢያእመሩ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ መጽአ ፡ ማየ ፡ አይኅ ፡ ወአጥፍአ ፡ ኵሎ ፡ ከማሁኬ ፡ ይከውን ፡
40 መጽአቱ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ እሜሃ ፡ ክልኤቱ ፡ ይሄልው ፡ ውስተ ፡ ገራ
41 ህት ፡ አሐደ ፡ ይነሥኡ ፡ ወካልአ ፡ ያኀድጉ ፡፡ ወክልኤቲ ፡ ይሐርፃ ፡ በአሐዱ ፡ ማሕረፅ ፡
42 አሐተ ፡ ይነሥኡ ፡ ወካልእታ ፡ ያኀድጉ ፡፡ ወክልኤ ፡ ይሰክቡ ፡ ውስተ ፡ አሐዱ ፡ ዓራት ፡ አ
43 ሐደ ፡ ይነሥኡ ፡ ወአሐደ ፡ የኀድጉ ፡፡ ትጉሁ ፡ እንከ ፡ እስመ ፡ ኢተአምሩ ፡ ዕለ
44 ተ ፡ ወጊዜሁ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእክሙ ፡፡ ወዘንተ ፡ ባሕቱ ፡ ለአምሩ ፡ ሶበ ፡
ያአምርሁ ፡ በዕለ ፡ ቤት ፡ ጊዜ ፡ ይመጽእ ፡ ሰራቂ ፡ እምትጋሀ ፡ ወእመ ፡ ኢኀደገ ፡ ይክር ፡
45 ቤቱ ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ለእንትሙኒ ፡ ድልዋኒክሙ ፡ ሀልዉ ፡ እስመ ፡ በጊዜ ፡ ኢታአምሩ ፡
ሰዐት ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡

በኃምስ ፡ ሰንበት ፡፡

46 መኑ ፡ እንጋ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ማእመን ፡ ወጠቢብ ፡ ዘይሠይሞ ፡ እግዚኡ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ከመ ፡
47 የሀቦሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ በጊዜሁ ፡፡ ብፁዕ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ዘመጺኦ ፡ እግዚኡ ፡ ይረክቦ ፡
48 እንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይገብር ፡፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ዲበ ፡ ኵሉ ፡ ንዋዩ ፡ ይሠይሞ ፡
49 እግዚኡ ፡፡ ወእመሰ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ እኩይ ፡ በልቡ ፡ ይጎነዲ ፡ አቲወ ፡ እግ
50 ዚእየ ፡፡ ወይዘብጥ ፡ ቢጾ ፡ ደቂ ፡ ወአዋልደ ፡ ወአግብርተ ፡ እግዚኡ ፡ ወይበልዕ ፡ ወይ
51 ሰቲ ፡ ምስለ ፡ ሰካርያን ፡፡ ወይመጽእ ፡ እግዚኡ ፡ ለውእቱ ፡ ገብር ፡ በጊዜ ፡ ኢያእመረ ፡
52 ወዕለተ ፡ ኢተሐዘበ ፡፡ ወይኴንኖ ፡ ወያገብእ ፡ መክፈልቶ ፡ ወይመትሮ ፡ ወይሠይሞ ፡ ም
ስለ ፡ መድልዋን ፡ ውስተ ፡ በካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ስነን ፡፡

በእንተ ፡ ዓሠሩ ፡ ደናግል ፡፡

1 አሜሃ ፡ ይእቲ ፡ አሚረ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ዓሠሩ ፡ ደናግል ፡ እለ ፡ ነሥኣ ፡ መ
2 ኃትዊሆን ፡ ወወፅኣ ፡ ወሖራ ፡ ይትቀበልዋ ፡ ለመርዓዊ ፡፡ ወኃምስቲ ፡ እምኔሆን ፡ አብዳት ፡ እማንቱ ፡
3 ወኃምስ ፡ ጠቢባት ፡፡ ወአብዳትሰ ፡ ነሢአን ፡ መኃትዊሆን ፡ ኢነሥኣ ፡ ቅብአ ፡ ምስሌሆን ፡፡

Et non cognoſcebant uſque dum veniſſet aqua diluvii, & deleviſſet omnes: ſic igitur erit adventus filii hominis. 39 Tunc duo erunt in agro, unum accipient, & alterum relinquent. 40 Et duæ molent in uno piſtrino, unam accipient, & alteram relinquent. 41 Duo decumbent in uno lecto; unum accipient, & alterum relinquent. 42 Vigilate igitur, quia neſcitis diem & tempus quando veniet dominus veſter. 43 Et hoc tantum ſcitote, ſi ſciret dominus domûs tempus adventûs furis, tunc vigilaret; & non ſineret perfodi domum ejus. 44 Et propterea vos parantes vos eſtote, quia in tempore cujus horam neſcitis veniet Filius hominis. 45

Sabbato quinto.

Quis igitur eſt ſervus fidelis, & prudens, quem poſuit dominus ejus in domo ejus, ut daret iis alimentum in tempore? 46 Beatus eſt ſervus quem quum venerit Dominus ejus invenerit cum hoc facientem. 47 Amen dico vobis, quòd ſuper omnes ſuas facultates ponet eum dominus ejus. 48 Et ſi dixerit iſte ſervus malus in corde ſuo, Moram facit venire dominus meus: 49 Et verberaverit ſocios ejus, filios & filias & ſervos domini ejus; & ederit & biberit cum ebriis: 50 Et veniet Dominus illius ſervi in tempore quod non cognovit, & die non cogitatâ, 51 Et condemnabit eum, & tradet portionem ſuam: & ſcindet eum, & collocabit eum cum hypocritis in fletu, & ſtridore dentium. 52

CAP. XXV.

De decem virginibus.

Tunc iſtâ horâ ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades ſuas; & exierunt, & abierunt in occurſum ſponſi. 1 Et quinque ex illis fatuæ erant, & quinque prudentes. 2 Et fatuæ accipientes lampades ſuas, non ceperunt oleum ſecum. 3

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* خداوند ان بنده بیاید بروزی که نه اندیشیده باشد * ودر ساعتی که ندانسته 50
بود * اورا از خود جدا کند * وبهرهٔ او با منافقان بسازد * آنجا باشد کریستی 51
ودندانها برهم ساویدنی

صد هجده مثل ده دختر بکر

* انکه ملکوت آسمان مانند شود بده دختر دوشیزه که چراغهاء خودرا ستده باشند * 1
ودر استقبال داماد وعروس بدر آمدند * پنج از ایشان زیرک ودانا بودند * وپنج دیکر 2
جاهل ونادان بودند * ان جاهلان چراغها با خود ستدند * وروغن با خود نبردند * 3

Dominus illius ſervi veniet in die quâ non putavit, & in hora quâ neſcivit. 50 Et eum à ſe ſeparabit, ac partem ei aſſignabit cum hypocritis: illic erit fletus & dentium colliſio. 51

CXVIII. Parabola decem virginum.

CAP. XXV.

Tunc regnum cœlorum ſimile fiet decem puellis virginibus, quæ lampades ſuas ſumpſerunt & in occurſum ſponſi & ſponſæ exierunt. 1 Quinque ex illis ſapientes & prudentes erant, & quinque reliquæ fatuæ & inſipientes erant. 2 Illæ fatuæ lampades ſecum acceperunt, & oleum ſecum non tulerunt. 3

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'. Ξ'.

Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus
4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
suis. Tardante autem sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt.
5 αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.
Mediâ autem nocte, clamor factus est; Ecce sponsus venit: exite
6 Μέσης δὲ νυκτὸς, κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· † ἐξέρχεσθε
in occursum ejus. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & orna-
7 εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσ-
verunt lampades suas. At fatuæ sapientibus dixerunt; Date
8 μησαν τὰς λαμπάδας (α) αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε
nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Respon-
9 (β) ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρί-
derunt autem prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis: i-
θησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν· (γ) πο-
te autem potiùs ad vendentes, & emite vobisipsis. Abeun-
10 ρεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχο-
tibus autem illis mercari, venit sponsus, & expeditæ intraverunt cum
μένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ (δ) αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ'
eo ad nuptias, & clausa est janua. Posteriùs verò veniunt & reliquæ
11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ
virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. Ille verò respondens, ait;
12 παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν,
Amen dico vobis, Non novi vos. Vigilate itaque: quia nescitis
13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε

Ξ'
σξθ
β
σο
ε

diem neque horam, in qua Filius hominis venit. Sic-
τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν (ε) ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ὥσ- 14
ut enim homo peregrè proficiscens, vocavit proprios servos, & tradidit
περ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν
illis substantias suas: Et huic quidem dedit quinque talenta, illi
αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα (ζ) αὐτοῦ· Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ 15
autem duo, illi verò unum: unicuique secundùm propriam facultatem: & peregrè pro-
δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδή-
fectus est statim. Profectus autem quinque talenta accipiens, opera-
μησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά- 16
tus est in eis, & fecit alia quinque talenta. Similiter
σατο ἐν αὐτοῖς, (η) καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. (θ) Ὡσαύτως 17
& qui duo, lucratus est & ipse alia duo. Verùm unum accipiens
καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ (ι) ἓν λαβὼν, 18
abiens fodit in terra, & abscondit pecuniam domini sui. Post
ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ (κ) ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ 19
verò tempus multum venit dominus servorum illorum, & confert cum eis
δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν
rationem. Et accedens quinque talenta accipiens, attulit
λόγον. (λ) Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν 20
alia quinque talenta, dicens; Domine, quinque talenta mihi tradidisti: ecce
ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia quinque talenta lucratus sum super illis.
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

---

† Hic incipit MS. A. ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (α) ἑαυτῶν. (β) ἡμῖν ἔλαιον ἐκ τοῦ (γ) πορεύεσθαι μᾶλλον (δ) αἱ ἕτοιμαι (ε) ὥραν. Ὥσπερ γὰρ (ζ) αὐτῶν· (η) καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα (θ) Ὡσαύτως δὲ καὶ (ι) ἓν τάλαντον λαβὼν, (κ) ἔκρυψεν (λ) Προσελθὼν δὲ ὁ τὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܚܟܝܡܬܐ. ܢܣܒ ܡܫܚܐ ܒܡܐܢܐ ܥܡ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܘܚܪ
5 ܚܬܢܐ. ܢܡܝ ܟܠܗܝܢ ܘܕܡܟ. * ܘܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܗܘܬ ܩܥܬܐ. ܗܐ ܚܬܢܐ ܐܬܐ. 6
ܦܘܩܘ ܠܐܘܪܥܗ. * ܗܝܕܝܢ ܩܡܝ ܟܠܗܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܗܠܝܢ ܘܬܩܢܝ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ. * ܐܡܪ̈ܝ ܕܝܢ 7 8
ܗܢܝܢ ܣܟܠܬܐ ܠܚܟܝܡܬܐ. ܗܒܝܢ ܠܢ ܡܢ ܡܫܚܟܝܢ. ܕܗܐ ܕܥܟܘ ܠܗܘܢ ܠܡܦܐܕܝܢ.
* ܥܢܝ ܗܢܝܢ ܚܟܝܡܬܐ ܘܐܡܪ̈ܢ. ܠܡܐ ܠܐ ܢܣܦܩ ܠܢ ܘܠܟܝܢ. ܐܠܐ ܙܠܝܢ ܠܘܬ ܐܝܠܝܢ 9
ܕܡܙܒܢܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܠܟܝܢ. * ܘܟܕ ܐܙܠ ܠܡܙܒܢ. ܐܬܐ ܚܬܢܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܢ ܗܘܝ 10
ܥܠܝ ܥܡܗ ܠܒܝܬ ܚܠܘܠܐ. ܘܐܬܬܚܕ ܬܪܥܐ. * ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܝ ܐܦ ܗܢܝܢ ܒܬܘܠܬܐ 11
ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ. ܘܐܡܪ̈ܢ. ܡܪܢ ܡܪܢ ܦܬܚ ܠܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ 12
ܠܟܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟܝܢ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܘܡܐ ܘܠܐ ܫܥܬܐ. 13

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܟܗܢ̈ܐ * ܣܘ *

* ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܕܢܦܩ. ܩܪܐ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ. * ܠܚܕ ܝܗܒ 14 15
ܚܡܫ ܟܟܪ̈ܝܢ. ܘܠܚܕ ܬܪܬܝܢ. ܘܠܚܕ ܚܕܐ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܚܝܠܗ. ܘܢܦܩ ܡܚܕܐ.
* ܐܙܠ ܕܝܢ ܗܘ ܕܢܣܒ ܚܡܫ ܟܟܪ̈ܝܢ. ܐܬܬܓܪ ܒܗܝܢ ܘܐܬܪ ܚܡܫ ܐܚܪ̈ܢܝܢ. * ܘܗܟܢܐ 16
ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ. ܐܬܬܓܪ ܘܐܬܪ ܬܪܬܝܢ ܐܚܪ̈ܢܝܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܣܒ ܚܕܐ. ܐܙܠ ܚܦܪ ܒܐܪܥܐ ܘܛܫܝ 17 18
ܟܣܦܐ ܕܡܪܗ. * ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ. ܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܕܥܒܕ̈ܐ ܗܢܘܢ. ܘܢܣܒ ܡܢܗܘܢ 19
ܚܘܫܒܢܐ. * ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܚܡܫ ܟܟܪ̈ܝܢ. ܘܩܪܒ ܚܡܫ ܐܚܪ̈ܢܝܢ. ܘܐܡܪ. 20
ܡܪܝ ܚܡܫ ܟܟܪ̈ܝܢ ܝܗܒܬ ܠܝ. ܗܐ ܚܡܫ ܐܚܪ̈ܢܝܢ ܐܬܪܬ ܥܠܝܗܝܢ.

Illæ verò sapientes sumpserant oleum in vasis cum lampadibus suis. 4 Quum autem tardaret Sponsus, dormitârunt omnes, atque dormierunt. 5 Et mediâ nocte factus est clamor, Ecce Sponsus venit, exite in occursum ejus. 6 Tunc surrexerunt omnes illæ virgines, & præparârunt lampades suas. 7 Dixerunt autem illæ fatuæ sapientibus, Date nobis ex oleo vestro, ecce enim lampades nostræ extinctæ sunt. 8 Responderunt eæ sapientes & dicunt; Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad eos qui venundant, & emite vobis. 9 Quũ autẽ proficiscerentur emptũ, venit Sponsus: & hæ quæ paratæ erant, introierunt cum eo in domum nuptiarum, clausáque est janua. 10 Postremò verò venerunt & illæ virgines aliæ, dicentes; Domine noster, Domine noster, aperi nobis. 11 Is verò respondit, & ait eis; Amen dico vobis, Non novi vos. 12 Vigilate ergò, quia nescitis diem illum neque horam. 13

Dominica Sacerdotum. 66.

Sicut enim vir qui peregrè profectus est, vocavit famulos suos, & tradidit eis possessionem suam: 14 Et uni quidem dedit quinque talenta, alii autem duo, alii denique unum; unicuique secundùm facultatem ipsius; & peregrè profectus est illicó. 15 Profectus autem ille qui quinque talenta acceperat, negotiatus est ex eis, & lucratus est quinque alia. 16 Et itidem is qui duo, negotiando lucratus est duo alia. 17 Is autem qui acceperat unum, profectus fodit in terram, & abdidit argentum domini sui. 18 Post tempus autem multum, venit dominus servorum illorum, & recepit ab eis rationem. 19 Et accessit is qui acceperat quinque talenta, obtulitque quinque alia, & ait; Domine mi, quinque talenta dedisti mihi: ecce quinque alia negotiando lucratus sum præter illa. 20

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وانان كه دانا بودند چراغ وروغن با هم بر گرفتند * وبا خود بردند * * چون داماد
5 دير كشيد همگنان در خواب رفتند وخفتند * در نيم شب نعره بر آمد كه اينك 6
7 داماد مي آيد * باستقبال او بدر رويد * انكه اين دختران بكر بر خاستند وچراغهاء
8 خود را ساختند * جاهلان بدانايان گفتند از روغن شما بما بدهيد براي انك چراغهاء
9 ما خفت * دانايان جواب دادند وگفتند * نبادا كه اين روغن مارا وشمارا بس نباشد *
10 ليكن باز گرديد واز پيش روغن فروشان * براي خود بخريد * * چون ايشان رفتند
كه بخريند داماد آمد * واينان اماده وحاضر بودند * با داماد در مجلس عروسي در
11 رفتند * ودر بسته شد * * آن پنج ديگر پستر آمدند * وگفتند خداوند ما
12 خداوند ما دربراي ما بگشاي * * او بديشان جواب داد وگفت راست بشما بگويم *
13 از در من برويد كه شما را نمي شناسم * اكنون بيدار باشيد * سبب انك ان
روز را وان ساعت را نمي دانيد *

Illæ verò quæ prudentes erant, lampades & oleum simul sumpserunt, & secum tulerunt. 4 *Quum sponsus moram traheret, omnes cubitum iverant & dormiverunt.* 5 *Mediâ nocte clamor oriebatur, quòd ecce sponsus venit, obviàm ei exite.* 6 *Tunc virgines illæ surrexerunt & lampades suas aptaverunt.* 7 *Fatuæ prudentibus dixerunt, De oleo vestro nobis date, quia lampades nostræ extinguuntur.* 8 *Prudentes responderunt, et dixerunt; Nequaquam, ne hoc oleum nobis & vobis sat non sit: sed revertimini, & ab elæopolis vobis emite.* 9 *Cùm illi abissent, ut emerent, sponsus venit, & illæ quæ paratæ & in promptu erant, cum sponso in triclinium nuptiale intraverunt, & janua clausa est.* 10 *Quinque istæ alteræ posteà venerunt, & dixerunt; Domine noster, Domine noster, ostium nobis aperi.* 11 *Ipse illis responsum dedit, & dixit; Utique vobis dico, Ab ostio meo abite, quia vos non novi.* 12 *Vigiles itaque estote, ea de causâ quòd illum diem & illam horam ignoratis.* 13

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem
6 faciente sponso, dormitaverunt omnes & dormierunt. Mediâ autem nocte cla-
7 mor factus est; Ecce sponsus venit, exite obviàm ei. Tunc surrexerunt omnes
8 virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt;
9 Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguuntur. Responderunt
prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad ven-
10 dentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ pa-
11 ratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè ve-
12 rò veniunt & reliquæ virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. At
13 ille respondens ait; Amen dico vobis, Nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis
diem neque horam. Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit servos suos, 14
& tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii 15
verò unum, unicuique secundùm propriam virtutem, & profectus est statim. Abiit 16
autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia
quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem 17
unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post 18
multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum 19
eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, 20
dicens; Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * واما الحكيمات فاخذن زيتا في اناء مع مصابيحهن * فلما ابطا العروس نعسن كلهن ونمن * 5
6 * ولما انتصف الليل كان صوتا قائلا ها العروس فمن اخرجن للقائه * حينئذ قمن جميع
7 تلك العذارى وزين مصابيحهن * فقالت الجاهلات للحكيمات اعطيننا من زيتكن لئلا 8
9 تنطفي مصابيحنا * فاجبن الحكيمات قائلات ليس ما يكفينا واياكن * لكن اذهبن احرى
10 الى الباعة وابتعن لكن * فلما ذهبن ليبتعن جاء العروس ودخلن معه المستعدات الى
11 12 العرس واغلق الباب * واخيرا جئن بقية العذارى قائلات ربنا ربنا افتح لنا * فاجابهن قائلا
13 امين اقول لكن اني لا اعرفكن * فاسهروا فانكم لا تعرفون اليوم ولا الساعة *
14 * الفصل الثاني والثمانون * * كمثل انسان اراد السفر فدعا عبيده
15 واعطاهم ماله * فواحد اعطاه خمس وزنات * واخر وزنتين * واخر وزنة * كل منهم على قدر قوته
16 17 وسافر للوقت * فمضى الذي اخذ خمس الوزنات فتجر فيها وربح خمس وزنات اخر * وهكذا
18 الذي اخذ الوزنتين ربح وزنتين اخريين * فاما الذي اخذ الوزنة فمضى وحفر في الارض
19 20 ودفن فضة سيده * ثم بعد زمان كبير جاء سيد اولئك العبيد فحاسبهم * فجاء الذي اخذ
خمس الوزنات فاعطى خمس وزنات اخر * قائلا يا رب خمس وزنات اعطيتني وها خمس وزنات
اخر ربحتها *

At verò prudentes acceperunt oleum in vase cum lampadibus suis. 4 *Cùm autem tardâsset sponsus, dormitaverunt omnes, & dormierunt.* 5 *Et dimidiata quum esset nox, facta est vox, dicens; Ecce sponsus, surgite, exite in occursum ejus.* 6 *Tunc surrexerunt omnes illæ virgines, & ornaverunt lampades suas.* 7 *Dixerunt autem insipientes prudentibus; Date nobis de oleo vestro, ut ne extinguantur lampades nostræ.* 8 *Responderunt prudentes, dicentes; Non est quod sufficiat nobis & vobis: sed ite potiùs ad vendentes, & emite vobis.* 9 *Cùm autem issent emere, venit sponsus: & intraverunt cum ipso quæ paratæ erant ad nuptias, & clausa est janua.* 10 *Et postremò venerunt reliquæ virgines, dicentes; Domine noster, Domine noster, aperi nobis.* 11 *Respondit eis, dicens; Amen dico vobis, Quia nescio vos.* 12 *Vigilate igitur, quia non scitis diem, neque horam.* 13

Sectio octuagesima secunda.

Sicut homo qui voluit iter facere, vocavitque servos suos, & dedit eis bona sua. 14 *Et quidem uni dedit quinque talenta, & alii duo talenta, & alii talentum, unicuique ex eis juxta mensuram virium suarum: & profectus est statim.* 15 *Abiit autem qui acceperat quinque talenta, & negotiatus est iis: & lucratus est quinque talenta alia.* 16 *Et similiter qui acceperat talenta duo, lucratus est talenta duo alia.* 17 *At qui acceperat talentum, abiit & fodit in terram, & sepelivit argentum domini sui.* 18 *Tandem post tempus ingens venit dominus illorum servorum, & posuit rationem cum eis.* 19 *Venit ergò qui acceperat quinque talenta, & dedit quinque talenta alia, dicens; O domine, quinque talenta dedisti mihi, & ecce quinque talenta alia quæ lucratus sum.* 20

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ወጠቢባትሰ፡ ነሥአ፡ ቅብአ፡ ምስሌሆን፡፡ በንዋዐይሆን፡ ምስለ፡ መኀትዊሆን፡፡ ወጐንደየ፡
6 መርዓዊ፡ ደቀሰ፡ ወኖማ፡ ኵሎን፡፡ ወመንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡ ውውዓ፡ ኮነ፡ መጽአ፡ መርዓዊ፡
ወቦአ፡ ወይቤሉ፡ ነሁ፡ መርዓዊ፡ መጽአ፡ ፃኡ፡ ተቀበሉ፡ ወወፅኡ፡ ውስተ፡ ቅበላሁ፡ ወአሜ
7 ዝ፡ ነቅሃ፡ እማንቱ፡ ደናግል፡፡ ወተንሥአ፡ ኵሎን፡ ለልኩ፡ ደናግል፡ ወአሠነያ፡ መኀትዊሆን፡
8 ኵሎን፡፡ ወይቤላሆን፡ እልኩ፡ አብደት፡ ለጠባባት፡ ሀባነ፡ እምቅብእክን፡ እስመ፡ ጠፍአ
9 ነ፡ መኀትዊነ፡፡ ወአውሥአሆን፡ ጠቢባት፡ ወይቤላሆን፡ እመቦ፡ እስመ፡ ከመ፡ ኢይአክል፡ ለነ፡
10 ወለክን፡ ሑራ፡ ተሣየጣ፡ በኀበ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወተሣየጣ፡ ለክን፡፡ ወሐዊሮን፡ ይሣየጣ፡ በ
11 ጽሐ፡ መርዓዊ፡ ወቦአ፡ ምስሌሁ፡ እለ፡ ድልዋት፡ ውስተ፡ ከብካብ፡ ወተዐጽወ፡ ኆኅት፡፡ ወ
12 እምዝ፡ ድኅረ፡ መጽአ፡ እልኩቱ፡ ደናግል፡ ወይብላ፡ እግዚኦ፡ እግዚኦ፡ አርኅወነ፡፡ ወአ
ውሥአን፡ ወይቤ፡ አማን፡ እብለክን፡ ከመ፡ ኢያአምረክን፡ ሰለንክን፡ ምስሌየ፡ ተጊሀ፡
13 ወምስሌየ፡ አምስዮ፡፡ ትግሁኬ፡ እንከ፡ እስመ፡ ኢታአምራ፡ ዕለተ፡ ወጊዜሁ፡ ለሰዓት፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ነሥኡ፡ መክሊየ፡ ብሩር፡፡
14 እስመ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይነግድ፡ ወጸውዐ፡ አግብርቲሁ፡ ወወሀቦሙ፡ ንዋዮ፡ ይትገበሩ፡፡ ወቦ፡
15 ለዘ፡ ወሀበ፡ ኃምስተ፡ መክሊተ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወሀበ፡ ክልኤ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወሀበ፡ አሐደ፡ ለለ፡ አሐ
16 ዱ፡ መክሊተ፡ በከመ፡ ኣምጠነ፡ ኀይሎሙ፡ ይክሉ፡ ወሀበ፡ ወነገደ፡ በጊዜሃ፡፡ ወሖረ፡ ሶቤሃ፡
17 ዝኩ፡ ዘነሥአ፡ ኃምስተ፡ መክሊተ፡ ወተገበረ፡ ቦቱ፡ ወረብሐ፡ ካልአተ፡ ኃምስ፡ መክሊተ፡፡ ወከ
18 ማሁ፡ ዘዒ፡ ክልኤቲ፡ መክሊተ፡ ነሥአ፡ ረብሐ፡ ክልኤተ፡ ካልአተ፡ መክሊተ፡፡ ወዘአሐተሰ፡
19 መክሊተ፡ ነሥአ፡ ኀለፈ፡ ወሖረ፡ ወከረየ፡ ምድረ፡ ወደፈነ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ፡፡ ወጐንደየ፡ እምድ
ኅረ፡ ብዙኅ፡ መዋዕል፡ አተወ፡ እግዚኦሙ፡ ለእሙንቱ፡ አግብርት፡ ወአኀዘ፡ ወተሐሰበሙ፡ ምስሌሆ
20 ሙ፡፡ ወመጽአ፡ ወቀርበ፡ ዘኃምስ፡ መክሊየ፡ ነሥአ፡ ወአምጽአ፡ ካልአተ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡
ምስለ፡ ረባሑ፡፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚኡ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እግዚኦ፡ ኃምሰ፡ መክሊየ፡ ወሀብከኒ፡
ወናሁ፡ ኃምስ፡ ካልአተ፡ ረበሕኩ፡፡

Et prudentes ceperunt oleum secum in vasis cum lampadibus suis. 4 *Et moram faciente sponso nictârunt, & dormierunt omnes.* 5 *Et quum media nox esset, clamor fuit, Venit sponsus, & intravit, & dicunt; Ecce sponsus venit, exite, occurrite;* 6 *& exierunt in occursum ejus: & tunc experrectæ sunt istæ virgines.* 7 *Et surrexerunt omnes hæ virgines, & exornârunt lampades suas omnes.* 8 *Et dixerunt istæ virgines fatuæ prudentibus, Date nobis de oleo vestro, quoniã extinximus lampades nostras.* 9 *Et responderunt iis prudentes, & dicunt iis; Minimè, quia fortè non sufficit nobis & vobis: ite emptum apud venditorem, & emite vobis.* 10 *Et quum irent emptum, venit sponsus, et intrârunt cum illo quæ paratæ erant ad nuptias; & clausa fuit janua.* 11 *Et tunc postremò venerunt reliquæ virgines, & dicunt; Domine, Domine, aperi nobis.* 12 *Et respondit iis, & dicit; Amen dico vobis, Non cognosco vos, non potuistis mecum vigilare, & mecum pernoctare?* 13 *Vigilate igitur, quoniam nescitis diem, & momentum horæ.*

De iis qui talenta argenti acceperunt.

Quia sicut homo qui peregrè profectus est, & vocavit servos suos, & dedit iis bona negotiari. 14 *Et fuit cui dedit quinq. talenta, & fuit cui dedit duo, & fuit cui dedit unum: unicuique talenta secundùm quod vires suæ poterant, dedit; & peregrè profectus est statim.* 15 *Et abiit iste qui acceperat quinq. talenta, & negotiatus est eo accepto: & lucratus est alia quinq. talenta.* 16 *Et similiter qui duo talenta acceperat, lucratus est alia duo talenta.* 17 *Et qui unum talentum acceperat, recessit, & abiit, & fodit terram, & occultavit aurum domini ejus.* 18 *Et moram faciendo post multos dies venit dominus illorum servorum, & incepit conferre rationem cum iis.* 19 *Et venit, & appropinquavit qui quinque talenta acceperat, & attulit alia duodecim cum lucro suo, & dicit domino suo, dicens; Domine, quinque talenta dedisti mihi, & ecce quinque alia lucratus sum.* 20

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد نوزده مثل مايه دار تومانها

14 * همچو مردي كه احتياط كرد
15 وبندگان خود را خواند * ومال خود را بديشان سپارد * * بيكي پنج تومان داد وبه يكي دو
تومان * وبيكي يك تومان * هر كسي را بقدر خود * وسپارش قوي كرد در نگاه داشتن مال *
16 17 * انك پنج تومان ستده بود بازرگاني كرد پنج ديگر مكسب بر سر اورد * * وانك دو تومان
18 ستده بود * او نيز ببازرگاني چنداني ديگر سود كرد * * ولي انك يك تومان ستده بود *
19 رفت در زمين دفن كرد * * بعد از روزگار بسيار * خداوند بندگان آمد وحساب از ايشان
20 طلبيد * * انك پنج تومان ستده بود در پيش آمد * وپنج ديگر بخداوند سود نمود *

CXIX. Parabola de sortitione minarum.

Sicut homo qui iter facturus servos suos vocavit, & substantiam suam illis tradidit. 14 *Uni quinque minas dedit, & alii duas minas, & alii unam minam; unicuique pro ratione sui: & enixè mandavit ut curam haberent pecuniæ.* 15 *Ille qui quinq. minas acceperat, mercaturam exercuit, & alias quinque ad sortem allucratus est.* 16 *Et qui duas minas acceperat, ipse etiam mercaturâ totidem alias lucratus est.* 17 *Qui autem unam minam acceperat, abiens in terram defodit.* 18 *Post multum temporis dominus servorum horum venit, & rationem ab illis poposcit.* 19 *Ille qui quinque minas acceperat, accessit, & quinque alias domino lucrifactas exhibuit.* 20

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ξ'. ΞΑ'.

Ait verò illi dominus ejus; Benè, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis,
21 Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς,
super multa te constituam: ingredere in gaudium domini tui. Accedens autem
22 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ
& qui duo talenta accipiens, dixit; Domine, duo talenta mihi tradidisti: ecce
καὶ ὁ τὰ δύο (μ) τάλαντα λαβὼν, εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia duo talenta lucratus sum super illis. Ait illi dominus ejus; Benè, serve
23 ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε
bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: ingredere in
ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς
gaudium domini tui. Accedens autem & unum talentum sumens, ait;
24 τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε,
Domine, scio te quia durus es homo, metens ubi non seminâsti, & congregans
Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
unde non sparsisti: Et timere perculsus abiens, abscondi talentum tuum in
25 ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν
terra: ecce habes tuum. Respondens autem dominus ejus, dixit ei;
26 τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ,
Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non seminavi, & congrego unde non
(ν) Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
sparsi. Oportuit ergò te jacere argentum meum mensariis, & veni-
27 διεσκόρπισα. Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, (ξ) καὶ ἐλ-

ens ego recepissem utique meum cum usura. Tollite itaque ab eo talentum,
θὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, 28
σοα
& date habenti decem talenta. Nam habenti omni dabitur, & auge-
β
καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευ- 29
bitur: à verò non habente, & quod habet, auferetur ab eo. Et
σοβ
θήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ 30
α
inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus
τὸν ἀχρεῖον δοῦλον (ο) ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
ΞΑ'
& fremitus dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in gloria sua, &
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ 31
σογ
omnes sancti angeli cum eo, tunc sedebit super throno gloriæ suæ: Et
ς
πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· Καὶ 32
cogentur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm,
συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,
sicut pastor segregat oves ab hædis. Et statuet quidem
ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν 33
oves à dextris suis, at hædos à sinistris. Tunc dicet rex
πρόβατα (π) ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς 34
his qui à dextris ejus; Venite benedicti Patris mei, possidete
τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ (ρ) εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε
paratum vobis regnum à fundamento mundi.
τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

MS. A. (μ) τάλαντα, εἶπεν, (ν) Δοῦλε πονηρὲ καὶ (ξ) καὶ ἐγὼ ἐλθὼν (ο) ἐκβάλετε (π) ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ (ρ) ηὐλογημένοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ. ܝܐܐ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܥܠ ܩܠܝܠ ܗܘܝܬ ܡܗܝܡܢ. ܥܠ ܤܓܝ ܐܩܝܡܟ. ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܐ ܕܡܪܟ.
22 * ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܝܗܒܬ ܠܝ. ܗܐ ܬܪܬܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܐܬܬܓܪܬ ܥܠܝܗܝܢ.
23 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ. ܝܐܐ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܥܠ ܩܠܝܠ ܗܘܝܬ ܡܗܝܡܢ. ܥܠ ܤܓܝ ܐܩܝܡܟ. ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܐ ܕܡܪܟ.
24 * ܩܪܒ ܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܕܢܤܒ ܚܕܐ ܟܟܪܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ. ܘܚܨܕ ܐܢܬ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. ܘܟܢܫ ܐܢܬ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ.
25 * ܘܕܚܠܬ ܘܐܙܠܬ ܛܡܪܬ ܟܟܪܟ ܒܐܪܥܐ. ܗܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܝܠܟ.
26 * ܥܢܐ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ ܘܚܒܢܢܐ. ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܚܨܕ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. ܘܟܢܫ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ.
27 * ܘܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܕܬܪܡܐ ܟܤܦܝ ܥܠ ܦܬܘܪܐ. ܘܐܬܐ ܗܘܝܬ ܐܢܐ ܘܬܒܥ ܗܘܝܬ ܕܝܠܝ ܥܡ ܪܒܝܬܗ.
28 * ܫܩܘܠܘ ܗܟܝܠ ܡܢܗ ܟܟܪܐ. ܘܗܒܘܗܝ ܠܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܤܪ ܟܟܪܝܢ.
29 * ܠܡܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܬܘܤܦ ܠܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܦ ܗܝ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ.
30 * ܘܠܥܒܕܐ ܒܛܝܠܐ ܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ.

[illegible]

31 * ܡܐ ܕܝܢ ܕܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܫܘܒܚܗ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܥܡܗ. ܗܝܕܝܢ ܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܤܝܐ ܕܫܘܒܚܗ.
32 * ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܢܦܪܘܫ ܐܢܘܢ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܕܡܦܪܫ ܥܪܒܐ ܡܢ ܓܕܝܐ.
33 * ܘܢܩܝܡ ܥܪܒܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ. ܘܓܕܝܐ ܡܢ ܤܡܠܗ.
34 * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܗܢܘܢ ܕܡܢ ܝܡܝܢܗ. ܬܘ ܒܪܝܟܘܗܝ ܕܐܒܝ. ܐܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ.

Dixit ei dominus ejus; Euge serve bone & fidelis: in modico fidelis fuisti, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. 21
Et accessit is cui duo talenta, & ait; Domine mi, duo talenta dedisti mihi: ecce alia duo negotiando lucratus sum præter illa. 22
Dixit ei dominus ejus; Euge serve bone & fidelis, in modico fidelis fuisti, super multa constituam te: intra in gaudium domini tui. 23
Accessit autem & is qui acceperat unum talentum, & ait; Domine mi, noveram te esse virum durum, teque metere ubi non seminâsti, & colligere ubi non sparsisti. 24
At timui, & abiens abscondi talentum tuum in terra; en habes quod tuum est. 25
Respondit dominus ejus, & dixit ei; Serve nequam ac piger, noveras me metere ubi non seminavi, & colligere undè non sparsi: 26
Oportuit te committere pecuniam meam mensæ, & venissem ego, ac repetissem quod meum est cum fœnore. 27
Tollite ergò ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. 28
(Ei enim qui habet, dabitur, & adjicietur ei: is verò qui non habet, id etiam quod habet auferetur ab eo.) 29
Et servum otiosum ejicite in tenebras exteriores: illîc erit fletus, & stridor dentium. 30

Lectio in commemorationem rectorum & justorum, feriâque sextâ candidatorum. 67.

Quum venerit autem filius hominis in gloria sua, & omnes angeli ejus sancti cum eo, tunc sedèbit super thronum gloriæ suæ. 31
Et congregabuntur coram eo omnes gentes, & separabit eas unam ab altera, sicut pastor separat oves ab hœdis. 32
Et statuet oves à dextera sua, & hœdos à sinistra sua. 33
Tunc dicet rex iis qui erunt à dextera sua, Venite benedicti Patris mei, possidete regnum quod paratum erat vobis à constitutione mundi. 34

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * خداوند مال اورا بنواخت ودلخوشي داد * كفت اري اي بنده نيك * وامانت دار * چون بر
22 اندك امانت دار شدي * بر بسيار نيز امين † باشي * برو بشادي خداوند تو درا * پيش آمد
انك دو تومان داشت * وكفت خداوند من دو تومان بمن دادي اينك دو تومان ديكر سود
23 كردم * خداوندش بدو كفت آري اي بنده نيك وامانت دار چون بر اندك وفا وكسب
24 كردي * بر بسيارتر ازين سزاوار هستي * درا بشادي خداوند تو * انك يك تومان ستده بود
پيش آمد وكفت خداوند من ترا شناختم كه مردي سخت هستي انچ نكشته * بدروي وانچ
25 نريخته * بر داري * ترسيدم درمال تو تصرف كردن * رفتم ودر خاكش دفن كردم * اينك
26 انچ دادي پيش تو آوردم * خداوند بدو جواب داد وكفت * اي بنده شوم وكاهل * مرا
27 مي شناختي كه بدروم هر چه نكاشتهام * وانچ نريختم كرد كنم * واجب نبود كه مال من †
28 بر خوان من بنهي * من مي آمدم وانچ داشتم با سود خود طلب مي كردم * وفرمود كه
29 آن تومانرا ازو بستانيد * وبدان مرد دهيد كه ده تومان دارد * وهمچنين هر كه دارد
بدو ديكر داده شود وبيفزايد † براي او * وانك ندارد * ان نيز كه دارد † ازو ستده شود

* *Dominus pecuniæ illum blandè excepit & cordi grata verba dedit: Euge, inquit, ô serve bone & fidelis, cùm in pauco fueris fidelis, super multum etiam fideicommissarius eris; ito, in gaudium domini tui ingredere.* 21
Accessit ille qui duas minas habuit, & dixit; Domine mi, duas minas mihi dedisti, ecce duas minas alias lucrifeci. 22
Dominus ejus illi dixit; Euge ô serve bone & fidelis, cùm in parvo fidem cum accessione præstiteris, majus hoc meritus es; ingredere in gaudium domini tui. 23
Ille etiam qui unam minam acceperat, accessit, & dixit; Domine mi, te noveram quòd homo durus sis, id quod non seminâsti, metis, & quod non sparsisti, tollis. 24
Timui itaque pecuniâ tuâ negotiari, & abiens in terram defodi illam: ecce quod dedisti, ad te reduxi. 25
Dominus illi responsum retulit, & dixit; O serve male & ignave, me noveras quòd metam quicquid non seminavi, & quod non sparsi colligam. 26
Nónne oportuit ut pecuniam meam in mensam meam reponeres, ut veniens id quod habueram cum lucro ejus exigerem. 27
Itaque jussit inquiens; Illam quidem minam ab illo auferte, & illi homini date, qui decem minas habet. 28
Similiter etiam, quicunque habet illi plus datum erit, & adjicietur ei: qui verò non habet, illud etiam quod habet, ab eo auferetur. 29

Versio VULGATA LATINA.

21 Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,
22 super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui
duo talenta acceperat, & ait; Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo
23 lucratus sum. Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super
24 pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Ac-
cedens autem & qui unum talentum acceperat, ait; Domine, scio quia homo
25 durus es, metis ubi non seminâsti, & congregas ubi non sparsisti: Et timens abii,
26 & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens
autem dominus ejus, dixit ei; Serve male, & piger, sciebas quia meto ubi non se-
27 mino, & congrego ubi non sparsi: Oportuit ergò te committere pecuniam
meam nummulariis, & veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura.
Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim 28
habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur ha- 29
bere, auferetur ab eo. Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic 30
erit fletus, & stridor dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in majestate 31
sua, & omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ: Et con- 32
gregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm, sicut pastor
segregat oves ab hœdis: Et statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem 33
à sinistris. Tunc dicet rex his, qui à dextris ejus erunt; Venite benedicti Pa- 34
tris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا امينا وجدت في القليل انا اقيمك امينا على الكثير *
22 ادخل الى فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنتين فقال يا سيد وزنتين دفعت الي وها وزنتان
23 اخريان ربحتهما * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا * امينا وجدت في القليل انا اقيمك
24 امينا على الكثير * ادخل الى فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنة وقال يا سيد علمت انك
25 انسان شديد تحصد ما لم تزرع وتجمع من حيث لم تبذر * فخفت ومضيت فدفنت
26 مالك في الارض * وهوذا مالك عندي * فاجابه سيده قائلا ايها العبد السو الكسلان علمت اني
27 احصد ما لم ازرع واجمع من حيث لم ابذر * فكان يلزمك ان تجعل فضتي على المائدة
28 29 وكنت اتي واخذ مالي مع ربحه * خذوا منه الوزنة واعطوها للذي له عشر الوزنات * لان كل من
30 له يعطى ومن ليس له يوخذ منه ما معه * والعبد السو العاجز القوه في الظلمة البرانية
حيث البكاء وصرير الاسنان * * الفصل الثالث والثمانون *
31 * واذا جاء ابن الانسان في مجده وجميع ملايكته الاطهار معه حينيذ يجلس على كرسي
32 مجده * ويجمع اليه كل الامم فيميز بعضهم من بعض كما يفرز الراعي الخراف من الجداء *
33 34 * ويقيم الخراف عن يمينه والجداء عن يساره * وحينيذ يقول الملك للذين عن يمينه تعالوا الي
يا مباركي ابي رثوا الملك المعد لكم منذ انشاء العالم *

Dixit autem illi dominus ejus; Bene est, serve bone, fidelis inventus es in pauco, ego constituam te fidelem super multum: intra in gaudium domini tui. 21
Et venit qui acceperat duo talenta, & dixit; Domine, duo talenta tradidisti mihi, & ecce duo talenta alia quæ lucratus sum. 22
Dixit autem ei dominus; Bene est, serve bone, fidelis inventus es in exiguo, ego constituam te fidelem super multum: intra in gaudium domini tui. 23
Venit autem qui acceperat talentum, & dixit; Domine, cognovi quòd homo sis durus, metens quod non seminâsti, & congregans indè, ubi non seruisti. 24
Quapropter timui, & abii, ac sepelivi bona tua in terra: & ecce pecunia tua apud me est. 25
Respondit ei dominus ejus, dicens; O serve male, piger, sciebas quòd ego metam quod non seminavi, & congregem ubi non spargo: 26
Igitur oportebat tè ponere argentum meum super mensam, & venissem accepissemque pecuniam meam cum lucro suo. 27
Tollite ab hoc talentum, & date illud ei qui habet decem talenta. 28
Quia omni habenti dabitur, & ab eo qui non habet, auferetur quod habet. 29
Et servum malum inutilem ejicite eum in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium. 30

Sectio octuagesima tertia.

Cùm venerit filius hominis in majestate sua, & omnes angeli ejus puri cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ. 31
Et congregabuntur ad eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, quemadmodum segregat pastor agnos ab hœdis: 32
Et statuet agnos à dextris suis, & hœdos à sinistris suis. 33
Et tunc dicet rex his qui à dextris ejus erunt; Venite ad me benedicti patris mei, hæreditate possidete regnum paratum vobis à creatione mundi: 34

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወይቤሎ ፡ እግዚኡ ፡ ገብር ፡ ኄር ፡ ወምእመን ፡ በሓደጥ ፡ ኮንከ ፡ ምእመነ ፡ ውስተ ፡ ብዙ
22 ኅ ፡ እሠይመከ ፡ ባእ ፡ ውስተ ፡ ትፍሥሕተ ፡ እግዚእከ ፡፡=፡ ወመጽአ ፡ ዘክልኤተ፤
መክሊተ ፡ ነሥአ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ አኮሁ ፡ ክልኤቲ ፡ መካልየ ፡ ወሀብከኒ ፡ ናሁ ፡ ካልአተ ፡
23 ክልኤ ፡ መክልይ ፡ እለ ፡ ረባሕኩ ፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኡ ፡ ለገብር ፡ ኄር ፡ ወመእመን ፡
በሕደጥ ፡ ኮንከ ፡ ምእመነ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ እሠይመከ ፡ ባእ ፡ ውስተ ፡ ፍሥሐሁ ፡ ለእ
24 ግዚእከ ፡፡=፡ ወመጽአ ፡ ዘአሐደኒ ፡ መክሊተ ፡ ነሥአ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ አአመርኩ ፡
ከመ ፡ ድሩክ ፡ ብእሲ ፡ አንተ ፡ ተአርር ፡ ኀበ ፡ ኢዘራእከ ፡ ወታስተጋብእ ፡ እምኀበ ፡ ኢዘረ
25 ውከ ፡፡=፡ ፈራሕየ ፡ ሖርኩ ፡ ወኀባእኩ ፡ መክሊተከ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ናሁ ፡ እንከ ፡ መክ
26 ሊትከ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚኡ ፡ ለገብር ፡ ወይቤሎ ፡ እኩይ ፡ ገብር ፡ ወሃካይ ፡ ትአ
27 መርኒ ፡ ከመ ፡ አአርር ፡ ኀበ ፡ ኢዘራእኩ ፡ ወአስተጋብእ ፡ እምኀበ ፡ ኢዘረውኩ ፡፡=፡ እ
ምነሣእከ ፡ ወርቅየ ፡ ወእምአግባእከ ፡ ውስተ ፡ ማእድ ፡ ወመጺእየ ፡ እምአስተገበርክዎ ፡
28 ለሊየ ፡ በርዴ ፡፡=፡ ንሥኡ ፡ እምኔሁ ፡ መክሊተ ፡ ወሀብዎ ፡ ለዘ ፡ ቦቱ ፡ ዐሠርተ ፡
29 መክሊተ ፡፡=፡ እስመ ፡ ለኵሉ ፡ ለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወይዌስክዎ ፡ ወለዘሰ ፡ አልቦ ፡ እለ
30 ሂቦ ፡ ይሃይድዎ ፡፡=፡ ወለገብርሰ ፡ እኩይ ፡ አውፅእዎ ፡ ውስተ ፡ ጸናፊ ፡ ጽልመት ፡ ኀበ ፡
ብካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ሰነን ፡፡=፡

Et dicit ei Dominus suus, Serve bone & fidelis, in paucis fuisti fidelis, super multa te constituam: intrato in gaudium Domini tui. 21
Et venit qui duo talenta acceperat, & dicit; Domine, nónne duo talenta dedisti mihi? ecce alia duo talenta quæ lucratus sum. 22
Et dicit ei Dominus ejus, Serve bone & fidelis, in modico fuisti fidelis, super multa constituam te: intrato in gaudium Domini tui. 23
Et venit qui unum talentum acceperat, & dicit; Domine, noveram te quòd durus homo es tu, metis ubi non seminâsti; & congregas indè ubi non sparsisti. 24
Metuens ego abii, & occultavi talentum tuum in terra; Ecce igitur talentum tuum. 25
Et respondit ei dominus servi, & dicit ei, Male serve & piger, sciebas me quòd meto ubi non seminavi; & congrego ubi non sparsi. 26
Utique accepisses aurum meum, & tradidisses mensæ; & veniens ego exegissem meum cum usura. 27
Tollite ab eo talentum, & date illud ei qui habet decem talenta. 28
Quoniam omni habenti dabunt, & apponent ei: & non habenti, quod datum fuit ei, auferent. 29
Et servum malum ejicite in exteriores tenebras, ubi fletus et stridor dentium. 30

በእንተ ፡ ምጽአቱ ፡ ለክርስቶስ ፡፡=፡

De adventu Christi.

31 ወአመ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ በስብሐቲሁ ፡ ወኵሎሙ ፡ መላእክቲሁ ፡
32 ምስሌሁ ፡ አሜሃ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ መንበረ ፡ ስብሐቲሁ ፡፡=፡ ወይትጋብኡ ፡ ኵሎሙ ፡
አሕዛብ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወይፈልጦሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፡ ከመ ፡ ኖላዊ ፡ ይፈልጥ ፡ አባግዐ ፡ እ
33 ምአጣሊ ፡፡=፡ ወያቀውሞ ፡ አባግዐ ፡ በየማን ፡ ወአጣሊሰ ፡ በፀጋም ፡፡=፡ አሜሃ ፡ ይብ
34 ል ፡ ንጉሥ ፡ ለእለ ፡ በየማን ፡ ንዑ ፡ ብሩካኒሁ ፡ ለአቡየ ፡ ትረሱ ፡ መንግሥተ ፡ ዘአስተደለ
ወ ፡ ለክሙ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡፡=፡

Et quum venerit filius hominis in gloria sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit in throno gloriæ suæ. 31
Et cogentur omnes gentes coram eo, et separabit singulas ipsarum, sicut pastor separat oves ab hædis. 32
Et statuet oves ad dextram, et hædos ad sinistram. 33
Tunc dicet rex iis qui sunt ad dextram, Venite benedicti patris mei; hæreditatis jure accipite regnum quod paratum est vobis ante mundum. 34

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * واين بنده نابكار را بيرون بريد * ودر تاريكي در اندازيد * انجا باشد كريستن ودندانها برهم
ساويدن * صد بيست براي تيمار داشتن مسكينان * وقتي كه 31
فرزند ادمي بعظمت خود بيايد * وفرشتكان پاكان او با او انكه بر تخت عظمت خود
32 نشيند * وهمه خلق پيش او كرد شوند * ايشانرا بكزينند واز يكديكر جدا كنند همچو
33 شبان كه كوسفندانرا از بزغالكان جدا كند * * كوسفندانرا بدست راست خود ايستاند *
34 بزغالكانرا بدست چپ * * انكه ملك بفرمايد بدان كسان كه بر دست راست اويند بياييد
اي ان كسان كه پدر من شمارا دعا كرد * وملكوت آسمانرا بميراث بكيريد * انك زودتر از بنياد
عالم براي شما معد وآماده شده است *

* *Hunc autem servum otiosum extra ferte, & in tenebras injicite: illic erit fletus & dentium collisio.* 30

CXX. De cura habenda pauperum.

Tempore quo filius hominis cum majestate sua venerit, & Angeli sancti ejus cum eo, tunc super thronum majestatis suæ sedebit. 31
Et omnes populi coram eo congregati erunt, & eos delectu habito alios ab aliis separabit, sicut pastor qui oves ab hædis segregat. 32
Et oves ad manum dexteram suam statuit, hædos verò ad manum sinistram. 33
Tunc rex pronuntiabit illis qui ad manum dexteram ejus sunt; Venite ô vos ipsi quibus Pater meus benedixit, & regnum cælorum hæreditate accipite, quod ante jactum fundamentum mundi vobis prædestinatum & paratum fuit. 34

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΑʹ.

Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare: ſitivi, & *potâſtis me:* hoſpes eram,
35 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
& collegiſtis me: Nudus, & *amiciviſtis* me: *ægrotavi*, & viſitâſtis me: in
36 καὶ συνηγάγετέ με· Γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν
carcere eram, & veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei juſti, di-
37 φυλακῇ ἤμην, καὶ (σ) ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέ-
centes; Domine, quando te vidimus eſurientem, & *aluimus? vel* ſitientem, & *potavi-*
γοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσα-
mus? Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus? aut nudum, & *amici-*
38 μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβά-
vimus? Quando *verò* te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et
39 λομεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ
40 reſpondens rex dicet illis; Amen dico vobis, *Quatenus* feciſtis uni
ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ
horum fratrum meorum minimorum, mihi feciſtis. Tunc dicet & his qui à
41 τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
ſiniſtris; Ite à me maledicti, in ignem æternum, *præpara-*
εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασ-
tum diabolo & angelis ejus. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi
42 μένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι
manducare: ſitivi, & non *potâſtis me:* Hoſpes eram, & non collegiſtis me:
43 φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με·

nudus, & non *amiciviſtis* me: infirmus, & in carcere, & non viſitâſtis me.
γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
Tunc reſpondebunt ei & ipſi, dicentes; Domine, quando te vidimus
Τότε (τ) ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν 44
eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non
πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ
miniſtravimus tibi? Tunc reſpondebit illis, dicens; Amen dico vobis; *Qua-*
διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' 45
tenus non feciſtis uni *horum minimorum*, nec mihi feciſtis. Et ibunt
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
hi in ſupplicium æternum: *at* juſti in vitam æternam.
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

CAP. XXVI. κϛʹ.

Et factum eſt: cùm conſummâſſet Jeſus omnes ſermones hos, dixit
σοδ α Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε 1
diſcipulis ſuis; Scitis quia poſt *duos dies* Paſcha *fit*, & filius homi-
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 2
nis *traditur ad crucifigi*. Tunc congregati ſunt principes Sacerdotũ, & *Scri-*
σοε ϛ που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμ- 3
bæ, & ſeniores populi, in atrium principis Sacerdotũ, *dicti* Caiphas:
ματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

MS. A. (σ) ἤλθατε (τ) ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ, MS. A. ΚΕΦ. κϛʹ. (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܟܦܢܬ ܓܝܪ ܘܝܗܒܬܘܢ ܠܝ ܠܡܐܟܠ. ܘܨܗܝܬ ܘܐܫܩܝܬܘܢܢܝ. ܐܟܣܢܝܐ ܗܘܝܬ
36 ܘܟܢܫܬܘܢܢܝ. * ܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܟܣܝܬܘܢܢܝ. ܟܪܝܗܐ ܗܘܝܬ ܘܣܥܪܬܘܢܢܝ. ܘܒܒܝܬ
37 ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ. * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܗ ܗܢܘܢ ܟܐܢܐ. ܡܪܢ. ܐܡܬܝ
38 ܚܙܝܢܟ ܕܟܦܢܬ ܘܬܪܣܝܢܟ. ܐܘ ܕܨܗܐ ܐܢܬ ܘܐܫܩܝܢܟ. * ܘܐܡܬܝ ܚܙܝܢܟ ܕܐܟܣܢܝܐ
39 ܐܢܬ ܘܟܢܫܢܟ. ܐܘ ܕܥܪܛܠܝܐ ܐܢܬ ܘܟܣܝܢܟ. * ܘܐܡܬܝ ܚܙܝܢܟ ܕܟܪܝܗ ܐܢܬ ܐܘ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ
40 ܘܐܬܝܢ ܠܘܬܟ. * ܘܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܕܡ ܕܥܒܕܬܘܢ
41 ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܚܝ ܙܥܘܪܐ ܠܝ ܗܘ ܥܒܕܬܘܢ. * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪ ܐܦ ܠܗܢܘܢ ܕܡܢ ܣܡܠܗ.
ܙܠܘ ܡܢܝ ܠܝܛܐ ܠܢܘܪܐ ܗܝ ܕܠܥܠܡ. ܗܝ ܕܡܛܝܒܐ ܠܐܟܠܩܪܨܐ ܘܠܡܠܐܟܘܗܝ.
42 * ܟܦܢܬ ܓܝܪ ܘܠܐ ܝܗܒܬܘܢ ܠܝ ܠܡܐܟܠ. ܘܨܗܝܬ ܘܠܐ ܐܫܩܝܬܘܢܢܝ. * ܘܐܟܣܢܝܐ
43 ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܟܢܫܬܘܢܢܝ. ܘܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܟܣܝܬܘܢܢܝ. ܘܟܪܝܗܐ ܗܘܝܬ ܘܒܒܝܬ
44 ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܣܥܪܬܘܢܢܝ. * ܗܝܕܝܢ ܢܥܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܡܪܢ. ܐܡܬܝ
ܚܙܝܢܟ ܟܦܢܐ ܐܘ ܨܗܝܐ. ܐܘ ܐܟܣܢܝܐ ܐܘ ܥܪܛܠܝܐ. ܐܘ ܟܪܝܗܐ ܐܘ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܠܐ ܫܡܫܢܟ.
45 * ܗܝܕܝܢ ܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܕܡ ܕܠܐ ܥܒܕܬܘܢ ܠܚܕ ܡܢ
46 ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ. ܐܦ ܠܝ ܠܐ ܥܒܕܬܘܢ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܗܠܝܢ ܠܫܘܢܩܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܟܐܢܐ ܠܚܝܐ
ܕܠܥܠܡ. * ܕܚܡܫܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ܘܩܘܕܫ ܡܫܚܐ * ܣܚ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܘ *
1 2 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܟܠܗܘܢ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
3 ܕܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ ܗܘܐ ܦܨܚܐ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܕܢܙܕܩܦ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܟܢܫܘ
ܪ̈ܒܝ ܟܗ̈ܢܐ ܘܣܦ̈ܪܐ ܘܩܫܝ̈ܫܐ ܕܥܡܐ. ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗ̈ܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܩܝܦܐ.

Eſurivi enim, & dediſtis mihi quod mandu- 35
carem; ac ſitivi, & propinâſtis mihi: ho-
ſpes eram, & excepiſtis me: Nudus eram, 36
& operuiſtis me: infirmus eram, & viſitâſtis
me: in carcere eram, & veniſtis ad me.
Tunc dicent ei juſti illi; Domine noſter, 37
quando vidimus te eſurientem, & cibavi-
mus te? aut ſitientem, & propinavimus ti-
bi? Et quando vidimus te hoſpitem, & ex- 38
cepimus te? aut nudum, & operuimus te?
Et quando vidimus te infirmum, aut in car- 39
cere, & venimus ad te? Et reſpondit rex, 40
dixítque eis; Amen dico vobis, Quando fe-
ciſtis uni ex iſtis fratribus meis parvulis,
mihiipſi feciſtis. Tunc dicet & iis qui e- 41
runt à ſiniſtra ſua; Abite à me maledicti,
in ignem illum æternum, qui paratus eſt di-
abolo & angelis ejus. Eſurivi enim, nec 42
dediſtis mihi quod manducarem: & ſitivi,
nec propinâſtis mihi: Et hoſpes eram, nec 43
excepiſtis me: & nudus eram, nec operu-
iſtis me: & infirmus eram, & in carcere
eram, neque viſitâſtis me. Tunc reſponde- 44
bunt & iſti, ac dicent; Domine noſter,
quando vidimus te eſurientem, aut ſitien-
tem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infir-
mum, aut in carcere, nec miniſtravimus ti-
bi? Tunc reſpondebit & dicet eis, Amen 45
dico vobis, Quando non feciſtis uni ex iſtis
parvulis, nec mihi feciſtis. Et abibunt iſti 46
in cruciatum æternum, juſti verò in vitam
æternam.

Feriâ quintâ myſteriorum, Cœnæ Domini,
& conſecrationis Chriſmatis. 68.

CAP. XXVI.

Et factum eſt, cùm abſolviſſet Jeſus omnes 1
ſermones iſtos, ut dixerit diſcipulis ſuis;
Scitis poſt duos dies fore Paſcha, filiumque 2
hominis traditum iri ut cruci ſuffigatur.
Tunc congregati ſunt principes Sacerdo- 3
tum, & Scribæ ac Seniores populi in atri-
um ſummi Sacerdotis qui vocabatur Caiphas.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * زیرا که کرسنه شدم ومرا سیر کردید * وتشنه شدم بمن اب دادید * غریب بودم
36 مرا بخانه بردید * * برهنه بودم مرا پوشانیدید * رنجور بودم مرا تیمار داشتید در زندان
37 بودم پیش من آمدید * انکه صدیقان جواب دهند که ای خداوند ما کی ترا کرسنه
38 دیدیم * وسیر کردیم * یا کی تشنه بودی وترا اب دادیم * * وکی تو غریب بودی
39 ودرخانهء خود اوردیم * یا برهنه وترا پوشانیدیم * * وکی تو رنجور یا درزندان † بودی که
40 پیش تو آمدیم * * ملك پاسخ داد وبدیشان کفت * راست بشما بکویم * هرچه بدین
41 برادران کوچك من کرده باشید * با من کرده اید * * انکه بدیشان * که بردست
چپ اویند بکوید * ای نفرین کردکان * بروید از پیش من در اتش جاوید * انك
42 برای ابلیس وفرشتکانش اماده ومهیا شده است * * زیرا کرسنه شدم ومرا چیزی † ندادید
43 وتشنه بودم مرا آب نچشانیدید * غریب بودم مرا بخانه نبردید * [برهنه بودم مرا
نپوشانیدید] رنجور بودم * ودر زندان * مرا تیمار نداشتید وپیش من نیامدید *

Quoniam eſuriens fui, & me ſa- 35
turâſtis; ſitibundus fui, & mihi
aquam dediſtis: peregrinus fui,
me in domum intuliſtis. Nudus 36
fui, me operuiſtis; ægrotus fui,
mei curam habuiſtis: in carcere
fui, ad me veniſtis. Tunc juſti 37
reſpondebunt; Quin, ô Domine
noſter, quando te eſurientem vidi-
mus, & ſaturavimus? aut quando
ſitibundus fuiſti, & tibi aquam
dedimus? Et quando tu pere- 38
grinus fuiſti, et in domum no-
ſtram induximus? aut nudus, et
te operuimus? Et quando tu ægro- 39
tus, aut in carcere fuiſti, quòd ad
te venimus. Rex reſponſum dabit, 40
et iis dicet; Certè vobis dico,
Quicquid his fratribus parvulis
meis feceritis, mihi feciſtis. Tunc 41
illis, qui ad manum ſiniſtram ejus
ſunt, dicet; O maledicti, diſcedite
è conſpectu meo in ignem æternum,
qui Diabolo et angelis ejus para-
tus et deſignatus eſt. Nam eſuri- 42
vi, et mihi nihil dediſtis: et ſiti-
vi, mihi aquam non propinâſtis.
Peregrinus fui, me in domum 43
non intuliſtis; nudus fui, me
non cooperuiſtis: ægrotus eram,
et in carcere, mei curam non
habuiſtis, nec ad me acceſſiſtis.

Verſio VULGATA LATINA.

35 Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare: ſitivi, & dediſtis mihi bibere: hoſpes
36 eram, & collegiſtis me: Nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitâſtis me:
37 in carcere eram, & veniſtis ad me. Tunc reſpondebunt ei juſti, dicentes; Do-
mine, quando te vidimus eſurientem, & pavimus te: ſitientem, & dedimus tibi
38 potum? Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te: aut nudum, &
39 cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus
40 ad te? Et reſpondens rex, dicet illis; Amen dico vobis, Quamdiu feciſtis uni
41 ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Tunc dicet & his qui à ſiniſtris
erunt; Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, &
42 angelis ejus. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitivi, & non de-
43 diſtis mihi potum: Hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non cooperu-
iſtis me: infirmus, & in carcere, & non viſitâſtis me. Tunc reſpondebunt ei & 44
ipſi, dicentes; Domine, quando te vidimus eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpi-
tem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non miniſtravimus tibi? Tunc 45
reſpondebit illis, dicens; Amen dico vobis; Quamdiu non feciſtis uni de mino-
ribus his, nec mihi feciſtis. Et ibunt hi in ſupplicium æternum, juſti autem in 46
vitam æternam.

CAP. XXVI.

Et factum eſt: cùm conſummâſſet Jeſus ſermones hos omnes, dixit diſcipulis 1
ſuis; Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifi- 2
gatur. Tunc congregati ſunt principes ſacerdotum, & ſeniores populi, in atrium 3
principis ſacerdotum, qui dicebatur Caiphas:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 36 * لاني جعت فاطعمتموني * وعطشت فسقيتموني * وغريبا كنت فاويتموني * وعريان فكسوتموني *
37 ومريضا فعدتموني * ومحبوسا فاتيتم الي * حينئذ يجيب الصديقون قايلين يا رب متي
38 رايناك جايعا فاطعمناك * او عطشان فسقيناك * او متي رايناك غريبا فاويناك * او عريان فكسوناك *
39 40 * او متي رايناك مريضا او محبوسا فاتينا اليك * فيجيبهم الملك قايلا امين اقول لكم ان
41 الذي فعلتموه باحد اخوتي هولاء الصغار في فعلتم * حينئذ يقول للذين عن يساره اذهبوا
42 عني يا ملاعين الي النار المويدة المعدة لابليس وجنوده * لاني جعت فلم تطعموني وعطشت
43 فلم تسقوني * وغريبا كنت فلم تاووني * وعريان فلم تكسوني * ومريضا ومحبوسا فلم تزوروني *
44 * حينئذ يجيبون قايلين يا رب متي رايناك جايعا * او عطشان * او غريبا * او عريان * او مريضا
45 او محبوسا فلم نخدمك * حينئذ يجيبهم قايلا امين اقول لكم اذ لم تفعلوا باحد هولاء الصغار
46 ولا بي فعلتم * فيذهب هولاء الي العذاب الدايم والصديقون الي الحياة المويدة *
1 * الفصل الرابع والثمانون * * ولما اكمل يسوع هذا الكلام كله قال لتلاميذه *
2 3 * اعلمتم ان بعد يومين يكون الفصح * وابن الانسان يسلم ليصلب * حينئذ اجتمع
روساء الكهنة ومشايخ الشعب في دار رييس الكهنة الذي يقال له قيافا *

Quia ego eſurivi, & cibâſtis me: & 35
ſitivi, & potum dediſtis mihi: & hoſpes
fui, & excepiſtis me: Et nudus, et indu- 36
iſtis me: & infirmus, & viſitâſtis me:
& in carcere poſitus, & veniſtis ad me.
Tunc reſpondebunt juſti, dicentes; Do- 37
mine, quando vidimus te eſurientem,
& pavimus te? aut ſitientem, &
potum dedimus tibi? Aut quando vidi- 38
mus te hoſpitem, & excepimus te? aut
nudum, & veſtivimus te? Aut quando 39
vidimus te infirmum, aut in carcere con-
ſtitutum, venimus ad te? Et reſpondebit 40
eis rex, dicens; Amen dico vobis, Quia
quod feciſtis erga unum ex fratribus meis
hiſce minimis, erga me feciſtis. Tunc di- 41
cet his qui à ſiniſtris ejus erunt; Diſce-
dite à me maledicti in ignem æternum,
paratum diabolo & exercitibus ejus.
Quoniam eſurivi, & non cibâſtis me: 42
& ſitivi, & non dediſtis mihi potum: Et 43
hoſpes fui, & non accepiſtis me: & nu-
dus, & non veſtiviſtis me: & infirmus,
& in carcere poſitus, & non viſitâſtis
me. Tunc reſpondebunt, dicentes; Do- 44
mine, quando vidimus te eſurientem,
aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum,
aut infirmum, aut in carcere poſitum, &
non miniſtravimus tibi? Tunc reſpon- 45
debit eis, dicens; Amen dico vobis,
Quandoquidem non feciſtis uni iſtorum
minimorum, neque mihi feciſtis. Et ibunt 46
iſti in ſupplicium æternum, juſti autem
in vitam æternam.

Sectio octuageſima quarta.

CAP. XXVI.

Et cùm finiſſet Jeſus hos ſermones 1
omnes, dixit diſcipulis ſuis; Scitiſne 2
quòd poſt biduum erit Paſcha, & filius
hominis tradetur ut crucifigatur? Tunc 3
congregati ſunt principes ſacerdotum,
& ſeniores populi in atrium principis
ſacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 እስመ ፡ ርኅብኩ ፡ ወአብላዕክሙኒ ፡ ጸማእኩ ፡ ወአስተይክሙኒ ፡ ወነግደ ፡ ኮንኩ ፡ ወተ
36 ወከፍክሙኒ ፡፡ ዕሩቅ ፡ ወአልበስክሙኒ ፡ ደወይኩ ፡ ወኃወጽክሙኒ ፡ ወተሞቃሕኩ ፡
37 ወመጻእክሙ ፡ ኀቤየ ፡ ወነበብክሙኒ ፡፡ አሜሃ ፡ ያወሥኡ ፡ ጻድቃን ፡ ወይብሉ ፡
38 እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወአብላዕናከ ፡ ወጽሙአከ ፡ ወአስተይናከ ፡፡ ወ
39 ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ነግደከ ፡ ወተወከፍናከ ፡ ወዕሩቀከ ፡ ወአልበስናከ ፡፡ ወማእዜ ፡ ርኢ
40 ናከ ፡፡ ወድውየከኒ ፡ ወኃወጽናከ ፡ ወሙቁሐከኒ ፡ ወመጻእነ ፡ ኀቤከ ፡ ወነበብናከ ፡፡ ወ
ያወሥእ ፡ ንጉሥ ፡ ወይብሎሙ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘገበርክሙ ፡ ለአሐዱ ፡ እም
41 እሉ ፡ ንኡሳን ፡ አኀዊየ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ብየ ፡ ሊተ ፡ ገበርክሙ ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤ
ሎሙ ፡ ለእለ ፡ በፀጋሙ ፡ ሑሩ ፡ እምኔየ ፡ ርጉማን ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘድል
42 ው ፡ ለሰይጣን ፡ ወለመላእክቲሁ ፡፡ እስመ ፡ ርኅብኩ ፡ ወኢያብላዕክሙኒ ፡ ወጸማእ
43 ኩ ፡ ወኢያስተይክሙኒ ፡፡ ወነግደ ፡ ኮንኩ ፡ ወኢተወከፍክሙኒ ፡ ዕሩቅ ፡ ወኢያልበስክ
44 ሙኒ ፡ ወደወይኩ ፡ ወኢኃወጽክሙኒ ፡ ተሞቅሕኩ ፡ ወኢነበብክሙኒ ፡፡ አሜሃ ፡ ያወሥ
ኡ ፡ እለ ፡ በፀጋሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወጽሙአ
45 ከ ፡ ወእንግደከ ፡ እወ ፡ ዕሩቀከ ፡ ወድውየከ ፡ ወተሞቂሐከ ፡ ወኢተለእክናከ ፡፡ ወአ
መዝ ፡ ያወሥኦሙ ፡ ንጉሥ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ዘኢገበርክሙ ፡ ለአ
46 ሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ ሊተ ፡ ኢገበርክሙ ፡፡ ወይሐውሩ ፡ እሉሂ ፡ ውስተ ፡ ኵነኔ ፡ ዘለዓ
ለም ፡ ወጻድቃንሰ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡፡
ወበደናግልሂ ፡ ወበካህናትሂ ፡፡
1 ፳፮ ወኮነ ፡ እምዝ ፡ ፈጸመ ፡ እግዚ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡
2 ታአምሩሁ ፡ ከመ ፡ ለስከ ፡ ክልኤ ፡ መዋዕል ፡ ይከውን ፡ ፋሲካ ፡ ወይእኅዝዎ ፡ ለወልደ ፡ እ
3 ጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወይሰቅልዎ ፡፡ ወእምዝ ፡ ተጋብኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናተ ፡
ሕዝብ ፡ ውስተ ፡ ዐውደ ፡ ሊቀ ካህናት ፡ ዘስሙ ፡ ቀያፋ ፡፡

Quia eſurivi, & cibâſtis me; ſitivi, & potum dediſtis mihi; & peregrinus fui, 35
& ſuſcepiſtis me. Nudus fui, & amicuiſtis me; ægrotavi, & viſitâſtis me; 36
incarceratus etiã fui, & veniſtis ad me, & me alloquuti eſtis. Tunc reſponde- 37
bunt juſti, & dicent; Domine, quando vidimus te eſurientem, & cibavimus te;
& ſitientem, & potum dedimus? Et quando vidimus te peregrinum, & ſuſcepi- 38
mus te; & nudum, & amicivimus te? Et quando vidimus te ægrotantem, 39
et viſitavimus te; & incarceratum, & venimus ad te, & te alloquuti ſumus?
Et reſpondebit rex, & dicet illis, Amen dico vobis, Quodcunque feciſtis uni ex 40
his puſillis fratribus meis, qui credunt in me, mihimetipſi feciſtis. Et tunc dicet 41
illis qui de ſiniſtra ſua erunt, Abite à me maledicti in ignem æternum, qui
paratus eſt Satanæ, & angelis ſuis. Quia eſurivi, & non cibâſtis me; ſitivi 42
& non potum dediſtis mihi. Et peregrinus fui, & non ſuſcepiſtis me; nudus 43
fui, & non amiciviſtis me; & ægrotavi, & non viſitâſtis me; incarceratus
fui, & me non alloquuti eſtis. Tunc reſpondebunt qui in ſiniſtra ejus erunt, 44
dicentes; Domine, quando vidimus te eſurientem, & ſitientem, & peregrinum;
nudum et ægrotum, et incarceratum, et non miniſtravimus tibi? Et tunc 45
reſpondebit iis rex, dicens; Amen dico vobis; Quòd non feciſtis uni ex his puſillis,
mihi non feciſtis. Et abibunt iſti in judicium æternum, et juſti in vitam 46
æternam. Et hoc de virginibus, & Sacerdotibus.

CAP. XXVI.

Et factum eſt, quum conſummâſſet Dominus, Jeſus hunc totum ſermonem, 1
dicit diſcipulis ſuis; Scitiſne quòd uſque ad duos dies erit Paſcha, et pre- 2
hendent filium hominis, et ſuſpendent eum. Et tunc congregati ſunt prin- 3
cipes ſacerdotum, et ſeniores populi in conſilium principis ſacerdotum,
cujus nomen erat Caiphas.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انکه ایشان نیز جواب دهند وبکویند ما کی ترا کرسنه † یا تشنه † دیدیم * یا غریب *
45 یا برهنه * یا رنجور * یا در زندان * وترا بندکی نکردیم * * دکر بار بدیشان جواب دهد
وبکوید. راست بشما بکویم چندانك بایکی ازین کوچکان نکردید * نه با من نیز
46 کرده باشید * * آنان در عذاب ابد روند وصدیقان ونیکان در زندکانی ابد *
1 2 * چون عیسی این سخنها را تمام کرد بشاکردان کفت * * می دانید که بعد
3 از دو روز عید فصح است * وفرزند بشر سپارده شود * تا بر دار کنند * * انکه بزرکان وامامان
ونویسندکان * وپیران * با خلایق انبوه * در سرای قیافا که بزرك امامان بود کرد
شدند * بر بد سکالیدن بر عیسی *

Tunc illi etiam reſpondebunt, et 44
dicent; Nos quando te eſurientem,
aut ſitientem vidimus, aut pere-
grinum, aut nudum, aut ægrotum,
aut in carcere, et tibi miniſte-
rium non præſtitimus. Rurſus il- 45
lis reſponſum dabit, et dicet;
Utique vobis dico, Quatenus uni
ex his parvulis non feciſtis, mihi
etiam non feciſtis. Iſti itaque in 46
ſupplicium æternum ibunt, juſti ve-
rò et boni in vitam æternam.

CAP. XXVI.

Cum Jeſus hos ſermones conſum- 1
maſſet, diſcipulis dixit; Scitis quòd 2
poſt biduum feſtum paſchatis eſt,
et filius hominis traditur, ut in
crucem agatur. Tunc magnates, et 3
ſacerdotes, et Scribæ, et ſeniores
cum turbis multis in aulam Caia-
phæ, qui maximus ſacerdotum erat,
congregati ſunt malevolo in Jeſum
animo.

Et conſultaverunt ut Jeſum apprehenderent dolo, & occiderent. Dice-
4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν (˜) κρατήσωσι δόλῳ, ϗ ἀποκτείνωσιν. Ἔλε-
bant autem; Non in feſto, ut ne tumultus fiat in populo. At ΞΒ'
5 γον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ σοε
Jeſu exiſtente in Bethania, in domo Simonis leproſi, Acceſſit ad eum α
6 Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προσῆλθεν αὐτῷ
mulier alabaſtrum unguenti habens pretioſi, & effudit ſuper caput ipſius
7 γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου (β) ἔχουσα βαρυτίμου, ϗ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
recumbentis. Videntes autem diſcipuli ejus, indignati ſunt, dicentes; Ad quid
8 ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί
perditio hæc? Potuit enim iſtud unguentum vænundari multò, & dari
9 ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, ϗ δοθῆναι
pauperibus. Sciens autem Jeſus, ait illis; Quid moleſtias exhibetis mulieri?
10 (δ) πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
opus enim bonum operata eſt in me. Semper enim pauperes habetis cum
11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ'
vobis, me autem non ſemper habetis. Jaciens enim hæc unguentum hoc in σοζ
12 ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ δ
corpus meum, ad ſepeliendum me fecit. Amen dico vobis; Ubicunque
13 τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου
prædicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod
ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται ϗ ὃ

fecit hæc in memoriam ejus. Tunc vadens unus duodecim,
σοη ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, 14
β dictus Judas Iſcariotes, ad principes Sacerdotum, Ait; Quid
ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, Εἶπε, Τί 15
vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi verò conſtituerunt ei
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν (δ) αὐτῷ
triginta argenteos. Et ex indè quærebat opportunitatem ut eum traderet.
τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16
At primâ azymorum acceſſerunt diſcipuli Jeſu, dicentes ei;
ΞΓ' Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, 17
Ubi vis paremus tibi comedere Paſcha? Ille autem dixit; Ite
Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε 18
in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magiſter dicit;
εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, ϗ εἴπατε (ε) αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει,
Tempus meum propè eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis.
Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.
Et fecerunt diſcipuli ſicut coordinaverat illis Jeſus; & paraverunt
Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ϗ ἡτοίμασαν 19
Paſcha.
τὸ πάσχα.

MS. A. (˜) δόλῳ κρατήσωσιν, (β) ἔχουσα πολυτίμου, ϗ κατέχεεν (γ) τοῦτο πραθῆναι (δ) τοῖς πτωχοῖς. (δ) * αὐτῶν τριάκοντα ἀργύρια. (ε) αὐτῷ, * Ὁ καιρός μου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܘܐܬܡܠܟܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ
5
6 ܒܥܐܕܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܒܥܡܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ
7 ܕܫܡܥܘܢ ܓܪܒܐ. * ܩܪܒܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܥܡܗ ܫܛܝܦܬܐ ܕܒܣܡܐ ܕܡܫܚܐ ܣܓܝ
8 ܕܡܝܐ. ܘܐܫܦܥܬܗ ܥܠ ܪܫܗ ܕܝܫܘܥ ܟܕ ܣܡܝܟ. * ܚܙܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ
9 ܘܐܡܪܝܢ. ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܐܒܕܢܐ ܗܢܐ. * ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܢܙܕܒܢ ܗܢܐ ܒܣܓܝ ܘܢܬܝܗܒ
10 ܠܡܣܟܢܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܗܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ. ܥܒܕܐ
11 ܛܒܐ ܥܒܕܬ ܠܘܬܝ. * ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ
12 ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܐܪܡܝܬ ܒܣܡܐ ܗܢܐ ܥܠ ܦܓܪܝ. ܐܝܟ ܕܠܩܘܒܪܝ
13 ܥܒܕܬܗ. * ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܟܐ ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ.
14 ܬܬܡܠܠ ܐܦ ܗܕܐ ܕܥܒܕܬ ܗܕܐ ܠܕܘܟܪܢܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܕܡܬܩܪܐ
15 ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܠ ܠܝ.
16 ܘܐܢܐ ܐܫܠܡܝܘܗܝ ܠܟܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܡܘ ܠܗ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦ. * ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ
[illegible]
17 * ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܟܐ ܨܒܐ
18 ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ ܠܟ ܕܬܐܟܘܠ ܦܨܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬ ܦܠܢ.
ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܪܒܢ ܐܡܪ. ܙܒܢܝ ܡܛܐ. ܠܘܬܟ ܥܒܕ ܐܢܐ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ.
19 * ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ.

4 Et conſilium inierunt adverſùs Jeſum ut dolo comprehenderent eum, ac interficerent. 5 Dicebant autem, Non in feſto, ne fiat tumultus in populo. 6 Quumque eſſet Jeſus in Beth-ania in ædibus Simonis leproſi, 7 Acceſſit ad eum mulier habens ſecum alabaſtrum unguenti aromatici, magni pretii: & effudit ſuper caput ipſius Jeſu, cùm diſcumberet. 8 Viderunt autem diſcipuli ejus, & diſplicuit eos; & inquiunt, Quorſum perditio hæc? 9 Potuit enim iſtud venundari magni, & dari egenis. 10 Jeſus verò ſciens, dixit eis; Quid fatigatis hanc mulierem? opus bonum operata eſt erga me. 11 Nam in omni tempore egenos habebitis vobiſcum, me verò non omni tempore habebitis. 12 Hæc autem quæ injecit aroma iſtud ſuper corpus meum, tanquam ad ſepeliendum me fecit. 13 Equidem dico vobis, Ubicunque prædicabitur hoc Evangelium meum in univerſo mundo, recitabitur & id quod hæc fecit in memoriam ipſius. 14 Tunc abiit unus ex duodecim qui vocabatur Judas Iſcariotes, ad principes Sacerdotum, 15 Et ait illis; Quid vultis mihi dare, & ego tradam eum vobis? Illi autem conſtituerunt ei triginta argenteos. 16 Et ex eo tempore quærebat ſibi opportunitatem prodendi eum.

Die quintâ hebdomadis myſteriorum. 69.

17 Die verò primâ azymorum adierunt diſcipuli Jeſum, & dixerunt ei; Ubi vis paremus tibi ad manducandum Paſcha? 18 Ipſe autem dixit eis; Abite in civitatem ad-talem, & dicite ei; Magiſter noſter inquit, Tempus meum advenit: apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis. 19 Et diſcipuli ejus egerunt ſicuti præceperat eis Jeſus, & paraverunt Paſcha.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * راي زدند ومشورت† كردند كه اورا بفريب بگيرند وبكشند * مي گفتند * نه در عيد
5 نبادا در خلق آشفتگي افتد صد بيست يك انجا كه زن روغن غاليه
6 بر مسيح ريخت * چون عيسي در بيت عينا بود درخانهء شمعون [ابرص] * زني پيش
7 وي آمد وشيشهء پر از روغن غاليه خوش بوي * وگران بها داشت * مسيح نشسته بود ان
8 زن روغن را بياورد * وبر سر او ريخت * * شاگردان او ديدند وايشانرا نا خوش آمد *
9 گفتند چرا اين زيان مي بايست كرد * * مي شايست اين را ببهاء بسيار فروختن
10 وبمسكينان دادن * * عيسي دانست وبشاگردان گفت چرا اين † زنرا مي رنجانيد * هر چه
11 كرد خوش كرد واز دل من كرد * براي انك هر وقتي پيش شما مسكينان هست * [اما
12 من دو هر وقتي پيش شما نباشم] * اين كس كه اين بوبهاء خوش بر تن من ريخت * بشيوهء
13 كفن من كرد * * وراست بشما بگويم وقتي اين مژدهء من در همه عالم گفته شود *
14 وانچ اين زن نيز كرده باشد * براي يادگار او گفته شود * * وبعد ازان از شاگردان
دوازده گانه يكي كه نامش يهوداي سخريوطا خوانده شود * پيش بزرگ امامان رفت

4 * *Sententiis itaque collatis conſilium ceperunt, ut eum dolo captum interficerent.* 5 *Dicebant* autem, *Non in feſto, ne forſan in populo tumultus accidat.*

CXXI. Ubi mulier unguentum galiæ in Chriſtum effudit.

6 *Cùm Jeſus in Bethania eſſet, in domo Simeonis leproſi.* 7 *Mulier quædam ad eum acceſſit & ampullam plenam unguento galiæ boni odoris & ſummi pretii habuit: Chriſto ſedente mulier illa unguentum attulit, & in caput ejus effudit.* 8 *Diſcipuli* autem *ejus viderunt, & illis diſplicuit: dixerunt* itaque, *Quorſum opus erat hanc perditionem fieri?* 9 *Debuiſſet hoc pretio grandi venundari, & pauperibus dari.* 10 *Jeſus cognovit, & diſcipulis dixit; Quare huic mulieri moleſtiam faceſſitis? quicquid fecit, benè fecit, & ex mente mea fecit.* 11 *Eò quòd omni tempore apud vos pauperes ſunt, ego verò omni tempore apud vos non ero.* 12 *Hæc* autem *quæ hos odores ſuaves in corpus meum effudit, in apparatum funebrem mihi fecit.* 13 *Et certè vobis dico, Quando hoc Evangelium meum per totum mundum prædicabitur, et illud etiam quod hæc mulier fecit, in memoriale ejus narrabitur.* 14 *Et poſt hæc ex duodecim diſcipulis unus, cui nomen Judas Iſcariotes vocatum eſt, ad Sacerdotem maximum ivit.*

Verſio VULGATA LATINA.

4
5 Et conſilium fecerunt ut Jeſum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem;
6 Non in die feſto, ne fortè tumultus fieret in populo. Cùm autem Jeſus eſſet
7 in Bethania in domo Simonis leproſi, Acceſſit ad eum mulier habens alabaſtrum
8 unguenti pretioſi, & effudit ſuper caput ipſius recumbentis. Videntes autem
9 diſcipuli, indignati ſunt dicentes; Ut quid perditio hæc? Potuit enim iſtud
10 vænundari multo, & dari pauperibus. Sciens autem Jeſus, ait illis; Quid mo-
11 leſti eſtis huic mulieri? opus enim bonum operata eſt in me. Nam ſemper pau-
12 peres habetis vobiſcum: me autem non ſemper habetis. Mittens enim hæc
13 unguentum hoc in corpus meum, ad ſepeliendum me fecit. Amen dico vobis,
Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod
hæc fecit in memoriam ejus. Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Judas 14
Iſcariotes, ad principes ſacerdotum: Et ait illis; Quid vultis mihi dare, & 15
ego vobis eum tradam? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos. Et exindè 16
quærebat opportunitatem ut eum traderet. Primâ autem die azymorum acceſ- 17
ſerunt diſcipuli ad Jeſum, dicentes; Ubi vis paremus tibi comedere Paſcha?
At Jeſus dixit; Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magiſter dicit; Tem- 18
pus meum propè eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis. Et fecerunt 19
diſcipuli ſicut conſtituit illis Jeſus, & paraverunt Paſcha.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فتشاوروا على يسوع ليمسكوه بمكر ويقتلوه * وقالوا ليس في العيد لئلا يكون شغب في
5 الشعب * الفصل الخامس والثمانون * وكان يسوع في بيت عنيا في بيت سمعان 6
الابرص * فجاءت امراة معها قارورة طيب كثير الثمن فافاضته على راسه وهو متكي * 7
* فلما راي التلاميذ ذلك تغمموا قائلين لماذا هذا التلف * قد كان ينبغي ان يباع هذا 8 9
بثمن كثير ويعطي للمساكين * فعلم يسوع وقال لهم لماذا تؤنبون المراة وقد عملت في 10
عملا جيدا * فان المساكين معكم كل حين فاما انا فلست عندكم كل حين * وهذه انما 11 12
افاضت هذا الطيب على جسدي لدفني * امين اقول لكم انه حيث ما كرز بهذه البشارة 13
في كل العالم يذكر ما فعلته هذه المراة تذكارا لها * الفصل السادس والثمانون *
* حينئذ مضى احد الاثني عشر الذي يقال له يهودا الاسخريوطي الى رؤساء الكهنة * وقال 14 15
لهم ماذا تعطوني وانا اسلمه اليكم * فقرروا معه ثلثين من الفضة * ومن ذلك الوقت 16
كان يطلب حيلة ليسلمه اليهم * الفصل السابع والثمانون * وفي اليوم الاول من 17
الفطير جاء التلاميذ الى يسوع وقالوا اين تريد ان نعد لك الفصح لتاكله * فقال لهم 18
اذهبوا الى المدينة الى فلان وقولوا له المعلم يقول لك زماني قد اقترب وعندك اصنع الفصح
مع تلاميذي * ففعل التلاميذ كما امرهم يسوع واعدوا الفصح * 19

4 *Et conſultârunt adverſùs Jeſum, ut tenerent cum dolo, & occiderent eum.* 5 *Et dixerunt; Non in feſto, ne fiat tumultus in populo.*

Sectio octuageſima quinta.

6 *Erat autem Jeſus in Beth-ania in domo Simonis leproſi,* 7 *Et venit mulier, cum qua erat vaſculum unguenti multi pretii, & fudit illud ſuper caput ipſius, dum eſſet recumbens.* 8 *Et cùm vidiſſent diſcipuli hoc, murmuraverunt, dicentes; Ad quid talis jactura?* 9 *Sanè decebat venundari iſtud pretio multo, & dari pauperibus.* 10 *Scivit autem Jeſus, & dixit eis; Quid reprehenditis mulierem? operata eſt in me opus bonum.* 11 *Nam pauperes vobiſcum ſunt omni tempore: veruntamen ego non ſum apud vos omni tempore.* 12 *Et hæc quidem effudit iſtud unguentum ſuper corpus meum, ad ſepeliendum me.* 13 *Amen dico vobis, Quòd ubicunque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, memorabitur quod fecit hæc mulier in memoriam ejus.*

Sectio octuageſima ſexta.

14 *Tunc abiit unus de duodecim, qui dicitur Judas Iſcariotes, ad principes ſacerdotum,* 15 *Et dixit eis; Quid dabitis mihi, & ego tradam eum vobis? Et deliberârunt cum eo triginta argenteos.* 16 *Et ex illo tempore quærebat aſtum ut traderet eum ipſis.*

Sectio octuageſima ſeptima.

17 *In prima autem die azymorum venerunt diſcipuli ad Jeſum, & dixerunt; Ubi vis paremus tibi Paſcha ut comedas illud.* 18 *Dixit eis, Ite in civitatem ad talem, & dicite ei; Magiſter dicit tibi, Tempus meum jam advenit, & apud te faciam Paſcha cum diſcipulis meis.* 19 *Et fecerunt diſcipuli ſicut præcepit eis Jeſus: & paraverunt Paſcha.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወተማከሩ ፡ ከመ ፡ እግዚእ ኢየሱስሃ ፡ በሕብል ፡ የአኅዝዎ ፡ ወይቅትልዎ ፡፡ ወይቤሉ ፡ ባ
5 ሕቱ ፡ ላኮኬ ፡ በበዓል ፡ ከመ ፡ ሃከክ ፡ ኢይኩን ፡ ውስተ ፡ ሕዝብ ፡፡
በእንተ ፡ እንተ ፡ ቀብአቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዕፍረተ ፡፡
6 ወበጺሖ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ቢታንያ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ዘለምጽ ፡፡ መጽአት ፡ ኀቤሁ ፡ ብ
7 እሲት ፡ እንዘባቲ ፡ ብረሌ ፡ ዘምሉእ ፡ ዕፍረት ፡ ውስቴታ ፡ ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ፡ ሶጠት ፡ ዲበ ፡ ርእ
8 ሱ ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ ይረፍቅ ፡፡ ወርእዮሙ ፡ አርድእቲሁ ፡ ተምዑ ፡ ወይቤሉ ፡ ለ
9 ምንትኑ ፡ መጠኔዝ ፡ ኅጕለት ፡፡ ዘእምተሠይጠ ፡ በብዙኅ ፡ ወይሁብዎ ፡ ምጽዋተ ፡
10 ለነዳይ ፡፡ ወአእመረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ለምንት ፡ ታሠርሕዋ ፡ ለብእሲ
11 ት ፡ ሠናየ ፡ ግብረ ፡ ገብረት ፡ ለዕሌየ ፡፡ ወነዳያንሰ ፡ ዘልፈ ፡ ትረክብዎሙ ፡ ወኪያየሰ ፡ አኮ ፡ ዘ
12 ልፈ ፡ ዘትረክቡኒ ፡፡ ወዘንተሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ዘሶጠት ፡ ዲበ ፡ ርእስየ ፡ ለቀበርየ ፡ ገብረት ፡፡
13 ኣሜን ፡ እብለክሙ ፡ በኀበ ፡ ተሰብከ ፡ ዝወንጌል ፡ በውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ያነብቡ ፡ ዘገብረ
14 ት ፡ ዛቲ ፡ ወይዜክርዋ ፡፡ ወአመዝ ፡ ሖረ ፡ አሐዱ ፡ እምዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አርድኢ
15 ሁ ፡ ዘስሙ ፡ ይሁዳ ፡ አስቆርቶታዊ ፡ ኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ሚመጠነ ፡ ትሁቡኒ ፡
16 እሉ ፡ በክሙ ፡ አገብኦ ፡ ወወሀብዎ ፡ ሠላሰ ፡ ብሩረ ፡ ወእምአሜሃ ፡ ይፈቅድ ፡ ይርከብ ፡
ሣኅተ ፡ ከመ ፡ ያግብኦ ፡፡
በእንተ ፡ ዘካመ ፡ ተስእልዎ ፡ በኀበ ፡ ያስተደልዉ ፡ ሎቱ ፡ ፋሲካ ፡፡
17 ወበቀዳሚት ፡ ዕለት ፡ ፋሲካ ፡ ቀርቡ ፡ አርድኢሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ወይቤልዎ ፡ በአይ
18 ቴ ፡ ትፈቅድ ፡ ናስተደሉ ፡ ለከ ፡ ትብልዕ ፡ ፋሲካ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡
ኢየሱስ ፡ ሖሩ ፡ ኀበ ፡ እገሌ ፡ ወበልዎ ፡ ይቤ ፡ ሊቅ ፡ ጊዜየሰ ፡ ቀርበ ፡ ወበኀቤከ ፡ እገ
19 ብር ፡ ፋሲካ ፡ ምስለ ፡ አርድእትየ ፡፡ ወገብሩ ፡ አርድኢሁ ፡ በከመ ፡ ኣዘዞሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱ
ስ ፡ ወአስተደለዉ ፡ ፋሲካ ፡፡

4 *Et conſilium inierunt ut Dominum Jeſum dolo prehenderent, & occiderent eum.* 5 *Et dicunt, Sed non adhuc in feſto, ut tumultus non ſit in populo.*

De muliere quæ unguento Dominum noſtrum unxit.

6 *Et cùm veniſſet Dominus Jeſus in Bethaniam, in domum Simonis leproſi;* 7 *Venit ad eum mulier habens vas plenum unguenti in eo, cujus magnum erat pretium, & effudit ſuper caput Domini Jeſu recumbentis.* 8 *Et videntes diſcipuli ejus indignati ſunt, & dicunt; Quorſum hujuſmodi perditio.* 9 *Hoc venundetur multo, & detur eleemoſyna egeno.* 10 *Et ſciebat Dominus Jeſus, & dicit illis; Quare moleſtatis mulierem, bonum opus fecit ſuper me.* 11 *Et pauperes ſemper invenietis, & me non ſemper inventuri eſtis.* 12 *Et hoc unguentum quod effudit ſuper caput meum, ad ſepeliendum me fecit.* 13 *Amen dico vobis, Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, legent quod fecit illa, & in memoria habebunt illam.* 14 *Et tunc abiit unus è duodecim diſcipulis ejus, cujus nomen erat Judas Iſcariotes, ad principes ſacerdotum.* 15 *Et dicit iis; Quantum dabitis mihi, qui vobis tradam eum: & dederunt ei triginta argenteos* numos. 16 *Et exinde deſiderabat invenire opportunitatem ut proderet eum.*

De hoc quod interrogabant eum, ubi parandum eſſet ei paſcha.

17 *Et in primo die Paſchæ acceſſerunt diſcipuli ejus ad Jeſum, & dicunt ei; Ubi vis paremus tibi comedere paſcha.* 18 *Et dicit iis Dominus Jeſus, Ite ad quendam* hominem, *& dicite ei; Dicit magiſter, Tempus meum appropinquavit, & apud te faciam paſcha meum cum diſcipulis meis.* 19 *Et fecerunt diſcipuli ejus ſicut præcepit iis Dominus Jeſus, & paraverunt paſcha.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وگفت بمن چه مي دهيد كه عيسي را بدست شما بسپارم ايشان قبول كردند
16 براي او سي نقره از مال بدهند * وبهانه مي جست كه اورا در دست ايشان بسپارد
صد بيست دو نان خوردن عيسي با حواريون روز پنجشنبه فصح
17 * در اول روز ازان فطير خوران شاگردان پيش عيسي آمدند وگفتند كجا مي
18 خواهي براي تو جايگه سازيم تا فصح بخوري * عيسي بديشان گفت در شهر پيش
فلان برويد وبگوييد بزرگ ما مي گويد وعدهء من رسيد پيش تو فصح خواهم كرد با شاگردان
19 من * شاگردان هر چه عيسي بديشان فرموده چنان كردند وفصح را معد ساختند

15 * *Et dixit, Mihi quid dabitis, ut Jeſum in manum veſtram tradam? Illi receperunt ſe illi daturos triginta argenteos nummos.* 16 *Et occaſionem quæſivit, ut illum in manum eorum traderet.*

CXXII. Panem comedit Jeſus cum Apoſtolis feriâ quintâ Paſchatis.

17 *Primo die azymorum diſcipuli ad Jeſum venerunt, & dixerunt; Ubi vis tibi locum paremus ut Paſcha comedas.* 18 *Jeſus illis dixit; In urbem ad quendam ite, & dicite; Magiſter noſter dicit, tempus ſtatutum meum advenit, apud te Paſcha volo facere cum diſcipulis meis.* 19 *Diſcipuli, omninò prout Jeſus illis juſſerat, ita fecerunt, & Paſcha paraverunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΔ΄.

Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim. Et edentibus illis, dixit;
20 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν (ζ) δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν,
21 Amen dico vobis, Quia unus ex vobis traditurus est me. Et contristati valdè,
22 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα,
cœperunt dicere ei unusquisque eorum; Nunquid ego sum, Domine? Is verò respondens
23 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
dixit; Intingens cum me in catino manum, hic me tradet.
εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ (η) ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.
Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini
24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ (θ) αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non
ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, (ι) εἰ οὐκ
natus fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui tradens eum, dixit;
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε,
Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Edentibus autem eis, accipiens
26 Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν
Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait;
ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, (κ) καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε,
Accipite, comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, & gratiis
27 Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας,
actis, dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes: Hic enim est sanguis meus
28 ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου
qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.
τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Dico autem vobis; Quòd non bibam à modò de hoc genimine vitis,
Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ᾽ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ (λ) γεννήματος τῆς ἀμπέλου, 29
usque in diem illum, cùm illud bibam cum vobis novum in regno
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Tunc
τοῦ Πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε 30 31
dicit illis Jesus; Omnes vos offendemini in me in nocte
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ
ista. Scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur
ταύτῃ. γέγραπται γὰρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (μ) διασκορπισθήσεται
oves gregis. Post autem excitari me, præcedam vos in
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς 32
Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Si & omnes
τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, (ν) Εἰ καὶ πάντες 33
scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi
σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ 34
Jesus; Amen dico tibi; Quia in hac nocte, antè gallum vociferari,
ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
ter abnegabis me.
(ξ) τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (ζ) δώδεκα μαθητῶν. Καὶ (η) τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός (θ) ἑαυτοῦ· (ι) οὐκ (κ) καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, (λ) γεννήματος (μ) διασκορπισθήσονται (ν) Εἰ πάντες (ξ) ἀπαρνήσῃ με τρίς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ܂ ܣܡܝܟ ܗܘܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ * ܘܟܕ ܠܥܣܝܢ ܐܡܪ܂ ܐܡܝܢ
22 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܢܫܠܡܢܝ܂ * ܘܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ܂ ܘܫܪܝܘ ܠܡܐܡܪ
23 ܠܗ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܂ ܠܡܐ ܐܢܐ ܡܪܝ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܗܘ ܕܨܒܥ ܐܝܕܗ ܥܡܝ
24 ܒܠܓܬܐ ܗܘ ܢܫܠܡܢܝ܂ * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܝ ܠܗ ܕܝܢ
ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܐܠܘ ܠܐ
25 ܐܬܝܠܕ܂ * ܥܢܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܠܡܐ ܐܢܐ ܗܘ ܪܒܝ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢܬ ܐܡܪܬ܂
26 * ܟܕ ܕܝܢ ܠܥܣܝܢ܂ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ܂ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ
27 ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ܂ ܗܢܘ ܦܓܪܝ܂ * ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ܂ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ܂ ܣܒܘ ܐܫܬܘ
28 ܡܢܗ ܟܠܟܘܢ܂ * ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܝܩܐ ܚܕܬܐ܂ ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ ܠܫܘܒܩܢܐ
29 ܕܚܛܗܐ܂ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܂ ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܗܫܐ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܕܐ ܕܓܦܬܐ܂ ܥܕܡܐ
30 ܠܝܘܡܐ ܕܒܗ ܐܫܬܝܘܗܝ ܥܡܟܘܢ ܚܕܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܒܝ܂ * ܘܫܒܚܘ ܘܢܦܩܘ
ܠܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ܂ * ܠܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܫ *
31 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܟܠܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܬܬܟܫܠܘܢ ܒܝ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ܂ ܟܬܝܒ ܗܘ
32 ܓܝܪ ܕܐܡܚܐ ܠܪܥܝܐ܂ ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܐܡܪܐ ܕܡܪܥܝܬܗ܂ * ܡܐ ܕܝܢ ܕܩܡܬ ܩܕܡ
33 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ܂ * ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܦܢ ܟܠܢܫ ܢܬܟܫܠ ܒܟ܂ ܐܢܐ
34 ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܬܟܫܠ ܒܟ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܕܒܗܢܐ ܠܠܝܐ
ܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ܂ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ܂

Quumque esset vespera, discumbebat cum 20
duodecim discipulis suis. Et quum ederent, 21
ait; Amen dico vobis, Unus ex vobis prodit
me. Et doluerunt vehementer: cœperuntque 22
dicere ei singuli ex eis; Nunquid
ego sum, Domine mi? Is autem respondit, 23
& ait; Ille qui intingit manum suam mecum
in paropside, me proditurus est. Et Filius 24
hominis abit, ut scriptum est de eo: Væ
autem homini illi per quem filius hominis
proditur: præstaret homini illi si natus
non fuisset. Respondit Judas proditor, & 25
ait; Nunquid ego sum, Rabi? Dicit ei
Jesus; Tu dixisti. Quum autem ederent, 26
accepit Jesus panem, & benedixit; fregitque,
ac dedit discipulis suis, & ait; Accipite,
comedite, HOC EST CORPUS
MEUM. Et accepit calicem, atque gratias 27
egit, & dedit eis, dixitque; Accipite,
bibite ex eo vos omnes: HIC EST SANGUIS 28
MEUS FOEDERIS NOVI, QUI
PRO MULTIS EFFUNDITUR IN REMISSIONEM
PECCATORUM. Dico 29
autem vobis, Non bibam ab hoc tempore
ex hoc genimine vitis, usque ad diem quo
bibam illud vobiscum novum in regno Dei.
Et dixerunt hymnodiam: exieruntque in 30
montem Olivarum.

Ad noctem Parasceues crucifixionis.

Tunc ait illis Jesus; Vos omnes offendemini 31
in me hâc nocte: scriptum est enim; Percutiam
pastorem, & dispergentur arietes
ovium ipsius. Postquàm autem surrexero, 32
præcedam vos in Galilæam. Respondit Cepha, 33
& dixit ei; Etiamsi omnis homo offendatur
in te, ego nunquam offendar in te.
Dixit ei Jesus; Amen dico tibi, Hâc nocte 34
antequàm vocem mittat gallus, tribus vicibus
abnegabis me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * بوقت شب هنكام با دوازده شاكرد خود نشست * ومي خوردند عيسي اغاز كرد كه
22 راست بشما بكويم يكي از شما مرا بسپارد * ايشانرا سخت ناخوش آمد اغاز كردند
23 يكي از ايشان وكفت مكر منم اي خداوند * او جواب داد وبدو كفت هر كه دست
24 خود را در كاسه با من بنهد اوست كه مرا بسپارد * وفرزند آدمي برود انچنانك بروي
نبشته شد ليكن واي بر ان مرد كه بدست او سپارده شود آن بهتر مي بود براي آن مرد
25 كه زاييده نمي شد * يهوداء سخريوطا كفت مكر منم ان اي خداوند عيسي بدو كفت
26 تو كفتي * چون مي خوردند عيسي نان ستد ودعا كرد وانكه شكست وبشاكردان خود داد
27 وكفت بستانيد وبخوريد اينست تن من * وستد ساغر واعتراف كرد وبديشان داد وكفت
28 بستانيد همكنان وبياشاميد * اينست خون من عهد نو كه عوض بسياراني ريخته مي شود براي
29 ستردن كناهها * اكنون بشما مي كويم * كه ازين ساعت ديكر ازين فرزند درخت انكور نخواهم
30 خوردن تا ان روز كه اورا با شما بخورم نو در ملكوت خدا * وستايش داد ودر كوه زيتون بالا آمد

Tempore vespertino cum duodecim 20
discipulis suis sedit. Et comedentibus 21
illis, Jesus sic exorsus est; Certè
vobis dico, Unus è vobis me tradet.
Hoc illis valdè displicuit, & cœpit 22
quilibet eorum dicere, Nunquid ego
sum, ô Domine? Ille responsum dedit, 23
& ei dixit; Quisquis manum
suam mecum catino indiderit, ille
est qui me tradet. Et Filius hominis 24
vadet, quemadmodum de eo scriptum
est: væ autem illi homini, per
cujus manum traditus erit; melius
fuisset illi homini, quòd non natus
esset. Judas Iscariotes dixit, Nunquid 25
ego sum ille, ô Domine? Jesus
illi dixit, Tu dixisti. Cùm 26
comederent, Jesus panem accepit, &
benedixit; deindè fregit ac discipulis
suis dedit, & dixit; Accipite,
& comedite: hoc est corpus meum.
Et accepit poculum, & gratias egit, 27
& illis dedit, & dixit; Accipite
omnes, ac bibite. Hic est sanguis 28
meus fœderis novi, qui pro multis
effusus est, pro abolitione peccatorum.
Vobis autem dico, Quòd ab 29
hac hora deinceps hunc fœtum arboris
uvæ nolo bibere, usque in
illum diem quo ipsum vobiscum
bibiturus sum novum in regno Dei.
Et laudem Deo dedit, & in montem 30
Olivarum exivit.

Versio VULGATA LATINA.

20 21 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus
22 illis, dixit; Amen dico vobis, Quia unus vestrûm me traditurus est. Et
23 contristati valdè, cœperunt singuli dicere; Numquid ego sum, Domine? At
ipse respondens, ait; Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.
24 Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autem homini
illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non
25 fuisset homo ille. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit; Numquid
26 ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Cœnantibus autem eis, accepit
Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait; Accipite,
27 & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias
egit: & dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus 28
novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis; Non bibam amodò de hoc genimine vitis, usque in diem 29
illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno 30
dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dixit illis Jesus; Omnes vos scandalum 31
patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim; Percutiam pastorem,
& dispergentur oves gregis. Postquàm autem resurrexero, præcedam 32
vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Et si omnes scandalizati 33
fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Jesus; Amen dico 34
tibi; Quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * الفصل الثامن والثمانون * ولما كان المساء اتكا مع الاثني عشر تلميذا * وفيما
21 22 هم ياكلون قال لهم امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني * فحزنوا جدا وبدا كل واحد
23 منهم يقول لعلي انا هو يا رب * فاجاب قايلا الذي يغمس يده معي في الصحفة هو يسلمني *
24 وابن الانسان ماض كما كتب من اجله * الويل لذلك الانسان الذي يسلم ابن الانسان *
25 جيد له لو لم يولد ذلك الانسان * اجابه يهوذا مسلمه قايلا لعلي انا هو يا معلم قال له انت
26 قلت * الفصل التاسع والثمانون * وفيما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا وباركه وقسمه
27 واعطى تلاميذه اياه وقال خذوا وكلوا فان هذا هو جسدي * ثم اخذ كاسا وشكر واعطاهم *
28 وقال اشربوا من هذا كلكم * هذا هو دمي العهد الجديد الذي يهراق عن كثيرين
29 لمغفرة خطاياهم * اقول لكم اني لا اشرب من الان من عصير هذه الكرمة الى ذلك اليوم
30 الذي فيه اشربه معكم جديدا في ملكوت ابي * الفصل التسعون * ولما باركوا *
31 خرجوا الى جبل الزيتون * حينيذ قال لهم يسوع كلكم تشكون في في هذه الليلة * لانه
32 33 مكتوب اضرب الراعي فتتفرق الغنم * ومن بعد قيامي اسبقكم الى الجليل * فاجابه بطرس
34 قايلا ان شك جميعهم فيك لم اشك انا * قال له يسوع امين اقول لك ان في هذه الليلة
قبل ان يصيح الديك تجحدني ثلث دفعات *

Sectio octuagesima octava.

Et cùm factum esset serò, discubuit cum 20
duodecim discipulis. Et dum ipsi comederent, 21
dixit eis; Amen dico vobis,
Quòd unus ex vobis tradet me. Et contristati 22
sunt valdè, & cœpit unusquisque
ex eis dicere; Nunquid ego sum, ô
Domine? Respondit autem, dicens; 23
Qui intingit manum suam mecum in
patina, ipse tradet me. Et filius hominis 24
vadens est, sicut scriptum est de illo:
Væ illi homini qui tradet filium hominis,
bonum illi esset si non fuisset natus
ille homo. Respondit ei Judas traditor 25
ipsius, dicens; Nunquid ego sum, ô Domine?
Ait illi, Tu dixisti.

Sectio octuagesima nona.

Et dum ipsi comederent, accepit Jesus 26
panem & benedixit ei, ac divisit illum,
deditque discipulis suis ipsum, & ait;
Accipite, comedite; nam hoc est corpus
meum. Deindè accepit calicem & gratias 27
egit, & dedit eis, ac dixit, Bibite ex
hoc omnes vos: Hic est sanguis meus, 28
testamentum novum, qui effundetur pro
multis in remissionem peccatorum eorum.
Dico vobis, Quia non bibam amodò de 29
succo hujus vitis usque in illam diem,
quâ bibam illum vobiscum novum in
regno patris mei.

Sectio nonagesima.

Quumque benedixissent, exierunt in 30
montem Olivarum. Tunc dixit illis Jesus; 31
Omnes vos scandalizabimini in
me hâc in nocte; quoniam scriptum est;
Percutiam pastorem, & dispergentur
oves. At post resurrectionem meam præcedam 32
vos in Galilæam. Respondit ei 33
Petrus, dicens; Si scandalizati fuerint
omnes ipsi in te, non scandalizabor ego.
Dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Quòd 34
in hac nocte antequam cantet gallus, negabis
me tribus vicibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 ወምሴተ ፡ ኮነ ፡ ረፈቀ ፡ ምስለ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ላርዳኢሁ ። ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ይ
22 ቤ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ ያገብአኒ ። ወተከዙ ፡ ጥቀ ፡ ወአ
23 ኀዙ ፡ ይበሉ ፡ በበ ፡ አሐዱ ፡ አነሁ ፡ እንጋ ፡ እግዚኦ ። ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ዘጸብሐ ፡
24 ምስሌየ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ መጽብሒ ፡ ውእቱ ፡ ያገብአኒ ። ወወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያ
ው ፡ ይሐውር ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወበሕቱ ፡ አሌሎቱ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘበ
ላዕሌሁ ፡ ይትሜጠውዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡ አምኀየሰ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ ፡ ለ
25 ውእቱ ፡ ብእሲ ። ወአውሥአ ፡ ይሁዳ ፡ ዘያገብኦ ፡ ወይቤሎ ፡ አንተ ፡ ትቤ ።

በእንተ ፡ ሠርዐተ ፡ ምሥጢር ፡

26 ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ነሥአ ፡ ኅብስተ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወወሀበ ፡ ለአ
27 ርዳኢሁ ፡ ወይቤ ፡ አንትሙ ፡ ብልዑ ፡ ዝውእቱ ፡ ሥጋየ ። ወነሥአ ፡ ጽዋዐ ፡ ወአእ
28 ኰተ ፡ ወወሀቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ስተዩ ፡ እምውስቴቱ ፡ ኵልክሙ ። ዝውእቱ ፡ ደም
የ ፡ ዘሐዲስ ፡ ሠርዐት ፡ ዘይትከዐው ፡ በእንተ ፡ ብዙኃን ፡ ከመ ፡ ይትኀደግ ፡ ኃጢአት ።
29 ወእብለክሙ ፡ ኢይሰቲ ፡ እንከ ፡ እምዝ ፡ ፍሬ ፡ ወይን ፡ እስከ ፡ እንታክቲ ፡ ዕለት ፡ አመ ፡
30 እሰትዮ ፡ ሐዲሰ ፡ ምስሌክሙ ፡ በመንግሥተ ፡ አቡየ ። ወአንቢቦሙ ፡ ወፅኡ ፡ ውስ
31 ተ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ። ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኵልክሙ ፡ ተዐልዉ
32 ኒ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ። እስመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እቀትሎ ፡ ለኖላዊ ፡ ወይዘረው ፡ አባግዐ ፡
33 መርዔቱ ። ወእመ ፡ ተንሣእኩ ፡ እቀድመክሙ ፡ ገሊላ ። ወአውሥአ ፡ ጴጥሮ
34 ስ ፡ ወይቤሎ ፡ እመሰ ፡ ኵሎሙ ፡ ዐለዉከ ፡ አንሰ ፡ ኢየዐልወከ ፡ ግሙራ ። ወይቤሎ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አማን ፡ እብለከ ፡ ከመ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ሠለስ ፡ ትክሕደኒ ፡ ዘእንበ
ለ ፡ ይንቁ ፡ ደርሆ ።

Et vespere facto, recubuit cum duodecim discipulis ejus. Et edentibus illis, 20 21
dicit; Amen dico vobis, quòd unus è vobis prodet me. Et contristati sunt 22
valdè, & cœperunt dicere unusquisque, Num ego igitur, Domine? Et respondit, 23
& dicit; Qui intinxit mecum manum suam in scutula, ipse prodet
me. Et filius hominis vadet, sicut scriptum est de illo: sed væ isti homini, 24
per quem tradendus est filius hominis: utique melius esset isti homini si non
natus esset. Et respondit Judas qui traditurus erat eum: & dixit ei, Tu 25
dixisti.

De testamento mysterioso.

Et edentibus illis, accepit panem Dominus Jesus, & benedixit, & fregit, & 26
dedit discipulis suis, & dixit; Vos igitur comedite: Hic panis corpus meum.
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit iis, dicens; Bibite ex eo omnes 27
vos: Hic calix est sanguis meus novi decreti, qui effunditur propter multos 28
ut remittatur peccatum. Et dico vobis, Non bibam amplius de hoc fructu 29
vitis, usque ad illum diem, quando bibam novum vobiscum in regno Patris
mei. Et quum legissent, exierunt in Montem olei. Et tunc dicit iis Dominus 30
Jesus, Omnes vos prævaricabimini mecum hac nocte. Quoniam dicit scriptura, 31
Occidam pastorem, & dispergentur oves gregis. Et quum surrexero, 32
præibo vobis Galilæam. Et respondit Petrus, & dixit ei; Si omnes prævaricati 33
fuerint tecum, ego non prævaricabor tecum unquam. Et dicit ei Dominus 34
Jesus; Amen dico vobis, Quòd in hac nocte ter me negabis, antequam
gallus cantet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد وبيست سه   آكاه كردن مسيح بحواريون كه كرفتار
31 خواهد شدن * انكه عيسي بشاكردان كفت كه درين شب † شما همكنان
با من دو دل شويد * زيرا نبشته شد كه شبانرا بزنيد * كوسفندان كله او پراكنده
32 33 شويد * بعد ازانك بر خيزم از شما زودتر بجليل روم * شمعون صفا جواب داد وكفت *
34 اكر همه كس با تو دو دل شوند * من هر كز ترا منكر نشوم * عيسي بدو كفت راست
بتو مي كويم * درين شب زودتر ازانك خروس بانك زند * سه بار منكر من
بشوي *

CXXIII. Indicat Christus Apostolis se prehensum iri.

Tunc Jesus discipulis dixit; 31
Hâc quidem nocte vos omnes in
me duplici animo eritis? Nam
scriptum est, Pastorem percutite,
oves gregis ejus dispersæ erunt.
Postquam autem surrexero, vos 32
in Galilæam præibo. Simeon Cephas 33
respondit, & dixit; Etiamsi unusquisque in te duplici
animo fuerit, ego nunquam te
abnegabo. Jesus ei dixit, Certò 34
tibi dico; Hâc nocte antequam
gallus vocem emittat, ter me abnegabis.

V

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'.

Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me cum te mori, non te negabo.
35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε (ο) ἀπαρνήσομαι.
Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit cum illis Jesus
36 ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς σζα α
in villam dictam Gethsemani: & dicit discipulis; Sedete hic,
εἰς χωρίον λεγόμενον (π) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (ρ) μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, σζβ ς
usque quò vadens orem illic. Et assumens Petrum, & duos
37 ἕως (σ) οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ τοὺς δύο
filios Zebedæi, cœpit contristari & gravissime angi. Tunc ait illis; Undique tristis
38 υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός σζγ δ
est anima mea usque ad mortem. Manete hic, & vigilate cum me.
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.
Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens;
39 Καὶ (τ) προελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων, σζδ α
Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, (υ) παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν σζε α
non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos, &
40 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ σζς β
invenit eos dormientes: & dicit Petro; Sic non potuistis unâ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως (φ) οὐκ ἰσχύσατε μίαν
horâ vigilare cum me? Vigilate, & orate, ut non intretis in
41 ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς

σζζ δ tentationem. Quidem spiritus promptus, verùm caro infirma. Iterum ex
πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ 42
σζη ς secundo abiens, oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic
δευτέρου ἀπελθών, προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται (χ) τοῦτο
calix transire à me, si non illum bibam, fiat voluntas tua.
τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.
Et veniens invenit eos rursùs dormientes: erant enim eorum oculi
Καὶ ἐλθὼν (ψ) εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ 43
gravati. Et relinquens illos, abiens iterum, oravit ex tertio,
βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, (ω) ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, 44
eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, &
σζθ δ τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς (α) μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ 45
dicit illis; Dormite cæterùm, & requiescite: ecce, appropinquavit hora,
λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπόν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα,
& Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Excitamini, eamus:
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· 46
ΞΕ' τ α ecce appropinquavit tradens me. Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus
ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς 47
duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à
τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ
principibus Sacerdotum & senioribus populi.
τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

MS.A. (ο) ἀπαρνήσωμαι. (π) Γεθσημανεί· (ρ) μαθηταῖς αὐτοῦ, (σ) οὗ ἂν ἀπελθὼν (τ) προσελθὼν (υ) παρελθάτω (φ) οὐκ ἴσχυσας (χ) τοῦτο παρελθεῖν (ψ) εὗρεν αὐτοὺς (ω) ἀπελθών, προσηύξατο πάλιν, τὸν αὐτὸν λόγον (α) μαθητάς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ. ܐܢ ܡܬܐ ܠܝ ܕܐܡܘܬ ܥܡܟ. ܠܐ ܐܟܦܘܪ ܒܟ. ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܟܠܗܘܢ
36 ܬܠܡܝܕܐ ܐܡܪܘ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܕܣܡܢ. ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܬܒܘ ܗܪܟܐ ܥܕܡܐ ܕܐܙܠ ܐܨܠܐ. * ܘܕܒܪ ܠܟܐܦܐ ܘܠܬܪܝܗܘܢ ܒܢܝ ܙܒܕܝ. ܘܫܪܝ ܠܡܟܪܝܘ
37 ܘܠܡܬܥܩܘ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܪܝܐ ܗܝ ܠܗ ܠܢܦܫܝ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. ܩܘܘ ܠܝ ܗܪܟܐ
38 ܘܐܬܬܥܝܪܘ ܥܡܝ. * ܘܩܪܒ ܩܠܝܠ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܡܨܠܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܐܢ ܡܫܟܚܐ
39 ܗܝ. ܢܥܒܪ ܡܢܝ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܒܪܡ ܠܐ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܢܬ. * ܘܐܬܐ
40 ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܕܕܡܟܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܗܟܢܐ ܠܐ ܐܫܟܚܬܘܢ ܫܥܐ ܚܕܐ
41 ܠܡܬܬܥܝܪܘ ܥܡܝ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܪܘܚܐ ܨܒܝܐ. ܦܓܪܐ ܕܝܢ
42 ܟܪܝܗ. * ܬܘܒ ܐܙܠ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܨܠܝ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܐܢ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܝ ܕܢܥܒܪ ܗܢܐ ܟܣܐ
43 ܐܠܐ ܐܢ ܐܫܬܝܬܗ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. * ܘܐܬܐ ܬܘܒ ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܕܕܡܟܝܢ. ܡܛܠ ܕܝܩܝܪܢ ܗܘܝ
44 ܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܐܙܠ ܬܘܒ ܘܨܠܝ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܘܗܝ ܡܠܬܐ ܐܡܪ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ
45 ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܟܘ ܡܟܝܠ ܘܐܬܢܝܚܘ. ܗܐ ܡܛܬ ܫܥܬܐ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
46 ܡܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝ ܚܛܝܐ. * ܩܘܡܘ ܢܐܙܠ. ܗܐ ܡܛܝ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܝ. * ܘܥܕ
47 ܗܘ ܡܡܠܠ. ܗܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܐܬܐ. ܘܥܡܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
ܥܡ ܣܝܦܐ ܘܚܘܛܪܐ. ܡܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ.

* Dixit ei Cepha; Si sit mihi moriendum tecum, non abnegabo te: & itidem etiam omnes discipuli dixerunt. 35
Tunc venit cum eis Jesus in locum qui vocatur Ghedsiman, & ait discipulis suis, Sedete hîc dum abibo oratum. 36
Et duxit Cepham, & duos filios Zebedæi, cœpitque tristari, ac vehementer angi. 37
Et ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: expectate me hîc, & vigilate mecum. 38
Et recessit paululùm, & procidit in faciem suam, precesque fudit; & ait, Pater mi, si possibile est, prætereat me calix iste: veruntamen non ut ego volo, sed ut tu. 39
Venitque ad discipulos suos, & reperit eos dormientes, & ait Cephæ; Itáne? non potuistis unâ horâ vigilare mecum? 40
Expergiscimini, & orate, ne intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, corpus verò infirmum. 41
Rursùs abiit secundâ vice, preces fudit, & ait; Pater mi, si non potest iste calix præterire quin biberim eum, fiat voluntas tua. 42
Veniensque iterùm, reperit eos dormientes: oculi enim eorum gravati erant. 43
Et reliquit eos, & abiit iterùm, oravit tertiâ vice, eundemque sermonem dixit. 44
Tunc venit ad discipulos suos, & ait illis; Dormite modò & requiescite, ecce appropinquat hora, & filius hominis traditur in manus peccatorum. 45
Surgite, eamus, ecce appropinquat ille qui prodit me. 46
Dúmque ipse loqueretur, ecce Judas proditor, unus ex duodecim venit, & turba cum eo multa cum ensibus ac fustibus, à principibus sacerdotum & senioribus populi. 47

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * صفا بدو كفت * اكر چنان شود من با تو بميرم * [ومنكر تو نشوم] وهمه شاكردان
ايچنين كفتند

صد بيست چهار آمدن مسيح با حواريون در كسماني

36 * انكه عيسي با ايشان آمد درجايي كه كسماني خوانده شود * وبشاكردان خود كفت
37 اينجا بايستيد * تا انكه كه بروم نماز كنم * *وبرد صفا را وپسران زبدي هردورا * وعيسي
38 اغاز كرد درمناك مي شد * واندوهناك * *وبديشان كفت جان من غمناك شد تا مرك *
39 براي من اينجا بايستيد * وبا من بيدار باشيد * اندكي دورشد * وبروي خود افتاد *
نماز مي كرد ومي كفت * اي پدر شايد كه اين پياله ازمن بكذرد * اكنون نه
40 انچنانك من مي خواهم الا انچنانك تو * *وآمد پيش † شاكردان خود ايشانرا خفته ديد *
41 وبصفا كفت نمي توانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * *بيدار شويد ونماز كنيد تا در
42 محنت آزمايشها نيفتيد * جانم استوارست ليكن تنم رنجورست *باردوم رفت نماز كرد وكفت
نشايد † اي پدرم كه اين ساغر ازمن بكذرد * الا كه بخورمش ارادت تو بشود *

* Cephas ei dixit; Si res ita tulerit ego tecum moriturus sum, at minimè te abnegabo. Et omnes discipuli similiter dixerunt. 35

CXXIV. Venit Christus cum discipulis in Ghesmani.

Tunc Jesus cum illis venit in locum, qui Ghesmani vocatus est, & discipulis suis dixit; Hîc manete, usquequò vadam & orem. 36
Et assumpsit Petrum & filios Zebedæi ambos, & cœpit Jesus tristitiâ ac mœrore affici. 37
Et illis ait; Anima mea dolore affecta est usque ad mortem: me hîc manete, & mecum vigilate: 38
Paululùm progressus est, & in faciem suam procidens oravit, ac dixit; O Pater, fieri potest ut hic calix à me transeat: attamen non sicut ego volo, sed sicut tu. 39
Et venit ad discipulos suos quos dormientes vidit: & Cephæ dixit; Non potuistis unam horam mecum vigilare? 40
Vigilate & orate ut in discrimen tentationum non cadatis: spiritus meus firmus est, sed corpus meum infirmum est. 41
Et secundâ vice abiens oravit, & dixit; Si fieri non potest, ô Pater meus, ut hoc poculum à me transeat, quin bibam ipsum, voluntas tua fiat. 42

Versio VULGATA LATINA.

35 Ait illi Petrus; Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt. 36 Tunc venit Jesus cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem. 37 Et assumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari & mœstus esse. 38 Tunc ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hîc, & vigilate mecum. 39 Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens; Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. 40 Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes, & dicit Petro; Sic non potuistis unâ horâ vigilare mecum? 41 Vigilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. 42 Iterùm secundò abiit, & oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. 43 Et venit iterùm, & invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. 44 Et relictis illis, iterùm abiit, & oravit tertiò, eundem sermonem dicens. 45 Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis; Dormite jam, & requiescite: ecce appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. 46 Surgite, eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. 47 Adhuc eo loquente, ecce Judas, unus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum, & senioribus populi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * قال له بطرس لو الجيت ان اموت معك ما اجحدك * وهكذي قال جميع التلاميذ *

* الفصل الحادي والتسعون *

36 * حينيذ جاء معهم الي قرية تدعي جسمانيه * فقال لتلاميذه اجلسوا ههنا لامضي اصلي
37 38 هناك * واخذ معه بطرس وابني زبدي وبدا يحزن ويكتيب * حينيذ قال لهم ان نفسي
39 كريبه هي الموت امكثوا ههنا واسهروا معي * ثم ابتعد قليلا وخر بوجهه مصليا قايلا
40 يا ابه ان كان يستطاع فلتجز هذه الكاس وليس كارادتي لكن كارادتك * وجاء الي تلاميذه
41 فوجدهم نياما * فقال لبطرس اما قدرتم ان تسهروا معي ساعة واحده * اسهروا وصلوا ليلا
42 تدخلوا التجارب * اما الروح فمستبسر واما الجسد فضعيف * وايضا ثانيه مضي وصلي قايلا
43 يا ابه ان كان لا يستطاع ان تعبر عني هذه الكاس حتي اشربها فلتكن مشيتك * وجاء ايضا
44 الي التلاميذ فوجدهم نياما لان عيونهم كانت ثقيلة * فتركهم ومضي ايضا * وصلي ثالث
45 دفعة بالقول الذي قاله اولا * حينيذ جاء الي التلاميذ وقال لهم ناموا الان واستريحوا فقد
46 اقتربت الساعة * وابن الانسان يسلم في ايدي الخطاة * قوموا ننطلق فقد اقترب الذي
يسلمني *

* الفصل الثاني والتسعون *

47 * وفيما هو يتكلم اذ جاء يهوذا احد
الاثني عشر ومعه جمع كثير بسيوف وعصي من عند روساء الكهنة ومشايخ الشعب *

* Dixit illi Petrus; Etsi coactus fuero mori tecum, non negabo te. Et similiter dixerunt omnes discipuli. 35

Sectio nonagesima prima.

* Tunc venit cum illis in villam quæ vocatur Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hic, ut vadam orare illuc. 36
Et assumpsit secum Petrum & ambos filios Zebedæi, & cœpit contristari & mœstus esse. 37
Tunc dixit illis; Certè anima mea tristis est usque ad mortem: manete hic, & vigilate mecum. 38
Tum recessit paululum, & procidit in faciem suam, orans, ac dicens; Pater mi, si est possibile, prætereat me iste calix. At non secundùm voluntatem meam, sed secundùm voluntatem tuam. 39
Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dixit Petro; An non potuistis vigilare mecum horâ unâ? 40
Vigilate & orate, ne intretis in tentationes. Spiritus quidem promptus est, at verò corpus infirmum. 41
Etiam secundò abiit, & oravit, dicens; Pater mi, si non est possibile ut transeat à me hic calix quin bibam illum, fiat voluntas tua. 42
Et venit iterùm ad discipulos, & invenit eos dormientes, quoniam oculi eorum erant gravati. 43
Et reliquit eos, & abiit rursus, & oravit tertiâ vice verbis quæ protulerat antea. 44
Tunc venit ad discipulos, & dixit eis; Dormite nunc & requiescite: jam enim accessit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. 45
Surgite, eamus, jam enim appropinquavit qui me prodit. 46

Sectio nonagesima secunda.

Et dum ipse loqueretur, ecce venit Judas unus de duodecim, & cum eo turba magna, cùm gladiis & fustibus, à principibus sacerdotum, & senioribus populi. 47

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወይቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ እመኒ ፡ ሞትኩ ፡ ምስሌከ ፡ ኢይክሕደከ ፡ ወከማሁ ፡ ይቤሉ ፡ ኵሎሙ ፡
36 አርድኢሁ ።=፦ ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን ፡ ዘስሙ ፡
ጌቴሴማኒ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ለአርድኢሁ ፡ ንበሩ ፡ ዝየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ አሐውር ፡ ከሐ ፡ ዝየ ፡ ወእጼ
37 ሊ ።=፦ ወነሥአ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወለክልኤሆሙ ፡ ደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይቴክዝ ፡ ወይሐ
38 ዝን ።=፦ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ ተከዘት ፡ ነፍስየ ፡ እስከ ፡ ለመዊት ። ንበሩ ፡ ዝየ ፡ እስከ ፡ አ
39 ገብእ ፡ ወትግሁ ፡ ምስሌየ ።=፦ ወተአተተ ፡ ሕቀ ፡ እምህየ ፡ ወሰገደ ፡ በገጹ ፡ ወጸለየ ፡ ወይቤ ፡ አቡ
የ ፡ ወእመሰ ፡ ይትከሀል ፡ ይኅልፍ ፡ እምኔየ ፡ ዝጽዋዕ ። ወባሕቱ ፡ ፈቃደ ፡ ዚአከ ፡ ፈቃደ ፡ ዚአየ ።=፦

በ፡ ፫፡ ሰዓተ ፡ ሌሊት ።

40 ወሖረ ፡ ኀበ ፡ አርድኢሁ ፡ ወረከቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይነውሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ከመዝኑ ፡ ስ
41 እንክሙ ፡ ተጊሀ ፡ ላሐተ ፡ ሰዐተ ፡ ምስሌየ ።=፦ ትግሁ ፡ ወጸልዩ ፡ ከመ ፡ ኢትባኡ ፡ ውስተ ፡
42 መንሱት ፡ መንፈስስ ፡ ይፈቱ ፡ ወሥጋ ፡ ይደክም ።=፦ ወካዕበ ፡ ሖረ ፡ ዳግመ ፡ ወጸለየ ፡ ወይ
43 ቤ ፡ አቡየ ፡ እመሰ ፡ ኢይትከሀልኑ ፡ ዝኀሊፍ ፡ ዘእንበለ ፡ እስትዮ ፡ ይኩን ፡ ፈቃደከ ።=፦ ወ
44 ገብአ ፡ ካዕበ ፡ ኀበ ፡ አርድኢሁ ፡ ወረከቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይነውሙ ፡ እስመ ፡ አዕይንቲሆሙ ፡ ክቡደ
45 ት ።=፦ ወሖረ ፡ ካዕበ ፡ በሣልስ ፡ ወጸለየ ፡ ኪያሁ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እንዘ ፡ ይብል ።=፦ ወገብ
አ ፡ ካዕበ ፡ ኀበ ፡ አርድኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኑሙ ፡ እንከሰ ፡ አዕርፉ ፡ ናሁ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡
46 ወየገብእዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ኃጥአን ።=፦ ተንሥኡ ፡ ንሖ
ር ፡ ናሁ ፡ ቀርበ ፡ ዘያገብአኒ ።=፦

በእንተ ፡ ግብአቱ ፡ ለክርስቶስ ፡

47 ወእንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይትናገር ፡ ናሁ ፡ ይሁደ ፡ እምዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወምስ
ሌሁ ፡ ብዙኃ ፡ ሰብእ ፡ ምስለ ፡ መጠብኃ ፡ ወዕፀው ፡ እምኀቤሆሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊ
ቃናት ፡ ሕዝብ ።=፦

Et dicit ei Petrus; Si morerer tecum, non negarem te. Et similiter dicunt omnes discipuli ejus. 35
Tunc venit cum iis Dominus Jesus in prædium vini, cujus nomen Ghethsemani, & dicit discipulis suis; Sedete hîc, usquedum vadam illuc & orem. 36
Et assumpsit Petrum, & duos filios Zebedæi, & cœpit contristari & pavere. 37
Et tunc dicit iis; Contristata est anima mea usque ad mortem. Sedete hîc usquedum revertar, & vigilate mecum. 38
Et profectus est paululùm, & inclinavit super faciem ejus, & oravit, & dixit; Pater mi, si possibile est, transeat à me hic calix: veruntamen voluntas tua, voluntas mea. 39

Ad tertiam horam noctis.

Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro, Itáne, non potuistis vigilare unam horam mecum? 40
Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem: spiritus desiderat, & corpus fatigatum est. 41
Et iterum abiit secundò, & oravit, & dixit; Pater mi, si non sit possibile quòd transeat, nisi bibam, fiat voluntas tua. 42
Et reversus est denuò ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: quoniam oculi eorum gravati erant. 43
Et abiit iterum tertiò, & oravit, eundem similiter sermonem dicens. 44
Et reversus est iterum ad discipulos suos, & dicit iis; Dormite igitur, requiescite: ecce appropinquavit hora, & tradent filium hominis in manum peccatorum. 45
Surgite, eamus: Ecce appropinquavit qui tradet me. 46

De traditione Christi.

Et adhuc hoc illo loquente, ecce Judas è duodecim unus, venit, & cum illo multus populus cum gladiis & lignis, è principibus sacerdotum & senioribus populi. 47

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * باز آمد ديد كه ايشان خفته بودند * چشم ايشان در غنودن كران † شده بود *
44 45 * ايشانرا رها كرد ورفت سوم بار نماز كرد وهمان سخن كفت * *انكه پيش شاكردان خود
آمد وكفت * ازين ساعت بخسبيد وبياساييد اينك رسيد آن ساعت * كه فرزند ادمي در دست
46 كنه كاران سپارده شود * * بر خيزيد برويم اينك رسيد † انك مرا در دست مي دهد

صد بيست پنج آمدن سرهنكان وجماعت يهوديان بغوغا وكرفتن عيسي

47 * همانا كه هنوز سخن مي كفت يهوداي سپارنده يكي از ان دوازده * در پيش آمد
وجماعت بسيار با او با شمشيرها وچوبها ونيزها از پيش مهتران امامان وپيران خلق *

* Reversus vidit illos dormientes: oculi enim eorum somno gravati erant. 43
Et eos reliquit, et abiens tertiâ vice oravit, et eundem sermonem dixit. 44
Tunc ad discipulos suos venit, et dixit; Ab hac hora dormite et requiescite: ecce pervenit hora illa; qua filius hominis tradendus est in manus peccatorum. 45
Surgite, eamus: ecce advenit qui me in manus illorum tradit. 46

CXXV. Adventus militum ac turbæ Judæorum cum tumultu; & comprehensio Jesu.

Eodem instanti cùm adhuc verbum loqueretur, Judas proditor unus ex duodecim in conspectum venit, et turba multa cum eo cum gladiis, et fustibus, et hastis, à principibus sacerdotum et senioribus populi. 47

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚϚ'.

At tradens eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus fuero, τα β
48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὃν (β) ἂν φιλήσω,
ipse est: prehendite eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Gaude, Rabbi.
49 αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε, Χαῖρε Ῥαββί.
Et osculatus est eum. At Jesus ait illi; Amice, in quo ades? Tunc
50 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, (γ) ἐφ' ᾧ πάρει; τότε
accedentes injecerunt manus in Jesum, & prehenderunt eum. Et τβ α
51 προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ
ecce unus eorum cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum: &
ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ
percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam. Tunc ait τγ ι
52 πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει
illi Jesus; Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ
accipientes gladium, in gladio peribunt. An putas quia non
53 οἱ λαβόντες μάχαιραν, (δ) ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ
possum nunc adorare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim
δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
legiones angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet
54 (ε) λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, Ὅτι (ζ) οὕτω δεῖ
fieri? In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem τδ α
55 γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν
existis cum gladiis & lignis, comprehendere me. Quotidiè apud
(η) ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. καθ' ἡμέραν (θ) πρὸς
vos sedebam docens in templo: & non prehendistis me. Hoc τε ς
ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο 56
autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
omnes relicto eo fugerunt. Illi verò tenentes Jesum, abduxerunt τς α
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον 57
ad Caipham principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
convenerant. At Petrus sequebatur eum à longè, usque τζ δ
συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως 58
aulam principis Sacerdotum: & ingressus intrò, sedebat cum ministris,
τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν,
videre finem. At principes Sacerdotum & seniores, & τη β
ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ 59
consessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, (ι) ὅπως
eum morte afficerent: Et non invenerunt: & multis falsis testibus
αὐτὸν θανατώσωσι· Καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν (κ) ψευδομαρτύρων 60
accedentibus, non invenerunt. Postremò autem advenientes duo falsi testes, τθ ς
προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες,
Dixerunt; Hic effatus est; Possum dissolvere templum Dei, & per tres
εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν 61
dies reædificare illud.
ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

MS.A. (β) ἐὰν (γ) ἐφ' ὃ πάρει; (δ) ἐν μαχαίρῃ (ε) λεγεόνων (ζ) οὕτως (η) ἐξήλθατε (θ) ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων (ι) ὅπως θανατώσουσιν αὐτόν·
Καὶ οὐκ (κ) προσελθόντων ψευδομαρτύρων, οὐχ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܗܘ ܡܫܠܡܢܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܬܐ ܘܐܡܪ. ܠܗܘ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ ܐܚܘܕܘܗܝ. 48
* ܘܡܚܕܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܫܠܡ ܪܒܝ. ܘܢܫܩܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. 49 50
ܥܠ ܗܢܐ ܐܬܝܬ ܚܒܪܝ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܩܪܒܘ. ܘܐܪܡܝܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܐܚܕܘܗܝ. * ܘܗܐ 51
ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ. ܐܘܫܛ ܐܝܕܗ ܘܫܡܛ ܣܦܣܪܐ. ܘܡܚܝܗ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ
ܟܗܢܐ. ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܗܦܟ ܣܦܣܪܐ ܠܕܘܟܬܗ. ܟܠܗܘܢ 52
ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܕܢܣܒܘ ܣܦܣܪܐ. ܒܣܦܣܪܐ ܢܡܘܬܘܢ. * ܐܘ ܣܒܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܒܥܐ 53
ܡܢ ܐܒܝ. ܘܢܩܝܡ ܠܝ ܗܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܠܓܝܘܢܝܢ ܕܡܠܐܟܐ. * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ 54
ܢܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ. ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ ܕܢܗܘܐ. * ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܐܝܟ ܕܥܠ 55
ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܒܣܦܣܪܐ ܘܒܚܘܛܪܐ ܕܬܐܚܕܘܢܢܝ. ܟܠܝܘܡ ܠܘܬܟܘܢ ܒܗܝܟܠܐ
ܝܬܒ ܗܘܝܬ ܘܡܠܦ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܬ. ܕܢܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ. ܗܝܕܝܢ 56
ܬܠܡܝܕܐ ܟܠܗܘܢ ܫܒܩܘܗܝ ܘܥܪܩܘ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܐܘܒܠܘܗܝ ܠܘܬ 57
ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܐܝܟܐ ܕܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܐܙܠ ܗܘܐ 58
ܒܬܪܗ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܥܕܡܐ ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܥܠ ܝܬܒ ܠܓܘ ܥܡ ܕܚܫܐ
ܕܢܚܙܐ ܫܘܠܡܐ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܩܫܝܫܐ ܘܟܢܘܫܬܐ ܟܠܗ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ 59
ܝܫܘܥ ܣܗܕܘܬܐ ܐܝܟ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ. * ܘܐܬܘ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܒܚܪܬܐ 60
ܕܝܢ ܐܬܘ ܬܪܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. * ܗܢܐ ܐܡܪ. ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ. 61
ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܐܒܢܝܘܗܝ.

Dederat autem eis signum Judas ille proditor, dicens; Ille quem osculatus fuero, ipse est: eum prehendite. 48 Et confestim accessit ad Jesum, & ait; Pax Rabi: eumque deosculatus est. 49 Ipse verò Jesus dixit ei; Ob id venisti, socie mi? 50 Tunc accesserunt, injeceruntque manus suas in Jesum, & prehenderunt eum. 51 Et ecce unus ex iis qui cùm Jesu erant, extendit manum suam, distrinxitque gladium, ac percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit auriculam ejus. 52 Tunc dixit ei Jesus; Reduc gladium in locum suum, ii enim omnes qui acceperint gladios, gladiis morientur. 53 An putas me non posse petere à Patre meo, ut destinet mihi modò plusquàm duodecim legiones angelorum? 54 Quomodo igitur implerentur Scripturæ, quum sic oporteat fieri? 55 In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam adversùs sicarium exivistis cum gladiis & fustibus, ut comprehendatis me. Quotidie apud vos in templo sedebam, & docebam, neque comprehendistis me. 56 Hoc autem factum est ut impleantur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes reliquerunt eum, & aufugerunt. 57 Illi autem qui prehenderunt Jesum, abduxerunt eum ad Caipham summum Sacerdotem, ubi Scribæ & seniores congregati erant. 58 Simon autem Cepha ibat post eum procul, usque ad atrium summi Sacerdotis: & ingressus sedit interiùs cum ministris, ut videret finem. 59 Principes autem Sacerdotum, & seniores, omnisque synagoga, quærebant adversùs Jesum testes, ut eum morti addicerent: nec invenerunt. 60 Et venerunt multi testes falsi: postremò verò accesserunt duo, & inquiunt; 61 Iste dixit; Possum dissolvere templum Dei, & triduo ædificare ipsum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* يهوداي سپارنده بديشان نشان داده بود وگفت كه انكس را كه بوسه كنم اوست عيسي * 48
شما بگيريد * * واز انجا پيش عيسي امد * وگفت سلام بر تو اي بزرك من * واورا بوسه كرد 49
* عيسي بدو گفت * براي كه آمدي اي يار من * چون بديدند ديگران نزديك آمدند * 50
ودست بر عيسي نهادند واورا گرفتند * انگه يكي ازانان كه با عيسي بودند * شمشير بر كشيد * 51
وبندهء سرور امامانرا گوش بينداخت * * عيسي بدو اشارت كرد وگفت شمشير را در غلاف 52
كود نه * براي انك * هر كسان كه بشمشير كوبند * هم بشمشير ميرند * * يا مي پنداري كه 53
نمي توانم كه از پدرم بخواهم * اين ساعت براي من بيش از دوازده تومان از ليغونان فرشتگان
بفرستد * * الا اين چنين واجب است تا كتابها تمام شود * * همان دم عيسي بدان جماعت 54 55
گفت * انچنانك بر حرامي وخونيان * بر من آمديد * بشمشيرها وچوبها ونيزها كه مرا بگيريد *
نه هر روز در هيكل پيش شما مي نشستم ومي اموزانيدم * مرا نگرفتيد * * واين بدان شد تا 56
كتابهاء پيغمبران تمام شود شاگردان چون اين احوال ديدند * ازپيش او گريختند *

Judas proditor illis signum dederat, & dixerat; Illum quem osculatus fuero, (ipse est Jesus) vos apprehendite. 48 *Et evestigiò ad Jesum accessit, & dixit; Pax super te ô Magister mi, & eum osculatus est.* 49 *Jesus ei dixit, Quorsum advenisti ô amice mi? Cùm viderent reliqui propè venerunt & manus in Jesum imposuerunt, & eum prehenderunt.* 50 *Tunc unus ex illis qui cum Jesu erant, gladium eduxit, & servo principis sacerdotum aurem decussit.* 51 *Jesus ei innuit, & dixit; Gladium in vaginam ejus recondito: eò quòd omnes qui gladio feriunt, etiam gladio morientur.* 52 *Num putas quòd non possum Patrem meum exorare, ut hâc horâ mihi plusquam duodecim myriadas de legionibus Angelorum mittat?* 53 *Sed ad hunc modum oportet esse, ut Scripturæ impleantur.* 54 *Eodem momento Jesus illi turbæ dixit, Velut in prædonem & sicarium in me venistis cum gladiis, & fustibus, & hastis, ut me prehendatis? Nonne quotidie in templo apud vos sedebam & docebam, nec me prehendistis?* 55 *Hoc autem eò fit ut Scripturæ Prophetarum compleantur. Discipuli vero cùm hæc geri viderent, à conspectu ejus fugerunt.* 56

Versio VULGATA LATINA.

48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus
49 fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Ave,
50 Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus; Amice, ad quid venisti?
51 Tunc accesserunt, & manus injecerunt in Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus ex his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum, & percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus.
52 Tunc ait illi Jesus; Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim
53 qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones
54 angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet fieri?
55 In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me: quotidiè apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis.
56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ prophetarum.
57 Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. At illi tenentes Jesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribæ & seniores convenerant.
58 Petrus autem sequebatur eum à longè, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut videret finem.
59 Principes autem sacerdotum, & omne concilium, quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti traderent:
60 Et non invenerunt, cùm multi falsi testes accessissent. Novissimè autem venerunt duo falsi testes,
61 Et dixerunt; Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post triduum reædificare illud.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* والذي كان اسلمه اعطاهم علامة قايلا الذي اقبله هو هو فامسكوه * وللوقت جاء الي 48 49
يسوع وقال له سلام يا معلم وقبله * فقال له يسوع يا صاحب الهذا جيت * حينيذ جاوا ووضعوا 50
ايديهم علي يسوع وامسكوه * واذا واحد ممن كان مع يسوع مد يده وجرد سيفه * وضرب 51
عبد رييس الكهنة فقطع اذنه اليمني * حينيذ قال له يسوع اردد السيف الي غمده * فان كل 52
من اخذ بالسيف فبالسيف يهلك * اتظن انني لا استطيع ان اطلب الي ابي فيقيم لي اكثر 53
من اثني عشر جوقا من الملايكة * لكن كيف تكمل الكتب المعلنة ان هكذا ينبغي ان 54
يكون * وفي تلك الساعة قال يسوع للجمع هل انا مثل لص خرجتم الي بسيوف وعصي 55
لتمسكوني * وفي كل يوم كنت عندكم في الهيكل جالسا اعلم ولم تمسكوني * لكن هذا كان 56
لتكمل كتب الانبياء * حينيذ تركه التلاميذ كلهم وهربوا * اما هم فامسكوا يسوع وجاوا 57
به الي قيافا رييس الكهنة حيث اجتمع الكتبة والشيوخ * وتبعه بطرس من بعيد الي دار 58
رييس الكهنة * فدخل وجلس مع الجند لينظر الغاية *
* الفصل الثالث والتسعون * وان روساء الكهنة والشيوخ والمحفل كله كانوا 59
يطلبون علي يسوع شهادة زور ليقتلوه فلم يجدوا * فجاء شهود زور كثيرون * واخيرا اتي اثنان * 60
* فايلين هذا قال اني اقدر ان انقض هيكل الله واقيمه في ثلثة ايام * 61

Qui autem tradiderat eum, dederat illis signum, dicens; Quem osculabor, ipse est: tenete eum. 48 *Et statim adivit Jesum, & dixit ei; Ave Magister. Et osculatus est eum.* 49 *Dixit autem illi Jesus; Heus amice, ad hoc venisti? Tunc accesserunt, & injecerunt manus suas in Jesum, & tenuerunt eum.* 50 *Et ecce unus ex iis qui erant cum Jesu, extendit manum suam, & exemit gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit auriculam ejus dextrã.* 51 *Tunc dixit illi Jesus; Repone gladium in vaginam suam: quoniam quicumque acceperit gladium, gladio peribit.* 52 *Putásne quod ego non possim rogare patrem meum, & sistat mihi plusquàm duodecim turmas angelorum?* 53 *Sed quomodo implebuntur scripturæ declarantes, Quòd sic oportet fieri?* 54 *Et in illa hora dixit Jesus turbæ; Num ego ceu latro sum, ut exieritis ad me cum gladiis & fustibus ad comprehendendum me? & quotidie apud vos in templo sedens docebam, & non tenuistis me.* 55 *Sed hoc fit, ut impleantur scripta Prophetarum. Tunc deseruerunt eum discipuli omnes, & fugerunt.* 56 *At verò illi tenuerunt Jesum, & adduxerunt eum ad Caipham principem sacerdotum, quò convenerant scribæ & seniores.* 57 *Et sequutus est eum Petrus à longè, ad atrium principis sacerdotum: & ingressus est, ac sedit cum militibus ut videret finem.* 58

Sectio nonagesima tertia.

Principes autem sacerdotum, & seniores, & consilium omne, quærebant contra Jesum testimonium falsum, ut occiderent eum: & non invenerunt. 59 *Et venerunt testes falsi multi. Novissimè autem venerunt duo, Dicentes;* 60 *Hic dixit, Ego possum destruere templum Dei, & erigere illud in tribus diebus.* 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወዘ ያገብኦ : ወሀቦሙ : ትእምርተ : እንዘ : ይብል : ዘሰዓምኩ : ውእቱ : ኪያሁ : አኀዙ ::=:
49 ወቀርበ : ይሁዳ : ኀበ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወሰዐሞ : ወይቤሎ : ባሐ : ረቢ :=: ወይቤሎ :
50 እግዚእ : ኢየሱስ : ካልእየ : መጻእከኑ : ወአንሥኡ : እዴሆሙ : ወኢአኀዝዎ : ለእግዚእ :
51 ኢየሱስ ::=: ወናሁ : አሐዱ : እምእለ : ምስሌሁ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ሰፍሐ : እዴሁ :
52 ወመልኀ : መጥባሕቶ : ወዘበጦ : ለገብረ : ሊቀ : ካህናት : ወመተሮ : እዝኖ ::=: ወይቤሎ :
እግዚእ : ኢየሱስ : አግብእ : መጥባሕተከ : ውስተ : ቤቱ : እስመ : ኵሎሙ : እለ : መጥባ
53 ሕተ : ያነሥኡ : በመጥባሕት : ይመውቱ :=: ይመስለክሙኑ : ዘኢይክል : አስተብቍዖቶ :
54 ለአቡየ : ወያቅም : ሊተ : ፈድፋደ : እምዐሠርቱ ፥ ወክልኤቱ : ሰራዊት : መላእክት :=: እ
55 ፎ : እንከ : ይትፌጸም : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : ከመዝ : ሀለወ : ይኩን ::=: ወይእተ :
ጊዜ : ይቤሎሙ : ለሕዝብ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሶቤሃ : ከመዘ : ሰራቂ : ትዴግኑ : መጻእክ
ሙ : በዕፀው : ወበመጥባሕት : ትእኅዙኒ : ወዘልፈ : እነብር : ምስሌክሙ : በምኵራብ : ወእ
56 ሜህር : ወኢአኀዝክሙኒ ::=: ወዝኵሉ : ዘኮነ : ከመ : ይብጻሕ : ቃለ : ነቢያት :: ወእሞ
ዝ : ኵሎሙ : አርዳኢሁ : ኀደግዎ : ወጐዩ ::=:

በሀ : ሰዓት : ሌሊት :

57 ወእለ : አኀዝዎ : ለእግዚእ : ኢየሱስ :: ወወሰድዎ : ኀበ : ቀያፋ : ሊቀ : ካህናት : ወኀበ : ጸሐ
58 ፍት : ወተጋብኡ : ሊቃናት ::=: ወተለዎ : ጴጥሮስ : ባሕቲቱ : እምርሑቅ : እስከ : ዐጸ
ደ : ሊቀ : ካህናት : ወቦአ : ውስጠ : ወነበረ : ምስለ : ወዓሊ : ይርአይ : ማኅለቅቶ : ለነገ
59 ር ::=: ወይኀሥሡ : ሊቃነ : ካህናት : ወጸሐፍት : ወሊቃናት : ወኵሉ : ዐውድ : ሰማዕተ :
60 ሐሰት : በዘ : ይቀትልዎ : ለእግዚእ : ኢየሱስ :=: ወኢረከቡ : ሎቱ : ወመጽኡ : ብዙኃን :
61 ሰማዕተ : ሐሰት : ወኢክህሉ :: ወድኅረ : መጽኡ : ክልኤቱ :=: ወይቤሉ : ይቤ : ዘእክል : ነ
ሢቶቶ : ለቤተ : እግዚአ : ብሔር : ወበሣልስት : ዕለት : አነሥኦ :=:

Et proditor ejus dederat illis signum, dicens; Quem osculatus fuerim, ipse est: prehendite eum. 43 *Et accessit Judas ad Dominum Jesum, & osculatus est eum, & dicit ei; Ave Rabi.* 49 *Et dicit ei Dominus Jesus; Amice mi, venistine?* 50 *Et levaverunt manus suas, & non prehenderunt Dominum Jesum.* 51 *Et ecce unus ex illis qui cum Domino Jesu erat extendit manum suam: & evulsit gladium suum: & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus.* 52 *Et dicit ei Dominus Jesus; Converte gladium tuum in domum ejus: quia omnes qui gladium accipient, per gladium morientur.* 53 *Existimatisne quòd non possim rogare Patrem meum, & sistat mihi plus quàm duodecim legiones angelorum?* 54 *Quomodo igitur impleretur vox scripturæ, quæ dicit, Sic oportet fieri.* 55 *Et illâ horâ dicit Dominus Jesus populo; Illicò tanquam latronem persequi, venistis cum lignis & cum gladiis, ut prehendatis me: & semper sedebam vobiscum in templo, & docebam, & non me prehendistis.* 56 *Et hoc totum factum est, ut impleretur verbum Prophetarum. Et tunc omnes discipuli ejus reliquerunt eum, & fugerunt.*

Ad nonam noctis horam.

Et illi prehenderunt Dominum Jesum, & adduxerunt eum ad Caiapham principem sacerdotum, & ad Scribas, & congregati sunt seniores. 57 *Et sequutus est eum Petrus solus è longè, usque ad atrium principis sacerdotum, & ingressus est intrò, & sedit cum satellitibus, videre finem sermonis.* 53 *Et quærebant principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores, & totum consilium testes falsos, quibus occiderent Dominum Jesum.* 59 *Et non obviârunt ei: & venerunt multi testes falsi, et non potuerunt: et postea venerunt duo,* 60 *Et dicunt; Dixit quòd possum destruere domum Dei, et in tribus diebus erigere eam.* 61

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بيست شش   بردن مسيح در خانهء قيافا

* وان كسان كه عيسي را گرفتند بخانهء قيافا كه بزرك امامان † بود آوردند * ونويسندگان * 57
وپيران انجا گرد شده بودند * اما شمعون صفا از دور با عيسي مي رفت تا سراي سرور امامان * ودر 58
اندرون رفت وبا سرهنگان نشست تا سر انجام كار ببيند * * بزرگان وامامان وپيران وهمه جماعت 59
بر عيسي گواهي مي خواستند * تا اورا بميرانند * * ونيافتند ونيز بسيار گواهان تزوير ودروغ 60
آمدند * در اخر دو كس پيش امدند * وگفتند * كه شنيديم كه اين كه گرفته ايد 61
گفت * كه اين خانهء خداي را فرو اندازم * وويران كنم * وبعد از سوم روز * باز ابادان كنم

CXXVI. Abducitur Christus in domum Caiaphæ.

Et illi homines qui Jesum ceperunt, domum Caiaphæ, qui maximus sacerdotum erat, adduxerunt; & Scribæ & seniores illic congregati erant. 57 *At Simeon Cephas è longinquo cum Jesu ivit usque ad aulam principis sacerdotum: & introivit & cum satellitibus sedit, ut extremum finem negotii videret.* 58 *Magnates autem & sacerdotes & seniores & universus cœtus, adversùs Jesum testimonium quærebant, ut illum morte afficerent.* 59 *Et non invenerunt, etiamsi multi testes falsi & mendaces venirent: tandem autem duo quidam in medium venerunt,* 60 *Et dixerunt; Audivimus quidem hunc quem cepistis dicere, Hanc domum Dei demoliar & desolatam reddam, & post tertiam diem readificabo.* 61

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. κϛ'.

Et ſurgens princeps Sacerdotum, ait illi; Nihil reſpondes? *quid* iſti te
62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου
contra-teſtificantur? *At* Jeſus tacebat. Et *reſpondens* princeps Sacerdotum,
63 καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς,
ait illi; Adjuro te per Deum vivum, ut nobis dicas ſi tu es
εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ
Chriſtus filius Dei. Dicit illi Jeſus; Tu dixiſti: veruntamen dico τι
64 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω α
vobis; Amodò videbitis filium hominis ſedentem à dextris *efficacitatis*,
ὑμῖν, Ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως,
& venientem in nubibus cœli. Tunc princeps Sacerdotum *diſrupit* τια
65 καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε ϛ
veſtimenta ſua, dicens, Quod blaſphemavit: quid adhuc *uſum habemus teſtium?* τιβ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; β
Ecce nunc audiſtis blaſphemiam ejus. Quid vobis videtur? Illi *verò*
66 ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ
reſpondentes dixerunt; Reus mortis eſt, Tunc *inſpuerunt* in faci- τιγ
67 ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσω- α
em ejus, & *colaphizaverunt* eum. Alii autem *percuſſerunt*, Dicentes,
68 πον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ (λ) ἐῤῥάπισαν, Λέγοντες,
Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt *percutiens* te? *At* Petrus foris
69 Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω

τιδ ſedebat in atrio: & acceſſit ad eum una ancilla, dicens; Et tu
α ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ
eras cum Jeſu Galilæo. Ille *verò* negavit coram omnibus,
ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν (μ) πάντων, 70
dicens; Neſcio quid dicis. *Exeuntem autem illum in veſtibulum*,
τιε λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, 71
α vidit eum alia: & ait his qui ibi; Et hic erat cum Jeſu Nazareno.
εἶδεν αὐτὸν ἄλλη· καὶ λέγει (ν) τοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.
Et iterum negavit cum juramento, Quia non novi hominem. Poſt *paulùm*
Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ᾽ ὅρκου, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν 72 73
autem accedentes ſtantes, dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es:
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ·
etenim locutio tua manifeſtum te facit. Tunc cœpit *devovere*
καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο (ξ) καταναθεματίζειν 74
& jurare, Quia non *novi* hominem. Et continuò gallus *vociferatus eſt.*
καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75
τιϛ Et recordatus eſt Petrus verbi Jeſu *dicentis* ei; *Quod ante*
β Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος (ο) τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ, Ὅτι (π) πρὶν
gallum vociferari, ter abnegabis me. Et egreſſus foràs, flevit
ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε
amarè.
πικρῶς.

MS.A. (λ) ἐράπισαν, (μ) αὐτῶν πάντων, (ν) αὐτοῖς ἐκεῖ, (ξ) καταθεματίζειν (ο) Ἰησοῦ (π) πρὶν ἢ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ. ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ *
63 ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܬܝܩ ܗܘܐ. ܘܥܢܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ
64 ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܕܬܐܡܪ ܠܢ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
ܐܢܬ ܐܡܪܬ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܝܬܒ ܡܢ
65 ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ. ܘܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. * ܗܝܕܝܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܨܪܐ ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܡܪ.
66 ܗܐ ܓܕܦ. ܡܢܐ ܡܬܒܥܝܢ ܠܢ ܣܗܕܐ. ܗܐ ܗܫܐ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܗ. *
67 ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܪܩܘ ܒܦܪܨܘܦܗ ܘܡܩܦܚܝܢ
68 ܗܘܘ ܠܗ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܢܒܐ ܠܢ ܡܫܝܚܐ ܡܢܘ ܗܘ
69 ܕܡܚܝܟ. * ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܝܬܒ ܗܘܐ ܠܒܪ ܒܕܪܬܐ. ܘܩܪܒܬ ܠܘܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܦ
70 ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܗܘܝܬ ܢܨܪܝܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ
71 ܐܡܪܐ ܐܢܬܝ. * ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܦܠܐܬܐ ܚܙܬܗ ܐܚܪܬܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܕܬܡܢ ܗܘܐ ܐܦ ܗܢܐ
72 ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. * ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܒܡܘܡܬܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ. * ܒܬܪ ܩܠܝܠ
73 ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܟܐܦܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ.
ܐܦ ܡܡܠܠܟ ܓܝܪ ܡܘܕܥ ܠܟ. * ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܠܡܚܪܡܘ ܘܠܡܘܡܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ
74 ܠܓܒܪܐ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. * ܘܐܬܕܟܪ ܟܐܦܐ ܡܠܬܗ ܕܝܫܘܥ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ.
75 ܕܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ. ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܒܟܐ ܒܡܪܝܪܐܝܬ.

Et ſurrexit ſummus Sacerdos, & ait ei; 62
Nullum das reſponſum? quid iſti teſtificantur contra te? Jeſus verò tacebat, & 63
ſubdens ſummus Sacerdos, dixit ei; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis ſi
tu es Meſſia filius Dei. Ait illi Jeſus; 64
Tu dixiſti. Dico autem vobis, Ab hoc
tempore vos viſuros filium hominis ſedentem à dextera potentiæ, & venientem ſuper nubes cœli. Tunc ſummus ſa- 65
cerdos ſcidit veſtimenta ſua, & ait; En
blaſphemavit: quid ergò exquiruntur nobis teſtes? ecce nunc audîſtis blaſphemiam ejus. Quid vultis? Reſponderunt & 66
aiunt; Reus eſt mortis. Tunc exſpuerunt 67
in faciem ejus, & infligebant ei colaphos:
alii verò percutiebant eum, Dicentes; 68
Vaticinare nobis Meſſia, quis eſt qui te
percuſſit? Cephas autem ſedebat extra 69
in atrio: & acceſſit ad eum ancilla quædam, & ait illi; Tu quoque cum Jeſu eras Nazareno. Ipſe autem negavit coram 70
omnibus, & dixit; Neſcio quid dicas.
Et quum exîſſet in veſtibulum, vidit eum 71
alia, & ait illis; Ibi erat etiam iſte cum
Jeſu Nazareno. Et rurſus negavit cum 72
jurejurando, Non novi hominem illum.
Paulò poſt autem acceſſerunt ii qui ad- 73
ſtabant, & dixerunt Cephæ; Sanè & tu
ex ipſis es: nam & locutio tua te prodit. Tunc cœpit execrari, ac jurare, 74
Non novi illum hominem. Et in ipſa
hora cantavit gallus. Et recordatus eſt 75
Cepha ſermonis Jeſu, qui dixerat ei,
Antequàm cantet gallus, tribus vicibus
abnegabis me. Et egreſſus foràs flevit
amarè.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 * سرور امامان بدو گفت * چرا جواب نمي دهي * بر آنان که بر تو گواهي مي دهند *
63 * عيسي خاموش شده بود * وهيچ نمي گفت * باز سرور امامان اغاز کرد وبدو گفت *
64 بخداي زنده ترا سوگند مي دهم با ما راست بگوي توي مسيح فرزند خدا * عيسي
بدو گفت تو گفتي * اکنون بشما مي گويم * از اين ساعت ببينيد فرزند ادمي را
65 بر دست راست سهمناك نشسته * وبر ابر آسمان بيايد * انگه بزرگ امامان جامهء خود را
دريد * که اينك افتري کرد مرا گواهان چه حاجت است * اين افتري اورا شنيديد *
66 67 * ديگر چه مي خواهيد * جواب دادند وگفتند بمرگ ارزانيست * انگه در روي او خيو
68 کردند * وسيلي مي زدند * ديگران اورا مي زدند * ومي گفتند اي مسيح * براي
ما پيغمبري کن که ترا زد * صد بيست هفت منکر شدن شمعون
69 صفا از مسيح * صفا بيرونتر در سراي نشسته بود * کنيزکي پيش او آمد وگفت
70 تو با عيسيء ناصري بودي * او وبرابر همگنان کفر کرد * وگفت نمي دانم چه ميگويي *

Summus ſacerdotum illi dixit; 62
Quare reſponſum non reddis ad eos qui contra te teſtimonium perhibent. Jeſus ſilentium tenuit, nec 63
quidquam dixit. Iterùm ſummus ſacerdotum exorſus eſt, & ei dixit; Per Deum viventem te adjuro, ut nobis verùm dicas: túne es Chriſtus Filius Dei? Jeſus ei dixit; 64
Tu dixiſti. Nunc vobis dico; Ab hoc tempore videbitis Filium hominis ad manum dexteram Terribilis ſedentem, & ſuper nubes cœli veniet. Tunc maximus ſacer- 65
dotum veſtimentum ſuum laceravit, dicens; Ecce quidem blaſphemavit, mihi teſtibus quid opus eſt, poſtquam blaſphemiam illius audieritis? Quid am- 66
pliùs vultis? Reſponderunt, & dixerunt; Morte dignus eſt. Tunc 67
in faciem ejus inſpuerunt, & colaphos impegerunt: alii cædebant eum, Et dicebant; O Chriſte no- 68
bis vaticinare, quis te percuſſit.

CXXVII. Abnegat Simeon Cephas Chriſtum.

Cephâ autem exteriùs in aula 69
ſedente, puella ad eum acceſſit, & dixit; Tu cum Jeſu Nazræo fuiſti. Ille verò coram omnibus ne- 70
gavit, & dixit; Neſcio quid dicis.

Verſio VULGATA LATINA.

62 Et ſurgens princeps ſacerdotum, ait illi; Nihil reſpondes ad ea, quæ iſti
63 adverſùm te teſtificantur? Jeſus autem tacebat. Et princeps ſacerdotum ait
illi; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis ſi tu es Chriſtus filius Dei.
64 Dicit illi Jeſus; Tu dixiſti: veruntamen dico vobis; Amodò videbitis filium
hominis ſedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli.
65 Tunc princeps ſacerdotum ſcidit veſtimenta ſua, dicens; Blaſphemavit: quid
66 adhuc egemus teſtibus? ecce nunc audiſtis blaſphemiam: Quid vobis vide-
67 tur? At illi reſpondentes dixerunt; Reus eſt mortis. Tunc exſpuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt: alii autem palmas in faciem ejus de-
68 derunt, Dicentes; Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt qui te percuſſit?
Petrus verò ſedebat foris in atrio: & acceſſit ad eum una ancilla, dicens; 69
Et tu cum Jeſu Galilæo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens; Ne- 70
ſcio quid dicis. Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, & ait 71
his qui erant ibi; Et hic erat cum Jeſu Nazareno. Et iterùm negavit cum 72
juramento; Quia non novi hominem. Et poſt puſillum acceſſerunt qui ſta- 73
bant, & dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua manifeſtum te facit. Tunc cœpit deteſtari & jurare, Quia non noviſſet hominem. 74
Et continuò gallus cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi Jeſu, quod dixe- 75
rat; Priùs quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egreſſus foràs, flevit amarè.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 63 * فقام رييس الكهنة وقال له اما تجيب بشي عما يشهد به هولاء عليك * وان يسوع كان
ساكتا * فقال له رييس الكهنة اقسم عليك بالله الحي ان كنت انت المسيح ابن الله الحي
64 فقل لنا * قال له يسوع انت قلت * بل اقول لكم انكم من الان ترون ابن الانسان جالسا
65 عن يمين القوة * واتيا على سحاب السماء * حينيذ شق رييس الكهنة ثيابه * وقال قد
66 جدف ما حاجتنا الي شهود * ها قد سمعتم التجديف * فماذا ترون * فاجابوا قايلين انه
67 68 لمستوجب الموت * حينيذ بصقوا في وجهه ولطموه * وضربوه * قايلين تنبا لنا ايها
69 المسيح من الذي ضربك * وكان بطرس في قاع الدار جالسا فجاءت اليه جارية فقالت له
70 وانت ايضا كنت مع يسوع الجليلي * فانكر قدام الجميع قايلا لست ادري ما تقولين *
71 * وخرج الي الباب فراته اخري فقالت للذين كانوا هناك وهذا ايضا كان مع يسوع الناصري *
72 73 * وايضا انكر وحلف اني لست اعرف هذا الانسان * وبعد قليل جاء القيام وقالوا لبطرس
74 حقا انك انت ايضا منهم وكلامك يظهرك * حينيذ بدا يلعن ويحلف اني ما اعرف هذا
75 الانسان * وللوقت صاح الديك * فذكر بطرس الكلام الذي قاله له يسوع انه قبل ان
يصيح الديك تنكرني ثلث مرات * فخرج خارجا وبكي بكاء مرا *

Et ſurrexit princeps ſacerdotum, & di- 62
xit ei; Non reſpondes quicquam de iis quæ teſtati ſunt iſti contra te? Et verò 63
Jeſus tacebat. At illi princeps ſacerdotum; Adjuro te per Deum vivum, ſi tu es Chriſtus filius Dei vivi, dic nobis. Ait illi Jeſus, Tu dixiſti: Immò 64
dico vobis, Quòd vos amodò videbitis Filium hominis ſedentem à dextris virtutis, et venientem ſuper nubes cœli. Tunc ſcidit princeps ſacerdotum veſti- 65
menta ſua, et dixit; Jam blaſphemavit. Quid opus eſt nobis teſtium? ecce jam audiſtis blaſphemiam. Quid vobis vi- 66
detur? Reſponderunt, dicentes; Profectò reus eſt mortis. Tunc exſpuerunt 67
in faciem ejus, et colaphis eum ceciderunt, et percuſſerunt eum, Dicentes; 68
Propheti za nobis, ô Chriſte, quis eſt qui te percuſſit? Erat autem Petrus in area 69
atrii ſedens: et acceſſit ad eum ancilla, et dixit ei; Et tu quoque eras cum Jeſu Galilæo. Negavit autem coram 70
cœtu, dicens; Neſcio quid dicas. Et 71
exiit ad januam, viditque eum alia, et dixit his qui erant ibi; Et hic etiam erat cum Jeſu Nazareno. Et iterùm 72
negavit et juravit, quòd ego non novi hunc hominem. Et poſt puſillum acceſſe- 73
runt adſtantes, et dixerunt Petro; Verè tu es etiam ex eis, et loquela tua te declarat. Tunc cœpit imprecari ſibi, 74
et jurare; Ego non cognoſco hunc hominem. Et continuò cantavit gallus. Et 75
cordatus eſt Petrus ſermonis quem dixerat ei Jeſus, Quòd antequam cantet gallus, negabis me tribus vicibus. Et egreſſus eſt foràs, et flevit fletu amaro.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 ወተንሥአ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወይቤሎ ፡ ኢትሰምዕኑ ፡ ዘመጠኑ ፡ ያስተዋድዩከ ፡፡ ወኢያ
63 ውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ አምሕለከ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ሕ
ያው ፡ ከመ ፡ ትንግረኒ ፡ እመ ፡ አንተሁ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡፡
64 ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ትቤ ፡ ወባሕቱ ፡ እብለክሙ ፡ እምይእዜሰ ፡ ትሬእይ
ዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ በየማነ ፡ ኃይል ፡፡ ወእንዘ ፡ ይመጽ
65 እ ፡ በደመና ፡ ሰማይ ፡፡ ወሠጠጠ ፡ አልባሲሁ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ምንተ ፡
66 እንከ ፡ ትፈቅዱ ፡ ሎቱ ፡ ሰማዕተ ፡፡ ናሁ ፡ ጸረፈ ፡ ወሰማዕክሙ ፡ ፅርፈቶ ፡፡ ምንተ ፡ እንከ ፡
67 ትብሉ ፡ ወአውሥኡ ፡ ወይቤሉ ፡፡ ይቅትልዎ ፡፡ ወተፍኡ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ወኰርዕዎ ፡ ወ
68 ጸፍዕዎ ፡፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ተነበይ ፡ ለነ ፡ ክርስቶስ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘጸፍዐከ ፡፡
በእንተ ፡ ዘክመ ፡ ክሕደ ፡ ጴጥሮስ ፡
69 ወጴጥሮስ ፡ ይነብር ፡ አፍአ ፡ ውስተ ፡ ዐጸድ ፡ ወመጽአት ፡ ወለት ፡ ወትቤሎ ፡ አንተኒ ፡ ምስ
70 ለ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ገሊላዊ ፡ ሀለውከ ፡፡ ወክሕደ ፡ በገጸ ፡ ኵሉ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ኢ
71 ያአምሮ ፡ ዘትብሊ ፡፡ ወወፂአ ፡ ኆኅተ ፡ ርእየቶ ፡ ካልእት ፡ ወትቤሎሙ ፡ ለእለ ፡ ህየ ፡
72 ይቀውሙ ፡ ዝኒ ፡ ሃሎ ፡ ምስለ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡፡ ወክሕደ ፡ ካዕበ ፡ ወመሐለ ፡
73 ከመ ፡ ኢያአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወሕቀ ፡ ብሂሎ ፡ መጽኡ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ወይ
74 ቤልዎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ አማን ፡ አንተኒ ፡ እምኔሆሙ ፡ አንተ ፡ ወነገርከ ፡ ያዐውቀ ፡፡ ወአመ
ዝ ፡ ወመሐለ ፡ ወተረገመ ፡ ከመ ፡ ኢያአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ነቀወ ፡ ደሮ
75 ሆ ፡፡ ወተዘከረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ቃሎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይቤሎ ፡ ሠልስ ፡ ትክሕደኒ ፡ ዘ
እንበለ ፡ ይንቁ ፡ ደርሆ ፡ ወወፅአ ፡ አፍአ ፡ ወበከየ ፡ መሪረ ፡፡

Et ſurrexit princeps ſacerdotum, & dicit ei; Nonne audis quantum te accu- 62
ſant? Et non reſpondebat ei Dominus Jeſus: & dicit ei princeps ſacerdotum, 63
Adjuravi te per Deum vivum, ut dicas mihi ſi tu es Chriſtus filius Dei vivi.
Et dicit ei Dominus Jeſus, Tu dicis: veruntamen dico vobis, Ab hoc tempore 64
videbitis filium hominis ſedentem in dextra virtutis, & venientem in nubibus
cœli. Et laceravit veſtimenta ſua princeps ſacerdotum, dicens; Quid igitur 65
opus habetis contra eum teſtibus? ecce blaſphemavit, & audiſtis blaſphe-
miam ejus. Quid igitur dicitis? Et reſponderunt, & dicebant; Occi- 66
dant eum. Et inſpuerunt in faciem ejus, & colaphos impegerunt ei, & 67
palmis percuſſerunt eum, Dicentes; Vaticinare nobis Chriſte, quis eſt 68
qui te percuſſit?

De abnegatione Petri.

Et Petrus ſedebat foris in atrio: & acceſſit puella, & dicit ei; Et tu cum 69
Domino Jeſu Galilæo fuiſti. Et negavit in facie omnium, dicens; Neſcio 70
quid dicis. Et exeunte illo januam, vidit eum alia puella: & dicit illis 71
qui ſtabant illic, Hic fuit cum Domino Jeſu Nazareno. Et negavit iterum 72
& juravit, quòd neſcio hunc hominem. Et paululùm loquente eo venerunt 73
aſtantes, & dicebant Petro; Verè tu ex illis es: & ſermo tuus manifeſtum fecit. Tunc autem & juravit & maledixit, quòd non novi hunc hominem: & ſta- 74
tim reſonuit gallus. Et recordatus eſt Petrus ſermonis Domini Jeſu, quem 75
dixerat ei; Ter negabis me, priuſquàm reſonat gallus. Et exivit foràs, &
flevit amarè.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

71 * چون از انجا بيرونتر رفت * کنيزکي ديگر ديد وگفت بديشان اين مرد نيز با عيسي
72 73 ناصري بود * * باز بسوگندها کفر کرد * که ان مرد را نمي شناسم * * اندکي بيشتر
از انك ايستاده بودند پيش صفا آمدند * وگفتند بحقيقت تو از ايشان هستي اينك سخنان
74 تو ترا مي نمايد * * انگه صفا اغاز کرد بنفرين وسوگندها که ان مرد را من نمي
75 شناسم * وهماندم خروس بانك زد * * صفا کلمهء مسيح را که بدو گفته بود ياد اورد *
که زودتر از انك خروس بانك دارد تو سه بار مرا انکار کني * از انجا بيرون رفت وتلخ بانك
بگريست * وگناه او عفو شد

Cùm illinc egreſſus eſſet, puella 71
altera eum vidit, et dixit illis; Hic homo etiam cum Jeſu Nazaræo fuit. Iterùm cum juramen- 72
tis negavit, dicens; Quia iſtum hominem non novi. Paulò ulte- 73
riùs quidam ex eis qui aſtabant ad Cepham venerunt, et dixerunt; In veritate tu ex illis es, ecce verba tua te declarant. Tunc Cephas cœpit cum execra- 74
tione et jurejurando aſſerere, quòd hunc hominem ego non novi: et continuò gallus vocem emiſit. Cephas verbum Chriſti, 75
quod ei dixerat, in memoriam revocavit; quod priuſquàm gallus vocem ediderit; tu tribus vicibus me abnegabis: illinc itaque egreſſus eſt & amarè flevit, et peccatum ejus remiſſum eſt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

CAP. XXVII. κζ'.

Manè autem facto, conſilium ſumpſerunt omnes principes Sacerdotum & τιζ' β
1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
ſeniores populi adverſùs Jeſum, ita ut morti tradere eum. Et ligantes τιη α
2 οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες
eum, abduxerunt, & tradiderunt eum Pontio Pilato præſidi. Tunc ΞΖ' τιθ ι
3 αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε
videns Judas qui tradens (fuit) eum, quòd damnatus eſſet, pœnitens retulit
ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε
triginta argenteos principibus Sacerdotum, & ſenioribus, Dicens;
4 τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, Λέγων,
Peccavi, tradens ſanguinem innoxium. Illi verò dixerunt; Quid ad nos? tu videris.
Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ (α)ὄψει.
Et projiciens argenteos in templo, receſſit: & abiens ſe ſtrangulavit. At
5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ
6 principes Sacerdotum accipientes argenteos, dixerunt; Non licet injicere eos in
ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς
Corbanam: quia pretium ſanguinis eſt. Conſilium autem ſumentes, mercati ſunt
7 τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν
ex illis agrum figuli, in ſepulturam peregrinis. Quapropter vocatus eſt
8 ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη
ager ille, Ager ſanguinis, uſque hodie. Tunc impletum eſt effatum per
ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ 9
Jeremiam Prophetam, dicentem; Et acceperunt triginta argenteos, pretium
(β) Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν
appretiati, quem appretiaverunt à filiis Iſrael: Et dederunt eos in agrum
τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10
figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus. At Jeſus ſtetit ante præſi-
τκ α τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε- 11
dem: & interrogavit eum præſes, dicens; Tu es rex Judæorum?
μόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
At Jeſus dixit illi; Tu dicis. Et in accuſari ipſum à
τκα δ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ 12
principibus Sacerdotum & ſenioribus, nihil reſpondit. Tunc dicit illi
τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ 13
Pilatus; Non audis quanta te contra teſtantur? Et non reſpondit ei
ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ 14
ad ullum verbum, ita ut mirari præſidem vehementer. Per autem diem
τκβ β πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορ- 15
ſolennem conſueverat præſes abſolvere unum turbæ vinctum, quem voluiſſent.
τὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.
τκγ δ Habebant autem tunc vinctum inſignem, dictum Barabbam.
Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. 16

MS. A. (α) ὄψῃ. (β) Ἱηρεμίου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܐ * ܥ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܙ *

1 * ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ. ܐܝܟ
2 ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ. * ܘܐܣܪܘܗܝ ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܠܦܝܠܛܘܣ ܗܓܡܘܢܐ.
3 * ܗܝܕܝܢ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܚܝܒ ܝܫܘܥ. ܐܙܠ ܐܬܘܝ ܘܐܗܦܟ ܗܠܝܢ ܬܠܬܝܢ
4 ܕܟܣܦܐ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܩܫܝܫܐ. * ܘܐܡܪ. ܣܟܠܬ ܕܐܫܠܡܬ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ
5 ܠܗ. ܠܢ ܡܐ ܠܢ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ. * ܘܫܕܐ ܟܣܦܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܫܢܝ. ܘܐܙܠ ܚܢܩ ܢܦܫܗ.
6 * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܢܣܒܘܗܝ ܠܟܣܦܐ ܘܐܡܪܘ. ܠܐ ܫܠܝܛ ܕܢܪܡܝܘܗܝ ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ.
7 ܡܛܠ ܕܛܝܡܝ ܕܡܐ ܗܘ. * ܘܢܣܒܘ ܡܠܟܐ. ܘܙܒܢܘ ܒܗ ܐܓܘܪܣܐ ܕܦܚܪܐ ܠܒܝܬ
8 ܩܒܘܪܐ ܕܐܟܣܢܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܩܪܝ ܐܓܘܪܣܐ ܗܘ. ܩܪܝܬܐ ܕܕܡܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ.
9 * ܗܝܕܝܢ ܐܬܡܠܝ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܢܣܒܬ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ ܛܝܡܗ
10 ܕܝܩܝܪܐ. ܕܦܣܩܘ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܝܗܒܬ ܐܢܘܢ ܠܐܓܘܪܣܐ ܕܦܚܪܐ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܝ
11 ܡܪܝܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܡ ܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ. ܘܫܐܠܗ ܗܓܡܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ
12 ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ. * ܘܟܕ ܡܬܐܟܠ ܩܪܨܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ
13 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ. ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܦܢܝ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܐ ܫܡܥ
14 ܐܢܬ ܟܡܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ. * ܘܠܐ ܦܢܝ ܠܗ ܒܦܬܓܡܐ. ܐܦܠܐ ܚܕ. ܘܥܠ ܗܕܐ
15 ܛܒ ܐܬܕܡܪ. * ܒܟܠ ܥܐܕܐ ܕܝܢ ܡܥܕ ܗܘܐ ܗܓܡܘܢܐ ܕܢܫܪܐ ܐܣܝܪܐ ܚܕ ܠܥܡܐ ܐܝܢܐ
16 ܕܗܢܘܢ ܨܒܝܢ ܗܘܘ. * ܐܣܝܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐܣܝܪܐ ܝܕܝܥܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܐܒܐ.

Matutinis feriâ ſextâ paſſionis. 70.

CAP. XXVII.

Quum autem eſſet diluculum, conſilium 1 inière adverſùs Jeſum principes ſacerdotum, & ſeniores populi, ut eum morti addicerent. Et vincierunt eum, eumque adduxêre, 2 ac tradiderunt Pilato præfecto. Tunc 3 Judas proditor, quum vidiſſet damnatum eſſe Jeſum, pœnituit, & profectus reſtituit illos triginta argenteos principibus ſacerdotum & ſenioribus. Et ait; Peccavi, quippe 4 qui prodiderim ſanguinem juſtum. At illi dixerunt ei; Quid ad nos? tu noveris. Et projecit pecuniam in templum, & diſceſſit; 5 abienſque ſtrangulavit ſeſe. Principes 6 verò ſacerdotum tulerunt pecuniam, dicentes; Non licet mittere ipſam in locum oblationis, quoniam pretium ſanguinis eſt. Et 7 inierunt conſilium, emeruntque ex eo agrum figuli, ad monumentum peregrinorum. Propterea appellatus fuit ager ille, Ager ſanguinis, 8 ad hunc uſque diem. Tunc impletum 9 eſt quod dictum fuerat per prophetam, dicentem; Et accepi triginta argenteos, pretium Pretioſiſſimi, de quo pacti ſunt à filiis Iſrael. Et dedi eos pro agro figuli, ut præcepit 10 mihi Dominus. Ipſe verò Jeſus ſtetit 11 coram præfecto: & interrogavit eum præfectus, & dixit ei; Tu es rex Judæorum? ait illi Jeſus, Tu dixiſti. Quumque accuſarent 12 eum principes ſacerdotum & ſeniores, ne verbum quidem ipſe reſpondit. Tunc dixit 13 Pilatus, Non audis quàm multa teſtificentur contra te? Neque reddidit ei reſponſum, 14 ne ullo quidem verbo, & hac de re admiratus eſt valdé. Porrò in omni feſto con- 15 ſueverat præfectus dimittere vinctum unum populo, quem ipſi voluiſſent. Detinebatur 16 autem ab eis vinctus famoſus, qui vocabatur Bar-Abba.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بيست هشت
بردن مسيح را كرفته پيش پيلاطوس

1 * چون صباح شد بزركان امامان وپيران خلق * براي عيسي مشورت † كردند كه اورا
2 بميرانند * بستند واورا پيش پيلاطوس زرواشي آوردند *

صد بيست نه
پشيمان شدن يهودا از كرده خود

3 * واز انجا يهوداي سپارنده * چون ديد كه عيسي
كرفتار مرك شد * پشيمان شد * وپيش بزرك امامان رفت * سي نقره را بديشان باز كردانيد *
4 5 * وكفت كناه كردم كه خون پاك را سپاردم * ايشان كفتند ما كيستيم تو مي داني * مال را
6 در هيكل انداخت * ورفت خود را خبه كرد * انكه بزركان امامان مال را ستدند وكفتند
7 واجب نباشد كه درخانه قربان اورا بيندازيم * براي انك بهاء خونست * اتفاق كردند
8 وزمين كوزه كر را بدان مال خريدند * براي كورستان غريبان * وآن زمين تا اين
9 ساعت * ده خون خوانده شود * اينجا تمام شد انچ در پيغمبر كفته شد

نبوت

سي از مال ستدم خون سنكي * بها را كه ازبني اسراييل شرط كردند

CXXVIII. Adductio Chriſti capti coram Pilato.

CAP. XXVII.

Cum mane factum eſſet, ſummi 1 ſacerdotes, & ſeniores populi, de Jeſu conſilium inierunt quomodo eum morti traderent. Vinxerunt 2 eum, & coram Pilato præfecto adduxerunt.

CXXIX. Pœnitentia Judæ propter facinus ſuum.

Tum deindè Judas proditor, quum 3 vidiſſet Jeſum morti damnari, pœnitentiam egit: & ad ſummum ſacerdotum abiens, triginta argenteos eis reddidit, Et dixit; Pec- 4 cavi, quia ſanguinem innocentem vobis tradidi. Illi reſponderunt, Nos quid ſumus? tu noveris. Et 5 pecuniam in templo projecit, & abiens ſeipſum ſtrangulavit. Tunc 6 ſummi ſacerdotes pecuniam acceperunt, & dixerunt; Conſentaneum non eſt ut in domum oblationum eam conjiciamus; propterea quod pretium ſanguinis eſt. Et conſenſu 7 facto, terram figuli eâ pecuniâ emerunt, in ſepulchretum peregrinorum. Et illa terra uſque ad hanc 8 horam, Ager ſanguinis vocatur. Hic impletum eſt quod in Propheta 9 dictum eſt: Prophetia.

Triginta argenteos accepi, ſanguinem ponderis, pretium quod à filiis Iſraelis pacti ſunt.

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 Manè autem facto, conſilium inierunt omnes principes ſacerdotum & ſenio-
2 res populi adverſùs Jeſum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum,
3 & tradiderunt Pontio Pilato præſidi. Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd
damnatus eſſet; pœnitentiâ ductus, retulit triginta argenteos principibus ſacerdo-
4 tum, & ſenioribus, Dicens; Peccavi, tradens ſanguinem juſtum. At illi dixerunt;
5 Quid ad nos? tu videris. Et projectis argenteis in templo, receſſit: & abiens la-
6 queo ſe ſuſpendit. Principes autem ſacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt; Non
7 licet eos mittere in corbonam: quia pretium ſanguinis eſt. Conſilio autem inito,
8 emerunt ex illis agrum figuli, in ſepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus
eſt ager ille, Haceldama, hoc eſt, Ager ſanguinis, uſque in hodiernum diem. Tunc 9
impletum eſt quod dictum eſt per Jeremiam prophetam, dicentem; Et acceperunt
triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt à filiis Iſrael: Et 10
dederunt eos in agrum figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus. Jeſus autem ſtetit 11
ante præſidem: & interrogavit eum præſes, dicens; Tu es Rex Judæorum? Dicit
illi Jeſus; Tu dicis. Et cùm accuſaretur à principibus ſacerdotum, & ſenioribus, ni- 12
hil reſpondit. Tunc dicit illi Pilatus; Non audis quanta adverſùm te dicunt teſti- 13
monia? Et non reſpondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præſes vehemen- 14
ter. Per diem autem ſolennem conſueverat præſes populo dimittere unum vin- 15
ctum, quem voluiſſent. Habebat autem tunc vinctū inſignem, qui dicebatur Barabbas. 16

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والتسعون *

1 * ولما كان الغد تشاور جميع روساء الكهنة وشيوخ الشعب على يسوع ليقتلوه * فربطوه 2
3 ومضوا به الي فيلاطس القايد * حينيذ لما راي يهوذا الذي اسلمه انه قد دين ندم *
4 واعاد الثلثين الفضة الي روساء الكهنة والشيوخ * وقال اخطات في تسليمي دما زكيا *
5 6 فقالوا له نحن ما علينا انت اعلم * فطرح الفضة في الهيكل ثم مضي فاختنق * فاخذ
7 روساء الكهنة الفضة وقالوا لا يحل لنا ان نجعلها في بيت القربان لانها ثمن دم * فتشاوروا
8 وابتاعوا بها حقل الفخار مقبرة للغرباء * ولذلك دعي ذلك الحقل حقل الدم الي اليوم *
9 * حينيذ تم ما قيل من ارمياء النبي اخذوا الثلثين الفضة ثمن الزكي الذي شارط عليه
10 11 بنو اسراييل * ودفعوها في حقل الفخار * كما امرني الرب كذلك اقول * فقام يسوع قدام القايد
12 وساله القايد قايلا انت هو ملك اليهود فقال له يسوع انت قلت * وفيما يفترى عليه روساء
13 الكهنة والشيوخ لم يجبهم بشي * حينيذ قال له فيلاطس اما تسمع ما يشهدون به عليك *
14 * فلم يجبه بكلمة فعجب القايد جدا * * الفصل الخامس والتسعون *
15 16 * وكان للقايد عادة ان يطلق للجمع في كل عيد اسيرا من ارادوا * وكان لهم حينيذ
لصا اسير يدعي باربان *

Sectio nonageſima quarta.

CAP. XXVII.

Quum autem fuiſſet manè, conſilium 1 inierunt omnes principes ſacerdotum, & ſeniores populi adverſùs Jeſum, ut occiderent eum. Et ligaverunt eum, & ab- 2 duxerunt eum ad Pilatum ducem. Tunc 3 cùm vidiſſet Judas qui tradidit eum, quòd jam damnatus eſſet, pœnitentiâ ductus eſt, & retulit triginta argenteos principibus ſacerdotum & ſenioribus, Et dixit; Peccavi prodendo ſanguinem 4 innocentem. Dixerunt ei, Nil ad nos, tu ſcis meliùs. Et projecit argentum in tem- 5 plo; deindè abiit & ſuſpendit ſe. Acce- 6 perunt autem principes ſacerdotum argentum, & dixerunt; Non licet nobis ponere illud in domo oblationis, quia eſt pretium ſanguinis. Et conſilium inie- 7 runt, & emerunt eo agrum figuli, in ſepulturam peregrinorum. Et propter hoc 8 vocatus eſt ille ager, Ager ſanguinis, uſque in hodiernum diem. Tunc impletum 9 eſt quod dictum eſt à Jeremia propheta; Acceperunt triginta argenteos pretium innocentis, de quo pacti ſunt filii Iſrael: Et dederunt eos in agrum figuli. Sicuti 10 præcepit mihi Dominus, ſic dico. Stetit 11 autem Jeſus ante ducem: & interrogavit eum dux, dicens; An tu es rex Judæorum? Ait illi Jeſus; Tu dixiſti. Et dum accuſarent eum principes ſacer- 12 dotum & ſeniores, non reſpondit eis quicquam. Tunc dixit ei Pilatus, Nónne 13 audis quid teſtificantur adverſùm te? Nec reſpondit ei verbum. Et miratus eſt 14 dux vehementer.

Sectio nonageſima quinta.

Erat autem duci conſuetudo dimitten- 15 di turbæ quolibet feſto vinctum, quem voluiſſent. Habebant autem tunc latro- 16 nem, qui vocabatur Baranban.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በጽባሕ ፡ በዓርብ ፡፡=፡

1 ወጸቢሖ ፡ ተማከሩ ፡ ኵሎሙ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናተ ፡ ሕዝብ ፡ ይቅትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡
2 ኢየሱስ ፡፡=፡ ወአሲሮሙ ፡ ወሰድዎ ፡ ወመጠውዎ ፡ ለጲላጦስ ፡ ጰንጤናዊ ፡ ለመልአከ ፡ አሕዛብ ፡፡=፡

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ነስሐ ፡ ይሁዳ ፡፡=፡

3 ወእምዝ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ይሁዳ ፡ ዘአግብኦ ፡ ከመ ፡ አርስሕዎ ፡ ነስሐ ፡ ወአግብአ ፡ ውእተ ፡ ሠ
4 ላሳ ፡ ብሩረ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለረበናት ፡ ወለሊቃውንተ ፡ ሕዝብ ፡=፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
አበስኩ ፡ ዘአግባእኩ ፡ ደመ ፡ ንጹሐ ፡ ወዘአቅተልኩ ፡ ጻድቀ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ ሚላዕሌነ ፡ አንተ ፡
5 አእምር ፡፡=፡ ወገደፈ ፡ ውእተ ፡ ብሩረ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወሖረ ፡ ወተኀንቀ ፡ ወሞተ ፡=፡
6 ወነሥእዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ውእተ ፡ ብሩረ ፡ ወይቤሉ ፡ ኢይከውን ፡ ንደዮ ፡ ውስተ ፡ ቍርባ
7 ን ፡ እስመ ፡ ሤጠ ፡ ደም ፡ ውእቱ ፡=፡ ወተማኪሮሙ ፡ ተሣየጡ ፡ ቦቱ ፡ ምድረ ፡ ዘለብሓዊ ፡
8 ለመቃብረ ፡ እንግዳ ፡=፡ ወተሰምየ ፡ ውእቱ ፡ ምድር ፡ ምድረ ፡ ደም ፡ እስከ ፡ ዮም ፡=፡ ወ
9 ይእተ ፡ አሚረ ፡ በጽሐ ፡ ቃለ ፡ ኤርምያስ ፡ ነቢይ ፡ ዘይቤ ፡ ወነሥኡ ፡ ሠላሳ ፡ ብሩረ ፡ ሤጠ ፡
10 ለክቡር ፡ ዘአክበሩ ፡ እምደቂቀ ፡ እስራኤል ፡=፡ ወወሀብዎ ፡ ለገራህተ ፡ ለብሓዊ ፡ በከመ ፡ አዘዘኒ ፡
እግዚአብሔር ፡፡=፡

በዓርብ ፡ በ፫ ፡ ሰዓት ፡፡=፡

11 ወቆመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ቅድሜሁ ፡ ለመልአከ ፡ አሕዛብ ፡ ወተስእሎ ፡ መልአከ ፡ ሕዝብ ፡
12 ወይቤሎ ፡ አንተሁ ፡ ንጉሦሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ትቤ ፡፡=፡ ወእ
ንዘ ፡ የስተዋድይዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃውንተ ፡ ሕዝብ ፡ አልቦ ፡ ዘያወሥኦሙ ፡ ወኢምንተ
13 ኒ ፡=፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎ ፡ ጲላጦስ ፡ ኢትሰምዕኑ ፡ መጠነ ፡ የስተዋድዩከ ፡ ወኢያውሥአ ፡
14 ወኢአሐተ ፡ ቃለ ፡ እስከ ፡ ያነክር ፡ መልአክ ፡ ጥቀ ፡፡=፡ ወበበ ፡ በዓል ፡ ያሰምድ ፡ መልአክ ፡
15 አሕዛብ ፡ አሐደ ፡ አሐደ ፡ ለሕዝብ ፡ እምውስተ ፡ ሙቁሓን ፡ ዘፈቀዱ ፡ ወዘኀረዩ ፡፡=፡ ወቦ ፡ አ
16 ሚሃ ፡ ሙቁሕ ፡ ዘስሙ ፡ በርባን ፡ ስሙዕ ፡ ሊቀ ፡ ፈያት ፡ ወያአምሩ ፡ ኵሉ ፡=፡

CAP. XXVII.

Matutinis paraſceues.

Et manè conſilium inierunt omnes principes ſacerdotum, & ſeniores populi; 1 ut occiderent Dominum Jeſum. Et ligantes eum adduxerunt eum, & tra- 2 diderunt eum Pilato Pontinæo principi populi.

De pœnitentia Judæ.

Et tunc videns Judas qui eum prodiderat, quòd condemnâſſent eum: pœniten- 3 tiam egit: & reſtituit ipſe triginta nummos *argenteos principibus ſacerdotum, & Rabbinis, & ſenioribus populi, Dicens; Peccavi, quòd tradiderim 4 ſanguinem innocentem; & quòd occidi fecerim Juſtum: & dicunt ei, Quid ad nos? tu ſcito. Et projecit hoc argentum in templo; & abiit, & ſtrangulatus 5 fuit, & obiit. Et acceperunt principes ſacerdotum hoc argentum, & dicunt; 6 Non licet projicere illud in korban, quia pretium ſanguinis eſt. Et conſilium 7 capientes, emerunt pro illo terram figuli in ſepulturam peregrinorum. Et nomi- 8 natur hæc terra, Terra ſanguinis, uſque hodié. Et hâc die venit verbum Je- 9 remiæ prophetæ, qui dixit; Et acceperunt triginta argenteos, pretium Honorati; quem honoraverunt ex filiis Iſrael. Et dederunt eum pro agro figuli, ſicut con- 10 ſtituit mihi Dominus.*

Ad tertiam horam paraſceues.

Et ſtetit Dominus Jeſus coram præſide populi, & interrogavit eum præſes popu- 11 li, & dicit ei, Túne es rex Judæorum? Et dicit Dominus Jeſus, Tu dicis. Et 12 quum objicerent ei principes ſacerdotum, & ſeniores populi, nihil reſpondebat iis omninó. Et tunc dicit ei Pilatus; Nónne audis quanta objiciunt ti- 13 bi? Et non reſpondebat unum verbum, uſq; dum miraretur præſes valdé. 14 Et ſingulis feſtis mos erat præſidi populi vitam concedere unius, populo, è vinctis, 15 quem voluiſſent, & elegiſſent. Et fuit tunc vinctus cujus nomen Barban, fa- 16 moſus princeps latronum, & cognoſcebant eum omnes.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 11 * وبزمين كوزه كر ايشانرا دادم * انچنانك خدا فرمود * * چون عيسي برابر پيلاطوس
زرواشي ايستاد * زرواشي ازو پرسيد * وكفت توي ملك يهوديان * عيسي بدو كفت تو
12 كفتي * * وچون سرور امامان وپيران * بروي دروغ مي كفتند * او چيزي جواب نداد
13 14 * وپيلاطوس † بدو كفت نمي شنوي برتو چه كواهي مي دهند * مسيح هيچ نكفت
15 وجواب نداد * بدين معني † پيلاطوس در تعجب ماند * * زرواشي را عادت بود كه هر
سال روز عيد * اسيري از براي عوام آزاد مي كرد * انكس را كه ايشان مي خواستند *
16 * واسيري معروف نامش برابا در زندان بود *

Et pro terra figuli eos dedi, ſicut De- 10 us præcepit. Jeſu ſtante coram Pi- 11 lato præfecto, præfectus ab eo interrogavit, & dixit; Túne es rex Judæorum? Jeſus ei dixit, Tu dixiſti. Cúmque ſummus ſacerdotum et 12 ſeniores contra eum falſa dicerent, ipſe nullum reſponſum dedit. Tunc 13 Pilatus ei dixit, Nónne audis, contra te quod teſtimonium afferunt? Chriſtus vero nihil dixit neque re- 14 ſpondit: quocirca Pilatus miratus eſt. Præfecto autem mos fuit, ut 15 quolibet anno, die feſti, vinctum unum populi gratiâ dimitteret, quemcunque ipſi vellent. Et 16 vinctus quidam inſignis, cujus nomen Barabbas, tunc in carcere erat.

Coactis ergò illis, dixit illis Pilatus; Quem vultis *abſolvam* vobis?
17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;
Barabbam, an Jeſum *dictum Chriſtum*? Sciebat enim quòd per invidiam tra-
18 Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρ-
didiſſent eum. Sedente autem illo *ſuper* tribunali, miſit ad eum
19 έδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τκδ ι
uxor ejus, dicens; Nihil tibi & juſto illi: multa enim paſ-
ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔ-
ſa ſum hodiè per *ſomnium* propter eum. *At* principes ſacerdotum & ſe-
20 παθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε- τκε α
niores perſuaſerunt *turbis*, ut peterent Barabbam, *at* Jeſum
σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
perderent. Reſpondens autem præſes, ait illis; Quem vultis de
21 ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
duobus *abſolvam* vobis? Illi *verò* dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus, Quid
22 δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί τκς α
igitur faciam *Jeſum dictum Chriſtum*? Dicunt *ei* omnes; Crucifiga-
23 οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (γ) Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθή-
tur. *At* præſes ait; Quid enim mali fecit? Illi *autem abundè* clamabant, di-
τω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέ-
centes; Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, ſed magis
24 γοντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον τκζ ι
tumultus fieret, *ſumens aquam* lavit manus coram *turba*, dicens;
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων,

Innocens ſum à ſanguine juſti hujus: vos videritis. Et
Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ (δ) αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ 25
reſpondens univerſus populus dixit; Sanguis ejus ſuper nos, & ſuper *natos* no-
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡ-
ſtros. Tunc *abſolvit* illis Barabbam: *at* Jeſum *flagellans*,
τκη α μῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας, 26
tradidit ut crucifigeretur. Tunc milites præſidis *aſſumentes*
τκθ δ παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν 27
Jeſum in prætorium, *coegerunt* ad eum univerſam cohortem. Et
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ 28
exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam. Et plectentes co-
ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ πλέξαντες στέ- 29
ronam de ſpinis, impoſuerunt ſuper caput ejus, & arundinem in
φανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον (ε) ἐπὶ τὴν
dextera ejus: & *genuflectentes* ante eum, illudebant ei, dicen-
δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγον-
tes, *Gaude*, rex Judæorum. Et *inſpuentes* in eum, acceperunt
τλ ς τες, Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον 30
arundinem, & percutiebant *in* caput ejus. Et poſtquā illuſerunt ei,
τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 31
exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum veſtimentis ejus: & ab-
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπ-
duxerunt eum *ad crucifigendum*.
ήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

MS.A. (γ) Λέγουσιν πάντες, (δ) αἵματος τούτου τοῦ δικαίου· (ε) ἐν τῇ δεξιᾷ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܪܐ ܠܟܘܢ. ܠܒܪ ܐܒܐ ܐܘ
18 ܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ. * ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܣ ܕܡܢ ܚܣܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ. * ܟܕ
19 ܝܬܒ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܥܠ ܒܝܡ ܕܝܢܐ. ܫܠܚܬ ܠܗ ܐܢܬܬܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܐ ܠܟ
ܘܠܗܘ ܙܕܝܩܐ. ܣܓܝ ܓܝܪ ܚܫܬ ܝܘܡܢܐ ܒܚܠܡܝ ܡܛܠܬܗ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ 20
ܘܩܫܝܫܐ. ܐܦܝܣܘ ܠܟܢܫܐ. ܕܢܫܐܠܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܢܘܒܕܘܢ. * ܘܥܢܐ 21
ܗܓܡܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ.
ܠܒܪ ܐܒܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܠܗ. 22
23 * ܐܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܢܙܕܩܦ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫܬܐ ܥܒܕ. ܗܢܘܢ
24 ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܢܙܕܩܦ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪ. ܐܠܐ
ܕܝܬܝܪ ܫܓܘܫܝܐ ܗܘܐ. ܫܩܠ ܡܝܐ ܐܫܝܓ ܐܝܕܘܗܝ ܠܥܝܢܝ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܡܚܣܝ ܐܢܐ ܡܢ
25 ܕܡܗ ܕܗܢܐ ܙܕܝܩܐ. ܐܢܬܘܢ ܬܕܥܘܢ. * ܘܥܢܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ. ܕܡܗ ܥܠܝܢ ܘܥܠ
ܒܢܝܢ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܥܐ *

26 * ܗܝܕܝܢ ܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܘܢܓܕ ܒܦܪܓܠܐ ܠܝܫܘܥ ܘܐܫܠܡܗ ܕܢܙܕܩܦ. * ܗܝܕܝܢ 27
ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܗܓܡܘܢܐ. ܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܟܢܫܘ ܥܠܘܗܝ ܠܟܠܗ
28 ܐܣܦܝܪ. * ܘܐܫܠܚܘܗܝ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܕܙܚܘܪܝܬܐ. * ܘܓܕܠܘ ܟܠܝܠܐ ܕܚܘܪܝܢܐ. 29
ܘܣܡܘ ܒܪܫܗ. ܘܩܢܝܐ ܒܝܡܝܢܗ. ܘܒܪܟܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܡܒܙܚܝܢ
30 ܗܘܘ ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܪܩܘ ܒܐܦܘܗܝ. ܘܫܩܠܘ ܩܢܝܐ ܘܡܚܝܢ
31 ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ. * ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ. ܐܫܠܚܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܘܐܠܒܫܘܗܝ
ܢܚܬܘܗܝ. ܘܕܒܪܘܗܝ ܠܡܙܕܩܦܘ.

Quumque fuiſſent congregati, dixit eis Pila- 17
tus; Utrum vultis dimittam vobis? Bar-Ab-
bam, an Jeſum qui vocatur Meſſia? Nove- 18
rat enim Pilatus quòd per invidiam tradi-
diſſent eum. Quum autem ſediſſet Præfe- 19
ctus pro tribunali ſuo, miſit ad eum uxor i-
pſius, & ait illi; Nihil tibi rei ſit cum illo ju-
ſto; multa enim paſſa ſum in ſomnio meo ho-
diè propter eum. Principes autem ſacer- 20
dotum & ſeniores perſuaſerunt turbis, ut
ſolveret illis Bar-Abbam, Jeſum verò ut per-
derent. Subdenſque Præfectus, ait illis; 21
Utrum vultis dimittam vobis è duobus illis?
Ipſi verò dixerunt, Bar-Abbam. Dixit eis 22
Pilatus; Ipſi verò Jeſu, qui vocatur Meſſia,
quid faciam? Dicunt omnes, Crucifigatur. 23
Ait illis Pilatus, Enimverò quid mali fecit?
Illi verò magìs exclamaverunt, & dixerunt;
Crucifigatur. Pilatus autem quum videret 24
ſe nihil proficere, ſed magìs tumultum fieri;
accipiens aquam, abluit manus ſuas in con-
ſpectu turbæ, & ait; Innoxius ſum à ſangui-
ne iſtius juſti: vos noveritis. Et reſpondit 25
omnis populus, & ait; Sanguis ejus ſuper
nos, & ſuper filios noſtros.

Lectio ad tertiam horam. 71.

Tunc ſolvit eis Bar-Abbam, ac flagellis ce- 26
cîdit Jeſum, eúmque tradidit ut crucifigere-
tur. Tunc milites Præfecti duxerunt Jeſum 27
in prætorium, & congregârunt adverſùs eum
univerſam cohortem. Et exuerunt eum, ac 28
induerunt eum chlamyde coccineâ. Et con- 29
texuerunt coronam rhamnorum, & impoſu-
êre capiti ejus, & arundinem in dexteram e-
jus: & genuflectentes ſeſe ſuper genua ſua
coram eo, illudebant ei, dicentes; Pax, rex
Judæorum. Et expuerunt in faciem ejus, 30
ceperúntque arundinem, ac percutiebant eum
ſuper caput ipſius. Quumque illuſiſſent ei, 31
exuerunt eum chlamyde, induerúntque ve-
ſtimentis ſuis, & abduxerunt eum ut cruci-
figeretur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * چو جماعت انبوه شد * پيلاطوس بديشان كفت كرا مي خواهيد ازبراي شما ازاد كنم *
18 برابا را يا عيسي انك مسيح مي خوانند † اورا * سبب انك فيلاطوس دانسته بود كه از
حسودي اورا سپاردند ايشان جواب دادند كه برابا را ازاد كن * وعيسي را بما بسپار *
19 * وچون زوباشي بر تخت خود نشست زن او پيش او فرستاد * وبدو كفت با ان پاك كار نداري *
20 براي انك امشب براي او در خواب بسيار زحمت كشيدم * بزركان وامامان وپيران به عوام الناس
21 فرمودند * كه برابا را بخواهند وعيسي را تباه كنند * ديكر بار زوباشي بديشان كفت * ازين هر
22 دو كرا مي خواهيد كه ازاد كنم ايشان كفتند برابا را * * پيلاطوس بديشان كفت *
23 وانك يشوع مسيح خوانده شود * بدو چه كنم * همكنان كفتند بر دار شود * * زوباشي
24 بديشان كفت چه بدي كرد * ايشان بيشتر بانك زدند وكفتند * بر دار شود * * چون
پيلاطوس ديد كه سخن سود نمي دارد ولي انبوهي زيادت مي شود * آب خواست وبرابر
جماعت دستهاء خود را شست * وكفت من از خون اين صديق بيزارم شما دانيد *

Cúmque populus in multitudinem 17
creſceret, Pilatus eis dixit; Quem
vultis propter vos dimittam? Bar-
abbam vel Jeſum quem Chriſtum
vocant? (Propterea quòd Pilatus 18
ſciviſſet eos ex invidia eum tra-
didiſſe,) Illi reſponderunt, Barab-
bam dimitte, Jeſum autem nobis
trade. Cúmque præfectus ſuper ſo- 19
lium ſuum ſederet uxor ejus ad eum
miſit, & dixit ei; Cum illo Sancto
negotium ne habeas; eò quòd propter
eum hâc nocte in ſomnio multam
anxietatem paſſa ſum. Summi au- 20
tem ſacerdotum, & ſeniores ple-
beiis hominibus præceperant, ut
Barabbam peterent, Jeſum verò
perderent. Rurſùm præfectus eis 21
dixit, Ex his ambobus quem vultis
ut ſolvam? illi dixerunt, Barab-
bam. Pilatus eis dixit, & qui Je- 22
ſus Chriſtus vocatur, quid ei faci-
am? univerſi dixerunt, Crucifiga-
tur. Præfectus eis dixit, Quod ma- 23
lum fecit? illi ampliùs clamorem
intenderunt, & dixerunt; Crucifi-
gatur. Cùm Pilatus videret verba 24
non proficere, imò tumultuationem
auctam eſſe, aquam petiit, & co-
ram turbâ manus ſuas lavit, &
dixit; Ego à ſanguine hujus Ju-
ſti inſons ſum: vos cognoſcitis.

Verſio VULGATA LATINA.

17 Congregatis ergò illis, dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an
18 Jeſum, qui dicitur Chriſtus? Sciebat enim quòd per invidiam tradidiſſent eum.
19 Sedente autem illo pro tribunali, miſit ad eum uxor ejus, dicens; Nihil tibi & ju-
20 ſto illi: multa enim paſſa ſum hodiè per viſum propter eum. Principes autem ſa-
cerdotum, & ſeniores perſuaſerunt populis ut peterent Barabbam, Jeſum verò per-
21 derent. Reſpondens autem præſes, ait illis; Quem vultis vobis de duobus dimit-
22 ti? At illi dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus; Quid igitur faciam de Jeſu,
23 qui dicitur Chriſtus? Dicunt omnes; Crucifigatur. Ait illis præſes; Quid enim
24 mali fecit? At illi magis clamabant dicentes; Crucifigatur. Videns autem Pila-
tus quia nihil proficeret, ſed magis tumultus fieret: acceptâ aquâ, lavit manus co-
ram populo, dicens; Innocens ego ſum à ſanguine juſti hujus: vos videritis. Et 25
reſpondens univerſus populus, dixit; Sanguis ejus ſuper nos, & ſuper filios noſtros.
Tunc dimiſit illis Barabbam: Jeſum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigere- 26
tur. Tunc milites præſidis ſuſcipientes Jeſum in prætorium, congregaverunt ad 27
eum univerſam cohortem: Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumde- 28
derunt ei, Et plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput ejus, & arun- 29
dinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes; Ave rex
Judæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput 30
ejus. Et poſtquàm illuſerunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum veſti- 31
mentis ejus, & duxerunt eum ut crucifigerent.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وفيما هم مجتمعون قال لهم فيلاطس من تريدون ان اطلق لكم * ابار ابان ام يسوع الذي
18 يقال له المسيح * لانه كان علم انهم انما اسلموه حسدا * وفيما هو جالس على المنبر ارسلت 19
مراته اليه قايلة تجنب ذلك الصديق فاني تالمت في هذه الليلة كثيرا في الحلم من اجله *
20 * وروساء الكهنة طلبوا الي الجمع ان يسالوه في بارابان ويهلك يسوع * اجابهم القايد قايلا 21
من تريدون ان اطلق لكم من الاثنين فقالوا بارابان * فقال لهم فيلاطس فما اصنع بيسوع 22
الذي يقال له المسيح فقالوا كلهم يصلب * قال لهم اي شر عمل فازدادوا صياحا قايلين 23
اصلبه * فلما راي فيلاطس انه لا ينتفع شيا لكن يزداد شغبا اخذ ماء فغسل يديه 24
قدام الجمع * وقال اني بري من دم هذا الصديق انتم اخبر * فاجاب جميع الشعب 25
قايلين دمه علينا وعلي اولادنا * حينيذ اطلق بارابان وجلد يسوع واسلمه ليصلب * 26

* الفصل السادس والتسعون *

27 * حينيذ اخذ جند القايد يسوع الي الايوان وجمعوا عليه الجند * وعروه والبسوه لباسا 28
احمر * وضفروا اكليلا من شوك وتركوه على راسه * وجعلوا قصبة في يمينه * ثم جثوا 29
على ركبهم قدامه * وهزوا به قايلين سلام يا ملك اليهود * وتفلوا في وجهه * واخذوا القصبة 30
وضربوا بها راسه * فلما هزوا به نزعوا عنه اللباس [ ] والبسوه ثيابه وذهبوا به ليصلب * 31

Quæ dum ipſi congregati eſſent, dixit 17
eis Pilatus; Quem vultis ut dimittam
vobis? Baranbanum, an Jeſum qui di-
citur Chriſtus? Quoniam is ſciebat 18
quòd ipſi quidem tradidiſſent eum per in-
vidiam. Dumque ipſe ſederet ſuper tri- 19
bunali, miſit uxor ejus ad eum, dicens;
Devita illum juſtum: nam paſſa ſum
in hac nocte multùm in ſomnio propter
eum. Et principes ſacerdotum deprecati 20
ſunt turbam, ut peterent ab eo Baranba-
num, & perderent Jeſum. Reſpondit eis 21
Dux, dicens; Utrum vultis dimittam
vobis è duobus? Dixerunt, Baranbanum.
Ait illis Pilatus; Quid igitur faciam 22
de Jeſu qui dicitur Chriſtus? Dixerunt
omnes, Crucifigatur. Dixit eis, Quod 23
malum perpetravit? At invaluerunt cla-
mantes, & dicentes; Crucifige eum.
Cùm autem vidiſſet Pilatus ſe non profi- 24
cere quicquam, ſed augeri tumultum, ac-
cepit aquam, & lavit manus ſuas coram
turba, & dixit; Equidem innoxius ſum
à ſanguine hujus juſti, vos meliùs ſci-
tis. Reſpondit univerſus populus, dicen- 25
tes; Sanguis ejus ſuper nos ſit & ſuper
filios noſtros. Tunc dimiſit Baranbanum, 26
& flagellavit Jeſum, & tradidit eum
ut crucifigeretur.

Sectio nonageſima ſexta.

Tunc duxerunt milites ducis Jeſum in 27
prætorium, & congregaverunt adverſùs
eum cohortem: Et exuerunt eum, & 28
veſtierunt eum veſte purpureâ. Et nexu- 29
erunt coronam de ſpinis, & poſuerunt
eam ſuper caput ejus, & poſuerunt arun-
dinem in dextera ejus. Deinde procu-
buerunt ſuper genua ſua coram eo, & il-
luſerunt ei, dicentes; Ave rex Judæo-
rum. Et expuerunt in faciem ejus: & 30
acceperunt arundinem, eáque percuſſe-
runt caput ejus. Et cùm illuſiſſent ei, 31
exuerunt eum veſte purpureâ, & indue-
runt eum veſtimentis ſuis: & duxerunt
eum ut crucifigeretur.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእንዘ ፡ ሃለዉ ፡ ኵሎሙ ፡ ጉቡአን ፡ እሙንቱ ፡ ይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ለሕዝብ ፡ መነ ፡ ትፈ
18 ቅዱ ፡ ለሐቤ ፡ ለክሙ ፡ በርባንሃኑ ፡ ወሚመ ፡ ሊየሱስሃኑ ፡ ዘስሙ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡
19 ያአምር ፡ ከመ ፡ በቅንአቶሙ ፡ አግብእዎ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ዐውድ ፡ ለአከት ፡
ኀቤሁ ፡ ብእሲቱ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ዑቅ ፡ ኢተአብስ ፡ ላዕለ ፡ ውእቱ ፡ ጻድቅ ፡ እስመ ፡ ብ
ዙኀ ፡ ሐለምኩ ፡ ዮም ፡ በሕልምየ ፡ በእንቲአሁ ፡፡

በደግም ፡ መስቀል ፡ ዘጾም ፡፡

20 ወሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃውንት ፡ ለሆ ፡ አበሉ ፡ ሕዝብ ፡ ከመ ፡ በርባንሃ ፡ ይስአሉ ፡ ወሊየ
21 ሱስሃ ፡ ይቅትሉ ፡፡ ወአውሥአ ፡ መልአክ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዘ ፡ ይብሎሙ ፡ መነሃ ፡ ትፈቅዱ ፡
22 እምክልኤሆሙ ፡ ለሐቤ ፡ ለክሙ ፡፡ ወይቤሉ ፡ በርባንሃ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ምንተ ፡
23 እንክ ፡ እረሲዮ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ዘስሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ወይቤሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ስቅሎ ፡፡ ወ
ይቤሎሙ ፡ መልአክ ፡ ምንተ ፡ እኩየ ፡ ገብረ ፡ ወአፈድፈዱ ፡ ጸሪኀ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ስቅሎ ፡
24 ስቅሎ ፡፡ ወእምዝ ፡ ርእየ ፡ ጲላጦስ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይበቍዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ከመ ፡ ዓዲ ፡
ሀከክ ፡ ዘይከውን ፡ ነሥአ ፡ ማየ ፡ ወተኀፅበ ፡ እደዊሁ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
25 ንጹሕ ፡ አነ ፡ እምደሙ ፡ ለዝ ፡ ጻድቅ ፡ አንትሙ ፡ አእምሩ ፡፡ ወይቤሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ሕ
26 ዝብ ፡ ደሙ ፡ ለዕሌነ ፡ ወለዕለ ፡ ውሉድነ ፡፡ ወእምዝ ፡ ፈትሐ ፡ ሎሙ ፡ በርባንሃ ፡ ወቀሠ
ፎ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ወመጠዎሙ ፡ ይስቅልዎ ፡፡

በዓርብ ፡ በ፮ ፡ ሰዓት ፡፡

27 ወእምዝ ፡ መስተራትዓት ፡ ሐራ ፡ ነሥእዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ እምኵናን ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ማኅበ
28 ሮሙ ፡፡ ወአልበስዎ ፡ ከለሚደ ፡፡ ወፀፈሩ ፡ አክሊለ ፡ ዘሦክ ፡ ወአስተቀጸልዎ ፡ ውስተ ፡ ርእ
29 ሱ ፡ ወአእኀዝዎ ፡ ሕለተ ፡ ውስተ ፡ የማኑ ፡ ወአስተብረኩ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወይሰለቁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይብ
30 ልዎ ፡ ባሐ ፡ ንጉሠ ፡ አይሁድ ፡፡ ወይወርቁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይኰርዕዎ ፡ በሕለት ፡ ርእሶ ፡፡ ወተሰኪ
31 ቀሙ ፡ ላዕሌሁ ፡ ሰለብዎ ፡ ውእቱ ፡ ከላሚደ ፡ ወአልበስዎ ፡ አልባሲሁ ፡ ወወሰድዎ ፡ ይስቅልዎ ፡፡

Et omnibus iis coactis, dicit Pilatus populo; Quem vultis ſalvem vobis? 17
Barbanne, aut Jeſum cujus nomen eſt Chriſtus? Quia ſciebat quòd propter 18
invidiam eorum tradidiſſent eum. Et ſedente eo in conventu, miſit ad eum 19
uxor ejus, dicens; Caveto ne offendas contra hunc juſtum: quia multa ſomniavi
hodiè in ſomno propter eum.

In ſecunda crucifixionis Quadrageſimæ.

Et principes ſacerdotum, & ſeniores etiam allocuti ſunt populum, ut Barban 20
peterent, & Jeſum occiderent. Et reſpondit præſes populi, dicens iis; Quem 21
vultis è duobus ut ſalvem vobis? Et dicunt, Barban. Et dicit illis Pilatus; 22
Quid igitur faciam Domino Jeſu, cujus nomen eſt Chriſtus? Dicunt ei omnes;
Crucifige illum. Et dicit iis præſes populi; *Quid mali fecit? Et ampliârunt* 23
clamorem, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Et videns Pilatus quòd ni- 24
hil proficeret, ſed adhuc tumultus fieret, accepit aquam, & lavit manus ſuas
coram populo dicens; Purus ſum à ſanguine hujus juſti: Vos attendite. Et 25
dicunt omnes populi; Sanguis ejus ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Et tunc 26
dimiſit iis Barban; Et flagellavit Dominum Jeſum, & eum tradidit illis ut
crucifigerent eum.

Ad ſextam paraſceues horam.

Et tunc caſtrenſes milites ſuſceperunt Dominum Jeſum à judicatorio, & con- 27
gregati ſunt ſimul. Et induerunt eum chlamyde. Et plexuerunt coronam è 28
ſpinis, & in modum coronæ eam impoſuerunt capiti ejus, & cum tenere fe- 29
cerunt arundinem in dextra ſua: & genu flexerunt ante eum, & illudebant
ſuper eum, & dicunt ei, Ave rex Judæorum. Et expuunt in eum, & percuti- 30
unt eum arundine caput ejus. Et quum illuſiſſent ſuper eum, exuerunt eum 31
chlamyde, & induerunt eum veſtimentis ejus, & duxerunt eum crucifi-
gere eum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * ايشان بانك بر اوردند † بجمع وكفتند * خون او بر كردن ما * وازان فرزندان ما
26 * فيلاطوس چون شنيد * برابا را ازاد كرد * وعيسي را بسوط زد وسپارد كه بر دار شود

صد سي انجا كه مسيح را ميان داورستان بردند

* انكه سرهنكان زوباشي * 27
28 عيسي را در دهليز بردند * عوامان ورندان بروي كرد شدند * وبرهنه اش كردند *
29 وپيراهن سرخ اورا پوشانيدند * وازخار تاج † بافتند وبر سر او نهادند * ني در دست او
دادند * ودر پيش اوزانو زدند * وبرو تسخر مي كردند * ومي كفتند سلام بر تو اي ملك
30 يهوديان * وبر روي او خيو كردند * ني را ستدند وبر سر او كوفتند * وچون تسخر را تمام كردند * 31
سرخ را ازو بر كندند وجامه خودش را پوشانيدند * وازانجا بردند * تا بر دار اويخته شود *

Illi vocem ſimul extulerunt, & di- 25
xerunt, Sanguis ejus ſuper collum
noſtrum & filiorum noſtrorum ſit.
Pilatus cùm audiſſet, Barabbam 26
dimiſit: & Jeſum flagellavit, tra-
diditque ut in crucem ageretur.

CXXX Ubi Chriſtum in judicatorium duxerunt.

Tunc milites præfecti, Jeſum in 27
atrium duxerunt, turbis nebulonum
in eum coactis. Et nudârunt eum, 28
& tunicâ rubrâ eum induerunt. Et 29
è ſpinis coronam texentes, capiti ei
impoſuerunt: arundinem etiam in
in manum ejus dederunt; & coram
eo genuflectebant, cúmque illude-
bant, dicentes; Pax tibi O rex Ju-
dæorum. Et in faciem ejus con- 30
ſpuebant, arundinemque accipie-
bant, & ſuper caput eum percuſſe-
runt. Cúmque illuſionem finiviſſent, 31
tunicâ rubrâ eum ſpoliârunt: &
veſtibus ſuis induerunt, indéque tu-
lerunt eum, ut ſuper crucem ſuſpen-
deretur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc anga- τλα α
32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγά-
riaverunt, ut tolleret crucem ejus. Et venientes in locum dictum Golgotha,
33 ρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, τλβ α
qui est dictus Calvariæ locus, Dederunt ei bibere acetum cum felle mi-
34 ὅς ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγ- τλγ δ
stum. Et gustans noluit bibere. Crucifigentes verò eum, diviserunt
35 μένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τλδ α
vestimenta ejus, jacientes sortem: ut impleretur effatum à Propheta;
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες (ζ) κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου,
Dispertiti sunt vestimenta mea sibiipsis, & super vestem meam jecerunt sor-
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆ-
36 tem. Et sedentes servabant eum illic. Et imposuerunt super ca-
37 ρον. Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα- τλε α
put ejus causam ejus scriptam; HIC EST JESUS
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ
REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum
38 Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τότε σταυροῦνται σὺν τλς α
eo duo latrones, unus à dextris, & unus à sinistris. At prætereun-
39 αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευό- τλζ ς
tes blasphemabant eum, moventes capita sua, Et dicentes Dis-
40 μενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, Καὶ λέγοντες, Ὁ κα-
solvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum Si filius
ταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς

τλη β es Dei, descende de cruce. Similiter verò & principes Sa-
τοῦ Θεοῦ, (η) κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. (θ) Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχι- 41
cerdotum illudentes, cum Scribis, & senioribus, dice-
ερεῖς ἐμπαίζοντες, μετὰ τῶν Γραμματέων, καὶ πρεσβυτέρων, ἔλε-
bant; Alios servavit, seipsum non potest servare. Si rex Israel
γον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ 42
est, descendat nunc de cruce, & credemus ei. Confidit in
ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ (ι) πιστεύσομεν αὐτῷ. Πέποιθεν ἐπὶ 43
Deum, liberet nunc eum, si vult eum. Dixit enim; Quia Dei sum
τὸν Θεὸν, (κ) ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι
τλθ β filius. Id verò ipsum & latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei.
υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ. 44
τμ β A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam no-
Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας (λ) ἐν- 45
nam. Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magnâ, di-
τμα ς νάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέ- 46
cens; Eli, Eli, lama sabachthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid me
γων, Ἠλὶ, Ἠλὶ, (μ) λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με
dereliquisti? Quidam autem eorũ illic stantium audientes, dicebant; Quòd Eliam
ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίαν 47
τμβ β vocat iste. Et continuò currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implénsque aceti, & circumponens arundini, potabat eum.
φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας 48
τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.

MS. A. (ζ) κλῆρον· ** Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν (η) καὶ κατάβηθι (θ) Ὁμοίως οἱ (ι) πιστεύομεν (κ) ῥυσάσθω αὐτὸν, (λ) ἐνάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην (μ) λιμὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܕ ܢܦܩܝܢ ܐܫܟܚܘ ܓܒܪܐ ܩܘܪܝܢܝܐ ܕܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܠܗܢܐ ܐܠܨܘ ܕܢܫܩܘܠ 32
ܙܩܝܦܗ. * ܘܐܬܘ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܓܘܠܬܐ ܗܝ ܕܡܬܬܪܓܡܐ ܩܪܩܦܬܐ. * ܘܝܗܒܘ 33
ܠܗ ܕܢܫܬܐ ܚܠܐ ܕܡܚܝܠ ܒܡܪܪܬܐ. ܘܛܥܡ ܘܠܐ ܨܒܐ ܠܡܫܬܐ. * ܘܟܕ ܙܩܦܘܗܝ. ܦܠܓܘ 34 35
ܢܚܬܘܗܝ ܒܦܣܐ. * ܘܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܘܢܛܪܝܢ ܠܗ ܬܡܢ. * ܘܣܡܘ ܠܥܠ ܡܢ ܪܫܗ 36
ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܟܬܒܐ. ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܠܫܬ ܫܥܝܢ * ܥܒ * 37
* ܘܐܙܕܩܦܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܠܣܛܝܐ. ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ. * ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ 38
ܕܥܒܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܡܢܝܕܝܢ ܪܫܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܣܬܪ ܗܝܟܠܐ 39 40
ܘܒܢܐ ܠܗ ܒܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܦܪܘܩ ܢܦܫܟ ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܘܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ.
* ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܡܡܐܩܝܢ ܗܘܘ. ܥܡ ܣܦܪܐ ܘܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܦܪܝܫܐ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐܚܪܢܐ 41
ܐܚܝ. ܢܦܫܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܚܝܘ. ܐܢ ܡܠܟܗ ܗܘ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܢܚܘܬ ܗܫܐ ܡܢ ܙܩܝܦܐ. 42
ܘܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ ܒܗ. * ܬܟܝܠ ܗܘܐ ܥܠ ܐܠܗܐ. ܢܦܪܩܝܘܗܝ ܗܫܐ ܐܢ ܨܒܐ ܒܗ. ܐܡܪ ܓܝܪ 43
ܕܒܪܗ ܐܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܟܘܬ ܐܦ ܠܣܛܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܙܕܩܦܘ ܥܡܗ ܡܚܣܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. 44

* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ * ܥܓ *

* ܡܢ ܫܬ ܫܥܝܢ ܕܝܢ. ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܥܝܢ ܬܫܥ. * ܘܠܐܦܝ ܬܫܥ 45
ܫܥܝܢ. ܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ 46 47
ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܟܕ ܫܡܥܘ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܐ ܠܐܠܝܐ ܩܪܐ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܪܗܛ ܚܕ 48
ܡܢܗܘܢ. ܘܢܣܒ ܐܣܦܘܓܐ ܘܡܠܝܗ ܚܠܐ. ܘܣܡܗ ܒܩܢܝܐ. ܘܡܫܩܐ ܗܘܐ ܠܗ.

Et quum exirent, invenerunt virum Cyre- 32
næum, nomine Simon: hunc angariârunt ut
bajularet crucem ejus. Veneruntque in lo- 33
cum qui vocatur Gogolta, cujus interpreta-
tio est, Cranium. Et dederunt ei acetum bi- 34
bendum mistum cum felle: & gustavit, no-
luitque bibere. Quumque crucifixissent eum, 35
partiti sunt vestimenta ejus sorte; Et sede- 36
bant ac custodiebant eum illîc. Et imposue- 37
runt super caput ejus occasionem mortis ejus
in scripto: HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

Ad sextam horam.72.

Porrò crucifixi sunt cum eo duo latrones, 38
unus à dextera ejus, & alter à sinistra ejus.
Illi autem qui transibant, blasphemabant 39
adversùs eum, & movebant capita sua, Di- 40
centes; Destructor templi, & ædificans ipsum
triduo, libera animam tuam, si filius Dei es;
& descende de cruce. Itidem & principes 41
sacerdotum illudebant cum Scribis, & seni-
oribus ac Pharisæis, & dicebant; Alios ser- 42
vavit, seipsum non potest servare: si rex est
Israel, descendat nunc de cruce, ut videa-
mus, & credamus in eum. Confidit in Deo, 43
redimat eum nunc, si vult eum. Ait enim,
Filius Dei sum. Itidem & sicarii illi qui e- 44
rant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.

Ad nonam horam.73.

A sexta autem hora factæ sunt tenebræ su- 45
per universam terram usque ad horam no-
nam. Et circiter horam nonam exclamavit 46
Jesus voce altâ, & ait; Deus, Deus, qua-
re dereliquisti me? Quidam autem ex iis 47
qui adstabant illîc quum audîssent, dicebant;
Iste Eliam vocavit. Et in illa ipsa hora ex- 48
currit unus ex eis, & accepit spongiam, eámque implevit aceto, & posuit in arundine,
& propinabat ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد سي يك   بردن مسيح را نزديك دار
* چون بدر آمدند يافتند 32
مردي قوريني نامش شمعون * اورا سخره كرفتند تا صليب را بر كيرد * * واوردند اورا 33
درجايكاهي كه نامش كاغولتا بود * تفسيرش كله سر باشد * * تلخي را با سركه 34
آميختند وبخوردش مي دادند * اوچشيد ونمي خورد   صد سي دو   اويختن
مسيح را بر دار * * چون اورا بر دار اويختند جامه اورا بقرعه بخش كردند * * وانجا 35 36
نشستند * اورا پاسباني مي كردند * * وبهانه مرك اورا * بر كاغد نبشتند * وبالاي سر 37
او نهادند * كه اينست يشوع ملك يهوديان * * ودو دزد ديكر با وي اويخته شدند * 38
يكي بر دست راست ويكي بر دست چپ * * وهر كساني كه انجا مي كذشتند * 39
بروي افتري مي كردند * سر خود مي جنبانند * * ومي كفتند * اي خراب كننده 40
هيكل وآبادان كردن او در سه روز خودرا برهان اكر فرزند خدا هستي وازصليب فرود اي *
* واين چنين †بزركان * وامامان * ونويسندكان و†پيران ومعتزلان * تسخر مي كردند * ومي كفتند * 41

CXXXI. Adductio Christi ad crucem.

Et quum exirent, invenerunt virum 32
Cyrenæum cujus nomen Simeon:
hunc angariârunt ut crucem sustol-
leret. Et tulerunt eum in locum 33
quendam cujus nomen Gagulta erat,
cujus interpretatio, Cranium capi-
tis est. Et amaritudinem cum ace- 34
to miscuerunt, & bibendum ei præ-
buerunt: quod *ille gustavit, sed noluit*
bibere.

CXXXII. Suspensio Christi super crucem.

Cùm eum super crucem suspendis- 35
sent, vestes ejus sorte dividebant:
Et ibi sedebant, ut eum custodi- 36
rent. Et prætextum mortis ejus char- 37
tulæ inscripserunt, supráq; caput ejus
posuerunt; Quia hic est Jesus rex
Judæorum. Duóque latrones insuper 38
cum eo suspensi erant; un⁹ ad manum
dextram, & alter ad manum sini-
stram. Omnes autem homines qui 39
illàc transibant, eum blasphemantes
capita sua movebant: Ac dicebant; 40
O qui destruis templum et restaura-
re potès *intra tres dies, teipsum li-*
bera, si filius Dei es, & à cruce de-
scende. Sic etiam magnates, & sa- 41
cerdotes, & scribæ, & seniores, ac
Pharisæi illudebant, ac dicebant,

Versio VULGATA LATINA.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc anga-
33 riaverunt ut tolleret crucem ejus. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha,
34 quod est Calvariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Et cùm
35 gustâsset, noluit bibere. Postquàm autem crucifixerunt eum, diviserunt vesti-
menta ejus, sortem mittentes: ut impleretur quod dictum est per prophetam di-
centem; Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.
36 Et sedentes servabant eum. Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scri-
37 ptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo
38 latrones: unus à dextris, & unus à sinistris. Prætereuntes autem blasphemabant
39 eum, moventes capita sua, Et dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in tri-
40 duo illud reædificas: salva temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. Simili-
41 ter & principes sacerdotum illudentes cum Scribis & senioribus dicebant; Alios 42
salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de
cruce, & credimus ei: Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim; 43
Quia filius Dei sum. Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, im- 44
properabant ei. A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram 45
usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magnâ, di- 46
cens; Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid dere-
liquisti me? Quidam autem illîc stantes, & audientes, dicebant; Eliam vocat 47
iste. Et continuò currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, & im- 48
posuit arundini, & dabat ei bibere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وفيما هم خارجون وجدوا انسانا قيروانيا اسمه سمعان فسخروه ليحمل صليبه * واتوا به 32
مكانا يسمي الجلجلة وتفسيره الجمجمة * واعطوه خلا مخلوطا بمر فذاق ولم يرد ان يشرب * 33 34
* ولما صلبوه اقتسموا ثيابه بينهم واقترعوا عليها * وجلسوا هناك ليحرسوه * وجعلوا فوق 35 36
راسه لوحا مكتوبا هذا هو ملك اليهود * حينيذ صلبوا معه لصين واحدا عن يمينه 37 38
واخر عن يساره * وكان المجتازون به يجدفون ويحركون روسهم * ويقولون يا ناقض الهيكل 39 40
وبانيه في ثلثة ايام خلص نفسك * وان كنت انت ابن الله فانزل عن الصليب *
* وهكذي روساء الكهنة والكتبة والشيوخ والفريسيون كانوا يهزون به قايلين * خلص 41 42
اخرين افلم يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو ملك اسراييل فلينزل الان عن الصليب
لنري ونومن به * ان كان متوكلا علي الله فلينجه الان ان كان يحبه * لانه قال انا ابن الله * 43
* وكذلك ايضا اللصان اللذان صلبا معه كانا يعيرانه * ومن ست ساعات كانت ظلمة 44 45
علي الارض كلها الي الساعة التاسعة *

* الفصل السابع والتسعون *

* فلما كان وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عظيم قايلا الهي الهي لماذا تركتني * فقوم 46 47
من القيام هناك لما سمعوا قالوا انه دعا ايليا * وللوقت اسرع واحد منهم واخذ اسفنجة 48
فملاها خلا وجعلها علي قصبة وسقاه *

Quumque egrederentur invenerunt ho- 32
minem Kiruanæum, cujus nomen Si-
mon: & angariârunt eum ut portaret
crucem ejus. Et duxerunt eum in locum 33
qui vocatur Gagalat, cujus interpreta-
tio est, Calvaria. Et dederunt ei ace- 34
tum mistum myrrhâ, & gustavit, nolu-
itque bibere. Et cùm crucifixissent eum, 35
diviserunt vestimenta ejus inter se, &
sortem miserunt super ea: Et sederunt 36
ibi, ut custodirent eum. Et posuerunt super 37
caput ejus tabellam scriptam; HIC EST
REX JUDÆORUM. Tunc crucifixe- 38
runt cum eo latrones duos, unum à dexte-
ra ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et 39
prætereuntes ante eum, blasphemabant,
& movebant capita sua, Atque dicebant, 40
O destruens templum & ædificans illud
in tribus diebus, salva temetipsum: Et
si tu es filius Dei, descende de cruce. Et 41
similiter principes sacerdotum, & scribæ,
& seniores, & Pharisæi illudebant ei,
dicentes; Salvavit alios, an non potest 42
salvare se ipsum? Si est ipse rex Israel,
descendat nunc de cruce, ut videamus,
& credamus in eum: Si est confidens in 43
Deo, liberet eum nunc, si diligit eum:
Nam dixit, Ego sum filius Dei. Et si- 44
militer etiam duo latrones qui crucifixi
fuerant cum eo, improperabant ei. Et à 45
sextâ horâ factæ sunt tenebræ super ter-
ram universam usque ad horam nonam.

Sectio nonagesima septima.

Et cùm esset tempus horæ nonæ, clama- 46
vit Jesus voce magnâ, dicens; Deus
meus, Deus meus, quare dereliquisti
me? Quidam autem ex astantibus illîc, 47
quum audîssent, dixerunt quòd vocâs-
set Eliam. Et continuò cucurrit unus 48
ex illis, & accepit spongiam, & im-
plevit eam aceto, & posuit eam super
arundinem, & potavit eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወእንዘ : ይወፅእ : ረከቡ : ብእሴ : ቀሬናዌ : ዘሰሙ : ስምዖን : ወዐበጥዎ : ይጹር : መስቀ
33 ሎ::=፥ ወበጺሐሙ : ብሔረ : ዘሰሙ : ጎልጎታ : ዘበትርጓሜሁ : ቀራንዩ:=፥ ወወሀብዎ :
34 ይስተይ : ወይነ : ወሐሞተ : ድሙረ:: ወጥዒሞ : አበየ : ስቲየ:=፥ ወእሞዝ : ሰቀልዎ:: ወተ
35 ካፈሉ : ላልባሲሁ : እንዘ : ይትዓፀዉ:=፥ ወነበሩ : የዐቅብዎ : በህየ:=፥ ወአንበሩ : መ
36 ልዕልተ : ርእሱ : ጽሒፎሙ : ዘኮነ : እንዘ : ይብሉ : ዝውእቱ : ንጉሦሙ : ለአይሁድ : እ
37 ግዚእ : ኢየሱስ::=፥ ወእሞዝ : ተሰቅሉ : ምስሌሁ : ክልኤቱ : ፈያት : አሐዱ : በይም
38 ን : ወአሐዱ : በፀግም::=፥ ወእለ : ይኀልፉ : ይፀርፉ : ላዕሌሁ : እንዘ : ያኀውሡ : ርእሶ
39 ሙ:=፥ ወይብሉ : ዘይነሥቶ : ለምኵራብ : ወየሐንጾ : በሠልስት : ዕለት : አድኅን : ርእሰ
40 ከ : እመሰ : ወልደ : እግዚአብሔር : አንተ : ረድ : እመስቀልከ::=፥ ወከማሁ : ሊቃነ : ካህ
41 ናትኒ : ይሰለቁ : ምስለ : ጸሐፍት : ወሊቃናት : እንዘ : ይብሉ:=፥ ባዕደ : አድኀነ : ወርእ
42 ሶ : ኢይክል : አድኅኖ : እመ : ንጉሠ : እስራኤል : ውእቱ : ይረድ : ይእዜ : እመስቀል::
43 ወንእመን : ቦቱ:=፥ ዘተአመነ : በእግዚአ : ብሔር:: ናሁ : ይእዜ : ያድኅኖ : እመ : ይፈ
44 ቅደሁ : እስመ : ይብል : ወልደ : እግዚአብሔር : አነ::=፥ ወከማሁ : ፈያትኒ : እለ : ተሰቅሉ :
45 ምስሌሁ : ይዘነጕጕዎ::=፥ ወእምሰዱ : ሰዐት : ጸልመ : ኵሉ : ዓለም : እስከ : ተስዑ :
ሰዐት::=፥

በዓርብ : በ፱ : ሰዓት::=፥

46 ወጊዜ : ሰዐተ : ተሱዓት : ጸርኀ : እግዚእ : ኢየሱስ : በቃል : ዐቢይ:: እንዘ : ይብል :
ኤሎሄ : ኤሎሄ : ለማ : ሰበቀተኒ:: ዝውእቱ : ብሂል : አምላኪየ : አምላኪየ : ለምንት :
47 ኀደገኒ:=፥ ወሰሚዖሙ : እለ : ይቀውሙ : ህየ : ይቤሉ : ኤልያስሃ : ይጼውዕ : ዝንቱ::=፥
48 ውእቱ : ጊዜ : ሮጸ : አሐዱ : እምኔሆሙ : ወነሥአ : ስፍንገ : ወመልአ : ብሒአ : ወአሰረ : ውስ
ተ : ሕለት : ወአሕዘዘ:=፥

Et exeunte illo *invenerunt hominem Cyrenæum, cujus nomen* erat *Simon: &* 32
adegerunt eum portare crucem ejus. Et quum advenissent ad locum cujus no- 33
men erat Golgotha, quod in expositione sua est *cranion. Et dederunt ei bi-* 34
bendum vinum & fel mixtum: & quum gustâsset noluit bibere. Et tunc crucifix- 35
erunt eum: & diviserunt vestimenta ejus, sortem jacientes. Et sederunt custodi- 36
entes eum ibi. Et posuerunt super caput ejus inscriptionem, quæ fuit dicentium; 37
HIC EST REX JUDÆORUM DOMINUS JESUS. Et tunc crucifixi sunt 38
cum eo duo latrones; unus ad dextrã, alter ad sinistram. Et prætereuntes blasphe- 39
mabant super eum, moventes capita sua: Et dicunt, Destruens templum, & ædi- 40
ficans illud in tribus diebus, serva teipsum: si filius Dei es, descende è cruce tua.
Et similiter principes sacerdotum illudebant eum cum scribis & senioribus, 41
dicentes; Alios servavit, & seipsum non potest servare: si rex Israel est de- 42
scendat nunc à cruce; & credemus ei. Qui confidit in Deo, Ecce nunc servet 43
eum si vult eum: quia dicit, Filius Dei sum. Et similiter latrones qui cruci- 44
fixi erant cum eo exprobrabant ei. Et è sexta hora tenebrosus fuit totus 45
mundus usque, ad nonam horam.

Ad nonam horam parasceues.

Et tempore nonæ horæ clamavit Dominus Jesus, cum voce magna, dicens; 46
Elohi, Elohi lama sabaktani, hoc est dicere; Deus meus, Deus meus quare
reliquit me? Et audientes illi qui stabant illîc, dicunt; Eliam vocat iste. 47
Et statim cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam; & implevit eam aceto, & 48
ligavit eam super arundinem, & prehendit eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* كه مرده ديكرانرا زنده كرد * جان خودرا نتواند كه زنده كند * اكر ملك اسراييل 42
است * ازصليب فرود ايد * تا خلق ببينند وبدو ايمان اورد * * وبر خدا توكل كرد * اكر 43
پسنده است اين ساعت اورا برهاند * سبب انك كفت من فرزند خدا هستم * * واين چنين ان 44
دزدان * كه با وي بدار اويخته شدند بيهوده مي كفتند * * وچون شش ساعت كذشت * بر 45
همه زمين تاريكي پيدا شد * تا نهم ساعت * * ودر نهم ساعت عيسي باواز بلند نعره بر 46
آورد * وكفت ايلي ايلي چرا مرا فرو كذاشتي * * كساني كه انجا ايستاده بودند كفتند * 47
اينك ايليا را مي خواند * * وهماندم يكي از ايشان دويد ابرك ستد وبر سر ني كرد * 48
پر سركه * واورا مي خورانيد *

Alios quidem mortuos vivificavit, 42
animam autem *suam non potest vi-*
vificare. Si rex Israelis sit, à cruce
descendat, ut populus videat & in
eo credat. In Deo quidem confidit, 43
si gratus sit ei, hâc horâ eum libe-
ret: propterea quòd dixit; Ego fi-
lius Dei sum. Ita etiam latrones, 44
qui cum eo super crucem suspensi
erant, inania protulerunt. Sex- 45
tâ autem horâ præteritâ, super to-
tam terram tenebræ exortæ sunt, us-
que ad nonam horam. Et nonâ horâ 46
Jesus voce altâ clamorem extulit, ac
dixit; Eli Eli quare me dereliquisti?
Quidam ex astantibus dixerunt, 47
Ecce Eliam vocat. Et eodem mo- 48
mento unus ex illis cucurrit, &
spongiam accepit, ac summæ a-
rundini imposuit plenam aceto, &
ei bibendum præbebat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΗ'.

Verùm cæteri dicebant; Sine, videamus an veniat Elias *liberaturus* eum. *At*
49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ τμγ α
50 Jeſus iterùm clamans voce magnâ, emiſit ſpiritum. Et ecce
Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ τμδ β
interexpanſum templi *fiſſum* eſt in *duo*, à *ſurſum* uſque deorſùm: & terra
51 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ τμε ι
mota eſt, & petræ *fiſſæ* ſunt: Et monumenta aperta ſunt, & mul-
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· Καὶ τὰ (ν) μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολ-
ta corpora *dormientium* Sanctorum *excitata ſunt*. Et exeuntes de
53 λὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
monumentis poſt *excitationem* ejus, venerunt in ſanctam civitatem, & apparue-
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανί-
runt multis. *At* Centurio, & qui cum eo, *ſervantes* Jeſum,
54 σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, τμς β
videntes terræmotum, & *facta*; timuerunt valdè, dicentes; Verè
ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς
Dei filius erat iſte. Erant autem ibi mulieres multæ à longè *ſpe-*
55 Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες (ξ) πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω- τμζ ς
ctantes, quæ ſecutæ ſunt Jeſum à Galilæa, miniſtrantes ei.
ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ·
In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & *Joſe* mater,
56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ,

ΞΗ' & mater filiorum Zebedæi. Serò autem *facto*, venit homo
τμη α καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος 57
dives ab Arimathæa, nomine Joſeph, qui & ipſe diſcipulus erat Je-
πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰη-
ſu. Hic *accedens Pilato*, petiit corpus Jeſu. Tunc
σοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε 58
Pilatus juſſit reddi corpus. Et *accipiens corpus* Jo-
τμθ α ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰω- 59
ſeph involvit illud ſindone mundâ. Et poſuit illud in novo ſuo
σὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ. Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ 60
monumento, quod exciderat in petra: & *advolvens lapidem* magnū *oſtio*
μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν (ο) τῇ θύρᾳ
monumenti, abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Ma-
τν ς τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (π) καὶ ἡ ἄλλη Μα- 61
ria, ſedentes contra ſepulchrum. *Verùm poſterâ* die, quæ eſt poſt Pa-
τνα ι ρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν πα- 62
raſceuen, *coacti ſunt* principes Sacerdotum & Phariſæi ad Pilatum, Di-
ρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, Λέ- 63
centes; Domine, *meminimus* quia ille ſeductor dixit adhuc vivens; Poſt tres
γοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς
dies *excitor*.
ἡμέρας ἐγείρομαι.

MS. A. (ν) μνήματα ἀνεῴχθη, καὶ (ξ) πολλαὶ μακρόθεν (ο) ἐπὶ τῇ θύρᾳ (π) καὶ ἄλλη

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܫܒܘܩ ܢܚܙܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܕܢܦܪܩܝܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ .
50
51 ܬܘܒ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܫܒܩ ܪܘܚܗ. * ܘܡܚܕܐ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܣܬܕܩܘ ܠܬܪܝܢ. ܡܢ
52 ܠܥܠ ܥܕܡܐ ܠܬܚܬ. ܘܐܪܥܐ ܐܬܙܝܥܬ. ܘܟܐܦܐ ܐܬܨܪܝ. * ܘܩܒܪܐ ܐܬܦܬܚܘ.
53 ܘܦܓܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܩܕܝܫܐ ܕܕܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܩܡܘ. * ܘܢܦܩܘ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܝܡܬܗ .
54 ܥܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܣܓܝܐܐ. * ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝܫܘܥ.
ܟܕ ܚܙܘ ܙܘܥܐ ܘܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܕܚܠܘ ܛܒ. ܘܐܡܪܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ.
55 * ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܬܡܢ ܐܦ ܢܫܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܚܙܝܢ ܗܘܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܗܠܝܢ ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܒܬܪ
56 ܝܫܘܥ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗ. * ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ . ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ.
ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܘܕܝܘܣܐ. ܘܐܡܗܘܢ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ. * ܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܥܕ *
57 * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ ܡܢ ܪܡܬܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ. ܕܐܦ ܗܘ ܐܬܬܠܡܕ
58 ܗܘܐ ܠܝܫܘܥ. * ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܦܩܕ ܦܝܠܛܘܣ
59 ܕܢܬܝܗܒ ܠܗ ܦܓܪܐ. * ܘܢܣܒܗ ܝܘܣܦ ܠܦܓܪܐ. ܘܟܪܟܗ ܒܟܘܬܝܢܐ ܕܟܬܢܐ ܕܟܝܐ.
60 * ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܚܕܬܐ ܕܝܠܗ ܕܢܩܝܪ ܗܘܐ ܒܫܘܥܐ. ܘܥܓܠܘ ܟܐܦܐ ܪܒܬܐ. ܣܡܘ
61 ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܩܒܪܐ ܘܐܙܠܘ. * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ
ܐܚܪܬܐ. ܕܝܬܒܢ ܗܘܝ ܠܘܩܒܠ ܩܒܪܐ. * ܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܥܗ *
62 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪ ܥܪܘܒܬܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܠܘܬ
63 ܦܝܠܛܘܣ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܐܬܕܟܪܢ ܕܗܘ ܡܛܥܝܢܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܟܕ ܚܝ. ܕܠܒܬܪ
ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܐܡ ܐܢܐ.

Reliqui verò dicebant, Sinite, videamus an 49
veniat Elia ad ſalvandum eum. Ipſe verò Je- 50
ſus rurſum exclamavit voce altâ, & dimiſit
ſpiritum ſuum. Et ſtatim ſuperficies *reſpon-* 51
dens januæ templi, ſciſſa eſt in duas partes à
ſummo uſq; ad imum, terraque commota eſt,
& petræ ſciſſæ. Et monumenta aperta ſunt, 52
& corpora multa Sanctorum qui obdormie-
rant, ſurrexerunt. Et exierunt, ac poſt re- 53
ſurrectionem ejus ingreſſi ſunt civitatem
ſanctam, & apparuerunt multis. Centurio 54
autem, & qui cum eo erant, qui ſervabant Je-
ſum, quum vidiſſent terræmotum, & ea quæ
facta fuerant, timuerunt vehementer, & di-
xerunt; Verè iſte filius erat Dei. Erant au- 55
tem illîc mulieres multæ proſpicientes emi-
nùs: quæ venerant poſt Jeſum à Galilæa, &
miniſtrabant ei. Quarum una erat Maria 56
Magdalena, & Maria mater Jacobi, & Joſis,
ac mater filiorum Zebedæi.

Ad veſperam ſabbathi Annuntiationis. 74.

Quum autem eſſet veſpera, venit vir dives à 57
Rama, nomine Joſeph, qui & ipſe diſcipulus
fuerat Jeſu. Is adiit Pilatum, petiitque cor- 58
pus Jeſu, & præcepit Pilatus ut daretur ei
corpus. Et accepit Joſeph corpus, & invol- 59
vit illud faſciâ lini mundi. Illudque poſuit 60
in monumento ſuo novo quod inciſum erat
in petra: & advolverunt ſaxum ingens, ac
poſuerunt ſuper oſtium monumenti, & abie-
runt. Erant autem illîc Maria Magdalena, 61
& Maria altera, quæ ſedebant è regione ſe-
pulchri.

Matutinis Sabbathi Annuntiationis. 75.

Die verò craſtinâ quæ eſt poſt Paraſceuen, 62
congregati ſunt principes ſacerdotum, &
Phariſæi apud Pilatum, Et dicunt ei; Do- 63
mine noſter, meminimus ſeductorem illum
dixiſſe dum viveret, Poſt tres dies reſurgam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * ديكران كفتند * اورا بكذارتا ببينيم مكر ايليا بيايد * واورا برهاند * * عيسي ديكر
50
51 بار نعره زد وجان خود را تسليم كرد * انكه در هيكل از بالا تا بزير بدو نيمه شكافته شد *
52 وزمين لرزيد * وكورها كشاده شدند * وسنكها ازهم بدو نيمه شدند * وتن بسيار
53 پاكان كه شهيد كشته بودند از كور† بر خاستند * * وابيرون آمدند وبعد از بر
54 خاستن او] در شهر مقدس اندر رفتند * وبسياران نموده شدند * * سپه سالار وايشان
كه با وي بودند * وعيسي را پاسباني مي كردند * چون ان حالتهاء سهمناك ديدند
55 عظيم ترسيدند وكفتند راستست اين كه فرزند خداست * * وزنان بسيار كه از
56 جليل بدنبال عيسي امده بودند از دور مي ديدند وايمان مي آوردند * * واز ان
زنان يكي مريم مجدلاني * ومريم مادر يعقوب * ويوسا * ومادر فرزندان† زبدي *

صد سي سه دفن كردن مسيح در كور

57 * چون شبهنكام شد * مردي توانكر آمد از رامه * ونامش يوسف كه او
58 نيز از جملهٔ شاكردان مسيح بود * * پيش پيلاطوس رفت * وتن عيسي را خواست *

Alii dicebant; Sine eum, ut vide- 49
amus utrùm Elias veniat eùmque li-
beret. Jeſus autem *ſecundâ vice vo-* 50
ciferatus expiravit. Tunc velum 51
Templi à ſummo ad imum in di-
midias partes perruptum eſt: terra et-
iam contremuit. Et ſepulchra aperta 52
ſunt, & petræ diffiſſæ ſunt, & cor-
pora multorum ſanctorum qui mar-
tyrium paſſi erant, è ſepulchris ſur-
rexerunt: Et egreſſi ſunt, & poſt 53
reſurrectionem ejus in urbem ſan-
ctam ingreſſi ſunt, ac multis mani-
feſtati ſunt. Dux militum, & illi 54
qui cum eo erant & Jeſum cuſtodi-
ebant, cùm iſta prodigia fieri vide-
rent, magnoperè timuerunt, ac dixe-
runt; Verum eſt hoc quòd filius Dei
eſt. Mulieres autem quæ è Galilæa 55
poſt Jeſum venerant, à longinquo
ſpectabant, & credebant. Et ex illis 56
mulieribus una erat *Maria Magda-*
lena, & Maria mater Jacobi &
Joſe, & mater filiorum Zebedæi.

CXXXIII. Sepultura Chriſti in monumento.

Cùm autem facta eſſet veſpera vir 57
quidam dives venit à Ramah, (&
nomen ejus Joſeph, qui etiam ip-
ſe ex numero diſcipulorum Chri-
ſti erat.) Et coram Pilato 58
ivit, ac corpus Jeſu petiit.

Verſio VULGATA LATINA.

49 Cæteri verò dicebant; Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. Jeſus autem
50 iterùm clamans voce magnâ, emiſit ſpiritum. Et ecce velum templi ſciſſum eſt in
51 duas partes à ſummo uſque deorſum: & terra mota eſt, & petræ ſciſſæ ſunt, Et
52 monumenta aperta ſunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexe-
53 runt. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem ejus, venerunt in ſanctam
54 civitatem, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo erant, cuſtodi-
entes Jeſum, viſo terræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valdè, dicentes; Verè
55 Filius Dei erat iſte. Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ ſecutæ erant Je-
56 ſum à Galilæa, miniſtrantes ei: Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Ja-
cobi & Joſeph mater, & mater filiorum Zebedæi. Cùm autem ſerò factum eſſet, 57
venit quidam homo dives ab Arimathea, nomine Joſeph, qui & ipſe diſcipulus erat
Jeſu. Hic acceſſit ad Pilatum, & petiit corpus Jeſu. Tunc Pilatus juſſit reddi cor- 58
pus. Et accepto corpore, Joſeph involvit illud in ſindone munda. Et poſuit il- 59
lud in monumento ſuo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit ſaxum magnum 60
ad oſtium monumenti, & abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, 61
ſedentes contra ſepulchrum. Alterâ autem die, quæ eſt poſt paraſceuen, convene- 62
runt principes ſacerdotum & Phariſæi ad Pilatum, Dicentes; Domine, recordati 63
ſumus, quia ſeductor ille dixit adhuc vivens; Poſt tres dies reſurgam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * والباقون قالوا دعوه لننظر هل ايليا ياتي فيخلصه * فصرخ يسوع بصوت عظيم ايضا
50 واسلم الروح *

* الفصل الثامن والتسعون *

51 * فانشق حجاب الهيكل باثنين من فوق الي اسفل * والارض تزلزلت * والصخور
52 تشققت * والقبور تفتحت * وكثيرون من اجساد القديسين الرقود قاموا * وخرجوا من قبورهم *
53 ومن بعد قيامتهم دخلوا المدينة المقدسة وظهروا لكثيرين * واما قايد المائة والذين
54 كانوا معه يحرسون يسوع لما نظروا الزلزلة وما كان خافوا جدا * وقالوا حقا ان هذا هو ابن
55 الله * وكن هناك نسوة كثيرات ينظرن من بعيد * وهن اللواتي كن يتبعن يسوع من الجليل
56 ويخدمنه * اللواتي منهن مريم المجدلية * ومريم ام يعقوب * وام يوسا * وام ابني زبدي *

* الفصل التاسع والتسعون *

57 * ولما كان المساء جاء انسان غني من الرامة يسمي يوسف وكان هو ايضا قد تلمذ ليسوع *
58 * تقدم الي فيلاطس وساله جسد يسوع * حينيذ امر فيلاطس ان يعطاه * فاخذ يوسف الجسد
59
60 ولفه بلفايف نقية * وتركه في قبر جديد كان قد نحته لنفسه في صخرة * ثم دحرج حجرا
61 عظيما علي باب القبر ومضي * وكن هناك مريم المجدلية ومريم الاخري جالسين قبالة
62 القبر * وفي الغد بعد الجمعة اجتمع روساء الكهنة والفريسيون الي فيلاطس * وقالوا يا
63 سيد ذكرنا ان ذلك الضال قال اذ كان حيا اني بعد ثلثة ايام اقوم *

Cæteri verò dixerunt, Sinite cum ut vi- 49
deamus, an Elias veniat, liberétque eum.
Clamavit autem Jeſus voce magnâ ite- 50
rum, & tradidit ſpiritum.

Sectio nonageſima octava.

Et ſciſſum eſt velum operculi templi du- 51
as in partes, à ſummo ad imum. Et ter-
ra mota eſt, & petræ ſciſſæ ſunt, Et mo- 52
numenta aperta ſunt, & multa è corpori-
bus Sanctorum dormientium ſurrexerunt,
Et exierunt è monumentis ſuis, & poſt 53
reſurrectionem ſuam ingreſſi ſunt civi-
tatem ſanctam, & apparuerunt multis.
At verò dux centum, & qui cum eo cu- 54
ſtodiebant Jeſum, quum vidiſſent terræ-
motum, & quod evenerat, timuerunt val-
dè, & dixerunt; Verum eſt quòd hic eſt
filius Dei. Et erant ibi mulieres multæ 55
ſpectantes à longè: ſunt autem ex quæ
ſequebantur Jeſum à Galilæa & mini-
ſtrabant ei, Inter quas erat Maria 56
Magdalene, & Maria mater Jacobi, &
mater Joſis, & mater duorum filiorum
Zebedæi.

Sectio nonageſima nona.

Cùm autem factum eſſet ſerò, venit ho- 57
mo quidam dives à Rama, qui vocaba-
tur Joſeph, qui etiam ipſe diſcipulum
ſe dediderat Jeſu: Adiit Pilatum, & 58
petiit ab eo corpus Jeſu. Tunc juſſit Pi-
latus ut donaretur illo. Et accepit Jo- 59
ſeph corpus, & involvit illud faſciis
mundis, Et poſuit illud in monumento 60
novo, quod jam exciderat ſibiipſi in pe-
tra. Deindè advolvit ſaxum magnum ad
oſtium monumenti, & abiit. Erat autem 61
ibi Maria Magdalene, & Maria alte-
ra, ſedentes è regione ſepulchri. Et cra- 62
ſtinâ die poſt paraſceuen, convenerunt
principes ſacerdotum & Phariſæi apud
Pilatum, Et dixerunt; Domine, recor- 63
dati ſumus illum ſeductorem dixiſſe,
cùm eſſet vivus; Poſt tres dies reſurgam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡ኅድግ፡ ንርአይ፡እመ፡ ይመጽእኑ፡ ኤልያስ፡ ያድኅኖ ፡ ወካልእ ፡ ካዕበ፡ አሐዱ፡
50 ነሥአ ፡ ኲናተ፡ ወረገዞ፡ገቦሁ፡ወወፅአ፡ደም፡ወማይ፡፡ ወእምዝ፡ጸርኀ፡ካዕበ፡እግዚእ፡
51 ኢየሱስ፡በዓቢይ፡ቃል፡ወወፅአት፡መንፈሱ፡፡ ወእምዝ፡ተሠጠ፡ መንጦላዕተ፡ቤተ፡ መቅደስ፡
እምላዕሉ ፡ እስከ ፡ ታሕቱ ፡ ክልኤተ ፡ ኮነ፡ ወአድለቅለቀ ፡ ምድር፡ ወነቅዐ ፡ ኰኵሕ፡፡
52 ወተከሥቱ ፡ መቃብራት ፡ ወተንሥኡ፡ ብዙኃን፡አብድንቲሆሙ፡ ለጻድቃን፡፡ ወወፅኡ፡እም
53 ቃብሪሆሙ፡ ወቦኡ ፡ ውስተ፡ሀገር፡ ቅድስት ፡ እምድኅረ፡ ተንሥኡ፡ ወአስተርአይዎሙ፡ለብዙ
54 ኃን፡፡ ወመኰንን፡ምእት፡ወእለ፡ምስሌሁ ፡የዓቅብዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ርእዮሙ ፡ ው
እተ ፡ ድልቅልቀ ፡ ወዘከመ ፡ ይከውን፡ ፈርሁ ፡ ጥቀ ፡ ወይቤሉ ፡ አማን ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔ
55 ር ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ፡፡ ወሃለዋ ፡ ብዙኃት ፡ አንስት ፡ ህየ ፡ እለ ፡ ይሬእያ ፡ እምርሑቅ ፡
56 ኲሎ ፡ ዘኮነ፡እለ፡ ተለዋሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡እመገሊላ፡ እለ፡ይትለአካሁ፡፡ ማርያ፡
መግደላዊት ፡ ወማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡ወእሙ፡ ለዮሴፍ፡ ወእሞሙ፡ለደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ፡፡
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ሰአለ ፡ ሥጋሁ ፡ ለእግዚእነ፡፡
57 ወመሲዮ፡ መጽአ፡ ብእሲ፡ ባዕል፡ እምአርማቴያስ ፡ ዘስሙ፡ ዮሴፍ ፡ ወውእቱኒ፡ ተፀምደ፡ ለእ
58 ግዚእ ፡ ኢየሱስ፡፡ ወሖረ፡ውእቱ፡ ኀበ፡ ጲላጦስ ፡ ወሰአለ፡ በድኖ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡
59 ወአዘዘ፡ ጲላጦስ፡ የሀብዎ፡በድኖ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ፡፡ ወነሥአ፡ በድኖ፡ ዮሴፍ ፡ ገነዞ፡
60 በሰንዱን ፡ ንጹሕ፡፡ ወቀበሮ ፡ ውስተ፡መቃብር፡ሐዲስ ፡ ዘአውቀረ ፡ ውስተ፡ኰኵሕ ፡ ወአ
61 ንኰርኰረ፡ እብነ፡ ዓቢየ፡ ዲበ፡ኆኅተ፡ መቃብር፡ ወኀለፈ፡፡ ወሃለዋ፡ ህየ፡ ማርያ ፡ መግደላ
ዊት ፡ ወካልእታኒ ፡ ማርያ ፡ ይነብራ ፡ ቅድመ ፡ መቃብር፡፡
በሰንበት ፡ እምድኅረ፡ተቀንዩ ፡ ወዐጠኑ፡ ያነብቡ ፡ በመኀትው ፡ ፋሲካ ፡ ነግህ፡፡
62 ወበሳኒታ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ እምድኅረ ፡ ዓርብ ፡ ተጋብኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወረበናት ፡ ወፈሪስ
63 ውያን ፡ ኀበ ፡ ጲላጦስ፡፡ ወይቤልዎ ፡ ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ዘይቤ ፡ ዝኩ ፡ ጊጉይ ፡ አመ ፡
ሕያው ፡ ውእቱ ፡ እመ ፡ ሣልስት ፡ ዕለት ፡ እትነሣእ ፡ ይቤ፡፡

Et fuerunt dicentes; Sine, videamus an veniat Elias ſervare ipſum; & iterum 49
unus accepit lanceam, & confodit ei latus ſuum, & effluxit ſanguis & aqua.
Et tunc clamavit rurſus Dominus Jeſus cum magna voce, & exivit ſpiri- 50
tus ejus. Et tunc ſciſſum fuit velum Domûs ſanctæ, à ſummo ejus uſque ad 51
imum ejus diviſio fuit, & mota fuit terra, & ſciſſa eſt petra. Et aper- 52
ta ſunt ſepulchra, & ſuſcitata ſunt multa corpora Juſtorum. Et exierunt 53
è ſepulchris ſuis, & introierunt in civitatem ſanctam, poſtquàm ſuſcitati fuiſ-
ſent, & apparuerunt multis. Et centurio, & qui cum eo erant cuſtodientes 54
Dominum Jeſum, videntes illum terræmotum, et quo modo factus fuit, timuerunt
valdè, & dicunt; Verè filius Dei eſt iſte. Et fuerunt multæ mulieres illic ſpe- 55
ctantes è longè totum quod factum fuit, quæ ſequutæ ſunt Dominum Jeſum è
Galilæa inſervientes ei, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi & mater 56
Joſephi, & mater filiorum Zebedæi.

De eo qui poſtulabat corpus Domini noſtri.

Et quum veſper eſſet venit homo dives ab Arimathæa, cujus nomen erat Jo- 57
ſeph, & ipſe ſequutus eſt Dominum Jeſum. Et adiit ille Pilatum, & pe- 58
tiit corpus Domini Jeſu: & juſſit Pilatus, ut darent illi corpus Domini Jeſu.
Et accipiens corpus ejus Joſeph, involvit illud in ſindone pura. Et ſepelivit 59
illud in ſepulchro novo ſuo quod effoderat in petra; & advolvit lapidem ma- 60
gnum ſuper oſtium ſepulchri, & abiit. Et fuerunt illic Maria Magdalene & al- 61
tera Maria ſedentes ex adverſo ſepulchri.

In ſabbato poſteaquam officium præſtiterunt, & incenſum obtulerunt,
legent cum lampadibus matutino paſchatis.

Et ſecundâ die quæ fuit poſt paraſceuen, coacti ſunt principes ſacerdotum, & 62
præpoſiti; & Phariſæi ad Pilatum. Et dicunt ei, Recordare domine quòd 63
dixit hic nequam quum viveret, A tribus diebus ſuſcitatus ero, dicit.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

59 فرمود فيلاطوس كه تن را بدو بسپارند * يوسف بستد ودر لفيفهاء كتان باريك پيچيد *
60 * ودر كور نو نهادش كه يوسف از براي خود انرا در سنك كنده بود * وسنكي
61 بزرك بر دهنهٔ كور بينداخت * وخود برفت * * مريم مجدلاني ومريم ديكر انجا برابر كور
62 نشسته بودند * * ودر صباح دوم روز كه از پس ادينه باشد * بزركان امامان ونويسندكان
63 ومعتزلان پيش فيلاطوس رفتند * * وبدو كفتند اي خداوند ما بياد اورديم اين فريبنده
را * وقتي كه زنده بود * كفت بعد از سه روز از كور بر خيزم *

Deinde *præcipiente Pilato ut cor-* 59
pus ei traderent, Joſeph acce-
pit, & involucris lintei tenu-
is involvit: Et in ſepulchrum 60
novum poſuit ipſum, quod Joſeph
propter ſe in petra foderat, & ſa-
xum ingens ſuper os ſepulchri conje-
cit, ipſeque abiit. Maria autem 61
Magdalena & Maria altera è regi-
one ſepulchri ſedebant. Matutino 62
verò ſecundæ diei, quæ poſt feriam
ſextam erat, ſummi ſacerdotes &
Scribæ ac Phariſæi ad Pilatum ive-
runt: Et ei dixerunt; O domine 63
noſter, in memoriam adducimus
iſtum impoſtorem tempore quo vive-
ret dixiſſe, Poſt tres dies è ſepulchro
ſurgam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'.

Jube ergò muniri ſepulchrum uſque in tertium diem, ne quando venientes
64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες
diſcipuli ejus nocte, furentur eum, & dicant plebi; Excitatus eſt à mor-
οἱ μαθηταὶ (ρ) αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
tuis: & erit noviſſimus error pejor priore. Ait verò illis Pilatus;
65 κρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος,
Habetis cuſtodiam, abite, munite ſicut ſcitis. Illi autem abeun-
66 Ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέν-
tes munierunt ſepulchrum, ſignantes lapidem cum cuſtodia.
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

CAP. XXVIII. κη'.

Veſpere autem Sabbatorum luceſcenti in unam Sabbatorum, venit Maria τνβ
1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ α
Magdalene, & altera Maria, ſpectatum ſepulchrum. Et ecce terræmotus fa-
2 Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγέ-
ctus eſt magnus. Angelus enim Domini deſcendens de cœlo, accedens revolvit la-
νετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λί-
pidem ab oſtio, & ſedebat ſuper eum. Erat autem aſpectus ejus ſicut ful-
3 θον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
gur, & veſtimentum ejus candidum ſicut nix. Præ autem timore ejus con-
4 πὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ (α) φόβου αὐτοῦ ἐσεί-
cuſſi ſunt ſervantes, & facti ſunt ſicut mortui. Reſpondens autem angelus τνγ
5 σθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο (β) ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος β

dixit mulieribus; Ne metuite vos: ſcio enim quòd Jeſum crucifixum quæ-
εἶπε ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζη-
ritis. Non eſt hic. Excitatus eſt enim, ſicut dixit. Venite, videte locum ubi
τεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου 6
jacebat Dominus. Et citò euntes dicite diſcipulis ejus, Quia ſurre-
ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὅτι ἠγέρ- 7
xit à mortuis, & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis:
θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ecce dixi vobis. Et exeuntes citò de monumento cum timore & gaudio ma-
τνα ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς με- 8
β gno cucurrerunt nuntiare diſcipulis ejus. Cùm autem irent renuntia-
γάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖ-
re diſcipulis ejus, Et ecce Jeſus occurrit eis, dicens; Gaudete.
τνε λαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καὶ ἰδοὺ (γ) ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. 9
ι. Illæ autem accedentes, prehenderunt ejus pedes, & adoraverunt eum. Tunc
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε 10
ait illis Jeſus, Ne timete: Ite, nuntiate fratribus
λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς
meis, ut abeant in Galilæam: & ibi me videbunt. Eunti-
μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· (δ) κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομέ- 11
bus autem illis, ecce quidam cuſtodiæ venientes in urbem, nuntiave-
νων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγει-
runt principibus Sacerdotum omnia facta.
λαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν (ε) ἅπαντα τὰ γενόμενα.

MS. A. (ρ) αὐτοῦ, κλέψωσιν MS. A. Κεφ. κη'. (α) * φόρου ἐσείσθησαν (β) ὡς (γ) Ἰησοῦς (δ) καὶ ἐκεῖ (ε) πάντα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

64 * ܦܩܘܕ ܗܟܝܠ ܘܢܬܢܛܪ ܩܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܕܠܡܐ ܢܐܬܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܢܓܢܒܘܢܝܗܝ ܒܠܠܝܐ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܥܡܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܩܡ. ܘܬܗܘܐ ܛܘܥܝܝܐ ܐܚܪܝܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ. 65 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܩܣܛܘܢܪܐ. ܙܠܘ ܐܙܕܗܪܘ ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. 66 * ܘܗܢܘܢ ܐܙܠܘ ܐܙܕܗܪܘ ܒܩܒܪܐ. ܘܚܬܡܘ ܠܗ ܠܟܐܦܐ ܥܡ ܩܣܛܘܢܪܐ.

1 * ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܕܢܓܗ ܚܕ ܒܫܒܐ. ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܐܚܪܬܐ ܕܢܚܙܝܢ ܩܒܪܐ. 2 * ܘܗܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ. ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܩܪܒ ܥܓܠ ܟܐܦܐ ܡܢ ܬܪܥܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܠܥܠ ܡܢܗ. 3 * ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܙܘܗ ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܘܠܒܘܫܗ ܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. 4 * ܘܡܢ ܕܚܠܬܗ ܐܬܬܙܝܥܘ ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܡܝܬܐ. 5 * ܥܢܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܢܫܐ. ܐܢܬܝܢ ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܝܫܘܥ ܕܐܙܕܩܦ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ. 6 * ܠܐ ܗܘܐ ܬܢܢ. ܩܡ ܠܗ ܓܝܪ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ. ܬܝܢ ܚܙܝܝܢ ܕܘܟܬܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ܡܪܢ. 7 * ܘܙܠܝܢ ܒܥܓܠ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܗܐ ܩܕܡ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. ܬܡܢ ܬܚܙܘܢܝܗܝ. ܗܐ ܐܡܪܬ ܠܟܝܢ. 8 * ܘܐܙܠ ܒܥܓܠ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܪܗܛܢ ܕܢܐܡܪܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 9 * ܘܗܐ ܝܫܘܥ ܦܓܥ ܒܗܝܢ ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ. ܫܠܡ ܠܟܝܢ. ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܩܪܒ ܐܚܕ ܪܓܠܘܗܝ ܘܣܓܕ ܠܗ. 10 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܝܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܐܠܐ ܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܐܚܝ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. ܘܬܡܢ ܢܚܙܘܢܢܝ. 11 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠ. ܐܬܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܩܣܛܘܢܪܐ ܗܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.

Jube ergò ut obſervent ſepulchrum ad tres 64
dies, ne fortè veniant diſcipuli ejus, & fu-
rentur eum noctu: dicantque populo, E
mortuis ſurrexit: & ſit error noviſſimus pe-
jor priore. Dixit eis Pilatus, Habetis cu- 65
ſtodes: ite, cavete ſicut ſcitis. Illi autem 66
profecti cuſtodierunt ſepulchrum: & obſi-
gnaverunt ſaxum illud præſentib⁹ cuſtodibus.

Ad veſperam dominicæ reſurrectionis. 76.

CAP. XXVIII.

IN veſpera autem, in ſabbatho, ſub aurora 1
primæ diei hebdomadis, venit Maria Magda-
lena, & Maria altera, ut ſpectarent ſepul-
chrum. Et ecce terræmotus magnus factus 2
eſt: Angelus enim Domini deſcendit de
cœlo, & accedens revolvit ſaxum ab oſtio:
ſedebatque ſuper illud. Erat autem aſpe- 3
ctus ejus ſicut fulgur, & veſtimentum ejus
candidum ſicut nix. Et præ timore ipſius 4
contremuerunt ii qui cuſtodiebant, & facti
ſunt inſtar mortuorum. Reſpondit autem 5
angelus, & ait mulieribus; Vos, ne timea-
tis: ſcio enim Jeſum, qui crucifixus eſt, vos
quærere. Non eſt hìc: ſurrexit enim prout 6
dixit: venite, videte locum in quo poſitus fu-
erat Dominus noſter. Et abite citò, dicite 7
diſcipulis ipſius, Surrexit è mortuis, & ec-
ce præcedit vos in Galilæam: illìc videbi-
tis eum: ecce dixi vobis. Et abière citò à 8
ſepulchro cum timore & gaudio magno, &
cucurrerunt ut dicerent diſcipulis ipſius. Et 9
ecce Jeſus fit eis obviàm, dixitque eis; Pax
vobis. Illæ autem accedentes prehenderunt
pedes ejus, & adorârunt eum. Tunc dixit 10
eis Jeſus, Ne timeatis: ſed abeuntes dicite
fratribus meis, ut proficiſcantur in Galilæ-
am, & illìc videbunt me. Quum autem 11
profectæ fuiſſent, venerunt quidam ex cuſto-
dibus illis in civitatem, & dixerunt princi-
pibus ſacerdotum quicquid factum fuerat.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

64 * اكنون بفرماي تا بر كور او احتياط كنند تا سه روز مبادا شاكردان اورا بشب
بدزدند * وبمردم بكويند * كه ازميان مردكان برخاست * وكمراهي پسين از اولين
65 بيشتر شود * پيلاطوس بديشان كفت شما مردم وسرهنكان خود داريد * برويد انچنانك مي
66 دانيد احتياط كنيد * انكه ايشان بر سر كور رفتند * وهرچه بيشتر احتياط كردند
وسنك را مهر كردند * وسرهنكان وكماشتكان نكاه مي داشتند
صد سي چهار
برخاستن مسيح از كور
1 * ودر شب شنبه كه روز ديكر يكشنبه باشد * مريم
2 مجدلاني ومريم ديكر * آمدند تا كوررا ببينند * وانجا عظيم شكوه وسهم بود * براي انك
فرشته خدا از آسمان فرود آمده بود * وسنك از كور بر كرديده وفرشته برسنك نشسته * ديدار
3 او مثال برق * وپوشش او سپيد * همچون برف * ونور او چشم را خيره كردي * از سهم او آنان
4 كه پاسباني † مي كردند * لرزيدند * وبي خود بيفتادند * وهمچو مردكان شدند * وفرشته پاك با
5 زنان در سخن آمد * وكفت شما مترسيد ودر پيش آييد * براي انك آشناييد * مي دانم كه عيسي
6 را مي طلبيد * انك بر دار اويخته شد * اينجا نيست بيايد * آنك جاي اورا ببينيد * كه

*Nunc præcipe ut ſuper ſepulchrum 64
ejus cuſtodiam agant uſque ad terti-
um diem: ne fortè diſcipuli ejus no-
cte ſurripiant eum, & hominibus di-
cant, quòd è mortuis ſurrexit, & ſe-
ductio poſtrema, priori major fiat.
Pilatus eis dixit, Vos viros & ſa- 65
tellites eorum habetis, ite, ſicut no-
ſtis cuſtodiam agite. Tunc ipſi ſepul- 66
chrum adierunt, & apprimè cuſtodi-
am egerunt, deindè lapidem obſi-
gnârunt: & ſatellites atque præpoſi-
ti cuſtodiam ejus habuerunt.*

CXXXIV. Reſurrectio Chriſti
è ſepulchro.

CAP. XXVIII.

*NOcte autem ſabbathi, cujus di- 1
es craſtina prima feria eſſet, Maria
Magdalena & Maria altera vene-
runt ut ſepulchrum ſpectarent. Et 2
ibi magna conſternatio & timor fu-
it; ſiquidem Angelus Dei de cœlo
deſcendiſſet, ac lapidem à ſepulchro
devolviſſet; & Angelo ſuper la-i-
dem ſedente, Aſpectus ejus ſicut 3
fulgur, & veſtimentum ejus album
erat ſicut nix, & lumen ejus ocu-
los perſtringebat. Et præ timo- 4
re ejus ii qui cuſtodiam gebant,
contremebant; & in ecſtaſin collapſi
facti ſunt ſicut mortui. Et angelus 5
ſanctus cum mulieribus ſermonem
iniit, & dixit; Vos ne timeatis,
ſed coràm accedite, quia familiares
ejus eſtis: ſcio quòd Jeſum quæ-
ratis, qui ſuper crucem ſuſpenſus
fuit: Hìc loci non eſt; veni- 6
te ut locum ejus videatis, quo*

Verſio VULGATA LATINA.

64 Jube ergò cuſtodiri ſepulchrum uſque in diem tertium: ne fortè veniant diſcipuli
ejus, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis: & erit noviſſimus error
65 pejor priore. Ait illis Pilatus; Habetis cuſtodiam, ite, cuſtodite ſicut ſcitis. Illi
66 autem abeuntes, munierunt ſepulchrum, ſignantes lapidem, cum cuſtodibus.

CAP. XXVIII.

1 VEſpere autem Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, &
2 altera Maria, videre ſepulchrum. Et ecce terræmotus factus eſt magnus. Ange-
lus enim Domini deſcendit de cœlo: & accedens revolvit lapidem, & ſedebat ſu-
3 per eum: Erat autem aſpectus ejus ſicut fulgur: & veſtimentum ejus ſicut nix.
4 Præ timore autem ejus exterriti ſunt cuſtodes, & facti ſunt velut mortui. Reſpon-
5 dens autem Angelus dixit mulieribus; Nolite timere vos: ſcio enim, quòd Jeſum,
qui crucifixus eſt, quæritis: Non eſt hìc: ſurrexit enim, ſicut dixit: venite, & 6
videte locum, ubi poſitus erat Dominus. Et citò euntes dicite diſcipulis ejus quia 7
ſurrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis. Ecce prædixi vo-
bis. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nun- 8
tiare diſcipulis ejus. Et ecce Jeſus occurrit illis, dicens; Avete. Illæ autem ac- 9
ceſſerunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Tunc ait illis Jeſus; No- 10
lite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam, ibi me videbunt.
Quæ cùm abiiſſent, ecce quidam de cuſtodibus venerunt in civitatem, & nuntia- 11
verunt principibus ſacerdotum omnia quæ facta fuerant.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

64 * فمر بحراسة القبر الى اليوم الثالث * ليلا ياتي تلاميذه فيسرقوه ويقولوا في الشعب انه قام من
65 الاموات * فيكون الضلالة الاخيرة شرا من الاولي * فقال لهم فيلاطس عندكم حراس اذهبوا
66 واوثقوا القبر كما تعرفون * فمضوا الي القبر وختموا الحجر مع الحراس *
* الفصل المائة *
1 * وفي عشية السبوت صبيحة احد السبوت جاءت مريم المجدلية ومريم الاخري لينظرا القبر *
2 * واذا زلزلة عظيمة قد كانت لان ملاك الرب نزل من السماء [] ودحرج الحجر عن باب
3 القبر وجلس فوقه * وكان منظره كالبرق ولباسه ابيض كالثلج * فمن خوفه اضطرب
4 الحراس وصاروا كالاموات * فقال للمراتين لا تخافا انتما. قد علمت انكما تطلبان يسوع
5 الذي صلب * فليس هو هاهنا بل قد قام كما قال * تعاليا فانظرا حيث كان * واسرعا
6 واذهبا فقولا لتلاميذه انه قد قام من الاموات وهوذا يسبقكم الي الجليل فهناك ترونه * هاانذا
7 قد قلت لكما * فلما مضتا من القبر بخوف وفرح عظيم كانتا مسرعتين لتخبرا تلاميذه * 8
9 * واذا يسوع قد استقبلهما وقال افرحا * فامسكتا قدميه وسجدتا له * حينيذ قال لهما
10 يسوع لا تخافا * اذهبا واعلما اخوتي ليذهبوا الي الجليل فهناك يرونني * فلما ذهبتا واذا قوم
11 من الحراس جاوا الي المدينة واعلموا روساء الكهنة بكلما كان *

*Jube ergò cuſtodiri ſepulchrum uſque in 64
diem tertium, ne fortè veniant diſcipuli
ejus, & furentur eum, & dicant inter
plebem quòd ſurrexerit à mortuis, & fiat
error noviſſimus pejor priore. Dixit au- 65
tem illis Pilatus; Apud vos ſunt cuſto-
des, ite & munite ſepulchrum ſicut ſci-
tis. Igitur abierunt ad ſepulchrum, & 66
ſignaverunt lapidem unà cum cuſtodibus.*

Sectio centeſima.

CAP. XXVIII.

*ET in veſpere ſabbathorum, ad auro- 1
ram unius ſabbathorum, venit Maria
Magdalene, & Maria altera ut vide-
rent ſepulchrum. Et ecce terræmotus 2
magnus accidit; quoniam angelus Do-
mini deſcendit de cœlo, & revolvit lapi-
dem ab oſtio monumenti, ſeditque ſuper 3
eum. Et erat aſpectus illius ſicut ful-
gur, & veſtimentum ejus album ſicut
nix. Et præ timore ejus perturbati ſunt 4
cuſtodes, & facti ſunt velut mortui.
Dixit autem duabus mulieribus; Ne ti- 5
meatis vos: jam novi quòd vos quæri-
tis Jeſum qui crucifixus fuit. Non eſt 6
hìc: ſed jam ſurrexit, ſicut dixit.
Venite, & videte locum ubi erat. Et 7
properate, & ite, ac dicite diſcipulis
ejus, ipſum jam ſurrexiſſe à mortuis. Et
ecce præcedet vos in Galilæam: ibi
videbitis eum. Ecce jam dixi vobis.
Quumque diſceſſiſſent è monumento cum 8
timore & gaudio magno, fuerunt cele-
res ut nuntiarent diſcipulis ejus. Et 9
ecce occurrit eis Jeſus, & ait; Lætami-
ni. Et tenuerunt pedes ejus, & adora-
verunt eum. Tunc dixit eis Jeſus, Ne 10
timeatis, ite, & ſignificate fratribus me-
is, ut eant in Galilæam; nam ibi vide-
bunt me. Cùm autem abiiſſent, ecce qui- 11
dam ex cuſtodibus venerunt in civita-
tem, & renuntiaverunt principibus ſa-
cerdotum omnia quæ facta fuerant.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

64 አዝዝ ፡ እንከ ፡ ይዕቀቡ ፡ መቃብሪሁ ፡ እስከ ፡ ሠሉስ ፡ መዋዕል ፡ ከመ ፡ ኢይምጽኡ ፡ አርድ
ኢሁ ፡ ወኢይስርቅዎ ፡ ሌሊተ ፡ ወኢይበሉ ፡ ለሕዝብ ፡ ተንሥአ ፡ እምውታን ፡ ወትከውን ፡ ደኃ
65 ሪ ፡ ጌጋዩ ፡ እንተ ፡ ተአኪ ፡ እምቀደሚት ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ንሥኡ ፡ ሰገራተ ፡ ወ
66 ሐሩ ፡ አጽንዑ ፡ ከመ ፡ ታአምሩ ፡፡ ወሐሩ ፡ ወቀተሩ ፡ መቃብሮ ፡ አጽንዑ ፡ ወኃተምዎ ፡ ለ
ይእቲ ፡ ለብን ፡ ምስለ ፡ ሰገራት ፡፡

በመኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ ወበሚካኤል ፡ ዘሰንበተ ፡

1 ፹፰ ወሰርከ ፡ ሰንበተ ፡ ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፡ መጽአት ፡ ማርያ ፡ መግደላዊት ፡ ወካልእታ ፡ ማርያ ፡
2 ይርአያ ፡ መቃብሬ ፡፡ ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዐቢይ ፡ እስመ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡
3 ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ወቀርበ ፡ ወአንኰርኰራ ፡ ለእብን ፡ ወነበረ ፡ ዲቤሃ ፡፡ ወራእዩ ፡ ከመ
4 ዘ ፡ መብረቅ ፡ ወልብሱ ፡ ጸዐደ ፡ ከመዘ ፡ በረድ ፡፡ ወእም ፡ ፍርሀት ፡ ተሀውኩ ፡ ወኮኑ ፡ ከ
5 መ ፡ አብድንት ፡ አለ ፡ ይዓቅቡ ፡፡ ወአውሥአ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎን ፡ ለአንስት ፡ ኢትፍ
6 ርሃ ፡ አንትንሰ ፡ እስመ ፡ ኣአምር ፡ ከመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስሃ ፡ ተኃሥሣ ፡ ዘተቀትለ ፡፡ ኢ
7 ሃሎ ፡ ዝየ ፡ ተንሥአ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ንዓ ፡ ርእያ ፡ መካነ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ ፡፡ ወፍጡነ ፡ ሐ
ራ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ ተንሥአ ፡ እሙታን ፡ ወናሁ ፡ ይቀድመክሙ ፡ ገሊላ ፡ ወ
8 በህየ ፡ ትሬእይዎ ፡ ናሁ ፡ አይደዐኩክን ፡፡ ወኀለፋ ፡ ፍጡነ ፡ እምኀበ ፡ መቃብር ፡ በፍ
9 ርሃት ፡ ወበረዓድ ፡ ወበፍሥሐ ፡ ዓቢይ ፡ ወሮጻ ፡ ይንግራሆሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይ
ሐውራ ፡ ይንግራ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡ ወናሁ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ተራከቦን ፡ ወይቤ ፡ ባሕክን ፡፡ ወ
10 ቀርባ ፡ ወአኃዛ ፡ እገሪሁ ፡ ወሰገዳ ፡ ሎቱ ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎን ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢትፍ
11 ርሃ ፡ ሑራ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአኃውየ ፡ ከመ ፡ ይሑሩ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእዩኒ ፡፡ ወኃሊፎን ፡ እ
ማንቱ ፡ አተዉ ፡ ሰገራት ፡ ሃገረ ፡ ወነገሩ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ኵሎ ፡ ዘከመ ፡ ኮነ ፡፡

*Jube igitur ut cuſtodiant ſepulchrum ejus uſque ad tertium diem, ne veniant 64
diſcipuli ejus, & ne furentur eum nocte, & ne dicant populo; Suſcitatus fuit
è mortuis: & erit ultima nequitia ejus pejor primâ. Et dicit iis Pilatus, Ac- 65
cipite milites; & abite, firmate ſicut ſcitis. Et abierunt & muniverunt ſe- 66
pulchrum ejus, & firmârunt & obſignârunt hunc lapidem cum militibus.*

Pro lampadibus paſchatis: & pro Michaëlis ſabbatho.

CAP. XXVIII.

*ET veſpere ſabbathi ad exortum primi diei venit Maria Magdalene & 1
altera Maria, videre ſepulchrum. Et fuit terræmotus magnus. Quoniam 2
angelus Domini deſcendit à cœlo, & acceſſit, & devolvit lapidem, & ſedit ſu-
per eum. Et viſus ejus ſicut fulgur, & veſtimentum ejus candidum ſicut nix. 3
Et præ timore conturbati fuerunt, & fuerunt ſicut corpora exanimata cuſto- 4
des. Et reſpondit angelus & dixit mulieribus; Ne timeatis: quia ſcio quòd 5
Dominum Jeſum quæritis qui occiſus eſt. Non eſt hìc, ſuſcitatus fuit, prout 6
dixit: venite, videte locum ubi ſepultus fuit. Et ſtatim abite, nuntiate diſci- 7
pulis ejus, quòd ſuſcitatus eſt è mortuis: & ecce præcedet vos in Galilæam,
& ibi videbitis eum: ecce ſcire feci vos. Et abierunt ſtatim à ſepulchro 8
cum timore, & cum tremore, & cum gaudio magno: & currebant ut nuntiarent
diſcipulis ejus. Et quum proficiſcerentur nuntiare diſcipulis ejus, ecce Do- 9
minus Jeſus obviàm venit iis, & dicit; Avete: & acceſſerunt, & prehenderunt
pedes ejus, & adoraverunt eum. Et tunc dicit iis Dominus Jeſus, Ne timea- 10
tis: abite, nuntiate fratribus meis ut abeant in Galilæam, & illìc videbunt
me. Et proficiſcentibus ipſis venerunt milites in civitatem, & nuntiârunt 11
principibus ſacerdotum totum quomodo factum fuerat.*

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

خداوند ما درو نهاده شد * وبزودي برويد بشاكردان او بكوييد * كه ازميان مردكان † 7
برخاست * واينك پيشتر از شما در جليل مي رود * انجا اورا ببينيد وپيشتر ازان بشما اكاه
كردم * از انجا زنان با ترس عظيم از كورستان † بدر رفتند * ودويدند تا بشاكردان او 8
بكويند * ناكاه عيسي برابر چشم ايشان † پيدا شد وبدان زنان كفت سلام † بر شما * 9
ايشان پيش رفتند وسجود † كردند * عيسي بديشان كفت مترسيد * ليكن برويد ببرادران 10
من بكوييد كه درجليل روند ومرا انجا ببينند * وازينجا كماشتكان وسرهنكان كه 11
پاسباني كور مي كردند * باخود امدند با روي زرد وترسناك بشهر درآمدند * وهرچه
ديده بودند * ببزركان واامامان كفتند

*Dominus noſter poſitus fuit. Et ci- 7
tò abeuntes, diſcipulis ejus dicite
quòd è mortuis ſurrexit: & ecce
ante vos in Galilæam vadit;
ibi eum videbitis: anteà autem vo-
bis indicavi. Deindè mulieres cum 8
timore magno à ſepulchreto abie-
runt, & cucurrerunt ut diſcipulis
ejus dicerent. Derepentè Jeſus co- 9
ram oculis eorum manifeſtavit ſe,
ac illis mulieribus dixit; Pax vo-
bis. Tunc illæ coram acceſſe-
runt, & adorationem præſtite-
runt. Jeſus eis dixit; Ne metu- 10
atis: ſed abite, fratribus meis
dicite, ut Galilæam euntes me
ibi videant. Deindè præpoſiti & 11
præfecti, qui cuſtodiam ſepulchri
agebant, ad ſe reverſi vultu pallido
& timido in urbem regreſſi ſunt, &
quicquid viderant, magnatibus &
ſacerdotibus dicebant.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Et congregati cum ſenioribus, conſiliúmque accipientes, argenteos
12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
ſufficientes dederunt militibus, Dicentes; Dicite, Quia diſcipuli ejus
13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, Λέγοντες, Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
nocte venientes, furati ſunt eum nobis dormientibus. Et ſi auditum fuerit hoc
14 νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο
à præſide, nos ſuadebimus ei, & vos ſecuros faciemus.
ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.
Illi autem accipientes argenteos, fecerunt ſicut erant edocti. Et divulgatum eſt
15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη
verbum illud apud Judæos, uſque hodie. At undecim diſcipuli
16 ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις, μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ
profecti ſunt in Galilæam, in montem ubi conſtituerat illis Jeſus.
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

Et videntes eum, adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt. Et
Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ 17 18
accedens Jeſus locutus eſt eis, dicens; Data eſt mihi omnis auctoritas in
προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν
cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes:
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς. (ζ) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, 19
baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & ſancti Spiritûs,
βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
Docentes eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis. Et
Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ 20
ecce ego cum vobis ſum omnes dies, uſque ad conſummationem ſeculi.
ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
Amen.
Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις βφιδ, κεφαλαίοις τνε.

MS.A. (ζ) Πορευθέντες μαθητεύσατε   Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܢܣܒܘ ܡܠܟܐ. ܘܝܗܒܘ ܟܣܦܐ ܠܐ ܙܥܘܪ ܠܩܣܛܘܢܪܐ.
13 * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܘ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܘ ܓܢܒܘܗܝ ܒܠܠܝܐ ܟܕ ܕܡܟܝܢܢ. * ܘܐܢ
14 ܡܫܬܡܥܐ ܗܕܐ ܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ. ܚܢܢ ܡܦܝܣܝܢܢ ܠܗ. ܘܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܨܦܐ ܥܒܕܝܢܢ.
15 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܢܣܒܘ ܟܣܦܐ. ܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܐܠܦܘ ܐܢܘܢ. ܘܢܦܩܬ ܡܠܬܐ ܗܕܐ
16 ܒܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܚܕܥܣܪ ܐܙܠܘ ܠܓܠܝܠܐ ܠܛܘܪܐ ܐܝܟܐ
17 ܕܘܥܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܣܓܕܘ ܠܗ. ܡܢܗܘܢ ܕܝܢ ܐܬܦܠܓܘ ܗܘܘ. * ܘܩܪܒ
18 ܝܫܘܥ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܟܠ ܫܘܠܛܢ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ.
19 ܘܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܙܠܘ ܗܟܝܠ ܬܠܡܕܘ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ.
20 ܘܥܡܕܘ ܐܢܘܢ. ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܢܛܪܘܢ ܟܠ ܡܐ
ܕܦܩܕܬܟܘܢ. ܘܗܐ ܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ ܐܡܝܢ.
* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܬܝ ܕܐܟܪܙ ܥܒܪܐܝܬ ܒܐܪܥܐ ܕܦܠܣܛܝܢܐ *

12 Et congregati ſunt cum ſenioribus, & conſilium inierunt, dederuntque pecuniam non modicam cuſtodibus, 13 Dicentes eis; Dicite, Diſcipuli ejus venientes furati ſunt eum noctu quum dormiremus. 14 Quòd ſi auditum hoc fuerit coram præfecto, nos perſuadebimus ei, voſque ſolicitudine liberabimus. 15 Illi autem cùm accepiſſent pecuniam, egerunt ſicut docuerant eos: & exiit ſermo iſte inter Judæos uſque in hodiernum diem. 16 Diſcipuli autem undecim profecti ſunt in Galilæam, in montem ubi condixerat eis Jeſus. 17 Et quum eum aſpexiſſent, adorârunt eum: ex iis enim nonnulli dubitaverant. 18 Et accedens Jeſus allocutus eſt eos, & dixit eis; Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra: ſicut autem miſit me Pater meus, & ego mitto vos. 19 Ite ergò, docete omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſanctitatis. 20 Et docete eas ut ſervent quicquid præcepi vobis; & ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſq; ad conſummationem ſeculi, Amen.

Sancti Evangelii præconii Matthæi, quod prædicavit Hebraicè in terra Palæſtinæ,
FINIS.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* پیران وجماعت فراهم امدند * وشورت کردند ورای زدند وبسرهنکان مال بسیار دادند * 12
* وبدیشان سپارش کردند * وکفتند بکویید که شاکردان او بشب درامدند * واورا 13
دردیدند * وقتی که ما خفته بودیم * * واکر این سخن پیش زوباشی کفته شود * ازو 14
وازشما عذر بخواهیم * وبی زحمت کارساخته شود * * ایشان چون مال را ستدند انچنانك 15
بدیشان کفته بودند کردند * واین کلمه میان یهودیان بدر آمد * وتا امروز چنین می کویند

صد سی پنج   انجا که مسیح خودرا بحواریون نمود

* اما یازده شاکرد او * بالای کوه جلیل رفته بودند * انجا که عیسی بدیشان امید داده 16
بود * * چون مسیح را دیدند * برای او سجود کردند * وبعضی ازایشان درکمان بودند * 17
* مسیح پیش آمد وبا ایشان سخن کفت * که همه سلطنت آسمان وزمین بمن داده شد 18
اکنون انچنانك پدر مرا فرستاد * من شما را می فرستم * * بروید وهمه عالم را تعلیم 19
دهید * ودر ایمان وباوری من † بیاورید * وایشانرا عماده کنید یعنی ترسا کنید * بنام
پدر * وپسر * وجان پاك * * وایشانرا بیاموزانید † هر چه من شما را اموختم * وبسپارید † 20
هر چه من بشما سپردم * ونکه داشتی کنید * واینك من با شما ام تا انتهاء وسرنجام خلق
وتا ابد الابد * امین *

تمام شد انجیل متی یکی ازجمله دوازده حواریون

12 *Et ſeniores & populi convenientes deliberârunt & conſilium inierunt, & ſatellitibus pecuniam multam dederunt:* 13 *Eiſque mandârunt, Dicentes; Dicite, Diſcipuli ejus nocte venerunt eúmque ſurripuerunt tempore quo dormivimus.* 14 *Et ſi hoc verbum præfecto dictum fuerit, ab eo & vobis excuſationem petemus, ac ſine moleſtia res effecta erit.* 15 *Illi cùm pecuniam accepiſſent, quemadmodum eis dixerant, fecerunt: & hoc verbum inter Judæos exivit, ac uſque hodiè ita dicunt.*

CXXXV. Ubi Chriſtus ſe Apoſtolis oſtendit.

16 *Undecim verò diſcipuli ejus montem Galilææ conſcenderunt ubi Jeſus ſpem illis dederat.* 17 *Cùm Chriſtum vidiſſent, ei adorationem exhibuerunt: quidam autem ex illis dubitârunt.* 18 *Chriſtus acceſſit, & eis dixit, Quòd totum dominium cœli & terræ mihi datum eſt. Nunc ſicut Pater me miſit, ego vos mitto.* 19 *Ite, & totum mundum docete, ac ad religionem et fidem meam reducite; eoſque baptizate, (i.e. Chriſtianos efficite) in nomine Patris et Filii et Spiritûs ſancti.* 20 *Et eos docete quicquid ego vos docui, ac tradite eis quicquid ego vobis tradidi, et illud obſervate. Et ecce vobiſcum ſum uſque ad finem et conſummationem creaturarum, ac in æternitatem æternitatis, Amen.*

Abſolutum eſt Evangelium Matthæi, unius ex duodecim Apoſtolis.

Verſio VULGATA LATINA.

12 Et congregati cum ſenioribus, conſilio accepto, pecuniam copioſam dederunt 13 militibus, Dicentes; Dicite quia diſcipuli ejus nocte venerunt, & furati ſunt 14 eum, nobis dormientibus. Et ſi hoc auditum fuerit à præſide, nos ſuadebimus ei, & ſecuros vos faciemus. 15 At illi, acceptâ pecuniâ, fecerunt ſicut erant edocti. Et divulgatum eſt verbum iſtud apud Judæos, uſque in hodiernum diem. 16 Undecim autem diſcipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi conſtituerat illis Jeſus. 17 Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. 18 Et accedens Jeſus locutus eſt eis, dicens; Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra. 19 Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti: 20 Docentes eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſeculi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * واجتمعوا بالشيوخ وتشاوروا واعطوا الجند فضة مقنعة * وقالوا قولوا ان تلاميذه اتوا ليلا 13
وسرقوه ونحن نيام * واذا سمع هذا عند القايد اقنعناه وجعلناكم بغير لوم * فاخذوا 14 15
الفضة وصنعوا كما علموهم وذاعت هذه الكلمة في اليهود الى اليوم *
* الفصل المايه وواحد *
* فاما احد عشر التلميذ فمضوا الى الجليل الى الجبل الذي امرهم يسوع * فلما راوه 16 17
سجدوا له وبعضهم شك * وجاء يسوع وكلمهم قائلا اعطيت كل سلطان في السماء وعلى الارض * 18
* اذهبوا وتلمذوا كل الامم وعمدوهم باسم الاب والابن وروح القدس * وعلموهم حفظ جميع 19 20
ما اوصيتكم به * وها انا معكم كل الايام والى كمال الدهور امين *

* كمل بعون الله تعالى انجيل القدس متى الكارز بحياة الابد *
بركاته تشملنا امين *

12 *Et congregati ſunt cum ſenioribus, & conſilium ceperunt, dederuntque militibus argentum ſufficiens,* 13 *Et dixerunt; Dicite quòd diſcipuli ejus venerunt nocte, & furati ſunt eum, nobis dormientibus:* 14 *Et ſi auditum fuerit hoc apud ducem, ſatisfaciemus ei, & reddemus vos abſque culpa.* 15 *Igitur acceperunt argentum, & fecerunt ſicut docuerant eos. Et divulgatum eſt hoc verbum inter Judæos uſque hodie.*

Sectio centeſima prima.

16 *At verò undecim diſcipuli abierunt in Galilæam, ad montem quem præceperat illis Jeſus.* 17 *Cumque vidiſſent eum, adoraverunt eum: quidam autem eorum dubitaverant.* 18 *Et venit Jeſus, & locutus eſt eis, dicens; Donatus ſum omni poteſtate in cœlo & ſuper terram.* 19 *Ite, & docete omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſanctitatis.* 20 *Et docete eas obſervantiam omnium eorum quæ præcepi vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum cunctis diebus, & ad finem ſeculorum. Amen.*

Abſolutum eſt opitulante Deo excelſo Evangelium ſancti Matthæi prædicatoris vitæ æternæ. Benedictiones ejus circundent nos, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተጋብኡ ፡ ወመከሩ ፡ ምስለ ፡ ሊቃውንት ፡ ወወሀብዎሙ ፡ ብዙኀ ፡ ወርቀ ፡ ለሰገራት ። ወይ
13 ቤልዎሙ ፡ በሉ ፡ አርደኢሁ ፡ ሌሊተ ፡ መጽኡ ፡ ወሰረቅዎ ፡ እንዘ ፡ ንነውም ፡ ንሕነ ። ወ
14 እመኩ ፡ ተሰምዐ ፡ ዝንቱ ፡ መልአከ ፡ አሕዛብ ፡ ንሕነ ፡ ናአምኖ ፡ ወኪያክሙኒ ፡ አለ ፡ ዘ
15 እንበለ ፡ ሐዘን ፡ ንሬሲየክሙ ። ወነሢኦሙ ፡ ብሩረ ፡ ኆለፉ ፡ ወገብሩ ፡ በከመ ፡ ማህርዎ
16 ሙ ፡ ወወፅአ ፡ ዝነገር ፡ እምኀበ ፡ አይሁድ ፡ እስከ ፡ ዮም ። ወሖሩ ፡ ገሊላ ፡ ዐሠርቱ ፡
17 ወአሐዱ ፡ አርደኢሁ ፡ ደብረ ፡ ኀበ ፡ አዘዞሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ። ወርእይዎ ፡ ወሰገ
18 ዱ ፡ ሎቱ ፡ ወናፈቁ ። ወቀርበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተናገሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተወህ
19 በ ፡ ሊተ ፡ ኵሉ ፡ ኵነኔ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ። ሑሩኬ ፡ እንከ ፡ ወመሀሩ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛ
20 ብ ፡ እንዘ ፡ ታጠምቅዎሙ ፡ በሉ ፡ በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወመሀርዎ
ሙ ፡ ኵሎ ፡ ይዕቀቡ ፡ ዘአዘዝኩክሙ ፡ ወናሁ ፡ አነ ፡ ምስሌክሙ ፡ ሀሎኩ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕ
ል ፡ እስከ ፡ ኅልቀተ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።
ተፈጸመ ፡ ወንገል ፡ ዘማቴዎስ ፡ ቃሉ ፡ ፳፻፮

12 *Et coacti ſunt, & conſilium inierunt cum ſenioribus, & dederunt multum auri militibus.* 13 *Et dicunt iis; Dicite, Diſcipuli ejus nocte venerunt, & furati ſunt eum nobis dormientibus.* 14 *Et ſi auditum erit hoc apud præſidem populi, nos fidem faciemus, & vos à triſtitia immunes conſtituemus.* 15 *Et accipientes argentum, profecti ſunt & fecerunt ſicut edocti erant. Et exivit hic ſermo è Judæa uſque hodiè.* 16 *Et profecti ſunt in Galilæam, undecim diſcipuli ejus, in montem ubi conſtituerat iis Dominus Jeſus.* 17 *Et viderunt eum, & adorârunt eum, & dubitaverunt.* 18 *Et acceſſit Dominus Jeſus, & loquutus eſt iis, dicens; Datum eſt mihi omne judicium cœli & terræ.* 19 *Itote igitur, & docete omnes generationes: baptizando eas dicite, IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI.* 20 *Et docendo, Omnia ſervate quæ mandavi vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum in omnibus diebus, uſque ad finem mundi, Amen.*

Finitum eſt Evangelium Matthæi, Voces ejus ſunt 2006.

(α) ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Α' περὶ τοῦ δαιμονιζομένου.
Β' περὶ τῆς πενθερᾶς (β) τοῦ Πέτρου.
Γ' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Δ' περὶ τοῦ λεπροῦ.
Ε' περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ς' (γ) περὶ τοῦ Λευὶ τοῦ τελώνου.
Ζ' περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος (δ) τὴν χεῖρα.
Η' περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
Θ' (ε) περὶ τοῦ σπόρου παραβολῆς.
Ι' περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως (ζ) τῶν ὑδάτων.
ΙΑ' περὶ τοῦ λεγεῶνος.
ΙΒ' περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
ΙΓ' περὶ τῆς αἱμορροούσης.
ΙΔ' περὶ τῆς (η) τῶν ἀποστόλων διαταγῆς.
ΙΕ' περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
Ις' περὶ τῶν πέντε (θ) ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΙΖ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΙΗ' περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ΙΘ' περὶ τῆς (ι) Συροφοινικίσσης.
Κ' περὶ τοῦ μογιλάλου.
ΚΑ' περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
ΚΒ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΚΓ' περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ΚΔ' περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.
ΚΕ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ,
Κς' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
ΚΖ' περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
(κ) ΚΗ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
ΚΘ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
Λ' περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΛΑ' (λ) περὶ τοῦ Βαρτιμαίου.
ΛΒ' περὶ τοῦ πώλου.
ΛΓ' περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.
ΛΔ' περὶ ἀμνησικακίας.
ΛΕ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων (μ) καὶ πρεσβυτέρων.
Λς' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
ΛΖ' περὶ (ν) τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον διὰ τὸν κῆνσον.
ΛΗ' περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΛΘ' περὶ (ξ) τοῦ γραμματέως.
Μ' περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
ΜΑ' περὶ τῆς τὰ δύο (ο) λεπτὰ βαλούσης.
ΜΒ' περὶ συντελείας.
ΜΓ' περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
ΜΔ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΜΕ' περὶ τοῦ πάσχα.
Μς' (π) περὶ τῆς παραδόσεως προφητεία.
ΜΖ' (ρ) περὶ ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΜΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως (σ) τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

MS.A. (α) ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΑΙ ΠΕΡΙΟΚΑΙ.

(β) Πέτρου. (γ) περὶ Λευὶ (δ) χεῖρα. (ε) περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου. (ζ) τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης. (η) διαταγῆς τῶν ἀποστόλων. (θ) ἄρτων. ΙΖ' περὶ (ι) Φοινικίσσης. (κ) ΚΗ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων Φαρισαίων. ΚΘ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου. (λ) Βαρτιμαίου. (μ) γραμματέων, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; (ν) τῶν ἐγκαθέτων διὰ τὸ (ξ) γραμματέως. (ο) λεπτά. (π) περὶ παραδόσεως (ρ) Ἄρνησις Πέτρου. (σ) κυρίου σώματος.

SECUNDUM MARCUM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

INITIUM Evangelii Jesu Christi filii Dei. Sicut scriptum est in
1 ᾿ΑΡΧΗ` τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὡς γέγραπται ἐν
Prophetis; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præ-
2 τοῖς προφήταις, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
parabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate
3 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes baptizans
4 τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων
in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egre-
5 ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξε-
diebatur ad eum omnis Judæa regio, & Hierosolymitæ: & baptizabantur
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο
omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.
πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, & zonam coriaceam circa
6 Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
lumbos ejus: & edens locustas & mel sylvestre. Et prædicabat, dicens; Venit
7 τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων, Ἔρχεται
fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solvere corrigiam
ὁ (α) ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα
calceamentorum ejus. Ego quidem baptizavi vos in aqua: ille
τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς 8
verò baptizabit vos in Spiritu sancto. Et factum est in illis diebus,
δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 9
venit Jesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Joanne in
ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ (β) Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς
Jordanem. Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cœlos, &
τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανούς, καὶ 10
Spiritum tanquam columbam descendentem super eum. Et vox facta est de cœlis;
τὸ Πνεῦμα (γ) ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, 11
Tu es filius meus dilectus, in quo complacui. Et statim Spiritus eum ejicit
Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ (δ) εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει 12
in desertum. Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus
εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ (ε) ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας (ζ) τεσσαράκοντα, πειραζόμενος 13
à Satana. Et erat cum feris: & angeli ministrabant illi.
ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· (η) καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

MS.A. ········ιον κατὰ Μάρκον. Κεφ. α'. (α) * ἰσχυρός (β) Ναζαρὰτ (γ) ὡς (δ) εὐθέως (ε) ἦν ἐν (ζ) τεσσεράκοντα, (η) καὶ ἄγγελοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ
ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܪܩܘܣ ܡܟܪܙܢܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ *ܐ* * ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ *ܐ*

1 * ܪܫܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܐܫܥܝܐ
2 ܢܒܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܬܩܢ ܐܘܪܚܟ. * ܩܠܐ
3 ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܫܘܘ ܫܒܝܠܘܗܝ. * ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܒܡܕܒܪܐ
4 ܡܥܡܕ ܘܡܟܪܙ. ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. * ܘܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ
5 ܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܝܗܘܕ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܥܡܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ.
ܟܕ ܡܘܕܝܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ. ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܠܒܘܫܐ ܕܤܥܪܐ ܕܓܡܠܐ. 6
ܘܐܤܝܪ ܗܘܐ ܚܘܪܩܐ ܕܡܫܟܐ ܒܚܨܘܗܝ. ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܗܘܬ ܩܡܨܐ ܘܕܒܫܐ ܕܕܒܪܐ.
ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. * ܗܐ ܐܬܐ ܒܬܪܝ ܕܚܝܠܬܢ ܗܘ ܡܢܝ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܟܦܦ ܐܫܪܐ 7
ܥܪܩܐ ܕܡܤܢܘܗܝ. * ܐܢܐ ܐܥܡܕܬܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 8
* ܘܗܘܐ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܥܡܕ ܒܝܘܪܕܢܢ ܡܢ ܝܘܚܢܢ. 9
* ܘܡܚܕܐ ܕܤܠܩ ܡܢ ܡܝܐ. ܚܙܐ ܫܡܝܐ ܕܐܬܦܠܓܘ. ܘܪܘܚܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܕܢܚܬܐ ܥܠܘܗܝ. 10
* ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ. ܒܟ ܐܨܛܒܝܬ. * ܘܡܚܕܐ ܐܦܩܬܗ 11 12
ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ. * ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܟܕ ܡܬܢܤܐ ܡܢ ܤܛܢܐ. 13
ܘܥܡ ܚܝܘܬܐ ܗܘܐ. ܘܡܠܐܟܐ ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.

IN VIRTUTE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, incipimus scribere librum Evangelii sacrosancti. Evangelium Marci Evangelistæ.

Lectio Festi Epiphaniæ. 1.

CAPUT PRIMUM.

PRincipium Evangelii Jesu Messiæ filii Dei. 1
Sicut scriptum est in Esaia propheta, Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, ut dirigat viam tuam. 2
Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & adæquate semitas ejus. 3
Erat Johannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. 4
Et exibat ad eum universa regio Judææ, omnesque filii Jerusalem: & baptizabat eos in Jordane flumine, confitentes peccata sua. 5
Ipse autem Johannes indutus erat vestimento ex pilis camelorum, & erat præcinctus corrigiâ pelliceâ lumbos suos: & cibus ejus erant locustæ, & mel agreste. 6
Et prædicabat ac dicebat; Ecce venit post me qui fortior me est, cujus non sum dignus incurvari & solvere corrigias calceamentorum. 7
Ego baptizavi vos aquâ, ille verò baptizabit vos in Spiritu sanctitatis. 8
Et factum est in diebus illis ut venerit Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus fit in Jordane à Johanne. 9
Statimque ut ascendit ex aqua, vidit findi cœlos, & Spiritum tanquam columbam descendisse super eum. 10
Et vox extitit de cœlis, Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi. 11
Et confestim eduxit eum Spiritus in desertum. 12
Fuitque illic in deserto diebus quadraginta, dum tentaretur à Satana: eratque cum feris, atque ministrabant ei Angeli. 13

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

آغاز انجيل مرقس كه درشهر رومه بزبان فرنكي نبشته است   فصل اول

* سر انجيل يشوع مسيح فرزند خدا * * اچنانك دراشعياء پيغمبر نبشته شد   نبوت 1 2
اينك فرشتهٔ خود را † پيش روي تو مي فرستم * تا راه تو استوار بدارد * * آواز بانك كه 3
ازصحراي مي آيد * راه خدايرا خوش داريد * وهمه كذركاه او هموار بسازيد * * وآن كس 4
يوحنا بود * يعني يحيي در بيابان مي شست * وبه شستكاه براي توبت منادي مي زد *
براي ستردن كناهها * وهمهٔ اتباع وولايتهاء يهودا * وفرزندان اورشليم † همكنان 5
پيش او بدر مي آمدند * ودر رود خانهٔ اردن ايشانرا مي شست چون بكناه وكذشته
خود اعتراف مي آوردند * * اما يحيي را پوشش ازپشم شتر بود * وزاري ازاديم درميان 6
خود بسته * وخوردن او ملخ وانكبين بياباني * * منادي مي زد ومي كفت * اين كه 7
از پس من مي آيد * از من نيرومندترست * انك نمي برازم كه سر خود را فرو ارم
وبند كفش او بكشايم * * من شما را بآب مي شويم * او بروح القدس بشويد * 8

INITIUM EVANGELII MARCI, quod in urbe Româ linguâ Latinâ scriptum est.

CAPUT. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. 1
Quemadmodum in Esaia Propheta scriptum est: 2

Prophetia.

Ecce Angelum meum ante faciem tuam mitto, ut viam tuam statuminet.
Vox clamoris, qui è deserto venit; Viam Dei jucundam tenete, & omnem semitam ejus planam facite. 3
Hic autem Johannes (i.e. Jahja) erat, qui in deserto baptizabat, & cum baptismo ad resipiscentiam præconium fecit, in deletionem peccatorum. 4
Et omnes regiones & provinciæ Judææ, & filii Hierosolymæ universi ad eum exibant, & in fluvio Jordane eos baptizabat, cùm peccata & delicta sua confiterentur. 5
Johannis autem vestimentum ex lana camelina erat, & zona pellicea lumbis ejus alligata est, & cibus ejus locusta & mel agreste erat. 6
Et prædicabat, dicens; Hic qui post me venit, me validior est: cui non sum dignus ut caput inclinem, & corrigiam calceamenti ejus solvam. 7
Ego vos aquâ baptizo, ille spiritu sancto baptizabit. 8

Versio VULGATA LATINA.
SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MARCUM.

CAPUT. I.

INitium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. 1
Sicut scriptum est in Isaia propheta; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. 2
Vox clamantis in deserto; Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. 3
Fuit Joannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. 4
Et egrediebatur ad eum omnis Judææ regio, & Jerosolymitæ universi, & baptizabantur ab illo in Jordanis flumine, confitentes peccata sua. 5
Et erat Joannes vestitus pilis cameli, & zona pellicea circa lumbos ejus; & locustas, & mel sylvestre edebat. 6
Et prædicabat, dicens; Venit fortior me post me: cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. 7
Ego baptizavi vos aquâ, ille verò baptizabit vos Spiritu sancto. 8
Et factum est: in diebus illis venit Jesus à Nazareth Galilææ: & baptizatus est à Joanne in Jordane. 9
Et statim ascendens de aqua, vidit cœlos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, & manentem in ipso. 10
Et vox facta est de cœlis; Tu es filius meus dilectus, in te complacui. 11
Et statim Spiritus expulit eum in desertum. 12
Et erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & tentabatur à Satana: erátque cum bestiis, & angeli ministrabant illi. 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس مرقس الرسول كتبه روميا
بالهام روح القدس بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

* بدو انجيل يسوع المسيح ابن الله * كما هو مكتوب في الانبياء * هانذا مرسل ملاكي امام 1 2
وجهك ليسهل طريقك قدامك * الصوت الصارخ في البرية اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله * 3
* كان يوحنا يعمد في القفر ويكرز بمعمودية التوبة لغفران الخطايا * وكان يخرج اليه جميع 4 5
اهل كورة يهودا وكل اهل يروسليم ويعمدون منه في نهر الاردن معترفين بخطاياهم * وكان 6
لباس يوحنا من وبر الابل ومنطقا بادم على حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * وكان 7
يبشر قايلا * الذي ياتي بعدي اقوي مني * ولست اهلا ان انحني لحل سيور حذايه * انا 8
اعمدكم بالماء وهو يعمدكم بروح القدس * وكان في تلك الايام جا يسوع من ناصرة 9
الجليل واصطبغ في الاردن من يوحنا * وساعة صعد من الما راي السموات قد انشقت 10
والروح كالحمامة قد نزل عليه * مع صوت من السموات قايلا انت ابني الحبيب الذي بك 11
سررت * الفصل الثاني * وللوقت اخرجه الروح الي البرية * واقام في البرية اربعين 12 13
نهارا واربعين ليلة يجرب من الشيطان * وهو مع الوحوش والملايكة تخدمه *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Evangelium sancti Marci Apostoli, quod scripsit *linguâ* Romanâ per inspirationem Spiritûs sanctitatis. Benedictiones ejus ambiant nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

CAPUT. I.

INitium Evangelii Jesu Christi filii Dei. 1
Prout est scriptum in prophetis; Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, ut explanet viam tuam ante te. 2
Vox clamans in deserto, Parate viam Domini, & complanate semitas ejus. 3
Erat Johannes baptizans in deserto, & prædicabat baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. 4
Et egrediebantur ad eum omnes incolæ regionis Judææ, & omnes incolæ Jerosolymæ, & baptizabantur ab illo in flumine Jordane, confitentes peccata sua. 5
Et erat vestimentum Johannis ex pilis camelorum, & erat cinctus pelle super lumbos suos: eratque cibus ejus locustæ, & mel sylvestre. 6
Et evangelizabat, dicens; Qui venit post me, fortior est me: & non sum dignus qui incurver ad solvendas corrigias calceamentorum ejus. 7
Ego baptizo vos aquâ, ille verò baptizabit vos Spiritu sancto. 8
Et factum est in illis diebus, venit Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus est in Jordane à Johanne. 9
Et quâ horâ ascendit ex aqua, vidit cœlos scissos esse, & Spiritum tanquam columbam descendisse super eum, 10
Cùm voce de cœlis dicente; Tu es filius meus dilectus in quo acquievi. 11

Sectio secunda.

Et statim eduxit eum Spiritus in desertum. 12
Et mansit in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, tentatus à Satana. Et ipse erat cum bestiis, & angeli ministrabant ei. 13

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል፡ ዘማርቆስ፡

1 ቀዳሚሁ፡ ለወንጌል፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር። በከመ፡ ጽሑ
2 ፍ፡ ውስተ፡ ነቢያት፡ ናሁ፡ አነ፡ እፌኑ፡ መልአክየ፡ ቅድመ፡ ገጽከ፡ ዘይጸይሕ፡ ፍ
3 ኖተከ። ቃለ፡ አዋዲ፡ ዘይሰብክ፡ በገዳም፡ ጺሑ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወኦ
4 ርዩ፡ ፍኖቶ። ወሃለወ፡ ዮሐንስ፡ ያጠምቅ፡ በገዳም፡ ወይሰብክ፡ ጥምቀተ፡ ከመ፡ ይ
5 ነስሑ፡ ወይትኃደግ፡ ሎሙ፡ ኃጢአቶሙ። ወይወፅኡ፡ ኀቤሁ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ ይ
ሁደ፡ ወኢየሩሳሌም፡ ወያጠምቆሙ፡ ለኵሎሙ፡ በፈለገ፡ ዮርዳኖስ፡ ወይትአመ
6 ኑ፡ ኃጢአቶሙ። ወልብሱ፡ ለዮሐንስ፡ ዘጸጕረ፡ ገመል፡ ወቅናቱ፡ ዘአዲም፡
7 ውስተ፡ ሐቌሁ፡ ወሲሳዩ፡ አንበጣ፡ ወመዓረ፡ ገዳም። ወሰበከ፡ ወይቤ፡ ይመጽ
እ፡ ዘይጸንዐኒ፡ እምድኅሬየ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እድንን፡ ወእፍታሕ፡ ቶታነ፡ አሣእ
8 ኒሁ። ወአንሰ፡ አጠምቀክሙ፡ በማይ፡ ወውእቱሰ፡ ያጠምቀክሙ፡ በመንፈስ፡ ቅ
9 ዱስ። ወይእተ፡ አሚረ፡ መጽአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምናዝሬት፡ ዘገሊላ፡ ወ
10 አጥመቆ፡ ዮሐንስ፡ በፈለገ፡ ዮርዳኖስ። ወወፂኦ፡ እማይ፡ ርእየ፡ ተሠጠ፡ ሰ
11 ማይ፡ ወወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ርግብ፡ ወነበረ፡ ዲቤሁ። ወመጽአ፡ ቃ
12 ል፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡ አንተ፡ ውእቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ ወኪያከ፡ ሠምር
13 ኩ። ወአውፅኦ፡ መንፈስ፡ ሶቤሃ፡ ገዳመ። ወነበረ፡ ሐቅለ፡ አርብዓ፡ መዓ
ልተ፡ ወአርብዓ፡ ሌሊተ፡ ወያሜክሮ፡ ሰይጣን። ወነበረ፡ ምስለ፡ አራዊት፡ ወይተ
ለአክዎ፡ መላእክት።

EVANGELIUM MARCI.

CAP. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi filii Dei. 1
Sicut scriptum *est* in prophetis, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam. 2
Vox circumeuntis qui prædicat in deserto; Præparate viam Dei, & æqualem facite viam ejus. 3
Et fuit Johannes baptizans in deserto, & prædicans baptismũ ut pœnitentiam agerent, & remitterentur illis peccata sua. 4
Et egrediebantur ad eum omnes homines Judææ, & Hierosolymæ: & baptizabat illos omnes in flumine Jordanis, & confitebantur peccata sua. 5
Et vestimentum Johannis è pilis *erat* camelorum, & zona pellicea in lumbis suis: & cibus ejus locustæ & mel sylvestre. 6
Et prædicabat, & dicebat; Veniet fortior me post me, cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. 7
Et ego baptizo vos in aqua: & ipse baptizabit vos in Spiritu sancto. 8
Et isto tempore, venit Dominus Jesus è Nazareth Galilææ: & baptizavit eum Johannes in fluvio Jordanis. 9
Et exiens ex aqua, vidit scissum cœlum, & descendit Spiritus sanctus sicut columba & sedit super eum. 10
Et venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius meus quem diligo, & te acceptum habui. 11
Et eduxit eum Spiritus statim *in* desertum. 12
Et mansit *in* deserto quadraginta dies & quadraginta noctes, & tentabat eum satanas. Et mansit cum bestiis, & ministrabant ei angeli. 13

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شسته شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن   دوم

* ودران روزكار عيسي ازناصرهٔ جليل بيامد وبدست يحيي در اردن شسته شد * * وچون 9 10
ازآب بدر آمد يحيي ديد كه اسمان † شكافته شد * وروح القدس يعني جان پاك * همچو
كبوتر بر وي فرود آمد * * وازاسمان اوازشد * كه توي فرزند دوست داشتهٔ من وترا 11
پسنديدم   سوم   آزمايش دادن ابليس مسيح را
* انكه جان اورا در بيابان برد * وانجا مي بود چهل روز از شيطان ازموده مي شد واز 12 13
جانهاء پليد وفرشتكان † خدمتش مي كردند

II. Baptizatur Christus per manum Johannis in Jordane.

Et in illis diebus Jesus à Nazreh Galilææ venit, & per manum Johannis in Jordane baptizatus est. 9
Et cum ex aqua egressus est, Johannes vidit quòd cœlum findéretur & spiritus sanctus (i. e. Mens pura) veluti columba super eum descenderet. 10
Et de cœlo vox facta est dicens; Tu es quidem Filius dilectus meus, & te acceptum habeo. 11

III. Tentat Diabolus Christum.

Tunc spiritus eum in desertum tulit. 12
Et illic erat quadraginta dies, & à Satana tentabatur & à spiritibus impuris: & Angeli ministrabant illi. 13

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Post autem *traditum esse* Joannem, venit Jesus in Galilæam, præ-
14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι (θ) τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κη-
dicans Evangelium regni Dei: Et dicens; Quoniam impletum est
15 ρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ (ι) Θεοῦ· Καὶ λέγων, Ὅτι πεπλήρωται
tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite *in*
ὁ καιρὸς, ϗ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, ϗ πιστεύετε ἐν
Evangelio. *Deambulans autem juxta* mare Galilææ, vidit Simonem
16 τῷ εὐαγγελίῳ. Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα
& Andream fratrem ejus mittentes *verriculum in mari*: (erant
ϗ Ἀνδρέαν τὸν (κ) ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· (ἦσαν
enim piscatores.) Et dixit eis Jesus; Venite post me, & faciam vos
17 γὰρ ἁλιεῖς.) Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, ϗ ποιήσω ὑμᾶς
fieri piscatores hominum. Et protinùs *relinquentes retia* sua, secuti sunt
18 γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν
eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem
19 αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ϗ Ἰωάννην
fratrem ejus, & ipsos in *navigio* componentes retia. Et sta-
20 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ϗ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. Καὶ εὐ-
tim vocavit illos: & *relinquentes patrem suum Zebedæum* in *navigio*
θέως ἐκάλεσεν αὐτούς· ϗ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ
cum mercenariis, *abierunt post* eum. Et ingrediuntur in Capharnaum:
21 μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ·

& statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat. Et *per-*
ϗ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. Καὶ ἐξ- 22
cellebantur super doctrina ejus. Erat enim docens eos quasi *auctoritatem* habens,
επλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
& non sicut Scribæ: Et erat in synagoga eorum homo in
ϗ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν 23
spiritu immundo, & exclamavit, Dicens: *Ah*, Quid nobis & tibi, Jesu
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ϗ ἀνέκραξε, Λέγων, (λ) Ἔα, Τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ 24
Nazarene? venisti perdere nos? *novi te quis es*, Sanctus Dei.
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
Et comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi *ex eo*. Et
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, ϗ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ 25 26
discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit
σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ϗ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν
ab eo. Et *expaverunt* omnes: ita ut *conquirere ad ipsos*, dicentes;
ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς (μ) αὐτοὺς, λέγοντας, 27
Quid est hoc? quæ doctrina nova hæc, quia *per auctoritatem &* spiri-
Τί ἐστι τοῦτο; (ν) τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν ϗ τοῖς πνεύ-
tibus immundis imperat, & obediunt ei? *Exiit autem fama*
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, ϗ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ 28
ejus statim in omnem regionem Galilææ.
αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

MS. A. (θ) Ἰωάννην, ἦλθεν Ἰησοῦς (ι) Θεοῦ, Λέγων, (κ) ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας (λ) Ἆα, Τί ἡμῖν καὶ (μ) ἑαυτοὺς, λέγοντες, (ν) τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ, ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ *ܒ*

14 * ܒܬܪ ܕܝܢ ܕܐܫܬܠܡ ܝܘܚܢܢ. ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܓܠܝܠܐ. ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ
15 ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪ. ܕܫܠܡ ܙܒܢܐ ܘܡܛܬ ܠܗ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܬܘܒܘ
16 ܘܗܝܡܢܘ ܒܣܒܪܬܐ. * ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ
17 ܐܚܘܗܝ. ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܡܨܝܕܬܐ ܒܝܡܐ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܨܝܕܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
18 ܬܘ ܒܬܪܝ. ܘܐܥܒܕܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܨܝܕܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ.
19 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܩܠܝܠ. ܚܙܐ ܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. ܘܐܦ ܠܗܘܢ ܟܕ ܒܐܠܦܐ
20 ܐܢܘܢ ܘܡܬܩܢܝܢ ܡܨܝܕܬܗܘܢ. * ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܠܙܒܕܝ ܐܒܘܗܘܢ ܒܐܠܦܐ
21 ܥܡ ܐܓܝܪܐ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܡܚܕܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܫܒܬܐ
22 ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. * ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ. ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ
23 ܡܫܠܛܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܦܪܝܗܘܢ. * ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ
24 ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. * ܡܢ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘܬܢ. ܝܕܥ
25 ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܘ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ
26 ܘܦܘܩ ܡܢܗ. * ܘܐܪܦܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܘܩܥܬ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܢܦܩܬ ܡܢܗ.
27 * ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܬܒܥܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܚܕܕܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ. ܘܡܢܐ
ܗܘ ܝܘܠܦܢܐ ܚܕܬܐ. ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܐܦ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܦܩܕ ܘܡܫܬܡܥܢ ܠܗ.
28 * ܘܢܦܩܬ ܫܘܥܬܗ ܡܚܕܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܓܠܝܠܐ.

Ad vesperam dominicæ post Epiphaniam. 2.

14 * Postquàm autem traditus fuit in custodiam Johannes, contulit se Jesus in Galilæam, & prædicabat Evangelium regni Dei. 15 Ac dicebat, Completum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitentiam agite, & credite Evangelio. 16 Quumque iter faceret circa mare Galilææ, conspexit Simonem & Andream fratrem ejus jacientes retia in mare: erant enim piscatores. 17 Et dixit eis Jesus, Venite post me, & efficiam vos piscatores hominum. 18 Et statim reliquerunt retia sua, & abiêre post eum. 19 Quumque prætergressus fuisset paululum, vidit Jacobum filium Zebedæi, & Johannem, ipsos quoque in navicula resarcientes retia sua: 20 Et vocavit eos: statimque reliquerunt Zebedæum patrem suum cum mercenariis, ac post eum abiêre. 21 Et quum ingressi fuissent Capharnahum, statim docebat in sabbathis in Synagogis eorum. 22 Et mirabantur doctrinam ejus: etenim docebat eos ut potestate valens, non ut Scribæ ipsorum. 23 Erat porrò in synagoga eorum homo in quo spiritus immundus: & vociferatus est, 24 & ait; Quid nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti ad perdendos nos? Novi te quisnam sis, Sancte Dei. 25 Et objurgavit eum Jesus, & ait; Occlude os tuum, & egredere ex eo. 26 Et prostravit eum spiritus immundus, & exclamavit voce magnâ, atque exiit ab eo. 27 Et obstupuerunt omnes: & disceptabant alius cum alio, & dicebant; Quid hoc est? & quænam est hæc doctrina nova, ut cum imperio & ipsismet spiritibus immundis præcipiat, & pareant ei? 28 Et statim exiit fama ejus in universam regionem Galilææ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهارم گزيدن مسيح شمعون را وشاگردان ديگر

14 * بعد ازانك يحيي گرفتار شد * عيسي در جليل آمد * ومژده ملكوت خدا را منادي
15 مي زد * *ومي گفت روزگار تمام شد * وملكوت خدا رسيد توبه كنيد * وبدين مژده
16 ايمان بياوريد * *چون بر كنار درياي جليل مي گرديد ديد شمعون را واندراوس برادرش
17 را * دامها را در دريا مي انداختند براي انك ماهي گيران بودند * *عيسي بديشان
18 گفت ازپس من بياييد * تا شما را ادمي گيران بسازم * *چون شنيدند دامهاء خود را
19 رها كردند ودر دنبال او رفتند * *چون اندكي ديگر گذشت * ديد يعقوب پسر زبدي را
20 ويوحنا برادرش را * ايشان نيز دركشتي بودند * دامهاء خودرا راست مي كردند * *مسيح
ايشانرا خواند * ايشان دام خود را با مزدوران گذاشتند * وپدر خود را زبدي را رها كردند *
ودر دنبال او رفتند پنجم خوش كردن مرد ديوانه را
21 22 * وازانجا چون بكفرناحوم در آمد بروز شنبه * درانجمنهاء ايشان تعليم مي داد * ومردم
از تعليم او حيران مي ماندند * زيرا همچون مسلط وحاكم بايشان تعليم مي داد نه

IV. Eligit Christus Simeonem, & discipulos alios.

14 * *Postquàm Johannes captus esset, Jesus in Galilæam venit, & Evangelium regni Dei prædicavit.* 15 *Et dixit; Tempus exactum est, & regnum Dei advenit: pœnitentiam agite, & huic Evangelio fidem adhibete.* 16 *Cùm ambularet* autem *in littore maris Galilææ, vidit Simeonem & Andream fratrem ejus retia in mare conjicientes, eò quòd piscium captores essent.* 17 *Jesus illis dixit; Post me venite, ut vos hominum captores faciam.* 18 *Cùm* hoc *audissent, retia sua reliquerunt, & post eum iverunt.* 19 *Cùm paululum processisset, vidit Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem ejus; ipsi quoque in navi erant retia sua reconcinnantes.* 20 *Christus illos vocavit: illi* autem *retia sua cum mercenariis reliquerunt, & patrem suum Zebedæum missum facientes, eum secuti sunt.*

V. Sanatio hominis dæmoniaci.

21 * *Et illinc* profectus *cùm Capharnahum ingressus esset; die sabbathi in synagogis eorum docuit.* 22 *Et homines à doctrina ejus percellebantur; quia tanquam princeps & judex doctrinam illis tradidit, non*

Versio VULGATA LATINA.

14 Postquàm autem traditus est Joannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans
15 Evangelium regni Dei, Et dicens; Quoniam impletum est tempus, & ap-
16 propinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite Evangelio. Et præteri-
ens secus mare Galilææ, vidit Simonem, & Andream fratrem ejus, mitten-
17 tes retia in mare: (erant enim piscatores:) Et dixit eis Jesus; Venite post
18 me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinùs relictis retibus,
19 secuti sunt eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, &
20 Joannem fratrem ejus, & ipsos componentes retia in navi: Et statim vo-
cavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti
21 sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in syn-
agogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens 22
eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga 23
eorum homo in spiritu immundo: & exclamavit, Dicens; Quid nobis, & 24
tibi, Jesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. Et 25
comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi de homine. Et discer- 26
pens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ exiit ab eo. Et mi- 27
rati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes; Quidnam est hoc?
quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis im-
perat, & obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem 28
Galilææ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 15 * ومن بعد ان حبس يوحنا وافي يسوع الي الجليل * يكرز بانجيل ملكوت الله * قايلا قد كمل
16 الزمان وقرب ملكوت الله * فتوبوا وامنوا بالانجيل * فلما عبر علي بحر الجليل نظر سمعان
17 واندراوس اخاه يلقيان شباكهما في البحر لانهما كانا صيادين * فقال لهما يسوع اتبعاني
18 19 لاصيركما تصيدان الناس * فتركا شباكهما للوقت وتبعاه * فلما سار قليلا راي يعقوب بن
20 زبدي ويوحنا اخاه في سفينة ايضا يصلحان شباكهما * فدعاهما * فللوقت تركا اباهما
21 زبدي في السفينة مع الاجراء وتبعاه * فلما اقبل الي كفرناحوم كان يعلم في مجامعهم في
22 السبوت * فتعجبوا من تعليمه لانه كان يعلمهم كمن له سلطان لا كمثل الكتاب *

* الفصل الثالث *

23 24 * وكان في مجمعهم حينيذ رجل فيه روح نجس * فصاح * قايلا ما بالك معنا يا يسوع الناصري
25 اتيت هنا لتهلكنا * قد عرفت من انت يا قدوس الله * فانتهره يسوع قايلا اسدد فاك
26 27 واخرج منه * فصرعه الروح النجس وصاح بصوت عظيم وخرج منه * فبهت الجمع مخاطبا
بعضهم بعضا قايلين ما هو هذا التعليم الجديد * لانه بسلطان يامر الارواح النجسة
28 فتطيعه * وحينيذ ذاع خبره في كل مكان من كورة الجليل *

14 * *Et postquam inclusus fuit Johannes, venit Jesus in Galilæam prædicare evangelium regni Dei,* 15 *Dicens; Jam expletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: convertimini igitur, & credite evangelio.* 16 *Et cùm transisset secus mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus, jacientes retia sua in mare, quippe qui essent piscatores.* 17 *Et dixit eis Jesus; Sequimini me, ut faciam vos piscari homines.* 18 *Et reliquerunt retia sua statim, & secuti sunt eum.* 19 *Et cùm progressus esset pusillum, vidit Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus in navi etiam, aptantes retia sua.* 20 *Vocavitque eos & statim reliquerunt patrem suum Zebedæum in navi cum mercenariis, & secuti sunt eum.* 21 *Et cùm pervenisset in Capharnahum, docebat in synagogis eorum, in sabbathis.* 22 *Et admirati sunt ob doctrinam ejus; quia ipse docebat eos tanquam potestatem habens, non pro more scribarum.*

Sectio tertia.

23 *Et erat in synagoga eorum tunc homo, in quo erat spiritus immundus, qui clamavit,* 24 *Dicens; Quæ mens tua nobiscum, Jesu Nazarene? Num venisti huc ad perdendum nos? Jam novi quis sis, ô Sancte Dei.* 25 *Comminatus autem est ei Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi ab eo.* 26 *Ergò prostravit eum spiritus immundus, & exclamavit voce magnâ, & exiit ab eo.* 27 *Et obstupuit populus colloquens alter cum altero, dicentes; Quæ est hæc doctrina nova: quòd cum auctoritate imperat spiritibus immundis, & obediunt ei?* 28 *Et tunc emanavit fama ejus in omnem locum regionis Galilææ.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእምድኅረ ፡ እኀዝዎ ፡ ለዮሐንስ ፡ መጽአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ገሊላ ፡፡ ወሰበ
15 ከ ፡ ወንጌለ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወይቤ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ወቀርበት ፡
16 መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ነስሑ ፡ ወእመኑ ፡ በወንጌል ፡፡ ወእንዘ ፡ ይኀልፍ ፡ መንገ
ለ ፡ ባሕረ ፡ ገሊላ ፡ ረከቦሙ ፡ ለስምዖን ፡ ወለእንድርያስ ፡ እኁሁ ፡ ያሠግሩ ፡ ውስ
17 ተ ፡ ባሕር ፡ እስመ ፡ መሠግራን ፡ እሙንቱ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
18 ንዑ ፡ ትልውኒ ፡ ወእሬስየክሙ ፡ መሠግራነ ፡ ሰብእ ፡፡ ወኀደጉ ፡ መሣግሪሆሙ ፡ ወ
19 ተለውዎ ፡ ሶቤሃ ፡፡ ወኀሊፎ ፡ እምህየ ፡ ሕቀ ፡ ረከቦሙ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወለዮሐ
ንስ ፡ እኁሁ ፡ ደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ ፡ ወለሊሆኒ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ያስተ
20 ሀጽዩ ፡ መሣግሪሆሙ ፡፡ ወጸውዖሙ ፡ ወኀደጉ ፡ ዘብዴዎስሃ ፡ አባሆሙ ፡ ምስለ ፡ ዓሰ
21 ቡ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ወሖሩ ፡ ወተለውዎ ፡፡ ወሖሩ ፡ ቅፍርናሆም ፡ ወቦአ ፡ በሰ
22 ንበት ፡ ምኵራበ ፡ ወአኀዘ ፡ ይምህሮሙ ፡፡ ወአንከርዎ ፡ መሀርቶ ፡ እስመ ፡ ከ
መ ፡ መኰንን ፡ ይሜህሮሙ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ ጸሐፍቶሙ ፡፡

በእንተ ፡ ዘጋኔን ፡፡

23 ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘጋኔን ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወአውየወ ፡፡ ወይቤ ፡ ምንት ፡ ቢ
24 የ ፡ ምስሌከ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ መጻእከኑ ፡ ታጥፍአነ ፡ ናአምር ፡ እስ
25 መ ፡ አንተ ፡ ቅዱሱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አንተ ፡፡ ወገሠጾ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
26 ወይቤሎ ፡ ተፈጸም ፡ ወፃእ ፡ እምኔሁ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ ፡፡ ወአስተራገፆ ፡ ውእቱ ፡
27 ጋኔን ፡ እኩይ ፡ ወአውየወ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡ ወወፅአ ፡ እምኔሁ ፡፡ ወደንገፁ ፡ ኵ
ሎሙ ፡ ወይቤሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መንትኑ ፡ ዝንቱ ፡ ትምህርት ፡ ሐዲስ ፡ ዘበትእዛ
28 ዝ ፡ ይኤዝዞሙ ፡ ለአጋንንት ፡ ርኩሳን ፡ ወያወፅኦሙ ፡ በቃሉ ፡፡ ወተሰምዐ ፡ ነገ
ሩ ፡ በኵሉ ፡ በሐውርተ ፡ ገሊላ ፡፡

14 Et postquam prehendissent Johannem, venit Dominus Jesus in Galilæam, & prædicavit Evangelium regni Dei. 15 Et dixit; Advenit tempus ejus, & appropinquavit regnum cœlorum: pœnitentiam agite, & credite in Evangelio. 16 Et præteriens juxta mare Galilææ, invenit Simonem & Andream fratrem ejus piscantes in mare: quia piscatores erant: 17 Et dixit iis Dominus Jesus, Venite, sequimini me, & faciam vos piscatores hominum. 18 Et reliquerunt retia sua, & sequuti sunt eum statim. 19 Et recedens indè paululùm, invenit Jacobum & Iohannem fratrem ejus, filium Zebedæi, & ipsum etiam cum iis in nave reficientes retia sua. 20 Et vocavit illos: & reliquerunt Zebedæum patrem eorum cum mercenariis ejus in navi, & abeuntes sequuti sunt eum. 21 Et quum pervenissent Capernaum, ingressus est in sabbatho synagogam, & incepit docere illos. 22 Et admirati sunt doctrinam ejus. Quia sicut præpositus docebat illos, & non sicut Scribæ illorum.

De dæmoniaco.

23 Et fuit homo dæmoniacus in synagoga, & exclamavit, 24 Et dixit; Quid mihi tecum, Domine Jesu Nazarene? venistine perdere nos? scimus quia tu Sanctus Dei es. 25 Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dicit ei; Obmutesce, & exito ab illo spiritus immunde. 26 Et discerpsit eum iste dæmon malus, & clamavit cum magna voce, & exivit ab illo. 27 Et mirati sunt omnes: & dixerunt inter se, Quænam est hæc doctrina nova, ut per mandatum imperet dæmonibus immundis, & expellat eos voce suâ? 28 Et audita est fama ejus in tota regione Galilææ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 همچون نويسندگان ايشان * *ودرميان ان جماعت * مردي بود كه جان پليد اورا
24 رنجه مي داشت * بانك زد * *وگفت چه كار داري اي عيسي ناصري براي آن امدي
25 كه مارا گم كني * ترا مي شناسم كيستي پاك خدا * *عيسي برو بانك زد * وگفت
26 دهن خويشتن را ببند * وازو بدر اي * *جان پليد ان مرد را انداخت * وباواز بلند بانك
27 زد وازوي بدر آمد * *همگنان در تعجب ماندند ويكي بديگي مي گفت اين چيست
وچه باشد اين تعليم نو بسلطنت مي ماند * وجانهاء پليد نيز مي فرمايد وازو مي شنوند
ششم خوش كردن مادرزن شمعونرا
28 * وازانجا خبراو درهمه ولايتها فاش شد *

sicut Scribæ illorum. 23 *Et in medio cœtus illius homo erat, quem spiritus impurus vexabat: & vociferatus est,* 24 *Et dixit; Quid opus est tibi O Jesu Nazarene? Propter hoc venisti, ut nos perdas? Te novi qui sis, Sanctus Dei.* 25 *Jesus eum increpavit, & dixit; Os tuum occlude, & ex eo egredere.* 26 *Spiritus impurus hominem illum projecit, & voce altâ exclamavit, & ex illo egressus est.* 27 *Omnes admirabundi manserunt, & alter alteri dixit; Hic quisnam est, & quænam est hæc doctrina nova? authoritati enim similis est: & spiritibus impuris etiam imperat; & ei obediunt.*

VI. Sanatio socrûs Simeonis.

28 * *Et illinc fama ejus per omnes provincias sparsa est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Et protinùs *ex* ſynagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & An- Β'
29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀν- ιη
dreæ, cum Jacobo & Joanne. *At* ſocrus Simonis decumbebat febricitans: β
30 δρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα·
& ſtatim dicunt ei de illa. Et accedens *excitavit* eam, *apprehendens*
31 καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας
manum ejus: & dimiſit eam febris continuò, & miniſtrabat eis.
τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Veſpere autem facto, cùm occidiſſet Sol, afferebant ad eum omnes
32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας Γ'
malè habentes, & *dæmoniacos.* Et civitas *tota coacta*
33 τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη
erat ad januam. Et curavit multos *malè habentes* variis *morbis*:
34 ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· ιϛ
& dæmonia multa ejiciebat: & non ſinebat loqui *dæmonia*, *quòd nôſſent* η
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν
eum. Et *manè nocte* valdè ſurgens egreſſus *eſt*, *&* abiit in
35 αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ιζ
deſertum locum, ibique orabat. Et *proſecuti ſunt* eum Simon, & qui η
36 ἔρημον τόπον, (ξ) κἀκεῖ προσηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων, καὶ οἱ
cum illo. Et *invenientes* eum, *dicunt* ei; Quia omnes quærunt te.
37 μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι (ο) πάντες ζητοῦσί σε.
Et ait illis; Eamus in *continua oppidula*, ut & ibi
38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα (π) κἀκεῖ

prædicem: ad hoc enim *egreſſus ſum.* Et erat prædicans in ſynagogis
κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσων (ρ) ἐν ταῖς συναγωγαῖς 39
Δ' eorum, in *omnem Galilæam*, & dæmonia ejiciens. Et venit
ιη αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. Καὶ ἔρχεται 40
β ad eum leproſus deprecans eum, & *genupetens eum*, *&* *dicens* ei;
πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ,
Quòd ſi *velis*, potes me mundare. *At* Jeſus *viſceribus commotus*, *extendens*
Ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας 41
manum, *tetigit* eum, *&* ait illi; Volo: mundare. Et *dicente*
τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος 42
eo, ſtatim diſceſſit ab eo lepra, & mundatus eſt. Et commina-
αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν (σ) ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησά- 43
tus ei, ſtatim ejecit illum: Et *dicit* ei; Vide nemini
μενος αὐτῷ, (τ) εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν· Καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα (υ) μηδενὶ 44
quidquam dixeris: ſed vade, *teipſum* oſtende *Sacerdoti*, & offer
μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
pro emundatione tua quæ præcepit Moyſes, in teſtimonium illis. Ille *verò*
ιθ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ 45
ι egreſſus cœpit prædicare *multa*, & diffamare ſermonem, ita ut *non ampliùs*
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι
ipſum poſſe manifeſtè in civitatem introire: ſed foris in deſertis
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· (φ) ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις
locis *erat*: & conveniebant ad eum undique.
τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν (χ) πανταχόθεν.

MS.A. (ξ) καὶ ἐκεῖ (ο) πάντες σε ζητοῦσιν. (π) καὶ ἐκεῖ (ρ) εἰς τὰς συναγωγὰς (σ) ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ, (τ) ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως· (υ) μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ (φ) ἀλλὰ (χ) πάντοθεν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܕܐܢܕܪܐܘܣ. ܥܡ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ. *
30 31 * ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܪܡܝܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠܝܗ. * ܘܩܪܒ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ
32 ܘܐܩܝܡܗ. ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܬܗ ܐܫܬܗ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. * ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܡܥܪܒ
33 ܫܡܫܐ. ܐܝܬܝܘ ܠܘܬܗ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܘܕܝܘܢܐ. * ܘܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ
34 ܟܢܝܫܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܬܪܥܐ. * ܘܐܣܝ ܠܣܓܝܐܐ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ.
ܘܫܐܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܦܩ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܫܐܕܐ ܕܢܡܠܠܘܢ. ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.
35 * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܪܝܢܐ ܕܨܘܡܐ * ܗ * ܘܒܨܦܪܐ ܩܕܡ ܛܒ ܩܡ. ܐܙܠ
36 37 ܠܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܘܬܡܢ ܡܨܠܐ ܗܘܐ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܘܕܥܡܗ. * ܘܟܕ ܐܫܟܚܘܗܝ
38 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܟܠܢܫ ܒܥܝܢ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܠܟܘ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ
39 ܕܩܪܝܒܢ. ܕܐܦ ܬܡܢ ܐܟܪܙ. ܥܠ ܗܕܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ. * ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ
40 ܒܟܠܗ ܓܠܝܠܐ ܘܫܐܕܐ ܡܦܩ ܗܘܐ. * ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܓܪܒܐ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ
41 ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܢܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܪܚܡ
42 ܥܠܘܗܝ. ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܙܠ ܓܪܒܗ
43 ܡܢܗ ܘܐܬܕܟܝ. * ܘܟܐܐ ܒܗ ܘܐܦܩܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ ܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪ. ܐܠܐ
44 ܙܠ ܚܘܝ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ. ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܚܠܦ ܕܐܬܕܟܝܬ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ.
45 * ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܢܦܩ ܫܪܝ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܐܦܪܣܝ ܡܠܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܗܘܐ ܝܫܘܥ
ܓܠܝܐܝܬ ܠܡܥܠ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܐܠܐ ܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܒܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܗܘܐ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ.

Et egreſſi è ſynagoga venerunt domum Si- 29
monis & Andreæ cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem Simonis dejecta erat in fe- 30
brim: & dixerunt ei de illa. Accedenſque 31
prehendit eam manu ejus, & erexit eam: &
illicò dimiſit eam febris, & miniſtrabat eis.
Sub veſpere autem in occaſu ſolis, adduxe- 33
runt ad eum omnes illos qui erant malè af-
fecti, necnon dæmoniacos. Civitas autem
univerſa coacta erat ad portam. Et ſanavit 34
quamplurimos qui malè affecti erant morbis
variis; & dæmonia multa ejecit: nec per-
mittebat ipſis dæmoniis ut loquerentur,
quòd ipſum noverant.
Matutinis dominicæ ſecundæ jejunii. 5.
Et manè admodum antevertens ſurrexit, ab- 35
iitque in locum deſertum, & illîc orabat.
Quærebant autem eum Simon, quíque cum 36
eo erant. Et quum inveniſſent eum, dicunt 37
ei; Omnes homines quærunt te. Ait illis, 38
Ite in oppida & urbes proximas, ut & illîc
prædicem: ad hoc enim veni. Et prædi- 39
cabat in cunctis ſynagogis eorum in univer-
ſa Galilæa: & ejiciebat dæmonia. Et ve- 40
nit ad eum leproſus, & procidit ad pedes
ejus, & precabatur eum, eique dicebat; Si
vis, potes me mundare. Ipſe verò Jeſus 41
miſertus eſt ejus: & extendens manum ſu-
am tetigit eum, & ait; Volo, mundus eſto.
Et in illa ipſa hora diſceſſit ab eo lepra ejus, 42
ac mundus effectus eſt. Et inhibuit ei, & 43
ejecit eum. Et dixit ei, Vide ne fortè cui- 44
quam dicas; ſed abi, oſtende teipſum ſacer-
dotibus, & offer oblationem pro purgatio-
ne tua, ſicuti præcepit Moſes, ut ſit eis teſti-
monio. Is autem quum exiiſſet, cœpit 45
prædicare vehementer, & divulgavit ſermo-
nem: adeò ut nequiret Jeſus apertè ingre-
di civitatem: ſed foris degebat in loco de-
ſerto, & veniebant ad eum ex omni loco.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 30 * واز انجمن بيرون آمد ودرخانه شمعون واندراوس در رفت * با يعقوب ويوحنا * مادر زن†
31 شمعون درتب افتاده بود * احوال اورا بمسيح كفتند * در حال پيش زن آمد * ودست
بر وي نهاد * صحت يافت برخاست وتب اورا رها كرد * بعد ازان بندكي وخدمت مي
32 كرد * * در شبهنكام وقت فرو رفتن افتاب * رنجوران † ومصروعان † بسيار پيش او آوردند *
33 34 * وتمامت شهر انجا كرد شده بودند * ورنجوران بسيار كه در دشخواريها وهلاكت
نزديك بودند خوش كرد * وديوان بسيار از ديوانكان بيرون كرد * ورها نمي كرد كه
35 ديوان سخن كويند * براي انك اورا مي شناختند * وقت صباح بر خاست * وبجاء ويران
36 37 رفت وانجا نماز مي كرد * *شمعون وديكران كه با وي بودند اورا مي جستند * *چون
38 يافتند * بدو كفتند كه همه خلق ترا مي جويند * جواب داد كه ديهها وشهرها
نزديك اند برويد كه انجا نيز مژده بدهيم * كه براي اين امده ام * *ودر همه انجمنها وهمه 39
جليل منادي مي زد وديوانرا بدر مي كرد

Et è ſynagoga egreſſus eſt, & in 29
domum Simeonis & Andreæ in-
travit, cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem Simeonis in febrim 30
inciderat, cujus caſum Chriſto nar-
rant. Illicò ad mulierem acceſſit, 31
& manum ei impoſuit, unde ſalu-
tem adepta ſurrexit, et febris il-
lam deſeruit; poſt quod ſerviti-
um et miniſterium illis præſtitit.
Veſpere, tempore occaſûs Solis, 32
ægrotantes et epilepticos multos
ad eum attulerunt. Et tota civi- 33
tas ibi congregati erant. Et ægro- 34
tos multos, qui graviter labo-
rantes et exitio propinqui erant,
ſanos effecit; et dæmonia multa è
dæmoniacis exegit, et non permi-
ſit ut dæmonia verbum loqueren-
tur, eò quod ipſum nôſſent. Tem- 35
pore matutino ſurrexit, et in lo-
cum deſertum abiit, et illîc ora-
vit. Simeon et alii, qui cum 36
illo erant, ipſum quærebant. Cùm 37
inveniſſent, illi dixerunt; Omnes
quidem homines te quærunt. Re- 38
ſponſum dedit, Quin pagos et ci-
vitates quæ propinquæ ſunt ad-
ite; nam illîc etiam evangelium
prædicabimus: quia propter hoc ve-
ni. Et in omnibus ſynagogis et totâ 39
Galilæâ prædicavit, et dæmonia
ejecit.

Verſio VULGATA LATINA.

29 Et protinùs egredientes de ſynagoga, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum
30 Jacobo & Joanne. Decumbebat autem ſocrus Simonis febricitans: & ſtatim di-
31 cunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehenſâ manu ejus: & continuò di-
32 miſit eam febris, & miniſtrabat eis. Veſpere autem facto cùm occidiſſet Sol, af-
33 ferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmonia habentes: Et erat omnis ci-
34 vitas congregata ad januam. Et curavit multos qui vexabantur variis languori-
35 bus, & dæmonia multa ejiciebat, & non ſinebat ea loqui, quoniam ſciebant eum.
36 Et diluculò valdè ſurgens, egreſſus abiit in deſertum locum, ibíque orabat. Et
37 proſecutus eſt eum Simon, & qui cum illo erant. Et cùm inveniſſent eum, dixe-
38 runt ei; Quia omnes quærunt te. Et ait illis; Eamus in proximos vicos, & ci-
vitates, ut & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Et erat prædicans in ſynagogis 39
eorum, & in omni Galilæa, & dæmonia ejiciens. Et venit ad eum leproſus de- 40
precans eum: & genu flexo dixit ei; Si vis, potes me mundare. Jeſus autem 41
miſertus ejus, extendit manum ſuam: & tangens eum, ait illi; Volo: Mundare.
Et cùm dixiſſet, ſtatim diſceſſit ab eo lepra, & mundatus eſt. Et comminatus eſt 42
ei, ſtatímque ejecit illum: Et dixit ei; Vide, nemini dixeris: ſed vade, oſten- 43
de te principi ſacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyſes 44
in teſtimonium illis. At ille egreſſus cœpit prædicare, & diffamare ſermonem, ita 45
ut jam non poſſet manifeſtè introire in civitatem, ſed foris in deſertis locis eſſet, &
conveniebant ad eum undique.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 30 * وللوقت خرج من المحفل ودخل بيت سمعان واندراوس * ومعه يعقوب ويوحنا * وكانت حماة
31 سمعان ملقاة محمومة * فقالوا له من اجلها * فتقدم وامسك بيدها واقامها فتركتها الحمي
32 33 حينيذ وكان تخدمهم * ولما كان المساء قدموا اليه جميع المسقومين والمجانين * والمدينة
34 كلها اجتمعت علي الباب * فابرا كثيرين ممن كان باسوء حال باصناف الامراض * وشياطين
كثيرة اخرج ولم يدعها تنطق لمعرفتها اياه *

* الفصل الرابع *

35 36 * وسحرا جدا بالغداة قام وخرج الي البرية وكان يصلي هناك * وكان سمعان ومن معه
37 38 يطلبونه * فلما وجدوه قالوا له ان الكل يطلبونك * فقال لهم سيروا بنا الي اماكن اخر
39 من المدن القريبة منا لنكرز هناك ايضا فاني لهذا وافيت * واقبل يبشر في مجامعهم في كل
40 الجليل ويخرج الشياطين * ووافاه ابرص ساجدا له وطالبا اليه قايلا يا سيد ان شيت قدرت
41 42 ان تطهرني * فتحنن عليه ومد يده ولمسه * وقال له قد شيت فاطهر * فبرا ذلك الابرص
43 44 للوقت وطهر * فنهاه للوقت * قايلا لا تعرف احدا * بل امض فار الكاهن نفسك وقرب قربانا
45 عن تطهيرك كما اوصي موسي لشهادتهم * فلما خرج اذاع امره حتي ان يسوع لم يقدر ان
يدخل المدينة ظاهرا * فلجا الي القفر واجتمع اليه اناس من كل موضع *

Et protinùs exiit è ſynagoga, & ingreſ- 29
ſus eſt domum Simonis & Andreæ, ſecum
habens *Jacobum & Johannem. Eratq;* 30
ſocrus Simonis jactata febricitans, &
dixerunt ei de illa: Quare acceſſit & 31
apprehendit manum ejus, erexitque il-
lam, & reliquit eam febris tunc: &
miniſtrabat eis. Cùm autem factum eſ- 32
ſet ſerò, obtulerunt ei omnes ægros &
dæmoniacos: Et civitas omnis conve- 33
nerat ad januam. Et curavit multos ex 34
eis qui erant in miſerrimo ſtatu varia-
rum infirmitatum: Item dæmonia mul-
ta ejecit: nec permittebat eis loqui, eò
quòd agnoſcerent ipſum.

Sectio quarta.

Et ſummo manè craſtino ſurrexit, exi- 35
itque in deſertum, & orabat illîc. Si- 36
mon autem & qui cum illo erant, quæ-
rebant eum. Cúmque inveniſſent eum, 37
dixerunt ei, Omnes te quærunt. Ait il- 38
lis, Ducite nos in loca alia ex civita-
tibus proximis nobis, ut prædicemus ibi
quoque, nam ad hoc veni: Cœpitque præ- 39
dicare in ſynagogis eorum in tota Gali-
læa, & ejicere dæmonia. Venit autem 40
ad eum leproſus adorans eum, & depre-
cans eum, dicens: ô Domine, ſi vis; po-
tes mundare me. Miſertúſque eſt ejus, 41
& extendit manum ſuam, & tetigit
eum, ac dixit ei, Jam volui, mundare.
Et ſanatus eſt ille leproſus illicò, & 42
mundatus eſt. Et interdixit ei protinùs, 43
Dicens; Ne ſignificâris ulli, ſed vade, 44
& oſtende ſacerdoti teipſum, & offer
munus pro mundatione tua, ſicut præ-
cepit Moyſes, in teſtimonium eorum. At 45
quum exiſſet, promulgavit rem ejus,
adeò ut Jeſus non poſſet introire civita-
tem palàm: ſed recepit ſe in deſertum,
& convenerunt ad eum homines ex
omni loco.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ሐማተ ፡ ጴጥሮስ ፡፡=፡

29 ወወፂአ ፡ እምኵራብ ፡ ቦአ፡ ቤተ፡ ስምዖን፡ ወምስሌሁ፡ እንድርያስ፡ ወያዕቆብ፡ወዮ-
30 ሐንስ፡=፡ ወሐማቱ ፡ ለስምዖን፡ ትፈፅን፡ ወነገርዎ፡በእንቲኣሃ፡ ወቀርበ፡ ኀቤሃ፡ ወ
31 ኣኀዛ፡እዴሃ፡ ወአንሥኣ፡ወኀደጋ፡ፈፀንታ፡ሶቤሃ፡ወተንሥአት፡ ወተልእከቶሙ፡፡=፡

በእንተ ፡ እለ ፡ ተፈወሱ ፡ እምብዙኅ ፡ ደዌ፡፡=፡

32 ወመሲዮ ፡ ጊዜ ፡ የዓርብ ፡ ፀሐይ ፡ አምጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ኵሎ ፡ ድውያነ ፡ ወእለሂ፡
33 ለጋንንት፡=፡ ወተጋብኡ ፡ኀቤሁ ፡ ኵሉ፡ ሀገር ፡ ኀበ ፡ አንቀጽ፡=፡ ወፈወሶሙ፡
34 ለብዙኃን ፡ ድውያን ፡ ወሕሙማን፡፡ ወአውፅኦሙ ፡ ለብዙኃን፡ አጋንንት፡ ወኢያበ
35 ውሖሙ፡ ይንብቡ ፡ እስመ፡ ያአምርዎ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ወበጽባሕ፡
36 ተንሥአ፡ ወአሌለየ፡ ጥቀ፡ ወፂአ ፡ ወሖረ፡ ሐቅለ፡ ወጸለየ፡ በህየ፡=፡ ወዴገንዎ፡
37 ስምዖን ፡ ወእለ፡ምስሌሁ፡=፡ ወረከብዎ፡ ወይቤልዎ፡እንጋ፡ኵሉ፡የኃሥሡከ፡=፡
38 ይቤሎሙ፡ተንሥኡ፡ንሑር ፡ካልኣተ፡ አህጉረ፡ከመ፡በህየኒ፡ንስብክ፡ እስመ፡ እንበይነ፡
39 ዝንቱ፡ ተፈነውኩ፡ ወእሰብክ፡በምኵራቦሙ፡ወፃእኩ፡፡=፡ ወሖረ፡ወሰበከ፡በምኵ-
ራቦሙ ፡ በኵሉ ፡ ገሊላ፡ ወያወፅእ ፡ አጋንንተ፡፡=፡

በእንተ ፡ ዘለምጽ፡፡=፡

40 ወመጽአ፡ዘለምጽ፡ኀቤሁ፡ ወአስተብረከ፡ ወአስተብቍዖ፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡
41 ፈቀድከ፡ትክል፡ለአንጽሖትየ፡፡=፡ ወምሕሮ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ወ
42 ገሰሶ፡ ወይቤሎ፡ እፈቅድ፡ንጻሕ፡፡=፡ ወብሂሎ፡ ከመዝ፡ ሐየወ፡ ለምጹ፡ ሶቤሃ፡=፡
43 ወገሠጾ፡ወፈነዎ፡=፡ ወይቤሎ፡ዑቅ፡ኢትንግር፡ወኢለመኑሂ፡ወሑር፡ ወአፍጥን፡ርእ
44 ሰከ፡ለካህን፡ወአብእ፡መባእከ፡በእንተ፡ዘንጻሕከ፡በከመ፡ አዘዘ፡ ሙሴ፡ ከመ፡ይኩን፡ስ
45 ምዐ፡ላዕሌሆሙ፡፡=፡ ወወፂአ፡ አኀዘ፡ ይሰብክ፡ ወይነግር፡ ብዙኀ፡ እስከ፡ ያነክሩ፡
ኵሉ ፡ ሀገር ፡ ወስእነ ፡ በዊአ ፡ ሀገረ፡ ክሡተ ፡ ላላ ፡ አፍአ ፡ ገደመ ፡ ይነብር ፡ ወይመጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ እምኵሉሂ፡፡=፡

De ſocru Petri.

Et egrediens è ſynagoga intravit domum Simonis, & cum eo Andreas, & Jaco- 29
bus, & Johannes. Et ſocrus Simonis febricitabat: & dicunt ei de illa. Et acceſſit 30
ad eam, & prehendit manum ejus, & erexit eam: & reliquit eam febris ejus ſta- 31
tim, & reſurrexit, & miniſtravit iis.

De iis qui ſanati ſunt de multis morbis.

Et veſpere facto, tempore occidentis ſolis, attulerunt ad eum omnes morboſos, & 32
dæmoniacos. Et coacta fuit ad eum tota civitas ad oſtium. Et ſanavit multos 33
morboſos, & malè patientes, & exire fecit multos dæmones, & non ſinebat eos 34
loqui, quia ſciebant quòd ille *erat* Chriſtus. Et manè ſurrexit, & multâ nocte 35
exiit, & abiit *in* deſertum, & oravit ibi. Et ſequuti ſunt eum Simon, & qui cum 36
illo *erant*. Et invenerunt eum, & dixerunt ei, Igitur omnes quærunt te. Dicit 37
iis, Surgite eamus *ad* alias civitates, ut illîc prædicemus: quia propter hoc miſſus 38
fui, & *ut* prædicem in ſynagogis eorum exivi. Et ivit, & prædicavit in ſynago- 39
gis eorum in tota Galilæa: & exire fecit dæmones.

De Leproſo.

Et venit leproſus ad eum, & genuflexit, & oravit eum, & dicit ei; Domine, ſi vis 40
potes purgare me. Et miſertus eſt ejus Dn̄s Jeſus, & extendit manum ſuam, & te- 41
tigit eum, & dixit ei; Volo, mundare. Et dum loquens erat hoc modo, ſanavit le- 42
pram ejus ſtatim. Et comminatus eſt ei, & miſit eum: Et dixit ei, Vide ne dicas 43
alicui; & abi, & accelerato te ad ſacerdotem, & offer munus tuũ propterea quòd 44
purgatus es, ſicut præcepit Moyſes, ut fiat teſtimoniũ illis. Et egreſſus cœpit præ- 45
dicare, & dicere multa, adeò ut miraretur tota civitas, & non potuit intrare *in* ci-
vitatem manifeſté: ſed foris in deſerto manebat, & venerunt ad eum undique.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتم صحت دادن بمرد پيس

40 * آمد پيش مسيح † مردي كه
رنج پيسي داشت * ودر پاء او افتاد ازو درخواست كرد * وكفت اكر بخواهي تواني
41 مرا خوش كردن * *عيسي بران مرد رحمت كرد * ودست خودرا سوي او كشاد * وبدو
42 43 كفت مي خواهم كه پاك شوي * *همانذم پيسي ازو رفت وپاك شد * *عيسي برو بانك
44 زد * وكفت * نبادا كه بكسي بكويي * الا برو خويشتن را بكوهنان † بنماي *
45 وعوض پاك شدني تو قربان پيش كش * انچنانك موسي فرموذ براي كواهي ايشان * *آن مرد
چون بدر آمد باواز بلند منادي مي زد * وآن خبر را اشكارا كرد * چنانك عيسي نمي توانست
كه بشهر در ايد * بيرون مي بود در ولايات * واز هر جايي مردم پيش او مي آمدند *

VII Curatio hominis leproſi.

Et venit ad Chriſtum vir qui morbũ 40
lepræ habuit, & pedibus ejus ad-
volutus ab eo petiit, & dixit; Si vis,
potes me ſanare. Jeſus ejus viri 41
miſertus eſt, & manum ſuam ad eum
porrexit, & illi dixit; Volo ut
mundus ſis. Eodem momento lepra ab 42
eo diſceſſit, & mundatus eſt. Jeſus 43
ei intentavit vocem, Et dixit; Vi- 44
de *ne cui dicas: ſed abi, teipſum*
ſacerdotibus oſtende; & pro purga-
tione tui munus offer, quemadmo-
dum Moſes juſſit in teſtimonium il-
lis. Homo ille, quum egreſſus eſſet, 45
voce altâ prædicavit, & ejus rei
famam publicavit; ita ut Jeſus cum
non poſſet in urbem intrare, extra
maneret in regionibus: & ex omni
loco homines ad eum veniebant.

CAP. II. β'.

Et iterum intravit in Capharnaum per dies: & auditum est quòd in domum
1 (α) ΚΑι πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν
esset: Et confestim coacti sunt multi, ut non amplius capere neque quæ ad ja-
2 ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύ-
nuam: & loquebatur eis verbum. Et veniunt ad eum, paralyticum fe-
3 ραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέ-
rentes, sublatum à quatuor. Et non valentes appropinquare ei propter
4 ροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ
turbam, detexerunt tectum ubi erat, & perfodientes submiserunt graba-
τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββα-
tum, in quo paralyticus jacebat. Videns autem Jesus fidem illorum,
5 τον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem
6 λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ
quidam Scribarum illic sedentes, & ratiocinantes in cordibus
τινες τῶν Γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
suis; Quid hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere pecca-
7 αὐτῶν, Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτί-
ta, si non unus Deus? Et statim agnoscens Jesus spiritu suo,
8 ας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ,

κα
Ε'

quia sic ratiocinantur in seipsis, dixit illis; Quid ista ratiocinamini
ὅτι (β) οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε
in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di-
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφ- 9
mittuntur tibi peccata: an dicere; Surge, & tolle tuum graba-
έωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, καὶ (γ) ἆρόν σου τὸν κράββα-
tum, & deambula? Ut autem sciatis quia auctoritatem habet filius hominis
τον, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 10
dimittendi in terra peccata, (ait paralytico;) Tibi dico, Surge,
ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, Ἔγειραι, 11
& tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit statim, &
καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ 12
tollens grabatum, egressus est coram omnibus: ita ut obstupescere omnes, & glori-
ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξά-
ficare Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursus secus
ζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ 13
mare: & omnis turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et
ς τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ 14
κα prætergrediens vidit Levi Alphæi, sedentem ad telonium: & ait
β παράγων εἶδε Λευῒν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει
illi; Sequere me. Et surgens secutus est eum.
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

MS. A. (α) Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν (β) οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται (γ) ἆρον τὸν κράβαττόν σου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 ܘܥܠ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 11 [illegible]
12 [illegible]
13 14 [illegible]

Ad oblationem dominicæ tertiæ jejunii. 4.

CAP. II.

ET ingressus est rursum Jesus in Capharnahum ad dies. Et quum audîssent eum domi esse, 1 Congregati sunt quamplurimi, ita ut 2 non posset eos comprehendere ne vestibulum quidem januæ, & loquebatur cum eis sermonem. Et venerunt ad eum, & obtulerunt ei 3 paralyticum qui bajulabatur inter quatuor. Quumque non possent ad eum accedere pro- 4 pter turbam, conscenderunt tectum, & abstulerunt umbraculum loci in quo erat Jesus, dimiseruntque grabbatum in quo jacebat paralyticus. Quum autem vidisset Jesus fidem 5 eorum, dixit illi paralytico; Fili mi, remittuntur tibi peccata tua, Erant autem illîc 6 ex Scribis & Pharisæis quidam sedentes: & cogitabant in corde suo; Quid iste loqui- 7 tur blasphemiam? quis potest remittere peccata, nisi unus Deus? Jesus autem cognovit 8 spiritu suo quòd talia cogitarent apud se: & dixit eis, Quid ista cogitatis in corde vestro? Utrùm facilius est dicere paralytico, Remit- 9 tuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge, tolle grabbatum tuum, & ambula? Ut au- 10 tem cognoscatis quia potis est Filius hominis in terra remittere peccata, dixit paralytico; Tibi dico, Surge, tolle grabbatum tuum, & 11 abi domum tuam. Et surrexit eo ipso mo- 12 mento, tulitque grabbatum suum, & exiit in conspectu omnium, adeò ut mirarentur omnes, & glorificarent Deum, dicentes; Nunquam vidimus quicquam tale.

Matutinis dominicæ tertiæ post Surrectionem. 5.

Et exiit rursum ad mare: & omnes turbæ ve- 13 niebant ad eum, & docebat eos. Quumque 14 prætergressus esset, vidit Levi filium Halphæi sedentem inter exactores: dixitque ei, Veni post me: & surgens abiit post eum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتم   خوش كردن مبتلايي كه از بام فرود اويختند

* ديكر بار عيسي در كفرناحوم درآمد * وروزي چند انجا بود چون شنيدند كه در خانه 1
است * بسياران انجا كرد شدند * تا حدي كه در خانه نمي كنجيدند * ونه پيش درنيز * 2
وعيسي بديشان كلمه مي كفت * واوردند يكي شل سست اندام * دست وپاي بي كار چهار 3
مرد اورا بر كرفته بودند * وچال نبود از انبوهي خلق كه اورا پيش عيسي برند * 4
عاقبت بالاي بام بردند * وشل را بر تختهء نهادند وچهار كوشه تخته را بچهار ريسمان
بستند * واز روزنه پيش عيسي فرو كداشتند * آنجا كه او نشسته بود * چون عيسي اورا 5
ديد كفت فرزند من كناهان تو عفو شد * نويسندكان ومعتزلان كه انجا 6
بودند * در دل خود مي انديشيدند * كه كيست اين كه افتري مي كند * 7
نتواند كناه را عفو كردن بغير خدا تنها * عيسي درون ايشانرا دانست كه چه 8
مي انديشند * بديشان كفت [در دل خود چه مي انديشيد] كدامين اسانترست * 9
بشل كفتن تختهء خود بر كير وبكار خود برو * يا كفتن كه كناه تو عفو شد *

VIII. Sanatio ægroti quem de tecto summiserunt.

CAP. II.

Iterum Jesus in Caphar-nahum in- 1 *travit, & dies aliquot illic erat: cùm autem audirent eum in domo esse, Multi illuc congregati sunt, usque* 2 *adeò ut domo non caperentur, ne quidem præ foribus: et Jesus illis sermonem locutus est. Et adduxerunt* 3 *quendam paralyticum, membra solutum, manibus & pedibus munere suo minimè fungentibus: quatuor viri itaque illum deportabant. Et* 4 *cum non esset locus propter turbam populi, quo illum ad Jesum perferrent, tandem super tectum tulerunt; & paralyticum lectulo impositum, quatuor angulis lectuli totidem funibus annexis per fenestram ad Jesum demiserunt, in locum ubi ille sedens erat. Cùm Jesus eum vide-* 5 *ret, dixit; Fili mi, peccata tua condonata sunt. Scribæ & Phari-* 6 *sæi qui illic erant, in corde suo cogitabant: Quisnam hic est qui* 7 *blasphemat? nemo potest peccatum condonare, nisi Deus solus. Jesus* 8 *intimum eorum cognovit, quid cogitarent, & illis dixit; In corde vestro quid cogitatis? Utrum facili-* 9 *us est, paralytico dicere; Lectulum tuum tolle, & ad negotium tuum abi; aut dicere, Peccatum tuum remissum est?*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. II.

1 ET iterùm intravit Capharnaum post dies, Et auditum est quòd in domo es-
2 set: & convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, & loquebatur
3 eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portaba-
4 tur. Et cùm non possent offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi erat:
5 & patefacientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat. Cùm autem
vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua.
6 Erant autem illîc quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis;
7 Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus De-
us? Quo statim cognito Jesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis; 8
Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di- 9
mittuntur tibi peccata, an dicere; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? Ut 10
autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait
paralytico) Tibi dico; Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. 11
Et statim surrexit ille: &, sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut miraren- 12
tur omnes, & honorificarent Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et 13
egressus est rursùs ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et 14
cùm præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium, & ait illi; Sequere me.
Et surgens secutus est eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس *

1 2 * ثم بعد ايام دخل كفرناحوم ايضا وسمع انه في بيت * وللوقت اجتمع اليه كثيرون
3 حتى لم يسعهم البيت ولا قدام الباب ايضا وكان يكلمهم * فجاوا اليه بواحد مخلع يحمله
4 اربعة * ولما لم يقدروا ان يدخلوا به اليه من اجل الجمع صعدوا على السطوح * ونقبوا
5 سقف البيت الذي كان فيه ودلوا السرير مع المخلع الذي كان راقدا عليه * فلما علم
6 يسوع ايمانهم قال لذلك المخلع يا بني مغفور لك خطاياك * وكان هناك قوم من الكتبة
7 جلوسا ففكروا في قلوبهم * لماذا هذا يجدف هكذي * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله
8 9 الواحد * فعلم يسوع بروحه فكرهم فقال لهم لم تفكرون بهذا في قلوبكم * اما ايسر ان
10 يقال للمخلع مغفور لك خطاياك او ان اقول قم واحمل سريرك واذهب * لتعلموا ان لابن
11 الانسان سلطان على الارض ان يغفر الخطايا * ثم قال لذلك المخلع * لك اقول قم واحمل
12 سريرك واذهب الى بيتك * فقام للوقت وحمل سريره وخرج قدام جميعهم * فبهتوا جميعهم
ومجدوا الله قائلين ما راينا قط مثل هذا *

* الفصل السادس *

13 14 * ثم خرج الى شاطي البحر واجتمع اليه جمع كثير وعلمهم * وفيما هو يجتاز راي لاوي
بن حلفاء جالسا على العشير فقال له اتبعني فقام وتبعه *

Sectio quinta.

CAP. II.

Tum post dies aliquot ingressus est 1 *Capharnahum denuó: & auditum est cum esse in domo quadam. Statimque* 2 *convenerunt ad eum permulti, ita ut non caperet eos domus, ne quidē ante januam etiā. Et alloquebatur eos. Obtulerunt au-* 3 *tem ei quendam paralyticum, quem portabant quatuor. At quum non potuissent* 4 *illum introducere ad eum præ turba, ascenderunt in tecta, & perforaverunt laqueare domûs in qua erat, & submiserunt lectum cum paralytico, super quo jacebat. Cùmque cognovisset Jesus fi-* 5 *dem illorum, dixit illi paralytico; O Fili mi, dimissa tibi sunt peccata tua. E-* 6 *rant autem ibi nonnulli ex Scribis sedentes, qui cogitaverunt in cordibus suis; Quorsum iste blasphemat hoc pa-* 7 *cto? Quis potest dimittere peccata, nisi Deus solus? Scivit autem Jesus in spi-* 8 *ritu suo cogitationem eorum, & dixit eis; Quare cogitatis hoc in cordibus vestris? Utrùm facilius est dicere para-* 9 *lytico, Dimissa tibi sunt peccata tua: an dicere, Surge, & tolle grabbatum tuum, & abi? Ut sciatis esse filio homi-* 10 *nis potestatem super terram dimittendi peccata, tunc ait illi paralytico, Tibi di-* 11 *co; Surge, tolle grabbatum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit illicò,* 12 *tulitque grabbatum suum, & exiit coram omnibus. Et obstupuerunt omnes, atque glorificaverunt Deum, dicentes; Non vidimus unquam tale quid.*

Sectio sexta.

Deindè egressus est ad litus maris, & 13 *convenit ad eum turba magna, & docuit eos. Et dum ipse præteriret, vidit Le-* 14 *vi filium Halphæi sedentem ad exactionem decimarum: & dixit ei, Sequere me: & surrexit, ac secutus est eum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወቦአ፡ ካዕበ፡ ሀገረ፡ ቅፍርናሆም፡ ንበረ፡ ቤተ፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡ ሀ
2 ሎ፡፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃን፡ እስከ፡ ኢያገምሮሙ፡ ወኢ፡ ኀበ፡ ፍኖት፡ ወይነግሮ
ሙ፡ ቃሎ፡ ለእለ፡ መጽኡ፡ ኀቤሁ፡፡
በእንተ፡ መፃጕዕ፡፡
3 ወአምጽኡ፡ ድዉየ፡ መፃጕዐ፡ ወይጸውርዎ፡ በዓራት፡ አርባዕቱ፡ እደው፡፡ ወኢ
4 ክሁሉ፡ አብእቶ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ እስመ፡ ጽፋቅ፡ ሰብእ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወነሠቱ፡
5 ጠፈረ፡ ወአውረድዎ፡ ምስለ፡ ዓራቱ፡ ዘደቤሁ፡ ይሰክብ፡ ውእቱ፡ መፃጕዕ፡፡ ወርእ
ዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ መፃጕዕ፡ ወልድየ፡ ተኀድገ፡
6 ለከ፡ ኃጢአትከ፡፡ ወሀለዉ፡ ጸሐፍት፡ ይነብሩ፡ ወሐለዩ፡ በልበሙ፡፡ ወይቤሉ፡
7 ምንትኑ፡ ዘከመዝ፡ ይነብብ፡ ፀርፈተ፡ ወመኑ፡ ይክል፡ ኀዲገ፡ ኃጢአት፡ ዘእንበለ፡ አ
8 ሐዱ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በመንፈሱ፡ ከመ፡ ከመ
9 ዝ፡ ይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ከመዝ፡ ትሔልዩ፡ በልብክሙ፡፡ ምንት፡ ይቀል
ል፡ አመብሂሎቱ፡ ለዝ፡ መፃጕዕ፡ ተኀድገ፡ ለከ፡ ኃጢአትከ፡፡ አመብሂሎቱ፡ ለድዉይ፡
10 ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራተከ፡ ወሖር፡ በእግርከ፡፡ ከመ፡ ታእምሩ፡ ከመ፡ ብውሕ፡
ሎቱ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ከመ፡ ይኅድግ፡ ኃጢአተ፡ በዲበ፡ ምድር፡ ወካ
11 ዕበ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ድዉይ፡፡ ለከ፡ እብለከ፡ ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራ
12 ተከ፡ ወእቱ፡ ቤተከ፡፡ ወተንሥአ፡ ሶቤሃ፡ ወነሥአ፡ ዓራቶ፡ ወወፅአ፡ በቅድ
መ፡ ኵሉ፡ ወደንገፁ፡ ኵሎሙ፡ ወአእኰትዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤሉ፡ ግሙ
13 ራ፡ ኢርኢነ፡ ዘከመዝ፡፡ ወእምዝ፡ ሐረ፡ ካዕበ፡ መንገለ፡ ባሕር፡ ወሐሩ፡
ኀቤሁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወይሜህሮሙ፡፡
በእንተ፡ ሌዊ፡ መጸብሐዊ፡፡
14 ወኀሊፎ፡ እምህየ፡ ርእዮ፡ ለሌዊ፡ ወልደ፡ እልፍዮስ፡ እንዘ፡ ይነብር፡ ኀበ፡ መጽ
ባሕ፡ ወይቤሎ፡ ትልወኒ፡ ወተንሥአ፡ ወተለዎ፡፡

CAP. II.

ET intrans iterum civitatem Capernaum moram fecit in domo, & statim 1 audierunt quòd adfuerat: Et coacti sunt multi, usque adeò ut non caperent 2 eos ne ad januam. Et loquebatur verbum suum venientibus ad eum.

De paralytico.

Et adduxerunt infirmum Paralyticum, & portârunt eum in lecto quatuor homi- 3 nes. Et non potuerunt inducere eum ubi erat, quia multitudo *erat* hominum, 4 ubi erat Dominus Jesus, & perfregerunt tectum, & submiserunt eum cum lecto suo super quo jacebat ille paralyticus. Et vidit Dominus Jesus fidem eorum, & 5 dixit illi paralytico; Fili mi, remittuntur tibi peccata tua. Et fuerunt scribæ se- 6 dentes, & cogitârunt in cordibus suis, Et dixerunt; Quare ille talem loquitur 7 blasphemiam? & quis potest remittere peccata nisi unus Deus? Et cognovit Do- 8 minus Jesus in spiritu suo quòd hujusmodi cogitabant: & dixit iis, Quare talia cogitatis in corde vestro? Quid facilius est, utrùm dicere huic paralytico; Re- 9 mittuntur tibi peccata tua? vel dicere infirmo, Surge, & accipe lectum tuum, & abi in pedibus tuis? Ut notum faceret, quòd permissum est illi filio hominis ut 10 remittat peccata super terram, & iterum dixit illi infirmo; Tibi dico, Surge, & 11 accipe lectum tuum, & ito domum tuam. Et surrexit statim, & accepit 12 lectum suum; & egressus est coram omnibus: & mirati sunt omnes; & honorificârunt Deum, & dixerunt; Nunquam vidimus talia. Et tunc egressus est iterum 13 ad mare, & venerunt ad eum omnes populi; & docebat eos.

De Levi publicano.

Et egrediens illinc vidit Levi filium Alphæi sedentem ad telonium, & dixit 14 illi; Sequere me: & surrexit, & sequutus est eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * تا بدانيد كه فرزند ادمي بر زمين حكم دارد * كه كناه مردم را عفو كند * بدان شل كفت
11 12 * ترا مي كويم برخيز تخت خود بر كير وبخانهء خود برو * هماندم ان شل برابر همه
خلق برخاست وتختهء خود بر كرفت * وبخانه رفت انچنانك همه خلق در تعجب ماندند *
وخدايرا ستايش دادند * ومي كفتند كه از روزكار قديم ما اين چنين نديده ايم

نهم   كزيدن مسيح ليوي بن حلفا را كه متي خوانده مي شود

13 * چون بار ديكر عيسي بكنار دريا رفت * وهمه جماعت پيش او مي آمدند * ايشانرا
14 تعليم مي داد * [وچون كذشت] ليوي بن حلفا را ديد درميان سود خوران وضامنان
نشسته * بدو كفت در دنبال من بيا برخاست ودر پي مسيح رفت

Ut sciatis, quòd Filius hominis in 10 *terra potestatem habet, ut peccata hominum remittat: paralytico illi dixit; Tibi dico, Surge, lectum* 11 *tuum tolle, & in domum tuam abi. Continuò paralyticus ille coram* 12 *omni populo surrexit, & lectulum suum sustulit, & domum abiit: adeò ut universus populus in admiratione manerent, ac Deo laudem tribuerent & dicerent; A tempore quidem antiquo nos tale quid non vidimus.*

IX. Eligit Christus Levi filium Alphæi, qui Matthæus vocatur.

Cùm iterum Jesus ad littus maris 13 *proficisceretur, ac tota turba ad illū accederet, illos docuit. Et cùm præ-* 14 *teriret, Levi filium Alphæi vidit inter publicanos & mancipes sedentem: ipsi dixit, Post me veni. Surrexit & Christum secutus est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ϛʹ.

Et factum est in accumbere ipsum in domo illius, & multi publicani & pecca-
15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ (δ) ἁμαρ- κβ β
tores simul discumbebant Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, & sequebantur
τωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ, καὶ ἠκολούθησαν
eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes eum edentem cum publicanis
16 αὐτῷ. Καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες (ε) αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν
& peccatoribus, dicebant discipulis ejus; *Quid, quòd* cum publicanis & peccatoribus
καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
manducat & bibit? *Et audiens* Jesus, ait illis; Non *usum* habent va-
17 ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ- κγ β
lentes medico, sed malè *habentes*. Non veni vocare justos, sed peccato-
οντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ (ζ) ἁμαρτω-
res *ad pœnitentiam*. Et erant discipuli Joannis, & *illi* *Pharisæorum*
18 λοὺς εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, (η) καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis,
νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διατί οἱ μαθηταὶ (θ) Ἰωάννου,
& *illi* Pharisæorum jejunant, *at tibi* discipuli non jejunant?
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;
Et ait illis Jesus; Num possunt filii *thalami*, *in quo* sponsus
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
cum illis est, jejunare? *Quantum tempus* cum *seipsis* habent sponsum, non
μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ

possunt jejunare. Venient autem dies, cùm auferetur ab eis
δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ 20
sponsus, & tunc jejunabunt in illis diebus. *Et* nemo *addi-*
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν (ι) ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὐδεὶς ἐπί- 21
tamentum panni *impoliti* assuit *in* vestimento veteri: *si verò non*, aufert
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, (κ) αἴρει τὸ
supplementum *ipsum* novum *veteris*, & *pejor* scissura fit. Et ne-
πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐ- 22
mo *injicit* vinum novum in utres veteres: *si verò non*, *dirumpit* vinum *novum*
δεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος
utres, & vinum *effunditur*, & utres *pereunt*: sed vinum novum in
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*. Et factum est *prætervadere* *eum* *in* Sabba-
κδ β ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββα- 23
tis per sata, & cœperunt discipuli ejus *iter* *facere* *vellentes*
σι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
spicas. *Et* Pharisæi dicebant ei; Ecce quid faciunt in Sabba-
στάχυας. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε τί (λ) ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββα- 24
tis, quod non licet? Et *ipse* ait illis; Nunquam legistis quid fece-
σιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποί- 25
rit David, quando *usum* habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo?
ησε Δαβίδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

MS. A. (δ) ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο (ε) αὐτὸν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα, ἔλεγον (ζ) ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν (η) καὶ οἱ Φαρισαῖοι (θ) Ἰωάννου νηστεύουσιν, (ι) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει (κ) αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τὸ (λ) ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; Καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܣܡܝܟ ܒܒܝܬܗ܂ ܣܓܝܐܐ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܝܫܘܥ *
16 ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܘܐܬܘ ܒܬܪܗ܂ *ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܟܕ
ܚܙܐܘܗܝ ܕܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܢܐ ܗܝ ܕܥܡ
17 ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ܂ * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ
ܚܠܝܡܐ ܠܐܣܝܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ܂ ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ
18 ܠܚܛܝܐ܂ *ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܐܬܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂
19 ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ܂ ܘܬܠܡܝܕܝܟ ܕܝܠܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ܂ *ܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܝ ܓܢܘܢܐ ܠܡܨܡ ܥܕܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܗܘ܂
20 ܠܐ܂ *ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ܂ ܡܐ ܕܐܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ܂ ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܘ
21 ܝܘܡܐ܂ *ܠܐ ܐܢܫ ܪܩܥܬܐ ܚܕܬܐ ܪܡܐ ܘܚܐܛ ܥܠ ܡܐܢܐ ܒܠܝܐ܂ ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܘܝܗ ܗܘ
22 ܚܕܬܐ ܡܢ ܒܠܝܐ܂ ܘܢܗܘܐ ܨܪܝܐ ܪܒܐ܂ *ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ܂ ܕܠܐ
ܢܨܪܐ ܚܡܪܐ ܙܩܐ܂ ܘܙܩܐ ܢܐܒܕܘܢ ܘܚܡܪܐ ܢܬܐܫܕ܂ ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ܂

Factum est autem quum discumberet in ædi- 15
bus illius, ut multi telonarii & peccatores
discumberent cum Jesu, & cum discipulis
ejus. Erant enim permulti, & post eum ve- 16
nerant. Scribæ verò & Pharisæi quum vi-
derent eum manducantem cum telonariis ac
peccatoribus, dixerunt discipulis ipsius; Quid
est quòd cum telonariis & peccatoribus
manducat & bibit? Quod quum audîsset 17
Jesus, ait illis; Non indigent sani medico;
sed ii qui variis malis affecti sunt. Non ve-
ni vocatum justos, sed peccatores. Discipu- 18
li verò Johannis & Pharisæorum jejunabant,
veneruntque, ac dicunt ei; Quare discipuli
Johannis & Pharisæorum jejunant, tui ve-
rò ipsius discipuli non jejunant? Ait illis 19
Jesus, Nunquid possunt filii thalami, quan-
diu sponsus cum eis est, jejunare? Minimé.
Venient autem dies quum auferetur sponsus 20
ab eis, tunc jejunabunt in illo die. Nemo 21
immittit panniculum novum, & assuit vesti-
mento veteri, ne detrahat supplementum su-
um ille novus ex vetere, fiatque scissura ma-
jor. Et nemo injicit vinum novum in utres 22
veteres, ne vinum disrumpat utres; & utres
pereant, & vinum effundatur: sed injiciunt
vinum novum in utres recentes.

* ܒܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥ ܕܨܘܡܐ *ܘ*

Hebdomadâ quartâ jejunii. 6.

23 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ܂ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܠܓܝܢ
24 ܫܒܠܐ܂ *ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܦܪܝܫܐ܂ ܚܙܝ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ܂ *ܐܡܪ ܠܗܘܢ
25 ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܪܝܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܣܢܝܩ ܘܟܦܢ ܗܘ ܘܕܥܡܗ܂

Et factum est quum iter faceret Jesus Sab- 23
batho per sata, ut discipuli ejus inter ambu-
landum defricarent spicas. Et dicunt ei 24
Pharisæi, Vide quid faciunt Sabbatho, id
quod non licet. Ait illis Jesus, Nunquam 25
legistis quid fecerit David quum egeret ac
famesceret, quique cum eo erant?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 *چو در خانهٔ متي   دهم   نشستن عيسي با سود خوران واعتراض معترلان بر وي
نشسته بود * بسيار † سود خوران * وضامنان * وكنه كاران * با عيسي وبا شاكردان او نشسته
16 بودند * براي انك بسياران در دنبال متي آمدند * *نويسندكان ومعترلان چون ديدند كه
با سود خوران وكنه كاران مي خورد * با شاكردان كفتند * كه بزرك شما چرا با سود خوران
17 وكنه كاران مي خورد ومي اشامد * *چون عيسي شنيد بديشان كفت * تن درستان محتاج
بزشك نيستند * الا رنجوران كه در عذاب ودشخواري باشند * نيامدم كه صديقانرا بخوانم الا
كنه كارانرا   يازدهم   اعتراض معترلان بر شاكردان براي روزه ومثل خيكها
18 * معترلان كفتند * كه شاكردان يحيي روزه مي داشتند وشاكردان تو روزه نمي داريد *
19 * عيسي بديشان كفت * فرزندان عروسي چندانك داماد با ايشان باشد * روزه
20 21 نداريد * *بيايد وقتي كه داماد از ميان ايشان بر داشته شود * انكه روزه بداريد * *نشايد
كه كسي بستاند † جامهٔ نو وبر جامهٔ پوسيده وزنده بدوزد * تا نو قوت از كهن نستاند *

X. Sessio Jesu cum publicanis, & altercatio Pharisæorum cum eo.

Cùm autem in domo Matthæi sede- 15
ret, multi publicani, & mancipes,
& peccatores cum Jesu & cum di-
scipulis ejus sedebant: eò quòd mul-
ti Matthæum sequerentur. Scribæ 16
& Pharisæi cùm viderent quòd
cum publicanis & peccatoribus
comederet, discipulis dixerunt;
Præceptor verò vester quare cum
publicanis & peccatoribus comedit
& bibit? Cùm Jesus audiret, illis 17
dixit; Corpore sanis opus medico
non est, sed ægrotis, qui dolorem &
ærumnam patiuntur: non veni ut
justos vocarem, sed peccatores.

XI. Disceptatio Pharisæorum cum discipulis de jejunio, & parabola utrium.

Pharisæi dixerunt; Discipu- 18
li Johannis quidem jejunium ha-
bent, discipuli verò tui jejunium
non servant. Jesus illis dixit; Fi- 19
lii thalami, quamdiu sponsus cum
ipsis fuerit, non jejunant. Venturum 20
est tempus quo sponsus è medio illo-
rum sublatus erit, tunc jejunium ce-
lebrabunt. Haud convenit ut quis- 21
piam accipiat pannum novum, &
vestimento detrito & lacero insuat,
ne novum robur à veteri accipiat;

Versio VULGATA LATINA.

15 Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, qui & sequeban-
16 tur eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis &
peccatoribus, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus
17 manducat & bibit Magister vester? Hoc audito Jesus ait illis; Non necesse
habent sani medico, sed qui malè habent: non enim veni vocare justos, sed
18 peccatores. Et erant discipuli Joannis & Pharisæi jejunantes: & veniunt, &
dicunt illi; Quarè discipuli Joannis & Pharisæorum jejunant, tui autem di-
19 scipuli non jejunant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii nuptiarum,
quamdiù sponsus cum illis est, jejunare? Quanto tempore habent secum spon-
sum, non possunt jejunare. Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: 20
& tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vesti- 21
mento veteri: alioquin aufert supplementum novum à veteri, & major scissura
fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum 22
utres, & vinum effundetur, & utres peribunt: sed vinum novum in utres novos
mitti debet. Et factum est iterùm cùm Dominus sabbatis ambularet per sata, & 23
discipuli ejus cœperunt progredi, & vellere spicas. Pharisæi autem dicebant 24
ei; Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet? Et ait illis; Numquid le- 25
gistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esuriit ipse, & qui
cum eo erant?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وفيما هو متكي في بيت لاوي وكان كثيرون من العشارين والخطاة متكيين مع يسوع
16 وتلاميذه * وكان كثير قد تبعوه * كتبه وفريسيون فراوه ياكل مع الخطاة والعشارين *
17 فقالوا لتلاميذه ما بال معلمكم ياكل ويشرب مع العشارين والخطاة * فسمع يسوع ذلك
فقال لهم لا يحتاج الاصحاء الي الاطباء لكن المعذبون بالامراض * لم ات لادعوا الابرار
بل الخطاة الي التوبة *   * الفصل السابع *
18 * وكان تلاميذ يوحنا والفريسيين يصومون * فجاوا وقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا والفريسيين
19 يصومون وتلاميذك لا يصومون * فاجابهم يسوع قايلا هل يستطيع بنوا العرس ان يصوموا
20 21 ما دام العروس معهم * بل ستاتي ايام اذا ارتفع العروس فحينيذ يصومون * كما انه لا يرقع
22 انسان ثوبا باليا بخرقة جديدة الا شحط الجديدة البالي فيخرقه * ولا يصب خمر جديدة في
زقاق قديمة الا تخرق الزقاق وينصب الخمر * بل يصب الخمر الجديدة في زقاق جدد *
* الفصل الثامن *
23 * وكان بينما هو ماشي في يوم السبت بين الزروع بداء تلاميذه وهم ماشون يفركون سنبلا
24 25 وياكلون * فقال له الفريسيون انظر كيف يفعلون في يوم السبت ما لا يحل * فقال لهم
اما قراتم قط ما صنع داود حيث جاع واصحابه ومن معه *

Et dum ipse accumberet in domo Levi, 15
essentque multi ex publicanis & pecca-
toribus accumbentes cum Jesu & di-
scipulis ejus: multi quoque secuti fuis-
sent eum, Tum Scribæ tum Pharisæi 16
viderunt illum comedentem cum pecca-
toribus & publicanis, dixeruntque
discipulis ejus; Quâ mente magister
vester manducat & bibit cum exacto-
ribus decimarum, & peccatoribus? Au- 17
divit autem Jesus hoc, & dixit eis;
Non egent sani medicis, sed vexati in-
firmitatibus. Non veni vocare justos,
sed peccatores ad pœnitentiam.

Sectio septima.

Discipuli autem Johannis & Pharisæ- 18
orum jejunabant: & venerunt ac di-
xerunt ei, Quare discipuli Johannis
& Pharisæorum jejunant, discipuli ve-
rò tui non jejunant? Respondit eis Je- 19
sus, dicens; Num possunt filii nuptia-
rum jejunare quandiu sponsus adest cum
eis? Sed venient dies, cùm au- 20
feretur sponsus, tunc jejunabunt. Quem- 21
admodum non resarcit quis vestimentum
attritum assumento novo, alioquin at-
trahet recens attritum, & lacerabit il-
lud. Neque infunditur vinum novum in 22
utres veteres: alioquin disrumpentur
utres, & effundetur vinum: ve-
rùm infunditur vinum novum in utres
novos.

Sectio octava.

Accidit autem ut dum ipse ambularet in 23
die sabbathi inter semina, cæpissent di-
scipuli ejus iter facientes defricare spi-
cas, & comedere. Quare dixerunt ei 24
Pharisæi, Vide quomodo faciant in die
sabbathi quod non licet. Ait illis, Non- 25
ne legistis unquam quid fecerit David,
quando esuriit & fuit necessitate com-
pulsus, quique cum eo erant?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእምዝ፡መሰሐ፡ በቤቱ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወብዙኃን፡ ኃጥአን፡ ወመጸብሓን፡ ረፈቁ፡
መስሌሁ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአርደኢሁ፡ ወብዙኃን፡ እሙንቱ ፡ ወተለውዎ፡ጸሐፍ
16 ት ፡ ወፈሪሳውያን፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ከመ፡ ይበልዕ ፡ ምስለ ፡ ኃጥአን፡ወመጸብሓን ፡
ይቤልዎሙ ፡ ለአርደኢሁ ፡ ለምንት ፡ ሊቅክሙ ፡ ይበልዕ ፡ ምስለ ፡ ኃጥአን ፡ ወመ
17 ጸብሓን ፡ ወይሰቲ፡፡=፡ ወሰሚዖ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሎሙ ፡ ሕሙማን ፡ ይ
ፈቅድዎ ፡ ለዓቃቤ ፡ ፈውስ ፡ ወአኮ ፡ ጥዑያን ፡ ኃጥአነ ፡ መጻእኩ ፡ እጸውዕ ፡ ወ
18 አኮ ፡ ጻድቃነ፡፡=፡ ወአርደኢሁሰ ፡ ለዮሐንስ ፡ ወእለሂ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ይከውኑ ፡
ይጸውሙ ፡ ወሖሩ ፡ ወይቤልዎ ፡ በእፎ ፡ አርደኢሁ ፡ ለዮሐንስ፡ ወአርደኢሆሙ ፡
19 ለፈሪሳውያን ፡ ይጸውሙ ፡ ወአርደኢከስ ፡ ኢይጸውሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ወይክሉኑ ፡ ደቂቀ ፡ ለመርዓዊ፡ ጾመ፡ እምጠነ ፡ ሃሎ፡መርዓዊ ፡ ምስሌሆ
20 ሙ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ይበጽሕ፡መዋዕል፡ሶበ፡ይነሥእዎ፡ ለመርዓዊ፡ እምኔሆሙ፡ ወ
21 ይእተ፡ አሚረ፡ ይጸውሙ፡፡=፡ ወአልቦ፡ ዘይጠቀብ፡ ግምደ፡ደርገሐ፡ውስተ፡ሠጠ
22 ተ፡ ልብስ፡ ብሉይ፡ ወአማእኮሰ ፡ ያነጥዖ፡ ጥቅበቶ፡ ወያዐቢዮ ፡ ለሠጠቱ፡፡=፡ ወ
አልቦ ፡ ዘይወዲ፡ ወይነ፡ሐዲሰ ፡ውስተ፡ዝቅ ፡ብሉይ፡ እስመ፡ ያነቅዖ፡ ወይነ፡ሐዲሰ፡
ለዝቅ ፡ ብሉይ፡ ወወይኑኒ፡ ይትከዐው፡ ወዝቁኒ ፡ ይትሐጐል ፡ ወለወይንስ ፡ ሐዲስ፡
23 ውስተ ፡ ዝቅ፡ ሐዲስ ፡ ይወድይዎ፡፡=፡ ወእምዝ፡ ወፈረ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በሰ
ንበተ፡እንተ፡ ገራውህ ፡ ወአርደኢሁኒ ፡ ምሰሌሁ ፡ ወላኀዙ ፡ ይምሐው፡ ሠዊተ፡ ወይ
24 ጺሑ ፡ ሎቱ ፡ ፍኖተ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ፈሪሳውያን ፡ ርኢ ፡ ዘይገብሩ ፡ አርደኢከ ፡
25 ዘኢይከውን፡ በሰንበት፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ግሙራኑ ፡ ኢያንበብክሙ ፡ ዘገብረ ፡
ደዊት ፡ አመ ፡ ረኃበ ፡ ውእቱ ፡ ወእለሂ ፡ ምስሌሁ፡=፡

Et quum pransus esset in domo ejus Dominus Jesus, multi etiam peccato- 15
res, & publicani accumbebant cum illo (qui *pertinebant* ad Dominum Jesum;)
& cum discipulis ejus, & multi erant, & sequuti sunt eum scribæ, &
Pharisæi. Et videntes quòd edebat cum peccatoribus & publicanis, di- 16
xerunt discipulis ejus, Quare magister vester edit cum peccatoribus & pu-
blicanis, & bibit. Et audiens Dominus Jesus dixit iis, Malè affecti in- 17
digent medico, & non sani: peccatores veni vocare, & non justos. Et 18
discipuli Johannis & Pharisæorum jejunabant: & venerunt & dixerunt
ei; Quare discipuli Johannis, & discipuli Pharisæorum jejunant, & di-
scipuli tui non jejunant? Et dixit iis Dominus Jesus, Possúntne filii sponsi je- 19
junare, quamdiu est sponsus cum illis. Sed veniet tempus quum auferent spon- 20
sum ab illis: & illo die jejunabunt. Et nemo est qui insuit segmentum novum 21
in scissura vestimenti veteris, ne auferat ei insumentum ejus, & ampliet scissuram
ejus. Et nemo est qui injicit vinum novum in utrem veterem quia dirumpit vi- 22
num novum utrem veterem; & vinum effunditur, & uter perit, sed vinum no-
vum in utrem novum injiciunt. Et præteriens erat Dominus Jesus in sabbatho 23
per sata, & discipuli ejus cum illo: & cœperunt vellere spicas, & præparare ei
viam. Et dixerunt ei Pharisæi; Ecce, quìd faciunt discipuli tui quod non li- 24
cet in Sabbatho? Et dixit iis. Nunquámne legistis quid fecerit David, quando 25
esuriit, ipse & qui cum eo *erant*?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * ورودتر دريده شود * *وكسي مي نو را در خيكهاء پوسيده ننهد * تا مي ريخته نشود *
وخيكها كم كردد * ليكن مي نو را در خيكهاء نو نهند   دوازدهم   اعتراض
23 معترلان براي خوشهٔ كندم   * عيسي با شاكردان † بروز شنبه در ميان
كشتزار مي كرديدند * شاكردان او خوشهٔ كندم را مي چيدند * وپاك
24 مي كردند *معترلان بدو كفتند ببين كه شاكردان تو در روز شنبه كاري
25 نا شايست مي كنند * *عيسي بديشان جواب داد وكفت * نه از قديم
خوانديد * كه داود وقتي كه بي نوا وكرسنه شد چه كرد * وايشان نيز كه با
وي بودند *

& citiùs laceretur. Nec quisquam 22
vinum novum utribus corruptis in-
dit, ne vinum effundatur, & utres
pereant: sed vinum novum utribus
novis indunt.

XII. Objectio Pharisæorum de spicis tritici.

Cumque *Jesus ac discipuli in die* 23
sabbathi inter segetes ambularent;
discipuli ejus spicas tritici carpe-
bant & purgabant. Pharisæi dice- 24
bant ei; Vide quomodo discipuli tui
in die sabbathi opus non licitum
agunt. Jesus illis responsum dedit, & 25
dixit; Nonne jamdudum legistis de
Davide, quo tempore inediam ac je-
junium pateretur, quid fecit, ac illi
etiam qui cum eo erant?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Quomodò introivit in domum Dei ſub Abiathar principe Sacerdotum, & panes
26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, ϗ τοὺς ἄρτους
propoſitionis manducavit, quos non licet manducare ſi non Sacerdotibus, & dedit
τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, ϗ ἔδωκε
& iis cum eo exiſtentibus? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem
κε β 27 ϗ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον
factum eſt, non homo propter Sabbatum. Itaque dominus eſt filius hominis & Sabbati.
28 ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ϗ τοῦ σαββάτου.

CAP. III. γ'.

Et introivit iterum in ſynagogam, & erat ibi homo arefactam habens manum.
Ζ' 1 ΚΑὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, (α) ϗ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα.
Et obſervabant eum, ſi Sabbatis curaret eum: ut accuſarent illum.
2 Καὶ (β) παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
Et ait homini arefactam habenti manum; Surge in medium.
3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον.
Et dicit eis; Licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam ſervare, an perdere? Illi verò tacebant.
4 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστι (γ) τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων.
Et circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper callo cordis eorum, dicit homini; Extende manum tuam: & extendit, & reſtituta eſt manus illius ſana ut altera.
κς δ 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· ϗ ἐξέτεινε, ϗ (δ) ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
Et exeuntes Phariſæi, ſtatim cum Herodianis conſilium faciebant adverſùs eum, ut eum perderent.
6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.
Et Jeſus ſeceſſit cum diſcipulis ſuis ad mare: & multa turba à Galilæa, ſecuta eſt eum, & à Judæa,
κζ α 7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· ϗ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, (ε) ἠκολούθησαν αὐτῷ, ϗ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
Et ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.
8 Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ϗ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, ϗ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· ϗ οἱ περὶ Τύρον ϗ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν.
Et dixit diſcipulis ſuis, ut navicula adſiſteret ſibi, propter turbam, ut ne cōprimerent eum.
9 Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν.
Multos enim ſanaverat, ita ut irruere ei, ut illum tangerent, quotquot habebāt flagella.
10 Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, (ζ) ὅσοι εἶχον μάστιγας.
Et ſpiritus immundi cùm illum ſpectabant, accidebant ei, & clamabant, dicentes; Quòd tu es filius Dei.
κη η 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, (η) προσέπιπτεν αὐτῷ, ϗ ἔκραζε, λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
Et multis comminabatur eis, ut ne illum manifeſtum facerent.
12 Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ (θ) αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

MS. A. (α) ϗ ἐκεῖ ἦν (β) παρετηροῦντο (γ) ἐν τοῖς (δ) ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες (ε) ἠκολούθησεν (ζ) ϗ ὅσοι (η) προσέπιπτον αὐτῷ, ϗ ἔκραζον (θ) φανερὸν αὐτὸν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 *ܐܝܟܢܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܐܒܝܬܪ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ
ܐܟܠ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܐܟܠ ܐܠܐ ܠܟܘܡܪܐ. ܘܝܗܒ ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ
27 ܗܘܘ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܬܐ ܡܛܠ ܒܪܢܫܐ ܐܬܒܪܝܬ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ ܡܛܠ
28 ܫܒܬܐ. *ܡܪܗ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܫܒܬܐ ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܒ*

1 *ܘܥܠ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ. *ܘܢܛܪܝܢ
2 ܗܘܘ ܠܗ. ܕܐܢ ܡܐܣܐ ܠܗ ܒܫܒܬܐ ܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܓܒܪܐ ܕܝܒܝܫܐ
3 ܐܝܕܗ. ܩܘܡ ܒܡܨܥܬܐ. *ܘܐܡܪ ܐܦ ܠܗܘܢ. ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܕܛܒܬܐ ܠܡܥܒܕ ܐܘ ܕܒܝܫ.
4 ܢܦܫܐ ܠܡܚܝܘ ܐܘ ܠܡܘܒܕܘ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ. *ܘܚܪ ܒܗܘܢ ܒܚܡܬܐ. ܟܕ ܟܪܝܐ
5 ܠܗ. ܥܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܘܦܫܛ ܘܬܩܢܬ ܐܝܕܗ.
6 *ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ ܒܪ ܫܥܬܗ ܥܡ ܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܗܪܘܕܣ. ܘܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠܘܗܝ ܕܐܝܟܢܐ
7 ܢܘܒܕܘܢܝܗܝ. *ܘܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܙܠ ܠܗ ܠܘܬ ܝܡܐ. ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܢ
8 ܓܠܝܠܐ ܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܘܡܢ ܝܗܘܕ. *ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܢ ܐܕܘܡ ܘܡܢ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܘܡܢ ܨܘܪ
9 ܘܡܢ ܨܝܕܢ. ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܕܫܡܥܘ ܗܘܘ ܟܠ ܕܥܒܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ. *ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
10 ܕܢܩܪܒܘܢ ܠܗ ܣܦܝܢܬܐ. ܡܛܠ ܟܢܫܐ ܕܠܐ ܢܐܠܨܘܢܝܗܝ. *ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܐܣܝ ܗܘܐ.
11 ܐܝܟ ܕܢܦܠܘܢ ܥܠܘܗܝ ܡܛܠ ܕܢܬܩܪܒܘܢ ܠܗ. *ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
12 ܡܚܘܢܐ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܟܕ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܘܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. *ܕܐܢܬ ܗܘ
ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܣܓܝ ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗܝ.

26 Quomodo ingreſſus ſit ædem Dei, quum Abiathar eſſet ſummus ſacerdos, & panem menſæ Domini comederit, quem non licet comedere niſi ſacerdotibus; & dederit iis etiam qui ſecum erant? 27 Et ſubdit eis, Sabbathum propter hominem creatum eſſe, non hominem propter ſabbathum. 28 Dominus eſt ergò & ſabbathi quoque Filius hominis.

CAP. III.

1 Et ingreſſus eſt iterum Jeſus in Synagogam: eratque illîc vir quidam, cujus erat arida manus. 2 Obſervabant autem eum ut ſi ſanaret illum ſabbatho, deferrent eum. 3 Et ait illi viro, cujus erat arida manus; Surge in medium. 4 Dixit autem iis quoque, Licet Sabbatho facere benè, vel malè? animam ſervare, an perdere? ipſi verò tacebant. 5 Et intuitus eſt eos cum indignatione, ægrè ferens propter duritiem cordis eorum: dixitque illi homini, Extende manum tuam: & extendit; & reſtituta eſt manus ejus. 6 Et egreſſi ſunt Phariſæi eo ipſo momento cum domeſticis Herodis, & conſilium inierunt adverſùs eum, ut perderent eum. 7 Jeſus verò cum diſcipulis ſuis profectus eſt ad mare, & plebs multa à Galilæa ſequuta eſt eum, & à Judæa: 8 Et ab Jeruſalem, & ab Edom, & à *regione quæ eſt* trans Jordanem, & à Tyro & à Sidone cœtus multi, qui audierant quæcunque faciebat, venerunt ad eum. 9 Et ait diſcipulis ſuis, ut admoverent ad ſe naviculam propter turbas, ne ipſum opprimerent. 10 Multos enim ſanabat, adeò ut irruerent in eum quatenus ipſum tangerent. 11 Illíque qui habebant plagas ſpirituum immundorum, quum viderent eum, procidebant, & clamabant, dicentes; Tu es filius Dei. 12 Et vehementer increpabat eos, ne ipſum revelarent.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 *چگونه در خانهء خدا رفتند * در جاء ابي ملخ بزرك امامان * وان خوان خدارا خوردند *
واجب نمي شود * كه ان نانرا كسي بخورد بغير امامان * * وبديشان كفت شنبه از براي 27
ادميان افريده شد * نه ادمي براي شنبه * *وخداوند شنبه فرزند ادمي است 28
سيزدهم خوش كردن مسيح دست خشك را *عيسي ديكر بار ميان انجمن 1
در آمد * ومردي بود انجا كه يك دست او خشك بود * * واورا نكه مي داشتند * تا روز 2
شنبه عيسي † را بيازمايند * وملامت كنند * *عيسي اتفاق ايشانرا دانسته بود * اشارت 3
بدان دست خشك كرد وكفت برخيز * *ديكر بار بجماعت كفت * در روز شنبه واجبست كه 4
نيكي كنند يا بدي * جانرا زنده كنند * يا كم كنند * ايشان خاموش شدند وهيچ نمي كفتند 5
* بخشم سوي ايشان نكه كرد * واز سختيء دل ايشان دلتنك شد * وبدان مرد كفت دست
خودرا دراز كن * دراز كرد ودرست شد * هماندم معتزلان از انجا بدر آمدند * وبا كسان 6
هيروديس مشورت كردند * كه چگونه اورا كم كنند

26 *Quomodo ingreſſi ſint in domum Dei ſub Abimelech maximo ſacerdotum, et panem menſæ Dei comederint, cum lictum non eſſet ut illum panem quiſquam comederet præter ſacerdotes. 27 Et illis dixit; Sabbathum propter homines creatum eſt, non homines propter Sabbathum. 28 Et dominus ſabbathi filius hominis eſt.*

XIII. Sanat Chriſtus manum aridam.

CAP. III.

1 Jeſus rurſus in medium ſynagogæ ingreſſus eſt: & homo ibi erat cui una manus arida fuit. 2 Et illum obſervabant, ut die ſabbatho Jeſum tentarent & accuſarent. 3 Jeſus conſpiratione illorum intellectâ, ſignum illi manum aridam habenti *fecit, & dixit, Aſſurge. 4 Iterùm turbæ dixit; Die ſabbathi oportétne bonum facere an malum? animam vivificare an perdere? Ipſi autem ſilentes erant, nec quidquam dixerunt. 5 Cum iracundia illos aſpexit, & à duritie cordis eorum dolore affectus eſt, & homini illi dixit, Manum tuam extende: extendit, & ſanata eſt. 6 Eodem inſtanti Phariſæi illinc egreſſi ſunt & cum quibuſdam Herodis aſſeclis conſilium inierunt, quomodo illum perderent.*

Verſio VULGATA LATINA.

26 Quomodò introivit in domum Dei ſub Abiathar principe ſacerdotum, & panes propoſitionis manducavit, quos non licebat manducare, niſi ſacerdotibus, & dedit eis qui cum eo erant? 27 Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem factum eſt, & non homo propter Sabbatum. 28 Itaque Dominus eſt filius hominis, etiam Sabbati.

CAP. III.

1 Et introivit iterùm in ſynagogam: & erat ibi homo habens manum aridam. 2 Et obſervabant eum, ſi ſabbatis curaret, ut accuſarent illum. 3 Et ait homini habenti manum aridam; Surge in medium. 4 Et dicit eis; Licet ſabbatis benè facere, an malé? animam ſalvam facere, an perdere? At illi tacebant. 5 Et circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæcitate cordis eorum, dicit homini; Extende manum tuam. Et extendit, & reſtituta eſt manus illi. 6 Exeuntes autem Phariſæi, ſtatim cum Herodianis conſilium faciebant adverſùs eum, quomodò eum perderent. 7 Jeſus autem cum diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare: & multa turba à Galilæa & Judæa ſecuta eſt eum, 8 Et ab Jeroſolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. 9 Et dixit diſcipulis ſuis ut navicula ſibi deſerviret propter turbam, ne comprimerent eum. 10 Multos enim ſanabat, ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas. 11 Et ſpiritus immundi, cùm illum videbant, procidebant ei: & clamabant, dicentes; Tu es Filius Dei. 12 Et vehementer comminabatur eis ne manifeſtarent illum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*كيف دخل بيت الله اذ كان ابيثار عظيم الكهنة فاكل خبز التقدمة الذي لا يحل 26
اكله الا للكهنة فقط * واعطي الذين كانوا معه * ثم قال لهم السبت من اجل الانسان 27
كان لا الانسان لاجل السبت * فاذن ابن الانسان هو رب السبت * 28

* الفصل التاسع *

*ودخل ايضا مجمعهم وكان هناك رجل يده يابسة *فجعلوا يرصدونه هل يبريه في يوم السبت 1 2
ليقرفوه * فقال للرجل اليابس اليد قم في الوسط * وقال لهم ايجوز في السبت فعل الصلاح ام 3 4
الشر * انفس تخلص ام تهلك * فلم يجيبوه * فنظر اليهم مغضبا حزينا لعمى قلوبهم * ثم قال 5
للرجل امدد يدك فمدها فاستوت يده * فخرج الفريسيون للوقت مع اصحاب الهيرودسيين 6
متوامرين في ان يهلكوه * * الفصل العاشر * * فاما يسوع وتلاميذه 7
فانطلق الي البحر وتبعه جمع كثير من الجليل * ومن اليهودية * ومن يروسليم * ومن ادوم * 8
ومن عبر الاردن * وجمع كثير من صور وصيدا لما سمعوا بما صنع اقبلوا اليه * فامر تلاميذه 9
ان يقدموا اليه سفينة من اجل الجموع لئلا يزحموه * فانه كان قد ابرا كثيرين كانوا يزدحمون 10
عليه حتي يقعوا ليلمسوه * وكذلك الذين كانت بهم امراض * وارواح نجسة كانوا اذا راوه 11
سقطوا قدامه قايلين * انت هو ابن الله * وكان ينتهرهم كثيرا الا يظهروا فعله * 12

26 Quomodo introierit in domum Dei, cùm eſſet Abiathar ſummus ſacerdotum, & manducârit panem propoſitionis, cujus non licebat comeſtio, niſi ſacerdotibus tantùm, dederitque iis qui ſecum erant? 27 Deindè dixit eis, Sabbathum propter hominem factum eſt, non homo propter ſabbathum. 28 Igitur Filius hominis eſt Dominus ſabbathi.

Sectio nona.

CAP. III.

1 Et introivit iterum ſynagogam eorum: Et erat ibi homo cujus manus erat arida. 2 Et cœperunt obſervare illum, an curaret eum in die ſabbathi, ut accuſarent eum. 3 Ait ergò homini arido manu, Sta in medio. 4 Tum dixit illis, Licétne in ſabbatho operatio boni, an mali? animam ſalvam fieri, an perdi? Et non reſponderunt ei. 5 Inſpexitque eos iratus, triſtis de cæcitate cordium eorum: deindè dixit homini, Extende manum tuam. Et extendit eam, & reſtituta eſt manus ejus. 6 Et exierunt Phariſæi ſtatim cum ſodalibus Herodianorum, conſilium capientes de perdendo illo.

Sectio decima.

7 At Jeſus cum diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare: & ſecuta eſt eum turba magna à Galilæa, & à Judæa, 8 Et ab Jeroſolymis, & ab Idumæa, & à trans Jordanem: & cœtus magnus à Tyro, & Sidone, quum audiviſſent quod fecerat, venerunt ad eum. 9 Et præcepit diſcipulis ſuis ut admoverent ad eum navim aliquam propter turbas, ne comprimerent eum. 10 Quia enim curaverat multos, irruebant in eum, ita ut caderent, quatenus tangerent eum. 11 Similiter ii quibus inerant morbi, & ſpiritus immundi, quando videbant eum, cadebant ante eum, dicentes; Tu es filius Dei. 12 Et increpabat eos multùm, ne manifeſtarent opus ejus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ዘከመ ፡ ቦአ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በአብያታር ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወበልዐ ፡ ኅብ
ስተ ፡ መሥዋዕት ፡ ዘኢይከውኖ ፡ ለበሊዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ለካህናት ፡ ለባሕቲቶሙ ፡
27 ወወሀቦሙ ፡ ለእለ ፡ ምስሌሁ ። ወይቤሎሙ ፡ ሰንበት ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡ ተፈ
28 ጥረት ፡ ወአኮ ፡ ሰብእ ፡ በእንተ ፡ ሰንበት ። ወእግዚኣ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እጓ
ለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ለሰንበት ።

በእንተ ፡ ዘየብሰት ፡ እዴሁ ።

1 ር ወቦአ ፡ ካዕበ ፡ ምኵራበ ፡ ወሀሎ ፡ ህየ ፡ ብእሲ ፡ ዘየብሰት ፡ እዴሁ ። ወይትዓቀብዎ ፡
2 ለእመ ፡ ይፌውሶ ፡ በሰንበት ፡ ከመ ፡ ያስተዋድይዎ ። ወይቤሎ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘፅ
3 ውስት ፡ እዴሁ ፡ ተንሥእ ፡ ወቁም ፡ ማእከለ ። ወይቤሎሙ ፡ ይከውኑ ፡ በሰንበትሰ ፡
4 ገቢረ ፡ ሠናይ ፡ አው ፡ ገቢረ ፡ እኩይ ፡ ለአሕይዎ ፡ ነፍስ ፡ ወሚመ ፡ ቀቲል ፡ ወአርመሙ ።
5 ወነጸሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይትሜዓዕ ፡ ወይቴክዝ ፡ በእንተ ፡ ዑረተ ፡ ልቦሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ለ
6 ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ስፋሕ ፡ እዴከ ፡ ወሰፋሐ ፡ እዴሁ ፡ ወሐይወት ። ወወፂኦሙ ፡
7 ፈሪሳውያን ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ሄሮድስ ፡ ተማከሩ ፡ ከመ ፡ ይቅትልዎ ። ወተግ
ሕሠ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምስለ ፡ አርዳኢሁ ፡ መንገለ ፡ ባሕር ፡ ወተለውዎ ፡ ብ
8 ዙኃን ፡ ጥቀ ፡ እመገሊላ ፡ ወእምይሁዳ ። ወእምኢየሩሳሌም ፡ ወእምኤዶምያ
ስ ፡ ወእማዕደተ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወእምጢሮስ ፡ ወእምሲዶና ፡ ወብዙኃን ፡ ጥቀ ፡ መ
9 ጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘገብረ ። ወይቤሎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ያፅ
10 ንሑ ፡ ሎቱ ፡ ሐመረ ፡ ከመ ፡ ኢይትጋፍዕዎ ፡ ሰብእ ። እስመ ፡ ለብዙኃን ፡ አ
11 ሐየዎሙ ፡ ወያስተበቍዕዎ ፡ ከመ ፡ ይግስስዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ሕሙማን ። ወእለ
ሂ ፡ እኁዛን ፡ አጋንንት ፡ ርኩሳን ፡ እምከመ ፡ ርእይዎ ፡ ይሰግዱ ፡ ሎቱ ፡ ወይጸር
12 ሑ ፡ ወይብሉ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ። ወብዙኃ ፡ ይጌሥጾ
ሙ ፡ ከመ ፡ ገሃደ ፡ ኢይረስይዎ ።

26 Quando introivit domum Dei ſub Abiathar principe ſacerdotum, & manducavit panem ſacrificii, quem non licet manducare, niſi ſacerdotibus ſolis, & dedit iis qui cum eo *erant*. 27 Et dicebat iis, Sabbathum propter hominem creatum fuit, & non homo propter ſabbathum. 28 Et Dominus eſt, filius hominis, ſabbathi.

CAP. III.

De eo cui arida manus.

1 Et intravit iterum ſynagogam, & fuit ibi homo cujus manus arida fuit. 2 Et obſervabant eum ſi curaret in ſabbathis, ut accuſarent illum. 3 Et dixit iſti homini cujus manus clauda erat; Surge, & ſta *in* medio. 4 Et dicit iis, Licétne in ſabbathis facere bonum, vel facere malum; ſervare animam, aut occidere? & tacuerunt. 5 Et proſpiciens eos, indignatus & contriſtatus fuit propter cæcitatem cordis eorum: & dixit iſti homini, Extende manum tuam, & extendit manum ejus: & ſana fuit. 6 Et exeuntes Phariſæi cum hominibus Herodis, conſilium inierunt ut occiderent eum. 7 Et ſeceſſit Dominus Jeſus cum diſcipulis ſuis ad mare, & ſequuti ſunt eum quam plurimi è Galilæa & à Judæa. 8 Et ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & ab ulteriori Jordanis, & à Tyro, & à Sidone, & quam plurimi venerunt ad eum audientes omnia quæ feciſſet. 9 Et dixit diſcipulis ſuis, ut aſtare illi facerent navim, ut non comprimerent eum populi. 10 Quia multos ſanaverat, & orabant eum ut tangerent eum omnes *inter eos* graviter afflicti. 11 Et prehenſi dæmonibus immundis, quando videbant eum adorabant eum, & clamabant, & dicebant; Tu es filius Dei. 12 Et multùm comminabatur iis ut manifeſtum non facerent eum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهار دهم انجا كه رنجوران وديوانكان بسيار را شفا داد
*عيسي با شاكردان خود * بكنار دريا رفت * وخلق بسيار از جليل با وي 7
كرويدند * واز يهودا * * واز اورسليم* واز ادوم * واز ان سوي اردن * واز صور* واز صيدا * 8
هرجه عيسي كرده بود * شنيدند وپيش او آمدند * * بشاكردان خود كفت * تا كشتي 9
پيش او بيارند * كه انبوهي جماعت اورا نخوابند * * براي انك بسيارانرا شفا مي داد * كه 10
خودرا بروي مي انداختند * سبب آنك بوي برسند * * وديوانكان * ومصروعان * از جانهاء 11
پليد زخمها داشتند * وقتي كه اورا مي ديدند * مي افتادند * وبانك مي زدند * ومي كفتند *
توي فرزند خدا * وبر بسياران بانك زد تا اورا آشكارا نكنند 12

XIV. Ubi ægrotis ac dæmoniacis plurimis ſanitatem reddidit.

7 Jeſus autem cum diſcipulis ſuis ad littus maris profectus eſt: & populus multus è Galilæo in eum crediderunt, & ex Judæa, 8 Et ex Hieroſolyma & ex Idumæa, & ab altera parte Jordanis, & ex Tyro, & ex Sidone: quæcunque Jeſus fecerat audiverant, & ad illum venerunt. 9 Et diſcipulis ſuis dixit, ut navigium ad eum admoverent, ne conferta turba illum opprimeret. 10 Eò quòd plurimis ſanitatem reſtituerat, qui ſe in illum conjecerant, ejus tangendi gratiâ. 11 Et dæmoniaci, & epileptici, à ſpiritibus impuris plagas habentes, quo tempore viderent eum, procidérunt, & vociferantes dixerunt; Tu es Filius Dei. 12 Et multis interminatus eſt, ne illum manifeſtum facerent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Η'.

Et ascendit in montem, & advocat quos voluit ipse: & venerunt Η'
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον κθ β
ad eum. Et fecit duodecim, ut essent cum illo: & ut mitteret e-
14 πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐ-
os prædicare: Et habere authoritatem curare infirmitates, & ejicere
15 τοὺς κηρύσσειν· Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν
dæmonia. Et imposuit Simoni nomen Petrum: Et Jacobum λ β
16 τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰάκωβον
17 Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: (& imposuit
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν (ι) ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθηκεν
eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:) Et Andream, &
18 αὐτοῖς ὀνόματα (κ) Βοανεργές, ὅ ἐστιν, Υἱοὶ βροντῆς·) Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ
Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Al-
Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλ-
phæi, & Thaddæum, & Simonem Cananitem: Et Judam Iscariotem,
19 φαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην· Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,
qui & tradidit illum. Et veniunt ad domum: & convenit iterum tur- λα α
20 ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν (λ) ὄ-
ba, ita ut non posse ipsos neque panem manducare. Et audientes qui
21 χλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς (μ) μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ
ad ipsum, exierunt prehendere eum: dicebant enim; Quòd extra se esset. Et Scri- λβ β
22 παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ, Ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ Γραμ-
bæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant, Quoniam Beelzebul habet, &, Quia
ματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, Ὅτι

λγ β in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et advo-
ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμε- 23
cans eos, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Sata-
νος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατα-
nam ejicere? Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare
νᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι 24
regnum illud. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest sta-
ἡ βασιλεία ἐκείνη. Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα- 25
re domus illa. Et si Satanas consurrexerit in semetipsũ, & dispertit'
θῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ μεμέρι- 26
est, non potest stare, sed finem habet. Non potest aliquis
σται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. (ν) Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ 27
vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius
σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
fortem alliget: & tunc domum ejus diripiet. Amen dico
λδ β τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (ξ) διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω 28
vobis; Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, &
ὑμῖν, Ὅτι πάντα (ο) ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ
blasphemiæ quascunque blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiri-
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦ- 29
tum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni
μα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, (π) ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου
judicii. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
κρίσεως. Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 30

MS.A. (ι) ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰακώβου· (κ) Βοανηργές, (λ) ὁ ὄχλος, (μ) μηδὲ (ν) Οὐδεὶς δύναται τὰ (ξ) διαρπάσῃ. (ο) ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αἱ βλασφημίαι (π) ἀλλὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܫܬܝܬܝܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ *ܙ*

13 ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܘܩܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ܂ 14 ܘܓܒܐ ܬܪܥܣܪ ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܗ ܘܕܢܫܕܪ ܐܢܘܢ ܕܢܟܪܙܘܢ܂ 15 ܘܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܐܣܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܢܦܩܘܢ ܕܝܘܐ܂ 16 ܘܫܡܐ ܠܫܡܥܘܢ ܫܡܐ ܟܐܦܐ܂ 17 ܘܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ ܣܡ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܒܢܝ ܪܓܫܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܢܝ ܪܥܡܐ܂ 18 ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ ܘܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܠܒܪ ܬܘܠܡܝ ܘܠܡܬܝ ܘܠܬܐܘܡܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ ܘܠܬܕܝ ܘܠܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ܂ 19 ܘܠܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܐܫܠܡܗ܂ ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܐ܂ 20 ܘܐܬܟܢܫܘ ܬܘܒ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܚܡܐ ܠܡܐܟܠ܂ 21 ܘܫܡܥܘ ܐܚܝܢܘܗܝ ܘܢܦܩܘ ܠܡܐܚܕܗ܂ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܡܢ ܪܥܝܢܗ ܢܦܩ܂ 22 ܘܣܦܪܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܢܚܬܘ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܒܥܠܙܒܘܒ ܐܝܬ ܒܗ ܘܒܪܫܐ ܕܕܝܘܐ ܡܦܩ ܕܝܘܐ܂ 23 ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܒܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܠܡܦܩܘ܂ 24 ܐܢ ܡܠܟܘܬܐ ܓܝܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܬܩܘܡ ܡܠܟܘܬܐ ܗܝ܂ 25 ܘܐܢ ܒܝܬܐ ܥܠ ܢܦܫܗ ܢܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚ ܒܝܬܐ ܗܘ ܕܢܩܘܡ܂ 26 ܘܐܢ ܣܛܢܐ ܩܡ ܥܠ ܢܦܫܗ ܘܐܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܩܡ ܐܠܐ ܫܘܠܡܗ ܗܘ܂ 27 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܚܣܝܢܐ ܘܢܒܘܙ ܡܐܢܘܗܝ ܐܠܐ ܐܢ ܠܘܩܕܡ ܢܐܣܘܪ ܠܚܣܝܢܐ ܗܘ ܘܗܝܕܝܢ ܒܝܬܗ ܢܒܘܙ܂ 28 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܚܛܗܝܢ ܘܓܘܕܦܝܢ ܕܢܓܕܦܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗܘܢ܂ 29 ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܓܕܦ ܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܐ ܫܘܒܩܢܐ ܠܗ ܠܥܠܡ ܐܠܐ ܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ ܕܠܥܠܡ܂ 30 ܡܛܠ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܐܝܬ ܒܗ܂

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 7.

Et conscendit montem, & advocavit quos 13 voluit: ad eumque venerunt. Et delegit 14 duodecim qui secum essent, & quos mitteret ut prædicarent, Haberentque potestatem 15 curandi morbos, & ejiciendi dæmonia. Et 16 nominavit Simoni nomen Cepha. Et Jaco- 17 bo filio Zebedæi & Johanni fratri Jacobi, imposuit eis nomen Benai-reghesc, quod est, Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, 18 & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Halphæi, & Thaddæum, & Simonem Zelotem, Et Judam Iscarioten, 19 qui ipsum prodidit. Veneruntque 20 in domum. Et congregatæ sunt turbæ iterum, adeò ut ne possent quidem panem edere. Et audierunt consanguinei ejus, & 21 exierunt ut prehenderent eum: dicebant enim eum extra mentem suam exiisse. Scribæ 22 autem illi qui ab Ierusalem descenderant, dicebant; Beelzebub in eo est, ac per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et advocavit 23 eos Jesus, & in parabolis dixit eis; Quomodo potest satanas satanam ejicere? Nam si regnum contra sese divisum fuerit, 24 non poterit stare regnum illud. Et si domus 25 contra se divisa fuerit, non poterit domus illa subsistere. Et si satanas insurgit in seipsum, 26 & divisus est, non potest stare; sed finis ejus adest. Nemo potest ingredi ædes 27 strenui, & diripere vasa illius, nisi priùs strenuum illum vinxerit, & tunc ædes ejus diripiet. Amen dico vobis, Omnia quidem 28 peccata & blasphemiæ, quibus blasphemaverint homines, remittentur eis. At quisquis 29 blasphemaverit in Spiritum sanctitatis, non habebit remissionem in æternum, sed reus est judicii æterni. Propterea quòd dice- 30 bant spiritum immundum in eo esse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پانزدهم فرمان دادن عيسي بشاكردان ونام ايشان * واز انجا مسيح بالاء كوه 13
رفت * وان كسانرا كه مي خواست پيش خود خواند * [وپيش او آمدند] * ازميان ان جمع 14
دوازده كس را بر كزيد * كه ملازم وي باشند * وايشانرا بفرستد * كه درعالم مژده دهند *
* ومسلط باشند * كه رنجورانرا شفا دهند وديوانرا بدر كنند * * وشمعون را صفا نام 15 16
كرد يعني سنك * * يعقوب پسر زبدي * ويوحنا برادر يعقوب * نام ايشانرا بني رغش نهاد * 17
كه فرزندان رعد بودند * * واندراوس * وفيليبوس * وبرتلمي * ومتي * وتوما * ويعقوب پسر 18
حلفا * وتدي * وشمعون قاناني * * ويهوداي سخريوطا انك اورا سپارد شانزدهم جهودان 19
كفتند كه ببعلزبوب سرور ديوان ديوانرا بدر مي آورد * واز انجا عيسي باز بخانه آمد * 20
* وجماعت بسيار كرد شدند * چنانك نان نمي يافتند كه بخورند * * دوستانش شنيدند وبدر 21
آمدند تا اورا بكيرند * سبب انك كفته بودند * كه اين از عقل خود بدر آمد * * ونويسندكان 22
وكساني كه از اورشليم بزير امده بودند * كفتند بعلزبوب درو هست * بقوت سرور ديوان ديوانرا بدر
مي كند * * عيسي ايشانرا خواند * ومثلها با ايشان كفت * چكونه تواند ابليس ابليس را بيرون كردن * 23

XV. Mandata Jesu discipulis data, & nomina ipsorum.

Et illinc Christus montē conscendit, 13 *& quoscunque voluit ad se vocavit, & venerunt ad eum. E quorum nu-* 14 *mero duodecim homines elegit, qui eum comitarentur, & eos mitteret ut in mundo Evangelium prædicarent. Et potestate præditi essent æ-* 15 *grotos sanandi, ac dæmonia ejiciendi. Et Simeoni Cephæ nomen indi-* 16 *dit,* quod *significat petram.* Reliqui 17 erant *Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater Jacobi, ipsis nomen Beni Reg'sch imposuit, quòd filii tonitrui essent. Et Andreas, &* 18 *Philippus, & Bartholomæus, et Matthæus, & Thomas, & Jacobus filius Alphæi, & Thaddæus, & Simeon Cananæus. Et Judas Iscari-* 19 *otes, qui illum tradidit.*

XVI. Judæi dixerunt, Per Beelzebub principem dæmoniorum dæmonia ejicit.

Et illinc Jesus domum reversus est. 20 *Et turbæ multæ congregatæ sunt, ut* 21 *ne panem quidem reperirent ut comederent. Et amici ejus audientes* 22 *egressi sunt ut eum prehenderent: eò quòd dixerunt, Hic quidem ex intellectu suo excessit. Scribæ autem, & quidam qui ab Hierosolyma descenderant, dicebant; Beelzebub in eo est, virtute principis dæmoniorum dæmonia ejicit.* Tunc *Jesus illos* 23 *vocavit & in parabolis illis dixit; Quomodo potest Diabolus Diabolum ejicere?*

Versio VULGATA LATINA.

13 Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum. 14 Et fecit ut essent duodecim cum illo: & ut mitteret eos prædicare. Et dedit 15 illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi dæmonia. Et imposuit Simoni 16 nomen Petrus: Et Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi, & imposuit eis 17 nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: Et Andream, & Philippum, & Bar- 18 tholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Si- 19 monem Chananæum, Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum. Et veniunt 20 ad domum: & convenit iterùm turba, ita ut non possent neque panem mandu- 21 care. Et cùm audîssent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim; Quoniam in 22 furorem versus est. Et Scribæ, qui ab Jerosolymis descenderant, dicebant; Quoniam Beelzebub habet, &, Quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. 23 Et convocatis eis, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Satanam eji- 24 cere? Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. 25 Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. 26 Et si Satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est, & non poterit stare, sed finem habet. 27 Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi priùs fortem alliget, & tunc domum ejus diripiet. 28 Amen dico vobis; Quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata, & blasphemiæ quibus blasphemaverint: 29 Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. 30 Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الحادي عشر *
* ثم صعد الجبل ودعا الذين احبهم فاتوا اليه * 13
* وانتخب اثني عشر وسماهم رسلا ليكونوا معه * ولكي يرسلهم ليكرزوا * واعطاهم سلطانا 14 15
علي شفاء المرضي واخراج الشياطين * وسمي سمعان الصخرا * ويعقوب بن زبدي ويوحنا 16 17
اخاه سماهما بوانرجس الذي هو ابناء الرعد * واندراوس * وفيلبس * وبرتلوماوس * ومتي * وتوما * 18
ويعقوب بن حلفا * وتدا * وسمعان القاناني * ويهودا الاسخريوطي الذي اسلمه * ودخل الي 19 20
بيت فاجتمع ايضا جمع حتي لم يقدروا علي اكل الخبز * وسمع اصحابه فخرجوا ليمسكوه قايلين 21
انه ساهي القلب * واما الكتبة الذين اتوا من يروشليم فقالوا ان باعل زبول معه * 22
وبرييس الشياطين يخرج الشياطين * فدعاهم وقال لهم بامثال كيف يقدر شيطان ان يخرج 23
شيطانا * وكل مملكة تنقسم لا تثبت تلك المملكة * واذا اختلف اهل البيت لا يثبت ذلك 24 25
البيت * وان كان الشيطان قد قاوم نفسه وانقسم فلن يقدر ان يثبت لكن تلك تكون 26
له انقضاء * لا يقدر احد يدخل بيت القوي وينهب متاعه الا ان يربط القوي اولا وحينيذ 27
ينهب بيته * * الفصل الثاني عشر * * امين اقول لكم ان كل شي يغفر 28
لبني البشر من الخطايا والتجديف الذي يجدفونه * والمجدفون علي روح القدس لا يغفر لهم 29
الي الابد بل يحل بهم العقاب الدايم * لانهم يقولون ان معه روحا نجسا * 30

Sectio undecima.

Deindè conscendit montem, & advoca- 13 *vit quos dilexit: & venerunt ad eum. Elegitque duodecim, & vocavit eos* 14 *Apostolos: ut essent cum eo, & ut mitteret eos ad prædicandum. Et dedit eis* 15 *potestatem curandi infirmos, & ejiciendi dæmonia: Et nominavit Simonem* 16 *Petram: Et Jacobum filium Zebedæi,* 17 *& Johannem fratrem ejus, appellavit Boanerges, hoc est, Filios tonitrui. Et* 18 *Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Halphæi, et Thaddæum, & Simonem Cananæum, Et Judam* 19 *Iscariotem qui tradidit ipsum. Et in-* 20 *travit in domum quandam; & convenit iterùm turba, ita ut non possent manducare panem. Et audierunt sui,* 21 *egressique sunt ut tenerent ipsum, dicentes eum in deliquium cordis incidisse. At scribæ qui venerant ab Ierosolymis,* 22 *dixerunt; Sanè Beel-zebul est cum eo: & per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et vocavit eos, dixitque in pa-* 23 *rabolis; Quomodò potest dæmonium ejicere dæmonium? Quandoquidem* 24 *omne regnum quod dividitur, non erit stabile illud regnum? Et quando discor-* 25 *dant habitatores domûs, non erit stabilis illa domus? Quare si Satanas adver-* 26 *satur sibi ipsi, & dissidet, profectò non poterit subsistere: sed id erit illi in exterminium. Non potest quis intrare do-* 27 *mum fortis, & diripere supellectilem ejus, nisi vinciat fortem prius: ac tum diripiet domum ejus.*

Sectio duodecima.

Amen dico vobis, Quòd quælibet res di- 28 *mittetur filiis hominis quoad peccata, & blasphemiam quam blasphemaverint: Blasphemantibus verò in Spiritum san-* 29 *ctum, non remittetur eis in æternum: sed convenit eis supplicium æternum. Quoniam dicebant, quòd haberet spiri-* 30 *tum immundum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : ኅርየቶሙ : ለሐዋርያት ::=:
13 ወዐርገ : ደብረ : ወጸውዖ : እለ : ፈቀደ : ወሖሩ : ኀቤሁ ::=: ወኀረየ : ዓሠ
14 ርተ : ወክልኤተ : ሐዋርያተ : ወሰመዮሙ : ወከመ : የሀልዉ : ምስሌሁ : ወይፈንዎ
15 ሙ : ይሰብኩ ::=: ወአብሐሙ : ያውፅኡ : ለጋኔንት : ርኩሳን : ወይፈ
16 ውሱ : ድዉያነ ::=: ወሰመዮሙ : በበ : አስማቲሆሙ :: ወሰመዮ : ለስም
17 ዖን : ጴጥሮስ ::=: ወያዕቆብ : ወልደ : ዘብዴዎስ : ወዮሐንስ : እኁሁ : ለያ
18 ዕቆብ : ወሰመዮሙ : በአኔርጌስ : ደቂቀ : ነጐድጓድ : ብሂል ::=: ወእንድርያስ : ወፊ
ልጶስ : ወበርተሎሜዎስ : ወማቴዎስ : ወቶማስ : ወያዕቆብ : ወልደ : እልፊዮስ : ወታዴዎስ :
19 ወስምዖን : ቀነናዊ ::=: ወይሁዳ : አስቆሮታዊ : ዘአግብኦ ::=: ወበዊኦሙ : ቤተ : መ
20 ጽኡ : ካዕበ : ሕዝብ : ብዙኃን : እስከ : ኢያበውሕዎ : ይብላዕ : እክለ ::=: ወሰሚዖ
21 ሙ : አዝማዲሁ : መጽኡ : ይእኅዝዎ : እስመ : ዓብደ : ይብልዎ ::=: ወጸሐፍትኒ : እ
22 ለ : ወረዱ : እምኢየሩሳሌም : ይቤሉ : በብዔል : ዜቡል : አኀዞ : ወበመልአኮሙ : ለአጋንን
23 ት : ያወፅኦሙ : ለአጋንንት ::=: ወጸውዖሙ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወመሰለ : ሎሙ :
24 እፎ : ይክል : ሰይጣን : ለሰይጣን : አውጽኦቶ ::=: እመንግሥትኒ : ዘበበይናቲሁ : ይትና
25 ፈቅ : ኢይቀውም : ውእቱ : መንግሥት ::=: ወእመኒ : ቤት : ተናፈቀት : በበይናቲሃ : ኢት
26 ቀውም : ይእቲ : ቤት ::=: ወሰይጣንሂ : ለእመ : ተንሥአ : በበይናቲሁ : ወተናፈቀ : ኢ
27 ይቀውም : ማኅለቅቱ : ይረክብ ::=: ወአልቦ : ዘይክል : ቤተ : ኀያል : በዊአ : ወበር
ብሮተ : ንዋዩ : ለእመ : ኢቀደመ : አሲሮቶ : ለኀያል : ወእምዝ : በርብሮተ : ቤቶ ::=:
28 አሜን : እብለክሙ : ኵሉ : ኃጢአት : ወፅርፈት : ይትኀደግ : ለኵሉ : ሰብእ ::=:
29 ወዘሰ : አረፈ : ዲበ : መንፈስ : ቅዱስ : ኢይትኀደግ : ሎቱ : ለዓለም : ወይትኴነን : በደይን :
30 ለዘለፈ ::=: እስመ : ይቤሉ : ጋኔን : ርኩስ : አኀዞ ::=:

De electione Apostolorum.

Et ascendit *in* montem, & vocavit, quos voluit & venerunt ad eum. Et elegit duodecim Apostolos & nominavit eos ut essent cum illo, & ut mitteret eos prædicare. Et dedit potestatem illis ut ejicerent dæmones immundos, & ut curarent infirmos. Et vocavit eos singulos nominibus suis, & vocavit Simonem Petrum. Et Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem Jacobi, nominavit Boanerges, (quod est dicere) Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Alphæi, & Thaddæum & Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit illum. Et intrantes domum venerunt iterùm populi multi, ita ut non permitterent ei manducare panem. Et audientes cognati ejus venerunt prehendere eum, quia dementem dicebant eum *fuisse*. Et scribæ qui descenderunt ab Hierosolyma dixerunt, Per Beelzebub prehensus est, & per principem dæmonum ejicit dæmones. Et vocavit illos Dominus Jesus, & parabolicè loquutus est iis; Quomodò potest satanas satanam ejicere? Si regnum inter se dividatur, non stabit illud regnum. Et si domus dividatur inter se, non stabit ista domus. Et satanas si insurrexerit contra se & divisus sit, non stabit, finem habebit. Et nemo potest intrare domum fortis, & diripere vasa ejus, si non priùs alliget fortem, & tunc diripiet domum ejus. Amen dico vobis, Omne peccatum & blasphemia remittetur omni homini: Sed qui blaspemaverit in Spiritum sanctum, non remittetur ei in æternum, & condemnabitur in judicio perpetuo. Quia dicebant, Dæmon immundus prehendit eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* چون مملكت بر نفس خودش پريشان شود * مملكت او ايستادكي نكند * * واكر 24 25
خانهء نفس او پريشاني كند * نتواند كه خانه ايستادكي كند * * واكر چنانك ابليس 26†
بر نفس خود † پريشان شود وبر خيزد * نتواند كه ايستادكي كند * الا سرانجام او باشد *
* وكسي نتواند در خانهء مردي پهلوان رفتن * تا رخت او بربايد * مكر اول پهلوانرا ببندد 27
انكه در خانهء او تاختن كند * * راست بشما بكويم كه همه كناهها [وافتريها] كه مردم 28
افتري كنند * عفو كرده شود * * الا آنك با جان پاك افتري دارند * تا ابد عفو ندارد * 29
وداوري ابدي بروي روا باشد * * براي انك مي كفتند جان پليد دروي هست 30

* *Cùm regnum in semetipsum divisum* 24 *fuerit, regnum illud stabilitatem non obtinet. Et si domus semetipsam* 25 *lacessat, fieri non potest ut domus illa stabilis sit. Similiter etiam si* 26 *Diabolus in semetipsum divisus sit, & insurgat, fieri non potest ut stabiliatur, sed finis illius sit. Nec* 27 *quisquam potest domum viri robusti ingredi ut supellectilem ejus diripiat, nisi priùs robustum illum ligget, deindè domum illius spoliet. Verum vobis dico, Quòd omnia* 28 *peccata et blasphemiæ, quibus homines blasphemaverint, remittentur. Qui autem in Spiritum sanctum* 29 *blasphemaverit, in æternum non remittetur ei, sed judicium æternum in eum competet. Eò quòd dicerent,* 30 *Spiritus impurus in eo est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Θʹ.

Veniunt igitur fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum λε β
31 Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς (ρ) αὐτὸν
vocantes eum. Et sedebat turba circa eum: dicebant verò ei; Ecce ma-
32 φωνοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐκάθητο (σ) ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μή-
ter tua, & fratres tui, foris quærunt te. Et respondit eis, dicens; Quæ
33 τηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, (τ) ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Τίς
est mater mea, aut fratres mei? Et circumspiciens circulo circa se
34 ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν
sedentes, ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit vo-
35 καθημένους, λέγει, (υ) Ἴδε ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέ-
luntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.
λημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου, καὶ (φ) ἀδελφή μου, καὶ μήτηρ ἐστί.

CAP. IV. δʹ.

Et iteràm cœpit docere juxta mare, & coactus est ad eum λϛ β
1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ (α) συνήχθη πρὸς αὐτὸν
turba multa, ita ut ipsum ascendentem in navigium, sedere in mari: & omnis
ὄχλος πολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς
turba ad mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis
2 ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς Θ
multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite: Ecce exiit seminans
3 πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Ἀκούετε· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
seminare. Et factum est in seminando, hoc quidem cecidit circa viam; & venerunt
4 τοῦ σπεῖραι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε
volucres cœli, & devoraverunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
τὰ (β) πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου 5
non habuit terram multam, & statim exortum est, propter non habere profunditatẽ terræ: Sole
οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· Ἡλίου 6
autem exoriente, æstuavit; & ob non habere radicem, exaruit. Et aliud ceci-
δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπε- 7
dit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit.
σεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
Et aliud cecidit in terram pulchram; & dabat fructum ascendentem & crescentem:
Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα (γ) καὶ αὐξάνοντα· 8
& afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat eis; Habens
καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ (δ) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὁ ἔχων 9
aures audire, audiat. Cùm autem factus esset solus, interrogaverũt eum qui circa eum
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, (ε) ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν 10
cum duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis datum est nosse mysterium
σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον 11
λζ α regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt: Ut aspici-
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· Ἵνα βλέ- 12
entes aspiciant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligãt: nequãdo convertan-
ποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψω-
tur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam
σι, καὶ (η) ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13
λη β hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Seminans, verbum seminat.
ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. 14

MS. A. (ρ) αὐτὸν ζητοῦντες αὐτόν. (σ) περὶ αὐτὸν ὄχλος· (τ) καὶ αἱ ἀδελφαί σου, ἔξω (υ) Ἰδοὺ (φ) ἀδελφή, καὶ ΚΕΦ. δʹ. MS. A. (α) συνήχθησαν (β) πετεινά, καὶ κατέφαγεν (γ) καὶ αὐξανόμενον, (δ) ἔλεγεν, Ὁ (ε) ἠρώτων (ζ) δέδοται τὸ μυστήριον (η) ἀφεθήσεται αὐτοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܕܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ * ܚ *
31 ܘܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܘܩܡܘ ܠܒܪ. ܘܫܕܪܘ ܢܩܪܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗܘܢ. * ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܝܢ
32 ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܠܒܪ ܒܥܝܢ ܠܟ. * ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
33 ܡܢܘ ܐܡܝ ܘܡܢܘ ܐܢܘܢ ܐܚܝ. * ܘܚܪ ܒܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ. ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ.
34 35 * ܡܢ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܗܢܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ. * ܫܘܠܡܐ * ܙ *
1 * ܘܬܘܒ ܫܪܝ ܗܘܐ ܡܠܦ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܠܗ ܒܣܦܝܢܬܐ ܒܝܡܐ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ.
2 * ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܡܬܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܒܝܘܠܦܢܗ.
3 * ܫܡܥܘ. ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ.
4 * ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ.
5 * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܐܪܥܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܡܚܕܐ ܝܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ ܕܐܪܥܐ.
6 * ܟܕ ܕܢܚ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܫܚܢ. ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ.
7 * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒ.
8 * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ. ܘܣܠܩ ܘܪܒܐ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ. ܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܡܐܐ.
9 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.
10 * ܟܕ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܫܐܠܘܗܝ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܥܠ ܡܬܠܐ ܗܘ.
11 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܟܘܢ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܒܪܝܐ ܕܝܢ ܟܠ ܡܕܡ ܒܡܬܠܐ ܗܘܐ.
12 * ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ. ܘܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܢܫܡܥܘܢ. ܘܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ. ܕܠܡܐ ܢܬܦܢܘܢ ܘܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗܘܢ ܚܛܗܝܗܘܢ.
13 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܕܐ ܡܬܠܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܟܠܗܝܢ ܡܬܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ.
14 * ܙܪܘܥܐ ܕܙܪܥ ܡܠܬܐ ܙܪܥ.

Matutinis commemorationis Deiparæ Mariæ. 8.

Porrò venerunt mater & fratres ejus stantes foris, miserúntque ut evocarent eum ad seipsos. 31 Sedebat autem circa eum turba, & dixerunt ei; En mater tua & fratres tui foris postulant te. 32 Et respondit, ac dixit eis; Quæ est mater mea; & quinam sunt fratres mei? 33 Et respexit in eos qui sedebant propè se, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres mei. 34 Etenim qui executus fuerit voluntatem Dei, is est frater meus, & soror mea, & mater mea. 35

CAP. IV.

Rursus autem cœpit docere juxta litus maris: & congregati sunt ad eum cœtus quamplurimi, ita ut ascenderet, sederétque in navi in mari, & omnis turba stabat humi juxta mare. 1 Ac docebat eos in parabolis multa, dicebátque in doctrina sua; 2 Audite: 3 Ecce exiit seminator ad seminandum: Et quum seminâsset, aliud quidem cecidit juxta viam; venítque volucris, & devoravit illud. 4 Aliud autem cecidit super petram, ubi non erat terra multa, & in momento exortum est, quoniam non erat profunditas terræ. 5 Quum autem exortus esset sol, incaluit; & quia non habebat radicem, aruit. 6 Aliud cecidit inter spinas, & ascenderunt spinæ, ac suffocaverunt illud, fructúsque non edidit. 7 Aliud autem cecidit in terram bonam; & ascendit crevitque, ac dedit fructus, aliud quidem tricenos, & aliud sexagenos, aliud denique centenos. 8 Et dicebat; Qui habet aures ad audiendum, audiat. 9 Quum autem essent soli, interrogaverunt eum ii qui cum eo erant unà cum duodecim ipsius de parabola hac. 10 Et dixit eis Jesus; Vobis datum est nôsse arcanum regni Dei: extraneis verò omnia in parabolis fiunt. 11 Ut quum viderint, videant, & non videant; & cùm audierint, audiant, nec intelligant; nequando convertantur, & remittantur eis peccata ipsorum. 12 Et dixit eis, Nescitis parabolam hanc? 13 & quomodò cunctas parabolas scietis? Seminator qui seminavit, sermonem seminat. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 هفدهم ايستادن مريم وبرادرانش بر در * امدند مادرش وبرادرانش
32 بيرون ايستادند وفرستادند كه اورا بخوانند * وپيش عيسي جماعت بسيار بودند كسي كفت
33 مادرت وبرادرانت بر درند وترا مي خوانند * بديشان جواب داد وكفت * كيست مادرم *
34 وكيست برادرانم * نكه سوي ايشان كرد كه پيش او نشسته بودند * وكفت اينك مادرم واينك
35 برادرانم * هركه ارادت خدا كند * اوست برادر وخواهر ومادرم هجدهم مثل تخم
1 كاشتن در زمين * باز بر كنار دريا تعليم اغاز كرد وجماعت بسيار پيش او
بودند * تا ان حد كه بالا كشتي رفت ونشست * وجماعتهاء ديكر بر كنار دريا ايستاده بودند *
2 3 * ومثلهاء بسيار ايشانرا مي اموزانيد * وكفت در تعليم خود * بشنويد * اينك كشاورز
4 بيرون امد كه تخم بكارد * وچون تخم را بينداخت چيزي بر كنار راه افتاد مرغان امدند
5 وخوردند * ديكر بر روي سنك افتاد * وخاك بسيار نبود برويد * [در وقت چون زمينش
6 7 عمقي نبود * وافتاب برو افتاد سوخت] واچون بيخ نداشت زود خشك شد * ديكر
تخم ميان خار وبلو افتاد خارها بلندتر شدند * واورا خفه كردند * ميوه نداد *

XVII. Stat Maria & fratres ejus ad ostium.

Et venientes mater ejus & fratres ejus foris steterunt, & miserunt ut eum accerserent. 31 *Et coram Jesu turbâ multâ præsente quispiam dixit, Mater tua & fratres tui ad fores sunt, & te vocant.* 32 *Illis responsum dedit, & dixit; Quænam est mater mea? & quinam sunt fratres mei?* 33 *Intuitus est in illos qui coram eo sedebant, & dixit; Ecce mater mea, & ecce fratres mei.* 34 *Quicunque voluntatem Dei facit, ipse est frater, & soror, & mater mea.* 35

XVIII. Parabola seminis sparsi in terram.

CAP. IV.

Rursus in littore maris docere incepit, & turbæ multæ aderant ei, usque adeò ut in navim iret, & sederet: turbæ autem reliquæ in littore maris stantes erant. 1 *Et parabolas plurimas illos docuit, dixitque in doctrina sua;* 2 *Audite: Ecce sator egressus est ut semen seminaret.* 3 *Et cùm semen projiceret, quoddam juxta viam cecidit, & aves venientes comederunt.* 4 *Aliud in superficiem petræ cecidit, ubi terræ multum non esset: & crevit statim, cùm terræ ejus profunditas non esset.* 5 *Et Sol in illud incidens adussit; & cùm radicem non haberet, statim exaruit.* 6 *Aliud semen inter spinas & vepres cecidit: & spinæ altiores factæ illud suffocârunt, nec fructum dedit.* 7

Versio VULGATA LATINA.

31 Et veniunt mater ejus & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum.
32 Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quæ-
33 runt te. Et respondens eis, ait; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circum-
34 spiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait; Ecce mater mea, & fratres mei.
35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAP. IV.

1 Et iteràm cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita ut
2 navim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: Et
3 docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite, Ecce
4 exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & ve-
5 nerunt volucres cœli, & comederunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
non habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudi-
nem terræ: Et quando exortus est Sol, exæstuavit: & eò quòd non habebat ra- 6
dicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt 7
illud, & fructũ non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascen- 8
dentem, & crescentem; & afferebat unum triginta, unum sexaginta, & unum cen- 9
tum. Et dicebat; Qui habet aures audiendi, audiat. Et cùm esset singularis, inter- 10
rogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis 11
datum est nôsse mysterium regñi Dei: illis autem, qui foris sunt in parabolis omnia
fiunt. Ut videntes videant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant: 12
nequando convertantur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam 13
hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat, verbum seminat. 14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 ثم وافاه امه واخوته * فوقفوا خارجا وارسلوا اليه يدعونه * وكان الجمع جالسا حوله * فقالوا له
33 34 ها امك واخوتك خارجا يطلبونك * فاجابهم قائلا من امي واخوتي * ونظر الى الجلوس حوله
35 1 وقال ها امي واخوتي * وكل من يعمل ارادة الله هو اخي واختي وامي * وبدا ايضا
يعلم عند البحر * فاجتمع اليه جمع كبير حتى انه ركب السفينة في البحر وجلس * وكانت
2 3 الجموع كلها على ساحل البحر * وكان يعلمهم بامثال كثيرة * قائلا في تعليمه * اسمعوا زارع خرج
4 5 ليزرع * فبينما هو يزرع منه ما سقط على الطريق فاتى الطير فاكله * ومنه ما سقط على
6 الصفا حيث لم يكن له عمق ارض فلوقته نبت * واذ ليس له عمق ارض * لما اشرقت الشمس
7 احترق جف اذ ليس له اصل * ومنه ما سقط في الشوك فخنقه الشوك لعلوه عليه فلم يات بثمر *
8 ومنه ايضا ما سقط في ارض جيدة فاعطى ثمره وصعد ونمي * فواحد جاء بثلثين * واخر
9 10 بستين * واخر بماية * ثم قال من له اذنان سامعتان فليسمع * فلما انفرد ساله الذين كانوا
11 حوله مع الاثني عشر عن المثل * فقال لهم انتم اعطيتم معرفة سر ملكوت الله * واولئك
12 الخارجون فبالامثال يكون لهم كل شي * لينظر الناظرون ولا يبصرون * ويسمع السامعون
13 ولا يفهمون * لئلا يرجعوا فتغفر لهم الخطايا * وقال لهم اما عرفتم هذا المثل * فكيف
14 تعرفون جميع الامثال * الزارع هو الذي يزرع الكلام *

Deindè venerunt ad eum mater ejus & fratres ejus: & steterunt foris, & miserunt ad eum ut advocarent illum. 31 *(Erat autem turba sedens circa eum) & dixerunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quærunt te.* 32 *Respondit eis, dicens; Quæ est mater mea, & fratres mei?* 33 *Et respexit in sedentes circa se, & ait; Ecce mater mea, & fratres mei.* 34 *Et quicunque fecerit voluntatem Dei, ipse est frater meus, & soror mea, et mater mea.* 35

CAP. IV.

Et cœpit iterùm docere juxta mare, et coactus est ad eum cœtus magnus, ita ut ipse conscenderet navim in mari, ac sederet, essentque turbæ omnes secus litus maris. 1 *Et docebat eos per parabolas multas, dicens in doctrina sua;* 2 *Audite,* 3 *Sator quidam exiit ut seminaret: Dumque ipse seminaret, aliud quidem cecidit super viam, et venerunt volucres, et comederunt illud.* 4 *Et aliud cecidit super petram, ubi non erat ei profunditas terræ, et statim crevit: et quandoquidem non erat ei profunditas terræ,* 5 *Quum ortus esset sol æstuâssetque, aruit, eò quòd non esset ei radix.* 6 *Et aliud cecidit inter spinas, et suffocaverunt illud spinæ transcendentes ipsum, et non protulit fructum.* 7 *Aliud denique cecidit in terram bonam, deditque fructum, ascendens, et crescens: atque unum quidem attulit triginta, et aliud sexaginta, et aliud centum.* 8 *Denique subjunxit, Cuicunque sunt aures audientes, audiat.* 9 *Quum autem secessisset, interrogaverunt eum qui erant circa eum cum duodecim, de parabola.* 10 *Et dixit eis, Vos donati estis cognitione mysterii regni Dei: et illis extraneis per parabolas fient eis omnia:* 11 *Ut videant videntes, et non cernant: et audiant audientes, et non intelligant, ne convertantur, et remittantur eis peccata.* 12 *Et dixit eis, Non nôstis hanc parabolam? quomodo igitur intelligetis oẽs parabolas?* 13 *Sator est qui serit verbũ.* 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወመጽኡ፡እሙ፡ወአኃዊሁ፡ወቆሙ፡ወለአኩ፡ኀቤሁ፡ይጸውዕዎ፡፡=፡ ወይነብሩ፡ሰብእ፡
32 ብዙኃ፡ምስሌሁ፡ወይቤልዎ፡ነዮሙ፡እምከ፡ወአኃዊከ፡አፍአ፡ይቀውሙ፡ወይኃሥ
33 ሡከ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ወይቤሎሙ፡መኑ፡ውእቱ፡እምየ፡ወአኃዊየ፡=፡ ወነጸ
34 ሮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡አውደ፡ወይቤ፡ነዮሙ፡እምየ፡ወአኃዊየ፡=፡ እስመ፡ኵሉ፡ዘ
35 ይገብር፡ፈቃደ፡ለእግዚአብሔር፡ውእቱ፡አኃዊየ፡ወአኃትየ፡ወእምየ፡፡=፡
1 ወአኃዘ፡ካዕበ፡ ይመህሮሙ፡ በመንገለ፡ በሐር፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ኀ
ቤሁ፡ እስከ፡ የዓርግ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወነበረ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወኵሉ፡ ሰብእ፡
ውስተ፡ምድር፡ይቀውሙ፡፡=፡
በእንተ፡ መሰሉ፡ ዘይዘርእ፡፡=፡
2 ወመሀሮሙ፡ ወመሰለ፡ ሎሙ፡ ብዙኃ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡=፡
3 4 ስምዑ፡ ወፈረየ፡ ዘይዘርእ፡ ይዝራእ፡=፡ ወእንዘ፡ ይዘርእ፡ ቦዘወድቀ፡ ውስ
5 ተ፡ ፍኖት፡ ወመጽኡ፡ አዕዋፍ፡ ወበልዕዎ፡=፡ ወቦዘወድቀ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡
ኀበ፡ አልቦ፡ መሬት፡ ብዙኃ፡ ወፍጡነ፡ በቈለ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ዕመቀ፡ መሬቱ፡=፡
6 ወሠረቀ፡ ጸሐይ፡ አውዓዮ፡ ወእስመ፡ ኢኮነ፡ ዕሙቀ፡ መሬቱ፡ ወአልቦ፡ ሠርወ፡
7 8 የብሰ፡፡=፡ ወቦ፡ ዘወድቀ፡ ውስተ፡ ሦክ፡፡ ወደፈኖ፡ ሦክ፡ ወኢፈረየ፡=፡ ወቦዘ
ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይ፡ ወበቈለ፡ ወልሀቀ፡ ወፈረየ፡ ወወሀበ፡ ፍሬ፡ ሠላ
9 ሳ፡ ወቦ፡ ኀበ፡ ስሳ፡ ወቦ፡ ኀበ፡ ምእት፡=፡ ወይቤ፡ ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዕ፡ ለይስ
10 ማዕ፡፡=፡ ወአመዝ፡ በባሕቲቶሙ፡ ተስእልዎ፡ እሊአሁ፡ መሰለ፡ ዓሠርቱ፡ ወ
11 ክልኤቱ፡አርድእቲሁ፡ምስሌሁ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ለክሙ፡ተውህበ፡ታእምሩ፡ ምስጢ
12 ረ፡ለመንግሥተ፡እግዚአብሔር፡፡ወለእለሰ፡ለአፍአ፡በመሰሉ፡ኵሉ፡ይከውን፡=፡ከመ፡
ይርአዩ፡ወኢያእምሩ፡ ወሰሚዖ፡ይስምዑ፡ወኢይለብዉ፡ከመ፡ኢይኔስሑ፡ወኢይሣሀሎ
13 ሙ፡ወኢይትኃደግ፡ሎሙ፡ኃጢአቶሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ኢተአምሩኑ፡ ዘተመሰሉ፡
14 እሮ፡እንከ፡ታአምሩ፡ኵሎ፡መሰሌ፡=፡ዘይዘርእሰ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ይዘርእ፡፡=፡

Et venerunt mater ejus & frater ejus, & steterunt & miserunt ad eum vocare eum. 31 Et sedebant homines multi cum eo, & dicebant ei; Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, & quærunt te. 32 Et respondit & dicit iis, Quæ est mater mea & fratres mei. 33 Et circumspexit sedentes *in* circuitu ejus, & dixit; Ecce mater mea, & fratres mei. 34 Quia quicunque fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater mea *est*. 35

CAP. IV.

Et cœpit iterum docere eos juxta mare & coacti sunt multi homines ad eum usque dum ascenderet in navem, & sedit in navi, & omnes populi in terra stabant. 1

De parabola seminantis.

Et docuit eos, & parabolicè loquutus est iis multa: & dixit iis docens eos, 2 Audite, exivit seminans seminare. 3 Et *dum* seminans *erat*, fuit quod cecidit in via, & venerunt volucres & comederunt illud. 4 Et fuit quod cecidit super petram ubi non habuit terram multam; & citò germinavit, quia non habuit profunditatem terræ ejus. 5 Et exoriens sol exæstuavit: & quoniam non fuit profunda terra ejus, & non habuit radicem, exaruit. 6 Et fuit quod cecidit super spinam & cooperuit illud spina, & non floruit. 7 Et fuit quod cecidit in terra bona, & germinavit, & crevit, & floruit, & dedit fructum triginta, & fuit ad sexaginta, & fuit ad centum. 8 Et dixit; Qui habet aures, audiendo audiat. 9 Et quando soli erant interrogârunt eum qui *erant* cum duodecim discipulis ejus *de* parabola ejus. 10 Et dixit iis, Vobis datum est nôsse mysterium regni Dei: & illis qui foris sunt, in parabolis totum erit. 11 Ut videant, & non cognoscant; & audiendo audiant, & non intelligant, ne pœnitentiam agant, & ne misericordia applicetur iis, & ne remittantur iis peccata sua. 12 Et dixit illis, Nescitisne hanc parabolam? quomodo igitur cognoscetis omnem parabolam? 13 Seminans, verbum Dei seminat. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ديكر بر زمين نيك افتاد بر آمد * وپرورده شد * وبهره داد * هست كه سي داد * وهست كه
9 10 شست داد * وبود كه صد داد * هر كه دو كوش شنوا دارد بشنود * چون خلوت شدند از
11 ايشان كه با وي بودند * شاكردان معني اين مثل را ازو پرسيدند * عيسي بديشان كفت *
شما داده شد كه راز ملكوت خدارا بدانيد * اما براي بيرونيان هرچيزي بمثل باشد *
12 * براي انك نظر مي كنند ونمي بينند * بكوش مي شنوند * ودر نمي يابند * اكر از فعل
13 بد خود باز كردند * كناههاء ايشان ستروده شود * * وشاكردان كفت اين مثل را نمي
14 دانيد * مثلهاء ديكر چكونه در يابيد * بدانك كشاورز كلمه است * كه مي كارد *

Aliud in terram bonam incidit, et exortum crevit, et fructum dedit: est quod triginta dedit, et est quod sexaginta dedit, erat etiam quod centum dedit. 8 *Quicunque duas aures audientes habet, audiat.* 9 *Cum privatim essent ab eis qui cum eo erant, discipuli mentem illius parabolæ ab eo quæsiverunt.* 10 *Jesus illis dixit; Vobis datum est ut secretum regni Dei sciatis, externis verò omnis res in parabolis erit.* 11 *Eò ut intueantur et non videant, auribus audiant et non intelligant: sin autem ab opere suo malo convertantur, peccata eorum delebuntur.* 12 *Discipulis verò dixit; Hanc parabolam ignoratis? parabolas alias quomodo intelligetis?* 13 *Quoniam seminator verbi est qui seminat.* 14

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Hi autem ſunt qui circa viam, ubi ſeminatur verbum, & cùm audierint,
15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν,
confeſtim venit Satanas, & aufert verbum ſeminatum in cordibus
εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον (θ) ἐν ταῖς καρδίαις
eorum. Et hi ſunt ſimiliter in petroſa ſeminati, qui cùm audierint
16 αὐτῶν. Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι
verbum, ſtatim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in ſeipſis,
17 τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
ſed temporales ſunt: deindè ortâ tribulatione, aut perſecutione propter verbum,
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως, ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
confeſtim ſcandalizantur. Et hi ſunt qui in ſpinis ſeminati, hi
18 εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας (ι) σπειρόμενοι, οὗτοί
ſunt, qui verbum audientes, Et curæ ſeculi hujus, & deceptio
19 εἰσιν, οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη
divitiarum, & circa reliqua cupiditates introëuntes ſuffocant verbum,
τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον,
& infructuoſum efficitur. Et hi ſunt in terram pulchram ſeminati,
20 καὶ ἄκαρπος γίνεται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες,
qui audiunt verbum, & ſuſcipiunt, & fructum ferunt, unum triginta, &
οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα, καὶ
unum ſexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Nunquid lucerna venit, λθ
21 ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, β

ut ſub modio ponatur, aut ſub lecto? nónne ut ſuper candelabrum imponatur?
ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;
μ Non enim eſt aliquid abſconditum, quod non manifeſtetur: nec factum eſt occultum,
β Οὐ γάρ ἐστί τι (κ) κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, 22
ſed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audire, audiat. Et dicebat
μα (λ) ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ἔλεγεν 23
β illis; Videte quid audiatis. In qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis, & 24
αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ
adjicietur vobis audientibus. Qui enim habet, dabitur illi: & qui
μβ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς 25
β non habet, & quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic eſt regnum
μγ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία 26
ι Dei, quemadmodùm ſi homo jaciat ſementem in terram, Et dormiat,
τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ καθεύδῃ, 27
& excitetur nocte & die; & ſemen germinet, & augeatur ut neſcit
καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν
ille. Spontanea enim terra fructum fert, primùm herbam, deindè ſpicam,
αὐτός. (μ) Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, 28
deindè plenum frumentum in ſpica. Cùm verò ediderit fructus, ſtatim
εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως 29
mittit falcem, quoniam adeſt meſſis.
ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

MS. A. (θ) ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν. (ι) σπειρόμενοι, οἱ τὸν (κ) κρυπτὸν ἐὰν (λ) ἀλλὰ (μ) Αὐτομάτη ἡ γῆ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܗܢܘܢ ܐܝܟܐ ܕܡܙܕܪܥܐ ܡܠܬܐ. ܘܡܐ ܕܫܡܥܘܗ
16 ܡܚܕܐ ܐܬܐ ܣܛܢܐ ܘܫܩܠ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܕܙܪܝܥܐ ܒܠܒܗܘܢ. * ܘܗܢܘܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ
17 ܐܙܕܪܥܘ. ܗܢܘܢ ܐܝܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܡܚܕܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܗ. * ܘܠܝܬ
ܠܗܘܢ ܥܩܪܐ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ
18 ܡܛܠ ܡܠܬܐ. ܒܥܓܠ ܡܬܟܫܠܝܢ. * ܘܗܢܘܢ ܕܒܝܬ ܟܘܒܐ ܐܙܕܪܥܘ. ܗܢܘܢ ܐܝܢܘܢ
19 ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ. * ܘܝܨܦܐ ܕܗܢܐ ܥܠܡܐ. ܘܛܘܥܝܝ ܥܘܬܪܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܪܓܝܓܬܐ
20 ܥܐܠܢ ܚܢܩܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ. ܘܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘܝܐ. * ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܐܙܕܪܥܘ.
ܗܢܘܢ ܐܝܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܡܩܒܠܝܢ. ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ. ܒܬܠܬܝܢ. ܘܒܫܬܝܢ. ܘܒܡܐܐ.
21 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܐ ܫܪܓܐ ܐܬܐ ܕܬܚܝܬ ܣܐܬܐ ܢܬܬܣܝܡ. ܐܘ ܬܚܝܬ ܥܪܣܐ. ܠܐ ܗܘܐ
22 ܕܥܠ ܡܢܪܬܐ ܢܬܬܣܝܡ. * ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܡܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܡܛܫܝ
23 ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. * ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

* ܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ * ܛ *

24 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܗܝ ܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܬܟܝܠ
25 ܠܟܘܢ. ܘܡܬܬܘܣܦ ܠܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ. * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ.
26 ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܗܟܢܐ ܗܝ ܡܠܟܘܬܗ
27 ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܢܪܡܐ ܙܪܥܐ ܒܐܪܥܐ. * ܘܢܕܡܟ ܘܢܩܘܡ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ.
28 ܘܙܪܥܐ ܢܥܐܠ ܘܢܪܒܐ ܟܕ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ. * ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܡܝܬܝܐ ܠܗ ܦܐܪܐ. ܘܩܕܡ
29 ܗܘܐ ܥܣܒܐ. ܘܒܬܪܗ ܫܒܠܐ. ܘܐܚܪܝܬ ܚܛܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܒܫܒܠܐ. * ܡܐ ܕܝܢ
ܕܐܬܒܫܠ ܦܐܪܐ. ܡܚܕܐ ܐܬܐ ܡܓܠܐ ܡܛܠ ܕܡܛܐ ܚܨܕܐ.

Iſti autem qui ſunt juxta viam, ii ſunt in 15
quibus ſeminatur ſermo: ſed quum audierunt, ſtatim venit Satanas, tollítque ipſum ſermonem qui ſeminatus eſt in corde eorum.
Iſti autem qui ſuper petram ſeminati fuerant, ii ſunt qui quum audierunt ſermonem, ſtatim cum gaudio recipiunt eum. 16
Et non habent radicem in anima ſua, ſed temporarii ſunt: quumque acciderit oppreſſio aut perſecutio propter ſermonem, ſtatim offenduntur. 17
Iſti porrò qui inter ſpinas ſeminantur, hi ſunt qui ſermonem audiérunt. 18
At ſolicitudo mundi hujus, & fallacia divitiarum, & reliquæ cupiditates aliæ introëuntes ſuffocant ipſum ſermonem, & fit infructuoſus. 19
Iſti denique qui in terram bonam ſeminati fuerant, ii ſunt qui audiunt ſermonem, recipiuntque, ac edunt fructus tricenos, & ſexagenos, & centenos. 20
Et ſubdit eis; Nunquid venit lucerna ut ſubter modium ponatur, aut ſubter lectum? nónne ut candelabro imponatur? 21
Non eſt enim quicquam occultum quod non reveletur, nihílque fit in abſcondito quin manifeſtetur. 22
Si quis habet aures ad audiendum, audiat. 23

Sabbatho candidatorum. 9.

Dixítque illis; Videte quid audiatis: quâ menſurâ metimini, remetietur vobis, & adjicietur vobis, qui auditis. 24
Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod habet, tolletur ab eo. 25
Inſuper dicebat, Ita eſt regnum Dei, ut ſi quis jaciat ſemen in terram: 26
Et dormiat, exurgátque noctu & interdiu, & ſemen creſcat & producatur, quum ipſe neſciat. 27
Terra enim producit ipſum fructum, & primùm quidem fit herba, & deindè ſpica, poſtremò autem frumentum perfectum in ſpica. 28
Quum autem pinguis eſt fructus, ſtatim venit falx, quoniam advenit meſſis. 29

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * انك بر كنار راه افتاد * كساني كه بشنوند * وبياد كيرند * ابليس بيايد وان كلمه
16 را كه در دل ايشان كاشته شد * بدر برد * * وانك بر سنك افتاد * ايشانند † كه وقتي
17 كلمه را بشنوند * بشادماني قبول كنند * * ودر نفس خود اصل ندارند * الا با روزكار
18 باشند * ووقتي كه دشخواري بشود يا دشمني * از كلمه زود منكر شوند * * وانك در
19 ميان خار وتلو افتاد * ايشانند كه كلمه را بشنوند * * غم اين عالم وفريفتني مال
وتوانكري * وديكر ارزوها ومهمات * در ايند وكلمه را خفه كنند * وبي بهره شود *
20 * وانك در زمين نيك كاشته شد * ايشانند كه كلمه را بشنوند * وبپذيرند *
21 وبهره بدهند * سي * وشست * وصد * * وباز بديشان كفت كه چراغ را بر افروزند * چرا زير كاسه
22 نهاده شود * يا زير كرسي * الا بر مناره بنهند * تا روشنايي او بيشتر بتابد * * نيست چيزي پوشيده *
23 الا آشكارا شود * ونيست چيزي پنهان الا معلوم شود * * اكر كسي هست كه دو كوش شنوا دارد * بشنود *

Id quod juxta viam cecidit, homines ſunt qui audiunt & memoriâ tenent: ſed venit Diabolus, & ſermonem illum, qui in corde ipſorum ſeminatus eſt, aufert. 15
Et illud quod in petram cecidit, ii ſunt qui dum ſermonem audiunt, cum gaudio recipiunt. 16
In ſe autem radicem non habent, ſed temporarii ſunt: & cùm difficultas extiterit aut inimicitia, ſermonem brevi abnegant. 17
Illud autem quod inter ſpinas & vepres cecidit, ii ſunt qui cum ſermonem audiverint, 18
Solicitudo hujus mundi, & fallacia divitiarum & opum, & cæteræ cupiditates & ſtudia ingrediuntur, & ſermonem ſuffocant, & infructuoſus redditur. 19
Illud deniq; quod in terra bona ſeminatum eſt, illi ſunt qui audiunt ſermonem, ac recipiunt, ac fructum reddit; triginta, & ſexaginta, & centum. 20
Et rurſus illis dixit; Cùm lucernam accenderint, quare ſub amphora ponatur aut ſub ſella? ſed candelabro imponunt, ut lumen ejus latiùs ſplendeat. 21
Non eſt quicquam occultum, quin manifeſtum erit; nec eſt quicquam ſecretum, quin innoteſcet. 22
Si quis eſt qui aures audientes habeat, audiat. 23

Verſio VULGATA LATINA.

15 Hi autem ſunt, qui circa viam, ubi ſeminatur verbum, & cùm audierint, confeſtim venit Satanas, & aufert verbum, quod ſeminatum eſt in cordibus eorum.
16 Et hi ſunt ſimiliter, qui ſuper petroſa ſeminantur: qui cùm audierint verbum,
17 ſtatim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in ſe, ſed temporales ſunt: deindè ortâ tribulatione & perſecutione propter verbum, confeſtim
18 ſcandalizantur. Et alii ſunt qui in ſpinis ſeminantur: hi ſunt, qui verbum au-
19 diunt, Et ærumnæ ſeculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua concupiſcen-
20 tiæ introëuntes ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur. Et hi ſunt qui ſuper terram bonam ſeminati ſunt, qui audiunt verbum, & ſuſcipiunt & fructificant,
21 unum triginta, unum ſexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Numquid venit lucerna ut ſub modio ponatur, aut ſub lecto? nónne ut ſuper candelabrum
ponatur? Non eſt enim aliquid abſconditum, quod non manifeſtetur: nec factum 22
eſt occultum, ſed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat. 23
Et dicebat illis; Videte quid audiatis. In qua menſura menſi fueritis, remetietur 24
vobis, & adjicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam 25
quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic eſt regnum Dei, quemadmodùm ſi 26
homo jaciat ſementem in terram, Et dormiat, & exurgat nocte & die, & ſemen 27
germinet, & increſcat dum neſcit ille. Ultrò enim terra fructificat, primùm 28
herbam, deindè ſpicam, deindè plenum frumentum in ſpica. Et cùm produxe- 29
rit fructus, ſtatim mittit falcem, quoniam adeſt meſſis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فالذي على الطريق حيث يزرع الكلمة وفي حال سماعهم يجي الشيطان ياخذ الكلمة
16 المزروعة في قلوبهم * وكذلك ايضا الذين زرعوا على الصفا هم الذين اذا سمعوا الكلمة فللوقت
17 يقبلوها بفرح * وليس لها فيهم اصل * بل الي زمن يسير اذا عرض طرد او ضيق بسبب
18 الكلمة فيشكون للوقت * والذين زرعوا في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة * فيخنق
19 الكلمة اهتمام هذا الدهر وخديعة الغني * وبقية الشهوات الذين هم سالكوها فيخنقون
20 الكلمة فلا تثمر فيهم * والذي زرع في الارض الجيدة هم الذين اذا سمعوا الكلمة يقبلوها
21 ويثمرون واحد ثلثين * واخر ستين * واخر مائة * وكان يقول لهم لعل يوقد سراج ويوضع
22 تحت مكيال او تحت سرير * اليس ليوضع على منارة * كذلك ليس خفي لا يظهر ولا مكتوم
23 لا يعلن * من له اذنان سامعتان فليسمع *.

* الفصل الثالث عشر *

24 * ثم قال لهم ايضا انظروا ماذا تسمعون * فبالكيل
25 الذي تكيلون يكال لكم وتزادون * لان من له يعطي ومن ليس له فالذي عنده يوخذ
26 منه * وقال هكذا ملكوت الله مثل انسان يلقي زرعه على الارض * وينام ويقوم ليلا
27 ونهارا * والزرع ينمو ويطول وهو لا يعلم * لان الارض وحدها تاتي بالثمرة اولا عشبا ثم سنبلا ثم
28
29 تملي السنبل * فاذا انتهت الثمرة حينيذ يضع المنجل لانه بلغ الحصاد *

Et qui ſuper viam, ii ſunt ubi ſeminatur verbum: & ſtatim atque audierint, venit Satanas, & tollit verbum ſatum in cordibus eorum. 15
Et ſimiliter quoque qui ſeminati ſunt ſuper petroſam, ſunt qui quum audierint verbum, ſtatim ſuſcipiunt illud cum gaudio, 16
At non habet in eis radicem: ſed poſt tempus exiguum, quando accidit perſequutio aut anguſtia propter verbum, ſcandalizantur confeſtim. 17
Et qui ſeminati ſunt inter ſpinas, ſunt qui audiunt verbum. 18
At ſuffocat verbum cura hujus ſeculi, & fallacia divitiarum, & reliquæ cupiditates in quibus ſunt ambulantes: & ſuffocant verbum, neque fructificat in eis. 19
Et quod ſeminatum eſt in terra bona, ſunt qui cùm audiunt verbum, ſuſcipiunt illud: & fructificant, unus triginta, & alius ſexaginta, & alius centum. 20
Et dicebat illis, Numquid accenditur lucerna, ponitúrque ſub modio, aut ſub lecto? nónne ut ponatur ſuper candelabrum? 21
Pari modo, nil eſt abſconſum, quin ſit conſpiciendum, & nil ſecretum quin ſit revelandum. 22
Cuicunq; ſunt aures audientes, audiat. 23

Sectio decimatertia.

Deindè dixit illis etiam; Conſiderate quid audiatis. Menſura quâ metimini, metietur vobis, & quidem cum augmento. 24
Quoniam habenti dabitur, & qui non habet, etiam quod penes ipſum eſt, auferetur ab eo. 25
Et ſubdidit, Ita regnum Dei eſt, velut homo qui jacit ſemen ſuum in terram; 26
Et dormit, & exurgit nocte & die, & ſemen creſcit ac producitur, ipſo neſciente: 27
Nam terra ex ſeipſa affert fructum: priùs herbam, dein ſpicam, denique impletur ſpica. 28
Et cùm matureſcit fructus, tunc ponit falcem, quoniam advenit meſſis. 29

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ኀበ ፡ ተዘርአ ፡ ቃል ፡ ወእሞከመ ፡ ሰምዑ ፡
16 ቃለ ፡ ይመጽእ ፡ ሰይጣን ፡ ሶቤሃ ፡ ወይነሥእ ፡ እምልቡ ፡ ቃለ ፡ ዘተዘርአ ፡፡=፡ ወ
እሉ ፡ ካዕበ ፡ እሙንቱ ፡ ዘውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ተዘርአ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡ ቃለ ፡ ወይ
17 ትወክፍዎ ፡ ሶቤሃ ፡ በፍሥሐ ፡፡=፡ ወአልቦሙ ፡ ሠርወ ፡ ለጊዜሃ ፡ ደእሙ ፡ እሙ
18 ንቱ ፡ ወእሞከመ ፡ ኮነ ፡ መንደቤ ፡ ወሰደት ፡ በእንተዝ ፡ ቃል ፡ ይዓልዉ ፡ ሶቤሃ ፡፡=፡ ወ
19 እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ተዘርኡ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡ ለቃል ፡፡=፡ ወ
ሕሊና ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ወፍትወተ ፡ በዕል ፡፡ ወባዕድኒ ፡ ኵሉ ፡ ፍትወት ፡ ይበውእ
20 ዎ ፡ ወይሐንቅዎ ፡ ለቃል ፡ ወኢይፈሪ ፡፡=፡ ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡
ምድር ፡ ሠናይት ፡ ተዘርኡ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ቃለ ፡ ወተወክፉ ፡ ወፈርዩ ፡ አሐዱ ፡ በ
21 ሠለሳ ፡ ወአሐዱ ፡ በስሳ ፡ ወአሐዱ ፡ በምእት ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ቦኑ ፡ ዘያኀትው ፡
ማኅቶተ ፡ ወያመጽኣ ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ታሕተ ፡ ከፈር ፡ ወታሕተ ፡ ዓራት ፡ አኮ
22 ኑ ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ዲበ ፡ ተቅዋም ፡፡=፡ ወአልቦ ፡ ኅቡእ ፡ ዘይትከበት ፡ ወአል
23 ቦ ፡ ክዱን ፡ ዘኢተከሥተ ፡፡=፡ ወዘቦ ፡ እዝን ፡ ሰሚዐ ፡ ይስማዕ ፡፡=፡ ወይቤሎ
24 ሙ ፡ ለብዉ ፡ ዘትሰምዑ ፡ በውእቱ ፡ መስፈርት ፡ ዘሰፈርክሙ ፡ ይሰፍሩ ፡ ለክሙ ፡
25 ወይዌስኩክሙ ፡፡=፡ ወለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወይዌስክዎ ፡ ወለዘስ ፡ አልቦ ፡ እለሂቦ ፡
ይሃይድዎ ፡፡=፡

በደገመ ፡ ሰንበት ፡ ዘጽጌያት ፡፡=፡

26 ወይቤሎሙ ፡ ከመዝ ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ላመ ፡ ብእሲ ፡ ዘዘርአ ፡ ውስተ ፡
27 ምድር ፡፡=፡ ወነዊሞ ፡ ይትነሣእ ፡ ምዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ወይፄንሕ ፡ ወዘርኡ ፡ ይ
28 ፈሪ ፡ ወይልህቅ ፡፡=፡ ወትሁብ ፡ ፍሬሃ ፡ ምድር ፡ ቀዳሚ ፡ ሣዕረ ፡ ወእምዝ ፡ ሰብለ ፡
29 ወእምዝ ፡ ፍጹመ ፡ ስርናየ ፡ ውስተ ፡ ሰብል ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ፍጽመ ፡ ፍሬያት ፡ ሶቤሃ ፡
ይፌኑ ፡ ማዕፀደ ፡ እስመ ፡ በጽሐ ፡ ማእረረ ፡፡=፡

Et hi ſunt qui in via, ubi ſeminatum fuit verbum; & quum audierint verbum venit ſatanas confeſtim, & aufert è corde ejus verbum quod ſeminatum fuit. 15
Et hi iterum ſunt, quod in petra ſeminatum fuit, qui audiunt verbum, & accipiunt illud ſtatim cum gaudio: 16
Et non habentes radicem pro tempore ſolummodò ſunt, & quando fuit tribulatio & perſequutio propter hoc verbum, prævaricantur ſtatim. 17
Et hi ſunt illi qui in ſpina ſeminati fuerunt, qui audiunt verbum: 18
Et cura hujus mundi, & concupiſcentia divitiarum, & reliquæ omnes concupiſcentiæ introëunt illud, & ſuffocant verbum, & non profert fructum. 19
Et hi ſunt qui in terra bona ſeminati ſunt, qui audiunt verbum & accipiunt illud, & fructum protulerunt, unum tricena, & unum ſexagena, & unum centena. 20
Et dixit iis, fuítne *quis* qui accendit lucernam, & afferet eam ut ponat eam ſub modio & ſub lecto? nonne ut ponat eam ſuper candelabrum? 21
Et non eſt abſconditum quod latuit; & non eſt coopertum quod non manifeſtatum fuit. 22
Et qui habet aures, audiendo audiat. 23
Et dixit illis, Intelligite quod auditis, in illa menſura quâ metimini, metientur vobis & adjicient vobis. 24
Et qui habet dabunt ei & adjicient ei: & qui non habet, quod datum fuit auferent ei. 25

Secundo ſabbatho florido.

Et dicit iis, Sic eſt regnum cœlorum *quemadmodum* homo qui ſeminavit in terra. 26
Et dormiens exurgit die & nocte, & expectat; & ſemen floreſcebat & creſcebat. 27
Et dabat fructum terra, primò herbam, & tunc ſpicam, & tunc perfectum frumentum in ſpica. 28
Et quando perfectus eſt fructus tunc mittunt falcem, quoniam adeſt meſſis. 29

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وبديشان كفت ببينيد چه مي شنويد بدان پيمانه † كه شما بپيمانيد * براي شما نيز
25 بدان پيموده شود * وبراي شما فزوده شود * وايشان كه بشنوند * * اكنون هر كه دارد *
26 بدو داده شود وانك ندارد * ان نيز كه داشته باشد * ازو * ستده شود * * ومي كفت ملكوت
27 خداي اين چنين است همچون كسي كه در زمين تخم بكارد * * وبخسبد در شب
28 وروز بر خيزد * وكشته † پرورده * ودراز شود * واو نمي داند * * زمين از براي او ميوه دهد *
29 اول كياه شود * پستر خوشه كردد * در اخر كندم تمام در خوشه * * چون ميوه فربه
شود * انكه داس بيايد كه هنكام درويدن رسيد

Et illis dixit; Videte quid audiatis: eâdem menſurâ quâ vos metimini, vobis etiam viciſſim menſurabitur, & vobis adjicietur, & illis qui audierint. 24
Jam quicunque habet, illi dabitur; & qui non habet, illud etiam quod habuerit ab eo auferetur. 25
Et dixit; Regnum Dei perinde eſt ac homo qui in terra ſemen ſeminaverit, 26
Ac dormierit noctu, diu verò ſurrexerit: ſeges interim creſcat & progerminet, ille verò neſcierit. 27
Terra ipſi fructum edit; primùm herba fit, deindè ſpica evadit, poſtremò triticum perfectum in ſpica. 28
Fructu autem pingueſcente tandem falx venit, quod tempus metendi adeſt. 29

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.[1]

Et dicebat; Cui aſſimilabimus regnum Dei, aut *in qua parabola conjici-*
30 Καὶ ἔλεγε, Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβά- μδ β
emus illud? Sicut *grano* ſinapis, quod cùm ſeminatū fuerit in terra, mi-
31 λωμεν αὐτήν; Ὡς (υ) κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
nus omnibus ſeminibus eſt quæ in terra: Et cùm ſeminatū fuerit, aſcen-
32 τερος πάντων τῶν (ξ) σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀνα-
dit, & fit omnibus oleribus majus: & facit ramos magnos, ita ut
βαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων (ο) μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε
poſſe ſub umbra ejus *volatilia* cœli *nidulari*. Et talibus pa-
33 δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Καὶ τοιαύταις πα- με ς
rabolis multis loquebatur eis *ſermonem*, prout poterant audire. Sine
34 ραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς (π) ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
autem parabola non loquebatur eis: *privatim* autem diſcipulis ſuis *diſſolvebat*
δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε μς ι
omnia. Et ait illis in illa die, ſero *facto*, Tranſeamus *in*
35 πάντα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς μζ β
ulterius. Et dimittentes turbam, aſſumunt eum ut erat in *navigio*:
36 τὸ πέραν. Καὶ (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
& *alia verò navigiola* erant cum illo. Et facta eſt procella venti magna: *at*
37 καὶ ἄλλα δὲ (σ) πλοιάρια ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ
fluctus *injiciebat* in *navigium*, ut *ipſum jam impleri*: Et erat ipſe in
38 κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι· Καὶ ἦν αὐτὸς (τ) ἐπὶ
puppi, ſuper cervical dormiens: & excitant eum, & dicunt
τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν
illi; Magiſter, non *curæ eſt tibi* quia perimus? Et *excitatus objurgavit ven-*
αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέ- 39
tum, & dixit mari; *Sile*, obmuteſce. Et *quievit* ventus, & facta eſt
μῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο
tranquillitas magna. Et ait illis; Quid timidi eſtis *ita? quomodò non* habetis
γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε (υ) οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε 40
fidem? Et timuerunt *timorem magnum*: & dicebant ad *invicem*; Quiſnam iſte
πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός 41
eſt, quia & ventus & mare obediunt ei?
ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

CAP. V. ε.

Et venerunt *in ulterius* maris, in regionem *Gadarenorum*. Et exe-
ΙΑ' ΚΑὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελ- 1 2
unti ei *ex navigio*, ſtatim occurrit *ei* ex monumentis homo in
θόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
ſpiritu immundo; Qui domicilium habebat in monumentis, & neque
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς (α) μνημείοις, καὶ οὔτε 3
catenis *nemo* poterat eum ligare: *Propter* eum ſæpè compedibus &
ἁλύσεσιν οὐδεὶς (β) ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
catenis *ligatum eſſe, & diſruptas eſſe ab eo* catenas, & *pedicas contritas eſſe*:
ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι·
& nemo eum poterat domare.
καὶ οὐδεὶς (γ) αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

MS. A. (υ) κόκκον (ξ) σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤν· (ο) μεῖζον, (π) ἐδύναντο (ρ) ἀφέντες ⁎ αὐτὸν, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς (σ) πλοῖα (τ) ἐν τῇ (υ) οὕτως
ΚΕΦ. ε. MS. A. (α) μνήμασιν, (β) ἐδύνατο (γ) ἴσχυεν αὐτὸν δῆσαι. Καὶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܡܢܐ ܢܕܡܝܗ̇ ܠܡܠܟܘܬܗ̇ ܕܐܠܗܐ ܘܒܐܝܢܐ ܡܬܠܐ ܢܡܬܠܝܗ̇ *
31 ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܕܡܐ ܕܐܙܕܪܥܬ ܒܐܪܥܐ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ ܕܒܐܪܥܐ *
32 ܘܡܐ ܕܐܙܕܪܥܬ ܣܠܩܐ ܘܗܘܝܐ ܪܒܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪܩܘܢܐ ܘܥܒܕܐ ܣܘܟܐ ܪܘܪܒܐ ܐܝܟܢܐ ܕܒܛܠܠܗ̇ ܢܫܟܚܘܢ ܦܪܚܬܐ ܠܡܓܢ *
33 ܒܡܬܠܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܐܝܟ ܕܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܡܥ *
34 ܘܕܠܐ ܡܬܠܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܒܝܢܘܗܝ ܠܒܝܢܝܗܘܢ ܡܦܫܩ ܗܘܐ ܟܠܡܕܡ *
[illegible]
35 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܒܪܡܫܐ ܢܥܒܪ ܠܥܒܪܐ *
36 ܘܫܒܩܘ ܟܢܫܐ ܘܕܒܪܘܗܝ ܟܕ ܒܐܠܦܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܐܦ ܐܠܦܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܥܡܗܘܢ *
37 ܘܗܘܐ ܥܠܥܠܐ ܘܪܘܚܐ ܪܒܐ ܘܓܠܠܐ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܦܐ ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܕܬܬܡܠܐ *
38 ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܥܠ ܒܣܕܝܐ ܕܡܟ ܗܘܐ ܒܚܪܬܗ̇ ܕܐܠܦܐ ܘܐܬܘ ܐܥܝܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܢ ܠܐ ܒܛܝܠܐ ܠܟ ܕܗܐ ܐܒܕܝܢܢ *
39 ܘܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܐܡܪ ܠܝܡܐ ܫܠܝ ܐܬܟܠܐ ܘܫܠܝܬ ܪܘܚܐ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ ܪܒܐ *
40 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܡܢܐ ܗܟܢܐ ܕܚܘܠܬܢܝܢ ܘܠܡܢܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ *
41 ܘܕܚܠܘ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ ܡܢܘ ܟܝ ܗܢܐ ܕܐܦ ܪܘܚܐ ܘܝܡܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ *
[illegible]
1 * ܘܐܬܐ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ *
2 ܘܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܐܠܦܐ ܐܪܥܗ ܓܒܪܐ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ *
3 ܘܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܥܡܪ ܗܘܐ ܘܒܫܫܠܬܐ ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܐܣܪܗ *
4 ܡܛܠ ܕܟܡܐ ܕܙܒܢܝܢ ܟܕ ܒܟܒܠܐ ܘܒܫܫܠܬܐ ܐܣܝܪ ܗܘܐ ܫܫܠܬܐ ܦܣܩ ܗܘܐ ܘܟܒܠܐ ܡܬܒܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܟܒܫܗ *

Item dicebat, Cuinam comparabimus regnum Dei, aut quânam collatione conferemus illud? Velut granum eſt ſinapis, 30 31 quod quum ſeritur in terram, minimum eſt omnium ſeminum quæ ſunt ſuper terram. Quumque ſatum eſt, aſſurgit, evadítque 32 maximum omnium olerum, edítque ramos magnos, ita ut poſſit in umbra ejus volucris habitare. In parabolis hiſce ſimilibus al- 33 loquebatur eos Jeſus: parabolis *inquam* prout poterant audire. Et abſque parabo- 34 lis non colloquebatur eis: ſuis autem diſcipulis inter ſe & eos *(privatim)* interpretabatur omnia.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ jejunii. 10.

Porrò dixit eis in illo die ſub veſpera, 35 Tranſeamus in ulteriorem ripam. Et reli- 36 querunt turbas, & duxerunt eum quum eſſet in navi: naviculæ autem aliæ cum eis erant. Et factus eſt turbo magnus, ven- 37 túſque; & fluctus cadebant in navim: ac propè implebatur. Ipſe autem Jeſus ſuper 38 cervical dormierat in poſteriori parte navis: & venerunt ac excitaverunt eum, dicuntque ei; Magiſter noſter, non eſt tibi curæ quòd perimus? Surrexit itaque & objur- 39 gavit ventum; aitque mari, Sile, repreſſum tu es. Et conquievit ventus, & facta eſt tranquillitas magna. Et dixit eis, Quid 40 ita pavidi eſtis? & quare nulla eſt in vobis fides? Et timuerunt timore magno, & 41 dicebant unus ad alterum, Quiſnam quæſo iſte eſt, ut venti & mare obediant ei?

Matutinis feriæ quintæ hebdomadis quintæ jejunii. 11.

CAP. V.

VEnit autem ultra mare in regionem 1 Godaræorum. Quumque exiſſet è navi, 2 occurrit ei de monumentis homo habens ſpiritum immundum. Et degebat in mo- 3 numentis, & catenis nemo poterat eum vincire. Propterea quòd quoties compe- 4 dibus & catenis vinciebatur, catenas frangebat, compedéſque abrumpebat; ac nemo poterat eum domare.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وگفت بچه مانند کنیم ملکوت نوزدهم مثل دانه خردل
خدارا * ویکدامین مثل عبارتش کنیم * مانند دانه خردل که در زمین کاشته شود. از همه 31
32 تخمي اورا کوچکتر بیني * چون کاشته شد * براید واز همه سبزیها بزرگتر شود. وشاخهاء
بلند سازد * چنانك مرغان † زیر برك او لانه کنند وایشانرا بپوشاند. * بدین چنین مثلها 33
34 عیسي با ایشان مي گفت چنانك توانستند شنیدن * وبي مثلها بدیشان سخن نمي گفت *
وبراي شاگردان خود در خلوت هر چیزي را تفسیر مي کرد
بیست انجا که بانك بردریا زد وموج وباد او ساکن شد
35 * در ان روز با شاگردان
36 گفت * شبهنگام ازان سوي دریا بگذریم * جماعت را رها کردند وبر کشتي نشستند وراندند *
37 ودیگر کشتیها با ایشان بود * باد عظیم بر خاست * وموج دریا زیاده شد چنانك بیم هلاکت
38 وغرق † بود * عیسي در بن کشتي در گوشه خفته بود * شاگردان آمدند
واورا بر خیزانیدند * وبدو گفتند اي خداوند ما غم نمي خوري که هلاك شدیم

XIX. Parabola grani ſinapis.

Et dixit, Cui aſſimilabimus regnum 30 *Dei, aut quâ parabolâ exprimemus illud? Sicut granum ſinapis, quum* 31 *in terra ſeminetur, omnium ſeminum minimum illud vides. Cùm* 32 *autem ſeminatum ſit, excreſcit & omnium olerum maximum fit, & ramos proceros edit, adeò ut aves ſub frondes ejus nidificent, & eas tegat. Hujuſmodi parabolis Jeſus illos* 33 *allocutus eſt, prout poterant audire. Et abſque parabolis illis verbum* 34 *non dixit: diſcipulis autem ſuis privatim omnia expoſuit.*

XX. Ubi mare increpuit, & fluctus ventúſque ejus ſedatus eſt.

In illo die diſcipulis dixit, Veſperi 35 *ab altera parte maris tranſeamus. Turbas itaque dimiſerunt, & navim* 36 *conſcendentes depulerunt: alia etiam navigia cum illis erant. Ventus au-* 37 *tem validus exortus eſt, & fluctus maris excrevit, adeò ut periculum exitii & ſubmerſionis eſſet. Jeſus* 38 *interea in fundo navis in angulo obdormierat: diſcipuli verò venientes eum excitârunt, & illi dixerunt; O Domine noſter, non eſt tibi cura quòd perimus?*

Verſio VULGATA LATINA.

30 Et dicebat; Cui aſſimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus il-
31 lud? Sicut granum ſinapis, quòd cùm ſeminatum fuerit in terra, minus eſt omni-
32 bus ſeminibus, quæ ſunt in terra: Et cùm ſeminatum fuerit, aſcendit, & fit majus omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita ut poſſint ſub umbra ejus aves cœli
33 habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant au-
34 dire: Sine parabola autem non loquebatur eis: ſeorſum autem diſcipulis ſuis diſ-
35 ſerebat omnia. Et ait illis in illa die, cùm ſerò eſſet factum; Tranſeamus contrà.
36 Et dimittentes turbam, aſſumunt eum ita ut erat in navi: & aliæ naves erant cum
37 illo. Et facta eſt procella magna venti, & fluctus mittebat in navim, ita ut im-
38 pleretur navis. Et erat ipſe in puppi ſuper cervical dormiens: & dicunt illi; Magiſter, non ad te pertinet, quia perimus? Et exurgens commina- 39 tus eſt vento, & dixit mari; Tace, obmuteſce. Et ceſſavit ventus: & facta eſt tranquillitas magna. Et ait illis; Quid timidi eſtis? necdum habetis fidem? Et ti- 40 muerunt timore magno, & dicebant ad alterutrum; Quis, putas, eſt iſte, quia & ventus & mare obediunt ei?

CAP. V. 1

ET venerunt trans fretum maris in regionem Geraſenorum. Et exeunti ei de 2 navi, ſtatim occurrit de monumentis homo in ſpiritu immundo, Qui domici- 3 lium habebat in monumentis, & neque catenis jam quiſquam poterat eum ligare: Quoniam ſæpe compedibus & catenis vinctus, dirupiſſet catenas, & compedes 4 comminuiſſet, & nemo poterat eum domare.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ثم قال بماذا اشبه ملكوت الله وباي مثل امثلها * تشبه حبة خردل التي اذا زرعت علي الارض
31 وهي اصغر الحبوب كلها التي علي الارض * فاذا زرعت * وصعدت * صارت اكبر من جميع 32
البقول * وتصنع غصونا عظاما حتي يمكن طيور السماء ان تسكن تحت ظلها * وبامثال 33
34 هكذي كان يكلمهم علي حسب ما كانوا يستطيعون سماعه * وبغير مثل لم يكن يكلمهم *
وفي الخلوة كان يفسر الجميع لتلاميذه * الفصل الرابع عشر * وقال لهم في 35
36 ذلك اليوم عند المساء امضوا بنا الي العبر * فتركوا الجموع واخذوه معهم في السفينة وكانت
37 معهم سفن اخر * فكانت رياح عظيمة وكانت الامواج تدخل السفينة حتي كادت تمتلي *
38 وهو نايم في موخرها علي وسادة * فايقظوه وقالوا له يا معلم اما يعنيك امرنا انا نهلك * فقام 39
ورجر الريح وامر البحر بالسكون فسكن وهدت الريح * وصار هدوا عظيما * ثم قال لهم لماذا 40
تخافون اما لكم امانة * فخافوا خوفا عظيما وقال بعضهم لبعض * من تري هذا الذي الريح 41
والبحر يطيعانه * الفصل الخامس عشر * وجاء الي عبر البحر الي كورة
1 الجرجسيين * فلما خرج من السفينة للوقت لقيه انسان من المقابر فيه روح نجس * كان 2
3 مسكنه القبور * ولم يكن احد يقدر ان يشده بالسلاسل * لانه دفعات كثيرة كان يربط 4
بالقيود والسلاسل * وكان يقطع السلاسل ويكسر القيود ولا يقدر احد ان يذلله *

Præterea dixit eis; Cui comparabo re- 30 *gnum Dei? & quâ ſimilitudine referam illud? Simile eſt grano ſinapis, quod cùm* 31 *fuerit ſeminatum in terra, licet ſit minimum ſeminum omnium, quæ ſunt ſuper terrā: Tamen ſeminatū cùm aſcenderit,* 32 *fit maximum omniū olerum, editq; ramos magnos, ita ut poſſint volucres cœli habitare ſub umbra eorum. Et parabolis* 33 *hujuſcemodi alloquebatur eos, prout poterant audire. Et abſque parabolis non* 34 *alloquebatur eos. Seorſùm autem exponebat omnia diſcipulis ſuis.*

Sectio decima quarta.

Et dixit eis in illa die prope veſperam, 35 *Ducite nos trans fretum. Igitur omiſe-* 36 *runt turbas, & vexerunt eum ſecum navi: & erant cum illis naves aliæ. E-* 37 *rant autem venti maximi, & fluctus ingrediebantur navim, adeò ut propè impleretur. Et ipſe erat dormiens in puppi* 38 *ſuper cervical: & excitaverunt eum, & dixerunt ei; Magiſter, nónne te premit res noſtra, quia perimus? Et ſur-* 39 *rexit & comminatus eſt vento, & imperavit mari quietem, & quievit, & ceſſavit ventus, & facta eſt tranquillitas magna. Deindè dixit eis; Quare* 40 *timetis? non eſt vobis fides? Et timue-* 41 *runt timore magno, & dixit alter ad alterum; Quis fortè eſt iſte, cui ventus & mare obediunt?*

Sectio decima quinta.

CAP. V.

E*T venit trans fretum maris in regi-* 1 *onem Gergeſæorum. Et cùm exiſſet de* 2 *navi, ſtatim occurrit ei homo de monumentis, in quo erat ſpiritus immundus; Cujus habitatio erant ſepulchra. Et non* 3 *erat quiſquam qui poſſet ligare eum catenis: Quoniam vicibus multis ſtringe-* 4 *batur compedibus & catenis, & diſrumpebat catenas, frangebátque compedes: & non poterat quiſquam ſubjicere eum.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 [illegible] እግዚአብሔር፡ ወምንተ፡ ትመስል፡፡=፡
31 [illegible] ምድር፡ ወትንእስ፡ እምኵሉ፡ እዝ
32 [illegible] ርእዋ፡ ትበቍል፡ ወተዓቢ፡ እምኵሉ፡ አ
33 [illegible] አዕዋፈ፡ ሰማይ፡ ይክሉ፡ አጽልሎ፡ ውስተ፡
34 [illegible] ነገሮሙ፡ ቃሎ፡ በአምጣነ፡ ይክሉ፡ ሰሚ
35 [illegible] ወበበሕቲቶሙ፡ ይፈክር፡ ለአርዳኢሁ፡ ኵ
36 [illegible] ለአርድእቲሁ፡ ንዕዱ፡ ማዕዶት፡፡=፡ ወ
37 [illegible]
38 [illegible]

De objurgando mare.

39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]

CAP. V.
De legione.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Et dixit, Cui aſſimilabimus regnum Dei, & cui ſimile eſt. Sicut granum ſinapis 30 quod ſeminavit homo in terra, & minus erat omnibus ſeminibus in terra. Et 31 quum ſeminaverat illud, floreſcebat, & grandeſcebat, præ omnibus oleribus; & 32 faciebat ramos magnos, ita ut volucres cœli poſſent nidificare in ramis ejus. 33 Et hujuſmodi parabolis loquutus eſt iis ſermonem, prout poterant audire. Et 34 ſine parabola non loquutus eſt iis: & privatim expoſuit diſcipulis ſuis omnia. 35 Et iſtius diei veſpere dixit diſcipulis ſuis, Tranſeamus ulteriùs. Et reliquit 36 populū, & aſſumpſerunt eum in navi, & fuerunt aliæ naves cum iis. Et venit pro- 37 cella magna venti, & effudit ſe aqua cum fluctibus in navim, adeò ut impleretur navis aquâ. Et ipſe ad malum navis caput inclinabat, & dormivit: & excitârunt 38 eum, & dixerunt ei; Magiſter, nónne ad te ſpectat, quòd morituri ſumus.

De objurgando mare.

Et ſurrexit, & objurgavit ventos, & dixit mari; Obmuteſce, & tace: & ceſſavit 39 ventus, & fuit tranquillitas magna. Et dixit iis, Quare timetis ô infirmi! nónne 40 tantam habuiſtis fidem? Et timuerunt magno timore: & dictum fuit inter eos, 41 Quis igitur eſt hic, cui auſcultant mare & venti?

CAP. V.

De legione.

ET venientibus illis ad regionem Gargaſenorum, Et deſcendente illo è 1 navi, occurrebat ei ſtatim & exivit è ſepulchris homo ſuper quo malus dæmon 2 erat. Et habitabat in ſepulchris, & non potuerunt educere eum catenis, & 3 nemo potuit mitem illum reddere: Quia catenas dirumpebat, & commi- 4 nuebat.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * بر خاست وبالا آمد وبر موج وباد دریا بانك زد وگفت آرام گیر که فرموده شدي * در حال باد ساکن و
40 شد ودریا آرام گرفت * وبدیشان گفت چرا مرا ترسانیدید * وچرا در شما ایمان نیست * ایشان 41
بغایت ترسیدند ویکي بدیگري مي گفت کیست این چنین که باد وموج دریا † حکم اورا مي
شنوند * بیست ویك خوش کردن دیوانه که لغیوان ازو بدر آورد ودر
1 خوکان فرستاد * وازان سوي دریا آمدند * در ولایت غدرانیان * چون 2
از کشتي بیرون آمدند * از میان گورستان دیوداري برابر او آمد که جان پلید در درون
3 او بود * ودر میان گورستان مي نشست * وبزنجیرها کسي اورا نمي توانست بستن * براي 4
انك چندانك اورا در بند وزنجیر مي کشیدند همه را مي گسست وکسي اورا نمي توانست گرفتن *

Et ſurgens aſcendit & fluctum & 39 *ventum maris inclamavit, & dixit; Quietem capeſſe, cùm juſſus ſis: continuò ventus ſedatus eſt & mare quievit. Et eis dixit; Quid me* 40 *terruiſtis? & quare vobis fides non ineſt? Illi autem vehementer timu-* 41 *erunt, & alter alteri dixit; Quiſnam eſt hic talis, ut ventus & fluctus maris imperio illius obediant?*

XXI. Sanatio dæmoniaci, è quo Legiones ejecit, & in porcos miſit.

CAP. V.

E*T trans mare venerunt in regio-* 1 *nem Gadaræorum. Cùm autem de* 2 *navi egreſſi eſſent, è medio ſepulchreti dæmoniacus obviam ei venit, intra quem ſpiritus impurus erat. Et ſepulchretum incoluit, neque ca-* 3 *tenis quiſquam eum poterat ligare. Etenim quotieſcunque eum compede* 4 *& catenâ vinxerant, omnia dirupit, neque quiſquam poterat eum prehendere.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et per omnem noctem & diem in montibus & in monumentis erat, clamans,
5 Καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς ϗ ἡμέρας ἐν τοῖς (δ) ὄρεσι ϗ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν, κράζων,
& concidens seipsum lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit,
6 ϗ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν (ε) ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε,
& adoravit eum: Et clamans voce magnâ, dixit; Quid mihi & tibi,
7 ϗ προσεκύνησεν (ϛ) αὐτῷ· Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, (ζ) εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas. (Dicebat
8 Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ (η) τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσῃς. (Ἔλεγε
enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.) Et interrogabat
9 γὰρ (θ) αὐτῷ, Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτα
eum; Quod tibi nomen? Et respondit, dicens; Legio nomen mihi: quia multi
αὐτὸν, Τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί
sumus. Et adprecabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.
10 ἐσμεν. Καὶ (ι) παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ (κ) αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
Erat autem ibi ad montes grex porcorum magnus, pascens. Et adprecabant
11 Ἦν δὲ ἐκεῖ (λ) πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκάλεσαν
12 eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut in
αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
eos introeamus. Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiritus
13 αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα
immundi, introierunt in porcos: & ruit grex per præcipitium
τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· ϗ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare: (erant autem ut duo millia:) & suffocati sunt in mari. At
14 εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι·) ϗ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. (μ) Οἱ δὲ
pascentes porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros:
βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, ϗ (ν) ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, ϗ εἰς τοὺς ἀγρούς·
& egressi sunt videre quid esset factum. Et veniunt ad Jesum, & spectant
ϗ (ξ) ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ϗ θεωροῦσι 15
dæmoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis eum qui habuerat legionem:
τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ϗ ἱματισμένον, ϗ σωφρονοῦντα τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα·
& timuerunt. Et narraverunt illis videntes, quomodò factum esset dæmoniaco,
ϗ ἐφοβήθησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, 16
& de porcis. Et cœperunt advocare eum, abire de finibus
ϗ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων 17
eorum. Et ascendente ipso in navigium, advocabat illum dæmoniacus,
μη η αὐτῶν. Καὶ (ο) ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, 18
ut esset cum illo. At Jesus non admisit eum, sed ait illi; Vade
(π) ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε 19
in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecit,
εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, ϗ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος (ρ) ἐποίησε,
& misertus est tui. Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset
ϗ ἠλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, ϗ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν 20
ei Jesus: & omnes mirabantur. Et trajiciente Jesu in
μθ β αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ϗ πάντες ἐθαύμαζον. Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν 21
navigio rursum in ulterius, coacta est turba multa ad eum: & erat juxta
τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· ϗ ἦν παρὰ
mare.
τὴν θάλασσαν.

MS. A. (δ) μνήμασιν ϗ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν, (ε) μακρόθεν, (ϛ) αὐτόν· (ζ) λέγει, Τί (η) τοῦ ζῶντος; ὁρκίζω (θ) αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Τί ὄνομά σοι; Καὶ λέγει αὐτῷ, (ι) παρεκάλουν (κ) ἀποστείλῃ αὐτοὺς (λ) ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει. Καὶ παρεκάλουν (μ) Καὶ οἱ βόσκοντες (ν) ἀπήγγειλαν (ξ) ἦλθον (ο) ἐμβαίνοντος (π) ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν (ρ) πεποίηκεν,

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܒܟܠܙܒܢ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪ̈ܐ ܘܒܛܘܪ̈ܐ ܗܘܐ. ܘܩܥܐ ܗܘܐ
6 ܘܡܦܫܩ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܒܟܐܦܐ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܪܗܛ ܣܓܕ ܠܗ. * ܘܩܥܐ
7 ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ ܒܐܠܗܐ ܕܠܐ
8 ܬܫܢܩܢܝ. * ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ. ܦܘܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. * ܘܫܐܠܗ ܕܡܢܘ
9 ܫܡܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܝܘܢ ܫܡܢ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝܢ. * ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܣܓܝ. ܕܠܐ
10 ܢܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܐܬܪܐ. * ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܠܘܬ ܛܘܪܐ. ܓܙܪܐ ܪܒܐ ܕܚܙܝܪܐ ܕܪܥܝܐ.
11 * ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܗܢܘܢ ܫܐܕܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܕܪܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܚܙܝܪܐ ܕܒܗܘܢ ܢܥܘܠ.
12 * ܘܐܦܣ ܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘ ܪܘܚܐ ܗܠܝܢ ܛܢܦܬܐ ܘܥܠܝ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܪܗܛܬ ܗܝ ܓܙܪܐ
13 ܠܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܬ ܒܝܡܐ ܐܝܟ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܐܬܚܢܩܘ ܒܡܝܐ. * ܘܗܢܘܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ
14 ܠܗܘܢ ܥܪܩܘ ܘܐܡܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܘܪܝܐ. ܘܢܦܩܘ ܕܢܚܙܘܢ ܡܢܐ ܕܗܘܐ. * ܘܐܬܘ ܠܘܬ
15 ܝܫܘܥ. ܘܚܙܘ ܠܗ ܠܗܘ ܕܫܐܕܐ ܒܗ. ܠܒܝܫ ܘܢܟܦ ܘܝܬܒ. ܗܘ ܕܒܗ ܗܘܐ ܠܓܝܘܢ.
16 ܘܕܚܠܘ. * ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܚܙܘ. ܐܝܟܢܐ ܗܘܬ ܠܗ ܠܗܘ ܕܫܐܕܐ ܒܗ. ܘܥܠ
17 ܗܠܝܢ ܚܙܝܪܐ. * ܘܫܪܝܘ ܒܥܝܢ ܡܢܗ. ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܘܟܕ ܣܠܩ
18 ܠܐܠܦܐ. ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܗܘ ܕܫܐܕܐ ܗܘܐ ܒܗ ܕܢܗܘܐ ܥܡܗ. * ܘܠܐ ܫܒܩܗ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ.
19 ܙܠ ܠܒܝܬܟ ܠܘܬ ܐܢܫܝܟ. ܘܐܫܬܥܐ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܟ ܡܪܝܐ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܟ.
20 * ܘܐܙܠ ܘܫܪܝ ܡܟܪܙ ܒܥܣܪܐ ܡܕܝܢܢ ܡܢܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ.
21 * ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ ܘܕܥܢܝܕܐ * ܝܒ * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܒܐܠܦܐ
22 ܠܗܘ ܥܒܪܐ. ܬܘܒ ܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ.

Et in omni tempore noctu & interdiu in monumentis & in montibus erat, clamabátque, 5
& lacerabat seipsum lapidibus. Quum autem vidisset Jesum procul, accurrit & adoravit eum: 6
Et exclamavit voce magnâ, & ait; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? adjuro te per Deum ne me crucies. 7
Dixerat enim ei, Egredere ex homine, spiritus immunde. 8
Et interrogavit eum, Quale est nomen tuum? Inquit ei, Legio est nomen nostrum, siquidem multi sumus. 9
Et rogabat eum enixè, ne emitteret ipsum extra illam regionem. 10
Erat autem illîc ad montem grex magnus porcorum pascens. 11
Et efflagitabant ab eo illi dæmones, dicentes; Mitte nos in istos porcos, ut in eos ingrediamur. 12
Et permisit eis; exierúntque spiritus illi immundi, & ingressi sunt porcos: & excurrit ille grex in rupem, & ruit in mare, circiter bis mille, & suffocati sunt in aquis. 13
Illi autem qui pascebant eos, fugerunt, & dixerunt in civitate & in pagis: & exierunt ut viderent id quod factum fuerat. 14
Et venerunt ad Jesum, & viderunt eum qui fuerat dæmoniacus, vestitum, & verecundum atque sedentem, eum *inquam* in quo fuerat legio: & perterriti sunt. 15
Et qui viderant, renuntiârunt eis quomodò actum esset cum ipso dæmoniaco, necnon de illis porcis. 16
Et cœperunt efflagitare ab eo, ut excederet è finibus ipsorum. 17
Quumque conscendisset navim, petebat ab eo is qui dæmoniacus fuerat, ut cum eo esset. 18
Nec permisit ei, sed dixit ei; Abi domum tuam ad homines tuos, & renuntia eis quid fecerit tibi Dominus, quódque tuî misertus fuerit. 19
Abiit itaque & cœpit prædicare in Decapoli quid fecisset sibi Jesus: cunctíque mirabantur. 20

Lectio martyrum & defunctorum. 12.

Quumque trajecisset Jesus navi in illam ulteriorem ripam, rursus congregati sunt juxta eum cœt' plurimi, dum esset juxta lit' maris. 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وشب وروز در كوهها وكورستان كرديدي * وخودرا بسنكها بردي * * چون مسيح را از
6 دور ديد * دويد پيش او سجود كرد * * وباواز بلند بانك زد وكفت چه كار داري با
7 من اي ييسوع * پسر خداي بلند * بخدا ترا سوكند مي دهم كه مرا تباه واواره نكني *
8 * عيسي برو بانك زد وكفت اي جان پليد از ادمي بدر اي * وپرسيد كه نام تو چيست
9 كفت نام من لغيون است * وما بسيارانيم * * ودر خواست كرد كه ازين ولايت مارا
10 بيرون مفرست * ودر نزديك ان مقام كوه بود * وكلهاء خوكان مي چريدند * * ديوان در
11 خواست كرد كه چون مارا از آدمي مي راني اجازت ده تا در خوكان رويم * * عيسي
13 بديشان † دستوري داد * ان جانها پليد از ادمي بيرون آمدند * ودر اندرون خوكان
رفتند * وخوكان ديوانه شدند ومي دويدند بي خود * مقدار دو هزار خوك در دريا
14 افتادند * وخبه شدند * انان كه خوكانرا مي چرانيدند * كريختند * ودر شهر در
آمدند ومردم را خبر كردند * واز ديهها خلق جمع شدند * تا ببينند انچ شده است *

Et noctè diéque in montibus & sepulchreto oberrabat, & seipsum lapidibus cædebat. 5
Cùm Christum autem procul vidisset, accurrens eum adoravit. 6
Et voce altâ exclamavit, & dixit; Quid negotii habes mecum, ô Jesu Fili Dei excelsi? per Deum te adjuro, ne me perdas aut exagites. 7
Jesus illum increpavit, & dixit; O spiritus impure, ex homine egredere. 8
Et interrogavit; Nomen tibi quid est? Dixit, Nomen mihi Legion est, & nos multi sumus. 9
Et petitionem fecit, dicens; *Quin ex hac regione ne nos emittas.* 10
Et prope illum locum mons erat, & greges porcorum pascebant. 11
Dæmones precati sunt, dicentes; *Quandoquidem nos ab homine abigis, veniam dato ut in porcos introeamus.* 12
Jesus illis potestatem dedit; isti itaque spiritus impuri ex homine egressi sunt, & in porcos intraverunt: porci autem dæmone correpti sunt, & cucurrerunt extra se, & circiter duo millia porcorum in mare corruentes suffocati sunt. 13
Qui autem porcos pascebant, fugerunt, & in urbem ingressi homines certiores fecerunt: & ex pagis populus congregati sunt, ut viderent id quod factum fuerat, 14

SECUNDUM MARCUM.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans, & concidens
6 se lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit, & adoravit eum: Et cla-
7 mans voce magnâ dixit; Quid mihi, & tibi, Jesu fili Dei altissimi? Adjuro te per
8 Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.
9 Et interrogabat eum; Quod tibi nomen est? Et dicit ei; Legio mihi nomen est,
10 quia multi sumus. Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionem.
11 Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur
12 eum spiritus, dicentes; Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. Et concessit eis
13 statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: & magno im-
14 petu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui
autem pascebant eos, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros. Et egres-
si sunt videre quid esset factum: Et veniunt ad Jesum: & vident illum, qui à dæ- 15
monio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis, & timuerunt. Et narrave- 16
runt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat, & de por-
cis. Et rogare cœperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cúmque ascen- 17
deret navim, cœpit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum il- 18
lo: Et non admisit eum, sed ait illi; Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia 19
illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tuî. Et abiit, & cœpit prædicare 20
in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus: & omnes mirabantur. Et cùm transcendisset 21
Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, & erat circa mare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وكل حين ليلا ونهارا كان يصيح في المقابر والجبال ويقطع بالحجارة * فلما راي يسوع
6 من بعيد بادر وسجد له * وصاح بصوت عظيم قايلا ما لك معي يا يسوع ابن الله العلي *
7 اقسم عليك بالله الا تعذبني * لانه كان قد قال له اخرج ايها الروح النجس من الانسان * ثم
8 ساله ما اسمك * فقال لجاون اسمي لانا كثير * فطلب اليه كثيرا الا يرسلهم خارج الكورة *
9
10 * وكان هناك نحو الجبل قطيع خنازير كثير يرعي * فطلب اليه كل الشياطين قايلين
11 ارسلنا الي الخنازير لندخل فيها * فاذن لهم يسوع * وللوقت خرجت الارواح النجسة ودخلت
12 في الخنازير فتعالي القطيع كله علي كهف ووقع في البحر وكانوا نحو من الفين واختنقوا في
13 البحر * فهرب رعاة الخنازير واخبروا من في المدينة والحقول * فاسرعوا ليروا ما كان * واقبلوا الي
14 يسوع فراوا ذلك المجنون الذي كان به لجاون جالسا لابسا عفيفا فخافوا * ثم اخبرهم الذين
15 ابصروا كيف كان امر المجنون والخنازير * فبدوا يسالونه الانصراف من حدودهم * فلما
16 صعد السفينة طلب اليه المجنون ان يكون معه * فلم يدعه * لكن قال له امض الي بيتك
17 وعرف اهلك صنع الرب بك ورحمته اياك * فذهب وكرز في عشر المدن بما صنع به يسوع
18 فتعجب جميعهم *
19 * الفصل السادس عشر *
20 * ولما جاء يسوع في السفينة الي العبر ايضا اجتمع اليه جمع كبير وكان عند البحر *
21

Et omni tempore diu noctúque clamabat in monumentis & in montibus, & concidebat se lapidibus. 5
Cùm autem vidisset Jesum à longè, cucurrit & adoravit eum: 6
Et clamavit voce magnâ, dicens; Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi? adjuro te per Deum ne torqueas me. 7
Jam enim dixerat illi; Exi, ô spiritus immunde, ab homine. 8
Deindè interrogavit eum; Quod est nomen tuum? Inquit, Legio est nomen meum, quia nos plures sumus. 9
Et deprecatus est eum vehementer, ne mitteret eos extra regionem. 10
Erat autem ibi circa montem grex porcorum copiosus pascentium: 11
Rogaverunt igitur eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut introeamus in eos. 12
Et permisit eis Jesus. Et statim exierunt spiritus immundi, & introierunt in porcos; & conscendit grex universus promontorium, & cecidit in mare, (erant autem quasi duo millia) & suffocati sunt in mari. 13
Et fugerunt pastores porcorum, & nuntiaverunt eis qui erant in civitate, & vicis. Accurrerúntque ut viderent quod factum erat. 14
Et venerunt ad Jesum, & viderunt illum dæmoniacum in quo erat legio, sedentem, vestitum, honestum: & timuerunt. 15
Deindè narraverunt ipsis ii qui viderant, quomodò acta esset res dæmoniaci, & porcorum: 16
Quare cœperunt rogare eum de migrando è finibus eorum. 17
Cum ergò ascendisset navim, deprecatus est eum dæmoniacus, ut esset cum eo. 18
At non permisit ei: sed dixit illi, Vade in domum tuam, & notifica domesticis tuis beneficium Domini in te, & misericordiam ejus erga te. 19
Et abiit, & prædicavit in Decem urbibus quod gesserat in eum Jesus: & mirati sunt omnes. 20

Sectio decima sexta.

Et cùm venisset Jesus in navi trans fretum quoque, convenit ad eum turba magna, & erat secus mare. 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዘልፈ፡ የአውዩ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ ወበውስተ፡ አድባር፡ ወይጌ
6 ምድ፡ ሥጋሁ፡ በአብን፡፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምርሑቅ፡ ሮ
7 ጸ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ፡፡ ወጸርኀ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ ወይቤ፡ ምንትየ፡ ብየ፡ ምስሌከ፡ እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ኣምሕለከ፡ በእግዚአብሔር፡ ሕያው፡
8 ከመ፡ ኢትሣቅየኒ፡፡ እስመ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ጋኔን፡ እኩይ፡ ፃእ፡ እምላዕሌሁ፡፡
9 ወተስእሎ፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መኑ፡ ስምከ፡ ወይቤሎ፡ ሌጌዎን፡ ስምየ፡ እ
10 ስመ፡ ብዙኃን፡ ንሕነ፡፡ ወአስተብቍዖ፡ ብዙኃ፡ ከመ፡ ኢይስድዶ፡ አፍኣ፡ እም
11 ብሔር፡፡ ወቦቱ፡ ህየ፡ መራዕየ፡ አሕርው፡ ብዙኃ፡ ይትረዐይ፡ መንገለ፡ ደብር፡፡
12 ወአስተብቍዕዎ፡ ብዙኃ፡ ወይቤልዎ፡ ፈንወነ፡ ውስተ፡ አሕርው፡ ከመ፡ ንበእ፡ ላዕሌሆ
13 ሙ፡፡ ወአብሖሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወወፅኡ፡ እሙንቱ፡ አጋንንት፡ በኡ፡ ላዕለ፡
14 ውእቱ፡ አሕርው፡ ወዓብዱ፡ መራዕይ፡ ወጸድፉ፡ ውስተ፡ ብሕር፡፡ ወጐዩ፡ ኖሎት፡
15 ወዜነው፡ ለአህጉር፡ ወለአዕጻደት፡ ወወፅኡ፡ ይርአዩ፡ ዘኮነ፡፡ ወመጽኡ፡ ኀበ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወረከብዎ፡ ለዘ፡ ጋኔን፡ አኀዞ፡ እንዘ፡ ይነብር፡ ወገብአ፡ ልቡ፡ ወልቡ
16 ስ፡ ልብሰ፡ ለዝኩ፡ ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ ወፈርሁ፡፡ ወዜነውዎሙ፡ እለ፡ ርእዩ፡ ዘከመ፡
17 ኮነ፡ ዘጋኔን፡ ወዘበእንተ፡ [አሕርው]፡፡ ወአኀዙ፡ ያስተብቍዕዎ፡ ከመ፡ ይፃእ፡ እም
18 ደወሎሙ፡፡ ወዓርገ፡ ሐመረ፡ ወአስተብቍዖ፡ ውእቱ፡ ዘጋኔን፡ ይሖር፡ ምስሌ
19 ሁ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሖር፡ ቤተከ፡ ኀበ፡ እሊአከ፡ ወንግር፡ ኵሎ፡ ዘገ
20 ብረ፡ ለከ፡ እግዚአብሔር፡ ወተሣሀለከ፡፡ ወሖረ፡ ወአኀዘ፡ ይስብክ፡ በዓሠሩ፡ አ
21 ህጉር፡ ኵሎ፡ ዘገብረ፡ ሎቱ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡፡ ወካዐ
በ፡ ዐደወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በሐመር፡ ማዕዶተ፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ኀቤሁ፡
ፀንበ፡ ሐይቀ፡ ባሕር፡ በሐመር፡፡

Et perpetuò clamabat die & nocte in sepulchris & in montibus, & concidebat 5
corpus suum lapidibus. Et videns Dominum Jesum è longè, cucurrit, & adora- 6
vit eum: Et clamavit voce magnâ, & dixit; Quid habeo tecum, Domine Jesu 7
fili Dei excelsi? adjuro te per Deum vivum, ne me torqueas. Quia dicebat isti 8
dæmoni malo, Exi ab illo. Et interrogabat eum, & dixit ei Dominus Jesus; Quid 9
est nomen tuum? Et dixit ei; Legion nomen meum *est*, quia multi sumus. Et 10
deprecatus est eum multùm, ne se expelleret extra regionem. Et fuit ibi grex 11
porcorum magnus pascens ad montem. Et precati sunt eum multùm, & dice- 12
bant; Mitte nos in porcos, ut eamus super eos. Et permisit iis Dominus Jesus. 13
Et exeuntes illi dæmones ascenderunt, & intrarunt porcos: & insanivit grex &
præcipitatus fuit in mare. Et fugerunt pastores, & nuntiaverunt civitatibus & 14
villis, & egressi sunt videre quod factum fuit. Et venerunt ad Dominum Jesum, 15
& invenerunt eum quem dæmon prehendisset sedentem, & restitutum menti, &
vestimento indutū istū quem prehendisset dæmon: & timuerunt. Et narraverunt 16
illis qui vidissent, quomodò factum fuit illud de dæmoniaco, & de [porcis.] Et 17
cœperunt rogare eum, ut exiret è finibus eorum. Et ascendit *in* navim, & ro- 18
gavit eum ille dæmoniacus, ut iret cum eo. Et dixit ei Dominus Jesus; Abi domum 19
tuam ad tuos, & narrato omnia quæ fecit tibi Deus, & *quomodò* misertus sit tuî.
Et abiit, & cœpit prædicare in Decem civitatibus omnia quæ fecerat ei Do- 20
minus Jesus, & mirati sunt omnes. Et iterum transivit Dominus Jesus in navi 21
ulteriùs: & coacti sunt multi homines ad eum, ad litus maris in navi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * بپس † عيسي آمدند * ديوانه را ديدند * جامه پوشيده * شرمناك نشسته ولغيون † ازو بدر
16 رفته * جماعت ترسيدند * * وهمه را خبر شد ازانچ شده بود * واحوال خوكان نيز دانستند *
17 * وخواستند كه عيسي از ولايت ايشان برود * * وچون مسيح بالاي كشتي رفت * ديوانه در
19 خواست كرد كه با او باشد * قبول نكرد * الا بدو كفت درخانه خود برو پيش قوم تو وانچ
20 خدا با تو كرد * بديشان خبر ده كه بر تو رحمت كرد * * ان مرد رفت ودر شهر وده
منادي اغاز كرد * مردم عجايب وحيران مي شدند

بيست دوم
خوش كردن زني را كه خون مي ريخت

21 * چون عيسي در كشتي نشست
وازان سوي كذشت * باز جماعت بسيار بروي كرد شدند * بر كنار دريا *

Et ad Jesum venientes dæmoniacum viderunt veste indutum, & modestè sedentem, Legione ex illo egresso, & turba timuerunt. 15
Et omnibus innotuit quod factum fuerat, & quæ acciderant porcis etiam resciverunt. 16
Et petierunt ut Jesus è regione eorum discederet. 17
Et cùm Christus navim conscenderet, Dæmoniacus petitionem fecit ut cum eo esset. 18
Non admisit autem, *sed ei dixit; In domum tuam abi, ad tuos; et quod fecit tibi Dominus, eis renuntia, quòd in te misericordiam exercuerit.* 19
Ille vir abiit, et in Decapoli prædicare cœpit: & *homines mirati sunt et attoniti.* 20

XXII. Sanatio mulieris quæ sanguinem profudit.

Cùm Jesus in navi sederet, et ab illo latere transiret, rursus turbæ multæ, ad eum congregatæ sunt juxta mare. 21

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΙΒʹ. ΙΓʹ.

Et ecce venit unus Archisynagogorum, nomine Jairus: & videns eum, procidit ad
22 Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς ΙΒʹ
pedes ejus: Et advocabat eum multùm, dicens; Quoniam filiola mea
23 τοὺς πόδας αὐτοῦ· Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
extremè habet: ut veniens imponas ei manus, ut servetur: & vivet.
ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς (σ) αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.
Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.
24 Καὶ ἀπῆλθε μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim, Et multa perpessa à
25 Καὶ (τ) γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ ΙΓʹ
26 multis medicis, & insumptis quæ apud se omnibus, & nihil adjuta,
πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ (υ) παρ᾽ ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα,
sed magis in deterius veniens: Audiens de Jesu, veniens in turba
27 ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, Ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
retrò, tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim; Quia si vel vestimenta ejus tetigero,
28 ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ, Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι,
servabor. Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus: & sensit cor-
29 σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώ-
pore, quia sanata est à flagello. Et statim Jesus cognoscens in semetipso
30 ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ
ex se egressam virtutem, conversus in turba, aiebat; Quis mea
τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μου
tetigit vestimenta? Et dicebant ei discipuli sui; Aspicis turbam compri-
31 ἥψατο τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλί-
mentem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre hoc facientem.
βοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 32
At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit
Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ᾽ αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν 33
ei, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides
αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ πίστις 34
tua servavit te: vade in pace, & esto sana à flagello tuo. Adhuc
σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι 35
eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes; Quia filia
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ
tua mortua est, quid adhuc vexas magistrum? At Jesus statim audiens sermonem
σου ἀπέθανε, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον 36
dictum, ait Archisynagogo; Ne metue: solùm crede. Et non
λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ 37
admisit quenquam se consequi, si non Petrum, & Jacobum, & Joannem
ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ (φ) συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην
fratrem Jacobi. Et venit in domum Archisynagogi, & videt
τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ (χ) ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ 38
tumultum, flentes & ejulantes multùm. Et ingressus ait illis;
θόρυβον, (ψ) κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, 39
Quid tumultuamini & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.
Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

MS. A. (σ) αὐτῷ (τ) γυνὴ οὖσα (υ) παρ᾽ αὐτῆς (φ) ἀκολουθῆσαι (χ) ἔρχονται (ψ) καὶ κλαίοντας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܪ̈ܒܝ ܟܢܘܫܬܐ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ ܢܦܠ ܥܠ ܪ̈ܓܠܘܗܝ܂
23 * ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܛܒ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܬܝ ܒܝܫܐܝܬ ܐܝܬܝܗ ܬܐ ܣܝܡ ܥܠܝܗ ܐܝܕܟ ܘܬܚܠܡ ܘܬܚܐ܂
24 * ܘܐܙܠ ܥܡܗ ܝܫܘܥ ܘܢܩܦ ܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܕܚܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂
25 * ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܕܪܕܐ ܗܘܐ ܕܡܗ܂
26 * ܗܝ ܕܣܓܝ ܣܓܝ ܐܬܚܫܬ ܡܢ ܐܣܘܬܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܘܒܕܬ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܘܠܐ ܡܕܡ ܐܬܥܕܪܬ ܐܠܐ ܐܦ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܡܪܥ ܗܘܐ ܠܗ܂
27 * ܟܕ ܫܡܥܬ ܥܠ ܝܫܘܥ ܐܬܬ ܒܐܘܠܨܢܐ ܕܟܢܫܐ ܡܢ ܒܣܬܪܗ ܘܩܪܒܬ ܠܢܚܬܗ܂
28 * ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ ܐܢ ܐܦܢ ܠܢܚܬܗ ܐܩܪܘܒ ܚܝܐ ܐܢܐ܂
29 * ܘܡܚܕܐ ܝܒܫܬ ܡܒܘܥܐ ܕܕܡܗ ܘܪܓܫܬ ܒܦܓܪܗ ܕܐܬܐܣܝܬ ܡܢ ܡܚܘܬܗ܂
30 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܝܕܥ ܒܢܦܫܗ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܡܢܗ ܘܐܬܦܢܝ ܠܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܢܚܬܝ܂
31 * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܚܙܐ ܐܢܬ ܟܢܫܐ ܕܚܒܨܝܢ ܠܟ ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ܂
32 * ܘܡܚܐܪ ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ ܡܢ ܗܕܐ ܥܒܕܬ܂
33 * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܟܕ ܕܚܝܠܐ ܘܪܬܝܬܐ ܡܛܠ ܕܝܕܥܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܐܬܬ ܢܦܠܬ ܩܕܡܘܗܝ ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܟܠܗ ܫܪܪܐ܂
34 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܒܪܬܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ ܘܗܘܝ ܚܠܝܡܐ ܡܢ ܡܚܘܬܟܝ܂
35 * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܬܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܒܪܬܟ ܡܝܬܬ ܡܢܐ ܠܟ ܠܡܥܡܠܘ ܠܡܠܦܢܐ܂
36 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪ ܠܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܠܐ ܬܕܚܠ ܒܠܚܘܕ ܗܝܡܢ܂
37 * ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܐܢܫ ܕܢܐܙܠ ܥܡܗ ܐܠܐ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ܂
38 * ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܗ ܕܗܘ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܘܚܙܐ ܕܡܫܬܓܫܝܢ ܘܒܟܝܢ ܘܡܝܠܠܝܢ܂
39 * ܘܥܠ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܫܬܓܫܝܬܘܢ ܘܒܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܠܝܬܐ ܠܐ ܡܝܬܬ ܐܠܐ ܕܡܟܐ܂

Venit autem quidam nomine Jairus ex principibus synagogæ: quumque vidisset eum, procidit ad pedes ejus. 22
Et efflagitabat ab eo multùm, dicens ei, Filia mea malè affecta est: veni, impone ei manum tuam, & sanabitur, ac vivet. 23
Et abiit Jesus cum eo; & sese adjunxit ei turba multa, & comprimebant eum. 24
Mulier autem quædam, quæ erat in profluvio sanguinis à duodecim annis: 25
Quæ quidem multa fuerat perpessa à medicis plurimis, & expenderat quicquid habebat, nihilque adjuta fuerat, quinimò magìs angebatur: 26
Quum audîsset de Jesu, venit in compressione turbæ à tergo ejus, & tetigit vestimentum ejus. 27
Dicebat enim, Si vel vestimentum ejus tetigero, servabor. 28
Et statim exaruit fons sanguinis ejus, & sensit corpore suo se sanatam esse à plaga sua. 29
Jesus autem statim cognovit apud se virtutem exiisse à semetipso: & conversus ad turbam, ait; Quis tetigit vestimenta mea? 30
Dixerunt ei discipuli ejus, Vides turbas quæ opprimunt te, & ais; Quis tetigit me? 31
Et circunspiciebat ut videret quis hoc fecisset. 32
Tunc mulier illa quum timeret ac tremeret, quippe quæ nôsset quid actû fuisset cum ea, veniens procidit corā eo, & dixit ei omnē veritatē. 33
Ipse verò dixit ei; Filia mea, fides tua te servavit: Abi in pace, & esto sana ex plaga tua. 34
Et adhuc eo loquente, venerūt quidam è domo principis synagogæ, & inquiunt, Filia tua mortua est, quid ampliùs facessis negotium Doctori? 35
Jesus autem audiit sermonem quem dicebant: & ait illi principi synagogæ, Ne timeas, tantummodò crede. 36
Nec permisit ut quisquam iret secum, nisi Simon Cepha, & Jacobus, & Johannes frater Jacobi. 37
Et venerunt domum illius principis synagogæ, viditque tumultuantes, & flentes ac ejulantes. 38
Et introivit, dixitque eis; Quid perstrepitis ac fletis? puella non est mortua, sed dormit. 39

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * مردي پيش او آمد نامش يوارش از جمله اميران آن گروه بود چون عيسي را ديد در پاي او
23 افتاد * وازو درخواست كرد وگفت اي معلم دختر من دشوار شده است وبمرگ نزديك
24 است * مي خواهم كه دست بروي نهي تا درست وخوش شود * عيسي با ان مرد رفت وجماعت
25 بسيار بروي گرويده بودند وبا او مي رفتند تا حدي كه اورا مي خوابانيدند * زني در پيش
26 او آمد كه مدت دوازده سال از او خون مي رفت * وجمله حكيمان وپزشكان در كار او عاجز
27 بودند وهر چه داشت بر خود صرف كرد وهيچ سود نمي داشت الا بيشتر مي شد * چون اين زن
28 شنيد كه عيسي با انبوه بسيار مي رود زن با سختي بسيار برخاست * وشنيده بود كه هر كه بجامه او
29 برسد صحت يابد * وآمد وخلايق را دور كرد وخود را بجامه عيسي رسانيد آن چشمه خون كه ازو
30 روان بود درحال خشك شد واگاه شد كه از ان رنج خلاص يافت * وعيسي در نفس خود اگاه شد
كه نيرومندي ازو بدر آمد اشارت بجماعت كرد وگفت كيست انك بجامه من
31 رسيد * [شاگردان او گفتند بزرگ ما جماعت ترا تنگي مي كنند تو مي
32 پنداري كسي بتو رسيد *] او گفت جز ازان كسي بمن رسيد [بنگريد وبينيد

Vir quidam ad eum accessit, cui nomen Jairus, è numero principum ejus populi erat, & cum Jesum videret, ad pedem illius accidit. 22
Et ab eo petiit, & dixit; O præceptor, Filia mea graviter cruciatur, & morti vicina est: peto ut manum illi imponas, ut integra & sana sit. 23
Jesus cum illo homine ivit: & turbæ multæ in eum crediderant, & cum eo iverunt, usque adeò ut eum premerent. 24
Et mulier quædam ad eum venit, cui spatio duodecim annorum sanguis profluxerat. 25
Plurimi autem sapientes & medici curationi illius impares fuerant, & quæcunq; erant illi sibi impenderat; nil tamen profecit, sed a salute longiùs aberat. 26
Cùm hæc mulier audisset quòd Jesus cum turba frequenti præteriret, mulier cum intentione summa surrexit. 27
Nam audierat, quòd quisquis vestimentum ejus tetigisset, salutem repererit. 28
Venit itaque, & submotis turbis seipsam vesti Jesu applicuit, & fons ille sanguinis qui ab eo fluxerat statim arefactus est: & cognovit se ab illo morbo liberatam esse. 29
Jesus autem intra se resciuit, quòd virtus ex se exiisset, & nutu ad populum facto, dixit; Quisnam est qui vestem meam tetigit? 30
Discipuli ejus dixerunt; Magister noster, turbæ te comprimunt, tu putas aliquem te tetigisse? 31
Ipse dixit; Præterea aliquis me tetigit; observate & videte 32

Versio VULGATA LATINA.

22 Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus: & videns eum, procidit ad pe-
23 des ejus, Et deprecabatur eum multùm, dicens; Quoniam filia mea in extremis
24 est. Veni, impone manum super eam, ut salva sit, & vivat. Et abiit cum illo, &
25 sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum. Et mulier, quæ erat in pro-
26 fluvio sanguinis annis duodecim, Et fuerat multa perpessa à compluribus medicis:
27 & erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magìs deteriùs habebat,
28 Cùm audîsset de Jesu, venit in turba retrò, & tetigit vestimentum ejus: Dicebat
29 enim; Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est
30 fons sanguinis ejus: & sensit corpore quia sanata esset à plaga. Et statim Jesus in
semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat;
Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui; Vides turbam comprimen- 31
tem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat. 32
Mulier verò timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit an- 33
te eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides tua te salvam fe- 34
cit: vade in pace, & esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt ab archisyn- 35
agogo, dicentes; Quia filia tua mortua est: quid ultrà vexas Magistrum? Jesus autē 36
audito verbo quod dicebatur, ait archisynagogo; Noli timere: tantummodò crede. Et 37
non admisit quenquā se sequi, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrē Jacobi.
Et venit in domū archisynagogi, & vidit tumultū, & flentes, & ejulantes multùm. 38
Et ingressus, ait illis; Quid turbamini, & ploratis? puella non est mortua, sed dormit. 39

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وجاء اليه احد روساء الجماعة اسمه يايرس فلما راه سجد عند قدميه * وكان يطلب اليه
23 كثيرا قايلا ان ابنتي قد قاربت الموت لكن تاتي فتضع يدك عليها فتخلص وتحيا * فذهب
24 معه وتبعه جمع كثير وكانوا يزحمونه * واذا امراة لها نزيف دم منذ اثني عشرة سنة * قد
25
26 اصيبت من اطباء كثيرين وانفقت كلما لها ولم تجد راحة بل تزداد وجعا * فلما سمعت بيسوع
27 جاءت في الجمع من خلفه فلمست ثوبه * لانها كانت تقول انها ان مست ثوبه خلصت *
28
29 فللوقت انقطع جريان دمها وعلمت في جسمها انها برات من دايها * وللوقت علم يسوع
30 القوة التي خرجت منه * فالتفت في الجمع وقال من لمس ثوبي * فقال له تلاميذه اما تري الجمع
31 يزحمك افتقول من مسني * فنظر ليري تلك التي فعلت هذا * فخافت المراه وارتعدت
32
33
34 لعلمها بما صنع بها * فجاءت وخرت علي رجليه وقالت له الحق * فقال لها يا ابنة ايمانك
35 خلصك فامضي بسلام وكوني معافاه من دايك * وفيما هو يتكلم جاوا الي رييس
36 الجماعة قايلين ان ابنتك قد ماتت لم تعني المعلم * فلما سمع يسوع الكلام قال لرييس
37 الجماعة لا تخف امن فقط * ولم يدع احدا يتبعه الا بطرس ويعقوب ويوحنا اخا يعقوب *
38
39 * وجاء الي بيت رييس الجماعة ونظر اضطرابهم وبكايهم وولولتهم الكثيرة * فدخل وقال
لهم لماذا تقلقون وتبكون * الصبية لم تمت بل هي نايمه *

Et venit ad eum unus principum Synagogæ, cujus nomen Jairus: cùmque vidisset eum, procidit ad pedes ejus, 22
Et deprecabatur eum magnoperè, dicens; Filia mea jam vicina est morti, sed venias, & ponas manum tuam super eam, et salva erit, ac vivet. 23
Itaque abiit cum illo, & secuta est eum turba magna, & comprimebant eum. 24
Et ecce mulier in qua erat profluvium sanguinis à duodecim annis. 25
Quæ jam attenuata fuerat à medicis pluribus; & impenderat quicquid erat sibi, & non invenerat levamen, imò gravata fuerat dolore. 26
Cùm autem audisset de Jesu, venit inter turbam à tergo ipsius, & tetigit vestimentum ejus; 27
Nam putabat quòd si tangeret vestimentum ejus, liberaretur. 28
Et confestim cessavit cursus sanguinis ejus: & cognovit in corpore suo quòd sanata esset ab infirmitate sua. 29
Et statim cognovit Jesus virtutem quæ exierat ab eo; & convertit se inter turbam, ac dixit; Quis tetigit vestimentum meum? 30
Et dixerunt ei discipuli ejus; An non vides turbam te comprimentem? & ais, Quis tetigit me? 31
Et circumspexit ut videret illam quæ fecerat hoc. 32
Timuit ergò mulier, & expavit deprehendens id quod factum fuerat in se; quapropter venit, & procidit ante pedes ejus, & dixit ei veritatem. 33
Ait illi; Filia, fides tua salvam te fecit: vade in pace, & sis incolumis à morbo tuo. 34
Et dum ipse loqueretur, venerunt ad principem synagogæ, dicentes; Filia tua jam mortua est: cur vexas magistrum? 35
Cùm autem audivisset Jesus sermonem, dixit principi synagogæ; Ne timeas, crede tantummodò. 36
Et non permisit quenquam sequi eum, nisi Petrum, & Jacobum, & Johannem fratrem Jacobi. 37
Et venerunt in domum principis synagogæ, & vidit turbationem eorum, & fletum eorum, & ululatum eorum multum. 38
Et introivit, & dixit eis; Quid affligimini, & ploratis? puella non est mortua; sed est dormiens. 39

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ ምኵራብ፡
22 ወመጽአ፡ ኀቤሁ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ፡ ዘስሙ፡ ኢያኢሮስ፡ ወረከቦ፡ ወ
23 ሰገደ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡፡=፡ ወብዙኀ፡ አስተብቍዖ፡ወይቤ፡ ወለትየ፡አልጸቀት፡
24 ትሙት፡ ወባሕቱ፡ ነዓ፡ ደይ፡ እዴከ፡ ላዕሌሃ፡ ወተሐዩ፡፡=፡ ወሖረ፡ ምስሌሁ ፡ ወተለ
ዉዎ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ወተጋፍዕዎ፡፡=፡ በእንተ፡ እንተ፡ ይውሕዛ፡ ደም፡
25 ወመጽአት፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡ እመዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ክረምት፡፡=፡
26 ወብዙኀ፡ አሕመምዋ፡ ብዙኃን፡ ዐቀብተ፡ ሠራይ፡ ወአስተዋፀዐት፡ኵሎ፡ ንዋያ፡ ወአ
27 ኀለቀት፡ ወአልቦ፡ ዘበቍዓ፡ ዘእንበለ፡ ዘአልሐቃ ፡ ደዌ፡ ፈድፋደ፡፡=፡ ወሰሚዓ፡
በእንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መጽአት፡ ወቦአት፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ወገሰሰት፡ ጽንፈ፡ ል
28 ብሱ፡ በድኅሬሁ፡፡=፡ እንዘ፡ ትብል፡ እመከመ፡ ገሰስኩ፡ ጽንፈ፡ ልብሱ፡ አሐዩ፡፡=፡
29 ወሶቤሃ ፡ ነጽፈ ፡ ነቅዐ ፡ ደማ ፡ ወአንከረት ፡ ርእሳ ፡ ከመ ፡ ሐይወት፡ እምደዌሃ፡፡=፡
30 ወአእመረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሶቤሃ፡ ከመ፡ ወፅአ፡ ኀይል፡ እምኔሁ፡ ወተመይጠ፡ኀበ፡
31 ሰብእ፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡ ልብስየ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡ ትሬኢ ፡ ሰብ
32 አ፡ ይቶጋፍዑከ፡ ወትብል፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡፡=፡ ወተመይጠ፡ ከመ፡ ይርአይ፡ ዘገሰሶ ፡ ዘገ
33 ብረ፡ ዘንተ፡፡=፡ ወፈርሃት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ወርዕደት፡ ጥቀ፡ እስመ፡ ለአእመረት ፡ ዘ
ኮነ፡ ላዕሌሃ፡ ወሖረት፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሰገደት፡ ሎቱ፡ ወነገረቶ፡ ኵሎ፡ ጽ
34 ድቀ፡፡=፡ ወይቤላ፡ ወለትየ፡ ሃይማኖትኪ፡ አሕየወተኪ፡ እተዊ፡ በሰላም፡ ወሕየዊ ፡ እ
35 ምደዌኪ፡፡=፡ ወእንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሃ፡ መጽኡ፡ ኀበ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ፡ ወይቤ
36 ልዎ፡ ወለትከሰ፡ ሞተት፡ ወኢታጻምዎ፡ እንከ፡ ለሊቅ፡፡=፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
[illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

De filia procuratoris synagogæ.

Et venit ad eum quidam homo procurator synagogæ, cujus nomen *erat* Jairus: & invenit eum, & adoravit eum sub pedibus ejus. 22
Et multum precatus est eum, & dixit; Filia mea vicina est morti: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. 23
Et abiit cum illo: & sequuti sunt eum multi homines, & comprimebant eum. 24

De illa quæ fluxione sanguinis laborabat.

Et venit mulier cuj⁹ sanguis effluebat à duodecim annis. 25
Et multo dolore affecerant eam multi medici, & expenderat oēs facultates suas, & defecerat: & nihil fuit quo profecerat, absq; eo quod vana fuit, tantūmodò abundavit *morbus ejus*. 26
Et audiens de Dño Jesu, venit & intravit in mediū turbæ, & tetigit fimbriam vestimenti ejus retrò: 27
Dicens, Si tetigerim fimbriā vestimenti ejus, vivam. 28
Et statim siccatus est fons sanguinis ejus: & mirata est secum, quòd sana fuit à morbo ejus. 29
Et cognovit Dominus Jesus statim quòd exierat virtus ex se, & convertit se ad turbam, & dixit illis; Quis tetigit vestimentum meum? 30
Et dicūnt ei discipuli sui, Vides turbam comprimentem te, & dicis; Quis tetigit me? 31
Et conversus fuit ut videret *eum* qui tetigerat eum, qui hoc fecerat. 32
Et timuit ista mulier, & tremuit valdè, quia cognovit quod factum esset super eam: & venit ad Dominum Jesum, & adoravit eum, & nuntiavit ei totam veritatem. 33
Et dixit ei; Filia mea, fides tua servavit te: vade in pace, & sana esto à morbo tuo. 34
Et loquente *eo* cum illa, venerunt ad procuratorem synagogæ, & dixerunt ei; Filia tua mortua est, & ne vexes igitur magistrum? 35
Et audiens Dominus Jesus alloquentes eum, dixit procuratori synagogæ; Ne timeas; credas solummodò. 36
Et alius nemo sequutus est eum, præter Petrum, & Jacobum, & Johannem fratrem Jacobi. 37
Et venit ad domum procuratoris synagogæ, & invenit eos turbatos, & flentes, & clamantes multùm, & vociferantes. 38
Et intravit, & dixit illis; Quarè turbati estis & fletis? non mortua est puella, sed dormit. 39

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33
34 * زن چون شنيد ترسيد ولرزيد آمد به پيش او در افتاد وهر چه راست بود بدو گفت * عيسي
بدان زن گفت دختر من ايمان تو ترا زنده كرد بسلامت برو و از زخمهاء خود تن درست باش

بيست سه زنده كردن دختر يوارش

35 * هنوز مسيح درسخن بود كه گروهي از خانه امير آمدند وباميرگفتند معلم را زحمت مده
36 كه دختر تو مرد * عيسي ان كلمه را كه گفتند شنيد بدان امير گفت مترس وتو تنها
37 ايمان بيار * وهيچ نگذارد كه كسي با او مي رفت الا شمعون صفا ويعقوب ويوحنا برادر يعقوب
38 * وآمدند درخانه سرور جماعت درآمدند وديد كه مي گريستند ومي ترسيدند ونوحه
39 مي كردند * عيسي بديشان گفت چرا ترسيده ايد ومي گرييد دختر نمرده است ليكن خفته است

Mulier, cùm hoc audisset, timuit, ac tremuit; ac veniens in conspectum illius procidit, & omnia prout verum erat illi dixit. 33
Jesus illi mulieri dixit; Filia mea, fides tua te salvam fecit: in pace abi, & à plagis tuis sana esto. 34

XXIII. Vivificatio filiæ Jairi.

Adhuc Christo loquente nonnulli à domo principis advenerunt, et principi dixerunt; Magistro molestiam ne exhibeas; quia filia tua mortua est. 35
Jesus audito illo, quem locuti sunt, sermone, principi illi dixit; Ne timeas, tu solummodo fidem adhibe. 36
Et non permisit quenquam secum ire, nisi Simeonem Cepham, et Jacobum, et Johannem fratrem Jacobi. 37
Et venientes in domum principis synagogæ ingressi sunt, et vidit quòd flerent, ac paverent, et planctum facerent. 38
Jesus illis dixit; Quare pavetis ac fletis? puella mortua non est, sed dormit. 39

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΔʹ.

Et irridebant eum. Ipse verò ejectis omnibus, assumit patrem
40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐκβαλὼν (ω) ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα
puellæ, & matrem, & qui cum se, & ingreditur ubi erat puella ja-
τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται (α) ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀ-
cens. Et prehendens manum puellæ, ait illi; Talitha cumi, quod est
41 νακείμενον. Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ. Ταλιθὰ κοῦμι, ὅ ἐστι
interpretatum, Puella, (tibi dico,) excitare. Et confestim surrexit puella,
42 μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι. Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον,
& deambulabat: erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præ-
43 καὶ περιεπάτει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. Καὶ διε-
cepit illis multa, ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.
στείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

CAP. VI. ϛʹ.

Et egressus est indè, & venit in patriam suam: & sequuntur eum disci-
1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθη-
puli sui. Et facto Sabbatho, cœpit in synagoga docere: & multi
2 ταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes, percellebantur, dicentes; Undè huic hæc? & quæ sapientia data
ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
illi, quia & efficaciæ tales per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est
3 (α) αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν
faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi, & Jose, & Judæ, & Simonis? Et non
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
sunt sorores ejus hic apud nos? & scandalizabantur in illo. Dicebat
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε 4
autem illis Jesus; Quia non est Propheta inhonoratus, si non in patria
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ (β) ἐν τῇ πατρίδι
sua, & in cognatis, & in domo sua. Et non poterat ibi
αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (γ) ἠδύνατο ἐκεῖ 5
ullam efficacitatem facere, si non paucis infirmis imponens manus, cu-
οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθε-
ravit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat vicos in orbem
ράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ 6
docens. Et advocat duodecim: & cœpit eos mittere duos
διδάσκων. Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα· καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο 7
duos, & dabat illis auctoritatem spirituum immundorum. Et præcepit
δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. Καὶ παρήγγειλεν 8
eis ut nihil tollerent ad viam, si non virgam tantùm: non peram,
αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
non panem, non in zona æs: Sed calceatos sandaliis:
μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· (δ) Ἀλλ᾽ ὑποδεδεμένους σανδάλια· 9
& ne induimini duas tunicas. Et dicebat eis; Quocunque introieritis
καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. Καὶ (ε) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου (ζ) ἐὰν εἰσέλθητε 10
in domum, illic manete, donec exeatis indè.
εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

MS.A. (ω) παντας, (α) οὗ ἦν   Κεφ. ϛʹ. MS.A. (α) αὐτῷ, καὶ (β) ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι (γ) ἐδύνατο (δ) Ἀλλὰ (ε) λέγει (ζ) ἂν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܕܒܪ ܠܐܒܘܗ̇ ܕܛܠܝܬܐ ܘܠܐܡܗ̇ 40
ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܘܥܠ ܠܐܝܟܐ ܕܛܠܝܬܐ ܣܡܝܟܐ ܗܘܬ. * ܘܐܚܕ ܒܐܝܕܗ̇ ܕܛܠܝܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ̇. 41
ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ. * ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܛܠܝܬܐ ܘܡܗܠܟܐ ܗܘܬ. ܐܝܬ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܪܬ 42
ܫܢܝܢ ܬܪܬܥܣܪܐ. ܘܬܡܗܘ ܬܡܗܐ ܪܒܐ. * ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܛܒ ܕܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ ܗܕܐ. 43
ܘܐܡܪ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ̇ ܠܡܐܟܠ. * ܕܥܘܕܪܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܝܓ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *
* ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ. ܘܢܩܦܝܢ ܗܘܘ 1
ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܒܬܐ ܫܪܝ ܡܠܦ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ 2
ܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐܝܢ ܠܗܢܐ ܗܠܝܢ. ܘܡܢܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܗ.
ܕܚܝܠܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܐܝܕܘܗܝ ܢܗܘܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܢܓܪܐ ܒܪܗ ܕܡܪܝܡ. ܘܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ 3
ܘܕܝܘܣܐ ܘܕܝܗܘܕܐ ܘܕܫܡܥܘܢ. ܘܠܐ ܗܐ ܐܚܘܬܗ ܬܢܢ ܠܘܬܢ. ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. * ܘܐܡܪ 4
ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܫܝܛ ܐܠܐ ܒܡܕܝܢܬܗ. ܘܒܝܬ ܐܚܝܢܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ. 5
* ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܥܒܕ ܬܡܢ ܐܦܠܐ ܚܕ ܚܝܠܐ ܐܠܐ ܐܢ ܟܪܝܗܐ ܩܠܝܠܐ ܣܡ ܐܝܕܗ ܘܐܣܝ. 6
* ܘܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܡܢ ܚܣܝܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.
* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܙ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܚ * ܘܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܒܩܘܪܝܐ ܟܕ ܡܠܦ.
* ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ. ܘܫܪܝ ܠܡܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ 7
ܛܢܦܬܐ ܠܡܦܩܘ. * ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܫܩܠܘܢ ܡܕܡ ܠܐܘܪܚܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܫܒܛܐ ܒܠܚܘܕ. ܠܐ ܬܪܡܠܐ 8
ܘܠܐ ܠܚܡܐ. ܘܠܐ ܢܚܫܐ ܒܟܝܣܝܗܘܢ. * ܐܠܐ ܢܣܐܢܘܢ ܣܢܕܠܐ. ܘܠܐ ܢܠܒܫܘܢ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢ. 9
* ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܬܡܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ. 10

Et subsannabant eum. Ipse verò Jesus ejecit 40
omnes; accepitque patrem puellæ & matrem
ejus, & eos qui secum erant, & ingreditur
eò ubi jacebat puella. Et prehendit manum 41
puellæ, ac dixit ei; Puella, surge: Et eo 42
momento surrexit puella, & ambulabat: erat
enim filia annorum duodecim. Et mirati
sunt admiratione magnâ. Præcepit autem 43
eis multùm, ne quis id rescisceret: dixitque
ut darent ei *quid* ad manducandum.

Ad oblationem dominicæ sextæ post Epiphaniam. 13.

CAP. VI.

Et egressus est illinc Jesus, venítque in ci- 1
vitatem suam, & sese adjunxerunt ei discipu-
li ejus. Quúmque esset Sabbathum, cœpit 2
docere in synagoga; multíque qui audie-
runt, admirati sunt, ac dicebant; Undenam
huic ista, & quænam est hæc sapientia quæ
data est ei, ut virtutes tales per manus ejus
fiant? Nónne iste est lignarius, filius Mariæ, 3
& frater Jacobi, & Josis, & Judæ, & Simo-
nis? & nónne sorores ejus hîc apud nos
sunt? & offendebantur in ipso. Et ait il- 4
lis Jesus; Non est Propheta despectus nisi in
urbe sua, & inter cognatos suos, & in domo
sua. Et non poterat edere illîc, ne unam 5
quidem virtutem, nisi quòd ægrotis paucis
imposuit manum, atque sanavit. Et miraba- 6
tur defectum fidei eorum.

Dominicâ VII post Pentecosten. 14.

Et perlustrabat pagos dum doceret. Et ad- 7
vocavit duodecim suos, cœpítque mittere
eos binos: ac dedit eis potestatem in spiri-
tus immundos ejiciendos. Ac præcepit eis ut 8
nihil ferrent ad iter, nisi virgam tantúm:
non peram, nec panem, nec æs in ipsorum
marsupiis: Sed ut calcearentur sandaliis, 9
nec induerent duas tunicas. Et dixit eis, In 10
quamcunque domum introieritis, illîc estote
usquedum exeatis illinc.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ايشان بروي مي خنديدند · پس ازان عيسي همكنانرا بدر كرد · وپدر ومادر دخترا با خود 40
برد · ورفتند انجا كه دختر افتاده بود · * مسيح دست دخترا كرفت · وكفت بر خيز * هماندم 41 42
دختر برخاست · ومي كرديد عمر دختر دوازده ساله بود · عظيم در تعجب وحيران مي ماندند ·
* وسپارش بسيار بديشان كرد كه با كس نكويند · وكفت چيزي † بدختر دهيد · تا بخورد · 43
* وعيسي ازانجا در شهر خود در آمد · وشاكردان او بوي † كرويده بودند · * چون شنبه 1 2
شد اغاز كرد · در انجمنها تعليم مي † داد بسياران † شنيدند ودر تعجب ماندند كفتند ·
اين اينها ازكجا دارد · وكدامين است آن حكمت كه بوي داده شد · كه اين احوالهاء سهمناك
بر دست او مي شوند · * نه اين درودكرست پسر مريم · وبرادر يعقوب · ويوسا · ويهودا · وشمعون · نه 3
خواهران او پيش ما هستند · اين مي كفتند · وبروي افتري مي كردند * عيسي بديشان 4
كفت · پيغمبر نكوهيده نيست الا در شهر خود · ودر ميان خويشاوندان خود · ودر خانه خود ·

Illi ipsum deriserunt: postquàm autem Jesus omnes ejecisset, & patrem ac matrem puellæ secum assumpsisset, & ivissent illuc ubi puella jacebat, Christus manum puel- 40 41
læ prehendit, & dixit; Surge. Eo- 42
dem instanti puella surrexit & ambulavit: ætas autem puellæ duodecim annorum erat. Et plurimùm admirantes & attoniti manserunt.
Et multùm mandavit eis ut nemini 43
dicerent: dixit etiam; Aliquid puellæ date, ut comedat.

CAP. VI.

Et Jesus illinc in civitatem 1
suam ingressus est: & discipuli ejus in eum crediderunt. Cùm sab- 2
bathum esset, cœpit in synagogis docere: multi autem audierunt, & in admiratione manserunt, dicentes; Hæc miracula undè habet? Et quæ est ista sapientia, quæ ei data est, ut hæc prodigia per manum ejus fiant. Nónne hic faber 3
est, filius Mariæ, & frater Jacobi & Jose, & Judæ, & Simeonis? nónne sorores ejus apud nos sunt? Hæc dicebant, & eum probris affecerunt.
Jesus illis dixit; Propheta contem- 4
ptus non est nisi in urbe sua, & inter propinquos suos, & in domo sua.

Versio VULGATA LATINA.

40 Et irridebant eum. Ipse verò, ejectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ,
41 & qui secum erant, & ingreditur ubi puella erat jacens. Et tenens manum puellæ,
42 ait illi; Talitha cumi, quod est interpretatum; Puella (tibi dico) surge. Et con-
festim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim: & obstu-
43 puerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer ut nemo id sciret: & dixit
dari illi manducare.

CAP. VI.

1 Et egressus indè, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui: Et
2 facto sabbato cœpit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in
doctrina ejus, dicentes; Unde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est
illi; & virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est faber, filius 3
Mariæ, frater Jacobi, & Joseph, & Judæ, & Simonis? nónne & sorores ejus hîc
nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Jesus; Quia non est 4
propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et 5
non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus cura-
vit: Et mirabatur propter incredulitatem eorum, & circuibat castella in circui- 6
tu docens. Et vocavit duodecim: & cœpit eos mittere binos, & dabat illis po- 7
testatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi 8
virgam tantúm: non peram, non panem, neque in zona æs, Sed calceatos 9
sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis; Quocunque intro- 10
ieritis in domum, illic manete donec exeatis indé:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فضحكوا لذلك فاخرج جميعهم واخذ معه ابا الصبية وامها والذين معه ثم دخل حيث 40
كانت الصبية * واخذ بيدها وقال لها طليثا كوم * الذي تاويله يا صبية لك اقول قومي * 41
* وللوقت قامت الصبية ومشت وكان لها اثني عشرة سنة فتعجبوا تعجبا عظيما * وامرهم 42 43
كثيرا الا يعلموا احدا بهذا وقال اطعموها *   * الفصل السابع عشر *
* وخرج من هناك وجاء الي مدينته وتبعه تلاميذه * وكان سبتا وجعل يعلم في الجمع * وسمع 1 2
كثيرون وتعجبوا قايلين من اين له هذا التعليم كله وهذه الحكمة التي اعطيها والقوات
الكاينة علي يديه * اليس هذا ابن النجار وابن مريم اخا يعقوب ويوسا ويهودا وسمعون او ليس 3
اخواته هاهنا عندنا * وكانوا يشكون فيه * فقال لهم يسوع ليس يهان نبي الا في مدينته 4
وعند انسابه وبيته * ولم يصنع هناك قوة واحدة * غير مرضي قليلين وضع يده 5
عليهم وابراهم * وعجب من عدم ايمانهم * واقبل يجول القري المحيطة ويعلم * ودعا 6 7
الاثني عشر وجعل يرسلهم اثنين اثنين * واعطاهم السلطان علي الارواح النجسة * وامرهم 8
الا ياخذوا في الطريق غير عصا فقط * لا خبزا * ولا هميانا * ولا فضة ولا نحاسا في مناطقهم *
* الا احذية في ارجلهم * ولا يلبسوا قميصين * وقال لهم اي بيت دخلتموه فاقيموا فيه 9 10
الي ان تخرجوا منه *

Et riserunt ob hoc. Ejecit autem omnes, 40
et assumpsit secum patrem puellæ et matrem ejus, et qui secum erant: Deindè ingressus est ubi erat puella. Et appre- 41
hendit manum ejus, et dixit ei; Thalitha cumi, cujus interpretatio est, O Pu-
ella, tibi dico, surge. Et confestim sur- 42
rexit puella, et ambulavit: habebat enim duodecim annos, et admirati sunt admiratione maximâ. Et præcepit illis 43
vehementer ne significarent cuiquam hoc: dixitque, Cibate eam.

Sectio decima septima.

CAP. VI.

Et egressus est indè, et venit in civi- 1
tatem suam: et secuti sunt eum discipuli ejus. Et erat sabbathum, et cœpit 2
docere in synagoga: et audierunt multi, atque admirati sunt, dicentes; Unde ei hæc doctrina tota, et hæc sapientia, quæ donata est, et virtutes factæ per manus ejus? Nonne hic est filius lignarii, et fi- 3
lius Mariæ, frater Jacobi, et Josis, et Judæ, et Simonis? Et nónne sorores ejus sunt hic apud nos? et scandaliza-
bantur in eo. Et dixit illis Jesus, Non 4
vilipenditur propheta nisi in urbe sua, et apud cognatos suos, et domum suam.
Et non fecit ibi virtutem ullam, nisi 5
quod infirmis paucis imposuit manum suam, et curavit eos. Et demiratus est 6
penuriam fidei illorum. Et cœpit circuire castella adjacentia, et docere. Et vo- 7
cavit duodecim, et cœpit mittere eos binos: deditque illis potestatem in spiritus immundos. Et præcepit eis ne tollerent 8
in via nisi virgam tantùm: non panem, neque peram, neque argentum, neque æs in zonis suis; Sed calceos in pedibus su- 9
is, et ne induerentur duabus tunicis. Et 10
dixit eis, Quamcunque domum introieritis, manete in ea, usquedum exeatis ex ea.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 ወሠሐቅዎ፡ ወሰደደ፡ ኵሎ፡ ወነሥኦሙ፡ ለአቡሃ፡ ወለእማ፡ ለሕፃን፡ ወእለ፡ ምስሌሆ
41 ሙ፡ ወቦአ፡ ኀበ፡ ሀለወት፡ ሕፃን፡፡ ወአኀዛ፡ እዴሃ፡ ለሕፃን፡ ወይቤላ፡ ጠቢታ፡ ቁ
42 ሚ፡ ተንሥኢ፡ ወለትየ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሜሁ፡፡ ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ይእቲ፡ ወለ
43 ት፡ ወአንሶሰወት፡ ወዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ክረምት፡ ወደንገፁ፡ ሶቤሃ፡ ዐቢየ፡ ድንጋፄ፡፡ ወ
ገሠጾሙ፡ ብዙኀ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘያእምር፡ ወአዘዞሙ፡ ይሁብዋ፡ ዘትበልዕ፡፡
1 ወወፅአ፡ እምህየ፡ ቦአ፡ ሀገሮ፡ ወተለውዎ፡ አርዳኢሁ፡፡ ወበሰንበት፡ መሀሮ
2 ሙ፡ በምኵራብ፡ ወብዙኃን፡ ያጸምእዎ፡ ወያነክሩ፡ ወይቤሉ፡ እምአይቴ፡ ሎቱ፡ ዝ
ንቱ፡ ኵሉ፡ ወምንትኑ፡ ዛቲ፡ ጥበብ፡ እንተ፡ ተውህበት፡ ሎቱ፡ ወዘንቱ፡ ኀይል፡ ዘይገብ
3 ር፡ በእደዊሁ፡፡ አኮኑ፡ ዝንቱ፡ ወልደ፡ ጸራቢ፡ ወወልደ፡ ማርያም፡ ወእኁሁ፡
ያዕቆብ፡ ወዮሴፍ፡ ወይሁደ፡ ወስምዖን፡ ወአኮኑ፡ አኃቲሁ፡ ሀለዋ፡ ዝየ፡ ኀቤነ፡ ወይ
4 ትዓቀፉ፡ በእንቲኣሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢኮነ፡ ምኑነ፡ ነቢይ፡ ዘ
5 እንበለ፡ በሃገሩ፡ ወበቤቱ፡ ወፈድፋደሰ፡ በኀበ፡ አዝማዲሁ፡፡ ወኢተክህሎ፡ ገቢረ፡
ኀይል፡ በህየ፡ ዘእንበለ፡ ሕዳጣነ፡ ድውያን፡ እለ፡ ወደየ፡ እዴሁ፡ ዲቤሆሙ፡ ወአሕ
6 የዎሙ፡፡ ወአንከሮሙ፡ ኢአሚኖቶሙ፡፡ ወአንሶሰወ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ አድያም፡፡
በእንተ፡ ዘአዘዞሙ፡ ለሐዋርያት፡
7 ወጸውዖሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወፈነዎሙ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ወአብሐሞ፡ ላዕለ፡ አ
8 ጋንንት፡ እኩያን፡፡ ወአዘዞሙ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይሥንቁ፡ ለፍኖት፡ ወኢይንሥኡ፡ ዘእን
9 በለ፡ በትረ፡ ባሕቲታ፡ ወኢኅብስተ፡ ወኢጽፍነተ፡ ወኢጸሪቀ፡ ውስተ፡ ቀናቶሙ፡፡ ዘ
10 እንበለ፡ አሣእን፡ ዘውስተ፡ እግሮሙ፡ ወኢይልበሱ፡ ክልኤ፡ ልብሰ፡፡ ወይቤሎ
ሙ፡ ቤተ፡ ኀበ፡ በእክሙ፡ ህየ፡ ንበሩ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ትወፅኡ፡ እምህየ፡፡

Et irridebant eum. Et expulit omnes, & assumpsit patrem & matrem puellæ, & 40
eos qui cum illis *erant* & ingressus est, ubi fuit puella. Et prehendit manũ puel- 41
læ, & dicit ei; Tabitha Kumi, surge filia mea, si dixeris hoc per interpretatio-
nem. Et surrexit statim illa filia, & ambulavit, & duodecim annorum erat: et 42
obstupuerunt tunc magno stupore. Et comminatus est iis multùm, ut nemo esset 43
qui sciret; & præcepit iis dare ei quo vesceretur.

CAP. VI.

Et exiens indè, intravit civitatem suam: & sequuti sunt eum discipuli sui. 1
Et in sabbatho, docuit eos in synagoga: & multi audierunt eum, & admirati 2
sunt: & dixerunt; Unde ei hoc totum? & quænam *est* hæc sapientia quæ data est
illi, & hæc virtus quam facit cum manibus suis? Nónne hic est filius fabri, & fi- 3
lius Mariæ, & frater Jacobi & Josephi & Judæ & Simonis? Et nónne sunt so-
rores ejus hîc apud nos? Et offensi erant propter illud. Et dixit illis Dominus Je- 4
sus; Non fuit contemptus propheta, nisi in civitate sua, & in domo sua, & præ-
cipuè apud cognatos suos. Et non poterat facere virtutem ibi, nisi *in* pau- 5
cis infirmis quibus imposuit manum suam, & sanavit eos. Et miratus est in- 6
credulitatem eorum: & profecti sunt in civitates vicinas.

De præcipiendis Apostolis.

Et vocavit duodecim, & misit eos binos: & dedit potestatem iis super dæmo- 7
nes malos. Et præcepit iis ut nihil sumerent ad viam, & ne acciperent præter 8
virgam tantúm: & non panem, & non peram, & non assem in marsupiis suis:
Sed calceos qui in pedibus eorum: & non induerentur duabus tunicis. 9
Et dixit iis; Domum quamcunque introieritis, ibi manete, donec exeatis indè. 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ونمي توانست كه انجا معجزات كند ليكن بر اندك رنجوران † دست خود مي نهاد * 5
وخوش مي كرد * وبركماسي ايمان ايشان تعجب مي ماند   بيست چهار 6
فرستادن شاكردانرا در اطراف عالم بهر مژده   انكه از شهر بيرون آمد * ودر ديهها
مي كرديد · وتعليم مي داد · * شاكردان خودرا خواند · وبديشان سپارش بسيار كرد * وهر 7
دو را † در مقامي فرستاد وحكم داد كه جانهاء پليد را بدر كنند * وسپارش كرد كه چيزي 8
براي راه نستانند مكر عصا تنها نه توشه دان ونه نان نه مس در كيسهء ايشان * وكفش را 9
دشمن دارند ودو جبه نپوشند * ونيز بديشان كفت در هر خانه كه درويد انجا باشيد 10
تا انكه كه بدر آييد

Neque poterat illic miracula face- 5
re, sed paucis ægrotis manum suam imposuit, & sanavit. Et super de- 6
fectum fidei ipsorum admiratus est.

XXIV. Missio discipulorum in fines mundi propter Evangelium.

Tunc ex urbe egressus est, & pagos obibat & docebat. Et discipulos 7
suos vocavit, & iis multa mandavit, & binos in loca singula misit: & dedit eis potestatem ut spiritus impuros ejicerent. Et mandatum fe- 8
cit ut nihil in viam sumerent, nisi baculum tantùm: non viatici peram, neque panem, neque æs in crumena sua. Et calceos odio haberent, 9
nec duas tunicas induerent. Et di- 10
xit etiam illis; In quamcunque domum intraveritis, illic estote usquedum exeatis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè,
11 Καὶ ὅσοι (η) ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν,
excutite pulverem inferne pedum vestrorum, in testimonium illis. Amen
ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν
dico vobis, Tolerabilius erit Sodomis aut Gomorrhis in die judicii, quàm
λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
civitati illi. Et exeuntes prædicabant ut pœniterent: Et dæmonia
12 13 τῇ πόλει ἐκείνῃ. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια
multa ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. Et audivit
14 πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. Καὶ ἤκουσεν
rex Herodes: (manifestum enim factum erat nomen ejus:) & dicebat; Quia
ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγεν, Ὅτι
Joannes baptizans à mortuis excitatus est: & propter hoc operantur efficacitates
Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν (θ) ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις
in illo. Alii dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia Propheta
15 ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι (ι) ἔλεγον, Ὅτι Ἡλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Ὅτι προφήτης
est, aut quasi unus Prophetarum. Audiens autem Herodes, ait; Quis quem ego
16 ἐστίν, (κ) ἢ ὡς εἷς τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης, εἶπεν, Ὅτι ὃν ἐγὼ
decollavi Joannem, hic est: ipse excitatus est ex mortuis. Ipse enim
17 ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. (λ) Αὐτὸς γὰρ
Herodes delegans, prehendit Joannem, & vinxit eum in custodia
ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας, ἐκράτησε τὸν (μ) Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ
propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia eam duxerat.
διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

Dicebat enim Joannes Herodi; Quòd non licet tibi habere uxorem fra-
Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, Ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελ- 18
tris tui. At Herodias insidiabatur illi: & volebat eum occidere, & non
φοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ 19
poterat. Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum
(ν) ἠδύνατο. Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον 20
& sanctum: & conservabat eum, & audiens eum, multa faciebat, & suaviter
καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως
eum audiebat. Et facta die opportuna, cùm Herodes natalitiis suis
αὐτοῦ ἤκουε. Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ 21
cœnam faciebat principibus suis, & tribunis, & primis
δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις
Galilææ. Et ingressa filia ipsius Herodiadis, & saltante
τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, 22
& placente Herodi & simul recumbentibus, ait rex puel-
καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, (ξ) εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κο-
læ; Pete à me quod velis, & dabo tibi. Et juravit illi; Quia
ρασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, Ὅτι 23
quicquid me petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei. Illa verò egressa,
ὃ (ο) ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, 24
dixit matri suæ; Quid petam? Illa verò ait; Caput Joannis Ba-
εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βα-
ptistæ.
πτιστοῦ.

MS.A. (η) ἐὰν (θ) ἀνέστη, (ι) δὲ ἔλεγον, (κ) ὡς εἷς (λ) Αὐτὸς δὲ ὁ (μ) Ἰωάννην ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν διὰ (ν) ἐδύνατο. (ξ) εἶπεν δὲ ὁ (ο) ἐὰν αἰτήσῃς με,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܘܠܐ ܢܫܡܥܘܢܟܘܢ܂ ܟܕ ܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܦܨܘ
ܚܠܐ ܕܬܚܝܬ ܦܣ̈ܬܐ ܕܪ̈ܓܠܝܟܘܢ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܂ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܢܝܚ
12 ܬܗܘܐ ܠܣܕܘܡ ܘܠܥܡܘܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܗܝ ܡܕܝܢܬܐ܂ * ܘܢܦܩܘ ܘܐܟܪܙܘ ܕܢܬܬܘܒܘܢ܂
13 * ܘܫܐ̈ܕܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܡܫܚܝܢ ܗܘܘ ܒܡܫܚܐ ܟܪ̈ܝܗܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܘܡܚܠܡܝܢ ܗܘܘ܂

14 ܕܨܦܪܐ ܕܦܣܩܗ ܕܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ * ܝܗ * * ܘܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ
ܥܠ ܝܫܘܥ܂ ܓܠܝܐ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܫܡܗ܂ ܘܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ
15 ܡܝ̈ܬܐ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝ̈ܠܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܒܗ܂ * ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܐܠܝܐ ܗܘ܂ ܘܐܚܪ̈ܢܐ
16 ܕܢܒܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝ̈ܐ܂ * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܐܡܪ܂ ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܢܐ ܦܣܩܬ
17 ܪܫܗ܂ ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ܂ * ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܣ ܫܕܪ ܗܘܐ ܐܚܕܗ ܠܝܘܚܢܢ܂
18 ܘܐܪܡܝܗ ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ܂ ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ ܗܝ ܕܢܣܒ܂ * ܐܡܪ ܗܘܐ
19 ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܠܗܪܘܕܣ܂ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܣܒܝܗ ܐܢܬܬ ܐܚܘܟ܂ * ܗܝ ܕܝܢ ܗܪܘܕܝܐ ܢܛܪܐ
20 ܗܘܬ ܠܗ܂ ܘܨܒܝܐ ܗܘܬ ܠܡܩܛܠܗ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ܂ * ܗܪܘܕܣ ܓܝܪ ܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ
ܝܘܚܢܢ܂ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܓܒܪܐ ܟܐܢܐ ܗܘ ܘܩܕܝܫܐ܂ ܘܢܛܪ ܗܘܐ ܠܗ܂ ܘܣܓܝܐ̈ܬܐ ܕܫܡܥ
21 ܗܘܐ ܡܢܗ ܥܒܕ܂ ܘܒܛܝܒܘܬܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ܂ * ܘܗܘܐ ܝܘܡܐ ܝܕܝܥܐ܂ ܟܕ ܗܪܘܕܣ
ܒܝܘܡܐ ܕܒܝܬ ܝܠܕܗ ܚܫܡܝܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܪ̈ܘܪܒܢܘܗܝ܂ ܘܠܟܠܝܪ̈ܟܐ ܘܠܪ̈ܫܝ ܓܠܝܠܐ܂
22 * ܘܥܠܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܘܪܩܕܬ܂ ܘܫܦܪܬ ܠܗ ܠܗܪܘܕܣ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂
23 ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܛܠܝܬܐ܂ ܫܐܠܝܢܝ ܡܕܡ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ ܘܐܬܠ ܠܟܝ܂ * ܘܝܡܐ ܠܗ܂
24 ܕܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܢܝ ܐܬܠ ܠܟܝ܂ ܥܕܡܐ ܠܦܠܓܗ ܕܡܠܟܘܬܝ܂ * ܗܝ ܕܝܢ ܢܦܩܬ
ܘܐܡܪܬ ܠܐܡܗ܂ ܡܢܐ ܐܫܐܠܝܘܗܝ܂ ܐܡܪܐ ܠܗ܂ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܂

Et quicunque non receperint vos, nec audi- 11
erint vos, quum egrediemini illinc, excutite
pulverem qui subest imis pedibus vestris in
testimonium ipsis. Equidem dico vobis mi-
tius fore Sodomæ & Gomorræ in die judicii,
quàm civitati illi. Et egressi sunt ac prædi- 12
cârunt ut pœnitentiam agerent *homines*.
Dæmoniaque multa ejiciebant, ungebantque 13
oleo infirmos multos, & sanabant.

Matutinis amputationis capitis Johannis Baptistæ. 15.

Audiit autem Herodes rex de Jesu, (innotu- 14
erat enim ei nomen ipsius) & dixit; Johan-
nes Baptista surrexit à mortuis, propterea
virtutes operantur in eo. Alii dicebant, 15
Elia est; & alii, Propheta est sicut unus ex
Prophetis. Quum autem audisset Herodes, 16
ait; Johannes ille cujus amputavi caput,
ipse surrexit à mortuis. Ipse enim Herodes 17
miserat prehensum Johannem, eúmque con-
jecerat in carcerem, propter Herodiadem
uxorem Philippi fratris sui quam duxerat.
Dicebat enim Johannes Herodi, Non licet 18
tibi ducere uxorem fratris tui. Ipsa au- 19
tem Herodias odium servabat in eum,
& volebat eum interficere, nec po-
terat. Namque Herodes timebat Johan- 20
nem, propterea quòd sciebat eum esse virum
justum & sanctum: & observabat eum,
multáque audiebat ab eo, faciebátque: ac
suaviter audiebat eum. Et contigit dies no- 21
tabilis, dum Herodes in suis natalibus cœ-
nam faceret magnatibus suis, & chiliar-
chis, atque principibus Galilææ: Ingressa 22
filia Herodiadis saltavit: & placuit Hero-
di, iisque qui accumbebant cum eo: & ait
rex puellæ, Pete à me quicquid volueris, &
dabo tibi. Ac juravit, Quodcunque petie- 23
ris à me, dabo tibi, usque ad dimidium re-
gni mei. Tunc exiit, & inquit matri suæ; 24
Quid petam ab eo? Dixit ei, Caput Johan-
nis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وجاي كه شما را قبول نكنند وازشما نشنوند چون از انجا بدر اييد كردي كه زير پاي شما
چسپيده باشد بيفشانيد براي كواهي ايشان وراست بشما بكويم در روز داوري سدوم وعامورا را
12 اسايش باشد وان شهررا نباشد * چو شنيدند بدر آمدند برخلق [منادي زدند] تا توبه كنند
13 * وديوان بسيار از مردم بدر مي آوردند وبسيار رنجورانرا بروغن مي اندودند وصحت مي
يافتند *

بيست پنج بقتل اوردن يحيي بن زكريا

14 * چون هيروديس ملك معجزهاء عيسي را شنيد براي انك نامش پيش او معروف شده بود
ومي كفت يحيي شورنده از ميان مردكان برخاست براي اين نيرومنديها ازو پيدا مي شود
15 * وبعضي ديكر مي كفتند ايليياست ديكران مي كفتند پيغمبريست از جملهء پيغمبران
16 * هيروديس شنيد كفت كه يحيي است انك من سرش را بريدم • از ميان مردكان برخيزيد * براي
17 انك پيش ازين هيروديس يوحنا را كرفتار كرده بود ودر زندان نهاده براي هيروديا زن
18 فيلبوس برادر هيروديس كه بستد * زيرا يحيي بهيروديس مي كفت روا نيست كه زن برادر

Quocunque autem loco vos non re- 11
ceperint, neque vobis auscultave-
rint, quum illinc egrediamini, pul-
verem qui sub pedibus vestris ad-
hæserit excutite in testimonium il-
lorum: Verum equidem vobis di-
co, In die judicii Sodomæ & Go-
morrhæ levamen erit, illi autem
civitati non erit. Cùm audissent 12
egressi sunt, & populis prædicârunt,
ut pœnitentiam agerent. Et dæmo- 13
nia multa ex hominibus ejecerunt:
& ægrotos multos oleo unxerunt,
& sanitatem adepti sunt.

XXV. Occisio Johannis filii Zachariæ.

Cùm Herodes rex miracula Jesu 14
audisset (quia nomen ejus illi in-
notuerat) tunc dixit; Johannes
Baptista de mortuis surrexit, pro-
pterea virtutes ab eo editæ sunt.
Quidam alii dicebant, Elias est: 15
alii dicebant, Propheta unus est, è
numero Prophetarum. Herodes au- 16
diens dixit; Quin Johannes est, is
cui ego caput præcidi, de mortuis
surrexit. Quia antehac Herodes 17
Johannem comprehenderat, & in
carcerem miserat, propter Hero-
diadem uxorem Philippi fratris
Herodis, quam acceperat. Jo- 18
hannes enim Herodi dixit; Li-
citum non est ut uxorem fratris

Versio VULGATA LATINA.

11 Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè, excutite pulve-
12 rem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes prædicabant ut pœniten-
13 tiam agerent: Et dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, &
14 sanabant. Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen ejus) &
dicebat; Quia Joannes Baptista resurrexit à mortuis: & propterea virtutes ope-
15 rantur in illo. Alii autem dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia
16 propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait; Quem ego de-
17 collavi Joannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Jo-
annem, & vinxit eum in carcere, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui,
quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Herodi; Non licet tibi habere uxorem 18
fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi: & volebat occidere eum, nec pote- 19
rat. Herodes enim metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum: & 20
custodiebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cùm 21
dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, & tribunis,
& primis Galilææ. Cúmque introîsset filia ipsius Herodiadis, & saltâsset, & placu- 22
isset Herodi, simúlque recumbentibus, rex ait puellæ; Pete à me quod vis, & dabo
tibi: Et juravit illi; Quia quidquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. 23
Quæ cùm exîsset, dixit matri suæ; Quid petam? At illa dixit; Caput Joannis Baptistæ, 24

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * واي موضع لم يقبلكم ولم يسمع منكم فاذا خرجتم من هناك انفضوا الغبار الذي تحت
ارجلكم للشهادة عليهم * امين اقول لكم ان سدوم وعامورا يكون لهما راحة يوم الدين
12 اكثر من تلك المدينة * فلما خرجوا اكرزوا بالتوبة * واخرجوا شياطين كثيرة * ومرضى 13
14 عدة كانوا يدهنوهم بالزيت فيشفون * الفصل الثامن عشر * وسمع
هيرودس الملك لان اسمه كان قد ظهر وقال ان يوحنا المعمد قام من الاموات ومن اجل ذلك
15 القوات تعمل به * وقال اخرون انه ايليا * واخرون انه نبي كواحد من الانبياء * فلما سمع 16
17 هيرودس قال انا قطعت راس يوحنا وهو ذا هو قام من الاموات * لان هيرودس كان ارسل واخذ
18 يوحنا وحبسه من اجل هيروديا امراة اخيه فيلبس * لانه كان قد تزوجها * وكان يوحنا يقول
19 له ما يحل لك ان تاخذ امراة اخيك * وكانت هيروديا حنقة عليه وكانت تريد قتله ولم تقدر *
20 * لان هيرودس كان يخاف يوحنا لانه يعلم انه رجل صديق قديس * وكان يحفظه ويسمع منه
21 كثيرا ويسره * فلما كان يوم مولد هيرودس اذ صنع وليمة لعظمائه وروسائه ومقدمي
22 الجليل * دخلت ابنة هيروديا فرقصت فاسر ذلك هيرودس وجلسائه * فقال الملك للصبية
23 سليني ما اردت فاعطيك * وحلف لها انني اعطيك ما سالت ولو كان نصف ملكي *
24 * خرجت وقالت لامها ماذا اساله فقالت راس يوحنا المعمداني *

Et quicunque locus non receperit vos, & 11
non audierit vos, quando egredimini in-
dè, excutite pulverem qui est sub pedi-
bus vestris in testimonium contra eos.
Amen dico vobis, quòd Sodomæ & Go-
morræ erit quies die judicii potiùs quàm
illi civitati. Cùm ergò exissent, prædi- 12
caverunt pœnitentiam, Et ejecerunt dæ- 13
monia multa, & infirmos numerosos un-
gebant oleo, & sanabantur.

Sectio decima octava.

Et audivit Herodes rex, (nam nomen 14
ejus erat jam manifestum,) & dixit;
Sanè Johannes Baptista resurrexit à
mortuis, & propterea virtutes aguntur
per eum. Et dixerunt alii, quòd ipse est 15
Elias. Et alii, quòd est propheta, velut
unus ex prophetis. Cùm autem audisset 16
Herodes, ait; Ego truncavi caput Jo-
hannis, & ecce ipse surrexit à mortuis.
Nam Herodes miserat, & prehenderat 17
Johannem, & carceribus tenuerat eum
propter Herodiadem uxorem fratris sui
Philippi, quia ipse jam duxerat eam.
Johannes autem dicebat ei, Non licet ti- 18
bi accipere uxorem fratris tui. Et Hero- 19
dias succensuerat illi, intendebatque ne-
cem ejus, & non poterat. Quoniam He- 20
rodes timebat Johannem, quia sciebat
ipsum esse virum justum, & sanctum:
observabat eum, & audiebat ab eo mul-
ta cum voluptate. Quum autem fuisset 21
dies natalium Herodis, dum faceret con-
vivium summatibus suis, & principi-
bus suis, & primatibus Galilææ: In- 22
gressa est filia Herodiadis, ac saltavit
placuitque Herodi, & considentibus su-
is: & ait rex puellæ, Pete à me quid-
quid volueris, & dabo tibi. Et juravit 23
illi, quòd ego dabo tibi quicquid petieris,
etiamsi fuerit dimidium regni mei. Ita- 24
que egressa est, et ait matri suæ, Quid
petam ab eo? Et dixit, Caput Johan-
nis Baptistæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወብሔረ፡ ኀበ፡ ኢተወክፈክሙ፡ ወኢሰምዑክሙ፡ ወፂአክሙ፡ እምህየ፡ ንግፉ፡ ጸበለ፡
እገሪክሙ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይረክብ፡ ሣ
12 ሕተ፡ ሰዶም፡ ወገሞራ፡ አመ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ እምይእቲ፡ ሀገር። ወወፂኦሙ፡ ሰበ
13 ኩ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ይነስሑ። ወብዙኃ፡ አጋንንተ፡ ያወፅኡ፡ ወይቀብእዎሙ፡ ቅብአ፡
ለብዙኃን፡ ድዉያን፡ ወይሐይዉ። በእንተ፡ ዮሐንስ፡ ወሄሮድስ፡
14 ወሰምዐ፡ ሄሮድስ፡ ንጉሥ፡ እስመ፡ ክሡተ፡ ኮነ፡ ስምዑ፡ ወይቤ፡ ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡
15 ተንሥአ፡ እምዉታን፡ ወበእንተዝ፡ ይረድኦ፡ ኃይል። ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ ኤልያስ፡
16 ውእቱ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምነቢያት። ወሰሚዖ፡
ሄሮድስ፡ ይቤ፡ ዮሐንስ፡ ውእቱ፡ ዘአነ፡ መተርኩ፡ ርእሶ፡ ውእቱ፡ ተንሥአ፡ እምነ፡
17 ምዉታን። እስመ፡ ውእቱ፡ ሄሮድስ፡ ፈነወ፡ ወአኀዞ፡ ለዮሐንስ፡ ወሞቅሖ፡ በእንተ፡
18 ሄሮድያደ፡ ብእሲተ፡ ፊልጶስ፡ እኁሁ፡ እስመ፡ አውሰባ። እስመ፡ ይቤሎ፡ ዮሐንስ፡
19 ለሄሮድስ፡ ኢይከውንከ፡ ተውስብ፡ ብእሲተ፡ እኁከ። ወተቀየመቶ፡ ሄሮድያደ፡ ወፈ
20 ቀደት፡ ታቅትሎ፡ ወስእነት። ወይፈርሆ፡ ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ እስመ፡ ያአምር፡ ከመ፡
ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ወቅዱስ፡ ውእቱ፡ ወየዓቅቦ፡ ወብዙኃ፡ ሰምዐ፡ በኀቤሁ፡ ወገብረ፡ ወየስ
21 ተሐወዝ፡ ወኢፈቀደ፡ ይስምዖ። ወኮነት፡ ዕለት፡ አመ፡ ይገብር፡ ሄሮድስ፡ በዓለ፡
ዘዕለተ፡ ተወልደ፡ ወአስተጋብአ፡ መኳንንቲሁ፡ ወመላእክቲሁ፡ ወመሳፍንቲሁ፡ ወመገብ
22 ተ፡ ወዐበይተ፡ ሀገረ፡ ገሊላ። ወቦአት፡ ኀቤሁ፡ ወለተ፡ ሄሮድያደ፡ ወዘፈነት፡ ወአ
ሠመረቶ፡ ለሄሮድስ፡ ወለለ፡ ይረፍቁ፡ ምስሌሁ። ወይቤላ፡ ንጉሥ፡ ለይእቲ፡ ወለት፡
23 ሰአልኒ፡ ዘትፈቅዲ፡ ወእሁበኪ። ወመሐለ፡ ላቲ፡ ከመ፡ የሀባ፡ ዘሰአለቶ፡ እስከ፡
24 መንፈቀ፡ መንግሥቱ። ወወፅአት፡ ወትቤላ፡ ለእማ፡ ምንተ፡ እስእሎ። ወትቤላ፡ ር
እሶ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ።

11 Et loco ubi non accipiunt vos & non audiunt vos, exeuntes illinc excutite pulverem pedum vestrorum, ut fiat testimonium super eos. Amen dico vobis, quòd invenient remissionem Sodoma & Gamora in die judicii præ isthac civitate. 12 Et exeuntes prædicabant ut omnes resipiscerent: 13 Et multos dæmones ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant.

De Johanne & Herode.

14 Et audivit Herodes rex, (quòd manifestũ factum fuit testimonium ejus) & dixit; Johannes baptista excitatus est è mortuis: & propterea operatur virtus. 15 Et fuerunt qui dixerunt; Elias est. Et fuerunt qui dixerunt; Propheta est, sicut unus è prophetis. 16 Et audiens Herodes, dixit; Johannes iste cujus ego abscidi caput, iste excitatus est è mortuis. 17 Quia ipse Herodes misit, & prehendit Johannem, & vinxit eum propter Herodiadem uxoré Philippi fratris sui, quia duxerat eam. 18 Quia dicebat Johannes Herodi; Non licet tibi ducere uxorem fratris tui. 19 Et adversata est ei Herodias: & voluit occidere eum, & non poterat. 20 Et metuebat Herodes Johannem, quia sciebat ꝙ homo justus & sanctus fuit, & custodiebat eum, & multa audivit apud eum, & fecit: & voluptatibus se dedit, & noluit audire eum. 21 Et factus est dies quando faciebat Herodes festum diei nativitatis ejus, & ad cœnam convocavit gubernatores ejus, & principes ejus, & tribunos ejus, & dispensatores ejus, & magnates regionis Galilææ. 22 Et venit ad eum filia Herodiadis, & saltavit, & placuit Herodi, & recumbentibus cum illo: & dixit rex huic filiæ, Pete quod vis, & dabo tibi. 23 Et juravit illi, quòd daret illi ꝙ peteret ab illo, usque ad dimidium regni sui. 24 Et exivit, & dixit matri suæ; Quid petam? Et dixit, Caput Johannis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 خود را بستاني * وهيروديا بر يحيي كين كرفته بود ودر كشتن او مي كوشيد * ونمي توانست
20 * سبب انك [هيروديس] مي دانست * كه يحيي مرد صديق وپاك است * اورا در زندان † انداخت *
21 ونكه مي داشت وبسيار چيزها ازو مي شنيد ومي كرد وبدو شادمان بود * * تا روز زاييدن
هيروديس در رسيد • وان روز را بزرك داشتي • بزركان وخويشان خود را جمع كرده بود • با مهتران †
22 وسروران † جليل * ومهماني وشادي مي كردند • * دختر هيروديا در آمد وبرابر او رقص كرد *
هيروديس وجمع را خوش آمد • ملك بدختر كفت كه از من چه مي خواهي بخواه كه
23 بتو بدهم * [وبا وي سوكند خورد كه هرچه از من بخواهي ترا بدهم] تا نيم مملكت خود *
24 * انكه دختر برفت واز مادر پرسيد * كه چه خواهم * مادر بدو كفت سر يحيي را بخواه شوينده *

tui accipias. Herodias igitur in Jo- 19
hannem iram concepit, et interfice-
re eum studuit, sed non potuit. Eâ 20
de causâ quòd cognosceret Herodes
Johannem virum justum et sanctum
esse, (quem in carcerem conjecerat)
et observaret, et multa ab eo audi-
ret, et faceret, et eo delectaretur.
Usque quò dies natalis Herodis ad- 21
venisset quem diem ipse magnum
habuit, convocatis magnatibus et
propinquis suis, cum proceribus et
primoribus Galilææ, qui convivi-
um et festivitatem agitabant. Fi- 22
lia autem Herodiadis ingressa est,
et coram illo saltatione factâ He-
rodi et omnibus placuit: rex
igitur puellæ dixit; A me quidem
quidvis petito, quod tibi dem. Et 23
illi juravit, Quicquid petieris à
me, tibi dabo, usque ad dimidium
regni mei. Tunc puella abiit et à 24
matre rogavit, Quid quidem
petam? Mater ei dixit; Caput
Johannis Baptistæ.

Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens; Volo ut
25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα
mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus fa-
26 μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
ctus rex, propter juramenta, & simul discumbentes, non voluit eam
μενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν
rejicere. Et statim legans rex speculatorem, injunxit afferri
27 ἀθετῆσαι. Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι
caput ejus, Ille autem abiens decollavit eum in carcere. Et attulit
28 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἤνεγκε
caput ejus in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
illud matri suæ? Et audientes discipuli ejus venerunt, & tulerunt cadaver
29 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
ejus, & posuerunt illud in monumento. Et coguntur Apostoli ad Je-
30 αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ (π) ἐν τῷ μνημείῳ. Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰη- ξα η
sum, & renuntiaverunt ei omnia & quanta egerant, & quanta docuerant. Et ait il-
31 σοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐ-
lis; Venite vos ipsi privatim in desertum locum, & requiescite pusillùm.
τοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ (ρ) ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ξβ ι
Erant enim venientes & abeuntes multi: & nec edere opportunitatem habebant.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν (σ) ηὐκαίρουν.
Et abierunt in desertum locum navigio seorsum. Et viderunt eos abe-
32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς (τ) ὑπά-
33
untes turbæ, & cognoverunt eum multi, & pedestres de omnibus civitatibus con-
γοντας οἱ ὄχλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συν-
Ις' currerunt illuc, & prævenerunt eos, & convenerunt ad eum. Et exiens
ξγ ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, (υ) καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐξελθὼν 34
vidit Jesus multam turbam: & visceribus cōmotus est super eos: quia erant sicut o-
ς (φ) εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρό-
ξδ ves non habentes pastorem: & cœpit docere illos multa. Et jam horâ
α βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο (χ) διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35
multâ factâ, advenientes ei discipuli ejus, dicunt; Quòd desertus
πολλῆς γενομένης, (ψ) προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, Ὅτι ἔρημός
est locus, & jam hora multa: Absolve eos, ut abeuntes in per gyrum
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ 36
agros & vicos, mercentur sibi panes: quid enim edant non habent. Ille verò re-
ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀπο- 37
spondens, ait illis; Date illis vos manducare. Et dicunt ei; Euntes
κριθεὶς (ω) εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες
mercabimur ducentorum denariorum panes, & dabimus illis manducare. Ille autem dicit
ἀγοράσωμεν (α) διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ (β) δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν. Ὁ δὲ λέγει 38
eis; Quot panes habetis? abite & videte. Et cognoscentes, dicunt; Quinq;, & duos pisces.
αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες, λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.
Et adordinavit eis recumbere omnes convivia convivia super viridi
Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ 39
fœno. Et discubuerunt areæ areæ, per centum & per quinquaginta.
χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. 40

MS.A. (π) ἐν μνημείῳ. (ρ) ἀναπαύσασθε (σ) εὐκαίρουν. (τ) ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς (υ) καὶ συνέδραμον πρὸς (φ) ὁ Ἰησοῦς εἶδεν (χ) αὐτοὺς διδάσκειν (ψ) προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτῷ, λέγοντες, (ω) εἶπεν, Δότε (α) δηναρίων διακοσίων (β) δώσωμεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]

Et statim ingressa est cum anxietate ad re- 25
gem, & ait illi; Volo ego ut hâc horâ des
mihi super discum caput Johannis Baptistæ.
Ægrè autem admodum id tulit rex: tamen 26
propter jusjurandum, ac propter accumben-
tes, noluit ei denegare. Sed confestim misit 27
rex spiculatorem, præcepitque ut afferret ca-
put Johannis. Profectus itaque amputavit
caput Johannis in carcere. Et attulit in di- 28
sco, deditque puellæ, & ipsa puella dedit ma-
tri suæ. Et audierunt discipuli ejus, & vene- 29
runt, sustuleruntque truncum ejus, & posue-
runt in sepulchro.

Ad oblationem quotidianam. 16.

Et congregati sunt Apostoli ad Jesum, & di- 30
xerunt ei quæcunque fecerant, & quæcunq;
docuerant. Et dixit eis; Venite, eamus in 31
desertum nos soli; & quiescite paululùm.
Erant enim plurimi qui ibant veniebantque;
nec erat eis commoditas ne comedendi qui-
dem. Et abierunt in locum desertum navi- 32
gio solitarii. Ac viderunt eos plurimi dum 33
proficiscerentur, & agnoverunt illos: & in
aridam concurrentes ex omnibus civitatibus
anteverterunt eū illuc. Et egressus Jesus vidit 34
cœtus multos, & misert⁹ est eorū, quippe qui
similes essent ovibus non habentibus pasto-
rem: cœpitque docere eos multa. Quumque 35
fuisset tempus provectum, adierunt eum di-
scipuli ejus, ac dicunt ei; Iste locus desertus
est, & tempus provectum. Dimitte eos ut 36
eant in agros circumjacentes, vicósque, &
comparent sibi panem, nihil enim habent
ad manducandum. Ipse verò dixit eis, Da- 37
te vos ipsis ad comedendum. Dicunt ei, Ibi-
mus empturi ducentis denariis panem, & da-
bimus eis comedere? Is autem dixit eis; 38
Ite, videte quot panes habeatis hìc: quum-
que vidissent, dicunt ei; Quinque panes, &
duos pisces. Et præcepit eis ut facerent omnes 39
discumbere per accubitus super gramine.
Discubuerunt itaque per accubitus centeni 40
& quinquageni.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * او بنشاط وهمت پيش ملك باز آمد * وبملك گفت سر يحيي را مي خواهم كه در طبقي
26 نهاده بمن دهي * همين ساعت ملك را عظيم دشخوار آمد الا براي سوگند وبراي
27 حاضران نخواست كه قول خود را بشكند * ملك جلادرا فرستاد * وفرمود كه سر يحيي را از
28 زندان بياورد [ورفت سر يحيي را بزندان بريد] وجلاد بياورد وبدختر داد ودختر پيش مادر
29 برد * شاگردان او شنيدند * آمدند * وتن اورا ستدند * ودر گور دفن كردند *

بيست شش

انجا كه از پنج نان پنج هزار مرد را سير كرد

30 * شاگردان باز پيش عيسي فراهم شدند وبدو گفتند هرچه كردند وآموزانيدند * مسيح
31 بديشان گفت بيابيد تا در بيابان رويم واندكي بياساييم وبسياران بودند كه مي رفتند ومي
آمدند * ونداشتند چيزي كه دهن خود را پاك كنند * يا تر كنند * يا چيزي كه بخورند *
32 ودر جايگاه ويران تنها در كشتي رفتند * بسياران ايشانرا ديده بودند وقتي كه مي رفتند وخبر
33
34 شنيدند * از همه شهرها وديهها تا نزديك كشتي امي دويدند * عيسي بدر آمد خلايق انبوه ديد *

Illa sedulò & solicitè ad regem 25
reversa est, et regi dixit; caput
Johannis oro ut patinæ impositum
mihi des. Eâdem horâ regi valdè 26
durum obvenit: sed propter jura-
mentum et propter præsentes noluit
promissum suum violare. Rex ita- 27
que carnificem misit, et jussit ut
caput Johannis è carcere adferret:
et abiens caput Johannis in carcere
præcidit. Et carnifex attulit, et 28
puellæ dedit: puella autem ad ma-
trem tulit. Et discipuli ejus audi- 29
entes venerunt, et corpus ejus acce-
perunt, et in monumento sepelie-
runt.

XXVI. Ubi quinque panibus
quinquies mille viros
saturavit.

Discipuli rursùs ad Jesum congre- 30
gati sunt, et ei retulerunt quæcun-
que fecissent, et docuissent. Christus 31
illis dixit; Venite, ut in desertum
abeamus, et paululùm quiescamus:
etenim multi erant qui abibant et
veniebant, et non habuerunt quid-
quam quo os suum mundarent aut
humectarent, nec aliquid quo vesce-
rentur. Et in locum desertum scor- 32
sum navigio abierunt. Et multi eos 33
viderunt tempore quo abirent, et
nuntium audiverunt ex omnibus
civitatibus et pagis, adeò ut ad
navim accurrerent. Ac Jesus 34
egressus turbas ingentes vidit,

40

Versio VULGATA LATINA.

25 Cùmque introisset statim cum festinatione ad regem, petivit, dicens; Volo ut
26 protinus des mihi in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus est rex: pro-
pter jusjurandum, & propter simul discumbentes, noluit eam contristare:
27 Sed misso spiculatore præcepit afferri caput ejus in disco. Et decollavit eum
28 in carcere, Et attulit caput ejus in disco: & dedit illud puellæ, & puella de-
29 dit matri suæ. Quo audito, discipuli ejus venerunt, & tulerunt corpus ejus:
30 & posuerunt illud in monumento. Et convenientes Apostoli ad Jesum, renun-
31 tiaverunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis; Venite seorsum
in desertum locum, & requiescite pusillùm. Erant enim qui veniebant & red-
32 ibant multi: & nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in navim,
33 abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, & cognove-
runt multi: & pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc; & præve-
nerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Jesus: & misertus est super eos, 34
quia erant sicut oves non habentes pastorem, & cœpit illos docere multa. Et 35
cùm jam hora multa fieret, accesserunt discipuli ejus, dicentes; Desertus est lo-
cus hic, & jam hora præteriit: Dimitte illos, ut euntes in proximas villas 36
& vicos, emant sibi cibos, quos manducent. Et respondens ait illis; Date il- 37
lis vos manducare. Et dixerunt ei; Euntes emamus ducentis denariis panes, &
dabimus illis manducare. Et dicit eis; Quot panes habetis? ite, & videte. Et 38
cùm cognovissent, dicunt; Quinque, & duos pisces. Et præcepit illis, ut ac- 39
cumbere facerent omnes secundùm contubernia super viride fœnum. Et discu- 40
buerunt in partes, per centenos & quinquagenos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * فرجعت للوقت بسرعة الي الملك وسالته قايلة اريد ان تعطيني الان في طبق راس يوحنا
26 المعمداني * فحزن الملك ومن اجل اليمين والمتكيين لم يرد منعها * وللوقت انفذ سيافا وامر 27
28 ان يوتي براسه في طبق * فمضي السياف وقطع راسه في الحبس * وجاء به في طبق واعطاه
29 للصبيه والصبيه دفعته لامها * وسمع تلاميذه فجاوا ورفعوا جسده وجعلوه في قبر * واجتمع
30 الرسل الي يسوع واخبروه بجميع ما عملوا وعلموا * فقال لهم تعالوا وحدكم الي القفر لتستريحوا
31 قليلا * لان الذين ياتون ويذهبون كثيرون حتي انهم لم يكونوا يتفرغون للاكل *
32 * الفصل التاسع عشر * فذهبوا في السفينه مسرعين الي بريه منفردين * فلما
33 علم بهم كثيرون فاسرعوا الي هناك من كل المدن واقبلوا اليهم * فلما خرج يسوع راي
34 جمعا كبيرا فتحنن عليهم لانهم كانوا كخراف لا راع لها فبدا يعلمهم كثيرا * وبعد
35 ساعات كثيرة جاء اليه تلاميذه وقالوا المكان قفر وقد جازت الساعة * اطلقهم ليذهبوا الي
36 القري والمدن التي حولنا ليبتاعوا لهم خبزا لانه ليس لهم ما ياكلون * فقال لهم اعطوهم
37 انتم لياكلوا * فقالوا نمضي ونبتاع خبزا بمايتي دينار ونعطيهم لياكلوا * فقال لهم كم
38 عندكم من الخبز اذهبوا وانظروا * فلما علموا قالوا خمس وسمكتان * فامرهم باجلاس
39 الجمع احزابا احزابا علي العشب الاخضر * فجلسوا زمرا زمرا مايه مايه وخمسين خمسين *
40

Et reversa est illicò cum celeritate ad 25
regem, & petiit ab eo, dicens; Volo ut
des mihi modò in disco caput Johannis
Baptistæ. Et contristatus est rex. At pro- 26
pter jusjurandum & discumbentes, nolu-
it negare ei. Et protinùs delegavit gladi- 27
atorem, præcepitque ut afferretur ca-
put ejus in disco. Abiit ergò gladiator, &
truncavit caput ejus in carcere: Et attu- 28
lit illud in disco, & dedit illud puellæ:
& puella dedit illud matri suæ. Et audi- 29
erunt discipuli ejus, & venerunt, & tu-
lerunt cadaver ejus, & posuerunt illud
in monumento. Et convenerunt Apostoli 30
ad Jesum, & nuntiaverunt ei omnia quæ
fecerant & docuerant. Dixit autem eis, 31
Venite seorsum in desertum, ut quiesca-
tis parumper. Nam qui veniebant &
ibant, erant plurimi, adeò ut non possent
vacare comestioni.

Sectio decima nona.

Igitur abierunt in navi properantes ad 32
desertum semoti: Sed quum scivissent 33
multi, accurrerunt illuc ex omnibus ci-
vitatibus, & venerunt ad eos. Et cùm 34
exiisset Jesus, vidit turbam magnam, &
misertus est super eos, quia erant sicut
oves, quibus non est pastor, & cœpit do-
cere eos multa. Et post horas multas ve- 35
nerunt ad eum discipuli ejus, & dixe-
runt; Locus est desertus, & jam præteri-
it hora. Dimitte illos, ut eant ad villas, 36
& urbes quæ circum nos sunt, ut emant
sibi panem: quia non est eis quod man-
ducent. Dixit eis, Date illis vos ad man- 37
ducandum. Et dixerunt, Ibimus & eme-
mus panem ducentis denariis, & dabi-
mus illis ad manducandum. Ait illis, 38
Quot apud vos sunt panes? ite & vi-
dete. Et cùm scivissent, dixerunt; Quin-
que, & duo pisces. Præcepitque eis ut 39
facerent sedere turbam per turmas super
herba viridi. Et sederunt per cœtus cen- 40
teni & quinquageni.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]

Et ingressa est statim ad regem festinans, & rogavit eum, & dixit ei; Volo nunc *ut* 25
des mihi caput Johannis Baptistæ in patina. Et contristatus est rex: propter ju- 26
ramentum ejus, & propter recumbentes noluit recusare eam. Et misit rex sta- 27
tim spiculatores, & præcepit ut afferrent caput ejus. Et abierunt & abscide- 28
runt caput Johannis in domo vinculi, & attulerunt in patina, & dederunt illud
huic filiæ; & illa dedit matri suæ. Et audientes discipuli sui venerunt, & tule- 29
runt cadaver Johannis, & sepeliverunt illud.

De vacatione, & de turba sermo.

Et coacti sunt Apostoli ad Dñm Jesum, & nuntiaverunt ei omnia quæ fecissent, 30
& quomodo docuissent. Et dixit iis; Venite, exeamus *in* desertum nos soli, & re- 31
quiescite pusillum: quia multi venientes, & redeuntes *erant*; & non permittebant
iis manducare panem quia non vacabant. Et abierunt *in* desertum navigio, so- 32
li. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt eos multi, & venerunt pedestres 33
ad eum ab omnibus civitatibus, & prævenerunt eos, & venerunt ad eum.

De quinque panibus.

Exiens Dñs Jesus vidit multos homines, & docuit eos, quia sicut oves quæ non ha- 34
bent pastorē *fuerunt*, & cœpit docere eos multa. Et postquā multa hora facta 35
fuit, venerunt discipuli ej⁹, & dicebant ei; Desertus est hic loc⁹; & ad vesperā jam
vergit hora. Dimitte populos, ut proficiscantur in civitates & vicos, emere sibi 36
cibū, quoniam non habent quo vescantur. Et respondit, & dixit iis; Date illis vos 37
quo vescantur, & dixerunt ei; Abibimúsne emere cum ducentis denariis panem, &
dabimus eis manducare? Et dixit iis, Abite, videte quot habetis panes: & di- 38
xerunt ei; Quinque, & duos pisces. Et præcepit iis omnibus discumbere singulis 39
suis accubitibus super viridi gramine. Et discubuerunt omnes illi singulis accubi- 40
tis suis per centenos, & quinquagenos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برايشان رحمت كرد كه مانند بودند * گوسفندانيرا كه ايشانرا چوپان نباشد * وآغاز كرد بسيار چيزها
35 بديشان مي اموزانيد * چون وقت دراز شد * شاگردان او پيش آمدند * وبدو گفتند * اين
36 جايگه † ويرانست * ووقت ديرشد * ايشانرا دستوري بده * كه درمزرعها وديهها كه گرداگرد
37 اينجا اند † بروند براي خود نان بخرند * براي انك چيزي خوردني ندارند * مسيح شاگردان
گفت شما چيزي دهيد تا بخورند * ايشان جواب دادند * كه اگر بدويست دينار نان بخريم
38 وبديشان دهيم * بخورند وهنوز بس نكند * عيسي بديشان گفت ببينيد چند نان داريد † اينجا
39 چون شنيدند گفتند * پنج نان داريم ودو ماهي * مسيح بديشان فرمود * كه مردم را
40 صف * صف بر علف بنشانيد * نشاندند صد صد * وپنجاه پنجاه *

in quos misericordiâ affectus est,
quòd similes essent ovibus quibus
pastor non sit: & initio facto multa
eos docuit. Cùm tempus prolixum 35
esset, discipuli ejus accesserunt, &
ei dixerunt; Hic locus desertus est,
& tempus serum est. Illis veniam 36
dato, ut in agros & pagos, qui in
circuitu hujus loci sunt, eāt ut panē
sibi comparent: eò quod nihil quo
vescantur habent. Christus discipulis 37
dixit; Vos aliquid date, quo vescan-
tur: illi responderunt; Quòd si du-
centis denariis panem emamus, &
illis demus ut edant, ne sic quidem
sat erit. Jesus illis dixit; Videte 38
quot panes habeatis hìc: quum au-
diissent dixerunt; Quinque panes
habemus, & duos pisces. Christus 39
illis jussit, dicens; Homines per ordi-
nes in herba collocate. Et eos dis- 40
posuerunt per centenos & quinqua-
genos.

40

Et *accipiens* quinque *panes* & *duos piſces*, *reſpiciens* in cœlum, bene-
41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους ϗ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλό-
dixit, & fregit panes, & dedit diſcipulis ſuis, ut *adponerent e-*
γησε, ϗ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐ-
is: & duos piſces diviſit omnibus. Et manducaverunt omnes & ſaturati
42 τοῖς· ϗ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες ϗ ἐχορτάσθη-
ſunt. Et ſuſtulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piſcibus.
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, ϗ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
Et erant *edentes* panes, *quaſi quinquies mille viri*. Et ſtatim co-
44 45 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς (γ) ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως (δ) ἠ-
egit diſcipulos ſuos aſcendere *in navigium*, *& præcedere in ulterim*
νάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, ϗ προάγειν εἰς τὸ πέραν
ad Bethſaïdam, *donec* ipſe *abſolveret turbam*. Et *dimittens* eos,
46 πρὸς Βηθσαϊδὰν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
abiit in montem orare. Et ſero facto, erat *navigium* in
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν
medio mari, & ipſe ſolus in terra. Et *vidit* eos la-
48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, ϗ αὐτὸς (ε) μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασα-
borantes in remigando:(erat enim ventus contrarius eis:) & circa quar-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν (ἦν γὰρ (ζ) ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) ϗ περὶ τε-
tam *cuſtodiam* noctis venit ad eos, *circum*ambulans *ſuper* mare: &
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ϗ
volebat præterire eos. Illi *verò videntes* eum *circum*ambulantem ſuper mare, putaverunt
ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν 49
phantaſma eſſe: & exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, & conturbati ſunt. Et ſtatim
φάντασμα εἶναι· ϗ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, ϗ ἐταράχθησαν. ϗ εὐθέως 50
locutus eſt cum eis, & dixit eis; Confidete: ego ſum, *ne metuite*. Et aſcendit ad
ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, ϗ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς 51
illos in *navigium*: & *quievit* ventus. Et *valdè ex abundanti in ſeipſis* ſtupebant,
αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· ϗ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ϗ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
& mirabantur. Non enim intellexerũt de panibus: erat enim cor eorum *ob-*
ϗ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν (η) γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πε- 52
callitum. Et *pertranſeuntes* venerunt in terram Geneſareth, & applicuerunt.
πωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν (θ) Γεννησαρὲτ, ϗ προσωρμίσθησαν. 53
Et exeuntibus illis è navigio, continuò *cognoſcentes* eum, *Circumcurren-* 54 55
Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες (ι) αὐτὸν, Περιδραμόν-
tes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malè *haben-*
τες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς (κ) κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχον-
tes circumferre, ubi audiebãt *quòd illìc eſſet*. Et quecunque introibat in vicos,
τας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν (λ) εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, 56
vel urbes, *vel agros*, in plateis ponebant infirmos, & *advocabant* eum ut
ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, ϗ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, *ſervabantur*.
κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· ϗ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

MS. A. (γ) ἄρτους, πεντακισχίλιοι (δ) ἠνέγκασεν (ε) μόνος ἦν ἐπὶ (ζ) ἐναντίος ὁ ἄνεμος (η) γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία (θ) Γεννησαρὲτ, (ι) αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, Περιδραμόντες (κ) κραβάτοις (λ) εἰσεπορεύοντο

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * ܘܢܣܒ ܗܢܘܢ ܚܡܫܐ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܠܚܡܐ.
ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܦܠܓܘ ܠܟܠܗܘܢ.
42 43 * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. * ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ. ܘܡܢ ܢܘܢܐ.
44 45 * ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܟܠܘ ܠܚܡܐ. ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. * ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ
ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܢܩܕܡܘܢܝܗܝ ܠܥܒܪܐ ܠܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܥܕ
46 ܗܘ ܡܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. * ܘܟܕ ܫܪܐ ܐܢܘܢ. ܐܙܠ ܠܛܘܪܐ ܠܡܨܠܝܘ. * ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ
47 ܓܘܢܝܐ * ܝܙ * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܣܦܝܢܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܒܡܨܥܬ ܝܡܐ. ܘܗܘ
48 ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܠ ܝܒܫܐ. * ܘܚܙܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܟܕ ܪܕܝܢ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܠܘܩܒܠܗܘܢ
ܗܘܬ. ܘܒܡܛܪܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܠܠܝܐ. ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ
49 ܕܢܥܒܪ ܐܢܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܣܒܪܘ ܠܗܘܢ ܕܚܙܝܐ ܗܘ
50 ܕܓܠܐ. ܘܩܥܘ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܚܙܐܘܗܝ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܘܡܚܕܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ
51 ܠܗܘܢ. ܐܬܠܒܒܘ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܣܠܩ ܠܘܬܗܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܫܠܝܬ ܪܘܚܐ.
52 ܘܛܒ ܝܬܝܪܐܝܬ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ. * ܠܐ ܓܝܪ ܐܣܬܟܠܘ ܗܘܘ ܡܢ ܠܚܡܐ ܗܘ.
53 54 ܡܛܠ ܕܠܒܗܘܢ ܥܒܝܐ ܗܘܐ. * ܘܟܕ ܥܒܪܘ. ܐܬܘ ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ. *ܘܟܕ ܢܦܩܘ
55 ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ. ܡܚܕܐ ܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ. * ܘܪܗܛܘ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ
ܘܫܪܝܘ ܡܩܪܒܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ. ܟܕ ܫܩܝܠܝܢ ܠܗܘܢ ܒܥܪܣܬܐ ܠܐܬܪܐ
56 ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܘܗܝ. * ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ. ܒܫܘܩܐ ܣܝܡܝܢ
ܗܘܘ ܟܪܝܗܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ. ܕܐܦܢ ܠܟܢܦܐ ܕܠܒܘܫܗ ܢܬܩܪܒܘܢ.
ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ.

Et accepit illos quinque panes & duos piſces, & ſuſpexit in cœlum, ac benedixit, fregitque panem, & dedit diſcipulis ſuis ut apponerent eis: & illos duos piſces partiti ſunt inter omnes. 41 Comederuntque omnes, & ſaturati ſunt. 42 Et ſuſtulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & ex piſcibus. 43 Erant autem qui comederant panem, quinquies mille viri. 44 Et ſtatim coëgit diſcipulos ſuos conſcendere navim, & trajicere ante ipſum in ulteriorem ripam ad Bethſaidam, dum ipſe dimitteret turbas. 45 Quumq; dimiſiſſet eos, profectus eſt in montem ut oraret. 46

Lectio quotidiana generaliter. 17.

Quum autem eſſet veſpera, navis erat in medio maris, & ipſe ſolus in terra. 47 Et vidit eos vexatos dum ſulcarent mare: ventus enim eis adverſus erat. vigiliâ verò quartâ noctis venit ad eos Jeſus dum ambularet ſuper aquas: volebatque eos præterire. 48 Illi autem viderunt eum ambulantem ſuper aquas, & reputârunt apud ſe viſionem eſſe fallacem, & exclamârunt. 49 Omnes enim viderunt eum, & timuerunt. Et ipſo momento collocutus eſt eis, & dixit eis; Bono eſtote animo, ego ſum: ne timeatis. 50 Et aſcendit ad eos in navem, & conquievit ventus: & vehementer admirabantur atque obſtupeſcebant apud ſe. 51 Non enim intellexerant ex pane illo, propterea quòd cor eorum craſſum erat. 52 Quumque trajeciſſent, venerunt in terram Gheneſar. Et quum exîſſent è navi, eo momento ſenſerunt eum viri regionis illius. 53 54 Et percurrerunt univerſam terram illam, cœperuntque adducere eos qui variis malis affecti erant, bajulantes eos in grabbatis, quò loci audiebant eum eſſe. 55 Et quocunque ingrederetur in pagos & urbes, in plateis ponebant infirmos, efflagitabantque ab eo ut vel fimbriam tantùm veſtimenti ejus tangerent: & ii omnes qui tangebant eum, ſanabantur. 56

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * ان پنج نان ودو ماهي را ستد * ودر اسمان نگاه كرد * وبركت نهاد ونانرا شكست * وبشاگردان
خود داد تا [پيش ايشان نهادند وان دو ماهي نيز] بريشان بخش كردند * همگان 42
43 [خوردند و] سير شدند * وافزوني نان پارها كه پيش مردم مانده بود جمع كردند
44 وازماهي نيز * دوازده سبد پر شد * وشماران مردم [كه خوردند] پنج هزار بودند
45 بيست هفت رفتن مسيح برروي آب دريا * واز انجا بشاگردان خود فرمود
كه در كشتي نشينند * وازو پيشتر بروند در بيت صيدا * وقتي كه خلق را دستوري داده
46 47 * وخود بر كوه رفت تا نماز كند * چون شب در آمد كشتي دردريا بود واو تنها بر زمين
48 * وديد كه در رفتن رنجت مي كشند * سبب انك باد برابر ايشان بود * ودرچهارم بخش از
شب عيسي * پيش ايشان آمد * برروي اب دريا همچو بر خشكي مي رفت * مي خواست كه
49 از ايشان * بگذرد * ايشان اورا ديدند كه برروي آب مي رفت پنداشتند † دروغ
50 وخيالست وبانك زدند * سبب انك ترسيدند * مسيح با ايشان سخن گفت * وفرمود مترسيد منم منم

Tunc illos quinq; panes & duos piſces accepit, & in cœlum intuitus eſt, & benedictione adhibitâ panes fregit; & diſcipulis ſuis dedit, ut illis apponerent: illos quoque duos piſces partiti ſunt illis. 41 Et *omnes comederunt & ſaturati ſunt.* 42 *Et reliquias panis, fragmenta quæ coram hominibus remanſerant, congregârunt, & de piſcibus etiam, duodecim corbes impleti erant.* 43 *Numerus autem illorum virorum, qui comederant, quinque millia erant.* 44

XXVII. Inceſſus Chriſti ſuper faciem aquæ maris.

Ac deindè diſcipulis ſuis juſſit ut navigium inſcenderent, & eum præcederent in Bethſaidam, tempore quo populum dimitteret. 45 *Et ipſe in montem aſcendit ut oraret.* 46 *Cùm nox inîſſet, navigium in mari erat & ipſe ſolus in terra.* 47 *Et vidit quòd in progrediendo ærumnam exantlarent, eâ de cauſa quòd ventus illis adverſus eſſet: et in quarta parte noctis Jeſus ad illos acceſſit, in ſuperficie aquæ maris tanquam in arida incedens, & voluit ab eis tranſire.* 48 *Illi cum videntes, quòd in ſuperficie aquæ incederet, putaverant* quod *viſio falſa & ſpectrum eſſet*: & *vociferati ſunt; Eò quòd timerent. Jeſus eos allocutus eſt, & dixit; Ne timete, ego ſum, ego ſum.* 49 50

Verſio VULGATA LATINA.

41 Et acceptis quinque panibus, & duobus piſcibus, intuens in cœlum, benedixit, &
42 fregit panes, & dedit diſcipulis ſuis, ut ponerent ante eos: & duos piſces diviſit
43 omnibus. Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et ſuſtulerunt reliquias,
44 fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piſcibus. Erant autem qui man-
45 ducaverunt quinque millia virorum. Et ſtatim coëgit diſcipulos ſuos aſcendere
46 navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethſaidam, dum ipſe dimitteret popu-
47 lum. Et cùm dimiſiſſet eos, abiit in montem orare. Et cùm ſerò eſſet, erat navis
48 in medio mari, & ipſe ſolus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat
enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
49 ſupra mare: & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem ſupra
mare, putaverunt phantaſma eſſe, & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& conturbati ſunt. Et ſtatim locutus eſt cum eis, & dixit eis; Confidite, ego ſum,
nolite timere. Et aſcendit ad illos in navim, & ceſſavit ventus. Et plus magis in- 51
tra ſe ſtupebant: Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum ob- 52
cæcatum. Et cùm transfretâſſent, venerunt in terram Geneſareth, & applicue- 53
runt. Cùmque egreſſi eſſent de navi, continuò cognoverunt eum: Et percurren- 54
tes univerſam regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui ſe malè habebant, cir- 55
cumferre, ubi audiebant eum eſſe. Et quocunque introibat, in vicos, vel in villas, 56
aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam
veſtimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, ſalvi fiebant.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * واخذ الخمس الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وبارك وكسر الخبز * واعطي تلاميذه
42 43 ليقدموا اليهم * وقسم الحوتين للجمع * فاكلوا جميعا وشبعوا * ورفعوا من الكسر ومن
44 الحوتين اثني عشر زنبيلا مملوه * وكان عدد الاكلين خمسة الف رجل *

* الفصل العشرون *

45 * وللوقت كلف تلاميذه ان يركبوا السفينة وان يسبقوه الي العبر نحو بيت صيدا ليطلق
46 47 هو الجماعة * فلما ودعهم ذهب الي الجبل ليصلي * فلما كان المساء كانت السفينة وسط
48 البحر وهو وحده قايما علي الارض * فلما راهم متعبين لان الريح كانت من قدامهم فوافاهم
49 في الهجعة الرابعة من الليل ماشيا علي البحر وكان يريد يجوزهم * فلما راوه يمشي علي البحر
50 ظنوه خيالا فصاحوا * لانهم ابصروه كلهم واضطربوا * فخاطبهم للوقت قايلا لهم تقووا انا
51 52 هو لا تخافوا * وصعد معهم في السفينة وسكنت الريح * فبهتوا جدا وتعجبوا * لانهم لم
53 يفهموا امر الخبز لان قلوبهم كانت مطموسة * فلما عبروا جاوا الي ارض جناسر وارسوا *
54 55 * وخرجوا من السفينة وللوقت عرفه اهل تلك البلاد كلها * واسرعوا بالمرضي علي الاسرة
56 من قري ومدن وحقول الي حيث كان * وكانوا يضعون المرضي في الاسواق ويسالونه ان
يلمسوا طرف ثوبه * وكان كل من لمسه خلص *

Et accepit quinque panes, & duos piſces: & ſuſpexit in cœlum, & benedixit, & fregit panem, & dedit diſcipulis ſuis ut porrigerent eis: & diviſit duos piſces populo. 41 *Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt.* 42 *Et ſuſtulerunt ex fragmentis & ex duobus piſcibus duodecim cophinos plenos.* 43 *Erat autem numerus manducantium, quinque millia virorum.* 44

Sectio vigeſima.

Et ſtatim urſit diſcipulos ſuos ut conſcenderent navim, & præcederent eum trans fretum verſùs Bethſaida; ut dimitteret ipſe turbam. 45 *Et cùm valedixiſſet eis, recepit ſe in montem ut oraret.* 46 *Et cùm eſſet ſerò, erat navis in medio maris, & ipſe ſolus ſtans ſuper terram.* 47 *Et cùm vidiſſet eos laborantes, quia ventus erat ex adverſo illis, venit ad eos in vigilia quarta noctis ambulans ſuper mare: & volebat præterire eos.* 48 *Cùmque vidiſſent eum ambulare ſuper mare, putaverunt eum eſſe phantaſma, & exclamaverunt:* 49 *Quoniam ipſi viderunt eum omnes, & conturbati fuerunt. Sed ſtatim allocutus eſt eos, dicens illis; Roboramini, ego ſum: ne timeatis.* 50 *Et aſcendit cum eis in navim, & quievit ventus. Et ſtupuerunt, & mirati ſunt vehementer.* 51 *Quia non intellexerunt rem panis: corda enim eorum erant excæcata.* 52 *Et cùm transfretâſſent, venerunt in terram Geneſar. Et anchoras jecerunt,* 53 *Et exierunt de navi. Et continuò cognoverunt eum incolæ illius regionis totius.* 54 *Et accurrerunt cum infirmis ſuper lectos de caſtellis, & civitatibus, & agris eò loci ubi erat.* 55 *Et ponebant infirmos in plateis, & deprecabantur eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus: & quicunque tetigit eum, ſalvus factus eſt.* 56

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ወነሥአ፡ለኀምስ፡ ኅብስት፡ወለክልኤቲ፡ ዓሣት፡ወነጸረ፡ ሰማየ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ኅ
42 ብስተ፡ወወሀቦሙ፡ለአርዳኢሁ፡ ያቅርቡ፡ሎሙ፡ወከፈሎሙ፡ ለኵሎሙ፡እምክልኤቲ፡
ዓሣትኒ፡፡ ወበልዑ፡ኵሎሙ፡ወጸግቡ፡፡ ወዘአግሐሡ፡ዘተርፈ፡ፍተታተ፡መል
43 አ፡ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡መሣይምተ፡ወእምዓሣሁኒ፡፡ ወእለሰ፡በልዕዎ፡ለውእቱ፡
44 ኅብስት፡ ዕደው፡ኀምስ፡ምእት፡፡ ወአገበሮሙ፡ሶቤሃ፡ለአርዳኢሁ፡ ይዕረጉ፡ ሐ
45 መረ፡ወይቅድምዎ፡ማዕደተ፡ቤተ፡ሰይደ፡እስከ፡ይስእሮሙ፡ለአሕዛብ፡፡ ወፈነዎ
46 ሙ፡ ወኀለፈ፡ እምህየ፡ ወዓርገ፡ ደብረ፡ ከመ፡ ይጸሊ፡፡

በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ ዲበ፡ባሕር፡፡

47 ወመሲዮ፡ሀለወት፡ሐመር፡ማእከለ፡ባሕር፡ወውእቱሰ፡ባሕቲቱ፡ሀሎ፡ውስተ፡ደብር፡፡
48 ወርእዮሙ፡እንዘ፡ ይትመነደቡ፡ ወያሐምምዎሙ፡ ነፋስ፡እስመ፡ ነፋስ፡ እምገጾሙ፡ ውእ
ቱ፡፡ ወበራብዕት፡ሰዐተ፡ሌሊት፡መጽአ፡ኀቤሆሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡እንዘ፡ይሐውር፡
49 ዲበ፡ባሕር፡ወፈቀደ፡ ይትረሐቆሙ፡፡ ወሶበ፡ርእይዎ፡ዲበ፡ባሕር፡ይሐውር፡መስሎ
50 ሙ፡ጋኔን፡፡ ወእሉ፡ኵሎሙ፡ ርእይዎ፡ደንገፁ፡ወአውየዉ፡፡ወነበቦሙ፡ሶቤሃ፡ወይ
51 ቤሎሙ፡ተአመኑ፡ ከመ፡ አነ፡ውእቱ፡ወኢትፍርሁ፡፡ ወዓርገ፡ ኀቤሆሙ፡ ውስተ፡
52 ሐመር፡ ወኀደገ፡ነፋስ፡ወፈድፋደ፡ተደሙ፡ ወአንከርዎ፡፡ ወእመኒ፡ኅብስት፡ኢለበ
53 ውዎ፡ እስመ፡ ጽሉል፡ ልቦሙ፡፡ ወዓደዉ፡ ወበጽሑ፡ ምድረ፡ ጌንሴሬጥ፡ ወአር
54 ሰዩ፡ ህየ፡፡ ወወፂኦሙ፡ እምሐመር፡ አእመርዎ፡ ሶቤሃ፡፡ ወሮጹ፡ ውስ
55 ተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ወአምጽኡ፡ ድውያነ፡ በዓራታት፡ ወይወስዱ፡ ኀበ፡ ሰምዑ፡
56 ሀሎ፡፡ ውስተ፡ አህጉር፡ ወአዕጻደት፡ ኀበ፡ቦኡ፡ ወውስተ፡ መሠያጠት፡ ያነብ
ርዎሙ፡ ለድውያን፡ ወያስተበቍዕዎ፡ ከመ፡ ይግስሱ፡ ጽንፈ፡ ልብሱ፡፡ ወኵሎ
ሙ፡ እለ፡ ገሰስዎ፡ ይሐይዉ፡፡

Et accepit quinque panes, & duos piſces, & reſpexit cœlum, & benedixit, & fregit panes; & dedit diſcipulis ſuis adponere eis: & diviſit omnibus de duobus piſcibus. 41 42 Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. 43 Et quod ſuſtulerunt reliquiarum fragmentorum complevit duodecim cophinos, & ex piſcibus. 44 Et manducantes hunc panem viri *erant* quinquageſies centum. 45 Et adegit ſtatim diſcipulos ſuos aſcendere navim, & præcedere eum in ulterius Bethſaidæ, dum *ipſe* abſolveret populos. 46 Et dimiſit eos, & abiit illinc, & aſcendit ad montem ut oraret.

De hoc quod ſuper mare ambulavit.

47 Et quum ſerò eſſet, fuit navis *in* medio maris, & ipſe ſolus fuit in monte. 48 Et vidit eos vexatos, & affligebat eos ventus, quoniam ventus è facie illorum erat: & in quarta hora noctis acceſſit ad eos Dominus Jeſus ambulans ſuper mare; & voluit præterire eos. 49 Et quando vidiſſent eum ſuper mare ambulare, videbatur iis *quaſi* dæmon. 50 Et iſti omnes videndo eum conturbati fuerunt, & clamaverunt: & loquutus eſt iis ſtatim, & dixit iis; Confidite, quòd ego ſum; & ne timete. 51 Et aſcendit ad eos in navim, & ceſſavit ventus: & magìs obſtupuerunt, & admirati ſunt eum. 52 Et de panibus non intellexerunt eum, quia obumbratum erat cor eorum. 53 Et tranſiverunt & venerunt *ad* terram Genezerat, & conſtituerunt ibi. 54 Et exeuntes è navi ſtatim cognoverunt eum. Et cucurrerunt in omnes regiones, & adduxerunt infirmos in lectis, 55 & adducebant ubi audiviſſent eum eſſe. 56 In civitatibus, et vicis ubi intrâſſent, et in plateis ponebant infirmos, et precabantur eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus: et omnes qui tangebant eùm ſervabantur.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

51 * پيش ايشان در كشتي بالا رفت * وباد ساكن شد * سخت بعجب † درماندند * ودر
52 نفس خود حيران شدند * * كه دل ايشان كند † بود ومسيح را نيك در نيافته بودند *
53 * وچون از دريا گذشتند * در زمين قنسرين آمدند * بيست هشت انجا كه رنجورانرا
54 بر تختها بر راه مي نهاد * [چون از كشتي بدر آمد] كسان آن ولايت دريافتند كه
55 مسيح با شاگردان مي گذرد * همه پيش باز دويدند * وهر كجا رنجور وبيمار بود بر تختها
56 نهاده * وبسته * بر گذرگاه او مي آوردند * وبهر ده وشهر كه در مي رفت رنجورانرا در پاي
او مي آوردند * وازو مي خواستند كه در دامن پوشش او برسند * وهركه بدو مي رسيد
خوش مي شد *

Et *ad eos in navem aſcendit, et ventus ſedatus eſt: ſumma in admiratione hæſerunt, & in ſeipſis obſtupuerunt.* 51 *Nam cor illorum hebes erat, & Chriſtum benè nonintellexerant.* 52 *Et cùm mare tranſiſſent, in terram Kennaſrin venerunt.* 53

XXVIII. Ubi ægrotos in lectis juxta viam ponebant.

Cùm è navi egreſſus eſſet, homines illius regionis intellexerunt, quòd Chriſtus cum diſcipulis ſuis tranſiret. 54 *Et omnes ultrò citróque curſabant, & ubicunque ægrotus aut infirmus eſſet, lectis impoſitos & alligatos quò tranſiturus erat ferebant.* 55 *Et quemcunque pagum aut oppidum ingreſſus eſt, ægrotos ad pedes ejus attulerunt, & ab eo petebant ut laciniam veſtimenti ejus attingerent: & quicunque eum attigit ſalvus erat.* 56

CAP. VII. ζ'.

Et conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam *Scribarum* venientes ab Hie-
1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱε-
rosolymis. Et *videntes* quosdam *discipulorum* ejus cõmunib⁹ manib⁹, *hoc* est, *illo-*
2 ροσολύμων. Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσί, τοῦτ᾽ ἔστιν, ἀνί-
tis, *edentes* panes, *incusârunt*. *Nam* Pharisæi & omnes Judæi, *si*
3 πτοις, ἐσθίοντας (α)ἄρτους, ἐμέμψαντο. Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν
non pugillatim laverint manus, non manducant, tenentes traditionem senio-
μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέ-
rum: Et à foro, *si non* baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ
4 ρων· Καὶ (β) ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ
assumpserunt prehendere, *lotiones* poculorum, & *sextariorum*, & æramentorũ, & lectorum. *De-*
5 παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. Ἔ-
inde interrogant eum Pharisæi & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambu-
πειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπα-
lant juxta traditionem seniorum, sed *illotis* manibus mãducant panem? Ille
6 τοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; Ὁ
verò respondens, dixit eis; *Quòd pulchrè* prophetavit *Esaias* de vobis hypo-
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν (γ) Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑπο-
critis, sicut scriptum est; Hic populus labiis me honorat, *at* cor eorum lon-
κριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤ-
gè *abest* à me. *Frustrà* autem colunt me, docentes doctrinas, præcepta
7 ῥω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα

hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, *prehenditis traditionem* homi-
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ- 8
num, *lotiones sextariorum*, & *poculorum*: & alia similia *ejusmodi* multa faci-
πων, (δ)βαπτισμοὺς ξεστῶν, καὶ ποτηρίων· (ε) καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖ-
tis. Et dicebat illis; *Pulchrè abrogatis mandatum* Dei, ut traditionem
τε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam: &,
ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καί, 10
Maledicens patri vel matri morte *finiatur*. Vos autem dicitis; Si di-
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε, (ζ) Ἐὰν εἴ- 11
xerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod *si* ex me, *juva-*
πῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελη-
beris. Et non *ampliùs sinitis* eum quicquam facere patri suo, aut matri *suæ*,
θῇς. Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, 12
Irritum facientes verbum Dei *traditione vestrâ* quam tradidistis: & similia
Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια 13
hujusmodi multa facitis. Et advocans *omnem* turbam, dicebat illis;
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, 14
Audite me omnes, & intelligite. Nihil est extra hominem introiens in
Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς 15
eum, quod *potest* eum *communicare*: sed *exeuntia* ab eo, illa sunt
αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι
communicantia hominem.
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

MS. A. (α) ἄρτους * Οἱ γὰρ (β) ἀπ᾽ ἀγορᾶς, (γ) περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας τοῦ (δ) βαπτισμοῦ (ε) καὶ παρόμοια (ζ) Ὃς ἂν εἴπῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܪܩܘܣ * ܫܚ * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܕܐܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. 2 * ܘܚܙܘ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܠܚܡܐ ܐܟܠܝܢ ܟܕ ܠܐ ܡܚܠܠܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܪܛܢܘ. 3 * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܝܗܘܕܝܐ ܘܦܪܝܫܐ ܐܢ ܠܐ ܢܚܠܘܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܐܨܒܥܬܗܘܢ ܠܐ ܠܥܣܝܢ ܡܛܠ ܕܐܚܝܕܝܢ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܫܝܫܐ. 4 * ܘܡܢ ܫܘܩܐ ܐܢ ܠܐ ܡܥܡܕܝܢ ܠܐ ܐܟܠܝܢ ܘܣܓܝܐܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܝܬ ܕܩܒܠܘ ܕܢܛܪܘܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܟܣܐ ܘܕܩܣܛܐ ܘܕܡܐܢܝ ܢܚܫܐ ܘܕܥܪܣܬܐ. 5 * ܘܫܐܠܘܗܝ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܬܠܡܝܕܝܟ ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܫܝܫܐ ܐܠܐ ܟܕ ܠܐ ܡܚܠܠܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܐܟܠܝܢ ܠܚܡܐ. 6 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܦܝܪ ܐܬܢܒܝ ܥܠܝܟܘܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܗܢܐ ܥܡܐ ܒܣܦܘܬܗ ܡܝܩܪ ܠܝ ܠܒܗܘܢ ܕܝܢ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢܝ. 7 * ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܡܕܚܠܝܢ ܠܝ ܟܕ ܡܠܦܝܢ ܡܘܠܦܢܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. 8 * ܫܒܩܬܘܢ ܓܝܪ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܘܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܟܣܐ ܘܕܩܣܛܐ ܘܣܓܝܐܬܐ ܐܟܘܬ ܗܠܝܢ. 9 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܦܝܪ ܡܣܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܬܩܝܡܘܢ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ. 10 * ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ ܘܡܢ ܕܠܐܛ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܡܡܬ ܢܡܘܬ. 11 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ ܩܘܪܒܢܝ ܡܕܡ ܕܡܢܝ ܬܬܗܢܐ. 12 * ܘܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܕܡܕܡ ܢܥܒܕ ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ. 13 * ܘܡܣܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܐܫܠܡܬܘܢ ܘܕܐܟܘܬ ܗܠܝܢ ܣܓܝܐܬܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. 14 * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘܢܝ ܟܠܟܘܢ ܘܐܣܬܟܠܘ. 15 * ܠܝܬ ܡܕܡ ܕܠܒܪ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܘܥܐܠ ܠܗ ܕܡܫܟܚ ܕܢܛܢܦܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܢܦܩ ܡܢܗ. ܗܘ ܗܘ ܡܛܢܦ ܠܒܪܢܫܐ.

Medio jejunio. 18.

CAP. VII.

ET congregati sunt ad eum Pharisæi & scribæ qui venerant ab Ierusalem. 1 Et viderunt quosdam ex discipulis ejus edentes panem, illotis ipsorum manibus, & conquesti sunt. 2 Omnes enim Judæi & Pharisæi, nisi curiosè abluerint man⁹ suas, non comedunt, propterea ꝙ tenent traditionẽ seniorũ. 3 Et à foro *empta*, nisi lavent, non comedunt: & multa alia sunt quæ receperunt observanda, *nempe* lotiones calicũ, & œnophororũ, vasorumque æneorũ, atq; lectorum. 4 Et interrogaverunt eum Scribæ et Pharisæi, Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionẽ seniorũ, sed non lotis manib⁹ suis comedunt panem? 5 Ipse verò dixit eis, Pulchrè vaticinat⁹ est cõtra vos Esaias propheta, hypocritæ, sicut scriptum est, Popul⁹ iste labiis me honorat, cor autẽ eorũ admodum elongatũ est à me. 6 Frustráq; reverentur me, quum doceant doctrinas mandatorũ filiorũ hominũ. 7 Deseruistis enim mandata Dei, & tenuistis traditionem hominum, lotiones calicũ & lagenarũ, multaque his similia. 8 Dixit eis, Bellè deprimitis mandatum Dei, ut confirmetis traditionem vestram. 9 Moses enim dixit, Honora patrẽ tuũ et matrẽ tuam: &, Qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur. 10 Vos autẽ dicitis, Si dixerit quispiam patri suo aut matri suæ, Oblatio mea id rei est, ut à me lucreris. 11 Nec permittitis ei ut quicquam præstet patri suo aut matri suæ. 12 Et spernitis sermonẽ Dei propter traditionẽ quam tradidistis: & similia hujuscemodi multa facitis. 13 Et advocavit Jesus turbam universam, ac dixit eis; Audite me, vos omnes, & intelligite: 14 Nihil est quod extra hominem sit & intret in eum, possit eũ contaminare: sed quod exit ab eo, illud contaminat hominem. 15

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بيست نه   براي دست شستن وهرچه ادمي را پليد كند

1 * روزي معتزلان ونويسندكان * كه از اورشليم آمده † بودند * وپيش او نشسته * بديدند كه
2 شاكردان بي دست شستن † نان مي خورند * ويهوديان * ومعتزلان * از پيران † پند كرفته بودند
3 وقبول كرده * كه زودتر دست بشويند * انكه چيزي خورند * واز بازارها تا شسته نشوند نخورند *
4 وبسيار چيزهاء † ديكر هست انك قبول † كرده بودند * چون شستن كاسه * وكوزه * والتهاء مسين *
5 وتختها * * نويسندكان ومعتزلان ازو پرسيدند * چرا شاكردان تو بموجب سپارش پيران روان
6 نمي شوند * الا بي دست شستن نان مي خورند * او بديشان كفت خوش پيغمبري كرد بهرشما
اشعياي † پيغمبر * اي منافقان انچنانك نبشته شد نبوت اين خلق بلب مرا حرمت مي
7 دارند * ودل ايشان بغايت از من دورست * وبيهوده مرا مي پرستند * براي انك تدبيرها
8 وسپارش آدميان † مي اموزند * * وسپارشهاء خدارا رها كردند * وازان ادميانرا كرفتند * شستن
9 كاس وكوزه * ومانند اين بسيار * بديشان كفت * سپارش خدايرا كذاشتيد * وسپارش ادميانرا كرفتيد *

XXIX. De lotione manuum, & quid hominem polluat.

CAP. VII.

DIe quodam *Pharisæi & Scribæ, qui ex Hierosolyma venerant, & coram eo considebant,* 1 *Viderunt quòd discipuli sine manuum lotione panem comederent.* 2 *Judæi autem, & Pharisæi à senioribus ritum acceptum retinebant, ut priùs manus lavarent, postea cibum caperent.* 3 *Et à foris* empta, *quamdiu lota non fuerint, non comederent: & multa alia sunt quæ acceperant; velut lotionem poculorum, & urceorum, & utensilium æneorum, & lectorum.* 4 *Scribæ & Pharisæi ab eo percontati sunt; Quare discipuli tui ad præscriptum traditionis seniorum non incedunt, sed absque manuum lotione panem comedunt.* 5 *Ipse illis dixit; Benè vaticinium fecit de vobis Esaias Propheta, ô hypocritæ, quemadmodum scriptum est:* 6

Prophetia.

Hic populus labio me honore afficiunt, at cor eorum à me longissimè abest. Frustrà verò me colunt, eò quòd instituta & traditionem hominum doceant. 7 *Et mandata Dei dereliquerunt, & humana acceperunt, lotionem poculorum & urceorum, & similia his multa.* 8 *Dixit etiam illis; Mandatum Dei misistis, & traditionem hominum tenuistis.* 9

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VII.

1 ET conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis. 2 Et cùm vidissent quosdam ex discipulis ejus, communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes; vituperaverunt. 3 Pharisæi enim, & omnes Judæi, nisi crebrò laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: 4 Et à foro nisi baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptismata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum: 5 Et interrogabant eum Pharisæi, & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? 6 At ille respondens, dixit eis; Benè prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est; Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. 7 In vanum autem me colunt, docentes doctrinas & præcepta hominum. 8 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptisma urceorum, & calicum: & alia similia his facitis multa. 9 Et dicebat illis; Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. 10 Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et; Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. 11 Vos autem dicitis; Si dixerit homo patri, aut matri; Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi profuerit: 12 Et ultrà non dimittitis eum quidquam facere patri suo, aut matri, 13 Rescindentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: & similia hujusmodi multa facitis. 14 Et advocans iterùm turbam, dicebat illis; Audite me omnes, & intelligite. 15 Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الحادي والعشرون *

1 * ثم اجتمع اليه الفريسيون وقوم من الكتبة
2 الذين جاوا من يروشليم * فنظروا الى قوم من تلاميذه ياكلون الطعام بغير غسل ايديهم
3 فلاموهم * لان الفريسيين وكل اليهود لا ياكلون الا بعد غسل ايديهم تمسكا بسنة شيوخهم *
4 * والذي يشترونه من الاسواق ان لم يغسلوه لا ياكلونه * واشياء اخر كثيرة تمسكوا بها
5 من غسل كووس والات وقصاع وقدور * وساله الكتبة والفريسيون لم لا يسير تلاميذك
6 كسنة المشيخة بل ياكلون بايدي وسخة * فاجابهم [يسوع] قايلا نعما تنبا عليكم اشعياء
7 النبي ايها المراوون * كما هو مكتوب ان هذا الشعب يكرمني بشفتيه وقلبه بعيد مني * باطلا
8 يعبدونني * اذ يعلمون تعاليم وصايا الناس * لانكم تركتم وصايا الله وتمسكتم بوصايا الناس *
9 من غسل اقساط وكووس واواني واشياء اخر كثيرة شبه هذه تصنعون * ثم قال لهم اجيد
10 ان تتركوا وصايا الله وتحفظوا سنتكم * فان موسي قال اكرم اباك وامك ومن قال كلمة سو في
11 12 ابيه وامه فيموت موتا * وانتم تقولون ان الكرامة هي قربان * وان من لا يرفع قربانا عن ابيه
13 14 وامه فانه يهينهما * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم وتفعلون كثيرا مثل هذا * ثم دعا
15 الجمع الكبير وقال لهم اسمعوا مني كلكم وافهموا * ليس شي خارج عن الانسان يدخل فيه
يقدر ان ينجسه * لكن الذي يخرج من فم الانسان * [هو الذي ينجس الانسان]

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

DEinde *convenerunt ad eum Pharisæi & quidam è Scribis, qui venerunt ab Jerosolymis:* 1 *Videruntq; nonnullos ex discipulis ejus comedere cibum absque lotione manuum suarum, & arguerunt eos.* 2 *Nam Pharisæi & omnes Judæi non manducant nisi post lotionem manuum suarum, adhærentes legi seniorum suorum.* 3 *Et quod emunt ex plateis, si non lavent illud, non comedunt illud; & res alias multas observant circa lotionem calicum, & vasorum, & paropsidum, & ollarum.* 4 *Itaque interrogaverunt eum Scribæ & Pharisæi, Quare non ambulant discipuli tui juxta legem seniorum, sed comedunt manibus immundis?* 5 *Respondit eis Jesus, dicens; Benè prophetavit de vobis Isaias propheta, ô hypocritæ, sicut est scriptum; Quòd hic populus honorat me labiis suis, & cor ejus remotum est à me:* 6 *In vanum colunt me, docentes doctrinam præceptorum hominum.* 7 *Nam reliquistis mandata Dei, & tenuistis præcepta hominum, quoad lotionem urceorum, & calicum, & vasorum: & res alias multas, quæ similes sunt his, facitis.* 8 *Tum subdidit eis, Num consentaneum est omittere vos mandata Dei, & servare statuta vestra?* 9 *Nam Moyses dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam: &, Qui dixerit verbum nequitiæ in patrem suum aut matrem suam, moriatur morte.* 10 *Vos autem dicitis, Quòd honor est oblatio;* 11 *Et quòd, Is qui non attollit oblationem pro patre suo & matre suâ, despicit illos.* 12 *Et abolivistis verba Dei propter leges vestras: & facitis multa similia his.* 13 *Deinde vocavit turbam magnam, & dixit eis; Audite me omnes vos, & intelligite.* 14 *Nulla res extrinseca homini, intrans in eum, potest illum coinquinare: sed quod exit ex ore hominis, hoc est quod coinquinat hominem.* 15

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ወተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ጸሐፍት፡ወፈሪሳውያን፡መጺኦሙ፡እሉ፡ኢየሩሳሌም፡፡ ወርእዩ
2 ሙ፡ለአርዳኢሁ፡እንዘ፡ይበልዑ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ ይትኀፀቡ፡ እደዊሆሙ፡፡ እስመ፡
3 ፈሪሳውያንሰ፡ ወኵሉ፡ አይሁድ፡ለእመ፡በሕጎሙ፡ ኢተኀፀቡ፡እደዊሆሙ፡ኢይበልዑ፡እክ
4 ለ፡እስመ፡ይዓቅቡ፡ትምህርቶሙ፡ለረበናት፡፡ ወዘኒ፡እምሠያጥ፡ኢይበልዑ፡እስ
መ፡ኢያጥመቅዎ፡በማይ፡ወባዕደኒ፡ብዙኅ፡ሕርመት፡ ዘይትዓቀቡ፡፡ ወየኀፅቡ፡ጽዋ
ዓትኒ ፡ ወኰስኰስትኒ ፡ ወጸህራትኒ ፡ ወዓራታት፡፡

በእንተ ፡ እለ ፡ ኀደጉ ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔር፡፡

5 ወይቤልዎ፡ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ለምንት፡ኢየሐውሩ፡ አርዳኢከ፡በሕገ፡ሠርዐ፡ጸ
6 ሐፍት፡ወፈሪሳውያን፡ወዘእንበለ፡ይትኀፀቡ፡እደዊሆሙ፡ ይበልዑ፡ እክለ፡፡ ወይቤሎ
ሙ፡መድልዋን፡ሠናየ፡ተነበየ፡ላዕሌክሙ፡ ኢሳይያስ፡ በከመ፡ጽሑፍ፡ ዝንቱ፡ሕዝብ፡በ
7 ከናፍሪሆሙ፡ያከብሩኒ፡ወያፈቅሩኒ፡ወበልቦሙሰ፡ ነዊኀ፡ ይርሕቁ፡እምኔየ፡፡ ወከንቱ
8 ቱ፡ያመልኩኒ፡ወይሜህሩ፡ሥርዓታተ፡ ትእዛዛተ፡ሰብእ፡፡ ወኀደግሙ፡ትእዛዛተ፡
እግዚአብሔር፡ወይዓቅቡ፡ትእዛዛተ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ኅፅበተ፡ጽዋዓት፡ወኰስኰስት፡ወጸ
9 ሀርታተ፡ጽዋዓት፡ወባዕደኒ፡ብዙኀ፡ ዘይመስሉ፡ ለዝንቱ፡፡ ወይቤሎሙ፡ሠናየኑ፡ታስ
10 ትዐልዉ፡ትእዛዘ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትዕቀቡ፡ትእዛዘ፡ርእስክሙ፡፡ ወሙሴኒ፡ይ
ቤለክሙ፡አክብር፡አባከ፡ወእመከ፡ወዘአሕሠመ፡ቃለ፡ላዕለ፡ አቡሁ፡ወእሙ፡ሞተ፡ለይ
11 ሙት፡፡ ወአንትሙሰ፡ትብሉ፡ዘይቤሎ፡ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡ቍርባን፡ዘረባሕከ፡እ
12 ምኔየ፡ብሂል፡፡ ኢታበውሕዎ፡ምንተኒ፡እንከ፡ይግበር፡ለአቡሁ፡ወለእሙ፡፡ ወ
13 ትስዕሩ፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ትእዛዝክሙ፡ ዘሠራዕክሙ፡፡ ወዲዲ፡ብዙኅ፡ ዘ
14 ከመዝ፡ዝንቱ፡ዘትገብሩ፡፡ ወጸውዖሙ፡ካዕበ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ስምዑኒ፡
15 ኵልክሙ፡ወለብዉ፡፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ እምአፍአ፡ውስተ፡አፉሁ፡ለሰብእ፡ወይ
ክል፡ አርኵሶቶ፡ ዘእንበለ፡ደእሙ፡ ዘይወፅእ፡ እምልቡ፡ ለሰብእ፡ ዝውእቱ፡ ያረኵሶ፡
ለሰብእ፡፡

CAP. VII.

ET congregati sunt ad eum Scribæ & Pharisæi venientes qui Hierosolymæ *erant*. 1 Et viderunt discipulos ejus edentes panem sine ablutione manuum suarum. 2 Quoniam Pharisæi, & omnes Judæi si in ritu ejus non laverint manus suas, non edunt panem: quia observant doctrinam Rabbinorum. 3 Et quod è foro *venit* non edunt nisi baptizent illud in aqua, & aliæ multæ *sunt* prohibitiones quas observant: & lavant pocula, & calices, & æramenta, & lectos. 4

De iis qui præcepta Dei missa faciunt.

Et dixerunt ei Scribæ, & Pharisæi, Quare non ambulant discipuli tui juxta constitutiones Scribarum, & Pharisæorũ, sed sine ablutione manuum suarum edunt panem? 5 Et dixit iis; Hypocritæ, benè prophetavit de vobis Esaias, sicut scriptũ est; Hi populi cum labiis suis honorant me, & diligunt me, & in cordibus suis longè remoti sunt sunt à me. 6 Et frustrà colunt me, & docent constitutiones, mandata hominũ. 7 Et relinquunt mandata Dei, & observant mandata filiorũ hominũ, lotiones calicum, pecuniarum, poculorum: & prætereà multa quæ similia sunt huic. 8 Et dixit iis, Rectène irritũ facitis mandatũ Dei, ut servetis mandatum vestrum? 9 Et Moyses dixit vobis, Honora patrem tuũ, & matrem tuam: &, Qui maledixerit patri suo & matri suæ, moriendo morietur. 10 Et vos dicitis, Qui dixit patri suo vel matri suæ; Donum quod lucratus es, à me dicendum est. 11 Et non permittitis eum quicquam igitur præstare patri suo, & matri suæ. 12 Et irritum facitis verbum Dei propter mandatum vestrum quod statuistis: & prætereà multa sunt hujusmodi similia quæ facitis. 13 Et vocavit iterum populos, & dixit iis; 14 Audite omnes vos, & intelligite. Non est quod intrat ab extra in os hominis, quod potest pollutum reddere eum: sed solummodo quod exit è corde hominis, hoc pollutum reddit hominem. 15

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * موسي كفت پدر ومادرت را حرمت بدار * وهر كه پدر و مادر را دشنام دهد بمرك
11 بميرد * * وشما مي كوييد * اكر كسي بمادر وپدر خود بكويد * بياييد پيش من * كه
12 13 شمارا خدمت كنم * * شما نمي كذاريد [تا براي پدر ومادر چيزي كند] * * وكلمهء خدارا مهمل
14 مي داريد * براي سپارش كه مانند شما بشما سپرد * ومانند اينها بسيار ميكنيد * * عيسي
15 همه جماعت را خواند وبديشان سپرد * شما همكنان از من بشنويد ودريابيد * * نيست چيزي
كه بيرونتر از ادمي است * بدو درايد * و اورا پليد كند * الا انچ از درون ادمي بدر
آيد * انست كه اورا پليد كند * وكناه مرك است *

Moses dixit; Patri & matri tuæ honorem exhibeto: &, Quicunq; patri aut matri contumeliam intulerit, morte moriatur. 10 *Vos autem dicitis;* 11 *Si quis matri aut patri suo dixerit, Accedite ad me ut vobis ministerium præstem. Vos non sinitis, ut patri aut matri quicquam præstet.* 12 *Et sermonem Dei susque deque habetis propter traditionem, quam vobis similis vobis tradidit: & similia his multa facitis.* 13 *Jesus autem advocatâ totâ turbâ, eis* hoc *tradidit; Vos omnes me audite & intelligite:* 14 *Nihil est extra hominem, quod in eum ingrediatur & eum polluat: sed illud quod ab interiore hominis egreditur, illud est quod eum polluit, & peccatum mortis est.* 15

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'. Κ'.

Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introiſſet in domū à turba, inter-
16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπη-
17 rogabant eum diſcipuli ejus *de parabola.* Et ait illis; Sic &
18 ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. Καὶ λέγει αὐτοῖς, (η)Οὕτω καὶ
vos imprudentes eſtis? Non *conſideratis*, quia omne extrinſecùs introiens in homi-
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
nem, non poteſt eum communicare: Quia non intrat ejus in cor, ſed
19 πον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, (θ)ἀλλ'
in ventrem, & in ſeceſſum exit, purgans omnes eſcas? Dice-
20 εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα; Ἔλε-
bat autem, *quòd* ex homine *egreſſum*, *illud communicat* hominem. In-
21 γε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσω-
tùs enim, de corde hominum *ratiocinationes* malæ *egrediuntur*, adulteria,
θεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
fornicationes, *cædes*, Furta, avaritiæ, *malitiæ*, dolus, *laſcivia*, oculus ma-
22 πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πο-
lus, blaſphemia, ſuperbia, *amentia*. Omnia hæc mala abintùs *egre-*
23 νηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο-
diuntur, & communicant hominem. Et indè ſurgens, abiit in *confinia*
24 ρεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια
Tyri & Sidonis: & ingreſſus *in* domum, neminē voluit ſcire, & non potuit
Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν (ι) εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη

οβ
ς
ογ
ς

ΙΘ' latêre. *Audiens* enim mulier de eo, cujus habebat *filiola ejus* ſpiritum immundum,
λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, 25
intrans procidit ad pedes ejus. (Erat *autem* mulier *Græca*, Syro-
ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, (κ)Συρο- 26
phœniſſa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
φοίνισσα τῷ γένει·) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (λ) ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
ejus. *At Jeſus ait ei*; Sine priùs ſaturari filios: non enim
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ 27
pulchrum eſt ſumere panem filiorum, & mittere *catellis*. Illa *verò* reſpondit, &
καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ 28
dicit illi; Utique, Dñe: *etenim* catuli ſub menſa comedunt de mi-
λέγει αὐτῷ, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχί-
cis puerorum. Et *dixit* illi; Propter hunc ſermonem, vade: exiit
ων τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε 29
dæmonium à filia tua. Et *abiens* in domum ſuam, invenit
τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ 30
Κ' *dæmonium egreſſum*, & *filiam conjectam ſuper* lectum. Et ite-
οδ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ πά- 31
ι rùm exiens de finibus Tyri *& Sidonis*, venit ad mare Gali-
λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
læ, *per medium finium* Decapoleos.
λαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

MS. A. (η) Οὕτως (θ) ἀλλὰ (ι) εἰς οἰκίαν, (κ) Συροφοινίκισσα (λ) ἐκβάλῃ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ * ܟܕ ܥܠ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ 17
ܥܠ ܗܘ ܡܬܠܐ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ 18
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܡܢ ܠܒܪ ܥܐܠ ܠܒܪܢܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚ
ܠܡܛܢܦܘܬܗ * ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܐܠ ܠܠܒܗ ܐܠܐ ܠܟܪܣܗ ܘܒܡܦܩܬܐ ܡܫܬܕܐ 19
ܕܗܘ ܡܕܟܐ ܠܟܠܗ ܡܐܟܘܠܬܐ * ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܗܘ ܡܛܢܦ ܠܒܪܢܫܐ 20
* ܡܢ ܠܓܘ ܓܝܪ ܡܢ ܠܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܦܩܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܓܘܪܐ ܙܢܝܘܬܐ 21
ܓܢܒܘܬܐ ܩܛܠܐ * ܥܘܠܒܢܐ ܒܝܫܘܬܐ ܢܟܠܐ ܨܘܥܪܢܐ ܥܝܢܐ ܒܝܫܬܐ ܓܘܕܦܐ 22
ܪܘܡܐ ܫܛܝܘܬܐ * ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܠܓܘ ܢܦܩܢ ܘܗܢܝܢ ܡܛܢܦܢ 23
ܠܒܪܢܫܐ * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܛ * ܡܢ ܬܡܢ ܩܡ ܝܫܘܥ 24
ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ ܘܥܠ ܠܚܕ ܒܝܬܐ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܥ ܒܗ ܐܢܫ ܘܠܐ ܐܫܟܚ
ܠܡܛܫܝܘ * ܡܚܕܐ ܓܝܪ ܫܡܥܬ ܥܠܘܗܝ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ 25
ܘܐܬܬ ܢܦܠܬ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܚܢܦܬܐ ܡܢ ܦܘܢܝܩܐ 26
ܕܣܘܪܝܐ ܘܒܥܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܕܢܦܩ ܕܝܘܐ ܡܢ ܒܪܬܗ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܫܒܘܩܝ 27
ܠܘܩܕܡ ܢܣܒܥܘܢ ܒܢܝܐ ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒܢܝܐ ܘܠܡܪܡܝܘ ܠܟܠܒܐ
* ܗܝ ܕܝܢ ܥܢܬ ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ ܐܦ ܟܠܒܐ ܡܢ ܬܚܝܬ ܦܬܘܪܐ ܐܟܠܝܢ ܦܬܬܐ 28
ܕܒܢܝܐ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܙܠܝ ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܢܦܩ ܠܗ ܫܐܕܐ ܡܢ ܒܪܬܟܝ * ܘܐܙܠܬ 29
ܠܒܝܬܗ ܘܐܫܟܚܬ ܠܒܪܬܗ ܕܪܡܝܐ ܥܠ ܥܪܣܐ ܘܢܦܝܩ ܡܢܗ ܫܐܕܐ * ܬܘܒ ܢܦܩ 30 31
ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ ܘܐܬܐ ܠܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܥܣܪ ܡܕܝܢܢ

Cui ſunt aures ad audiendum, audiat. Quum 16
autem ingreſſus eſſet Jeſus domum præ tur- 17
ba, interrogaverunt eum diſcipuli ejus de
parabola illa. Dixit eis, Adeóne vos etiam 18
rudes eſtis? Nonne ſcitis, quodcunque ex-
trinſecùs ingreditur in hominem, non poſſe
eum contaminare? Quippe quod non intret 19
in cor ejus, ſed in ventrem ejus, & egeratur
per purgationem quæ purgat omnem cibum.
Quod autem egreditur ex homine, illud con-
taminat hominem. Ab interioribus enim, ex 20
corde hominum, exeunt cogitationes malæ, 21
adulterium, ſcortatio, furtum, cædes, Oppreſ- 22
ſio, ſcelus, dolus, impudicitia, oculus malus,
blaſphemia, ſuperbia, ſtultitia. Hæc omnia 23
ſcelera ex interioribus exeunt, & contami-
nant hominem.

Matutinis dominicæ quartæ jejunii. 19.

Illinc ſurrexit Jeſus, venitque in fines Tyri 24
& Sidonis: & introivit in domum quandam,
nolebatque ut quiſquam ipſum agnoſceret:
at non potuit latêre. Statim enim audiit mu- 25
lier quædam de ipſo, in cujus filia erat ſpiri-
tus immundus, venitque ac procidit ante pe-
des ipſius. Ipſa autem mulier erat Gentilis, 26
ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo ut
ejiceret dæmonium ex filia ſua. Et ait illi 27
Jeſus, Permitte priùs ut ſaturentur filii: non
enim decorum eſt accipere nos panem filio-
rum, & objicere canibus. Ipſa verò reſpon- 28
dit & dixit ei, Imò, Domine mi, etiam ca-
nes ſub menſis comedunt micas filiorum. Di- 29
xit ei Jeſus, Abi: propter hoc verbum exiit
dæmonium ex filia tua. Abiit itaque domum 30
ſuam, & invenit filiam ſuam jacentem in le-
cto, & egreſſum ab ea dæmonium ejus. Rur- 31
ſus exiit Jeſus è confinio Tyri & Sidonis,
venitque ad mare Galilææ ad confinium De-
capolis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * هركه دو كوش شنونده دارد بشنود * چون عيسي از ميان جماعت بخانه در آمد
17 شاكردان او بهر اين كلمه ازوي پرسيدند * بديشان كفت چرا شما چنين نادان 18
شديد * نمي دانيد كه هرچه از بيرون در ادمي † درآيد نتواند اورا پليد كردن *
19 * براي انك درون دل او نمي رود * الا در شكم * ودر براز انداخته مي شود * كه همه
خوردني† را پاك مي كند * ليكن هرچه از درون ادمي بدر مي ايد از بدي * آن اورا 20
پليد مي كند * براي انك از درون † دل ادمي انديشهاء شوم زاينده مي شود * چون زنا * 21
دزدي * كشتن * تعصبي * شر * دغلي * كينه وري * بد نكريدن بچشم * افتري * تكبر * 22
دماغ داري * شوخي * وبي شرمي * از حد كذاشتن * اين همه از آدمي بدر ايند واورا پليد 23
كنند * وعيسي از انجا بدر آمد * ودر حدود صور وصيدا در آمد * ودر خانهء رفت * ونمي 24
خواست كه كسي بداند ونتوانست پنهان شدن

سي   خوش كردن دختر حنيفي را

* زني خبردار شد كه عيسي آنجاست * ودر دختر آن زن جان پليد بود * [وامد درپاي او افتاد] 25

Quicunque aures audientes habeat, 16
audiat. Cùm Jeſus è turba domum 17
ingreſſus eſſet, diſcipuli ejus de hoc
ſermone eum interrogârunt. Illis di- 18
xit; Quare vos tam inſipientes
eſtis? neſcitis, quòd quicquid ab ex-
tra in hominem ingreditur, non pe-
teſt eum contaminare? Eò quòd in 19
cor ejus non ingrediatur, ſed in ven-
trem, & in ſtercus ejicitur, quod
omnem eſcam purgat. Sed quodcun- 20
que ex homine prodit mali, illud eum
inquinat. Propterea quòd ex interi- 21
ore cordis hominis cogitationes ma-
læ enaſcantur; ut adulterium, fur-
tum, cædes, Pertinacia, malitia, 22
fraus, iracundia, malus aſpectus
oculi, maledicentia, ſuperbia, amen-
tia, petulantia & impudentia, enor-
mitas. Hæc omnia ex homine egre- 23
diuntur, & illum polluunt. Ac Je- 24
ſus illinc egreſſus eſt, & in terminos
Tyri ac Sidonis intravit, & in do-
mum ivit; neque volebat ut quiſ-
quam ſciret, ſed non potuit clàm
eſſe.

XXX. Sanatio filiæ Ethnicæ.

Et mulier quædam certior facta eſt 25
quòd Jeſus illic eſſet: & filiæ ejus
mulieris ſpiritus impurus inerat:
veniens itaque ad pedes ejus pro-
cidit.

Verſio VULGATA LATINA.

16
17 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introîſſet in domum à turba, inter-
18 rogabant eum diſcipuli ejus parabolam. Et ait illis; Sic & vos imprudentes eſtis?
Non intelligitis, quia omne extrinſecùs introiens in hominem, non poteſt eum
19 communicare: Quia non intrat in cor ejus, ſed in ventrem vadit, & in ſeceſ-
20 ſum exit, purgans omnes eſcas? Dicebat autem, Quoniam quæ de homine ex-
21 eunt, illa communicant hominem. Abintùs enim de corde hominum malæ co-
22 gitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, Furta, avaritiæ, ne-
quitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blaſphemia, ſuperbia, ſtultitia.
23 Omnia hæc mala abintùs procedunt, & communicant hominem. Et indè ſur-
24 gens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingreſſus domum, neminem voluit ſcire,
& non potuit latêre. Mulier enim ſtatim ut audivit de eo, cujus filia habebat 25
ſpiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gen- 26
tilis, Syrophœniſſa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
ejus. Qui dixit illi; Sine priùs ſaturari filios: non eſt enim bonum ſumere 27
panem filiorum, & mittere canibus. At illa reſpondit, & dixit illi; Utique, 28
Domine: nam & catelli comedunt ſub menſa de micis puerorum. Et ait illi; 29
Propter hunc ſermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. Et cùm abiiſſet do- 30
mum ſuam, invenit puellam jacentem ſupra lectum, & dæmonium exiiſſe. Et 31
iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios
fines Decapoleos.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 17 * من له اذنان سامعتان فليسمع * فلما دخل البيت عن الجمع سأله تلاميذه عن المثل * فقال
18 19 لهم افانتم ايضا لم تفهموا ان كل ما كان خارجا يدخل فم الانسان لا يقدر ان ينجسه * لانه
20 لا يصل الي القلب بل الي الجوف ويذهب الي خارج فينقي كل الاطعمة * وقال ان الذي
21 يخرج من فم الانسان هو الذي ينجس الانسان * لانه من داخل قلبه يخرج افكار سوء * فجور
22 زناء * قتل * سرقه * شره * شر * غش * فسق * عين شريرة * تجديف * تعاظم القلب * جهل
23 * هذا كله شر من داخل يخرج فينجس الانسان * * الفصل الثاني والعشرون *
24 * ثم قام من هناك وذهب الي تخوم صور وصيدا * ودخل الي بيت واراد الا يعلم به احد فلم
25 يقدر ان يختفي * فلما سمعت به امراة كان مع ابنتها روح نجس جاءت اليه وسجدت عند
26 27 قدميه * وكانت يونانية سورية وجنسها من الغور * وسالته ان يخرج الشيطان من ابنتها * فقال
28 لها دعي البنين حتي يشبعوا اولا * لانه لا يحسن ان يوخذ خبز البنين فيدفع للكلاب * فاجابته
29 قايلة نعم يا رب والكلاب ايضا قد تاكل مما يسقط من المايدة من فتات الاطفال * فقال لها
30 من اجل هذه الكلمة اذهبي فقد خرج الشيطان من ابنتك * فذهبت الي بيتها ووجدت
الصبية علي السرير والشيطان قد خرج منها * * الفصل الثالث والعشرون *
31 * وخرج ايضا من تخمة صور وعبر من صيدا الي بحر الجليل والي وسط تخمة عشر المدن *

Qui habet aures audientes, audiat. Et 16
cùm introiſſet domum à turba, interro- 17
gaverunt eum diſcipuli ejus de parabo-
la. Et dixit eis, An vos quoque non in- 18
tellexiſtis quòd quicquid eſt extrinſe-
cum, ſi intret os hominis, non poteſt co-
inquinare eum? Quandoquidem non 19
pertingit cor, ſed ventrem, & vadit fo-
ràs, atque purgantur omnes cibi? Et 20
dixit, Sanè quod exit ab ore hominis, eſt
quod coinquinat hominem. Quoniam ab 21
intimo cordis ejus exeunt cogitationes
pravitatis, ſcelus, fornicatio, homici-
dium, Furtum, aviditas, nequitia, do- 22
lus, adulterium, oculus malus, blaſphe-
mia, ſuperbia cordis, ſtultitia. Hoc o- 23
mne flagitium eſt quod abintùs procedit,
& coinquinat hominem.

Sectio vigeſima ſecunda.

Deindè ſurrexit indè, & abiit in fines 24
Tyri & Sidonis: & ingreſſus eſt domum
quandam, & voluit ut non agnoſceret
eum quiſquam: ſed non potuit latère.
Cùm enim audiſſet de ipſo mulier quæ- 25
dam, cujus filiæ inerat ſpiritus immun-
dus, venit ad eum; & adoravit ſecus pe-
des ejus. (Erat autem Græca Syriaca, 26
& genus ejus ex Ghaur) rogavitque
eum ut ejiceret dæmonium è filia ſua. Et 27
dixit ei, Sine filios ut ſaturentur priùs:
non enim conſentaneum eſt ut ſumatur
panis filiorum, & detur canibus. Re- 28
ſpondit illa, dicens; utique, Domine, &
canes etiam quandoque comedunt ex eo
quod cadit è menſa de micis puerorū. Ait 29
illi, Propter hoc verbum, vade: jam exiit
dæmonium ex filia tua. Et abiit in domū 30
ſuam, & invenit puellam ſuper lectum,
& dæmonium jam egreſſum ex ea.

Sectio vigeſima tertia.

Et exiit iterum de finibus Tyri, tranſi- 31
vitque à Sidone ad mare Galilææ, &
ad medium finium decem urbium.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16
17 ዘቦ:እዝነ:ሰሚዕ:ለይስማዕ::=፡ ወበዊኦ: ቤተ:ተግሕሠ: እምኀበ:አሕዛብ:ተስእ
18 ልዎ:አርድእቲሁ:ዘንተ:አምሳለ:=፡ ወይቤሎሙ:ከመዝኑ:አንትሙኒ: ኢትሌብዉ:
ወኢታአምሩኑ:ከመ: ኵሉ:ዘእምአፍአ: ይበውእ: ውስተ: ሰብእ:ኢይክል:አርኩሶ
19 ቶ::=፡ እስመ:ኢይክል:በዊኦ: ውስተ:ልቡ: ዘእንበለ: ውስተ: ከርሡ:ከመ:ይበው
20 እ:ወጽሙ:ይትከዓው:እንዘ:ያነጽሕ:ኵሎ: መባልዕተ::=፡ ወይቤሎሙ:ዘይወፅእ:
21 እምኔሁ:ለሰብእ:ውእቱ:ያረኵሶ: ለሰብእ:=፡ እስመ:እምውስጡ: ለሰብእ: ይወ
22 ፅእ:ኵሉ:ሕሊና:እኩይ:ዘውእቱ: ዘሙት:=፡ ሰርቅ:ወቀቲል: ወሐዊረ:ብእሲት:
ብእሲ:ወትዕግልት:ወእከይ: ወጕሕሉት:ወጽልሑት:ወፅርፈት:ወትዕቢት:ወሐሣሢ:
23 ዐይን:ወአበድ:ወተሐምሞ:=፡ ወዝንቱ: ኵሉ:እኩይ:ዘይወፅእ: እምውስጥ: ወያ
24 ረኵሶ:ለሰብእ::=፡ ወተንሥአ:እምህየ: ሖረ:ብሔረ:ጢሮስ: ወሲዶና: ወቦአ:ቤተ:
ወኢፈቀደ:ያእምሮ:መኑሂ: ወስእነ:ተኀብኦ::=፡

በእንተ : ብእሲት : ሲሮፊኒቀዊት::=፡

25 ወእምዝ:ሰምዐት:ብእሲት:በእንቲአሁ:እንተ:ጋኔን:እኩይ:አኀዘ:ሳቲ: ወለታ: ወቦአ
26 ት: ወሰገደት:ሎቱ:ታሕተ:እገሪሁ:=፡ ወአረማዊት: ይእቲ፡ብእሲት: ሰብአ:ሲሮፊ
27 ኒቅስ:ይእቲ:: ወሰአለቶ:ያውፅእ:ጋኔነ:እምወለታ:=፡ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየ
ሱስ: ወይቤላ: ኅድጊ:ምዕረ: ይጽገቡ: ደቂቅ:እስመ:ኢኮነ: ሠናይ:ነሢአ:ኅብስተ:
28 ውሉድ:ወውሂብ : ለከለባት::=፡ ወተሰጥወቶ: ወትቤሎ: እወ: እግዚኦ: ከለባትኒ:
29 ይበልዑ: በታሕተ: ማእድ:ፍርፋራተ:ዘያወድቁ:ደቂ::=፡ ወይቤላ: በእንተዝ: ቃ
30 ልኪ: ሖሪ : ወፅአ: ውእቱ : ጋኔን: እምወለትኪ:=፡ ወአተወት : ቤታ : ወረከበታ:
31 ለወለታ : ልብሰታ : ወትነብር : ውስተ:ዓራት : ወኀደጋ:ጋኔን::=፡ ወኀለፈ:ካዕበ:
እምጢሮስ:ሖረ:እንተ:ሲዶና: ባዕለ: ገሊላ: ማእከለ:ዓሥርቱ፡ አህጉር ::=፡

Qui habet aures, audiendo audiat. Et intrante eo in domum, & ſeceſſum facien- 16
te à populo, interrogârunt eum diſcipuli, de illa parabola. Et dixit iis, Siccine vos 17
non intelligitis, & neſcitis quòd quodcunque *fuit* quod ab extrà intrat in homi- 18
nem non poteſt pollutum facere eum: Quia non poteſt intrare in cor ejus, ſed 19
in ventrem, ut abeat, & in latrinam effundatur, purgans omnes eſcas. Et dixit 20
iis, Quod exit ab homine hoc pollutum reddit hominem. Quia ab intùs hominis 21
exit omnis cogitatio mala: cujuſmodi ſunt fornicatio, Furtum, & cædes, et 22
adulterium, & avaritiæ, & malitia, & dolus, & fraus, & blaſphemia, & ſuper-
bia, & invidia, & dementia, & afflictio. Et hoc totum malum quod egreditur 23
ab intus, & pollutum reddit hominem. Et ſurgens indè abiit in regionem 24
Tyri & Sydonis, & intravit domum, & noluit aliquem ſcire eum: & non potuit
latêre.

De muliere Syrophœniſſâ.

Et tunc audivit mulier de illo, cujus filiam malus dæmon prehendiſſet, & venit, & 25
adoravit eum ſub pedibus ejus. Et Gentilis fuit, uxor hominis Syrophœniſſi fuit: 26
& rogavit eum ejicere dæmonem ex filia ejus. Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit 27
ei; Sine priùs ſaturare parvulos: quia non eſt bonū ſumere panē filiorū, & dare ca-
nibus. Et reſpondit ei, & dixit ei; Etiam Dñe, canes comedunt ſub menſa micas 28
quas projiciunt parvuli. Et dixit ei, Propter hunc ſermonem tuum, vade: exivit 29
iſte dæmon è filia tua. Et abiit *in* domum ſuam, & invenit filiam ſuam veſtitam, 30
& ſedebat in lecto, & reliquerat eam dæmon. Et exiens iterum à Tyro venit 31
per Sidonem juxta Galilæam, per medium Decem civitatum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 * وزن حنيفي بود * از پونيقاء سوريه يعني از حمص * واز مسيح درخواست كرد كه ديو را از
27 دختر او بيرون آرد * * عيسي بدان زن كفت * رها كن كه اول فرزندان سير شوند * وخوش
28 نباشد كه نان فرزندان † ستده شود * وپيش سكان انداخته كردد * * زن بدو جواب داد وكفت *
29 اري خداوند سكان نيز † زير خوان * از خرده پارهايي كه از فرزندان افتد بخورند * * عيسي
30 بدو كفت * برو كه به بركت اين سخن ابليس از دختر تو بدر آمد * * وچون زن بخانه آمد
دختر خود را ديد بر تخت افتاده * وابليس ازو بدر رفته

سي يك   خوش كردن عيسي مرد كر ولال را

31 * باز عيسي از تخوم صور وصيدا بدر آمد * ودر درياي جليل رفت * در تخوم ده شهر *

Mulier autem Ethnica erat, ex 26
Phœnicia Syriæ; (i.e. ex Emiſa)
& à Chriſto petiit, ut dæmonium è
filia ejus ejiceret. Jeſus illi mulie- 27
ri dixit; Sine ut priùs filii ſatu-
rentur: neque enim *bonum eſt, ut*
panis liberorum ſumatur, & canibus
projiciatur. Mulier illi reſponſum 28
dedit, & dixit; Etiam Domine, ca-
nes etiam ſub menſa parvis frag-
mentis, quæ à filiis cadunt, veſcun-
tur. Jeſus illi dixit; Abi, quia cum 29
benedictione hujus ſermonis diabo-
lus è filia tua exivit. Et cùm mu- 30
lier domum veniſſet, filiam ſuam
vidit in lecto jacentem & diabolum
ex illa egreſſum.

XXXI. Sanat Jeſus hominem ſurdum ac mutum.

Rurſum Jeſus è finibus Tyri & Si- 31
donis egreſſus eſt, & in mare Gali-
lææ ivit, in confinia Decapolis.

ἘΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Et ferunt ei surdum ægreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, ϗ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δα-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 κτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, ϗ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in cælum, ingemuit, & ait illi, Ephphatha, quod est, Adaperi-
ναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, ϗ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, ϗ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
guæ ejus, & loquebatur recte. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò οε
36 σης αὐτοῦ, ϗ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον η
autem ille eis præcipiebat, magis ampliùs prædicabant. Et supramo-
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισ- οε
dùm percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, & ε
σῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· ϗ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, ϗ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

CAP. VIII. η'. KA'

In illis diebus omninò multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede-
1 ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, ϗ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-
moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid mandu-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, ϗ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
cent. Et si absolvam eos jejunos in domum suam, exolventur in via: quidã enim
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ 3
eorum delongè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos
αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους 4
poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos;
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς, 5
Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 6
super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis
ἐπὶ τῆς γῆς. ϗ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebãt pisciculos paucos: &
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· ϗ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) ϗ 7
benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustu-
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι ϗ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, ϗ ἐχορτάσθησαν· ϗ ἦ- 8
lerunt redundantia fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor
ραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισ- 9
millia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum di-
χίλιοι·) ϗ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα- 10
οζ scipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœ-
δ θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, ϗ ἤρ- 11
perunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς   Κεφ. η'. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπ' ἐρημίαις (γ) ϗ ταῦτα εὐλογήσας, εἶπεν παρατιθῆναι (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܐܝܬܝܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܚܕ ܓܡܓܡܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܣܝܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ. *ܘܢܓܕܗ 32 33
ܡܢ ܟܢܫܐ ܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܐܪܡܝ ܨܒܥܬܗ ܒܐܕܢܘܗܝ. ܘܪܩ ܘܩܪܒ ܠܠܫܢܗ. *ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ 34
ܘܐܬܬܢܚ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܦܬܚ. *ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܦܬܚܘ ܐܕܢܘܗܝ. ܘܐܫܬܪܝ ܐܣܪܐ 35
ܕܠܫܢܗ ܘܡܠܠ ܦܫܝܩܐܝܬ. *ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ. ܘܟܡܐ ܕܗܘ ܡܙܗܪ ܗܘܐ 36
ܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ. *ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ: ܕܟܠ ܡܕܡ 37
ܫܦܝܪ ܥܒܕ. ܠܚܪܫܐ ܥܒܕ ܕܢܫܡܥܘܢ. ܘܠܕܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ.

*ܠܩܘܪܒܐ ܕܟܠܝܘܡ *ܟ*   *ܩܦܠܐܘܢ *ܚ*

*ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ. ܟܕ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܐ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ. ܩܪܐ 1
ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. *ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ. ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ 2
ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ. *ܘܐܢ ܐܫܪܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܨܝܡܝܢ 3
ܠܒܬܝܗܘܢ. ܡܫܬܪܝܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܢܫܝܢ ܓܝܪ ܡܢܗܘܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܝܢ. *ܐܡܪܝܢ ܠܗ 4
ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܠܡܣܒܥܘ ܠܗܠܝܢ ܠܚܡܐ ܒܚܘܪܒܐ.
*ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ. ܟܡܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥܐ. *ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ 5 6
ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܣܒ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܠܚܡܝܢ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܕܢܣܝܡܘܢ. ܘܣܡܘ ܠܟܢܫܐ. *ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܩܠܝܠ ܢܘܢܐ. ܘܥܠܝܗܘܢ ܒܪܟ. ܘܐܡܪ 7
ܕܢܣܝܡܘܢ ܐܢܘܢ. *ܘܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ. ܘܐܪܝܡܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܩܨܝܐ ܫܒܥ ܐܣܦܪܝܕܝܢ. *ܐܝܬ 8 9
ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܐܟܠܘ. ܐܝܟ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܫܪܐ ܐܢܘܢ. *ܘܣܠܩ ܡܚܕܐ ܠܣܦܝܢܬܐ ܥܡ 10
ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܬܐ ܠܐܬܪܐ ܕܕܠܡܢܘܬܐ. *ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܘܪ̈ܐ *ܟܐ* *ܘܢܦܩܘ 11
ܦܪܝܫܐ ܘܫܪܝܘ ܡܬܒܥܝܢ ܥܡܗ. ܘܡܢܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܕ ܫܐܠܝܢ ܡܢܗ ܐܬܐ
ܡܢ ܫܡܝܐ.

Et adduxerunt ei surdum quendam mutum, 32
& efflagitabant ab eo ut imponeret ei manum. Abduxitque eum è turba solum, & im- 33
misit digitos suos in aures illius: expuitque, ac tetigit linguam ejus, Et suspexit in cœ- 34
lum, ac suspiravit: dixitque ei, Adaperitor. Atque in illa hora adapertæ sunt ejus aures, 35
solutumque vinculum linguæ ipsius, & locu- 36
tus est facillimé. Et admonuit eos ne id cuiquam dicerent: sed quantò magis ipse interdixerat eis, tantò magis illi prædicabant.
Magísque obstupescebant, dicentes; Omnia 37
benè facit: surdos facit ut audiant, & non loquentes ut loquantur.

Ad oblationem quotidianam. 20.

CAP. VIII.

IN illis autem diebus, quum turba multa 1
esset, nec esset quicquam quod ederent, advocavit discipulos suos, & ait illis; Misericordiâ 2
commoveor super turbã hanc, quia ecce tribus diebus manserunt apud me, nec habent
quod comedant. Quòd si dimisero eos je- 3
junos ad domos suas, deficient in via: quidam enim ex eis è longinquo venerant. Di- 4
cunt ei discipuli ejus, Vndenam potest aliquis hîc in deserto saturare pane hos omnes? Et 5
interrogavit eos ipse; Quot panes habetis?
Dicunt ei, Septem. Et præcepit turbis ut dis- 6
cumberent humi: accepitq; illos septem panes, & benedixit, fregitque, ac dedit discipulis suis ut apponerent: & apposuerunt turbis. Erant & pisces pauci, super quos etiam 7
benedixit; dixitque ut eos apponerent. Et 8
comederunt, & saturati sunt: cæterùm sustulerunt reliquias fragmentorum septem sportas. Erant autem homines qui comederant 9
circiter quater mille. Et dimisit eos. Conscen- 10
ditque statim navem cum discipulis suis, & venit in regionem Dalmonutha.

Feriâ III hebdomadis Candidatorum. 21.

Et exierunt Pharisæi, cœperuntq; discepta- 11
re cum eo: & petebant ab eo signum è cœlo, cùm tentarent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

وپيش او آوردند †مردي را كه لال وكر بود * ودر خواست كردند كه مسيح دست بروي 32
نهد * *عيسي مرد را تنها * از انبوه بيرون برد * وانكشت خود در دو كوش او نهاد * واب 33
دهن خود را بر زبانش انداخت * *وسوي اسمان† چشم برداشت و آسود * وبدو كفت كشاده 34
باش * *هماندم دو كوش او كشاده شدند * وزبان او كويا كشت * وبسخن در آمد * *وايشانرا 35 36
سپارد كه اين را بكسي نكويند * و چندانك ايشانرا مي سپارد كه نكويند * ايشان
بيشتر منادي مي زدند * *وبيشتر در تعجب مي ماندند * ومي كفتند كه هر چيز 37
نيك ميكند * كرانرا كوش مي كشايد * ولالانرا زبان مي دهد *   سي دو   انجا
كه از هفت نان واندكي ماهي چهار هزار مرد را سير كرد * ودران روزكار كه جماعت بسيار 1
بودند * وابادانی دور بود * وچيزي نبود كه بخورند * شاكردان خود را خواند * وبديشان كفت *
*بدين جماعت رحمت مي كنيم * اينك سه روزست كه پيش من ماندند * وچيزي ندارند كه بخورند * 2
*واكر ايشانرا بدهن روزه بكذارم كه بروند * در راه افكار شوند * براي انك كساني * هستند كه 3

Et ad eum adduxerunt virum quendam qui mutus & surdus erat, et petebant ut Christus illi manum imponeret. 32
Jesus hominem seorsum è turba eduxit, & digitos suos in aures ejus indidit, & salivam suam linguæ ejus injecit. 33
Et oculis in cœlum sublatis quievit, deindè illi dixit, apertus esto. 34
Eodem instanti ambæ aures ejus apertæ sunt, & lingua ejus loquelâ prædita est, & sermonem aggressa est. 35
Et illis mandavit ut hoc nemini dicerent: & quo magis illis jussit ne dicerent, illi magis prædicabant. 36
Et majore admiratione capti sunt, & dicebant; Omnia quidem bene facit, surdis aures aperit, & mutis linguam reddit. 37

XXXII. Ubi septem panibus, & paucis piscibus, quater mille viros saturavit.

CAP. VIII.

ET in illis diebus quum turbæ multæ essent, & habitatio longè abesset, nec quidquam esset quod comederent; discipulos suos vocavit, & illis dixit, 1
In hanc multitudinem misericordiâ afficimur: ecce triduum est, quod apud me manserunt, nec quidquam habent quod comedant. 2
Et si illos ore jejuno dimitterem ut abirent, in via deficerentur: quoniam aliqui sunt, qui 3

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsùm, misit digitos suos in auriculas ejus: & ex-
34 spuens, tetigit linguam ejus: Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Eph-
35 phetha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vincu-
36 lum linguæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò
37 autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant: Et eò ampliùs admirabantur, dicentes; Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 IN diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: Et si dimisero eos jejunos in domum su- 3
am, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei 4
discipuli sui; Undè illos quis poterit hîc saturare panibus in solitudine? Et inter- 5
rogavit eos; Quot panes habetis? Qui dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ 6
discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat
discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos pau- 7
cos: & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, & 8
sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui 9
manducaverunt, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens na- 10
vim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & 11
cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*فجاوا اليه باخرس اصم وسالوه ان يضع يده عليه *فاخرجه وحده من الجمع وترك اصابعه 32 33
في اذنيه وتفل ثم مس لسانه *ونظر الى السماء وتنهد وقال افاتا الذي هو انفتح * فللوقت 34 35
انفتح سمعه وانحل رباط لسانه وتكلم مستويا *واوصاهم الا يقولوا لاحد شيا * فاما هم فكانوا 36
يكثرون كثيرا * ويبهتون جدا * قايلين ما احسن كلما يصنع الخرس يتكلمون والصم 37
يسمعون * *الفصل الرابع والعشرون* *وفي تلك الايام ايضا وافيه جموع 1
كثيرة ولم يكن لهم ما ياكلون فدعا تلاميذه وقال لهم * انا اتراف على هذا الجمع لان 2
لهم معي ثلثة ايام مقيمون وليس لهم ما ياكلون * وان انا اطلقتهم الى منازلهم بلا طعام 3
ضعفوا في الطريق لان منهم من جا من بعيد * واجابه تلاميذه من يقدر ههنا يشبع 4
هولاء خبزا في البرية * وسالهم كم عندكم من الخبز فقالوا سبعة *فامر الجموع ان يتكيوا 5 6
على الارض * واخذ سبع الخبزات فبارك وكسر واعطى التلاميذ كيما يقدموا للجموع * وكان 7
معهم ايضا سمك يسير فباركه وامر ان يقدموا اليهم *فاكلوا وشبعوا * وجمعوا من الكسر 8
سبع قفاف * وكان الذين اكلوا اربعة الف واطلقهم * 9
الفصل الخامس والعشرون *وللوقت ركب السفينة مع تلاميذه وجا الى 10
نواحي المجدل *فخرج الفريسيون وبدوا يجادلونه ويطلبون منه اية من السما ليجربوه * 11

Et adduxerunt ad eum mutum surdum: 32
& deprecati sunt eum ut imponeret manum suam super eum. Et eduxit eum se- 33
orsum ex populo, & injecit digitos suos in auriculas ejus: & expuit, dein tetigit linguam ejus. Et aspexit in cœlum, 34
& suspiravit ac dixit; Ephphetha, quod est, Aperitor. Et statim apertus est au- 35
ditus ejus, & solutum est ligamen linguæ ejus, atque locutus est planè. Et præce- 36
pit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi prædicabant multùm, Et stupebant ma- 37
gnopere, dicentes; Quàm pulchrum est quidquid agit! muti loquuntur, & surdi audiunt.

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

ET in illis diebus iterùm venerunt ad 1
eum turbæ multæ, & non erat eis quod comederent. Et vocavit discipulos suos, & dixit illis; Ego misereor super hanc 2
turbam: quoniam ipsi sunt mecum tribus diebus persistentes, & non est eis quod manducent: Et si ego dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus; Quis poterit hic saturare istos pane in deserto? Et interrogavit eos; 5
Quot apud vos sunt panes? Dixerunt, Septem. Præcepit ergò turbis ut discum- 6
berent super terram. Et accepit septem panes, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 7
cum eis etiam pisces pauci, quos benedixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 8
manducaverunt, & saturati sunt, & collegerunt de fragmentis septem cophinos. Et erant qui manducaverant, qua- 9
tuor millia; & dimisit eos.

Sectio vigesima quinta.

Et statim conscendit navim cum discipu- 10
lis suis, & venit in partes Magdal. Et 11
exierunt Pharisæi, & cœperunt disceptare cum eo, & quærere ab illo signum de cœlo, ut tentarent eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ፡ በሃም፡

32 ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ በሃመ፡ ወጽሙመ፡ ወአስተብቍዕዎ፡ ከመ፡ ይደይ፡ እደሁ፡ ለዐ
33 ሌሁ፡፡ ወአግኀሦ፡ እምኀበ፡ ሰብእ፡ በበሕቲቶሙ፡ ወወደየ፡ አጻብዒሁ፡ ውስተ፡ እ
34 ዘኒሁ፡ ወተፍአ፡ ወገሰሰ፡ ልሳኖ፡፡ ወነጸረ፡ ሰማየ፡ ወአስተምሐረ፡ ወይቤሎ፡ ኤፍታ
35 ሕ፡ ተፈታሕ፡ ተረጒሞ፡ ብሂል፡፡ ወሰቤሃ፡ ተከሥታ፡ እዕዛኒሁ፡ ወተፈትሐ፡ ማእሰ
36 ረ፡ ልሳኑ፡ ሶቤሃ፡ ወተናገረ፡ ርቱዐ፡፡ ወገሠጾሙ፡ ኢይንግሩ፡ ወኢለመኑሂ፡ ወመጠነ፡
37 ውእቱ፡ ይከልአሙ፡ ፈድፋደ፡ ይነግሩ፡ ሎቱ፡፡ ወፈድፋደ፡ ያነክሩ፡፡ ወይብሉ፡ ኵ
ሎ፡ ሠናየ፡ ገብረ፡ ለጽሙማንሂ፡ ያሰምዖሙ፡ ወለበሃማንሂ፡ ያነብቦሙ፡፡
1 በእንተ፡ ሰብዑ፡ ኅብስት፡ ፰ ወይእተ፡ አሚረ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ኮነ፡ ሀሎ፡ ወአ
2 ልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡ ወጸውዖሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡፡ ያምሕሩኒ፡ እሉ፡ ሰብ
3 እ፡ ናሁ፡ ሠለስቱ፡ ዮም፡ እንዘ፡ ይፀንሑኒ፡ ወአልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡፡ ወእመኒ፡ ሰዐ
ርክዎሙ፡ ርኁባኒሆሙ፡ ይእትዉ፡ አብያቲሆሙ፡ ይደክሙ፡ በፍኖት፡ ወቦ፡ እለሂ፡ እም
4 ርሑቅ፡ መጽኡ፡፡ ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡ መኑ፡ ዘይክል፡ በዝየ፡ በገዳም፡ አጽግቦ
5 ቶሙ፡ ኅብስተ፡ ለኵሉ፡ ዝንቱ፡ አሕዛብ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ሚመጠነ፡ ኅብስት፡ ብ
6 ክሙ፡ ወይቤልዎ፡ ሰብዑ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ለሰብእ፡ ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወነሥአ
ነ፡ ለሰብዑ፡ ኅብስት፡ ወአእኰቶ፡ ፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ያቅርቡ፡ ሎሙ፡
7 ወአቅረቡ፡ ለሰብእ፡፡ ወቦሙ፡ ዓሣ፡ ሕደጠ፡ ወባረከ፡ ኪያሁኒ፡ ወይቤሎሙ፡ አቅ
8 ርቡ፡ ሎሙ፡ ዘኒ፡፡ ወበልዑ፡ ወጸግቡ፡ ወአግብኡ፡ ዘተርፈ፡ ፍተታተ፡ መልአ፡ ሰብ
9 ዐተ፡ አስፈሬደተ፡፡ ወእለ፡ በልዑ፡ ይእክሉ፡ አርባዓ፡ ምእተ፡ ወእምዝ፡ ፈነዎሙ፡ ሶ
10 ቤሃ፡ ወሖሩ፡፡ ወእምዝ፡ ዓርገ፡ ሐመረ፡ ምስለ፡ አርዳኢሁ፡ ወእምዝ፡ በጺሐ፡ ው
11 ስተ፡ ደወለ፡ ደልማት፡፡ ወወፅኡ፡ ፈሪሳውያን፡ ወአኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡ ወይሰአልዎ፡
ትእምርተ፡ እምሰማይ፡ እንዘ፡ ያሜክርዎ፡፡

De muto.

Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suã 32
super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au- 33
res ejus: & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit in cœlum, & misericor- 34
diâ commot⁹ fuit, & dixit ei; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationẽ.
Et continuò adapertæ sunt aures ej⁹: & solutum fuit vinculũ linguæ ej⁹ statim: & 35
loquebatur rectè. Et comminatus est iis ne dicerent alicui: & quantò ille pro- 36
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe- 37
runt; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.

De septem panibus.   CAP. VIII.

ET isto die iterũ multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent; & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis; Misericordiâ commovent me hi populi: ecce 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via: & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui; Quis potest in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum? Et dixit iis, Quot panes habetis? Et dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias agendo; fregit: & dedit discipulis suis, offerre iis: & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt pisciculos paucos: & benedixit ipsis, & præcepit iis offerre illos. Et come- 8
derunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem *erant* quadragies centum: 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

از دور آمده اند * *شاكردان بدو كفتند درين ويراني †چكونه ايشانرا سير كنيم * *عيسي از ايشان † 4 5
پرسيد چند نان داريد * كفتند هفت نان * *[مسيح] بجماعت فرمود كه بر زمين نشينند [ان هفت 6
نان را ستد * وبركت كرد وشكست وشاكردان مي داد * تا برجماعت †بخش كردند * *وداشتند 7
اندكي ماهي بر ماهي نيز بركت كرد * وفرمود كه بريشان قسمت كنند * *خوردند وسير شدند * 8
واز نان پارها كه زياده مانده هفت †سبد †پر داشتند * *وجماعت بشمار چهار هزار مرد †بودند * ايشانرا 9
دستوري داد تا بخانه خود رفتند * *ومسيح با شاكردان خود [در كشتي بالا رفت و]در ولايت 10
دلمانوت آمد *   سي سه   انجا كه معتزلان از عيسي ايت خواستند *   *معتزلان بدر آمدند * 11
ومي خواستند كه با او بكاوند * اغاز كردند وكفتند * اكر مسيحي از اسمان مارا ايت بنماي * واورا
مي آزمودند *

ex longinquo venerunt. Discipuli ei dixerunt; In hoc deserto quomodò eos satiemus? 4
Jesus illos interrogavit: Quot panes habetis? 5
Dixerunt, Septem panes. Christus multitudine jussâ ut humi sederent, illos septem panes accepit, et benedictione peractâ fregit, et discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. 6
Et habebant paucos pisces; & piscibus etiam benedixit, et jussit ut illis partirentur. 7
Comederunt itaque et saturati sunt: et pane fragmentorum qui superfuerat, septem sportas impleverunt. 8
Et multitudo numero quatuor millium virorum erant: & illis veniam dedit ut domum suam irent. 9
Christus autem cum discipulis suis navim conscendit, et in regionem Dalmanuth venit. 10

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

Et Pharisæi egressi sunt, et cœperunt cum illo disputare: et exorsi sunt, dicentes; Si tu es Christus, è cœlo nobis signum ostende; tentabant autem eum. 11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'. ΚΔ'.

Et ingemiscens spiritu suo, ait; Quid generatio ista signum quærit? ο̅η̅
12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ς
Amen dico vobis, Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendens
13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς (ε) αὐτοὺς, ἐμβὰς
rursum in navigium, abiit in ulterius. Et obliti sunt sumere panes: & si
14 πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους· καὶ εἰ
non unum panem non habebant cum se in navigio. Et præcipiebat eis, dicens; ΚΒ'
15 μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, οθ
Videte, aspicite à fermento Pharisæorum, & fermento Herodis. Et ratiocinabantur, β
16 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Καὶ διελογίζοντο,
ad invicem dicentes; Quia panes non habemus. Et cognoscens Jesus, ait illis; π̅
17 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, ς
Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cal-
Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπω-
lesum habetis cor vestrum? Oculos habentes non aspicitis, & aures habentes
18 ρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες
non auditis? Et non recordamini, Quando quinque panes fregi in quinquies mille,
19 οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
quot cophinos plenos fragmentorum sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando autem
20 πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. Ὅτε δὲ
septem in quater mille, quot sportarum complementa fragmentorum tulistis?
τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;

Illi verò dixerunt; Septem: Et dicebat eis; Quomodò non intelligitis? Et venit in 21
ΚΓ' οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Πῶς οὐ συνίετε; Καὶ ἔρχεται εἰς 22
πα Bethsaidam, & ferunt ei cæcum, & invocabant eum ut illum tangeret. Et
ι Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ 23
adsumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς
oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum, siquid videret. Et
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ 24
suspiciens ait; Video homines, quoniam velut arbores cerno, ambulantes. Deindè
ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα 25
iterùm imposuit manus super oculos ejus, & fecit ipsum videre:
πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι·
& restitutus est, & intuitus est perlucidè omnes. Et misit illum in domum
καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν (η) εἰς τὸν οἶκον 26
ΚΔ' suam, dicens; Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico. Et
πβ αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. Καὶ 27
α egressus est Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsareæ Philippi: & in
ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt ho-
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς (θ) μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν-
mines esse?
θρωποι εἶναι;

MS.A. (ε)* αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον (ζ) Πῶς οὔπω (η) εἰς οἶκον (θ) μαθητὰς, λέγων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]

Et ingemuit ſpiritu ſuo, & ait; Cur poſtu- 12
lat ſignum generatio iſta? Amen dico vo-
bis, Non dabitur ſignum generationi huic.
Et reliquit eos, conſcenditque navem, & 13
abierunt in illam ulteriorem ripam. Obliti- 14
que fuerant aſſumere ſecum panem, nec niſi
unam placentam habebant ſecum in navi.
Et monuit eos, dixitque; Videte, cavete 15
à fermento Phariſæorum, & à fermento He-
rodis. Meditabantur itaque unus cum alio, 16
ac dicebant; Panem non habemus. Je- 17
ſus autem cognovit, & ait illis; Quid
meditamini quòd panem non habetis?
nondum cognoſcitis, nec intelligitis? ad-
huc cor durum eſt vobis? Et ſunt vo- 18
bis oculi, nec videtis; ſunt & aures vo-
bis, nec auditis: nec meminiſtis, Quum 19
illos quinque panes fregi pro quinque mil-
libus, quot cophinos fragmentorum ple-
nos ſuſtuliſtis? dicunt ei, Duodecim. Sub- 20
dit eis, Et quum ſeptem pro quatuor
millibus, quot ſportas fragmentorum ple-
nas ſuſtuliſtis? dicunt, Septem. Ait illis, 21
Quomodò necdum intelligitis? Venit au- 22
tem in Beth-ſaidam: & adduxerunt ei
cæcum, efflagitabántque ab eo ut tange-
ret illum. Et prehendit manum cæci, & 23
eduxit eum extra pagum, expuítque in
oculos ejus, ac impoſuit manum ſuam;
& interrogavit eum ecquid videret. Su- 24
ſpexit itaque, & ait; Video homines in-
ſtar arborum ambulantium. Rurſùs im- 25
poſuit manum ſuam oculis ipſius & reſti-
tutus eſt, & videbat omnia dilucidé. Et 26
dimiſit eum ad domum ſuam, & ait; Nec
in pagum illum introieris, neque dixeris
cuiquam in pago. Prodiit autem Jeſus 27
& diſcipuli ejus in vicos Cæſareæ Phi-
lippi: & interrogabat diſcipulos ſuos
in via, & dicebat eis; Quem me dicunt
homines eſſe?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*عيسي در نفس خود آسايش كرفت وكفت * اين دودهٔ شوم ؛ از من چه ايت مي خواهند * 12
راست بشما بكويم كه بدين دوده آيت داده نشود * *وايشانرا رها كرد * ودربالاء [كشتي با] 13
شاكردان دركذركاه رفتند * *وفراموش كردند * كه با خود نان ببرند * ونه يك قرص * ودر 14
كشتي بايشان نان نبود * *ومسيح بديشان ؛ سپارش كرد * كه از خمير مايهٔ معتزلان ؛ پرهيز كنيد * 15
واز خمير هيروديس : *وايشان يكي بديكي مي كفتند * نان نداريم * *عيسي درون ايشانرا ؛ 16 17
دانست وبديشان كفت * چرا با همديكر مي كوييد * نان نداريم * راست كويم دل سخت داريد *
*چشم داريد ونمي بينيد * كوش داريد ونمي شنويد وبياد نمي اريد * كه از پنج نان كه شكستم پنج 18 19
هزار مرد سير شد * وچند سبد * كه افزون ماند * برداشتند * [بدو كفتند دوازده] * وان هفت 20
نان كه چهار هزار مرد خوردند * وچند سبد پر از پارها برداشتند شاكردان كفتند هفت * *بديشان 21
كفت چكونه تا اين ساعت در نيافتيد

سي چهار آنجا كه بر چشم نابينا كل نهاد وبينا شد

*[ودر بيت صيدا امد] نابينائي پيش مسيح آوردند * ودرخواست ؛ كردند كه بدو برسد * 22

Jeſus in ſeipſo quietem cepit, & di- 12
xit; Hæc generatio prava à me cur
ſignum quærunt? Verum vobis di-
co, quòd huic generationi ſignum non
dabitur. Et illos reliquit, & con- 13
ſcenſâ navi ipſe cum diſcipulis in
trajectum abierunt. Et obliti erant 14
ſecum panem aſſerre, ne unam qui-
dem placentam: & in navi cum il-
lis panis non erat. Et Chriſtus illis 15
præcepit, dicens; Quin à fermento
Phariſæorum abſtinete, & à fermen-
to Herodis. Illi autem alter alteri 16
dixerunt; Panem non habemus.
Jeſus intimum illorum cognovit, & 17
illis dixit; Quare alter alteri dici-
tis, Panem non habemus? Verum
dico, Cor durum habetis. Oculos 18
habetis, & non videtis; aures ha-
betis, & non auditis, neque in me-
moriam reducitis: Quum quinque 19
panibus quos fregi, quinquies mille
viri ſaturati ſunt, & quot corbes,
qui ſupererant, ſuſtulerunt? Ei di-
xerunt, Duodecim. Et illos ſeptem 20
panes, quos quater mille viri come-
derunt, & quot corbes plenos frag-
mentorum ſuſtulerunt? Diſcipuli
dixerunt, Septem. Illis dixit, Quo- 21
modo uſque hanc horam non intel-
lexiſtis?

XXXIV. Ubi oculis cæci lutum impoſuit, & videns factus eſt.

Et Bethſaidam venit ubi cæcum ad 22
Chriſtum adduxerunt, & petitio-
nem fecerunt ut illum tangeret.

Verſio VULGATA LATINA.

12 Et ingemiſcens ſpiritu ait; Quid generatio iſta ſignum quærit? Amen dico vobis,
13 Si dabitur generationi iſti ſignum. Et dimittens eos, aſcendit iterùm navim, & ab-
14 iit trans fretum. Et obliti ſunt panes ſumere: & niſi unum panem non habebant
15 ſecum in navi. Et præcipiebat eis, dicens; Videte & cavete à fermento Phariſæo-
16 rum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes; Quia panes
17 non habemus. Quo cognito, ait illis Jeſus; Quid cogitatis, quia panes non ha-
betis? nondùm cognoſcitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor veſtrum?
18 Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini,
19 Quando quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum ple-
20 nos ſuſtuliſtis? Dicunt ei; Duodecim. Quando & ſeptem panes in quatuor
millia: quot ſportas fragmentorum tuliſtis? Et dicunt ei; Septem. Et dicebat 21
eis; Quomodò nondum intelligitis? Et veniunt Bethſaidam, & adducunt ei cæ- 22
cum, & rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehenſâ manu cæci, eduxit eum 23
extra vicum: & expuens in oculos ejus impoſitis manibus ſuis, interrogavit eum, 24
ſi quid videret. Et aſpiciens, ait; Video homines velut arbores ambulantes. De- 25
indè iterùm impoſuit manus ſuper oculos ejus: & cœpit videre, & reſtitutus eſt
ita ut clarè videret omnia. Et miſit illum in domum ſuam, dicens; Vade in do- 26
mum tuam: & ſi in vicum introieris, nemini dixeris. Et egreſſus eſt Jeſus, & 27
diſcipuli ejus, in caſtella Cæſareæ Philippi: & in via interrogabat diſcipulos ſu-
os, dicens eis; Quem me dicunt eſſe homines?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*فتنهد بالروح وقال لماذا يلتمس هذا الجيل آية * امين اقول لكم ليس يعطي هذا الجيل آية* 12
ثم تركهم وركب السفينة ايضا ومضي الي العبر ونسوا ان ياخذوا معهم خبزا ولم يكن 13 14
معهم في السفينة سوي رغيف واحد *فوصاهم قائلا انظروا وتحرزوا خمير الفريسيين وخمير 15
هيرودس * فجعلوا يفكرون ان ليس معهم خبز * فلما علم قال لهم لماذا تفكرون انه ليس 16 17
معكم خبز * اما تعلمون * ولا تفهمون اقلوبكم مطموسة * وعيونكم لا تبصر ولكم سمع فلا 18
تسمعون * اما تذكرون * خمس الخبزات التي كسرتها لخمسة الف وكم قفة مملوة كسرا 19
اخذتم * فقالوا له اثني عشر * والسبع لاربعة الف وكم قفة مملوة كسرا اخذتم فقالوا 20
له سبعا * فقال لهم لماذا لا تفهمون * 21

* الفصل السادس والعشرون *

*ثم جاوا الي بيت صيدا فقدموا اليه اعمي وسالوه ان يلمسه * فاخذ بيد الاعمي واخرجه 22 23
من القرية وتفل في عينيه ووضع يده عليه وساله ماذا تنظر * فقال ابصر الناس مثل الشجر 24
يمشون * فوضع يده ايضا علي عينيه فابصر جيدا وبرا ونظر الي كل شي ظاهرا * وارسله الي 25 26
بيته قائلا لا تدخل القرية ولا تقل لاحد من اهلها شيا *

* الفصل السابع والعشرون *

*ثم خرج يسوع وتلاميذه الي قري 27
قيسارية فيلبس * وفي الطريق سال تلاميذه قائلا ماذا تقول الناس اني انا *

Et ingemuit ſpiritu, & dixit; Ad quid 12
quærit hæc generatio ſignum? Amen di-
co vobis, Non dabitur huic generationi
ſignum. Tum dimiſit eos, & conſcendit 13
navim denuò, & abiit trans fretum. Et 14
obliti ſunt accipere ſecum panem: &
non habebant in navi præter panem
unum. Et præcepit eis, dicens; Videte 15
& diſcernite fermentum Phariſæorum,
& fermentum Herodis. Et cœperunt co- 16
gitare quòd non haberent panem. Et 17
cùm cognoviſſet, dixit eis; Quare co-
gitatis; quòd non ſit vobiſcum panis?
An non ſcitis, neque intelligitis? an cor-
da veſtra cæca ſunt? Et oculi veſtri non 18
vident? Et habetis auditum, & non
auditis? Nónne recordamini Quinque 19
panum quos fregi quinque millibus? Et
quot cophinos plenos fragmentorum ſum-
pſiſtis? Dixerunt ei, Duodecim. Et ſe- 20
ptem, quatuor millibus? Et quot cophi-
nos plenos fragmentorum ſumpſiſtis? di-
xerunt ei, Septem. Ait illis, Quare non 21
intelligitis?

Sectio vigeſima ſexta.

Deindè venerunt Beth-ſaidam: & ob- 22
tulerunt ei cæcum, & rogaverunt eum
ut tangeret illum. Et accepit manum cæ- 23
ci, & eduxit eum è civitate, & expuit
in oculos ejus, & poſuit manum ſuam ſu-
per eum, & interrogavit eum, Quid vi-
des? Et dixit; Cerno homines velut 24
arbores ambulare. Et impoſuit manum 25
ſuam iterùm ſuper oculos ejus; & vi-
dit benè, & ſanatus eſt, & perſpexit
omnes res claré. Et miſit illum in do- 26
mum ſuam, dicens; Ne ingrediaris ci-
vitatem, neque dicas ulli ex civibus
ejus quicquam.

Sectio vigeſima ſeptima.

Poſthæc egreſſus eſt Jeſus & diſcipuli 27
ejus in caſtella Cæſareæ Philippi; &
in via interrogavit diſcipulos ſuos, di-
cens; Quem dicunt homines me eſſe?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተከዘ፡ በመንፈሱ፡ ወይቤ፡ ምንተኑ፡ ተኃሠሠ፡ ትእምርተ፡ ዘትውልድ፡፡ አሜን፡
13 ኣብለክሙ፡ ከመ፡ ኢይትወሀባ፡ ለዛቲ፡ ትውልድ፡ ትእምርት፡፡ ወኃደጎሙ፡ ካዕ
14 በ፡ ወዓርገ፡ ሐመረ፡ ወሖረ፡ ማዕደተ፡፡ ወረስዑ፡ ነሢአ፡ ኅብስት፡ ወአልቦሙ፡ ዘእ
ንበለ፡ ኣሐቲ፡ ኅብስት፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ሐመር፡፡
በእንቲ፡ ብሑአ፡ ፈሪሳውያን፡፡
15 ወአዘዞሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ዑቁ፡ ወተዓቀቡ፡ እምነ፡ ብሒአሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ወእምነ፡
16 ብሑአ፡ ሄሮድስ፡፡ ወሐለዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወይቤሉ፡ እስመሁ፡ እንጋ፡ ኅብስት፡
17 ኢነሣእነ፡ ይብለነ፡፡ ወአእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተኑ፡ ት
ሔልዩ፡ በልብክሙ፡ እስመ፡ ኅብስትኑ፡ አልብክሙ፡፡ ዓዲኑ፡ ኢታአምሩ፡ ወኢትሌብ
18 ዉ፡ ልብክሙኑ፡ ጽሉል፡፡ ወአዕይንት፡ ብክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ ወእዝን፡ ብክሙ፡ ወ
19 ኢትሰምዑ፡፡ ወኢትዜክሩኑ፡፡ ዘአሜ፡ ኃምስ፡ ኅብስት፡ ወፈተትኩ፡ ለኃምሱ፡ም
እት፡ ብእሲ፡ ወሚመጠነ፡ አግሐሠክሙ፡ ላክፋረ፡ ዘመልአ፡ ፍተታተ፡ ዘተርፈ፡ ወይ
20 ቤልዎ፡ዓሠርተ፡ወክልኤተ፡፡ ወይቤሎሙ፡ አመኒ፡ሰብዑ፡ኅብስት፡ ለአርብዓ፡ም
እት፡ ወሚመጠነ፡ አግሐሠክሙ፡ አስፈሬደተ፡ ዘመልአ፡ ፍተታተ፡ ዘተርፈ፡፡ ወይቤል
21 ዎ፡ ሰብዑ፡፡ ወይቤሎሙ፡እፎ፡እንከ፡ዘኢትሌብዉ፡፡
22 በእንተ፡ ዕዉር፡ ወበጽሑ፡ ቤተ፡ ሰይደ፡ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ዕዉረ፡
23 ወአስተብቍዕዎ፡ ይግሥሦ፡፡ ወአኃዞ፡ በእዴሁ፡ ለውእቱ፡ ዕዉር፡ ወአውፅአ፡ እ
24 ፍአ፡ እምሀገር፡ ወተፍአ፡ ውስተ፡አዕይንቲሁ፡ወገሰሶ፡ወይቤሎ፡ምንተ፡ትሬኢ፡፡ ወ
25 ነጸረ፡ ወይቤ፡ እሬኢ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ ዕፅ፡ ያንሶሱ፡፡ ወገሰሶ፡ አዕይንቲሁ፡ ካዕበ፡ ወ
26 ርእየ፡ ድኅነ፡ ወነጸረ፡ ኵሎ፡ ብርሃነ፡፡ ወፈነዎ፡ ቤቶ፡ ወይቤሎ፡ ኢትባእ፡ ውስተ
ዚ፡ ላዕጸደት፡ ወአልቦ፡ ለዘ፡ ትንግር፡ ውስተ፡ ሀገር፡፡
በእንተ፡ ዘተስእሎሙ፡ በቂሳርያ፡
27 ወሖረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአርዳኢሁ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ ቂሳርያ፡ ዘፊልጶስ፡ ወተስእ
ሎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ በፍኖት፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ይብሉኒ፡ ሰብእ፡፡

Et contriſtatus fuit in ſpiritu ſuo, & dixit; Quodnam quærit ſignum hæc genera- 12
tio? Amen dico vobis, quòd non dabitur huic generationi ſignum. Et reliquit 13
eos iterum, & aſcendit navem, & abiit in ulterius. Et obliti fuerant ſumere pa- 14
nes: & non habebant niſi unum panem ſecum in navi.

De fermento Phariſæorum.

Et præcepit iis, & dixit iis; Videte, & cavete à fermento Phariſæorum, & à fer- 15
mento Herodis. Et ratiocinati ſunt ad invicem, & dixerunt; Quia panes non 16
ſumpſimus loquutus eſt nobis. Et cognoſcebat eos Dominus Jeſus, & dixit iis; 17
Quid ratiocinamini in cordibus veſtris? Anne, quoniam panes non habetis?
Nondum cognoſcitis & non intelligitis? cor veſtrum obumbratum eſt? Et o- 18
culos habetis & non videtis, & aures habetis & non auditis? Et nónne recorda-
mini, Quando *erant* quinque panes, & fregi in quinquagies centum hominum, & 19
quot ſuſtuliſtis ſportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei;
Duodecim. Et dixit iis, Quando ſeptem panes in quadragies centum, & quot 20
ſuſtuliſtis ſportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei, Se- 21
ptem. Et dixit, Quomodò igitur *hæc* non intelligitis?

De cæco.

Et venerunt Bethſaidam, & adduxerunt ad eum cæcum, & precati ſunt eum, ut 22
tangeret eum. Et prehendit in manu ſua hunc cæcum, & eduxit eum foris, è ci- 23
vitate: & inſpuit oculis ſuis, & tetigit eum, & dixit ei; Quid vides? Et proſpexit, 24
& dixit; Video homines ſicut arbores ambulantes. Et tetigit oculos ejus iterū, 25
& viſus reſtitutus eſt, & proſpexit omnia dilucidé. Et miſit eum domum 26
ſuam, & dixit ei; Ne ingreditor in villas, & nemini dicas in civitate.

De interrogando eos in Cæſarea.

Et abiit Dominus Jeſus, & diſcipuli ejus, in civitates Cæſareæ Philippi: & inter- 27
rogavit diſcipulos ſuos in via, & dixit iis; Quem me *eſſe* dicunt homines?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*دست ان نابينارا كرفت * واز ده بيرون برد * واز اب دهن خود اندكي بر چشم او زد * 23
ودست خود را برو نهاد * وازو پرسيد چه مي بيني * *نابينا كفت ادميانرا مي بينم بر 24
مثال درخت * مي كردند * *باز دو دست بر چشم او نهاد * نابينا همه چيز را روشن ديد * 25
*اورا بخانهٔ خود فرستاد * وسپارد كه بده در مرو * وبا كسي مكو 26

سي پنج   آكاه كردن حواريون را كه كشته مي شود

*عيسي با شاكردان خود در ديهها قيسارية فيلبوس بدر آمدند واز شاكردان خود راه 27
مي پرسيد وبديشان كفت * مردم براي من چه مي كويند كه كيستم *

Manum cæci illi prehendit, & è 23
pago eduxit, & ſalivæ ſuæ parum
oculis illius injecit, et manum ſu-
am illi impoſuit: et cum interroga-
vit, Quid vides? Cæcus dixit; Ho- 24
mines video ad inſtar arborum am-
bulantes. Rurſùm ambas manus ſu- 25
as oculis illius impoſuit; & cæcus
omnia dilucidè vidit. Et eum do- 26
mum ſuam miſit, et ſic juſſit; Ne-
que in pagum ingreditor, nec cui-
quam dicito.

XXXV. Indicat Apoſtolis quòd occidendus eſſet.

Jeſus autem cum diſcipulis ſuis in 27
pagos Cæſareæ Philippi egreſſi ſunt:
et à diſcipulis ſuis in via quæſivit,
et illis dixit; Homines de me quid
dicunt? quemnam me eſſe?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Illi verò responderunt; Joannem Baptistam, & alii Eliam, alii verò unum *Prophetarum.*
28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.
Et ipse dicit illis; Vos verò quem me dicitis esse? Respondens *autem* Petrus, ait
29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ι) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει
ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, *ut nemini* dicerent de *eo.* Et
30 αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ πγ β
31 cœpit docere eos, Quoniã oportet filiũ hominis multa pati, & reprobari
ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ
tres dies resurgere. Et *libertate* verbum loquebatur. Et *assumens* eum
32 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. Καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν πδ ς
Petrus, cœpit increpare eum. *Ille verò* conversus, & videns discipulos suos,
33 ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ. (κ) Ὁ δὲ ἐπιστραφείς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
increpavit Petrum, dicens; Vade *post* me Satana, quoniam non sapis quæ Dei,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ,
sed quæ hominum. Et *advocans turbam* cum discipulis suis,
34 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, πε β
dixit eis; *Quicunque* vult *post* me *venire,* abneget semetipsum, & tollat
εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω
crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare,*
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,

perdet eam: qui autem perdiderit animam suam *causâ mei* & *Evangelii,*
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
hic servabit eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, &
οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει (λ) ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ 36
multetur animam suam? Aut quid dabit homo *compensationem animæ suæ?*
ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 37
πε β Qui enim *erubuerit* me *&* *meos sermones* in generatione ista adultera &
Ὃς (μ) γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ 38
peccatrice, & filius hominis *erubescet* eum, cùm venerit in gloria Patris
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς
sui cum angelis sanctis.
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

CAP. IX. θ'.

πζ β Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam hic *stantium,* qui non gu-
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ- 1
stabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in *efficacia.* Et post dies
ΚΕ' σωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ μεθ' ἡμέρας 2
sex, *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit
ἕξ, (α) παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον, (β) καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
illos in montem excelsum *privatim* solos: & transfiguratus est coram ipsis.
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

MS.A. (ι) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφείς, (λ) τὸν ἄνθρωπον, (μ) γὰρ ἐπαισχυνθῇ Κεφ. θ'. MS.A. (α) ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν (β) καὶ Ἰωάννην,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܠܝܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
29 ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ.
30 ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܘܫܪܝ ܗܘܐ
31 ܡܠܦ ܠܗܘܢ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܓܝܐܬܐ ܢܚܫ ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܡܢ ܪܒܝ
ܟܗܢܐ ܘܡܢ ܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * ܘܦܪܝܣܐܝܬ ܡܡܠܠ 32
ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܐ ܒܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܪ ܒܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܟܐܐ 33
ܒܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܕܠܐ ܪܢܐ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܟܒ *
34 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ. ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. * ܟܠ ܡܢ 35
ܓܝܪ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܟܠ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܘܡܛܠ ܣܒܪܬܝ
ܢܚܝܗ. * ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܗܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܢ ܢܐܬܪ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܘܢܦܫܗ ܢܚܣܪ. * ܐܘ ܡܢܐ 36 37
ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܘܠܦܐ ܕܢܦܫܗ. * ܟܠ ܡܢ ܓܝܪ ܕܢܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡܠܝ ܒܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܚܛܝܬܐ 38
ܘܓܝܪܬܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܒܗܬ ܒܗ ܡܐ ܕܐܬܐ ܒܫܘܒܚܗ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ.
* ܠܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ * ܟܓ * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *
* ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ. 1
ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܐ ܒܚܝܠܐ. * ܘܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ 2
ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܘܐܫܬܚܠܦ ܠܥܘܗܝ.

Illi verò dixerunt; Johannem Baptistam, & alii Eliam, alii denique unum ex Prophetis. 28 Dixit eis Jesus; Vos autem quem me dicitis esse? Respondit Simon Petra, & ait illi, Tu es Messia, filius Dei viventis. 29 Et inhibuit eis, ut nemini id dicerent de se. 30 Cœpitque docere eos, nempe Filium hominis multa perpessurum, & reprobatum iri à Senioribus, & à principibus Sacerdotum, necnon à Scribis: interficiendum denique, ac tertio die surrecturum. 31 Et apertè eum sermonem loquebatur. Et semovit eum Cepha, cœpitq; eum objurgare. 32 Ipse verò conversus, & conspicatus discipulos suos, objurgavit Simonem, & ait; Abi retrorsùm à me Satana, quippe qui non mediteris quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. 33

Lectio Martyrum. 22.

Porrò advocavit Jesus turbas cum discipulis suis, & dixit eis; Quicunque voluerit venire post me, abneget semetipsum; & bajulet crucem suam, & veniat post me. 34 Etenim quisquis voluerit servare animam suam, perdet eam: quisquis autem perdiderit animam suam propter me, & propter Evangelium meum, servabit eam. 35 Quid enim utilitatis percipiet homo, si universum orbem lucratus fuerit, animæ verò suæ detrimentum patiatur? 36 Aut quid dabit homo compensationis pro anima sua? 37 Nam quemcunque puduerit mei, meorumq; sermonum in generatione ista scelerata & adulterâ, Filium hominis etiam pudebit ejus, quando veniet in gloria Patris sui cum angelis suis sacrosanctis. 38

Ad oblationem festo Tabernaculorum. 23.

CAP. IX.

Porrò dicebat eis; Amen dico vobis, Sunt quidam hìc adstantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint regnum Dei venisse cum virtute. 1 Post sex autem dies accepit Jesus Cepham, & Jacobum, & Johannem, & subduxit eos in montem excelsum solos, ac transformatus est ante eos. 2

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 * ایشان جواب دادند * که بعضی میگویند * که یحیی شوینده است * ودیگران میگویند
29 ایلیاست * وقومی دیگر می گویند که یکی از جملهٔ پیغمبرانست * * عیسی بدیشان
گفت شما چه می گویید که که هستم * شمعون جواب داد وبدو گفت * توی مسیح پسر خدای
30 31 زنده * * عیسی ایشانرا سپارش کرد که بکسی نگویند † براي او * * وانگه اغاز کرد که فرزند †
ادمی سپارده می شود * که از دست مردم گناه کار بسیار زحمت کشد * واز پیران * وبزرگان * واامامان *
32 نکوهیده شود * وبسخن نویسندگان کشته گردد * وسوم روز بر خیزد * * اشکارا سخن می
33 گفت * صفا با او بخلوت گفت * حاشا ای خداوند * اگر این چنین بشود * * مسیح التفات کرد *
ودر شاگردان خود بنگرید * وبر شمعون بانگ زد وگفت * دور باش از پیش من ای † شیطان *
34 که ازان خدا نمی اندیشی الا ازان ادمیان * * وعیسی خلق را با شاگردان خود † در پیش
خواند * وگفت * هر که می خواهد که درپی من بیاید * هر چه از دنیاوی دارد
35 بیندازد وصلیب خودرا بر گیرد * وازپس من بیاید * * هر که می خواهد که جان
خودرا زنده کند * تن را هلاك كند * وهر که براي من وبراي مژده من [جان]

Illi responderunt; Nonnulli quidem dicunt, quòd Johannes Baptista est; alii verò dicunt, Elias est: & quidam alii dicunt, quòd unus de numero Prophetarum est. 28 *Jesus illis dixit; Vos quid dicitis, quòd quis sim? Simeon responsum dedit, & ei dixit; Tu es Christus Filius Dei viventis.* 29 *Jesus illis mandatum imposuit, ne cui* hoc *dicerent de eo.* 30 *Tunc etiam cœpit dicere, quòd Filius hominis tradendus esset, ut à manibus hominum peccatorum multum cruciatum pateretur, & senioribus, & magnatibus, & sacerdotibus contemptui esset, & ex sententia Scribarum occideretur, & tertio die resurgeret.* 31 *Apertè sermonem* hunc *loquebatur. Cephas illi seorsum dixit; Absit ô Domine quòd hoc ita fiat.* 32 *Jesus conversus est, & in discipulos suos intuitus est, ac Simeonem increpavit & dixit; Procul absis à conspectu meo ô Satana, divina enim non cogitas sed humana.* 33 *Et advocavit Jesus populum cum discipulis suis, & dixit; Quicunque me sequi voluerit, quicquid mundani habet abjiciat, & crucem suam tollat, & post me veniat.* 34 *Quicunque voluerit ut animam suam vivificet, corpus perdat: & quicunque propter me & propter Evangelium meum animam* 35

Versio VULGATA LATINA.

28 Qui responderunt illi, dicentes; Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò quasi unum
29 de prophetis. Tunc dicit illis; Vos verò quem me esse dicitis? Respondens Pe-
30 trus, ait ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et cœ-
31 pit docere eos, Quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à seniori-
bus, & à summis sacerdotibus, & Scribis, & occîdi: & post tres dies resurgere.
32 Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum.
33 Qui conversus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens; Vade re-
34 trò me, Satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Et convo-
catâ turbâ cum discipulis suis, dixit eis; Si quis vult me sequi, deneget semetipsum:
35 & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam
facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & Evangeli-
um, salvam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, 36
& detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro ani- 37
ma sua? Qui enim me confusus fuerit, & verba mea, in generatione ista adulte- 38
ra & peccatrice: & filius hominis confundetur eum, cùm venerit in gloria patris
sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam de 39
hìc stantibus, qui non gustabunt mortẽ, donec videant regnũ Dei veniens in virtute.

CAP. IX.

Et post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem: & ducit illos in 1
montem excelsum seorsùm solos, & transfiguratus est coram ipsis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 * فقالوا قوم يقولون يوحنا المعمداني * واخرون ايليا * واخرون احد الانبياء * فقال لهم فانتم
29 ماذا تقولون اني انا * اجاب بطرس قايلا انت هو المسيح * فمنعهم ان يقولوا لاحد شيا من 30
31 اجله * وبدا يعلمهم ان ابن الانسان مزمع ان يولم كثيرا * ويرذل من المشيخة ورؤساء
32 الكهنة والكتبة * ويقتلونه وفي اليوم الثالث يقوم * وعلانية كان يقول هذا * فامسكه بطرس
33 وجعل ينتهره * فالتفت ونظر الي تلاميذه وزجر بطرس قايلا له اذهب خلفي يا شيطان * لانك
34 لا تفكر فيما لله لكن فيما للناس * ودعا الجمع وتلاميذه وقال لهم من اراد ان يتبعني فليكفر
35 بنفسه وليحمل صليبه ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها ومن اهلك نفسه
36 من اجلي ومن اجل البشارة فهو يخلصها * ماذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله وخسر نفسه *
37 38 او ماذا يعطي الانسان فداء نفسه * كل من استحيا ان يعترف بي وبكلامي في هذا الجيل
الفاسق الخاطي فابن الانسان يفضحه اذا جاء بمجد ابيه مع ملايكته المقدسين *
1 * وقال امين اقول لكم ان ههنا قوم من القيام لا يذوقون الموت حتي يعاينوا ملكوت
الله ياتي بقوة *

* الفصل الثامن والعشرون *

2 * وبعد ستة ايام اخذ يسوع
بطرس ويعقوب ويوحنا واصعدهم علي جبل عال منفردين وتجلي قدامهم *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem Baptistam, & alii Eliam, & alii unum prophetarum. 28 *Ait illis; Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus, dicens; Tu es Christus.* 29 *Et prohibuit eos ne dicerent ulli quicquam de ipso.* 30 *Et cœpit docere eos, filium hominis passurum multa, & despiciendum à senioribus, & principibus sacerdotum, et Scribis, et interficiendum ab eis, et in die tertiâ resurrecturum.* 31 *Et palàm dicebat hoc. Et apprehendit eum Petrus, et cœpit impedire illum.* 32 *Et conversus est, et respexit in discipulos suos, et interminatus est Petro, dicens ei; Vade retrò me Satana, quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* 33 *Et advocavit turbam et discipulos suos, et dixit eis; Quicunque voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam et sequatur me.* 34 *Et quicunque voluerit salvare animam suam, perdat eam: et quicunque perdiderit animam suam propter me et propter Evangeliũ, ipse salvabit eam.* 35 *Quid prodest homini, si lucretur mundum totum, et perdat animam suam?* 36 *Aut quid dabit homo pro anima sua?* 37 *Quicunque erubuerit confiteri me, et verba mea inter hanc generationem adulteram, et peccatricem, filius hominis probro exponet eum, cùm venerit in gloria patris sui, cum angelis suis sanctis.* 38

CAP. IX.

Et dixit; Amen dico vobis, quòd sunt hìc aliquot ex astantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens cum virtute. 1

Sectio vigesima octava.

Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum et Jacobum, et Johannem: et evexit eos supra montem excelsum solos, et aperuit se coram eis. 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 ወይቤልዎ፡ ዮሐንስሃ፡ መጥምቀ፡ አው፡ ኤልያስሃ፡ አው፡ አሐዱ፡ እምነቢያት፡፡=፡
29 ወይቤሎሙ፡ አንትሙሰ፡ መነ፡ ትብሉኒ፡ ወተሰጥዎ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ አንተ፡ ውእ
30 ቱ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ወገሠጾሙ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ለዘ፡ ይንግሩ፡ ለመኑሂ፡፡=፡ ወአኀዘ፡ ይ
31 መሀሮሙ፡ ከመ፡ ሀለወ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ብዙኀ፡ ያሕምምዎ፡ ወያመክ
ንዎ፡ ረበናት፡ ወሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕ
32 ለት፡፡=፡ ወገሃደ፡ ነገሮሙ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡፡ ወአቅረቦ፡ ጴጥሮስ፡ ወአኀዘ፡ ይገሥጾ፡፡=፡
33 ወተመይጠ፡ ኀበ፡ አርዳኢሁ፡ ወገሠጾ፡ ለጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ ሑር፡ እምድኅሬየ፡ ሰይጣ
34 ን፡ እስመ፡ ኢትሔሊ፡ ዘእግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ዘእጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡=፡ ወጸው
ዖሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ምስለ፡ አርዳኢሁ፡ ዘይፈቅድ፡ ይፀመደኒ፡ ይጽልኣ፡ ለ
35 ነፍሱ፡ ወያጥብዕ፡ ወይጹር፡ መስቀለ፡ ሞቱ፡ ወይትልወኒ፡፡=፡ ወዘፈቀደ፡ ያድኅና፡ ለነ
36 ፍሱ፡ ለይግድፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንተ፡ ወንጌል፡ ይረክባ፡፡=፡ ወምንት፡ ይበቍዖ፡ ለሰብ
37 እ፡ ለእመ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ ረብሐ፡ ወነፍሶ፡ ሐጕለ፡፡=፡ ወምንተ፡ እም፡ ወሀበ፡ ሰብእ፡
38 ቤዛሃ፡ ለነፍሱ፡፡=፡ ወለዘኒ፡ ኀፍረኒ፡ ወኀፍረ፡ ቃልየ፡ በዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥ
እት፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይኀፍሮ፡ ሶበ፡ ይመጽእ፡ በስብሐተ፡ አቡሁ፡ ምስ
ለ፡ መላእክቲሁ፡ ቅዱሳን፡፡=፡
1 ፱ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ሀለዉ፡ ዝየ፡ ይቀውሙ፡ እለ፡ ኢይጥዕምዎ፡ ለ
ሞት፡ እስከ፡ ይሬእይዎ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ እንዘ፡ ትመጽእ፡ በኀይል፡፡=፡
በእንተ፡ ዘተወለጠ፡ ራእዩ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡
2 ወእም፡ ሰዱ፡ ዕለት፡ ነሥኦሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡
ወአዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኀ፡ በባሕቲቶሙ፡ ወተወለጠ፡ ራእዩ፡ በቅድሜሆሙ፡፡=፡

Et dixerunt ei; Johannem Baptistam, aut Eliam, aut unum è prophetis. 28
Et dixit iis; Vos verò, quem dicitis me *esse*? Et respondebat ei Petrus, & dice- 29
bat; Tu es Christus. Et comminatus est iis ut nemini dicerent quis esset. 30
Et cœpit docere eos, quomodò futurum esset, quòd filio hominis multum inju- 31
riæ inferrent, & quòd tentarent eum Rabbini, & principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & quòd trucidarent eum, & quòd resurgeret tertio die. Et apertè loquutus 32
est iis hunc sermonem. Et appropinquavit ei Petrus, & cœpit increpare eum.
Et conversus fuit ad discipulos suos, & increpavit Petrum, & dixit ei; Vade post 33
me satana, quoniam non sapis quæ *sunt* Dei, sed quæ sunt hominum. Et voca- 34
vit populos & dixit iis, cum discipulis suis; Qui vult adhærere mihi, odio ha-
beat animam suam, & promptus sit, & portet crucem mortis suæ, & sequatur me.
Et qui voluit servare animam suam, perdendo animã suam, propter Evangelium, 35
inveniet eam. Et quid proderit homini si totum mundum lucratus fuerit, & 36
animam suam perdiderit? Et quam daret homo redemptionem pro anima sua? 37
Et quicunque erubuerit me, & erubuerit sermonem meum in hac generatione 38
adulterâ & peccatrice, filius hominis erubescet eum, quando venerit in gloria
Patris sui cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

Et dixit iis; Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, 1
usquedùm viderint regnum Dei veniens in virtute.

De transfiguratione faciei Domini Jesu.

Et à sexto die accepit Dñs Jesus Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendere 2
fecit eos montem excelsum solos: & commutata fuit facies ejus coram ipsis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

36 خودرا هلاك بكند * اورا [زنده بکند] * * چه فایده کرده باشد † ادمی که همه
37 38 دنیارا سود کند * وبا جان زیان کرده باشد * * بآدمی عوض جان چه چیز داده شود * * هر که
برابر این دودهٔ شوم * وگناه کار فاسد * براي من وبراي سخنهاء من خجالت یابد * فرزند ادمی
نیز بدو خجالت یابد * دران وقت که بعظمت پدر خود * وفرشتگان † پاکان خود * بیاید *
1 سی شش انك گفت قومی هستند که نمیرند * * وبدیشان گفت راست بشما می گویم *
که اینجا کسانی † ایستاده اند * که مرگ را نچشند تا آن وقت که ملکوت خدای را ببینند *
2 بنیرومندی بیاید * سی هفت تجلیء مسیح بر کوه تابور * * بعد از شش روز عیسی † بستد
شمعون صفا را * ویعقوب * ویوحنا را وبالاء کوهی بلند رفتند * ومسیح برابر چشم ایشان دیگر گون † شد *

suam perdiderit, eam vivificabit. Quid proficiet homo, qui totum mundum lucri fecerit, & cum animâ damnum fecerit. 36 *Homini in compensationem animæ quæ res dabitur?* 37 *Quicunque coram hac generatione pravâ & peccatrici, adulterâ, mei & sermonum meorum pudorem habet, Filius hominis etiam ejus pudorem habebit, eo tempore quo in majestate Patris sui & Angelorum sanctorum ejus venerit.* 38

XXXVI. Ubi dixit, Quidam sunt qui non morientur.

CAP. IX.

Et illis dixit; Verum vobis dico, quòd hic quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum regnum Dei viderint cum virtute veniens. 1

XXXVII. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

Post sex dies Jesus assumpsit Simeonem Cepham, & Jacobum, & Johannem, & in montem sublimem ascenderunt: & Christus coram oculis ipsorum formâ mutatus est. 2

Et vestimenta ejus facta sunt *coruscantia*, candida *valdè* velut nix; qualia fullo super terram
3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ (γ)ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς
non potest *dealbare*. Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant colloquentes
4 οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, *pulchrum* est nos hic esse:
5 τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
& faciamus *umbracula* tria, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim
6 καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ
sciebat quid diceret: erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos:
7 ᾔδει τί (δ)λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς·
& venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus *dilectus*: illum audite.
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Et statim circumspicientes, ampliùs neminē viderunt, nisi Jesum tantùm *cum se*.
8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
Descendentibus *autem* illis de monte, *cavit* illis *ut nemini* narrarent
9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
quæ *viderunt, si non* cùm filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt
10 ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
apud se, conquirentes, Quid *est*, ex mortuis *resurgere*? Et interrogabant
11 πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες, Τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; Καὶ (ε) ἐπηρώτων
eum, dicentes; *Quid dicunt* Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm?
αὐτόν, λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

πη ι πθ ϛ

Ille verò respondens, ait illis; Elias *quidem veniens primùm*, restituet omnia:
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, (ζ) ἀποκαθιστᾷ πάντα· 12
& quomodò scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & *nihili fiat*.
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ.
Sed dico vobis; Quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut
Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, Ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς 13
ζ ι
scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa
γέγραπται ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ 14
eos, & Scribas conquirentes illis. Et confestim omnis *turba videns*
αὐτούς, καὶ Γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν 15
eum, expavit; & accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
αὐτόν, ἐξεθαμβήθη, καὶ (η) προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε 16
Κϛ' ζα β
Scribas, Quid conquiritis *apud vos-ipsos*? Et respondens unus de turba,
τοὺς Γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς (θ)αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, 17
dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum *sine locutione*. Et
εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· Καὶ 18
ubicunque eum apprehenderit, *lacerat* illum, & spumat, & stridet *dentes suos*,
ὅπου (ι) ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ,
& arescit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non *valuerunt*.
καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

MS.A. (γ) ἐγένοντο (δ) λαλήσει (ε) ἐπηρώτησαν (ζ) ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς (η) προσβλέποντες (θ) ἑαυτούς; (ι) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

Et coruscans erat vestimentum ejus, ac summè candidum ut nix, quale homines dealbare in terra non possunt. 4 Et apparuerunt eis Moses & Elia loquentes cum Jesu. 5 Ac dixit ei Cepha, Rabi, bonum est nobis hîc esse: & faciemus tria tabernacula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ unum. 6 Nesciebat autem quid diceret: erat enim in timore. 7 Et extitit nubes, eosque obumbrabat: & vox edita est è nube, dicens; Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. 8 Et è vestigio cùm circunspexissent discipuli, neminem viderunt, nisi Jesum solum secum. 9 Quum verò descenderent è monte, monebat eos, ne cui dicerent quod viderant, nisi quum surrexisset Filius hominis à mortuis. 10 Continuerunt itaque illum sermonem apud se: & quærebant quid esset hic sermo, Quum surrexisset à mortuis. 11 Et interrogabant eum, dicentes; Quid igitur dicunt Scribæ, Eliam oportere priùs venire? 12 Dixit eis; Elia venturus est priùs, ut præparet omnia: &, sicut scriptum est de Filio hominis, ut multa patiatur, ac reprobetur. 13 Sed dico vobis, Et Elia venit, & egerunt in eum quicquid voluêre, sicut scriptum est de eo.

[illegible]

Dominicâ hebdomadis quartæ jejunii. 24.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

14 Quumque venisset ad discipulos suos, vidit cum eis turbam multam, & Scribas disceptantes cum eis. 15 Et illicò turba omnis vidit eum, & obstupuit: & accurrentes precati sunt ei pacem. 16 Et interrogabat Scribas, Quid disceptatis cum eis? 17 Et respondens unus ex turba, ait; Doctor, adduxi filium meum ad te, in quo est spiritus non loquens: 18 Et ubicunque arripuerit eum, concutit illum, spumátque, ac frendet dentibus suis, & exarescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent eum, nec potuerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * پوشش اورا سپید † دیدند * مانند برف * ونور ازو می تابید چنانك مردم نكاه نمی توانستند
4 كرد * وبدیدند موسی وایلیا را كه با مسیح سخن می كفتند * صفا بوی كفت ای خداوند
5 من * اكر فرمان دهی سه سایه بان بسازیم * یكی برای تو ویكی † برای موسی * ویكی برای
6 ایلیا * وهنوز ازوهم وترس در سخن بود * كه ابر پیدا شد * وبر ایشان سایه كرد * وآوازی
7 از ابر می آمد * كه اینست فرزند بر كزیك عزیز من ازو بشنوید * وبعد ازان شاكردان † نكه
8 كردند * كسی دیكر ندیدند بغیر عیسی تنها با ایشان * چون از كوه فرود آمد * بدیشان
9 سپارش كرد * كه با كسی نكویند * تا وقتی * كه فرزند † آدمی از میان مردكان بر خیزد *
10 * شاكردان این سخن را در دل خود كرفتند * تا ان روز وباهم می كفتند * چیست این †
11 سخن وقتی كه از میان مردكان † بر خیزد * و[ازو پرسیدند وكفتند چرا] نویسندكان می
12 كویند * اول ایلیا واجب است كه بیاید * عیسی بدیشان كفت ایلیا آمد پیشتر * تا هر
چیزی را استوار دارد * اینچنانك بر فرزند آدمی نبشته شد كه بسیار زحمت بكشد * وخوار شود *

3 *Vestimentum ejus candidum videbant instar nivis, & lux ab eo coruscabat, adeò ut homines eum intueri non valerent.* 4 *Et viderunt Mosem & Eliam qui cum Christo loquebantur.* 5 *Cephas ei dixit; O Domine mi, si mandatum dederis, tria tabernacula parabimus; unum pro te, & unum pro Mose, & unum pro Elia.* 6 *Et adhuc præ metu concepto ac terrore in sermone erat,* 7 *Cùm nubes appareret, & eos obumbraret: & vox è nube venit; Quia hic est Filius meus delectus & charus, ipsum audite.* 8 *Et posteà discipuli aspicientes, quenquam alium non viderunt nisi Jesum solum cum eis.* 9 *Cùm è monte descenderet illis mandavit, quòd nemini dicerent, usque ad tempus quo Filius hominis de mortuis surrexerit.* 10 *Discipuli hunc sermonem in animo suo retinuerunt usque ad eum diem: & inter se dicebant, Quid est hic sermo, Tempus quo de mortuis surrexerit?* 11 *Et interrogabant eum, & dicebant; Quare Scribæ dicunt, priùs Eliam oportere venire?* 12 *Jesus illis dixit; Elias venit priùs ut omnia confirmet, quemadmodum de Filio hominis scriptum est, fore ut ærumnæ multum patiatur, & despiciatur.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix; qualia fullo 3 non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: & 4 erant loquentes cum Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, bonum est 5 nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, Tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. 6 Et facta est nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus charissimus: audite illum. 7 Et statim circumspicientes, neminem ampliùs viderunt, nisi 8 Jesum tantùm secum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam 9 quæ vidissent, narrarent: nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt apud se, conquirentes quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit. 10 Et interrogabant eum, dicentes; Quid ergò dicunt Pharisæi & Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm? 11 Qui respondens, ait illis; Elias, cùm venerit primò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur & contemnatur. 12 Sed dico vobis; Quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæcunque voluerunt,) sicut scriptum est de eo. 13 Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. 14 Et confestim omnis populus videns Jesum, stupefactus est, & expaverunt, & accurrentes salutabant eum. 15 Et interrogavit eos; Quid inter vos conquiritis? 16 Et respondens unus de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum: 17 Qui ubicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, & non potuerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وكانت ثيابه تلمع بيضا جدا مثل الثلج * الذي لا يقدر مبيض على الارض ان يبيض
4 كذلك * وظهر لهم موسي وايلياء يخاطبان يسوع * فقال بطرس ليسوع يا معلم حسن بنا ان
5 نكون ههنا ونصنع ثلث مظال واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا * ولم يكن يدري
6 ما يقول لانهم كانوا مخوفين * وسحابة ظللتهم * وكان صوت من السحابة قايلا هذا ابني
7 الحبيب فاسمعوا له * ونظروا بغتة فلم يروا الا يسوع وحده معهم * وبينما هم نازلون من الجبل
8 اوصاهم قايلا لا تخبروا احدا بما رايتم حتي يقوم ابن الانسان من بين الاموات * فامسكوا
9 الكلمة فيهم قايلين ما هو هذا القيام من بين الاموات * ثم سالوه قايلين لم تقول الكتبة
10 ان ايلياء ياتي اولا * فاجابهم ان ايلياء ياتي اولا ويعدل كل شي ويعلن ما هو مكتوب على
11 ابن الانسان انه يوجع كثيرا ويرذل * لكني اقول لكم ان ايلياء قد جاء وصنعوا به ما
12 احبوا كما هو مكتوب من اجله *
13 الفصل التاسع والعشرون *

14 * وجاء الي التلاميذ فراي جمعا كبيرا حولهم وكتبة يسايلونهم * فلما راه الجموع خافوا
15 واسرعوا وسلموا عليه * فسال الكتبة ماذا تطلبون منهم * اجاب واحد من الجمع وقال يا
16 معلم قد اتيتك بابني وبه روح ابكم * وحيثما ادركه صرعه واربده وصرر اسنانه وتركه
17 يابسا * وقلت لتلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا *
18

3 *Et vestimenta ejus splendebant alba admodum sicut nix, qualia non potest dealbator super terram dealbare similiter.* 4 *Et apparuit eis Moses & Elias, loquentes cum Jesu.* 5 *Ait autem Petrus ad Jesum; Magister, bonum est nobis manere hic; faciemúsque tria tabernacula, unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ.* 6 *Et nesciebat quid diceret; quoniam erant exterriti.* 7 *Et nubes obumbraverat eos: & facta est vox de nube; Hic est filius meus dilectus, audite illum.* 8 *Et respexerunt illicò, & non viderunt nisi Jesum solum secum.* 9 *Et dum ipsi descenderent de monte, prohibuit eos, dicens; Ne narretis cuiquam quod vidistis, donec resurgat filius hominis de medio mortuorum.* 10 *Et retinuerunt verbum apud se, dicentes; Quid est hæc resurrectio de medio mortuorum?* 11 *Deindè interrogaverunt eum, dicentes; Quare dicunt Scribæ quòd Elias veniet priùs?* 12 *Respondit illis, Certè Elias venturus est priùs, & compleaturus omnia, & declaraturus quod scriptum est de filio hominis, quòd scilicet doloribus afficietur multis, & contemnetur.* 13 *Sed dico vobis, quòd Elias jam venit & exercuerunt in eum quicquid voluerunt, sicut scriptum est de ipso.*

Sectio vigesima nona.

14 *Et venit ad discipulos viditque turbam magnam circa eos, et Scribas interrogantes eos.* 15 *Cùm autem vidissent eum turbæ, timuerunt, et cucurrerunt ac salutaverunt eum.* 16 *Et interrogavit Scribas, Quid quæritis ab eis?* 17 *Respondit unus de turba, et dixit; Magister adduxi ad te filium meum, in quo est spiritus mutus.* 18 *Et quoties arripit eum, allidit eum, et spumare facit eum, atque stridere dentibus suis, redditque eum aridum. Et dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, et non potuerunt.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወአልባሲሁኒ፡ በረቀ፡ ወጻዕደወ፡ ዘኢይክል፡ መሃፒል፡ ከማሁ፡ አጻዕድዎቶ፡ በምድ
4 ር፡፡ ወአስተርአይዎሙ፡ ሙሴ፡ ወኤልያስ፡ እንዘ፡ ይትናገሩ፡ ምስለ፡ እግዚእ፡ ኢየ
5 ሱስ፡፡ ወአውሥአ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ረቢ፡ ይኄይሰነ፡ ንንበ
ር፡ ዝየ፡ ወንግበር፡ ሠለስተ፡ መኃድረ፡ አሐደ፡ ለከ፡ ወአሐደ፡ ለሙሴ፡ ወአሐደ፡ ለኤ
6 ልያስ፡፡ ወኢያአምር፡ ዘይብል፡ እስመ፡ ድንጉፃን፡ እሙንቱ፡፡ ወመጽአ፡ ደመና፡
7 ወጸለሎሙ፡ ወመጽአ፡ ቃል፡ እምደመና፡ ዘይብል፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅ
8 ር፡ ወሎቱ፡ ስምዕዎ፡፡ ወእምዝ፡ ግብተ፡ ነጺሮሙ፡ አልቦ፡ ዘርእዩ፡ ዘእንበለ፡ ኢየ
9 ሱስሃ፡ በሕቲቶ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወእንዘ፡ ይወርዱ፡ እምደብር፡ አዘዞሙ፡ ኢይንግሩ፡
ወኢለመኑሂ፡ ዘርእዩ፡ ዘእንበለ፡ እመ፡ ተንሥአ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ እም
10 ነ፡ ምዉታን፡፡ ወዐቀቡ፡ ቃሎ፡ ወኃሠሠዉ፡ መንት፡ ውእቱ፡ ተንሥኦ፡ እምነ፡ ም
11 ዉታን፡፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ይብሉ፡ ጸሐፍት፡ ኤልያስኒ፡ ይቀድም፡ መጺ
12 አ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ኤልያስ፡ ይመጽእ፡ ወያስተራትዕ፡ ኵሎ፡ ወእሮ
ጸሑፍ፡ በእንተ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ለመ፡ ብዙኃ፡ ያሐምምዎ፡ ወይሜንኑ
13 ዎ፡፡ ወባሕቱ፡ እብለክሙ፡ ኤልያስ፡ መጽአ፡ ወገብሩ፡ ለዕሌሁ፡ ኵሎ፡ ዘፈቀዱ፡
14 በከመ፡ ጽሑፍ፡ በእንቲኣሁ፡፡ ወበጽሐ፡ ኀበ፡ አርድእቲሁ፡ ወረከበ፡ ብዙኃ፡ ሰብአ፡
15 ኀቤሆሙ፡፡ ወሶበ፡ ርእይዎ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ደንገፁ፡ ወሮጹ፡ ሰዓልዎ፡ ወአምኃዎ፡፡
16 ወይቤሎሙ፡ ምንተኑ፡ ትትኃሠሠዉ፡ ወተስእሉዎሙ፡ ምንተ፡ ይትኃሠሠዉ፡፡
በእንተ፡ ዘነገርጋር፡፡
17 ወአውሥአ፡ አሐዱ፡ እምውስተ፡ አሕዛብ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ እመጸእክዎ፡ ለወልድየ፡
18 ኀቤከ፡ እስመ፡ ጋኔን፡ በሃመ፡ አኃዞ፡፡ ወኀበ፡ ረከበ፡ ይነፅኆ፡ ወያስተራግፆ፡ ወያሠሥር
ኖ፡ ወያሐቅዮ፡ ስነኒሁ፡ ወየየብሶ፡ ወእቤሎሙ፡ ለአርድኢከ፡ ወስእንዎ፡ ፈውሶቶ፡፡

3 Et vestimentum ejus refulsit, & album fuit ita, ut non potuit fullo similiter dealbare in terra. 4 Et apparuerunt iis Moyses, & Elias loquentes cum Domino Jesu. 5 Et respondit Petrus, & dixit ei; Rabi, melius erit nobis manere hîc: & faciemus tria hospitia, unum Tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ. 6 Et nesciebat quid loquebatur, quia timore erant perculsi. 7 Et venit nubes & obumbravit eos, & venit vox è nube, dicens; Hic est filius meus quem diligo, & eum audite. 8 Et statim prospicientes, nemo fuit, quem viderunt, nisi Jesus solus secum. 9 Et descendentibus è monte, præcepit iis, ne narrarent cuiquam quod vidissent, antequàm resurgeret filius hominis è mortuis. 10 Et observârunt sermonem ejus, & inquisiverunt, quid esset resurrectio è mortuis. 11 Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Dicunt scribæ, Eliam priùs venturum. 12 Et respondit, & dixit iis; Elias veniet, & restituet omnia: & etiam scriptum *fuit* de filio hominis, quòd multo injuriæ afficient eum, & nihili facient eum. 13 Sed dico vobis, Elias venit, & fecerunt contra eum quodcunque voluerunt, sicut scriptum fuit de illo. 14 Et venit ad discipulos suos, & invenit multum populum apud eos. 15 Et quando vidissent eum, omnes populi admirati sunt: & cucurrerunt statim & salutârunt eum. 16 Et dixit iis, Quid altercamini cum illis? et quid postulatis ab iis? quid quæritur ab iis?

De obmurmurante.

17 Et respondit unus è populo, & dixit ei; Magister, adduxi filium meum ad te, 18 quia dæmon mutus prehendit eum. Et ubi invenit eum prosternit eum, & discerpit eum, & spumare facit eum, & stridere facit dentes ejus, & exiccat eum: & dixi discipulis tuis, & non potuerunt sanare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الا بشما می كویم كه ایلیا نیز آمد * وهر چه خواستند † بدو كردند اینچنانك بروی نبشته شد *

خوش كردن عیسی كودك صرعی را   سی هشت

14 * چون ازانجا مسیح پیش شاكردان آمد * پیش ایشان جماعت بسیار دید * ونویسندكان †
15 با ایشان بحث می كردند * چون جماعت مسیح را دیدند شكوهیدند * وپیش باز دویدند *
16 وسلامش دادند * نویسندكانرا پرسید چه بحث می كنید با ایشان * یكی از جماعت
17 جواب داد وكفت ای معلم فرزند † خود را پیش تو آوردم كه جان دارد بی سخن * هر كجا
18 كه برابرش می افتد * اورا می اندازد * ومی لرزد * ودندانها بر هم می ساید * وخشك می
شود * بشاكردان تو كفتم * اورا نتوانستند پاك كردن *

13 *Sed vobis dico, quòd Elias jam venit, & quicquid voluerunt cum eo fecerunt, quemadmodum de eo scriptum est.*

XXXVIII. Sanat Jesus puerum epilepticum.

14 *Cùm illinc Christus venisset ad discipulos suos, apud illos turbam multam vidit, et Scribæ cum illis disceptabant.* 15 *Cùm turba Christum vidissent perculsi sunt, et rursum prorsum cursabant, et salutaverunt eum.* 16 *Et Scribas interrogavit, Quid disputatis cum illis?* 17 *Unus è turba responsum dedit et dixit; O præceptor, filium meum ad te adduxi, quia spiritum habet mutum.* 18 *Ubicunque in eum irruerit, eum prosternit; et trepidat, et dentes concutit, et exarescit: discipulis autem tuis dixi, sed non potuerunt eum purgare.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Κϛʹ. ΚΖʹ.

Ille autem respondens ei, dicit; O generatio incredula, quousque apud vos ero?
19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (κ)αὐτῷ, λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
quousque tolerabo vos? ferte ipsum ad me. Et attulerunt eum ad ipsum.
20 ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν.
Et videns eum, statim spiritus convulsit illum: & cadens in terram, volutabatur
καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο
spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est, ut hoc factum est
21 ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν
ei. Ille verò ait; Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem jecit,
22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε, Παιδιόθεν· Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ (λ) εἰς πῦρ ἔβαλε,
& in aquas, ut perderet eum: sed siquid potes, succurre nobis visceribus
καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ-
commotus super nos. At Jesus ait illi; Illud, si potes credere, omnia
23 χνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα
possibilia credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat;
24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε,
Credo, Domine: succurre meæ incredulitati. Videns autem Jesus quòd concurreret turba,
25 (μ Πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος,
increpavit spiritum immundum, dicens illi; Spiritus sine locutione & surde,
ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν,
ego tibi impero, Exi ex eo, & ne ampliùs introëas in eum. Et exclamans,
26 ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράξαν,
& multùm discerpens eum, exiit: & factus est sicut mortuus, ut multos dicere;
καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε (ν)πολλοὺς λέγειν,
Quia mortuus est. At Jesus prehendens eum manu, excitavit eum, & surrexit.
Ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. 27
ζβ ι Et introeuntem eum in domum, discipuli ejus interrogabant eum privatim;
Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν (ξ) εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, 28
Quia nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus
(ο)Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος 29
ζγ β in nullo potest exire, si non in oratione & jejunio. Et indè exeuntes
ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες 30
prætergrediebantur per Galilæam: & non voluit ut quis sciret. Docebat enim di-
παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μα- 31
scipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus ho-
θητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀν-
minum, & occident eum: & occisus tertiâ die resurget. Illi
θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ 32
ΚΖʹ verò ignorabant verbum, & timebant eum interrogare. Et venit ad Capharnaum.
ζδ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ. 33
ι Et in domo factus, interrogabat eos; Quid in via ad vosipsos ratiocinabamini?
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

MS.A. (κ) αὐτοῖς, (λ) εἰς τὸ πῦρ (μ) Πιστεύω· βοήθει (ν) τοὺς πολλοὺς (ξ) εἰς τὸν οἶκον, (ο) Διατί ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܗܘܐ ܠܘܬܟܘܢ.
20 ܘܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܣܝܒܪܟܘܢ. ܩܪܒܘܗܝ ܠܘܬܝ. * ܘܩܪܒܘܗܝ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܪܘܚܐ
21 ܡܚܕܐ ܫܓܫܬܗ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܟܪܟܟ ܗܘܐ ܘܡܪܒܐ. * ܘܫܐܠ ܝܫܘܥ ܠܐܒܘܗܝ
22 ܕܟܡܐ ܙܒܢܐ ܐܝܬ ܡܢ ܕܗܕܐ ܗܘܬ ܠܗ. ܐܡܪ ܠܗ ܗܐ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ. * ܘܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ
ܒܢܘܪܐ ܪܡܝܐ ܠܗ ܘܒܡܝܐ ܕܬܘܒܕܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܡܫܟܚ ܐܢܬ ܥܕܪܝܢܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝ.
23 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܢ ܕܡܗܝܡܢ.
24 * ܘܡܚܕܐ ܩܥܐ ܐܒܘܗ ܕܛܠܝܐ ܟܕ ܒܟܐ ܘܐܡܪ. ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܥܕܪ ܠܚܣܝܪܘܬ
25 ܗܝܡܢܘܬܝ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܪܗܛ ܥܡܐ ܘܡܬܟܢܫ ܠܘܬܗ. ܟܐܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ
ܛܢܦܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܘܚܐ ܚܪܫܬܐ ܕܠܐ ܡܡܠܠܐ. ܐܢܐ ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܝ. ܦܘܩܝ ܡܢܗ ܘܬܘܒ ܠܐ
26 ܬܥܠܝܢ ܒܗ. * ܘܩܥܬ ܗܝ ܫܐܕܐ ܣܓܝ ܘܫܚܩܬܗ ܘܢܦܩܬ. ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܡܝܬܐ. ܐܝܟ ܕܣܓܝܐܐ
27 ܢܐܡܪܘܢ ܕܡܝܬ ܠܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ. * ܟܕ ܥܠ ܕܝܢ ܝܫܘܥ
28 ܠܒܝܬܐ. ܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܠܡܢܐ ܚܢܢ ܠܐ ܐܫܟܚܢ ܠܡܦܩܘܬܗ.
29 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܢܐ ܓܢܣܐ ܒܡܕܡ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܦܘܩ. ܐܠܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ. * ܘܟܕ
30 ܢܦܩܘ ܡܢ ܬܡܢ. ܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܓܠܝܠܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܥ ܐܢܫ ܒܗ. * ܡܠܦ ܗܘܐ ܓܝܪ
31 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ ܘܢܩܛܠܘܢܗ.
32 ܘܡܐ ܕܢܩܛܠ ܢܩܘܡ ܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܗܘܘ ܒܡܠܬܐ. ܘܕܚܠܝܢ
ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ. * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܗ̈ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܟ *
33 * ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܘܟܕ ܒܒܝܬܐ ܥܠܘ ܗܘܘ ܫܐܠ ܐܢܘܢ. ܕܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܐܘܪܚܐ ܒܝܢܬܟܘܢ.

Respondit Jesus, & dixit ei; Heus generatio 19 incredula, quousq; tandem ero vobiscum, & quousq; tandem sustinebo vos? adducite eum ad me. 20 Adduxerunt itaq; ad eum: quumque vidisset eum spiritus, statim concussit eum, cecidítque in terrã: & calcitrabat atq; spumabat. 21 Et interrogavit Jesus patrẽ illius, quantùm temporis jam esset ex quo ita se haberet. 22 Dixit ei, Jam à pueritia sua. Ac pluries abjecit eum in ignẽ & in aquas, ut perderet eum. Sed quoad potes, adjuva me, & miserere mei. 23 dixit ei Jesus, Si tu potes credere, omnia possunt fieri credenti. 24 Et confestim clamavit pater pueri flens, & ait; Credo ego, succurre defectui fidei meæ. 25 Quum autem vidisset Jesus accurrere populũ & congregari ad se, objurgavit spiritũ illũ immundũ, & ait illi; Spiritus surde, qui non loqueris, ego præcipio tibi, Exi ab eo, nec ampliùs ingrediaris in eũ. 26 Et clamavit dæmonium illud multùm, atque contudit eum, & exiit: & factus est instar mortui, ita ut multi dicerent eum mortuum esse. 27 Ipse verò Jesus prehendit manum ejus, & erexit eum. 28 Quum autem Jesus ingressus esset domũ, interrogârunt eum discipuli ejus privatim, Quare nos non potuimus ejicere illud? 29 Dixit eis, Hoc genus nullo modo exire potest, nisi jejunio & oratione. 30 Quumq; exîsset illinc, transibant in Galilæam, nolebátque cuiquam innotescere. 31 Docebat enim discipulos suos, & dicebat eis; Filius hominis tradendus est in manus hominum, & interiment eum: quumq; interemptus fuerit, die tertio resurget. 32 Illi verò nesciebant hunc sermonem, timebantque eum interrogare.

Dominicâ quintâ post Pentecosten, 20.

33 Venerunt autem in Capharnahum: quumque domum ingressi fuissent, interrogabat eos, Qua de re ratiocinabamini in via inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*عيسي جواب داد * وبديشان كفت * اي دوده كه ايمان نداريد * تا كي پيش شما باشم * 19
وتا كي شمارا تعليم دهم * كودك را پيش من بياوريد * *چون جان عيسي را ديد * همان 20
ساعت اورا انداخت † بر زمين ونعره مي زد * ودست وپاي اومي لرزيد * *عيسي از پدر او 21
پرسيد كه چند وقت است كه چنين شد * كفت از وقت كوچكي تا اين ساعت * وچند 22
بار اورا در آتش † وآب انداخت * تا كم كند * اكنون هرچه زودتر مرا ياري بده * *عيسي بدو 23
كفت اكر بتواني كه ايمان بياوري * هر چيزي كه خواهي ممكن † شود * *پدر آن 24
كودك ايمان † بياورد وكريست * وكفت ايمان † اوردم بضعيفي ايمان من ياري ده * *وعيسي 25
ديد كه خلق مي كريختند * وازپيش او كرد مي شدند * مسيح بر جان پليد بانك زد *
وكفت اي جان لال وناكوينده * من ترا مي فرمايم * ازو بيرون رو * وديكر پيش او ميا * *آن 26
ديو بسيار بانك † زد واورا كوفت * وبيرون آمد * وكودك بيفتاد * وبي خود شد * چنانك بسياران
بنداشتند * كه مرد * *آنكه عيسي دست كودك را كرفت * وبرخيزانيد * وكودك خوش شد 27

Jesus responsum dedit, & illis dixit; O generatio quæ fidem non habetis, quousque apud vos ero? & quousque vos docebo? puerum ad me adducite. 19 *Cùm spiritus Jesum videret, eodem momento illum prostravit in terram, & vociferatus est: & manus & pedes ejus tremebant.* 20 *Jesus patrem ejus interrogavit, quantum temporis esset, quod sic fuit: dixit, A tempore pueritiæ usque ad hanc horam.* 21 *Et aliquoties eum in ignem & in aquam conjicit, ut perdat: Nunc quàm primùm mihi opem præbe.* 22 *Jesus illi dixit; Si possis fidem adhibere, quicquid petieris fieri possit.* 23 *Pater illius pueri fidem habuit et flevit, et dixit; Fidem habeo, imbecillitati fidei meæ opem da.* 24 *Et Jesus vidit quòd populus fugerent, & rursùs ad eum congregarentur: & Christus spiritum impurum increpavit, & dixit; O spiritus mute & non loquens, ego tibi jubeo, Ab eo exi, rursus ad eum ne veni.* 25 *Ille dæmon magnâ voce clamavit, et eum pulsavit, et exivit: et puer cecidit, et extra se factus est, adeò ut multi putarent, quòd mortuus esset.* 26 *Tunc Jesus manum pueri prehendit, et erexit eum, et puer sanatus est.* 27

Versio VULGATA LATINA.

18 Qui respondens eis,dixit; O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quam-
19 diu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cùm vidisset eum,
20 statim spiritus conturbavit illum: & elisus in terram, volutabatur spumans. Et
interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille
21 ait; Ab infantia: Et frequenter eum in ignem, & in aquas misit, ut eum per-
22 deret: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostri. Jesus autem ait illi; Si po-
23 tes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò exclamans pater pueri,
24 cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: adjuva incredulitatem meam. Et cùm
videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi;
Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & ampliùs ne introëas
in eum. Et exclamans, & multùm discerpens eum, exiit ab eo: & factus est 25
sicut mortuus, ita ut multi dicerent; Quia mortuus est. Jesus autem tenens ma- 26
num ejus, elevavit eum, & surrexit. Et cùm introîsset in domum, discipuli ejus 27
secretò interrogabant eum; Quarè nos non potuimus ejicere eum? Et dixit il- 28
lis; Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, & jejunio. Et indè pro- 29
fecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat au- 30
tem discipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus
hominum, & occident eum, & occisus tertiâ die resurget. At illi ignorabant ver- 31
bum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi 32
essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فاجابهم قايلا ايها الجيل غير المومن الي متي اكون معكم وحتي متي احتملكم ايتوني به * 19
* فقدموه اليه * فلما راه الروح فللوقت صرعه وسقط علي الارض مرتعدا مزبدا * ثم سال اباه 20 21
كم سنة منذ اصابه هذا فقال له منذ صباه * ومرارا كثيرة يلقيه في النار وفي الماء ليهلكه * 22
لكن ما استطعت اعنا وتحنن علينا * فقال له يسوع ما هو قولك ما استطعت * كل شي 23
مستطاع للمومن * فصاح ابو الصبي للوقت بدموع قايلا انا اومن فاعن ضعف ايماني * فلما 24 25
راي يسوع تكاثر الجمع انتهر الروح النجس قايلا ايها الروح الاصم الابكم انا امرك ان
تخرج منه ولا تدخل فيه ايضا * فصرخ ولبطه كثيرا وخرج منه وصار كالميت * حتي ان 26
كثيرين قالوا انه قد مات * فامسك يسوع بيده واقامه * * الفصل الثلثون * 27
* فلما دخل البيت ساله تلاميذه وحدهم لماذا لم نقدر نحن ان نخرجه * فقال لهم 28 29
هذا الجنس لا يستطاع ان يخرج بشي الا بالصلاة والصوم * ثم خرج من هناك 30
مجتازا بالجليل ولم يحب ان يعلم به احد * واعلم تلاميذه قايلا لهم ان ابن الانسان 31
سيسلم في ايدي الناس * ويقتلونه وفي اليوم الثالث يقوم * وكانوا غير فهمين لهذا 32
الكلام وخافوا ان يسالوه * وجاء الي كفرناحوم فلما دخل البيت سالهم ماذا كنتم 33
تفكرون في الطريق *

Respondit eis, dicens; O generatio incredula, quamdiu ero vobiscum? & usquequò patiar vos? Adducite eum ad me. 19 *Et adduxerunt eum ad illum. Et cùm vidisset eum spiritus, repentè allisit eum, & cecidit in terram agitans se, despumans.* 20 *Tum interrogavit patrẽ ejus; Quot anni sunt ex quo accidit ei hoc? Ait illi, Ab infantia ipsius.* 21 *Et vicibus multis projicit eum in ignem & in aquam, ut perdat eum. Sed quoad potes, adjuva nos, & miserere nostri.* 22 *Dixit ei Jesus, Qualisnam est sermo tuus, quoad potes? Omnia possibilia sunt credenti.* 23 *Et exclamavit pater pueri statim cum lachrymis, dicens; Ego credo: adjuva debilitatem fidei meæ.* 24 *Et cùm vidisset Jesus concursum turbæ, interminatus est spiritui immundo, dicens; O spiritus surde, mute, ego præcipio tibi ut exeas ab eo, & ne intres in eum ulteriùs.* 25 *Quare exclamavit et exagitavit eum multùm, & exiit ab eo: & factus est velut mortuus: Ita ut multi dixerint quòd jam mortuus esset.* 26 *Tenuit autem Jesus manum ejus, & erexit eum.* 27

Sectio trigesima.

Et cùm ingressus esset domum, interrogaverunt eum discipuli ejus seorsum, Quare non potuimus nos ejicere eum? 28 *Ait illis, Hoc genus non potest ejici aliâ re, quàm oratione & jejunio.* 29 *Post hæc egressus est indè transiens per Galilæam, & nolebat ut sciret de se quispiam.* 30 *Et significavit discipulis suis, dicens eis; Sanè filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & in die tertia resurget.* 31 *Et erant non intelligentes hoc verbum: sed timuerunt interrogare eum.* 32 *Venit autem in Capharnahum; & quum intrâsset domum, interrogavit eos, Quid cogitabatis in via?* 33

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወአውሥአ: ወይቤሎሙ: ለትውልድ: እንተ: አልባ: ሃይማኖት: እስከ: ማእዜኑ: እ
20 ሄሉ:ምስሌክሙ:እስከ:ማእዜኑ: እትዔገሠክሙ: አምጽእዎ:ዝየ:ኀቤየ::=፥ ወወሰ
ድዎ:ኀቤሁ: ወሶበ:ርእዮ:ውእቱ:ጋኔን: ነፅሖ:ውስተ:ምድር : ሰበሮ : ወአስተረገፆ:
21 ወአሠፎ::=፥ ወተስእሎ:እግዚእ: ኢየሱስ: ለአቡሁ: ወይቤሎ: ማእዜ: አመዘ:
22 አኀዞ:: ወይቤሎ: እምንእሱ:=፥ ወዘልፈ: ያወድቆ: በጸድፍ: ወውስተ: እሳት: ወ
23 ማይ:ከመ:ይቅትሎ: ወበሕተቱ:በዘ:ትክል:ረድአኒ:=፥ ወይቤሎ: እግዚእ: ኢየሱስ:
24 እስመ:ትቤ:እመ: ትክል: ኵሉ: ይትከሀል:ለዘ: ይአምን:=፥ ወጸርሐ:አቡሁ:ለው
25 እቱ:ወልድ: ወይቤ: አአምን: ረድአ: ለሰአሚናቲየ::=፥ ወርእዮ:እግዚእ: ኢየሱ
[illegible] ወጸ
26 [illegible] ወለገባ
[illegible] :ብዙኃን:
27 [illegible] ወበጊለ
28 [illegible] ወይ
29 ሙ:ቤት:ይቤልዎ:አርደኢሁ:በባሕቲቶሙ:በእፎ: ንሕነ:ስእነ:አውፅኦቶ::=፥ ወይ
30 ቤሎሙ: ዝንቱ:ዘመድ:ኢይክል:አውፅኦቶ:ዘእንበለ: በጾም: ወበጸሎት::=፥ ወወ
31 ፂኦ:እምዝየ:ሖረ: እንተ: ገሊላ: ወፈቀደ:ኢያእምርዎ:=፥ ወመሀሮሙ:ለአርደኢ
ሁ: ወይቤሎሙ: ሀለዎ: ለወልደ: እጓለ: እመ:ሕያው: ይግባእ: ውስተ: እደ: ሰብእ:
32 ወይቀትልዎ : ወቀቲሎሙ : በሣልስት : ዕለት : ይትነሣእ:=፥ ወኢያአመሩ: ዘይቤ
ሎሙ : ወይፈርህዎ: ተስእሎቶ::=፥

በእንተ : እለ : ይቤሉ : መኑ : ዓቢ::=፥

ወበጺሖ : ቅፍርናሆም : ወበዊእ : ቤተ : ይቤሎሙ : ምንተኑ : ሐሰበክሙ ፡ በፍኖት:
33 በቤናቲክሙ::=፥

Et respondit, & dixit iis; O generatio incredula, quousque ero vobiscum? quous- 19
que tolerabo vos? adducite eum hîc ad me. Et attulerunt eum ad ipsum, & vi- 20
dens eum iste dæmon projecit eum in terram statim, & discerpsit eum, & spuma-
re fecit eum. Et interrogavit Dominus Jesus patrem ejus, & dixit ei; Quantum 21
temporis fuit ex quo prehendit eum? & dixit ei, A juventute ejus. Et sæpe pro- 22
jicit eum in profundum, & in ignẽm, & in aquam, ut occîdat eum: veruntamen
in quo potes adjuva me. Et dixit ei Dñs Jesus, Quia dicis; Si potes, quodcunque 23
fieri potest credenti. Et clamavit pater hujus filii, & dixit; Credo, adjuva incre- 24
dulitatem meam. Et videns Dñs Jesus quòd concurrebant homines, increpa- 25
vit hoc dæmonium malum, & dixit ei; Dæmon mute & surde, ego præcipio tibi
exire ab illo, & ne revertaris super eum ampliús. Et ingemiscere fecit eum igi- 26
tur multùm, & divulsit eum, & exivit, & factus est *filius* sicut cadaver, adeò ut
multi dicerent; Mortuus est. Et prehendit Dominus Jesus manum ejus, & erexit 27
eum, & surrexit. Et quum introîssent domum, dixerunt ei discipuli ejus priva- 28
tim inter se; Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit iis, Hoc genus non 29
possibile est ejicere, nisi in jejunio, & oratione. Et exiens inde profectus est per 30
Galilæam: & voluit *ut* non cognoscerent eum. Et docuit discipulos suos, & 31
dixit illis; Futurum est, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum,
& occîdent eum, & occisus ab iis tertiâ die resurget. Et ignorabant quod di- 32
cebat, & timebant interrogare eum.

De dicentibus quis esset major.

Et veniens Capernaum, & introiens domum, dixit iis; Quid disceptavistis in via 33
inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*چون عيسي بخانه درآمد * شاكردان ازو پرسيدند كه چرا ما نتوانستيم اورا خوش كردن * 28
*بديشان كفت * ازين شيوه جنس را نتوان † بدر اوردن * مكر بروزه * ونماز * *چون از انجا بدر 29 30
امدند در جليل مي كذشتند * ونمي خواست كه كسي اورا بداند * *شاكردان خودرا مي 31
اموزانيد * ومي كفت * كه فرزند ادمي در دست مردم كناه كار وعاصي * سپارده مي شود * واورا
بكشند * ودر كور بنا كنند درسوم روز برخيزد * *ايشان † اين سخن را ندانستند * وترسيدند 32
ازوي پرسيدن   سي نه   انجا كه كفت هر كه بزركي خواهد همچو كودكان فروتن وساده
دل باشد   *وازانجا در كفرناحوم درامد چون در خانه در رفت * از شاكردان پرسيد * 33
كه در راه چه مي انديشيديد † با يكديكر *

Cùm Jesus domum ingressus esset, discipuli ab eo rogârunt; Quare nos non potuimus eum sanare? 28 *Illis dixit; quæ sunt hujusmodi generis non possunt ejici nisi jejunio & oratione.* 29 *Cùm illinc egressi essent, in Galilæam transierunt: nec volebat ut quisquam eum sciret.* 30 *Docebat enim discipulos suos, & dicebat; Filius hominis quidem traditur in manus hominum peccatorum & rebellium, & eum occident, & in sepulchrum condent, ac tertiâ die resurget.* 31 *Illi hunc sermonem ignorabant, & timuerunt ab eo interrogare.* 32

XXXIX. Ubi dixit; Quicunque magnus esse vult, veluti puеruli humilis & simplex corde sit.

Et illinc in Caphar-nahum ingressus est: ubi quum in domum intrâsset à discipulis percontatus est; Quid in via inter vos ratiocinati estis? 33

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖʹ.

Illi autem tacebant: ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major. Et se-
34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ (π) διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθί-
dens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium noviſ-
35 σας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχα-
ſimus, & omnium miniſter. Et accipiens puerum, ſtatuit eum in medio eorum, & ulnis
36 τος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγ-
continens eum, ait illis; Quiſquis unum hujuſmodi puerulorum exceperit in
37 καλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς (ρ) ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ
nomine meo, me excipit: & quicunque me exceperit, non me excipit, ſed le-
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀ-
gantem me. Reſpondit verò illi Joannes, dicens; Magiſter, vidimus quen-
38 ποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ (σ) ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τι-
dam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non ſequitur nos: & prohibuimus
να τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν
eum, quia non ſequitur nos. At Jeſus ait; Ne prohibete eum. Nemo enim
39 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ
eſt qui faciat efficaciam in nomine meo, & poſſit citò maledicere mihi.
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
Qui enim non eſt adverſùm vos, pro vobis eſt. Qui enim potaverit vos poculum a-
40 41 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕ-
quæ in nomine meo, quia Chriſti eſtis: Amen dico vobis; Non perdiderit
δατος (τ) ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀπολέσῃ
mercedem ſuam. Et quiſquis ſcandalizaverit unum puſillorum credentium
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς (υ) ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν (φ) μικρῶν τῶν πιστευόντων 42
in me, pulchrum eſt ei magis, ſi circumponeretur lapis molaris circa col-
εἰς ἐμέ, (χ) καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχη-
lum ejus, & jaceretur in mare. Et ſi ſcandalizaverit te manus tua,
λον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, 43
abſcinde illam: pulchrum tibi eſt mancum in vitam introire, quā duas
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ κυλλὸν (ψ) εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο
manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem: Ubi ver-
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώ- 44
mis eorū non finitur, & ignis non extinguitur. Et ſi pes tuus ſcandalizat te, ampu-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκο- 45
ta illum: pulchrum eſt tibi introire in vitam claudū, quā duos pedes habentem ja-
ψον αὐτόν· (ω) καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βλη-
ci in gehennā, in ignem inextinguibilem: Ubi vermis eorum non finitur, &
θῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ 46
ignis non extinguitur. Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, ejice eum: pulchrum tibi eſt
πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶ 47
unoculum introire in regnum Dei, quā duos oculos habentem jaci
μονόφθαλμον (α) εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 48

MS. A. (π) διελέχθησαν, τίς μείζων. (ρ) ἂν (σ) Ἰωάννης, (τ) ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ (υ) ἐὰν (φ) μικρῶν τούτων τῶν (χ) καλὸν αὐτῷ ἐστιν (ψ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, (ω) καλὸν γάρ ἐστίν σε (α) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ܂ ܐܬܕܪܝܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܒܐܘܪܚܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ܂ ܕܡܢܘ ܪܒ ܒܗܘܢ܂
35 * ܘܝܬܒ ܝܫܘܥ܂ ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ܂ ܢܗܘܐ ܐܚܪܝܐ
36 ܕܟܠ ܐܢܫ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܟܠ܂ * ܘܢܣܒ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܐ܂ ܘܫܩܠܗ ܥܠ
37 ܕܪܥܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ * ܟܠ ܡܢ ܕܢܩܒܠ ܐܝܟ ܗܢܐ ܛܠܝܐ ܒܫܡܝ܂ ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ܂ ܘܡܢ
38 ܕܠܝ ܡܩܒܠ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܩܒܠ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܘܚܢܢ܂ ܪܒܝ܂ ܚܙܝܢ
39 ܐܢܫ ܕܒܫܡܟ ܡܦܩ ܕܝܘܐ܂ ܘܟܠܝܢܝܗܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܩܦ ܠܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ
ܬܟܠܘܢܝܗܝ܂ ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ܒܫܡܝ܂ ܘܢܫܟܚ ܥܓܠ ܠܡܐܡܪ ܥܠܝ ܒܝܫܬܐ܂
40 41 * ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠܟܘܢ܂ ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ܂ * ܟܠ ܡܢ ܓܝܪ ܕܢܫܩܐ ܠܟܘܢ ܟܣܐ ܕܡܝܐ
42 ܒܠܚܘܕ܂ ܥܠ ܫܡ ܕܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ܂ * ܘܟܠ
ܡܢ ܕܢܟܫܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ܂ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܘ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܬܠܐ ܗܘܐ
43 ܒܨܘܪܗ ܘܐܫܬܕܝ ܗܘܐ ܒܝܡܐ܂ * ܘܐܢ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܐܝܕܟ ܦܣܘܩܝܗ܂ ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ
44 ܕܟܕ ܚܓܝܪ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ܂ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܬܐܙܠ ܠܓܗܢܐ܂ * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܬܗܘܢ
45 ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܂ * ܘܐܢ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܣܘܩܝܗ܂ ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ
46 ܕܟܕ ܚܓܝܣ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ܂ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ܂ * ܐܝܟܐ
47 ܕܬܘܠܥܬܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܂ * ܘܐܢ ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܚܨܝܗ܂ ܦܩܚ ܗܘ
48 ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܬܦܠ
ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܬܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܂

Ipſi verò tacebant: contenderant enim in via 34
unus cum alio, quis eſſet maximus eorum. Et 35
conſedit Jeſus, vocavitque duodecim, ac dixit
eis; Qui voluerit eſſe primus, erit poſtremus
omnium, & omnium miniſter. Et accepit 36
puerulum quendam, eumq; ſtatuit in medio;
tulitque eum ſuper brachia ſua, & dixit eis;
Quiſquis excipit ſimilem huic puerulo in no- 37
mine meo, me excipit: & quiſquis me exci-
pit, non me excipit, ſed eum qui miſit me.
Dixit ei Johannes; Magiſter mi, vidimus ho- 38
minem ejicientem dæmonia in nomine tuo,
& prohibuimus eum, propterea quòd non
adhæſerit nobis. Dixit eis Jeſus; Ne prohi- 39
beatis eum, nemo enim eſt qui edat virtutes
in nomine meo, & poſſit citò dicere de me
malum. Quicunque ergò non fuerit contra 40
vos, pro vobis eſt. Quiſquis enim propina- 41
verit vobis calicem aquæ tantùm, eo nomine
quòd Chriſti ſitis; Amen dico vobis, Nequa-
quam perierit merces ejus. Et quiſquis of- 42
fendiculo fuerit uni ex iſtis parvulis qui cre-
dunt in me, ſatius ei foret, ſi imponeretur
mola aſini collo ipſius, & projiceretur in ma-
re. Quòd ſi offendiculo tibi fuerit manus 43
tua, eam amputato: ſatius tibi fuerit man-
cum ingredi ad vitam, quàm cum habueris
duas manus, abeas in gehennam: Ubi vermis 44
eorum non moritur, nec ignis eorum extin-
guitur. Et ſi pes tuus offendiculo tibi fuerit, 45
abſcinde eum: melius tibi fuerit ingredi ad
vitam claudum, quàm quum habueris duos
pedes, cadas in gehennam: Ubi vermis eorum 46
non moritur, nec ignis eorum extinguitur.
Denique ſi oculus tuus offendiculo tibi fu- 47
erit, eum effodito: ſatius tibi fuerit cum uno
oculo ingredi ad regnum Dei: quàm, quum
habueris duos oculos, cadas in gehennam
ignis: Ubi vermis eorum non moritur, nec 48
ignis eorum extinguitur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * ايشان خاموش شدند براي انك درراه مي انديشيدند كه ميان ايشان بزرك كيست *
35 * عيسي نشست وهر دوازده راپيش خود خواند * وكفت هر كه مي خواهد * كه
36 پيشتر از هر كسي باشد پستر شود * وهمه كس را بندكي كند * كودكي انجا بود *
37 دست اورا كرفت ودر ميان ايستانيد * وكفت * هر كه اين كودك را وماننك
اورا بنام من قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهر كه مرا قبول مي كند نه
آنست كه مرا قبول مي كند الا انرا كه مرا فرستاد

چهل انجا كه كفت بهترست كه يك اندام هلاك شود از انك
همه تن

38 * يوحنا كفت اي معلم كسي ديديم كه بنام † تو ابليسانرا بدر مي
39 كرد * واورا منع كرديم براي انك دربي ما نيامد * * عيسي بديشان كفت * اورا منع مكنيد *
براي انك نيست كسي كه بنام من نيرومندي كند * وباز بتواند كه مرا بدي
40 41 كويد * * اكنون هركه با شما برابري نكند * عوض شماست * * هركه با شما يك
كاسه تنها آب بخوراند كه ازان مسيح هستيد * راست بشما بكويم كه مزد اوكم نشود *

Illi ſiluerunt; eò quòd in via ratiocinati eſſent quis inter eos maximus eſſet. 34 *Jeſus conſedit, & omnes duodecim ad ſe vocavit, & dixit; Quicunque voluerit ut omnium primus ſit, poſtremus eſto, & unicuique miniſterium præſtato.* 35 *Puerulus illic erat, cujus manum prehendit, & in medio ſtatuit, & dixit;* 36 *Quicunque hunc puerulum, aut ei ſimilem, in nomine meo recipit, me recepit: & quicunque me recipit, ipſe non eſt qui me tantum recipit, ſed eum qui miſit me.* 37

XL. Ubi dixit; Melius eſt ut
unum membrum pereat,
quàm totum corpus.

Johannes dixit, O præceptor, quendam vidimus qui in nomine tuo diabolos ejecit, & eum prohibuimus, quòd nos non ſequatur. 38 *Jeſus illis dixit; Eum ne prohibeatis: eò quòd nemo ſit qui in nomine meo virtutem edat, & rurſus poſſit mihi malè dicere.* 39 *Jam quicunque vobis non adverſatur, pro vobis eſt.* 40 *Quicunque vos uno calice tantùm aquæ potaverit, quòd Chriſti eſtis, certum vobis dico, quòd merces ejus non peribit.* 41

Verſio VULGATA LATINA.

33 34 At illi tacebant: ſiquidem in via inter ſe diſputaverant, quis eorum major eſſet. Et
reſidens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus eſſe, erit omnium noviſ-
35 ſimus, & omnium miniſter. Et accipiens puerum, ſtatuit eum in medio eorum:
36 quē cùm complex° eſſet, ait illis; Quiſquis unum ex hujuſmodi pueris receperit in
nomine meo, me recipit: & quicunq; me ſuſceperit, non me ſuſcipit, ſed eum, qui
37 miſit me. Reſpondit illi Joannes, dicens; Magiſter, vidim° quendā in nomine tuo eji-
38 cientē dæmonia, qui non ſequitur nos, & prohibuim° eum. Jeſus autem ait; Nolite
prohibere eum: nemo eſt enim qui faciat virtutē in nomine meo, & poſſit citò malè
39 loqui de me. Qui enim non eſt adverſùm vos, pro vobis eſt. Quiſquis enim potū de-
40 derit vobis calicē aquæ in nomine meo, quia Chriſti eſtis: amen dico vobis, non
perdet mercedem ſuā. Et quiſquis ſcandalizaverit unum ex his puſillis credentibus 41
in me; bonū eſt ei magis ſi circumdaretur mola aſinaria collo ej°, & in mare mit-
teretur. Et ſi ſcandalizaverit tē man° tua, abſcīde illam: bonū eſt tibi debilē introi- 42
re in vitā, quā duas man° habentē ire in gehennā, in ignē inextinguibilē: Ubi ver- 43
mis eorū non moritur, & ignis non extinguitur. Et ſi pes tu° te ſcandalizat, amputa 44
illum: bonū eſt tibi claudū introire in vitam æternā, quàm duos pedes habentē mitti
in gehennā ignis inextinguibilis: Ubi vermis eorū non moritur, & ignis non extingui- 45
tur. Quòd ſi oculus tuus ſcandalizat te, ejice eum: bonum eſt tibi luſcum intro- 46
ire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: Ubi 47
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * فسكتوا * لانهم كانوا يقولون في الطريق من هو العظيم فيهم * فجلس ودعي الاثني عشر 35
36 وقال لهم من اراد ان يكون اولا فليكن آخر وخادما للجميع * واخذ صبيا فاقامه وسطهم
37 وامسكه * وقال لهم * كل من يقبل واحدا مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن يقبلني
38 فليس يقبلني فقط بل والذي ارسلني * فقال له يوحنا يا معلم راينا واحدا يخرج الشياطين
39 باسمك فمنعناه لانه لم يتبعنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه فليس احد يصنع قوة باسمي ويقدر
40 41 سريعا ان يقول علي الشر * لانه كل من ليس هو عليكم فهو معكم * ومن سقاكم كاس ماء
42 باسمي اي انكم للمسيح امين اقول لكم ان اجره لا يضيع * ومن شكك احد هولاء الصغار
43 المومنين بي خير له ان يعلق حجر الرحي في عنقه ويطرح في البحر * فان شككتك يدك
فاقطعها * خير لك ان تدخل الحياة وانت اعسم من ان تكون لك يدان وتذهب الي جهنم
44 45 في النار * حيث دودهم لا يموت ونارهم لا تطفي * وان شككتك رجلك فاقطعها * خير لك
46 ان تدخل الحياة اعرج من ان تكون لك رجلان وتلقي في جهنم في النار * حيث دودهم لا يموت
47 ونارهم لا تطفاء * وان شككتك عينك فاقلعها * خير لك ان تدخل ملكوت
48 الله بعين واحدة من ان يكون لك عينان وتلقي في جهنم * حيث دودهم لا يموت
ونارهم لا تطفي *

Et tacuerunt, quoniam dicebant in via, 34
Quis eſſet major inter eos. igitur ſedit, 35
& advocavit duodecim, & dixit eis;
Qui voluerit eſſe primus, ſit ultimus, &
miniſter omnibus. Et accepit parvulum, 36
& ſtatuit eum in medio eorum: & tenuit
illum, ac dixit eis; Quicunq; receperit 37
aliquem ſimilem huic parvulo in nomine
meo, jam me recepit. Et qui ſuſcipit me,
non ſuſcipit me tantùm, ſed & eum qui
miſit me. Et dixit ei Johannes; Magi- 38
ſter, vidimus quendam ejicientem dæmo-
nia in nomine tuo, & prohibuimus eum,
quia non ſequebatur nos. Dixit eis Je- 39
ſus, Ne prohibeatis eum: nam nemo edit
virtutem in nomine meo, et poteſt mox di-
cere de me malum. Quicunq; enim non 40
eſt contra vos, ipſe eſt vobiſcum. Et qui 41
potaverit vos calice aquæ in nomine meo,
videlicet quia pertinetis ad Chriſtum,
Amen dico vobis, Quia merces ejus non
peribit. Et qui ſcandalizaverit unum iſto- 42
rum parvulorum credentium in me; con-
ſultius eſſet ei ſuſpendi lapidem molarem
in collo ejus, & projici in mare. Si ſcan- 43
dalizaverit te manus tua, abſcinde illā:
melius enim eſt tibi introire vitā, quum
fueris manc°, quàm habere te manus du-
as, et abire in gehennā ad ignem: ubi ver- 44
mis eorum non moritur, & ignis eorū non
extinguitur. Et ſi ſcandalizaverit te pes 45
tuus, abſcinde eum: melius enim eſt tibi
introire vitā claud°, quàm eſſe tibi duos
pedes, & projici in gehennā in ignē: Ubi 46
vermis eorum non moritur, & ignis eorū
non extinguitur. Et ſi ſcandalizaverit te 47
oculus tuus, erue eum: melius enim eſt
tibi introire regnum Dei cum oculo
uno, quàm eſſe tibi oculos duos, & pro-
jici in gehennam: Ubi vermis eorum 48
non moritur, & ignis eorum non ex-
tinguitur.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወአርመሙ፡እስመ፡ተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡ በፍኖት፡ መኑ፡እንጋ፡ደዓቢ፡እምኔሆሙ፡፡=፡
35 ወነበረ፡ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡
36 ለዮትሕት፡ ረድአ፡ለኵሉ፡፡ ወይኩን፡ላእከ፡ለኵሉ፡=፡ ወነሥአ፡ሕፃነ፡ ወአቀሞ፡
37 ማእከሎሙ ፡ ወአንበሮ ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡፡ ወይቤሎሙ፡=፡ ዘተወክፈ ፡ መጠነ፡ ዝ
ሕፃን፡፡ በስምየ ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡፡ ወዘኒ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡ ኣኮ፡ኪያየ፡ ዘተወክፈ፤
38 ዘእንበለ፡ዘፈነወኒ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡ በዘርኢነ፡ዘያወፅእ፡
39 ጋኔነ፡በስምከ፡ወከላእናሁ፡ እስመ፡ ኢተለወከ፡ ምስሌነ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ኢትክልእዎ፡ እስመ፡ አልቦ፡ዘይገብር ፡ ኃይለ፡በስምየ ፡ ወይክል ፡ ፍጡነ፡አ
40 ሕሥሞ፡ ቃለ፡ ላዕሌየ፡=፡ እስመ፡ ዘኢኮነ፡ ፀርክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ው
41 እቱ፡=፡ ወዘአስተየክሙ፡ ጽዋዐ፡ማይ፡በስምየ፡እስመ፡አለ፡ክርስቶስ፡አንትሙ፡አሜ
42 ን፡ እብለክሙ፡ኢይሐጕል፡ዕሴቶ፡፡=፡ ወዘአስሐቶሙ፡ ለአሐዱ፡ እምእሉ፡ ንኡሳ
ን፡ እለ፡ ይአምኑ፡ ብየ፡ ይኄይሶ፡ ይእስሩ፡ ማሕረጸ፡ አድግ፡ በክሳዱ፡ ወያስጥምዎ፡
43 ውስተ፡ባሕር፡፡=፡ ወእመኒ፡ እዴከ፡ ታስሕተከ፡፡መትራ፡ ይኄይሰከ፡ መቱረ፡ እድ፡
ትባእ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡ ገሃነም፡ ምስለ፡ ክልኤሆን፡ እ
44 ደዊከ፡=፡ ኀበ፡እሳቱ፡ ኢይጠፍእ፡ ወዕፄሁ፡ ኢይነውም፡፡=፡ ወእመኒ፡እግርከ፡
45 የስሕተከ፡መትራ፡ይኄይሰከ፡ ሐንካሰከ፡ ትባእ፡ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ፡
46 ገሃነም፡ምስለ፡ ክልኤሆን፡እገሪከ፡ ውስተ፡ እሳት፡ዘኢይጠፍእ፡፡=፡ ወኀበ፡ ዕፄሁ፡
47 ኢይነውም፡፡=፡ ወእመኒ፡ ዓይንከ፡ ታስሕተከ፡ ምለኃ፡ ይኄይሰከ፡ ነቋረከ፡ ትባእ፡
ውስተ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምትባእ ፡ ውስተ፡ ገሃነም ፡ ዘእሳት፡ምስለ ፡
48 ክልኤሆን፡አዕይንቲከ፡፡=፡ ኀበ፡ዕፄሁ፡ኢይነውም፡ወእሳቱ፡ኢይጠፍእ፡=፡

Et tacuerunt, quia loquebantur inter ſe in via quis major eſſet inter eos. Et 34 35
ſedit & vocavit duodecim, & dixit iis; Qui vult ſupremus eſſe, ſubjiciat ſe omni-
bus, & ſit ſervus omnibus. Et accepit parvulum, & ſtatuit eum medio eorum, 36
& poſuit eum in ſinu ſuo, & dixit illis; Qui receperit hujuſmodi parvulum in 37
nomine meo, me recepit: & qui me recipit, non me recipit, ſed eum qui miſit
me. Et reſpondit Johannes, & dixit ei; Magiſter, quendam vidimus ejicientem 38
dæmonem in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non ſequutus eſt te nobiſ-
cum. Et dixit iis Dominus Jeſus, Ne prohibite illum: quoniam nemo eſt qui 39
faciat virtutem in nomine meo, & poſſit citò maledicere mihi. Quia ſi 40
non fuit contra vos, amicus veſter eſt. Et qui potum dederit vobis poculum a- 41
quæ in nomine meo, eò quòd Chriſti ſitis, Amen dico vobis, Non perdet mercedē
ſuam. Et qui errare fecit unum ex his parvulis qui credunt in me, melius eſſet 42
ei, ut ligarent molam aſini circa collum ejus, & immergerent eum in mare. Et 43
ſi manus tua errare te fecerit, abſcinde eam: melius erit tibi abſciſſā manu intro-
ire in vitam, quàm ut introeas in ignem gehennæ cum duabus manibus. Ubi 44
ignis ejus eſt inextinguibilis, & vermis ejus non requieſcit. Et ſi pes tuus errare 45
te fecerit, abſcinde eum: melius erit tibi claudum ingredi in vitam, quàm ingredi
in gehennam cum duobus pedibus tuis, in ignem inextinguibilem: Et ubi 46
vermis ejus non requieſcit. Et ſi oculus tuus errare te fecerit, evelle eum: me- 47
lius erit tibi, excavatum te intrare in regnum Dei, quàm intrare in ge-
hennam ignis cum duobus oculis tuis. Ubi vermis ejus non requieſcet, & 48
ignis ejus non extinguetur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * وهر كه يك كودك از ايشان كه بمن ايمان آوردند پريشان كند * لايقست كه
43 خراسياب دركردنش اويخته * واورا در دريا اندازند * * اكر دست تو ترا پريشان دارد *
اورا ببرو ازخود دور انداز * بهتر باشد ترا كه بيك دست * در زندكاني ابد روي از انك
44 45 با دو دست دردوزخ * * در جايي كه كرم اونميرد واتش اونخسپد * * واكرپاي تو
ترا پريشان دارد * اورا ببران بهتر كه بپاي لنك درزندكاني † روي * از انك بدوپاي
46 47 دردوزخ * * كه رستكاري ازانجا ممكن نيست * * واكرچشم تو ترا پريشاني دهد * اورا بكن
ان بهتر كه بيك چشم در ملكوت [خدا] روي ازانك بدوچشم در آتش جاويد
48 * كه هركز خلاص نيابي *

Et quicunque unum parvulum, eorum qui mihi fidem habuerunt, mœſtum reddiderit, dignus eſt, ut molâ aſinariâ collo ejus appenſâ eum in mare projiciant. 42 *Si manus tua te offendat, eam abſcinde, & à te procul abjice: melius tibi fuerit ut cum unâ manu in vitam ingrediaris, quàm cum ambabus manibus in infernum:* 43 *In locum, cujus vermis non moritur, & ignis ejus non ſopitur.* 44 *Et ſi pes tuus te offenderit, eum abſcinde: hoc melius ut pede claud° in vitam eas, quàm cum duobus pedibus in infernum:* 45 *Quòd illinc liberatio nulla fieri poteſt.* 46 *Et ſi oculus tuus tibi offenſionem dederit, eum erue: Hoc melius ut cum uno oculo in regnum Dei eas, quàm cum duobus oculis in ignem æternum:* 47 *Unde nunquam redemptionem invenies.* 48

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Omnis enim igne ſalietur, & omnis victima ſale ſalietur. Pulchrum ſal: ſi
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν ρβ
50 verò ſal inſulſum fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis ſal, & pa- β
δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-
cem habete in invicem.
ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

CAP. X. ι'.

Et indè exurgens venit in fines Judææ, per ulterius Jordanis: & con-
1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ συμ- ργ
veniunt iterum turbæ ad eum: &, ſicut conſueverat, iterũ docebat illos. Et ϛ
2 πορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ ΚΗ'
accedentes Phariſæi interrogabãt eum; Si licet viro uxorem abſolvere? ten-
προσελθόντες (α) οἱ Φαρισαῖοι ἐπηρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πει-
tantes eum. Ille autem reſpondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyſes? Illi verò di-
3 ράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶ-
4 xerũt; Moyſes permiſit libellum abſceſſionis ſcribere, & abſolvere. Et reſpondens Je-
5 πον, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
ſus, ait eis; Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud.
σοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
Ab autem initio creationis, maſculũ & fœminam fecit eos Deus. Cauſã
6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός· Ἕνεκεν
7 hujus relinquet homo patrem ſuum, & matrem, & adglutinabitur ad
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται (β) πρὸς

uxorem ſuam: Et erunt duo in carnem unam. Itaque non amplius ſunt duo,
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, 8
ſed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non ſeparet. Et in
(γ) ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ 9
domo iterum diſcipuli ejus de eodem interrogaverũt eum. Et ait illis; 10
οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (δ) περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 11
Quicunque abſolverit uxorem ſuam, & duxerit aliam, adulterat in eam. Et
Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν. Καὶ 12
ſi uxor abſolverit virum ſuum, & nupſerit alii, mœchatur. Et offerebant illi
ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ 13
puerulos, ut tangeret illos. Verùm diſcipuli increpabant offerentes. Videns verò
παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ 14
Jeſus, indignatus eſt, & ait illis; Sinite puerulos venire ad me, &
ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ
ne prohibueritis eos. Nam talium eſt regnum Dei. Amen dico vobis,
μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
Quiſquis non receperit regnum Dei velut puerulus, non intrabit in il-
Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
lud. Et ulnis complexus eos, imponens manus ſuper illos, benedicebat e-
τήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτά, (ε) ηὐλόγει αὐ- 16
ΚΘ' os. Et egrediente eo in viam, adcurrens unus, & genupetens e-
τά. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, (ζ) προσδραμὼν εἷς, καὶ γονυπετήσας αὐ- 17
ϛζ um, rogabat eum; Magiſter bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditem?
β τόν, ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

MS. A. (α) Φαρισαῖοι (β) τῇ γυναικὶ (γ) ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὃ οὖν Θεὸς (δ) περὶ τούτου (ε) εὐλόγει (ζ) ἰδού τις πλούσιος προσδραμών, καὶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 ܟܠ ܓܝܪ ܒܢܘܪܐ ܡܬܡܠܚ. ܘܟܠ ܕܒܚܐ ܒܡܠܚܐ ܡܬܡܠܚ. * ܛܒܐ ܗܝ ܡܠܚܐ.
50 ܐܢ ܕܝܢ ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ. ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܡܠܚܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܫܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
1 * ܕܒܘܪܟܐ ܕܚܬܢܐ ܘܟܠܬܐ * ܟܘ * ܩܠܝܢ * ܟ * ܘܩܡ ܡܢ ܬܡܢ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ
ܕܝܗܘܕ ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܘܐܙܠܘ ܠܘܬܗ ܬܡܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
2 ܬܘܒ ܐܝܟ ܕܥܝܕ ܗܘܐ. * ܘܩܪܒܘ ܦܪܝܫܐ ܡܢܣܝܢ ܠܗ ܘܡܫܐܠܝܢ. ܐܢ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ
3 4 ܕܢܫܪܐ ܐܢܬܬܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܦܩܕܟܘܢ ܡܘܫܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܡܘܫܐ
5 ܐܦܣ ܠܢ. ܕܢܟܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܘܩܒܠ
6 ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܟܬܒ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ. * ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܕܝܢ ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ ܥܒܕ
7 8 ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ. * ܘܢܗܘܘܢ
9 ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܒܣܪ. ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܒܣܪ. * ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܙܘܓ ܒܪܢܫܐ ܠܐ
10 11 ܢܦܪܫ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܘܒ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܒܝܬܐ ܥܠ ܗܕܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ
12 ܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. * ܘܐܢ ܐܢܬܬܐ ܬܫܒܘܩ ܒܥܠܗ ܘܬܗܘܐ ܠܐܚܪܢܐ ܓܝܪܐ.
13 * ܘܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܟܐܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗܠܝܢ
14 ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܗܘܢ. * ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ
ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
15 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ.
16 * ܘܫܩܠ ܐܢܘܢ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ. ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ
17 ܒܫܒܐ * ܕ * ܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܟܙ * ܘܟܕ ܪܕܐ ܒܐܘܪܚܐ. ܪܗܛ ܚܕ ܢܦܠ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ.
ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

49 Quodlibet enim igne ſalietur, & omne ſacrificium ſale ſalietur. Bonus eſt ſal: ſed ſi ſal
50 inſipidus fuerit, quonam ſalietur? Sit in vobis ſal, & in pace eſtote unus cum alio.

Benedictione ſponſi & ſponſæ. 26.

CAP. X.

1 ET ſurrexit illinc, venitque in fines Judææ ultra Jordanem: & adierunt eum illuc turbæ multæ; ac docebat eos iterum, uti conſueverat.
2 Acceſſerunt autem Phariſæi tentantes eum, & interrogantes, an liceret viro dimittere uxorem ſuam.
3 Dixit eis, Quid præcepit vobis Moſes?
4 Illi verò dicunt; Moſes permiſit nobis ſcribere libellum repudii, & *uxorem* dimittere.
5 Reſpondit Jeſus, & dixit eis; Ad obſiſtendum duritiei cordis veſtri, ſcripſit vobis præceptum iſtud.
6 Ab initio verò maſculum & fœminam condidit eos Deus.
7 Proptereà relinquet vir patrem ſuum & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ.
8 Et erunt ambo una caro: Itaque nequaquam duo ſunt, ſed una caro.
9 Quod ergò Deus copulavit, homo ne ſeparet.
10 Et interrogârunt eum rurſus diſcipuli ſui domi hac de re.
11 Et dixit eis; Quicunque dimiſerit uxorem ſuam, & duxerit aliam, mœchatur.
12 Quòd ſi mulier dimiſerit maritum ſuum, fueritque alterius, mœchatur.
13 Cæterùm offerebant ei pueros, ut tangeret eos: diſcipuli verò ipſius objurgabant eos qui ipſos offerebant.
14 Jeſus autem quum hoc vidiſſet, diſplicuit ei: & ait illis, Sinite pueros venire ad me, nec prohibeatis eos: talium enim, quales hi ſunt, eſt regnum Dei.
15 Amen dico vobis, Quicunque non exceperit regnum Dei ſicut puerulus, non ingredietur illud.
16 Quumq; tuliſſet eos ſuper brachia ſua, impoſuit eis manum ſuam, ac benedixit eis.

Ad veſperam dominicæ quartæ poſt Epiphaniam. 27.

17 Quumque iter faceret, accurrens quidam procidit in genua ſua, & interrogabat eum, ac dicebat; Doctor bone, quid faciam ut hæreditate poſſideam vitam æternam?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 50 *وهر ذبيحت يعني بسمل كرده كه در دنيا باشد بنمك اورا خوش طعم كنند * * واكر
چنانك نمك فاسد شود اورا بچه چيز بصلاح آريد * مي بايد كه درميان شما نمك باشد * وبا
1 يكديكر بسلامت باشيد   چهل يك   بهر طلاق پرسيدند   * وازانجا برخاست
ودر تخوم يهودا آمد * در كذركاه اردن * وپيش او جماعت بسيار رفتند وهمچون خويكرد بديشان
2 تعليم مي داد * * معتزلان امدند * واورا مي آزمودند * وپرسيدند كه واجب باشد كه مرد زن
3 4 خودرا رها كند وطلاق دهد * مسيح بديشان كفت * موسي بشما چه فرمود * * ايشان كفتند
5 موسي بما فرمود * كه طلاق نامه بنويسيم * واورا رها كنيم * بديشان جواب داد وكفت * براي سختي
6 7 دل شما موسي بهر شما اين را نبشت * * سبب آنك كه خدا از اغاز نر وماده افريد * براي اين
8 مرد پدر ومادر وبرادر وخواهر خود را رها كند * وبا زن خود يكي باشد * * وهر دو يك كوشت
9 باشند * اكنون دو تن نيستند الا يك تن * * وهرچه خدا اورا جفت كرد * ادمي چكونه جدا كند
10 11 * بازشاكردان او درخانه براي اين معني ازو پرسيدند * بديشان كفت * هر كه زن خودرا
12 رها كند وديكري بستاند * زناكار باشد * * واكر زن طلاق داده را كسي بستاند هم دركناه باشد *

49 *Et omne ſacrificium (i. e. mactatum) quod in mundo fuerit, ſale illud boni ſaporis reddunt.*
50 *Quòd ſi accidat ſal corruptum eſſe, eum quâ re ad integritatem reſtituent? oportet ut in medio veſtrî ſal ſit, & alter cum altero in pace ſitis.*

XLI. De repudio interrogârunt.

CAP. X.

1 *ET illinc ſurrexit, & in terminos Judeæ venit, in tranſitum Jordanis: & ad eum turbæ multæ iverunt, & ſicut conſueverat eos docuit.*
2 *Et Phariſæi venerunt eum tentantes, & interrogârunt, num conveniret ut vir uxorem ſuam repudio renuntiato dimitteret.*
3 *Chriſtus illis dixit; Quid Moſes vobis præcepit?*
4 *Illi dicebant; Moſes nobis juſſit, ut repudii libellum ſcriberemus & eam dimitteremus.*
5 *Illis reſponſum dedit, & dixit; Propter duritiam cordis veſtri Moſes vobis hoc ſcripſit.*
6 *Quandoquidem Deus ab initio maſculum & fœminam creavit.*
7 *Propterea vir patrē & matrem & fratres & ſorores ſuas relinquit, & cum uxore ſua unus ſit.*
8 *Et ambo una caro ſiunt: Jam duo corpora non ſunt, ſed unum corpus.*
9 *Quicquid autem Deus copulavit, homo quomodo illud ſeparet?*
10 *Rurſus diſcipuli ejus in domo de hac re eum interrogârunt.*
11 *Et illis dixit; Quicunque uxorem ſuam dimiſerit, & aliam acceperit, adulter eſt.*
12 *Et ſi mulierem dimiſſam quiſpiam duxerit, pariter in peccato erit.*

Verſio VULGATA LATINA.

48
49 Omnis enim igne ſalietur, & omnis victima ſale ſalietur. Bonum eſt ſal: quòd
50 ſi ſal inſulſum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis ſal, & pacem habete inter vos.

CAP. X.

1 ET indè exurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: & conveniunt iterùm
2 turbæ ad eum: & ſicut conſueverat, iterùm docebat illos. Et accedentes Pha-
3 riſæi interrogabant eum; Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. At ille
4 reſpondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyſes? Qui dixerunt; Moyſes per-
5 miſit libellum repudii ſcribere, & dimittere. Quibus reſpondens Jeſus, ait; Ad
6 duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud. Ab initio autem creaturæ,
7 maſculum & fœminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo patrem ſuum
8 & matrem, & adhærebit ad uxorem ſuam: Et erunt duo in carne una. Itaque jam
9 non ſunt duo, ſed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non ſeparet. Et 10
in domo iterùm diſcipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. Et ait illis; Qui- 11
cunque dimiſerit uxorem ſuam, & aliam duxerit, adulterium committit ſuper eam. 12
Et ſi uxor dimiſerit virum ſuum, & alii nupſerit, mœchatur. Et offerebant illi par- 13
vulos ut tangeret illos. Diſcipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm 14
videret Jeſus, indignè tulit, & ait illis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohi-
bueritis eos: talium enim eſt regnum Dei. Amen dico vobis; Quiſquis non re- 15
ceperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, & 16
imponens manus ſuper illos, benedicebat eos. Et cùm egreſſus eſſet in viam, pro- 17
currens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum; Magiſter bone, quid faciam ut
vitam æternam percipiam?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 50 *كل شي بالنار يملح وكل ذبيحة تملح بالملح * جيد هو الملح فان فسد الملح فماذا يملح *
1 فليكن فيكم الملح ويسالم بعضكم بعضا *   * الفصل الحادي والثلثون *   * ثم قام من
هناك وجاء الي تخوم يهودا والي عبر الاردن * فاتي اليه ايضا جموع وكان يعلمهم كعادته ايضا *
2 3 * وجاء اليه الفريسيون ليجربوه * فسالوه هل يحل للرجل ان يطلق امراته * اجابهم قايلا ماذا
4 5 اوصاكم موسي * قالوا امر موسي ان يكتب كتاب الطلاق ويخلي * فاجابهم يسوع قايلا من
6 اجل قسوة قلوبكم كتب لكم هذه الوصية * لانهما في بدء الخليقة خلقهما الله ذكرا وانثي *
7 8 * ولذلك يترك الرجل اباه وامه ويلصق بامراته * ويكونان كلاهما جسدا واحدا * لانهما ليس اثنين
9 10 لكنهما جسدا واحدا * والذي الفه الله فلا يفرقه الانسان * وفي البيت ايضا ساله تلاميذه عن
11 12 هذا * فقال لهم من طلق امراته وتزوج اخري فقد زني بها * وان هي خلت زوجها وتزوجت
13 14 اخر فهي زانية * واحضروا اليه صبيانا ليضع يده عليهم فانتهرهم التلاميذ بحضرتهم * فلما
راي يسوع تالم قلبه وقال لهم دعوا الصبيان ياتوا الي ولا تمنعوهم لان ملكوت الله لمثل هولاء *
15 16 * امين اقول لكم ان من لا يقبل ملكوت الله مثل صبي لا يدخلها * ثم احتضنهم ووضع
17 يده عليهم وباركهم *   * الفصل الثاني والثلثون *   * وبينما هو ساير في طريق اسرع
اليه انسان وجثي علي ركبتيه * وساله قايلا ايها المعلم الصالح ماذا اصنع لارث الحياة الدايمة *

49 *Omnis res igne ſalitur, & omnis victima ſalitur ſale.*
50 *Bonum eſt ſal: at ſi depravetur ſal, quâ re ſalitur? Sit igitur in vobis ſal, & concordet alter veſtrûm cum altero.* Sectio trigeſima prima.

CAP. X.

1 *DEindè ſurrexit indè, & venit in fines Judeæ, & ad ulteriorem ripam Jordanis, & convenerunt ad eum turbæ iterum, docebâtque eos pro more ſuo etiam.*
2 *Et venerunt ad eum Phariſæi ut tentarent eũ: & interrogaverunt eũ, an liceat viro dimittere uxorem ſuam.*
3 *Reſpondit eis, dicens; Quid præcepit vobis Moſes?*
4 *Dixerunt, Præcepit Moſes ut ſcriberetur libellus repudii, & deſtitueretur.*
5 *Reſpondit eis Jeſus, dicens; Propter crudelitatem cordium veſtrorum ſcripſit vobis hoc præceptum.*
6 *Quoniam in principio creationis creavit ambos Deus maſculum & fœminam.*
7 *Et propter hoc relinquet vir patrem ſuum & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ:*
8 *Et erunt ambo corpus unum: quoniam ipſi non ſunt duo, ſed ambo corpus unum.*
9 *Et quod conjunxit Deus, ne ſeparet homo.*
10 *Et in domo iterum interrogaverunt eum diſcipuli ejus de hoc.*
11 *Et dixit eis, Qui repudiaverit uxorem ſuam, & duxerit aliam, jam fornicatus eſt in ea.*
12 *Et ſi ipſa dimittat conjugem ſuum, & ducat alium, ipſa eſt fornicaria.*
13 *Et obtulerunt ei parvulos ut poneret manum ſuam ſuper illos: & increpaverunt diſcipuli offerentes eos.*
14 *Cúmque vidiſſet Jeſus, doluit cor ejus, & dixit eis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam regnum Dei eſt hiſce ſimilibus.*
15 *Amen dico vobis, Quia qui non recipit regnum Dei velut parvul⁹, non intrabit illud.*
16 *Deindè amplexatus eſt eos, & poſuit manum ſuam ſuper eos, et benedixit illis.* Sectio trigeſima ſecunda.
17 *Et dũ ipſe ambularet in via, accurrit ad eũ homo quidã, & procubuit in genua ſua, & rogavit eum dicens; O magiſter bone, quid faciam ut hæres ſiam vitæ æternæ.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 እስመ፡ ኵሉ፡ በእሳት፡ ይጼልሕ፡ ወኵሉ፡ ዘይጠበሑ፡ ይትሜለሕ፡፡ ሠናይ፡ ወእ
50 ቱ፡ ጼው፡ ወእመሰ፡ ጼው፡ ለስኑ፡ በመንት፡ እንከ፡ ይቄስምዎ፡ ጼወ፡ ረከቡ፡ በቤናቲክሙ፡
1 ዘተሰናአው፡፡ ፲ ወተንሥአ፡ እምህየ፡ ሖረ፡ ብሔረ፡ ይሁደ፡ እንተ፡ ማዕዶተ፡ ዮ
ርደኖስ፡ ወሖሩ፡ ካዕበ፡ ምስሌሁ፡ ሕዝብ፡ ወመሀሮሙ፡ በከመ፡ ያለምድ፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ተስእሉ፡ ይከውኑኑ፡ ኀዲገ፡ ብእሲት፡፡
2 ወመጽኡ፡ ካዕበ፡ ፈሪሳውያን፡ ወተስእልዎ፡ እመ፡ ይከውኖሁ፡ ለብእሲ፡ ኀዲገ፡ ብእሲቱ፡፡
3 4 እንዘ፡ ያሜክርዎ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ አዘዘክሙ፡ ሙሴ፡፡ ወ
5 ይቤልዎ፡ አዘዘነ፡ ሙሴ፡ ንጽሐፍ፡ ሎቱ፡ መጽሐፈ፡ ኅደጋቲሃ፡ ወንድኅራ፡፡ ወአውሥ
አ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ በእከየ፡ ልብክሙ፡ ወሀበክሙ፡ ሙሴ፡ ዘንተ፡ ትእ
6 ዛዘ፡ ትድኅሩ፡ አንስቲያክሙ፡፡ ወእምፍጥረትሰ፡ ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ ገብረ፡ እግዚ
7 አብሔር፡፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ይኅድግ፡ ብእሲ፡ አባሁ፡ ወእሞ፡ ወይተልዋ፡ ለብእሲ
ቱ፡፡ ወይከውኑ፡ ክልኤሆሙ፡ አሐደ፡ ሥጋ፡ ናሁኬ፡ ኢኮኑ፡ ክልኤተ፡ ወአሐዱ፡ ሥጋ፡፡
8 9 እሙንቱ፡ ዘእግዚአብሔር፡ እንከ፡ አስተፃመረ፡ ሰብእ፡ ኢይፍልጥ፡፡ ወበቤት፡ ካዕበ፡
10 ተስእልዎ፡ አርዳኢሁ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይኅድግ፡ ብእሲቶ፡ ወሖረ፡ ካል
11 እተ፡ ዘመወ፡ ላዕሌሃ፡፡ ወእንተኒ፡ ደኀረ፡ ምታ፡ ወሖረት፡ ካልአ፡ ዘመወት፡፡ ወአ
12 መጽኡ፡ ሕፃናተ፡ ኀቤሁ፡ ይግስሶሙ፡ ወገሠጽዎሙ፡ አርዳኢሁ፡ ለእለ፡ አቅረቡ፡፡ ወ
13 ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ተምዕዐ፡ ወይቤሎሙ፡ ኅድጉ፡ ሕፃናተ፡ ይምጽኡ፡ ኀቤየ፡ ወኢ
14 ትክልእዎሙ፡ እስመ፡ ለዘ፡ ከመ፡ እሉ፡ ይእቲ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ አማን፡
15 እብለክሙ፡ ዘኢተቀበላ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ሕፃን፡ ኢይበውኣ፡፡ ወ
16 አንበሮሙ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ ወባረኮሙ፡ ወወደየ፡ እዴሁ፡ ዲቤሆሙ፡፡
በእንተ፡ ዘከልኦ፡ ተሊወ፡፡ ወእንዘ፡ ይሐውር፡ በፍኖት፡ መጽአ፡ አሐዱ፡ ወሰገደ፡
17 ሎቱ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ ኄር፡ ምንተ፡ እገብር፡ ከመ፡ እረስ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡

49 Quia omnem igne ſaliet, & omne quod mactatum erit ſalietur.
50 Bonum eſt ſal, & ſi ſal periit: in quo igitur condient illud. Sal acquirite inter vos quo pacem habeatis.

CAP. X.

1 ET ſurgens indè venit in terram Judææ, quæ *eſt* ultra Jordanem, & venerunt iterum cum illo populi, & docuit eos ſicut conſueverat.

De interrogantibus num liceat dimittere uxorem.

2 Et venerunt iterũ Phariſæi, & interrogârunt eum, ſi licet viro relinquere uxorem ſuam: tentantes eum.
3 Et reſpondit, & dixit iis; Quid præcepit vobis Moyſes?
4 Et dixerunt illi, Præcepit nobis Moyſes ſcribere ei ſcripturã abſceſſionis, & dimittere eam.
5 Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit iis; Secundũ malitiã cordis veſtri, dedit vobis Moyſes hoc mandatum dimittendi uxores veſtras.
6 Et è creatione maſculum & fœminã fecit De⁹.
7 Et propterea, relinquet vir patrẽ ſuum & matrem ſuã & adhærebit uxori ſuæ,
8 Et erunt duo caro un: ecce igitur, non ſunt duo, ſed una caro.
9 Quos igitur Deus conjunxit, homo non ſeparet.
10 Et in domo iterũ interrogârunt eum diſcipuli ejus de hoc.
11 Et dixit iis, Qui dimiſit uxorẽ ſuam, & ivit *ad* alteram, fornicatus eſt contra eam.
12 Et quæ *mulier* dimiſit maritũ ſuum, & ivit ad alterũ, fornicata eſt.
13 Et adduxerunt parvulos ad eum, ut tangeret eos: & objurgabant diſcipuli ejus eos qui obtuliſſent.
14 Et videns Dñs Jeſus, indignatus eſt, & dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam talium eſt regnum Dei.
15 Amen dico vobis, Qui non receperit regnũ Dei ſicut parvulus, non ingredietur *in* illud.
16 Et collocavit eos in ſinu ſuo, & benedixit iis, & poſuit manus ſuper eos.

De eo quem à ſequendo repulit.

17 Et proficiſcente *illo* in via venit quidam, & adoravit eum, & dixit ei; Magiſter bone, quid faciam ut vitam æternam poſſideam?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 چهل دو   انجا كه كودكانرا دعا كرد   * كودكان پيش او امدند تا بر ايشان دعا
14 كند * شاكردان ايشانرا منع مي كردند * * عيسي انرا بديد واورا نا خوش آمد *
وبشاكردان كفت كودكانرا رها كنيد تا پيش من آيند * وايشانرا منع مكنيد * سبب انك
15 ملكوت خدا براي ايشانست * كه مانند اين كودكان باشند * * راست بشما بكويم هر كه مانند
16 اين كودكان ملكوت خدارا قبول نكند * بدو اندر نرود * * ايشانرا ببر خود بركرفت ودست خودرا
بر ايشان كذرانيد * وبر ايشان دعا كرد   چهل سه   انك از مسيح پرسيد كه چكنم كه رستكار باشم
17 * چون در راه مي رفت شخصي دويد پيش او آمد * واورا سجود كرد * وازو پرسيد
وكفت * اي معلم نيك چكنم كه زندكاني جاويد را ميراث يابم *

XLII. Ubi pueris benedixit.

13 *Et pueri ad eum venerunt, ut illis benediceret: diſcipuli autem eos prohibebant.*
14 *Jeſus illud vidit, & ei diſplicuit, & diſcipulis dixit; Pueros ſinite ut ad me veniant, & eos ne prohibete: eâ de cauſa quòd regnum Dei propter eos eſt, qui ſimiles hiſce puerulis fuerint.*
15 *Verum vobis dico; Quicunque ſicut hi pueruli regnum Dei non acceperit, in illud non ingredietur.*
16 *Eos itaque in ſinum ſuum ſuſcepit, & manum ſuam ſuper illos traduxit, & illis benedixit.*

XLIII. Is qui Chriſtum interrogavit, Quid faciam ut ſalvus ſim.

17 *Cùm in via iret, quidam accurrens ad eum venit, & eum adoravit, & ab eo interrogavit, & dixit; O præceptor bone, quid faciam ut vitæ æternæ hæreditatem obtineam.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΘʹ.

At Jesus dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, *si non* unus, Deus.
18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.
Præcepta nôsti; Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne *falsò teste*-
19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρή-
ris, Ne *damnum dederis*: Honora patrem tuum & matrem. Ille *autem* respondens,
20 σῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
ait ei; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. *At*
21 εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα (η) ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. (θ) Ὁ δὲ — ρη β
Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: Vade,
Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε,
quæcunq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: &
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ (ι) δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ — ρθ β
veni sequere me, *tollens crucem*. *Ille verò mœstus* in verbo, abiit *con*-
22 δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ συγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυ- — ρι β
tristatus: erat enim habens *facultates* multas. Et circumspiciens Jesus, ait
23 πούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς, λέγει
discipulis suis; Quàm difficilè *opes habentes* in regnum
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Dei introibunt! *At* discipuli *expavescebant* in verbis ejus. At Jesus
24 Θεοῦ εἰσελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. (κ) ὁ δὲ Ἰησοῦς
rursus respondens, ait illis; *Nati, quomodò* difficile est, confidentes in
πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας (λ) ἐπὶ
opibus, in regnum Dei introire. Facilius est, camelum
τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. (μ) Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον 25
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei
διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
intrare. *Illi verò abundanter percellebantur*, dicentes ad semetipsos; Et quis potest *serva*-
εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, Καὶ τίς δύναται σωθῆ- 26
ri? Intuens *autem* illos Jesus, ait; Apud homines impossibile, sed non
ναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ 27
apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et cœpit Petrus dicere
παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. (ν) Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν 28
ei; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens *autem* Jesus,
αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, 29 — ρια β
ait; Amen dico vobis; Nemo est qui reliquerit domû, aut fratres, aut sorores, aut
εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ο) Οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ
patrem, aut matrem, *aut uxorem*, aut filios, aut agros, *causâ meî* & *Evangelii*:
πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου·
Si non accipiet *centuplicia* nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & so-
Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀ- 30
rores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo
δελφὰς, καὶ (π) μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι
venturo vitam æternam. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.
τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, (ρ) καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. 31

MS. A. (η) ἐφύλαξα (θ) Ὁ δὲ ἐμβλέψας (ι) δὸς πτωχοῖς, (κ) Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τεκνία, (λ) ἐπὶ χρήμασιν, (μ) Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν κάμηλον διὰ τρυμαλίας ῥαφίδος
(ν) Ἤρξατο ὁ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) Ὅτι οὐδεὶς (π) μητέρα, (ρ) καὶ ἔσχατοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ܦܘܩܕܢܐ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ.
19 ܝܕܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܓܘܪ. ܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܠܐ ܬܛܠܘܡ. ܝܩܪ
ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ 20
ܛܠܝܘܬܝ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗ ܘܐܚܒܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܚܕܐ ܚܣܝܪܐ ܠܟ. ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܕܡ 21
ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܫܩܘܠ ܙܩܝܦܟ ܘܬܐ ܒܬܪܝ.
* ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܟܡܪ ܥܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܘܐܙܠ ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܢܟܣܐ ܣܓܝܐܐ. 22
* ܚܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܟܣܐ 23
ܕܢܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܠܘܗܝ. ܘܥܢܐ ܬܘܒ 24
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܒܢܝ. ܡܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠ ܢܟܣܝܗܘܢ ܕܢܥܠܘܢ
ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܦܫܝܩ ܗܘ ܠܓܡܠܐ ܕܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ ܢܥܘܠ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ 25
ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. 26
ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܚܐ. * ܚܪ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܗܕܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ. 27
ܐܠܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܡܫܟܚ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ * ܟܚ *
* ܫܪܝ ܟܐܦܐ ܠܡܐܡܪ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. 28
* ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܫܒܩ ܒܬܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܚܘܬܐ. ܐܘ ܐܒܐ ܐܘ 29
ܐܡܐ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ. ܐܘ ܩܘܪܝܐ ܡܛܠܬܝ ܘܡܛܠ ܣܒܪܬܝ. * ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܚܕ 30
ܡܐܐ. ܗܫܐ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܒܬܐ ܘܐܚܐ ܘܐܚܘܬܐ. ܘܐܡܗܬܐ ܘܒܢܝܐ. ܘܩܘܪܝܐ ܥܡ ܪܕܘܦܝܐ. 31
ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ.

18 Dixit ei Jesus; Quid me vocas bonum? non est bonus, nisi unus Deus. 19 Mandata nôsti, Non mœchaberis, Non furaberis, Non occîdes, Nec testaberis testimonium falsum, Non inferes injuriam, Honora patrem tuum, & matrem tuam. 20 Ille verò respondit, & dixit ei; Doctor, hæc omnia observavi à pueritia mea. 21 Jesus autem eum conspicatus, dilexit eum, & ait illi; Unum tibi deest, Abi, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & futurus est tibi thesaurus in cœlis: & accipe crucem tuam, ac post me venito. 22 Ille verò contristatus est hoc sermone, & abiit mœstus: habebat enim divitias multas. 23 Respiciens autem Jesus discipulos suos, dixit eis; Quàm difficile est iis, quibus sunt divitiæ, ingredi regnum Dei! 24 Discipuli verò obstupescebant ad hos sermones ipsius. Et subdit iterum Jesus, ac dixit eis; Filii mei, quàm difficile est iis, qui confidunt divitiis suis, ingredi regnum Dei! 25 Facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem in regnum Dei ingredi. 26 Illi verò magìs obstupescebant, & dicebant inter se, Quis potest servari? 27 Conspicatus autem eos Jesus, dixit eis; Apud homines hoc possibile non est, sed apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Petri Apostoli. 28.

28 Cœpit autem Cepha dicere, Ecce nos reliquimus omnia, & adhæsimus tibi. 29 Respondit Jesus, & ait; Amen dico vobis, Nemo est qui relinquat domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut latifundia propter me, & propter Evangelium meum: 30 Quin accipiat pro uno centum; nunc tempore isto, domos, & fratres, & sorores, & matres, & liberos, latifundia cum persecutione: & in seculo venturo vitam perennem. 31 Multi autem primi sunt, qui erunt postremi; & postremi, primi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي كفت چرا مرا نيك خواندي * ونيك نيست بجز يكي خدا * * وصايا را مي داني كناه 18
مكن * دزدي مكن * خون مكن * كواهي دروغ مده * ظلم مكن * پدر ومادر را حرمت بدار * 19
* او جواب داد * وكفت * اين همه از كودكي نكاه داشتم * * عيسي سوي ان مرد نكاه كرد 20 21
وكفت همه نيكست ليكن يك چيز ديكر ترا كمست * او پرسيد چه چيزست كفت برو هر
چه داري بفروش وبمسكينان † وفرو ماندكان بده * تا براي تو در اسمان كنج شود * وبردار
صليب خودرا وبدنبال من بيا * * او درين سخن غمناك شد * ودلتنك رفت * براي انك مال 22
ومكنت بسيار داشت * دلش نداد كه ترك كند * * عيسي بشاكردان نكه كرد وكفت * 23
دشخوارست اكر مال داران درملكوت خدا توانند رفت * * شاكردان بر سخن وي تعجب كردند * 24
بار عيسي بديشان نكه كرد * وكفت فرزندان من * دشخوار كاريست بران كسان * كه برمال خود †
تكيه كردند * وملكوت خدا را مي طلبند * * شتر در سوفار سوزن اسانتر كذرد * از انك 25
توانكر در ملكوت خدا اندر رود * * شاكردان در سخن او حيران مي ماندند * 26
ودر دل خود فكر مي كردند * كه تواند اين كس كه زنده شود *

18 *Jesus dixit; Cur me bonum vocas? bonus quidem non est, nisi unus, Deus.* 19 *Mandata nôsti; Peccatum ne committas, Furtum ne facias, Cædem ne perpetres, Testimonium falsum ne des, Ne iniquè agas, Patri & matri honorem exhibe.* 20 *Ille retulit, ac dixit; Hæc omnia à pueritia observavi.* 21 *Jesus in illum hominem intuitus est, & dixit; Omne bene se habet, sed una res adhuc tibi deest: Ille quæsivit, Quænam res est?* Jesus *dixit; Abi, quicquid habes vende, & pauperibus & afflictis dato, ut tibi in cœlis thesaurus sit: & tolle crucem tuam, & post me veni.* 22 *Ille hoc sermone dolore affectus est, & mœstus abiit: cò quòd opes & facultates amplas habens non ferret animus ejus relinquere.* 23 *Jesus discipulos intuitus est, & dixit; Difficile est, si* modo *divites in regnum Dei possint ingredi.* 24 *Discipuli super verbo illius admirati sunt. Rursus Jesus illos intuitus est, & dixit; Filii mei, difficile opus est eis qui in opibus suis fiduciam habent, & regnum Dei quærunt.* 25 *Camelus per foramen acûs faciliùs transeat, quàm dives in regnum Dei ingrediatur.* 26 *Discipuli ad sermonem ejus obstupuerunt, & in animo suo cogitationem* hanc *agitabant; Qui fieri potest ut iste homo salvus sit?*

Versio VULGATA LATINA.

18 Jesus autem dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. 19 Præcepta nôsti: Ne adulteres, Ne occîdas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrem. 20 At ille respondens, ait illi; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. 21 Jesus autem Intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. 22 Qui contristatus in verbo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. 23 Et circumspiciens Jesus, ait discipulis suis; Quàm difficilè qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! 24 Discipuli autem obstupescebant in verbis ejus. At Jesus rursùs respondens ait illis; Filioli, quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire! 25 Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. 26 Qui magìs admirabantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest salvus fieri? 27 Et intuens illos Jesus, ait; Apud homines impossibile est, sed non apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum. 28 Et cœpit ei Petrus dicere; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. 29 Respondens Jesus, ait; Amen dico vobis; Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros, propter me, & propter evangelium, 30 Qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo futuro vitam æternam. 31 Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فقال له يسوع لم تقول لي صالحا وليس صالحا الا الله الواحد * انت تعرف الوصايا لا تقتل * 18 19
لا تزن * لا تسرق * لا تشهد بالزور * [لا تجر] اكرم اباك وامك * فقال له يا معلم هذا كله قد 20
حفظته من صغري * فنظر اليه يسوع واحبه وقال له واحدة بقيت عليك * امض وبع كلما 21
لك واعطه للمساكين واكنزه في السماء وتعال اتبعني واحمل الصليب * فعبس لاجل 22
الكلام ومضى حزينا لانه كان ذا مال كثير * فنظر يسوع وقال لتلاميذه كيف عسر على 23
الموجودين الدخول الى ملكوت الله * فبهت تلاميذه لكلامه * اجابهم يسوع وقال لهم يا 24
بني هو عسر ان يدخل المتوكلون على الاموال ملكوت الله * ان دخول الجمل في خرم 25
الابرة لايسر من دخول غني ملكوت الله * فازدادوا تعجبا قايلين له فمن يقدر ان يخلص * 26
* فنظر اليهم يسوع وقال اما عند الناس فلا يستطاع لكن ليس عند الله * لان كلا عند 27
الله مستطاع * فبدا بطرس يقول له ها نحن قد تركنا كل شي وتبعناك * فاجابه يسوع قايلا * 28
* امين اقول لك انه ليس احد يترك بيوتا او اخوة * او اخوات * او ابا * او اما * او مراة * او 29
بنين * او حقلا لاجلي ولاجل البشري * الا وياخذ مائة ضعف * في هذا الزمان منازل واخوة 30
واخوات واباء وامهات وبنين وحقولا في الشدايد * وفي الدهر الاتي الحياة المويدة * اولون 31
كثيرون يكونون اخرين واخرون اولين *

18 *Ait illi Jesus; Quare dicis mihi, Bone, quum non sit bonus nisi Deus unus?* 19 *Tu nôsti præcepta: Ne occidas, Ne fornicaberis, Ne fureris, Ne testificeris cum falsitate, [Ne fraudem feceris,] Honora patrem tuum & matrem tuam.* 20 *Dixit ei, Magister, hæc omnia servavi à pueritia mea.* 21 *Inspexit autem in eum Jesus, dilexitque eum, & dixit ei; Unum restat tibi: Vade & vende quicquid habes, & da illud pauperibus, & thesauriza illud in cœlo: & veni, sequere me, & porta crucem.* 22 *Contristatus est autem propter sermonem, & abiit mœstus: quia erat habens opes multas.* 23 *Viditque Jesus, & ait discipulis suis; Quomodo difficilis est divitibus ingressus in regnum Dei!* 24 *Et obstupuerunt discipuli ejus ob sermonem ipsius. Respondit eis Jesus, & dixit illis; O filii mei, est difficile introire fidentes divitiis in regnum Dei.* 25 *Profectò introitus cameli in foramen acûs, facilior est ingressu divitis in regnum Dei.* 26 *Et creverunt in admiratione, dicentes ei; Quis ergò potest salvari?* 27 *Respexit eos Jesus, & ait; Apud homines quidem est impossibile, sed non apud Deum, quia omnia apud Deum sunt possibilia.* 28 *Et cœpit Petrus dicere ei, Ecce nos jam reliquimus omnia, & secuti sumus te.* 29 *Respondit ei Jesus, dicens; Amen dico tibi, Quòd non est ullus qui relinquat domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agrum propter me et propter evangelium;* 30 *Quin accipiet centuplum: in hoc tempore domos, et fratres, et sorores, et patres, et matres, et filios, et agros inter tribulationes: et in seculo venturo vitam æternam.* 31 *Primi multi, erunt novissimi: et novissimi, primi.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ምንተ:ትብለኒ: ኄር: አልቦ: ኄረ:ዘእንበለ: አሐዱ:እግዚ
19 አብሔር:=፥ ታአምር: ትእዛዘ:ኢትሑር: ብእሲተ:ብእሲ: ኢትቅትል: ነፍሰ:ኢት
20 ሰርቅ: ወኢትኩን:ስምዐ:በሐሰት: ወኢትሂድ: ወአክብር:አበከ: ወእመከ:=፥ ወአ
21 ውሥአ:ወይቤሎ:ሊቅ:ዘንተ: ኵሎ: ዐቀብኩ: እምንእስየ::=፥ ወነጸሮ:እግዚእ:
ኢየሱስ:ወአፍቀሮ:ወይቤሎ:እመ:ትፈቅድ: ፍጹመ: ትኩን: አሐቲ: ተርፈተከ:: ሑ
ር:ወሢጥ:ኵሎ:ዘብከ: ወሀብ:ለነዳይ: ወትረክብ:መዝገበ:በሰማይ:ወጹር:መስቀለ:
22 ሞትከ:ወንዓ:ትልወኒ::=፥ ወተክዘ:በእንተ: ዝንቱ:ነገር: ወሖረ: ትኩዞ:እስመ: ብ
23 ዙኅ:ጥሪቱ::=፥ ወነጸሮሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርደኢሁ:ወይቤሎሙ:እፎ:ዕጹብ:
24 ለዘቦ:ንዋየ:በዊእ:ውስተ:መንግሥተ:ሰማያት:=፥ አንከሩ: አርደኢሁ:ዘንተ:ነገረ:
ወካዕበ:ይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ለአርደኢሁ: ደቂቅየ:እፎ: ዕጹብ:እለ:ቦሙ:
25 ንዋየ:በዊአ:መንግሥተ:እግዚአብሔር::=፥ ይቀልል: ገመል:ይኅልፍ:እንተ:ሰቍረ
26 ተ:መርፍእ:እምበዐል:ይባእ:ውስተ:መንግሥት: እግዚአብሔር :=፥ ወፈድፋደ:
27 አንከሩ: ወተባሀሉ: በበይናቲሆሙ: ወይቤሉ:መኑ:ይክል:ድኂነ:=፥ ወነጸሮሙ:እግ
ዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎሙ:በኀበ:ሰብእ: ዘኢይትከሃል: ወበኀበ: እግዚአብሔርሰ:ኵ
28 ሉ: ይትከሀል::=፥ ወአኀዘ: ጴጥሮስ:ይቤሎ:ናሁኬ: ንሕነ:ኀደግነ: ኵሎ:ወተለውና
29 ከ::=፥ ወአውሥአ:እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ:አሜን: እብለክሙ:አልቦ:ዘይ
ኀድግ:በአብያተ:ወአኀወ: ወአኃተ: ወአበ: ወእመ: ወብእሲተ:ወውሉደ:ወገራውሀ: በ
30 እንቲአየ:ወበእንተ:ወንጌል:=፥ ዘኢይትዓሰይ: ምእተ: መክዕቢተ:በዝንቱ:ዓለም:
አብያተ: ወአኀወ: ወአኃተ: ወአበ : ወእመ : ወውሉደ : ወገራውሀ: በስደት:ወበዓለ
31 ም: ዘይመጽእ: ሕይወተ:ዘለዓለም::=፥ ወብዙኃን : ቀደምት: ይከውኑ: ደኃርተ:
ወደኃርትኒ : ይገብኡ : ቅድመ::=፥

18 Et dixit ei Domin⁹ Jesus, Quid dicis me bonum? nemo est bonus, nisi unus, Deus. 19 Cognoscis mandata: Non ibis ad uxorem hominis; Non occîdes animam; Non furaberis; &: Non facies testimonium falsum; &, Non violenter rapies; &, Honora patrem tuum, & matrem tuam. 20 Et respondit ei, & dixit ei; Magister, hoc totum observavi à juventute mea. 21 Et intuitus est eum Dominus Jesus, & dilexit eum, & dixit ei; Si vis perfectus esse, unum tibi deest: vade & vende totum quod habes, & dato pauperibus, & obtinebis thesaurum in cœlo, & portato crucem mortis tuæ, & veni, sequere me. 22 Et mœstus fuit propter hunc sermonem, & abiit mœrens, quia copiosa fuit possessio ejus. 23 Et intuitus est Dominus Jesus discipulos suos, & dixit iis; Quàm difficile est illi qui habet divitias intrare in regnum cœlorum! 24 Mirati sunt discipuli ejus hunc sermonem: & iterum dixit Dominus discipulis suis; Filii mei, quàm difficile est illis qui habent divitias intrare in regnum Dei! 25 Facilius erit quòd camelus transeat per foramen acûs, quàm ut dives ingrediatur in regnum Dei. 26 Et ampliùs mirati sunt, & loquuti sunt inter se, & dicebant; Quis potest servari? 27 Et intuitus est eos Dominus Jesus, & dixit iis; Apud homines hoc impossibile est: sed apud Deum quodcunq; possibile est. 28 Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. 29 Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen dico vobis, Nemo est qui reliquerit domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & uxorem, & filios, & agros propter me & evangelium, 30 Qui non præmio recipiet centuplicia, in hoc mundo domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & filios, & agros in persecutione: & in mundo futuro vitam æternam. 31 Et multi primi erunt ultimi, & ultimi convertentur primò.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي سوي ايشان بنكريد وكفت * كه اين پيش ادميان يافت نمي شود * الا پيش خدا 27

چهل وچهار هركه دردنيا چيزي دوست مي دارد دنياوي خلاص نيابد

* بعد ازان صفا اغاز كرد كه اينك ما هر چيزي كه در دنيا داشتيم رها كرديم ودرپي تو آمديم * 28
* عيسي بديشان جواب داد وكفت راست بشما بكويم * كسي نباشد كه در دنيا خانه رها كند * 29
يا مال وملك وديهها * براي من وبراي سپارش من يا برادر * وخواهر * يازن * وفرزند * وعوض * 30
دستاند يكي در صد * درين زمان ودرين وقت خانها * وبرادران * وخواهران * ومال وملك *
وغلام وكنيزك * همه غم وغصه اند * وكذرنده * دران جهان زندكاني جاويد † را بايد طلبيد *
* بسيار مردم † اول اخريان † شوند * واخريان اول شوند * 31

27 *Jesus in illos aspexit, & dixit; Hoc quidem apud homines compertum non est, sed apud Deum.*

XLIV. Quicunque in mundo
aliquid diligit mundanum,
salutem non assequitur.

28 *Post hoc Cephas exorsus est* dicere; *Ecce nos quidem quicquid in mundo habuimus, missum fecimus, & vestigiis tuis insistimus.* 29 *Jesus illis responsum dedit, & dixit; Verum vobis dico, Nemo est qui in mundo domum reliquerit, aut opes, & possessiones, & agros propter me & propter mandatum meum, aut fratrem, & sororem, aut uxorem, & liberos,* 30 *Quin compensationem accepturus sit centuplicem hoc seculo, & hoc tempore, domos, & fratres, & sorores, & divitias, & possessiones, & pueros, & ancillas. Omnia anxietas & ægritudo sunt, & fluxa: in altero seculo vitam æternam oportet quærere.* 31 *Multi viri primi postremi erunt: & postremi, primi erunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Λ'.

Erant autem in via ascendentes in Hierosolymam, & erat præcedens eos Je-
32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη- ριβ β
sus, & mirabantur: & sequentes expavescebant. Et assumens iterùm
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
duodecim, cœpit eis dicere futura ipsi evenire. Quia ecce a-
33 δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. Ὅτι ἰδοὺ ἀνα-
scendimus in Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sa-
βαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιε-
cerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent
ρεῦσι, καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν
cum gentibus, Et illudent ei, & flagellabunt eum, & inspu-
34 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύ-
ent ei, & occident eum, & tertiâ die resurget. Et ac- Λ'
35 σουσιν (σ) αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Καὶ προσ- ριγ ε
cedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes; Ma-
πορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, (τ) οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδά-
gister, volumus ut quodcunque petierimus, facias nobis. Ille verò dixit e-
36 σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν (υ) αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
is; Quid vultis facere me vobis. Illi autem dixerunt ei; Da nobis, ut unus
37 τοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς
ex dexteris tuis, & unus ex sinistris tuis sedeamus in gloria tua. At
38 ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ

Jesus ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere poculum quod ego bibo,
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
& baptismo quo ego baptizor, baptizari? Illi autem dixerunt ei; Possumus.
39 καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα.
At Jesus ait eis; Quidē calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: At sedere ex dexteris meis, & ex sinistris meis, non est
40 βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν
meum dare, sed quibus paratū est. Et audientes decem, cœperunt indignari
ριδ β ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, (φ) ἤρξαντο ἀγανακτεῖν 41
de Jacobo & Joanne. At Jesus advocans eos, ait illis;
περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς, 42
Scitis quia existimantes principari gentibus dominantur eorum, & magni eo-
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐ-
rum licentiâ utuntur eorum. Non ita autem erit in vobis: sed quicunque
τῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐκ (χ) οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν 43
voluerit fieri magnus in vobis, erit minister vester. Et quicunq; voluerit vestrū
θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, (ψ) ἔσται διάκονος ὑμῶν. Καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν 44
fieri primus, erit omnium servus. Etenim filius hominis non venit mi-
ρις δ γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια- 45
nistrari, sed ministrare, & dare animam suam solutionem pro multis.
κονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

MS. A. (σ) αὐτῷ, ···· καὶ τῇ (τ) υἱοὶ (υ) αἰτήσωμέν σε, (φ) ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ (χ) οὕτως (ψ) ἔσται ὑμῶν διάκονος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܟܕ ܣܠܩܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܗܘ ܝܫܘܥ ܩܕܡ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܘܬܡܝܗܝܢ
ܗܘܘ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪܗ ܟܕ ܕܚܠܝܢ܂ ܘܕܒܪ ܬܪܥܣܪܬܗ܂ ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܥܬܝܕ
33 ܕܢܗܘܐ ܠܗ܂ * ܕܗܐ ܣܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ
34 ܘܠܣܦܪܐ܂ ܘܢܚܝܒܘܢܝܗܝ ܠܡܘܬܐ܂ ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܥܡܡܐ܂ * ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ
ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ ܘܢܪܩܘܢ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ܂
35 * ܩܘܪܒܐ ܕܚܕܒܫܒܐ * ܕܘ * ܕܨܘܡܐ * ܟܛ * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ
36 ܒܢܝ ܙܒܕܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܠܦܢܐ܂ ܨܒܝܢ ܚܢܢ ܕܟܠ ܕܢܫܐܠܟ ܬܥܒܕ ܠܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂
37 ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܥܒܕ ܠܟܘܢ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܗܒ ܠܢ ܕܚܕ ܢܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ
38 ܡܢ ܣܡܠܟ ܒܫܘܒܚܟ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܐܢܐ܂ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܠܡܥܡܕ܂
39 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܫܟܚܝܢܢ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܐܢܐ ܬܫܬܘܢ܂ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕ
40 ܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܬܥܡܕܘܢ܂ * ܕܬܬܒܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܢ ܣܡܠܝ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܝ
41 ܠܡܬܠ܂ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒ ܠܗܘܢ܂ * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܥܣܪܐ ܫܪܝܘ ܠܡܬܪܛܢܘ ܥܠ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ܂
42 * ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܕܪܫܐ ܐܢܘܢ ܕܥܡܡܐ܂
43 ܡܪܝܗܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ܂ * ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ܂
44 ܐܠܐ ܡܢ ܕܨܒܐ ܒܟܘܢ ܕܢܗܘܐ ܪܒܐ܂ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ܂ * ܘܐܝܢܐ ܡܢܟܘܢ ܕܨܒܐ
45 ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ܂ ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܟܠܢܫ܂ * ܐܦ ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܢܫܐ܂ ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܫܬܡܫ ܐܠܐ
ܕܢܫܡܫ܂ ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ ܚܠܦ ܣܓܝܐܐ܂

Quum ascenderent autem per viam ad Jerusalem, ipse Jesus anteibat eis, & percellebantur, ibantque post eum timentes. 32 Et assumpsit suos duodecim, cœpitque eis dicere id quod sibi futurum erat. 33 Ecce ascendimus ad Jerusalem, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, Scribisque: & condemnabunt eum ad mortem, ac tradent eum Gentibus: 34 Et illudent ei, cædentque flagellis, & conspuent in faciem ejus, eum denique interficient, & tertiâ die resurget.

Ad oblationem dominicâ VI jejunii. 29.

35 Accesserunt autem ad eum Jacobus & Johannes filii Zebedæi, & dicunt ei; Magister, volumus ut quicquid postulaverimus, facias nobis. 36 Dixit eis, Quid vultis vobis faciam? 37 Dicunt ei, Da nobis ut unus sedeat à dextera tua, & alter à sinistra tua in gloria tua. 38 Ipse verò dixit eis, Nescitis quid postuletis. Potestis bibere calicem, quem ego bibo, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini? 39 Dicunt ei, Possumus. Subdit eis Jesus, Calicem quem ego bibo, bibituri estis; & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini. 40 Ut sedeatis autem à dextera mea & à sinistra mea, non est meum dare, nisi iis quibus id paratum est. 41 Quæ quum audissent decem, cœperunt obmurmurare contra Jacobum & Johannem. 42 Et advocavit eos Jesus, ac dixit eis; Scitis eos qui existimantur principes Gentium, dominos earum esse; & magnates earum, potestatem in eas exercere. 43 At non ita erit inter vos: sed quicunq; voluerit inter vos fieri magnus, sit vobis minister. 44 Et quisquis ex vobis voluerit fieri primus, sit servus omnium. 45 Nam & Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وچون درراه بالا مي رفتند * سوء اورشليم * عيسي از ايشان پيشتر مي رفت * شاكردان
حيران شده بودند * ودردنبال او ترسناك مي رفتند † هر دوازده * وچون پارهٔ راه رفتند *
33 عيسي اغاز كرد * وهر چه شدني بود * بديشان كفت * * اينك دراورشليم † بالا مي
رويم * و فرزند آدمي در دست امامان ونويسندكان سپارده شود * كه مرك بروي روا
34 دارند * واورا بدست عوام بسپارند * * وبروي † تسخر كنند * وچوب برنند * ودر روي
او خيو اندازند * واورا بكشند * ودركور نهند * سوم روز از ميان مردكان † برخيزد *
35 * بعد ازان يعقوب ويوحنا پسران زبدي * پيش او آمدند * وبدو كفتند * اي معلم * هر
36 چه از تو بطلبيم ودرخواست كنيم بما بدهي * * بديشان كفت چه مي خواهيد تا براي شما آن
37 كنم * * بدو كفتند اجازت ده * تا وقت عظمت تو * ما هر دو * يكي بر دست راست تو * ويكي بر
38 دست چپ تو * بنشينيم * * عيسي بديشان كفت نمي دانيد كه چه مي خواهيد * آن پياله كه
من مي خورم * شما توانيد † خوردن * و بهر چه † من شسته شوم * شما توانيد شسته شدن *
39 * ايشان كفتند بشويم * عيسي بديشان كفت پياله من بخوريد * وبشستن من شسته شويد *

Et cùm in via ascenderent Hierosolymam versùs, Jesus illos præcedebat: discipuli autem *attoniti facti erant, & eum pavidi sequebantur omnes duodecim: & quum partem viæ confecerant, Jesus initium fecit, & quidquid futurum erant illis dixit.* 32 *Ecce,* inquit, *Hierosolymam ascendimus, & Filius hominis in manus sacerdotum et scribarum traditus erit, qui morte eum dignum censebunt, & eum in manum vulgi tradent.* 33 *Et illi illudent, & virgas infligent, & in vultum ejus sputum injicient, & illum occident, & in sepulchro ponent, tertiâ* autem *die de mortuis resurget.* 34 *Post hæc Jacobus & Johannes filii Zebedæi ad illum venerunt, & ei dixerunt; O præceptor, quicquid à te petimus & in votis habemus, nobis da.* 35 *Illis dixit; Quid vultis, ut propter vos faciam?* 36 *Ei dixerunt; Nobis potestatem concede, ut tempore majestatis tuæ nos ambo unus ad manum dextram tuam, & alter ad manum sinistram tuam sedeamus.* 37 *Jesus illis dixit; Nescitis quid petatis: poculum illud quod ego bibo, vos potestis bibere? & quocunque ego lavor vos potestis lavari?* 38 *Illi dixerunt, Possumus.* 39 *Jesus illis dixit; Poculum meum bibetis, & lotione meâ loti eritis.*

Versio VULGATA LATINA.

32 Erant autem in via ascendentes Jerosolymam: & præcedebat illos Jesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterùm duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei eventura. 33 Quia ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus: 34 Et illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum: & tertiâ die resurget. 35 Et accedunt ad eum Jacobus & Joannes filii Zebedæi, dicentes; Magister, volumus, ut quodcunque petierimus, facias nobis. 36 At ille dixit eis; Quid vultis ut faciam vobis? 37 Et dixerunt; Da nobis, ut unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam, sedeamus in gloria tua. 38 Jesus autem ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo; aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? 39 At illi dixerunt ei; Possumus. Jesus autem ait eis; Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; & baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: 40 Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. 41 Et audientes decem, cœperunt indignari de Jacobo, & Joanne. 42 Jesus autem vocans eos, ait illis; Scitis quia hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis: & principes eorum potestatem habent ipsorum. 43 Non ita est autem in vobis, sed quicunque voluerit fieri major, erit vester minister: 44 Et quicunque voluerit in vobis primus esse, erit omnium servus. 45 Nam & Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وكانوا في الطريق صاعدين الي يروسليم وكان يسوع يسير قدامهم * وكانوا هم والذين يتبعونه
33 خايفين * فاخذ الاثني عشر ايضا وقال لهم ما يعرض له * ها نحن صاعدون الي يروسليم * وابن
34 الانسان يسلم الي روساء الكهنة والكتبة * ويحكمون عليه بالموت * ويسلمونه الي الامم * ويهزون به *
ويتفلون عليه * ويضربونه * ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * الفصل الثالث والثلثون *
35 * ويقدم اليه يعقوب ويوحنا ابنا زبدي قايلين له يا معلم نريد ان تعطينا ما نسالك * فقال
36 لهما ما تريدان ان اصنع لكما * فقالا له اعطنا ان نجلس احدنا عن يمينك والاخر عن
37 يسارك في مجدك * فقال لهما يسوع لستما تدريان ما تسالان * اتقدران ان تشربا الكاس التي
38 اشربها او تصطبغا الصبغة التي اصطبغها * فقالا له نحن نقدر * فقال لهما يسوع اما الكاس
39 التي اشرب فتشربان والصبغة التي اصطبغ تصطبغان * واما جلوسكما عن يميني وعن
40 يساري فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم * فلما سمع العشرة بدوا يتذمرون علي يعقوب
41 ويوحنا * فدعاهم يسوع وقال لهم قد علمتم ان الذين يظنون انهم روساء الامم هم ارباب لهم
42 وعظماوهم مسلطون عليهم * فلا يكون هكذي فيكم * بل من يريد ان يكون فيكم عظيما
43 فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون فيكم اولا فليكن للكل عبدا * فان ابن الانسان
44 45 لم يات ليخدم * بل ليخدم ويبذل نفسه خلاصا عن كثيرين *

Et erant in via, ascendentes in Jerusalem, & Jesus præcedebat eos: & erant ipsi, & qui sequebantur eum, pavidi. Et assumpsit duodecim iterùm, & dixit eis quod eventurum erat sibi. 32 *Ecce nos ascendimus in Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, & judicabunt eum ad mortem, & tradent eum gentibus.* 33 *Et illudent ei, & conspuent in eum, & flagellabunt eum, et occident eum, & resurget in die tertia.* 34

Sectio trigesima tertia.

Et accesserunt ad eum Jacobus & Johannes, ambo filii Zebedæi, dicentes ei; Magister, volumus ut des nobis quod petemus à te. 35 *Ait illis; Quid vultis ut faciam vobis?* 36 *Dixerunt ei; Da nobis ut sedeat unus nostrûm ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam in gloria tua.* 37 *Inquit eis Jesus, Nescitis quid petatis: potestisne bibere calicem quem bibam, & tingi tincturâ quâ tingar? Dixerunt ei; Nos possumus.* 38 *Ait illis Jesus; Calicem quidem quem bibam, bibetis, & tincturâ quâ tingar, tingemini:* 39 *At verò sedere vos à dextris meis, & à sinistris meis, non est meum dare, nisi iis quibus paratum est.* 40 *Cùm autem audissent decem, cœperunt mussitare contra Jacobum & Johannem.* 41 *At vocavit eos Jesus, & dixit eis; Jam nostis quòd qui censentur esse principes populorum, sunt domini eorum: et magnates eorum, præpositi sunt super eos.* 42 *At nequaquam erit sic inter vos; sed qui vult esse inter vos maximus, sit vobis minister:* 43 *Et qui voluerit esse inter vos primus, sit omnibus servus.* 44 *Nam filius hominis non venit ut ministretur sibi, sed ut ministret; et permutet animam in salutem pro multis.* 45

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበፍኖት፡እንዘ፡የዐርጉ፡ኢየሩሳሌም፡ወይቀድሞሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ደንገፁ፡ወእ
ለሂ፡ይተልውዎ፡ፈርሁ፡ወነሥኦሙ፡ለዓሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ወአኀዘ፡ይንግሮሙ፡ዘሀ
33 ለወ፡ይርከብ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ነሁ፡ንዐርግ፡ኢየሩሳሌም፡ወይእኀዝዎ፡ለወልደ፡
እጓለ፡እመ፡ሕያው፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡ወይኴንንዎ፡በሞት፡ወይሜጥውዎ፡
34 ለአሕዛብ፡፡=፡ ወይሣለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ወይወርቅዎ፡ ወይቀሥፍዎ፡ ወይቀትልዎ፡
ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡=፡

በእንተ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡፡=፡

35 ወእንዘ፡ይሖውሩ፡ምስሌሁ፡ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ክልኤሆሙ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡ይቤልዎ
36 ሊቅ፡ንፈቅድ፡ ትግበር፡ ለነ፡ ዘሰአልናከ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ምንተ፡ትፈቅዱ፡ እግ
37 በር፡ ለክሙ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ሀበነ፡ንንበር፡ አሐደ፡ በየማንከ፡ወአሐደ፡በፀጋምከ፡
38 በውስተ፡ስብሐቲከ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢታአምሩ፡ዘትስእሉ፡ትክ
ሉኑ፡እንከ፡ሰትየ፡ጽዋዐ፡ዘአነ፡እሰቲ፡ወጥምቀተኒ፡ዘአነ፡ አጠመቅ፡ ትጠመቁኑ፡፡=፡
39 ወይቤልዎ፡ንክል፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ጽዋዕየሰ፡ ዘእሰቲ፡ አነ፡ትሰትዩ፡
40 ወጥምቀትየኒ፡ ዘአነ፡አጠመቅ፡ትጠመቁ፡፡=፡ ወነቢረ፡በየማንየሰ፡ ወበፀጋምየ፡ አኮ፡
41 አነ፡ዘእሁበክሙ፡፡ ለካልኣን፡ አስተደለውዎ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ፡ዘዐሠርቱ፡ተምዕዑ፡
42 ዲበ፡ክልኤቱ፡ ለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡፡=፡ ወጸውዖሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወይቤሎ
ሙ፡ታአምሩኑ፡ከመ፡መላእክቲሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ ይኴንንዎሙ፡ ወዓበይቶሙ፡ይቀንዩ
43 ዎሙ፡፡=፡ ወለክሙሰ፡ አኮ፡ከማሁ፡ዘይፈቅድ፡እምኔክሙ፡ ይኩን፡ ሊቀ፡ ይኩንክሙ፡
44 ገብረ፡፡=፡ ወዘይፈቅድ፡ እምኔክሙ፡ ይኩን፡ ዐቢየ፡ ይኩንክሙ፡ ላእከ፡፡=፡
45 እስመ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ኢመጽአ፡ ከመ፡ ይትለአክዎ፡ ዘእንበለ፡
ደለሙ፡ ሰብዙኃን፡ በነፍሱ፡ ያድኅን፡፡=፡

Et in via ascendentes erant in Hierosolymam, & præcedente eos Domino Jesu 32 mirati sunt; & illi qui sequuti sunt eum timuerunt. Et assumpsit duodecim, & cœpit iis dicere quod futurum erat accidere. Et dixit iis, Ecce ascendemus Hierosolymam, 33 & prehendent filium hominis principes sacerdotum, & scribæ, & condemnabunt eum in morte, & tradent eum populo. Et illudent super eum, & 34 inspuent ei, & flagellabunt eum: & occident eum, & surget tertiâ die.

De filiis Zebedæi.

Et proficiscentes cum eo Jacobus, & Johannes duo filii Zebedæi, dixerunt ei; 35 Magister, volumus ut facias nobis quod petierimus à te. Et dixit iis Quid 36 vultis ut faciam vobis. Et dixerunt ei, Da nobis ut sedeamus, unus nostrûm ad 37 dextram tuam, & unus nostrûm ad sinistram tuam in gloria tua. Et dixit iis 38 Dominus Jesus, Nescitis quid petitis: potestisne igitur bibere calicem quem ego bibo; & baptismo quo ego baptizor, baptizabiminine. Et dixerunt ei, Possu- 39 mus. Et dixit iis Dominus Jesus, Calicem meum quem bibo ego, bibetis; & baptismo meo quo ego baptizor, baptizabimini. Sed sedere ad dextram meam, 40 & ad sinistram meam, non ego sum daturus vobis: aliis paratum est. Et audien- 41 tes decem indignati sunt contra duos, Jacobum & Johannem. Et vocavit eos 42 Dñs Jesus, & dixit iis; Scitisne quòd principes gentium exercent in eos potestatem, & magnates eorum dominantur iis? Sed vobis non sic *erit*, qui vult è vobis 43 fieri magister, erit vobis servus. Et qui vult è vobis fieri magnus, sit vobis 44 minister. Quia filius hominis non venit vobis, ut ministraretur ei; sed solum- 45 modò ut multos cum anima sua liberaret.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * اما بر دست راست وچپ من * شمارا نشستن * از من نيست كه بدهم * الا براي ايشان *
41 كه اماده شده است * * چون ده ديكر شنيدند * بر يعقوب * ويوحنا * دمدمه † مي زدند *
42 * عيسي ايشانرا خواند * وبديشان كفت * شما مي دانيد * كه اهل دنيارا * سروران وبزركان
43 بريشان حاكم اند * * ونمي بايد * كه درميان شما اين چنين باشد * الا هر كه خواهد * كه از
44 ميان † شما مهتر باشد * بندكي همه † او بيشتر كند * * وهر كه از شما خواهد * كه پيش رو
45 باشد * بندهٔ همه كس بشود * * فرزند ادمي نيامد * كه اورا بندكي كنند * الا اي ديكرانرا
بندكي كند * وجان خودرا عوض رستكاري † بسياران † فدي كند *

Sed ad manum dexteram et sinistram meam vobis sedere, meum non est ut concedam, nisi illis quibus paratum est. 40 *Cùm decem reliqui audissent, de Jacobo et Johanne indignati sunt.* 41 *Jesus illos vocavit, et dixit illis; Vos scitis quòd in populum mundi principes et magnates authoritate præsunt.* 42 *Non oportet autem ut inter vos ita sit: sed quicunque voluerit ut è vobis maximus sit, ministerium omnibus ipse inprimis præstet.* 43 *Et quicunque è vobis voluerit ut dux sit, servus uniuscujusque sit.* 44 *Filius hominis non venit ut ei ministrent, sed ipse aliis ministret, et animam suam pro salute multorum lytrum faciat.* 45

Et veniunt in Hiericho: & proficiscente eo de Hiericho, & discipulis ejus, ΛΑ'
46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
& turbâ copiosâ, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. ϛιε
καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. β
Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere; Fili David
47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαβὶδ
Jesu, miserere mei. Et objurgabant eum multi ut taceret: Ille autem multò ma-
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· Ὁ δὲ πολλῷ μᾶλ- ριη
gis clamabat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus, ait illum vocari. Et β
49 λον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ
vocant cæcum, dicentes ei; Confide, excitare: vocat te. Ille autem abjiciens
50 φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀποβαλὼν
pallium suum, resurgens venit ad Jesum. Et respondens dicit ei Jesus;
51 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quid vis faciam tibi? At cæcus dixit ei; Rabboni, ut videam. At
52 Τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, (α) Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ
Jesus ait illi; Vade: fides tua servavit te: & confestim vidit: & seque-
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε· καὶ (α) ἠκο-
batur Jesum in via. ϛιθ
λούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. α

CAP. XI. ιά.

Et cùm appropinquarent ad Hierosolymam, ad Bethphage & Bethaniam ad montem ΛΒ'
1 ΚΑὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, (α) εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος ριζ
Olivarum, mittit duos discipulorum suorum, Et dicit illis; Abite in β
2 τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς
vicum contra vos: & statim introeuntes in eum, invenietis pullum
τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον
ligatum, super quem nullus hominum sedit: solventes illum, adducite. Et
δεδεμένον, ἐφ' ὃν (β) οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν, ἀγάγετε. Καὶ 3
si quis vobis dixerit; Quid facitis hoc? dicite; Quia Dominus eo opus habet:
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει·
& continuò illum dimittet huc. Abierunt autem & invenerunt pullum ligatum
καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε. Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον (γ) τὸν πῶλον δεδεμένον 4
ad januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam illic stantium,
πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου· καὶ λύουσιν αὐτόν. Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων, 5
dicebant illis; Quid facitis, solventes pullum? Illi verò dixerunt eis sicut
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; Οἱ δὲ (δ) εἶπον αὐτοῖς καθὼς 6
præceperat Jesus: & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: &
ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ 7
superinjecerunt illi vestimenta sua: & sedit super eum. Multi autem vestimenta
ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια 8
sua straverunt in viam: alii autem frondes cædebant ex arboribus, & sterne-
αὐτῶν ἔστρωσαν (ε) εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρών-
bant in via. Et præeuntes & sequentes clamabant, dicentes; Hosan-
νυον εἰς τὴν ὁδόν. Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαν- 9
na: Benedictus veniens in nomine Domini: Benedictum veniens
νά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· (ζ) εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη 10
regnum in nomine Domini, patris nostri David: Hosanna in altissimis.
βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

MS. A. (α) Ῥαββουνί, (α) ἠκολούθει αὐτῷ ἐν   ΚΕΦ. ιά. MS. A. (α) καὶ εἰς (β) οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων (γ) πῶλον (δ) εἶπαν (ε) ἐν τῇ ὁδῷ· (ζ) καὶ εὐλογημένη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Venerunt autem Jericho: quumq; exiret Jesus ab Iericho, ipse & discipuli ejus, turbáque multa, Timai filius Timai cæcus sedebat juxta viam, atque mendicabat. 46 Et audiit esse Jesum Nazarenum, cœpitq; clamare ac dicere; Fili David, miserere mei. 47 Et objurgabant eum multi ut taceret: ille verò magis clamabat, & dicebat; Fili David, miserere mei. 48 Substitit autem Jesus, ac præcepit eum accersiri: accersunt itaq; cæcum, & dicunt ei; Bono sis animo, surge, vocat te. 49 Ipse verò cæcus projecit pallium suum, & surgens venit ad Jesum. 50 Dixit ei Jesus; Quid vis faciam tibi? ille verò cæcus dixit ei; Domine mi, ut videam. 51 Jesus autem dixit ei; Vide, fides tua te servavit, & illicò recepit visum, & ambulabat per viam. 52

CAP. XI.

Matutinis dominicæ palmarum. 30.

Quumque appropinquaret Jerosolymis secus Beth-Phage & Beth-Aniam, prope montem Olivarum, misit duos è discipulis suis, 1 Et dixit eis; Ite in pagum illum qui est nobis è regione, & eo momento quo ingrediemini in eum, reperietis pullum vinctũ, in quo nullꝰ ex filiis hominum equitavit: solvite, eúmq; adducite. 2 Quòd si quispiam dixerit vobis, Cur facitis hoc? dicite ei, Quia Domino nostro requiritur: & statim huc mittet eum. 3 Profecti autem invenêre pullũ vinctum juxta portam foris in platea: 4 quumque solverent, Quidam ex iis qui astabant dixerunt eis; Quid facitis, quòd solvitis pullum? 5 Illi verò dixerũt eis prout præceperat eis Jesus, & permiserunt eis. 6 Adduxerúntq; pullum ad Jesum, & injecerunt ei vestimenta sua, & equitavit in eo Jesus. 7 Multi verò sternebant pallia sua per viam, alii autem amputabant ramos ex arboribus, & sternebant in via. 8 Illíque qui ante eum, quíque post ipsum *erant*, clamabant & dicebant; Hosciaana, 9 Benedictus qui venit in nomine Domini. Et benedictum regnum veniens patris nostri David. Hosciaana in excelsis. 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل پنج بينايي دادن طيمي پسر طيمي نابينارا * وچون در ايريخو 46
آمد * واز انجا بجاي † ديگر مي رفت * با شاكردان خود * طيمي نابينا پسر طيمي * بر كنارهء
راه نشسته بود * كوش داشت وشنيد * كه عيسي ناصري مي كذرد * نعره بر آورد * وبانك مي 47
زد * كه فرزند داود * بر من رحمت كن * * بسياران † بروي بانك زدند * تا خاموش † شود او 48
بيشتر بانك † مي زد ومي كفت * فرزند داود * بر من رحمت كن * * عيسي بايستاد * وفرمود كه 49
اورا بخوانيد نابينا را خواندند * وبدو كفتند دل خوش دار * كه بزرك ما ترا مي خواند * * نابينا 50
جامهء خود را بينداخت * وپيش عيسي آمد * * عيسي بدو كفت چه مي خواهي كه با تو كنم * 51
نابينا جواب داد كه اي بزركوار † من مي خواهم * كه بينا شوم * * عيسي بدو كفت ايمان تو 52
ترا † بينايي دهد * وزنده كردانيد * در حال هر دو چشم او بديدند ودر راه مي رفت
چهل شش بر خر نشستن مسيح ورفتن در اورشليم * چون نزديك اورشليم 1
رسيدند * بر كنار بيت فاجي * وبيت عينا * بر كوه زيتون از شاكردان خود † دو كس را فرستاد *
* وبديشان كفت * برويد درين ده كه برابر ماست * خر كرهء بسته بينيد كه هر كز كسي † 2

XLV. Restitutio visûs Timæo filio Timæi cæco.

Cúmq; in Jericho venisset, & illinc in locum alium iret cum discipulis suis, Timæus cæcus filius Timæi juxta viam sedebat. 45 *Aurem præbuit & audivit, quòd Jesus Nazræus præteriret, & clamore sublato vociferatus est; Quin tu Fili David in me misericordiam fac.* 47 *Multi eum inclamabant ut sileret:* 48 *at ille intentiùs vociferatus est, & dixit; Fili David in me misericordiam fac. Jesus stetit, & jussit,* 49 *Illum vocate: cæcum itaque vocârunt, & ipsi dixerunt; Animum bonum habe, magister enim noster te vocat. Cæcus vestimentum suum* 50 *abjecit, & ad Jesum venit. Jesus* 51 *ei dixit; Quid vis ut tibi faciam? Cæcus respondit, O magister mi, peto ut videns sim. Jesus* 52 *illi dixit; Fides tua tibi visum dedit, & salvum te fecit. Statim ambo oculi ejus viderunt, & in via ivit.*

XLVI. Insidet asino Christus, & intrat Hierosolymam.

CAP. XI.

Cum Hierosolymam appropinquarent, juxta Beth-phage & Bethaniam, in monte Olivarum, è discipulis suis duos misit. 1 *Et illis* 2 *dixit; Ite in hunc pagum, qui è regione nobis est: pullum asininum ligatum videbitis, cui quispiam unquam*

Versio VULGATA LATINA.

46 Et veniunt Jericho, & proficiscente eo de Jericho, & discipulis ejus, & plurimâ multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. 47 Qui cùm audisset quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare, & dicere; Jesu fili David, miserere mei. 48 Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. 49 Et stans Jesus præcepit illum vocari. Et vocant cæcum, dicentes ei; Animæquior esto: surge, vocat te. 50 Qui projecto vestimento suo exiliens, venit ad eum. 51 Et respondens Jesus dixit illi; Quid tibi vis faciam? 52 Cæcus autem dixit ei; Rabboni, ut videam. Jesus autem ait illi; Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

CAP. XI.

1 ET cùm appropinquarent Jerosolymæ & Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis, 2 Et ait illis; Ite in castellum, quod contra vos est, & statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, & adducite. 3 Et si quis vobis dixerit; Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est: & continuò illum dimittet huc. 4 Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: & solvunt eum. 5 Et quidam de illic stantibus dicebant illis; Quid facitis solventes pullum? 6 Qui dixerunt eis sicut præceperat illis Jesus, & dimiserunt eis. 7 Et duxerunt pullum ad Jesum: & imponunt illi vestimenta sua, & sedit super eum. 8 Multi autem vestimenta sua straverunt in via: alii autem frondes cædebant de arboribꝰ, & sternebant in via. 9 Et qui præibant, & qui sequebantur, clamabant, dicentes; Hosanna: 10 Benedictus qui venit in nomine Domini: Benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والثلثون * * ثم جاوا الي اريحا ، ولما خرج من اريحا هو وتلاميذه وجمع 46
كبير واذا طيما ابن طيما الاعمي جالس علي الطريق يتسول * فلما سمع بان يسوع الناصري 47
مقبل بدا يصيح قايلا يا يسوع ابن داود ارحمني * فانتهره كثيرون ليسكت فازداد صياحا قايلا 48
يا ابن داود ارحمني * فوقف يسوع وقال ادعوه * فدعوا الاعمي وقالوا له ثق وقم فانه يدعوك * 49
* فطرح ثوبه وقام وجاء الي يسوع * فاجابه يسوع قايلا ما تريد ان اصنع بك فقال له الاعمي يا 50 51
معلم ان ابصر * فقال له يسوع اذهب ايمانك خلصك وللوقت ابصر وتبعه في الطريق * 52
* الفصل الخامس والثلثون * * فلما قربوا من يروشليم عند بيت فاجي وبيت عنيا 1
جانب طور الزيتون ارسل اثنين من تلاميذه * وقال لهما امضيا الي هذه القرية التي امامكما 2
وعند دخولكما اليها تجدان جحشا مربوطا لم يركبه احد من الناس قط حلاه واتيا به * فان قال 3
لكما احد ما تفعلان بهذا فقولا ان الرب يحتاج اليه فمن ساعته يرسله الي ههنا * فذهبا 4
ووجدا عفوا مربوطا عند الباب خارجا علي الطريق فحلاه * فقال لهما قوم من القيام هناك 5
ماذا تصنعان اذ تحلان العفو * فقالا لهم كما قال يسوع فتركوهما * وجاا بالعفو الي يسوع والقيا 6 7
عليه ثيابهما وجلس فوقهما * وكثيرون بسطوا ثيابهم في الطريق * واخرون قطعوا اغصانا 8
من الشجر وفرشوها في الطريق * والذين كانوا يمشون امامه ووراه صرخوا قايلين هوشعنا 9
مبارك الاتي باسم الرب * ومباركة المملكة الاتية لابينا داود هوشعنا في العلي * 10

Sectio trigesima quarta.

Deinde venerunt in Jericho, & quum egressus esset è Jericho ipse & discipuli ejus, ac turba magna, ecce Tima filiꝰ Tima cæcus, sedens secus viam mendicabat. 46 *Cùmq; audisset quòd Jesus Nazarenus veniret, cœpit clamare, dicens; Jesu fili David, miserere mei.* 47 *Increpaverunt autem eum multi ut taceret: verùm auxit clamorem, dicens; Fili David, miserere mei.* 48 *Stetit ergò Jesus, & dixit; Vocate eum: & vocaverunt cæcum, & dixerunt ei; Confide, & surge, quia ipse vocat te.* 49 *Et projecit vestimentũ suum, et surrexit, & venit ad Jesum.* 50 *Respondit ei Jesus, dicens; Quid vis ut faciam tibi? Ait illi cæcus; Magister, ut videam.* 51 *Dixit ei Jesus; Vade, fides tua te salvavit: & confestim vidit, & secutus est eum in via.* 52

Sectio trigesima quinta.

CAP. XI.

ET cùm appropinquâssent Jerosolymæ prope Beth-phage et Beth-ania, secus montem Olivarum, misit duos ex discipulis suis, 1 *Et dixit eis; Ite in hoc castellum quod contra vos est, & ad ingressum vestrum in illud, invenietis pullum ligatũ, quem non conscendit quisquam ex hominibus unquam: solvite illum, et adducite mihi eum.* 2 *Et si dixerit vobis aliquis; Quid facitis de hoc? dicite, quia Dominꝰ indiget eo: & continuò mittet illum húc.* 3 *Et abierunt & invenerunt pullum ligatum prope januã foris in via; et solverũt illum.* 4 *Dixerunt autem eis quidam ex astantibus ibi; Quid facitis solventes pullum?* 5 *Et dixerunt eis, sicut dixerat Jesus: & dimiserunt eos.* 6 *Et duxerunt pullum ad Jesum: & imposuerunt super illum vestimenta sua, & sedit super illum.* 7 *Et multi straverunt vestimenta sua in via: & alii ceciderunt ramos ex arboribus, & straverunt eos in via.* 8 *Et qui ambulabant ante eum & post eũ, clamaverunt, dicentes; Hosanna, benedictus veniens in nomine Domini:* 9 *Et benedictum regnum veniens patri nostro David, Hosanna in excelsis.* 10

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 በአንተ፡ ወልደ፡ በርጤሜዎስ፡ ዕዉር፡፡ ወበዊአሙ፡ ኢያሪሖ፡ ወፅአ፡ እምኢያሪ
ሖ፡ ወአርድእቲሁኒ፡ ምስሌሁ፡ ወሰብእኒ፡ ብዙኃ፡ ወይቤሎ፡ ወልደ፡ በርጤሜዎስ፡ ዕዉር፡
47 ውስተ፡ ፍኖት፡ ወይስእል፡፡ ወሰሚዖ፡ ከመ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ ውእቱ፡ ከል
48 ሐ፡ ወይቤ፡ ተሣሀለኒ፡ እግዚኦ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡፡ ወገሠጽዎ፡ ብዙኃን፡ ከ
49 መ፡ ያርምም፡ ወለፈድፈደ፡ ከሊሐ፡ ወይቤ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ተሣሀለኒ፡፡ ወቆመ፡ እ
50 ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ፡ ይጸውዕዎ፡ ወጸውዕዎ፡ ለውእቱ፡ ዕዉር፡ ወይቤልዎ፡ ላዕከ፡ ይ
51 ጸውዓከ፡፡ ወተንሥአ፡ ወለብሰ፡ ልብሶ፡ ወመጽአ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወ
አውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ምንተ፡ ትፈቅድ፡ እግበር፡ ለከ፡፡ ወይቤ፡ ውእቱ፡
52 ዕዉር፡ ረቢ፡ ከመ፡ እርአይ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሑር፡ ሃይማኖትከ፡ አሕየ
ወከ፡ ወርእየ፡ ሶቤሃ፡ ወተለዎ፡ በፍኖት፡፡ በአንተ፡ ዕዋል፡፡
1 ወእንዘ፡ ቀርቡ፡ ለኢየሩሳሌም፡ በቤተፋጌ፡ ወበቢታንያ፡ በኀበ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ ፈነወ፡ ክልኤተ፡
2 እምአርድእቲሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ሑሩ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ቅድሜክሙ፡ ወበዊአክሙ፡ ትረ
ክቡ፡ ሶቤሃ፡ ዕዋለ፡ እሱረ፡ ዘኢተጽዕና፡ ሰብእ፡ ዲቤሁ፡፡ ወፍትሕዎ፡ ወአምጽእዎ፡ ሊ
3 ተ፡፡ ወለእመቦ፡ ዘይብለክሙ፡ ምንተ፡ ትገብሩ፡ በሉ፡ እግዚእ፡ ይፈቅዶ፡ ወሶቤሃ፡ ካዕበ፡
4 ይፌንዎ፡ ዝየ፡፡ ወሖሩ፡ ወረከቡ፡ ዕዋለ፡ እሱረ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ ኀበ፡ አደዋት፡ ወፈ
5 ትሕዎ፡፡ ወይቤልዎሙ፡ እለ፡ ይበውኡ፡ ህየ፡ ምንተ፡ ትገብሩ፡ ትፈትሑ፡ ዕዋለ፡፡
6 7 ወይቤልዎሙ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወኅደግዎሙ፡፡ ወወሰድዎ፡ ለዕዋ
8 ል፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወረሐኑ፡ አልባሲሆሙ፡ ወአጽዓንዎ፡፡ ወብዙኃን፡ እለ፡
9 ነፀፉ፡ ለቈጽለ፡ መቲሮሙ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ነፀፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡፡ ወክል
እንኒ፡ ይመርሑ፡ ወእለሂ፡ ይተልዉ፡ ይኬልሑ፡ ወይብሉ፡ ሆሳዕና፡ ቡሩክ፡ ዘይመጽእ፡
10 በስመ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወቡርክት፡ እንተ፡ ትመጽእ፡ መንግሥት፡ በስመ፡ እግዚ
አብሔር፡ እንተ፡ አቡነ፡ ዳዊት፡፡ ሆሳዕና፡ በርያም፡፡

De filio Bartimæi cæco.

Et intrantibus illis in Hierico, exivit è Hierico, & discipuli sui cum illo, & turba multa: 46 & loquutus est ei filius Bartimæi cæcus in via, & mendicabat. 47 Et audiens quòd Dn̄s Jesus Nazarenus erat, clamavit, & dixit; Miserere meî Domine Jesu, fili David. 48 Et objurgabant eum multi, ut sileret, & magis clamavit, & dixit; Fili David miserere meî. 49 Et stetit Dn̄s Jesus, & præcepit vocare eum: & vocârunt hunc cæcum, & dixerunt ei; Confide, vocat te. 50 Et surrexit, & induit vestimentum suum, & venit ad Dominum Jesum. 51 Et respondit ei Dn̄s Jesus, & dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? & dixit iste cæcus, Raboni ut videam. 52 Et dixit ei Dominus Jesus; Abi, fides tua servavit te: & vidit statim, & sequutus est eum in via.

CAP. XI. *De pullo* asinæ.

1 ET appropinquante illo Hierosolymæ in Bethphage, & in Bethania ad montem olivarum misit duos è discipulis suis. 2 Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ contra vos *est*, & ingredientes invenietis statim pullum ligatum super quem non sedit homo: solvite eum, & adducite eum mihi. 3 Et si *quis* fuerit qui dicet vobis, Quid facitis? dicite, Dn̄s desiderat eum: & continuò remittet illum hic. 4 Et abierunt, & invenerunt pullũ ligatum ad portam ad transitum, & solverunt eum. 5 Et dixerunt qui ambulabant ibi; Quid facitis solvendo pullum? 6 Et dixerunt iis sicut dixerat illis Dn̄s Jesus, & dimiserunt eos. 7 Et adduxerunt pullum ad Dn̄m Jesum, & superinjecerunt vestimenta sua, & ascendere fecerunt eum. 8 Et multi *fuerunt* qui straverunt frondes cædendo eas, & fuerunt *alii* qui straverunt vestimenta in via. 9 Et alii præibant, & qui sequebantur, clamabant, & dicebant; Hosana, benedictus qui venit in nomine Dei. 10 Et benedictum quod venit regnum in nomine Dei, *quod fuit* patris nostri David, Hosana in excelsis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بر وي نه نشسته باشد * اورا بكشاييد * وپيش من † بياوريد * * واكر كسي شمارا كويد * كه كجا مي 3
بريد * بدو بكوييد * كه براي خداوند ما در بايست است * چون بشنوند رها كنند * * شاكردان 4
رفتند * وخر كره را ديدند * در كوچهء † بيرون در بسته * چون اورا مي كشادند * * مردم پرسيدند * 5
كه كجا مي بريد * * ايشان احوال كفتند * انچنانك عيسي سپارش كرد * چون شنيدند * 6
رها كردند * * خر كره را پيش عيسي آوردند * عيسي جامهء خود را برو نهاد * وبر نشست * * مردم بسيار 7 8
جامه خود را از تن مي كندند * وبر راه مي كستريدند * ديكران شاخهاء درخت زيتون † را مي
شكستند * وبر راه مي انداختند * * وآنان كه بيشتر وپستر مي رفتند * بانك مي زدند ومي كفتند * اوشعنا يعني الحمد * 9
وخجسته است * انك بنام خدا مي آيد * * وخجسته است اين مملكت كه مي آيد * ازان پدر ما داود * الحمد † در بلندي * 10

non insederit; illum solvite et ad me adducite. Et si quis vobis dixerit; 3 *Quo fertis? ei dicite, Domino nostro opus est eo: & cum audierint, dimittent. Discipuli abierunt, et pullum asininum* 4 *viderunt in platea foris ligatũ. Cum eum solverent, Homines interrogârunt,* 5 *Quo fertis? Illi res enarrârunt, quemadmodum Jesus præceperat: & cum audissent, dimiserunt.* 6 *Pullum asininũ ad* 7 *Jesum adduxerunt: Jesus vestimentũ suum ei imposuit, & insedit. Et homines plurimi vestimenta sua sibi exuebant, & in via sternebant: alii ramos arboris olivæ frangebant, & in via projiciebant.* 8 *Et illi qui ante & pone ibant, vociferabantur, dicentes; Hosanna, (i.e. Laus,) & beatus est ille, qui in nomine Dei venit.* 9 *Et benedictũ est regnũ hoc quod venit patris nostri Davidis: Laus in excelsis.* 10

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΓ'. ΛΔ'.

Et introivit *in* Hierosolymam *Jesus*, & in templum: & *circumspiciens omnia*, —
11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, ϗ εἰς τὸ ἱερόν· ϗ περιβλεψάμενος πάντα, ξκ
vespere jam *existente* horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et *posterâ* die *exe-* ϛ
12 ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελ- ΛΓ'
euntibus illis de Bethania, esuriit. *Et videns* ficum à longè, habentem
13 θόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν (η) μακρόθεν, ἔχουσαν
folia, venit, si fortè inveniret quid in ea. Et *veniens* ad eam, nihil invenit *si*
φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα (θ) εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ. καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ
non folia: non enim erat tempus ficorum. Et respondens *Jesus*, dixit ei; —
14 μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ (ι) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ, ρκδ
Non ampliùs ex te in æternum *nemo* fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus. ϛ
Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et veniunt *in* Hierosolymam: & *ingressus Jesus* in templum, cœpit ejicere —
15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· ϗ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν ρκα
vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum, α
(κ) τοὺς πωλοῦντας ϗ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· ϗ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, —
& cathedras vendentium columbas, evertit. Et non sinebat, ut ρκε
16 ϗ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε. Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα δ
quisquam transferret vas per templum. Et docebat, dicens eis; Nónne ΛΔ'
17 τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ —
scriptum est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? ξκϛ
γέγραπται, Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ϛ
vos autem fecistis eam speluncam latronum. *Et audierunt* Scribæ, —
18 ὑμεῖς δὲ (λ) ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν (μ) οἱ Γραμματεῖς, ξκβ α

& principes Sacerdotũ, & quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, *quia*
ϗ οἱ ἀρχιερεῖς, ϗ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο (ν) γὰρ αὐτὸν, ὅτι
— *omnis* turba admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset,
ξκγ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ (ξ) ἐγένετο, 19
ι egrediebatur *ex* civitate. Et manè *adambulantes*, viderunt ficum *are-*
ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξη- 20
factam à radicibus. Et recordatus Petrus, *dicit* ei; Rabbi, ecce ficus
ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε ἡ συκῆ 21
— cui maledixisti, aruit. Et respondens Jesus, ait illis; Habete fidem
ρκδ ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς (ο) Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν 22
ϛ Dei. Amen *enim* dico vobis; Quia quicunque dixerit monti huic; Tollere, &
Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς (π) ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, ϗ 23
— mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia
βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· ϗ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι
ρκε *quæ dicit fiant*, fiet ei *quod dixerit*. Propter hoc dico vobis; Omnia quæcunque
δ ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα 24
orantes petitis, credite quia *accipitis*, & *erunt* vobis. Et cùm stabitis
ΛΔ' ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, ϗ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε 25
— *orantes*, dimittite si quid habetis adversùs aliquem, ut & Pater vester qui in
ξκϛ προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα ϗ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
ϛ cœlis, dimittat vobis *lapsus vestros*. Si *verò* vos non dimiseritis, nec
τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ 26
Pater vester qui in cœlis, dimittet *lapsus vestros*.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

MS. A. (η) ἀπὸ μακρόθεν, (θ) τι εὑρήσει (ι) ἀποκριθεὶς, εἶπεν (κ) ϗ τοὺς πωλοῦντας ϗ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν αὐτῷ· (λ) αὐτὸν ἐποιήσατε (μ) οἱ ἀρχιερεῖς, ϗ οἱ Γραμματεῖς,
(ν) γὰρ, ὅτι (ξ) ἐγίνετο, ἐξεπορεύοντο (ο) ὁ Ἰησοῦς, (π) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 *ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܗܝܟܠܐ. ܘܚܙܐ ܟܠܡܕܡ. ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ. ܢܦܩ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗܘܢ.
12 *ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܟܦܢ.
13 *ܘܚܙܐ ܬܬܐ ܚܕܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܕܐܝܬ ܒܗ ܛܪܦܐ. ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܕܢܫܟܚ ܒܗ ܡܕܡ. ܘܟܕ ܐܬܐ. ܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܐܢ ܛܪܦܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܕܬܐܢܐ.
14 *ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܟܝܠ ܘܠܥܠܡ ܐܢܫ ܡܢܟܝ ܦܐܪܐ ܠܐ ܢܐܟܘܠ. ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
15 *ܘܐܬܘ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܫܪܝ ܠܡܦܩܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܦܬܘܪܐ ܕܡܥܪܦܢܐ ܘܟܘܪܣܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܝܘܢܐ ܗܦܟ.
16 *ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܥܒܪ ܡܐܢܐ ܠܓܘ ܗܝܟܠܐ.
17 *ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܟܬܝܒ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܠܣܛܝܐ.
18 *ܘܫܡܥܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܐܝܟܢܐ ܢܘܒܕܘܢܝܗܝ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢܗ. ܡܛܠ ܕܟܠܗ ܥܡܐ ܬܡܝܗ ܗܘܐ ܒܝܘܠܦܢܗ.
19 *ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ. ܢܦܩܘ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ.
20 *ܘܒܨܦܪܐ ܟܕ ܥܒܪܝܢ. ܚܙܘ ܬܬܐ ܗܝ ܕܝܒܝܫܐ ܡܢ ܥܩܪܝܗ.
21 *ܘܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܗܐ ܬܬܐ ܗܝ ܕܠܛܝܬ ܝܒܫܬ.
22 *ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܬܗܘܐ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
23 *ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ. ܕܐܫܬܩܠ ܘܦܠ ܒܝܡܐ. ܘܠܐ ܢܬܦܠܓ ܒܠܒܗ. ܐܠܐ ܢܗܝܡܢ ܕܗܘܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܐܡܪ. ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܐܡܪ.
24 *ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܝܡܢܘ ܕܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܢܗܘܐ ܠܟܘܢ.
25 *ܘܡܐ ܕܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܨܠܝܘ. ܫܒܘܩܘ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܢܫ. ܕܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ.
26 *ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦܠܐ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ.

Et ingressus est Jesus Jerosolymam in tem- 11
plum, & conspexit omnia. Quum autem esset
tempus vespertinum, exiit ad Beth-Aniam
cum duodecim. Et postero die quum exiisset 12
è Beth-Ania, esuriit. Et conspicatus ficum
quandam è longinquo, in qua erant folia, ve- 13
nit ad eam, num reperiret in ea quicquam:
quumque venisset, nihil reperit in ea nisi fo-
lia: non enim tempus erat ficuum. Et ait il- 14
li; Posthac & in æternum nemo ex te fruct⁹
comedat: & audierunt discipuli ejus. Vene- 15
runt autem in Jerusalem, & ingressus est Je-
sus in templum Dei: cœpítque ejicere eos
qui emebant & vendebant in templo, & sub-
vertit mensas trapezitarum, & cathedras eo-
rum qui vendebant columbas. Nec permit- 16
tebat ut quisquam transferret vasa intra tem-
plum. Docebátque, ac dicebat eis; Nónne 17
scriptum est, Domus mea, domus orationis
vocabitur ab omnibus gentibus? vos autem
eam fecistis speluncam latronum. Et audie- 18
runt principes sacerdotum, & Scribæ, quære-
bántq; quomodo perderent eum: timebant
enim ab eo, propterea quòd universus popu-
lus percelleretur ob doctrinam ejus.

Sabbatho secundo jejunii. 31.

Quumque esset vespera, exierunt extra civi- 19
tatem. Manè autem quum transirent, vide- 20
runt ficum illam arefactam radicitùs. Et re- 21
cordatus est Simon, & dixit ei; Domine mi,
ecce ficus illa, cui imprecatus es, exaruit.
Et respondit Jesus, & ait illis; Sit in vobis 22
fides Dei. Amen dico vobis, Quicunq; dixe- 23
rit monti huic; Tollitor, & cade in mare;
nec dubitaverit in corde suo, sed crediderit
futurũ id quod dicit, fiet ei quicquid dixerit.
Propterea dico vobis, Quicquid oraveritis et 24
petieritis, credite vos accepturos, & fiet vo-
bis. Et quum adstiteritis ad fundendas pre- 25
ces, remittite si quid habetis adversùs aliquẽ,
ut & Pater vester qui est in cœlis, remittat
vobis offensas vestras. Sin autem vos non 26
remiseritis, nec etiam Pater vester qui in
cœlis est, remittet vobis delicta vestra.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 *وعيسي باورشليم دررفت * در كنشت * وهرچه درو بود ديد * وقت شب هنكام * بجانب بيت عينا
بدر رفت با دوازده شاكرد خود *
چهل هفت خشك شدن درخت انجير
12 13 *روز ديكر چون از بيت عينا بدر آمد [كرسنه شد] *از دور درخت انجير ديد * پيش
14 آمد * كه مكر درو ميوه يابد * بغير از برك چيز ديكر نيافت * براي انك هنكام انجير نبود * وبدان
درخت كفت ازين ساعت * وتا ابد كسي از تو ميوه نخورد * شاكردان او اين سخن را شنيدند *
15 *واز انجا باورشليم دررفت * وعيسي در هيكل خدا در آمد * وديد كساني † را كه در هيكل خريد
وفروخت † مي كردند * مسيح بانك بر ايشان زد * وهمه را بدر مي كرد * طبقها صرافانرا وتختهاء
16 كبوتر فروشانرا بر كردانيد * وروا نكرد كه كسي † چيز ديكر فروختني در † هيكل برد *
17 *ايشانرا تعليم مي داد وكفت * كه نه نبشته شد * كه خانه من خانه نمازكاه خلق خوانده
18 سود * شما اكنون مغاره دزدان ساخته ايد * وخريد وفروخت مي كنيد * بزركان وامامان *
ومعتزلان چون شنيدند * مي خواستند * كه اورا كم كنند ديكر بار ازو ترسيدند * براي انك
19 همه خلق در تعليم او † حيران مي شدند * وچون شب شد * از شهر بدر رفت *

Et Jesus Hierosolymam ingressus est, 11
in templum, & quicquid in illo erat
vidit: tempore autem *vespertino*
Bethaniam versùs egressus est cum
duodecim discipulis suis.

XLVII. Arefactio arboris ficûs.

Die postero cùm è Bethania egredere- 12
tur, esuriit. E longinquo autem *ar-* 13
borem ficûs vidit, quam adiit visu-
rus *num forsan in eo fructum in-*
veniret: sed *præter folia nihil ali-*
ud reperit; eò quòd tempus ficuum
non esset. Illi igitur arbori dixit; 14
Ab hac hora & in æternum quis-
quam ex te fructum non comedat,
discipulis ejus hunc sermonem audi-
entibus. Et illinc Hierosolymam in- 15
gressus est: Jesus autem in templum
Dei intravit, & vidit eos qui in
templo emebant & vendebant, quos
increpavit Jesus & omnes ejecit,
& *mensas nummulariorum, et sellas*
vendentium columbas evertit. Ne- 16
que sinebat ut quispiam rem aliam
venalem per templum deportaret. Et 17
docebat eos, dicens; Nónne scriptum
est, Domus mea quidem domus ora-
torii populis vocabitur? vos autem
speluncam latronum fecistis eam, *et*
emistis et vendidistis in ea. *Ma-* 18
gnates et sacerdotes et Pharisæi cùm
audissent, quærebant ut eam perde-
rent: & *rursus ab eo timebant, eò*
quòd totus populus doctrinâ ejus per-
cellerentur. Et cùm nox esset, ex 19
urbe egressus est.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et introivit Jerosolymam in templum: & circumspectis omnibus, cùm jam vespera
12 esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et aliâ die cùm exirent à Bethania,
13 esuriit. Cúmque vidisset à longè ficum habentem folia, venit si quid fortè in-
veniret in ea: & cùm venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat
14 tempus ficorum. Et respondens dixit ei; Jam non ampliùs in æternum ex te fru-
15 ctum quisquam manducet. Et audiebant discipuli ejus. Et veniunt Jerosolymam.
Et cùm introîsset in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: &
16 mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat
17 ut quisquam transferret vas per templum: Et docebat, dicens eis; Nónne scriptum
est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem
18 fecistis eam speluncam latronum. Quo audito, principes Sacerdotum & Scribæ
quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba
19 admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ci-
20 vitate. Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus. Et
21 recordatus Petrus, dixit ei; Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et respon-
22 dens Jesus ait illis; Habete fidem Dei. Amen dico vobis, Quia quicunque dixerit
23 huic monti; Tollere, & mittere in mare; & non hæsitaverit in corde suo, sed cre-
diderit, quia quodcunque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis; Omnia quæ- 24
cunque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandum, dimittite si quid habetis adversùs aliquem: ut & Pater vester qui
in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos non dimiseritis: nec 26
Pater vester, qui in cœlis est, dimittet vobis peccata vestra.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 *ودخل يسوع الي يروسليم ودخل الهيكل فنظر الجميع *ولما كان المساء فللوقت خرج الي بيت
12 عنيا مع الاثني عشر * الفصل السادس والثلثون * *وللغد خرجوا من بيت عنيا
13 جاع *ونظر الي تينة من بعد وفيها ورق * فلما جاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط لانه
14 15 لم يكن زمن التين *فقال لها لا ياكل منك احد ثمرة الي الابد وسمع تلاميذه * ثم جاوا الي
يروسليم فدخل يسوع الي الهيكل وبدا يخرج الباعة والمبتاعين من الهيكل * وقلب موايد
16 17 الصيارف وكراسي باعة الحمام * ولم يدع احدا يدخل بمتاع الي الهيكل * وكان يعلمهم قايلا
18 مكتوب ان بيتي بيت الصلاة يدعي لجميع الامم وانتم فصيرتموه مغارة للصوص *وسمع روساء
الكهنة والكتبة وطلبوا كيف يهلكونه لانهم كانوا يخافونه * لان الشعب كله كان يبهت من
19 20 تعليمه * ولما كان المساء خرج خارج المدينة * وجاوا غدوة فنظروا التينة يابسة من اصلها *
21 22 *فذكر بطرس وقال له يا معلم ها التينة التي لعنتها قد يبست *اجابه يسوع قايلا امنوا بالله *
23 *فاني حقا اقول لكم ان من قال لهذا الجبل انتقل واسقط في البحر ولا يشك في قلبه بل يومن
24 ان الذي يقوله يكون فيكون له * فلهذا اقول لكم ان كلما تسالونه في الصلاة امنوا انكم
25 تنالونه فيكون لكم * واذا قمتم للصلاة فاغفروا لكل من لكم عليه كي ابوكم الذي
26 في السموات يغفر لكم ذنوبكم ايضا *فان انتم لم تغفروا ولا ابوكم السمايي يغفر لكم ذنوبكم *

Et introivit Jesus in Jerosolymam, & 11
ingressus est templum: & consideravit
omnia. Et cùm esset vespera, statim
exiit in Bethaniam cum duodecim.

Sectio trigesima sexta.

Et in crastino exierũt à Bethania, et esu- 12
riit. Et aspexit in ficum à longe, in qua 13
erant folia. At cùm venisset ad eam, non
invenit in ea quicquam præter folia tan-
tùm, quoniam non erat tempus ficuum. Et 14
dixit ei; Non comedat ex te quisquam
fructum in æternum. Et audierunt disci-
puli ejus. Tum venerunt Jerosolymã. Et 15
introivit Jesus in templum, et cœpit eji-
cere vendentes & ementes in templo, &
evertit mensas numulariorum & cathe-
dras vendentiũ columbas. Et non permi- 16
sit cuiquam introire cum mercib⁹ in tem-
plum. Et docebat eos, dicens; Scriptum 17
est, Quia domus mea domus orationis vo-
cabitur omnibus gentibus: vos autem fe-
cistis eam speluncam latronibus. Et au- 18
dierunt principes sacerdotum & Scribæ,
& quæsierunt quomodo perderent eum:
quoniã timebant eum, quia populus uni-
versus admirabatur ob doctrinam ejus.
Et cùm facta esset vespera, exiit extra 19
civitatem. Et venerunt manè, & vide- 20
runt ficum aridam ab radice sua. Et re- 21
cordatus est Petrus, & dixit ei, Magi-
ster, ecce ficus cui maledixisti, jam ex-
aruit. Respondit ei Jesus, dicens; Cre- 22
dite in Deum: Nam verè dico vobis, 23
Quòd quicunq dixerit huic monti, Dis-
cede, & cade in mare; nec hæsitaverit
in corde suo, sed crediderit quod dixerit
futurũ, fiet ei. Propterea dico vobis quic- 24
quid petetis in oratione, credite vos con-
sequuturos: & erit vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandũ, dimittite omnibus iis con-
tra quos aliquid habetis, ut Pater vester
qui est in cœlis, dimittat vobis debita
vestra etiam. Nam si vos non dimiseritis, 26
neq; Pater vester cœlestis dimittet vobis
peccata vestra.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ወቦአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሩሳሌም፡ቤተ፡መቅደስ፡ ወርእየ፡ ኵሎ፡ሶበ፡መስየ፡ሖረ፡
ቢታንያ፡ምስለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡፡=፡ በእንተ፡እንተ፡የብሰተ፡ በለስ፡፡=፡
12 ወበሳኒታ፡ ወፂኦሙ፡ እምቢታንያ፡ ርኅበ፡=፡ ወርእየ ፡ በለሰ፡ እምርሑቅ ፡ ወባቲ፡
13 ቈጽለ፡ ወሖረ፡ ይርአይ፡ እመቦ፡ዘይረክብ፡ፍሬ፡ በውስቴታ፡፡ ወበጺሖ፡ኀቤሃ፡ አልቦ፡
14 ዘረከበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጽል፡ ባሕቲቱ፡ እስመ፡ ኢኮነ፡ጊዜሁ፡ለበለስ፡፡=፡ ወአውሥአ
ላ፡ወይቤላ፡ለዓለም፡አልቦ፡ዘይበልዕ፡ፍሬ፡እምኔኪ፡እንከ፡ወሰምዑ፡አርድእቲሁ፡=፡
15 ወበጽሐ፡ኢየሩሳሌም፡ወቦአ፡ቤተ፡ መቅደስ፡ ወአኀዘ፡ይስድድ፡እለ፡ይሠይጡ፡ወይሠ
ይጡ፡ በምኵራብ፡ ወገፍትአ፡ ማእደቲሆሙ፡ ለመወልጣን፡ ወመናብርቲሆሙ፡ ለእለ፡
16 ይሠይጡ፡ ርግበ፡፡=፡ ወከልአ፡ አልቦ ፡ ዘያኀልፍ ፡ ንዋየ፡እንተ ፡ ምኵራብ፡፡=፡
17 ወመሀሮሙ፡ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ጽሑፍ፡ ይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ ጸሎት፡ ይኩን፡ ለኵሉ፡
18 አሕዛብ፡ወአንትሙሰ፡ረሰይክምዎ፡ በዓተ፡ ፈያት፡፡=፡ ወሰምዕዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡
19 ወጸሐፍት፡ ወኀሠሡ፡እንተ፡ኀበ፡ይቀትልዎ፡ ወይፈርህዎ፡ እስመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ያንክ
20 ርዎ፡መሀርቶ፡፡=፡ ወለመከመ፡መስየ፡ይወፅእ፡ አፍአ ፡ እምሀገር፡=፡ ወገብአቶ
21 ሙ፡በነግህ፡ ረከብዋ፡ ለይእቲ፡ በለስ፡ይብስት፡እምሥርዋ፡=፡ ወተዘከራ፡ጴጥሮስ፡
22 ወይቤሎ፡ሊቅ፡ነያ፡እንትኩ፡በለስ፡ እንተ፡ ረገምካ፡ የብሰት፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚ
23 እ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ሃይማኖተ፡እግዚአብሔር፡ረከቡ፡=፡ ወአማን፡እብለክሙ፡
እመ፡ትቤልዎ፡ለዝ፡ ደብር፡ ተንሥእ፡ ወተወረው፡ ውስተ፡ባሕር፡ወኢናፈቅሙ፡በልብክ
24 ሙ፡ ወተአምንክሙ፡ከመ፡ዘነበብክሙ፡ ይከውን፡ትረክቡ፡፡=፡ ወበእንተ፡ዝንቱ፡እብ
ለክሙ፡ኵሎ፡ዘጸለይክሙ፡ወዘሰአልክሙ፡እንዘ፡ትትአመኑ፡ ከመ፡ትረክቡ፡ይከውንክ
25 ሙ፡፡=፡ በእንተ፡ኢተዘክሮ፡ እከይ፡ለቢጹ፡፡=፡ ወሶበሂ፡ትጼልዩ፡ኅድጉ፡ለቢጽ
ክሙ፡ዘተላየክሙዎሙ፡ ከመ፡ይኅድግ፡ለክሙ፡አቡክሙ፡ዘበሰማያት፡አበሳክሙ፡፡=፡

⁂

Et introivit Dñs Jesus *in* Hierosolymam *in* domũ sanctã, & circumspectis omnib⁹ 11
quando serò fuit, venit Bethaniam cum duodecim. *De ficu arefacta.*
Et in altera *die* quùm exiissent è Bethania, esuriit. Et vidit ficum è longe haben- 12
tem folia: & venit videre si fuisset quem inveniret fructus in ea, & veniens ad 13
eam, nihil fuit quod invenit præter folia solummodò, quia non erat tempus fici.
Et respondit ei, & dixit ei; In æternum nemo sit, qui manducet fructum ex te 14
ampliùs, & audierunt discipuli ejus. Et venit Hierosolymam, & intravit *in* 15
domum sanctam, & cœpit ejicere venditores & emptores in templo, & evertit
tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et prohibuit ne 16
quisquam transferret vas per templum. Et docuit eos, & dixit iis; Nónne scri- 17
ptum est, Dixit; Domus mea, domus orationis erit omnibus gentibus? & vos fe-
cistis eam speluncam latronum. Et audierunt eum principes sacerdotum & 18
Scribæ, & quæsiverunt quomodò occiderent eum: & timebant eum, quia omnis
turba mirabatur doctrinam ejus. Et quando vespera fuit, exibat foràs à civitate. 19
Et regressi manè invenerunt hanc ficum aridam factam à radicibus. Et recor- 20
datus est eam Petrus, & dixit ei; Magister, ecce hæc ficus cui maledixisti aruit. 21
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Fidem Dei acquirite. Et Amen dico vo- 22
bis, Si dixeritis huic monti; Tollitor, & projicitor in mare, & non dubitantes *sitis* 23
in cordibus vestris, & credentes *sitis* ut quod loquutus sum vobis fiet, obtinebitis.
Propter hoc dico vobis, Quæcunque oravistis & quodcunque petiistis credentes 24
vos obtenturos, fiet vobis. *De non retinendo proximi sui malitiam in me-*
moria. Et quando oratis remittite proximis vestris illud quo præva- 25
luistis iis, ut remittat vobis pater vester qui in cœlis est peccata vestra.
Deest hic versus in codice Æthiopico.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 *ودر صباح كه مي كذشتند * آن درخت انجير را ديدند * از بيخ وبنياد خشك شده * *شمعون
21 بياد اورد * وبعيسي كفت * اي بزرك من اينك ان درخت انجير كه نفرين كردي خشك شد *
22 23 *عيسي جواب داد وبديشان كفت * اكر ايمان خدا در شما باشد * *نه اين درخت انجير *
اكر بكوه بكوييد * كه بر داشته شو * ودر دريا بيفت * فرمان ببرد * وپريشان نشود * ليكن ايمان
24 بياورد * هرچه طلب كنيد * *براي اين راست بشما مي كويم * كه هرچيزي كه نماز كنيد وايمان
25 بياوريد * وبخواهيد بشما داده شود * وبراي شما ساخته كردد * *وچون در نماز بر خيزيد * فرو كذاريد
هر كناهي كه كسي ديكر † با شما كرده باشد * تا پدر شما كه در آسمانست كناه شما را
26 فرو كذارد * وعفو كند * *واكر چنانك شما فرو نكذاريد * پدر شما نيز كناه شما را عفو نكنند

Manè autem cùm transirent, illam 20
arborem ficûs viderunt ab imâ ra-
dice arefactam. Simeon in memo- 21
riam reduxit, et Jesu dixit; O
magister mi, ecce illa arbor ficûs
cui maledixisti, exaruit. Jesus re- 22
sponsum dedit, et illis dixit; Si
fides Dei in vobis fuerit. Non huic 23
arbori ficûs tantum, sed *si monti*
dixeritis, Sustollere et in mare
cade, imperium feret: itaq; ne du-
bitet quis *sed fidem habeat, quod-*
cunque vetatis. Propter hoc verum 24
vobis dico, Quicquid prece factâ
et fide adhibitâ petieritis, vobis
datum erit, et vobis effectum red-
detur. Et cùm in orationem sur- 25
rexeritis remittite quodcunque de-
lictum alius quispiam in vos admi-
serit: ut Pater vester, qui in cœlis
est peccatum vestrum remittat, et
condonet. Sin autem vos ita non 26
remiseritis, Pater vester etiam pec-
catum vestrum non condonabit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'. Λϛ'.

Et veniunt rursùs in Hierosolymam: Et in templo *deambulante ipso*, accedunt
27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται
ad eum summi Sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt
28 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι· Καὶ λέγουσιν
ei; In qua *auctoritate* hæc facis? & quis tibi *auctoritatem* hanc dedit, ut
αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα
ista facias? *At* Jesus respondens, ait illis; Interrogabo vos & ego
29 ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω (ρ) ὑμᾶς κἀγὼ
unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
30 Baptiſmus Joannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Reſpondete mihi. *Et ratio-*
31 Τὸ βάπτισμα (σ) Ἰωάννου, ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. Καὶ ἐλο-
cinabantur apud ſeipſos, dicentes; Si dixerimus, De cœlo, dicet, *Propter quid* ergò
γίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, (τ) Διατί οὖν
non credidiſtis ei? *Sed ſi dicamus*, Ex hominibus, *timebant* populum.
32 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; (υ) Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν.
Omnes enim habebant Joannem, quia verè Propheta *erat*. Et reſpondentes
33 ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες
dicunt Jeſu; Neſcimus: Et Jeſus reſpondens, ait illis; Neque
λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν· καὶ (φ) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ego dico vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

ΛΕ' ρκζ β

CAP. XII. ιβ'.

Λϛ' ρκη β

Et cœpit illis in parabolis *dicere*: Vineam *plantavit* homo, &
1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ
circumpoſuit ſepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam
περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
agricolis: & peregrè profectus eſt. Et miſit ad agricolas tempore ſervum,
γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, 2
ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ: *Illi autem ſumentes*
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. Οἱ δὲ λαβόντες 3
eum ceciderunt; & dimiſerunt vacuum. Et iterùm miſit ad illos alium ſer-
αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ- 4
vum: & illum *lapidantes*, in capite vulneraverunt, & *ablegaverunt inhonoratum*. Et
λον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ 5
rurſùm alium miſit: & illum occiderunt, & plures alios, *hos quidem* cædentes,
πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες,
hos verò occidentes. Adhuc ergò unum filium habens *dilectum ſuum*, miſit
τοὺς δὲ (α) ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν ἕνα (β) υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε 6
& illum ad eos noviſſimum, dicens; Quia reverebuntur filium meum. *Illi*
καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Ἐκεῖνοι 7
verò agricolæ dixerunt *apud ſeipſos*; *Quòd* hic eſt hæres: venite, occida-
δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτεί-
mus eum, & noſtra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, &
νωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ 8
ejecerunt extra vineam.
(γ) ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

MS. A. (ρ) κἀγὼ ὑμᾶς (σ) τὸ Ἰωάννου, (τ) Διατί οὐκ (υ) Ἀλλὰ εἴπωμεν, (φ) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτέννοντες. (β) ἔχων υἱὸν (γ) ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܬܘ ܬܘܒ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ 27
ܘܩܫܝܫܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ 28
ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ ܕܗܠܝܢ ܬܥܒܕ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ 29
ܚܕܐ ܕܬܐܡܪܘܢ ܠܝ. ܘܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝ 30
ܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܝ. ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܡܪܘ ܠܝ. * ܘܐܬܚܫܒܘ ܒܢܦܫܗܘܢ 31
ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܠܗ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ. ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ 32
ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܕܚܠܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܥܡܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܝܘܚܢܢ ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܢܒܝܐ ܗܘ.
ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܝܫܘܥ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ 33
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܦܣܩܐ * ܟܚ *
* ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܒܡܬܠܐ. ܟܪܡܐ ܢܨܒ ܓܒܪܐ ܚܕ. ܘܐܚܕܗ ܣܝܓܐ. ܘܚܦܪ ܒܗ 1
ܡܥܨܪܬܐ. ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ. ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܚܙܩ. * ܘܫܕܪ ܠܦܠܚܐ ܥܒܕܗ 2
ܒܙܒܢܐ. ܕܢܣܒ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܚܐܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܣܪܝܩܐܝܬ. * ܘܫܕܪ 3
ܬܘܒ ܠܘܬܗܘܢ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܦ ܠܗܘ ܪܓܡܘܗܝ ܘܫܓܪܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܒܨܥܪܐ. 4
* ܘܫܕܪ ܬܘܒ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܦ ܠܗܘ ܩܛܠܘܗܝ. ܘܥܒܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܚܪܢܐ ܫܕܪ. ܘܡܢܗܘܢ 5
ܡܚܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܩܛܠܘ. * ܠܚܪܬܐ ܕܝܢ ܚܕ ܒܪܐ ܚܒܝܒܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܫܕܪܗ 6
ܠܘܬܗܘܢ ܐܚܪܝܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. ܕܠܡܐ ܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܦܠܚܐ ܐܡܪܘ 7
ܒܢܦܫܗܘܢ. ܗܢܘ ܝܪܬܐ. ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ. ܘܕܝܠܢ ܬܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ. * ܘܐܚܕܘܗܝ ܩܛܠܘܗܝ 8
ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ.

Et venerunt rurſus in Jeruſalem: quumque 27 ambularet in templo, venerunt ad eum principes ſacerdotum, & Scribæ, & ſeniores, Ac dicunt ei; Quânam auctoritate hæc facis? 28 & quis dedit tibi auctoritatem iſtam ut hæc facias? Ipſe verò Jeſus ait illis; Interrogabo 29 vos & ego verbum unum, ut dicatis mihi: & ego vobis dicam, quânam auctoritate hæc facio. Baptiſma Johannis 30 undenam eſt? E cœlo, an ex hominibus? Dicite mihi. Et ratiocinabantur apud ſe, 31 ac dicebant; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis; Quarè ergò fidem ei non adhibuiſtis? Quòd ſi dixerimus, Ex hominibus, 32 timor imminet à populo; omnes enim tenebant Johannem verè eſſe prophetam. Re- 33 ſponderunt itaque ac dicunt ipſi Jeſu, Neſcimus. Subdit eis; Nec ego dicam vobis, quânam auctoritate hæc facio.

CAP. XII.

Et cœpit colloqui eis per parabolas; 1 Vir quidam plantavit vineam, & obvallavit eam ſepimento, & fodit in ea torcular, extruxitque in ea turrim, & elocavit eam agricolis, ac peregrè profectus eſt. Miſitq; 2 ſervum ſuum ad agricolas ſuo tempore, ut de fructibus vineæ acciperet. Illi verò per- 3 cuſſerunt eum, vacuúmque dimiſêre. Et 4 miſit rurſus ad eos ſervum alium: ſed & illum lapidaverunt, & vulnerârunt, eúmque dimiſerunt cum ignominia. Et miſit rur- 5 ſus alium, ſed & eum interfecerunt. Multos denique ſervos alios miſit, quorum nonnullos percuſſerunt, cæteros verò trucidârunt. Tandem verò unicum filium dilectum ha- 6 bebat, quem miſit ad eos ultimò: dixit enim, Forſitan reverebuntur filium meum. Illi verò agricolæ dixerunt apud ſe; Hic eſt 7 hæres, venite, interficiamus eum, & noſtra erit hæreditas. Prehenderunt itaque, truci- 8 dârunt eum, eúmq; ejecerunt extra vineam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل هشت   پرسیدن معترلان از مسیح که بکدامین سلطنت این را می کني
* چون دیکر بار در اورشلیم آمد ودر هیکل می کردید * آمدند پیش او بزرکان * وامامان 27
ومعترلان ونویسندکان وپیران * وبدو کفتند * بکدامین سلطنت اینها را می کني وکیست انکه 28
بتو این فرمان داد * * عیسي بدیشان کفت * من نیز یك سخن از شما می پرسم بمن 29
بکویید * انکه بکویم که بکدامین † سلطنت اینهارا می کنم * * وکفت که بمن بکویید 30
که معمودیت یحیي یعني شستکاه * از کجاست * از آسمانست یا از ادمیان * * ایشان در درون 31
خود اندیشیدند * وکفتند اکر بدو بکوییم که از آسمانست * بما بکوید چرا اورا باور نداشتید *
* واکر از ادمیان کوییم از عوام بیم است که همکنان یحیي را قبول کرده بودند که بحقیقت 32
پیغمبرست * * جواب دادند بعیسي وکفتند نمي دانیم * عیسي بدیشان کفت من نیز 33
نکویم که بکدامین سلطنت این را می کنم   چهل نه   مثل باغ وکشتن
فرزند خداوند باغ   * وبعد ازان عیسي اغاز کرد * وبمثلها با ایشان سخن می 1
کفت * که مردي باغ نشانید * با درختان بسیار * وکرداکرد او بارو ساخت ودر باغ معصره *

XLVIII. Interrogant Phariſæi Chriſtum, Quânam authoritate hæc agis?

Cùm alio tempore Hieroſolymam veniſſet, & in templo ambularet, venerunt ad eum magnates, & ſacerdotes, & Phariſæi, & Scribæ, & ſeniores. Et ei dixerunt; Quâ autho- 28 ritate hæc facis? & quis eſt qui tibi hoc mandatum dedit? Jeſus illis 29 dixit; Ego etiam unum verbum à vobis interrogo, mihi dicite, tunc dicam quâ authoritate hæc faciam. Et dixit; Mihi quidem dicite, Ba- 30 ptiſma Johannis (i. e. lavacrum) undénam eſt? è cœlo eſt, an ex hominibus? Illi intra ſe cogitabant, 31 ac dicebant; Si ei dixerimus quòd è cœlo eſt, nobis dicet; Quarè ei fidem non habuiſtis? Sin autem ex homi- 32 nibus dicamus, à populo metus eſt: quia omnes Johannem acceperant, quòd in veritate Propheta eſſet. Re- 33 ſponſum dederunt Jeſu, ac dixerunt; Neſcimus. Jeſus illis dixit; Ego etiam non dicam, quâ authoritate hæc faciam. 27

XLIX. Parabola vineæ, & occiſionis filii domini vineæ.

CAP. XII.

Et poſt hæc Jeſus exorſus eſt, & 1 parabolis eos allocutus eſt; Vir quidam, inquit, vineam plantavit arboribus quampluribus, & in circuitu ejus murū fecit, et in vinea torcular

Verſio VULGATA LATINA.

27 Et veniunt rurſus Jeroſolymam. Et cùm ambularet in templo, accedunt ad eum
28 ſummi ſacerdotes, & Scribæ, & ſeniores: Et dicunt ei; In qua poteſtate hæc fa-
29 cis? & quis dedit tibi hanc poteſtatem ut iſta facias? Jeſus autem reſpondens, ait illis; Interrogabo vos & ego unum verbum, & reſpondete mihi: & dicam
30 vobis in qua poteſtate hæc faciam. Baptiſmus Joannis, de cœlo erat, an ex ho-
31 minibus? Reſpondete mihi. At illi cogitabant ſecum, dicentes; Si dixerimus,
32 De cœlo, dicet; Quarè ergò non credidiſtis ei? Si dixerimus, Ex hominibus, ti-
33 memus populum: omnes enim habebant Joannem quia verè propheta eſſet. Et reſpondentes dicunt Jeſu; Neſcimus. Et reſpondens Jeſus ait illis; Neque ego dico vobis in qua poteſtate hæc faciam.

CAP. XII.

Et cœpit illis in parabolis loqui: Vineam paſtinavit homo, & circumdedit 1
ſepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè
profectus eſt. Et miſit ad agricolas in tempore ſervum, ut ab agricolis acciperet 2
de fructu vineæ. Qui apprehenſum eum ceciderunt, & dimiſerunt vacuum. 3
Et iterùm miſit ad illos alium ſervum: & illum in capite vulneraverunt, & contu- 4
meliis affecerunt. Et rurſum alium miſit, & illum occiderunt: & plures alios: quoſ- 5
dam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc ergò unum habens filium chariſſimū, 6
& illum miſit ad eos noviſſimum, dicentes; Quia reverebuntur filium meum. Co- 7
loni autem dixerunt ad invicem; Hic eſt hæres: venite, occidamus eum: & noſtra
erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt: & ejecerunt extra vineam. 8

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع والثلثون * ثم جاوا [ايضا] الي يروسليم وبينما هو يمشي في الهيكل 27
اقبل اليه روساء الكهنة والكتبة والشيوخ * وقالوا له باي سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا 28
السلطان * اجابهم يسوع قايلا انا اسالكم عن كلمة واحدة اجيبوني * وانا اقول لكم باي سلطان 29
افعل هذا * اعمودية يوحنا من السماء كانت ام من الناس اجيبوني * ففكروا في نفوسهم 30 31
هكذي ان قلنا من السماء كانت فيقول لنا لماذا لم تومنوا به * وان قلنا من الناس نخاف 32
من الجمع لان جميعهم كان يقول ان يوحنا نبي * فاجابوا يسوع قايلين لا نعلم * فقال لهم 33
يسوع ولا انا ايضا اقول لكم باي سلطان افعل هذا * الفصل الثامن والثلثون *
* ثم بدا يكلمهم بامثال قايلا انسان غرس كرما وحاط به سياجا * وحفر فيه معصرة * 1
وبني فيه برجا * ودفعه الي فعلة وسافر * ثم انفذ الي الفعلة في زمان عبدا لياخذ من 2
الفعلة من ثمار الكرم * فاخذوه وضربوه وارسلوه فارغا * فارسل اليهم ايضا عبدا اخر 3 4
فجرحوه وشجوه وردوه مهانا * وارسل ايضا اخر فقتلوه * وارسل عبيدا كثيرين اخرين 5
فضربوا بعضا * وقتلوا بعضا * وكان له ابن واحد حبيب له فارسله اليهم اخيرا قايلا لعلهم 6
يستحيون من ابني * فقالت الفعلة بعضهم لبعض هذا هو الوارث تعالوا نقتله فيصير 7
لنا الميراث * فاخذوه وقتلوه وطردوه خارج الكرم * 8

Sectio trigeſima ſeptima.

Tum venerunt iterùm Jeroſolymam. Et 27 dum ipſe ambularet in templo, acceſſerunt ad eum principes ſacerdotum, & Scribæ, & ſeniores, Et dixerunt ei; 28 Quâ poteſtate facis hoc? & quis dedit tibi hanc poteſtatem? Reſpondit eis Je- 29 ſus, dicens; Ego interrogabo vos de verbo uno: reſpondete mihi, & ego dicam vobis quâ poteſtate facio hoc. Baptiſmus 30 Johannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Reſpondete mihi. Et cogitaverunt 31 apud ſemetipſos ſic: Si dixerimus, De cœlo erat; dicet nobis, Quare non credidiſtis in eum? Et ſi dixerimus, Ex ho- 32 minibus, timemus turbam: omnes enim dicebant Johannem eſſe prophetam. Ita- 33 que reſponderunt Jeſu, dicentes; Neſcimus. Ait illis Jeſus; Neque ego etiam dicam vobis quâ poteſtate facio hoc.

Sectio trigeſima octava.

CAP. XII.

Deindè cœpit loqui illis in parabolis, dicens; Homo plantavit vineam, & 1 circundedit eam ſepe, & fodit in ea torcular, & ædificavit in ea turrim, & tradidit eam operariis: & iter fecit. Tum miſit ad operarios in tempore ſer- 2 vum, ut acciperet ab operariis de fructibus vineæ: Sed apprehenderunt eum, et 3 ceciderunt eum, & miſerunt eum vacuum. Et miſit ad eos rurſus ſervum aliū: 4 & vulneraverunt eum, & plagis affecerunt eum, & remiſerunt eum dedecoratum. Et miſit iterùm alium, & occide- 5 runt illum: Et miſit ſervos multos alios, & percuſſerunt quoſdam, & occiderunt quoſdam. Erat autem ei filius unus di- 6 lectus ipſi, et miſit illum ad eos poſtremò, dicens; Forſitan reverebuntur filiū meū. Et dixerūt agricolæ alii ad alios; Hic eſt 7 hæres, venite, occidam' eum, et fiet nobis hæreditas. Et apprehenderunt eū, et occi- 8 derunt eū, et projecerūt eum extra vineā.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእልዎ ፡ ለእግዚእነ፡ በመበሒተ፡ መኑ፡ትገብር ፡ ዘንተ፡፡=፡
27 ወሐረ፡ካዕበ፡ኢየሩሳሌም፡ ወእንዘ፡ያንሶሱ፡ በምኵራብ፡ መጽኡ፡ኀቤሁ፡ ሊቃነ፡ካህ
28 ናት፡ ወጸሐፍት፡ወረበናት፡፡=፡ ወይቤልዎ፡በመበሒተ፡መኑ፡ትገብር፡ከመዝ፡ ወመኑ፡
29 አብሐከ፡ ትግበር፡ ዘንተ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አነሂ፡ እሴአለክሙ፡
አሐተ፡ነገረ፡ወንግሩኒ፡፡ ወአነሂ፡እነግረክሙ፡ በመበሒተ፡ መኑ፡ እገብር፡ ከመዝ፡፡=፡
30 ጥምቀቱ፡ ለዮሐንስ፡ እመአይቴኑ፡ እመሰማይኑ፡ ሰው፡ እመእጓለ፡ እመ፡ሕያውኑ፡
31 አይድዑኒ፡፡=፡ ወተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ለእመ፡ንቤሎ፡ ለእመስማይ፡ ይብለነ፡እፎ፡
32 ኢአመንክምዎ፡፡=፡ ወእመሂ፡ ንቤሎ፡ እመእጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ንፈርሆሙ፡ለሕዝ
33 ብ፡እስመ፡ከመ፡ነቢይ፡ኵሎሙ፡ይሬእይዎ፡ ለዮሐንስ፡፡=፡ ወአውሥኡ፡ ወይቤሉ፡
ኢናአምር፡፡ ወአውሥአሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አነኒ፡ ኢይነግረክሙ፡
በመበሒተ ፡ መኑ ፡ እገብር ፡ ከመዝ፡፡=፡
በእንተ፡ ዐጸደ ፡ ወይን፡ ፡=፡
1 18 ወአኀዘ፡ይመስል፡ ሎሙ፡ ወይቤሎሙ፡ብእሲ፡ተከለ፡፡ ወይነ ፡ ወፀቀሞ፡ወከረየ፡
ምክያደ፡ወሐነጸ፡መሕፈደ፡ወሤሞ፡ሎቱ፡ገበሬ፡ ወዐቀብተ፡ ወይን፡ወነገደ፡፡=፡
2 ወፈነወ፡ገብሮ፡ኀበ፡ ዐቀብተ፡ ወይን፡ በጊዜሁ፡ ያምጽኡ፡ ሉቱ፡እምፍሬ፡ወይኑ፡፡=፡
3 4 ወአኀዝዎ፡ወቀሠፍዎ፡ ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡=፡ ወካዕበ፡ ፈነወ፡ ካልአ፡ ገብሮ፡ኀቤሆ
5 ሙ፡ ወካዕበ፡ኪያሁ፡ ወገረውዎ፡ወኰርዕዎ፡ወፈነውዎ፡አሳሲሮሙ፡=፡ ወፈነወ፡ካልአ
6 ኒ፡ ወኪያሁኒ፡ቀተልዎ፡ ወበዕደኒሂ፡ብዙኃነ፡ወቦ፡ዘቀሠፉ፡ ወቦ፡ ዘቀተሉ፡፡=፡ ወቦቱ፡
አሐደ፡ወልደ፡ዘያፈቅር፡ወፈነዎ፡ ኀቤሆሙ፡ ድኅረ፡ ኵሉ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ይኀፍርዎ፡ለ
7 ወልድየሰ፡=፡ ወይቤሉ፡፡ አግብርት፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ወራሲ፡ ንዑ፡ ንቅትሎ፡ ወንረክ
8 ብ፡ርስቶ፡፡=፡ ወአኀዝዎ፡ወአውፅእዎ፡እፍአ፡እምዓጸደ፡ወይን፡ወቀተልዎ፡፡=፡

De iis qui interrogabant Dominum noſtrum, Quâ authoritate efficis iſthæc?

27 Et venit iterum Hieroſolymam, & ambulantes in templo, venerunt ad eum prin-
28 cipes ſacerdotum, & Scribæ, & magiſtri. Et dixerunt ei, In authoritate cujus
29 facis ſic? & quis authoritatem commiſit tibi hoc facere? Et dixit iis Dominus Jeſus, Ego interrogabo vos unum verbum: & dicite mihi, & ego dicam vobis in authoritate cujus facio ſic. Baptiſmus Johannis, unde fuit? è cœlóne, an ex filiis
30 hominū? demonſtrate mihi. Et dixerunt inter ſe, Si dixerimus è cœlo; dicet nobis,
31 Quare non credidiſtis ei? Et ſi dixerimus, E filiis hominum, timemus populum:
32 quia ſicut prophetam, omnes reſpiciunt Johannem. Et reſponderunt, & dixe-
33 runt; Neſcimus: & reſpondit iis Dominus Jeſus, & dixit iis; Ego etiam non dicam vobis in authoritate cujus facio ſic.

CAP. XII. *De vinea.*

Et cœpit parabolicè loqui iis, & dixit iis; Vir quidam plantavit vineam, & 1
ſepivit eam; fodit torcular, & ædificavit turrim in ea, & præpoſuit ei factorem,
& cuſtodes vineæ, & peregrinatus fuit. Et miſit ſervum ſuum ad cuſtodes 2
vineæ in tempore ſuo, ut afferrent ei de fructu vineæ ſuæ. Et prehenderunt 3
eum, & percuſſerunt eum, & dimiſerunt eum vacuum. Et iterum miſit alium ſer- 4
vum ad eos, & iterum ipſum lapidibus obruerunt, & percuſſerunt eum, & dimiſerunt eum contemnentes. Et miſit alium, & eum occiderunt, & alios etiā mul- 5
tos; & fuerunt quos flagellârunt, & fuerunt quos occiderunt. Et habuit unum fi- 6
lium, quē diligebat, & miſit eum ad illos poſt omnes, dicens; Reverebuntur filiū
meū. Et dixerūt ſervi; Hic eſt hæres, venite, trucidem' eum, & obtinebim' hæredi- 7
tatē ejus. Et prehenderunt eum, & ejecerunt eum foris è vinea, & trucidârunt eū. 8

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

کند * وسراي بنا کرد * وبعد ازان باغ را بباغبانان سپرد * تا احتیاط کرده نکاه دارند * * چون 2
هنکام میوه رسید * بنده خود را پیش باغبانان فرستاد * که میوه باغ را بستانند * * ایشان † بنده را 3
زدند وتهي باز فرستادند * * باز بنده دیکر پیش ایشان فرستاد * اورا نیز سنکسار کردند * 4
وزخمناك وبدشنام * وخلاقت * باز کردانیدند * * دیکري فرستاد اورا کشتند * ودیکر بسیار 5
بندکان می فرستاد * بعضي را زدند * وبعضي را کشتند * * در آخر فرزند ارجمند وکرامي 6
داشت * اورا فرستاد * وکفت مکر از پسر من شرم دارند * * چون باغبانان پسر خداوند را 7
دیدند * در درون خود فکر کردند که وارث باغ اینست * بیایید اورا بکشیم * تا باغ ما را
میراث ماند * * اورا کرفتند وکشتند * واز باغ بیرون † انداختند * 8

fodit, & arcem ædificavit, & poſteà vineam vinitoribus tradidit, ut eo peregrè profecto cuſtodirent. Cùm 2 tempus fructûs adveniſſet, ſervum ſuum ad vinitores miſit, ut fructum vineæ acciperet. Illi autem ſervum 3 verberârunt, & vacuum remiſerunt. Rurſum ſervum alium ad eos miſit: 4 illum etiam lapidârunt, & ſaucium, & contumeliâ affectum, & ludibrio, remiſerunt. Et alium miſit, quem in- 5 terfecerunt: & alios plurimos ſervos miſit, quoſdam cædebant, & quoſdam occidebant. Poſtremò fili- 6 um charum & egregium habuit, quem miſit, & dixit; Forſan à filio meo pudorem habebunt. Cùm 7 vinitores filium domini vineæ viderent, intra ſe cogitabant, Hæres quidem vineæ hic eſt; venite, eum occidamus, ut vinea nobis in hæreditatem cedat. Et eum captum 8 trucidârunt, & extra vineam ejecerunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'. ΛΗ'.

Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos,
9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται, ϗ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς,
& dabit vineam aliis. Nec ſcripturam hanc legiſtis? Lapidem quem
10 ϗ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν
reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli: A Domino
11 ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ Κυρίου
factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. Et quærebant eum *prehendere*,
12 ἐγένετο αὕτη, ϗ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι,
& timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit.
ϗ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ (δ) ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
Et *ſinentes eum* abierunt. Et mittunt ad eum quoſdam *Phariſæorum* &
13 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων ϗ
Herodianorum, ut eum *caperent ſermone. Illi autem* venientes dicunt ei;
14 τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ,
Magiſter, ſcimus quia verax es, & non *cura eſt tibi de nullo: non* enim *aſpicis*
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, ϗ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις
in faciem hominum, ſed in veritate viam Dei doces. Licet *cenſum*
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
Cæſari dare, an non? dabimus, *an non demus? Ille verò* ſciens *eorum hypocriſim*,
15 Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν,
ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam. Illi *autem* attulerunt.
16 εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν.

ρκθ α

ΛΖ' ρλ β

Et ait illis; Cujus imago hæc & inſcriptio? *Illi autem dixerunt* ei; Cæ-
καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη ϗ ἡ ἐπιγραφή; (ε) οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καί-
ſaris. Et reſpondens Jeſus, dixit illis; Reddite quæ Cæſaris Cæſari;
σαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, 17
& quæ Dei Deo. Et mirabantur ſuper eo. Et *veniunt* Sadducæi ad
ΛΗ' ϗ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. ϗ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς 18
eum, qui dicunt reſurrectionem non eſſe, & interrogabant eum, dicentes;
αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ϗ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες,
Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis, *quòd* ſi cujus frater mortuus fuerit, & dimiſerit
Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, ϗ καταλίπῃ 19
uxorem, & *natos* non reliquerit, *ut* accipiat frater ejus uxorem ipſius, & reſuſci-
γυναῖκα, ϗ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ϗ (ζ) ἐξανα-
tet ſemen fratri ſuo. Septem fratres erant, & primus accepit uxorem,
στήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, ϗ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, 20
& *moriens* non *reliquit ſemen*. Et ſecundus accepit eam, & mortuus eſt,
ϗ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, ϗ ἀπέθανε, 21
& nec iſte reliquit ſemen: & tertius ſimiliter. Et acceperunt eam ſeptem,
ϗ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· ϗ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον (η) αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, 22
& non reliquerunt ſemen. Noviſſima omnium defuncta eſt & mulier. In ergò reſur-
ϗ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε ϗ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀνα- 23
rectione, cùm reſurrexerint, cujus *eorum* erit uxor? *nam* ſeptem habuerũt eam uxorem.
στάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

MS. A. (δ) ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. (ε) λέγουσιν αὐτῷ, (ζ) ἐξαναστήσῃ (η) αὐτὴν ὡσαύτως ϗ οἱ ἑπτὰ,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ ܡܪܐ ܕܟܪܡܐ. ܢܐܬܐ ܢܘܒܕ ܠܗܠܝܢ ܦܠܚܐ. ܘܢܬܠܝܘܗܝ ܠܟܪܡܗ 9
ܠܐܚܪܢܐ. * ܘܐܦܠܐ ܗܕܐ ܟܬܒܐ ܩܪܝܬܘܢ. ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘ ܒܢܝܐ. ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܫ ܩܪܢܐ. 10
* ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ. ܘܐܝܬܝܗ ܬܕܡܘܪܬܐ ܒܥܝܢܝܢ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܐܚܕܗ ܘܕܚܠܘ 11 12
ܡܢ ܟܢܫܐ. ܝܕܥܘ ܓܝܪ ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܘܫܒܩܘܗܝ ܘܐܙܠܘ. * ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ 13
ܐܢܫܐ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܡܢ ܒܝܬ ܗܪܘܕܣ ܕܢܨܝܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ. * ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܐܬܘ ܫܐܠܘܗܝ. 14
ܡܠܦܢܐ. ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܫܪܝܪ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܚܐܫ ܐܢܬ ܠܟ ܡܢ ܐܢܫ. ܠܐ ܓܝܪ ܚܐܪ ܐܢܬ ܒܐܦܝ
ܒܢܝܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܫܪܪܐ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܦ ܐܢܬ. ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ ܐܘ
ܠܐ. ܢܬܠ ܐܘ ܠܐ ܢܬܠ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܕܥ ܢܟܠܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. 15
ܐܝܬܘ ܠܝ ܕܝܢܪܐ ܐܚܙܐ. * ܘܐܝܬܝܘ ܠܗ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܢܘ ܨܠܡܐ ܗܢܐ ܘܟܬܒܐ. ܗܢܘܢ 16
ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܕܩܣܪ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܕܩܣܪ ܗܒܘ ܠܩܣܪ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ 17
ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. * ܥܘܗܕܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܠܗ * ܘܐܬܘ ܙܕܘܩܝܐ ܠܘܬܗ. ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ 18
ܕܩܝܡܬܐ ܠܝܬ. ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. * ܡܠܦܢܐ. ܡܘܫܐ ܟܬܒ ܠܢ. ܕܐܢ ܢܡܘܬ 19
ܐܚܘܗܝ ܕܐܢܫ. ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܐ ܘܒܢܝܐ ܠܐ ܢܫܒܘܩ. ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ
ܠܐܚܘܗܝ. * ܫܒܥܐ ܐܚܝܢ ܗܘܘ. ܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ ܘܠܐ ܫܒܩ ܙܪܥܐ. * ܘܬܪܝܢ 20 21
ܢܣܒܗ. ܘܡܝܬ ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܗܘ ܫܒܩ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܝܬܝܐ ܗܟܘܬ. * ܘܢܣܒܘܗ ܫܒܥܬܝܗܘܢ 22
ܘܠܐ ܫܒܩܘ ܙܪܥܐ. ܒܚܪܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܐܢܬܬܐ. * ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܕܡܢ 23
ܡܢܗܘܢ ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ. ܫܒܥܬܝܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ.

Quid ergò faciet dominus vineæ? veniet, 9 perdet agricolas illos, dabítque ipſam vineam aliis. Ne hanc quidem ſcripturam legi- 10 ſtis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, is factus eſt in caput anguli. A Do- 11 mino factum eſt iſtud, & eſt miraculum in oculis noſtris. Et quærebant eum prehen- 12 dere, ſed timuerunt à populo: ſciebant enim adverſùs ipſos eum dixiſſe hanc parabolam, & reliquerunt eum, atq; abiêre. Porrò miſe- 13 runt ad eum quoſdam è Scribis, & ex domeſticis Herodis, ut aucuparentur eum in ſermone. Illi autem venerunt, & interrogave- 14 runt eum; Doctor, novimus te veracem eſſe, nulliúſq; curam gerere; nec enim reſpicis in facies hominum, ſed in veritate viam Dei doces: Licet dare pecuniam capitatim Cæſari, necne? demus, an non demus? Ipſe verò 15 cognovit fraudem eorum, & ait illis; Quid me tentatis? adferte mihi denarium ut videam. Et protulerunt ei: & ait illis; Cujus 16 eſt imago hæc & inſcriptio? Illi autem dixerunt, Cæſaris. Ait illis Jeſus, Quæ ſunt Cæſa- 17 ris, date Cæſari; & quæ Dei, Deo. Et admirabantur ſuper eo.

Ad oblationem defunctorum. 32.

Venerunt porrò Saducæi ad eum, ii qui di- 18 cunt non eſſe reſurrectionem: & interrogabant eum, dicentes; Doctor, Moſes ſcripſit 19 nobis, Si mortuus fuerit frater alicujus, & reliquerit uxorẽ, liberos autem non reliquerit; accipiat ipſius frater uxorem ejus, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septem erant fratres, 20 primus duxit uxorem, & mortuus eſt, nec reliquit ſemen. Et ſecundus accepit eam, & 21 mortuus eſt, quum nec ipſe reliquiſſet ſemen: & tertius itidem. Denique acceperunt eam 22 ſeptem illi, nec reliquerunt ſemen: poſtrema omnium mortua eſt & ipſa mulier. In reſur- 23 rectione ergò, cujuſnam ex eis futura eſt uxor? ſiquidem ſeptem illi duxerunt eam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* چون خداوند باغ اين حالت را همه دريابد * باغبانانرا هلاك وكم كند * وباغ را بديكران 9
بسپارد * واين كتاب خوانده‌ايد نبوت كه ان سنك كه بنايان اورا خوار انداختند 10
عاقبت آن سنك شد † كوشهٔ ركن وعمارت * اين از پيش خدا شد * ودر چشم ما عجب است * 11
* مي خواستند كه اورا بكيرند * باز از عوام مي ترسيدند * براي انك دانستند كه اين مثل را 12
براي ايشان مي كويد * اورا رها كردند ورفتند پنجاه پرسيدند از بهر جزيه
يعني خراج * وكساني از نويسندكان پيش او فرستادند * واز خاندان هيروديس * 13
كه اورا بسخن بكيرند * * آمدند واز عيسي پرسيدند * وكفتند اي معلم مي دانيم كه سخن شما 14
راست است وبراي كسي * غلط نمي كذراني * وروي ودل كسي † را نمي بيني * الا بحقيقت راه
خدايرا مي † اموزاني * رواست كه جزيه سر بقيصر بدهيم * يا نه * * عيسي بدي درون ايشانرا 15
دريافت * بديشان كفت اي منافقان چرا مرا مي آزماييد * ديناري پيش من بياوريد * تا ببينم *
* آوردند * بديشان كفت اين صورت واين خط ازان كيست * كفتند * ازان قيصر * * عيسي بديشان 16 17
كفت * انچ ازان قيصرست بقيصر بدهيد * وانچ ازان خدا بخدا * اين سخن بدو حيران شدند *

Cùm Dominus vineæ hanc rem totam intellexerit, vinitores funditùs perdet, et vineam aliis tradet. Et 9 10 *hanc Scripturam legiſtis:*

Prophetia.

Quem quidem lapidem ædificatores ut vilem abjecerunt, idem lapis tandem factus eſt angulus baſis atque ædificii. Hoc à facie Domini fa- 11 *ctum eſt, et in oculis noſtris mirabile eſt. Et quærebant ut eum caperent, populum tamen timebant:* 12 *eò quòd ſciebant quòd hanc parabolam de ipſis dixiſſet: et omiſſo eo abierunt.*

L. Interrogabant de cenſu, i. e. tributo.

Et quoſdam ex Scribis ad eum miſerunt, et è domeſticis Herodis, ut 13 *eum in ſermone captarent. Et venientes Jeſum interrogârunt, et dixerunt; O præceptor, ſcimus quòd ſermo veſter verus ſit, nec propter* 14 *quenquam errori parcis, et faciem et animum cujuſpiam non reſpicis, ſed in veritate viam Dei doces: Licitúmne eſt ut cenſum capitis Cæſari demus an non? Jeſus malitiâ internâ eorum intellectâ illis* 15 *dixit; O hypocritæ, quid me tentatis? Denarium ad me afferte, ut videam. Cum attuliſſent illis di-* 16 *xit; Hæc imago et inſcriptio cujus eſt? Dixerunt, Cæſaris. Jeſus il-* 17 *lis dixit; Quod Cæſaris eſt, Cæſari date: et quæ Dei ſunt, Deo. Propter hunc ſermonem ab eo attoniti fuerunt.*

Verſio VULGATA LATINA.

9 Quid ergò faciet Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos: & dabit vineam ali-
10 is. Nec ſcripturam hanc legiſtis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic
11 factus eſt in caput anguli: A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis no-
12 ſtris? Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam
13 ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quoſdam
14 ex Phariſæis, & Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei;
Magiſter, ſcimus quia verax es, & non curas quenquam: nec enim vides in faciem
hominum, ſed in veritate viam Dei doces: licet dari tributum Cæſari, an non dabi-
15 mus? Qui ſciens verſutiam illorum, ait illis; Quid me tentatis? afferte mihi dena-
16 rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis; Cujus eſt imago hæc, & inſcriptio?
Dicunt ei; Cæſaris. Reſpondens autem Jeſus dixit illis; Reddite igitur quæ ſunt 17
Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo. Et mirabantur ſuper eo. Et venerunt ad 18
eum Sadducæi, qui dicunt reſurrectionem non eſſe: & interrogabant eum dicentes;
Magiſter, Moyſes nobis ſcripſit, ut ſi cujus frater mortuus fuerit, & dimiſerit uxo- 19
rem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipſius, & reſuſcitet ſemen
fratri ſuo. Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus eſt 20
non relicto ſemine. Et ſecundus accepit eam, & mortuus eſt: Et nec iſte reliquit 21
ſemen. Et tertius ſimiliter. Et acceperunt eam ſimiliter ſeptem: & non relique- 22
runt ſemẽ. Noviſſima omnium defuncta eſt & mulier. In reſurrectione ergò cùm 23
reſurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فماذا يفعل بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك اوليك الاكرة ويسلم الكرم الي اخرين * 9
* اما قراتم في الكتاب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * من قبل الرب 10 11
كان هذا وهو عجيب في عيوننا * فارادوا ان يمسكوه فخافوا الجمع * لانهم علموا انه قال هذا 12
المثل من اجلهم فتركوه ومضوا * الفصل التاسع والثلثون * ثم ارسلوا اليه 13
قوما من الفريسيين والهيرودسيين ليصطادوه بكلمة * فجاوا وقالوا له يا معلم قد علمنا انك 14
محق * ولا تبالي باحد لانك لا تنظر بوجه انسان * لكنك بالحق تعلم طريق الله * اعلمنا ايجوز
لنا ان نعطي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم رياهم قال لهم لم تجربوني ايتوني بدينار كي 15
انظره * فقدموه اليه * فقال لهم لمن هذه الصورة والكتابة * اماهم فقالوا لقيصر * فاجابهم 16 17
يسوع قايلا اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * فتعجبوا منه * الفصل الاربعون *
* ثم وافاه الزنادقة الذين يقولون ليس تكون قيامة * وسالوه قايلين * يا معلم موسي كتب 18 19
لنا ان مات احد وخلف مراة ولم يترك زرعا وكان له اخ فلياخذ اخوه مراته وليقم زرعا لاخيه *
* وكان عندنا سبعة اخوة * فتزوج الاول مراة ومات ولم يخلف زرعا * واخذها الثاني ومات ولم 20 21
يترك زرعا * والثالث مثل ذلك ايضا * الي السابع ولم يتركوا زرعا * واخر الكل ماتت المراة 22
ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون المراة لان السبعة اخذوها مراة * 23

Quid igitur faciet eis dominus vineæ? 9 *Nonne veniet & perdet eos agricolas, & tradet vineam aliis? Nonne legiſtis in* 10 *Scriptura, Quòd lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt caput anguli? A Domino factum eſt hoc, & eſt* 11 *mirabile in oculis noſtris. Et voluerunt* 12 *tenere eum: ſed timuerunt turbam; noverunt enim quòd ipſe dixerat hanc parabolam propter eos: & reliquerunt eum, & abierunt.*

Sectio trigeſima nona.

Tum miſerunt ad eum quoſdam ex Phariſæis, & Herodianis; ut venarentur 13 *eum in verbo. Et venerunt, & dixerunt* 14 *ei; Magiſter, ſcimus eſſe te veracem, & non curare quemquam: quia non conſideras faciem hominis, ſed in veritate doces viam Dei: Indica nobis, an liceat nobis dare tributum Cæſari, an non? Cumque ſciviſſet ſimultatem eorum, di-* 15 *xit eis; Quid tentatis me? afferte mihi denarium aliquem, ut videam eum. Et obtulerunt eum illi. Et dixit eis, Cu-* 16 *jus eſt hæc imago, & inſcriptio? Ipſi autem dixerunt, Cæſaris. Reſpondit eis* 17 *Jeſus, dicens; Date quod eſt regis, regi; et quod eſt Dei, Deo. Et admirati ſunt eum.*

Sectio quadrageſima.

Item venerunt ad eum Sadducæi, qui di- 18 *cunt; Non erit reſurrectio: et interrogaverunt eum dicentes; O magiſter, Moyſes* 19 *ſcripſit nobis, Si mortuus fuerit aliquis, et reliquerit uxorem, et non reliquerit ſemen, fuerito; ei frater; accipiat frater ejus uxorem illius, et ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Fuerunt autem apud nos ſeptem fratres,* 20 *duxitq; primus uxorem, et mortuus eſt, et non reliquit ſemen. Et accepit eam ſe-* 21 *cundus, et mortuus eſt: et non reliquit ſemen. Et tertius ſimiliter. Etiam uſque* 22 *ad ſeptimum: et non reliquerunt ſemen. Et poſt omnes mortua eſt mulier etiam. Igitur in reſurrectione, cujus ex ipſis* 23 *erit mulier? quoniam ſeptem duxerunt eam uxorem.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ምንት፡ እንከ፡ ይሬስዮሙ፡ በዐለ፡ ወይኑ፡፡ ይመጽእ፡ ወይቀትሎሙ፡ ለእሉኩቱ፡ አግብ
10 ርት፡ ወይሁብ፡ ወይኖ፡ ለካልኣን፡፡ ወዘኒ፡ ኢያንበብክሙኑ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ እብ
11 ን፡ እንተ፡ መነንዋ፡ ነደቅት፡ ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡፡ ወእምኀበ፡ እግ
12 ዚአብሔር፡ ኮነት፡ ይእቲ፡ ወነኪር፡ ይእቲ፡ ለአዕይንቲነ፡፡ ወፈቀዱ፡ ይእኅዝዎ፡ ወፈ
ርህዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ እስመ፡ አእመሩ፡ ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ ይቤል፡ ዘንተ፡ አምሳለ፡ ወ
ኀደግዎ፡ ወሖሩ፡፡ በእንተ፡ እለ፡ ተስእልዎ፡ በእንተ፡ ዲናር፡
13 ወፈነዉ፡ ኀቤሁ፡ እምፈሪሳውያን፡፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሄሮድስ፡ ከመ፡ ያስሕትዎ፡ በቃሉ፡፡
14 ወመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ወይቤልዎ፡፡ ሊቅ፡ ንአምር፡ ከመ፡ ጻድቅ፡ አንተ፡ ወአልቦ፡ ዘያሐዝነ
ከ፡ ወኢትኔኪ፡ ወኢታደሉ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ወበጽድቅ፡ ትሜህር፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔ
15 ር፡፡ ይከውነነሁ፡ ንሁብ፡ ጸበሕተ፡ ዲናር፡ ለንጉሥ፡ ለው፡ አልቦ፡፡ ወአእመሮሙ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ጕሕሉቶሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንትኑ፡ ታሜክሩኒ፡ አምጽኡ፡ ዲናረ፡ አ
16 ርእዩኒ፡፡ ወአምጽኡ፡ ሎቱ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ዝንቱ፡ ወመጽሐፉ፡፡
17 ወይቤልዎ፡ ዘንጉሥ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሀቡ፡ ዘንጉሥ፡ ለንጉሥ፡ ወዘ
እግዚአብሔርኒ፡ ግበሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአንከርዎ፡፡
በእንተ፡ ሰዱቃውያን፡ እለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ትንሣኤ፡ ሙታን፡፡
18 ወመጽኡ፡ ሰዱቃውያን፡ እለ፡ ይብሉ፡ ኢይሐይዉ፡ ሙታን፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡፡
19 ሊቅ፡ ሙሴ፡ ጸሐፈ፡ ለነ፡ ለእመቦ፡ ዘሞተ፡ እኁሁ፡ ወኀደገ፡ ብእሲቶ፡ ወአልቦ፡ ውሉደ፡ እ
20 ኁሁ፡ ያውስባ፡ ለብእሲቱ፡ ወያቅም፡ ዘርአ፡ ለእኁሁ፡፡ ሀለው፡ እንከ፡ ሰብዓቱ፡ አኃ
21 ው፡ ወአውሰባ፡ ዘይልህቅ፡ ወሞተ፡ እንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡፡ ወአውሰባ፡ ካልኡኒ፡ ወሞተ፡
22 እንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡ ወሣልሱኒ፡ ከማሁ፡፡ ወእስከ፡ ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡ ወኢኀደ
23 ጉ፡ ውሉደ፡፡ ወድኅረ፡ ኵሎሙ፡ ሞተት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡፡ አመ፡ ይሐይው፡ እንከ፡
ሙውተን፡ ለመኑ፡ እምኔሆሙ፡ ትከውን፡ ብእሲቶ፡ እስመ፡ ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡፡

Quid igitur faciet iis Dominus vineæ? Veniet, & trucidabit illos ſervos, & da- 9 bit vineam ſuam aliis. Et hoc nónne legiſtis in Scriptura, Lapis quem reproba- 10 verunt ædificatores, ille eſt in caput anguli: Et à Domino factum eſt hoc, & mira- 11 bile eſt oculis noſtris. Et voluerunt prehendere eum, & timuerunt populos: quo- 12 niam cognoverunt quòd de illis dixerat hanc parabolam. Et reliquerunt eum, & abierunt.

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et miſerunt ad eum *quoſdam* è Phariſæis cum hominibus Herodis, ut ſeducerent 13 eum in eloquio ſuo. Et venerunt ad eum, & dixerunt ei; Magiſter, ſcimus quòd 14 verax es, & non curas quemquam, neque accommodas *te* vultui hominum, & in veritate doces viam Dei: Licétne dare tributum denarii regi, vel non? Et ſcivit Dominus Jeſus aſtutiam eorum, & dixit iis; Quarè tentatis me? 15 Afferte denarium, & oſtendite mihi. Et attulerunt ei, & dixit iis; Cujus *eſt* imago 16 hæc, & ſcriptura? & dixerunt ei; Regis. Et dixit iis Dominus Jeſus; Date quæ 17 *ſunt* regis, regi; & quæ *ſunt* Dei, præſtate Deo. Et admirati ſunt eum.

De Saducæis qui affirmant nullam fore mortuorum reſurrectionem.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt *quòd* non vivent mortui: & interrogârunt 18 eum, & dixerunt ei; Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis, Si ſit aliquis cujus frater 19 obiit, & reliquit uxorem ſuam, & non habuit filios, frater ipſius accipiat uxorem ejus, & reſuſcitet ſemen fratri ſuo. Fuerunt igitur ſeptem fratres: & uxo- 20 rem duxit ſenior, & obiit, non habens filios. Et duxit eam ſecundus, & obiit, 21 non habens filios: & tertius ſimiliter: Et uſque ad ſeptimum duxerunt eam, & 22 non reliquerunt filios. Et poſt omnes illos mortua eſt ipſa mulier. Quando vi- 23 vent igitur mortui, cui illorum erit uxor ejus? quia ſeptem illi uxorem eam duxerunt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه يك مثل هفت برادر كه يك زن ستدند

* زنادقه پيش او امدند وايشان قومي اند كه مي كويند * قيامت نيست * از عيسي پرسيدند * 18
وكفتند * اي معلم موسي از براي ما نبشت * كه اكر كسي را برادر بميرد * وزن او بماند 19
وفرزندانش نباشد * برادر او زن † برادررا بستاند * وتخم برادررا برخيزاند * * اكنون هفت برادر 20
بودند * اولين زن ستد ومورد تخم رها نكرد * * دوم نيز اورا ستد وبي تخم مورد * سوم * وچهارم * 21
وپنجم * * وتا هفتم † همچنين * مردند هيچ كدام فرزند نكذاشت * روز قيامت اين زن ازان 22 23
كدامين برادر باشد * سبب انك هفت برادر اين زنرا ستدند *

LI. Parabola ſeptem fratrum qui unam uxorem acceperunt.

Et Sadducæi ad eum venerunt; il- 18 *li autem ſecta ſunt qui dicunt, reſurrectionem nullam eſſe: & interrogârunt Jeſum, dicentes; O* 19 *Præceptor, Moſes nobis ſcripſit, quod ſicui frater mortuus fuerit, & uxore ejus ſuperſtite liberi ei non ſint, frater ejus uxorem fratris accipiat, & ſemen fratri ſuſcitet. Jam ſe-* 20 *ptem fratres erant: primus uxorem accepit & mortuus ſemen non reliquit. Secundus etiam eam accepit,* 21 *& ſine ſemine mortuus eſt: tertius, & quartus, & quintus, Et uſque* 22 *ad ſeptimum ſimiliter, mortui ſunt, nemine filium relinquente. Die re-* 23 *ſurrectionis hæc mulier cujuſce fratris erit? quoniam ſeptem fratres eam uxorem acceperant.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'. Μ'.

Et respondens Jesus, ait illis; *Non propter hoc* erratis, non scientes scri-
24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
pturas, neque *efficaciam* Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque *nubunt*,
25 φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν,
neque *nubuntur*, sed sunt sicut angeli *qui* in cœlis. De autem mortuis,
26 οὔτε (θ) γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν,
quòd *excitantur*, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodò dixerit
ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου ὡς εἶπεν
illi Deus, inquiens; Ego Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob?
αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;
Non est Deus mortuorum, sed *Deus* vivorum. Vos ergò multùm erratis.
27 Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, (ι) ἀλλὰ Θεὸς ζώντων. ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
Et *accedens* unus *Scribarum*, *audiens* illos conquirentes, videns *quòd pulchrè* ΛΘ'
28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν Γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς
illis responderit, interrogavit eum; Quod esset primum omnium mandatum? *At* ρλα
29 αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶ (κ) πρώτη πασῶν ἐντολή; Ὁ δὲ ς
Jesus respondit ei, Quia primum omnium *mandatorum*, Audi Israel; Dominus
Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι (λ) πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν, Ἄκουε Ἰσραήλ, Κύριος
Deus *noster*, *Dominus* unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde
30 ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
tuo, & ex tota anima tua, & ex tota *cogitatione* tua, & ex tota virtute tua:
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς (μ) ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου·

Hoc primum mandatum. *Et* secundum simile *hoc*; Diliges proximum tuum *ut* tei-
αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ- 31
ρλβ ι psum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; *Pulchrè*,
τόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμματεύς, Καλῶς, 32
Magister, in veritate dixisti: quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς (ν) ἐστι Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Καὶ 33
diligere eum ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima,
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς,
& ex tota fortitudine: & diligere proximum *ut* seipsum, *plus* est omnibus
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς (ξ) ἑαυτόν, πλεῖόν ἐστι πάντων
holocautomatibus & sacrificiis. *Et* Jesus videns eum quòd *cordatè* respon-
τῶν ὁλοκαυτωμάτων (ο) καὶ τῶν θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπε- 34
ρλγ β disset, dixit illi; Non longè es à regno Dei. Et nemo *non ampliùs* audebat
κρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα
Μ' eum interrogare. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo; Quomodò
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς 35
ρλδ β dicunt Scribæ, *Quòd Christus filius est* David? Ipse enim David *dixit*
λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ; Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν 36
in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis,
(π) ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

MS.A. (θ) ἐκγαμίσκονται, (ι) ἀλλὰ ζώντων. (κ) πρώτη πάντων ἐντολή; (λ) πρώτη πάντων ἐντολή, Ἄκουε (μ) διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, (ν) ἐστιν, καὶ (ξ) σεαυτόν, (ο) καὶ θυσιῶν. (π) ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ Κύριος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܗ
25 ܕܐܠܗܐ. * ܡܐ ܓܝܪ ܕܩܡܘ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ. ܘܐܦܠܐ ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ
26 ܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܥܠ ܡܝܬܐ ܕܝܢ ܕܩܝܡܝܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܟܬܒܐ ܕܡܘܫܐ.
ܐܝܟ ܕܡܢ ܣܢܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ
27 ܘܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. * ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܣܓܝ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ.
28 * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܕ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܠܓ * ܘܩܪܒ ܚܕ ܡܢ ܣܦܪܐ
ܘܫܡܥ ܕܡܫܬܥܠܝܢ. ܘܚܙܐ ܕܫܦܝܪ ܦܢܝ ܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ. ܘܫܐܠܗ. ܐܝܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝ
29 ܕܟܠܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܩܕܡܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ. ܫܡܥ ܝܣܪܝܠ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ
30 ܡܪܝܐ ܚܕ ܗܘ. * ܘܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ
31 ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ. * ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ
32 ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܒ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܝܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܣܦܪܐ. ܫܦܝܪ
33 ܪܒܝ ܘܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪܬ. ܕܚܕ ܗܘ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢܗ. * ܘܕܢܪܚܡܝܘܗܝ ܐܢܫ ܡܢ ܟܠܗ
ܠܒܐ ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܐ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܐ ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܐ. ܘܕܢܪܚܡ ܠܩܪܝܒܗ ܐܝܟ
34 ܢܦܫܗ. ܝܬܝܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܩܠܘܬܐ ܘܕܒܚܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܒܚܟܝܡܘܬܐ
ܦܢܝ ܦܬܓܡܐ. ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܝܩ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ
35 ܠܡܫܐܠܘܗܝ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ.
36 ܕܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ. * ܗܘ ܓܝܪ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ.
ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ.

Dixit eis Jesus; An non propterea erratis, 24 quòd nesciatis Scripturas, neque virtutem Dei? Quum enim resurrexerint à mortuis, 25 nec ducunt uxores, nec sunt fœminæ viris, sed sunt instar angelorum qui in cœlis sunt. De mortuis verò quòd resurgant, non legi- 26 stis in libro Mosis; quomodò è rhamno dixerit ei Deus, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Nec est Deus 27 mortuorum, sed viventium: vos ergò multùm erratis.

Matutinis dominicæ quartæ post Epiphaniam. 33.

Et accessit unus è Scribis, & audivit eos dis- 28 ceptantes, viditque eum illis perbellè reddidisse rationem, & interrogavit eum, quodnam esset præceptum primum omnium. Ait 29 illi Jesus; Primum omnium præceptorum est; Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus unus est. Item, Diliges Dominum 30 Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua: istud est præceptum primum. Et 31 secundum ei simile, Diliges proximum tuum sicut animam tuam: præceptum aliud majus istis non est. Dixit ei Scriba ille; Bene, 32 Domine mi, verúmque dixisti; siquidem unus est *Deus*, nec est alius præter eum. Quem si diligat homo ex toto corde, & ex 33 tota mente, & ex tota anima, & ex tota virtute; diligátque proximum suum sicut seipsum, plus est quàm omnia holocausta, & sacrificia. Jesus autem videns eum sapien- 34 tèr reddidisse rationem, respondit & ait illi; Non es procul à regno Dei. Et nemo ausus est ampliùs eum interrogare. Et respondit 35 Jesus, & ait quum doceret in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum esse filium David? Quandoquidem ipsemet David ait 36 per Spiritum sanctitatis; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam hostes tuos scabellum subter pedes tuos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * عيسي بديشان كفت براي اين كمراه شك ايد * وكتابها خدا را نمي دانيد ودرنمي
25 يابيد † قدرت خدا را * * در قيامت چون مردكان بر خيزند نه مردانرا زن باشد * ونه زنانرا شوهر *
26 الا بر مثال فرشتكان باشند * نخوانديد در كتاب موسي * انچنانك از درخت تلو خدا بدو
27 كفت * منم منم † خداي † ابرهيم * وخداي اسحق * وخداي يعقوب * * وخداي مردكان نشد
28 الا خداي † زندكان * واكنون شما عظيم كمراهيد * * چون اين سخن تمام شد * پيش آمد † يكي
از نويسندكان * وبحث ايشانرا شنيد * وديد كه جواب خوش بديشان داد * ازو پرسيد كدامين
29 وصيت است * ازهمه وصيتها * بيشتر * * عيسي بدو كفت * ازهمه وصيتها بيشتر اسراييل
30 بشنو * خداء خداوند ما يكيست * * وخداء خداوند ترا دوست داري * ازهمه دل خود * وازهمه
31 جان خود * وازهمه انديشه * ونيروي خود * اولين سپارش اينست * * ودوم كه مانند اينست * كه
32 يار خودرا همچو جان خود دوست بدار * ازين بزركتر سپارش نيست * * آن نويسنده بدو كفت
اي بزرك من بحقيقت نيك كفتي كه يكيست * وبيرونتر ازو چيز ديكر نيست ،

Jesus illis dixit; Propterea in er- 24 rore estis, & Scripturas Dei nescitis neque intelligitis potentiam Divinam. In resurrectione, cùm 25 mortui surrexerint, nec viris uxor erit, neque mulieribus vir, sed ad modum Angelorum erunt. Nónne 26 legistis in libro Mosis, quomodò ex arbore rubi Deus illum alloquutus sit; Ego sum, ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus autem mortuorum non 27 est, sed Deus viventium: vos ergò multùm erratis. Cùm hic sermo 28 absolutus esset, accessit unus è Scribis, & auditâ disputatione illorum vidit quòd responsum bonum illis dedisset: interrogavit itaque illum, quodnam præceptum esset ex omnibus præceptis præcipuum. Jesus 29 ei dixit; ex omnibus præceptis præcipuum est, Israel audi, Deus Dominus noster unus est. Et Deum 30 Dominum tuum diliges ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota cogitatione & virtute tuâ: primum mandatum hoc est. Et se- 31 cundum quod ei simile est, Proximum sicut teipsum charum habeto: his majus mandatum non est. Scri- 32 ba ille dixit ei; O magister mi in veritate rectum dixisti, quòd Unus est, & extra eum res alia non est.

Versio VULGATA LATINA.

24 Et respondens Jesus, ait illis; Nónne ideò erratis, non scientes Scripturas, neque
25 virtutem Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur,
26 sed sunt sicut angeli in cœlis. De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodò dixerit illi Deus, inquiens; Ego sum Deus Abra-
27 ham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos
28 ergò multùm erratis. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, & videns quoniam benè illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omni-
29 um mandatum. Jesus autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est;
30 Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est: Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.
Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi; Diliges proximum tu- 31
um tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; Be- 32
nè Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.
Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota for- 33
titudine: & diligere proximum tanquam seipsum, majus est omnibus holocautomatibus, & sacrificiis. Jesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi; 34
Non es longè à regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens 35
Jesus dicebat, docens in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum filium esse David? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede 36
à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * فقال لهم يسوع اليس من اجل هذا انتم ضالون. لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله * لانه اذا قام
26 الاموات لا يتزوجون ولا يزوجن * بل يكونون كالملايكة في السموات * واما من اجل الموتي وانهم
يقومون اما قراتم في سفر موسي * وقول الله على العوسج انا اله ابرهيم واله اسحق واله يعقوب *
27 * وليس الله اموات لكن احياء * وانتم فضللتم جدا * * الفصل الحادي والاربعون *
28 * فجاء اليه واحد من الكتبة لما سمعهم يتجادلون وعلم حسن اجابته اياهم * فساله اية وصية
29 30 اول الكل * اجابه يسوع ان اول كل الوصايا اسمع يا اسراييل الرب الهك اله واحد هو * وتحب
الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل نيتك * ومن كل قوتك * هذه اول الوصايا
31 32 كلها * والثانية التي مثلها ان تحب قريبك مثلك. ليست وصية اعظم من هاتين * فقال له
33 الكاتب يا معلم ما احسن ما قلت. حقا ان الله واحد هو وليس اخر سواه * وان تحبه من كل القلب *
ومن كل النية * ومن كل النفس * ومن كل القوة * وتحب القريب مثلك * هذه افضل من كل
34 الذبايح والمحرقات * فلما راي يسوع انه قد اجاب بعقل اجابة قايلا لست ببعيد من ملكوت
35 الله. فلم يستجر احد ايضا ان يساله بعد * ثم اجاب يسوع وهو يعلم في الهيكل قايلا كيف
36 تقول الكتبة ان المسيح ابن داود هو * وداود قد قال بروح القدس قال الرب لربي اجلس عن
يميني * حتى اضع اعداك تحت قدميك *

Dixit eis Jesus; Nónne propter hoc vos 24 errantes estis? non nôstis Scripturas, neque virtutem Dei. Quoniam cùm resur- 25 rexerint mortui, non nubent neque maritos ducent, sed erunt sicut angeli in cœlis. At verò quoad mortuos, & quòd ipsi 26 resurrecturi sint, nónne legistis in libro Mosis, & sermonem Dei super rhamnum? Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? At non est Deus mor- 27 tuorum, sed vivorum. Et vos quidem erratis vehementer.

Sectio quadragesima prima.

Et venit ad eum unus de Scribis, cùm 28 audisset eos disputantes, & cognovisset aptitudinem responsionis ejus ad ipsos, & interrogavit eum; Quod est mandatum primum omnium? Respondit ei Jesus, 29 quòd primum omnium mandatorum est; Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est. Et diliges Dominum Deum tu- 30 um ex toto corde tuo, & ex tota anima tua & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatorum omnium. Secundum autem quod est si- 31 mile huic, ut diligas proximum tuum sicut teipsum. Non est mandatum majus his duobus. Ait illi Scriba; O magister, 32 quàm rectum est quod dixisti, verè Deus unus est, & non est alius præter eũ: Et di- 33 ligere eũ ex toto corde, et ex tota mente; & ex tota anima, & ex tota virtute: & diligere proximũ ut teipsum, hoc excellentius est omnibus sacrificiis & holocaustis. Cùm autem vidisset Jesus quòd 34 ipse respondisset prudenter, respondit illi, dicens; Non es remotus à regno Dei. Et non est ausus quisquam interrogare eum deinceps. Tum respondit Jesus dum ipse 35 doceret in templo, dicens; Quomodò dicunt Scribæ quòd Christus filius David sit? Quum David jam dixerit in Spi- 36 ritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ በእንተዝ፡ ትስሕቱ፡ በኢያእም
25 ሮ፡ መጻሕፍት፡ወኢኃይለ፡ እግዚአብሔር፡፡ እመ፡ይሐይዉ፡ምዉታን፡ ኢያውስ
26 ቡ፡ ወኢይትዋሰቡ፡ አላ፡ከመ፡መላእክተ፡ እግዚአብሔር፡እሙንቱ፡በሰማያት፡፡ ወ
ከመስ፡ይሐይዉ፡ምዉታን፡ኢያንበብክሙኑ፡ በውስተ፡ መጽሐፈ፡ሙሴ፡ ዘይቤሎ፡ እግ
ዚአብሔር፡ በኀበ፡ዕፀ፡ ጳጦስ፡ እንዘ፡ይብል፡ አነ፡ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አምላከ፡
27 አብርሃም፡ ወአምላከ፡ ይስሐቅ፡ወአምላከ፡ያዕቆብ፡፡ ኢኮነኬ፡ አምላከ፡ ምዉታ
ን፡ አምላከ፡ሕያዋን፡ ውእቱ፡፡ ወአንትሙስ፡ ብዙኀ፡ ትጌግዩ፡፡
በእንተ፡ ጸሐፊ፡ ዘተስእሎ፡
28 ወመጽአ፡ አሐዱ፡ጸሐፊ፡ሰሚዖ፡ ከመ፡ተኃሠሠዎ፡ ሰበ፡ ርእዮ፡ ከመ፡ ሠናይ፡ ተሰ
29 ጥዎሙ፡ወተስእሎ፡ ወይቤሎ፡ እይኑ፡ ትእዛዝ፡ ቀዳሚት፡ እምኵሉ፡፡ ወአውሥ
አ፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ዛቲ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚት፡ እምኵሉ፡ ትእዛዝ፡፡ስማዕ፡
30 እስራኤል፡ እግዚአብሔር፡ አምላክከ፡ እግዚአብሔር፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡፡ ወአፍቅ
ሮ፡ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡ በኵሉ፡ልብከ፡ወበኵሉ፡ ነፍስከ፡ ወበኵሉ፡ ሕሊና
31 ከ፡ ወበኵሉ፡ ኃይልከ፡፡ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡ ትእዛዝ፡፡ ወካልእታኒ፡ እንተ፡ ትመ
32 ስሎ፡ አፍቅር፡ ቢጸከ፡ ከመ፡ነፍስከ፡ዘይዓቢ፡ እምዝ፡ትእዛዝ፡አልቦ፡፡ ወይቤሎ፡
ውእቱ፡ ጸሐፊ፡ ሠናየ፡ ትቤ፡ሊቅ፡ አማን፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ ወአልቦ፡ ባዕድ፡ ዘእንበሌ
33 ሁ፡፡ወከመ፡ታፈቅሮ፡በኵሉ፡ልብከ፡ወበኵሉ፡ነፍስከ፡ ወበኵሉ፡ሕሊናከ፡ወበኵ
ሉ፡ኃይለከ፡ ወከመ፡ታፈቅር፡ ቢጸከ፡ከመ፡ ነፍስከ፡ወዝንቱ፡ ይኄይስ፡ እምኵሉ፡ መ
34 በእ፡ ወእምኵሉ፡ መሥዋዕት፡፡ ወርእዮ፡ከመ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ይቤሎ፡ እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ኢኮንከ፡ ርሑቀ፡ እመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ አልቦ፡እንከ፡ዘተኃበለ፡ ይ
35 ስእሎ፡፡ በእንተ፡ ዘተስእሎሙ፡ ክርስቶስ፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ እንዘ፡ይሜህሮሙ፡በምኵራብ፡እፎ፡ይብሉ፡ ጸሐፍት፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ውእ
36 ቱ፡ክርስቶስ፡፡ ወለሊሁስ፡ዳዊት፡ይቤ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡፡ይቤሎ፡እግዚእ፡ ለእግዚእ
የ፡ነበር፡በየማንየ፡ እስከ፡አገብኦሙ፡ለጸላእትከ፡ታሕተ፡ መከየደ፡ እገሪከ፡፡

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne propter hoc erratis, in non cog- 24 noscendo Scripturas, neque potestatem Dei? Quando vivent mortui, non nu- 25 bent, neque nubentur, sed sicut angeli Dei qui in cœlis. Et quòd vivent mor- 26 tui, nónne legistis in libro Moysis, quod dixit illi Deus apud rubum, dicens; Ego sum Dominus Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non est igitur 27 Deus mortuorum, Deus viventium est. Et vos multùm erratis.

De Scriba qui interrogavit eum.

Et accessit unus Scribarum, audiens quod perscrutabantur eum, & quando vide- 28 bat quòd benè respondisset iis, interrogavit eum, & dixit ei; Quodnam mandatum est primum omnium? Et respondit ei, & dixit ei Dominus Jesus; Hoc est 29 primum præ omnibus mandatis: Audi Israel; Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Et dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima 30 tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua. Hoc est mandatum primum. Et secundum quod simile est ei; Dilige proximum tuum sicut teipsum. 31 Quod majus est hoc mandato nullum est. Et dixit ei ille Scriba; Benè dixisti, 32 Magister; verè Unus est, & non est alius præter eum. Et ut diligas eum in toto 33 corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua; & ut diligas proximum tuum sicut teipsum: & hoc majus est omnibus oblationibus, & omnibus sacrificiis. Et videns quod intelligens erat, dixit ei Dominus Je- 34 sus; Non longè es à regno Dei. Et nemo ampliùs ausus fuit interrogare eum.

De eo quod interrogat eos Christus.

Et dixit iis Do- 35 minus Jesus docens eos in templo; Quomodò dicunt Scribæ, Filius David est Christus? Et ipse David dicit in Spiritu sancto, Dixit Dominus Domino meo; 36 Sede in dextra mea, donec retulero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * واكر كسي اورا دوست † دارد ازهمه دل * وازهمه انديشه * وازهمه جان * وازهمه
قوت * ويار خودرا همچو جان خود دوست دارد * ازهمه بخورها * وازهمه بسملها * وقربانها
34 معظمترست * * چون عيسي † اورا ديد كه بحكمت پاسخ مي دهد * بدو كفت ازملكوت
35 خدا دور نيستي * كسي ديكر باركستاخي نكرد كه ازو چيزي پرسد * * وچون عيسي
درهيكل تعليم مي داد * اغاز كرد و كفت * نويسندكان چكونه مي كويند * كه مسيح
36 فرزند داودست * براي انك داود از جان پاك كفت * كه خدا بخداوند من كفت بردست
راست من بنشين * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو خوابنيده كنم *

Et si quis eum diligat ex toto 33 corde, et ex tota cogitatione, et ex tota virtute; et proximum suum velut animam suam dilectum habeat; omnibus suffimentis, et omnibus victimis et sacrificiis majus est. Cùm Jesus eum 34 vidisset, quòd sapienter responsum dedisset; et dixit; A regno Dei longè non abes. Et nemo ampliùs ausus est ut eum quid interrogaret. Et quum Jesus in 35 templo doceret, exorsus est, et dixit; Scribæ quomodò dicunt, quòd Christus filius David est? Eò quòd David per Spiritum 36 sanctum dixerit; Deus Domino meo dixit, Ad manum dextram meam sede, Usque quò inimicos tuos sub pedibus tuis conculcandos posuero.

Ipſe ergò David dicit eum Dominum: & undè filius ejus eſt? Et multa turba
37 Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος
audiebat eum libenter. Et dicebat eis in doctrina ſua; Reſpicite à Scri-
38 ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν Γραμ- ρλε β
bis volentibus in ſtolis deambulare, & ſalutationes in foris, Et præ-
39 ματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, Καὶ πρω-
ſeſſiones in ſynagogis, & præcubitus in cœnis: Devorantes
40 τοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (ρ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ κατεσθίοντες ρλϛ η
domos viduarum, & ſpecie longâ orantes: hi accipient abundantius
τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον
judicium. Et ſedens Jeſus contra gazophylacium, aſpiciebat quomodò turba
41 κρίμα. Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος ΜΑ'
jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et
42 βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ
veniens una vidua pauper, injecit minuta duo, quod eſt quadrans. Et advocans
43 ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ, ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος
diſcipulos ſuos, dicit illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, (σ) λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
plus omnibus injecit injicientibus in gazophylacium. Omnes enim ex
44 πλεῖον πάντων (τ) βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ
redundante ſibi injecerunt: hæc verò ex penuria ſua omnia quæ habuit
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν

jecit, totum victum ſuum.
ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

CAP. XIII. ιγ'.

ρλζ β Et egrediente illo ex templo, ait illi unus diſcipulorum ſuorum; Magi-
1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς (α) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδά-
ſter, aſpice quales lapides, & qualia ædificia. Et Jeſus reſpondens, ait
2 σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ (β) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν
illi; Vides hæc magna ædificia? Non relinquetur lapis ſuper lapidem,
αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ,
ΜΒ' qui non diſſolvatur. Et ſedente ipſo in monte Olivarum, contra
3 ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κατέναντι
ρλη β templum, interrogabant eum privatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas;
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας,
Dic nobis, quando iſta erunt, & quod ſignum quando futurum eſt omnia hæc
4 Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ (γ) πάντα ταῦτα
conſummari? At Jeſus reſpondens illis, cœpit dicere; Aſpicite ne quis
5 συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μή τις
vos ſeducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
6 ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ
ſum: & multos ſeducent.
εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

MS.A. (ρ) πρωτοκλησίας (σ) εἶπεν αὐτοῖς, (τ) ἔβαλεν τῶν

Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἐκ τῶν (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς (γ) ταῦτα πάντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܘܝܕ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝ. ܘܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ ܟܕ ܗܢܐ
38 ܠܗ. ܘܒܝܘܠܦܢܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܕܒܐܣܛܠܐ
39 ܢܗܠܟܘܢ. ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ. ܘܪܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܪܫ ܣܡܟܐ
40 ܒܚܫܡܝܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ
41 ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܠܕ * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ
ܠܘܩܒܠ ܒܝܬ ܓܙܐ. ܚܙܐ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܟܢܫܐ ܪܡܝܢ ܥܘܪܦܐ ܠܒܝܬ ܓܙܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܥܬܝܪܐ
42 ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝ. ܘܐܬܬ ܚܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܘܪܡܬ ܬܪܬܝܢ ܡܢܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ
43 ܫܡܘܢ. ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܗܕܐ
44 ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܪܡܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܪܡܝܢ ܒܒܝܬ ܓܙܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ
ܡܢ ܡܐ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܪܡܘ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܚܣܝܪܘܬܗ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ
1 ܐܪܡܝܬ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ. * ܫܠܡ * ܐܘܢ * ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ.
ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܠܦܢܐ. ܚܙܝ ܐܝܠܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܝܠܝܢ ܒܢܝܢܐ.
2 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܗܠܝܢ ܒܢܝܢܐ ܪܘܪܒܐ. ܠܐ ܡܫܬܒܩܐ ܗܪܟܐ ܟܐܦܐ ܥܠ
3 ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܬܣܬܬܪ. * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܒܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ ܠܘܩܒܠ ܗܝܟܠܐ. ܫܐܠܘܗܝ
4 ܟܐܦܐ ܘܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܢܗܘܝܢ ܗܠܝܢ.
5 ܘܡܢܘ ܐܬܐ ܕܡܐ ܕܩܪܝܒܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܡܫܬܡܠܝܘ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܪܝ
6 ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܛܥܝܟܘܢ. * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܢܐܡܪܘܢ
ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܠܣܓܝܐܐ ܢܛܥܘܢ.

37 Ipſe ergò David vocat eum, Dominum meum: & quomodò filius ejus eſt? Et omnis
38 turba audiebat eum perjucundé. Porrò in doctrina ſua dicebat eis; Cavete à Scribis qui volunt cum ſtolis incedere; amántque ſalutationem in compitis; primóſque conſeſ-
39 ſus in ſynagogis: & primos accubitus in cœnis. Qui devorant ædes viduarum, eâ
40 occaſione quòd prorogent preces ſuas: iſti recepturi ſunt judicium majus.

Matutinis feſti crucis. 34.

41 Dumque ſederet Jeſus è regione gazophylacii, ſpectabat quomodò turbæ injicerent pecuniam in gazophylacium, multique divites injiciebant multúm.
42 Veniens autem vidua quædam pauperrima, injecit duo minuta, hoc eſt, obolos.
43 Et advocavit Jeſus diſcipulos ſuos, & ait illis; Amen dico vobis, Iſta vidua pauperrima pluſquàm omnes homines qui conjiciunt, conjecit in gazophylacium.
44 Cuncti ſiquidem ex eo quod ſibiipſis redundat, conjecêre; at iſta è penuria ſua, quicquid habebat, conjecit, omnem poſſeſſionem ſuam.

CAP. XIII.

1 Quumque exiſſet Jeſus è templo, dixit ei unus ex diſcipulis ſuis; Magiſter, ecce vide quales lapides, & qualia ædificia.
2 Jeſus autem dixit ei; Vides iſta ædificia magnifica? non relinquetur hîc lapis ſuper lapidem qui non deſtruatur.
3 Et quum ſediſſet Jeſus in Monte olivarum è regione templi, interrogârunt eum Cepha, & Jacob, & Johannes, & Andreas ſoli;
4 Dic nobis quandò hæc futura ſunt, & quod eſt ſignum, quum appropinquabunt hæc omnia ad conſummationem?
5 Ipſe verò Jeſus cœpit eis dicere, Videte ne quis inducat vos in errorem.
6 Multi ſiquidem venturi ſunt in nomine meo, dicturique, Ego ſum: & multos aberrare facient.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * چون داود اورا خداوند خود خواند * پس چگونه مسيح فرزند داود باشد همهٔ جماعت †
38 اورا خوش مي شنيدند * وتعليم خود بديشان مي گفت * ونيز فرمود كه از نويسندگان †
پرهيز داريد * كه مي خواهند * كه بفرجي ولباسها فاخر وطيلسانها بگردند * ودر بازارها
39 سلام را دوست † دارند * ودر انجمنها بالاتر نشينند * ودر مهماني جايگاه صدر را بگزينند *
40 * وخانهاء بيوه زنانرا بخورند بحجت آن † نماز خود را دراز كشند * تا بداني كه ايشان فراوان
پاداش پذيرند

پنجاه دو انجا كه زن ريسمان در خزينه انداخت

41 * وعيسي برابر خزينه نشسته بود * مي ديد كه خلق چگونه زكوة † در خزينه مي
42 اندازند * توانگران چيزهاء بسيار مي انداختند * از انواع * * آمد بيوه زني مسكين * ودو
43 گروههٔ ريسمان داشت * انرا در خزينه † انداخت * * عيسي † بشاگردان خود گفت * راست
44 بشما بگويم * اين بيوه زن † مسكين † از همه بيشتر در خزينه انداخت * زيرا ديگران از انچه پيش
ايشان افزونست انداختند * واين زن از بي نوايي خود پيش ازان ريسمان † نداشت * انرا بينداخت *
پس صواب او بيشترست *

37 *Quum David illum Dominum ſuum vocet, porrò quomodò Chriſtus filius David ſit? Et univerſa*
38 *turba lubenter illum audiebant. Et doctrinam ſuam illis locutus eſt, ac etiam juſſit; A Scribis cavete, qui affectant ut in tunicis & veſtibus conſpicuis & ſtolis ambulent, & in foris ſalutationem amant.*
39 *Et in ſynagogis ſupremi ſedent, & in convivio locum præcipuum eligunt.*
40 *Et domos viduarum devorant, quod ad excuſandum preces ſuas in longum protrahunt, ut ſcias illos ampliorem retributionem accepturos.*

LII. Ubi mulier filum in gazophylacium injecit.

41 *Et cum Jeſus ex adverſo gazophylacii ſederet, ſpectabat quomodò populus oblationes in gazophylacium injicerent. Divites multa injiciebant variorum generum.*
42 *Et venit vidua pauper quæ duos glomos fili habuit, quos in gazophylacium injecit.*
43 *Jeſus diſcipulis ſuis dixit; Verum vobis dico, Hæc vidua pauper plus quàm omnes in gazophylacium injecit.*
44 *Alii enim ex illo quod apud eos abundat injecerunt: at hæc mulier ex penuria ſua plus quàm hoc filum non habuit, illo injecto itaque rectitudo ejus major eſt.*

Versio VULGATA LATINA.

37 Ipſe ergò David dicit eum Dominum, & undè eſt filius ejus? Et multa turba eum
38 libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina ſua; Cavete à Scribis, qui volunt in
39 ſtolis ambulare, & ſalutari in foro, Et in primis cathedris ſedere in ſynagogis, &
40 primos diſcubitus in cœnis: Qui devorant domos viduarum ſub obtentu pro-
41 lixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. Et ſedens Jeſus contra gazophylacium, aſpiciebat quomodò turba jactaret æs in gazyphylacium, & multi divites
42 jactabant multa. Cùm veniſſet autem vidua una pauper, miſit duo minuta, quod eſt
43 quadrans, Et convocans diſcipulos ſuos, ait illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper plus omnibus miſit, qui miſerunt in gazophylacium.
44 Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miſerunt: hæc verò de penuria ſua omnia quæ habuit miſit, totum victum ſuum.

CAP. XIII.

1 Et cùm egrederetur de templo, ait illi unus ex diſcipulis ſuis; Magiſter, aſpice
2 quales lapides, & quales ſtructuræ. Et reſpondens Jeſus, ait illi; Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non de-
3 ſtruatur. Et cùm ſederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant
4 eum ſeparatìm Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas; Dic nobis, quando iſta fient? & quod ſignum erit, quando hæc omnia incipient conſum-
5 mari? Et reſpondens Jeſus cœpit dicere illis; Videte ne quis vos ſeducat:
6 Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego ſum: & multos ſeducent.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * فداود يقول انه ربه فكيف هو ابنه * وكان الجمع الكبير يسمع منه بلذه *
38 فقال لهم في تعليمه احذروا من الكتبه الذين يحبون يمشون بالحلل * والسلم في الاسواق * ويجلسون مع
39 رؤساء الجماعة * ويتكيون في صدور المجالس واوايل المتكات في الولايم *
40 الذين ياكلون بيوت الارامل بتطويل صلواتهم هولاء ياخذون عقابا دايما *
41 ثم جلس يسوع عند باب الخزانة ينظر الجمع كيف يلقي نحاسا في الخزانة * واغنياء كثيرون القوا كثيرا *
42 فجاءت مراه ارملة مسكينة فالقت فلسين ليس لها سواهما *
43 فاستدعي تلاميذه وقال لهم امين اقول لكم ان هذه الارملة المسكينة القت اكثر من كل الذين القوا في الخزانة *
44 لان الكل القوا من فضل ما عندهم وهذه القت مع مسكنتها كلما لها وكل معيشتها *

1 * ثم خرج من الهيكل فقال له واحد من تلاميذه يا معلم انظر الي هذه الحجارة العظيمة
2 وهذا البناء * فاجاب يسوع قايلا اتري هذه الحجارة العظيمة * لا يترك هاهنا حجر علي حجر
الا وينقض * الفصل الثاني والاربعون *
3 * وبينما هو جالس علي جبل الزيتون
4 قدام الهيكل ساله بطرس ويعقوب ويوحنا واندراوس في خفية * قل لنا متي تكون هذه
5 الاشياء واي شي هو العلامة الدالة علي كمال ذلك * فقال لهم يسوع انظروا لا يضلكم احد *
6 * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو ويضلون كثيرين *

37 *Ergò David dicit eum eſſe Dominum ſuum: quomodò igitur eſt filius ejus? Et turba ingens audiebat eum cum delectatione.*
38 *Et dixit eis inter doctrinam ſuam; Cavete à Scribis, qui amant ambulare in ſtolis, & ſalutationem in plateis,*
39 *Et ſedere cum principibus ſynagogæ, & recumbere in primis cathedris & primis accubitibus in conviviis.*
40 *Qui comedunt domos viduarum in prolixitate orationum ſuarum. Iſti ſunt accepturi ſupplicium æternum.*
41 *Deindè ſedit Jeſus ad oſtium gazophylacii, conſiderans turbam quomodò jactaret æs in gazophylacium, & divites multi projecerunt multúm.*
42 *Venit autem mulier vidua pauper, & projecit duo minuta, nil habens præter illa.*
43 *Et convocavit diſcipulos ſuos, & dixit eis; Amen dico vobis, quia hæc vidua pauper projecit plus omnibus qui miſerunt in gazophylacium.*
44 *Quoniam omnes projecerunt ex ſuperabundantia eorum quæ habent, & hæc injecit cum inopia ſua quicquid habebat, & omnem victum ſuum.*

CAP. XIII.

1 *Et egreſſus eſt de templo, & dixit ei unus ex diſcipulis ſuis; Magiſter, intuere hos lapides magnos, & hanc ſtructuram.*
2 *Reſpondit Jeſus, dicens; Vidéſne hos lapides magnos? Non relinquetur hic lapis ſuper lapidem quin deſtruatur.*

Sectio quadrageſima ſecunda.

3 *Et dum eſſet ſedens ſuper montem olivarum contra templum, interrogaverunt eum Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andreas ſecretò;*
4 *Dic nobis quando erunt hæ res, & quæ res eſt ſignum indicans finem horum?*
5 *Ait illis Jeſus; Videte, ne ſeducat vos aliquis:*
6 *Etenim multi venient in nomine meo, dicentes; Quia ego ſum: & ſeducent multos.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ዘለሊሁ፡ እንከ፡ ደዊት፡ እግዚእየ፡ ይቤሎ፡ እፎ፡ እንከ፡ ወልዶ፡ ይከውኖ፡ ወኵሉ፡ ሕ
38 ዝብ፡ ሠናየ፡ ያጸምእዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡ ዑቁ፡ እምጸሐፍት፡ እ
39 ለ፡ ይፈቅዱ፡ ያንሶስዉ፡ ተላቢሶሙ፡ ወይትአምኃዎሙ፡ በምሥያጣት፡፡ ወይነብሩ፡
40 ፍጽመ፡ በውስተ፡ አዕዋደት፡ ወርእሰ፡ መርፈቃት፡ በውስተ፡ መሰሐት፡፡ እለ፡ ይውኅ
ጥዎን፡ ለአብያተ፡ መበለታት፡ ወይትሜየኑ፡ ነዋኀ፡ መከንያተ፡ ወይረክቡ፡ ዘይዓቢ፡
ኵነኔ፡፡ በእንተ፡ ክልኤ፡ ጸሪቅ፡
41 ወነቢሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መንጸረ፡ ሙዳየ፡ ምጽዋት፡ ይሬኢ፡ ሰብአ፡ ዘያበውእ፡ ጸሪ
ቀ፡ ወይወድዩ፡ ውስተ፡ ሙዳየ፡ ምጽዋት፡ ወብዙኃን፡ አብዕልት፡ እለ፡ አብኡ፡ ብዙኀ፡፡
42 ወመጽአት፡ አሐቲ፡ ብእሲት፡ ነዳይት፡ መበለት፡ ወአብአት፡ ክልኤተ፡ ጸሪቀ፡ ዘይብል
43 ዎ፡ ቆድራጢስ፡፡ ወጸውዖሙ፡ ለአርድእቲሁ፡ ወይቤሎሙ፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ዛቲ፡
ነዳይት፡ መበለት፡ አብዝኀት፡ አብኦ፡ እምኵሎሙ፡ እለ፡ አብኡ፡ ውስተ፡ ሙዳየ፡
44 ምጽዋት፡፡ እስመ፡ እሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ አብኡ፡ እምተረፈሙ፡ አብኡ፡ ወይእ
ቲስ፡ እምተፅናሳ፡ ኵሎ፡ ዘቦ፡ አብአት፡ ወኵሎ፡ ንብረታ፡፡
1 ፲፫ ወወፂኦሙ፡ እምኵራብ፡ ይቤሎ፡ አሐዱ፡ እምአርድእቲሁ፡ ሊቅ፡ ርኢ፡ ምንተ፡
2 ይመስል፡ ንድቁ፡ ወአእባኒሁ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ትሬኢኑ፡
ዘንተ፡ ኵሎ፡ ንድቀ፡ ዓቢየ፡ ኢይትኃደግ፡ እብን፡ ደበ፡ እብን፡ ዝየ፡ ዘኢይትነሠት፡፡
3 በእንተ፡ ኅልቀተ፡ ዓለም፡ ወእንዘ፡ ይነብር፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ አንጻረ፡
ምኵራብ፡ ተስእልዎ፡ በበሕቲቶሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ ወእንድርያስ፡፡
4 ወይቤልዎ፡ ንግረነ፡ ማእዜ፡ ይከውን፡ ዝንቱ፡ ወምንት፡ ተአምርቱ፡ አመ፡ ይከውን፡ ዝንቱ፡
5 ኵሉ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአኀዘ፡ ይቤሎሙ፡ ዑቁ፡ ኢያስሕቱክሙ፡፡
6 ብዙኃን፡ ይመጽኡ፡ በስምየ፡ ወይብሉ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወያስሕትዎሙ፡ ለብዙኃን፡፡

37 Ipſe ergò David, Dominus meus dicit ei: quomodo igitur filius ejus erit? Et totus
38 populus jucundè audiebat eum. Et dixit iis docens eos; Cavete à ſcribis qui
39 volunt ambulare ſtolati, & ſalutari in foris, Et ſedere primò in conventibus, &
40 primũ accubitum in conviviis: Qui devorant domus viduarum, & circumveniunt longè artificiis, & recipient gravius judicium.

De duobus minutis.

41 Et ſedens Dominus Jeſus contra arcam eleemoſynarum, videbat hominem qui offerebat minutum: & projiciebant in arcam eleemoſynarum: & multi divites fuerunt qui obtulerunt multum.
42 Et acceſſit una mulier, pauper vidua, & obtulit duo minuta, quæ dicuntur kodratis.
43 Et vocavit diſcipulos ſuos, & dixit iis; Amen dico vobis, Hæc pauper vidua abundantiùs obtulit, quàm omnes illi qui obtulerunt in arca eleemoſynarum.
44 Quoniam hi omnes qui obtulerunt, ex ſuperfluitate ſua obtulerunt: & hæc ex penuria ſua, totum quod habuit obtulit, & totam ſuſtentationem ſuam.

CAP. XIII.

1 Et egredientibus illis è templo, dixit ei unus ex diſcipulis ſuis; Magiſter, ecce quid ſignificat ſtructura ejus, & lapides ejus?
2 Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit; Vidéſne hoc totum ædificium magnum? Non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non deſtruetur.

De conſummatione ſeculi.

3 Et ſedens in Monte olivarum, ex adverſo templi, interrogârunt eum privatim Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andræas:
4 Et dixerũt ei; Dic nobis, quando erit hoc? & quid ſignum ejus quando erit hoc totum?
5 Et reſpondit Dominus Jeſus, & cœpit dicere iis; Cavete, ne ſeducant vos.
6 Multi venient in nomine meo, & dicent; Ego ſum: & ſeducent multos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وچون عيسي از كنشت بدر آمد شاگردان بدو گفتند معلم ببين چه سنگهاست *
2 وچه عمارتها * * عيسي † بديشان گفت مي بينيد اين عمارتهاء معظم را سنگ بر سنگ
گذاشته نشود الا از يكديگر † بر انداخته گردد

پنجاه سه نشان پيغمبران دروغ وخرابي اورشليم كه ظاهر شود

3 * چون عيسي بر كوه زيتون
4 نشست برابر كنشت صفا ويعقوب ويوحنا واندراوس بخلوت ازو پرسيدند * بگو بما
اينها كي بشوند * وچيست آيت * ونشان او * دران وقت كه اينها نزديك شوند * وكي تمام
5 شوند * * عيسي بديشان گفت * نيك ببينيد نبادا كسي شما را بفريباند * بسياران بنام
6 من بيايند وبگويند كه منم منم * وبسيارانرا گمراه كنند *

CAP. XIII.

1 *Et cùm Jeſus è templo egrederetur, diſcipuli ei dixerunt; Præceptor, vide quales lapides ſunt, & qualia ædificia.*
2 *Jeſus illis dixit; Videtis hæc ædificia magna? lapis ſuper lapidem non relictus erit, quin unus ab alio diſſiciatur.*

LIII. Signum Prophetarum falſorum & deſtructionis Hieroſolymæ, quod appariturum erat.

3 *Quum Jeſus in monte Olivarum ſederet è regione templi, Cephas, & Jacobus, & Johannes, & Andreas privatim illum interrogabant:*
4 *Dic nobis quando hæc erunt, & quodnam eſt ſignum & indicium illius temporis quo hæc propinqua erunt, & quando finita erunt.*
5 *Jeſus illis dixit; Diligenter videte ne quis vos decipiat.*
6 *Multi in nomine meo venient, & dicent; Ego quidem ſum, ego ſum: & multos ſeducent.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΜΒ'.

Cùm autem audieritis bella, & *auditiones* bellorum, ne *turbemini*: oportet enim fieri:
7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι·
ſed nondum finis. *Excitabitur* enim gens *in* gentem, & regnum ſuper re-
8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
gnum: & erunt terræmotus per loca, & *erunt* fames *&* *turbæ*. *Initia* dolorum
λείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων
hæc. *Aſpicite* autem voſmetipſos. Tradent enim vos *ad conſeſſus*, & in
9 ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς ρλθ α
ſynagogas: *cædemini*, & *ad duces* & reges *ſiſtemini* *cauſâ* *mei*, in
συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων (δ) καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
teſtimonium illis. Et in omnes gentes oportet primùm prædicari Evange-
10 μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ Εὐαγγέ- ρμ ς
lium. Cùm *autem* duxerint vos tradentes, *ne præanxiemini* quid loquamini,
11 λιον. Ὅταν δὲ (ε) ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ρμα β
nec præmeditemini: ſed quod datum fuerit vobis in illa hora, id loquimini:
μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ (ζ) ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
non enim eſtis vos loquentes, ſed Spiritus ſanctus. Tradet autem frater
12 οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
fratrem in mortem, & pater *natum*, & inſurgent *nati* in parentes, &
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ
morte afficient eos. Et eritis *exoſi* *ab* omnibus propter nomen meum:
13 θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·

ρμβ *At permanens* in finem, hic ſalvus erit. Cùm autem videritis abominationem deſo-
ς ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη- 14
lationis, *prolatum à Daniele Propheta*, ſtantem ubi non *oportet*: (*legens*
μώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ· (ὁ ἀναγινώσκων
intelligat,) tunc qui in Judæa fugiant in montes. Qui *autem* ſuper *domum*,
ρμγ νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, 15
β ne deſcendat in domum, nec introëat *tollere* quid de domo ſua. Et
μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ (η) εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Καὶ 16
ρμδ qui in *agrum exiſtens*, non revertatur *in quæ poſt*, tollere veſtimentum ſuum. Væ
β ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. Οὐαὶ 17
ρμε autem *in utero habentibus* & nutrientibus in illis diebus. Orate verò
ς δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ 18
ut non *fiat* *fuga veſtra* hyeme. Erunt enim dies illi *tribulatio*,
ρμς ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, 19
β *qualis non facta eſt talis* ab initio *conditionis*, quam condidit Deus, uſque nunc, *& non*
οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
fiet. Et *ſi non* Dominus *contraxiſſet* dies, non *ſervaretur* omnis caro:
ρμζ γένηται. Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 20
ς ſed propter electos, quos elegit, *contraxit* dies.
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

MS.A. (δ) δὲ καὶ (ε) ἄγωσιν (ζ) ἂν (η) εἰσελθάτω

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܡܐ ܕܝܢ ܕܫܡܥܬܘܢ ܩܪܒܐ. ܘܫܘܥܝܐ ܕܩܪܒܐ. ܠܐ ܬܬܕܠܚܘܢ. ܕܗܘܝܘ ܓܝܪ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ 7
ܥܕܟܝܠ ܡܛܝܬ ܫܘܠܡܐ. * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ. ܘܡܠܟܘ ܥܠ ܡܠܟܘ. ܘܢܗܘܘܢ ܙܘܥܐ 8
ܒܕܘܟܐ ܕܘܟܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܟܦܢܐ ܘܫܓܘܫܝܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܪܫܐ ܕܚܒܠܐ. * ܚܙܘ ܕܝܢ ܐܢܬܘܢ 9
ܠܢܦܫܟܘܢ. ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܓܝܪ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ. ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܢܢܓܕܘܢܟܘܢ. ܘܩܕܡ ܡܠܟܐ
ܘܗܓܡܘܢܐ ܬܩܘܡܘܢ ܡܛܠܬܝ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܠܗܘܢ. * ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐ ܕܬܬܟܪܙ 10
ܣܒܪܬܝ. * ܡܐ ܕܝܢ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܢܫܠܡܘܢܟܘܢ. ܠܐ ܩܕܡܝܢ ܐܝܨܦܘ 11
ܡܢܐ ܬܡܠܠܘܢ. ܘܠܐ ܬܗܓܘܢ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܗܝ ܡܠܠܘ. ܠܐ
ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܢܫܠܡ ܕܝܢ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܒܐ 12
ܠܒܪܗ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܢܡܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܠܟܠܢܫ 13
ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܢ ܕܢܣܝܒܪ ܕܝܢ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܗܘ ܢܚܐ. * ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ 14
ܐܬܐ ܕܛܘܡܐܬܐ ܕܚܘܪܒܐ ܐܝܢܐ ܕܐܬܐܡܪ ܒܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ. ܕܩܝܡܐ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܘܠܐ. ܗܘ ܡܢ ܕܩܪܐ
ܢܣܬܟܠ. ܗܝܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ. * ܘܡܢ ܕܥܠ ܐܓܪܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܚܘܬ 15
ܘܠܐ ܢܥܘܠ ܠܡܫܩܠ ܡܕܡ ܡܢ ܒܝܬܗ. * ܘܡܢ ܕܒܚܩܠܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܒܣܬܪܗ 16
ܠܡܫܩܠ ܢܚܬܘܗܝ. * ܘܝ ܕܝܢ ܠܒܛܢܬܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ. * ܨܠܘ ܕܝܢ 17 18
ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܥܪܘܩܝܐ ܕܝܠܟܘܢ ܒܣܬܘܐ. * ܢܗܘܝܢ ܓܝܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܘܠܨܢܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܟܘܬܗ ܡܢ 19
ܪܫܝܬ ܒܪܝܬܐ ܕܒܪܐ ܐܠܗܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ. * ܘܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܟܪܝ ܠܝܘܡܬܐ 20
ܗܢܘܢ. ܠܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܟܠ ܒܣܪ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܓܒܝܐ ܕܓܒܐ. ܟܪܝ ܠܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ.

Quum autem audieritis prælia, & rumorem 7
bellorum, ne timeatis futurum: eſt enim ut
hæc fiant, ſed nondum finis. Surget enim 8
gens in gentem, & regnum in regnum, fi-
entque terræmotus in ſingulis locis, & erunt
fames & tumultus. Hæc ſunt initium dolo- 9
rum. Cavete autem vobiſmetpſis: tradent
enim vos judicibus, & in ſynagogis eorum
flagellis cædemini, & coram regibus & præ-
fectis ſiſtemini propter me, ut ſit eis teſtimo-
nio. Priùs autem prædicandum eſt Evan- 10
gelium meum in omnibus gentibus. Quum 11
autem tradendos vos adducent, ne ſitis ſoli-
citi quid loquamini, néve meditemini:
ſed id ipſum quod datum fuerit vobis illâ
ipſâ horâ, eloquimini, non enim vos loque-
mini, ſed Spiritus ſanctitatis. Tradet au- 12
tem frater fratrem ſuum ad mortem, & pa-
ter filium ſuum: & inſurgent filii contra
patres ſuos, & enecabunt eos. Et eritis 13
exoſi omnibus propter nomen meum. Qui
verò ſuſtinuerit uſque in finem, hic ſalvus
erit. Quum autem videritis portentum il- 14
lud immundum vaſtationis, quod dictum eſt
per Danielem prophetam, ſtans ubi non
oportet, (qui legit, intelligat) tunc illi qui
fuerint in Judæa, fugiant in montem. Et 15
qui fuerit in tecto, ne deſcendat, nec ingre-
diatur ut auferat quicquam ex ædibus ſuis.
Et qui fuerit in agro, is ne revertatur retrò 16
ut tollat veſtimentum ſuum. Væ autem gra- 17
vidis, & iis quæ lactaverint per illos dies. 18
Orate verò ne fiat fuga veſtra hyeme. Erit 19
enim illis diebus oppreſſio, qualis non exſti-
tit à principio creaturæ quam creavit Deus,
nunc uſque, nec erit. Et niſi Dominus de- 20
curtâſſet dies illos, nulla viveret caro: ſed
propter electos quos elegit, decurtavit dies
illos.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اكنون چون جنكها بشنويد وخبرهاء اراجيف مترسيد * سبب انك البته خواهد شدن الا 7
هنوز فرجام نيست * *زيرا كه خلق بر خلق بر خيزند * ومملكت بر مملكت * ودر بعضي † 8
ولايتها ترس وبيم باشد * تنكي وكرسنكي ظاهر شود * ودرميان مردم آشفتكي بشود * اينها
همه اول شورش وتباهي اند * *شما در نفس خود استوار باشيد * ودل خودرا قوي داريد * 9
براي انك شمارا بدست داوريها بسپارند * ودر مجمع ايشان † شمارا بزنند * وشكنجه كنند * بايد
كه شما برابر ملكان * وشحنكان دلير باشيد * وبراي من كواهي دهيد * *وهر چه زودتر 10
سپارشهاء من در اطراف عالم كفته شود * *چون شمارا پيش كشند * وبسپارند انديشه 11
مكنيد * كه چه كوييد * وغم نخوريد * الا انچ دران ساعت بشما داده شود * انرا بكوييد * دران
ساعت شما نباشيد كه سخن ميكوييد الا روح القدس * يعني جان پاك * *برادر برادررا در مرك 12
سپارد * وپدر فرزندرا * وفرزندان بر پدران خود بر خيزند * وايشانرا بميرانند * *براي نام من از 13
هر كس دشمن داشته شويد * وانك تا آخر بشكيبد زنده جاويد او باشد * *وقتي كه 14
بينيد ايت پليد خرابي را * انك در دانيال پيغمبر كفته شد در انجا كه ناشايست است

Cùm igitur bella audieritis & ru- 7
mores tumultuum, ne timeatis: eò
quod omnimodò futurum eſt, ſed
nondum finis eſt. Quoniam popu- 8
lus in populum inſurget, & regnum
in regnum, & in quibuſdam regio-
nibus terror & metus erit, anguſtia
& fames exorietur, et inter homi-
mines conſternatio erit. Hæc omnia
principium perturbationis & per-
niciei ſunt. Vos in anima veſtra 9
confirmati eſtote, & cor veſtrum
fortificate; eò quòd vos in poteſta-
tem judiciorum tradituri ſint, et
in conventu illorum vos verbera-
bunt et tormento afficient: oportet
ut vos coram regibus et præſidibus
animoſi ſitis, et mihi teſtimonium
perhibeatis. Et primùm omnium 10
præcepta mea in extrema mundi
promulgata erunt. Cùm vos attra- 11
xerint et tradiderint, cogitationem
hanc ne agitetis, quid ſcilicet di-
cturi ſitis, neque ſolicitudine affici-
amini: ſed id quod in illa hora vo-
bis datum fuerit, illud loquimini;
in illa enim *horâ vos non eſtis qui*
loquimini, ſed Spiritus ſanctus, i.e.
Mens pura. Frater fratrem in mor- 12
tem tradet, et pater filios: et filii
in patres ſuos inſurgent, et eos mor-
te afficient. Et *propter nomē meū ab* 13
omni homine odio habiti eritis: ille
autem qui ad finem perſeveraverit,
vivens æternùm ipſe erit. Quo tem- 14
pore videritis ſignum impurum de-
ſolationis, quod in Daniele propheta
dictum eſt, in eo loco quo non oportet

Verſio VULGATA LATINA.

7 Cùm audieritis autem bella, & opinionés bellorum, ne timueritis: oportet
8 enim hæc fieri: ſed nondum finis. Exurget enim gens contra gentem, & re-
gnum ſuper regnum, & erunt terræmotus per loca, & fames. Initium dolorum
9 hæc. Videte autem voſmetipſos. Tradent enim vos in conciliis, & in ſynagogis
vapulabitis, & ante præſides & reges ſtabitis propter me, in teſtimonium illis.
10 Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Evangelium. Et cùm duxerint vos
11 tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: ſed quod datum vobis fuerit
in illa hora, id loquimini: non enim vos eſtis loquentes, ſed Spiritus ſanctus.
12 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & conſurgent filii in
13 parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum.

Qui autem ſuſtinuerit in finem, hic ſalvus erit. Cùm autem videritis abo- 14
minationem deſolationis, ſtantem ubi non debet: (qui legit, intelligat:) tunc
qui in Judæa ſunt, fugiant in montes: Et qui ſuper tectum, ne deſcendat in 15
domum, nec introëat ut tollat quid de domo ſua: Et qui in agro erit, non 16
revertatur retrò tollere veſtimentum ſuum. Væ autem prægnantibus & nu- 17
trientibus in illis diebus. Orate verò ut hyeme non fiant. Erunt enim 18
dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam con- 19
didit Deus, uſque nunc, neque fient. Et niſi breviâſſet Dominus dies, non 20
fuiſſet ſalva omnis caro: ſed propter electos, quos elegit, breviavit dies.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فاذا سمعتم بالحروب واخبار الحروب فلا تضطربوا فانه ينبغي ان يكون لكن لم يات الانقضي * 7
* وان امة تقوم على امة ومملكة على مملكة ويكون الزلازل في مواضع * ويكون مجاعات 8
وهيوج وهذه بداية الطلق * * الفصل الثالث والاربعون * * فانظروا انتم ايهم 9
سيسلمونكم الى المحاكم فتضربون وتقامون امام الملوك والقواد من اجلي شهادة لهم •
* ولكل الامم * ينبغي اولا ان يكرز بالانجيل * فاذا قدموكم واسلموكم فلا تهتموا بماذا تقولون 10 11
ولا بما تجيبون * فانكم تعطون في تلك الساعة ما به تتكلمون * ولستم المتكلمين لكن روح
القدس * وسيسلم الاخ اخاه الى الموت والاب ابنه ويثب الابناء على ابائهم فيقتلونهم * 12
* وتكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي والذي يصبر الى المنتهي يخلص * فاذا 13 14
رايتم نجس الخراب المذكور في دانيال النبي قايما حيث لا يجوز فليفهم القاري * حينيذ
الذين في اليهودية يهربون الى الجبال * والذي على السطح لا ينزل الى بيته لياخذ منه شيا * 15
* والذي في الحقل لا يرجع الى ورايه لياخذ لباسه * فالويل للحبالي والمرضعات في تلك 16 17
الايام * فصلوا لئلا يكون هربكم في شتاء * لانه يكون في تلك الايام ضيق لم يكن مثله 18 19
من البدء الذي خلق الله الى الان ولا يكون * ولولا ان الرب قصر تلك الايام لم يخلص 20
ذو جسد * لكن من اجل المختارين الذين اختيروا قصر تلك الايام *

Cùm autem audieritis bella, & famas 7
bellorum, ne turbemini. Oportet enim
hoc fieri: ſed non venit finis. Et verò 8
gens ſurget contra gentem, & regnum
contra regnum, & erunt terræmotus in
locis diverſis, & erunt fames, ac furo-
res: & hoc erit initium doloris.

Sectio quadrageſima tertia.

Quare advertite vos, nam ſuntproditu- 9
ri vos prætoriis, & vapulabitis, & ſi-
ſtemini ante reges & præſides pro-
pter me, in teſtimonium illis. Et cunctis 10
gentibus. Oportet autem *primùm prædi-*
cari evangelium. Cùm autem obtulerint 11
vos, & tradiderint vos, ne anxii ſitis
quid loquamini, neque quid reſpondeatis;
quoniam vos donabimini in illa hora eo,
quod loquemini: & non eritis vos lo-
quentes, ſed Spiritus ſanctus. Et tradet 12
frater fratrem ſuum morti, & pater fili-
um ſuum: & irruent filii in parentes ſu-
os, & occident eos: Et eritis exoſi apud 13
omnes propter nomen meum. Et qui ſuſ-
tinebit uſque in finem, ſalvabitur.
Cùm autem videritis contaminationem 14
ruinæ commemoratam in Daniele pro-
pheta, ſtantem ubi non decet (intelligat
legens.) Tunc qui in Judæa ſunt, fugi-
ent in montes: Et qui ſuper tectum, non 15
deſcendet in domum ſuam, ut tollat ex
ea quidquam: Et qui in agro, non re- 16
vertetur retrò ſe, ut tollat veſtimen-
tum ſuum. Væ autem prægnantibus, & 17
lactantibus in illis diebus. Orate igitur 18
ne ſit fuga veſtra in hyeme: Quoniam 19
erit in illis diebus anguſtia, cui non fu-
it ſimilis ab initio quo creavit Deus
uſque nunc, neque erit. Et niſi Domi- 20
nus abbreviâſſet illos dies, non ſalva-
retur corporeus quiſquam: ſed propter
electos, qui electi ſunt, breviati ſunt
illi dies.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወአመ፡ ሰማዕክሙ፡ ፀብአተ፡ ወድምፀ፡ ፀብኢተ፡ ኢትደንግፁ፡ እስመ ፡ ሀለወ፡ ይኩ
8 ን፡ ዝንቱ፡ ወአኮ፡ ባሕቱ፡ሶቤሃ፡ ዘየኀልቅ፡፡ ወይትነሣእ ፡ ሕዝብ፡ ዲበ፡ ሕዝብ ፡
ወነገሥት፡ ዲበ፡ ነገሥት፡ ወይመጽእ፡ ድልቅልቅ፡ በበ፡ ብሔሩ፡ ወይመጽእ፡ ረኃብ፡
9 ወዝንቱ፡ቀዳሚሁ፡ለጻዕር፡፡ ወአንትሙሰ፡ዑቁ፡ርእሰክሙ፡ይወስዱክሙ፡ለዐዋደተ፡
ወይቀሥፉክሙ፡ በምኵራብ፡ ወይትባጽሑክሙ፡ ኀበ፡ መሳፍንት ፡ ወነገሥት ፡ በእን
10 ቲአየ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ፡፡ ወለኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወይቀድሙ፡
11 ይስብክዋ፡ ለወንጌል፡፡ ወሶበ፡ ያበጽሑክሙ፡ ኢትሐልዩ፡ ኢትቅድሙ ፡ ዘትብሉ፡
ወዘትነቡ፡ ዘእንበበክሙ፡ ሶቤሃ፡ ንቡ፡ እስመ፡ ኢኮንክሙ፡ አንትሙ፡ ዘትነቡ፡ ዘእንበ
12 ለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡፡ ወያገብእ፡እኁ፡ እኁሁ፡ ለሞት፡ ወአብ፡ ውሉደ፡ ወውሉ
13 ድ፡ ይትነሥኡ፡ ዲበ፡ አዝማዲሆሙ ፡ ወይቀትልዎሙ፡፡ ወትከውኑ፡ ጽሉአነ፡በኀ
14 በ፡ኵሉ፡ በእንተ፡ስምየ፡፡ወዘሰ፡ አዘለፈ፡ትዕግሥቶ፡ ውእቱ፡ ዘይድኅን፡፡ ወሶበ፡
ርኢክሙ፡ ኀሳሮ፡ ለሙስና፡ ዘይቤ፡ ደንኤል፡ ነቢይ፡ ዘይቀውም፡ ውስተ፡ መካን፡ ቅዱ
15 ስ፡ ኀበ፡ ኢይከውን፡ ወዘያነብብ፡ ለያእምሩ፡፡ ይእተ፡ አሚረ፡ እለ፡ ውስተ፡ ይሁዳ፡ ይ
16 ጐዩ፡ውስተ፡አድባር፡፡ ወዘ፡ውስተ፡ ናሕስ፡ ኢይረድ፡ውስተ፡ቤት፡ ወኢይባእ፡ ይን
17 ሣእ፡ ዘኮነ፡ እምቤት፡፡ ወዘ፡ ገዳም፡ ሀሎ፡ ኢይትመየጥ፡ ድኅሬሁ፡ ይንሣእ፡ልብ
18 ሶ፡፡ ወባሕቱ፡ አሌሎን፡ ለፅኑሳት፡ ወለእለ፡ ይሐፅና፡ ውእተ፡ አሚረ፡፡ ወጸል
19 ዩ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ጕየይክሙ፡ በክረምት፡፡ ወይከውን፡፡ውእተ፡ ዕለተ፡ ዓቢየ፡ ሕ
ማም፡ ዘአመአመ፡ ኮነ፡ ዓለም፡ ኢኮነ፡ ከማሁ፡ወእመአመ፡ ፈጠረ፡ እግዚአብሔር፡
20 ወኢኮነ፡፡ ወሶበ፡ አኮ፡ ዘአኅጸሮን፡ እግዚአብሔር፡ ለእማንቱ ፡ መዋዕል ፡ እ
ም፡ ኢድኅነ፡ ኵሉ፡ ዘነፍስ፡ ወባሕቱ፡ በእንተ ፡ ኅሩያኒሁ ፡ እለ ፡ ኀረየ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ይኅጽሩ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡፡

Et quum audieritis bella, & rumorem bellorum, ne conturbemini: quia oportet 7
fieri hoc, ſed non continuò finis erit. Et exurget gens contra gentem, & reges 8
contra reges: & veniet terræ motus in ſingulis locis, & veniet fames: et hoc 9
principium doloris. Et vos cavete vobis: adducēt vos conventibus, & flagellabunt
vos in ſynagogis, & ducent vos ad principes & reges propter me, ut fiat teſtimo-
nium contra illos. Et omnibus gentib⁹ primò prædicabunt evangeliū. Et quando 10
adducēt vos, ne præcogitete quid dicetis, & quid loquemini: ꝙ dicā vobis tunc, 11
dicite: quia non eſtis vos qui loquimini, ſed Spirit⁹ ſanctus. Et tradet frater fratrē 12
ſuum ad mortē, & pater filium ſuum; & filii conſurgent contra parentes ſuos, &
occîdent eos. Et eritis exoſi apud omnes propter nomen meū, & qui perpetua- 13
vit patientiam ſuam, ipſe *eſt* qui ſervabitur. Et quando videritis turpitudinem 14
deſolationis, *de* qua dixit Daniel Propheta, quæ ſtabit in loco ſancto ubi non
oportet, (& qui legit intelligat eum) iſto die qui ſunt in Judæa fugient in mon-
tes. Et qui in tecto *fuerit* non deſcendet in domum, nec ingredietur ſumere 15
quod fuit in domo. Et qui *in* campo fuerit, non revertetur retrò, tollere veſti- 16
mentum ſuum. Sed væ prægnantibus & ſinu portantibus iſto die. Et orate 17
quòd non ſit fuga veſtra in hyeme. Et erit iſto die magna tribulatio, cui ex quo 18
tempore factus eſt mundus, non fuit ſimilis; & ex quo creavit Deus, non fuit. 19
Et niſi contraxiſſet Deus illos dies, non fuiſſet ſalva omnis anima: ſed propter 20
electos, quos elegit Deus, contrahuntur iſti dies.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بايستد * انك بخواند * دريابد * كساني كه در يهودا باشند بكوه بكريزند * *وانك بر بام باشد * 15
فرو نيايد * ونه تواند امدن وازخانه خود چيزي † ستادن * *انك در كشتزار باشد * وا پس 26
نكردد كه جامه خود بستاند * *واي بر زنان ابستن * وآنان كه بچكانرا شير مي دهند † دران روزها 17
* نماز كنيد * وزاري * كه كريختن شما بزمستان نباشد * ونه در روز شنبه * * ودران 18 19
روزكار * دشخواري * وتنكي بشود * كه هر كز چشم كس نديده باشد واز اول كه خدا دنيارا
آفريد * وا اين وقت نشده باشد * ونشود * *واكر نه خدا آن † روزهارا كوتاه مي كرد * 20
هيچ كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان * وكزيدكان * ان روزها كوتاه شدند *

ſtans, qui legit intelligat: ii qui in
Judæa fuerint in montem fugiant.
Et qui ſuper tectum fuerit, ne de- 15
ſcendat: neque enim *poterit veni-*
re, & aliquid è domo ſua ſumere.
Qui in agro fuerit, ne revertatur 16
ut veſtem ſuam capiat. Væ autem 17
mulieribus prægnantibus, & eis
quæ infantes lactaverint in illis
diebus. Preces facite & ſupplica- 18
tionem, ut fuga veſtra in hyeme
non ſit, neque in die Sabbathi.
Nam in illo tempore calamitas et 19
anguſtia erit, qualem oculus cujuſ-
quam nunquam vidit, et ab initio,
quando Deus mundum creavit,
uſque ad hoc tempus non fuit, neque
erit. Et niſi Deus illos dies con- 20
traxiſſet, nullum carne conſtans vi-
vum maneret: ſed propter ſanctos
et electos illi dies abbreviati ſunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'. ΜΓ'.

Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, *aut*, ecce illic, ne crediderітis. ϛμη
21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ (ϑ) πιστεύσητε. β
Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta, ad
22 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς ϛμθ
seducendos, si *possibile, &* electos. Vos *autem aspicite*: ecce prædixi vobis ϛ
23 τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν
omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam Sol contenebrabitur,
24 (ι) πάντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, ϛν
& Luna non dabit splendorem suum. Et stellæ cœli erunt deci- β
25 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· Καὶ οἱ (κ) ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπί-
dentes, & *efficaciæ* quæ in cœlis *concutientur*. Et tunc videbunt filium
26 πτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν ϛνα
hominis venientem in nubibus cum *efficacia* multa & gloria. Et tunc β
27 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ (λ) δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Καὶ τότε
mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis,
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων,
ab extremo terræ usque *extremum* cœli. A autem ficu discite parabolam:
28 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
Cùm ejus jam ramus tener fuerit, & *germinet* folia, cognoscitis quia
(μ) ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι
prope æstas *est*: Sic & vos, cùm hæc videritis *facta*, *cognoscite*
29 ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· (ν) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν (ξ) ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε

quòd *propè est ad fores*. Amen dico vobis, Quoniam non *præteribit* generatio
ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 30
hæc, *usque quò* omnia ista fiant. Cœlum & terra *præteribunt*:
αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (ο) παρελεύσονται· 31
ΜΓ' *at* verba mea non *præteribunt*. De autem die illo &
ϛνβ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (π) καὶ 32
hora, nemo scit, neque angeli, *qui* in cœlo, neque Filius, *si non*
ϛ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ
Pater. *Aspicite*, vigilate, & orate: nescitis enim quando
ϛνγ ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε 33
ϛ tempus *est*. Sicut homo peregrè profectus *relinquens* domum suam, & *dans*
ϛνδ ὁ καιρός ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς 34
β servis suis *authoritatem, & cuique opus suum*: & janitori præcepit ut
τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ· καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
vigilet. Vigilate ergò: (nescitis enim quando dominus domûs veniat; *vesperè*,
ϛνε γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· (οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται), ὀψὲ, 35
β an mediâ nocte, an galli cantu, an manè:) Ne *veniens* repentè, inveniat vos
ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ·) Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς 36
dormientes. *Quæ* autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.
καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε. 37

MS. A. (ϑ) πιστεύετε. (ι) ἅπαντα. (κ) ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, (λ) δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. (μ) ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς (ν) Οὕτως (ξ) ἴδητε ταῦτα (ο) παρελεύσεται· (π) ἢ ὥρας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * ܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܘ ܗܐ ܠܬܡܢ ܗܘ. ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ.
22 * ܢܩܘܡܘܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܘܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ. ܘܢܛܥܘܢ
23 ܐܢ ܡܫܟܚܝܢ ܐܦ ܠܓܒܝܐ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܙܕܗܪܘ. ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ.
24 * ܒܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܡܢ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܗܘ. ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ. ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܬܠ ܢܘܗܪܗ.
25 26 * ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܚܝܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܙܝܥܘܢ. * ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ
27 ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܥܢܢܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܘܥܡ ܫܘܒܚܐ. * ܘܗܝܕܝܢ ܢܫܕܪ ܠܡܠܐܟܘܗܝ.
ܘܢܟܢܫܘܢ ܓܒܝܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ. ܡܢ ܪܝܫܗ ܕܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܗ ܕܫܡܝܐ.
28 * ܡܢ ܬܐܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܦܠܐܬܐ. ܕܡܐ ܕܪܟܝܟܝܢ ܣܘܟܝܗ ܘܝܥܝܢ ܛܪܦܝܗ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ
29 ܩܝܛܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ. ܕܥܘ ܕܩܪܝܒܐ ܗܝ ܠܬܪܥܐ.
30 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ.
31 * ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ. * ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ.
32 ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܠܐ ܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ. * ܚܙܘ ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܨܠܘ. ܠܐ ܓܝܪ
33 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ. * ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܕܢܦܩ ܠܡܣܒܪܘ. ܘܫܒܩ ܒܝܬܗ ܘܝܗܒ
34 ܫܘܠܛܢܐ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܘܠܐܢܫ ܐܢܫ ܥܒܕܗ. ܘܠܬܪܥܐ ܦܩܕ ܕܢܗܘܐ ܥܝܪ. * ܐܬܬܥܝܪܘ
35 ܗܟܝܠ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܐܬܐ ܡܪܗ ܕܒܝܬܐ. ܒܪܡܫܐ ܐܘ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ. ܐܘ
36 ܒܩܪܝܐ ܬܪܢܓܠܐ. ܐܘ ܒܨܦܪܐ. * ܕܠܡܐ ܢܐܬܐ ܡܢ ܫܠܝ ܘܢܫܟܚܟܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ ܐܢܬܘܢ.
37 * ܡܕܡ ܕܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܠܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܗܘܘ ܥܝܪܝܢ.

Tunc siquis dixerit vobis, Ecce hîc est 21
Christus, & ecce illîc, ne credatis. Surgent 22
enim Pseudochristi, & pseudoprophetæ, &
edent signa & miracula, & seducent, si pos-
sit fieri, etiam electos. Vos autem cavete, 23
ecce prædixi vobis omnia. Porrò in illis 24
diebus post miseriam illam sol obscurabi-
tur, nec luna dabit splendorem suum. Et 25
stellæ cadent è cœlo, & virtutes cœlorum
commovebuntur. Túncque videbunt Fili- 26
um hominis venientem in nubibus cum vir-
tute magna, & cum gloria. Et tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos à quatuor ventis, ab extremo terræ ad
extremum usque cœli. A ficu autem disci- 28
te parabolam. Quum ejus tenerescunt ra-
mi, & germinant folia, scitis advenisse æsta-
tem. Ita & vos quum videritis hæc fieri, 29
scitote propè esse ad valvas. Amen dico 30
vobis, Nequaquam præterierit generatio
ista, usquedum hæc omnia fiant. Cælum 31
& terra præteribunt, ac sermones mei non
præteribunt. Cæterùm de die illo & illa
hora nemo novit, ne angeli quidem cœlo- 32
rum, nec ipse Filius, sed Pater. Cavete, 33
vigilate, & orate: nescitis enim quando
futurum sit tempus. Est enim tanquam 34
vir qui peregrè profectus est, reliquitque
domum suam, ac dedit potestatem servis
suis, & unicuique opus suum: janitori
verò præcepit ut vigilans esset. Vigilate 35
ergò, quippe qui nesciatis quando ven-
turus sit dominus domûs, vesperéne,
an mediâ nocte, an in cantu galli, an
mané. Ne quum venerit derepentè, in- 36
veniat vos dormientes. Quod autem vo- 37
bis dico, vobis omnibus idipsum dico,
Estote vigilantes.

Versio *PERSICA* cùm Interpretatione *LATINA*.

21 22 * وبعد ازان اكر كسي بشما بكويد * كه مسيح اينجاست * يا انجا باور مداريد * *براي انك
مسيحان دروغي پيدا شوند * وپيغمبران زور وناراست وايتها وشكفتها بدهند * كه بفريبانند
23 اكر توانند كزيدكانرا نيز *شما از ايشان † پرهيز كنيد * اينك هر چيزرا پيشتر بشما خبر كردم

پنجاه چهار
خبر قيامت وخرابي اورشليم

24 25 * ودران روزكار پستر ازان دشخواري * افتاب تاريك شود * وماه روشنايي ندهد * *وستاركان
26 از اسمان فرو ريزند * ونيرومندان † آسماني بلرزند * * انكه فرزند ادمي † را ببينند بر ابر ابرها
27 بيايد * با بزركي * ونيرومندي * وشكوه * وعظمت * *واز ان پس فرشتكان خودرا بفرستد
28 وكزيدكان خودرا از چهار ارواح كرد كند * از روي زمين تا سر آسمان * * وشما از درخت
انجير مثلها بياموزيد وقتي كه شاخهاء او تازه † شوند * وبركهاء او برويند * شما بدانيد كه
29 تابستان رسيد * *اينچنين شما نيز ببينيد كه اين همه شده باشد * بدانيد كه بر در نزديك
30 31 شد * *راست بشما بكويم اين دوده نكذرد تا اين همه را نبينيد * *آسمان وزمين ! بكذرند

Posteà autem si quis vobis dixerit; 21
Christus quidem hic est, aut illic:
ne credatis. Eò quòd Christi falsi ap- 22
parebunt, & Prophetæ falsi & ad-
ulterini, & signa & prodigia edent,
ut decipiant, si possent, electos et-
iam. Vos ab eis cavete: ecce rem 23
omnem vobis præmonstravi.

LIV. Prædictio resurrectionis
& excidii Hierosolymæ.

Et in illis diebus post afflictionem 24
Sol obtenebrabitur, & Luna lumen
non dabit. Et stellæ de cælo deci- 25
dent, & potentia cœlorum contre-
miscent. Tunc Filium hominis vi- 26
debunt, qui super nubes ætheris ve-
niet cum majestate, & virtute, &
terrore, & magnificentiâ. Et post- 27
eà Angelos suos mittet, & ele-
ctos suos à quatuor ventis congre-
gabit, à superficie terræ usque ad
verticem cœli. Vos autem ab ar- 28
bore ficûs parabolas discite, tempo-
re quo rami ejus teneri fuerint, &
folia ejus germinaverint, vos sci-
tis æstatem adesse. Sic vos etiam 29
cum videritis hæc omnia fieri, sci-
tote quòd ad ostium propè sit. Ve- 30
rum vobis dico, Hæc generatio non
præteribit, quin hæc omnia videri-
tis. Cœlum & terra præteribunt, 31

Versio VULGATA LATINA.

21
22 Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic est Christus, ecce illîc, ne credideritis. Ex-
urgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta ad se-
23 ducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergò videte: ecce prædixi vobis
24 omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, Sol contenebrabitur, & Lu-
25 na non dabit splendorem suum: Et stellæ cœli erunt decidentes, & virtutes, quæ
26 in cœlis sunt, movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubi-
27 bus cum virtute multa, & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit
28 electos suos à quatuor ventis, à summo terræ, usque ad summum cœli. A ficu au-
tem discite parabolam. Cùm jam ramus ejus tener fuerit, & nata fuerint folia, cog-
29 noscitis quia in proximo sit æstas: Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd
in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis; Quoniam non transibit ge- 30
neratio hæc, donec omnia ista fiant, Cœlum & terra transibunt, ver- 31
ba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit, 32
neque angeli in cœlo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate, & ora- 33
te: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregrè pro- 34
fectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cujusque operis, &
janitori præcepit ut vigilet. Vigilate ergò, (nescitis enim quando Domi- 35
nus domûs veniat: serò, an mediâ nocte, an galli cantu, an manè,) Ne cùm 36
venerit repentè, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus di- 37
co; Vigilate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 22 * فَانْ قَالَ لَكُمْ اَحَدٌ حِينَئِذٍ اَنَّ ٱلْمَسِيحَ هَاهُنَا اَوْ هُنَاكَ فَلَا تُصَدِّقُوا * فَانَّهُ سَيَقُومُ مَسِيحُوا كَذِبٍ
23 وَاَنْبِيَاءُ كَذِبَةٍ وَيَصْنَعُونَ عَلَامَاتٍ وَعَجَائِبَ لِيُضِلُّوا ٱلْمُخْتَارِينَ اِنْ قَدَرُوا * فَانْظُرُوا اَنْتُمْ فَهَا اَنَا
24 قَدْ بَدَاْتُ وَاَخْبَرْتُكُمْ بِكُلِّ شَيْءٍ * لٰكِنْ فِي تِلْكَ ٱلْاَيَّامِ بَعْدَ ذٰلِكَ ٱلضِّيقِ ٱلشَّمْسُ تُظْلِمُ وَٱلْقَمَرُ
25 26 لَا يُعْطِي ضَوْءَهُ * وَٱلْكَوَاكِبُ تَتَسَاقَطُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَقُوَّاتُ ٱلسَّمَاءِ تَضْطَرِبُ * حِينَئِذٍ يَنْظُرُونَ اِبْنَ
27 ٱلْاِنْسَانِ آتِيًا فِي ٱلسَّحَابِ مَعَ قُوَّاتٍ وَمَجْدٍ عَظِيمٍ * حِينَئِذٍ يُرْسِلُ مَلَائِكَتَهُ فَيَجْمَعُ مُخْتَارِيهِ مِنْ
28 جِهَاتِ اَرْبَعِ ٱلرِّيَاحِ مِنْ اَقْصَى ٱلْاَرْضِ اِلَى اَقْصَاهَا * فَمِنَ ٱلتِّينَةِ اَعْلَمُوا ٱلْمَثَلَ * اِذَا رَاَيْتُمْ اَغْصَانَهَا
29 لَانَتْ وَظَهَرَتْ اَوْرَاقُهَا عَلِمْتُمْ اَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ اَنْتُمْ اَيْضًا اِذَا رَاَيْتُمْ هٰذِهِ قَدْ كَانَتْ
30 فَاعْلَمُوا اَنَّهُ قَدْ قَرُبَ عَلَى ٱلْاَبْوَابِ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰذَا ٱلْجِيلَ لَا يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ
31 هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْاَرْضُ تَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ * * اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْاَرْبَعُونَ *
32 * فَاَمَّا ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ وَتِلْكَ ٱلسَّاعَةُ لَا يَعْرِفُهَا اَحَدٌ وَلَا ٱلْمَلَائِكَةُ ٱلَّذِينَ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَلَا ٱلْاِبْنُ اِلَّا
33 34 ٱلْاَبُ * فَانْظُرُوا وَاسْهَرُوا وَصَلُّوا لِاَنَّكُمْ لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَكُونُ ٱلزَّمَانُ * مِثْلُ اِنْسَانٍ سَافَرَ وَتَرَكَ
35 بَيْتَهُ * وَاَعْطَى عَبِيدَهُ ٱلسُّلْطَانَ لِكُلِّ وَاحِدٍ عَمَلَهُ * وَاَوْصَى ٱلْبَوَّابَ بِٱلتَّيَقُّظِ * فَاسْهَرُوا فَاِنَّكُمْ
36 لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَاْتِي رَبُّ ٱلْبَيْتِ * بِٱلْعَشِيِّ كَانَ اَوْ نِصْفَ ٱللَّيْلِ اَوْ صِيَاحَ ٱلدِّيكِ اَوْ بِٱلْغَدَاةِ * لِئَلَّا
37 يَاْتِيَ بَغْتَةً فَيَجِدَكُمْ نِيَامًا * وَٱلَّذِي اَقُولُهُ لَكُمْ فَلِلْجَمِيعِ اَقُولُهُ فَاسْهَرُوا *

Et si dixerit vobis aliquis tunc quòd 21
Christus est hîc, vel illîc, ne credatis.
Nam exurgent Christi mendacii, & pro- 22
phetæ mendaces, & facient signa, & mi-
racula, ut seducant electos, si possint. Ad- 23
vertite ergò vos, nam ecce præveni, &
annuntiavi vobis omnia. Verùm in illis 24
diebus post illam angustiam, sol obtene-
brabitur, & luna non dabit lumen suum,
Et stellæ dilabentur de cœlo, & virtutes 25
cœli conturbabuntur. Tunc videbitis fi- 26
lium hominis venientem in nubibus, cum
virtutibus & gloriâ magnâ. Tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos ex partibus quatuor ventorum, ab
extremitate terræ usque ad extremita-
tes ejus. A ficu verò discite parabolam. 28
Quando videtis ramos ejus tenerescere,
& apparere folia ipsius, nostis quòd æstas
jam appropinquavit. Ita vos etiam 29
cùm videritis hæc jam accidisse, scitote
jam accessisse ad ostia. Amen dico vobis, 30
quòd hæc generatio non transibit, donec
fiant hæc omnia. Et cœlum & terra 31
transibunt, & verba mea non transibunt.

Sectio quadragesima quarta.

At verò illum diem, & illam horam non 32
novit quisquam, ne quidem angeli qui
sunt in cœlo, at ne Filius, sed Pater. Ad- 33
vertite, & vigilate, & orate, quoniam
vos nescitis quando futurum sit tempus.
Sicut homo, qui migravit & reliquit 34
domum suam, deditque servis suis pote-
statem, unicuique opus suum, & præce-
pit janitori vigilantiam. Vigilate, quia 35
vos nescitis, quando sit venturus domi-
nus domûs: seróne, an mediâ nocte, an
cantu galli, an in matutino. Ut ne veni- 36
at repentè, & inveniat vos dormientes.
Quod autem dico vobis, omnibus id 37
dico; Vigilate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይእተ:አሚረ:እመቦ: ዘይቤለክሙ:ነዋ:ዝየ:ሀሎ:ክርስቶስ:ወነዋ:ከሐክ:ኢትእመ
22 ኑ::=÷ እስመ:ይመጽኡ: ሐሰዊያን: መሲሕ: ወሐሰዊያን:ነቢያት:ወይገብሩ:ተኣም
23 ረ:ወመንክረ:ከመ: ያስሕቱ: ወሶበስ:ይትከሀል : ወለኅሩያንሂ:=÷ ወአንትሙ:ዑቁ:
24 ነየ:ላቅደምኩ:ነጊሮተክሙ:ኵሎ::=÷ ዑቁ:እተወ:አሚረ: ምስለ:ኵሉ: ሕማ
25 ም:ፀሐይኒ:ይጸልም:ወወርኅኒ: ኢይሁብ: ብርሃኖ:=÷ ወከዋክብትኒ: ይወድቁ: እ
26 ምሰማይ:ወይትከወስ:ሀይለ:ሰማያት::=÷ ወይእተ:አሚረ:ይሬእይዎ: ለወልደ:እጓ
ለ: እም: ሕያው: እንዘ: ይመጽእ: በደመና: ሰማይ: ኃይል:: ወስብሐት:ብዙኅ::=÷
27 ወይእተ:አሚረ:ይፌንዎሙ:ለመላእክቲሁ:ወያስተጋብእዎሙ: ለኅሩያኒሁ: እምአር
28 ባዕቱ:ነፋሳት:እምአጽናፈ:ምድር:እስከ:አጽናፈ:ሰማይ::=÷ ወእም: በለስ: አእ
ምሩ:አምሰሊሁ:እምከመ:ለመለመ:አዕጹቂሃ: ወሠረጸ: ቈጽላ: ይትዐወቅ:ከመ:
29 አልጸቀ:ማእረር::=÷ ከማሁኬ:አንትሙኒ: እምከመ:ርኢክሙ: ዘንተ:ኵሎ:ኮነ:
30 አእምሩ:ከመ:በጽሐ:ኆኅታት:=÷ አሜን:እብለክሙ:ከመ:ኢትትኀለቅ:ዛቲ:ትውል
31 ድ:ዘእንበለ:ይኩን: ዝንቱ: ኵሉ:=÷ ሰማይ: ወምድር: ይኅልፍ: ወቃልየሰ:ኢይኅ
32 ልፍ::=÷ በእንተ : ሰዓት:ወዕለት::=÷ ወበእንተሰ:ይእቲ:ዕለት: ወይእቲ: ሰዓ
ት:አልቦ:ዘያእምራ:ወኢመላእክተ:ሰማይ: ወኢወልድ:ዘእንበለ:አብ:ባሕቲቱ::=÷
33 ወባሕቱ:ዑቁ:ወትግሁ:ወጸልዩ:እስመ:ኢታአምሩ:ማእዜ:መዋዕለ:ጊዜሁ::=÷ ከ
34 መ:ብእሲ:ዘይነግድ:ወይኅድግ:ቤቶ:ወይሁቦሙ: ግብርሙ: ለአግብርቲሁ: ለለ: አሐ
35 ዱ:እምኔሆሙ:ወይኤዝዞ:ለዓጸዊ:ከመ:ይትጋህ::=÷ትግሁ: እንከ: እስመ:ኢታአም
ሩ:ማእዜ:ይመጽእ:በዐለ:ቤት:እመሂ:ሰርከ: ወእመሂ: መንፈቀ: ሌሊት: ወእመሂ:ጊ
36 ዜ:ደንቈ: ደርሆ: ወእመ፤: ጸቢሐ:=÷ ኢይምጻእክሙ: ግብተ : ወኢይርከብክሙ:
37 እንዘ፡ ትነውሙ:=÷ ወናሁ : እብለክሙ : ለኵልክሙ : ትግሁ:=÷

Et isto die si quis dicet vobis, Ecce hîc est Christus; &, Ecce illîc, ne credite. Quo- 21 22
niam venient pseudochristi, & pseudoprohetæ, & facient signa & miracula, ut
seducant, & si fieri poterit, etiã electos. Et vos cavete: ecce prædixi vobis omnia. 23
Attendite, venit hora cum omni tribulatione: sol obscurabitur, & luna non dabit 24
splendorem suum. Et stellæ decident è cœlo, & movebitur potestas cœlorum. 25
Et isto die videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli, potestate & 26
gloriâ multâ. Et isto die mittet angelos suos, & congregabunt electos suos è 27
quatuor ventis, ab extremitatibus terræ usque extremitates cœli. Et è ficu 28
discite parabolam ejus; Quum teneri *sunt* rami ejus, & germinat folia, notum est
quòd appropinquavit messis. Sic igitur vos quum videritis hoc totum fieri 29
scitote quòd advenit ad ostia. Amen dico vobis, quòd non præterierit hæc 30
generatio, antequàm fiat hoc totum. Cœlum, & terra transibit, & verbum 31
meum non transibit.

De horâ & die.

Et de isto die & istâ horâ nemo est qui scit, neque angeli cœli, neque Fili- 32
us, sed Pater solus. Sed cavete, & vigilate, & orate, quia nescitis quan- 33
do *erit dies* temporis ejus. Sicut homo qui peregrè proficiscitur, & re- 34
linquit domum suam, & assignat singulis servis opera sua, & mandat ja-
nitori ut vigilaret. Vigilate igitur, quia nescitis quando veniet Dominus 35
domûs; utrùm vesperâ, utrùm mediâ nocte, utrùm in gallicinio, utrùm mané: 36
Ne veniat vobis repentè, & ne inveniat vos dormientes. Et ecce dico vobis 37
omnibus, Vigilate.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 وسخنان من نكذرند * *وان روز وان ساعترا كسي نداند * نه از ادميان * ونه فرشتكان
33 آسمان * ونه پسر نيز * مكر پدر تنها * ببينيد * وبيدار باشيد * ونماز كنيد * براي انك آن
34 روزرا نمي دانيد * *همچوآن † مرد كه احتياط † كرد * وخانه خود را رها كرد * وبندكان
خود فرمان داد وهر يكي † را † كردار خود سپارش كرد * وفرمود كه هميشه در بسته باشد *
35 *اكنون بيدار باشيد * براي انك نمي دانيد كه خداوند خانه كي مي آيد * شب هنكام *
36 يا نيم شب * يا وقت صبح * كه خروس بانك زند * يا بامداد * *نبادا ناكاه بيايد وشمارا
37 خفته بيند * *انچ ازان شماست بشما همكنان مي كويم آكاه باشيد

at verba mea non præteribunt. Di- 32
em autem illum & horam illam
quispiam non novit, neque hominum
neque Angelorum cœli: neque Fi-
lius etiam; sed Pater solus. Videte, 33
& vigilate, & orate; eò quòd il-
lum diem ignoratis. Perindè ac ille 34
vir qui iter suscepit, & domum su-
am reliquit, & servis suis mandata
dedit, & unicuique opus suum assi-
gnavit, jussitque ut janua semper
clausa esset. Vigiles itaque estote, 35
eò quòd ignoratis quando Dominus
domûs venturus sit, vespere, an me-
diâ nocte, an tempore diluculi cùm
gallus vocem emiserit; an manè.
Ne repentè veniat, & vos dormien- 36
tes videat. Quod vestrâ interest 37
vobis omnibus dico, Moniti estote.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΔ΄. ΜΕ΄.

CAP. XIV. ιδ΄.

Erat autem Paſcha, & Azyma poſt *duos dies*: & quærebant ſummi Sacerdotes,
1 ἮΝ δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς,
& Scribæ, quomodò eum *in* dolo *prehendentes*, occiderent. Dicebant *autem*;
2 καὶ οἱ Γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες, ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δέ,
Non in feſto, ne *quando* tumultus *ſit* populi. Et *exiſtente eo in Bethania*,
3 Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ,
in domo Simonis leproſi, *accumbente eo*, venit mulier habens alabaſtrum
ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
unguenti nardi *probati multi pretii*: & *confringens alabaſtrum*, effudit
μύρου, νάρδου πιστικῆς (α) πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα (β) τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν
ei juxta caput. Erant autem quidam *indignati apud* ſemetipſos, & dicentes;
4 αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγοντες,
Ad quid perditio iſta unguenti facta eſt? Poterat enim iſtud venundari
5 Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο πραθῆναι
ſuper trecentis denariis, & dari pauperibus: Et fremebant *ei*.
ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.
At Jeſus dixit, Sinite eam: quid illi *moleſtias exhibetis*? *Pulchrum* opus operata eſt
6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο
in me. Semper enim pauperes habetis *cum vobis*, & cùm volueritis, poteſtis
7 (δ) εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε
illis benefacere: me autem non ſemper habetis. Quod habuit hæc, fecit:
αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃ (ε) εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· 8
præoccupavit ungere meum corpus in ſepulturam. Amen dico vobis; Ubicunque
προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου 9
prædicatum fuerit Evangelium iſtud in *totum mundum*, & quod fecit
(ζ) ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν
hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Judas Iſcariotes, unus
αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. (η) Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς 10
duodecim, abiit ad *principes Sacerdotum*, ut proderet eum illis. Ii
τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. (θ) Οἱ 11
verò audientes gaviſi ſunt, & *polliciti ſunt* ei *argentum dare*. Et quærebat
δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ (ι) ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
quomodò opportunè illum traderet. Et primo die Azymorum, quando
πῶς (κ) εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε 12
Paſcha *mactabant*, dicunt ei diſcipuli *ejus*; Quò vis *abeuntes* paremus
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν
ut manduces Paſcha? Et mittit duos *diſcipulorum ſuorum*, & dicit
ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει 13
eis; Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ
αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
bajulans: ſequimini eum:
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ·

MS.A. (α) πολυτείμου· (β) τὸν (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι (δ) ἐν ἐμοί. (ε) ἔσχεν (ζ) ἐὰν (η) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ἀπῆλθεν (θ) Καὶ ἀκούσαντες (ι) ἀργύρια (κ) αὐτὸν εὐκαίρως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܕܫ ܡܫܚܐ * ܠܗ * *ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

*ܒܬܪ ܬܪܝܢ ܕܝܢ ܝܘܡܝܢ . ܗܘܐ ܗܘܐ ܦܨܚܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ 1.
ܕܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. *ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܒܥܐܕܥܐ. ܕܠܡܐ ܢܗܘܐ 2
ܫܓܘܫܝܐ ܒܥܡܐ. *ܘܟܕ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܓܪܒܐ. 3
ܟܕ ܣܡܝܟ. ܐܬܬ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܥܡܗ ܫܛܝܦܐ ܕܒܣܡܐ ܕܢܪܕܝܢ ܛܒܐ ܣܓܝ ܕܡܝܐ
ܘܦܬܚܬܗ ܘܐܫܦܥܬܗ ܥܠ ܪܫܗ ܕܝܫܘܥ. *ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܐܬܒܐܫ 4
ܠܗܘܢ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܐܒܕܢܐ ܕܒܣܡܐ ܗܢܐ. *ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܝܪ 5
ܠܡܙܕܒܢܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܠܬܡܐܐ ܕܝܢܪܝܢ ܘܠܡܬܝܗܒܘ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ
ܒܗ. *ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܫܒܘܩܘܗ ܡܢܐ ܡܗܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܫܦܝܪܐ ܥܒܕܬ 6
ܠܘܬܝ. *ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ. ܘܐܡܬܝ ܕܨܒܝܬܘܢ ܡܫܟܚܝܢ 7
ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܠܗܘܢ ܛܒܬܐ. ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬܝ ܠܘܬܟܘܢ. *ܗܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ 8
ܠܗ ܥܒܕܬ. ܘܩܕܡܬ ܐܝܟ ܕܠܡܘܪܟܢܐ ܒܣܡܬ ܦܓܪܝ. *ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ 9
ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܐܝܟܐ ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ. ܐܦ ܗܕܐ ܕܥܒܕܬ ܗܕܐ ܬܬܡܠܠ
ܠܕܘܟܪܢܗ. *ܝܗܘܕܐ ܕܝܢ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ. ܐܙܠ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܐܝܟ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ 10
ܠܗܘܢ. *ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܚܕܝܘ. ܘܐܫܬܘܕܝܘ ܕܟܣܦܐ ܢܬܠܘܢ ܠܗ. ܘܒܥܐ 11
ܗܘܐ ܠܗ ܦܠܛܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ. *ܒܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܕܒܗ ܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܦܨܚܐ. 12
ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܐܙܠ ܢܛܝܒ ܠܟ ܕܬܐܟܘܠ ܦܨܚܐ. *ܘܫܕܪ ܬܪܝܢ 13
ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܗܐ ܦܓܥ ܒܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܛܥܝܢ ܡܐܢܐ ܕܡܝܐ. ܙܠܘ ܒܬܪܗ.

Lectio in conſecratione Chriſmatis.35.

CAP. XIV.

1 DUobus autem pòſt diebus futurum erat Paſcha Azymorum, & quærebant principes ſacerdotum, & Scribæ quomodo dolo prehenderent eum, & eum interficerent. 2 Dicebantque; Non in feſto, ne fiat tumultus in populo. 3 Et quum ipſe eſſet in Beth-Ania in ædibus Simonis leproſi, dum accumberet, venit mulier habens ſecum alabaſtrum aromatis nardi præſtantiſſimæ, multi pretii: & aperuit illud, effuditque ſuper caput ipſius Jeſu. 4 Erant autem quidam ex diſcipulis quibus id diſplicuit apud ſe, & dixerunt; Quorſum facta eſt perditio hujus aromatis? 5 Poterat enim venundari amplius quàm trecentis denariis, & dari pauperibus, & inſultabant in eam. 6 Ipſe verò Jeſus dixit, Omittite eam: quid ei moleſti eſtis? bonum opus operata eſt in me. 7 Nam omni tempore pauperes habebitis vobiſcum: & quandocunq; volueritis, poteſtis eis benefacere: ego verò non omni tempore ero apud vos. 8 Hæc quod habuit, egit: & præoccupavit, tanquam ad ſepulturam, aromate condiit corpus meum. 9 Equidem dico vobis, Ubicunque prædicabitur hoc Evangelium meum in univerſo mundo, id etiam quod iſta egit, narrabitur in memoriam ipſius. 10 Judas autem Iſcariotes unus ex duodecim, abiit ad principes ſacerdotum, ut proderet eis Jeſum. 11 Illi verò quum hæc audiſſent, lætati ſunt: & polliciti ſunt argentum ei ſe daturos: proinde quærebat ſibi opportunitatem prodendi eum. 12 Et primo die Azymorum, quo ſacrificant Judæi Paſcha, dicunt ei diſcipuli ipſius; Quò loci vis ut eamus tibi paraturi ut comedas Paſcha? 13 Et miſit duos è diſcipulis ſuis, dixitque eis; Ite in civitatem, & ecce occurret vobis homo bajulans vas aquale, ite poſt eum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پنجاه پنج اينجا كه زن روغن غاليه بر مسيح ريخت

1 *وبعد از دو روز فصح
فطير خوران شد * بزركان وامامان ونويسندكان † مي خواستند كه اورا بكيرند † بحيلت *
وبكشند * *ومي كفتند در عيد † نشود كه درعالم آشوب افتد * *وچون او در بيت عينا در 2 3
خانهٔ شمعون ابرص نشسته بود * زني آمد وشيشهٔ † پر از روغن غاليه ونادرين خوش بوي †
بياورد * وسر شيشه را كشاد * و ان روغن را بر سر مسيح ريخت * *وكساني از شاكردان † انجا 4
بودند * وايشانرا نا خوش آمد در نفس خود † كفتند چرا اين † روغن خوش بوي كم شد *
مي شايست بيشتر از سه صد دينار اورا فرختن * وبدرويشان † داده مي شد * وزنرا ملامت مي 5
دادند * *انكه عيسي † بشاكردان كفت * چرا اورا خجل مي كردانيد كردار نيك كرد پيش 6
من * *براي انك بهر وقتي مسكينان † ودرويشان پيش شما هستند * وبهر وقتي † با ايشان نيكي 7
توانيد كردن * اما من بهر وقتي درميان شما نيستم * *انچ اين † زن داشت نيكي كرد * 8
وبيشتر † از دفن كردن مرا معطر كرد * *وراست بشما بكويم * كه در هر كجا 9
كه مژدهٔ من كفته شود كردار اين † زن † نيز كفته شود * در جمله اطراف عالم *

LV. Ubi mulier unguentum galiæ in Chriſtum effudit.

CAP. XIV.

1 *ET poſt biduum Paſcha* feſtum *azymorum erat: magnates, & ſacerdotes & ſcribæ quærebant, ut eum prehenderent dolo, & interficerent.* 2 *Ac dicebant; In feſto ne fiat, quia in populo tumultus accideret.* 3 *Et cùm ipſe in Bethania, in domo Simeonis leproſi ſederet, mulier venit, & ampullam plenam unguento galiæ & nardi præſtantis odoris attulit; et caput ampullæ aperuit, & unguentum illud in caput Chriſti effudit.* 4 *Et quidam ex diſcipulis illic erant, & illis diſplicuit apud ſeſe: Quorſum, aiebant, iſtud unguentum præſtantis odoris perditur?* 5 *Licuiſſet pluſquàm trecentis denariis venditum & pauperibus datum eſſe. Et mulieri vitio dabant.* 6 *Tunc Jeſus diſcipulis dixit; Quare illam pudore afficitis? Opus bonum operata eſt erga me.* 7 *Eò quòd omni tempore pauperes & egeni apud vos ſunt, & quovis tempore illis benefacere poteſtis: ego verò omni tempore inter vos non ſum.* 8 *Quantum huic mulieri ſuppetebat bonum fecit, et ante ſepulturam me aromate condivit.* 9 *Et certè vobis dico, quòd in quocunque loco Evangelium meum prædicatum fuerit, factum hujus mulieris etiam narrabitur in omnes fines mundi.*

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 ERat autem Paſcha & Azyma poſt biduum: & quærebant ſummi ſacerdotes, &
2 Scribæ, quomodò eum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem; Non in die
3 feſto, ne forte tumultus fieret in populo. Et cùm eſſet Bethaniæ in domo Simonis
leproſi, & recumberet: venit mulier habens alabaſtrum unguenti nardi ſpi-
4 cati pretioſi; & fracto alabaſtro, effudit ſuper caput ejus. Erant autem quidam
indigne ferentes intra ſemetipſos, & dicentes; Ut quid perditio iſta unguenti
5 facta eſt? Poterat enim unguentum iſtud venumdari plus quàm trecentis denari-
6 is, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jeſus autem dixit; Sinite eam,
7 quid illi moleſti eſtis? Bonum opus operata eſt in me. Semper enim pauperes
habetis vobiſcum: & cùm volueritis, poteſtis illis benefacere: me autem non
ſemper habetis. Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in 8
ſepulturam. Amen dico vobis; Ubicunque prædicatum fuerit Evangelium iſtud 9
in univerſo mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Ju- 10
das Iſcariotes unus de duodecim, abiit ad ſummos ſacerdotes, ut proderet eum
illis. Qui audientes gaviſi ſunt: & promiſerunt ei pecuniam ſe daturos. Et 11
quærebat quomodò illum opportunè traderet. Et primo die Azymorum quando 12
Paſcha immolabant, dicunt ei diſcipuli; Quò vis eamus, & paremus tibi ut man-
duces Paſcha? Et mittit duos ex diſcipulis ſuis, & dicit eis; Ite in civitatem: 13
& occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans, ſequimini eum:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*وكان الفصح والفطير بعد يومين * فطلب روساء الكهنة والكتبة كيف يمسكونه بمكر 1
ليقتلوه * وكانوا يقولون ليس في العيد لئلا يكون شغب في الشعب * 2
الفصل الخامس والاربعون * *وبينما هو في بيت عنيا في بيت سمعان الابرص 3
متكي جاءت امراة معها اناء فيه طيب ناردين فايق ثمين فافرغته على راسه * وكان اناس 4
متذمرين في انفسهم قائلين لم تلف هذا الطيب * قد كان ينبغي ان يباع باكثر من 5
ثلثماية دينار ويدفع للمساكين وانتهروها * فقال لهم يسوع دعوها لم توذونها نعم العمل 6
عملت بي * لان المساكين عندكم كل حين واذا اردتم قدرتم ان تحسنوا اليهم * واما انا 7
فلست عندكم كل حين * فالذي كان لها قد فعلته * لانها بدات وطيبت جسدي لدفني * 8
امين اقول لكم انه حيثما يكرز بهذا الانجيل في جميع العالم ينطق بما صنعت 9
هذه تذكارا لها * وان يهوذا الاسخريوطي احد الاثني عشر ذهب الي روساء الكهنة ليسلمه 10
اليهم * فلما سمعوا فرحوا ووعدوه بعطية الفضة * وكان يطلب فرصة كيف يسلمه اليهم * 11
الفصل السادس والاربعون * *وفي اول يوم من الفطير اذ كانوا يذبحون 12
الفصح قال له تلاميذه اين تريد ان نمضي ونعد لتاكل الفصح * فارسل اثنين من 13
تلاميذه وقال لهما امضيا الي المدينة * وسيلقاكما انسان حامل جرة ماء اتبعاه *

CAP. XIV.

1 *ERat autem Paſcha, & azyma, poſt duos dies: & quæſierunt principes ſacerdotum & Scribæ, quomodo tenerent eum dolo, ut occiderent eum.* 2 *Et dicebant, Non in die feſto, ne fortè fiat rumor in populo.*

Sectio quadrageſima quinta.

3 *Et cùm eſſet in Beth-ania in domo Simonis leproſi recumbens, venit mulier ſecum habens vas, in quo erat unguentum nardi excellens, pretioſum, & vacuavit illud ſuper caput ejus.* 4 *Fuerunt autem aliqui murmurantes intra ſemetipſos, dicentes; Quare periit hoc unguentum?* 5 *Potiùs expediebat vendi pluris quàm trecentis denariis & dari pauperibus: & reprehenderunt eam.* 6 *Ait illis Jeſus, Sinite illam. Cur offenditis eam? optimum opus operata eſt in me:* 7 *Quoniam pauperes ſunt apud vos in omni tempore, cumque volueritis, poteritis benefacere illis: at ego non ſum apud vos omni tempore.* 8 *Quod habuit fecit, quoniam ipſa prævenit, & unxit corpus meum ad ſepulturam meam.* 9 *Amen dico vobis, quòd ubicunq; prædicabitur iſtud Evangelium in univerſo mundo, proferetur quod fecit hæc, in memoriam ejus.* 10 *Et verò Judas Iſcariotes unus de duodecim, abiit ad principes ſacerdotum ut traderet eum illis:* 11 *Cùmque audiſſent, gaviſi ſunt, & promiſerunt ei munus argenti. Et quærebat opportunitatem, quomodo traderet eum illis.*

Sectio quadrageſima ſexta.

12 *Et primo die azymorum dum immolarent Paſcha, dixerunt ei diſcipuli ejus: Quò vis ut eamus, & paremus, ut manduces paſcha?* 13 *Miſitque duos ex diſcipulis ſuis, & dixit eis, Ite ad urbem, occurretque vobis homo portans lagenam aquæ: ſequimini eum.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ወእስከ፡ሰኑይ ፡ መዋዕል ፡ ፋሲካ፡በዓለ፡መጸለት፡፡ ወኀሠሡ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐ
2 ፍት ፡ ይትመየንዎ ፡ ወይእኅዝዎ ፡ ወይቅትልዎ፡፡=፥ ወይቤሉ ፡ አኮ ፡ በበዓል ፡
ከመ ፡ ኢይትሀወኩ ፡ ሕዝብ፡፡=፥
በእንተ ፡ እንተ ፡ ቀብአቶ ፡ ዕፍረተ፡፡=፥
3 ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ ቢታንያ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ዘለምጽ ፡ እንዘ ፡ ይረፍቅ ፡ መጽአት ፡
ብእሲት፡ ወአምጽአት፡ ዕፍረተ ፡ ዘአልባስጥሮስ፡ ዘናርዱ፡ ቅድዉ፡ ዘዕጹብ፡ ሤጡ፡
4 ወአክሰቶ፡ወሶጠት፡ዲበ፡ ርእሱ፡፡=፥ ወቦ ፡ እለ፡ ተምዑ፡ ወይቤሉ፡ ለምንት፡ መጠኑ
5 ዝ፡ አሕጉልት፡ለዝ፡ ዕፍረት፡፡=፥ እመ፡ ኢይትከሀሉኑ፡ ይሠየጥ፡ ዝንቱ፡ ዕፍረት፡ፈድ
6 ፈደ፡በሠለስቱ፡ምእት፡ዲናር፡ወይሁቡ፡ ለነዳይ፡ ወገሠጽዋ፡፡=፥ ወይቤሎሙ፡እግዚ
እ፡ኢየሱስ፡ ኅድግዋ፡ ለብእሲት፡ ኢታሠርሕዋ፡ ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡፡=፥
7 ወለነዳያንሰ፡ ዘልፈ፡ትረክብዎሙ፡ኀቤክሙ፡ ወጊዜ፡ ፈቀድክሙ፡ታሠንዩ፡ላዕሌሆሙ ፡
8 ወኪያየሰ፡ አኮ፡ ዘልፈ፡ ዘትረክቡኒ፡፡=፥ ወዘቦ፡ ዘባቲ፡ ገብረት፡፡ ወአቅደመት ፡ ወ
9 ቀብአተኒ ፡ ሥጋየ፡ ለቀበርየ፡፡=፥ አማን፡ እብለክሙ፡ ኀበ፡ ሰበክዋ፡ለዛቲ፡ ወንጌል፡
10 ውስተ፡ኵሉ፡ ዓለም፡ይነግሩ፡ዘገብረት፡ዛቲ፡ ወይዜክርዋ፡፡=፥ ወይሁዳ፡አስቆሮ
ታዊ፡ አሐዱ፡ እምዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሖረ ፡ ኀበ ፡ ሊቃነ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ ያግብኦ፡
11 ሎሙ፡፡=፥ ወሰሚዖሙ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወተናገርዎ ፡ ይሀብዎ ፡ ሠላሳ ፡ ብሩረ፡፡
ወፈቀደ ፡ በጽምሚት፡ያግብኦ ፡ ሎሙ፡፡=፥
12 በእንተ ፡ ፋሲካ፡፡=፥ ወአመ ፡ ቀደሚት፡ ዕለት፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ፋሲካ፡
አመ፡ይጠብሑ፡ፋሲሐ፡ወይቤልዎ፡አርዳኢሁ፡ ባአይቴ፡ ትፈቅድ፡ ናስተደሉ፡ ለከ፡ፋሲ
13 ሐ፡ ትብላዕ፡፡=፥ ወፈነወ ፡ ክልኤተ ፡ እምአርዳኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ሀገረ፡
ወትረክቡ ፡ ብእሴ ፡ ዘይጸውር ፡ ጽሕበ ፡ ማየ ፡ ወትልውዎ ፡ ኀበ ፡ ቦአ፡፡=፥

CAP. XIV.

1 ET uſque duos dies paſchæ, feſtum Azymorum, & quæſiverunt principes ſacerdotum & ſcribæ circumvenire eum, & prehendere eum, & occidere eum. 2 Et dicebant; Non in feſto, ne conturbentur populi.

De illa quæ unguento unxit Chriſtum.

3 Et quum eſſet Bethaniæ, in domo Simonis leproſi accumbens, venit mulier, & attulit albaſtrum unguenti nardi fragrantis, grandis pretii, & aperuit illud; & effudit ſuper caput ejus. 4 Et quidam indignati ſunt, & dixerunt; Quare hujuſmodi perditio hujus unguenti. 5 Nónne poterat vendi hoc unguentum ampliùs quàm trecentis denariis, & dari pauperibus? & corripuerunt eam. 6 Et dixit iis Dominus Jeſus, Sinite mulierem, ne moleſti ſitis, operata eſt bonum opus erga me. 7 Et pauperes ſemper invenietis apud vos, & *quo* tempore volueritis benefaciatis ſuper eos: & me non ſemper *erit* quòd inveniatis. 8 Et hæc quod habuit fecit, & præunxit corpus meum, in ſepulturam meam. 9 Amen dico vobis, Ubi prædicabunt hoc Evangelium in toto mundo; nuntiabunt quòd fecit iſta, & memores erunt ejus. 10 Et Judas Iſcariotes unus ex duodecim, abiit ad principes ſacerdotum ut proderet eum iis. 11 Et audientes gaviſi ſunt, & promiſerunt dare ei triginta argenteos, & voluit occultè tradere eum illis.

De paſchate.

12 Et quando primus erat dies feſti Azymorum, paſcha, quando mactabant paſcha dixerunt ei diſcipuli ejus; Ubi vis ut paremus tibi, ut paſcha manduces. 13 Et miſit duos è diſcipulis ſuis, & dixit iis; Ite *in* civitatem, & invenietis hominem portantem vas aquæ, & ſequemini eum, ubicunque introibit.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 *اما يهوداي سخريوطا يكي از دوازده پيش بزركان امامان رفت * براي انك عيسي † را در
دست ايشان † بسپارد * *وقتي كه شنيدند شاد شدند * وبر خود قبول كردند * كه بدو 11
مال دهند * واز دست او بر مي خواست تا عيسي را بسپارد

پنجاه شش خوردن مسيح فصح در روز پنجشنبه

12 *ودر نخستين روز فطير * كه يهوديان درو فصح را بكشند * شاكردان او بدو كفتند *
كجا خواهي كه براي تو جايكه سازيم * كه فصح خوري * *از شاكردان خود دو 13
كس را فرستاد * وسپارش كرد * كه در شهر رويد برابر شما مردي آيد * وخيكي آب
بر كرفته باشد * از پس او برويد *

10 *Judas autem Iſcariotes, unus ex duodecim, ad maximos ſacerdotum ivit, ut Jeſum in manum illorum proderet.* 11 *Quo tempore audiſſent gaviſi ſunt, & receperunt ſe ei pecuniam daturos: & continuò ille quærebat ut Jeſum proderet.*

LVI. Comedit Chriſtus Paſcha feriâ quintâ.

12 *Et in primo die azymorum, quo Judæi Paſcha mactant, diſcipuli ejus ei dixerunt; Ubi vis ut tibi locum paremus, ut Paſcha comedas.* 13 *Et è diſcipulis ſuis duos quoſdam miſit, & mandavit eis; In civitatem quidem itote, obviàm vobis vir quidam veniet, & utrem aquæ bajulabit: eum ſequimini.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Μς'.

Et quocunque introierit, dicite domûs domino, Quia Magister dicit,
14 Καὶ ὅπου (λ) ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ubi est *diversorium*, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis
15 Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
demonstrabit cœnaculum grande stratum, *paratum:* illic parate nobis. Et ex-
16 δείξει (μ) ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξ-
ierunt discipuli ejus, & venerunt in civitatẽ: & invenerunt sicut dixerat illis, &
ῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ
paraverunt Pascha. Et vespere facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus Μς'
17 18 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων ρξα δ
illis & manducantib⁹, ait Jesus; Amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me,
αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
manducans cum me. Illi *autem* cœperunt contristari, & dicere ei *unus ad unum*; Nunquid ςξβ α
19 ὁ ἐσθίων μετ᾽ ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ᾽ εἷς, (ν) Μήτι
ego? *& alius, Nunquid ego? Ipse autem respondens* ait illis; Unus ex duodecim *in-* ςξγ β
20 ἐγώ; καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβα-
tingens cum me in catinum. Ipse quidẽ filius hominis vadit, sicut scri-
21 πτόμενος (ξ) μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέ- ρξδ ς
ptum est de eo: Væ autem homini illi, per quem filius hominis *prodi-*
γραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδί-
tur. Pulchrum erat ei, si non esset natus homo ille. Et manducantib⁹ illis, *su-* ρξε α
22 δοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ (ʹ) ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λα-
mens Jesus panem, benedicens fregit, & dedit eis: & ait; Sumite, *comedite:*
βὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, (ο) Λάβετε, φάγετε·
ςξς β hoc est corpus meum. Et *accipiens calicem,* gratias agens dedit eis: & biberũt
τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον 23
ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, qui
ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 24
pro multis *effusus.* Amen dico vobis, Quia *non amplius* non bibam de ge-
περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ (π) γεν- 25
nimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in re-
νήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασι-
ρξζ ς gno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Et ait eis 26
λείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς 27
ςξη δ Jesus; *Quòd* omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est;
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται,
ρξθ ς Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed *post resurrexisse*
Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (ρ) διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28
me, præcedam vos in Galilæam. *At* Petrus ait *ei*; Et si omnes scan-
ςο α με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκαν- 29
dalizati fuerint, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi; Quia
ςοα ς δαλισθήσονται, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι 30
hodiè in nocte hac, priùs quã bis *gallum vociferari,* ter *negabis* me.
(σ) Σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (λ) ἂν (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ (ν) Μήτι ἐγώ εἰμι, Ῥαββεί; καὶ (ξ) μετ᾽ ἐμοῦ τὴν χεῖρα εἰς τὸ (ʹ) ἐγεννήθη (ο) Λάβετε· τοῦτο (π) γενήματος (ρ) διασκορπισθήσονται (σ) σὺ σήμερον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܘܠܐܝܟܐ ܕܥܐܠ ܐܡܪܘ ܠܡܪܐ ܒܝܬܐ ܕܪܒܢ ܐܡܪ ܐܝܟܘ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܟܘܠ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ܀
15 ܘܗܘ ܡܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܪܒܬܐ ܕܫܘܝܐ ܘܡܛܝܒܐ ܬܡܢ ܛܝܒܘ ܠܢ܀
16 ܘܢܦܩܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ܀
17 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܐܬܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗ܀
18 ܘܟܕ ܣܡܝܟܝܢ ܘܐܟܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܗܘ ܕܐܟܠ ܥܡܝ ܗܘ ܢܫܠܡܢܝ܀
19 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܝܘ ܠܡܬܟܪܝܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܕ ܚܕ ܠܡܐ ܐܢܐ܀
20 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪܬܝ ܗܘ ܕܨܒܥ ܥܡܝ ܒܠܓܢܬܐ܀
21 ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ ܘܘܝ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܐܠܘ ܠܐ ܐܬܝܠܕ܀
22 ܘܟܕ ܐܟܠܝܢ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܣܒܘ ܗܢܘ ܦܓܪܝ܀
23 ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ ܘܒܪܟ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܫܬܝܘ ܡܢܗ ܟܠܗܘܢ܀
24 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ܀
25 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܬܘܒ ܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܝܠܕܐ ܕܓܦܬܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܘ ܕܒܗ ܐܫܬܝܘܗܝ ܚܕܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
26 ܘܫܒܚܘ ܘܢܦܩܘ ܠܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ܀

* ܒܠܠܝܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܠܘ *

27 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܕܟܠܟܘܢ ܬܬܟܫܠܘܢ ܒܝ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ ܟܬܝܒ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܡܚܐ ܠܪܥܝܐ ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܐܡܪܘܗܝ܀
28 ܐܠܐ ܡܐ ܕܩܡܬ ܩܕܡ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ܀
29 ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ ܐܦܢ ܟܠܗܘܢ ܢܬܟܫܠܘܢ ܐܠܐ ܠܐ ܐܢܐ܀
30 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܢܬ ܝܘܡܢܐ ܒܠܠܝܐ ܗܢܐ ܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܬܪܢܓܠܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ܀

Et quò loci ingressus est, dicite dño domûs; 14
Magister noster ait; Ubi est domicilium, ubi
comedam cum discipulis meis Pascha? Et 15
ecce ostendet vobis cœnaculum magnum
stratum ac præparatum: illîc parate nobis.
Exierunt itaque discipuli ejus, & venerunt 16
in civitatem, & repererunt prout dixerat eis,
paraveruntque Pascha. Quumq; esset vespe- 17
ra, venit cum dodecade sua, Et quum accum- 18
berent, ac manducarent, dixit Jesus; Amen
dico vobis, Unus ex vobis qui comedit me-
cum, ipse prodet me. Illi verò cœperunt an- 19
gi, & dicunt ei sigillatim; Nunquid ego
sum? Ipse verò ait illis, Unus è duodecim 20
qui intingit mecum in paropside. Et Filius 21
hominis abit, sicut scriptum est de eo: Væ au-
tem homini illi per quem proditur Filius ho-
minis: præstaret homini illi, si natus non fu-
isset. Quumque illi manducarent, accepit 22
Jesus panem & benedixit, fregitque, ac de-
dit eis, & ait illis; Accipite, Hoc est corpus
meum. Et accepit calicem, & gratias egit, 23
benedixitque ac dedit eis: & biberunt ex eo
omnes. Et dixit eis, Hic est sanguis meus te- 24
stamenti novi, qui pro multis effunditur.
Amen dico vobis me ampliùs non bibitu- 25
rum ex generatione vitis, usque ad diem il-
lum, quo bibam eam recenter in regno Dei.
Et laudes cantârunt, exieruntque in Montem 26
olivarum.

Nocte crucifixionis. 36.

Et dixit eis Jesus, Vos omnes offendemini 27
in me istâ nocte. Scriptum est enim, Percu-
tiam pastorem, & dispergentur agni ipsius.
Sed quum surrexero, præibo vobis in Gali- 28
læam. Dixit ei Cepha, Si omnes offendan- 29
tur, ego verò non item. Ait illi Jesus, 30
Amen dico tibi; Hodie nocte istâ priusquàm
cantaverit gallus duabus vicibus, ter nega-
bis me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * هر کجا که در رود * بخداوند خانه بگویید * که بزرگ ما می گوید کجاست † جای مجلس که
15 با شاگردان خود فصح بخورم * او بشما بنماید رواره بزرگ آراسته ومعد داشته * دران جایگاه
16 برای ما بسازید * شاگردان بدر آمدند * ودر شهر رفتند * انچنانک بدیشان گفت * یافتند *
17 18 وفصح را معد داشتند * وقت شبهنگام با دوازده شاگرد خود * انجا آمد * چون نشستند * ومی
خوردند - عیسی گفت راست بشما بگویم * یکی از شما که با من می خورد * مرا در دست دهد *
19 20 * شاگردان غمگین † شدند * وهر کسی بخود کمان می برد که مگر منم * عیسی بدیشان
21 گفت که از دوازده یکی انکس است * که با من دست در کاسه نهد * اما فرزند ادمی برود
انچنانک نبشته شد * لیکن وای بران مرد * که فرزند ادمی † بدست او سپارده شود *
22 آن بهتر می بود که آن مرد زاینده نمی شد * وچون ایشان می خوردند عیسی
نان را ستد * وبرکت کرد وشکست * وبدیشان داد وگفت بستانید اینست تن من *
23 * وپیاله ستد * واعتراف † کرد * وبرکت نهاد وبدیشان داد * وهمگنان ازو خوردند *
24 * بدیشان گفت * اینست خون من عهد نو * که عوض بسیاران ریخته شود *

Quocunque introierit, patri famili- 14
âs dicite; Magister noster dicit,
Ubi est locus convivii ut cum disci-
pulis meis Pascha comedam? Ille 15
vobis ostendet cœnaculum magnum
instructum & paratum: in eo loco
nobis apparate. Discipuli egressi 16
sunt, & in civitatem venerunt: &
quemadmodum illis dixerat invene-
runt, & Pascha pararunt. Tempore 17
vespertino cum duodecim discipulis
suis illuc venit. Quum consedissent 18
& ederent, Jesus dixit; Verum vobis
dico, Unus è vobis qui mecum com-
edit, me in manus hostium *tradet.*
Discipuli contristati sunt, & unus- 19
quisque secum reputavit, Numquid
ego sum? Jesus illis dixit; E duo- 20
decim quidem unus, is est qui me-
cum manum in catinum indit. Fili- 21
us autem hominis abit, quemadmo-
dum scriptum est: sed væ illi viro
per cujus manum Filius hominis
traditus fuerit: meliùs esset quòd
iste vir natus non fuisset. Et cùm 22
illi ederent, Jesus panem accepit, &
benedixit, & fregit, & illis dedit, &
dixit; Accipite, Hoc est corpus me-
um. Et poculum accepit, & gratias 23
egit & benedixit, & illis dedit:
& omnes ex eo biberunt. Et il- 24
lis dixit, Hic est sanguis meus testa-
menti novi, qui pro multis effunditur.

Versio VULGATA LATINA.

14 Et quocunque introierit, dicite domino domûs, Quia magister dicit; Ubi est refe-
15 ctio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstra-
16 bit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli ejus,
& venerunt in civitatem: & invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha.
17 Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, & mandu-
18 cantibus, ait Jesus; Amen dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me, qui mandu-
19 cat mecum. At illi cœperunt contristari, & dicere ei singulatìm; Numquid ego?
20 Qui ait illis; Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Fi-
21 lius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi, per
22 quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et
manducantibus illis, accepit Jesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, &
ait; Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit 23
eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, 24
qui pro multis effundetur. Amen dico vobis; Quia jam non bibam de hoc genimine 25
vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in regno Dei. Et hymno di- 26
cto, exierunt in Montem olivarum. Et ait eis Jesus; Omnes scandalizabimini in 27
me in nocte ista: quia scriptum est; Percutiam pastorem, & dispergentur oves. 28
Sed postquàm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Petrus autem ait illi; Et si 29
omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi, Quia 30
tu hodiè in nocte hac, priusquàm gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * الى حيث يدخل * فقولا لرب البيت ان المعلم يقول لك اين موضع الراحة حيث اكل الفصح
15 16 مع تلاميذي * فهو يريكما عرفة كبيرة مفروشة معدة فاعدا لنا هناك * فلما اتيا التلميذان
17 18 الى المدينة ووجدا كما قال لهما واعدا الفصح * ولما كان المساء جاء ومعه الاثني عشر * فاتكاوا
19 لياكلوا فقال يسوع امين اقول لكم ان واحد منكم يسلمني وهو الذي ياكل معي * فحزنوا
20 وقال كل واحد منهم لعلي انا هو * فاجابهم قايلا واحد من الاثني عشر هو الذي يضع يده
21 معي في القصعة * لان ابن الانسان يمضي كما هو مكتوب من اجله * والويل لذلك الانسان
22 الذي يسلم ابن الانسان * خير لذلك الانسان الا يولد * فبينما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا
23 فبارك وكسر واعطاهم وقال خذوا هذا هو جسدي * واخذ كاسا فشكر واعطاهم فشربوا منه
24 25 كلهم * وقال لهم هذا هو دمي العهد الجديد الذي يراق عن كثيرين * امين اقول لكم
انني لا اشرب من عصير الكرمة الى ذلك اليوم اذا ما شربته جديدا في ملكوت الله *
26 27 * الفصل السابع والاربعون * ثم سبحوا وخرجوا الى جبل الزيتون * فقال لهم [يسوع]
28 كلكم تشكون في هذه الليلة * لانه مكتوب اني اضرب الراعي فتتفرق الغنم * لكنني لما
29 30 اقوم اسبقكم الى الجليل * قال له بطرس ان شكوا كلهم فلست انا * فقال له يسوع امين
اقول لك انك انت اليوم في هذه الليلة قبل ان يصيح الديك مرتين تكفر بي ثلث *

Quocunque introierit, & dicite domi- 14
no domûs, Magister dicit tibi, Ubi est
locus requiei, ubi comedam Pascha cum
discipulis meis? Et ipse ostendet vobis 15
cubiculum grande stratum, paratum: pa-
rate nobis ibi. Quum ergò venissent duo 16
discipuli ad urbem, invenerunt sicut di-
xerat illis, & paraverunt Pascha. Et 17
quum esset serum, venit, & cum eo duo-
decim: Et discubuerunt, ut comederent. 18
Dixit verò Jesus, Amen dico vobis,
quòd unus ex vobis tradet me, & est
qui manducat mecum. Quare contrista- 19
ti sunt, & dixit unusquisque ex eis,
Num ego sum? Respondit eis, dicens; 20
Unus ex duodecim, is qui ponit manum
suam mecum in catino. Filius enim ho- 21
minis vadit, sicut est scriptum de eo; sed
væ illi homini, qui tradet filium homi-
nis. Bonum fuisset illi homini ut non fu-
isset natus. Et dum ipsi comederent, ac- 22
cepit Jesus panem, & benedixit, & fre-
git, deditque eis, ac dixit; Accipite,
Hoc est corpus meum. Et accepit calicem, 23
& gratias egit, & dedit eis: & bibe-
runt ex eo omnes; & ait illis, Hic est 24
sanguis meus fœdus novum, qui effunde-
tur pro multis. Amen dico vobis, quia 25
ego non bibam de succo vitis, usque in
illum diem, quando bibam illum novum
in regno Dei.

Sectio quadragesima septima.

Tum laudes dederunt, & exierunt in 26
Montem olivarum. Dixitque eis Jesus, 27
Omnes vos scandalizabimini in me istâ
nocte: quia scriptum est, Percutiam pa-
storem, & dispergentur oves. Sed cùm 28
resurrexero, præcedam vos in Galilæam.
Dixit ei Petrus, Si scandalizati fuerint 29
omnes, at non ego. Ait illi Jesus; Amen 30
dico tibi, quòd tu hodie in hac nocte an-
tequàm cantet gallus duabus vicibus,
negabis me tribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወበልዎ፡ለባዕለ፡ቤቱ፡ይቤለከ፡ሊቅ። እይቴ፡ጽርሕ፡ኀበ፡ እበልዕ፡ፋሲሐ፡ምስለ፡ አ
15 ርደ፡ዊየ። ወውእቱ፡ያርእየክሙ፡ጽርሐ፡ዓቢየ፡ወንጹፈ፡ወርቡየ፡ወህየ፡አስተደልዉ፡
16 ለነ። ወሖሩ፡ አርደኢሁ፡ ሀገረ፡ ወረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወአስተደለዉ፡
ሎቱ፡ ፋሲሐ። በቀደሚት፡ ሰዓት፡ ሌሊት።
17 ወመሰየ፡ሖረ፡ምስለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ አርደኢሁ። ወእንዘ፡ ይረፍቁ፡ ወይበ
18 ልዑ፡ ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜን፡እብለክሙ፡ አሐዱ፡እምኔክሙ፡ያገብአኒ፡
19 ዘይበልዕ፡ምስሌየ። ወአኀዙ፡ይትከዙ፡ወይቤልዎ፡ በበ፡አሐዱ፡ አኑኑ፡እንጋ፡ ው
20 እቱ። ወአውሥአ፡ወይቤሎሙ፡አሐዱ፡እምዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዘጸብኀ፡ምስ
21 ሌየ፡ውስተ፡መጽብኅየ። ወወልደ፡ እጓለ፡እም፡ ሕያው፡ ይሐውር፡ በከመ፡ጽሑ
ፍ፡በእንቲአሁ፡ወባሕቱ፡አሌ፡ሎቱ፡ለውእቱ፡ብእሲ፡ ዘበእዴሁ፡ይትሜጠው፡ለወል
22 ደ፡እጓለ፡እም፡ሕያው። እምኄይሶ፡ሶበ፡ ኢተወልደ፡ ለውእቱ፡ብእሲ። ወእንዘ፡
ይበልዑ፡ነሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ኅብስተ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ወይቤሎሙ፡
23 ንሥኡ፡ዝውእቱ፡ ሥጋየ። ወነሥአ፡ጽዋዐ፡ አእኰቶ፡ ወወሀቦሙ፡ ወሰትዩ፡ እም
24 ኔሁ፡ኵልክሙ። ወይቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ደምየ፡ዘሐዲስ፡ሥርዓት፡ ዘይትከዐው፡
25 በእንተ፡ ብዙኃን። አሜን፡ እብለክሙ፡ ኢይሰቲ፡ እምዝ፡ ፍሬ፡ ወይን፡ እስከ፡
እንተ፡አከ፡ ዕለት፡ እመ፡ እሰትዮ፡ ሐዲሰ፡ በመንግሥተ፡ እግዚአብሔር።
26 በ፫ ሰዓተ፡ሌሊት። ወእንበቡሙ፡ወፅኡ፡ውስተ፡ደብረ፡ዘይት። ወይቤ
27 ሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኵልክሙ፡ትክሕዱኒ፡ በዛቲ፡ሌሊት። እስመ፡ ይብል፡ መጽሐ
28 ፍ፡እቀትሎ፡ለኖላዊ፡ወእዘርዎን፡ ለአባግዒሁ። ወእምድኅረ፡ተንሣእኩ፡እቀድመ
29 ክሙ፡ ገሊላ። ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእመ፡ ኵሎሙ፡ ክሕዱከ፡ ኣነሰ፡ ኢይክ
30 ሕደከ። ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሜን፡እብለከ፡አንተ፡ትክሕደኒ፡ዮም፡ሠለ
ሰ፡ በዛቲ፡ ሌሊት፡ ዘእንበለ፡ ይንቁ፡ ደርሆ።

Et dicite domino domûs ejus, Dicit tibi Magister; Ubi *est* cœnaculum, ubi edam 14
pascha cum discipulis meis? Et ipse demonstrabit vobis cœnaculum magnum, 15
& stratum, & positum: & ibi parate nobis. Et abierunt discipuli ejus *in* civi- 16
tatem, & invenerunt sicut dixerat illis: & paraverunt illi pascha.

Primâ noctis horâ.

Et vespere facto abiit cum duodecim discipulis suis. Et sedentibus illis, & come- 17
dentib⁹, dixit iis Dñs Jesus; Amen dico vobis, Un⁹ è vobis prodet me qui edit me- 18
cum. Et cœperunt contristari, & dixerunt ei sigillatim; Egóne igitur sum. Et re- 19
spondit, & dixit iis; Un⁹ ex duodecim qui intinxit mecũ in embaphio meo. Et fi- 20
li⁹ hominis abit sicut scriptũ *est* de illo, sed væ illi homini per quem tradetur filius 21
homin⁹: melius fuisset ei si non fuisset natus iste homo. Et edentibus *illis* accepit 22
Dñs Jesus panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis, & dixit iis; Accipite, hoc est
corpus meum. Et accepit calicem, & benedixit ei, & dedit iis: & biberunt ex il- 23
lo omnes illi. Et dixit illis, Hic est sanguis meus novi testamenti, qui effunditur 24
propter multos. Amen dico vobis, Non bibam ex hoc fructu vitis, usque ad illum 25
diem quum bibam novum in regno Dei.

Tertiâ noctis horâ.

Et meditantes exierunt in montem olivarum. Et dixit iis Dominus Jesus, 26
Omnes vos negabitis me in hac nocte: quoniam dicit Scriptura, Occîdam pasto- 27
rem, & dispergam oves. Et postquàm surrexerim, præcedam vos in Galilæam. 28
Et dixit ei Petrus, Etsi omnes negaverint te, ego non negabo te. 29
Et dixit ei Dominus Jesus, Amen dico tibi; Tu negabis me hodiè ter in hac 30
nocte, priusquàm cecinerit gallus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * راست بشما بگویم * دیگر این فرزند مورا با شما نخورم تا ان روز بتازگی * در ملکوت خدا
26 بخورمش * وستایش داد * ودر کوه زیتون بدر رفت

پنجاه هفت

27 * ودران جایگاه عیسی

اگاه کردن مسیح حواریون را که بگریزند وشمعون منکر شود

بدیشان گفت که شما همگنان امشب † مرا منکر شوید * زیرا که نبشته است که چوپانرا
28 بگیرند وبزنند گوسفندان او پراکنده شوند * لیکن چون † برخیزم زودتر از † شما در جلیل
29 30 روم * صفا گفت * اگر همگنان † با تو دودل باشند * من نباشم * عیسی گفت راست
بتو بگویم * درامشب * زودتر ازانک خروس دونوبت بانگ دارد * تو سه بار منکر من شوی *

Utique vobis dico, Ampliùs hunc 25
fœtum uvæ vobiscum non bibam,
usque ad illum diem quo recenter in
regno Dei bibam illud. Et laude da- 26
tâ in montem Olivarum egressus est.

LVII. Indicat Christus Apostolis, fore ut fugerent, & Simeon eum abnegaret.

Et in eo loco Jesus illis dixit; Vos 27
quidem omnes hâc nocte me inficia-
turi estis: quoniam scriptum est, Pa-
storem capient & percutient, & oves
ejus dispersæ erunt. Sed cùm sur- 28
rexero, præcedam vos in Galilæam.
Cephas dixit; Si omnes in te dubi- 29
ci animo fuerint, ego non ero. Jesus 30
dixit; Certò tibi dico, Hâc nocte
priusquàm gallus duabus vicibus
vocem extulerit, tu tribus vicibus
me inficiaberis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Ille *autem ex abundanti dicebat magis*; Si me oportuerit commori tibi, non te ne-
31 (τ) Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, (υ) Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀ-
gabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in *locum* cui nomen
32 παρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα
Gethſemani: & ait diſcipulis ſuis; Sedete hic, donec o-
(φ) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (χ) μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξω-
rem. Et aſſumit Petrum & Jacobum & Joannem *cum ſe*, & cœ-
33 μαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ (ψ) Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρ-
pit *expaveſcere* & *angi*. Et ait eis, *Undiquaque* triſtis eſt anima mea
34 ξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
uſque ad mortem: *manete* hic, & vigilate. Et *progreſſus* paululum, pro-
35 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ (ω) προελθὼν μικρὸν, ἔπε-
cidit ſuper terram, & orabat, ut ſi *poſſibile eſt*, tranſiret ab eo hora. Et di-
36 σεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔ-
xit; Abba Pater, omnia poſſibilia tibi: transfer calicem à me
λεγεν, Ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον (α) ἀπ' ἐμοῦ
hunc: ſed non *quid* ego volo, ſed *quid* tu. Et venit, & invenit eos dormi-
37 τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύ-
entes: & ait Petro; Simon, dormis? Non potuiſti *unam horam* vi-
δοντας· (β) καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγο-
gilare? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem: *ipſe* quidem ſpi-
38 ρῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦ-
ritus promptus, *at* caro infirma. Et iterum abiens oravit, eundem
39 μα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν

ſermonē dicens. Et reverſus invenit eos denuò dormientes: (erant enim ocu-
40 λόγον εἰπών. Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλ-
li eorum gravati·) & *non ſciebant* quid ei reſponderent. Et ve-
μοὶ αὐτῶν (γ) βεβαρημένοι·) καὶ οὐκ ᾔδεισαν (δ) τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρ- 41
nit tertiò, & ait illis; *Dormitis reliquùm*, & *requieſcitis*. Sufficit:
χεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε (ε) τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
venit hora: ecce *traditur* filius hominis in manus peccato-
ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς (ε) τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτω-
rum. Surgite, eamus: ecce *tradens* me *appropinquavit*. Et *ſtatim*, adhuc eo
λῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ 42 43
loquente, *adeſt* Judas unus *exiſtens* duodecim, & cum eo turba mul-
λαλοῦντος, παραγίνεται (ζ) Ἰούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πο-
ta cum gladiis & lignis, à ſummis Sacerdotib. & Scribis, & ſeniori-
λὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων (η) καὶ τῶν Γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέ-
bus. Dederat autē *tradens eum* conſignum eis, dicens: Quēcunq; oſculat' fuero, ipſe
ρων. Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός 44
eſt: *prehendite* eum, & abducite *tutò*. Et *veniens*, ſtatim accedens ad eum ait;
ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, 45
Rabbi, Rabbi: & oſculatus eſt eum, Illi *verò* injecerunt in eum manus *ſu-*
Ῥαββὶ, Ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον (θ) ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐ- 46
as, & *prehenderunt* eum. Unus autem quidam *aſtantium* *exerens* gla-
τῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. (ι) Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μά- 47
dium, percuſſit ſervum ſummi Sacerdotis, & *abſtulit illius* auriculam.
χαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

MS. A. (τ) Ὁ δὲ Πέτρος ἐκ (υ) Ἐὰν δέῃ με (φ) Γεθσημανεὶ (χ) μαθηταῖς, Καθίσατε (ψ) τὸν Ἰωάννην (ω) προσελθὼν (α) τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ (β) λέγει Πέτρῳ, (γ) καταβαρυνόμενοι (δ) τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. (ε) λοιπὸν, (ε) χεῖρας (ζ) ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν (η) καὶ Γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων. (θ) τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, (ι) Εἷς δὲ τῶν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31–47 [illegible]

Ille verò magìs dicebat, Etiamſi mihi moriendum ſit tecum, non negabo te, Domine mi: dixerunt autem ut ipſe & omnes diſcipuli. 31 Et venerunt in locum qui vocatur Ghedſiman, aitque diſcipulis ſuis; Sedete hìc, donec preces fudero. 32 Et duxit ſecum Cepham, & Jacobum, & Johannem: cœpitque contriſtari & angi. 33 Et ait illis, Afflicta eſt anima mea uſque ad mortem, expectate me hìc, & vigilate. 34 Et acceſſit paululùm, prociditque in terram, & orabat, ut, ſi fieri poſſet, tranſiret ab eo *illa* hora. 35 Et ait; Pater, Pater mi, tu potes omnia, transfer à me calicem iſtum: veruntamen non voluntas mea, mei *inquam* ipſius, ſed tua *fiat*. 36 Veniens autem invenit eos dormientes, aitque Cephæ; Simon dormîſti? non potuiſti unâ horâ vigilare? 37 Vigilate & orate, ne intretis in tentationem: Spiritus vult, & promptus eſt, ſed corpus infirmum. 38 Et profectus iterum oravit, & eundem ſermonem dixit. 39 Et reverſus rurſum veniens invenit eos dormientes, propterea quòd eorum oculi gravati erant, neque ſciebant quid ei dicerent. 40 Venit autem tertiâ vice, & ait illis; Dormite ergò & requieſcite: propè eſt finis, venitque hora, & ecce traditur Filius hominis in manus flagitioſorum. 41 Surgite, eamus: ecce appropinquavit is qui prodit me. 42 Et adhuc ipſo loquente venit Judas Iſcariotes unus ex duodecim, & turba multa cum enſibus & fuſtibus, à principibus ſacerdotum, & Scribis, & ſenioribus. 43 Dederat autem eis ſignum proditor, ille *inquam* qui prodebat, ac dixerat; Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, prehendite eum cautè, eúmque abducite. 44 Et eo momento appropinquavit, & dixit ei, Rabbi, Rabbi, eumq; deoſculatus eſt. 45 Illi verò injecerunt in eum manus, & prehenderunt eum. 46 Unus autem ex iis qui adſtabant, diſtrinxit gladium, ac percuſſit ſervum principis ſacerdotum, abſtulitque ejus auriculam. 47

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 *صفا جواب [داد] وكفت اي خداوند * اكر رسيده است با تو بميرم * ومنكر تو نشوم *
32 وشاكردان ديكر همه چنين كفتند * وآمدند† درجايكاهي كه نامش كسماني است * وبا شاكردان
33 خود كفت * اينجا بنشينيد * تا من نماز كنم * وبا خود برد صفا * ويعقوب * ويوحنارا * ودر
34 دلبستكي واندوه اغاز كرد * وبديشان كفت جان من تا مرك عظيم اندوهناك شد * براي من
35 اينجا بايستيد * وبيدار باشيد * اندكي پيشتر رفت * وبر زمين افتاد * ونماز مي كرد * مكر
36 باشك كه ان ساعت بكذرد * وكفت اي پدرمن * برهر چيزي توانا هستي * اين پياله ازمن بكذران
37 ليكن † نه ارادت من الا ارادت تو * وبازامد * ايشانرا خفته † ديد * بصفا كفت * شمعون خفتي *
38 نتوانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * بيدار باشيد * ونماز كنيد * تا درآزمايش
39 وبلا نيفتيد * جانم مستعد * واستوارست * ليكن تن ضعيف ورنجورست * باز رفت نماز
40 كرد * وهمان سخن كفت * وبازكرديد ايشانرا خفته ديد * براي انك سر ايشان † كران شده بود
41 ونمي دانستند † چه مي كويد * سوم بار آمد وبديشان كفت * اكنون بخسبيد * وبياسايد *
كه كار باخر رسيد * وساعت درآمد * اينك فرزند ادمي † در دست † كنه كاران سپارده † شود

Cephas reſpondit, & dixit; O Domine, ſi eò deventum ſit tecum moriar, at abnegator tui non ero. Et diſcipuli reliqui omnes ſimiliter dicebant. 31 *Et venerunt in locum cujus nomen eſt Gheſmani, & diſcipulis ſuis dixit; Hic ſedete donec ego orationem fecero.* 32 *Et ſecum aſſumpſit Cepham, & Jacobum, & Johannem: & animo comprimi ac dolere cœpit.* 33 *Et illis dixit; Anima mea ad mortem uſque valdè triſtis eſt: me hic præſtolamini & vigiles eſtote.* 34 *Paululum proceſſit, & in terram procidit, & oravit, ſi forſan futurum eſſet ut hora illa tranſiret.* 35 *Et dixit; O pater mi, ſuper omnem rem potens es, hoc poculum à me transfer fac: veruntamen non voluntas mea fiat, ſed voluntas tua.* 36 *Et reverſus illos dormientes vidit: Cephæ dixit, Simon non potuiſti unam horam mecum vigilare.* 37 *Vigilate & orate, ut in tentationem & tribulationem non incidatis: animus paratus ac firmus eſt, ſed corpus infirmum & languidum eſt.* 38 *Et rurſus abiens oravit, & eundem ſermonem dixit.* 39 *Et reverſus illos dormientes vidit, eò quod caput eorum gravatum eſſet, neque ſcirent quid dicerent.* 40 *Tertiò venit, & illis dixit; Nunc dormite, & quieſcite: res enim ad extremum pervenit, & hora venit: ecce Filius hominis in manus peccatorum traditur.* 41

Verſio VULGATA LATINA.

31 At ille ampliùs loquebatur; Et ſi oportuerit me ſimul commori tibi, non te nega-
32 bo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in prædium, cui nomen Geth-
33 ſemani. Et ait diſcipulis ſuis; Sedete hìc donec orem. Et aſſumit Petrum, &
34 Jacobum, & Joannem ſecum: & cœpit pavere, & tædere. Et ait illis; Triſtis
35 eſt anima mea uſque ad mortem: ſuſtinete hìc, & vigilate. Et cùm proceſſiſſet
paululùm, procidit ſuper terram: & orabat, ut ſi fieri poſſet, tranſiret ab eo hora:
36 Et dixit: Abba pater, omnia tibi poſſibilia ſunt: transfer calicem hunc à me, ſed non
37 quod ego volo, ſed quod tu. Et venit, & invenit eos dormientes. Et ait Petro;
38 Simon dormis? non potuiſti unâ horâ vigilare? Vigilate, & orate ut non intretis
39 in tentationem. Spiritus quidem promptus eſt, caro verò infirma. Et iterùm abi-
40 ens oravit, eundem ſermonem dicens. Et reverſus denuò, invenit eos dormientes:
(erant enim oculi eorum gravati:) & ignorabant quid reſponderent ei. Et venit 41
tertiò, & ait illis; Dormite jam, & requieſcite. Sufficit: venit hora: ecce Filius ho-
minis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet, propè 42
eſt. Et, adhuc eo loquente, venit Judas Iſcariotes unus de duodecim, & cum eo 43
turba multa, cum gladiis & lignis, à ſummis ſacerdotibus, & Scribis, & ſeniori-
bus. Dederat autem traditor ejus ſignum eis, dicens; Quemcunque oſculatus fuero, 44
ipſe eſt, tenete eum, & ducite cautè. Et cùm veniſſet, ſtatim accedens ad eum, ait; 45
Ave Rabbi: & oſculatus eſt eum. At illi manus injecerunt in eum, & tenuerunt 46
eum. Unus autem quidam de circumſtantibus educens gladium, percuſſit ſervum 47
ſummi ſacerdotis: & amputavit illi auriculam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 *فتمادي بطرس وقال له وان اضطررت الي ان اموت معك لا اكفر بك* وكذلك قال جميعهم*
32 *الفصل الثامن والاربعون* ثم جاوا الي حقل يدعي جدساماني* فقال لتلاميذه
33 34 اجلسوا ههنا حتي اصلي* ثم اخذ بطرس ويعقوب ويوحنا وبداء يحزن ويعبس* وقال لهم ان
35 نفسي حزينة حتي الموت فاقيموا ههنا واسهروا* ثم تقدم قليلا وخر علي الارض مصليا قايلا*
36 هل يستطاع ان تعبر عني هذه الساعة* وكان يقول ايها الاب كل شي بقدرتك اجز عني هذه
37 الكاس* لكن ليس كما اريد انا بل انت* ثم جاء فوجدهم نياما* فقال لبطرس يا سمعان انت نايم
38 الم تقدر ان تسهر معي ساعة* اسهروا وصلوا لئلا تدخلوا التجارب* اما الروح فمستعد واما
39 40 الجسد فضعيف* ثم مضي ايضا وصلي وكان يقول هذه الكلمة* وجاء ايضا فوجدهم نياما لان
41 اعينهم ثقيلة ولم يكونوا يدرون ما يجيبونه* وجاء ثالثة فقال لهم ناموا الان واستريحوا فقد
42 حضرت الغاية* وجاءت الساعة ليسلم ابن الانسان في ايدي الخطاة* قوموا بنا نذهب فقد
43 قرب الذي يسلمني* *الفصل التاسع والاربعون* وبينما هو يتكلم جاء يهوذا
الاسخريوطي احد الاثني عشر ومعه جمع بسيوف وعصي من رووساء الكهنة والكتبة
44 45 والمشيخة* وكان مسلمه قد اعطاهم علامة ان الذي اقبله هو هو فامسكوه واوثقوه* فلما
46 47 جاء ودنا منه قال له يا معلم يا معلم وقبله* فالقوا ايديهم عليه وامسكوه* وان احد
القيام انتضي سيفا وضرب عبد رييس الكهنة فقطع اذنه*

Et longiùs diffundens ſe Petrus, dixit ei; Et ſi compellar ad moriendum tecum, non negabo te. Et ſimiliter dixerunt omnes. 31
Sectio quadrageſima octava.
Deindè venerunt ad agrum, qui vocatur Gedſemani. Et dixit diſcipulis ſuis, Sedete hic donec orem. 32 *Tum aſſumpſit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & cœpit contriſtari, & mœrere.* 33 *Et dixit eis, Anima quidem mea triſtis eſt uſque ad mortem: Manete hic, & vigilate.* 34 *Et proceſſit paululùm, & procidit ſuper terram, orans, dicens; Eſtne poſſibile ut tranſeat à me iſta hora?* 35 *Et dicebat; O Pater, omnis res in poteſtate tua eſt, transfer à me hunc calicem: verùm non ſicut volo ego, ſed tu.* 36 *Poſtcà venit, & invenit eos dormientes: dixitque Petro, Simon, tu es dormiens? non potuiſti vigilare mecum horâ unâ?* 37 *Vigilate, & orate, ne intretis in tentationes. Spiritus quidem promptus eſt, at corpus debile.* 38 *Deindè abiit iterùm & oravit, & dicebat idem verbum.* 39 *Et venit, & invenit eos etiam dormientes, quia oculi eorum erant gravati, & neſciebant quid reſponderent ei.* 40 *Et venit tertiò, & dixit eis;* 41 *Dormite nunc, & requieſcite: jam adeſt finis, & venit hora, ut tradatur filius hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus: jam advenit qui tradet me.* 42
Sectio quadrageſima nona.
Et dum ipſe loqueretur, venit Judas Iſcariotes unus de duodecim, et ſecum turba cum gladiis, & fuſtibus à principibus ſacerdotum, & Scribis, & ſenioribus. 43 *Traditor autem ejus jam dederat illis ſignum; Quem oſculatus fuero, ipſe eſt; tenete eum, & ligate illum.* 44 *Et cùm veniſſet & acceſſiſſet ad eum, dixit ei; O magiſter, ô magiſter: & oſculatus eſt eum.* 45 *Et injecerunt manus ſuas in eum, & tenuerunt eum.* 46 *Unus autem adſtantium exemit gladium, & percuſſit ſervum principis ſacerdotum, & amputavit auriculam ejus.* 47

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወአፈድፋደ፡ተኀልፎተ፡ጴጥሮስ፡እንዘ፡ ይብል፡ እመውትኒ፡ምስሌከ፡ ወኢይክሕደከ፡
32 ወከማሁ፡ ይቤሉ፡ ኵሎሙ፡፡=፦ ወሖሩ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ እንተ፡ስማ፡ ጌቴሴማኒ፡ወይ
33 ቤሎሙ፡ለአርዳኢሁ፡፡ ንበሩ፡ዝየ፡እስከ፡ አሐውር፡እጼሊ፡፡=፦ ወነሥኦሙ፡ ለጴ
34 ጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡ምስሌሁ፡ወአኀዘ፡ይተክዝ፡ ወየሐዝን፡፡=፦ ወይቤ
35 ሎሙ፡ ተከዘት፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ለሞት፡ንበሩ፡ዝየ፡ ወተግሁ፡ እንከ፡፡=፦ ወእምዝ፡
ተለተተ፡ሑቀ፡ወሰገደ፡ውስተ፡ምድር፡ ወጸለየ፡ከመ፡ ትኅልፍ፡እምኔሁ፡ ይእቲ፡ሰዓት፡
36 ለእመ፡ይትከሀል፡፡=፦ ወይቤ፡አባ፡ወአቡየ፡ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡ አኅልፍ፡ እምኔየ፡
37 ለዝ፡ጽዋዕ፡፡ ወበሕቱ፡ፈቃደ፡ዚአከ፡ለይኩን፡ ወአኮ፡ፈቃደ፡ ዚአየ፡፡=፦ ወገቢኦ፡
ረከቦሙ፡ይነውሙ፡ወይቤሎ፡ ለጴጥሮስ፡ ስምዖን፡ ትነውምኑ፡ ወኢትክል፡ ተዓግሦ፡አ
38 ሐተ፡ ሰዐተ፡፡=፦ ትግሁ፡ወጸልዩ፡ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡ መንሱት፡፡ እስመ፡መንፈስ፡
39 ይፈቅድ፡ወሥጋ፡ይደክም፡፡=፦ ወሖረ፡ካዕበ፡ ወጸለየ፡ ወከማሁ፡ከመ፡ይቤ፡፡=፦ ወ
40 ገቢኦ፡ካዕበ፡ረከቦሙ፡ ይነውሙ፡እስመ፡ ክቡድ፡አዕይንቲሆሙ፡ወኢያእመሩ፡ዘይነብ
41 ቡ፡፡=፦ ወመጽአ፡በሣልስ፡ ወይቤሎሙ፡ኑሙ፡እንከ፡ወአዕርፉ፡ምዕረ፡እስመ፡ናሁ፡በጽ
ሐ፡ጊዜሁ፡፡ወናሁ፡ ያገብእዎ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ እደ፡ ኃጥአን፡፡=፦
42 ተንሥኡ፡ንሑር፡ናሁ፡በጽሐ፡ዘያገብአኒ፡፡=፦ በእንተ፡ዘከመ፡አግብኦ፡ይሁዳ፡፡=፦
43 ወእንዘ፡ይነግሮሙ፡በጽሐ፡ሶቤሃ፡ይሁዳ፡ አስቆሮታዊ፡ አሐዱ፡ እምዓሠርቱ፡ ወምስሌ
44 ሁ፡ብዙኃን፡ ምስለ፡ መጣብሕ፡ ወዕፀው፡ እምኀበ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወረበና
45 ት፡፡=፦ ወወሀቦሙ፡ተአምርተ፡ዘያገብኦ፡ወይቤሎሙ፡ዘሰዓምክዎ፡ ውእቱ፡ አኃዝ
46 ዎ፡ወአጽንዕዎ፡፡ ወስድዎ፡፡=፦ ወሶቤሃ፡መጽአ፡ኀቤሁ፡ ወይቤሎ፡ረቢ፡ ወሰዓሞ፡፡=፦
47 ወሰፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ወአኀዝዎ፡፡=፦ ወመልኀ፡ መጥባኅቶ፡ አሐዱ፡ እምእለ፡
ይቀውሙ፡ ወዘበጠ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡፡=፦

Et in ampliorem tranſivit ſermonem Petrus, dicens; Moriar etiam tecum, & non negabo te: & ſimiliter dicebant omnes. 31 Et veniunt in vineam cujus nomen erat Gethſemani, & dixit diſcipulis ſuis; Sedete hìc donec abiero orare. 32 Et aſſumpſit Petrum, & Jacobum, & Johannem ſecum; & cœpit expaveſcere, & contriſtari. 33 Et dixit iis, Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem: manete hìc, & vigilate igitur. 34 Et tunc proceſſit paululùm, & flexit ſe in terram: & oravit, ut tranſiret ab eo iſta hora, ſi poſſibile eſſet. 35 Et dixit, Pater; &, Pater meus omnia poſſibilia ſunt tibi, transfer à me hunc calicem: ſed voluntas tua fiat, & non voluntas mea. 36 Et revertens invenit eos dormientes, & dixit Petro; Simon, dormíſne, & non potuiſti ſuſtinere unam horam? 37 Vigilate, & orate ut non intretis in tentationem: quia ſpiritus eſt volens, & caro infirma eſt. 38 Et abiit iterum, & oravit, & ſimiliter idē dixit. 39 Et revertens iterū invenit eos dormientes, quia gravati erant oculi eorum, & neſciebant quod loquebantur. 40 Et venit tertiò, & dixit iis; Dormite igitur, & requieſcite modò, quoniā ecce venit tempus ejus; & ecce, tradent Filium hominis in manus peccatorum. 41 Surgite, eamus: ecce venit qui tradet me. 42

De traditione Judæ.

Et eo loquente illis, venit ſtatim Judas Iſcariotes unus è decem, & cum eo multi cum gladiis, & fuſtibus, à principibus ſacerdotum, & ſcribis, & magiſtris. 43 Et dederat iis ſignum traditor ejus, & dixerat iis; Quem oſculat' fuero, is eſt; prehendite eum, & cuſtodite eum, & perſequimini eum. 44 Et ſtatim venit ad eum, & dixit ei; Rabi, & oſculatus eſt eum. 45 Et extenderunt manus ſuas, & prehenderunt eum. 46 Et eduxit gladium ſuum quidam ex circumſtantibus, & percuſſit ſervum principis ſacerdotum, & amputavit illi aurem ejus. 47

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 *برخيزيد برويم اينك رسيد †انك مرا در دست خواهد سپاردن   پنجاه هشت   آمدن
43 غوغا وسرهنكان بكرفتن مسيح   *هنوز در سخن كفتن بود كه آمد يهوداي†
سخريوطا يكي از دوازده * وجماعت بسيار * با شمشيرها وچوبها ونيزها * از پيش بزركان
44 وامامان ونويسندكان وپيران * *وسپارنده† بديشان †نشان داده بود * كه هر كس را† من
45 بوسه كنم اوست عيسي * اورا بكيريد * وببريد * *وهماندم يهودا پيش مسيح آمد وكفت بزرك
46 47 من بزرك من * واورا بوسه كرد * *ايشان پيش امدند واورا† كرفتند * *يكي از ايشان * كه
ايستاده بودند * شمشير كشيد * وغلام سرور امامانرا كوش بستد *

Surgite, eamus: ecce advenit ille qui me in manus eorum *traditurus eſt.* 42

LVIII. Adventus turbæ & ſatellitum ad prehendendum Chriſtum.

Adhuc eo ſermonem loquente, venit Judas Iſcariotes, unus ex duodecim, & turba multa cum gladiis, & fuſtibus, & lanceis, à magnatibus, & Sacerdotibus, & Scribis, & ſenioribus. 43 *Proditor autem illis ſignum dederat,* dicens; *Quemcunq; ego oſculatus fuero, ille eſt Jeſus, ipſum prehendite & abducite.* 44 *Et eodem momento Judas ad Chriſtum acceſſit, & dixit; Magiſter mi, magiſter mi, & cum oſculatus eſt.* 45 *Et illi acceſſerunt, & illum prehenderunt.* 46 *Unus* autem *ex illis, qui aſtantes erant, gladium ſtrinxit, & puero principis ſacerdotum aurem abſtulit.* 47

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Et respondens Jesus, ait illis; Tanquam ad latronem existis cum
48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν (κ) ἐξήλθετε μετὰ
gladiis & lignis comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in tem-
49 μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱε-
plo docens, & non prehendistis me: Sed ut impleantur Scripturæ. Et
50 ρῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Καὶ
relinquentes eum, omnes fugerunt. *Et unus* quidam *juvenis* ſequebatur eum,
51 ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος (λ) ἠκολούθει αὐτῷ,
amictus ſindone ſuper nudo: & *tenent* eum *juvenes.* Ille *autem*
52 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ
relinquens *ſindonem,* nudus profugit ab eis. Et *abduxerunt* Je-
53 καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ᾽ αὐτῶν. Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰη-
ſum ad ſummum Sacerdotem: & *conveniunt* *eo* omnes *ſummi* Sacerdotes, &
σοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα (μ)· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
ſeniores, & Scribæ. *Et* Petrus à longè ſecutus
54 οἱ (ν) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθη-
eſt eum, uſque intrò in atrium ſummi Sacerdotis, & *erat* *conſidens* cum
σεν αὐτῷ, ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ
miniſtris, & cale*faciens* ſe *ad* *lumen.* *At* ſummi Sacerdotes &
55 τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ
omnis *conſeſſus* quærebant adverſùs Jeſum teſtimonium, *ad* *morte afficiendum* eum: &
ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ (ξ) μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ
non inveniebant. Multi enim teſtimonium falſum dicebant adverſùs eum, & *paria* teſtimo-
οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυ- 56
nia non erant. Et quidam ſurgentes falſum teſtimonium ferebant adverſùs eum, dicen-
ρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, λέγον- 57
tes; Quoniam nos audivimus eum dicentem; *Quòd* ego diſſolvam templum hoc ma-
τες, Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χει- 58
nu factum, & per *tres* *dies* aliud non manu factum ædificabo. Et *nec* *ſic* *par*
ροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση 59
erat teſtimoniũ illorum. Et exurgens ſummus Sacerdos in medium, interrogavit Je-
ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς (ο) εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰη- 60
ſum, dicens; Non reſpondes quicquã*quid hi te adverſùm teſtantur?* Ille autem tacebat, &
σοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; (π) Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ 61
nihil reſpondit. Rurſùm ſummus Sacerdos interrogabat eum, & *dicit* ei? Tu es Chri-
οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χρι-
ſtus filius Benedicti? *At* Jeſus dixit; Ego ſum: & videbitis filium hominis
στὸς ὁ υἱὸς (ρ) τοῦ Εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου 62
ſedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cœli. *At* ſum-
καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρ- 63
mus Sacerdos *diſrumpens* *veſtes* *ſuas,* ait; Quid adhuc *uſum* *habemus* *teſtium?* Audi-
χιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἠκούσα- 64
ſtis blaſphemiam: quid vobis videtur? *Ii autẽ* omnes condẽnaverũt eũ eſſe *obnoxium* mortis.
τε (σ) τῆς βλασφημίας. τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

MS. A. (κ) ἐξήλθατε (λ) ἠκολούθησεν (μ) Καϊάφαν· (ν) γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. (ξ) ψευδομαρτυρίαν, (ο) εἰς μέσον, (π) Ὁ δὲ Ἰησοῦς (ρ) τοῦ Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ; (σ) τὴν βλασφημίαν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܥܠ ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܥܠܝ ܒܣܝܦܐ ܘܒܚܘܛܪܐ ܕܬܐܚܕܘܢܢܝ
49 * ܟܠܝܘܡ ܠܘܬܟܘܢ ܗܘܝܬ ܟܕ ܡܠܦ ܐܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ ܐܠܐ ܕܢܫܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ ܗܘܬ ܗܕܐ܀
50 * ܗܝܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܒܩܘܗܝ ܘܥܪܩܘ܀
51 * ܘܥܠܝܡܐ ܚܕ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܘܥܛܝܦ ܗܘܐ ܣܕܝܢܐ ܥܪܛܠܝܐܝܬ ܘܐܚܕܘܗܝ܀
52 * ܗܘ ܕܝܢ ܫܒܩ ܣܕܝܢܐ ܘܥܪܩ ܥܪܛܠܝܐ܀
53 * ܘܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ܀
54 * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܥܕܡܐ ܠܓܘ ܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܡܫܡܫܢܐ ܘܫܚܢ ܗܘܐ ܠܘܩܕܡ ܢܘܪܐ܀
55 * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܟܠܗ ܟܢܘܫܬܗܘܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܣܗܕܘܬܐ ܥܠ ܝܫܘܥ ܐܝܟ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ܀
56 * ܟܕ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܡܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܠܐ ܫܘܝܢ ܗܘܝ ܣܗܕܘܬܗܘܢ܀
57 * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܘܐܡܪܝܢ܀
58 * ܕܚܢܢ ܫܡܥܢܝܗܝ ܕܐܡܪ ܕܐܢܐ ܫܪܐ ܐܢܐ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ ܕܒܐܝܕܝܐ ܥܒܝܕ ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܒܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܝܢܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܐ ܥܒܝܕ܀
59 * ܘܐܦܠܐ ܗܟܢܐ ܫܘܝܐ ܗܘܬ ܣܗܕܘܬܗܘܢ܀
60 * ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܒܡܨܥܬܐ ܘܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ܀
61 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܬܝܩ ܗܘܐ ܘܡܕܡ ܠܐ ܦܢܝ ܠܗ ܘܬܘܒ ܫܐܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܡܒܪܟܐ܀
62 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܐܢܐ ܘܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ ܘܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ܀
63 * ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܨܪܝ ܟܘܬܝܢܗ ܘܐܡܪ ܠܡܢܐ ܗܫܐ ܒܥܝܢܢ ܠܢ ܣܗܕܐ܀
64 * ܗܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܐ ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܢܘܗܝ ܕܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ܀

Ipſe verò Jeſus reſpondit, & ait eis; Tanquam adverſùs ſicarium exîſtis contra me cum gladiis & fuſtibus ut prehendatis me. 48
Quotidie apud vos eram dum docebam in templo, neque prehendiſtis me. Sed ut adimplerentur Scripturæ, hoc factum eſt. 49
Tunc dereliquerunt eum diſcipuli ipſius, & aufugerunt. 50
Quidam autem adoleſcens veniebat poſt eum, eratque amictus ſindone nudus, & prehenderunt eum. 51
Ipſe verò reliquit ſindonem, & aufugit nudus. 52
Et abduxerunt Jeſum ad Caipham ſummum ſacerdotem: & congregati ſunt apud eum cuncti principes ſacerdotum, & Scribæ, & ſeniores. 53
Simon autem procul veniebat poſt eum adintus uſq; atrii ſummi ſacerdotis, & ſedebat cum miniſtris, atque calefaciebat ſe ante ignem. 54
Principes autem ſacerdotum, & omnis eorum ſynagoga quærebat adverſùs Jeſum teſtimonium, ut eum morti addicerent, nec inveniebant. 55
Quum enim multi teſtificarentur adverſùs eum, non erant æqualia eorum teſtimonia. 56
Quidam autem inſurrexerunt in eum teſtes falſi, & dixerunt. 57
Nos audivimus eum dicentem, Ego diſſolvam templum hoc manibus factum, & tribus diebus ædificabo aliud non factum manibus. 58
Sed ne ſic quidem æquale erat eorum teſtimonium. 59
Porrò ſurrexit ſummus ſacerdos in medium, & interrogavit Jeſum & ait; Ne verbum quidem reſpondes? quid iſti teſtificantur contra te? 60
Ipſe verò Jeſus tacebat, & nihil ei reſpondit. Et rurſus interrogavit eum ſummus ſacerdos, & ait; Túne es Chriſtus filius Benedicti? 61
Ipſe verò Jeſus dixit ei, Ego ſum; & videbitis Filium hominis ſedentẽ à dextera virtutis, & venientem ſuper nubes cœlorum. 62
Summus autem ſacerdos ſcidit tunicam ſuam, & ait; Quorſum modò requiruntur nobis teſtes? 63
En ex ore ipſius audîſtis blaſphemiam: quid vobis videtur? Ipſi verò omnes judicârunt eum eſſe reum mortis. 64

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * عيسي † بدان جماعت گفت كه انچنانك بر دزدان بشمشير چوبها روند شما بر من آمديد
49 تا مرا بگيريد * همه روزه پيش شما بودم * ودر هيكل تعليم مي دادم * چرا مرا
50 نگرفتيد * الا براي آنك تا كتابها تمام شود اين كارشد * چون شاگردان ان حال
51 ديدند * مسيح را رها كردند * وگريختند * يك جوان ازپس عيسي بود كه خويشتن ميزر
52 پيچيده بود * اورا گرفتند * ميزر در دست ايشان رها كرد * وخود برهنه گريخت *

بچاه نه مسيح را بردند بخانه قيافا

53 * واوردند عيسي را بخانه قيافا سرور امامان *
54 نويسندگان وپيران وامامان * همه † انجا گرد شدند * وشمعون الصفا ازپس او از دور مي
55 آمد * تا سراي سرور امامان * وبا خدمتكاران † برابر آتش نشست وگرم مي شد * جماعت
56 امامان وغير بر عيسي گواهي مي طلبيدند * كه اورا بميرانند * ونيافتند * براي
57 آنك بسياران بر وي † گواهي مي دادند * كه بگواهي نمي ارزيدند * كسان ديگر بر
58 خيزانيدند † گواهان † دروغ * وگفتند * ما شنيديم كه گفت من اين هيكل را كه
بدستها † مردم عمارت شدست ويران كنم وتا سه روز ديگر بي دستها ابادان كنم *

Jeſus illi turbæ dixit; Quemadmodum in latronem cum gladiis & fuſtibus eunt, vos in me venitis, ut me prehendatis. 48
Quotidie nónne apud vos eram, & in templo docebã? Quare me non prehendiſtis? Sed propterea ut Scripturæ impleantur hoc factum eſt. 49
Cùm diſcipuli hanc rem viderent, Chriſtum reliquerunt, & fugerunt. 50
Unus autem *adoleſcens Jeſum ſequebatur, qui ſeipſum ſindone involverat: quem cum prehenderent,* 51
Sindonem in manu illorum reliquit, & ipſe nudus effugit. 52

LIX. Chriſtum tulerunt in domum Caiaphæ.

Et adduxerunt Jeſum in domum Caiaphæ principis ſacerdotum: & Scribæ, & ſeniores, & ſacerdotes, omnes illîc congregati ſunt. 53
Simeon autem Cephas poſt eum è longinquo venit, uſque ad aulam principis ſacerdotum & cum miniſtris coram igni ſedebat, & calefiebat. 54
Cœtus ſacerdotum & alii in Jeſum teſtimonium quærebant, ut eum morte afficerent, & non invenerunt. 55
Eò quòd multi in eum teſtimonium darent, qui teſtimonio pares non erant. 56
Quidam igitur *alii ſubornârunt teſtes falſos, & dicebant;* 57
Nos audivimus quòd dixit, Ego hoc templum, quod manibus hominum fabrefactum eſt deſtruam, & intra triduum aliud ſine manibus ædificabo. 58

Verſio VULGATA LATINA.

48 Et reſpondens Jeſus, ait illis; Tanquam ad latronem exîſtis cum gladiis & lignis
49 comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in templo docens, & non me tenu-
50 iſtis. Sed ut impleantur Scripturæ. Tunc diſcipuli ejus relinquentes eum, omnes
51 fugerunt. Adoleſcens autem quidam ſequebatur eum amictus ſindone ſuper nudo:
52 & tenuerunt eum. At ille rejectâ ſindone, nudus profugit ab eis. Et adduxerunt
53 Jeſum ad ſummum ſacerdotem: & convenerunt omnes ſacerdotes, & Scribæ, &
54 ſeniores. Petrus autem à longè ſecutus eſt eum, uſque intrò in atrium ſummi ſa-
55 cerdotis: & ſedebat cum miniſtris ad ignem, & calefaciebat ſe. Summi verò ſa-
cerdotes, & omne concilium quærebant adverſùs Jeſum teſtimonium, ut eum morti
56 traderent, nec inveniebant. Multi enim teſtimonium falſum dicebant adverſùs
57 eum: & convenientia teſtimonia non erant. Et quidam ſurgentes, falſum teſti-
monium ferebant adverſùs eum; dicentes; Quoniam nos audivimus eum di- 58
centem; Ego diſſolvam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non
manu factum ædificabo. Et non erat conveniens teſtimonium illorum. 59
Et exurgens ſummus ſacerdos in medium, interrogavit Jeſum, dicens; Non re- 60
ſpondes quidquam ad ea, quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat, 61
& nihil reſpondit. Rurſùm ſummus ſacerdos interrogabat eum, & dixit ei;
Tu es Chriſtus filius Dei benedicti? Jeſus autem dixit illi; Ego ſum: & vi- 62
debitis Filium hominis ſedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nubibus cœli. Summus igitur ſacerdos ſcindens veſtimenta ſua, ait; Quid ad- 63
huc deſideramus teſtes? Audîſtis blaſphemiã: quid vobis videtur? Qui omnes 64
condemnaverunt eum eſſe reum mortis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * فاجابهم يسوع قايلا امثل لص انا خرجتم بسيوف وعصي لتاخذوني * وفي كل يوم كنت
49 معكم في الهيكل اعلم ولم تمسكوني * ذلك ليتم الكتاب * فتركه التلاميذ وهربوا كلهم * وكان
50 يتبعه شاب عليه ازار على عرية فامسكوه * فترك الازار ومر عاريا * فجاوا بيسوع الي قيافا رييس
51 الكهنة واجتمع اليه روسا الكهنة والكتبة والمشايخ * وكان بطرس يتبعه من بعيد الي
52 داخل دار رييس الكهنة وجلس مع الخدام عند النار يصطلي *
53
54

الفصل الخمسون

55 * فاما روسا الكهنة والمحفل فكانوا يطلبون شهادة علي يسوع ليقتلوه فلم يجدوا * وكثير
56 شهدوا عليه زورا ولم تتفق شهادتهم * فاقاموا قوما شهدوا عليه زورا قايلين * انا سمعنا هذا
57 يقول اني احل هذا الهيكل الذي صنعته الايدي وبعد ثلثة ايام اقيم اخر غير مصنوع
58 بالايدي * ولا هولاء اتفقت شهادتهم * فقام رييس الكهنة في الوسط وسال يسوع قايلا اما تجيب
59 بشي عما يشهد به هولاء عليك * فلم يجب بشي بل كان ساكتا * فساله ايضا رييس الكهنة
60 وقال له انت هو المسيح ابن المبارك * فقال له يسوع انا هو * وسترون ابن الانسان جالسا عن
61 يمين القوة جاييا على سحاب السماء * فمزق عظيم الكهنة ثيابه * وقال ماذا تحتاجون الي شهادة
62 قد سمعتم التجديف ظاهرا لكم * فحكم عليه جميعهم بانه مستوجب الموت *
63
64

Et reſpondit eis Jeſus, dicens; Num pro latrone ſum, ut exieritis cum gladiis, & fuſtibus, ad comprehendendum me? 48
Et ſingulis diebus eram vobiſcum in templo docens, & non tenuiſtis me. Hoc, ut adimpleatur ſcriptura. 49
Et reliquerunt eum diſcipuli, & fugerunt omnes. 50
Et ſequebatur eum adoleſcens, ſuper quo erat ſindon ſuper nudum: & tenuerunt eum. 51
Et reliquit ſindonem, & aufugit nudus. 52
Adduxerunt autem Jeſum ad Caipham principem ſacerdotum. Et convenerunt ad eum principes ſacerdotum, & Scribæ, & ſeniores. 53
Petrus autem ſequebatur eum à longè, ad latus atrium principis ſacerdotum, & ſedit cum miniſtris apud ignem ad calefaciendum ſe. 54

Sectio quinquageſima.

Principes verò ſacerdotum, & concilium quærebant teſtimonium adverſùs Jeſum, ut occiderent eum. & non invenerunt. 55
Et multi teſtificati ſunt contra eum falſum, et non conveniebant teſtimonium eorum. 56
Et ſuſcitaverunt quoſdam qui teſtati ſunt contra eum falſum, dicentes; 57
Nos audivimus hunc dicere, Ego diſſolvam hoc templum, quod fecerunt manus, & poſt tres dies erigam aliud non factum manibus. 58
At ne horum conveniebat teſtimonium. 59
Surrexit autem princeps Sacerdotum in medium, & interrogavit Jeſum, dicens; Non reſpondes quicquam ad ea quæ teſtificantur iſti contra te? 60
Et non reſpondit quicquam, ſed tacebat. Et interrogavit eum rurſus princeps ſacerdotum, & dixit ei; Tu es Chriſtus filius Benedicti? 61
Dixit ei Jeſus, Ego ſum: Et videbitis filium hominis ſedentem à dextera virtutis, venientem ſuper nubibus cœli. 62
Scidit autem ſummus ſacerdotum veſtimenta ſua, & ait; Quid indigetis teſtimonio? 63
Jam audiſtis blaſphemiam manifeſtam vobis. Igitur judicaverunt eum omnes dignum morte. 64

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ከመዘ፡ ሰራቂ፡ ትዴግኑ፡ መፃእክሙ፡ መ
49 ስለ፡ መጥብሕ፡ ወእብትር፡ ትእኅዙኒ፡፡ ወኵሉ፡ አሚረ፡ ሀለውኩ፡ ምስሌክሙ፡
50 እሜህር፡ በምኵራብ፡ ወኢአኀዝክሙኒ፡ ወባሕቱ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ዘውስተ፡ መጻሕ
51 ፍት፡፡ ወኀደግዎ፡ ኵሎሙ፡ አርዳኢሁ፡ ወጐዩ፡፡ ወተለዎ፡ አሐዱ፡ ወሬዛ፡
52 ዕራቁ፡ ወይትዓፀፍ፡ ሰንደና፡ ወአኀዝዎ፡ ወራዙት፡፡ ወኀደገ፡ ሰንደኖ፡ ወጐየ፡ ዕራ
ቁ፡፡

በመስቀል፡ ዘጾመ፡ ሀሀ፡ ስዐተ፡ ሌሊት፡፡

53 ወወሰድዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኀበ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወተጋብኡ፡ ኵሎሙ፡ ሊቃነ፡ ካ
54 ህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወረበናት፡፡ ወተለዎ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ እምርሑቅ፡ እስከ፡
ውስተ፡ ዓጸደ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወነበረ፡ ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ይስሕን፡ መንገለ፡ በርህ፡፡
55 ወኀሠሡ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወኵሉ፡ ዓውድ፡ ዘያስተዋድይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወ
56 ኀጥኡ፡፡ ወብዙኀን፡ አስተዋደይዎ፡ ወኢኀበሩ፡ ኵሎሙ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ተንሥ
57 ኡ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ ወነበቡ፡፡ ወይቤሉ፡ ንሕነ፡ ሰማዕናሁ፡ እንዘ፡ ይብል፡ አነ፡ እነሥ
58 ቶ፡ ለዝንቱ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእደ፡ ገብሮ፡ ወበሠሉስ፡ አሐንጽ፡ ካልአ፡ ዘእደ፡ ኢገብ
59 ሮ፡፡ ወምስለዝኒ፡ ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡፡ ወተንሥአ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወሐተቶ፡ ለ
60 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አልቦኑ፡ ዘትሰጠው፡ እንዘ፡ መጠነዝ፡ ያስተዋድዩከ፡፡
61 ኢየሱስ፡ ወአርመመ፡ ወኢተሰጥወ፡ ወኢምንተኒ፡፡ ወካዕበ፡ ሐተቶ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወይቤ
62 ሎ፡ አንተኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወልዱ፡ ለቡሩክ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እ
መ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ትሬእይዎ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይነብር፡ በየማነ፡ ኀይል፡ ወ
63 ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡፡ ወሠጠጠ፡ አልባሲሁ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወይቤ፡ ምንተ፡
64 እንከ፡ ትፈቅዱ፡ ሎቱ፡ ስማዕተ፡፡ ነሁ፡ ለሊክሙ፡ ሰማዕክሙ፡ ፀርፈቶ፡ ምንተ፡ እ
ንከ፡ ትብሉ፡፡ ወአግብኡ፡ ፍትሐ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ይቅትልዎ፡፡

Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Sicut illi qui furem perſequuntur, ve- 48
niſtis cum gladiis & baculis comprehendere me? Et toto die fui vobiſcum do- 49
cens in templo, & non comprehendiſtis me, ſed ut impleatur quod eſt in Scriptu-
ris. Et reliquerunt eum omnes diſcipuli ejus, & fugerunt. Et ſequutus eſt eum 50
quidam juvenis nudus *exiſtens* & involutus erat ſindone: & prehenderunt eum 51
juvenes. Et reliquit ſindonem & fugit nudus. 52

Crucifixione jejunii nonâ noctis horâ.

Et adduxerunt Dominum Jeſum ad principes ſacerdotum, & congregati erant 53
omnes principes ſacerdotum, & ſcribæ, & Magiſtri. Et ſequutus eſt eum Simon 54
Petrus è longè uſque in atrium principis ſacerdotum, & manſit cum miniſtris, ca- 55
leſaciens ſe ad flammam. Et quærebant principes ſacerdotũ & totus conceſſus qᵭ 56
objicerent Domino Jeſu, & non potuerunt. Et multi accuſârunt eum, & non con- 57
ſenſerunt omnes. Et ſurrexerunt teſtes falſi, & loquuti ſunt, Et dixerunt; Nos
audivimus eum dicentem; Ego deſtruam hanc domum ſanctam quam manus fe- 58
cerunt, & triduo ædificabo aliam, quam manus non fecerunt. Et cum hoc non 59
conveniebat teſtimonium eorum. Et ſurrexit princeps ſacerdotum, & interro- 60
gavit Dominum Jeſum, & dixit ei; Nónne habes quo reſpondeas, hoc modo ac-
cuſantibᵘ te? Et Jeſus ſiluit, & reſpondit nihil. Et iterum interrogavit eum prin- 61
ceps ſacerdotum, & dixit ei; Túne es Chriſtus filius Benedicti? Et dixit ei Dñs
Jeſus; Si ego ſum, videbitis filium hominis ſedentem in dextra potentiæ, & ve- 62
nientem in nubibus cœli. Et laceravit veſtimenta ſua princeps ſacerdotum, & 63
dixit; Quid ampliùs deſideratis adverſùs eum teſtes? Ecce voſmetipſi audiſtis 64
blaſphemiam ejus, quid igitur dicitis? Et retulerunt judicium omnes, & dixerunt;
Occidant eum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

59 * بدين نيز بگواهي خود نمي ارزيدند * * سرور امامان از ميان بر خاست واز عيسي پرسيد *
60 كه چرا جواب نمي دهي بدين كسان كه درحق تو گواهي مي دهند * عيسي خاموش
61 شده بود وبدو هيچ جواب نداد * باز سرور امامان † ازو پرسيد * وگفت توي مسيح † پسر
62 خجسته * عيسي جواب داد وبدو گفت * منم منم فرزند ادمي † بردست [راست] ان سهمناك
63 نشسته * وخواهيد ديدن كه برابر آسمان بيايد * سرور امامان چون شنيد جبه خود را دريد *
64 وگفت مرا گواهان چه دركارست * اينك بزبان خود برابر ما وشما افتري مي كند *
شما چه مي بينيد ايشان همگنان حكم كردند كه مرگ بروي واجب است *

Neque in hoc teſtimonio ſuo pares erant. 59
Princeps ſacerdotum è medio ſurrexit, et Jeſum interrogavit, dicens; Quare reſponſum non das his hominibus, qui in cauſâ tuâ teſtimonium dant? 60
Jeſus tacebat, et ei nullum reſponſum dedit. Rurſus princeps ſacerdotum eum interrogavit, et dixit; Tune es Chriſtus Filius Benedicti? 61
Jeſus reſpondit et ei dixit; Ego ſum, ego ſum: Filius hominis ad manum dextram Terribilis ſedebit, et videbitis quòd in nube cœli veniet. 62
Princeps ſacerdotum cùm audiret, tunicam ſuam laceravit, et dixit; Mihi teſtium quid opus eſt? 63
Ecce linguâ ſuâ coram nobis et vobis blaſphemavit: vobis quid videtur? Illi omnes judicium tulerunt, quòd mors ei debita eſſet. 64

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΖ'.

Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphizare
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν ρξδ α
eum, & dicere ei; Prophetiza: Et miniſtri alapis eum impetebant.
αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν (τ) ἔβαλλον.
Et exiſtente Petro in aula inferiùs, venit una ancillarum ſummi Sacerdotis:
66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως· ΜΖ'
Et videns Petrum calefacientem ſe, intuita illum, ait; Et tu cum Nazareno
67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ρξε α
Jeſu eras. Ille autem negavit, dicens; Non novi, neque ſcio quid tu dicis.
68 Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις.
Et exiit foràs in veſtibulum: & gallus cantavit. Et ancilla videns
69 Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα ρξϛ α
eum rurſum, cœpit dicere adſtantibus; Quia hic ex illis eſt. Ille autem iterum
70 αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν
negavit. Et poſt puſillum rurſùs adſtantes dicebant Petro; Verè ex illis
ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν
es: Etenim Galilæus es, & locutio tua ſimilat. Ille autem cœpit anathematizare
71 εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
& jurare; Quia non novi hominem iſtum, quem dicitis. Et ex ſecundo
72 καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέρου ρξζ β
gallus cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Jeſus;
ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος (υ) τοῦ ῥήματος, οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quòd ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et ſeparans [ſe] flevit.
Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

CAP. XV. ιε'.

ρξη Et confeſtim in manè conſilium facientes ſummi Sacerdotes cùm ſenioribus
β Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων 1
ρξθ & Scribis, & univerſus conſeſſus, vincientes Jeſum abduxerunt, & tradiderunt
α καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν
Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum?
σ τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 2
α Ille autem reſpondens ait illi; Tu dicis. Et accuſabant eum ſummi Sacer-
σα Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιε- 3
δ dotes multa. At Pilatus rurſùm interrogavit eum, dicens; Non
ρεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, Οὐκ 4
reſpondes quicquam? vide quanta te adverſùm teſtantur. At Jeſus ampliùs
ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι 5
nihil reſpondit, ita ut mirari Pilatum. Juxta verò feſtum ſolvebat illis
οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς 6
σβ unum vinctum, quemcunque petiſſent.
β ἕνα δέσμιον, (α) ὅνπερ ᾐτοῦντο.

MS.A. (τ)* ἔβαλον. (υ) τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν   Κεφ. ιε'. MS.A. (α) ὃν παρῃτοῦντο.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

65 * ܘܫܪܝܘ ܐܢܫܝܢ ܪܩܝܢ ܒܦܪܨܘܦܗ. ܘܡܚܦܝܢ ܐܦܘܗܝ. ܘܡܩܦܚܝܢ ܠܗ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܬܢܒܐ.
66 ܘܫܡܫܐ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܟܘܗܝ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘܢ ܠܬܚܬ ܒܕܪܬܐ. ܐܬܬ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ
67 ܕܪܒ ܟܗܢܐ. * ܚܙܬܗ ܕܫܚܢ. ܘܚܪܬ ܒܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܦ ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘܝܬ.
68 * ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪܐ ܐܢܬܝ. ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܠܐܣܛܘܐ ܘܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ.
69 * ܘܚܙܬܗ ܬܘܒ ܥܠܝܡܬܐ ܗܝ. ܘܫܪܝܬ ܠܡܐܡܪ ܠܗܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ. ܕܐܦ ܗܢܐ ܡܢܗܘܢ ܗܘ.
70 * ܗܘ ܕܝܢ ܬܘܒ ܟܦܪ. ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ. ܬܘܒ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܟܐܦܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ
71 ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ. ܐܦ ܓܝܪ ܓܠܝܠܝܐ ܐܢܬ ܘܡܡܠܠܟ ܕܡܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܫܪܝ ܗܘܐ ܠܡܚܪܡܘ ܘܠܡܐܡܐ.
72 ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ.
ܘܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܡܠܬܐ ܕܝܫܘܥ ܕܐܡܪ ܠܗ. ܕܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ
ܬܟܦܘܪ ܒܝ. ܘܫܪܝ ܠܡܒܟܐ. * [illegible] * [illegible] *
1 [illegible] * [illegible] * ܘܡܚܕܐ ܒܨܦܪܐ ܡܠܟܐ ܥܒܕܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ
ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܥܡ ܣܦܪܐ ܘܥܡ ܟܠܗ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܐܣܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ
2 ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܠܦܝܠܛܘܣ ܗܓܡܘܢܐ. * ܘܫܐܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܗܘ ܕܝܢ
3 ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ. * ܘܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܒܣܓܝܐܬܐ.
4 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܬܘܒ ܫܐܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ. ܚܙܝ
5 ܟܡܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܕܡ ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܝܗܒ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܕܡܪ
6 ܦܝܠܛܘܣ. * ܡܢܗܓ ܗܘܐ ܕܝܢ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܒܥܐܕܐ ܐܣܝܪܐ ܚܕ ܐܝܢܐ ܕܫܐܠܝܢ.

Et cœperunt quidam conſpuere in vultum 65 ipſius, & velare faciem ejus, & alapis eum cædere, ac dicere; Vaticinare. Miniſtri quoque percutiebant eum ſuper maxillas ipſius. Quumque Simon eſſet inferiùs in atrio, ve- 66 nit quædam puella ſummi ſacerdotis, Vi- 67 ditque eum calefacientem ſeſe, & reſpiciens in eum, dixit ei; Et tu cum Jeſu Nazareno eras. Ipſe verò inficiatus eſt, & ait; Ne- 68 ſcio quid tu dicas. Et exivit extra in veſtibulum, & cantavit gallus. Et rurſùs eum 69 conſpicata puella illa, cœpit dicere iis qui adſtabant; Iſte quoque ex ipſis eſt. Ipſe ve- 70 rò rurſùm negavit. Et paulò poſt iterùm ii qui adſtabant, dixerunt Cephæ; Verè ex ipſis es: namque Galilæus es, & ſermo tuus ſimilis eſt. Ipſe autem cœpit ſe devovere & 71 jurare, Non novi hominem iſtum quem dicitis. Et in illa ipſa hora gallus cantavit ſe- 72 cundâ vice. Et recordatus eſt Simon ſermonis Jeſu quem dixerat ei, Priuſquàm cantaverit gallus duabus vicibus, ter me negabis: cœpitque flere.

Lectio ad matutinas in Paraſceue Crucifixionis. 37.

CAP. XV.

STatim autem diluculò conſilium inierunt 1 principes ſacerdotum cum ſenioribus, & cum Scribis, & cum tota ſynagoga; ac vinxerunt Jeſum, eumque abduxêre, & tradiderunt Pilato præſidi. Interrogavit autem 2 eum Pilatus, Túne es rex Judæorum? Ipſe verò reſpondit, & ait ei; Tu dixiſti. Et ac- 3 cuſabant eum principes ſacerdotum in multis. Ipſe verò Pilatus rurſùs interrogavit 4 eum, & dixit ei; Ne verbum quidem reſpondes? vide quàm multa teſtificantur contra te. Ipſe autem Jeſus nullum reſponſum 5 dedit, ita ut miraretur Pilatus. Conſue- 6 verat autem quocunque feſto dimittere eis vinctum unum, quem ipſi poſtulâſſent.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

65 * وكسان ديكر بر روي او خيو زدند * و روي اورا مي پوشانيدند * وكروهي ديكر چپله
مي زدند * ومي كفتند پيغمبري كن * وخود را برهان * وسرهنكان نيز اورا مي زدند
شصت
منكر شدن شمعون وبانك كردن خروس
66 67 * شمعون دران جايكاه * زير برده بود نشسته كنيزكي ازان بزرك امامان * * شمعون را نكاه
68 كرد * وبدو كفت تو نيز † با عيسي ناصري بودي * * او انكار كرد * وكفت نمي دانم چه
69 ميكويي * واز دهليز بيرون † رفت خروس بانك كرد * باز آن كنيزك اورا ديد * و بديشان كه ايستاده
70 بودند مي كفت * اين نيز از ايشانست * * او ديكر باره انكار كرد * واندكي پستر ايشان *
كه ايستاده بودند * رفت * ايشان بصفا كفتند بحقيقت تو از ايشاني واز جليلي وسخن تو
71 بسخن ايشان مي ماند * * چون شمعون شنيد خويشتن را لعنت † مي كرد * وسوكند مي خورد
72 كه اين مرد را نمي شناسم كه شما مي كوييد * خروس دوم بار بانك زد * انكه شمعون كلمهٔ عيسي را
كه بدو كفته بود بياد † آورد وكريستن وزاري اغاز كرد و از كفتهٔ خود پشيمان شد و برفت

Et quidam alii in faciem ejus ex- 65 *puebant, & vultum ejus obtegebant: & aliquot alii colaphos inffligebant, & dicebant, Vaticinare, & teipſum libera: & ſatellites etiam eum cædebant.*

LX. Abnegatio Cephæ, & vociferatio galli.

Simeon interea in illo loco inferiùs 66 *erat ſedens: & ancilla quædam maximi ſacerdotum Simeonem in-* 67 *tuita eſt, & ei dixit; Tu etiam cum Jeſu Nazræo eras. Ille negavit,* 68 *& dixit; Neſcio quid dicas: & cum ex atrio egreſſus eſt, gallus vocem extulit. Rurſus ea ancilla il-* 69 *lum vidit, & eis qui aſtabant dixit; Hic etiam ex illis eſt. Ille iterùm* 70 *negavit. Et paululùm poſt eos qui aſtabant ivit, illi etiam Cephæ dicebant; In veritate tu ex eis es, & ex Galilæa es, etenim ſermo tuus ſermonem illorum refert. Cùm Simeon* 71 *hoc audiſſet, ſeipſum devovit, ac dejeravit; Hunc quidem hominem non novi, quem vos dicitis. Et gal-* 72 *lus ſecundâ vice vocem emiſit: Tunc Simeon verbum Jeſu, quod ei dixerat, in memoriam revocavit, & flere & lugere cœpit, & dicti ſui pœnitens factus abiit.*

Verſio VULGATA LATINA.

65 Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphis eum cædere, & dicere ei; Prophetiza: & miniſtri alapis eum cædebant. 66 Et cùm eſſet Petrus in atrio deorſùm, venit una ex ancillis ſummi ſacerdotis: 67 Et cùm vidiſſet Petrum calefacientem ſe, aſpiciens illum, ait; Et tu cum Jeſu Nazareno eras. 68 At ille negavit, dicens; Neque ſcio, neque novi quid dicas. Et exiit foràs ante atrium, & gallus cantavit. 69 Rurſùs autem cùm vidiſſet illum ancilla, cœpit dicere circumſtantibus; Quia hic ex illis eſt. 70 At ille iterùm negavit. Et poſt puſillum rurſùs qui aſtabant, dicebant Petro; Verè ex illis es: nam & Galilæus es. 71 Ille autem cœpit anathematizare, & jurare; Quia neſcio hominem iſtum, quem dicitis. 72 Et ſtatim gallus iterùm cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Jeſus; Priùs quàm gallus cantet bis, ter me negabis. Et cœpit flere.

CAP. XV.

ET confeſtim manè conſilium facientes ſummi ſacerdotes, cum ſenioribus, & 1 Scribis, & univerſo concilio, vincientes Jeſum, duxerunt, & tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? at ille reſpondens, ait illi; Tu 2 dicis. Et accuſabant eum ſummi ſacerdotes in multis. Pilatus autem rurſùm 3 interrogavit eum, dicens; Non reſpondes quidquam? vide in quantis te accuſant. 4 Jeſus autem ampliùs nihil reſpondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem fe- 5 ſtum ſolebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcunque petiſſent. 6

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

65 * وبدا قوم يتفلون عليه * ويغطون وجهه ويلطمونه ويقولون له تنبا لنا ايها المسيح من هو
66 الذي لطمك الان * وكان الخدام يلطمونه جدا * وفيما بطرس اسفل الدار جاءت فتاة من
67 جواري رييس الكهنة * راته يصطلي فلما راته قالت له وانت ايضا قد كنت مع يسوع
68 الناصري * فانكر قايلا لست ادري ولا اعرف ما تقولين * وخرج الي خارج الدار فصاح
69 70 الديك * وراته فتاة اخري فقالت للقيام ان هذا منهم * فانكر ايضا وبعد قليل قال القيام
71 لبطرس حقا انك منهم وانت جليلي وكلامك يشبه كلامهم * فبدا يلتعن ويحلف انه ما
72 يعرف هذا الانسان الذي تقولون * ثم مكانه صاح الديك ثانية * فذكر بطرس قول يسوع
انك قبل ان يصيح الديك مرتين تنكرني ثلث فتحول يبكي *
* الفصل الحادي والخمسون *
1 * فلما اصبحوا ايتمر رؤساء الكهنة مع المشيخة والكتبة ومع ساير الجموع * فاوثقوا يسوع
2 3 ومضوا به الي فيلاطس * وساله فيلاطس انت ملك اليهود * فاجابه قايلا انت قلت * وقرفه
4 5 رؤساء الكهنة كثيرا * ثم ساله فيلاطس ايضا اما تجيب بشي انظر كم يشكونك * فلم
تجبه يسوع بشي حتي ان فيلاطس تعجب * الفصل الثاني والخمسون *
6 * وكان في كل عيد يطلق لهم اسيرا من احبوا *

Et cœperunt quidam conſpuere in eum, 65 *& velare faciem ejus, & colaphizare eum, ac dicere ei; Prophetiza nobis, O Chriſte, quis eſt qui te colaphizavit modò: Et miniſtri cædebant eum alapis vehementer. Et dum eſſet Petrus in imo* 66 *atrio, venit puella quædam ex ancillis principis ſacerdotum, Vidit eum cale-* 67 *facientem ſe: & cùm vidiſſet eum, dixit illi; Et tu quoque eras cum Jeſu Nazareno. At negavit, dicens; Ne-* 68 *ſcio & ignoro quid dicas. Et egreſſus eſt extra atrium, & cantavit gallus. Vi-* 69 *ditque eum puella alia, & dixit aſtantibus; Certè iſte eſt ex illis. Et nega-* 70 *vit iterùm. Et poſt puſillum dixerunt aſtantes Petro; Verè tu es ex illis, & tu es Galilæus, & loquela tua ſimilis eſt loquelæ eorum. Et cœpit anathematiza-* 71 *re ſe, & jurare, ſe non cognoſcere hunc hominem quem dicitis. Et ibidem can-* 72 *tavit gallus ſecundò. Et recordatus eſt Petrus ſermonis Jeſu, Quia tu antequàm cantet gallus bis, negabis me ter, & convertit ſe ad flendum.*

Sectio quinquageſima prima.

CAP. XV.

CUm autem manè ſurrexiſſent, conſi- 1 *lium fecerunt principes ſacerdotum cum ſenioribus, & Scribis, & cum reliquis turbis: & vinxerunt Jeſum, & duxerunt eum ad Pilatum. Et interro-* 2 *gavit eum Pilatus, Túne es rex Judæorum? Reſpondit ei, dicens; Tu dixiſti. Et accuſaverunt eum principes ſa-* 3 *cerdotum multipliciter. Et interrogavit* 4 *eum Pilatus iterùm; Non reſpondes quicquam? Vide quantis accuſent te. Et non reſpondit ei Jeſus quicquam, ita* 5 *ut Pilatus miraretur.*

Sectio quinquageſima ſecunda.

Et in omni feſto dimittebat eis vinctum 6 *qualem voluiſſent.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

65 ወአኀዙ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ይወርቅዎ ፡ ወይጸፍዕዎ ፡ ገጾ ፡ ወይኰርዕዎ ፡ ወይብልዎ ፡ ተነበይ ፡ ለነ ፡ ክርስቶስ ፡ መኑ ፡ ጸፍዐከ ፡፡ =
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ክሕደ ፡ ጴጥሮስ ፡፡ =
66 ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ታሕተ ፡ ውስተ ፡ ዓጸድ ፡ መጽአት ፡ አሐቲ ፡ ወለተ ፡ ሊቀ ፡ ካህ
67 ናት ፡፡ = ወርእየቶ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ይስሓን ፡ ወነጸረቶ ፡ ወትቤሎ ፡ አንተኒ ፡ ምስለ ፡ እግዚ
68 እ ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ሀለውከ ፡፡ = ወይቤላ ፡ ኢያአምር ፡ ወኢየጤይቅ ፡ ዘትብሊ ፡፡
69 ወወፅአ ፡ አፍአ ፡ ኀበ ፡ ጽንፈ ፡ ዓጸድ ፡ ወነቀወ ፡ ደርሆ ፡ ሶቤሃ ፡፡ = ወርእየቶ ፡ ካዕበ ፡ ወ
70 ለት ፡ ወትቤሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይቀውሙ ፡ ሃየ ፡ ዝኒ ፡ እምኔሆሙ ፡ ውእቱ ፡፡ = ወክሕደ ፡
ካዕበ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ሕቅ ፡ ካዕበ ፡ ይቤልዎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ አማን ፡ እ
71 ምኔሆሙ ፡ አንተ ፡ ወገሊላዊ ፡ አንተ ፡ ወቃልከ ፡ ያዓውቀከ ፡፡ = ወአኀዘ ፡ ይትረገም ፡
72 ወይምሐል ፡ ከመ ፡ ኢያአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘትብሉ ፡፡ = ወሶቤሃ ፡ ነቀወ ፡ ካዕ
በ ፡ ደርሆ ፡ ወተዘከረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ቃሎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይቤሎ ፡ ሠለሰ ፡ ትክሕ
ደኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ይንቁ ፡ ደርሆ ፡ ወበከየ ፡፡ =
በጽባሕ ፡ ዓርብ ፡
1 ፲፭ ወሶበ ፡ ጸብሐ ፡ ተማከሩ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወረበናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወኵሉ ፡ ዓውድ ፡
2 ወወቀይዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወወሰድዎ ፡ ወመጠውዎ ፡ ለጲላጦስ ፡፡ = ወተስእሎ ፡
ጲላጦስ ፡ አንተኑ ፡ ንጉሦሙ ፡ ለአይሁድ ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡
3 አንተ ፡ ትቤ ፡፡ = ወአስተዋደይዎ ፡፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ብዙኀ ፡ ወውእቱሰ ፡ አልቦ ፡ ዘአው
4 ሥአ ፡፡ = ወሐተቶ ፡ ካዕበ ፡ ጲላጦስ ፡ ወይቤሎ ፡ አልቦኑ ፡ ዘትሰጠው ፡ እንዘ ፡ መጠነ
5 ዝ ፡ ያስተዋድዩከ ፡፡ = ወኢተሰጥዎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወኢምንተኒ ፡ ወአንከሮ ፡ ጲ
6 ላጦስ ፡፡ = ወለለ ፡ በዓል ፡ ያሐዩ ፡ ሎሙ ፡ አሐደ ፡ እሙኑ ፡ ሙቁሓን ፡ አሐደ ፡ ዘአብ
ደሩ ፡፡ =

Et cœperunt *quidam* ex illis conſpuere in eum, & palmis percutere faciem ejus, 65 & colaphos impingere ei, & dixerunt ei; Prophetiza nobis Chriſte, quis palmâ percuſſit te.

De abnegatione Petri.

Et exiſtente Petro inferiùs in atrio, venit quædam filia principis ſacerdotum, 66 Et vidit Petrum calefacientem ſeipſum: & aſpexit eum, & dixit ei; Tu cum Do- 67 mino Jeſu Nazareno fuiſti. Et *ipſe* dixit ei, Neſcio & non capio quod dicis. Et 68 exivit foràs ad extremitatem atrii: & cantavit gallus ſtatim. Et vidit eum ite- 69 rum filia, & dixit aſtantibus ibi; Hic ex illis *eſt*. Et negavit iterum. Et poſteà 70 paululùm, rurſus dixerunt Petro aſtantes; Amen ex illis es: Et Galilæus es, & loquutio tua manifeſtum te facit. Et cœpit execrari, & jurare; Neſcio hominem 71 illum quem dicitis. Et ſtatim cantavit iterum gallus: et recordatus eſt Petrus 72 eloquii Domini Jeſu, qui dixerat ei; Ter negabis me, priuſquàm cantaverit gallus: & flevit.

CAP. XV.

Matutino Paraſceues.

ET quando diluculum erat, conſilium inierunt principes ſacerdotum, & magi- 1 ſtri, & ſcribæ, & totus conſeſſus, & vinxerunt Dominum Jeſum, & adduxerunt eum, & tradiderunt eum Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Túne *es* rex Ju- 2 dæorum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Tù dicis. Et accuſabant eum 3 principes ſacerdotum multùm: ipſe autem nihil reſpondit. Et interrogavit eum 4 rurſus Pilatus, & dixit ei; Nónne habes quid reſpondeas hoc modo te accuſantibus? Et non reſpondit Dominus Jeſus aliquid: & miratus eſt eum Pilatus. 5 Et unoquoque feſto ſervabant eis unum ex vinctis, quemcunque voluiſſent. 6

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شصت يك
بردند مسيح را بخانهٔ پيلاطوس
1 * وچون صباح شد بزركان * وامامان * با پيران ونويسندكان مشورت كردند * وراي زدند
با همه جماعت وعوام * وعيسي را بستند * وبردند * در دست پيلاطوس زوباشي سپاردند *
2 * پيلاطوس ازو پرسيد * توي ملك يهوديان * او جواب داد وكفت تو كفتي * * وبه پسيار
3 4 چيزها بزركان وامامان † برو بدي مي كفتند * * باز پيلاطوس بدو كفت جواب نمي دهي
5 ببين بر تو چند كواهي مي دهند * * اما عيسي هيچ جواب نمي داد چنانك پيلاطوس
6 حيران ماند * * وپيلاطوس را عادت بود * كه در هر عيد اسيري * از بهر ايشان آزاد مي
كرد * هر انكس را كه ايشان † مي خواستند *

LXI. Abduxerunt Chriſtum in domum Pilati.

CAP. XV.

ET cùm mane eſſet, magnates, & 1 *ſacerdotes, cum ſenioribus et ſcribis conſilium agitabant, & ſententias penſabant cum tota congregatione & populo: et Jeſum ligaverunt, et abducentes in manum Pilati præſidis tradiderunt. Pilatus eum in-* 2 *terrogavit, Túne es rex Judæorum? Ille reſponſum dedit, et dixit; Tu dixiſti. Et in rebus multis magna-* 3 *tes et ſacerdotes de eo malum dicebant. Rurſùs Pilatus ei dixit;* 4 *Reſponſum non das? Vide contra te quot teſtificentur. Veruntamen Je-* 5 *ſus nullum reſponſum dedit, adeò ut Pilatus attonitus maneret. Pilato* 6 *autem mos erat, ut omni feſto vinctum unum eorum gratiâ liberum faceret, quemcunque ipſi poſtularent.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione
7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
homicidium fecerant. Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
illis. At Pilatus respondit eis, dicens; Vultis absolvam vobis
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
regem Judæorum? (Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
eum summi Sacerdotes.) At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
Barabbam absolveret eis. At Pilatus respondens, iterum ait illis;
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς,
Quid ergò vultis faciam quem dicitis regem Judæorum? Illi autem iterum
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
clamaverunt; Crucifige eum. At Pilatus dicebat illis; Quid enim malum
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
fecit? Illi autem abundantiùs clamabant; Crucifige eum. At Pilatus
15 ἐποίησεν; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος
volens populo sufficiens facere, absolvit illis Barabbam: &
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur. At milites abduxerunt eum
16 παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν

intra aulam, quod est prætorium, & convocant totam cohortem: Et induunt eum
ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν 17
purpuram, & circumponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœperunt salu-
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
tare eum; Gaude, rex Judæorum. Et percutiebant ejus caput
ζεσθαι αὐτὸν, Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν 19
arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum. Et postquàm
καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε 20
illuserunt ei, exuerunt illum purpuram, & induerunt eum vestimenta propria:
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
& educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariant prætereuntem quempiam
καὶ (θ) ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα 21
Simonem Cyrenæum, (venientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi,) ut tolleret
Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,) ἵνα ἄρῃ
crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum,
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, 22
Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: is verò non accepit.
Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. 23
Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super
Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' 24
eis, quis quid tolleret.
αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS. A. (β) (Ἐπεγίνωσκεν (γ) παραδεδώκεισαν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄγουσιν (ι) σταυρώσουσιν (κ) διαμερίζουσι)

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܚܕ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܪ ܐܒܐ܁ ܕܐܣܝܪ ܗܘܐ ܥܡ ܥܒ̈ܕܝ ܐܣܛܣܝܣ ܗܠܝܢ ܕܩܛܠܐ
8 ܒܐܣܛܣܝܣ ܥܒܕܘ܂ * ܘܩܥܐ ܥܡܐ܁ ܘܫܪܝ ܠܡܫܐܠ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂
9 10 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܥܢܐ ܘܐܡܪ܁ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܝܕܥ
11 ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܣ ܕܡܛܠ ܚܣܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ܂ * ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
12 ܐܦܝܣܘ ܠܟܢܫܐ܁ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ
13 ܗܟܝܠ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܥܒܕ ܠܗܢܐ ܕܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܘܗܢܘܢ ܬܘܒ ܩܥܘ
14 ܙܩܘܦܝܗܝ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ܂ ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
15 ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܙܩܘܦܝܗܝ܂ * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܐ ܕܟܢܫܐ܂ ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ
16 ܐܒܐ܂ ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܢܓܕ ܕܢܙܕܩܦ܂ * ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܐܥܠܘܗܝ
17 ܠܕܪܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܦܪܛܘܪܝܢ܂ ܘܩܪܘ ܠܟܠܗ ܐܣܦܝܪ܂ * ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܐܪܓܘܢܐ܂ ܘܓܕܠܘ
18 19 ܘܣܡܘ ܒܗ ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ܂ * ܘܫܪܝܘ ܠܡܫܐܠ ܒܫܠܡܗ܂ ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܘܡܚܝܢ
ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ ܒܩܢܝܐ܂ ܘܪܩܝܢ ܗܘܘ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܒܪܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ܂
20 ܘܣܓܕܝܢ ܠܗ܂ * ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ܂ ܐܫܠܚܘܗܝ ܐܪܓܘܢܐ܂ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܢܚܬܘܗܝ܂
31 ܘܐܦܩܘܗܝ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ܂ * ܠܫܥܬܐ ܬܠܬ * ܠܚ * ܘܫܚܪܘ ܚܕ ܕܥܒܪ ܗܘܐ܂
ܫܡܥܘܢ ܩܘܪܝܢܝܐ܂ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ܂ ܐܒܘܗܝ ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܘܕܪܘܦܘܣ܂ ܕܢܫܩܘܠ
22 23 ܙܩܝܦܗ܂ * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܓܓܘܠܬܐ܂ ܕܘܟܬܐ ܕܡܬܬܪܓܡܐ ܩܪܩܦܬܐ܂ * ܘܝܗܒܘ
24 ܠܗ ܠܡܫܬܐ ܚܡܪܐ ܕܡܙܝܓ ܒܡܘܪܐ܂ ܘܗܘ ܠܐ ܢܣܒ܂ * ܘܟܕ ܙܩܦܘܗܝ܂ ܦܠܓܘ
ܢܚܬܘܗܝ܂ ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܐ܂ ܡܢܘ ܡܢܐ ܢܫܩܘܠ܂

Erat autem quidam qui vocabatur Bar-Abba 7 vinctus cum seditiosis illis qui cædem in seditione fecerant. Et vociferatus est popu- 8 lus, cœpitque postulare quod consueverat ipsis facere. Ipse verò Pilatus respondit, & 9 ait; Vultis dimittam vobis regem Judæorum? Noverat enim Pilatus quòd per invi- 10 diam tradiderant eum principes sacerdotum. Principes autem sacerdotum nimiùm solici- 11 târunt turbas ut dimitteret Bar-Abbam. At 12 ipse Pilatus dixit eis; Quid igitur vultis faciam isti, quem vos vocatis Regem Judæorum? Illi verò rursùs vociferati sunt, Cru- 13 cifige eum. Ipse autem Pilatus subdit eis; 14 Quid enim mali fecit? Illi verò magis clamabant, Crucifige eum. Pilatus autem 15 voluit facere rem gratam populis, & solvit eis Bar-Abbam, tradiditque eis Jesum, cùm flagellatus esset, ut crucifigeretur. Cæterùm 16 milites introduxerunt eum in atrium quod est prætorium, & advocaverunt totam catervam. Et induerunt eum purpurâ, & 17 implexam imposuerunt ei coronam spineam. Cœperúntque eum salutare, *dicentes*; Ave 18 rex Judæorum. Et percutiebant eum in ca- 19 put ipsius calamo, & conspuebant in faciem ejus, ac summittebant genua sua, & adorabant eum. Quumque illusissent ei, exuerunt 20 eum purpurâ, & induerunt eum vestimentis ipsius, cúmque abduxerunt ut cruci suffigerent.

Ad horam tertiam. 38.

Porrò angariârunt quendam prætereuntem 21 Simonem Cyrenæum venientem ex pago, patrem Alexandri, & Rufi, ut bajularet crucem ejus. Et adduxerunt eum in Gogulta 22 locum, qui exponitur, Cranium capitis. Et 23 dederunt ei bibendum vinum mistum cum myrrha: ipse verò non sumpsit. Quúm- 24 que cruci suffixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus, & jecerunt super ea sortem, quid quis acciperet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * واسيري در زندان بود نام او برابا با ايشان كه فتنه كرده بودند ودر فتنه كشندكي † نيز كرده
8 9 بودند * عوام بانك ونعره بر او زدند * وعادت هر سالي را مي طلبيدند * پيلاطوس جواب †
10 داد كه مي خواهيد * كه ملك يهوديانرا آزاد كنم * براي انك پيلاطوس معلوم كرده
11 بود * كه سرور امامان اورا از حسودي بدست داده بود * وبزرك امامان † بخلق سپارش مي
12 كرد كه باتفاق همه بكويند كه برابا را آزاد كن * وايشان چنين كردند * بار دوم پيلاطوس
13 بديشان كفت * كه چكنم † با اين كس كه اورا ملك يهوديان مي خوانيد * بانك بر او زدند *
14 كه اورا بر دار كن * پيلاطوس كفت چه بدي كرده است ايشان دكر بار بانك † بر
15 او زدند كه بر دار كن * وپيلاطوس بارادت عوام يكي بود برابا را آزاد كرد * وعيسي بعد از
خلافت كردن وزدن بديشان سپرد · شست دو · سپردن فيلاطوس مسيح را
16 تا بر دار كنند * انكه سرهنكان اورا بيرون بردند * درهلنير † سراي * اوباش وعوام
17 بر وجمع شدند * واورا جامهٔ سرخ پوشانيدند * وازتلو تاجي بافتند وبر سر او نهادند *
18 * وهرزه كفتن اغاز كردند * وسلام مي دادند * وكفتند سلام بر تو اي ملك يهوديان *

Et vinctus quidam in carcere erat, 7 *cui nomen Barabbas, cum illis qui seditionem fecerant, & per seditionem cædem etiam patraverant. Po-* 8 *pulus igitur clamore & vociferatione cum adorti sunt, & consuetudinem singulorum annorum postulabant. Pilatus responsum dedit; Num* 9 *vultis ut regem Judæorum dimittam? Eò quod Pilatus certior fa-* 10 *ctus esset, quod princeps sacerdotum illum ex invidia in manum ejus tradidisset. At princeps sacerdotum* 11 *populo mandatum fecerat, ut consensu uno dicerent, Quin Barabbam dimitte. Illi itaque sic fecerunt. Vice secundâ Pilatus illis di-* 12 *xit; Quid igitur faciam cum illo homine, quem regem Judæorum vocatis? Clamorem ei retulerunt, Il-* 13 *lum quidem in crucem age. Pilatus* 14 *dixit; Quid mali fecit? At illi rursùs eum inclamârunt; Quin in crucem agas. Pilatus autem vo-* 15 *luntati populi assentiens, Barabbam solvit, & Jesum post ludificationem & verberationem illis tradidit.*

LXII. Tradit Pilatus Christum ut in crucem agerent.

Tunc satellites eum eduxerunt in 16 *atrium aulæ, turbis vulgi in eum congregatis. Et ei vestem rubram* 17 *induerunt, & ex spinis coronam texentes capiti ejus imposuerunt. Et subsannare cœperunt, & saluta-* 18 *bant dicentes; Salve, ô rex Judæorum.*

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magis clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illuserunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * وكان الذي يقال له بارنبان اسيرًا من المنافقين الذين كانوا قتلوا في الفتنة * فصاحت
9 الجماعة وبدات تسال كما قد كان يصنع لهم * فاجابهم فيلاطس قايلا اتريدون ان اطلق
10 11 لكم ملك اليهود * لانه كان قد علم ان رووساء الكهنة انما اسلموه حسدًا * وان رووساء
12 الكهنة حركت الجماعة بان يسالوه بزيادة ان يطلق لهم بارنبان * فاجابهم فيلاطس ايضا
13 قايلا ماذا تحبون ان اصنع بالذي تقولون عنه انه ملك اليهود * فصاحوا ايضا اصلبه *
14 15 * فقال لهم فيلاطس اي شر فعل فازدادوا صياحًا اصلبه * فاراد فيلاطس ان يرضي الجماعة
16 فاطلق لهم بارنبان واسلم اليهم يسوع ليضرب ويصلب * فذهب به الشرط الى داخل الدار
17 الابروطوريون الذي هو دار الولاية وجمعوا عليه العسكر * ثم البسوه لباسًا برفيرا * وصفروا
18 اكليلا من شوك ووضعوه على راسه * وبدوا يسلمون عليه قايلين * السلام يا ملك اليهود *
19 20 * ويضربون راسه بقصبة * ويتفلون في وجهه * ويسجدون له على ركبهم * فلما هزوا به عروه
21 ثياب البرفير والبسوه ثيابه * ثم اخرجوه ليصلبوه * وسخروا واحدًا فيروانيا يسمى سمعان جاييًا
22 من الحقل وهو ابو الاكسندرس وروفس ليحمل صليبه * واتوا به الى موضع الجاجلة التي
23 24 تاويلها الجمجمة * واعطوه خمرًا ممزوجًا بمر ليشرب فلم ياخذه * ولما صلبوه اقتسموا بينهم
ثيابه واقترعوا عليها *

Et erat qui vocabatur Barabban vinctus, ex flagitiosis qui cædem commiserant in seditione. Clamavit ergò turba, & 8 *cœpit petere prout faciebat illis. Respon-* 9 *dit illis Pilatus, dicens; Vultisne, ut dimittam vobis regem Judæorum? Nam ipse jam noverat quòd principes* 10 *sacerdotum certò tradidissent eum ex invidia. Principes autem sacerdotum con-* 11 *citaverant turbam, ut rogarent eum enixiùs ut dimitteret eis Barabban. Et* 12 *respondit eis Pilatus iterum, dicens; Quid cupitis ut faciam de illo quem dicitis esse regem Judæorum? Clamave-* 13 *runt iterùm, Crucifige eum. Ait illis* 14 *Pilatus, Quid mali fecit? Et adjecerunt, clamantes; Crucifige eum. Vo-* 15 *luit ergò Pilatus satisfacere turbæ, dimisitque eis Barabban, & tradidit illis Jesum ut flagellaretur, & crucifigere-* *tur. Quare duxerunt eum cohortes intra atrium prætorii, qui est locus præsidialis, & congregaverunt contra eum exercitum;* 16 *Tum induerunt eum veste* 17 *purpureâ, & plexuerunt coronam de spinis, et posuerunt eam super caput ejus, Et cœperunt salutare eum, dicentes; Sal-* 18 *ve O rex Judæorum: Et percutiebant* 19 *caput ejus arundine, et conspuebant in faciem ejus, et adorabant eum super genua sua. Quumque illusissent ei, exue-* 20 *runt illum veste purpureâ, et induerunt eum vestimentis suis, et eduxerunt eum ut crucifigerent illum. Et angariave-* 21 *runt quendam Cyrenæum qui vocabatur Simon, venientem de rure (et ille pater erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem ejus. Et adduxerunt eum ad locum Ga-* 22 *galat, cujus interpretatio est, Calvaria. Et dederunt ei vinum mistum cum myr-* 23 *rha, ut biberet; at non sumpsit illud. Et cùm crucifixissent eum, diviserunt* 24 *inter se vestimenta ejus, et sortem jecerunt super illa.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሀሎ፡ ሙቁሕ፡ ዘስሙ፡ በረባን፡ ምስለ፡ እለ፡ ገብሩ፡ ሀከከ፡ ወምስለ፡ ቀተልት፡ ነፍ
8 ስ፡፡=፦ ወዓርጉ፡ ሕዝብ፡ ወጸርሑ፡ ወሰአሉ፡ ይግበር፡ሎሙ፡ በከመ፡ ያለምድ፡፡=፦
9 ወአውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ትፈቅዱኑ፡ እሕየው፡ ለክሙ፡ ለንጉሠ፡ አይሁ
10 ድ፡=፦ እስመ፡ ያአምሮሙ፡ ከመ፡ በቅንአቶሙ፡ አግብእዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡፡=፦
11 ወሊቃነ፡ ካህናትሰ፡ ሆከዎሙ፡ ለሕዝብ፡ ከመ፡ በረባንሃ፡ ይሰአሉ፡ ያሕይው፡ ሎ
12 ሙ፡፡=፦ ወካዕበ፡ አውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ እንከ፡ ትፈቅዱ፡ እረ
13 ሲዮ፡ ለዘ፡ ተብህለ፡ ንጉሠ፡ አይሁድ፡=፦ ወካዕበ፡ ጸርሑ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ስ
14 ቅሎ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ምንተ፡ እኩየ፡ ገብረ፡ ወፈድፋደ፡ ጸርሑ፡ ወይቤ
15 ሉ፡ ስቅሎ፡፡=፦ ወመከረ፡ ጲላጦስ፡ ይግበር፡ ፈቃዶሙ፡ ለሕዝብ፡ወአሕየወ፡ሎሙ፡
በረባንሃ፡ ወቀሠፎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወወሀቦ፡ ይስቅልዎ፡፡=፦
በዓርብ፡ በ፫፡ ሰዓት፡=፦
16 ወአብእዎ፡ ሐራ፡ ውስጤ፡ ዐጸደ፡ ኀበ፡ ምኵናን፡ ወጸውዑ፡ ኵሎ፡ ሰራዊተ፡ ሰኢ
17 ራ፡=፦ ወአልበስዎ፡ ሜላተ፡ ወፀፈሩ፡ አክሊለ፡ ዘሦክ፡ወአስተቀጸልዎ፡ ወይሰለቁ፡=፦
18 ወይብልዎ፡ በሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡=፦ ወይዘብጥዎ፡ ርእሶ፡ በሕለት፡ ወይወርቅ
19 ዎ፡ ወየአትበርኩ፡ ወይሰግዱ፡ሎቱ፡፡=፦ ወሶበ፡ ተሰለቁ፡ላዕሌሁ፡ ሰለብዎ፡ ውእተ፡
20 ሜላተ፡ ወአልበስዎ፡ አልባሲሆ፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ይስቅልዎ፡፡=፦ ወዐበጡ፡ አሐደ፡
21 ኀላፌተ፡ ስምዖንሃ፡ ቀሬናዌ፡ እትወቶ፡ እምሐቅል፡ አቡሁ፡ ለአለክሰንድሮስ፡ ወሩፎ
22 ስ፡ ከመ፡ ይጹር፡ መስቀሎ፡፡=፦ ወወሰድዎ፡ብሔረ፡ ጎልጎታ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ይብል
23 ዎ፡ ቀራንዮ፡ መካን፡፡=፦ ወወሀብዎ፡ ይስተይ፡ ወይነ፡ ምስለ፡ ከርቤ፡ ቱሡሐ፡ ወአበ
24 የ፡፡=፦ ወሰቀልዎ፡ ወተዓፀዉ፡ ውእተ፡ አልባሲሁ፡ ወተካፈሉ፡ ዘከመ፡ ይነሥኡ፡፡=፦

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabas, cum seditiosis & homi- 7 cidis. Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut 8 consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultisne ut servem vobis regem 9 Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidissent eum principes 10 sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam pete- 11 rent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis fa- 12 ciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; 13 Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, 14 & dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* 15 voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum, & tradidit eum, ut crucifigerent eum.

Tertiâ horâ parasceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16 scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurá, & plexerunt coronam spinosam. 17 Et coronaverunt eum, & deriserunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18 Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19 adorabant eum. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum istâ purpurá, & 20 induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum. Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem ex 21 agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum in 22 locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23 ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixerunt eum, 24 & sortem miserunt super vestimentis suis, & diviserunt, quemadmodum accepissent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وني را بر سرش مي زدند * ودر روي او خيو مي انداختند وبزانو در مي امدند و اورا
20 سجود مي كردند * وچون اين همه تسخر كردند * جامهٔ سرخ را ازو بركندند * وجامهٔ خودش
21 پوشانيدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * وشخصي بكذار بود * نام او شمعون † قوريني * اورا
بسخره كرفتند * واين كس از ده [امده وپدر] الكسندروس و روفس بود * وصليب را
22 * بر كول او بار كردند * وامدند درمقامي كه نام ان كاغولتاست * وتفسيرش كله سر
23 * وسركه را با تلخي بياميختند وبدو دادند كه بخورد ونستد
24 * چون اورا بر صليب · شست سوم · اويختن مسيح را بر صليب
اويختند * جامهٔ اورا بخش كردند * [وبرو قرعه انداختند كه چه هر كسي ستاند]

Et calamum in caput ejus impege- 19 *runt, & in vultum ejus sputum injecerunt, & genibus ingressi sunt, & adorationem illi præstiterunt. Cúmque his omnibus illusissent, ve-* 20 *ste rubrâ exutum vestimentis suis induerunt, & eduxerunt ut in crucem ageretur. Et quidam transibat,* 21 *cui nomen Simon Cyrenæus, quem angariabant; homo autem ille ex agro veniebat, & pater Alexandri & Rufi erat: & crucem tergo illius imponebant. Et venerunt in lo-* 22 *cum, cui nomen Gagulta est, & interpretatio ejus est Cranium. Et* 23 *acetum cum felle miscuerunt, & ei dederunt ut biberet, sed non accepit.*

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, 24 *vestimenta ejus partiti sunt, & super ea sortem jecerunt, quid quisque acciperet.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione
7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει σγ δ
homicidium fecerant. Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
illis. At Pilatus respondit eis, dicens; Vultis absolvam vobis
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
regem Judæorum? (Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
eum summi Sacerdotes.) At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis σδ
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον α
Barabbam absolveret eis. At Pilatus respondens, iterum ait illis; σε
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, α
Quid ergò vultis faciam quem dicitis regem Judæorum? Illi autem iterum
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
clamaverunt; Crucifige eum. At Pilatus dicebat illis; Quid enim malum
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
fecit? Illi autem abundantiùs clamabant; Crucifige eum. At Pilatus σϛ
15 ἐποίησεν; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος α
volens populo sufficiens facere, absolvit illis Barabbam: &
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur. At milites abduxerunt eum σζ
16 παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν δ
intra aulam, quod est prætorium, & convocant totam cohortem: Et induunt eum
ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν 17
purpuram, & circumponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœperunt salu-
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
tare eum; Gaude, rex Judæorum. Et percutiebant ejus caput
ζεσθαι αὐτὸν, Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν 19
arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum. Et postquàm
ση καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε 20
ϛ illuserunt ei, exuerunt illum purpuram, & induerunt eum vestimenta propria:
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
& educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariant prætereuntem quempiam
σθ καὶ (θ) ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα 21
α Simonem Cyrenæum, (venientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi,) ut tolleret
Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,) ἵνα ἄρῃ
crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum,
σι τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, 22
α Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: is verò non accepit.
σια Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. 23
δ Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super
σιβ Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' 24
α eis, quis quid tolleret.
αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS.A. (β) (Ἐπεγίνωσκεν (γ) παραδεδώκασιν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄγουσιν (ι) σταυρώσουσιν (κ) διαμερίζονται)

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܚܕ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܪ ܐܒܐ . ܐܣܝܪ ܗܘܐ ܥܡ ܥܒ̈ܕܝ ܐܣܛܣܝܣ ܗܢܘܢ ܕܩܛܠܐ *
8 ܒܐܣܛܣܝܣ ܥܒܕܘ . * ܘܩܥܐ ܥܡܐ . ܘܫܪܝ ܠܡܫܐܠ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ .
9 10 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ . * ܝܕܥ
11 ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܣ ܕܡܛܠ ܚܣܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ . * ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
12 ܐܦܝܣܘ ܠܟܢܫܐ . ܕܠܒܪ ܐܒܐ ܢܫܪܐ ܠܗܘܢ . * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܡܢܐ
13 ܗܟܝܠ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܥܒܕ ܠܗܢܐ ܕܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ . * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܩܥܘ
14 ܙܩܘܦܝܗܝ . * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܡܢܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ . ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
15 ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܙܩܘܦܝܗܝ . * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܟܢܫܐ . ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ
16 ܐܒܐ . ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܢܓܕ ܕܢܙܕܩܦ . * ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܐܥܠܘܗܝ
17 ܠܕܪܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܦܪܛܘܪܝܢ . ܘܩܪܘ ܠܟܠܗ ܐܣܦܝܪ . * ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܐܪܓܘܢܐ . ܘܓܕܠܘ
18 ܣܡܘ ܒܗ ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ . * ܘܫܪܝܘ ܠܡܫܐܠ ܒܫܠܡܗ . ܘܐܡܪܝܢ ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ . * ܘܡܚܝܢ
19 ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ ܒܩܢܝܐ . ܘܪܩܝܢ ܗܘܘ ܒܐܦܘܗܝ . ܘܓܚܢܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܘܣܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ .
20 * ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ . ܐܫܠܚܘܗܝ ܐܪܓܘܢܐ . ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܢܚܬܘܗܝ . ܘܐܦܩܘܗܝ
21 ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ . * ܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܚܣ * ܘܫܚܪܘ ܚܕ ܕܥܒܪ ܗܘܐ .
ܫܡܥܘܢ ܩܘܪܝܢܝܐ . ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ . ܐܒܘܗܝ ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܘܕܪܘܦܘܣ . ܕܢܫܩܘܠ
22 23 ܙܩܝܦܗ . * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܓܓܘܠܬܐ . ܕܘܟܬܐ ܕܡܬܬܪܓܡܐ ܩܪܩܦܬܐ . * ܘܝܗܒܘ
24 ܠܗ ܠܡܫܬܐ ܚܡܪܐ ܕܡܙܝܓ ܒܡܘܪܐ . ܘܗܘ ܠܐ ܢܣܒ . * ܘܟܕ ܙܩܦܘܗܝ . ܦܠܓܘ
ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܐ . ܡܢܘ ܡܢܐ ܢܣܒ .

Erat autem quidam qui vocabatur Bar-Abba 7 vinctus cum seditiosis illis qui cædem in seditione fecerant. Et vociferatus est popu- 8 lus, cœpítque postulare quod consueverat ipsis facere. Ipse verò Pilatus respondit, & 9 ait; Vultis dimittam vobis regem Judæorum? Noverat enim Pilatus quòd per invi- 10 diam tradiderant eum principes sacerdotum. Principes autem sacerdotum nimiùm solici- 11 târunt turbas ut dimitteret Bar-Abbam. At 12 ipse Pilatus dixit eis; Quid igitur vultis faciam isti, quem vos vocatis Regem Judæorum? Illi verò rursùs vociferati sunt, Cru- 13 cifige eum. Ipse autem Pilatus subdit eis; 14 Quid enim mali fecit? Illi verò magìs clamabant, Crucifige eum. Pilatus autem 15 voluit facere rem gratam populis, & solvit eis Bar-Abbam, tradidítque eis Jesum, cùm flagellatus esset, ut crucifigeretur. Cæterùm 16 milites introduxerunt eum in atrium quod est prætorium, & advocaverunt totam catervam. Et induerunt eum purpurâ, & 17 implexam imposuerunt ei coronam spineam. Cœperúntque eum salutare, *dicentes*; Ave 18 rex Judæorum. Et percutiebant eum in ca- 19 put ipsius calamo, & conspuebant in faciem ejus, ac summittebant genua sua, & adorabant eum. Quumque illusissent ei, exuerunt 20 eum purpurâ, & induerunt eum vestimentis ipsius, eúmque abduxerunt ut cruci suffigerent.

Ad horam tertiam. 38.

Porrò angariârunt quendam prætereuntem 21 Simonem Cyrenæum venientem ex pago, patrem Alexandri, & Rufi, ut bajularet crucem ejus. Et adduxerunt eum in Gogulta 22 locum, qui exponitur, Cranium capitis. Et 23 dederunt ei bibendum vinum mistum cum myrrha: ipse verò non sumpsit. Quúm- 24 que cruci suffixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus, & jecerunt super ea sortem, quid quis acciperet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * واسيري در زندان بود نام او برابا * با ايشان كه فتنه كرده بودند ودر فتنه كشندگي † نيز كرده
8 9 بودند * * عوام بانك ونعره بر او زدند * وعادت هر سالي را مي طلبيدند * * پيلاطوس جواب †
10 داد كه مي خواهيد * كه ملك يهوديانرا آزاد كنم * * براي انك پيلاطوس معلوم كرده
11 بود * كه سرور امامان اورا از حسودي بدست داده بود * * وبزرك امامان † بخلق سپارش مي
12 كرد كه باتفاق همه بكويند كه برابا را آزاد كن * وايشان چنين كردند * * باردوم بيلاطوس
13 بديشان كفت * كه چكنم † با اين كس كه اورا ملك يهوديان مي خوانيد * * بانك بر او زدند *
14 كه اورا بردار كن * * بيلاطوس كفت چه بدي كرده است ايشان دكر بار بانك † بر
15 او زدند كه بر دار كن * * وبيلاطوس بارادت عوام يكي بود برابا را آزاد كرد * وعيسي بعد از
خلاقت كردن وزدن بديشان سپرد

شست دو
سپردن فيلاطوس مسيح را
تا بر دار كنند

16 * آنكه سرهنكان اورا بيرون بردند * در دهليز † سراي * اوباش وعوام
17 برو جمع شدند * * واورا جامه سرخ پوشانيدند * وازتلو تاجي بافتند و بر سر او نهادند *
18 * وهره كفتن اغاز كردند * وسلام مي دادند * وكفتند سلام بر تو اي ملك يهوديان *

Et vinctus quidam in carcere erat, 7 *cui nomen Barabbas, cum illis qui seditionem fecerant, & per seditionem cædem etiam patraverant. Po-* 8 *pulus igitur clamore & vociferatione cum adorti sunt, & consuetudinem singulorum annorum postulabant. Pilatus responsum dedit; Num* 9 *vultis ut regem Judæorum dimittam? Eò quod Pilatus certior fa-* 10 *ctus esset, quod princeps sacerdotum illum ex invidia in manum ejus tradidisset. At princeps sacerdotum* 11 *populo mandatum fecerat, ut consensu uno dicerent, Quin Barabbam dimitte. Illi itaque sic fecerunt. Vice secundâ Pilatus illis di-* 12 *xit; Quid igitur faciam cum illo homine, quem regem Judæorum vocatis? Clamorem ei retulerunt, Il-* 13 *lum quidem in crucem age. Pilatus* 14 *dixit; Quid mali fecit? At illi rursùs eum inclamârunt; Quin in crucem agas. Pilatus autem vo-* 15 *luntati populi assentiens, Barabbam solvit, & Jesum post ludificationem & verberationem illis tradidit.*

LXII. Tradit Pilatus Christum ut in crucem agerent.

Tunc satellites eum eduxerunt in 16 *atrium aulæ, turbis vulgi in eum congregatis. Et ei vestem rubram* 17 *induerunt, & ex spinis coronam texentes capiti ejus imposuerunt. Et subsannare cœperunt, & saluta-* 18 *bant dicentes; Salve, ô rex Judæorũ.*

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magìs Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magìs clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illuserunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * وكان الذي يقال له باربان اسيرا من المنافقين الذين كانوا قتلوا في الفتنة * فصاحت
9 الجماعة وبدات تسال كما قد كان يصنع لهم * فاجابهم فيلاطس قايلا اتريدون ان اطلق
10 11 لكم ملك اليهود * لانه كان قد علم ان رؤساء الكهنة انما اسلموه حسدا * وان رؤساء
12 الكهنة حركت الجماعة بان يسالوه بزيادة ان يطلق لهم باربان * فاجابهم فيلاطس ايضا
13 قايلا ماذا تحبون ان اصنع بالذي تقولون عنه انه ملك اليهود * فصاحوا ايضا اصلبه *
14 15 * فقال لهم فيلاطس اي شر فعل فازدادوا صياحا اصلبه * فاراد فيلاطس ان يرضي الجماعة *
16 فاطلق لهم باربان واسلم اليهم يسوع ليضرب ويصلب * فذهب به الشرط الي داخل الدار
17 الابروطوريون الذي هو دار الولاية وجمعوا عليه العسكر * ثم البسوه لباسا برفيرا * وضفروا
18 اكليلا من شوك ووضعوه علي راسه * وبدوا يسلمون عليه قايلين * السلام يا ملك اليهود *
19 20 * ويضربون راسه بقصبة * ويتفلون في وجهه * ويسجدون له علي ركبهم * فلما هزوا به عروه
21 ثياب البرفير والبسوه ثيابه * ثم اخرجوه ليصلبوه * وسخروا واحدا قيروانيا يسمي سمعان جاييا
22 من الحقل وهو ابو الاكسندرس وروفس ليحمل صليبه * وادوا به الي موضع الجلجلة التي
23 24 تاويلها الجمجمة * واعطوه خمرا ممزوجا بمر ليشرب فلم ياخذه * ولما صلبوه اقتسموا بينهم
ثيابه واقترعوا عليها *

Et erat qui vocabatur Baranban vin- 7 *ctus, ex flagitiosis qui cædem commiserant in seditione. Clamavit ergò turba, &* 8 *cœpit petere prout faciebat illis. Respon-* 9 *dit illis Pilatus, dicens; Vultisne, ut dimittam vobis regem Judæorum? Nam ipse jam noverat quòd principes* 10 *sacerdotum certò tradidissent eum ex invidia. Principes autem sacerdotum con-* 11 *citaverunt turbam, ut rogarent eum enixiùs ut dimitteret eis Baranban. Et* 12 *respondit eis Pilatus iterum, dicens; Quid cupitis ut faciam de illo quem dicitis esse regem Judæorum? Clamave-* 13 *runt iterùm, Crucifige eum. Ait illis* 14 *Pilatus, Quid mali fecit? Et adjecerunt, clamantes; Crucifige eum. Vo-* 15 *luit ergò Pilatus satisfacere turbæ, dimisitque eis Baranban, & tradidit illis Jesum ut flagellaretur, & crucifigeretur. Quare duxerunt eum cohortes in-* 16 *tra atrium prætorii, qui est locus præsidialis, & congregaverunt contra eum exercitum; Tum induerunt eum veste* 17 *purpureâ, & plexuerunt coronam de spinis, et posuerunt eam super caput ejus, Et cœperunt salutare eum, dicentes; Sal-* 18 *ve O rex Judæorum: Et percutiebant* 19 *caput ejus arundine, et conspuebant in faciem ejus, et adorabant eum super genua sua. Quumque illusissent ei, exue-* 20 *runt illum veste purpureâ, et induerunt eum vestimentis suis, et eduxerunt eum ut crucifigerent illum. Et angariave-* 21 *runt quendam Cyrenæum qui vocabatur Simon, venientem de rure (et ille pater erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem ejus. Et adduxerunt eum ad locum Ga-* 22 *galat, cujus interpretatio est, Calvaria. Et dederunt ei vinum mistum cum myr-* 23 *rha, ut biberet; at non sumpsit illud. Et cùm crucifixissent eum, diviserunt* 24 *inter se vestimenta ejus, et sortem jecerunt super illa.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሀሎ፡ ሙቁሕ፡ ዘስሙ፡ በረባን፡ ምስለ፡ እለ፡ ገብሩ፡ ሀከከ፡ ወምስለ፡ ቀተልተ፡ ነፍ
8 ስ፡፡ ወዓርጉ፡ ሕዝብ፡ ወከልሑ፡ ወሰአሉ፡ ይግበር፡ ሎሙ፡ በከመ፡ ያለምድ፡፡
9 ወአውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ትፈቅዱኑ፡ አሕይዎ፡ ለክሙ፡ ለንጉሠ፡ አይሁ
10 ድ፡፡ እስመ፡ ያአምሮሙ፡ ከመ፡ በቅንአቶሙ፡ አግብእዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡፡
11 ወሊቃነ፡ ካህናትሰ፡ ሆክዎሙ፡ ለሕዝብ፡ ከመ፡ በረባንሃ፡ ይሰአሉ፡ ያሕይዉ፡ ሎ
12 ሙ፡፡ ወካዕበ፡ አውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ እንከ፡ ትፈቅዱ፡ እረ
13 ሲዮ፡ ለዘ፡ ተብህለ፡ ንጉሠ፡ አይሁድ፡፡ ወካዕበ፡ ከልሑ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ስ
14 ቅሎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ምንተ፡ እኩየ፡ ገብረ፡ ወፈድፋደ፡ ጸርኁ፡ ወይቤ
15 ሉ፡ ስቅሎ፡፡ ወመከረ፡ ጲላጦስ፡ ይግበር፡ ፈቃዶሙ፡ ለሕዝብ፡ ወአሕየወ፡ ሎሙ፡
በረባንሃ፡ ወቀሠፎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወወሀቦ፡ ይስቅልዎ፡፡

በዓርብ፡ በ፫፡ ሰዓት፡፡

16 ወአብእዎ፡ ሐራ፡ ውስጠ፡ ዐጸደ፡ ኀበ፡ መኰንን፡ ወጸውዑ፡ ኵሎ፡ ሰራዊተ፡ ስጲ
17 ራ፡፡ ወአልበስዎ፡ ሜላተ፡ ወፀፈሩ፡ አክሊለ፡ ዘሦክ፡ ወአስተቀጸልዎ፡ ወይሰለቁ፡፡
18 ወይብልዎ፡ በሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡፡ ወይዘብጥዎ፡ ርእሶ፡ በሕለት፡ ወይወርቅ
19 ዎ፡ ወየስተበርኩ፡ ወይሰግዱ፡ ሎቱ፡፡ ወሶበ፡ ተሰለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ሰለብዎ፡ ውእተ፡
20 ሜላተ፡ ወአልበስዎ፡ አልባሲሁ፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ይሰቅልዎ፡፡ ወዐበጡ፡ አሐደ፡
21 ኀላፌ፡ ስምዖንሃ፡ ቀሬናዌ፡ እንተ፡ እምሐቅል፡ አቡሁ፡ ለአሌክሰንድሮስ፡ ወለሩ
22 ፍን፡ ከመ፡ ይጹር፡ መስቀሎ፡፡ ወወሰድዎ፡ ብሔረ፡ ጎልጎታ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ይብል
23 ዎ፡ ቀራንዮ፡ መካን፡፡ ወወሀብዎ፡ ይስተይ፡ ወይነ፡ ምስለ፡ ከርቤ፡ ቱሡሕ፡ ወአበ
24 የ፡፡ ወሰቀልዎ፡ ወተዓፀዉ፡ ውእተ፡ አልባሲሁ፡ ወተካፈሉ፡ ዘከመ፡ ይነሥኡ፡፡

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabas, cum seditiosis & homi- 7 cîdis. Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut 8 consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultísne ut servem vobis regem 9 Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidissent eum principes 10 sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam pete- 11 rent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis fa- 12 ciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; 13 Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, 14 & dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* 15 voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum, & tradidit eum, ut crucifigerent eum.

Tertiâ horâ parasceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16 scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurâ, & plexerunt coronam spinosam. 17 Et coronaverunt eum, & deriserunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18 Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19 adorabant eum. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum istâ purpurâ, & 20 induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum. Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem ex 21 agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum *in* 22 locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23 ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixerunt eum, 24 & sortem miserunt super vestimentis suis, & diviserunt, quemadmodum accepissent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وني را بر سرش مي زدند * ودر روي او خيو مي انداختند وبزانو درمي امدند و اورا
20 سجود مي كردند * * وچون اين همه تسخر كردند * جامه سرخ را ازو بركندند * وجامه خودش
21 پوشانيدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * * وشخصي بكذار بود * نام او شمعون † قوريني * اورا
بسخره كرفتند * واين كس از ده [امده وپدر] الكسندروس و روفس بود * وصليب را
22 بر كول او بار كردند * * وامدند در مقامي كه نام ان كاغولتاست * وتفسيرش كله سر *
23 * وسركه را با تلخي بياميختند وبدو دادند كه بخورد ونستد

شست سوم
اويختن مسيح را بر صليب

24 * چون اورا بر صليب
اويختند * جامه اورا بخش كردند * [وبرو قرعه انداختند كه چه هر كسي ستاند]

Et calamum in caput ejus impege- 19 *runt, & in vultum ejus sputum injecerunt, & genibus ingressi sunt, & adorationem illi præstiterunt. Cùmque his omnibus illusissent, ve-* 20 *ste rubrâ exutum vestimentis suis induerunt, & eduxerunt ut in crucem ageretur. Et quidam transibat,* 21 *cui nomen Simeon Cyrenæus, quem angariabant; homo autem ille ex agro veniebat, & pater Alexandri & Rufi erat: & crucem tergo illius imponebant. Et venerunt in lo-* 22 *cum, cui nomen Gagulta est, & interpretatio ejus est Cranium. Et* 23 *acetum cum felle miscuerunt, & ei dederunt ut biberet, sed non accepit.*

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, 24 *vestimenta ejus partiti sunt, & super ea sortem jecerunt, quid quisque acciperet.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum. Et erat *inscriptio* causæ ejus σιγ
25 Ἦν δὲ (λ) ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ι
26 *inscripta*: REX JUDÆORUM. Et cum σιδ
27 ἐπιγεγραμμένη, Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ἸΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν α
eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, & *unum* à sinistris ejus. Et
28 αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων (μ) αὐτοῦ. Καὶ σιε
impleta est scriptura, *dicens*; Et cum iniquis reputatus est. Et prætereuntes α
29 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι σις
blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes; Vah, *destruens* η
ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων σιζ
templum, & in tribus diebus *ædificans*, *Serva* temetipsum, *& descende* de ς
30 τὸν ναόν, (ν) καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, Σῶσον σεαυτόν, καὶ κατάβα ἀπὸ
cruce. Similiter *autem* & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum
31 τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως (ξ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, πρὸς ἀλλήλους μετὰ σιη
Scribis dicebant; Alios *servavit*, seipsum non potest *servare*. Christus β
32 τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστὸς σιθ
rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et β
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ σκ
concrucifixi ei exprobrabant ei. Factâ *autem* horâ sextâ, tenebræ β
33 οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος σκα
factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et horâ nonâ ς
34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐννάτης. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ (π) ἐννάτῃ

exclamavit Jesus voce magnâ; dicens, Eloi, eloi, lamma sabachthani?
ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, (ρ) λαμμᾶ σαβαχθανί;
quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus, *in* quid me dereliquisti?
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (σ) Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;
— Et quidam *astantium* audientes, dicebant; Ecce Eliam vocat. Currens
σκβ Καί τινες τῶν (τ) παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν 35 36
β autem unus, & implens spongiam aceto, circumponénsque calamo, potum dabat
δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν
— ei, dicens; Sinite, videamus si veniat Elias *detrahere* eum. *At* Jesus
σκγ αὐτόν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 37
α *emittens vocem magnam*, expiravit. Et *interexpansum* templi scissum est in
σκδ ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς 38
β duo à *sursum* usque deorsum. Videns autem Centurio *astans* ex adverso
σκε δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας 39
β *ejus*, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè homo hic, filius erat
αὐτοῦ, ὅτι (υ) οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν
— Dei. Erant autem & mulieres de longè *spectantes*, *in quibus* erat Maria Mag-
σκς Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 40
ς dalene, & Maria Jacobi *parvi*, & *Jose* mater, & Salome.
δαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

MS.A. (λ) τρίτη ὥρα, (μ) αὐτοῦ. *** Καὶ οἱ παραπορευόμενοι (ν) καὶ τρισίν, (ξ) καὶ οἱ (ο) ἐνάτης. (π) ἐνάτῃ (ρ) λιμᾶ σιβακθανεί; (σ) Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, (τ) ἐκεῖ ἑστηκότων (υ) οὕτως

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܕܝܢ ܫܥܐ ܬܠܬ ܟܕ ܙܩܦܘܗܝ܂ * ܘܟܬܝܒܐ ܗܘܬ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܦܢܩܝܬܐ܂
26 ܗܢܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܘܙܩܦܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܓܝܣܐ܂ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ܂
27
28 * ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ ܕܥܡ ܥܘܠܐ ܐܬܡܢܝ܂ * ܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ * ܠܛ *
29 * ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܡܢܝܕܝܢ ܪܫܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂
30 ܘܝ ܫܪܐ ܗܝܟܠܐ ܘܒܢܐ ܠܗ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ܂ * ܦܨܝ ܢܦܫܟ ܘܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ܂ * ܘܗܟܢܐ
31 ܐܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܐܚܝܝ܂ ܢܦܫܗ ܠܐ
32 ܡܫܟܚ ܠܡܚܝܘ܂ * ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܢܚܘܬ ܗܫܐ ܡܢ ܙܩܝܦܐ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ
ܒܗ܂ ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܕܙܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ ܡܚܣܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܠܫܥܬܐ ܬܫܥ * ܡ *
33 * ܘܟܕ ܗܘܬ ܫܬ ܫܥܝܢ܂ ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ ܥܕܡܐ ܠܫܥܝܢ ܬܫܥ܂
34 * ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ܂ ܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ ܐܝܬܝܗ
35 ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ * ܘܐܢܫܝܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܐܡܪܝܢ
36 ܗܘܘ܂ ܠܐܠܝܐ ܩܪܐ܂ * ܘܪܗܛ ܚܕ ܘܡܠܐ ܐܣܦܘܓܐ ܚܠܐ܂ ܘܐܣܪܗ ܒܩܢܝܐ ܠܡܫܩܝܘܬܗ܂
37 ܘܐܡܪܝܢ܂ ܫܒܘܩܘ ܢܚܙܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܠܡܚܬܘ ܠܗ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
38 ܘܫܠܡ܂ * ܘܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܨܛܪܝܘ ܠܬܪܝܢ܂ ܡܢ ܠܥܠ ܥܕܡܐ ܠܬܚܬ܂ * ܟܕ ܚܙܐ
39 ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܠܘܬܗ܂ ܕܗܟܢܐ ܩܥܐ ܘܫܠܡ܂ ܐܡܪ܂ ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ
40 ܓܒܪܐ ܒܪܗ ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ܂ * ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܐܦ ܢܫܐ ܕܚܙܝܢ ܗܘܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ܂ ܡܪܝܡ
ܡܓܕܠܝܬܐ܂ ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܙܥܘܪܐ ܘܕܝܘܣܐ ܘܫܠܘܡ܂

Erat autem hora tertia, quum cruci affixerunt 25
eum. Erátque inscripta occasio mortis ipsi- 26
us in codicillo, Hic est Jesus rex Judæorum.
Insuper crucifixerunt cum eo duos latrones, 27
unum à dextera ejus, & alterum ab ejus sini-
stra. Et impleta est scriptura quæ dicit; 28
Cum flagitiosis annumeratus est.

Mediâ die. 39.

Quinetiã ii qui præteribant, blasphemabant 29
in eum, & motantes capita sua, dicebant; O
tu qui dissolvis templum & ædificas illud tri-
duo, Libera teipsum, & descende de cruce. 30
Similiter autem & principes sacerdotum ri- 31
debant unus cum alio, necnon Scribæ, & di-
cebant; Alios servavit, seipsum non potest
servare. Messias rex Israel descendat nunc 32
de cruce, ut videamus & credamus ei: Quin-
etiam illi qui erant crucifixi cum eo, expro-
brabant ei.

Ad nonam horam. 40.

Quumque essent sex horæ, factæ sunt tenebræ 33
super universam terram usque ad horam no-
nam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus altâ
voce, & ait; Il, Il, lemono scebacton; hoc est, 34
Deus mi, Deus mi, quare dereliquisti me?
Quidam autem qui audierunt ex iis qui ad- 35
stabant, dicebant; Eliam vocavit. Cucur- 36
rit autem quidam, & implevit spongiam ace-
to, alligavítque calamo ut propinaret ei. Et
dicebant; Sinite, videamus an veniat Elia
descensum ei præbiturus. Ipse verò Jesus 37
clamavit altâ voce, & finivit. Et superfici- 38
es valvarum templi scissa est in duas partes,
à summo usque ad imum. Quum vidisset 39
autem Centurio ille qui stabat apud ipsum,
eum ita clamâsse, & finiisse, dixit; Verè ho-
mo iste erat filius Dei. Erant autem mulie- 40
res procul spectantes, Maria Magdalena, &
Maria mater Jacobi minoris, & Jose, & Sa-
lomis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وچون اورا بر صليب كردند * در سوم ساعت * كه اورا بر صليب اويختند * بهانه
26 مرك اورا در كتاب † نبشته شد * كه اينست ملك يهوديان * ودو دزد با وي † اويختند
27 يكي بر دست † راست † او ويكي بر دست † چپ † او * تا تمام شود كتاب كه
28 كفت با كنه كاران شماره شود * وايشان نيز كه مي كذشتند * بر وي افتري †
29 مي كردند * وسر مي جنبانيدند * ومي كفتند اي خراب كننده هيكل وتا سه
30 روز † اباداني كن * اكر مي تواني نفس خودرا برهان * واز صليب فرو بيا * واين
31 چنين بزركان واماما ن نيز با يكديكر مي خنديدند * ونويسندكان مي كفتند * كه ديكرانرا
32 زنده كرد نمي تواند خودرا زنده كردن * بانك مي زدند اي مسيح ملك اسراييل از صليب
فرو بيا * تا ببينيم وبتو ايمان بياوريم * وان هر دو دزد نيز كه با وي بدار كرده بودند *
33 بروي عيب مي كردند * ودر ششم ساعت بر همه روي زمين تاريكي پيدا شد *
34 تا نهم ساعت * ودر نهم ساعت عيسي † باواز بلند نعره زد وكفت * ايلي
ايلي چرا مرا فرو كذاشتي * ومعني آن خداي من خداي من چرا مرا كذاشتي *

Et cùm eum in crucem egissent, 25
in tertiâ horâ postquàm eum in
cruce suspendissent, Prætextus 26
mortis ejus in libello scriptus est,
quòd, Hic est rex Judæorum.
Et duos latrones cum eo suspen- 27
derunt; unum ad manum dex-
tram ejus, & alterum ad ma-
num sinistram ejus. Ut implere- 28
tur Scriptura, quæ dicit, Cùm
peccatoribus numeratus est. Et 29
illi etiam qui transibant, ei con-
vitiabantur, & caput moventes
dicebant; O qui demoliris tem-
plum & intra tres dies ædificas,
Si potes teipsum libera, & de 30
cruce descende. Et similiter ma- 31
gnates & sacerdotes etiam ali-
us cum alio ridebant, & Scri-
bæ dicebant; Alios quidem vi-
vos fecit, non potest seipsum
vivum servare. Et clamabant; 32
O Christe rex Israel, de cruce de-
scende, ut videamus, & tibi fi-
dem habeamus: & isti duo la-
trones etiam, qui cum eo in
crucem acti erant, eum probris
affecerunt. Et in sexta hora 33
universæ faciei terræ caligo ob-
orta est, usque ad nonam ho-
ram. Et in nona hora Jesus 34
voce altâ exclamavit, Et di-
xit; Eli, Eli, cur me dereli-
quisti? cujus significatio est, Deus
mi, Deus mi, quare me deseruisti?

Verſio VULGATA LATINA.

25
26 Erat autem hora tertia: & crucifixerunt eum. Et erat titulus causæ ejus in-
27 scriptus; REX JUDÆORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones; unum à
28 dextris, & alium à sinistris ejus. Et impleta est scriptura quæ dicit; Et cum
29 iniquis reputatus est. Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita
sua, & dicentes; Vah, qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædi-
30 ficas: Salvum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi sa-
31 cerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant; Alios salvos fecit,
32 seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israël descendat nunc de cru-
ce, ut videamus, & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiaban-
33 tur ei. Et factâ horâ sextâ, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in
horam nonam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eloi, 34
Eloi, lamma sabacthâni? quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant: 35
Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, & implens spongiam aceto, cir- 36
cumponénsque calamo, potum dabat ei, dicens; Sinite, videamus si veniat
Elias ad deponendum eum. Jesus autem emissâ voce magnâ expiravit. Et velum 37
templi scissum est in duo, à summo usque deorsum. Videns autem Centurio, qui 38
ex adverso stabat, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè hic homo Filius Dei erat. 39
Erant autem & mulieres de longè aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, 40
& Maria Jacobi minoris & Joseph mater, & Salome:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وكان وقت الساعة الثالثة وصلب * * الفصل الثالث والخمسون * * وكانت علته
26 صفته مكتوبة انه ملك اليهود * وصلبوا معه لصين واحدا عن يمينه واخر عن يساره * وتم
27
28 الكتاب القايل انه يحصي مع الاثمة * والذين كانوا يمرون به يجدفون عليه ويحركون
29 روسهم ويقولون يا من يحل الهيكل ويبنيه في ثلثة ايام * خلص وانزل من الصليب *
30 * وكان روساء الكهنة يهزاون بعضهم مع بعض وكذلك الكتبة * قايلين خلص اخرين اما
31 يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو المسيح ملك اسراييل ينزل الان من الصليب لننظره
32 ونومن به * واللذان صلبا معه كانا يعيرانه ايضا * فلما كان وقت الساعة السادسة صارت
33 ظلمة على الارض كلها الي وقت الساعة التاسعة * * الفصل الرابع والخمسون * * وفي
34 وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عال قايلا ايلي ايلي لما عربتاني الذي تاويله
35 الهي الهي لماذا تركتني * ولما سمع قوم من القيام قالوا هوذا يدعوا ايليا * وبادر واحد فملأ
36 اسفنجة خلا ورفعها على قصبة وسقاه * قايلا خلوه لننظر هل ايليا ياتي لينزله * فصرخ يسوع
37 بصوت عال واسلم الروح * فانشق سجاف الهيكل باثنين من فوق الي اسفل * فلما راي قايد
38 المائة الذي كان قايما قدامه انه قد اسلم الروح قال حقا ان هذا الانسان هو ابن الله * وكن
39
40 نسوة ينظرن من بعيد * منهن مريم المجدلية ومريم ام يعقوب الصغير وام يوسا * وسالومي *

Erat autem tempus horæ tertiæ, & cru- 25
cifixus fuit.

Sectio quinquagesima tertia.

Et erat super illũ titulus scriptus, Quòd 26
ipse esset rex Judæorum. Et crucifixe- 27
runt cum eo duos latrones, unum à dexte-
ra ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et 28
completa est scriptura dicens, Eum fore
numerandum inter scelestos. Et qui præ- 29
teribant ante eum, blasphemabant eum, et
movebant capita sua, ac dicebant; O qui
dissolvit templum, & ædificat illud in
tribus diebus, Salvum te fac, & de- 30
scende de cruce. Et principes sacerdotum 31
deridebant alter cum altero, itidemque
Scribæ, dicẽtes; Salvavit alios, nonne po-
test salvare seipsum? Si est ipse Christus 32
rex Israel, descendat nunc de cruce, ut vi-
deamus eum, & credamus in eum. Et qui
crucifixi fuerant cum eo, convitiabantur
ei similiter. Cùm autem fuisset tempus 33
horæ sextæ, factæ sunt tenebræ super ter-
rã universam usq; ad tempus horæ nonæ.

Sectio quinquagesima quarta.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Jesus 34
voce altâ, dicens; Ili, Ili, lamma azabta-
ni? cujus interpretatio est, Deus meus,
Deus meus, quare dereliquisti me? Et 35
quum audissent quidam ex astantibus,
dixerunt; Ecce, vocat Eliam. Et cucur- 36
rit unus & implevit spongiam aceto, &
extulit eam super arundinem, & potavit
eum, dicens; Sinite eum, ut videamus
utrùm Elia veniat ad deponendum eum.
Exclamavit autem Jesus voce altâ, & 37
tradidit spiritum. Et scissum est velum 38
operculi templi in duo, à summo ad imũ.
Cùm autem vidisset Dux centum qui sta- 39
bat ex adverso ipsius, quòd jam tradi-
disset spiritum, ait; Verè quidem hic ho-
mo est filius Dei. Et mulieres aspicie- 40
bant à longè: ex quibus erat Maria
Magdalene, et Maria mater Jacobi mi-
noris, et mater Josis, et Salome.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በዓርብ ፡ በ፮ ፡ ሰዓት ፡

25 ወስድስቱ ፡ ሰዓት ፡ ሶቤሃ ፡ ጊዜ ፡ ይሰቅልዎ ፡፡ ወይብል ፡ መጽሐፈ ፡ ጌጋዩ ፡ ንጉሦሙ ፡
26 ለአይሁድ ፡፡ ወሰቀሉ ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤተ ፡ ፈያተ ፡ አሐደ ፡ በየማኑ ፡ ወአሐደ ፡ በፀጋ
27 ሙ ፡፡ ወተፈጸመ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይቤ ፡ ተኈለቈ ፡ ምስለ ፡ ዓማፂያን ፡፡ ወኀላፍትኒ ፡
28 ይፀርፉ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይሐውሱ ፡ ርእሶሙ ፡ ወይብልዎ ፡ ዘይነሥቶ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወ
29 በሠሉስ ፡ መዋዕል ፡ ይሐንጾ ፡፡ አድኅን ፡ ርእሰከ ፡ ወርደአ ፡ ወረድ ፡ እመስቀልከ ፡፡
30 ወከማሁ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናትኒ ፡ ወጸሐፍትኒ ፡ ይሳለቁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይብልዎ ፡ ዘበዕደ ፡ ያድ
31 ኅን ፡ ወርእሶ ፡ ኢይክል ፡ ስአነ ፡ አድኅኖ ፡፡ ወክርስቶስሰ ፡ ውእቱ ፡ ንጉሠ ፡ እስራኤ
32 ል ፡ ይረድ ፡ ይእዜ ፡ እምነ ፡ መስቀሉ ፡ ወንርአይ ፡ ወንእመን ፡ ቦቱ ፡፡ ወእለሂ ፡ ተሰቅሉ ፡
33 ምስሌሁ ፡ ይዘነጕጕዎ ፡፡ ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ጊዜ ፡ ቀትር ፡ ጸልመ ፡ ፀሐይ ፡ ወኵሉ ፡ ዓለ
ም ፡ ጸልመ ፡ እስከ ፡ ተሱዓት ፡፡ በዓርብ ፡ በ፱ ፡ ሰዓት ፡፡
34 ወጊዜ ፡ ተሰዓት ፡ ሰዓት ፡ ገዓረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡ ወይቤ ፡ ኤሎሄ ፡ ኤሎ
35 ሄ ፡ ለማ ፡ ሰበቀተኒ ፡ ወበትርጓሜሁ ፡ ይብል ፡ አምላኪየ ፡ አምላኪየ ፡ ለምንት ፡ ኀደገ
36 ከኒ ፡፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፡ እምእለ ፡ ይቀውሙ ፡ ኤልያስሃ ፡ ይጼውዕ ፡፡ ወሮጸ ፡ አሐ
ዱ ፡ ወመልአ ፡ ስፍንገ ፡ ብሒአ ፡ ወአሰራ ፡ በሕለት ፡ ወአስተዮ ፡ ወይቤሉ ፡ ኅድጉ ፡ ንር
37 አዮ ፡ ለእመ ፡ ይመጽእ ፡ ኤልያስ ፡ ያውርዶ ፡፡ ወገዓረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በዓቢይ ፡
38 ቃል ፡ ወወፅአት ፡ መንፈሱ ፡ ሶቤሃ ፡፡ ወተሠጠ ፡ መንጦላዕተ ፡ ምኵራብ ፡ ለክልኤ ፡ እ
39 ምላዕሉ ፡ እስከ ፡ ታሕቱ ፡፡ ወርእዮ ፡ ሐራዊ ፡ ዘይቀውም ፡ መንጸረ ፡ ከመ ፡ ከመዝ ፡
40 ገዓሮ ፡ ሞተ ፡ ይቤ ፡ አማን ፡ ዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡፡ ወሀ
ለዋ ፡ አንስት ፡ ይቀውማ ፡ ወይኔጽራ ፡ እምርሑቅ ፡ ማርያ ፡ መግደላዊት ፡ ወማርያ ፡ እን
ተ ፡ ያዕቆብ ፡ ዘይንእስ ፡ ወእሙ ፡ ለዮሴፍ ፡ ወሰሎሜ ፡፡

Sextâ horâ parasceues.

Et sexta hora *erat* quando crucifigebant eum. Et dicebat inscriptio criminis e- 25
jus, REX JUDÆORUM. Et crucifixerunt cum illo duos latrones; unum ad dextrã 26
ejus, & unum ad sinistram ejus. Et impleta fuit scriptura, quæ dicit; Numerat9 27
est cum iniquis. Et prætereuntes blasphemabant contra eum, & movebant capi- 28
ta sua, & dicebant ei; Destruens Domũ sanctam, & triduo ædificans, Libera te- 29
ipsum & adjuvato, & descende à cruce tua. Et similiter principes sacerdotum 30
& scribæ illudebant super eum, & dicebant; Qui alium servat, & seipsum non 31
potuit servare. Et Christus ille rex Israel descendat igitur nunc è cruce ejus, 32
& videbimus & credemus in illo. Et qui crucifixi erant cum eo exprobrabant
ei. Et quum meridies esset, sol tenebrosus fuit, & totus mundus tenebrosus fuit, 33
usque ad nonam *horam.*

Nonâ horâ parasceues.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Dominus Jesus magnâ voce, & dixit; Elohe, 34
Elohe, lama sabacthani? & in expositione sua dicit, Deus meus, Deus meus,
quare reliquisti me? Et fuerunt quidam qui dicebant ex adstantibus; Eliam vo- 35
cat. Et cucurrit quidam, & implevit spongiam aceto, & alligavit eum calamo, & 36
potum dedit, & dixit; Sinite, videamus si veniat Elias deponere eum. Et clama- 37
vit Dominus Jesus cum magna voce, & exivit spiritus ejus statim. Et scissum fuit 38
velum templi in duas partes, à summo usque ad imum. Et videns miles qui sta- 39
bat ex adverso, quòd sic clamans obiisset, dixit; Amen hic homo filius Dei est.
Et erant mulieres stantes & spectantes procul, Maria Magdalene, & Maria quæ 40
erat Jacobi Minoris, & mater Josephi, & Salome,

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * وكساني كه ازان جماعت ايستاده بودند كفتند ايليا را مي خواند * دويد يكي وابرك را
36 پر سركه كرد * وبر سر ني نهاد * تا اورا بخوراند كفتند * اورا بكذار تا ببينيم * مكر ايليا بيايد
37 واورا برهاند * انكه عيسي نعره زد وجانرا سپارد * همانده روي دركنشت * بدو نيمه
38
39 شكافت * از بالا تا زير * سپه سالار كه انجا حاضر بود * چون اواز شنيد * وان حال بديد * ايمان
40 آورد وكفت راست است كه اين مرد فرزند خداست * وبودند زناني چند * كه از
دور نكه مي كردند * چون مريم مجدلاني * ومريم مادر † يعقوب † كوچك * ويوشا *
وسلوم *

Et quidam, qui ex turba astan- 35
tes erant, dicebant; Eliam vo-
cat. Cucurrit unus, & spon- 36
giam aceto implevit, & summæ
arundini imposuit, ut eum po-
taret: dicebant; Sine, ut vide-
amus, num Elias veniat & eum
liberet. Tunc Jesus clamorem 37
emisit, & animam reddidit.
Eodem momento facies portæ 38
templi in duas partes scissa est,
à summo ad imum. Militum 39
dux qui illic aderat, cum vo-
cem audisset, & hæc vidisset,
fidem habuit & dixit; Cer-
tum est, quòd hic vir Filius
Dei est. Erant autem mulieres ali- 40
quot, quæ è longinquo spectabant,
ut Maria Magdalene, et Maria ma-
ter Jacobi parvi, & Jose, & Sa-
lome.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'.

Quæ & cùm esset in Galilæa, sequebantur eum & ministrabant ei: &
41 (φ) Αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ· (χ) καὶ
aliæ multæ *illæ* simul *conscensæ* ei *in* Hierosolymam. Et jam sero *facto*, ΜΗ'
42 ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, σκζ
(quia erat Parasceue, quod est ante-Sabbatum,) Venit Joseph ab Ari- α
43 (ψ) (ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι (ω) προσάββατον,) Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀρι-
mathæa, *honestus consul* qui & ipse erat expectans regnum
μαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
Dei, *ausus* introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu.
τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
At Pilatus mirabatur si jam *mortuus fuisset*. Et *advocans* *Centurionem*,
44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα,
interrogavit eum si *dudum* mortuus esset. Et *cognoscens* à Centurione, donavit
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο
corpus Joseph. *Et* mercatus sindonem, & *detrahens* eum, involvit sin-
46 τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σιν- σκη α
done; & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: &
δόνι, καὶ (α) κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ
advolvit lapidem ad ostium monumenti. *At* Maria Magdalene, &
47 προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (β) καὶ σκθ ε
Maria *Jose spectabant* ubi poneretur.
Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ (γ) τίθεται.

CAP. XVI. ις'.

Et *peracto* Sabbato, Maria Magdalene, & Maria *quæ* Jacobi, & σλ
1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ
Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent *ipsum*. Et valdè manè unâ σλα α
Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2
Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole. Et dicebant
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον 3
ad *sese*; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? (Et
πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (Καὶ 4
respicientes *spectant quòd devolutus esset lapis.*) Erat quippe magnus valdè.
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος.) ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
Et introëuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris,
Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, 5
circumamictum stolam candidam: & obstupuerunt. *Ille verò* dicit illis; Ne
σλβ β περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ 6
expavescite: Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est
ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
hic: ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis
ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. (α) Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
ejus, & Petro, quia *præcedit* vos in Galilæam: ibi eum videbitis,
αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
sicut dixit vobis. *Et* exeuntes citò fugerunt *à* monumento: *tenebat autem*
σλγ β καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ (β) ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ 8
eas tremor & *stupor*: & nemini *nihil* dixerunt: timebant enim.
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

MS.A. (φ) Καὶ ὅτε (χ) καὶ αἱ ἕτεραι πολλαὶ (ψ (ἐπειδὴ) (ω) προσάββατον,) Ἐλθὼν (α) καθῆκεν αὐτὸ (β) καὶ Μαρία ἡ Ἰωσὴφ (γ) τέθειται. MS.A. Κεφ. ις'. (α) Ἀλλὰ (β) ἐξελθοῦσαι ἔφυγον

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 ܗܠܝܢ ܕܟܕ ܗܘܐ ܒܓܠܝܠܐ ܢܩܦܢ ܗܘܝ ܠܗ ܘܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗ ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܠܩ ܗܘܝ ܥܡܗ ܠܐܘܪܫܠܡ܀
42 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܩܕܡ ܫܒܬܐ܀
43 ܐܬܐ ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ ܡܝܩܪܐ ܒܘܠܘܛܐ ܕܐܦ ܗܘ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܐܡܪܚ ܘܥܠ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ܀
44 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܐܬܕܡܪ ܕܡܢ ܟܕܘ ܡܝܬ ܘܩܪܐ ܠܩܢܛܪܘܢܐ ܘܫܐܠܗ ܐܢ ܩܕܡ ܥܕܢܐ ܡܝܬ܀
45 ܘܟܕ ܝܕܥ ܝܗܒ ܦܓܪܗ ܠܝܘܣܦ܀
46 ܘܝܘܣܦ ܙܒܢ ܟܬܢܐ ܘܐܚܬܗ ܘܟܪܟܗ ܒܗ ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܕܗܘܐ ܢܩܝܪ ܒܫܘܥܐ ܘܥܓܠ ܟܐܦܐ ܥܠ ܬܪܥܗ ܕܩܒܪܐ܀
47 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܕܝܘܣܐ ܚܙܝ ܗܘܝ ܐܝܟܐ ܕܐܬܬܣܝܡ܀
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *
1 ܘܟܕ ܥܒܪܬ ܫܒܬܐ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܕܝܥܩܘܒ ܘܫܠܘܡ ܙܒܢ ܗܪܘܡܐ ܕܢܐܬܝܢ ܢܡܫܚܢܗ܀
2 ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܐܬܝ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܟܕ ܕܢܚ ܫܡܫܐ܀
3 ܘܐܡܪܢ ܗܘܝ ܒܢܦܫܗܝܢ ܡܢܘ ܢܥܓܠ ܠܢ ܟܐܦܐ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀
4 ܘܚܪܝ ܚܙܝ ܕܡܥܓܠܐ ܗܝ ܟܐܦܐ ܪܒܬܐ ܓܝܪ ܗܘܬ ܛܒ܀
5 ܘܥܠ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܚܙܝ ܥܠܝܡܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܘܥܛܐܦ ܐܣܛܠܐ ܚܘܪܬܐ ܘܬܡܗ܀
6 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܝܢ ܠܐ ܬܕܚܠܢ ܠܝܫܘܥ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ ܢܨܪܝܐ ܗܘ ܕܐܙܕܩܦ ܩܡ ܠܐ ܗܘܐ ܬܢܢ ܗܐ ܐܬܪܐ ܐܝܟܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ܀
7 ܐܠܐ ܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܠܟܐܦܐ ܕܗܐ ܩܕܡ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ ܬܡܢ ܬܚܙܘܢܗ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ܀
8 ܘܟܕ ܫܡܥ ܥܪܩ ܘܢܦܩ ܡܢ ܩܒܪܐ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܠܗܝܢ ܓܝܪ ܪܬܝܬܐ ܘܬܡܗܐ ܘܠܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܐܡܪ ܕܚܝܠܢ ܗܘܝ ܓܝܪ܀

41 Quæ, quum ipse in Galilæa, adhærentes ei erant, & ministrabant illi, aliæque quamplurimæ quæ ascenderant cum eo ad Ierusalem. *Ad vesperam sabbathi. 41.*
42 Et quum esset vespera parasceues, præcedentis sabbathum, 43 Venit Joseph ille qui ex Rama, honorabilis senator, qui & ipse præstolabatur regnum Dei: & confidens introiit ad Pilatum, petiitque corpus Jesu. 44 Pilatus autẽ miratus est si jam dudũ mortuus esset, & advocavit Centurionẽ, & interrogavit eum num ante tempus mortuus esset. 45 Quúmque didicisset, dedit corpus ipsius Josepho. 46 Emitque Joseph linteum, & ipsum detractum involvit eo: ac deposuit in sepulchro quod excisum erat in rupe: & advolvit saxum ad ostium sepulchri. 47 Maria verò Magdalena, & Maria illa Josis *mater* viderunt ubi positus fuit.

CAP. XVI.

1 Et quum præteriisset sabbathum, Maria Magdalena, & Maria Jacobi, & Salome, emerunt aromata, ut venirent eum uncturæ.

Oblatio dominicæ resurrectionis. 42.

2 Diluculò verò primâ sabbathi venerunt ad monumentum quum sol esset exortus. 3 Et dicebant apud se, O quis revolvat nobis saxum ab ostio monumenti? 4 Et respicientes vident devolutum saxum: erat enim ingens admodúm. 5 Ingressæ itaque in monumentum conspicantur adolescentem sedentem à dextera, & indutum stolâ candidâ, & perculsæ sunt. 6 Is autem dixit eis; Ne timeatis, Jesum Nazarenum quæritis, illum qui fuit crucifixus: surrexit, non est hîc: en locus ubi positus fuerat. 7 Sed abite, dicite discipulis ipsius, & Cephæ; Ecce præit vobis in Galilæam, illîc eum videbitis, sicut dixit vobis. 8 Quod quum audissent, fugientes exilierunt è sepulchro: tenebat enim eas stupor & tremor, & nemini quicquam dixerunt, quippe quæ pavidæ essent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * ایشان در جلیل مدام با مسیح ملازم بودند * واورا خدمت می کردند * وزنان بسیار نیز با ایشان *
در اورشلیم بالا امده بودند
شست چهار
ادفن کردن مسیح را در کور
42 43 * وچون روز ادینه شب شد * که از شنبه پیشترست * آمد یوسف که از رامه است * که
بولیطا خوانده شود * انك او نیز درامید ملك خدا بود * گستاخی کرد * وپیش پیلاطوس در
44 رفت * وتن عیسی را خواست * پیلاطوس متحیر شد * که چون در اول مرد * خواند سپه سالار را
45 46 وازو پرسید * او گفت در اول وقت مرد * چون معلوم کرد * تن اورا بیوسف داد * یوسف کتان
باریك حاصل کرد * وتن مسیح را ازدار فرود آورد * ودر کفن بپیچید * ودر کور † نهاد * که از سنگ
47 کنده بود * وسنگی دیگر عظیم بر دهنهء کور نهاد * مریم مجدلانی * ومریم مادر یوشا دیدند *
1 کجا نهاده شد * * چون شنبه گذشت * مریم مجدلانی * ومریم یعقوب وشالوم * روغن
2 خوش بوی خریدند * تا بیارند * واورا اندوده کنند * ودر صباح روز یکشنبه * در کور آمدند * وقتی
3 که آفتاب اشراق کرد * ودر نفس خود می گفتند * کرا یابیم از برای ما سنگ را از کور بر گرداند *

41 *Illæ in Galilæa assiduè Christum comitabantur, & illi ministrabant: & mulieres multæ etiam cum illis Hierosolymam ascenderant.*

LXIV. Sepultura Christi in monumento.

42 *Cúmque feriæ sextæ nox esset, quæ ante Sabbathum est,* 43 *Venit Josephus, qui de Rama erat, qui Bouleutes dictus est, qui ipse etiam in spe regni Dei erat: audacter fecit, & ad Pilatum ingressus est, & corpus Jesu petiit.* 44 *Pilatus attonitus est, quòd tam citò mortuus esset, vocavit itaq; militum præfectum, & ab eo sciscitatus est: ille dixit, Quàm primùm mortuus est.* 45 *Cùm certior factus esset, corpus ejus Josepho dedit.* 46 *Josephus linteum tenue comparavit, & corpus Christi de cruce desumpsit, et fasciâ obvolutum in sepulchro posuit, quod è saxo excisum erat, et saxum aliud ingens ori sepulchri imposuit.* 47 *Et Maria Magdalene et Maria mater Jose viderunt ubi positus esset.*

CAP. XVI.

1 *Cum Sabbathũ præteriisset, Maria Magdalene, et Maria Jacobi, et Salome unguentũ præstantis odoris emerũt, ut afferrẽt et eũ ungerẽt.* 2 *Et in matutino feriæ primæ ad sepulchrũ venerũt, cum sol oriretur.* 3 *Et intra sese dicebãt; Quẽ inveniemus qui pro nobis saxũ à sepulchro devolvat?*

Versio VULGATA LATINA.

41 Et cùm esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ, quæ simul cum eo ascenderant Jerosolymam. 42 Et cùm jam serò esset factum, (quia erat parasceue, quod est ante sabbatum,) 43 Venit Joseph ab Arimathæa nobilis decurio, qui & ipse erat expectans regnũ Dei, & audacter introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu. 44 Pilatus autem mirabatur si jam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si jam mortuus esset. 45 Et cùm cognovisset à centurione, donavit corpus Joseph. 46 Joseph autem mercatus sindonem, & deponens eum involvit sindone, & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, & advolvit lapidem ad ostium monumenti. 47 Maria autẽ Magdalene, & Maria Joseph, aspiciebant ubi poneretur.

CAP. XVI.

1 Et cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Jesum. 2 Et valdè manè unâ sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto jam Sole. 3 Et dicebant ad invicem; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? 4 Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valdè. 5 Et introeuntes in monumentum viderunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stolâ candidâ: & obstupuerunt. 6 Qui dicit illis; Nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hîc, ecce locus ubi posuerunt eum. 7 Sed ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. 8 At illæ exeuntes, fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor & pavor: & nemini quidquam dixerunt: timebant enim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * هولاء هن اللواتي كن يتبعنه من الجليل ويخدمنه * واخريات كثيرات صعدن معه الى
42 يروسليم * فلما كان المساء لانها كانت الجمعة التي هي قبل السبت * واتى يوسف من الرامة
43 وكان حسن الزي مهابا ذا راي وكان ايضا يترجى ملكوت الله * جسر ودخل الى فيلاطس
44 وطلب منه جسد يسوع * فاما فيلاطس فتعجب اذ كان مات منذ انف * فاستدعا قايد المائة
45 واستفهم منه ان كان مات انفا * فلما علم امره من قبل القايد دفع جسد يسوع الى يوسف *
46 * فاشترى لفافة وانزله ولفه بها * ووضعه في جدث منقور في صخرة * حجرا على باب القبر *
47 * وكانت مريم المجدلية ومريم ام يوسا تنظران اين ترك * فلما كان السبت ابتاعت مريم
1 2 المجدلية ومريم ام يعقوب وسالومي طيبا ليطيبن القبر * وفي احد السبوت باكرا جدا
3 وافين القبر اذ طلعت الشمس * فاقبلت بعضهن لبعض من يدحرج لنا الحجر عن باب
4 القبر * فتطلعن وبصرن الحجر قد دحرج لانه كان عظيما جدا * فلما دخلن القبر نظرن
5 6 شابا جالسا عن اليمين عليه لباس ابيض فخفن * فقال لهن لا تخافن اتطلبن يسوع الناصري
7 الذي صلب قد قام ليس هو ههنا * وها الموضع الذي وضع فيه * لكن اذهبن وقلن
8 لتلاميذه ولبطرس انه يسبقكم الى الجليل فهناك ترونه كما قال لكم * فخرجن مسرعات
من القبر لان الرعدة والحيرة اخذتهن * فلم يقلن لاحد شيا لانهن خفن *

41 *Hæ sunt quæ sequebantur eum à Galilæa, & ministrabant illi: & aliæ multæ, quæ ascenderant cum eo ad Jerosolymam.* 42 *Et cùm esset serum, quia erat Parasceue, quod est ante sabbathum,* 43 *Venit Joseph qui erat à Rama (erat autem decorus specie, venerandus, præditus judicio, & præterea expectabat regnum Dei) ausus est, & introivit ad Pilatum, & petiit ab eo corpus Jesu.* 44 *Pilatus autem miratus est, quòd esset mortuus jamdudum: & vocari jussit Centurionem et percontatus est ab eo, an mortuus esset jam.* 45 *Et cùm cognovisset rem ejus à Centurione, concessit corpus Jesu Josepho.* 46 *Emitque fasciam, & deposuit illud, atq; involvit illud in ea, & posuit illud in monumento exciso in petra, posuitque lapidem ad ostium monumenti.* 47 *Maria autem Magdalene, & Maria mater Josis spectabant ubi poneretur.*

CAP. XVI.

1 *Et cùm esset sabbathum, emerunt Maria Magdalene, & Maria mater Jacobi, & Salome aromata, ut condirent sepulchrum.* 2 *Et in una sabbathorum manè valdè pervenerunt ad monumentum orto sole,* 3 *Dicentes una earum ad aliam; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?* 4 *Et intuitæ sunt ac viderunt lapidem jam avolutum: nam erat magnus admodúm.* 5 *Cúmque introissent monumentum, viderunt juvenem sedentem à dextera, super quem erat vestimentum candidum: & perterritæ sunt.* 6 *Dixit verò eis, Ne timeatis usquam: Quæritisne Jesum Nazarenum qui crucifixus est? jam surrexit, non est hîc: & ecce locus, in quo positus fuerat.* 7 *Sed ite, & dicite discipulis ejus, & Petro, quòd ipse præcedet vos in Galilæam: ibi videbitis eum, ut dixerat vobis.* 8 *Igitur egressæ sunt properantes è sepulchro: quoniam tremor & stupor apprehenderat eas, & non dixerunt cuiquam quicquam quia timuerant.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 እለ፡ተለውዎ፡ እምገሊላ፡ ወተልእክዎ፡ ወባዕዳትኒ፡ በዙኃት፡ እለ፡ ዐርጋ፡ምስሌሁ፡
42 ኢየሩሳሌም። በእንተ፡ስእለት፡ሥጋሁ፡ለእግዚእነ። ወመሲዮ፡ዐርብ፡
43 አሚሁ፡በአተ፡ሰንበት። መጽአ፡ዮሴፍ፡እምአርማትያስ፡ብእሲ፡ ኄር፡ ወ
ጠቢብ፡ወውእቱኒ፡ይሴፎ፡መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡ ወተኀበለ፡ ወቦአ፡ኀበ፡ጲላጦ
44 ስ፡ወሰአለ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ። ወአንከረ፡ጲላጦስ፡እፎ፡ሞተ፡ ወጸውዐ፡
45 ለሐራዊ፡ወይቤሎ፡ ወድአኑ፡ሞተ፡ወይቤ፡እወ፡ ሞተ። ወአእሚሮ፡ በኀበ፡ሐራዊ፡
46 ከመ፡ሞተ፡ጸገዎ፡ለዮሴፍ፡በድኖ፡ሶቤሃ። ወተሠየጠ፡ሰንዱናተ፡ ወአውረዶ፡ወገነ
ዞ፡ በሰንዱናት ፡ ወቀበሮ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ዘአውቀሩ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ ፡ ወአንኰር
47 ኰረ፡ እብነ፡ ውስተ፡አፈ፡መቃብር። ወማርያ፡መግደላዊት፡ ወማርያ፡ እንተ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ርእያ ፡ ኀበ ፡ ቀበርዎ።
1 ፲፮ ወኀለፈት፡ ሰንበት፡ወማርያ፡መግደላዊት፡ወማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡ወሰሎሜ፡ተሣየ
2 ጣ፡አፈው፡ከመ፡ይምጽኣ፡ወይቅብኣሁ፡በድኖ። ወሖራ፡ወአንገሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ኀበ፡
3 መቃብር፡በእሑድ፡ሰንበት፡ ወሶበ፡ሠረቀ፡ፀሐይ። ይቤላ፡በበይናቲሆን፡መኑ፡ይከሥ
4 ታ፡ ለነ፡ ለእብን፡እምኆኅተ፡መቃብር። ወረዊጸን፡ርእያ፡ ለእብን፡ ኀበ፡ እንከ
5 ርኰረት፡ ወዐቢይ፡ ይእቲ፡ ጥቀ። ወበዊአን፡ ውስተ፡ መቃብር፡ረከባ፡ አሐደ፡ወሬ
6 ዛ፡እንዘ፡ይነብር፡መንገለ፡የማን፡ ወይለብስ፡ንጹሐ፡አልባሰ፡ወደንገፃ። ወይቤሎን፡
ኢትደንግፃ፡ኢየሱስሃኑ፡ናዝራዊ፡ተኀሥሣ፡ ዘተሰቅለ፡ ተንሥአ፡ ወኢሀሎ፡ ዝየሰ፡ ወና
7 ሁ ፡ መካኑ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ። ወሑራ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአርድእቲሁ ፡ ወለጴጥሮስ፡
8 ከመ ፡ ይቀድሞሙ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእይዎ ፡ በከመ ፡ ይቤሎሙ። ወወ
ፅኣ ፡ እመ ፡ መቃብር ፡ ወጐያ ፡ እስመ ፡ አኃዞን ፡ ረዓድ ፡ ወደንጋፄ ፡ ወኢነገራ፡
ወኢለመኑሂ ፡ እስመ ፡ ፈርሃ።

41 Quæ sequutæ fuerant eum è Galilæa, & ministraverant ei, & aliæ multæ quæ ascenderant cum eo Hierosolyma. *De petendo corpus Domini nostri.* 42 Et quum vesper esset parasceues quando intravit Sabbathum, 43 Venit ille Joseph ex Arimathæa vir bonus & intelligens, & ipse expectabat regnum Dei, & confidentiâ fretus erat, & introiit ad Pilatum, & petiit corpus Domini Jesu. 44 Et miratus est Pilatus, quomodo mortuus esset, & vocavit militem, & dixit ei; Anne jam mortuus est? & dixit; Etiam, mortuus est. 45 Et quum cognovisset à milite quòd obiisset, gratis concessit Josepho corpus ejus statim. 46 Et emit sindonem, & deposuit eum, & involvit eum in sindone: & sepelivit eum in sepulchro quod exciderant in Petra, & advolvit lapidem in os sepulchri. 47 Et Maria Magdalene, & Maria quæ *mater erat* Josephi videbant ubi sepelivissent eum.

CAP. XVI.

1 Et transivit sabbathum, & Maria Magdalene, & Maria quæ *erat* Jacobi: & Salome emerunt aromata, ut venirent, & ungerent corpus ejus. 2 Et abierunt, & manicaverunt valdè, veniendo ad sepulchrum primo sabbathi: & quum exortus esset sol, 3 Dixerunt inter se; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio sepulchri? 4 Et accurrentes viderunt lapidem, ubi devolutus erat, & valdè magnus erat. 5 Et intrantes in sepulchrum invenerunt quendam juvenem sedentem versùs dextram, & amictum stolâ candidâ, & obstupuerunt. 6 Et dixit iis; Ne expavescite, Jesum Nazarenũ quæritis qui crucifixus fuit; surrexit, & non est hîc: & ecce locum ubi sepultus fuit. 7 Et ite, nuntiate discipulis ejus & Petro, ut præcedat eos *in* Galilæam, & ibi videbunt eum sicut dixit iis. 8 Et exierunt è sepulchro, & fugerunt quoniã prehendisset eos tremor & pavor: & nuntiaverũt nemini, quia timebant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * چون نزدیك امدند * ونظر کردند کور باز بود * وسنگ بر گردیده * ایشان متوهم شدند * سبب
5 انك سنگ سخت بزرك بود * * چون در کور آمدند جوانی دیدند * بر دست راست نشسته * لباس
6 او سپید * ونور ازو می تابید * زنان حیران شدند * * آن شخص بدیشان گفت مترسید * عیسی
ناصری را می خواهید * انك بر دار شده بود * از کور بر خاست * اینجا نیست * واینك جایکه
7 که درو نهاده شد * * الا شما بروید وبا صفا ودیگر شاگردان † بگویید * که مسیح پیشتر از
8 شما بجلیل می رود * اورا انجا بینید * چنانك در اول بشما گفت * * چون شنیدند ترسناك
از کور بدر آمدند زیرا عجب ولرز ایشانرا گرفته بود * با کسی سخن نمی گفتند *
ومی ترسیدند

4 *Cùm propè venissent & aspexissent, sepulchrum apertum erat & saxum devolutum: ipsæ exanimatæ erant, ea de causâ quòd saxum valdè grande esset.* 5 *Cùm in sepulchrum venissent, juvenem viderunt ad manum dexteram sedentem; vestitus ejus albus erat, & lumen ab eo fulgebat: mulieres autem attonitæ erant.* 6 *Ipse vero eis dixit; Ne timete, Jesum Nazaræum quæritis, qui crucifixus est: è sepulchro surrexit, hîc non est, ecce quidem locus ubi positus erat.* 7 *Vos autem abite, & Cephæ & reliquis discipulis dicite, quòd Christus præcedit vos in Galilæam, eum illic videbitis, quemadmodum in initio vobis dixit.* 8 *Cùm audissent, paventes è sepulchro egressæ sunt, quia admiratio & tremor eas occupaverat: sed nemini verbum dicebant, quòd timerent.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Resurgens autem manè primâ Sabbati, apparuit primùm Mariæ Magdalenæ,
9 Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ,
ex qua ejecerat septem dæmonia. Illa profecta nuntiavit his cum eo
10 ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ
existentibus, lugentibus & flentibus. Et illi audientes, quia viveret, & visus esset ab — σλδ ι
11 γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κἀκεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῇ, καὶ ἐθεάθη ὑπ'
ea, non crediderunt. Post autem hæc duobus ex ipsis deambulantibus apparuit in — σλε η
12 αὐτῆς, ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν
alia forma, euntibus in agrum. Et illi abeuntes nuntiaverunt
13 ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
reliquis: nec illis crediderunt. Posteriùs, recumbentibus illis undecim
14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. (γ) Ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα — σλς η
apparuit, & exprobravit incredulitatem eorũ, & duritiam cordis, quia videntibus
ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις
eum exsuscitatum, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes
15 αὐτὸν (δ) ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Credens &
εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ 16
baptizatus, salvabitur: at non credens, condemnabitur. Signa autem credentibus,
βαπτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι, 17
hæc sequentur; In nomine meo dæmonia ejicient:
(ε) ταῦτα παρακολουθήσει, Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι·
linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non
γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· Ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ 18
eis nocebit: super ægros manus imponent, & pulchrè habebunt. Quidem
αὐτοὺς (ζ) βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν. Ὁ μὲν 19
igitur Dominus, post loqui eis, assumptus est in cœlum, & sedit à dextris
οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν
Dei. Illi autem egressi, prædicaverunt ubique, Domino cooperante,
τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες, ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, 20
& sermonem confirmante per subsequentia signa. Amen.
καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων (η) σημείων. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις α,φζ, κεφαλαίοις σλς.

MS.A. (γ) Ὕστερον δὲ, (δ) ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, οὐκ (ε) παρακολουθήσει ταῦτα, (ζ) βλάψῃ· (η) σημείων. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܒܚܕ ܒܫܒܐ. ܩܡ ܘܐܬܚܙܝ ܠܘܩܕܡ ܠܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. ܗܝ ܕܫܒܥܐ ܫܐܕܝܢ ܐܦܩ ܗܘܐ ܡܢܗ. 10 * ܘܗܝ ܐܙܠܬ ܣܒܪܬ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ. ܕܡܬܐܒܠܝܢ ܗܘܘ ܘܒܟܝܢ. 11 * ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܐܡܪܝܢ ܕܚܝ ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܝܢ. ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܠܗܝܢ. 12 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܬܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܒܕܡܘܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܘܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܩܪܝܬܐ. 13 * ܘܗܢܘܢ ܐܙܠܘ ܐܡܪܘ ܠܫܪܟܐ. ܐܦܠܐ ܠܗܘܢ ܗܝܡܢܘ.

14 * ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܚܕܥܣܪ ܟܕ ܣܡܝܟܝܢ. ܘܚܣܕ ܒܚܘܣܪ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܘܒܩܫܝܘܬ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܚܙܐܘܗܝ ܕܩܡ ܠܐ ܗܝܡܢܘ. 15 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܥܠܡܐ ܟܠܗ. ܘܐܟܪܙܘ ܣܒܪܬܝ ܒܟܠܗ ܒܪܝܬܐ. 16 * ܐܝܢܐ ܕܡܗܝܡܢ ܘܥܡܕ ܚܐܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܡܬܚܝܒ. 17 * ܐܬܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܗܠܝܢ ܢܩܦܢ. ܒܫܡܝ ܫܐܕܐ ܢܦܩܘܢ. ܘܒܠܫܢܐ ܚܕܬܐ ܢܡܠܠܘܢ. 18 * ܘܚܘܘܬܐ ܢܫܩܠܘܢ. ܘܐܢ ܣܡܐ ܕܡܘܬܐ ܢܫܬܘܢ ܠܐ ܢܗܪ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܕܝܗܘܢ ܢܣܝܡܘܢ ܥܠ ܟܪܝܗܐ ܘܢܬܚܠܡܘܢ. 19 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܪܢ ܒܬܪ ܕܡܠܠ ܥܡܗܘܢ. ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. ܘܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. 20 * ܘܗܢܘܢ ܢܦܩܘ ܘܐܟܪܙܘ ܒܟܠ ܕܘܟ. ܘܡܪܢ ܡܥܕܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܫܪܪ ܗܘܐ ܡܠܝܗܘܢ ܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ.

* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܪܩܘܣ. ܕܡܠܠ ܪܗܘܡܐܝܬ ܘܐܟܪܙ ܒܪܗܘܡܝ.

Diluculò autem primâ sabbathi resurrexit, 9 & apparuit primùm Mariæ Magdalenæ, ex qua septem dæmonia ejecerat. Et ipsa profecta 10 annunciavit iis, qui cum eo fuerant, lugentibus ac flentibus. Qui quum audissent 11 eas dicentes ipsum vivere, & apparuisse sibi, fidem eis haudquaquam adhibuêre. Posteà 12 apparuit duobus ex ipsis aliâ specie, quum ambularent & proficiscerentur in villam. Et 13 illi profecti dixerunt cæteris, at ne iis quidem crediderunt. *Ad oblationem Ascensionis*. 43. Postremò verò apparuit ipsis undecim quum 14 discumberent, & exprobravit penuriam fidei eorum, & duritiem cordis ipsorum, quippe qui iis qui conspexerant eum suscitatum, non credidissent. Et ait illis, Proficiscimini in 15 universum mundum, & prædicate Evangelium meum per totum creatum. Qui crediderit 16 & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem 17 eos qui crediderint hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient, & linguis novis loquentur: Et serpentes tollent: &, si 18 toxicum mortiferum biberint, non nocebit eis: Manus suas imponent ægrotis, & sanitati restituentur. Porrò Jesus Dominus noster 19 postquàm locutus cum eis fuisset, cœlos conscendit, conseditque à dextera Dei. Illi 20 verò exierunt ac prædicârunt ubique, & Dominus noster adjuvabat eos, & confirmabat sermones eorum per signa quæ ipsi edebant.

Evangelii sacrosancti, præconii Marci, quod Latinè locutus est & annuntiavit Romæ,
FINIS.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شست پنج برخاستن مسیح ازگور ورفتن او بالا در آسمان
* ومسيح درصباح روز و يكشنبه * ازميان مردكان † بر خاست * وزودتر بمريم مجدلاني † نموده شد * آنك هفت ديو ازو
بدر اورده بود * او رفت وديكرانرا كه با وي † بودند مژده داد * كه اندوهناك شده بودند 10
ومي كريستند * وچون شنيدند كه زنده شد * باور نداشتند * وبعد ازان براي دو از ايشان 11 12
نموده شد † بديكر شيوه * وقتي كه مي كشتند ودرده مي رفتند * ايشان رفتند وبهمه كفتند 13
باز ايشان † نيز باور نداشتند * وآخر بهر يازده نموده شد * كه با هم جمع نشسته بودند 14
وبر كماسي ايمان ايشان عيب كرد * وبر سختيء دل ايشان * كه اورا بر خاسته ديدند
وباور نمي داشتند * وسپارش بديشان كرد * كه در همه اطراف عالم برويد وبمژده من 15
منادي زنيد * آنك باور كند وايمان بياورد * وآب ترسا شود زنده شود * وآنك ايمان نياورد در 16
كناه است * وآيتها * وشكفتها بدانان كه ايمان نياورند بنماييد * ديوانرا بدر كنيد * وبرانيد 17
وبزبان نو سخن بكوييد * واكر ماران † زهرناك را بكيريد * كه نيش ايشان † بر شما كار نكند 18
ودست بر رنجوران نهيد * شفا يابند * وهرچه بنام [من] خواهيد بشما داده شود * اين سپارش با 19
حواريون كرد * وبالاء اسمان رفت * وبر دست راست خدا نشست * آنكه ايشان بدر آمدند 20
وبهر جايي منادي مي زدند وخداوند † ما ايشانرا ياري مي داد * وآيات ونشان † كه مي
كردند * سخن ايشان درست مي شد بياري خداوند ما

تمام شد انجيل مرقس

LXV. Surrectio Christi è sepulchro, & ascensio ejus in cœlum.

Messias itaque in aurora feriæ primæ de mortuis surrexit, & primùm Mariæ Magdalene conspectus est, ex qua septem dæmonia ejecerat. 9 *Et illa profecta aliis qui cum ipsa fuerant annuntiavit, qui contristati erant & flebant.* 10 *Et cùm audissent quòd vivus esset, fidem non habuerunt.* 11 *Et post hæc duobus ex illis conspectus est aliâ formâ, cùm ambularent & in agrum irent.* 12 *Et illi abeuntes omnibus dixerunt, rursus illis etiam fidem non habuerunt.* 13 *Postremò autem omnibus undecim conspectus est, qui unà congregati sedentes erant: & incredulitatem eorum eis exprobravit, & duritiem cordis illorum, quòd eum suscitatum vidissent, & fidem non habuissent.* 14 *Et mandavit illis, In omnes fines mundi ite, & Evangelium meum prædicate.* 15 *Is qui crediderit, & fidem habuerit, & aquâ Christianus factus fuerit, salvus erit: & qui fidem non habet, in peccato est.* 16 *Et signa & miracula illis qui fidem non habuerint ostendetis: dæmonia ejicietis & fugabitis, & linguis novis sermonem loquemini:* 17 *Et si serpentes venenosos tollatis, punctura quidem ipsorum in vobis nihil efficiet; & manus ægrotis imponatis, valetudinem adipiscentur: & quicquid in nomine meo petieritis, vobis datum erit.* 18 *Hæc Apostolis mandavit, & in cœlum ascendit, & ad manum dextram Dei sedit.* 19 *Tunc illi egressi sunt, & in omni loco prædicaverunt; & Dominus noster illis opem dedit, & miraculis & signis, quæ faciebant, sermo eorum confirmatus est, auxilio Domini nostri.* 20

Absolutum est Evangelium
MARCI.

Versio VULGATA LATINA.

9 Surgens autem manè, primâ sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalene, de 10 qua ejecerat septem dæmonia. Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fue- 11 rant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viveret, & visus esset 12 ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus osten- 13 sus est in alia effigie, euntibus in villam: Et illi euntes nuntiaverunt cæ- 14 teris: nec illis crediderunt. Novissimè recumbentibus illis undecim apparuit: & exprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis; quia iis, qui 15 viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptiza- 16 tus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem 17 eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis no- 18 cebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Je- 19 sus postquàm locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Il- 20 li autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وقام باكر احد السبوت * وظهر اولا لمريم المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين * 9
* فانطلقت واخبرت الذين كانوا معه الذين كانوا ينوحون ويبكون * فلما سمع اولئك انه 10 11
حي وانها ابصرته لم يصدقوا * ومن بعد ظهوره لها كان اثنان منهم ماشيين في طريق 12
فظهر لهما في شبه اخر في حقل * فمضيا واخبرا البقية * ولا لهذين ايضا صدقوا * وبعد ذلك 13 14
والاحد عشر مجتمعين ظهر لهم وبكتهم لقلة ايمانهم وقسوة قلوبهم * لانهم لم يصدقوا الذين
ابصروه انه قام من الاموات * وقال لهم انطلقوا الى العالم اجمع واكرزوا بالانجيل في الخليقة 15
كلها * فمن امن واعتمد خلص ومن لم يومن يدان * وهذه الايات تتبع المومنين باسمي * 16 17
يخرجون الشياطين * ويتكلمون بالسنة جديدة * ويحملون بايديهم الحيات فلا تؤذيهم * وان 18
شربوا السم القاتل فلا يضرهم * ويضعون ايديهم على المرضى فيبرون * ومن بعد ما كلمهم 19
الرب ايضا ارتفع الى السماء وجلس عن يمين الله * وخرج اولئك فكرزوا في كل مكان * وكان 20
الرب يعمل معهم ويحقق كلامهم بالايات التابعة اياهم *   كمل بعون الله تعالى ختم
انجيل القديس مار مرقس السليح الكارز بحياة الابد * بركاته تشملنا امين *

Surrexit autem diluculo primæ sabbatorum, & apparuit inprimis Mariæ Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia. 9 *Abiitque ipsa, et annuntiavit iis qui fuerant cum eo: qui lamentabantur & flebant.* 10 *Cùm autem audissent illi ipsum esse vivum, & ipsam vidisse eum, non crediderunt.* 11 *Et postquàm apparuit illi, erant duo ex eis ambulantes in via, & apparuit ambobus sub figura alia, in rure quodam.* 12 *Et ipsi abierunt, & narraverunt cæteris. At neque his etiam duobus crediderunt.* 13 *Præterea dum essent undecim congregati, apparuit eis, & corripuit eos ob penuriam fidei eorum, & duritiam cordium ipsorum, eò quòd non credidissent iis qui viderant eum surrexisse à mortuis.* 14 *Et dixit eis; Ite in mundum universum, et prædicate Evangelium in creato universo.* 15 *Quique crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.* 16 *Et hæc signa sequentur credentes in nomine meo. Ejicient dæmonia, & loquentur linguas novas:* 17 *Et tollent manibus suis serpentes, & non nocebunt eis: & si biberint venenum mortiferum, non nocebit eis: & ponent manus suas super ægros, & sanabuntur.* 18 *Et postquàm allocutus est eos Dominus etiam, ascendit in cœlum, & sedit ad dexteram Dei.* 19 *Et exierunt illi, & prædicaverunt in omni loco. Et Dominus operabatur cum illis, et confirmabat sermonem eorum signis sequentibus ipsos.* 20

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sacrosancti Divi Marci Apostoli, præconis vitæ æternæ, cujus benedictiones circundent nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተንሢኦ ፡ በጽባሕ ፡ በእሑድ ፡ ሰንበት ፡ አስተርአያ ፡ ቅድመ ፡ ለማርያ ፡ መግደላዊት ፡
10 እንተ ፡ እምኔሃ ፡ አውፅአ ፡ ሰብዓተ ፡ አጋንንተ ፡፡ ወይእቲ ፡ ሐዊራ ፡ ዜነወቶሙ ፡
11 ለእለ ፡ ምስሌሁ ፡ ሀለው ፡ ቀዲሙ ፡ እንዘ ፡ ሀለዉ ፡ ይላሕዉ ፡ ወይበክዩ ፡፡ ወእሙን
12 ቱሂ ፡ ሰበ ፡ ሰምዑ ፡ ከመ ፡ አስተርአያ ፡ ወሕያው ፡ ውእቱ ፡ ኢአመንዋ ፡፡ ወእምዝ ፡
አስተርአዮሙ ፡ ለክልኤቱ ፡ እምኔሆሙ ፡ በካልእ ፡ ራእይ ፡ እንዘ ፡ የሐውሩ ፡ ሐቅለ ፡፡
13 ወሐሩ ፡ እሙንቱሂ ፡ ወዜነዉ ፡ ለቢጾሙ ፡፡ ወሎሙኒ ፡ ኢአመንዎሙ ፡፡ ወእምዝ ፡
14 ድኅረ ፡ ከዐበ ፡ እንዘ ፡ ይረፍቁ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወአሐዱ ፡ አስተርአዮሙ ፡ ወገሠጸ ፡ ጽንዐ ፡ ልበ
15 ሙ ፡ ወኢአሚኖቶሙ ፡ እስመ ፡ ለእለ ፡ ርእይዎ ፡ ከመ ፡ ተንሥአ ፡ ኢአመንዎሙ ፡፡ ወ
16 ይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ወስብኩ ፡ ወንጌለ ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ፡፡ ዘአመ
17 ነ ፡ ወተጠምቀ ፡ ይድኅን ፡ ወዘሰ ፡ ኢአምነ ፡ ይደየን ፡፡ ታአምረ ፡ በሕቲቱ ፡ ለእለ ፡ አመ
ኑ ፡ ይገብሩ ፡ በስመ ፡ ዚአየ ፡ አጋንንተ ፡ ያወፅኡ ፡ ወበካልእ ፡ ልሳን ፡ ይትናገሩ ፡ ሐዲሰ ፡፡
18 ወአራዊተ ፡ ምድር ፡ ይእኅዙ ፡፡ ወዘሂ ፡ ይቀትል ፡ እመ ፡ ሰትዩ ፡ አልቦ ፡ ዘይኤክዮሙ ፡ ወዲ
19 በ ፡ ድዉያን ፡ እደዊሆሙ ፡ ያነብሩ ፡ ወይሔይዉ ፡፡ ወእግዚእነሰ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
እምድኅረ ፡ ተናገሮሙ ፡ ዓርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡ
20 ሁ ፡፡ ወወፂኦሙ ፡ እሙንቱ ፡ ሰበኩ ፡ ኵሉሄ ፡ እንዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይረድእ ፡
ወቃሎ ፡ ያጸንዕ ፡ በተአምረ ፡ ዘይተሉ ፡ ኣሜን ፡፡
ወተፈጸመ ፡ ወንጌል ፡ ዘማርቆስ ፡ ወቃሉ ፡ ፲፻ ፯፻ ፡፡

Et surgens manè in primo sabbathi apparuit primò Mariæ Magdalenæ, ex qua 9 ejecerat septem dæmones. Et illa vadens nuntiavit iis qui cum eo fuerant 10 olim, lugentibus, & flentibus. Et illi quum audivissent quòd aparuisset ei, & 11 quòd vivus esset, fidem non adhibuerunt ei. Et tunc apparuit duobus ex ipsis 12 in alia specie euntibus rus. Et abierunt illi, & nuntiaverunt sociis suis, & illis 13 non crediderunt. Et postremò iterum, recumbentibus ipsis undecim apparuit; 14 & exprobravit duritiem cordis eorum, & incredulitatem eorum: quia iis qui vidissent eum, quòd resurrexisset è mortuis, non crediderunt. Et dixit iis, Ite in 15 totum mundum, & prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & 16 baptizatus fuerit servabitur, & qui non crediderit condemnabitur. Signa tan- 17 tùm credentibus subjicientur. In nomine meo dæmones ejicient, & omninò linguâ loquentur novâ. Et serpentes prehendent, & lethale si biberint non noce- 18 bit iis, & super ægrotos manus suas imponent, & restituent. Et Domi- 19 nus quidem noster, Dominus Jesus, postquàm loquutus esset iis, ascendit in cœlum; & sedit ad dexteram Dei patris sui. Et exeuntes illi prædicârunt ubique, 20 Deo adjuvante, & sermonem confirmante per signa subsequentia, Amen.

Absolutum est Evangelium S. Marci.
Et voces ejus, 1700.

(α) ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Α' Περὶ τῆς ἀπογραφῆς.
Β' περὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμένων.
Γ' (β) περὶ τοῦ Συμεῶνος.
Δ' περὶ (γ) Ἄννης τῆς προφήτιδος.
Ε' περὶ τοῦ γενομένου ῥήματος πρὸς Ἰωάννην.
ς' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Ἰωάννην.
Ζ' περὶ τοῦ πειρασμοῦ (δ) τοῦ Χριστοῦ.
Η' περὶ τοῦ ἔχοντος πνεῦμα δαιμονίου.
Θ' περὶ τῆς πενθερᾶς (ε) τοῦ Πέτρου.
Ι' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ΙΑ' περὶ τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων.
ΙΒ' περὶ τοῦ λεπροῦ.
ΙΓ' περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ΙΔ περὶ Λευῒ τοῦ τελώνου.
ΙΕ' περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος (ζ) τὴν χεῖρα.
Ις' περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
ΙΖ' περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ΙΗ' περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
ΙΘ' περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας.
Κ' περὶ τῶν ἀποσταλέντων (η) παρὰ Ἰωάννου.
ΚΑ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΚΒ' περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπείροντος.
ΚΓ' περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
ΚΔ' περὶ τοῦ λεγεῶνος.
ΚΕ' περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
Κς' περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ΚΖ' περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δώδεκα.
ΚΗ' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΘ' περὶ τῆς (θ) τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
Λ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως (ι) τοῦ Κυρίου.
ΛΑ' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
ΛΒ' περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
ΛΓ' περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν.
ΛΔ' περὶ τῶν ἀναδειχθέντων ἑβδομήκοντα.
ΛΕ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ.
(κ) Λς' περὶ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς.
ΛΖ' περὶ Μάρθας καὶ Μαρίας.
ΛΗ' περὶ προσευχῆς.
ΛΘ' περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν.
Μ' περὶ τῆς ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπαράσης φωνήν.
ΜΑ' περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
ΜΒ' περὶ τοῦ Φαρισαίου τοῦ καλέσαντος (λ) τὸν Κύριον.
ΜΓ' περὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῶν νομικῶν.
ΜΔ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΜΕ' περὶ τοῦ θέλοντος μερίσασθαι τὴν (μ) κληρονομίαν.
Μς' περὶ οὗ (ν) εὐφόρησεν ἡ χώρα πλουσίου.
ΜΖ' περὶ τῶν Γαλιλαίων καὶ τῶν ἐν τῷ Σιλωάμ.
ΜΗ' περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενείας.
ΜΘ' περὶ τῶν παραβολῶν.
Ν περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι.
ΝΑ' περὶ τῶν εἰπόντων τῷ Ἰησοῦ διὰ Ἡρώδην.
ΝΒ' περὶ τοῦ ὑδρωπικοῦ.
ΝΓ' περὶ τοῦ μὴ ἀγαπᾶν τὰς πρωτοκλισίας.
ΝΔ περὶ τῶν κεκλημένων (ξ) εἰς τὸ δεῖπνον.
(ο) ΝΕ' περὶ οἰκοδομῆς πύργου παραβολή.
Νς' περὶ τῶν ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
ΝΖ' περὶ τοῦ ἀποδημήσαντος (π) εἰς χώραν μακράν.
ΝΗ' περὶ τοῦ οἰκονόμου τῆς ἀδικίας.
ΝΘ' (ρ) περὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.
Ξ' περὶ τῶν δέκα λεπρῶν.
ΞΑ' περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.
ΞΒ' περὶ τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου.
ΞΓ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος (σ) πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
ΞΔ' περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ΞΕ' (τ) περὶ τοῦ Ζακχαίου.
Ξς' περὶ τοῦ πορευθέντος λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν.
ΞΖ' περὶ τῶν λαβόντων (υ) τὰς μνᾶς.
ΞΗ' περὶ τῆς πόλεως.
ΞΘ' (φ) περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ Γραμματέων.
Ο' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος παραβολή.
ΟΑ' περὶ τῶν ἐγκαθέτων διὰ τὸν κῆνσον.
ΟΒ' περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΟΓ' (χ) περὶ τοῦ, Πῶς υἱὸς Δαβὶδ ἐστὶν ὁ Χριστός.
ΟΔ' περὶ τῆς τὰ δύο (ψ) λεπτὰ βαλούσης.
ΟΕ' περὶ τῆς συντελείας ἐρώτησις.
Ος' περὶ τοῦ πάσχα.
ΟΖ' περὶ τῶν φιλονεικησάντων τίς μείζων.
ΟΗ' περὶ τῆς ἐξαιτήσεως τοῦ (ω) Σατανᾶ, καὶ ἀρνήσεως Πέτρου.
ΟΘ' περὶ τῆς παρ' Ἡρώδου ἐξουθενήσεως.
Π' περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν.
ΠΑ' περὶ τοῦ μετανοήσαντος λῃστοῦ.
ΠΒ' περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.
ΠΓ' (α) περὶ τοῦ Κλεόπα.

MS.A. (α) Abscinditur Capitulorum inscriptio: sine titulo sic sequuntur, Περὶ τῆς ἀπογραφῆς. (β) περὶ Συμεών. (γ) Ἄννας (δ) τοῦ Σωτῆρος. (ε) Πέτρου. (ζ) χεῖρα. (η) ὑπὸ (θ) * τῶν μαθητῶν (ι) τοῦ Ἰησοῦ. (κ) Λς'. Cap. hoc dislocatur in MS. A. & ponitur post Cap. περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν. (λ) τὸν Ἰησοῦν. (μ) οὐσίαν. (ν) ηὐφόρησεν (ξ) ἐν τῷ δείπνῳ. (ο) ΝΕ'. παραβολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργου. Νς'. παραβολὴ περὶ ἑκατὸν προβάτων. (π) υἱοῦ εἰς (ρ) περὶ πλουσίου καὶ Λαζάρου. (σ) τὸν Ἰησοῦν πλουσίου. (τ) περὶ Ζακχαίου. (υ) τὰς δέκα μνᾶς. (φ) περὶ ὧν ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι. Ο'. παραβολὴ ἀμπελῶνος. ΟΑ'. ἐπερώτησις διὰ τὸν κῆνσον. (χ) ἐπερώτησις, Πῶς ἐστὶν υἱὸς Δαβὶδ ὁ Χριστός. (ψ) λεπτὰ *. ΟΕ'. ἐπερώτησις περὶ συντελείας. (ω) Σατανᾶ. ΟΘ'. ἐξουδένησις Ἡρώδου. (α) ΠΓ' περὶ Κλεόπα.

Τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου τὰ κεφάλαια.

SECUNDUM LUCAM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. α´.

QUONIAM multi conati ſunt ordinare narrationem de imple-
1 ἘΠΕΙΔΗ΄ΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορη- α
tis in nobis rebus, Sicut tradiderunt nobis ab initio ipſi oculati & mi-
2 μένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπη- ι
niſtri exiſtentes ſermonis: Viſum eſt & mihi aſſecuto altiùs omnia dili-
3 ρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· Ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκρι-
genter, ſecundùm ordinem tibi ſcribere, optime Theophile, Ut agnoſcas, de quibus inſtru-
4 βῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, Ἵνα ἐπιγνῷς, περὶ ὧν κατη-
ctus es, ſermonum firmitudinem.
χήθης, λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

FACTUM eſt in diebus Herodis regis Judææ, Sacerdos quidam
5 ἘΓΕ΄ΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις
nomine Zacharias, ex vice Abia: & uxor illius ex filiabus Aaron,
ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών,
& nomen ejus Eliſabeth. Erant autem juſti ambo ante Deum,
6 (α) καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
incedentes in omnibus mandatis & juſtificationibus Domini irreprehenſibiles. Et non erat
7 πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. Καὶ οὐκ ἦν
illis natus, eò quòd Eliſabeth erat ſterilis, & ambo provecti in die-
αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέ-
bus ſuis erant. Factum eſt autem in Sacerdotio fungendo ipſum in ordine vi-
ραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημε- 8
cis ſuæ ante Deum, Secundùm conſuetudinẽ Sacerdotii, ſortitus eſt ſuffire,
ρίας αὐτοῦ (β) ἔναντι τοῦ Θεοῦ, Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι, 9
ingreſſus in templum Domini. Et omnis multitudo populi erat orans
εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον 10
foris horâ incenſi. Viſus eſt autem illi angelus Domini, ſtans à dextris al-
ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυ- 11
taris incenſi. Et turbatus eſt Zacharias videns, & timor incidit in eum.
σιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 12
Ait autem ad illum angelus; Ne timeas, Zacharia: quoniã exaudita eſt petitio tua: &
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ 13
uxor tua Eliſabeth gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus, Joannem. Et
ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ 14
erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.
ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ (γ) γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.

MS. A. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν. (α) καὶ ὄνομα (β) ἐναντίον (γ) γενέσει

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܛܒܥܝܢܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܠܘܩܐ
ܡܣܒܪܢܐ ܕܡܠܠ ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܪܒܬܐ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ * ܐ *
* ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܨܒܘ ܕܢܟܬܒܘܢ ܬܫܥܝܬܐ ܕܣܘܥܪܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܡܬܦܝܣܝܢ ܒܗܘܢ. 1
* ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܫܠܡܘ ܠܢ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܗܘܘ ܚܙܝܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܡܠܬܐ. 2
* ܐܬܚܙܝ ܐܦ ܠܝ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܝܬ ܒܚܦܝܛܘܬ ܠܟܠܗܘܢ. ܕܟܠ ܡܕܡ ܒܛܟܣܗ 3
ܐܟܬܘܒ ܠܟ ܢܨܝܚܐ ܬܐܘܦܝܠܐ. * ܕܬܕܥ ܫܪܪܐ ܕܡܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܬܠܡܕܬ ܒܗܝܢ. 4
* ܫܘܠܡܗ * ܐ *
* ܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܗܪܘܕܤ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܟܗܢܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܙܟܪܝܐ. ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ 5
ܕܒܝܬ ܐܒܝܐ. ܘܐܢܬܬܗ ܡܢ ܒܢܬܗ ܕܐܗܪܘܢ. ܫܡܗ ܗܘܐ ܐܠܝܫܒܥ. * ܙܕܝܩܝܢ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ 6
ܗܘܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܒܟܐܢܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܠܐ ܥܕܠܐ.
* ܒܪܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܠܝܫܒܥ ܥܩܪܐ ܗܘܬ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܣܓܝܐܝܢ 7
ܒܝܘܡܬܗܘܢ ܗܘܘ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܡܟܗܢ ܗܘܐ ܒܛܟܣܐ ܕܬܫܡܫܬܗ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 8
* ܒܥܝܕܐ ܕܟܗܢܘܬܐ. ܡܛܝܗܝ ܕܢܣܝܡ ܒܣܡܐ. ܘܥܠ ܠܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܟܠܗ 9 10
ܟܢܫܐ ܕܥܡܐ. ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܠܒܪ ܒܥܕܢܐ ܕܒܣܡܐ. * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܠܙܟܪܝܐ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܕܩܐܡ 11
ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܡܕܒܚܐ ܕܒܣܡܐ. * ܘܐܬܕܠܚ ܙܟܪܝܐ ܟܕ ܚܙܝܗ. ܘܕܚܠܬܐ ܢܦܠܬ ܥܠܘܗܝ. 12
* ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܙܟܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܡܥܬ ܨܠܘܬܟ. ܘܐܢܬܬܟ ܐܠܝܫܒܥ ܬܐܠܕ 13
ܠܟ ܒܪܐ. ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܘܚܢܢ. * ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܚܕܘܬܐ ܘܪܘܙܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܒܡܘܠܕܗ ܢܚܕܘܢ. 14

IN NOMINE DOMINI DEIQUE noſtri Jeſu Chriſti, excudimus Evangelium ſacroſanctum, præconium Lucæ Evangeliſtæ, quod locutus eſt, & annuntiavit Græcè in Alexandria magna.

Lectio matutinis Annuntiationis Zachariæ.

1 Quoniam plurimi voluerunt ſcribere narrationes earum actionum, de quibus nos certi ſumus; 2 Utpote rebus quas tradiderunt nobis ii, qui à principio ſpectatores ac miniſtri fuerunt ejuſmet ſermonis: 3 Viſum eſt etiam mihi, quippe qui fuerim impensè proximus illis omnibus, ordine ſuo cuncta ad te ſcribere, celeberrime Theophile. 4 Ut recognoſcas veritatem eorum ſermonum, quibus te diſcipulum exhibuiſti.

CAPUT I.

5 Fuit in diebus Herodis regis Judææ ſacerdos quidam nomine Zacharias ex miniſterio domûs Abia: uxor autem ejus ex filiabus Aharon, cujus nomen erat Eliſebá. 6 Erant autem ambo juſti coram Deo, & ambulantes in omnibus mandatis ejus, & in juſtitia Domini ſine reprehenſione. 7 Nullum porrò habebant filium, quandoquidem Eliſebà erat ſterilis, amboque erant multorum dierum. 8 Factum eſt autem quum ipſe ſacerdotio fungeretur in ordine miniſterii ſui coram Deo: 9 Ritu ſacerdotii accidit ei, ut adoleret incenſum: & ingreſſus eſt templum Domini. 10 Tota verò turba populi orabat foris tempore ſuffitûs. 11 Et apparuit ipſi Zachariæ angelus Domini ſtans à dextera altaris ſuffimenti. 12 Et conturbatus eſt Zacharias quum vidiſſet eum, & tremor irruit in eum. 13 Dixit autem ei angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt oratio tua, & uxor tua Eliſebà pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Johannem. 14 Eritque tibi gaudio & exultationi, ac plurimi gaudebunt ipſius nativitate.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

انجيل لوقا كه بزبان يوناني قبطي در اسكندريه نبشت
* براي انك بسياران خواستند * كه بنويسند داستا شكفتها كه ما بدان مقر * ومعترف هستيم * 1
* همچو چيزي كه بما سپارده شد از ايشان كه از قديم مي ديدند وكلمه را بندكي مي 2
كردند * بمن نيز نموده شد * كه من بهمت وكوشش با همكنان عظيم نزديك بودم * كه هر 3
چيزي را بر قرار خود براي تو بنويسم * تاوفيلا موتمن * تا بداني حقيقت كه سخنها براي ايشان 4
مريد وشنوانده شدي   دوم   مژده دادن فرشته زكريا را براي يحيي
* بود در روزكار هيروديس ملك يهود * شخصي كوهون يعني كشيش * نامش زكريا از خدمت 5
قوم ابيا وزن او از خاندان هرون * نامش اليشبع * هردو شايسته‌ء خدا * وبا خدا راست بودند * 6
ودر همه سپارشهاء † او روان مي شدند * ودر عدل خداوند بي ترس وعيب * وفرزند 7
نداشتند * براي انك اليشبع عاقر بود * وهر دو را روزكار كذشته * وپرسال بودند *

EVANGELIUM *LUCÆ*, quod linguâ Græcâ Ægyptiacâ in Alexandria ſcripſit.

CAPUT I.

1 *Eo quòd multi voluerunt ſcribere hiſtoriam mirorum, quæ nos firmiter credimus & profitemur:* 2 *Juxta illud quod nobis traditum fuit ab iis, qui ab initio viderunt, & ſermoni miniſterium fecerunt.* 3 *Mihi etiam viſum eſt, ut qui curâ & ſtudio omnibus quàm proximus fui, res ſingulas loco ſuo tibi perſcribere, Theophile fideliſſime:* 4 *Ut ſcias certitudinem ſermonum, quibus benevolè affectus & auditor fuiſti.*

II. Annuntiat Angelus Zachariæ de Johanne.

5 *Fuit in diebus Herodis regis Judææ quidam Cohon, (i. e. ſacerdos) cui nomen Zacharias, de miniſterio gentis Abiæ: & uxor ejus erat de familia Aaron, & nomen ejus Eliſeba.* 6 *Ambo Deo digni, & cum Deo recti erant, & in omnibus mandatis ejus incedebant, & in juſtitia Domini abſque timore aut vitio.* 7 *Et filium non habebant, eò quòd Eliſeba ſterilis eſſet, & ambo ætate provecti & pleni annorum eſſent.*

Verſio VULGATA LATINA.
SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM ſecundùm LUCAM.

CAPUT I.

1 Quoniam quidem multi conati ſunt ordinare narrationem, quæ in nobis comple-
2 tæ ſunt, rerum: Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipſi viderunt, & miniſtri
3 fuerunt ſermonis: Viſum eſt & mihi, aſſecuto omnia à principio diligenter, ex
4 ordine tibi ſcribere, optime Theophile, Ut cognoſcas eorum verborum, de qui-
5 bus eruditus es, veritatem. Fuit in diebus Herodis, regis Judææ, ſacerdos qui-
dam nomine Zacharias, de vice Abia; & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen
6 ejus Eliſabeth. Erant autem juſti ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
7 datis & juſtificationibus Domini ſine querela. Et non erat illis filius, eò quòd eſ-
ſet Eliſabeth ſterilis, & ambo proceſſiſſent in diebus ſuis. Factum eſt autem, 8
cùm ſacerdotio fungeretur in ordine vicis ſuæ ante Deum, Secundùm conſuetu- 9
dinem ſacerdotii, ſorte exiit ut incenſum poneret, ingreſſus in templum Domini: 10
Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incenſi. Apparuit autem illi 11
Angelus Domini, ſtans à dextris altaris incenſi. Et Zacharias turbatus eſt videns, 12
& timor irruit ſuper eum. Ait autem ad illum Angelus; Ne timeas, Zacharia, quo- 13
niam exaudita eſt deprecatio tua: & uxor tua Eliſabeth pariet tibi filium, & vo-
cabis nomen ejus, Joannem: Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in na- 14
tivitate ejus gaudebunt:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس لوقا الحكيم احد السبعين
كتبه يونانيا بالهام روح القدس بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *
1 * لاجل ان كثيرين راموا كتب قصص الامور التي نحن بها عارفون * كما عهد الينا اوليك 2
الاولون الذين كانوا من قبل معاينين وكانوا خداما للكلمة * رايت انا ايضا اذ كنت تابعا 3
لكل شي بتحقيق ان اكتب اليك ايها العزيز ثاوفيلا * لتعرف حقايق الكلام الذي وعظت 4
به * كان في ايام هيرودس ملك اليهودية كاهن اسمه زكريا من خدمة آل ابيا * وكانت 5
مراته من بنات هرون واسمها اليصابات * وكان كلاهما بارين قدام الله سايرين في جميع الوصايا 6
وحقوق الرب بغير ميل * ولم يكن لهما ولد لان اليصابات كانت عاقرا * وكانا كلاهما قد طعنا في 7
ايامهما * فبينما هو يكهن في ايام ترتيب خدمته امام الله * كعادة الكهنوت اذ بلغته نوبة وضع 8 9
البخور * فدخل هيكل الرب * وكان جميع الشعب يصلون خارجا وقت البخور * فظهر له ملاك 10 11
الرب قايما عن يمين مذبح البخور * فلما راه زكريا اضطرب وغشيه خوف عظيم * فقال له 12 13
الملاك لا تخف يا زكريا فقد سمعت طلبتك * ومراتك اليصابات تلد لك ابنا وتسميه يوحنا *
* ويكون لك فرح عظيم وتهليل * وكثيرون يفرحون بمولده * 14

In nomine Dei uni⁹, Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti. Evangeliũ ſancti Lucæ medici, un us ex Septuaginta, quod ſcripſit Græcè, inſpirante Spiritu ſancto. Benedictiones ejus complectantur nos, Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

1 *Quoniam multi meditati ſunt ſcriptionem hiſtoriarum rerum quarum nos ſumus gnari;* 2 *Prout teſtatum reliquerunt nobis ii priores qui fuerunt anteà ſpectatores & fuerunt miniſtri verbi:* 3 *Viſum eſt mihi etiam, quippe qui fuerim inhærens cuilibet rei cum firmitate, ſcribere ad te, ô chariſſime Theophile,* 4 *Ut cognoſcas veritates ſermonis quo es eruditus.*

CAPUT I.

5 *Fuit in diebus Herodis regis Judææ, ſacerdos cui nomen erat Zacharias de miniſterio familiæ Abiæ: & erat uxor ejus de filiabus Haron, & nomen ej⁹ Elizabeth.* 6 *Et erant ambo juſti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & ſtatutis Domini ſine obliquitate:* 7 *Et non erat eis filius, eò quòd Elizabeth eſſet ſterilis, & eſſent ambo jam provecti in diebus ſuis.* 8 *Dum autem ipſe ſacerdotio fungeretur in diebus ordinis miniſterii ſui ante Deum,* 9 *Secundùm conſuetudinem ſacerdotii: cùm pertinuiſſent ad eum vices ponendi incenſum, ingreſſus eſt templum Domini.* 10 *Et omnis populus orabat foris tempore incenſi.* 11 *Et apparuit illi angelus Domini ſtans à dextera altaris incenſi.* 12 *Cùmque vidiſſet eum Zacharias, turbatus eſt, & obvolvit eum timor magnus.* 13 *Et dixit ei angelus, Ne timeas, ô Zacharia, jam exaudita eſt deprecatio tua: & uxor tua Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis eum Johannem.* 14 *Eritque tibi gaudium magnum, & jubilatio: & multi gaudebunt in nativitate ejus.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል፡ ዘሉቃስ፡

1 እስመ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ወጠኑ፡ ይንግሩ፡ ወይምሀሩ፡ በእንተ፡ ግብር፡ ዘአመኑ፡ በላዕሌ
2 ነ፡፡ በከመ፡ መሀሩነ፡ እለ፡ ቀደሙ፡ ርእዮቶ፡ ወተልእክዎ፡ በቃሉ፡፡
3 ወረትዐኒ፡ ሊተኒ፡ እትልዎ፡ እምጥንቱ፡ ወጥዩቀ፡ ኵሎ፡ በበ፡ መትልው፡ እጽሕፍ፡
4 ለከ፡ ዐዚዝ፡ ቴዎፍሎ፡፡ ከመ፡ ታእምር፡ ጥዩቀ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ኀይለ፡
5 ነገር፡ ትምህርተ፡ ዘተምህርከ፡፡ ወኮነ፡ በመዋዕለ፡ ሄሮድስ፡ ንጉሠ፡ ይሁዳ፡፡ ሀሎ፡
አሐዱ፡ ካህን፡ ዘስሙ፡ ዘካርያስ፡ በመዋዕለ፡ አቢያ፡፡ ወብእሲቱ፡ እምአዋልደ፡
6 አሮን፡ ወስማ፡ ኤልሳቤጥ፡፡ ወክልኤሆሙ፡ ጻድቃን፡ እሙንቱ፡ በቅድመ፡ እግዚ
አብሔር፡ ወይሐውሩ፡ በኵሉ፡ ትእዛዙ፡ ወኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወንጹሐን፡
7 እሙንቱ፡፡ ወአልቦሙ፡ ውሉደ፡ እስመ፡ መካን፡ ይእቲ፡ ኤልሳቤጥ፡ ወክልኤሆሙ፡
8 ልሂቃን፡ እሙንቱ፡ ወኀለፈ፡ መዋዕሊሆሙ፡፡ ወእምዝ፡ አመ፡ ይገብር፡ ግብረ፡
9 ክህነት፡ በአብሬቱ፡ ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡ በከመ፡ ይገብሩ፡ ካህናት፡ ወበጽ
10 ሐ፡ ጊዜ፡ ይዕጥን፡ ወቦአ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወኵሎሙ፡
11 ሕዝብ፡ ሀለዉ፡ በምልኦሙ፡ ይጼልዩ፡ በአፍአ፡ ጊዜ፡ ሰዐተ፡ ዕጣን፡፡ ወአስተር
12 አዮ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ በመንገለ፡ የማነ፡ ምሥዋዐ፡ ዕጣን፡፡ ወሶበ፡ ርእ
13 የ፡ ደንገፀ፡ ዘካርያስ፡ ፍርሀት፡ ወረዓድ፡ ወረደ፡ ላዕሌሁ፡፡ ወይቤሎ፡ መልአክ፡
ኢትፍራህ፡ ዘካርያስ፡ እስመ፡ ተሰምዐ፡ ጸሎትከ፡ ወብእሲትከ፡ ኤሊሳቤጥ፡ ት
14 ወልድ፡ ለከ፡ ወልደ፡ ወትሰምዮ፡ ስሞ፡ ዮሐንስ፡፡ ወይከውነከ፡ ትፍሥሕተ፡
ወሐሤተ፡ ወብዙኃን፡ ይትፌሥሑ፡ በልደቱ፡፡

EVANGELIUM LUCÆ.

CAPUT I.

Quoniam multi *ſunt* qui conati ſunt narrare, & docere de re cui crediderunt 1
de nobis: Sicut docuerunt nos qui primò viderunt eum, & miniſtrârunt ei in 2
ſermone ſuo: Et opportunum viſum eſt mihi ſequi ab initio, & diligenter to- 3
tum ſecundùm ordinem ſcribere tibi, optime Theophile. Ut cognoſcas accuratè 4
de tota virtute verbi, doctrinam *in* qua eruditus es. Et factum eſt in diebus He- 5
rodis Regis Judææ, *quòd* fuit quidam ſacerdos cujus nomen *erat* Zacharias in
diebus Abia; & uxor ejus ex filiabus Aaron, & nomen ejus Elizabeth. Et ambo 6
juſti erant coram Deo, & ambulabant in omnibus mandatis & judiciis Dei, &
innocentes erant. Et non habuerunt filios quia ſterilis fuit Elizabeth, & ambo 7
grandævi erant: & progreſſi erant dies eorum. Et quum fungeretur officio 8
ſacerdotali vice ſuâ coram Deo, Sicut faciebant ſacerdotes: & quum 9
veniret tempus incenſum adolendi, & introiret domum ſanctam Dei, 10
Et omnes populi eſſent plenâ congregatione orantes foris tempore horæ 11
ſuffitûs; apparuit angelus Dei ad dextram altaris ſuffitûs. Et dixit ei 12
angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt petitio tua, & uxor tua 13
Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus, Johannem. Et erit tibi 14
gaudium, & exultatio, & multi gaudebunt in nativitate ejus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* روزي آمد * كه زكريا بر عادت خود * به پيرايه‌ء بندكي خود * برابر خدا كشيشي ميكرد * 8
* بشيوه‌ء كوهني * يعني عبادت ونماز * چون هنكام بخور انداختن رسيد * در هيكل خدا در رفت * 9
* وهمه جماعت بيرون نماز مي كردند * * فرشته‌ء خدا بزكريا نموده شد * ايستاده بر 10 11
دست راست † مذبح از براي بخور * * چون † زكريا فرشته را ديد اشفته شد * وهيبت برو 12
افتاد * * فرشته † بزكريا كفت * اي زكريا مترس * سبب انك نماز تو شنوده شد * واليشبع † 13
براي تو پسر زايد ونام او را يوحنا † خواني * * وترا ازو خرمي وشادماني بشود * ودر 14
زاييدنش بسياران شادمان كردند

8 *Dies autem venit, quo Zacharias pro conſuetudine ſua, in ornatu miniſterii ſui, coram Deo ſacerdotio fungeretur.* 9 *Itaque juxta ritum ſacerdotii (i. e. cultûs & orationis) cùm tempus ſuffiminis injiciendi veniſſet, in templum Dei ingreſſus eſt:* 10 *Et tota congregatio foris precabatur.* 11 *Tunc Angelus Dei Zachariæ conſpectus eſt, ſtans ad manum dextram altaris ad ſuffitum.* 12 *Cùm Zacharias Angelum videret, conturbatus eſt, & terror in eum incidit.* 13 *Angelus igitur Zachariæ dixit, O Zacharia ne time, eâ de cauſa quòd oratio tua exaudita eſt; & Eliſeba tibi filium pariet, & nomen ejus Johannem vocabis.* 14 *Et tibi de eo gaudium & lætitia erit: & nativitate ejus multi lætabuntur.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiri-
15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον (δ) τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύμα-
tu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. Et multos filiorum Is-
16 τος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse præcedet ante
17 ραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
illum in spiritu & virtute Eliæ, *convertere* corda patrum in *natos*, & *in-*
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀ-
suasibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem *expeditam*. Et
18 πειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι (ε) Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ
dixit Zacharias ad angelum; *Juxta quid* sciam hoc? ego enim sum se-
εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρε-
nex, & uxor mea *provecta* in diebus suis. Et respondens
19 σβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς
angelus dixit ei; Ego sum Gabriel *astans* ante Deum: & mis-
ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπε-
sus sum loqui ad te, & evangelizare tibi hæc. Et ecce eris tacens,
20 στάλην λαλῆσαι πρὸς σέ, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν,
& non *potens* loqui usque quo *die* fiant hæc, pro *quibus* non cre-
καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
didisti verbis meis, quæ implebuntur in *tempus ipsorum*. Et erat
21 στευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν

plebs expectans Zachariam: & mirabantur *in tardare ipsum* in templo.
ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
Egressus autem non poterat loqui *illis*: & cognoverunt quòd visionem vidisset in
22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν
templo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est, ut
23 τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο, ὡς
impleti sunt dies *ministrationis* ejus, abiit in domum suam. Post
24 ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ
autem hos dies concepit Elisabeth uxor ejus, & occultabat *seipsam*
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν
menses quinque, dicens; Quia sic mihi fecit Dominus in diebus,
25 μῆνας πέντε, λέγουσα, Ὅτι (ζ) οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις,
quibus *inspexit* auferre opprobrium meum *in hominibus*. In autem mense sex-
26 αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕ-
to missus est angelus Gabriel à Deo in civitatē Galilææ, cui nomen
κτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα
Nazareth, Ad virginem desponsatam viro, cui nomen Joseph, de
27 (η) Ναζαρέτ, Πρὸς παρθένον (θ) μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ
domo David: & nomen virginis, Maria. Et ingressus angelus ad
28 οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς
eam, dixit; *Gaude*, gratiâ plena, Dominus *cum te*: benedicta tu in mulieribus.
αὐτήν, εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

MS. A. (δ) Κυρίου, (ε) τῷ Κυρίῳ (ζ) οὕτως (η) Ναζαρὰθ, (θ) ἐμνηστευμένην

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܪܒܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܠܐ ܢܫܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܬܡܠܐ ܟܕ ܗܘ *
16 ܒܟܪܣܐ ܕܐܡܗ ܀ * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܦܢܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܀ * ܘܗܘ
17 ܢܐܙܠ ܩܕܡܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܘܒܚܝܠܐ ܕܐܠܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܦܢܝܘ ܠܒܐ ܕܐܒܗܬܐ ܥܠ ܒܢܝܐ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܐ
18 ܠܝܕܥܬܐ ܕܟܐܢܐ ܘܢܛܝܒ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܓܡܝܪܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܙܟܪܝܐ
ܠܡܠܐܟܐ ܐܝܟܢܐ ܐܕܥ ܗܕܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܣܒܬ ܘܐܢܬܬܝ ܥܠܬ ܒܝܘܡܬܗ ܀
19 * ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܐܫܬܠܚܬ
20 ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܟ ܘܠܡܣܒܪܘܬܟ ܗܠܝܢ ܀ * ܡܟܝܠ ܬܗܘܐ ܫܬܝܩ ܘܠܐ ܬܫܟܚ ܠܡܡܠܠܘ ܥܕܡܐ
21 ܠܝܘܡܐ ܕܗܠܝܢ ܗܘܝܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܬ ܠܡܠܝ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܝܢ ܒܙܒܢܗܝܢ ܀ * ܥܡܐ ܕܝܢ
22 ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܡܣܟܐ ܠܙܟܪܝܐ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܘܚܪܬܗ ܕܒܗܝܟܠܐ ܀ * ܟܕ ܢܦܩ ܕܝܢ
ܙܟܪܝܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܘܐܣܬܟܠܘ ܕܚܙܘܐ ܚܙܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܗܘ ܡܪܡܙ
23 ܪܡܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܩܘܝ ܟܕ ܐܠܡ ܀ * ܘܟܕ ܡܠܝܘ ܝܘܡܬܐ ܕܬܫܡܫܬܗ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ ܀
24 * ܘܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܒܛܢܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܢܬܬܗ ܘܡܛܫܝܐ ܗܘܬ ܢܦܫܗ
25 ܝܪܚܐ ܚܡܫܐ ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ ܀ * ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܠܝ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܚܪ ܒܝ ܠܡܣܒ
ܚܣܕܝ ܕܒܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܀ * ܘܣܘܒܪܗ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ * ܩ *
26 * ܒܝܪܚܐ ܕܝܢ ܕܫܬܐ ܐܫܬܕܪ ܓܒܪܝܐܝܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܠܓܠܝܠܐ
27 ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܨܪܬ ܀ * ܠܘܬ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܟܝܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܡܢ
28 ܒܝܬ ܕܘܝܕ ܘܫܡܗ ܕܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ ܀ * ܘܥܠ ܠܘܬܗ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܠܡ
ܠܟܝ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ ܡܪܢ ܥܡܟܝ ܒܪܝܟܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ ܀

Etenim futurus est magnus coram Domino; 15 nec vinum, nec siceram bibet; & Spiritu sanctitatis replebitur adhuc existens in utero matris suæ: 16 Multosque ex filiis Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum. 17 Et ipse præcedet eum in spiritu & virtute Eliæ prophetæ, ut convertat cor patrũ in filios, eosq; qui sunt inobedientes, ad scientiam rectorum; ac præparet Domino populum perfectum. 18 Et ait Zacharias angelo, Quomodo istud sciam? ego enim sum senex, & uxor mea provecta in diebus suis. 19 Et respondit angelus, ac dixit ei; Ego sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ut te alloquar, & hæc tibi evangelizem. 20 Deinceps silebis, nec poteris loqui, ad eum usque diem quo hæc fiant: quia non credidisti hisce sermonibus meis, qui implebuntur tempore suo. 21 Populus autem stabat, ac præstolabatur Zachariam, & mirabantur moram ipsius in templo. 22 Quum exiisset autem Zacharias, non poterat alloqui eos, & intellexerunt eum visionem vidisse in templo, & ipse nutu innuebat eis: & mansit mutus. 23 Quumque impleti fuissent dies ministerii ejus, venit domum suam. 24 Et factum est post dies illos ut conciperet Elisebà uxor ipsius, & occultaret sese quinque mensibus, ac diceret; 25 Nempe ista fecit mihi Dominus diebus quibus respexit me, ut auferret opprobrium meum, quod *mihi erat* inter homines.

Ad Annuntiationem Deiparæ. 1.

26 Mense autem sexto missus est Gabriel angelus à Deo in Galilæam, in urbem nomine Nazareth, 27 Ad virginem desponsatam viro, nomine Joseph, è domo David, & nomen virginis erat Maria. 28 Et ingressus est ad eam angelus, & dixit ei; Pax tibi, ô plena gratiâ, Dominus noster tecum, benedicta es inter mulieres.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * پيش خداوند بزرك شود ومي ومستي كننده را نخورد ودرشكم مادراز روح القدس پر
16 شود * وبسياران از اسراييل پيش خداوند وخداي ايشان باز كرداند * وپيش خدا برود 17
بجان وبقوت ايلياء پيغمبر ودل پدران بر پسران باز كرداند وايشان نيز كه بمهر داناي
18 وراستي سر فرو نمي آوردند وتمامت خلق رابمهر خدا اماده دارد * وزكريا با فرشته كفت
19 چكونه من اين را بدانم كه من پيرم وزن مرا روزكار كذشته است * جواب داد
فرشته وكفت منم جبرييل كه برابر خدا ايستاده ام وفرستاده شدم كه با تو بكويم
20 واين خبرها را بتو بسپارم * اكنون خاموش باشي ونتواني سخن كفتن تا ان روز كه
21 اينها بشود براي انك درين سخنان من كه براي تو كفتم باور نداشتي * وخلق در
22 انتظار زكريا ايستاده بودند وبراي ديري كشيدن او درهيكل متفكر شده * چون زكريا
بيرون آمد با ايشان سخن نمي يارست كفتن مردم در يافتند كه درهيكل
ديدار ديده وبعد ازان سخن باشارت ورمز كفتي سبب انك زبانش كنك بود

Coram Domino magnus erit, & vinum & inebrians quid non bibet: & in utero matris suæ Spiritu sancto implebitur. 16 Et multos ex Israel ad Dominum & Deum suum reducet. 17 Et ante Deum ibit in spiritu & in virtute Eliæ prophetæ, et cor patrum ad filios convertet, & eos etiam qui scientiæ & veritati caput non submittunt: & universum populum pro Deo præparabit. 18 Et Zacharias Angelo dixit, Quomodo ego istud noscam, cùm ego senex sim, & uxor mea ætate provecta sit: 19 Responsum dedit Angelus, & dixit; Ego sum Gabriel, qui Deo astans sum, & missus sum ut loquar tecum, & hæc tibi annuntiem. 20 Porrò mutus eris, nec poteris verbum loqui, usque illum diem quo hæc fiant, eò quòd his verbis meis, quæ tibi dixi, fidem non habuisti. 21 Populus autem in expectatione Zachariæ stantes erant, & ob moram ejus in templo protractam cogitabundi facti. 22 Cùm Zacharias egressus esset, cum illis verbum non potuit loqui; unde homines intellexerunt quòd in templo visionem vidisset: postea autem loquelam per signa & nutus exprimebat, ea de causa quòd lingua ejus muta esset.

Versio VULGATA LATINA.

15 Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ: 16 Et multos filiorum Israel convertet ad 17 Dominum Deum ipsorum: Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ: ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam. 18 Et dixit Zacharias ad Angelum; Unde hoc sciam? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. 19 Et respondens Angelus dixit ei; Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. 20 Et ecce eris tacens, & non poteris loqui, usque in diem quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. 21 Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quòd tardaret ipse in templo. 22 Egressus autem non poterat loqui ad illos, & cognoverunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, & permansit mutus. 23 Et factum est ut impleti sunt dies officii ejus, abiit in domum suam: 24 Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, & occultabat se mensibus quinque, dicens; 25 Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. 26 In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, 27 Ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David: & nomen Virginis, Maria. 28 Et ingressus Angelus ad eam dixit; Ave, gratiâ plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ويكون عظيما قدام الرب * لا يشرب خمرا ولا مسكرا * ويمتلي من روح القدس وهو في بطن
16 امه * ويعيد كثيرا من بني اسراييل الي الرب الههم * وهو يتقدم امامه بالروح وبقوة ايليا *
17 ويقبل بقلوب الاباء على الابناء والذين لا يطيعون الي علم الابرار * ويعد للرب شعبا مستعدا *
18 * وقال زكريا للملك كيف اعلم هذا وانا شيخ وامراتي قد طعنت في ايامها * فاجابه الملك
19 قايلا انا هو جبراييل الواقف قدام الله ارسلت لاكلمك بهذا وابشرك * ومن الان تكون صامتا 20
لا تستطيع ان تتكلم الي اليوم الذي فيه يكون هذا * لانك لم تومن بكلامي الذي يتم
21 في اوانه * وكان الشعب منتظرين زكريا متعجبين من بطيه في الهيكل * فلما خرج فلم يقدر
22 ان يكلمهم فعلموا انه قد راي رويا في الهيكل * وكان يشير اليهم واقام صامتا * فلما كملت 23
24 ايام خدمته مضي الي بيته * ومن بعد تلك الايام حبلت اليصابات مراته * وكتمت حبلها
25 خمسة اشهر قايلة * هذا ما صنع بي الرب في الايام التي نظر الي فيها لينزع عني عاري بين
26 الناس * الفصل الثاني * وفي الشهر السادس *
27 ارسل جبراييل الملاك من عند الله الي مدينة في الجليل تسمي ناصرة * الي عذري خطيبة
28 لرجل اسمه يوسف من بيت داود واسم العذري مريم * فلما دخل اليها الملك قال لها السلام
لك يا ممتلية نعمة الرب معك مباركة انت في النسا *

Et erit magnus coram Domino. Non bibet vinum, nec quicquam inebrians, & replebitur Spiritu sancto adhuc existens in ventre matris suæ. 16 Et reducet multos ex filiis Israel ad Dominum Deum eorum: 17 Et ipse præcedet ante illum in spiritu, & in virtute Eliæ: & convertet corda patrum in filios, et eos qui non obediunt, ad scientiam justorum: & parabit Domino populum rectum. 18 Et dixit Zacharias angelo; Quomodo sciam hoc, cùm sim senex, & uxor mea jam sit provecta in diebus suis? 19 Respondit ei angelus, dicens; Ego sum Gabriel stans ante Deum, missus sum ut loquar tecum hoc, & annuntiem tibi. 20 Et ex nunc eris mutus; non poteris loqui usque in diem in quo fiet hoc, propterea quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. 21 Et erat plebs expectantes Zachariam, admirati tarditatem ejus in templo. 22 Cùm autem egressus esset, non poterat loqui ad illos: & intellexerunt quòd vidisset visionem in templo. Et innuebat illis: & permansit mutus. 23 Et cùm impleti essent dies ministerii sui, abiit in domum suam. 24 Et post illos dies, concepit Elizabeth uxor ejus, & abscondit graviditatem suam quinq; mensibus, 25 dicens; Hoc est quod fecit in me Dominus in diebus, quibus respexit in me, ad auferendum à me opprobrium inter homines.

Sectio secunda.

26 In mense autem sexto, missus est Gabriel angelus à Deo ad quandã civitatem in Galilæa, quæ vocatur Nazareth, 27 Ad virginem desponsatam viro, cujus nomen erat Joseph, de domo David: & nomen virginis, Maria. 28 Et cùm ingressus esset ad eam angelus, dixit ei; Pax tibi, ô plena gratiâ, Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 እስመ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ወኢይሰቲ፡ ወይነ፡ወሜሰ፡ወይመልእ፡
16 ላዕሌሁ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡እምከርሠ፡እሙ፡። ወብዙኃነ፡ እምደቂቀ፡ይስራኤል፡
17 ይመይጦሙ፡ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ አምላኮሙ፡። ወውእቱ፡ ይሐውር፡ቅድሜሁ፡በ
መንፈስ፡ወበኀይለ፡ኤልያስ፡ከመ፡ይሚጥ፡ልበ፡አበው፡ኀበ፡ ውሉድ፡ ወለከሓድያን፡ ው
18 ስተ፡ሕሊና፡ጻድቃን፡ከመ፡ይሠራዕ፡ ሕዝበ፡ዘድልው፡ ለእግዚአብሔር፡። ወይቤ
ሎ፡ዘካርያስ፡ለመልአከ፡እግዚአብሔር፡ በምንት፡ ኣአምር፡ከመ፡ይከውን፡ዝንቱ፡አነ
19 ሰ፡ልሂቅ፡ ወብእሲትየኒ፡ኀለፈ፡ መዋዕሊሃ፡። ወተሰጥዎ፡ መልአክ፡ወይቤሎ፡አነ፡
ውእቱ፡ገብርኤል፡ዘእቀውም፡ ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ ወተፈነውኩ፡ኀቤከ፡እንግርከ፡
20 ወእዜኑከ፡ዘንተ፡። ወናሁ፡ትከውን፡ በሃመ፡ ወትስእን፡ ወኢትክል፡ ነቢበ፡ እስከ፡
አመ፡ይከውን፡ ዝንቱ፡ እስመ፡ ኢአመንከ፡ ነገርየ፡ ዘይከውን፡ ወይትፌጸም፡ በዕድሜ
21 ሁ፡። ወሃለዉ፡ሕዝብሰ፡ይጼልዩ፡ ወይፀንሕዎ፡ለዘካርያስ፡ ወአንከሩ፡እስመ፡ጐን
22 ደየ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡። ወወፂኦ፡ ኀቤሆሙ፡ ስአነ፡ ይትናገሮሙ፡ ወአ
እምሩ፡ከመ፡ዘአስተርአዮ፡በቤተ፡መቅደስ፡።ወነበረ፡ ከማሁ እንዘ፡ በሃም፡ውእቱ፡
23 ወይሔምሮሙ፡በእዴሁ፡። ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡መዋእለ፡ተራሁ፡ኣተወ፡ቤቶ፡።
ወእምድኅረ፡ክልኤ፡መዋዕል፡ፀንሰት፡ኤልሳቤጥ፡ብእሲቱ፡ ወከብተት፡ርእሳ፡ኃምስተ፡
24 አውራኀ፡እንዘ፡ትብል፡። ከመዝኑ፡ረሰየኒ፡ እግዚአብሔር፡አመ፡ኀወጸኒ፡ያእትት፡
25 ዝንጓጓየ፡እምሰብእ፡። በደገም፡ሰንበት፡ዘቅድመ፡ጌና፡ ወበማርያም፡ ወበገበር
26 ኤል፡በስብከት፡። ወበሳድስ፡ ወርኅ፡ተፈነወ፡መልአክ፡ገብርኤል፡እምኀበ፡እግዚ
27 አብሔር፡፡ ሀገረ፡ገሊላ፡እንተ፡ስማ፡ናዝሬት፡። ኀበ፡ድንግል፡እንተ፡ተፍኅረት፡ለብ
እሲ፡ ዘስሙ፡ ዮሴፍ፡ ዘእምቤተ፡ ዳዊት፡ ወስማ፡ ለይእቲ፡ድንግል፡ ማርያም፡።
28 ወቦአ፡ መልአክ፡ ኀቤሃ፡ ወይቤላ፡ ተፈሥሒ፡ ፍሥሕት፡ እግዚአብሔር፡
ምስሌኪ፡ ወቡርክት፡ አንቲ፡ እምአንስት፡።

Quoniam magnus est coram Domino, & non bibet vinum, & siceram: & abundabit super eum Spiritus sanctus ab utero matris suæ. 16 Et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum. 17 Et ipse ibit ante illum in spiritu & virtute Eliæ, ut convertat corda patrum ad filios, & contradicentes ad intelligentiam justorum, ut paret populum gratum Domino. 18 Et dixit Zacharias angelo Dei, Per quod sciam quòd factum erit hoc? ego *sum* senex; & uxor mea, processerunt dies suæ. 19 Et respondit ei angelus, & dixit ei; Ego sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ad te, ut te alloquar: & annuntiem tibi hoc. 20 Et ecce eris mutus, & deficies, & non poteris loqui usque quo fiat hoc; quia non credisti verbum meum, quod erit, & implebitur in tempore suo. 21 Et erant populi orantes, & expectantes Zachariam, & mirati sunt quòd tardaret in Domo sancta. 22 Et exiens ad eos foris non potuit loqui illis: & cognoverunt quòd illi aliquid apparuisset in Domo sancta: & permansit sicut mutus, & innuebat iis cum manu sua. 23 Et quum impleti essent dies vicis suæ adiit domum suam: 24 Et post duos dies concepit Elizabeth uxor ejus, & occultavit se quinque mensibus, dicens; 25 Siccine fecit mihi Deus quando intuitus est me, auferre convicium meum ab hominibus?

Secundo sabbato quod præcedit confessionem: & de Maria, & Gabrielis prædicatione.

26 Et in sexto mense missus est angelus Gabriel à Deo *in* civitatem Galilææ, cujus nomen Nazaret, 27 Ad virginem quæ erat desponsata viro, cujus nomen *erat* Josephus, qui è domo David *erat*: & nomen hujus virginis *erat* Maria. 28 Et ingressus est angelus ad eam, & dixit ei; Gaude gaudio, Deus tecum, & benedicta *es* tu è mulieribus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وچون روزكار خدمت او درخانهء خدا تمام شد باز كرديد وبخانهء خود رفت * وبعد ازان 24
25 روزها اليشبع زن لوابستن شد ومدت پنج ماه ابستني خودرا پوشانيد ومي كفت * اينست
كردار خداوند من كه بعد از روزكار من با من كرد تا عار از من بر داشته شود درميان خلق
سوم مژده دادن فرشته مريم را براي مسيح
26 * ودر ششم ماه فرشته
27 جبرييل ازپيش خدا فرستاده شد درجليل درشهري كه [نامش] ناصره است * پيش
بكري كه اورا با مرد كرده بودند بمردي نامش يوسف ازخاندان داود ونام آن بكر
28 مريم * فرشته پيش مريم درآمد وبدو كفت سلام بر تو اي پر ازنعمت خداوند ما با تو
خجسته هستي در زنان

Et cùm tempus ministerii ejus in domo Dei impletum esset, reversus est, & in domum suam ivit. 24 Et post eos dies Elisçba uxor ejus gravida facta est, & spatio quinque mensium graviditatem suam celabat, ac dicebat; 25 Hoc est opus Domini mei, quod post tempus meum mecum fecit, ut opprobrium à me auferretur inter homines.

III. Annuntiatio Angeli Mariæ de Christo.

26 Et in sexto mense Angelus Gabriel à Deo missus est in Galilæam, in civitatem cui nomen est Nazreth, 27 Ad virginem quam viro desponsaverant, cui nomen Joseph de familia David: nomen autem illius virginis erat Maria. 28 Angelus itaque ad Mariam ingressus est, & ei dixit; Pax super te, O plena gratiâ, Dominus noster tecum: beata es inter mulieres.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Illa verò videns perturbata est in sermone ejus: & ratiocinabatur qualis esset sa-
29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀ-
lutatio ista. Et ait angelus ei; Ne pave Maria: invenisti enim gra-
30 σπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χά-
tiam apud Deum. Et ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis no-
31 ριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄ-
men ejus, JESUM. Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & da-
32 νομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώ-
bit ei Dominus Deus sedem David patris ejus: Et regnabit in
33 σει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ
domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Dixit
34 τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε
autem Maria ad angelum; Quomodò erit istud, quoniam virum non cognosco? Et
35 δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ
respondens angelus dixit ei; Spiritus sanctus superveniet in te, & efficien-
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύνα-
tia Altissimi obumbrabit tibi: Ideóque natum Sanctum, vocabitur Filius
μις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον Ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς
Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concipiens [fuit] filium in
36 Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ (ι) συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν
senectute sua: & hic mensis sextus est illi vocatæ sterili: Quia
37 (κ) γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος (λ) μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· Ὅτι

non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce ancilla
οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη 38
Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.
Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montanam cum
(μ) Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ 39
festinatione, in civitatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & saluta-
σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα· Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσα- 40
vit Elisabeth. Et factum est, ut audivit Elisabeth salutationem Ma-
το τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μα- 41
riæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto
ρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ
Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Benedicta tu in mulieri-
Ἐλισάβετ· Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι- 42
bus, & benedictus fructus uteri tui. Et undè mihi hoc, ut veniat ma-
ξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μή- 43
ter Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in
τηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ 44
aures meas, exultavit in gaudio infans in utero meo. Et be-
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν (ν) ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μα- 45
ata credens: quòd erit perfectio effatis ei à Domino.
καρία ἡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

MS. A. (ι) συγγενίς (κ) γήρει (λ) ὁ μὴν (μ) Καὶ ἀναστᾶσα (ν) τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܗܝ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܬ ܐܬܬܙܝܥܬ ܒܡܠܬܗ. ܘܡܬܚܫܒܐ ܗܘܬ ܕܡܢܐ ܗܝ ܫܠܡܐ ܗܢܐ. * ܘܐܡܪ
30 ܠܗ̇ ܡܠܐܟܐ. ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܡܪܝܡ. ܐܫܟܚܬܝ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܗܐ ܓܝܪ
31 ܡܩܒܠܐ ܐܢܬܝ ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ ܐܢܬܝ ܒܪܐ. ܘܬܩܪܝܢ ܫܡܗ ܝܫܘܥ. * ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܪܒܐ. ܘܒܪܗ ܕܥܠܝܐ
32 ܢܬܩܪܐ. ܘܢܬܠ ܠܗ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܟܘܪܣܝܐ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ. * ܘܢܡܠܟ ܥܠ ܒܝܬܗ
33 ܕܝܥܩܘܒ ܠܥܠܡ. ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܣܘܦܐ ܠܐ ܢܗܘܐ. * ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ ܠܡܠܐܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܗܘܐ
34 ܗܕܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܝܥ ܠܝ. * ܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ̇. ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܬܐܬܐ. ܘܚܝܠܗ ܕܥܠܝܐ
35 ܢܓܢ ܥܠܝܟܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܕܡܬܝܠܕ ܡܢܟܝ. ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܘܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܐ.
36 * ܘܗܐ ܐܠܝܫܒܥ ܐܚܝܢܬܟܝ ܐܦ ܗܝ ܒܛܢܐ ܒܪܐ ܒܣܝܒܘܬܗ̇. ܘܗܢܐ ܝܪܚܐ ܫܬܝܬܝܐ ܠܗ̇
37 ܠܗ̇ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܩܪܬܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܛܠܐ ܠܐܠܗܐ ܡܕܡ. * ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ. ܗܐ ܐܢܐ ܐܡܬܗ
38 ܕܡܪܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܝ ܐܝܟ ܡܠܬܟ. ܘܐܙܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬܗ̇.

Illa verò quum vidisset, turbata est ejus sermone, & meditabatur qualis esset salutatio ista. 29 Et dixit ei angelus; Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum. 30 Ecce enim concipies utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum. 31 Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, eique dabit Dominus Deus thronum David patris ipsius. 32 Et regnabit super domum Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. 33 Dixit Maria ad angelum; Quomodo fiet istud, quandoquidem vir non est mihi cognitus? 34 Respondit angelus, & dixit ei; Spiritus sanctitatis veniet, & virtus Altissimi recumbet super te: propterea is qui nasciturus est ex te, Sanctus est, ac Filius Dei vocabitur. 35 Et ecce Elisebà cognata tua etiam ipsa concepit filium in senectute sua, & hic est mensis sextus ei quæ vocatur sterilis. 36 Quoniam Deo nihil est difficile. 37 Ait Maria; Ecce me ancillam Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum. Et abiit angelus ab ea. 38

ܡܐܙܠܬܗ ܕܡܪܝܡ ܠܘܬ ܐܠܝܫܒܥ * ܓ *

Profectio Mariæ ad Elisebá. 3.

39 * ܩܡܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ. ܘܐܙܠܬ ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܠܛܘܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ
40 ܕܝܗܘܕ. * ܘܥܠܬ ܠܒܝܬܗ ܕܙܟܪܝܐ. ܘܫܐܠܬ ܫܠܡܗ̇ ܕܐܠܝܫܒܥ. * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܡܥܬ
41 ܐܠܝܫܒܥ ܫܠܡܗ̇ ܕܡܪܝܡ. ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܗ̇. ܘܐܬܡܠܝܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܘܩܥܬ
42 ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܐ ܠܡܪܝܡ. ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ. ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ ܕܒܟܪܣܟܝ.
43 * ܐܝܟܢܐ ܠܝ ܗܕܐ ܕܐܡܗ ܕܡܪܝ ܬܐܬܐ ܠܘܬܝ. * ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܢܦܠ ܩܠܐ ܕܫܠܡܟܝ ܒܐܕܢܝ.
44 ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܝ. * ܘܛܘܒܝܗ̇ ܠܐܝܕܐ ܕܗܝܡܢܬ. ܕܗܘܐ ܫܘܠܡܐ ܠܐܝܠܝܢ
45 ܕܐܬܡܠܠ ܥܡܗ̇ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ.

Surrexit autem Maria in illismet diebus, & profecta est studiosè in montem in civitatem Judææ. 39 Et ingressa domum Zachariæ, petiit pacem ipsius Elisebá. 40 Et factum est quum audîsset Elisebà salutationem Mariæ, ut exultaret fœtus in utero ejus: Et repleta est Spiritu sanctitatis. 41 Exclamavitque altâ voce, & dixit Mariæ; Benedicta tu inter mulieres, & benedictus est fructus qui est in utero tuo. 42 Undenam hoc mihi, ut mater Domini mei veniat ad me? 43 Ecce enim quum incidit vox salutationis tuæ in aures meas, gaudio magno subsultavit fœtus in utero meo. 44 Et ô felix quæ credidit, quia futurum est complementum earum rerum, quæ dictæ sunt ei à Domino! 45

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * وچون مريم فرشته را ديد از سخنان او نهيب گرفت ومي انديشيد كه اين سلام
30 چيست * فرشته بدو گفت اي مريم مترس زيرا از پيش خدا نعمت يافتي * اينك آبستني
31 مي پذيري وپسري براي نامش يسوع بخواني * او بزرگ شود وفرزند خداي بلند خوانده
32 شود وخداي بزرگ تخت مملكت داود پدرش را بدو دهد * وبر خاندان يعقوب پادشاهي
33 كند تا ابد ومملكتش را فرجام نباشد * مريم بفرشته گفت چگونه اين بشود كه مرد بمن
34 نرسيده است * فرشته جواب داد كه روح القدس بيايد ونيرومندي بلند
35 را بر تو حلول كند براي انك از تو زاينده مي شود پاكست وپسر خدا
36 خوانده شود * واينك اليشبع خالهء تو او نيز بپيري خود بپسر آبستن است واين
ششم ماه است ازان او از براي انك عاقر خوانده مي شود يعني نا زاينده
37 38 * ودر قدرت خدا چيزي دشوار نيست * مريم گفت كه كنيزكي ام ازان
خدا انچ امر وفرمان اوست بشود چون اين سخن گفت فرشته ازپيش او برفت

Et cùm Maria Angelum vidisset, à verbis ejus consternata est, & cogitabat; Hæc quidem salutatio quid est? 29 *Angelus ei dixit; O Maria ne timeas: quoniam apud Deum gratiam invenisti.* 30 *Ecce impregnaris, et filium paries, cujus nomen Jesum vocabis.* 31 *Ipse magnus erit, & Filius Dei excelsi vocabitur, & Deus magnus solium regni David patris ejus ei dabit.* 32 *Et super domum Jacob regnabit in æternum, & regno ejus finis non erit.* 33 *Maria angelo dixit; Quomodo istud fiat, cùm vir ad me non accesserit?* 34 *Angelus responsum dedit; Spiritus sanctus quidem veniet et virtus Excelsi super te residebit: Qui enim ex te nascitur, Sanctus est, & Filius Dei vocabitur.* 35 *Et ecce Elisebа matertera tua, ipsa etiam in senectute sua filio gravida est: & hic sextus mensis est ejus, pro eo quod sterilis vocata fuerit, i. e. non pariens.* 36 *Et in potentia Dei quicquam difficile non est.* 37 *Maria dixit, Ancilla quidem Dei sum, quod ejus dictum et mandatum est, fiat: & cum hoc verbum dixisset, Angelus ab ea discessit.* 38

Versio VULGATA LATINA.

29 Quæ cùm audisset, turbata est in sermone ejus, & cogitabat qualis esset ista salu-
30 tatio. Et ait Angelus ei; Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum:
31 Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus, JESUM.
32 Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem
33 David patris ejus: & regnabit in domo Jacob in æternum, Et regni ejus non
34 erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum; Quomodò fiet istud, quoniam vi-
35 rum non cognosco? Et respondens Angelus dixit ei; Spiritus sanctus superve-
niet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideóque & quod nascetur ex te
36 Sanctum vocabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit
37 filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: Quia
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce an- 38
cilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.
Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civi 39
tatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth. Et factum 40
est, ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit infans in utero ejus: & 41
repleta est Spirito sancto Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Bene 42
dicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et undè hoc mihi ut 43
veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ 44
in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo: Et beata, quæ cre- 45
didisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فلما رأته اضطربت من كلامه وفكرت ما هذا السلام * فقال لها الملك لا تخافي يا مريم
30 31 فقد ظفرت بنعمة من عند الله * وانت تحبلين وتلدين ابنا وتدعين اسمه يسوع * هذا
32 33 يكون عظيما وابن العلي يدعي * ويعطيه الرب الاله كرسي داود ابيه * ويملك علي بيت
34 يعقوب الي الابد ولا يكون لملكه انقضاء * فقالت مريم للملك كيف يكون هذا ولم اعرف بعلا *
35 * فاجابها الملك قائلا روح القدس يحل عليك وقوة العلي تظللك * لهذا المولود منك
36 قدوس وابن الله يدعي * وهي ذه اليصابات نسيبتك حبلي بابن علي كبر سنها * وهذا
37 38 الشهر السادس لتلك التي تدعي عاقرا * لانه ليس عند الله كلمة بغير قوة * فقالت مريم
[للملاك] هانذا عبدة للرب فليكن لي كقولك وانصرف عنها الملك *

Cùm autem vidisset eum, turbata est ob sermonem ejus, & cogitavit quæ esset ista salutatio. 29 *Ait illi angelus; Ne timeas, Maria, jam enim prævalles gratiâ apud Deum.* 30 *Et tu concipies & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum.* 31 *Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur: & dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus,* 32 *Et regnabit super domum Jacob in æternum, & non erit regno ejus finis.* 33 *Dixit verò Maria angelo; Quomodò fiet hoc, cùm non cognoverim maritum?* 34 *Respondit ei angelus, dicens; Spiritus sanctus descendet super te, & virtus Altissimi obumbrabit te: propterea nasciturus ex te, Sanctus, & filius Dei vocabitur.* 35 *Et ecce Elizabeth cognata tua gravida est filio in provectione ætatis suæ, & hic mensis, sextus est ei quæ vocatur sterilis;* 36 *Quoniam non est apud Deum verbum sine virtute.* 37 *Dixit Maria ad angelum; Ecce me ancillam Domino, fiat mihi secundùm sermonem tuum, & discessit ab ea angelus.* 38

* الفصل الثالث *

Sectio tertia.

39 * فقامت مريم في تلك الايام ومضت مسرعة الي الجبل الي
40 41 مدينة يهوذا * ودخلت بيت زكريا وسلمت علي اليصابات * فلما سمعت اليصابات صوت
42 سلام مريم تحرك الجنين في بطنها * فامتلات اليصابات من روح القدس * وصرخت بصوت
43 عظيم قائلة مباركة انت في النساء ومباركة ثمرة بطنك * من اين لي هذا ان تاتي ام ربي
44 45 الي * لانه مذ وقع صوت سلامك في اذني تحرك الجنين بتهليل في بطني * فطوبي للتي
امنت ان يتم لها ما قيل من قبل الرب *

Et surrexit Maria in illis diebus, et abiit festina ad montem, in civitatem Juda: 39 *Et intravit domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth.* 40 *Cùmque audisset Elizabeth vocem salutationis Mariæ, subsiliit infantulus in utero ejus, et repleta est Elizabeth Spiritu sancto:* 41 *Et exclamavit voce magnâ, dicens; Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui.* 42 *Unde mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me?* 43 *ubi enim cecidit vox salutationis tuæ in aures meas, subsiliit infantulus cum exultatione in utero meo.* 44 *Et beata quæ credidit, perficiendum esse sibi quod dictum est à Domino.* 45

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወርእያ፡ደንገፀት፡እምቃሉ፡ወትቤ፡እፎኑ፡ዘከመዝ፡አምኃ፡፡ ወይቤላ፡መልአክ፡
30 ኢትፍርሂ፡ማርያም፡እስመ፡ረከብኪ፡ ሞገሰ፡ በኀበ፡እግዚአብሔር፡፡ ወናሁ፡ትፀ
31 ንሲ፡ ወትወልዲ፡ወልደ፡ወትሰምይዮ፡ስሞ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ውእቱ፡ዐቢይ፡ወይ
32 ሰመይ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወይሁቦ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክ፡ መንበረ፡
33 ዳዊት፡አቡሁ፡፡ ወይነግሥ፡ለዐለ፡ቤተ፡ያዕቆብ፡ለዓለም፡ወአልቦ፡ ማኅለቅት፡ ለ
34 መንግሥቱ፡፡ ወትቤሎ፡ ማርያም፡ ለመልአክ፡ እፎ፡ ይከውነኒ፡ ዝንቱ፡እንዘ፡ኢ
35 ያአምር፡ብእሴ፡፡ ወአውሥአ፡ መልአክ፡ወይቤላ፡ መንፈሰ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱ
ስ፡ይመጽእ፡ላዕሌኪ፡ ወኃይለ፡ልዑል፡ይጼልለኪ፡ ወዘኒ፡ ይትወለድ፡ እምኔኪ፡ቅዱስ፡
36 ውእቱ፡ ወይሰመይ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡፡ ወናሁ፡ኤልሳቤጥኒ፡እንተ፡
እም፡አዝማድኪ፡ይእቲኒ፡ፀንሰት፡ወረከበት፡ወልደ፡ በልህቃንቲሃ፡ ወናሁ፡ ሳድስ፡ዝ
37 ንቱ፡ ወርኅ፡ለእንተ፡ይብልዋ፡ መካን፡፡ እስመ፡ አልቦ፡ ነገር፡ ዘይስአኖ፡ ለእግዚአ
38 ብሔር፡፡ ወትቤሎ፡ ማርያም፡ ነየ፡ አመት፡ እግዚአብሔር፡ ወይኩነኒ፡ በከመ፡
39 ትቤለኒ፡፡ ወሖረ፡ እምኀቤሃ፡ መልአክ፡፡ ወተንሥአት፡ ማርያም፡ በውእቱ፡
40 መዋዕል፡ወሖረት፡ደወለ፡ወበጽሐት፡ፍጡነ፡ ሀገረ፡ ይሁደ፡፡ ወቦአት፡ቤተ፡ዘካርያ
41 ስ፡ ወአምኀታ፡ ለኤልሳቤጥ፡፡ ወሶበ፡ ሰምዓት፡ ኤሊሳቤጥ፡ ቃላ፡ ለማርያም፡
እንዘ፡ ትትአምኆ፡አንፈርዐጸ፡እጓላ፡ በውስተ፡ ከርሣ፡፡ ወመልአ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
42 ላዕለ፡ ኤልሳቤጥ፡፡ ወከልሐት፡ በዐቢይ፡ቃል፡ ወትቤ፡ቡርክት፡ አንቲ፡ለምእንስት፡
43 ወቡሩክ፡ፍሬ፡ ከርሥኪ፡፡ ወምንትኑ፡ አነ፡ከመ፡ ትምጽኢ፡ እሙ፡ ለእግዚእየ፡
44 ኀቤየ፡፡ እስመ፡ናሁ፡ሶበ፡ሰማዕኩ፡ ቃለኪ፡ እንዘ፡ ትትአምኅኒ፡ አንፈርዐጸ፡ እጓ
45 ለ፡በውስተ፡ከርሥየ፡በፍሥሐ፡ ወበሐሤት፡፡ ወብፅዕት፡ አንቲ፡ እንተ፡ ተአምኒ፡
ከመ፡ ይከውን፡ ቃል፡ ዘነገሩኪ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡

Et quum vidisset, eum turbata fuit à voce ejus, & dixit; Qualis est hujusmodi salutatio? 29 Et dixit ei angelus; Ne time, Maria, quia invenisti gratiam apud Deum. 30 Et ecce concipies, & parturies filium, & vocabis nomen ejus Dominum Jesum. 31 Hic *erat* magnus, & vocabitur filius Domini excelsi: & dabit ei Dominus Deus sedem David patris ipsius. 32 Et regnabit super domum Jacob, in æternum, & nullus est finis regni ejus. 33 Et dixit Maria angelo, Quomodo fiet mihi istud, non cognoscenti hominem? 34 Et respondit angelus, & dixit ei; Spiritus Dei sanctus veniet super te, & virtus Supereminentis obumbrabit tibi; & qui nascetur à te Sanctus est, & vocabitur, Filius Dei altissimi. 35 Et ecce Elizabeth quæ ex cognatis tuis *est*, ipsa concepit, & obtinuit filium in senectute sua, & ecce sextus hic mensis illi *est*, quam vocant sterilem: 36 Quia non est verbum quod non potest Deus. 37 Et dixit ei Maria, Ecce ancilla Domini; & fiat mihi sicut dicis, & abiit ab ea angelus. 38 Et surrexit Maria in isto die, & abiit in regionem, & venit citò in civitatem Juda. 39 Et ingressa est domum Zachariæ, & salutavit Elizabetham. 40 Et quum audîsset Elizabeth vocem Mariæ salutantis eam, exultavit fœtus in utero ejus; & abundavit Spiritus sanctus super Elizabeth. 41 Et exclamavit magnâ voce, & dixit; Benedicta tu è mulieribus, & benedictus fructus uteri tui. 42 Et quæ ego sum, ut veniat mater Domini mei ad me? 43 Quia ecce ut audivi vocem tuam salutantem me, exultavit fœtus in utero meo, cum gaudio & exultatione. 44 Et beata tu es quæ credis, quòd fiet verbum, quod nuntiârunt tibi à Domino. 45

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 40 * ودران روزها مريم بجانب كوه روان شد وآمد بشهر يهود * * ودر خانهء زكريا در رفت *
41 وبر اليشبع سلام كرد * چون اليشبع سلام † مريم را شنيد * بچه در شكم او فرخنده ونشاط
42 در جنبش آمد واليشبع پر شد از روح القدس * باواز بلند بانك زد * وبمريم گفت اي
43 خجسته † در زنان * وخجسته است † ميوهء كه در شكم توست * اين را از كجا دارم كه
44 مادر خداوند † من پيش من بيايد * همان دم * كه سلام تو † در دو گوش من در
45 افتاد * بشادماني بزرگ بچه † در شكم من فرخنده شد * وخنك جان انك باور داشت * كه
كماليت شد مر ايشانرا * كه از پيش خدا با وي سخن گفته شد *

Et in illis diebus Maria montem versus profecta est, et venit in civitatem Judææ. 39 *Et in domum Zachariæ ingressa est, & Elisebam salutavit.* 40 *Cùm Eliseba salutationem Mariæ audiret, fœtus in utero ejus exultantèr & cum alacritate commovit se: & Eliseba impleta fuit Spiritu sancto.* 41 *Voce itaque elatâ exclamavit, & Mariæ dixit; O benedicta inter mulieres, benedictus etiam est fructus, qui in ventre tuo est.* 42 *Hoc undè habeo, ut mater Domini mei ad me veniat.* 43 *Eodem momento, quo salutatio tua in aures meas incidit, cum gáudio magno fœtus in ventre meo exultavit.* 44 *Et beata anima ejus quæ credidit, quòd complementum sit iis, quæ à Deo illi annuntiata fuerunt:* 45

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus
46 Καὶ εἶπε Μαριὰμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου
47 in Deo salutari meo. Quia respexit in humilitatem ancillæ suæ:
48 ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου. Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
ecce enim ex hoc nunc beatam dicent me omnes generationes. Quia fecit mihi magna
49 ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
potens, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus in generationes generationum
50 ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν
timentibus eum. Fecit robur in brachio suo: dissipavit super-
51 τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφά-
bos cogitatione cordis eorum. Detraxit potentes de thronis, & exaltavit humiles.
52 νους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
Esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Suscepit
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο
54 Israel puerum suum, memorari misericordiæ, (Sicut locutus est ad patres
55 Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας
nostros, Abraham & semini ejus) in seculum. Mansit autem Maria cum
56 ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν
illa quasi menses tres: & reversa est in domum suam. Verùm Elisabeth
57 αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ
impletum est tempus parere ipsam, & genuit filium. Et audierunt vicini
58 ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
& cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, &
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ

congratulabantur ei. Et factum est, in octavo die venerunt circumcidere
Συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν 59
puerum, & vocabant eum in nomine patris sui, Zachariam. Et
τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ 60
respondens mater ejus, dixit; Nequaquam, sed vocabitur Joannes. Et
ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, Οὐχὶ, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ 61
dixerunt ad illam, Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur no-
εἶπον πρὸς αὐτὴν, Ὅτι οὐδείς ἐστιν (ξ) ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνό-
mine hoc. Innuebant autem patri ejus, hoc, quid vellet vocari eum.
ματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. 62
Et postulans tabellam, scripsit, dicens; Joannes est nomen ejus: Et mirati
Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμα- 63
sunt universi. Apertum est autem os ejus illicò, & lingua ejus,
σαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, 64
& loquebatur benedicens Deum. Et factus est super omnes timor
καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. (ο) Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος 65
vicinos eorum: & in omni montana Judææ divulgabantur omnia
τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
verba hæc. Et posuerunt omnes audientes in corde suo,
τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, 66
dicentes; Quisnam puerulus iste erit? Et manus Domini erat cum illo. Et
λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ 67
Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto, & prophetavit, dicens;
Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου, καὶ (π) προεφήτευσε, λέγων,

MS. A. (ξ) ἐκ τῆς συγγενείας σου, (ο) Ἐγένετο δὲ (π) ἐπροφήτευσεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܡ܂ ܡܘܪܒܐ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ܂ * ܘܪܘܙܬ ܪܘܚܝ ܒܐܠܗܐ ܡܚܝܢܝ܂ * ܕܚܪ
48 ܒܡܘܟܟܐ ܕܐܡܬܗ܂ ܗܐ ܓܝܪ ܡܢ ܗܫܐ܂ ܢܛܘܒܢܢܝ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ܂ * ܕܥܒܕ
49 50 ܥܡܝ ܪܘܪܒܬܐ ܗܘ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܘܩܕܝܫ ܫܡܗ܂ * ܘܚܢܢܗ ܠܕܪܐ ܘܠܫܪܒܬܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ
51 ܕܕܚܠܝܢ ܠܗ܂ * ܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܒܕܪܥܗ܂ ܘܒܕܪ ܠܫܒܝܚܐ ܒܪܥܝܢܐ ܕܠܒܗܘܢ܂ * ܫܪܐ
52 53 ܐܚܝܕܐ ܡܢ ܟܘܪܣܘܬܐ܂ ܘܐܪܝܡ ܡܟܝܟܐ܂ * ܟܦܢܐ ܣܒܥ ܛܒܬܐ܂ ܘܥܬܝܪܐ ܫܪܐ
54 55 ܣܦܝܩܐܝܬ܂ * ܥܕܪ ܠܐܝܣܪܝܠ ܥܒܕܗ܂ ܘܐܬܕܟܪ ܚܢܢܗ܂ * ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܥܡ ܐܒܗܝܢ
56 ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܥܡ ܙܪܥܗ ܠܥܠܡ܂ * ܩܘܝܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܠܘܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܝܟ ܝܪܚܐ
ܬܠܬܐ܂ ܘܗܦܟܬ ܠܒܝܬܗ܂ * ܕܨܦܪܐ ܕܡܘܠܕܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܕ *
57 58 * ܠܐܠܝܫܒܥ ܕܝܢ ܡܛܝ ܗܘܐ ܙܒܢܗ ܕܬܐܠܕ܂ ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ܂ * ܘܫܡܥܘ ܫܒܒܝܗ ܘܒܢܝ
59 ܛܘܗܡܗ܂ ܕܐܣܓܝ ܡܪܝܐ ܚܢܢܗ ܥܠܝܗ܂ ܘܚܕܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ
60 ܬܡܝܢܝܐ ܐܬܘ ܠܡܓܙܪܗ ܠܛܠܝܐ܂ ܘܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܫܡܐ ܕܐܒܘܗܝ ܙܟܪܝܐ܂ * ܘܥܢܬ
61 ܐܡܗ ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܗܟܢܐ܂ ܐܠܐ ܢܬܩܪܐ ܝܘܚܢܢ܂ * ܘܐܡܪܘ ܠܗ܂ ܕܠܝܬ ܐܢܫ
62 ܒܛܘܗܡܟܝ ܕܡܬܩܪܐ ܒܫܡܐ ܗܢܐ܂ * ܘܪܡܙܘ ܠܐܒܘܗܝ ܕܐܝܟܢܐ ܨܒܐ ܕܢܫܡܗܝܘܗܝ܂ * ܘܫܐܠ ܦܢܩܝܬܐ
63 64 ܘܟܬܒ ܘܐܡܪ܂ ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܫܡܗ܂ ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠ ܐܢܫ܂ * ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܠܫܢܗ܂
65 ܘܡܠܠ ܘܡܒܪܟ ܠܐܠܗܐ܂ * ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܒܒܝܗܘܢ܂ ܘܒܟܠܗ ܛܘܪܐ ܕܝܗܘܕ
66 ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ܂ * ܘܟܠ ܕܫܡܥ ܗܘܐ܂ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ ܒܠܒܗ܂ ܘܐܡܪ܂
67 ܡܢܐ ܟܝ ܗܘܐ ܛܠܝܐ ܗܢܐ܂ ܘܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘܬ ܥܡܗ܂ * ܘܐܬܡܠܝ ܙܟܪܝܐ
ܐܒܘܗܝ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܘܐܬܢܒܝ ܘܐܡܪ܂

Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum. 46 Et exultavit spiritus meus in Deo Servatore meo. 47 Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc tempore beatitudinem mihi tribuent omnes generationes. 48 Quia egit apud me magnifica ille qui potens est, cujusq; nomen sanctum: 49 Et misericordia ejus in ætates & generationes super eos, qui timent ipsum. 50 Fecit victoriam brachio suo, & dissipavit superbos mente cordis ipsorum. 51 Deturbavit potentes de cathedris, & exaltavit humiles. 52 Esurientes saturavit bonis, & divites dimisit inaniter. 53 Adjuvit Israelem servum suum, et recordatus est misericordiæ suæ. 54 Sicut locutus fuerat cum patribus nostris, cum Abraham, & cum semine ejus in seculum. 55 Mansit autem Maria apud Elisebà quasi menses tres, & reversa est domum suam. 56

Matutinis nativitatis Johannis. 4.

Ipsi autem Elisebà advenerat tempus pariendi: & peperit filium. 57 Et audierunt vicini, filiiq; cognationis ejus, Deum multiplicâsse gratiam suam erga eam, & congratulabantur ei. 58 Et factum est die octavo ut venerint circumcisuri puerulū, & vocabant eum nomine patris ipsius, Zachariam. 59 Et respondit mater ejus, ac dixit eis; Non ita, sed vocabitur Johannes. 60 Et dicunt ei; Nemo est in prosapia tua qui vocetur hoc nomine. 61 Innuerunt itaq; patri ejus quomodò vellet ei nomen imponi. 62 Petiitq; codicillum, & scripsit, inquiens; Johannes est nomen ejus. 63 Et miratus est unusquisque. Et illicò apertum est os ejus, & ejus lingua, & loquutus est, benedixitque Deo. 64 Et exstitit pavor super omnes vicinos eorum, & in universo monte Judææ ista narrabantur. 65 Omnes autem qui audierunt, cogitabant in corde suo, ac dicebant; Quisnam futurus est puerulus iste? & manus Domini erat cum eo. 66 Et repletus est Zacharias pater ejus Spiritu sanctitatis, ac vaticinatus est, dicens; 67

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * وگفت مريم * مر خدايرا جان † من ستايش دهد * وشادناك شد جان من بخداي * زندگاني †
48 دهنده من * كه در فروتني تواضع كنيزك خود نگه كرد * اينك ازين ساعت * تمامت دودمانها
49 50 مرا ستايش دهند * كه بزرگواريها پيش من كرد * كه نيرومند وپاكست نام او * ورحمت
51 او تا ابد † وروزگارها بر ايشان كه ازو بترسند * ببازوي خود پيروزگاري ساخت * ومفتخرانرا
52 بارزوي دل ايشان * ايشانرا پراگنده كرد * * نيرومندانرا از تختهاء خود بر انداخت *
53 وفروتنانرا بلند كرد * * گرسنگانرا از خيرات خود سير كرد * وتوانگرانرا تهي گردانيد *
54 * باسراييل بنده خود ياري داد * ورحمت * ومهرباني خود † بياد آورد * * كه با پدران ما گفت
56 بابراهيم وبا تخم او تا ابد * * وماند مريم پيش اليشبع قدر سه ماه ودر خانه خود باز گرديد *

چهارم زادن يوحنا يعني رحمت خدا وبلغت عرب يحيي گويندش

57 58 * وچون هنگام وضع اليشبع تمام شد * بپسر زاييد * * همسايگان * وقوم † قبيله † او شنيدند *
59 كه خدا رحمت † خودرا درخانه † زكريا فرو ريخت * با وي شاد مي † شدند * * ودر روز
هشتم † روز † جمع شدند * وكودك را ختنه † كردند * وبنام پدر او * زكريا مي خواندند *

Et dixit Maria; Deo anima mea laudem tribuit. 46 *Et lætatur anima mea in Deo vitam dante mihi.* 47 *Quia in humilitatem demissionis ancillæ suæ intuitum fecit: ecce ab hoc tempore omnes generationes me laudabunt.* 48 *Quia magnalia apud me fecit is cui Potens & Sanctus nomen est.* 49 *Et misericordia ejus in æternum & secula est super eos, qui ab ipso timent.* 50 *Brachio suo victoriam fecit: & gloriosos in desiderio cordis ipsorum dissipavit.* 51 *Potentes à soliis suis deturbavit, & humiles exaltavit.* 52 *Esurientes bonis suis saturavit, et divites vacuos redire fecit.* 53 *Israeli servo suo opem tulit, et clementiam atque misericordiam suam in memoriam reduxit.* 54 *Quod patribus nostris loquutus est, Abrahamo et semini ejus in æternum.* 55 *Et mansit Maria apud Elisebam circiter tres menses: & in domū suam reversa est.* 56

IV. Nativitas Johannis, (quod significat, Misericordia Dei)
quem linguâ Arabicâ
Jahja appellant.

Et cùm tempus partûs Elisebæ expletum esset, filium peperit. 57 *Vicini itaque et tribules ejus audientes quòd Deus misericordiam suā in domū Zachariæ defudisset, cum eo lætati sunt.* 58 *Et in octavo die congregati sunt, et puerum circunciderunt: et nomine patris sui Zachariam vocabāt.* 59

Versio VULGATA LATINA.

46
47 Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus in
48 Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc be-
49 atam me dicent omnes generationes: Quia fecit mihi magna qui potens est, &
50 sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus à progenie in progenies timentibus
51 eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.
52 Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis: &
53 divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ
54 suæ. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & semini ejus in secula.
55 56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reversa est in domum
57 suam. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium.
58 Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam
suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est in die octavo, venerunt 59
circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui, Zachariam. Et respon- 60
dens mater ejus, dixit; Nequaquàm, sed vocabitur Joannes. Et dixerunt ad il- 61
lam; Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant au- 62
tem patri ejus, quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit, di- 63
cens; Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi. Apertum est autem illicò 64
os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor 65
super omnes vicinos eorum: & super omnia montana Judææ divulgabantur omnia
verba hæc: Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo, dicentes; Quis, 66
putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater 67
ejus repletus est Spiritu sancto: & prophetavit, dicens;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * فقالت مريم تعظم نفسي الرب * وروحي تهلل بالله مخلصي * لانه نظر الي تواضع امته *
48 49 ان من الان يعطيني الطوبي جميع الاجيال * لان القوي صنع بي عظايم وقدوس اسمه *
50 51 * ورحمته كاينه من اجيال الي اجيال لخايفيه * صنع القوه بذراعه وفرق المستكبرين
52 53 بفكر قلوبهم * انزل الاقوياء عن الكراسي ورفع المتواضعين * اشبع الجياع من الخيرات
54 55 وارسل الاغنياء فرغا * عضد اسراييل فتاه وذكر رحمته * كالذي قال لابايا ابرهيم وزرعه
56 الي الابد * واقامت مريم عندها نحو من ثلثة اشهر وعادت الي بيتها *
57 58 * الفصل الرابع * ولما تم زمن النصابات لتلد ولدت ابنا * وسمع جيرانها
59 واقرباوها ان الرب قد عظم رحمته لها فرحوا معها * فلما كان في اليوم الثامن جاوا ليختنوا
60 61 الصبي ودعوه باسم ابيه زكريا * فاجابت امه قايلة لا لكن ادعوه يوحنا * فقالوا لها ليس
62 63 احد في جنسك يدعي بهذا الاسم * فاشاروا الي ابيه ماذا تريد ان تسميه * فطلب لوحا
64 وكتب قايلا اسمه يوحنا فتعجب جميعهم * وللوقت انفتح فمه وانطلق لسانه وتكلم وبارك الله *
65 66 * وصار خوف علي جميع جيرانهم وتحدث بهذا الكلام في جميع تخوم يهودا * وفكر جميع
67 السامعين في قلوبهم قايلين تري ماذا يكون من هذا الصبي * ويد الرب كانت معه * فامتلا
زكريا ابوه من روح القدس وتنبي قايلا *

Et ait Maria; Magnificet anima mea Dominum. 46 *Et spiritus meus exultet in Deo salvatore meo:* 47 *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Etenim ex nunc dabunt mihi beatitudinem omnes generationes:* 48 *Quia Potens fecit in me magna. Nam sanctum nomen ejus:* 49 *Et misericordia ejus existens à generationibus ad generationem timentibus eum.* 50 *Fecit virtutem brachio suo, & dispersit superbos in cogitatione cordium eorum.* 51 *Deposuit potentes de sedibus, & exaltavit humiles.* 52 *Satiavit esurientes bonis, & dimisit divites, inanes.* 53 *Fulsit Israelem puerum suum, & recordatus est misericordiæ suæ.* 54 *Juxta id quod dixerat patribus nostris, Abraham & semini ejus in seculum.* 55 *Et mansit Maria apud eam quasi tribus mensibus: & reversa est in domum suam.* 56 Sectio quarta.

Cùm autem impletum esset tempus Elisabeth ut pareret, peperit filium: 57 *Et audierunt vicini ejus, & cognati ejus quòd Dominus magnificaverat misericordiam suam erga illam: & congratulati sunt ei.* 58 *Et cùm esset in die octavo, venerunt ut circumciderent puerum, & vocaverunt eum nomine patris sui, Zachariam.* 59 *Respondit mater ejus, dicens; Nequaquam, sed vocate eum Johannem.* 60 *Dixerunt ei; Non est quisquam in genere tuo qui vocetur hoc nomine.* 61 *Et innuerunt patri ejus; Quomodò vis vocare eum?* 62 *Et postulavit tabellam, scripsitque, dicens; Nomen ejus est Johannes. Et mirati sunt universi.* 63 *Et illicò apertum est os ejus, & soluta est lingua ipsius, & locutus est, & benedixit Deum.* 64 *Et factus est timor super omnes vicinos eorum: & narrata fuerunt hæc verba in omnibus finibus Judæ:* 65 *Et cogitaverunt omnes audientes in cordibus suis, dicentes; Quid putas futurum esse de hoc puero? Et manus Domini erat cum illo.* 66 *Et repletus est Zacharias pater ejus Spiritu sancto, & prophetavit, dicens;* 67

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46
47 ወትቤ፡ ማርያም፡ ታዐቢ፡ ነፍስየ፡ ለእግዚአብሔር፡። ወትትሐሠይ፡ መንፈስየ፡
48 በአምላክየ፡ወመድኀኒየ፡። እስመ፡ርእየ፡ሕማማ፡ለአመቱ፡። ወናሁ፡እምይእዜሰ፡
49 ያስተበፅዑኒ፡ኵሉ፡ትውልድ፡። እስመ፡ገብረ፡ ሊተ፡ ኀይለ፡ ዐቢያተ፡ ወቅዱስ፡ ስ
50 ሙ፡። ወሣህሉኒ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ለእለ፡ይፈርህዎ፡። ወገብረ፡ኃይለ፡ በ
51 መዝራዕቱ፡ወዘረዎሙ፡ ለእለ፡ ያዐብዩ፡ ሕሊና፡ ልቦሙ፡። ወነሠቶሙ፡ ለኃያላን፡
52 እመናብርቲሆሙ፡። ወአዕበዮሙ፡ለትሑታን፡። ወአጽገቦሙ፡እመበረከቱ፡ለርኁ
53 ባን፡ ወፈነዎሙ፡ዕራቆሙ፡ለብዑላን፡። ወተወክፎ፡ ለእስራኤል፡ ቍልዔሁ፡ወተዘከ
54 ረ፡ሣህሎ፡። ዘይቤሎሙ፡ ለአበዊነ፡ለአብርሃም፡ወለዘርኡ፡እስከ፡ለዓለም፡።
55 ወነበረት፡ ማርያም፡ ኀቤሃ፡ መጠነ፡ ሠለስቱ፡ አውራኅ፡ ወእምድኅረዝ፡ ሖረት፡
56 ቤታ፡። በሰንበት፡ ዘቅድመ፡ ጌና፡።
57 ወበጽሐ፡ ወርኃ፡ ለኤሊሳቤጥ፡ ወወለደት፡ ወልደ፡። ወሰምዑ፡ አዝማ
58 ዲሃ፡ ወሰብአ፡ ቤታ፡ ከመ፡ አዕበየ፡ እግዚአብሔር፡ ሣህሎ፡ ላዕሌሃ፡ ወተ
59 ፈሥሑ፡ ሳቲ፡። ወአመ፡ ኮነ፡ ሰሙን፡ ዕለት፡ ወሰድዎ፡ ለሕፃን፡ ከመ፡ ይ
60 ግዝርዎ፡ወሰመይዎ፡በስመ፡ አቡሁ፡ዘካርያስ፡። ወአውሥአት፡ እሙ፡ ወትቤ፡ላል
61 ቦ፡ዮሐንስ፡ይሰመይ፡። ወይቤልዋ፡አልቦ፡እምአዝማዲኪ፡ዘከማሁ፡ስሙ፡። ወቀ
62 ጸብዎ፡ለአቡሁ፡ወይቤልዎ፡መንተ፡ትፈቅድ፡ይስሚይዎ፡። ወሰአለ፡ መጽሐፈ፡ እን
63 ዘ፡ይብል፡ዮሐንስ፡ስሙ፡ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡። ወተከሥተ፡ አፉሁ፡ወልሳኑ፡ሰቤ
64 ሃ፡ወነበበ፡ወሰብሐ፡ለእግዚአብሔር፡። ወኮነ፡ፍርሀት፡ላዕለ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ ዘውእ
65 ቱ፡ብሔር፡ወላዕለ፡ኵሉ፡ደወለ፡ይሁደ፡ወተናገርዎ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ በኵሉ፡ ብሔረ፡
66 ይሁደ፡። ወአዕቀብዎ፡ በልቦሙ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ሰምዕዎ፡ ወይቤሉ፡ መንትኑ፡
67 እንጋ፡ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ሕፃን፡ እስመ፡ እደ፡ እግዚአብሔር፡ ላዕሌሁ፡። ወዘካርያስ፡
አቡሁ፡ መልአ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕሌሁ፡ ወተነበየ፡ ወይቤ፡።

46
Et dixit Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultat spiritus meus in 47
Deo meo & salvatore meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: & ecce ex 48
nunc beatam dicent me omnes generationes. Quoniam fecit mihi fortis ma- 49
gna, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus progeniei progenierum ti- 50
mentibus eum. Et fecit virtutem in brachio suo, & dispersit *eos* qui magnifi- 51
cant cogitationes cordis ipsorum. Et sustulit potentes è thronis eorum, & ma- 52
gnificavit humiles. Et implevit benedictione suâ esurientes & dimisit inanes, 53
divites. Et suscepit Israelem puerum suum, & recordatus est misericordiæ suæ, 54
Quam locutus fuerat patribus nostris, Abrahamo & semini suo usq; in æternum. 55
Et mansit Maria apud eam circiter tres menses: & postea ivit *ad* domum suam. 56

Sabbato præcedente ante confessionem.

Et accessit Luna Elizabethæ, & peperit filium. Et audierunt cognati, & homi- 57
nes domûs ejus, quòd magnificâsset Deus misericordiam suam super eam, & 58
congratulati sunt ei. Et tunc quando octavus dies *erat*, duxerunt parvulum ut 59
circumciderent eum: & vocârunt eum in nomine patris sui, Zachariam. Et 60
respondit mater ejus, & dixit; Nequaquam; Johannes vocabitur. Et dixerunt ei, 61
Nemo ex progenie tua tali gaudet nomine. Et innuebant patri ejus, & dicebant 62
ei; Quid vis vocari eum. Et petiit librum, dicens; Johannes nomen ejus: & mirati 63
sunt omnes. Et apertum est os ejus, & lingua ejus statim, et loquutus est, & lauda- 64
vit Deum. Et factus est timor super omnes homines istius loci, & sup omnem re- 65
gionem Judææ: et nuntiaverunt hunc sermonem in omni loco Judææ. Et custodie- 66
runt in cordibus suis omnia quæ audiverant: et dixerunt, Quis igitur est hic par-
vulus, quoniam manus Dei *est* super eum? Et abundavit Spiritus sanctus super Za- 67
chariam patrem ejus: & prophetavit, & dixit;

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

60 61 * مادرش بديشان گفت * نه اين چنين باشد * الا يوحنا خوانده شود * بدو گفتند * در
62 اسراييل تو كسي بدين نام نيست * واز انجا پيش پدرش † زكريا رفتند * وبدو اشارت كردند *
63 64 كه نام پسرت چه نهيم * او مركب خواست ونبشت كه نام او يوحنا باشد * وچون اين كلمه را
65 نبشت * زبان او گويا شد * وخدا را شكر كرد * * واين حالت * سهم وهيبت * بر حاضران *
66 وهمسايگان * افتاد * ودر تمامت كوه يهودا * اين † خبر گفته مي شد * وهر كه مي شنيد * در
دل خود مي انديشيد * ومي گفتند چگونه خواهد † شدن اين كودك ودست † خدا با وي
بود

پيغمبري زكريا

67 * واز ان پس * زكريا پدرش * از جان پاك پر شد *
وپيغمبري كرد * وگفت *

Mater ejus illis dixit; Haud ita sit, sed Johannes vocabitur. 60 *Ei dixerunt; In Israele tuo quispiam hoc nomine non est.* 61 *Et illinc ad patrem ejus Zachariam iverunt, & ei signo facto dixerunt; Quod nomen filio tuo imponemus?* 62 *Ille atramentum petiit, & scripsit, quod nomen ejus Johannes esset.* 63 *Et cùm hoc verbum scripsisset, lingua ejus loquelâ prædita est, & Deo gratias egit.* 64 *Et ab hoc facto terror & pavor super præsentes & vicinos cecidit: & in toto monte Judææ hujus rei fama percrebuit.* 65 *Et quicunque audivit, in corde suo reputavit: & dicebant, Qualis futurus est hic puer? Et manus Dei cum eo fuit.* 66

Prophetia Zachariæ.

Et post hæc Zacharias pater ejus Spiritu sancto plenus fuit, & vaticinatus est, ac dixit; 67

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Α'.

Benedictus Dominus Deus Iſraël: quia viſitavit & fecit redemptionem
68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν
plebi ſuæ. Et erexit cornu ſalutis nobis in domo David pueri ſui.
69 τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.
Sicut locutus eſt per os ſanctorum qui à ſeculo Prophetarum ejus, Salutem
70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, Σωτηρίαν
71 ex inimicis noſtris, & de manu omnium odio habentium nos: Facere miſericordiam cum
72 ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ
patribus noſtris, & memorari teſtamenti ſancti ſui: Juſjurandum quod juravit ad
73 τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς
Abraham patrem noſtrum, dare nobis, Impavide ex manu inimicorũ noſtrorũ
74 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν
liberatos, ſervire illi, In ſanctitate & juſtitia coram ipſo, omnes
75 ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ, Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας
dies vitæ noſtræ. Et tu, puer, Propheta Altiſſimi vocaberis: præi-
76 τὰς (ρ) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπο-
bis enim ante faciem Domini, parare vias ejus: Ad dandam ſcientiam ſalutis
77 ρεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
plebi ejus, in remiſſionem peccatorum eorum: Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri,
78 τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν (σ) αὐτῶν· Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
in quibus viſitavit nos Oriens ex alto: Apparere iis qui in tenebris, & umbra
79 ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ
mortis ſedentibus: Dirigere pedes noſtros in viam pacis. At puerulus
θανάτου καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον 80
creſcebat & corroborabatur ſpiritu: & erat in deſertis uſq; in diem oſtenſionis ſuæ
ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ
ad Iſrael.
πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

CAP. II. β'.

Factũ eſt autem in diebus illis, exiit edictum à Cæſare Auguſto,
Α' (α) Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, 1
deſcribi omnem habitatam. Hæc deſcriptio prima facta eſt præ-
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγε- 2
ſide Syriæ Cyrenio. Et ibant omnes deſcribi, unuſquiſque
μονεύοντος τῆς Συρίας (β) Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος 3
in propriam civitatem. Aſcendit autem & Joſeph à Galilæa, ex civitate Na-
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως (γ) Να- 4
zareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, propter eſſe
ζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, διὰ τὸ εἶναι
ipſum ex domo & familia David: Deſcribi cum Maria deſpon-
αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ· (δ) Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ (ε) μεμνη- 5
β ſata ſibi uxore, exiſtente prægnante. Factum eſt autem in eſſe eos ibi,
στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, 6
ε impleti ſunt dies parere ipſam.
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

MS. A. (ρ) ἡμέρας ἡμῶν. (σ) ἡμῶν· Διὰ MS. A. ΚΕΦ. β'. (α) Ἐγένετο ἐν (β) Κυρηνίου. (γ) Ναζαρὲθ, (δ) Ἀπογράφεσθαι (ε) ἐμνηστευμένῃ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

68 * ܡܒܪܟ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܣܥܪ ܥܡܗ ܘܥܒܕ ܠܗ ܦܘܪܩܢܐ܂ 69 * ܘܐܩܝܡ ܠܢ ܩܪܢܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܒܒܝܬ ܕܘܝܕ ܥܒܕܗ܂ 70 * ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܒܦܘܡ ܢܒܝܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܕܡܢ ܥܠܡ܂ 71 * ܕܢܦܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܢ ܘܡܢ ܐܝܕܐ ܕܟܠܗܘܢ ܣܢܐܝܢ܂ 72 * ܘܥܒܕ ܚܢܢܗ ܥܡ ܐܒܗܝܢ ܘܐܬܕܟܪ ܩܝܡܘܗܝ ܩܕܝܫܐ܂ 73 * ܘܡܘܡܬܐ ܕܐܝܡܐ ܠܐܒܪܗܡ ܐܒܘܢ܂ 74 * ܕܢܬܠ ܠܢ ܕܢܬܦܨܐ ܡܢ ܐܝܕܝ ܒܥܠܕܒܒܝܢ ܘܕܠܐ ܕܚܠܐ ܢܦܠܘܚ ܩܕܡܘܗܝ܂ 75 * ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝܢ ܒܙܕܝܩܘܬܐ܂ 76 * ܘܐܢܬ ܛܠܝܐ ܢܒܝܗ ܕܥܠܝܐ ܬܬܩܪܐ ܬܐܙܠ ܓܝܪ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ ܕܬܛܝܒ ܐܘܪܚܗ܂ 77 * ܕܢܬܠ ܝܕܥܬܐ ܕܚܝܐ ܠܥܡܗ ܒܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܝܗܘܢ܂ 78 * ܒܪܚܡܝ ܚܢܢܗ ܕܐܠܗܢ ܕܒܗܘܢ ܢܣܥܪܢ ܕܢܚܐ ܡܢ ܪܘܡܐ܂ 79 * ܠܡܢܗܪܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܚܫܘܟܐ ܘܒܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ ܝܬܒܝܢ ܕܢܬܪܘܨ ܪܓܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܫܠܡܐ܂ 80 * ܛܠܝܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܗܘܐ ܘܡܬܚܝܠ ܗܘܐ ܒܪܘܚ ܘܒܚܘܪܒܐ ܗܘܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡ ܬܚܘܝܬܗ ܠܐܝܣܪܝܠ܂

[illegible]

1 * ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܢܦܩ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܐܓܘܣܛܘܣ ܩܣܪ ܕܢܬܟܬܒ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܘܚܕܢܗ܂ 2 * ܗܢܐ ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܗܘܬ ܒܗܓܡܘܢܘܬܗ ܕܩܘܪܝܢܘܣ ܒܣܘܪܝܐ܂ 3 * ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܟܠ ܐܢܫ ܕܢܬܟܬܒ ܒܡܕܝܢܬܗ܂ 4 * ܣܠܩ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܘܣܦ ܡܢ ܢܨܪܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ ܠܝܗܘܕ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ ܕܡܬܩܪܝܐ ܒܝܬ ܠܚܡ ܡܛܠ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܘܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܕܘܝܕ܂ 5 * ܥܡ ܡܪܝܡ ܡܟܝܪܬܗ ܟܕ ܒܛܢܐ ܕܬܡܢ ܢܬܟܬܒ܂ 6 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܢܘܢ ܬܡܢ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܝܗ ܕܬܐܠܕ܂

Benedictus Dominus Deus Iſraelis, quippe qui viſitaverit populum ſuum, feceritque ei redemptionem, 68 Et erexerit nobis cornu ſalutis in domo David ſervi ſui. 69 Sicut locutus eſt per os vatum ſuorum ſanctorum, qui à ſeculo *fuerunt*, 70 Se nos liberaturum ab hoſtibus noſtris, & è manu omnium oſorum noſtrorum. 71 Inſuper miſericordiam ſuam egerit cum patribus noſtris, memórq; fuerit teſtamentorum ſuorum ſanctorum. 72 Necnon juriſjurandi quod juravit Abrahæ patri noſtro; 73 Nempe ſe conceſſurũ nobis, Ut liberaremur de manu inimicorum noſtrorum, & abſque timore ſerviremus coram eo, 74 Omnibus diebus noſtris cum juſtitia. 75 Túque, puerule, Propheta Altiſſimi vocaberis, quandoquidem ambulabis ante faciem Domini, ut pares viam ejus: 76 Quatenus det cognitionem vitæ populo, per remiſſionem peccatorum eorum: 77 Ex viſceribus miſericordiæ Dei noſtri, quibus inviſet nos Splendor ex alto: 78 Ut luceat eis qui ſunt in tenebris, & in umbris mortis ſedent, ut dirigat pedes noſtros in viam pacis. 79 Puerulus autem creſcebat, & corroborabatur Spiritu, & in deſerto degebat uſque ad diem apparitionis ſuæ apud Iſraelem. 80

Matutinis feſto Nativitatis .5.

CAP. II.

FActum eſt autem in diebus illis, ut exiret edictum ab Auguſto Cæſare, ut deſcriberetur univerſus populus ditionis ejus. 1 Hæc deſcriptio prima facta eſt ſub præfectura Cyrini in Syria. 2 Et proficiſcebatur unuſquiſq; ut deſcriberetur in civitate propria. 3 Aſcendit autem & Joſeph à Nazareth Galilææ ad Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, (quandoquidem erat ex domo, & ex proſapia ipſius David,) 4 Cum Maria ſponſa ſua prægnante, ut illîc deſcriberetur. 5 Et factum eſt dum illîc eſſent, ut implerentur dies, quibus ipſa pareret. 6

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

68 * خجسته است خداوند خداي † اسراييل * كه رعيت خودرا تيمار داشت * وايشانرا رستكاري
69 كرد * [وشاخ رستكاري را براي ما برخيزانيد] از خاندان داود * بنده او * 70 * انچنانك از دهن
71 پيغمبران † پاكاش سخن كفت * * كه از ازل از دشمنان † ما مارا رستكاري دهد * وازدست هر
72 كه مارا دشمن دارد * برهاند * * ورحمت ومهرباني خود با پدران ما كرد * وصيت † ووعدهء
73 74 پاك خودرا بياد آورد * * وسوكندها كه براي ابرهيم † پدر ما خورد * كه بما بدهد * * كه از
75 دست دشمنان † ما برهيم * وبي ترس * * تمامت † روزكار ما پيش او پرستكاري كنيم * وبجاي
76 آوريم بعدل وبراستي * وبصدق * * وتو اي پسر پيغمبر خدا خوانده شوي * وپيش روي خداوند
77 بروي * وراهش را † هموار سازي * * كه برعيت خود فهم زندكاني دهد * بستردن كناههاء
78 ايشان * * برحمت ومهرباني خداي ما * كه بدان مارا تيمار † دارد * وروشنايي كه از بلندي †
79 بيفروزد * براي ايشان كه در تاريكي وسايهء مرك † نشسته اند * كه در راه سلامتي
80 پايهاء ما استوار دارد * * وكودك پرورده مي شد وبجان † نيرومندي مي يافت * ودر بيابان
ويراني † مي بود * تا آن روز كه پيش اسراييل پيدا شد *

Benedictus eſt Dominus Deus Iſrael, qui populi ſui curam gerit, & eis ſalutem fecit. 68 *Et cornu ſalutis nobis erexit de familia Davidis ſervi ſui.* 69 *Quemadmodum per os Prophetarum ſanctorum ſuorum verbum dixit:* 70 *Quòd ab æterno ab inimicis noſtris nobis ſalutem daret, & è manu omnium, qui nos odio habent, liberaret.* 71 *Et clementiam & miſericordiam ſuam cum patribus noſtris exercuit, &* teſtamentum *& promiſſum ſanctum ſuum in memoriam revocavit:* 72 *Et juramenta quæ Abrahamo patri noſtro juravit, quòd nobis daret,* 73 *Ut è manu inimicorum noſtrorum evadamus, & ſine metu* 74 *Omnibus diebus noſtris coram eo ſervitium faciamus & præſtemus in æquitate, & rectitudine, & juſtitiâ.* 75 *Et tu ô fili, Propheta Dei vocatus eris: & ante faciem Domini ibis, & viam ejus planam reddes.* 76 *Ut populo ſuo intellectum vitæ det, abolendo peccata illorum:* 77 *Per clementiam & miſericordiam Dei noſtri, quibus noſtri curam agit: & lumen quod ex alto* 78 *Accenſum eſt, iis qui in obſcuritate & umbrâ mortis ſedent, ut in via pacis pedes noſtros confirmet.* 79 *Et puer enutritus eſt, & ſpiritu virtutem obtinuit: & in ſolitudine & deſerto erat, uſque ad eum diem quo Iſraeli manifeſtatus eſt.* 80

Verſio VULGATA LATINA.

68 Benedictus Dominus Deus Iſrael, quia viſitavit & fecit redemptionem plebis ſuæ:
69 Et erexit cornu ſalutis nobis, in domo David pueri ſui. 70 Sicut locutus eſt per os ſanctorum, qui à ſeculo ſunt, prophetarum ejus: 71 Salutem ex inimicis noſtris, & de manu omnium qui oderunt nos: 72 Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris: & memorari teſtamenti ſui ſancti. 73 Juſjurandum quod juravit ad Abraham patrem noſtrum, daturum ſe nobis: 74 Ut ſine timore, de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſerviamus illi; 75 In ſanctitate & juſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris. 76 Et tu, puer, propheta Altiſſimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus: 77 Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi ejus, in remiſſionem peccatorum eorum: 78 Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri: in quibus viſitavit nos, Oriens ex alto: 79 Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis. 80 Puer autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu: & erat in deſertis uſque in diem oſtenſionis ſuæ ad Iſraël.

CAP. II.

FActum eſt autem in diebus illis, exiit edictum à Cæſare Auguſto, ut deſcriberetur univerſus orbis. 1 Hæc deſcriptio prima, facta eſt à præſide Syriæ Cyrino: 2 Et ibant omnes ut profiterentur ſinguli in ſuam civitatem. 3 Aſcendit autem & Joſeph à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem: 4 eò quòd eſſet de domo & familia David, Ut profiteretur cum Maria deſponſata ſibi uxore prægnante. 5 Factum eſt autem, cùm eſſent ibi, impleti ſunt dies ut pareret. 6

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

68 69 * مبارك الرب اله اسراييل لانه افتقد وصنع خلاصا لشعبه * واقام لنا قرن خلاص من بيت
70 71 داود فتاه * كالذي تكلم علي افواه انبيايه القديسين من الابد * خلاص من اعداينا ومن
72 73 ايدي كل مبغضينا * ليصنع رحمة مع ابايبا * ذكر عهده القدوس * القسم الذي اقسم به
74 75 لابرهيم ابينا * ليعطينا * بلا خوف الخلاص من ايدي اعداينا * لنخدمه * بالطهر والعدل
76 قدامه كل ايام حياتنا * وانت ايها الصبي نبي العلي تدعا وتنطلق قدام وجه الرب
77 78 لتعد طرقه * لتعطي علم الخلاص لشعبه بمغفرة خطاياهم * من اجل تحنن رحمة الهنا الذي
79 افتقدنا مشرق من العلو * ليضيي للجالسين في الظلمة وظلال الموت * لتستقيم ارجلنا لسبيل
80 السلامة * فاما الصبي فكان يشب ويقوي بالروح * واقام في البراري الي يوم ظهوره لاسراييل *

* الفصل الخامس *

1 * ولما كان في تلك الايام خرج امر من اوغسطس الملك بان تكتتب اسماء جميع المسكونة *
2 3 * وهذه الكتابة الاولي في ولاية قيريناوس علي الشام * فمضي جميعهم ليكتتب كل واحد
4 منهم اسمه في مدينته * فصعد يوسف ايضا من الجليل من مدينة الناصرة الي اليهودية الي
5 مدينة داود التي تدعي بيت لحم * لانه كان من بيت داود وقبيلته * ليكتتب مع مريم
6 خطيبته وهي حبلي * فبينما هما هناك اذ تمت ايام ولادها لتلد *

Benedictus Dominus Deus Iſrael: quia viſitavit, & fecit ſalutem populo ſuo: 68 *Et erexit nobis cornu ſalutis, de domo David pueri ſui:* 69 *Juxta id quod locutus eſt per ora prophetarum ejus ſanctorum ab æterno:* 70 *Salutem ex inimicis noſtris, & de manibus omnium odientium nos.* 71 *Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris, recordatus eſt teſtamenti ſui ſancti;* 72 *Juramenti quod juravit Abrahæ patri noſtro ſe daturum nobis,* 73 *Sine timore ſalutem de manibus inimicorum noſtrorum. Ut ſerviamus illi,* 74 *Cum puritate & juſtitiâ coram ipſo, omnibus diebus vitæ noſtræ.* 75 *Et tu, ô puer, propheta Altiſſimi vocaberis: & ibis ante faciem Domini, ad præparandas vias ejus.* 76 *Ut det ſcientiam ſalutis populo ſuo, in remiſſionem peccatorum eorum:* 77 *Ob clementiam miſericordiæ Dei noſtri, qui viſitavit nos oriens ab alto.* 78 *Ut luceat ſedentibus in tenebris, & umbrâ mortis: ut dirigantur pedes noſtri in viam pacis.* 79 *Puer autem adoleſcebat & confortabatur ſpiritu, & commoratus eſt in deſertis uſque ad diem apparitionis ſuæ Iſraeli.* 80

Sectio quinta.

CAP. II.

E*T cùm eſſet in illis diebus, exiit edictum ab Auguſto rege, ut deſcriberentur nomina totius habitatæ.* 1 *Et illa deſcriptio prima fuit ſub dominio Cyrinæi ſuper Syriam.* 2 *Et abierunt omnes, ut ſcriberet unuſquiſq; ex eis nomen ſuum in civitate ſua.* 3 *Aſcendit autem Joſeph quoq; à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, eò quòd eſſet de domo David & tribu ejus,* 4 *Ut deſcriberetur cum Maria ſponſa ſua, dum ipſa eſſet prægnans.* 5 *Et dum ambo eſſent ibi, cùm impleti eſſent dies partûs ejus ut pareret,* 6

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

68 [illegible]
69 [illegible]
70 [illegible]
71 [illegible]
72 [illegible]
73 [illegible]
74 [illegible]
75 [illegible]
76 [illegible]
77 [illegible]
78 [illegible]
79 [illegible]
80 [illegible]

1 8 ወኮነ:በውእቱ:መዋዕል:ወፅአ:ትእዛዝ:እምኀበ:ቄሳር:ንጉሠ:ከመ:ይጸሐፍ:ኵ
2 ሉ:ዓለም::=፥ ወውእቱ:ጸሐፍ:ቀዳሚ:ውእቱ:አመ:ቂሬኔዎስ:መስፍነ:ሶርያ:=፥
3 4 ወሖሩ:ኵሉ:ሰብእ:ይጸሐፉ:በበ:ሃገሮሙ::=፥ ወዓርገ:ዮሴፍኒ:እመገሊላ:እመ
ሃገረ:ናዝሬት:መንገለ:ይሁዳ:ለሃገረ:ዳዊት:እንተ:ስማ:ቤተ:ልሔም:እስመ:እመ
5 ሃገረ:ዳዊት:ወእመአዝማደ:ቤቶሙ:ውእቱ:=፥ ወሖረ:ይጸሐፍ:ምስለ:ማርያ
6 ም:እንተ:ፈኀረ:ሎቱ:ብእሲተ:እንዘ:ፅንስት:ይእቲ:=፥ ወእምዝ:እንከ:እን
ዘ:ሀለዉ:ህየ:በጽሐ:ዕለተ:ወሊዳታ:=፥

Benedictus ſit Dominus Deus Iſrael qui miſertus eſt nobis, & fecit redemptionem populo ſuo. 68 Et erexit nobis cornu redemptionis noſtræ, è domo David pueri ſui: 69 Sicut loquutus eſt per os ſanctorum prophetarum qui à ſeculo *fuerunt*. 70 Ut ſervaret nos ab inimicis noſtris, & è manibus omnium oſorum noſtrorum. 71 Ut faceret miſericordiam cum patribus noſtris, & memor eſſet teſtamenti ſui ſancti. 72 Et juriſjurandi quòd juravit Abrahamo patri noſtro, quòd daret nobis: 73 In quo non timebimus à manu inimicorum noſtrorum: & *quòd* liberaret nos, & ſerviremus ei, 74 In juſtitia & æquitate in conſpectu ejus; & in omnibus diebus noſtris. 75 Et tu parvule, Propheta altiſſimi vocaberis: quia ibis coram facie Dei parare vias ejus: 76 Ut des illis cognoſcere redemptionem gentium, in qua remittuntur iis peccata ſua. 77 In commiſeratione & miſericordiâ Dei noſtri, qui reſpexit nos ex alto, & exortus eſt: 78 Ut oſtenderet ſplendorem ſuum iis qui ſedent in tenebris, & umbrâ mortis: ut dirigat pedes noſtros in viam pacis. 79 Et crevit parvulus, & corroboratus eſt in virtute in Spiritu ſancto: & manſit *in* deſerto uſque dum oſtenderet ſe ad Iſrael. 80

CAP. II. *De deſcriptione.*

ET factum eſt in illo die, venit mandatum à Cæſare rege, ut deſcriberetur totus mundus. 1 Et hæc deſcriptio primò fuit, quando Cyrenus præſes *erat* Syriæ. 2 Et ibant omnes homines deſcribi, in propriis ſuis civitatibus. 3 Et aſcendit Joſeph à Galilæa ex urbe Nazareth in Judæam in civitatem David, cujus nomen Bethlehem: quoniam à civitate David, & ex familia eorum erat. 4 Et profectus eſt deſcribi cum Maria (quam deſponſaverat ſibi uxorem) quæ prægnans erat. 5 Quum autem eſſent ibi, completus eſt dies parere ipſam. 6

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * ودران روزكار فرمان اغسطوس قيصر شد * كه تمامت رعيت مملكت اورا بنويسند * * واين
2 كستين شماره بود * در نيابت قورينوس درسوريا * * وهر كسي مي رفت تا در شهر خود
3 نبشته شود * * يوسف نيز ازشهر ناصرهء جليل بالا رفت * در يهود * درشهر داود * كه از
4 قوم او بود وان شهر * بيت اللحم خوانده شود * براي انك يوسف † از خاندان داود
5 بود * واز قوم او * * با مريم كه باوي مهر بريده شد * وقتي كه از جان † پاك
6 آبستن شد * تا درانجايكه نبشته شود * * وچون انجا ساكن شدند * روزكار آبستني او تمام
شد * وميلاد در رسيد *

CAP. II.

E*T in illis diebus edictum Auguſti Cæſaris erat, ut omnes ſubditos regni ejus deſcriberent.* 1 *Et hæc prima recenſio fuit in præfectura Cyrini in Syria.* 2 *Et unuſquiſque ivit ut in urbe ſua deſcriberetur.* 3 *Joſeph etiam ex urbe Nazreh Galilææ aſcendit in Judæam, in civitatem David, quæ generis illius erat, & illa civitas Bethlehem vocatur, eò quòd Joſeph ex familia David erat, & ex genere ejus,* 4 *Cum Maria, quæ illi deſponſata erat, quo tempore ex Spiritu ſancto prægnans eſſet: ut in illo loco deſcriberetur.* 5 *Dum autem illic commorabantur, tempus prægnationis ejus expletum eſt, & partus inſtabat.* 6

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Β′.

Et peperit filium suum primogenitum, & *fasciavit* eum, & reclinavit eum
7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν
in *præsepi*, quia non erat *eis* locus in diversorio. Et pastores
8 (ζ) ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες
erant in regione eadem *in agro agentes*, & custodientes *custodias* noctis super
ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
gregem suum. Et ecce angelus Domini *adstitit eis*, & *gloria Domini* circumful-
9 τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμ-
sit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus; *Ne pa-*
10 ψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φο-
vete. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:
βεῖσθε. Ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·
Quia natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.
11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.
Et hoc vobis signum; Invenietis infantem *fasciatum*, *jacentem* in
12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον (η) ἐν
præsepio. Et subitò facta est, cum angelo multitudo *exercitûs* cœlestis, lau-
13 τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰ-
dantium Deum, & dicentium; Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, *in ho-*
14 νούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀν-
minibus beneplacitum. Et factum est, ut discesserunt ab eis in cœlum
15 θρώποις (θ) εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
angeli, *&* *homines* pastores *dicebant* ad invicem; Transeamus *jam* usque
οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως

Β′
γ
ι

Bethlehem, & videamus verbum hoc *factum*, quod Dominus ostendit nobis.
Βηθλεέμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.
Et venerunt festinantes, & invenerunt *&* Mariam & Joseph, & infantem *ja-*
Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κεί- 16
centem in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo *dicto*
μενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος 17
illis de *puerulo* hoc. Et omnes *audientes* mirati sunt *de di-*
αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη- 18
ctis à pastoribus ad ipsos. At Maria omnia conservabat verba
θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores, glori-
ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ (ι) ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξά- 20
ficantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad
ζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς
illos. Et *quando impleti* sunt dies octo *circumcidendi puerulum*, *&* vocatum est
αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ (κ) περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη 21
nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo *ante concipi*
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗΣΟΥ͂Σ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι
eum in utero. Et *cùm* impleti sunt dies purgationis *eorum*,
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22
secundùm legem Moysi, tulerunt illum in Hierusalem, *sistere*
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι
Domino.
τῷ Κυρίῳ.

MS. A. (ζ) ἐν φάτνῃ, (η) ἐν φάτνῃ. (θ) εὐδοκίας. (ι) ὑπέστρεψαν (κ) περιτεμεῖν αὐτὸν, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

Peperítq; filium suum primogenitum, ac in- 7
volvit eum fasciis, & reclinavit eum in præ-
sepi, quia non erat eis locus ubi habitabant.
Erant autem pastores in ea regione qui dege- 8
bant illic, & custodiebant custodias noctis
super greges suos. Et ecce angelus Dei venit 9
ad eos, gloriáq; Domini illuxit eis, ac timu-
erunt timore magno. Et dixit eis angelus; 10
Ne timeatis: ecce enim annuntio vobis gau-
dium magnum, quod futurum est toti mundo.
Natus est enim vobis hodiè Redemptor qui 11
est Dominus Messias in civitate David. Et 12
hoc vobis signum: Invenietis infantem in-
volutum fasciis, & positum in præsepi. Et 13
derepentè apparuerunt cum angelo multi
exercitus cœlestes glorificantes Deum, ac di-
centes; Gloria Deo in excelsis, & super ter- 14
ram pax, & spes bona hominibus. Et fa- 15
ctum est, quum discessissent ab eis angeli
in cœlos, ut locuti sint pastores unus ad ali-
um, dixeríntque; Proficiscamur usq; in Beth-
lehem, & videamus sermonem istum qui fa-
ctus est, prout Dominus patefecit nobis.
Venerunt itaque festinanter, & invenerunt 16
Mariam, & Joseph, & infantem positum in
præsepi. Quumq; vidissent, notum fecerunt 17
sermonem, qui dictus eis fuerat super illo
puerulo. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
super iis quæ sibi dicta fuerant à pastoribus.
Maria verò conservabat hos omnes sermo- 19
nes, & conferebat in corde suo. Et reversi 20
sunt pastores illi glorificantes ac laudantes
Deum super omnibus quæ viderant & audi-
erant, prout dictum fuerat eis.

Matutinis introitûs Domini nostri in templum. 6.

Quumq; completi fuissent octo dies, ut cir- 21
cunciderentur puerulus, vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum fuerat ab angelo,
priusquàm conceptus fuisset in utero. Et 22
quum impleti fuissent dies purgationis eorũ
secundùm legem Mosis, adduxerunt eum in
Jerusalem, ut sisterent eum coram Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 پنجم زاينده شدن مسيح در بيت اللحم *چو مريم پاك فرزند يكانه بكر
خود را زاييد * وبقماطها وركوها اورا در پيچيد * در ميان آخر نهاد * در جايي كه چهار پايانرا
8 علف دهند * براي آنك در انجا كه فرود امده بودند * گهواره نداشتند * وان مقام كه
9 نشسته بودند * ازان شبانان بود * ونوبت پاسباني خود * بر گله نگاه مي داشتند * وناگاه
فرشته خدا ميان شبانان † نزول كرد * وبستايش خدا ايشانرا بر افروخت ايشان عظيم شكوهيدند *
10 وفرشته بشبانان گفت مترسيد * اينك بشما مژده مي دهم * بشادماني بزرگ كه براي همه
11 خلق بشود * سبب آنك امروز براي شما خلاص كننده زاينده شد * كه خداوندست مسيح
12 در شهر داود * وانيست براي شما نشان * بچه بيابيد * در ركوها پيچيده ودر آخر نهاده *
13 ناگهان با فرشتگان اورا بينند * وبا بسيار نيرومندان اسماني * خدايرا تسبيح دهيد وبگوييد *
14 مر خدايرا در بلندي ستايش * وسلامت بر زمين * وخوش اميدواري ادميانرا * وان 15
بگفت وفرشته باسمان رفت * شبانان † با هم ديگر بسخن آمدند * وگفتند * تا بيت
16 اللحم برويم * واين كلمه را كه شد ببينيم * انچنانك خدا بما خبر داد * وبشتاب امدند *

V. Nativitas Christi in Bethlehem.

Cùm Maria sancta filium unicum 7
primogenitum suum peperisset, &
fasciis & pannis eum involvisset,
in medium præsepis posuit, in loco
quo jumentis pabulum dabant: eò
quòd in loco quò devenerant cunas
non haberent. Locus autem, ubi 8
consederant, pastorum erat, & vice
vigiliæ suæ pro grege excubias ha-
bebant. Et subitò Angelus Dei in- 9
ter pastores descendit, & laude di-
vinâ illos accendit, at illi valdè
timuerunt. Et Angelus pastoribus 10
dixit, Ne timeatis: ecce vobis nun-
tium fero cum gaudio magno, quod
omni populo erit. Propterea quòd 11
hodiè vobis servator nascitur, qui
Dominus est Christus, in civitate
David. Et hoc est vobis signum: 12
Infantem invenietis pannis involu-
tum, & in præsepi positum. Re- 13
pentè cum Angelis eum videbant,
& cum multis potentibus cœlorum
dicentem; *Laus Deo tribuite, &*
dicite: Deo in excelso laus, & 14
pax super terram, & bona spes ho-
minibus. Et cum hoc dixisset, An- 15
gelus in cœlum abiit: pastores au-
tem inter se sermonem inierunt, &
dixerunt; Ad Bethlehem eamus, &
hoc verbum quod factum est videa-
mus, quemadmodum Deus nobis indi-
cavit. Et cum festinatione venerunt, 16

Versio VULGATA LATINA.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum
8 in præsepio: quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione
9 eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce An-
gelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt ti-
10 more magno. Et dixit illis Angelus; Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis
11 gaudium magnum, quod erit omni populo: Quia natus est vobis hodiè Salvator,
12 qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum; Invenietis
13 infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Et subitò facta est cum An-
14 gelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium; Gloria in al-
15 tissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum est, ut
discesserunt ab eis Angeli in cœlum, pastores loquebantur ad invicem; Transeamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & invenerunt Mariam, & Joseph, & 16
infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo quod 17
dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his 18
quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes 20
Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos. Et post- 21
quàm consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo priùs quàm in utero conciperetur. Et 22
postquàm impleti sunt dies purgationis ejus secundùm legem Moysi, tulerunt
illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 * وولدت ابنها البكر ولفته وتركته في مذود * لانه لم يكن لهما موضع حيث حلا * وكان 8
في تلك الكورة رعاة يرعون ويسهرون حراسة الليل نوبا على مراعيهم * واذا ملك الرب قد 9
10 وقف بهم ومجد الرب اشرق عليهم * فخافوا خوفا عظيما * فقال لهم الملك لا تخافوا لان هاانذا
11 ابشركم بفرح عظيم هذا يكون لجميع الشعب * لانه قد ولد لكم اليوم مخلص الذي هو
12 المسيح الرب في مدينة داود * وهذه علامة لكم انكم تجدون طفلا ملفوفا موضوعا في مذود *
13 * وبغته تراءى مع الملك جنود كثيرة سمائيون يسبحون الله قائلين * المجد لله في الاعالي 14
15 وعلى الارض السلم وفي الناس المسرة * الفصل السادس * فلما ذهب
الملائكة عنهم الى السماء قال بعض الرعاة لبعض نمضي الى بيت لحم لننظر هذا الامر
16 الحادث الذي اعلمنا به الرب * فجاوا مسرعين فوجدوا مريم ويوسف والطفل موضوعا في مذود *
17 * فلما راوه علموا ان الكلام الذي قيل لهم من اجل الطفل * وكل من سمع تعجب مما تكلم به 18
19 الرعاة معهم * وكانت مريم تحفظ هذا الكلام كله وتعيه في قلبها * ورجع الرعاة يمجدون الله 20
21 ويسبحون على كلما سمعوا وعاينوا كما قيل لهم * الفصل السابع * فلما تمت
22 عليه ايام ليختن دعوا اسمه يسوع كالذي دعاه الملاك قبل ان يحبل به في البطن * فلما
كملت ايام التطهير كناموس موسى صعدوا به الى يرشليم ليقوموه للرب *

Peperit filium suum primogenitum, & 7
involvit eum & posuit eum in præsepio,
quia non erat eis locus ubi diversati fu-
erant. Et erant in illa regione pastores 8
qui pascebant, & vigilabant custodiam
noctis alternatim super greges suos. Et 9
ecce angelus Domini adstitit eis, et gloria
Domini orta est super illos: & timuerunt
timore magno. Et inquit illis angelus, Ne 10
timeatis: ecce evangelizo vobis gaudium
magnũ hoc quod erit in omni populo: quia 11
jam natus est vobis hodie Salvator, qui est
Christus Dominus, in civitate David. Et 12
hoc signum vobis; Nam invenietis in-
fantem involutum, positum in præsepio.
Et subitò apparuerunt cum angelo exer- 13
citus multi cœlestes, qui laudabant Deũ,
dicentes; Gloria Deo in excelsis, & super 14
terram pax, & in hominibus hilaritas.

Sectio sexta.

Cùm autem discessissent angeli ab eis in 15
cœlum, dixerunt nonnulli pastores ad ali-
os, Eamus in Bethlehem, ut videamus
hanc rem quæ contigit, quam notifica-
vit nobis Dominus. Et venerunt festi- 16
nantes, & invenerunt Mariam & Jo-
seph, & infantem positum in præsepio.
Cùm autem vidissent eum, cognoverunt 17
quòd sermo qui dictus fuerat eis, esset de
puero. Et omnes qui audierunt, mirati 18
sunt de eo quod locuti sunt pastores cum
eis. Maria autem conservabat hæc ver- 19
ba omnia, & diligenter expendebat ea
in corde suo. Et reversi sunt pastores, 20
glorificantes Deum, & laudantes pro
omnibus quæ audierant & viderant,
sicut dictum fuerat ad eos.

Sectio septima.

Cùm autem completi essent octo dies ut 21
circumcideretur, vocaverunt nomen ejus
Jesum, prout vocaverat illum angelus,
antequàm conciperetur in utero. Quum- 22
que impleti essent dies purificationis se-
cundùm legem Mosis, tulerunt illum in
Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

Et peperit filium primogenitum suum & ligavit pollicem ejus, & reclinavit eum 7
in præsepi, quia nullus iis erat locus in diversorio eorum.

De quibus meditati sunt pastores.

Et erant pastores in ea regione, & vigilabant et intenti erant, & custodiebant gre- 8
gem suum. Et stetit angelus Dei juxta illos, & gloria Dei orta est super eos, & ti- 9
muerunt magno timore. Et dixit iis angel⁹; Ne timeatis, quia ecce annuntio vobis 10
magnam annuntiationem, quæ erit gaudium omni populo. Quoniam ecce natus 11
est vobis hodiè servator qui est Christus Dñs benedict⁹ in civitate David. Et hu- 12
jusmodi signum ejus; invenietis parvulum ligatum pollice ejus, & recumbentem
in præsepi. Et subitò venerunt cum illo angelo multitudo exercituum cœli, lau- 13
dantium Deum et dicentium; Gloria Deo in cœlis, et pax in terra, filiis hominum 14
voluntas ejus. Et tunc ascendentes angeli decesserunt ab iis et ascenderunt in cœ- 15
lum, et dixerant ii homines pastores inter se; Eamus, ambulemus usq; Bethlehem,
& intelligamus sermonem, quem notũ fecit nobis Dominus. Et iverunt statim, et 16
invenerunt Mariam et Josephum, et parvulum jacentem in præsepi. Et videntes 17
intellexerunt de parvulo ꝙ dictum fuisset iis. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
ea quæ dixissent iis pastores. Et Maria mater conservabat hunc totum sermonem 19
et immisit in cor suũ. Et reversi sunt & venerunt pastores laudantes et glorifican- 20
tes Deum, quia totum hoc vidissent & audivissent, sicut dictum fuisset iis.

Sabbato sequente post confessionem: & de Maria. Et quum 21
consummatus esset octavus dies, adduxerunt parvulum ut circumciderent eum: et
vocârunt nomen ejus Dominum Jesum, quod nomen imposuisset ei angelus pri-
usquã conciperetur in utero. Et quum consummat⁹ esset dies purificationis eorum 22
secundùm legẽ Mosis, adduxerunt eum Hierosolymam sistere eum corã Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ومريم ويوسف را يافتند * وبچه در آخر نهاده * وچون ديدند براي كلمه خبر دادند * وهر چه
18 از فرشته شنيده بودند * همه باز گفتند * هر كه مي شنيد عجب مي ماند * ومريم اين
19 سخنها همه در دل خود مي نگاشت [وقياس مي كرد] * وآن شبانان باز گشتند * وخدايرا 20
21 سپاس وستايش مي دادند * كه ديدند * وشنيدند انچنانك بر ايشان گفته شد * وچون
هشتم روز شد * كه كودك را ختنه كنند * نامش را يشوع † خواندند انچنانك فرشته گفته
22 بود * زودتر ازانك در شكم حلول كرد * وچون روزگار طهور ايشان تمام شد * يعني پاك شدن
بر ناموس موسي * عيسي را در اورشليم بالا بردند * تا اورا برابر خداوند † بايستانند *

& Mariam & Joseph invene-
runt, & infantem in præsepi posi-
tum. Et cùm vidissent, verbum 17
enuntiârunt, & quæcunque ab An-
gelo audiverant, omnia retulerunt.
Et quicunque audivit admirabun- 18
dus hæsit. Maria autem hæc verba 19
omnia cordi suo inculpebat, &
conferebat. Et illi pastores reversi 20
sunt, & Deo gratias & laudes tri-
buerunt, quòd vidissent & audis-
sent quemadmodum eis dictum fue-
rat. Et cùm octavus dies adesset, 21
quo puerum circumciderent, nomen
ejus Jesum vocârunt, quemadmodum
Angelus dixerat, priusquam in ute-
rum descendisset. Et cùm eorum pu- 22
rificationis tempus expletum esset,
i. e. mundificationis, juxta legem
Mosis, Jesum Hierosolymam sustu-
lerunt ut eum coram Domino siste-
rent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

(Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Quia omne maſculinum adaperiens vulvam, ſanctum
23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον
Domino vocabitur.) Et dare hoſtiam, ſecundùm dictum in lege Do-
24 τῷ Κυρίῳ κληθήσεται.) Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυ-
mini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce erat homo in
25 ρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Γ'
Hieruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus & religioſus, expe-
Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδε-
ctans conſolationem Iſrael: & Spiritus ſanctus erat in eo. Et erat
26 χόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ Πνεῦμα (λ) ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν
ei reſponſum à Spiritu ſancto, non videre mortem priùs quàm
αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ
videret Chriſtum Domini. Et venit in ſpiritu in templum: Et in
27 ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
inferre parentes puerum Jeſum, ad facere ipſos ſecundùm conſu-
τῷ (μ) εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ (ν) εἰθι-
etum legis circa eum: Et ipſe accepit eum in ulnas ſuas, &
28 σμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
benedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis ſervum tuum, Domine, ſecundùm ver-
29 εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε, Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆ-
bum tuum, in pace: Quia viderunt oculi mei Salutare tuum, Quod pa-
30 μά σου, ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, Ὃ ἡτοί-
31 raſti ante faciem omnium populorum: Lumen ad revelationem Gentium, & gloriam
32 μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν

plebis tuæ Iſrael. Et erat Joſeph & mater ejus mirantes ſuper di-
λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν (ξ) Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλου- 33
ctis de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem
μένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα 34
ejus; Ecce hic jacet in caſum, & reſurrectionem multorum in Iſraël, & in
αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς
ſignum contradictum: (Et tuam verò ipſius animam pertranſibit gladius:) ut
σημεῖον ἀντιλεγόμενον· (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως 35
revelentur ex multis cordibus ratiocinationes. Et erat Anna Propheteſſa,
Δ' ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, 36
filia Phanuël, ex tribu Aſer: hæc progreſſa in diebus multis, vivens
θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
annos cum viro ſeptem à virginitate ſua. Et hæc vidua quaſi
(ο) ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. Καὶ αὕτη χήρα (π) ὡς 37
annorum octoginta quatuor, quæ non diſcedebat à templo, jejuniis, & obſecrationibus
ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι
ſerviens nocte ac die. Et hæc ipſâ horâ ſuperveniens, viciſſim confitebatur
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. (ρ) Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο 38
Domino, & loquebatur de illo omnibus expectantibus redemptionem in
τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν
Hieruſalem. Et ut perfecerunt omnia quæ ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt
Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν 39
in Galilæam in civitatem ſuam Nazareth.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

MS. A. (λ) ἦν ἅγιον (μ) εἰσάγειν (ν) ἠθισμένον (ξ) ὁ Ἰωσὴφ (ο) ἔτη ἑπτὰ μετ' ἀνδρὸς ἀπὸ (π) ἕως (ρ) Καὶ αὐτῇ τῇ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܕܟܠ ܕܟܪܐ ܦܬܚ ܡܪܒܥܐ. ܩܕܝܫܐ ܕܡܪܝܐ ܢܬܩܪܐ.
24 * ܘܕܢܬܠܘܢ ܕܒܚܬܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܡܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܙܘܓܐ ܕܫܦܢܝܢܐ. ܐܘ ܬܪܝܢ ܦܪܘܓܐ
25 ܕܝܘܢܐ. * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܫܡܗ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ. ܘܗܢܐ ܓܒܪܐ ܟܐܢ ܗܘܐ
26 ܘܙܕܝܩ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܒܘܝܐܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. * ܘܐܡܝܪ ܗܘܐ
27 ܠܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܐ ܠܡܫܝܚܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܢܐ ܐܬܐ
ܗܘܐ ܒܪܘܚܐ ܠܗܝܟܠܐ. ܘܡܐ ܕܡܥܠܝܢ ܠܗ ܐܒܗܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܛܠܝܐ. ܕܢܥܒܕܘܢ ܚܠܦܘܗܝ
28 ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܝܕ ܒܢܡܘܣܐ. * ܫܩܠܗ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ. ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. * ܡܟܝܠ ܫܪܐ
29 ܐܢܬ ܠܥܒܕܟ ܡܪܝ ܐܝܟ ܡܠܬܟ ܒܫܠܡܐ. * ܕܗܐ ܚܙܝ ܥܝܢܝ ܚܢܢܟ. * ܗܘ ܕܛܝܒܬ
30 ܒܦܪܨܘܦ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܢܘܗܪܐ ܠܓܠܝܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ.
31
32
33 * ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܘܐܡܗ. ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ. * ܘܒܪܟ
34 ܐܢܘܢ ܫܡܥܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܡܪܝܡ ܐܡܗ. ܗܐ ܗܢܐ ܣܝܡ. ܠܡܦܘܠܬܐ ܘܠܡܩܝܡܬܐ ܕܣܓܝܐܐ
35 ܒܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐܬܐ ܕܚܪܝܢܐ. * ܘܒܢܦܫܟ ܕܝܢ ܕܝܠܟܝ ܬܥܒܪ ܪܘܡܚܐ. ܐܝܟ ܕܢܬܓܠܝܢ
36 ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܘܬܐ ܕܣܓܝܐܐ. * ܩܘܪܒܐ ܕܡܥܠܢܗ ܕܡܪܢ * ܙ * * ܘܚܢܐ ܕܝܢ ܢܒܝܬܐ
ܒܪܬ ܦܢܘܐܝܠ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܐܫܝܪ. ܐܦ ܗܝ ܩܫܝܫܐ ܗܘܬ ܒܝܘܡܝܗ. ܘܫܒܥ ܫܢܝܢ
37 ܥܡ ܒܥܠܗ ܚܝܬ ܡܢ ܒܬܘܠܘܬܗ. * ܘܗܘܬ ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܟ ܫܢܝܢ ܬܡܢܐܝܢ ܘܐܪܒܥ.
38 ܘܠܐ ܦܪܫܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܦܠܚܐ ܗܘܬ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ. * ܘܐܦ
ܗܝ ܩܡܬ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܐܘܕܝܬ ܠܡܪܝܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. ܥܡ ܟܠܢܫ
39 ܕܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܦܘܪܩܢܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܘܟܕ ܓܡܪܘ ܟܠ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ.
ܘܗܦܟܘ ܠܓܠܝܠܐ. ܠܢܨܪܬ ܡܕܝܢܬܗܘܢ.

23 Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Omnis maſculus aperiens vulvam, Sanctus Domini vocabitur. 24 Et ut darent ſacrificium, prout dictum eſt in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbæ. 25 Erat autem vir quidam in Jeruſalem, cujus nomen erat Simeon: & vir iſte rectus erat & juſtus, ac præſtolabatur conſolationem Iſraelis: Spiritúſque ſanctitatis erat ſuper eo. 26 Ac dictum ei fuerat à Spiritu ſanctitatis ipſum non viſurum mortem uſque dum vidiſſet MeſſiamDomini. 27 Hic idem venerat per Spiritum in templum: quumque introducerent parentes Jeſum puerulum, ut agerent pro eo ſicuti præceptum eſt in lege, 28 Suſcepit eum in ulnas ſuas, & benedixit Deo, & ait; 29 Nunc dimitte ſervum tuum, Domine mi, ſecundùm verbum tuum, in pace. 30 Ecce enim viderunt oculi mei illam tuam clementiam, 31 Quam præparâſti in conſpectu omnium populorum. 32 Lumen ad revelationem gentium, & gloriam populo tuo Iſraeli. 33 Joſeph autem & mater ejus mirabantur ſuper iis, quæ dicebantur de eo. 34 Et benedixit eis Simeon, & dixit Mariæ matri ipſius; Ecce hic poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionem multorum in Iſrael, & in ſignum jurgii. 35 Cæterùm animam tui ipſius trajiciet lancea, ut revelentur cogitationes cordium multorum.

Ad oblationem introitûs Domini noſtri. 7.

36 Porrò Hanna Prophetiſſa filia Phanuelis de tribu Aſer, & ipſa erat decrepita diebus, annîſque ſeptem cum marito ſuo vixerat à virginitate ſua. 37 Et manſit vidua annos circiter octoginta & quatuor, nec diſcedebat à templo: ſed jejunio & oratione colebat *Deum* die noctéque. 38 Quin etiam ipſa ſurrexit eâ ipſâ horâ, & gratias egit Domino, ac loquebatur de eo cum quolibet præſtolante redemptionem Jeroſolymæ. 39 Quumque perfeciſſent omnia ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt in Galilæam in Nazareth civitatem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * چنانك در ناموس خداوند فرمود * كه هر نري كه در اول از شكم مادر † زاينده
24 شود * پاك خدا خوانده شود * وقربان نيز بدهند * چنانك فرموده شد * جفتي از شفنين * يا دو
كبوتر بچه

ششم آمدن شمعون پير در هيكل ومسيح را دربر كرفتن

25 * بود شخصي در شهر اورشليم نامش شمعون * واو مردي عادل وراست وبا انصاف بود *
26 وهميشه بر اميد غمكساري اسراييل مي كوشد * واز روح القدس بوي شنوانيده شد * كه
مرك نباشد * تا انكه كه روي مسيح بيند * وبدين اميد عمر او كذشته وعظيم † پير
27 وفرتوت كشته * چون شنيد كه مسيح را در هيكل آوردند * تا ناموس را تمام كنند *
28 شمعون در آمد * ومسيح را دربر كرفت * وخداي را ستايش داد * كفت * اكنون خداوند
29
30 من بنده خود را بسلامت † ازاد كن * همچون سخن تو * اينك دو چشم من رحمت ترا
31 ديدند * انك بروي همه طوايفها معد داشتي * ونور براي خلق آشكارا كردي * وستايش
32
33 مر قوم تو اسراييل را * ويوسف ومادرش واله شده بودند * بر انچ بر وي كفته مي شد *

23 Quemadmodum in lege Dominus juſſerat, quòd omnis maſculus, qui primùm ex ventre matris naſceretur, Sanctus Dei vocatus eſſet. 24 Et oblationem etiam darent, quemadmodum præceptum erat, par turturum aut duos columbæ pullos.

VI. Adventus Simeonis ſenis in templum, & Chriſti in ſinum ſuſceptio.

25 Erat quidam in urbe Hieroſolyma, cui nomen Simeon: & homo iſte juſtus & rectus, et æquitatem colens erat, et aſſiduè ſuper ſpe conſolationis Iſraelis perdurabat. 26 Et à Spiritu ſancto ei revelatū erat, mortem ejus non futuram uſque dum faciem Chriſti vidiſſet: et hac ſpe ætatem ſuam tranſegerat, et valdè ſenex et decrepitus factus erat. 27 Cùm audiſſet, quòd Chriſtum in templum introduxiſſent, ut Legem implerent, Simeon ingreſſus eſt: 28 Et Chriſtum in ſinum ſuſcepit, et Deo laudem dedit, dicens; 29 Nunc Domine mi, ſervum tuum in pace dimitte, ſecundùm verbum tuum. 30 Ecce oculi mei miſericordiam tuam viderunt, 31 Quam in conſpectu omnium populorum parâſti. 32 Et lumen gentibus pateſeciſti, et laudem populo tuo Iſraeli. 33 Et Joſeph et mater ejus perculſi erant ſuper eo quod de illo dicebatur.

Verſio VULGATA LATINA.

23 Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Quia omne maſculinum adaperiens vulvam,
24 ſanctum Domino vocabitur: Et ut darent hoſtiam ſecundùm quod dictum eſt in
25 lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in
Jeruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus, & timoratus, expectans conſo-
26 lationem Iſraël, & Spiritus ſanctus erat in eo. Et reſponſum acceperat à Spiritu
27 ſancto, non viſurum ſe mortem, niſi priùs videret Chriſtum Domini. Et venit in
28 Spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Jeſum parentes ejus, ut facerent
29 ſecundùm conſuetudinem legis pro eo: Et ipſe accepit eum in ulnas ſuas, & be-
30 nedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis ſervum tuū, Dñe, ſecundùm verbum tuū in
31 pace: Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum, Quod parâſti ante faciem omnium
32 populorum; Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſraël.

Et erat pater ejus & mater mirantes ſuper his, quæ dicebantur de illô. Et benedixit 33
illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem ejus; Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & 34
in reſurrectionem multorum in Iſraël; & in ſignum, cui contradicetur: Et tuam 35
ipſius animam pertranſibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.
Et erat Anna propheteſſa, filia Phanuel, de tribu Aſer: hæc proceſſerat in die- 36
bus multis, & vixerat cum viro ſuo annis ſeptem à virginitate ſua. Et hæc vidua 37
uſque ad annos octoginta quatuor: quæ non diſcedebat de templo, jejuniis &
obſecrationibus ſerviens nocte ac die. Et hæc, ipſâ horâ ſuperveniens, confi- 38
tebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptio-
nem Iſraël. Et ut perfecerunt omnia ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt in Ga- 39
lilæam in civitatem ſuam Nazareth.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * كما هو مكتوب في ناموس الرب ان كل ذكر فاتح رحما يدعي قدوس الرب * ويقرب عنه كما
24 كتب في ناموس الرب زوجا يمام او فرخا حمام * وكان انسان بيروسليم اسمه سمعان * وكان رجلا
25
26 بارا تقيا يرجو عزا اسراييل وروح القدس كان عليه * وكان قد اوحي اليه من روح القدس انه
27 لا يعاين الموت حتي يعاين المسيح الرب * فاقبل بالروح الي الهيكل * وعندما دخل بالطفل
28 يسوع ابواه ليصنعا عنه كما يجب في الناموس * حمله علي ذراعيه وبارك الله قايلا * الان يا سيد
29
30 اطلق عبدك بسلام كمثل كلامك * لان عيني قد ابصرتا خلاصك * الذي اعددته
31
32 قدام وجه جميع الشعوب * نورا استعلن للامم ومجدا لشعبك اسراييل * وكان يوسف وامه
33
34 يتعجبان مما كان يقال من اجله * وباركهما سمعان وقال لمريم امه هاهوذا هذا موضوع
35 لسقوط وقيام كثير من بني اسراييل وعلامة المعاندة * وانت ايضا فسيجوز رمح الشك في
36 نفسك لتظهر افكار في قلوب كثيرة * وكانت حنا النبية ابنة فانويل من سبط اشير قد
37 طعنت في ايام كثيرة * عاشت مع زوجها سبع سنين بعد بكوريتها * وترملت الي اربع
38 وثمانين سنة غير مفارقة للهيكل عابدة بالصوم والصلاة ليلا ونهارا * وفي تلك الساعة جات
39 قدامه معترفة لله * وكانت تتكلم من اجله عند كل من يترجي خلاص يروسليم * فلما اكملا
كل شي كناموس الرب رجعا الي الجليل الي مدينتهما الناصرة *

23 Sicut ſcriptum eſt in lege Domini, Quòd omnis maſculus aperiens vulvam, vocabitur ſanctus Domini: 24 Et offeretur pro eo, ſicut ſcriptum eſt in lege Domini, par turturum aut duo pulli columbarum. 25 Erat autem homo in Jeruſalem, cujus nomen Simeon, & erat vir juſtus, religioſus, ſperans conſolationem Iſrael: & Spiritus ſanctus erat ſuper eum. 26 Et revelatum fuerat ei à Spiritu ſancto quòd non videret mortem, uſquedum videret Chriſtum Domini. 27 Ivit ergò per Spiritum in templum: & quum introduxiſſent infantem Jeſum parentes ejus, ut facerent pro eo ſicut oportebat in lege, 28 Geſtavit eum in ulnas ſuas, & benedixit Deum, dicens; 29 Nunc, ô Domine, dimitte ſervum tuum in pace, ſecundùm ſermonem tuum; 30 Quia oculi mei viderunt ſalutare tuum, 31 Quod parâſti ante faciem omnium populorum; 32 Lumen quod detectum eſt gentibus, & gloriam plebi tuæ Iſraeli. 33 Et Joſeph ac mater ejus mirabantur de eo quod dicebatur de illo. 34 Et benedixit utriq; Simeon, & dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic poſitus eſt in caſum & reſurrectionem multorum ex filiis Iſrael, & in ſignum contradictionis: 35 Et tu quoque, pertranſibit lancea ſcandali animam tuam, ut manifeſtentur cogitationes in cordibus multis. 36 Erat autem Hanna Propheteſſa filia Phanuel, de tribu Aſer, (quæ jam provecta erat in dies multos, vixerat cum conjuge ſuo ſeptem annis poſt virginitatem ſuam, 37 Et vidua facta eſt uſque ad quatuor & octoginta annos) non recedens à templo, ſerviens cum jejunio & obſecratione nocte ac die. 38 Et in illa hora venit ante eum confitens Deo, & loquebatur de illo apud unumquemq; qui ſperabat redemptionem Jeruſalem. 39 Et cùm perfeciſſent omnia ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt in Galilæam in civitatem ſuam Nazareth.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 በከመ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኵሉ፡ ተባዕት፡ ዘይፈትሕ፡ ማሕፀነ፡ አ
24 ሙ፡ ቅዱስ፡ ይሰመይ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ ለእግዚአብሔ
ር፡ በከመ፡ ተብህለ፡ ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡ ዘውገ፡ ማዕነቅ፡ ወእማኮ፡ ክልኤቲ፡
እጐለ፡ ርግብ፡፡ በእንተ፡ ስምዖን፡፡
25 ወሀሎ፡ ብእሲ፡ በኢየሩሳሌም፡ ዘስሙ፡ ስምዖን፡ ወውእቱ፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ወየዋህ፡ ወ
26 ይሴፎ፡ ፍሥሐሆሙ፡ ለእስራኤል፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሀሎ፡ ላዕሌሁ፡፡ ወአርአዮ፡ መን
27 ፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ኢይመውት፡ ዘእንበለ፡ ይርአይ፡ መሲሖ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወ
ወሰዶ፡ መንፈስ፡ ምኲራብ፡፡ ወሶበ፡ አብእዎ፡ ለዝሕጻኒ፡ ለሕፃን፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
28 ስ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎቱ፡ ዘበሕግ፡፡ ወተወክፎ፡ ውእቱ፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ሕፅ
29 ኑ፡ ወባረኮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡፡ ናሁ፡ ይእዜ፡ ስዐሮ፡ ለገብርከ፡ በከመ፡ ነ
30 ቢብከ፡ እግዚኦ፡ በሰላም፡፡ እስመ፡ ርእያ፡ አዕይንትየ፡ አድኅኖተከ፡፡ ዘአስተ
31 ደለውከ፡ ቅድመ፡ ኵሉ፡ ሕዝብከ፡፡ ከመ፡ ትክሥት፡ ብርሃነ፡ ለአሕዛብ፡ ወክብ
32 ረ፡ ለሕዝብከ፡ እስራኤል፡፡ ወዮሴፍሰ፡ አቡሁ፡ ወእሙ፡ ያነክሩ፡ በእንተ፡ ዘይትነብ
33 ቡ፡ ላዕሌሁ፡፡ ወባረኮሙ፡ ስምዖን፡ ወይቤላ፡ ለእሙ፡ ማርያም፡ ናሁ፡ ዝንቱ፡ ሥዩ
34 ም፡ ለድቀቶሙ፡ ወለተንሥኦቶሙ፡ ለብዙኃን፡ በውስተ፡ እስራኤል፡፡ ወለትእምርት፡
35 ለዘ፡ ይትዋቀሡ፡፡ ወለነፍስኪ፡ እንተ፡ ትበውእ፡ ኲናት፡ ከመ፡ ይክሥት፡ ሐሳበ፡ ልበ፡
ለብዙኃን፡፡ በእንተ፡ ሐና፡ ነቢት፡፡ ወሀለወት፡ ሐና፡ ነቢይ
36 ት፡ ወለተ፡ ፋኑኤል፡ እንተ፡ ነገደ፡ አሴር፡ ወኀለፈ፡ መዋዕሊሃ፡ ወምስለ፡ ምታሰ፡ ሰብዐተ፡
37 ዓመት፡ ነበረት፡ እም፡ ድንግልናሃ፡፡ ወመበለትሰ፡ ሰማንያ፡ ወአርባዕተ፡ ክረምተ፡ ወ
38 ኢትወፅእ፡ እምኲራብ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡፡ ወተንሥአት፡ ሶ
ቤሃ፡ ወገነየት፡ ወአእኰተቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወነገረት፡ በእንቲአሁ፡ ለኵሎሙ፡ እ
39 ለ፡ ይሴፈዉ፡ መድኃኒተ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ ወፈጺሞሙ፡ ኵሎ፡ ዘበሕገ፡ እግዚ
አብሔር፡ አተዉ፡ ገሊላ፡ ሃገሮሙ፡ ናዝሬት፡፡

Sicut ſcriptum eſt in lege Dei; Omnis maſculus aperiens uterum matris ſuæ, 23
ſanctus vocabitur Domino: Et ut offerret hoſtiam Deo, ſicut dictum eſt in lege 24
Dei, par turturum, aut duos pullos columbæ.

De Simeone.

Et fuit homo in Hieruſalem, cujus nomen Simeon: & ille *fuit* juſtus & humi- 25
lis, & expectabat gaudium Iſraelis: & Spiritus ſanctus erat ſuper eum. Et ma- 26
nifeſtaverat ei ſanctus Spiritus, quòd non moreretur, priuſquàm videret Meſiach
Domini. Et adduxit eum Spiritus *in* templum. Et quum inducerent parentes e- 27
jus parvulum Dominum Jeſum, ut facerent ei quod in lege *ſtatuitur*: Et accepit 28
eum ille, & poſuit eum in ſinu ſuo, & benedixit Deo, & dixit; Ecce nunc di- 29
mitte ſervum tuum, ſecundùm verbum tuum Domine, in pace: Quia viderunt 30
oculi mei ſalutem tuam, Quam parâſti coram toto populo tuo; Ut manifeſtes 31
lumen Gentium, & gloriam populi tui Iſrael. Et Joſeph pater ejus & mater ejus 32
mirabantur propter ea quæ dicebantur de eo. Et benedixit eis Simeon, & di- 33
xit matri ejus Mariæ; Ecce hic poſitus eſt in caſum & in reſurrectionem multo- 34
rum in Iſrael, & in ſignum contradicentium. Et tu, in animam intrabit gladius: 35
ut manifeſtet cogitationem cordis multorum.

De Hanna prophetiſſa.

Et fuit Hanna prophetiſſa, filia Phanuel, quæ à tribu Aſer: & proceſſerunt dies 36
ſui, & cum viro ſuo ſeptem annis manſit à virginitate ſua. Et vidua fuit octo- 37
ginta & quatuor annorum: & non exivit à templo die, & nocte in jejunio & ob-
ſecratione. Et ſurrexit tunc, & confitebatur & gratias agebat Deo: & loque- 38
batur de eo, omnibus qui expectabant redemptionem Hieruſalem. Et ut per- 39
fecerunt omnia quæ in lege Domini, venerunt in Galilæam in urbem ſuam
Nazareth.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * شمعون پير ايشانرا دعا كرد * وكفت بمريم مادرش * اينك اين پاك † نهاده شد * براي
35 افتادن و برخاستن پسياران در اسراييل وايت * وفتنه انكيزي * در جان تو نايژه در رود *
36 چنانك انديشه پسياران آشكارا شود * وحناء پيغمبر دختر فانويل از سبط اشير * او نيز در
37 روزكار خود كوهين بود * وهفت سال با شوهر خود † [از] بكر زندكاني كرد * وقدر هشتاد وچهار
سال بيوه ماند * وازهيكل خدا نمي شد * وشب وروز در نماز وروزه بسر بردي * وخدا را عبادت
38 كردي * او نيز دران ساعت كه مسيح را در اوردند * ايستاده بود * مر خدا ايرا اعتراف آورد وبا
39 طفل سخن كفت * وبا هر كسي * كه در اميد رستكاي اسراييل بود * وچون هر چيزي را تمام
كردند * انچنانك در ناموس خداوند بود * سوي جليل وناصره باز كرديدند * كه شهر ايشان بود

34 Et Simeon ſenex illis benedixit, ac dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic Sanctus poſitus eſt in caſum & reſurrectionem multorum in Iſraele, & ſignum, & diſcordiæ ſuſcitationem. 35 In animam autem tuam lancea intrabit, adeò ut cogitationes multorum pateſiant. 36 Et Hanna Prophetiſſa, filia Phanuel, ex tribu Aſer, ipſa etiā in tempore ſuo ſenior erat, et ſeptem annos cum viro ſuo à virginitate vitam egerat. 37 Et circiter octoginta & quatuor annos vidua manſerat, & à templo Dei non abſcedebat, & noctes dieſque in oratione & jejunio tranſigebat, et cultui Divino vacabat. 38 Ipſa quoq; in illa hora, quâ Chriſtum introduxerunt, aſtabat; ac Deo gratias egit, & puerulum allocutus eſt, & omnem hominem, qui in expectatione liberationis Iſraelis erat. 39 Et cùm omnia perfeciſſent, quemadmodum in lege Domini erat, in Galilæam, & Nazreh reverſi ſunt quæ civitas eorum erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ε'.

At puer crescebat, & corroborabatur spiritu, plenus sapientiâ: & gratia
40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις
Dei erat in illo. Et ibant parentes ejus per annum in Hierusalem
41 Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ
festo Paschæ. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, (σ) ἀναβάντων αὐτῶν
in Hierosolymam, secundùm consuetudinem festi, Et consummantibus dies, in
43 εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
reverti ipsos, remansit Jesus puer in Hierusalem: & non cognovit Joseph
τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ
& mater ejus. Existimantes autem illum in comitatu esse, venerunt diei iter,
44 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν,
& requirebant eum in cognatis, & in notis. Et non invenientes
45 καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι, (τ) καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· Καὶ μὴ εὑρόντες
eum, regressi sunt in Hierusalem, quærentes eum. Et factum est, post dies
46 αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας
tres invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem
τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα
illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes audientes eum, super
47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ
intelligentia & responsis ejus. Et videntes ipsum, attoniti fuerunt. Et ad illum
48 τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν
mater ejus dixit; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolen-
ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώ-
tes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid quòd quærebatis me? nesciebatis quia in
μενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν 49
his Patris mei oportet esse me? Et ipsi non intellexerũt verbũ quod locutus est ad eos.
τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 50
Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et
Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς (υ) Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ 51
mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Jesus
ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει (φ) πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς 52
proficiebat sapientiâ & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.
προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

CAP. III. γ'.

In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, præsidente
ἘΝ ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος 1
Pontio Pilato Judææ, & tetrarchâ Galilææ Herode, Philippo
Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος (α) τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου
autem fratre ejus tetrarchâ Iturææ, & Trachonitidis regionis,
δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας, καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
& Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,
καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,

MS.A. (σ) ἀναβαινόντων (τ) καὶ τοῖς (υ) Ναζαράτ· (φ) τὰ ῥήματα ἅπαντα ταῦτα ἐν MS.A. Κεφ. γ'. (α) Ἡρώδου τῆς Γαλιλαίας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܛܠܝܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܗܘܐ ܘܡܬܚܝܠ ܒܪܘܚܐ ܘܡܬܡܠܐ ܚܟܡܬܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܬ
41 ܥܠܘܗܝ. * ܘܐܢܫܘܗܝ ܒܟܠ ܫܢܐ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ.
42 * ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܒܝܠܕܐ * ܚ * ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܪ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ. ܣܠܩܘ ܐܝܟ ܕܡܥܝܕܝܢ
43 ܗܘܘ ܠܥܐܕܐ. * ܘܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܬܐ. ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ. ܦܫ ܠܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܛܠܝܐ
44 ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܝܘܣܦ ܘܐܡܗ ܠܐ ܝܕܥܘ. * ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܥܡ ܒܢܝ ܠܘܝܬܗܘܢ
45 ܗܘ. ܘܟܕ ܐܬܘ ܡܪܕܐ ܕܝܘܡܐ ܚܕ. ܒܥܐܘܗܝ ܠܘܬ ܐܢܫܝܢ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܠܘܬ ܡܢ ܕܝܕܥ ܠܗܘܢ. * ܘܠܐ
46 ܐܫܟܚܘܗܝ. ܘܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ
ܝܘܡܝܢ. ܐܫܟܚܘܗܝ ܒܗܝܟܠܐ ܟܕ ܝܬܒ ܒܡܨܥܬ ܡܠܦܢܐ. ܘܫܡܥ ܡܢܗܘܢ ܘܡܫܐܠ
47 ܠܗܘܢ. * ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܒܚܟܡܬܗ
48 ܘܒܦܬܓܡܘܗܝ. * ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܬܡܗܘ. ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܐܡܗ. ܒܪܝ. ܠܡܢܐ ܥܒܕܬ ܠܢ
49 ܗܟܢܐ. ܕܗܐ ܐܢܐ ܘܐܒܘܟ ܒܥܩܬܐ ܣܓܝܐܐ ܒܥܝܢ ܗܘܝܢ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܐ
50 ܒܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܕܒܒܝܬ ܐܒܝ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܗܘܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘ
51 ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܘܢܚܬ ܥܡܗܘܢ ܘܐܬܐ ܠܢܨܪܬ. ܘܡܫܬܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܡܗ
52 ܕܝܢ ܢܛܪܐ ܗܘܬ ܟܠܗܘܢ ܡܠܐ ܒܠܒܗ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܪܒܐ ܗܘܐ ܒܩܘܡܬܗ ܘܒܚܟܡܬܗ
ܘܒܛܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܒܢܝܢܫܐ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ * ܛ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ ܓ * ܒܫܢܬ ܕܝܢ ܚܡܫܬܥܣܪܐ ܕܫܘܠܛܢܗ ܕܛܝܒܪܝܘܣ ܩܣܪ. ܒܗܓܡܘܢܘܬܗ ܕܦܢܛܝܘܣ
ܦܝܠܛܘܣ ܒܝܗܘܕ. ܟܕ ܗܪܘܕܣ ܪܒ ܪܘܒܥܐ ܒܓܠܝܠܐ. ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ ܪܒ ܪܘܒܥܐ
ܒܐܝܛܘܪܝܐ. ܘܒܐܬܪܐ ܕܛܪܟܘܢܐ. ܘܠܘܣܢܝܐ ܪܒ ܪܘܒܥܐ ܕܐܒܝܠܢܐ.

Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, ac replebatur sapientiâ, & gratia Dei erat super eum. 40 Et homines (i. parentes) ejus quotannis adibant Jerosolymam in festo Paschæ. 41

Dominicâ post Nativitatem. 8.

Quumque esset filius annorum duodecim, ascenderunt prout consueverant ad festum. 42 Et quum peregissent dies, reversi sunt: Jesus verò puer remansit in Jerusalem, Josepho & matre ejus nescientibus. 43 Putabant enim eum esse cum comitibus suis. Quumque venissent iter diei unius, quæsierunt eum apud suos homines, & apud eos qui noverant ipsos: 44 Nec invenerunt eum. Et reversi sunt rursùs ad Jerusalem, ac requirebant eum. 45 Tribus verò post diebus invenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem ab eis, ac interrogantem eos. 46 Et demirabantur ii omnes qui audiebant eum, sapientiam & responsa ipsius. 47 Utque viderunt eum, mirati sunt: & ait illi mater ipsius; Fili mi, cur ita fecisti nobis? quoniam ecce ego & pater tuus cum multa anxietate quærebamus te. 48 Dixit eis; Cur quærebatis me? nescitis quòd in domo patris mei oportet me esse? 49 Illi verò non intellexerunt sermonem quem dixit eis. 50 Et descendit cum eis, venitque Nazareth: & subjectus erat eis: mater verò ipsius conservabat omnes sermones in corde suo. 51 Porrò Jesus crescebat staturâ & sapientiâ suâ, nec non gratiâ apud Deum & homines. 52

Ab Oblationem festi Epiphaniæ. 9.

CAP. III.

ANno autem decimoquinto regni Tiberii Cæsaris, sub præfectura Pontii Pilati in Judæa, dum esset tetrarcha Herodes in Galilæa, & Philippus frater ejus tetrarcha in Ituria, & in regione Trachonitide: & Lysania tetrarcha Abilenes, 1

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتم بزرك شدن مسيح در اورشليم

40 * وپس ازان كودك پرورده مي شد * وبروح القدس قوت مي كرفت وازحكمت ونعمت خدا
41 پر مي شد * ودر زيادتي مي رفت * * وقوم او هر سال در عيد فصح * باورشليم مي رفتند *
42 43 * چون دوازده ساله شد * در روز عيد بالا رفتند * بر مثالي كه عادت داشتند * * چون روزها
تمام شدند بازكشتند * اما عيسي كودك بود در اورشليم ماند * ويوسف * ومادر عيسي * نمي
44 دانستند * * مي پنداشتند * كه با فرزندان محلهء ايشانست * چون يك روزه راه آمدند *
45 وانجا كه كمان داشتند * پيش خويشان * ودوستان ؛ خود نيافتند * * بازكرديدند * در
46 اورشليم بطلب عيسي * ومي جستند * * بعد از سه روز * اورا در هيكل يافتند * در ميان
47 معلمان نشسته از ايشان مي شنيد * واز ايشان سخن مي پرسيد * * وهر كه سخن
48 اورا مي شنيد بحكمت وجواب او متحير مي شد * * يوسف ومادرش چون اورا ديدند * مادرش
كفت فرزند من چرا مرا اين چنين كردي * اركي بازمن وپدرت ترا مي جستيم * بپسيار رنج *
49 * عيسي بديشان كفت * چرا مرا مي جستيد نمي دانيد كه مرا مي برازد كه درخانهء پدر باشم *

VII. Magistrum se præbet Christus Hierosolymæ.

Post hæc autem puer crescebat, & in Spiritu sancto corroborabatur, & sapientiâ & gratiâ Divinâ plenus erat, & ampliùs progrediebatur. 40 *Et propinqui ejus quolibet anno in festo Paschatis Hierosolymam ibant.* 41 *Quumque duodecim annos natus esset, die festo ascenderunt, quemadmodum consuetudinem habuerant.* 42 *Cùm autem completi essent dies, reversi sunt: sed Jesus puer in Hierosolyma remansit, & Joseph, & mater Jesu nesciebant.* 43 *Existimabant enim quòd cum liberis viciniæ eorum esset: sed cùm diei unius itinere ivissent, & ubi rati erant, apud cognatos & amicos suos non invenissent:* 44 *Reversi sunt Hierosolymam ad quærendum Jesum, & inquirebant.* 45 *Post tres dies illum in templo invenerunt, inter doctores sedentem: quos audiebat & ab eis vicissim verba rogabat.* 46 *Et quicunque sermonem ejus audiebat, sapientiâ & responsis ejus obstupescebat.* 47 *Cúmque Joseph & mater ejus eum viderent, mater ejus dixit; Fili mi, quare mihi sic fecisti? Quamdiu ego & pater tuus te quæsivimus cum multo dolore? Jesus illis dixit; Quare me quærebatis? Nesciebatis quòd mihi convenit ut in domo patris sim?* 48 49

Versio VULGATA LATINA.

40 Puer autem crescebat & confortabatur, plenus sapientiâ: & gratia Dei erat in illo.
41 Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solenni Paschæ.
42 Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm
43 consuetudinem diei festi, Consummatísque diebus, cùm redirent, remansit
44 puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt parentes ejus. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos &
45 notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum.
46 Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio docto-
47 rum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui
48 eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater ejus ad illum; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos; Quid est quòd me quærebatis? nesciebatis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? 49 Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. 50 Et descendit cum eis, & venit Nazareth: 51 & erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate; & gratiâ apud Deum & homines. 52

CAP. III.

ANno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Judæam, tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ, 1

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

40 * فاما الصبي فكان ينشو ويقوي بالروح * ممتليا بالحكمة
41 42 ونعمة الله كانت عليه * وابواه كانا يمضيان الي يروشليم كل سنة في عيد الفصح * فلما تمت
43 له اثنتا عشرة سنة مضيا الي يروشليم الي العيد كالعادة * فلما كملت الايام ليعودوا تخلف
44 عنهما الصبي يسوع في يروشليم ولم تعلم امه ويوسف * لانهما كانا يظنان انه مع السايرين في
45 الطريق * ولما سارا نحو يوم طلباه عند اقربايهما ومعارفهما * فلم يجداه فرجعا الي يروشليم
46 يطلبانه * وبعد ثلثة ايام وجداه في الهيكل جالسا في وسط المعلمين يسمع منهم ويسالهم *
47 48 وكان كل من يسمعه مبهوتين من علمه واجابته * فلما ابصراه بهتا * فقالت له امه يا بني ما
49 هذا الذي صنعت بنا هكذي لان اباك وانا كنا نطلبك باجتهاد معذبين * فقال لهما لم
50 تطلبانني * اما تعلمان انه ينبغي ان اكون في الذي لابي * فاما هما فلم يفهما الكلام
51 الذي قاله لهما * ثم نزل معهما الي الناصرة وكان يخضع لهما * وكانت امه تحفظ جميع هذا
52 الكلام في قلبها * وكان يسوع ينمو في القامة والحكمة والنعمة عند الله والناس *

* الفصل التاسع *

1 * وفي سنة خمس عشرة من ولاية طيباريوس قيصر
في ولاية فيلاطس النبطي علي اليهودية * وهيرودس رييس علي ربع الجليل * وفيلبس اخوه
رييس علي ربع اطوريا وبلاد انطرخون * وليسانيوس رييس علي ربع الابلية *

Sectio octava.

At verò puer crescebat & corroborabatur spiritu, & implebatur sapientiâ, & gratia Dei erat super eum. 40 *Et parentes ejus ibant in Jerusalem singulis annis in festo Paschæ.* 41 *Quumque completi fuissent ei duodecim anni, abierunt in Jerusalem ad festum, secundùm consuetudinem.* 42 *Et cùm consummati essent dies ut redirent, remoratus est ab eis puer Jesus in Jerusalem, & non scivit mater ejus & Joseph:* 43 *Quia ambo existimabant eum esse cum euntibus in via. Et cùm ambulassent quasi diem unum, quæsiverunt eum apud cognatos suos, & notos suos,* 44 *Et non invenerunt eum: quare reversi sunt in Jerusalem, quærentes eum.* 45 *Et post tres dies invenerunt eum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem eos, & interrogantem illos.* 46 *Et omnes qui audiebant eum, stupebant de scientia ejus & responsione ipsius.* 47 *Quumq; vidissent eum, obstupuerunt. Et dixit illi mater ejus; Fili mi, quid est hoc quod fecisti nobis sic? Pater enim tuus & ego quærebamus te cum solicitudine afflicti.* 48 *Ait illis, Cur quæritis me? Nonne scitis quia oportet me esse in iis quæ Patris mei sunt?* 49 *Ipsi autem non intellexerunt sermonem quem dixit eis.* 50 *Tum descendit cum eis in Nazareth: eratque subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia hæc verba in corde suo.* 51 *Jesus autem crescebat in statura, & sapientiâ, & gratiâ apud Deum & homines.* 52

Sectio nona.

CAP. III.

E*T in anno quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris sub dominio Pilati Pontii super Judæam, dum Herodes esset princeps super quartam partem Galilææ, & Philippus frater ejus princeps super quartam partem Anturiæ & regionis Antarchon: & Lysanius princeps super quartam partem Iliæ,* 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሰንበት ፡ ዘቅድመ ፡ ኤጲፋንያ፡፡=፡
40 ወልህቀ፡ ሕፃን፡ ወጸንዐ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወመልአ፡ ጥበበ፡ ወፍፁመ፡ በጸጋ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘላዕሌሁ፡፡=፡ ወበራብዕት፡ ዝክረመት፡፡=፡
41 ወይሐውሩ፡ አዝማዲሁ፡ በበ፡ በዓል፡ ኢየሩሳሌም፡ ለለ፡ዓመት፡ ለበዓለ፡ ፋሲካ፡፡=፡
42 ወአመ፡ ኮነ፡ ፍጹመ፡ ሎቱ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ክረምቱ፡ ዓርጉ፡ ለበዓል፡ ኢየሩሳሌ
43 ም፡ በከመ፡ ያለምዱ፡፡=፡ ወሰፈጸሙ፡ ግብሮሙ፡ ኣተዉ፡ወሕፃንሰ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
44 ነበረ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወኢያአመሩ፡ ዮሴፍ፡ ወእሙ፡፡=፡ ወይመስሎሙ፡ ዘበፍኖት፡ ሃ
45 ሎ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወበጺሐሙ፡ ኀሠሠዎ፡ በዕለታ፡ ኀበ፡ አዝማዲሁ ፡ ወኀበ ፡ እለ፡
46 ያአምርዎ፡=፡ ወኢረኪቦሙ፡ ገብኡ፡ ኢየሩሳሌም፡ ይኅሥሥዎ፡፡=፡ ወእምዝ፡በ
ሣልስታ፡ ረከብዎ፡ በምኵራብ፡ እንዘ፡ ይነብር፡ ማእከለ፡ ሊቃናት፡ ወያጸምእሙ፡ ወ
47 ይሴአሎሙ፡፡=፡ ወያነክርዎ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ሰምዕዎ፡ ጥበቦ ፡ ወአውሥኦቶ፡፡=፡
48 ወሶበ፡ ርእይዎ፡ ደንገፁ፡ ወትቤሎ፡ እሙ፡ወልድየ፡ ለምንት፡ከመዝ፡ረሰይከነ፡ እስመ፡
49 ናሁ፡ኣቡከ፡ወአነ፡ ሠራሕነ፡ እንዘ፡ነኀሥሠከ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ምንት፡ተኀሥሡ
50 ኒ፡ኢያአምርክሙኑ፡ ከመ፡ ውስተ፡ዘአቡየ ፡ ሃለውኩ፡፡=፡ ወእሙንቱስ፡ ኢለበዉ፡ቃ
51 ሎ፡ ዘይቤሎሙ፡ ወሖረ፡=፡ ወወረደ፡ምስሌሆሙ፡ ናዝሬት፡ ወይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ ወተ
52 ዓቅብ፡ እሙ፡ ዘንተ፡ኵሎ፡ ነገረ፡ ውስተ፡ ልባ፡፡=፡ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ልህቀ፡ በጥ
በብ፡ ወበምክር፡ ወዓቢየ፡ በጸጋ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወበኀበ፡ ሰብእ፡፡=፡
1 በእንተ፡ ቃል፡ ዘኮነ፡ ኀበ፡ ዮሐንስ፡=፡ ፫ ወአመ፡ ዓሠ
ርቱ፡ ወኀምስቱ፡ዓመት፡መንግሥቱ፡ለጢቤርዮስ፡ ቄሳር፡ ወጲላጦስ፡ ጰንጤያዊ፡ መል
አከ፡ ይሁደ፡ ወሄሮድስ፡ ንጉሠ፡ ገሊላ፡ ወፊልጶስ፡ እኁሁ፡ መልአከ፡ ኢጡርያስ፡ ወለ
ብሔረ፡ ጥራኮኒደስ ፡ ወሊልስንዩ፡ እንተ፡ ሰቢላኔስ ፡ መስፍንሙ፡ ውእቱ፡፡=፡

Sabbato Epiphaniam præcedente.

Et crevit parvulus, & corroboratus est in Spiritu sancto, et plenus *fuit* intelligentiâ: & perfectus *fuit* in gratia Dei quæ super eum *erat*. 40

Et in quartam anni partem.

Et ibant parentes ejus singulis festis Hierosolymam, quotannis ad festũ paschæ. 41 Et quum esset consummatus illi duodecimus ann⁹ ejus, ascenderunt ad festum Hierosolymam, sicut consueti erant. 42 Et consummantes opus eorũ abierunt, & puer Dñs Jesus remansit Hierosolymæ: & non cognoverũt Joseph & mater ej⁹. 43 Et cogitantes quòd in via erat cum populo: & proficiscentes quæsiverunt eum in die apud cognatos ejus, & apud eos qui noverant eum. 44 Et non invenientes, regressi sunt Hierosolymam, quærere eũ. 45 Et post triduum invenerunt eum in templo sedentem *in* medio magistrorum, & audientem eos, & interrogantem eos. 46 Et mirati sunt omnes audientes eum intelligentiam ejus, & responsa ejus. 47 Et videntes eum, attoniti sunt. Et dixit ei mater ejus; Fili mi, quarè ita fecisti nobis? quoniam ecce pater tuus & ego laboravimus, quærentes te. 48 Et dixit iis; Quarè quærebatis me? nesciebatisne ꝙ in iis quæ sunt Patris mei fui? 49 Et ipsi non intellexerunt sermonem quem loquutus est iis: & abiit. 50 Et descendit cum iis *in* Nazareth; & subjectus erat iis. Et custodiebat mater ejus, hunc totum sermonem in corde suo. 51 Et Dominus Jesus profectus est in intelligentia & in prudentia, & magna fuit in gratia apud Deum & homines. 52

CAP. III. *De sermone qui habitus est à Johanne.*

IN anno quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris, & Pilatus Pontius princeps *erat* Judææ, & Herodes rex *erat* Galilææ, & Philippus frater ejus princeps erat Ituræ, & regionis Trachonitidis: & Lalsani⁹ *illius* quæ est Sabilanes præses erat: 1

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 51 * ايشان فهم نكردند كلمه را كه بديشان كفت * * وبا ايشان فرود آمد † در ناصره * ودر
52 طاعت ايشان بود * ومادرش سخنهاء اورا در دل خود نكه مي داشت * * عيسي قد وبالا
بر كشيد ودر حكمت ونعمت خدا پرورده مي شد

هشتم ظاهر شدن يحيي بن زكريا

1 * ودر پانزدهم سال از مملكت طباريوس قيصر * بنيابت پنطوس † پيلاطوس در يهود بود *
وقتي كه هيروديس در جليل چهارم سرور بود * وفيليبوس * برادرش سرور چهارم † در طوريا *
ودر ولايت طركونا * ولوسنيا چهارم سرور † در ابيلاني *

At illi non intellexerunt sermonem, quem ipsis locutus est. 50 *Et cum eis descendit in Nazreh, & in obsequio illorum erat.* 51 *Mater autem ejus verba illius in corde suo conservabat. Et Jesus staturâ & proceritate auctus, sapientiâ etiam & gratiâ Dei crevit.* 52

VIII. Manifestatio Johannis filii Zachariæ.

CAP. III.

A*Nno autem decimoquinto regni Tiberii Cæsaris, in præfectura Pontii Pilati in Judæa fuit, quo tempore Herodes in Galilæa tetrarcha esset, & Philippus frater ejus tetrarcha in Turia & regione Tracuta, et Lysanias tetrarcha in Abilene,* 1

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Γ'. ϛ'.

Sub principibus Sacerdotum Anna & Caiapha: factum est verbum *Dei ad* Joannem
2 (β) Ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem *circaregionem* Jor-
3 (γ) τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς (δ) πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορ-
danis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum: Sicut scriptum est in
4 δάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Ὡς γέγραπται ἐν
libro sermonum *Esaiæ* prophetæ, *dicentis*; Vox clamantis in deserto, Parate
βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini: rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur,
5 τὴν ὁδὸν (ε) Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται,
& omnis mons & collis humiliabitur: & erunt prava in *directum, &* *aspera*
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι
6 in vias planas: Et videbit omnis caro Salutare Dei. Dicebat ergo
7 εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν
exeuntibus turbis baptizari ab ipso; Genimina viperarum, quis
τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos
8 ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere *in vobisipsis*; Patrem habemus Abraham. Dico
τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. Λέγω
enim vobis, Quia *potest* Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.
γὰρ ὑμῖν, Ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

Jam *verò &* securis *ad* radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor
Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον 9
non faciens fructum *pulchrum, exciditur,* & in ignem *mittitur.* Et interrogabant
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων 10
eum turbæ, dicentes; Quid ergo faciemus? Respondens autem, dicebat illis,
αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Τί οὖν (ϛ) ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, 11
Habens duas tunicas, *tradat* non habenti: & *habens escas,* similiter
Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως
faciat. Venerunt autem & publicani *baptizari*: & dixerunt ad illum; Magister,
ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι· καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, 12
quid faciemus? Ille *autem* dixit ad eos; Nihil amplius *præter* constitu-
τί (ζ) ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, (η) Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγ- 13
tum vobis *exigite.* Interrogabant autem eum & milites, dicentes; Et nos
μένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς 14
quid faciemus? Et ait *ad eos,* Neminem concutiatis, neque *calumniaveritis*:
τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε·
& contenti estote stipendiis vestris. *Expectante* autem populo, & *ratiocinantibus*
καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων 15
omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus,
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,

MS. A. (β) Ἐπὶ ἀρχιερέως (γ) τὸν Ζαχαρίου (δ) πᾶσαν περίχωρον (ε) τοῦ Κυρίου,
(ϛ) ποιήσωμεν; (ζ) ποιήσωμεν; (η) Μηδὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܒܪܒܘܬ ܟܘܡܪܘܬܐ ܕܚܢܢ ܘܕܩܝܦܐ. ܗܘܬ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܙܟܪܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. 2
* ܘܐܬܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝ ܝܘܪܕܢܢ. ܟܕ ܡܟܪܙ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. 3
* ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܟܬܒܐ ܕܡܠܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܗ 4
ܕܡܪܝܐ. ܘܐܬܪܨܘ ܒܦܩܥܬܐ ܫܒܝܠܐ ܠܐܠܗܢ. * ܟܠܗܘܢ ܢܚܠܐ ܢܬܡܠܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܛܘܪܐ 5
ܘܪܡܬܐ ܢܬܡܟܟܘܢ. ܘܢܗܘܐ ܥܪܡܐ ܠܦܩܥܬܐ. ܘܐܬܪܐ ܥܣܩܐ ܠܐܘܪܚܐ ܦܫܝܩܬܐ. * ܘܢܚܙܐ ܟܠ 6
ܒܣܪ ܚܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܟܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܠܡܥܡܕ. ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ. 7
ܡܢܘ ܚܘܝܟܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܥܬܝܕ. * ܥܒܕܘ ܗܫܐ ܦܐܪܐ ܕܫܘܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. 8
ܘܠܐ ܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܫܟܚ
ܐܠܗܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܟܐܦܐ ܠܡܩܡܘ ܒܢܝܐ ܠܐܒܪܗܡ. * ܗܐ ܕܝܢ ܢܪܓܐ ܣܝܡ ܥܠ 9
ܥܩܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ.
* ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ. * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ 10 11
ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ. ܢܬܠ ܠܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܝܒܪܬܐ ܗܟܢܐ
ܢܥܒܕ. * ܘܐܬܘ ܐܦ ܡܟܣܐ ܠܡܥܡܕ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܠܦܢܐ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ. * ܗܘ ܕܝܢ 12 13
ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܬܒܥܘܢ ܡܕܡ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܕܡ ܕܦܩܝܕ ܠܟܘܢ ܠܡܬܒܥ. * ܘܡܫܐܠܝܢ 14
ܗܘܘ ܠܗ ܦܠܚܝ ܐܣܛܪܛܝܘܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܐܦ ܚܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܥܛܠܘܢ
ܠܐܢܫ. ܘܠܐ ܬܥܫܩܘܢ. ܘܢܣܦܩ ܠܟܘܢ ܐܦܘܣܢܝܘܬܟܘܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܡܣܒܪ ܗܘܐ 15
ܥܡܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܠܒܗܘܢ. ܕܠܡܐ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.

Sub Pontificatu Hannæ & Caiphæ factus 2
est sermo Dei super Johannem filium Za-
chariæ, in deserto. Venitque in univer- 3
sam regionem circumjacentem Jordani, præ-
dicans baptismum pœnitentiæ in remissio-
nem peccatorum. Sicut scriptum est in li- 4
bro sermonum Esaiæ prophetæ, dicentis;
Vox clamans in deserto, Parate viam Domi-
ni, & dirigite in planitie semitas Deo no-
stro. Omnes valles implebuntur, omnés- 5
que montes & colles deprimentur: & fiet
turgidum leve, & locus asper planities. Vi- 6
debitque omnis caro vitam Dei. Porrò 7
dicebat turbis illis qui ad ipsum veniebant
ut baptizarentur, Progenies viperarum,
quis indicavit vobis ut fugeretis à futura ira?
Edite ergò fructus dignos pœnitentiâ, nec 8
incipiatis dicere apud vosmetipsos; Est no-
bis pater Abraham: dico enim vobis, ex
istis lapidibus posse Deum suscitare filios
Abrahamo. Ecce autem securis posita est 9
ad radicem arborum: omnis igitur arbor
fructus bonos non edens, exciditur, & in
ignem corruit. Et interrogabant eum tur- 10
bæ, dicentes; Quid igitur faciemus? Re- 11
spondit, & ait illis; Qui habet duas tuni-
cas, det non habenti: & qui habet cibum,
itidem faciat. Quinetiam venerunt publi- 12
cani ut baptizarentur, ac dicunt ei; Doctor,
quid faciemus? Ipse verò dixit eis; Ne 13
exegeritis plus quàm jussum est vobis exi-
gendum. Et interrogaverunt eum cultores 14
militiæ, dicúntque; Nos etiam quid faci-
emus? dixit eis; Ne in quemquam insole-
scatis, & neminem opprimatis: & sufficiant
vobis stipendia vestra. Quum autem sen- 15
tiret populus de Johanne, & omnes cogi-
tarent in corde suo, quod forsan esset ipse
Christus;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ودر سروري هنان وقيافا بر امامان * كلمهٔ خدا بر يحيي بن زكريا نزول كرد * در ويراني 2
* وآمد در همه ولايتها كه پيرامون اردن است * وبراي شستن مردم وتوبت منادي مي زد * 3
عفو كردن كناهها را * * انچنانك در كتاب اشعياء پيغمبر نبشته شد وكفت * اواز كه 4
در خرابي بانك مي زند * آماده داريد راه خدا * وهموار بداريد صحرا * كه در كذركاه خداي
ما * * همه درها پر شوند * وهمه كوهها وسر بالاها فرو نشينند * هر چه دشخوارست اسان 5
كردد * وهر چه درشت است نرم شود * * وهر كوشتمندي كه عظمت خدا را ببينند * 6
* وبدان جماعت كه پيش او مي آمدند * كه شسته شوند مي كفت * اي فرزندان مار افاعي * 7
كيست انك باشما نمود كه بكريزيد از خشم كه مي آيد * * اكنون ميوهٔ بسازيد * كه 8
بتوبت برازد * ومغرور مشويد در نفس خود وبكوييد * كه پدر ما ابرهيم است * قادرست خدا *
كه ازين سنكها فرزندان * ابر براي ابرهيم بايستانند * * اينك تبر در بيخ درختان نهاده شده * 9
وهر درختي كه ميوهٔ نيك بار نياورد * بريده شود ودر آتش سوخته كردد

Et in principatu Annæ & Caiaphæ 2
in sacerdotes, sermo Dei super
Johannem filium Zachariæ de-
scendit in deserto. Et venit in 3
universas regiones, quæ circa
Jordanem sunt, & de baptismo
hominum & resipiscentiâ prædi-
cavit in remissionem peccatorum.
Quemadmodum in libro Esaiæ 4
prophetæ scriptum est, ubi dicit;
Vox quæ in deserto resonat, Pa-
rate viam Dei, & complanate
solitudinem, quæ in semita Dei
nostri est. Omnes valles imple- 5
buntur, & omnes montes & col-
les subsidebunt: quicquid difficile
est, facile fiet, & quicquid rigi-
dum est lentum evadet. Et omne 6
quod carne constat majestatem Dei
videbit. Et turbis illis, quæ ad 7
eum veniebat ut baptizarentur,
dicebat; O filii viperarum, quis
indicavit vobis ut fugeretis ab
ira venienti? Fructum igitur fa- 8
cite, qui resipiscentiâ dignus sit:
& ne superbiatis in anima vestra
& dicatis; Pater quidem noster
Abrahamus est: nam potens est
Deus, ut ex his lapidibus filios
Abrahamo suscitet. Ecce secu- 9
ris ad radicem arborum posita
est: & omnis arbor quæ fructum
bonum non reddiderit, succidetur,
& in igne comburetur.

Versio VULGATA LATINA.

2 Sub principibus sacerdotum Anna & Caipha: factum est verbum Domini
3 super Joannem, Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem
4 Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, Sic-
ut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ; Vox clamantis in deser-
5 to, Parate viam Domini: rectas facite semitas ejus: Omnis vallis imple-
bitur: & omnis mons, & collis humiliabitur: & erunt prava in directa, & aspe-
6 ra in vias planas: Et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergò ad
7 turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso; Genimina viperarum, quis
8 ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergò fructus dignos pœnitentiæ,
& ne cœperitis dicere; Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia
9 potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis
ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor non faciens fructum bo-
num, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, di- 10
centes; Quid ergò faciemus? Respondens autem dicebat illis; Qui habet 11
duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. Vene- 12
runt autem & publicani ut baptizarentur, & dixerunt ad illum; Magister,
quid faciemus? At ille dixit ad eos; Nihil ampliùs, quàm quod constitu- 13
tum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes; 14
Quid faciemus & nos? Et ait illis; Neminem concutiatis, neque calumniam
faciatis: & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, & co- 15
gitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وحنان وقيافا رئيسا الكهنة * حلت كلمة الله على يوحنا بن زكريا في البرية * فجاء الى كل 2 3
البلاد المحيطة بالاردن يكرز بمعمودية التوبة لمغفرة الخطايا * كما هو مكتوب في سفر كلام اشعيا 4
النبي هكذا * صوت صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وقوموا سبله * جميع الاودية 5
تمتلي وجميع الجبال والاكام تتواضع * ويصير الوعر سهلا والخشن الى طريق سهلة * ويعاين 6
كل ذي جسد خلاص الله * فقال للجمع الذين ياتون اليه ويعتمدون منه يا اولاد الافاعي 7
من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمارا تستحق التوبة ولا تبتدوا ان 8
تقولوا في نفوسكم ان ابانا ابرهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين
لابرهيم * ها الفاس موضوع على اصول الشجر * فكل شجرة لا تثمر ثمرا صالحا تقطع 9
وتلقى في النار * وسالته الجموع قايلين فماذا نصنع * فاجابهم قايلا من كان له ثوبان فليعط 10 11
من ليس له * ومن كان له طعام فكذلك ايضا يصنع * فاتى عشارون ليعتمدوا منه فقالوا له يا 12
معلم ماذا نصنع * فقال لهم لا تعملوا اكثر مما امرتم به * وساله ايضا جند قايلين ماذا 13 14
نصنع نحن ايضا * فقال لهم لا تعنفوا احدا ولا تظلموا احدا واكتفوا بارزاقكم * وان 15
جميع الشعب فكروا في قلوبهم وظنوا ان يوحنا هو المسيح *

Et Hanna, & Caipha principes sacerdo- 2
tum: inhabitavit verbum Dei super
Johannem filium Zachariæ in deserto.
Et venit in omnes regiones circumjacen- 3
tes Jordani prædicare baptismum pœni-
tentiæ in remissionem peccatorum. Sic- 4
ut est scriptum in libro sermonum Isaiæ
prophetæ sic; Vox clamans in deserto,
Parate viam Domini, & dirigite semi-
tas ejus. Omnes valles implebuntur, & 5
omnes montes & colles humiliabuntur:
& fiet arduum facile, & asperum in viâ
planâ. Et videbit omnis præditus corpore 6
salutare Dei. Dixit autem turbis quæ ve- 7
niebant ad eum & baptizabantur ab eo;
O filii viperarum, quis ostendit vobis fu-
gere ab ira ventura? Facite igitur fructus 8
qui sint digni pœnitentiâ, & ne cœperi-
tis dicere intra vosmetipsos; Sane pa-
ter noster est Abraham. Dico vobis,
quòd Deus potens est suscitare de istis
lapidibus filios Abrahæ. Ecce securis 9
posita est ad radices arborum. Et omnis
arbor, quæ non fructificat fructum bo-
num, excidetur & injicietur in ignem.
Et interrogaverunt eum turbæ, dicentes; 10
Quid igitur faciemus? Respondit eis, 11
dicens; Qui habet duas tunicas, det
non habenti: & qui habet escam, simi-
liter etiam faciat. Venerunt autem pu- 12
blicani ut baptizarentur ab eo, & dixe-
runt ei; Magister, quid faciemus?
Dixit illis, Ne faciatis plus eo, quod 13
præceptum est vobis. Et interrogaverunt 14
eum etiam milites, dicentes; Quid fa-
ciemus nos etiam? Ait illis, Ne concu-
tiatis quemquam, neque opprimatis
quemquam, & contenti estote opibus ve-
stris. Omnis autem populus cogitave- 15
runt in cordibus suis, & existimave-
runt quod Johannes esset Christus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወአመ፡ ሐና፡ ወቀያፋ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ መጽአ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ላዕለ፡ ዮሐንስ፡
3 ወልደ፡ ዘካርያስ፡ በገዳም። ወአንሶሰወ፡ አድያመ፡ ዮርዳኖስ፡ ወሰበከ፡ ጥምቀተ፡ ለንስ
4 ሓ፡ በዘ፡ ይትኃደግ፡ ኃጢአት። በከመ፡ ይብል፡ ቃለ፡ መጽሐፈ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡
ዘይቤ፡ ናሁ፡ ቃለ፡ አዋዲ፡ በገዳም፡ ጺሑ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወዓርዩ፡ መጽ
5 ቶ። ኵሉ፡ ማዕመቅ፡ ይመልእ፡ ወኵሉ፡ ደብር፡ ወወግር፡ ይትሐት፡ ወይኩን፡ መ
6 አስ፡ መጽያሕተ፡ ርቱዐ፡ ወይዳሪ፡ ፍኖት፡ መብእስ። ወይርአይ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ አ
7 ድኅኖቶ፡ ለእግዚአብሔር። ወይቤሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ለሕዝብ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ኀቤ
ሁ፡ ያጥምቆሙ፡ ትውልደ፡ ሰብድዕት፡ መኑ፡ ነገረክሙ፡ ታምስጡ፡ እመዓት፡ ዘይ
8 መጽእ። ግበሩ፡ ለንስ፡ ፍሬ፡ ዘይደልወክሙ፡ ለንስሓ፡ ወኢይመስልክሙ፡ በ
ሀሉ፡ ላቡነ፡ ላብርሃም፡ እብለክሙ፡ ይክል፡ እግዚአብሔር፡ አንሥአ፡ ውሉደ፡ ለአ
9 ብርሃም፡ እምእሉንቱ፡ እእብን። እስመ፡ ወድአ፡ ተሠይመ፡ ጕድብ፡
ዕፀው፡ ወኵሉ፡ ዕፀው፡ ዘኢይፈሪ፡ ሠናየ፡ ፍሬ፡ ይገዝምዎ፡ ወውስተ፡ እሳት፡ ይወድይ
ዎ።
በእንተ፡ እለ፡ ተስእልዎ፡ ለዮሐንስ።
10 ወተስእልዎ፡ ሕዝብ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ንግበር። ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘቦ
11 ተ፡ ክልኤተ፡ ልብሰ፡ ክደናት፡ የሀብ፡ አሐተ፡ ለዘ፡ አልቦ፡ ወዘሂቦ፡ እክለ፡ ከማሁ፡ ይግ
12 በር። ወመጽኡ፡ መጸብሓያን፡ ያጥምቆሙ፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ምን
13 ተ፡ ንግበር። ወይቤሎሙ፡ አልቦ፡ ፈድፋደ፡ ዘትገብሩ፡ እምን፡ ዘተአዘዘ
14 ወተስእልዎ፡ ሐራ፤ ወይቤልዎ፡ ንሕነኬ፡ ምንተ፡ ንግበር። ወይቤሎሙ፡ ኢትት
15 ወኢትመንኑ፡ ወኢትሂዱ፡ ወንበሩ፡ በሲሳይክሙ። ወሐለዩ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በል
ሙ፡ ወመሰሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ዘውእቱ፡ ክርስቶስ።

Et quando Hana & Caipha principes sacerdotum *erant*, venit verbum Domini 2
super Johannem filium Zachariæ in deserto. Et circumivit regiones Jordanis, & 3
prædicavit baptismum pœnitentiæ in qua remittitur peccatum: Sicut dicit vox 4
libri Esaiæ prophetæ, qui dixit; Ecce vox circumeuntis in deserto, parate viam
Domini, & æquales facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons 5
& collis deprimetur: & erit prava semita recta, & plana erit prava via. Et vi- 6
debit omnis qui ex carne est, salutem Dei. Et dixit Johannes populis qui venie- 7
bant ad eum ut baptizaret eos; Generatio viperarum, quis dixit vobis ut fuge-
retis à pœna futura? Facite igitur fructum qui disponat vos ad pœnitentiam; 8
& ne existimetis dicere; Fuit pater noster Abraham. Dico vobis, Potest Deus
excitare filios Abrahamo, ex hisce lapidibus. Quia jam ponitur securis ad trun- 9
cum arboris: et omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excîdent eam, & in
ignem conjicient eam

De iis qui Johannem interrogabant.

Et interrogaverunt eum populi, & dicebant ei; Quid faciemus? Et respondit, 10
& dixit iis; Qui habet duas vestes interiores, det unam non habenti: & qui ha- 11
bet panem, similiter faciat. Et venerunt publicani ut baptizaret eos; & inter- 12
rogârunt eum, & dixerunt ei; Magister, quid faciemus? Et dixit iis; Nihil am- 13
plius sit quod faciatis, quàm quod constitutum est vobis. Et interrogârunt eum 14
milites, & dixerunt ei; Nos igitur quid faciemus? Et dixit iis; Ne opprimatis
quemquam, neque rapiatis: & contenti estote stipendiis vestris. Et cogitaverunt 15
omnes populi in cordibus suis, & existimârunt quòd Johannes esset Christus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نهم

تعليم دادن يحيي جماعت را

IX. Docet Johannes turbas.

* جماعت ازو پرسيدند * كه ما چه مي كنيم * بديشان جواب داد وكفت * هر كه دو 10 11
جبه دارد * يكي بدان دهد كه ندارد * وان نيز كه توشه دارد چنين كند * * سود خوران 12
نيز مي آمدند * كه شسته شوند * وبدو كفتند اي معلم چه كنيم * * كفت زياده تر ازان 13
نخواهيد كه بشما فرموده شد * * خدمتكاران وسرهنكان ازو مي پرسيدند * 14
كه ما نيز چكنيم * بديشان كفت با مردم ببدي مكاويد * وزحمت زياده مدهيد * مرسوم شما
شما را بس است * * خلايق انبوه چون پيش او مي آمدند * در خود فكر وانديشه مي كردند * 15
كه مكر اوست مسيح *

Deindè turbæ ab eo rogabant, 10
Itaque nos quid faciemus? Illis 11
responsum dedit, & dixit; qui-
cunque duas tunicas habet, unam
illi det qui non habet: & ille
etiam qui cibum habet, similiter
faciat. Publicani etiam vene- 12
runt ut baptizarentur, et dixe-
runt; O præceptor, quid facie-
mus? Dixit eis; Plus eo ne 13
petatis quod vobis mandatum est,
ut illud quæratis. Ministri et- 14
iam et satellites eum interroga-
bant; Quinetiam nos quid faci-
emus? Illis dixit; Cùm quo-
quam improbè ne contendatis, et
molestiam ampliùs ne exhibeatis:
stipendium vestrum vobis sat est.
Turbæ autem plurimæ cùm ad 15
eum venirent, intra se cogita-
bant et opinati sunt, quòd for-
san ipse esset Christus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ς'.

Respondit Joannes omnibus, dicens; Ego quidem aquâ baptizo vos: venit
16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι, λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται ι
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus: α
δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ·
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu
17 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ ια
ejus, & perpurgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum: ε
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ·
at paleam comburet igni inextinguibili. Multa quidem igitur & alia exhor-
18 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακα-
tans, evangelizabat populum. At Herodes tetrarcha, correptus ab illo
19 λῶν, εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ ιβ
de Herodiade uxore Philippi fratris sui, & de omnibus quæ fecit β
περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
malis Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem
20 πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην
in carcere. Factum est autem in baptizari omnem populum,
21 ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, ιγ
& Jesu baptizato, & orante, apertum esse cœlum, Et α
22 καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, Καὶ
descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut columbam in ipsum: &
καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν· καὶ

vocem de cœlo fieri, dicentem; Tu es filius meus dilectus: In te
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ
complacui. Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens,
ιδ εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, 23
γ existens (ut existimabatur) filius Joseph, Heli, Matthat, Levi,
ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθὰτ, Τοῦ Λευῒ, 24
Melchi, Janne, Joseph, Mattathiæ, Amos, Naum,
τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, 25
Hesli, Nagge, Mabath, Mattathiæ, Semei, Joseph,
τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ (θ) Ναγγαὶ, Τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεῒ, τοῦ Ἰωσὴφ, 26
Juda, Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel,
τοῦ Ἰούδα, Τοῦ (ι) Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ (κ) Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, 27
Neri, Melchi, Addi, Cosan, Elmadan, Her, Jose,
τοῦ Νηρὶ, Τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἢρ, Τοῦ Ἰωσῆ, 28 29
Eliezer, Joreim, Matthat, Levi, Simeon, Juda, Joseph,
τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ (λ) Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ, Τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, 30
Jona, Eliacim, Melea, Menna, Matthatha, Nathan,
τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, Τοῦ (μ) Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, 31
David,
τοῦ (ν) Δαβὶδ,

MS.A. (θ) Ναγαὶ, (ι) Ἰωανᾶν, (κ) Ζορομβάβελ, (λ) Ματθὰθ, (μ) Μελεᾶ, * τοῦ Ματταθὰ, (ν) Δαυεὶδ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܐܬܐ ܕܝܢ ܗܘ
17 ܕܚܝܠܬܢ ܡܢܝ ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ. ܗܘ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
18 ܘܒܢܘܪܐ. * ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܪܦܫܐ ܒܐܝܕܗ ܘܡܕܟܐ ܐܕܪܘܗܝ. ܘܚܛܐ ܟܢܫ ܠܐܘܨܪܘܗܝ. ܘܬܒܢܐ ܢܘܩܕ
19 ܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ. * ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܬܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܘܡܣܒܪ ܠܥܡܐ. * ܗܪܘܕܣ
ܕܝܢ ܛܛܪܪܟܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܟܣܣ ܗܘܐ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ ܦܝܠܝܦܘܣ
20 ܐܚܘܗܝ. ܘܥܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ. * ܐܘܣܦ ܐܦ ܗܕܐ ܥܠ ܟܠܗܝܢ. ܘܐܚܒܫܗ
21 ܠܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܥܡܕ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܐܦ ܝܫܘܥ ܥܡܕ. ܘܟܕ ܡܨܠܐ
22 ܐܬܦܬܚܘ ܫܡܝܐ. * ܘܢܚܬܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܘܗܝ ܒܕܡܘܬ ܓܘܫܡܐ ܕܝܘܢܐ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܟ ܐܨܛܒܝܬ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝ *

23 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܪ ܫܢܝܢ ܬܠܬܝܢ. ܘܡܣܬܒܪ ܗܘܐ ܒܪ ܝܘܣܦ ܒܪ
24 25 ܗܠܝ. * ܒܪ ܡܛܬܬ. ܒܪ ܠܘܝ. ܒܪ ܡܠܟܝ. ܒܪ ܝܢܝ. ܒܪ ܝܘܣܦ. * ܒܪ ܡܛܬܝܐ. ܒܪ ܥܡܘܨ.
26 ܒܪ ܢܚܘܡ. ܒܪ ܚܣܠܝ. ܒܪ ܢܓܝ. * ܒܪ ܡܐܬ. ܒܪ ܡܛܬܝܐ. ܒܪ ܫܡܥܝ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ
27 28 ܝܗܘܕܐ. * ܒܪ ܝܘܚܢܢ. ܒܪ ܪܝܣܐ. ܒܪ ܙܘܪܒܒܠ. ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ. ܒܪ ܢܪܝ. * ܒܪ ܡܠܟܝ ܒܪ
29 ܐܕܝ. ܒܪ ܩܘܣܡ. ܒܪ ܐܠܡܘܕܕ. ܒܪ ܥܝܪ. * ܒܪ ܝܘܣܐ. ܒܪ ܐܠܝܥܙܪ. ܒܪ ܝܘܪܡ. ܒܪ ܡܛܬܝܐ.
30 31 ܒܪ ܠܘܝ. * ܒܪ ܫܡܥܘܢ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ ܝܘܢܡ. ܒܪ ܐܠܝܩܝܡ. * ܒܪ ܡܠܝܐ.
ܒܪ ܡܢܝ. ܒܪ ܡܛܬܐ. ܒܪ ܢܬܢ. ܒܪ ܕܘܝܕ.

Respondit Johannes, & ait illis; Ecce ego 16
baptizo vos aquâ: venit autem post me is
qui potentior me est, ille cujus non sum dignus qui solvam corrigiam calceamentorũ,
ipse baptizabit vos in Spiritu sanctitatis, &
igni. Ille qui tenet palam manu suâ, & re- 17
purgat areas suas, ac triticum colligit in horrea sua, & paleas comburet igni inextinguibili. Quinetiam alia multa docebat, & an- 18
nuntiabat populo. Herodes autem Tetrar- 19
cha, propterea quòd argueretur à Johanne
de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, ac
de omnibus flagitiis, quæ patrabat; Ad- 20
didit & hoc supra omnia, & inclusit Johannem in carcere. Factum est autem quum 21
baptizatus esset omnis populus, ut & Jesus
baptizaretur; ac dum oraret, aperiretur
cœlum, Descenderétque Spiritus sancti- 22
tatis supra eum specie corporis columbæ, &
vox ederetur de cœlis, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in te mihi complacui.

Ad vesperam dominicæ secundæ post Epiphaniam. 10.

Ipse verò Jesus erat quasi filius annorum 23
triginta: & existimabatur filius Joseph, filii
Heli, Filii Matethath, filii Levi, filii Mel- 24
chi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mathetha, 25
filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Nagi,
Filii Moth, filii Matath, filii Semei, filii Jo- 26
seph, filii Judæ, Filii Johannis, filii Resa, 27
filii Zorobabel, filii Selathiel, filii Niri,
Filii Melchi, filii Adai, filii Kosam, filii 28
Elmodod, filii Ir, Filii Josi, filii Elea- 29
zar, filii Joram, filii Mathitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Judæ, filii Joseph, filii 30
Jonam, filii Eliacim, Filii Malia, filii 31
Mani, filii Matetha, filii Nathan, filii
David,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * جواب داد يحيي وبديشان كفت * من شما را باب مي شويم * وانك درپس من آيد *
توانا ترست وقادر انك نيستم † مستحق كه بند كفش اورا بكشايم * اوست انك شما را بروح
17 القدس يعني جان پاك وبآتش بشويد * * انك پارو بدست كرفت * كه جملهٔ خرمنها را
پاك كند * كندم را در انبارهاء خود فراهم آرد * و كاه را در آتشي † بسوزاند كه هركز †
18 نكشد * * وديكر چيزهاء † بسيار ايشانرا مي اموزانيد * ومژده مي داد جملهٔ عالم را

دهم زندان نهادن يحيي

19 * بعد ازمدتي هيروديس
باسقاق بايحيي كين كرفته بود * براي هيروديا زن فيلبوس * برادراو * ازبهر انك شومها
20 بسيار † مي كرد * واين نيز را بر سر افزود * يحيي را كرفت ودر زندان نهاد *

يازدهم شسته شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن

21 * وچون شستن يحيي ظاهر شد وهمهٔ جماعت بدست اوشسته مي شدند عيسي نيز انجا
22 بكاه آمد و شسته شد وچون نماز مي كرد اسمان كشاده شد * وروح القدس بروي

Responsum igitur dedit Johannes, 16
& illis dixit, Ego vos aquâ lavo;
qui autem post me venit, validior
est, & potens, adeò ut non sum dignus ut corrigiam calceamenti ejus
solvam: ipse est qui vos spiritu
sancto, (i. e. Mente purâ) & igni
baptizabit. Qui palam manu pre- 17
hendit ut omnes areas suas purget:
& triticum in horrea sua congreget,
& paleam in igni comburat, qui
nunquam extinguetur. Et alia mul- 18
ta eos docuit, & evangelizabat toto populo.

X. Incarceratio Johannis.

Aliquantò pòst Herodes præfectus 19
cum Johanne simultatem suscepit,
propter Herodiadem uxorem Philippi, fratris sui; cujus gratiâ
mala multa perpetrâsset: Et hoc 20
etiam ad summam adjecit, Johannem prehendit, & carceri indidit.

XI. Baptizatio Christi per manum Johannis in Jordane.

Cùmque baptismus Johannis palàm 21
fieret, & universa multitudo per
manum illius baptizarentur, Jesus
etiam eò loci venit, & baptizatus
est: et cùm oraret, cœlum apertum
est. Et spiritus sanctus super eum 22

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondit Joannes, dicens omnibus; Ego quidem aquâ baptizo vos: veniet
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum
17 ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni: Cujus ventilabrum
in manu ejus, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum
18 suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia ex-
19 hortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur
20 ab illo de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Hero-
21 des, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem in carcere. Factum
est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato, & orante,
22 apertum est cœlum: Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipsum: & vox de cœlo facta est; Tu es filius meus dilectus, in
te complacui mihi. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut 23
putabatur, filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, Qui fuit Levi, 24
qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph, Qui fuit Mathathiæ, qui 25
fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, Qui fuit 26
Mahath, qui fuit Mathathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda,
Qui fuit Joanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui 27
fuit Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit El- 28
madan, qui fuit Her, Qui fuit Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jorim, qui 29
fuit Mathat, qui fuit Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Jo- 30
seph, qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, Qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui 31
fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * اجابهم يوحنا اجمعين قايلا اما انا فاعمدكم بالماء * وسياتي من هو اقوي مني الذي لا
17 استحق ان احل سيور حذايه وهو يعمدكم بروح القدس والنار * الذي بيده المذري ينقي
18 بيدره ويجمع القمح الي اهرايه ويحرق التبن بالنار التي لا تطفا * وكان يخبر الشعب ويبشرهم
19 باشياء كثيرة * فاما هيرودس ريس الربع فكان يوحنا يبكته من اجل هيروديا مراة فيلبس
20 اخيه ولاجل الشر الذي كان هيرودس يفعله * وزاد علي ذلك انه طرح يوحنا في السجن *

* الفصل العاشر *

21 22 * وكان لما اعتمد جميع الشعب واعتمد يسوع ايضا فبينما هو يصلي انفتحت السماء * ونزل
عليه روح القدس شبه جسد حمامة * واذا صوت من السماء قايلا انت ابني الحبيب الذي
23 بك سررت * وكان يسوع قد بداء يصير في ثلثين سنة * وكان يظن انه ابن يوسف * بن هالي *
24 25 * بن مطثت * بن لاوي * بن ملكي * بن يونا * بن يوسف * بن مطاثيوا * بن عاموص * بن
26 ناحوم * بن حسلي * بن نجا * بن ماات * بن مطاثيوا * بن سمعي * بن يوسف * بن يهودا *
27 28 * بن يوحنان * بن ريسا * بن زروبابل * بن سلاثيال * بن نيري * بن ملكي * بن ادي * بن
29 قوصام * بن الماصان * بن اير * بن يوسا * بن اليعازر * بن يورام * بن مطات * بن لاوي *
30 31 * بن سمعون * بن يهودا * بن يوسف * بن يونان * بن الياقيم * بن مليا * بن منان * بن مطاثا * بن ناثان * بن داود *

Respondit eis Johannes o[illegible]
Ego quidem ba[illegible]
autem qui est fo[illegible]
dignus solvere cor[illegible]
E ipse bap[illegible]
igni. Cujus [illegible] manu est [illegible]
purgans a[illegible] [illegible]
ticum in ho[illegible] [illegible]
paleas igni qu[illegible] 18
nebat populum, & evangelizabat eis [illegible]
multis. Herodem au[illegible] tetrarcham Jo- 19
hannes corripiebat propter Herodiadem
uxorem Philippi fratris ejus, & propter
malum quod Herodes perpetrabat. Ad- 20
jecit etiam his, quòd injecit Johannem
in carcerem.

Sectio decima.

Et factum est cùm baptizatus esset o- 21
mnis populus, baptizatus est etiam Jesus.
Et dum ipse oraret, apertum est cœlum.
Et descendit super eum Spiritus sanctus 22
in similitudinem corporis columbæ: &
ecce vox de cœlo, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in quo mihi complacui.
Et Jesus cœperat ingredi in trigesimum 23
annum, et putabatur esse filius Joseph,
filii Heli, Filii Matthat, filii Levi, 24
filii Melchi, filii Jonna, filii Joseph,
Filii Matthatiæ, filii Amos, filii Na- 25
hum, filii Hesli, filii Nagge; Filii Ma- 26
at, filii Matthatiæ, filii Semei, filii
Joseph, filii Juda, Filii Jochanan, 27
filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathiel,
filii Neri. Filii Melchi, filii Addi, filii 28
Cosam, filii Elmadan, filii Ir, Filii Jo- 29
se, filii Eliezer, filii Joram, filii Mat-
thath, filii Levi, Filii Simeon, filii Ju- 30
da, filii Joseph, filii Jona, filii Elia-
cim, Filii Malia, filii Mattan, filii 31
Matthata, filii Nathan, filii David,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎሙ፡ ለኵሎሙ፡ ሊእየ፡ በማይ፡ አጠምቀክሙ፡ ወይመ
ጽእ፡ ዘይጸንዓኒ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ሐዛእኒሁ፡ ወውእቱ፡ ያጠምቀክሙ፡ በመ
17 ንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወበእሳት፡፡ ዘመሥሬ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ወያነጽሕ፡ ዓውደ፡ እክሉ፡
18 ወያስተጋብእ፡ ሥርናዮ፡ ውስተ፡ መዝገቡ፡ ወሐሠርሰ፡ ያውዒ፡ በእሳት፡ ዘኢይጠፍ
19 እ፡፡ ወብዕደኒ፡ ብዙኀ፡ መሀሮሙ፡ ለሕዝብ፡ ወገሠጾሙ፡፡ ወእስመ፡ ገሠጾ፡
ለሄሮድስ፡ ወዘለፎ፡ በእንተ፡ ሄሮድያደ፡ ብእሲተ፡ ፊልጶስ፡ እኁሁ፡ ወበእንተ፡ ኵ
20 ሉ፡ እኩይ፡ ዘገብረ፡ ሄሮድስ፡፡ ዓዲ፡ ወሰከ፡ እንበይነ፡ ዝኒ፡ ተቀየሞ፡ ወዓጸወ፡ ለ
21 ዮሐንስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡፡ ወእምድኅረ፡ ተጠምቁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ተጠ
22 ምቀ፡ ኢየሱስኒ፡ ወእንዘ፡ ይጼሊ፡ ተርኅወ፡ ሰማይ፡፡ ወወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕ
23 ሌሁ፡ በሥጋ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ርግብ፡፡ ወመጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡ አንተ፡ ው
24 እቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ ወኪያከ፡ ሠመርኩ፡፡ ወይአክል፡ ሠላሳ፡ ክረምቱ፡ ለእ
25 ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይመስሎሙ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ፡ ውእቱ፡፡
26 ዘኤሊ ፡ ዘማቲ ፡ ዘሌዊ ፡ ዘሜሌኪ ፡ ዘዮና ፡ ዘዮሴፍ፡፡ ዘሚታቲዩ ፡ ዘአ
27 ሞጽ ፡ ዘናሆም ፡ ዘኤሲሊም ፡ ዘናጊ፡፡ ዘማአት ፡ ዘማታቲዩ ፡ ዘሴሜይ፡
28 ዘዮሴፍ ፡ ዘዮደ፡፡ ዘዮናን ፡ ዘሬሳ ፡ ዘዘሮባቤል ፡ ዘሰላትየል ፡ ዘኔሪ፡፡ ዘ
29 ሜልኪ ፡ ዘሐዲ ፡ ዘቆሰም ፡ ዘኤልሞዳም ፡ ዘኤር፡፡ ዘዮሴዕ ፡ ዘአልዓዘር፡
30 ዘዮራም ፡ ዘመጠታ ፡ ዘሌዊ፡፡ ዘስምዖን ፡ ዘይሁደ ፡ ዘዮሴፍ ፡ ዘዮናን፡
31 ዘኤሊያቄም፡፡ ዘሜሌየ ፡ ዘሜይናን ፡ ዘማጠት ፡ ዘናታ ፡ ዘደዊት ፡ ዘሰ
ሎሞን፡፡

Et respondit Johannes, & dixit omnibus illis; Ego in aqua baptizo vos: & ve- 16
niet qui fortior me est, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus: & ipse
baptizabit vos in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus, & 17
purgabit castrum frumenti sui, & colliget triticum in thesaurum suum: & pa-
leas comburet in igne inextinguibili. Et alia multa docuit populos, & erudi- 18
vit eos. Et quia erudiebat Herodem, & arguebat eum de Herodiade uxore 19
Philippi fratris ejus, & de omni malo quod fecerat Herodes: Ulteriùs adjecit 20
ad hanc mensuram, & inclusit Johannem in domo vinculi. Et postquàm bapti- 21
zati erant omnes populi, baptizatus est Jesus: & orante *illo* apertum est cœlum:
Et descendit Spiritus sanctus super eum in corpore sicut species columbæ: & 22
venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius meus quem diligo: & te acceptum habeo.
Et sufficiebat trigesimus annus Domino Jesu, & videbatur iis filius Josephi, qui 23
fuit
Eli, qui fuit Mati, qui fuit Levi, qui fuit Melechi, qui fuit Jona, qui fuit Joseph, 24
Qui fuit Matatiæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahom, qui fuit Esilim, qui fuit N[illegible]gi, 25
Qui fuit Maat, qui fuit Matatiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit [illegible], 26
Qui fuit Jonan, qui fuit Rasa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salachiel, qui fuit 27
Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Hadi, qui fuit Kosam, qui fuit Elmodam, qui 28
fuit Er, Qui fuit Jeso, qui fuit Eliezer, qui fuit Joram, qui fuit Matata, qui fuit 29
Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jonan, qui fuit 30
Eliakim, Qui fuit Meleia, qui fuit Mainan, qui fuit Matat, qui fuit Nati, qui 31
fuit Dyaid, qui fuit Salomon,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فرود آمد مانند كبوتر اوارشد از آسمان وكفت توي فرزند عزيز من ترا خواستم

دوازدهم نسبت عيسي جسماني ازپشت بر پشت تا آدم

23 24 * وبود عيسي قدرسي ساله * وكمان مي بردند كه پسر يوسف است * پسر هالي * * پسر
25 مطث * پسر ليوي * پسر ملكي * پسر ياني * پسر يوسف * * پسر متثا * پسر عاموص * پسر ناحوم *
26 27 پسر حسلي * پسر نجي * * پسر مات * پسر مطث * پسر شمعي * پسر يوسف * پسر يهودا * * پسر
28 يوحنا * پسر رسا * پسر زروبابيل * پسر شالثاييل * پسر نري * * پسر ملكي * پسر ادي * پسر
29 30 قوسم * پسر المودد * پسر عير * * پسر يوسا * پسر اليعاذر * پسر يورام * پسر متثا * پسر ليوي * * پسر شمعون *
31 پسر يهودا * پسر يوسف * پسر يونام * پسر الياقيم * * پسر مليا * پسر ماني * پسر مطثا * پسر ناثان * پسر داود *

descendit similis columbæ: & vox
facta de cœlo dixit; Tu es Filius
charus meus, te volui.

XII. Genealogia Christi corporea per singulas personas usque ad Adam.

Et erat Jesus circiter triginta an- 23
nos natus, et reputabant quòd Fili-
us Joseph esset, filii Heli, Filii 24
Mattath, filii Levi, filii Melchi,
filii Jani, filii Joseph, Filii Ma- 25
tetha, filii Amos, filii Nahum, filii
Hesli, filii Naggi, Filii Math, fi- 26
lii Mattath, filii Semei, filii Joseph,
filii Jehuda, Filii Johanna, filii 27
Resa, filii Zorobabel, filii Salathael, filii Neri. Filii Melchi, filii 28
Adi, filii Cosam, filii Elmodad, filii
Ir, Filii Jose, filii Eliazar, filii 29
Joram, filii Mattitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Jehuda, filii Jo- 30
seph, filii Jonam, filii Eliakim, Fi- 31
lii Malia, filii Mani, filii Matetha,
filii Nathan, filii David.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Jeſſe, Obed, Booz, Salmon, Naaſſon, Aminadab,
32 Τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ (ξ) Ὠβὴδ, τοῦ (ο) Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, Τοῦ Ἀμιναδὰβ,
33 Aram, Eſron, Phares, Judæ, Jacob, Iſaac, Abrahæ,
34 τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ (π) Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα, Τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ,
Thare, Nachor, Sarug, Ragau, Phaleg, Heber, Sale,
35 τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ, Τοῦ (ρ) Σαροὺχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἑβὲρ, τοῦ Σαλὰ,
36 Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech, Mathuſale,
37 Τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, Τοῦ Μαθουσάλα,
Henoch, Jared, Malaleel, Cainan, Henos, Seth,
38 τοῦ (σ) Ἐνὼχ, τοῦ (τ) Ἰαρὲδ, τοῦ (υ) Μαλελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν, Τοῦ (φ) Ἐνὼς, τοῦ (χ) Σὴθ,
Adam, Dei.
τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

CAP. IV. δ'.

Jeſus autem Spiritu ſancto plenus, regreſſus eſt à Jordane: & agebatur in — Ζ'
1 Ἰησοῦς δὲ Πνεύματος ἁγίου πλήρης, ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν — ιε
Spiritu in deſertum, Diebus quadraginta tentatus à diabolo: — β
2 τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, Ἡμέρας (α) τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου·
Et non manducavit quicquam in diebus illis: & conſummatis illis, — ιε
καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, — ε
poſteà eſuriit. Et dixit illi diabolus; Si filius es Dei, dic lapidi huic
3 ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ

ut fiat panis. Et reſpondit Jeſus ad illum, dicens; Scriptum eſt, Quia
ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων, Γέγραπται, Ὅτι 4
non in pane ſolo vivet homo, ſed in omni verbo Dei. Et ſubducens
οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. Καὶ ἀναγαγὼν 5
illum diabolus in montem excelſum, oſtendit illi omnia regna
αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
habitatæ in puncto temporis. Et ait illi diabolus; Tibi dabo auctoritatem
τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν 6
hanc univerſam, & gloriam illorum: quia mihi tradita eſt, & cui volo do
ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι
eam. Tu ergò ſi adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et reſpondens
αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου (β) πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς 7 8
illi dixit Jeſus; Abſcede retro me, Satana: Scriptum eſt enim; Adorabis
(γ) αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· (δ) γέγραπται γὰρ, Προσκυνήσεις
Dominum Deum tuum, & illi ſoli ſervies: Et duxit illum in Hieruſalem,
Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, 9
& ſtatuit eum ſuper pinnam templi, & dixit illi; Si filius es Dei, jace
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ε) Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε
teipſum hinc deorſum: Scriptum eſt enim, Quòd angelis ſuis mandabit de
σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ 10
te, cuſtodire te.
σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε.

MS.A. (ξ) Ἰωβὴδ, (ο) Βοὸς, (π) Ἐσρὼμ, * τοῦ Ἰούδα, (ρ) Σερούχ, (σ) Αἰνώχ, (τ) Ἰαρὲθ, (υ) Μελελεὴλ, (φ) Αἰνὼς, (χ) *Σὴμ, Κεφ. δ'. MS.A. (α) τεσσεράκοντα (β) πᾶσα. (γ) εἶπεν αὐτῷ (δ) γέγραπται, Προσκυνήσεις (ε) Εἰ υἱὸς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܒܪ ܐܝܫܝ. ܒܪ ܥܘܒܝܕ. ܒܪ ܒܥܙ. ܒܪ ܫܠܡܘܢ. ܒܪ ܢܚܫܘܢ. * ܒܪ ܥܡܝܢܕܒ. ܒܪ ܐܪܡ.
33 ܒܪ ܚܨܪܘܢ. ܒܪ ܦܪܨ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. * ܒܪ ܝܥܩܘܒ. ܒܪ ܐܝܣܚܩ. ܒܪ ܐܒܪܗܡ. ܒܪ ܬܪܚ. ܒܪ ܢܚܘܪ.
34 * ܒܪ ܣܪܘܓ. ܒܪ ܐܪܥܘ. ܒܪ ܦܠܓ. ܒܪ ܥܒܪ. ܒܪ ܫܠܚ. * ܒܪ ܩܝܢܢ. ܒܪ ܐܪܦܟܫܕ. ܒܪ
35 ܫܝܡ. ܒܪ ܢܘܚ. ܒܪ ܠܡܟ. * ܒܪ ܡܬܘܫܠܚ. ܒܪ ܚܢܘܟ. ܒܪ ܝܪܕ. ܒܪ ܡܗܠܠܐܝܠ. ܒܪ
36 ܩܝܢܢ. * ܒܪ ܐܢܘܫ ܒܪ ܫܝܬ. ܒܪ ܐܕܡ ܕܡܢ ܐܠܗܐ.
37
* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *   * ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *
1 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܡܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܗܦܟ ܡܢ ܝܘܪܕܢܢ. ܘܕܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ.
2 * ܝܘܡܬܐ ܐܪܒܥܝܢ. ܕܢܬܢܣܐ ܡܢ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܠܥܣ ܡܕܡ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܘܟܕ ܫܠܡ
3 ܐܢܘܢ. ܒܚܪܬܐ ܟܦܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܠܟܐܦܐ ܗܕܐ
4 ܕܬܗܘܐ ܠܚܡܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܬܝܒ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܡܐ ܒܠܚܘܕ ܚܐܐ
5 ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܠܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܣܩܗ ܣܛܢܐ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ. ܘܚܘܝܗ ܟܠܗܝܢ
6 ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܠܟ ܐܬܠ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ
7 ܟܠܗ ܘܫܘܒܚܗ ܕܠܝ ܗܘ ܡܫܠܡ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ. * ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܬܣܓܘܕ
8 ܩܕܡܝ. ܕܝܠܟ ܬܗܘܐ ܟܠܗ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܕܠܡܪܝܐ
9 ܐܠܗܟ ܬܣܓܘܕ. ܘܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܦܠܘܚ. * ܘܐܝܬܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܩܝܡܗ ܥܠ
10 ܟܢܦܐ ܕܗܝܟܠܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܪܡܐ ܢܦܫܟ ܡܟܐ ܠܬܚܬ.
* ܟܬܝܒ ܓܝܪ. ܕܠܡܠܐܟܘܗܝ ܢܦܩܘܕ ܥܠܝܟ ܕܢܛܪܘܢܟ.

Filii Jeſſe, filii Obed, filii Booz, filii Salmon, filii Nahſon, 32
Filii Aminadab, filii 33
Aram, filii Heſron, filii Phares, filii Judæ:
Filii Jacob, filii Iſaac, filii Abraham, filii 34
Tareh, filii Nahor: Filii Sarug, filii Arù, 35
filii Phaleg, filii Heber, filii Saleh: Filii 36
Cainan, filii Arphaxar, filii Sem, filii Nohe,
filii Lamech: Filii Mathuſaleh, filii Henoch 37
filii Jared, filii Mahlalael, filii Cainan: 38
Filii Enos, filii Seth, filii Adam, qui ex Deo.

Dominicâ ingreſſûs Jejunii. 11.

CAP. IV.

Porrò Jeſus quum plenus eſſet Spiritu ſanctitatis, 1
reverſus eſt à Jordane, & duxit eum
ſpiritus in deſertum, Diebus quadraginta, 2
ut tentaretur à diabolo. Neque comedit
quicquam in illis diebus; quumque exacti
eſſent, tum demum eſuriit. Et dixit ei diabolus; 3
Si filius Dei es, dic lapidi huic ut fiat
panis. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Scriptum 4
eſt, Non pane tantummodò vivit filius
hominis, ſed quolibet ſermone Dei. Et 5
ſubduxit eum Satanas in montem excelſum,
& oſtendit ei omnia regna terræ modico
tempore. Aitque ei diabolus, Tibi dabo 6
poteſtatem hanc univerſam, & gloriam ejus;
quæ mihi tradita eſt, & cuicunque voluero,
do eam. Si ergò adoraveris coram me, tua 7
erunt omnia. Reſpondit autem Jeſus, ac 8
dixit ei; Scriptum eſt, Dominum Deum tuum
adorabis, eúmque ſolum coles. Et adduxit 9
eum in Jeruſalem, eúmque ſtatuit ſuper
pinnaculum templi, & ait ei; Si tu es
Filius Dei, dejice teipſum hinc deorſum.
Scriptum eſt enim, Angelis ſuis præcipiet de 10
te, ut cuſtodiant te.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * پسر ایشاي * پسر عوبيد * پسر باعاز * پسر سلمون * پسر نحشون * * پسر عميناداب * پسر
33 ارام * پسر حسرون * پسر بارص * پسر يهودا * * پسر يعقوب * پسر اسحق * پسر ابرهيم * پسر
34 تارح * پسر ناحور * * پسر ساروغ * پسر ارعو * پسر بالغ * پسر عبر * پسر شالح * * پسر
35 قينان * پسر ارفخشد پسر شيم * پسر نوح * پسر لمك * * پسر متوشلح * پسر اخنوخ * پسر يارد
36 پسر مهلالاييل * پسر قينان * * پسر انوش * پسر شيث * پسر آدم كه از قدرت خدا آفريده شد
37
38
سيزدهم   آزمودن ابليس مسيح را
1 * چون عيسي از روح القدس پر شد * از اردن باز گشت * وجان اورا بويراني برد * * چهل روز
2 وازمعتاب * يعني از ابليس آزموده مي شد * ودرين روزها چيزي نمي خورد * چون تمام كرد در
آخر گرسنه شد * * ابليس بدو گفت * اگر توي پسر خدا * بدين سنگ بگو تا نان بشود * * عيسي
3 بدو جواب داد وگفت نبشته شد * كه زندگاني ادمي از نان نيست * الا بهر سپارشي كه از خداست
4

Filii Iſai, filii Obed, filii Boaz, 32
filii Salmon, filii Nahſon, Filii 33
Aminadab, filii Aram, filii Heſron,
filii Pares, filii Jehuda, Filii Jaakob, 34
filii Iſaak, filii Abraham,
filii Tarach, filii Nachor, Filii 35
Sarug, filii Arn, filii Paleg, filii
Eber, filii Saleh, Filii Kainan, 36
filii Arphachſad, filii Sem, filii
Noach, filii Lamech, Filii Matuſelah, 37
filii Achnoch, filii Jared,
filii Mahalalael, filii Kainan, Filii 38
Enos, filii Seth, filii Adam, qui
potentiâ Divinâ creatus eſt.

XIII. Tentat Diabolus Chriſtum.

CAP. IV.

Cùm Jeſus Spiritu ſancto plenus 1
eſſet, à Jordane reverſus eſt, &
Spiritus eum in deſertum tulit,
Quadraginta diebus, & à Calumniatore 2
(i.e. à Diabolo) tentatus eſt,
& in iſtis diebus nihil comedit:
cùm autem conſummâſſet, in fine
eſuriit. Diabolus illi dixit; Si 3
tu es filius Dei, huic lapidi dic
ut panis fiat. Jeſus illi reſponſum 4
dedit, ac dixit; Scriptum eſt, quòd
vita hominis ex pane non eſt, ſed
in omni mandato quod à Deo eſt.

Verſio VULGATA LATINA.

32 Qui fuit Jeſſe, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naaſſon,
33 Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Eſron, qui fuit Phares, qui fuit Judæ,
34 Qui fuit Jacob, qui fuit Iſaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit
35 Nachor, Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui
36 fuit Sale, Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui
37 fuit Lamech, Qui fuit Mathuſale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel,
38 qui fuit Cainan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui
fuit Dei.

CAP. IV.

1 Jeſus autem plenus Spiritu ſancto regreſſus eſt à Jordane: & agebatur à Spiritu
2 in deſertum Diebus quadraginta, & tentabatur à diabolo. Et nihil manducavit
in diebus illis: & conſummatis illis eſuriit. Dixit autem illi diabolus; Si filius 3
Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et reſpondit ad illum Jeſus, Scriptum eſt; 4
Quia non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabolus 5
in montem excelſum, & oſtendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis,
Et ait illi; Tibi dabo poteſtatem hanc univerſam, & gloriam illorum: 6
quia mihi tradita ſunt, & cui volo do illa. Tu ergò ſi adoraveris coram me, erunt 7
tua omnia. Et reſpondens Jeſus, dixit illi, Scriptum eſt; Dominum Deum tuum 8
adorabis, & illi ſoli ſervies. Et duxit illum in Jeruſalem, & ſtatuit eum ſuper 9
pinnam templi, & dixit illi; Si filius Dei es, mitte te hinc deorſum. Scriptum eſt 10
enim, Quòd Angelis ſuis mandavit de te, ut conſervent te:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * بن ايسي * بن عوبيد * بن باعاز * بن سلمون * بن نحشون * بن عميناداب * بن ارام * بن يورام * بن
33
34 حصرون * بن فارص * بن يهوذا * بن يعقوب * بن اسحق * بن ابرهيم * بن تارح * بن ناحور * بن
35
36 ساروح * بن ارعو * بن فالغ * ابن عابر * بن صالا * بن قينان * بن ارفخشد * بن سام * بن نوح * بن
37 لامخ * بن متوشلح * بن حنوخ * بن يرد * بن مهلاليل * بن قينان * بن انوش * بن شيث * بن آدم *
38
الذي من الله *   * الفصل الحادي عشر *   * وان يسوع كان ممتليا من روح 1
2 القدس رجع من الاردن * وانطلق به الروح الي البرية * اربعين يوما تجربه ابليس * لم ياكل
3 شيا في تلك الايام * ولما تمت جاع اخيرا * فقال له ابليس ان كنت انت ابن الله فقل لهذا
4 الحجر يصير خبزا * فاجابه يسوع قايلا مكتوب انه ليس بالخبز وحده يحيي الانسان بل
5 بكل كلمة تخرج من فم الله * فاصعده ابليس الي جبل عال واراه جميع ممالك المسكونة
6 في اسرع وقت * وقال له ابليس اياك اعطي هذا السلطان كله ومجده لانه دفع الي وانا
7 اعطيه لمن احب * وانت ان سجدت امامي يكون لك جميعه * فاجابه يسوع قايلا اعرب عني
8
9 يا شيطان مكتوب للرب الهك تسجد واياه وحده تعبد * فجاء به الي يروشليم واقامه علي
10 جناح الهيكل وقال له ان كنت ابن الله فانطرح من ههنا الي اسفل * لانه مكتوب انه
يامر ملايكته من اجلك ليحفظوك *

Filii Jeſſe, filii Obed, filii Booz, filii 32
Salmon, filii Naaſſon, Filii Aminadab, 33
filii Aram, filii Joram, filii Heſron, filii
Phares, filii Judæ, Filii Jacob, filii 34
Iſaac, filii Abrahæ, filii Tareh, filii
Nahor, Filii Saruch, filii Ragau, filii 35
Phalec, filii Heber, filii Sale, Filii Cainan, 36
filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe,
filii Lamech. Filii Mathuſaleh, filii 37
Henoch, filii Jared, filii Mahlalail, filii
Cainan, Filii Enos, filii Seth, filii 38
Adam, qui fuit à Deo.

Sectio undecima.

CAP. IIII.

Jeſus autem plenus Spiritu ſancto regreſſus 1
eſt à Jordane: & duxit eum ſpiritus
in deſertum, Quadraginta diebus 2
tentante eum diabolo. Non manducavit
quicquam illis diebus: & cùm conſummati
eſſent, eſuriit ultimò. Dixit autem 3
ei diabolus; Si es filius Dei, dic huic
lapidi, fiat panis. Reſpondit illi Jeſus, 4
dicens; Scriptum eſt, quòd non in pane
ſolo vivit homo, ſed et in omni verbo prodeunte
ex ore Dei. Et aſſumpſit eum diabolus 5
in montem excelſum, & oſtendit ei
omnia regna habitatæ breviſſimo tempore.
Et dixit illi diabolus, Tibi dabo hoc 6
imperium univerſum, & gloriam ejus:
quia traditum eſt mihi, & ego dabo illud
cui voluero: Et tu, ſi adoraveris coram 7
me, habebis illud totum. Reſpondit ei Jeſus,
dicens; Evaneſce à me, Satan: ſcriptum 8
eſt, Dominum Deum tuum adorabis,
& illi ſoli ſervies. Et duxit illum 9
in Jeruſalem, & ſtatuit eum ſuper alam
templi, & dixit illi; Si es filius Dei, projice
teipſum hinc deorſum: Quia ſcriptum 10
eſt, Quòd mandabit angelis ſuis
de te, ut conſervent te.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32
33 ዘእሴይ ፡ ዘዮቤድ ፡ ዘቦዔዝ ፡ ዘሰላ ፡ ዘናአሶ ፡ ዘአደም ፡፡ ዘአሚናደብ ፡
34 ዘአራም ፡ ዘኦሬኒ ፡ ዘኤሰሮም ፡ ዘፋሬስ ፡ ዘይሁዳ ፡፡ ዘያዕቆብ ፡ ዘይ
35 ስሐቅ ፡ ዘአብርሃም ፡ ዘታራ ፡ ዘናኮር ፡፡ ዘሴሩሕ ፡ ዘራጋው ፡ ዘፋሌቅ ፡
36 ዘሐቤር ፡ ዘሰባ ፡፡ ዘቃይናም ፡ ዘአርፋክስድ ፡ ዘሲም ፡ ዘኖኅ ፡ ዘላሜሕ ፡
37 ዘማቱሰላ ፡ ዘሄኖክ ፡ ዘያሬድ ፡ ዘማሌልኤል ፡ ዘቃይናን ፡፡ ዘሄኖስ ፡ ዘሴት ፡
38 ዘአደም ፡ ዘእግዚአብሔር ፡፡
ፀ በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተመከረ ፡ መድኅኒነ ፡፡
1 ወመልአ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተመይጠ ፡ እምነ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወወ
2 ሰዶ ፡ መንፈስ ፡ ገዳመ ፡፡ ኣርብዓ ፡ መዐልተ ፡ ወአርብዓ ፡ ሌሊተ ፡ ወያሜክሮ ፡ ሰይጠን ፡ ወ
3 ኢበልዐ ፡ ምንተኒ ፡ ውእተ ፡ መዋዕለ ፡፡ ወተፈጸሞን ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ርኅበ ፡፡ ወ
ይቤሎ ፡ ሰይጠን ፡ እመሰ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንተ ፡ በል ፡ ዝንቱ ፡ እብን ፡ ይኩን ፡ ኅብስ
4 ተ ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብል ፡ አኮ ፡ በኅብስ
ት ፡ ክመ ፡ ዘይሐዩ ፡ ሰብእ ፡ አላ ፡ በኵሉ ፡ ቃል ፡ ዘይወፅእ ፡ እምአፉሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡
5 ወአዕረጎ ፡ ሰይጠን ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ነዋኅ ፡ ወአርአዮ ፡ መንግሥተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡
6 ወኢ ምንት ፡፡ ወይቤሎ ፡ ሰይጠን ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ምኵናነ ፡ ወክብረ ፡ ለከ ፡ ለሁበከ ፡ እ
7 ስመ ፡ ሊተ ፡ ተውህበ ፡ ወለዘ ፡ ፈቀድኩ ፡ እሁብ ፡፡ ወእመከመ ፡ ሰገድከ ፡ ሊተ ፡ ኣንተ ፡ ቅ
8 ድሜየ ፡ ይኩንከ ፡ ለከ ፡ ኵሉ ፡፡ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ጽሑፍ ፡ ለእግዚአብ
9 ሔር ፡ አምላክከ ፡ ትሰግድ ፡ ወኪያሁ ፡ ባሕቲቶ ፡ ታመልክ ፡፡ ወወሰዶ ፡ ኢየሩሳሌም ፡
ወአቀሞ ፡ ደበ ፡ ርእሰ ፡ ማእዝንተ ፡ ምኵራብ ፡ ወይቤሎ ፡ ለእመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔ
10 ር ፡ አንተ ፡ ረድ ፡ ለሊከ ፡ ታሕተ ፡ እምዝየ ፡፡ እስመ ፡ ጽሑፍ ፡ ለመላእክቲሁ ፡
ይኤዝዞሙ ፡ በእንቲአከ ፡ ከመ ፡ ይዕቀቡከ ፡፡

Qui fuit Eſui, qui fuit Jobed, qui fuit Boaz, qui fuit Sala, qui fuit Naaſa, qui fuit 32
Adam, Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Orini, qui fuit Eſrom, qui 33
fuit Phares, qui fuit Juda, Qui fuit Jacob qui fuit Iſaac, qui fuit Abraham, qui 34
fuit Tara, qui fuit Nachor, Qui fuit Seruh, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui 35
fuit Heber, qui fuit Saba. Qui fuit Kainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit, Sim, qui 36
fuit Noë, qui fuit Lamech. Qui fuit Methuſala, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, 37
qui fuit Maleleel, qui fuit Kenan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, 38
qui Dei.

CAP. IV. *De eo quòd tentatus eſt Salvator noſter.*

Et plenitudo Spiritûs ſancti fuit ſuper Dominum Jeſum, & regreſſus eſt à Jordane, 1
& duxit eum Spiritus in deſertum Quadraginta dies, & quadraginta noctes, 2
& tentabat eum Satanas: & non manducavit quicquam *per* illud tempus, & completis
iſtis diebus, eſuriit. Et dixit ei Satanas, Si filius Dei es, dic huic lapidi, 3
Fiat panis. Et reſpondit ei Dominus Jeſus, & recitavit ei Scriptum quod dicit; 4
Non in pane *eſt* ut vivat homo, ſed in omni verbo, quod exit ab ore Dei. Et aſcendere 5
fecit eum Satanas in montem excelſum, & oſtendit *ei* regna totius mundi
in momento. Et dixit ei Satanas, Hanc univerſam poteſtatem, & gloriam tibi 6
dabo, quoniam mihi tradita eſt, & cuicunque volo, dabo eam. Et ſi adoraveris 7
me in conſpectu meo, erit tibi tuum totum. Et dixit ei Dominus Jeſus, Scriptum 8
eſt; Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies. Et duxit illum in Hieruſalem, 9
& ſtatuit eum ſuper caput anguli templi, & dixit illi; Si filius Dei es,
projice te ipſum deorſum hinc. Quia ſcriptum eſt, Angelis ſuis mandabat de te, 10
ut cuſtodiant te,

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وابليس اورا بالاء كوه بلند بر آورد * ودر اندك وقت تمامت ممالك زمين بدو نمود * * وبعيسي
6 گفت * اين همه سلطنت وعظمت بتو مي دهم * كه بمن سپارده شد * وبهر كه خواهم
7 بدهم * * اگر چنانست * كه پيش من سجود كني اين همه ازان تو باشد * عيسي جواب †
8 داد * وبدو گفت * كه نبشته شد است * كه خداوند خودرا تو† تنها سجود كن * واورا تنها
9 بندگي كن * * بعد ازان اورا در اوروشليم آورد * وبر كنگره†ء هيكل بايستانيد * وگفت اگر
10 فرزند خدا هستي * خودرا ازين هيكل فروانداز * * سبب انك نبشته شد * كه فرشتگانرا سپارش
كند كه ترا نگه دارند *

Et Diabolus eum in montem ſublimem 5
ſubduxit, & in paululo temporis
omnia regna terræ illi oſtendit.
Et Jeſu dixit; Hanc univerſam poteſtatem 6
& gloriam tibi dabo: quia
mihi tradita eſt, & cuicunque volucro,
do. Si tantummodò me adoraveris, 7
hoc omne tuum erit. Jeſus reſponſum 8
dedit, et ei dixit; Scriptum
quidem eſt, quòd Dominum tuum tu
ſolum adores, & illi ſoli ſervias.
Poſt hoc eum in Hieroſolymam adduxit, 9
& ſuper pinnam templi ſtatuit,
& dixit; Si Filius Dei es, teipſum
ab hoc templo dejice. Eò quòd 10
ſcriptum ſit, quòd Angelis præcipiet
ut te cuſtodiant:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et
11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ
12 respondens ait illi Jesus, Quid dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuũ.
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.
Et finiens omnem tentationem diabolus, recessit ab illo usque ad tempus. Et
13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. Καὶ
14 regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama ex-
ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξ-
iit per universam circaregionē de illo. Et ipse docebat in syna-
15 ῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. (ζ) Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συνα-
gogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit in Nazareth, ubi
16 γωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν (η) Ναζαρὲτ, οὗ
erat nutritus: & intravit secundū consuetum sibi, in die Sabbatorum in
ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς
synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Esaiæ
17 τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ
prophetæ. Et explicans librum, invenit locum ubi erat scri-
προφήτου. Καὶ (θ) ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμέ-
ptum; Spiritus Domini super me, cujus gratiâ unxit me, evangelizare pauperibus
18 νον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ (ι) ἕνεκεν ἔχρισέ με, (κ) εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς
misit me, sanare contritos corde, Prædicare captivis
19 ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, Κηρύξαι αἰχμαλώτοις

remissionē, & cæcis restitutionem visûs, legare confractos in remissionem, prædicare an-
ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνι-
num Domini acceptum. Et plicans librum, reddens ministro, sedit: &
αυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ 20
omnium in synagoga oculi erant intendentes ei. Cœpit autē di-
πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέ- 21
cere ad illos; Quia hodiè impleta est scriptura hæc in aurib⁹ vestris: Et omnes
γειν πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες 22
testificabantur ei, & mirabantur in verbis gratiæ, exeuntibus ex o-
ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στό-
re ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Joseph? Et ait ad illos;
ματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 23
Omninò dicetis mihi similitudinem hanc; Medice, cura teipsum: quanta au-
Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκού-
divimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem,
σαμεν γενόμενα (μ) ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δὲ, 24
Amen dico vobis; Quia nemo Propheta acceptus est in patria sua. In veritate
(ν) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας 25
autē dico vobis; Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est
δὲ λέγω ὑμῖν, Πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη
cœlum ad annos tres & menses sex, ut facta esset fames magna in omnem terram.
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS.A. (ζ) Καὶ ἐδίδασκεν (η) Ναζαρὰτ, (θ) ἀνοίξας τὸ (ι) εἵνεκεν (κ) εὐαγγελίσασθαι (λ) ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ (μ) ἐν Καπερναοὺμ, (ν) Ἀμὴν ὑμῖν λέγω,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܥܠ ܐܕܝܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢܟ܂ ܕܠܐ ܬܬܩܦ ܪܓܠܟ ܒܟܐܦܐ܂ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܂
12 ܐܡܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܬܢܣܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ܂ * ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܟܠܩܪܨܐ ܟܠܗܘܢ ܢܣܝܘܢܘܗܝ܂ 13
ܦܪܩ ܡܢܗ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢ܂ * ܓܙܘܪܬܗ ܕܡܪܢ * ܝܒ * ܘܗܦܟ ܝܫܘܥ ܒܚܝܠܐ 14
ܕܪܘܚܐ ܠܓܠܝܠܐ܂ ܘܢܦܩ ܥܠܘܗܝ ܛܒܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܂ * ܘܗܘ ܡܠܦ ܗܘܐ 15
ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ ܘܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ܂ * ܘܐܬܐ ܠܢܨܪܬ ܐܝܟܐ ܕܪܒܐ ܗܘܐ܂ ܘܥܠ 16
ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ ܠܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܂ ܘܩܡ ܠܡܩܪܐ܂ * ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܦܪܐ 17
ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ܂ ܘܦܬܚ ܝܫܘܥ ܣܦܪܐ ܘܐܫܟܚ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܟܬܝܒ܂ * ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ 18
ܥܠܝ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܚܢܝ ܠܡܣܒܪܘ ܠܡܣܟܢܐ܂ ܘܫܠܚܢܝ ܠܡܐܣܝܘ ܠܬܒܝܪܝ
ܠܒܐ܂ * ܘܠܡܟܪܙܘ ܠܫܒܝܐ ܫܘܒܩܢܐ܂ ܘܠܥܘܝܪܐ ܚܙܝܐ܂ ܘܠܡܫܪܐ ܠܬܒܝܪܐ ܒܫܘܒܩܢܐ܂ 19
ܘܠܡܟܪܙܘ ܫܢܬܐ ܡܩܒܠܬܐ ܠܡܪܝܐ܂ * ܘܟܪܟ ܣܦܪܐ ܘܝܗܒܗ ܠܡܫܡܫܢܐ ܘܐܙܠ ܝܬܒ܂ 20
ܘܟܠܗܘܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ ܥܝܢܝܗܘܢ ܚܝܪܢ ܗܘܝ ܒܗ܂ * ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ 21
ܕܝܘܡܢܐ ܐܬܡܠܝ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܒܐܕܢܝܟܘܢ܂ * ܘܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ܂ ܘܡܬܕܡܪܝܢ 22
ܗܘܘ ܒܡܠܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢ ܦܘܡܗ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ܂
* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܟܒܪ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܂ ܐܣܝܐ ܐܣܐ ܢܦܫܟ܂ ܘܟܠ ܕܫܡܥܢ 23
ܕܥܒܕܬ ܒܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܥܒܕ ܐܦ ܗܪܟܐ ܒܡܕܝܢܬܟ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ 24
ܠܟܘܢ܂ ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܡܩܒܠ ܒܡܕܝܢܬܗ܂ * ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܣܓܝܐܢ 25
ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܒܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܐ ܢܒܝܐ܂ ܟܕ ܐܬܐܚܕܘ ܫܡܝܐ ܫܢܝܢ
ܬܠܬ ܘܝܪܚܐ ܫܬܐ܂ ܘܗܘܐ ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ܂

Et in ulnis suis tollent te, ne offendas pedem 11 tuum lapide. Subdit autem Jesus, & ait ei; 12 Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Quumque absolvisset diabolus omnes 13 tentationes suas, secessit ab eo usq; ad temp⁹.

Circuncisio Domini nostri. 12

Et reversus est Jesus cum virtute Spiritûs in 14 Galilæam, exiitque de eo fama in universam regionem circumjacentem. Et ipse docebat 15 in synagogis eorum, & celebrabatur ab omnibus. Venit autem Nazareth, ubi fuerat 16 nutritus & ingressus est de more in synagogam die sabbathi, surrexitque ad legendum. Et datus est ei liber Esaiæ prophetæ, aperto- 17 que Jesus libro, invenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini super me, & propter- 18 ea unxit me ut evangelizem pauperibus, & misit me ut sanitati restituam contritos corde: Et prædicem captivis remissionem, & 19 cæcis visum, & consolidem confractos per veniam: denique ut prædicem annum acceptum Domino. Et complicavit librum, tra- 20 diditque ministro, & sessum abiit. Omnium autem, qui erant in synagoga, oculi conspicabantur eum. Et cœpit dicere ad eos, Ho- 21 diè impleta est scriptura hæc quæ est in auribus vestris. Et perhibebant ei testimonium 22 cuncti, ac mirabantur ob sermones gratiæ qui prodibant ex ore ipsius, dicebantque; Nónne iste est filius Joseph? Ait illis Jesus, 23 Forsitan dicetis mihi hanc parabolam; Medice, cura teipsum: &, Quæcunque audivimus te exequutum fuisse in Capharnahum, exequere & hîc in civitate tua. Ipse verò 24 inquit, Amen dico vobis, nullum esse prophetam, qui recipiatur in urbe sua. Verita- 25 tem etenim dico vobis, multas extitisse viduas in domo Israel in diebus Eliæ prophetæ, quum clausi sunt cœli annis tribus & mensibus sex, ita ut fuerit fames magna in universa terra.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وبيرهاء خود ترا بر دارند * تا پاي تو † بر سنك نيايد * عيسي بدو جواب داد * كه نبشته 12
است * كه خداي خودرا ازمايش مكن * وچون ابليس همه آزمايش خودرا تمام كرد * و سود 13
نداشت * ازپيش مسيح بازكشت * و جدا شد * وعيسي بجليل بازكرديد * ودر ولايتي * كه 14
كرداكرد † ايشانست وخبر او فاش شد * و درانجمنهاء ايشان تعليم مي داد * وازهر كسي 15
ستوده مي شد

چهاردهم تعليم دادن مسيح درناصره

16 * وازانجا درناصره آمد درشهري كه پرورده شد * وبنوعي كه عادت داشت * بروز شنبه دردر
17 انجمن رفت * وبرخاست * كه بخواند * ودر دست † او داده شد † كتاب اشعيا پيغمبر * عيسي كتاب
18 را كشاد * وديد جايكاهي كه نبشته شد است نبوت * كه جان خدا براي † اين مرا اندود * كه
مسكينانرا مژده دهم * ومرا فرستاد كه دل شكستكانرا خوش كنم * وبرآزادي اسيران † منادي برنم *
19 كورانرا بينائي شكستكانرا بمغفرت استوار بدارم * وشريعت پذيرفته را مر خدايرا منادي برنم *
20 * وكتابرا درنورديد * وبدست خدمتكار دادش ورفت نشست * هركه دران انجمن بود * سوي
21 اونكاه مي كردند * وآغازكرد پيش ايشان مي كفت امروز اين كتاب تمام † شد بكوش شما *

Et alis suis te tollent, ut pes tuus in 11 *lapidem non offendat. Jesus illi re-* 12 *sponsum dedit; Imò scriptum est, quòd Deum tuum ne tentes. Et cùm* 13 *Diabolus omnem tentationem suam absolvisset, & nihil profecisset, à Christo recessit, & separatus est. Et* 14 *Jesus in Galilæam reversus est, & in regionem quæ in circuitu illis est, & fama ejus divulgata est. Et in* 15 *synagogis eorum docuit, & ab unoquoque laudatus est.*

XIV. Docet Christus in Nazreh.

Et illinc in Nazreh venit, in qua ci- 16 *vitate educatus fuerat: & quemadmodum consuetudinem habuit die sabbathi ostium synagogæ ingressus est: & surrexit ut legeret. Et in ma-* 17 *num ejus datus est liber Esaiæ prophetæ: Jesus librum aperuit, & vidit locum quo scriptum est:*

Prophetia.

Spiritus quidem Dei ob hoc me un- 18 *xit, ut pauperibus Evangelium annuntiem; & me misit, ut corde contritos sanem, & liberationem captivis prædicem, & cæcis visum, & confractos per remissionem confirmem: Et legem acceptam Deo præ-* 19 *dicem. Et librum complicuit, & in* 20 *manum ministri dedit eum, et abiens sedit: & omnes qui in Synagoga erant eum intuebantur. Et cœpit ad* 21 *eos dicere; Hodie hæc scriptura impleta est in auribus vestris.*

Versio VLGATA LATINA.

11
12 Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et re-
13 spondens Jesus, ait illi; Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et
14 consummatâ omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. Et regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama exiit per universam regionem
15 de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus.
16 Et venit Nazareth, ubi erat nutrit⁹, & intravit secundùm consuetudinē suam die
17 sabbati in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi Liber Isaiæ prophe-
18 tæ. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos
19 corde, Prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cùm 20 plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos; Quia hodiè impleta est hæc scri- 21 ptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in 22 verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Joseph? Et ait illis; Utique dicetis mihi hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: 23 quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem; 24 Amen dico vobis, Quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico 25 vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlum annis tribus, & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وعلي ايديهم يحملونك لئلا تعثر رجلك بحجر * اجابه يسوع قايلا قد قيل لا تجرب الرب 12
الهك * فلما اكمل ابليس كل التجارب مضي عنه الي زمان * 13 * الفصل الثاني عشر *
14 * ثم رجع يسوع بقوة الروح الي الجليل وذاع خبره في جميع البلاد * وكان يعلم في مجامعهم 15
ممجدا من الكل * وجاء الي الناصرة حيث ربي * ودخل كعادته الي المجمع يوم السبت وقام 16
ليقرا * فدفع اليه سفر اشعياء النبي * فلما فتح السفر وجد الموضع المكتوب فيه * روح الرب 17 18
علي من اجل هذا مسحني وارسلني لابشر المساكين * واشفي منكسري القلوب * وانذر 19
المسبيين بالرجوع * والعميان بالنظر * وارسل المربوطين بالانطلاق * واكرز بالسنة المقبولة
للرب * ويوم المجازاة للرب الهنا * ثم طوي السفر ودفعه الي الخادم وجلس وكل من كان في 20
المجمع كانت عيونهم محدقة اليه * فبدا يقول لهم اليوم كمل هذا الكتاب في اسماعكم 21
* وكان جميعهم يشهدون له ويتعجبون من كلمات النعمة التي كانت تخرج من فيه * وكانوا 22
يقولون اليس هذا ابن يوسف * فقال لهم لعلكم تقولون في هذا المثل ايها المتطبب اشف 23
نفسك * والذي سمعنا انك صنعته في كفرناحوم افعله ايضا في مدينتك * ثم قال لهم امين 24
اقول لكم انه لا يقبل نبي في مدينته * امين اقول لكم ان ارامل كثيرات كن في اسراييل في 25
ايام ايلياء النبي اذ اغلقت السماء ثلث سنين وستة اشهر حتي صار جوع عظيم في الارض كلها *

Et super manus suas portabunt te, ne of- 11 *fendat pes tuus ad lapidem. Respondit ei* 12 *Jesus, dicens; Jam dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et cùm* 13 *consummâsset diabolus omnes tentationes, abiit ab eo ad tempus.*

Sectio duodecima.

Deindè reversus est Jesus in virtute 14 *Spiritûs ad Galilæam: & promulgata est fama ejus in omnem regionem. Et doce-* 15 *bat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit Nazareth, ubi fuerat* 16 *educatus: & intravit secundùm consuetudinem suam in synagogam die sabbathi: & surrexit ad legendum. Et tradi-* 17 *tus est ei liber Isaiæ prophetæ: & cùm aperuisset librum, invenit locum, in quo scriptum erat; Spiritus Domini super me,* 18 *propter hoc unxit me, & misit me, ut evangelizarem pauperibus, & sanarem contritos cordibus, Et prædicarem capti-* 19 *vis reditum & cæcis visum, & dimitterem vinctos in libertatem, & prædicarem annum acceptum Domino, & diem retributionis Domini Dei nostri. Deindè* 20 *plicuit librum, & tradidit illum ministro, & sedit. Et omnium qui erant in synagoga oculi intenti erant in eum. Et cœ-* 21 *pit dicere eis, Hodiè completa est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes* 22 *exhibebant testimonium illi, et mirabantur de verbis gratiæ quæ exibant de ore ejus. Et dicebant, Nónne hic est filius Joseph? Ait illis, Forsan dicetis in me* 23 *hoc proverbium; O medice, cura teipsum: & quod audivimus te fecisse in Capharnahum, fac illud hîc etiam in civitate tua. Prætereà dixit eis, Amen* 24 *dico vobis, quòd non recipitur propheta in civitate sua. Amen dico vobis, quòd* 25 *viduæ multæ erant in Israel, in diebus Eliæ prophetæ, quando clausum fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, ita ut accideret fames magna in terra universa:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወበእደዊሆሙ ፡ ከመ ፡ ያንሥኡከ ፡ ከመ ፡ ኢትትዓቀፍ ፡ በእብን ፡ እግረከ ፡፡=፡
12 ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኢታመክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አም
13 ላክከ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡፡=፡ ወፈጺሞ ፡ ሰይጣን ፡ አመክሮቶ ፡ በኵሉ ፡ ኀይሉ ፡ ኀደጎ ፡
እስከ ፡ ጊዜሁ ፡፡=፡ በሠሉስ ፡ ኤጲፋንያ ፡፡=፡
14 ወተመይጠ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ገሊላ ፡ በኀይለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወተሰምዐ ፡
15 ነገሩ ፡ በኵሉ ፡ በሐውርት ፡፡=፡ ወይሜህሮሙ ፡ በኵሉ ፡ ምኵራባቲሆሙ ፡ ወያ
16 ንክሩ ፡ መሀሮቶ ፡ ወይሴብሕዎ ፡ ኵሉ ፡፡=፡ ወሖረ ፡ ናዝሬት ፡ ኀበ ፡ ተሐፀነ ፡ ወቦአ ፡
17 ምኵራበ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ በከመ ፡ ያለምድ ፡ ወተንሥአ ፡ ያንብብ ፡፡=፡ ወወሀብዎ ፡ መጽ
ሐፈ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡፡ ወከሢቶ ፡ መጽሐፈ ፡ ረከበ ፡ መካነ ፡ ኀበ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብ
18 ል ፡፡=፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌየ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ቀብአኒ ፡ እዜንዎሙ ፡ ለነዳያን ፡
ፈነወኒ ፡ ወእሰብክ ፡ ሎሙ ፡ ግዑዛን ፡ ለፂዉዋን ፡ ወይርአዩ ፡ ዕዉራን ፡ ወአንግሮሙ ፡ ለግፉዓ
19 ን ፡፡=፡ ወእሰብክ ፡ ዓመተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኅሪተ ፡፡=፡ ወከደነ ፡ መጽሐፈ ፡ ወመጠዎ ፡ ለ
20 ላእክ ፡ ወነበረ ፡ ወአንሥኡ ፡ አዕይንቲሆሙ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወነ
21 ጸርዎ ፡፡=፡ ወአኀዘ ፡ ይበሎሙ ፡ ዮም ፡ በጽሐ ፡ ቃለ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ወተፈጸመ ፡ ውስተ ፡
22 እዘኒክሙ ፡፡=፡ ወሰምዕዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአንከርዎ ፡ ሞገሰ ፡ ቃሉ ፡ ወዘእሙዛ ፡ አፉሁ ፡ ወ
23 ይቤሉ ፡ አኮኑ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ ዮሴፍ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ግብር ፡ ዘትብሉኒ ፡ ኵ
ልክሙ ፡ ዘተ ፡ ምስሌ ፡ ዓቀቤ ፡ ሠራይ ፡ ፈውስ ፡ ርእሰከ ፡ ወይቤልዎ ፡ ወኵሎ ፡ ዘሰማዕነ ፡ በቀ
24 ፍርናሖም ፡ ዘገበርከ ፡ ግበር ፡ በዝየኒ ፡ ወበሃገርከ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡
25 ኢይከብር ፡ ነቢይ ፡ በሃገሩ ፡፡=፡ ወአማን ፡ እብለክሙ ፡ ብዙኃት ፡ መበለታት ፡ ሃለዋ ፡ ውስ
ተ ፡ እስራኤል ፡ በመዋዕለ ፡ ኤልያስ ፡ አመ ፡ ዓጸወ ፡ ሰማይ ፡ ሠለስተ ፡ ዓመተ ፡ ወስድስተ ፡
አውራኀ ፡ አመ ፡ ኮነ ፡ ረኃብ ፡ ዓቢይ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፡፡=፡

Et in manibus suis ut tollant te, ne offendantur in lapidem pedes tui. Et respon- 11 dit Dominus Jesus, & dixit ei; Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut dictum 12 fuit. Et perficiente satanâ tentationem suam in tota potestate sua, reliquit eum 13 usque ad tempus ejus. *Tertio Epiphaniæ.*
Et reversus est Dominus Jesus *in* Galilæam in virtute Spiritûs sancti, & audita est 14 fama ejus in omnib⁹ regionibus. Et docebat eos in omnibus synagogis eorum, & 15 mirati sunt doctrinam ejus, & laudaverunt eum omnes. Et venit Nazaret ubi nu- 16 tritus fuit, & intravit templum in die sabbathi, prout consueverat: & surrexit ut legeret. Et dederunt ei librum Esaiæ prophetæ, & aperiens librum, invenit lo- 17 cum ubi scriptum erat quod dixit; Spiritus Dñi super me, per quem unxit me; ut 18 evangelizem pauperib⁹ misit me, & ut prædicem libertatem captivis, & ut videant cæci, & ut dimittam oppressos, Et ut prædicem annum Domini electum. 19 Et operuit librum, & tradidit eum ministro, & sedit: & elevârunt oculos suos 20 omnes existentes in synagoga, & respiciebant eum. Et cœpit dicere iis, Hodiè 21 impleta est vox hujus scripturæ, & perfecta est in auribus vestris. Et audierunt 22 eum omnes illi, & mirati sunt gratiam sermonis ejus, & procedentia ex ore ejus: & dixerunt, Nónne hic est filius Josephi? Et dixit iis, Forsan dicetis mihi omnes 23 vos hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: & dixerunt ei; Quodcunque audivimus in Capernaum quod fecisti, fac hîc etiam, & in civitate tua. Et 24 dixit iis, Amen dico vobis; Non honore afficitur proheta in civitate sua. Et 25 Amen dico vobis, Multæ viduæ fuerunt in Israel in diebus Eliæ, quando clausum fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, quando fuit fames magna in tota terra:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وهمكنان † براي او كواهي مي دادند * ودر سخنان نعمتي كه از دهن او بدر مي آمد *
23 حيران مي شدند و عجب مي ماندند * وميكفتند نه اينست † عيسي پسر يوسف * عيسي
كفت * باز اين مثل را با من مي كوييد * اي طبيب خودرا شفا بك * وهرچه شنيديم * كه در
24 كفرناحوم كردي اينجا درشهر خود بكن * * وباز بديشان كفت نيست پيغمبر كه درشهر خود
25 مقبول شود * اكنون راست بشما مي كويم * كه در روزكار ايلياي پيغمبر * بسيار بيوه زنان
دربني اسراييل بودند * چون آسمان سه سال وشش ماه بسته شد * درهمه روي زمين تنكي
وكرسنكي عظيم شد *

Et omnes ei testimonium dabant, & 22 *verbis gratiosis, quæ ex ore illius exibant, percellebantur, & admiratione capti erant, dicebantque; Nónne iste est Jesus filius Joseph? Je-* 23 *sus dixit; Denuò hoc proverbium mihi dicetis, O medice teipsum sana: & quicquid audivimus quod in Capharnahum fecisti, hic in ci-* 24 *vitate tua fac. Et rursus illis dixit; Non est propheta qui in civitate sua acceptus sit. Jam verum* 25 *dico vobis, quòd in tempore Eliæ prophetæ, multæ viduæ in filiis Israel erant; cùm, cœlo tribus annis & sex mensibus clauso, in universa superficie terræ angustia & fames magna erat.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Et ad nullam illarum missus est Elias, *si non* in Sarepta *Sidonis*, ad
26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς
mulierem viduam. Et multi leprosi erant sub Eliszo propheta in
27 γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ (ξ) Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ
Israel, & nemo ex *iis* mundatus est *si non* *Neeman* Syrus. Et repleti
28 Ἰσραήλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ (ο) Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη-
sunt omnes irâ in synagoga, audientes hæc. Et *surgentes* ejecerunt
29 σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
illum extra civitatem, & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quē
αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν (π) ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ
civitas illorum erat ædificata, *ad præcipitandum* eum. Ipse autem transiens per me-
30 πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέ-
dium illorum, *profectus est.* Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ: &
31 σου αὐτῶν, ἐπορεύετο. Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ
erat docens illos *in* Sabbatis. Et *percellebantur* in doctrina ejus:
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
quia in *auctoritate* erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens
33 ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
spiritum dæmonii immundi: & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid nobis
34 πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου· καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν
& tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.
καὶ σοί Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

Et *objurgavit* illum Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ab eo. Et *projiciens* il-
35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐ-
lum dæmonium in medium, exiit ab illo, *nihil nocens ei.* Et
τὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ 36
factus est pavor in *omnes*: & colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod
ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ
verbum hoc, quia in *auctoritate* & *efficacia* imperat immundis spiritibus, &
λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ
exeunt? Et exiit *resonantia* de illo in omnem locum *circumre-*
ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώ- 37
gionis. Surgens autem *ex* synagoga, introivit in domum Simonis:
ρου. Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς (ρ) συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· 38
Socrus autem Simonis *erat detenta febri magnâ*: & rogaverunt illum
(σ) ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
de ea. Et *adstans* super illam, imperavit febri: & dimisit illam:
περὶ αὐτῆς. Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· 39
Continuò *autem* surgens ministrabat illis. *Occidente* autem *Sole*, omnes
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες 40
quotquot habebant infirmos *morbis* variis, ducebant illos ad eum. *Verùm*
ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, (τ) ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
uni singulo ipsorum manus imponens, curabat eos.
ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

MS. A. (ξ) Ἐλισαίου (ο) Ναιμὰν (π) ἕως ὀφρύος (ρ) συναγωγῆς ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν (σ) πενθερὰ (τ) καὶ ἤγαγον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܠܘܬ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܐܫܬܕܪ ܐܠܝܐ ܐܠܐ ܠܨܪܦܬ ܕܨܝܕܢ ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܐܪܡܠܬܐ܂

27 * ܘܣܓܝܐܐ ܓܪܒܐ ܗܘܘ ܒܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܐܦܠܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܬܕܟܝ ܐܠܐ ܐܢ ܢܥܡܢ ܐܪܡܝܐ܂

28 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ܂

29 * ܘܩܡܘ ܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܓܒܝܢܐ ܕܛܘܪܐ ܗܘ ܕܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܢܝܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܫܕܘܢܝܗܝ ܡܢ ܫܩܝܦܐ܂

30 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܒܪ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܐܙܠ܂

[illegible]

31 * ܘܢܚܬ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܫܒܬܐ܂

32 * ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ ܡܛܠ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܗܘܐ ܗܘܬ ܡܠܬܗ܂

33 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܫܐܕܐ ܛܢܦܐ ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܂

34 * ܘܐܡܪ ܫܒܘܩ ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘ ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܘ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ܂

35 * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ ܘܦܘܩ ܡܢܗ ܘܫܕܝܗܝ ܫܐܕܐ ܒܡܨܥܬܐ ܘܢܦܩ ܡܢܗ ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܐܗܪܗ܂

36 * ܘܐܚܕܬ ܬܡܗܐ ܠܟܠܢܫ ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܚܕܕܐ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܘ ܟܝ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܘܒܚܝܠܐ ܦܩܕ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܢܦܩܝܢ܂

37 * ܘܢܦܩ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܛܒܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܂

38 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ ܪܒܬܐ ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܥܠܝܗ܂

39 * ܘܩܡ ܠܥܠ ܡܢܗ ܘܟܐܐ ܒܐܫܬܗ ܘܫܒܩܬܗ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ܂

40 * ܥܡ ܡܥܪܒ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܟܪܝܗܐ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬܗ ܗܘ ܕܝܢ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܣܐܡ ܗܘܐ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܡܐܣܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂

[illegible]

Sed ad nullam earum missum fuisse Eliam, 26 nisi ad Sareptam Sidoniæ ad mulierem viduam. Plurimíque fuêre leprosi in Israel diebus 27 Elisæi vatis, & ne unus quidem ex eis purgatus est, nisi Naaman Aramæus. Quumque 28 hæc audissent ii qui erant in synagoga, cuncti repleti sunt furore. Et surrexerunt, 29 ac ejecerunt eum extra civitatem, eumq; adduxêre usque ad supercilium montis supra quem civitas eorum erat exstructa, ut eum dejicerent de rupe. Ipse verò transiit per 30 medium eorum, & abiit.

Ad vesperas feriâ sextâ hebdomadis quintæ Jejunii. 13.

Et descendit in Capharnahum civitatem Ga- 31 lilææ, & docebat eos in sabbathis. Et mi- 32 rabantur ob doctrinam ejus, quippe cujus sermo auctoritate polleret. Erat autem in 33 synagoga vir habens spiritum dæmonii immundi, & exclamavit altâ voce, Aitque; 34 Omitte me, quid nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti nos perditum? novi te quis sis, Sancte Dei. Et ipsum objurgavit Jesus, 35 dixitque; Claude os tuum, & exi ab eo: eum itaque abjecit dæmonium in medium, & exiit ab eo, nihil in eum perversi agens. Et 36 stupor invasit omnes, & colloquebantur adinvicem, dicentes; Quid hoc rei est, quòd cum imperio & virtute præcipiat spiritibus immundis, & exeant? Et pervasit de eo fama 37 in totam regionem circumjacentem. Quumque 38 egressus fuisset Jesus è synagoga, introivit domum Simonis: socrus autem Simonis premebatur febre maximâ, & rogârunt eum in gratiam illius. Adstans itaque supra eam, 39 objurgavit febrem, & dimisit eam: statímque ipsa surrexit, & ministrabat eis. Occi- 40 dente verò sole, ii omnes qui habebant infirmos variis affectos morbis, adducebant illos ad eum: ipse verò unicuique eorum manum suam imponebat, eosque sanitati restituebat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * پیش یکي از ایشان ایلیا فرستاده نشد الا در صور و صیدا * پیش بیوه زن * وبسیار پیسان 27
دربني اسرایيل بودند * در روزکار الیشع پیغمبر * یکي از ایشان پاك نشد الا نعمان ارماني *
28 * اهل انجمن چون این سخن شنیدند همکان ازخشم پر شدند * برخاستند * وعیسي را 29
بیرون شهر بردند * واوردند بر کنار دهار ان کوه که شهر ایشان بر وي عمارت کرده
بود * وخواستند که عیسي را از دهار بیندازند * او از میان ایشان در کذشت ورفت * در 30
31 کفرناحوم بزیر آمد * شهر جلیل * ودر روزشنبه ایشانرا تعلیم مي داد * ومردم در تعلیم او 32
واله وحیران مي شدند * که از سخن خود نفاذ یافت پانزدهم خلاص کردن مسیح دیوانه را از دیو
33 * وبود دران انجمن مردي که در وجان پلید بود ودیو اورا زحمت دادي نعره بر اورد باواز بلند
34 * وکفت مارا بکذار چه کارداري با ما اي یشوع ناصري براي تباهي ما امدي ترا مي شناسم کیستي
35 پاك ازان خدا * عیسي بران دیو بانك زد وکفت دهن خودرا ببند وازو بدر اي دیو اورا درمیان
36 انداخت وبدر رفت بي انك دروکزند کند * جماعت که انجا بودند حیرت بر ایشان افتاد وبا همدیکر
کفتند چیست این سخن که بسلطنت ونیرومندي که برجانهاء پلید فرمان مي دهد وبدر مي روند

Ad nullam tamen earum Elias 26 *missus est, sed in Tyrum & Sidonem, ad viduam. Et multi leprosi in fi-* 27 *liis Israel erant tempore Elisæi prophetæ, & nemo eorum mundatus est, nisi Naaman Syrus. Qui aderant in* 28 *Synagoga, cum hunc sermonem audissent, omnes irâ repleti sunt. Sur-* 29 *gentes itaque Jesum extra civitatem tulerunt, et adduxerunt ad marginem prærupti montis illius, super quem civitas eorum ædificata erat, & voluerunt ut Jesum de rupe dejicerent. Ipse autem transiit per me-* 30 *dium eorum, & abiit. Et in Capernaum* 31 *descendit civitatem Galilææ, & in die Sabbathi illos docuit. Et homines doctrinâ ejus percelle-* 32 *bantur & obstupescebant: quòd sermone suo illos penetraret.*

XV. Liberat Christus dæmoniacum à dæmonio.

Et erat in synagoga illa homo in quo 33 *spiritus impurus erat, & dæmonium eum vexabat; & clamorem sustulit voce elatâ, Et dixit, Nos sine:* 34 *quid negotii habes nobiscum, O Jesu Nazaræe? Ad perdendum nos venisti? Te novi qui sis, Sanctus Dei. Jesus autem dæmonium illud objur-* 35 *gavit, ac dixit; Os tuum occlude, & ab eo exi. Dæmonium igitur illum in medium projecit, & exivit, absque eo quòd illi noxam faceret. Et omnes qui illic aderant stupor in-* 36 *vasit, & alii aliis dicebant; Quisnam est hic sermo, qui authoritate & virtute pollet? Quia spiritibus impuris mandatum dat, & exeunt.*

Versio VULGATA LATINA.

26 Et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem vidu-
27 am. Et multi leprosi erant in Israel sub Eliseo propheta: & nemo eorum mun-
28 datus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga irâ, hæc audien-
29 tes. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem: & duxerunt illum usque
30 ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipita-
31 rent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. Et descendit in Ca-
32 pharnaum civitatem Galilææ, ibíque docebat illos sabbatis. Et stupebant in
33 doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo
34 habens dæmonium immundum, & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid
nobis, & tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.

Et increpavit illum Jesus, dicens; Obmutesce; & exi ab eo. Et cùm projecis- 35
set illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus 36
est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod est hoc
verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt? Et 37
divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem Jesus de 38
Synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis
febribus: & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit febri: & 39
dimisit illam. Et continuò surgens ministrabat illis. Cùm autem Sol occidisset, 40
omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens, curabat eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * ولم يرسل ايليا الى واحدة منهن الا الى امراة ارملة في صارفية صيدا * وبرص كثيرون
27 كانوا في اسرائيل على عهد اليسع النبي * ولم يطهر واحد منهم الا نعمان السرياني * فامتلا 28
جميعهم غضبا عندما سمعوا هذا * وقاموا فاخرجوه خارج المدينة وجاوا به الى اعلى الجبل 29
الذي كانت مدينتهم مبنية عليه ليطردوه الى اسفل * فاما هو فجاز في وسطهم ومضى * 30

* الفصل الثالث عشر *

31 32 * ثم نزل الى كفرناحوم مدينة في الجليل وكان يعلمهم في السبوت * فبهتوا من تعليمه لان
33 34 كلامه كان بسلطان * وكان في المجمع رجل فيه روح نجس * فصاح بصوت عظيم * قايلا ما لك
35 معنا يا يسوع الناصري اتيت لتهلكنا * قد عرفت من انت يا قدوس الله * فانتهره يسوع قايلا
36 اسدد فاك واخرج منه * فطرحه الشيطان في وسطهم وخرج منه ولم يولمه * فخاف جميعهم * وكان
بعضهم يخاطب بعضا قايلين ما هذه الكلمة * لانه بسلطان وقوة يامر الارواح النجسة بالخروج
37 38 فتخرج * وذاع خبر في جميع تلك البلاد * فقام من المجمع ودخل بيت سمعان * وكانت حماة
39 سمعان بحمى عظيمة * فسالوه من اجلها * ووقف عليها وزجر الحمى فتركتها وللوقت قامت
40 تخدمهم * وعند غروب الشمس كان كل الذين عندهم مرضى باصناف الامراض يقدمونهم
اليه * فكان يضع يده على واحد واحد منهم فيشفيهم *

Et tamen non fuit missus Elias ad ullam 26 *earum, nisi ad mulierem viduam in Sarepta Sidonis. Et leprosi multi erant in* 27 *Israel, in tempore Elisæi prophetæ: & non fuit mundatus quisquam ex eis, nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes irâ,* 28 *quum audissent hoc. Et surrexerunt, &* 29 *eduxerunt eum extra civitatem, & duxerunt eum usq; ad summitatem montis, super quo erat civitas eorum ædificata, ut præcipitarent eum deorsum. At ipse* 30 *transiit per medium illorum, & abiit.*

Sectio decima tertia.

Tum descendit in Capharnahum civita- 31 *tem quandam in Galilæa, & docebat eos* 32 *sabbathis. Et stupuerunt de doctrina ejus, quia sermo ejus erat cum potestate. Et* 33 *erat in synagoga vir, in quo erat spiritus immundus, & clamavit voce magnâ, Di-* 34 *cens; Quid tibi nobiscum, ô Jesu Nazarene? venisti ut perderes nos? Jam novi quis sis, ô Sancte Dei. Et increpa-* 35 *vit illum Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi ab eo. Et projecit illum dæmonium in medium eorum, & exiit ab eo, &* 36 *non cruciavit illū. Et timuerunt omnes, & unus ex eis alloquebatur alium, dicentes; Quod est hoc verbum? nam cum auctoritate et virtute imperat spiritibus immundis egressum, & egrediuntur. Et* 37 *divulgata est fama ejus in omnes illas regiones. Et surrexit de synagoga, & in-* 38 *troivit domum Simonis: & erat socrus Simonis in febre magna, & rogaverunt* 39 *eum pro ipsa. Et stetit super eam, & imperavit febri, & dimisit illam. Et illicò surrexit, & ministravit eis. Et ad occa-* 40 *sum solis, omnes apud quos erant infirmi generibus morborum, offerebant eos ipsi. Et imponebat manum suam super singulos ex ipsis, & curabat eos.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወኢተፈነወ፡ ኤልያስ፡ ወኢኀበ፡ አሐቲ፡ እምኔሆን፡ ዘእንበለ፡ በሰራጵታ፡ ዘሲዶና፡፡ ኀበ፡
27 ብእሲት፡ መበለት፡፡ ወብዙኃን፡ እለ፡ ለምጽ፡ ሀለዉ፡ ውስተ፡ ይስራኤል፡ ለመ ሌልሳዕ፡
28 ነቢይ፡ ወኢነጽሐ፡ አሐዱሂ፡ እምኔሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ንዕማን፡ ሶርያዊ፡፡ ወተምዕዑ፡
29 ኵሎሙ፡ በምኵራብ፡ ሰሚዖሙ፡ ዘንተ፡፡ ወተንሥኡ፡ ወአውፅእዎ፡ አፍአ፡ አም
ሃገር፡ ወወሰድዎ፡ ወአብጽሕዎ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ ርእሰ፡ ደብር፡ ኀበ፡ ሃገሮሙ፡ ዘንድቅ፡ ከ
30 መ፡ ያጽድፍዎ፡፡ ወውእቱሰ፡ ኀለፈ፡ እንተ፡ ማእከሎሙ፡ ወሖረ፡፡
31 በዘ ሰንበት፡ ወትረ፡፡ ወወረደ፡ ቀፈርናሆም፡ ሃገረ፡ ገሊላ፡ ወመሀሮሙ፡ በሰንበ
32 ት፡፡ ወያንክሩ፡ ምህሮቶ፡ እስመ፡ በትእዛዝ፡ ውእቱ፡ ቃሉ፡፡ በእንተ፡ ዘጋኔን፡፡
33 ወሃሎ፡ ብእሲ፡ በምኵራብ፡ ዘጋኔን፡ እኩይ፡ ወከልሐ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡፡ ወይቤ፡ ምን
34 ት፡ ብየ፡ ምስሌከ፡ እግዚኦ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ መጻእከኑ፡ ተኀጕለኒ፡ ኣአምረከ፡ መኑ፡
35 አንተ፡ ቅዱሱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወገሠጾ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ተፈፀም፡
ወፃእ፡ እምኔሁ፡፡ ወነፀኖ፡ ጋኔን፡ ማእከለ፡ ምኵራብ፡ ወወፅአ፡ እምኔሁ፡ ወአል
36 ቦ፡ ዘረሰዮ፡ ወኢነከዮ፡ ወአመንተኒ፡፡ ወደንገፁ፡ ኵሎሙ፡ ወተናገሩ፡ በበይናቲሆ
ሙ፡ ወይቤሉ፡ ምንትኑዝ፡ ነገር፡ ትእዛዝ፡ በኀይል፡ ይኤዝዞሙ፡ ለአጋንንት፡ እኩያን፡ ወ
37 ይወፅኡ፡፡ ወወፅአ፡ ወተሰምዐ፡ ነገሩ፡ በኵሉ፡ በሐውርት፡ ኣድያም፡፡
38 በእንተ፡ ሐማተ፡ ጴጥሮስ፡፡ ወወፂአ፡ እምኵራብ፡ ቦአ፡ ቤተ፡ ስምዖን፡ ወሐማቱ፡ ለስ
39 ምዖን፡ ተሐምም፡ ዓቢየ፡ ፈፀንተ፡ ወነገርዎ፡ በእንቲኣሃ፡፡ ወቀርበ፡ ኀቤሃ፡ ወገሠጾ፡
ለፈፀንታ፡ ወኀደጋ፡ ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ወተልእከቶሙ፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ሀይዉ፡ እምብዙኅ፡ ደዌ፡፡
40 ወሶበ፡ ይዓርብ፡ ፀሐይ፡ ኣምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ቦሙ፡ ድዉያን፡ ወህሙማን፡
ወለለ፡ ኣሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ወደየ፡ እዴሁ፡ ዲቤሆሙ፡ ወፈወሶሙ፡ ወአሕየዎሙ፡፡

Et non missus fuit Elias neque ad unam illarum, nisi in Sarepta Sidoniæ ad muli- 26
erem viduam. Et multi leprosi fuerunt in Israel, quando Elisæus propheta *fuit*: & 27
non emundatus fuit vel unus ex illis, nisi Naaman Syrus. Et indignati sunt omnes 28
in synagoga audientes hoc. Et surrexerunt, & ejecerunt eum extra urbem: & 29
duxerunt eum, & attulerunt eum in sinum cacuminis montis, ubi civitas illorum
exædificata fuit, ut præcipitarent eum. Et ipsi transivit per medium illorum & 30
abiit. *Vespere sexti sabbati.*
Et descendit *in* Capernaum civitatem Galilææ, & docuit eos in sabbatis. Et 31
mirati sunt doctrinam ejus, quia in mandato fuit sermo ejus. *De dæmoniaco.* 32
Et fuit homo in synagoga dæmoniacus malus, & exclamavit in magnâ voce, Et 33
dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu Nazarene? venistíne perdere me? scio te quis 34
sis, Sanctus Dei. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Obmutesce, & exi 35
ab eo: et projecit illum dæmon medio synagogæ, & exiit ab illo, & nihil fuit quod
fecit, & non nocuit alicui. Et expaverunt omnes, & colloquuti sunt inter se, & 36
dixerunt; Quid est hoc verbum mandatorium? in potestate imperat dæmonibus
malis, & exeunt. Et exivit, & auditus fuit sermo ejus in omnibus regionibus 37
vicinis. *De socru Petri.*
Et exiens è synagoga, introivit domum Simonis; & socrus Simonis afflicta fuit 38
magnâ febri: & nuntiaverunt ei de illa. Et accessit ad eam, & objurgavit fe- 39
brim, & dimisit eam: & surrexit statim, & ministravit illis.
De iis qui sani facti sunt à multis morbis. Et quum occidisset 40
sol, adduxerunt ad eum quotquot habuissent infirmos & morbosos: & unicuiq;
ex illis imposuit manum suam super ipsos, & sanavit eos, & vivere fecit eos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * ودر همه ولایتي که کرداکرد ایشانست این خبر فاش شد

شانزدهم خوش کردن مادر زن شمعون را

38 * چون عیسي از ان انجمن بدر آمد بخانه شمعون در رفت ومادر زن شمعون در تب دشخوار
بود از مسیح درخواست کردند که اورا شفا بخشد * عیسي بر سر او بایستاد وبانك زد 39
تب او زایل شد وتن درست کشت برخاست وایشانرا خدمت مي کرد * ودر هنکام زوال 40
افتاب هر کس را که رنجور و دردمند بود وعلتهاء کوناکون ایشانرا پیش مسیح آوردند او بر هر
که از ایشان دست مي نهاد خوش مي شدند

Et in omnem regionem circumja- 37 *centem illis hæc fama dimanavit.*

XVI. Sanatio socrûs Simeonis.

Cùm Jesus è synagoga exiisset, in 38 *domum Simeonis ingressus est: socrus autem Simeonis in febri gravi erat, rogaverunt itaque Christum ut illam valetudine donaret. Jesus ca-* 39 *piti ejus astitit, & objurgavit febrim illius; quâ abscedente sanata fuit, & surgens illis ministrabat. Et in tempore occasûs solis, quicun-* 40 *que ægrotus & infirmus erat, & morbis variis laborantes, eos ad Christum adduxerunt: in quoscunque autem ex eis ille manum imponeret, sanati sunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Exibant autem & dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es
41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, (υ) κράζοντα καὶ λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ ὁ
Christus filius Dei. Et increpans, non sinebat ea loqui, quia sciebant Christum
Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν
ipsum esse. Factâ autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbæ
42 αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
requirebant eum, & venerunt usq; ad ipsũ: & detinebant illum, non proficisci ab eis.
(φ) ἐζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.
Ille verò ait ad eos; Quia & aliis civitatibus evangelizare me oportet re-
43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασι-
gnum Dei: quia ad hoc missus sum. Et erat prædicans in synagogis
44 λείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
Galilææ.
τῆς Γαλιλαίας.

CAP. V. ε'.

Factũ est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, &
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ
ipse erat stans juxta stagnum Genesareth. Et vidit duo navigia stantia se-
2 αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Καὶ εἶδε δύο (α) πλοῖα ἑστῶτα πα-
cus stagnum: at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.
ρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα.
Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra
3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
reducere pusillùm. Et sedens docebat ex navigio turbas. Ut
(β) ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς 4
autem cessavit loquens, dixit ad Simonem; Deduc in altum, & la-
δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χα-
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi; Præ-
λάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπι- 5
ceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In autem verbo
στάτα, δι' (γ) ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
tuo laxabo rete. Et hoc facientes concluserunt piscium multitu-
σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν (δ) ἰχθύων πλῆ- 6
dinē multam: dirumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt so-
θος πολύ· (ε) διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετό- 7
ciis qui in alio navigio, ut venientes simul caperent ipsis. Et venerunt,
χοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον,
& impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa. Videns autem Simon Pe-
καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέ- 8
trus, accidit genubus Jesu, dicens; Exi à me, quia homo pecca-
τρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρ-
tor sum, Domine. Stupor enim occupaverat eum, & omnes qui cum illo,
τωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, 9
in captura piscium, quam simul ceperant.
ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον.

MS.A. (υ) κραυγάζοντα (φ) ἐπεζήτουν Κεφ. ε'. MS. A. (α) πλοιάρια (β) ἐπανάγειν (γ) ὅλης νυκτὸς (δ) πλῆθος ἰχθύων (ε) διερήγνυτο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ܘܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܡܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܗ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.
42 * ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܨܦܪܐ ܢܦܩ ܐܙܠ ܠܗ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ. ܘܟܢܫܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܐܬܘ ܥܕܡܐ ܠܘܬܗ. ܘܐܚܕܘܗܝ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ.
43 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܐܦ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܣܒܪܘ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܥܠ ܗܕܐ ܗܘ ܐܫܬܠܚܬ.
44 * ܘܗܘܐ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܓܠܝܠܐ. * [illegible] *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܬܐ ܕܓܢܣܪ.
2 * ܚܙܐ ܣܦܝܢܬܐ ܬܪܬܝܢ ܕܩܝܡܢ ܥܠ ܝܕ ܝܡܬܐ. ܘܨܝܕܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢܗܝܢ ܘܡܚܠܠܝܢ ܗܘܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ.
3 * ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܗܘܬ. ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܝܬܒ ܒܗ. ܘܐܡܪ ܕܢܕܒܪܘܢܗ ܩܠܝܠ ܡܢ ܝܒܫܐ ܠܡܝܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܠܦ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ ܠܟܢܫܐ.
4 * ܘܟܕ ܫܠܡ ܡܢ ܡܡܠܠܘ ܐܡܪ ܠܫܡܥܘܢ. ܕܒܪܘ ܠܥܘܡܩܐ ܘܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ ܠܡܨܕ.
5 * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܠܐܝܢ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܚܕܢ. ܒܡܠܬܟ ܕܝܢ ܐܪܡܐ ܡܨܝܕܬܐ.
6 * ܘܟܕ ܗܕܐ ܥܒܕܘ. ܐܚܕܘ ܢܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܛܒ. ܘܡܨܝܕܬܗܘܢ ܡܬܨܪܝܐ ܗܘܬ.
7 * ܘܐܪܡܙܘ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܕܒܣܦܝܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܥܕܪܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܘ ܡܠܘ ܬܪܬܝܗܝܢ ܣܦܝܢܬܐ ܐܝܟ ܕܩܪܝܒܢ ܗܘܝ ܠܡܛܒܥ.
8 * ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܡܪܝ ܕܦܪܘܩ ܠܟ ܡܢܝ. ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ ܚܛܝܐ.
9 * ܬܗܪܐ ܓܝܪ ܐܚܕܗ ܘܠܟܠܗܘܢ ܕܥܡܗ. ܡܛܠ ܨܝܕܐ ܗܘ ܕܢܘܢܐ ܕܨܕܘ.

41 Quinetiam exibant dæmonia ex quamplurimis, vociferantia ac dicentia; Tu es Christus filius Dei: & increpabat eos, nec permittebat eis dicere nôsse se, quòd ipse esset Christus. 42 Sub diluculo autem diei egressus abiit in locum desertum: & turbæ quærebant eum, veneruntque usque ad ipsum, & tenuerunt eum, ne ab ipsis discederet. 43 Ipse verò Jesus dixit eis; Quin & aliis civitatibus oportet me annuntiare regnum Dei, quum ad hoc missus sim. 44 Et is prædicabat in synagogis Galilææ.

Matutinis dominicæ secundæ post surrectionem. 14.

CAP. V.

1 Factum est autem cùm coacta esset ad eum turba ad audiendum sermonem Dei, ut ipse staret juxta litus maris Genesar. 2 Et vidit duas naves stantes super crepidinem laci, & piscatores qui descenderant ex iis, eluebantque retia sua. 3 Una autem earum erat Simonis Cephæ. Ascendensq; Jesus, sedit in ea, & dixit ut proveherent eam paululùm ab arida in aquas: sedebatq; ac docebat turbam è navi. 4 Quumque cessâsset loqui, dixit Simoni; Ducite in profundum, & projicite rete vestrum ad piscandum. 5 Respondit Simon & dixit ei; Rabi, totâ nocte fatigati sumus, nihilq; cepimus, tamen fretus verbo tuo projicio rete. 6 Et quum hoc fecissent, concluserunt multos admodùm pisces, ita ut disrumperetur rete eorum. 7 Et innuerunt sociis suis qui erant in alia navicula, ut venirent sibi opem laturi: quumque venissent, impleverunt ambas illas naviculas, ita ut propè mergerentur. 8 Quum autem hoc vidisset Simon Cephas, procidit coram Jesu, & dixit ei; Peto à te, Domine mi, discedas à me, quippe qui homo peccator sim. 9 Etenim pavor invaserat eum, omnésque qui cum eo erant, propter capturam illam piscium, quam comprehenderant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * واز بسیار کسان دیوان بدر می کردند بانگ می زدند ومی گفتند توی مسیح پسر
خدای مسیح برایشان تند می شد ونمی گذاشت که بگویند وبدانند که اوست
42 مسیح * دوم روز برخاست ودر جایگاه ویران رفت وجماعت اورا می جستند چون بدانستند
43 پیش او آمدند وخواستند * که اورا باز گیرند * تا از پیش ایشان نرود * عیسی بدیشان
گفت * واجب است که در شهرهاء دیگر † نیز منادی بزنم بملکوت خدا * وبرای این
44 فرستاده شدم * واز آن پس در انجمنهاء جلیل منادی می زد *

هفدهم نشستن مسیح در کشتی وگرویدن شمعون ویوحنا باوی

1 * چون جماعت بسیار برو گرد شدند که کلمهء خدا را بشنوند واو بر کنار دریای
2 قنسرین ایستاده بود * دو کشتی دید * بر کنار دریا ایستاده وماهی گیران ازش بدر
3 آمدند * ودامها خودرا می شستند * وآن دو کشتی یکی ازان شمعون صفا
بود * عیسی بران کشتی بالا رفت ونشست وگفت کشتی را از خشکی
اندکی در دریا کشید * چون فرمان بردند نشست واهل کشتی را تعلیم می داد *

41 *Et è multis dæmonia exibant, & vociferantia dicebant; Tu es Christus Filius Dei. Christus in ea severus fuit, nec permittebat ea loqui: sciebant autem quòd ipse esset Christus.* 42 *Postero die surrexit, & in locum desertum abiit, & turbæ eum quærebant: quum autem resciviissent, ad eum venerunt; & voluerunt eum retinere ne ab eis discederet.* 43 *Jesus illis dixit; Oportet ut in civitatibus aliis etiam prædicem regnum Dei, & ob hoc missus sum.* 44 *Et post hæc in synagogis Galilææ prædicavit.*

XVII. Insidet Christus navi, & credunt in um Simeon & Johannes.

CAP. V.

1 *Quum turbæ magnæ ad eum congregatæ essent, ut verbum Dei audirent, & ipse ad litus maris Kennasrin staret:* 2 *Duo navigia vidit ad litus maris stantia, & piscatores ex illis exierant, & retia sua lavabant.* 3 *Eorum autem duorum navigiorum unum Simeonis Cephæ erat: Jesus illud navigium conscendit, & sedit, dixitque; Navigium ab arida paululùm in mare diducite: cùm jussum ejus executi essent, sedebat & populum navis docebat.*

Versio VULGATA LATINA.

41 Exibant autem dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es filius Dei: & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. 42 Factâ autem die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerunt usque ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. 43 Quibus ille ait; Quia & aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideò missus sum. 44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAP. V.

1 Factum est autem, cùm turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth. 2 Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, & lavabant retia. 3 Ascendens autem in unam navim, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillùm. Et sedens docebat de navicula turbas. 4 Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem; Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. 5 Et respondens Simon, dixit illi; Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. 6 Et cùm hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete eorum. 7 Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent eos. Et venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. 8 Quod cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu, dicens; Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. 9 Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * وكانت ايضا شياطين تخرج من كثيرين وتصرخ قايلة انت هو ابن الله * وكان ينتهرهم ولم
42 يدعهم ينطقون لانهم عرفوا انه المسيح * ولما كان النهار خرج وذهب الي موضع قفر وكان
43 الجمع يطلبونه * فجاوا اليه وامسكوه ليلا يمضي من عندهم * فقال لهم انه ينبغي لي ان
44 ابشر في المدن الاخر بملكوت الله * لانني لهذا ارسلت * وكان يكرز في مجامع الجليل *

* الفصل الرابع عشر *

1 * وكان لما اجتمع اليه الجموع ليسمعوا كلام الله كان هو واقفا علي بحيرة جاناسر * فراي 2
3 سفينتين مرسيتين علي شاط البحيرة والصيادون قد طلعوا عليها ليغسلوا شباكهم * فصعد
الي احداهما التي لسمعان وامره ان يبعدها من الشاط قليلا وجلس يعلم الجمع من السفينة *
4 * ولما اكمل كلامه قال لسمعان تقدم الي العمق والقوا شباككم للصيد * فاجابه سمعان 5
6 قايلا يا معلم قد تعبنا الليل كله ولم ناخذ شيا * وبكلمتك نحن نلقي الشباك * فلما فعلوا
7 ذلك اخذوا سمكا كثيرا وكادت شباكهم تتخرق * فاشاروا الي شركايهم في السفينة الاخري
8 لياتوا فيعينوهم * فلما ان جاوا ملاوا السفينتين حتي كادتا تغرقان * فلما راي سمعان ذلك خر
9 عند قدمي يسوع وقال ابعد عني يا سيدي فاني رجل خاطي * لان الخوف اعتراه وكل من
معه لاجل الحيتان التي صادوا *

41 *Item dæmones exibant à multis, & clamabant, dicentes; Tu es filius Dei: & increpabat eos, & non sinebat eos loqui: quoniam sciebant ipsum esse Christum.* 42 *Et cùm facta esset dies, exiit & abiit in locum desertum: & turbæ quærebant eum, & venerunt ad eum, & tenuerunt eum ne abiret ab eis.* 43 *Et dixit iis, Equidem oportet me prædicare in civitatibus aliis regnum Dei, quia propter hoc missus sum.* 44 *Et prædicabat in synagogis Galilææ.*

Sectio decima quarta.

CAP. V.

1 *Factum est autem cùm congregatæ essent ad eum turbæ ut audirent sermonem Dei, erat ipse stans secus stagnum Genesareth.* 2 *Et vidit duas naves anchoris detentas secus litus stagni, & piscatores jam ascendisse super eas, ut lavarent retia sua.* 3 *Ascendit autem in unam earum quæ erat Simonis, & præcepit ei ut amoveret eam à litore parumper: & sedit docens turbam de navicula.* 4 *Et cùm absolvisset sermonem suum, dixit Simoni; Progredere ad profundum, & laxate retia vestra ad piscationem.* 5 *Respondit ei Simon, dicens; Magister jam laboravimus nocte totâ, & non cepimus quicquam: in verbo autem tuo nos laxabimus retia.* 6 *Et cùm fecissent id, ceperunt pisces multos, & parum abfuit quin retia eorum rumperentur.* 7 *Et annuerunt sociis suis qui erant in navi altera, ut venirent & adjuvarent eos. Et cùm venissent, impleverunt ambas naviculas, ita ut propè mergerentur.* 8 *Et cùm vidisset Simon id, procidit ad pedes Jesu, & ait; Recede à me, ô Domine mi, quia homo peccator sum.* 9 *Nam timor invaserat eum & omnes qui erant cum illo, propter pisces quos ceperant.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ወብዙኃን፡አጋንንት፡ይወፅኡ፡ ወይጸርሑ፡ ወይብልዎ፡አንተ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ ወልደ፡
እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወይገሥጾሙ፡ ወኢያበውሖሙ፡ ይንብቡ፡እስመ፡ያአምርዎ፡
42 ከመ፡ውእቱ፡ክርስቶስ። ወጸቢሖ፡ ወፅአ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ መካን፡ወኀሠ
ሡዎ፡ ሕዝብ፡ ወሖሩ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዝዎ፡ ወአቀምዎ፡ ከመ ፡ ኢያምስኖ፡ እምኔሆ
43 ሙ። ወይቤሎሙ፡ለካልኣትኒ፡ለሀገር፡ሃለወኒ፡ ከመ፡እዜንዎን፡በእንተ፡መንግሥ
44 ተ፡እግዚአብሔር፡ እስመ፡ እምበይነ፡ ዝንቱ፡ተፈነውኩ። ወይሰብክ፡ በመኳርብ
ተ ፡ ገሊላ ፡ ዘንተ።
1 ፲፰ ወሃለዉ፡ኀቤሁ፡ሰብእ፡ብዙኃን፡ወያጸምእዎ፡ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ወይቀውም፡መ
2 ንገለ፡ሐይቀ፡ጌኔሴሬጥ። ወርእየ፡ክልኤተ፡አሕማረ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ ሐይቅ ፡ ወወ
3 ረዱ፡እምኔሆን፡መሠግራን፡ ይኅፅቡ፡ መሣግሪሆሙ። ወዓርገ፡ውስተ፡አሐቲ፡ይእ
ቲ፡ሐመር፡እንተ፡ስምዖን፡ወአዘዞ፡ወይቤሎ፡ የርሕቅ፡ ሕቀ፡ እምነ፡ ምድር፡ ወነበረ፡
ውስተ፡ሐመር፡ወመሀሮሙ፡ለሕዝብ። በእንተ፡ዘከመ፡ተሠግረ፡ዓሣት።
4 ወአርመሞ፡ አሜሃ፡ይቤሎ፡ ለስምዖን፡ ያሐትቱ፡ መንገለ፡ባሕር፡ ወያወርዱ፡መሣግሪ
5 ሆሙ፡ወያሥግሩ። ወአውሥአ፡ስምዖን፡ወይቤሎ፡ሊቅ፡ሠራሕነ፡ኵላ፡ ሌሊተ፡
እንዘ፡ናወርድ፡መሣግሪነ፡ወአልቦ፡ ዘአኀዝነ፡ ወባሕቱ፡ እመሰ፡ ኣዘዝከነ፡ ናወርድ፡መ
6 ሣግሪነ። ወገቢሮሙ፡ከማሁ፡ተአኀዘ፡ ብዙኅ፡ ዓሣት፡ፈድፋደ፡እስከ፡ይትበተክ፡
7 መሣግሪሆሙ። ወጸውዕዎሙ፡ለቢጾሙ፡እለ፡ውስተ፡ካልእ፡ሐመር፡ይርድእዎሙ፡
8 ወመጽኡ፡ወአርድእዎሙ፡ ወመልኡ፡ ክልኤሆን ፡ አሕማረ ፡ እስከ፡ ይሰጠማ። ወር
እዮ፡ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ኣስተብረከ፡ ወሰገደ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኅድገኒ፡
9 እግዚኦ፡ወሖር፡እምኔየ፡እስመ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡አነ። እስመ፡ ደንገፀ፡ ወኵሎሙ፡
እለ፡ምስሌሁ፡ከማሁ፡ደንገፁ፡በእንተ፡ ውእቱ፡ዓሣት፡ዘተሠግረ።

41 Et multi dæmones exibant, & exclamabant, & dicebant; Tu es Christus filius Dei excelsi: & objurgabat eos, & non sinebat eos loqui, quoniam cognoscebant quòd Christus erat. 42 Et manè exivit, & abiit in desertum locum, & quæsiverunt eum populi, & venerunt ad eum: & apprehenderunt eum, & statuerunt eum ut non fugeret ab illis. 43 Et dixit iis, Aliis civitatibus oportet me ut prædicem de regno Dei, quia propter hoc missus sum, 44 Et prædicare in synagogis Galilææ hujus.

CAP. V.

1 Et fuerunt apud eum homines multi, & audiebant verbum Dei, & stabat *ipse* ad litus Genesaret. 2 Et vidit duas naves juxta illud litus, & descenderunt ex illis piscatores lavare retia sua. 3 Et ascendit in unam, istam navim *viz.* quæ Simonis *erat*, & præcepit ei, & dixit ei; Recede paululùm à terra: & sedit in navi, & docuit populos.

De captura piscium.

4 Et ut tacuisset, tunc dixit Simoni ut irent ad mare, & ut submitterent retia sua; & piscarentur. 5 Et respondit Simon, & dixit ei; Magister laboravimus totam noctē demittentes retia nostra, & nihil fuit quod cepimus: veruntamen si imperaveris nobis, demittemus retia nostra. 6 Et quum fecissent ita, comprehensa fuit multitudo piscium magna, adeò ut rumperetur rete eorum. 7 Et vocârunt socios suos qui in altera navi *erant*, opitulari ipsis: & venerunt, & opitulati sunt ipsis, & impleverunt ambas naves, ita ut mergerentur. 8 Et videns Simon Petrus genuflexit, & adoravit Dominum Jesum, & dixit ei; Dimitte me, Domine, & abi à me, quia homo peccator sum. 9 Quoniam obstupuit, & omnes illi qui cum illo, similiter obstupuerunt propter illud piscium quod comprehensum erat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * چون از سخن خود خاموش شد بشمعون گفت کشتی را در ژرفی ببرید * ودام خودرا برای
5 شکار † بیندازید * شمعون جواب داد وگفت ای بزرگ من * همه شب خستگی کشیده ایم وچیزی
6 نگرفتیم * وبر سخن تو اکنون دام می اندازیم * ودام را انداخت وبی قیاس ماهی گرفت *
7 که از بسیاری دام ایشان دریده می شد * بیاران خود که در کشتیء دیگر بودند * اشارت کرد *
تا یاری دهند چون آمدند * هر دو کشتی را از ماهی پر کردند * چنانك نزدیك بود که فرو روند
8 وغرق شوند * شمعون صفا آن بدید * ودر پای عیسی افتاد وگفت ای خداوند * از پیش من
9 دور باش سبب آنك مردی گناهکارم وارزانی نیستم که تو پیش من باشی * برای آنك عجب
وحیرت بر ایشان کار کرد از بسیاری † شکار ماهی *

4 *Quum à sermone suo siluisset, Simeoni dixit; Navigium in altum provehite, & rete vestrũ ad capturã projicite.* 5 *Simeon respondit, et dixit; O Magister mi, totâ nocte laborem exantlavimus, & nihil cepimus: in sermone autem tuo nunc rete projiciemus.* 6 *Et rete projecit, & innumeros pisces cepit, ut præ multitudine rete illorum dilaceratum esset.* 7 *Sociis igitur suis, qui in navigio altero erant, innuit, ut opem ferrent: & cùm venissent, ambo navigia piscibus impleverunt, adeò ut propemodum subsiderent & demergerentur.* 8 *Simeon Cephas hoc vidit, & ad pedes Jesu procidit, & dixit; O Domine, à me procul esto, eâ de causa quòd homo peccator sum, & dignus non sum ut tu apud me sis.* 9 *Eò quòd admiratio & stupor in eos operatus esset, præ multitudine capturæ piscium.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΒ΄. ΙΓ΄.

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; *Ne time*: ab hoc jam homines eris
μωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ λβ β
capiens. Et *subducentes navigia super* terram, *relinquentes omnia* secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in *esse ipsum* in una civitatum, & ecce vir ΙΒ΄
12 θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶ(ναι) αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ λγ
plenus lepra: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens; β
πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini *dicere*: sed *abiens* ostende *teipsum* Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύρι-
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ λδ
15 ον αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι α
multæ *audire*, & *curari ab ipso* ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι (ζ) ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς
λε autem *erat secedens* in *desertis*, & *orans*. Et factum est in una
β δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ 17
dierum, & ipse *erat* docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
λϛ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδά-
β ctores, qui *erant venientes* ex omni *vico* Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱε-
ΙΓ΄ rusalem: & *efficacia* Domini erat *in sanare* eos. Et ecce viri *ferentes*
λζ ρουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες 18
α in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, *propter*
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ· Καὶ μὴ (η) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν 19
turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum *le-*
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
ctulo, in medium ante Jesum. *Et videns* fidem *eorum*, dixit ei;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt *ratiocinare* Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ- 21
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, *si non* solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

MS. A. (ζ) ἀπ' αὐτοῦ (η) εὑρόντες ποίας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]

10 Itidem autem & Jacobum & Johannem filios Zebedæi qui erant participes Simonis. Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac piscaturus es homines ad vitam. 11 Et impulerunt illas naves ad terram, omniaque reliquerunt, ac post eum abiêre.

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

12 Quumque Jesus esset in una urbium, veniens vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Jesum, prociditque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si vis, potes me mundare. 13 Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei; Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius. 14 Et præcepit ei; Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* eis testimonio. 15 Exiit autem de eo fama magis, & congregabatur populus multus ut audiret ab eo, sanitatique restitueretur à morbis suis. 16 Ipse verò secedebat in desertum, & orabat. 17 Et factum est quodam die quum doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Domini adesset ad sanandum eos. 18 Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sistereq; coram eo. 19 Quumque non invenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è laqueari in medium coram ipso Jesu. 20 Quum vidisset autem Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O homo, remittuntur tibi peccata tua. 21 Et cœperunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, dicentes; Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * واين چنين نيز يوحنا * ويعقوب * پسران زبدي * كه انبازان † شمعون بودند * وبشمعون كفت
11 [مترس] ازين پس شكاركير ادميان باشي براي زندكاني * * وكشتيها را بكنار
اوردند * وهرچه داشتند رها كردند * ودر دنبال مسيح آمدند *
12 چون در شهر از جملهٔ شهرها * خوش كردن مرد پيس را هاكجاهم
تعليم مي داد * مردي پيش او آمد كه تنش پر بود از برص * بروي درافتاد * وبعيسي كفت
13 اي خداوند * اكر خواهي تواني مرا پاك كردن * عيسي دست خود نزديك او آورد * وبدو
14 كفت خواستم پاك شو * ودر حال برص ازو رفت وبر او پاك شد * وبدو كفت با كسي مكو
الا برو خودرا بكوهنان بنماي * وعوض پاك شدن خود قربان كن چنانك † موسي فرمود * براي
15 كواهي ايشان * خبر بيشتر برو فاش شد * وبسيار خلق كرد مي شدند كه ازو بشنوند
16 تا ايشان نيز از رنجهاء خود خوش شوند * وعيسي در بيابان دور مي رفت * ونماز مي كرد *
17 ودر روزي بر قرار خود عيسي تعليم مي داد * معترلان درانجا مردم را شريعت مي اموزانيدند *
وازهمه ديهها جليل * واز يهودا * واز اورشليم * جماعت امدا بودند ونيرومندي خدا بهر شفاء ايشان مي آمد *

10 *Et similiter etiam in Johannem et Jacobum filios Zebdæi, qui participes Simeonis erant. Et Simeoni dixit; Ne timeas, posthac venator hominum eris ad vitam.* 11 *Et navigia ad litus appulerunt, et quicquid habebant reliquerunt, & Christum secuti sunt.*

XVIII. Sanatio hominis leprosi.

12 *Cùm in una quadam ex civitatibus doceret, vir quidam ad eum accessit, cujus corpus plenum erat leprâ: & in faciem procidens Jesu dixit;* 13 *O Domine, si velis, potes me mundare. Jesus manum suam ad eum admovit, & ei dixit; Volo, mundus esto: et continuò lepra ab eo discessit.* 14 *Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende, & pro mundatione tua oblationem fac, prout Moses præcepit in testimonium illis.* 15 *At fama magis de eo percrebuit: & homines multi congregati sunt ut eum audirent, atque ut ipsi etiam à morbis suis sanarentur.* 16 *Jesus autem in desertum secessit, & oravit.* 17 *Et quodam die pro more suo Jesu doctrinam dante, Pharisæi eodem loci homines legem docebant, qui ex omnibus pagis Galilææ, & ex Judæa, et ab Hierosolyma turbæ venerant, & virtus Dei ad sanandum eas aderat.*

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris ca-
11 piens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.
12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & vi-
dens Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis,
13 potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mun-
14 dare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse præcepit illi ut nemini
diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua,
15 sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis ser-
mo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab in-
firmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. Et factum 16 17
est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, &
legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jeru-
salem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in 18
lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere
ante eum. Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascende- 19
runt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium
ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi pecca- 20
ta tua. Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, 21
qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وكذلك ايضا اعتري يعقوب ويوحنا ابني زبدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع
11 لسمعان لا تخف لانك مذ الان تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الي الشاط وتركوا
12 كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر * فلما دخل احدى المدن واذا برجل
مملوء برصا فلما راي يسوع خر علي وجهه * وساءله قايلا يا رب ان شيت فانت قادر ان
13 14 تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * ونهاه قايلا لا تقل
15 لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهيرك كما امر موسي لشهاداتهم * فذاع
16 عنه الكلام وراه * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان
17 يمضي الي البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام
وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قري الجليل واليهودية
18 ويروشليم جالسين * وكانت قوة الرب في ابرائهم * واذا باناس قد جاوا اليه برجل مخلع علي
19 سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويضعونه قدامه * فلما لم يقدروا علي الدنو منه لكثرة
20 الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سريره من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راي ايمانهم
21 قال لذلك المخلع ايها الانسان مغفورة لك خطاياك * فبداء الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين
من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

10 *Et similiter etiam invasit Jacobum & Johannem, duos filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et dixit Jesus Simoni; Ne timeas, quia ex nunc eris piscator piscans homines.* 11 *Et traxerunt naves ad litus, & reliquerunt omnia, & secuti sunt eum.*

Sectio decima quinta.

12 *Et cùm intrâsset quandam civitatem, ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset Jesum, procidit in faciem suam, & rogavit eum, dicens; Domine, si vis, tu potes mundare me.* 13 *Et extendit manum suam, & tetigit eum, & ait; Volo, mundare: & confestim discessit ab eo lepra.* 14 *Et interdixit ei, dicens; Ne dixeris cuiquam: Sed vade, & ostende te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonia eorum.* 15 *Divulgatus est autem de eo sermo, & crevit. Et conveniebant turbæ multæ, ut audirent ab eo, & curarentur ex infirmitatibus suis.* 16 *Ipse verò ibat in solitudines desertas, et orabat illic.*

Sectio decima sexta.

17 *Et factum est in una dierum, dum ipse doceret, et essent Pharisæi atque doctores legis, qui venerant ex omnibus castellis Galilææ, et Judææ, et Jerusalem, sedentes; essetque virtus Domini ad sanandum eos:* 18 *Et ecce homines quidam attulerunt ad eum virum paralyticum super lecto, et volebant introducere eum, et ponere illum ante eum.* 19 *Sed cùm non potuissent appropinquare ad eum præ multitudine turbæ, conscenderunt tectum, et submiserunt eum cum lecto suo e laqueari in medium, ante Jesum.* 20 *Et cùm vidisset fidem eorum, dixit illi paralytico, O homo, remissa sunt tibi peccata tua.* 21 *Cœperunt autem Scribæ et Pharisæi cogitare, dicentes; Quis est hic qui loquitur blasphemiam? quis potest dimittere peccata, nisi Deus solus?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወከማሁ፡ ያዕቆብኒ፡ ወዮሐንስ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡ እለ፡ ኮኑ፡ ሱታፌሁ፡ ለስምዖን፡ ወይቤሎ፡
11 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለስምዖን፡ ኢትፍራህ፡ እምይእዜሰ፡ ሰብአ፡ ታሠግር። ወአውፅ
ኡ፡ አሕማሪሆሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወኃደጉ፡ ኵሎ፡ ወተለውዎ።
12 በእንተ፡ ዘለምጽ። ወእንዘ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ሀገር፡ መጽአ፡
አሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘለምጽ፡ ኵለንታሁ፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሰገደ፡ ሎቱ፡
13 በገጹ፡ ወአስተብቍዖ፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡ ፈቀድከ፡ ትክል፡ አንጽሖትየ። ወ
14 ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ወገሰሶ፡ ወይቤሎ፡ እፈቅድ፡ ንጻሕ፡ ወኃደጎ፡ ለምጹ፡ ሶቤሃ። ወከ
ልኦ፡ ኢይንግር፡ ወኢለመኑሂ፡ ወይቤሎ፡ ሑር፡ ወአርእዮ፡ ርእሰከ፡ ኀበ፡ ካህን፡ ወአብእ፡
15 በእንተ፡ ዘነጻሕከ፡ በከመ፡ አዘዘ፡ ሙሴ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ። ወተ
16 ሰምዐ፡ ነገሩ፡ ፈድፋደ፡ ወይመጽእ፡ ሰብእ፡ ብዙኅ፡ ወይሰምዕዎ፡ ወይትፈወሱ፡ እምደ
ዌሆሙ። ወውእቱሰ፡ ይወፅእ፡ ገዳመ፡ ወይጼሊ። ወእምዝ፡ ኮነ፡ በአሐቲ፡ እ
17 ም፡ መዋዕል፡ ሃሎ፡ ይሜህሮሙ፡ ወይነብሩ፡ ፈሪሳውያን፡ ወሊቃነ፡ ኦሪት፡ እለ፡ መጽኡ፡
እምገሊላ፡ ወእምኵሉ፡ አህጉረ፡ ይሁዳ፡ ወኢየሩሳሌም፡ ወኃይለ፡ እግዚአብሔር፡
ውእቱ፡ በዘ፡ ይፌውሶሙ። በእንተ፡ መፃጕዕ።
18 ወአምጽኡ፡ ብእሴ፡ ድውየ፡ መፃጕዐ፡ ይጸውርዎ፡ በዓራት፡ አርባዕቱ፡ ዕደው፡ ወኃሠ
19 ሡ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ያበውእዎ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይፈውሶ። ወኃጥኡ፡ እንተ፡ ኀ
በ፡ ያበውእዎ፡ እምጽፍቅ፡ ሰብእ፡ ወዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ ወአውረድዎ፡
20 ምስለ፡ ዓራቱ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ቅድሜሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ። ወርእዮ፡ ሃይማኖቶ
21 ሙ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ድዉይ፡ ተኃድገ፡ ለከ፡ ኃጢአትከ። ወአኀዙ፡ ይ
ሐልዩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ወይቤሉ፡ መንትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይነብብ፡ ፀርፈ፡
ተ፡ መኑ፡ ይክል፡ ኀዲገ፡ ኃጢአት፡ ዘእንበለ፡ እግዚአብሔር፡ በሕቲቱ።

10 Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. 11 Et deduxerunt naves suas in terram, & reliquerunt omnia & sequuti sunt eum.

De Leproso.

12 Et quum esset in quadam urbe, venit quidam homo leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adoravit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purgare me. 13 Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. 14 Et reliquit eum lepra ejus statim. Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit Moses, ut fiat testimonium super eos. 15 Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. 16 Et ipse exibat *in* desertum, & orabat. 17 Et tunc factum fuit, in una ex diebus docebat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab omni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytico.

18 Et attulerunt hominem infirmum paralyticū, & portabant eum in lecto quatuor homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut sanaret eum. 19 Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ multitudine hominum: & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & demiserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. 20 Et videns fidem eorum, dixit isti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. 21 Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نورهم بن خيرانيدن ان اشل را كه نامش اليقديموس بود سي ودوسال بود كه
18 افتاده بود * مردم اورا بر تخته بسته اوردند او بهر ان اشل وسست اندام بود ومي خواستند
19 كه در ارند پيش عيسي * از بسياري † انبوه * چاره نيافتند * كه در برند * بالاي بام
20 برونه * وريسمان درتخته انداختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كذاشتند * چون
21 عيسي ايمان ايشان ديد * بدان مرد شل كفت * كناهان تو عفو شدند * معترلان
ونويسندكان چون شنيدند * كفتند كيست اين كه افتري مي كويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

XIX. Suscitatio illius paralytici, qui, nomine Alicodemus, jam triginta duos annos decubuerat.

18 *Et viri quidam lecto illius alligatum afferebant, eò quòd paralyticus, & membra solutus esset, & volebant ut ad Jesum ingrederentur:* 19 *Ob confertam tamen turbam rationem non invenerunt, ut inferrent; supra tectum igitur tulerunt, & funiculis lectulo injectis per fenestram illum ad Jesum demiserunt.* 20 *Cùm Jesus fidem illorum videret, homini isti paralytico dixit; Peccata tua remissa sunt.* 21 *Pharisæi & Scribæ cùm audissent, dicebant; Quis est hic qui blasphemiam loquitur? Quis potest peccata remittere, nisi Deus solus?*

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ ϗ Ἰάκωβον ϗ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; *Ne time*: ab hoc jam homines eris
λβ β μωνι. ϗ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ
capiens. Et *subducentes navigia super* terram, *relinquentes omnia* secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in *esse ipsum* in una civitatum, & ecce vir
ΙΒʹ λγ β 12 θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ϗ ἰδοὺ ἀνὴρ
plenus leprâ: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens;
πλήρης λέπρας· ϗ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. ϗ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini *dicere*: sed *abiens* ostende *teipsum* Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
ϗ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύρι-
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ
λδ α 15 ον αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, ϗ συνήρχοντο ὄχλοι
multæ *audire*, & *curari ab ipso* ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, ϗ θεραπεύεσθαι (ζ) ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς

autem *erat secedens* in *desertis*, & *orans*. Et factum est in una
λε β δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ϗ προσευχόμενος. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ 17
dierum, & ipse *erat* docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
λϛ β τῶν ἡμερῶν, ϗ αὐτὸς ἦν διδάσκων. ϗ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι ϗ νομοδιδά-
ctores, qui *erant venientes* ex omni *vico* Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, ϗ Ἰουδαίας, ϗ Ἱε-
rusalem: & *efficacia* Domini erat *in sanare* eos. Et ecce viri *ferentes*
ΙΓʹ λζ α ρουσαλήμ· ϗ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες 18
in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· ϗ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, ϗ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, *propter*
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ (η) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτόν, διὰ τὸν 19
turbam, *ascendentes* super tectum, per tegulas summiserunt eum cum *le-*
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
ctulo, in medium ante Jesum. *Et videns* fidem *eorum*, dixit *ei*;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt *ratiocinare* Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμ- 21
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, *si non* solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

MS. A. (ζ) ἀπ᾽ αὐτοῦ (η) εὑρόντες ποίας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܒܢܝ ܙܒܕܝ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܫܘܬܦܐ ܕܫܡܥܘܢ.
ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܡܢ ܗܫܐ ܬܗܘܐ ܨܐܕ ܒܢܝܢܫܐ ܠܚܝܐ. * ܘܩܪܒܘ ܐܢܝܢ ܠܣܦܝܢܬܐ 11
ܠܝܒܫܐ. ܘܫܒܩܘ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ * ܕܨܘܡܐ * ܝܗ *
* ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܡܠܐ ܟܠܗ ܓܪܒܐ. ܚܙܐ ܠܝܫܘܥ 12
ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ
ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܝ. * ܘܐܘܫܛ ܝܫܘܥ ܐܝܕܗ ܘܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ. ܘܡܚܕܐ 13
ܐܙܠ ܡܢܗ ܓܪܒܗ. * ܘܗܘ ܦܩܕܗ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪ. ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ. ܘܩܪܒ 14
ܩܘܪܒܢܐ ܥܠ ܬܕܟܝܬܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ. * ܘܢܦܩܬ ܥܠܘܗܝ ܫܡܥܐ 15
ܝܬܝܪܐܝܬ. ܘܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܫܡܥ ܡܢܗ. ܘܠܡܬܐܣܝܘ ܡܢ
ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ. * ܘܗܘ ܡܫܬܢܐ ܗܘܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܡܨܠܐ. * ܘܗܘܐ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ 16 17
ܟܕ ܡܠܦ ܗܘܐ ܝܫܘܥ. ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܦܪܝܫܐ ܘܡܠܦܝ ܢܡܘܣܐ. ܕܐܬܘ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠ ܩܘܪܝܐ ܕܓܠܝܠܐ
ܘܕܝܗܘܕ ܘܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܚܝܠܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘܐ ܠܡܐܣܝܘ ܐܢܘܢ. * ܘܐܢܫܐ ܐܝܬܝܘ 18
ܒܥܪܣܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܫܪܝܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܥܠܘ ܘܠܡܣܡ ܩܕܡܘܗܝ. * ܘܟܕ ܠܐ 19
ܐܫܟܚܘ ܐܝܟܢܐ ܕܢܥܠܘܢܝܗܝ ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܡܐ. ܣܠܩܘ ܠܐܓܪܐ. ܘܫܒܩܘܗܝ
ܥܡ ܥܪܣܗ ܡܢ ܛܛܠܝܘܬܐ ܠܡܨܥܬܐ ܩܕܡ ܝܫܘܥ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ 20
ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܓܒܪܐ ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. * ܘܫܪܝܘ ܣܦܪܐ 21
ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܡܡܠܠ ܓܘܕܦܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ
ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.

10 Itidem autem & Jacobum & Johannem filios Zebedæi qui erant participes Simonis. Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac piscaturus es homines ad vitam. 11 Et impulerunt illas naves ad terram, omniaque reliquerunt, ac post eum abiêre.

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

12 Quumque Jesus esset in una urbium, veniens vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Jesum, prociditque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si vis, potes me mundare. 13 Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei; Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius. 14 Et præcepit ei; Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* eis testimonio. 15 Exiit autem de eo fama magis, & congregabatur populus multus ut audiret ab eo, sanitatíque restitueretur à morbis suis. 16 Ipse verò secedebat in desertum, & orabat. 17 Et factum est quodam die quum doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Domini adesset ad sanandum eos. 18 Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sisteréq; coram eo. 19 Quumque non invenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è laqueari in medium coram ipso Jesu. 20 Quum vidisset autem Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O homo, remittuntur tibi peccata tua. 21 Et cœperunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, dicentes; Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* واين چنين نيز يوحنا * ويعقوب * پسران زبدي * كه انبازان † شمعون بودند * وبشمعون كفت 10
[مترس] اين پس شكاركير ادميان باشي براي زندكاني * * وكشتيها را بكنار 11
اوردند * وهر چه داشتند رها كردند * ودر دنبال مسيح آمدند *
هاجلهم خوش كردن مرد پيس را * چون در شهر از جملهٔ شهرها 12
تعليم مي داد * مردي پيش او آمد كه تنش پر بود از برص * بروي در افتاد * وبعيسي كفت
اي خداوند * اكر خواهي تواني مرا پاك كردن * * عيسي دست خود نزديك او آورد * وبدو 13
كفت خواستم پاك شو * ودر حال برص ازو رفت وتن او پاك شد * * وبدو كفت با كسي مكو 14
الا برو خودرا بكوهنان بنماي * وعوض پاك شدن خود قربان كن چنانك † موسي فرمود * براي
كواهي ايشان * * خبر بيشتر برو فاش شد * وبسيار خلق كرد مي شدند كه ازو بشنوند * 15
تا ايشان نيز از رنجهاء خود خوش شوند * * وعيسي در بيابان دور مي رفت * ونماز مي كرد * 16
* وروزي بر قرار خود عيسي تعليم مي داد * معتزلان در انجا مردم را شريعت مي اموزانيدند * 17
وازهمه ديهها جليل * واز يهودا * واز اورشليم * جماعت امده بودند وبيرمندي خدا بهر شفاء ايشان مي آمد *

10 Et similiter etiam in Johannem et Jacobum filios Zebdæi, qui participes Simeonis erant. Et Simeoni dixit; Ne timeas, posthac venator hominum eris ad vitam. 11 Et navigia ad litus appulerunt, et quicquid habebant reliquerunt, & Christum secuti sunt.

XVIII. Sanatio hominis leprosi.

12 Cùm in una quadam ex civitatibus doceret, vir quidam ad eum accessit, cujus corpus plenum erat leprâ: & in faciem procidens Jesu dixit; O Domine, si velis, potes me mundare. 13 Jesus manum suam ad eum admovit, & ei dixit; Volo, mundus esto: et continuò lepra ab eo discessit, & corpus ejus mundatum est. 14 Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende, & pro mundatione tua oblationem fac, prout Moses præcepit in testimonium illis. 15 At fama magis de eo percrebuit: & homines multi congregati sunt ut eum audirent, atque ut ipsi etiam à morbis suis sanarentur. 16 Jesus autem in desertum secessit, & oravit. 17 Et quodam die pro more suo Jesu doctrinam dante, Pharisæi eôdem loci homines legem docebant: & ex omnibus pagis Galilææ, & ex Judæa, et ab Hierosolyma turbæ venerant, & virtus Dei ad sanandum eas aderat.

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris capiens. 11 Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum. 12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & videns Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis, potes me mundare. 13 Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. 14 Et ipse præcepit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. 15 Perambulabat autem magis sermo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis. 16 Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. 17 Et factum est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, & legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jerusalem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. 18 Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere ante eum. 19 Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium ante Jesum. 20 Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi peccata tua. 21 Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وكذلك ايضا اعتري يعقوب ويوحنا ابني زبدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع 10
لسمعان لا تخف لانك مذ الآن تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الي الشاط وتركوا 11
كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر * فلما دخل احدى المدن واذا برجل 12
مملوء برصا فلما راي يسوع خر علي وجهه * وساله قايلا يا رب ان شيت فانت قادر ان
تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * ونهاه قايلا لا تقل 13 14
لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهيرك كما امر موسي لشهاداتهم * فذاع 15
عنه الكلام وزاد * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان 16
يمضي الي البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام 17
وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قري الجليل واليهودية
ويروسليم جالسين * وكانت قوة الرب في بروهم * واذا بناس قد جاوا اليه برجل مخلع علي 18
سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويضعونه قدامه * فلما لم يقدروا علي الدخول منه لكثرة 19
الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سريره من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راي ايمانهم 20
قال لذلك المخلع ايها الانسان مغفور لك خطاياك * فبداء الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين 21
من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

10 Et similiter etiam invasit Jacobum & Johannem, duos filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et dixit Jesus Simoni; Ne timeas, quia ex nunc eris piscator piscans homines. 11 Et traxerunt naves ad litus, & reliquerunt omnia, & secuti sunt eum.

Sectio decima quinta.

12 Et cùm intrâsset quandam civitatem, ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset Jesum, procidit in faciem suam, & rogavit eum, dicens; Domine, si vis, tu potes mundare me. 13 Et extendit manum suam, & tetigit eum, & ait; Volo, mundare: & confestim discessit ab eo lepra. 14 Et interdixit ei, dicens; Ne dixeris cuiquam: Sed vade, & ostende te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonia eorum. 15 Divulgatus est autem de eo sermo, & crevit. Et convenerunt turbæ multæ, ut audirent ab eo, & curarentur ex infirmitatibus suis. 16 Ipse verò ibat in solitudines desertas, et orabat illic.

Sectio decima sexta.

17 Et factum est in una dierum, dum ipse doceret, et essent Pharisæi atque doctores legis, qui venerant ex omnibus castellis Galilææ, et Judææ, et Jerusalem, sedentes; essetque virtus Domini ad sanandum eos: 18 Et ecce homines quidam attulerunt ad eum virum paralyticum super lecto, et volebant introducere eum, et ponere illum ante eum. 19 Sed cùm non potuissent appropinquare ad eum præ multitudine turbæ, conscenderunt tectum, et submiserunt eum cum lecto suo è laqueari in medium, ante Jesum. 20 Et cùm vidisset fidem eorum, dixit illi paralytico, O homo, remissa sunt tibi peccata tua. 21 Cœperunt autem Scribæ et Pharisæi cogitare, dicentes; Quis est hic qui loquitur blasphemiam? quis potest dimittere peccata, nisi Deus solus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወከማሁ፡ ያዕቆብኒ፡ ወዮሐንስ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡ አዕርክቲሁ፡ ለስምዖን፡፡ ወይቤሎ፡
11 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለስምዖን፡ ኢትፍራህ፡ እምይእዜሰ፡ ሰብአ፡ ታሠግር፡፡ ወአውፅ
ኡ፡ አሕማሪሆሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወኀደጉ፡ ኵሎ፡ ወተለውዎ፡፡
12 በእንተ፡ ዘለምጽ፡፡ ወእንዘ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ሀገር፡ መጽአ፡
አሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘለምጽ፡ ኵለንታሁ፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሰገደ፡ ሎቱ፡
13 በገጹ፡ ወአስተብቍዖ፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡ ፈቀድከ፡ ትክል፡ አንጽሖትየ፡፡ ወ
14 ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ወገሰሶ፡ ወይቤሎ፡ እፈቅድ፡ ንጻሕ፡ ወኀደጎ፡ ለምጹ፡ ሶቤሃ፡፡ ወከ
ልአ፡ ኢይንግር፡ ወሊለሙኑ፡ ወይቤሎ፡ ሖር፡ ወአርእየ፡ ርእሰከ፡ ኀበ፡ ካህን፡ ወአብእ፡
15 በእንተ፡ ዘነጻሕከ፡ በከመ፡ አዘዘ፡ ሙሴ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ፡፡ ወተ
16 ሰምዐ፡ ነገሩ፡ ፈድፋደ፡ ወይመጽእ፡ ሰብእ፡ ብዙኃ፡ ወይሰምዕዎ፡ ወይትፈወሱ፡ እምደ
17 ዌሆሙ፡፡ ወውእቱሰ፡ ይወፅእ፡ ገዳመ፡ ወይጼሊ፡፡ ወእምዝ፡ ኮነ፡ በአሐቲ፡ እ
ም፡ መዋዕል፡ ሀሎ፡ ይሜህሮሙ፡ ወይነብሩ፡ ፈሪሳውያን፡ ወሊቃነ፡ ኦሪት፡ እለ፡ መጽኡ፡
እምገሊላ፡ ወእምኵሉ፡ አህጉረ፡ ይሁዳ፡ ወኢየሩሳሌም፡ ወኀይለ፡ እግዚአብሔር፡
ውእቱ፡ በዘ፡ ይፌውስ፡፡ በእንተ፡ መፃጕዕ፡፡
18 ወአምጽኡ፡ ብእሴ፡ ድዉየ፡ መፃጕዐ፡ ይጸውርዎ፡ በዓራት፡ አርባዕቱ፡ ዕደው፡ ወኀሠ
19 ሡ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ያበውእዎ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይፈውሶ፡፡ ወኀጥኡ፡ እንተ፡ ኀ
በ፡ ያበውእዎ፡ እምጽፋቅ፡ ሰብእ፡ ወዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ ወአውረድዎ፡
20 ምስለ፡ ዓራቱ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ቅድሜሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወርእዮ፡ ሃይማኖቶ
21 ሙ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ድዉይ፡ ተኀድገ፡ ለከ፡ ኀጢአትከ፡፡ ወአኀዙ፡ ይ
ሕልዩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ወይቤሉ፡ መንትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይጼርፍ፡ ፀርፈ
ተ፡ መኑ፡ ይክል፡ ኀዲገ፡ ኀጢአት፡ ዘእንበለ፡ እግዚአብሔር፡ በሕቲቱ፡፡

10 Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. 11 Et deduxerunt naves suas in terram, & reliquerunt omnia & sequuti sunt eum.

De Leproso.

12 Et quum esset in quadam urbe, venit quidam homo leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adoravit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purgare me. 13 Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. Et reliquit eum lepra ejus statim. 14 Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit Moses, ut fiat testimonium super eos. 15 Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. 16 Et ipse exibat *in* desertum, & orabat. 17 Et tunc factum fuit, in una ex diebus docebat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab omni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytico.

18 Et attulerunt hominem infirmum paralyticũ, & portabant eum in lecto quatuor homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut sanaret eum. 19 Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ multitudine hominum: & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & demiserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. 20 Et videns fidem eorum, dixit isti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. 21 Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نوردهم بر خيزانيدن ان اشل را كه نامش اليقوديموس بود سي ودو سال بود كه
افتاده بود * * مردم اورا بر تختهٔ بسته اوردند از بهر انك اشل وسست اندام بود ومي خواستند 18
كه در ايند پيش عيسي * از بسياري † انبوه † چاره نيافتند * كه در برند * بالاي بام 19
بردند * وبريسمان در تخته انداختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كذاشتند * * چون 20
عيسي ايمان † ايشان ديد * بدان مرد شل كفت * كناهان تو عفو شدند * * معتزلان 21
ونويسندكان چون شنيدند * كفتند كيست اين كه افتري مي كويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

XIX. Suscitatio illius paralytici, qui, nomine Alicodemus, jam triginta duos annos decubuerat.

18 Et viri quendam lectulo alligatum afferebant, eò quòd paralyticus, & membra solutus esset, & voluerunt ut ad Jesum ingrederentur: 19 Ob confertam tamen turbam rationem non invenerunt, ut inferrent; supra tectum igitur tulerunt, & funiculis lectulo injectis per fenestram illum ad Jesum demiserunt. 20 Cùm Jesus fidem illorum videret, homini illi paralytico dixit; Peccata tua remissa sunt. 21 Pharisæi & Scribæ cùm audissent, dicebant; Quis est hic qui blasphemiam loquitur? Quis potest peccata remittere, nisi Deus solus?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Cognoſcens autem Jeſus ratiocinationes eorum, reſpondens dixit ad illos, Quid
22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί
ratiocinamini in cordibus veſtris? Quid eſt facilius, dicere; Dimittuntur tibi
23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι
peccata tua: an dicere; Surge & deambula? Ut autem ſciatis quia auctoritatem
24 αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν
habet filius hominis in terra dimittendi peccata: (ait paralytico:) Tibi
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ,) Σοὶ
dico, Surge: & tollens lectulum tuum, vade in domum tuam. Et con-
25 λέγω, Ἔγειραι· καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ παρα-
feſtim reſurgens coram illis, tollens in quo jacebat, abiit in domum
χρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας (ϑ) ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
ſuam, glorificans Deum. Et ſtupor cepit omnes, & glorificabant Deum:
26 αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν (ι) ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν,
& repleti ſunt timore, dicentes; Quia vidimus inopinata hodié. Et poſt hæc ΙΔ'
27 καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Καὶ μετὰ ταῦτα
exiit, & conſpexit publicanum nomine Levi, ſedentem ad telonium, & λη β
ἐξῆλθε, (κ) καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευΐν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ
ait illi; Sequere me. Et relinquens omnia, ſurgens ſecutus eſt eum.
28 εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
Et fecit convivium magnum Levi ei in domo ſua: & erat turba
29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην (λ) ὁ Λευΐς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἦν ὄχλος λθ
publicanorum multa, & aliorum qui erant cum illis diſcumbentes. Et murmurabant β
30 τελωνῶν πολύς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον

Scribæ eorum & Phariſæi ad diſcipulos ejus, dicentes; Quarè cum
οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διατί μετὰ
publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et reſpondens Jeſus dixit ad
μ β (μ) τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς 31
illos, Non uſum habent ſani medico, ſed malè habentes. Non
αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, (ν) ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ 32
veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. Illi autem dixerunt ad
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπον πρὸς 33
eum; Quarè diſcipuli Joannis jejunant frequenter, & obſecrationes faciunt, ſimiliter
αὐτόν, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
& ii Phariſæorum: at tui edunt & bibunt? Is verò ait ad ipſos; Non
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μὴ 34
poteſtis filios thalami, in quo ſponſus cum illis eſt, facere jejunare?
δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;
Venient autem dies, & cùm ablatus fuerit ab illis ſponſus, tunc jejunabunt
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν 35
in illis diebus. Dicebat autem & ſimilitudinem ad illos; Quia nemo adjectionem
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα 36
veſtimenti novi adjicit in veſtimentum vetus: ſi verò non, & novum ſcindit, &
ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ
veteri non convenit commiſſura à novo.
τῷ παλαιῷ οὐ (ξ) συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

MS. A. (ϑ) ἐφ' ὃ (ι) ἅπαντες, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες,
(κ) καὶ εἶδεν (λ) Λευῒς (μ) τῶν τελωνῶν (ν) ἀλλὰ (ξ) συμφωνήσει τὸ ἀπὸ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܠܒܟܘܢ܀ *
23 ܐܝܕܐ ܦܫܝܩܐ ܠܡܐܡܪ ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ܀ * ܕܬܕܥܘܢ
24 ܕܝܢ ܕܫܠܝܛ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܐܡܪ ܠܡܫܪܝܐ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ
25 ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ܀ * ܘܡܚܕܐ ܩܡ ܠܥܝܢܝܗܘܢ ܘܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܐܙܠ
26 ܠܒܝܬܗ ܟܕ ܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ܀ * ܘܬܗܪܐ ܐܚܕ ܠܟܠܢܫ ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ
27 ܘܐܬܡܠܝܘ ܕܚܠܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܚܙܝܢ ܝܘܡܢܐ ܬܕܡܪܬܐ܀ * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܘܚܙܐ
28 ܠܡܟܣܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܠܘܝ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ܀ * ܘܫܒܩ ܟܠ ܡܕܡ
29 ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ܀ * ܘܥܒܕ ܠܗ ܠܘܝ ܩܘܒܠܐ ܪܒܐ ܒܒܝܬܗ ܘܗܘܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
30 ܕܡܟܣܐ ܘܕܐܚܪܢܐ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ܀ * ܘܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ
31 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܡܢܐ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ
32 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܐܣܝܐ ܠܚܠܝܡܐ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ܀ * ܠܐ ܐܬܝܬ
33 ܠܡܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ ܠܬܝܒܘܬܐ܀ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
34 ܕܝܘܚܢܢ ܨܝܡܝܢ ܐܢܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ܘܡܨܠܝܢ ܐܦ ܕܦܪܝܫܐ ܕܝܠܟ ܕܝܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ܀ * ܗܘ ܕܝܢ
ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܝ ܓܢܘܢܐ ܥܕ ܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܠܡܥܒܕ
35 ܕܢܨܘܡܘܢ܀ * ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܡܐ ܕܐܬܪܝܡ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܢܘܢ
36 ܝܘܡܬܐ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ ܠܐ ܐܢܫ ܦܐܪ ܪܘܩܥܬܐ ܡܢ ܡܐܢܐ ܚܕܬܐ ܘܪܡܐ ܥܠ ܡܐܢܐ
ܒܠܝܐ ܕܠܐ ܢܦܪܘܐ ܠܚܕܬܐ ܘܠܒܠܝܐ ܠܐ ܦܚܡܐ ܪܘܩܥܬܐ ܕܡܢ ܚܕܬܐ܀

Jeſus verò ſciens cogitationes eorum, ait 22
illis; Quid cogitatis in corde veſtro?
Utrum facilius eſt dicere, Remittuntur tibi 23
peccata tua; an dicere, Surge, ambula?
Ut autem cognoſcatis Filium hominis po- 24
teſtatem habere in terra dimittendi pecca-
ta, ait paralytico; Tibi dico, Surge, tolle
lectum tuum, & abi domum tuam. Et ſta- 25
tim ſurrexit coram eis, tulítque lectum ſu-
um, & abiit domum ſuam glorificans Deum.
Stupor autem invaſit omnes, & glorifica- 26
bant Deum; repletíque ſunt timore, & in-
quiunt, Sanè vidimus hodiè miranda. Poſt- 27
hæc exiit Jeſus, & conſpicatus publicanum
nomine Levi, ſedentem inter publicanos,
dixit ei; Veni poſt me. Itaque reliquit 28
omnia, & ſurgens poſt eum abiit. Et fecit 29
ei Levi domi ſuæ epulum opiparum, erátque
cœtus multus publicanorum & aliorum cum
eis accumbentium. Et murmurabant Scri- 30
bæ & Phariſæi, dicebántque diſcipulis ejus,
Cur cum publicanis & peccatoribus editis
& bibitis? Et reſpondit Jeſus, & ait il- 31
lis; Non requiritur ſanis medicus, ſed iis
qui variis morbis afflictantur. Non veni 32
ut vocarem juſtos, ſed peccatores ad pœni-
tentiam. Illi autem dicunt ei; Quarè di- 33
ſcipuli Johannis jejunant perſeveranter, &
orant, etiam Phariſæorum: tui verò edunt
& bibunt? Ipſe autem dixit eis; Num po- 34
teſtis efficere ut filii thalami, quandiu ſpon-
ſus cum ipſis eſt, jejunent? Venient autem 35
dies quum attolletur ſponſus ab eis, tunc
jejunabunt illis diebus. Dixitque eis para- 36
bolam; Nemo abſcindit fruſtum è veſti-
mento novo, & immittit in veſtem attritam,
ne novum abſcindat; & attritæ non compe-
tat fruſtum quod è recenti *ſumptum eſt*.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وعيسي انديشهٔ ايشانرا دريافت * اغاز كرد وبديشان كفت در دل خود چه مي انديشيد *
23 * كدام آسانترست * كفتن كناهان [تو] عفو شدند يا كفتن بر خيز وبرو * * تا بدانيد
24 كه فرزند † ادمي در زمين مسلط است * كه كناهانرا عفو كند * وبدان شل كفت ترا مي
25 كويم بر خيز وتخت خود بر كير وبخانهٔ خود رو * همانساعت * اشل بپاي خاست * وتخت
26 خود را بكول كرفت ورفت † بكار خود * وخدايرا حمد وستايش مي داد * * وكساني كه انجا حاضر
بودند حيرت اوردند * وخدا راسپاس كفتند * واز نهيب پر شدند ومي كفتند امروز عجب ديديم
27 بيستم مهماني كردن ليوي كه متي خوانده شد مسيح را * بعد ازان
عيسي بدر آمد * وديد سود خوري * نام او ليوي * در ميان سود خوران نشسته * بدو كفت همه
28 چيز رها كن * وبدنبال من بيا * * او هر كار ومهمي كه داشت رها كرد وبا مسيح رفت *
29 * ومسيح را درخانهٔ خود مهماني بزرك كرد * واز سود خوران ومردم ديكر † بسياران † دران
30 مهماني بودند * * نويسندكان * ومعتزلان * دمدمه كردند وكفتند † با شاكردان
او كه چرا با سود خوران * وبا كناه كاران * مي خوريد * ومي اشاميد *

Et Jeſus cogitatione eorum intel- 22
lectâ exorſus eſt, & illis dixit; In
cordibus veſtris quid cogitatis?
Utrum facilius eſt, dicere, Peccata 23
tua remiſſa ſunt; an dicere, Surge
& ambula? Ut ſciatis autem quòd 24
Filius hominis in terra potens eſt
ut peccata remittat: & paralytico
illi dixit; Tibi dico, Surge & le-
ctulum tuum tolle, & in domum
tuam abi. Eâdem horâ paralyticus 25
in pedes ſurrexit, & lectulum ſuum
in tergum ſuſtulit, & ad negotium
ſuum abiit, & Deo laudem & glo-
riam tribuit. Et homines qui illic 26
aderant obſtupeſcebant, ac Deo lau-
des dicebant: & timore impleti
ſunt, ac dixerunt; Hodiè miracu-
lum vidimus.

XX. Convivium facit Levi
(qui Matthæus dictus eſt)
Christo.

Poſt hæc Jeſus egreſſus eſt, & vidit 27
publicanum, cujus nomen Levi, in-
ter publicanos ſedentem: ei dixit;
Omnia relinque & poſt me veni.
Ille omne opus & negotium grave 28
quo diſtinebatur omiſit, et cum
Chriſto ivit. Et Chriſto domi ſuæ 29
convivium magnum fecit: et
publicanorum et hominum alio-
rum multi in eo convivio fue-
runt. Scribæ et Phariſæi murmura- 30
bant, et dicebant diſcipulis ejus;
Quamobrem cum publicanis et cum
peccatoribus comeditis et bibitis?

Verſio VULGATA LATINA.

22 Ut cognovit autem Jeſus cogitationes eorum, reſpondens, dixit ad illos; Quid cogitatis in cordibus veſtris? Quid eſt facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an dicere;
23 Surge, & ambula? Ut autem ſciatis quia Filius hominis habet poteſtatem in
24 terra dimittendi peccata (ait paralytico;) Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, &
25 vade in domum tuam. Et confeſtim conſurgens coram illis, tulit lectum, in quo jacebat:
26 & abiit in domum ſuam magnificans Deum. Et ſtupor apprehendit omnes,
& magnificabant Deum. Et repleti ſunt timore, dicentes; Quia vidimus mirabilia
27 hodié. Et poſt hæc exiit, & vidit publicanum nomine Levi, ſedentem ad telonium,
28 & ait illi; Sequere me. Et relictis omnibus, ſurgens ſecutus eſt eum. Et fecit
29 ei convivium magnum Levi in domo ſua: & erat turba multa publicanorum, &
30 aliorum, qui cum illis erant diſcumbentes. Et murmurabant Phariſæi & Scribæ
eorum, dicentes ad diſcipulos ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et reſpondens Jeſus, dixit ad illos; Non egent qui ſani ſunt 31
medico, ſed qui malè habent. Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. 32
At illi dixerunt ad eum; Quarè diſcipuli Joannis jejunant frequenter, 33
& obſecrationes faciunt, ſimiliter & Phariſæorum: tui autem edunt & bibunt?
Quibus ipſe ait; Nunquid poteſtis filios ſponſi, dum cum illis eſt ſpon- 34
ſus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm ablatus fuerit ab illis ſponſus: 35
tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem & ſimilitudinem ad illos; Quia 36
nemo commiſſuram à novo veſtimento immittit in veſtimentum vetus: alioquin
& novum rumpit, & veteri non convenit commiſſura à novo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 23 * فعلم يسوع فكرهم فاجابهم قايلا لم تفكرون في قلوبكم * ايما اسهل ان اقول مغفورة لك خطاياك
24 او ان اقول قم فامش * لتعلموا ان لابن الانسان سلطانا علي الارض ان يغفر الخطايا * وقال
25 للمخلع لك اقول قم واحمل سريرك واذهب الي بيتك * وللوقت قام قدامهم وحمل ما كان
26 راقدا عليه ومضي الي بيته ممجدا لله * فبهت جميعهم ومجدوا الله وامتلوا خوفا * وقالوا قد
27 راينا اليوم عجبا * الفصل السابع عشر * وبعد هذا خرج فنظر عشارا اسمه
28 29 لاوي جالسا بين العشارين فقال له اتبعني * فترك كل شي وتبعه * وصنع له لاوي في بيته
30 وليمة عظيمة * وكان جمع عظيم من العشارين واخرون متكيين معهم * فتذمر الفريسيون
31 والكتبة علي تلاميذه قايلين لماذا تاكلون وتشربون مع العشارين والخطاة * اجابهم يسوع
32 قايلا لا يحتاج الاصحاء الي الطبيب لكن المرضي * لم ات لادعوا الصديقين لكن الخطاة الي
33 التوبة * فقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا يكثرون الصوم والطلبة وكذلك اصحاب الفريسيين واما
34 تلاميذك فياكلون ويشربون * فقال لهم يسوع هل تقدرون ان تكلفوا بني العرس ان يصوموا
35 ما دام العروس معهم * ستاتي ايام اذا ارتفع العروس عنهم فحينيذ يصومون في تلك الايام *
36 * وكان يقول لهم مثلا انه ليس احد ياخذ خرقة من ثوب جديد فيرقع بها ثوبا باليا ليلا
يقطع الجديد البالي * ولا توافق البالي الخرقة الماخوذة من الجديد *

Cognovitque Jeſus cogitationem eorum, 22
& reſpondit eis, dicens; Quare cogita-
tis in cordibus veſtris? Utrum eſt faci- 23
lius, dicere me, Remiſſa ſunt tibi peccata
tua; an dicere, Surge & ambula? Ut 24
cognoſcatis quia filius hominis habet po-
teſtatem ſuper terram dimittendi pecca-
ta, item dixit paralytico; Tibi dico ſur-
ge, & tolle lectum tuum, & vade in do-
mum tuam. Et confeſtim ſurrexit coram 25
illis, et tulit id ſuper quo jacebat, et ab-
iit in domum ſuam glorificans Deum.
Et ſtupuerunt omnes, et laudaverunt De- 26
um, et repleti ſunt timore, et dixerunt;
Vidimus hodiè mirum.

Sectio decimaſeptima.

Et poſt hæc exiit et vidit exactorem de- 27
cimarum, cujus nomen Levi, ſedentem
inter exactores decimarum, et ait illi;
Sequere me. Et reliquit omnia, et ſecu- 28
tus eſt eum. Et fecit ei Levi in domo ſua 29
convivium magnum: et erat cœtus
magnus publicanorum, et alii diſcum-
bentes cum illis. Et murmuraverunt 30
Phariſæi et Scribæ contra diſcipulos
ejus, dicentes; Quare manducatis et
bibitis cum publicanis et peccatoribus?
Reſpondit eis Jeſus, dicens; Non egent 31
ſani medico, ſed infirmi. Non veni ut 32
vocarem juſtos, ſed peccatores ad pœni-
tentiam. Dixerunt autem ei, Quare di- 33
ſcipuli Johannis multiplicant jejunium,
& obſecrationem, et ii ſimiliter qui ſunt
Phariſæorum: diſcipuli autem tui edunt
et bibunt? Dixit eis Jeſus; Nunquid 34
poteſtis compellere filios nuptiarum ad
jejunandum quandiu ſponſus cum illis eſt?
Venient dies cùm auferetur ſponſus ab 35
eis, et tunc jejunabunt in illis diebus.
Et dicebat illis ſimilitudinem, Nemo qui- 36
dem accipit aſſumentum à veſtimento
novo, eóque reſarcit veſtimentum attri-
tum: ne ſcindat novum attritum, neq; con-
venit attrito aſſumentum deſumptum à novo.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወአእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዘይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተኑ፡ ትሔልዩ፡ እኩየ፡
23 በልብክሙ። ምንት፡ ይቀልል፡ እምብሂል፡ ተኀድገ፡ ለከ፡ ኃጢአትከ፡ እምብሃለ፡
24 ተንሥእ፡ ወሑር። ከመ፡ ታእምሩ፡ ከመ፡ ብውሕ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይ
ኅድግ፡ ኃጢአተ፡ በድበ፡ ምድር፡ ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ድዉይ፡ ለከ፡ እብለከ፡ ተንሥእ፡
25 ወንሣእ፡ ዓራትከ፡ ወእቱ፡ ቤተከ። ወተንሥአ፡ ሶቤሃ፡ ወነሥአ፡ ዓራቶ፡ ዘዲቤሁ፡ ይ
26 ሰክብ፡ በቅድሜሆሙ፡ ወአተወ፡ ቤቶ፡ እንዘ፡ ይሴብሖ፡ ለእግዚአብሔር። ወደንገ
ፁ፡ ኵሎሙ፡ ወአእኰትዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወፈርሁ፡ ብዙኀ፡ ወይቤሉ፡ ርኢነ፡ መ
ንክረ፡ ዮም። በእንተ፡ ሌዊ፡ መጸብሐዊ።
27 ወእምዝ፡ ወፂአ፡ እምህየ፡ ርእየ፡ ብእሴ፡ መጸብሓዌ፡ ዘስሙ፡ ሌዊ፡ ይነብር፡ ኀበ፡ መጽ
28 ባሕ፡ ወይቤሎ፡ ትልወኒ። ወኀደገ፡ ኵሎ፡ ወተለዎ። ወተንሢኦ፡ ገብረ፡ ሎቱ፡ ሌ
29 ዊ፡ ዓቢየ፡ ምሳሐ፡ በቤቱ፡ ወብዙኃን፡ ሰብእ፡ ምስሌሁ፡ መጸብሐን፡ ወኃጥአን፡ ወባዕ
30 ዳን፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ረፈቁ፡ ምስሌሆሙ። ወአንጎርጐሩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡
ላዕሌሁ፡ ወይቤልዎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ለምንት፡ ምስለ፡ መጸብሓን፡ ወኃጥአን፡ ይበልዕ፡
31 ወይሰቲ፡ ሊቅክሙ። ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሕሙማን፡ ይፈ
32 ቅድዎ፡ ለዓቃቤ፡ ሠራይ፡ ወአኮ፡ ጥዑያን። ኢመጻእኩ፡ እጸውዖ፡ ጻድቃነ፡ አላ፡ ኃ
33 ጥአነ፡ ለንስሐ። ወይቤልዎ፡ ለምንት፡ አርዳኢሁ፡ ለዮሐንስ፡ ይጠምቁ፡ ጽፉቀ፡
ይጸውሙ፡ ወጸሎተ፡ ይገብሩ፡ ወከማሁ፡ እለሂ፡ ፈሪሳውያን፡ ወአርዳኢከሰ፡ እሊአከ፡ ይ
34 በልዑ፡ ወይሰትዩ። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢይክሉ፡ ደቂቀ፡ ለመርዓዊ፡ ጾ
35 ም፡ እንዘ፡ ሃሎ፡ መርዓዊ፡ ምስሌሆሙ። ወባሕቱ፡ ይበጽሕ፡ መዋዕል፡ ሶበ፡ ይነሥ
36 እዎ፡ ለመርዓዊ፡ እምኔሆሙ፡ ወይእተ፡ አሚረ፡ ይፀውሙ። ወይቤሎሙ፡ ምስለ፡
አልቦ፡ ዘይጠቅብ፡ ግምደ፡ ድርጋሕ፡ ልብስ፡ ውስተ፡ ሠጥተ፡ ብሉይ፡ ወአማእከ፡ ሐ
ዲስ፡ ሠጢጦ፡ ወይልሕቆ፡ ምስለ፡ ብሉይ፡ ኢይዳሬ።

Et cognovit Dominus Jeſus quid cogitabant, & dixit iis; Quid cogitatis mali in 22
cordibus veſtris? Quid faciliùs eſt, utrum dicere, Remittitur tibi peccatum tuū; 23
an dicere, Surge, & ambula? Ut ſciatis quòd filius hominis poteſtatem habet re- 24
mittere peccata ſuper terram, & dixit huic infirmo; Tibi dico; Surge, & tolle le-
ctum tuum, & proficiſcere domum tuam. Et ſurrexit ſtatim, & ſuſtulit lectum 25
ſuum ſuper quem jacuerat in conſpectu illorum, & profect⁹ eſt domum ſuam, glo-
rificans Deum. Et obſtupuerunt omnes: & gratias egerunt Deo: & metuerunt 26
multùm, & dixerunt; Vidimus mirabile hodié.

De Levi publicano.

Et exiens illinc, vidit hominem publicanum cujus nomen Levi, ſedentem ad te- 27
lonium, & dixit ei; Sequere me. Et reliquit omnia, & ſequutus eſt eum: 28
Et ſurgens fecit ei Levi magnum convivium in domo ſua: & multi populi cum 29
illo *erant*, publicani, & peccatores, & alii multi diſcumbentes cum illo. Et mur- 30
murabant Scribæ & Phariſæi adverſùs eum, & dicebant diſcipulis ejus; Quarè
cum publicanis & peccatoribus edit & bibit Magiſter veſter? Et reſpondit Do- 31
minus Jeſus, & dixit iis; Infirmi egent medico, & non ſani. Non veni vocare 32
juſtos; ſed peccatores ad pœnitentiam. Et dixerunt ei; Quarè diſcipuli Johan- 33
nis baptizant frequenter, jejunant, & orationes faciunt, ſimiliter etiam *diſcipuli*
Phariſæorum: verùm diſcipuli tui edunt & bibunt? Et dixit iis Dominus Je- 34
ſus; Non poſſunt filii ſponſi jejunare, dùm adeſt ſponſus cum illis. Sed veniet 35
tempus, quum tollent ſponſum ab eis, & illo die jejunabunt. Et loquutus eſt 36
iis parabolicè; Nemo aſſuit panniculum novi veſtimenti ſciſſuræ veteris: alio-
quin, recens findit illud, & adjunctum veteri non convenit.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * عيسي جواب † داد * وبديشان كفت * تن درستانرا حاجت † بزشك نيست * الا ايشانرا كه سخت
32 33 رنجورانند * * نيامدم كه صديقانرا بخوانم * الا كنه كارانرا * براي توبت * * ايشان كفتند *
چرا شاكردان يحيي هميشه † روزه مي دارند * ونماز مي كزارند * وازان معتزلان نيز * وازان
34 تو مي خورند * ومي اشامند * * بديشان كفت فرزندان عروسي * چندانك داماد † با ايشان
35 باشد * نتوانند † روزه داشتن * * روزها بيايد * كه داماد از ايشان † بر داشته شود * انكه دران †
روزها روزه دارند بيست يك اميختن دين نو با دين كهن
36 * واين مثل بديشان كفت كسي نبرد ازجامه ژنده وكهنه وبر جامهٔ نو دوزد نبادا در
آخر نو كهن را كشد وپارهٔ كه نو باشد كهن را سود ندارد

Jeſus reſponſum dedit, & illis di- 31
xit; Corpore ſanis opus medico non
eſt, ſed iis qui graviter ægrotant.
Non veni ut juſtos vocarem, ſed pec- 32
catores ad reſipiſcentiam. Illi di- 33
xerunt; Quare diſcipuli Johannis
jugiter jejunium celebrant, & pre-
ces peragunt, & Phariſæorum et-
iam: tui autem comedunt & bi-
bunt. Illis dixit; Filii thalami, 34
quamdiu ſponſus cum eis fuerit, non
poſſunt jejunare. Dies venient 35
quando ſponſus ab eis tolletur, tunc
in illis diebus jejunium habebunt.

XXI. Mixtio religionis novæ
cum religione veteri.

Et hanc parabolam illis dixit; Ne- 36
mo exſcindit pannum ex veſte de-
trita & veteri, & in veſtimentum
novum inſuit; ne tandem novum
vetus trahat, & pars illa quæ no-
va fuerit, veteri nihil proſit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ΙΕ′.

Et nemo *conjicit* vinum novum in utres veteres: *ſi autem non*, rumpet novum vinum
37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
utres, & ipſum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in
38 τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*, & utraque conſervantur. Et nemo bibens vetus,
39 ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιόν,
ſtatim vult novum: dicit enim, Vetus *utilius* eſt.
εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI. ς′.

Factum eſt autem in Sabbato ſecundoprimo, *tranſire ipſum* per ſata:
1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν (α) διὰ τῶν σπορίμων· μα β
& vellebant diſcipuli ejus ſpicas, & manducabant, confricantes manibus. Quidam
2 καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς
autem Phariſæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet *facere* in Sabbatis?
δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;
Et reſpondens ad eos dixit Jeſus; Nec hoc legiſtis quod fecit David,
3 Καὶ (β) ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβίδ,
cùm eſuriſſet ipſe, & cum *ipſo exiſtentes*: Quomodò intravit in domum Dei,
4 ὁπότε ἐπείνασεν αὐτός, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες· Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
& panes propoſitionis ſumpſit, & manducavit, & dedit & his cum ipſo, quos non
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ
licet manducare *ſi non ſolos Sacerdotes*? Et dicebat illis; Quia Dominus eſt filius
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς 5
hominis & Sabbati. Factum eſt autem & in alio Sabbato *intrare ipſum* in
ΙΕ′ μβ β τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς 6
ſynagogam, & *docere*: Et erat ibi homo, & manus ejus dextera erat
τὴν συναγωγήν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
arida. Obſervabant autem *eum* Scribæ & Phariſæi, ſi in Sabbato
ξηρά. (γ) Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ 7
curaret: ut invenirent *accuſationem ipſius*: Ipſe verò ſciebat *ratio-*
(δ) θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ· Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλο- 8
cinationes eorum: & ait homini aridam *habenti* manum; Surge, & ſta in
γισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ (ε) ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι, καὶ στῆθι εἰς
medium. *Is autem* ſurgens ſtetit. Ait *ergò* Jeſus ad illos; *Interrogabo vos*,
τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, 9
quid licet Sabbatis benefacere, an male*facere*? animam *ſervare*, an perdere?
τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;
Et *circumſpiciens omnes eos*, dixit homini: Extende manum tuam.
Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, (ζ) εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. 10
Is autem fecit ita. Et reſtituta eſt manus ejus *ſana ut altera*. Ipſi
ὁ δὲ (η) ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ 11
autem repleti ſunt *amentiâ*: & colloquebantur ad invicèm, quidnam facerent Jeſu.
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς (θ) ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

MS.A. Κεφ. ς′. (α) διὰ σπορίμων. (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐδὲ (γ) Παρετηροῦντο δὲ οἱ (δ) θεραπεύει, ἵνα (ε) τὴν ξηρὰν (ζ) εἶπεν αὐτῷ, Ἔκτεινον (η) ἐποίησεν· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς (θ) ἀλλήλους, λέγοντες, τί ἂν ποιήσειεν τῷ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ. ܕܐܢ ܠܐ. ܡܨܪܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܠܙܩܐ. ܘܗܘ ܚܡܪܐ *
38 ܢܬܐܫܕ ܘܙܩܐ ܢܐܒܕܘܢ. * ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ ܪܡܝܢ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܡܬܢܛܪܝܢ. * ܘܠܐ ܐܢܫ
39 ܫܬܐ ܚܡܪܐ ܥܬܝܩܐ ܘܡܚܕܐ ܒܥܐ ܚܕܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. ܥܬܝܩܐ ܒܣܝܡ.

Et nemo injicit vinum recens in utres detritos, alioquin diſrumpit vinum recens utres, ipſumque vinum effunditur, & utres pereunt. 37
Sed vinum recens in utres novos injiciunt, & ambo conſervantur. 38
Nemóque bibit vinum vetus, & ſtatim petit novum: dicit enim, Vetus eſt ſuavius. 39

* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܝܘ * ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

Matutinis feriâ III hebdom. V. Jejunii. 16.

CAP. VI.

1 * ܘܗܘܐ ܕܒܫܒܬܐ ܟܕ ܡܗܠܟ ܝܫܘܥ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܠܩܛܝܢ ܗܘܘ ܫܒܠܐ.
2 ܘܡܦܟܟܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܟܠܝܢ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ
3 ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܐܦܠܐ
4 ܗܕܐ ܩܪܝܬܘܢ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܟܦܢ ܗܘ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. * ܕܥܠ ܠܒܝܬܗ
ܕܐܠܗܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܢܣܒ ܘܐܟܠ. ܘܝܗܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ
5 ܗܘܐ ܠܡܐܟܠ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܪܗ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
6 * ܘܗܘܐ ܒܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܕܥܠ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܕܗ
7 ܕܝܡܝܢܐ ܝܒܝܫܐ ܗܘܬ. * ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܕܐܢ ܡܐܣܐ ܒܫܒܬܐ.
8 ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܡܐܟܠ ܩܪܨܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܓܒܪܐ
9 ܕܐܝܕܗ ܝܒܝܫܐ. ܩܘܡ ܬܐ ܠܟ ܠܡܨܥܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܡ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܫܐܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܡܢܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܕܛܒ ܐܘ ܕܒܝܫ. ܢܦܫܐ ܠܡܚܝܘ ܐܘ ܠܡܘܒܕܘ.
10 * ܘܚܪ ܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܘܦܫܛ ܘܬܩܢܬ ܐܝܕܗ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ.
11 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܣܡܐ. ܘܡܬܡܠܟܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ.

1 FActum eſt autem ſabbatho quum ambularet Jeſus per ſata, ut diſcipuli ejus vellerent ſpicas, confricarentque manibus ſuis, atque comederent. 2 Quidam autem ex Phariſæis dicunt eis, Cur facitis quod ſabbatho illicitum eſt factu? 3 Reſpondit Jeſus, & ait illis; Ne hoc quidem legiſtis quod fecit David cùm eſuriret ipſe, & ii qui cum eo erant? 4 Quòd introierit in ædem Dei, & panem menſæ Domini ſumpſerit, ederit, dederitque iis qui ſecum erant: quem non licebat comedere, niſi ſacerdotibus tantùm? 5 Et ſubdit eis, Quin & Dominus eſt ſabbathi Filius hominis. 6 Factum eſt autem alio ſabbatho ut ingrederetur in ſynagogam, doceretque. Erat autem ibi homo, cujus manus dextera arida erat. 7 Et Scribæ & Phariſæi obſervabant eum, an ipſum curaret ſabbatho, ut poſſent caluminiari eum. 8 Ipſe verò, qui cognoſcebat cogitationes eorum, dixit homini illi, cujus manus erat arida; Surge, prodi in medium ſynagogæ. 9 Quumque veniſſet, ſtaretque, Ait illis Jeſus; Interrogabo vos, Quid licet ſabbatho facere? bonum, an malum? animam ſervare, an perdere? 10 Et intuitus eſt eos omnes, & dixit ei; Extende manum tuam. Extenditque, & reſtituta eſt manus ejus ſicut ſocia ipſius. 11 Illi verò repleti ſunt invidiâ, & colloquebantur unus cum alio, quid facerent ipſi Jeſu.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وكسي مي نو را درخيكها ريهيك وكهن شك نريزد نبادا مي نو خيكهاء كهن را سوراخ
38 كند ومي ريخته كردد وخيكها كم شود * الا مي نو را درخيكهاء نو نهند تا هر دو نكاه
39 داشته شود * وكسي مي كهن را نخورد وانكه نو را بخواهد الا بكويد كهن خوشترست

Nec quiſquam vinum novū in utres infirmos & inveteratos infundit ne vinum novum utres veteres diſrumpat, & vinum effundatur & utres pereant. 37 Sed vinum novum in utres novos indunt, ut utraque conſerventur. 38 Nequ quiſquam vinum vetus bibit, & continuò novum vult: ſed dicit, Vetus gratius eſt. 39

بيست دوم   انجا كه شاكردان خوشهء كندم مي خوردند

XXII. Ubi diſcipuli ſpicas frumenti comedebant.

1 * در روز شنبه عيسي ميان كشتزارها مي كرديد شاكردان او خوشهء كندم را بدست مي
2 ماليدند ومي خوردند * كساني از معتزلان بديشان كفتند چرا در روز شنبه چيزي مي
3 كنيد كه واجب نيست * عيسي بديشان جواب داد وكفت نخوانده ايد كه وقتي كه داود
4 كرسنه شد چه كرد وايشان كه با وي بودند * چون در خانهء خدا در آمد * وان خوان
خداي را ستد * وخورد * وبديشان نيز كه با وي بودند * داد * واجب نباشد * كه كسي
5 انرا بخورد * مكر كوهينان تنها * * وبديشان كفت * خداوند شنبه فرزند ادميست *

CAP. VI.

DIe ſabbathi Jeſus per ſata ambulabat: diſcipuli autem ejus ſpicas tritici manibus confricabant, & edebant. 1 Quidam è Phariſæis illis dicebant; Quare in die ſabbathi rem facitis, quam non oportet? 2 Jeſus illis reſponſum dedit, & dixit; Nónne legiſtis, quo tempore David eſuriret, quid fecerit, & illi qui cum ipſo erant? 3 Quomodo in domum Dei ingreſſus eſt, & panem menſæ Dei cepit & comedit, & illis etiam qui cum ipſo erant dedit; quem non oportebat quenquam comedere, niſi ſacerdotes ſolos. 4 Et illis dixit, Dominus ſabbathi filius hominis eſt. 5

بيست سوم   درست كردن مسيح دست خشك را

XXIII. Sanat Chriſtus manum aridam.

6 * وروز شنبه ديكر در انجمن در رفت * وتعليم مي داد * ودران جمع مردي بود * كه دست +

Et die ſabbathi alio in ſynagogam ingreſſus eſt, & docuit: & in illo cœtu vir erat, cujus manus 6

Verſio VULGATA LATINA.

37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum
38 utres, & ipſum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos
39 mittendum eſt, & utraque conſervantur. Et nemo bibens vetus, ſtatim vult novum: dicit enim; Vetus melius eſt.

CAP. VI.

1 FActum eſt autem in ſabbato ſecundo, primo, cùm tranſiret per ſata, vellebant diſcipuli ejus ſpicas, & manducabant confricantes manibus. 2 Quidam autem Phariſæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet in ſabbatis? 3 Et reſpondens Jeſus ad eos, dixit; Nec hoc legiſtis quod fecit David, cùm eſuriſſet ipſe, & qui cum 4 illo erant: Quomodò intravit in domum Dei, & panes propoſitionis ſumpſit, & manducavit, & dedit his qui cum ipſo erant: quos non licet manducare niſi tantùm ſacerdotibus? Et dicebat illis; Quia Dominus eſt Filius hominis, etiam ſabbati. 5 Factum eſt autem & in alio ſabbato, ut intraret in ſynagogam, & doceret. Et erat 6 ibi homo, & manus ejus dextra erat arida. Obſervabant autem Scribæ, & Phariſæi, ſi in ſabbato curaret: ut invenirent undè accuſarent eum. 7 Ipſe verò ſciebat 8 cogitationes eorum: & ait homini, qui habebat manum aridam; Surge, & ſta in medium. Et ſurgens ſtetit. Ait autem ad illos Jeſus; Interrogo vos, ſi licet ſabbatis benefacere, an malè; animam ſalvam facere, an perdere? 9 Et circumſpectis 10 omnibus dixit homini; Extende manum tuam. Et extendit: & reſtituta eſt manus ejus. Ipſi autē repleti ſunt inſipientiâ, et colloquebantur ad invicē, quidnā facerent Jeſu. 11

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وليس احد يجعل خمرا جديده في زقاق قدم الا تشق الخمر الجديده الزقاق وهراق هي
38 وتهلك الزقاق * لكن يجعل خمر جديده في زقاق جدد فيحفظان جميعا * وما من احد
39 يشرب قديما فيحب الجديده * لانه يقول ان القديم اطيب *

Et nemo ponit vinum novum in utres veteres, ut ne rumpat vinum novum utres, & effundatur ipſum, & pereant utres: 37 Sed ponitur vinum novum in utres novos, & conſervantur ſimul. 38 Et nemo bibit vetus, et optat novum. Dicit enim, quòd vetus eſt ſuavius. 39

* الفصل الثامن عشر *

Sectio decimaoctava.

1 * وكان في السبت جايزا بين الزروع وكان تلاميذه يقطفون
2 السنبل ويفركونه بايديهم وياكلونه * فقال لهم قوم من الفريسيين لماذا تفعلون ما لا يحل ان
3 يفعل في السبوت * فاجابهم يسوع قايلا اما قراتم ما فعل داود اذ جاع هو والذين معه * كيف
4 دخل بيت الله واخذ خبز التقدمة واكله * واعطى الذين معه * ذلك الذي لا يحل ان ياكله
5 الا الكهنة فقط * ثم قال لهم ان رب السبت هو ابن الانسان * * الفصل التاسع عشر *

CAP. VI.

ET erat in ſabbatho tranſiens inter ſemina, et diſcipuli ejus ſecabant ſpicas, et confricabant manibus ſuis, & comedebant eas. 1 Dixerunt autem eis quidam ex Phariſæis, Quare facitis quod non licet fieri in ſabbathis? 2 Reſpondit eis Jeſus, dicens; An non legiſtis quod fecit David cùm eſuriſſet ipſe & qui cum illo erant? 3 Quomodo intraverit domum Dei, & ſumpſerit panem oblationis, et manducaverit illum, ac dederit his qui cum ipſo erant id quod non licet manducare, niſi ſacerdotibus tantùm? 4 Deindè dixit illis, Certè Dominus ſabbathi eſt filius hominis. 5

Sectio decima nona.

6 * وكان في سبت اخر وقد دخل الى مجمعهم وكان يعلم * وكان هناك انسان يده اليمنى يابسه *
7 * وكان الكتبه والفريسيون يترصدونه هل يبريه في السبت ليجدوا ما يعيرونه * فاما هو فكان
8 عالما بافكارهم * فقال للرجل اليابس اليد قم وقف في الوسط فقام ووقف * وقال لهم يسوع اسالكم
9 ماذا يحل ان يعمل في السبت اخير ام شر انفس تخلص ام تهلك فسكتوا * فنظر الى جميعهم
10 بغضب وقال للانسان ابسط يدك فمدها فصحت مثل الاخرى * فامتلاوا جهلا وقال بعضهم
11 لبعض ماذا نصنع بيسوع *

Et factum eſt in ſabbatho alio, & introivit in ſynagogam eorum, & docebat. Et erat ibi homo, cujus manus dextera erat arida. 6 Et Scribæ, atque Phariſæi 7 cavilloſè obſervabant eum, an ſanaret illum in ſabbatho: ut invenirent id quo accuſarent eum. At verò ipſe ſciebat 8 cogitationes eorum: & ait homini arido manu; Surge, & ſta in medio: et ſurrexit, ac ſtetit. Et dixit illis Jeſus; Peto à 9 vobis, quid licet fieri in ſabbatho? bonúmne, an malum? animam ſalvari, an perdi? et tacuerunt. Et intuitus eſt in 10 omnes cum ira, et dixit homini, Extende manū tuā. Et extendit illā, et ſanata eſt manus ejus ſicut altera. Et repleti ſunt 11 amentiâ, et dixit alter ad alterū, Quid faciemus de Jeſu?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወአልቦ፡ ዘይወዲ፡ ወይነ፡ ሐዲሰ፡ ውስተ፡ ዝቅ፡ ብሉይ፡ ወእማእኮ፡ ያንቅዖ፡ ወወይኑ
38 ኒ፡ ይትከዐው፡ ወዝቁኒ፡ ይትሐጐል፡፡ ወለወይንሰ፡ ሐዲስ፡ ውስተ፡ ዝቅ፡ ሐዲስ፡ ይ
39 ወድይዎ፡ ወይትዓቀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡፡ ወአልቦ፡ ዘይሰቲ፡ ከራሜ፡ እንዘ፡ ይፈቅድ፡ ጸ
ዕፈ፡ እስመ፡ ከራሚ፡ ይኄይስ፡፡ በሰንበት፡ ወትረ፡፡
1 2 ወእምዝ፡ ካዕበ፡ ወፈረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በሰንበት፡ እንተ፡ ገራውህ፡ ወመሐዉ፡
2 ሠዊተ፡ አርድኢሁ፡ ወሐሠዩ፡ በእደዊሆሙ፡ ወበልዑ፡፡ ወይቤልዎሙ፡ ፈሪሳውያን፡ ም
3 ንትኑ፡ ትገብሩ፡ ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ በሰንበት፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎሙ፡ ኢያንበብክሙኑ፡ ዘገብረ፡ ዳዊት፡ ሶበ፡ ርኅበ፡ ውእቱሂ፡ ወእለ፡ ምስሌሁ፡፡
4 ዘከመ፡ ቦአ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ ወበልዐ፡ ኅብስተ፡ ዘይሠርዑ፡ ውእቱኒ፡ ወወሀቦሙ፡
5 ለእለሂ፡ ምስሌሁ፡ ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ ዘእንበለ፡ ለካህናት፡ ለባሕቲቶሙ፡፡ ወ
ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ውእቱ፡ ለሰንበት፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡
በእንተ፡ ዘየብሰት፡ እዴሁ፡፡
6 ወእምዝ፡ በካልእት፡ ሰንበት፡ ቦአ፡ ወመሀሮሙ፡ በምኵራብ፡ ወሀሎ፡ ብእሲ፡ ዘይብስ
7 ት፡ እዴሁ፡ እንተ፡ የማን፡፡ ወይትዐቀብዎ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ለእመ፡ ይፈው
8 ሶ፡ በሰንበት፡ ከመ፡ ይርከቡ፡ በዘ፡ ያስተዋድይዎ፡፡ ወውእቱሰ፡ ያአምር፡ ዘይሔልዩ፡፡
ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘይብስት፡ እዴሁ፡ ተንሥእ፡ ወቁም፡ ማእከለ፡ ወ
9 ተንሥአ፡ ወቆመ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እሴአለክሙ፡ ዘይከው
ን፡ በሰንበት፡ ገቢረ፡ ሠናይኑ፡ ለሠ፡ ገቢረ፡ እኩይኑ፡ ነፍሰ፡ አሕይዎኑ፡ ወሚመ፡ ቀ
10 ቲልኑ፡፡ ወነጸሮሙ፡ ኵሎሙ፡ በመዓት፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ስፋሕ፡ እደከ፡
11 ወሰፍሐ፡ ወሐይወት፡ እዴሁ፡ ሶቤሃ፡ ከመ፡ ካልእታ፡፡ ወእሙንቱሰ፡ ፈድፋደ፡ ይ
እብዱ፡ ወተማከሩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ዘከመ፡ ይሬስይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, diſrumpet eum, & vinum effundetur, & uter peribit. 37 Sed vinum novum in utrem novum injiciunt, & conſervantur inter ſe. 38 Et nemo bibens *vinum* purum deſiderat poſtea expreſſum: quoniam purum præſtantius eſt. 39

CAP. VI. *Veſpere ſabbati.*

ET tunc iterum tranſivit Dominus Jeſus in ſabbatho per ſata: & vulſerunt 1 ſpicas diſcipuli ejus, & confricârunt in manibus ſuis, & comederunt. Et dixerunt 2 iis Phariſæi, Quid faciunt quod non licet facere in ſabbatho? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; 3 Nónne legiſtis quod fecit David, quum eſuriret ipſe, & qui cum illo *erant*: Quomodò introierit domum Dei, & ederit panes ordinatos 4 ipſe, & dederit illis qui cum illo *erant*, quos non licet edere niſi ſacerdotibus ſolis? Et dixit iis; Dominus eſt ſabbathi, & filii hominis. 5

De arefacta manu.

Et tunc in alio ſabbatho introiit, & docuit eos in ſynagoga, & fuit homo cujus 6 arida fuit manus *ejus* dextera. Et obſervabant eum Scribæ & Phariſæi ſi ſanaturus eſſet illum in ſabbatho: 7 ut invenirent in quo accuſarent eum. Et ipſe ſciebat quid cogitabant: 8 & dixit iſti homini cujus arida erat manus ejus; Surge, & ſta medio: et ſurrexit, & ſtetit. Et dixit iis Dominus Jeſus; Interrogabo vos, 9 Quid licet in ſabbatho, facere bonum, aut facere malum? animam ſervare, aut occidere? Et circumſpiciens omnes illos in indignatione, dixit iſti homini; Extende manum tuam. 10 Et extendit, & viva facta fuit manus ejus confeſtim ſicut altera. Et illi magis inſaniverunt: & conſilium inierunt inter ſe, quomodò facerent Domino Jeſu. 11

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 راست + او خشك بود * * ونويسندكان ومعتزلان اورا نكاه مي داشتند * مكر مسيح اورا در شنبه
8 خوش كند * وايشان بروي نكته كيرند * * عيسي انديشهء ايشانرا دريافت * واشارت + بدان
9 مرد دست خشك كرد * وكفت در ميان + جماعت بيا او بيامد * وبايستاد * * عيسي بديشان
كفت از شما سخن مي پرسم * كه امين + واجب است كه در شنبه كنند * نيك يا بد *
10 وجانرا زنده كنند * يا كم كنند * * ودر همكان + نكه كرد * وبدو كفت * دست خود را دراز كن *
11 او دست دراز كرد * درست وبا سلامت همچو دست ديكر * * معتزلان از حسودي وبدي پر
شدند * وبا يكديكر مي كفتند با عيسي چه چاره كنيم

dextra arida erat. Et ſcribæ & Phariſæi illum obſervabant, num Chriſtus eum in ſabbatho ſanaret: illi autem in eum aliquid captabant. 7 *Jeſus cogitationem eorum intellexit, & homini illi manu aridâ innuens dixit; In medium cœtum veni: ille venit & ſtetit.* 8 *Jeſus illis dixit; A vobis verbum rogabo, utrum oporteat in ſabbatho facere, bonum an malum; animam in vita ſervare, an perdere?* 9 *Et omnes intuitus eſt, & illi dixit; Manum tuam protende: ille manum protendit, integram & ſanam inſtar manûs alterius.* 10 *Phariſæi invidiâ & malitiâ impleti ſunt, & alter alteri dicebant; Cum Jeſu quâ ratione agemus?* 11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare, & μγ β
12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, (ι) ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, ϗ
erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, ad- Ις'
13 ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ-
vocavit discipulos suos: & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos μδ
εφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ϗ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ϗ Ἀποστόλους β
nominavit: (Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum
14 ὠνόμασε· (Σίμωνα, ὃν ϗ ὠνόμασε Πέτρον, ϗ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον
& Joannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum
15 ϗ Ἰωάννην, Φίλιππον ϗ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον ϗ Θωμᾶν, Ἰάκωβον
Alphæi, & Simonem vocatum Zeloten, Judam Jacobi, & Judam
16 τὸν τοῦ Ἀλφαίου, ϗ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, ϗ Ἰούδαν
Iscariotem, qui & fuit proditor:) Et descendens cum illis, stetit in loco με α
17 Ἰσκαριώτην, ὃς ϗ ἐγένετο προδότης·) Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου
campestri: & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa,
πεδινοῦ· ϗ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, ϗ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας,
& Hierusalem, & maritimâ Tyri & Sidonis, Qui venerant audire eum, &
18 ϗ Ἱερουσαλὴμ, ϗ τῆς παραλίου Τύρου ϗ Σιδῶνος, Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, ϗ
sanari à languoribus suis, & vexati à spiritibus immundis:
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ (κ) ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων·
& curabantur. Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de
19 ϗ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'

ΙΖ' μϛ' illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse elevans oculos suos in
αὐτοῦ ἐξήρχετο, ϗ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
ε discipulos suos, dicebat; Beati pauperes: quia vestrum est regnum
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία
μζ Dei. Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati
ε τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι 21
flentes nunc: quia ridebitis. Beati eritis, cùm oderint vos
μη οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς 22
ε homines, & cùm separaverint vos, & exprobaverint, & ejecerint nomen
μθ οἱ ἄνθρωποι, ϗ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, ϗ ὀνειδίσωσι, ϗ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα
ε vestrum tanquam malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die
ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (λ) Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
& exultate: ecce enim merces vestra multa in cœlo: secundùm hæc enim
ϗ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ
ν faciebant Prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus:
ι ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis impleti: quia esurietis.
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. 25
να Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.
ι οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε ϗ κλαύσετε.

MS.A. (ι) ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς (κ) ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. (λ) Χαίρετε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܫܠܝܚܐ ܘܣܗܕܐ * ܝܙ *

12 ܘܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ ܕܢܨܠܐ ܘܬܡܢ ܐܒܝܬ ܗܘܐ ܒܨܠܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
13 ܘܟܕ ܢܓܗ ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܓܒܐ ܡܢܗܘܢ ܬܪܥܣܪ ܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܐ ܩܪܐ ܐܢܘܢ܀
14 ܠܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܩܪܐ ܠܗ ܟܐܦܐ ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܠܒܪ ܬܘܠܡܝ܀
15 ܘܠܡܬܝ ܘܠܬܐܘܡܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ ܘܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܛܢܢܐ܀
16 ܘܠܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ ܘܠܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܫܠܡܢܐ܀
17 ܘܢܚܬ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܩܡ ܒܦܩܥܬܐ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܣܘܓܐܐ ܕܟܢܫܐ ܕܥܡܐ ܡܢ ܟܠܗ ܝܗܘܕ ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ ܣܦܪ ܝܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ܀ ܕܐܬܘ ܕܢܫܡܥܘܢ ܡܠܬܗ ܘܕܢܬܐܣܘܢ ܡܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ܀
18 ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ܀
19 ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܒܥܐ ܗܘܐ ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܗ ܚܝܠܐ ܓܝܪ ܡܢܗ ܢܦܩ ܗܘܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܡܐܣܐ ܗܘܐ܀

* ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ * ܕ * ܕܨܘܡܐ * ܝܚ *

20 ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܣܟܢܐ ܕܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܀
21 ܛܘܒܝܟܘܢ ܕܟܦܢܝܢ ܗܫܐ ܕܬܣܒܥܘܢ ܛܘܒܝܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܓܚܟܘܢ܀
22 ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܐ ܕܣܢܝܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܡܦܪܫܝܢ ܠܟܘܢ ܘܡܚܣܕܝܢ ܠܟܘܢ ܘܡܦܩܝܢ ܫܡܟܘܢ ܐܝܟ ܒܝܫܐ ܚܠܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀
23 ܚܕܘ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܘܪܘܙܘ ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܐܒܗܝܗܘܢ ܠܢܒܝܐ܀
24 ܒܪܡ ܘܝ ܠܟܘܢ ܥܬܝܪܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܒܘܝܐܟܘܢ܀
25 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܒܥܐ ܕܬܟܦܢܘܢ ܘܝ ܠܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܓܚܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܒܟܘܢ ܘܬܬܐܒܠܘܢ܀

Apostolorum & Martyrum. 17.

Factum est autem in diebus illis, ut exiret Jesus in montem, precandi gratiâ: illícque pernoctavit in oratione. 12 Et quum illuxisset, 13 advocavit discipulos suos, & selegit ex eis duodecim, quos Apostolos nominavit: Simonem illum, quem nominavit Petram, & 14 Andream fratrem ejus: & Jacobum, & Johannem, & Philippum, & Bartholomæum: Et Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Halphæi, & Simonem, qui vocatur Zelotes: 15 Et Judam filium Jacobi, & Judam 16 Iscariotem, illum qui fuit proditor. Et descendit cum eis Jesus, stetitque in planitie: 17 & cœtus multus discipulorum ejus, & multitudo turbæ populi ex tota Judæa, & ex Jerusalem, & ex ora maritima Tyri & Sidonis: Qui venerant ut audirent sermonem ejus, & sanarentur à morbis suis. Et ii, qui vexabantur à spiritibus immundis, etiam sanabantur. 18 Totáque turba quærebat ad eum accedere: 19 virtus enim prodibat ex eo, omnesque sanabat.

Feriâ VI. hebdomadis IV. Jejunii. 18.

Et sublatis oculis suis ad discipulos suos, ait; 20 O vos beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. O vos beati qui nunc esuritis, 21 quippe qui saturabimini. O vos beati, qui nunc fletis, quippe qui ridebitis. O vos beati quum oderint vos homines, 22 & separaverint vos, vobisque conviciati fuerint, & ejecerint nomen vestrum tanquam improborum propter Filium hominis. Gaudete 23 in illo die & exultate, quoniã merces vestra aucta est in cœlis: sic enim faciebant patres eorũ prophetis. Sed væ vobis divitibus, quoniam recepistis consolationem vestram. 24 Væ 25 vobis O saturi, quoniam esurietis. Væ vobis nunc ridentibus, quoniam flebitis, & lugebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بیست چهار   ذکر نام شاکردان مسیح دوازده

12 * ودران روزها عیسي † بالاي کوه رفت * ازبهر نماز * وانجا معتکف شده بود * براي نماز * وقت
13 صباح شاکردان خود را خواند * وازایشان † دوازده را بر کزید * آنان که نام † ایشانرا رسولان
14 خواند * * اول شمعون که نامش صفا نهاد * واندراوس برادر او * ویعقوب * ویوحنا * وبرتلمي *
15 وفیلیبوس * * ومتي * وتوما * ویعقوب پسر حلفي * وشمعون که غیور † خوانده شد * یعني با رشك *
16 17 * ویهودا یعقوب * ویهوداي سخریوطا † سپارنده * * عیسي با ایشان فرود آمد * ودر دشت † بایستاد *
وجماعت بسیار ازشاکردان * ودیکران * که از یهود * واورشلیم † وازساحل دریا * وصور وصیدا *
18 امده بودند * تا سخنان † او بشنوند * وازرنجهاء † خود خوش شوند * * وآنان که ازجان پلید †
19 زحمت مي کشیدند * وخوش مي شدند * * وهمه جماعت مي خواستند * که نزدیك او †
بیایند * سبب انك قوت ونیرو ازو بدر مي آمد * وهمکنانرا خوش مي کرد

بیست پنج   تعلیم دادن مسیح شاکردانرا

20 * انکه مسیح
بدو چشم نظر بر شاکردان کرد * وکفت خنك شما † مسکینان * که ملکوت خدا ازان شماست *

XXIV. Recensio nominum discipulorum Christi duodecim.

Et in illis diebus Jesus in montem ascendit ad orandum; & illic immoratus est orationi. 12 *Tempore matutino discipulos suos vocavit, & ex illis duodecim elegit, quos nomine Apostolorum vocavit.* 13 *Primum Simeonem, cui nomen Cepham indidit, & Andream fratrem ejus, & Jacobum, & Johannem, & Bartholomæum & Philippum:* 14 *Et Matthæum & Thomam & Jacobum filium Alphæi, & Simeonem, qui Zelotes dictus est, i.e. cum zelo vivens.* 15 *Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem proditorē.* 16 *Jesus cum illis descendit, et in planitie stetit: et turba multa discipulorum, et aliorum, qui ex Judæa et Hierosolyma, et à littore maris, et Tyro et Sidone, venerant ut audirent sermones ejus, et ab ægritudinibus suis sanarentur.* 17 *Et ii qui à spiritu impuro affligebantur: et sanati sunt.* 18 *Et omnis turba quærebant, ut ad eum accederent: eâ de causâ quòd potentia et virtus ab eo exiret, et omnes sanaret.* 19

XXV. Docet Christus discipulos.

Tunc Christus oculis intuitus est discipulos, et dixit; Beati vos pauperes: quia regnum Dei vestrum est. 20

Versio VULGATA LATINA.

12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans
13 in oratione Dei. Et cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos: & ele-
14 git duodecim ex ipsis (quos & Apostolos nominavit) Simonem, quem
cognominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum, & Johannem,
15 Philippum, & Bartholomæum, Matthæum, & Thomam, Jacobum Alphæi,
16 & Simonem, qui vocatur Zelotes, Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem,
17 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & tur-
ba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jeru-
18 salem, & Maritima, & Tyri, & Sidonis, Qui venerant ut audirent eum,
& sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis,
curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exi- 19
bat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: 20
Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis: 21
quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cùm 22
vos oderint homines, & cùm separaverint vos, & exprobraverint, & ejece-
rint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in 23
illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm
hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus, 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis: quia esuri- 25
etis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعِشْرُونَ *

12 وكان في تلك الايام قد خرج ليصلي علي الجبل وكان
13 ساهرا في صلاة الله * فلما كان النهار دعا تلاميذه واختار منهم اثني عشر اوليك الذين سماهم
14 رسلا * هم سمعان الذي سماه الصخرة * واندراوس اخوه * ويعقوب * ويوحنا اخوه * وفيلبس
15 16 وبرتولوماوس * ومتي وتوما * ويعقوب بن حلفا * وسمعان المدعو الغيور * ويهودا بن يعقوب * ويهودا
17 الاسخريوطي الذي صار مسلما * ثم نزل معهم ووقف في موضع مرج مع جمع تلاميذه
18 وكثيرين من الشعب * ومن جميع اليهودية ويروشليم وساحل صور وصيدا * الموافين ليسمعوا
19 منه ويشفيهم من امراضهم * والذين كانوا معذبين من الارواح النجسة كان يبريهم * وكان
20 الجمع يطلبون ان يلمسوه لان قوة كانت تخرج منه ويبري جميعهم * ورفع عينيه الي
21 تلاميذه وقال لهم طوباكم ايها المساكين بالروح فان لكم ملكوت الله * طوباكم ايها الجياع
22 الان فانكم ستشبعون * طوباكم ايها الباكون الان فانكم ستضحكون * طوباكم اذا ابغضكم
23 الناس وطردوكم وعيروكم واخرجوا اسماءكم مثل الاشرار من اجل ابن الانسان * افرحوا في ذلك
24 اليوم وتهللوا فان اجركم عظيم في السماء * هكذا ايضا كان اباوهم يصنعون بالانبياء * لكن
25 الويل لكم ايها الاغنياء * فانكم قد اخذتم عزاكم * الويل لكم ايها الشباع الان فانكم
ستجوعون * الويل لكم ايها الضاحكون الان فانكم ستبكون وتحزنون *

Sectio vigesima.

Et factum est in illis diebus, exiit ad orandum supra montem, & erat vigilans in oratione Dei. 12 *Et cùm factus esset dies, vocavit discipulos suos, & elegit ex eis duodecim illos quos nominavit Apostolos.* 13 *Et sunt, Simon, quem vocavit Petram, & Andreas frater ejus, & Jacobus, & Johannes frater ejus, & Philippus, et Bartholomæus,* 14 *Et Matthæus, et Thomas, et Jacobus filius Halphæi,* 15 *et Simon vocatus Zelotes, Et Judas filius Jacobi, et Judas Iscariotes, qui se fecit proditorem.* 16 *Deindè descendit cum eis, et stetit in loco prati cum cœtu discipulorum suorum, et multis de populo, et ex tota Judæa, et Jerusalem, et maritimis Tyri, et Sydonis,* 17 *Venientibus ut audirent ab eo, et sanaret eos ab infirmitatibus eorum: et qui erant vexati à spiritibus immundis, curabat eos.* 18 *Et turba quærebat tangere eum, quia virtus exibat de illo, et sanabat omnes.* 19 *Et elevavit oculos suos in discipulos suos, et dixit eis; Beatos vos ô pauperes in spiritu, quoniam vestrum est regnum Dei.* 20 *Beati vos ô esurientes nunc; quoniam vos saturabimini. Beati vos ô flentes nunc, quoniam ridebitis.* 21 *Beati vos cùm oderint homines, et persecuti fuerint vos, et contumeliis affecerint vos, et produxerint nomina vestra tanquam improborum, propter filium hominis.* 22 *Gaudete in illa die, et exultate, quoniam merces vestra magna est in cœlo. Sic etiam patres eorum faciebant prophetis.* 23 *Verùm væ vobis ô divites: quia jam recepistis consolationem vestram.* 24 *Væ vobis ô saturi nunc, quia vos esurietis. Væ vobis, ô ridentes nunc, quia vos flebitis, et tristabimini.* 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእምዝ፡ ኮነ፡ በውእቱ፡ መዋዕል፡ ዓርገ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ይጸሊ፡ ወያሰሊ፡ በጸሎት፡
ኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ በእንተ፡ ዘሸሞ፡ ለዘዘሙ፡ ለሐዋርያት፡፡
13 ወጸቢሖ፡ ጸውዖሙ፡ ለአርደኢሁ፡ ወሀረየ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ እምኔሆሙ፡ ወሰመዮ
14 ሙ፡ ሐዋርያተ፡፡ ስምዖን፡ ዘተሰምየ፡ ጴጥሮስ፡ ወእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያዕቆብ፡ ወዮ
15 ሐንስ፡ እኁሁ፡ ወፊልጶስ፡ ወበርተ፡ ሎሜዎስ፡፡ ወማቴዎስ፡ ወቶማስ፡ ወያዕቆብ፡ ዘእ
16 ልፍዮስ፡ ወስምዖን፡ ዘይብልዎ፡ ቀናኢ፡፡ ወይሁደ፡ ዘያዕቆብ፡ ወይሁደ፡ አስቆሮታዊ፡
17 ዘዓለወ፡ አግብኦ፡፡ ወወረደ፡ ምስሌሆሙ፡ ወቆመ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወብዙኃ፡ ሰብ
እ፡ እምአርደኢሁ፡ ወብዙኃን፡ ጥቀ፡ እምሕዝብ፡ ወእምኵሉ፡ ይሁደ፡ ወኢየሩሳሌ
18 ም፡ ወጲሬልዩ፡ ወጰራሊያስ፡ ወጢሮስ፡ ወሲዶና፡ እለ፡ መጽኡ፡ ይስምዕዎ፡ ወይትፈወ
19 ሱ፡ እምደዌሆሙ፡፡ ወእለሂ፡ አጋንንት፡ እኩያን፡ የሐይዉ፡፡ ወኵሉሙ፡ አሕዛ
ብ፡ ይፈቅድዎ፡ ይግስስዎ፡ እስመ፡ ኃይል፡ ይወፅእ፡ እምኔሁ፡ ወያሐዩ፡ ለኵሉ፡፡
በእንተ፡ ብፁዓን፡፡ ወውእቱሰ፡ ኣን
20 ሥአ፡ ላዕይንቲሁ፡ ኀበ፡ አርደኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ብፁዓን፡ ነዳያን፡ እስመ፡ ሎሙ፡ ይ
21 እቲ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ብፁዓን፡ እለ፡ ይርኅቡ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ይጸ
22 ግቡ፡፡ ብፁዓን፡ እለ፡ ይበኪዩ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ይትፌሥሑ፡ ወይሥሕቁ፡፡ ብፁዓ
ን፡ አንትሙ፡ ሶቤ፡ ይጸልኡክሙ፡ ሰብእ፡ ወይፈልጡክሙ፡ ወይዔልሉክሙ፡ ወያወፅኡ፡
23 ለክሙ፡ ስመ፡ እኩየ፡ በእንተ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡ ትፈሥሑ፡ ወተሐሠ
ዩ፡ ይእተ፡ አሚረ፡ ወአንፈርዕጹ፡ እስመ፡ ብዙኅ፡ ዕሤትክሙ፡ በሰማያት፡ እስመ፡ ከ
24 ማሁ፡ ረሰይዎሙ፡ ለነቢያት፡ አበዊሆሙ፡፡ ወባሕቱ፡ ሌለክሙ፡ ለአብዕልት፡ እ
25 ስመ፡ ሰሳጥክሙ፡ ትፍሥሕተክሙ፡፡ ሌለክሙ፡ እለ፡ ትጸግቡ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ት
ርኅቡ፡፡ ሌለክሙ፡ ለእለ፡ ትሥሕቁ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ትበኪዩ፡ ወትላሐዉ፡፡

Et tunc factum est in illo tempore, ascendit in montem orare: & pernoctabat 12
in oratione apud Deum.

De præcipiendis Apostolis.

Et manè vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, & nominavit eos 13
Apostolos: Simonem, qui nominatus est Petrus, & Andream fratrem ejus, Ja- 14
cobum & Johannem fratrem ejus, & Philippum, & Barthlomæum, Et Mathæum, 15
& Thomam, & Jacobum Alphæi, & Simonem quem vocant æmulatorem, Et 16
Jehudam Jacobi, & Jehudam Iscariotem, qui perfidè egit & prodidit eum. Et 17
descendit cum iis, & stetit in deserto, & multi homines à discipulis suis, & per-
multi ex populo, & ex tota Judæa, & Hierusalem, & Piralio, & Piraliâ, & Tyro
& Sidone: Qui venerunt audire eum, & sanari à morbis suis: Et *qui vexaban-* 18
tur dæmonibus malis, sanescebant. Et totus populus quærebat tangere eum: quia 19
virtus exibat ab illo, & sanabat omnes.

De Beatitudinibus.

Et ipse levavit oculos suos ad discipulos suos, & dixit iis; Beati pauperes: quia 20
illorum est regnum Dei. Beati esurientes nunc: quoniam saturabuntur. Beati 21
flentes nunc: quia gaudebunt & ridebunt. Beati vos *eritis*; quum oderint vos 22
homines, & separaverint vos, & exprobraverint vobis, & emiserint de vobis
nomen malum propter Filium hominis. Gaudete & exultate illo die, & salite: 23
quia multa *est* merces vestra in cœlis, quoniam similiter fecerunt prophetis
patres eorum. Sed væ vobis divitibus: quia plenè recepistis consolationem ve- 24
stram. Væ vobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ vobis ridentibus 25
nunc: quia flebitis & lugebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 خنك شما که این ساعت † کرسنه شدید * که سیر شوید * خنك شما که این ساعت † در
22 کریستید * که بخندید * * خنك شما وقتي † که مردم شمارا دشمن دارند * وشمارا دور
23 اندازند * وبر شما عیب کنند * ونام شما بسوسي † بدر اورند * عوض فرزند آدمي * * دران روز
شاد وخرم شوید * که مزد شما در اسمان † بسیارست * وپدران ایشان نیز این چنین باپیغمبران
مي کردند *

بیست شش   درنکوهش توانکران ومال داران

24 25 * واي بر شما توانکران که کراي شما یافتید * * واي بر شما سیران که کرسنه شوید * واي
بر شما که در خنك اید عاقبت † بکریید * واندوهناك شوید *

Beati vos qui hâc horâ esuritis: quia saturabimini. Beati vos qui hâc horâ in fletu estis, quia ridebitis: 21 *Beati estis, quo tempore etiam homines vos odio habuerint, et expulerint vos, et vos ignominiâ affecerint, et nomen vestrum malignè extulerint propter Filium hominis.* 22 *In illo die gaudete et lætamini; quia merces vestra in cœlo multa est: et patres eorum etiam similiter cum prophetis egerunt.* 23

XXVI. In vituperationem divitum & opulentorum.

Væ vobis divitibus, quia mercedem vestram repertstis. 24 *Væ vobis saturis, quia esurietis. Væ vobis qui in risu estis: posteà lugebitis et mæsti eritis.* 25

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Væ vobis cùm benè vobis dixerint omnes homines: secundùm hæc enim fa-
26 (μ) Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐ-
ciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico audientibus;
27 ποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. (ν) Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν,
Diligite inimicos vestros, benefacite odio habentibus vos: Benedicite
28 Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Εὐλογεῖτε
maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.
τοὺς καταρωμένους (ξ) ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab auferente tuum
29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
vestimentum, & tunicam ne prohibueris: Omni autem petenti te, da: &
30 τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν (ο) χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ
ab auferente tua, ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis diligentes
32 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας
vos, quæ vobis gratia est? etenim peccatores diligentes se diligunt.
ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? etenim pecca-
33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-
tores hoc ipsum faciunt. Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ
34 τωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν (ρ) δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία
vobis gratia est? Etenim peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ (σ) οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date,
τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, 35
nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi:
μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν (τ) πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ (υ) τοῦ ὑψίστου·
quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes,
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, 36
sicut & Pater vester misericors est. Et ne judicate, & non judicabimini:
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. Καὶ μὴ (φ) κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· 37
Ne condemnate, & non condemnabimini: Absolvite, & absolvemini. Date,
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδοτε, 38
& dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, &
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ
supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe eâ mensurâ quâ mensi fueritis,
ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur vobis. Dicebat autem similitudinem ipsis; Nunquid potest cæcus
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς 39
cæcum ducere? nónne ambo in foveam cadent?
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

MS. A. (μ) Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες (ν) Ἀλλὰ (ξ) ὑμᾶς, προσεύχεσθε (ο) χιτῶνά σου μὴ (π) ἵνα ποιοῦσιν ὑμᾶς οἱ (ρ) δανείζετε (σ) ἁμαρτωλοὶ (τ) πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ (υ) ὑψίστου· (φ) κρίνετε, ἵνα μὴ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܟܕ ܢܗܘܘܢ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܫܦܝܪܬܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܢܒܝܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܐܒܗܝܗܘܢ.
27 * ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܫܡܘܥܝܐ. ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ. ܘܥܒܕܘ ܕܫܦܝܪ ܠܣܢܐܝܟܘܢ.
28 * ܘܒܪܟܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܛܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܒܩܛܝܪܐ.
29 * ܘܠܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܩܪܒ ܠܗ ܐܚܪܬܐ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܡܪܛܘܛܟ ܠܐ ܬܟܠܝܘܗܝ ܐܦ ܟܘܬܝܢܟ.
30 * ܠܟܠ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܠ ܠܗ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܒܥ.
31 * ܘܐܝܟܢܐ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ.
32 * ܐܢ ܓܝܪ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܓܝܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗܘܢ ܪܚܡܝܢ.
33 * ܘܐܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܠܟܘܢ ܛܒܬܐ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܓܝܪ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ.
34 * ܘܐܢ ܡܘܙܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܢܫ ܕܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܥ ܡܢܗ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܓܝܪ ܠܚܛܝܐ ܡܘܙܦܝܢ ܕܗܟܘܬ ܢܬܦܪܥܘܢ.
35 * ܒܪܡ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܛܒܘ ܠܗܘܢ ܘܐܘܙܦܘ ܘܠܐ ܬܦܣܩܘܢ ܣܒܪܐ ܕܐܢܫ. ܘܢܗܘܐ ܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܘܬܗܘܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܡܪܝܡܐ. ܕܗܘ ܒܣܝܡ ܗܘ ܥܠ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܟܦܘܪܐ.
36 * ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܡܪܚܡܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܡܪܚܡܢܐ ܗܘ.
37 * ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܬܚܝܒܘܢ ܘܠܐ ܡܬܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܫܪܘ ܘܡܫܬܪܝܢ ܠܟܘܢ.
38 * ܗܒܘ ܘܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. ܒܟܝܠܬܐ ܛܒܬܐ ܘܡܕܝܩܬܐ ܘܡܫܦܥܬܐ ܢܪܡܘܢ ܒܥܘܒܟܘܢ. ܒܗܝ ܓܝܪ ܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܬܟܝܠ ܠܟܘܢ.
39 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܠܡܐ ܡܫܟܚ ܣܡܝܐ ܠܣܡܝܐ ܠܡܕܒܪܘ. ܠܐ ܬܪܝܗܘܢ ܒܓܘܡܨܐ ܢܦܠܝܢ.

Væ vobis, quum benè dixerint de vobis homines; sic enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. 26
At vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos. 27
Et benedicite iis, qui vobis malè precantur; & orate pro iis, qui vos per vim abducunt. 28
Et qui percusserit tibi maxillam, præbe ei alteram: & ab eo qui abstulerit pallium tuum, ne tuam etiam tunicam prohibeto. 29
Cuilibet poscenti à te, dato: & ab eo qui abstulerit quod tuum est, ne repetito. 30
Et prout vultis faciant vobis homines, itidem & vos eis facite. 31
Si enim diligitis eos qui diligunt vos, quænam est gratia vestra? quandoquidem & peccatores, eos à quibus diliguntur, amant. 32
Et si benefeceritis iis, qui benefaciunt vobis, quænam est gratia vestra? quandoquidem & peccatores itidem faciunt. 33
Et si mutuum dederitis ei, à quo putatis vobis repensum iri, quænam est gratia vestra? Nam etiam flagitiosi flagitiosis mutuũ dant, ut æquè recipiant. 34
Verùm diligite inimicos vestros, & benefacite eis, mutuúmque date, neque frustretis expectationem ullius: & erit copiosa merces vestra, eritísque filii Altissimi, quippe qui suavis sit erga improbos & ingratos. 35
Estote ergò misericordes, sicut & pater vester misericors est. 36

Ad vesperas quartâ Feriâ hebdomadis primæ Jejunii, ac de Patribus. 19.

Ne judicate, & non judicabimini: ne condemnate, & non condemnabimini; absolvite, & absolvemini. 37
Date, & dabitur vobis: mensurâ optimâ & compressâ, profusâque injicient in sinum vestrum. Eâdem enim mensurâ quâ metimini, remensum fiet vobis. 38
Et subdidit eis Jesus parabolam, Num potest cæcus cæcum ducere? nónne ambo in foveam cadent? 39

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * واي بران دم كه مردم براي شما نيكي كويند زيرا پدران ايشان با پيغمبران † دروغ چنان مي كردند • بيست هفت • پيش همه كس فروتن بودن

27 * شما را مي كويم اي شنونكان دشمنان خود را دوست داريد • وهر چه نيكترست بكنيد • با ايشان • كه بشما را نخواهند • 28 وافرين كنيد بر ايشان • كه بر شما † نفرين كنند • ونماز كنيد بر ايشان كه شما را بقهر وسخره برند • بيست هشت • براي بردباري

29 * هر كه بر روي تو برند • تو روي ديكر پيش او دار • وهر كه قباي † تو بستاند • تو پيراهنت نيز بدو ده • 30 * وهر كه از تو بخواهد • بدو بخش • وهر كه چيزي ترا بستاند اورا تقاضا مكن • 31 * چنانك مي خواهيد كه مردم ديكر با شما كنند • شما نيز با ايشان كنيد • 32 * واكر دوست داريد آن كسانرا كه شمارا دوست دارند فضل شما كدامينست • كنه كاران نيز دوست دارند • 33 * واكر نيكي بدايشان كنيد كه با شما نيكي كنند • فضل شما چه باشد • كنه كاران نيز همين مي كنند • 34 * واكر بكسي قرض دهيد باميد باز خواهيد • چه ثواب شما را باشد • كنه كاران وسود خوران نيز قرض دهند • وباز ستانند •

Væ illi momento, quo homines de vobis bonum dixerint: quoniam patres ipsorum cum pseudoprophetis sic fecerunt. 26

XXVII. Coram omni homine demitti.

Vobis dico, ô auditores, inimicos vestros diligite, & optimum quid facite cum eis, qui vobis bene non volunt. Et benedicite iis, qui vobis maledicunt, & orate pro iis, qui vos vi & compulsione ferunt. 27 28

XXVIII. De patientia.

Quicunque tibi maxillam percusserit, tu maxillam alteram ei præbe: & quicunque tunicam tuam tollit, tu indusium tuum etiam illi da. Et quicunque à te petierit, illi largitor: & quicunque rem tuam abstulerit, ab eo ne exigas. Quemadmodum vultis ut homines alii vobiscum agant, vos etiam cum illis agite. Si enim amore complectimini eos, qui vos amore complectuntur, quid eximii vobis est? Peccatores etiam idem exercent. Et si bonum illis facitis, qui vobis bonum faciunt, excellentia vestra quænam erit? Peccatores etiam idem faciunt. Et si mutuò datis, cum spe hac, fore ut repetatis, quid præmii vobis erit? Peccatores & publicani etiam mutuò dant, & recipiunt. 29 30 31 32 33 34

Versio VULGATA LATINA.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines: secundùm hæc enim faciebant pseudopro-
27 phetis patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis; Diligite inimicos vestros, be-
28 nefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro
29 calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. Et ab
30 eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem
31 petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis ut faci-
32 ant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis eos, qui vos dili-
33 gunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & pecca-
34 tores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere: quæ
gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros: benefacite, & mutuum date; 35
nihil indè sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia
ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes, sicut & 36
Pater vester misericors est. Nolite judicare, & non judicabimini: nolite con- 37
demnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabi- 38
tur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem
dabunt in sinum vestrum. Eâdem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remeti-
etur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem; Nunquid potest cæcus cæ- 39
cum ducere? nónne ambo in foveam cadunt?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * الويل لكم اذا قال الناس فيكم قولا حسنا فان اباءهم هكذي فعلوا بالانبياء الكذبة *
27 * لكني اقول لكم ايها السامعون احبوا اعداءكم واحسنوا الي من يبغضكم * 28 باركوا لاعنيكم وصلوا علي من يطردكم *
29 ومن لطمك علي خدك حول له الاخر * ومن اخذ ثوبك فلا تمنعه رداءك *
30 وكل من سالك فاعطه ولا تطالب من ياخذ مالك * 31 وكما تحبون ان يفعل الناس بكم فكذلك اصنعوا انتم بهم *
32 فان كنتم انما تحبون من يحبكم فاي اجر لكم * ان الخطاة يحبون من يحبهم *
33 وان كنتم انما تحسنون الي من يحسن اليكم فاي فضل لكم * ان الخطاة ايضا يصنعون هكذي *
34 فان كنتم انما تقرضون الذين تؤملون ان يستوفوا منهم فاي فضل لكم * ان الخطاة ايضا يقرضون الخطاة لياخذوا منهم العوض *
35 لكن احبوا اعداءكم واحسنوا اليهم * واقرضوا ولا تقطعوا رجاء احد ليكون اجركم كبيرا وتكونوا بني العلي * لانه رحيم علي غير المنعمين والاشرار *
36 وكونوا رحماء مثل ابيكم الرحيم *
37 لا تدينوا فما تدانوا * [ولا توجبوا الحكم علي احد فما يحكم عليكم] اعفوا يغفر لكم *
38 اعطوا فتعطوا بمكيال صالح مملو فايض مهزوز ملقي في حضونكم * لانه بالكيل الذي تكيلون يكال لكم * الفصل الحادي والعشرون *
39 ثم قال لهم مثلا اخر هل يستطيع اعمي ان يقود اعمي اليس يقعان كلاهما في حفرة *

Væ vobis cùm dixerint homines de vobis verbum jucundum, quia patres eorum sic fecerunt prophetis falsis. 26
Sed ego dico vobis, O auditores, Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos. 27
Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro iis qui persequuntur vos. 28
Et qui percusserit te super genam tuam, verte ei alteram: & ei qui acceperit vestem tuam, ne deneges pallium tuum. 29
Et quicunque petierit à te, da illi: & ne repetas ab eo qui accipit bona tua. 30
Et quemadmodum optatis ut faciant homines erga vos, sic agite vos erga illos. 31
Et verò si diligatis eos qui diligunt vos, quæ merces erit vobis? nam peccatores diligunt eum qui diligit eos. 32
Et si bene feceritis eis, qui benefaciunt vobis, quæ excellentia erit vobis? Sanè peccatores etiam faciunt sic. 33
Et quidem si mutuum dederitis iis, à quibus speratis vos recuperaturos, quæ præstantia erit vobis? nam peccatores etiam mutuum dant peccatoribus, ut accipiant ab eis compensationem. 34
Verùm diligite inimicos vestros, & benefacite illis: & mutuum date: & ne fraudetis spem ullius: ut sit merces vestra magna, & sitis filii Altissimi, quia ipse est misericors erga non beneficos & malos. 35
Estote igitur misericordes instar patris vestri misericordis. 36
Ne judicetis, & non judicabimini: [& nè condemnetis aliquem, & non condemnabimini.] Dimittite, & dimittetur vobis. 37
Date, et dabitur vobis in mensura bona, plena, superabundante, agitatâ, projecta in sinus vestros. Quoniam in mensura qua metiemini, metietur vobis. 38

Sectio vigesima prima.

Deindè dixit illis similitudinem aliam: Nunquid potest cæcus ducere cæcum? nónne cadent ambo in foveam? 39

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

Væ vobis quum bonum dixerit populus de vobis: quia similiter fecerunt 26
pseudoprophetis patres eorum. Et vobis dico audientibus me, Diligite ini- 27
micos vestros, & facite bonum iis qui oderunt vos. [Benedicite] maledicenti- 28
bus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et percutienti te in maxillam 29
tuam præbe alteram, & ab eo qui abstulit tibi vestimentum, tunicam tuam etiam
ne prohibeas. Omni qui petit te, dato; & ei qui abstulit tibi bona tua, ne pro- 30
hibeas. Et prout vultis ut faciat vobis homo, similiter facite illis vos. Et si 31
solummodò eos qui dilexerunt vos dilexistis, quæ igitur merces vestra? peccato- 32
res enim hoc faciunt, se diligentes diligunt. Et si benefeceritis iis qui benefa- 33
ciunt vobis; quænam igitur merces vestra? peccatores similiter faciunt. Et si 34
mutuum dederitis his à quibus speratis quod retribuent, quænam merces vestra?
peccatores mutuum dant peccatoribus, ut retribuant iis æqualia. Et nunc diligi- 35
te inimicos vestros, & benefacite iis, & mutuum date non sperantes quòd retri-
buetur, & erit merces vestra, & eritis filii Altissimi, quia ipse bonus
est super bonos & super malos. Et estote misericordes sicut pater vester 36
cœlestis, quia misericors est. Et ne judicate ut ne judicemini, ne faciatis 37
injuriam & non facient injuriam vobis; serva, & servabunt vos. Date, &
dabunt vobis: mensuram bonam & plenam plenam, & impulsam, & coagitatam 38
dabunt in sinum vestrum: & in qua mensura mensi estis, metientur vobis. Et 39
parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; Potestne cæcus cæcum ducere? nonne
ambo cadent in foveam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * بايد كه شما دشمنان خود را دوست داريد * وبا ايشان خوش باشيد • وقرض بشان بدهيد • وكسي را نا اميد مكردانيد • كه مزد شما بسيار شود • وفرزندان بلندي خوانده شويد • بر بدان وبدكافران † خير انديشيد • وباشفقت باشيد • 36 چنانك پدر شما بر همه شفقت مي كند •

بيست نه سپارش براي داوري

37 * داوري مكنيد تا در داوري نيفتيد • بر كسي كناه مكيريد • تا كسي بر شما كناه نكيرد • آزاد كنيد • تا شما نيز آزاد شويد •

38 * ببخشيد • تا شما را نيز ببخشند • وبه پيمانه نيك وفراخ • وبالامال • در دامن شما بريزند • بدان پيمانه كه بپيمائيد براي شما پيموده شود •

سي مثل نابينا

39 † * وبراي ايشان † مثلي آورد • كه چون نابينا راهبر وبليل نابينا شود • زود بيني كه هر دو † درچاه افتند •

Oportet ut vos inimicos vestros diligatis, & illis benigni sitis, & illis detis, & quempiam ne faciatis spe frustratum; ut merces vestra multa erit, & filii Excelsi vocemini: is enim malos & ingratos benevolè & misericorditer afficit. Estote ergo, quemadmodum Pater vester omnibus misericordiam facit. 35 36

XXIX. Præceptum de judicio.

Judicium ne faciatis, ut in judicium non incidatis: cuipiam crimen ne inferatis, ne quis vobis crimen inferat: absolvite ut vos etiam absolvamini. Donate ut vobis etiam donetur, & mensurâ bonâ, & amplâ, & redundante, in sinum vestrum infundant: eâdem enim mensurâ quâ metimini, vobis metientur. 37 38

XXX. Parabola cæci.

Et illis parabolam protulit; Cum cæcus, inquit, cæci dux & monstrator fuerit, cito videbis, quod ambo in foveam cadant. 39

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Non est discipulus super magistrum *suum*: perfectus autē omnis erit sicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ δι-
gister ejus. Quid autem vides festucam *quæ* in oculo fratris tui,
41 δάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in *proprio* oculo non *animadvertis*? Aut quomodò potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam *quæ* in oculo tuo, ipse
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perspicies *ejicere* festucam in oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim est arbor *pulchra faciens fructum putrem*: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum *pulchrum*. Unaquæque enim arbor de *proprio* fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
scitur: Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum:
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo thesauro *cordis sui* profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os *ejus*. Quid autem
46 ρόν. ἐκ (χ) γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ
me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis *veniens* ad
με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός 47
me, & *audiens* meos sermones, & *faciens* eos, ostendam vobis cui sit similis.
με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
Similis est homini ædificanti domum, qui fodit *& profundum fecit*, & posuit fun-
Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θε- 48
damentum supra petram: Inundatione autem factâ, illisum est flumen
μέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
At audiens & non *faciens*, similis est homini ædificanti domum super terram
Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν 49
sine fundamento, *cui* illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina
χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθέως ἔπεσε· καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
domûs illius magna.
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. ζ'.

IH'
Postquàm autem *implevit* omnia verba sua in aures plebis, intra-
(a) Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλ- 1
vit *in* Capharnaum. Centurionis autem cujusdā servus malè habens *futurus*
θεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελ- 2
erat *interire*, qui erat illi pretiosus.
λε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

MS.A. (χ γὰρ περισσεύματος καρδίας Κεφ. ζ'. MS.A. (a) Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܪܒܗ. ܟܠ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܓܡܝܪ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ. * ܡܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. ܩܪܝܬܐ ܕܝܢ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܐܡܪ ܠܐܚܘܟ. ܐܚܝ ܫܒܘܩ ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܗܐ ܓܝܪ ܩܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܚܙܐ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. * ܠܐ ܐܝܬ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ. ܐܦܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ. * ܟܠ ܐܝܠܢ ܓܝܪ ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ ܡܬܝܕܥ. ܠܐ ܓܝܪ ܠܩܛܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܬܐܢܐ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܣܢܝܐ ܩܛܦܝܢ ܥܢܒܐ. * ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܛܒܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ. ܡܢ ܬܘܬܪܐ ܓܝܪ ܕܠܒܐ ܡܡܠܠܢ ܣܦܘܬܐ. * ܡܢܐ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ. ܘܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܠ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܫܡܥ ܡܠܝ ܘܥܒܕ ܠܗܝܢ. ܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܠܡܢܐ ܕܡܐ. * ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ. ܘܚܦܪ ܘܥܡܩ. ܘܣܡ ܫܬܐܣܘܗܝ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܡܠܝܐ. ܢܩܫ ܡܠܝܐ ܒܒܝܬܐ ܗܘ. ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܠܡܙܝܥܘܬܗ. ܫܬܐܣܘܗܝ ܓܝܪ ܥܠ ܫܘܥܐ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ. * ܘܗܘ ܕܫܡܥ ܘܠܐ ܥܒܕ. ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܥܦܪܐ ܕܠܐ ܫܬܐܣܬܐ. ܘܟܕ ܢܩܫ ܒܗ ܢܗܪܐ. ܡܚܕܐ ܢܦܠ. ܘܗܘܬ ܡܦܘܠܬܗ ܕܒܝܬܐ ܗܘ ܪܒܬܐ. 49

*ܩܦܠܐܘܢ *ܙ*

1 * ܘܟܕ ܫܠܡ ܟܠܗܝܢ ܡܠܘܗܝ ܠܡܫܡܥܬܗ ܕܥܡܐ. ܥܠ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. * ܘܥܒܕܗ ܕܩܢܛܪܘܢܐ ܚܕ ܕܝܩܝܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܟܪܝܗ ܗܘܐ ܘܡܛܐ ܗܘܐ ܠܡܡܬ. 2

40 Non est discipulus præstantior magistro: verùm enimverò quisquis perfectissimus, erit instar magistri sui. 41 Quid enim intueris festucam, quæ est in oculo fratris tui, trabs autem quæ est in oculo tuo, non apparet tibi? 42 Vel quomodo potes dicere fratri tuo, Frater mi, sine ejiciam festucam ex oculo tuo; quum ecce trabs quæ est in oculo tui ipsius, non appareat tibi? Simulator, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies (*lumen acquires*) ad educendum festucam ex oculo fratris tui. 43 Non est arbor bona, quæ edat fructus malos; nec arbor mala, quæ edat fructus bonos. 44 Omnis enim arbor ex fructibus suis dignoscitur. Nunquid enim colligunt è spinis ficus? nec etiam è rubo vindemiant uvas. 45 Vir bonus è bonis thesauris cordis sui depromit bona, & homo nequam ex thesauris malis cordis sui depromit mala: siquidem ex reliquiis cordis loquuntur labia. 46 Quid me vocatis, Domine mi, Domine mi, & quod dico non facitis? 47 Quicunque venit ad me, & audit sermones meos, eosque exequitur, ostendam vobis cui similis sit. 48 Similis est viro ædificanti domum, qui fodit & excavavit, posuitque fundamentum super petram. Cùm autem ingruisset inundatio, impegit inundatio in domum illam, nec potuit eam concutere: positum enim erat ejus fundamentum super petram. 49 Is autem qui audit, & non exequitur, similis est viro ædificanti domum super pulverem absque fundamento: quumque impegisset in eam flumen, illicò cecidit, fuitque casus domûs illius maximus.

Ad oblationem dominicæ IV. Jejunii. 10.

CAP. VII.

1 Quumque absolvisset hos omnes sermones audiente populo, ingressus est Jesus Capharnahum. 2 Servus autem Centurionis cujusdam malè affectus erat, qui quidem erat ipsi charus, ac propè moribundus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 *نيست شاكرد بيشتر از خداوند خود * هر شاكرد كه تمامي خواهد همچون
خداوند خود بشود * سي يك سپارش براي اعتراض *چگونه خاشاك را 41
كه درچشم برادر تست مي بيني * [وان ستونرا كه درچشم تست نمي نكري *
يا چگونه ببرادر خود بكويي بكذار مرا تا آن خاشاك از چشم تو بدر آرم] وار ستوني كه در 42
چشم تست * غم نمي خوري * وترا نموده نمي شود * اي منافق نخست ستونرا از چشم خود
بدر اور * وانكه غم خاشاك چشم برادرت ميكن * هر كز درخت نيك ميوه بد ندهد * ونه 43
نيز درخت شوم وبد ميوه نيك دهد * براي انك هر درختي از ميوه خود شناخته شود 44
هر كركسي از درخت خار انجير نچينند * ونه از عوسج يعني تلو انكور خورد *
* مرد نيك انديش از كنج دل خود نيكها بدر آرد * ومرد بد وشوم از خبثهاء 45
وشوميها كه در دل اوست * بيرون كند * از افزوني دل لبها سخن كويند * چه فايك 46
كه مرا خداوند * خداوند * مي خوانيد * وبهر چه بشما مي كويم * فرمان نمي بريد *
سي دو مثل خانه وبنياد بر سنك
*كساني پيش 47
من بيايند * وسخنان مرا بشنوند * وبدان كاركنند * من بر شما روشن كنم كه مانند كيستند *

40 *Non est discipulus præstantior domino suo: omnis discipulus qui perfectionem cupierit, velut dominus suus erit.*

XXXI. Præceptum de objectione *culpæ*.

41 *Quomodo festucam, quæ in oculo fratris tui est, vides; columnā autem illā, quæ in oculo tuo est non cernis?* 42 *Aut quomodo fratri tuo dicas, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam, de columna autem, quæ in oculo tuo est, non es solicitus, neque tibi videtur? O hypocrita, primùm trabem ex oculo proprio extrahe, deinde curam festucæ oculi fratris tui age.* 43 *Haud unquam arbor bona fructum malum dat, neque etiam arbor prava & mala fructum bonum dat.* 44 *Eò quod omnis arbor ex fructu suo cognitus sit. Nemo unquam ex arbore spinæ colligit ficus, neque ex rhamno (i. e. rubo) comedit* quisquam *uvas.* 45 *Homo boni studiosus ex thesauro cordis sui bona profert: & homo malus & pravus ex improbitatibus & pravitatibus, quæ in corde ejus sunt, profert: ex abundantia cordis labia loquuntur.* 46 *Quid prodest, quòd me Domine, Domine, vocetis: in omni autem quod vobis dico mandatum* meum *non fertis?*

XXXII. Parabola domûs & fundamenti in petra.

47 *Qui ad me veniunt, et sermones meos audiunt, et eos opere præstant, ego vobis clarum faciā cui similes sint.*

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister ejus. 41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras? 42 Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. 43 Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. 44 Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. 45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. 46 Quid autem vocatis me, Domine, Domine: & non facitis, quæ dico? 47 Omnis qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: 48 Similis est homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem factâ, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat super petram. 49 Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

1 Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. 2 Centurionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 *ليس تلميذ افضل من معلمه * فليكن كل احد مستعدا مثل معلمه * لماذا تنظر القذا 41
الذي في عين اخيك ولا تتامل السارية التي في عينك * او كيف تستطيع ان تقول لاخيك 42
[يا اخي] دعني اخرج القذا من عينك وانت لا تنظر الخشبة التي في عينك * يا مرائي
ابدا باخراج الخشبة من عينك وحينئذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * ليست شجرة 43
صالحة تخرج ثمرا رديا ولا ايضا شجرة ردية تثمر ثمرا صالحا * وكل شجرة تعرف من ثمرها * 44
لانه ليس يجمع من الشوك تين ولا يقطف من العليق عنب * الرجل الصالح من الذخاير 45
الصالحة التي في قلبه يخرج الصالحات * والشرير من الذخاير الشريرة يخرج الشرور * لان الفم
ينطق بفضل ما في القلب * لماذا تدعوني يا رب [يا رب] ولا تفعلون ما اقوله * كل من ياتي 46 47
الي ويسمع كلامي ويعمل به اعلمكم ماذا يشبه * يشبه رجلا بنى بيتا بعد ان حفر وعمق 48
ووضع الاساس على صخر * فلما جاء المطر الكثير وصدم النهر ذلك البيت فلم يقو ان يحركه *
لان اساسه كان مبنيا جيدا على صخر * والذي يسمع ولا يعمل يشبه رجلا بنى بيتا على 49
الارض بغير اساس * فلما صدمه النهر سقط لوقته * وكان سقوط ذلك البيت عظيما *

* الفصل الثاني والعشرون *

1 * ولما اكمل كلامه في مسامع الشعب دخل
كفرناحوم * وكان عبد لقايد المائة مريضا قد قارب الموت وكان كريما عنده * 2

40 *Non est discipulus excellentior magistro suo: sed sit unusquisque aptus sicut magister suus.* 41 *Quid intueris festucam quæ est in oculo fratris tui, & non perpendis trabem quæ est in oculo tuo?* 42 *Aut quomodo potes dicere fratri tuo, [frater mi,] Sine me ejicere festucam de oculo tuo: & tu non percipis trabem quæ in oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere trabem de oculo tuo, & tunc satages ut extrahas festucam de oculo fratris tui.* 43 *Non est arbor bona quæ producit fructum malum: neq; etiam arbor mala fructificat fructum bonum.* 44 *Et omnis arbor cognoscitur ex fructu suo. Non enim colliguntur ex spinis ficus, neque vindemiatur de rubo uva.* 45 *Vir bonus de thesauris bonis, qui sunt in corde ipsius, profert bona: & malus de thesauris malis, profert mala: quoniam os loquitur ex abundantia ejus quod est in corde.* 46 *Quare vocatis me, O Domine, ô Domine, & non facitis quæ dico?* 47 *Quicunque venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: significabo vobis cui rei comparetur.* 48 *Comparatur homini qui ædificavit domum, postquam fodit, & altè cavavit, & posuit fundamentum supra petram: cumque venisset pluvia multa, & allisisset flumen illam domum, non valuit dimovere eam, quia fundamentum ejus erat ædificatum benè supra petram.* 49 *At qui audit, & non facit, assimilatur homini, qui ædificavit domum super terram sine fundamento: & cùm allisisset eam flumen, cecidit statìm. Et fuit casus illius domûs magnus.*

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

1 *Et cùm absolvisset verba sua in auribus plebis, intravit Capharnahum.* 2 *Et erat servus quidam Centurionis infirmus, jam proximus morti, & erat carus apud eum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 አልቦ ፡ ረድእ ፡ ዘይሔይስ ፡ እመሊቁ ፡ መጠኑ ፡ ለኵሉ ፡ ይኩን ፡ ከመ ፡ ሊቁ ፡፡
41 ለምንትኑ ፡ ትኔጽር ፡ ሐሠረ ፡ ዘውስተ ፡ ዓይነ ፡ ቢጽከ ፡ ወኢትሬኢ ፡ ሰረዌ ፡ ዘውስተ ፡
42 ዓይንከ ፡፡ ወእፎ ፡ ትክል ፡ ብሂሎቶ ፡ ለቢጽከ ፡ ተዐገሥ ፡ እኁየ ፡ እውፅእ ፡
ሐሠረ ፡ እምዓይንከ ፡ ወኢትሬኢ ፡ ሰረዌ ፡ ዘውስተ ፡ ዓይንከ ፡፡ መድልው ፡ አውጽእ ፡ ቅ
ድመ ፡ ሰረዌ ፡ እምዓይንከ ፡ ወአሜሃ ፡ ትኔጽር ፡ ታውፅእ ፡ ሐሠረ ፡ እምዓይነ ፡ ቢጽ
43 ከ ፡፡ አልቦ ፡ ዕፅ ፡ ሠናይ ፡ ዘይፈሪ ፡ እኩየ ፡ ወአልቦ ፡ ዕፅ ፡ እኩይ ፡ ዘይፈሪ ፡ ሠናየ ፡፡
44 ወኵሉ ፡ ዕፅ ፡ እምፍሬሁ ፡ ይትዐወቅ ፡፡ ወኢየአርሩ ፡ በለስ ፡ እመአሥዋክ ፡ ወኢ
45 ይቀሥሙ ፡ አስካለ ፡ እምአሜከላ ፡፡ ኄር ፡ ብእሲ ፡ እምሠናይ ፡ መዝገበ ፡ ልቡ ፡
ያወፅእ ፡ ለሠናይት ፡ ወእኩይሰ ፡ ብእሲ ፡ እምእኩይ ፡ መዝገበ ፡ ልቡ ፡ ያወፅእ ፡ ለእኪት ፡
46 እስመ ፡ ዘእምተረፈ ፡ ልብ ፡ ይነብብ ፡ አፍ ፡፡ ለምንትኑ ፡ ትብሉኒ ፡ እግዚኦ ፡
47 እግዚአብሔር ፡ ወኢትገብሩ ፡ ዘእቤለክሙ ፡፡ ኵሉ ፡ ዘይመጽእ ፡ ኀቤየ ፡ ወይሰ
48 ምዕ ፡ ቃልየ ፡ ወይገብሮ ፡ አርአየክሙ ፡ ዘይመስል ፡፡ ይመስል ፡ ብእሲ ፡ ጠ
ቢበ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ወከረዮ ፡ ወአዕመቆ ፡ ወሠረረ ፡ መሠረቶ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ፡
ወብዙኅ ፡ አፍላግ ፡ መጺኦሙ ፡ ገፍዕዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፡ ወስእንዎ ፡ ለአንቀልቅሎ
49 ቶ ፡ እስመ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ፡ ተሠረረ ፡ ወሠናየ ፡ ተሐንጸ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይሰምዓኒ ፡
ቃልየ ፡ ወኢይገብሮ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ መልዕልተ ፡ ምድር ፡ ዘእንበለ ፡
መሠረት ፡ ወገፍዕዎ ፡ ወሐደግዎ ፡ ወወድቀ ፡ ሶቤሃ ፡ ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ድቀቱ ፡፡

1 በእንተ ፡ መስፍን ፡፡
2 ወፈጺሞ ፡ ነጊሮቶሙ ፡ ቃሎ ፡ ለሕዝብ ፡ ቦአ ፡ ቅፍርናሆም ፡፡ ወሃሎ ፡ አሐዱ ፡
መስፍን ፡ ወገብሩ ፡ ደዊ ፡ ወአልጸቀ ፡ ይሙት ፡ ወክቡር ፡ ውእቱ ፡ በኀቤሁ ፡፡

40 Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut magister ejus? 41 Quid aspicis paleam quæ *est* in oculo fratris tui; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo? 42 Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo? Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut educas paleam ex oculo proximi tui. 43 Non est arbor bona quæ facit fructum malum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. 44 Et omnis arbor ex fructu suo cognoscitur: & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas è rubo. 45 Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam: quoniam ex abundantia cordis loquitur os. 46 Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico vobis? 47 Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; indicabo vobis cui similis sit: 48 Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum suam, & fodit, & profundam fecit eam: & posuit fundamen ejus super petram, & multa flumina venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. 49 Et qui audit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit statim: & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

1 Et quum finisset loqui populo, intravit Capernaum. 2 Et fuit quidam centurio, & servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat: & pretiosus fuit apud eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

48 *مردي را مانند * كه اساس عمارت كند * وبنياد انرا بسنك واهك براورد * وخانه را بران
محكم كرد * بعد ازان بارندكي شد * وسيلاب سخت درسيد * ودران خانه بجنبيد * هيچ
افت بدان خانه نرسيد سبب انك بنياد واساس ان بر سنك بود * وانك سخن من بشنود وبدان 49
كار نكند * مانند مرديست كه بنياد خانه اورا بر خاك نهد * بي اساس * چون سيلاب
بدان بجنبيد همانندم افتاد * وافتادن آن دشخوار باشد

سي سه خوش كردن مسيح پسر اميرصد را

1 * وچون عيسي سخن خود را تمام كرد * ازانجا بكفرناحوم در آمد * بنده ازان امير شهر سخت
2 دشخوار رنجور بود * وبمرك نزديك شد * واين بنده را عظيم دوست داشتي * وپيش او عزيز بود *

48 *Homini similes sunt, qui initium ædificii fecit, & fundamentum ejus petræ & calci imposuit, & domum super illud firmiter struxit: postea imber factus est, & torrens vehementer ingruebat, & in domum illam illisus est: sed nihil mali illi domui contigit, eâ de causâ quod fundamentum & substructio ejus super petram esset.* 49 *Et is qui sermonem meum audierit, & illud in opus non redigit, similis est homini qui basim domûs suæ terræ imposuit absque fundamento: cúmque torrens ei illideretur illicò cecidit, & ruina ejus gravis erat.*

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

1 *Et cùm Jesus sermonem suum absolvisset, illinc profectus Capharnahum ingressus est.* 2 *Servus autem præfecti civitatis gravissimo morbo laborabat; & morti propinquus factus est: & hunc servum maximè dilectum habuit, et ei charus fuit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'. ΙΘ'.

Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, ro-
3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρω-
gans eum ut *veniens servaret* servum ejus. Illi *verò advenientes* ad
4 τῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν
Jesum, *precabantur* eum *studiosè*, dicentes; Quia dignus est *cui præ-*
Ἰησοῦν, (β) παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, (γ) λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ (δ) παρ-
beret hoc. Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædifica-
5 έξει τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμη-
vit nobis. *At* Jesus ibat cum illis. Jam *verò eo* non longè *ab-*
6 σεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπ-
sente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei;
έχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε (ε) πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ,
Domine, *Ne vexeris:* non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. *Ideò*
7 Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ
neque meipsum sic dignũ arbitrat' ad te *venire:* sed dic verbo, & sanabitur puer meus.
οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, &
8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit: & servo meo;
λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Fac hoc, & facit. *Audiens autem hæc* Jesus, miratus est *eum.* & con-
9 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν. καὶ στρα-
versus, *sequenti se turbæ* dixit; Dico vobis, Nec in Israel tan-
φεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω (ζ) ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύ-
tam fidem inveni. Et reversi missi *in* domum, invenerunt *lan-*
ξϛ̄ την πίστιν εὗρον. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀ- 10
guentem servum sanum. Et factum est *in* deinceps ibat in civitatẽ
ΙΘ' σθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο (η) ἐν τῇ ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν 11
vocatam Naim: & *simul* ibant *ipsi* discipuli ejus *multi,* & turba co-
ξζ̄ καλουμένην Ναΐν, καὶ (θ) συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πο-
piosa. *Ut verò appropinquavit* portæ civitatis, *&* ecce efferebatur defunctus filius
λύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ (ι) ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς 12
unigenitus matri suæ: & hæc erat vidua: & turba civitatis multa cum
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ (κ) αὕτη ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν
illa. Et *videns eam* Dominus, *visceribus* motus est super eam, *&* dixit illi; Ne
αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ 13
fle. Et *accedens* tetigit loculum: (*At portantes* steterunt:) Et ait; Adolescens,
κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν·) καὶ εἶπε, Νεανίσκε, 14
tibi dico; Surge. Et resedit mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illũ
σοὶ λέγω, Ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ (λ) ἔδωκεν αὐτὸν 15
matri suæ. Accepit autem timor omnes: & *glorificabant* Deum, dicentes,
τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, 16
Quia Propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia visitavit Deus plebem suã.
Ὅτι προφήτης μέγας (μ) ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ, Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (β) παρεκάλεσαν (γ) λέγοντες αὐτῷ, Ὅτι (δ) παρέξῃ (ε) ἐπ' αὐτὸν (ζ) ὑμῖν, Ὅτι οὐδὲ (η) ἐν τῷ (θ) συνεπορεύοντο οἱ (ι) ἐξεκομίζετο υἱὸς (κ) αὕτη χήρα· (λ) ἀπέδωκεν (μ) ἠγέρθη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܫܡܥ ܥܠ ܝܫܘܥ . ܘܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܕܢܐܬܐ ܢܚܐ ܠܥܒܕܗ. 4 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ . ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܘܐ ܗܘ ܕܬܥܒܕ ܠܗ ܗܕܐ. 5 * ܪܚܡ ܗܘ ܓܝܪ ܠܥܡܢ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ ܗܘ ܒܢܐ ܠܢ. 6 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܙܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܟܕ ܠܐ ܪܚܝܩ ܣܓܝ ܡܢ ܒܝܬܐ . ܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܢܛܪܘܢܐ ܪܚܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܠܐ ܬܥܠ. ܠܐ ܓܝܪ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ ܡܛܠܠܝ. 7 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܫܘܝܬ ܕܠܘܬܟ ܐܬܐ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܚܐ ܛܠܝܝ. 8 * ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ ܕܡܫܥܒܕ ܐܢܐ ܠܫܘܠܛܢܐ. ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܦܠܚܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ ܘܐܙܠ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ. ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ. 9 * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܠܝܢ ܐܬܕܡܪ ܒܗ. ܘܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦܠܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. 10 * ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܠܒܝܬܐ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܗܘ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܟܕ ܚܠܝܡ. * [illegible] *

11 * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ. ܐܙܠ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܐܝܢ. ܘܡܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. 12 * ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ . ܚܙܐ ܟܕ ܠܘܝܢ ܠܡܝܬܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܗܘܐ ܠܐܡܗ. ܘܐܡܗ ܐܪܡܠܬܐ ܗܘܬ. ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܡܗ. 13 * ܘܚܙܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܬܒܟܝܢ. 14 * ܘܐܙܠ ܩܪܒ ܠܥܪܣܐ . ܘܗܢܘܢ ܕܫܩܝܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܩܡܘ. ܘܐܡܪ ܥܠܝܡܐ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ. 15 * ܘܝܬܒ ܗܘ ܡܝܬܐ ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠܘ. ܘܝܗܒܗ ܠܐܡܗ. 16 * ܘܐܚܕܬ ܕܚܠܬܐ ܠܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܡܪܝܢ . ܕܢܒܝܐ ܪܒܐ ܩܡ ܒܢ . ܘܣܥܪܗ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ.

3 Audiitque de Jesu, & misit ad eum Seniores Judæorum, & efflagitabat ab eo ut veniret servum suum servaturus. 4 Illi autem quum venissent ad Jesum, efflagitabant ab eo studiosè, ac dicebant; Dignus est cui hoc facias. 5 Diligit enim gentem nostram, quinetiam domum synagogæ ipse exstruxit nobis. 6 Porrò Jesus iter faciebat cum eis. Quum autem non longè abesset à domo, misit ad eum Centurio amicos suos, & ait illi; Domine mi, ne fatigeris, non enim dignus sum ut intres sub tectum meum. 7 Propterea indignus ego fui qui venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. 8 Quandoquidem & ego sum homo potestati subjectus, suntq; sub manibus meis milites: & dico huic; Ito, & abit: & alteri; Venito, venitque: & servo meo; Hoc facito, & facit. 9 Quum autem hæc audîsset Jesus, admiratus est eum, & conversus dixit turbæ post se venienti; Dico vobis, ne inter Israelitas quidem invenisse me fidem huic similem. 10 Et reversi sunt domum ii qui missi fuerant, inveneruntque servum illum, qui æger fuerat, sanitati restitutum.

Ad oblationem dominicæ V. Jejunii.21.

11 Et factum est postero die ut proficisceretur in civitatem nomine Nain, et discipuli ejus cum eo, cœtusque multus. 12 Et quum appropinquâsset portæ civitatis, vidit comitantes mortuum, qui unicus fuerat matri suæ, ipsa verò mater erat vidua: & turba multa civium erat cum ea. 13 Vidit autem eam Jesus, & misertus est ejus, dixitque ei; Ne fleas. 14 Et profectus tetigit loculum: ii autem qui bajulabant eum, substitêre, & ait; Adolescens, tibi dico, Surge. 15 Et resedit defunctus ille, cœpitque loqui, & dedit eum matri suæ. 16 Et invasit omnes homines timor, & glorificabant Deum, ac dicebant; Sanè propheta maximus surrexit inter nos, & invisit Deus populum suum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * پیران یهودرا شفاعت کرد * وپیش عیسي فرستاد * ومي خواست که مسیح بنك اورا
شفا بخشد * 4 پیران آمدند * وشفاعت بجد کردند * وکفتند این امیر مستحق است هر نیکي
که باوي کني * 5 سبب آنك قوم ما را دوست مي دارد * وبراي ما نمازگاه بساخت * 6 عیسي
با ایشان اندکي راه برفت * امیر دوستان خودرا پیش † مسیح † فرستاد وکفت * خداوند زحمت
مکش * ارزاني نیستم که زیر سقف خانهٔ من درایي * 7 وبراي آن خودرا نیز ارزاني ندیدم
که پیش تو بیایم * الا ایمان دارم که سخن بکویي * وکودك من خوش شود * 8 که من
نیز مردي بنك فرمانم وسپاهیان بسیار زیر دست منند * بهر که بکویم برو * برود وبهر
که بیا بیاید * وبه بنك خود بکویم بکن بکند * 9 عیسي چون این را شنید روي بدیشان
کرد که با او بودند * وکفت راست بشما بکویم درمیان † بني اسرائیل † این چنین ایمان
یافته نشد * 10 چون فرستادکان بازکردیدند * ودرخانه آمدند آن † بنك † رنجور خوش شده بود

3 Seniores itaque Judæorum exoratos fecit, & ad Jesum misit, & petebat ut Christus servum ejus valetudine donaret. 4 Seniores venerunt & instanter orabant, dicentes; Hic præfectus dignus est cui quidvis boni facias: 5 Eâ de causâ quòd populum nostrum amore prosequitur, & nobis oratorium extruxit. 6 Jesus cum illis paululum viæ ivit, at præfectus amicos suos ad Christum misit, & dixit; Domine, molestiam ne trahas: dignus non sum ut tectum domûs meæ subeas. 7 Propterea etiam meipsum dignum non aspexi qui ad te venirem: sed fidem habeo, quòd verbum dices & servus meus convalescet. 8 Quia ipse etiam homo subditus imperio sum, & milites multi mihi parent: cuicunque dixero, Ito, ibit; cuicunque verò dixero, Veni, veniet; & si servo meo dixero, Fac, faciet. 9 Jesus cùm hoc audiisset, faciem ad eos convertit qui cum eo erant, & dixit; Verum vobis dico, Inter filios Israel hujusmodi fides non inventa fuit. 10 Cùm missi reversi essent, & in domum ingressi, servus ille ægrotus sanatus erat.

سي چهار زنده کردانیدن مسیح پسر بیوه زنرا

XXXIV. Vivificat Christus filium viduæ.

11 * روز دوم مسیح بشهري رفت نامش نابلیس با شاکردان خود * وجماعت بسیار با ایشان *

11 *Die secundo Christus in civitatem profectus est, cui nomen Neapolis, cum discipulis suis et turba multa cum eis.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Et cùm audisset de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum ut veniret, 4 & salvaret servum ejus. At illi cùm venissent ad Jesum, rogabant eum solicitè, dicentes ei; Quia dignus est ut hoc illi præstes. 5 Diligit enim gentem nostram: & Synagogam ipse ædificavit nobis. 6 Jesus autem ibat cum illis. Et cùm jam non longè esset à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine, noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. 7 Propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. 8 Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & servo meo, Fac hoc, & facit. 9 Quo audito Jesus miratus est: & conversus sequentibus se turbis, dixit; Amen dico vobis, Nec in Israel tantam fidem inveni. 10 Et reversi, qui missi fuerant, domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum. 11 Et factum est: deinceps ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli ejus, & turba copiosa. 12 Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum illa. 13 Quam cùm vidisset Dominus, misericordiâ motus super eam, dixit illi; Noli flere. 14 Et accessit & tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt.) Et ait; Adolescens, tibi dico, Surge. 15 Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ. 16 Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes; Quia propheta magnᵘˢ surrexit in nobis: &, Quia Deus visitavit plebem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * فلما سمع يسوع ارسل اليه شيوخ اليهود يسالونه المجي ليخلص عبده * 4 فلما جاوا الي
يسوع وسالوه باجتهاد وقالوا انه مستحق ان يفعل له هذا * 5 لانه يحب لامتنا وقد بني لنا
كنيسه * 6 فمضي يسوع معهم * ولما قرب من البيت ارسل اليه قايد الماية اصدقاه قايلا يا
رب لا تتعن فاني لا استحق ان تدخل تحت سقف بيتي * 7 من اجل هذا لم استحق انا ان
اجي اليك * لكن قل كلمه فيبرا فتاي * 8 فاني رجل من جهة سلطان وتحت يدي جند *
واقول لهذا امض فيمضي * ولاخر تعال فياتي * ولعبدي اصنع هذا فيصنع * 9 فلما سمع
يسوع هذا تعجب منه * والتفت الي الجمع الذي يتبعه وقال امين اقول لكم اني لم اجد في
جميع اسراييل مثل هذه الامانه * 10 فرجع اوليك المرسلون الي البيت فوجدوا العبد المريض
قد برا * الفصل الثالث والعشرون * 11 وفي غد كان يسوع ماضيا
الي مدينه اسمها نايين ويتبعه تلاميذه اجمعون وجمع كبير * 12 فلما قرب من باب المدينه واذا
ميت محمول ابن وحيد لامه وكانت ارمله * وكان معها جمع كبير من اهل المدينه * 13 فلما
راها يسوع تحنن عليها وقال لها لا تبكي * 14 وتقدم فلمس النعش فوقف الحاملون * فقال ايها
الشاب لك اقول قم * 15 فجلس الميت وبدا يتكلم فدفعه الي امه * 16 واخذهم خوف ومجدوا الله
قايلين لقد قام فينا نبي عظيم وتعهد الله شعبه بصلاح *

3 *Cùmque audisset de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum ut rogarent eum de adventu ad salvandum servum suum.* 4 *Et cùm venissent ad Jesum, rogâssentque eum solicitè, atque dixissent, Sanè dignus est ut fiat ei hoc,* 5 *Quia est amicus gentis nostræ, & ædificavit nobis templum;* 6 *abiit Jesus cum illis. Et cùm accessisset ad domum, misit ad eum Centurio amicos suos, dicens; Domine, ne vexêris, quia non sum dignus ut intres sub tectum domûs meæ:* 7 *Propter hoc non merui ego venire ad te: sed dic verbum unum, & sanabitur puer meus.* 8 *Et quidem homo sum pertinens imperatori, & sub manu mea sunt milites: et dico huic; Vade, & vadit: & alteri; Veni & venit: & servo meo; Fac hoc, & facit.* 9 *Et cùm audisset Jesus hoc, admiratus est eum: & conversus est ad turbam quæ sequebatur eum, & ait; Amen dico vobis, quòd non inveni in toto Israel similem huic fidei.* 10 *Et reversi sunt illi missi, in domum, & invenerunt servum infirmum, jam sanatum.*

Sectio vigesima tertia.

11 *Et in crastino erat Jesus proficiscens in civitatem; cujus nomen Nain: & secuti sunt eum discipuli ejus omnes, & turba magna.* 12 *Cùmque appropinquâsset ad portam civitatis, ecce mortuum portatum, filium unicum matri suæ, quæ erat vidua: erátque cum ea turba magna ex incolis civitatis.* 13 *Et cùm vidisset eam Jesus, misertus est illius, & dixit ei; Ne plangas.* 14 *Et accessit & tetigit feretrum (steterunt autem portitores) & ait, O adolescens, tibi dico, Surge.* 15 *Et sedit mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum matri ejus.* 16 *Et affectus est eos timor, et glorificaverunt Deum, dicentes; Profectò jam surrexit in nobis propheta magnus: & visitavit Deus plebem suam in bonum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሰሚዖ፡በእንተ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ከመ፡ መጽአ፡ ለአከ፡ ኀቤሁ፡ሊቃናተ፡አይሁድ፡ ወ
4 አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይምጻእ፡ወያሕዩ፡ሎቱ፡ ቍልዔሁ፡፡ ወመጽኡ፡ኀበ፡እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ወአስተብቍዕዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤልዎ፡ፍጡነ፡ረድ፡እስመ፡ይደ
5 ልዎ፡ ዘገበርከ፡ ሎቱ፡፡ እስመ፡ ያፈቅር፡ሕዝበነ፡ ወምኵራበኒ፡ ውእቱ፡ ሐነጸ፡ለ
6 ነ፡፡ ወሖረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ምስሌሆሙ፡ወአልጺቆ፡ኀበ፡ ቤቱ፡ ለአከ፡ ለዕርክ
ቲሁ፡ውእቱ፡መስፍን፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡፡ እግዚኦ፡ ኢትእጦ፡ እስመ፡ ኢይደልወ
7 ኒ፡ከመ፡ትባእ፡ታሕተ፡ጠፈረ፡ቤትየ፡አንተ፡፡ ወለሊየኒ፡ ኢይደልወኒ
8 ኢ፡እምጻእ፡ኀቤከ፡አዝዝ፡በቃልከ፡ ወይሐዩ፡ቍልዔየ፡፡ እስመ፡
አነሂ፡ብእሲ፡ መኰንን፡እነ፡ ወብየ፡ወዓሊ፡ወእብሎ፡ለዝንቱ፡ሑር፡ወ
ይሐውር፡ወለካልኡኒ፡ነዓ፡ ወይመጽእ፡ወለገብርየኒ፡ግበር፡ከመዝ፡ ወይ
9 ገብር፡፡ ወሰሚዖ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አንከረ፡ሃይማኖቶሙ፡ተመይጠ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ለሕዝብ፡ እለ፡ተለውዎ፡ግሙራ፡ኢረከብኩ፡ዘከመዝ፡ ይትአመን፡ በውስተ፡እስራ
10 ኤል፡፡ ወአቲዎሙ፡ ቤቶሙ፡ እለ፡ ተፈነዉ፡ ረከብዎ፡ ለገብሩ፡ በዘ፡ሐይወ፡፡
11 ወበሳኒታ፡ ሖረ፡ ወቦአ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ስማ፡ ናይን፡ ወሕዝብኒ፡ ብዙኃ፡፡
በእንተ፡ ወልደ፡ መበለት፡፡
12 ወበጺሖ፡ ኀበ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ረከበ፡ቀብረ፡ ዘወልደ፡ብእሲት፡መበለት፡ወብዙኃ፡ሰብአ፡
13 ሀገር፡ሃለው፡ምስሌሃ፡፡ ወርእያ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወምሕራ፡ ወይቤላ፡ኢትብ
14 ክዪ፡፡ ወቀርበ፡ ወአኀዞ፡ ነፍቆ፡ ወቆሙ፡ እለ፡ይጸውሩ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ እብለከ፡
15 ወሬዛ፡ ተንሥእ፡ ወተንሥአ፡፡ ወነበረ፡ ውእቱ፡ በድን፡ ወተናገረ፡ ወአወፈዮ፡ ለእ
16 ሙ፡፡ ወፈርሁ፡ ኵሎሙ፡ ወሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤሉ፡ ዓቢይ፡ነቢይ፡
ተንሥአ፡ ለነ፡ ወተሣሀሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ ለሕዝቡ፡፡

3 Et quum audisset de Domino Jesu quòd venisset, misit ad eum magistros Judæorum, & rogavit eum ut veniret, & servaret ei servum suum. 4 Et venerunt ad Dominum Jesum: & rogârunt Dominum Jesum, & dixerunt ei; Citò descende, quia dignus est cui facias hoc. 5 Quoniam diligit gentem nostram, & synagogam ipse ædificavit nobis. 6 Et profectus est Dominus Jesus cum iis: & appropinquante illo ad domum ejus, misit amicos ejus iste centurio ad eum: & dixit ei, Domine, ne accedas, quia non convenit mihi ut venias sub tectum domûs meæ tu. 7 Et ipse ego, non convenit mihi ut veniam ad te: præcipe in verbo tuo, & vivet servus meus. 8 Quoniam ego *sum* homo præpositus, & habeo milites: & dico huic; Proficiscere, & proficiscitur: & alteri; Veni, & venit: & servo meo; Facies hoc modo, & facit. 9 Et quum audivisset Dominus Jesus, admirans fidem illorum conversus fuit, & dixit populis qui sequuti sunt eum; Nunquã inveni tam fidelem in Israel. 10 Et accedentes ad domum suam qui missi fuerant, invenerunt servum ejus sanum. 11 Et alterâ die profectus est, & ingressus est civitatem, cujus nomen *erat* Nain, & populi multi *cum eo.*

De filio viduæ.

12 Et accedens ad portam civitatis invenit sepulchrum filii mulieris viduæ, & multa turba civitatis fuit cum ea. 13 Et vidit eam Dominus Jesus, & misertus est ejus, & dixit illi; Ne fleto. 14 Et accessit, & prehendit loculum ejus: & substiterunt qui portabant eum: & dixit ei, Tibi dico; Adolescens surge, & surrexit. 15 Et sedit *qui* mortuus *fuerat,* & loquutus est: & dedit eum matri suæ. 16 Et timuerunt omnes, & glorificârunt Deum, & dixerunt: Magnus propheta surrexit nobis, & misertus est Deus populorum suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * چون نزدیک دروازه رسید * مرده را دید که بنماز وزاري * مي بردند * وان مرده
یکانهٔ مادر خود بود * ومادرش بیوه بود * جماعت انبوه از مردم شهر زن ومرد با او * 13 عیسي
آن زنرا دید * بروي رحمت کرد * ویدو گفت مگري * وزاري مکن * 14 پیش جنازه رفت * ومردم
را که بر گرفته بودند * بازداشت * وگفت اي جوان بتو میگویم بر خیز * 15 مرده در حال
نشست وسخن گفتن اغاز کرد * واورا بمادرش سپارد * 16 بر همهٔ خلق نهیب * وعظمت پیدا شد *
ومر خدایرا ستایش مي دادند * وشکر مي کفتند * که پیغمبر بزرك درمیان ما ظاهر شد *
خدا بر خلق خود نکاه کرد * وتیمار داشت *

12 *Cùmque ad portam propè accessisset, mortuum vidit, quem cum oratione & planctu efferebant: mortuus autem ille unicus erat matris suæ, & mater ejus vidua erat, ac turba multa hominum civitatis fœminæ & viri cum eo.* 13 *Jesus eam mulierem vidit, & ejus misertus est & dixit; Ne fleas, & planctum ne facias.* 14 *Tunc ad feretrum ivit, & viros qui portabant remoratus est, ac dixit; O juvenis, tibi dico, Surge.* 15 *Mortuus continuò resedit, & loqui cœpit: & eum matri suæ tradidit.* 16 *Et omni populo terror & Deo laudem dabant, & gratias agentes dicebant; Propheta magnus quidem inter nos manifestatus est, Deus populum suum intuitus est, & eorum curam habet.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κ'.

Et exiit sermo hic in universa Judæa de eo, & in omni circaregione.
17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et advo-
18 Καὶ ἀπήγγειλαν (ν) Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκα-
cans duos quosdam discipulorum suorum Joannes, misit ad Jesum, di-
19 λεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέ-
cens; Tu es veniens, aut alium expectamus? Accedentes autem ad eum
20 γων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es
οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ
veniens, an alium expectamus? (In ipsa autem hora curavit multos
21 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; (Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς
à morbis & plagis, & spiritibus malis: & cæcis multis donavit
ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο (ξ) τὸ
videre.) Et respondens Jesus, dixit illis; Euntes renuntiate
22 βλέπειν.) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε
Joanni quæ vidistis & audistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi
(ο) Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. Et bea-
23 καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Καὶ μα-
tus est quicunque non scandalizatus fuerit in me. Abeuntibus autem nun-
24 κάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέ-
tiis Joannis, cœpit dicere; ad turbas de Joanne; Quid existis in
λων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, (π) Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
desertum spectare? arundinem à vento quassatam? Sed quid exi-
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ (ρ) τί ἐξελη- 25
stis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in ve-
λύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ ἐν ἱμα-
ste gloriosa & luxu existentes, in domibus regum sunt. Sed quid exi-
τισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξε- 26
stis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & abundantius Prophetâ. Hic
ληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; Ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός 27
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam,
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major in ge-
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Μείζων ἐν γεν- 28
nitis mulierum Prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autē minor in
νητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
regno Dei, major illo est. Et omnis populus audiens & publicani,
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι, 29
justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis. At Pharisæi &
ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ 30
legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.
οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' (σ) αὐτοῦ.

MS. A. (ν) Ἰωάννει (ξ) βλέπειν. (ο) Ἰωάννει (π) Τί ἐξήλθατε εἰς (ρ) τί ἐξήλθατε (σ) αὐτοῦ. Τίνι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܢܦܩܬ ܒܟܠܗ̇ ܝܗܘܕ ܥܠܘܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܒܟܠܗ̇ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗ̇. * ܘܐܘܕܥܘܗܝ
18 ܠܝܘܚܢܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ.
* ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܟܒ *
19 * ܘܩܪܐ ܝܘܚܢܢ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ
20 ܕܐܬܐ. ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ. * ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ
21 ܫܕܪܢ ܠܘܬܟ ܘܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ. ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ. * ܒܗ̇ ܕܝܢ ܒܫܥܬܐ
ܣܓܝܐܐ ܐܣܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܐ. ܘܡܢ ܡܚܘܢܐ ܘܡܢ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܠܣܓܝܐܐ
22 ܣܡܝܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܐܡܪܘ ܠܝܘܚܢܢ ܟܠ ܡܕܡ
ܕܚܙܝܬܘܢ ܘܫܡܥܬܘܢ. ܕܣܡܝܐ ܚܙܝܢ. ܘܚܓܝܪܐ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܓܪܒܐ ܡܬܕܟܝܢ. ܘܚܪܫܐ
23 ܫܡܥܝܢ. ܘܡܝܬܐ ܩܝܡܝܢ. ܘܡܣܟܢܐ ܡܣܬܒܪܝܢ. * ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ.
24 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ. ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ.
25 ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܠܡܚܙܐ. ܩܢܝܐ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ
ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܓܒܪܐ ܕܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫ. ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܠܒܘܫܐ ܡܫܒܚܐ
26 ܘܒܦܘܢܩܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܒܝܬ ܡܠܟܐ ܐܢܘܢ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܢܒܝܐ.
27 ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ. * ܗܢܘ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ. ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ
28 ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܛܝܒ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܒܝܠܝܕܝ
ܢܫ̈ܐ ܢܒܝܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢܗ.
29 * ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܫܡܥ ܘܐܦ ܡܟܣܐ. ܙܕܩܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܥܡܕܘ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ. * ܦܪܝܫܐ
30 ܕܝܢ ܘܣܦܪܐ. ܛܠܡܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܠܐ ܐܬܥܡܕܘ ܡܢܗ.

Et exiit de eo sermo iste in universam Judæam, & in universam regionem circumjacentem. 17 Et narraverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia. 18

Dominicâ post Epiphaniam. 22.

Et advocavit Johannes duos ex discipulis suis, eosque misit ad Jesum, & ait; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? 19 Et venerunt ad Jesum, dicuntque ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & ait; Tu is es qui venturus erat, an alium expectamus? 20 Illâ autem ipsâ horâ multos sanaverat à morbis & à plagis, & à spiritibus malis, multisque cæcis tribuerat visum. 21 Et respondit Jesus, & dixit eis; Ite, dicite Johanni quæcunque vidistis & audistis: quòd cæci videant, & claudi ambulent, & leprosi mundentur, & surdi audiant, & mortui resurgant, pauperibus denique evangelizetur. 22 Et beatus est qui non impegerit in me. 23 Quum autem abiissent discipuli Johannis, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne, Quid exîstis in desertum visuri? Arundinem vento agitatam? 24 Sin autem, quid visum exîstis? Virum mollibus vestimentis indutum? Ecce ii qui vestimentis gloriosis & deliciis utuntur, in aulis regum degunt. 25 Sin minus, quid visum exîstis? Prophetam? Certè dico vobis, & prophetâ præstantiorem. 26 Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut complanet viam coram te. 27 Dico vobis, Non est propheta inter natos mulierum major Johanne Baptistâ: minimus autem in regno Dei, major est eo. 28 Et totus populus qui audivit, publicani quoque, justificârunt Deum, quòd baptizati essent baptismo Johannis. 29 Pharisæi verò & Scribæ oppresserunt in seipsis voluntatem Dei, eò quòd non baptizati fuerint ab eo. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * اين كلمه ميان همه يهود * وهمه ولايتها كه پيرامون اردنست فاش شد
سي پنج فرستادن يحيي پيش مسيح وسخن پرسيدن
18 * شاكردان يحيي هرچه مسيح مي كرد يحيي را معلوم كردند * ويحيي دوكس از شاكردان
19 خود * پيش عيسي فرستاد وپرسيد * توي انك مي آيد * يا كسي ديكر را نكران باشيم *
20 * شاكردان پيش عيسي آمدند * وكفتند يحيي شوينده مارا فرستاد واز تو اين سخن مي پرسد *
21 * وعيسي دران ساعت كه ايشان حاضر بودند * بسيار رنجورانرا شفا داد * وبعضي ديوانكانرا
22 ازجانهاء شوم رهانيد * وبسيار نابينايانرا بينايي داد * وبعد ازان بشاكردان † عيسي جواب
داد وكفت * برويد هرچه ديديد * وشنيديد همه را به يحيي بكوييد * كوران مي بينند * وشلان
روان مي روند * وپيسان پاك مي شوند * وكران مي شنوند * و مردكان زنده مي شوند *
23 ومسكينان اميدوار مي شوند * وخنك انك بر من بشك وكمان نباشد
سي هفت مدح كردن عيسي يحيي را
24 * چون شاكردان يحيي رفتند عيسي
برابر جماعت براي يحيي مي كفت * چرا درويراني بدر آمديد تا بينيد † ني را كه از باد مي لرزد *

Atque hic sermo in omnem Judæam & omnes regiones quæ Jordani circumjacent sparsus est. 17

XXXV. Missio Johannis ad Christum, & interrogatio verbi.

Discipuli interea Johannis quicquid Christus fecit Johanni notum fecerunt. 18 *Et Johannes duos quosdam è discipulis suis ad Jesum misit, & interrogavit; Túne es ille qui venit, an quempiam alium expectemus?* 19 *Discipuli ad Jesum venerunt, & dicebant; Johannes Baptista nos misit, & à te hoc verbum inquirit.* 20

XXXVI.

Jesus autem, in eadem hora quâ illi aderant, multis ægrotis sanitatem reddidit, & quosdam dæmoniacos à spiritibus malis liberavit, & multis cæcis visum dedit. 21 *Et postea Jesus discipulis responsum dedit, & dixit; Ite, quicquid vidistis, & audivistis, totum Johanni dicite: Cæci vident, luxati firmiter incedunt, & leprosi mundantur, et surdi audiunt, & mortui vivificantur, et pauperes in spem adducuntur.* 22 *Et beatus ille qui de me in scandalum & dubitationem* adductus *non fuerit.* 23

XXXVII. Laudat Christus Johannem.

Quum discipuli Johannis abiissent, Jesus turbæ de Johanne dixit; Quare in desertum exiistis? Ut videretis arundinem à vento trementem? 24

Versio VULGATA LATINA.

17 Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem.
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et convocavit duos de
19 discipulis suis Joannes, & misit ad Jesum, dicens; Tu es qui venturus es, an
20 alium expectamus? Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt; Joannes
Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
21 (In ipsa autem hora multos curavit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis,
22 & cæcis multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis; Euntes renuntiate
Joanni quæ audistis, & vidistis. Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
23 dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et beatus
24 est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntii Joannis, cœpit de Joanne dicere ad turbas; Quid exîstis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid exîstis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & deliciis, in domibus regum sunt. 25
Sed quid exîstis videre? prophetam? Utique dico vobis, & plusquàm prophetam: 26 Hic est, de quo scriptum est; Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. 27 Dico enim vobis; Major inter natos mulierum prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor est in regno Dei, major est illo. 28 Et omnis populus audiens & publicani, justificaverunt Deum, baptizati baptismo Joannis. 29 Pharisæi autem, & legis periti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. 30

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * فذاع هذا الكلام في جميع بلاد اليهودية * [وكل الكور التي حولها]
18 * الفصل الرابع والعشرون * * واخبر يوحنا تلاميذه بهذا كله * فدعا يوحنا اثنين
19 من تلاميذه وارسلهما الي يسوع قايلا انت هو الاتي ام نرجي اخر * فلما جاء اليه الرجلان
20 قالا له ان يوحنا المعمداني ارسلنا اليك قايلا انت هو الاتي ام نرجي اخر * وفي تلك الساعة
21 ابرا كثيرين من امراض واوجاع وارواح شريرة ووهب النظر لعميان كثيرين * ثم اجابهما
22 يسوع قايلا امضيا فاخبرا يوحنا بما رايتما وسمعتما ان عميان يبصرون * ومقعدين يمشون * وبرصا
23 يتطهرون * وصما يسمعون * وموتي يقومون * ومساكين يبشرون * فطوبي من لا يشك في * فلما
24 ذهب تلميذا يوحنا بدا يسوع يقول للجمع من اجل يوحنا ماذا خرجتم الي البرية تنظرون *
25 اقصبة يحركها الريح * او ماذا خرجتم تنظرون * انسانا عليه لباس ناعم * ان الذين عليهم
26 لباس المجد والنعيم هم في بيوت الملوك * او ماذا خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه
27 افضل من نبي * هذا هو الذي كتب من اجله هاانذا مرسل ملاكي قدام وجهك ليصلح
28 طريقك امامك * اقول لكم انه ليس في مواليد النساء افضل من يوحنا المعمدان والصغير في
29 ملكوت السموات اعظم منه * فلما سمع جميع الشعب والعشارون شكروا الله اذا اعتمدوا في
30 معمودية يوحنا * فاما الفريسيون والكتاب فعلموا انهم رفضوا امر الله اياهم اذ لم يعتمدوا منه *

Et divulgatus est hic sermo per universam regionem Judææ, [& omnem regionem quæ erat circa eam.] 17

Sectio vigesima quarta.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia: 18 *Quare advocavit Johannes duos ex discipulis suis, & misit eos ad Jesum, dicens; Tu es ille venturus, an speramus alium?* 19 *Cùmque venissent ad eum illi duo viri, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, dicens; Túne es ille venturus, an speramus alium?* 20 *Et in illa hora curavit multos ab infirmitatibus, & doloribus, & spiritibus malis, & donavit visum cæcis multis.* 21 *Deinde respondit utrique Jesus, dicens; Ite, referte Johanni quæ vidistis & audistis: Quòd cæci vident, & claudi ambulant, & leprosi mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperes evangelizantur:* 22 *Beatus qui non dubitat de me.* 23 *Et cùm abiissent duo discipuli Johannis, cœpit Jesus dicere turbæ de Johanne; Quid exîstis in desertū videre? num arundinem quam agitat ventus?* 24 *Aut quid exîstis videre? num hominem super quem est vestimentum deliciosum? Certè ii super quos est vestimentum gloriæ & deliciarum sunt in domibus regum.* 25 *Aut quid exîstis videre? num prophetam? Equidem dico vobis ipsum esse præstantiorem prophetâ.* 26 *Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam ad præparandam viam tuam ante te.* 27 *Dico vobis, quòd non est inter natos mulierum excellentior Johanne Baptistâ: tamen minor in regno cœlorum, major est illo.* 28 *Et quum audisset omnis populus, & publicani, gratias egerunt Deo quòd baptizati essent baptismate Johannis.* 29 *Pharisæi autem et legis periti cognoverunt se rejecisse præceptum Dei ad illos, cùm non essent baptizati ab eo.* 30

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወተሰምዐ:ነገሩ:በኵሉ:በሐውርተ:ይሁደ:ወበኵሉ:አዲያሚሃ:በእንቲአሁ።
በእንተ:እለ:ተፈነዉ:እምኀበ:ዮሐንስ።
18 ወነገርዎ:ለዮሐንስ:አርዳኢሁ:ዘንተ:ኵሎ። ወጸውዐ:ዮሐንስ:ክልኤተ:እም
19 አርዳኢሁ:ወፈነዎሙ:ኀበ:እግዚእነ:ወይቤ:አንተኑ:ዘይመጽእ:ወሚመ:ወቦኑ
20 ካልእ:ዘንሴፎ። ወበጺሖሙ:እሉ:ለአከ:ኀበ:እግዚእ:ኢየሱስ:ይቤ
ልዎ:ዮሐንስ:መጥምቅ:ለአከነ:ኀቤከ:ወይቤ:አንተኑ:ዘይመጽእ:ወቦኑ:ካል
21 እ:ዘንሴፎ። ወፈወሶሙ:ለብዙኃን:ሶቤሃ:እምደዌሆሙ:ወእምአጋንንት:እ
22 ኩያን:ወለብዙኃን:ዕዉራን:ጸገዎሙ:ይርአዩ። ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ወይቤሎሙ:ሑሩ:ንግርዎ:ለዮሐንስ:ዘሰማዕክሙ:ወዘርኢክሙ:ዕዉራን:ይሬእዩ:ወሐ
ንካሳን:የሐውሩ:ወእለ:ለምጽ:ይነጽሑ:ወጽሙማን:ይሰምዑ:ወሙታንሂ:ይትነ
23 ሥኡ:ወነዳያንሂ:ይትፌሥሑ። ወብፁዓን:እለ:ኢይክሕዱኒ:ወኢተዓቅፉ:ብ
24 የ። ወኀሊፎሙ:ወዓሊሁ:ለዮሐንስ:አኀዘ:ይበሎሙ:ለሕዝብ:በእንተ:ዮሐን
25 ስ:ምንተ:ወፃእክሙ:ገዳመ:ትርአዩ:ብርዐኑ:ዘይትኀወሥ:እምነፋስ። ወምንተ
ኑመ:ወፃእክሙ:ትርአዩ:ብእሴኑ:ዘርኡይ:በቀጠንት:አልባስ። ናሁኬ:እለስ:ርኡያ
26 ት:አልባስ:ክብር:ውስተ:አብያተ:ነገሥት:ሀለዉ። ወምንተኑመ:ወፃእክሙ:
27 ትርአዩ:ነቢየኑ:እወ:እብለክሙ:ወየዓቢ:እምነቢያት። ዝውእቱ:ዘበእንቲአ
ሁ:ተጽሕፈ:ናሁ:አነ:እፌኑ:መልአክየ:ቅድመ:ገጽከ:ዘይጸይሕ:ፍኖተከ:በቅድ
28 ሜከ። ኣሜን:እብለክሙ:ኢይትነሣእ:እምትውልደ:አንስት:ዘየዓቢ:እምዮ
ሐንስ:መጥምቅ:ወሊመኑሂ:ወበመንግሥተ:እግዚአብሔርስ:ዘይንእስ:ይዓቢዮ።
29 ወሰሚዖሙ:ኵሎሙ:ሕዝብ:ወመጸብሓን:አጸደቅዎ:ለእግዚአብሔር:ተጠሚ
30 ቆሙ:ጥምቀተ:ዮሐንስ። ወፈሪሳውያንስ:ወጸሐፍተ:ሀገር:ዐለዉ:ትእዛዘ:
ለእግዚአብሔር:ወኢተጠምቁ:በኀቤሁ።

Et auditus est sermo ejus in omni regione Judææ, & in omni vico ejus, de illo. 17

De iis qui missi sunt à Johanne.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hoc totum, & vocavit Johannes duos è discipulis suis. 18 Et misit eos ad Dominum nostrum, & dixit; Túne is es qui venturus *erat*, aut éstne alius quem expectabimus? 19 Et venientes illi quos miserat ad Dominum Jesum, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & dixit; Túne es qui venturus erat, aut estne alius quem expectabimus? 20 Et sanavit multos statim à morbis eorum, & à dæmonibus malis, & multis cæcis dedit visum. 21 Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis, Ite nuntiate Johanni quæ audistis, & quæ vidistis: cœci vident, claudi ambulant, leprosi purgantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt; & pauperes etiam lætificantur. 22 Et beati *sunt* qui non negant me, & non offensi fuerunt in me. 23 Et quum abiissent nuntii Johannis, cœpit dicere populis de Johanne; Quid exivistis *in* desertum videre, arundinémne quæ movetur à vento? 24 Et quid exivistis videre, hominémne amictum gossipinis vestimentis? Ecce igitur qui amicti sunt vestimentis honorificis, in domibus regum sunt. 25 Et quid exîstis videre? prophetámne? etiam dico vobis, & majorem prophetis. 26 Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam coram te. 27 Amen dico vobis, Non suscitabitur à progenie mulierum, major Johanne Baptistâ ullus: & in regno Dei qui minor est, illo major erit. 28 Et audientes omnes populi, & publicani justificârunt Deum baptizati baptismo Johannis. 29 Et Pharisæi, & Scribæ civitatis spreverunt mandatum Dei; & non baptizati fuerunt apud eum. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * واكر نه چرا بدر آمديد * كه بينيد مردي زيبا پيرايه پوشيده * اينك ايشان كه پيرايه †
26 زيبا دارند † بزيورها در † سراي پادشاهانند * واكر [نه] چرا بدر امديد كه بينيد † پيغامبر *
27 اري بشما مي كويم * واز پيغمبر بهتر * اينست كه براي او نبشته شد * نبوت اينك من
28 فرشته خودرا پيش روي † تو مي فرستم * كه راه تو برابر تو استوار دارد * بشما راست
كويم نيست پيغمبر در زاده زنان * بزركتر از يحيي شوينده * وكوچكترين كسي در ملكوت †
29 آسمان * ازو بزركترست * جماعتي كه انجا بودند * تا سودخوران وضامنان نيز خدايرا شكر
30 وثنا مي كزاردند * كه از معموديت يوحنا عماده شده بودند * * اما معتزلان * ونويسندكان *
ارادت خدايرا درنفس خود ظلم كردند * وازو عماده نشدند

Sin minus quare exivistis? Ut videretis hominem splendido ornatu indutum? Ecce illi qui splendide exornantur ornamentis, in aulis regum sunt. 25 *Sin minus autem, quare exiistis? Ut videretis prophetam? Imò vobis dico, & prophetâ præstantiorem.* 26 *Hic est de quo scriptum est:* 27

Prophetia.

Ecce ego angelum meum ante faciem tuam mitto, qui viam tuam ante te confirmet. Vobis verum dico, Non est Propheta in natis mulierum major Johanne Baptistâ: Minimus autem quis in regno cœlorum eo major est. 28 *Et cœtus, qui illic aderant, usque ad publicanos & mancipes etiam, Deum gratiis & laudibus prosequebantur, qui baptismo Johannis baptizati fuerant.* 29 *Sed Pharisæi & Scribæ voluntati Dei in seipsis iniquè fecerunt, & ab eo non baptizati sunt.* 30

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ait autem Dominus; Cui ergò assimilabo homines generationis hujus?
31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; ογ / ε
& cui sunt similes? Similes sunt pueris in foro sedentibus, &
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ
loquentibus adinvicem, & dicentibus; Cantavimus tibiis vobis, & non saltâstis:
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
lamentavimus vobis, & non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista ne-
33 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μή-
que panem manducans, neque vinum bibens, & dicitis; Dæmonium habet. Venit
34 τε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν
filius hominis manducans & bibens, & dicitis; Ecce homo edax &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinum bibens, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
35 οἰνοπότης, (τ) τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
filiis suis omnibus. Rogabat autem quidam illum Pharisæorum, ut
36 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα ΚΑ' / οδ / α
manducaret cum illo: Et ingressus in domum Pharisæi, discubuit. Et ecce
37 φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ
mulier in civitate, quæ erat peccatrix, cognoscens quòd accubuit in domo
γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός, (υ) ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
Pharisæi, afferens alabastrum unguenti: Et stans secus pedes ejus
38 τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου· Καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας (φ) αὐτοῦ
retrò flens, cœpit rigare pedes ejus lachrymis, & ca-
ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θρι-
pillis capitis sui extergebat, & osculabatur pedes ejus, & unge-
ξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς (χ) ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλει-
bat unguento. Videns autem Pharisæus vocans eum, ait in seipso,
φε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 39
dicens; Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis mulier, quæ
λέγων, Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις
tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Jesus, dixit ad il-
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐ- 40
lum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. Is verò ait; Magister, dic. Duo
τὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. (ψ) Ὁ δέ φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο 41
debitores erant fœneratori cuidam: unus debebat denarios quingentos,
(ω) χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια,
at alter quinquaginta. Non habentibus autem illis reddere, ambobus
ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις 42
gratis donavit. Quis ergò eorum, dic, plus eum diliget? Respon-
ἐχαρίσατο. Τίς οὖν (α) αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι- 43
dens autem Simon, dixit; Subsumo quòd cui plus donavit. Ille
θεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ
autem dixit ei; Rectè judicâsti.
δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας.

MS. A. (τ) φίλος τελωνῶν (υ) καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται (φ) τοῦ Ἰησοῦ (χ) ἐξέμαξεν, (ψ) Ὁ δὲ ἔφη, (ω) χρεοφιλέται (α) αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 * ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܕܡܐ ܠܐܢܫܐ ܕܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܡܢܐ ܕܡܝܢ. * ܕܡܝܢ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ 32
ܒܫܘܩܐ. ܘܩܥܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ. ܘܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ
ܒܟܝܬܘܢ. * ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܠܐ ܐܟܠ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܫܬܐ ܚܡܪܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. 33
ܫܐܕܐ ܐܝܬ ܒܗ. * ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܐ ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ 34
ܚܡܪܐ. ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ. * ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܗ. 35

* ܠܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ * ܟܓ *

36 * ܐܬܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ ܒܥܐ ܡܢܗ ܕܢܠܥܣ ܥܡܗ. ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܗܘ ܦܪܝܫܐ ܘܐܣܬܡܟ.
37 * ܘܐܢܬܬܐ ܚܛܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܟܕ ܝܕܥܬ ܕܒܒܝܬܗ ܕܦܪܝܫܐ ܗܘ ܣܡܝܟ.
38 ܢܣܒܬ ܫܛܝܦܬܐ ܕܒܣܡܐ. * ܘܩܡܬ ܠܒܣܬܪܗ ܠܘܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܘܒܟܝܐ ܗܘܬ.
ܘܫܪܝܬ ܒܕܡ̈ܥܝܗ ܡܨܒܥܐ ܗܘܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܘܒܣܥܪܐ ܕܪܫܗ ܡܫܘܝܐ ܗܘܬ.
39 ܠܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܘܡܢܫܩܐ ܗܘܬ ܠܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܘܡܫܚܐ ܒܒܣܡܐ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ ܗܘ ܕܩܪܝܗܝ. ܐܬܚܫܒ ܒܢܦܫܗ
ܘܐܡܪ. ܗܢܐ ܐܠܘ ܢܒܝܐ ܗܘܐ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܗܘܐ ܡܢܘ ܘܡܢܘ ܛܒܗ. ܕܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܩܪܒܬ ܠܗ.
40 ܕܚܛܝܬܐ ܗܝ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܡܥܘܢ. ܡܕܡ ܐܝܬ ܠܝ ܠܡܐܡܪ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ.
41 ܐܡܪ ܪܒܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܪܝܢ ܚܝܒܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܚܕ ܡܪܐ ܚܘܒܐ. ܚܕ ܚܝܒ ܗܘܐ
42 ܠܗ ܕܝܢܪ̈ܐ ܚܡܫܡܐܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܝܢܪ̈ܐ ܚܡܫܝܢ. * ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܦܪܥ.
43 ܠܬܪܝܗܘܢ ܫܒܩ. ܐܝܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܗܘܢ ܝܬܝܪ ܢܚܒܝܘܗܝ. * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ.
ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܗܘ ܕܐܫܬܒܩ ܠܗ ܣܓܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܪܝܨܐܝܬ ܕܢܬ.

Cuinam igitur assimilabo homines generati- 31
onis hujus? & cui similes sunt? Similes sunt 32
pueris sedentibus in platea, & inclamanti-
bus ad socios suos, dicentibusque; Cecinimus
vobis, neque saltâstis; ac lamentum edidimus
vobis, neque flevistis. Venit enim Johannes 33
Baptista, panem non edens, nec bibens vi-
num, & dicitis; Dæmonium in eo est. Venit 34
Filius hominis edens & bibens, & dicitis, Ec-
ce vir helluo, & bibax vini, amicusque pu-
blicanorum & flagitiosorum. Sed justificata 35
est sapientia ab omnibus filiis suis.

Ad horam tertiam, Feriâ quintâ Arcanorum. 23.

Venit autem unus ex Pharisæis efflagitans ab 36
eo, ut secum manducaret: ingressus itaq; do-
mum Pharisæi illius, discubuit. Et mulier 37
peccatrix erat in illa civitate, quæ quum nôs-
set in domo Pharisæi eum esse accumbentem,
accepit alabastrum unguenti; Et stans retrò 38
ad pedes ejus, flebat, cœpitque lachrymis su-
is irrigare pedes ejus, pilisque capitis sui abs-
tergebat eos, & deosculabatur pedes ejus,
& ungebat aromate. Quum autem vidisset 39
Pharisæus ille qui vocaverat eum, cogitavit
apud se, & ait; Iste si esset propheta, nôsset
quænam sit, & qualis rumor ipsius: siquidem
peccatrix est mulier illa quæ tetigit ipsum.
Respondit autem Jesus, & dixit ei; Simon, 40
habeo quiddam tibi dicendum. Ait ei, Dic
Rabi. Subdit ei Jesus, Duo debitores erant 41
eidem creditori: unus debebat ei denarios
quingentos, alter verò denarios quinquagin-
ta. Quumque essent non solvendo, utrisque 42
remisit debitum: uter igitur eorum magìs
eum diliget? Respondit Simon, & ait; Puto 43
eum cui multa remissa sunt. Dixit ei Jesus,
Rectè judicâsti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 سي هشت مثل كودكان بر كناره راه * بكدامين كسان اين دودرا
32 مانند كنم * مي مانند بكودكاني * كه بر كناره راه نشسته اند * و با ياران خود بانك مي
زنند * و مي كويند * براي شما سرود ميكوييم * پرواز و رقص نمي كنيد. نوحه و زاري كرديم
33 34 كريستيد * شونيك آمد نان نمي خورد * و شراب نمي اشاميد * كفتيد درو ديو هست * آمد فرزند
آدمي ميخورد و مي اشامد * كفتيد * اين كس خورنك و اشامنك است سود خوران * و كناه كارانرا
35 دوست مي دارد * * حكمت از همكنان فرزندان خود درست و فرخنك شد

36 سي نه معتزلي مسيح را مهماني كرد و [زني] روغن غاليه بر سر او ريخت * معتزلي
پيش مسيح آمد * و ازو در خواست كرد كه با وي نان بخورد * مسيح درخانه او در آمد
37 و بنشست * دران شهر بود زني پليد * چون دانست كه عيسي † درخانه معتزلي نشسته
38 است * شيشه * پر روغن غاليه * بر كرفت * * ودر پس عيسي نزديك پاي او
بايستاد * كريستن اغاز كرد واشك دو چشم خود پاي مسيح را تر مي كرد و بموي
خود دو پاي اورا مي ماليد و بوسه مي كرد * و روغن غاليه را بر † پايهاش مي † اندود *

XXXVIII. Parabola puerorum juxta viam.

Cujusmodi hominibus hanc genera- 31
tionem assimilabo? Similes sunt pu- 32
eris, qui ad latus viæ sedent, & ad
socios suos clamant, & dicunt; Vo-
bis cantum diximus, saltationem &
chorum non egistis: luctum & planctū
fecimus, non flevistis. Baptista ve- 33
nit, panem non comedit, neque vinum
bibit: Dixistis; In eo dæmonium
est. Venit Filius hominis, comedit 34
ac bibit: Dixistis; Hic homo edax
& bibax est, Publicanos & pecca-
tores amat. Sapientia autem ab 35
omnibus filiis suis justificata & be-
ata est.

XXXIX. Pharisæus Christo convivium facit, & mulier unguentum galiæ in caput ejus effundit.

Pharisæus quidam ad Christum ac- 36
cessit & ab eo petiit, ut cum eo pa-
nem comederet: Christus itaque in
domum ejus ingressus est, & sedit.
In civitate autem illa erat mulier 37
quædam impura, quæ, cognito Je-
sum in domo Pharisæi sedere, ampul-
lam plenam ungueuto galiæ tulit: Et 38
ponè Jesum ad pedes ejus stetit, &
flere incipiens lachrymis oculorum
suorum pedes Christi rigavit, &
crine suo pedes ejus extergebat &
osculabatur, & unguentum galiæ pe-
dibus ejus inunxit.

Versio VULGATA LATINA.

31 Ait autem Dominus; Cui ergò similes dicam homines generationis hujus? &
32 cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinvi-
cèm, & dicentibus; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: lamentavimus, &
33 non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista, neq; manducans panem, neq, bibens
34 vinum, & dicitis; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans, & bibens,
35 & dicitis; Ecce homo devorator, & bibens vinum: amicus publicanorum, & pec-
36 catorum. Et justificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem il-
lum quidam de Pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi
37 discubuit. Et ecce mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod ac-
38 cubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti: Et stans retrò secus
pedes ejus, lachrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, &
osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Videns autem Pharisæus, qui 39
vocaverat eum, ait intra se, dicens; Hic si esset propheta, sciret utique, quæ, &
qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Jesus, 40
dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait; Magister, dic.
Duo debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, & 41
alius quinquaginta. Non habentibus illis undè redderent, donavit utrisque. 42
Quis ergò eum plùs diligit? Respondens Simon dixit; Æstimo quia is, cui plus 43
donavit. At ille dixit ei; Rectè judicâsti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 * فمن اشبه رجال هذه القبيلة وبماذا يشبهون * يشبهون صبيانا جلوسا في السوق ينادي
33 بعضهم بعضا قايلين زمرنا لكم فلم ترقصوا ونحنا لكم فلم تبكوا * لان يوحنا المعمدان
34 جاء لا ياكل خبزا ولا يشرب خمرا فقلتم هذا به شيطان * وجاء ابن الانسان ياكل ويشرب
35 فقلتم هذا انسان اكول شريب الخمر خليل العشارين والخطاة * فتبررت الحكمة من جميع
بنيها *

* الفصل الخامس والعشرون *

36 37 * ثم ساله واحد من الفريسيين ان ياكل معه فدخل بيت ذلك الفريسي واتكي * وكانت في
38 المدينة مراة خاطية * فلما علمت انه متكي في بيت الفريسي اخذت قارورة طيب * ووقفت
من ورايه عند رجليه باكية * وبدات تبل قدميه بدموعها وتمسحهما بشعر راسها *
39 وكانت تقبل قدميه وتدهنهما بالطيب * فلما راي ذلك الفريسي الذي دعاه فكر في نفسه
40 قايلا لو كان هذا نبيا لعلم ما هذه * وكيف حال هذه المراة التي لمسته فانها خاطية * فاجابه
41 يسوع قايلا يا سمعان عندي كلام اقوله لك * اما هو فقال قله يا معلم * فقال غريمان عليهما
42 لانسان دين * على الواحد خمس ماية دينار وعلى الاخر خمسون * ولم يكن لهما ما يوفيان
43 فوهب لهما * فايهما اكثر حبا له * اجاب سمعان قايلا اظن الذي وهب له الاكثر * فقال
له بالحق حكمت *

Cui comparabo homines hujus genera- 31
tionis, & cui comparantur? Compa- 32
rantur pueris sedentibus in foro, qui ac-
clamant alter ad alterum, dicentes;
Psallimus vobis, & non saltâstis: &
lamentavimus vobis, & non planxistis.
Nam Johannes Baptista venit non man- 33
ducans panem, neque bibens vinum, &
dixistis; Hic habet dæmonium. Et ve- 34
nit filius hominis manducans & bibens,
& dixistis; Hic homo est vorator, po-
tator vini, amator publicanorum et pec-
catorum. Et aliena facta est sapientia 35
ab omnibus filiis suis.

Sectio vigesima quinta.

Tum rogavit illum unus ex Pharisæis 36
ut manducaret cum illo: itaq; ingressus
est domum illius Pharisæi, & innixus
est. Erat autem in civitate mulier pec- 37
catrix, quæ quum cognovisset ipsum esse
innixum in domo Pharisæi, accepit alaba-
strum unguenti: Et stetit à tergo ipsius sec. 38
pedes ejus plorans, & cœpit rigare pedes
ejus lachrymis suis, et tergere eos capillis
capitis sui, & osculabatur pedes ejus, &
ungebat eos unguento. Et cùm vidisset 39
id Pharisæus qui invitaverat eum, co-
gitavit intra se, dicens; Si esset hic
propheta, certè sciret quid sit hæc, &
qualis conditio hujus mulieris quæ teti-
git eum, quandoquidem est peccatrix.
Respondit ei Jesus, dicens; O Simon, 40
habeo sermonem dicendum tibi. At ille
inquit; Dic eum, magister. Ait ergò, 41
Duo debitores debebant cuidam debi-
tum: unus quingentorum denariorum, et
alter quinquaginta. Et non habuerunt 42
quod solverent; quapropter donavit
utrisque. Uter illorum plus amoris in
eum habebit? Respondit Simon, dicens; 43
Æstimo cui donatum est plus. Ait illi,
Juxta veritatem judicâsti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 በመንት ፡ አስተማስሎሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዛቲ ፡ ትውልድ ፡ ወመኑ ፡ ይመስሉ ፡፡ ይመስሉ ፡
ደቂ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ መሠየጥ ፡ ወይጸውዑ ፡ ቢጾሙ ፡ ወይብልዎሙ ፡ ሐለይነ ፡
33 ለክሙ ፡ ወኢዘፈንክሙ ፡ ወአስቆቆውነ ፡ ለክሙ ፡ ወኢበከይክሙ ፡፡ እስመ ፡
34 መጽአ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ኢይበልዕ ፡ ወኢይሰቲ ፡ ወትብልዎ ፡ ጋኔን ፡፡ ወመጽአ ፡
ወልደ ፡ ሰብእ ፡ እም ፡ ሕምም ፡ ይበልዕ ፡ ወይሰቲ ፡ ወትብሉ ፡ ነዋ ፡ ብእሲ ፡ በላዒ ፡ ወሰታዬ ፡
35 ወይን ፡ ዓርከ ፡ መጸብሐን ፡ ወኃጥኣን ፡፡ ወጽድቀት ፡ ጥበብ ፡ እምኵሉ ፡ ውሉዳ ፡፡
36 ወይቤሎ ፡ አሐዱ ፡ እመፈሪሳውያን ፡ ከመ ፡ ያምስሕ ፡ በኀቤሁ ፡ ወቦአ ፡ ቤቶ ፡ ለፈሪሳዊ ፡
ወረፈቀ ፡፡

በእንተ ፡ እንተ ፡ ቀብአቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዕፍረተ ፡፡

37 ወመጽአት ፡ ብእሲት ፡ ኃጥእት ፡ እምሰብአ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ አእሚራ ፡ ከመ ፡ ይመስሕ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ ቤተ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ተሣየጠት ፡ ዕፍረተ ፡ ዘአልባ
38 ስጥሮስ ፡፡ ወቆመት ፡ ድኅሬሁ ፡ ኀበ ፡ እገሪሁ ፡ ወተበከየት ፡ ወአርሐሰት ፡ እገሪሁ ፡ በአንብ
ዓ ፡ ወተመዘመዘት ፡ በሠዕርተ ፡ ርእሳ ፡ ወተስዕሞ ፡ እገሪሁ ፡ ወተቀብኦ ፡ ዕፍረተ ፡፡
39 ወርእዮ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ዘጸውዖ ፡ ሐለየ ፡ በልቡ ፡ ወይቤ ፡ ሶበሁ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ እም ፡
ኢያእመረኑ ፡ መንት ፡ ብእሲት ፡ ወዘከመ ፡ እሮ ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ከመ ፡ ኃጥእት ፡
40 ይእቲ ፡ ዛቲ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትገሥሦ ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡
41 ስምዖን ፡ ብየ ፡ ነገረ ፡ ዘእብለከ ፡ ወይቤሎ ፡ ሊቅ ፡ በል ፡፡ ወይቤሎ ፡ ክልኤቱ ፡ ይፈ
ድይዎ ፡ ለአሐዱ ፡ በዓለ ፡ ዕዳ ፡ አሐዱ ፡ ይፈድዮ ፡ ኃምስተ ፡ ምእተ ፡ ዲናረ ፡ ወካልኡኒ ፡
42 ኃምሳ ፡፡ ወኃጢአሙ ፡ ዘይፈድይዎ ፡ ኃደገ ፡ ሎሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ መኑ ፡ እንከ ፡
43 ርቱዕ ፡ ፈድፋደ ፡ ያፍቅሮ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ስምዖን ፡ ወይቤሎ ፡ እብለሰ ፡ ዘብዙኅ ፡
ኃደገ ፡ ሎቱ ፡ ወይቤሎ ፡ ሠናየ ፡ ፍትሐ ፡ ፈታሕከ ፡፡

In quo assimilabo homines generationis hujus, & cui similes sunt? Similes 31
sunt puerulis qui sedent in foro, & acclamant sociis suis, & dicunt iis; Cecinimus 32
vobis, & non saltâstis; lamentati sumus etiam vobis, & non flevistis. Quia ve- 33
nit Johannes Baptista neque edens neque bibens, & dicitis de illo; Dæmonem
habet. Et venit filius hominis edens, & bibens, & dicitis; Ecce homo edax 34
& potator vini, amicus publicanorum & peccatorum. Et justificata est sapi- 35
entia ab omnibus filiis suis. Et dixit ei quidam ex Pharisæis, quòd pran- 36
deret apud ipsum: & ingressus est domum Pharisæi, & discubuit.

De ea quæ unxit Dominum nostrum unguento.

Et venit mulier peccatrix de hominibus istius civitatis, ut cognovisset quòd 37
pranderet Dominus Jesus in ista civitate domo Pharisæi: emit unguentum
Alabastri. Et stetit post eum apud pedes ejus, & flebat, & rigavit pedes ejus 38
cum lachrymis suis, & tergebat cum capillis capitis sui; & osculabatur pedes
ejus, & ungebat eum unguento. Et quum vidisset Pharisæus qui vocaverat 39
eum, cogitavit in corde suo, & dixit; Si esset propheta hic, nónne sciret quæ
mulier, & quomodo isthæc etiam peccatrix est, *nempe* mulier hæc sit ista, quæ
tangit ipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Simeon, habeo verbum 40
quòd dicam tibi, & dixit ei; Magister, dic. Et dixit ei, Duo debitores erant 41
cuidam Domino debiti, unus debebat quingentos denarios, & alter quinquagin-
ta. Et quum non possent solvere illi, dimisit eos utrosque: quem igitur oportet 42
plus diligere illum? Et respondit ei Simon, & dixit ei; Existimo eum cui mul- 43
tum remissum fuit: & dixit ei, Bonum judicium judicâsti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * ان معتزل كه اورا خوانده بود * در دل خود انديشيد وكفت * كه اكر اين پيغمبر مي بود *
40 مي دانست اين كيست * وچيست وخبر كناهان اورا مي داد * چون پيش او نزديك شد * * عيسي
انرا دريافت * وكفت شمعون * چيزي كفتني دارم با تو بكويم * ان مرد بدو كفت * بكواي بزرك
41 من * * عيسي كفت دو مرد † وام دار بودند * بران يكي پانصد دينار قرض داشت * وبر يكي
42 ديكر پنجاه دينار * * وهر دو نداشتند † چيزي كه بكزارند * صاحب وام † وام هر دو را بخشيد *
43 اكنون ازان هر دو كدامين را بيشتر دوست داشته باشد * * شمعون بدو كفت مي
پندارم * انك بيشتر براي او رها كرده شد * عيسي كفت * راست حكم كردي *

Pharisæus ille, qui eum invitave- 39
rat, in animo suo cogitavit, &
dixit; Siquidem hic Propheta
esset, sciret hanc quæ sit, & qua-
lis sit, & peccata ejus enarraret,
cùm prope eum sit. Jesus hoc in- 40
tellexit, & dixit; Simeon, sermo-
nem quendam habeo quem tibi
dicam: homo ille ei dixit; Lo-
quere, O magister mi. Jesus dixit, 41
Duo viri debitores erant; uni quin-
genti denarii æris alieni erant, al-
teri verò quinquaginta denarii. Et 42
cum neutri haberent quicquam quo
solverent, creditor debitum utrique
condonavit. Jam ex ambobus illis
uri magis dilectus erit? Simeon 43
ei dixit; Existimo ei, cui plus re-
missum est. Jesus dixit; Rectè ju-
dicium fecisti.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ζ'.

Et conversus ad mulierem, Simoni dixit; Vides hanc mulierem?
44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
Intravi tuam in domum, aquam *ad* pedes *meos* non dedisti: hæc autem
εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ
lachrymis rigavit meos pedes, & capillis *capitis* *sui* extersit.
τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς (β) θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.
Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo *intravi*, non cessavit *osculans*
45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ᾽ ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά
meos pedes. Oleo caput meum non unxisti: hæc autem unguento unxit
46 μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ
meos pedes. *Cujus gratiâ*, dico tibi; Remittuntur peccata *ejus*
47 μου τοὺς πόδας. Οὗ χάριν, λέγω σοι, Ἀφέωνται (γ) αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς
multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem *paululùm* dimittitur, *paululùm* diligit.
αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.
Dixit autem ad illam; Remittuntur *tua* peccata. Et cœperunt simul *accumbentes*
48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι
49 dicere *in seipsis*: Quis hic est, qui & peccata dimittit? Dixit autem ad
50 λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς
mulierem; Fides tua *servavit* te: vade in pacem.
τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

CAP. VIII. η'.

Et factum est *in* deinceps, & ipse iter faciebat per *civitatem* & *castellum*, prædicans
1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων
& evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo: Et mulieres
καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· Καὶ γυναῖκές 2
aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria
τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία
vocata Magdalene, de qua dæmonia septem exierant: Et Joanna
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ᾽ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει· Καὶ Ἰωάννα 3
uxor Chusæ procuratoris Herodis: & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant
γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου· καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν
ei de facultatibus suis. *Conveniente* autem turbâ plurimâ, & *secundùm*
αὐτῷ (α) ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ 4
civitatem advenientibus ad eum, dixit per similitudinem: Exiit *seminans*
πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων 5
seminare semen suum: & *in seminando eum*, *hoc quidem* cecidit secus
τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον (β) αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
viam, & conculcatum est: & volucres cœli comederunt illud. Et aliud
τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον 6
cecidit supra petram: & natum *exaruit*, *propter* non *habere* humorem. Et
ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ 7
aliud cecidit *in medio spinarum*: & simul *enatæ* spinæ suffocaverunt
ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν
illud.
αὐτό.

MS. A. (β) θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. (γ) αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι
MS. A. ΚΕΦ. η'. (α) αὐτοῖς (β) ἑαυτοῦ·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܘܐܡܪ ܠܫܡܥܘܢ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܢܬܬܐ ܗܕܐ. ܠܒܝܬܟ ܥܠܬ. ܡܝܐ ܠܪܓܠܝ ܠܐ ܝܗܒܬ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܒܕܡܥܝܗ̈ ܪܓܠܝ ܨܒܥܬ. ܘܒܣܥܪܗ ܫܘܝܬ ܐܢܝܢ.
45 ܐܢܬ ܠܐ ܢܫܩܬܢܝ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܐ ܡܢ ܕܥܠܬ ܠܐ ܫܠܝܬ ܪܓܠܝ ܠܡܢܫܩ.
46 ܐܢܬ ܡܫܚܐ ܪܫܝ ܠܐ ܡܫܚܬ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܒܡܫܚܐ ܕܒܣܡܐ ܪܓܠܝ ܡܫܚܬ.
47 ܚܠܦ ܗܕܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܗ̇ ܚܛܗ̈ܝܗ̇ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܐܚܒܬ ܣܓܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܙܥܘܪ ܫܒܝܩ ܠܗ. ܙܥܘܪ ܡܚܒ.
48 ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܠܗ̇ܝ ܐܢܬܬܐ. ܫܒܝܩܝܢ ܠܟܝ ܚܛܗ̈ܝܟܝ.
49 ܘܫܪܝܘ ܗܢܘܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܠܡܐܡܪ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܦ ܚܛܗ̈ܐ ܫܒܩ.
50 ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܗ̇ ܠܐܢܬܬܐ. ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ.

Et conversus ad mulierem illam, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? domum tuam ingressus sum, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis suis pedes meos tinxit, & capillis suis abstersit eos. 44

Tu non es osculatus me: hæc autem ecce ex quo ingressa est, non desiit pedes meos deosculari. 45 Tu oleo caput meum non unxisti: hæc autem oleo aromatico pedes meos unxit. 46 Propterea dico tibi, remissa esse ei scelera ejus multa, eò quòd multùm dilexerit: is autem cui paululùm remittitur, paululùm diligit. 47 Et dixit mulieri illi; Remittuntur tibi scelera tua. 48 Cœperunt autem ii qui accumbebant dicere apud se; Quis est iste qui etiam scelera remittit? 49 Jesus verò dixit ei mulieri, Fides tua te servavit: ito in pace. 50

Feriâ V. hebdomadis secundæ jejunii. 24.

CAP. VIII.

1 ܘܗܘܐ ܕܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܚܕܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܘܒܩܘܪ̈ܝܐ. ܘܡܟܪܙ ܘܡܣܒܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ.
2 ܘܢܫ̈ܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܐܣܝ ܗܘܝ ܡܢ ܟܘܪܗ̈ܢܐ ܘܡܢ ܪ̈ܘܚܐ ܒܝ̈ܫܬܐ. ܡܪܝܡ ܕܡܬܩܪܝܐ ܡܓܕܠܝܬܐ. ܗܝ ܕܫܒܥܐ ܫܐܕܝܢ ܢܦܩܘ ܗܘܘ ܡܢܗ̇.
3 ܘܝܘܚܢ ܐܢܬܬܗ ܕܟܘܙܐ ܪܒ ܒܝܬܗ ܕܗܪܘܕܣ. ܘܫܘܫܢ ܘܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ. ܕܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܢܝܢܗܝܢ.
4 ܘܟܕ ܟܢܫ ܗܘܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܢ ܟܠܗܝܢ ܡܕ̈ܝܢܬܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. ܐܡܪ ܒܦܠܐܬܐ.
5 ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ ܙܪܥܗ. ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܕܝܫ ܘܐܟܠܬܗ ܦܪܚܬܐ.
6 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܘܒܫܥܬܗ ܝܥܐ ܘܝܒܫ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܚܘܬܐ.
7 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܝܥܘ ܟܘܒܐ ܥܡܗ ܘܚܢܩܘܗܝ.

Et factum est post hæc, ut perlustraret Jesus urbes & vicos, prædicarétque, ac evangelizaret regnum Dei, & duodecim ejus erant cum eo: 1 Necnon mulieres illæ quæ sanatæ fuerant à morbis, & à spiritibus malis, Maria quæ vocatur Madgalene, ea ex qua septem dæmonia exierant: 2 Et Johan uxor Chuzæ præfecti domui Herodis, & Susanna, aliæque plurimæ, quæ ministrabant eis ex facultatibus suis. 3 Quumque multa turba coacta esset, & ex omnibus civitatibus convenirent ad eum, dixit per parabolas; 4 Exiit seminator quidam ad seminandum semen suum: quumque seminâsset, aliud cecidit juxta viam, & conculcatum est, ac volucres comederunt illud. 5 Aliud autem cecidit super petram, & illicò germinavit, & quia non habebat humorem, exaruit. 6 Aliud autem cecidit inter spinas, & germinârunt cum eo spinæ, ac suffocârunt illud. 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 *وسوي ان زن التفات كرد وبشمعون كفت * اين زنرا مي بيني * چون بخانه تو در آمدم
تو آب برپاي من نريختي * اين زن باشك دو چشم خود پاي مرا شست * وبموي خود پاك
45 كرد * *تو مرا بوسه نكردي * اين ازان وقت كه در آمدم * از بوسيدن † دو پاي من
46 خاموش نشد * *تو سر من بروغن نيندودي اين بروغن غاليه دو پاي مرا اندود *
47 *بتو مي كويم عوض اين كه كرد كناهان او [بسيار] سترده شدند * سبب انك
48 بسيار سزاوار شد * وانك براي او سترده شود * وانككي سزاوار باشد * *وبدان زن كفت برو كه
49 كناهان تو عفو شدند * *ايشان كه نشسته بودند * اغاز كردند * ودر درون خود مي كفتند *
50 كيست اين كه كناهانرا نيز عفو مي كند * *عيسي بدان زن كفت * ايمان تو ترا زنك كرد
1 برو بسلامت * *بعد ازين عيسي در شهرها وديهها مي كرديد * ومنادي مي
2 كرد * وبمژده ملكوت خداي تعليم مي داد * با دوازده شاكرد خود * *وزناني كه از رنجها خوش
شدند * وازجانهاء شوم وپليد رهيدند * چون مريم مجدلاني كه هفت ديو ازو بدر آورد *

Et ad mulierem illam conversus est, et Simeoni dixit, Hanc mulierem vides? Cùm in domum tuam intrarem, tu aquam pedibus meis non infudisti: hæc mulier lachrymis oculorum suorum pedes meos lavit, et crine suo mundavit. 44 *Tu me non osculatus es: hæc ex quo tempore ingressus sum, ab osculando pedes meos non destitit.* 45 *Tu caput meum oleo non unxisti: hæc unguento galiæ pedes meos unxit.* 46 *Tibi dico; Pro hoc quod fecit, peccata ejus multa remissa sunt, eâ de causa quod multùm digna fuit: et parum ei remittetur, qui parum dignus fuerit.* 47 *Et illi mulieri dixit; Abi, quia peccata tua condonata sunt.* 48 *Illi qui considentes erant, inceperunt, et intra se dicebant; Quisnam est hic, qui peccata etiam condonat.* 49 *Jesus illi mulieri dixit; Fides tua te servavit, abi in pace.* 50

CAP. VIII.

Post hæc Jesus per civitates et pagos circuibat, et prædicabat, et Evangelium regni Dei docebat, cum duodecim discipulis suis: 1 *Et mulieribus quæ à morbis sanatæ fuerant, et à spiritibus malis et impuris liberatæ erant: ut Maria Magdalene, ex qua septem dæmonia ejecerat:* 2

Versio VULGATA LATINA.

44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni; Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigavit pedes
45 meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo in-
46 travit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hæc
47 autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi; Remittuntur ei
48 peccata multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem minus dimittitur, minùs di-
49 ligit. Dixit autem ad illam; Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul
50 accumbebant, dicere intra se; Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem; Fides tua te salvam fecit: Vade in pace.

CAP. VIII.

1 Et factum est deincèps, & ipse iter faciebat per civitates & castella, prædicans & evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, Et mulieres aliquæ, quæ 2
erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur
Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, Et Joanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.
Cùm autem turba plurima convenirent, & de civitatibus properarent ad eum, 4
dixit per similitudinem; Exiit qui seminat, seminare semen suum: & dum 5
seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit suprà petram: & natum aruit, quia non ha- 6
bebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffoca- 7
verunt illud.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 *ثم التفت الي المراة وقال لسمعان اتري هذه المراة * دخلت بيتك فلم تسكب علي رجلي
45 ماء وهذه بلت رجلي بالدموع ومسحتهما بشعر راسها * انت لم تقبلني وهذه منذ دخلت
46 لم تكف من تقبيل قدمي * انت لم تدهن راسي بزيت وهذه بالطيب دهنت قدمي *
47 *لاجل ذلك اقول لك ان خطاياها الكثيرة مغفورة لها لانها احبت كثيرا * والذي يترك له
48 49 فقليل يحب قليلا * ثم قال لها مغفورة لك خطاياك * فبدا المتكيون يقولون في نفوسهم من
50 هذا الذي يغفر الخطايا * فقال للمراة اذهبي بسلام ايمانك خلصك *
1 * الفصل السادس والعشرون * *وكان بعد ذلك يسير الي كل مدينة
2 وقرية ويكرز ويبشر بملكوت الله * ومعه الاثنا عشر * ونسوة اخريات كان ابراهن من امراض
3 وارواح خبيثة * مريم التي تدعي المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين * ويونا امراة
خوزي خازن هيرودس * وسوسنة * واخريات كثيرات كن يخدمنه باموالهن *
4 * الفصل السابع والعشرون * *واجتمع اليه جمع كثير مع الذين كانوا ياتون اليه
5 من كل مدينة * فقال لهم مثلا * خرج الزارع ليزرع [زرعه*] وفيما هو يزرع منه ما وقع علي
6 الطريق فديس واكله طير السماء * واخر وقع علي الصخرة فلما نبت يبس لانه لم يكن
7 له ندية * واخر وقع في وسط الشوك فنبت معه الشوك وخنقه *

Deindè conversus est ad mulierem, & dixit Simoni; Anne vides hanc mulierem? Intravi domum tuam, & non fudisti super pedes meos aquam: & hæc madescecit pedes meos lachrymis, & tersit eos capillis capitis sui. 44 *Tu non osculatus es me: & hæc ex quo intravi, non cessavit ab osculatione pedum meorum.* 45 *Tu non unxisti caput meum oleo: & hæc unguento unxit pedes meos.* 46 *Propterea dico tibi quòd peccata ejus multa remissa sunt illi, quoniam dilexit multum: et cui dimittitur paucum, diligit parum.* 47 *Deindè dixit ad illam, Remissa sunt tibi peccata tua.* 48 *Et cœperunt innixi dicere intra se; Quis est hic qui dimittit peccata?* 49 *Dixit autem mulieri; Vade in pace, fides tua te salvavit.* 50

Sectio vigesima sexta.

CAP. VIII.

Et post hoc iter faciebat ad omnem civitatem & castellum, & prædicabat atque evangelizabat regnum Dei: comitantibus eum duodecim, 1 *Et mulieribus aliis quas curaverat ab infirmitatibus, & spiritibus malignis: Mariâ quæ vocatur Magdalena, è qua ejecerat septem dæmonia:* 2 *Et Junâ uxore Chuzæ thesaurarii Herodis, & Susannâ, & aliis multis, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.* 3

Sectio vigesima septima.

Et convenit ad eum turba magna, cum iis qui veniebant ad illum ex omni civitate: & dixit eis parabolam. 4 *Exiit seminator ut seminaret semen suum: & dum ipse seminaret, ex eo aliquod cecidit super viam; & conculcatum est, & comederunt illud volucres cœli.* 5 *Et aliud cecidit super petram, et cùm germinâsset, aruit, quia non erat ei tellus.* 6 *Et aliud cecidit in medio spinarum, & natæ sunt cum eo spinæ, & suffocaverunt illud.* 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ወተመይጠ ፡ ኀበ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ወይቤሎ ፡ ለስምዖን ፡ ትሬኢያኑ ፡ ለዛቲ ፡
ብእሲት፡ እምከመ፡ ቦእኩ፡ ቤተከ፡ ወኢወሀብከኒ፡ ማየ፡ ጥቀ፡ ለእግርየ፡ ወይእቲሰ ፡
45 በከየት ፡ ወበአንብዓ ፡ አርገሰት ፡ እገሪየ ፡ ወበሠዕርታ ፡ መዝመዘት፡፡ ወአንተ
46 ሰ፡ ኢተአምኃከኒ ፡ ወይእቲሰ፡እምጊዜ፡በእኩ፡ ኢያንተገት፡ እገሪየ፡ስዒመ፡፡ ወ
አንተ ፡ ቅብአ ፡ ርእስየ ፡ ወእገሪየ ፡ ኢቀባእከኒ ፡ ወይእቲሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ቀብአትኒ ፡
47 እገሪየ፡፡ በእንተዝ ፡ ይትኀደግ ፡ ላቲ ፡ ኀጢአታ ፡ ብዙኅ ፡ እስመ ፡ ብዙኀ ፡ አፍቀረተኒ ፡ ወዘሰ ፡ ኅዳጠ ፡
48 ያፈቅረኒ ፡ ኅዳጠ ፡ ይትኀደግ ፡ ሎቱ ፡፡ ወይቤላ ፡ ይትኀደግ ፡ ለኪ ፡ ኀጢአትኪ ፡፡ ወአኀዙ ፡
49 ይብሉ ፡ እለ ፡ ይረፍቁ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘየኀድግ ፡ ኀጢአተ ፡፡ ወይቤላ ፡
50 ለይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሃይማኖትኪ ፡
አሕየወተኪ ፡ ሑሪ ፡ በሰላም ፡፡

Et conversus fuit ad istam mulierem, & dixit Simoni; Vidésne hanc mulierem? Ex quo ingressus sum domum tuam non dedisti mihi aquam ne pedi meo; & hæc flevit & in lachrymis suis rigavit pedes meos, & capillis suis extersit. 44 Et tu non salutâsti me; & hæc ex *quo* tempore ingressus sum, non cessavit pedes meos osculari. 45 Et tu oleo caput meum & pedes meos non unxisti, & hæc unguento unxit me ad pedes meos. 46 Propterea remittuntur ei peccata ejus multa, quia multùm dilexit me: & qui parùm me diligit, parum remittetur ei. 47 Et dixit ei remittuntur tibi peccata tua. 48 Et cœperunt dicere accumbentes inter se, Quis est hic qui remittit peccata? 49 Et dixit huic mulieri; Fides tua servavit te, abi, vade in pace. 50

1 ፰ ወእምዝ፡ በሰኒታ፡ አንሶሰወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ አዕጻዳት፡ ወሰበከ፡
ሎሙ፡ወመሀሮሙ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡ ወዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ምስ
2 ሌሁ፡፡ ወአንስትኒ፡እለ፡ፈወሶን፡ እምእኩያን፡ አጋንንት፡ ወእምደዌሆን፡ ማር
3 ያ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡መግደላዊት፡ እንተ፡ ሰብዓቱ፡ አጋንንት፡ ወፅኡ፡ እምኔሃ፡፡ ወዮ
ሐና፡ብእሲቱ፡ኩዛ፡ መጋቢሁ፡ ለሄሮድስ፡ ወሶስና፡ ወካልኣትኒ፡ ብዙኃት፡ እለ፡ ተልእ
ክዎ ፡ በንዋዮን፡፡ በእንተ ፡ ምሳሌ ፡ ዘዘራኢ፡፡
4 ወእምዝ፡ ያጸምእዎ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወእለሂ፡መጽኡ፡ ኀቤሁ፡ እምአህጉር፡ ወይቤሎ
5 ሙ፡ ምሳሌ ፡ እንተ፡ ከመዝ፡፡ ወፈረየ፡ ዘይዘርእ፡ከመ፡ይዝራእ፡ ዘርኦ፡ወዘርአ፡
6 ቦዘወድቀ፡ውስተ፡ ፍኖት፡ ወኬድዎ፡ ወበልዕዎ ፡ አዕዋፈ፡ ሰማይ፡፡ ወቦ፡ ዘወድቀ፡
7 ውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ወበቈሎ ፡ የብሰ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ሠርወ፡፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ፡
ውስተ ፡ ሦክ ፡ ወበቊሎ ፡ ጠበቆ ፡ ሦክ፡፡

CAP. VIII.

Et tunc iterum iter fecit Dominus Jesus per civitates, & prædia, & prædicavit iis, & docuit eos de regno Dei, & duodecim cum eo: 1 Et mulieres etiam quas sanaverat à dæmonibus malis & à morbis suis, Maria quam vocant Magdalenem, ex qua septem dæmones exierant: 2 Et Johanna uxor Chusæ procuratoris Herodis, & Sosana, & aliæ multæ quæ ministrabant ei in facultatibus suis. 3

De parabola seminantis.

Et quum audiret eum totus populus, & qui venissent ad eum ex civitatibus, dixit iis parabolam, quæ sic *se habet*: 4 Exivit qui seminabat ut seminaret semen suum; & seminando, fuit quod cecidit in via: & calcârunt illud, & comederunt illud volucres cœli. 5 Et fuit quod cecidit super petram: & florescendo exaruit, quia non habebat radicem. 6 Et fuit quod cecidit inter spinas: & florescendo suffocârunt illud spinæ. 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 *ويوحان زن كوز * ازخاندان هيروديس * وشوشان * وزنان ديكر بسياركه ازمقتناه خويش
مسيح را وشاكردانش را خدمت مي كردند چهل مثل تخم كاشتن
4 *چون جماعت بسيار از هر شهري پيش عيسي مي آمدند * عيسي بمثل با ايشان سخن
5 مي كفت * *كه برزكري زميني اختيار كرد ودر انجا تخم مي كاشت * ازان تخم چيزي †
6 ميان راه افتاد * وزير پاي كوفته شد * ومرغان خوردند * *ديكر بر سنك افتاد * وزود
7 برويد چون اصل نداشت خشك شد * *ديكر ميان خار افتاد * وخارها باوي روييدند
وكشت را خبه كردند *

Et Johanna uxor Chuzæ à familia Herodis, & Susanna, & mulieres aliæ multæ, quæ de possessione sua Christo & discipulis suis ministrabant. 3

XL. Parabola semen seminandi.

Cùm turbæ multæ ex omni civitate ad Jesum venirent, Jesus in parabolis cum illis verbum locutus est. 4 *Quòd seminator terram elegit, & illic semen seminavit: de eo semine quoddam in viam cecidit, & sub pedibus conculcatum est, & aves comederunt.* 5 *Aliud in petram cecidit, & protinùs crevit: sed quia radicem non habebat, exaruit.* 6 *Aliud inter spinas cecidit: & spinæ cum eo creverunt, & semen suffocârunt.* 7

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et aliud cecidit in terram bonam, & enatum fecit fructum cen-
8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν (γ) ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονπλα-
tuplum. Hæc dicens, clamabat; Habens aures audire, audiat. Interrogabant
9 σίονα. ταῦτα λέγων, ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ἐπηρώτων
autem eum discipuli ejus, dicentes quæ esset parabola hæc. Is verò dixit;
10 δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν,
Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei: at cæteris in para-
Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παρα-
bolis, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem
11 βολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ (δ) ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ
hæc parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, sunt
12 αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν
audientes: deindè venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum,
οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
ut ne credentes serventur. Qui verò supra petram, qui cùm audierint, cum
13 ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ
gaudio suscipiunt verbum: & hi radicem non habent, qui ad tempus credunt,
χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι,
& in tempore tentationis absistunt. Quod autem in spinas cadens, hi sunt qui
14 καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ
audientes, & à solicitudinibus & divitiis, & voluptatibus vitæ, profecti
ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου, καὶ (ε) ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι
suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui
συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες 15
in corde pulchro & bono, audientes verbum, retinent, & fructum afferunt in
ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν
patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus
ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω 16
lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant
κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι
lumen. Non enim est occultum, quod non manifestum fiet: nec absconditum, quod
τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ 17
non cognoscetur, & in palàm veniat. Aspicite ergò quomodò auditis. Qui enim
οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. Ὃς γὰρ 18
habeat, dabitur illi: & qui non habeat, & quod videtur habere, auferetur
(ζ) ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται
ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non
ἀπ' αὐτοῦ. Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ 19
poterant contingere eum propter turbam. Et nuntiatum est illi, dicentibus;
ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, 20
Mater tua & fratres tui stant foris, videre te volentes.
Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

MS. A. (γ) εἰς (δ) ἀκούσαντες (ε) ὑπὸ ἡδονῶν (ζ) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 *ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ ܘܐܘܥܐ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ ܚܕ ܒܡܐܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܩܥܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.
9 *ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܬܠܐ.
10 *ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܡܬܠܐ ܡܬܡܠܠ. ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܠܐ ܢܚܙܘܢ ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ.
11 *ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܬܠܐ. ܙܪܥܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ.
12 *ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܐܬܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܫܩܠ ܡܠܬܐ ܡܢ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܗܝܡܢܘܢ ܘܢܚܘܢ.
13 *ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܘ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ. ܘܥܩܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܐܠܐ ܙܒܢܝܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܢܣܝܘܢܐ ܡܬܬܟܫܠܝܢ.
14 *ܗܝ ܕܝܢ ܕܢܦܠܬ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܒܨܦܬܐ ܘܒܥܘܬܪܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ ܡܬܚܢܩܝܢ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒܝܢ.
15 *ܗܝ ܕܝܢ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܒܠܒܐ ܫܦܝܐ ܘܛܒܐ ܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ ܘܐܚܝܕܝܢ ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. *ܫܠܡ

ܥܠ ܥܕܥܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ *ܟܗ

16 *ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܪ ܫܪܓܐ ܘܡܟܣܐ ܠܗ ܒܡܐܢܐ. ܐܘ ܣܐܡ ܠܗ ܬܚܝܬ ܥܪܣܐ. ܐܠܐ ܣܐܡ ܠܗ ܥܠ ܡܢܪܬܐ. ܕܟܠ ܕܥܐܠ ܢܚܙܐ ܢܘܗܪܗ.
17 *ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܘܢܐܬܐ ܠܓܠܝܐ.
18 *ܚܙܘ ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܦ ܗܝ ܕܣܒܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ.
19 *ܐܬܘ ܕܝܢ ܠܘܬܗ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗ ܡܛܠ ܟܢܫܐ.
20 *ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܨܒܝܢ ܠܡܚܙܝܟ.

Aliud denique cecidit in terram bonam & 8 pulchram, ac germinavit, & edidit fructum pro uno centum. Hæc quum diceret, clamabat; Qui habet aures ad audiendum, audiat. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, quæ 9 esset ista parabola. Ipse verò dixit eis; Vo- 10 bis quidem datum est nôsse arcana regni Dei, cæteris autem illis per parabolas proponitur, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola: Se- 11 men, est sermo Dei. Ii autem qui secus vi- 12 am, sunt qui audiunt sermonem, & veniens inimicus tollit sermonem ex cordibus eorum, ne credant, & salvi fiant. Qui autem super 13 petram, ii sunt qui cùm audierint, cum gaudio excipiunt sermonem, & radicem non habent, sed temporaria est fides eorum, & tempore tentationis impingunt. Quod autem 14 inter spinas cecidit, ii sunt qui audiunt sermonem, sed in solicitudine, divitiísque, & concupiscentiis mundi suffocantur, fructúsq; non edunt. Quod autem in terram bonam, 15 ii sunt qui corde limpido bonóque audiunt sermonem, & amplectuntur, edúntque fructus in patientia.

Commemoratione Deiparæ Mariæ. 25.

Nemo accendit lucernam, et operit eam vase, 16 aut ponit eam subter lectum, sed eam imponit candelabro, ut quicunque ingreditur, videat lumen ejus. Nihil est enim occultum, 17 quod non reveletur, nec absconditum, quod non cognoscatur, & veniat in apertum. Vi- 18 dete quomodò audieritis. Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod putat se habere, tolletur ab eo. Venerunt 19 autem ad eum mater & fratres ejus, nec poterant eum alloqui propter turbam. Et di- 20 cunt ei; Mater tua & fratres tui stant foris, volúntque te videre.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 *ديكر در زمين نيك افتاد * وبكام خود رسته كشت * وتخم داد * و بهره يكي در صد * چون
ايشانرا كفت * بانك زد كه هر كه كوش شنونك دارد بشنود * *شاكردان ازو پرسيدند * چيست 9
اين مثل * مسيح بديشان كفت بشما داده شد * كه راز ملكوت خدايرا بدانيد * وبديشان 10
همكنان بمثل كفته شود * مي نكرند ونمي بينند * چون مي شنوند * در نمي يابند * *اما اين 11
مثل كه تخم كاشته مي شود كلمهء خداست * *انك بر كنار زمين افتاد * ايشانند كه 12
كلمهرا بشنود * و دشمن بيايد * ان كلمهرا از دل ايشان بربايد * تا ايمان نياورند ورستكار
نشوند * *انك بر سنك افتاد * ايشانند كه كلمهرا بشنوند * وبشادي قبول كنند * و اصل 13
ندارند * در وقت شنيدن باشد ايمان ايشان * وچون ازمايش شود زود منكر شوند * *وانك در 14
ميان خار افتاد ايشانند كه كلمهرا بشنوند * چون غم وشغل دنياوي * وتوانكري *
وارزوهاء كوناكون * در ايند * وكلمهرا در ميان كيرند * وخبه كنند * نكذارند كه بكمال
رسد وتخم وبهره دهد * *وانك در زمين نيك افتاد * انانند كه بدل كشاده ونيك كلمهرا 15
قبول كنند * ونكاه دارند وبدان كار كنند * تا ايشانرا بهره دهد يكي در صد

Aliud in terram bonam cecidit, & 8 ex animo suo crevit, & semen dedit & fructum centuplicem. Cùm hæc dixisset, clamabat, quòd quicunque aures audientes haberet, audiret. Discipuli ab eo rogabant, quænam 9 esset hæc parabola. Jesus illis dixit, 10 Vobis datum est ut mysterium regni Dei sciatis: illis autem omnibus per parabolas dictum erit. Intuentur, & non vident; quando audiunt, non intelligunt. Hæc autem 11 parabolâ semen quod seminatur, verbum Dei est. Id quod ad oras terræ 12 cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & inimicus veniens verbum illud è corde illorum rapit, ne fidem habeant, et serventur. Id quod in petram 13 cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & cum gaudio excipiunt, & radicem non habent: tempore audiendi fides illis est, sed cùm tentatio fuerit, citò apostatæ fiunt. Illud verò 14 quod inter spinas cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, cùm solicitudo & cura mundana, et divitiæ, et concupiscentiæ variæ ingrediuntur, & verbum intercipiunt, & suffocant, nec sinunt ut ad maturitatem veniat, & semen & fructum reddat. Id autem quod in terram bonam ce- 15 cidit, ii sunt qui corde aperto & bono verbum excipiunt, & observant, et in eo opus faciunt, adeò ut eis fructum det centuplicem.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens 9 clamabat; Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum disci- 10 puli ejus, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit; Vobis datum est nôsse mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis: ut videntes non videant, & 11 audientes non intelligant. Est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei. 12 Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deindè venit diabolus, & tollit ver- 13 bum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram: qui cùm audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: & hi radices non habent: qui ad tem- 14 pus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt, qui audierunt, & à solicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi 15 sunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus 16 lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non 17 est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, & in palàm veniat. Videte ergò quomodò audiatis. Qui enim habet, da- 18 bitur illi: & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non poterant adire 19 eum præ turba. Et nuntiatum est illi; Mater tua, & fratres tui stant foris, vo- 20 lentes te videre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 *واخر وقع على الارض الصالحة فاثمر مايه ضعف * فلما قال هذا نادي من له اذنان سامعتان
9 10 فليسمع * ثم ساله تلاميذه قايلين ما هو هذا المثل * فقال لهم لكم اعطي علم سراير
ملكوت الله * فاما الباقون فبامثال * كي يبصروا فلا يبصرون * ويسمعوا فلا يسمعون ولا
11 12 يفهمون * وهذا معني المثل * الزرع هو كلام الله * فالذي وقع على الطريق هم الذين يسمعون
13 الكلمة فياتي ابليس فينزع الكلمة من قلوبهم ليلا يومنوا فيخلصوا * واما الذي وقع على
الصخر فهم الذين يسمعون الكلمة ويقبلونها بفرح وهولاء لا اصل لهم * وهم انما يومنون
14 زمنا يسيرا وفي زمن التجربة يتركونها * والذي وقع في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة
15 فتخنقهم الاهتمام والغني وشهوات معيشتهم الذاهبين فيها فلا ياتون بثمر * واما الذي
وقع في الارض الصالحة فهم الذين يسمعون الكلمة بقلب صالح جيد فيحفظونها ويثمرون
16 بالصبر * الفصل الثامن والعشرون * ليس احد يوقد سراجا فيغطيه باناء ولا
17 يجعله تحت سرير * لكن يضعه على المنار فيري الداخلون النور * لانه ليس خفي لا يظهر
18 ولا مكتوم لا يعلن * انظروا الان كيف تسمعون * من له يعطي ومن ليس له فالذي يظن
19 20 انه له ينزع منه * ثم جاء اليه امه واخوته فلم يستطيعوا الوصول اليه لاجل الجمع * فقالوا له
امك واخوتك قيام خارجا يريدون ان ينظروك *

Et aliud cecidit super terram bonam, & 8 fructum fecit centuplum. Et cùm dixisset hoc, clamavit; Is cui sunt aures audientes, audiat. Deindè interrogave- 9 runt eum discipuli ejus, dicentes; Quæ est hæc parabola? Dixit eis; Vobis da- 10 ta est scientia mysteriorum regni Dei: at verò cæteris per parabolas, ut videant & non videant, & audiant & non audiant, neque intelligant. Et hic est 11 sensus parabolæ: Semen, est verbum Dei: Et quod cecidit super viam, sunt 12 qui audiunt verbum, sed venit diabolus, & tollit verbum de cordibus eorum ne credant, & salventur. Quod autem ce- 13 cidit super petram, sunt qui audiunt verbum, & suscipiunt illud cum gaudio, & his non est radix: Hi enim credunt tempore exiguo, & in tempore tentationis deserunt illud. Et quod cecidit 14 in spinas, sunt qui audiunt verbum, at suffocat eos cura, & divitiæ, atque voluptates vitæ suæ quam sequuntur, & non afferunt fructum. At verò quod ce- 15 cidit in terram bonam, sunt qui audiunt verbum corde bono, optimo, & conservant illud, & fructificant in patientia.

Sectio vigesima octava.

Nemo accendit lucernam, & operit eam 16 vase, neque ponit eam sub lecto: sed ponit illam super candelabrum, & vident introeuntes lumen. Quia non est 17 absconditum, quin appareat: neque occultum, quin reveletur. Considerate er- 18 gò quomodò audiatis. Ei enim qui habet, dabitur: & ab eo qui non habet, etiam quod censebitur habere, auferetur. Deindè venerunt ad illum mater ejus, 19 & fratres ejus, & non potuerunt pervenire ad eum præ turba. Dixerunt ergò 20 ei; Mater tua & fratres tui stantes foris, volunt videre te.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወቦ፡ዘወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ ሠናይ፡ ወበቍለት፡ ወፈረየ፡ ምእተ፡ ምክዕቢተ፡ ወቦ፡
9 ኃበ፡ሠላሳ፡ ወቦ፡ኃበ፡ስሳ፡ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ይቤሎሙ፡ ዘቦ፡ እዝነ፡ሰሚዕ፡ ይስማዕ፡፡
10 ወተስእልዎ፡አርድእቲሁ፡ ወይቤልዎ፡ምንትኑ፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ ምሳሌ፡፡ ወይቤሎሙ፡
ለክሙ፡ተውህበ፡ታእምሩ፡ ምስጢረ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወለእልክቱ
11 ሰ፡በምሳሌ፡ከመ፡ርእዮሙ፡ኢይርአዩ፡ወሰሚዖሙ፡ ኢይስምዑ፡ወኢይለብዉ፡፡
12 ወከመዝ፡ይእቲ፡ምሳሌሃ፡ዘርእሰ፡ቃሉ፡ለእግዚአብሔር፡ውእቱ፡፡ ወዘሰ፡ውስተ፡
ፍኖት፡ ወድቀ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡እለ፡ ይሰምዑ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወይመጽእ፡ሰይ
13 ጣን፡ ወይነሥእ፡ ለቃል፡ እምልቦሙ፡ ከመ፡ ኢየአምኑ፡ ወኢይድኀኑ፡፡ ወዘሰ፡
ውስተ፡ኰኵሕ፡ወድቀ፡እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ሰሚዖሙ፡ ወይትዌከፍዎ፡ ለነገር፡ በፍ
ሥሓ፡ልብ፡ለገቢር፡ ወበሕቱ፡ሥርወ፡አልቦሙ፡ ለሰዓቱ፡ ይአምኑ፡ የአምኑ፡ ወአመ፡
14 ተመንደቡ፡የዐልዉ፡፡ ወዘሰ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ ወድቀ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡እለ፡ይሰም
ዑ፡ ወይትዌከፉ፡ወይሔልዩ፡ብዕለ፡ወትካዘ፡ መንበርት፡ ወሐውዘ፡ መንበርት፡ ወሐው
15 ዝ፡ተደልወ፡ወፈጊዕ፡ያበውቅዎሙ፡ወኢይገብሩ፡፡ ወዘሰ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ምድር፡
እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡ይሰምዑ፡በሠናይ፡ ልብ፡ ወበጽንዑ፡ ወይትዔገሡ፡ ወያጠብዑ፡ ወ
16 ይፈርዩ፡፡ ወአልቦ፡ ዘያኀቱ፡ ማኅቶተ፡ ወይከድና፡ ንዋየ፡ወያነብራ፡ታሕተ፡ዓራ
17 ት፡ዘእንበለ፡ደበ፡ተቅዋማ፡ከመ፡ይርአዩ፡ብርሃነ፡እለ፡ያንሶስዉ፡፡ ወአልቦ፡ ኅቡ
18 እ፡ዘኢይትከሠት፡ወአልቦ ፡ ክዱን ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ ወገሃደ ፡ ይከውን፡፡ ወእእ
ሙ ፡ እንከ ፡ ዘከመ ፡ ትሰምዑ ፡ ለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወለዘአሰ ፡ አልቦ ፡ እለሂቦ ፡ ይሄይድ
19 ዎ፡፡ ወመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ እሙ ፡ ወአኀዊሁ ፡ ወስእኑ ፡ ረኪቦቶ ፡ እስመ ፡ ጽ
20 ፈቀ፡ወብዙኃ፡ሰብእ፡፡ ወይቤልዎ ፡ እሙከ፡ ወአኃዊከ፡አፍአ፡ሃለው፡ይቀውሙ፡
ወይፈቅዱ ፡ ይርአዩከ፡፡

Et fuit quod cecidit in terram bonam, & floruit, & fructum edidit centuplum, 8 & fuit ad triginta, & fuit ad sexaginta: Et hoc dicens, dixit; Qui habet aures, audiendo audiat. Et interrogârunt eum discipuli ejus, & dicebant ei; Quænam est 9 hæc parabola? Et dixit iis; Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei, & illis in 10 parabolis: ut videntes non videant; audientes non audiãt, neq; intelligãt. Et sic se 11 habet hæc parabola, Semen verbũ Dei est. Et quod in via cecidit, ii sunt qui audiũt 12 verbũ Dei, & venit satanas, & tollit verbũ è corde eorũ, ut non credant neq; vivant. Et quod super petram cecidit, ii sunt qui audientes suscipiunt verbum in 13 gaudio cordis ad faciendum: sed radicem non habentes, ad tempus tantùm credunt; & quando persecutionem patiũntur, prævaricantur. Et quod in spinas 14 cecidit ii sunt qui audiunt & suscipiunt, & sapiunt divitias; & solicitudo seculi, & voluptas seculi, & voluptas dignitatis, & deliciæ urgent eos, & non operantur. Et quod in bonam terram, ii sunt qui audiunt in bono corde, & in parato; & perseverant, & fixos se reddunt, & fructum adferunt. Et nemo est qui 15 16 accendit lucernam, & operit eam vase, & ponit eam subter lectum; sed supra candelabrum, ut videant lucem qui intrant. Et non est occultum quod non re- 17 velatum fuerit, & non est coopertum quod non videbitur & manifestum fiet. Et intelligite igitur quomodo audiatis: ei qui habet dabunt ei, & ei qui non ha- 18 bet quod datum fuit ei auferent ei. Et venerunt ad eum mater ejus, & fratres 19 ejus, & non potuerunt adire eum præ turba & multitudine hominum. Et di- 20 xerunt ei, Mater tua & fratres tui foris sunt stantes, & cupiunt videre te.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل يك   مثل چراغ افروختن

16 *كسي چراغ نيفروزد * وانرا بتغاري
يا طشتي * بپوشاند * يا اورا زير تخت نهد * الا چراغ بيفروزد وبر مناره نهد * تا هر كه درايد *
ازو روشنايي بيند * *هر كز چيز پوشيده نباشد * الا اشكارا شود * ونه نيز پنهان * الا 17
دانسته شود * وهويدا نموده شود * *ببينيد كه چون †شنيديد * انك دارد * ديكر بدو داده 18
شود وانك ندارد * آن نيز كه دارد ازو ستده شود

چهل دو   انك كفتند مادرت وبرادرانت بر درند

19 *مادر وبرادرانش بر در امدند * بسبب بسياري خلق نتوانستند كه با او سخن كويند *
20 *كسي كفت مادر وبرادرانت بيرون ايستاده اند * ومي خواهند كه ترا ببينند *

XLI. Parabola lucernam accendendi.

Quisquam lucernam non accendit, et 16 hydriâ conchâve tegit, aut eam lecto supponit: sed lucernam accendit, et super candelabrum ponit, ut quicunque ingressus fuerit, ab eo lumen videat. Haud unquam aliquid 17 opertum erit, quin manifestetur; neque etiam secretum, quin innotescat et apertè ostendatur. Videte 18 quomodo audiatis: ille qui habet, amplius ei datum erit; et is qui non habet, illud etiam quod habet ei ablatum erit.

XLII. De eis qui dicebant, Mater tua & fratres tui ad ostium sunt.

Et mater & fratres ejus ad ostium 19 venerunt, sed præ multitudine populi non potuerunt cum eo loqui. Quidam dixit; Mater & fratres 20 tui foris stant, & cupiunt ut te videant.

Qui autem respondens dixit ad eos; Mater mea & fratres mei hi sunt
21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου ϗ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν
verbum Dei *audientes*, & *facientes ipsum.* Et factum est in una die-
22 οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, ϗ (η)ποιοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμε- ΚΓ' πγ β
rum, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus: & ait ad illos; *Trans-*
ρῶν, ϗ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, ϗ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ϗ εἶπε πρὸς αὐτούς, Διέλ-
eamus in ulterius stagni. Et *provecti sunt.* Navigantibus *autem* illis, *sopitus*
23 θωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· ϗ ἀνήχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν, ἀφύπνω-
est: & descendit procella venti in stagnum, & complebantur, & periclitabantur.
σε· ϗ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, ϗ συνεπληροῦντο, ϗ ἐκινδύνευον.
Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, *præceptor*, perimus.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα.
Ille *autem excitatus objurgavit* ventum & *fluctuationem* aquæ: & *cessaverunt*,
ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ ϗ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· ϗ ἐπαύσαντο,
& facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Timen-
25 ϗ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, (θ)Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέν-
tes *autem* mirati sunt, dicentes ad invicem; Quis*nam* hic est, quia &
τες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι ϗ
ventis imperat & mari, & obediunt ei? Et navigaverunt ad
26 τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει ϗ τῷ ὕδατι, ϗ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς
regionem *Gadarenorum*, quæ est contra Galilæam. *Exeunti autem*
27 τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ ΚΔ'
ipsi ad terram, occurrit illi vir quidam *ex urbe*, qui habebat
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε
dæmonia ex temporibus multis: & vestimento non induebatur, *&* in domo *non*
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν· ϗ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, ϗ ἐν οἰκίᾳ οὐκ
manebat, sed in monumentis. *Videns verò* Jesum, & exclamans, procidit
ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, ϗ ἀνακράξας, προσέπεσεν 28
illi, & voce magnâ dixit; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? obsecro
αὐτῷ, ϗ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί
te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo, *exire*
σου, μή με βασανίσῃς. Παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, ἐξελθεῖν 29
ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis,
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, ϗ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι,
& compedibus custoditus: & *perrumpens vincula*, *agitabatur* à dæmonio
ϗ πέδαις φυλασσόμενος· ϗ διαρρήσσων τὰ δεσμά, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi est nomen?
εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι ἐστὶν ὄνομα; 30
is autem dixit, Legio: quia dæmonia multa *intraverunt* in eum. Et *rogaverunt*
ὁ δὲ εἶπε, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει 31
illum *ut non* imperaret illis in abyssum *abire.* Erat autem ibi grex
αὐτὸν ἵνα μὴ (ι) ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη 32
porcorum multorum pascentium in monte: & rogabant eum ut permitteret
χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· ϗ παρεκάλουν αὐτὸν (κ) ἵνα ἐπιτρέψῃ
eis in illos ingredi: & permisit illis.
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· ϗ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

MS.A. (η)ποιοῦντες. Ἐγένετο δὲ ἐν (θ)Ποῦ ἡ πίστις (ι)ἐπιτάξῃ (κ)ἵνα *μὴ ἐπιτρέψῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]

Ipse verò respondit & ait illis; Ii sunt mater mea, & fratres mei, qui audiunt sermonem Dei, eúmque exequuntur. 21

Ad vesperam dominicæ V. jejunii. 26.

Porrò factum est quodam die, ut Jesus conscensâ navi sederet in eâ, ipse ac discipuli sui: & dixit eis, Transeamus in ulteriorem ripam laci. 22 Quumque navigarent, somno se dedit ipse Jesus, & factus est turbo venti in lacu, & propè erat navis ut mergeretur. 23 Et accedentes excitârunt eum, dicúntque ei; Magister noster, Magister noster, perimus. Ipse verò surrexit, & objurgavit ventos, & fluctus aquarum, & quieverunt, ac facta est tranquillitas. 24 Et dixit eis, Ubi est fides vestra? Hi autem quum expavescerent, mirabantur, dicentes unus ad alium; Quisnam iste est, qui & ventis imperat, fluctibúsque, & mari, & obediunt ei? 25 Porrò navigârunt venerúntque in regionem Godaræorum, quæ est in ulteriori ripa ex adverso Galilææ. 26 Quumque exîsset in terram, occurrit ei homo quidam ex urbe, in quo erat dæmonium à tempore multo, & vestimento non amiciebatur, nec in ædibus degebat, sed in monumentis. 27 Quum autem vidisset Jesum, exclamavit & procidit coram eo, & altâ voce dixit; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei Altissimi? peto à te ne me crucies. 28 Præcipiebat enim Jesus spiritui immundo ut exiret ab homine: multum enim jam temporis fuerat, ex quo captivus detinebatur ab eo: & vinciebatur catenis, compedibúsque custodiebatur: & frangebat vincula sua, & ducebatur à dæmonio in desertum. 29 Interrogavit autem eum Jesus; Quod est nomen tuum? dixit ei, Legio: quandoquidẽ dæmonia multa ingressa erant in eum. 30 Et efflagitabant ab eo, ne præciperet ipsos abire in abyssum. 31 Erat autem ibi grex porcorum multorum pascens in monte, & efflagitabant ab eo ut permitteret ipsis in porcos ingredi. Et permisit eis. 32

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي بديشان جواب داد وكفت * مادر وبرادران من ايشانند * كه سخن خدارا بشنوند * 21
وبدان كار كنند * چهل سه رفتن مسيح در كشتي * واتفاق شد 22
ميان روزها كه مسيح † بالاء كشتي رفت * ونشست * وبا شاكردان كفت در كذركاه يكك
بكذريم * * وچون كشتي † روان شد * عيسي لحظهٔ خفت * ناكاه دريا در شورش † آمد وباد 23
جنبيد * وموج عظيم مي زد * ونزديك آمد * كه كشتي غرق شود * * شاكردان اورا بيدار كردند * 24
بدو كفتند * بزرك ما * بزرك ما كم شديم * مسيح برخاست وبر باد † بانك زد * موج ساكن
شد * ودريا ارام كرفت * * وبديشان كفت * ايمان شما كجاست * ايشان از ترس † سخن نداشتند * 25
ومتعجب شدند * ويكي با يكي مي كفت * كوي كه باشد اين كه باد وموجهاء دريا در فرمان
اويند * و ازو مي شنوند * چهل چهار انجا كه ديوانرا بخوكان فرستاد
* وازانجا در ولايت غدرانيان آمدند كه در كذركاهست برابر جليل * [چون بزمين بدر] 26 27
آمدند مردي از شهر بيرون مي امد برابر عيسي رسيد واز روزكار دراز † در درون او ديو بود *
جامه نمي پوشيد * ودر ابادانى نمي نشست * ودايم در ويراني وكورستان † كرديدي *

Jesus illis responsum dedit, & dixit; Mater & fratres mei, ii sunt, qui verbum Dei audiunt, et juxta illud opus faciunt. 21

XLIII. Ingressus Christi in navem.

Accidit autem inter hos *dies ut Christus navem conscenderet, et sederet, et discipulis dixit; Per transitum lacûs trajiciamus.* 22 *Et cùm navis progrederetur, Jesus protinus dormivit: subitò mare concitatum est, et ventus commotus est, et fluctus ingentes illidebantur, et parum aberat quin navis mergeretur.* 23 *Discipuli eum expergefecerunt, ei dicentes; Magister noster, magister noster, perimus. Christus surrexit, et ventum increpavit: æstus itaque sedatus est et mare quievit.* 24 *Et illis dixit, Fides vestra ubi est? Illi præ pavore sermonem non habuerunt: admirati sunt autem, et alter alteri dixit; Cujusmodi hic est, quòd ventus et fluctus maris illius imperio parent, et ei auscultant?* 25

XLIV. Ubi dæmones in porcos misit.

Et illinc in regionem Gadarenorum venerunt, quæ trajicientibus è regione Galilææ est, 26 *Cùm in terram egressi essent, homo quidam ex civitate egressus Jesu occurrit, et à tempore longo dæmonium in eo fuerat: vestimentum non induerat, et ædificiũ non incoluerat, sed assiduus in deserto et sepulchreto oberrabat.* 27

Versio VULGATA LATINA.

21 Qui respondens, dixit ad eos; Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei
22 audiunt & faciunt. Factum est autem in una dierum: & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus, & ait ad illos; Transfretemus trans stagnum. Et ascen-
23 derunt. Et navigantibus illis, obdormivit, & descendit procella venti in stagnum,
24 & complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, & tempestatem
25 aquæ, & cessavit: & facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicèm, dicentes; Quis putas hic est, quia & ven-
26 tis & mari imperat, & obediunt ei? Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi vir
27 quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit Jesum, pro- 28
cidit ante illum: & exclamans voce magnâ, dixit; Quid mihi, & tibi est, Jesu Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui im- 29
mundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi nomen est? At 30
ille dixit; Legio: quia intraverant dæmonia multa in eum. Et rogabant illum 31
ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum 32
pascentium in monte: & rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * فاجابهم قايلا امي واخوتي هم هولاء الذين يسمعون كلمة الله ويعملون بها *
* الفصل التاسع والعشرون * * وكان في احد الايام قد صعد الي سفينة ومعه تلاميذه * 22
23 وقال لهم امضوا بنا الي عبر البحيرة فساروا * وفيما هم سايرون نام * فنزل في البحيرة ريح عاصفة
24 واحاطت بهم وكانوا في شدة * فدنوا اليه وايقظوه قايلين يا معلم هلكنا * فقام وانتهر الريح
25 والامواج فسكنت وكان هدوا عظيما * وقال لهم اين ايمانكم فخافوا وتعجبوا وقال بعضهم
لبعض من تري هذا الذي يامر الرياح والماء فيطيعونه * * الفصل الثلثون *
26 27 * ثم عبر الي كورة الجرجسيين التي هي مقابل عبر الجليل * فلما خرج الي الارض استقبله
انسان من المدينة كان به شيطان منذ زمان كبير ولم يكن يلبس ثوبا ولا ياوي بيتا لكن
28 في المقابر * فلما راي يسوع خر قدامه وصاح بصوت عال قايلا ما لك معي يا يسوع ابن
29 الله العلي * انا اسالك الا تعذبني * لانه كان امر الروح النجس ان يخرج من الانسان * فانه
كان قد اختطفه منذ سنين كثيرة * وكان يربط بالسلاسل والقيود ويحبس * فيقطع الرباط
30 ويسوقه الشيطان الي البراري * فساله يسوع قايلا ما اسمك فقال لاجاون * لانه قد دخل فيه
31 32 شياطين كثيرين * فطلبوا اليه الا يامرهم بالذهاب الي العمق * وكان هناك قطيع خنازير
كثيرين ترعي في الجبل * وسالوه ان ياذن لهم بالدخول فيها فتركهم *

Respondit eis, dicens; Mater mea, & fratres mei, sunt hi qui audiunt verbum Dei, & faciunt illud. 21

Sectio vigesima nona.

Et in una dierum ascenderat in naviculam, & secum discipuli ejus: & dixit eis; Ducite nos ad oppositum litus stagni: & velafecerunt. 22 *Et dum ipsi navigarent, dormivit. Irruit autem in stagnũ ventus procellosus, & obsedit eos, & erant in angustia.* 23 *Et accesserunt ad eum, & suscitaverunt eum, dicentes; O præceptor, interivimus. Et surrexit, & increpavit ventum & fluctus: & quieverunt, & facta est tranquillitas magna.* 24 *Et dixit illis; Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, & dixit alter eorum ad alterum; Quis putas est hic, qui imperat ventis & aquæ, & obediunt illi?* 25

Sectio trigesima.

Deindè transfretavit in regionem Gergesæorum, quæ est contra fretum Galilææ. 26 *Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi homo quidam de civitate in quo erat dæmonium à tempore magno, et non induebatur veste, neq; habitabat domum, sed inter sepulchra.* 27 *Cùm autem vidisset Jesum, procidit ante illum, et exclamavit voce altâ, dicens; Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi? Ego obsecro te ne torqueas me.* 28 *Nam præceperat spiritui immundo ut exiret ab homine: arripuerat enim eum ab annis multis: et vinciebatur catenis & compedibus, et detinebatur carceribus; ac rumpebat vinculum, et abigebat eum dæmonium in deserta.* 29 *Et interrogavit illum Jesus, dicens; Quod est nomen tuum? Dixit, Legio: quia intraverant in eum dæmonia multa.* 30 *Et rogaverunt illum ne imperaret eis ire in imum.* 31 *Et erat ibi grex porcorum multorum qui pascebant in monte. Igitur rogaverunt illum ut permitteret eis intrare in illos. Et permisit illis.* 32

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]

Et respondit, & dixit iis, Mater mea & fratres mei ii sunt qui audiunt verbum Dei, & faciunt. 21 *De objurgando aquas.* Et factum est in quodam die ipse ascendit in navim cum discipulis suis, & dixit iis; Agite, transeamus in ulterius voraginis: & profecti sunt. 22 Et proficiscentibus *illis* sopitus est, & venit venti procella, & completa fuit aquâ navis eorum, & afflicti sunt. 23 Et accesserunt, & expergefecerunt eum, & dixerunt ei; Magister, perditi sumus: & surrexit, & objurgavit ventum & fluctuationem aquæ, & cessaverunt, & facta est tranquillitas magna. 24 Et dixit iis Dñs Jesus, Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, & dixerunt; Quis igitur est hic cui obtemperant aquæ & venti? 25

De eo quem possedit Legio. Et profecti sunt *in* regionem Gargesenorum quæ respicit ex adverso Galilæam. 26 Et descendentibus illis *in* terram, venit & occurrit ei homo dæmoniacus ex urbe, & longum tempus erat ex quo non fuit indutus vestimento suo, neque intravit domum, sed in sepulchro solummodò manebat. 27 Et quum vidisset Dñm Jesum, clamavit, & cucurrit, et adoravit eum, & exclamavit in magnâ voce, & dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu, fili Dei altissimi? Et obsecravit eum ne torqueret eum. 28 Et præcepit huic dæmoni malo nequam, ut exiret ab illo homine: & perpetuò insanire fecit eum, & vinciebant eum catenis, & custodiebant eum parvuli: & dirupit vincula sua: & currere fecit eum dæmonium in desertum. 29 Et interrogavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Quid *est* nomen tuum, & dixit ei; Legion *est* nomen meum: quoniam multi dæmones prehendissent eum. 30 Et obsecraverunt eum ne emitteret eos, ne descenderent in infernum. 31 Et fuit ibi grex porcorum magnus pascens in monte, & rogabant eum ut intrare illos permitteret iis: & permisit iis. 32

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * چون عيسي را ديد * بانك زد * وبروي در افتاد * وباواز بلند كفت * چه كار داري با ما اي
29 عيسي * پسر خداي بلند * خواهم از تو كه مارا اواره نكني * * عيسي بدان جان پليد † فرمان
كرد كه بدر رو ازين مرد * وروزكار بسيار بود كه درو بود * بزنجير وبندهاء اهنين اورا مي
30 بستند * تا خودرا هلاك نكند * وتنها از دست ابليسان † بويراني مي رفت * * وپرسيد عيسي
31 كه نامت چيست كفت لغيون * براي انك ديوان بسيار † بدو در رفته بودند * * ونمي
32 خواستند كه ايشانرا بقعر تغلي بفرستد * * ودر انجا كله خوكان بسيار مي چريدند
از مسيح درخواست كردند * كه ايشانرا † بدان كلهٔ خوكان † فرستد مسيح اجازت داد *

Cùm Jesum autem vidisset, vociferatus est, et in vultum procidit, et voce altâ dixit; Quid negotii habes nobiscum, O Jesu Fili Dei excelsi? peto abs te ne me exagites. 28 *At Jesus illi spiritui impuro imperavit, Quin exeas ab hoc homine; tempus enim multum fuerat, quo in eo fuisset: & catenis, et vinculis ferreis eum ligaverant, ne seipsum perderet; aliquoties tamen per manum diabolorum in desertum abierat.* 29 *Et interrogavit Jesus, Nomen tuum quid est?* Dixit, *Legion: eò quòd dæmonia multa in eum ingressa fuerant.* 30 *Et deprecabantur quo minus ea in imum profundi mitteret.* 31 *Et illic grex porcorum multorum pascebant: & à Christo petebant, ut ipsa in illum gregem porcorum mitteret. Christus* illis *permissionem dedit.* 32

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΔ´. ΚΕ´. ΚϚ´.

Excuntia autem dæmonia ab homine, intraverunt in porcos: &
33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, (λ) εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ
impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Videntes
34 ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες
autem pascentes factum, fugerunt: & abeuntes nuntiaverunt in
δὲ οἱ βόσκοντες (μ) τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς
civitatem, & in agros. Exierunt autem videre factum, & venerunt
35 τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον
ad Jesum: & invenerunt sedentem hominem à quo dæmonia ex-
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξ-
ierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes Jesu: & timue-
εληλύθει, ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβή-
runt. Nuntiaverunt autem illis & videntes, quomodò servatus esset dæmoniacus.
36 θησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
Et rogaverunt illum omnis multitudo circumregionis Gadarenorum abire
37 Καὶ (ν) ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν
ab ipsis: quia timore magno simul tenebantur: ipse autem ascendens in navim,
ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· (ξ) αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον,
reversus est. Rogavit autem illum vir, à quo exierant dæmonia, esse
38 ὑπέστρεψεν. (ο) Ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι
cum eo: dimisit autem eum Jesus, dicens; Redi in domum
39 σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν

πδ η

tuam, & narra quanta fecit tibi Deus. Et abiit per universam civitatem,
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν,
ΚΕ´ πε β prædicans quanta fecisset illi Jesus. Factum est autem in redire
κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι 40
Jesum, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum.
τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ
Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς 41
erat: & cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in
ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
domum suam: Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, &
τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ 42
hæc moriebatur. (In verò ire ipsum, turbæ comprimebant eum. Et
αὕτη ἀπέθνησκεν. (ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ 43
mulier existens in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos impendens
ΚϚ´ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις (π) εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα
omnem vitam, non potuit ab ullo curari: Accedens
ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν (ρ) ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι· Προσελθοῦσα 44
retrò, tetigit fimbriam vestimenti ejus, & confestim stetit fluxus
ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις
sanguinis ejus.
τοῦ αἵματος αὐτῆς.

MS. A. (λ) εἰσῆλθον (μ) τὸ γεγονὸς, ἔφυγον· καὶ ἀπήγγειλαν (ν) ἠρώτησεν (ξ) αὐτὸς ἐμβὰς (ο) Ἐδεεῖτο (π) ἰατροῖς (ρ) ἀπ' οὐδενὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 * ܘܢܦܩܘ ܫܐܕܐ ܡܢ ܓܒܪܐ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܪܗܛܬ ܗܝ ܒܩܪܐ ܟܠܗ ܠܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܬ
34 ܒܝܡܬܐ ܘܐܬܚܢܩܬ. * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܪܥܘܬܐ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܥܪܩܘ ܘܐܡܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ
35 ܘܒܩܘܪܝܐ. * ܘܢܦܩܘ ܐܢܫܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܫܟܚܘܗܝ ܠܓܒܪܐ
ܗܘ ܕܢܦܩܘ ܫܐܕܘܗܝ. ܟܕ ܠܒܝܫ ܘܡܢܟܦ ܘܝܬܒ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܕܚܠܘ.
36 * ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܘ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܐܣܝ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܫܐܕܐ. * ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ
37 ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܓܕܪܝܐ ܕܢܐܙܠ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. ܘܗܘ
ܝܫܘܥ ܣܠܩ ܠܐܠܦܐ ܘܗܦܟ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܕܢܦܩܘ ܡܢܗ
38 ܫܐܕܐ. ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܕܢܗܘܐ ܥܡܗ. ܘܫܪܝܗܝ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܗܦܘܟ ܠܒܝܬܟ.
39 ܘܐܫܬܥܐ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܠܟ ܐܠܗܐ. ܘܐܙܠ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܡܕܡ ܕܥܒܕ
ܠܗ ܝܫܘܥ.
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܗ̄ * ܕܨܘܡܐ * ܟܙ̄ *
40 * ܟܕ ܗܦܟ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܩܒܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܣܟܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.
41 * ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ ܪܝܫ ܟܢܘܫܬܐ. ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ
42 ܡܢܗ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ. * ܡܛܠ ܕܒܪܬܐ ܝܚܝܕܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܠܗ. ܐܝܟ ܒܪܬ ܬܪܬܥܣܪܐ
ܫܢܝܢ. ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܡܡܬ. ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܡܗ ܝܫܘܥ. ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
43 ܐܠܨ ܗܘܐ ܠܗ. * ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܕܪܕܐ ܗܘܐ ܕܡܗ.
44 ܘܟܠܗ ܩܢܝܢܗ ܐܦܩܬ ܠܐܣܘܬܐ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܬܬܐܣܐ ܡܢ ܐܢܫ. * ܩܪܒܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ
ܘܩܪܒܬ ܒܟܢܦܐ ܕܢܚܬܗ. ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܡܪܕܝܬܐ ܕܕܡܗ.

33 Et exierunt dæmones ex homine, & ingressi sunt in porcos: & rectà contendit totus ille grex ad rupem, & ceciderunt in mare, ac suffocati sunt. 34 Quum autem vidissent pastores quod factum fuerat, fugerunt, renuntiârúntque in civitates, & in pagos. 35 Et exierunt homines ut viderent quod factum fuerat, venerúntque ad Jesum, & invenerunt hominem illum à quo exierant dæmonia, vestitum & verecundum, ac sedentem ad pedes ipsius Jesu: & timuerunt. 36 Et recitârunt eis illi qui viderant, quomodò sanitati restitutus fuerat homo ille dæmoniacus. 37 Et efflagitabant ab eo universi cœtus Godaræorum ut abscederet à se, quippe quos timor magnus invaserat: ipse autem Jesus conscendit navem, & reversus est ab eis. 38 Porrò vir ille à quo exierant dæmonia, efflagitabat ab eo, ut cum eo esset: sed dimisit eum Jesus, & dixit ei; 39 Revertere domum tuam, & recita id quod fecit tibi Deus. Abiit itaque & prædicabat per totam civitatem quod fecerat ei Jesus.

Matutinis dominicæ V. jejunii. 27.

40 Quum autem rediisset Jesus, excepit eum turba multa, omnes enim præstolabantur eum. 41 Ac vir quidam nomine Jairus princeps synagogæ, procidit ante pedes ipsius Jesu, & postulabat ab eo, ut ingrederetur ædes ipsius. 42 Erat enim ei unica filia circiter annos duodecim nata, ac prope erat ut moreretur. Quum autem abiret cum eo ipse Jesus, turba multa comprimebat eum. 43 Quædam verò mulier, cujus eruperat sanguis ab annis duodecim, quæ quidem in medicos totam substantiam suam impenderat, nec potuerat à quoquam curari: 44 Accessit à tergo ipsius, tetigítque oram vestimenti ejus, & statim substitit profluvium sanguinis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * ديوان ازان مرد بيرون آمدند * ودر خوكان † رفتند كله * خوك رميدند * وبر سر دهار
34 رفتند * وخودرا در دريا انداختند * وخبه شدند * * خوكبانان چون ان حال بديدند *
35 كريختند * ودر شهر وده خبر كردند * * مردم بيرون امدند * تا بينند * چه حالست * پيش
عيسي نزديك شدند * وان مردرا ديدند * كه ديوان ازو بدر رفته بودند * لباس پوشيده
36 سرمناك پيش پاي عيسي نشسته ترسيدند * ومعلوم كردند [انان كه ديدند] كه
37 چكونه * ان مرد از ابليسان پاك شد * * بعد ازان جماعت غدرانيان از مسيح در خواست
كردند * كه از انجا برود * براي انك بسيار شكوه بر ايشان افتاد *

33 *Dæmonia itaque ex eo homine egressa sunt, & in porcos iverunt: grex porcorum horrescebant, & in summam rupem abierunt, & se in mare præcipitârunt, & suffocati sunt.* 34 *Subulci cùm hunc casum vidissent, fugerunt, & in civitatem & pagos renuntiârunt.* 35 *Homines autem exiverunt, ut viderent quid rei esset: & ad Jesum appropinquaverunt, & hominem illum viderunt, ex quo dæmonia egressa fuerant, vestimento indutum modestè ad pedes Jesu sedentem; ac timuerunt.* 36 *Et certiores fecerunt, ii qui viderant, quomodò homo ille à dæmoniis purgatus fuerat.* 37 *Posteà cœtus Gadarenorum à Christo petebant ut illinc abiret, eò quòd multus pavor in eos ceciderat.*

چهل پنج   خواستن مرد ديوانه كه در پي مسيح رود

XLV. Petitio hominis dæmoniaci ut Christum sequeretur.

38 چون عيسي در كشتي مي نشست تا باز كردد * آن مرد كه ديو † ازو بدر رفته بود
39 كفت * من نيز با تو مي ايم * عيسي كفت * در خانه خود باز كرد * وخبر ده
بدانچ خدا با تو كرد * ان مرد از پيش عيسي برفت ودر همه شهر وولايت † منادي مي
زد * بدانچ عيسي بدو كرده

38 *Cùm autem Jesus navi insideret, ut reverteretur: Ille homo, ex quo dæmonium egressum erat, dixit; Ego etiam tecum veniam.* 39 *Jesus dixit; In domum tuam revertere, & enarra id quod Deus tecum fecit. Homo itaque ille à Jesu abscessit, & per omnem civitatem & regionem prædicabat illud, quod fecerat ipsi Jesus.*

Versio VULGATA LATINA.

33 Exierunt ergò dæmonia ab homine, & intraverunt in porcos: & impetu abiit grex 34 per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in villas. 35 Exierunt autem videre quod factum est, & venerunt ad Jesum: & invenerunt hominem sedentem, à quo 36 dæmonia exierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes ejus, & timuerunt. Nuntia37verunt autem illis & qui viderant, quomodò sanus factus esset à legione: Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia 38 magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. Et rogabat illum vir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, dicens; 39 Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. 40 Factum est autem cùm rediisset Jesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. 41 Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Jesu, rogans eum ut intraret in domum ejus, 42 Quia unica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur. 43 Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: 44 Accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti ejus: & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * فخرجت الشياطين من الانسان ودخلت في الخنازير فرامي قطيع الخنازير * من جرف في
34 البحيرة فاختنقوا * فلما نظر الرعاة ذلك هربوا واخبروا الذين في المدينة وفي الحقول * فخرجوا
35 ليروا ما كان وجاوا الي يسوع * فوجدوا ذلك الذي خرجت منه الشياطين جالسا عاقلا لابس
36 ثيابه عند رجلي يسوع فخافوا * واخبرهم الذين عاينوا كيف خلص الذي كانت
37 الشياطين معه * فساله كل جموع كورة الجرجسيين ان يذهب من عندهم لانهم خافوا خوفا
38 عظيما * فركب السفينة ورجع * فساله الرجل الذي خرجت منه الشياطين ان يقيم معه
39 فصرفه يسوع قايلا له * ارجع الي بيتك فاخبر بالذي صنع الله بك * فذهب وكان يكرز
في المدينة كلها بكلما صنعه به يسوع *

33 *Et exierunt dæmonia ab homine, & intraverunt in porcos: & projecit se grex porcorum à syrte in stagnum, & suffocati sunt.* 34 *Cùm autem vidissent pastores hoc, fugerunt, & nuntiaverunt iis qui in civitate erant & in agris.* 35 *Exierúntque ut viderent quod factum fuerat: & venerunt ad Jesum, & invenerunt illum hominem à quo exierant dæmonia, sedentem, mentis compotem, vestitum vestibus suis, apud pedes Jesu: & timuerunt.* 36 *Et narraverunt illis ii qui viderant, quomodo liberatus fuerit ille cum quo erant dæmonia.* 37 *Et rogaverunt illum omnes turbæ regionis Gergesæorum ut discederet ab eis: quoniam timuerant timore magno. Quare conscendit navim, & reversus est.* 38 *Rogavit autem illum homo, à quo exierant dæmonia, ut remaneret cum eo: sed remisit eum Jesus, dicens ei;* 39 *Redi in domum tuam, & narra quod fecit Deus tibi. Et abiit, & prædicabat in civitate universa quicquid fecit ei Jesus.*

* الفصل الحادي والثلثون *

Sectio trigesima prima.

40 * فلما رجع يسوع استقبله الجموع لانهم كانوا منتظرينه اجمعون * وجاء اليه انسان يسمي 41
42 يايرس وكان رييس الجماعة فخر عند قدمي يسوع وساله ان يدخل بيته * لانه كانت له ابنة
وحيدة لها اثني عشر سنة * وكانت هذه قد ماتت * فبينما هو منطلق معه كان الجمع يزحمه *
43 * واذا مرأة بها نزيف دم منذ اثني عشر سنة * وكانت قد انفقت جميع مالها للاطباء فلم
44 يقدر احد ان يشفيها * فجاءت من ورايه وامسكت طرف ثوبه فللوقت وقف الدم *

40 *Cùm autem rediisset Jesus, occurrerunt ei turbæ: quia erant expectantes eum omnes.* 41 *Et venit ad eum homo qui vocabatur Jairus, & erat princeps synagogæ; & procidit ad pedes Jesu, & rogavit eum, ut intraret domum ejus.* 42 *Nam erat ei filia unica habens duodecim annos, & hæc jam mortua fuerat. Et dum Jesus iret cum eo, compressit eum turba.* 43 *Et ecce mulier cui inerat fluxus sanguinis à duodecim annis, & jam impenderat omnes opes suas in medicos, nec potuit quisquam curare eam:* 44 *Venit à tergo ipsius, & tenuit extremitatem vestis ejus: & confestim substitit sanguis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወወፂኦሙ፡ እሙንቱ፡ አጋንንት፡ እምሰብእ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ቦኡ፡ ላዕለ፡ አሕርው፡ ወዓ
34 ብደ፡ መራዕይ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ቀላይ፡ ወጸድፈ፡ ወሞተ።፨ ወርእዮሙ፡ ኖሎት፡ ዘኮ
35 ነ፡ ጐዩ፡ ወሖሩ፡ ወአተዉ፡ ወነገሩ፡ ለአህጉር፡ ወለአዕፃደት።፨ ወወፅኡ፡ ከመ፡ ይር
አዩ፡ ወያእምሩ፡ ዘኮነ፡ ወሖሩ፡ ወበጽሑ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወረከብዎ፡ ለውእ
ቱ፡ ብእሲ፡ ዘወፅኡ፡ እምላዕሌሁ፡ አጋንንት፡ ይነብር፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
36 ስ፡ ለቢሶ፡ ልብሰ፡ ወገቢሮ፡ ልቡ፡ ወፈርሁ።፨ ወነገርዎሙ፡ እለ፡ ርእዩ፡ ዘከመ፡ ሐይ
37 ወ፡ ዘጋኔን።፨ ወይቤልዎ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ አድያም፡ ዘጌርጌሴኖን፡ ወአስተብቍዕዎ፡
ከመ፡ ይሖር፡ እምኔሆሙ፡ እስመ፡ ፍርሃት፡ ዐቢይ፡ አኀዞሙ።፡ ወዐርገ፡ ሐመረ፡ ወተሰ
38 ውጠ።፨ ወአስተብቍዖ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘወፅኡ፡ እምኔሁ፡ አ
39 ጋንንት፡ ከመ፡ ይሖር፡ ምስሌሁ፡ ወፈነዎ፡ ወይቤሎ።፨ እቱ፡ ቤተከ፡ ወንግር፡ ኵሎ፡ ዘ
ገብረ፡ ለከ፡ እግዚአብሔር፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ ወነገረ፡ ኵሎ፡ ዘገብረ፡ ሎ
40 ቱ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ።፨ ወተመይጠ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወተቀበልዎ፡ ሕዝብ፡ እስመ፡
ኵሎሙ፡ ይፀንሕዎ።፨
በእንተ፡ ወለተ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ።፨
41 ወመጽአ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ ያኢሮስ፡ ወውእቱ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እ
42 ገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወያስተበቍዖ፡ ይባእ፡ ቤቶ።፨ እስመ ፡ ቦቱ ፡ ወለተ፡ ዋ
ሕደ፡ ወዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ክረምታ፡ ወይእቲ፡ አልጸቀት፡ ትሙት፡፡
በለንት ፡ እንተ ፡ ይውሕዛ፡ ደም።፨
43 ወእምዝ፡ እንዘ፡ ይሖውር፡ ይትጋፋዕዎ፡ ሰብእ።፨ ወመጽአት፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ይው
ሕዛ፡ ደም፡ እምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ክረምት፡ ወአኅለቀት፡ ንዋያ፡ ለዓቀብተ፡ ሥራ
44 ይ፡ ወአልቦ፡ ዘክሕለ፡ ፈውሶታ።፨ ወቀርበት፡ ወቆመት፡ እንተ፡ ድኅሬሁ፡ ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ወገሰሰት፡ ጽንፈ፡ ልብሱ፡ ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ውሒዘተ፡ ደማ።፨

33 Et exeuntes illi dæmones ex eo homine, ingressi sunt in porcos: & insanivit grex 34 & cecidit in voraginem, & in profundum missus est, & mortuus est. Et videntes pastores quod factum fuerat, fugerunt: & profecti sunt, & venerunt, & nuntiaverunt in civitatibus & villis. 35 Et exierunt ut viderent & scirent quod factum fuerat; & profecti sunt & venerunt ad Dominũ Jesum: & invenerunt illum hominem ex quo exiissent dæmones, sedentem ad pedes Domini Jesu, & vestitum vestimento, & restitutum cordi suo, & timuerunt. 36 Et nuntiaverunt iis qui vidissent quomodò sanus factus esset dæmoniacus. 37 Et dixerunt ei omnes homines regionis Gargesenorum, & rogârunt eum ut discederet ab iis; quia timor magnus prehendisset eos: & ascendit *in* navim, & reversus est. 38 Et rogavit Dominum Jesum ille vir, ex quo exiissent dæmones, ut iret cum eo: & dimisit eum, & dixit ei; 39 Ito domum tuam, & narra totum quod fecit tibi Deus: & abiit in omnes civitates, & narravit totum quod fecisset ipsi Dñs Jesus. 40 Et reversus est Dominus Jesus, & exceperunt eum populi: quia omnes illi expectabant eum.

De filia procuratoris synagogæ. 41 Et venit homo, cujus nomen *erat* Jairus, & ille erat procurator synagogæ: & adoravit sub pedibus Domini Jesu, & rogavit eum ut intraret in domum ipsius: 42 Quoniam habebat filiam unicam & duodecim annorum *fuit*, & fuit mox moritura.

De illa quæ fluxum sanguinis passa est. 43 Et tunc dum iret comprimebat eum populus. Et venit mulier cujus effluxisset sanguis à duodecim annis, & consumpserat substantiam suam in medicos, & nemo potuit curare ipsam: 44 Et accessit, & stetit post Dominum Jesum, & tetigit extremitatem vestimenti ejus, & substitit statim fluxio sanguinis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل شش   بر خيزانيد دختر يوارش وشفا دادن زني را كه دوازده سال خون مي ريخت

XLVI. Suscitatio filiæ Jairi, & sanatio mulieris, quæ duodecim annos sanguinis profluvio laboraverat.

40 * چون عيسي باز كشت جماعت بسيار پيش باز او آمدند * واز
41 چند كاه نكران او بدند * شخصي نامش يوارش * سرور جماعت بود امد سر در پاي عيسي
42 نهاد * ودر خواست كرد * كه مسيح در خانه او رود * براي آنك دختر دوازده ساله عمر
داشت * بيمارش بود وبمرك نزديك كشته * عيسي با او رفت * وازانبوهي خلق † بيم
43 بود كه اورا زير پاي كيرند * ودران شهر زني بود كه مدت دوازده † سال ازو خون روان
44 بود * وهر چه داشته بود * بر طبيبان خرج كرده بود * وفايك نديك * از پس عيسي
در آمد * وخودرا † بر جامه او ماليد * درحال خون † باز ايستاد وشفا يافت

40 *Cùm Jesus regressus esset, turba plurima ultrò citróq; ad eum veniebant: undique enim eum expectabant.* 41 *Quidam nomine Jairus princeps synagogæ erat, qui venit et capite ad pedes Jesu inclinato petiit, ut Christus domum ejus iret:* 42 *Eò quòd filiam duodecim annorum ætatis haberet, quæ ægrota erat et morti vicina. Jesus cum eo abivit: turba autem hominum discrimen erat, ne eum sub pedibus conculcarent.* 43 *Et in ea civitate mulier erat, ex qua spatio duodecim annorum sanguis emanârat; et quæcunque habuerat in medicos erogaverat, nullo emolumento percepto.* 44 *A tergo Jesu ingressa est, et seipsam vestimento ejus affricuit: et illicò sanguis sistebatur, et sanitatem adepta est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κϛ'. ΚΖ'.

Et ait Jeſus; Quis tangens me? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus &
45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ
qui cum illo; Præceptor, turbæ comprimunt te, & affligunt, & dicis; Quis tangens me?
οἱ (σ) μετ᾽ αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμενός μου;
At Jeſus dixit; Tetigit me aliquis: ego enim novi virtutem exeuntem de
46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽
me. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, & adlabens ei, ob quam
47 ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾽ ἣν
cauſam tetigerit eum, indicavit illi coram omni populo, & quemadmodū ſanata ſit
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ (τ) ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
confeſtim. Ipſe autem dixit ei; Confide filia: fides tua ſervavit te: vade in
48 παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
pace. Adhuc illo loquente, venit quidam à principe ſynagogæ, dicens
49 εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις (υ) παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων
ei; Quia mortua eſt filia tua: ne vexa magiſtrum. At Jeſus audiens,
50 αὐτῷ, Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας,
reſpondit illi, dicens; Ne time: tantùm crede, & ſervabitur: Ingreſſus autem
51 ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. (φ) Εἰσελθὼν δὲ
in domum, non permiſit intrare neminem ſi non Petrum & Jacobum, & Joannem, &
εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ
patrem puellæ, & matrem. Flebant autem omnes, & plangebant illam.
52 τὸν πατέρα τῆς παιδὸς, καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.
Ille autem dixit, Ne flete: non eſt mortua, ſed dormit. Et deridebant eum,
ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, 53
ſcientes quòd mortua eſſet. Ipſe autem ejiciens forâs omnes, & tenens ma-
εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν (χ) ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χει- 54
num ejus, clamavit, dicens; Puella, ſurge. Et reverſus eſt ſpiritus ejus, &
ρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ 55
ſurrexit continuò: & ordinavit illi dari manducare. Et ſtupuerunt parentes ejus:
ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· 56
ille autem præcepit illis nemini dicere factum.
ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

CAP. IX. θ'.

KZ' πϛ β Convocans autem duodecim diſcipulos ſuos, dedit illis virtutem &
Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς (α) δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ 1
poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & languores curare. Et miſit illos
ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς 2
prædicare regnum Dei, & ſanare infirmos. Et ait ad illos;
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς (β) ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 3
πζ β Nihil tuleritis in via, neque virgas, neque peram, neque panem, neque argentum:
Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον·
neque ſinguli duas tunicas habere.
μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.

MS.A. (σ) Σὺν αὐτῷ, (τ) ἀπήγγειλεν ἐνώπιον (υ) ἀπὸ τοῦ (φ) Ἐλθὼν (χ) πάντας ἔξω, MS.A. Κεφ. θ'. (α) δώδεκα, ἔδωκεν (β) ἀσθενεῖς.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܡܢܘ ܕܩܪܒ ܠܝ. ܘܟܕ ܟܠܗܘܢ ܟܦܪܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܪܒܢ ܟܢܫܐ ܐܠܨܝܢ ܠܟ ܘܕܚܩܝܢ ܠܟ. ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܡܢܘ ܕܩܪܒ ܠܝ.
46 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܫ ܩܪܒ ܠܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥܬ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܡܢܝ.
47 * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܟܕ ܚܙܬ ܕܠܐ ܛܥܐ ܠܗ ܐܬܬ ܟܕ ܪܬܝܬܐ ܘܢܦܠܬ ܣܓܕܬ ܠܗ ܘܐܡܪܬ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܡܛܠ ܐܝܕܐ ܥܠܬܐ ܩܪܒܬ ܘܐܝܟܢܐ ܡܚܕܐ ܐܬܐܣܝܬ.
48 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܐܬܠܒܒܝ ܒܪܬܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ.
49 * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܡܢ ܒܝܬ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܝܬܬ ܠܗ ܒܪܬܟ ܠܐ ܬܠܐܐ ܠܡܠܦܢܐ.
50 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܡܥ ܘܐܡܪ ܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ ܠܐ ܬܕܚܠ ܒܠܚܘܕ ܗܝܡܢ ܘܚܝܐ.
51 * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܐܢܫ ܕܢܥܘܠ ܥܡܗ ܐܠܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܠܐܡܗ.
52 * ܘܒܟܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܪܩܕܝܢ ܥܠܝܗ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐ ܬܒܟܘܢ ܠܐ ܓܝܪ ܡܝܬܬ ܐܠܐ ܕܡܟܐ.
53 * ܘܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܕܡܝܬܬ ܠܗ.
54 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܦܩ ܠܟܠ ܐܢܫ ܠܒܪ ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܩܪܐ ܘܐܡܪ ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ.
55 * ܘܗܦܟܬ ܪܘܚܗ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܘܦܩܕ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܬܠܥܣ.
56 * ܘܬܡܗܘ ܐܒܗܝܗ ܗܘ ܕܝܢ ܐܙܗܪ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܐܢܫ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.

1 * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܐܕܐ ܘܠܡܐܣܝܘ ܟܘܪܗܢܐ.
2 * ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܕܢܟܪܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܢܐܣܘܢ ܟܪܝܗܐ.
3 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܬܫܩܠܘܢ ܡܕܡ ܠܐܘܪܚܐ ܠܐ ܚܘܛܪܐ ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ ܘܠܐ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܟܣܦܐ ܘܠܐ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ ܢܗܘܝܢ ܠܟܘܢ.

45 Et dixit Jeſus, Quis tetigit me? Quumque omnes negarent, dixit ei Simon Cepha, & qui cum eo erant; Magiſter noſter, turbæ te conſtringunt, & opprimunt: & ais, Quis tetigit me? 46 Ipſe verò ſubdit, Aliquis tetigit me, ego ſiquidem novi virtutem à me exiiſſe. 47 Illa porrò mulier, quum videret quòd ex ejus memoria haud excidiſſet, venit tremens, & procidens adoravit eum, dixitque in conſpectu totius populi, quam ob cauſam tetigiſſet, & quomodo ſtatim ſanitati fuiſſet reſtituta. 48 Ipſe verò Jeſus dixit ei; Bono ſis animo filia mea, fides tua te ſervavit: abi in pace. 49 Et adhuc eo loquente, venit quidam ex domeſticis principis ſynagogæ, & dixit ei; Mortua eſt filia tua, ne laborem exhibeas Doctori. 50 Jeſus verò audiit, & dixit patri puellæ; Ne timeas, tantummodò crede, & ſervabitur. 51 Venit autem Jeſus domum, nec permiſit quemquam introire ſecum, niſi Simonem, & Jacobum, & Johannem, & patrem puellæ ac matrem ejus. 52 Omnes autem flebant & plangebant ſupra eam. Jeſus verò dixit; Ne fleveritis, nec enim mortua eſt, ſed ſoporata. 53 Et irridebant eum, quippe qui ſcirent eam mortuam eſſe. 54 Ipſe verò ejecit omnes foràs, & apprehendit manum ejus, vocavítque eam & dixit; Puella, ſurge. 55 Et reverſus eſt ſpiritus ejus, ac illicò ſurrexit: & præcepit ut darent ei ad manducandum. 56 Et obſtupuerunt parentes ejus. Ipſe verò admonuit eos, ut nemini dicerent quod factum fuerat.

Ad veſperam dominicæ V. poſt ſurrectionem, ac de Apoſtolis. 28.

CAP. IX.

1 Et advocavit Jeſus dodecadem ſuam, & dedit eis virtutem & imperium in omnia dæmonia, & morbos curandi. 2 Miſitque eos ut prædicarent regnum Dei, & ſanarent infirmos. 3 Et dixit eis; Nihil feretis ad iter, non ſcipionem, neque peram, neque eſcam, neque argentum, neque duas tunicas habebitis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

45 * عيسي كفت كيست † انك نزديك من رسيد * وهمكنان † انكار مي كردند شمعون صفا
وديكر جماعت * كفتند بزرك ما جماعت ترا تنكي مي كنند * وبيم است كه بيندازند *
46 تو مي پنداري كسي بتو رسيد * او كفت جز ازان كسي بمن رسيد [براي انك من
47 دانستم كه نيرومندي از من بدر آمد] * زن چون ديد كه بر وي پوشيده نشد * با ترس و لرز
پيش مسيح † آمد * واورا سجود كرد * وبرابر همه خلق كفت كه براي چه علت رسيد * وچكونه خوش
48 شد * عيسي بدو كفت دختر من دلخوش دار ايمان تو ترا خوش كرد * وزنده شدي برو بسلامت *
49 * هنوز مسيح درين سخن بود * كه كسان خانه سرور كروه امدند * وكفتند دخترت † از دنيا كذشت *
50 معلم را زحمت مده * * عيسي شنيد * بپدر دختر كفت * مترس * وتنها ايمان بياور * زنده شود *
51 * واز انجا عيسي بخانه او درآمد * ورها نكرد كه كسي ديكر با وي در رود الا شمعون * ويعقوب *
52 ويوحنا * * پدر ومادر دختر * با اهل خانه * مي كريستند وبرو نوحه مي كردند * مسيح كفت
53 مكرييد * مرده نيست الا خفته است * برو مي خنديدند * براي انك دانسته بودند كه مرده *

45 Jeſus dixit; Quiſnam eſt qui me attigit? Omnibus autem negantibus, Simeon Cephas & reliqua turba dixerunt; Magiſter noſter, turba te comprimunt, & metuendum eſt ne dejiciant: tu putas quempiam te tetigiſſe? 46 Ipſe dixit; Præterea quiſpiam me tetigit: Quoniam ego cognovi, quòd virtus à me exivit. 47 Mulier, cùm vidiſſet quòd eum non lateret, cum timore & tremore coram Chriſto venit, & cum adoravit: & coram toto populo dixit quam ob cauſam acceſſiſſet, & quomodo ſanata eſſet. 48 Jeſus ei dixit; Filia mea animum bonum habe, fides tua te ſanavit, & ſervata es: abi in pace. 49 Adhuc Chriſtus in hoc ſermone erat cùm domeſtici principis aliquot venirent, & dicerent; Filia tua è mundo deceſſit, Magiſtro moleſtiam ne exhibeas. 50 Jeſus audiens patri puellæ dixit; Ne timeas: tantummodò fidem habeas & ſervabitur. 51 Illinc itaque Jeſus in domum ejus ingreſſus eſt, & non permiſit ut quiſpiam alius ſecum ingrederetur, niſi Simeon, & Jacobus, et Johannes. 52 Pater autem et mater puellæ, cum domeſticis, flebant, et eam deplorabant: Jeſus dixit; Ne fleatis: mortua non eſt, ſed ſopita eſt. 53 Eum igitur irridebant eò quòd ſcirent eam mortuam eſſe.

Verſio VULGATA LATINA.

45 Et ait Jeſus; Quis eſt, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, & qui cum illo erant; Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt, & dicis; Quis me tetigit? 46 Et dixit Jeſus; Tetigit me aliquis: nam ego novi virtutem de me exiiſſe. 47 Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes ejus: & ob quam cauſam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: & quemadmodùm confeſtim ſanata ſit. 48 At ipſe dixit ei; Filia, fides tua ſalvam te fecit: vade in pace. 49 Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem ſynagogæ, dicens ei; Quia 50 mortua eſt filia tua, noli vexare illum. Jeſus autem, audito hoc verbo, reſpondit patri 51 puellæ; Noli timere, crede tantùm, & ſalva erit. Et cùm veniſſet domum, non permiſit intrare ſecum quenquam, niſi Petrum, & Jacobum, & Joannem, & patrem & matrem puellæ. 52 Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit; Nolite flere: non eſt mortua puella, ſed dormit. 53 Et deridebant eum, ſcientes quòd mortua eſſet. 54 Ipſe autem tenens manum ejus clamavit, dicens; Puella, ſurge. 55 Et reverſus eſt ſpiritus ejus, & ſurrexit continuò. Et juſſit illi dari manducare. 56 Et ſtupuerunt parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

CAP. IX.

1 Convocatis autem duodecim Apoſtolis, dedit illis virtutem, & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & ut languores curarent. 2 Et miſit illos prædicare regnum Dei, & ſanare infirmos. 3 Et ait ad illos; Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * فقال يسوع من لمسني فانكر جميعهم * فقال بطرس والذين معه يا معلم ان الجمع يحيطون
46 بك ويضغطون عليك اتقول من لمسني * فقال يسوع قد لمسني انسان لاني علمت ان قوه
47 خرجت مني * فلما رات المراه انه لم ينسها جات مرتعده وخرت علي رجليه * واعترفت قدام
48 الشعب جميعه لايه عله لمسته وكيف برات للوقت * فقال لها ثقي يا ابنه ايمانك خلصك
49 اذهبي بسلام * وفيما هو يتكلم جاء واحد الي رييس الجماعه وقال له قد ماتت ابنتك فلا
50 51 تعني المعلم * فلما سمع يسوع اجابه قايلا لا تخف امن فقط وستحيي * وجاء الي البيت
52 ولم يدع احدا يدخل معه سوي بطرس ويوحنا ويعقوب وابي الصبيه وامها * وكان جميعهم
53 يبكي ويندب عليها * فقال لهم لا تبكوا فان الصبيه لم تمت لكنها نايمه * فضحكوا منه
54 55 لعلمهم بموتها * فاخرج الجمع خارجا وامسك بيدها وصاح قايلا يا صبيه قومي * فرجعت
56 روحها اليها وقامت للوقت وامر ان تعطي لتاكل * فبهت ابواها فاوصاهما قايلا لا تخبرا احدا بما
كان *

* الفصل الثاني والثلثون

1 * ثم دعا الاثني عشر رسولا واعطاهم قوه وسلطانا علي جميع الشياطين وشفا الامراض
2 3 * وارسلهم يكرزون بملكوت الله ويشفون المرضي * وقال لهم لا تحملوا شيا في الطريق * لا
عصا * ولا مزودا * ولا خبزا * ولا فضه * ولا يكن لكم ثوبان *

45 Et ait Jeſus; Quis tetigit me? & negaverunt omnes. Dixit autem Petrus & qui cum illo erant; Magiſter, turbæ obſident te, & comprimunt te, & ais; Quis me tetigit? 46 Et dixit Jeſus; Tetigit me aliquis, quia novi quòd virtus exiit à me. 47 Et cùm vidiſſet mulier quòd non oblitus eſſet ejus, venit tremens, & procidit ad pedes illius, & faſſa eſt coram populo cuncto quam ob cauſam tetigiſſet eum, & quomodo ſanata eſſet continuò. 48 Dixit ei; Tuta eſto, filia; fides tua te ſalvavit: vade in pace. 49 Et dum ipſe loqueretur, venit quidam ad principem ſynagogæ, et dixit ei; Jam mortua eſt filia tua, ne vexes Magiſtrum. 50 Et cùm audiſſet Jeſus, reſpondit illi, dicens; Ne timeas, crede tantùm, et vivet. 51 Et venit in domum, et non permiſit cuiquam intrare ſecum, præterquam Petro, & Johanni, & Jacobo, & patri puellæ ac matri ejus. 52 Et omnes flebant & plangebant ſuper eam. Et dixit illis; Ne fleatis, quia puella non eſt mortua, ſed dormit. 53 Et riſerunt eum, quòd ſcirent mortem illius. 54 Et ejecit turbam foràs, & tenuit manum ejus, & clamavit dicens; Puella, ſurge. 55 Et reverſus eſt ſpiritus ejus ad eam, & ſurrexit illicò, & juſſit ut daretur ei ad edendum. 56 Et ſtupuerunt parentes ejus, & inhibuit eis, dicens; Ne referatis cuiquam quod factum eſt.

Sectio trigeſima ſecunda.

CAP. IX.

1 Deindè vocavit duodecim Apoſtolos, & dedit eis virtutem & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & curationem morborum. 2 Et miſit illos prædicare regnum Dei, & ſanare ægrotos. 3 Et dixit illis; Ne portetis quicquam in via: non fuſtim, neque peram, neq; panem, neq; argentum, neque ſint vobis duæ tunicæ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወይቤ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡ ወክሕዱ፡ ኲሎሙ፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ወ
እለ፡ ምስሌሁ፡ ሊቅ፡ አኮኑ፡ ሰብእ፡ ይጸፍዐከ፡ ወይገፍዐከ፡ ወትብል፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡
46 ልብስየ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ቦ፡ ዘገሰሰኒ፡ እስመ፡ አአምር፡ ኃይለ፡
47 ዘወፅአ፡ እምኔየ፡፡ ወርእያ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ከመ፡ ኢተሰወረት፡ ርዕደት፡ ወመጽአት፡ ወ
ሰገደት፡ ሎቱ፡ ወነገረት፡ በቅድመ፡ ኲሉ፡ ሕዝብ፡ ዘከመ፡ ሐይወት፡ ሶቤሃ፡፡ ወ
48 ይቤላ፡ ተአመኒ፡ ወለትየ፡ ሃይማኖትኪ፡ አሕየወተኪ፡ ሑሪ፡ በሰላም፡፡ ወእንዘ፡
49 ይነግር፡ መጽአ፡ አሐዱ፡ እምቤተ፡ መልአከ፡ ምኵራብ፡ ወይቤሎ፡ ሞተት፡ ወለትከ፡
50 ወኢታስርሕ፡ እንከ፡ ለኢየሱስ፡፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሎ፡ ለአቡሃ፡ ለሕፃን፡
51 ኢትፍራህ፡ አሚን፡ ባሕቲቱ፡ ወተሐዩ፡፡ ወቦአ፡ ቤተ፡ ወከልአ፡ ኢይባእ፡ ምስሌሁ፡ ወኢ
አሐዱ፡ ዘእንበለ፡ ጴጥሮስ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ ወአቡሃ፡ ወእማ፡ ለሕፃን፡፡ ወኲሎሙ፡
52 ይበክዩ፡ ወይላሕዉ፡ ላዕሌሃ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢትብክዩ፡ ኢሞተት፡
53 ሕፃን፡ አላ፡ ትነውም፡፡ ወሰሐቁ፡ ላዕሌሁ፡ እስመ፡ ያአምሩ፡ ከመ፡ ሞተት፡፡ ወ
54 አኀዛ፡ በእዴሃ፡ ወጸውዓ፡ ወይቤላ፡ ተንሥኢ፡ ወለትየ፡፡ ወገብአት፡
55 ነፍሳ፡ ወተሰውጠ፡ ነፍሳ፡ ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ወአዘዘ፡ የሀብዋ፡ ዘትበልዕ፡፡ ወደንገ
56 ፁ፡ አዝማዲሃ፡ ወከልአሙ፡ ኢይንግሩ፡ ዘገብረ፡ ወኢለመኑሂ፡ ዘኮነ፡፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ አዘዞሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሐዋርያት፡፡
1 ወጸውዖሙ፡ ለዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሐዋርያት፡ ወወሀቦሙ፡ ኃይለ፡ ወአብሖ
2 ሙ፡ ላዕለ፡ ኲሉ፡ አጋንንት፡ ከመ፡ ያሐይዉ፡ ድዉያነ፡፡ ወፈነዎሙ፡ ይስብኩ፡ መ
3 ንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ ወይፈውሱ፡ ድዉያነ፡ ወኲሎ፡ ሕሙማነ፡፡ ወይቤሎ
ሙ፡ ኢትሥኡ፡ ለፍኖት፡ ወኢበትረ፡ ወኢጽፍነተ፡ ወኢእክለ፡ ወኢወርቀ፡ ወኢክልኤ
ክደናተ፡፡

45 Et dixit Dominus Jeſus; Quis tetigit me? & negârunt omnes, & dixit ei Petrus & qui cum illo *erant*; Magiſter, nonne turba comprimit & trudit, & dicis; Quis tetigit veſtimentum meum? 46 Et dixit iis Dominus Jeſus, Fuit *aliquis* qui tetigit me: quoniam ego cognoſco virtutem quæ exivit à me. 47 Et videns iſta mulier quòd non latuiſſet, tremuit, & venit & adoravit eum, & nuntiavit coram tota turba, quomodo ſanata fuit confeſtim. 48 Et dixit ei; Confide filia mea: fides tua vivere te fecit: vade in pace. 49 Et adhuc *eo* loquente, venit quidam à domo procuratoris ſynagogæ, & dixit ei; Filia tua mortua eſt, & ne vexes igitur Jeſum. 50 Et audiens Dominus Jeſus, dixit patri puellæ; Ne metuas: crede tantùm, & vivet. 51 Et ingrediens domum, prohibuit ne ingrederetur cum illo aliquis præter Petrum & Jacobum, & Johannem, & patrem & matrem puellæ. 52 Et omnes illi plorabant eam, & plangebant eam. Et dixit iis Dominus Jeſus; Ne ploretis: non mortua eſt puella, ſed dormit. 53 Et deridebant eum, quia cognoverunt quòd mortua fuit. 54 Et prehendit eam, per manum ſuam, & vocavit eam, & dixit ei; Surge, filia mea. 55 Et ſtatim reverſa eſt anima ejus, & reingreſſa eſt; & ſurrexit illicò: & præcepit dare ei quod manducaret. 56 Et mirati ſunt parentes ejus: & prohibuit eos ne dicerent quod feciſſet, neque quidpiam quod factum fuiſſet.

CAP. IX. *De præcipiendis duodecim Apoſtolis.*

1 Et convocavit duodecim Apoſtolos; & dedit iis virtutem, & poteſtatem conceſſit iis ſuper omnes dæmones, ut ſanarent infirmos. 2 Et miſit eos prædicare regnum Dei, & ſanare infirmos & omnes malè patientes. 3 Et dixit iis; Ne tuleritis in viam, neque virgam, neque peram, neque cibum, neque pecuniam, neque duas tunicas.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

54 * عيسي خلايق را بيرون كرد * ودست دختر را كرفت * وبانك برو زد * وكفت اي دختر
55 بر خيز * در † حال بر خاست * وجان او باز آمد * وعيسي فرمود * كه بوي خوردني دهند *
56 * پدر ومادرش دران كار حيران شدند * ايشانرا سپارش كرد كه با كسي نكويند انچ شد

چهل هفت فرستادن دوازده حواريون را بمژده دادن

1 * وعيسي هر دوازده شاكرد خودرا خواند * وبديشان † قوت وسلطنت داد * بر همه ديوان
2 وجانها پليد * [ورنجها خوش كردن * وايشانرا فرستاد كه بملكوت خدا منادي زنند]
3 ورنجورانرا شفا دهند * * وسپارش بديشان كرد * كه براي راه چيزي بر مكيريد * نه عصا *
ونه توشه دان * ونه نان * ونه مال * ونه دو پيراهن † شما را باشد *

54 Jeſus autem turbas ejecit, et manum puellæ prehendit, et inclamavit eam, ac dixit; O puella, ſurge. 55 Et illicò ſurrexit reverſo ſpiritu ejus: et Jeſus præcepit, ut ei cibum darent. 56 Pater et mater ejus hoc opere obſtupuerunt: illis autem mandavit, ne cui dicerent id quod factum fuerat.

XLVII. Miſſio duodecim Apoſtolorum ad prædicandum Evangelium.

CAP. IX.

1 Jeſus autem omnes duodecim diſcipulos ſuos vocavit, et eis virtutem et poteſtatem dedit in omnia dæmonia et ſpiritus impuros, et morbos ſanandi. 2 Et illos miſit, ut regnum Dei prædicarent, et ægrotis ſanitatem darent. 3 Et eis præcepit, dicens; In viam quidem nihil aſſumite; neque baculum, neque viatici peram, neque panem, neque pecuniam: neque duæ tunicæ vobis ſint.

Et in quamcunque domum intraveritis, ibi manete, & indè exite. Et quicunque
4 5 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι
non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à
ἂν μὴ (ϛ) δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ πη β
pedibus vestris excutite in testimonium supra illos. Egressi autem perambulabant
6 τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο πθ
per vicos, evangelizantes & curantes ubique. Audivit autem Herodes η
7 κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ζ
tetrarcha facta ab eo omnia: & hæsitabat, propter dici à
ὁ τετράρχης τὰ (δ) γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό β
quibusdam; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdam verò; Quia Elias
8 τινων, Ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν. Ὑπό τινων δὲ, Ὅτι Ἠλίας
apparuit: aliis autem, Quia Propheta unus antiquorum resurrexit. Et ait Hero-
9 ἐφάνη· ἄλλων δὲ, Ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ (ε) εἶπεν ὁ Ἡρώ-
des; Joannem ego decapitavi: quis autem est iste, de quo ego audio talia? &
δης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ
quærebat videre eum. Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcunque ζα
10 ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα η
fecerunt: & assumens illos, secessit seorsim in locum desertum urbis
(ζ) ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν (η) εἰς τόπον ἔρημον πόλεως
vocatæ Bethsaidæ. At turbæ cognoscentes, secutæ sunt illum: & excipiens ζβ
11 καλουμένης (θ) Βηθσαϊδά. Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος γ
eos, loquebatur illis de regno Dei, & opus habentes curâ sanabat.
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.
ΚΗ' At dies cœperat declinare. Accedentes autem duodecim, dixerunt illi; Dimitte tur-
ζγ Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄ- 12
α bam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, divertant, & inveniant
χλον, (ι) ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν
cibarium: quia hic in deserto loco sumus. Ait autem ad illos; Date illis vos
ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς 13
manducare. Illi autem dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: si
φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι (κ) καὶ δύο ἰχθύες· εἰ
non quid euntes nos emamus in omnem populum hunc escas. Erant enim
μή τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. Ἦσαν γὰρ 14
ferè viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite discumbere illos discu-
ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλι-
bitus per quinquagenos. Et fecerunt ita, & discumbere fecerunt omnes. Accipiens autem
σίας ἀνὰ πεντήκοντα. Καὶ ἐποίησαν (λ) οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. Λαβὼν δὲ 15 16
quinque panes, & duos pisces, respiciens in cœlum, benedixit illis, &
τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, (μ) εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ
fregit, & dedit discipulis apponere turbæ. Et manducaverunt, & satu-
κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορ- 17
rati sunt omnes. Et sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.
τάσθησαν πάντες. καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

MS.A. (ϛ) δέχωνται (δ) γινόμενα (ε) εἶπεν Ἡρώδης, (ζ) ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν· καὶ παραλαβὼν (η) εἰς ἔρημον τόπον (θ) Βηθσαϊδάν. (ι) ἵνα πορευθέντες εἰς (κ) καὶ ἰχθύες δύο, (λ) οὕτως, (μ) ηὐλόγησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * ܘܠܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܡܢ ܗܘܘ ܘܡܢ ܬܡܢ ܦܘܩܘ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܩܒܠܝܢ
ܠܟܘܢ. ܟܕ ܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. ܐܦ ܚܠܐ ܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ ܦܘܨܘ ܥܠܝܗܘܢ
6 ܠܣܗܕܘܬܐ. * ܘܢܦܩܘ ܫܠܝܚܐ ܘܡܬܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܒܩܘܪܝܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ
7 ܘܡܐܣܝܢ ܒܟܠ ܕܘܟ. * ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ ܟܠܗܝܢ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕܗ. ܘܡܬܕܡܪ
8 ܗܘܐ. ܥܠ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ. ܕܝܘܚܢܢ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ
9 ܕܐܠܝܐ ܐܬܚܙܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܢܒܝܐ ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܡܝܐ ܩܡ. * ܐܡܪ ܗܪܘܕܣ. ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ
10 ܐܢܐ ܦܣܩܬ. ܡܢܘ ܕܝܢ ܗܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ. * ܘܟܕ
ܗܦܟܘ ܫܠܝܚܐ. ܐܫܬܥܝܘ ܠܝܫܘܥ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܘ. ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܠܐܬܪܐ
11 ܚܪܒܐ ܕܒܝܬ ܨܝܕܐ. * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܝܕܥܘ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. ܘܩܒܠ ܐܢܘܢ ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ
ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܩܝܢ ܗܘܘ ܠܐܣܝܘܬܐ ܐܣܝ ܗܘܐ.
* ܕܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܟܛ *
12 ܟܕ ܕܝܢ ܫܪܝ ܝܘܡܐ ܠܡܪܟܢ. ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ
ܠܗ. ܫܪܝ ܠܟܢܫܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܢ ܘܠܡܙܪܥܬܐ. ܕܢܒܘܬܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܢܫܟܚܘܢ
13 ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܐܝܬܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ
ܠܡܐܟܠ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܠܝܬ ܠܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܐܠܐ
14 ܐܢ ܢܐܙܠ ܢܙܒܢ ܣܝܒܪܬܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܗܢܐ. * ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܐܝܟ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ
15 ܓܒܪܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܣܬܟܘ ܐܢܘܢ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ. ܚܡܫܝܢ ܐܢܫܝܢ ܒܣܡܟܐ. * ܘܥܒܕܘ
16 ܗܟܢܐ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܐܣܬܟܘ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ. * ܘܢܣܒ ܝܫܘܥ ܗܠܝܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ
17 ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܠܟܢܫܐ. * ܘܐܟܠܘ
ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܡܕܡ ܕܐܘܬܪܘ. ܬܪܬܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ.

Et in quamcunque domum introieritis, illic 4
estote, & illinc exite. Et quicunque non 5
exceperint vos quum egrediemini ex illa civitate, etiam pulverem à pedibus vestris excutite adversùs eos in testimonium. Exie- 6
runt itaque Apostoli, & perlustrabant pages & civitates, & evangelizabant, sanabántque in omni loco. Audiit autem Herodes 7
Tetrarcha quæcunque fiebant per eum, & mirabatur. Propterea quòd quidam dicebant Johannem surrexisse à mortuis: Alii 8
verò dicebant Eliam apparuisse: alii denique prophetam ex prophetis antiquis resurrexisse. Et ait Herodes; Caput Johannis 9
ego amputavi, quis est autem iste de quo hæc audio? Et volebat eum videre. Quum- 10
que reversi essent Apostoli, narraverunt Jesu quicquid fecerant. Et duxit eos solos in locum desertum Beth-saidæ. Turbæ autem 11
quum cognovissent, profectæ sunt post eum: & excepit eos, & colloquebatur eis de regno Dei, eósque qui sanatione egebant, sanabat.

Oblationis quotidianæ. 29.

Quum autem cœpisset dies inclinare, acces- 12
serunt discipuli ejus, & dicunt ei; Dimitte cœtus ut proficiscantur in pagos circumjacentes & oppida, ut divertant in eis, inveniántque sibi cibum, quia in loco deserto sumus. Ait illis Jesus; Date eis vos quid 13
edendum. Ipsi verò dixerunt; Non sunt nobis plusquàm quinque panes & duo pisces, nisi tamen proficiscamur & emamus cibum toti huic populo. Aderant enim quasi 14
quinque millia virorum. Dixit eis Jesus; Facite eos discumbere per discubitus, & in *unoquoque* discubitu homines quinquaginta. Et ita fecerunt discipuli, & fecerunt discum- 15
bere omnes. Et accepit Jesus illos quinque 16
panes & duos pisces, & suspexit in cœlum, benedíxitque, & fregit, ac dedit discipulis suis, ut apponerent turbis. Comederunt- 17
que omnes & expleti sunt: & sustulerunt fragmentorum aliquot, quæ reliquerunt, duodecim cophinos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * بهر خانه که در روید انجا باشید * و از انجا بدر نروید * * واکر جایی شمارا قبول نکنند * وقتی
که ازان شهر بدر ایید * کرد که بر پای شما چسبیده باشد * بریشان بیفشانید † برای
6 کواهی * * رسولان از انجا روان † شدند * ودر شهر وده می کردیدند * وبهر جا که می
7 رفتند * مرده می دادند * وشفا می بخشیدند * * وهر معجزاتی که بر دست عیسی می شد *
هیرودیس نایب را معلوم کردند * او عجب ماند * برای انك مردم می کفتند که یحیی † ازمیان
8 مردکان † برخاست * * قومی دیکر می کفتند که ایلیا نموده شد * وبعضی می کفتند پیغمبری * از
9 پیغمبران † قدیم * برخاست * * هیرودیس کفت * سر یحیی † را من بریدم * این که باشد * که
10 این همه ازو باز میکویند * می خواست که عیسی را ببیند * * وحواریون بازکشتند هر چه
کرده بودند بعیسی کفتند * عیسی ایشانرا بر کرفت * ودر ولایت † ویران [بیت] صیدا
11 برد * * چون مردم دانستند * جماعت انبوه با ایشان رفت * مسیح ایشانرا قبول کرد * و از ملکوت
خدا با ایشان تعلیم می داد * وهر که بشفا محتاج بودند * ایشانرا شفا بخشید

In quamcunque domum intraveritis, illic estote, & illinc ne egrediamini. Et si quo loco vos non receperint, quando ex ea civitate exieritis, pulverem qui pedibus vestris adhæserit, in eos excutite in testimonium. Apostoli itaque illinc profecti sunt, & civitates & pagos obibant, & quocunque pergerent evangelizabant, & sanitatem conferebant. Cum *autem omnia miracula, quæ per manum Jesu fiebant, Herodi præfecto innotuissent, ille mirans hæsitabat: eò quòd homines dicerent, quòd Johannes à mortuis surrexisset. Quidam alii tamen dicebant, quòd Elias apparuisset: nonnulli verò dicebant; Propheta unus ex Prophetis antiquis surrexit. Herodes dixit; Caput Johannis ego amputavi, hic quis siet, de quo hæc omnia referunt? cupiebat itaque ut Jesum videret. Et Apostoli reversi sunt* & *quæcunque fecerant Jesu narraverunt. Jesus illos assumpsit, & in regionem desertam Bethsaida duxit. Cùm homines cognovissent, turba magna cum eis ivit:* & *Christus excepit eos, & de regno Dei illis documentum dedit; & quicunque sanatione indigebant, illis sanitatem donabat.* 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Et in quamcunq; domum intraveritis, ibi manete, & indè ne exeatis. Et quicunq;
non receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiã pulverẽ pedũ vestrorũ excutite in
6 testimoniũ supra illos. Egressi autẽ circuibãt per castella, evangelizantes & curan-
7 tes ubique. Audivit autẽ Herodes tetrarcha omnia quæ fiebãt ab eo, & hæsitabat, eò
8 quòd diceretur à quibusdã; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdã verò;
9 Quia Elias apparuit: ab aliis autẽ; Quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait
Herodes; Joannẽ ego decollavi: Quis est autẽ iste, de quo ego talia audio? Et quære-
10 bat videre eũ. Et reversi Apostoli, narraverũt illi quæcunq; fecerũt: & assumptis
11 illis secessit seorsùm in locũ desertũ, qui est Bethsaidæ. Quod cùm cognovissent tur-
bæ, secutæ sunt illũ: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui curâ
indigebant, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim dixe- 12
runt illi; Dimitte turbas, ut euntes in castella villásq; quæ circà sunt, divertant, & in-
veniant escas; quia hîc in loco deserto sumus. Ait autem ad illos; Vos date illis man- 13
ducare. At illi dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: nisi
fortè nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem ferè viri 14
quinq; millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite illos discumbere per convivia
quinquagenos. Et ita fecerunt: & discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem 15
quinq; panibus, & duobus piscibus, respexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, & 16
distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes, & sa- 17
turati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * واي بيت دخلتموه امكثوا فيه الي حين خروجكم * ومن لم يقبلكم فاذا خرجتم من تلك
6 المدينة انفضوا غبار ارجلكم شهادة عليهم * فلما خرجوا كانوا يطوفون كل قرية ويبشرون
7 ويشفون في كل موضع * * الفصل الثالث والثلثون * * وسمع هيرودس رييس الربع
8 بجميع ما كان فتحير وارتاع * لان كثيرين كانوا يقولون ان يوحنا قام من الاموات * واخرون
9 يقولون ان ايلياء ظهر * واخرون يقولون نبي من الاولين قام * فقال هيرودس انا قطعت راس
10 يوحنا فمن هذا الذي اسمع عنه هكذا وطلب ان يراه * فلما رجع الرسل اعلموه بجميع ما
11 صنعوا * فانطلق بهم الي برية بيت صيدا * فلما علم الجمع تبعه فقبلهم وخاطبهم من اجل
12 ملكوت الله والذين كانوا محتاجين ليبرءوا كان يشفيهم * وبداء النهار يميل فجاء اليه الاثني
عشر قايلين اطلق الجمع ليذهبوا الي القري والحقول التي حولنا ليستريحوا او يجدوا ما ياكلون
13 لان هذا الموضع قفر * فقال لهم اعطوهم انتم لياكلوا * فقالوا ليس معنا اكثر من خمس
14 خبزات وحوتين * الا ان نمضي ونبتاع لهذا الشعب كله طعاما * وكانوا نحو خمسة الف رجل *
15 16 فقال لتلاميذه ليجلس في كل موضع خمسون * ففعلوا كذلك وجلسوا جميعا * واخذ خمس
17 الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركها وكسر واعطي التلاميذ ليضعوا قدام الجمع * فاكل
جميعهم وشبعوا واخذوا ما فضل عنهم من الكسر اثني عشر سلا مملوة *

Et quamcunq; domum intraveritis, permanete in ea usque ad tempus exitus vestri. Et quicunque non receperint vos, quando exieritis ex illa civitate, excutite pulverem pedum vestrorum in testimonium contra eos. Igitur egressi cùm fuissent, circuibant omne castellum, & evangelizabãt, & sanabant in omni loco. 4 5 6

Sectio trigesima tertia.

Audivit autem Herodes princeps quartæ partis omnia quæ facta fuerant: & obstupuit, & anxiatus est, quia multi dicebant, quòd Johannes surrexerat à mortuis: Et alii dicebant, quòd Elias apparuerat: & alii dicebant, Propheta ex antiquis surrexit. Et dixit Herodes, Ego amputavi caput Johannis: quis ergo est hic, de quo audio talia? & optavit videre eum. Et cùm reversi fuissent Apostoli, significaverunt ei omnia quæ fecerant. Et duxit illos ad desertum Bet-Saidæ. Cùm autem cognovisset populus, secutus est illum: & excepit eos, allocutúsque est eos de regno Dei: & eos qui indigebant curari, sanabat. Et cœpit dies declinare. Et venerunt ad eum duodecim, dicentes; Dimitte turbam ut abeant in castella, & villas, quæ sunt circa nos ut quiescant aut inveniant quod manducent: quia hic locus desertus est. Ait ad illos; Date eis vos ut manducent. Et dixerunt; Non sunt nobiscum plures quàm quinque panes & duo pisces: nisi certè eamus & emamus huic populo universo cibum. Et erant ferè quinq; millia virorum. Et dixit discipulis suis, Sedeant in quolibet loco quinquaginta. Et fecerunt ita, & sederunt omnes. Et accepit quinq; illos panes & duos pisces, & respexit in cœlum, & benedixit eos, & fregit, ac dedit discipulis, ut ponerent coram populo. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et acceperunt quod superfuit illis de fragmentis, duodecim cophinos plenos. 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወቤተ ፡ ኀበ ፡ ቦእክሙ ፡ ህየ ፡ ሓድሩ ፡ ወኢትፃኡ ፡ እምህየ ፡ እስከ ፡ ትወፅኡ ፡፡ ፡
5 ወዘኢ ይትወከፈክሙ ፡ ወፂአክሙ ፡ እምይእቲ ፡ ሀገር ፡ ንግፉ ፡ ጸበለ ፡ እገሪክሙ ፡ ከመ ፡ ይ
6 ኩን ፡ ስምዐ ፡ ላዕሌሆሙ ፡፡ ፡ ወወፂአሙ ፡ አሐውዱ ፡ አህጉረ ፡ ወአድያመ ፡ ሶዱ ፡ ወመሀሩ ፡
7 ወሰበኩ ፡ ወፈወሱ ፡ በኵሉ ፡ ገጽ ፡፡ ፡ ወሰምዐ ፡ ሄሮድስ ፡ ንጉሥ ፡ ኵሉ ፡ ዘኮነ ፡ ወዘከመ ፡ ገ
ብረ ፡ ወይነኪ ፡ ዘይብል ፡ እስመ ፡ ቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ዮሐንስ ፡ ተንሥአ ፡ እሙታን ፡፡ ፡
8 ወቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ኤልያስ ፡ አስተርአየ ፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ አሐዱ ፡ እምነቢያት ፡ እለ ፡
9 ቀደምት ፡ ተንሥአ ፡፡ ፡ ወይቤ ፡ ሄሮድስ ፡ ለዮሐንስ ፡ አነ ፡ መተርኩ ፡ ርእሶ ፡ መኑ ፡ እንከ ፡
10 ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘእሰምዕ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወይፈቅድ ፡ ይርአዮ ፡፡ ፡ ወተሰውጡ ፡ ሐዋር
ያት ፡ ወነገርዎ ፡ ኵሎ ፡ ዘገብሩ ፡፡ ወነሥኦሙ ፡ በባሕቲቶሙ ፡ ወተገሕሡ ፡ ወወፅኡ ፡ ሐቅ
11 ለ ፡ ሀገር ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ቤተ ፡ ሳይዳ ፡፡ ፡ ወአእሚሮሙ ፡ ሕዝብ ፡ ተለውዎ ፡ ወተቀበሎ
ሙ ፡ ወነገሮሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወለእለሂ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይትፈወሱ ፡
አሕየዎሙ ፡፡ ፡
በእንተ ፡ ኃምስ ፡ ኅብስት ፡ ወክልኤቲ ፡ ዓሣት ፡፡ ፡
12 ወተቀልቀሎ ፡ ፀሐይ ፡ መጽኡ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወይቤልዎ ፡ ፈኑ ፡ ሰብ
አ ፡ ይእትዉ ፡ አህጉረ ፡ አድያም ፡ ይቢቱ ፡ ውስተ ፡ አዕጻደት ፡ ወይርከቡ ፡ ዘይበልዑ ፡ እስ
13 መ ፡ ሐቅል ፡ ወገዳም ፡ ውእቱ ፡ ኀበ ፡ ሀለውነ ፡፡ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሀብዎሙ ፡ አንትሙ ፡ ዘይ
በልዑ ፡ ወይቤልዎ ፡ አልብነ ፡ ዘእንበለ ፡ ኃምስ ፡ ኅብስት ፡ ወክልኤቲ ፡ ዓሣት ፡ እመ ፡ ኢሖር
14 ነ ፡ ንሣየጥ ፡ መብልዐ ፡ ለኵሉ ፡ ዝንቱ ፡ ሕዝብ ፡፡ ፡ ወይአክሉ ፡ ዕደው ፡ ኃምሳ ፡ ምእተ ፡
15 ወይቤሎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ አርፍቅዎሙ ፡ በበ ፡ ኃምሳ ፡ ለለ ፡ ምርፋቆሙ ፡፡ ፡ ወገብሩ ፡ ከ
16 ማሁ ፡፡ ወረፈቁ ፡ ኵሎሙ ፡፡ ፡ ወነሥአ ፡ ኃምስ ፡ ኅብስተ ፡ ወክልኤቲ ፡ ዓሣተ ፡ ነጸረ ፡
17 ሰማየ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወወሀቦሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ያቅርቡ ፡ ለሰብእ ፡፡ ፡ ወበልዑ ፡ ወጸ
ግቡ ፡ ኵሎሙ ፡ ወዘአግሐሡ ፡ ዘተርፈ ፡ ፍተታት ፡ መልአ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ መሣ
ይምተ ፡፡ ፡

Et ubicunque domum intraveritis, ibi manete, & ne exeatis illinc donec disceda- 4
tis. Et qui non receperint vos, exeuntes ex illa urbe, excutite pulverem pedum 5
vestrorum, ut fiat testimonio supra illos. Et exeuntes, civitates & vicos circumi- 6
bant, & docebant, & prædicabant & sanabant ubique. Et audivit Herodes rex 7
totum quod factum fuerat, & quomodò fecisset: et defuit ei quid diceret, quoniam quidam dicebant, Johannes surrexit à mortuis. Et quidam dicebant, Elias ap- 8
paruit: & quidam dicebant, Unus ex prophetis antiquis resurrexit. Et ait Hero- 9
des, Ego Johannem decollavi, quis igitur est hic, de quo audio? & desideravit videre *eum*. Et reversi sunt Apostoli, & narraverunt ei quæcunque fecissent: & 10
assumpsit illos privatim, & secesserunt & exierunt *in* desertum urbis cujus nomen, Bethsaida. Et quum cognovissent populi, sequuti sunt eum: & excepit eos, 11
& loquutus est iis de regno Dei, & eos qui indigebant curâ, sanavit.

De quinque panibus, & duobus piscibus.

Et declinante sole venerunt duodecim discipuli ejus, & dixerunt ei; Dimitte po- 12
pulos, ut abeant in civitates vicinas, ut divertant in prædia, & inveniant quod manducent: quoniam desertum & eremus est, ubi sumus. Et dixit illis; Date iis 13
vos quo vescantur, & dixerunt ei; Nihil habemus præter quinque panes & duos pisces, nisi eamus emere cibum toti huic turbæ. Et sufficiebant hominibus quin- 14
quagesies centum. Et dixit discipulis suis; Discumbere facite illos singulos quinquagenarios per singulos accubitus suos. Et fecerunt ita: & discubuerunt omnes 15
illi. Et accipiens quinque panes, & duos pisces, suspexit *in* cœlum, & benedi- 16
xit & fregit, & dedit eos discipulis suis, *ut* apponerent turbæ. Et comederunt, 17
& saturati sunt omnes illi: & quod sustulerunt *ex iis* quæ supererant fragmentis, implevit duodecim cophinos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل هشت
انجا که از پنج نان و دو ماهی پنج هزار مرد را سیر کرد

12 * چون شب هنکام در آمد * شاکردان † پیش عیسی آمدند * وبدو کفتند * جماعت را
آزاد کن * که در دیهها * ومزرعها که کرداکرد ماست بروند * فرود ایند * و از بهر خود
13 خورش حاصل کنند * برای انك این † جایکه که ماییم ویرانست * * عیسی بشاکردان
کفت * که بدیشان چیزی دهید * تا بخورند ایشان کفتند نداریم بغیر پنج نان * ودو ماهی *
14 مکر برویم وبخریم * * برای انك جماعت پنج هزار مرد بودند * عیسی بدیشان کفت * که مردم را
15 16 صف صف بنشانید * پنجاه * پنجاه * * شاکردان فرمان بردند * وچنین کردند * * عیسی ان
پنج نان * ودو ماهی راستد * ودر اسمان نکه کرد * وبرکت نهاد * وپاره کرد * بشاکردان داد تا بر جماعت †
17 بخش کردند * * همکنان خوردند * وسیر شدند * وپارها که افزون مانده بود * برداشتند * دوازده سبد

XLVIII. Ubi quinque panibus
& duobus piscibus quinquies mille homines
saturavit.

Cùm tempus vespertinum adventaret, discipuli ad Jesum accesserunt, & ei dicebant; Turbam dimitte, ut in pagos & agros, qui in circuitu nobis sunt, euntes diversentur, & sibimet cibum comparent: eò quòd hic locus, quo nos sumus, desertus est. Jesus discipulis dixit; Quin illis quidpiam date, ut comedant. Illi dicebant, Nihil habemus præter quinque panes & duos pisces, nisi eamus & emamus. Eò quòd cœtus quinquies mille homines erant. Jesus illis dixit; Homines per ordines disponite, quinquagenos. Discipuli, mandato recepto, ita fecerunt. Jesus illos quinque panes & duos pisces accepit, & in cœlum intuitus benedixit, & confringens discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et omnes comederunt & saturati sunt: et fragmentorum, quæ supererant, sustulerunt duodecim sportas. 12 13 14 15 16 17

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

ΚΘ' Et factum est in esse ipsum orantem solitariè, simul erant ei discipuli,
18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί,
& interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse? Illi autem respondentes
19 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν (ν) οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
dixerunt; Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò, Quia propheta quidam
εἶπον, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι προφήτης τις
antiquorum resurrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondens autem
20 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ
Petrus, dixit; Christum Dei. Ille autem increpans illos, præcepit nemini
21 ὁ Πέτρος, εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ
dicere hoc, Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari
22 (ξ)εἰπεῖν τοῦτο, Εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & principib⁹ sacerdotũ, & Scribis, & occidi, & tertiâ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire,
23 ἡμέρᾳ (ο) ἐγερθῆναι. Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (π) ἐλθεῖν,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
Qui enim voluerit animam suam servare, perdet illam: qui autem perdiderit
24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
animam suam propter me, hic servabit illam. Quid enim proficit homo, lucratus
25 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας

mundum universum, seipsum autem perdens, aut damno affectus? Qui enim erubuerit
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ 26
me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cùm venerit in gloria
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
sua, & Patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis verè, Sunt aliqui
αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, Εἰσί τινες 27
hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
τῶν ὧδε (ρ)ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ (σ)γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Factum est autem post verba hæc ferè dies octo, & assumens Petrum &
Λ' Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν (τ) τὸν Πέτρον καὶ 28
Joannem, & Jacobum, ascendit in montem orare. Et facta est, in
Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν 29
orando ipsum, species vultûs ejus altera, & vestitus ejus albus
τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
refulgens. Et ecce viri duo colloquebantur illi, qui erant Moyses & Elias:
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· 30
Qui visi in gloria, dicebant exodum ejus, quam futurus erat implere in Hierusalem.
Οἳ ὀφθέντες (υ) ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν (φ) ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 31
At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes autem viderunt
Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον 32
gloriam ejus, & duos viros simul stantes illi.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

MS.A. (ν) οἱ ἄνθρωποι εἶναι; (ξ) λέγειν τοῦτο, (ο) ἀναστῆναι. (π) ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω (ρ) ἑστώτων, οἵτινες (σ) γεύσωνται (τ) Πέτρον (υ) ἐν τῇ δόξῃ, (φ) ἤμελλεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܒܥܐܕܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ * ܠ * * ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ܂ ܫܐܠ
19 ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܟܢܫܐ ܕܐܢܐ܂ * ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܂
20 ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܐܠܝܐ܂ ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܕܢܒܝܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܡܝܐ ܩܡ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ
21 ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ܂ ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܡܫܝܚܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܟܐܐ ܒܗܘܢ
22 ܘܙܗܪ ܐܢܘܢ܂ ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܢܐܡܪܘܢ ܗܕܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܓܝܐܬܐ ܢܚܫ
ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܘܡܢ ܣܦܪܐ܂ ܘܢܬܩܛܠ܂ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ܂
23 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܩܕܡ ܟܠܢܫ܂ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ܂ ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ܂ ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ
24 ܟܠܝܘܡ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ܂ * ܡܢ ܓܝܪ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ܂ ܢܘܒܕܝܗ܂ ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ
25 ܡܛܠܬܝ܂ ܗܢܘ ܢܚܝܝܗ܂ * ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܝܬܪ ܒܪܢܫܐ ܕܢܐܬܪ ܟܠܗ ܥܠܡܐ܂ ܘܢܦܫܗ
26 ܕܝܢ ܢܘܒܕ ܐܘ ܢܣܚܐ܂ * ܡܢ ܕܢܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡ̈ܠܝ܂ ܢܒܗܬ ܒܗ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܡܐ ܕܐܬܐ
27 ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ܂ * ܒܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ * ܠܐ * * ܫܪܝܪܐܝܬ
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ܂ ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ
28 ܕܐܠܗܐ܂ * ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܬܪ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܬܡܢܝܐ܂ ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܥܩܘܒ
29 ܘܠܝܘܚܢܢ܂ ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܠܡܨܠܝܘ܂ * ܘܟܕ ܗܘ ܡܨܠܐ܂ ܐܬܚܠܦ ܚܙܘܐ ܕܐܦܘܗܝ܂
30 ܘܠܒܘܫܘܗܝ ܚܘܪܘ ܘܡܒܪܩܝܢ ܗܘܘ܂ * ܘܗܐ ܓܒܪܝܢ ܬܪܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂
31 ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ܂ * ܕܐܬܚܙܝܘ ܒܫܘܒܚܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܦܩܗ
32 ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܬܠܡ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ * ܘܫܡܥܘܢ ܘܕܥܡܗ ܝܩܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܢܬܐ܂ ܘܒܠܚܘܕ
ܐܬܬܥܝܪܘ܂ ܘܚܙܘ ܫܘܒܚܗ܂ ܘܠܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ܂

Festo Apostolorum. 30.

18 Quumq; oraret solus, & discipuli ejus essent cum eo, interrogavit eos, & ait; Quem me dicunt esse cœtus? 19 Responderunt & dicunt ei; Johannem Baptistam: alii autem Eliam: alii deniq; prophetam ex antiquis prophetis resurrexisse. 20 Dixit eis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondit Simon, & ait; Messiam Dei. 21 Ipse verò increpavit eos, eósq; admonuit ut nemini hoc dicerent. 22 Et ait illis; Futurum est ut Fili⁹ hominis multa perpetiatur, & reprobetur à senioribus & principibus sacerdotum, Scribísque: & ut interimant eum, ac die tertiâ resurgat. 23 Dicebat autem coram omnibus, Quicunq; voluerit venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & veniat post me. 24 Quisquis enim voluerit animam suam servare, perdet eam: quisquis autem perdet animam suam propter me, is servabit eam. 25 Quid enim juvat hominem lucrari mundum universum, animam verò suam perdere aut amittere? 26 Quem autem puduerit mei, meorúmq; sermonum, pudebit ejus Filius hominis, quum venerit in gloria patris sui, cum angelis ipsius sacrosanctis.

Matutinis festo Tabernaculorum. 31.

27 Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hîc adstant, qui non gustabunt mortem usquedum viderint regnum Dei. 28 Factum est autem post hæc verba circiter octo dies, ut assumpserit Jesus Simonem, & Jacobum, & Johannem, conscenderítq; montem ut oraret. 29 Quúmq; precaretur, mutata est species vultûs ejus, & vestimenta ejus facta sunt candida, atq; coruscabant. 30 Et ecce duo viri colloquebantur ei, qui erant Moses, & Elias, 31 Qui apparuerant in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius exitu, quem completurus erat in Jerusalem. 32 Erant autem gravati somno Simon & ii qui cum eo erant, víxque experrecti sunt ac viderunt gloriam ejus, & duos illos viros qui stabant juxta eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل نه   اقرار كردن شمعون صفا بر راستيء مسيح

18 * مسيح چون تنها نماز مي كرد و شاكردان او با او * از ايشان پرسيد و كفت * جماعت از
19 بهر من چه مي كويند * كه كيستم * * جواب دادند وكفتند * كه بعضي مي كويند
يحيي † شوينك است * وديكران مي كويند ايلياست * وقومي ديكر كفتند * كه يكي از
20 پيغمبران قديم بر خاست * * عيسي بشاكردان كفت شما از بهر من چه ميكوييد * شمعون
21 پاسخ داد وكفت * توي مسيح خدا * عيسي بر ايشان بانك زد * و فرمود كه با كسي نكويند *
22 * وبديشان كفت * فرزند ادمي † بسيار زحمت خواهد كشيدن * و از پيران و سرور امامان
23 ونويسندكان خار شود * اورا بكشند * وبعد از سه روز برخيزد * * وپيش حاضران ميكفت *
هر كه خواهد كه در پي من بيايد جان خود را فراموش كند * و هر روز صليب خود را † بر دوش
24 خود بر كيرد * و در دنبال من بيايد * هركه خواهد كه جان خودرا زنده كند * خودرا هلاك كند *
25 و هر كه خودرا براي من هلاك كند * اوست كه جان خودرا زنده كرده باشد * * بكوييد كه
ادمي را چه فايده باشد * كه همه دنيا را سود كند * وجان خودرا زيان كند * وهلاك شود *

XLIX. Confitetur Simeon Cephas rectè de Christo.

18 *Christus, cùm solus oraret, et discipuli ejus cum eo, ab eis interrogavit, et dixit; Turbæ de me quid dicunt? quòd quis sim?* 19 *Responderunt, et dixerunt; Nonnulli quidem dicunt, Johannes Baptista est: alii verò dicunt, Elias est: et quidam alii dicunt, quòd unus è Prophetis antiquis surrexit.* 20 *Jesus discipulis dixit; Vos de me quid dicitis? Simeon responsum dedit, et dixit; Tu es Christus Deus.* 21 *Jesus illis vocem intentavit, et jussit, ut nemini dicerent.* 22 *Et illis dixit; Filius hominis multum doloris passurus est, et à senioribus, et principe sacerdotum, et scribis spretus erit, & eum interficient: et post tres dies resurget.* 23 *Et ad præsentes dixit; Quicunque voluerit vestigiis meis insistere, animam suam obliviscatur, et quotidiè crucem suam in humeros suos tollat, et post me veniat.* 24 *Quicunque voluerit animam suam vivificare, seipsum perdat: Et quicunque seipsum propter me perdiderit, ipse est qui animam suam vivificavit.* 25 *Dicite, quid homini profuturum sit, quòd totum mundum lucrifecerit, et animæ suæ jacturam faciat et pereat.*

Versio VULGATA LATINA.

18 Et factum est, cùm solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogavit illos, 19 dicens; Quem me dicunt esse turbæ? At illi responderunt, & dixerunt; Joannem Ba- 20 ptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit; Chri- 21 stum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, 22 Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotum, 23 & Scribis, & occidi, & tertiâ die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me. 24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit 25 animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat? 26 Nam qui me erubuerit, & meos sermones: hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. 27 Dico autem vobis verè; Sunt aliqui hîc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. 28 Factum est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ascendit in montem ut oraret. 29 Et facta est, dum oraret, species vultûs ejus altera: & vestitus ejus albus & refulgens. 30 Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses & Elias, 31 Visi in majestate: & dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. 32 Petrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * الفصل الرابع والثلثون * * واذ كان في موضع يصلي ومعه تلاميذه
19 سالهم قايلا ماذا تقول الناس اني انا * فاجابوا قايلين يوحنا المعمداني * واخرون ايليا * واخرون
20 نبي من الاولين قام * فقال لهم فانتم ماذا تقولون اني انا * اجاب بطرس قايلا انت مسيح الله *
21 22 فانتهرهم وحذرهم الا يقولوا هذا لاحد * وقال ان ابن الانسان لمزمع ان يولم كثيرا * ويرذل
23 من المشيخة ورؤساء الكهنة والكتبة ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * وقال للجمع من اراد ان
24 يتبعني فليكفر بنفسه ويحمل صليبه كل يوم ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها
25 ومن اهلك نفسه من اجلي فهو يخلصها * ماذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله ويهلك
26 نفسه ويخسرها * الذي يخزى بي وبكلامي هذا فابن الانسان يخزيه اذا جاء في مجده ومجد ابيه
27 مع ملايكته المقدسين * امين اقول لكم ان ههنا قوما من القيام لا يذوقون الموت حتى
28 يعاينوا ملكوت الله * وكان بعد هذا الكلام بنحو ثمانية ايام اخذ بطرس ويعقوب ويوحنا
29 وصعد الى الجبل ليصلي * وكان فيما هو يصلي تغير منظر وجهه وابيضت ثيابه ولمعت
30 31 كالبرق * واذا رجلان يكلمانه هما موسي وايليا * ظهرا في مجد * وكانا يقولان على خروجه
32 الذي كان مزمعا ان يكمله بيروسليم * وبطرس والذين معه ثقلوا بالنوم * ولما استيقظوا
نظروا مجده والرجلين اللذان كانا واقفين معه *

Sectio trigesima quarta.

18 *Et cùm esset in loco quodam ut oraret, & secum discipuli sui, interrogavit illos, dicens; Quem dicunt homines me esse?* 19 *Responderunt, dicentes; Johannem Baptistam: & alii, Eliam: & alii, Prophetam ex prioribus surrexisse.* 20 *Dixit eis, Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus dicens; Tu es Christus Dei.* 21 *Et increpavit illos, & monuit eos, ne dicerent hoc cuiquam.* 22 *Et ait, Certè filius hominis futurus est ut patiatur multa: & vilipendetur à senioribus & principibus sacerdotum et Scribis: et occident illum, et resurget in die tertia.* 23 *Et dixit turbæ, Qui voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam quotidie, et sequatur me.* 24 *Et qui voluerit salvam facere animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, ipse salvabit illam.* 25 *Quid proficit homini, si lucratus fuerit mundum totum, et perdiderit animam suam, ejusque jacturam fecerit?* 26 *Qui deridet me, et sermonem meum istum, Filius hominis confundet eum, quando veniet in gloria sua, et gloriâ Patris sui, unà cum Angelis suis sanctis.* 27 *Amen dico vobis, quòd sunt hic nonnulli ex astantibus qui non gustabunt mortẽ, donec videant regnum Dei.* 28 *Factũ est autem post hunc sermonẽ circiter octo diebus, assumpsit Petrum, et Jacobum, et Johannem, et ascendit in montem ad orandum.* 29 *Et factum est dum ipse oraret, mutatus est aspectus vultûs ejus, et albæ factæ sunt vestes ejus, et refulserunt sicut fulgur.* 30 *Et ecce viri duo alloquebantur eum (erant Moyses et Elias,* 31 *Qui apparuerunt in gloria.) Et loquebantur de exitu ipsius, quem impleturus erat in Jerusalem.* 32 *Et Petrus, et qui cum eo erant, gravati erant somno. Et cùm evigilâssent, viderunt gloriam ejus, et duos viros qui stabant cum illo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 በእንተ፡ ዘከመ፡ ተስእሎሙ፡ ለአርደኢሁ፡፡ ወእምዝ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡
በባሕቲቱ፡ ወአርደኢሁኒ፡ ምስሌሁ፡ ወተስእሎሙ፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ይብለኒ፡ ሰብ
19 እ፡፡ ወተሰጥዉ፡ ወይቤልዎ፡ ዮሐንስሃ፡ መጥምቀ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይብሉከ፡ ኤልያስሃ፡
20 ወቦ፡ እለ፡ ይብሉከ፡ አሐዱ፡ እምነቢያት፡ ቀደምት፡ ተንሥአ፡፡ ወይቤሎሙ፡ አንት
ሙኬ፡ መኑ፡ ትብሉኒ፡ ወተሰጥዎ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ አንተ፡ መሲሁ፡ ለእግዚአብሔ
21 ር፡፡ ወገሠጾሙ፡ ወከልአሙ፡ ኢይንግሩ፡ ወኢለመኑሂ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ሀለዎ፡ ለ
22 ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ብዙኃ፡ ያሕምምዎ፡ ወያመክርዎ፡ ረበናት፡ ወሊቃነ፡
23 ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡ ወይቤሎሙ፡
ለኵሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ይትልወኒ፡ ይጽላእ፡ ለነፍሱ፡ ወያጥብዕ፡ ወይንሣእ፡ መስቀለ፡
24 ሞቶ፡ ወኵሎ፡ ዕለተ፡ ይትልወኒ፡፡ ወዘሰ፡ ይፈቅድ፡ ያድኅና፡ ለነፍሱ፡ ይገድፋ፡
25 ወዘሰ፡ ገደፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንቲአየ፡ ያድኅና፡፡ ወምንተ፡ ይበቍዖ፡ ለሰብእ፡ ለእ
26 መ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ ረብሐ፡ ወነፍሶ፡ ሐጕለ፡፡ ወለዘኒ፡ ኀፈረኒ፡ ወኀፈረ፡ ቃልየ፡ የ
ኀፍሮ፡ ሎቱኒ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ አመ፡ ይመጽእ፡ በስብሐቲሁ፡፡ ወዘ፡ አ
27 ቡሁ፡ ወዘቅዱሳን፡ መላእክቲሁ፡፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ሀለው፡ ዝየ፡ ይቀውሙ፡ እለ፡
ኢይጥዕምዋ፡ ለሞት፡ እስከ፡ ይሬእይዋ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡
28 በእንተ፡ ዘከመ፡ ተወለጠ፡ ራእዩ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡
ነገር፡ አመ፡ ሰሙንት፡ ነሥአሙ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡ ወዓርገ፡ ደብረ፡ ይ
29 ጸሊ፡፡ ወእንዘ፡ ይጼሊ፡ ተወለጠ፡ ራእየ፡ ገጹ፡ ወጸዐደወ፡ ልብሱ፡ ወይበርቅ፡፡
30 ወናሁ፡ መጽኡ፡ ክልኤ፡ ዕደው፡ ይትናገሩ፡ ምስሌሁ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ ሙሴ፡ ወኤልያስ፡፡
31 እለ፡ አስተርአዩ፡ በስብሐት፡ ወነገሩ፡ ስብሐቲሁ፡ ዘሃሎ፡ ይኩን፡ በኢየሩሳሌም፡፡ ወ
32 ፀአቶኒ፡ ረከበ፡ ጴጥሮስሃ፡ ወእለሂ፡ ምስሌሁ፡ ክቡዳን፡ በንዋም፡ ኢዕይንቲሆሙ፡ በድ
ቃስ፡ ወነቂሆሙ፡ ርእዩ፡ ስብሐቲሁ፡ ወዕደወኒ፡ ክልኤቱ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡ ምስሌሁ፡፡

De interrogando discipulos ejus. 18 Et tunc quum orans esset solus, discipuli ejus cum eo *erant*, & interrogavit eos, & dixit iis; Quem dicit me *esse* populus? 19 Et responderunt ei, & dixerunt ei; Johannem Baptistam: & sunt qui dicunt te Eliam esse: & sunt qui *de* te dicunt, Un⁹ ex prophetis antiquis resurrexit. 20 Et dixit iis; Vos verò quem dicitis me esse? & respondit ei Petrus, & dixit ei; Messiam illum Dei. 21 Et increpavit illos, & prohibuit eos ne dicerent alicui. 22 Et dixit iis; Futurum est quòd filium hominis multùm affligent & tentabunt magistri & principes sacerdotum, & Scribæ, & occident eum, & resurget in tertio die. 23 Et dixit iis omnibus; Qui vult sequi me, odio habeat animam suam, & paratus sit, & tollat crucem mortis suæ, & quotidie sequatur me. 24 Et qui vult servare animam suam, perdet eam: & qui perdidit animam suam propter me, servabit eam. 25 Et quid prodest homini si totum mundum lucratus est, & animã suam perdidit? 26 Et quem puduerit mei, & puduerit sermonis mei, pudebit ejus filium hominis, quando venerit in gloria sua, & Patris, & sanctorum angelorum ejus. 27 Amen dico vobis, Sunt hîc stantes, qui non gustabunt mortem, usquedum viderit regnum Dei.

De transformatione aspectûs Domini Jesu. 28 Et post hunc sermonem circa octo *dies*, assumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendit *in* montem ut oraret. 29 Et dum oraret transmutata fuit species vultûs ejus, & candidum fuit vestimentum ejus, & fulgebat. 30 Et ecce venerunt duo homines loquentes cum eo, qui erant Moyses & Elias. 31 Qui apparuerunt in gloria, & nuntiabant gloriam ejus, quæ futura erat in Hierusalem. 32 Exeundo verò invenit Petrum & illos qui cum eo erant, gravatos in somno, *habentes* oculos suos in dormitatione: & evigilantes viderunt gloriam ejus, & homines etiam duos stantes cum eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر كه بر من * و بر سخنان من انكار كند * فرزند ادمي نيز اورا منكر شود * وقتي كه با عظمت
27 وبا فرشتكان پاكان خود بيايد * راست راست با شما مي كويم * كساني اينجا حاضر †
ايستاده اند * كه مرك را نچشند * تا انكه كه ملكوت † خدا را ببينند

پنجاه   تجلي مسيح بر كوه تابور وخود را ديكر كون نمودن

28 * وبعد ازين سخنها بقدر هشت روز عيسي بر كرفت †
29 شمعون صفا را * ويعقوب * ويوحنا * وبر بالاء كوه رفتند تا نماز كنند * * ودر ميان نماز مسيح †
30 صورت خود را ديكر كون † كرد * و پوشش او سپيد شد * مانند برق مي تابيد * * و نموده شد
31 كه دو مرد با او سخن مي كفتند * وايشان موسي * و ايليا بودند * * كه بعظمت نموده شد *
32 و بر ظهور او مي كفتند كه اماده است كه در اورشليم سپارده شود * * شمعون وياران در
خواب رفته بودند * ناكهان بيدار شدند * ديدند اين دو مرد † با عيسي ايستاده *

26 *Quicunq; me et sermones meos abnegaverit, Filius hominis etiam eum abnegabit quo tempore cum magnificentia, et cum Angelis sanctis suis venerit.* 27 *Verè, verè vobis dico; Quidam hîc præsentes astant, qui mortem non gustabunt, usquedum regnum Dei viderint.*

L. Transfiguratur Christus in monte Tabor, & seipsum aliâ formâ ostendit.

28 *Et post hos sermones, quasi octo dies, Jesus assumpsit Simeonem Cepham, et Jacobum, et Johannem, et in montem ascenderunt, ut orarent.* 29 *Et inter orandum Christus formam suam mutavit, et vestitus suus candidus fuit, et instar fulguris coruscabat.* 30 *Et visum est quòd duo viri cum eo colloquebantur: ii autem Moses et Elias erant:* 31 *Qui in gloria apparebant, et de exitu illius loquebantur; quòd futurum esset ut in Hierosolyma traderetur.* 32 *Simeon et socii ejus in somnum delapsi erant, & subitò expergefacti viderant hos duos viros cum Jesu stantes.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Λʹ. ΛΑʹ.

Et factum est in discedere ipsos ab illo, ait Petrus ad Jesum;
33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν (χ) ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
Præceptor, pulchrum est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & Moysi
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ (ψ) Μωσεῖ
unum, & unum Eliæ, non sciens quid diceret. Hæc autem illo dicente, facta est
34 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο
nubes, & obumbravit eos: timuerunt autem in illos intrare in nubem.
νεφέλη, καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
Et vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ
audite. Et in fieri vocem, inventus est Jesus solus: & ipsi tacuerunt,
36 ἀκούετε. Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη (ω) ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
& nemini enuntiaverunt in illis diebus nihil eorum quæ viderant. Factum est autem in ξθ
37 καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν. Ἐγένετο δὲ ἐν β
sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.
τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Et ecce vir de turba exclamavit, dicens; Magister, obsecro te, respice
38 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, (α) ἐπίβλεψον ΛΑʹ
in filium meum, quia unigenitus est mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum, &
39 ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι (β) μονογενής ἐστί μοι. Καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ
subito clamat, & discerpit eum cum spuma, & vix discedit ab ipso, conterens
ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρῖβον

eum. Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα (γ) ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 40
Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis & perversa, usquequo ero
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι 41
apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Adhuc etiam acce-
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν. προσάγαγε (δ) ὧδε τὸν υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχο- 42
dente eo, laceravit illum dæmonium, & dissipavit. Increpavit autem Jesus
μένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς 43
spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus.
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
ξη Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibus autem mirantibus
Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ· πάντων δὲ θαυμαζόντων 44
in omnibus quæ faciebat Jesus, dixit ad discipulos suos; Ponite vos
ξα β ἐπὶ πᾶσιν οἷς (ε) ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Θέσθε ὑμεῖς
in aures vestras sermones istos: nam filius hominis futurus est tradi in
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους. ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
manus hominum. Illi autem ignorabant verbum istud, & erat occultum ab ipsis,
χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, 45
ut non sentirent illud: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

MS. A. (χ) Πέτρος (ψ) μίαν Μωσεῖ, (ω) Ἰησοῦς (α) ἐπίβλεψαι (β) μονογενής μοι ἐστίν. (γ) ἐκβάλωσιν (δ) τὸν υἱόν σου ὧδε. (ε) ἐποίει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]

Quumque cœpissent discedere ab eo, dixit 33
Simon ad Jesum; Magister mi, Bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ unum: & nesciebat quid diceret. Quumque 34
hæc dixisset, extitit nubes, & operuit eos: & timuerunt quum vidissent Mosem & Eliam ingressos nubem. Et vox extitit de nu- 35
be, dicens; Hic est Filius meus dilectus, eum audite. Quumque vox illa extitisset, inven- 36
tus est Jesus solus: Ipsi verò siluerunt, neminique dixerunt illis diebus quod conspicati fuerant.

Feriâ II. hebdomadæ II. Jejunii. 32.

Et factum est postero die quum descende- 37
rent de monte, ut occurreret eis turba multa. Et vir quidam è turba illa exclamâsset, ac di- 38
xisset; Doctor, peto à te, respice in me. Filium meum, qui unicus est mihi, Tum spiritus 39
invadit, tum derepentè vociferatur, frenditque dentibus suis, spumatque; & vix discedit ab eo, postquam contrivit illum. Et effla- 40
gitavi à discipulis tuis ut ejicerent eum, neque potuerunt. Respondit autem Jesus, & ait; 41
O generatio incredula & perversa, quousq; tandem ero apud vos, & sustinebo vos? Adducito huc filium tuum. Quumque adduce- 42
ret eum, prostravit eum dæmonium illud, dejecitque eum: & objurgavit Jesus spiritum illum immundum, & sanavit puerum, eumque reddidit patri suo. Et demirati sunt 43
omnes magnificentiam Dei. Quumque unusquisque percelleretur super omnibus quæ faciebat Jesus, dixit discipulis suis; Reponite 44
vos sermones istos in aures vestras: Futurum est enim ut Filius hominis tradatur in manus hominum. Illi autem non assecuti sunt cogni- 45
tione hunc sermonem, propterea quòd erat occultus ab eis ne cognoscerent eum: timebantq; eum interrogare de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * چون خواستند که جدا شوند * شمعون بعیسي کفت اي بزرك لايق باشد † ما را که
اینجا باشیم * وسه سایه کاه سازیم * یکي براي تو ویکي براي موسي * ویکي براي ایلیا *
34 ونمي دانست چه مي کفت * وچون سخن تمام کفت * ابر آمد وایشانرا سایه کرد * وچون
35 دیدند ترسیدند * موسي وایلیا در ابر رفتند * واز ابر آواز آمد وکفت * اینست فرزند
36 دوست داشته وعزیز من * ازو بشنوید * وبعد از اواز عیسي تنها ماند * ایشان خاموش
شدند * ودران † روزها با کسي چیزي نکفتند * از انچ دیدند *

پنجاه یك

خوش کردن مسیح کودك دیوانه را
37 * روز دوم که از کوه بزیر مي آمدند *
38 بسیار جماعت برابر ایشان افتاد * یك مرد † ازان جماعت بانك زد وکفت اي معلم از تو مي
39 خواهم * بر من التفات کني * فرزند یکانه دارم * جان پلید بروي مي جهد * ناکاهان
بانك مي زند * ودندانها برهم مي ساید * ومي لرزد وتا اورا کوفته وخسته نکند *
40 دور نشود * * از شاکردان تو در خواست کردم * بدر نیاوردند * * عیسي روي بشاکردان
41 کرد * وکفت اي دوده که ایمان ندارید وپیچیك * تا کي پیش شما باشم * وشمارا

Cùm autem vellent discedere, Si- 33
meon Jesu dixit; O magister, conveniret nobis hic esse: tria igitur tabernacula faciamus; unum pro te, & unum pro Mose, & unum pro Elia. Et nesciebat quid diceret. Et cùm sermonem absolvisset, 34
nubes venit & eos obumbravit: cùmque viderent, timuerunt; Moses autem & Elias in nubem ingressi sunt. Et è nube vox venit, & 35
dixit; Hic est filius dilectus & charus meus, ipsum audite. Et post 36
vocem Jesus solus remansit: ipsi vero tacuerunt, & per hos dies nemini quicquam dixerunt eorum quæ viderant.

LI. Sanat Christus puerum dæmoniacum.

Die secundo, cùm ex monte descen- 37
dissent, multa turba illis occurrit. Et unus homo de turba illa vocife- 38
ratus est, ac dixit; O magister, à te rogo ut in me respicias: filium unicum habeo, Qui spiritu impu- 39
ro eum invadente, subito exclamat, & dentes concutit, & tremit: & nisi eum quassatum & saucium reddiderit, non discedit. A di- 40
scipulis autem tuis petii, sed non ejecerunt. Jesus vultum 41
ad discipulos convertit et dixit; O generatio, qui fidem non habetis, et perversa: usque quo apud vos ero, et vobis

Versio VULGATA LATINA.

33 Et factum est cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, unum Tibi, & unum Moysi, &
34 unum Eliæ: nesciens quid diceret. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, &
35 obumbravit eos: & timuerunt, intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de
36 nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox, inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus
37 quidquam ex his quæ viderant. Factum est autem in sequenti die, descendenti-
38 bus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit,
39 dicens; Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi: Et ecce spiritus apprehendit eum, & subitò clamat, & elidit, & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum: Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent il- 40
lum, & non potuerunt. Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis 41
& perversa, usquequò ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et 42
cùm accederet, elisit illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit Jesus spiri- 43
tum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus. Stupebant au- 44
tem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos; Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant 45
verbum istud, & erat velatum ante eos ut non sentirent illud: & timebant eum interrogare de hoc verbo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * ولما ارادا مفارقته قال بطرس ليسوع يا معلم جيد ان نكون ههنا ونصنع ثلث مظال
34 واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا ولم يكن يعلم ما يقول * فلما قال هذا واذا سحابة
35 ظللتهم فخافوا لما دخلوا في السحابة * وكان صوت من السحابة قايلا هذا ابني الحبيب له
36 فاسمعوا * ولما كان الصوت وجدوا يسوع وحده * فسكتوا ولم يخبروا احدا في تلك الايام مما
37 ابصروا * * الفصل الخامس والثلثون * وكان في الغد لما نزلوا
38 من الجبل استقبله جمع كبير * واذا انسان من الجمع صاح قايلا يا معلم اضرع اليك
39 ان تنظر الي ابني وحيدي * فان روحا ياخذه فيصرخ بغته ويقلقه * ويصرعه فيزبد فوه
40 41 ويجهد ينصرف عنه ويتركه مهشما * وسالت تلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا * فاجابهم
يسوع قايلا ايها الجيل غير المومن الملتوي حتي متي اكون معكم واحتملكم قدم ابنك الي
42 ههنا * وفيما هو يقدمه اليه صرعه الشيطان واقلقه * فانتهر يسوع ذلك الروح النجس وابرا
43 الصبي ودفعه الي ابيه * فبهت جميعهم من عظايم الله وهم متعجبون مما فعل يسوع *
44 * الفصل السادس والثلثون * وقال لتلاميذه * ضعوا هذا الكلام في قلوبكم
45 ان ابن الانسان يسلم في ايدي الناس * فاما هم فلم يفهموا هذه الكلمة وكانت مخفية عنهم *
وكانوا يخافون ان يسالوه عن هذه الكلمة *

Et cùm vellent discedere ab eo, ait Pe- 33
trus ad Jesum; O præceptor, bonum est ut simus hic: & faciamus tria tabernacula, unum tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ: & non sciebat quid diceret. Et cùm dixisset hoc, ecce nubes obumbra- 34
vit eos: & timuerunt cùm intrâssent nubem. Et facta est vox de nube, dicens; 35
Hic est filius meus dilectus; ipsum audite. Et cùm facta esset vox, invenerunt 36
Jesum solum: et tacuerunt, & non indicaverunt cuiquam in illis diebus, quod viderant.

Sectio trigesima quinta.

Et factum est postridie, quum descendis- 37
sent de monte, occurrit illi turba magna. Et ecce homo de turba clamavit, dicens; 38
Magister, obsecro te ut respicias in filium meum, unicum meum: Nam spiritus 39
arripit illum, & exclamat subitò, & exagitat eum, et prosternit illum, despumátque os ejus, & vix abscedit ab illo, & relinquit eum confractum. Et rogavi 40
discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt. Respondit eis Jesus, dicens; 41
O generatio haud fidelis, perversa, usquequò ero vobiscum, & patiar vos? Adduc filium tuum ad me huc. Et dum ipse 42
adduceret eum ad ipsum, prostravit eum dæmonium, & exagitavit eum. Et increpavit Jesus illum spiritum immundum, & sanavit puerum, deditque eum patri suo. Et stupuerunt omnes de ma- 43
gnitudinibus Dei: admirantes quod fecerat Jesus.

Sectio trigesima sexta.

Et dixit discipulis suis, Ponite hunc 44
sermonem in cordibus vestris, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum. At 45
ipsi non intellexerunt hoc verbum: & erat absconditum ab eis, & timebant interrogare illum de hoc verbo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእምዝ፡ ሶበ፡ ኀደግዎ፡ ይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሊቅ፡ ይኄይሰነ፡ ዝየ፡ ን
ንበር፡ ወንግበር፡ ሠለስተ፡ መኃድረ፡ ላሐደ፡ ለከ፡ ወላሐደ፡ ለሙሴ፡ ወላሐደ፡ ለኤልያስ፡
34 ወኢያእመረ፡ ዘይነብብ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ጸለሎሙ፡ ደመና፡ ወፈርሁ፡ ሶበ፡
35 ቦኡ፡ ውስተ፡ ደመና፡፡ ወመጽአ፡ ቃል፡ እምደመና፡ ዘይብል፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልድ
36 የ፡ ዘአፈቅር፡ ዘኀረይኩ፡ ሎቱ፡ ስምዕዎ፡፡ ወመጺአ፡ ቃል፡ ተረክበ፡ እግዚእ፡ ኢየ
ሱስ፡ በሕቲቱ፡ ወእሙንቱሰ፡ አርመሙ፡ ወኢነገሩ፡ ወኢለመኑሂ፡ ዘርእዩ፡ ወዘሰምዑ፡ ይ
37 እተ፡ ዕለተ፡፡ ወእምዝ፡ በሳኒታ፡ ዕለት፡ ወረዱ፡ እምደብር፡ ወተቀበልዎ፡ ሕዝ
ብ፡ ብዙኃን፡፡ በእንተ፡ ዘነጐርጐረ፡፡
38 ወአውየወ፡ ላሐዱ፡ ብእሲ፡ በማእከለ፡ ሕዝብ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ ርኢ፡ ሊተ፡ ወልድየ፡ ብ
39 ቍዓኒ፡ እስመ፡ ላሐዱ፡ ሊተ፡ ውእቱ፡፡ ወናሁ፡ ጋኔን፡ የሃይደኒዮ፡ ወያወግቦ፡ ወይነፅኖ፡
40 ወያስተራግፆ፡ ወያሠውኖ፡ ወእምዕፁብ፡ ይኅድጎ፡ ቀጥቂጦ፡፡ ወአስተብቍዕክዎ
41 ሙ፡ ለአርድኢከ፡ የውፅእዎ፡ ወስእንዎ፡ ፈውሶቶ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
ስ፡፡ ወይቤ፡ ኦትውልድ፡ ዕሉት፡ እንተ፡ አልቦ፡ ሃይማኖተ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እሄሉ፡ ምስ
42 ሌክሙ፡ ወእትዔገሠክሙ፡ አምጽኦ፡ ዝየ፡ ኀቤየ፡ ለወልድከ፡፡ ወእንዘ፡ ያመጽኦ፡ ነፀ
ሐ፡ ጋኔን፡ ሶቤሃ፡ ወአስተራገፆ፡፡ ወገሠጾ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለውእቱ፡ ጋኔን፡ እኩይ፡
43 ወአሕየዎ፡ ለውእቱ፡ ወልድ፡ ወአወፈዮ፡ ለአቡሁ፡፡ ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡ ከመ፡
ያዐቢዮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወአንከርዎ፡ ኵሎሙ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘይገብር፡ እግ
44 ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡፡ አንትሙሰ፡ ደይዎ፡ ለዝንቱ፡ ውስተ፡
ልብክሙ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ እስመ፡ ሃለወ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይግባእ፡ ውስተ፡
45 እደ፡ ሰብእ፡፡ ወኢለበውዎ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ እስመ፡ ስውር፡ ውእቱ፡ እምኔሆሙ፡
ከመ፡ ኢይሕስስዎ፡ ወኢፈርህዎ፡ ተጠይቆቶ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡፡

Et tunc quum reliquissent eum, dixit Petrus Domino Jesu; Magister, bonum est 33
nobis hîc manere, & facere tria hospitia, unum tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ: & nesciebat quid loquebatur. Hæc autem *ipso* dicente, inumbravit eos nu- 34
bes, & timuerunt quando intrabant in nubem. Et venit vox è nube dicens; 35
Hic est filius meus quem diligo, quem elegi, ipsum audite. Et veniente voce in- 36
ventus est Dominus Jesus solus: & ipsi siluerunt, & non declarârunt ulli quid vidissent, & quid audivissent illâ die. Et tunc in altera die descenderunt de mon- 37
te, & occurrebant ei populi multi.

De obmurmuratore.

Et exclamavit quidam homo in medio populi, & dixit ei; Magister, respice mihi 38
filium meum, obsecro, quia unicus mihi est: Et ecce dæmon apprehendit eum, 39
& concidere facit eum, & allidit eum, & discerpit eum, & spumare facit eum, & vix relinquit eum conterens eum. Et rogavi discipulos tuos ut abigerent eum, 40
& non potuerunt sanare eum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit; O generatio 41
prava non habens fidem, usquequò ero cum vobis, & tolerabo vos? Adducito huc ad me filium tuum. Et quando adducentes erant eum, prostravit eum dæ- 42
mon statim, & discerpsit eum: & objurgavit Dominus Jesus istum dæmonem malum, & sanavit istum filium, & tradidit eum patri suo. Et mirati sunt omnes 43
illi, quòd *ita* magnificaret Deum, & mirati sunt omnes illud super omnibus quæ faciebat Dñs Jesus: & dixit discipulis suis, Vos ponite istud in cordibus vestris, 44
sermonem *inquam* hunc, quia futurum est ut Filium hominis tradant in manus hominum. Et non intellexerunt hunc sermonem, quia absconditus fuit ab iis ut 45
non sentirent eum, & non timuerunt eum interrogando eum de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 تعلیم دهم * وبدان مرد کفت * فرزندترا پیش بیاور * * چون پیش اورد * دیو کودك را
انداخت * وعظیم خسته وشکسته اش کرد * عیسي بر ان جان پلید بانك زد * درحال
43 کودك را رها کرد * وخوش شد * اورا بپدرش سپرد * * وبر بزرکي خدا همکنان در تعجب
ماندند * وچون خلایق در کارهاء عیسي حیرت مي اوردند و واله کشته * عیسي
44 بشاکردان خود کفت * * که این سخنها در کوش خود نهادید * فرزند ادمي بدست مردم †
45 سپارده مي شود * * ایشان این کلمه را در [نمي] یافتند * سبب انك از ایشان † پوشیده بود
که اورا ندانند * ومي ترسیدند که اورا براي این سخن بپرسند

doctrinam impertiam? Et homini illi dixit; Filium tuum in medium adduc. Cùm in medium adduxisset, 42
dæmonium puerum projecit, & magnopere saucium & confractum eum reddidit: Jesus illum spiritum impurum increpavit, & statim puerum reliquit; & sanatum eum patri suo tradidit. Et super magnificentiam 43
Dei omnes admiratione capti sunt. Dum homines autem operibus Jesu obstupescerent, & percellerentur, Jesus discipulis suis dixit; Hos quidem 44
sermones in auribus vestris ponite: Filius hominis in manus hominum tradetur. Ipsi hunc sermonem non in- 45
tellexerunt; propterea quòd ab illis absconditus erat, ne illum cognoscerent, & timebant eum de hoc sermone interrogare.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'. ΛΓ'.

Intravit autē *ratiocinatio* in eos, *hæc*, quis eſſet major eorum. At Jeſus videns ΛΒ'
46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν ρβ
47 *ratiocinationem* cordis illorum, *aſſumens* puerum, ſtatuit illum ſecus ſe. Et β
48 διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ. Καὶ
ait illis; Quicunque ſuſceperit iſtum puerum in nomine meo, me recipit:
εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
& quicunque me receperit, recipit *mittentem* me. Qui *enim* minor *in omnibus vobis*
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν
exiſtens, hic *erit magnus*. Reſpondens autem Joannes dixit; Præceptor, vidimus ργ
49 ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν η
quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non
τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ
ſequitur nobiſcum. Et ait ad illum Jeſus, *Ne prohibete*: qui enim non eſt
50 ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι
adverſus *nos*, pro *nobis* eſt. Factum eſt autem *in compleri* dies
51 καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ρδ
aſſumptionis ejus, & ipſe faciem ſuam firmavit *ad ire* in Hieruſalem. ι
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι (η) εἰς Ἱερουσαλήμ.
Et miſit nuntios ante conſpectum ſuum: & euntes intraverunt in
52 Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου (θ) αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
vicum Samaritanorum, ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies
53 κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον
ejus erat *iens* in Hieruſalem. *Videntes* autem diſcipuli ejus Jacobus
54 αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος

& Joannes, dixerunt; Domine, vis *dicamus ignem deſcendere* de cœlo, & *conſumere*
καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι
illos, *ut & Elias fecit?* Converſus *autem* increpavit illos, *& dixit*; *Non ſcivistis*
αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν (ι) αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴδατε 55
cujus ſpiritûs eſtis *vos*. *Nam* filius hominis non venit animas *hominum*
οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων 56
ΛΓ' perdere, ſed ſalvare. Et abierunt in *alium vicum*. Factum eſt autem, ambulantibus
ρε ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. Ἐγένετο δὲ, πορευομένων 57
ε illis in via, dixit quidam ad illum; Sequar te quocunque *abieris*,
αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου (κ) ἂν ἀπέρχῃ,
Domine. Et dixit illi Jeſus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli
Κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ 58
nidos: *verùm* fili⁹ hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad
κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς 59
alterum; Sequere me. Ille autē dixit; Domine, permitte mihi *abeunti* primùm ſepelire
ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι (λ) ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι
patrem meum: Dixit *autem* ei Jeſus; Sine *mortuos ſepelire* ſuos mortuos.
τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· 60
Tu autem *abiens* annuntia regnum Dei. Ait *autem* & alter;
ϛϛ σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, 61
ι Sequar te, Domine: primùm *autem* permitte mihi renuntiare his qui *ad domum meam*.
Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

MS.A. (η) ἐν (θ) ἑαυτοῦ (ι) αὐτοῖς, * * * * καὶ ἐπορεύθησαν (κ) ἐὰν (λ) ἀπηλθεῖν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 [illegible]
47
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]

Et intravit in eos cogitatio, quiſnam eſſet 46
eorum maximus. At Jeſus cognitâ cogitatione 47
cordis eorum, accepit puerulum, & ſtatuit
eum apud ſe. Et dixit eis; Quicunque 48
exceperit puerulum huic ſimilem in nomine
meo, me excipit: & quiſquis me exceperit,
excipit eum qui miſit me. Etenim qui
minimus eſt inter vos omnes, is erit maximus.
Et reſpondit Johannes, & ait; Magiſter noſter, 49
vidimus quendam ejicientem dæmonia
in nomine tuo: & prohibuimus eum, quia
non venit nobiſcum te ſequuturus. Dixit eis 50
Jeſus, Ne prohibeatis: qui enim non eſt adverſum
vos, pro vobis eſt.

Ad veſperas dominicæ ſextæ poſt reſurrectionem.33.

Et factum eſt quum implerentur dies Aſcenſionis 51
ejus, præparavit vultum ſuum ut proficiſceretur
ad Jeruſalem. Miſitque nuntios 52
ante faciem ſuam, & profecti introierunt
in pagum Samaritanorum, ut præpararent ei.
At non receperunt eum, quoniam mens ejus 53
erat eundi in Jeruſalem. Quod quum vidiſſent 54
Jacobus & Johannes, ejus diſcipuli, dixerunt
ei; Dñe noſter, vis dicamus ut deſcendat
ignis de cœlo, et conſumat eos, ſicut & Elia
fecit? Et converſus objurgavit eos, & ait; 55
Neſcitis qualis ſpiritûs vos ſitis. Filius enim 56
hominis non venit ut perderet animas, ſed ut
ſervaret. Profecti ſunt itaque in pagum alium.
Quumque iter facerent, dixit ei quidam; 57
Poſt te veniā ad locum quo pergis, Dñe mi.
Dixit ei Jeſus; Vulpes luſtra habent, & volucres 58
cœli umbraculum: Filius autem hominis
non habet ubi reclinet caput ſuum. Et 59
dixit ad alium, Poſt me venito. Ille verò dixit
ei; Dñe mi, permitte mihi ut priùs abeam
ſepultū patrē meum. Dixit ei Jeſus, Sine ut 60
mortui ſepeliant mortuos ſuos: tu verò, ito,
evangeliza regnum Dei. Dixit ei alius; Poſt te 61
ibo, Dñe mi: ſed permitte mihi priùs ut proficiſcar
compoſiturus domeſticos meos, & veniam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پنجاه دو انجاكه مسيح فرمود كه هركه كودكانرا قبول كند مرا قبول كرده باشد
46 * روزي در ميان شاكردان فكري شد كه كداميين در ميان ايشان بزركترست * عيسي
47 انديشه† درون ايشانرا دريافت * كودكي انجا ايستاده بود * دستش را كرفت * وكفت * هر
48 كه اين كودكرا بنام من قبول كرده باشد مرا قبول كرده باشد * وهركه مرا قبول كند انرا
قبول كرده باشد كه مرا فرستاد * وانك درميان شما كوچكترست * او بزرك شود
پنجاه سه سخن پرسيدن يوحنا بهر كسي
49 * يوحنا اغازكرد وكفت بزرك ما ديديم
كسي كه بنام تو ديوان† بدر مي كرد * واورا منع كرديم * براي انك اوبا ما دردنبال تو نمي ايد *
50 * عيسي بديشان كفت اورا هيچ منع مكنيد * هركه با شما برابري نكند عوض شماست
51 پنجاه چهار رفتن مسيح درولايت سامريان * چون تمام شد روزكار بالا
52 رفتن او * عزيمت استوار كرد * كه در اورشليم رود * وفرستكان برابر روي خود
فرستاد * رفتند تا شهر سامريان * چون در درون شهر امدند * ومي خواستند كه بهر
53 او جاي راست كنند * اهل شهر قبول نكردند * براي انك روي خود† سوي
54 اورشليم نهاده بود * كه برود * چون يعقوب * ويوحنا * وشاكردان چنان ديدند

LII. Ubi Chriſtus pronuntiavit; Quicunque parvulos exceperit, me excepit.

Die quodam inter diſcipulos cogitatio fuit, quiſnam inter eos maximus eſſet. 46 *Jeſus cogitatione internâ eorum intellectâ, pueri illic aſtantis manum prebendit: Et dixit;* 47 *Quicunque hunc puerum in nomine meo exceperit, me excepit: Et quicunque me receperit, eum recepit qui me miſit. Ille enim qui inter vos minimus eſt, ipſe magnus erit.* 48

LIII. Interrogatio Johannis de quodam.

Deinde *Johannes exorſus eſt, ac dixit; Magiſter noſter, vidimus quendam, qui in nomine tuo dæmonia ejecit, et eum prohibuimus, quòd nobiſcum te non ſequatur.* 49 *Jeſus illis dixit; Eum haudquaquam prohibeatis: quicunque vobis oppoſitionem non facit pro vobis eſt.* 50

LIV. Ingreſſus Chriſti in regionem Samaritanorum.

Cùm autem impletum eſſet tempus aſcenſionis ejus, propoſitum firmum fecit ut Hieroſolymam proficiſceretur. 51 *Et Apoſtolos ante faciem ſuam miſit,* qui *profecti ſunt in civitatem Samaritanorum: cúmque intra civitatem veniſſent, voluerunt pro eo locum parare.* 52 Sed *incolæ civitatis* eum *non exceperunt, eò quòd facies ejus Hieroſolymā verſùs poſita eſſet,* 53 *ut* illuc *iret. Cùm Jacob⁹ & Johannes et* alii *diſcipuli hoc vidiſſent,* 54

Verſio VULGATA LATINA.

46
47 Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major eſſet. At Jeſus videns cogitationes
48 cordis illorum, apprehendit puerū, & ſtatuit illū ſecus ſe, Et ait illis; Quicunq;
ſuſceperit puerū iſtū in nomine meo, me recipit: & quicunq; me receperit, recipit
49 eum, qui me miſit. Nam qui minor eſt inter vos omnes, hic major eſt. Reſpondens
autē Joannes, dixit; Præceptor, vidim⁹ quendā in nomine tuo ejicientē dæmonia,
50 & prohibuim⁹ eum: quia non ſequitur nobiſcū. Et ait ad illum Jeſus; Nolite prohibere:
51 qui enim non eſt adverſùm vos, pro vobis eſt. Factū eſt autē dum complerentur
52 dies aſſumptionis ejus, & ipſe faciem ſuam firmavit ut iret in Jeruſalem. Et
miſit nuntios ante conſpectum ſuum: & euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum
53 ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies ejus erat euntis in Jeruſalem.
Cùm vidiſſent autē diſcipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt; Domine, vis 54
dicimus ut ignis deſcendat de cœlo, & conſumat illos. Et converſus increpavit illos, 55
dicens; Neſcitis cujus ſpiritûs eſtis. Filius hominis non venit animas perdere, ſed ſalvare. 56
Et abierunt in aliud caſtellum. Factum eſt autem: ambulantibus illis in via, 57
dixit quidam ad illum; Sequar te quocunq; ieris. Dixit illi Jeſus; Vulpes foveas 58
habent, et volucres cœli nidos: Fili⁹ autē hominis non habet ubi caput reclinet. Ait 59
autē ad alterū; Sequere me. Ille autē dixit; Dñe, permitte mihi primùm ire, & ſepelire
patrem meum. Dixitque ei Jeſus; Sine ut mortui ſepeliant mortuos ſuos: 60
tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter; Sequar te, Domine, ſed permitte 61
mihi primùm renuntiare his quæ domi ſunt.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * ثم داخلهم فكر من هو العظيم فيهم * فعلم يسوع فكر قلوبهم فاخذ صبيا واقامه عنده *
47
48 * وقال لهم من قبل مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن قبلني فقد قبل الذي ارسلني *
49 والذي هو صغير فيكم هو الاكبر * اجاب يوحنا قايلا يا معلم راينا واحدا يخرج الشياطين
50 باسمك فمنعناه لانه لم يصحبنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه لانه كل من ليس هو عليكم فهو
معكم * الفصل السابع والثلثون * ولما اكمل ايام صعوده اقبل بوجهه 51
52 الي يروسليم * وارسل مخبرين قدامه فمضوا ودخلوا قرية السامرين ليعدوا له * فلم يقبلوه لانه 53
54 كان متوجها الي يروسليم * فراي تلميذاه يعقوب ويوحنا فقالا يا رب اتريد ان نقول فتنزل
55 نار من السماء فتحرقهم كما فعل ايليا * فالتفت وزجرهم قايلا لستما تعرفان لاي روح انتما *
56 * لان ابن البشر لم يات ليهلك بل ليخلص * ومضوا الي قرية اخري * وبينما هم ماشون في 57
الطريق قال له واحد اتبعك الي حيث تمضي يا سيد * فقال له يسوع ان للثعالب اوجرة ولطير 58
السماء اوكار * وابن البشر فليس له موضع يسند راسه * وقال لاخر اتبعني فقال له يا رب ايذن 59
60 لي اولا ان اذهب لادفن ابي * فقال له يسوع دع الموتي يدفنون موتاهم * وامض انت وبشر في
61 ملكوت الله * وقال له اخر يا رب اتبعك بل ائذن لي اولا ان اودع اهل بيتي *

Præterea ſubintravit eos cogitatio, quis 46
eſſet maximus inter eos. Et cognovit Jeſus 47
cogitationem cordium eorum: & apprehendit
puerum, & ſtatuit illum apud
ſe, Et dixit illis; Quicunque ſuſceperit 48
ſimilem huic puero in nomine meo, jam
me recepit. Et quicunq; receperit me, jam
recepit eum qui miſit me. Et qui eſt parvus
inter vos, ipſe eſt maximus. Reſpondit 49
Johannes, dicens; Magiſter, vidimus
quendam ejicientem dæmonia in nomine
tuo, & prohibuimus eum, quia non ſequutus
eſt nos. Ait illis Jeſus, Ne prohibeatis 50
eum, quia quicunque non eſt contra
vos, ipſe eſt vobiſcum.

Sectio trigeſima ſeptima.

Et cùm compleviſſet dies aſcenſionis ſuæ, 51
vertit vultum ſuum ad Jeruſalem: Et 52
miſit nuntios ante ſe, & abierunt, & intraverunt
in caſtellum Samariæ, ut pararent ei. At non 53
receperunt eum, quia ipſe tendebat in Jeruſalem. Viderunt 54
duo diſcipuli ejus, Jacobus & Johannes, & dixerunt;
Domine, vis ut dicamus, & deſcendat ignis de cælo, &
amburat illos, ſicut fecit Elias? Et converſus 55
eſt, & increpavit illos, dicens; Non
ſcitis qualis ſpiritûs vos eſtis. Filius 56
enim hominis non venit ut perderet, ſed
ut ſalvaret. Et profecti ſunt in caſtellum
aliud. Et dum eſſent gradientes in itinere, 57
dixit illi quidam; Sequárne te quò
pergis, Domine? Dixit illi Jeſus, Vulpibus 58
quidem luſtra ſunt, & volucribus
cæli, nidi: Filius autem hominis non habet
locum reclinandi caput ſuum. Et dixit 59
alteri, Sequere me. Ait illi; Domine,
permitte mihi primùm ire ſepultum
patrem meum. Inquit ei Jeſus, Sine 60
mortuos ſepelire mortuos ſuos: & vade
tu, & evangeliza regnum Dei. Et dixit 61
ei alius; Domine, ſequar te, ſed permittas mihi primùm ut diſponam familiaribus domûs meæ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]

De eo quòd meditati ſunt & locuti, Quiſnam eſſet maximus. 46
Et cogitârunt inter ſe, dicentes quis eſſet eorum maximus. Et cognovit Dominus 47
Jeſus, quid cogitabant in cordibus ſuis, & accepit puerulum, & ſtatuit *eum*
ante eos, Et dixit iis; Quicunque ſuſceperit hunc puerulum in nomine meo, me 48
ſuſcepit: & qui me ſuſcepit, ſuſcepit eum qui miſit me. Quoniam qui humilem ſe
fecit, qui omnibus minor eſt, ille magnus erit. Et reſpondit ei Johannes, & 49
dixit ei; Magiſter, fuit *homo* quem vidimus abigentem dæmones in nomine tuo, &
prohibuimus eum, quia non ſequutus eſt te nobiſcum. Et dixit iis Dominus 50
Jeſus, Ne prohibeatis illum ſi non fuit inimicus veſter, qui vobiſcum eſt. Et quum 51
impleretur tempus aſcenſionis ejus firmavit ille faciem ut iret *ad* Hieruſalem. Et 52
miſit Apoſtolos ante faciem ſuam, & euntes intraverunt *in* civitatem Samaritanorum
ut pararent illi. Et non receperunt illos, quia progreſſa eſt facies illorum 53
verſùs Hieruſalem. Et viderunt eos diſcipuli ejus Jacobus, & Johannes, & dixerunt 54
ei; Dñe, vis dicam⁹ ut deſcendat ignis de cœlo, & conſumat illos ſicut fecit
Elias. Et converſus fuit *ad* eos, & objurgavit eos. *Deeſt pars verſuum.*55,5. 55
Et abiit *in* aliam civitatē. *De eo quem repulit ne ſequeretur eum.* Et proficiſcentib⁹ 56
illis in via, dixit ei quidā; Magiſter ſequárne te ubi ieris? Et dixit ei Dñs 57
Jeſus, Vulpes habent foveas, & volucres cœli nidos: & fili⁹ hominis non habet ubi 58
reclinet caput ſuum. Et dixit ei alius, Sequárne te? & dixit ei; Domine, permitte 59
mihi ut abeam priùs ſepelire patrem meum. Et dixit ei Dñs Jeſus, Sine ut mortui 60
ſepeliant mortuos ſuos: & tu vade, prædicato regnū Dei. Et dixit ei tertius; Sequárne 61
te, Domine? ſed permitte mihi ut abeam diſponere omnes homines domi meæ.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بدو كفتند خداوند مي خواهي كه بكوييم كه از اسمان اتش درين شهر افتد * وايشانرا بسوزاند
55 چنانك ايليا كرد * عيسي سوي ايشان نكاه كرد وبتنديد * وكفت شما نمي دانيد كه حال چونست *
56 * فرزند ادمي نيامد كه جانهارا كم كند * الا كه زنده كند * واز انجا در ده ديكر رفتند
پنجاه پنج خواست معتزلي كه درپي عيسي برود * چون عيسي براه مي رفت كسي 57
بدو كفت * خداوند در دنبال تو بيايم * هركه بروي * عيسي بدو كفت روباهان خانه دارند * 58
ومرغان لانه * وفرزند ادمي راچندان جاي نيست كه شب سرخود بنهد * وبه يكي ديكر كفت * دردنبال 59
من بيا او بعيسي كفت اول دستوري ده تا بروم پدررا دفن كنم انكه بيايم * عيسي كفت بكذار 60
61 تا مردكان† مرده† خودرا بياكنند * وتو برو بملكوت خدا مژده بده * يكي ديكر كفت اي خداوند
من دردنبال تو بيايم * اما رود تر بفرما تا بروم واهل خانه خودرا بدرود كنم * وسپارش والكه بيايم *

ei dixerunt; Domine, vis ut dicamus, ut è cælo ignis in hanc civitatem cadat, & eos comburat, quemadmodum Elias fecit. Jeſus in eos 55 *intuitum fecit, & increpavit, & dixit; Vos neſcitis quomodo ſe res habeat. Filius hominis non venit, ut* 56 *animas perdat, ſed ut ſervet. Et illinc in pagum alium abierunt.*

LV. Petitio Phariſæi ut Jeſum ſequeretur.

Cùm Jeſus in via proficiſceretur, 57 *quidam ei dixit; Domine poſt te ibo quocunque iveris. Jeſus ei dixit;* 58 *Vulpes domicilia habent, & aves nidos: Filio autem hominis tantum loci non eſt, quo nocte caput ſuum ponat. Et ad quendam alium dixit,* 59 *Poſt me veni: Ille ad Jeſum dixit; Primùm permitte ut abiens patrem ſepeliam, tum veniam. Jeſus dixit;* 60 *Sine ut mortui mortuos ſuos ſepeliant: tu verò vade, regnū Dei annuntia. Quidā alter dixit; O Domine, ego* 61 *poſt te veniā: ſed priùs jube ut eam, & domeſticis meis valedicam, & præcepta tradam, & tunc veniam.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΔ΄.

Ait autem ad illum Jesus; Nemo immittens manum suam ad ara-
26 Εἶπε δὲ (μ) πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδεὶς (ν) ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄρο-
trum, & respiciens in quæ retro, aptus est ad regnum Dei.
τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

CAP. X. ι΄. ΛΔ΄

Post autem hæc designavit Dominus & alios septuaginta, & misit illos ρζ ι
1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
per binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò futurus erat ipse
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ (α) ἔμελλεν αὐτὸς
venire. Dicebat igitur ad illos; Ipsa quidem messis multa, at operarii pauci: ξη ε
2 ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios in messem suam.
δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως (β) ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.
Ite: ecce ego mitto vos, sicut agnos in medio luporum. Ne por- ρθ ε
3 Ὑπάγετε· (γ) ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς (δ) ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βα-
4 tate marsupium, non peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaveritis. ρι β
στάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.
In quamcunque domum intraveritis, primùm dicite; Pax domui huic. Et ξια ε
5 Εἰς ἣν δ᾽ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ
6 si quidem fuerit ibi filius pacis, requiescet super illum pax vestra: si
(ε) ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ
verò non, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bi- ριβ β
7 δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πί-

bentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede suâ est. Ne transite de
νοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
ξιγ ι domo in domum. Et in quamcunque civitatē intraveritis, & susceperint vos, manducate
οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε 8
apposita vobis. Et curate qui in illa infirmos, & dicite illis;
τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, 9
ξιδ β Appropinquavit in vos regnum Dei. In quācunq; autē civitatē intraveritis, & non
Ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ 10
susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem ad-
δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολ- 11
hærentem nobis de civitate vestra, abstergimus vobis: tamen hoc scitote, quia appro-
ληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως (ζ) ὑμῶν, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγι-
pinquavit super vos regnum Dei. Dico autem vobis: Quia Sodomis in die
κεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. (η) Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι Σοδόμοις (θ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ 12
ριε ε illa remissius erit, quā civitati illi. Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida, quia
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι (ι) Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, ὅτι 13
si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ in vobis, olim utiq; in cilicio
εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
& cinere sedentes pœnituissent. Veruntamen Tyro & Sidoni remissius erit in
καὶ σποδῷ (κ) καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 14
judicio, quàm vobis.
τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

MS. A. (μ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, (ν) ἐπιβάλλων MS. A. Κεφ. ι΄. (α) ἤμελλεν αὐτὸς εἰσέρχεσθαι. (β) ἐκβάλῃ (γ) ἰδοὺ ἀποστέλλω (δ) πρόβατα ἐμμέσῳ (ε) ἐὰν ᾖ (ζ) ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν, ἀπομασσόμεθα (η) Λέγω ὑμῖν, (θ) ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ (ι) Χοραζείν, οὐαί σοι Βηδσαϊδά, (κ) καθήμενοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܐܝܕܗ ܥܠ ܣܢܐ ܕܦܕܢܐ ܘܚܐܪ ܠܒܣܬܪܗ. ܘܚܫܚ
ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܚܘ̈ܪܐ * ܠܕ * ܩܦܠܐܘ * ܠ *
1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܦܪܫ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܚܪ̈ܢܐ ܫܒܥܝܢ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ
ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ. ܠܟܠ ܐܬܪ ܘܠܟܠ ܡܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܐܙܠ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܨܕܐ ܣܓܝ 2
ܘܦܥ̈ܠܐ ܙܥܘܪܝܢ. ܒܥܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܡܪܐ ܚܨܕܐ ܕܢܦܩ ܦܥ̈ܠܐ ܠܚܨܕܗ. * ܙܠܘ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ 3
ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܐܡܪ̈ܐ ܒܝܬ ܕܐܒ̈ܐ. * ܠܐ ܬܫܩܠܘܢ ܠܟܘܢ ܟܝܣܐ. ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ. ܘܠܐ ܡܣܐܢܐ. 4
ܘܫܠܡܐ ܕܐܢܫ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐ ܬܫܐܠܘܢ. * ܘܠܐܝܢܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܝܬܐ. ܠܘܩܕܡ ܐܡܪܘ 5
ܫܠܡܐ ܠܒܝܬܐ. * ܘܐܢ ܐܝܬ ܬܡܢ ܒܪ ܫܠܡܐ. ܢܬܢܝܚ ܥܠܘܗܝ ܫܠܡܟܘܢ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ. 6
ܫܠܡܟܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܢܗܦܘܟ. * ܒܗ ܕܝܢ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܬܝܢ 7
ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ. ܫܘܐ ܗܘ ܓܝܪ ܦܥܠܐ ܐܓܪܗ. ܘܠܐ ܬܫܢܘܢ ܡܢ ܒܝܬܐ ܠܒܝܬܐ. * ܘܠܐܝܕܐ 8
ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܟܘܠܘ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܠܟܘܢ.
* ܘܐܣܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܗ. ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ. ܩܪܒܬ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. 9
* ܠܐܝܕܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ. ܦܘܩܘ ܠܟܘܢ ܠܫܘܩܐ ܘܐܡܪܘ. 10
* ܘܐܦ ܚܠܐ ܕܕܒܩ ܠܢ ܒܪ̈ܓܠܝܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܟܘܢ. ܢܦܨܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܒܪܡ ܗܕܐ ܕܥܘ. 11
ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ 12
ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. * ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ. ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܕܐܠܘ ܒܨܘܪ 13
ܘܒܨܝܕܢ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܕܗܘܘ ܒܟܝܢ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒ ܗܘܘ. * ܒܪܡ ܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ 14
ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝܢ.

Dixit ei Jesus, Nemo admovet manum suam ad vomerem aratri, & respicit à tergo, & aptus est ad regnum Dei. 62

Feriâ quartâ septimanæ Candidatorum. 34.

CAP. X.

Post hæc secrevit Jesus è discipulis suis alios septuaginta; misitque eos binos ante faciem suam in omnem locum & civitatem quò futurum erat ut ipse abiret. 1 Et dixit eis, Messis quidem multa, operarii verò pauci: petite igitur à Domino messis, ut emittat operarios in messem suam. 2 Ite, ecce ego mitto vos tanquam oves inter lupos. 3 Ne portaveritis vobis marsupia, neque peras, neque calceos: & pacem ullius in via ne petieritis. (*& neminem in via salutaveritis.*) 4 Et in quamcunque domam introieritis, primùm dicite; Pax domui. 5 Quòd si fuerit illîc filius pacis, requiescet super eum pax vestra: sin minùs, pax vestra ad vos revertetur. 6 In ea autem ipsa domo estote edentes & bibentes ex propriis eorum: dignus est enim operarius mercede suâ. Nec transieritis de domo in domum. 7 Et in quamcunque urbem introieritis, & exceperint vos, edite quod appositum fuerit vobis. 8 Et sanate eos qui ægroti fuerint in ea: & dicite eis, Appropinquavit ad vos regnum Dei. 9 In quamcunque autem civitatem introieritis, nec exceperint vos, exite in plateam, & dicite; 10 Sed & pulverem qui adhæsit nobis in pedibus nostris ex urbe vestra, excutimus vobis: veruntamen hoc scitote, appropinquâsse ad vos regnum Dei. 11 Dico vobis cum Sodoma mitiùs actum iri in die illo, quàm cum illa civitate. 12 Væ tibi Corazin, væ tibi Beth-zajodo: nam si in Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes quæ editæ sunt in vobis; fortasse quidem cum sacco & cinere pœnitentiam egissent. 13 Verùm cum Tyro & Sidone pacatiùs agetur in die judicii, quàm vobiscum. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 * عيسي بدو گفت كسي نتواند كه دست † خودرا † برچوب ايمن نهد * وبپس خود نگاه
كند * وان كس ملكوت خدايرا برازد   پنجاه شش   فرستادن مسيح هفتاد شاگردان
خودرا در اطراف كه مژده دهند   * بعد ازين عيسي ازديگر شاگردان * هفتاد ودو 1
جدا كرد * وبرابر روي خود ايشانرا دودو فرستاد * ودرهر شهر وولايتي كه مي خواست
انجا روند * وبديشان گفت كشته † بسيارست * ودروگران كم اند * شما ازخداوند كشت † 2
بخواهيد * كه براي غلة † خود * مزدوران † بدر آورد * برويد * اينك من شمارا مي فرستم 3
همچون برهاء گوسفند * ميان گرگان * بر مگيريد † باخود نه كيسه * ونه توشه † دان 4
ونه كفشها * ودر راه بركسي سلام مدهيد * ودرهر خانه كه درروید اول بگوييد سلام 5
برين خانه * اگر درانجا كسي ازفرزندان سلام باشد * سلام شما بروي † حلول كند 6
واگر نباشد * سلام شما بر شما بازگردد * دران خانه بخوريد * وازانچه ايشانرا است بياشاميد زيرا 7
مزدور مزد خودرا ارزانيست * وازان خانه در خانهٔ ديگر نقل مكنيد *
8 * ودرشهري كه درروید وشمارا قبول كنند * هر چه پيش شما خورش بيارند بخوريد

Jesus ei dixit; Quisquam non potest, ut manum suam stivæ aratri admoveat, & retro se respiciat, & idem homo regno Dei idoneus sit. 62

LVI. Mittit Christus septuaginta discipulos suos in *diversas* partes ad Evangelium prædicandum.

CAP. X.

Post hæc Jesus è reliquis discipulis septuaginta & duos separavit, & ante faciem suam illos binos misit: & in omnem civitatem & regionem quo vellet, illuc iverunt. 1 *Et illis dixit; Seges multa est, et messores pauci sunt: Vos itaque à Domino segetis petite, ut in proventum suum operarios educat.* 2 *Abite: ecce ego vos mitto tanquam agnos ovium inter lupos.* 3 *Ne assumite vobiscum, neque crumenam, neque viatici peram, neque calceamenta: & in via quempiam ne salutaveritis.* 4 *Et in quamcunque domum introieritis, primùm dicite, Pax super hanc domum.* 5 *Si inibi quisquam ex filiis pacis fuerit, pax vestra super eum residebit: & si non fuerit, pax vestra in vos revertetur.* 6 *In ea* autem *domo edite, & de eo quod* illorum est *bibite; quoniam operarius dignus est mercede suâ: & ex illa domo in domum aliam ne migretis.* 7 *Et in civitate, quam ingredimini, & vos recipiunt, quemcunque vobis cibum apposuerint, comedite.* 8

Versio VULGATA LATINA.

62 Ait ad illum Jesus; Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

CAP. X.

1 Post hæc autem designavit Dominus & alios septuaginta duos: & misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus. 2 Et dicebat illis; Messis quidem multa, operarii autem pauci; Rogate ergò dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. 3 Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. 4 Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, 5 & neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, primùm dicite; Pax huic domui: 6 Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. 7 In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque civitatem intraveritis, & 8 susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: Et curate infirmos, qui in 9 illa sunt, & dicite illis; Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcunque 10 autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: 11 tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, Quia Sodo- 12 mis in die illa remissius erit, quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, væ tibi Beth- 13 saida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamen Tyro & Sidoni 14 remissius erit in judicio, quàm vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فقال له يسوع ما من احد يضع يده على المحراث وينظر الى ورائه يكون مستقيما في
ملكوت الله * الفصل الثامن والثلثون * وبعد هذا ايضا ميز الرب سبعين اخر 1
2 وارسلهم اثنين اثنين قدامه الى كل مدينة وكل موضع ازمع ان ياتيه * وقال لهم الحصاد
3 كثير والفعلة قليل. اطلبوا الى رب الحصاد ان يخرج فعلة لحصاده * اذهبوا ها انا مرسلكم
4 * كالخراف بين الذئاب * لا تحملوا كيسا ولا مزودا ولا حذاء ولا تقبلوا احدا في الطريق
5 6 * واي بيت دخلتموه فقولوا اولا السلم لاهل هذا البيت * فان كان هناك ابن سلامكم فان
7 سلامكم يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * وكونوا في ذلك البيت تاكلون وتشربون من
8 عندهم فان الفاعل مستحق اجرته * ولا تنتقلوا من بيت الى بيت * واية مدينة دخلتموها
9 وقبلكم اهلها فكلوا مما يقدم لكم * واشفوا المرضى الذين فيها * وقولوا لهم قد قرب منكم
10 11 ملكوت الله * واي مدينة دخلتموها ولا يقبلونكم اخرجوا من شوارعها * وقولوا * نحن ننفض
لكم الغبار الذي لصق بارجلنا من مدينتكم لكن هذا اعلموه ان ملكوت الله قد قرب
12 13 منكم * اقول لكم ان سدوم في ذلك اليوم لها راحة اكثر من تلك المدينة * الويل لك
يا كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لانه لو كان في صور وصيدا القوات التي كن فيكما
14 لجلسوا وتابوا بالمسوح والرماد * واما صور وصيدا فلهما راحة في الدينونة اكثر منكما *

Dixit illi Jesus; Nemo qui ponit manum suam super aratrum, & respicit retro se, erit rectus in regno Dei. 62

Sectio trigesima octava.

CAP. X.

Et post hoc etiam segregavit Dominus septuaginta alios: & misit eos binos, binos ante se in omnem civitatem et omnem locum quò proposuerat venire. 1 *Et dixit illis, Messis multa est, & operarii pauci: Rogate dominum messis, ut educat operarios in messem suam.* 2 *Ite, ecce mitto vos sicut agnos inter lupos.* 3 *Ne portetis sacculum, neque peram, neque calceamenta: & ne osculemini quenquam in via.* 4 *Et in quamcunque domum intraveritis, dicite primùm; Pax genti hujus domûs.* 5 *Et si fuerit ibi filius pacis vestræ, profectò pax vestra habitabit super illum: alioqui pax vestra revertetur ad vos.* 6 *Et eritis in illa domo, comedentes & bibentes ex bonis eorum; nam operarius dignus est mercede sua: & ne vagemini de domo in domum.* 7 *Et quamcunque civitatem intraveritis, & receperint vos habitatores ejus, comedite ex iis quæ offerentur vobis:* 8 *Et curate infirmos qui sunt in ea, & dicite illis; Jam appropinquavit ad vos regnum Dei.* 9 *Et quamcunque civitatem intraveritis, & non receperint vos, exite à plateis ejus,* 10 *& dicite; Nos excutimus vobis pulverem qui adhæsit pedibus nostris de civitate vestra: sed hoc scitote, quòd regnum Dei appropinquavit ad vos.* 11 *Dico vobis, quòd Sodomis in die illa erit quies potiùs quàm illi civitati.* 12 *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida: quia si factæ fuissent in Tyro & Sidone virtutes quæ factæ sunt in vobis, certè sedissent & pœnitentiam egissent in ciliciis & cinere.* 13 *Veruntamen Tyro & Sidoni erit requies in judicio potiùs quàm vobis.* 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አልቦ፡ ዘይእኅዝ፡ ዕርፈ፡ ወይሐርስ፡ ድኅሬት፡
ርቱዕት፡ ይእቲ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር።
በእንተ፡ ዘከመ፡ አርአየ፡ እግዚእነ፡ ካልአነ፡ ሰብዓ።
1 ወእምዝ፡ አርአየ፡ እግዚእነ፡ ካልአነ፡ ሰብዓ፡ ወፈነዎሙ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ቅድመ፡ ገ
ጹ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ ወብሔር፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ ከመ፡ ይበጽሑ። 2 ወይቤሎሙ፡ እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ ማእረረሰ፡ ብዙኅ፡ ወገባሩ፡ ሕዳጥ፡ ሰአልዎ፡ እንከ፡ ለበዓለ፡ ማእረር፡ ከመ፡
ይወስክ፡ ወይፈኑ፡ ገባረ፡ ለማእረሩ። 3 ወሑሩ፡ ናሁ፡ አነ፡ እፌንወክሙ፡ ከመ፡ አባግዕ፡
4 ማእከለ፡ ተኵላት። ወኢትጹሩ፡ ቍናመተ፡ ወኢጽፍነተ፡ ወኢአሣእነ፡ ወኢምን
5 ተኒ፡ ወኢተተአምኁ፡ ወኢመኒሂ፡ በፍኖት። ወቤተ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ቅድመ፡ በሉ፡
6 ሰላም፡ ለዝንቱ፡ ቤት። ወእመቦ፡ ህየ፡ ወልደ፡ ሰላም፡ ያዕርፍ፡ ሰላምክሙ፡ ላዕ
7 ሌሁ፡ ወእማእኮ፡ ይገብእ፡ ሰላምክሙ፡ ላዕሌክሙ። ውስተ፡ ውእቱ፡ ቤት፡ ንበሩ፡
እንዘ፡ ትበልዑ፡ ወትሰትዩ፡ እምኀቤሆሙ፡ እስመ፡ ይደልዎ፡ ዓስቡ፡ ለዘ፡ ይትቀነይ፡ ወኢት
8 ፍልሱ፡ እምቤት፡ ለቤት። ወሀገረ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ወተወክፈክሙ፡ ብልዑ፡ ዘአቅረ
9 ቡ፡ ለክሙ። ወፈውሱ፡ ድውያነ፡ እለ፡ ውስቴታ፡ ወበልዎሙ፡ ቀርበት፡ መንግሥተ፡
10 እግዚአብሔር፡ ኀቤክሙ። ወሀገረሰ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ወኢተወክፈክሙ፡ ወፃእክሙ፡
ንግፉ፡ ጸበለ፡ እግሪክሙ፡ ውስተ፡ መርሕባ። እንዘ፡ ትብሉ፡ ጸበልክሙ፡ ዘተለወነ፡ እ
11 ምሀገርክሙ፡ ንነግፍ፡ ለክሙ። ባሕቱ፡ ዝንተ፡ አእምሩ፡ ከመ፡ ቀርበት፡ መንግሥ
12 ተ፡ እግዚአብሔር፡ ላዕሌክሙ። እብለክሙ፡ ከመ፡ ሰዶም፡ ትኄይስ፡ በዕለተ፡ ደይን፡
13 ወትረክብ፡ ሣህለ፡ ፈድፋደ፡ እምይእቲ፡ ሀገር። አሌ፡ ለኪ፡ ኮራዚ፡ አሌ፡ ለኪ፡ ቤተ፡ ሳ
ይዳ፡ ሶበ፡ በጢሮስ፡ ወበሲዶና፡ ተገብረ፡ ኃይል፡ ዘተገብረ፡ በውስቴትክን፡ ሠቀ፡ እምለብ
14 ሱ፡ ወውስተ፡ ሐመድ፡ እምነበሩ፡ ወእምነስሑ። ባሕቱ፡ ጢሮስ፡ ወሲዶና፡
ይኄይሳ፡ እምኔክን፡ በዕለተ፡ ደይን።

Et dixit ei Dominus Jesus, Nemo est qui apprehendit aratrum, & arat retrò; *cui* 62 rectum est regnum Dei.

CAP. X.

Quomodo designavit Dominus noster alios septuaginta.

Et tunc designavit Dominus noster alios septuaginta, & misit eos binos ante faciem suam in omnes civitates, & regiones quò ituri erant. 1 Et dixit iis Dominus Jesus, Messis multa, & operarii pauci: rogate igitur Dominum messis ut adjiciat, & emittat operarios in messem suam. 2 Et abite, ecce ego mitto vos ut agnos *in* medium luporum. 3 Et non portabitis crumenam, neque peram, neque calceamenta, neque quidquam; & non salutabitis quenquam in via. 4 Et domum quamcunque intraveritis, primùm dicite; Pax huic domui. 5 Et si fuerit ibi filius pacis, requiescet pax vestra super eum: & si non, revertetur pax vestra super vos. 6 In ea domo manete, edentes & bibentes apud eos; quia convenit merces ei qui servit: & non migrabitis à domo ad domum. 7 Et civitatem quamcunque ingressi fueritis, & exceperint vos, edite quæ apponunt vobis. 8 Et sanate ægrotos qui *sunt* in ea, & dicite iis; Appropinquavit regnum Dei apud vos. 9 Civitatem autē quamcunque ingressi estis, & non susceperunt vos, exeuntes projicite pulverem pedum vestrorum in plateas ejus, 10 Dicentes; Pulverem vestram quæ adhæsit nobis de civitate vestra, projicimus vobis: sed hoc scitote, quòd appropinquavit regnum Dei super vos. 11 Dico vobis, quòd Sodoma præstantior erit in die judicii, & inveniet misericordiam potiùs quàm hæc civitas. 12 Vætibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: si in Tyro, & Sidone edita fuisset virtus quæ edita fuit inter vos, sacco se induissent, & in cinere sedissent, & resipuissent. 13 Veruntamen Tyrus & Sidon potiores erunt vobis in die judicii. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * و رنجوران ايشانرا شفا بخشيد * وبديشان بگوييد * كه ملكوت خدا بر شما نزديك شد *
10 11 * واگر درشهري رويد وشمارا قبول نكنند * در بازار بدر اييد * وبگوييد * اينك * گرد كه
ازشهر شما برپاي † ما چسبيده شد * بر شما مي افشانيم * اكنون اين را بدانيد كه
12 ملكوت خدا بر شما نزديك شد * باشما ميگوييم * دران روز براي سدوم * وعاموراه آسايش
شود * وبراي ان شهر نشود   پنجاه هفت   نفرين شهرهايي كه بمسيح
13 ايمان نياوردند   * وگفت واي بر تو كورزين * واي بر تو بيت صيدا * كه
اگر در صور وصيدا مي شد * اين نيرومنديها كه در شما شد * بر پلاسها وخاكستر
14 توبه مي كردند * و در روز داوري صور وصيدا را آسايش باشد * وشمارا نشود *

Et ægrotis eorum valetudinem donate, & illis dicite; utiq; regnum Dei vobis propinquum est. 9 *Sin autem in civitatem intraveritis, & vos non exceperint, in forum exeatis, &* 10 *dicatis; Ecce, pulverem qui ex civitate vestra pedibus nostris adhæsit, in vos expergimus: Jam hoc scitote, quòd regnum Dei vobis propinquum fuit.* 11 *Vobis dico; In illo die Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, illi autem civitati non erit.* 12

LVII. Maledictio civitatum, quæ in Christo fidem non habuerunt.

Et dixit; Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent hæ virtutes, quæ in vobis factæ sunt, in ciliciis et cinere pœnitentiam egissent. 13 *In die autem judicii Tyro & Sidoni levamen erit, & vobis non erit.* 14

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'.

Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris.
15 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.
Audiens vos, me audit: & *spernens* vos, me spernit: *at me sper-*
16 (λ) Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀ-
nens, spernit *mittentem* me. Reversi sunt autem septuaginta cum
17 θετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ (μ) οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ
gaudio, dicentes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine
χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
tuo. Ait *autem* illis; Videbam Satanam, sicut fulgur, de cælo
18 σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
cadentem. Ecce *do* vobis potestatem calcandi supra serpentes & scor-
19 πεσόντα. Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορ-
piones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis *non* noce-
πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ (ν) ἀδική-
bit. Veruntamen in hoc *ne gaudete*, quia spiritus vobis subjiciuntur:
20 σῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·
gaudete autem *magis*, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.
(ξ) χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
In ipsa hora exultavit spiritu *Jesus*, & dixit; Con-
21 (ο) Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομο-
fiteor tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quòd abscondisti hæc à
λογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ

sapientibus & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Etiam Pater, quoniã sic *factum est*
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο
ρις α ριθ γ *beneplacitum* ante te. *Et conversus ad discipulos, dixit*; Omnia tradita sunt mihi
εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε, Πάντα (π) παρεδόθη μοι 22
à Patre meo: & nemo scit quis sit Filius, *si non* Pater: & quis est
ριζ ι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστιν
Pater, *si non* Filius, & cui voluerit Filius revelare. Et conversus
ρκ ς ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν (ρ) βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς 23
ad discipulos, *privatim* dixit; Beati oculi viden-
πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέπον-
tes quæ videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges volue-
τες ἃ βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέ- 24
runt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non au-
λησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤ-
ΛΕ' dierunt. Et ecce legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & di-
ρκα β κουσαν. Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέ- 25
cens; Magister, quid *faciens* vitam æternam possidebo? Ille *autem*
γων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ 26
dixit ad eum; In lege quid scriptum est? quomodò legis?
ριη ε εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

MS. A. (λ) Ὁ ὑμῶν ἀκούων, (μ) μετὰ χαρᾶς οἱ ἑβδομήκοντα, (ν) ἀδικήσει. (ξ) χαίρετε δὲ ὅτι (ο) Ἐν ταύτῃ (π) μοι παρεδόθη (ρ) βούλεται

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܢܬܝ ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܬܪܝܡܬܝ . ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܡܟܟܝܢ . 15
* ܡܢ ܕܠܟܘܢ ܫܡܥ ܠܝ ܫܡܥ . ܘܡܢ ܕܠܟܘܢ ܛܠܡ ܠܝ ܛܠܡ . ܘܡܢ ܕܠܝ ܛܠܡ 16
ܛܠܡ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ . * ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ ܕܫܕܪ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ 17
ܡܪܢ . ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܢ ܒܫܡܟ . * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܠܣܛܢܐ 18
ܕܐܝܟ ܒܪܩܐ ܢܦܠ ܡܢ ܫܡܝܐ . * ܗܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܫܘܠܛܢܐ . ܕܬܕܘܫܘܢ 19
ܚܘܘܬܐ ܘܥܩܪܒܐ . ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ . ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܗܪܟܘܢ . * ܒܪܡ ܒܗܕܐ 20
ܠܐ ܬܚܕܘܢ ܕܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܟܘܢ . ܐܠܐ ܚܕܘ ܕܫܡܗܝܟܘܢ ܐܬܟܬܒܘ ܒܫܡܝܐ . * ܒܗ 21
ܒܫܥܬܐ ܪܘܙ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪ . ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ . ܕܟܣܝܬ
ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܘܠܬܢܐ . ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ . ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ
ܗܘܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ . * ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ 22
ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ . ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢܘ ܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ . ܘܡܢܘ ܐܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ . ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ
ܒܪܐ ܕܢܓܠܐ . * ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪ . ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܝܢܐ 23
ܕܚܙܝܢ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ . * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ . ܕܢܒܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܠܟܐ ܨܒܘ 24
ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ ܘܠܐ ܚܙܘ . ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܫܡܥܝܢ . ܘܠܐ ܫܡܥܘ .

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܘ * ܕܨܘܡܐ * ܠܗ *

* ܘܗܐ ܣܦܪܐ ܚܕ ܩܡ ܕܢܢܣܝܘܗܝ ܘܐܡܪ . ܡܠܦܢܐ . ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܐܪܬ . 25
* ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ . ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟܢܐ ܟܬܝܒ . ܐܝܟܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ . 26

Et tu, Capharnahum, quæ ad cœlum usque exaltata és, ad inferos usque depriméris. 15 Qui vos audit, me audit: & qui vos opprimit, me opprimit: & qui me opprimit, opprimit eum qui misit me. 16 Porrò reversi sunt septuaginta illi quos miserat, cum gaudio magno, & dicunt ei; Domine noster, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. 17 Ipse verò dixit eis, Conspicabar Satanam instar fulguris cadentem è cœlo. 18 Ecce do vobis potestatem calcandi serpentes, & scorpiones, & omnem vim inimici: & nihil vos lædet. 19 Verùm in hoc ne gaudeatis, quòd dæmonia subjiciantur vobis: sed gaudete quòd nomina vestra scripta sint in cœlis. 20 Eâ ipsâ horâ exultavit Jesus Spiritu sanctitatis, & ait; Confiteor tibi, Pater mi, Domine cœli & terræ, quòd hæc absconderis à sapientibus, & intelligentibus, & revelaveris ea infantibus: etiam, Pater mi, quia talis fuit voluntas coram te. 21 Et conversus ad discipulos suos, dixit eis; Omnia tradita sunt mihi à Patre meo: & nemo novit quis sit Filius, nisi Pater; & quis sit Pater, nisi Filius, & si cui voluerit Filius revelare. 22 Item conversus ad discipulos suos seorsim, dixit; Felices oculi qui vident quod vos videtis. 23 Etenim dico vobis, multos prophetas & reges voluisse videre quod videtis, neque vidisse: & audire quod auditis, nec audîsse. 24

Ad vesperas dominicæ sextæ Jejunii. 35.

Ecce autem Scriba quidam surrexit ut tentaret eum, & ait; Doctor, quid faciam, ut hæreditate possideam vitam æternam? 25 Ipse verò Jesus dixit ei; In Lege quomodo scriptum est, quomodo legis? 26

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * وتو اي كفرناحوم * كه تا اسمان بلند شدي * تا دوزخ † فرو روي * * هر كه ازشما بشنود *
ازمن شنيده باشد * و هر كه شما را ظلم كند * مرا ظلم كرده باشد * و هر مرا ظلم كند *
17 بر فرستادنده من ظلم كرده باشد * * باز آمدند ان هفتاد و دو بشادماني بزرك * وبه وكفتند
18 خداوند ما * ابليسان بنام تو مطيع ما مي باشند * * عيسي بديشان كفت ابليس را ديدم همچون
19 برق از اسمان فرو افتاد * * اينك شما را فرمان مي دهم * كه بر ماران * وكزدمان * وديكر حشرات †
20 زيانكار و دشمن * پاي بنهيد * وبساويد * كه شما را كزند † نكنند * * اكنون بدين شاد † مباشيد *
كه ديوان مطيع فرمان شما باشند * الا شاد † شويد * كه نامهاء شما در اسمان نبشته شده اند *
21 * دران ساعت بروح القدس عيسي مناجات كرد * وكفت * اعتراف ميكنم مر
ترا اي پدرم * خداوند اسمان * و زمين * كه اينهارا از حكيمان و خردمندان * پوشيده
داشتي * وبراي بچكان * و كودكان آشكارا كردي * اري پدرم ارادت † پيش
22 تو چنين بود * * اشارت بسوي شاكردان † كرد * وكفت هر چيزي † از پدرم بمن سپارده شد *
وكسي نداند * پسر كيست مكر پدر * ونه پدر مكر پسر * و براي هر كه خواهد پسر آشكارا كند *

Et tu O Caphar-nahum, quæ ad cælum elata es, usque ad infernum pessum ibis. 15 *Quicunque vos audierit, me audivit; & qui vos injuriâ affecerit, me injuriâ affecit: & quisquis me injuriâ affecerit, in eum qui misit me injuriam fecit.* 16 *Reversi sunt autem illi septuaginta & duo, idq; cum lætitia magna, & ei dixerunt; Domine noster, diaboli in nomine tuo nobis obsequuntur.* 17 *Jesus illis dixit; Diabolum vidi, instar fulguris de cælo decidentem.* 18 *Ecce vobis authoritatem do, ut serpentibus, & scorpiis, & aliis animalculis nocivis & infensis, pedes imponatis, & conteratis, ne vobis lædant.* 19 *In hoc autem ne lætemini, quòd dæmones imperio vestro pareant: sed læti estote, quòd nomina vestra in cælo scripta sint.* 20 *In illa hora cum Spiritu sancto Jesus collocutus est, ac dixit; Confiteor tibi, O pater mi, Domine cæli ac terræ, quòd hæc à sapientibus & prudentibus abscondisti, et infantibus et puerulis declarâsti: etiam, Pater mi, voluntas apud te ita fuit.* 21 *Et annuens discipulis dixit; Omnis res à Patre meo mihi tradita est: & nemo novit quis sit Filius, nisi Pater; nec* quis sit *Pater, nisi Filius: cuicunque autem vult Filius, revelat.* 22

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris. Qui
vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, sper-
17 nit eum, qui misit me. Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicen-
18 tes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis; Vi-
19 debam satanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem cal-
candi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil
20 vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciun-
21 tur: gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis. In ipsa hora ex-
ultavit Spiritu sancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd
abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Etiam, Pa-
ter: quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et 22
nemo scit quis sit Filius, nisi Pater; & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit
Filius revelare. Et conversus ad discipulos suos, dixit; Beati oculi, qui vident 23
quæ vos videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt vi- 24
dere quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens; Magister, quid fa- 25
ciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum; In lege quid scriptum est? 26
quomodo legis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * وانت ايضا يا كفرناحوم الذي ارتفعت الي السماء سوف تهبط الي الجحيم *من سمع منكم
17 فقد سمع مني ومن جحدكم فقد جحدني * ومن جحدني فقد جحد الذي ارسلني *فرجع اليه
18 السبعون بفرح قايلين يا رب والشياطين ايضا تخضع لنا باسمك *فقال لهم قد رايت الشيطان
قد سقط من السماء مثل البرق * * الفصل التاسع والثلثون *
19 * وهاانا قد اعطيتكم سلطانا لتدوسوا الحيات والعقارب وكل قوة العدو ولا يضركم شي *
20 * لكن لا تفرحوا بهذا ان الارواح تخضع لكم لكن افرحوا لان اسماكم مكتوبة في السموات *
21 * وفي تلك الساعة تهلل يسوع بالروح * وقال اعترف لك يا ابه رب السماء والارض * لانك اخفيت
هذه عن الحكماء والفهماء واظهرتها للاطفال * نعم يا ابه ان هذه المسرة كانت امامك * ثم
22 التفت الي تلاميذه وقال *كل شي قد دفع الي من ابي * فليس احد يعرف من هو الابن الا
23 الاب ولا من هو الاب الا الابن *ولمن يشاء الابن ان يظهر له *ثم عاد الي تلاميذه خاصة وقال
24 طوبي للعيون التي تري ما رايتم * اقول لكم ان انبياء كثيرين وملوكا اشتهوا ان ينظروا ما
نظرتم فلم ينظروا وان يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا * * الفصل الاربعون *
25 26 * واذا بناموسي قام ليجربه فقال يا معلم ماذا اصنع لارث حياة الابد * فقال ما هو
مكتوب في الشريعة وكيف تقرا *

Et tu etiam, ô Capharnahum, quæ te exaltâsti usque ad cœlum, cades in infernum. 15 *Qui audit vos, audit me: & qui negat vos, me negat: & qui negat me, negat illum qui misit me.* 16 *Et reversi sunt ad eum septuaginta cum gaudio, dicentes; Domine, dæmonia quoque subjiciuntur nobis in nomine tuo.* 17 *Ait illis, Jam vidi dæmonium cecidisse de cœlo sicut fulgur.* 18

Sectio trigesima nona.

Et ecce ego dedi vobis potestatem calcandi serpentes & scorpiones, & omnem virtutem inimici: & non nocebit vobis quicquam. 19 *Veruntamen ne gaudeatis in hoc quòd spiritus subjiciuntur vobis, sed gaudete quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.* 20 *Et in illa hora jubilavit Jesus spiritu, & dixit; Confiteor tibi, Pater mi, Domine cœli & terræ, quòd absconderis hæc à sapientibus & prudentibus, & revelaveris ea parvulis. Benè, Pater mi, hoc enim est beneplacitum coram te.* 21 *Deindè conversus est ad discipulos suos, & ait; Omnis res jam tradita est mihi à Patre meo: nam nemo scit quis sit Filius, nisi Pater: neque quis sit Pater nisi Filius: & cui vult Filius revelare.* 22 *Tum vertit se ad discipulos suos peculiariter, & dixit; Beati oculi qui vident ea quæ vidistis.* 23 *Dico vobis, quòd prophetæ multi & reges desideraverunt videre quæ vidistis, & non viderunt: & audire quæ audistis, & non audierunt.* 24

Sectio quadragesima.

Et ecce quidam legis peritus surrexit ad tentandum eum, & dixit; Magister, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ? 25 *Ait, Quid est scriptum in lege? & quomodo legis?* 26

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወአንቲኒ፡ ቀፍረናሖም ፡ መሰልኪኑ ፡ እስከ፡ ሰማይ፡ ትትሌዓሊ፡ እስከ፡ ሲኦል፡ ትወር
16 ዲ፡፡=፡ ዘኪያክሙ፡ሰምዐ፡ኪያየ፡ሰምዐ፡፡ወዘለክሙ፡አበየ፡ሊተ፡አበየ፡ወዘሊተ፡አ
17 በየ፡አበዮ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡ወዘኪያየ፡ሰምዐ፡ሰምዖ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡፡=፡ ወተመይጡ፡እልክ
ቱ፡ ሰብዓ፡እንዘ፡ይትፌሥሑ፡ ወይብሉ፡ እግዚኦ፡ አጋንንትኒ፡ይትኤዘዙ፡ ለነ፡ በስመ
18 ከ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ርኢክዎ፡ ለሰይጣን፡ ከመ፡ መብረቅ ፡ ወድቀ ፡ እምሰማይ፡=፡
19 ወነሁ፡ ወሀብኩክሙ፡ሰልጣነ፡ትኪዱ፡ዲበ፡ ዓቃርብት፡ ወአዕለ፡ አራዊተ፡ ምድር ፡ ወዲ
20 በ፡ኵሉ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ወአልቦ፡ ዘይነክየክሙ፡፡=፡ ወበሕቱ፡ በዝሰ፡ ኢትትፈሥሑ፡
እስመ፡አጋንንት፡ይገንዩ፡ለክሙ፡ ተፈሥሑ፡ ባሕቱ፡ እስተጽሕፈ፡ አስማቲክሙ፡ በሰማ
21 ያት፡፡=፡ ወበይእቲ፡ ሰዓት፡ ተፈሥሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወይቤ፡
ኣአምነከ፡ አብ፡ እግዚአ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ዘኃብአከ፡ ለዝንቱ፡ ለመጠቢባን፡ ወለባ
ዊያን፡ወከሠትከ፡ለሕፃናት፡እወ፡አብ፡እስመ፡ከማሁ፡ኮነ፡ሥምረትከ፡በቅድሜከ፡፡=፡
22 ኵሉ፡ ተውህበ፡ ሊተ፡ እምኃበ፡ እቡየ፡ ወአልቦ፡ ዘያአምሮ፡ለወልድ፡ዘእንበለ፡አብ፡
ወመኑ፡ ውእቱ፡ አብ፡ አልቦ ፡ ዘያአምሮ ፡ ለአብ ፡ ዘእንበለ ፡ ወልድ፡ ወለዘ፡ ፈቀደ፡
23 ወልድ ፡ ይክሥት ፡ ሎቱ፡፡=፡ ወተመይጦ ፡ ወይቤሎሙ፡ ለአርደኢሁ ፡ እንተ ፡ ባሕ
24 ቲቶሙ፡ብፁዓት፡አዕይንት፡እለ፡ይሬእያ፡ዘትሬእዩ፡አንትሙ፡፡=፡ እብለክሙ፡ከመ፡
ብዙኃን፡ ነቢያት ፡ ወነገሥት ፡ ፈቀዱ ፡ ይርአዩ ፡ ዘትሬእዩ ፡ አንትሙ ፡ ወኢርእዩ፡ ወ
ይሰምዑ ፡ ዘትሰምዑ ፡ አንትሙ ፡ ወኢሰምዑ፡፡=፡

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተሰአሎ ፡ ጸሐፊ ፡ ሃገር፡፡=፡

25 ወእምዝ፡ ተንሥአ፡ ላሐዱ፡ ጸሐፊ፡ሀገር፡ ያመክሮ፡ ወይቤሎ፡ሊቀ፡ ምንት፡ ገቢርየ፡
26 ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡ አወርስ፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ ውስተ ፡ ኦሪትከ ፡ ምንት፡ ጽሑፍ፡
ወእፎ ፡ ታነብብ፡፡=፡

Et tu Capernaum, existimâstine usque *ad* cœlum exaltari? usque *ad* infernum descendes. 15 Qui vos audivit, me audivit; & qui vos sprevit, me sprevit; & qui me sprevit, sprevit eum qui misit me: & qui me audivit, audivit eum qui misit me. 16 Et reversi sunt illi septuaginta, gaudentes, & dicentes; Domine, dæmones etiam subjiciuntur nobis in nomine tuo. 17 Et dixit iis, Vidi Satanam, ut fulgur, è cœlo cadentem. 18 Et ecce dedi vobis potestatem, ut calcetis super scorpiones, & super serpentes, & super omnem vim inimici: & nihil est quod nocebit vobis. 19 Veruntamen in hoc ne gaudeatis, quia dæmones subjiciuntur vobis: gaudete autem quia scripta sunt nomina vestra in cœlis. 20 Et in hac hora gavisus est Dominus Jesus in Spiritu sancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd abscondisti hoc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti illud parvulis: etiam Pater, quia ita fuit voluntas tua in conspectu tuo. 21 Universa data sunt mihi à Patre meo: & nemo est qui noscit Filium, nisi Pater; & quis sit Pater, nemo est qui noscit [Patrem] nisi Filius, & cuicunque voluerit Filius revelare ei. 22 Et conversus fuit, & dixit discipulis suis seorsum; Beati oculi qui vident, quæ videtis vos. 23 Dico vobis, quòd multi prophetæ & reges desideraverunt videre quæ videtis vos, & non viderunt: & audire quæ auditis vos, & non audierunt. 24

De eo quòd interrogat eum scriba civitatis.

Et tunc surrexit quidam scriba civitatis tentare eum, & dicebat ei; Magister, quid faciens vitam æternam possidebo? 25 Et dixit ei, In lege tua quid scriptum est, & quomodo legis? 26

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وباز روي خود سوي شاكردان خود تنها نهاد * وكفت خنك چشمهايي * كه
24 ديد انچ شما ديديد * * اكنون بشما مي كويم * كه بسيار پيغمبران و بزركان *
وملكان * خواستند كه بينند انچ شما ديديد * ونديدند * وبشنوند * انچ شما شنيديد *
ونشنيدند پنجاه هشت پرسيدن معتزلي ازبراي زندكاني جاويد
25 * وقتي نويسنده * از براي آزمايش * ازعيسي † سوال كرد كه اي معلم چكنم
26 كه زندكاني جاويد مرا باشد * * عيسي بدو كفت * در ناموس چكونه نبشته شده است
و چكونه خواندي *

Et rursus vultum suum in discipulos suos seorsum defixit, & dixit; Beati oculi qui vident, id quod vos videtis. 23 *Jam vobis dico, quòd multi prophetæ, & magnates, & reges, desiderârunt ut viderent id quod vos videtis, & non viderunt: & audirent id quòd vos auditis, & non audiverunt.* 24

LVIII. Quæstio Pharisæi de vitâ æternâ.

Tunc Scriba quidam *tentandi gratiâ à Jesu sciscitatus est,* inquiens; *O præceptor, quid faciam ut vita æterna mihi sit?* 25 *Jesus ei dixit; In lege quomodo scriptum est? & quomodo legis?* 26

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ΛΟΥΚᾶΝ. ΚΕΦ. Λϛʹ. ΛΖʹ.

Ille autē respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ
tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua: & proxi-
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησί-
mū tuum sicut teipsum. Dixit autem illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives.
28 ον σου (σ) ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.
Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus?
29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; ρκβ
Suscipiens autem Jesus, dixit; Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Je- ε
30 Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰε- Λϛʹ ΛΖʹ
richo, & latronibus incidit: Qui etiam exuentes eum, & plagas imponentes abierunt,
ριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον,
relinquentes semivivum existentem. Secundùm sortem autem sacerdos quidam descendit in
31 ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
via illa: & videns illum, præterivit. Similiter autē & Levita, factus secundùm
32 τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης, γενόμενος κατὰ
locum, veniens & videns, pertransiit. Samaritanus autem quidā iter faciens, venit secus
33 τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ (τ) ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ'
eum, & videns eū, visceribus commot⁹ est. Et accedens alligavit vulnera ejus, in-
34 αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπι-
fundēs oleum & vinū: ascendere faciens autē illū in proprium jumentum, duxit illum in diver-
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς παν-
sorium, & curam egit ejus. Et in crastinū exiens, ejiciens duos denarios dedit
δοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε 35
tabernario, & ait illi; Curam habe illius, & quodcunque adinsumpseris, ego in
τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν
redire me, reddam tibi. Quis igitur horum trium videtur tibi proxi-
τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν (φ) δοκεῖ σοι πλησί- 36
mus fuisse incidentis in latrones? Ille autē dixit; Faciens misericordiam
ον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος 37
cum illo. Ait ergò illi Jesus; Vade, & tu fac similiter. Factum est autē
μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. Ἐγένετο δὲ 38
in ire eos, & ipse intravit in vicum quendam: mulier autē quædā nomine
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι
Martha, excepit illum in domū suam. Et huic erat soror vocata Ma-
Μάρθα, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μα- 39
ria, quæ etiam sedens secus pedes Jesu, audiebat verbum illius. At
ρία, ἣ καὶ (χ) παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ 40
Martha distrahebatur circa multum ministerium: stans autem ait; Domine, non curæ est tibi quòd
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι
soror mea solam me reliquit ministrare? dic ergò illi ut mihi simul suscipiat.
ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.
Respondens autem dixit illi Jesus; Martha, Martha, solicita es, & turbaris circa multa.
Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά. 41

MS. A. (σ) ὡς ἑαυτόν. (τ) ἰδὼν αὐτ. (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον (φ) πλησίον δοκεῖ σοι (χ) παρακαθεσθεῖσα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 *ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ
28 ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. ܘܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܬܪܝܨܐܝܬ
29 ܐܡܪܬ. ܗܕܐ ܥܒܕ ܘܬܚܐ. *ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܙܕܕܩܘ ܢܦܫܗ ܐܡܪ ܠܗ. ܘܡܢܘ ܩܪܝܒܝ.
30 *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܘܢܦܠܘ ܒܗ ܓܝܣܐ.
ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܚܒܪܘܗܝ. ܘܫܒܩܘܗܝ ܟܕ ܩܠܝܠ ܩܝܡܐ ܒܗ ܢܦܫܗ. ܘܐܙܠܘ.
31 32 *ܘܓܕܫ ܟܗܢܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܐ ܗܝ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ. *ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܠܘܝܐ.
33 ܐܬܐ ܡܛܐ ܠܗܝ ܕܘܟܬܐ ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ. *ܐܢܫ ܕܝܢ ܫܡܪܝܐ ܟܕ ܪܕܐ ܗܘܐ. ܐܬܐ ܠܐܬܪ ܕܐܝܬܘܗܝ
34 ܗܘܐ ܘܚܙܝܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. *ܘܩܪܒ ܘܚܒܫ ܡܚܘܬܗ. ܘܐܪܡܝ ܥܠܝܗܝܢ ܚܡܪܐ
35 ܘܡܫܚܐ. ܘܐܪܟܒܗ ܥܠ ܚܡܪܗ. ܘܐܝܬܝܗ ܠܦܘܬܩܐ. ܘܝܨܦ ܥܠܘܗܝ. *ܘܠܨܦܪܗ
ܕܝܘܡܐ. ܐܦܩ ܬܪܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܝܗܒ ܠܦܘܬܩܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܨܦ ܒܗ. ܘܐܢ ܡܕܡ ܬܘܣܦ
36 ܬܦܩ. ܐܡܬܝ ܕܗܦܟ ܐܢܐ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ. *ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬܐ. ܡܬܚܙܐ ܠܟ
37 ܕܗܘܐ ܩܪܝܒܐ ܠܗܘ ܕܢܦܠ ܒܐܝܕܝ ܓܝܣܐ. *ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܗܘ ܕܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܐܡܪ
ܠܗ ܝܫܘܥ ܙܠ. ܐܦ ܐܢܬ ܗܘܝܬ ܥܒܕ ܗܟܢܐ. *ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ * ܠܘ *
38 *ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܪܕܝܢ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ. ܥܠ ܠܚܕܐ ܩܪܝܬܐ. ܘܐܢܬܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܬܐ ܩܒܠܬܗ
39 ܒܒܝܬܗ. *ܘܠܗ ܗܘܬ ܚܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܝܡ. ܘܐܬܬ ܝܬܒܬ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܡܪܢ.
40 ܘܫܡܥܐ ܗܘܬ ܡܠܘܗܝ. *ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܠܐܝܐ ܗܘܬ ܒܬܫܡܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ.
ܘܐܬܬ ܐܡܪܐ ܠܗ. ܡܪܝ. ܠܐ ܒܛܠܐ ܠܟ ܕܚܬܝ ܫܒܩܬܢܝ ܒܠܚܘܕܝ ܕܐܫܡܫ. ܐܡܪ ܠܗ
41 ܕܬܥܕܪܢܝ. *ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܬܐ ܡܪܬܐ. ܝܨܝܦܐ ܐܢܬܝ ܘܡܫܓܫܐ ܥܠ ܣܓܝܐܬܐ.

Et respondit & dixit ei; Diliges Dominum 27 Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. Dixit ei Jesus, Rectè dixisti: hoc age, & vi- 28 ves. Ille autem quum vellet justificare semet- 29 ipsum, dixit ei; Ecquis est proximus meus? Subdit ei Jesus, Vir quidam descendebat ab 30 Jerusalem in Jericho; & irruerunt in eum latrones, & expoliârunt eum, vulnerârunt- que; & missum eum fecerunt quum vix sub- sisteret in eo anima: atque abiêre. Accidit 31 autem ut sacerdos quidam descenderet per illam viam; & vidit eum, ac præteriit. Simi- 32 liter & Levita veniens accessit ad illum lo- cum; & vidit eum, ac præteriit. Quidam au- 33 tem Samaritanus, quum iter faceret, venit quò loci erat; viditque eum, & misertus est ejus. Accessit itaque, & obligavit vulnera 34 ejus; infuditque in ea vinum & oleum: ac imposuit eum asino suo, & adduxit in diver- sorium, & ejus curam egit. Manè autem diei 35 proferens duos denarios, dedit hospiti; & di- xit ei, Curam illius age: & siquid suprà im- penderis, quum revertar, ego reddam tibi. Quis igitur horum trium videtur tibi proxi- 36 mus fuisse illi qui incidit in manus latronum? Ille verò dixit, Is qui misertus est ejus. Sub- 37 dit ei Jesus; Abi, & tu fac similiter.

Lectio in commemorationem mulierum sanctarum. 36.

Et factum est quum ipsi iter facerent ut in- 38 troierit in vicum quendam, & mulier Mar- tha nomine exceperit eum domi suæ. Erat 39 autem ei soror nomine Maria, quæ veniens consedit ad pedes Domini nostri, & audie- bat sermones ejus. Martha autem anxia erat 40 in multo ministerio: & veniens dixit ei; Dñe mi, non est tibi curæ quòd soror mea re- liquit me solam ministrare? dic ei opem mihi ferat. Respondit Jesus, & dixit ei; Martha, 41 Martha, solicita es & inquieta circa plurima.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * نويسنك بدو جواب داد وكفت * خداوند وخداي ترا دوست دار * از همه دل خود و از همه
جان خود * واز همه قوت خود * و از همه انديشهء خود * و يار خودرا همچو † جان خود دوست
28 29 دار * عيسي بدو كفت راست كفتي اين را بكن * زنده شدي * او چون مي خواست كه
30 نفس خودرا بالاياند * بعيسي كفت كيست يار من * * عيسي بدو كفت كه مردي از
اورشليم تا اريحو فرود آمد * حراميان بروي افتادند * و اورا برهنه كردند * و زدند * وبحال
31 مرك انداختند * چنانك اندكي جان † درو مانده بود ورفتند * * يك كوهين دران راه مي
32 33 كذشت * اورا ديد رها كرد * و رفت * * و اينچنين ليوي † نيز بدو رسيد وكذشت * * بعد از
34 ايشان يكي از سامريان انجا رسيد * اورا افتاده ديد * برو رحمت كرد * * وپيش او آمد * و زخمهاء
اورا بست * وشراب * و روغن * بر زخمش نهاد * و بر خر خود نشاند * ودر كاروانسرايش درآورد *
35 غمخواركي او كرد * * صباح دوم روز * دو دينار بدر آورد * وبكاروانسرادار داد * وكفت
36 انچ اورا دربايست باشد بدو ده * واكر چيزي افزونتر † بايد من بتو بدهم * * اكنون
اين سه † كس كه نام برديم * كدامين صواب كرده باشد * بدين مرد حرامي زده *

Scriba ei responsum dedit ac dixit; Dominum ac Deum tuum diligas ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota cogitatione tua: & proximum tuum velut teipsum charum habeas. Je- 28 *sus ei dixit; Rectum dixisti: hoc fac, & vives. Ille, cùm vellet sese* 29 *prædicare, Jesu dixit; Quis est pro-ximus meus? Jesus ei dixit; Vir* 30 *quidam ab Hierosolyma in Hiericho descendit, in quem latrones inciderunt, & nudatum cæsumque in statum mortis adegerunt, adeò ut parum animæ in eo remaneret, & abierunt. Sacerdos quidam per illam viam* 31 *præteriit, eumque visum omisit, & abiit. Et similiter Levita etiam ad* 32 *eum accessit, & præteriit. Post eos* 33 *quidam ex Samaritanis illuc perveniens eum jacentem vidit, & ejus misertus est. Et ad eum accessit, &* 34 *vulnera ejus obligavit, & vinum & oleum vulneri ejus indidit: & asino suo impositum in diversorium suum adduxit, & ejus curam egit. Manè secundi diei duos de-* 35 *narios deprompsit, & pandocheo dedit, & dixit; Id quod opus ei fuerit, illi dato, & si quid amplius requisitum erit, tibi dabo. Jam ex his tribus hominibus* 36 *quos nominavimus, quis rectum fecit ei homini à latronibus percusso?*

Versio VULGATA LATINA.

27 Ille respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sic- 28 ut teipsum. Dixitq; illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives. Ille autem volens justi- 29 ficare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Jesus, 30 dixit; Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui 31 etiam despoliaverunt eum: & plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit 32 autem ut sacerdos quidam descenderet eâdem viâ: & viso illo præterivit. Similiter 33 & Levita, cùm esset secus locum, & videret eum, pertransiit: Samaritanus autem qui- 34 dam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordiâ motus est. Et appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum, & vinum: & imponens illum in jumentū suū, duxit in stabulū, & curā ej⁹ egit. Et alterâ die protulit duos denarios, & de- 35 dit stabulario, & ait; Curā illi⁹ habe: & quodcunq; supererogaveris, ego cùm redie- ro reddā tibi. Quis horū triū videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latro- 36 nes? At ille dixit; Qui fecit misericordiā in illū. Et ait illi Jesus; Vade, & tu fac si- 37 militer. Factū est autē, dum irēt, & ipse intravit in quoddā castellū: & mulier quæ- 38 dā Martha nomine, excepit illū in domū suā: Et huic erat soror nomine Maria, quæ 39 etiā sedēs sec⁹ pedes Dñi, audiebat verbū illi⁹. Martha autē satagebat circa frequēs 40 ministerium: quæ stetit, & ait; Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergò illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi 41 Dominus; Martha, Martha, solicita es, & turbaris erga plurima.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * فاجابه قايلا تحب الرب الهك من كل قلبك ومن كل نفسك ومن كل قوتك ومن كل نيتك
28 29 ولقريبك مثل نفسك * فقال له يسوع بالصواب اجبت افعل هذا فتحيا * فاراد ان يزكي
30 نفسه فقال ليسوع ومن هو قريبي * فاجابه يسوع قايلا رجل كان نازلا من يروشليم الي اريحا
31 فوقع بين اللصوص * فسلبوه وجرحوه ومضوا وتركوه قريب الموت * واتفق ان كاهنا كان نازلا
32 33 في تلك الطريق فابصره وجاز * وكذلك لاوي جاء الي المكان وابصره وجاز * وان سامريا جاز به
34 فلما راه تحنن عليه * ودنا منه وضمد جراحه وصب عليها زيتا وخمرا * وحمله علي دابته
35 وجاء به الي الفندق وعني بامره * وفي الغد اخرج دينارين اعطاهما لصاحب الفندق وقال له
36 اهتم به جيدا * فان انفقت عليه اكثر مهما دفعت لك عند عودي * فمن من الثلثه
37 تظن انه قد صار قريبا للذي وقع بين اللصوص * فقال له الذي صنع معه رحمه * فقال
له يسوع اذهب انت وافعل هكذي * * الفصل الحادي والاربعون *
38 39 * وفيما هم يسيرون دخل قريه فقبلته امراه في بيتها اسمها مرتا * وكانت لها اخت تدعي
40 مريم جلست عند قدمي الرب تسمع كلامه * ومرتا كانت تجتهد تخدم كثيرا * فقامت وقالت
41 يا رب اما يعنيك امري * ان اختي تركتني اخدم وحدي فقل لها تعينني * اجابها يسوع
قايلا مرتا مرتا انك تجتهدي مهتمه في امور كثيره *

Respondit ei, dicens; Diliges Dominum 27 *Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota mente tua: & proximum tuum sicut te ipsum. Et dixit illi Jesus; Rectè re-* 28 *spondisti: fac hoc, & vives. Voluit autem justificare seipsum, & dixit ad Jesum;* 29 *Et quis est proximus meus? Respondit ei* 30 *Jesus, dicens; Homo quidam erat descendens ab Jerusalem in Jericho, & incidit inter latrones, & despoliaverunt eum, & vulneraverunt eum; & abierunt, & reliquerunt illum propinquum morti. Et* 31 *accidit ut sacerdos, qui descendebat per illam viam, vidisset illū, & præteriisset. Et similiter Levita quidam venit in lo-* 32 *cum, & vidit illum, & pertransiit. Et ve-* 33 *rò Samaritanus quidam transiit secus illum, & cùm vidisset eum, misertus est ipsius. Et accessit ad illum, & alligavit* 34 *vulnera ejus, & fudit super ea oleum & vinum: & imposuit eum super jumentum suum, & duxit illum in diversorium, & suscepit curam illius. Et postridie protu-* 35 *lit duos denarios, & dedit eos domino diversorii, & ait illi; Curam illius habeto his duobus: & si expenderis pro eo plus istis duobus, dabo tibi ad reditum meum. Quem ergò ex tribus putas factum fuisse* 36 *proximum illi qui cecidit inter latrones? Ait illi; Qui fecit in illum misericordi-* 37 *am. Dixit illi Jesus; Vade tu, et fac similiter.*

Sectio quadragesima prima.

Et dum ipsi ambularent, intravit in quod- 38 *dam castellum, et excepit illum mulier in domum suam, cujus nomen Martha. Et* 39 *erat ei soror, quæ vocabatur Maria, quæ sedit secus pedes Domini, auditura verbum ejus. Martha autem erat anxia,* 40 *ministrans plurimùm. Et stetit, ac dixit; Domine, nónne gravat te res mea, quòd soror mea reliquerit me ministrare solā? Dic igitur illi ut adjuvet me. Respondit* 41 *ei Jesus, dicens; Martha, Martha, tu quidem anxia et solicita es in rebus multis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ አፍቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡ በኵሉ፡ ልብከ፡ ወበ
28 ኵሉ፡ ነፍስከ፡ ወበኵሉ፡ ኃይልከ፡ ወበኵሉ፡ ሕሊናከ፡ ወአፍቅር፡ ቢጸከ፡ ከመ፡ ነፍስ
ከ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሠናየ፡ ትቤ፡ ከማሁኬ፡ ግበር፡ ወተሐዩ፡፡ ወይ
29 ቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዝኬ፡ ፈቀደ፡ ያፈድፍድ፡ ጸዲቀ፡ ወመኑ፡ እሙንቱ፡ ቢጽየ፡፡
በእንተ፡ ዘዘበጥዎ፡ ፈያት፡፡
30 ወተሰጥዎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ይሐውር፡ እምኢየሩሳሌም፡
31 ለኢያሪሖ፡ ወረከብዎ፡ ፈያት፡ ወዘበጥዎ፡ ወሰለብዎ፡ ወኃለፉ፡ ወኀደፍዎ፡ በድኖ፡፡ ወ
32 ተደደቀ፡ አሐዱ፡ ካህን፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ይእተ፡ ፍኖተ፡ ወርእዮ፡ ወኃለፈ፡፡ ወከማሁ፡
33 ሌዋዊ፡ ረከቦ፡ በውእቱ፡ ከመ፡ ገጽ፡ ወርእዮ፡ ወኃለፈ፡፡ ወረከበ፡ አሐዱ፡ ሰማራዊ፡
34 እንዘ፡ የሐውር፡ ይረድ፡ ኪያሃ፡ ፍኖተ፡ ርእዮ፡ ወምሕሮ፡፡ ወቀርበ፡ ኀቤሁ፡ ወሰጠ፡
ወይነ፡ ወቅብአ፡ ላዕሌሁ፡ ውስተ፡ ቍስሉ፡ ወጸዐኖ፡ ዲበ፡ አድጊ፡ ወወሰዶ፡ ኀበ፡ ዓቃቤ፡
35 ነግድ፡ ከመ፡ ይፈውሶ፡፡ ወበሳኒታ፡ አውፅአ፡ ክልኤተ፡ ዲናረ፡ ወወሀበ፡ ለዓቃቤ፡ ነግ
ድ፡ እንዘ፡ ይብሎ፡ ፈውሶ፡ ሊተ፡ ወአነ፡ እፈድየከ፡ ኵሉ፡ ዘአስተወፃእከ፡ ላዕሌሁ፡ እ
36 ፈድየከ፡ አነ፡ ግብእትየ፡፡ መኑ፡ እንከ፡ እምእሉ፡ ሠለስተ፡ ዘይከውኖ፡ ቢጾ፡ ለዘ፡
37 ዘበጥዎ፡ ፈያት፡፡ ወይቤ፡ ዘገብረ፡ ምሕረተ፡ ላዕሌሁ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
ሑርኬ፡ አንተሂ፡ ግበር፡ ከማሁ፡፡ በእንተ፡ ማርያ፡ ወማርታ፡፡
38 ወእምዝ፡ ሐዊሮሙ፡ ቦኡ፡ አሐተ፡ ሀገረ፡ ወተቀበለቶ፡ አሐቲ፡ ብእሲት፡ በቤታ፡ እንተ፡
39 ስማ፡ ማርታ፡፡ ወስመ፡ እኅታ፡ ማርያ፡ እንተ፡ ነበረት፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእነ፡ ወሰም
40 ዓቶ፡ ቃሎ፡፡ ወማርታሰ፡ ትሠርሕ፡ በአስተዳልዎ፡ ብዙኀ፡ ወቆመት፡ ወትቤሎ፡ እግዚእ
41 የ፡ ኢያጽህቅኑ፡ ዘተኀድገኒ፡ እኅትየ፡ በሕቲትየ፡ አስተደሉ፡ በላ፡ ታርድአኒ፡፡ ወአው
ሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤላ፡ ማርታ፡ ማርታ፡ ትሠርሒ፡ ወብዙኀ፡ ተስተደልዊ፡፡

Et respondit ei, & dixit ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & 27 in tota anima tua, & in tota virtute tua, & in tota cogitatione tua; & dilige proximum tuum sicut teipsum. Et dixit ei Dñs Jesus; Bene dicis: sic igitur fac, & 28 vives. Et dixit Dño Jesu ille volens magìs justificari, Et quinam sunt proximi 29 mei?

De eo quem latrones vulnerârunt.

Et respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Quidam homo ibat ab Hierusalem ad 30 Hiericho, & invenerunt eum latrones, & vulnerârunt eum & despoliaverunt eū, & abierunt, & reliquerunt ei corpus suum. Et accidit, quidam sacerdos dum de- 31 scenderet per istam viam, vidit eum, & præterivit. Et similiter Levita invenit 32 eum in eodemmet habitu, & vidit eum, & præteriit. Et contigit, quidam Sama- 33 ritanus iter faciens, descendit per eandem viam: viditque eum, & misertus est ejus: Et accessit ad eum, & infudit vinum & oleum super eum in vulnera ejus, & 34 imposuit eum super asinū suum, & duxit eum ad custodem peregrinorū, ut sanaret eum. Et alterâ die eduxit duos denarios, & dedit eū custodi peregrinorū, dicens 35 ei; Sanato eum mihi, & ego retribuam tibi totum quod erogaveris super eum, retribuā *dico* tibi ego, quum rediero. Quis igitur ex his tribus *est*, qui est proximus 36 ei quem vulnerârunt latrones? Et dixit ei; Qui fecit misericordiā super eum. Et 37 dixit ei Dñs Jesus; Vade igitur, tu etiā fac similiter.

De Maria & Martha.

Et tunc proficiscentes ingressi sunt *in* quandam civitatē, & excepit eum quædam 38 mulier in domum suam, cujus nomen *erat* Martha. Et nomen sororis ejus Maria, 39 quæ sedit ad pedes Domini nostri, & audivit sermonem ipsius. Et Martha labo- 40 rabat, præparando ei multa: & stetit, & dixit ei; Domine mi, nónne est *tibi* curæ, quòd reliquit me soror mea solam, ut præparem? dic ei ut adjuvet me. Et respon- 41 dit Dominus Jesus, & dixit ei; Martha, Martha, laboras, & multum præparas:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * او كفت انك بروي رحمت كرد * عيسي بدو كفت برو تو نيز اينچنين كن

Ille dixit; Is qui misericordiā in 37 *eum usus est. Jesus ei dixit; Abi, tu etiam similiter fac.*

مهماني كردن مريم ومرتا مسيح را پنجاه نه

LIX. Convivium faciant Maria & Martha Christo.

38 * ودر راه كه مي رفتند * امدند در دهي زني * نامش مرتا * مسيح را درخانهء خود قبول كرد *
39 * ومرتا را خواهري بود نامش مريم * آمد پيش پاي خداوند ما نشست * وسخنهاء اورا مي
40 شنيد * * ومرتا در ترتيب اش ومهماني كردن مشغول بود * و زحمت مي كشيد آمد بعيسي
كفت * اي خداوندم * غم من نمي خوري * كه خواهرم در بندكي مرا تنها رها كرد *
41 بدو بكو كه بمن † ياري دهد * * عيسي بدو جواب داد * وكفت * مرتا مرتا * درهمه چيزي
اراستهء * وبر بسيار زنان شرف داري *

Et in via quā iverunt, venerunt in 38 *pagum quendam: ubi mulier, cui nomen Martha, Christum in domum suam excepit. Et Marthæ soror erat* 39 *nomine Maria, quæ accedens ad pedes Domini nostri sedit, ac sermones ejus audiebat. Martha autem* 40 *in apparatu cibi et convivio faciendo occupata erat, et molestiam ferebat: veniens itaque ad Jesum dixit; O Domine mi, curam mei non habes, quòd soror mea in ministerio me solam reliquit? Dic ei ut mihi opē ferat. Jesus ei responsum dedit,* 41 *& dixit; Martha, Martha, in omnib⁹ rebus exornata es, et super plurimas mulieres præcellentiam habes.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Unius verò eſt uſus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur
42 Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ab ea.
ἀπ' αὐτῆς.

CAP. XI. ια'.

Et factum eſt in eſſe ipſum in loco quodam orantem, ut ceſſavit, dixit quidam ΛΗ'
1 (α) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις ρκγ ε
diſcipulorum ejus ad eum; Domine, doce nos orare, ſicut & Joannes
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης
docuit diſcipulos ſuos. Ait autem illis; Cùm oratis, dicite; Pater
2 ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὅταν (β) προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
noſter qui in cælis, ſanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω
voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra. Panem noſtrum quotidianum da
3 τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ (γ) ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου
nobis juxta diem. Et dimitte nobis peccata noſtra: etenim ipſi dimittimus
4 ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ (δ) ἀφίεμεν
omni debenti nobis: & ne inducas nos in tentationem: ſed libera nos à
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
malo. Et ait ad illos; Quis ex vobis habebit amicum, & ibit ad ρκδ
5 τοῦ πονηροῦ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς ε

illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes: Quoniam
αὐτὸν μεσονυκτίου, (ε) καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους· Ἐπειδὴ 6
amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod apponam ei. Et ille
φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. Κἀκεῖνος 7
deintùs reſpondens, dicat; Ne mihi moleſtias exhibe: jam oſtium clauſum eſt, & pueri
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
mei mecum in cubili ſunt: non poſſum ſurgens dare tibi. Dico vobis; Si & non
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, Εἰ καὶ οὐ 8
dederit ei ſurgens, propter eſſe illius amicum, propter improbitatem ejus excitatus
δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι (ζ) αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς
ρκε dabit illi quotquot habet opus. Et ego vobis dico; Petite, & dabitur vobis: quærite,
ε δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, 9
& invenietis: pulſate, & aperietur vobis. Omnis enim petens accipit, & quærens
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν 10
invenit, & pulſanti aperietur. Quem autem veſtrûm patrem petet filius panem,
εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι (η) ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ (θ) ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, 11
non lapidem dabit illi? ſi & piſcem, non pro piſce ſerpentem dabit illi? Aut
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; (ι) εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Ἢ 12
& ſi petierit ovum, non dabit illi ſcorpionem?
καὶ (κ) ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

MS. A. Κεφ. ια'. (α) Ἐγένετο δέ. (β) προσεύχεσθε, (γ) ἐπὶ γῆς. (δ) ἀφίομεν (ε) καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, (ζ) αὐτὸν φίλον, (η) ἀνοιχθήσεται. (θ) ἐξ ὑμῶν (ι) ἢ καὶ (κ) ἂν αἰτήσῃ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 * ܚܕܐ ܗܝ ܕܝܢ ܕܡܬܒܥܝܐ. ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܡܢܬܐ ܛܒܬܐ ܓܒܬ ܠܗ̇. ܗܝ ܕܠܐ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ̇.
* ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܠܙ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܒܕܘܟܐ ܚܕ. ܟܕ ܫܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܪܢ. ܐܠܦܝܢ
2 ܠܡܨܠܝܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܝܘܚܢܢ ܐܠܦ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܬܝ
ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. ܬܐܬܐ
3 ܡܠܟܘܬܟ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ. * ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ
4 ܟܠܝܘܡ. * ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܛܗܝܢ. ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܒܩܝܢ ܠܟܠ ܕܚܝܒܝܢ ܠܢ. ܘܠܐ ܬܥܠܢ
5 ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܚܡܐ.
ܘܢܐܙܠ ܠܘܬܗ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗ. ܪܚܡܝ. ܐܘܙܦܢܝ ܬܠܬ ܓܪܝܨܢ.
6 * ܡܛܠ ܕܪܚܡܐ ܐܬܐ ܠܘܬܝ ܡܢ ܐܘܪܚܐ. ܘܠܝܬ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܣܝܡ ܠܗ. * ܘܗܘ ܪܚܡܗ
7 ܡܢ ܠܓܘ ܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܬܗܪܢܝ. ܬܪܥܐ ܐܚܝܕ ܗܘ. ܘܒܢܝ ܥܡܝ ܒܥܪܣܐ. ܠܐ
8 ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܩܘܡ ܐܬܠ ܠܟ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܡܛܠ ܪܚܡܘܬܗ ܠܐ ܢܬܠ ܠܗ.
9 ܡܛܠ ܚܨܝܦܘܬܗ ܢܩܘܡ ܘܢܬܠ ܠܗ ܡܕܡ ܕܡܬܒܥܐ ܠܗ. * ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܫܐܠܘ
10 ܘܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. ܒܥܘ ܘܬܫܟܚܘܢ. ܢܩܘܫܘ ܘܢܬܦܬܚ ܠܟܘܢ. * ܟܠ ܓܝܪ ܕܫܐܠ ܢܣܒ.
11 ܘܕܒܥܐ ܡܫܟܚ. ܘܠܕܢܩܫ ܡܬܦܬܚ ܠܗ. * ܐܝܢܘ ܓܝܪ ܡܢܟܘܢ ܐܒܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܒܪܗ
ܠܚܡܐ. ܠܡܐ ܟܐܦܐ ܡܘܫܛ ܠܗ. ܘܐܢ ܢܘܢܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܠܡܐ ܚܘܝܐ ܚܠܦ ܢܘܢܐ
12 ܡܘܫܛ ܠܗ. * ܘܐܢ ܒܐܥܬܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܠܡܐ ܥܩܪܒܐ ܡܘܫܛ ܠܗ.

At unum eſt quod requiritur. Maria verò partem bonam elegit ſibi, quæ non auferetur ab ea. 42

Ad veſperas, feriâ tertiâ hebdomadis primæ jejunii. 37.

CAP. XI.

Et factum eſt, quum ipſe oraret quodam in loco, ut abſolvit, dixit ei unus è diſcipulis ſuis; Domine noſter, doce nos orare, ſicut & Johannes docuit diſcipulos ſuos. 1 Dixit eis Jeſus; Quum oratis, ſic dicite; Pater noſter qui es in cœlis, ſanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, & in terra. 2 Da nobis panem egeſtatis noſtræ quotidiè. 3 Et remitte nobis peccata noſtra: nam & nos remiſimus omnibus qui debent nobis. Et ne nos inducas in tentationem, ſed libera nos à maligno. 4 Et ſubdidit eis, Quis veſtrûm habebit amicum, & proficiſcetur ad eum mediâ nocte, & dicet ei; Amice mi, da mihi mutuò tres panes: 5 Quandoquidem amicus venit ad me ab itinere, & non habeo quod apponam ei. 6 Et ille amicus ejus intus reſpondeat, & dicat ei; Ne mihi moleſtiam exhibeas: ecce enim oſtium clauſum eſt, & filii mei mecum ſunt in lecto, non poſſum ſurgere ut dem tibi. 7 Dico vobis; Etiamſi propter amicitiam non dederit, at propter importunitatem ſurget, & dabit quantum ei requiritur. 8 Ego quoque dico vobis; Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis. 9 Quiſquis enim petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulſanti aperietur. 10 Quis enim ex vobis pater, ſi petierit ab eo filius ejus panem, nunquid lapidem porriget ei? &, ſi piſcem rogaverit eum, nunquid pro piſce porriget ei ſerpentem? 11 Et, ſi ovum ab eo petierit, nunquid ipſe ſcorpionem ei porriget? 12

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * الا يك چيز ترا در بايست است * اكنون مريم مايهٔ نيك † از براي خود كزيد كه ازو
ستده نشود * * وبعد ازان * در جايكاهي نمازمي كرد * شاكردان او 1
بدو كفتند * خداوند مارا بياموز † نماز كنيم * اچنانك يحيي شاكردان خود را اموزانيد
شست تعليم نماز كفتن * عيسي بديشان كفت * وقتي كه 2
نماز كنيد اين كلمه را بكوييد * پدر ما كه بر اسماني * مقدس است نام تو * بيايد ملكوت تو *
بشود كام تو * اچنانك در آسمان * و زمين داري * * بما روزي † ما بر دوام * هر روز * * وعفو 3 4
كردان كناه مارا * اچنانك ما كناهان ديكرانرا كه بر ما كردند عفو كرديم * ومبر
مارا در ازمايش * ليكن از شر مارا برهان شست يك
5 مثل آن مرد كه در نيم شب بيايد ونان طلبد * وبديشان كفت كيست
ازشما كه دوستي دارد * ودر نيم شب پيش او برود * وبدو بكويد * اي دوست سه نان از
تو مي خواهم * * براي انك دوستي مرا از راه رسيده است * وچيزي ندارم كه پيش او بنهم 6

Sed una res tibi neceſſaria eſt: Maria autem ſortem bonam ſibi delegit, quæ ab ea ablata non erit. 42

CAP. XI.

Et poſthac cum in loco quodam oraſſet, diſcipuli ejus ei dixerunt; Domine, nos doce quomodo *orationem inſtituamus, quemadmodum Johannes diſcipulos ſuos docuit.* 1

LX. Doctrina orandi.

Jeſus illis dixit; quo tempore oratis, hunc ſermonem dicite: Pater noſter, qui in cœlis es, ſanctum eſt nomen tuum: veniat regnum tuum: fiat voluntas tua, ſicut in cœlo terræ etiam potiris. 2 *Da victum noſtrum jugiter quoque die.* 3 *Et condona peccatum noſtrum, quemadmodum nos peccatis aliorum, quæ in nos committunt, ignoſcimus. Et ne des nos in tentationem: ſed à malo nos libera.* 4

LXI. Parabola ejus viri, qui mediâ nocte venit & panem petiit.

Et illis dixit; Quis eſt è vobis qui amicum habeat, & mediâ nocte ad eum proficiſcatur, & ei dicat; O amice, tres panes à te peto. 5 *Propterea quòd amicus mihi de via pervenit, & quidquam non habeo quod ei apponam.* 6

Verſio VULGATA LATINA.

42 Porrò unum eſt neceſſarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

CAP. XI.

1 Et factum eſt: cùm eſſet in quodam loco orans, ut ceſſavit, dixit unus ex diſcipulis ejus ad eum; Domine, doce nos orare, ſicut docuit & Joannes diſcipulos ſuos. 2 Et ait illis; Cùm oratis, dicite; Pater, ſanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. 3 Panem noſtrum quotidianum da nobis hodiè. 4 Et dimitte nobis peccata noſtra, ſiquidem & ipſi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. 5 Et ait ad illos; Quis veſtrûm habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes, 6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum. 7 Et ille deintùs reſpondens dicat; Noli mihi moleſtus eſſe, jam oſtium clauſum eſt, & pueri mei mecum ſunt in cubili, non poſſum ſurgere, & dare tibi. 8 Et ſi ille perſeveraverit pulſans: dico vobis; Et ſi non dabit illi ſurgens eò quòd amicus ejus ſit, propter improbitatem tamen ejus ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios. 9 Et ego dico vobis; Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis. 10 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulſanti aperietur. 11 Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piſcem: numquid pro piſce ſerpentem dabit illi? 12 Aut ſi petierit ovum: numquid porriget illi ſcorpionem?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * والذي يحتاج اليه يسير * فاما مريم فاختارت لها نصيبا صالحا لا ينزع منها *
* الفصل الثاني والاربعون *
1 * وكان فيما هو يصلي في موضع قفر فلما فرغ قال له واحد من تلاميذه * يا رب علمنا نصلي
2 كما علم يوحنا تلاميذه * فقال لهم اذا صليتم فقولوا يا ابانا الذي في السموات يتقدس اسمك *
3 تاتي ملكوتك * تكون مشيتك كما في السماء وعلى الارض * خبزنا الآتي اعطنا كل يوم * واغفر لنا
4 خطايانا لاننا نغفر لمن لنا عليه * ولا تدخلنا التجارب لكن نجنا من الشرير * ثم قال لهم من
5 منكم له صديق يمضي اليه نصف الليل ويقول له يا صديق اقرضني ثلث خبزات * فان
6 صديقا لي جاءني من طريق وليس لي ما اقدم له * فيجيبه ذاك من داخل قايلا لا تتعبني
7 فقد اغلقت بابي واولادي معي على مرقدي ولا اقدر اقوم فاعطيك * اقول لكم ان لم يقم
8 ويعطه من اجل الصداقة فهو من اجل اللجاجة يقوم ويعطيه ما يحتاج اليه * وانا ايضا اقول
9 لكم سلوا فتعطوا * اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم * لان كل من سال اخذ * ومن طلب
10 وجد ومن يقرع يفتح له * اي اب منكم يساله ابنه خبزا فيعطيه حجرا * او يساله حوتا افيعطيه
11 بدل الحوت حية * او يساله بيضة افيعطيه عقربا *
12

Quum id quo opus eſt, exiguum ſit. Et verò Maria elegit ſibi partem bonam, quæ non auferetur ab ea. 42

Sectio quadrageſima ſecunda.

CAP. XI.

Et factum eſt dum ipſe oraret in loco deſerto: cùmque ceſſaſſet, dixit illi unus ex diſcipulis ſuis; Domine, doce nos orare, ſicut docuit Johannes diſcipulos ſuos. 1 *Ait illis; Cùm oraveritis, dicite; O Pater noſter, qui es in cœlis, Sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & ſuper terram.* 2 *Panem noſtrum provenientem concede nobis ſingulis diebus.* 3 *Et dimitte nobis peccata noſtra, quoniam nos dimittimus iis qui debent nobis. Et ne inducas nos in tentationes, ſed libera nos à maligno.* 4 *Deindè dixit illi; Quis veſtrûm habens amicum, ibit ad illum mediâ nocte, & dicet ei;* 5 *Amice, commoda mihi tres panes, Quoniam amicus quidam meus venit ad me de via, & non habeo quod apponam illi:* 6 *Et ei reſpondeat ille deintus, dicens; Ne me fatiges, jam enim clauſi oſtium meum, & filii mei ſunt mecum ſuper cubili meo, & non poſſum ſurgere & dare tibi.* 7 *Dico vobis, Si non ſurgat & det ei propter amicitiam, ipſe propter inſtantiam ſurget, & dabit ei id quo indiget.* 8 *Et ego etiam dico vobis, Petite, & donabimini: quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis.* 9 *Quia omnis qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & qui pulſat, aperietur ei.* 10 *Quis autem pater ex vobis eſt, à quo petat filius ſuus panem, & det illi lapidem? aut petat ab eo piſcem, num dabit illi pro piſce ſerpentem?* 11 *Aut petat ab eo ovum, num dabit illi ſcorpionem?* 12

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወሕደጥ : ይእክል : ወእመአኮ : አሐተኒ : ወማርያስ : መክፈልተ : ሠናየ : ኅረየት : ለ
ቲ : ዘአልቦ : ዘየሃይደ ::=:

በእንተ : ጸሎት :=:

1 1a ወአመዝ፡ ጸለየ፡ በአሐቲ፡ መካን፡ ወፈጺሞ፡ ጸሎቶ፡ ይቤሉ፡ አሐዱ፡ እምአርዳ
2 ኢሁ፡ እግዚኦ፡ መህረነ፡ ጸሎተ፡ ከመ፡ መሀሮሙ፡ ዮሐንስ፡ ለአርደኢሁ ::=: ወይቤ
ሎሙ፡ ሶበ፡ ትጼልዩ፡ ከመዝ፡ በሉ፡፡ አቡነ፡ ዘበ፡ ሰማያት፡ ይትቀደስ፡ ስምከ፡ ትምጻ
3 እ፡ መንግሥትከ፡ ወይኩን፡ ፈቃደከ፡ በከመ፡ በሰማይ፡ ከማሁ፡ በምድርኒ፡=: ሲሳየነ፡
4 ዘለለ፡ ዕለትነ፡ ሃበነ፡ ዮም፡=: ወኅድግ፡ ለነ፡ አበሳነ፡ ወጊጋየነ፡ ከመ፡ ንሕነኒ፡ ንኅ
ድግ፡ ለዘ፡ አበስ፡ ለነ፡ ወኢታብአነ፡ ውስተ፡ መንሱት፡ አላ፡ አድኅነነ፡ እምኵሉ፡ እ
5 ኩይ ::=: ወይቤሎሙ፡ ለእመቦ፡ ዘቦ፡ እምኔክሙ፡ ዓርክ፡ ወሖረ፡ ኀቤሁ : መንፈቀ፡
6 ሌሊት፡ ወይቤሎ፡ ዓርክየ፡ ለቅሐኒ፡ ሠለስ፡ ኅብስተ፡=: እስመ : በጽሐኒ : መኅፈር
7 የ፡ እምሐቅል፡ ወአልብየ፡ ዘአቀርብ፡ ሎቱ፡ ዘአሠብጦ፡=: ወይስጠዎ : ዝኩ፡ ዓር
ኩ፡ እምውስጥ፡ ወይቤሎ፡ ኢታንጥየኒ፡ ወደአነ፡ ኅጻተኒ፡ ቀተርነ፡ ወደቅቅየ፡ ይሰክቡ፡
8 ምስሌየ፡ ውስተ፡ ዓራት፡ ወኢይክል፡ተንሥአ፡አሀብከ፡=: እብለክሙ፡ እመኒ፡ ኢተን
ሥአ፡ የሀቦ፡ እስመ፡ ዓርኩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ኢያንጥዮ፡ ይትነሣእ፡ ወይሁቦ፡ መጠነ፡ ፈቀ
9 ደ::=: ወአነሂ፡ እብለክሙ፡ ሰአሉ፡ ወይሁቡክሙ : ጕድጕዱ፡ ወይትረኃወክሙ፡ ኃ
10 ሡ፡ ወትረክቡ::=: እስመ፡ ኵሉ፡ ዘሰአለ፡ ይነሥእ፡ ወዘሂ፡ ኃሠሠ፡ይረክብ፡ ወለዘ
11 ኗ፡ ጕድጕደ፡ ያርኅውዎ::=: ወእመቦ፡ እምውስቴትክሙ፡ ዘሰአሎ፡ ወልዱ፡ለአቡ
ሁ፡ ኅብስተ፡ እብነኑ : ይሁቦ :: ወእመኒ፡ ዓሣ፡ ሰአሎ፡ አርዌ፡ ምድርኑ፡ ይሁቦ፡ ህየ
12 ተ፡ ዓሣ፡=: ወእመኒ፡ ላንቀቅሖ፡ ሰአሎ፡ ዓቅረብኑ፡ ይሁቦ፡ ህየቴሁ ::=:

Et parum ſufficiet, imò res unica. Et Maria partem bonam elegit ſibi, quam nemo auferet ei. 42

De oratione.

CAP. XI.

Et tunc oravit in quodam loco: & completâ oratione ſuâ, dixit ei quidam ex diſcipulis ejus; Domine, doce nos orare, ſicut docuit Johannes diſcipulos ſuos. 1 Et dixit iis; Quum oratis, ſic dicite; Pater noſter qui *es* in cœlis, ſanctificetur nomen tuum: veniat regnum tuum: & fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, ſic in terra etiam. 2 Cibũ noſtrũ cujuſque diei noſtri da nobis hodié. 3 Et remitte nobis delicta noſtra & errores noſtros, ſicut nos etiam remittimus ei, qui deliquit erga nos: & ne inducas nos in tentationem, ſed libera nos ab omni malo. 4 Et dixit iis; Si *quis* fuit, qui habuit ex vobis amicum, & profectus eſt ad eum mediâ nocte, & dixit ei; Amice, da mihi mutuò tres panes: 5 Quia venit *ad* me amicus meus ex rure & non habeo quod apponã ei, quod offeram illi: 6 Et reſpondit hic amicus ab intus, & dixit ei; Ne ſis moleſtus mihi, jam oſtium clauſimus, & pueruli mei decumbunt mecum in lecto: & non poſſum ſurgere dare tibi. 7 Dico vobis, Etiamſi non ſurrexerit dare illi quia amicus eſt; ut non ſit moleſtus ei, ſurget & dabit ei quotquot neceſſaria habuit. 8 Et ego dico vobis, Petite, & dabunt vobis: pulſate, & aperietur vobis: quærite, & invenietis. 9 Quia omnis qui petiit accipiet; & qui quæſivit inveniet; & ei qui pulſavit, aperient ei. 10 Et ſi quis pater fuit ex vobis à quo petiit filius ejus panem, nunquid lapidem dabit ei? & ſi piſcem petiit ab eo, numquid ſerpentem dabit ei pro piſce? 11 Et ſi ovum petiit ab eo, num ſcorpionem dabit ei loco ejus? 12

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وآن دوست او از اندرون اواز دهد * و بكويد مرا زحمت مده * كه در بسته است * و فرزندان 7
من بر تخت خفته اند * نمي توانم برخاستن و بتو چيزي دادن * * راست بشما بكويم چون براي 8
دوستي بدو چيزي † ندهد * مي بايست براي انك كستاخي كرد * هر چه خواست بدو مي داد
شست دو انك فرمود بطلبيد تا بيابيد * من نيز با شما ميكويم * بخواهيد 9
تا شمارا داده شود * بجوييد تا بيابيد * در را بزنيد تا براي شما كشوده شود * شست سه
نوازش فرزندان * كيست از شما كه فرزندش ازو نيكي خواهد * و او عوض نيكي † 10
بدي دهد * يا كدامين است از شما كه فرزند ازو نان خواهد * و او سنك دهد * واكر نه 11
ماهي خواهد * و عوض ماهي مار دهد * * واكر نه ازو تخمي مرغ خواهد * بدو عقرب دهد * 12

Et ille amicus ejus ab intus vocem reddat, & dicat; Mihi moleſtiam ne exhibeas, quia oſtium clauſum eſt, & liberi mei in lecto dormientes ſunt, non poſſum ſurgere & tibi aliquid dare. 7 *Certè vobis dico, Licèt propter amicitiam ei nihil det, neceſſe eſt, propterea quod importunè agit, ut quicquid petat ei det.* 8

LXII. Quod juſſit, Quærite ut inveniatis.

Ego etiam vobis dico; Petite, ut vobis datum ſit: quærite, ut inveniatis: oſtium pulſate, ut vobis aperiatur. 9

LXIII. Beneficentia in liberos.

Quis eſt è vobis, à quo filius ejus bonum petierit, & ille pro bono malum det. 10 *Aut quiſnam eſt è vobis, à quo filius panem petierit, & ille lapidem det? ſin verò piſcem petierit, & pro piſce ſerpentem det?* 11 *Sin autem ovum petierit, ei ſcorpium det?* 12

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'.

Si ergò vos mali *subsistentes*, nôstis bona *dona* dare filiis
13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε (λ) ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις
vestris, quantò magis Pater de cælo dabit Spiritum *sanctum* petentibus se?
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
Et erat ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. *Factum est autem* *dæmonio*
14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ (μ) δαιμονίου
egresso, locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis
15 ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Alii *autem*
16 εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ (ν) δαιμόνια. Ἕτεροι δὲ
tentantes, signum ab eo quærebant de cœlo. Ipse autem *videns* eorum
17 πειράζοντες, (ξ) σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν
cogitationes, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, *desolatur*:
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα (ο) βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα, ἐρημοῦται·
& domus supra domum, *cadit*. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quomodò
18 καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς
stabit regnum ejus? quia dicitis, in Beelzebub ejicere me dæmonia.
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejiciunt?
19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, (π) οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι;
propterea judices vestri ipsi erunt. Si *autem* in digito Dei ejicio
20 διὰ τοῦτο (ϛ) κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω

ΛΘ'
ρκϛ
ϛ
ρκζ
β
ρκη
ϛ
ρκθ
β
ρλ
ϛ

dæmonia, profectò *prævenit* in vos regnum Dei. Cùm fortis
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς 21
armatus custodit suum atrium, in pace sunt *obtingentia ipsius.*
καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
Postquàm autem fortior eo superveniens vicerit eum, *omnem armaturam* ejus *tollit*,
Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, 22
in *qua* confidebat, & spolia ejus *distribuit*. Non *existens* mecum, contra me est:
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· 23
& non *colligens* mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit *ab*
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ 24
homine, *perambulat per* inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens,
τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον,
dicit, Revertar in domum meam, undè exivi. Et *veniens* invenit scopis *versam*
λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον 25
& ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores
καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα 26
seipso, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
prioribus.
τῶν πρώτων.

MS.A. (λ) δόματα ἀγαθὰ (μ) δαιμονίου ἐκβληθέντος,
(ν) δαιμόνια. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; Ἕτεροι
(ξ) σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν
(ο) βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, (π) υἱοὶ (ϛ) αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܕܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ܆ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܡܬܠ ܠܒܢܝܟܘܢ܆
ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܒܘܟܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ܆ ܢܬܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܠܝܢ ܠܗ܂
* ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ * ܕܫܬܐ * ܕܨܘܡܐ * ܠܚ *
14 * ܘܟܕ ܡܦܩ ܗܘܐ ܫܐܕܐ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܚܪܫܘܬܐ܂ ܗܘܐ ܕܟܕ ܢܦܩ ܗܘ ܫܐܕܐ ܡܠܠ ܗܘ ܚܪܫܐ܂ ܘܐܬܕܡܪܘ
15 ܟܢܫܐ܂ * ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܘ܆ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܪܫܐ ܕܫܐܕܐ ܡܦܩ ܗܘ ܫܐܕܐ܂
16 * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ܆ ܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ 17
ܗܘܐ ܡܚܫܒܬܗܘܢ܆ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܆ ܟܠ ܡܠܟܘ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܒ܂ ܘܒܝܬܐ
18 ܕܥܠ ܩܢܘܡܗ ܡܬܦܠܓ ܢܦܠ܂ * ܘܐܢ ܣܛܢܐ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ܆ ܐܝܟܢܐ ܬܩܘܡ
19 ܡܠܟܘܬܗ܂ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܒܥܠܙܒܘܒ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܂ * ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ
ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܆ ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ ܠܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢܐ܂
20 * ܐܢ ܕܝܢ ܒܨܒܥܐ ܕܐܠܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܆ ܩܪܒܬ ܠܗ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
21 22 * ܐܡܬܝ ܕܚܣܝܢܐ ܟܕ ܡܙܪܙ ܢܛܪ ܕܪܬܗ܆ ܒܫܠܡܐ ܗܘ ܩܢܝܢܗ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܬܐ ܕܚܣܝܢ
23 ܡܢܗ ܢܙܟܝܘܗܝ܆ ܙܝܢܗ ܟܠܗ ܫܩܠ ܗܘ ܕܬܟܝܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ܆ ܘܒܙܬܗ ܡܦܠܓ܂ * ܡܢ
24 ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ܂ ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ܂ * ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ
ܡܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܒܪܢܫܐ܆ ܐܙܠܐ ܡܬܟܪܟܐ ܒܕܘܟܝܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܝܐ܆ ܕܬܒܥܐ ܠܗ
25 ܢܝܚܐ܂ ܘܡܐ ܕܠܐ ܐܫܟܚܬ ܐܡܪܐ܆ ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܕܡܢܗ ܢܦܩܬ܂ * ܘܐܢ ܐܬܝܐ ܡܫܟܚܐ ܠܗ
26 ܟܕ ܡܟܒܫ ܘܡܨܒܬ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܫܒܥ ܪܘܚܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ܆ ܘܥܐܠܢ
ܘܥܡܪܢ ܒܗ܆ ܘܗܘܝܐ ܚܪܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ܂

Si vos igitur quum sitis mali, nôstis munera bona dare filiis vestris, quantò magis Pater vester è cœlis dabit Spiritum sanctitatis iis qui rogaverint eum? 13

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ jejunii. 38.

14 Quumque ejiceret dæmonium quod erat mutum, factum est postquàm exiisset dæmonium illud, ut loqueretur mutus ille: & mirati sunt cœtus. 15 Quidam verò ex iis dixerunt; Per Beelzebub principem dæmoniorum ejicit iste dæmonia. 16 Alii verò quum tentarent eum, signum è cœlo petebant ab eo. 17 Jesus verò qui sciebat cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum adversùs semetipsum, vastabitur: & domus quæ in seipsam dissidet, cadet. 18 Quòd si Satanas in seipsum divisus est, quomodo subsistet regnum ejus? nam dicitis per Beelzebub ejicere me dæmonia. 19 Quòd si ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri per quid ejiciunt? Propterea ipsi erunt vobis judices. 20 Sin autem digito Dei ejicio dæmonia, pervenit adversùm vos regnum Dei. 21 Quum strenuus quispiam armatus custodit atrium suum, in pace est possessio ejus. 22 Sin autem venerit aliquis fortior eo, eúmque vicerit, universam ejus armaturam aufert quâ ipse confidebat, & spolia ejus dividit. 23 Qui non est mecum, contra me est; quíque non colligit mecum, spargit spargendo. 24 Spiritus impurus quum exierit ab homine, profectus perlustrat loca aquis carentia, ut quærat sibi requiem: quumque non invenit, ait; Revertar domum meam unde sum egressus. 25 Si veniens autem inveniat eam scopatam & paratam; 26 Tunc profectus adducit septem spiritus alios seipso nequiores: & ingrediuntur, ac degunt illìc: fitque finis hominis illius longè deterior ejus principio.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* چون شما كه بد وخبيث ايد بخشايشهاء نيك را مي دانيد * كه بفرزند خود دهيد * با
پيشتر باشد ازشما † پدر كه بر اسمانست * روح القدس را بدان كسان دهد كه ازو بخواهند

شست چهار كفتن جماعت كه بسرور ديوان ديوانرا بيرون مي كند

14 * وچون ازان † لال كه ديوش زده بود * ودر درون او مقام كرفته * عيسي نظر بروي كرد
ديو ازو بكريخت * وزبان او كويا شد * جماعتي كه انجا بودند متعجب شدند * وهر كسي
15 16 خيري ميكفت * * بعضي كفتند * به بعلزبوب سرور ديوان * ديوانرا بدر مي كند * * وديكران
17 اورا مي آزمودند * و از اسمان آيت مي خواستند * * عيسي انديشهء ايشانرا مي دانست *
وبديشان كفت * هر مملكتي كه بر خود پريشان شود خراب كردد * وخانهء كه از بنياد پريشان
18 باشد بيفتد * * واكر شيطان * بر نفس خود پريشاني كند * مملكتش چكونه بپايد * مي
19 كوييد كه ببعلزبوب * ديوانرا بدر مي كنم * * فرزندان شما بچه چيز بدر ميكنند * براي
20 اين * ايشانند كه شمارا † بداوري كيرند * * واكر چنانست كه بانكشت خدا ديوانرا بدر
21 مي كنم * ملكوت خدا بر شما نزديك شد باشد * * چون پهلوان سلاح بپوشد * ورخت خانهء

Cùm vos qui mali, & pravi estis, dona bona nôstis filiis vestris dare: Quanto vobis præstat Pater qui in cœlis est, ut Spiritum sanctum illis det qui ab eo petunt? 13

LXIV. Dictio turbæ, quòd per principem dæmoniorum dæmonia ejiceret.

14 *Cùmque mutum quendam, quem dæmonium corripuerat, & intra eum locum ceperat, Jesus inspexisset, dæmonium ab eo fugit, & lingua ejus loquelâ prædita est: turbæ autem, quæ illìc aderant, admiratæ sunt, & unusquisque bonum dixit.* 15 *Quidam tamen dixerunt; Per Beelzebub principem dæmoniorum, dæmonia ejicit.* 16 *Alii verò eum tentabant, & è cœlo signum petebant.* 17 *Jesus cogitationem eorum scivit, & illis dixit; Omne regnum, quod in seipso divisum fuerit, desolatum fit: et domus quæ à fundamento divisa fuerit, cadit.* 18 *Et si Satanas in semetipsum dissidium exercet, regnum ejus quomodo stabilietur? Dicitis quòd per Beelzebub dæmonia ejiciam:* 19 *Filii vestri igitur per quam rem ejiciunt? propter hoc ipsi sunt qui in vos judicium capessent.* 20 *Sin autem ita est, quòd per digitum Dei dæmonia ejiciam, regnum Dei vobis propinquum factum est.* 21 *Cùm robustus arma induerit, et supellectilem domûs*

Versio VULGATA LATINA.

13 Si ergò vos cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater
14 vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se? Et erat ejiciens dæmonium,
& illud erat mutum. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ
15 sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum
16 ejicit dæmonia. Et alii tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo. Ipse autem
17 ut vidit cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, desolabi-
18 tur: & domus supra domum, cadet. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quo-
19 modo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. Si au-
tem ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filii vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judi-
ces vestri erunt. Porrò si in digito Dei ejicio dæmonia: profectò pervenit in vos 20
regnum Dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possi- 21
det. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in 22
quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & 23
qui non colligit mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit de homine, am- 24
bulat per loca inaquosa, quærens requiem: & non inveniens dicit; Revertar in
domum meam undè exivi. Et cùm venerit, invenit eam scopis mundatam, & or- 25
natam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, & in- 26
gressi habitant ibi. Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * فاذا كنتم انتم ايها الاشرار تحسنون ان تعطوا العطايا الصالحة لابنائكم فكم بالحري الاب
يعطي روح القدس من السماء للذين يسالونه * * الفصل الثالث والاربعون * * وبينما 14
15 هو يخرج شيطانا من اخرس فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس فبهت الجمع * وقال قوم منهم
16 انه ببعل زبول رئيس الشياطين يخرج الشياطين * واخرون يجربونه كانوا يطلبون اية من
17 18 السماء * فعلم فكرهم فقال لهم كل مملكة تنقسم تخرب او بيت علي بيت فهو يسقط * فان كان
الشيطان ينقسم علي نفسه فكيف تثبت مملكته * لانكم قلتم انني اخرج الشياطين بباعل
19 زبول * فان كنت انا اخرج الشياطين بباعل زبول فابناؤكم بماذا يخرجون * من اجل هذا
20 يكونون حكاما عليكم * وان كنت انا اخرج الشياطين باصبع الله * فقد قربت منكم ملكوت
21 22 الله * اذا تسلح القوي وحفظ منزله فان امتعته تكون في سلامة * واذا جاء من هو اقوي منه
23 فانه يغلبه وياخذ سلاحه الذي هو متكل عليه ويقسم غنيمته * من لم يكن معي فهو
24 علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق * اذا خرج الروح النجس من الانسان فيجتاز باماكن عديمة
25 الماء * يطلب راحة فلا يجد ويقول ارجع الي بيتي الذي خرجت منه * فاذا جاء ووجده فارغا
26 مكنوسا مزينا * حينئذ يمضي وياخذ معه سبعة ارواح اخر شرا منه ويدخلون ويسكنون
هناك * فتكون اواخر ذلك الانسان شرا من اوايله *

Si ergò vos, O mali, potestis dare data bona filiis vestris, quantò potius Pater dabit Spiritum sanctum de cœlo iis qui petent ab eo? 13

Sectio quadragesima tertia.

14 *Et dum ipse ejiceret dæmonium à muto quodam, cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus: & obstupuit turba.* 15 *Et dixerunt quidam ex eis, quòd per Beel-zebul principem dæmoniorum ejicit dæmonia.* 16 *Et alii tentantes petebant signum de cœlo.* 17 *Cognovit autem cogitationem eorum, & dixit illis; Omne regnum quod dividitur, destructur: aut domus contra domum, corruet.* 18 *Quòd si Satanas dividatur in seipsum, quomodo stabit regnum ejus? quia dixistis me ejicere dæmonia per Beel-zebul.* 19 *Si autem ego ejicio dæmonia per Beel-zebul, filii vestri per quid ejiciunt? Propter hoc erunt judices adversum vos.* 20 *Sed si ego ejicio dæmonia per digitum Dei, profectò jam appropinquavit ad vos regnum Dei.* 21 *Quando armaverit sese fortis, & custodierit habitaculum suum, planè supellectilia ejus erunt in pace.* 22 *At quando venerit qui fortior est ipso, certè superat eum, & accipit arma ejus in quibus ipse confidit, & dividit spolia ejus.* 23 *Qui non est mecum, ipse est contra me: & qui non colligit mecum, ipse dispergit.* 24 *Cùm exierit spiritus immundus ab homine & pertransierit per loca carentia aquâ, quærens requiem, nec invenerit, dicit; Revertar in domum meam è qua exivi:* 25 *Quumque venerit & repererit eam vacuam, versam, ornatam:* 26 *Tunc vadit & assumit secum septem spiritus alios nequiores se, & ingrediuntur, & commorantur ibi: fiuntque postrema illius hominis pejora principiis ejus.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወሶበ፡ አንትሙ፡ እኩያን፡ ታአምሩ፡ ሠናየ፡ ሃብተ፡ ውሂበ፡ ለውሉድክሙ፡ እፎ፡ ፈድፋ
ደ፡ አቡክሙ፡ ሰማያዊ፡ ይሁብ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለእለ፡ ይስእልዎ፡፡
በእንተ ፡ ዘአኀዞ ፡ ጋኔን ፡ ጽሙም፡፡
14 ወሃሉ፡ ያወፅእ፡ ጋኔነ፡ ጽሙመ፡ ወበሃመ፡ ወወፂኦ፡ ጋኔኑ፡ ነበበ፡ በሃም፡፡ ወአንከርዎ፡ ሰብ
15 እ፡፡ ወቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ እለ፡ ይብሉ፡ በብዔል፡ ዜቡል፡ በመልአኮሙ፡ ለአጋንንት፡
16 ያወፅኦሙ፡ ለአጋንንት፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤ፡ እፎ፡ ይክል፡ ሰይጣን፡ ለሰይጣን፡ አውፅኦ
ቱ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ያሜክርዎ፡ ወይኅሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡፡ ወውእቱሰ፡
17 አእምሮሙ፡ ዘይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ኵሉ፡ መንግሥት፡ እንተ፡ ትትናፈቅ፡ በበይናቲ
18 ሃ፡ ትማስን፡ ወቤትኒ፡ ይወድቅ፡ ዲበ፡ ቤት፡፡ ወእመሰ፡ ሰይጣን፡ ተናፈቀ፡ በበናቲሁ፡ እ
ፎ፡ ትቀውም፡ መንግሥቱ፡፡ ወእስመ፡ ትብሉ፡ በቤዔል፡ ዜቡል፡ በመልአኮሙ፡ ለአጋን
19 ንት፡ ያወፅኦሙ፡ ለአጋንንት፡፡ ወእመሰ፡ አነ፡ በቤዔል፡ ዜቡል፡ አወፅኦሙ፡ ለጋንንት፡
20 ደቂቅክሙ፡ በምንት፡ ያወፅእዎሙ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ እሙንቱ፡ ይዘልፉክሙ፡፡ ወእ
ምሰ፡ አነ፡ በአጽባዕተ፡ እግዚአብሔር፡ አወፅኦሙ፡ ለአጋንንት፡ ዮጊ፡ በጽሐ፡ እንከ
21 ሰ፡ ኀቤክሙ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአመ፡ ይ፡ የዐቅብ፡ ኀያል፡ ዓጸደ፡ ሩሑ
22 ዩ፡ በንዋዩ ፡ ሐቅሉ፡ ደኅን፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡፡ ወእመሰ፡ መጽአ፡ ዘይጸንዕ፡ ሎቱ፡ ወይመው
23 ኦ፡ ወይሰልቦ፡ ንዋዮ፡ ይክል፡ በርበሮ፡ በዘ፡ ቦቱ፡ ይትአመን፡፡ ዘሊሃሎ፡ ምስሌየ፡ ዐ
24 ድውየ፡ ውእቱ፡ ወዘሊይትጋባእ፡ ምስሌየ፡ ይዘርዎ፡፡ ወሶበ፡ ይወፅእ፡ ጋኔን፡ እኩ
ይ፡ እምሰብእ፡ የአውድ፡ በድወ፡ ወይኅሥሥ፡ መካነ፡ ኀበ፡ ያዓርፍ፡ ወእመከመ፡ ሊረ
25 ከበ፡ ይብል፡ እገብእ፡ ቤትየ፡ እምኀበ፡ ወፃእኩ፡፡ ወመጺኦ፡ ይረክቦ፡ እንዘ፡ የሐተ
26 ረገብ፡ አድወ፡ ወኵስቱረ፡፡ ወእምዝ፡ ይሐውር፡ ወያመጽእ፡ ሰብዓተ፡ ቢጾ፡ እለ፡
የአኪይዎ፡ አጋንንተ፡ ወይበውኡ፡ ለዕሌሁ፡ ወይኄድሩ፡ ይብእሶ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ደኃሪ
ቱ ፡ እምቀደሚቱ፡፡

Et si vos mali noscitis bonum donum dare liberis vestris, quantò magis Pater vester cœlestis dabit bonum donum Spiritûs sancti petentibus eum? 13

De eo quem possedit dæmon surdus.

14 Et erat ejiciens dæmonem surdum, & mutum: et egresso dæmone, loquutus est mutus: & admirati sunt populi. 15 Et fuerunt ex illis qui dicebant; Per Beelzebul principem dæmonum ejicit dæmones. Et respondit, & dixit; Quomodo potest Satanas Satanam ejicere? 16 Et fuerunt qui tentabant eum, & quærebant signum apud eum. 17 Et ipse sciebat quid cogitabant, & dicebat iis; Omne regnum quod divisum fuit in seipsum, desolabitur: & domus etiam supra domum, cadet. 18 Et si Satanas divisus sit in seipsum, quomodò stabit regnum ejus? Quia dicitis, Per Beelzebul principem dæmonum ejicit dæmones. 19 Et si ego per Beelzebul ejicio dæmones, filii vestri per quid ejiciunt eos? & propterea ipsi arguent vos. 20 Et si ego per digitum Dei ejicio dæmones, profectò pervenit igitur ad vos regnum Dei. 21 Et quandiu custodit potens atrium suum amictus armis, servat totam substantiam suam. 22 Et si venit fortior eo, & vicerit eum, & exuerit eum armaturâ, potest diripere ei illud in quo confidebat. 23 Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dissipat. 24 Et quum exierit dæmon malus ex homine, circumdat desertum, & quærit locum ubi requiescat: & dum non invenit, dicit; Revertar domum meam unde exivi. 25 Et veniens invenit eam viris vacantem, & scopis mundatam. 26 Et tunc vadit & duxit septem consodales ejus, pejores seipso dæmones, & supergrediuntur eum: & habitantes, pejora reddunt ejus hominis novissima prioribus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 خود را نكاه دارد * رخت او بسلامت بماند * * واكر چنانست كه ازو زورمندتر بيايد * و اورا
23 بشكند وان سلاح راكه بروي † اعتماد كرده باشد * بستاند * انكه مالش را بپراكند * * هر كه
برابر من نباشد * با من برابرست * وهر كه با من جمع نكند پراكنده كنست پراكنده كن

شست پنج مثل جان پليد كه از كسي بدر ايد باز كردد با هفت ديكر

24 * وچون از ادمي جان پليد بدر آيد * بروه * در ولايتهايي † كردد كه در وي اب واباداني نباشد *
تا براي خود † آسايش جويد * چون نيافت * بكويد بخانه خود باز كردم * دران جا كه اول بودم * وازانجا
25 26 بدر آمدم * * چون بيايد * جاي كرم وآراسته بيند * * برود هفت جان ديكر ازو شومتر وبتر
بياورد * در ايند وبدان † جايكه † مقام كيرند * وبشود آخر ان مرد * از اول بتر وشومتر *

suæ custodierit, supellex ejus in pace manet. 22 *Quod si contingat ut fortior eo veniat, et eum frangat, et armaturam illam, in qua confidebat, auferat: Tunc facultates ejus diripiet.* 23 *Quicunque pro me non fuerit, mihi adversatur: et quicunque mecum non colligit, dispergendo dispergit.*

LXV. Parabola spiritûs impuri, qui ex quopiam egressus revertitur cum septem aliis.

24 *Cùm autem ex homine spiritus impurus exierit, abiens per regiones oberrat, in quibus nec aqua nec habitatio est, ut sibi requiem quærat: quum non invenit, dicit; In domum meam revertar, ubi primùm eram, et undè egressus sum.* 25 *Cùm venit, locum calefactum et paratum vidit.* 26 *Abiens itaque septem spiritus alios se deteriores et pejores adducit, qui ingrediuntur, et in eo loco habitant: et fit postremum illius viri primo pejus et miserius.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'. ΜΒ'.

Factum est autem in dicere ipsum hæc, extollens quædam mulier vocem ex turba, Μ' ρλα ε
27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου,
dixit illi; Beatus uterus portans te, & ubera quæ suxisti. Ille autem
28 εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ
dixit; Quinimò beati audientes verbum Dei, & custodientes illud.
εἶπε, (ρ) Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ (σ) φυλάσσοντες αὐτόν.
At turbis congregatis, cœpit dicere; Generatio hæc mala est: signum ΜΑ' ρλβ ε
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη (τ) πονηρά ἐστι· σημεῖον
quærit, & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ prophetæ. Sicut
30 (υ) ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς
enim factus est Jonas signum Ninivitis, ita erit & filius hominis
γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
generationi isti. Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis
31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
hujus, & condemnabit illos: quia venit à terminis terræ audire sapientiam Sa-
ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν (φ) Σο-
lomonis: & ecce plus Salomone hic. Viri Ninivitæ resurgent in
32 λομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον (χ) Σολομῶντος ὧδε. Ἄνδρες (ψ) Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν
judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς
prædicationem Jonæ: & ecce plus Jona hic. Nemo autem lucernam accendens, in ρλγ β
33 τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς

abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientes
(ω) κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
lumen videant. Lucerna corporis est oculus: cùm ergò o- ρλδ ε
τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ (α) ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀ- 34
culus tuus simplex fuerit, & totum corpus tuum lucidum est: si autem sceleratus fuerit,
φθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ,
et iam corpus tuum tenebrosum. Adverte ergò ne lumen quod in te, tenebræ sint.
καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοί, σκότος ἐστίν. 35
Si ergò corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum
Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον (β) τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν 36
totum, ut cùm lucerna fulgore illuminat te. In autem loqui, rogavit ΜΒ'
ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. Ἐν δὲ τῷ (γ) λαλῆσαι, ἠρώτα 37
illum Pharisæus quidam, ut pranderet apud se: ingressus autem recubuit. At
αὐτὸν Φαρισαῖός τις, ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ 38
Pharisæus videns admiratus est, quòd non priùs ablutus esset ante prandium. Ait autem ρλε ε
Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ 39
Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis & catini,
ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος,
mundatis: quod autem intus vestrûm, plenum est rapinâ & iniquitate.
καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν, γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

MS.A. (ρ) Μενοῦν μακάριοι (σ) φυλάσσοντες. Τῶν (τ) γενεὰ πονηρά (υ) ζητεῖ, (φ) Σολομῶντος (χ) Σολομῶνος (ψ) Νινευῖται (ω) κρυπτὴν (α) ὀφθαλμός σου· (β) μέρος τι σκοτινόν, (γ) λαλῆσαι αὐτόν, ἐρώτα αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

Lectio in Festo Deiparæ Mariæ. 39.

Quumque hæc loqueretur, attollit mulier quædam vocem suam è turba, & dixit ei; Beatus uterus qui te portavit, & ubera quæ lactaverunt te. 27 Dixit ei ipse; Beati illi qui audiunt sermonem Dei, & custodiunt eum. 28 Quumque congregarentur cœtus, cœpit dicere; Generatio hæc scelesta signum requirit, & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. 29 Quemadmodum enim fuit Jonas signum Ninivitis, ita erit & Filius hominis generationi huic. 30 Regina Austri surget in judicio cum hominibus generationis istius, eósque reos peraget, quippe quæ venerit ab ulterioribus terræ partibus, ut audiret sapientiam Salomonis: & ecce qui præstantior Salomone, hîc est. 31 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, eámque peragent ream, quippe qui pœnitentiam egerint prædicatione Jonæ: & ecce qui præstantior Jonâ, hîc est. 32 Nemo accendit lucernam, eámque ponit in abdito, aut subter modium; sed super candelabrum, ut ii qui introeunt, videant lumen ejus. 33 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Cùm igitur oculus tuus fuerit simplex, etiam totũ corpus tuum erit lucidum: sin autem fuerit malus, & corpus tuũ erit tenebrosum. 34 Cave igitur ne lumen quod in te est, tenebræ sint. 35 Verùm si totum corpus tuum lucidum fuerit, nec habuerit ullam partem tenebrosam, erit lucidum totum instar lucernæ, quæ suo splendore te illustrat. 36

Feriâ IV. hebdomadis VI. Jejunii. 40.

Dum autem loqueretur, efflagitavit ab eo Pharisæus quidam ut epularetur apud se: & ingressus discubuit. 37 Ille verò Pharisæus quùm vidisset, miratus est, quòd non priùs baptizatus esset ante epulas. 38 Dixit autem ei Jesus; Igitur vos Pharisæi exteriorem calicis paropsidísque partem purgatis; at quod intra vos est, plenũ est rapinâ & scelere. 39

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * چون مسیح این سخنها را تمام کرد * زنی از میان جمع آواز بر آورد و بمسیح می گفت * خنک
ان شکم که ترا بار داشت * وخنک ان پستانها که ازو شیر میخوردی * مسیح بدان زن گفت 28
خنک کسانی که کلمه خدای را بشنوند ونگاه دارند * شست شش ایت خواستن
معترلان از مسیح * وچون جماعت گرد می شدند عیسی آغاز گفتن کرد * که این 29
دوده شوم ناکس * از من آیت می خواهند * وآیت داده نشود مگر آیت یونان پیغمبر *
30 * بران مثال که یونان آیت شد * برای اهل نینوی * فرزند آدمی نیز برای این دوده بشود *
31 * ملکه تیمن یعنی حبشه * در داوری با این دوده بایستد * وایشانرا در گناه اندازد * که
از آخر زمین آمد * تا حکمت سلیمانرا بشنود * واینک اینجا هست کسی * که از سلیمان
32 بزرکترست * مردمان نینوی * در داوری با این دوده بایستند وایشانرا در گناه اندازند * که
ایشان به پند یونان توبه کردند * واینک اینجا کسی هست * که از یونان بزرکترست
شست هفت مثل روشنائی چراغ
33 * نشاید کسی چراغ بر افروزد و اورا پنهان دارد * یا در زیر کاسه * یا تغاری بنهد * الا بر بلندی * یا مناره نهد * تا هر که در اید روشنائی ببیند *

Cùm Christus hos sermones absolvisset, mulier quædam è turba vocem extulit, & Christo dixit; Beatus ille venter, qui te gravidus fuit, & beata illa ubera, ex quibus lac suxisti. 27 *Christus illi mulieri dixit; Beati illi, qui verbum Dei audiunt & servant.* 28

LXVI. Signum petunt Pharisæi à Christo.

Et cum turbæ congregatæ essent, Jesus cœpit dicere; Generatio quidem hæc mala & nequam à me signum petunt, signum autem eis non dabitur, nisi signum Jonæ prophetæ. 29 *Perindè ac Jonas populo Ninive signum fuit, Filius hominis etiam huic generationi erit.* 30 *Regina Austri (i. e. Æthiopiæ) in judicio cum hac generatione stabit, & eos in reatum conjiciet; quòd ab extremo terræ venerit, ut sapientiam Salomonis audiret: & ecce hic est quidam, qui Salomone major est.* 31 *Homines Ninive in judicio stabunt cum hac generatione, & eos in reatum conjicient; quia illi ad monitum Jonæ pœnitentiam egerunt: & ecce hic quidam est, qui Jonâ major est.* 32

LXVII. Parabola luminis lucernæ.

Non convenit ut quispiam lucernam accendat, & eam occultet, aut sub amphora hydriave ponat; sed in alto aut candelabro ponat, ut quicunq; ingreditur lumen videat. 33

Versio VULGATA LATINA.

27 Factum est autem, cùm hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba, di-
28 xit illi; Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti. At ille dixit; Quin-
29 immò beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Turbis autem concur-
rentibus cœpit dicere; Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, &
30 signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Nam sicut fuit Jonas signum
31 Ninivitis: ita erit & Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget in ju-
dicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à finibus ter-
32 ræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hîc. Viri Ninivitæ
surgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitenti-
33 am egerunt ad prædicationem Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hîc. Nemo lucer-
nam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio; sed supra candelabrum, ut
qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus 34
tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, et-
iam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergò ne lumen, quod in te est, tenebræ 35
sint. Si ergò corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem te- 36
nebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cùm lo- 37
queretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut pranderet apud se. Et ingressus re-
cubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quarè non baptizatus es- 38
set ante prandium. Et ait Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi, quod deforis est 39
calicis & catini, mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina, & iniquitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 الفصل الرابع والاربعون * وفيما هو يتكلم بهذا رفعت امراة من الجمع صوتها
28 وقالت له طوبى للبطن الذي حملك والثديين اللذان ارضعاك * فاما هو فقال لها مهلا طوبى
29 لمن يسمع كلام الله ويحفظه * وفيما كان الجمع متكاثرا بدا يقول ان هذا الجيل جيل شرير
30 يطلب اية وليس يعطى اية الا اية يونان النبي * كما كان يونان اية لاهل نينوي كذلك ايضا
31 يكون ابن الانسان لهذا الجيل اية * ملكة التيمن تقوم في الحكم مع رجال هذا الجيل
32 وتدينهم لانها اتت من اقاصي الارض لتسمع حكمة سليمان وههنا افضل من سليمان * رجال
نينوي يقومون في الدين مع هذا الجيل ويحاكمونهم لانهم تابوا بانذار يونان وههنا افضل
33 من يونان * ليس احد يوقد سراجا ويضعه في خفية ولا تحت مكيال بل على المنارة ليبصر
34 الداخلون نوره * سراج جسدك هو عينك فاذا كانت عينك سليمة فجسدك كله نيرا يكون فان كانت
35 36 شريرة فجسدك كله يكون مظلما * احرص الا يكون النور الذي فيك ظلمة * فان كان جميع
جسدك نيرا وليس فيه جزء مظلما فانه يكون كله نيرا كما ان السراج يضيء لك بلمعه *
37 الفصل الخامس والاربعون * وفيما هو يتكلم ساله فريسي ان ياكل عنده فدخل
38 وجلس * فلما راى الفريسي انه لم يغتسل قبل الاكل تعجب * فقال له الرب انتم الان
39 معشر الفريسيين تطهرون خارج الكاس والاناء فاما باطنكم فانه مملو اغتصابا وشرا *

Sectio quadragesima quarta.

Et dum ipse loqueretur hæc, extulit mulier quædam de turba vocem suam, dicens ei; Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ te lactaverunt. 27 *At ipse dixit ei; Imò beatus qui audit sermonem Dei, & custodit illum.* 28 *Et quum turba esset affluens, cœpit dicere; Hæc quidem generatio, generatio est pessima: quærit signum, et non dabitur ei signum, nisi signum Jonæ prophetæ.* 29 *Et sicut fuit Jonas signum Ninivitis, ita etiam erit Filius hominis huic generationi signum.* 30 *Regina Austri surget in judicio cum viris hujus generationis, & condemnabit eos; quia ipsa venit ab extimo terræ ut audiret sapientiam Salomonis: & hic adest excellentior Salomone.* 31 *Viri Ninive surgent in judicio cum hac generatione, & contendent cum eis; quia illi pœnitentiã egerũt ad prædicationẽ Jonæ: & hic adest excellentior quàm Jona.* 32 *Nemo accendit lucernam, & ponit eam in abscondito, neq; sub modio, sed super candelabrum: ut videant introeuntes lumen ejus.* 33 *Lucerna corporis tui est oculus tuus: quum igitur fuerit oculus tuus placidus, corpus tuum totum erit lucidum: at si fuerit iniquus, corpus tuum totum erit tenebrosum.* 34 *Cave ne sit lumen quod in te est, tenebræ.* 35 *Si verò fuerit totum corpus tuum lucidum, & non fuerit in eo pars tenebrosa, profectò erit totũ lucidũ, quemadmodũ lucerna splendet tibi fulgore suo.* 36

Sectio quadragesima quinta.

Et dum ipse loqueretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut comederet apud se. Itaque ingressus est ac sedit. 37 *Quumque vidisset Pharisæus eum non lavisse se ante comestionem, admiratus est.* 38 *Dixit autem illi Dominus; Vos nunc, ô cœtus Pharisæorum, mundatis extrinsecum calicis, & vasis: intrinsecum autem vestrum plenum est violentiâ & scelere.* 39

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

De muliere quæ in medio turbæ exclamavit. Et tunc quum hæc diceret, exclamavit quædam mulier in medio turbæ, & dixit ei; Beatus uterus qui te portavit, & ubera quæ lactaverunt te. 27 Et dixit ei ipse; Beati qui audiunt sermonẽ Dei, & fidem faciunt, & custodiunt; 28

De iis qui quærebant signa.

Et quum concitatus erat populus, cœpit dicere iis; Hæc generatio prava, hoc signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. 29 Et sicut Jonas fuit signum hominibus Ninives, sic erit filius hominis huic generationi. 30 Regina Austri surget cum hac generatione, quando retributio *erit*, & condemnabit eam: quia venit ab extremitatibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis: & ecce major Salomone *est* hîc. 31 Viri Ninives surgẽt, quando retributio *erit*, cum hac generatione, & condemnabunt eam: quia resipuerunt quando prædicabat iis Jonas: & ecce hîc major Jonâ *est*. 32 Et nemo accendit lucernam, ut ponat eam in abscondito, neque sub modio, sed super candelabrum, ut videant splendorem intrantes. 33 Lucerna corporis tui oculus tuus est: & quamdiu oculus tuus lucidus *erit*, tota anima tua lucida erit: & si oculus tuus dolore afflictus fuerit, tota anima tua tenebræ erunt. 34 Cavete igitur lumen vestrum, tenebræ ne sit. 35 Et si tota anima tua lux fuerit non habens aliquid tenebrarum, super te erit totalitas tua, sicut lucerna fulgore illustrans te. 36

De Pharisæo qui invitavit Dominum Jesum ad prandium.

Et quum loqueretur iis hæc, dixit ei quidam Pharisæus quòd prandere eum faceret: & ingressus discubuit. 37 Et videns eum igitur Pharisæus admiratus est, quòd non lotæ essent manus ejus in prandium. 38 Et dixit ei Dominus Jesus, Vos Pharisæi nunc deforis lavatis & purgatis calicem & patinam: & quod intus est, plenum est rapinæ & iniquitatis. 39

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * چراغ تن تو چشم تست * چون تن تو درست است * چشم تو نیز روشن است واکر تن تو
35 رنجور وناتوانست * چشم تو نیز تاریک شود * اکنون پرهیز دار نباید آن روشنائی * که در
36 تن تست تاریک کرده * واکر تن تو روشن باشد * واز تاریکی درو اثری نماند * همه
عضو تو روشنائی دهد * مثال چراغ * وبرای تو بتابد
شست هشت
37 * چون عیسی سخن
مهمانی کردن معترلی مسیح را وسخن بر دست شستن
38 میگفت * معترلی ازو خواست * که پیش او فرود اید * مسیح در امد ونشست * چون معترل
39 اورا دید * که پیشتر از خوردن دست نشست * تعجب شد * عیسی بدو گفت * شما ای
معترلان * کاسه وطبق را از بیرون بشوئید * ودرون شما از چرك وخبث پرست *

Lucerna corporis tui oculus tuus est: cùm corpus tuum sanum sit, oculus etiam tuus lucidus erit; sin autem corpus tuum ægrotum & infirmum sit, oculus etiam tuus tenebrosus erit. 34 *Cave ergò ne illud lumen, quod in corpore tuo est, tenebrosum fiat.* 35 *Sin verò corpus tuum lucidum fuerit, & tenebrarum in eo vestigium non manserit, omne membrum tuum lumen dabit, velut lucerna, & tibi lucebit.* 36

LXVIII. Convivium facit Pharisæus Christo, & sermo fit de manuum lotione.

Cùm Jesus loqueretur, Pharisæus quidam ab eo petiit, ut ad eum descenderet: Christus itaque ingressus est & sedit. 37 *Cùm autem Pharisæus eum videret, quòd antequam ederet manus non lavisset, commotus est.* 38 *Jesus ei dixit; Vos ô Pharisæi, poculum & patinam exteriùs lavatis, intrinsecum autem vestrum sordibus & improbitate plenum est.* 39

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'.

Stulti, nónne *faciens* quòd deforis, *&* quod deintùs fecit? Veruntamen *inexistentia*,
40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
41 date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt. Sed væ vobis Pharisæis,
42 δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ρλς
quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
judicium & charitatem Dei. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (δ) ἔδει ποιῆσαι, (ε) κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Væ vobis Pharisæis, quia diligitis *primam sessionem* in synagogis, & ρλζ
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ β
salutationes in *foris*. Væ vobis *Scribæ & Pharisæi hypocritæ*:
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί ρλη
quia estis ut monumenta *non apparentia*, & homines deambulantes suprà *non*
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
sciunt. Respondens autem quidam Legis*peritorum*, ait illi; Magister, hæc
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα ρλθ
dicens *& nos notas*. Ille *autem* ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί ὅτι φορτίζετε ΜΓ'
homines oneribus *difficiliter portabilibus*, & ipsi uno *digitorum vestrorum* non *at-*
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
tingitis onera. Væ vobis, *quia* ædificatis monumenta Prophetarum: at ρμ
47 ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ
patres vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, *&* consentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
ρμα eorum sepulchra. *Propter hoc* & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos
αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
Prophetas & Apostolos: & ex illis occident, & persequentur: Ut
προφήτας καὶ ἀποστόλους· (η) καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· Ἵνα 50
inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione ista: A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ *perditi* inter altare & ædem: *Etiam* dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
quiretur à generatione hac. Væ vobis Legisperitis, quia
ρμβ ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & *introeuntes*
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (θ) εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuistis.
ἐκωλύσατε.

MS.A. (δ) δεῖ (ε) καὶ κεῖνα μὴ παραφιέναι. (ζ) περιπατοῦντες (η) ἐξ αὐτῶν (θ) εἰσήλθατε.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]

Expertes rationis, nónne qui fecit quod foris est, idem & quod intùs est, fecit? 40 Verùm quod suppetit, date in eleemosynam, & ecce omnia erunt vobis munda. 41 Sed væ vobis Pharisæis, quippe qui decimetis mentham, & rutam, & omne olus; præterîtis autem judicium & charitatem Dei. Hæc autem oporteret ut faceretis, & illa non omitteretis. 42 Væ vobis Pharisæis, quippe qui diligatis primos consessus in synagogis, & salutationem in plateis. 43 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi simulatores, quippe qui sitis instar sepulchrorum quæ non innotescunt, & super ea ambulant homines, nec nôrunt. 44 Respondit autem unus è Scribis, & dixit ei; Doctor quum ista dicis, nos quoque probro afficis. 45 Ipse verò dixit; Væ etiam vobis Scribæ, quippe qui oneretis homines oneribus gravissimis, vos autem ne uno quidem ex digitis vestris attingitis onera illa. 46 Væ vobis, quippe qui exstruatis sepulchra Prophetarum, quos patres vestri interemerunt. 47 Vos igitur testes estis, & acquiescitis operibus patrum vestrorum: ii enim interfecerunt eos, vos autem extruitis sepulchra eorum. 48

Lectio ad oblationem Annuntiationis Zachariæ. 41.

Propterea & Sapientia dixit; Ecce ego mittam ad eos Prophetas & Apostolos, quorum alios persequentur, & *alios* trucidabunt. 49 Ut requiratur sanguis omnium Prophetarum qui effusus est ex quo conditus est mundus, à generatione ista: 50 A sanguine Habel, usque ad sanguinem Zachariæ illius, qui interfectus est inter templum & altare. Sanè dico vobis, Requiretur ab ista generatione. 51 Væ vobis Scribæ, quippe qui sustuleritis claves scientiæ, nec vos introîstis, imò eos qui introibant, prohibuistis. 52

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 41 * اي كم فهمان * نه انك بيرونرا ساخت * درونرا† نيز اوسلخت * * ازانچ بشما داده شد
صدقه † بدرويشان دهيد * پاك شويد * وهر چيزي † براي شما پاك شود *

شست نه   نفرين معترلان وكوهنان

42 * واي بر شما اي معترلان كه نعناع وشبت وسبزيهارا بهن مي ستانيد * وبر داوري
ودوستي خدا مي كدريد * واجبست كه انهارا كنيد * و اينهارا فروكداريد * 43 * واي بر
شما معترلان كه در انجمن صدر† نشستكاه را دوست† داريد * وسلام دربازارها* 44 † واي
بر شما نويسندكان * و معترلان* منافقان * كه مانند كورهاييد * از روي زمين نا پيدا *
45 كه خلق بر ايشان مي كدرند * ونمي دانند* يكي از نويسندكان كفت اي معلم
46 چون اينها را ميكويي مارا دشنام مي دهي* عيسي كفت شمارا نيز مي كويم اي نويسندكان*
واي بر شما كه بر ادمي بارهاء كران مي نهيد * وشما بيك انكشت * ازانكشتان †
47 شما ياري نمي دهيد * ونه آن بارها را سودن * واي بر شما كه كورهاء پيغمبرانرا †
48 عمارت مي كنيد * كه پدران شما ايشانرا كشتند * اكنون شما كواهي

O parum intelligentes, nônne is qui fecit exterius, interius etiam idem fecit? 40 *De eo quod vobis datum est eleemosynam pauperibus date: mundi estote, et omnis res vobis munda erit.* 41

LXIX. Maledictio Pharisæorum & Sacerdotum.

Væ vobis ô Pharisæi, qui menthæ et anethi et olerum omnium decimam partem excipitis, judicium autem et amorem Dei præteritis: num oportet ut illa faciatis, hæc verò negligatis? 42 *Væ vobis Pharisæi, qui in Synagoga præcipuam sedem amatis, et salutationem in foris.* 43 *Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, qui similes estis sepulchris à superficie terræ non conspicuis, super quæ homines transeunt et nesciunt.* 44 *Unus è scribis dixit; O Præceptor, cùm hæc dicis nobis contumeliam ingeris.* 45 *Jesus dixit; Vobis etiam dico, ô Scribæ, væ vobis, quia hominibus onera gravia imponitis, ipsi autem uno digitorum vestrorum opem non fertis, ne onera illa quidem tangendo.* 46 *Væ vobis qui monumenta Prophetarum ædificatis, quos patres vestri occiderunt.* 47 *Nunc vos testimonium* 48

Versio VULGATA LATINA.

40 Stulti, nónne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintùs est, fecit? 41 Veruntamen quod superest, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. 42 Sed væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere. 43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro. 44 Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulantes suprà, nesciunt. 45 Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi; Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. 46 At ille ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. 47 Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. 48 Profectò testificamini quòd consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulchra. 49 Propterea & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apostolos, & ex illis occîdent, & persequentur: 50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est à constitutione mundi, à generatione ista, 51 A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requiretur ab hac generatione. 52 Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi non introîstis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 41 * يا جهال اليس الذي صنع الظاهر هو صنع الباطن * قبل كل شي اعطوا رحمة وكل شي
يطهر لكم * لكن الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تعشرون النعناع والسذاب وكل البقول 42
وترفضون حكم الله ومحبته * قد كان ينبغي ان تفعلوا هذا والاخر لا تتركوهم عنكم *
43 * الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تحبون اوايل المجالس في المجامع والسلم في الاسواق
44 * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرايين لانكم مثل القبور الخفية والناس يمشون
عليها ولا يعلمون * الفصل السادس والاربعون * 45 فاجابه واحد من
الناموسيين قايلا يا معلم اذا قلت هذا فتشتمنا نحن * فقال لهم وانتم ايها الكتبة الويل 46
لكم لانكم تحملون الناس اوساقا ثقالا وانتم لا تدنون منها احدى اصابعكم * الويل لكم 47
لانكم تبنون قبور الانبياء الذين قتلهم اباوكم * فانتم اذن تشهدون وتسرون باعمال 48
ابايكم * لانهم قتلوهم وانتم تبنون قبورهم * ولهذا قالت حكمة الله هانذا ارسل اليهم انبياء 49
ورسلا * فيقتلون منهم ويطردونهم * ليبتغى عن دم جميع الانبياء الذي اريق من اول العالم 50
الى هذا الجيل * من دم هابيل الصديق الى دم زكريا بن براشيا الذي اهلكوه بين المذبح 51
والبيت * نعم اقول لكم انه يطلب من هذا الجيل * الويل لكم يا كتبة لانكم اخذتم 52
مفاتيح المعرفة * فما دخلتم والداخلون منعتموهم *

O stulti, nónne qui fecit extrinsecum, ipse fecit intrinsecum? 40 *Ante omnem rem date misericordiam, & omnis res proinde mundabitur vobis.* 41 *Sed væ vobis, ô Pharisæi, quia decimatis mentham, & rutam, & omnia olera, & relinquitis judicium Dei, & charitatem ipsius. Equidem oportebat ut faceretis hoc, & alia non rejiceretis à vobis.* 42 *Væ vobis, ô Pharisæi, quia diligitis primatus consessuum in synagogis, & salutationem in foris.* 43 *Væ vobis, ô Scribæ & ô Pharisæi ô hypocritæ, quia estis veluti monumenta latentia, & homines ambulant super ea, & nesciunt.* 44

Sectio quadragesima sexta.

Respondit autem ei unus ex Legisperitis, dicens; Magister, cùm dicis hoc, contumeliâ nos afficis. 45 *Ait illis; Et vobis, ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis homines oneribus gravibus, & vos non admovetis ad ea unum digitorum vestrorum.* 46 *Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, quos occiderunt patres vestri.* 47 *Vos ergò testificamini, & oblectamini operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi occiderunt eos, & vos ædificatis sepulchra eorum.* 48 *Propterea dixit sapientia Dei, Ecce ego mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & occident ex illis, & persequentur illos:* 49 *Ut vindicetur sanguis omnium prophetarum, qui effusus est à principio mundi usque ad hanc generationem:* 50 *A sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ filii Barasciæ, quem peremerunt inter altare & ædem. Sanè dico vobis, quòd requiretur ab hac generatione.* 51 *Væ vobis, ô Scribæ, quia accepistis claves cognitionis, & non introîstis, & introeuntes prohibuistis.* 52

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 ኦብደን፡እኮሁ፡ ዘፈጠረ፡አፍአ፡እንተ፡ ውስጥኒ፡ ፈጠረ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ዘይትፈቀድ
41 ሰ፡ሃቡ፡ለምጽዋት፡ ወኵሉ፡ ንጹሐ፡ ይከውነክሙ፡፡=፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪ
42 ሳውያን፡ አለ፡ታበውሑ፡ዓሥራተ፡አዜሁ፡ ለአዛብ፡ ወለኵሉ፡ አሕማላት፡ ወጼናታም፡
ወትትሔወርዎ፡ለጽድቅ፡ ወለፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘ፡ ርቱዕ፡ ትግበሩ፡ ወዘንተኒ፡
43 ኢትኅድጉ፡፡=፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ መድልዋን፡ እስመ፡ ታፈቅሩ፡
44 ነቢረ፡ ፍጽመ፡ በውስተ፡ ምኵራባት፡ ወታአምኆ፡ በመሠየጠት፡፡=፡ አሌ ለክ
ሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ መደልዋን፡ እስመ፡ ከመ፡ መቃብር፡ ዘኢይትዐወቅ፡
45 እንትሙ፡ ዘየንሶሱ፡ ሰብእ፡ ላዕሌሁ፡ ለንትሙ፡ ወኢየአምሮ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ አ
46 ሐዱ፡ ጸሐፊ፡ ሀገር፡ዘንተ፡ ዘትብል፡ ኪያነኒ፡ ትጼእለ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ ለክሙኒ፡
ለጸሐፍት፡ ሀገር፡ አሌ ለክሙ፡ እስመ፡ ታጸውርዎ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ ለሰብእ፡ ወለሊክሙ
47 ሰ፡ ኢትለክፍዎ፡ በአሐቲ፡ አጽባዕትክሙ፡ ለውእቱ፡ ጾር፡፡=፡ አሌ ለክሙ፡ እ
48 ስመ፡ ተሐንጹ፡ መቃብሪሆሙ፡ ለነቢያት፡ ወአበዊክሙ፡ ቀተልዎሙ፡፡=፡ አደሞ
ክሙኑ፡ ምግባሮሙ፡ ለአበዊክሙ፡ ወለሊክሙ፡ ሰማዕቶሙ፡ ዘእሙንቱ፡ ቀተሉ፡ ለን
49 ትሙ፡ መቃብሪሆሙ፡ ተሐንጹ፡፡=፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ይቤ፡ ጥበቢሁ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ እፌኑ፡ ኀቤክሙ፡ ነቢያተ፡ ወሐዋርያተ፡ ወይቀትሉ፡፡ እምኔሆሙ፡ ወ
50 ይሰድዱ፡፡=፡ ከመ፡ ይትበቀልዎሙ፡ በእንተ፡ ደመ፡ ኵሉ፡ ነቢያት፡ዘተክዕወ፡፡=፡
51 እምደመ፡ አቤል፡ እስከ፡ ደመ፡ ዘካርያስ፡ ዘቀተሉ፡ በማእከለ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወ
ምሥዋዕ፡ ዘእምፍጥረተ፡ ዓለም፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ትውልድ፡ እወ፡ እብለክሙ፡
52 ይትኃሠሠዋ፡ ለዛቲ፡ ትውልድ፡፡=፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ሀገር፡ ወፈሪሳውያን፡
እስመ፡ ነሣእክሙ፡ መራኁተ፡ ጽድቅ፡ ወተኀብኡ፡ ወለሊክሙሂ፡ ኢትበውኡ፡
ወእለሂ፡ ይበውኡ፡ ትከለክልዎሙ፡፡=፡

Dementes, nónne qui creavit *quod* foris *est*, quod intus est creavit? 40 Veruntamen quod necessarium est date in eleemosynam, & totum purum erit vobis. 41 Væ vobis Scribis & Pharisæis, qui efficitis decimam partem hyssopi, & omnium olerum, & herbarum: & tanquam cæci præteritis justitiam, & charitatem Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. 42 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia diligitis sedere summo *loco* in synagogis, & salutationem in foris. 43 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia sicut sepulchrum quod non est signatum, vos *estis*, super quod ambulant homines, vos *inquã*, & nesciunt illud. 44 Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne nos injuriâ afficit? 45 Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia oneratis onere gravi homines, & vos ipsi non attingitis uno digitorum vestrorum hoc onus. 46 Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & patres vestri trucidârunt illos. 47 Placueruntne vobis facta patrum vestrorum? & vos ipsi testes eorum, quos ipsi trucidârunt, vos sepulchra eorum ædificatis. 48 Et propterea dixit sapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, & Apostolos, & trucidabunt ex ipsis *quosdam*, & persequentur: 49 Ut retribuatur iis propter sanguinem omnium prophetarum qui effusus fuit, 50 A sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum sanctam, & altare, à creatione mundi usq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perscrutabunt hanc generationem. 51 Væ vobis Scribæ civitatis, & Pharisæi, quia sustulistis clavem justitiæ & abscondistis: & vos ipsi non introitis & introeuntes prohibetis. 52

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

مي دهيد * وبكردار خود پسنديك هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
ابادان مي كنيد * * براي اين حكمت خدا كفت اينك من پيش شما پيغمبران * 49
ورسولان مي فرستم * از ايشان دشمن داريد * وبكشيد * * وخون همه پيغمبران* ازان 50
روزبار كه خداي دنيارا بيافريد* تا امروز خواسته شود † ازين دوده * * از خون هابيل * 51
بي كناه * تا خون زكريا * كه در ميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما بكويم كه
همه † ازين دوده خواسته شود * * واي بر شما نويسندكان كه كليد معرفت † را ستديد * 52
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه درمي رفتند * نكذاشتيد *

datis, & opere eorum vobis complacitum est, quòd illi eos trucidârunt; vos itaque monumenta eorum extruitis. 48 *Propter hoc sapientia Dei dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, & Apostolos mitto, & ex ipsis odio habebitis, & interficietis.* 49 *Et sanguis omnium Prophetarum, deinceps ab eo die quo Deus mundum creavit, usque in hodiernum diem, requiretur ab hac generatione:* 50 *A sanguine Abel insontis usque ad sanguinem Zachariæ, qui inter templum & altare interfectus est, utique verum vobis dico, quòd omnis ab ista generatione requiretur.* 51 *Væ vobis Scribæ, qui clavem scientiæ sustulistis: vos non introîstis, & eos qui introibant non sivistis.* 52

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'.

Stulti, nónne *faciens* quòd deforìs, & quod deintùs fecit? Veruntamen *inexistentia*,
40 41 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, ϗ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt. Sed væ vobis Pharisæis,
42 δότε ἐλεημοσύνην, ϗ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ρλϛ
quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis ε
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, ϗ τὸ πήγανον, ϗ πᾶν λάχανον, ϗ παρέρχεσθε
judicium & charitatem Dei. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
τὴν κρίσιν ϗ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (δ) ἔδει ποιῆσαι, (ε) κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Væ vobis Pharisæis, quia diligitis *primam sessionem* in synagogis, & ρλζ
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ϗ β
salutationes in *foris*. Væ vobis *Scribæ & Pharisæi hypocritæ*: ρλη
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς ϗ Φαρισαῖοι ὑποκριταί· ε
quia estis ut monumenta *non apparentia*, & homines deambulantes suprà *non*
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, ϗ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
sciunt. Respondens autem quidam Legis*peritorum*, ait illi; Magister, hæc ρλθ
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα ε
dicens *&* nos *notas*. Ille *autem* ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis ΜΓ'
46 λέγων ϗ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε
homines oneribus *difficiliter portabilibus*, & ipsi uno *digitorum vestrorum* non at-
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, ϗ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ- ρμ
tingitis onera. Væ vobis, *quia* ædificatis monumenta Prophetarum: at ε
47 ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ

patres vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, *&* consentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, ϗ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
ρμα ε eorum sepulchra. *Propter hoc* & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos
αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο ϗ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
Prophetas & Apostolos: & ex illis occident, & persequentur: Ut
προφήτας ϗ ἀποστόλους· (η) ϗ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, ϗ ἐκδιώξουσιν· Ἵνα 50
inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione ista: A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ *perditi* inter altare & ædem: *Etiam* dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου ϗ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
ρμβ ε quiretur à generatione hac. Væ vobis Legisperitis, quia
ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & *introeuntes*
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (θ) εἰσήλθετε, ϗ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuistis.
ἐκωλύσατε.

MS.A. (δ) δεῖ (ε) καὶ κεῖνα μὴ παραφιέναι. (ζ) περιπατοῦντες (η) ἐξ αὐτῶν (θ) εἰσήλθατε.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ . ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܥܒܕ ܕܠܒܪ ܘܕܠܓܘ ܗܘ ܥܒܕ . * ܒܪܡ ܡܕܡ ܕܐܝܬ
42 ܗܒܘ ܙܕܩܬܐ . ܘܗܐ ܟܠܡ ܕܟܐ ܗܘ ܠܟܘܢ . * ܐܠܐ ܘܝ ܠܟܘܢ ܦܪܝܫܐ . ܕܡܥܣܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܢܢܥܐ ܘܦܝܓܢܐ ܘܟܠ ܝܪܩܐ . ܘܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܕܝܢܐ ܘܥܠ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ .
43 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕ ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܠܡܫܒܩ . * ܘܝ ܠܟܘܢ ܦܪܝܫܐ ܕܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ
44 ܪܝܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ . * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ .
45 ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܐܝܟ ܩܒܪܐ ܕܠܐ ܝܕܝܥܝܢ . ܘܒܢܝܢܫܐ ܡܗܠܟܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ . * ܘܥܢܐ
46 ܚܕ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗ . ܡܠܦܢܐ ܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܬ ܐܦ ܠܢ ܡܨܥܪ ܐܢܬ . * ܗܘ ܕܝܢ
ܐܡܪ . ܐܦ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܝ . ܕܡܛܥܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܘܒܠܐ ܝܩܝܪܐ . ܘܐܢܬܘܢ
47 ܒܚܕܐ ܡܢ ܨܒܥܬܟܘܢ . ܠܐ ܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ ܠܡܘܒܠܐ . * ܘܝ ܠܟܘܢ . ܕܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ
48 ܩܒܪܐ ܕܢܒܝܐ . ܕܐܒܗܝܟܘܢ ܩܛܠܘ ܐܢܘܢ . * ܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܘܫܦܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܒܥܒܕܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ . ܕܗܢܘܢ ܩܛܠܘ ܐܢܘܢ . ܘܐܢܬܘܢ ܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܪܝܗܘܢ .

* ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ * ܡܐ *

49 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܚܟܡܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܡܪܬ . ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܐܢܐ ܠܘܬܗܘܢ ܢܒܝܐ ܘܫܠܝܚܐ . ܡܢܗܘܢ
50 ܢܪܕܦܘܢ ܘܡܢܗܘܢ ܢܩܛܠܘܢ . * ܕܢܬܬܒܥ ܕܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܕܐܬܐܫܕ ܡܢ ܕܐܫܬܬܐܣ ܥܠܡܐ . ܡܢ
51 ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ . * ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܒܝܠ . ܥܕܡܐ ܠܕܡܗ ܕܙܟܪܝܐ . ܗܘ ܕܐܬܩܛܠ ܒܝܬ ܡܕܒܚܐ
52 ܠܗܝܟܠܐ . ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܡܬܬܒܥ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ . * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ .
ܕܫܩܠܬܘܢ ܩܠܝܕܐ ܕܝܕܥܬܐ . ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܠܬܘܢ . ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܐܠܝܢ ܟܠܝܬܘܢ .

40 Expertes rationis, nónne qui fecit quod foris est, idem & quod intùs est, fecit? 41 Verùm quod suppetit, date in eleemosynam, & ecce omnia erunt vobis munda. 42 Sed væ vobis Pharisæis, quippe qui decimetis mentham, & rutam, & omne olus; præterîtis autem judicium & charitatem Dei. Hæc autem oporteret ut faceretis, & illa non omitteretis. 43 Væ vobis Pharisæis, quippe qui diligatis primos consessus in synagogis, & salutationem in plateis. 44 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi simulatores, quippe qui sitis instar sepulchrorum quæ non innotescunt, & super ea ambulant homines, nec nôrunt. 45 Respondit autem unus è Scribis, & dixit ei; Doctor quum ista dicis, nos quoque probro afficis. 46 Ipse verò dixit; Væ etiam vobis Scribæ, quippe qui oneretis homines oneribus gravissimis, vos autem ne uno quidem ex digitis vestris attingitis onera illa. 47 Væ vobis, quippe qui exstruatis sepulchra Prophetarum, quos patres vestri interemerunt. 48 Vos igitur testes estis, & acquiescitis operibus patrum vestrorum: ii enim interfecerunt eos, vos autem extruitis sepulchra eorum.

Lectio ad oblationem Annuntiationis Zachariæ. 41.

49 Propterea & Sapientia dixit; Ecce ego mittam ad eos Prophetas & Apostolos, quorum alios persequentur, & *alios* trucidabunt. 50 Ut requiratur sanguis omnium Prophetarum qui effusus est ex quo conditus est mundus, à generatione ista: 51 A sanguine Habel, usque ad sanguinem Zachariæ illius, qui interfectus est inter templum & altare. Sanè dico vobis, Requiretur ab ista generatione. 52 Væ vobis Scribæ, quippe qui sustuleritis claves scientiæ, nec vos introîstis, imò eos qui introibant, prohibuistis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * اي كم فهمان * نه انك بيرونرا ساخت * درونرا † نيز اوساخت * * ازانچ بشما داده شد
صدقه † بدرويشان دهيد * پاك شويد * وهر چيزي † براي شما پاك شود *

شست نه   نفرين معتزلان وكوهنان

42 * واي بر شما اي معتزلان كه نعناع وشبت وسبزيهارا بهره مي ستانيد * وبر داوري
43 ودوستي خدا مي كذريد * واجبست كه انهارا كنيد * وايهارا فرو كذاريد * * واي بر
44 شما معتزلان كه در انجمن صدر † نشستكاه را دوست † داريد * وسلام در بازارها * واي †
بر شما نويسندكان * ومعتزلان منافقان * كه مانند كورهاييد * از روي زمين نا پيدا *
45 كه خلق بر ايشان مي كذرند * ونمي دانند * يكي از نويسندكان كفت اي معلم
46 چون اينها را ميكويي مارا دشنام مي دهي * عيسي كفت شمارا نيز مي كويم اي نويسندكان *
واي بر شما كه بر ادمي بارهاء كران مي نهيد * وشما بيك انكشت * از انكشتان †
47 شما ياري نمي دهيد * ونه آن بارها را سودن * واي بر شما كه كورهاء پيغمبرانرا †
48 عمارت مي كنيد * كه پدران شما ايشانرا كشتند * * اكنون شما كواهي

40 *O parum intelligentes, nónne is qui fecit exterius, interius etiam idem fecit?* 41 *De eo quod vobis datum est eleemosynam pauperibus date: mundi estote, et omnis res vobis munda erit.*

LXIX. Maledictio Pharisæorum & Sacerdotum.

42 *Væ vobis ô Pharisæi, qui menthæ et anethi et olerum* omnium *decimam partem excipitis, judicium autem et amorem Dei præteritis:* num *oportet ut illa faciatis, hæc verò negligatis?* 43 *Væ vobis Pharisæi, qui in Synagoga præcipuam sedem amatis, et salutationem in foris.* 44 *Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, qui similes estis sepulchris à superficie terræ non conspicuis, super quæ homines transeunt et nesciunt.* 45 *Unus è scribis dixit; O Præceptor, cùm hæc dicis nobis contumeliam ingeris.* 46 *Jesus dixit; Vobis etiam dico, ô Scribæ, væ vobis, quia hominibus onera gravia imponitis, ipsi autem uno digitorum vestrorum opem non fertis, ne onera illa quidem tangendo.* 47 *Væ vobis qui monumenta Prophetarum ædificatis, quos patres vestri occiderunt.* 48 *Nunc vos testimonium*

Versio VULGATA LATINA.

40 Stulti, nónne qui fecit quod deforìs est, etiam id quod deintùs est, fecit? 41 Veruntamen quod superest, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. 42 Sed væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præterîtis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere. 43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro. 44 Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulantes suprà, nesciunt. 45 Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi; Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. 46 At ille ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. 47 Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. 48 Profectò testificamini quòd consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulchra. 49 Propterea & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apostolos, & ex illis occîdent, & persequentur: 50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est à constitutione mundi, à generatione ista, 51 A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requiretur ab hac generatione. 52 Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * يا جهال أليس الذي صنع الظاهر هو صنع الباطن * قبل كل شي اعطوا رحمة وكل شي
42 يتطهر لكم * لكن الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تعشرون النعناع والسذاب وكل البقول
وترفضون حكم الله ومحبته * قد كان ينبغي ان تفعلوا هذا والاخر لا تتركوهم عنكم *
43 * الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تحبون اوايل المجالس في المجامع والسلم في الاسواق *
44 * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرائين لانكم مثل القبور الخفية والناس يمشون
عليها ولا يعلمون * الفصل السادس والاربعون * فاجابه واحد من 45
46 الناموسيين قايلا يا معلم اذا قلت هذا فتشتمنا نحن * فقال لهم وانتم ايها الكتبة الويل
47 لكم لانكم تحملون الناس اوساقا ثقالا وانتم لا تدنون منها احدى اصابعكم * الويل لكم
48 لانكم تبنون قبور الانبياء الذين قتلهم اباوكم * فانتم اذن تشهدون وتسرون باعمال
49 ابايكم * لانهم قتلوهم وانتم تبنون قبورهم * ولهذا قالت حكمة الله هاانذا ارسل اليهم انبياء
50 ورسلا * فيقتلون منهم ويطردونهم * لينتقم عن دم جميع الانبياء الذي اريق من اول العالم
51 الى هذا الجيل * من دم هابيل الصديق الى دم زكريا بن براشيا الذي اهلكوه بين المذبح
52 والبيت * نعم اقول لكم انه يطلب من هذا الجيل * الويل لكم يا كتبة لانكم اخذتم
مفاتيح المعرفة * فما دخلتم والداخلون منعتموهم *

40 *O stulti, nónne qui fecit extrinsecum, ipse fecit intrinsecum?* 41 *Ante omnem rem date misericordiam, & omnis res proinde mundabitur vobis.* 42 *Sed væ vobis, ô Pharisæi, quia decimatis mentham, & rutam, & omnia olera, & rejicitis judicium Dei, & charitatem ipsius. Equidem oportebat ut faceretis hoc, & alia non rejiceretis à vobis.* 43 *Væ vobis, ô Pharisæi, quia diligitis primatus consessuum in synagogis, & salutationem in foris.* 44 *Væ vobis, ô Scribæ & ô Pharisæi ô hypocritæ, quia estis veluti monumenta latentia, & homines ambulant super ea, & nesciunt.*

Sectio quadragesima sexta.

45 *Respondit autem ei unus ex Legisperitis, dicens; Magister, cùm dicis hoc, contumeliâ nos afficis.* 46 *Ait illis; Et vobis, ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis homines oneribus gravibus, & vos non admovetis ad ea unum digitorum vestrorum.* 47 *Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, quos occiderunt patres vestri.* 48 *Vos ergò testificamini, & oblectamini operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi occiderunt eos, & vos ædificatis sepulchra eorum.* 49 *Propterea dixit sapientia Dei, Ecce ego mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & occident ex illis, & persequentur illos:* 50 *Ut vindicetur sanguis omnium prophetarum, qui effusus est à principio mundi usque ad hanc generationem:* 51 *A sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ filii Barasciæ, quem peremerunt inter altare & ædem. Sanè dico vobis, quòd requiretur ab hac generatione.* 52 *Væ vobis, ô Scribæ, quia accepistis claves cognitionis, & non introistis, & introëuntes prohibuistis.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 አብደን፡ አኮሁ፡ ዘፈጠረ፡ አፍአ፡ እንተ፡ ውስጥኒ፡ ፈጠረ፡፡ ወባሕቱ፡ ዘይትፈቀድ
41 ሰ፡ ሃቡ፡ ለምጽዋት፡ ወኵሉ፡ ንጹሐ፡ ይከውነክሙ፡፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረ
42 ሰዊያን፡ እለ፡ ታበውኡ፡ ዓሥራተ፡ እደሁ፡ ለአዛብ፡ ወለኵሉ፡ አሕማላት፡ ወጼናታም፡
ወትትዔወርዎ፡ ለጽድቅ፡ ወለፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘኒ፡ ርቱዕ፡ ትግበሩ፡ ወዘንተኒ፡
43 ኢትኅድጉ፡፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሰዊያን፡ መድልዋን፡ እስመ፡ ታፈቅሩ፡
44 ነቢረ፡ ፍጽመ፡ በውስተ፡ ሰዐጸደት፡ ወታአምኆ፡ በመሠያጠት፡፡ አሌ ለክ
ሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሰዊያን፡ መደልዋን፡ እስመ፡ ከመ፡ መቃብር፡ ዘኢይትዓወቅ፡
45 አንትሙ፡ ዘያንሶሱ፡ ሰብእ፡ ላዕሌሁ፡ እንትሙ፡ ወኢያአምሮ፡፡ ወይቤሎ፡ አ
46 ሐዱ፡ ጸሐፌ፡ ሃገር፡ ዘንተ፡ ዘትብል፡ ኢያንኑ፡ ትፄእለ፡፡ ወይቤሎ፡ ለክሙሂ፡
ለጸሐፍት፡ ሃገር፡ አሌ ለክሙ፡ እስመ፡ ታጸውርዎ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ ለሰብእ፡ ወለሊክሙ፡
47 ሰ፡ ኢትለክፍዎ፡ በአሐቲ፡ አጽባዕትክሙ፡ ለውእቱ፡ ጾር፡፡ አሌ ለክሙ፡ እ
48 ስመ፡ ተሐንጹ፡ መቃብሪሆሙ፡ ለነቢያት፡ ወአበዊክሙ፡ ቀተልዎሙ፡፡ አደሞ
ክሙኑ፡ መግባሮሙ፡ ለአበዊክሙ፡ ወለሊክሙ፡ ሰማዕቶሙ፡ ዘእሙንቱ፡ ቀተሉ፡ ለን
49 ትሙ፡ መቃብሪሆሙ፡ ተሐንጹ፡፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ይቤ፡ ጥበቢሁ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ እፌኑ፡ ኀቤክሙ፡ ነቢያተ፡ ወሐዋርያተ፡ ወይቀትሉ፡፡ እምኔሆሙ፡ ወ
50 ይሰድዱ፡፡ ከመ፡ ይትበቀልዎሙ፡ በእንተ፡ ደመ፡ ኵሉ፡ ነቢያት፡ ዘተክዕወ፡፡
51 እምደመ፡ አቤል፡ እስከ፡ ደመ፡ ዘካርያስ፡ ዘቀተሉ፡ በማእከለ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወ
ምሥዋዕ፡ ዘእምፍጥረተ፡ ዓለም፡ እምዘቲ፡ ትውልድ፡ እወ፡ እብለክሙ፡
52 ይትኃሠሠዋ፡ ለዛቲ፡ ትውልድ፡፡ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍተ፡ ሀገር፡ ወፈረሰዊያን፡
እስመ፡ ነሣእክሙ፡ መራኁተ፡ ጽድቅ፡ ወተኀብኡ፡ ወለሊክሙሂ፡ ኢትበውኡ፡
ወእለሂ፡ ይበውኡ፡ ትከልእዎሙ፡፡

40 Dementes, nónne qui creavit *quod* foris *est*, quod intus est creavit? 41 Veruntamen quod necessarium est date in eleemosynam, & totum purum erit vobis. 42 Væ vobis Scribis & Pharisæis, qui effertis decimam partem hyssopi, & omnium olerum, & herbarum: & tanquam cæci præterîtis justitiam, & charitatem Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. 43 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia diligitis sedere summo *loco* in synagogis, & salutationem in foris. 44 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia sicut sepulchrum quod non est signatum, vos *estis*, super quod ambulant homines, vos *inquã*, & nesciunt illud. 45 Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne nos injuriâ afficit? 46 Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia oneratis onere gravi homines, & vos ipsi non attingitis uno digitorum vestrorum hoc onus. 47 Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & patres vestri trucidârunt illos. 48 Placuerúntne vobis facta patrum vestrorum? & vos ipsi testes eorum, quos ipsi trucidârunt, vos sepulchra eorum ædificatis. 49 Et propterea dixit sapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, & Apostoles, & trucidabunt ex ipsis *quosdam*, & persequentur: 50 Ut retribuatur iis propter sanguinem omnium prophetarum qui effusus fuit, 51 A sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum sanctam, & altare, à creatione mundi usq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perscrutabunt hanc generationem. 52 Væ vobis Scribæ civitatis, & Pharisæi, quia sustulistis clavem justitiæ & abscondistis: & vos ipsi non introitis & introëuntes prohibetis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

مي دهيد * وبكردار خود پسنديك هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
ابادان مي كنيد * * براي اين حكمت خدا كفت اينك من پيش شما پيغمبران * 49
ورسولان مي فرستم * ازايشان دشمن داريد * وبكشيد * * وخون همه پيغمبران * ازان 50
روز باز كه خداي دنيارا بيافريد * تا امروز خواسته شود † ازين دوده * * از خون هابيل * 51
بي كناه * تا خون زكريا * كه درميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما بكويم كه
همه † ازين دوده خواسته شود * * واي بر شما نويسندكان كه كليد معرفت † را ستديد * 52
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه درمي رفتند * نكذاشتيد *

datis, & opere eorum vobis complacitum est, quòd illi eos trucidârunt; vos itaque monumenta eorum extruitis. 49 *Propter hoc sapientia Dei dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, & Apostolos mitto, & ex ipsis odio habebitis, & interficietis.* 50 *Et sanguis omnium Prophetarum, deinceps ab eo die quo Deus mundum creavit, usque in hodiernum diem, requiretur ab hac generatione:* 51 *A sanguine Abel insontis usque ad sanguinem Zachariæ, qui inter templum & altare interfectus est, utique verum vobis dico, quòd omnis ab ista generatione requiretur.* 52 *Væ vobis Scribæ, qui clavem scientiæ sustulistis: vos non introistis, & eos qui introibant non sivistis.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΔʹ.

Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ & Pharisæi gra-
53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξατο οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δει- ρμγ ι
viter insistere, & obruere ipsum de multis: Insidiantes ei,
54 νῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· Ἐνεδρεύοντες αὐτόν,
& quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.
(ι) καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα (κ) κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβʹ.

In quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut conculcare alii alios, cœpit ΜΔʹ
1 ΕΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο
dicere ad discipulos suos primùm; Attendite vobisipsis à fermento Phari- ρμδ β ρμϛ β
λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι-
sæorum, quod est hypocrisis. Nihil autem coopertum est, quod non revele-
2 σαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- ρμε ε
tur: & absconditū, quod non sciatur. Propter quæ quæ in tenebris dixistis, in
3 σεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ
lumine audientur: & quod ad aurē locuti estis in cubiculis, prædicabitur supra
φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν
domos. Dico autē vobis amicis meis; Ne timeatis ab occidentibus
4 δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν (α) ἀποκτεινόντων τὸ
corpus, & post hæc non habentibus abundantius quid facere. Ostendam autē vobis,
5 σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων (β) περισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν,

quem timeatis. Timete illum post occidere, potestatē habentem injicere in ge-
τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, (γ) ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέ-
hennam: ita dico vobis; Hunc timete. Nónne quinque passeres veneunt assariis
εενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων 6
duobus? & unus ex illis non est in oblivione coram Deo. Sed & capilli
δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες 7
capitis vestri omnes numerati sunt. Ne ergò timete: multis passeribus præstatis.
τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
Dico autem vobis; Omnis quicunque confessus fuerit in me coram hominibus, &
Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν (δ) ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ 8
filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei. At ne-
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνη- 9
gans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et
σάμενός με (ε) ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Καὶ 10
omnis qui dicit verbū in filium hominis, remittetur illi: at in sanctū Spi-
ρμζ β πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦ-
ritum blasphemanti, non remittetur. Cùm autem adduxerint vos in syn-
ρμη β μα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσεται. Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συν- 11
agogas & principatus, & potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis,
αγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε,
aut quid dicatis. Nam sanct⁹ Spiritus docebit vos in ipsa hora, quæ oporteat dicere.
ἢ τί εἴπητε. Τὸ γὰρ ἅγιον Πνεῦμα (ζ) διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν. 12

MS. A. (ι) ζητοῦντες (κ) κατηγορήσωσιν Κεφ. ιβʹ. MS. A. (α) ἀποκτεννόντων (β) περισσόν τι (γ) ἔχοντα ἐξουσίαν (δ) ὁμολογήσει (ε) ἔμπροσθεν (ζ) διδάξῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

53 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܫܪܝܘ ܦܪܝܫܐ ܡܬܥܩܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܡܬܚܡܬܝܢ 53
54 ܗܘܘ ܘܡܣܬܩܒܠܝܢ ܠܡܠܘܗܝ. * ܘܟܡܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ ܒܥܝܢ ܕܢܨܘܕܘܢ ܡܕܡ ܡܢ 54
ܦܘܡܗ. ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܡܐܟܠ ܩܪܨܘܗܝ. * ܩܪܝܢܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܡܒ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ * ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܘܬܐ ܕܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܢܕܘܫܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. 1
ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܘܩܕܡ ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ
2 ܕܐܝܬܘܗܝ ܢܣܒ ܒܐܦܐ. * ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. * ܟܠ 2
3 ܡܕܡ ܕܒܚܫܘܟܐ ܐܡܪܬܘܢ. ܒܢܘܗܪܐ ܢܫܬܡܥ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܐ ܒܬܘܢܐ ܠܚܫܬܘܢ. ܥܠ ܐܓܪܐ 3
4 ܢܬܟܪܙ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܪܚܡܝ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܘܒܬܪܟܢ 4
5 ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܢܥܒܕܘܢ. * ܐܚܘܝܟܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܢ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ 5
ܗܘ ܕܒܬܪ ܕܩܛܠ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܪܡܐ ܒܓܗܢܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܗܢܐ
6 ܕܚܠܘ. * ܠܐ ܚܡܫ ܨܦܪܝܢ ܡܙܕܒܢܢ ܒܬܪܝܢ ܐܣܪܝܢ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܛܥܝܐ ܩܕܡ 6
7 ܐܠܗܐ. * ܡܢܘܬܐ ܕܝܢ ܐܦ ܣܥܪܐ ܕܪܫܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢܝܢ ܐܢܝܢ. ܠܐ ܗܟܝܠ 7
8 ܬܕܚܠܘܢ. ܕܡܢ ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܝܬܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܟܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ 8
9 ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܘܕܐ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܡܢ ܕܟܦܪ ܒܝ ܕܝܢ 9
10 ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܟܦܘܪ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ 10
11 ܕܐܢܫܐ. ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܓܕܦ. ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. * ܡܐ 11
ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܩܕܡ ܪܫܢܐ ܘܫܘܠܛܢܐ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܬܦܩܘܢ
12 ܪܘܚܐ ܐܘ ܡܢܐ ܬܐܡܪܘܢ. * ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܕܩܘܕܫܐ ܢܠܦܟܘܢ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܡܕܡ ܕܘܳܠܐ ܠܡܐܡܪ. 12

Quumque hæc eis dixisset, cœperunt Pharisæi id ægrè ferre, & corripiebantur furore, & arguebant sermones ejus. 53 Dolumque ei nectebant in multis, dum quærerent carpere quidpiā ex ore ipsius, ut possent eum deferre. 54

Lectio in commemorationem Martyrum. 42.

CAP. XII.

Quum autem congregatæ essent myriades cœtuum plurimorum, adeò ut alii alios conculcarent, cœpit Jesus dicere discipulis suis; Inprimis cavete vobisipsis à fermento Pharisæorum, quod est simulatio. 1 Nihil enim opertum est, quod non reveletur; neque occultum, quod non innotescat. 2 Quoniam quæcunque in tenebris dixistis, in luce audientur; & quod in penetralibus in aures susurrástis, supra tecta prædicabitur. 3 Dico autem vobis amicis meis, Ne timueritis ab iis qui interficiunt corpus, & posteà nil possunt amplius facere. 4 Ostendam autem vobis quem timeatis, eum qui postquam interfecerit, potens est ut conjiciat in gehennam: etiam dico vobis, Hunc timete. 5 Nónne quinque passeres veneunt duobus obolis? & unus ex eis non datur oblivioni coram Deo. 6 Quinimò omnes pili comæ capitis vestri numerati sunt: ne igitur timueritis, nam multitudine passerū præstantiores estis. 7 Dico autem vobis, Quicunque confessus me fuerit coram hominibus, etiam Filius hominis confitebitur eum coram angelis Dei. 8 Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabitur ipse coram angelis Dei. 9 Et quisquis proferet sermonem adversùs Filium hominis, remittetur ei: qui verò adversùs Spiritum Sanctitatis blasphemaverit, non remittetur ei. 10 Quum autem stiterint vos in synagogis coram principibus & præsidibus, ne soliciti sitis quomodo prometis spiritum, (*defensione utemini*) aut quid dicetis. 11 Spiritus enim sanctitatis docebit vos illâ horâ, quæ vos oporteat dicere. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * چون این همه بدیشان کفت * دانشمندان * ومعتزلانرا ناخوش † آمد * وهر چه دیکر می کفت بخشم 53
54 وکین می شنیدند * ومی پوشانیدند * و بسیار چیزی * بسکالیدن ازو می کشیدند * مکر ازدهن 54
وي نکتهٔ بشنوند وبدان اورا بکیرند * هفتاد پرهیز داشتن از خمیر معتزلان
1 * وچون جماعت بی حساب وبی شمار † انبوه خلایق کرد شدند * چنانك یکدیکررا بزیر پای می 1
کوفتند ومی سائیدند * عیسی اغاز کرد وبشاکردان خود می کفت * هرچه زودتر نفس خودرا
2 ازخمیر مایهٔ معتزلان † پرهیز دارید * برای انك ایشان منافقانند * اکنون نیست چیزی پوشیده 2
3 الا کشاده کردد * ونه پنهان الا دانسته شود * وهرچه درتاریکی کفتید بروشنایی † شنوده شود هرچه 3
4 درخلوت کوش داشتید * بربامها منادی † زده شود * اکنون بشما می کویم دوستان † منید 4
5 مترسید ازایشان که تن را بکشند * وبعد ازان چارهٔ دیکر ندانند کردن * اکنون بشما بنمایم 5
که ازکه ترسید * ازانك تن شمارا بکشد * ومسلطست که جان شما را در دوزخ † اندازد * آری بشما می
کویم * ازو ترسید هفتاد یك مثل نمودن مردم را به پنجشکان
6 * نه پنج پنجشك بدو جو فروخته شود * ویکی از ایشان پیش خدا کم نشود * 6

Cùm hæc omnia illis diceret, sapientibus & Pharisæis displicuit, & quicquid præterea dixit, cum ira et indignatione audiebant, & occultabant. 53 *Et multas res infenso animo ab eo extrahebant, quo forsan dictum aliquid ex ore ejus audirent, & eo illum caperent.* 54

LXX. Cavendum à fermento Pharisæorum.

CAP. XII.

Cúmq; turbæ absq; modo & numero consertæ mortalium congregatæ essent, adeò ut alii alios sub pedibus conculcarent & contererent, Jesus exorsus est & discipulis suis dixit; Ante omnia vobismet à fermento Pharisæorum cavete, eò quòd ipsi hypocritæ sint. 1 *Jam non est quicquam opertum quin patefaciendum sit, neque secretum quin sit cognoscendum.* 2 *Quicquid enim in tenebris dixistis, in luce audietur: & quicquid in conclavi in aurem accepistis, in tectis prædicabitur.* 3 *Dico autem vobis qui amici mei estis; Ne timeatis ab eis qui corpus occidunt: postea verò rationem ulteriorem agendi nesciunt.* 4 *Nunc vobis ostendam à quo timeatis: ab eo qui postquam corp^o vestrum occiderit, potens est etiam ut animā vestrā in infernū conjiciat: equidem vobis dico, ab eo timete.* 5

LXXI. Comparatio hominum cum passeribus.

Nonne quinque passeres duobus granis hordeaceis venduntur, & unus ex iis coram Deo non peribit. 6

Versio VULGATA LATINA.

53 Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi & Legisperiti graviter insiste-
54 re, & os ejus opprimere de multis, Insidiantes ei, & quærentes aliquid capere
de ore ejus, ut accusarent eum.

CAP. XII.

1 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicèm conculcarent, cœpit
dicere ad discipulos suos; Attendite à fermento Pharisæorum, quod est hypocri-
2 sis. Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non
3 sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in au-
4 rem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis me-
is; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius
5 quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquàm
occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, Hunc timete.
Nónne quinque passeres væneunt dipondio, & unus ex illis non est in oblivione 6
coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergò time- 7
re: multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis; Omnis quicunque 8
confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram
Angelis Dei: Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram An- 9
gelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei au- 10
tem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Cùm autem indu- 11
cent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite soliciti esse qualiter
aut quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa 12
hora, quid oporteat vos dicere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

53 * فلما قال هذا قدام الشعب بدا الكتبة والفريسيون يتعلقون عليه بالردي * ويكلمونه في 53
54 امور كثيرين * بمكر ويصطادونه بكلمة من فيه ليعرفوه * فلما اجتمع ربوات جموع حتى 54
1 داس بعضهم بعضا * بدا يسوع يقول لتلاميذه اولا تحرروا لنفوسكم من خمير الفريسيين 1
2 الذي هو الرياء * لانه ليس خفي لا يظهر ولا مكتوم لا يعلم * الذي تقولونه في الظلام 2
3 سيسمع في النور * والذي تساررتم به في المخادع سينادي به على السطوح * اقول لكم يا 3 4
5 احبائي لا تخافوا ممن يقتل الجسد وبعد ذلك ليس لهم ان يفعلوا اكثر * انا اعلمكم 5
ممن تخافون * خافوا ممن اذا قتل له سلطان ان يلقي في جهنم * نعم اقول لكم خافوا
6 هذا * اليس خمسة عصافير يباعون بفلسين * وواحد منها لا ينسى قدام الله * لكن 6 7
7 جميع شعور رووسكم محصاة * فلا تخافوا فانكم افضل من عصافير كثيرين * اقول 8
8 لكم ان كل من اعترف بي قدام الناس فابن الانسان يعترف به ايضا قدام ملائكة الله *
9 * ومن انكرني قدام الناس انكره ايضا قدام ملائكة الله * وكل من يقول كلمة في 9 10
10 ابن الانسان يغفر له * ومن يجدف على روح القدس لا يغفر له * اذا قدمتم الي المجامع 11
11 والروساء والسلاطين فلا تهتموا بما تقولون ولا بما تجيبون * فان روح القدس يعلمكم 12
12 في تلك الساعة ما ينبغي ان تقولوه *

Cùm autem dixisset hoc coram populo, cœperunt Scribæ & Pharisæi aggredi eum cum nequitia, & alloqui illum de rebus multis 53 *Cum dolo, & captare illum in verbo ex ore ipsius, ut accusarent illum.* 54

CAP. XII.

Cum autem congregatæ essent myriades turbarum, ita ut conculcarent alii alios, cœpit Jesus dicere discipulis suis, Inprimis cavete vobismetipsis à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis. 1 *Quoniam non est absconditum quod non manifestetur, neque opertum quod non sciatur.* 2 *Quod dicitis in tenebris, audietur in lumine: & quicquid secretò tractaveritis in penetralibus, prædicabitur super tecta.* 3 *Dico vobis, ô amici mei, Ne timeatis eos qui occidunt corpus, & postea non est ipsorum ut faciant amplius.* 4 *Ego docebo vos quem timeatis: Timete eum qui cùm occiderit, habet potestatem injiciendi in gehennam: Equidem dico vobis, Timete hunc.* 5 *Nónne quinque aviculæ veneunt dipondio? et una ex illis non est in oblivione coram Deo?* 6 *Imò verò omnes capilli capitum vestrorum numerati sunt. Ne ergò timeatis, quia præstantiores estis aviculis multis.* 7 *Dico vobis, quòd quicunque confessus fuerit me coram hominibus, filius hominis confitebitur illum etiam coram Angelis Dei.* 8 *Et qui negaverit me coram hominibus, negabo eum etiam coram Angelis Dei.* 9 *Et quicunque dixerit verbum in filium hominis, remittetur illi: at qui blasphemaverit in Spiritum sanctum, non remittetur ei.* 10 *Cùm oblati fueritis synagogis & principibus & potestatibus, ne soliciti sitis de eo quod dicturi, neque de eo quod responsuri sitis:* 11 *Nam Spiritus sanctus docebit vos in illa hora quid expediat vos dicere.* 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

53 ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ ዘንተ፡ በቅድመ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ አኀዙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ያው
54 ነዝዝዎ፡ ወይትቄየምዎ። ወይፀንሕዎ፡ ወያስሕትዎ፡ በቃለ፡ አፉሁ።
1 ፲ወ ወተጋብኡ፡ ኀቤሁ፡ አሕዛብ፡ ብዙኃ፡ እስከ፡ ገተካየዱ፡ በበይናቲሆሙ።
በእንተ፡ ብሕለሙ፡ ለፈሪሳውያን።
ወአኀዘ፡ ይበሎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ቅድመ፡ ተዓቀቡ፡ እምነ፡ ብሕለሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ወእ
2 ምአድልዎ። ወአልቦ፡ ክዱን፡ ዘኢይትከሠት፡ ወአልቦ፡ ኅቡእ፡ ዘኢያስተርኢ።
3 ወዘተናገረ፡ በጽልመት፡ ይትናገርዎ፡ በብርሃን፡ ወዘኒ፡ ተልሕዋሰሱ፡ በእዝን፡ ይሰብክዎ፡
4 በአጽራሕ፡ ወበአንሕስት። እብለክሙ፡ ለክሙ፡ ለአዕርክትየ፡ ኢትፍርህዎሙ፡ ለእ
5 ለ፡ ይቀትሉክሙ፡ ነፍሳቲክሙ፡ ወእምዝ፡ አልቦ፡ ፈድፋደ፡ ዘይክሉ፡ ገቢረ። ወአርእየ
ክሙ፡ ዘትፈርህዎ፡ ፍርህዎ፡ ለዘ፡ እምድኅረ፡ ቀተለ፡ ብውሕ፡ ሎቱ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ገሃነ
6 ም፡ እወ፡ እብለክሙ፡ ኪያሁ፡ ፍርህዎ። ኢኀሙስ፡ አዕዋፍ፡ ይሠይጡ፡ በክል
ሌቲ፡ ጸሪቀ፡ አሰርዮን፡ ወኢአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ኢትትረሳዕ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር።
7 ወለክሙሰ፡ ሠዕርተ፡ ርእስክሙኒ፡ ኵሉ፡ ኍሉቍ፡ ውእቱ፡ ኢትፍርሁ፡ እንከ፡ እስመ፡ እ
8 ምብዙኃ፡ አዕዋፍ፡ ትኄይሱ፡ አንትሙ። እብለክሙ፡ ኵሉ፡ ዘይአምን፡ ብየ፡
በቅድመ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ አአምኖ፡ አነኒ፡ በቅድመ፡ መላእክተ፡ እግዚአብሔ
9 ር። ወዘሰ፡ ክሕደኒ፡ በቅድመ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ እክሕዶ፡ አነኒ፡ በቅድመ፡ መ
10 ላእክተ፡ እግዚአብሔር። ወኵሉ፡ ዘነበበ፡ ቃለ፡ ፅርፈት፡ ላዕለ፡ ወልደ፡ እጓለ፡
እመ፡ ሕያው፡ ይትኃደግ፡ ሎቱ፡ ወዘሰ፡ ፀረፈ፡ ላዕለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኢይትኃደግ፡ ሎቱ፡
11 ኢበዝ፡ ዓለም፡ ወኢበዘ፡ ይመጽእ። ወሶበ፡ ይወስዱክሙ፡ ለአዕዋደት፡ ወኀበ፡
መላእክት፡ ወነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ኢትትሐለዩ፡ ዘከመ፡ ትብሉ፡ ወዘከመ፡ ትትናገሩ።
12 እስመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡ ዘይነብብ፡ በላዕሌክሙ፡ ሶቤሃ።

Et quum diceret hæc coram toto populo, cœperunt Scribæ et Pharisæi exprobrare eum, & insurgere in eum, 53 Et insidiari ei, & falsitatis eum arguere in sermone oris sui. 54

CAP. XII.

Et congregati sunt ad eum populi multi adeò ut se invicèm conculcarent. 1

De fermento Pharisæorum.

Et cœpit dicere discipulis suis, Inprimis cavete à fermento Pharisæorū, & ab hypocrisi. Et nihil est opertum quod non revelatum erit, & nihil absconditum 2 quod non videbitur. Et quæ dicta sunt in tenebris, pronuntiata erunt in luce: 3 & quæ insusurrata sunt auri, prædicabunt in templis & tectis. Dico vobis amicis meis, Ne timeatis eos qui trucidant vos corporibus vestris, & tunc non habent 4 amplius quod possunt facere. Et ostendam vobis quem timeatis, Timete eum 5 qui postquàm trucidárit, habet potestatem projicere in Gehennam: etiam dico vobis, Timete eum. Nónne quinque passeres væneunt duobus minutis, assarion, & 6 una ex illis non traditur oblivioni coram Deo. Et vobis capillus capitis vestri 7 totus numeratus est: ne timeatis igitur, quia multis passeribus præstatis vos. Dico 8 vobis, Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego etiam coram angelis Dei. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo eum ego 9 etiam coram angelis Dei. Et quicunque loquutus est verbum blasphemiæ con- 10 tra filium hominis, remittetur ei: & qui blasphemaverit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc mundo neq; in futuro. Et quū adduxerint vos ad 11 synagogas, & ad principes, & reges, & judices, ne soliciti estote quomodo dicetis, & quomodo loquemini. Quia Spiritus sanctus est qui loquetur pro vobis tunc. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * اما موی سر شما شمار وحساب † دارد * اکنون مترسید * که به بسیار ازکنجشکان بهترید * 7
8 * با شما می کویم * هر که برابر خلق بمن اقرار † بیاورد * فرزند ادمی نیز برابر فرشتکان † 8
بدو اقرار بیاورد هفتاد دو ازبرای منکری * وهر که برابر خلق مرا 9
10 انکار کند * برابر فرشتکان † خدا من نیز اورا انکار کنم * وهر که برای فرزند ادمی سخن 10
کوید * برای او عفو شود * وهر که بروح القدس افتری کند * برای او عفو نشود *
11 * وقتی که شما را در انجمنها ایشان بکشند * برابر سروران وسلطانان * مندیشید * که 11
12 چکونه جواب دهید * یا چه کویید * روح القدس دران ساعت † شمارا بیاموزاند که 12
بکویید انچ واجب است *

Veruntamen crines capitis vestri numerum & rationem habent. Ne timeatis igitur, quia multitudine passerum præstantiores estis. 7 *Vobis autem dico; Quicunque coram hominibus me confessus fuerit, Filius hominis etiam coram Angelis eum confitebitur.* 8

LXXII. De abnegatione.

Et quicunque coram hominibus me abnegaverit, coram Angelis Dei ego illum etiam abnegabo. 9 *Et quicunq; de Filio hominis verbum dixerit, ei condonabitur: quicunque autem in Spiritum sanctum convitium fecerit, ei condonatum non erit.* 10 *Quo tempore vos in conventus suos traxerint, & coram principibus & regibus, ne reputetis quomodo responsum detis, aut quid dicatis.* 11 *Spiritus sanctus in illa hora vos docebit ut dicatis quod expediens erit.* 12

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Μς'.

Ait autem quidam ei de turba; Magister, dic fratri meo partiri
13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι ME'
mecum hæreditatem. Ille autem dixit ei; Homo, Quis me constituit
14 μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε
judicem aut divisorem super vos? Dixit autem ad illos; Videte & cavete
15 δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex sub-
(η) ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπ-
stantiis ipsius. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam
16 αρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς Mς'
divitis bene tulit regio. Et ratiocinabatur in seipso, dicens; Quid fa-
17 πλουσίου (θ) εὐφόρησεν ἡ χώρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποι-
ciam, quia non habeo quò congregem fructus meos? Et dixit; Hoc faciam:
18 ήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω·
Destruam mea horrea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ
nata mea, & bona mea. Et dicam animæ mea; Anima, habes
19 (ι) γεννήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις
multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, oblectare. Di-
20 πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶ-
xit autem illi Deus, Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
πε δὲ (κ) αὐτῷ ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ·
quæ autem parâsti, cui erunt? Sic thesaurizans sibiipsi, & non in Deum
ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν 21
ditescens. Dixit autem ad discipulos suos; Ideò vobis dico; Ne soli-
πλουτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, Μὴ μερι- 22
citi sitis animæ vestræ, quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. A-
μνᾶτε τῇ (λ) ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυ- 23
nima plus est alimento, & corpus vestimento. Considerate cor-
χὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρα- 24
vos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum: &
κας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ
Deus alit illos: quantò magis vos præstatis volucribus? Quis
ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Τίς 25
autem ex vobis cogitans solicitè potest apponere ad staturam suam cubitum unum?
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
Si ergò neque minimum potestis, quid de cæteris soliciti estis? Considerate 26
Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε 27
lilia, quomodò crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis; Neque
τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, (μ) Οὐδὲ
Salomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut unum istorum.
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

MS.A. (η) ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· (θ) ηὐφόρησεν (ι) γενήματά (κ) αὐτῷ ὁ Κύριος, Ἄφρων, (λ) ψυχῇ, τί (μ) Ὅτι οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ * ܡܢ ܠܘܩܐ *

13 * ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܘ ܡܠܦܢܐ ܐܡܪ ܠܐܚܝ ܕܢܦܠܓ ܥܡܝ ܝܪܬܘܬܐ܂ * ܝܫܘܥ
14 ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܓܒܪܐ ܡܢܘ ܩܝܡܢܝ ܥܠܝܟܘܢ ܕܝܢܐ ܘܡܦܠܓܢܐ܂ * ܘܐܡܪ
15 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܟܠܗ ܥܠܘܒܘܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܘܬܪ ܥܘܬܪܐ ܐܝܬܝܗܘܢ
ܚܝܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ܂ ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܥܬܝܪܐ ܐܥܠܬ ܠܗ ܐܪܥܗ ܥܠܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ 16
17 * ܘܡܬܪܥܐ ܗܘܐ ܒܢܦܫܗ ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܠܝܬ ܠܝ ܐܝܟܐ ܕܐܟܢܫ ܥܠܠܬܝ܂
18 * ܘܐܡܪ ܗܕܐ ܐܥܒܕ܂ ܐܣܬܘܪ ܒܝܬ ܐܘܨܪܝ ܘܐܒܢܐ ܘܐܪܘܚ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܟܢܫ ܬܡܢ
ܟܠܗ ܥܒܘܪܝ ܘܛܒܬܝ܂ * ܘܐܡܪ ܠܢܦܫܝ܂ ܢܦܫܝ ܐܝܬ ܠܟܝ ܛܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܝܡܢ 19
ܠܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ ܐܬܢܝܚܝ ܐܟܘܠܝ ܐܫܬܝ ܘܐܬܒܣܡܝ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܠܗܐ܂ 20
ܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ܂ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ ܢܦܫܟ ܬܒܥܝܢ ܡܢܟ܂ ܘܗܠܝܢ ܕܛܝܒܬ ܠܡܢ ܢܗܘܝܢ܂ 21
ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܣܐܡ ܠܗ ܣܝܡܬܐ ܘܒܐܠܗܐ ܠܐ ܥܬܪ܂ * ܘܐܡܪ 22
ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܠܐ ܬܝܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ܂
ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ܂ * ܢܦܫܐ ܓܝܪ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܣܝܒܪܬܐ܂ ܘܦܓܪܐ ܡܢ 23
24 ܠܒܘܫܐ܂ * ܐܬܒܩܘ ܒܥܘܪܒܐ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ܂ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܬܘܢܐ ܘܒܝܬ ܐܘܨܪܐ܂
ܘܐܠܗܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܘܢ܂ ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܦܪܚܬܐ܂ * ܡܢܘ ܕܝܢ 25
ܡܢܟܘܢ ܟܕ ܝܨܦ ܡܫܟܚ ܠܡܘܣܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ܂ * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܦܠܐ ܠܒܨܝܪܬܐ 26
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܥܠ ܫܪܟܐ ܠܡܢܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ܂ 27
ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܥܙܠܝܢ܂ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܦܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ܂

Feriâ sextâ hebdomadæ III. Jejunii. 43.

Dixit autem ei quidam è turba illa; Doctor, dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem. 13 Jesus autem dixit ei; Heus vir, quis me constituit super vos judicem, & partitorem? 14 Et ait discipulis suis, Cavete ab omni cupiditate: neque enim in abundantia divitiarum est vita. 15 Dixitq; eis parabolam; Viro cuidam diviti protulit terra sua multos proventus: 16 Et animo versabat, & dicebat; Quid faciam? quandoquidem non habeo ubi cogam proventus meos. 17 Subditque, Hoc faciam, diruam horrea mea, & ædificabo ac dilatabo ea, & cogam illuc totum frumentum meum & bona mea: 18 Et dicam animæ meæ; Anima mea, sunt tibi bona plurima reposita in multos annos: requiesce, ede, bibe, oblectare. 19 Inquit autem ei Deus; Expers rationis, hâc nocte animam tuam repetunt abs te; & quæ parâsti, cujusnam futura sunt? 20 Ita est qui reponit sibi thesauros, & in Deo non est dives. 21 Et ait discipulis suis, Propterea dico vobis; Ne soliciti sitis de anima vestra, quid esuri sitis; nec de corpore vestro, quid induturi. 22 Quandoquidem anima præstantior est cibo, & corpus indumento. 23 Considerate corvos, qui nec seminant nec metunt, quibus nec est receptaculum nec horreum, Deus tamen alit eos: quanto igitur vos præstatis volucribus? 24 Quis autem ex vobis, quamvis anxius, potest addere ad staturam suam cubitum unum? 25 Quòd si ne rem quidem minimam potestis, quid de cæteris soliciti estis? 26 Considerate lilia quomodo crescant, quæ nec laborant, neque nent: dico autem vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua amictum fuisse ut unum ex eis. 27

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 هفتاد سه   سوال براي ميراث   * يكي ازميان جماعت بعيسي كفت اي معلم
بكوببرادرم كه ميراث بمن بخشد * عيسي بدو كفت اي مرد كيست انك مرا † براي شما 14
داوري كن * يا بخشاينك ايستانيد * وبشاكردان خود كفت * ازهمه † شري دوستي مال را 15
بتر دانيد وازش بيشتر پرهيز كنيد * براي انك نه بپسياري كله وجانورها زندكاني
حاصل شود   هفتاد چهار   مثل توانكر كه نفس خودرا اميد مي داد
وبعد ازين عيسي مثلي پيش ايشان كفت * كه مردي توانكر بود * واب وزمين داشت دران 16
سال زمين † او دخل وارتفاع بسيار داد * درنفس خود مي كفت * چه چاره سازم كه 17
چندان جاء ندارم * كه دخل ودانه من انجا كنجد * درخود فكر كرد كه خانه انبار † را 18
خراب كند * وبزركتر سازد * كه اين دخل درانجا بكنجد * وخانه وخدمت كارانرا انجا برم * وبجان 19
خود بكويم * اي جان نعمتهاء پسيار وفراوان داري * وتا سالهاء پسيار ترا بس است * بنشين وبخور
وبياشام * وبياسا * خداوند كويد اي كم عقل * درانشب جان ترا ازتو بدر كنند * اينك 20
معك داشتي براي كه خواهد ماندن * وايچنين هركس كه درزمين ذخيره * وانبار نهد بهرخود * ازخدا اميد † بريك باشد * 21

LXXIII. Petitio de hæreditate.

Et quidam de medio turbæ ad Jesum dixit; O præceptor, dic fratri meo ut hæreditatem mecum partiatur. 13 *Jesus ei dixit; O homo, quis est qui me vobis judicem aut partitorem constituit?* 14 *Et discipulis suis dixit; Omni malo amorem divitiarũ pejorem scitote, & ab eo potissimùm cavete: eò quòd non in abundantia gregum & animalium vita constet.* 15

LXXIV. Parabola divitis qui animæ suæ spem dedit.

Et post hæc Jesus parabolam coram eis protulit; Divitem quendam fuisse, qui aquam & terram habuit: eo autem anno solum ejus reditum & proventum multum dedit. 16 *In animo igitur suo dixit; Quomodo faciam, quum tantum loci non habeam, quo proventus & fruges meæ condantur?* 17 *Apud se ergo cogitavit, quòd domum repositorii destrueret, & majorem pararet, quò hic proventus cogeretur: & familiam, inquit & ministros meos illuc transferam:* 18 *Et animæ meæ dicam; O anima, opes multas & copiosas habes, & in annos multos tibi satis est: Sede, & comede, & bibe, et otiare.* 19 *Dominus ei dicit; O insipiens, hâc nocte animam tuam è corpore tuo exigent: hoc quod paratum habes, cui manebit?* 20 *Eodem autem modo omnis homo, qui in terra thesaurũ & proventum reponit sibi, à Deo spem præcidit.* 21

Versio VULGATA LATINA.

13 Ait autem ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hæreditatem. 14 At ille dixit illi; Homo, quis me constituit judicem aut divisorem super vos? 15 Dixítque ad illos; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet. 16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager attulit: 17 Et cogitabat intra se dicens; Quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus meos? 18 Et dixit; Hoc faciam: Destruam horrea mea, & majora faciam: & illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, 19 Et dicam animæ meæ; Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. 20 Dixit autem illi Deus; Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parâsti, cujus erunt? 21 Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives. 22 Dixítque ad discipulos suos; Ideò dico vobis; Nolite soliciti esse animæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. 23 Anima plùs est quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum. 24 Considerate corvos, quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quantò magis vos pluris estis illis? 25 Quis autem vestrûm cogitando potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? 26 Si ergò neque quod minimum est potestis, quid de cæteris soliciti estis? 27 Considerate lilia quomodò crescunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis; Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع والاربعون *

13 * ثم قال له واحد من الجمع يا معلم قل لاخي
يقاسمني الميراث * فقال له يا انسان من اقامني عليكم حاكما او مقسما * ثم قال لهم انظروا 14 15
وتحفظوا من كل الشر * لانه ليست الحياة للانسان بكثرة ماله * ثم قال لهم مثلا انسان غني 16
اخصبت له كورة * ففكر في نفسه هكذا ماذا اصنع اذ ليس لي حيث اصنع غلاتي * 17
* ثم قال افعل هكذا * اهدم اهري وابنيها متسعة * واخزن هناك جميع غلاتي وخيراتي * واقول 18 19
لنفسي يا نفس لك خيرات كثيرة موضوعة لسنين كثيرة * فاستريحي وكلي واشربي
وافرحي * فقال له الله يا جاهل في هذه الليلة تنزع نفسك منك * فهذا الذي جمعته لمن 20
يكون * هكذا كل من يذخر ذخاير وليس هو غنيا بالله * 21 * الفصل الثامن والاربعون *
* ثم قال لتلاميذه من اجل هذا اقول لكم لا تهتموا لنفوسكم بما تاكلون ولا 22
لاجسادكم بما تلبس * لان النفس افضل من الطعام والجسد افضل من اللباس * 23
* تاملوا فراخ الغربان التي لا تزرع ولا تحصد وليس لها مخازن ولا اهراء والله يقوتها * 24
فكم بالحري انتم افضل من الطيور * من منكم اذا اهتم يقدر ان يزيد على قامته ذراعا 25
واحدا * فان كنتم لا تستطيعون صغيرا فكيف تهتمون بالباقي * تاملوا الزهر كيف ينمو 26 27
ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان سليمن في كل مجده لم يلبس كواحدة منها *

Sectio quadragesima septima.

Tum dixit ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo dividat mecum hæreditatem. 13 *Ait illi; Heus homo, quis constituit me super vos judicem aut divisorem?* 14 *Præterea dixit eis, Videte & cavete ab omni aviditate: quia non est vita homini in copia opum suarum.* 15 *Item dixit illis similitudinem; Homini cuidam diviti exuberaverunt regiones suæ:* 16 *Quapropter cogitavit intra se hoc modo: Quid faciam cùm non sit mihi ubi ponam fruges meas?* 17 *Tum dixit, Faciam sic: Destruam horrea mea, & ædificabo illa capacissima, & condam ibi omnes fruges meas, & bona mea:* 18 *Et dicam animæ meæ; O anima, habes bona multa posita in annos plurimos: requiesce ergò, & comede, et bibe, & gaude.* 19 *Dixit autem illi Deus; O stulte, in hac nocte auferetur anima tua abs te, & hæc quæ cumulâsti, cui erunt?* 20 *Talis est qui recondit thesauros, & non est dives in Deo.* 21

Sectio quadragesima octava.

Præterea dixit discipulis suis, Propter hoc dico vobis; Ne procuretis animabus vestris quid manducetis, neque corporibus vestris quid induantur. 22 *Nam anima præstantior est quàm esca, & corpus præstantius quàm vestimentum.* 23 *Considerate pullos corvorum qui non seminant, neque metunt, & non sunt eis cellaria neque horrea, & Deus pascit illos. Quanto magis vos præstantiores estis volucribus?* 24 *Quis ex vobis cùm se cruciaverit, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?* 25 *Si ergò non potestis rem minimam, quomodo cruciamini de reliquis?* 26 *Contemplamini flores quomodo crescunt: & non laborant, neque operantur. Dico vobis, quòd Salomon in omni gloria sua non fuit vestitus sicut unus ex illis.* 27

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘፈቀደ ፡ ይትከፈል ፡ ርስተ ።=፦
13 ወይቤሎ ፡ አሐዱ ፡ እምሕዝብ ፡ ሊቅ ፡ በሎ ፡ ለእኁየ ፡ ይክፍለኒ ፡ ርስትየ ፡=፦ ወይቤሎ ፡ እግ
14 ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ዓርክየ ፡ መኑ ፡ ሤመኒ ፡ ከፋሌ ፡ ወመኰንነ ፡ ላዕሌክሙ ።=፦ ወይቤሎ
15 ሙ ፡ ዑቁ ፡ ወተዐቀቡ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ትእግልት ፡ እስመ ፡ አኮ ፡ በእብዝኆ ፡ ንዋዩ ፡ ዘይሐዩ ፡
ሰብእ ።=፦ በእንተ ፡ ባዕል ፡ ዘአሰመሮ ፡ ገራህቱ ።=፦
16 ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ወሰመሮ ፡ ሎቱ ፡ ተግባሮ ፡ ወደለወ ፡ ብ
17 ሔሩ ።=፦ ወሐለየ ፡ በልቡ ፡ ወይቤ ፡ ምንተ ፡ እሬሲ ፡ ዘአልብየ ፡ ኀበ ፡ እዘግብ ፡ ማእረርየ ።=፦
18 ወይቤ ፡ ከመዝ ፡ እገብር ። እነሥት ፡ ዘትካት ፡ መዛግብትየ ፡ ወአሐንጽ ፡ ዘይዐቢ ፡ ወእዘግ
19 ብ ፡ ህየ ፡ እክልየ ፡ ወበረከትየ ፡=፦ ወእብላ ፡ ለነፍስየ ፡ ነፍስየ ፡ ብኪ ፡ ብዙኅ ፡ በረከት ፡ ዘዘገ
ብኩ ፡ ለኪ ፡ ዘይአክለኪ ፡ ለብዙኅ ፡ ዓመታት ፡ አዕርፊ ፡ እንከ ፡ ብልዒ ፡ ወስተዪ ፡ ወተፈሥ
20 ሒ ።=፦ ወይቤሎ ፡ እግዚአብሔር ፡ አአብድ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ይነሥእዋ ፡ ለነፍስከ ፡ እ
21 ምላዕሌከ ፡ ለመኑ ፡ እንከ ፡ ይከውን ፡ ዘአስተደለውከ ።=፦ ከማሁኬ ፡ ዘይዘግብ ፡ ሎቱ ፡
22 ወኢኮነ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ብዕሉ ።=፦ ወይቤሎሙ ፡ ለአርድእቲሁ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡
እብለክሙ ፡ ኢትህልዩ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ዘትበልዑ ፡ ወዘትሰትዩ ፡ ወለነፍስክሙኒ ፡ ዘትለብ
23 ሱ ።=፦ እስመ ፡ ነፍስ ፡ ይዔጽብ ፡ እምሲሳይ ፡ ወነፍስትክሙ ፡ ተዓጽብ ፡ እምዓራዝክሙ ።=፦
24 ርእዩ ፡ ቋዓተ ፡ ዘኢይዘርኡ ፡ ወኢየአርሩ ፡ ወአልቦሙ ፡ መዛግብተ ፡ ወመሰጥያተ ፡ ወእግ
25 ዚአብሔር ፡ ይሴስዮሙ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ትኄይሱ ፡ አንትሙ ፡ እምአዕዋፍ ።=፦ ቦ
26 ሁ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ሐሲዮ ፡ ዘይክል ፡ ወስኮ ፡ አሐተ ፡ እመተ ፡ ደቢ ፡ ቆሙ ፡=፦ ሶበ ፡ ኢት
27 ክሉ ፡ ዘንተ ፡ ዘይቀልል ፡ ለምንት ፡ ትሔልዩ ፡ ዘይዔጽብ ፡=፦ ናሁ ፡ ጽጌያተ ፡ ርእዩ ፡ ዘከ
መ ፡ ይልህቁ ፡ ኢይፈትሉ ፡ ወኢይጸመው ። እብለክሙ ፡ ሰሎሞን ፡ ጥቀ ፡ ኢለብሰ ፡ ዘከ
ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕለ ፡ ክብሩ ።=፦

De eo qui voluit partitam iri hæreditatem.

Et dixit ei quidam è populo; Magister, dic fratri meo, ut partiatur mihi hæreditatem meam. 13 Et dixit ei Dominus Jesus; Tu amice mi, quis constituit me partitorem & judicem super vos? 14 Et dixit iis; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in multitudine divitiarum *est* quòd vivet homo. 15

De possessore cui pergratum fuit prædium ejus.

Et similitudinem dixit iis: & dixit iis, Quidam homo possessor *fuit*, & gratum fuit ei opus ejus, & prosperum fuit ei prædium. 16 Et cogitavit in corde suo, & dixit; Quid faciam quia non habeo quo reponam messem meam? 17 Et dixit; Sic faciam, destruam fundamentum horrei mei, & ædificabo majus; & reponam ibi frumentum meum, & benedictionem meam: 18 Et dicam animæ meæ; Anima mea, habes multas benedictiones quas reposui tibi, quæ sufficient tibi in plurimos annos, requiesce igitur, comede & bibe, & gaudeto. 19 Et dixit ei Deus, O demens, in hac nocte accipient animam tuam à te: cujus igitur erit quod parâsti? 20 Sic igitur *est* qui thesaurizat sibi, & non fuit à Deo opulentia ejus. 21 Et dixit discipulis suis, Propterea dico vobis; Ne soliciti estote de anima vestra quid manducetis, & quid bibatis, & de anima vestra quid induatis. 22 Quia anima plus est quàm esca, & corpus vestrum plus est quàm vestimentum vestrum. 23 Videte corvos qui non seminant neque metunt, & neque habent thesauros, & cellas, & Deus alit illos: quanto igitur magis potiores estis vos quàm volucres? 24 Estne à vobis solicitè cogitans *aliquis*, qui potest adjicere unum cubitum supra staturam suam? 25 Si non potestis quod leve est, quare soliciti estis de eo quod difficile est? 26 Ecce lilia, videte quomodo crescunt: non nent neque laborant. Dico vobis; Ne Salomon quidem vestitus fuit, sicut unum ex istis, in toto tempore gloriæ suæ. 27

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 هفتاد پنج   غم خوردن وپوشيدن   * عيسي بشاكردان خود كفت بهر
اين بشما مي كويم كه براي نفس خود مينديشيد * كه چه خوريم * يا چه پوشيم * براي انك جان از 23
خوردني بهترست * وتن ازپوشيدني * * بمرغان پرنك كريد كه نكارند * ونه درونند * ونه انبار 24
دارند * وخدا ايشانرا سير ميكند * اكنون بنكريد كه تا چند شما ازمرغان بهتريد *
* وچه كس باشد كه [بغم خود] بر قد وبالاء خود يك كز زيادت كند * چون بر اندك چيزي † 25 26
توانا نيستيد * چرا بر همه غم مي خوريد * درگل وسوسنها صحرا بنكريد * كه چكونه 27
پرورده مي شوند * نمي ريسند * ورنجت نمي كشند * اكنون بشما مي كويم كه سليمان *
با ان همه عظمت خود * مانند يكي از ايشان نپوشيد *

LXXV. Cura victûs & vestitûs.

Porro *Jesus discipulis suis dixit; Propter hoc vobis dico, quòd de anima vestra ne cogitetis, nempe quid comedemus? aut quid induemus?* 22 *Eò quod anima cibo præstantior est, & corpus vestitu.* 23 *Aves volatiles intueamini, quæ non serunt, neque metunt, neque repositorium habent, & Deus illas saturat: jam considerate, quanto vos avibus præstantiores estis.* 24 *Quis autem homo est, qui solicitudine suâ staturæ & altitudini suæ unum cubitum adjiciat?* 25 *Cùm in re minima potentes non sitis, quare de omnibus soliciti estis?* 26 *Rosas & lilia agri intueamini quomodo crescant: neque nent, neque molestiam tolerant: vobis autem dico, quòd Salomon in omni illa magnificentia sua instar unius ex illis non amictus fuit.* 27

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Si autem fœnum in agro hodiè existens, & cras in clibanum mis-
28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον (ν) ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμε-
sum, Deus sic circumamicit, quantò magis vos, exiguæ fidei? Et vos ne quæ-
29 νον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ ζη-
rite quid manducetis, aut quid bibatis, & ne suspendamini ex sublimi. Hæc enim omnia
30 τεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ
gentes mundi quærunt. Vester autē pater scit quoniam indigetis his. Veruntamen
31 ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. Πλὴν
quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne time,
32 ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ,
pusillus grex: quia bene visum est Patri vestro dare vobis regnum. Ven-
33 τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πω-
dite substantias vestras, & date eleemosynam. facite vobis crume-
λήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς (ξ) βαλάν-
nas non veterascentes, thesaurum non deficientem in cœlis, quò fur nō appro-
τια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγί-
piat, neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus vester, ibi & cor vestrum
34 ζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἡ καρδία ὑμῶν
erit. Sint vestri lumbi præcincti, & lucernæ accensæ: Et
35 36 ἔσται. Ἔστωσαν (ο) ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· Καὶ
vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertetur à
ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε (π) ἀναλύσει ἐκ τῶν

ρνε ε nuptiis, ut veniente & pulsante, confestim aperiant ei. Beati ser-
γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ (ρ) κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ δοῦ- 37
vi illi, quos veniens dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis, Quòd cir-
λοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι περι-
cumcinget se, & faciet discumbere illos, & prodiens ministrabit illis. Et si venerit
ζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ 38
in secunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati
ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ (σ) φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί
sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamiliâs quâ
ρνα ι ρνϛ β εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ 39
horâ fur veniret, vigilaret utique, & non utique sineret perfodi domū
ρνβ β ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον
suam. Et vos igitur estote parati: quia quâ horâ non putatis, filius homi-
αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 40
ρνγ ε nis venit. Ait autem ei Petrus; Domine, ad nos parabolam hanc
που ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην 41
dicis, an & ad omnes? Dixit autem Dominus; Quis nam est fidelis dis-
ρνζ ϛ λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίς ἄρα (τ) ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκο- 42
pensator & prudens, quem constituit dominus super famulitio suo, ad dandum In
ρνδ ι νόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν
tempore tritici mensuram?
καιρῷ τὸ σιτομέτριον;

MS. A. (ν) σήμερον ἐν ἀγρῷ ὄντα καὶ (ξ) βαλλάντια (ο, αἱ ὀσφύες ὑμῶν (π) ἀναλύσῃ (ρ) κρούσαντος αὐτοῦ, εὐθέως (σ) φυλακῇ, καὶ ἐλθὼν εὕρῃ οὕτως, (τ) ἔστι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܐܢ ܕܝܢ ܠܥܤܒܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܚܩܠܐ ܘܡܚܪ ܢܦܠ ܠܬܢܘܪܐ. ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ
29 ܡܠܒܫ. ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܘܐܢܬܘܢ ܠܐ ܬܒܥܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ
30 ܘܡܢܐ ܬܫܬܘܢ. ܘܠܐ ܢܦܠܓ ܪܥܝܢܟܘܢ ܒܗܠܝܢ * ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܥܡܡܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘ
31 ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܒܘܟܘܢ ܝܕܥ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܡܬܒܥܝܢ ܗܠܝܢ * ܒܪܡ ܒܥܘ
ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܡܬܬܘܤܦܢ ܠܟܘܢ.

Lectio Episcoporum. 44.

32 * ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܪܥܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܕܐܨܛܒܝ ܐܒܘܟܘܢ ܠܡܬܠ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ * ܙܒܢܘ ܩܢܝܢܟܘܢ ܘܗܒܘ
33 ܙܕܩܬܐ. ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܟܝܤܐ ܕܠܐ ܒܠܝܢ. ܘܤܝܡܬܐ ܕܠܐ ܚܤܪܐ ܒܫܡܝܐ. ܐܬܪܐ ܕܓܢܒܐ ܠܐ ܩܪܒ
34 ܘܤܤܐ ܠܐ ܡܚܒܠ * ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗ ܤܝܡܬܟܘܢ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܐܦ ܠܒܟܘܢ
35 36 * ܢܗܘܝܢ ܚܨܝܟܘܢ ܐܤܝܪܝܢ. ܘܫܪܓܝܟܘܢ ܕܠܝܩܝܢ * ܘܗܘܘ ܕܡܝܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܡܤܟܝܢ
ܠܡܪܗܘܢ. ܐܡܬܝ ܕܢܗܦܘܟ ܡܢ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ. ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܘܢܩܫ. ܡܚܕܐ ܢܦܬܚܘܢ ܠܗ.
37 * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܢܘܢ. ܕܢܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܘܢܫܟܚ ܐܢܘܢ ܕܥܝܪܝܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ
38 ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܐܤܘܪ ܚܨܘܗܝ ܘܢܤܡܟ ܐܢܘܢ. ܘܢܥܒܪ ܢܫܡܫ ܐܢܘܢ. * ܘܐܢ ܒܡܛܪܬܐ
39 ܬܪܝܢܝܬܐ ܐܘ ܒܬܠܝܬܝܬܐ ܢܐܬܐ ܘܢܫܟܚ ܗܟܢܐ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܢܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥܘ.
ܕܐܠܘ ܝܕܥ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܒܐܝܕܐ ܡܛܪܬܐ ܐܬܐ ܓܢܒܐ. ܡܬܬܥܝܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܢܬܦܠܫ
40 ܒܝܬܗ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܘܘ ܡܛܝܒܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܤܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܐ ܒܪܗ
41 ܕܐܢܫܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܡܪܢ. ܠܢ ܐܡܪ ܐܢܬ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܐܘ ܐܦ
42 ܠܟܠܢܫ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܘ ܐܝܟܘ ܪܒ ܒܝܬܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܟܝܡܐ. ܕܢܩܝܡܝܘܗܝ
ܡܪܗ ܥܠ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܕܢܬܠ ܦܤܬܐ ܒܙܒܢܗ.

Quòd si herbam, quæ hodiè est in agro, cras verò conjicitur in clibanum, Deus ita circumvestit; quantò magìs vos, modicâ fide præditi? 28 Vos itaq; ne quæsieritis quid edatis aut quid bibatis, nec distrahatur mens vestra in istis. 29 Hæc enim omnia gentes mundanæ requirunt. Pater autem vester novit & vobis hæc desiderari. 30 Verùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis. 31

Lectio Episcoporum. 44.

Ne timueris, ô parve grex, quia libuit Patri vestro dare vobis regnum. 32 Vendite possessionem vestram, & date eleemosynam: facite vobis marsupia quæ non veterascunt, & thesaurum qui non deficit, in cœlis; quò fur non appropinquat, & ubi tinea non corrumpit. 33 Ubi enim est thesaurus vester, ibi erit & cor vestrum. 34 Sint præcincti lumbi vestri, & accensæ lucernæ vestræ. 35 Et estote similes hominibus præstolantibus dominum suum, quando reversurus sit è convivio: ut quum venerit, ac pulsaverit, confestim aperiant ei. 36 Felices servi illi, quos quum venerit Dominus ipsorum, inveniet vigilantes. Amen dico vobis, Præcinctus lumbos faciet ut discumbant, & transiens ministrabit eis. 37 Et si vigiliâ secundâ aut tertiâ venerit, & ita invenerit, felices servi illi. 38 Hoc autem scitote, si sciret dominus domûs quânam vigiliâ venturus sit fur, vigilaret, nec sineret perfodi domum suam. 39 Et vos igitur estote parati, quoniam quâ horâ non putatis, venturus est Filius hominis. 40 Dixit ei Simon Petra; Domine noster, nobis dicis parabolam hanc, an etiam omnibus? 41 Dixit ei Jesus, Quisnam est præfectus domûs fidelis & sapiens, quem constituet dominus ejus super famulitium suum, ut det demensum in tempore suo? 42

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون کیاه را که امروز در کشتزارست * وفردا در تنور بیفتد * خدا اینچنین بپوشاند * تا چند
29 شما بران † افزونترید * ای کم ایمانان * مجویید شما چه خورید * وچه آشامید تا خاطر شما
30 دران مانده نشود * * عوام الناس اینهارا می خواهند * اما ازان شما پدر شما می داند * که این
31 همه شما را دربایست است * * اکنون ملکوت خدایرا بخواهید † خود اینها همه بر شما افزونتر
32 شوند * * ای کله کوچك مترس که خدا را خواست است که بتو ملکوت دهد
33 هفتاد شش جهت صدقه * هرچه دارید بفروشید وصدقه دهید * کیسه ساخته
باشید * که هرکز نپوسد * وکنجی که کم نشود در آسمان * جایی که نه دزد برد * ونه کرم
34 خورد * * وهر کجا کنج شما باشد دل شما نیز انجا باشد هفتاد هفت مثل خداوند
35 36 که بندکان خودرا بیدار بیند * میانهاء شما را ببندید * وچراغها را بر افروزید * تا مانند
آن کسان باشید * که نکران † خداوند خودند * تا چون خداوند † از عروسی † باز کردد * وبیاید *
37 دررا بزند * برای او بکشایید * * خنك آن بندکانرا که چون خداوند ایشان † بیاید ایشانرا بیدار
بیند * راست بشما بکویم میان خودرا ببندد ودر اید ایشانرا بنشاند * وبندکی کند *

Cùm gramen, quod hodie in agro est, & cras in clibanum cadit, Deus sic vestiat: quanto vos illo excellentiores estis, ô parum fideles? 28 *Ne quæratis vos quid edatis, aut quid bibatis, ne animus vester in illis immoretur.* 29 *Vulgus hominum hæc omnia quærunt: quod ad vos autem, Pater vester novit quòd hæc omnia vobis opus sint.* 30 *Regnum autem Dei quærite vosmet, & hæc omnia vobis abundantiùs erunt.* 31 *O grex pusille ne timeas, quia Dei voluntas est, ut tibi regnum det.* 32

LXXVI. De eleemosyna.

Quicquid habetis vendite, & eleemosynam date. Crumenam parate, quæ nunquam corrumpatur, & thesaurum qui non deficiat in cœlis; ubi neque fur auferat, neque tinea erodat. 33 *Ubicunque enim thesaurus vester fuerit, cor vestrum etiam ibi erit.* 34

LXXVII. Parabola domini, qui servos suos vigilantes vidit.

Lumbos vestros accingatis, & lucernas accendatis. 35 *Ut similes eis hominibus sitis, qui præstolantes dominum suum sunt: ut cum Dominus à nuptiis reversus fuerit, & veniens ostium pulsaverit, ei aperiatis.* 36 *Beati illi servi, quorum dominus, cùm venerit, illos vigilantes videat: certè vobis dico, Lumbos suos accinget, & ingrediens eos sedere faciet, & illis ministrabit.* 37

Versio VULGATA LATINA.

28 Si autem fœnum, quod hodiè est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic
29 vestit: quantò magìs vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid manducetis,
30 aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli: Hæc enim omnia gentes mundi quæ-
31 runt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen quærite primùm
32 regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite timere,
33 pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleëmosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesau-
34 rum non deficientem in cœlis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi
35 enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcin-
36 cti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut, cùm venerit, & pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cùm venerit dominus, invenerit vigi- 37
lantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, 38
& ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater- 39
familiâs, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum su- 40
am. Et vos estote parati: quia quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet. Ait 41
autem ei Petrus; Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit au- 42
tem Dominus; Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فان كان العشب الذي هو اليوم في الحقل وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذي فكم
29 30 بالحري انتم يا قليلي الايمان * وانتم فلا تطلبوا ما تاكلون ولا ما تشربون ولا تهتموا * لان هذا
31 كله امم العالم تطلبه * فاما انتم فابوكم يعلم انكم تحتاجون الى هذا * بل اطلبوا ملكوته وهذا
32 كله يعطى لكم * الفصل التاسع والاربعون * لا تخف ايها القطيع الصغير فان
33 اباكم قد سر ان يعطيكم الملكوت * بيعوا امتعتكم واعطوا رحمة * واجعلوا لكم اكياسا لا
34 تبلى وكنوزا في السموات لا تفنى * حيث لا يصل اليها سارق ولا يفسدها سوس * حيث تكون
35 36 كنوزكم فهناك تكون قلوبكم * تكون اوساطكم مشدودة وسرجكم موقودة * وكونوا مشبهين
37 بناس ينتظرون سيدهم متى يرجع من العرس * كي اذا جاء وقرع يفتحون له للوقت * طوبى
اوليك العبيد الذين اذا جاء سيدهم فيجدهم مستيقظين * امين اقول لكم انه يشد وسطه
38 ويتكيهم ويجي يخدمهم * فاذا جاء في الهجعة الثانية او الثالثة فيجدهم يفعلون هكذي طوبى
39 اوليك العبيد * هذا اعلموه لو كان رب البيت يعلم في اية ساعة ياتي السارق لكان يستيقظ
40 ولا يدع بيته ينقب * فكونوا انتم ايضا مستعدين فان ابن الانسان ياتي في ساعة لا تعرفونها *
41 42 * فقال له بطرس يا رب الينا قلت هذا المثل ام للجميع * فقال الرب من هو ترى الوكيل
الامين الحكيم الذي يقيمه سيده على عبيده ليعطيهم طعامهم في حينه *

Igitur si herbam, quæ est hodie in agro, & in crastinam projicitur in clibanum, vestit Deus sic: quantò magis vos, ô pusilli fide? 28 *Et vos ne quæratis quid manducetis, neque quid bibatis: & ne soliciti sitis.* 29 *Nam hoc totum gentes mundi quærunt: At vos, Pater quidem vester scit quòd indigetis his.* 30 *Verum quærite regnum illius, & hæc omnia dabuntur vobis.* 31

Sectio quadragesima nona.

Ne timeas, ô grex pusille, quia Patri vestro jam placuit dare vobis regnum. 32 *Vendite supellectilia vestra, & date misericordiam: facite vobis sacculos qui non consumuntur, & thesauros in cœlis, qui non finiunt: ubi non pertingit ad eos fur, neque corrumpit illos tinea.* 33 *Ubi enim fuerint thesauri vestri, ibi erunt corda vestra.* 34 *Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ vestræ accensæ,* 35 *Et estote similes hominibus qui expectant dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut cùm venerit & pulsaverit, aperiant ei confestim.* 36 *Beati illi servi, quos cùm venerit dominus eorum, invenerit eos vigilantes. Amen dico vobis, quòd cinget lumbos suos, & faciet discumbere illos, & stabit ad ministrandum illis.* 37 *Et si venerit in excubia secunda aut tertia, & invenerit eos facientes sic, beati illi servi.* 38 *Hoc scitote, si dominus domus sciret in qua hora veniret fur, vigilaret & non sineret domum suam perfodi.* 39 *Igitur estote vos etiam parati, quia filius hominis veniet in hora quam non nostis.* 40 *Ait autem illi Petrus; O Domine, nobisne dixisti hanc parabolam, an omnibus?* 41 *Dixit Dominus; Quis est, putas, dispensator fidelis, prudens, quem constituit dominus ejus super servos suos, ut det illis cibum eorum in tempore suo?* 42

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ናሁ ፡ ርእዩ፡ ሣዕረ፡ ዘገደም ፡ ዮም፡ ሃሎ ፡ ወጌሠመ ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ይትወደይ፡ ከ
ማሁኬ፡ ይሬሲ፡ እግዚአብሔር፡ እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ለክሙ፡ ኅጹጻነ፡ ሃይማኖት፡፡
29 አንትሙሂ፡ ኢትኅሥሡ፡ ዘትበልዑ፡ ወዘትሰትዩ፡ ወኢትትፈለሱ፡፡ እስመ፡ ዘንተ፡ ኵ
30 ሎ፡ አሕዛበ፡ ዓለም፡ ይኅሥሡ፡ ወለክሙሰ፡ ያአምር፡ አቡክሙ፡ ከመ፡ ትኅሥሡ፡
31 ለዝ፡ ኵሉ፡፡ ወበህቱ፡ ኅሡ፡ መንግሥቶ፡ ወጽድቆ፡ ወዘንተሰ፡ ኵሉ፡ ይትዌሰከክሙ፡፡
32 ኢትስተፀብእዋ ፡ ለንእስ ፡ መርዔት፡፡ እስመ፡ ሠምረ፡ ለአቡክሙ፡ ይሁብክሙ፡ መንግሥ
33 ቶ፡፡ ሢጡ፡ ንዋየክሙ፡ ወሀቡ፡ ምጽዋተ፡ ግበሩ፡ ለክሙ፡ ቍናመተ፡ ዘኢይበሊ፡ ወ
34 ኢይኅልቅ፡ መዘገብተ፡ በሰማያት፡ ኅበ፡ ኢይከርዩ፡ ሰረቅት፡ ወኢያማስኖ፡ ፀፄ፡ ወኢቍ
35 ንቍኔ፡፡ ወኀበ፡ ሃሎ፡ መዝገብክሙ፡ ህየ፡ ሃሎ፡ ልብክሙ፡፡ ወይኩን፡ ቅናት፡ ሐቌ
36 ክሙ፡ ወኅትወ፡ መኅትዊክሙ፡፡ ወአንትሙኒ፡ ኩኑ፡ ከመ፡ ዕደው፡ እለ፡ ይፀንሑ፡ እግ
ዚኦሙ፡ እስከ፡ ይአቱ፡ እመከብካብ፡ ከመ፡ መጺኦ፡ ወጕድጕዶ፡ ሶቤሃ፡ ያርኅዉ፡፡
37 ብፁዓን፡ እሙንቱ፡ አግብርት፡ እለ፡ ይረክቦሙ፡ መጺኦ፡ እግዚኦሙ፡ እንዘ፡ ከመዝ፡ ይገ
ብሩ፡ ወይትገሀሡ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይቀንት፡ ወያረፍቆሙ፡ ወያንሶሱ፡ ወይሜጥ
38 ዎሙ፡፡ እመኒ፡ በካልእት፡ ወእመኒ፡ በሣልስት፡ ሰዓት፡ ሌሊት፡ መጺኦ፡ ወረከቦሙ፡ ከ
39 መዝ፡ ብፁዓን፡ እሙንቱ፡ እልክቱ፡ አግብርት፡፡ ወዘንተ፡ በሕቱ፡ አእምሩ፡ ሶቤሁ፡
ያአምር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ሶበ፡ እንተ፡ ጊዜ፡ ይመጽእ፡ ሰረቂ፡ እምተግሀ፡ ወእምሐለወ፡ ወእ
40 ምኢያብሐ ፡ ይክርዩ ፡ ቤቶ፡፡ ወአንትሙሂ ፡ ድልዋኒክሙ፡ ሀልዉ፡ እስመ፡ በጊዜ፡
41 ኢትትሔዘቡ፡ ይመጽእ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡ ወይቤሎ ፡ ጴጥሮስ፡ እግዚ
42 ኦ፡ ለነሁ፡ ደእሙ፡ ትሜህር፡ ዘንተ፡ ወሚመ፡ ለኵሉኑ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእነ፡ መኑ፡
እንጋ፡ ውእቱ፡ ማጋቤ፡ ኄር ፡ መእመን፡ ወጠቢብ፡ ዘይሠይሞ፡ እግዚኡ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡
ቤቱ ፡ ከመ ፡ ይሁቦሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ በበ ፡ ጊዜሁ፡፡

Ecce, videte herbam campi, hodiè est, & cras in ignem mittitur (sic igitur faciet Deus) quantò magìs vobis, minimæ fidei. 28 Vos etiam, ne quærite quid manducetis, & quid bibatis, neque vagante animo estote. 29 Quia hoc totum gentes mundi quærunt; & vos cognoscit Pater vester, quòd quæritis hoc totum. 30 Veruntamen quærite regnū ejus, & justitiā, & hoc totū adjicietur vobis. 31 Ne estote pavefacti, O parve grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum suum. 32 Vendite bona vestra, & date eleemosynam: facite vobis crumenas quæ non veterascunt: & non deficiet thesaurus in cœlis, ubi non perfodiunt fures, neque corrumpunt eum tineæ neque cancer. 33 Et ubi est thesaurus vester, ibi est cor vestrum. 34 Fiat zona lumbis vestris, & accendite lucernas vestras. 35 Et vos estote sicut viri qui expectant dominum eorum, usquequò *veniat* à nuptiis: ut venienti, & pulsanti confestim aperiant ei. 36 Beati illi servi, quos invenerit veniens dominus eorum, sic facientes, & vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget *se*, & discumbere faciet eos, & prodibit, & ministrabit illis. 37 Si in secunda, &, si in tertia hora noctis veniens *sit*, & invenerit eos ita, beati sunt illi servi. 38 Et hoc tantùm scitote, si scivisset dominus domûs quo tempore veniret fur, vigilâsset, mansisset, & non permisisset perfodi domum suam. 39 Et vos parati estote, quia in tempore *quo* non putatis veniet Filius hominis. 40 Et dixit ei Petrus; Nósne tantùm doces hoc, an omnes? 41 Et dixit ei Dominus noster, Quis igitur est dispensator bonus, fidelis, & sapiens, quem constituet dominus ejus super totam domum suam, ut det cibum singulis tempore suo? 42

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 * واکر دوم بخش † ازشب یا سوم * بیاید وایشانرا این چنین بیابد * خنك ان † بندکان
39 * لیکن اکاه باشید * که اکر خداوند خانه می دانست * که درکدامین نوبت ازشب دزد
40 می آید * بیدار می بود ونمی کذاشت که خانه او بتاراج رود * * اکنون شما نیز بیدار
وحاضر باشید سبب انك نیندیشیك باشید * ونداینید که فرزند آدمی کی می آید
هفتاد هشت مثل آن بنك که خداوندش برخانه خود کماشته کرد
41 * شمعون صفا کفت ای خداوند ما این مثل را پیش ما می کویی یا پیش هر کسی *
42 * عیسی بدو کفت کدامینست مهتر خانه * ومومن ودانا که خداوندش † اورا بر حشم
خود بکمارد * که هرچیزی بهنکام خود † بدیشان دهد *

Et si secundâ parte noctis, aut tertiâ, venerit, & illos ita invenerit, beati illi servi. 38 *Sed certiores estote, quòd si dominus domûs sciret in qua vigilia noctis fur veniret, vigilaret, & non sineret ut domus sua in prædam cederet.* 39 *Jam vos etiam vigiles & prompti estote, ea de causa quòd nec conjecturâ assecuti sitis neque sciatis, quando Filius hominis veniat.* 40

LXXVIII. Parabola illius servi, quem dominus ejus domui suæ præfecit.

Simeon Cephas dixit; O Domine noster, parabolam hanc ad nos dicis, an ad omnem hominem? 41 *Jesus ei dixit; Quisnam est maximus domûs, & fidus, & prudens, ut Dominus ejus cum famulitio suo præficiat, ut omnem rem in tempore suo illis det.* 42

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Beatus servus ille, quem veniens dominus ejus invenerit facientem ita.
43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
Verè dico vobis; Quoniam super omnibus substantiis ipsius constituet il-
44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐ-
lum. Si autem dixerit servus ille in corde suo; Tardat do- ρνη ε
45 τόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύ-
minus meus venire, & cœperit percutere pueros & ancillas, edere-
ριός μου ἔρχεσθαι, ϗ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας ϗ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
que & bibere & inebriari: Veniet dominus servi illius in die
46 τε ϗ πίνειν ϗ μεθύσκεσθαι· Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ
qua non expectat, & in hora quâ non cognoscit, & dissecabit eum; & par-
ᾗ οὐ προσδοκᾷ, ϗ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, ϗ διχοτομήσει αὐτόν, ϗ τὸ μέ-
tem ejus cum infidelibus ponet. Ille autem servus noscens vo- ρνθ ι
47 ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέ-
luntatem domini sui, & non apparans, neque faciens ad voluntatem e-
λημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ϗ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐ-
jus, cædetur multis: Qui autem non noscens, faciens autem digna plagis, cæde-
48 τοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρή-
tur paucis. Omni autem cui datum est multum, multum quæretur ab eo:
σεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·
& cui deposuerunt multum, abundantius reposcent eum. Ignem veni jacere ρξ ε
49 ϗ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν

in terram, & quid volo si jam accendatur? Baptisma autē habeo baptizari,
(υ) εἰς τὴν γῆν, ϗ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, 50
& quomodò coarctor usque quò perficiatur? Putatis quia pacem veni da-
ϗ πῶς συνέχομαι (φ) ἕως οὗ τελεσθῇ; Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦ- 51
re in terra? Non, dico vobis, sed dissidium. Erunt enim ex
ναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ 52
nunc quinque in domo una dispartiti, tres in duos, & duo in tres.
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσί, ϗ δύο ἐπὶ τρισί.
Dispartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & fi-
Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, ϗ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, ϗ θυγά- 53
lia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in so-
τηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, ϗ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθε-
ρξα ε crum suam. Dicebat autem & turbis; Cùm videritis nubem o-
ρὰν αὐτῆς. Ἔλεγε δὲ ϗ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε (χ) τὴν νεφέλην ἀ- 54
rientem ab Occasibus, statim dicitis; Imber venit: & fit ita.
νατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, (ψ) Ὄμβρος ἔρχεται· ϗ γίνεται (ω) οὕτω.
Et cùm Austrum flantem, dicitis; Quia æstus erit: & fit. Hypocri-
Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· ϗ γίνεται. Ὑποκρι- 55 56
tæ, faciem terræ & cœli nôstis probare, at tempus hoc
ταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ϗ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον
quomodò non probatis? Quid autem & à vobisipsis non judicatis quod justum?
πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ ϗ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 57

MS. A. (υ) ἐπὶ τὴν (φ) ἕως ὅτου (χ) νεφέλην (ψ) Ὅτι ὄμβρος (ω) οὕτως.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 * ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ. * ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ 44
ܠܟܘܢ. ܕܥܠ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ ܢܩܝܡܝܘܗܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܥܒܕܐ ܗܘ ܒܠܒܗ. ܕܡܘܚܪ 45
ܡܪܝ ܠܡܐܬܐ. ܘܢܫܪܐ ܢܡܚܐ ܠܥܒܕܐ ܘܠܐܡܗܬܐ ܕܡܪܗ. ܘܢܫܪܐ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ
ܘܠܡܪܘܐ. * ܢܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܣܟܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥ. ܘܢܦܠܓܝܘܗܝ. 46
ܘܢܣܝܡ ܡܢܬܗ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. * ܥܒܕܐ ܕܝܢ ܕܝܕܥ ܨܒܝܢܐ ܕܡܪܗ. 47
ܘܠܐ ܛܝܒ ܠܗ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. ܢܬܢܓܕ ܣܓܝܐܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥ ܘܥܒܕ ܡܕܡ ܕܫܘܐ 48
ܠܡܚܘܬܐ. ܢܬܢܓܕ ܡܚܘܬܐ ܙܥܘܪܝܬܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܓܝ. ܣܓܝ ܢܬܒܥܐ
ܡܢܗ. ܘܡܢ ܕܐܓܥܠܘ ܠܗ ܣܓܝ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܢܬܒܥܘܢ ܡܢܗ. * ܩܪܝܢܐ
ܕܨܠܘܬܐ * ܡܗ * * ܢܘܪܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܨܒܐ ܐܢܐ ܐܠܘ ܡܢ ܟܕܘ ܝܩܕܬ. 49
* ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܥܡܕ. ܘܛܒ ܐܠܝܨ ܐܢܐ ܥܕܡܐ ܕܬܫܬܠܡ. * ܣܒܪܝܢ 50
ܐܢܬܘܢ ܕܫܝܢܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܦܠܓܘܬܐ. * ܡܢ ܗܫܐ ܓܝܪ 51 52
ܢܗܘܘܢ ܚܡܫܐ ܒܒܝܬܐ ܚܕ. ܦܠܝܓܝܢ ܬܠܬܐ ܥܠ ܬܪܝܢ. ܘܬܪܝܢ ܥܠ ܬܠܬܐ. * ܢܬܦܠܓ 53
ܓܝܪ ܐܒܐ ܥܠ ܒܪܗ. ܘܒܪܐ ܥܠ ܐܒܘܗܝ. ܘܐܡܐ ܥܠ ܒܪܬܗ. ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܗ. ܘܚܡܬܐ ܥܠ
ܟܠܬܗ. ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. * ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܥܢܢܐ ܕܕܢܚ ܡܢ 54
ܡܥܪܒܐ. ܡܚܕܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܪܐ ܐܬܐ. ܘܗܘܐ ܗܟܢܐ. * ܘܡܐ ܕܢܫܒ ܬܝܡܢܐ. ܐܡܪܝܢ 55
ܐܢܬܘܢ ܕܫܘܒܐ ܗܘܐ. ܘܗܘܐ. * ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܦܪܨܘܦܗ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ ܝܕܥܝܢ 56
ܐܢܬܘܢ ܠܡܒܩܘ. ܙܒܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܠܐ ܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܡܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܢܦܫܟܘܢ 57
ܠܐ ܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܐܢܘܬܐ.

Fœlix ille servus, quem veniens dominus ejus, 43 inveniet ita facientem. Verè dico vobis, 44 Constituet eum super universam possessionē suam. Sin autem dixerit servus ille in cor- 45 de suo, Dominus meus tardat adventum: cœperitque percutere servos & ancillas domini sui, & cœperit edere, bibere, & inebriari: Veniet dominus servi illius die quo non pu- 46 tat, & horâ quam non novit: & separabit eum, & ponet partem ejus cum iis qui sunt infideles. Porrò servus ille qui novit men- 47 tem domini sui, nec apparavit ei juxta voluntatem ipsius, vapulabit multis. Is verò qui 48 non novit, & committit aliquid dignum plagis, vapulabit plagis paucis. Nam cuicunque multum datum est, multum repetetur ab eo: & apud quem multum depositum est, amplius reposcent ab ipsius manu.

Lectio Precum. 45.

Ignem veni projecturus in terram, & vellem 49 ut pridem exarsisset. Sed baptismo oportet 50 me baptizari, multúmque premor quousque adimpleatur. Putatis me pacem venisse ut 51 mittam in terram? dico vobis, Minimè, sed dissidia. Posthac enim erunt quinque in 52 domo una, quorum tres dissidebunt adversùs duos, & duo adversùs tres. Siquidem dissi- 53 debit pater adversùs filium suum, & filius adversùs patrem suum: mater adversùs filiam suam, & filia adversùs matrem suam: socrus adversùs nurum suam, & nurus adversùs socrum suam. Et dicebat turbis, Quan- 54 do videtis nubem exorientem ab Occasu, statim dicitis; Venit pluvia: & ita fit. Quúmque flantem Austrum, dicitis, Æstus 55 erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & 56 terræ nôstis discernere, hoc autem tempus quomodo non dijudicatis? Cur autem per 57 vosmetipsos non judicatis veritatem?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 44 * خنك ان بنك كه خداوندش بيايد * وببيند كه اين چنين مي كند * راست بشما كويم ،
45 بر هرچه دارد اورا كماشته كند * واكر آن بنك بكويد كه خداوند من ، در امدن دير
ودراز خواهد † كشيدن * واو فضولي اغاز كند * خواجه طاشان † خودرا از غلام وكنيزك برنجاند ،
46 ودر خوردن * ومتلفي مشغول كردد * وشب وروز مست باشد * * خداوند خانه بيايد * در روزي
كه نينديشيك باشد * ودر ساعتي كه نه دانسته باشد * اورا از خود † جدا كند *
47 وبخش اورا با كافران بسازد * * بنك كه واية خداوند خود دانست * ومراد او بجا نياورده
48 باشد * بسيار پشيماني † وحسرت خورد * * والك نداند * وبكند * چوب ادب * وزدن † بخورد
بهر كه بدو بسيار داده شد * بسيار ازو خواسته شود * وهر كه بدو بسيار
سپارده شد * افزونتر بدست † او خواسته شود هفتاد نه انجا كه كفت
نيامدم كه آشتي بيندازم
49 * امدم كه در زمين آتش در اندازم * ومي خواستم
50 از اول در كيرد * * شستكاه دارم كه بشويم * وليكن بسيار مي شكيبم بدرد تا تمام شود *

Beatus ille servus, quem dominus 43 *ejus veniens viderit quòd ita faciat. Certè vobis dico, Omnibus quæ* 44 *habet eum præficiet. Sin autem ser-* 45 *vus ille dixerit; Dominus meus in veniendo diu & longùm tardabit: & ipse excessum incipiens conservos suos, tum pueros, tum ancillas, vexaverit, & comessando et profundendo occupatus sit, & nocte diéque ebrius fuerit: Domi-* 46 *nus domûs veniet in die quâ non putavit, & in hora quâ non novit, & eum à se separabit, & partem ejus cum infidelibus assignabit. Servus* 47 *qui mentem domini sui novit, & voluntatem ejus non executus fuerit, multum pœnitentiæ ac doloris devorabit. Ille verò qui non noverit, &* 48 *fecerit ita; virgæ castigationem & flagra subibit. Cuicunque multum datum est, multum ab eo requiretur: & cui multum traditum est, plus ab ejus manu petetur.*

LXXIX. Ubi dixit; Non veni ut pacem immittam.

Veni ut in terram ignem injiciam, 49 *& vellem* quod *jam pridem flagrâsset. Baptismum habeo quo baptizer:* 50 *veruntamen multum sustineo doloris donec perficiatur.*

Versio VULGATA LATINA.

43 44 Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus invenerit ita facientem. Verè 45 dico vobis; Quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum. Quòd si dixerit servus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: & cœperit per- 45 cutere servos & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus servi illius, in die quâ non sperat, & horâ quâ nescit, & dividet eum, partémque ejus 47 cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui, & non præparavit, & non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis: 48 Qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt 49 multum, plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodò coarctor usque dum 50 perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed se- 51 parationem: Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, & 52 duo in tres Dividentur: pater in filium, & filius in patrem suum, mater in fili- 53 am, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dice- 54 bat autem & ad turbas; Cùm videritis nubem orientem ab Occasu, statim dicitis; Nimbus venit: & ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis; Quia æstus 55 erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nôstis probare: hoc autem tempus 56 quo modo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non judicatis quod 57 justum est?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 44 * طوبى ذلك العبد الذي اذا جاء سيده فيجده قد فعل هكذي * امين اقول لكم انه
45 يقيمه على جميع ماله * فان قال ذلك العبد الشرير في قلبه ان سيدي يبطي قدومه
46 ويبداء يضرب عبيد سيده وامايه وياكل ويشرب ويسكر * فياتي سيد ذلك العبد في يوم
47 لا يظنه وساعة لا يعلمها فيشقه من وسطه ويجعل نصيبه مع غير المومنين * فاما ذلك
48 العبد الذي يعلم ارادة سيده ولم يستعد ويعمل ارادته يضرب كثيرا * والذي لا يعلم
ويعمل ما يستوجب به الضرب يضرب يسيرا * لان كل من اعطي كثيرا يطلب منه كثير
49 والذي استودع كثيرا يطالب بكثير * جيت لالقي نارا على الارض وما اريد الا اضطرامها
50 51 * ولي صبغة اصطبغها وانا مجتهد لتكمل * هل تظنون اني جيت لالقي سلامة
52 على الارض لا * اقول لكم لكن افتراقا * من الان تكون خمسة في بيت واحد يخالف
53 ثلثه اثنين واثنان ثلثه * يخالف الاب ابنه * والابن اباه * والام ابنتها * والابنة امها والحماة
54 كنتها * والكنة حماتها * ثم قال للجمع اذا رايتم سحابة طلعت من المغرب قلتم للوقت
55 56 ان المطر ياتي فيكون كذلك * واذا هبت ريح الجنوب قلتم سيكون حر فيكون * يا مرائيين
57 تعرفون تجربون وجه السماء والارض وهذا الزمان كيف لا تجربونه * لم لا تحكمون بالصدق
من قبل نفوسكم *

Beatus ille servus, quem cùm venerit 43 *dominus ejus, inveniet fecisse sic. Amen* 44 *dico vobis, quòd constituet eum super universas opes suas. Quòd si dixerit* 45 *ille servus malus in corde suo; Domini mei retardabitur adventus: & incipiet percutere servos domini sui, & ancillas ejus, & comedere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus illius servi die* 46 *quâ non putabit, & horâ quam nescit, & secabit eum medium, & statuet partem ejus cum infidelibus. At ille ser-* 47 *vus, qui cognoscit voluntatem domini sui, & non accingit se, & facit voluntatem illius, vapulabit multùm. Qui* 48 *autem nescit, & facit id ob quod meretur verbera, vapulabit parùm. Quia quicunque donatus est multis, requiretur ab eo multa. Et ille, cui commissa sunt multa, repetetur ab eo multa. Veni* 49 *ut jacerem ignem in terram, & nil volo, nisi accensionem ejus. Et est mihi in-* 50 *tinctio quâ tingendus sum: & ego laboro ut perficiatur. An putatis quòd ve-* 51 *nerim jacere pacem in terram? Non, dico vobis, sed separationem. Et nunc* 52 *erunt quinque in domo una, adversabuntur tres duobus, & duo tribus. Adver-* 53 *sabitur pater filio suo, & filius patri suo, & mater filiæ suæ, & filia matri suæ, & socrus nurui suæ, & nurus socrui suæ. Deindè dixit turbæ; Cùm* 54 *videtis nubem ortam ab Occasu, dicitis statim; Pluvia veniet: & fit ita. Et* 55 *cùm flaverit ventus Austri, dicitis; Erit æstus: & est. O hypocritæ, nôstis* 56 *probare faciem cœli & terræ: & hoc tempus, quomodò non probatis illud? Quid non judicatis justum à vobismet-* 57 *ipsis?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ብፁዕ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ዘመጺኦ፡ እግዚኡ፡ ይረክቦ፡ እንዘ፡ ከመዝ፡ ይገብር፡፡ አሜ
44 ን፡ እብለክሙ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡ ያመግቦ፡፡ ወእመሰ፡ ይቤ፡ ውእቱ፡ እኩይ፡ ገ
45 ብር፡ በልቡ፡ ይጐነዲ፡ አቲወ፡ እግዚእየ፡ ወይእኅዝ፡ ያመነዝዝ፡ ደቂ፡ ወአዋልደ፡ ዘቤተ፡
46 እግዚኡ፡ ወይበልዕ፡ ወይሰቲ፡ ምስለ፡ ሰካርያን፡ ወይሰክር፡፡ ወይመጽእ፡ እግዚኡ፡
ለውእቱ፡ ገብር፡ በዕለት፡ ኢተሐዘበ፡ ወበጊዜ፡ ኢያለመረ፡ ወይመትሮ፡ ወያገብእ፡ መ
47 ክፈልቶ፡ ምስለ፡ እለ፡ ኢይኤምኑ፡፡ ወለገብርሰ፡ ዘያአምር፡ ፈቃደ፡ እግዚኡ፡ ወ
48 ኢይገብር፡ ወኢያስተደሉ፡ ዘከመ፡ ይፈቅድ፡ ብዙኅ፡ መቅሠፍቱ፡፡ ወዘሰ፡ ኢያአ
ምር፡ ለለመ፡ ኢገብረ፡ ሕደጥ፡ መቅሠፍቱ፡፡ ወለኵሉ፡ ዘብዙኅ፡ አገብኦ፡ ብዙኀ፡
49 ይኀሥሥዎ፡ ወለዘዚ፡ ፈድፈደ፡ አምሕፀንዎ፡ ፈድፋደ፡ ይትልውዎ፡፡ እሳተ፡ አ
50 ምጻእኩ፡ ለብሔር፡ ወምንተ፡ እፈቅድ፡ እመከመ፡ ወድአት፡ ነደት፡፡ ጥምቀተ፡ ቢየ፡
51 ዘአጠምቅ፡ ወእፎ፡ አትዓገሥ፡ እስከ፡ እፈጽማ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ይ
መስለክሙኑ፡ ሰላመ፡ ዘአምጻእኩ፡ ለብሔር፡ አልቦ፡ እብለክሙ፡ ዘእንበለ፡ መጥ
52 ባሕት፡ ከመ፡ እፍልጥ፡ ወአሌ፡ እምይእዜሰ፡፡ ለእመ፡ ኃምስቱ፡ ሃለዉ፡ ው
ስተ፡ ቤት፡ ይትፈለጡ፡ ክልኤቱ፡ እምሠለስቱ፡ ወይትፈለጥ፡ አሐዱ፡ እምክልኤ
53 ቱ፡፡ ይትፈለጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡፡ ወትትፈለጥ፡ እም፡
እምወለታ፡ ወወለትኒ፡ እምእማ፡ ወሐማት፡ እምርዓት፡ ወመርዓት፡ እምሐመታ፡፡
54 ወይቤሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ሶበ፡ ትሬእዩ፡ ደመና፡ ዘይደልመን፡ መንገለ፡ ዐረብ፡ ዝናመ፡
55 ለመጺእ፡ ከመዝ፡ ይከውን፡ ትብሉ፡፡ ወሶበ፡ ይነፍኅ፡ ነፋስ፡ አዜብ፡ ዋዕ
56 ይ፡ ለመጺእ፡ ከመዝ፡ ይከውን፡ ትብሉ፡፡ መደልዋን፡ በገጸ፡ ሰማይ፡
ወምድር፡ ታአምሩ፡ አመክሮ፡ ወእፎ፡ ኢታአምሩ፡ አመክሮቶን፡ ለእለ
57 ንቱ፡ መዋዕል፡፡ ወለምንትኑ፡ ለሊክሙ፡ ኢትፈትሑ፡ ጽድቀ፡፡

Beatus est servus quem veniens dominus ejus inveniet sic facientem. Amen 43 44 dico vobis, Super omnia bona sua dispensatorem constituet eum. Et si dixe- 45 rit iste malus servus in corde suo, Moram facit venire dominus meus: cœperitque exprobrare filios & filias domûs domini sui, & edere & bibere cum ebriosis, & inebriari; Et veniet Dominus istius servi in die quo non putavit, & in 46 tempore *quod* non novit, & abscindet eum, & tradet portionem ejus cum iis qui non credunt. Et illi servo qui cognoscit voluntatem domini sui, & non facit, & 47 non adaptat se secundùm quod vult, multæ *erunt* plagæ ejus: Et qui nescit, si 48 non fecit, paucæ erunt plagæ ejus. Et cuicunque multum tradiderunt, multum requirent ab illo: & ab eo qui abundavit, è sinu ejus abundantius consequentur. 49 Ignem adduxi in terram, & quid volo si jam accensus est? Baptismum habeo quo 50 baptizabo: et quomodo patiar usquequo perfecero eum? Et dixit populis, Putatis- 51 ne quòd pacem adduxi ad terram? Minimè, dico vobis; sed gladium ut dividam: & væ ex nunc. Si quinque erunt in domo, separabuntur duo à tribus, & separa- 52 bitur unus à duobus. Separabitur pater à filio suo, & filius à patre suo, & sepa- 53 rabitur mater à filia sua, & filia à matre sua, & socrus à nuru sua, & nurus à socru sua. Et dixit populis, Quum videritis nubem nubilantem versùs Occasum, 54 pluvia ventura est: sic erit, dicitis: Et quando flat ventus Australis, æstus est fu- 55 turus: sic erit, dicitis. Hypocritæ, num faciem cœli & terræ nôstis probare, & 56 quomodo nescitis probare hæc tempora? Et quare vos ipsi non judicatis ju- 57 stitiam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

51 * مي پنداريد كه آمدم كه بر زمين سلامتي * وارامي * پيدا كنم * مي كويم بشما نه * الا
52 پراكندكي * * ازين ساعت * پنج در يك خانه باشد * دو برسه پراكنده شوند * وسه بر دو
53 * وپدر از فرزند جدا شود * وفرزند از پدر * ومادر از دختر † بيكانه شود * ودختر از مادر
54 وخسرك † وعروس مخالف شوند * * وروي بجماعت كرد * وكفت * وقتي ببينيد * كه ابر از
55 سوي مغرب پيدا شد * بكوييد كه باران خواهد † باريد * وچنين بشود * * وچون باد جنوب
56 بجنبد * بكوييد كرمي خواهد شد * وبشود * * اي منافقان احوال اسمان وزمين را مي دانيد * واز
57 يكديكر جدا مي كنيد * چكونه اين روزكار را جدا نمي توانيد كردن * * چرا از درون
خود راستي نمي اندوزيد

Putatis quòd venerim ut in terra 51 *pacem & tranquillitatem producam? Dico vobis, Minimè, sed divisionem. Ab hac hora quinque in* 52 *una domo erunt, duo in tres divisi erunt, & tres in duos. Et pater à* 53 *filio divisus erit, & filius à patre: & mater à filia aliena fiet, & filia à matre: & socrus & sponsa contrariæ erunt. Et vultum ad turbam* 54 *convertit, & dixit; Quando videritis quòd nubes à plaga Occidentali oriatur, dicetis quòd pluvia futura est ut pluat, & ita fiet. Et* 55 *cùm ventus Australis flârit dicetis, Æstus futurus est, et fiet. O hypo-* 56 *critæ, status cœli ac terræ nôstis, et à se invicèm discernitis: quomodò hoc tempus non potestis discernere? Cur ex interiore vestrî veritatem* 57 *non assequimini?*

Cùm enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam
58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ξβ ς
liberari ab illo: ne fortè trahat te ad judicem, & judex te
(α) ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε
tradat exactori, & exactor te jaciat in carcerem. Dico tibi;
59 (β) παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε (γ) βάλλῃ εἰς φυλακήν. Λέγω σοι,
Non egredieris illinc, usquequò etiam novissimum minutum reddas.
Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, (δ) ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

CAP. XIII. ιγ'.

Aderant autem quidam in ipso tempore nuntiantes illi de Galilæis, ΜΖ'
1 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ξγ ς
quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens Jesus
2 ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
dixit illis; Putatis quòd Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis
εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed si non pœnitemini, omnes similiter peribitis.
3 ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (α) μετανοῆτε,
Vel illi decem & octo, supra quos cecidit
4 πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν
turris in Siloam, & occidit eos: putatis quia ipsi debitores fuerint
ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς· δοκεῖτε ὅτι (β) οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο
præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico
παρὰ (γ) πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω 5
vobis: sed si non pœnitueritis, omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc
ξδ ς ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (δ) μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγε δὲ ταύτην 6
similitudinem; Ficum habebat quidam in vinea sua plantatam: & venit
τὴν παραβολήν, Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε
fructum quærens in illa, & non invenit. Dixit autem ad vinitorem; Ecce
(ε) καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδοὺ 7
tres annos venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: Excinde
τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον
illam: ut quid etiam terram occupat? Is autem respondens, dicit illi;
(ζ) αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ, 8
Domine, relinque eam & hunc annum, usque dum fodiam circa illam, & mittam
Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω
stercus. Et si quidem fecerit fructum: si verò non, in futurum excindes
(η) κοπρίαν. Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις 9
eam. Erat autem docens in una synagogarum in Sabbatis. Et ecce
ΜΗ' αὐτήν. Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἰδοὺ 10 11
mulier erat spiritum habens infirmitatis annos decem & octo: & erat concurvata, & non
ξε β γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ
potens recurvare in omnino.
δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

MS. A. (α) ἀπαλλάχθαι (β) παραδώσει (γ) βάλῃ (δ) ἕως τοῦ καὶ τὸ ἔσχατον MS. A. ΚΕΦ. ιγ'. (α) μετανοήσητε, (β) αὐτοὶ (γ) πάντας τοὺς ἀνθρώπους (δ) μετανοήσητε, (ε) ζητῶν καρπὸν ἐν (ζ) οὖν αὐτήν· (η) κόπρια.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 * ܟܕ ܓܝܪ ܐܙܠ ܐܢܬ ܥܡ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܠܘܬ ܐܪܟܘܢܐ. ܥܕ ܒܐܘܪܚܐ ܐܢܬ. ܗܒ ܬܫܡܫܬܐ
ܘܐܫܬܪܐ ܡܢܗ. ܕܠܡܐ ܢܓܪܟ ܠܘܬ ܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܢܫܠܡܟ ܠܦܪܥܢܐ. ܘܦܪܥܢܐ ܢܪܡܝܟ
ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ. ܥܕܡܐ ܕܬܬܠ ܫܡܘܢܐ ܐܚܪܝܐ. 59
* ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ * ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܡܘ * ܩܦܠܐܘܢ * ܡܓ *
1 * ܒܗ ܕܝܢ ܒܙܒܢܐ. ܐܬܘ ܐܢܫܝܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠ ܓܠܝܠܝܐ. ܗܢܘܢ ܕܦܝܠܛܘܣ ܚܠܛ
2 ܕܡܗܘܢ ܥܡ ܕܒܚܝܗܘܢ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܗܠܝܢ ܓܠܝܠܝܐ.
3 ܚܛܝܐ ܗܘܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܓܠܝܠܝܐ. ܕܗܟܢܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. * ܠܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܦ
4 ܟܠܟܘܢ ܐܢ ܠܐ ܬܬܘܒܘܢ. ܗܟܢܐ ܬܐܒܕܘܢ. * ܐܘ ܗܢܘܢ ܬܡܢܬܥܣܪ ܕܢܦܠ ܥܠܝܗܘܢ
ܡܓܕܠܐ ܒܫܝܠܘܚܐ ܘܩܛܠ ܐܢܘܢ. ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܝܒܐ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
5 ܒܢܝܢܫܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. * ܠܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܟܠܟܘܢ ܐܢ ܠܐ ܬܬܘܒܘܢ
6 ܐܟܘܬܗܘܢ ܬܐܒܕܘܢ. * ܘܐܡܪ ܗܕܐ ܡܬܠܐ. ܬܐܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܐܢܫ ܕܢܨܝܒܐ ܒܟܪܡܗ. ܘܐܬܐ ܕܢܒܥܐ ܒܗ ܦܐܪܐ
7 ܘܠܐ ܐܫܟܚ. * ܘܐܡܪ ܠܦܠܚܐ. ܗܐ ܬܠܬ ܫܢܝܢ ܐܬܐ ܐܢܐ ܒܥܐ ܦܐܪܐ ܒܬܐܬܐ ܗܕܐ ܘܠܐ
8 ܡܫܟܚ ܐܢܐ. ܦܣܘܩܝܗ. ܠܡܢܐ ܡܒܛܠܐ ܠܐܪܥܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܠܚܐ. ܡܪܝ. ܫܒܘܩܝܗ
9 ܐܦ ܗܕܐ ܫܢܬܐ. ܥܕ ܕܐܥܙܩܝܗ ܘܐܙܒܠܝܗ. * ܘܐܢ ܥܒܕܐ ܦܐܪܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܠܫܢܬܐ ܕܐܬܝܐ
10 ܬܦܣܩܝܗ. [illegible] * ܟܕ ܡܠܦ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ
11 ܒܚܕܐ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. * ܐܝܬ ܗܘܬ ܬܡܢ ܐܢܬܬܐ. ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܘܚܐ
ܕܟܘܪܗܢܐ. ܫܢܝܢ ܬܡܢܥܣܪܐ. ܘܟܦܝܦܐ ܗܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܬܬܦܫܛ ܟܠܗ.

58 Quum enim proficisceris cum adversario tuo ad magistratum, interea dum es in via, renuntia mercibus, & recede ab eo; ne abducat te ad judicem, et judex tradat te exactori, & exactor conjiciat te in carcerem. 59 Equidem dico tibi; Non exibis illinc, usquequo reddideris ultimum obolum.

Lectio dominicæ secundæ post festum crucis. 46.

CAP. XIII.

1 Eo autem tempore venientes quidam, renuntiârunt ei de Galilæis illis, quorum Pilatus miscuerat sanguinem cum ipsorum sacrificiis. 2 Et respondit Jesus, ac dixit eis; Putatis hos Galilæos sceleratiores fuisse omnibus Galilæis, quòd talia contigerint eis? 3 Non. Imò verò dico vobis, etiam vos omnes, nisi pœnitentiam egeritis, similiter perituros. 4 Aut illos octodecim super quos cecidit turris in Silohe, & necavit eos, putatis flagitiosiores fuisse omnibus hominibus qui degunt in Jerusalem? 5 Minimé: dico autem vobis, Nisi pœnitentiam egeritis omnes, instar ipsorum peribitis. 6 Porrò dixit parabolam hanc: Ficum habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens in ea fructus, nec invenit. 7 Et dixit agricolæ; Ecce tribus annis venio quærens fructus in ficu ista, nec invenio: exscinde eam; quorsùm terram otiosam detinet? 8 Dixit ei agricola; Domine mi, dimitte eam & hoc anno, usquequò excoluero eam, ac stercoravero: 9 Et si quidem ediderit fructus, *benè est*: sin minùs, postea exscindes eam.

Lectio ad vesperas Sabbathi V. jejunii. 47.

10 Quum autem doceret Jesus in Sabbatho in una ex synagogis, 11 Erat illìc mulier habens spiritum invaletudinis ab annis octodecim, & incurvata erat, nec poterat ullatenùs extendi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتاد   حاضر باش از غريم خود   * چون با غريم خود پيش حاكم بروي * 58
چنانك در راهي مايه او بده * تا ازو برهي * نبادا ترا پيش قاضي برد * وقاضي † ترا بدست
شحنه دهد * وشحنه ترا در زندان بيندازد * وراست بتو بگويم * از انجا بدر نيايي تا همه حق اورا 59
بگزاري چنانك پولي نماند   هشتاد يك   براي امامان كه بيلاطوس كشت ايشانرا
* ودران روزگار كساني † امدند * براي جليليان † بعيسي گفتند كه بيلاطوس † خون چند كس 1
را با قربان † اميخته كرد * * عيسي جواب داد وبديشان گفت * مي پنداريد * كه جليليان 2
از همه خلق بيشتر گناه دارند * كه اين چنين شدند * نه * اكنون بشما مي گويم * اگر 3
شما بجمع توبه نكنيد * اين چنين هلاك شويد * يا ان هجده * كه در شيلوحا † برج بر ايشان 4
افتاد * وكشت شما مي پنداريد * كه ايشان * از جملهٔ جماعت † اورشليم گناه كارترند * * نه 5
ديگر بار با شما مي گويم * اگر شما همه همچو ايشان توبه نكنيد * هلاك شويد *
هشتاد دو   براي درخت انجير كه ميوه نداد   * وعيسي اين مثل را پيش آورد وگفت 6
درختي بود ازان كسي * در باغ خودش نشانده * اتفاقا خداوند † باغ آمد * وازو ميوه خواست * نيافت *

LXXX. Cautus esto à creditore tuo.

58 *Quando cum creditore tuo coram principe vadis, dum adhuc in via es, pecuniam ei da ut ab eo libereris: ne te ad judicem ferat, et judex te in manum quæstoris tradat, et quæstor te in carcerem conjiciat.* 59 *Utique tibi dico, Illinc non exibis, donec totum debitum ejus persolveris, adeò ut quadrans non restet.*

LXXXI. De sacerdotibus quos Pilatus interfecit.

CAP. XIII.

1 *Eodem autem tempore quidam venientes, de Galilæis ad Jesum dixerunt, quorum Pilatus aliquot hominū sanguinem cum sacrificio ipsorum miscuerat.* 2 *Jesus responsum dedit, et illis dixit; Putatis quòd hi Galilæi præ omni populo plurimum peccati habuerint, quòd ita tractati fuerint?* 3 *Nequaquam: vobis autem dico; Nisi vos omnes pœnitentiam egeritis, similiter peribitis.* 4 *Aut illi duodecim, super quos in Siloha turris cecidit, et occîdit eos, vos putatis quòd ipsi omni multitudine Hierosolymæ sceleratiores fuerint?* 5 *Nequaquam: iterùm dico vobis; Si vos omnes (quemadmodum illi) pœnitentiam non egeritis, peribitis.*

LXXXII. De arbore ficûs quæ fructum non dedit.

6 *Et Jesus hanc parabolam protulit, et dixit; Arbor erat cuidam, quam in horto suo plantaverat: Fortè dominus horti venit, et ex ea fructum quærens non invenit.*

Versio VULGATA LATINA.

58 Cùm autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne fortè trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mit- 59 tat te in carcerem. Dico tibi; Non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

CAP. XIII.

1 Aderant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum 2 sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis; Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi 3 sunt? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peri- 4 bitis. Sicut illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloë, & occîdit eos: putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? 5 Non, dico vobis: sed si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis. 6 Dicebat autem & hanc similitudinem; Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. 7 Dixit autem ad cultorem vineæ; Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergò illam: ut quid etiam terram occupat? 8 At ille respondens, dicit illi; Domine dimitte illam & hoc anno, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercora: 9 Et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. 10 Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. 11 Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omninò poterat sursum respicere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لانك اذا ذهبت مع خصمك الي الرييس فاعط في الطريق ما تتخلص به منه * ليلا 58
يوصلك الي الحاكم * والحاكم يدفعك الي المستخرج ويلقيك المستخرج في السجن * اقول 59
لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي اخر فلس *   * الفصل الخمسون *
* وفي ذلك الزمان جاء اليه قوم واخبروه بالجليليين الذين خلط فيلاطس دماءهم مع 1
ذبايحهم * فاجابهم يسوع قايلا اتظنون ان اوليك الجليليين كانوا وحدهم خطاة دون 2
جميع الجليليين اذا صابهم هذه الاوجاع * كلا * لكني اقول لكم ان لم تتوبوا جميعكم 3
كذلك تهلكون * واوليك الثمانية عشر الذين سقط عليهم البرج في سيلوحا فقتلهم اتظنون 4
انهم كانوا مجرمين دون جميع الناس السكان بيروسليم * كلا * لكني اقول لكم انكم ان لم 5
تتوبوا جميعكم كذلك تهلكون * وقال لهم هذا المثل انسان كانت له شجرة تين مغروسة في 6
كرمه جاء يطلب فيها ثمرا فلم يجد * فقال للكرام ها هي ذه ثلث سنين اتي واطلب 7
ثمرا في هذه التينة فلا اجد * اقطعها ليلا تعطل الارض * فاجابه قايلا يا رب دعها هذه 8
السنة ايضا لافلحها واصلحها * لعلها تثمر في السنة الاتية فان لم تثمر فاقطعها * 9
* الفصل الحادي والخمسون *   * وفيما هو يعلم في احد الجامع في السبت * واذا امراة 10 11
معها روح مرض منذ ثماني عشر سنة * وكانت منحنية لا تقدر ان تستقيم البتة *

58 *Quoniam cùm ieris cum adversario tuo ad principem, da in via aliquid per quod libereris ab eo: ne perducat te ad judicem, & judex tradat te exactori, &* 59 *projiciat te exactor in carcerem. Dico tibi, quòd non exibis inde, quousque solvas ultimum denarium.*

Sectio quinquagesima.

CAP. XIII.

1 *Et in eo tempore venerunt ad eum quidam, & retulerunt ei de Galilæis, quorum miscuit Pilatus sanguinem cum sacrificiis eorum.* 2 *Respondit eis Jesus, dicens; Putatisne illos Galilæos fuisse solos peccatores præ omnibus Galilæis, eò quòd assecuti sint eos tales dolores?* 3 *Nequaquam. Sed dico vobis, Si non pœnitentiam egeritis, omnes pariter peribitis.* 4 *Et illos decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloë, & occidit eos: putatisne fuisse sceleratos præ cunctis hominibus habitantibus in Jerusalem?* 5 *Nequaquam. Sed dico vobis, Quòd nisi pœnitentiam egeritis, omnes peribitis similiter.* 6 *Et dixit illis hanc similitudinem; Quidam qui habebat arborem fici plantatam in vinea sua, venit quærere in ea fructum, & non invenit:* 7 *Quare dixit vinitori, Ecce tribus annis veni, & quæro fructum in hac ficu, & non invenio: succide illam, ne inutilem reddat terram.* 8 *Respondit ei, dicens; Domine, dimitte illam isto anno etiam, ut colam eam, & reparem eam:* 9 *Forsitan fructum afferet in anno venturo; quòd si non afferat fructum, succidam illam.*

Sectio quinquagesima prima.

10 *Et dum ipse doceret in una synagogarum in sabbatho,* 11 *Ecce mulier, cum qua erat spiritus infirmitatis à decem & octo annis: & erat curva, nec poterat erigere se ullo modo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

58 ሶበ ፡ ይትባጽሐከ ፡ ዕደውከ ፡ ኀበ ፡ መኰንን ፡ ተዓረቅ ፡ በፍኖት ፡ ወሰልጥ ፡ ዘትፈዲ
ዮ፡ከመ፡ ኢይትባጽሐከ፡ ኀበ፡መኰንን፡ወመኰንን፡ ይሜጥወከ፡ለወዓሊሁ፡ ወወዓሊሁ፡
59 ይሞቅሕከ፡ለብሰከ፡ከመ፡ ኢትወፅእ፡ እምህየ፡ እስከ፡ትሰልጥ፡ደኃሪተ፡ገምስ፡፡=፡
በእንተ፡ገሊላውያን፡ ወሰለ፡ውስተ፡ ሰሌሆም፡፡=፡
1 ፲፫ ወቦ፡ እለ፡መጽኡ፡ኀቤሁ፡ሶቤሁ፡ወዜነውዎ፡በእንተ፡ገሊላውያን፡እለ፡ደመረ፡ጲላ
2 ጦስ፡ደሞሙ፡ ምስለ፡ መሥዋዕቶሙ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ይመስለክሙኑ፡አሙንቱ፡ከመ፡ገሊላውያን፡ኃጥኣን፡እምኵሉ፡ሰብእ፡ገሊላ፡ለእመ፡
3 ዘቲ፡ረከቦሙ፡፡=፡ አልቦ፡ እብለክሙ፡ እመሰ፡ ኢነሳሕክሙ፡ ከማሆሙ፡ ትትሐጐሉ፡
4 ኵልክሙ፡፡=፡ ወይመስለክሙኑ፡ እልኩቱ፡ ዓሠርቱ፡ ወሰማንቱ፡ እለ፡ ወድቀ፡ ሞኅ
ፈድ፡ላዕሌሆሙ፡በሰሊሆም፡ ወቀተሎሙ፡ እሙንቱ፤ ከመ፡ ኃጥኣን፡ እሙንቱ፡ ዘቲ፡ ረከ
በቶሙ፡ ወይመስለክሙኑ፡እሙንቱ፡ከመ፡ኃጥኣን፡እምኵሉ፡ሰብእ፡ ኢየሩሳሌም፡፡=፡
5 አልቦ፡ እብለክሙ፡ እመሰ፡ ኢነሳሕክሙ፡ ከማሆሙ፡ ትትሐጐሉ፡ ኵልክሙ፡፡=፡
6 በ፫ ሰንበት፡ዘጽጌያት፡ወበሰንበት፡ወትረ፡፡=፡ ወመሰለ፡ሎሙ፡ወይቤሎሙ፡ብእሲ፡
ቦበለስ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ወይኑ፡ ወይሐውር፡ይንሣእ፡ፍሬሃ፡ወኢይረክብ፡ እንተ፡ሖረ፡፡=፡
7 ወይቤሎ፡ ለዐቃቤ፡ ወይን፡ ናሁ፡ሠለስተ፡ ዐመት፡እመጽእ፡ እመጽእ፡ እንሣእ፡ ፍሬሃ፡ ወ
8 ኢረከብኩ፡ ግዝማ፡ እንከሰ፡ ለምንት፡ ታፀርዕ፡ ለነ፡ ምድረነ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይ
9 ቤሎ፡ ኅድጋ፡ እግዚኦ፡ ኃሪፈ፤ እስከ፡ እክሪ፡ ታሕቴሃ፡ ወአደይ፡ መሬተ፡፡=፡ እመቦ፡ከ
10 መ፡ ትፈርይ፡ ለዓመ፡ ወእማእኮሰ፡ ንገዝማ፡፡=፡ በሰንበት ፡ ወትረ፡፡=፡
ወመሀሮሙ ፡ በሰንበት ፡ በአሐዱ ፡ ምኵራብ፡፡=፡
በእንተ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ደወየት፡፡=፡
11 ወሀለወት፡አሐቲ፡ብእሲት፡ እንተ፡ አድወያ፡ ጋኔን፡ ዓሠርተ፡ወሰማንተ፡ዐመተ፡ ወጐብ
ጦት ፡ ወኢትክል ፡ ቀዊመ ፡ ርቱዐ ፡ ግሙራ፡፡=፡

58 Dum te ducturus sit adversarius tuus ad judicem, reconciliator in via, & transfige quid reddas ei, ne ducat te ad judicem, & judex tradat te militibus, 59 & milites incarcerent te. Dico tibi, Non exibis illinc, usquequò reddideris ultimum minutum.

CAP. XIII. *De Galilæis & Salehomitis.*

1 Et fuerunt qui venerunt ad eum tunc, & annuntiaverunt ei de Galilæis quorum sanguinem miscuerat Pilatus cum sacrificiis eorum. 2 Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Putatísne quòd hi Galilæi peccatores fuerunt præ omnibus hominibus Galilææ, quia hoc contigit iis? 3 Non, dico vobis: si non resipiscatis, sicut illi peribitis omnes. 4 Et putatísne, hi decem & octo super quos cecidit turris in Salihom, & trucidavit eos, quòd peccatores fuerunt quia hoc contigit iis? & putatísne quòd hi peccatores fuerunt præ omnibus hominibus Hierusalem? 5 Non, dico vobis: si non resipiscatis, sicut illi peribitis omnes. *Tertio Sabbato florum: Et vespere Sabbati.* 6 Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; Quidam homo habuit ficum in vinea sua, & venit accipere fructum ejus, & nihil inveniens, abiit: 7 Et dixit custodi vineæ, Ecce tres annos venio, accipere fructum ejus, & non invenio: excinde eam igitur, quare otiosam reddit nobis terram nostram? 8 Et respondit, & dixit ei; Dimitte eam Domine, in hyemem, usquequò fodero subter eam, & apposuero terram. 9 Si fuerit quòd fructum feret, bene est; alioquin excindemus eam. *Vespere Sabbati.* 10 Et docuit eos in Sabbato in quadam synagoga.

De muliere quæ infirma fuit.

11 Et fuit quædam mulier quam infirmam reddidisset dæmon, decem & octo annis, & gibbosa fuit, & non potuit stare rectè unquam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* باغبانان گفت * اينك سه سالست كه مي آيم * واين درخت † انجير † ميوه مي طلبم 7
نمي يابم * اورا ازبيخ ببريد * كه زمين را باطل كرد * * باغبان گفتند * اي خداوند 8
امسال نيز اورا بگذار * تا گرداگرد اورا بيل بزنيم * وسرگين بيندازيم * واورا تيمار داريم *
* اگر ميوه داد ماند * واگرنه اورا در † اينده سال ببريم 9
هشتاد سه   خوش كردن عيسي زني را كه هجده سال درهم پيچيده شده
* چون عيسي در روز شنبه † بانجمنها مي گرديد * وتعليم مي داد * * در انجمني † زني بود كه 10 11
دردمندي داشت * مدت هجده سال * ان زن درهم پيچيده بود * نمي توانست دست وپاي † دراز كردن *

7 *Hortulanis* itaque *dixit; Ecce tertius annus est quo venio, et ex hac arbore ficûs fructum quæro, sed non invenio: eam radicitùs excindite,* 8 *quia terram otiosam reddit. Hortulani dixerunt; O domine, hoc anno etiam illam sine, ut circumcirca eam pastinemus, et stercus adjiciamus, et ejus curam habeamus.* 9 *Si fructum dederit, maneat: sin minùs, eam anno veniente succidemus.*

LXXXIII. Sanat Jesus mulierem quæ octodecim annos incurvata fuerat.

10 *Cùm Jesus in die Sabbathi in synagogis versaretur, et doceret;* 11 *In synagoga quadam mulier erat, quæ infirmitatem habuerat spatio octodecim annorū: mulier illa complicata erat, nec potuit manū pedémve extendere.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Videns autem eam Jesus, advocavit, & ait illi; Mulier, absoluta es
12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι
infirmitatis tuæ. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, &
13 τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ
glorificabat Deum. Respondens autem archisynagogus, indignans quia
14 ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι
Sabbato curâsset Jesus, dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus
τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς
oportet operari: in his ergò venientes curamini, & non die
δεῖ ἐργάζεσθαι· (ϑ) ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati. Respondit ergò ei Dominus, & dixit; Hypocrita, unusquisque
15 τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, (ι) Ὑποκριτὰ, ἕκαστος
vestrûm Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, &
ὑμῶν (κ) τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ (λ) τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ
abducens potum dat? Hanc autem filiam Abrahæ existentem, quam ligavit Sa-
16 ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σα-
tanas, ecce decem & octo annos, non oportuit solvi à vinculo isto die
τανᾶς, ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati? Et hæc dicente eo, erubescebant omnes oppositi
17 τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι ρξς ι
ei: & omnis turba gaudebat in universis gloriosis factis ab
αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ'

ΜΘ' ρξζ β
eo. Dicebat autem, Cui simile est regnum Dei, & cui similabo illud?
αὐτοῦ. Ἔλεγε δὲ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 18
Simile est grano sinapis, quod accipiens homo misit in hortum suum: &
Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ 19
crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres cœli nidulati sunt
ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ (μ) κατεσκήνωσεν
ρξη ι
in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui similabo regnum Dei?
ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. (ν) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; 20
Simile est fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermenta-
Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ- 21
ρξθ β
tum est totum. Et transibat per civitates & vicos, docens, & iter faciens
μώθη ὅλον. Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος 22
Ν' ρο ι
in Hierusalem. Ait autem quidam illi; Domine, si pauci servati? Ipse autē dixit
εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε 23
ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico
πρὸς αὐτοὺς, Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοὶ, λέγω 24
ροα ι
vobis, quærent intrare, & non poterunt. Ex quo autem surrexerit paterfamiliâs,
ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, 25
& clauserit ostium, & cœperitis foris stare, & pulsare ostium, dicentes;
καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες,
Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis; Non novi vos undè sitis.
Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

MS. A. (ϑ) ἐν αὐταῖς συνερχόμενοι (ι) Ὑποκριταὶ, (κ) ἐν τῷ (λ) τὸν ὄνον (μ) κατεσκήνουν (ν) Πάλιν εἶπεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܚܙܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܩܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܫܪܝܬܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܟܝ.
13 * ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗ ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܫܛܬ ܘܫܒܚܬ ܠܐܠܗܐ.
14 * ܥܢܐ ܕܝܢ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܡܬܚܡܬ ܥܠ ܕܐܣܝ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܫܬܐ ܐܢܘܢ ܝܘܡܝܢ ܕܒܗܘܢ ܘܠܐ ܠܡܦܠܚ ܒܗܘܢ ܐܬܘ ܐܬܐܣܘ ܘܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ.
15 * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܠܐ ܟܠ ܚܕ ܡܢܟܘܢ ܒܫܒܬܐ ܫܪܐ ܬܘܪܗ ܐܘ ܚܡܪܗ ܡܢ ܐܘܪܝܐ ܘܐܙܠ ܡܫܩܐ ܠܗ.
16 * ܠܗܕܐ ܕܝܢ ܕܒܪܬ ܐܒܪܗܡ ܗܝ ܘܐܣܪ ܗܘܐ ܠܗ ܣܛܢܐ ܗܐ ܬܡܢܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܠܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܫܪܐ ܡܢ ܗܢܐ ܐܣܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ.
17 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܒܗܬܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܚܕܐ ܗܘܐ ܒܟܠܗܝܢ ܬܕܡܪܬܐ ܕܗܘܝ ܗܘܝ ܒܐܝܕܗ.
18 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ.
19 * ܕܡܝܐ ܠܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܕܢܣܒܗ ܓܒܪܐ ܪܡܗ ܒܓܢܬܗ ܘܪܒܬ ܘܗܘܬ ܐܝܠܢܐ ܪܒܐ ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܩܢܢܬ ܒܣܘܟܝܗ.
20 * ܬܘܒ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
21 * ܕܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܡܪܬܗ ܒܬܠܬ ܣܐܝܢ ܕܩܡܚܐ ܥܕܡܐ ܕܟܠܗ ܚܡܥ.
22 * ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܩܪܝܬܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܘܡܠܦ ܘܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ.

23 * ܘܫܐܠܗ ܐܢܫ ܐܢ ܩܠܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܚܝܝܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
24 * ܐܬܟܬܫܘ ܠܡܥܠ ܒܬܪܥܐ ܥܨܝܒܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܣܓܝܐܐ ܢܒܥܘܢ ܠܡܥܠ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ.
25 * ܡܢ ܫܥܬܐ ܕܢܩܘܡ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܢܐܚܘܕ ܬܪܥܐ ܘܬܗܘܘܢ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܢܩܫܝܢ ܬܪܥܐ ܘܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܡܪܢ ܡܪܢ ܦܬܘܚ ܠܢ. ܘܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܐܢܬܘܢ.

Viditque eam Jesus, & eam advocavit, ac dixit ei; Mulier, absoluta es ab invaletudine tua. Et imposuit ei manum suam, & illicò extendit sese, & glorificavit Deum. Respondit autem princeps synagogæ cùm excanduisset, quòd sanâsset Sabbatho Jesus, & ait turbis; Sex sunt dies quibus oportet operari, in his venite sanitatem recepturi, & non in die Sabbathi. Jesus verò respondit & dixit ei; Simulator, unusquisque vestrûm Sabbatho, nónne solvit bovem suum aut asinum suum à præsepi, & abit aquatum? Hanc autem quæ est filia Abrahæ, & quam vinxerat diabolus jam ab octodecim annis, nónne decebat solvi ab isto vinculo die Sabbathi? Quúmque hæc diceret, pudore suffusi sunt ii omnes qui adversabantur ei: totus verò populus gaudebat super omnibus miraculis quæ fiebant per manum ipsius. Porrò dicebat Jesus; Cui rei simile est regnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum vir projecit in hortum suum, & crevit, evasitque in arborem magnam; & volatile cœli nidificavit in ejus ramis. Rursum dixit Jesus; Cui rei comparabo regnum Dei? Simile est fermento quod acceptum mulier abdidit in farinæ satis tribus, donec tota fermentaretur. Cæterùm peragrabat per pagos & urbes, dum doceret ac pergeret in Jerusalem.
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Lectio in commemorationem justorum & Patrum. 48.

Interrogavit autem eum quidam, Num pauci sint illi qui serventur? Jesus autem dixit eis; Contendite intrare portam angustam: siquidem dico vobis, Multi studebunt intrare, nec poterunt. Ex qua hora surrexerit dominus domûs, & occluserit ostium, eritis stantes foris & pulsantes ad ostium, & incipietis dicere; Domine noster, Domine noster, aperi nobis: tum is respondebit & inquiet; Dico vobis, non novi undè vos sitis.
23 24 25

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * عيسي ان زنرا ديد * نزديك خود خواند * وبدو كفت * اي زن از دردها رهيدي * ودست
13 خود بروي نهاد * همانكم كشاده شد * وزن خدايرا ستايش مي داد * براي انك عيسي آن زنرا در
14 روز شنبه † خوش كرد * سرور جماعت طيره شد * وجماعت كفت شش † روز در هفته † هست * كه
واجب است بدان روزها كار كنند * دران روزها بياييد وخوش شويد * نه در روز شنبه
15 * عيسي جواب داد وبدو كفت * اي منافق هيچ باشد يكي از شما كه خر † خودرا از آخر
16 كشايد † در روز شنبه * واب دهد * اينك اين زن دختر ابراهيم است * وهجده سال اورا ابليس
17 در بسته بود * واجب نباشد كه در روز شنبه اين بند كشاده شود * چون عيسي اين سخن
بكفت هر كه انجا ايستاده † بودند * حيران ماندند * ومردم شادمان مي شدند * بر معجزهايي
كه از دست او برمي آمد   هشتاد چهار   مثل خردل دانه
18 * وبعد ازان عيسي كفت * ملكوت خدايرا بچه مانند كنم * مانند دانهء خردل * كه كسي
19 آنرا ستك باشد * ودر باغچهء خود انداختم * وان دانه درخت بزرك وپرورده شد * انچنانك مرغ
20 آسمان زير بركهاء او لانه كردند * ديكر بار عيسي كفت ملكوت خدا را بچه مانند كنم *

Jesus illam mulierem vidit & ad se vocavit, & ei dixit; O mulier, ab infirmitatibus tuis liberata es. Et manum suam ei imposuit, statimque soluta est, & mulier Deo laudem dedit. Quoniam autem Jesus mulierem illam in die Sabbathi sanavisset, princeps synagogæ iratus est, & turbæ dixit; Sex dies in septimana sunt, in quibus diebus oportet opus facere: in eis diebus venite & sanamini, non in die Sabbathi. Jesus responsum dedit, & ei dixit; O hypocrita, Nunquid è vobis est quisquam, qui asinum suum à præsepi non solvat in die Sabbathi, & aquam det? Ecce hæc mulier filia Abrahami est, & duodecim annos eam Diabolus ligavit, nónne oportuit ut in die Sabbathi hoc vinculum solutum esset. Cùm Jesus hunc sermonem dixisset, quicunque illic stantes erant attoniti manserunt: & homines lætati sunt super miracula, quæ à manu ejus procedebant.
12 13 14 15 16 17

LXXXIV. Parabola grani sinapis.

Post hæc autem Jesus dixit; Regnum Dei cui assimilabo? Simile est grano sinapis, quod homo accepit, & in hortum suum jecit: & granum illud arbor magna evasit, & crevit, adeò ut volucres cœlorum sub foliis ejus nidos facerent. Rursus Jesus dixit; Regnum Dei cui assimilabo?
18 19 20

Versio VULGATA LATINA.

12 Quam cùm videret Jesus, vocavit eam ad se, & ait illi; Mulier, dimissa es ab in-
13 firmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat De-
14 um. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curâsset Jesus,
dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergò venite, &
15 curamini, & non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit; Hy-
pocritæ, unusquisque vestrûm sabbato non solvit bovem suum aut asinum à præ-
16 sepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit satanas,
17 ecce decem & octo annis, non oportuit solvi à vinculo isto die sabbati? Et cùm
hæc diceret, erubescebant omnes adversarii ejus: & omnis populus gaudebat in
18 universis, quæ gloriosè fiebant ab eo. Dicebat ergò; Cui simile est regnum
Dei, & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum ho- 19
mo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres
cœli requieverunt in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui simile æstimabo regnum Dei? 20
Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec 21
fermentaretur totum. Et ibat per civitates & castella, docens, & iter faciens in 22
Jerusalem. Ait autem illi quidam; Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse 23
autem dixit ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico 24
vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cùm autem intraverit paterfamiliâs, & 25
clauserit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes; Domine, aperi
nobis: & respondens dicet vobis; Nescio vos undè sitis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فنظر اليها يسوع وناداها قايلا يا امراة انت محلولة من مرضك * ووضع يده عليها فاستقامت 13
14 للوقت ومجدت الله * اجاب رييس الجماعة وهو مغضب لان يسوع ابراها يوم السبت وقال للجمع
15 لكم ستة ايام ينبغي العمل فيها وفيها تاتون وتستشفون وفي يوم السبت لا * فاجابه الرب قايلا
يا مراييين اليس كل واحد منكم يحل ثوره او حماره من المعلف في السبت ويذهب فيسقيه *
16 * وهذه التي هي ابنة ابراهيم ربطها الشيطان منذ ثماني عشر سنة اما كان يحل ان تطلق
17 من هذا الرباط في يوم السبت * ولما قال هذا اخزي جميع مقاوميه * وكان جميع الشعب
18 يفرحون بالاعمال الحسنة التي كانت منه * وكان يقول ماذا تشبه ملكوت الله وبماذا اشبهها *
19 * تشبه حبة خردل اخذها انسان وزرعها في بستانه * فنمت وصارت شجرة عظيمة يسكن طير
20 21 السماء في اغصانها * ثم قال ايضا بماذا اشبه ملكوت الله * تشبه خميرا اخذته امراة وخباته
22 في ثلثة اكيال دقيق فاختمر جميعه * الفصل الثاني والخمسون * وكان يسير في
23 المدن والقرى ويعلم متوجها الى يروشليم * فقال له واحد يا رب قليل هم الذين يخلصون * فقال
24 لهم * اجتهدوا على الدخول من الباب الضيق فاني اقول لكم ان كثيرين يريدون الدخول منه
25 فلا يستطيعون * فاذا قام رب البيت واغلق الباب فعند ذلك تقفون خارجا وتقرعون الباب
وتقولون يا رب يا رب افتح لنا * فيجيبكم قايلا لا اعرفكم من اين انتم *

Respexit autem eam Jesus, & inclamavit eam, ac dixit illi; Mulier, soluta es ab infirmitate tua. Et imposuit manum suam super eam, & erecta est continuò, & glorificavit Deum. Respondit princeps synagogæ, indignatus quòd Jesus curâsset eam in die sabbathi, & dixit turbæ; Sunt vobis sex dies, quibus licet operari, & in illis venietis, & sanitatem quæretis: at in die sabbathi minimè. Respondit ei Dominus, dicens; O hypocritæ, nónne unusquisque vestrûm solvit bovem suum & asinum suum in sabbatho à præsepio, & abit, & potat illum? Et hanc quæ est filia Abrahæ, quam ligaverat satanas à decem & octo annis nonne licebat liberari ab isto vinculo in die sabbathi? Et cùm dixisset hæc, confudit omnes adversarios suos: & omnis populus gaudebant de operibus bonis quæ fiebant ab illo. Et dicebat; Cui rei assimilatur regnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Assimilatur grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit illud in horto suo, & crevit, & factum est arbor magna, quatenus requiescerent volucres cœli in ramis ejus. Deindè dixit iterùm, Cui assimilabo regnum Dei? Assimilatur fermento quod accepit mulier, & abscondit illum in tribus mensuris farinæ, & fermentata est tota.
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Sectio quinquagesima secunda.

Et ibat per civitates & castella, & docebat pergens ad Jerusalem. Et dixit illi quidam; Domine, pauci sunt qui salvantur? Inquit eis; Certate de ingressu per portam angustam: quia dico vobis, quòd multi volunt intrare per illam, & non poterunt. Cùm autem steterit dominus domûs, & clauserit ostium, tunc remanebitis foris, & pulsabitis ostium, & dicetis; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondebit vobis, dicens; Non cognosco vos, undè estis?
22 23 24 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወጸውዓ፡ ወይቤላ፡ ተስዕርኪ፡ ብእሲቶ፡ እምደዌኪ፡፡=፡
13 ወአንበረ፡እዴሁ፡ላዕሌሃ፡ ወረትዐት፡ ሶቤሃ፡ ወአእኰተቶ፡ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወተ
14 መዐዑ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ እስመ፡ ፈወሰ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡በሰንበት፡ ወይቤልዎሙ፡ለአሕ
ዛብ፡አኮኑ፡ሳድስ፡መዋዕለ፡ውእቱ፡በዘ፡ትገብሩ፡ግብረክሙ፡ ውእተ፡ዕለተ፡ንዑ፡ተፈወ
15 ሱ፡አኮ፡በዕለተ፡ሰንበት፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡መድልዋን፡
አንትሙሰ፡ኢትፈትሑኑ፡አድግክሙ፡ ወላህመክሙ፡ እመኑ፡መቅሟሑ፡ ወኢትወስድዎ
16 ኑ፡ትስተይዎ፡በዕለተ፡ሰንበት፡፡=፡ ወዛቲ፡ ወለተ፡ አብርሃም፡ እንተ፡አሰራ፡ ሰይጣን፡
ናሁ፡ዓሠርቱ፡ወስማንቱ፡ዓመት፡ አኮኑ፡ ርቱዕ፡ ትትፈታሕ፡ ይእቲ፡በሰንበት፡እመእሰ
17 ራ፡፡=፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ተኀፍሩ፡ኵሎሙ፡እለ፡ቆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ወተፈሥሑ፡ኵሉ፡
ሕዝብ፡በእንተ፡ኵሉ፡መንክር፡ዘይትገበር፡በላዕሌሁ፡፡=፡ በእንተ፡ምሳሌ፡፡=፡
18 ወይቤሎሙ፡መንት፡ትመስል፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ወበመንት፡ አስተማስላ፡=፡ ትመስ
19 ል፡መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ሕጠተ፡ሰናፔ፡እንተ፡ነሥአ፡ብእሲ፡ወዘርአ፡ውስተ፡ገ
20 ራህቱ፡ወልህቀት፡ ወኮነት፡ዕፀ፡ ዐቢየ፡ ወአጽለሉ፡ውስቴታ፡አዕዋፈ፡ሰማይ፡ውስተ፡አዕ
21 ጹቂሃ፡፡=፡ ወካዕበ፡ይቤ፡በመንት፡አስተማስላ፡ለመንግሥተ፡ሰማያት፡=፡ ትማስል፡
ብሑአ፡ዘነሥአት፡ብእሲት፡ወደፈነቶ፡ውስተ፡ሐሪጽ፡ዘሠለስቱ፡ መሣልስ፡ ወአብሐአ፡
22 ኵሎ፡፡=፡ ወይሐውር፡አህጉረ፡ወአዕጻደተ፡ያንሶሱ፡በኢየሩሳሌም፡ወይሜህር፡፡=፡
በእንተ፡ ዘተስእሎ፡ ውሑዳንኑ፡እንጋ፡ እለ፡ ይድኅኑ፡፡=፡
23 ወይቤሎ፡አሐዱ፡እግዚኦ፡ውሑዳንኑ፡እንጋ፡እሙንቱ፡እለ፡ይድኅኑ፡=፡ ወይቤሎ፡ተ
24 ኃየሉ፡ትባኡ፡ እንተ፡ ጸባብ፡ አንቀጽ፡፡ እብለክሙ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ይኀሥሡ፡ ይባኡ፡
25 ወኢይክሉ፡፡=፡ እስመ፡ ይትነሣእ፡በዓለ፡ቤት፡ወያጸኑ፡ኆኅተ፡ ወይእተ፡ጊዜ፡ ይጐ
ድጕዱ፡ቀዊሞሙ፡ አፍአ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ እግዚኦ፡እግዚኦ፡አርኅወነ፡ ወአውሥኦሙ፡
ወይቤሎሙ፡ ኢያአምረክሙ፡ እምአይቴ፡ አንትሙ፡፡=፡

Vidit eam Dominus Jesus, & vocavit eam, & dixit ei; Absoluta es, ô mulier ab 12
infirmitate tua. Et posuit manum suam super eam, & recta fuit statim, & glori- 13
ficavit Deum. Et indignati sunt principes sacerdotum quòd sanâsset Dominus 14
Jesus in sabbato, & dixerunt populis; Nónne sextus dies est in quo facietis opera
vestra? isto die venite, & sanamini, non in die sabbati. Et respondit Dominus 15
Jesus, & dixit iis; Hypocritæ, vos nónne solvitis asinum vestrum, & bovem vestrũ
è vinculo suo? & nonne ducitis eum ut potare faciatis eum in die sabbati? Et 16
hæc filia Abrahami quam vinxerat satanas, ecce decem & octo annos, nónne
oportuit ut solveretur illa in sabbato à vinculo suo? Et quum hoc diceret, pu- 17
dore afficiebantur omnes opponentes ei, & gavisi sunt omnes populi propter to-
tum miraculum quòd factum erat per eum. *De parabolis.*
Et dixit iis, Cui simile est regnum cœlorum, & cui assimilabo illud? Simile est re- 18
gnum Dei grano sinapis quod accepit homo, & seminavit in agro suo, & crevit, 19
& fuit arbor magna, & nidificaverunt in ea volucres cœli in ramis ejus. Et 20
iterum dixit, Cui assimilabo regnum cœlorũ? Simile est fermento quòd accepit 21
mulier, & condidit illud in farinæ tribus satis, & fermentavit totum. Et ibat *per* 22
civitates & synagogas, iter faciens in Hierosolymam, & docebat.

De eo qui interrogavit, Paucíne igitur sunt qui serventur?

Et dixit ei quidam; Domine, paucíne igitur sunt qui serventur? Et dixit ei, Vi- 23 24
ribus contendite intrare per angustam portam: dico vobis multi *sunt*, qui quæ-
rent intrare, & non poterunt. Quia surget dominus domûs, & claudet ostium: 25
& tunc pulsabunt foris stantes, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis: & re-
spondebit iis, & dicet iis; Nescio vos unde sitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * مانند خمير مايهء كه اورا زن ستك باشد * ودر سه قفيز ارد اميخته * تا انكه كه همه ترش كشت
22 ورسيد * ودر شهرها * وديهها * مي كشت * وتعليم مي داد * ودر اورشليم † رفت
هشتاد پنج   انجا كه فرمود كه از در تنك درآييد
23 * يكي از عيسي پرسيد كه
24 كمند † ايشان كه زنده شوند * عيسي بدو كفت جهد كن تا بدري تنك در روي * بشما
مي كويم بسياران خواهند * كه اندر ايند * ونتوانند   هشتاد شش   فرمود كمند كه
25 زنك شوند   * كفت از ساعت كه خداوند † خانه برخيزد * ودر را ببندد * وشما از
بيرون ايستاده باشيد * ودر را بزنيد * وبكوييد * خداوند ما خداوند ما * براي ما در را بكشا * او
جواب دهد * كه بروييد كه من شما را نمي شناسم * كه از كجاييد

Simile est fermento, quod mulier accepit, & tribus satis farinæ immiscuit, donec totum acesceret, & fermentatum evaderet. Et in civitatibus & pagis obibat, et docebat: et Hierosolymam ivit.
21 22

LXXXV. Ubi jussit, Per ostium angustam intrate.

Quidam à Jesu sciscitatus est, Num pauci sunt, qui servandi sunt? Jesus ei dixit; Contende ut per portam angustam ingrediaris: vobis enim dico; Multi cupient ut intrent, et non poterunt.
23 24

LXXXVI. Pronuntiat paucos esse qui servandi sint.

Dixit præterea; *Ex qua hora dominus domûs surrexerit, et ostium clauserit, vos autem foris steteritis, et ostium pulsaveritis, et dixeritis; Domine noster, Domine noster, nobis ostium aperi: ipse responsum dabit; Quin abeatis, quia ego vos non novi undè sitis.*
25

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus: & in plateis
26 Τότε (ξ) ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν· καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
noſtris docuiſti. Et dicet; Dico vobis, Non novi vos undè ſitis: Abſcedite
27 ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· Ἀπόστητε
à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus & ſtridor
28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
dentium, cùm videritis Abraham & Iſaac & Jacob, & omnes Prophetas, —
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας, ροβ
in regno Dei, vos autem expulſos foras. Et venient ab Orienti- δ
29 ἐν τῇ (ο) βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατο-
bus, & Occidentibus, & ab Aquilone, & Auſtro: & recumbent in regno
λῶν, καὶ δυσμῶν, (π) καὶ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ —
Dei. Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt ρογ
30 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰσιν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσι πρῶτοι οἳ ἔσονται β
noviſſimi. In ipſa die acceſſerunt quidam Phariſæi, dicentes illi; ΝΑ'
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ (ρ) τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, —
Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait ροδ
32 Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν ι
illis; Euntes dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, & ſanitates
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
perficio hodiè & cras, & tertiâ conſummor. Veruntamen oportet me hodiè &
33 ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ

cras & perendie ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Hieru-
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερου-
— ſalem. Hieruſalem, Hieruſalem, occidens Prophetas, & lapidans
ροε σαλήμ. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα 34
δ missos ad te, quoties volui congregare filios tuos, quem-
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν
admodum avis ſuam pullitiem ſub alas, & non voluiſtis? Ecce
τρόπον ὄρνις (σ) τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ 35
relinquitur vobis domus veſtra deſerta. Amen autem dico vobis; Quia non me
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος (τ) ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ (υ) μή με
videbitis, donec veniat cùm dicetis; Benedictus veniens in nomine Domini.
ἴδητε, ἕως ἂν (φ) ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XIV. ιδ'.

— Et factum eſt in venire eum in domum cujuſdam principum Phari-
ροϛ ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς (α) οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρι- 1
ι ſæorum Sabbato manducare panem, & ipſi erant obſervantes eum. Et ecce
ΝΒ' σαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ 2
— homo quidam erat hydropicus ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit
ροζ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε 3
β ad Legiſperitos & Phariſæos, dicens, Si licet Sabbato curare?
πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;

MS. A. (ξ) ἄρξησθε (ο) βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὑμᾶς (π) καὶ βορρᾶ, (ρ) τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν (σ) τὰ ἑαυτῆς νοσσία (τ) ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, (υ) μὴ ἴδητέ με, (φ) ἥξει MS. A. ΚΕΦ. ιδ'. (α) τὸν οἶκόν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ܂ ܩܕܡܝܟ ܐܟܠܢ ܘܫܬܝܢ ܘܒܫܘܩܝܢ ܐܠܦܬ܂ * ܘܢܐܡܪ ܠܟܘܢ܂ ܠܐ ܝܕܥ 27
ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܬܘܢ܂ ܦܘܩܘ ܠܟܘܢ ܡܢܝ ܦܠܚܝ ܫܘܩܪܐ܂ * ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ 28
ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܂ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܐܝܣܚܩ ܘܠܝܥܩܘܒ܂ ܘܠܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܒܡܠܟܘܬܗ
ܕܐܠܗܐ܂ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܡܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܪ܂ * ܘܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ ܘܡܢ 29
ܬܝܡܢܐ ܘܡܢ ܓܪܒܝܐ܂ ܘܢܣܬܡܟܘܢ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܗܐ ܐܝܬ ܐܚܪܝܐ ܕܢܗܘܘܢ 30
ܩܕܡܝܐ܂ ܘܐܝܬ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ܂ * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܩܪܒܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܦܪܝܫܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ 31
ܠܗ܂ ܦܘܩ ܙܠ ܠܟ ܡܟܐ܂ ܡܛܠ ܕܗܪܘܕܣ ܨܒܐ ܠܡܩܛܠܟ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܙܠܘ 32
ܐܡܪܘ ܠܗ ܠܬܥܠܐ ܗܢܐ܂ ܕܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ܂ ܘܐܣܝܘܬܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܘܡܚܪ܂
ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܡܫܬܡܠܐ ܐܢܐ܂ * ܒܪܡ ܘܠܐ ܠܝ ܕܝܘܡܢܐ ܘܡܚܪ ܐܥܒܕ܂ ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܙܠ܂ 33
ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܢܒܝܐ ܢܐܒܕ ܠܒܪ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ܂ * ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܩܛܠܬ 34
ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܬ ܠܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ܂ ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܠܡܟܢܫܘ ܒܢܝܟܝ܂ ܐܝܟ ܬܪܢܓܘܠܬܐ
ܕܟܢܫܐ ܦܪܘܓܝܗ ܬܚܝܬ ܓܦܝܗ܂ ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ܂ * ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ܂ ܐܡܝܢ 35
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ܂ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ
ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ * [illegible] * [illegible] * [illegible] *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܚܕ ܡܢ ܪܫܐ ܕܦܪܝܫܐ܂ ܠܡܠܥܣ ܠܚܡܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܂
ܘܗܢܘܢ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܡܝܐ ܒܝܫܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܗܘܐ ܩܕܡܘܗܝ܂ 2
3 * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܣܦܪܐ ܘܠܦܪܝܫܐ܂ ܕܠܡܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐܣܝܘ܂

Et incipietis dicere, Coram te comedimus 26
& bibimus, & in plateis noſtris docuiſti.
Et dicet vobis, Non novi undè vos ſitis: 27
diſcedite à me operatores mendacii. Illîc 28
erit fletus & ſtridor dentium, quum videritis
Abraham, & Iſaac, & Jacob, omnéſque
Prophetas in regno Dei, vos autem ejiciemini
forás. Et venient ab Oriente, & ab 29
Occidente, & à Meridie, & ab Aquilone,
ac diſcumbent in regno Dei. Et ecce ſunt 30
ultimi qui erunt primi, & ſunt primi qui
erunt ultimi. Eo ipſo die acceſſerunt qui- 31
dam ex Phariſæis, & dicunt ei; Exi, abi
hinc, quoniam Herodes vult te trucidare.
Dixit eis Jeſus; Ite, renuntiate vulpi huic, 32
Ecce ejicio dæmonia, & ſanationes perago
hodiè & cras, & tertiâ die conſummabor.
Veruntamen oportet me hodiè & cras ope- 33
rari, & alterâ die diſcedam, quia fieri non
poteſt ut Propheta pereat extra Jeruſalem.
Jeruſalem, Jeruſalem, trucîdans Prophetas, 34
& lapidibus obruens eos qui ad eam miſſi
ſunt: quoties volui congregare filios tuos,
ſicut gallina quæ congregat pullos ſuos ſubter
alas ſuas, & noluiſtis? En relinquitur 35
vobis domus veſtra deſerta. Etenim dico
vobis, Non videbitis me, quouſque dicatis;
Benedictus qui venit in nomine Domini.

Lectio feriâ III. hebdomadis IV. jejunii. 49.

CAP. XIV.

Et factum eſt, quum ingreſſus fuiſſet domum 1
unius ex primoribus Phariſæorum, ut
ederet panem die Sabbathi, ipſi obſervabant
eum. Et ecce homo quidam refertus 2
aquis erat coram eo. Et reſpondit Jeſus, 3
& dixit Scribis & Phariſæis, Num liceret
Sabbatho ſanare?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * شما بگوييد * پيش تو خورديم * وآشاميديم * ودر بازارها مارا اموزانيدي * ديگر بار بشما بگويد * 27
برويد از پيش من ودور باشيد † از در من * كه من شمارا نمي شناسم كه از كجاييد *
اي تزوير كنندگان * واي طراران * * انجا شود نوميدي وگريستني * وحسرت وپشيماني * 28
ودندانها برهم ساييدن * وچون † ابراهيم * واسحق * ويعقوبرا † ببينيد * وديگر همه پيغمبرانرا
در ملكوت † خدا * وشما بخاري بيرون انداخته باشيد *[وبيايند] از مغرب * ومشرق * وجنوب * 29
وشمال * ودر ملكوت خدا ارام گيرند * وبنشينند * وبياسايند * * اوليان آخريان شوند * وآخريان 30
اوليان گردند

هشتاد هفت گفتن يهوديان عيسي را كه هيروديس ترا خواهد كشتن

31 * ودر ان روزها بعضي † از معتزلان آمدند * وبعيسي گفتند
كه ازينجا بدر رو زيراي انك هيروديس مي خواهد كه ترا بكشد * عيسي بديشان گفت برويد 32
بدين روباه بگوييد * كه ديوانرا بدر ميكنم وتن درستي را بسيار مي گردانم * امروز وفردا ودر سوم
روز تمام بپردازم * * اكنون مرا واجب است * كه امروز * وفردا تيمار كنم ودر ديگر روز † بروم 33
زيرا نشايد كه پيغمبر بيرونتر از اورشليم هلاك شود * * اورشليم * اورشليم * كشندهٔ † پيغمبران * 34

Vos autem dicetis; Coram te comedimus & bibimus, & in plateis 26
noſtris *nos docuiſti. Iterùm vobis* 27
*dicet, Abite à conſpectu meo, & procul eſte ab oſtio meo, quia ego vos
non novi undè ſitis, ô mendacii operarii, & ô impoſtores. Ibi erit de-* 28
*ſperatio, & fletus, & dolor, et pœnitudo, et dentium colliſio: idque
cùm Abrahamum, et Iſaacum, et Jacobum videritis, et reliquos
omnes Prophetas in regno Dei, et vos cum ignominia ejecti fueritis.
Et venient ab Occidente, et Ori-* 29
*ente, et Auſtro, et Aquilone, et in regno Dei quietem capient, et ſedebunt,
et requieſcent. Primi* autem 30
ultimi erunt, et ultimi primi fient.

LXXXVII. Dicunt Judæi Jeſu, Herodes te vult occidere.

Et in illis diebus quidam è Phari- 31
*ſæis venerunt, et ad Jeſum dixerunt; Hinc exeas, eò quòd Herodes
quærit ut te occidat. Jeſus illis* 32
*dixit; Ite, huic vulpi dicite, quòd dæmonia ejicio, et ſanos multos facio
hodiè, et cras, et in die tertiâ perfectè conſummabor. Veruntamen* 33
*me oportet ut hodiè, et cras curationem agam, et alterâ die abeam:
quia non convenit ut Propheta extra Hieroſolymam pereat. Hieroſolyma,* 34
Hieroſolyma, interfectrix Prophetarum,

Verſio VULGATA LATINA.

26 Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis noſtris
27 docuiſti. Et dicet vobis; Neſcio vos undè ſitis: diſcedite à me omnes operarii
28 iniquitatis. Ibi erit fletus, & ſtridor dentium: cùm videritis Abraham, & Iſaac,
29 & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli forás. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno Dei.
30 Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt noviſſimi. In ipſa
31 die acceſſerunt quidam Phariſæorum, dicentes illi; Exi, & vade hinc: quia He-
32 rodes vult te occidere. Et ait illis; Ite, & dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmo-
33 nia, & ſanitates perficio hodiè & cras, & tertiâ die conſummor. Veruntamen oportet me hodiè & cras & ſequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas 34
eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm avis
nidum ſuum ſub pennis, & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra de- 35
ſerta. Dico autem vobis; Quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis; Benedictus, qui venit in nomine Domini.

CAP. XIV.

Et factum eſt cùm intraret Jeſus in domum cujuſdam principis Phariſæorum 1
ſabbato manducare panem, & ipſi obſervabant eum. Et ecce homo quidam 2
hydropicus erat ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit ad Legiſperitos, & Pha- 3
riſæos, dicens; Si licet ſabbato curare?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * حينئذ تبدون قائلين اكلنا قدامك وشربنا وعلمت في شوارعنا * فيقول لكم ما اعرفكم 27
من اين انتم انصرفوا عني يا فعلة الظلم * حيث البكاء وصرير الاسنان * لما تنظروا ابرهيم 28
واسحق ويعقوب وكل الانبياء في ملكوت الله وانتم تطردون خارجا * ثم ياتون من المشرق 29
والمغرب والشمال والتيمن فيتكئون في ملكوت الله * وتصير الاولون اخرين والاخرون اولين * 30
* الفصل الثالث والخمسون *
31 * وفي ذلك اليوم جاء اليه اناس من الفريسيين
وقالوا له اخرج واذهب من ههنا فان هيرودس يريد قتلك * فقال لهم امضوا فقولوا لهذا 32
الثعلب هاانذا اخرج الشياطين واتم الشفاء اليوم وغدا وفي اليوم الثالث اكمل * وينبغي 33
لي ان اعمل اليوم وغدا وفي الاتي اذهب * فانه لا نبي يهلك خارجا عن يروسليم * يروسليم 34
يروسليم يا قاتلة الانبياء وراجمة المرسلين اليها كم من اردت ان اجمع بنيك كطاير
يجمع فراخه تحت جناحيه فلم تريدوا * هاانذا اترك لكم بيتا خرابا * اقول لكم انكم 35
لا ترونني من الان حتي تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *
1 * وكان لما دخل الي بيت احد رؤساء الفريسيين في سبت لياكل خبزا وهم كانوا يرصدونه *
2 * واذا بانسان مستسقي كان قدامه * فاجاب يسوع قايلا للكتبة والفريسيين هل يحل فعل 3
الخير في السبت ام لا *

Tunc incipietis dicere; Manduca- 26
vimus coram te, & bibimus, & docuiſti in compitis noſtris. Et dicet ve- 27
*bis; Non cognoſco vos, undè eſtis: abſcedite à me, ô perpetrantes ſcelus,
Illuc, ubi fletus, & ſtridor dentium.* 28
*Quando videbitis Abraham, et Iſaac, et Jacob, & omnes prophetas in regno Dei,
vos autem expellemini forás. Et veni-* 29
*ent ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno
Dei. Et ſient primi noviſſimi, & no-* 30
viſſimi primi.

Sectio quinquageſima tertia.

In illa autem die venerunt ad eum qui- 31
*dam ex Phariſæis, & dixerunt ei; Exi, & vade hinc, quia Herodes vult
necem tuam. Ait illis; Ite & dicite* 32
*huic vulpi, Ecce ego ejicio dæmonia, & perficio ſanitatem hodiè & cras, & die
tertiâ conſummabor. Oportétque me* 33
*operari hodiè & cras, & in poſterum diſcedam: quia non peribit propheta extra
Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem,* 34
*ô mactatrix prophetarum & lapidatrix miſſorum ad eam, quot vicibus volui
congregare filios tuos ut avis quæ congregat pullos ſuos ſub alis ſuis, et noluiſtis?
Ecce ego relinquo vobis domum* 35
*deſertam. Dico vobis, quòd non videbitis me amodò, quoad dicatis; Benedictus
veniens in nomine Domini.*

CAP. XIV.

Et factum eſt cùm intráſſet in domum 1
*cujuſdam ex principibus Phariſæorum in ſabbatho, ut manducaret panem, ipſi
obſervabant eum. Et ecce homo hydro-* 2
picus aderat ante illum. Et reſpondit 3
*Jeſus, dicens Scribis et Phariſæis; Num licita eſt operatio boni in ſabbatho,
an non?*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወእምዝ፡ አኀዙ፡ ይበልዎ፡ በላዕነ፡ ወሰተይነ፡ በቅድሜከ፡ ወመሀርከ፡ በመራሕብቲ
27 ነ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ኢያአምረክሙ፡ እምአይቴ፡ አንትሙ፡ ረሐቁ፡ ለምኔየ፡
28 ኵልክሙ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡፡ ሑሩ፡ ውስተ፡ ብካይ፡ ወሐቅየ፡ ስነን፡፡ አመ፡ ርኢክሙ
ሙ፡ ለአብርሃም፡ ወለይስሐቅ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለኵሎሙ፡ ነቢያት፡ በመንግሥተ፡ እግዚ
29 አብሔር፡፡ ወለክሙሰ፡ ያወፅኡክሙ፡ አፍአ፡፡ ወይመጽኡ፡ እምጽባሕ፡ ወእምዐ
ረብ፡ ወእምደቡብ፡ ወይትፌሥሑ፡ በመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡
30 ወይከውኑ፡ ደኃርት፡ ቀደምተ፡ ወቀደምት፡ ድኅረ፡ ይገብኡ፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ነገርዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በእንተ፡ ሄሮድስ፡፡
31 ወበይእቲ፡ ዕለት፡ መጽኡ፡ ፈሪሳውያን፡ ወይቤልዎ፡ ለእግዚእነ፡ እግዚእ፡ ሖር፡ እስመ፡
32 ሄሮድስ፡ ይፈቅድ፡ ይቅትልከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ሑሩ፡ በልዎ፡ ለዝቲ፡ ቀበሮ፡ ናሁ፡ አ
33 ወፅእ፡ አጋንንተ፡ ወእሁብ፡ ሕይወተ፡ ዮም፡ ጌሠመ፡ ወሣልስተ፡ እፌጽም፡፡ ወበሕቱ፡
ዮምሰ፡ ወጌሠመ፡ እሄሉ፡ ወሠለስተ፡ እሐውር፡፡ እስመ፡ ኢይደልዎ፡ ለነቢይ፡ መዊት፡
34 በአፍኣ፡ ዘእንበለ፡ በኢየሩሳሌም፡፡ ኢየሩሳሌም፡ ኢየሩሳሌም፡ እንተ፡ ትቀትሎ
ሙ፡ ለነቢያቲሃ፡ ወትዌግሮሙ፡ ለሐዋርያቲሃ፡ ሚመጠነ፡ ፈቀድኩ፡ አስተጋብኦሙ፡ ለደቂ
ቅኪ፡ ከመ፡ እንተ፡ ታስተጋብእ፡ ደርሆ፡ አጐሊሃ፡ ታሕተ፡ ክንፊሃ፡ ወአበይክሙ፡ ወኢፈቀድ
35 ክሙ፡፡ ናሁ፡ ይትኀደግ፡ ለክሙ፡ ቤትክሙ፡ ገዳመ፡፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ኢትርእዩኒ፡
እምይእዜ፡ እስከ፡ አመ፡ ትብሉ፡ ቡሩክ፡ ዘይመጽእ፡ በስመ፡ እግዚአብሔር፡፡
10 በእንተ፡ ቅብው፡፡ ወእምዝ፡ ሖረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወኮነ፡ ሶበ፡ መ
1 ጽአ፡ ቤተ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ እምነ፡ መላእክቲሆሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ከመ፡ ይምሳሕ፡ በሰንበት፡
2 ወይብልዕ፡ እክለ፡ ወእሙንቱሰ፡ ይትዓቀብዎ፡፡ ወሀሎ፡ ብእሲ፡ ቅብው፡ ቅድሜሁ፡፡
3 ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጸሐፍተ፡ ሀገር፡ ወለፈሪሳውያን፡ እንዘ፡
ይብል፡ ይከውኑሁ፡ በሰንበት፡ ፈውሶ፡ ወሚመ፡ ኢይከውን፡፡

Et tunc cœperunt dicere ei, Edimus & bibimus in conſpectu tui, & docuiſti in 26
plateis noſtris. Et dixit iis, Dico vobis; Neſcio vos unde ſitis: longè diſcedite à 27
me omnes vos operarii iniquitatis. Ite in fletum & ſtridorem dentium: quum 28
videritis Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem, ejicient vos forás. Et venient ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & 29
ab Auſtro, & gaudebunt in regno Dei. Et erunt ultimi primi, & primi *in* ulti- 30
mos convertentur.

De iis qui narrabant Domino Jeſu de Herode.

Et in iſto die venerunt Phariſæi & dixerunt Domino; Abi hinc, quia Herodes 31
vult trucidare te. Et dixit iis; Ite, dicite huic vulpi, Ecce ejiciam dæmones, & 32
dabo vitam hodiè, cras; & tertio *die* finiam. Sed hodiè & cras permanſurus 33
ſum, & tertio die abibo, quia non oportet prophetam mori forâs, ſed in Hieruſalem.
Hieruſalem, Hieruſalem, quæ trucidas prophetas ejus, & lapidas Apo- 34
ſtolos ejus, quoties volui congregare filios tuos, ſicut congregat gallina pullitiem
ſuam ſub alas ſuas, & recuſáſtis & noluiſtis? Ecce relinquetur vobis domus 35
veſtra ſolitaria: dico vobis, quòd non videbitis me ab hoc tempore uſquedum dicatis;
Beatus qui venit in nomine Dei.

De hydropico.

CAP. XIV.

Et tunc abiit Dominus Jeſus, & factum eſt, quum intraret domum cujuſdam 1
hominis ex principibus Phariſæorum, ut pranderet in ſabbato, & ederet panem, 2
& ipſi obſervarent eum. Et fuit homo hydropicus coram eo. Et reſpondit & 3
dixit Dominus Jeſus Scribis civitatis & Phariſæis, dicens; Licétne in ſabbato ſanare,
vel non licet?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

وسنگسار كنندهٔ ايشان * كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان ترا فراهم كنم
وگرد اورم * همچو ماكيان كه بچگان خودرا زير دو بال خود در پناه گيرند * واز باد وسرما
نگاه دارند * ونخواستيد * * اينك خانهٔ شما براي شما ويران ماند * اكنون بشما مي گويم 35
نخواهيد مرا ديدن * تا انكه كه بگوييد خجسته است آنك بنام خدا مي آيد

هشتاد هشت خوش كردن مسيح مستسقي را

1 * اتفاق شد كه روزي مسيح در خانهٔ
سرور معتزلان درامد * كه نان بخورد در روز شنبه وايشان اورا نگاه مي داشتند * * ومردي بود 2
مستسقي † بيمار انجا * ومستسقي † آماس همه تن باشد * * عيسي اورا ديد وبدانشمندان ومعتزلان 3
روي كرد * وگفت * واجب باشد در روز شنبه † اورا خوش كردن *

*& lapidatrix eorum qui ad te miſſi ſunt: quoties volui ut filios tuos
congregarem & colligerem, velut gallinæ, quæ pullos ſuos ſub alas ſuas
in tutum recipiunt, & à vento & frigore protegunt, & noluiſtis? Ecce* 35
*domus veſtra vobis deſerta manet. Nunc vobis dico; Non eſtis me viſuri,
donec dicatis, Benedictus eſt ille qui in nomine Domini venit.*

LXXXVIII. Sanat Chriſtus hydropicum.

CAP. XIV.

Accidit ut quodam die Chriſtus 1
*in domum principis Phariſæorum introiret, ut panem comederet in die
Sabbathi: & ipſi eum obſervabant.
Et vir quidam erat hydropiſi labo-* 2
rans ibi: (hydropicus autem tumefactus toto corpore eſt.) Jeſus illum 3
*vidit, & in ſapientes et Phariſæos vultum convertit, & dixit; Licitum eſt
in die ſabbathi eum ſanare?*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΓ'. ΝΔ'.

Illi autem tacuerunt. Et apprehendens sanavit eum, & dimisit. Et respondens
4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς
5 ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet,
(β) πρὸς αὐτοὺς, εἶπε, Τίνος (γ) ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ (δ) ἐμπεσεῖται,
& non continuò extrahet illum in die Sabbati? Et non poterant
6 καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει (ε) αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
respondere illi ad hæc. Dicebat autem ad vocatos parabolam, ΝΓ'
7 ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν,
attendens quomodò primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cùm
8 ἐπέχων πῶς τὰς (ζ) πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, Ὅταν
vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne quando
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν (η) πρωτοκλισίαν, μήποτε
honoratior te sit vocatus ab illo: Et veniens te & illum vocans,
9 ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας,
dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum pudore ultimum locum
ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
obtinere. Sed cùm vocatus fueris, vadens recumbe in novissimum lo-
10 κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς (θ) ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τό-
cum, ut cùm venerit invitans te, dicat tibi; Amice, ascende superiùs:
πον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον·
tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi: Quia omnis extollens
11 τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον (ι) τῶν συνανακειμένων σοι· Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν

seipsum humiliabitur, & humilians seipsum exaltabitur. Dicebat autem & vo-
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κε- 12
canti ipsum; Cùm facis prandium aut cœnam, ne voca amicos tuos, neque
κληκότι αὐτὸν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando &
τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ
ipsi te reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis epulum,
αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, 13
voca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et beatus eris, quia non habent
κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς· Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν 14
retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.
Audiens autem quidam simul recumbentium hæc, dixit illi; Beatus qui
Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ὃς 15
ΝΔ' manducabit panem in regno Dei. Ipse autem dixit ei; Homo
φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός 16
quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit ser-
τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦ- 17
vum suum horâ cœnæ dicere invitatis, Venite: quia jam parata
λον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε· ὅτι ἤδη ἕτοιμά
sunt omnia.
ἐστι πάντα.

MS. A. (β) εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, (γ) ὑμῶν ὁ υἱὸς ἢ βοῦς (δ) πεσεῖται, (ε) αὐτὸ τῇ (ζ) πρωτοκλισίας (η) πρωτοκλισίαν, (θ) ἀνάπεσε (ι) πάντων τῶν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܩܘ. ܘܐܚܕܗ ܗܘ ܘܐܤܝܗ ܘܫܪܝܗ.
5 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܢܦܠ ܒܪܗ ܐܘ ܬܘܪܗ ܒܓܘܒܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܘܠܐ ܡܚܕܐ ܕܠܐ ܢܤܩܝܘܗܝ.
6 * ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܬܠ ܠܗ ܦܬܓܡܐ ܥܠ ܗܕܐ.
7 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܡܬܠܐ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܕܚܙܐ ܠܗܘܢ ܕܓܒܝܢ ܗܘܘ ܕܘܟܝܬܐ ܕܪܝܫ ܤܡܟܐ.
8 * ܐܡܬܝ ܕܡܬܩܪܐ ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܫ ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ. ܠܐ ܬܐܙܠ ܬܤܬܡܟ ܒܪܝܫ ܤܡܟܐ. ܕܠܡܐ ܢܗܘܐ ܬܡܢ ܐܢܫ ܕܡܝܩܪ ܡܢܟ ܩܪܝܐ.
9 * ܘܢܐܬܐ ܗܘ ܕܠܟ ܘܠܗ ܩܪܐ ܘܢܐܡܪ ܠܟ. ܕܗܒ ܕܘܟܬܐ ܠܗܢܐ. ܘܬܒܗܬ ܟܕ ܩܐܡ ܐܢܬ ܘܐܚܕ ܐܢܬ ܕܘܟܬܐ ܐܚܪܝܬܐ.
10 * ܐܠܐ ܡܐ ܕܩܪܝܬ ܙܠ ܐܤܬܡܟ ܒܚܪܬܐ. ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܕܩܪܟ ܢܐܡܪ ܠܟ. ܪܚܡܝ ܤܩ ܠܥܠ ܘܐܤܬܡܟ. ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܫܘܒܚܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܕܤܡܝܟܝܢ ܥܡܟ.
11 * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܡܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ. ܘܟܠ ܕܡܟܟ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ.
12 * ܘܐܡܪ ܬܘܒ ܠܗܘ ܕܩܪܝܗܝ. ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܐܪܤܛܘܢ ܐܘ ܚܫܡܝܬܐ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܩܪܐ ܠܪܚܡܝܟ. ܐܦܠܐ ܠܐܚܝܟ. ܐܘ ܠܐܚܝܢܝܟ. ܐܦܠܐ ܠܫܒܒܝܟ ܥܬܝܪܐ. ܕܠܡܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܩܪܘܢܟ. ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܗܢܐ ܦܘܪܥܢܐ.
13 * ܐܠܐ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܩܘܒܠܬܐ. ܩܪܝ ܠܡܤܟܢܐ. ܠܡܚܝܠܐ. ܠܚܓܝܪܐ. ܠܤܡܝܐ.
14 * ܘܛܘܒܝܟ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܠܡܦܪܥܟ. ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܦܘܪܥܢܟ ܒܩܝܡܬܐ ܕܙܕܝܩܐ.
15 * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܤܡܝܟܐ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
16 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܥܒܕ ܚܫܡܝܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܩܪܐ ܠܤܓܝܐܐ.
17 * ܘܫܕܪ ܥܒܕܗ ܒܥܕܢ ܚܫܡܝܬܐ ܕܢܐܡܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܗܐ ܟܠܡܕܡ ܡܛܝܒ ܠܟܘܢ ܬܘ.

Ipſi verò tacuerunt. Et prehendit eum ipſe, 4
ac ſanavit eum, dimiſitque. Et ſubdit eis; 5
Quis eſt ex vobis cujus incidat filius aut
bos ejus in puteum die Sabbathi, & non
ſtatim hauriens educat eum? Et non pote- 6
rant ei dare reſponſum ſuper hac re. Dice- 7
bat autem parabolam apud eos qui fuerant
illîc invitati, eò quòd conſpiceret eos eli-
gentes loca primorum acccubituum. Quum 8
invitatus fueris ab aliquo ad convivium, ne
abieris accubitum primo conſeſſu, ne fortè
illîc ſit invitatus aliquis te honoratior. Ve- 9
niatque is qui te & eum vocavit, ac dicat
tibi; Da huic locum: & pudore ſuffunda-
ris, quum aſſurrexeris & obtinueris locum
poſtremum. Sed quum invitatus fueris, va- 10
de diſcubitum in ultimum locum, ut quum
venerit is qui te vocavit, dicat tibi; Amice
mi, aſcende ſuperiùs & diſcumbe, & erit
tibi gloria coram omnibus qui tecum diſ-
cumbunt. Quoniam omnis qui extollit ſeſe, 11
deprimetur: & qui ſeſe depreſſerit, extol-
letur. Porrò dixit ei qui ipſum vocaverat; 12
Quum facis prandium aut cœnam, ne voca-
veris amicos tuos, nec etiam fratres tuos,
aut cognatos tuos, neque vicinos tuos divi-
tes, ne & ipſi vocent te, & fiat tibi hæc
compenſatio. Sed quum facis epulum, vo- 13
ca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et 14
beatus eris; quia non habent undè tibi re-
pendant: fiet enim tua retributio in reſur-
rectione juſtorum. Hæc autem quum au- 15
dîſſet quidam ex iis qui diſcumbebant,
dixit ei; Beatus ille qui comedet panem in
regno Dei. Dixit ei Jeſus; Vir quidam 16
fecit cœnam magnam, & convocavit mul-
tos. Miſitque ſervum tempore cœnæ, ut 17
diceret iis qui convocati erant, Ecce omnia
parata ſunt vobis: venite.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ايشان خاموش شدند * در حال بيماررا پيش خواند وبر وي نظر كرد خوش شد * انكه رها 4
كردش * * وبديشان كفت كيست از شما * كه پسرش يا كاوش * بروز شنبه † در چاه افتد * 5
وهماندم اورا بيرون نياورد * * اين سخن را جواب † نتوانستند كفت 6
هشتاد نه براي انك صدقه بدرويشان واجب است دادن * واغاز كرد عيسي 7
وبدان † جماعت * كه حاضر † بودند كفت * از براي انك ديد * هر يكي جاي نشستن خود را
بلند † مي جستند * كه بنشينند * وعيسي تعليم اغاز كرد وكفت * * چون از كسي بمهماني 8
خوانده شوي * در جاي بالا منشين * نبادا يكي ديكر از تو بزرك تر * خوانده شود * * وترا از انجا 9
برخيزانند * وتو شرمسار شوي * وفروتر نشيني * * ليكن چون خوانده شوي * زيرتر از همه 10
بنشين تا وقتي كه صاحب خانه بيايد * وترا انجا بيند * بتو بكويد * اي دوست بالاتر نشين *
انكه ترا حرمت باشد * برابر همه † كه نشسته باشند * * براي انك هر كه نفس خودرا † 11
بلند بيند * پست كردد * وهر كه پست بيند بلند شود * * وباز بدان مرد كفت * 12
كه اورا خوانده بود * وقتي كه نان صدقه دهي يا خواهي † كه مهماني كني *

Illis tacentibus ſtatim ægrotum advocavit, et in eum intuitus eſt, et ſanatum illicò dimiſit. 4 *Et illis dixit; Quis eſt è vobis cujus filius aut bos in die Sabbathi in puteum incidat, et eodem inſtanti eum non educat?* 5 *Huic dicto reſpondere non potuerunt.* 6

LXXXIX. Quòd eleemoſynam pauperibus oportet dare.

Et exorſus eſt Jeſus, et turbæ illi, 7 *qui aderant, locutus eſt, eò quòd videret unumquemque locum ſeſſionis ſuæ altum quærere, quo ſederent: Jeſus itaque docendi initium fecit, et dixit; Cùm ab aliquo ad convi-* 8 *vium vocatus fueris, in loco ſupremo ne ſedeas, ne quiſpiam alius te major vocatus ſit: Et te illinc ſuſci-* 9 *tent, et tu pudefactus inferiùs ſedeas. Sed cùm vocatus fueris, in-* 10 *fra omnes ſede, ut quando dominus domûs venerit, et te illîc videat, tibi dicat; O amice, ſuperiùs ſede: tunc tibi honor erit coram omnibus, qui aſſederint. Eò quòd omnis qui* 11 *ſemetipſum ſuſpicit, deprimetur; omnis verò qui deorſum aſpicit, excelſus erit. Et rurſus homini* 12 *illi dixit, qui eum vocaverat; Quando panem eleemoſynæ das, aut vis convivium facere,*

Verſio VULGATA LATINA.

4 At illi tacuerunt. Ipſe verò apprehenſum ſanavit eum, ac dimiſit. Et reſpondens
5 ad illos, dixit; Cujus veſtrûm aſinus aut bos in puteum cadet, & non continuò
6 extrahet illum die ſabbati? Et non poterant ad hæc reſpondere illi. Dicebat
7 autem & ad invitatos parabolam, intendens quomodò primos accubitus eligerent,
8 dicens ad illos; Cùm invitatus fueris ad nuptias, non diſcumbas in primo lo-
9 co, ne fortè honoratior te ſit invitatus ab illo: Et veniens is, qui te & illum vo-
cavit, dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum rubore noviſſimum lo-
10 cum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in noviſſimo loco: ut,
cùm venerit qui te invitavit, dicat tibi; Amice, aſcende ſuperiús. Tunc erit
11 tibi gloria coram ſimul diſcumbentibus: Quia omnis qui ſe exaltat, humilia-
bitur: & qui ſe humiliat, exaltabitur: Dicebat autem & ei, qui ſe invitaverat; Cùm fa- 12
cis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neque cognatos,
neq; vicinos divites: ne fortè te & ipſi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm fa- 13
cis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: Et beatus eris, 14
quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in reſurrectione juſtorum.
Hæc cùm audîſſet quidam de ſimul diſcumbentibus, dixit illi; Beatus, qui man- 15
ducabit panem in regno Dei. At ipſe dixit ei; Homo quidam fecit cœnam 16
magnam, & vocavit multos. Et miſit ſervum ſuum horâ cœnæ dicere invitatis 17
ut venirent, quia jam parata ſunt omnia.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فسكتوا * فاخذه وابراه واطلقه * ثم قال لهم من منكم يقع ثور في بير يوم السبت فلا 4 5
يصعده للوقت * فلم يقدروا ان يجيبوه عن هذا * الفصل الرابع والخمسون * فقال * 6 7
مثلا للمدعوين لانهم كانوا يختارون اوايل المتكات هكذي * متي دعاك احد الي عرس فلا 8
تتكي في اول الجماعة * فلعله قد دعا هناك واحدا اكرم منك عليه * فياتي الذي دعاك و 9
اياه فيقول لك دع المكان لهذا * فتخزي وتقوم فتجلس في الموضع الاخير * لكن اذا دعيت 10
فاذهب واتك في اخر موضع * لكي اذا جاء الذي دعاك يقول لك يا صاح ارتفع الي فوق
حينيذ يكون لك مجد امام المتكيين معك * لان كل من يرتفع يتضع وكل من يتضع 11
يرتفع * وقال للذي دعاه اذا صنعت ولمة او عشاء فلا تدع اصدقاءك * ولا اخوتك * ولا 12
اقاربك * ولا اغنياء جيرانك * فلعلهم يدعونك فتكون لك مكافاة * لكن اذا صنعت ولمة 13
ادع المساكين * والضعفاء * والمقعدين * والعميان * وطوباك اذ ليس لهم ما يكافونك * وتجازاك 14
تكون في قيامة الصديقين * فلما سمع هذا احد المتكيين معه قال طوبي لمن ياكل خبزا 15
في ملكوت الله * الفصل الخامس والخمسون *
* فقال له انسان صنع ولمة عظيمة ودعا كثيرين * فارسل عبده وقت العشاء يقول للمدعوين 16 17
تعالوا فهودا كل شي معد *

Et tacuerunt. Quare apprehendit illum, 4 *& curavit eum, ac dimiſit illum. Deindè dixit illis; Cujus veſtrûm ca-* 5 *dit bos in puteum die ſabbathi, & non extrahit illum ſubitò? Et non potue-* 6 *runt reſpondere ei circa hoc.*

Sectio quinquageſima quarta.

Dixit autem parabolam ad invitatos, 7 *quia ipſi eligebant primos accubitus, his verbis: Quando vocaverit te aliquis* 8 *ad nuptias, ne nitaris in capite ſodalitatis, quia fortè jam vocavit illuc aliquem honoratiorem te ſibi, Et veniet* 9 *qui te vocavit & illum, dicetque tibi; Cede locum huic: & erubeſces, & ſurges, & ſedebis in loco noviſſimo. Sed* 10 *cùm vocatus fueris, vade & incumbe in poſtremo loco: ut cùm venerit qui invitavit te, dicat tibi, O amice, aſcende ſuperiùs. Et tunc erit tibi gloria coram innixis tecum. Quia omnis qui ſe* 11 *exaltat, humiliabitur: & omnis qui ſe humiliat, exaltabitur. Tum dixit illi* 12 *qui vocaverat ipſum, Cùm feceris convivium aut cœnam, ne voces amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque divites vicinos tuos; nam fortè ipſi te vocabunt, & erit tibi retributio. Sed cùm feceris convivium, voca* 13 *pauperes, & debiles, & claudos, & cæcos. Et felicem te, quum non habeant* 14 *quod retribuant tibi; & retributio tua erit in reſurrectione juſtorum. Quumque* 15 *audiſſet hoc unus diſcumbentium cum eo, dixit; Beatus qui manducabit panem in regno Dei.*

Sectio quinquageſima quinta.

Dixit autem ei, Homo quidam fecit 16 *convivium magnum, & vocavit multos. Et miſit ſervum ſuum horâ cœnæ, ut di-* 17 *ceret vocatis; Venite, quia ecce omnia parata ſunt.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወአርመሙ፡፡ወነሥኦ፡ወአሕየዎ፡ ወፈነዎ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እመቦ፡አሐዱ፡ እምው
5 ስቴትክሙ፡ዘወድቀ፡ሰህሙ፡ላው፡ አድጉ፡ውስተ፡ ዓዘቅት፡ላኮኑ፡ ሶቤሃ፡ያወፅኦ፡በጊ
6 ዜሃ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡=፡ ወኃጥኡ፡ ዘይብልዎ፡ በእንተዝ፡ ነገር፡፡=፡
7 በእንተ፡ኢያፍቅሮ፡ ርእሰ፡ምርፋቅ፡=፡ ወመሰለ፡ ሎሙ፡ወይቤሎሙ፡፡ለእለ፡ሀ
ለው፡ ውስተ፡ምሳሕ፡ወመስለ፡ሎሙ፡ወመሃሮሙ፡እስመ፡ ይትባደሩ፡ውስተ፡ርእሰ፡ምር
8 ፋቅ፡=፡ወይቤሎሙ፡ለእመ፡ዘጸውዐከ፡ውስተ፡ምሳሕ፡ኢትርፍቅ፡ውስተ፡ርእሰ፡ምር
9 ፋቅ፡ክቡር፡ዮጊ፡ይመጽእ፡ዘይከብረከ፡=፡ እመቦ፡ዘጸውዐከ፡መጺኦ፡ድኅሬ፡ይብለከ፡
ዘኵ፡ዘጸውዐከ፡ኅድግ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ገጸ፡ወትገብእ፡ትትኀፈር፡ይእተ፡ጊዜ፡ወትወርድ፡
10 ደበ፡ ዘይቴሐት፡ምርፋቅ፡ትረፍቅ፡፡=፡ ወእመሰቦ፡ዘጸውዓከ፡ወሖርከ፡ውስተ፡ ዘይቴ
ሐት፡ምርፋቅ፡ርፍቅ፡ከመ፡መጺኦ፡ዘጸውዓከ፡ ይብለከ፡ግባእ፡ ውስተ፡ ዘይዓቢ፡ምር
ፋቅ፡ወውእተ፡ጊዜ፡ ይከውነከ፡ክብረ፡ ሶቤሃ፡በቅድመ፡ኵሎሙ፡ እለ፡ይረፍቁ፡ወይመ
11 ሰሑ፡ምስሌከ፡፡=፡ እስመ፡ኵሉ፡ዘያለዕል፡ርእሶ፡ ይቴሐት፡ወኵሉ፡ ዘያቴሕት፡ርእ
12 ሶ፡ ይትሌዓል፡፡=፡ ወይቤሎ፡ለዘ፡ጸውዖ፡ሶበ፡ትገብር፡በዓለከ፡ወምስሐ፡ አው፡ድሬረ፡
ኢትጸውዕ፡ እዕርክቲከ፡ ወመሓፈሪከ፡ወቢጸከ፡ወአኃዊከ፡ ወአዝማዲከ፡ወጎረከ፡ ኣብ
13 ዕልተ፡ከመ፡ኢይጸውዑከ፡ እሙንቱሂ፡ወይከውነከ፡ፍደከ፡በኀቤሆሙ፡፡=፡ ኣላ፡ ሶበ፡
14 ትገብር፡በዓለከ፡ወምስሐ፡ኣላ፡ጸውዕ፡ ነደያነ፡ወምስኪናነ፡ወዕውራነ፡ወሐንካሳነ፡፡=፡ ወ
በፁዕ፡አንተ፡ እስመ፡ኣልቦሙ፡ዘይፈድዩከ፡ባሕቱ፡ወትትዓሰይ፡ሶበ፡ ይትነሥኡ፡ጻድ
15 ቃን፡፡=፡ ወሰሚዖ፡ዘንተ፡አሐዱ፡ እምእለ፡ ይመስሑ፡ወይረፍቁ፡ ይቤሎ፡ብፁዕ፡ውእ
ቱ፡ዘይበልዕ፡ኅብስተ፡በመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡
16 ወስተ፡ይሬር፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ገብረ፡ምሳሐ
17 ላ፡በዓባላ፡ዓቢየ፡ወዓሠሮሙ፡ለለብዙኃን፡፡=፡ወሰበ፡በጽሐ፡ዓሠር፡ፈነወ፡ገብሮ፡ይ
ጸውዖሙ፡ለእለ፡ዓሠረሙ፡ሶበ፡ በጽሐ፡ጊዜ፡ ምሳሕ፡፡ወሖረ፡ወይቤሎሙ፡ለእለ፡ዓ
ሠርዎሙ፡ነዑ፡እስመ፡ወደእነ፡ኵሎ፡አስተደለውነ፡ምሳሐ፡ነዑ፡፡=፡

Et tacuerunt: & accepit eum, & ſanavit eum, & dimiſit eum. Et dixit iis, Si fuerit 4
quis ex vobis, cujus bos aut aſinꝰ in puteū ceciderit, nónne licet tunc extrahere 5
eum ſtatim in die ſabbati? Et deficiebant iis quæ dicerent ei de hoc ſermone. 6
De non ambiendo primū accubitū. Et parabolicè loquutus eſt iis: & dixit 7
iis qui erant in convivio, & parabolicè loquutꝰ eſt iis, & docuit eos, quia delecta-
tioné habuerunt in primo accubito. Et dixit iis, Si quis fuerit qui vocaverit te in 8
prandiū, ne accūbito in primo accubito, honorabilis ne veniat qui honorabilior
ſit te: Tunc qui vocavit te veniés, poſtea dicit tibi, ille *inquā* qui vocavit te, Cede 9
huic perſonæ: & reverteris pudore affectꝰ tunc temporis, & deſcendes in inferiꝰ
accubitū accumbere. Et ſiquis vocaverit te, & iveris; in inferiori accubito diſcū- 10
be, ut veniens qui vocavit te, dicat tibi; Te conferas in ſuperius accubitū: & tunc
erit tibi gloria ſtatim coram omnibꝰ diſcumbentibus, & prandentibꝰ tecū. Quia 11
omnis qui extollit ſe, deprimetur; & omnis qui deprimit ſe, extolletur. Et dixit 12
ei qui vocaverat eū, Quum facis conviviū tuum, et prandiū aut cœnam, ne voca-
to ſocios tuos, & amicos tuos, & proximos tuos, & fratres tuos, & cognatos tuos,
& vicinos tuos divites, ne vocent te ipſi etiam, & fiat tibi retributio tua apud eos.
Sed quando facis conviviū tuum, & prandium, voca pauperes, & mendicos, & cæ- 13
cos, & claudos: Et beatus es, quia non ſunt qui retribuant tibi: veruntamen remu- 14
neratus eris quando ſurgent juſti. Et audiens hoc quidam ex prandentibus & diſ- 15
cumbentibus, dixit ei; Beatus eſt qui comedit panem in regno Dei.
De iis qui vocati ſunt ad cœnam.
Et dixit ei Dominus Jeſus; Quidam homo fecit prandium, convivium magnum, 16
& invitavit multos: Et quum adeſſet invitamenti *dies*, miſit ſervum ſuum vocare 17
invitatos, quando veniebat tempus prandii, & abiit, & dixit invitatis; Venite, quia
jam totum paravimus prandium, venite.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برادران ودوستان * ونزديكان خودرا نخوان ونه همسايهٔ توانكر * تا ايشان نيز ترا نخوانند *
وهمچون قرض باشد * ليكن وقتي كه صدقه كني * مسكينانرا * و فروماندكان * 13
وشلان ونابينايانرا بخوان * تا صدقه * ومهماني † ترا بخورند * * وخنك ترا كه ايشانرا عوض 14
نيست * كه بتو بكزارند * مكافات † تو در مقام صديقان باشد * * از ايشان * كه حاضر 15
بودند * يكي كفت كه خنك انك در ملكوت خدا نان بخورد
نود مثل مهماني وان كسان كه نيامدند
* عيسي كفت * مردي مهماني بزرك كرد * وكاو كوسفند * وديكر ترتيبها آماده داشت * * بعد 16 17
ازان خدمتكاران خودرا فرستاد * كه مردم مهماني را بخوانند *

fratres, & amicos, & propinquos tuos ne vocato, neque vicinos divites: ne ipſi etiam te vocent, & quaſi mutuum ſit. Sed quando elee- 13 *moſynam feceris, pauperes, & inopes, & luxatos, & cæcos vocato, ut eleemoſynam & convivium tuum edant. Et beatus eris: quia* 14 *illis compenſatio non eſt, quam tibi rependeant; retributio tua in loco juſtorum erit. Ex illis qui præſentes* 15 *erant unus dixit; Beatus quidem ille, qui in regno Dei panem comederit.*

XC. Parabola convivii, & illorum hominum qui non venerunt.

Jeſus dixit; Vir quidam convi- 16 *vium magnum fecit, & boves, oves, & alias dapes apparavit. Poſteà miniſtros ſuos miſit; ut con-* 17 *vivas vocarent.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΔ΄, ΝΕ΄.

Et cœperunt ab uno excusare omnes. Primus dixit ei; Agrum emi,
18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα,
& habeo necesse exire, & videre illum: rogo te, habe me excusatum. Et alter
19 καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος
dixit; Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me
εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
excusatum. Et alius dixit; Uxorem duxi, & propter hoc non possum venire.
20 παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.
Et adveniens servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc
21 Καὶ παραγενόμενος ὁ (κ) δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε
iratus paterfamilias dixit servo suo; Exi citò in plateas & vi-
ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύ-
cos civitatis: & pauperes, & mancos, & claudos, & cæcos introduc huc.
μας τῆς πόλεως· καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ (λ) ἀναπήρους, καὶ χωλούς, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.
Et ait servus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait
22 23 Καὶ (μ) εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν
dominus ad servum; Exi in vias & sepes, & coge intrare,
ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ut impleatur domus mea. Dico enim vobis; Quia nemo virorum illorum voca-
24 ἵνα γεμισθῇ (ν) ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλη-
torum gustabit meam cœnam. Ibant autem cum eo turbæ multæ: & conversus ρπβ
25 μένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς

dixit ad illos; Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & ma-
εἶπε πρὸς αὐτούς, Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα (ξ) ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μη- 26
trem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem &
τέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ
suam animam, non potest meus discipulus esse. Et qui non bajulat crucem suam,
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν (ο) αὐτοῦ, 27
NE & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis, volens turrim
καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον 28
ρπγ ædificare, nónne priùs sedens computat sumptum, si habeat ea quæ ad perfectionem:
ι οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ (π) πρὸς ἀπαρτισμόν·
Ut ne quando, ponente ipso fundamentum, & non potente perficere, omnes videntes
Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες 29
incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic homo cœpit ædificare,
ἄρξωνται (ρ) ἐμπαίζειν αὐτῷ, Λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, 30
& non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere alteri regi
καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος (σ) συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
in bellum, non sedens priùs consultat si potens est in decem millibus oc-
εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν (τ) ἀπ-
currere cum viginti millibus venienti ad se? Si autem non, adhuc illo
αντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι (υ) αὐτοῦ 32
longè existente, legationem mittens rogat quæ ad pacem.
πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

MS. A. (κ) δοῦλος ἀπήγγειλεν (λ) ἀναπείρους, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε (μ) εἶπεν αὐτῷ ὁ (ν) μου ὁ οἶκος. (ξ) αὐτοῦ, (ο) ἑαυτοῦ, (π) εἰς (ρ) αὐτῷ ἐμπαίζειν, (σ) ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν (τ) ὑπαντῆσαι (υ) πόρρω αὐτοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܘܫܪܝܘ ܡܢ ܚܕ ܟܠܗܘܢ ܠܡܫܬܐܠܘ. ܐܡܪ ܠܗ ܩܕܡܝܐ. ܩܪܝܬܐ ܙܒܢܬ ܘܐܠܝܨ ܐܢܐ
19 ܕܐܦܘܩ ܐܚܙܝܗ̇. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܫܒܘܩܝܢܝ ܕܡܫܬܐܠ ܐܢܐ. * ܐܚܪܢܐ ܐܡܪ. ܚܡܫܐ ܙܘܓܝܢ ܕܬܘܪܐ
20 ܙܒܢܬ. ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܒܩܐ ܐܢܘܢ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܫܒܘܩܝܢܝ ܕܡܫܬܐܠ ܐܢܐ. * ܐܚܪܢܐ
21 ܐܡܪ. ܐܢܬܬܐ ܢܣܒܬ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܐܬܐ. * ܘܐܬܐ ܗܘ ܥܒܕܐ ܘܐܡܪ ܠܡܪܗ
ܗܠܝܢ. ܗܝܕܝܢ ܪܓܙ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܗ. ܦܘܩ ܥܓܠ ܠܫܘܩܐ ܘܠܒܪܝܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ.
22 ܘܐܥܠ ܠܟܐ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܡܟܐܒܐ ܘܠܚܓܝܣܐ ܘܠܥܘܝܪܐ. * ܘܐܡܪ ܥܒܕܐ.
23 ܡܪܝ ܗܘܬ ܐܝܟ ܕܦܩܕܬ. ܘܬܘܒ ܐܝܬ ܐܬܪܐ. * ܘܐܡܪ ܡܪܐ ܠܥܒܕܗ. ܦܘܩ ܠܐܘܪܚܬܐ ܘܠܒܝܬ
24 ܣܝܓܐ. ܘܐܠܘܨ ܠܡܥܠ ܕܢܬܡܠܐ ܒܝܬܝ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܐܦ ܠܐ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܓܒܪܐ
ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ. ܢܛܥܡ ܡܢ ܚܫܡܝܬܝ. * ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܕܝܪܝܐ * ܫܠܡ *

Et cœperunt ab uno omnes se excusare. Dixit ei primus; Villam emi, & constringor exire eam visurus: rogo te me sinas, nam excusationem affero. Alter dixit; 19 Quinque juga boum emi, & vado probatum eos: te precor, sine me, nam excusationem adduco. Alius dixit; Uxorem duxi, 20 & propterea non possum venire. Venit 21 itaque servus ille, & hæc renuntiavit domino suo. Tunc excanduit dominus domûs, dixitque servo suo, Exi citò in plateas & vicos urbis, húcque introducito pauperes & dolore affectos, claudósque & cæcos. Et 22 ait servus; Domine mi, factum est ut præcepisti, & adhuc est locus. Et dixit Domi- 23 nus servo suo; Exi in vias & inter sepes, & coge intrare, ut impleatur domus mea. Di- 24 co enim vobis, ne unum quidem ex iis hominibus qui vocati fuerant, gustaturum ex cœna mea.

Lectio commemoratione Monachorum. 50.

25 26 * ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܣܢܐ
ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܘܠܐܚܘܗܝ ܘܠܐܚܘܬܗ. ܘܠܐܢܬܬܗ ܘܠܒܢܘܗܝ. ܘܠܢܦܫܗ ܕܝܠܗ. ܠܐ ܡܫܟܚ
27 ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ. * ܘܡܢ ܕܠܐ ܫܩܠ ܙܩܝܦܗ ܘܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܠܐ ܡܫܟܚ
28 ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ. * ܡܢܘ ܓܝܪ ܡܢܟܘܢ ܕܨܒܐ ܕܢܒܢܐ ܡܓܕܠܐ. ܘܠܐ ܩܕܡ ܝܬܒ ܚܫܒ
29 ܢܦܩܬܗ. ܐܢ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܓܡܪܗ. * ܕܠܐ ܟܕ ܢܪܡܐ ܫܬܐܣܬܐ ܘܠܐ ܢܫܟܚ
30 ܠܡܓܡܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܕܚܙܝܢ ܢܗܘܘܢ ܡܓܚܟܝܢ ܒܗ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ ܫܪܝ ܠܡܒܢܐ.
31 ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܠܡܓܡܪܗ. * ܐܘ ܡܢܘ ܡܠܟܐ ܕܐܙܠ ܠܩܪܒܐ ܠܡܬܟܬܫܘ ܥܡ ܡܠܟܐ ܚܒܪܗ.
ܘܠܐ ܩܕܡ ܡܬܪܥܐ. ܐܢ ܡܫܟܚ ܕܒܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ ܢܐܪܘܥ ܠܗܘ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܒܥܣܪܝܢ
32 ܐܠܦܝܢ. * ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ. ܥܕ ܗܘ ܪܚܝܩ ܡܢܗ. ܡܫܕܪ ܐܝܙܓܕܐ ܘܒܥܐ ܥܠ ܫܠܡܐ.

Quúmque iter facerent cum eo cœtus multi, 25 conversus dixit eis; Qui venit ad me, & non 26 odit patrem suum, & matrem suam, & fratres suos, & sorores suas, & uxorem suam, & liberos suos, atque adeò animam suam, discipulus mihi esse non potest. Et qui non ba- 27 julat crucem suam, & post me venit, discipulus mihi non potest esse. Quis enim ex 28 vobis velit ædificare turrim, quin priùs sedens computet sumptus suos, an habeat unde perficiat eam? Ne quum posuerit funda- 29 mentum, & non potuerit perficere, omnes spectatores illudant ei: Dicántque, Homo 30 iste cœpit ædificare, & non potuit perficere. Aut quis rex pergens ad bellum dimicaturus 31 cum rege socio suo, non priùs cogitet num possit cum decem millibus occurrere ei, qui venit adversùs ipsum cum viginti millibus? Sin minùs, dum adhuc est procul ab eo, mit- 32 tit caduceatores, & expostulat pacem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * وان مردم چون حال دانستند * هر يکي حجتي پيش کرفتند * وخود را باز کشيدند *
اولين کفت ده خريدم مي شتابم که بروم وببينم * ومي خواهم ازتو که مرا رها کني *
19 بدين سخن خود را باز کشيد * ديکري کفت پنج جفت کاو خريدم * مي روم تا ايشانرا
20 21 بيازمايم * مرا رها کن * ديکري کفت زن ستده ام * وبراي اين نمي توانم آمدن * * ان
بنده باز کرديد * وهر چه شنيده بود بخداوند کفت * خداوند خانه خشم کرد وبنده
خود کفت * هر چه زودتر بدر رو * در بازارها * وبيرون شهر * وکوشها هر کرا بيني *
22 از لنکان * وکوران * وغريبان * ايشان همه را بخوان * * بنده فرمان برد ورفت * خداوند
23 بنده ديکررا درپي او فرستاد * وکفت هنوز بکاهست * بيرون شهر رو * ودر ميان ديوار
24 باغها هر که بيني جهد کن * وبياور تا خانه من پر شود * * اکنون بشما مي کويم که ازانان که
اول خوانده شدند يکي مهماني من نچشد نوديك فرمود که هرکه صليب خود را نستاند
25 ودردنبال من نيايد مرا نمي برازد * وچون جماعت بسيار درپس او مي رفتند باز بديشان کفت *

Illi autem homines cum rem cognoscerent, singuli excusationem prætendebant, et se subtrahebant. Primus dixit; Agrum emi, & festino ut eam et videam, peto igitur à te ut me missum facias: hoc sermone seipsum subduxit. Alius dixit; 19 *Quinque juga boum emi, proficiscor ut ea probem: me missum facito. Alius dixit; uxorem accepi, et* 20 *propter hoc non possum venire. Ser-* 21 *vus ille reversus est, et quicquid audiverat domino dixit: dominus domûs iratus est, et servo suo dixit; Quamprimùm exi in plateas et extra civitatem, et in angulos, quoscunque videris, claudos, et cæcos, et peregrinos, eos universos vocato. Serv. mandatum tulit, et abiit: Do-* 22 *minus servum alium post cum misit, et dixit; Adhuc locus est: Extra civitatem ito, et inter mace-* 23 *rias vinearum; quoscunque videris urge et adduc, ut domus mea impleatur. Jam vobis dico, quòd ex* 24 *eis, qui primùm vocati sunt ne unus quidem convivium meum gustabit.*

XCI. Pronuntiat *hoc*, Quicunq; crucem suam non sustulerit, & me secutus non fuerit, me non est dignus.

Et cùm turbæ multæ eum sequerentur, rursus illis dixit; 25

Versio VULGATA LATINA.

18 Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei; Villam emi, & necesse ha-
19 beo exire, & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit; Juga bo-
20 um emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit;
21 Uxorem duxi, & ideò non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamiliâs, dixit servo suo; Exi citò in plateas & vicos ci-
22 vitatis: & pauperes, ac debiles, & cœcos, & claudos introduc huc. Et ait ser-
23 vus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait Dominus servo;
24 Exi in vias, & sepes: & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem
25 vobis; Quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. Ibant
26 autem turbæ multæ cum eo; & conversus dixit ad illos; Si quis venit ad me, &
non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, ad-
huc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat 27
crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vo- 28
bis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus, qui necessarii
sunt, si habeat ad perficiendum: Ne, posteaquàm posuerit fundamentum, & non 29
potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic 30
homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis rex iturus commit- 31
tere bellum adversùs alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem
millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo 32
longè agente, legationem mittens, rogat ea quæ pacis sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * فبدوا جميعهم يستعفون * فالاول قال اني اشتريت حقلا والضرورة تدعوني الي الخروج اليه
19 وبطره واسالك ان تعفيني * وقال اخر قد اشتريت خمسة ازواج بقر وانا ماض اجربها اسالك ان
20 21 تعفيني * وقال اخر قد تزوجت امراة ولاجل ذلك لا امضي * فاتي العبد واخبر سيده بهذا *
حينيذ غضب رب البيت وقال لعبده اخرج مسرعا الي الطريق وشوارع المدينة وادع
22 المساكين والمعورين والعميان والمقعدين الي ههنا * فقال العبد يا سيد قد فعلت ما امرت
23 به وههنا ايضا مكان * فقال السيد للعبد اخرج الي الطرق والسياجات واضطرهم ان يدخلوا
24 25 ليمتلي بيتي * اقول لكم انه ولا واحد من اوليك الناس المدعوين يذوق لي عشاء * وكان
26 جمع كبير منطلقا معه فالتفت وقال لهم * من ياتي الي ولا يبغض اباه وامه وامراته وبنيه
27 واخوته واخواته نعم حتي نفسه فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * ومن لا يحمل صليبه ويتبعني فلا
يقدر ان يكون لي تلميذا * الفصل السادس والخمسون * من منكم يريد ان يبني 28
29 برجا افلا يجلس اولا ويحسب نفقته وهل له ما يكمله * لكيما اذا وضع الاساس ولم يقدر علي كماله
30 فكل الناظرين يبدون يستهزيون به * ويقولون ان هذا الانسان بدا ببنايه ولم يقدر علي كماله *
31 * او اي ملك يمضي الي محاربة ملك اخر افلا يجلس اولا ويفكر هل يستطيع بعشرة الف ان
32 يلقي الموافي اليه في عشرين الفا * والا فما دام بعيدا منه يرسل رسلا ويسل سلامة *

Et cœperunt omnes veniam petere. Et primus dixit, Equidem emi rus, & necessitas vocat me ad exeundum ad illud, & videndum illud: & rogo te ut me eximas. 18 *Et dixit alter; Emi quinq; juga boum, & ego vado probare illa: rogo te ut me eximas.* 19 *Et dixit alius; Duxi uxorem, & propter hoc non abibo.* 20 *Et venit servus, & nuntiavit domino suo hoc. Tunc iratus est dominus domûs, & dixit servo suo; Exi festinus in vias & compita civitatis, & voca pauperes, & egenos, & cæcos, & claudos huc.* 21 *Et dixit servus; Domine, jam feci quod imperâsti, & hic adhuc locus est.* 22 *Ait dominus servo; Exi in vias & sepes, & compelle eos ut intrent, quatenus impleatur domus mea.* 23 *Dico vobis, quòd ne unus quidem ex illis hominibus vocatis gustabit mihi cœnam.* 24 *Et erat turba magna abiens cum eo, & conversus est, & dixit illis;* 25 *Quicunque venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem suam, & uxorem suam, & filios suos, & fratres suos, & sorores suas, sanè vel animam suam; non potest esse mihi discipulus.* 26 *Et quicunque non portat crucem suam et sequitur me, non potest esse mihi discipulus.* 27

Sectio quinquagesima sexta.

Quis ex vobis volens ædificare turrim, nónne sedet primùm, et computat impensam ejus, et an habeat quo perficiat illam. 28 *Ne postquam posuerit fundamentum, et non valuerit perficere eam, omnes aspicientes incipiant illudere ei,* 29 *Et dicere; Hic homo cœpit ædificium, et non potuit perficere illud.* 30 *Aut quis rex iturus ad oppugnandum regem alterum, nónne sedebit priùs, et cogitabit an possit cum decem millibus occurrere venienti ad se cum viginti millibus.* 31 *Alioquin quamdiu remotus est ab eo, mittet nuntios, et rogabit pacem ejus.* 32

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወአበይዎ፡ኵሎሙ፡ኅቡረ፡በአሐዱ፡ቃል፡ ወይቤሎ፡ቀዳማዊ፡ ገራህተ፡ ተሣየጥኩ፡
19 ወእጽህቅ፡ እፃእ፡ እሑር፡ እርአያ፡ወበሎ፡ረሲ፡ሊተ፡ ከመዘ፡ ኢአበይኩ፡፡ ወካ
ልኡ፡ይቤሎ፡ ኃምስተ፡ፀምደ፡ኦሐ፡ ተሣየጥኩ፡ወአሐውር፡ እርአዮሙ፡ ወአመክሮ
20 ሙ፡ወበሎ፡ረሲ፡ሊተ፡ከመዘ፡መጻእኩ፡ወኢአበይኩ፡፡ ወሣልሱ፡ ይቤሎ፡ብእሲተ፡
አውሰብኩ፡ወበእንተዝ፡ኢይክል፡ መጺአ፡ እብለከ፡ ረሲ፡ሊተ፡ከመዘ፡ኢአበይኩ፡፡
21 ወገብአ፡ገብሩ፡ ወነገሮ፡ከማሁ፡ ለእግዚኡ፡ወአመዝ፡ ተምዕዐ፡ በዐለ፡ ቤት፡ውእተ፡
ጊዜ፡ ወይቤሎ፡ ለገብሩ፡ሑር፡ፍጡነ፡ ውስተ፡ መራሕብት፡ ወውስተ፡ አስኳት፡ ሃገር፡
22 ወአምጽእ፡ሊተ፡ ነዳያነ፡ ወፅኑሳነ፡ዕዉራነ፡ ወስቡራነ፡ወምስኪናነ፡፡ ወአመዝ፡ይ
23 ቤሎ፡ገብሩ፡ ገበርኩ፡ እግዚኦ፡ በከመ፡አዘዝከኒ፡ወዓዲ፡ መካን፡፡ ወይቤሎ፡ እግ
ዚኡ፡ለገብሩ፡ሑር፡ ፍጡነ፡ውስተ፡ ፍናው፡ ወውስተ፡ጥቅመ፡ሃገር፡ወበግብር፡ አብእ፡
24 ከመ፡ይምላእ፡ ቤትየ፡፡ እብለክሙ፡ አሐዱሂ፡ኢይጥዕሞ፡ለበዓልየ፡ እለ፡ዓደው
25 ናሆሙ፡፡ ወአመዝ፡ እንዘ፡ይሐውር፡ምስሌሁ፡ሰብእ፡ብዙኅ፡ተመይጠ፡ወይቤሎ
26 ሙ፡፡ ዘይመጽእ፡ኀቤየ፡ ዘይፈቅድ፡ ይትልወኒ፡ ይጽላእ፡አቡሁ፡ ወእሞ፡ ለብእሲቶ፡
27 ወቤቶ፡ ወውሉዶ፡ወአኃዊሁ፡ ወአኃቲሁ፡ወዓዲ፡ ነፍሶሂ፡ እንቲአሁ፡፡ ኢይክል፡ ከ
ዊነ፡ረድእየ፡ዘኢያጥብዐ፡ ወኢነሥአ፡መስቀለ፡ሞቱ፡ ኢይክል፡ ተፀምዶትየ፡፡
28 በእንተ፡ ምሳሌ፡ ዘሐነጸ፡ ማሕፈድ፡፡ ወእመቦ፡ እምውስቴትክሙ፡ዘይፈ
ቅድ፡ ይሕንጽ፡ማሕፈደ፡አኮኑ፡ይቀድሞ፡ ይነብር፡ወይሐስብ፡ፀአፃሁ፡ እመ፡ይክእሎ፡
29 ከመ፡ ይሰርር፡መሰረቶ፡፡ ከመ፡ ሰሪሮ፡መሰረተ፡ እመ፡ስእነ፡ፈጽሞ፡ኵሉ፡ዘርእዮ፡
30 ይሰሐቅ፡ላዕሌሁ፡፡ እንዘ፡ይብሉ፡ዝኬ፡ብእሲ፡አኃዘ፡ይሕንጽ፡ ወስእነ፡ፈጽሞ፡፡
31 ወእመኒ፡ ፈቀደ፡ንጉሥ፡ይሑር፡ ይፅብእ፡ለካልእ፡ ንጉሥ፡አኮኑ፡ ይነብር፡ወይማክር፡
32 ይቀድሞ፡ እመ፡ይክል፡ በእልፍ፡ፀቢአቶ፡ለዘ፡ በክልኤ፡ እልፍ፡ ይትቄበሎ፡፡ ወእመ
አኮ፡ በርሑቅ፡ ይፌኑ፡ ሐዋርያተ፡ኀቤሁ፡ ወይዜንዎ፡ ደኅና፡ በሰላም፡፡

Et recusârunt eum omnes simul in una voce, & dixit ei primus; Agrum emi, & cu- 18 pio ut exeam, ire ut videã eũ: & dixit ei; Facias me quemadmodũ non recusâssẽ. Et secundus dixit ei; Quinque juga boum emi, & eo ut videã eos & probẽ eos: & 19 dixit ei; Facias me quemadmodũ venissem, & non recusâssem. Et tertius dixit ei; 20 Uxorẽ duxi, & propterea non possum venire: dico tibi; Facias me quemadmodum non recusâssẽ. Et reversus servus ejus nuntiavit similiter dño suo. Et tunc iratus 21 fuit dñs domûs isto tempore, & dixit servo suo; Abi citò in plateas & vicos civitatis, & introduc mihi pauperes & indigentes, cæcos, & claudos, & mendicos. Et 22 tunc dixit ei serv. ejus; Feci dñe, sicut præcepisti me, & adhuc est locus. Et dixit 23 dñs servo suo; Abi citò in vias, & in mœnia civitatis, & in coactione introducito, ut impleatur domus mea. Dico vobis, Ne unus *eorum* gustabit convivium meum, 24 quos invitavimus. Et tunc proficiscente cum eo turbâ multâ, conversus fuit, & 25 dixit iis; Qui veniet ad me, qui vult sequi me, odio habebit patrem suum, & ma- 26 trem suam, & uxorẽ suam, & domũ suam, & liberos suos, & fratres suos, & sorores suas, & etiam suam ipsius animam. Non potest esse discipulus meus, qui non 27 est paratus: & *qui* non assumpsit crucem mortis suæ, non potest adhærere mihi.

De parabola hominis *qui ædificavit turrim.*

Et si fuerit ex vobis, qui vult ædificare turrim, nónne priùs sedet, & computat 28 sumptus, an potis sit ut ponat fundamentũ ejus? Sicuti posito fundamento, si non 29 potuit perficere eam, omnis spectans ridebit super eum, Dicens; Hic homo cœpit 30 ædificare, & non potuit perficere. Et si voluit rex proficisci, ut bellum inferat 31 alteri regi, nónne sedebit & consultabit priùs, utrùm possit cum decem millib. bellum inferre ei qui cum viginti millibus occurrit ei? Alioquin, *illo* longè a- 32 *gente*, mittet legatos ad eum, & annuntiabit ei salutem in pace.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر که پدر ومادر خود را * وبرادر * وخواهر * وزن * وفرزند * وجان خود را نيز * نکذارد *
27 وترك نکند * او شاکرد من نمي شود * * وهر که صليب خود نستاند * ودردنبال من نيايد *
28 او مرا نتواند شاکرد شدن * * کيست از شما که او خواهد * که سراي عمارت کند * نه
زودتر بنشيند وخرجش را حساب کند * اکر دارد قوت انك عمارت را تمام کند * اساس بنهد *
29 30 * واکر ندارد * واجب نيست که اساس نهد * تا مردم نکذرند * وبا همديکر کويند * فلان کس
31 اين بنياد نهاد * ونتوانست تمام کردن * * يا ملکي خواهد که با ملك ديکر مصاف کند *
32 زودتر ببيند * که قوت ولشکر دارد که با دشمن برايد * انکه جنك کند * * واکر
قوت ولشکر ندارد * چندانك از دشمن خود دورست * پيغام فرستد * وايمني * وصلح جويد *

Quicunque patrem, et matrem suam, et fratres, et sorores, et uxorem, et liberos, et animam suam etiam non prætereierit neq; reliquerit, ille discipulus meus non fiet. 26 *Et quicunque crucem suam non sustulerit, et pôst me non venerit, ipse mihi non potest discipulus esse.* 27 *Quis est è vobis, qui cum voluerit ut arcem ædificet, non priùs sedeat et sumptum ejus computet, ut, si habeat facultatem quâ ædificium perficiat, fundamentum ponat? Si enim non habuerit, non expedit ut fundamentum ponat, ne homines prætereant, Et inter se dicant; Iste quidam hoc fundamentum posuit, et non potuit perficere.* 28 29 30 *Aut si rex aliquis voluerit cum rege alio aciem committere, priùs despiciet num robur et exercitum habeat, quo in hostem prodeat, tunc bellum facit.* 31 *Quòd si robur et exercitum non habeat, dùm ab hoste suo procul est, legationem mittit, et securitatem et pacem petit.* 32

ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus *ſuis ſubſtantiis*, non poteſt
πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί σπδ' ε
diſcipulus. Bonum ſal: ſi autem ſal *infatuetur*, in quo condietur?
μαθητής. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; σπε' β
n terram, neque in ſterquilinium, *appoſitum* eſt: foràs *mittunt illud*. *Habens* aures
ς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν, εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα
di, audiat.
ειν, ἀκουέτω.

CAP. XV. ιε'.

Erant autem appropinquantes ei *omnes* publicani & peccatores, *audire* illum.
Ἦσαν δὲ (α) ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. σπϛ' β
Et murmurabant Phariſæi & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores
Καὶ διεγόγγυζον (β) οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς
recipit, & manducat cum illis. Ait *autem* ad illos parabolam iſtam, Νϛ'
3 προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, σπζ' ε
dicens; Quis homo ex vobis *habens* centum oves, & *perdens* unam ex illis,
4 λέγων, Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν,
nonne dimittit nonagintanovem in deſerto, & vadit ad *per-*
οὐ καταλείπει τὰ (γ) ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπο-
ditum, donec inveniat eam? Et *inveniens* imponit in humeros ſuos gaudens:
5 λωλός, (δ) ἕως εὕρῃ αὐτό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·

Et veniens *in* domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini
Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ 6
mihi, quia inveni ovem meam *perditam*. Dico vobis; Quòd ita gaudium erit
μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, Ὅτι (ε) οὕτω χαρὰ ἔσται 7
in cœlo ſuper uno peccatore *pœnitenti*, quàm ſuper nonogintanovem juſtis,
ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ (ζ) ἐννενηκονταεννέα δικαίοις,
σπη' ι qui non *opus habent* pœnitentii. Aut quæ mulier drachmas habens decem, ſi per-
οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπο- 8
diderit drachmam unam, nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, *uſque*
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως
quò inveniat? Et *inveniens* convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini
ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ 9
σπθ' ε mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita, dico vobis, gaudium *fit* coram
μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. (η) Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον 10
NZ' angelis Dei ſuper uno peccatore *pœnitenti*. Ait autem; Homo quidam habuit
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπε δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχε 11
σϙ' ι duos filios. Et dixit *junior eorum* patri; Pater, da mihi *adjectam*
δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον 12
partem ſubſtantiæ. Et diviſit illis *vitam*.
μέρος τῆς οὐσίας. (θ) Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

MS. A. Κεφ. ιε'. (α) αὐτῷ ἐγγίζοντες (β) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, (γ) ἐνενηκονταεννέα (δ) ἕως οὗ εὕρῃ (ε) οὕτως (ζ) ἐνενηκονταεννέα (η) Οὕτως, (θ) ὁ δὲ διεῖλεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 * ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ ܫܒܩ ܟܠ ܩܢܝܢܗ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ.
34 * ܛܒ ܗܘ ܡܠܚܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܠܚܐ ܢܦܟܗ ܒܡܢܐ ܢܬܬܒܠ. * ܠܐ ܠܐܪܥܐ ܘܠܐ ܠܙܒܠܐ
35 ܚܫܚ. ܠܒܪ ܫܕܝܢ ܠܗ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܗ *

1 * ܘܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܕܢܫܡܥܘܢܝܗܝ. * ܘܡܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܣܦܪܐ
2 ܘܦܪܝܫܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܐ ܠܚܛܝܐ ܡܩܒܠ ܘܐܟܠ ܥܡܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܡܬܠܐ ܗܢܐ.
3 * ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܐܐ ܥܪܒܝܢ. ܘܐܢ ܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ
4 ܘܬܫܥܐ ܒܚܘܪܒܐ. ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗ ܠܗܝ ܕܐܒܕܬ ܥܕܡܐ ܕܢܫܟܚܝܗ. * ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܗ ܚܕܐ. ܘܛܥܢ
5 ܠܗ ܥܠ ܟܬܦܬܗ. * ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܗ. ܘܩܪܐ ܠܪܚܡܘܗܝ ܘܠܫܒܒܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
6 ܚܕܘ ܥܡܝ ܕܐܫܟܚܬ ܥܪܒܝ ܗܘ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܒܫܡܝܐ
7 ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ. ܐܘ ܥܠ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܙܕܝܩܝܢ ܕܠܐ ܡܬܒܥܝܐ ܠܗܘܢ ܬܝܒܘܬܐ. *
8 ܐܘ ܐܝܕܐ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܙܘܙܝܢ ܘܬܘܒܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܡܕܠܩܐ ܫܪܓܐ ܘܡܟܢܫܐ
ܒܝܬܐ. ܘܒܥܝܐ ܠܗ ܒܬܚܦܝܛܘ ܥܕܡܐ ܕܬܫܟܚܝܗܝ. * ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܬܗ.
9 ܩܪܝܐ ܠܪܚܡܬܗ ܘܠܫܒܒܬܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗܝܢ. ܚܕܝ ܥܡܝ ܕܐܫܟܚܬ ܙܘܙܝ
10 ܗܘ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܐ *

11 * ܘܐܡܪ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ
12 ܙܥܘܪܐ. ܐܒܝ. ܗܒ ܠܝ ܦܠܓܐ ܕܡܛܝܐ ܠܝ ܡܢ ܒܝܬܟ. ܘܦܠܓ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ.

33 Ita quiſquis ex vobis non relinquit omnem poſſeſſionem ſuam, non poteſt mihi eſſe diſcipulus. 34 Bonus eſt ſal: ſi verò & ipſe ſal inſipidus fuerit factus, quo ſalietur? 35 Neque terræ, neque ſterquilinio utilis eſt: foràs eum abjiciunt. Cui ſunt aures ad audiendum, audiat.

CAP. XV.

1 Accedebant autem ad eum Publicani & peccatores, ut ipſum audirent. 2 Et Scribæ ac Phariſæi murmurabant, & dicebant; Iſte peccatores ſuſcipit, & cum eis eſitat. 3 Et dixit eis Jeſus hanc parabolam; 4 Quis eſt vir ex vobis habens centum oves, qui ſi perdiderit unam ex illis, non relinquat nonaginta novem in deſerto, & proficiſcatur quæſiturus eam quæ periit, uſquedum invenerit eam? 5 Quúmque invenit eam, lætatur, & bajulat eam ſuper humeros ſuos: 6 Venítque domum ſuam, & convocat amicos ſuos & vicinos ſuos, & ait illis; Gaudete mecum, quippe qui invenerim ovem meam quæ perierat. 7 Dico vobis ita fore gaudium in cœlo pro uno peccatore quem pœniteat, *majus* quàm ſuper nonaginta novem juſtis, qui non egent pœnitentiâ. 8 Aut quænam eſt mulier habens decem numos, & perdiderit unum ex illis, quæ non accendat lucernam, & ſcopet domum, quærátque illum accuratiſſimè, uſquequò invenerit eum? 9 At quum invenit eum, convocat amicas & vicinas ſuas, & ait illis; Lætamini mecum, quippe quæ invenerim numum meum qui perditus fuerat. 10 Dico vobis, ita forè gaudium coram angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitente.

Ad veſperas, feriâ quintâ hebdomadis primæ Jejunii. 51.

11 Et dicebat eis ruſùm Jeſus; Vir quidam habebat filios duos: 12 Et dixit ei filius ejus minor natu, Pater mi, da mihi partem quæ mihi contingit ex domo tua. Diviſit itaque ei poſſeſſionem ſuam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * واين چنين از شما نيز هر كسي * تا هر چه دارد ترك نكند * مرا شاكرد † نشود * * هر چيز را
34 بنمك خوش كنند * وچون نمك كند شود * [اورا بچه نمك كنند] * لايق نباشد مكر
35 اورا بيرون † اندازند * هر كه دو كوش شنونك دارد بشنود نود دو مثل صد كوسفند
1 * سود خوران * وكنه كاران * پيش عيسي † مي آمدند * كه ازو تعليم † بشنوند * * دانشمندان
2 ومعتزلانرا خوش نمي آمد * با همديكر چيزي † [دمدمه كردند] مي كفتند كه اين كس
3 كنه كاران * وسود خورانرا * قبول مي كند * وبا ايشان † مي خورد * * عيسي دريافت *
4 واين مثل بديشان كفت * * مردي از شما صد † كوسفند داشت * ويكي ازايشان كم †
كرد * نود ونه را در بيابان رها كرد * وبدنبال ان كم شده رفت * تا انكه كه يافت * * وچون
5 كوسفند كم شده خودرا ديد * شاد شد * وبر دوش خود بر كرفت * * وبخانهء خود آورد *
6 ودوستان * وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان كفت * با من شاد باشيد * كه كوسفند †
7 كم شده خودرا يافتم * * بشما مي كويم * كه در آسمان نيز اينچنين شادي شود * دران وقت
كه كنه كاري از كناه خود توبه كند * بيشتر از نود ونه * كه توبت ايشان † در بايست نيست

33 *Eodemque modo è vobis etiam quilibet, quamdiu quicquid habuerit non relinquit, mihi diſcipulus non erit.* 34 *Quamque rem ſale ſapidam faciunt: quum autem ſal inſulſus fuerit, cum quo ſalient?* 35 *Dignus non eſt niſi ut extrà jaciant. Quicunque aures audientes habet, audiat.*

XCII. Parabola centum ovium.

CAP. XV.

1 *Publicani autem, & peccatores ad Jeſum venerunt, ut ab eo doctrinam audirent.* 2 *Sed ſapientibus & Phariſæis haud placuit, alii igitur ad alios aliquid murmurantes dicebant; Hic quidem homo publicanos & peccatores recipit, & cum eis veſcitur.* 3 *Jeſus intellexit, & hanc parabolam illis dixit.* 4 *Quidam è vobis centum oves habuit, & unam ex illis amiſit: nonaginta itaque & novem in deſerto reliquit, & poſt illam amiſſam ivit, uſquequò inveniſſet.* 5 *Cùm antem ovem amiſſam ſuam videret, lætatus eſt, & in humeros ſuos ſuſtulit.* 6 *Et in domum ſuam adduxit, & amicos & vicinos ſuos vocavit, & illis dixit; Mecum læti eſtote, quia ovem amiſſam meam reperi.* 7 *Vobis dico, quòd in cœlo etiam eodem modo lætitia erit, eo tempore quo peccator à peccato ſuo pœnitentiam egerit, magis quam ob nonaginta novem quibus pœnitentia non opus eſt.*

Verſio VULGATA LATINA.

33 Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus 34 eſſe diſcipulus. Bonum eſt ſal. Si autem ſal evanuerit, in quo condietur? 35 Neque in terram, neque in ſterquilinium utile eſt, ſed foràs mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, ut audirent illum. 2 Et murmurabant Phariſæi, & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. 3 Et ait ad illos parabolam iſtam, dicens; 4 Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & ſi perdiderit unam ex illis, nónne dimittit nonagintanovem in deſerto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? 5 Et cùm invenerit eam, imponit in humeros ſuos gaudens: 6 Et veniens domum convocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat? 7 Dico vobis, Quòd ita gaudium erit in cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quàm ſuper nonagintanovem juſtis, qui non indigent pœnitentiâ. 8 Aut quæ mulier habens drachmas decem, ſi perdiderit drachmam unam, nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat? 9 Et cùm invenerit, convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram? 10 Ita dico vobis; Gaudium erit coram angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. 11 Ait autem; Homo quidam habuit duos filios: 12 Et dixit adoleſcentior ex illis patri; Pater, da mihi portionem ſubſtantiæ quæ me contingit. Et diviſit illis ſubſtantiam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * فهكذا كل واحد منكم ان لم يرفض كل ما له فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * جيد هو الملح *
34
35 فان فسد الملح فماذا يملح * لا للارض ولا للمزبلة يصلح لكن يطرح خارجا * من له اذنان
سامعتان فليسمع *
1 * ودنا منه جميع العشارين والخطاة ليسمعوا منه * فتذمر الفريسيون والكتبة قايلين هذا
2 يقبل الخطاة ويأكل معهم * الفصل السابع والخمسون * فقال هذا المثل مخاطبا *
3
4 * اي رجل منكم له ماية خروف فيتلف منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في البرية
5 ويمضي في طلب الضال حتي يجده * فاذا وجده حمله علي منكبيه فرحا * ويأتي به الي بيته *
6 ويدعوا اصدقاءه وجيرانه ويقول لهم افرحوا معي جميعا لوجودي خروفي الضال * اقول لكم
7 انه يكون فرح في السماء بخاطي واحد يتوب اكثر من الفرح بالتسعة والتسعين صديقا
8 الذين لا يحتاجون الي توبة * واية امراة لها عشرة دراهم يتلف منها واحد اليس توقد
9 سراجا وتكنس بيتها وتطلبه بجتهد حتي تجده * فاذا وجدته دعت احبابها وجاراتها قايلة
10 افرحن معي لوجودي درهمي التالف * اقول لكم انه هكذي يكون فرح عظيم قدام
11 ملايكة الله بخاطي واحد يتوب * الفصل الثامن والخمسون * وقال انسان كان له
12 ابنان * فقال اصغرهما لابيه يا ابة اعطني نصيبي من مالك فقسم بينهما ماله *

33 *Sic unuſquiſq; ex vobis ſi non renuntiaverit omnibus quæ habet, non poteſt eſſe mihi diſcipulus.* 34 *Bonum eſt ſal: at ſi corrumpatur ſal, quâ re ſalietur?* 35 *Non terræ, neq; ſterquilinio prodeſt, ſed projicitur foràs. Cui ſunt aures audientes, audiat.*

CAP. XV.

1 *Et appropinquaverunt ad eum omnes publicani & peccatores, ut audirent ab eo.* 2 *Et murmuraverunt Phariſæi & Scribæ, dicentes; Hic recipit peccatores, & manducat cum illis.*

Sectio quadrageſima ſeptima.

3 *Et dixit hanc parabolam confabulans;* 4 *Quis homo ex vobis habeat centum oves, & perdatur ex illis una, nónne relinquet nonaginta novem in deſerto, & vadet quæſitum perditam donec inveniat eam?* 5 *Et cùm invenerit eam, portabit eam ſuper humeros ſuos hilaris.* 6 *Et afferet eam ad domum ſuam, & vocabit amicos ſuos & vicinos ſuos, & dicet illis; Congratulamini mihi omnes ob inventam ovem meam perditam.* 7 *Dico vobis, quòd erit gaudium in cœlo de peccatore uno qui pœnitentiam agit, majus quàm gaudium de nonaginta novem juſtis qui non indigent pœnitentiâ.* 8 *Et quæ mulier eſt, cui quum ſint decem drachmæ, perdatur ex eis una, nónne accendit lucernam, & verrit domum ſuam, & quæret eam ſolicita donec inveniat eam?* 9 *Cùm autē invenerit eam, vocat dilectas ſuas, & vicinas ſuas, dicens; Congratulamini mihi ob inventam drachmam meam perditam.* 10 *Dico vobis, quòd ita erit gaudium maximum coram angelis Dei de peccatore uno, qui pœnitentiam agit.*

Sectio quinquageſima octava.

11 *Et dixit; Homini cuidam erant filii duo:* 12 *Et dixit minor ex illis patri ſuo; Pater, da mihi portionem meam de facultatibus tuis. Et diviſit inter utrumque facultates ſuas.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወከማሁኬ፡ኵሉ፡ ዘእምውስቴትክሙ፡ ዘኢወፅአ፡ እምኵሉ፡ ንዋዩ፡ ኢይክል፡ ተፀ
34 መደትየ። ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጼው፡ወለእመሰ፡ ጼው፡ለስኰ፡በመንት፡ እንከ፡ይቄስም
35 ዎ። አኮኑ፡ይገድፍዎ፡ ላፍአ፡ውስተ፡ምድር፡ ወዘቦ፡እዝነ፡ ሰሚዕ፡ይስማዕ።
1 ፲፭ ወይቀርብዎ፡ ለኢየሱስ፡ኃጥኣን፡ ወመጸብሓውያን፡ይስምዕዎ። ወአንጐርጐሩ፡
2 ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ወይቤሉ፡ ኃጥኣነ፡ይትወከፍ፡ ወይበልዕ፡ምስሌሆሙ።
በእንተ፡ ምስሌ፡ ዘምእት፡ አባግዕ።
3 ወመስለ፡ሎሙ፡ከመዝ፡ ወይቤሎሙ። እመቦ፡ብእሲ፡እምውስቴትክሙ፡ ዘቦ፡ ምእ
4 ት፡ አባግዐ፡ ወለእመ፡ተገድፈቶ፡ አሐቲ፡ እምውስቴቶን፡አኮኑ፡ ይኀድግ፡ተስዓ፡ወተስ
5 ዓተ፡ውስተ፡ ገዳም፡ ወየሐውር፡ኀበ፡ እንተ፡ ተገድፈቶ፡ እስከ፡ ይረክባ። ወእምድ
6 ኅረ፡ ረከባ፡ይጸውራ፡ ዲበ፡መትከፍቱ፡ ወይትፌሣሕ። ወይበጽሕ፡ቤቶ፡ወይጼውዕ፡
ዐርክኒሁ፡ ወጎሮ፡ ወይብሎሙ፡ተፈሥሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ረከብኩ፡በግዕየ፡ እንተ፡ተገድ
7 ፈተኒ። እብለክሙ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ፍሥሓ፡ በሰማያት፡በእንተ፡ አሐዱ፡ኃጥእ፡
8 ዘይትኔስሕ፡ፈድፋደ፡ እምተስዓ፡ወ ፱፡ ጻድቃን፡ እለ፡ ኢይፈቅድዎ፡ ለንስሓ። ወ
ከማሁ፡ብእሲትኒ፡ ለእመቦቱ፡ዓሠሩ፡ ጠፋልስት፡ አግሙሰ፡ ወተገድፈታ፡አሐቲ፡ጠፋ
ልሰት፡ አኮኑ፡ ታኀቱ፡ማኅቶተ፡ወተሀውክ፡ኵሎ፡ዘውስተ፡ቤታ፡ ወትፈነቅል፡ወትኀሥ
9 ሥ፡ ለስተሐሚማ ፡ እስከ፡ትረክብ። ወእምከመ፡ ረከበት፡ትጼውዕ፡ዓርኪታ፡ወ
10 ጎራ፡ወትብሎን፡ ተፈሥሓ፡ሊተ፡ እስመ፡ ረከብኩ፡ ገመስየ፡ እንተ፡ተገድፈተኒ። እ
ብለክሙ፡ከማሁ፡ ይከውን፡ፍሥሓ፡ በቅድመ፡መላእክተ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ አ
11 ሐዱ፡ኃጥእ፡ ዘይትኔስሕ። በእንተ፡ ዘነገደ፡ ወልዱ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ።
12 ወይቤሎሙ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ቦቱ፡ክልኤተ፡ደቂ። ወይቤሎ፡ ዘይንእስ፡ ለአቡሁ፡አ
ባ፡ሀበኒ፡ መክፈልተ፡ ርስትየ፡ ዘይረክበኒ። ወከፈሎ፡ መክፈልቶ፡ ንዋዮ።

33 Et ſic igitur quicunque è vobis, qui non diſceſſit ab omnibus bonis ſuis, non poteſt adhærere mihi. 34 Bonus eſt ſal: & ſi ſal evanuerit, cum quo igitur condient illum? 35 Nónne abjicient eum foràs in terra: Et qui habet aurem, audiendo audiat.

CAP. XV.

1 Et appropinquabant Jeſu peccatores & publicani, *ut* audirent eum. 2 Et murmuraverunt Scribæ & Phariſæi, & dixerunt; Peccatores recipit, & veſcitur cum iis.

De parabola hominis *cui centum oves.*

3 Et hujuſmodi parabolam loquutus eſt iis, & dixit iis; 4 Si fuerit homo ex vobis qui habuit centum oves, & ſi perdita fuerit una ex iis, nónne relinquet nonaginta novem in deſerto, & ibit ad deperditam, uſquedum inveniat eam? 5 Et poſteaquàm invenerit eam, portabit eam ſuper humeros ſuos, & gaudebit: 6 Et veniet domum ſuam, & vocabit amicos ſuos, & vicinos ſuos, & dicet iis; Gratulamini mihi, quia inveni ovem meam quæ deperdita fuit. 7 Dico vobis, Ita erit gaudiū ejus in cœlis propter unum peccatorem qui pœnitentiam egit, majus quàm propter nonaginta & novem juſtos, qui non indigent pœnitentiâ. 8 Et ſimiliter mulier ſi habeat decem annulos minutorū, & perdiderit unum annulorū, nónne accendit lucernam, & commovet omnia quæ ſunt in domo, & verrit, & quærit attentè ſcrutando, uſquequò inveniat? 9 Et quum invenerit, vocat amicas ejus, & vicinas ejus, & dicit iis; Gratulamini mihi, quoniam inveni minutū meum, ꝙ deperditum fuit. 10 Dico vobis, Similiter erit gaudiū corā angelis Dei propter unum peccatorē qui pœnitentiā agit.

De filio qui peregrè profectus eſt in longinquā regionē.

11 Et dixit iis; Quidam homo habuit duos filios. 12 Et dixit junior patri ſuo; Pater, da mihi portionē hæreditatis meæ quæ cōtingit mihi: & diviſit ei portionē ſubſtātiæ.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * يا كدامين است † ان
مثل ده درم نود سه
زن كه ده درم دارد * ويكي ازانها كم كند * چراغ بر افروزد * وخانه را بروبد * وبجد اورا بجويد *
9 تا انكه كه بيابد * [وچون اورا بيابد] دوستان * وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان بكويد *
10 با من شاد باشيد كه كم شده درم خودرا يافتم * * راست بشما بكويم * كه در اسمان نيز شادي
نود چهار
شود ميان فرشتكان † خدا بهر يك كناه كار * كه توبه كند
11 * وباز عيسي بديشان كفت *
مثل ان پسر كه بخش ميراث خودرا ستد وخرج كرد
12 كه شخصي دو پسر داشت * * فرزند كوچكتر † بپدر كفت بخشي كه از خانهء تو بمن مي
رسد بده * پدر هر چه داشت † بره و فرزند † خود بخش كرد *

XCIII. Parabola decem drachmarum.

8 *Aut quæcunque eſt illa mulier, quæ decem drachmas habuerit, et unam ex illis amiſerit: lucernam accendet, et domum verret, et diligenter eam quæret, donec inveniat.* 9 *Et cùm eam invenerit, amicas et vicinas ſuas vocabit, et illis dicet; Mecum lætæ eſtote, quia drachmam amiſſam meam inveni.* 10 *Verùm vobis dico, quòd in cœlo etiam lætitia erit inter Angelos Dei ob unumquemque peccatorem qui pœnitentiam egerit.*

XCIV. Parabola ejus filii qui partem hæreditatis ſuam accepit, & abſumpſit.

11 *Et rurſùs Jeſus illis dixit; Homo quidem duos filios habuit.* 12 *Filius minor patri dixit; Partem quæ ex domo tua ad me redit, mihi dato. Pater quæcunque habuit tulit, et filiis ſuis partitus eſt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'.

Et poſt non multos dies *congregans omnia junior* filius, peregrè profectus eſt in
13 Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς
regionem longinquam, & ibi diſſipavit ſubſtantiam ſuam, *vivens profuſè.* *Conſumente*
14 χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος
autem ipſo omnia, facta eſt fames valida *per regionem illam,* & ipſe cœpit
δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο (ι) λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
deficere. Et *abiens* adhæſit uni civium regionis illius: & miſit
15 (κ) ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν
illum in *agros ſuos paſcere* porcos. Et *deſiderabat* implere ventrem ſuum de
16 αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ
ſiliquis quas manducabant porci: & nemo dabat illi. In ſe autem *veniens,*
17 τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν,
dixit; *Quot* mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo.
εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου (λ) περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι.
Surgens ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi in cœlum,
18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν,
& coram te: Et non *amplius* ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut unum
19 καὶ ἐνώπιόν (μ) σου· Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
mercenariorum tuorum. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Adhuc autem *eo* longè
20 τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν
abſente, vidit illum pater ipſius, & miſericordiâ motus eſt: & *currens* cecidit ſuper
ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ
collum ejus, & oſculatus eſt eum. Dixit *autem* ei filius; Pater, peccavi in
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς 21
cœlum, & coram te, *& non amplius* ſum dignus vocari filius tuus. Dixit autem
τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν (ν) σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ 22
pater ad ſervos ſuos; *Efferte* ſtolam primam, & induite illum,
ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, (ξ) Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν,
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes. Et *afferentes*
καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ἐνέγκαντες 23
vitulum ſaginatum occidite, & *comedentes oblectemur.* Quia hic filius meus mortuus
τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Ὅτι (ο) οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς 24
erat & revixit: *& perditus fuerat,* & inventus eſt: & cœperunt *oblectari.* Erat
ἦν, καὶ ἀνέζησε· (π) καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη· καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν 25
autem filius ejus ſenior in agro: & *ut veniens appropinquavit* domui, audivit
δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε
ſymphoniam & *choros.* Et *advocans* unum *puerorum ejus,* interrogavit quid
συμφωνίας καὶ χορῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν (ρ) παίδων αὐτοῦ, ἐπυνθάνετο τί 26
eſſent hæc. Is *autem* dixit illi; *Quia* frater tuus venit: & occidit pater tuus
εἴη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου 27
vitulum ſaginatum: quia *valentem* illum recepit. Indignatus eſt autem, *& non volebat*
τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν· ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ (σ) ἤθελεν 28
introire. Ergò pater illius egreſſus, *advocabat* illum.
εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν, παρεκάλει αὐτόν.

MS.A. (ι) λιμὸς ἰσχυρά. (κ) τοῦ ὑστερεῖσθαι. (λ) περισσεύονται (μ) σου· Οὐκέτι (ν) σου· οὐκέτι (ξ) Ἐξενέγκαντες στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε (ο) οὗτός μου ὁ υἱὸς (π) ἦν ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη· (ρ) παίδων, ἐπυνθάνετο (σ) ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܩܠܝܠܬܐ . ܟܢܫ ܗܘ ܒܪܗ ܙܥܘܪܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܛܝܗܝ . ܘܐܙܠ
14 ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ . ܘܬܡܢ ܒܕܪ ܩܢܝܢܗ ܟܕ ܚܝܐ ܒܐܣܘܛܘܬܐ . * ܘܟܕ ܓܡܪ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܠܗ ܗܘܐ
15 ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܐܬܪܐ ܗܘ . ܘܫܪܝ ܚܣܪ ܠܗ . * ܘܐܙܠ ܢܩܦ ܠܚܕ ܡܢ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ
16 ܕܐܬܪܐ ܗܘ . ܘܗܘ ܫܕܪܗ ܠܩܪܝܬܐ ܠܡܪܥܐ ܚܙܝܪܐ . * ܘܡܬܪܓܪܓ ܗܘܐ ܕܢܡܠܐ
17 ܟܪܣܗ ܡܢ ܚܪܘܒܐ ܗܠܝܢ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܚܙܝܪܐ . ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ . * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ
ܢܦܫܗ ܐܡܪ . ܟܡܐ ܐܓܝܪܐ ܐܝܬ ܗܫܐ ܒܒܝܬ ܐܒܝ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ . ܘܐܢܐ ܗܪܟܐ
18 ܒܟܦܢܐ ܐܢܐ ܐܒܕ . * ܐܩܘܡ ܐܙܠ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܡܪ ܠܗ . ܐܒܝ . ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ
19 20 ܘܩܕܡܝܟ . * ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܩܪܐ ܒܪܟ . ܥܒܕܝܢܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܐܓܝܪܝܟ . * ܘܩܡ
ܐܬܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ . ܘܥܕܟܝܠ ܪܚܝܩ ܗܘܐ ܚܙܝܗܝ ܐܒܘܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ . ܘܪܗܛ ܢܦܠ ܥܠ
21 ܨܘܪܗ ܘܢܫܩܗ . * ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ . ܐܒܝ . ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ ܘܩܕܡܝܟ . ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܩܪܐ
22 ܒܪܟ . * ܐܡܪ ܕܝܢ ܐܒܘܗܝ ܠܥܒܕܘܗܝ . ܐܦܩܘ ܐܣܛܠܐ ܪܝܫܝܬܐ ܐܠܒܫܘܗܝ . ܘܣܝܡܘ
23 ܥܙܩܬܐ ܒܐܝܕܗ . ܘܐܣܐܢܘܗܝ ܡܣܐܢܐ . * ܘܐܝܬܘ ܩܛܘܠܘ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ . ܘܢܐܟܘܠ
24 ܘܢܬܒܣܡ . * ܕܗܢܐ ܒܪܝ ܡܝܬܐ ܗܘܐ ܘܚܝܐ . ܘܐܒܝܕ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ . ܘܫܪܝܘ
25 ܠܡܬܒܣܡܘ . * ܗܘ ܕܝܢ ܒܪܗ ܩܫܝܫܐ ܒܩܪܝܬܐ ܗܘܐ . ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܒܝܬܐ .
26 27 ܫܡܥ ܩܠ ܙܡܪܐ ܕܣܓܝܐܐ . * ܘܩܪܐ ܠܚܕ ܡܢ ܛܠܝܐ . ܘܫܐܠܗ ܡܢܘ ܗܢܐ . * ܐܡܪ
28 ܠܗ . ܐܚܘܟ ܐܬܐ . ܘܢܟܣ ܐܒܘܟ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ . ܕܟܕ ܚܠܝܡ ܩܒܠܗ . * ܘܪܓܙ ܘܠܐ ܨܒܐ
ܗܘܐ ܠܡܥܠ . ܘܢܦܩ ܐܒܘܗܝ ܒܥܐ ܡܢܗ .

Paucis autem pòſt diebus collegit filius ille 13
minor quæcunque ad ſe pervenerant & profectus
eſt in regionem longinquam; & illîc
prodegit opes ſuas dum profusè viveret.
Quumque conſumpſiſſet quicquid habebat, 14
fuit fames magna in regione illa, & cœpit
egere. Abiens itaque ſeſe adjunxit uni excivibus 15
loci illius; ipſéque miſit eum in villam,
ut paſceret ſues. Et concupiſcebat 16
implere ventrem ſuum ex ſiliquis illis quas
edebant ſues; & nemo ei dabat. Quúmque 17
ad ſe rediiſſet, ait; Quot ſunt nunc mercenarii
in domo patris mei, qui abundant pane,
ego verò hîc fame pereo! Surgam, proficiſcar 18
ad patrem meum, & dicam ei; Pater
mi, peccavi in cœlum, & coram te: Neque 19
ampliùs ſum dignus qui vocer filius tuus: fac
me ut unum ex mercenariis tuis. Igitur ſurgens 20
venit ad patrem ſuum: quúmque adhuc
longè abeſſet, vidit eum pater ipſius, & miſertus
eſt ejus: & accurrens incidit in collum
ejus, & eum deoſculatus eſt. Dixit autem 21
ei filius ejus; Pater mi, peccavi in cœlum,
& coram te; neque ſum dignus qui vocer
filius tuus. Dixit verò pater ipſius ſervis 22
ſuis, Depromite ſtolam præcipuam, &
ponite annulum in manum ejus, & calceate
eum calceis. Et adducite, mactate bovem 23
ſaginatum, & edamus, ac oblectemur. Quia 24
iſte filius meus mortuus erat, & revixit; perierat
& inventus eſt, cœperuntque oblectari.
Ille autem filius ejus ſenior erat in 25
villa, quúmque veniſſet & appropinquâſſet
domui, audivit vocem concentûs multorum.
Et advocavit unum ex pueris, & ſciſcitatus 26
eſt ab eo, quid iſtud eſſet. Dixit ei; Frater 27
tuus venit, & mactavit pater tuus bovem ſaginatum,
quòd ſanum eum offenderit. Et indignatus 28
eſt, nolebatque introire: egreſſus
autem pater ejus, efflagitavit ab eo.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * برادر بزرك بخش خودرا † ستد ونكاه داشت * وكارسي فرمود * اما برادر كوجك * بولايت
بيرون † رفت وازانجا سفر كرد * وهر چه † بدو رسيده بود * پراكنده كرد * درعيش وتفرج
14 وحريفان † ناشايست * * تا اورا هيج نماند * وهر چه داشت سپري شد * ودران ولايت † كرسنكي *
15 وتنكي پيدا شد * * واين پسر ازبي نوايي * ودست تنكي * بايكي از فرزندان † ولايت رفت *
16 تا اورا بك خود برد * رفت وخوكان را مي چرانيد * * وراضي شد * كه ازان خرنوب خار كه
17 علف خوكانست شكم خودرا سير كند * ونمي شد [كه بداد] * وپسر ازعاجزي † با خود
آمد * وكفت اين ساعت † چند مزدور † درخانه پدرم هستند * كه نان ازايشان افزونست *
18 ومن اينجا در كرسنكي تباه مي شوم * برخيزم پيش پدرم بروم وبدو بكويم * اي پدرم *
19 در آسمان * وپيش تو كناه كردم * * وازين ساعت نمي برازم كه فرزند تو خوانك شوم *
20 همچو يكي از بندكان تو مرا بساز * وبرخاست وپيش پدر آمد * هنوز دور بود * چون پدر اورا
21 ديد * بروي رحمت كرد [پيش دويد] وپسر را بوسيد * فرزند او بدو كفت * پدر مرا
عفو كن * كه در آسمان وپيش تو كناه كردم * ونيستم ارزاني * كه پسر تو خوانك شوم *

Frater major portionem ſuam accepit 13
et aſſervavit, et negotiationi
mandavit: ſed frater minor in regionem
exivit, et illinc iter fecit;
et quicquid ei contigerat dilapidavit,
victu, & voluptate, & ſociis
illicitis: Donec ei nihil reſtaret, 14
& quicquid habuit abſumptum eſſet,
& in illa regione fames & anguſtia
oriretur. Iſte itaque filius 15
præ penuria & inopia ad quendam
ex provincialibus ivit, ut eum in
agrum ſuum mitteret: abienſque
porcos pavit. Et contentus eſſet ut 16
ex ſiliquis ſpinæ, quod porcorum pabulum
eſt, ventrem ſuum impleret,
ſed non erat qui daret. Et filius præ 17
calamitate ad ſe venit, & dixit;
Hâc horâ quot mercenarii in domo
patris mei ſunt, quibus panis redundat,
ego verò hic fame pereo.
Surgam, & ad patrem meum ibo, 18
& ei dicam; O pater mi, in
cœlum & coram te peccavi: Et 19
ab hac hora non ſum dignus qui
filius tuus vocer, ſicut unum ex
ſervis tuis me fac. Surrexit
itaque & ad patrem venit. Et 20
adhuc procul erat, cùm pater
eum videns ejus miſertus eſt, et
accurrens filium oſculatus eſt.
Filius ejus ei dixit; Pater, mihi 21
ignoſce, quia in cœlum et
coram te peccavi, et non ſum
dignus qui filius tuus vocer.

Verſio VULGATA LATINA.

13 Et non poſt multos dies, congregatis omnibus, adoleſcentior filius peregrè
profectus eſt in regionem longinquam, & ibi diſſipavit ſubſtantiam ſuam vivendo
14 luxurioſè. Et poſtquàm omnia conſummâſſet, facta eſt fames valida in regione
15 illa, & ipſe cœpit egere. Et abiit, & adhæſit uni civium regionis illius. Et
16 miſit illum in villam ſuam, ut paſceret porcos. Et cupiebat implere ventrem
17 ſuum de ſiliquis, quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In ſe autem reverſus,
dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego
18 autem hîc fame pereo! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater,
19 peccavi in cœlum, & coram te: Jam non ſum dignus vocari filius tuus: fac
20 me ſicut unum de mercenariis tuis. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Cùm
autem adhuc longè eſſet, vidit illum pater ipſius, & miſericordiâ motus eſt, &
accurrens cecidit ſuper collum ejus, & oſculatus eſt eum. Dixítque ei filius; 21
Pater, peccavi in cœlum, & coram te, jam non ſum dignus vocari filius tuus.
Dixit autem pater ad ſervos ſuos; Citò proferte ſtolam primam, & induite illum, 22
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes ejus: Et adducite vitulum 23
ſaginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: Quia hic filius 24
meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus eſt. Et cœperunt epulari.
Erat autem filius ejus ſenior in agro: & cùm veniret, & appropinquaret 25
domui, audivit ſymphoniam & chorum: Et vocavit unum de ſervis, & interrogavit 26
quid hæc eſſent. Iſque dixit illi; Frater tuus venit, & occidit pater 27
tuus vitulum ſaginatum, quia ſalvum illum recepit. Indignatus eſt autem, & nolebat 28
introire. Pater ergò illius egreſſus, cœpit rogare illum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وبعد ايام قلايل جمع الابن الاصغر كل شي وسافر الي بلاد بعيده وبدد ماله هناك بعيش
14 15 بذخ * فلما نفد كل شي حدث جوع شديد في تلك البلاد . فافتقر * وانقطع
16 الي رجل من عظماء تلك البلاد فارسله الي حقله ليرعي خنازير * وكان يشتهي ان
17 يملا بطنه من الخروب الذي كانت الخنازير تاكله فلا يعطي ذلك * فلما تفطن
18 قال كم من اجراء لابي يفضل عنهم الخبز وانا فهاهنا اهلك جوعا * اقوم وامضي
19 الي ابي واقول له يا ابه اخطات في السماء وقدامك * ولست مستحقا ان ادعا لك ابنا *
20 لكن اجعلني كاحد اجرائك * فقام وجاء الي ابيه وفيما هو بعيد نظره ابوه فتحنن
21 واسرع واعتنقه وقبله * فقال له ابنه يا ابه اخطات في السماء وقدامك ولست مستحقا
22 ان ادعي لك ابنا * فقال ابوه لعبيده قدموا الحلة الاولي والبسوه اياها عاجلا واعطوه
23 24 خاتما في يده وحذاء لرجليه * وقدموا العجل المعلوف واذبحوه وناكل ونفرح * لان
25 ابني هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد . وبدوا يفرحون * وكان ابنه الاكبر في الحقل *
26 فلما جاء وقرب من البيت وسمع اصواتا مجتمعه ورقصا * دعا احد الفتيان وساله ما هذا *
27 28 * فقال له ان اخاك قدم وذبح ابوك العجل المعلوف لانه قبله معافا * فغضب ولم يرد ان
يدخل * فخرج ابوه وطلب اليه *

Et poſt dies paucos, congregavit filius 13
minor omnia, & iter fecit in regionem
longinquam, & diſſipavit ſubſtantiam
ſuam ibi in victu ſuperbo. Cùm 14
autem conſumpſiſſet omnia, accidit fames
valida in illa regione: et factus
pauper Seceſſit ad unum ex magnatibus 15
illius regionis. Et miſit illum in
agrum ſuum paſcere porcos. Et deſiderabat 16
implere ventrem ſuum de ſiliquis,
quas porci manducabant: nec obtinebat
illas. Quumque reſipuiſſet, ait; Quot 17
mercenarii patri meo ſunt, quibus ſupereſt
panis, et ego hic pereo fame! Surgam, 18
et ibo ad patrem meum, et dicam ei;
O pater, peccavi in cœlum, et coram te.
Et non ſum dignus vocari tibi filius: Sed 19
fac me ſicut unum mercenariorum tuorum.
Et ſurrexit, et venit ad patrem 20
ſuum. Et dum eſſet procul, vidit illum
pater ſuus, et miſericordiâ motus eſt: et
feſtinavit, et complexus eſt eum, et oſculatus
eſt illum. Dixitque illi filius 21
ejus; O pater, peccavi in cœlum et coram
te; et non ſum dignus vocari tibi filius.
Dixit autem pater ejus ad ſervos 22
ſuos; Proferte ſtolam primam, et induite
eum illâ citò: et date illi annulum
in manu ejus, et calceamenta in pedes
ejus. Et adducite vitulum ſaginatum, 23
et jugulate eum; et manducemus, et lætemur.
Quia filius meus hic erat mortuus, 24
atque revixit: et perditus, atque
inventus eſt. Et cœperunt lætari. Et 25
erat filius ejus major in agro; et cùm
veniſſet, et appropinquâſſet domui, et audiſſet
voces conſonas, et tripudium, Vocavit 26
unum de pueris, & interrogavit illum,
quid hoc eſſet. Dixit ei; Frater 27
tuus venit, et jugulavit pater tuus vitulum
ſaginatum, eo quòd receperit illum
incolumem. Iratus eſt autem, et noluit 28
introire. Exivit ergò pater ejus, et rogavit
illum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእምድኅረ፡ ጉንድይ፡ ዕለት፡ አስተጋብአ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ ዝኩ፡ ወልዱ፡ ዘይንእስ፡ ወ
ሖረ፡ ወነገደ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ ወበህየ፡ ዘረወ፡ ወአማሰነ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ እንዘ፡ ይሐዩ፡
14 በመርዓት፡። ወአኃሊቆ፡ ኵሎ፡ መጽአ፡ ረኃብ፡ ዓቢይ፡ ውስተ፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ወተ
15 ፀነሰ፡። ወሖረ፡ ወተፀምደ፡ ኀበ፡ አሐዱ፡ እምሰብአ፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ወፈነዎ፡ ውስ
16 ተ፡ ዓጸደ፡ ወፈረ፡ ይርዐይ፡ አሕርወ፡። ወፈቀደ፡ ይጽገብ፡ እምሐመረ፡ ጽሬአ፡ ዘይ
17 ሴሰዩ፡ አሕርው፡ ወአልቦ፡ ዘይሁቦ፡። ወሐለየ፡ በልቡ፡ ወይቤ፡ ሚመጠን፡ ላግብርቲ
[illegible] ወአንስ፡ እመውት፡ በዝየ፡ በረኃብ፡።
18 [illegible] አበስኩ፡ በሰማይ፡ ወበቅድሜከ
19 [illegible] ረስየኒ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምአግብርቲ
20 [illegible] አቡሁ፡ እምርሑቅ፡ ወመሐሮ፡
[illegible] ወልዱ፡ አባ፡ አበስኩ፡ በሰማይ፡
21 [illegible] ረስየኒ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምአግ
[illegible] ላፍጥኑ፡ አምጽኡ፡ ልብሰ፡ ፋ
22 [illegible] ወአሠርኑ፡ ውስተ፡ እገሪ
23 [illegible] ወንብላዕ፡ ወንትፌሣሕ፡።
24 [illegible] ወተረክበ፡። ወአኀዙ፡ ይትፈሥ
25 [illegible] ጽንፈ፡ ሃገር፡ ሰምዐ፡ ዕንዚራ፡
26 [illegible] ወይቤሎ፡ መንትኑ፡ ዘእ
27 [illegible] መግዝአ፡ ሰባሕ፡ አቡከ፡ እ
28 [illegible] በዊአ፡ ወወፅአ፡ አቡሁ፡ ወአስተብ
ቍዖ፡።

Et poſt longum tempus coëgit totam ſubſtantiam iſte filius junior, & abiit per- 13
egrè profectus eſt *in* longinquâ regionê, & ibi diſſipavit & perdidit totam ſub-
ſtantiâ, vivens in luxoria. Et conſumpto toto, venit fames magna in iſtam regionê 14
& eguit. Et abiit & adhæſit ad unû ex hominibus iſtius regionis: & miſit eum 15
in prædium ſuum, & egreſſus eſt *ut* paſceret porcos. Et voluit ſaturari de ſili- 16
quis quas edebant porci: & nemo fuit qui dabat ei. Et cogitavit in corde ſuo, 17
& dixit; Quot ſervi, & ancillæ ſunt patris mei qui abundant pane, & ego mo-
riar hic in fame! Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi 18
in cœlum & coram te: Non ſum dignus igitur vocari filius tuus: fac me ſicut 19
unum de ſervis tuis. Et ſurrexit, & profectus eſt ad patrem ſuum: & vidit eum 20
pater ejus è longinquo, & miſertus eſt ejus, & cucurrit, & amplexus eſt collum e-
jus, & oſculatus eſt eum. Et dixit ei filius ejus; Pater, peccavi in cœlum, & 21
coram te, non dignus ſum igitur vocari filius tuus: fac me ſicut unum ex ſervis
tuis. Et dixit pater ejus ſervis ſuis; Feſtinate, adducite veſtimenta fragrantia, 22
& induite eum, & ponite annulum in digitos ejus, & calceamenta in pedes ejus.
Et adducite ſaginatum bovem, & mactate, & manducabimus, & gaudebimus. 23
Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus eſt: & cœpe- 24
runt oblectari. Et filius ejus ſenior *in* agro fuit: & veniens ad terminum ci- 25
vitatis audivit tibias, & cantica. Et vocavit unum ex ſervis, & dixit ei; Quid 26
eſt hoc quod audio. Et dixit ei; Quoniam venit frater tuus, mactavit ſagina- 27
tum bovem pater tuus, quia invenit eum vivum. Et indignatus eſt, & recu- 28
ſavit introire: & exivit pater ejus, & rogavit eum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * انكه پدرش بيندكان خود كفت * كه برويد * وخلعتي زيبا اورا بپوشانيد * ودرست
23 اوانكشتري * ودرپاي اوكفش بنهيد * * ونره كاوان فربه را بكشيد * تا بخوريم وخوش
24 باشيم * * كه اين فرزند من مرده بود * وزنده كشت * كم شده بود اورا * يافتم * ودر
25 خوشي عيش اغاز كردند * * اما پسر بزركين * در ده بود * چون بخانه نزديك شد غلبه
26 27 مردم * وآواز سرود شنيد * * يكي ازان جوانان † خواند * وازو پرسيد * كه چيست * * بدو
28 كفتند * برادرت † آمد وپدرت نره كاوان كشته است * ومهماني كرد * * برادر بزرك
خشم كرد * ونخواست كه درون رود * پدرش بيرون آمد وكفت * چرا درنمي آيي *

Tunc pater ejus ſervis ſuis dixit; 22
Abite, et togâ ſplendidâ
eum induite, et manui ejus annulum,
et pedibus ejus calceos
indite. Et boves ſaginatos mactate, 23
ut comedamus et jucundi
ſimus. Quia hic filius meus mortuus 24
erat, et in vitam rediit;
amiſſus erat, & eum inveni. Et
jucundè convivari cœperunt. Filius 25
autem major in agro erat,
qui cum domui appropinquaret,
turbam hominum, et vocem cantûs
audivit. Unum itaque ex pueris 26
vocavit, et ab eo ſciſcitatus
eſt quidnam eſſet. Ei dixerunt; 27
Frater tuus venit, et pater
tuus boves mactavit, et convivium
fecit. Frater major iratus eſt, & 28
noluit intrare: pater ejus igitur
egreſſus eſt et dixit; Quare non
ingrederis?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ΛΟΥΚᾶΝ. ΚΕΦ. ΝΗʹ.

Is autem respondens, dixit patri; Ecce tot annos servio tibi, & nunquam mandatũ
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ (τ) πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
tuum præterivi: & mihi nunquam dedisti hœdum, ut cum amicis meis oblectarer.
σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
Cùm autem filius tuus hic, devorans tuam vitam cum meretricibus, venit, occidisti illi
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον (υ) μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
vitulum saginatum. Is autem dixit illi; Fili, tu semper cum me es, & omnia
31 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
mea tua sunt. Oblectari autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
erat, & revixit: & periens erat, & inventus est.
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ (φ) ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

CAP. XVI. ιϛʹ.

Dicebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν ΝΗʹ
dispensatorem: & hic delatus est ei, ut dissipans substantias ipsius. Et vo-
2 οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φω-
cans illum, ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem dispensationis
νήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς (α) οἰκονομίας
tuæ: non enim poteris adhuc dispensare. Ait autem in seipso dispensator; Quid faciam,
3 σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω,
quia dominus meus aufert dispensationem à me? fodere non valeo, mendicare eru-
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύ-
besco. Scio quid faciam, ut cùm amotus fuero dispensatione, recipiant me in
νομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς 4
domos suas. Et convocans unumquemque debitorum domini
τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν (β) χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου 5
sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo? Is autem dixit; Centum batos
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους 6
olei. Et dixit illi; Accipe tuum scriptum, & sedens citò scribe quin-
ἐλαίου. (γ) Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεν-
quaginta. Deindè alii dixit; Tu verò quantum debes? Is autem ait; Centum coros
τήκοντα. Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους 7
tritici. Et ait illi; Accipe tuas literas, & scribe octoginta. Et laudavit
σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν 8
Dominus dispensatorem injustitiæ, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus
ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
prudentiores super filios lucis in generationem suam sunt. Et ego vobis dico,
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9
Facite vobis ipsis amicos de mammona injustitiæ: ut cùm defeceritis, recipiant
Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν (δ) ἐκλίπητε, δέξωνται
vos in æterna tabernacula.
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

MS.A. (τ) πατρὶ αὐτοῦ, Ἰδοὺ (υ) μετὰ τῶν πορνῶν, (φ) ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη. MS.A. Κεφ. ιϛʹ. (α) οἰκονομίας· οὐ γὰρ (β) χρεοφιλετῶν (γ) ὁ δὲ εἶπεν (δ) ἐκλείπῃ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐܒܘܗܝ ܗܐ ܟܡܐ ܫܢܝܢ ܦܠܚ ܐܢܐ ܠܟ ܦܘܠܚܢܐ. ܘܠܐ ܡܡܬܘܡ ܥܒܪܬ
30 ܦܘܩܕܢܟ. ܘܠܐ ܡܡܬܘܡ ܝܗܒܬ ܠܝ ܓܕܝܐ ܕܐܬܒܣܡ ܥܡ ܪ̈ܚܡܝ. * ܠܗܢܐ ܕܝܢ ܒܪܟ ܟܕ ܐܒܕ
31 ܩܢܝܢܟ ܥܡ ܙܢܝܬܐ ܘܐܬܐ. ܢܟܣܬ ܠܗ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܘܗܝ. ܒܪܝ
32 ܐܢܬ ܒܟܠܙܒܢ ܥܡܝ ܐܢܬ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ. * ܠܡܒܣܡܘ ܕܝܢ ܘܠܡܚܕܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܢ
ܕܗܢܐ ܐܚܘܟ ܡܝܬܐ ܗܘܐ ܘܚܝܐ. ܘܐܒܝܕܐ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ. * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ
1 ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܥܐܠ ܨܘܡܐ * ܢܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ * ܘܐܡܪ ܡܬܠܐ ܠܬܠ
ܡܝܕܘܗܝ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܬܝܪܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܒܝܬܐ. ܘܐܬܐܟܠܘ ܠܗ
2 ܩܪ̈ܨܘܗܝ ܕܡܦܪܚ ܩܢܝܢܗ. * ܘܩܪܝܗܝ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܥܠܝܟ. ܗܒ
3 ܠܝ ܚܘܫܒܢܐ ܕܪܒܝܬܘܬܟ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܬܘܒ ܠܡܗܘܐ ܠܝ ܪܒ ܒܝܬܐ. * ܐܡܪ
ܗܘ ܪܒ ܒܝܬܐ ܒܢܦܫܗ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܡܪܝ ܫܩܠ ܡܢܝ ܪܒ ܒܝܬܘܬܐ. ܠܡܦܠܚ ܠܐ
4 ܡܫܟܚ ܐܢܐ. ܘܠܡܚܕܪ ܒܗܬ ܐܢܐ. * ܝܕܥܬ ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܕܡܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܪܒ ܒܝܬܘܬܐ
5 ܢܩܒܠܘܢܢܝ ܒܒ̈ܬܝܗܘܢ. * ܘܩܪܐ ܠܚܕ ܚܕ ܡܢ ܚ̈ܝܒܐ ܕܡܪܗ. ܘܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ. ܟܡܐ
6 ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܡܪܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܡܐܐ ܡ̈ܫܘܚܢ ܡܫܚܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܣܒ ܟܬܒܟ. ܘܬܒ ܟܬܘܒ ܚܡܫܝܢ
7 ܡܫܘܚܢ ܒܥܓܠ. * ܘܐܡܪ ܠܐܚܪܢܐ ܘܐܢܬ ܟܡܐ ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܡܪܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܐܐ
8 ܟܘܪܝܢ ܚܛܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܣܒ ܟܬܒܟ. ܘܬܒ ܟܬܘܒ ܬܡܢܐܝܢ ܟܘܪܝܢ. * ܘܫܒܚ ܡܪܢ ܠܪܒ
ܒܝܬܐ ܕܥܘܠܐ ܕܚܟܝܡܐܝܬ ܥܒܕ. ܒܢܘ̈ܗܝ ܓܝܪ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܚܟܝܡܝܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܢܘ̈ܗܝ
9 ܕܢܘܗܪܐ ܒܫܪܒܬܗܘܢ ܗܕܐ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܪ̈ܚܡܐ ܡܢ
ܡܡܘܢܐ ܗܢܐ ܕܥܘܠܐ. ܕܡܐ ܕܓܡܪ. ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܒܡܛܠ̈ܝܗܘܢ ܕܠܥܠܡ.

Is verò dixit patri suo; Ecce, tot annos servio tibi servitutem; nec unquam transgressus sum mandatum tuum, nec unquam dedisti mihi hœdum, ut oblectarer cum amicis meis. 29

Huic autem filio tuo, postquàm profudit possessionem tuam cum meretricibus, & venit, mactâsti ei bovem saginatum. 30

Dicit ei pater ipsius; Fili mi, in omni tempore tu es mecum; & omnia mea tua sunt. 31

Oblectari autem nos decebat & gaudere, quòd iste frater tuus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. 32

Lectio matutinis dominicæ quæ præcedit ingressum jejunii. 52.

CAP. XVI.

Porrò dixit parabolam ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, & habebat præfectum domûs; & delatus est apud eum, ut qui substantiam ejus profunderet. 1

Itaque vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid istud est quod audio de te? redde mihi rationem dispensationis tuæ. Non enim poteris posthac mihi esse præfectus domûs. 2

Dixit ille præfectus domûs apud se; Quid faciam quum dominus meus auferat à me dispensationem? fodere non possum, & mendicare pudet. 3

Novi quid faciam, ut quum exierim à dispensatione, recipiant me in domos suas. 4

Et convocavit unumquemque ex debitoribus domini sui: dixitque primo, Quantum debes tu domino meo? 5

Dixit ei, Centum metretas olei. Ait illi; Accipe librum tuum, & sede citò, scribe quinquaginta metretas. 6

Et dixit alii; Tu verò quantum debes domino meo? Dixit ei, Centum coros frumenti. Ait illi; Accipe librum tuum, & sede, scribe octoginta coros. 7

Et laudavit Dominus noster præfectum domûs iniquum, quòd prudenter fecisset. Filii enim hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis in hac generatione sua. 8

Sed & ego vobis dico, Facite vobis amicos ex hisce divitiis iniquitatis, ut quum *eæ* defecerint, *ipsi* recipiant vos in tabernacula sua sempiterna. 9

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* پسر گفت چند سالست * که در بندگي تو خدمت مي کنم * وهرگز از فرمان تو در 29
نگذشتم * تو يك بزغاله بمن ندادي * تا من بدوستان خود مي خوردم * وبراي اين پسر ناخلف * 30
که مال ترا تلف کرد و فرمان ترا نبرد * چون بيامد براي او † نره کاوان فربه کشتي *
* پدرش بدو گفت من و تو بهمه † وقت باهميم * وهرچه ازان منست ان تست * اکنون † 31 32
مارا واجب است که خوشي کنيم * و شادماني * که برادر تو مرده بود * زنده گشت * کم شده
بود يافته شد   نود پنج   مثل نايب خيانت کر ومساکتش وام دارانرا
* وباز عيسي † پيش شاگردان خود مثل گفت * که مردي توانگر بود وکسي ديگر † 1
بر مال ملك خود † گماشته بود * بران مرد غمازي کردند * که مال مخدوم را تلف † وپراکنده
مي کند * مخدوم اورا خواند * وبدو گفت * چيست اين که در حق تو مي شنوم * حساب 2
کدخدايي خود بمن بده * از امروز باز ديگر براي من کدخدايي نتواني کردن * ان 3
کدخدا در نفس خود گفت * چکنم که مخدوم من کدخدايي ازمن ستد * زمين
کندن نمي دانم * و از گدايي شرم مي دارم * دانستم که چه بايد کرد * چون 4

Filius dixit; Quot anni sunt, quibus in servitio tuo ministerium egi, nec unquam mandatum tuum transgressus sum, tu tamen unum hœdum mihi non dedisti, ut ego cum amicis meis comederem. 29

Huic autem filio degeneri, qui substantiam tuam prodegit, neq; tibi morẽ gessit, simulac venit, ei boves saginatos mactâsti. 30

Pater ejus ei dixit; Ego & tu omni tempore unà sum, & quicquid meum est tuum est. 31

Nunc æquum est ut nos lætitiam agamus & festivitatem, quia frater tuus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. 32

XCV. Parabola de procuratore fraudulento, & condonatione ejus debitoribus.

CAP. XVI.

Et rursùs Jesus ad discipulos suos parabolam dixit, quòd vir dives erat, & quidam alius substantiæ possessionis ejus præpositus erat: in illum hominem criminationem fecerunt, quòd facultates domini prodigeret ac dilapidaret. 1

Dominus eum vocavit, & ei dixit; Quid est hoc, quod adversùs te audio? rationem dispensationis tuæ mihi redde, ab hac die deinceps mihi dispensationem non potes facere. 2

Ille dispensator in animo suo dixit; Quid faciam, cùm dominus meus à me dispensationem auferat? terram fodere nescio, mendicare mihi pudor est. 3

Novi quid conducat facere, ut cùm 4

Versio VULGATA LATINA.

29 At ille respondens, dixit patri suo; Ecce tot annis servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epularer:
30 Sed postquàm filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.
31 At ipse dixit illi; Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt:
32 Epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est.

CAP. XVI.

1 Dicebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: & hic diffamatus est apud illum quasi dissipâsset bona ipsius.
2 Et vocavit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare.
3 Ait autem villicus intra se; Quid faciam quia dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.
4 Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas.
5 Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo?
6 At ille dixit; Centum cados olei. Dixitque illi; Accipe cautionem tuam: & sede citò, scribe quinquaginta.
7 Deinde alii dixit; Tu verò quantùm debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe litteras tuas, & scribe octoginta.
8 Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.
9 Et ego vobis dico; Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فَاجَابَ اَبَاهُ قَايِلًا كَمْ مِنْ سَنَةٍ اَخْدُمُكَ وَلَمْ اُخَالِفْ لَكَ وَصِيَّةً قَطُّ * وَلَمْ تُعْطِنِي جَدْيًا اَبَدًا 29
لِاَتَنَعَّمَ بِهِ مَعَ اَصْدِقَايِي * فَلَمَّا جَآءَ اِبْنُكَ هٰذَا اَلَّذِي اَكَلَ مَالَكَ مَعَ اَلزُّنَاةِ ذَبَحْتَ لَهُ 30
اَلْعِجْلَ اَلْمَعْلُوفَ * فَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اَنْتَ مَعِي كُلَّ حِينٍ وَكُلُّ شَيٍّ فَهُوَ لَكَ * وَيَنْبَغِي اَنْ 31 32
نُسَرَّ وَنَفْرَحَ * لِاَنَّ اَخَاكَ هٰذَا كَانَ مَيِّتًا فَعَاشَ وَضَالًّا فَوُجِدَ *
* اَلْفَصْلُ اَلتَّاسِعُ وَالْخَمْسُونَ *
* ثُمَّ قَالَ لِتَلَامِيذِهِ اِنْسَانٌ كَانَ غَنِيًّا وَكَانَ لَهُ وَكِيلٌ * فَسُعِيَ بِهِ عِنْدَهُ اَنَّهُ يُبَدِّدُ مَالَهُ * 1
* فَاسْتَدْعَاهُ وَقَالَ لَهُ مَا هٰذَا اَلَّذِي اَسْمَعُ عَنْكَ * اَعْطِنِي حِسَابَ وَكَالَتِكَ فَاِنَّكَ لَا تَكُونُ لِي 2
بَعْدُ وَكِيلًا * فَقَالَ اَلْوَكِيلُ فِي نَفْسِهِ مَاذَا اَصْنَعُ اِذَا اَخَذَ مِنِّي سَيِّدِي اَلْوَكَالَةَ وَلَسْتُ اَسْتَطِيعُ 3
اَلْفِلَاحَةَ وَاَسْتَحْيِي اَنْ اَسْاَلَ * قَدْ عَلِمْتُ مَاذَا اَصْنَعُ حَتَّي اِذَا خَرَجْتُ عَنِ اَلْوَكَالَةِ يَقْبَلُونِي فِي 4
بُيُوتِهِمْ * فَدَعَا وَاحِدًا [وَاحِدًا] مِنْ غُرَمَاءِ سَيِّدِهِ * وَقَالَ لِلْاَوَّلِ كَمْ لِسَيِّدِي عَلَيْكَ * فَقَالَ مِايَةُ قَفِيزٍ 5 6
زَيْتًا * فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاجْلِسْ مُسْرِعًا وَاكْتُبْ خَمْسِينَ * ثُمَّ قَالَ لِلْآخَرِ وَاَنْتَ كَمْ عَلَيْكَ 7
فَقَالَ مِايَةُ كُرٍّ قَمْحًا فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاكْتُبْ ثَمَانِينَ * فَمَدَحَ اَلرَّبُّ وَكِيلَ اَلظُّلْمِ لِاَنَّهُ 8
بِحِكْمَةٍ صَنَعَ * لِاَنَّ بَنِي هٰذَا اَلدَّهْرِ اَحْكَمُ مِنْ بَنِي اَلنُّورِ فِي جِيلِهِمْ * وَاَنَا اَيْضًا اَقُولُ لَكُمْ 9
اِتَّخِذُوا لَكُمْ اَصْدِقَاءَ مِنْ مَالِ اَلظُّلْمِ كَيْ اِذَا نَفِدْتُمْ يَقْبَلُوكُمْ فِي مَظَالِّهِمُ اَلْاَبَدِيَّةِ *

Respondit patri suo, dicens; Quot annis servio tibi, & non sum refragatus tuo præcepto unquam, & non dedisti mihi hœdum unquam, quo fruerer cum amicis meis? 29

Cùm autem venisset filius tuus hic, qui devoravit substantiam tuam cum meretricibus, mactâsti ei vitulũ saginatum. 30

Ait illi; Fili mi, tu mecum es omni tempore, & omnia sunt tua. 31

At oportet nos gaudere & lætari, quia frater tuus hic erat mortuus, & revixit: & perditus, ac inventus est. 32

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XVI.

Præterea dixit discipulis suis; Homo quidam erat dives, & erat ei administrator, & delatus est apud eum quòd dissiparet bona ipsius. 1

Jussit ergò vocari illum, & dixit ei, Quid est hoc quod audio de te? redde mihi rationem curaturæ tuæ: quia tu non eris mihi ulteriùs curator. 2

Dixit autem curator intra se; Quid faciam quum auferet à me dominus meus curaturam, & non possim arare, & erubescam mendicare? 3

Jam novi quid faciam, ut cùm recessero à me curatura, recipiant me in domos suas. 4

Et vocavit singulos debitores domini sui, & dixit primo; Quantum domino meo debes? 5

Dixit autem, Centum cados olei. 6 *Et dixit illi; Accipe librum tuum, & sede citò, & scribe quinquaginta.*

Deindè dixit alii, Et tu quantum debes? Ait, Centum coros tritici. Dixit illi, Accipe librum tuum, & scribe octoginta. 7

Et laudavit Dominus curatorem iniquitatis, quòd sapienter egisset: quia filii hujus seculi sapientiores sunt filiis lucis in generatione sua. 8

Et ego etiam dico vobis, Conciliate vobis amicos de pecunia iniquitatis: ut cùm finieritis, recipiant vos in tabernacula sua æterna. 9

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወአውሥአ፡ወይቤሎ፡ለአቡሁ፡ናሁ፡መጠነዝ፡ዓመተ፡ተቀነይኩ፡ለከ፡ወግሙራ፡ኢኀለ
ፍኩ፡እምትእዛዝከ፡ወሊተሰ፡ግሙራ፡ኢረከብኩ፡ምጽዋትከ፡ወኢወሀብከኒ፡ማሕስ
30 አ፡ጠሊ፡ዘቦቱ፡እትፌሣሕ፡ምስለ፡አዕርክትየ፡ወቢጽየ፡፡ ወአቲዎሰ፡ዝንቱ፡
ወልድከ፡ዘበልዐ፡ኵሎ፡መንበርተከ፡ምስለ፡ዘማት፡ጠባሕከ፡ሎቱ፡ መግዝአ፡ ላህ
31 መ፡፡ ወይቤሎ፡አቡሁ፡ ወልድየ፡ አንተሰ፡ ምስሌየ፡ሃለውከ፡ዘልፈ፡ወኵሉ፡ዚአየ፡
32 ዚአከ፡ውእቱ፡፡ ወባሕቱ፡ርቱዕ፡ ንትፈሣሕ፡ እስመ፡ ዝ፡ ወልድ፡ እኁከ፡ ሞተኒ፡
ወሐይወ፡ ተሐጕለ፡ ወተረክበ፡፡
በእንተ፡ መጋቤ፡ ዐመፃ፡፡
1 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለአርዳኢሁ፡ሀሎ፡ብእሲ፡ባዕል፡ቦቱ፡መጋቤ፡ ፨
2 ወአመዝአ፡ዖሙሰኒ፡ሎቱ፡ንዋዮ፡፡ ወጸውዖ፡እግዚኡ፡ወይቤሎ፡ምንትኑ፡ዘእሰም
ዕ፡በእንቲአከ፡ላዕሌ፡እንከሰ፡ወንትሐሰብ፡መግባከ፡እስመ፡ኢትክል፡ እንከ፡ መጊበ፡ ሊ
3 ተ፡፡ ወሐለየ፡ ውእቱ፡መጋቢ፡ ወይቤ፡ ምንተ፡ እሬሲ፡ ናሁ፡ ይሲዕረኒ፡ እግዚእየ፡
4 እመግብየ፡ወሐሪሰኒ፡ኢይክል፡ወስኢለኒ፡ኣኀፍር፡፡ አእመርኩ፡እንከሰ፡ዘእገብር፡
5 እመከመ፡ሰዓረኒ፡እግዚእየ፡እመግብየ፡ከመ፡ይትወክፉኒ፡በአብያቲሆሙ፡፡ ወጸው
ዖሙ፡ለእለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ለእግዚኡ፡ወይቤሎ፡ለቀዳማዊ፡ሚመጠነ፡ዕዳ፡ትፈድዮ፡
6 ለእግዚእየ፡፡ ወይቤሎ፡ምእተ፡በመስፈርተ፡ባድስ፡ቅብእ፡ወይቤሎ፡ናሁኬ፡መጽሐ
7 ፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ኃምሳ፡ለዕሌከ፡፡ ወይቤሎ፡ለካልኡሂ፡አንተኬ፡ሚ
መጠነ፡ትፈድዮ፡ለእግዚእየ፡ወይቤሎ፡ምእት፡በመስፈርተ፡ቆሮስ፡በሰርናየ፡ወይቤሎ፡ና
8 ሁኬ፡መጽሐፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ሰማንያ፡ለዕሌከ፡፡ ወንእደ፡እግዚአ፡ብሔር፡
ለመጋቤ፡ዓመፃ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ እስመ፡ ውሉደ፡ዝ፡ዓለም፡ ይጠብቡ፡ እም
9 ውሉደ፡ ብርሃን፡ በዓለሞሙ፡፡ ወአነሂ፡ እብለክሙ፡ ግበሩ፡ ለክሙ፡ አዕርክተ፡ እ
ም ንዋየ፡ ዐመፃ፡ ከመ፡ አመ፡ ይኀልቅ፡ ይትወከፉክሙ፡ እሙንቱሂ፡ ውስተ፡ አብያቲሆ
ሙ፡ ዘለዓለም፡፡

Et respondit, & dixit patri suo; Ecce tot annos servivi tibi, & nunquam recessi à mandato tuo; & mihi nunquam contigit eleemosyna tua, & non dedisti mihi vel hœdulum, in quo oblectarer cum amicis meis, & proximis meis. 29

Et veniente hoc filio tuo qui devoravit totas facultates tuas cum meretricibus, mactâsti ei saginatum bovem. 30

Et dixit ei pater ejus; Fili mi, tu mecum fuisti semper, & quodcunque meum est, tuum est. 31

Veruntamen oportet ut oblectemur, quia hic filius, frater tuus, mortuus erat, & revixit: perditus erat, & inventus fuit. 32

CAP. XVI. *De iniquo procuratore.*

Et dixit Dominus Jesus discipulis suis, Quidam homo dives habuit procuratorem, & *delatus est apud eum* ut qui dissiparet bona sua. 1

Et vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid est hoc quod audio de te, accede igitur, & computemus rationem dispensationis tuæ, quoniam non potes ampliùs dispensare mihi. 2

Et cogitavit iste procurator, & dixit; Quid faciam? ecce, dimittet me dominus meus à dispensatione mea: & fodere non possum, & mendicare erubesco. 3

Novi igitur quid faciam, quando dimisit me dominus meus à dispensatione mea ut recipiant me in domos suas. 4

Et vocavit eos qui soluturi erant debitum domino suo, & dixit primo; Quantum debiti solutur' es domino meo? 5

Et dixit, Centum pro mensura bati olei: & dixit ei; Ecce igitur librum tuum & sede, & scribe citò quinquaginta supra te. 6

Et dixit alteri, Tu verò quantum soluturus es domino meo? & dixit ei, Centum pro mensura cori tritici: & dixit ei, Ecce igitur librum tuum, sede, & citò scribe te debitorẽ octoginta. 7

Et laudavit Deus procuratorem iniquitatis, quia sicut prudens fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis in seculis suis. 8

Et ego dico vobis, Facite vobis amicos ex supellectile iniquitatis: ut quando deficiat, recipiant vos illi in domos suas quæ in æternum erunt. 9

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

از کدخدايي بدر افتادم * مرا درخانهٔ خود قبول کنند * وخواند يك يکرا از قرض داران 5
مخدوم خود * واولين گفت * بر تو چند † واجب است † ازان خداوند من * گفت صد پيمانه † 6
روغن * گفت قبالهٔ خود بستان * وبنويس پنجاه پيمانه * وبيکي ديگر گفت * بر تو چند † واجب 7
است † ازان مخدوم * او گفت صد جريب گندم * بدو گفت * قبالهٔ خود بستان * وبنويس
هشتاد † جريب * خدا ان کدخداي ظالم را ستوده کرد * که حکمت بجاي آورد * زيرا فرزندان اين 8
جهان از فرزندان نور * بحکمت ترند * درين دودهٔ خود * من نيز بشما † مي گويم * اين پس 9
باز † گناه شمارا براي خود رحمت سازيد * تا وقتي که پرداخته شود * در خانهٔ خود تا ابد
شمارا قبول کنند *

dispensationi excidero, me in domus suas recipiant.

Et vocavit unumquemque ex debitoribus domini sui, & primo dixit; Tibi quantum incumbit debitum domini mei? 5

Dixit, Centum mensuræ olei. Dixit dispensator, Syngraphum tuum accipe, & scribe quinquaginta mensuras. 6

Et cuidam alteri dixit; Tu in quanto obstrictus es domino? Ille dixit; Centum coris tritici. Ei dixit, Syngraphum tuum accipe, & scribe septuaginta coros. 7

Dominus illum dispensatorem iniquum laude affecit, quòd prudentiâ usus esset: quia filii hujus mundi filiis lucis prudentiores sunt in hac generatione sua. 8

Ego etiam vobis dico; Deinceps peccato vestro vobis misericordiam acquirite, ut quando consummatum fuerit, in domum suam in æternum vos recipiant. 9

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Fidelis in minimo, & in multo fidelis est: & in modico injustus,
10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος,
& in multo injustus est. Si ergò in injusto mammona fideles non fui-
11 καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένε-
stis, verum quis vobis credet? Et si in alieno fideles non fui-
12 σθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγέ-
stis, vestrum quis vobis dabit? Nemo servus potest duobus dominis
13 νεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις ρξα ε ΝΘ'
servire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhære-
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
bit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ.
ται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε (ε) τῷ Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Audiebant autem hæc omnia & Pharisæi avari subsistentes, & deri-
14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυ- ρξβ ι
debant illum. Et ait illis; Vos estis justificantes vosipsos co-
15 κτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
ram hominibus, at Deus novit corda vestra: quia quod in ho-
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀν-
minibus altum, abominatio ante Deum est. Lex & Pro-
16 θρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ ἐστιν. Ὁ νόμος καὶ οἱ προ- ρξγ ι
phetæ usq; ad Joannem: à tunc regnum Dei evangelizatur, & omnis in il-
φῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐ-

ρξδ ι lud vim facit. Facilius autem est, cœlum & terram præterire,
τὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, 17
quàm Legis unum apicem cadere. Omnis absolvens uxorem suam,
ρξε β ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 18
& ducens alteram, mœchatur: & omnis dimissam à viro ducens, mœ-
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοι-
chatur. Homo autem quidam erat dives, & induebatur purpuram & bys-
ρξς ι χεύει. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ- 19
sum, oblectans quotidiè splendidè. Pauper autem quidam erat no-
σον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνό- 20
mine Lazarus, qui ejectus erat ad januam ejus ulcerosus. Et cu-
ματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος. Καὶ ἐπι- 21
piens saturari de micis cadentibus de mensa di-
θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλου-
vitis: sed & canes venientes lingebant ulcera ejus. Fa-
σίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι (η) ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγέ- 22
ctum est autem mori pauperem, & asportari eum ab ange-
νετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
lis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est.
λων εἰς τὸν κόλπον (θ) τοῦ Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. ρξγ ι

MS. A. (ε) Θεῷ (ζ) Θεοῦ. Ὁ νόμος (η) ἐπέλειχον (θ) Ἀβραάμ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܡܗܝܡܢ. ܐܦ ܒܣܓܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ. ܘܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܥܘܠ. ܐܦ
11 ܒܣܓܝ ܥܘܠ ܗܘ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܒܡܡܘܢܐ ܕܥܘܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܫܪܪܐ ܠܟܘܢ
12 ܡܢܘ ܢܗܝܡܢ. * ܘܐܢ ܒܕܠܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܐ ܐܫܬܟܚܬܘܢ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܝܠܟܘܢ ܡܢܘ ܢܬܠ
13 ܠܟܘܢ. * ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܘܢ ܠܡܦܠܚ. ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ ܢܣܢܐ
ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܪܚܡ. ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܫܘܛ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܐܠܗܐ
14 ܘܠܡܡܘܢܐ. * ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܦܪܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܪܚܡܝܢ ܗܘܘ ܟܣܦܐ
15 ܘܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܕܡܙܕܕܩܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܩܕܡ
ܒܢܝܢܫܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܕܡ ܕܪܡ ܒܒܢܝܢܫܐ. ܛܢܦ ܗܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ
16 ܗܘ. * ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܚܢܢ. ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܣܬܒܪܐ. ܘܟܠ
17 ܠܗ̇ ܠܚܨ ܠܡܥܠ. * ܦܫܝܩ ܗܘ ܕܝܢ ܕܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܐܘ ܐܬܘܬܐ ܚܕܐ ܡܢ
18 ܢܡܘܣܐ ܬܥܒܪ. * ܟܠ ܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܣܒ
ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ. * ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܢܓ *
19 * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܥܬܝܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ. ܘܠܒܝܫ ܗܘܐ ܒܘܨܐ ܘܐܪܓܘܢܐ. ܘܟܠܝܘܡ ܡܬܦܢܩ ܗܘܐ
20 ܒܢܨܝܚܘܬܐ. * ܘܡܣܟܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܫܡܗ ܠܥܙܪ. ܘܪܡܐ ܗܘܐ ܥܠ ܬܪܥܗ ܕܗܘ ܥܬܝܪܐ.
21 ܟܕ ܡܡܚܐ ܫܘܚܢܐ. * ܘܡܬܪܓܪܓ ܗܘܐ ܕܢܣܒܥ ܡܢ ܦܬܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܗ ܕܗܘ
22 ܥܬܝܪܐ. ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܡܠܚܟܝܢ ܗܘܘ ܫܘܚܢܘܗܝ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܘܡܝܬ
ܗܘ ܡܣܟܢܐ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܡܠܐܟܐ ܠܥܘܒܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܐܦ ܗܘ ܕܝܢ ܥܬܝܪܐ ܡܝܬ ܘܐܬܩܒܪ.

Qui in modico fidelis eſt, & in multo fidelis eſt: & qui in modico iniquus eſt, etiam in multo iniquus eſt. 10 Si ergò in divitiis iniquitatis fideles non eſtis, veritatem quis credet vobis? 11 Et ſi in eo quod veſtrum non eſt, non eſtis inventi fideles, quod veſtrum eſt quis dabit vobis? 12 Nullus eſt ſervus qui valeat duobus dominis ſervire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum honorabit, et alterum contemnet. 13 Non poteſtis Deo ſervire, & divitiis. Phariſæi autem quum hæc omnia audîſſent, propterea quòd amabant pecuniam, irridebant eum. 14 Jeſus verò dixit eis; Vos eſtis ii qui juſtificant ſeipſos coram hominibus; Deus autem novit corda veſtra. Quod enim elatum eſt inter homines, coram Deo abominationi eſt. 15 Lex & Prophetæ uſque ad Johannem: ab eo tempore regnum Dei evangelizatur, & quivis ad ipſũ perrumpit ut introëat. 16 Facilius eſt autem cœlum & terram tranſire, quàm elementum unum è Lege præterire. 17 Quiſquis dimittit uxorem ſuam, & ducit aliam, mœchatur: & quiſquis ducit derelictam, mœchatur. 18

Lectio ad veſperas dominicæ defunctorum. 53.

Porrò vir quidam dives erat, & amiciebatur byſſo & purpurâ; & quotidiè ſeſe oblectabat magnificé. 19 Et pauper quidam erat nomine Lazarus, eratque projectus ad portam illius divitis, perculſus ulceribus: 20 Et deſiderabat explere ventrem ſuum ex micis quæ cadebant à menſa divitis illius: ſed & canes veniebant lambentes ulcera ejus. 21 Factum eſt autem ut moreretur pauper ille, & perduxerint eum angeli in ſinum Abrahami: quin etiam dives ille mortuus eſt, ac ſepultus. 22

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * هرکه بر اندك امانت دارست بر بسيار نيز† امانت دار باشد * وهر که بر اندك خيانت کرست،
11 بر بسيار نيز خيانت کرست * * چون بر مقتنا ظلم را امانت دار نشديد * راستي را بر شما
12 که اعتماد کند * * وچون بدانچ ازان شما نيست * امانت دار نشديد * درانچ که ازان
شماست * کيست که بشما بدهد   نود شش   بندۀ دو خدوم را خدمت
نتواند کرد
13 * نيست درجهان† بندۀ که دو خداوند را تواند† خدمت کردن *
مگر يکي را دشمن† دارد ويکي را دوست * يا يکي را حرمت دارد * ويکي را خوار * نتوانيد†
14 خدايرا ومال و مقتنارا† بندگي کردن * * چون معتزلان اين همه† شنيدند * سبب انك مال را
15 دوست مي داشتند * بروي افسوس مي زدند * * عيسي بديشان گفت * شماييد که خودرا
پيش آدميان ستوده مي داريد * براي انك خداست که دل شما مي داند * که هر چه
16 پيش ادميان بلندست * پيش خدا نزديدست * * ناموس وپيغمبران† تا امدن يحيي است *
و ازانکه باز ملکوت خداي در اميدست * وهمه جماعت مي کوشند * که بدو در روند *
17 * آسان ترست * که آسمان و زمين * بگذرند * از انك يك ايت از ناموس بگذرد *

Quicunque in parvo fidelis eſt, in multo etiam fidelis erit: & quicunq; in parvo fraudulentus eſt, in multo etiam fraudulentus erit. 10 *Cùm in peculio iniquitatis fideles non fueritis, verum quis vobis concredet?* 11 *Et cùm in eo quod veſtrum non eſt, fideles non fueritis, illud quod veſtrum eſt, quis eſt qui vobis det?* 12

XCVI. Servus duobus dominis non poteſt ſervire.

Non eſt in mundo ſervus qui duobus dominis poſſit ſervire, quin unum exoſum habeat, & alterum dilectum: aut uni honorem exhibeat, alterum verò vili pendat. *Non poteſtis Deo & pecuniæ poſſeſſionique ſervire.* 13 *Cùm Phariſæi hæc omnia audirent, ea de cauſa quod pecuniam amarent, eum ſcommate petebant.* 14 *Jeſus illis dixit; vos eſtis qui voſmetipſos coram hominibus laudatos habetis, eò quòd Deus eſt qui cor veſtrum novit: nam quicquid apud homines ſublime eſt, coram Deo abominandum eſt.* 15 *Lex & Prophetæ uſque adventum Johannis ſunt, deinceps autem regnum Dei in ſpe eſt, & univerſa multitudo contendit ut in illud ingrediatur.* 16 *Facilius eſt ut cœlum et terra prætereant, quam ut unius apex de lege tranſeat.* 17

Verſio VULGATA LATINA.

10 Qui fidelis eſt in minimo, & in majori fidelis eſt: & qui in modico iniquus eſt, & in majori iniquus eſt. 11 Si ergò in iniquo mammona fideles non fuiſtis: quod verum eſt, quis credet vobis? 12 Et ſi in alieno fideles non fuiſtis: quod veſtrum eſt, quis dabit vobis? 13 Nemo ſervus poteſt duobus dominis ſervire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhærebit, & alterum contemnet: non poteſtis Deo ſervire & mammonæ. 14 Audiebant autem omnia hæc Phariſæi, qui erant avari: & deridebant illum. 15 Et ait illis; Vos eſtis, qui juſtificatis vos coram hominibus: Deus autem novit corda veſtra: quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum. 16 Lex & prophetæ, uſque ad Joannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, & omnis in illud vim facit. 17 Facilius eſt autem cœlum & terram præterire, quàm de Lege unum apicem cadere. 18 Omnis qui dimittit uxorem ſuam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimiſſam à viro ducit, mœchatur. 19 Homo quidam erat dives, qui induebatur purpurâ & byſſo: & epulabatur quotidiè ſplendidé. 20 Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, 21 Cupiens ſaturari de micis, quæ cadebant de menſa divitis, & nemo illi dabat: ſed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. 22 Factum eſt autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ. Mortuus eſt autem & dives, & ſepultus eſt in inferno.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسِّتُّونَ * * الامين في القليل يكون امينا ايضا في الكثير والظالم في 10
القليل ظالم ايضا في الكثير * وان كنتم غير امناء في مال الظلم فمن ياتمنكم في الحق 11
* وان كنتم فيما ليس لكم غير امناء فمن يعطيكم ما لكم * لا يستطيع احد 12 13
ان يعبد ربين الا ان يبغض الواحد ويحب الاخر ويطيع الواحد ويرفض الاخر * لا تقدرون
ان تعبدوا الله والمال * وكانوا الفريسيون يحبون للفضة فلما سمعوا هذا كله فبدوا يستهزون 14
به * فقال لهم انتم الذين تزكون نفوسكم قدام الناس والله عارف بقلوبكم * لان المعظم 15
في الناس مرذول قدام الله * الناموس والانبياء الي يوحنا ومنه حينيذ يبشر بملكوت الله * 16
وكل احد اليها مضطر * وزوال السماء والارض اسهل من ان يبطل من الناموس حرف واحد * 17
* كل من يطلق امراته ويتزوج اخري فهو زان [وكل] من يتزوج مطلقة من زوجها فهو زان * 18
* اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلسِّتُّونَ * * رجل كان غنيا ويلبس الحرير 19
والارجوان * وكان يتنعم كل يوم بزينه * ومسكين كان اسمه لعازر كان مطروحا عند بابه 20
مضروبا بالقروح * وكان يشتهي ان يملا بطنه من الفتات الذي يسقط من مايدة ذلك 21
الغني * وكانت الكلاب تاتي وتلحس قروحه * فلما مات ذلك المسكين حملته الملايكة 22
الي حضن ابرهيم * ثم مات ايضا ذلك الغني وقبر *

Sectio ſexageſima.

Fidelis in modico, erit fidelis etiam in multo. Et injuſtus in modico, erit injuſtus etiam in multo. 10 *Si ergò fueritis infideles in opibus iniquitatis, quis fidet vobis veras?* 11 *Et ſi fueritis in eo quod non eſt veſtrum, infideles; ecquis dabit vobis quod eſt veſtrum?* 12 *Non poteſt quiſquam ſervire duobus dominis, quin odio habeat unum, & diligat alterum: & obtemperet uni, & contemnat alterum. Non poteſtis ſervire Deo & opibus.* 13 *Erant autem Phariſæi amantes argenti, quumque audiſſent hæc omnia, cœperunt deridere illum.* 14 *Et ait illis, Vos eſtis qui juſtificatis voſmetipſos coram hominibus: Deus autem novit corda veſtra, quia quod magnificum eſt inter homines, abominandum eſt ante Deum.* 15 *Lex & Prophetæ uſque ad Johannem: & ab ipſo tunc evangelizabitur regnum Dei. Et unuſquiſque eſt ad illud obligatus.* 16 *Et conſumptio cœli & terræ facilior eſt quàm ut aboleatur de lege literula una.* 17 *Omnis qui repudiat uxorem ſuam, & ducit alteram, profectò ipſe mœchus eſt: & omnis qui ducit repudiatam à viro ſuo, profectò ipſe mœchus eſt.* 18

Sectio ſexageſima prima.

Homo quidam erat dives, & induebatur ſerico & purpurâ, & jucundabatur quotidiè in faſtu ſuo. 19 *Et pauper quidam cujus nomen erat Lazarus, erat projectus ad oſtium illius, perculſus ulceribus:* 20 *Et cupiebat implere ventrem ſuum de micis quæ cadebant è menſa illius divitis: & canes veniebant & lingebant ulcera ejus.* 21 *Cùm autem mortuus eſſet ille pauper, tulerunt eum angeli in ſinum Abrahæ. Deindè mortuus eſt etiam ille dives, & ſepultus eſt.* 22

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘሰ ፡ በውሑድ ፡ መእመን ፡ በብዙኅኒ ፡ መእመን ፡ ውእቱ ፡ ወዘሰ ፡ በሕደጥ ፡ ዐማፂ ፡
11 በብዙኅኒ ፡ ዐማፂ ፡ ውእቱ ፡፡ ወሶበ ፡ በንዋየ ፡ ዓመፃ ፡ አልብክሙ ፡ ሃይማኖተ ፡
12 መኑ ፡ ይትአመነክሙ ፡ በንዋየ ፡ ጽድቅ ፡፡ ወሶበ ፡ በንዋየ ፡ ባዕድ ፡ አልብክሙ ፡
13 ሃይማኖተ ፡ መኑ ፡ እንከ ፡ ይሁበክሙ ፡ ዚአሁ ፡፡ አልቦ ፡ ገብር ፡ ዘይክል ፡ ለክልኤቱ ፡
አጋእስት ፡ ተቀንዮ ፡፡ ወእማእኮ ፡ አሐደ ፡ ያፈቅር ፡ ወካልአ ፡ ይጸልእ ፡ ወለማእኮ ፡
ለአሐዱ ፡ ይትአዘዝ ፡ ወለካልኡ ፡ ይአቢ ፡ ኢትክሉኬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀንዮ ፡ ተፀ
14 መደተ ፡ ንዋየ ፡ እንዘ ፡ ታፈቅሩ ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ መ
15 ፍቀሪነ ፡ ንዋይ ፡ ተቃጸብዎ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙሰ ፡ ትጸድቁ ፡ ለዓይነ ፡ ሰብእ ፡
ወእግዚአብሔር ፡ ያአምር ፡ ልብክሙ ፡ እስመ ፡ ዘበኀበ ፡ ሰብእ ፡ ዓቢይ ፡ በቅድመ ፡
16 እግዚአብሔር ፡ ትሑት ፡ ወርኩስ ፡፡ ወኦሪትኒ ፡ ወነቢያትኒ ፡ እስከ ፡ ዮሐንስ ፡
እመትካት ፡ ሰበኩ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኵሉ ፡ ይትገፋዕ ፡ በ
17 እንቲአሃ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ይቀልል ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ይኅልፍ ፡ እምአሐቲ ፡ ቃ
18 ለ ፡ ኦሪት ፡ ትደቅ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘይድኅር ፡ ብእሲቶ ፡ ወያወስብ ፡ ካልእተ ፡ ዘመወ ፡
ወእንተኒ ፡ ደኀራ ፡ ምታ ፡ ለእመ ፡ ቀርበት ፡ ካልእ ፡ ዘመወት ፡፡

Et qui in pauco fidelis *eſt*, in multo fidelis eſt: & qui in pauco iniquus *eſt*, in multo iniquus eſt. 10 Et ſi in ſupellectile iniquitatis non habetis fidem, quis credet vobis in ſupellectile juſtitiæ? 11 Et ſi in ſupellectile alterius non habuiſtis fidem, quis igitur dabit vobis ſuam? 12 Non eſt ſervus qui poteſt duobus dominis ſervire: aut enim unum diliget, & alterum odio habebit; aut uni obediet, & alteri recuſabit: non poteſtis igitur Deo ſervire, adhæſionem divitiis diligentes. 13 Et audientes hoc omnes Phariſæi amatores divitiarum, deriſerunt eum. 14 Et dixit iis; Vos juſti eſtis coram oculis hominum, & Deus cognoſcit corda veſtra: quoniam quod apud homines magnum eſt, coram Deo vile & profanum *eſt*. 15 Et lex & prophetæ uſque ad Johannem, ab initio, prædicârunt de regno Dei, & quivis opprimitur propter illud. 16 Sed facilius eſt cœlum, & terram præterire, quam unam vocem legis cadere. 17 Et quicunque dimittit uxorem ſuam, & ducit alteram, mœchatus eſt: & quæ dimittit virum ſuum, ſi acceſſit alteri, mœchata eſt. 18

በእንተ ፡ ባዕል ፡ ወአልዓዛር ፡፡

19 አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ወይለብስ ፡ ሜላተ ፡ ወልብሱ ፡ ቢሶን ፡ ወቀጠንተ ፡ አልባሲሁ ፡
20 ወይትፌሣሕ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡ ወይፈግዕ ፡፡ ወአሐዱ ፡ ነዳይ ፡ ዘስሙ ፡ አልዓዛ
21 ር ፡ ወግዱፍ ፡ ውስተ ፡ ዴዴሁ ፡ ለባዕል ፡ ወይሰክብ ፡፡ ወይፈቱ ፡ ይጽገብ ፡ እም
ፍርፋራት ፡ ዘይወድቅ ፡ እማእዱ ፡ ለባዕል ፡ ወከለባትኒ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይልሕሱ ፡ ቍ
22 ስሊሁ ፡፡ ወእምዝ ፡ ሞተ ፡ ውእቱ ፡ ነዳይ ፡ ወወሰድዎ ፡ መላእክት ፡ ውስተ ፡
ሕፅነ ፡ አብርሃም ፡፡ ወሞተ ፡ ባዕልኒ ፡ ወተቀብረ ፡፡

De divite & Eleazar.

Quidam homo dives *erat*, & induebatur purpurâ, & veſtimentum *ejus* byſſus, & goſſipinæ erant tunicæ ejus: & gaudebat quotidiè, & epulabatur. 19 Et quidam mendicus *erat*, cujus nomen Eleazar: & projectus fuit ad oſtium divitis, & decubuit. 20 Et deſiderabat ſaturari de micis quæ cadebant è menſa divitis: & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. 21 Et tunc obiit iſte pauper, & attulerunt eum angeli in ſinum Abrahami: & obiit dives etiam, & ſepultus eſt. 22

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * هر که زن خود را† رها کند * وزني† ديگر ستاند زنا کرده باشد [وهر که رها کرده
بستاند زنا کارست]   نود هفت   مثل توانگر و غازر مسکين   * مردي بود توانگر 19
20 ومالدار لباسها ديبا واطلس پوشيدي * وعمر خود بتکبر وخوشي گذرانيدي * * وبود
21 درويش مسکين نامش غازر * بر در توانگر افتاده * ريشناك ودردمند * ودر ارزوي آن مي بود *
که ازخرده ريزهاء * [که از] خوان توانگر مي افتيد * شکم خودرا سير کند * وبا اين همه
22 سگان نيز ريش درويش را مي ليسيدند * بعد از مدتي * غازر مسکين بمرد فرشتگان †
روح اورا بردند و در دامن ابراهيم † جاي کردند * وبعد ازان توانگر نيز بمرد *
وچون دفن شد *

Quicunque uxorem ſuam dimiſerit, et uxorem aliam duxerit, adulterium commiſit: & qui, quis dimiſſam duxerit, adulter eſt. 18

XCVII. Parabola divitis & Gazari pauperis.

Homo quidam erat dives, & opulentus, qui veſtimentis holoſericis & bombycinis veſtiebatur, & ætatem ſuam faſtu & voluptate tranſigebat. 19 *Erat etiam pauper inops, nomine Gazarus, ad oſtium divitis delapſus, ſaucius & æger.* 20 *Et in deſiderio ejus erat ut minutis micis, quæ de menſa divitis cadebant, ventrem ſuum expleret: & præter hæc omnia canes etiam vulnera pauperis lingebant:* 21 *Et aliquantò pòſt Gazarus pauper mortuus eſt, & Angeli ſpiritum ejus tulerunt, & in ſinu Abrahæ collocârunt: poſteà verò dives etiam mortuus eſt. Et cùm ſepultus eſſet,* 22

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘʹ.

Et in inferno elevans oculos suos, *existens* in tormentis, *videt* A-
23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀ-
braham à longè, & Lazarum in *gremiis* ejus. Et ipse clamans
24 βραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, ϗ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας
dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremū
εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, ϗ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
digiti sui *aquâ*, & refrigeret linguam meam: quia crucior in
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, ϗ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ
flamma hac. Dixit *autem* Abraham; Fili, recordare quia recepisti *tu*
25 φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες (ι) σὺ
bona *tua* in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc *autem* hic con-
τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, ϗ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρα-
solatur, tu verò cruciaris. Et in omnibus his, inter nos & vos
26 καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν ϗ ὑμῶν
hiatus magnus confirmatus est, ut *volentes* transire hinc ad vos,
χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι (κ) ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς,
non possint: neque *qui* indè *ad nos transmeent.* Ait *autem*; Rogo
27 μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ, Ἐρωτῶ
ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo
28 (λ) οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· Ἔχω
enim quinq. fratres, ut testetur illis, *ut non* & ipsi veniant in locum
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ ϗ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον
hunc *tormenti.* Ait illi Abraham; Habent Moysen, & Prophetas: au-
τοῦτον τῆς βασάνου. (μ)Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα, ϗ τοὺς προφήτας· ἀκου- 29
diant illos. *Is autem* dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis
σάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν 30
ierit ad eos, *pœnitebunt.* Ait autem illi; Si Moysen & Prophetas
πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως ϗ τῶν προφητῶν 31
non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.
οὐκ ἀκούουσιν, (ν) οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

MS. A. (ι) τὰ ἀγαθά σου σὺ ἐν (κ) ἔνθεν (λ) σε οὖν, (μ) Λέγει δὲ αὐτῷ (ν) οὐδ' ἐάν (δ) ἁμαρτήσῃ (ε) ἐὰν ἑπτάκις (ζ) πρός σε,

CAP. XVII. ιζʹ.

Ait *autem* ad discipulos; Impossibile est non *venire* scandala: væ
ρξζ β Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (α)μαθητάς, Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ 1
autē p quē veniunt. *Expedit* illi, si *mola asinaria circum*ponatur circa collum ejus,
δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, 2
& projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum *parvorum istorum.* At-
ϗ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσ- 3
tendite vobis*ipsis:* Si *verò* peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si
ρξη ε ἔχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν δὲ (β) ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· ϗ (γ)ἐὰν
pœnituerit, dimitte illi: Et si septies die peccaverit in te,
ρξθ ε μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ· Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας (δ) ἁμάρτῃ εἰς σέ, 4
& septies die conversus fuerit ad te, dicens; *Pœniteo,* *dimittes* illi.
ϗ (ε) ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ (ζ)ἐπί σε, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

Κεφ. ιζʹ. MS. A. (α) μαθητὰς αὐτοῦ, (β) ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός (γ)ἐὰν μὴ μετανοήσῃ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܘܟܕ ܡܫܬܢܩ ܒܫܝܘܠ. ܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܚܙܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܠܥܙܪ ܒܥܘܒܗ. 23
* ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. ܘܫܕܪ ܠܠܥܙܪ ܕܢܨܒܘܥ ܪܝܫ ܨܒܥܗ 24
ܒܡܝܐ ܘܢܪܛܒ ܠܝ ܠܫܢܝ. ܕܗܐ ܡܫܬܢܩ ܐܢܐ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܗܕܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. 25
ܒܪܝ ܐܬܕܟܪ ܕܩܒܠܬ ܛܒܬܟ ܒܚܝܝܟ. ܘܠܥܙܪ ܒܝܫܬܗ. ܘܗܫܐ ܗܐ ܗܘ ܡܬܒܝܐ ܗܪܟܐ ܘܐܢܬ
ܡܫܬܢܩ ܐܢܬ. * ܘܥܡ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܦܚܬܐ ܪܒܐ ܣܝܡ ܒܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ 26
ܠܡܥܒܪ ܡܢ ܗܪܟܐ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. ܘܐܦܠܐ ܕܡܢ ܬܡܢ ܠܘܬܢ ܢܥܒܪܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܗܟܢ 27
ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܒܝ. ܕܬܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܐܒܝ. * ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܐܚܝܢ ܐܝܬ ܠܝ. ܢܐܙܠ 28
ܢܣܗܕ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܐܬܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܫܘܢܩܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܝܬ 29
ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܢܒܝܐ. ܢܫܡܥܘܢ ܐܢܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܫ 30
ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܐܙܠ ܠܘܬܗܘܢ. ܬܝܒܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܢ ܠܡܘܫܐ ܘܠܢܒܝܐ ܠܐ ܫܡܥܝܢ 31
ܐܦܠܐ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܩܘܡ. ܡܗܝܡܢܝܢ ܠܗ.
ܫܠܡ * ܡܕ

*ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ. ܘܝ ܕܝܢ ܠܗ 1
ܠܡܢ ܕܒܐܝܕܗ ܢܐܬܘܢ. * ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܘ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܬܠܝܐ ܒܨܘܪܗ. ܘܫܕܐ 2
ܒܝܡܐ. ܐܘ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ. * ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܐܢ ܢܣܟܠ ܐܚܘܟ ܟܐܝܗܝ. 3
ܘܐܢ ܬܐܒ ܫܒܘܩ ܠܗ. * ܘܐܢ ܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ ܢܣܟܠ ܒܟ. ܘܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ 4
ܢܬܦܢܐ ܠܘܬܟ ܘܢܐܡܪ ܕܬܝܒ ܐܢܐ. ܫܒܘܩ ܠܗ.

23 Quumque torqueretur in inferis, elevavit oculos suos eminùs, viditque Abrahamum & Lazarum in sinu ejus. 24 Et clamavit altâ voce, aitque; Pater mi Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digitum suum in aquam, & humectet mihi linguam meam: ecce enim crucior in hac flamma. 25 Dixit ei Abraham; Fili mi, recordare te recepisse bona tua in vita tua, & Lazarum mala sua: nunc autem ecce requiescit hìc, tu verò cruciaris. 26 Et cum his omnibus, est ingens præcipitium positum inter nos & vos, ut ii qui velint hinc transire ad vos, non possint; nec etiam illinc transire ad nos. 27 Dixit ei; Ergò efflagito à te, Pater mi, ut eum mittas domum patris mei: 28 Sunt enim mihi quinque fratres: abeat contestari eos, ne & ipsi veniant in hunc locum cruciatûs. 29 Dixit ei Abraham, Habent Mosem & Prophetas: audiant eos. 30 Ille verò dixit ei; Non, pater mi Abraham, sed si quispiam ex mortuis proficiscatur ad eos, pœnitentiam acturi sunt. 31 Dixit ei Abraham, Si Mosem & Prophetas non audiunt; nec si quispiam ex mortuis surrexerit, credituri sunt ei.

Lectio ad vesperas, feriâ VI. hebdomadis primæ Jejunii. 54.

CAP. XVII.

1 Dicebat autem Jesus discipulis suis; Non potest quin eveniant scandala: væ autem ei per quem eveniunt. 2 Satius ei foret si molâ asinariâ collo ipsius appensâ, jacêret in mare dejectus, quàm ut sit offendiculo uni ex istis pusillis. 3 Cavete vobisipsis. Si peccaverit frater tuus, increpa eum; & si conversus fuerit, remitte ei. 4 Et, si septies in die offenderit te, & septies in die revertatur ad te, & dixerit, Pœnitet me; remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* روح † اورا بدوزخ بردند * و شکنجه مي کشيد * حجاب برداشته شد * توانکر چشم خودرا 23
کشود و ازدور † ابرهيم را ديد * وغازر † در دامن او * بآواز بلند † بانک زد و کفت * اي 24
پدرمن ابرهيم * برمن رحمت کن * وغازر را پيش من فرست * که سر انکشت خودرا ترکند *
وبدهان من بچکاند * اينك دران حسرت مي سوزم * ابرهيم کفت فرزند من * بياد 25
آور * که تو نعمت خود را † در زندکاني خود قبول کردي * وغازر نيز شر وعذاب خود
اين ساعت او انجا در آسايش است † وتو انجا عذاب مي کشي * با اين همه نغول هاويه † 26
درميان † ما و شما شد است ازينجا انجا نتوان آمد * ونه از انجا اينجا بکذرند *
* بدو کفت اي پدرم از تو مي خواهم * که غازر را در خانهٔ پدرم بفرستي * تا برود 27 28
وپنج برادر مرا اکاه کند * تا ايشان † درين جايکاه † عذابرا نيايند * ابرهيم بدو کفت 29
موسي و پيغمبران و کتاب دارند * از انجا بشنوند * توانکر کفت اي پدرم ابرهيم 30
اکر کسي از مردکان † پيش ايشان رود توبه بکنند * ابرهيم بدو کفت * 31
چون از موسي وپيغمبران نشنيدند * از مردکان نيز اکر کسي بر خيزد باور نکنند *

23 *Spiritum ejus in infernum tulerunt, & tormentum sustinuit: velo autem sublato dives oculos suos aperuit, & è longinquo Abrabam vidit, & Gazarum in sinu ejus.* 24 *Voce itaque elatâ vociferatus est; O pater mi Abraham, mei miserere, & Gazarum ad me mitte, ut verticem digiti sui humectet, & ori meo instillet: ecce in hoc dolore ardeo.* 25 *Abraham dixit; Fili mi in memoriam reduc, quòd tu delectationem tuam in vita tua acceperis, & Gazarus etiam malum et cruciatum suum: hâc horâ ille hîc in requie est, tu verò illîc torqueris.* 26 *Ad hæc omnia profundum barathrum inter nos & vos factum est: hinc illuc nemo potest accedere, neque illinc huc transeunt.* 27 *Ei dixit; O pater mi, à te peto, ut Gazarum in domum patris mei mittas:* 28 *Ut eat, & quinque fratres meos moneat, ne illi in hunc locum tormenti veniant.* 29 *Abraham ei dixit; Mosen & Prophetas, & Scripturam habent, illinc audiant.* 30 *Dives dixit; O Pater mi Abraham, si quis ex mortuis ad eos eat, pœnitentiam agent.* 31 *Abraham ei dixit; Si Mosen & prophetas non audiunt, à mortuis etiam siquis surrexerit, ei non credent.*

Versio VULGATA LATINA.

23 Elevans autem oculos suos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus: 24 Et ipse clamans dixit; Pater Abraham, miserere meî, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. 25 Et dixit illi Abraham; Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. 26 Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque indè huc transmeare. 27 Et ait; Rogo ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: 28 Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. 29 Et ait illi Abraham; Habent Moysen, & prophetas: audiant illos. 30 At ille dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. 31 Ait autem illi; Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAP. XVII.

1 Et ait ad discipulos suos; Impossibile est ut non veniant scandala: væ autem illi, per quem veniunt. 2 Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum ejus, & projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de pusillis istis. 3 Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi. 4 Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conversus fuerit ad te, dicens; Pœnitet me: dimitte illi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 24 * فرفع عينيه وهو معذب في الجحيم فنظر ابرهيم من بعيد ولعازر في حضنه * فنادي قايلا
يا ابه ابرهيم ارحمني * وارسل لعازر ليبل طرف اصبعه بماء يبرد به لساني لانّي معذب في
هذا اللهيب * فقال له ابرهيم يا بني اذكر انك قد قبلت خيراتك في حياتك ولعازر في 25
بلاياه * والان فهو يستريح ههنا وانت تعذب * ومع هذا كله فبيننا وبينكم هوه عظيمه * 26
لا يقدر احد على العبور من ههنا اليكم ولا من هناك الينا * فقال له اسالك يا ابه ان 27
ترسله الي بيت ابي * فان لي خمسة اخوة حتي يشهد لهم ليلا ياتوا ايضا الي موضع هذا 28
العذاب * فقال له ابرهيم عندهم موسي والانبياء فيسمعون منهم * فقال له لا يا ابه 29 30
ابرهيم ان لم يمض اليهم واحد من الاموات ما يتوبون * فقال له ان كانوا لا يسمعون 31
من موسي والانبياء فلا ان قام واحد من الاموات يصدقونه *

* الفصل الثاني والستون *

1 2 * ثم قال لتلاميذه سوف تاتي الشكوك والويل للذي تاتي الشكوك من قبله * خير له لو
علق حجر رحي في عنقه ويطرح في البحر افضل من ان يشكك واحدا من هولاء الصغار *
3 4 * انظروا الان ان اخطا اليك اخوك فالمه وان تاب فاغفر له * وان اخطا اليك سبع
مرات في اليوم ورجع اليك سبع دفعات ويقول انا تايب فاغفر له *

23 *Et elevavit oculos suos dum cruciaretur in inferno, & vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus.* 24 *Et clamavit, dicens; O pater mi Abraham, miserere mei & mitte Lazarum ut intingat extremitatem digiti sui in aquam, eáque refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.* 25 *Dixit ei Abraham; O fili mi, recordare quòd tu receperis bona tua in vita tua, dum Lazarus esset in afflictione sua: & nunc ipse quiescit hîc, tu verò torqueris.* 26 *Et cum his omnibus, inter nos & vos præcipitium est magnum, nec potest quisquam transire hinc ad vos, neque inde ad nos.* 27 *Dixit illi; Rogo te, pater mi, ut mittas eum in domum patris mei.* 28 *Quia sunt mihi quinque fratres ut testificetur illis, ne veniant etiam in locum hunc tormenti.* 29 *Dixit autem illi Abraham, Apud illos Moyses & prophetæ sunt, audiant illos.* 30 *Ait illi; Non, pater mi Abraham: nisi ierit ad illos aliquis ex mortuis, non agent pœnitentiam.* 31 *Inquit illi; Si non audiunt Moysen, & Prophetas, neque si surrexerit aliquis ex mortuis, credent ei.*

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XVII.

1 *Deindè dixit discipulis suis, Ventura sunt scandala: væ autem illi, à quo venient scandala.* 2 *Melius esset ei, si suspenderetur lapis molaris in collo ejus, & projiceretur in mare, quàm ut scandalizet unum ex istis pusillis.* 3 *Advertite modò: Si peccaverit in te frater tuus, reprime eum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi.* 4 *Et si peccaverit in te septem vicibus in die, & conversus fuerit ad te septem vicibus, & dixerit, Ego pœnitens sum, dimitte illi.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወስተ ፡ ሲኦል ፡ ላንሥአ ፡ አዕይንቲሁ ፡ እንዘ ፡ ሃሎ፡ውስተ፡ሕማም፡ወርእዮ፡ ለአብ
24 ርሃም፡ በምርሑቅ፡ወአልዓዛርሂ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ። ወጸውዖ፡ ወይቤ፡ አባ፡ አብር
ሃም፡ ተሣሀለኒ፡ ወፈንዎ፡ ለአልዓዛር፡ ከመ፡ ይጥማዕ፡ማየ፡ጽንፈ፡አጽባዕቱ፡ወያቍርር
25 ኒ፡ ልሳንየ፡ እስመ፡ ሐመምኩ፡በዝ፡ እሳት። ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ተዘከር፡ ወል
ድየ፡ ዘከመ፡ ፈጋዕከ፡ ወተፈሣሕከ፡ በሕይወትከ፡ ወአልዓዛርሰ፡ ከማሁ፡ ከመ፡በተፅና
26 ሰ፡ ወይእዜሰ፡ከማሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ይትፌሣሕ፡በዝየ፡ወአንተሰ፡ ተሐመም። ወም
ሰለዝ፡ኵሉ፡ጸድፍ፡ዓቢይ፡ይከልአነ፡ማእከሌነ፡ ወማእከሌክሙ፡ ከመ፡ እለሂ፡ ይፈቅ
ዱ፡እምለፌ፡ይሳልፉ፡ኀቤክሙ፡ ኢይክህሉ፡ መጺአ፡ ኀቤክሙ፡ ወእለሂ፡ ምንገሌክሙ፡
27 ኢይዓድዉ፡ ኀቤነ። ወይቤሎ፡ እብለከ፡ አባ፡ አብርሃም፡ ትፈንዎ፡ ለአልዓዛር፡
28 ቤተ፡አቡየ። ሃለዉ፡ኀምስቱ፡ኣኃዊየ፡ይንግሮሙ፡ይስምዑ፡ ወኢይምጽኡ፡ እሙ
29 ንቱሂ፡ውስተዝ፡ ብሔረ፡ ሕማም። ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ቦሙ፡ ሙሴሃ፡ ወነቢያ
30 ተ ፡ ለይስምዑ ፡ ኪያሆሙ። ወይቤሎ ፡ አልቦ ፡ አባ ፡ አብርሃም ፡ እሙነ ፡ ምው
ታን፡ ለእመ፡ ኢሖረ፡ ኀቤሆሙ ፡ ወለእመ፡ ኢነገሮሙ፡ ኢየአምኑ፡ ወኢይኔስሑ።
31 ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ለእመሰኬ፡ ሙሴሃ፡ ወነቢያተ ፡ ኪያሆሙ ፡ ኢሰምዑ ፡ እመሂ፡
እምውታን፡ ዘተንሥአ፡ እምውታን፡ኢይአምንዎ።
1 12 ወይቤሎሙ፡ለአርዳኢሁ፡ባሕቱ፡ግብር፡ይምጽእ፡መንሱት፡ወላሴሎቱ ፡ ባሕቱ፡
2 ለዘ ፡ ያመጽኣ፡ ለመንሱት። እምኀየሶ፡ ይእስሩ፡በክሳዱ፡ ማሕረጸ፡ አድግ፡ ወያ
ስጥምዎ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር ፡ እምያስሕቶሙ ፡ ለአሐዱ ፡ አምእሉ፡ ንኡሳን።
3 ሁቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለእመ ፡ አበሰ ፡ ለክሙ ፡ ቢጽክሙ ፡ ገሠጽዎ ፡ በቤናቲትክሙ ፡
4 ወለእመሰ፡ነስሐ፡ኅድጉ፡ሎቱ። ወእመኒ፡ስብዐ፡ለለዕለቱ፡አበሰ፡ወስብዐ፡ለለዕለቱ፡
ተጋነየ ፡ ኅድግ ፡ ሎቱ።

23 In inferno elevavit oculos suos, quum esset in cruciatu, & vidit Abrahamum à longè, & Eleazarum in sinu ejus. 24 Et vocavit eum, & dixit; O Pater Abraham, miserere meî, & mitte Eleazarum, ut intingat aquæ extremitatem digiti sui, & refrigeret mihi linguam meam, quia cruciatus sum in hoc igne. 25 Et dixit ei Abraham; Recordare fili mi, quomodo epulatus es, & gavisus es in vita tua: & Eleazarus quomodo *fuit* in penuria: & nunc quomodo ille solatio fruitur hîc, & tu cruciaris. 26 Et cum hisce omnibus, abyssus magna prohibet nos, inter nos & vos: ita ut volentes à latere transire ad vos, non possunt ire ad vos; neque illi qui apud vos *sunt* venire ad nos. 27 Et dixit ei, Dico tibi pater Abraham, ut mittas Eleazarum *ad* domum patris mei. 28 Sunt quinque fratres mei: annuntiet iis, ut audiant, & non veniant illi in hunc locum cruciatûs. 29 Et dixit ei Abraham; Habent Mosen & prophetas, audiant eos. 30 Et dixit ei; Minimè, O pater Abraham, à mortuis si non abierit ad eos, & non annuntiaverit iis, non credent, neque pœnitentiam agent. 31 Et dixit ei Abraham; Si igitur Mosen & prophetas, ipsos *inquam,* non audierunt; si quispiam esset ex mortuis, qui surgeret *etiam* ex mortuis, non crederent ei.

CAP. XVII.

1 Et dixit discipulis suis, Verùm necesse est ut veniat tentatio, sed væ ei qui venire faciet tentationem. 2 Melius esset ei, si ligarent ad collum ejus molam asini, & demergerent eum in abysso maris, quàm ut in errorem induceret unum ex hisce parvulis. 3 Cavete vobis: Si peccaverit in vos frater vester objurgate eum inter vos; & si resipuerit, remittite ei. 4 Et si septies unaquâque die peccaverit, & septies unaquâque die confessus fuerit, remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وعيسي باز با شاکردان خود کفت * بديها خواهد شدن * الا واي بران کسي * 1
که بر دست او صادر شود * * بهتر مي بود † براي آن کس * که خر آسياب † در کردنش 2
اوکنده † مي شد و در درياش مي انداختند * ازانك کودکي را غمکين کند وبرنجاند
* در نفس خود پرهيزکار باشيد * 3

نود هشت براي بردباري

وخلق خوش پيش کيريد * اکر برادرت کناه کند * اورا ملامت ده * اکر توبه کند اورا
عفو کن * واکر هر روز هفت بار با تو جدل † و خصومت کند * وباز هفت بار پيش 4
تو بيايد * استغفار بکويد و توبه کند * اورا عفو کن

CAP. XVII.

1 *Et Jesus rursus discipulis suis dixit; Mala futura sunt, sed væ illi homini, per cujus manum venient.* 2 *Melius esset ei homini ut asinaria mola ad collum ejus appenderetur, & eum in mare projicerent, quàm ut parvulum unum tristem reddat, ac dolore afficiat.*

XCVIII. De patientia.

3 *Animis vestris cavete, & mores bonos exhibete: si frater tuus peccatum fecerit, eum reprehende; si pœnitentiam egerit, ei condona.* 4 *Et si quotidie septem vicibus tecum contentionem & litem faciat, & rursus septies ad te veniens veniam petat, & pœnitentiam egerit, ei remitte.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ιζ'.

Et dixerunt Apoſtoli Domino; *Appone* nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si
5 6 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ σ ϛ
haberetis fidem ſicut granum ſinapis, *diceretis utique ſycamino* huic; Eradica-
ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθη-
re, & *plantare* in mare: & *obediret utique* vobis. Quis autē ex *vobis*
7 τι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ (η) ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν σα ι
ſervum habens arantem aut paſcentem, qui regreſſo de agro dicat ſtatim;
δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως,
Adveniens recumbe. *Imò nónne dicet* ei; Para quod cœnem, & *circum-*
8 Παρελθὼν ἀνάπεσαι. Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περι-
cinctus miniſtra mihi, donec manducē & bibam, & poſt hæc manducabis & bibes
ζωσάμενος διακόνει μοι, (θ) ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι
tu? *Non* gratiam habet ſervo illi, quia fecit *præcepta* ei? Non
9 σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ (ι) δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ (κ) διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ
puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia præcepta vobis, dicite;
10 δοκῶ. (λ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε (μ) πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, (ν) λέγετε,
Quòd ſervi inutiles ſumus: *quia* quod debuimus facere, fecimus. Et factum eſt
11 Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Καὶ ἐγένετο Ξ' σβ ϛ
in proficiſci ipſum in Hieruſalem, *& is* tranſibat per *medium Samariæ* &
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
Galilææ. Et *ingrediente eo in quendam vicum,* occurrerunt ei decem le-
12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λε-

proſi viri, qui ſteterunt à longè. Et *ipſi* levaverunt vocem, dicentes; Jeſu
προὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ 13
præceptor, miſerere noſtri. *Et videns* dixit *eis*; *Euntes* oſtendite vos
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς 14
ſacerdotibus. Et factum eſt *in abeundo illos,* mundati ſunt. Unus autem
τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ 15
ex illis *videns quòd ſanatus eſſet, reverſus* eſt, cum voce magna *glorificans* Deum. Et
ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ 16
cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens ei: & hic erat Samari-
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεί-
tanus. Reſpondens autem Jeſus dixit; Nónne decem mundati ſunt? *at*
της. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ (ο) δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ 17
novem ubi? Non *ſunt inventi redeuntes dare* gloriam Deo, *ſi non* alienigena
ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς 18
hic. Et ait illi; *Surgens* vade: fides tua *ſervavit* te. In-
οὗτος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Ἐπ- 19 20
terrogatus autem à Phariſæis quandò venit regnum Dei, *re-*
ερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπε-
ſpondit eis, & dixit; Non venit regnum Dei cum obſervatione:
κρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·

MS.A. (η) ὑπήκουσεν ὑμῖν. (θ) ἕως ἂν (ι) δούλῳ, ὅτι (κ) διαταχθέντα; οὐ (λ) Οὕτως (μ) πάντα ταῦτα τὰ (ν) λέγετε, Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὁ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) δέκα οὗτοι ἐκαθαρίσθησαν; οἱ ἐννέα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * ܘܐܡܪܘ ܫܠܝܚܐ ܠܡܪܢ. ܐܘܤܦ ܠܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ
ܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܬܘܬܐ ܗܕܐ. ܕܐܬܥܩܪܝ ܘܐܬܢܨܒܝ ܒܝܡܐ
7 ܘܡܫܬܡܥܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ. * ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܒܕܐ ܕܕܒܪ ܦܕܢܐ ܐܘ ܪܥܐ ܥܢܐ. ܘܐܢ
8 ܐܬܐ ܡܢ ܚܩܠܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܚܕܐ ܥܒܪ ܐܣܬܡܟ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ. ܛܝܒ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܚܫܡ.
ܘܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܫܡܫܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܟܘܠ ܘܐܫܬܐ. ܘܡܟܝܠ ܐܦ ܐܢܬ ܬܐܟܘܠ ܘܬܫܬܐ.
9 10 * ܠܡܐ ܛܝܒܘܬܗ ܡܩܒܠ ܗܘ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܕܐܬܦܩܕ ܠܗ. ܠܐ ܣܒܪ ܐܢܐ. * ܗܟܢܐ
ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܦܩܝܕܢ ܠܟܘܢ. ܐܡܪܘ ܕܥܒܕܐ ܚܢܢ ܒܛܝܠܐ.
ܕܡܕܡ ܕܚܝܒܝܢ ܗܘܝܢ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܢ. * ܠܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܬܝܢ ܫܒܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܗ *
11 12 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܥܒܪ ܗܘܐ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ ܠܓܠܝܠܐ. * ܘܟܕ ܩܪܒ
13 ܠܡܥܠ ܠܩܪܝܬܐ ܚܕܐ. ܐܪܥܘܗܝ ܥܣܪܐ ܓܒܪܝܢ ܓܪܒܐ. ܘܩܡܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. * ܘܐܪܝܡܘ
14 ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܪܒܢ ܝܫܘܥ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܢܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܚܘܘ
15 ܢܦܫܟܘܢ ܠܟܗܢܐ. ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܐܬܕܟܝܘ. * ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܕܟܝ ܗܦܟ ܠܗ.
16 ܘܒܩܠܐ ܪܡܐ ܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ. * ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܟܕ ܡܘܕܐ
17 ܠܗ. ܘܗܢܐ ܫܡܪܝܐ ܗܘܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܗܘܐ ܥܣܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܕܟܝܘ.
18 ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܬܫܥܐ. * ܠܐ ܐܬܦܪܫܘ ܠܡܐܬܐ ܠܡܬܠ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܥܡܐ
19 ܢܘܟܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܙܠ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ. * ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ
20 ܕܬܠܬܐ * ܫܒܐ * ܕܨܘܡܐ * ܢܘ * ܘܟܕ ܫܐܠܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܦܪܝܫܐ. ܐܡܬܝ ܐܬܝܐ
ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܐܬܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܢܛܘܪܬܐ.

Et dixerunt Apoſtoli Domino noſtro, Adauge nobis fidem. Dixit eis, Si haberetis fidem 5 6 inſtar grani ſinapis, diceretis huic moro; Eradicator, plantator in mari: & obediret vobis. Quis ex vobis habet ſervum ducentem jugum boum, aut paſcentem oves, cui 7 regreſſo ab agro dicat ſtatim, Tranſi, diſcumbe? Sed dicit ei, Para mihi quod cœnem, & præcinctus lumbos miniſtra mihi, 8 uſquedum edero ac bibero, & poſteà tu quoque edes ac bibes. Nunquid gratias agit illi 9 ſervo, quia fecit quod ipſi injunctum fuerat? Non puto. Ita & vos, quum feceritis ea 10 omnia quæ injuncta ſunt vobis, dicite; Servi inutiles ſumus, nam quod debebamus facere, fecimus.

Ad oblationem dominicæ hebdomadis
ſecundæ Jejunii. 55.

Et factum eſt cùm proficiſceretur Jeſus ad Jeruſalem, tranſiret inter Samaritanos & Galilæam. 11 Quumque propè ingrederetur vicum quendam, occurrerunt ei decem viri leproſi, & ſteterunt procul. 12 Et extulerunt vocem ſuam, dicentes; Magiſter Jeſu, miſerere noſtrî. 13 Et quum vidiſſet eos, dixit eis; Ite, 14 oſtendite vos ſacerdotibus. Et dum proficiſcerentur, mundati ſunt. Unus autem ex 15 ipſis, ut vidit ſe eſſe mundatum, reverſus eſt, & altâ voce glorificabat Deum. Prociditque 16 in faciem ſuam ante pedes Jeſu, gratias ei agens. Erat autem iſte Samaritanus. Reſpondit autem Jeſus, & ait; Nónne decem erant 17 illi qui mundati ſunt, ubi ſunt novem? Nunquid exempti ſunt, quin veniant reddantque 18 Deo laudem, præter iſtum qui eſt ex populo extraneo? Et dixit ei; Surge, abi: fides 19 tua te ſervavit.

Lectio feriâ quintâ hebdomadis tertiæ
Jejunii. 56.

Quumque interrogarent Jeſum quidam ex 20 Phariſæis, quando venturum eſſet regnum Dei; reſpondit & dixit eis, Non veniet regnum Dei cum obſervationibus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 ای * گفتند * حواریون *   برای ایمان و اعتقاد ودانه خردل   نود نه
6 خداوند ما * ایمان مارا بیفزای * * عیسی بدیشان گفت اگر شمارا چند † دانهٔ خردل امانت
بودی * بدین بلندی و سر فرازی گفتید اینجا بر کنده شو * ودر دریا فرو رو * از شما
7 می شنید * * کیست از شما که بنده دارد که جفت اهن † براند * یا گوسفند بچراند * وبا از
8 کشتزار بیاید * از اول بدو بگوید * درا بنشین * * لیکن بدو بگوید * برای من بسار چیزی
9 تا شامگاه بخورم * و بیاشامم * وبعد ازان * تو نیز بخور وبیاشام * * البته ان بنده نیکی یابد * که
10 بر موجبی که خداوم اش † بدو فرموده باشد او بگزارد * نمی پندارم * چنین † شما نیز هر چه فرموده
شد * بکنید * وبگویید * بندگان جهانرا * که انچه واجب ما بود * که بکنیم کردیم
11 صد   خوش کردن مسیح ده مرد پیس را   * وچون عیسی در اورشلیم می رفت * درمیان
12 سامریان سوی جلیل گذشت * * نزدیك شد که بك دررود * ده مرد پیس برابر او افتادند * واز دور
13 14 ایستادند * * اواز بلند بر کشیدند * وگفتند بزرگ ما عیسی بر ما رحمت کن * * مسیح چون ایشانرا
دید گفت * بروید وخودرا باماماں بنمایید * چون رفتند * ونمودند * پاك شاه بودند *

XCIX. De fide, & perſuaſione, & grano ſinapis.

Et Apoſtoli dixerunt, O Domine noſter, nobis fidem adauge. Jeſus illis dixit; Si vobis, quantum eſt granū ſinapis, fides eſſet, huic ſublimitati et vertici excelſo diceretis, Hinc erutus eſto, & in mare peſſum eas, & vobis obediret. Quis è vobis eſt qui ſervum habuerit, qui aratrum agit, aut oves paſcit, & ſi ex agro venerit, primùm ei dicet; Ingredere, & ſede. Sed ei dicet; Mihi appara aliquid, ut veſperi edam & bibam: & poſtea tu etiam ede & bibe. Nunquid ille ſervus gratiam inveniet, quòd prout requirebat, quod dominus ejus juſſerat, ipſe præſtiterit? Haud exiſtimo. Ita vos quicquid juſſum eſt facite, & dicite; Servi mundi ſumus; Quia quod oportuit nos facere, fecimus. 5 6 7 8 9 10

C. Sanat Chriſtus decem homines leproſos.

Et cùm Jeſus Hieroſolymam proficiſceretur, per medium Samaritanorum in Galilæam tranſiens: Et propè eſſet ut in pagum ingrederetur, decem homines leproſi ei occurrerunt, & procul ſteterunt. Et vocem in altum efferentes, dixerunt; Magiſter noſter Jeſu, noſtri miſerere. Chriſtus cùm illos videret, dixit; Ite, et voſmet Sacerdotibus oſtendite: cùm irent et oſtenderent, mundati ſunt. 11 12 13 14

Verſio VULGATA LATINA.

5 6 Et dixerunt Apoſtoli Domino; Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si habueritis fidem, ſicut granum ſinapis, dicetis huic arbori moro; Eradicare, & 7 tranſplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem veſtrûm habens ſervum arantem aut paſcentem, qui regreſſo de agro dicat illi; Statim tranſi, re- 8 cumbe: Et non dicat ei; Para quod cœnem, & præcinge te, & miniſtra mi- 9 hi donec manducem & bibam, & poſt hæc tu manducabis & bibes? Numquid 10 gratiam habet ſervo illi, quia fecit quæ ei imperaverat? Non puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite; Servi inutiles ſumus: 11 quod debuimus facere, fecimus. Et factum eſt, dum iret in Jeruſalem, tranſi- 12 bat per mediam Samariam & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam caſtellum, occurrerunt ei decem viri leproſi, qui ſteterunt à longè: Et levave- 13 runt vocem, dicentes; Jeſu præceptor, miſerere noſtrî. Quos ut vidit, dixit; 14 Ite, oſtendite vos ſacerdotibus. Et factum eſt, dum irent, mundati ſunt. Unus 15 autem ex illis, ut vidit quia mundatus eſt, regreſſus eſt, cum magna voce magnificans Deum, Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: & hic 16 erat Samaritanus. Reſpondens autem Jeſus, dixit; Nónne decem mundati 17 ſunt? & novem ubi ſunt? Non eſt inventus qui rediret, & daret gloriam Deo, 18 niſi hic alienigena. Et ait illi; Surge, vade: quia fides tua te ſalvum fecit. 19 Interrogatus autem à Phariſæis; Quando venit regnum Dei? reſpondens eis, 20 dixit; Non venit regnum Dei cum obſervatione:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * فقال الرسل للرب زدنا ايمانا * فقال لهم الرب لو كان لكم ايمانا مثل حبة خردل لكنتم تقولون
7 لهذه الجميز انقلعي وانغرسي في البحر فكانت تطيعكم * من منكم له عبد يحرث او
8 يرعي فان جاء من الحقل اتري يقول له للوقت اصعد فاتكئ * او ليس يقول له * اعدد لي ما
9 اكله واشدد حقويك واخدمني حتي اكل واشرب * ومن بعد ذلك تاكل انت وتشرب * فهل
10 لذلك العبد فضل عنده ما فعل ما امر به ما اظن * كذلك انتم اذا فعلتم كلما امرتم به
11 فقولوا انا عبيد بطالون انما عملنا ما يجب علينا * وكان بينما هو منطلق الي يروسليم
12 اجتاز بين السامرة والجليل * وبينما هو داخل الي احدي القري استقبله عشرة رجال
13 14 برص * فوقفوا من بعيد * ورفعوا اصواتهم قايلين يا يسوع المعلم ارحمنا * فنظر وقال
15 لهم اذهبوا فاروا نفوسكم للكهنة * وفيما هم منطلقون طهروا * فلما راي احدهم
16 انه قد طهر رجع بصوت عظيم ممجدا لله * وخر علي وجهه عند قدميه شاكرا له
17 18 وكان سامريا * فقال يسوع اليس العشرة قد طهروا فاين التسعة * الم يوجدوا ليرجعوا
19 ويمجدوا الله * ما خلا هذا الغريب الجنس * ثم قال له قم فامض ايمانك خلصك *
20 * فلما ساله الفريسيون متي ياتي ملكوت الله اجابهم قايلا ليس ياتي ملكوت
الله برصد *

Et dixerunt Apoſtoli Domino, Adauge nobis fidem. Ait illis Dominus, Si eſſet vobis fides ſicut granum ſinapis, certè diceretis huic ſycomoro, Diſcede & plantare in mari: & obediret vobis. Quis ex vobis habet ſervum arantem aut paſcentem? & ſi veniat ex agro, nunquid dicet illi ſtatim, Aſcende, & incumbe? At non dicet ei, Para mihi quod manducem, & præcinge lumbos tuos & miniſtra mihi, donec manducem & bibam: & deindè manducabis tu & bibes? Nunquid ei ſervo beneficio tribuetur poſtquàm egerit quod imperatum eſt illi? Non puto. Sic vos cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite; Equidem ſervi ſumus inutiles, fecimus enim quod nos decebat. Et factum eſt dum ipſe iret in Jeruſalem, tranſiit inter Samariam, & Galilæam. Et dum ipſe ingrederetur quoddam caſtellum, occurrerunt ei decem viri leproſi: & ſteterunt à longè: Et elevaverunt voces ſuas, dicentes; Jeſu præceptor, miſerere noſtri. Et reſpexit, & dixit illis; Ite, & oſtendite voſipſos ſacerdotibus. Et dum ipſi irent, mundati ſunt. Cùm autem vidiſſet unus eorum quòd jam mundatus eſſet, regreſſus eſt, cum voce magna glorificans Deum. Et cecidit in faciem ſuam ad pedes ejus, gratias agens illi: & erat Samaritanus. Dixit verò Jeſus, Nonne decem mundati ſunt? & ubi ſunt novem? Annon inventi ſunt ut redirent & glorificarent Deum, niſi hic alieni generis? Deindè dixit illi; Surge, vade, fides tua te ſalvavit. Cùm autem interrogâſſent eum Phariſæi, quandonam eſſet venturum regnum Dei; reſpondit eis, dicens; Non veniet regnum Dei cum obſervatione: 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 ወይቤልዎ፡ ሐዋርያት ፡ ለእግዚእነ፡ ወሰከነ ፡ ሃይማኖተ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ
ነ፡ለእመ፡ብክሙ፡ሃይማኖተ፡ መጠነ፡ ሕጠተ፡ ሰናፔ፡ ወትቤልዋ፡ ለዛቲ ፡ ሰግላ፡ ተመል
7 ኂ ፡ ለመሠረውኪ፡ ወተተከሊ፡ውስተ፡ ባሕር፡ ትትኤዘዝ፡ ለክሙ፡፡=፡ ወእመቦ፡ዘ
8 ቦ፡ገብረ፡ ሐረሳዊ ፡ ወእመኒ፡ኖላዊ፡ለቴዎ፡እመወፈረ፡ይብሎኑ፡ ዕረግ፡ ረፍቅ፡=፡ አ
ኮኑ፡ ይብሎ፡ አስተደሉ፡ሊተ፡ዘእዴረር ፡ወቅንት፡ ወመጥወኒ፡ እስከ፡ አበልዕ፡ ወእስቲ፡
9 ወእምዝ፡ብላዕ፡ወስተይ፡አንተሂ፡፡=፡ ቦኑ፡እንጋ፡ መዝጋግ፡ውእቱ፡ ገብር፡ለእመ፡ ገ
10 ብረ፡ግብሮ፡ዘአዘዞ፡እግዚኡ፡፡=፡ ከማሁኬ፡ አንትሙኒ፡ ገቢረክሙ፡ ኵሎ፡ ዘአዘ
11 ዝኩክሙ፡በሉ፡አግብርት፡ንሕነ፡ወዘይደልወነ፡ ለገቢር ፡ገበርነ፡ግብርነ፡፡=፡ ወእምዝ፡
እንዘ፡ይሐውሩ፡ኢየሩሳሌም፡ ኃለፉ፡እንተ፡ማእከለ፡ሰማርያ፡ወገሊላ፡፡=፡
12 በእንተ ፡ ዓሠርቱ ፡ እለ ፡ ለምጽ፡፡=፡
13 ወቦአ፡አሐተ፡ሃገረ፡ወተቀበልዎ፡ዓሠርቱ፡እለ፡ለምጽ፡ዕደው፡እለ፡አምርሑቅ፡፡=፡ ወአ
14 ውየው፡ወይቤሉ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሊቅ፡ተሠሀለነ፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ወይቤሎሙ፡ሖ
15 ሩ፡ኀበ፡ካህን፡ወአፍትኑ፡ ርእስክሙ፡ ወእንዘ፡፡ ይሐውሩ፡ነጽሑ፡=፡ ወርእዮ፡አሐ
ዱ፡እምውስቴቶሙ፡ከመ፡ነጽሐ፡ተመይጠ፡እንዘ፡ያእኵቶ፡ለእግዚአብሔር፡በዓቢ፡ይ
16 ቃል፡=፡ ወሰገደ፡ በገጹ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ወአእኰቶ፡በዓቢ፡ይ
17 ቃል፡ ወሰምራዊ፡ ብእሲሁ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አኮኑ፡
18 ዓሠርቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ነፅሐክሙ፡ አይቴ፡ እንከ፡ ተስዓቱ፡=፡ ሎሙሰ፡ ተስእኖሙ
19 ኑ፡ተመይጦ፡ ወአእኵቶ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእንበለዝ፡ ዘካልእ፡ ሕዝቡ፡=፡ ወይቤ
20 ሎ፡ ተንሥእ፡ ወሑር፡ሃይማኖትከ፡አሕየወተከ፡፡=፡ ወተስእልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ወይቤ
ልዎ፡ ማእዜ፡ ትመጽእ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኢታስ
ተርኢ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በተዓቅቦ፡=፡

Et dixerunt Apoſtoli Domino noſtro, Adde nobis fidem. Et dixit iis Dominus 5 6 noſter, Si haberetis fidem, quantulum eſt granum ſinapis, & diceretis huic moro; Eradicator, & plantator in mari, obediret vobis. Et ſi quis ſit, qui habet ſer- 7 vum aratorem, aut paſtorem venientem ab agro, num dicet; Aſcende, diſcumbe? Nónne dicet ei, Para mihi quod cœnem, & cinge *te*, & miniſtra mihi, uſquedum 8 edero & bibero, & tunc edito & bibito tu etiam? Habétne igitur præmium 9 ille ſervus, ſi fecerit opus ſuum, quod imperaverat ei dominus ejus? Sic igitur 10 & vos, facientes vos omnia quæ præcepi vobis, dicite; Servi nos ſumus, & quod oportet nos facere, fecimus opus noſtrum. Et tunc euntes ad Hieruſalem, 11 tranſiverunt per mediam Samariam & Galilæam.

De decem leproſis.

Et ingreſſus eſt quandam civitatem, & occurrerunt ei decem leproſi homines, 12 qui *ſteterunt* à longè: Et exclamârunt, & dixerunt; Domine Jeſu, Magiſter, 13 miſerere noſtrî. Et vidit eos, & dixit iis; Ite ad ſacerdotem, & ſcrutari facite voſ- 14 metipſos: & dum irent, mundati erant. Et videns unus ex iis quod mun- 15 dus fuit, reverſus eſt glorificans Deum in magna voce. Et procidit in faciem 16 ejus ſub pedibus Domini Jeſu, & glorificavit eum in magna voce; & Samaritanus homo fuit. Et reſpondit, & dixit ei Dominus Jeſus; Nónne decem fuiſtis 17 qui purgati eſtis, ubi igitur novem? Illíſne impoſſibile erat redire, & glori- 18 ficare Deum, niſi huic alienigenæ? Et dixit ei, Surge & abi, fides tua ſervavit 19 te. Et interrogârunt eum Phariſæi, & dixerunt ei; Quando veniet regnum cœ- 20 lorum? & reſpondit, & dixit iis; Non apparebit regnum Dei obſervando.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * یکی از ایشان * چون خودرا از پیسی پاك † دید * باز گردید * وبآواز بلند خدارا ستایش می
16 داد * * وآمد روی را در پای عیسی بر خاك مالید * ومر اورا شکر کرد * واین مرد سامری
17 18 بود * * عیسی گفت * نه ایشان که پاك شدند ده مرد بودند * نه دیگر کجا اند * چرا
19 جدا شدند * تا نیایند * وخدای را ستایش دهند * لیکن این مرد که از قوم بیگانه است * ویدو
گفت * برخیز ایمان تو ترا نیك کرد   صد ویك   پرسیدن معتزلی بهر ملکوت خدا
20 * یکی از معتزلان پرسید * که ملکوت خدا کی بیاید * جواب داد عیسی و بدیشان
گفت * ملکوت خدا وقت معلوم ندارد

Unus ex illis, cum ſeſe à lepra mundatum videret, reverſus eſt, & voce elatâ Deo laudem dedit. Et veniens faciem ad pedes Jeſu in terram proſtravit, & ei gratias egit: & hic vir Samaritanus erat. Jeſus dixit; Nónne illi qui mundati ſunt, decem homines erant? Novem reliqui ubi ſunt? Quare ſeparati ſunt, ut non venirent, ac Deo laudem tribuerent, niſi hic vir qui ex populo alieno eſt? Et ei dixit; Surge, fides tua te ſervavit. 15 16 17 18 19

CI. Quæſtio Phariſæi de regno Dei.

Quidam è Phariſæis percontatatus eſt, Regnum autem Dei quando veniet? Reſponſum dedit Jeſus, & illis dixit; Regnum Dei tempus notum non habet: 20

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Neque dicent ; Ecce hic, aut, ecce illic : ecce enim regnum Dei intra vos est.
21 Οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
Ait *autem* ad discipulos ; Venient dies quando desideretis unum
22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (π) μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν
dierum filii hominis videre : & non videbitis. Et dicent vobis ; Ecce hic, *aut,*
23 ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ,
ecce illic : *ne abeatis,* neque sectemini. Sicut *enim* fulgur coruscans *ex*
24 ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ
ipsa quæ sub cœlo *in eam quæ* sub cœlo fulget, ita erit & filius homi-
τῆς (ρ) ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως (σ) ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
nis in die sua. Primùm autem oportet illum multa pati, & re-
25 που ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ (τ) αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
probari à generatione hac. Et sicut factum est in diebus
26 κιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς (υ) ἡμέραις
Noe, ita erit & in diebus filii hominis. Edebant, bibebant,
27 τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον,
uxores ducebant, *nubebant,* usque quâ *die* intravit Noe in arcam, &
ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ
venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter *&* sicut factũ est in
28 ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς
diebus Lot : edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant : Quâ
29 ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· Ἧ
autem die exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, &
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, (φ) ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
perdidit omnes. Secundùm hæc erit quâ *die* filius hominis reve-
ἀπώλεσεν ἅπαντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύ- 30
latur. In illa *die,* qui fuerit *super domum,* & vasa ejus in
πτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ 31
domo, ne descendat tollere illa : & qui in agro, similiter non redeat *in*
οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς
quæ retró. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæsierit animam suam
τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 32
servare, perdet illam : & quicunque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico 33
σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν (χ) ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν. Λέγω 34
vobis ; Illâ nocte erunt duo in lecto uno : unus assumetur,
ὑμῖν, Ταύτῃ τῇ νυκτὶ (ψ) ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· (ω) ὁ εἷς παραληφθήσεται,
& alter relinquetur. Duæ erunt molentes in *idem* : una assume-
καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθή- 35
tur, & altera relinquetur. *Et* respondentes dicunt illi ; Ubi, Do-
σεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, Κύ- 36
mine? *Is autem* dixit illis ; *Ubi* corpus, illuc congregabuntur aquilæ.
ριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. 37

MS. A. (π) μαθητὰς αὐτοῦ, (ρ) ὑπὸ τὸν οὐρανὸν (σ ἔσται ὁ (τ) πολλὰ παθεῖν αὐτὸν, (υ) ἡμέραις Νῶε, (φ) ἔβρεξεν θεῖον καὶ πῦρ ἀπ' (χ) ἀπολέσει (ψ) δύο ἔσονται (ω) εἷς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܠܐ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܝ ܘܗܐ ܬܡܢ ܗܝ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܓܘ ܡܢܟܘܢ ܐܝܬܝܗ.
22 * ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܬܬܪܓܪܓܘܢ ܠܡܚܙܐ ܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢ.
23 * ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܘܗܐ ܬܡܢ ܗܘ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ.
24 * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܩܐ ܒܪܩ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܟܠ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܡܢܗܪ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܝܘܡܗ.
25 * ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܥܬܝܕ ܕܢܚܫ ܣܓܝܐܬܐ ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ.
26 * ܘܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܢܘܚ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
27 * ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܩܒܘܬܐ ܘܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠܢܫ.
28 * ܘܬܘܒ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܠܘܛ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܘܢܨܒܝܢ ܘܒܢܝܢ.
29 * ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܠܘܛ ܡܢ ܣܕܘܡ ܐܡܛܪ ܡܪܝܐ ܢܘܪܐ ܘܟܒܪܝܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠܗܘܢ.
30 * ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܓܠܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
31 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܐܓܪܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܒܒܝܬܐ ܠܐ ܢܚܘܬ ܠܡܫܩܠ ܐܢܘܢ. ܘܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܚܩܠܐ ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܒܣܬܪܗ.
32 * ܐܬܕܟܪܘ ܠܐܢܬܬܗ ܕܠܘܛ.
33 * ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܢܚܝܝܗ.
34 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܒܗܘ ܠܠܝܐ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܥܪܣܐ ܚܕܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܚܕ ܢܫܬܒܩ.
35 * ܘܬܪܬܝܢ ܢܗܘܝܢ ܛܚܢܢ ܐܟܚܕܐ. ܚܕܐ ܬܬܕܒܪ ܘܚܕܐ ܬܫܬܒܩ.
36 * ܘܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܚܩܠܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܚܕ ܢܫܬܒܩ.
37 * ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐܝܟܐ ܡܪܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟܐ ܕܦܓܪܐ ܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ.

Neque dicent, Ecce hîc est, & ecce illîc est. 21 Ecce enim regnum Dei intra vos est. Dixit 22 autem discipulis suis, Venient dies quum desiderabitis videre unum ex diebus filii hominis, nec videbitis. Et si dixerint vobis ; Ec- 23 ce hîc est, & ecce illîc est, ne abieritis. Nam 24 quemadmodum fulgur coruscat è cœlo, & quicquid sub cœlo est illustrat ; ita erit Filius hominis in die suo. Priùs autem futu- 25 rum est ut patiatur multa, & reprobetur ab hac generatione. Et prout factum est in 26 diebus Noë, ita futurum est in diebus Filii hominis. Edebant enim & bibebant, & 27 ducebant uxores, dabantque viris, usque ad diem quo ingressus est Noë in arcam ; venitque diluvium & perdidit omnes. Et quem- 28 admodum rursus factum est in diebus Lot : edebant enim & bibebant, & emebant ac vendebant, & plantabãt, ac ædificabant. Quo 29 autem die Lot excessit è Sodoma, pluit Dominus ignem & sulphur è cœlo, & perdidit omnes. Ita futurum est quo die revelabi- 30 tur Filius hominis. In illo die, qui fuerit in 31 tecto, & vasa ejus in ipsa domo, ne descendat ut sumat ea : & qui in agro fuerit, non revertatur retró. Memineritis uxoris Lot. 32 Quisquis voluerit servare animam suam, 33 perdet eam : & qui perdiderit animam suam, servabit eam. Dico vobis, Illâ nocte duo 34 erunt in uno lecto ; unus assumetur, & alter relinquetur. Item duæ erunt mo- 35 tes simul ; una assumetur, & altera relinquetur. Duo erunt in agro ; unus 36 assumetur, & alter relinquetur. Respon- 37 derunt, & dicunt ei ; Quò, Domine noster? Dixit eis, Ubi erit corpus, illuc congregabuntur aquilæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * ونگويند اينجاست يا آنجاست * اينك ملكوت † خدا در شما درست * وبشاگردان خود
22 گفت بيايند † روزها كه شمارا ارزو باشد * در روزها كه فرزند ادمي را ببينيد [ونبينيد]
23 * واگر بشما گويند اينجاست يا آنجاست مرويد * اينچنانكه بخنوه از آسمان † بتابد * هر چه زير
24 آسمانست † روشن شود * اينچنان بشود فرزند ادمي در روز خود * هر چه نوتر آماده است
25 كه بسيار زحمت كشد * واين دوده كوهيده وخوار شود * اينچنانكه در روزگار نوح شد * دين
26 روزگار نيز چنين شود * در روزهاء نوح † مي خوردند * ومي آشاميدند * وزن مي خواستند
27 عروسي ودامادي مي كردند * وغافل بودند * تا آن روز كه نوح † در كشتي رفت *
28 وطوفان آمد * وهمه را هلاك كرد * واينچنانكه در روزگار لوط شد * كه مي خوردند * ومي
آشاميدند * ومي خريدند ومي فروختند * ودرختها مي نشاندند * وعمارت مي كردند *
29 * تا آن روز كه لوط † از سدوم بدر رفت * خدا آتش وگوگرد † از آسمان باريد * و همه را
30 هلاك كرد * اين چنين بشود دران † روز كه فرزند ادمي † آشكارا وپيدا شود
31 * [دران روز] هر كه بر بام باشد و جامه
صد و دو نشان امدن مسيح بار دوم

Neque dicent, Hic est, aut illic est. 21 *Ecce regnum Dei in vobis inest. Et* 22 *discipulis suis dixit ; Venient dies, quando vobis desiderium erit erga dies, quibus filium hominis videatis, & non videbitis. Et si vobis* 23 *dixerint ; Hic est, aut illic est : ne eatis. Quemadmodum fulmine à* 24 *cœlo emicante quicquid sub cœlo est collustratur ; eodem modo erit Filius hominis in die suo. Sed primùm* 25 *omnium statutum est ut multum doloris patiatur, & ab hac generatione contemptus & vili factus sit. Quemadmodum in diebus Noah erat,* 26 *in his diebus etiam ita erit : In di-* 27 *ebus Noah edebant, et bibebant, uxores ambiebant, nuptias & sponsalia agebant, & oscitantes erant, usque in illum diem quo Noah in navem ivit, & diluvium venit, & omnes perdidit. Et quemadmodum in di-* 28 *ebus Lot erat, quando comedebant, & bibebant, & emebant, & vendebant, & arbores plantabant, & ædificabant : Usque ad illum diem* 29 *quo Lot è Sodom egressus est, et Deus ignem & sulphur è cœlo depluit, & omnes perdidit. Similiter erit in* 30 *illo die, quo filius hominis apparebit & revelabitur.*

CII. Signum adventûs Christi vice secundâ.

In illo die quicunque in tecto fue- 31 *rit, & vestis*

Versio VULGATA LATINA.

21 Neque dicent ; Ecce hîc, aut ecce illîc. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et
22 ait ad discipulos suos ; Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii
23 hominis, & non videbitis. Et dicent vobis ; Ecce hîc, & ecce illîc. Nolite
24 ire, neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ
25 sub cœlo sunt, fulget : ita erit Filius hominis in die sua. Primùm autem opor-
26 tet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factum est in die-
27 bus Noë, ita erit & in diebus Filii hominis. Edebant, & bibebant : uxores ducebant, & dabantur ad nuptias, usque in diem, quâ intravit Noë in arcam :
28 & venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot : Edebant, & bibebant : emebant, & vendebant : plantabant, & ædificabant :
Quâ die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes 29
perdidit : Secundùm hæc erit quâ die Filius hominis revelabitur. In illa hora, 30
qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa : & qui in 31
agro, similiter non redeat retró. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæ- 32
sierit animam suam salvam facere, perdet illam : & quicunque perdiderit illam, 33
vivificabit eam. Dico vobis ; In illa nocte erunt duo in lecto uno : unus assume- 34
tur, & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unum : una assumetur, & 35
altera relinquetur. Duo in agro : unus assumetur, & alter relinquetur. Respon- 36
dentes dicunt illi ; Ubi Domine? Qui dixit illis ; Ubicunque fuerit corpus, illuc 37
congregabuntur & aquilæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * ولا يقال هي ذه هي هنا او هناك * ها ملكوت الله داخلكم * ثم قال لتلاميذه ستاتي ايام 22
تشتهون ان تروا يوما واحدا من ايام ابن الانسان فلا ترون * فان قالوا لكم هوذا هو ههنا او 23
هناك فلا تذهبوا ولا تسرعوا * فانه كما ان البرق يظهر في السماء فيضيء تحت السماء فكذلك 24
يكون ابن البشر في يومه * وقبل هذا يقبل آلاما كثيرة ويرذل من هذا الجيل * وكما كان في 25 26
ايام نوح كذلك يكون في ايام ابن البشر * لانهم كانوا ياكلون ويشربون ويتزوجون ويزوجون 27
الى اليوم الذي دخل فيه نوح الى السفينة فجاء الطوفان واهلك الجميع * وكما كان في ايام 28
لوط كانوا ياكلون ويشربون ويبيعون ويشترون ويغرسون ويبنون * الى اليوم الذي خرج فيه 29
لوط من سدوم * فامطر من السماء نارا وكبريتا فاهلك جميعهم * كذلك يكون في اليوم 30
الذي يظهر فيه ابن الانسان * في ذلك اليوم من كان في السطح وآلته في البيت لا ينزل 31
ياخذها وكذلك ايضا من كان في الحقل فلا يرجع الى ورائه * اذكروا امراة لوط * من اراد ان 32 33
يخلص نفسه فليهلكها ومن يهلكها يحييها * واقول لكم ان في تلك الليلة يكون اثنان على 34
سرير واحد يوخذ الواحد ويترك الآخر * ويكون اثنتان تطحنان جميعا يوخذ الواحدة ويترك 35
الاخرى * اثنان في الحقل يوخذ الواحد ويترك الاخر * اجابوه قائلين الى اين يا رب * فقال 36 37
لهم حيث تكون الجثة فهناك تجتمع النسور *

Neque dicetur, Ecce est hic, aut 21 *illic. Ecce regnum Dei intra vos est. Deindè dixit discipulis suis ; Venient* 22 *dies quibus optabitis videre diem unum ex diebus Filii hominis, & non videbitis. Et si dixerint vobis ;* 23 *Ecce est hic aut illic, ne eatis, neque festinetis. Quoniam quemad-* 24 *modum fulgur apparet in cælo, & illuminat quæ sub cœlo sunt, ita erit Filius hominis in die sua. Sed ante hoc* 25 *recipiet passionem multam, & vilipendetur ab hac generatione. Et sicut fa-* 26 *ctum est in diebus Noe, ita erit in diebus Filii hominis. Nam comedebant & bibe-* 27 *bant, connubebant & nuptum dabant, usque in diem quâ intravit Noe in navim ; & venit diluvium, & perdidit omnes. Et quemadmodum factum est in* 28 *diebus Lot. Edebant & bibebant, & vendebant & emebant, & plantabant & ædificabant : Usque in diem quâ ex-* 29 *iit Lot è Sodomis, & pluit de cælo ignis & sulphur, & perdidit omnes : Ita erit* 30 *in die quâ apparebit Filius hominis. In* 31 *illa die, qui fuerit in tecto, & instrumenta ejus in domo, ne descendat tollere illa. Et similiter etiam qui fuerit in agro, ne redeat retro se. Memores estote* 32 *uxoris Loth. Quicunque voluerit sal-* 33 *vare animam suam, perdat illam : & quicunque perdiderit eam, vivificabit eam. Dico autem vobis, quòd in illa* 34 *nocte erunt duo super lecto eodem : assumetur unus, & relinquetur alter ; Et erunt duæ molentes simul : assume-* 35 *tur una, & relinquetur altera. Duo* 36 *in agro : assumetur unus, & relinquetur alter. Responderunt ei, di-* 37 *centes ; Quò, Domine? Ait illis, Ubi fuerit cadaver, illuc convenient aquilæ.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወኢይብልዋ፡ነያ፡ዝየ፡ወነያ፡ከሐክ፡መንግሥተ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ነያ፡ማእከሌክሙ፡
22 ይእቲ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርድእቲሁ፡ ይመጽኡ፡ መዋዕል፡ አመ፡
23 ትፈትዉ፡ ትርአዩ፡አሐተ፡ዕለተ፡ እመዋዕሊሁ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ወኢትሬ
24 ኢዩ፡፡=፡ ወይብሉክሙ፡ ነዋ፡ ዝየ፡ ወነዋ፡ ከሐክ፡ኢትፃኡ፡ ወኢትዴግኑ፡፡=፡ እስ
መ፡ ከመ፡መብረቅ፡ ዘይበርቅ፡ወያበርህ፡ እምአጽናፈ፡ ሰማይ፡ እስከ፡አጽናፈ፡ሰማይ፡
25 ከማሁ፡ውእቱ፡ምጽአቱ፡ ለወልደ፡እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ይቀድም፡ ብ
26 ዙኀ፡ ይሐምም፡ ወታሜክሮ፡ ዛቲ፡ ትውልድ፡፡=፡ ወበከመ፡ በመዋዕሊሁ፡ ለኖኅ፡ከ
27 ማሁ፡ይከውን፡ በምጽአቱ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡=፡ እንዘ፡ ይበልዑ፡ ወይሰ
ትዩ፡ ወያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ፡ እስከ፡አመ፡ ቦአ፡ ኖኅ፡ውስተ፡ ነፍቀ፡ ታቦት፡ዘመጽአ፡
28 ማየ፡አይኅ፡ ወአጥፍአ፡ኵሎ፡ኅቡረ፡፡=፡ ወበከመ፡ኮነ፡በመዋዕሊሁ፡ለሎጥ፡ እንዘ፡
29 ይበልዑ፡ ወይሰትዩ፡ወይሐንጹ፡ ወይተክሉ፡ ወይሠይጡ፡ ወይሣየጡ፡፡=፡ እስከ፡ ዕለ
ተ፡ወፅአ፡ሎጥ፡እምሰዶም፡ወዝነመ፡ እምሰማይ፡ እሳት፡ወተይ፡ወአጥፍአ፡ኵሎ፡=፡
30 ከማሁ፡ ውእቱ፡ምጽአቱ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ኢይትዐወቅ፡፡=፡ ውእተ፡
31 ዕለተ፡ ዘሃሎ፡ውስተ፡ ናሕስ፡ ወንዋዩ፡ውስተ፡ ቤት፡ኢይረድ፡ ይንሣእ፡፡ወዘሂ፡ ገዳም፡
32 ሃሎ፡ኢይግባእ፡ድኅሬሁ፡=፡ ተዘከርዋ፡ ለብእሲተ፡ሎጥ፡=፡ እስመ፡ዘይፈቅድ፡ያድ
33 ኅና፡ለነፍሱ፡ ለይግድፋ፡ወዘሰ፡ገደፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንቲአየ፡ያሐይዋ፡፡=፡ እብለክሙ፡
34 በይእቲ፡ሌሊት፡ ክልኤቱ፡ ሃለዉ፡ውስተ፡አሐቲ፡ ዓራት፡አሐደ፡ ይነሥኡ፡ ወኀልኦ፡ይ
35 ኀድጉ፡=፡ ወክልኤቲ፡ ይሐርጻ፡ በአሐቲ፡መሐረጽ፡ አሐተ፡ ይነሥኡ፡ ወኀልእታ፡ ይ
37 ኀድጉ፡፡=፡ ❖❖❖ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ በአይቴኑ፡ እግዚኦ፡ ወይቤሎሙ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡ ገደለ፡ ህየ፡ ይትጋብኡ፡ አንስርት፡፡=፡

Neque dicetis, Ecce hîc, & ecce illîc : regnum Dei ecce medio vestrûm est. 21
Et dixit Dominus Jesus discipulis suis ; Venient tempora quum desiderabitis vi- 22
dere unam diem de tempore Filii hominis, & non videbitis. Et dicent vobis, 23
Ecce hîc, & ecce illîc : ne exeatis, neque sectemini. Quia sicut fulgur fulgurans, 24
& coruscans ab extremitatibus cœli, usque ad extremitates cœli, sic erit adventus Filii hominis. Veruntamen priùs, multùm vexabit & tentabit eum hæc ge- 25
neratio. Et sicut *factum fuit* in diebus Noë, ita erit in adventu Filii hominis. 26
Edentes, & bibentes, & uxores ducentes, & nuptum datæ erant, usquequò in- 27
troiit Noë in medium arcæ, & venit aqua diluvii, & perdidit omnes simul. Et 28
sicut fuit in diebus Lot : edentes, & bibentes, & ædificantes, & plantantes, &
vendentes, & ementes erant : Usque diem *quo* exiit Lot à Sodomâ, & pluvit à 29
cœlo, igni & sulphure, & perdidit omnes. Sic erit adventus Filii hominis, in- 30
cognitus erit. Istâ die, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat 31
tollere ea : & qui *in* deserto fuerit, non redeat retró : Memores estote uxoris 32
Lot. Quia qui quæsierit servare animam suam, perdat eam : & qui perdiderit 33
animam suam propter me, servabit eam. Dico vobis, In hac nocte duo erunt 34
in uno lecto ; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in una 35
mola ; unam accipient, & alteram relinquent. Et responderunt, & dixerunt 37
ei ; Ubi Domine? & dixit iis Dominus Jesus, Ubi fuerit certamen, illuc congregabuntur aquilæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

او در خانه باشد * فرو نيايد وجامه خود را ستاند * و انك در كشتزار باشد * باز پس نگردد *
32 * بياد آوريد زن لوط را * هر كه خواهد كه جان خود را زنده كند * اورا كم كند
33 وهر كه اورا كم كند جان خود را زنده كند * بشما گويم * دران شب دو بر يك تخت †
34 باشند يكي ربوده شود * ويكي بماند * [ودوزن با هم سابنده باشند يكي ستاده شود ويكي
35 بماند * دو كس در ده باشند يكي ستده شود ويكي بماند] * بعيسي گفتند تا كجا
36 37 اي خداوند ما * بديشان گفت هر كجا مردار باشد * كركسان آنجا گرد شوند

ejus in domo fuerit, ne descendat et vestem suam capiat : et ille qui in agro fuerit, denuò ne revertatur. In memoriam reducite uxorem Lot. 32 *Quicunque cupierit ut animam* 33 *suam vivificet, eam perdat : & quicunque eam perdiderit, animam suam vivificabit. Vobis dico ; In* 34 *ea nocte duo in uno lecto erunt : unus abreptus erit, et unus manebit. Et duo mulieres simul mo-* 35 *lentes erunt ; una accipietur et una manebit. Duo homines in* 36 *agro erunt ; unus accipietur, et unus manebit. Ad Jesum dixe-* 37 *runt ; Quousque Domine noster? Illis dixit ; Ubicunque cadaver fuerit, vultures ibi congregabuntur.*

CAP. XVIII. ιη'.

ΞΑ' / σισ / ι

Dicebat autem & parabolam illis, ad oportere semper orare, & non
1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε (α) προσεύχεσθαι, καὶ μὴ
signescere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, &
2 ἐκκακεῖν, Λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ
hominem non reveritus. Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad
3 ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς
eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et non volebat ad tem-
4 αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ (β) ἠθέλησεν ἐπὶ χρό-
pus. Post autem hæc dixit in seipso; Si & Deum non timeo, & hominem non reve-
νον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέ-
reor: Propter præbere mihi molestiam viduam hanc, vindicabo illam, ne
5 πομαι· Διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτὴν, ἵνα μὴ
in finem veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex
6 εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς
injustitiæ dicit. At Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die & nocte, & longanimus super illos? Dico vobis,
7 τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοών-
8 των πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ (γ) μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; Λέγω ὑμῖν,
Quia faciet vindictam illorum in celeritate. Veruntamen filius hominis veniens, num
Ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα
inveniet fidem in terra? Dixit autem & ad quosdam persuasos in seipsis,
ΞΒ' εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, 9
quòd essent justi, & nihili facientes cæteros, parabolam istam: Homines
ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι 10
duo ascendebant in templum orare, unus Pharisæus, & alter publicanus.
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.
Pharisæus stans, apud se hæc orabat; Deus, gratias ago tibi, quia non
Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς, πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ 11
sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, aut & ut hic publica-
εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ (δ) ὡς οὗτος ὁ τελώ-
nus. Jejuno bis Sabbato, decimo omnia quæ possideo. Et publicanus
νης. Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης 12
à longè stans non volebat nec oculos ad cœlum levare, sed percutiebat 13
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπτεν
in pectus suum, dicens; Deus, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis;
εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, 14
σιζ / ϛ Descendit hic justificatus in domum suam, quàm ille: quia omnis exaltans seipsum,
Κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, (ε) ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν,
humiliabitur: at humilians seipsum, exaltabitur.
ταπεινωθήσεται· (ζ) ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

MS.A. (α) προσεύχεσθαι αὐτοὺς, καὶ (β) ἤθελεν (γ) μακροθυμεῖ (δ) ὡς ὁ τελώνης οὗτος. (ε) ἢ γὰρ ἐκεῖνος. (ζ) καὶ ὁ ταπεινῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܙ * ܩܕܡܝܐ * ܬܠܬ *

1 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܦ ܡܬܠܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܢܨܠܘܢ ܘܠܐ ܢܡܐܢܘܢ܀
2 ܕܝܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ ܘܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܗܘܐ ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܬܟܚܕ ܗܘܐ܀
3 ܐܪܡܠܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܐ ܬܒܥܝܗܝ ܠܝ ܡܢ ܒܥܠ ܕܝܢܝ܀
4 ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܬܪܟܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܒܢܦܫܗ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܐܢܐ ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܬܟܚܕ ܐܢܐ܀
5 ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܡܠܐܝܐ ܠܝ ܗܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܐܬܒܥܝܘܗܝ ܠܗ ܕܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܬܐܬܐ ܬܗܪܐ ܠܝ܀
6 ܘܐܡܪ ܡܪܢ ܫܡܥܘ ܡܢܐ ܐܡܪ ܕܝܢܐ ܕܥܘܠܐ܀
7 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܢܥܒܕ ܬܒܥܬܐ ܠܓܒܝܘܗܝ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ܘܡܓܪܓ ܪܘܚܗ ܥܠܝܗܘܢ܀
8 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܥܒܕ ܬܒܥܬܗܘܢ ܒܥܓܠ ܒܪܡ ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܠܡܐ ܢܫܟܚ ܗܝܡܢܘܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܀
9 ܘܐܡܪ ܠܘܩܒܠ ܐܢܫܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܙܕܝܩܝܢ ܐܢܘܢ ܘܫܐܛܝܢ ܠܟܠ ܐܢܫ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܀
10 ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܣܠܩܘ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܨܠܝܘ ܚܕ ܦܪܝܫܐ ܘܐܚܪܢܐ ܡܟܣܐ܀
11 ܘܗܘ ܦܪܝܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܝܢܘܗܝ ܠܢܦܫܗ ܘܗܠܝܢ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܚܛܘܦܐ ܘܥܠܘܒܐ ܘܓܝܪܐ ܘܠܐ ܐܝܟ ܗܢܐ ܡܟܣܐ܀
12 ܐܠܐ ܨܐܡ ܐܢܐ ܬܪܬܝܢ ܒܫܒܬܐ ܘܡܥܣܪ ܐܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܩܢܐ ܐܢܐ܀
13 ܘܗܘ ܡܟܣܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܦܠܐ ܥܝܢܘܗܝ ܠܡܪܡܘ ܠܫܡܝܐ ܐܠܐ ܡܛܪܦ ܗܘܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܘܐܡܪ ܐܠܗܐ ܚܘܣ ܥܠܝ ܚܛܝܐ܀
14 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܚܬ ܗܢܐ ܟܕ ܡܙܕܕܩ ܠܒܝܬܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܦܪܝܫܐ ܟܠ ܓܝܪ ܕܡܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ ܘܟܠ ܕܡܡܟܟ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ܀

Lectio in vespera sabbathi primi Quadragesimæ. 57.

CAP. XVIII.

Dixit autem etiam eis parabolam, ut omni 1
tempore orarent, nec ipsis esset tædio.
Judex quidam erat in quadam urbe, qui nec 2
Deum timebat, nec homines erubescebat.
Porrò vidua quædam erat in illa urbe, & 3
veniebat ad eum, aiebátque; Vindica me
ab adversario meo. Nolebat autem per 4
multum tempus: post hæc verò dixit apud
se; Etsi Deum non timeam, nec homines
erubescam; Saltem quia me fatigat hæc vi- 5
dua, vindicabo eam, ne omni tempore veni-
ens, negotium mihi facessat. Et subdidit 6
Dominus noster, Audite quid dixerit judex
ille iniquus. Deus autem nónne magis fa- 7
ciet vindictam electorum suorum, clamanti-
um ad ipsum die ac nocte, & longanimis erit
erga illos? Dico vobis; Faciet vindictam 8
eorum citó. Veruntamen veniet Filius homi-
nis, & num reperturus est fidem in terra?
Porrò dixit hanc parabolam adversùs eos qui 9
sibi confidunt se esse justos, omnésque despi-
ciunt. Duo homines ascenderunt in tem- 10
plum ut preces funderent, unus Pharisæus,
& alter Publicanus: Et ille Pharisæus 11
stans seorsim, hæc precabatur; Deus, grati-
as ago tibi, quòd non sim sicut cæteri homi-
nes, rapaces, & oppressores, & mœchi: nec
sicut iste Publicanus. Sed jejuno bis in 12
hebdomade, & decimas do omnium quæ
possideo. Ille verò Publicanus stabat pro- 13
cul, nolebátque vel oculos suos in cœlum at-
tollere: sed percutiebat pectus suum, di-
cebátque; Deus, propitius esto mihi pecca-
tori. Dico vobis, Descendit iste justificatus 14
domum suam, potiùs quàm Pharisæus ille.
Nam quicunque se extollit, deprimetur; &
quicunque se deprimit, extolletur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد سه مثل قاضيء ظالم
* باز بديشان مثل كفت * كه همه وقت نماز كنند * 1
وكاهلي نورزند * * قاضيء بود در شهري كه از خدا نمي ترسيد * واز مردم شرم نمي داشت * 2
* ودران شهر بيوه زني بود * كه پيش او مي آمد * ومي كفت * كه داد من از غريم من 3
بستان * وقاضي نمي خواست * مدتي بدين كار بر آمد * قاضي در نفس خود كفت * 4
چون از خدا نمي ترسم * واز مردم شرم نمي دارم * * باري براي امدن † ورفتن بيوه زن * 5
كه مرا زحمت مي دهد * كارش بكزارم * تا در هر وقتي نيايد * ومرا خلاقت دهد * * وخداوند ما 6
كفت * بشنويد انچ قاضيء ظالم كفت * * نه خدا بيشتر داد بستاند براي كزيدكان او * 7
كه در روز وشب † ازو بخواهند * وجان خودرا بلطف بريشان پيوسته † دارد * * [بشما مي 8
كويم هر چه زودتر داد ايشان بستاند] اكنون فرزند بيايد وبر زمين ايمان نيابد

صد وچهار نماز كردن معتزلي با سودخور

* واين مثل را براي † آنان كفت كه بر نفس خود اعتماد كرده بودند * وپندارند كه 9
نيك اند * وبر همه كس افسوس زنند * * دو مرد در كنشت رفتند * تا نماز كنند * يكي 10
معتزل بود * وديكر سودخور وضامن * * معتزل مي كفت بر ترا اي خدا شكر مي كنم * 11

CIII, Parabola Judicis iniqui.

CAP. XVIII.

Rursus illis parabolam dixit, ut 1
omni tempore orarent, etnon pigre-
scerent. Judex erat in civitate qua- 2
dam qui à Deo non timebat, nec ab
homine pudorem habebat. Et in 3
illa civitate vidua quædam erat,
quæ ad eum venit, & dixit;
Oro ut jus meum ab adversario
meo capias. Judex autem noluit: 4
sed aliquanto tempore hoc modò
transacto, judex apud se dixit; Li-
cet à Deo non timeam, & ab ho-
minibus pudorem non habeam:
Jam propter aditum reditúmque 5
hujus viduæ, quæ mihi molesti-
am exhibet, negotium ejus transi-
gam, ne omni tempore veniens tæ-
dium mihi det. Et Dominus noster 6
dixit; Audite id quod judex ini-
quus dicit. Nónne Deus magìs jus 7
capiet propter electos suos, qui die
ac nocte ab eo petunt, & animum
suum benignè in illos affectum
habebit. Vobis dico, Quàm primùm 8
jus eorum capiet. Jam Filius ve-
niet, & in terra fidem non inveniet.

CIV. Oratio Pharisæi cum publicano.

Et hanc parabolam ob illos di- 9
xit, qui in semet ipsis confide-
debant, existimantes se bonos es-
se, & in omnem hominem con-
temptum injiciebant. Duo homi- 10
nes in templum ibant, ut ora-
rent; unus Pharisæus erat, & alter
Publicanus et manceps. Pharisæus 11
dixit; Tibi, ô Deus, gratias ago,

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVIII.

1 Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non
2 deficere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non time-
3 bat, & hominem non reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa, &
4 veniebat ad eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum
tempus. Post hæc autem dixit intra se; Etsi Deum non timeo, nec hominem
5 revereor: Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in no-
6 vissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex iniquitatis
7 dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die
8 ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, Quia citò faciet vindictam
illorum. Veruntamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?
Dixit autem & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, & aspernaban- 9
tur cæteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut ora- 10
rent: unus Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se ora- 11
bat; Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum: raptores, injusti,
adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas do omni- 12
um quæ possideo. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum le- 13
vare: sed percutiebat pectus suum, dicens; Deus propitius esto mihi peccatori.
Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se ex- 14
altat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 * الفصل الثالث والستون * * ثم قال لهم مثلاً ليصلّوا كل حين ولا يملّوا * قال كان
3 قاض في مدينة لا يخاف الله ولا يستحيي من الناس * وكانت في تلك المدينة ارملة وكانت
4 تاتي اليه وتقول له انصفني ممن ظلمني * ولم يكن يشاء الي زمان * وبعد ذلك قال في نفسه ان
5 كنت لا اخاف الله ولا استحيي من الناس * لكن كون هذه الارملة تتعبني انتقم لها لئلا
6 7 تاتي الي كل حين لتتعبني * ثم قال الرب اسمعوا ما قال قاضي الظلم * افليس الله احري ان
8 ينتقم لمختاريه الذين يدعونه نهارا وليلا ويتاني عليهم * نعم اقول لكم انه ينتقم لهم سريعا *
9 اذا جاء ابن الانسان ترى يجد ايمانا على الارض * * الفصل الرابع والستون * * ثم
10 قال لهم من اجل اقوام يقولون انهم صديقون ويحقرون البقية هذا المثل * رجلان صعدا الي
11 الهيكل ليصليا * احدهما فريسي والاخر عشار * فاما الفريسي فوقف يصلي هكذا في نفسه
اللهم اني اشكرك لاني لست مثل باقي الناس الظلمة العاصين الفجار ولا مثل هذا
12 13 العشار * اصوم يومين في كل اسبوع واعشر جميع مالي * فاما ذلك العشار فكان قائما من
بعيد ولا يشاء ان يرفع عينيه الي السماء * لكن كان يضرب علي صدره ويقول اللهم اغفر
14 لي فاني خاطي * اقول لكم ان هذا نزل الي بيته ابر من ذاك * لان كل من يرفع نفسه يتضع
وكل من يضع نفسه يرتفع *

Sectio sexagesima tertia.

CAP. XVIII.

Præterea dixit eis parabolam, ut ora- 1
rent omni tempore, & non teperent. Di- 2
xit; Erat judex in civitate quadam,
qui non timebat Deum, neque reverebà-
tur homines. Et erat in illa civitate vi- 3
dua quædam, veniebátque ad eum, &
dicebat ei; Vindica me ab eo qui me
oppressit; At renuerat usque ad aliquod 4
tempus. Et post hoc dixit in seipso, Si
non timeo Deum neque revereor homines:
Tamen quandoquidem hæc vidua me ve- 5
xat, vindicabo illam, ne veniat ad me
singulis momentis ad fatigandam me.
Tum dixit Dominus; Audite quid dixe- 6
rit judex iniquitatis. Nónne ergò Deus 7
potiùs vindicabit electos suos, qui invo-
cabunt eum diu noctúque, & patienter
feret illos? Imò dico vobis, quòd vindi- 8
cabit illos citò. Quando veniet Filius
hominis, putásne inveniet fidem super
terram?

Sectio sexagesima quarta.

Deindè dixit illis propter nonnullos qui 9
dicebant se esse justos, & aspernabantur
cæteros, hanc parabolam; Duo homines 10
ascenderunt in templum ut orarent. Unus
eorum erat Pharisæus, & alter decima-
rum exactor. Et verò Pharisæus stetit 11
orans hoc intra se; Deus, ego quidem gra-
tias ago tibi, quia non sum sicut cæteri
homines, violenti, oppressores, adulteri:
neq; sicut iste decimarum exactor. Jeju- 12
no duobus diebus in qualibet septimana,
& decimo cunctas opes meas. At ille 13
Publicanus stabat à longè, & nolebat
elevare oculos suos ad cœlum, sed percu-
tiebat pectus suum, & aiebat; Deus,
parce mihi, quia peccator sum. Dico vo- 14
bis, quòd hic descendit in domum suam
justificatior illo. Quia omnis qui exal-
tat seipsum, humiliabitur: & omnis
qui humiliat seipsum, exaltabitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፰ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርድእቲሁ፡ ከመ፡ ይጸልዩ፡ ዘልፈ፡ ወኢይትሀከዩ፡፡=፡
በእንተ፡ መኰንን፡ ዓመፃ፡=፡
2 ወይቤሎሙ፡ ኢየሱስ፡፡ አሐዱ፡ መኰንን፡ ሀሎ፡ በአሐቲ፡ ሀገር፡ ዘኢይፈርሆ፡ እግዚ
3 አብሔር፡ ወኢየኀፍር፡ ሰብአ፡፡=፡ ወሀለወት፡ አሐቲ፡ እቤር፡ በይእቲ፡ ሀገር፡ ወትመ
4 ጽእ፡ ኀቤሁ፡ ወትብሎ፡ ኰንነኒ፡ እምዐድዋየ፡=፡ ወአበየ፡ ወአጕንደየ፡ ወእምዝ፡ ሐ
5 ለየ፡ ወይቤ፡ እመ፡ ኢይፈርሆ፡ እግዚአብሔር፡ ወኢየኀፍር፡ ሰብአ፡=፡ ከመ፡ ኢታንጥ
6 የኒ፡ ዛቲ፡ እቤር፡ እኰንና፡ ከመ፡ ኢትመጻእ፡ ወኢታሠርሐኒ፡ ዘልፈ፡=፡ ወይቤሎሙ፡
7 እግዚእነ፡ ስምዑ፡ ዘይቤ፡ መኰንን፡ ዓመፃ፡፡=፡ ወእግዚአብሔርኑ፡ እንከ፡ ኢይፈትሕ፡
ለኅሩያኒሁ፡ እለ፡ ይግዕሩ፡ ኀቤሁ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ ወይትዔገሦሙ፡፡=፡ እብለክሙ፡
8 ከመ፡ ይፈትሕ፡ ሎሙ፡ ፍጡነ፡፡ ወባሕቱ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ መጺኦ፡ ይረክብ
ኑ፡ እንጋ፡ ሃይማኖተ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡=፡
9 በእንተ፡ ፈሪሳዊ፡ ወመጸብሐዊ፡=፡
10 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እለ፡ ያጸድቁ፡ ርእሶሙ፡ ወይሜንኑ፡ ቢጾሙ፡=፡ ወመ
ሰለ፡ ሎሙ፡ ከመዝ፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ ዐርጉ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ይጸልዩ፡ አሐዱ፡ ፈሪሳዊ፡
11 ወካልኡ፡ መጸብሐዊ፡፡=፡ ወቆመ፡ ፈሪሳዊ፡ ወጸለየ፡ ወይቤ፡ አአኵተከ፡ እግዚኦ፡ ዘ
ኢረሰይከኒ፡ ከመ፡ ባዕደን፡ ሰብእ፡ ሃያድንየ፡ ወዓማፂያን፡ ወይሕውሩ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡
12 ወኢከመ፡ ዝንቱ፡ መጸብሐዊ፡፡=፡ እጸውም፡ ካዕበ፡ ለሰንበት፡ ወአበውእ፡ ዓሥራተ፡ እ
13 ዴሁ፡ ለኵሉ፡ ዘአጥረይኩ፡፡=፡ ወመጸብሐዊስ፡ ቆመ፡ እምርሑቅ፡ ወኢፈቀደ፡ ያንሥ
እ፡ አዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ወጐድአ፡ እንግድዓሁ፡ ወይቤ፡ ስረይ፡ ሊተ፡ ለኃጥእ፡ እ
14 ግዚኦ፡=፡ ወእብለክሙ፡ አተወ፡ ቤቶ፡ ዝንቱ፡ እንዘ፡ ይጸድቅ፡ እምዝኩ፡፡ እስ
መ፡ ኵሉ፡ ዘአዕበየ፡ ርእሶ፡ የኀስር፡ ወዘአትሐተ፡ ርእሶ፡ ይከብር፡፡=፡

CAP. XVIII.

Et dixit Dominus Jesus discipulis suis, ut orarent semper & non deficerent. 1
De judice iniquo. Et dixit iis Jesus; Quidam judex fuit in quadam 2
urbe, qui non timebat Deum, & non reverebatur hominem. Et fuit quædam vi- 3
dua in illa urbe, & venit ad eum, & dicit ei; Vindica me ab adversario meo. Et 4
recusavit eam, & moram fecit ei: & tunc cogitavit, & dixit ei; Etsi non metuo
Deum, & non revereor hominem, Ut non molestiam ferat mihi hæc vidua, vin- 5
dicabo eam, ut non veniat, & non affligat me semper. Et dixit iis Dominus no- 6
ster; Audite quod dicit judex iniquus. Et Deus nónne igitur vindicabit electos 7
suos qui clamant ad eum die & nocte, & patientiam exhibebit illis? Dico vo- 8
bis, quòd vindicabit eos citó: veruntamen Filius hominis veniens, reperiétne
igitur fidem super terram?

De Pharisæo & publicano.

Et dixit Domin⁹ Jesus *iis* qui justificant seipsos, & spernunt proximos suos: & pa- 9
rabolicè loquutus est iis in hunc modum; Duo homines ascenderunt *in* Domum 10
sanctam ut orarent, unus Pharisæus & alter Publicanus. Et stetit Pharisæus, 11
& oravit, & dixit; Gratias ago tibi Domine, quòd non fecisti me sicut alios homi-
nes, rapaces, & iniquos, & adulteros, & non sicut hunc Publicanum. Jejuno 12
iterum sabbato, & offero decimam partem omnium quæ possideo. Et Publica- 13
nus stetit à longinquo, & noluit attollere oculos suos in cœlum, & percussit pe-
ctus suum, & dixit; Propitius esto mihi peccatori, Domine. Et dico vobis, Ivit do- 14
mum suam hic, justificatus potiùs quàm ille: quia quicunque magnificat seipsum,
vilis erit: & qui deprimit seipsum, honoratus erit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

كه همچون همه خلق نيستم * ربايندك وفريبندك وفساد كنندك * ونه همچون اين سودخور
12 13 * ليكن بهفتهء دو روز روزه مي دارم * واز هر چه دارم * ده يكي بدر مي آورم * * وسودخور
از دور ايستاده بود * نمي خواست كه چشم خود سوي اسمان † بر دارد ليكن بزانو در آمد *
وسر خودرا بر زمين مي كوفت * ومي كفت * اي خدا بر كنه كاران † شفقت ورحمت
14 كن * * اكنون راست بشما كويم * كه اين مرد در خانهء خود راستتر كشت † ازان
معتزلي هر كس كه خودرا بلند بيند خوار شود * وهر كه خودرا فروتن دارد *
بلند شود *

quòd sicut omnes homines non sum,
raptor, & deceptor, & adulter,
neque velut hic Publicanus. Sed 12
in septimana duobus diebus jeju-
nium habeo, & ex omnibus quæ
habeo decimas deduco. Publica- 13
nus verò è longinquo stabat, ne-
que volebat oculos in cœlum at-
tollere, sed in genua se dabat,
& capite suo terram pulsabat,
& dicebat; O Deus, in pecca-
tores misericordiam & gratiam
fac. Jam vobis verum dico, quod 14
hic vir in domum suam justior re-
versus est, quàm Pharisæus. Qui-
cunque seipsum suspicit, despectus
erit; & quicunque seipsum humili-
at, excelsus erit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΓ'.

Afferebant autem ei & infantes, ut eos tangeret. Videntes autem discipuli σις β
15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
increpabant illos. At Jesus advocans illos, dixit; Sinite pueros
16 ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία
venire ad me, & ne prohibete eos: nam talium est regnum Dei.
ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
Amen dico vobis, Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit σιζ β
17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
in illud. Et interrogavit quidam eum princeps, dicens; Magister bone, quid faci- ΞΓ'
18 εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιή-
ens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? σιη β
19 σας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν;
nemo bonus, si non unus, Deus. Mandata nôsti, Ne mœcheris, Ne occidas,
20 οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς,
Ne fureris, Ne falsò testeris: Honora patrem tuum, & matrem tuam.
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν (η) μητέρα σου.
Is autem ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Audiens autem hæc σιθ β
21 Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα
22 Jesus, ait illi; Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende,
ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον,
& da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me.
(θ) καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν (ι) ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

Ille autem audiens hæc, pertristis factus est: erat enim dives valdè. Videns 23 σκ β
Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν 24
autem illum Jesus pertristem factum, dixit; Quàm difficilè pecunias
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
habentes intrabunt in regnum Dei! Facilius enim est camelum
ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον 25
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (κ) εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
Dixerunt autem audientes; Et quis potest servari? Is autem ait; Impossibilia 26
Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε, Τὰ ἀδύνατα 27
apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce, nos
παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς 28
dimisimus omnia, & secuti sumus te. Is autem dixit eis; Amen dico vobis; σκα β
ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 29
Quòd nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
Ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
propter regnum Dei, Qui non recipiat multò plura in tempore
ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ 30
hoc, & in seculo veniente vitam æternam.
τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (η) μητέρα. Ὁ δὲ εἶπεν, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα (θ) καὶ δὸς (ι) ἐν οὐρανοῖς· (κ) διελθεῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܦ ܛܠܝܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ.
16 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ.
17 ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ. ܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
ܕܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܕܒܢܝ ܕܝܪܗ * ܢܚ *

18 ܘܫܐܠܗ ܚܕ ܡܢ ܪܫܢܐ *
ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܩܪܐ 19
ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ. * ܦܘܩܕܢܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܩܛܘܠ. 20
ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ 21
ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܕܐ ܚܣܝܪܐ ܠܟ. ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ 22
ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܬܐ ܒܬܪܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ 23
ܫܡܥ ܗܠܝܢ ܟܪܝܬ ܠܗ. ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܛܒ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܟܪܝܬ ܠܗ ܐܡܪ. 24
ܐܝܟܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܐ ܕܢܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܦܫܝܩ ܗܘ 25
ܓܝܪ ܠܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ 26
ܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ. ܘܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ 27
ܡܫܟܚܢ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܫܟܚܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ 28
ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܫܒܩ 29
ܒܬܐ. ܐܘ ܐܒܗܐ. ܐܘ ܐܚܐ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ. ܐܘ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܠܐ ܢܩܒܠ 30
ܥܦܝܦܐ ܣܓܝܐܐ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

Obtulerunt autem ei infantes, ut tangeret 15
eos: & viderunt eos discipuli ejus, eósque
objurgârunt. Ipse verò Jesus advocavit eos, 16
dixítque eis, Sinite puerulos venire ad me,
nec prohibeatis eos: eorum enim, qui sicut
isti sunt, eorum *inquam*, est regnum cœlo-
rum. Amen dico vobis, Quicunque non ac- 17
ceperit regnum Dei tanquam puerulus, non
ingredietur illud.

Lectio patris Antonii & conservorum ejus. 58.

Et interrogavit eum unus ex primoribus, 18
dixítque ei; Doctor bone, quid faciam ut
hæreditate possideam vitam æternam? Di- 19
xit ei Jesus, Cur me vocas bonum? cùm ne-
mo sit bonus, nisi unus Deus. Mandata 20
nôsti: Non occîdes, Nec mœchaberis, Nec
furaberis, Nec perhibebis testimonium fal-
sum: Honora patrem tuum & matrem tu-
am. Dixit ei, Hæc omnia observavi à pu- 21
eritia mea. Quod quum audîsset Jesus, di- 22
xit ei; Unum tibi deest: Vade, vende omnia
quæ habes, & da pauperibus, & erit tibi
thesaurus in cœlo; atque post me venito.
Ipse verò quum hæc audîsset, mœrore af- 23
fectus est: erat enim dives admodúm.
Qúmque vidisset Jesus eum mœrore affe- 24
ctum, ait; Quomodò difficile est iis qui ha-
bent divitias ingredi regnum Dei! Facilius 25
est camelum per foramen acûs introire, quàm
divitem in regnum Dei. Dicunt ei ii qui 26
audierant, Ecquis potest salvus fieri? Jesus 27
verò ait; Ea quæ apud homines impossibilia
sunt, apud Deum possunt fieri. Dixit ei 28
Simon Cepha, Ecce nos reliquimus omnia,
& venimus post te. Dixit ei Jesus, Amen 29
dico vobis; Nemo est qui relinquat domos,
aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut
filios propter regnum Dei; Quin recepturus 30
sit multis cum duplicibus hoc tempore, & in
seculo venturo vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * کودکان پیش مسیح آمدند * که دست خودرا بر ایشان نهد و دعا کند شاکردان
16 بر ایشان † بانک زدند * * عیسی † بشاکردان کفت * بکذارید تا کودکان پیش من ایند *
و ایشانرا منع مکنید * برای انک کسانی * که بر مثال این کودکانند * ملکوت خدای † آن
17 ایشانست * * بشما می کویم * هر که همچون کودکان ملکوت خدارا قبول نکنند * درو در
نروند

صد پنج کسی پرسید که ای معلم چکنم که زنده شوم

18 * از سروران ان جماعت † یکی پرسید * وکفت ای معلم نیک چکنم * که زندکانی جاوید بمیراث
19 20 کیرم * * عیسی بدو کفت * چرا مرا نیک خواندی * ونیک نیست بجز یکی خدا * * وکفت
بدان مرد * که ناموس را می دانی * مکش * زنا مکن * دزدی † مکن * کواهی دروغ مده *
21 22 پدرت و مادرت را حرمت دار * * بعیسی کفت این همه از کودکی نکه داشته ام * * عیسی
شنید وکفت یک چیز ترا کمست انرا نیز می کن * برو هر چه داری بفروش و بدرویشان
23 بده * تا برای تو در آسمان کنج شود * و در دنبال من بیا * * چون این سخن شنید * اورا خوش

* Et *pueri ad Christum veniebant, ut* 15
manum suam illis imponeret, & be-
nediceret: discipuli autem *eos ob-*
jurgabant. Jesus discipulis dixit; 16
Sinite ut puerulì ad me veniant, &
eos ne prohibeatis: propterea quòd
homines qui ad instar horum pueru-
lorum fuerint, regnum Dei ipsorum
est. Vobis dico; Quicunque regnum 17
Dei tanquam parvuli non accepe-
rint, in illud non intrabunt.

CV. Quidam interrogavit, O præceptor, quid faciam ut vivam?

Ex primoribus ejus cœtûs quidam 18
interrogavit, & dixit; O præce-
ptor bone, quid faciam ut vitam
æternam hæreditate accipiam. Je- 19
sus ei dixit; Quare me bonum vo-
cas, & bonus non est nisi unus De-
us? Et dixit illi homini; Legem 20
quidem nôsti, Ne occîdas, Adulte-
rium ne committas, Furtum ne fa-
cias, Testimonium falsum ne des,
Patri tuo & matri tuæ honorem
habeas. Ad Jesum dixit; Hæc 21
omnia à pueritia observavi. Je- 22
sus audivit, & dixit; Una res
tibi deest, illam etiam fac: abi,
quicquid habes vende, & pau-
peribus da, ut tibi in cœlo thesau-
rus sit, & post me veni. Quum 23
hunc sermonem audîsset, ei ingratus

Versio VULGATA LATINA.

15 Afferebant autem ad illum & infantes, ut eos tangeret. Quod cùm viderent di-
16 scipuli, increpabant illos. Jesus autem convocans illos, dixit; Sinite pueros
17 venire ad me, & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vo-
18 bis; Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Et
interrogavit eum quidam princeps, dicens; Magister bone, quid faciens vitam
19 æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? nemo bonus
20 nisi solus Deus. Mandata nôsti; Non occides: Non mœchaberis: Non furtum
21 facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum & matrem. Qui
22 ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Quo audito, Jesus ait ei; Adhuc
unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habe-
bis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. His ille auditis; contristatus 23
est: quia dives erat valdé. Videns autem Jesus illum tristem factum, dixit; 24
Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt! Facilius est 25
enim camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. 26
Et dixerunt qui audiebant; Et quis potest salvus fieri? Ait illis; Quæ impossi- 27
bilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce 28
nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis; Amen dico vobis, Nemo 29
est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Et non recipiat multò plura in hoc tempore, & in seculo 30
venturo vitam æternam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس والستون *
15 * ثم قدموا اليه صبيانا ليضع يده عليهم فلما ابصرهم
16 التلاميذ انتهروهم * فدعاهم يسوع وقال دعوا الصبيان ياتون الي ولا تمنعوهم لان ملكوت
17 18 الله لمثل هولاء * امين اقول لكم ان من لا يقبل ملكوت الله مثل صبي لا يدخلها * فساله
19 واحد من الروساء قايلا ايها المعلم الصالح ماذا افعل لارث حياة الابد * فقال له يسوع لماذا
20 تقول لي صالحا وليس صالحا الا الله وحده * انت تعرف الوصايا لا تزن * لا تقتل * لا تسرق لا
21 22 تشهد بالزور اكرم اباك وامك * اما هو فقال هذه كلها قد حفظتها من صباي * فلما سمع
يسوع هذا قال له واحدة تعوزك بع كلما لك واعطه للمساكين ليكون لك ذلك كنزا في السماء
23 24 وتعال فاتبعني * فلما سمع ذلك حزن لانه كان غنيا جدا * فعلم يسوع حزنه فقال كيف يعسر
25 على الذين لهم الاموال ان يدخلوا ملكوت الله * ان دخول الجمل في ثقب الابرة لايسر من
26 27 دخول غني ملكوت الله * فقال الذين سمعوا فمن يقدر ان يخلص * فقال الذي لا يستطاع
28 عند الناس فهو مستطاع عند الله * قال له بطرس ها نحن قد تركنا كل شي لنا وتبعناك *
29 * فقال لهم امين اقول لكم انه ما من احد يترك منزلا * او والدين * او اخوة * او امراة * او
30 اولادا من اجل ملكوت الله * الا وينال العوض اضعافا كثيرة في هذا الدهر * وفي الدهر
الاتي حياة الابد *

Sectio sexagesima quinta.

Deindè obtulerunt ei pueros, ut poneret 15
manum suam super illos. Cùm autem
vidissent eos discipuli, increpaverunt
illos. Vocavit autem illos Jesus, & 16
dixit; Sinite pueros venire ad me, &
ne impediatis illos, quia regnum Dei est
similibus hisce. Amen dico vobis, quòd 17
qui non recipit regnum Dei sicut puer,
non intrabit illud. Interrogavit autem 18
illum unus ex principibus, dicens; Ma-
gister bone, quid faciam ut hæres fiam
vitæ æternæ? Ait illi Jesus; Quam- 19
obrem dicis me bonum, cùm non sit bo-
nus, nisi Deus solus? Tu scis mandata, 20
Non scortaberis, Non occîdes, Non fu-
raberis, Non testificaberis falsum, Ho-
nora patrem tuum & matrem tuam. At 21
ille dixit; Hæc omnia custodivi à pueri-
tia mea. Cùm autem audisset Jesus 22
hoc, dixit ei; Unum deest tibi: Vende
quæcunque sunt tibi, & da ea pauperi-
bus, ut sint ea tibi thesaurus in cœlo:
& veni, sequere me. Cùm autem au- 23
disset hoc, contristatus est: quia erat
dives valdé. Et novit Jesus tristitiam 24
ejus, & dixit; Quomodò difficile est
illis, qui habent divitias, intrare in
regnum Dei! Sanè ingressus cameli 25
per foramen acûs, facilior est ingressu
divitis in regnum Dei. Dixerunt au- 26
tem qui audierunt, Quis ergò poterit
salvari? Ait, Quod non est possibile 27
apud homines, illud possibile est apud
Deum. Dixit illi Petrus; Ecce nos re- 28
liquimus omnia nostra, & secuti sumus
te. Dixit illis; Amen dico vobis, quòd 29
nemo relinquet domum, aut parentes,
aut fratres, aut uxorem, aut filios
propter regnum Dei: Quin assequatur 30
vicissitudinem cum duplicibus multis in
hoc seculo, & in seculo futuro vitam
æternam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ሕፃናተ፡ ይገሥሦሙ፡ ወርእዮሙ፡ አርደኢሁ፡ ገሠጽዎሙ፡፡
16 ወጸውዖሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ ወገሠጾሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ኅድጉ፡ ሕፃናተ፡
ይምጽኡ፡ ኀቤየ፡ ወኢትክልእዎሙ፡ እስመ፡ ለዘ፡ ከመ፡ መጠኑ፡ እሉ፡ ይእቲ፡ መንግሥ
17 ተ፡ እግዚአብሔር፡፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ዘኢተቀበላ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔ
ር፡ ከመ፡ ሕፃናት፡ ኢይበውኣ፡፡ በእንተ፡ ባዕል፡ ዘተስእሎ፡፡
18 ወተስእሎ፡ አሐዱ፡ መልአክ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ ኄር፡ ምንተ፡ ሠናየ፡ ገቢርየ፡ እረክብ፡ ሕይ
19 ወተ፡ ዘለዓለም፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ምንተ፡ ትብለኒ፡ ኄር፡ አልቦ፡ ኄር፡ ዘእ
20 ንበለ፡ አሐዱ፡ እግዚአብሔር፡፡ ታአምር፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኢትቅትል፡ ነፍ
ሰ፡ ወኢትሑር፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ ወኢትሰርቅ፡ ወኢትኩን፡ ስምዐ፡ በሐሰት፡ ወአክብር፡ አበ
21 ከ፡ ወእመከ፡፡ ወይቤሎ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ዓቀብኩ፡ እምንእስየ፡ እስከ፡ ይእዜ፡፡ ወሰ
22 ሚዖ፡ ዘንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሎ፡ አሐቲ፡ ተረፈተከ፡ ሑር፡ ወሢጥ፡ ኵሎ፡ ዘብከ፡
23 ንዋየ፡ ወሀብ፡ ለነዳይ፡ ወትረክብ፡ መዝገበ፡ በሰማያት፡ ወንዓ፡ ትልወኒ፡፡ ወሰሚዖ፡ ዘን
24 ተ፡ ተክዘ፡ ፈድፋደ፡ እስመ፡ ባዕል፡ ውእቱ፡ ጥቀ፡፡ ወርእዮ፡ ትኩዞ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
ይቤ፡ እፎ፡ ዕፁብ፡ ለእለ፡ ቦሙ፡ ንዋየ፡ በዊአ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡
25 ይቀልል፡ ገመል፡ ይኅልፍ፡ እንተ፡ ስቍረተ፡ መርፍእ፡ እምባዕል፡ ይባእ፡ ውስተ፡ መንግሥ
26 ተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሉ፡ እለ፡ ሰምዑ፡ መኑ፡ እንከ፡ ይክል፡ ሐይወ፡፡ ወይቤ
27 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዘበኀበ፡ ሰብእ፡ ይሰኣን፡ ወበኀበ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ኵሉ፡ ይትከ
28 ሃል፡፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ናሁኬ፡ ንሕነ፡ ኀደግነ፡ ኵሎ፡ ወተለው
29 ናከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ አማን፡ እብለክሙ፡ አልቦ፡ ዘየ
ኀድግ፡ ቤቶ፡ ወአዝማዲሁ፡ ወአኀዊሁ፡ ወብእሲቶ፡ ወውሉደ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ እግ
30 ዚአብሔር፡፡ ዘኢይትዓሰይ፡ ብዙኀ፡ መክፈልተ፡ በዝ፡ ዓለም፡ ወበዓለምሰ፡ ዘይመጽእ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡

Et adduxerunt ad eum parvulos, ut tangeret eos. Et videntes eos discipuli ejus 15
objurgârunt eos. Et vocavit Domin⁹ Jesus discipulos ejus, & objurgavit eos, & 16
dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quia talium est re-
gnum Dei. Amen dico vobis; Qui non acceperit regnum Dei sicut parvuli, non 17
ingredietur illud. *De divite qui interrogavit eum.* Et inter- 18
rogavit eum quidam princeps, & dixit ei; Magister bone, quid faciens ego inven-
turus sum vitam æternã? Et dixit ei Dñs Jesus; Quid me dicis bonũ? non est bonus 19
præter unum Deum. Nôsti mandata Dei, Non occîdes animã; &, Non ibis ad uxo- 20
rem hominis; Non furtum facies; &, Non eris testis in falso; &, Honora patrẽ tuũ
& matrem tuam. Et dixit ei; Hæc omnia observavi à juventute mea usque nunc. 21
Et audiens hoc Dñs Jesus, dixit; Unum deest tibi: ito, & vende quæcunque habes 22
bona, & dato pauperibus, & invenies thesaurum in cœlis, & veni, sequere me. Et 23
audiens hoc, tristis factus est valdè: quia dives erat valdé. Et videns eum tristem 24
Dñs Jesus, dixit; Quàm difficile est habentib⁹ divitias, ut introeãnt in regnũ Dei!
Facilius est camelũ transire per foramen acûs, quàm divitẽ intrare in regnũ Dei. 25
Et dixerũt qui audiebant; Quis igitur potest vivere? Et dixit iis Dñs Jesus; Quod 26
apud homines impossibile est, & apud Deum quodcunque potest fieri. Et dixit 27
Petrus Dño Jesu; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Et dixit 28
Dñs Jesus discipulis suis, Amen dico vobis; Nemo est qui relinquit domum suam, 29
& parentes suos, & fratres suos, & uxorem suam, aut liberos propter regnum
Dei, Qui non præmio recipiet multiplicia in hoc seculo, & in seculo futuro 30
vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 † و دشخوار آمد * سبب انک توانکر بود * * چون عیسی ضمیر اورا دریافت * کفت سخت دشخوارست
25 بر توانکر * که مال ومکنت دارد * و در ملکوت خدا در رود * * شتر در سوفار سوزن † اسانتر
26 کذرد * که مرد † توانکر † در ملکوت † خدا در رود * * ایشان که شنیدند بدو کفتند *
27 بتواند که زنده شود * * عیسی کفت هر چه † پیش ادمیان ممکن نباشد * پیش خدا شدن
28 29 آن † آسانست * * شمعون صفا کفت ما هر چیزی † رها کردیم * و در پی † تو امدیم * * عیسی † بدو
کفت راست بشما میکویم کسی نباشد * که خانها † رها کند * یا پدر * یا برادران * یا زن * یا فرزند
30 برای ملکوت خدا * * [الا] عوض ان بستاند † درین زمان * و در آینده روزکار زندکانی تا ابد *

& durus obvenit: eò quòd dives
esset. Cùm Jesus mentem ejus per- 24
tentâsset, dixit; Valdè difficile est
diviti, qui opes & facultates habet,
& in regnum Dei ingreditur. Came- 25
lus per foramen acûs faciliùs transit,
quàm vir dives in regnum Dei in-
greditur. Illi qui audierunt ei di- 26
xerunt; Fieri potest ut quisquam
servetur? Jesus dixit; Quic- 27
quid apud homines possibile non est,
apud Deum illud fieri facile est.
Simeon Cephas dixit; Nos omnia 28
reliquimus, & post te venimus.
Jesus ei dixit; Verùm vobis di- 29
co, Quisquam non erit, qui do-
mos reliquerit, aut patrem, aut
fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Quin com- 30
pensationem ejus recipiet in hoc
tempore, & in futuro seculo vitam
in æternum.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΔ΄. ΞΕ΄.

Assumens autem duodecim, ait ad illos; Ecce ascendimus in Hierosolymam, & σκβ β
31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
consummabuntur omnia scripta per Prophetas filio hominis.
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumeliâ afficietur, & conspuetur:
32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·
Et flagellantes occident eum, & die tertii resurget. Et ipsi σκγ ι
33 34 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ
nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non cognoverunt
οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
dicta. Factum est autem in appropinquare ipsum in Jericho, cæcus quidam sede- ΞΔ΄ σκδ β
35 τὰ λεγόμενα. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκά-
bat secus viam, mendicans. Audiens autem turbam prætereuntem, interrogabat quid esset
36 θητο παρὰ τὴν ὁδὸν, προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη
hoc. Nuntiaverunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit
37 38 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε
dicens; Jesu fili David, miserere mei. Et præeuntes increpabant eum
39 (λ) λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ (μ) προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ
ut taceret: Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. Stans
40 ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς
autem Jesus jussit illum adduci ad se. Appropinquante autem eo, interrogavit
(ν) δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν

illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? Ille autem dixit; Domine, ut respiciam.
αὐτὸν, Λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 41
Et Jesus dixit illi; Respice: fides tua servavit te. Et confestim
Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα 42
respexit, & sequebatur illum, glorificans Deum: Et omnis populus videns dedit laudem 43
ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον
Deo.
τῷ Θεῷ.

CAP. XIX. ιθ΄.

ΞΕ΄ σκε ι
Et ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine vocatus Zacchæus,
ΚΑὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, 1
& hic erat princeps publicanorum, & ipse erat dives. Et quærebat videre Jesum 2
καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν 3
quis esset, & non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens co-
τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμ- 4
ram, ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia per illam futurus erat transire.
προσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· (α) ὅτι δι᾽ ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
Et ut venit ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum;
Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, 5
Zacchæ, festinans descende: hodiè enim in domo tua oportet me manere.
Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

MS.A. (λ) λέγων, Υἱὲ (μ) παράγοντες ἐπετίμων (ν) δὲ ἐκέλευσεν Κεφ. ιθ΄. MS.A. (α) ὅτι ἐκείνης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ * ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ * ܕܫܬ * ܕܨܘܡܐ *
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܣܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܫܬܠܡܢ ܟܠܗܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܒܝܐ ܥܠ
32 ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܢܫܬܠܡ ܓܝܪ ܠܥܡܡܐ. ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ ܘܢܪܩܘܢ ܒܐܦܘܗܝ.
33 34 ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ. * ܘܢܨܥܪܘܢܝܗܝ. ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ
ܐܦ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܣܬܟܠܘ. ܐܠܐ ܡܟܣܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ
35 ܕܡܬܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܣܡܝܐ ܚܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܘܡܚܕܪ.
36 37 * ܘܫܡܥ ܩܠ ܟܢܫܐ ܕܥܒܪ. ܘܫܐܠ ܗܘܐ ܕܡܢܘ ܗܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܥܒܪ.
38 * ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܫܘܥ.
39 40 ܟܐܐܢ ܗܘܘ ܒܗ ܕܢܫܬܘܩ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. * ܘܩܡ
41 ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܕܢܝܬܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܘܬܗ. ܫܐܠܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܨܒܐ
42 ܐܢܬ ܕܐܥܒܕ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܕܐܚܙܐ. * ܘܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ.
43 * ܘܡܚܕܐ ܚܙܐ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܘܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܚܙܐ. ܝܗܒ
ܗܘܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ.
1 * ܕܥܪܘܒܬܐ * ܕܫܬ * ܘܟܕ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܥܒܪ ܒܐܝܪܝܚܘ.
2 3 * ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܙܟܝ. ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܘܪܒ ܡܟܣܐ. * ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܠܝܫܘܥ
4 ܡܢܘ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܢܫܐ. ܡܛܠ ܕܙܥܘܪ ܗܘܐ ܒܩܘܡܬܗ ܙܟܝ. * ܘܪܗܛ ܩܕܡܘܗܝ
ܕܝܫܘܥ. ܘܣܠܩ ܠܗ ܠܬܘܬܐ ܦܟܝܗܬܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܬܢܢ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܥܒܪ.
5 * ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܗܘ ܐܬܪܐ. ܚܙܝܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܘܚܪ ܚܘܬ ܙܟܝ. ܝܘܡܢܐ ܓܝܪ
ܒܒܝܬܟ ܘܠܐ ܠܝ ܕܐܗܘܐ.

Feriâ V. hebdomadis VI. Jejunii. 59.

Et accepit Jesus dodecadem suam, & dixit eis, Ecce ascendimus Hierosolymam, & perficientur omnia quæ scripta sunt in prophetis circa Filium hominis. 31 Tradetur enim gentibus; & illudent ei, & conspuent in vultum ejus, ac flagellis cædent eum. 32 Et afficient eum ignominiâ, eúmque trucidabunt; ac die tertiâ resurget. 33 Illi autem ne unum quidem ex his intellexerunt: sed latebat eos sermo iste, & nesciebant hæc quæ dicebantur eis. 34 Porrò quum proximus esset Jericho, cæcus quidam sedebat juxta viam, & mendicabat. 35 Et audiit vocem turbæ transeuntis; & sciscitatus est quid hoc esset. 36 Dicunt ei; Jesus Nazarenus transit. 37 Clamavit itaque, & ait; Jesu fili David, miserere mei. 38 Ii autem qui iter faciebant ante ipsum Jesum, objurgabant eum ut taceret: ille verò magìs clamabat; Fili David, miserere mei. 39 Et substitit Jesus, jussitque eum ad se adduci; 40 quúmque ei appropinquâsset, interrogavit eum, Dixitque ei; 41 Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Domine mi, ut videam. At Jesus dixit ei, Videto: fides tua te servavit. 42 Eóque momento vidit; ac veniebat post eum, & glorificabat Deum: totúsque populus qui viderat, tribuit laudem Deo. 43

CAP. XIX.

Quumque ingressus esset Jesus, & transiret per Jericho: 1 Vir quidam nomine Zacchæus dives erat, & maximus Publicanorum. 2 Et volebat videre Jesum quisnam esset, nec poterat præ turba, quòd staturâ parvus esset Zacchæus. 3 Et currens præcessit Jesum, conscendítque ficum insipidam, *sycomorum*, ut eum conspicaretur, quoniam ita futurum erat ut transiret. 4 Ut autem venit ad eum locum Jesus, vidit eum; & dixit ei, Festina, descende, Zacchæ: hodiè enim oportet me domi tuæ adesse. 5

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * وبرد عيسي دوازده شاگرد خودرا * وبديشان گفت اينك در اورشليم † بالا مي رويم *
32 وهر چه در پيغمبران † بر فرزند ادمي نبشته است تمام شود * ودر دست عوام سپارده شود *
33 بر وي تسخر كنند * وبر روي او خيو بيندازند * واورا بزنند * ودشنام † بدهند * وبكشند
34 ودر سوم روز بر خيزد * ايشان † ازين همه يكي درنيافتند * ليكن اين كلمه را از ايشان
پوشيده بود * واينها كه بديشان گفته شد * ندانستند   صد شش
35 روشنايي دادن نابينارا   * چون نزديك ايريحو رسيد * نابينايي † بر كنار راه مي
36 نشست * * گوش داشت اواز مردم شنيد * كه مي گذشتند * پرسيد كيست * گفتند عيسي
37 38 ناصريست * مي گذرد * * نابينا بانگ زد وگفت † يشوع پسر داود * بر من رحمت كن *
39 * [وايشان كه در پيش عيسي مي رفتند بر وي بانگ مي زدند تا خاموش شود او بيشتر بانگ مي
40 زد پسر داود بر من رحمت كن] * عيسي بايستاد * و فرمود كه اورا پيش آورند * چون نزديك
41 شد عيسي ازو پرسيد * وگفت چه مي خواهي † با تو كنم * گفت خداوند مي خواهم كه ببينم *

Et tulit Jesus duodecim discipulos suos, & illis dixit; Ecce Hierosolymam ascendimus, & quodcunque in Prophetis de Filio hominis scriptum est, perficietur. 31 *Et in manum vulgi tradetur, & ei illudent, & in faciem ejus sputum projicient.* 32 *Et eum cædent, & contumeliâ afficient, & occident: & tertiâ die resurget.* 33 *Ipsi ex his omnibus unum non intellexerunt, sed hic sermo ab eis absconditus erat, & hæc quæ illis dicta sunt, nesciebant.* 34

CVI. Lumen datur cæco.

Cùm propè Hiericho accederet, cæcus juxta viam sedebat: 35 *Auscultans vocem hominum audivit, qui præteribant, & interrogavit quid esset.* 36 *Dixerunt, Jesus Nazræus est, qui præterit.* 37 *Cæcus vociferatus est, & dixit ad Jesum; Fili David mei miserere.* 38 *Et illi qui proficiscebantur ante Jesum, cum objurgabant ut taceret: ipse magìs vociferatus est, Fili David meî miserere.* 39 *Jesus stetit, & jussit ut eum adducerent: cùm propè esset, Jesus eum interrogavit,* 40 *Et dixit; Quid vis ut tibi faciam? Dixit; Domine, peto ut videam.* 41

Versio VULGATA LATINA.

31 Assumpsit autem Jesus duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, &
32 consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tra-
33 detur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: Et postquàm
34 flagellaverint, occident eum, & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexe-
35 runt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ diceban-
36 tur. Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat se-
37 cus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid
38 hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, di-
39 cens; Jesu fili David, miserere meî. Et qui præibant, increpabant eum ut tace-
40 ret. Ipse verò multò magìs clamabat; Fili David, miserere meî. Stans autem Je-
41 sus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquâsset, interrogavit illum, Di-
cens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Domine, ut videam. Et Jesus dixit 42
illi; Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum 43
magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAP XIX.

Et ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic prin- 1 2
ceps erat publicanorum, & ipse dives: Et quærebat videre Jesum, quis esset: 3
& non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens ascendit in 4
arborem sycomorum ut videret eum: quia indè erat transiturus. Et cùm venisset 5
ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zachæe festinans descende:
quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس والستون * * ثم احضر اليه الاثني عشر وقال لهم ها نحن صاعدون 31
الي يروسليم * ويكمل جميع المكتوب في الانبياء على ابن الانسان * لانه يسلم الي الامم ويهزون 32
به * ويشتم * ويتفلون عليه * ويضربونه ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * فلم يفهموا من 33 34
هذا شيا وكان هذا الكلام مخفيا عنهم ولم يكونوا يعلمون ما يقوله لهم * ولما قرب من اريحا 35
واذا اعمي جالسا خارج الطريق يتسول * فسمع صوت الجمع المجتاز فسال ما هذا * فاخبروه ان 36 37
يسوع الناصري جايز * فصرخ قايلا يا يسوع بن داود ارحمني * فانتهره المتقدمون ليسكت 38 39
فازداد صياحا يا بن داود ارحمني * فوقف يسوع وامر ان يقدم اليه * فلما قرب منه ساله * قايلا 40 41
ما تريد ان اصنع بك فقال يا رب ان ابصر * فقال له يسوع ابصر ايمانك خلصك * فابصر 42 43
للوقت وتبعه ممجدا لله * وكان جميع الشعب الذين راوا يسبحون الله *

* الفصل السابع والستون *

* ولما دخل مجتازا في اريحا * واذا برجل اسمه زكا كان رييس العشارين وكان غنيا * ويطلب 1 2
ان يري يسوع ليعلم من هو * ولم يقدر من الجمع لانه كان قصير القامة * فتقدم مسرعا 3 4
وصعد علي جميزة ليراه لانه كان مجتازا بها * فلما انتهي الي ذلك الموضع نظر اليه يسوع 5
وقال له يا زكا اسرع وانزل فاليوم ينبغي ان اكون في بيتك *

Sectio sexagesima sexta.

Deindè accivit ad se duodecim, & ait illis; Ecce nos ascensuri sumus in Jerusalem, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt in prophetis de filio hominis. 31 *Nam tradendus est gentibus, & illudendus, & opprobriis afficiendus: & conspuent in eum,* 32 *Et flagellabunt eum, & occident eum: & resurget die tertiâ.* 33 *At non intellexerunt ex his quicquam, & erat hic sermo absconditus ab eis, & non intelligebant quæ dicebat eis.* 34 *Et cùm appropinquâsset Jericho, en cæcus sedens extra viam, mendicans.* 35 *Et audivit strepitum turbæ prætereuntis, & interrogavit quid esset hoc.* 36 *Et nuntiaverunt ei, quòd Jesus Nazarenus transiret.* 37 *Igitur exclamavit, dicens; Jesu fili David, miserere meî.* 38 *Increpaverunt autem eum qui præcedebant, ut taceret. Sed auxit clamorem, dicens; Fili David, miserere meî.* 39 *Stetit autem Jesus, & jussit ut adduceretur ad se. Et cùm accessisset ad eum, interrogavit eum,* 40 *Dicens; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit, Domine, ut videam.* 41 *Ait illi Jesus, Vide, fides tua te salvavit.* 42 *Et vidit confestim, & secutus est illum glorificans Deum. Et omnis populus qui viderant, laudabant Deum.* 43

Sectio sexagesima septima.

CAP. XIX.

Et cùm introîsset prætericns per Jericho; 1 *Ecce vir cujus nomen erat Zachæus, erat princeps publicanorum, & erat dives:* 2 *Et quærebat videre Jesum, ut sciret quisnam esset, & non poterat præ turba, quia erat brevis staturæ.* 3 *Quare præcessit festinans, & ascendit sycomorum, ut videret illum: quia ipse erat transiturus sub ea.* 4 *Quumq; pervenisset ad illum locũ, aspexit in illum Jesus, & dixit illi; Zachæe, festina & descende, hodiè namque oportet me esse in domo tua.* 5

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወነሥኦሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ ነዐርግ፡ ኢየሩ
ሳሌም፡ ወይትፌጸም፡ ኵሉ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስተ፡ ነቢያት፡ ላዕለ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕ
32 ያው፡፡ ወይሜጥውዎ፡ ለሕዝብ፡ ወይሰሐቁ፡ ላዕሌሁ፡ ወይጼእልዎ፡ ወይወርቅዎ፡፡
33 ወይቀሥፍዎ፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡ ወእሙንቱ፡ ለአቡ፡ ዘ
34 ሰበው፡ አሚዘ፡ ይቤሎሙ፡ ወሰውር፡ ውእቱ፡ ዝነገር፡ እምኔክሙ፡፡
35 በእንተ፡ ዕዉር፡፡ ወበጺሖሙ፡ ኢያሪኮ፡ ሃሎ፡ ለሐዱ፡ ዕዉር፡ ይነብር፡
36 ውስተ፡ ፍኖት፡ ወይሰእል፡ መፅዋተ፡፡ ወሰሚዖ፡ ድምፀ፡ ሰብእ፡ ዘየኃልፍ፡ ይቤ፡ ምን
37 ትኑ፡ ዝ፡፡ ወይቤልዎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ የኃልፍ፡፡ ወአውየወ፡ ወይቤ፡ እ
38 ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ተሣሀለኒ፡፡ ወገሠጽዎ፡ እለ፡ ይመርሕዎ፡ ከመ፡ ያር
39 ምም፡ ወአፈድፈደ፡ አውይዎ፡ ወይቤ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ተሣሀለኒ፡፡ ወቆመ፡ እግዚእ፡ ኢ
40 የሱስ፡ ወአዘዘ፡ ያምጽእዎ፡ ኀቤሁ፡፡ ወበጺሐ፡ ኀቤሁ፡ ይቤሎ፡፡ ምንተ፡ ትፈቅድ፡ እ
41 ግበር፡ ለከ፡ ወይቤሎ፡ ከመ፡ ይርአያ፡ አዕይንትየ፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢ
42 የሱስ፡ ርኢ፡ ሃይማኖትከ፡ አሕየወተከ፡፡ ወርእየ፡ ሶቤሃ፡ ወተለዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
43 ስ፡ ወአእኰተ፡ እግዚአብሔርሃ፡፡ ወርእዮሙ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብ
ሔር፡፡
በእንተ፡ ዘኬዎስ፡፡
1 ወቦአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢያሪኮ፡ ወአንሶሰወ፡፡ ወናሁ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ዘስሙ፡ ዘ
2 ኬዎስ፡ መልአከሙ፡ ለመጸብሐውያን፡ ወባዕል፡ ውእቱ፡፡ ወየኃሥሥ፡ ይርአዮ፡ ለእግ
3 ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይብል፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወኢያበውሖ፡ ሰብእ፡ እስመ፡ ኅጹር፡ ውእቱ፡ በ
4 ቆሙ፡፡ ወሮጸ፡ ቅድሜሁ፡ ወዐርገ፡ ሰገላ፡ ከመ፡ ይርአዮ፡ እስመ፡ እንተ፡ ህየ፡ ፍኖት፡
5 ይኃልፍ፡፡ ወበጺሖ፡ ህየ፡ ነጸረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ዘኬዎስ፡ ሶፍጥ፡
ረድ፡ እስመ፡ ዮም፡ ሀለወኒ፡ አዓድ፡ ቤተከ፡፡

Et assumpsit Dominus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosolymam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. 31 Et tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: 32 Et flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. 33 Et illi nihil intellexerunt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis? 34

De Cæco. Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæcus sedens in via rogans eleemosynam. 35 Et audiens strepitum turbæ prætereuntis, dixit; Quid est hoc? 36 Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. 37 Et clamavit, & dixit; Domine Jesu, fili David, miserere mei. 38 Et objurgârunt eum ii qui ducebant eum, ut sileret: & magìs clamavit, & dixit; Fili David, miserere mei. 39 Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropinquâsset, 40 dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Domine. 41 Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. 42 Et vidit statim, & sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes populi, laudaverunt Deum. 43

De Zachæo.

CAP. XIX.

Et ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. 1 Et ecce invenit hominem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. 2 Et quærebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, quia parvus erat in statura. 3 Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: quia illâc transiturus erat. 4 Et quum venisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Zachæe, festinanter descende: quia hodiè oportet me transmigrare in domum tuam. 5

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * بدو گفت ببين * ايمان تو ترا زنده كرد * همان دم ديد * ودر دنبال او مي آمد * وبر خدايرا
ستايش مي داد * وهمه خلق كه ديدند * خدارا ستايش مي دادند * وشكر مي كردند
صد هفت   انجا كه زكي تمغادار مسيح را مهماني كرد
1 2 * وچون عيسي در ايريحو در آمد وگذشت * مردي نام او زكي * توانگري حشم بود * وبزرگ
3 ضامنان * * در دل اورد كه عيسي را ببيند * واز بسياري † غلبه نمي توانست * واين زكي
4 ببالا كوتاه بود * * پيشتر از عيسي براه † دويد * و بالاء درخت انجير بر آمد * تا ديدار مسيح را
5 ببيند * واين زكي از دير كه خو كرده بود كه وقت عيسي گذشتي او چنين † كردي * * عيسي
بدانجا رسيد * واورا بديد * وگفت بشتاب * فرود بيا زكي * كه امروز واجب است كه در خانه تو باشم *

Ei dixit; Videto: fides tua te servavit. 42 *Eodem momento vidit, et post eum venit, et Deo laudem tribuit: et universus populus qui viderant, Deo laudem dabant, et gratias agebant.* 43

CVII. Ubi Zachæus publicanus Christo convivium fecit.

CAP. XIX.

Et cùm Jesus Hiericho ingressus esset, et transiret: 1 *Vir quidam, cui nomen Zachæus, dives magno famulitio erat, et princeps mancipum:* 2 *In animum suum induxerat ut Jesum videret, sed præ multitudine turbæ non potuit: hic enim Zachæus staturâ brevis erat.* 3 *Ante Jesum igitur in via cucurrit, et super arborem ficus ascendit ut aspectum Christi videret: hoc autem Zachæus nuper consueverat, ut cum Jesus transiret ille ita faceret.* 4 *Jesus ad eum locum pervenit, et eum vidit, et dixit; Festina, descende Zachæe: quia hodiè oportet ut domi tuæ sim-* 5

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'. Ξϛ'. ΞΖ'.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et *videntes* omnes murmurabant,
7 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον,
dicentes, Quòd ad peccatorem hominem *introivit* *diversari*. Stans autem Zacchæus,
8 λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος,
dixit ad Dominum; Ecce *dimidia* *substantiarum mearum*, Domine, do paupe-
εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
ribus: & si aliquem quid defraudavi, reddo quadruplum. Ait *autem* ad eum
9 χοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν
Jesus; Quia hodiè salus domui huic facta est, eò quòd & ipse filius
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωτηρία (β) τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
Abrahæ sit. Venit enim filius hominis quærere & *servare* *perditum*. σκϛ
10 Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.
Audientibus *autem* illis hæc, adjiciens dixit parabolam, *propter* propè *eum esse* σκζ
11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι
Hierusalem, & *videri eis* quòd confestim *futurum esset* regnum Dei *apparere*.
Ἱερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi *ipsi*
12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ Ξϛ'
regnum, & reverti. *Vocans* autem decem *servos suos*, dedit eis decem σκη
13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα β

ΞΖ' mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. *At* cives
σκθ μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε (γ) ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται 14
ejus oderant eum, & miserunt legationem post illum, dicentes; *Non volumus*
αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν
hunc regnare super nos. Et factum est *in* *redire* *ipsum accipientem*
τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα 15
regnum, & *ait* vocari *sibi* servos hos, quibus dedit *argentum*,
τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον,
ut sciret quis *quid* negotiatus esset. *Adfuit* autem primus, dicens;
ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, 16
Domine, mna tua acquisivit decem mnas. Et ait illi, Euge bone
Κύριε, ἡ μνᾶ σου (δ) προσειργάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ 17
serve: quia in modico fidelis fuisti, *esto* potestatem habens super decem civitates.
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
Et venit *secundus*, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. Ait *autem*
Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ 18
& huic; Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit, dicens; Domine, 19
καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, 20
ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.
ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

MS. A. (β) ἐν τῷ (γ) ἐν ᾧ ἔρχομαι. (δ) προσηργάσατο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * ܘܐܣܬܪܗܒ ܢܚܬ ܘܩܒܠܗ ܟܕ ܚܕܐ܂ * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ܂ ܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ܂
7 ܕܠܘܬ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܥܠ ܘܐܫܬܪܝ܂ * ܩܡ ܕܝܢ ܙܟܝ ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ܂ ܗܐ ܡܪܝ ܦܠܓܘܬ 8
ܩܢܝܢܝ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܣܟܢܐ܂ ܘܠܟܠܢܫ ܡܕܡ ܕܛܠܡܬܗ ܚܕ ܒܐܪܒܥܐ ܦܪܥ ܐܢܐ܂
9 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܝܘܡܢܐ ܗܘܘ ܚܝܐ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܒܪܗܡ܂
10 * ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܠܡܒܥܐ ܘܠܡܚܝܘ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ܂ * ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ 11
ܗܘܘ ܗܠܝܢ܂ ܐܘܣܦ ܐܡܪ ܡܬܠܐ܂ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ
ܕܒܗ ܒܫܥܬܐ ܥܬܝܕܐ ܕܬܬܓܠܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܐܡܪ܂ ܓܒܪܐ ܚܕ ܒܪ ܛܘܗܡܐ ܪܒܐ 12
ܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ܂ ܕܢܣܒ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܘܢܗܦܘܟ܂ * ܘܩܪܐ ܥܣܪܐ ܥܒܕܘܗܝ܂ ܘܝܗܒ 13
ܠܗܘܢ ܥܣܪ ܡܢܝܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܬܬܓܪܘ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ܂ * ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܗ ܕܝܢ 14
ܣܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ ܘܫܕܪܘ ܐܝܙܓܕܐ ܒܬܪܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܠܐ ܨܒܝܢܢ ܕܢܡܠܟ ܗܢܐ ܥܠܝܢ܂
15 * ܘܟܕ ܢܣܒ ܡܠܟܘܬܐ ܘܗܦܟ܂ ܐܡܪ ܕܢܩܪܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕܘܗܝ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ
16 ܟܣܦܐ܂ ܕܢܕܥ ܡܢܐ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܬܬܓܪ܂ * ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܡܪ܂ ܡܪܝ܂ ܡܢܝܟ
17 ܥܣܪ ܡܢܝܢ ܐܘܬܪ܂ * ܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܘܟܝ ܥܒܕܐ ܛܒܐ܂ ܕܒܩܠܝܠ ܐܫܬܟܚܬ ܡܗܝܡܢ܂
18 ܬܗܘܐ ܡܫܠܛ ܥܠ ܥܣܪ ܟܪܟܝܢ܂ * ܘܐܬܐ ܕܬܪܝܢ ܘܐܡܪ܂ ܡܪܝ܂ ܡܢܝܟ ܚܡܫ ܡܢܝܢ
19 20 ܥܒܕ܂ * ܐܡܪ ܐܦ ܠܗܢܐ܂ ܐܦ ܐܢܬ ܬܗܘܐ ܡܫܠܛ ܥܠ ܚܡܫ ܟܪܟܝܢ܂ * ܘܐܬܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ܂
ܡܪܝ܂ ܗܐ ܡܢܝܟ ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܠܘܬܝ ܟܕ ܣܝܡܐ ܒܣܘܕܪܐ܂

Festinans itaque descendit, & excepit eum 6 gaudens. Quum autem hoc vidissent omnes, 7 murmurabant, dicentes; Apud hominem peccatorem ingressus divertit. Stetit 8 autem Zacchæus, & dixit ad Jesum; Ecce, Domine mi, dimidium facultatum mearum do pauperibus: & unicuique quod per vim rapui, quadruplum retribuo. Dixit 9 ei Jesus, Hodiè facta est salus huic domui, eò quòd iste quoque est filius Abraham. Venit 10 enim Filius hominis ut quærat, & servet quod perierat. Et quum hæc audirent, con- 11 texuit sermoni parabolam, eò quòd esset prope Hierosolymam, & putarent fore ut eo momento appareret regnum Dei: Et 12 ait, Vir quidam maximo stemmate natus, profectus est in regionem longinquam, ut compararet sibi regnum, & reverteretur. Et advocavit decem servos suos, dedit- 13 que eis decem minas, & dixit eis; Negotiamini donec veniam. Concives autem 14 ipsius oderant eum; miseruntque legatos post eum, & inquiunt, Nolumus hunc regnare super nos. Quumque comparâsset 15 regnum, & reversus fuisset, jussit vocari ad se servos illos quibus dederat argentum, ut cognosceret quid unusquisque ex eis negotiatus fuisset. Venit autem primus, & 16 ait; Domine mi, mina tua decem minas lucrifecit. Dixit ei, Euge serve bone, quia 17 in minimo inventus es fidelis, dominaberis super decem pagos. Et venit secundus, & 18 ait; Domine mi, mina tua quinque minas protulit. Dixit & isti, Tu quoque dominaberis 19 super quinque pagos. Alius autem 20 venit, & ait; Domine mi, ecce mina illa tua quæ penes me erat, posita in sindone.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * [وبشتاب فرود امد وبشادي اورا قبول كرد] *مردم وجماعت كه با وي بودند * در نفس 7
خود † تغير شدند * ومي كفتند كه درخانه كنه كار فرود مي آيد * *زكي فرود آمد * 8
وبعيسي كفت * اي خداوند من * نيمهٔ مال خودرا بمسكينان † مي دهم و از هر كس كه
بناحق چيزي ستده باشم * يكي درچهار باز كزارم * *عيسي بجماعت وشاكردان كفت 9
كه امروز براي اين خانه † زندكاني † بزرك شد * براي انك اين مرد از فرزندان ابرهيم بود وكم
10 شد * *فرزند ادمي براي آن آمد است * كه كم شدكانرا بجويد و زنده كند

Et festinanter descendit & eum gaudio illum excepit. Homines & 7 *turba, qui cum eo erant, in animo suo commoti sunt, & dixerunt; In domum peccatoris divertit. Zachæus accessit, & ad Jesum dixit;* 8 *O Domine mi, dimidium facultatum mearum pauperibus do: & à quocunque per injuriam aliquid abstuli, quadruplum restituo. Jesus turbæ ac discipulis dixit;* 9 *Hodiè quidem huic domui salus magna facta est, eò quòd hic homo de filiis Abrahami erat, & perierat. Filius hominis* 10 *ob hoc venit, ut amissos quærat & servet.*

مثل ملك كه برود ومملكت بكيرد   صد هشت

CVIII. Parabola regis qui abiit & regnum accepit.

11 * ومسيح درمثلها افزود * سبب انك باورشليم † نزديك شد * ومي پنداشتند كه دران
12 ساعت ملكوت † خدا اشكارا شود * عيسي كفت بزرك زادهٔ از اهل بزرك با لشكر بسيار در
ولايت دور رفت كه مملكت بستاند وباز كردد

Et Christus ad parabolas adjecit, 11 *eò quòd Hierosolymæ propinquus esset, et existimarent quòd in ipsa hora regnum Dei manifestaretur. Jesus dixit; Magnus quidam,* 12 *natus genere magno, cum exercitu multo in regionem longinquam profectus est, ut regnum acciperet et reverteretur.*

مثل بازركان ومال بي قياس وبندهٔ كاهل   صد نه

CIX. Parabola mercatoris, & pecuniæ immensæ, & servi pigri.

13 *كفت بازركاني † بندكان خودرا خواند *
وده تومان مال بديشان داد * وكفت بازركاني كنيد * تا ان وقت كه من بيايم

Dixit insuper; Mercator quidā servos suos vocavit, et decē minas pecuniæ illis dedit, et dixit; Mercaturam facite usquequò ego venero. 13

Versio VULGATA LATINA.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. 7 Et cùm viderent omnes, murmurabant, dicentes quòd ad hominem peccatorem divertisset. 8 Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum; Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. 9 Ait Jesus ad eum; Quia hodiè salus domui huic facta est: eò quòd & ipse filius sit Abrahæ. 10 Venit enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat. 11 Hæc illis audientibus, adjiciens dixit parabolam, eò quòd esset prope Jerusalem: & quia existimarent quòd confestim regnum Dei manifestaretur. 12 Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti. 13 Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. 14 Cives autem ejus oderant eum: & miserunt legationem post illum, dicentes; Nolumus hunc regnare super nos. 15 Et factum est ut rediret accepto regno: & jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. 16 Venit autem primus, dicens; Domine, mna tua decem mnas acquisivit. 17 Et ait illi; Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. 18 Et alter venit, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. 19 Et huic ait; Et tu esto super quinque civitates. 20 Et alter venit, dicens; Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * فاسرع ونزل وقبله فرحا * فلما ابصر جميعهم ذلك تمعمعوا وقالوا انه دخل بيت رجل 7
8 خاطي * فوقف زكاء وقال للرب هانذا يا سيد اعطي المساكين نصف مالي ومن غصبته شيا
9 اعوضه اربعة اضعاف * فقال له يسوع اليوم وجب الخلاص لاهل هذا البيت لانه ايضا ابن ابرهيم *
10 * لان ابن البشر انما جاء يطلب ويحيي من كان ضالا *   * الفصل الثامن والستون *
11 * وفيما هم يسمعون هذا ضرب لهم مثلا لما قرب من يروشليم وكانوا يظنون ان ملكوت الله
12 تظهر للوقت * قايلا انسان ذو جنس شريف ذهب الي كورة بعيدة لياخذ الملك لنفسه
13 ويعود * فاستدعي عشرة عبيد له واعطاهم عشرة امناء * قايلا لهم اتجروا في هولاء الي حين
14 موافاتي * وكان اهل مدينته يبغضونه فارسلوا في اثره رسلا قايلين ما نريد ان يملك هذا
15 علينا * فلما اخذ الملك ورجع امر ان يدعي له عبيده الذين اعطاهم الفضة ليعرف ما
16 قد تجروا * فجاء الاول وقال يا سيد مناك قد صار عشرة امناء * فقال له حسنا ايها العبد
17 18 الصالح * الفيت امينا علي القليل يكون لك سلطان علي عشر مدن * وجاء الثاني وقال يا سيد
19 20 مناك قد صار خمسة امناء * فقال للاخر وانت تكون علي خمس مدن * فجاء الاخر وقال
يا سيد ان مناك موضوع عندي في منديل *

Et festinavit, ac descendit, & excepit 6 *illum lætus. Et cùm vidissent omnes hoc,* 7 *murmuraverunt, & dixerunt cum ingressum esse domum viri peccatoris. Stetit* 8 *autem Zachæus, & dixit Domino; Ecce ego, Domine, do pauperibus dimidium bonorum meorum, & illi à quo violenter aliquid accepi, rependo quatuor duplicia. Dixit ei Jesus, Hodiè competit* 9 *salus habitatoribus hujus domus, quia etiam ipse est filius Abrahæ. Quia* 10 *filius hominis venit quærere, & salvare eos qui perditi fuerant.*

Sectio sexagesima octava.

Et dum illi audirent hoc, protulit eis 11 *proverbium, quando appropinquaverat ad Jerusalem, et existimabant quòd regnum Dei manifestandum esset confestim: Dicens,* 12 *Homo quidam genere nobili abiit in regionem longinquam ut acciperet regnum sibi, & rediret. Et advocavit de-* 13 *cem servos suos, & dedit illis decem minas, dicens illis; Mercamini his usque ad tempus reditus mei. Verùm incolæ* 14 *urbis ipsius oderant eum: & miserunt per vestigia ejus nuntios, dicentes; Nolumus regnare hunc super nos. Et cùm* 15 *accepisset regnum, & reversus fuisset, jussit vocari ad se servos suos, quibus dederat argentum: ut sciret quid jam negotiati essent. Venit itaque primus, &* 16 *dixit, O domine, mina tua jam facta est decem minæ. Ait illi, Optime, ô serve* 17 *bone, inventus es fidelis in modico, erit tibi potestas super decem civitates. Et* 18 *venit secundus, & dixit; Domine, mina tua facta est quinque minæ. Dixitque* 19 *alteri, Et tu eris super quinque civitates. Et venit alius, & dixit; O domi-* 20 *ne, mina tua reposita est apud me in sudario,*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወአፍጠነ፡ወረደ፡ ወአንገሦ፡እንዘ፡ይትፌሣሕ፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ኵሎሙ፡ አንጐር
7 ጐሩ፡ወይቤሉ፡ኀበ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ቦአ፡የዓል፡፡=፡ ወቆመ፡ዘኬዎስ፡ ወይቤሎ፡ለእግዚ
8 እ፡ናሁ፡መንፈቀ፡ንዋይየ፡ እሁብ፡ ለነዳይ፡ ወእመኒቦ፡ለዘ፡ገፋዕክዎ፡ እፈድዮ፡ትርብዕ
9 ተ፡=፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ዮም፡ሕይወት፡ኮነ፡ለዝንቱ፡ቤት፡እስመ፡አንተ
10 ሂ፡ ወልደ፡አብርሃም፡አንተ፡፡=፡እስመ፡መጽአ፡ ወልደ፡እጓለ፡እም፡ሕያው፡ይኅሥሥ፡
11 ወያድኅን፡ዘተሐጕለ፡፡=፡ ወእንዘ፡ይሰምዑ፡መሰለ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ወይቤሎሙ፡እስመ፡
ቅሩብ፡ውእቱ፡ለኢየሩሳሌም፡ ወይመስሎሙ፡ከመ፡ ሶቤሃ፡ ታስተርኢ፡ መንግሥቱ፡
ለእግዚአብሔር፡፡=፡ በእንተ፡ዘሖረ፡ይንሣእ፡ሎቱ፡መንግሥተ፡፡=፡
12 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ክቡር፡ ወሖረ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ይንሣ
እ፡ሎቱ፡ መንግሥተ፡ ወያነግሥዎ፡ ወይሰወጥ፡፡=፡
በእንተ፡ እለ፡ ነሥኡ፡ ዓሠርተ፡ ምናናተ፡፡=፡
13 ወጸውዐ፡ አግብርቲሁ፡ ዓሠርተ፡ ወወሀቦሙ፡ዓሠርተ፡ ምናናተ፡፡ወይቤሎሙ፡ተገበሩ፡
14 እንከ፡እስከ፡ላላቱ፡፡=፡ ወይጸልእዎ፡ሰብአ፡ሃገሩ፡ወፈነዉ፡ተናብለ፡እምድኅሬሁ፡
15 እንዘ፡ይብሉ፡ኢንፈቅዶ፡ለዝንቱ፡ ይንግሥ፡ላዕሌነ፡፡=፡ ወአመዝ፡እቲዎ፡ወ
ነሢኦ፡መንግሥተ፡አዘዘ፡ ያምጽእዎሙ፡ ለአግብርቲሁ፡ለእለ፡ወሀቦሙ፡ ወርቀ፡ከመ፡
16 ያእምር፡ዘከመ፡ተገበሩ፡፡=፡ ወመጽአ፡ቀዳማዊ፡ ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ምናንከ፡ ዓሠር
17 ቱ፡ወዓሠርተ፡ምናናተ፡ዘረበሕኩ፡፡=፡ ወይቤሎ፡እግዚኡ፡ኦገብር፡ምእመን፡ዘበውሑ
ድ፡ምእመነ፡ኮንከ፡ላዕለ፡ ብዙኃ፡እሠይመከ፡ተሠየም፡ላዕለ፡ዓሠርቱ፡አህጉር፡፡=፡
18 ወመጽአ፡ካልኡ፡ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ምናንከ፡ኃምስቱ፡ወኃምስተ፡ምናነ፡ረበሕኩ፡=፡
19 ወይቤሎ፡ሎቱኒ፡አንተኒ፡ተሠየም፡ላዕለ፡ኃምስቱ፡ አህጉር፡፡=፡ ወመጽአ፡ ሣልስኒ፡
20 ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ ነየ፡ ምናንከ፡ አንተ፡ ኀቤየ፡አንበርክዋ፡ውስተ፡ሰበኑየ፡=፡

Et festinans descendit, & excepit eum gaudens. Et quum vidissent omnes, 6 murmurârunt, & dixerunt; Ad hominem peccatorem ingressus est transmigrare. 7 Et stetit Zachæus, & dixit Domino nostro; Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus: & si quis fuerit cui injuriam feci, reddo quadruplum. 8 Et dixit ei Dominus Jesus; Hodiè salus contigit huic domui, quòd & ipse filius Abrahami sit. 9 Quia venit Filius hominis quærere, & servare quod perditum erat. 10 Et quum audientes erant, parabolam dixit iis hanc: & dixit iis, quia propè fuit Hierusalem, & videbatur illis quòd statim appareret regnum Dei. 11

De eo qui profectus est ut acciperet sibi regnum.

Et dixit iis Dominus Jesus, Quidam homo nobilis *fuit*, & profectus est *in* longinquam regionem, ut acciperet regnum, & ut regem facerent eum, & ut reverteretur: 12

De iis qui acceperunt decem minas.

Et vocavit servos suos decem, & dedit iis decem minas, & dixit iis; Negotiamini 13 igitur donec veniam. Et odio habebant eum homines civitatis ejus, & miserunt 14 legationem post eum, dicentes; Nolumus hunc regnare supra nos. Et tunc 15 veniente eo, & accepto regno, jussit ut adducerent servos, quibus dederat pecuniam ejus, ut cognosceret quomodo negotiati essent. Et venit primus, 16 & dixit ei; Domine, minæ tuæ decem, & decem minæ tuæ quas acquisivi. Et 17 dixit ei Dominus ejus, Serve fidele, qui in modico fidelis fuisti, super multa constituam te: constitutus esto super decem civitates. Et venit alius, & dixit ei; 18 Domine, minæ tuæ quinque, & quinque minas acquisivi. Et dixit ei, Tu etiam 19 constitutus esto super quinque civitates. Et venit tertius, & dixit ei; Do- 20 mine, ecce minam tuam quam apud me deposui in sudario meo:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * مردم شهر اورا دشمن مي داشتند * درپس او نامه فرستادند * وكفتند نمي خواهيم * كه
15 اين كس برما ملك باشد * *وچون ملك مملكت † را ستد * وبازكرديد * فرمود † كه
16 بندكان † پيش او ايند * ومالي كه † ستده بودند * ازبهر سود حساب باز دهند * *اولين
17 آمد وكفت * خداوندم * تومان تو † ده تومان ديكر سود كرد * *ملك بدو كفت * اي بندهٔ
نيك * بر اندك امانت دار بودي * بر بسيار نيز امين ومعتمد باشي * وبر ده ولايت بزرك
18 19 وسرور باشي * *دوم آمد وكفت خداوندم تومان تو پنج تومان † سود كرد * *بدين نيز
20 كفت * بر پنج ولايت بزرك وسرور باشي * *سه ديكر آمد وكفت خداوندم اينك تومان تو *
كه پيش من بود دركوشه † پنهان كرده بودم *

Homines autem civitatis illum 14 *odio habentes post eum epistolam miserunt, & dixerunt; Nolumus ut hic homo super nos rex sit. Cùm;* 15 *rex regnum accepisset, & reversus esset, jussit ut servi ad illum venirent, & pecuniæ, quam acceperant quæstûs gratiâ, rationem redderent. Primus venit, & dixit; Domine* 16 *mi, mina tua decem minas alias lucrifecit. Rex ei dixit; O serve bo-* 17 *ne, in parvo fidelis fuisti, super multum etiam præfectus & constitutus eris, & super decem provincias maximus & princeps eris. Secundus* 18 *venit & dixit; Domine mi, mina tua quinque minas lucrifecit. Huic eti-* 19 *am dixit; Super quinque provincias maximus & princeps eris. Ter-* 20 *tiò alius venit, & dixit; Domine mi, ecce, minam tuam, quæ apud me erat, in angulo abscondi.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΖ'. ΞΗ'.

Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis
21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις
quod non seminâsti. Dicit autem ei; De ore tuo judicabo te, scelerate serve:
22 ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε·
sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, & metens quod non se-
ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔ-
minavi. Et quarè non dedisti argentum meum ad mensam, & ego veniens
23 σπειρα. Καὶ διὰ τί οὐκ (ε)ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν
cum usura utique exegissem illud? Et astantibus dixit; Auferte ab illo
24 σὺν τόκῳ ἂν (ζ)ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ᾽ αὐτοῦ
mnam, & date decem mnas habenti. Et dixerunt ei; Domine, habet decem
25 τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα
mnas. Dico enim vobis; Quia omni habenti dabitur: ab autem non ha-
26 μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔ- σλ β
bente, & quod habet, auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos,
27 χοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, σλα ε
non volentes me regnare super se, adducite huc, & jugulate an-
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμ-
te me. Et dicens hæc, ibat antè, ascendens in Hierosoly-
28 προσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυ- σλβ β
mam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage & Bethaniam, ad montē
29 μα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος ΞΗ'

vocatum Olivarum, misit duos discipulorum suorum, Dicens; Ite in
τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Εἰπών, Ὑπάγετε εἰς 30
contrà vicum: in quo, introeuntes invenietis pullum alligatum, super quem
τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ, εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν
nemo unquam hominum sedit: solventes illum adducite. Et si quis vos
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες (η)αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς 31
interrogaverit, Quarè solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus ejus opus habet. Ab-
ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Ἀπ- 32
euntes autem missi, invenerunt sicut dixit illis. Solventibus autem illis
σλγ β ελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ αὐτῶν 33
pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? Illi autem
τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ 34
dixerunt; Dominus ejus opus habet. Et duxerunt illum ad Jesum: &
εἶπον, (θ)Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ 35
injicientes sua ipsorum vestimenta supra pullum, imposuerunt Jesum. E-
(ι)ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πο- 36
unte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Appropinquante
σλδ α ρευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια (κ)αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζοντος 37
autem eo jam ad descensum montis Olearum, cœperunt omnis turba
δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
discipulorū gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus, quas viderant, virtutibus,
μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

MS. A. (ε)ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν, (ζ)αὐτὸ ἀνέπραξα; (η)ἀγάγετε αὐτόν. (θ)Ὅτι ὁ Κύριος (ι)ἐπιρρίψαντες (κ)ἑαυτῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
34 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Timui enim à te, quippe qui homo durus sis, 21
& auferas id quod non deposuisti, ac metas
quod non seminâsti. Dixit ei, Ex ore tuo te 22
judicabo, serve nequam. Noveras me esse
hominem durum, qui auferam quod non de-
posui, & metam quod non seminavi. Qua- 23
re non dedisti argentum meum super men-
sam, & ego venissem & illud repetîssem cum
suis usuris? Illis autem qui adstabant co- 24
ram se dixit, Tollite ab eo minam, & date ei
penes quem sunt decem minæ. Dicunt ei; 25
Domine noster, habet decem minas. Ait 26
illis, Dico vobis; Unicuique habenti, dabitur:
ei autem qui nihil habet, id etiam quod ha-
bet, auferetur ab eo. Verùm meos illos in- 27
imicos qui noluerunt me regnare supra se,
adducite eos, & trucidate eos coram me.

Dominicâ Palmarum.60.

Quumque hæc dixisset Jesus, progressus est 28
ut proficisceretur ad Jerusalem. Et quum 29
devenisset Beth-Phage & Beth-Aniam, ad
latus montis, qui vocatur Oliveti, misit duos
ex discipulis suis; Et dixit eis, Ite in pa- 30
gum illum qui nobis est è regione: quum-
que ingressi fueritis, ecce invenietis pullum
alligatum, in quo nemo unquam equitavit;
solvite, adducite eum. Et si quis vos inter- 31
rogaverit, Quare solvitis eum? sic dicetis
ei, Domino nostro requiritur. Et profecti 32
sunt ii qui missi fuerant, & invenerunt pro-
ut dixerat eis. Quumque solverent pullum 33
illum, dicunt eis domini ejus, Quare solvitis
pullum hunc? Dixerunt eis, Quia Domino 34
nostro requiritur. Et adduxerunt eum ad 35
Jesum, & injecerunt super pullum vestes su-
as, & equitare fecerunt Jesum in eo. Quum 36
autem iter faceret, substernebant vestes su-
as in via. Quumque appropinquâsset ad 37
clivum montis domûs Oliveti, cœpit omnis
cœtus discipulorum lætari, & glorificare
Deum altâ voce de omnibus virtutibus quas
viderant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 *سبب انك ازتو سخت ترسيدم* كه مردي هستي* كه چيزي كه جايي ننهاده بستاني* وانچ نكشته
22 بدروي* *بدو كفت اي بندهٔ خبيث* از تقرير تو† ترا پاداش كنم* مرا مي شناختي كه مردي
23 سختم* وچيزي كه ننهاده باشم بستانم* وانچ نكشته باشم بدروم* *چرا مال من بر خوان† من ننهاد اختي*
24 كه من مي امدم* وسود مال خود طلب مي كردم* *وبكسان خود كه حاضر بودند ملك فرمود كه
25 ان يك تومانرا ازو بستانيد* و بدهيد بدانك ده تومان دارد* *ايشان كفتند خداوندما ده تومان
26 پيش او هست* *مسيح كفت باشما مي كويم* هركه دارد ونكاه داشت بدو ديكر† داده شود* وهركه
27 ندارد ونكاه نداشت ان نيز كه دارد* ازو ستاك شود* *اكنون ان دشمنانرا كه نخواستند كه بر
28 ايشان ملكي كنم ايشانرا پيش من آوريد* وبرابر من† ايشانرا بكشيد* *وچون عيسي اين مثلهارا
تمام كرد* پيشتر رفت كه در اورشليم برود   صد ده   فرستادن مسيح دو شاكرد را براي خر
29 *چون در بيت فاجي وبيت عينا رسيد آمد بر كنار كوه زيتون* دو از شاكردان خود† فرستاد*
30 *وبديشان كفت* كه درين ده رويد* كه برابر ماست* چون اندرون رويد* بيابيد خر كرهٔ بسته*

Eò quòd à te valdè timerem, quòd 21
homo sis, qui rem, quam in loco non
posueras, tollis; & quod non semi-
nâsti, metis. Ei dixit; O serve pra- 22
ve, ex confessione tua tibi pœnam
statuam: me noveras quòd homo du-
rus sim, & rem, quam non posueram,
tollam; & quod non seminavi, me-
tam. Quare pecuniam meam in 23
mensam meam non injecisti, ut ego
venissem, & lucrum pecuniæ meæ
exegissem. Et quibusdam suorum 24
qui præsentes erant rex jussit; Illam
unam minam ab eo auferte, & date
ei qui decem minas habet. Illi di- 25
xerunt; Domine noster, decem minæ
penes hunc sunt. Christus dixit; 26
Vobis dico, Quicunque habet &
servat, ei aliud datum erit: qui
verò non habet, neque servat, illud
etiam quod habet ab eo ablatum
erit. Nunc illos inimicos, qui nolu- 27
erunt ut super eos regnarem, ipses
ad me adducite, & coram me eos in-
terficite. Et cùm Jesus has para- 28
bolas absolvisset, progressus est ut
Hierosolymam proficisceretur.

CX. Mittit Christos duos disci-
pulos pro asino.

Cùm in Bethphage & Bethaniam 29
pervenisset, ad latus montis O-
livarum, duos ex discipulis su-
is misit: Et illis dixit; Ite 30
in hunc pagum, qui è regione no-
bis est: cùm intraveritis, inveni-
etis asininum pullum ligatum,

Versio VULGATA LATINA.

21 Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non
22 seminâsti. Dicit ei; De ore tuo te judico, serve nequam: sciebas quòd ego homo
23 austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi: Et quarè non
dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem
24 illam? Et astantibus dixit; Auferte ab illo mnam, & date illi qui decem
25 mnas habet. Et dixerunt ei; Domine, habet decem mnas. Dico autem vo-
26 bis; Quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet,
27 & quod habet auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui nolue-
28 runt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Et his dictis,
29 præcedebat ascendens Jerosolymam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad
Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipu-
los suos, Dicens; Ite in castellum, quod contrà est: in quod introëuntes, 30
invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: solvi-
te illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit; Quarè solvitis? sic 31
dicetis ei; Quia Dominus operam ejus desiderat. Abierunt autem qui missi 32
erant: & invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus autem 33
illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? At illi 34
dixerunt; Quia Dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Je- 35
sum. Et jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Eunte 36
autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquaret jam ad 37
descensum Montis oliveti, cœperunt omnes turbæ discipulorum gaudentes laudare
Deum voce magnâ super omnibus, quas viderant, virtutibus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 *لِاَنِّي خِفْتُ مِنْكَ* اِذْ اَنْتَ اِنْسَانٌ قَاسٍ تَاْخُذُ مَا لَمْ تَضَعْ وَتَحْصِدُ مَا لَمْ تَزْرَعْ *فَقَالَ لَهُ مِنْ
22 فَمِكَ اَدِينُكَ اَيُّهَا ٱلْعَبْدُ ٱلسُّوءُ* لَمَّا عَرَفْتَ اَنِّي رَجُلًا قَاسِيًا اَخُذُ مَا لَمْ اَضَعْ وَاَحْصِدُ مَا لَمْ اَزْرَعْ*
23 *فَلِمَ لَمْ تَدَعْ فِضَّتِي عَلَى مَائِدَةٍ وَكُنْتُ اَجِي وَاَتَقَاضَاهَا مَعَ اَرْبَاحِهَا* ثُمَّ قَالَ لِلْقِيَامِ اَنْزِعُوا
24 مِنْهُ ٱلْمَنَا وَاَعْطُوهُ لِلَّذِي لَهُ عَشَرَةُ اَمْنَاءٍ *فَقَالُوا لَهُ يَا رَبِّ عِنْدَهُ عَشَرَةُ اَمْنَاءٍ* فَقَالَ لَهُمْ اَقُولُ
25 لَكُمْ اَنْ كُلُّ مَنْ لَهُ يُعْطَى وَمَنْ لَيْسَ لَهُ فَٱلَّذِي مَعَهُ يُوخَذُ مِنْهُ *وَاَمَّا اَعْدَائِي اُولَئِكَ ٱلَّذِينَ
26 لَمْ يُرِيدُوا اَنْ اَمْلِكَ عَلَيْهِمْ اِيتُونِي بِهِمْ هَهُنَا وَاذْبَحُوهُمْ قُدَّامِي* *ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلسِّتُّونَ*
27 *فَلَمَّا قَالَ هَذَا مَضَى صَاعِدًا اِلَى يَرُوسَلِيمَ *وَكَانَ لَمَّا قَرُبَ مِنْ بَيْتِ فَاجِي وَبَيْتِ عَنْيَا عِنْدَ
28 ٱلْجَبَلِ ٱلَّذِي يُدْعَى جَبَلُ ٱلزَّيْتُونِ اَرْسَلَ اِثْنَيْنِ مِنْ تَلَامِيذِهِ *قَائِلًا اِمْضِيَا اِلَى هَذِهِ ٱلْقَرْيَةِ
29 ٱلَّتِي اَمَامَكُمَا فَتَجِدَانِ جَحْشًا مَرْبُوطًا لَمْ يَرْكَبْهُ اِنْسَانٌ قَطُّ حُلَّاهُ وَاْتِيَا بِهِ *فَاِنْ قَالَ لَكُمَا اَحَدٌ
30 لِمَ تَحُلَّانِهِ فَقُولَا لَهُ هَكَذَا اِنَّ ٱلرَّبَّ يَحْتَاجُ اِلَيْهِ *وَلَمَّا ذَهَبَ ٱلْمُرْسَلَانِ فَوَجَدَا كَمَا قَالَ لَهُمَا *وَفِيمَا
31 هُمَا يَحُلَّانِ ٱلْجَحْشَ قَالَ لَهُمَا اَرْبَابُهُ* لِمَ تَحُلَّانِ ٱلْجَحْشَ *فَقَالَا لَهُمْ اِنَّ ٱلرَّبَّ يَحْتَاجُ اِلَيْهِ *وَاَتَيَا
32 بِهِ اِلَى يَسُوعَ وَاَلْقَيَا ثِيَابَهُمَا عَلَى ٱلْجَحْشِ وَرَكَّبُوا يَسُوعَ عَلَيْهِ *وَفِيمَا هُمْ يَسِيرُونَ بَسَطُوا
33 ثِيَابَهُمْ فِي ٱلطَّرِيقِ *وَلَمَّا قَرُبَ مِنْ مُنْحَدَرِ جَبَلِ ٱلزَّيْتُونِ بَدَاءَ جَمِيعُ ٱلْمَلَاءِ وَٱلتَّلَامِيذُ يَفْرَحُونَ
34 وَيُسَبِّحُونَ ٱللهَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ مِنْ اَجْلِ جَمِيعِ ٱلْقُوَّاتِ ٱلَّتِي نَظَرُوا*

Quia timui te, cùm sis homo crudelis, 21
tollens quod non posuisti, & metens quod
non seminâsti. Dixit autem illi, Ex ore 22
tuo judicabo te, ô serve nequam. Quan-
doquidem nôsti me esse hominem crude-
lem, tollentem quod non posui, & meten-
tem quod non seminavi: Quare non re- 23
liquisti argentum meum super mensam,
ut venirem & exigerem illud cum fœno-
ribus suis? Deinde dixit astantibus, Au- 24
ferte ab eo minam, & date eam illi qui
habet decem minas. Et dixerunt ei; 25
Domine, habet decem minas. Ait illis; 26
Dico vobis, quòd cuilibet habenti dabi-
tur: & ab eo qui non habet, sanè quod
cum eo est, auferetur. Veruntamen ini- 27
micos meos illos, qui non voluerunt ut
regnarem super eos, adducite ad me il-
los huc, & jugulate illos coram me.

Sectio sexagesima nona.

Et cùm dixisset hoc, abiit ascendens ad 28
Jerusalem. Et factum est, cùm appro- 29
pinquâsset ad Bethphage, & Beth-ani-
am, prope montem qui vocatur Mons
olivarum, misit duos ex discipulis suis,
Dicens; Ite ad hoc castellum quod con- 30
tra vos est, & invenietis asellum alli-
gatum, quem non conscendit homo un-
quam: solvite illum, & adducite illum.
Et si dixerit vobis aliquis, Quare sol- 31
vitis eum? dicite ei sic, Quia Dominus
eget illo. Et cùm abiissent qui missi fu- 32
erant, invenerunt sicut dixerat eis. Et 33
dum ipsi solverent asellum, dixerunt eis
domini ipsius; Quare solvitis asellum?
Inquiunt illis, Quia Dominus eget il- 34
lius. Et duxerunt illum ad Jesum, & 35
jecerunt vestimenta sua super pullum, et
equitare fecerunt Jesum super illum. Et 36
dùm ipsi ambularent, sternebant vesti-
menta sua in via. Et cùm appropinquâs- 37
set ad declivitatem Montis olivarum,
cœpit universa turba & discipuli gau-
dere, & laudare Deum voce magnâ
propter omnes virtutes quas viderunt,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እስመ:ፈራህኩከ:እስመ:ላእምረከ:ከመ: ዕጹብ: ብእሲ: አንተ: ወትነሥእ:ዘኢ.ያንበ
22 ርከ:ወተአርር:ዘኢ.ዘራእከ:ወተስተጋብእ:ዘኢ.ዘረውከ:፡ ወይቤሎ: እግዚኡ:በከ
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Quia timui te, quia cognosco te quòd durus homo es, & tollis quod non depo- 21
suisti, & metis quod non seminâsti, & colligis quod non sparsisti. Et dixit ei dñs 22
ejus, Secundùm sermonem tuum judicabo te, serve male & piger: sciebas me, quòd
homo durus sum, & tollo quod non deposui, & meto quod non seminavi, &
colligo quod non sparsi: Et quare non tradidisti pecuniam meam in mensam, & 23
ipse ego veniens exegissem eam cum usura. Et dixit astantibus ibi, Tollite ab eo 24
hanc minam, & date eam illi qui habet decem minas. Et dixerunt ei; Dñe, nón- 25
ne habet decem minas? Et dixit iis, Dico vobis; Omni qui habet, dabunt ei, & 26
adjicient ei; & ei qui non habet, quod datum est ei, adiment. Veruntamen illos 27
inimicos meos, qui nolunt regnare me, adducite & transfigite coram me.

De pullo.

Et hoc dicens antegressus est, & ascendit Hierusalem. Et quum appropinquâsset 28
Bethphage & Bethaniæ, ad montem cujus nomen *erat* Elaion, misit duos ex di- 29
scipulis ejus. Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ vobis ex adverso est, & introëun- 30
tes, invenietis pullum ligatum, cui non insedit homo, & solvite illum, & ad-
ducite illum. Et si quis fuerit qui dicet vobis, Quare solvitis eum, dicite; Domi- 31
nus indiget eo. Et proficiscentes qui missi erant, invenerunt sicut dixisset iis 32
stantem pullum. Et solverunt pullum: & *quum* solventes *erant* pullum, 33
dixerunt iis domini ejus; Quare solvitis pullum? Et dixerunt, Dominus indiget 34
eo. Et acceperunt, & adduxerunt eum, ad Dominum Jesum, & injecerunt super 35
eum vestimenta sua, super pullum: & insidere fecerunt ei Dominum Jesum.
Et proficiscentes straverunt vestimenta sua, in via. Et accedentes ad descen- 36
sum termini Montis olearum, cœperunt omnes discipuli ejus gaudere, & laudare 37
Deum in magna voce, propter omnes quas vidissent virtutes, voce *inquam* magnâ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 كه هنوز كسي بروي نه نشسته است* اورا بكشاييد* واكر بپرسند كه چرا مي كشاييد*
32 بكوييد خداوند مارا† در بايست است*[ايشان كه فرستاده بودند رفتند وانچنانكه بديشان كفته
33 بود يافتند* وچون كره را مي كشادند خداوندان او بديشان كفتند چرا آن كره را مي كشاييد*
34 وبديشان كفتند كه براي خداوند ما در بايست است* خر كره را پيش عيسي اوردند عيسي
35 جامه خودرا برپشت او نهاد وبر نشست   صد يازده   آمدن مسيح در اورشليم
36 *وچون مسيح† از انجا روانه شد* مردم جامه خود را† مي كندند* ودر راه مي انداختند*
37 تا او برس مي كذشت* وچون درسر نشيب كوه زيتون آمد* شاكردان† وجماعت اواز بر
كشيدند* وخدارا ستايش† در بلندي† مي كفتند [بر همه نيرومنديهاي كه ديدند

super quem nondum quispiam sedit,
eum solvite. Et si interrogaverint, 31
Quare solvitis? Dicite, Domino
nostro opus ejus est. Ii qui missi sunt 32
abierunt, & quemadmodum illis di-
xerat, invenerunt. Cùmque pullum 33
solverent, domini ejus eis dixerunt,
Quare pullum istum solvitis? Et eis 34
dixerunt; Quia Domino nostro eo
opus est. Et pullum ad Jesum ad- 35
duxerunt: Jesus vestimentum su-
um tergo ejus imposuit, & insedit.

CXI. Adventus Christi Hie-
rosolymam.

Et cùm Christus illinc proficiscere- 36
tur, homines vestimenta sua exue-
bant, & in via projiciebant, ut il-
le super ea transiret. Et cùm ad 37
summum descensûs montis Oliva-
rum venisset, discipuli & turba vo-
cem extulerunt, & Deo laudem in
excelso dixerunt, super omnibus vir-
tutibus quas viderant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΘ'.

Dicentes; Benedictus *veniens* rex in nomine Domini: pax in
38 Λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη (λ) ἐν
cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de *turba* dixerunt
39 οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου (μ) εἶπον σλε ε
ad illum; Magister, increpa discipulos tuos. Et *respondens*
40 πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς
ait *illis*, Dico vobis; Quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. Et
41 εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν οὗτοι (ν) σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Καὶ
ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, Dicens; Quia si cognovisses
42 ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν (ξ) ἐπ' αὐτῇ, Λέγων, Ὅτι εἰ ἔγνως σλϛ ι
& tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem *tuam*: nunc autem
καὶ σὺ, καίγε ἐν τῇ (ο) ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ
abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circundabunt
43 ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
inimici tui *vallum tibi*, & *circumcingent* te, & coangustabunt te undique: Et
44 ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν· Καὶ
solo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem super lapidem:
ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· σλζ β
eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templũ, cœpit
45 ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο σλη α
ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptũ est,
46 ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ, καὶ ἀγοράζοντας, Λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται,

Domus mea, domus orationis est: vos autem illam fecistis speluncam latronũ.
(π) Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
σλθ α Et erat docens *per diem* in templo: *at* principes sacerdotũ & Scribæ
Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς (ρ) καὶ οἱ Γραμματεῖς 47
quærebant illum perdere, & *primi* plebis. Et non inveniebant quid facerent:
ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ, τί ποιήσωσιν· 48
populus enim omnis suspensus erat, illum audiens.
ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

CAP. XX. κ'.

ξθ' σμ β Et factum est in una dierum *illorum* docente illo populũ in templo,
Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, 1
& evangelizante, *superstiterunt* principes sacerdotũ & Scribæ cum senioribus,
καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν (α) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις,
Et aiunt ad illum, dicentes; Dic nobis in qua potestate hæc
Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα 2
facis, aut quis est *dans* tibi potestatem hanc. Respondens autem dixit
ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε 3
ad illos; Interrogabo vos & ego unum verbũ, *& dicite* mihi: Baptismus
πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ (β) ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα 4
Joannis ex cœlo erat, an ex hominibus?
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

MS. A. (λ) ἐν οὐρανοῖς, (μ) εἶπαν (ν) σιωπήσουσιν, (ξ) ἐπ' αὐτήν, (ο) ἡμέρᾳ ταύτῃ, (π) Ὅτι ὁ οἶκος (ρ) καὶ Γραμματεῖς Κεφ. κ'. MS. A. (α) οἱ ἱερεῖς καὶ Γραμματεῖς
(β) λόγον ἕνα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 *ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܪܝܟ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܫܠܡܐ ܒܫܡܝܐ ܘܫܘܒܚܐ ܒܡܪܘܡܐ.
39 *ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܡܢ ܓܘ ܟܢܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܝ ܟܐܐ ܒܬܠܡܝܕܝܟ.
40 *ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܗܠܝܢ ܢܫܬܩܘܢ. ܟܐܦܐ ܢܩܥܝܢ. *ܕܪܡܫܐ
ܕܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܣܐ * 41 *ܘܟܕ ܩܪܒ ܘܚܙܐ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܒܟܐ ܥܠܝܗ. *ܘܐܡܪ. 42
ܐܠܘ ܝܕܥܬܝ ܡܕܡ ܕܠܫܠܡܟܝ ܐܦܢ ܒܗܢܐ ܝܘܡܟܝ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܬܟܣܝ
43 ܡܢ ܥܝܢܝܟܝ. *ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟܝ ܝܘܡܬܐ. ܘܢܚܕܪܘܢܟܝ ܒܥܠܕܒܒܝܟܝ.
44 ܘܢܐܠܨܘܢܟܝ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ. *ܘܢܣܚܦܘܢܟܝ ܘܠܒܢܝܟܝ ܒܓܘܟܝ. ܘܠܐ ܢܫܒܩܘܢ
45 ܒܟܝ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ. ܚܠܦ ܕܠܐ ܝܕܥܬܝ ܙܒܢܐ ܕܣܘܥܪܢܟܝ. *ܘܟܕ ܥܠ ܠܗܝܟܠܐ. ܫܪܝ
46 ܠܡܦܩܘ ܠܗܢܘܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܘܕܙܒܢܝܢ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܬܝܒ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ
47 ܨܠܘܬܐ ܗܘ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܓܝܣܐ. *ܘܗܘ ܟܠܝܘܡ ܡܠܦ ܗܘܐ
48 ܒܗܝܟܠܐ. ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܘܒܕܗ. *ܘܠܐ
ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗ. ܟܠܗ ܓܝܪ ܥܡܐ ܬܠܐ ܗܘܐ ܒܗ ܠܡܫܡܥܗ.
*ܩܘܡܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܒܫܒܐ. * ܣܒ * *ܩܦܠܐܘܢ * ܟ *
1 *ܘܗܘܐ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ. ܟܕ ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܥܡܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܡܣܒܪ. ܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܪܒܝ
2 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܥܡ ܩܫܝܫܐ. *ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܡܪ ܠܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ
3 ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. *ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦ ܐܢܐ
4 ܡܫܐܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܘܐܡܪܘ ܠܝ. *ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܫܡܝܐ ܗܘܬ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ.

Et dicebant, Benedictus rex qui venit in nomine Domini: pax in cœlo, & gloria in excelsis. 38 Quidam autem ex Pharisæis è media turba dicunt ei; Rabi, objurga discipulos tuos. 39 Ait illis, Dico vobis; Si siluerint isti, lapides clamabunt. 40

Ad vesperas secundâ feriâ hebdomadis Passionis. 61.

Quumque appropinquâsset, vidissetque civitatem, flevit super ea: 41 Et ait, O si nôsses ea quæ pertinent ad pacem tuam, vel saltem isto die tuo, nunc autem occulta sunt ab oculis tuis. 42 Advenient autem tibi dies, quibus cingent te hostes tui, & constringent te ab omni loco. 43 Et evertent te, filiosque tuos intra te: neque relinquent in te lapidem super lapidem, pro eo quòd non noveris tempus visitationis tuæ. 44 Quumque ingressus esset in templum, cœpit ejicere eos qui emebant in eo & vendebant: 45 Et ait illis, Scriptum est, Domus mea, domus orationis est: vos autem fecistis eam speluncam latronum. 46 Et ipse docebat quotidiè in templo. Principes autem sacerdotum, & Scribæ & seniores populi studebant eum perdere. 47 Nec inveniebant quid agerent ei: omnis enim populus pendebat ab eo, ut ipsum audiret. 48

Ad stationem tertiam noctis tertiæ Passionis. 62.

CAP. XX.

Et factum est quâdam die, quum doceret in templo populum, & evangelizaret, ut insurrexerint in eum principes sacerdotum & Scribæ cum senioribus: 1 Et dicunt ei, Dic nobis quânam potestate hæc facias, & quis est ille qui dedit tibi hanc potestatem? 2 Respondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo vos & ego sermonem, ac dicite mihi: 3 Baptisma Johannis, è cœlo erat, an ex hominibus? 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 *ومي كفتند * خجسته است ملك * كه بنام خدا مي آيد * سلام † بر آسمان * وستايش
39 بر بلندي * *كساني از معتزلان بميان جماعت بعيسي كفتند * بزرك شاكردانترا خاموش
40 كن * *جواب بديشان داد وكفت * بشما راست بكويم * هر كاه كه ايشان † خاموش شوند سنكها
وكلوخ باواز ايند صد دوازده كريستن مسيح بر اورشليم
41 42 *وچون نزديك رسيد وشهر را ديد * بر شهر بكريست * *وكفت اورشليم تا كي نشناسي ان
كسانرا * كه رحمت وسلامتي ايشان آن تواند * اينك امروز رحمتها از ديدار تو † پوشيده شدند *
43 *برسر تو روزها بيايد * كه دشمنان † بر كرداكرد تو مسلط شوند * وهر سوي ترا مضايقه
44 كنند * *و بنياد ترا خراب كنند * وفرزندان ترا در درون تو نيست كنند * وسنك برسنك نكذارند *
45 عوض انك روزكار † راحت وتيمار † خود نشناختي * *چون در هيكل در آمد * ديد بعضي
46 مردم كه درو خريد و فروخت مي كردند * *مسيح ايشانرا بدر كرد * وبديشان كفت نبشته
شد خانه من خانه نمازست و طاعت شما اورا مغاره † دزدان † ساخته ايد * ومقام طراران *

Et dicebant; Benedictus est rex, qui in nomine Dei venit: pax in cœlo, & laus in excelso. 38 *Quidam è Pharisæis inter turbam ad Jesum dixerunt; Magister, discipulis tuis silentium fac.* 39 *Responsum illis dedit, & dixit; Vobis verum dico, quandocunque hi tacebunt, lapides & cespites in vocem devenient.* 40

CXII. Fletus Christi super Hierosolymam.

Et cùm appropinquaret, & urbem videret, super urbem flevit: 41 *Ac dixit; Hierosolyma, quamdiu nescies illos, quorum misericordia & salus tua sunt? Ecce hodie misericordiæ ab aspectu tuo occultatæ sunt.* 42 *In caput tuum dies venient, quibus inimici in circuitu tui prævalebunt, & undique te coarctabunt.* 43 *Et fundamentum tuum destruent, & filios tuos intra te conficient, & lapidem super lapidem non relinquent: eò quòd tempus requietis & visitationis tuæ non cognoveris.* 44 *Cùm autem in templum ingressus esset, vidit quosdam homines, qui in eo emptionem & venditionem faciebant.* 45 *Christus illos ejecit, & illis dixit; Scriptum est, Domus mea domus orationis est, & obedientiæ, vos eam speluncam latronum effecistis, & locum crumenisecarum.* 46

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicentes; Benedictus, qui venit rex in nomine Domini: pax in cœlo, & gloria in
39 excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum; Magister, increpa
40 discipulos tuos. Quibus ipse ait; Dico vobis, Quia si hi tacuerint, lapides cla-
41 mabunt. Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens;
42 Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc au-
43 tem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circumdabunt te
44 inimici tui vallo, & circumdabunt te: & coangustabunt te undique: Et ad terram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem
45 super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in
46 templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptum est,
Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens quotidiè in templo. Principes autem sacerdotum, & Scri- 47
bæ, & Principes plebis quærebant illum perdere: Et non inveniebant quid fa- 48
cerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

CAP. XX.

Et factum est in una dierum, docente illo populum in templo, & evangelizante, 1
convenerunt Principes sacerdotum, & Scribæ cum senioribus, Et aiunt dicentes 2
ad illum; Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut: Quis est, qui dedit tibi
hanc potestatem? Respondens autem Jesus, dixit ad illos; Interrogabo vos & 3
ego unum verbum. Respondete mihi: Baptismus Joannis de cœlo erat, an ex 4
hominibus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 *قايلين مبارك الملك الاتي باسم الرب * السلام في السماء * والمجد في العلاء * وان قوما من 39
الفريسيين من بين الجمع قالوا له يا معلم انتهر تلاميذك * اجابهم قايلا اقول لكم ان سكت 40
هولاء نطقت الحجارة * فلما قرب ونظر المدينة بكى عليها وقال * لو علمت في هذا اليوم ما 41 42
لك فيه من السلامة فاما الان فانه قد خفي عن عينيك * وسوف تاتي ايام يلقي اعداوك 43
معالمك ويحيط بك فيها اعداوك ويحاصرونك من كل ناحية * ويقلبونك وبنيك فيك * ولا 44
يتركون فيك حجرا على حجر لانك لم تعلمي زمان تعهدك * ولما دخل الهيكل بدا يخرج 45
الذين يبيعون ويشترون فيه * وقال لهم مكتوب ان بيتي هو بيت الصلاة وانتم جعلتموه 46
مغارة للصوص * وكان كل يوم يعلم في الهيكل وكان رووساء الكهنة والكتبة ومقدموا الشعب 47
يطلبون هلاكه * فلم يجدوا ما يصنعون لان جميع الشعب كان متعلقا به يسمع منه * 48
* الفصل السبعون * وكان في احد الايام اذ هو يعلم الشعب في الهيكل 1
ويبشر وقف رووساء الكهنة والكتاب والشيوخ * وقالوا له قل لنا باي سلطان تفعل هذا 2
او من اعطاك هذا السلطان * فاجابهم قايلا انا اسالكم عن كلمة فاجيبوني * امعمودية 3 4
يوحنا كانت من السماء ام من الناس *

Dicentes; Benedictus rex veniens in nomine Domini, pax in cœlo, & gloria in excelsis. 38 *Et verò quidam ex Pharisæis de medio turbæ dixerunt ei; Magister, increpa discipulos tuos.* 39 *Respondit eis, dicens; Dico vobis, Si tacuerint isti, loquentur lapides.* 40 *Cùm autem appropinquâsset & vidisset civitatem, flevit super illam, & dixit;* 41 *Si scires in hac die quantum sit tibi in ea pacis, verùm nunc absconditum est ab oculis tuis.* 42 *Et quidem venient dies, quibus dejicient inimici tui vexilla tua, & quibus circumdabunt te inimici tui, & obsidebunt te undique.* 43 *Et subvertent te, & filios tuos intra te. Et non relinquent in te lapidem super lapidem: quia non cognovisti tempus visitationis tuæ.* 44 *Et cùm ingressus esset templum, cœpit expellere eos qui vendebant & emebant in eo:* 45 *Et dixit illis; Scriptum est, quòd domus mea est domus orationis: vos autem fecistis eam speluncam latronibus.* 46 *Et singulis diebus docebat in templo. Et principes sacerdotum, & scribæ, & primates plebis quærebant interitum ejus.* 47 *At non inveniebant quid facerent, quia totus populus pendens erat ab illo, audiebatque eum.* 48

Sectio septuagesima.

CAP. XX.

Et accidit in una dierum, dum ipse doceret populum in templo & annuntiaret, ut steterint principes sacerdotum, & scribæ, & seniores, 1 *Ac dixerint ei; Dic nobis quâ auctoritate facis hoc, aut quis dedit tibi hanc auctoritatem?* 2 *Respondit eis, dicens; Ego interrogabo vos verbum unum, & respondete mihi:* 3 *Baptismus Johannis, erat de cœlo, an ex hominibus?* 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይብሉ፡ቡሩክ፡ዘይመጽእ፡በስመ፡እግዚአብሔር፡ቡሩክ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ ወሰላም፡
39 በሰማያት፡ወስብሐት፡በአርያም፡፡ ወቦ፡ እምፈሪሳውያን፡ እምሕዝብ፡ እለ፡ ይቤ
40 ልዎ፡ሊቅ፡ገሥጾሙ፡ለአርዳኢከ፡፡ ወአውሥአሙ፡ወይቤሎሙ፡እብለክሙ፡ለእ
41 መ፡አርመሙ፡እሉ፡እሎንቱ፡እዕበን፡ ይኬልሑ፡፡ ወበጺሖ፡ርእያ፡ለሀገር፡ወበከየ፡
42 ላዕሌሃ፡ ወይቤላ፡ ሶበ፡ ታአምሪ፡ ዮም፡ሰላመኪ፡ አንትኒ፡ወባሕቱ፡ይእዜሰ፡ተሰወ
43 ረ፡እምአዕይንትኪ፡፡ ወይበጽሐኪ፡ መዋዕል፡አመ፡ይዓግቱኪ፡ፀርኪ፡ ወይትዓየ
44 ኪ፡ወይሴልጽሩ፡ ላዕሌኪ፡ ወያስተጋብሉኪ፡ እምኵሉሃ፡፡ ወይነፅኑኪ፡ ወውሉደ
ኪሂ፡ምስሌኪ፡፡ ወኢይኀድጉ፡እብነ፡ ደበ፡ እብን፡ በውስቴትኪ፡እስመ፡ኢያእመርኪ፡
መዋዕለ፡ሣህልኪ፡፡ በእንተ፡እለ፡ሰደደ፡እለ፡ይሠይጡ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡
45 ወቦአ፡ምኵራበ፡ወሰደደ፡ኵሎ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወይሣየጡ፡ በቤተ፡መቅደስ፡ ወገፍተ
አ፡ማእደቲሆሙ፡ለመቃልብን፡ ወመናብርቲሆሙ፡ ለእለ፡ ይሠይጡ፡ርግበ፡ገንጸለ፡፡
46 ወይቤሎሙ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ጸሎት፡ ይሰመይ፡ ወአንትሙሰ፡ ትሬስይዎ፡በዓ
47 ተ፡ፈያት፡ ወሰረቅት፡፡ ወኵሎ፡ አሚረ፡ ይሜህሮሙ፡ በምኵራብ፡ ወይኀሥሥ
48 ዎ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ሕዝብ፡ በዘ፡ ይቀትልዎ፡፡ ወየኀጥኡ፡ ዘይ
ሬስይዎ፡ እስመ፡ኵሎሙ፡ሕዝብ፡ይሰቅሉ፡ በላጽምዖቱ፡፡
በእንተ፡እለ፡ተስእልዎ፡ለእግዚእነ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡በመበሕተ፡
መኑ፡ ትገብር፡ ከመዝ፡፡
1 ፳ ወእምዝ፡ አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡ ለአሕዛብ፡ በምኵራብ፡
2 ወይነግሮሙ፡ ቆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወረበናት፡፡ ወይቤ
ልዎ፡ንግረነ፡በመበሕተ፡ መኑ፡ ትገብር፡ከመዝ፡ ወመኑ፡ አበሐከ፡ ትግበር፡ ዘንተ፡፡
3 ወአውሥአሙ፡ወይቤሎሙ፡እሴአለክሙ፡አነሂ፡አሐተ፡ነገረ፡ ዘትነግሩኒ፡፡ ጥም
4 ቀቱ፡ለዮሐንስ፡ዘእምአይቴ፡ይእቲ፡ እምሰማይኑ፡ ወሚመ፡ዘእምሰብእኑ፡፡

Et dixerunt, Benedictus qui venit in nomine Dei, benedictus rex Israel, & pax in cœlis, & gloria in excelsis. 38 Et fuerunt ex Pharisæis è turba, qui dixerunt ei; Magister, objurga discipulos tuos. 39 Et respondit iis, & dixit iis, Dico vobis; Si siluerint illi, hi lapides exclamabunt. 40 Et approprinquans vidit civitatem, & flevit super ea. 41 Et dixit ei, Si cognovisses diem pacis tuæ, etiam tu, verùm nunc latitavit ab oculis tuis. 42 Et continget tibi dies quando circumcingent te inimici tui: & circundabunt te, & circumvallabunt te, & coangustabunt te undique: 43 Et prosternent te *in terram*, & filios tuos tecum, & non relinquent lapidem super lapidem in te: eò quòd non noveris tempus reconciliationis tuæ. 44

De expellendo eos qui vendebant in Domo sancta.

Et intravit templũ, & expulit omnes qui vendebant & emebant in Domo sancta, & subvertit mensas commutatorum, & cathedras eorum qui vendebant columbas. 45 Et recitavit iis scripturam quæ dicit, Domus mea domus orationis nominatur, & vos facitis eam speluncam furum & latronum. 46 Et quotidiè docebat eos in templo, & quærebant principes sacerdotum, & Scribæ; & principes plebis, in quo trucidarent eum. 47 Et non potuerunt quid facere ei, quia omnes populi suspensi erant, audiendo eum. 48

CAP. XX.

De principibus sacerdotum, & scribis qui Dominum nostrum interrogabant; Quâ auhoritate efficis hujusmodi?

Et tunc quodã die quũ doceret populos in templo, & loqueretur iis, insurrexerunt in eum principes sacerdotum, & Scribæ, & doctores: 1 Et dixerunt ei, Dic nobis in qua authoritate facis sic, & quis permisit tibi ut facias hoc? 2 Et respondit iis, & dixit iis; Interrogabo vos ego etiam unum verbum, quod dicetis mihi. 3 Baptismus Johannis unde est? è cœlóne, vel ab hominibus? 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 *و ازان پس هر روز † در هيكل تعليم مي داد اما بزركان امامان وپيران ونويسندكان * وجماعت
48 عوام * مي خواستند * كه اورا كم كنند * *وچاره نمي يافتند † كه چه كنند * براي
انك همه عالم † نكران سخن او بودند كه بشنوند
صد سيزده سوال كردن از مسيح كه بكدام سلطنت اين چيزها مي كني
1 *روزي بر عادت خود مسيح در كنشت تعليم مي داد * ومردم را ببشارت ملكوت اميدوار مي كرد *
2 بزركان وامامان * وپيران * وعوام * برو غلو كردند * [وكفتند] كه تو اين همه بكدامين سلطنت مي
3 كني * [واين حكم را بتو كه داد] * عيسي بديشان جواب داد وكفت من نيز از شما كلمه مي پرسم *
4 بمن بكوييد * كه معموديت † يحيي يعني شستكاه او * از اسمان بود يا از ادميان *

Et abhinc deinceps quotidie in templo docebat: sed maximi sacerdotes, & seniores, & scribæ, & multitudo populi quærebant ut eum perderent. 47 *Et rationem non invenerunt quâ quid agerent: eò quòd universus populus expectantes sermonem ejus erant, ut audirent.* 48

CXIII. Interrogant Christum, Quâ authoritate hæc agis?

CAP. XX.

Die quedam juxta consuetudinem suam Christus in templo docebat, & homines in Evangelio regni sperare fecit: magnates autem & sacerdotes, & seniores, & vulgus in eum impetum fecerunt: 1 *Et dixerunt; Tu verò hæc omnia quâ authoritate facis? Et hanc potestatem quis tibi dedit?* 2 *Jesus illis responsum dedit, & dixit; Ego etiam à vobis verbum interrogabo, mihi dicite:* 3 *Baptismus Johannis (i.e. Lavacrum ejus) è cœlo erat an ex hominibus?* 4

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ο'. ΟΑ'.

Illi autem ratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet;
5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ,
Quare ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus; Ex hominibus, omnis populus
6 Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς
lapidabit nos: persuasum enim est Joannem Prophetam esse. Et respon-
7 καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπεκρί-
derunt non scire unde. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in
8 θησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
qua potestate hæc facio. Cœpit autem ad populum dicere parabolam
9 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν
hanc; Homo quidā plantavit vineam, & elocavit eam colonis, & peregrè
ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
fuit tempora sufficientia. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de
10 μησε χρόνους ἱκανούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ
fructu vineæ darent illi: at coloni cædentes eum, dimise-
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος (γ) δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστει-
runt inanem. Et addidit mittere alterum servum: illi autem & illum cæden-
11 λαν κενόν. Καὶ προσέθετο (δ) πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραν-
tes & inhonorantes, dimiserunt inanem. Et addidit mittere tertium: illi
12 τες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ
autem & hunc vulnerantes ejecerunt. Dixit autē dominus vineæ; Quid
13 δὲ (ε) καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί

Ο' σμα β

faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc videntes verebuntur.
ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
Videntes autem illum coloni, ratiocinabantur ad seipsos, dicentes; Hic est
Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, (ζ) διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν 14
hæres: venite, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et
ὁ (η) κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ 15
ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis dominus
ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος
vineæ? Veniet & perdet colonos istos, & dabit vi-
τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπε- 16
neam aliis. Audientes autem dixerunt; Ne fiat. Ille autem aspiciens eos,
λῶνα ἄλλοις. (θ) Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, 17
ait; Quid ergò est scriptum hoc; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes,
εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
hic factus est in caput anguli? Omnis cadens super illum lapidem, conquas-
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλα- 18
sabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes
σθήσεται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν (ι) οἱ ἀρχ- 19
Sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus in illa hora: & ti-
ιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφο-
muerunt populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos similitudinem hanc dixerit.
βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

ΟΑ' σμβ α

MS.A. (γ) δώσουσιν (δ) ἕτερον πέμψαι δοῦλον· (ε) κἀκεῖνον (ζ) διελογίσαντο (η) κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν (θ) οἱ δὲ ἀκούσαντες (ι) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ. 5
ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܪܓܡ ܠܢ ܟܠܗ 6
ܥܡܐ. ܡܦܣܝܢ ܓܝܪ ܕܢܒܝܐ ܗܘ ܝܘܚܢܢ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. * ܐܡܪ 7 8
ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ 9
ܠܥܡܐ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ. ܘܐܬܪܚܩ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ.
* ܘܒܙܒܢܐ ܫܕܪ ܥܒܕܗ ܠܘܬ ܦܠܚܐ. ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܐ. ܦܠܚܐ ܕܝܢ 10
ܡܚܐܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܣܦܝܩܐܝܬ. * ܘܐܘܣܦ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗ 11
ܡܚܐܘܗܝ ܘܨܥܪܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܣܦܝܩܐܝܬ. * ܘܐܘܣܦ ܫܕܪ ܕܬܠܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ 12
ܠܗܘ ܐܬܚܒܠܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ. * ܐܡܪ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܐܫܕܪ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ. 13
ܕܠܡܐ ܢܚܙܘܢܗ ܘܢܒܗܬܘܢ ܡܢܗ. * ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܕܝܢ ܦܠܚܐ. ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ 14
ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܗܢܘ ܝܪܬܐ ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ. ܘܬܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܢ. * ܘܐܦܩܘܗܝ 15
ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ. * ܢܐܬܐ ܘܢܘܒܕ 16
ܠܦܠܚܐ ܗܢܘܢ. ܘܢܬܠ ܟܪܡܐ ܠܐܚܪܢܐ. ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܗܕܐ. * ܗܘ ܕܝܢ 17
ܚܪ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܘܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܕܟܬܝܒܐ. ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘ ܒܢܝܐ. ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܝܫ
ܩܪܢܐ ܕܙܘܝܬܐ. * ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܦܠ ܥܠ ܗܝ ܟܐܦܐ ܢܬܪܥܥ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܗܝ ܬܦܠ ܥܠܘܗܝ 18
ܬܕܩܝܘܗܝ. * ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܕܢܪܡܘܢ ܒܗ ܐܝܕܝܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ. 19
ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܥܡܐ. ܝܕܥܘ ܓܝܪ ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܗܢܐ.

Illi autem cogitabant apud se, & dicebant, 5
Si dixerimus, è cœlo; dicet nobis, Quare er-
gò fidem ei non adhibuistis? Sin autem di- 6
xerimus, Ex hominibus, lapidibus obruet
nos omnis populus: persuasum enim habent
Johannem prophetam esse. Et dixerunt ei, 7
Nescimus unde sit. Ait illis Jesus; Nec ego 8
dico vobis, quânam potestate hæc faciam.
Porrò cœpit dicere ad populum parabolam 9
hanc: Vir quidam plantavit vineam, & elo-
cavit eam agricolis, & peregrè abfuit mul-
tum tempus. Et in tempore misit servum 10
suum ad agricolas, ut darent ei ex fructibus
vineæ: agricolæ verò ceciderunt eum, ac
dimiserunt inanem. Et addidit, misitque 11
alterum servum suum: illi verò eum verbe-
ribus & ignominiâ affectum ablegaverunt
inanem. Adjecit itaque, & misit tertium: at 12
illi & istum vulneraverunt, atque ejecerunt.
Ait dominus vineæ, Quid faciam? mittam 13
filium meum dilectum, forsitan spectabunt
eum, & reverebuntur. Quum autem vidis- 14
sent eum agricolæ, ratiocinati sunt apud se,
& inquiunt; Iste est hæres, venite, trucide-
mus eum, nostraque futura est hæreditas. Et 15
ejecerunt eum extra vineam, ac trucidârunt.
Quid igitur eis faciet dominus vineæ? Ve- 16
niet, & perdet agricolas illos, dabitque vine-
am aliis. Hoc autem quum audîssent, dixe-
runt; Nequaquam hoc fiet. Ille verò intu- 17
itus eos, dixit, Ecquid est illud quod scriptum
est, Lapis quem reprobaverunt ædificantes,
ipse factus est in caput cornu anguli? Et 18
quisquis ceciderit super eum lapidem, con-
fringetur; & in quemcunque cadet, dissipa-
bit eum. Studuerunt autem principes sacer- 19
dotum & Scribæ injicere in eum manus eo
momento, sed sibi timuerunt à populo: cog-
noverunt enim contra ipsos eum dixisse hanc
parabolam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ایشان در درون خود فکر کردند * ومي کفتند * اکر بکوییم از اسمان بود * بما بکوید چرا
6 اورا باور نداشتید * واکر بکوییم * که از ادمیان بود * عوام مارا سنکسار کنند * براي انك
7 همهٔ خلق ایمان اورده بودند * که یحیی پیغمبر است * کفتند نمي دانیم † از کجاست *
8 * عیسي بدیشان کفت * من نیز نمي کویم * بکدامین سلطنت † اینها مي کنم
9 صد چهارده مثل عمارت باغ وکشتن پسر خداوندش * واغاز کرد با جماعت و
این مثل میکفت * که مردي بنیاد باغ کرد * و درختها نشاند * وکردش دیوار کشید * و ان باغ را
10 بباغبانان † سپرد * که میوهٔ باغ بهنکام بدو دهند * * مدتي برین در کذشت * صاحب باغ
بندهٔ خودرا † پیش باغبانان فرستاد * تا میوهٔ باغ را بسپارند * باغبانان بنده را زدند * وبي حرمت
11 کردند * وتهي باز فرستادند * * بعد از ان بندهٔ دیکر فرستاد * اورا نیز باغبانان † رنجانیدند * ودشنام
12 دادند * وبزدند * وباز فرستادند * * سوم بار فرستاد * زخمناك کردند * و از پیش خود راندند *
13 14 * خداوند باغ کفت چکنم * فرزند عزیز خودرا بفرستم * مکر اورا ببینند وشرم † دارند * چون باغبانان †
اورا دیدند * در نفس خود † اندیشیدند * وکفتند وارث اینست * بیایید اورا بکشیم * و میراث او از ان † ما باشد *

Illi intra se cogitabant, & dicebant; 5
Si dixerimus, E cœlo erat: nobis
dicet, Quare illi fidem non habui-
stis? Et si dixerimus quòd ex ho- 6
minibus erat, multitudo nos lapida-
bunt: eò quòd universus populus fi-
dem haberent, quòd Johannes Pro-
pheta esset. Dixerunt itaque; *Non* 7
novimus unde sit. Jesus illis dixit; 8
Ego etiam non dico, quâ potestate
hæc faciam.

CXIV. Parabola ædificationis
vineæ, & occisionis filii
domini ejus.

Et exordio facto turbæ hanc para- 9
bolam dixit: Vir quidam funda-
mentum vineæ fecit, & arbores
plantavit, & circum eam murum
duxit, & ipsam vineam vinitoribus
tradidit, ut fructum vineæ in tem-
pore ei darent. Aliquanto temporis 10
hoc modo transacto, dominus vineæ
servum suum ad vinitores misit, ut
fructum vineæ traderent: vinito-
res autem servum percusserunt, &
contumeliâ affecerunt, & vacuum
remiserunt. Posteà servum alium 11
misit: illum etiam vinitores exa-
gitârunt, et convitiis affectum, cæ-
sumq; remiserunt. Tertiâ vice misit: 12
illum *sauciârunt, & à se abegerunt.*
Dominus vineæ dixit, Quid faci- 13
am? Filium meum charum mittam:
forsan eo viso pudorem concipient.
Cùm vinitores eum viderent, apud 14
se cogitabant, & dicebant; Hæ-
res hic est: venite, eum interfici-
amus, & hæreditas ejus nostra erit.

Versio VULGATA LATINA.

5 At illi cogitabant intra se, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet, Quarè er-
6 gò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapida-
7 bit nos: certi sunt enim, Joannem prophetam esse. Et responderunt se nescire
8 undè esset. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.
9 Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, & lo-
10 cavit eam colonis: & ipse peregrè fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad
cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem.
11 Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, & afficientes
12 contumeliâ, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulne-
13 rantes ejecerunt. Dixit autem dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum
dilectum: forsitan, cùm hunc viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent colo- 14
ni, cogitaverunt intra se, dicentes; Hic est hæres, occidamus illum, ut nostra fiat
hæreditas. Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis do- 15
minus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Quo audi- 16
to, dixerunt illi; Absit. Ille autem aspiciens eos, ait; Quid est ergò hoc, quod 17
scriptum est; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem 18
autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes sacerdotum, & Scri- 19
bæ, mittere in illum manus illâ horâ: & timuerunt populum: cognoverunt enim
quòd ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * اما هم فتساوروا بعضهم مع بعض وقالوا ان قلنا من السماء يقول لنا فلم لم تومنوا به *
6 7 * وان قلنا من الناس فان جميع الشعب يرجمنا لانهم يثقوا ان يوحنا هو نبي * فاجابوا
8 قايلين ما نعلم من اين هي * فقال لهم يسوع ولا انا اقول لكم باي سلطان افعل هذا *
* الفصل الحادي والسبعون *
9 * وبدا يقول للشعب هذا المثل انسان غرس كرما ودفعه الي عاملين وسافر زمانا كبيرا *
10 * وفي الزمان ارسل عبدا الي العاملين ليعطوه من ثمار الكرم * فضربه الكرامون وارسلوه
11 12 فارغا * فعاد ايضا وارسل عبدا اخر فضربوه وشتموه وارسلوه فارغا * وعاد ايضا وارسل ثالثا *
13 جرحوا الاخر واخرجوه * فقال رب الكرم ما اصنع ارسل ابني الحبيب لعلهم اذا راوه يستحيون
14 منه * فلما راه الكرامون تساوروا بينهم وقالوا هذا هو الوارث تعالوا نقتله ويصير لنا ميراثه *
15 16 * فاخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فماذا يصنع بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك اوليك
17 الكرامين ويدفع الكرم الي اخرين * فلما سمعوا قالوا لا يكون هذا * فنظر اليهم وقال اما هو
18 هذا المكتوب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * كل من يسقط علي ذلك
19 الحجر يترضض وكل من يسقط عليه يكسره * فطلب روساء الكهنة والكتبة ان يضعوا
ايديهم عليه في تلك الساعة فخافوا الشعب لانهم علموا انه من اجلهم قال هذا المثل *

At illi consilium inierunt alii cum aliis, 5
& dixerunt; Si dixerimus, De cœlo:
dicet nobis, Quare ergò non credidistis
illi? Et si dixerimus, Ex hominibus: 6
certè universa plebs lapidabit nos, quum
ipsi certi sint quòd Johannes Baptista sit
propheta. Itaque responderunt, dicentes; 7
Non novim' unde sit. Ait illis Jesus, Neq; 8
ego dicā vobis, quā auctoritate facio hoc.

Sectio septuagesima prima.

Et cœpit dicere ad populum hanc para- 9
bolam; Homo quidam plantavit vineam,
& dedit illam operariis, & peragravit
tempore multo. Et in tempore statuto 10
misit servum ad operarios, ut darent illi
de fructibus vineæ. At verberaverunt
illum vinitores, & dimiserunt illum va-
cuum. Et iteravit quoque, misitque ser- 11
vum alium: sed verberaverunt illum,
& contumeliis affecerunt illum, & mi-
serunt illum inanem. Et rediit etiam, ac 12
misit tertiò: & vulnerârunt alium, &
ejecerunt illum. Dixit autem dominus 13
vineæ, Quid faciam? mittam filium
meum dilectum: forsitan quando vide-
rint illum, verebuntur eum. Verùm 14
quum vidissent illum vinitores, consul-
taverunt inter se, & dixerunt; Hic est
hæres, venite, occidamus eum, & fiet
nostra hæreditas illius. Et eduxerunt 15
illum extra vineam, & occiderunt il-
lum. Quid ergò faciet illis dominus vi- 16
neæ? Nónne veniet & perdet illos vi-
nitores, & credet vineam aliis? Cùm-
que audivissent, dixerunt; Non erit hoc.
Respexit autem illis, & dixit; Nónne 17
est hoc quod scriptum est, quòd lapis,
quem reprobaverunt ædificantes, hic fa-
ctus est caput anguli? Omnis qui ceci- 18
derit super illum lapidem, contundetur:
& omnem, super quem ceciderit, per-
fringet. Et voluerunt principes sacer- 19
dotum & Scribæ ponere manus suas su-
per eum in illa hora, sed timuerunt po-
pulum: cognoverant enim, quòd de ipsis
dixerat hanc similitudinem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡እመሂ፡ንብሎ፡ እምሰማይ፡ ይብለነ፡ እፎ፡ ኢአመንክምዎ፡፨
6 ወእመሂ፡ንብሎ፡እምሰብእ፡ይወግሩነ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ንፈርሆሙ፡፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡
7 ነቢየ፡ይረስይዎ፡ለዮሐንስ፡፡፨ ወአውሥእዎ፡ወይቤልዎ፡ ኢናአምር፡ እምኀበ፡ከ
8 ነ፡፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አነሂ፡ ኢይነግረክሙ፡ በመባሕተ፡ ሙኑ፡ እገ
ብር፡ ከመዝ፡፡፨ በእንተ፡ ዓጸደ፡ ወይን፡፨
9 ወመሰለ፡ ሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ብእሲ፡ ተከለ፡ ወይነ፡ወአንበረ፡ሎቱ፡ዓቀብ
ተ፡ወይን፡ ወአክረየ፡ ምክያደ፡ ወሐነጸ፡ ማሕፈደ፡ ወነገደ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ ወጐንደየ፡
10 ላቲዎ፡፡፨ ወአመ፡ኮነ፡ጊዜ፡ፍሬሁ፡ ፈነወ፡ ገብሮ፡ ኀበ፡ ዓቀብተ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይፈ
ንዉ፡ሎቱ፡እምፍሬ፡ወይኑ፡፡ ወዘበጥዎ፡ዓቀብተ፡ወይን፡ለገብሩ፡ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡፨
11 ወደገመ፡ፈነወ፡ካልአ፡ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ዘበጥዎ፡ወአኅሰርዎ፡ ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡፨
12 ወፈነወ፡ ሣልሰሂ፡ ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ፈቀሕዎ፡ ወሰደድዎ፡፨ ወይቤ፡ በዓለ፡ ወይን፡
13 ምንተ፡እንከ፡እሬሲ፡እፌኑ፡ወልድየ፡ዘአፈቅር፡ ለአመ፡ ከመ፡ኪያሁ፡ ይኀፍሩ፡ርእዮ
14 ሙ፡፡፨ ወፈነዎ፡ ወርእይዎ፡ ዓቀብተ፡ ወይን፡ ወይቤሉ፡ ዝውእቱ፡ ወልዱ፡ ወራሲ፡ን
15 ሁ፡ንቅትሎ፡ወንረክብ፡ርስቶ፡፡፨ ወአውፅእዎ፡ አፍአ፡ እምዓጸደ፡ ወይን፡ ወቀተል
16 ዎ፡፡ምንተ፡እንከ፡ይሬስዮሙ፡መጺኦ፡በዓለ፡ዓጸደ፡ወይን፡፨ ይመጽእ፡ወይቀትሎሙ፡
ለእልክቱ፡ዓቀብተ፡ዓጸደ፡ወይን፡ ይመጽእ፡ወይሁብ፡ወይናሂ፡ለካልኣን፡፡ ወሰሚዖሙ፡
17 ይቤልዎ፡ሐሰ፡፡፨ ወነጸሮሙ፡ወይቤሎሙ፡ምንትኑመ፡ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ እብንሰ፡እ
18 ንተ፡መነንዋ፡ነደቅት፡ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ማእዝንት፡፡፨ ወኵሉ፡ ዘወድቀ፡
ዲበ፡ይእቲ፡እብን፡ይትቀጠቀጥ፡ወለዘሂ፡ወድቀት፡ላዕሌሁ፡ትቀጠቅጦ፡፨ ወፈቀዱ፡
19 ጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ ካህናት፡ ይእኀዝዎ፡ ሶቤሃ፡ ወፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡እስመ፡ ለአመ
ሩ፡ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ መሰለ፡ከመዝ፡፡፨

Et dixerunt inter se, Si dixerimus, E cœlo; dicet nobis, Quare non credidistis ei? 5
Et si dixerimus, Ab hominibus, lapidabunt nos omnes populi, quos timemus: quia 6
omnes illi prophetam fecerunt Johannem. Et responderunt ei, & dixerunt ei; 7
Nescimus unde fuit. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego etiam non dicam vobis, in 8
qua auctoritate facio sic. *De vinea.*
Et parabolicè loquutus est populis, & dixit iis; Homo quidam plantavit vineam, 9
& præposuit ei custodes vineæ, & fodit torcular, & ædificavit turrim: & pere-
grinatus est *in* remotam regionem, & moram fecit venire. Et quum tempus erat 10
fructûs, misit servum suum ad custodes vineæ ut mitterent ei ex fructu vineæ suæ:
& percusserunt custodes vineæ servum ejus, & dimiserunt eum inanem. Et iterum 11
misit aliū servum, & ipsū percusserunt, & spreverunt eū, & dimiserunt inanem. Et 12
misit tertium servum suum, & ipsum etiam superaverunt, & expulerunt. Et 13
dixit dominus vineæ; Quid igitur faciam? mittam filium meum quem diligo: for-
san ita erit, quòd ipsum reverebuntur videntes. Et misit eum, & viderunt eum 14
custodes vineæ, & dixerunt; Hic est filius ejus hæres, venite, trucidemus eum, &
acquiremus hæreditatem ejus. Et ejecerunt eum foràs à prædio vineæ, & trucidâ- 15
runt eum: quid igitur faciet iis quū venerit Dn̄s prædii vineæ? Veniet, & trucida- 16
bit istos custodes prædii vineæ, veniet *inquā*, & dabit vineā suā aliis: & audien-
tes dixerunt ei, Absit. Et inspexit eos, & dixit iis; Quid est scriptum ꝙ dicit, Lapis 17
quem reprobaverunt ædificatores, is factus est in caput anguli. Et quicunq; ce- 18
ciderit super hunc lapidē, conteretur; & eum etiā super quem ceciderit, conteret.
Et desiderârunt scribæ, & principes sacerdotum apprehendere eum statim, & ti- 19
muerunt populos: quia cognoverunt, ꝙ propter eos parabolā loquutus esset talē.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * اورا بیرون باغ بردند * وکشتند * اکنون چون خداوند † باغ بیاید * با ایشان چکند * * کفتند
بیاید * وان باغبانان ظالمرا هلاك کند * و باغ را بدیکران بسپارد * بعضي کفتند این نشود
صد پانزده مثل سنك که بنایان انداخته بودند
17 * مسیح بدیشان نکاه کرد * وکفت چیست انك نبشته شد * سنکي که بنایان اورا خوار انداختند *
18 سر رکن و کوشهٔ † عمارت اوشد * * هرکه بران سنك بیوفتد شکسته وکوفته شود * وهرکه
19 [ان] سنك برو افتد * اورا خرد کند * * بزرکان وامامان * وکوهنان خواستند که بدان ساعت † اورا
بکیرند * از عوام ترسیدند * سبب انك دانستند که این مثل براي ایشان کفت

Eum igitur *extra vineam tulerunt,* 15
& occiderunt. Jam cùm dominus
vineæ venerit, eis quid faciet? Di- 16
xerunt; veniet, et illos vinitores ini-
quos perdet, & vineam aliis tradet.
Quidam dixerunt, Hoc ne fiat.

CXV. Parabola lapidis quem
ædificatores rejecerunt.

Christus eos intuitus est, & dixit; 17
Quid est illud quod scriptum est?
Lapidem quem ut vilem abjecerunt
ædificatores; caput basis & angu-
lus ædificii is factus est. Quicun- 18
que in illum lapidem ceciderit, fra-
ctus & contusus erit: in quemcun-
que autem ille lapis ceciderit, eum
comminuet. Magnates & Antisti- 19
tes & sacerdotes quærebant ut eā-
dem horâ illum prehenderent, sed à
vulgo timuerunt: eò quòd cognove-
runt quod hanc parabolam in illos
locutus esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΑ'. ΟΒ'.

Et obſervantes miſerunt inſidiatores, *ſimulantes* ſeipſos juſtos *eſſe*, ut
20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα σμγ β
caperent *ejus ſermonem, ad* *tradendum* illum principatui & poteſtati præ-
ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡ-
ſidis. Et interrogaverunt eum, dicentes; Magiſter, ſcimus quia rectè di-
21 γεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
cis & doces, & non accipis *faciem*, ſed in veritate viam Dei
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
doces. Licet nobis Cæſari tributum dare, an non? Conſiderans autē
22 διδάσκεις. Ἔξεστιν (κ) ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; Κατανοήσας δὲ
23 illorum dolum, dixit ad eos; Quid me tentatis? Oſtendite
24 αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί με πειράζετε; (λ) Ἐπιδείξατέ
mihi denarium: cujus habet imaginē & inſcriptionem? reſpondentes *autem* dixerunt; Cæ-
μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καί-
ſaris: *Is autem* ait illis; Reddite ergò quæ Cæſaris, Cæſari, & quæ
25 σαρος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ
Dei, Deo. Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram *populo*:
26 Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ·
& mirati in reſponſo ejus, tacuerunt. *Accedentes* autem qui-
27 καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Προσελθόντες δέ τι- ΟΒ'
dam Sadducæorum, *contradicentes* reſurrectionem *non* eſſe, interrogaverunt e-
νες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐ-

um, Dicentes; Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis; Si alicujus frater mor-
τὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀπο- 28
tuus fuerit habens uxorem, & hic ſine liberis *moriatur*, ut accipiat frater ejus
θάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
uxorem, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septem ergò fratres erant,
γυναῖκα, καὶ (μ) ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, 29
& primus *accipiens* uxorem, mortuus eſt ſine filiis. Et accepit *ſecundus*
καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν 30
uxorem, & ipſe mortuus eſt ſine filio. Et tertius accepit illam: ſimi-
γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν (ν) αὐτήν· ὡσαύ- 31
ter *autem* & ſeptem non reliquerunt *natos*, & mortui ſunt. Noviſſimè *autem* omnium
τως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. Ὕστερον δὲ πάντων 32
mortua eſt & mulier. In ergò reſurrectione, cujus eorum *ſit* uxor? *nam*
ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ 33
ſeptē habuerunt eam uxorem. Et *reſpondens* ait illis Jeſus; Filii
ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ 34
ſeculi hujus nubunt & traduntur ad nuptias. *At* digni *habiti*. *ſeculum* illud
αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ (ξ) ἐκγαμίσκονται. Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
contingere & *reſurrectionem* ex mortuis, neq; *nubunt*, neq; *traduntur ad nuptias*. Neq; *enim* mo-
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε (ο) ἐκγαμίσκονται. Οὔτε γὰρ ἀποθα- 36
ri ultrà *poſſunt*: æquales angelis enim ſunt: & filii ſunt Dei, reſurrectionis filii *exiſtentes*.
νεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ (π) υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

MS. A. (κ) ἡμᾶς (λ) Δείξατέ (μ) ἐξαναστήσει (ν) αὐτὴν ὡσαύτως· ὡσαύτως δὲ (ξ) ἐκγαμίζονται. (ο) ἐκγαμίζονται. Οὐδὲ (π) οἱ υἱοί εἰσιν Θεοῦ,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 32 [illegible]
33 34 [illegible]
35 [illegible]
[illegible]
36 [illegible]
[illegible]

Et miſerunt ad eum exploratores ſimulantes 20
ſe juſtos, ut carperent eum in ſermone, &
traderent eum judicio, & poteſtati præſidis.
Itaque interrogârunt eum ac dicunt ei; Do- 21
ctor, ſcimus te rectè loqui & docere, nec ra-
tionem habere facierum, ſed in veritate viam
Dei docere. Licet nobis dare pecuniam ca- 22
pitatim Cæſari, an non? Ipſe verò animad- 23
vertit eorum aſtutiam, & ait; Quid me ten-
tatis? Oſtendite mihi denarium, cujuſnam
habet imaginem & inſcriptionem. Illi au- 24
tem inquiunt, Cæſaris. Dixit eis Jeſus, Red- 25
dite igitur quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ
Dei, Deo. Nec potuerunt carpere ex eo ver- 26
bum coram populo: & mirati ſunt ejus re-
ſponſum: & ſiluerunt.

Lectio mulierum defunctarum. 63.

Cæterùm acceſſerunt quidam ex Saducæis 27
illis, qui dicunt nullam eſſe reſurrectionem,
& interrogârunt eum; Dicuntque ei, Do- 28
ctor, Moſes ſcripſit nobis, Si cujus frater
obierit habens uxorem ſine liberis, ducat
frater ejus uxorem ipſius, & ſuſcitet ſemen
fratri ſuo. Septem autem fratres fuerunt, 29
primuſque duxit uxorem, & mortuus eſt ſine
liberis. Et duxit eam ſecundus in uxorem 30
ſuam, & iſte mortuus eſt ſine liberis. Rur- 31
ſum & tertius accepit eam: ſimiliterque &
illi ſeptem, & mortui ſunt, neque reliqué-
runt liberos: Et mortua eſt ad extremum 32
quoque mulier. In reſurrectione ergò, cu- 33
juſnam eorum futura eſt uxor? illi enim ſe-
ptem duxerunt eam. Dixit eis Jeſus, Filii 34
hujus ſeculi ducunt uxores, & mulieres fi-
unt virorum. Illi verò qui ſeculo illo digni 35
fuerint, & reſurrectione quæ eſt ex mortuis,
nec ducunt uxores, nec etiam mulieres fiunt
virorum. Nequaquam enim ampliùs mori 36
poſſunt: ſunt enim inſtar angelorum, & ſunt
filii Dei, quandoquidem facti ſunt filii re-
ſurrectionis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * جاسوسان پيش عيسي فرستادند * سوال يهوديان از مسيح بهر جزيه صد پانزده
بر شيوه مومنان * تا بروي بسخن نكته كيرند * و اورا در دست حاكم دهند * و سلطنت نايب *
21 كه هر چه † مي كوئي * وبدو كفتند معلم مي دانيم * آمدند واز عيسي پرسيدند *
راست مي كوئي * و مي اموزاني * وروي و دل † كسي نمي بيني * ليكن براستي راه خدا را تعليم
22 23 مي دهي * * واجب باشد † برما كه جزيه سر بقيصر † دهيم يا نه * * مسيح حيلت ايشانرا
24 دريافت * وكفت چرا مرا مي ازماييد * * ديناري بمن بنماييد * ايشان نمودند * ازيشان
25 پرسيد * كه اين نقش وصورت وخط كيست * ايشان كفتند * ازان قيصر * * عيسي
26 بديشان كفت * انچ ازان قيصرست * بقيصر دهيد * و انچ ان خداست * بخدا * * ونتوانستند
برابر خلق برو نكته كرفتن * و از جواب او عجب ماندند * و خاموش شدند *
27 * جماعتي از زنادقه مثل زن وهفت برادر صد هفده
28 پيش عيسي آمدند * وزنادقه قومي اند كه بقيامت † اقرار ندارند * وپرسيدند * وكفتند *

CXVI. Quæſtio Judæorum à Chriſto de tributo.

Exploratores itaque ad Jeſum mi- 20
ſerunt, ſub ſpecie fidelium, ut in
eum in ſermone anſam caperent, &
eum in manum judicis traderent, &
in poteſtatem præfecti. Et venien- 21
tes Jeſum interrogârunt, & ei di-
xerunt; Præceptor, ſcimus quòd quic-
quid dicis rectè dicis, & doces, &
vultum & cor cujuſquam non aſpi-
cis, ſed ſecundùm rectitudinem vi-
am Dei doces. Oportet nos ut cen- 22
ſum capitis Cæſari demus, an non?
Chriſtus aſtum illorum intellexit, & 23
dixit; Quare me tentatis? Dena- 24
rium mihi oſtendite. Illi oſtende-
runt. Ab eis rogavit; Hæc ſculptu-
ra, & effigies, & inſcriptio cujus
eſt? Illi dixerunt, Cæſaris. Jeſus 25
illis dixit; Id quod Cæſaris eſt,
Cæſari date: & quod Dei eſt, Deo.
Et non potuerunt coram populo ad- 26
verſùs eum dictum arripere: & à
reſponſo ejus admirabundi manſe-
runt, & conticuerunt.

CXVII. Parabola mulieris & ſeptem fratrum.

Cœtus ex Sadducæis ad Jeſum ac- 27
ceſſerunt: (Sadducæi autem populus
ſunt, qui de reſurrectione fidem non
habent) et interrogârunt, Et dixerūt; 28

Verſio VULGATA LATINA.

20 Et obſervantes miſerunt inſidiatores, qui ſe juſtos ſimularent, ut caperent eum in
21 ſermone, ut traderent illum principatui & poteſtati præſidis. Et interrogave-
runt eum, dicentes; Magiſter, ſcimus quia rectè dicis & doces: & non accipis
22 perſonam, ſed viam Dei in veritate doces: Licet nobis tributum dare Cæſari,
23 an non? Conſiderans autem dolum illorum, dixit ad eos; Quid me tentatis?
24 Oſtendite mihi denarium. Cujus habet imaginem & inſcriptionem? Reſponden-
25 tes dixerunt ei; Cæſaris. Et ait illis; Reddite ergò quæ ſunt Cæſaris, Cæſari:
26 & quæ ſunt Dei, Deo. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe:
27 & mirati in reſponſo ejus, tacuerunt. Acceſſerunt autem quidam Sadducæorum,
28 qui negant eſſe reſurrectionem, & interrogaverunt eum, Dicentes; Magiſter,
Moyſes ſcripſit nobis; Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, & hic
ſine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo. 29
Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus eſt ſine filiis. 30
Et ſequens accepit illam, & ipſe mortuus eſt ſine filio. Et tertius accepit illam. 31
Similiter & omnes ſeptem, & non reliquerunt ſemen, & mortui ſunt. Noviſſimè 32
omnium mortua eſt & mulier. In reſurrectione ergò, cujus eorum erit uxor? 33
ſiquidem ſeptem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Jeſus; Filii hujus ſeculi 34
nubunt, & traduntur ad nuptias: Illi verò, qui digni habebuntur ſeculo illo, & 35
reſurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent uxores: Neque enim ultrà mori 36
poterunt: æquales enim Angelis ſunt, & filii ſunt Dei, cùm ſint filii reſurrectionis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * فرصدوه وارسلوا اليه جواسيس متشبهين بالصديقين ليصيدوه بكلمة ويسلموه الي الروساء
21 وسلطنة الوالي * فسالوه قايلين يا معلم قد علمنا انك بالصواب تنطق وتعلم * ولا تاخذ
22 23 بالوجوه * بل بالحق تعلم طريق الله * ايجوز لنا ان نودي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم مكرهم
24 قال لهم لم تجربوني * اروني دينارا فاروه * فقال لمن هذه الصورة والكتابة قالوا لقيصر *
25 26 * فقال لهم اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * ولم يقدروا ان يسوقعوه بكلمة امام الشعب *
27 فتعجبوا من جوابه وسكتوا * الفصل الثاني والسبعون * ثم جاء اليه قوم من
28 الزنادقة الذين يقولون ليست قيامة * وسالوه قايلين يا معلم موسي كتب لنا ان مات احد
29 وخلف مراته ولم يترك زرعا وكان له اخ فلياخذ اخوه مراته وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا
30 31 سبعة اخوة * فتزوج الاول مراته ومات بغير ولد * ثم تزوج بها الثاني * والثالث وكذلك الي
32 33 السابع وماتوا ولم يتركوا ولدا * واخيرا ماتت المراه ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون
34 * المراه لان السبعة قد تزوجوها * فقال لهم يسوع اما بنوا هذا الدهر فيتزوجون ويزوجون
35 * فاما اوليك الذين استحقوا ذلك الدهر والقيامة من الاموات لا يتزوجون ولا يزوجون *
36 * لانهم لا يموتون بل يصيرون مثل الملايكة * ويصيرون بني الله وبني القيامة *

Et inſidiati ſunt ei, & miſerunt ad eum 20
exploratores præferentes juſtos, ut vena-
rentur eum in verbo, & traderent eum
principibus, & poteſtati præſidis. Igitur 21
interrogaverunt eum, dicentes; Magiſter,
ſcimus quòd rectè loquaris, et doceas, neq;
attendas facies, ſed in veritate doceas
viam Dei. Licétne nobis reddere tribu- 22
tum Cæſari, an non? Cùm autem cogno- 23
viſſet dolum eorum, dixit eis; Cur ten-
tatis me? Oſtendite mihi denarium: et 24
oſtenderunt ei. Itaque dixit, Cujus eſt 25
hæc imago & inſcriptio? Dixerunt, Cæ-
ſaris. Ait illis; Date quod regis eſt, regi;
et quod Dei, Deo. Et non potuerunt labe- 26
facere eum in verbo coràm populo: &
mirati ſunt de reſponſo ejus, & tacuerunt.

Sectio ſeptuageſima ſecunda.

Deindè venerunt ad eum quidam ex Sa- 27
ducæis, qui dicunt non eſſe reſurrectio-
nem, Et interrogaverunt illum, dicentes; 28
Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis; Si mor-
tuus fuerit quiſpiam, & reliquerit uxo-
rem, at non reliquerit prolem, habueritque
fratrem: accipiat frater ejus uxorem
illius, et ſuſcitet prolem fratri ſuo. Erant 29
autem apud nos ſeptem fratres, duxitque
primus uxorem, & mortuus eſt ſine li-
beris. Tum duxerunt eam ſecundus, Ac 30
tertius, itidémque uſque ad ſeptimum, et 31
mortui ſunt, & non reliquerunt liberos.
Et poſtremò mortua eſt mulier etiam. In 32
reſurrectione ergò cuinam ex ipſis erit 33
uxor? ſiquidem ſeptem duxerunt eam.
Dixit illis Jeſus; Filii quidem hujus 34
ſeculi ducunt uxores, et nubunt; At illi 35
qui digni fuerint illo ſeculo & reſurre-
ctione mortuorū, non ducent uxores neq;
nubent. Quandoquidem non moriuntur, 36
ſed ſiunt velut angeli, & ſunt filii
Dei, & filii reſurrectionis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወተግሒሦሙ፡ለዐገትሉ፡ሎቱ፡እለ፡ ይትዓቀብዎ፡ ላለ፡ ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡ከመ፡ያስሕት
ዎ፡በቃሉ፡ ወላመ፡ያግብእዎ፡ለመኳንንት፡ ወለመሸፍንት፡፡=፦ በእንተ፡ዲናር፡፡=፦
21 ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ናአምር፡ከመ፡ጽድቀ፡ትነግር፡ወትሜህር፡ወኢታደሉ፡ለ
22 ገጽ፡ወርቱዐ፡ትሜህር፡ፍናተ፡እግዚአብሔር፡=፦ ይከውነነሁ፡ነሃብ፡ጽባሕተ፡ለቄሳር፡
23 ወሚመ፡ኢይከውነነሁ፡=፦ ወአእመሮሙ፡ትምይንቶሙ፡ወይቤሎሙ፡ምንት፡ታሜክሩ
24 ኒ፡=፦ አርእዩኒ፡ ዲናሮ፡ ወአምጽኡ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ወመጽሐፈ፡፡
25 ወአውሥኡ፡ወይቤልዎ፡ዘንጉሥ፡ዘቄሳር፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ሀብዎ፡
26 ዘቄሳር ፡ ለቄሳር፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወስእንዎ፡ አስሕቶቶ፡
በቃሉ፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ወአንከርዎ፡ ሠናዛለ፡ አፉሁ፡ወአርመሙ፡፡=፦
27 በእንተ፡ ሰዱቃዊያን፡፡=፦ ወመጽኡ፡ሰዱቃዊያን፡እለ፡ይብሉ፡ኢየሐይዉ፡ሙውታ
28 ን፡ ወተስእልዎ፡=፦ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ሙሴ፡ ጸሐፈ፡ለነ፡እንዘ፡ይብል፡ለእመቦ፡ዘሞ
ተ፡እኁሁ፡ወኀደገ፡ብእሲቶ፡ ወአልቦ፡ውሉደ፡ ያውስባ፡ እኁሁ፡ ለብእሲቱ ፡ ወያቅም፡
29 ዘርአ፡ለእኁሁ፡=፦ ሀለዉ፡ እንከ፡ኀቤነ፡ሰብዓቱ፡አኃው፡ ወአውሰባ፡ዘይልሂቅ፡ወሞ
30 ተ፡ ወአልቦ፡ ውሉደ፡=፦ ወከማሁ፡ አውሰባ፡ ካልኡሂ፡=፦ ወሣልሱሂ ፡ ወኢኀደጉ፡
31 ውሉደ ፡ ወከማሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡አውሰብዋ፡ወሞቱ፡እንዘ፡አልቦሙ፡ውሉደ፡=፦ ወድኅ
32 ረ፡ኵሎሙ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡=፦ ሶበ፡ይሐይዉ፡ እንከ፡ሙውታን፡ለመኑ፡እ
33 ምኔሆሙ፡ትከውን፡ብእሲተ፡እስመ፡ናሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡አውሰብዋ፡፡=፦ ወአውሥአ፡
34 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ ውሉደ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ ፡ ወይወል
35 ዱ፡ ወይትዋለዱ፡=፦ ወእለሰ፡ ይደልዎሙ፡ይርከብዎ፡ለዝኩቱ፡ዓለም፡ ሶበ፡ይሐይ
36 ዉ፡ ሙውታን፡ ኢያወስቡ፡ ወኢይትዋሰቡ፡=፦ ወኢኪ፡ ይትክሀሎሙ ፡ እንከ ፡ መዊተ፡
ላ፡ ከመ፡ መላእክት፡ እግዚአብሔር፡ እሙንቱ፡ ወውሉደ፡ እግዚአብሔር፡ ይከውኑ፡
ውሉደ ፡ ሕይወት ፡ እሙንቱ፡፡=፦

Et recedentes inſidere fecerunt ei inſidiatores, qui juſtificabant ſeipſos, ut er- 20
rare facerent eum in ſermone ſuo, & tunc traderent eum ſacerdotibus, & tribunis.
De denario. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Magiſter, 21
ſcimus quod juſtè dicis, & doces: & non accipis perſonam, & rectè doces viam Dei.
Licétne nobis dare tributum Cæſari, vel non licet nobis? Et cognovit callidita- 22
tem eorū, & dixit iis; Quid tentatis me? Oſtendite mihi denarium: & attulerunt, & 23
dixit iis; Cujus *eſt* imago ejus, & inſcriptio ejus? & reſponderunt, & dixerunt ei; 24
Imperatoris Cæſaris. Et dixit iis Dn̄s Jeſus, Date quæ *ſunt* Cæſaris, Cæſari; & quæ 25
ſunt Dei, Deo. Et non potuerunt in errorem inducere eum, in ſermone ſuo coram 26
toto populo: & mirati ſunt procedentia *ex* ore ſuo, & ſiluerunt.
De Saducæis.
Et venerunt Saducæi, qui dicunt, Non vivent mortui; & interrogârunt eū, Et di- 27
xerunt ei, Magiſter, Moſes ſcripſit nobis, dicens; Si quis ſit cujus frater mortuus eſt, 28
& reliquit uxorē ejus, & non habuit liberos, ducat eam frater ejus in uxorem ſuā,
& ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Fuerunt igitur apud nos ſeptem fratres, & uxorem 29
duxit ſenior, & obiit, & non habuit filios. Et ſimiliter uxorem duxit eam ſecun- 30
dus. Et tertius etiam, & non reliquerunt liberos: & ſimiliter ſeptem illi duxerunt 31
eam, & obierunt non habentes liberos. Et poſt omnes mortua eſt iſta mulier. 32
Quando vivent igitur mortui, cui ex illis erit uxor, quia ecce ſeptem illi duxerunt 33
eam? Et reſpondit Dn̄s Jeſus, & dixit iis, Filii hujus ſeculi uxores ducunt, & 34
nuptum dantur; & procreant, & procreantur. Sed qui digni ſunt obtinere illud 35
ſeculum, quum vixerint mortui, non uxores ducent, neque nuptum dabuntur;
Neque etiam poſſunt ampliùs mori: ſed ſicut angeli Dei erunt, & filii Dei 36
erunt, & filii vitæ erunt.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

معلم موسي براي ما نبشت * كه اكر كسي را برادر بميرد * واورا زن باشد * بي فرزندان برادر او †
29 زن برادر را بستاند * وبراي برادر خود تخم برخيزاند * * هفت برادران بودند * اولين زن
30 31 ستاد * و بي فرزندان † مرد * * ودوم * * وسوم ستد * وبي فرزند مردند * وتا هفت برادر آن † زنرا
32 33 ستدند * وبي فرزند مردند * * وعاقبت ان زن نيز مرد * * اكنون در روز قيامت * آن زن ازان
34 كدامين برادرست * سبب انك هفت برادر † با او نزديكي كردند * * عيسي بديشان كفت
35 كه فرزندان † اين عالم واهل دنيا * زن بستانند * وزنان براي مردان باشند * * ودر قيامت
36 زناشوهري ودخول ميان مردم نباشد * * وديكر مردن بريشان واجب نيست * وبر مثال
فرشتكان † باشند * واهل ملكوت † فرزندان خدا خوانده شوند *

Præceptor, Moſes nobis ſcripſit,
quòd ſi cui frater moriatur, et ei
uxor ſit abſque liberis, frater ejus
uxorem fratris accipiat, et fratri
ſuo ſemen ſuſcitet. Septem autem 29
fratres erant: primus uxorem ac-
cepit, et abſque liberis mortuus eſt.
Et ſecundus, Et tertius etiam ac- 30
cepit eam, et ſine liberis mortui 31
ſunt: et uſque ad ſeptem fratres
illam uxorem acceperunt, et abſque
liberis mortui ſunt. Poſtremò illa 32
mulier etiam mortua eſt. Jam in 33
die reſurrectionis illa mulier cujuſce
fratris erit? eò quòd ſeptem fratres
cum ea conjugium fecerant. Jeſus 34
illis dixit; Filii quidem hujus ſe-
culi et populus mundi uxores acci-
piunt, et mulieres propter viros ſunt:
In reſurrectione autem conjugium et 35
congreſſus inter homines non erit.
Rurſus enim illis moriendum non 36
eſt, ſed ad inſtar Angelorum erunt, &
populus regni filii Dei vocati erunt.

Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum,
37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον,
Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mortuorũ,
38 τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν,
sed vivorum: omnes enim ei vivunt. Respondentes autem quidam Scri-
39 ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν Γραμ-
barum, dixerunt; Magister, pulchrè dixisti. Non ampliùs autem audebant interrogare
40 ματέων, εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκέτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾷν σμδ
eum quicquam. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum filium David β
41 αὐτὸν οὐδέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς (ρ) λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ ΟΓ'
esse, Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo,
42 εἶναι, Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, σμε
Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? β
43 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
David ergo Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audiente
44 Δαβὶδ οὖν (σ) Κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς (τ) υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος σμς
45 autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis β
46 δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Προσέχετε ἀπὸ τῶν Γραμματέων
volentibus ambulare in stolis, & amantibus salutationes in foris, &
τῶν θελόντων (υ) περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ
primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in cœnis: Qui
47 πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (φ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἳ

devorant domos viduarum, & specie longa precantur. Hi acci-
σμζ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λή-
η pient majorem damnationem.
ψονται περισσότερον κρίμα.

CAP. XXI. κα'.

ΟΔ' Respiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium,
ἈΝαβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον 1
divites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem illuc duo minuta.
πλουσίους. (α) Εἶδε δὲ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua pauper hæc plus omnibus misit.
Καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. 3
Omnes enim hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei:
Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· 4
hæc autem ex postremitate sua omnem victum quem habuit, misit. Et quibusdam
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε. Καί τινων 5
dicentibus de templo, quòd lapidibus pulchris & donis ornatum esset,
λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ (β) ἀναθήμασι κεκόσμηται,
dixit; Hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis supra
εἶπε, Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ 6
lapidem, qui non destruatur.
λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

MS. A. (ρ) λέγουσίν τινες τὸν (σ) αὐτὸν Κύριον (τ) αὐτοῦ υἱός (υ) ἐν στολαῖς περιπατεῖν, (φ) πρωτοκλησίας   ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) Εἶδεν δέ τινας καὶ χήραν (β) ἀναθέμασιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * ܕܩܝܡܝܢ ܕܝܢ ܡܝܬܐ ܐܦ ܡܘܫܐ ܚܘܝ. ܐܥܗܕ ܓܝܪ ܒܣܢܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ
38 ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܘܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ.
39 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܠܗ ܚܝܝܢ ܐܢܘܢ. * ܘܥܢܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ.
40 ܫܦܝܪ ܐܡܪܬ ܐܢܬ. * ܘܠܐ ܬܘܒ ܐܡܪܚܘ ܠܡܫܐܠܘܗܝ ܥܠ ܡܕܡ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ
41 ܒܫܒܐ * ܗܘ * ܕܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܥܠ
42 ܡܫܝܚܐ ܕܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ. * ܘܗܘ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ. ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ.
43 ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. * ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܠܪܓܠܝܟ. * ܐܢ ܕܘܝܕ ܗܟܝܠ
44 ܡܪܝ ܩܪܐ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. * ܘܟܕ ܫܡܥ ܟܠܗ ܥܡܐ ܗܘܐ. ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
45 * ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܠܡܗܠܟܘ ܒܐܣܛܠܐ. ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ. ܘܪܫ
46 ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܪܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ. * ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ.
47 ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܫܠܡ * ܩܪ *
1 * ܚܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܥܬܝܪܐ ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܩܘܪܒܢܝܗܘܢ ܒܝܬ ܓܙܐ. * ܘܚܙܐ ܐܦ 2
ܐܪܡܠܬܐ ܚܕܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܕܐܪܡܝܐ ܬܪܬܝܢ ܡܢܝܢ. * ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܗܕܐ 3
ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܐܪܡܝܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ. ܡܢ ܡܐ ܕܝܬܝܪ 4
ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܪܡܝܘ ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܚܣܝܪܘܬܗ. ܟܠ ܕܩܢܝܐ ܗܘܬ
ܐܪܡܝܬܗ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܫܠܡ * ܘܟܕ ܐܢܫܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ 5
ܗܝܟܠܐ. ܕܒܟܐܦܐ ܫܦܝܪܬܐ ܘܒܩܘܪܒܢܐ ܡܨܒܬ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. * ܗܠܝܢ 6
ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܕܒܗܘܢ ܠܐ ܬܫܬܒܩ ܟܐܦ ܥܠ ܟܐܦ ܕܠܐ ܬܣܬܬܪ.

Surrecturos autem mortuos Moyses quoque 37
demonstravit: rememoravit enim in rubo,
dum ait; Dominus Deus Abraham, & Deus
Isaac, & Deus Jacob. Deus autem non 38
est mortuorum, sed vivorum: omnes enim
vivunt ei. Responderunt autem quidam ex 39
Scribis, & dicunt ei; Doctor, perbellè di-
cis. Nec ampliùs ausi sunt interrogare 40
eum ulla de re.

Ad oblationem dominicæ quintæ post Epiphaniam. 64.

Porrò dicebat eis, Quomodò dicunt Scribæ 41
de Messia, eum esse filium David? Quum 42
ipse David dixerit in libro Psalmorum;
Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextra
mea, Donec ponam hostes tuos sub pedi- 43
bus tuis. Si David ergò vocat eum, Do- 44
minum meum, quomodò filius ejus est?
Et audiente universo populo, dixit discipu- 45
lis suis; Cavete à Scribis qui volunt am- 46
bulare cum stolis, & amant salutationem in
plateis, primósque consessus in synagogis,
& primos accubitus in cœnis. Isti devo- 47
rant domos viduarum, eâ occasione quòd
prorogent orationes suas: isti subibunt
gravius judicium.

CAP. XXI.

COntemplatus autem Jesus divites illos 1
qui conjiciebant in ærarium oblationes su-
as; Vidit etiam viduam quandam pauper- 2
rimam conjicientem obolos duos. Et ait; 3
Verè dico vobis, hæc vidua pauper conje-
cit plusquàm omnes. Hi enim omnes ex eo 4
quod redundabat eis, conjecerunt in locum
oblationis Dei: hæc autem ex penuria sua
quicquid possidebat, conjecit.

Ad oblationem festo crucis. 65.

Quumque dicerent quidam de templo, quòd 5
lapidibus pulcherrimis oblationibúsque or-
natum esset: dixit eis Jesus; In his quæ 6
spectatis, venient dies quibus non relinque-
tur lapis super lapidem, quin destruatur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * وموسي نيز پيشتر † ياد كرد * ودر تلو كفت * وقتي كه مي كفت خدا خداي †
38 ابرهيم * خداي † اسحق * خداي † يعقوب * * نبود خداي مردكان * الا خداي
39 زندكان * زيرا ايشان همه † براي او زنده اند * * كساني از معتزلان كفتند معلم خوش كفتي *
40 * ديكر كسي كستاخي نكرد كه از وچيزي پرسد   صد هجده   يهوديان مي
41 كفتند مسيح پسر داوود است * عيسي بديشان كفت چكونه دانشمندان بر مسيح
42 مي كويند * فرزند † داوود است * و داود در كتاب † مزامير كفت كه خداوند بخداي من كفت *
43 44 بر دست راست من بنشين * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو نهاده شود * * چون داود اورا
45 خداوند خواند * چكونه فرزند داود باشد * * ومسيح نظر كرد كه همه خلايق كوش بدو مي
46 داشتند * بشاكردان خود كفت * * از دانشمندان † پرهيز داريد * كه مي خواهند كه
بطيلسانها † كردند * وسلام در بازارها دوست † دارند * وبالاتر از جماعت بنشينند * ودر
47 مجلسها * ومحفلها * سينه وصدرا كزينند * * ايشان كه بحيلت نمازهاء خودرا مي
دانند * خانه بيوه † زنانرا مي خورند * ودر روز پرسش داوري ايشان بزرك باشد

Et Moses etiam ulteriùs commemo- 37
ravit, & in rubo dixit, quo tem-
pore dixit Deus, Deus sum Abra-
ham, Deus Isaac, Deus Jacob.
Non est Deus mortuorum, sed Deus 38
viventium: quia illi omnes ei
vivunt. Quidam ex Pharisæis 39
dixerunt; Præceptor, benè dixisti.
Et nemo alius ausus est, ut ab eo 40
quidquam interrogaret.

CXVIII. Judæi dixerunt, Christus filius David est.

Jesus illis dixit; quomodo Sapi- 41
entes de Christo dicunt, Filius Da-
vid est? Et David in libro Psal- 42
morum dixit; Dominus Deo meo
dixit, Ad manum dexteram meam
sede, Usque ad tempus quo hostes 43
tui sub pedibus tuis positi sint. Cùm 44
David eum Dominum vocet, quo-
modo filius David sit? Et Chri- 45
stus, observato quòd omnes turbæ
ei aurem præberent, discipulis suis
dixit; A sapientibus cavete, qui 46
volunt in stolis incedere, & saluta-
tionem in plateis amant, & superiùs
quàm congregatio sedent, & in con-
sessibus & conciliis anteriorem præ-
cipuumque locum eligunt. Illi sunt 47
qui per dolum precibus suis habitis
domos viduarum comedunt: & in
die inquisitionis judicium eorum
magnum erit.

Versio VULGATA LATINA.

37 Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Domi-
38 num, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mor-
39 tuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam
40 Scribarum, dixerunt ei; Magister, benè dixisti. Et ampliùs non audebant eum
41 quidquam interrogare. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum, fili-
42 um esse David? Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Do-
43 mino meo, Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum
44 tuorum? David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audi-
45 ente autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis, qui volunt
46 ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synago-
gis, & primos discubitus in conviviis: Qui devorant domos viduarum, simu- 47
lantes longam orationem. Hi accipient damnationem majorem.

CAP. XXI.

REspiciens autem, vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divi- 1
tes. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit. 3
Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod 4
deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit. Et quibusdam dicentibus de 5
templo, quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit; Hæc quæ videtis, 6
venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فاما ان الموتي يقومون فقد انبي بذلك موسي في العليقة لقول الرب له انا اله ابرهيم واله
38 39 اسحق واله يعقوب * ليس اله موتي بل احياء لان جميعهم به يحيون * فاجاب قوم من
40 الكتبة قايلين يا معلم حسنا قلت * ولم يستجروا بعد ان يسالوه عن شي *
* الفصل الثالث والسبعون *   * ثم قال لهم كيف يقال ان المسيح ابن 41
42 43 داود هو * وداود يقول في كتاب المزامير قال الرب لربي اجلس عن يميني * حتي اضع اعداءك
44 45 تحت قدميك * فداود يسميه ربه فكيف هو ابنه * وفيما الشعب جميعه يسمع قال لتلاميذه *
46 * احذروا الكتبة الذين يحبون ان يمشوا بالحلل * ويحبون السلام في الاسواق * وصدور
47 المجالس في الجموع * واوايل المتكات في الولايم * الذين ياكلون بيوت الارامل بعلة تطويل
صلواتهم فهم ياخذون اعظم دينونة *   * الفصل الرابع والسبعون *
1 2 * ثم نظر الي اغنياء يلقون قرابينهم في خزانة الهيكل * وراي ايضا ارملة مسكينة قد
3 القت هناك فلسين * فقال امين اقول لكم ان هذه الارملة المسكينة قد القت اكثر من
4 جميعهم * لان هولاء كلهم القوا قرابين مما يفضل عنهم وهذه مع اعوازها القت جميع
5 6 ما كان لها لحياتها * وفيما قوم يقولون عن الهيكل انه مزين بالحجارة الحسان والكرايم قال
* هذا الذي ترونه سوف تاتي ايام لا يترك فيه حجر علي حجر الا وهدم *

Verùm quòd mortui resurgant, innuit 37
id Moses, in rubo dicente Domino ad
ipsum; Ego sum Deus Abraham, &
Deus Isaac, & Deus Jacob: Non Deus 38
mortuorum, sed vivorum: quia omnes
in eo vivunt. Responderunt quidam ex 39
Scribis, dicentes; Magister, benè di-
xisti. Et non ausi sunt imposterum in- 40
terrogare eum de re ulla.

Sectio septuagesima tertia.

Præterea dixit illis; Quomodò dicitur 41
quòd Christus sit filius David, Cum 42
David dicat in libro psalmorum, Dixit
Dominus Domino meo, Sede à dextera
mea, Donec ponam inimicos tuos sub 43
pedibus tuis? Itaque David vocat il- 44
lum Dominum suum: quomodò ergo est
filius ejus? Et dum populus universus 45
audiret, dixit discipulis suis; Cavete à 46
Scribis qui amant ambulare cum stolis,
& amant salutationem in foris, & præ-
cipuas sedes in synagogis, & primos dis-
cubitus in conviviis. Qui comedunt 47
domos viduarum præ textu prolixitatis
precum suarum. At ipsi accipient sum-
mam damnationem.

Sectio septuagesima quarta.

CAP. XXI.

DEindè respexit in divites quosdam 1
jacientes munera sua in ærarium tem-
pli, Viditque etiam viduam pauperem 2
injecisse illuc minuta duo. Quapropter 3
dixit, Amen dico vobis, hanc viduam
pauperculam plus immisisse quàm ii
omnes. Nam hi omnes immiserunt mu- 4
nera ex eo quod superest illis: hæc
autem cum inopia sua immisit quicquid
habebat pro victu suo. Et dum quidam 5
dicerent de templo quòd esset ornatum
lapidibus pulchris, & cælaturis, dixit;
In hoc quod videtis, venient dies quibus 6
non relinquetur lapis super lapidem quia
destruatur.

Versio *ÆTHIOPICA* cùm Interpretatione *LATINA*.

37 ወከመሰ፡ይትነሥኡ፡ምዉታን፡ሙሴሂ፡ነገረ፡ከመ፡ይቤሎ፡እግዚአ፡ብሔር፡በኀበ፡ዕፀ፡በ
ጦስ፡፡ አነ፡ውእቱ፡አምላከ፡አብርሃም፡ወአምላከ፡ይስሐቅ፡ወአምላከ፡ያዕቆብ፡፡=፡
38 ሊኮነኬ፡ አምላከ፡ ምዉታን፡ አላ፡አምላከ፡ ሕያዋን፡ውእቱ፡እስመ፡ኵሎሙ፡ሕያዋ
39 ን፡ እሙንቱ፡ በኀቤሁ፡፡=፡ ወአውሥኡ፡ ጸሐፍት፡ ወይቤሉ፡ ሊቅ፡ሠናየ፡ትቤ፡፡=፡
40 ወአልቦ፡ እንከ፡ መኑሂ፡ ዘተኃበለ፡ ይስአሎ፡፡=፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ ተስእሎሙ፡ እግዚእነ፡ ለፈሪሳውያን፡፡=፡
41 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለፈሪሳውያን፡ እፎ፡ ይብልዎ፡ ለክርስቶስ፡ወልደ፡ዳዊ
42 ት፡፡=፡ ወለሊሁ፡ዳዊት፡ይቤ፡በመጽሐፈ፡መዝሙር፡፡ይቤሎ፡እግዚእ፡ለእግዚእየ፡ን
43 በር፡በየማንየ፡=፡ እስከ፡ እገብእሙ፡ ለጸላእትከ፡ ታሕተ፡ መከየደ፡ እግሪከ፡፡=፡
44 ዘለሊሁ፡እንከ፡ዳዊት፡እግዚእየ፡ይቤሎ፡እፎ፡እንከ፡ይከውኖ፡ወልደ፡፡=፡ ወእንዘ፡ኵ
45 ሎሙ፡ሕዝብ፡ይሰምዑ፡ይቤሎሙ፡ለአርዳኢሁ፡=፡ ተዓቀብዎሙ፡ ለጸሐፍት፡እለ፡
46 ይፈቅዱ፡ያንሶስዉ፡ተሰቢሶሙ፡ወያፈቅሩ፡ ተአምኆ፡በምሥያጣት፡ወነቢረ፡ፍጽመ፡በ
47 ውስተ፡አዕዋደት፡ወርእሰ፡ምርፋቅ፡በውስተ፡ምሳሐት፡፡=፡ እለ፡ ይውኅጥዎ፡ለአብ
ያተ፡መበለታት፡ ወይትሜየኑ፡ ነዋኀ፡ምክንያተ፡ እለ፡ያነውኁ፡ጸሎተ፡እሙንቱ፡ ይነሥ
ኡ፡ ዘየዐቢ፡ ደይነ፡፡=፡   በእንተ፡ ክልኤቱ፡ ጸሪቅ፡=፡
1 2 ፳፩ ወነጸረ፡ወርእየ፡አብዕልተ፡እለ፡ያበውኡ፡መባአሙ፡ውስተ፡ሙዳየ፡ምጽዋት፡፡=፡ወ
3 ርእየ፡እቤረ፡መበለተ፡ነዳይተ፡ክልኤ፡ጸሪቀ፡=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለአር
ዳኢሁ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ዛቲ፡እቤር፡ ነዳይት፡ አብዝኀት፡ አብአ፡ መባአ፡
4 ለእግዚአብሔር፡፡=፡ እስመ፡ እሉ፡ኵሎሙ፡ እምተረፎሙ፡ አብኡ፡ለእግዚአብሔ
5 ር፡ወዛቲሰ፡እምተፀናስ፡ኵሎ፡ ጥሪታ፡ዘባ፡ አብአት፡፡=፡ ወቦእለ፡ ይቤልዎ፡ በእንተ፡
6 ቤት፡መቅደስ፡ መንተ፡ሠናይ፡እበኒሁ፡ወስርጓው፡ንዋዩ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ትሬእዩኑ፡ ዘ
ንተ፡ይመጽእ፡መዋዕል፡አመ፡ ኢይትኀደግ፡ ዝየ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡ ዘኢይትነሠት፡፡=፡

Et quòd vivent mortui, Moses indicavit quomodo dixerat ei Deus apud rubum, 37
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non fuit igitur Deus 38
mortuorum, sed Deus viventium est: quia omnes vivi sunt apud eum. Et respon- 39
derunt scribæ, & dixerunt; Magister, benè dicis. Et non fuit ampliùs aliquis 40
qui audebat interrogare eum.

De eo quòd interrogat Dominus noster Pharisæos.

Et dixit Domin⁹ Jesus Pharisæis, Quomodo dicunt Christum filium esse David: 41
Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, Sede in 42
dextra mea, Usquedum reducam inimicos tuos, sub scabellum pedum tuorum? 43
Ipse igitur quem David Dñm meum vocat, quomodo igitur erit filius ejus? Et 44
omnibus populis audientibus, dixit discipulis suis; Attendite scribas, qui volunt 45
ambulare stolati, & amant salutationes in foris, & sedere summo loco in conven- 46
tibus, & capitalem accubitum in conviviis: Qui devorant domos viduarum, & 47
circumveniunt longâ excusatione, prolongantes orationem: isti accipient majo-
rem damnationem.

CAP. XXI. *De duobus minutis.*

ET intuitus est, & vidit divites proferentes munera sua in *locum* eleemosyna- 1
rum. Et vidit viduam pauperrimam offerentem duo minuta. Et dixit Dominus 2
Jesus discipulis suis; Amen, dico vobis, quòd hæc vidua egena abundantius ob- 3
tulit munus Deo. Quia hi omnes ex reliquiis suis obtulerunt Deo: & hæc ex 4
penuria sua omnes reliquias quas habuit, obtulit. Et fuerunt *quidam* qui dice- 5
bant ei de Domo sancta, quàm pulchri *essent* lapides ejus, & ornatum ædificium
ejus. Et dixit iis, Videtísne hæc? veniet dies quando non relinquetur hìc la- 6
pis super lapidem qui non destruetur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد نوزده   ذكر زني كه دو كروهه ريسمان در خزينه انداخت   * وعيسي در 1
2 توانكران مي نكريد * كه قربان خودرا در خزينه مي انداختند * وديد بيوه زن مسكين * كه
3 دو كروهه † ريسمان † انداخت * * عيسي كفت راست بشما بكويم اين بيوه زن مسكين * از همه
4 بيشتر انداخت * * سبب انك ايشان همه از افزوني خود هر كسي انداختند * واين از درويشي
خود * هر چه داشت انداخت *   صد بيست   براي عمارت كه خراب شود
5 * كساني بر هيكل † نكاه مي كردند * ومي كفتند * بسنكهاء خوب * واساسها كزين وقربانها
6 آراسته است * عيسي بديشان كفت * اينهارا كه مي بينيد * روزها بيايد كه سنك بر سنك
درين هيكل نماند * تا از يكديكر † كشاده نشود

CXIX. Historia mulieris quæ duos glomos fili in gazophylacium injecit.

CAP. XXI.

JEsus autem divites intuitus est, 1
qui oblationes suas in gazophylaci-
um injecerunt. Et visâ viduâ pau- 2
pere, quæ duos glomos fili injecit,
Jesus dixit; Verè vobis dico, Hæc vi- 3
dua pauper plus quàm omnes injecit:
Eò quòd illi omnes ex abundantia 4
sua singuli injecerunt: hæc verò ex
inopia sua quicquid habuit inje-
cit.

CXX. De ædificio, quòd destruendum erat.

Quidam in templum intuebantur, et 5
dicebant; Lapidibus pulchris, et
fundamentis electis, et donariis or-
natum est: Jesus illis dixit; Hæc 6
sunt quæ spectant: dies venient,
quando lapis super lapidem in hoc
templo non manebit, quin unus ab
alio dissolutus sit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΕʹ.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando igitur hæc erunt? &
7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσαι; καὶ σμθ β
quod ſignum cùm futurum eſt hæc fieri? Ille autem dixit; Videte ne
8 τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ ΟΕʹ
ſeducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ
ſum: & tempus appropinquavit: ne ergò eatis poſt eos. Cùm autem
9 εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ
audieritis prælia & ſeditiones, ne terreamini: oportet enim hæc fieri
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ (γ) ταῦτα γενέσθαι
primùm, ſed non ſtatim finis. Tunc dicebat illis; Excitabitur gens
10 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος
contra gentem, & regnum adverſùs regnum. Terræmotúſque magni per
11 (δ) ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. (ε) Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ
loca, & fames, & peſtilentiæ erunt: terroréſque & ſigna de cœlo magna
τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
erunt. Ante autem hæc omnia injicient in vos manus ſuas,
12 ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων (ϛ) ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, σν α
& perſequentur, tradentes in ſynagogas & cuſtodias, adductos ad reges
καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
& præſides, propter nomen meum. Continget autem vobis in teſtimonium.
13 καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

σνα β Ponite ergò in cordibus veſtris, non præmeditari defendi. Ego 14
(ζ) Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι. Ἐγὼ 15
enim dabo vobis os & ſapientiam, cui non poterunt contradicere neque reſiſtere
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν (η) οὐδὲ ἀντιστῆναι
omnes adverſantes vobis. Trademini autem & à parentibus, & fratri-
πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελ- 16
bus, & cognatis, & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis
φῶν, καὶ (θ) συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε 17
exoſi ab omnibus propter nomen meum. Et capillus de capite veſtro
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 18
non peribit. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Cùm
οὐ μὴ ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν (ι) κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν 19 20
σνβ ι autem videritis circumdatam ab exercitibus Hieruſalem, tunc ſcitote quia
δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι
σνγ β appropinquavit deſolatio ejus. Tunc qui in Judæa, fugiant ad
(κ) ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς 21
montes: & qui in medio ejus, diſcedant: & qui in regionibus, non
τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ
intrent in eam.
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

MS. A. (γ) γενέσθαι ταῦτα (δ) ἐπ' ἔθνος, (ε) Σεισμοὶ μεγάλοι (ϛ) πάντων (ζ) Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις (η) ἢ ἀντιστῆναι (θ) συγγενέων, (ι) κτήσεσθαι (κ) ἤγγισεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܫܐܠܘܗܝ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܠܦܢܐ ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ܂ ܘܡܢܘ ܗܝ ܐܬܐ ܡܐ *
8 ܕܩܪܝܒܢ ܗܠܝܢ ܕܢܗܘܝܢ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܚܙܘ ܠܐ ܬܛܥܘܢ܂ ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ
ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܙܒܢܐ ܩܪܒ܂ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ ܒܬܪܗܘܢ܂
9 * ܡܐ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܪܒܐ ܘܫܓܘܫܝܐ ܠܐ ܬܙܘܥܘܢ܂ ܥܬܝܕܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܠܡܗܘܐ
10 ܠܘܩܕܡ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܡܛܝܬ ܫܘܠܡܐ܂ * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘ ܥܠ
11 ܡܠܟܘ܂ * ܘܙܘܥܐ ܪܘܪܒܐ ܢܗܘܘܢ ܒܕܘܟ ܕܘܟ܂ ܘܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ܂ ܘܢܗܘܘܢ ܕܚܠܬܐ
12 ܘܗܘܝܐ܂ ܘܐܬܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܬܚܙܝܢ܂ ܘܣܬܘܐ ܪܘܪܒܐ ܢܗܘܘܢ܂ * ܩܕܡ ܕܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ
ܟܠܗܝܢ܂ ܢܪܡܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܝܕܝܐ܂ ܘܢܪܕܦܘܢܟܘܢ܂ ܘܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܠܒܝܬ
13 ܐܣܝܪܐ܂ ܘܢܩܪܒܘܢܟܘܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܘܗܓܡܘܢܐ ܡܛܠ ܫܡܝ܂ * ܘܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ
14 ܠܣܗܕܘܬܐ܂ * ܣܝܡܘ ܕܝܢ ܒܠܒܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܒܛܠܝܢ ܠܡܦܩ ܪܘܚܐ܂ * ܐܢܐ
15 ܓܝܪ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܦܘܡܐ ܘܚܟܡܬܐ܂ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠܗ ܟܠܗܘܢ
16 ܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ܂ * ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܕܝܢ ܐܒܗܝܟܘܢ܂ ܘܐܚܝܟܘܢ܂ ܘܐܝܣܝܟܘܢ܂ ܘܪܚܡܝܟܘܢ܂
17 ܘܢܡܝܬܘܢ ܡܢܟܘܢ܂ * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ܂ * ܘܡܙܠܬܐ ܡܢ
18 19 ܪܫܟܘܢ ܠܐ ܬܐܒܕ܂ * ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܟܘܢ ܩܢܘ ܢܦܫܬܟܘܢ܂ * ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ
20 21 ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܚܕܝܪܐ ܡܫܪܝܬܐ܂ ܗܝܕܝܢ ܕܥܘ ܕܩܪܒ ܠܗ ܚܘܪܒܢܗ܂ * ܗܝܕܝܢ
ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܓܘܗ ܐܢܘܢ ܢܦܩܘܢ܂
ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܩܘܪܝܐ ܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܗ܂

Et interrogabant eum, dicentes; Doctor, 7 quando hæc erunt? quódve erit ſignum quando hæc proximè futura erunt? Ipſe 8 verò dixit eis; Videte ne ſeducamini: multi ſiquidem venient in nomine meo, dicéntque; Ego ſum Meſſia: & verò tempus 9 illud propè eſt: ne tamen poſt eos ambulaveritis. Quúmque audieritis bella, & tu- 10 multus, ne extimueritis. Futurum eſt enim ut hæc primùm fiant. Sed nondum pervenit finis. Inſurget enim gens contra gen- 11 tem, & regnum contra regnum. Et terræ- 12 motus ingentes futuri ſunt ſingulis in locis, item fames & peſtilentiæ: eruntque terriculamenta & pavores, & ſigna magna è cœlo apparebunt, imbreſque permagni erunt. Sed ante hæc omnia injicient in vos 13 manus, vóſque perſequentur, & tradent vos in ſynagogas & carceres, & ſiſtent vos coram regibus & præſidibus propter nomen meum. Hæc autem erunt vobis teſtimonio. Sed reponite in corde veſtro, non eſſe vo- 14 bis ſtudendum in reddenda ratione. Ego 15 enim dabo vobis os & ſapientiam illam, cui non poterunt obſiſtere omnes inimici veſtri. Tradent autem vos parentes veſtri, & fratres, 16 & conſanguinei, & amici veſtri, mortíque adigent *nonnullos* ex vobis. Et eritis exoſi 17 omnibus propter nomen meum. Sed pilus 18 à capite veſtro non peribit. Verùm per 19 patientiam veſtram poſſidebitis animam veſtram. Quum autem videritis Jeruſalem 20 cinctam ab exercitu, tunc ſcitote appropinquâſſe vaſtationem ejus. Tunc ii qui ſunt 21 in Judæa, fugiant in montem; quíque intra eam ſunt, evadant: & qui ſunt in agris, non ingrediantur eam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بیست یك   پیغمبری مسیح بر خرابی اورشلیم واحوالهایی که خواهد شد

7 * ازو پرسیدند وگفتند * معلم اینها کی بشود * ونشان چه باشد چون این همه نزدیك شوند * 7
* او بدیشان گفت احتیاط کنید * نبادا فریفته شوید * زیرا بسیاران بنام من بیایند * 8
وبگویند * منم * منم † مسیح * وقت نزدیك است در دنبال ایشان مروید * * وچون جنگها و
واشفتگیها بشود مترسید * واجب است که این همه زودتر بشوند * لیکن هنوز فرجام نرسید * 9
* برای آنك اول خلق بر خلق بر خیزند * ومملکت † بر مملکت * * ودر جای جای اراجیفهای 10 11
درست شود * وتنگی وگرسنگی * ومرك بسیار * ولرز وشکوه واشوبها ونشانهای درست *
وسهمناك † پیدا شوند † از اسمان * وزمستان وسرما دراز کشد * * زودتر ازانك این همه 12
بشود * بر شما دست بنهند وشمارا بدشمنی برانند * ودر انجمنها شمارا بسپارند * ودر بند
وزندان بروید * وپیش ملکان * وشحنکان شمارا بکشند * برای نام من * که شمارا 13
گواهی شود * * وهیچ درون شما بران نباشد * که چون † بداوری برند * وازما سخن 14
پرسند * چه جواب دهیم * یا چگونه کنیم † دران وقت * * منم که بشما دهن وحکمت 15

CXXI. Vaticinium Chriſti de excidio Hieroſolymæ, & iis quæ eventura erant.

Eum interrogârunt, et dixerunt; 7 *Præceptor, hæc quando erunt? et ſignum quod erit, quando hæc omnia propinqua erunt. Ipſe eis dixit;* 8 *Cavete, ne decepti ſitis: multi enim in nomine meo venient, et dicent; Ego ſum, ego ſum Chriſtus: tempus propinquum eſt: poſt eos ne eatis. Et cum bella et com-* 9 *motiones fuerint, ne timeatis: oportet ut hæc omnia priùs fiant, ſed nondum finis advenit. Eò quòd* 10 *priùs populus in populum ſurgent, et regnum in regnum. Et in diver-* 11 *ſis locis motus validi erunt, et anguſtia, et fames, et mors plurima: et tremor, et terror, et tumultus, et ſigna dira et terribilia apparebunt de cœlo, et hyems frigúſque protrahetur.* Sed *priùſquam* 12 *hæc omnia fiant, vobis manus injicient, et vos hoſtiliter proſequentur, et in ſynagogas vos tradent, et in vincula et carcerem ibitis, et ante reges et præfectos vos trahent, propter nomen meum: ut vo-* 13 *bis teſtimonium ſit. Nihil autem* 14 *intra vos de hoc ſit, quòd, cùm in judicium tulerint, et nos interrogaverint, quod reſponſum dabimus, aut quomodò faciemus in eo tempore? Ego ſum qui vobis os et ſapientiam* 15

Verſio VULGATA LATINA.

7 Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando hæc erunt, & quod
8 ſignum cùm fieri incipient? Qui dixit; Videte ne ſeducamini: multi enim ve-
nient in nomine meo, dicentes quia ego ſum: & tempus appropinquavit: nolite
9 ergò ire poſt eos. Cùm autem audieritis prælia, & ſeditiones, nolite terreri:
10 oportet primùm hæc fieri, ſed nondum ſtatim finis. Tunc dicebat illis; Surget
11 gens contra gentem, & regnum adverſùs regnum. Et terræmotus magni erunt
per loca, & peſtilentiæ, & fames, terroréſque de cœlo, & ſigna magna erunt.
12 Sed ante hæc omnia injicient vobis manus ſuas, & perſequentur, tradentes in
ſynagogas & cuſtodias, trahentes ad reges & præſides, propter nomen meum:
Continget autem vobis in teſtimonium. Ponite ergò in cordibus veſtris, non 13 14
præmeditari quemadmodùm reſpondeatis. Ego enim dabo vobis os & ſapien- 15
tiam, cui non poterunt reſiſtere & contradicere omnes adverſarii veſtri. Trade- 16
mini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient 17
ex vobis: Et eritis odio omnibus propter nomen meum: Et capillus de 18
capite veſtro non peribit. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. 19
Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Jeruſalem, tunc ſcitote quia appro- 20
pinquavit deſolatio ejus: Tunc qui in Judæa ſunt, fugiant ad montes: & qui 21
in medio ejus, diſcedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس والسبعون *

7 * وسالوه قايلين يا معلم متي يكون هذا * وما العلامه اذا قربت هذه الامور ان تكون * 7
8 * فقال لهم انظروا لا تضلوا * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو والزمان قد 8
قرب فلا تتبعوهم * فاذا سمعتم بالحروب والفتن فلا تجزعوا فان هذا مزمع ان يكون اولا لكن 9
لم يات الانقضاء * حينيذ قال لهم تقوم امه على امه ومملكه علي مملكه * وتكون 10 11
زلازل عظيمه في مواضع * ويكون جوع ووباء ومخاوف وعلامات عظيمه من السماء *

* الفصل السادس والسبعون * وقبل هذا كله يضعون ايديهم 12
عليكم ويطردونكم ويسلمونكم الي المجامع والسجون * ويقدمونكم الي الملوك والولاه
من اجل اسمي * فتكون لكم شهاده * فضعوا في قلوبكم الا تهتموا بما تحتجون به * 13 14
* فاني معطيكم فما وحكمه لا يقدر الذين يناصبونكم علي مقاومتها ولا الجواب عنها * وسوف 15 16
تسلمون من الاباء والاخوه والاقارب والاصدقاء ويقتل منكم * وتكونون مبغضين من 17
كل احد من اجل اسمي * وشعره من رووسكم لا تهلك * وبصبركم تقتنون نفوسكم * 18 19
* واذا رايتم يروشليم قد احاط بها الجنود حينيذ اعلموا انه قد دنا خرابها * حينيذ 20 21
الذين في اليهوديه يهربون الي الجبال * والذين في وسطها يفرون خارجا * والذين
في الكور لا يدخلوها *

* Sectio ſeptuageſima quinta.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; 7 *Præceptor, quando erit hoc? & quod ſignum, quando imminebunt hæ res ut fiant? Ait illis; Videte, ne erretis:* 8 *multi enim venient in nomine meo, dicentes; Equidem ego ſum: & tempus jam appropinquavit: ne ergò ſequamini illos. Cùm autem audieritis prælia, &* 9 *ſeditiones, ne terreamini: quia hoc futurum eſt ut ſit primùm, ſed nondum venit finis. Tunc ſubdidit illis; Sur-* 10 *get gens contra gentem, & regnum adverſùs regnum. Et erunt terræmotus* 11 *magni in locis quibuſdam, & erit fames, & peſtis, & terrores, & ſigna magna de cœlo.*

Sectio ſeptuageſima ſexta.

Et ante hæc omnia, ponent manus ſuas 12 *ſuper vos, & perſequentur vos, & tradent vos in ſynagogas & carceres, & offerent vos regibus & præfectis propter nomen meum; Eritque vobis in teſti-* 13 *monium. Ponite ergò in cordibus veſtris,* 14 *haud eſſe ſolicitos in iis quæ ad excuſationem adducturi ſitis. Ego enim da-* 15 *turus ſum vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt qui ſe opponent vobis, contradicere, neque reſpondere. Et quidem* 16 *trademini à parentibus, & fratribus, et cognatis, et familiaribus: & occidentur ex vobis quidam. Et eritis odioſi* 17 *unicuique propter nomen meum. Et ca-* 18 *pillus de capitibus veſtris non peribit. Et cum patientia veſtra poſſidebitis* 19 *animas veſtras. Cùmque videritis Je-* 20 *ruſalem jam obſeſſam ab exercitibus, tunc ſcitote quòd jam appropinquat ii ruina ejus. Tunc qui ſunt in Judæa,* 21 *fugient in montes: et qui intus illam, fugient forás: & qui in ruribus, non ingredientur eam;*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ኅልቀተ ፡ ዓለም ፡፡

7 ወተስእልዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ አርድእቲሁ ፡ ሊቅ ፡ ማእዜ ፡ ይከውን ፡ ዝንቱ ፡ ወምንተ ፡ ትእም
8 ርቱ ፡ እመ ፡ ይከውን ዝ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ዑቁ ፡ ኢያስሕቱክሙ ፡ ብዙኃን ፡ ይመጽኡ ፡
በስምየ ፡ ወይብሉ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ወበጽሐ ፡ ዕድሜሁ ፡ ወኢትትሐሩ ፡ ወኢትትለውዎ
9 ሙ ፡፡ እመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ቀትለ ፡ ወሀከከ ፡ ኢትደንግፁ ፡ እስመ ፡ ይከውን ፡ ይቀድም ፡
10 ከመዝ ፡ ወባሕቱ ፡ አኮ ፡ ሶቤሃ ፡ ዘይኃልቅ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ይትነሣእ ፡ ሕዝብ ፡ ደበ ፡ ሕ
11 ዝብ ፡ ወመንግሥት ፡ ላዕለ ፡ መንግሥት ፡፡ ወይመጽእ ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ፡ ወረኃብ ፡ በበ ፡ ብሔ
12 ሩ ፡ ወፍርሃት ፡ ላዕለ ፡ ሰብእ ፡ ወታኣምር ፡ ዐቢይ ፡ ይከውን ፡ ወክብረት ፡፡ ወቅ
ድመ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ይእኅዙክሙ ፡ ወይወስዱክሙ ፡ አዕዋደተ ፡ ወኀበ ፡ ነገሥት ፡ ወመሰፍ
13 ንት ፡ ወይሞቅሕዎክሙ ፡ ወዝ ይረክበክሙ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ስምዐ ፡
14 ላዕሌሆሙ ፡፡ ወዑቁ ፡ ኢትሕልዩ ፡ በልብክሙ ፡ ዘትብሉ ፡፡ አነ ፡ አሀብክሙ ፡ አ
15 ፈ ፡ ወጥበበ ፡ በዘ ፡ ኢይክሉክሙ ፡ ተዋቅሦተክሙ ፡ ወይትነሥኡ ፡ ላዕሌክሙ ፡፡
16 ወያገብኡክሙ ፡ አዝማዲክሙ ፡ ወአኃዊክሙ ፡ ወአዕርክቲክሙ ፡ ቢጸክሙ ፡፡
17 ወኵሉ ፡ ይጸልአክሙ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ ወይቀትሉክሙ ፡፡ ወኢይትሐጐል ፡
18 ሥዕርት ፡ ርእስክሙ ፡፡ ወበትዕግሥትክሙ ፡ ታጠርይዋ ፡ ለነፍስክሙ ፡፡
19 ወእመ ፡ ርኢክሙ ፡ ዓገትዋ ፡ ሰራዊት ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ በጽሐ ፡ ሙስ
20 ና ፡፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ይሁደ ፡ ይጐይዩ ፡ ውስተ ፡ አድባር ፡ ወእለሂ ፡
21 ማእከላ ፡ ይወፅኡ ፡ እምኔሃ ፡ ወእለሂ ፡ ውስተ ፡ በሐውርት ፡ ኢይበውእዋ ፡፡

De fine mundi.

Et interrogârunt eum, & dixerunt ei diſcipuli ejus; Magiſter, quando erit hoc? 7 & quid ſignum quando futurum eſt hoc? Et dixit iis, Videte ne ſeducant vos: 8 multi venient in nomine meo, & dicent; Ego ſum, & appropinquavit tempus ejus: & ne abeatis neque ſequamini eos. Quum audieritis bellum, & ſeditio- 9 nem, ne terreamini: quia erit priùs ſic, veruntamen non ſtatim finis erit. Et dixit 10 iis; Inſurget gens in gentem, & regnum contra regnum. Et veniet magnus tre- 11 mor, & fames ſingulis regionibus, & terror ſuper homines, & ſignum magnum erit, & celebre. Et ante hæc omnia prehendent vos, & perducent vos ad con- 12 ventus, & ad reges & gubernatores, & vincient vos, & hoc continget vobis 13 propter nomen meum: Ut fiat teſtimonium ſuper eos. Et cavete ne cogite- 14 tis in cordibus veſtris quid dicatis. Ego dabo vobis os, & intelligentiam cujus 15 reſpectu non poterunt contradicere vobis, neque inſurgere contra vos. Et 16 tradent vos parentes veſtri, & fratres veſtri, & amici veſtri, *et* vicini veſtri. Et omnes odio habebunt vos propter nomen meum, & trucidabunt vos. 17 Et non peribit pilus capitis veſtri. Et in patientia veſtra poſſidebitis animas 18 veſtras. Et quum videritis cinctam exercitibus Hieroſolymam, ſcitote quòd 19 appropinquavit deſolatio ejus. Hoc die qui in Judæa *ſunt* fugient in montes; 20 & qui in medio, exibunt ex illa; & qui in regionibus, non ingredientur eam. 21

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دهم * که تمامت † دشمنان † شما با شما برابری نتوانند کردن * * پدران وبرادران 16
وخویشان شما † شمارا بدست دهند * وازشما بمیرانند * * برای نام من † با هر کسی 17
دشمن داشته شوید * * ویکتای † موی از سر شما کم نشود * * بصبر وشکیبایی 18 19
جان خودرا حاصل کنید * * چون بینید * که در اورشلیم وگرداگرد او لشکر 20
در پیچیك باشد * انکه بدانید که خرابی او نزدیك شد * * وایشان که در یهودا اند * 21
در کوه بگریزند * وانان که در شهر اندروند * بگریزند * وایشان که در دیهها
باشند * درو درنروند *

dabo, ita ut omnes inimici veſtri vobis reſiſtere non poterint. Pa- 16 *tres, et fratres, et propinqui veſtri vos in manum* eorum *tradent, & è vobis* aliquos *morte afficient. Propter nomen meum unicuiq; odio* 17 *habiti eritis. Unicus autem capil-* 18 *lus à capite veſtro non peribit. Pa-* 19 *tientia et tolerantia animam veſtram comparate. Cùm videritis,* 20 *quòd in Hieroſolymam et circumcirca eam exercitus invectus ſit, tunc ſcitote deſolationem ejus propinquam eſſe. Illi itaque qui in Ju-* 21 *dæa fuerint, ad montem fugiant: ii autem qui intra civitatem fuerint, aufugiant: et illi qui in agris fuerint, in eam ne ingrediantur.*

Quia dies ultionis hi ſunt, impleri omnia ſcri-
22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ (λ) πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
pta. Væ autem in utero habentibus, & lactantibus in illis die- σνδ β
23 μένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
bus: erit enim neceſſitas magna ſuper terram, & ira in populo σνε β
ραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ (μ) ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ
hoc. Et cadent ore gladii, & captivi ducentur in omnes
24 τούτῳ. Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα σνς ι
gentes: & Hieruſalem erit calcata à gentibus, donec impleantur tempora
τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ
gentium. Et erunt ſigna in Sole, & Luna, & ſtellis, & in terra σνζ β
25 ἐθνῶν. Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
preſſura gentium in determinatione, reſonante mari, & ſalo: Exanimatis
26 συνοχὴ ἐθνῶν ἐν (ν) ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης, καὶ σάλου· Ἀποψυχόντων
hominibus præ timore & expectatione ſupervenientium habitatæ: nam
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ
virtutes cœlorum movebuntur. ● Et tunc videbunt filium hominis σνη β
27 δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
venientem in nube cum poteſtate & gloria multa. Incipientibus autem his
28 ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων
fieri, reſpicite & levate capita veſtra: quoniam appropinquat redemptio
γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις
veſtra. Et dixit ſimilitudinem illis; Videte ficum, & omnes
ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν, καὶ πάντα 29
arbores. Cùm protulerint jam, videntes à vobiſipſis agnoſcitis quoniam
τὰ δένδρα. Ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώσκετε (ξ) ὅτι 30
jam propè æſtas eſt. Ita & vos, cùm videritis hæc fieri,
ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. (ο) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, 31
ſcitote quoniam propè eſt regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ 32
præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cœlum & terra tranſibunt,
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, 33
σνθ ι
at verba mea non tranſibunt. Attendite autem vobiſipſis, ne fortè
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε 34
graventur veſtra corda in crapula, & ebrietate, & curis vitalibus,
(π) βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
& repentina in vos ſuperveniat dies illa. Tanquam laqueus enim ſuperveniet
καὶ αἰφνίδιος (ρ) ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται 35
in omnes ſedentes ſuper faciem omnis terræ. Vigilate itaque, in
ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον (σ) πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν 36
omni tempore rogantes, ut digni habeamini effugere iſta omnia futura
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν (τ) ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
fieri, & ſtare ante filium hominis.
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (λ) πλησθῆναι (μ) ὀργὴ τῷ (ν) ἀπορίᾳ ἤχους (ξ) διότι (ο) Οὕτως (π) βαρηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν (ρ) ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς (σ) τῆς γῆς πάσης. (τ) πάντα ταῦτα

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * ܕܝܘܡܬܐ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ܂ ܕܬܒܥܬܐ܂ ܕܢܫܠܡ ܟܠ ܡܐ ܕܟܬܝܒ܂ * ܘܝ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܛܢܢ܂
23 ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ܂ ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܐܘܠܨܢܐ ܪܒܐ ܒܐܪܥܐ܂ ܘܪܘܓܙܐ ܥܠ ܥܡܐ
24 ܗܢܐ܂ * ܘܢܦܠܘܢ ܒܦܘܡܗ ܕܣܝܦܐ܂ ܘܢܫܬܒܘܢ ܠܟܠ ܐܬܪ܂ ܘܐܘܪܫܠܡ ܬܗܘܐ ܕܝܫܐ ܠܥܡܡܐ
25 ܥܕܡܐ ܕܢܫܠܡܘܢ ܙܒܢܝܗܘܢ ܕܥܡܡܐ܂ * ܘܢܗܘܘܢ ܐܬܘܬܐ ܒܫܡܫܐ ܘܒܣܗܪܐ ܘܒܟܘܟܒܐ܂
26 ܘܒܐܪܥܐ ܐܘܠܨܢܐ ܕܥܡܡܐ܂ ܘܫܘܚܠܦ ܐܝܕܝܐ܂ ܡܢ ܬܘܗܝܐ ܕܩܠܐ ܕܝܡܐ܂ * ܘܙܘܥܐ
ܕܡܦܩ ܢܦܫܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܐܝܕܐ ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܐܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܘܚܝܠܘܬܐ
27 ܕܫܡܝܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ܂ * ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܥܢܢܐ܂ ܥܡ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ
28 ܘܫܘܒܚܐ ܪܒܐ܂ * ܡܐ ܕܝܢ ܕܫܪܝܢ ܗܠܝܢ ܕܢܗܘܝܢ܂ ܐܬܠܒܒܘ ܘܐܪܝܡܘ ܪܫܝܟܘܢ܂ ܡܛܠ
ܕܩܪܒ ܠܗ ܦܘܪܩܢܟܘܢ܂ * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܗܘ *
29 30 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ܂ ܚܙܘ ܠܬܐܢܬܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ܂ * ܕܡܐ ܕܡܦܪܥܝܢ ܡܚܕܐ
31 ܡܢܗܘܢ܂ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ ܠܗ ܩܝܛܐ܂ * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ܂ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ
32 ܕܗܘܝܢ܂ ܕܥܘ ܕܩܪܝܒܐ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ
33 ܗܕܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ܂ * ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ܂ ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ܂
34 * ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ ܒܢܦܫܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܢܬܝܩܪܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ܂ ܒܫܘܒܥܐ ܘܒܪܘܝܘܬܐ ܘܒܨܦܬܐ
35 ܕܥܠܡܐ܂ ܘܡܢ ܫܠܝܐ ܢܩܘܡ ܥܠܝܟܘܢ ܗܘ ܝܘܡܐ܂ * ܐܝܟ ܦܚܐ ܓܝܪ ܢܬܚܒܫ ܥܠ
36 ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ * ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܥܝܪܝܢ ܒܟܠܙܒܢ
ܘܡܨܠܝܢ܂ ܕܬܫܘܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܠܡܗܘܐ܂ ܘܬܩܘܡܘܢ ܩܕܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂

Nam hi ſunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid ſcriptum eſt. Væ autem iis quæ 23
fuerint prægnantes, iiſque quæ lactantes
fuerint in illis diebus: erit enim anguſtia
ingens in terra, & ira in populo iſto. Cadentque 24
acie gladii, & captivi abducentur
in omnem regionem: & Jeruſalem erit
conculcata à gentibus, uſquequò impleantur
tempora Gentium. Et erunt ſigna in 25
Sole & Luna & ſyderibus, & in terra anxietas
gentium, & perplexitas manuum præ
ſtupore ſonitûs maris: Et commotio quæ 26
ejiciet animas hominum præ timore ejus
quod invaſurum eſt terram: & commovebuntur
virtutes cœlorum. Et tunc videbunt 27
Filium hominis venientem in nubibus cum
virtute multa, magnâque gloriâ. Quum 28
autem hæc incipient fieri, bono animo
eſtote, & attollite capita veſtra, quoniam
appropinquat redemptio veſtra.

Ad veſperas dominicæ poſt feſtum crucis. 66.

Porrò dicebat eis parabolam; Videte ficum 29
& omnes arbores: Quæ quum pullulaverint, 30
ſtatim ex eis intelligitis propè eſſe
æſtatem. Ita & vos quum videritis hæc 31
fieri, ſcitote propè eſſe regnum Dei.
Amen dico vobis, haudquaquam præteri- 32
turam generationem iſtam, quouſque hæc
omnia fiant. Cœlum & terra tranſibunt, 33
verba autem mea minimè tranſibunt. Cavete 34
autem vobis ipſis, nequando graventur
corda veſtra crapulâ & ebrietate, & ſolicitudine
ſeculi, & repentè vobis ſuperveniat
dies ille: Nam inſtar laquei invadet eos 35
omnes qui habitant in ſuperficie univerſæ
terræ. Eſtote igitur vigilantes omni tempore, 36
& orantes, ut digni habeamini qui
effugiatis hæc quæ futura ſunt, & conſiſtatis
coram Filio hominis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 23 * كه روزها هستند ازان پاداش ستدن * كه هر چه نبشته شد † تمام شوند * * اكنون
واي بر زنان آبستن * وايشان كه بچكانرا شير مي دهند * دران روزها دشخواريها وتنكي
24 سخت † بر زمين بشود * وبر عالم خشم عظيم پيدا شود * * ودر ولايتها و اقليمها اشوب
وجنك * وغارت باشد * واسير برده شود * واورشليم از طوايفها كوفته * وساويات كردد *
25 تا كه روزكار تمام شود * * ودر آفتاب نشانها بشوند * ودر ماه * وستاركان نيز * وبر روي
زمين سختي وتنكي شوند * ودر دستها رعشه * ولرز پيدا شود * از سهم ودرشتي اواز دريا *
26 * وزلزله دركوهها * وشكوه ونهيب * واوازهاء عظيم كه جان مردم را بدر كنند *
27 ونيرومندان اسماني بلرزند * * اكه فرزند ادمي را بينيد كه بر ابر بيايد با لشكرها
28 وعظمت بزرك * * وچون اين چيزها اغاز كنند والبته بشود * شما دل استوار داريد * وسر
29 شمارا بلند † بر داريد * كه خلاص شما نزديك شد * * وبديشان مثل كفت * كه
30 درخت انجير وديكر درختهارا ببينيد * كي برك اغاز كنند * وسبز شوند * و برويند *
31 بدانيد كه تابستان رسيد * * اين چنين نيز شما * وقتي كه بينيد * كه اينها همه

Quia dies ſunt ultionis capiendæ, 22
ut quæcunque ſcripta ſunt compleantur.
Væ autem mulieribus prægnantibus, 23
& eis quæ infantes lactaverint:
in illis enim diebus
calamitates, & anguſtia extrema
in terra erunt, & in orbem ira
magna revelabitur. Et in provinciis 24
& regionibus tumultus, & bellum,
& direptio erit, & captivi
abducentur: & Hieroſolyma à
gentibus conculcata & contrita
erit, uſque quò tempus compleatur.
Et in Sole ſigna erunt, & in Luna 25
& ſtellis etiam, & ſuper faciem
terræ tribulatio & anguſtia erunt:
& in manibus trepidatio & tremor
conſpectus erit, præ terrore
& impetu ſonitûs maris: Et terræmotus 26
in montibus & conſternatio,
& terror, & voces magnæ quæ
animas hominum expellent: et potentia
cœlorum contremiſcent. Tunc 27
Filium hominis videbitis, qui in
nube veniet cum exercitibus et
majeſtate magnâ. Cùm autem hæc 28
inceperint, omninò enim fient, vos
animum confirmatum habete, et
capita veſtra ſurſum efferte; quia
ſalus veſtra propè facta eſt. Et 29
illis parabolam dixit; Arborem
ficûs et alias arbores videte: Cùm 30
folia emittere *incipiunt, et vireſcunt,*
et germinant, ſcitis æſtatem
advenire. Sic etiam vos, quando 31
videritis quòd hæc omnia

Verſio VULGATA LATINA.

22
23 Quia dies ultionis hi ſunt, ut impleantur omnia quæ ſcripta ſunt. Væ autem
prægnantibus & nutrientibus in illis diebus: erit enim preſſura magna ſuper terram,
24 & ira populo huic. Et cadent in ore gladii: & captivi ducentur in omnes
Gentes, & Jeruſalem calcabitur à Gentibus: donec impleantur tempora nationum.
25 Et erunt ſigna in Sole, & Luna, & ſtellis, & in terris preſſura Gentium
26 præ confuſione ſonitûs maris, & fluctuum: Areſcentibus hominibus præ timore,
& expectatione, quæ ſupervenient univerſo orbi: nam virtutes cœlorum movebuntur:
27 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum poteſtate
28 magna, & majeſtate. His autem fieri incipientibus, reſpicite, & levate capita
29 veſtra: quoniam appropinquat redemptio veſtra. Et dixit illis ſimilitudinem;
Videte ficulneam, & omnes arbores: Cùm producunt jam ex ſe fructum, ſcitis 30
quoniam propè eſt æſtas. Ita & vos cùm videritis hæc fieri, ſcitote quoniam 31
propè eſt regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non præteribit generatio hæc, donec 32
omnia fiant. Cœlum & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt. 33
Attendite autem vobis, ne fortè graventur corda veſtra in crapula, & ebrietate, 34
& curis hujus vitæ: & ſuperveniat in vos repentina dies illa: Tanquam laqueus 35
enim ſuperveniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ. Vigilate 36
itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere iſta omnia, quæ
futura ſunt, & ſtare ante Filium hominis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 23 * لان هذه هي ايام الانتقام ليتم كلما هو مكتوب * الويل للحبالي والمرضعات في تلك الايام *
24 لان شدة عظيمة تكون على الارض وسخط على هذا الشعب * ويقعون في فم السيف * ويسبون
25 من كل الامم * ويكون يروسليم موطيا من الامم حتي يكمل زمان الامم * ويكون علامات في
الشمس والقمر والنجوم * ويحدث علي الارض ضيق للامم من هول صوت البحر والزلازل *
26 * ويخرج نفوس اناس منهم من الخوف وانتظار ما ياتي علي المسكونة * لان قوات السماء
27 28 تضطرب * وينظرون ابن الانسان اتيا في السحاب مع قوات ومجد عظيم * فاذا بدات هذه ان
29 تكون فارفعوا رووسكم وانظروا الي فوق فان خلاصكم قد دنا * ثم قال لهم مثلا انظروا
30 31 الي التينة والي كل الاشجار * اذا اينعت علمتم منها ان الصيف قد دنا * كذلك انتم ايضا
32 اذا رايتم هذا كله كاينا اعلموا ان ملكوت الله قد اقترب * امين اقول لكم ان هذا الجيل
33 لا يزول حتي يكون هذا كله * والسماء والارض يزولان وكلامي لا يزول *

* الفصل السابع والسبعون *

34 * تحفظوا لئلا تثقل قلوبكم من الشبع والسكر واهتمام المعيشة * فيقبل عليكم ذلك اليوم
35 36 بغتة * لانه مثل الفخ ياتي على كل الجلوس على وجه الارض كلها * فاسهروا كل حين وصلوا
لتقدروا ان تفلتوا من هذه الامور الكاينة كلها وتقفوا قدام ابن الانسان *

Quia hi ſunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid eſt ſcriptum. Væ prægnantibus 23
& lactantibus in illis diebus, quia
preſſura maxima erit ſuper terram, &
ira contra hunc populum. Et cadent in 24
ore gladii: & captivi ducentur ab
omnibus gentibus. Et erit Jeruſalem
calcata à gentibus: donec impleatur tempus
Gentium. Et erunt ſigna in ſole, & 25
lunâ, & ſtellis: & eveniet ſuper terram
anguſtia gentibus ob inopinatum
terrorem ſtrepitûs maris, & terræmotûs:
Et egredientur animæ quorundam ab eis, 26
præ timore & expectatione ejus quod
veniet ſuper orbem: quia virtutes cœli
conturbabuntur. Et videbitis Filium 27
hominis venientem in nubibus cum virtutibus
& gloriâ magnâ. Cùm autem 28
incipient hæc eſſe, elevate capita veſtra,
& reſpicite ſurſum, quoniam redemptio
veſtra appropinquavit. Deinde dixit 29
illis ſimilitudinem; Videte ficum &
omnes arbores: Cùm cœperint matureſcere, 30
noſcitis ex eis quòd æſtas jam
appropinquavit. Ita vos etiam cùm 31
videritis hæc omnia fieri, ſcitote quòd
regnum Dei jam advenit. Amen dico 32
vobis, Quòd hæc generatio non præteribit
donec fiant hæc omnia. Et cœlum ac 33
terra tranſibunt, ſermo autem meus non
tranſibit.

Sectio ſeptuageſima ſeptima.

Attendite ne graventur corda veſtra ſatietate, 34
& ebrietate, & ſolicitudine
victûs, & ſuperveniat vobis illa dies
repentè. Nam tanquam laqueus ſuperveniet 35
omnibus ſedentibus ſuper faciem
terræ univerſæ. Itaque vigilate omni 36
tempore & orate, ut poſſitis evadere
has res quæ futuræ ſunt omnes, & ſtare
ante Filium hominis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 እስመ ፡ ዕድሜሃ ፡ ውእቱ ፡ በዘ ፡ ይትቤቀልዋ ፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ኵሉ ፡ ዘጽሑፍ ፡
23 ባዕሌሃ ፡፡ ወባሕቱ ፡ አሌሎን ፡ ለፅኑሳት ፡ ወለአለ ፡ ይሐፅና ፡ ውእተ ፡ ዕለተ ፡፡ እስመ ፡
ይከውን ፡ ዓቢይ ፡ ምንዳቤ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወመቅሠፍት ፡ ውስተ ፡ ሕዝብ ፡ ዝንቱ ፡፡
24 ወይወድቁ ፡ በኲናት ፡ ወይፄወዉ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ወይከይድዋ ፡ አሕዛብ ፡
25 ለኢየሩሳሌም ፡ እስከ ፡ ይበጽሕ ፡ ዕድሜሆሙ ፡ ለአሕዛብ ፡፡ ወይከውን ፡
ትእምርት ፡ ውስተ ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋክብትኒ ፡ ይወድቁ ፡ እመሰማይ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡
26 ወይትመነደቡ ፡ አሕዛብ ፡ ወይኀስሩ ፡ ወባሕርኒ ፡ ትደምፅ ፡፡ ወትትከወስ ፡ እምነፍስ ፡
እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወእምፍርሃት ፡ ወእምትሕዝብት ፡ ዘይመጽእ ፡ ለዓለም ፡
27 እስመ ፡ ይትከወስ ፡ ኀይለ ፡ ሰማያት ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡፡ ሶቤሃ ፡ ይሬእይዎ ፡ ለወልደ ፡
እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይመጽእ ፡ በደመና ፡ ሰማይ ፡ ምስለ ፡ ኀይል ፡ ብዙኅ ፡ ወስብሐት ፡፡
28 ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ስግዱ ፡ ወአንሥኡ ፡ ርእሰክሙ ፡ እስመ ፡ በጽሐ ፡ ዘያድኅነክሙ ፡፡
29 ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እመ ፡ ርኢክሙዋ ፡
30 ለበለስ ፡ ወለኵሉ ፡ ዕፀው ፡፡ ከመ ፡ ሠርጹ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ ልጸቀ ፡ ማእረር ፡፡
31 አንትሙኒ ፡ እመ ፡ ርኢክሙ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ ዝንቱ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡
32 በጽሐት ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ኢታኀልፍ ፡
33 ዛቲ ፡ ትውልድ ፡ እስከ ፡ ይከውን ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ይኀልፍ ፡ ወቃልየሰ ፡
34 ኢይኀልፍ ፡፡ ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ኢታክብዱ ፡ ልበክሙ ፡ በሰታይ ፡ ወፈጊዕ ፡ ወበ
35 ሐልዮ ፡ መንበርት ፡ ወትበጽሐክሙ ፡ ይእቲ ፡ ዕለት ፡ ግብተ ፡፡ ከመ ፡ መሠገርት ፡
36 እንተ ፡ ተወርድ ፡ ዲበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ ትግሁ ፡ እንከ ፡
በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ከመ ፡ ትክሀሉ ፡ ጐይየ ፡ በጸሎትክሙ ፡ እምኒ ፡ ኵሉ ፡ ዝንቱ ፡ ዘይመጽእ ፡
ወትቁሙ ፡ ቅድሜሁ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡

Quia tempus eſt in quo retribuetur ei, ut adveniat totum quod ſcriptum eſt de 22
ea. Veruntamen væ prægnantibus & nutricibus iſto die, quoniam erit magna 23
tribulatio in terra, & percuſſio in hac gente. Et cadent per gladium, & captivi 24
erunt in omnibus gentibus, & conculcabunt gentes Hieroſolymam: uſquequò
veniet tempus Gentium. Et erit ſignum in ſole & lunâ, & ſtellæ cadent à cœlo 25
in terram, & afflicti erunt populi, & confuſi erunt, & mare faciet ſtrepitum:
Et commotum erit à ſpiritu hominis, & à timore, & ab exiſtimatione futuri ſeculi, 26
quia commota erit poteſtas cœli, iſtâ die. Tunc videbunt Filium hominis 27
venientem in nube cœli, cum poteſtate multa & gloria. Et quum fuerit 28
hoc totum, adorate, & levate capita veſtra, quoniam appropinquavit qui ſervabit
vos. Et parabolicè loquutus eſt iis, & dixit iis Dominus Jeſus; Quando 29
videtis ficum & omnes arbores, Quòd floreſcunt, ſcitote quòd appropinquavit 30
meſſis. Vos quando videritis quòd factum eſt hoc, ſcitote, quòd acceſſit 31
regnum Dei. Amen dico vobis, quòd non præteribit hæc generatio quouſque 32
erit hoc totum. Cœlum & terra præteribit, & verbum meum non 33
præteribit. Cavete vobiſmet ne gravetis corda veſtra in potu & crapulâ, 34
& in cura mundana, & ſuperveniat vobis iſta dies repentè: Sicut rete 35
quod deſcendet ſuper omnes habitantes in terra. Vigilate igitur in omni 36
tempore, ut poſſitis fugere per orationem veſtram à toto hoc quod futurum
eſt, & conſiſtatis coram Filio hominis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

مي شوند * بدانيد كه ملكوت خدا نزديك آمدست * * راست بشما بكويم * اين دوده 32
نكذرد * تا انكه كه اينها همه بشوند * * آسمان وزمين بكذرند * وسخنهاء من 33
نكذرند * * ازين ساعت در نفس خود حاضر * واستوار باشيد * نبادا † براي عيش * وتفرج * 34
ومستي * وآرايش عالم † از اول † دل شمارا كران كند * وناكهان روزبر شما بيايد * * براي 35
انك همچون برق * وفروغ افتاب † بتابد † بر كساني كه بر روي زمين نشسته اند *
* اكنون در همه وقتي ان بهتر كه شب بي خواب باشيد * تا ارزاني باشيد كه ازين همه توانيد † 36
كريختن وبرابر فرزند † ادمي بايستيد *

fiant, ſcitote regnum Dei prope
adveniſſe. Certò vobis dico, Hæc 32
generatio non præteribit, donec hæc
omnia fiant. Cœlum & terra tranſibunt, 33
verba autem mea non tranſibunt.
Ab hac hora vobiſmet attenti, 34
& confirmati eſtote, ne victu
& voluptate, & ebrietate, & ornatu,
mundus quàm citiſſimè cor
veſtrum aggravet, & ſubitò Dies
vobis ſuperveniat. Eò quòd velati 35
fulgor & ſplendor Solis aſſulgebit
iis qui ſuper faciem terræ habitant.
Omni igitur tempore hoc 36
ſatius eſt, ut nocte inſomnes
ſitis, ut digni ſitis qui hæc omnia
poſſitis effugere, & coram Filio
hominis ſtetis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Οϛ'.

Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur
37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος (υ) ηὐλίζετο
in monte vocato Olivarum. Et omnis populus manicabat ad eum in
38 εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν
templo audire eum.
τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

CAP. XXII. κβ'.

Οϛ' σξ α σξα α σξβ θ σξγ β

Appropinquabat autem feſtum Azymorum, dictum Paſcha. Et quærebant principes
1 2 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχ-
Sacerdotum & Scribæ hoc, quomodò tollerent eum: timebant enim plebem.
ιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς τό, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
Intravit autem Satanas in Judam cognominatum Iſcarioten, exiſtentem ex
3 Εἰσῆλθε δὲ (α) ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ
numero duodecim. Et abiens collocutus eſt principibus Sacerdotum, &
4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι, (β) καὶ
magiſtratibus hoc, quomodò illum traderet eis. Et gaviſi ſunt, & pacti ſunt
5 τοῖς στρατηγοῖς τό, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο
illi argentum dare. Et ſpopondit: & quærebat opportunitatem ad tradendum
6 αὐτῷ (γ) ἀργύριον δοῦναι. Καὶ ἐξωμολόγησε καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
illum eis ſine turbâ. Venit autem dies Azymorum, in qua oportebat
7 αὐτὸν (δ) αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει
occidi Paſcha. Et miſit Petrum & Joannem, dicens; Euntes pa-
8 θύεσθαι τὸ πάσχα. Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἑτοι-
rate nobis Paſcha, ut manducemus. Illi autem dixerunt ei; Ubi vis pa-
μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοι- 9
remus? Is autem dixit eis; Ecce introeuntibus vobis in civitatem,
μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, 10
occurret vobis homo amphoram aquæ portans: ſequimini eum in
συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
domum quò intrat. Et dicetis patrifamiliâs domûs; Dicit
τὴν οἰκίαν (ε) οὗ εἰσπορεύεται. Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει 11
tibi Magiſter; Ubi eſt diverſorium, ubi Paſcha cum diſcipulis meis
σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
manducem? Et ipſe vobis oſtendet cœnaculum magnum ſtratum: ibi pa-
φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει (ζ) ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι- 12
rate. Euntes autem invenerunt ſicut dixit illis: & paraverunt Paſcha.
μάσατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. 13
Et cùm facta eſſet hora, diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo. Et
Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ 14
σξδ ι ait ad eos; Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum,
εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, 15
ante me pati. Dico enim vobis, Quia non ampliùs non manducabo ex eo,
πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (η) Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, 16
donec impleatur in regno Dei.
ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

MS. A. (υ) * ηὐλίζετο ΚΕΦ. κβ'. MS. A. (α) Σατανᾶς (β) καὶ στρατηγοῖς (γ) ἀργύρια (δ) ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. (ε) οὗ ἐὰν εἰσπορεύεται. (ζ) ἀνάγαιον (η) Ὅτι οὐ μὴ φάγω

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܒܐܝܡܡܐ ܕܝܢ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܒܠܠܝܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܒܐܬ ܗܘܐ ܒܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܝܬ
38 ܙܝܬܐ. * ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܡܩܕܡ ܗܘܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ.
* ܠܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܣܒ *   * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܒ *
1 2 * ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܛܝܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ.
3 ܐܝܟܢܐ ܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܡܐ. * ܥܠ ܗܘܐ ܕܝܢ ܣܛܢܐ ܒܝܗܘܕܐ
4 ܕܡܬܩܪܐ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܬܪܥܣܪ. * ܘܐܙܠ ܡܠܠ ܥܡ ܪܒܝ
5 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܥܡ ܫܠܝܛܢܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܝܟ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ. * ܘܚܕܝܘ ܘܐܫܬܘܝܘ
6 ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܟܣܦܐ. * ܘܐܫܬܘܕܝ ܠܗܘܢ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܠܛܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ
7 ܠܒܪ ܡܢ ܟܢܫܐ. * ܘܡܛܝ ܝܘܡܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܒܗ ܕܥܝܕܐ ܗܘܐ ܠܡܬܢܟܣܘ ܦܨܚܐ.
8 * ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܛܝܒܘ ܠܢ ܦܨܚܐ ܕܢܐܟܘܠ. * ܗܢܘܢ
9 ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܟܕ ܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ.
10 ܦܓܥ ܒܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܫܩܝܠ ܡܐܢܐ ܕܡܝܐ. ܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ. ܐܡܪܘ ܠܡܪܐ
11 ܒܝܬܐ. ܪܒܢ ܐܡܪ. ܐܝܟܘ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܟܘܠ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ. * ܘܗܐ ܗܘ ܡܚܘܐ
12 ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܚܕܐ ܪܒܬܐ ܕܡܫܘܝܐ. ܬܡܢ ܛܝܒܘ. * ܘܐܙܠܘ ܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ.
13 ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܥܕܢܐ. ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܐܣܬܡܟ. ܘܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ ܥܡܗ. * ܘܐܡܪ
14 15 ܠܗܘܢ. ܪܓܬ ܐܪܓܬ. ܕܗܢܐ ܦܨܚܐ ܐܟܘܠ ܥܡܟܘܢ ܥܕܠܐ ܐܚܫ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
16 ܓܝܪ. ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܐܟܘܠܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܠܡ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

Interdiu autem docebat in templo: noctu 37
verò exiens, pernoctabat in monte qui vo-
catur Oliveti. Et totus populus manè ve- 38
niebant ad eum in templum, ut audirent
ſermonem ejus.

Ad veſperam, feriâ VI. crucifixionis. 62.

CAP. XXII.

Appropinquabat autem feſtum Azymo- 1
rum, quod vocatur Paſcha. Et quærebant 2
principes ſacerdotum & ſcribæ quomodò
trucidarent eum: timebant enim à populo.
Introivit autem Satanas in Judam vocatùm 3
Iſcariotem, qui erat è numero duodecim.
Et abiens collocutus eſt cum principibus ſa- 4
cerdotum & ſcribis & ducibus militiæ tem-
pli, ut ipſis eum proderet. Et gaviſi ſunt, 5
ac pacti ſunt ſe daturos ei pecuniam. Et 6
ſpopondit eis: quærebátque ſibi opportuni-
tatem, ut proderet eum ipſis extra turbam.
Advenit autem dies Azymorum, in qua mo- 7
ris erat mactari Paſcha. Et miſit Jeſus 8
Cepham & Johannem, dixítque eis; Ite,
parate nobis Paſcha, ut manducemus. Ipſi 9
verò dixerunt ei; Ubi vis paremus? Dixit 10
eis; Ecce vobis introëuntibus in civitatem
occurret vir bajulans hydriam aquæ, abite
poſt eum. Et quò loci ingredietur, dicite 11
domino domûs; Magiſter noſter ait, Quod
eſt diverſorium ubi edam Paſcha cum diſci-
pulis meis? Et ecce ipſe oſtendet vobis 12
cœnaculum quoddam ingens ſtratum: illic
parate. Profecti itaque invenerunt prout 13
dixerat eis: & paraverunt Paſcha. Quúm- 14
que adeſſet conſtitutum tempus, veniens Jeſus
diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo. Et 15
dixit eis; Deſiderio deſideravi hoc Paſcha
manducare vobiſcum priuſquàm patiar.
Dico enim vobis me deinceps non comeſtu- 16
rum illud, quouſq; compleatur in regno Dei.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وعيسي بروز در كنشت تعليم † مي داد * وشب مي رفت در كوه زيتون مي خفت *
38 * وخلايق انبوه † در هيكل مي آمدند كه سخنش را بشنوند

صد بيست دو   فصح خوردن عيسي روز پنجشنبه

1 2 * عيد فطير خوران رسيد † بود كه نامش فصح خوانند * بزركان و امامان ودانشمندان †
مي خواستند كه اورا بكشند ليكن ازعوام مي ترسيدند   صد بيست سه   خيانت
3 كردن يهودا   * وبود ازشاكردان دوازده‌كانه عيسي † يكي نام او يهوداي سخريوطا ،
4 ابليس در درون وي رفت * او بيامد پيش بزرك امامان * ودانشمندان سخن كفت * واهل †
5 كنشت † با او مشورت كردند * وبه يهودا مال دادند * ورضاء او جستند * ويهودا ازيشان قبول
6 كرد كه مسيح را بديشان بسپارد * ويهودا بديشان وعده داد * وبيرون رفت و وقت مي جست *
كه بيرون تر خلق اورا بسپارد   صد بيست چهار   فرستادن مسيح وفصح را معد داشتن
7 8 * ونزديك شد روز فطير * كه دروعادت بود كه بره † فصح را بكشند * عيسي صفا را ويوحنا را فرستاد *
9 وبديشان كفت * فصح را † براي من معد داريد كه بخوريم * ايشان كفتند كجا خواهي تا بسازيم *

* *Jeſus autem interdiu in templo do-* 37
cebat, noctu verò proficiſcens in
monte Olivarum cubabat. Et tur- 38
* *bæ ingentes in templum veniebant,*
ut ſermonem ejus audirent.

CXXII. Paſcha comedit Jeſus feriâ quintâ.

CAP. XXII.

* *Feſtum autem Azymorum adve-* 1
nerat, cui nomen Paſcha vocant.
Et magnates, & ſacerdotes, & ſa- 2
pientes quærebant ut eum interfice-
rent, ſed à turbis timebant.

CXXIII. Proditio Judæ.

Erat autem ex diſcipulis duodecim 3
Jeſu unus cui nomen Judas Iſcari-
otes, in quem Diabolus intravit:
Ille itaque veniens ad maximum 4
Sacerdotum, & ſapientes, verbum
dixit: & exercitus templi cum eo
conſilium egerunt. Et Judæ pecuni- 5
am dederunt, & acceptationem ejus
quærebant: Judas autem ab illis
accepit, ut Chriſtum illis traderet.
Judas itaque illis promiſſum dedit, 6
& exivit, & occaſionem quæſivit
ut extra turbam eum traderet.

CXXIV. Miſſio Chriſti, & Paſchatis præparatio.

Et propè erat dies azymorum, in 7
* *quo mos erat ut agnum Paſchatis*
mactarent. Jeſus igitur Cepham et 8
Johannem miſit, et illis dixit;
Paſcha pro me parate ut comeda-
mus. Illi dixerunt; Ubi vis ut 9
paremus?

Verſio VULGATA LATINA.

37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte,
38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CAP. XXII.

1 2 Appropinquabat autem dies feſtus Azymorum, qui dicitur Paſcha: Et quære-
bant principes ſacerdotum, & Scribæ, quomodò Jeſum interficerent: timebant
3 verò plebem. Intravit autem Satanas in Judam, qui cognominabatur Iſcariotes,
4 unum de duodecim. Et abiit, & locutus eſt cum principibus ſacerdotum, & ma-
5 giſtratibus, quemadmodùm illum traderet eis. Et gaviſi ſunt, & pacti ſunt pecu-
6 niam illi dare. Et ſpopondit. Et quærebat opportunitatem ut traderet illum ſine
7 turbis. Venit autem dies Azymorum, in qua neceſſe erat occidi paſcha. Et mi-
8 ſit Petrum & Joannem, dicens; Euntes parate nobis paſcha, ut manducemus. At 9
illi dixerunt; Ubi vis paremus? Et dixit ad eos; Ecce introëuntibus vobis in ci- 10
vitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: ſequimini eum
in domum, in quam intrat, Et dicetis patrifamiliâs domûs; Dicit tibi Magi- 11
ſter; Ubi eſt diverſorium, ubi paſcha cum diſcipulis meis manducem? Et ipſe 12
oſtendet vobis cœnaculum magnum ſtratum, & ibi parate. Euntes autem, inve- 13
nerunt ſicut dixit illis, & paraverunt paſcha. Et cùm facta eſſet hora, diſcubuit, & 14
duodecim Apoſtoli cum eo. Et ait illis; Deſiderio deſideravi hoc paſcha mandu- 15
care vobiſcum, antequàm patiar. Dico enim vobis; Quia ex hoc non manducabo 16
illud, donec impleatur in regno Dei.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وكان في النهار يعلم في الهيكل وفي الليل يخرج فيستريح في الجبل الذي يدعى جبل
38 الزيتون * وكان جميع الشعب يدلجون اليه في الهيكل ليسمعوا منه *
* الفصل الثامن والسبعون *
1 2 * ولما قرب عيد الفطير المسمى الفصح * طلب رؤساء الكهنة والكتبة كيف يهلكونه وكانوا
3 يخافون الشعب * فدخل الشيطان في يهوذا الذي يدعى الاسخريوطي الذي كان من
4 5 الاثني عشر * فمضى وكلم رؤساء الكهنة والكتبة والجند ليسلمه اليهم * ففرحوا وقرروا معه
6 7 ان يعطوه فضة * فشكر وكان يطلب فرصة ليسلمه اليهم منفردا عن الجمع * فجاء يوم الفطير
8 الذي يذبح فيه الفصح * فارسل بطرس ويوحنا قائلا امضيا فاعدا لنا الفصح لناكله *
9 10 * فقالا له اين تريد ان نعد * فقال لهما اذا دخلتما المدينة فسيلقاكما رجل حامل جرة ماء
11 اتبعاه الى البيت الذي يدخله * فقولا لرب البيت ان المعلم يقول لك اين موضع راحتي
12 الذي اكل فيه الفصح مع تلاميذي * وذاك يريكما علية عظيمة مفروشة فاعدا هناك *
13 14 * فانطلقا ووجدا كما قال لهما واعدا الفصح * فلما كانت الساعة اتكأ ومعه الاثني عشر
15 16 الرسل * فقال لهم شهوة اشتهيت ان اكل معكم الفصح قبل المي * اقول لكم اني لا اكل منه
ايضا حتى يكمل في ملكوت الله *

Et interdiu docebat in templo, noctu au- 37
tem exibat quieſcebatque in monte qui
vocatur Mons olivarum. Et omnis popu- 38
lus diluculò veniebat ad eum in tem-
plum, ut audiret eum.

Sectio ſeptuageſima octava.

CAP. XXII.

Et cùm appropinquâſſet dies feſtus 1
Azymorum, vocatus Paſcha, Quære- 2
bant principes ſacerdotum & ſcribæ
quomodò perderent illum: & timebant
plebem. Intravit autem ſatanas in 3
Judam, qui vocabatur Iſcariotes, qui
erat ex duodecim: Et abiit, & allocu- 4
tus eſt principes ſacerdotum & ſcri-
bas, militéſque ut traderet eum illis. Et 5
gaviſi ſunt, & ſtatuerunt unà cum eo da-
re illi argentum: Et gratias egit. Et 6
quærebat opportunitatem, ut traderet
eum illis ſeorſum à turba. Itaque venit 7
dies Azymorum in qua mactabatur Pa-
ſcha, Miſitque Petrum & Johannem, di- 8
cens; Ite & parate nobis Paſcha ut
manducemus illud. Inquiunt ei, Ubi vis 9
ut paremus? Ait illis, Cùm intraveri- 10
tis urbem, occurret vobis homo portans
amphoram aquæ: ſequimini eum uſque
in domum quam ingredietur. Et dicite 11
domino domus, quòd Magiſter dicit tibi,
Ubi eſt locus quietis meæ, in quo mandu-
cem Paſcha cum diſcipulis meis? Et 12
ille oſtendet vobis cœnaculum magnum
ſtratum, parate ibi. Igitur abierunt, & 13
invenerunt ſicut dixit eis, & paraverunt
Paſcha. Et cum facta eſſet hora, in- 14
nixus eſt, & cum eo duodecim Apoſtoli.
Et dixit illis, Deſiderio deſideravi man- 15
ducare vobiſcum Paſcha ante paſſionem
meam. Dico vobis, me non manducatu- 16
rum ex eo ampliùs, donec impleatur in
regno Dei.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወመዓልተሰ ፡ ይሜህር ፡ በምኵራብ ፡ ወሌሊተሰ ፡ ይወፅእ ፡ ወይበይት ፡ ውስተ ፡ ደ
38 ብር ፡ ዘስሙ ፡ ኤሌዎን፡፡ ወኵሉ ፡ ሕዝብ፡ ይገይሱ ፡ ኀቤሁ ፡ ምኵራብ ፡ ያጽ
ምእዎ፡፡

በእንተ ፡ ፋሲካ፡፡

1 ፳፪ ወቀርበ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ዘስሙ፡ ፋስክ፡፡ ወይኀሥሡ፡ ሎቱ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡
2 ወጸሐፍት፡ በዘ፡ ያቀትልዎ ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡፡ ወ
3 ቦአ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ ፡ ዘእምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ኍል
4 ቍ፡፡ ወሖረ፡ ወተናገሮሙ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለጸሐፍት ፡ ዘከመ፡ ያገብኦ፡ ሎ
5 ሙ፡፡ ወተፈሥሑ፡ ወተናገርዎ፡ ከመ፡ የሀብዎ፡ ሠላሳ፡ ብሩረ፡፡ ወአስተኃለቀ፡ ወየ
6 ኃሥሥ፡ የስሕቶ፡ ወያገብኦ፡ ሎሙ፡ እንዘ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡፡ ወበጽሐት፡ ዕለተ፡ መ
7 ጸለት፡ አመ፡ ይጠብሑ፡ ፋሲሐ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለዮ
8 ሐንስ፡ ሑሩ፡ አስተዳልዉ፡ ለነ፡ ፋስሐ፡ ዘንበልዕ፡፡ ወይቤልዎ፡ በአይቴ፡ ትፈቅድ፡
9 ንስተደሉ፡ ለከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ በዊአክሙ፡ ሀገረ፡ ትረክቡ፡ ብእሴ፡ ዘይጸውር፡ ጸሐ
10 በ፡ ማይ፡ ትልውዎ፡ ኪያሁ፡ ኀበ፡ ቦአ፡ ቤተ፡፡ ወበልዎ፡ ለበዕለ፡ ውእቱ፡ ቤት፡ ይቤ
11 ለከ፡ ሊቅ፡ አይቴኑ፡ ቤቱ፡ ኀበ፡ እበልዕ፡ ፋስሐ፡ ምስለ፡ አርድእትየ፡፡ ወ
12 ውእቱ፡ ያርእየክሙ፡ ጽርሐ፡ ዓቢየ፡ ንፁፈ፡ ወበህየ፡ አስተደልዉ፡ ለነ፡፡ ወሐዊሮ
13 ሙ፡ ረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወአስተደለዉ፡ ፋስሐ፡፡ ወሶበ፡ ኮነ፡ ጊዜሁ፡ ረፈቀ፡
14 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ምስለ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሐዋርያቲሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ፈቲ
15 ወ፡ ፈተውኩዎ፡ ለዝንቱ፡ ፋሲካ፡ እብላዕ፡ ምስሌክሙ፡ ዘእንበለ፡ ይብጸሐኒ፡፡ እ
16 ብለክሙ፡ ባሕቱ፡ ከመ፡ ኢይበልዕ፡ እንከ፡ እምኔሁ፡ እስከ፡ ይትፌጸም፡ መንግሥተ፡
እግዚአብሔር፡፡

Et interdiu docebat in templo, & nocte exibat, & divertebat in monte cujus no- 37
men Eléon. Et omnes populi manicabant ad eum templo audire eum. 38

CAP. XXII.

De paſchate.

Et appropinquavit feſtivitas Azymorum, cujus nomen Paſcha. Et quærebant 1
eum principes ſacerdotum, & ſcribæ, in quo trucidarent Dominum Jeſum: & ti- 2
mebant populos. Et intravit Satanas in cor Judæ Iſcariotis, quem è duodecim 3
numerâſſent. Et abiit, & loquutus eſt principibus ſacerdotum, & ſcribis, quo- 4
modo traderet eum ipſis. Et gaviſi ſunt, & promiſerunt ei, quòd darent ei tri- 5
ginta argenteos. Et ſpopondit, & quærebat ſeducere eum, & tradere eum 6
ipſis non habentem turbam, Et venit dies Azymorū, quando mactabant 7
Paſcha. Et dixit Dominus Jeſus Petro & Johanni; Ite, parate nobis 8
Paſcha, quo veſcamur. Et dixerunt ei; Ubi vis paremus tibi? Et dixit iis; In- 9
troeuntibus vobis civitatem occurret homo portans lagenam aquæ; ſequimini 10
ipſum ubi intrat domum. Et dicite domino iſtius domûs; Dicit tibi Magiſter, 11
Ubi *eſt* domus, ubi edam Paſcha cum diſcipulis meis? Et ipſe oſtendet vobis 12
cœnaculum magnum ſtratum: & ibi parate nobis. Et abeuntes invenerunt ſicut 13
dixiſſet iis, & paraverunt Paſcha. Et quum eſſet tempus ejus, diſcubuit Dominus 14
Jeſus cum duodecim Apoſtolis ejus. Et dixit iis; Deſiderando deſideravi hoc 15
paſchate veſci vobiſcum, antequàm adveniret mihi. Dico vobis veruntamen, 15
quòd non edam ampliùs ex eo, quouſque compleatur regnum Dei.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * عيسي كفت * وقتي كه در درون شهر برويد * مردي بينيد خيك پر اب بكول او *
11 در پي او رويد ، هر كجا كه در رود * بكدخداي خانه بكوييد * بزرك ما كفت كدامين
12 است † ان خانه كه بياييم با شاكردان و فصح بخوريم * او بشما بنمايد † كوشكي اراسته *
13 14 انجا جاء بسازيد * ايشان رفتند وانچنانك مسيح † فرموده بود * فصح را اماده كردند * چون
15 وقت رسيد * عيسي با دوازده † رسول در امد ونشست * وبديشان كفت مرا ارزو شد * كه
16 اين فصح را † با شما بخورم زودتر ازانك دررحمت بيوفتم * اكنون بشما مي كويم * اين
ساعت نخواهم اورا خوردن * تا انكه كه ملكوت خدا تمام كنم *

Jeſus dixit; Quo tempore in ci- 10
vitatem intraveritis, hominem vi-
debitis utrem plenum aquâ in tergo
ſuo ferentem, poſt eum ite quocun-
que intraverit: Et domino domûs 11
dicite; Magiſter noſter dicit,
Quænam eſt domus quò veniamus
ego cum diſcipulis, & Paſcha come-
damus. Ille vobis oſtendet tricli- 12
nium ornatum, illic locum parate.
Illi abierunt, & quemadmodum 13
Chriſtus juſſerat Paſcha parave-
runt. Cùm tempus adeſſet, Jeſus 14
cum duodecim Apoſtolis ingreſſus
eſt, & ſedit. Et illis dixit; Mihi 15
deſiderium fuit, ut hoc Paſcha vo-
biſcum comederem, antequàm in do-
lorem incidam. Jam vobis dico; 16
Ab hac hora nolo illud comedere,
donec regnum Dei compleam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΖ'. ΟΗ'.

Et accipiens calicem, gratias agens dixit; Accipite hoc, & dividite vobisipsis.
17 Καὶ δεξάμενος (θ) ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς. σξε β
Dico enim vobis; Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum
18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ (ι) γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία
Dei veniat. Et accipiens panem, gratias agens fregit, & dedit eis, dicens;
19 τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, (κ) λέγων, σξς α
Hoc est corpus meum, quod pro vobis datum: hoc facite in meam commemo-
Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
rationem. Similiter & calicem post cœnâsse, dicens; Hic calix,
20 μνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, σξζ β
novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effusus. Veruntamen ecce
21 ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν (λ) ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδοὺ σξη β
manus tradentis me mecum in mensa. Et quidem filius hominis
22 ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
vadit secundùm definitum: veruntamen væ homini illi per quem traditur.
πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.
Et ipsi cœperunt conquirere ad seipsos hoc, quis nam esset ex eis hoc futurus
23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων σξθ α
facere. Facta est autem & contentio in eis, hoc, quis eorum videretur esse major.
24 πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ΟΖ'
Is autem dixit eis; Reges gentium dominantur eorum, & potestatem habentes
25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες σο β

ipsorum, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat
αὐτῶν, εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω 26
sicut junior: & qui præcessor, sicut ministrator. Quis enim major, recumbens,
σοα ι ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, 27
an ministrans? nónne recumbens? ego autem sum in medio vestrûm sicut ministrans.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
Vos autem estis permanentes mecum in tentationibus meis. Et ego
Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ 28
dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum: Ut edatis, & 29
(μ) διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν· Ἵνα ἐσθίητε, καὶ 30
bibatis super mensam meam, in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes
σοβ ε πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ (ν) καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες
duodecim tribus Israel. Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas
ΟΗ' τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς 31
expetivit vos, ad cribrandum sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non de-
σογ ι ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκ- 32
ficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. Is autem
σοδ θ λείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, (ξ) στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. (ο) Ὁ δὲ 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.
σοε α εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν, καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

MS.A. (θ) τὸ ποτήριον, (ι) γενήματος (κ) λέγων, Λάβετε· τοῦτό ἐστιν (λ) ἐκχυννόμενον. (μ) διατίθημι ὑμῖν διαθήκην, καθὼς (ν) καθήσεσθε (ξ) στήρισον (ο) Εἶπεν δὲ αὐτῷ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vers. 17. & 18. nec in Viennensi codice, neque in M S. Biblioth. Regiæ, quo passim usi sumus, reperiuntur.

17 18 * ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ ܘܐܡܪ. ܣܒܘ ܗܢܐ ܘܦܠܓܘܗܝ ܒܝܢܬܟܘܢ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܝܠܕܐ ܕܓܦܬܐ ܥܕܡܐ ܕܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
19 * ܘܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܐܘܕܝ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܚܠܦ ܐܦܝܟܘܢ ܡܬܝܗܒ. ܗܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܕܘܟܪܢܝ.
20 * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܥܠ ܟܣܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ ܐܡܪ. ܗܢܐ ܟܣܐ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ ܕܚܠܦܝܟܘܢ ܡܬܐܫܕ.
21 * ܒܪܡ ܗܐ ܐܝܕܗ ܕܡܫܠܡܢܝ ܥܠ ܦܬܘܪܐ.
22 * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟ ܕܦܣܝܩ. ܒܪܡ ܘܝ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ.
23 * ܘܗܢܘܢ ܫܪܝܘ ܠܡܒܥܝܘ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܡܢܘ ܟܝ ܡܢܗܘܢ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ.
24 * ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܚܪܝܢܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܡܢܘ ܕܪܒ ܒܗܘܢ.
25 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܠܟܐ ܕܥܡܡܐ ܡܪܝܐ ܐܢܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܠܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܡܬܩܪܝܢ ܥܒܕܝ ܛܒܬܐ.
26 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܟܢܐ. ܐܠܐ ܕܪܒ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܙܥܘܪܐ. ܘܕܗܘ ܪܝܫܐ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ.
27 * ܡܢܘ ܓܝܪ ܪܒ. ܗܘ ܕܣܡܝܟ ܐܘ ܗܘ ܕܡܫܡܫ. ܠܐ ܗܘ ܕܣܡܝܟ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܫܡܫ ܐܢܐ.
28 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܘܝܬܘܢ ܥܡܝ ܒܢܣܝܘܢܝ.
29 * ܘܐܢܐ ܡܫܘܠܛ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܐܫܠܛܢܝ ܐܒܝ ܡܠܟܘܬܐ.
30 * ܕܬܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ ܥܠ ܦܬܘܪܐ ܕܡܠܟܘܬܝ. ܘܬܬܒܘܢ ܥܠ ܟܘܪܣܘܬܐ ܘܬܕܘܢܘܢ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
31 * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ. ܫܡܥܘܢ ܗܐ ܣܛܢܐ ܫܐܠ ܕܢܕܪܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܠܚܛܐ.
32 * ܘܐܢܐ ܒܥܝܬ ܥܠܝܟ ܕܠܐ ܬܚܣܪ ܗܝܡܢܘܬܟ. ܘܐܦ ܐܢܬ ܒܙܒܢ ܬܬܦܢܐ ܘܬܫܪܪ ܠܐܚܝܟ.
33 * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ. ܡܪܝ ܥܡܟ ܡܛܝܒ ܐܢܐ ܐܦ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܐܦ ܠܡܘܬܐ.

Et accepit calicem, & gratias egit, ac dixit; 17 Accipite hunc, & dividite inter vos. Dico 18 enim vobis, me non bibiturum de generatione vitis, donec veniat regnum Dei. Et 19 accepit panem, & gratias egit; fregitque, & dedit eis, & ait; Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc estote facientes in mei memoriam. Similiter etiam de 20 calice, postquàm cœnâssent, dixit; Hic calix testamentum novum est in sanguine meo, qui pro vobis effunditur. Veruntamen ec- 21 ce manus proditoris mei est super mensam. Et Filius hominis abit prout definitum est: 22 veruntamen væ homini illi, cujus manu proditur. Cœperunt autem disquirere inter se, 23 quisnam esset ex eis qui hoc patraturus esset. Exstitit autẽ etiam contentio inter eos, quis- 24 nam inter eos esset major. Ipse autem Je- 25 sus dixit eis; Reges gentium sunt domini earum, quique potestatem in eas habent, Benefici vocantur. Vos verò non item: sed 26 qui maximus est inter vos, sit quasi minimus, & qui princeps est, tanquam minister. Uter 27 enim major est, ille qui accumbit, an ille qui ministrat? nónne ille qui accumbit? At ego sum inter vos sicut ille qui ministrat. Vos 28 estis qui permansistis apud me in tentationibus meis. Et ego promitto vobis, prout 29 promisit mihi Pater meus, regnum; Ut eda- 30 tis & bibatis in mensa regni mei: & sedeatis super thronos, ac judicetis duodecim tribus Israel.

Lectio noctis, feriâ sextâ crucifixionis. 68.

Porrò dixit Jesus Simoni; Simon, ecce Sa- 31 tanas postulat ut cribret vos sicut triticum. Ego verò rogavi pro te, ne deficiat fides tua: 32 quin & tu quandoque convertere, & confirma fratres tuos. Simon autem dixit ei; Do- 33 mine mi, tecum paratus sum & ad carcerem & ad mortem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 18 * [وساغر را ستد ودعا كرد وكفت اينرا بستانيد وبر شما بخش كنيد * شمارا بكويم كه
ازميوه رز نخواهم اشاميدن تا انكه كه ملكوت خدا بيايد] * نانرا ستد وشكر و بركت 19
كرد * و انكه پاره كرد * وبشاكردان خود داد * وكفت * اينست تن من كه داده مي
شود † عوض شما * اين را هميشه بكنيد براي يادكار من * * واين چنين بعد ازانك خوردند * 20
ساغر پر كرد وكفت اينست † ساغر وصيت نو † بخون من * كه عوض شما ريخته مي شود *
* اينك دست انك مرا مي سپارد بر خوان * * فرزند ادمي برود انجا كه خوانده شد * 21 22
ليكن واي بران مرد كه بدست او سپارده شود * * شاكردان در يكديكر نكاه مي كردند 23
كه كدامين از ايشانست كه اين كار كند صد بيست پنج فرمودن مسيح كه نيست
بنده از خداوند خود بزركتر * وقتي درميان حواريون اشفتكي شد * كه درميان ايشان † 24
بزرك كيست * * عيسي بديشان كفت ملكان جهان بر رعيت خود بزركند * وانان كه بر ايشان 25
مسلط اند نيك كردار † خوانده شوند * * اكنون نشايد * كه شما چنين باشيد * ليكن 26
هر كه درميان شما بزركست * كوچك او باشد * وانك سرورست همچو چاكر شود *

Et poculum accepit, & benedictione factâ dixit; Hoc accipite & inter vos dividite. 17 *Vobis dico quòd ex fructu vitis nolo bibere, usquedum regnum Dei venerit.* 18 *Panem etiam accepit, & gratias egit & benedixit, et posteà fregit ac discipulis suis dedit et dixit; Hoc est corpus meum quod datum est pro vobis: hoc perpetuò facite in memoriale mei.* 19 *Et similiter postquam edissent poculum implevit, et dixit; Hoc est poculum Testamenti novi in sanguine meo, qui pro vobis effunditur.* 20 *Ecce manus ejus qui me prodit in mensa est.* 21 *Filius hominis vadit eò quò vocatus est: veruntamen væ illi homini, per cujus manum traditur.* 22 *Discipuli alii in alios intuitum fecerunt, quisnam esset qui hoc facinus patraret.* 23

CXXV. Pronuntiatum Christi, quòd non est servus domino suo major.

Tempore quodam inter Apostolos contentio erat, inter eos maximus quis esset. 24 *Jesus illis dixit; Reges mundi subditis suis majores sunt, et illi qui in eos dominantur, benefici vocantur.* 25 *Minimè autem decet ut vos ita sitis: sed quicunque inter vos magnus est, parvus ille sit; et qui princeps est, sicut minister fiat.* 26

Versio VULGATA LATINA.

17 Et accepto calice gratias egit, & dixit; Accipite, & dividite inter vos. Dico 18 enim vobis, Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. 19 Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens; Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. 20 Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. 21 Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. 22 Et quidem Filius hominis, secundùm quod definitum est, vadit: veruntamen væ homini illi, per quem tradetur. 23 Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. 24 Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse major. 25 Dixit autem eis; Reges Gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. 26 Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator. 27 Nam quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nónne qui recumbit? ego autem in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat. 28 Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: 29 Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum, 30 Ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes duodecim tribus Israël. 31 Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum: 32 Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. 33 Qui dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 18 * ثم تناول كاسا وشكر وقال خذوا هذه فاقسموها بينكم * فاني اقول لكم انني لا اشرب منذ
الان من ثمر هذه الكرمة حتي تاتي ملكوت الله * ثم اخذ خبزا فشكر وكسر واعطاهم وقال 19
هذا هو جسدي الذي يبذل عنكم هذا افعلوه لذكري * وكذلك الكاس ايضا من بعد 20
العشاء قال هذه الكاس هي العهد الجديد بدمي الذي يسفك من اجلكم * وها يد 21
الذي يسلمني معي علي المايدة * وابن الانسان ماض كما هو مزمع * لكن الويل لذلك 22
الانسان الذي يسلمه * فبدوا يتساءلون بينهم من تري منهم يفعل هذا * 23

* الفصل التاسع والسبعون *

وكانت بينهم مشاجرة من منهم الاكبر * فقال لهم 24 25
ان ملوك الامم هم سادتهم والمسلطون عليهم يدعون المحسنون اليهم * فاما انتم فليس 26
كذلك * لكن الكبير منكم يصير مثل الصغير والمقدم كالخادم * ايما اكبر المتكي * ام 27
الذي يخدم اليس المتكي * فاما انا ففي وسطكم كالخادم * وانتم الذين صبرتم معي في 28
تجاربي * انا اعد لكم كما قرر لي ابي الملكوت * لتاكلوا وتشربوا معي علي مايدتي في ملكوتي * 29 30
وتجلسوا علي كراسي فتدينوا اثني عشر سبط اسراييل *

* الفصل الثمانون *

* ثم قال الرب سمعان سمعان ها الشيطان قد سال ان 31
يغربلكم كالحنطة * وانا طلبت عنك الا يفني ايمانك * وانت ايضا فارجع وثبت اخوتك * 32
* فقال يا رب انا مستعد ان امضي معك الي السجن والي الموت * 33

Deindè accepit calicem, & gratias egit, 17 *& dixit; Accipite hunc, & dividite eum inter vos. Etenim dico vobis, me* 18 *non bibiturum ab hoc tempore de fructu hujus vitis, donec veniat regnum Dei. Deindè accepit panem, & gratias egit,* 19 *& fregit, & dedit eis, & dixit; Hoc est corpus meum, quod commutabitur pro vobis: hoc facite in commemorationem meam. Et similiter calicem quoq; post cœ-* 20 *nam; dixit, Hic calix est testamentum novum in sanguine meo qui effundetur pro vobis. Et ecce manus ejus qui tra-* 21 *det me, mecum est in mensa. Et Filius ho-* 22 *minis abiens est, quemadmodum est statutum. Veruntamen væ illi homini, qui tradet eum. Et cœperunt sciscitari inter* 23 *sese quis fortè ex eis facturus hoc esset.*

Sectio septuagesima nona.

Et facta est inter eos contentio, quis eo- 24 *rum esset major. Dixit autem eis, Reges* 25 *quidem gentium domini sunt earum, & præfecti earum vocantur benefici ipsarum. At vos non sic: sed maximus ve-* 26 *strûm, fiat sicut minimus: & præpositus, sicut famulus. Uter major est, re-* 27 *cumbens, an qui ministrat? nónne recumbens? attamen ego in medio vestri sum sicut minister. Et vobis qui per-* 28 *mansistis mecum in tentationibus meis, Ego præparo vobis, quemadmodum affir-* 29 *mavit mihi pater meus, regnum: Ut* 30 *comedatis & bibatis mecum super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel.*

Sectio octuagesima.

Deindè dixit Dominus; Simon, Simon, 31 *Ecce satanas jam quæsivit cribrare vos quasi triticum; At ego rogavi pro te,* 32 *ne cesset fides tua: Et tu quoque revertere, & confirma fratres tuos. Ait; Do-* 33 *mine, ego paratus sum ire tecum in carcerem & ad mortem.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተመጠወ፡ጽዋዐ፡ወአእኰተ፡ ወይቤሎሙ፡ንሥኡ፡ ዘንተ፡ወተካፈልዎ፡ኵልክሙ፡=፡
18 እብለክሙ፡ሊይሰቲ፡ እንከ፡ እምዝንቱ፡ፍሬ፡ወይን፡ እስከ፡አመ፡ እሰቲዮ፡ሐዲሰ፡በመ
19 ንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወነሥአ፡ኅብስተ፡ወአእኰቶ፡ወፈተተ፡ወወሀቦሙ፡ወይ
ቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ሥጋየ፡ዘይትወሀብ፡በእንቲአክሙ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ ወከመዝ፡ግበሩ፡
20 ሶሙ፡ተዝካርየ፡ በእንቲአየ፡፡=፡ ወጽዋዐኒ፡ከማሁ፡ እምድኅረ፡ተደረሩ፡ ወይቤሎሙ፡
21 ዝውእቱ፡ጽዋዕ፡ ዘሐዲስ፡ሥርዓት፡ውእቱ፡ዘበ፡ደምየ፡ ዘይትከዐው፡ በእንተ፡ብዙኃ
22 ን፡፡=፡ ወባሕቱ፡ናሁ፡እዴሁ፡ለዘ፡ያገብአኒ፡ምስሌየ፡ውስተ፡ማእድ፡፡=፡ ወወልደ፡እ
ጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ ይሐውር፡በከመ፡ ተሠርዐ፡በእንቲአሁ፡፡ወባሕቱ፡አሌሎቱ፡ለው
23 እቱ፡ብእሲ፡ዘበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ይትሜጠውዎ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡=፡ ወይ
ቤሉ፡በበይናቲሆሙ፡አርደኢሁ፡መኑ፡እንጋ፡ውእቱ፡እምኔሆሙ፡ዘይገብር፡ከመዝ፡፡=፡
24 በእንተ፡ እለ፡ይቤሉ፡መኑ፡ እንጋ፡ይዓቢ፡=፡ ወእምዝ፡ተዋከሑ፡ በበይናቲሆሙ፡
25 አርደኢሁ፡ እንዘ፡ይብሉ፡መኑ፡ እንጋ፡የዓቢ፡እምኔሆሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ነገሥተ፡
26 አሕዛብ፡ይኴንንዎሙ፡ ወዓበይቶሙ፡ይሌዝዝዎሙ፡=፡ ወለክሙሰ፡ አኮ፡ከማሁ፡ዘይ
27 ዓቢ፡ እምኔክሙ፡ይኩንክሙ፡ከመዘ፡ይንእስ፡ወሊቅኒ፡ይኩንክሙ፡ከመ፡ላእክ፡፡=፡ መ
ኑ፡ውእቱ፡ዘይዓቢ፡ ዘይረፍቅኑ፡ወሚመ፡ ዘይትለአክኑ፡አኮኑ፡ዘይረፍቅ፡ ወናሁ፡አን
28 ሰ፡ከመ፡ላእክ፡በማእከሌክሙ፡=፡ ወአንትሙሰ፡በሕቱ፡ እለ፡በእንቲአየ፡ተዐገሥክሙ፡
29 ምስሌየ፡በሕማምየ፡=፡ በከመ፡ሊተ፡አቡየ፡በመንግሥቱ፡ኣነኒ፡እሁበክሙ፡መንግሠ
30 ተ፡በከመ፡ ወሀበኒ፡ላቡየ፡=፡ ከመ፡ ትብልዑ፡ወትስተዩ፡ በማእድየ፡በመንግሥትየ፡፡ወ
ትነብሩ፡ ደበ፡ መናብርት፡ ወትኴንኑ፡ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል፡፡=፡
31 በእንተ፡ሰአለ፡ሰይጣን፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእነ፡ለስምዖን፡ ስምዖን፡ ናሁ፡ሰአለ፡
32 ሰይጣን፡ይለጓዝክሙ፡ወይኃንጽጽክሙ፡ከመ፡ዓለስ፡=፡ ወአነሰ፡ ሰአልኩ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ኢይደክም፡ ሃይማኖትክሙ፡፡ወአንተኒ፡ ተመይጠከ፡አጽንዖሙ፡ ለአኃዊ
33 ከ፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ አንስኬ፡ጥቡዕ፡ አነ፡ምስሌከ፡ ለሞቂሕ፡ እመኒ፡ለተሞቅሖ፡ወእመኒ፡ ለሞት፡፡=፡

Et traditus fuit calix, & gratias egit, & dixit iis; Accipite hoc, & participes ejus 17 estote omnes vos. Dico vobis, Non bibã ampliùs ex hoc fructu vitis, usqueqùò bi- 18 bam novũ in regno Dei. Et accepit panẽ, & gratiã præstitit ei, & fregit: & dedit 19 illis, & dixit iis; Hoc est corpꝰ meũ, quod datur propter vos redemptione multorũ: & sic facite, quando recordamini meî, meî gratiâ. Et calicẽ similiter postquã 20 cœnâssẽt, & dixit iis; Hic calix novi testamenti est, in quo sanguis meus, qui effunditur propter multos. Veruntamen ecce manus ejus qui prodit me mecum *est* in 21 mensa. Et Filiꝰ hominis vadit sicut constitutũ fuit de illo: veruntamen væ isti ho- 22 mini ꝑ cujus manꝰ prodent Filiũ hominis. Et dixerũt inter se discipuli ejus, quis 23 igitur esset ex iis qui faceret ita. *De eis qui dicebant, Quis igitur major erit?* Et tunc disputârunt inter se discipuli ejus, dicentes quis igitur major esset ex iis. 24 Et dixit iis; Reges gentiũ judicant eas, & magnates earũ præcipiunt iis. Et vobis 25 non sic: qui major est è vobis, fiat vobis sicut minor: & Dñs etiam fiat vobis sicut 26 minister. Quis est major qui recumbit, an qui ministrat? Nónne qui recumbit? & 27 ecce ego sicut minister in medio vestrûm. Et vos autẽ qui propter me ꝑseverâstis 28 mecum in afflictione mea: Sicut mihi pater meus in regno suo, ego etiam dabo 29 vobis regnũ sicut dedit mihi pater meus: Ut edatis, & bibatis in mensa mea, in 30 regno meo; & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel. *De eo quod expetivit Satanas.* Et dixit Dñs noster Simoni; Simon, ecce 31 petiit Satanas prehendere vos, & cribrare vos sicut triticũ. Et ego rogavi pro 32 vobis, ne deficeret fides vestra: & tu etiam conversus, confirma fratres tuos. Et 33 dixit ei; Dñe, ego igitur paratus sum tecũ proficisci, sive ad vincula, sive ad mortẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * كدامين بزركترست انك نشسته است * يا انك خدمت مي كند * نه انك نشسته
28 است * اكنون منم درميان شما مثال انك خدمت مي كند * * وشما دررنجها ازمايش پيش
29 من ايستادكي كرديد * * ومن شمارا وعده مي دهم * انچنانك پدر مرا وعده داد † در ملكوت *
30 * وكفت كه بر خوان † ملكوت من † بخوريد و بياشاميد وبر تختها بنشينيد * ودوازده سبط
31 اسراييل را داوري كنيد * * وعيسي روي بشمعون كرد وكفت شمعون * اينك وقت امد كه ابليس
32 شمارا مثال كندم بغربيل بريزد * * ومن براي تو مي خواهم كه ايمانت كم نشود * وتو نيز درو قت باز
33 كرد * وبرادرانت را استواري ده * * شمعون بدو كفت خداوند با تو استوار شدم درزندان ودر مرك *

Utrum major est, is qui sedet, an is 27 *qui ministrat? Nónne is qui sedet? Jam ego sum inter vos tanquam is qui ministrat. Vos autem* 28 *in ærumnis tentationis apud me perseverâstis. Et ego vobis promis-* 29 *sum do, quemadmodum Pater mihi promissum dedit in regno. Et dixit;* 30 *Super mensam regni mei comedetis et bibetis, et super thronos sedebitis, et duodecim tribus Israelis judicabitis. Et Jesus vultum ad Si-* 31 *meonem convertit, et dixit; Simeon, ecce tempus venit, quo Diabolus vos tanquam frumentum in cribro agitabit: Ego autem prò te pe-* 32 *tam, ut fides tua non deficiat: et tu etiam in tempore convertere, et fratres tuos confirma. Simeon ei dixit;* 33 *Domine, tecum confirmatus sum in carcerem et in mortem.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Ille autem dixit; Dico tibi, Petre, Non cantabit hodiè gallus, priùs quàm ter ab-
34 Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω σοι Πέτρε, Οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπ-
neges non nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, σος ι
35 αρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ (π)βαλαντίου
& pera, & calceamentis, numquid aliquo defecti estis? Illi autem dixerunt; Nihil. Dixit
36 καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, (ρ)Οὐδενός. Εἶπεν
ergò eis; Sed nunc habens sacculum, tollat, similiter & peram: & non habens,
οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων (σ)βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,
vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis; Quoniam adhuc σοζ η
37 πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (τ)Ὅτι ἔτι
hoc scriptum oportet impleri in me, hoc; Et cum exlegibus reputatus est: Etenim
τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν (υ)ἐμοί, τό, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ σοη ι
quæ de me, finem habent. Illi autem dixerunt; Domine, ecce gladii hîc duo. Ille autem
38 τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ σοθ α
dixit eis; Satis est. Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem
39 εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν ἐστι. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος σπ β
Olivarum: Secuti sunt autem illum & discipuli ejus. Factus autem ad locum,
40 τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ (φ)μαθηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, σπα α
dixit illis; Orate non intrare in tentationem. Et ipse avulsus est ab
41 εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽
eis quantum lapidis jactum, & ponens genua orabat, Dicens; Pater, si σπβ α
42 αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, Λέγων, Πάτερ, εἰ
vis transferre calicem istum à me: Veruntamen non voluntas mea, sed
βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾽ ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ
tua fiat. Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum. Et
σπγ ι τὸ σὸν (χ) γινέσθω. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. Καὶ 43
factus in agonia, intentiùs orabat. Factus est autem sudor ejus sicut
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ 44
guttæ sanguinis decurrentes in terram. Et resurgens ab oratione, veniens
σπδ β θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν 45
ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia. Et ait illis,
πρὸς τοὺς μαθητάς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 46
Quid dormitis? resurgentes orate, ut non intretis in tentationem. Adhuc
σπε α Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. (ψ)Ἔτι 47
autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedebat
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο
eos, & appropinquavit Jesu osculari eum. At Jesus dixit illi; Juda,
σπς β (ω) αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, 48
osculo filium hominis tradis?
φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

MS.A. (π) βαλλαντίου (ρ) Οὐθενός. (σ) βαλλάντιον, (τ) Ὅτι τοῦτο (υ) ἐμοί, Ὅτι καὶ (φ) μαθηταί. Γενόμενος (χ) γινέσθω. **** Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, (ψ) Ἔτι αὐτοῦ (ω) αὐτούς,.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܫܡܥܘܢ. ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܝܘܡܢܐ ܥܕܡܐ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ
35 ܬܟܦܘܪ ܒܝ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܫܕܪܬܟܘܢ ܕܠܐ ܟܝܣܐ ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ
36 ܘܡܣܐܢܐ. ܠܡܐ ܚܣܪ ܠܟܘܢ ܡܕܡ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܘܠܐ ܡܕܡ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ
ܗܫܐ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܟܝܣܐ ܢܣܒ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܬܪܡܠܐ. ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܣܦܣܪܐ. ܢܙܒܢ
37 ܢܚܬܗ ܘܢܙܒܢ ܠܗ ܣܦܣܪܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܐܦ ܗܕܐ ܕܟܬܝܒܐ ܘܠܐ ܕܬܫܬܠܡ
38 ܒܝ. ܕܥܡ ܥܘܠܐ ܐܬܡܢܝܬ. ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܥܠܝ ܫܘܠܡܐ ܐܝܬ ܠܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ.
39 ܗܐ ܬܪܬܝܢ ܣܦܣܪܝܢ ܬܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܣܦܩܢ. * ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ
40 ܠܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܐܦ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܕܘܟܬܐ. ܐܡܪ
41 ܠܗܘܢ. ܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. * ܘܗܘ ܦܪܫ ܡܢܗܘܢ. ܐܝܟ ܫܕܝܐ ܕܟܐܦܐ. ܘܣܡ
42 ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܡܨܠܐ ܗܘܐ. * ܘܐܡܪ. ܐܒܐ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܥܒܪ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܡܢܝ ܒܪܡ ܠܐ ܨܒܝܢܝ
43 ܢܗܘܐ ܐܠܐ ܕܝܠܟ. * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܡܚܝܠ ܠܗ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܙܘܥܐ
44 45 ܒܥܝܨܐܝܬ ܡܨܠܐ ܗܘܐ. * ܘܗܘܬ ܕܘܝܬܗ ܐܝܟ ܢܛܦܐ ܕܕܡܐ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܩܡ ܡܢ
46 ܨܠܘܬܗ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܝܟܝܢ ܡܢ ܥܩܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
47 ܡܢܐ ܕܡܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܩܘܡܘ ܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܗܐ
ܟܢܫܐ ܘܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܝܗܘܕܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܐܬܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
48 ܘܢܫܩܗ. ܗܢܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܐܬܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܠܡܢ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
ܝܗܘܕܐ ܒܢܘܫܩܬܐ ܡܫܠܡ ܐܢܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

* Dixit ei Jesus; Dico tibi, Simon, non can- 34
taturum hodiè gallum, usquedum ter nega-
veris, me tibi haud notum esse. Item dixit 35
ei; Quando misi vos absque marsupiis, &
peris, calceisque, num quid defuit vobis?
Dicunt ei, Sanè nihil. Dixit eis, Ex hoc 36
tempore qui habet marsupium, accipiat;
itidemque & peram: & qui non habet
gladium, vendat vestem suam, & comparet
sibi gladium. Dico enim vobis, etiam hoc 37
quod scriptum est, oportere adimpleri in
me, Cùm sceleratis numerabor. Nam
omnia quæ de me *scripta sunt*, finem ha-
bent. At ipsi dixerunt ei; Domine noster, 38
ecce hîc sunt duo gladii. Dixit eis, Suffi-
ciunt. Et egressus est profectúsque, uti 39
consueverat, in Montem oliveti: & abie-
runt post eum etiam discipuli ejus. Qúum- 40
que pervenisset ad locum, dixit eis; Ora-
te, ne intretis in tentationem. Et ipse re- 41
cessit ab eis quasi ad jactum lapidis, positís-
que genibus precabatur: Et dicebat; Pa- 42
ter, si vis, prætereat me calix iste: ve-
runtamen non voluntas mea, sed tua fiat.
Et visus est ei angelus de cœlo, confirmans 43
eum. Qúumque esset in timore, instan-
ter orabat: Et erat sudor ejus quasi gru- 44
mi sanguinis, & cecidit super terram. Et 45
surrexit ab oratione sua, venitque ad di-
scipulos suos, & invenit eos dormientes præ
mœrore. Et dixit eis; Quid dormitis? 46
surgite, & precamini, ne intretis in ten-
tationem. Et adhuc eo loquente, ecce 47
turba, & is qui vocabatur Juda, unus ex
duodecim, præibat eis; & accessit ad Je-
sum, eúmque deosculatus est. (Nam hoc
signum dederat eis, Quemcunque osculatus
fuero, ipse est.) Dixit ei Jesus; Juda, os- 48
culo prodis Filium hominis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * عيسي بدو كفت شمعون بتو ميكويم * كه امروز خروس بانك نزند * تا تو سه بار مرا منكر
35 سوي * وكويي كه مرا نمي شناسي * * ونيز بشاكردان كفت * كه چون شمارا بي
كيسه وتوشه * وكفش فرستادم * هركز شمارا چيزي كم شد * كفتند اي خداوند چيزي
36 كم نشد * * عيسي كفت ازين ساعت هركه كيسه و توشه دارد بستاند * وهركه شمشير
37 ندارد جامهٔ خود بفروشد وبراي خود شمشير بخرد * * اكنون بشما مي كويم * اينها كه
نبشته شد واجب است كه بر من تمام شود * كه با كنه كاران شمرده شوم * وهر بدي كه
38 بر من بود تمام شد * * شاكردان † بدو كفتند * اي خداوند ما اينك اينجا دو شمشير هست
39 كفت بس است * * واز انجا مسيح بيرون آمد * وانچنانك عادت كرده بود * بكوه زيتون رفت *
وشاكردان او در دنبال او رفتند

Jesus illi dixit; Simeon, tibi 34
dico, quòd hodiè gallus vocem non
efferet, donec tu tribus vicibus me
abnegaveris, & dixeris, quòd me
non noveris. Ac discipulis etiam 35
dixit; Quando vos absque cru-
menâ & perâ & calceis misi, un-
quàmne vobis aliquid defuit? Di-
xerunt; O Domine, quidquam non de-
fuit. Jesus dixit; Ab hac hora qui- 36
cunq; crumenâ & perâ habet accipi-
at: et quicunq; gladiū non habet, ve-
stem suam vendat, & sibi gladium
comparet. Jam vobis dico; Hoc 37
quod scriptum est oportet ut in me
compleatur, ut cum peccatoribus
numeratus sim, & omne malum
quod de me est impletum sit. Di- 38
scipuli ei dixerunt; O Domine no-
ster, ecce hîc duo gladii sunt. Dixit,
sat est. Et illinc Christus egressus 39
est, & quemadmodum consueverat
in montem Olivarum ivit: & di-
scipuli ejus post eum iverunt.

صد بيست شش   نماز كزاردن مسيح

CXXVI. Preces peragit Christus.

40 * وچون درمقام رسيد بشاكردان كفت * نماز كنيد تا درآزمايش وبلا نيفتيد * * وقدر
41 يك سنك پرتاب عيسي ازشاكردان دورشد * سجود كرد ونماز كرد * * وكفت اي
42 پدر اكر بخواهي اين ساغر از من بكذرد * اكنون نه ارادت من الا ارادت تو بشود *

Et cùm ad locum pervenisset, di- 40
scipulis dixit; Orate, ne in ten-
tationem & discrimen incidatis.
Et circiter unum lapidis jactum 41
Jesus à discipulis remotus adora-
vit, & precatus est: Et dixit; 42
O Pater, si vis, hoc poculum à
me transeat: attamen non volun-
tas mea, sed voluntas tua fiat.

Versio VULGATA LATINA.

34 At ille dixit; Dico tibi, Petre, non cantabit hodiè gallus, donec ter abne-
35 ges nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, & pera, &
36 calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt; Nihil. Di-
xit ergò eis; Sed nunc, qui habet sacculum, tollat similiter & peram: &
37 qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis,
Quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me; Et cum ini-
38 quis deputatus est. Etenim ea, quæ sunt de me, finem habent. At illi di-
39 xerunt; Domine, ecce duo gladii hîc. At ille dixit eis; Satìs est. Et egres-
sus ibat secundùm consuetudinem in Montem olivarum. Secuti sunt autem il-
40 lum & discipuli. Et cùm pervenisset ad locum, dixit illis; Orate ne intre-
tis in tentationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis: & 41
positis genibus orabat, Dicens; Pater si vis, transfer calicem istum à me: 42
Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de 43
cœlo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixiùs orabat. Et factus est 44
sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et cùm surrexisset ab 45
oratione, & venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes præ tristitia.
Et ait illis; Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem. Ad- 46
huc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Judas, unus de duodecim, 47
antecedebat eos: & appropinquavit Jesu ut oscularetur eum. Jesus autem 48
dixit illi; Juda, osculo Filium hominis tradis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * فقال له اقول لك يا بطرا انه لا يصيح الديك اليوم حتي تنكرني ثلث مرات انك لا تعرفني *
35 36 * ثم قال لهم لما ارسلتكم بغير كيس ولا مزود ولا حذاء هل اعوزكم شيا * فقالوا ولا شي * فقال
لهم من كان له الآن كيس فليبعه معه وكذلك ايضا من كان له مزود * ومن ليس له سيف
37 فليبع ثوبه وليشتر سيفا * اقول لكم ان المكتوب سوف يكمل في انني احصي مع الاثمة * لان
38 39 الذي كتب لاجلي له كمال * فقالوا له يا رب ههنا سيفان * فقال لهم يكفيان * ثم خرج كالعادة
40 ومضي الي جبل الزيتون وتبعه ايضا تلاميذه * فلما انتهي الي المكان قال لهم صلوا لئلا
41 42 تدخلوا التجربة * وانفرد عنهم نحو رمية حجر وجثا علي ركبتيه وصلا * قائلا يا ابه ان كنت
43 تشاء فلتعبر عني هذه الكاس لكن ليس مشيتي بل مشيتك تكون * فظهر له ملاك من
44 45 السماء ليقويه * وكان يصلي متواترا * وصار عرقه كالدم العبيط نازلا علي الارض * وقام من
46 الصلاة وجاء الي التلاميذ فوجدهم نياما من الحزن * فايقظهم وقال لهم لماذا تنامون * قوموا
وصلوا لئلا تدخلوا التجارب *

Inquit illi; Dico tibi, Petre, quòd non 34
cantabit gallus hodiè, donec abneges
me tribus vicibus, quòd non cognoscas
me. Deindè dixit illis; Quando misi 35
vos sine crumena, & sine sacco viatorio,
& sine calceamentis, numquid defuit vo-
bis aliquid? Dixerunt, Nihil omninò. 36
Dixit eis; Quicunque habet modò cru-
menam, servet eam apud se. Et similiter
etiam qui habet sacculum viatorium.
Et qui non habet gladium, vendat tuni-
cam suam, & emat gladium. Dico vo- 37
bis, quòd scriptura implenda est in me,
quòd scilicet deputabor cum iniquis.
Quoniam id quod scriptum est de me,
finem habet. Dixerunt ei; Domine, 38
hic duo sunt gladii. Ait illis; Suffici-
unt. Deinde exiit & abiit secundùm 39
consuetudinem in Montem olivarum, &
secuti sunt etiam discipuli sui. Cùmque 40
pervenisset ad locum, dixit illis, Orate,
ne intretis in tentationem. Et secessit 41
ab eis circiter jactum lapidis, & proci-
dit super genua sua, & oravit. Dicens; 42
O Pater mi, si vis, transeat à me hic
calix: veruntamen non voluntas mea,
sed voluntas tua fiat. Apparuit autem 43
illi angelus de cœlo, ut confortaret eum.
Et orabat incessanter: Et factus est su- 44
dor ejus veluti sanguis vividus deflu-
ens in terram. Et surrexit ab oratione, 45
& venit ad discipulos, & invenit eos
dormientes præ tristitia. Et excitavit 46
eos, dixitque illis; Quare dormitis? sur-
gite, orate, ne intretis in tentationem.

* الفصل الحادي والثمنون *

Sectio octuagesima prima.

47 * وفيما هو يتكلم واذا جمع والمسمي يهوذا احد الاثني عشر كان يمشي قدامهم * فدنا من
48 يسوع وقبله * فقال له يسوع يا يهوذا اتقبلة تسلم ابن الانسان *

Et dum ipse loqueretur, ecce turba, & 47
qui vocatur Judas, unus ex duodecim,
gradiebatur ante eos, & accessit ad Je-
sum, & osculatus est eum. Dixit autem 48
ei Jesus; O Juda, osculo tradis filium
hominis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይቤሎ፡እብለከ፡ጴጥሮስ፡ዮም፡ዘእንበለ፡ይንቁ፡ደሮሆ፡ሠለ[illegible]ደኒ፡ከመዘ፡ኢ
35 ታአምረኒ።   በ፫ ሰዓተ፡ሌሊት።   ወይቤሎሙ፡ አመ፡ ፈነውኩክሙ፡ ዘ
36 እንበለ፡ቀሳምት፡ ወጽፍንት፡ቦኑ፡ዘተፀነስክሙ፡ ወይቤልዎ፡ አልቦ። ወይቤሎሙ፡
ይእዜሰ፡ዘቦ፡ቀሳምተ፡ ይንሣእ፡ ሎቱ፡ ወከማሁ፡ዘሂ፡ ጽፍንተ፡ ወዘሰ፡ አልቦ፡ ይሢ
37 ጥ፡ ልብሶ፡ወይሣየጥ፡ሎቱ፡መጥባሕተ። እብለክሙ፡ ከመ፡ይበጽሕኒ፡ ዘጽሑፍ፡
ወይትፌጸም፡ በላዕሌየ፡ዘይብል፡ወምስለ፡ኃጥአን፡ ተኈለቆ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወኵ
38 ሉ፡ዘበእንቲአሁ፡ ይትፌጸም። ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ነዋ፡ክልኤ፡መጥባሕት፡ሀለው፡ኀ
ቤነ፡ዝየ፡ ወይቤሎሙ፡ይአክለነ፡ እንከሰ፡ይከውነነ።   በ፮ ሰዓት፡ ሌሊት።
39 ወወፂአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሖረ፡ደብረ፡ ዘይት፡በከመ፡ ያለምድ፡ይጸሊ፡ ወተለውዎ፡
40 አርዳኢሁ። ወበጺሖሙ፡ውስተ፡ውእቱ፡መካን፡ወይቤሎሙ፡ጸልዩ፡ከመ፡ኢትባኡ፡
41 ውስተ፡መንሱት። ወተአተተ፡እምኔሆሙ፡መጠነ፡ሙጋረ፡እብን፡ወሰገደ፡ወጸለየ።
42 እንዘ፡ይብል፡አብ፡ ለእመ፡ተፈቅድ፡አግሕሣ፡ እምኔየ፡ ለዛንቱ፡ጽዋዕ፡ ወባሕቱ፡ ፈቃ
43 ድከ፡ይኩን፡ ወአኮ፡ፈቃድየ። ወአስተርአዮ፡ መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ እምሰማ
44 ይ፡ ዘያጸንዖ። ወፈርሀ፡ወአወተረ፡ጸልዮ፡ወኮነ፡ሃፉ፡ከመ፡ነጸፍጻፈ፡ደም፡ዘይወር
45 ድ፡ውስተ፡ምድር።ወተንሥአ፡እምኀበ፡ይጼሊ፡ወሖረ፡ኀበ፡አርዳኢሁ፡ወረከቦሙ፡
46 እንዘ፡ይነውሙ፡እምሐዘን። ወይቤሎሙ፡መንትኑ፡ያነውመክሙ፡ተንሥኡ፡ጸልዩ፡
47 ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡መንሱት።   በ፱ ሰዓተ፡ሌሊት።   ወዘንተ፡እንዘ፡ይብ
ሎሙ፡በጽሑ፡ሕዝብ፡ወይሁዳ፡ እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡አርዳኢሁ፡ ይመርሖሙ፡ወ
ቀርበ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወሰዓሞ፡ወዝውእቱ፡ ትእምርት፡ዘወሀቦሙ፡ ወይቤሎሙ፡
48 ዘሰዓምክዎ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ላጕዙ። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይሁዳ፡ በስዒመ
ኑ፡ታገብኦ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡አኮኑ፡ታቀትሎኑ።

Et dixit ei; Dico tibi, Petre, hodiè, antequàm cantabit gallus, ter negabis me, 34
tanquam non noveras me. *Tertiâ noctis horâ.* Et dixit iis; Quando 35
misi vos absque crumena, & pera, num quid defuit vobis? & dixerunt ei; Nihil.
Et dixit iis; Nunc igitur qui habet crumenam, sumat eam; & similiter qui *habet* 36
peram: & qui non habet, vendat pallium suum, & emat sibi gladium. Dico vo- 37
bis, quòd continget mihi quod scriptū est, & perficietur in me, quod dictum fuit;
Et cum peccatoribus numeratus est Dominus Jesus: & totum quod de eo *scriptum*
est perficietur. Et dixerunt ei; Domine, ecce duo gladii sunt apud nos hic, & dixit 38
iis; Sufficiunt nobis: igitur erunt nobis. *Sextâ noctis horâ.*
Et exiens Dominus Jesus profectus est *in* montem Olearum: sicut consueverat, o- 39
rare: & sequuti sunt eum discipuli ejus. Et quum pervenissent ad eum locum, 40
dixit iis; Orate ut non intretis in tentationem. Et progressus est ab illis quantū 41
jactus lapidis, & adoravit, & oravit: Dicens; Pater, si vis remove à me hunc cali- 42
cem: veruntamen voluntas tua fiat, & non voluntas mea. Et apparuit angel' Dei 43
à cœlo confirmans eum. Et timuit, & perstitit orare: et fuit sudor ejus sicut gut- 44
tæ sanguinis, qui descendebat in terram. Et surrexit à loco ubi oràsset, & profe- 45
ctus est ad discipulos ejus, & invenit eos dormientes præ tristitia. Et dixit iis; 46
Quid igitur dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.
Nonâ noctis horâ. Et quum hoc diceret iis, venerunt populi: & Judas, è 47
duodecim discipulis ejus, viam præmonstrabat iis, & appropinquavit Domino
Jesu, & osculatus est eum: & hoc fuit signum quod dederat iis, & dixit iis; Quem
osculatus sum, is est, ipsum apprehendite. Et dixit ei Dominus Jesus; Juda, num 48
osculo tradis filium hominis? nónne occidere facies illum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 44 * واز آسمان فرشته بدو نموده شد * كه دل اورا استوار مي كرد * واو باندوه ونهيب نماز مي كرد *
45 واشك او مثال خون قطر قطره بر زمين افتاد * * انكه ازجاي نماز بر خواست * وپيش شاكردان
46 آمد * وايشانرا ديد كه از غم واندوه خفته بودند * * وبديشان كفت چرا مي خسبيد * برخيزيد
ونماز كنيد تا در آزمايش بلا نيفتيد

Et è cœlo Angelus ad eum apparuit, 43
qui animum ejus confirmavit. Ipse 44
autem in mœrore & pavore ora-
tionem fecit: & lachrymæ ejus
instar sanguinis guttatim in terram
cadebant. Tunc ex loco orationis 45
surrexit, et ad discipulos venit et
illos vidit, quòd præ anxietate et
mœrore sopiti essent. Et illis dixit; 46
Quare dormitis? Surgite, et ora-
te, ne in tentationis discrimen in-
cidatis.

صد بيست هفت   آمدن يهودا با جماعت غوغا بر سر مسيح

CXXVII. Adventus Judæ cum turba ac tumultu in caput Christi.

47 * هنوز در سخن بود * كه يهوداء شاكرد از دوازده * وجماعت يهوديان با تير و تيغ ونيزه * بر مسيح
آمدند * ويهودا پيش آمد * ومسيح را بوسه كرد * سبب انك نشان چنين كرده بود * وبخصمان
48 كفته كه هر كرا من بوسه كنم شما اورا بكيريد * * عيسي بدو كفت يهودا ببوسه † فرزند
آدمي را بخصمان مي سپاري *

Adhuc in sermone erat, cùm Judas, 47
discipulus ex duodecim, et turba
Judæorum cum sagittis, et gladiis,
et lanceis, in Christum venirent:
Judas autem accessit, et Christum
osculatus est: Eâ de causâ quod
signum ita dederat, et adversariis
dixerat, Quemcunque ego osculatus fuero,
vos ipsum prehendite.
Jesus ei dixit; Juda, osculo Fili- 48
um hominis adversariis tradis?

Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei; Domine, si percutiemus in
49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν σπζ α
gladio? Et percussit unus quidam ex illis servum principis Sacerdotum,& ampu-
50 μαχαίρᾳ; Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖ-
tavit ejus auriculam dextram. Respondens autem Jesus, ait; Sinite usque huc. σπη ι
51 λεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. (α) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου.
Et tangens auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem Jesus ad ac- σπθ α
52 καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ (β) ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παρα-
cedentes ad se, principes Sacerdotum,& magistratus templi, & seniores; Quasi
γενομένους ἐπ' αὐτὸν, ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς
ad latronem existis cum gladiis & lignis? Quotidie existente me cum vobis in
53 ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν
templo, non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, & potestas
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt, & induxerunt eum ad domum σζ α
54 τοῦ σκότους. Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ (γ) εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον
principis Sacerdotum. At Petrus sequebatur à longè. Accendentibus autem ignem in medio
55 τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ σλα α
aulæ, & circumsedentibus illis, sedebat Petrus in medio eorum. Videns
56 τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα
autem eum ancilla quædam sedentem ad lumen, & attentè intuita eum, dixit; Et
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ

hic cum illo erat. Is autem negavit eum, dicens; Mulier, non novi illum. Et
οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 57
σξβ α post pusillum, alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. At Petrus ait, 58
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,
Homo, non sum. Et interstante quasi horâ unâ, alius quidam affirmabat, dicens;
Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, 59
In veritate & hic cum illo erat: etenim Galilæus est. Ait autem Petrus; Ho-
Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄν- 60
mo, non novi quid dicis. Et continuò, adhuc loquente illo, cantavit
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν
gallus. Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus
σξγ β (δ) ὁ ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος, ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος 61
verbi Domini, sicut dixerat ei; Quia priùs gallum cantare, negabis me ter.
τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
Et egressus foràs Petrus, flevit amarè. Et viri tenentes Jesum, 62
σξδ α Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος, ἔκλαυσε πικρῶς. Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, 63
illudebant ei, cædentes. Et obvolventes eum, percutiebant ejus faciem,
ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, 64
& interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est percutiens te? Et alia
καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Καὶ ἕτερα 65
multa blasphemantes dicebant in eum.
πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

MS.A. (α) Ἀποκριθεὶς ὁ (β) Ἰησοῦς (γ) εἰσήγαγον εἰς (δ) ἀλέκτωρ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]
62 [illegible]
63 [illegible]
64 [illegible]
65 [illegible]

Quum autem viderent ii, qui cum eo erant, 49 quod fiebat, dicunt ei; Domine noster, Percutiemus eos gladiis? Et percussit unus ex 50 eis servum principis sacerdotum, & abstulit auriculam ejus dexteram. Respondit Jesus, 51 & ait; Satis est ad hanc usque rem *processisse*. Et tetigit auriculam vulnerati illius, & sanavit eum. Et dixit Jesus iis qui vene- 52 rant contra seipsum, principibus sacerdotum, & senioribus, & præpositis militiæ templi; Tanquam adversùs latronem exiistis adversùm me cum gladiis & fustibus, ut prehenderetis me. Quotidiè vobiscum 53 eram in templo, nec extendistis in me manus: sed hæc est hora vestra & potestas tenebrarum. Et comprehensum eum adduxerunt 54 in domum principis sacerdotum. Simon autem procul veniebat post eum. Cæterùm 55 accenderunt ignem in medio atrii, & consederunt circa eum; seditque & ipse Simon inter eos. Et vidit eum puella quædam se- 56 dentem ad ignem; eúmque intuita, dixit; Et iste cum eo erat. Ipse autem abnegavit, 57 & ait; Mulier, non novi eum. Et paulò 58 post vidit eum alius, & dixit ei, Tu quoque ex ipsis es. Cepha verò ait, Non sum. Et 59 post unam horam alius contendebat, dicebátque, Verè & iste cum eo erat: etenim Galilæus est. Dixit Cepha, O homo, ne- 60 scio quid dicas. Et statim dum ipse loqueretur, cantavit gallus. Et conversus Jesus, in- 61 tuitus est Cepham: & recordatus est Simon verbi Domini nostri, quod dixerat ipsi, Priusquàm cecinerit gallus, ter abnegabis me. Et 62 egressus foràs Simon, flevit amaré. Porrò 63 homines illi qui tenebant Jesum, illudebant ei. Et obvelabant eum, ac percutiebant 64 eum in faciem ipsius, dicentes; Vaticinare, quis te percussit? Aliáque quam plurima 65 blasphemabant ac dicebant in eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 وجماعتي كه با عيسي بودند چون اين حال ديدند كفتند * اي خداوند مارا بكذار
50 تا ايشانرا بشمشيرها بزنيم * ويكي ازيشان + برد و بينك سرور امامانرا كوش راست او جدا
51 كرد * عيسي بدو كفت تا اين حد * وامد پيش زخم دار وكوش اورا درست كرد * وعيسي
52 ببزركان امامان وپيران ومعتمدان هيكل كفت + بر مثال حراميان + بچوب وشمشير و نيزه
53 بر من آمديد + تا بكيريد * چونست كه هر روز در هيكل با شما بودم ونكرفتيد ليكن
اينست ساعت شما وسلطنت تاريكي شما صد بيست هشت بردن مسيح را كرفته
54 بخانه حنان * وبعد ازان عيسي كرفتند + وبخانه بزرك امامان آوردند * وشمعون
55 دور دور ازپس او مي آمد * هوا سرد بود + در ميان + سراي جماعتي آتش افروخته + بودند
56 ونشستند * شمعون آمد + وپيش ايشان نشست + وكرم مي شد * ودختري اورا بشناخت
بروي او نكه كرد وكفت + اين نيز با عيسي بود * صد بيست نه منكري شمعون
57 * شمعون منكر شد + وكفت اورا نمي شناسم * واز انجا اندكي بستر رفت + يكي ديكر
58 اورا ديد + وكفت تو از ايشان هستي * شمعون كفت از ايشان نيستم * بعد يك ساعت
59

Cœtus autem qui cum Jesu erant, 49 *cùm hoc fieri viderent, dixerunt; O Domine, nobis permitte ut eos gladiis percutiamus. Et unus ex eis per-* 50 *cussit servum principis sacerdotum, et auriculam dextram ejus amputavit. Jesus ei dixit; Usque ad hunc* 51 *terminum. Et venit ad saucium, et auriculam ejus sanavit. Et Je-* 52 *sus magnatibus sacerdotum et senioribus et præfectis templi dixit; Tanquam adversùs latrones, cum fustibus, et gladiis, et hastis, in me venistis ut prehenderetis? Quomo-* 53 *dò est quòd quotidiè in templo vobiscum eram, et non prehendistis? Sed hæc est hora vestra, et potestas tenebrarum vestrarum.*

CXXVIII. Abductio Christi capti in domum Annæ.

Et posteà Jesum prehenderunt, et 54 *in domum maximi sacerdotum duxerunt: et Simeon longo intervallo post eum veniebat.* Cumque *aer fri-* 55 *gidus esset, in medio atrii quidam ignem accenderant, quibus sedentibus Simeon venit et coram eis sedit, et calefactus est. Et puella quædam* 56 *eum agnovit, & vultum ejus intuita est, et dixit; Iste etiam cum Jesu erat.*

CXXIX. Abnegatio Simeonis.

Simeon inficiatus est, et dixit; 57 *Eum non novi. Et illinc paululum* 58 *regressum quidam alius eum vidit, et dixit; Tu ex ipsis es. Simeon dixit, Ex illis non sum. Post unâ horâ* 59

Versio VULGATA LATINA.

49 Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei; Do-
50 mine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacer-
51 dotum, & amputavit auriculam ejus dexteram. Respondens autem Jesus, ait;
52 Sinite usque huc. Et cùm tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem
Jesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi,
53 & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus? Cùm quotidiè
vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora ve-
54 stra, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad do-
55 mum principis sacerdotum: Petrus verò sequebatur à longè. Accenso autem
igne in medio atrii, & circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.
56 Quem cùm vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita,
dixit; Et hic cum illo erat. At ille negavit eum, dicens; Mulier, non no- 57
vi illum. Et post pusillum alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. Pe- 58
trus verò ait; O homo, non sum. Et intervallo facto quasi horæ unius, ali- 59
us quidam affirmabat, dicens; Verè & hic cum illo erat: nam & Galilæus
est. Et ait Petrus; Homo, nescio quid dicis. Et continuò adhuc illo lo- 60
quente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recorda- 61
tus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat; Quia priùs quàm gallus cantet,
ter me negabis. Et egressus foràs Petrus flevit amaré. Et viri qui tenebant 62
illum, illudebant ei, cædentes. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem 63
ejus: & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est, qui te per- 64
cussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. 65

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 فلما رأى الذين معه ما كان قالوا له يا رب أنضرب بالسيف * فضرب واحد منهم عبد
50
51 رييس الكهنة فقطع أذنه اليمنى * أجاب يسوع قايلا أكفف ولمس أذنه فأبراها * وقال
52 للذين جاؤوا إليه من رؤساء الكهنة وجند الهيكل والمشايخ أمثل لص أنا جيتم إلي بسيوف
53 وعصي لتأخذوني * وقد كنت معكم كل يوم في الهيكل ولم تمدوا إلي أيديكم * لكن
54 هذه هي ساعتكم وسلطان الظلمة * فأخذوه وجاؤوا به إلى بيت رييس الكهنة * وكان بطرس
55 يتبعه من بعيد * فأضرموا نارا وسط الدار وجلسوا وكان بطرس جالسا وسطهم * فلما رأته
56
57 جارية أمة جالسا عند الضوء مديرة وقالت هذا أيضا كان معه * فأنكر وقال يا مرأة ما أنا
58 أعرفه * ثم بعد قليل أيضا رآه آخر فقال أنت أيضا منهم * فقال بطرس يا إنسان ما أنا
59 هو * ثم بعد ساعة كرر عليه القول آخر قايلا حقا هذا أيضا كان معه لأنه جليلي *
60 فقال بطرس يا إنسان ما أعرف ما تقول * وفيما هو يتكلم صاح الديك * فالتفت الرب ونظر
61 إلى بطرس فذكر بطرس كلام الرب الذي قاله له إنه قبل أن يصيح الديك اليوم تنكرني
62 ثلث دفعات * فخرج بطرس خارجا وبكى بكاء مرا * والرجال الذين أمسكوا يسوع كانوا يهزؤن
63
64 به * ويغطون وجهه ويضربونه ويسألونه قايلين تنبأ لنا من الذي ضربك * وكانوا يفترون
65 عليه أيضا بأشياء كثيرة *

Cùm autem vidissent qui cum illo erant 49 *quod fiebat, dixerunt ei; Domine, percutiemúsne gladio? Et percussit unus* 50 *ex illis servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. Re-* 51 *spondit Jesus, dicens; Cohibe te. Et tetigit aurem ejus, & sanavit eam. Di-* 52 *xitque ad eos qui venerant ad se ex parte principum sacerdotum, & militiæ templi, & seniorum; Num pro latrone sum, ut veneritis ad me cum gladiis & fustibus ut prehenderetis me? Equidem* 53 *eram vobiscum quotidiè in templo, & non extendistis in me manus vestras: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Itaque comprehenderunt eum,* 54 *& duxerunt eum in domum principis sacerdotum. Et Petrus sequebatur eum à longé. Accenderunt autem ignem in* 55 *medio atrii, & sederunt, erátque Petrus sedens in medio eorum. Cùmque vidis-* 56 *set eum puella quædam ancilla sedentem propè lumen, dignovit illum, & ait, Hic etiam erat cum eo. Et negavit, dicens;* 57 *O mulier, non novi illum. Deindè post* 58 *pusillum etiam vidit eum alius, & dixit; Tu quoque ex illis es. Inquit Petrus, O homo, non sum ego. Item post ho-* 59 *ram repetiit ei sermonem alius, dicens; Verè hic etiam erat cum eo, nam Galilæus est. Dixit Petrus, O homo, nescio* 60 *quid dicis: & dum ipse loqueretur, cantavit gallus. Et conversus est Dominus,* 61 *& respexit in Petrum; recordatúsque est Petrus sermonis Domini, quem dixerat illi, quòd antequam cantet gallus hodiè, negabis me tribus vicibus. Quare* 62 *egressus est Petrus foràs, & flevit fletu amaro. Et viri qui apprehenderant* 63 *Jesum, illudebant ei. Et velabant vul-* 64 *tum ejus, & percutiebant illum, & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza nobis, quis est qui te percussit? Et blas-* 65 *phemabãt in eum præterea reb. plurimis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]
62 [illegible]
63 [illegible]
64 [illegible]
65 [illegible]

Et videntes qui cum illo *erant* dixerunt Dño Jesu; Dñe, occidemúsne illos cum 49 gladio? Et percussit quidam servum principis sacerdotum, & amputavit aurem 50 ejus dextram, Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Sine hunc: & tetigit aurem 51 ejus statim, & sanavit eum, Et dixit Dominus Jesus iis qui venerant ad eum ap- 52 prehendere eum, principibus sacerdotum, & præfectis templo, & Rabbinis; Ut latronem apprehendere me venistis cum gladiis, & fustibus? Quum quotidie 53 fuerim vobiscum in templo, manus vestras omninò non extendistis in me: verumtamen hæc est hora vestra, & potestas domini tenebrarum. Et prehenderunt Do- 54 minum Jesum, & duxerunt eum ad domum principis sacerdotum: & sequutus est eum Petrus à longé. Et accenderunt ignem medio atrii, & sedentibus illis, se- 55 dit Petrus cum illis medio illorum, Et vidit eum filia sedentem ad lucem, & in- 56 tuita est eum, & dixit; Hic cum eo fuit. Et negavit, & dixit ei; Nescio mulier, 57 quid dicis. Et postea paululùm, vidit eum alius, & dixit ei; Tu ex illis es: & di- 58 xit ei Petrus, Amice mi, non fui. Et illapso spatio horæ unius, intuitus est eum 59 quidam alius, & dixit ei; Verè, hic cum illo erat, & Galilæus est. Et dixit ei Pe- 60 trus, Tu homo, nescio quid dicis: & cantavit gallus dum loqueretur. Et conver- 61 sus est Dominus Jesus, & intuitus est Petrum: & recordatus est Petrus sermonis Domini nostri, qui dixerat ei; Ter negabis me hodiè, priusquàm cantaverit gallus. Et exiens foràs Petrus, flevit amaré. *Matutino parasceues.* 62
Et homines qui apprehendebant Dominum Jesum, illudebant ei, & percutiebant 63 eum: Et velabant faciem ejus, & percutiebant eum, & interrogabant eum, & di- 64 cebant ei; Vaticinare nobis quis sit qui colaphum impegit tibi. Et alia multa 65 malè dixerunt contra eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

60 يكي ديكر بروي نكه كرد * وكفت بحقيقت اين نيز با عيسي بود + وجليلي است * صفا
61 كفت اي مرد نمي دانم چه ميكويي * هنوز در سخن بود + كه خروس بانك كرد * عيسي
بكرديد وبصفا نكه كرد وبياد اورد شمعون كلمه خداوند ما كه + بدو كفته بود *
62 كه زودتر ازانك خروس بانك زند تو سه نوبت + مرا منكر شوي * شمعون از انجا بدر رفت
63 وتلخناك بكريست وپشمان شد * وكساني كه عيسي را كرفته بودند بروي تمسخر
64 مي زدند * واورا مي پوشانيدند + وبر روي او مي زدند * ومي كفتند + پيغمبري + كن
65 كيست انك ترا زد * وبسيار چيزها ديكر بروي افتري كردند + ومي كفتند *

quidam alius in eum intuitus est, et dixit; In veritate iste cum Jesu erat, et Galilæus est. Cephas di- 60 *xit; O homo, non novi quid dicas. Adhuc in sermone erat, cùm gallus vocem ederet. Jesus conversus est,* 61 *& in Cepham intuitum fecit, & in memoriam reduxit Simeon sermonem Domini nostri, quem ei dixerat; Priusquàm gallus vocem emiserit, tu tribus vicibus me abnegabis. Simeon igitur illinc egressus* 62 *est, & amarè flevit, & pœnitens fuit. Et homines qui Jesum prehen-* 63 *derant, ei illudebant. Et eum ob-* 64 *velabant, & in faciem eum percutiebant, & dicebant; Vaticinare, quis est qui te percussit? Et multa* 65 *alia in eum blasphemantes dicebant.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et ut factus est dies, coactus est senatus plebis, principes Sacerdotúmque, &
66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ
Scribæ: & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es
Γραμματεῖς· καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ
Christus, dic nobis. Ait autem illis; Si vobis dixero, non credetis. Si autem
67 ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. Ἐὰν δὲ
68 & interrogavero, non respondebitis mihi, aut dimittetis. Ex nunc erit filius ho-
69 καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ (ε) νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
minis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es
70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ
filius Dei? Is autem ad eos ait; Vos dicitis, quia ego sum. Illi autem dixerunt;
71 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον,
Quid adhuc opus habemus testimonio? ipsi enim audivimus de ore ejus.
Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

CAP. XXIII. κγ'.

Et surgens omnis multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum. Cœperunt autem
1 2 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἤρξαντο δὲ
accusare illum, dicentes; Hunc invenimus subvertentem gentem, & prohibentem Cæsari
κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι
tributa dare, dicentem se Christum regem esse. At Pilatus interrogavit
3 (α) φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν

eum, dicens; Tu es rex Judæorum? ille autem respondens ei, ait; Tu dicis.
αὐτὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, ἔφη, Σὺ λέγεις.
At Pilatus dixit ad principes Sacerdotum, & turbas; Nullam invenio causam in
Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν 4
homine hoc. Illi autem invalescebant, dicentes; Quia commovet populum, docens
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων 5
per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem
καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ 6
audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et cognoscens quòd de
ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ 7
potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, existentem & ipsum in Hierosolymis
τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
in illis diebus. At Herodes videns Jesum, gavisus est valdè. Erat enim
ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ 8
volens ex multo videre eum, propter audire multa de eo: & sperabat aliquod signum
θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον
videre ab eo factum. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse autem
ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
nihil respondebat illi. Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ constanter
οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς (β) καὶ οἱ Γραμματεῖς εὐτόνως 10
accusantes eum.
κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

MS. A. (ε) νῦν δὲ ἔσται (ζ) Εἶπον οὖν πάντες, Κεφ. κγ'. MS. A. (α) φόρον (β) καὶ Γραμματεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܣܛ * ܘܟܕ ܢܓܗ * ܐܬܟܢܫܘ ܩܫܝܫܐ
67 ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܐܣܩܘܗܝ ܠܒܝܬ ܟܢܘܫܬܗܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ
68 ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܘܐܢ ܐܫܐܠܟܘܢ. ܠܐ
69 ܡܦܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܦܬܓܡܐ ܐܘ ܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܡܢ ܗܫܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܝܬܒ
70 ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܐܢܬ ܗܘ ܗܟܝܠ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ
71 ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܬܘܒ ܣܢܝܩܝܢ ܠܢ ܣܗܕܐ.
1 ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܡܥܢ ܡܢ ܦܘܡܗ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܓ * ܘܩܡ ܟܠܗ ܟܢܫܗܘܢ
2 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. * ܘܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ ܩܪܨܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܗܢܐ ܐܫܟܚܢ ܕܡܛܥܐ ܥܡܢ. ܘܟܠܐ
ܕܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ ܠܐ ܢܬܠܘܢ. ܘܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܡܠܟܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ.
3 4 * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܐܡܪܬ. * ܘܐܡܪ
ܦܝܠܛܘܣ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܟܢܫܐ. ܐܢܐ ܥܠܬܐ ܡܕܡ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ.
5 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܫܓܫ ܠܥܡܢ. ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܫܪܝ ܡܢ
6 ܓܠܝܠܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܪܟܐ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܫܡܗ ܕܓܠܝܠܐ. ܫܐܠ ܕܠܡܐ ܓܠܝܠܝܐ ܗܘ
7 ܓܒܪܐ. * ܘܟܕ ܝܕܥ ܕܡܢ ܫܘܠܛܢܗ ܕܗܪܘܕܣ ܗܘ. ܫܕܪܗ ܠܘܬ ܗܪܘܕܣ. ܡܛܠ ܕ
8 ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ. * ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܝܗܝ ܠܝܫܘܥ ܚܕܝ ܗܘܐ ܛܒ. ܪܓܐ ܗܘܐ
ܓܝܪ ܠܡܚܙܝܗ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܝܥ ܗܘܐ ܠܗ ܥܠܘܗܝ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܡܣܒܪ ܗܘܐ
9 ܕܢܚܙܐ ܡܢܗ ܐܬܐ. * ܘܫܐܠܗ ܗܘܐ ܡܠܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܦܢܝ ܗܘܐ
10 ܠܗ. * ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܡܩܛܪܓܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܒܚܬܝܬܘܬܐ.

Lectio matutinis parascenes Crucifixionis. 69.

Qúmq; illuxisset, congregati sunt seniores, 66
& principes sacerdotum, & scribæ, & subduxerunt eum in domum congregationis suæ:
Et inquiunt ei; Si tu es Messia, dic nobis. 67
Dixit eis, Si dixero vobis, non credetis mihi.
Quòd si interrogavero vos, nec dabitis mihi 68
responsum, nec dimittetis me. Ab hoc tempore 69
erit Filius hominis sedens à dextera virtutis Dei. Dicunt autem omnes, Tu es ergò 70
Filius Dei? ait illis Jesus, Vos dicitis, quia
ego sum. Dicunt, Quid ampliùs requiruntur 71
nobis testes? nos enim audivimus ex ore ipsi⁹.

CAP. XXIII.

Et surrexit omnis cœtus eorum, & adduxerunt 1
eum ad Pilatum. Cœperuntque eum 2
accusare, dicentes; Illum invénimus seducentem
gentem nostram, & vetantem argentum
capitatim dari Cæsari: Et dixit de seipso,
se esse regem Messiam. Pilatus autem 3
interrogavit eum, & inquit ei; Túne es rex
Judæorum? Ait illi; Tu dixisti. Et dixit Pilatus 4
principibus sacerdotum & turbæ; Ego
occasionem prorsùs nullam invenio adversùs
hominem istum. At illi clamabant & dicebant; 5
Conturbavit gentem nostram, docens
per universam Judæam, exorsus à Galilæa
huc usque. Pilatus verò quum audisset nomen 6
Galilææ, interrogavit, utrùm vir Galilæus
esset. Quúmq; cognovisset eum ad potestatem 7
Herodis pertinere, misit eum ad Herodem,
propterea quòd in Jerusalem esset illis
diebus. Herodes autem quum vidisset Jesum, 8
gavisus est vehementer: desiderabat enim
eum videre à multo tempore, eò quòd audierat
de eo quamplurima: putabátq; se signum
aliquot ab eo visurum. Et sermonibus multis 9
interrogabat eum: Jesus verò nullum ei
responsum dedit. Stabant autem principes 10
sacerdotum & scribæ, ac pertinaciter accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 * وچون صباح نزدیك شد * پیران وسرور امامان ودانشمندان * فراهم شدند واورا انجا
67 بردند * که جمعیت ایشان همیشه انجا مي بود * وبعیسي گفتند * اگر توي مسیح بما بگوي *
68 عیسي بدیشان گفت * اگر بگویم ایمان نیاورید * واگر ازشما بپرسم بمن جواب
69 نخواهید دادن * ومرا نخواهید رها کردن * ازین ساعت فرزند ادمي بردست راست خداي
70 سهمناك بنشیند * جماعت گفتند * اکنون توي پسر خدا * عیسي بدیشان گفت * شما
71 گفتید * منم من * جماعت گفت گواه چه مي باید اینك ما از دهنش شنیدیم *

صد سي بردن مسیح پیش بیلاطوس

1 2 * جماعت باتفاق مسیح را پیش بیلاطوس بردند * وبدي وخبث بروي مي گفتند *
ونمودند که این را یافتیم که ملت مارا گمراه کرد * وفرمود که جزیه سر
3 بقیصر ندهیم * وبراي خود گفت * که اوست مسیح ملك * بیلاطوس ازوي پرسید *
4 وگفت توي ملك یهودیان * جوابش داد توگفتي * بیلاطوس به بزرگان امامان گفت * وبجماعت

Et cum aurora propè esset seniores, & princeps sacerdotum, & 66
sapientes convenerunt, & cum
illuc duxerunt, ubi congregatio
illorum assiduè illic erat. Et ad 67
Jesum dixerunt; Si tu es Christus,
nobis dic. Jesus illis dixit;
Si dixero, fidem non habebitis:
Et si vos interrogavero, 68
mihi responsum non dabitis, neque
me dimittetis. Ab hac hora 69
Filius hominis ad manum dextram
Dei terribilis sedebit. Omnes 70
dicebant; Ergò tu es Filius Dei:
Jesus eis dixit; Vos dixistis
quod ego sum. Concilium dixit; 71
Teste quid opus est? Ecce nos ex
ore ejus audivimus.

CXXX. Abductio Christi ad Pilatum.

CAP. XXIII.

Et omnes uno consensu Christum 1
ad Pilatum abduxerunt. Et mala, et 2
turpia in eum dicebant, & declarabant;
Hunc quidem invenimus quòd
gentem nostram seducat, & jubeat
ut censum capitis Cæsari non demus,
& de se dicat quòd ipse est Christus
rex. Pilatus ab eo interrogavit, & 3
dixit; Túne es rex Judæorum? Responsum
ei dedit, Tu dixisti. Pilatus 4
maximis sacerdotib⁹ dixit, et cœtui;

Versio VULGATA LATINA.

66 Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, & principes sacerdotum, & Scri-
67 bæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es Christus, dic nobis. Et
68 ait illis; Si vobis dixero, non credetis mihi: Si autem & interrogavero, non
69 respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à
70 dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es Filius Dei? Qui ait;
71 Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt; Quid adhuc desideramus testimonium?
ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAP. XXIII.

1 Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. Cœperunt autem
2 illum accusare, dicentes; Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, &
3 prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus
autem interrogavit eum; dicens; Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait:
Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas; Nihil invenio 4
causæ in hoc homine. At illi invalescebant, dicentes; Commovet populum, do- 5
cens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem audi- 6
ens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et ut cognovit quod de He- 7
rodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Jerosolymis erat illis diebus.
Herodes autem viso Jesu, gavisus est valdè: erat enim cupiens ex multo 8
tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod
videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi 9
respondebat. Stabant autem principes sacerdotum & Scribæ constanter accusantes eum. 10

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الثاني والثمانون *

66 * ولما كان النهار اجتمع مشايخ الشعب وروساء الكهنة والكتبة وادخلوه الي محفلهم وقالوا
67 68 له * ان كنت انت المسيح فقل لنا * فقال لهم ان قلت لكم فلم تومنوا * وان سالتكم فلم
69 70 تجيبوني ولم تخلوني * ومن الآن يكون ابن الانسان جالسا عن يمين قوة الله * فقال جميعهم فقد
71 صح انك ابن الله * فقال لهم انتم تقولون اني انا هو * فقالوا ما حاجتنا الي شهادة لاننا قد سمعنا
1 2 من فيه * فقام جميعهم باسرهم وجاوا به الي فيلاطس * وبدوا يعرون عليه قايلين انا
3 وجدنا هذا يقلب امتنا * ويمنع ان نعطي الجزية لقيصر * ويقول انه المسيح الملك * فساله
4 فيلاطس قايلا انت ملك اليهود * فاجابه قايلا انت قلت * فقال فيلاطس لروساء الكهنة
5 والجمع انا لم اجد علي هذا الانسان علة * وكانوا يشتدون ويقولون انه يفتن الشعب اذ
6 يعلم في جميع اليهودية * وابتداء من الجليل الي ههنا * فلما سمع فيلاطس الجليل سال اهو
7 رجل جليلي * فلما علم انه من سلطان هيرودس ارسله الي هيرودس * لانه كان ايضا
8 بيروسليم في تلك الايام * وان هيرودس لما راي يسوع فرح جدا لانه كان يشتهي ان يراه مذ
9 زمان طويل لما كان يسمعه عنه * وكان يرجوا ان يعاين منه اية يعملها * وساله عن كلام كثير
10 فلم يجبه بشي * ووقف روساء الكهنة والكتبة يعرون عليه *

Sectio octuagesima secunda.

Et cùm esset dies, convenerunt seniores 66
plebis, & principes sacerdotum, &
scribæ, & introduxerunt illum in forum
suum, & dixerunt ei; Si es tu Christus, 67
dic nobis. Ait illis, Si dixero vobis,
non credetis: Et si interrogavero 68
vos, non respondebitis mihi, neque dimittetis
me. Et amodò erit Filius hominis sedens 69
à dextra virtutis Dei. Et dixerunt 70
omnes, Ergò certum est esse te filium
Dei? Dixit illis, Vos dicitis,
quia ego sum. Et dixerunt; Quæ nobis 71
necessitas testimonii? Nos enim
audivimus ex ore ipsius.

CAP. XXIII.

Et surrexit congregatio eorum universa, 1
& duxerunt eum ad Pilatum. Et 2
cœperunt accusare illum, dicentes; Nos
quidem invenimus hunc subvertentem
gentem nostram, & prohibentem dari tributum
Cæsari, & dicentem se esse Christum
regem. Interrogavit autem eum Pilatus, 3
dicens; Tune es rex Judæorum?
Respondit ei, dicens; Tu dixisti. Et ait 4
Pilatus principibus sacerdotum & turbæ;
Ego non inveni adversus hunc hominem
causam. Et invalescebant, & dicebant; 5
Ille commovet populum, dum docet
in universa Judæa, & cœpit à Galilæa
usque huc. Cùm autem audisset Pilatus 6
Galilæam, interrogavit an ipse
esset vir Galilæus? Et cùm cognovisset 7
eum esse de potestate Herodis, misit illum
ad Herodem, quoniam erat ipse quoque
Jerosolymis in illis diebus. Et verò 8
Herodes cùm vidisset Jesum, gavisus
est valdè, quia exoptabat videre eum à
tempore longo, ob id quod audiebat de eo:
& sperabat se visurum ab illo portentū
aliquod ab eo faciendū. Et interrogavit 9
eum de verbis multis: at non respondit
ei quicquam. Steterunt autem principes 10
sacerdotum, & scribæ accusantes illū.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 ወጸቢሖ፡ተጋብኡ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወሊቃናተ፡ ሕዝብ፡ ወወሰድዎ፡ ውስተ፡
67 ዓውደሙ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወይቤልዎ፡ እመ፡ አንተኑ፡ ክርስቶስ፡ ንግረነ፡
68 ገሃደ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እመኒ፡ አይደዐክሙ፡ ኢተአምኑኒ፡፡ ወእመሂ፡ ተስእል
69 ኩክሙ፡ ኢትነግሩኒ፡ ወኢትኅድጉ፡፡ ወባሕቱ፡ እምይእዜሰ፡ ይነብር፡
70 ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡በየማነ፡ኀይለ፡እግዚአብሔር፡፡ ወይቤልዎ፡ኵሎሙ፡
አንተኑ፡ እንከ፡ ውእቱ፡ወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሎሙ፡ አንትሙ፡ ትብሉ፡
71 ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሉ፡ ምንተ፡ እንከ፡ ትፈ
ቅዱ፡ሰማዕተ፡በእንቲአሁ፡ናሁ፡ ለሊክሙ፡ ሰማዕክሙ፡እምአፉሁ፡፡
1 ወተንሥኡ፡ኵሎሙ፡በምልአሙ፡ወወሰድዎ፡ኀበ፡ጲላጦስ፡፡ ወአኀዙ፡ያስተዋ
2 ድይዎ፡ ወይቤሉ፡ረከብናሁ፡ለዝ፡ብእሲ፡እንዘ፡ይገፈትዖሙ፡ ለሕዝብነ፡ ወይከልኦሙ፡
3 ኢይሁቡ፡ጸባሕተ፡ለቄሳር፡ወይሬሲ፡ርእሶ፡ክርስቶስሃ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡፡ ወሐተ
ቶ፡ጲላጦስ፡ ወተስእሎ፡ ወይቤሎ፡ አንተኑ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል፡፡ ወአውሥአ፡ወይቤ፡
4 አንተ፡ትብል፡ከመ፡አነ፡ውእቱ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ለሊቃነ፡ካህናት፡ ወለሕ
5 ዝብ፡ አልቦ፡ ዘረከብኩ፡ አበሳሁ፡ለዝ፡ ብእሲ፡፡ ወአውየዉ፡ ወይቤሉ፡ የሃውክ
6 ሙ፡ለሕዝብ፡ ወይሜህር፡በኵሉ፡ይሁዳ፡ እኂዞ፡ እምገሊላ፡ እስከ፡ ዝየ፡፡ ወሰ
ሚዖ፡ ጲላጦስ፡ከመ፡ገሊላዊ፡ ተስእለ፡ገሊላውያነ፡፡ ለእመ፡ገሊላዊሁ፡ብእሲሁ፡፡
7 ወአእሚሮ፡ከመ፡እምኵነኔ፡ሄሮድስ፡ውእቱ፡ፈነዎ፡ኀበ፡ሄሮድስ፡እንዘ፡ሀለወ፡ኢየሩሳ
8 ሌም፡ውእተ፡ዕለተ፡፡ ወሶበ፡ርእዮ፡ሄሮድስ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ተፈሥሐ፡ እስ
መ፡ይፈቅድ፡ይርአዮ፡ እምጕንዱይ፡ ዕለት፡ እስመ፡ ይሰምዕ፡ነገሮ፡ ወይፈቅድ፡ይርአ
9 ይ፡ ተአምረ፡ በገቢሁ፡ ዘይገብር፡፡ ወሐተቶ፡በብዙኅ፡ ነገር፡ ወአልቦ፡ ዘተሰ
10 ጥዎ፡፡ ወይቀውሙ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወብዙኃ፡ያስተዋድይዎ፡፡

Et manè congregati sunt principes sacerdotum, & scribæ, & seniores populi, & 66
duxerunt in consessum suum Dominum Jesum. Et dixerunt ei; Si tu es Christus, 67
dic nobis palàm: & dixit iis Si significavero vobis, non credetis mihi. Et si in- 68
terrogavero vos, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Veruntamen ab 69
hoc tempore sedebit Filius hominis in dextra potentiæ Dei. Et dixerunt ei 70
omnes illi; Túne igitur es filius Dei? & dixit iis, Vos dicitis quòd ego sum
filius Dei. Et dixerunt, Quid igitur indigetis testimonio de illo? ecce vosipsi 71
audivistis ex ore suo.

CAP. XXIII.

Et surrexerunt omnes illi congregatim, & duxerunt eum ad Pilatum. Et cœ- 1
perunt accusare eum, & dixerunt; Invenimus hunc hominem pervertentem po- 2
pulos nostros, & prohibentem eos ne darent tributa Cæsari, & facientem seipsum
Christum regem Israelis. Et interrogavit eum Pilatus, & sciscitavit eum, 3
& dixit ei; Túne rex Israelis? & respondit, & dixit; Tu dicis quòd ego sum. Et 4
dixit Pilatus principibus sacerdotum, & populo; Nihil est quod inveni criminis
in hunc hominem. Et exclamârunt, & dixerunt, Commovet populos, & docet 5
in universa Judæa, incipiens à Galilæa usque huc. Et audiens Pilatus quòd 6
Galilæus *esset*, interrogavit Galilæos si homo Galilæus esset. Et quum cogno- 7
visset quòd de jurisdictione Herodis esset, remisit eum ad Herodem existentem
Hierosolymis illo tempore. Et quum vidisset Herodes Dominum Jesum, gavisus 8
est, quia cupiebat videre eum à longo tempore, eò quòd audiret famam ejus: &
cupiebat videre signum ab eo quod faceret. Et interrogavit eum multo sermo- 9
ne, & nihil fuit quod responditiei. Et stabant principes sacerdotum, & scribæ, 10
& multùm accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 که من برین مرد چیزي بهانه نیافتم * ایشان بانك مي زدند * ومي گفتند که ملت
6 مارا اشفته کرد * وهمه زمین یهودرا برهم زد * ازجلیل تا اینجا * چون بیلاطوس نام جلیل
7 شنید * پرسید که این مرد جلیلي است * گفتند اري * چون دانست که زیر حکم هیرودیس
است اورا پیش هیرودیس فرستاد * سبب انك دران روزها هیرودیس در اورشلیم بود
8 صد سي يك اوردن مسیح راپیش هیرودیس * چون هیرودیس عیسي را دید سخت شاد
شد * براي انك دیروقت بود که دیدار عیسي را مي جست * وبسیارچیزها ازو شنیده بود * مي
9 پنداشت که بدو آیات وشگفتیها نماید * وبسیارسخن ازعیسي پرسید * او بدو جواب نداد *
10 * بزرگان وامامان * ودانشمندان * ایستاده بودند * وازحد بیرون درهلاك او مي کوشیدند *

Ego quidem in hoc viro nihil causæ
invenio. Illi autem vociferabantur, 5
et dicebant; Gentē nostrā conturbat,
& universam terram Judææ sollicitat,
à Galilæa usque huc. Cùm Pilatus 6
nomen Galilææ audiret, interrogavit
num hic vir Galilæus esset.
Dixerunt, Etiam. Cùm sciret quòd 7
sub potestate Herodis esset, eum ad
Herodem misit, eò quòd per eos dies
Herodes in Hierosolymis erat.

CXXXI. Adductio Christi ad Herodem.

Cùm Herodes Jesum videret, valdè 8
lætus fuit: eò quòd multum temporis
erat, quo Jesum videre quæsierat,
& multa de eo audierat; existimabat
itaque quòd ei signa &
miracula ostenderet. Et multa verba 9
à Jesu interrogabat, sed ille ipsi
responsum non dedit. Magnates autem 10
& Sacerdotes & sapientes stabant,
& extra modum in perniciem
ejus nitebantur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΘ'.

Nihili faciens autem illum Herodes cum exercitibus suis, & illudens, ami-
11 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περι-
ciens eum veste splendida, remisit eum Pilato. Fa-
12 βαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν (γ) τῷ Πιλάτῳ. Ἐγέ-
cti sunt autem amici, hique Pilatus & Herodes in ipsa die cum invicem:
νοντο δὲ φίλοι, ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων·
praeextiterant enim in inimicitia existentes ad seipsos. Pilatus autem convo-
13 προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ συγκαλεσά-
cans principes sacerdotum, & magistratus, & populum, Dixit ad illos;
14 μενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, Εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
Obtulistis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, & ecce ego
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαὸν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, quorum ac-
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατη-
cusatis adversus eum. Sed neque Herodes: remisi enim vos ad illum,
15 γορεῖτε κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν,
& ecce nihil dignum morte est actum ei. Castigans ergo il-
16 καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐ-
lum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum.
17 τὸν (δ) ἀπολύσω. Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν, ἕνα.
Exclamarunt autem universa turba, dicentes; Tolle hunc, dimitte autem nobis Barab-
18 Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραβ-
bam: Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidium,
βᾶν· Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον, 19
missus in carcerem. Iterum ergo Pilatus adlocutus est volens
βεβλημένος εἰς φυλακήν. (ε) Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων 20
dimittere Jesum. Illi autem succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige e-
ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐ- 21
um. Ille autem tertiò dixit ad illos; Quid enim malum fecit iste? nullam
τόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν 22
causam mortis inveni in eo. Castigans ergo illum dimittam. Illi autem in-
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπ- 23
stabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi: & invalescebant voces
έκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ
eorum, & principum Sacerdotum. At Pilatus adjudicavit fieri petitionem
αὐτῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα 24
eorum. Dimisit autem illis propter seditionē & homicidium missum
αὐτῶν. (ζ) Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον 25
in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum. Et
εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. Καὶ 26
cùm abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenaeum venientem
ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος (η) Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου
ab agro, imposuerunt illi crucem portare post Jesum.
ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

MS. A. (γ) Πηλάτῳ. (δ) ἀπολύσω. ** Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, (ε) Πάλιν δὲ ὁ (ζ) Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ (η) Κηρυναίου ἐρχομένου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܫܛܗ ܗܘܐ ܗܘ ܘܦܠܚܘܗܝ. ܘܟܕ ܒܙܚ ܒܗ ܐܠܒܫܗ ܢܚܬܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ ܘܫܕܪܗ 11
ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. * ܘܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘܘ ܪܚܡܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܗܪܘܕܣ ܥܡ ܚܕܕܐ. 12
ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܚܕܕܐ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܩܪܐ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ 13
ܘܠܐܪܟܘܢܐ ܕܥܡܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬܝܬܘܢ ܠܝ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܡܗܦܟ ܠܥܡܟܘܢ. 14
ܘܗܐ ܐܢܐ ܒܩܝܬܗ ܩܕܡܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܒܗ ܒܓܒܪܐ ܗܢܐ ܥܠܬܐ ܡܢ ܟܠ ܕܡܩܛܪܓܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܐܦܠܐ ܗܪܘܕܣ. ܫܕܪܬܗ ܓܝܪ ܠܘܬܗ. ܘܗܐ ܠܐ ܡܕܡ ܕܫܘܐ ܠܡܘܬܐ 15
ܥܒܝܕ ܠܗ. * ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܪܝܘܗܝ. * ܥܝܕܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܚܕ 16 17
ܒܥܐܕܐ. * ܘܩܥܘ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܩܘܠܝܗܝ ܠܗܢܐ ܘܫܪܐ ܠܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. * ܗܘ 18 19
ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܕܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܪܡܝܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܬܘܒ ܕܝܢ 20
ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܟܕ ܨܒܐ ܕܢܫܪܐ ܠܝܫܘܥ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. 21
ܙܩܘܦܝܗܝ ܙܩܘܦܝܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ ܗܢܐ. 22
ܠܐ ܡܕܡ ܥܠܬܐ ܕܫܘܝܐ ܠܡܘܬܐ ܐܫܟܚܬ ܒܗ. ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܪܝܘܗܝ. * ܗܢܘܢ 23
ܕܝܢ ܐܬܚܦܘ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ. ܘܥܫܢ ܗܘܐ ܩܠܗܘܢ
ܘܕܪܒܝ ܟܗܢܐ. * ܘܦܝܠܛܘܣ ܦܩܕ ܕܬܗܘܐ ܫܐܠܬܗܘܢ. * ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ 24 25
ܠܗܘ ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܗܘ ܕܫܐܠܘ. ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܫܠܡ
ܠܨܒܝܢܗܘܢ. * ܠܫܥܐ ܬܠܬ * ܥ * ܘܟܕ ܡܘܒܠܝܢ ܠܗ. ܐܚܕܘ ܠܫܡܥܘܢ 26
ܩܘܪܝܢܝܐ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ. ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ܙܩܝܦܐ ܕܢܫܩܘܠ ܒܬܪ ܝܫܘܥ.

Herodes verò despicatui eum habuit ipse & 11
milites ejus. Et per derisum induit eum vestibus coccineis, ac remisit eum ad Pilatum.
Et eo die facti sunt amici Pilatus et Herodes 12
inter sese: inimicitia enim fuerat antea inter eos. Convocavit autem Pilatus principes 13
sacerdotum, & magistratus populi; Et ait 14
illis, Obtulistis mihi hunc hominem, tanquam pervertentem populum vestrum: & ecce, ego interrogavi eum diligenter in conspectu vestro, nullamque penitùs causam inveni in viro isto ex omnibus quibus eum culpatis. Sed ne Herodes quidem: ipsum enim 15
remisi ad eum, & ecce nihil dignum morte factum est ei. Eum igitur castigabo, dimit- 16
tamque. Mos enim erat dimittendi eis 17
unum in Festo. Exclamavit autem univer- 18
sa turba, & ait; Tolle hunc, & dimitte nobis Bar-Abba. Qui quidem propter seditionem 19
& cædem factam in civitate, conjectus fuerat in carcerem. Rursum autem allocutus 20
est eos Pilatus, dum vellet dimittere Jesum. Illi verò vociferabantur, dicentes; Crucifi- 21
ge eum, crucifige eum. Ille autem tertiâ 22
vice dixit eis; Quid enim mali fecit iste? nullam occasionem dignam morte inveni in eo: castigabo eum igitur, & dimittam. At 23
ipsi instabant altâ voce, & rogabant eum, ut ipsum crucifigerent: & invalescebat vox eorum ac principum sacerdotum. Pilatus 24
autem jussit fieri postulationem eorum. Et 25
dimisit eis illum qui propter seditionem & cædem conjectus fuerat in carcerem, illum quem petierant: Jesum verò tradidit eorum voluntati.

Ad horam tertiam. 70.

Quumq; abducerent eum, prehenderunt Si- 26
monem Cyrenæum, qui veniebat ex villa, & imposuerunt ei crucem ferendā ponè Jesum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 *هيروديس و جماعتش اورا خوار داشتند * و بعد ازانك بروي كنكل† كردند * جامه‌ء سرخ اورا
12 پوشانيدند * و باز اورا پيش پيلاطوس فرستادند * وازان روز پيلاطوس وهيروديس * با يكديكر
دوستان شدند سبب انك از قديم در ميان ايشان دشمني بود

صد سي دو — باز اوردن مسيح را پيش پيلاطوس

13 14 * پيلاطوس †بزركان† امامانرا خواند * و كدخدايان * * و بديشان كفت * اين مردرا پيش
من اورديد * بدانك ملت شما را مي كرداند و اينك برابر شما بوي عقوبت دادم * وازين همه
15 كه شما مي كوييد * برين مرد نمي يابم * * وهيروديس نيز نيافت * دران وقت كه عيسي را
16 پيش او فرستادم هيچ چيز كه مرك را شايد * نكرد * * اكنون اورا برانيد و رها كنيد *
17 18 * ورسم داشتند† كه در هر عيد * پيلاطوس كنه كاري * از بهر جماعت * ازاد كردي * * و در زندان
19 مردي بود كناه كار و نام او برابا * * خلايق بانك زدند كه عيسي را بر دار كن *
20 و برابارا ازاد كن * * وبراي عيسي † دكر بار پيلاطوس سخن كرد و مي خواست
21 كه عيسي آزاد شود * * يهوديان † بانك مي زدند * و مي كفتند بردار كن * بردار كن *

At Herodes et asseclæ ejus eum con- 11
temptui habuerunt, & postquam eum ludificâssent, vestem rubram ei induerunt, & remiserunt eum ad Pilatum. Et ab eo die Pilatus & 12
Herodes inter se amici facti sunt: eò quòd ab antiquo inter eos inimicitia fuerat.

CXXXII. Reductio Christi ad Pilatum.

Pilatus itaque magnates sacerdo- 13
tum vocavit, & gubernatores: Et 14
eis dixit; Hunc virum ad me adduxistis, eò quòd gentem vestram pervertat: & ecce coram vobis de eo quæstionem habui, et horum omnium, quæ vos dicitis, in hoc viro nihil invenio. Et Herodes etiam non 15
invenit, quo tempore Jesum ad eum misi: nihil, quod mortem mereatur, patravit. Nunc eum pellite ac di- 16
mittite. Morem enim habuerant ut 17
in singulis festis Pilatus maleficum unum populi gratiâ dimitteret. In 18
carcere autem homo erat maleficus, cui nomen Barabbas. Turbæ itaque 19
vociferabantur, Jesum quidem in crucem age, & Barabbam dimitte. Sed de Jesu iterum Pilatus sermo- 20
nem fecit: cupiebat enim ut Jesus dimitteretur. Judæi clamabant, ac 21
dicebant; In crucem agito, in crucem agito.

Versio VULGATA LATINA.

11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illusit indutum veste albâ, & re-
12 misit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam anteà
13 inimici erant ad invicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, &
14 magistratibus, & plebe, Dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inve-
15 nio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: nam
16 remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergò
17 illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum.
18 Exclamavit autem simul universa turba, dicens; Tolle hunc, & dimitte nobis Ba-
19 rabbam. Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidium, missus in carcerem. Iterùm autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimit- 20
tere Jesum. At illi succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Ille au- 21
tem tertiò dixit ad illos; Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inve- 22
nio in eo: corripiam ergò illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis 23
postulantes ut crucifigeretur: & invalescebant voces eorum. Et Pilatus adjudi- 24
cavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidi- 25
um & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Jesum verò tradidit voluntati eorum. Et cùm ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam 26
Cyrenensem, venientem de villâ: & imposuerunt illi crucem portare post Jesum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 12 * واحتقره هيرودس وجنده واستهزوا به * والبسوه ثيابا حمرا وارسله الي فيلاطس * فتصاحب
فيلاطس وهيرودس منذ ذلك اليوم لان كان بينهما عداوة من قبل *

* الفصل الثالث والثمانون *

13 * فدعا فيلاطس عظماء الكهنة والروساء والشعب
14 * وقال لهم قدمتم الي هذا الرجل كمن يرد الشعب * وهاءنذا قد فحصت عنه امامكم فلم
15 اجد في هذا الانسان علة من جميع ما تقرفونه به * ولا هيرودس ايضا لانه ارسله الينا *
16 17 وهاهوذا ليس له عمل يستحق به الموت * وانا اؤدبه واطلقه * وكانت لهم عادة ان يطلق لهم
18 19 اسيرا في العيد * فصاح كل الجمع قايلين خذ هذا واطلق لنا بربان * وذاك طرح في
20 السجن من اجل الفتن والقتل الذي كان في المدينة * ثم ناداهم ايضا فيلاطس واراد ان
21 22 يطلق يسوع * اما هم فصرخوا قايلين اصلبه اصلبه * فقال لهم ثالثة اي شر صنع هذا فلم
23 اجد عليه علة توجب الموت * اؤدبه واطلقه * فكانوا يلجون باصوات عالية ويسالونه ان
24 يصلبه * واشتدت اصواتهم واصوات روساء الكهنة * فحكم فيلاطس ان يكون غرضهم
25 * واطلق لهم ذلك الذي حبس من اجل القتل والفتن كما طلبوا * واسلم يسوع كما ارادوا *

* الفصل الرابع والثمانون *

26 * وبينما هم منطلقون به امسكوا واحدا جاييا
من الحقل يدعي سمعان القيرواني فحملوه الصليب خلف يسوع *

Spreveitque illum Herodes, & exercitus 11
ejus; & illuserunt ei, & induerunt illum vestibus rubris, & misit illum ad Pilatum. Et amicitias contraxerunt Pi- 12
latus & Herodes ab illa die; nam erat inter eos inimicitia antea.

Sectio octuagesima tertia.

Vocavit autem Pilatus summos Sacer- 13
dotum, & principes, & populum, Et di- 14
xit illis; Obtulistis mihi hunc virum, ut qui avertat populum: & ecce perquisivi de eo coram vobis, & non inveni in hoc homine causam ullam ex omnibus quibus accusâstis illum. At ne Herodes et- 15
iam; nam remisit illum ad nos. Et ecce non est illi factum quod mereatur mortem. Et ego corripiam illum, & dimittam 16
eum. Erat autem illis consuetudo dimit- 17
tendi eis vinctum in festo. Et exclama- 18
vit omnis turba, dicentes; Tolle hunc, & dimitte nobis Barabban. Isque conje- 19
ctus erat in carcerem propter seditionem et necem quæ acciderat in civitate. Tum 20
compellavit eos iterum Pilatus, & voluit dimittere Jesum. At illi exclamave- 21
runt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Dixit illis tertiò; Quod malum 22
fecit iste? non enim inveni adeo ipse cum causam quæ inferat mortem, corripiam eum, & dimittam illum. Instabant 23
autem vocibus claris, & postulabant ab eo, ut crucifigeret illum: & invaluerunt voces eorum, & voces principum sacerdotum. Itaque judicavit Pilatus 24
fieri voluntatem eorum. Et dimisit illis 25
eum qui missus fuerat in carcerem propter necem & seditionem, prout postulaverunt: & tradidit Jesum prout voluerunt.

Sectio octuagesima quarta.

Et dum ipsi ducerent eum, apprehende- 25
runt quendam venientem ex agro, qui vocabatur Simon Cyrenensis, cùmque gestare fecerunt crucem post Jesum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘአስተሃከዮ ፡ ሄሮድስ ።=

11 ወአስተአከዮ ፡ ሄሮድስ ፡ ወወዓሊሁ ፡ ወተሰለቁ ፡ ለዕሊሁ ፡ ወአልበስዎ ፡ ንጹሐ ፡
12 ወፈነውዎ ፡ ኀበ ፡ ጲላጦስ ።= ወይእተ ፡ ዕለተ ፡ ተሰነኑ ፡ ሄሮድስ ፡ ወጲላጦ
13 ስ ፡ እስመ ፡ ጋእዘ ፡ ቦሙ ፡ እምቅድም ።= ወጸውዖሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ለሊቃነ ፡
14 ካህናት ፡ ወለመኳንንተ ፡ ሕዝብ ።= ወይቤሎሙ ፡ አምጻእክምዎ ፡ ኀቤየ ፡ ለ
ዝ ፡ ብእሲ ፡ ከመ ፡ ዓላዌ ፡ ሕዝብ ፡ ወናሁ ፡ አነ ፡ ሐተትክዎ ፡ በቅድሜክሙ ፡ ወአል
15 ቦ ፡ ዘረከብኩ ፡ ሉቱ ፡ ጌጋየ ፡ ለዝ ፡ ብእሲ ፡ በዘ ፡ አስተዋደይክምዎ ።= ወኀበ ፡ ሄሮ
16 ድስ ፡ ፈነውኩክሙ ፡ ወናሁ ፡ አልቦ ፡ ዘገብረ ፡ በዘ ፡ ይመውት ።= እቀሥፎ ፡ ወእ
18 ኅድጎ ።= ⁘⁘ ወአውየዉ ፡ ኵሎሙ ፡ በማኅበሮሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወይቤሉ ፡ አ
19 ትቶ ፡ ለዝ ፡ ወአሕይዉ ፡ ለበርባን ።= ወውእቱ ፡ በርባን ፡ ዘገብረ ፡ ሀከከ ፡
17 በሀገር ፡ ወበቀቲለ ፡ ነፍስ ፡ ተሞቅሐ ።= ወግብር ፡ በበ ፡ በዓል ፡ የሐዩ ፡ ሎሙ ፡ አሐ
20 ደ ።= ወካዕበ ፡ ይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ትፈቅዱኑ ፡ ላሕይዎ ፡ ለክሙ ፡ ለእግዚእ ፡
21 ኢየሱስ ።= ወአውየዉ ፡ ኵሎሙ ፡ ወይቤሉ ፡ ስቅሎ ።= ወይቤሎሙ ፡ ጲላ
22 ጦስ ፡ በሣልስ ፡ መንተ ፡ እኩየ ፡ ገብረ ፡ ናሁ ፡ አልቦ ፡ ዘረከብኩ ፡ በላዕሌሁ ፡ በዘ ፡
23 ይመውት ፡ እቀሥፎ ፡ ወአሐይዎ ፡ እንከ ።= ወአውየዉ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡ ወ
24 ይቤሉ ፡ ስቅሎ ፡ ወኀየለ ፡ ቃሎሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ።= ወኰነኖ ፡ ጲላጦስ ፡
25 ከመ ፡ ይኩኖሙ ፡ ፈቃዶሙ ።= ወአሕየወ ፡ ሎሙ ፡ ዘበ ፡ ቀቲለ ፡ ነፍስ ፡ ወበገ
ቢረ ፡ ሁከት ፡ ሞቅሐዎ ፡ ዘሰአልዎ ፡ ወመጠውዎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስሃ ፡ ለፈቃደ
26 ሙ ።= ወሶበ ፡ ወሰድዎ ፡ አኀዝዎ ፡ ለስምዖን ፡ ቀሬናዊ ፡ እትወ ፡ እምሐቅል ፡
ወአጸርዎ ፡ መስቀሎ ፡ ይትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ።=

De eo quòd sprevit eum Herodes.

Et sprevit eum Herodes, & milites ejus, & illuserunt ei: & induerunt 11
eum *veste* purâ, & remisit eum ad Pilatum. Et ipsâ die concordes facti 12
sunt Herodes, & Pilatus quia litem habuerunt antea. Et vocavit Pilatus prin- 13
cipes sacerdotum, & judices populi: Et dixit iis, Attulistis ad me hunc homi- 14
nem quasi pervertentem populum: & ecce, ego interrogavi eum coram vobis, & nihil inveni iniquitatis contra hunc hominem, de qua accusâstis eum.
Et ad Herodem misi vos: & ecce nihil fuit quod fecit, propter quod moreretur. 15
Flagellabo eum igitur, & dimittam eum. 16

Transponitur ver. 17, *& inseritur post* ver. 19.

Et exclamaverunt omnes illi congregatim simul, & dixerunt; Tolle hunc, & serva- 18
to Barabam. Et iste Barabas *fuit*, qui fecerat commotionem in civitate, & 19
propter cædem incarceratus erat. Et necesse erat singulis festis servari iis 17
unum. Et iterum dixit iis Pilatus, Vultisne ut servem vobis Dominum Jesum. 20
Et exclamârunt omnes illi, & dixerunt; Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus ter- 21
tiò; Quid mali fecit? Ecce non fuit quod inveni contra eum, propter quod mo- 22
reretur: flagellabo eum, & servabo eum igitur. Et exclamârunt cum magna 23
voce, & dixerunt; Crucifige eum: & invaluit vox principum sacerdotum.
Et judicavit Pilatus ut fieret voluntas eorum. Et servavit iis quem propter 24
cædem, & propter factam commotionem incarcerâssent, quem petierant: & 25
tradidit Dominum Jesum voluntati eorum. Et quum ducerent eum, prehen- 26
derunt Simonem Cyrenæum venientem ex rure: & oneraverunt eum cruce ejus, ut sequeretur Dominum Jesum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * سه نوبت پيلاطوس † بديشان كفت چه بدي كرد * كه من هيچ بهانه‌ء مرك برو نيافتم *
23 اكنون برانيد * و رها كنيد * * ايشان طين كشتند * و باواز بلند مي كفتند * كه
24 عيسي را بر دار كن * آواز جماعت و اواز سرور امامان عظيم بلند شد * * پيلاطوس فرمود
25 كه مراد ايشان باشد * * وانك براي جنك و كوشش * در زندان نهاده بودند * آزاد كرد
وعيسي را بمراد ايشان سپرد

صد سي سه — بردن يهوديان مسيح را

26 * وچون عيسي را از پيش پيلاطوس بدر بردند * شخصي پيش آمد نام او شمعون قوريني *
همان دم از ده مي آمد * صليب را بر دوش او نهادند * كه با ايشان مي برد *

Tertiâ vice Pilatus illis dixit; 22
Quid mali fecit? Quia ego nullam causam mortis in eo inveni: Nunc itaque pellite eum ac dimittite. Ipsi in furorem versi sunt, & voce 23
elatâ dicebant; Quin Jesum in crucem agito: & vox turbæ & vox principis sacerdotum in quovere efferebatur. Pilatus igitur jussit, ut 24
voluntas eorum fieret. Et illum quem 25
propter pugnam & seditionem in carcere posuerant, missum fecit: Jesum verò arbitrio eorum tradidit.

CXXXIII. Abducunt Judæi Christum.

Et cùm Jesum à conspectu Pilati 26
eduxissent, vir quidam eis occurrit, cui nomen Simeon Cyrenæus, eodem instanti ex agro veniens: crucem illius humero imposuerunt, ut eam is ferret.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Π'. ΠΑ'.

Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & Π'
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, (ϑ) αἳ καὶ ἐκόπτοντο, καὶ τις
lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ ι
28 ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Θυγατέρες
Hierusalem, ne flete super me, sed super vosipsas flete, & super fi-
Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέ-
lios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent; Beatæ steriles,
29 κνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι,
& ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipi-
30 καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε (ι) ἄρξον-
ent dicere montibus; Cadite super nos: & collibus; Operite nos.
ται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς.
Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Du-
31 32 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤ- τιζ α
cebantur autem & alii duo malefici cum eo tolli. Et postquàm
33 γοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε τιη α
abierunt in locum vocatum Calvariam, ibi crucifixerunt eum, &
ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ τιθ α
maleficos: hunc quidem à dextris, hunc autem à sinistris. At Je-
34 τοὺς κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. (κ) Ὁ δὲ Ἰη- τκ ι
sus dicebat; Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividen-
σοῦς ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμε-

τκα α tes verò vestimenta ejus, miserunt sortem. Et stabat populus spectans: deri-
νοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον (λ) κλῆρον. Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξε- 35
τκβ β debant autem & principes cum eis, dicentes; Alios servavit, servet seipsum, si
μυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ
τκγ β hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites,
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, 36
accedentes, & acetum offerentes ei: Et dicentes; Si tu es
(μ) προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ· Καὶ (ν) λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ 37
τκδ α rex Judæorum, serva teipsum. Erat autem & superscriptio scri-
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ (ξ) γεγραμ- 38
pta super eum literis Græcis, & Romanis, & Hebraicis; HIC
μένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς, ΟΥ̓ΤΟΣ
τκε β EST REX JUDÆORUM. Unus autem pendenti-
ἘΣΤΙΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥ̓Σ ΤΩ͂Ν ἸΟΥΔΑΊΩΝ. Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέν- 39
um maleficorum blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, serva temet-
των κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυ-
ΠΑ' ipsum, & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque ti-
τκς ι τὸν, καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φο- 40
mes tu Deum, quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè:
βῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· 41
(digna enim eorum quæ fecimus recipimus:) hic verò nihil insolens egit.
(ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν·) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

MS. A. (ϑ) αἳ ἐκόπτοντο, (ι) ἄρξωνται (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφες (λ) κλήρους. (μ) προσερχόμενοι, ὄξος (ν) λέγοντες, Σὺ εἶ (ξ) ἐπιγεγραμμένη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܡܐ ܘܢܫܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܐܒܠܢ ܗܘܝ ܘܪܩܕܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ܂ * ܘܐܬܦܢܝ
28 ܝܫܘܥ ܠܘܬܗܝܢ ܘܐܡܪ ܒܢܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܠܐ ܬܒܟܝܢ ܥܠܝ ܒܪܡ ܥܠ ܢܦܫܟܝܢ ܒܟܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܟܝܢ܂
29 * ܕܗܐ ܐܬܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܒܗܘܢ ܢܐܡܪܘܢ ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܩܪܬܐ ܘܠܟܪܣܬܐ ܕܠܐ ܝܠܕ ܘܠܬܕܝܐ ܕܠܐ ܐܝܢܩܘ܂
30 * ܗܝܕܝܢ ܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܠܛܘܪܐ ܕܦܠܘ ܥܠܝܢ ܘܠܪܡܬܐ ܕܟܣܐܝܢ܂
31 * ܕܐܢ ܒܩܝܣܐ ܪܛܝܒܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ ܒܝܒܝܫܐ ܡܢܐ ܗܘܐ܂
32 * ܘܡܬܬܢܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܐ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܕܢܬܩܛܠܘܢ܂
33 * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܕܘܟܬܐ ܚܕܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܪܩܦܬܐ ܙܩܦܘܗܝ ܬܡܢ ܠܗ ܘܠܗܢܘܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ܂
34 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܒܝ ܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ܂ * ܘܦܠܓܘ ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܐ܂
35 * ܘܩܐܡ ܗܘܐ ܥܡܐ ܚܙܐ܂ ܘܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܐܦ ܪܫܢܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܚܪܢܐ ܐܚܝ ܢܚܐ ܢܦܫܗ ܐܢ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ ܓܒܝܐ ܕܐܠܗܐ܂
36 * ܘܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܐܦ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܟܕ ܡܬܩܪܒܝܢ ܠܗ ܘܚܠܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܗ܂
37 * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܚܐ ܢܦܫܟ܂
38 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܐܦ ܟܬܒܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ ܝܘܢܐܝܬ ܘܪܗܘܡܐܝܬ ܘܥܒܪܐܝܬ ܗܢܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂
39 * ܚܕ ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܕܙܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܡܓܕܦ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܘܐܡܪ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܐ ܢܦܫܟ ܘܐܚܝܢ ܐܦ ܠܢ܂
40 * ܘܟܐܐ ܒܗ ܚܒܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܦܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠ ܐܢܬ ܕܐܦ ܐܢܬ ܒܗ ܒܕܝܢܐ ܐܝܬܝܟ܂
41 * ܘܚܢܢ ܒܟܐܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܫܘܝܢ ܓܝܪ ܘܐܝܟ ܕܥܒܕܢ ܐܬܦܪܥܢ ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܠܐ ܥܒܕ܂

Veniebat autem post eum multitudo populi, & mulieres illæ quæ plangebant & lamentabantur super eo. 27 Et conversus ad eas Jesus, ait; Filiæ Jerusalem, ne flete super me, verùm super vobisipsis flete, & super filiis vestris. 28 Ecce enim veniunt dies quibus dicent, Beatæ steriles, & uteri qui non pepererunt, & ubera quæ non lactaverunt. 29 Tunc incipietis dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos. 30 Quòd si in ligno viridi ista faciunt, in arido quid fiet? 31 Porrò veniebant cum eo duo alii malefici ut trucidarentur. 32 Quumque venissent ad locum quendam qui vocatur Calvaria, crucifixerunt eum illìc, illosque maleficos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra. 33

Medio die. 71.

Ipse verò Jesus dicebat; Pater, remitte eis, nesciunt enim quid faciunt. 34 Et partiti sunt vestimenta ejus, ac super eis jecerunt sortem. Stabat autem populus conspiciens: 35 & subsannabant eum etiam proceres, & dicebant; Alios servavit, servet seipsum, si ipse est Messia ille electus Dei. Quinetiam illudebant ei milites dum accederent, & offerrent ei acetum, 36 Dicerentque ei; Si tu es rex Judæorum, serva teipsum. 37 Erat autem etiam inscriptio scripta sup eum, Ionicè, & Romanè; & Hebraicè, HIC EST REX JUDÆORUM. 38 Unus autem ex maleficis illis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat eum, dicebatque; Si tu es Christus, serva teipsum, & serva nos quoque. 39 At objurgavit eum socius ejus, & dixit ei; Ne Deum quidem times tu, qui & ipse es in eodem judicio? 40 Et nos quidem justè: nam prout digni fuimus, & prout egimus, luimus pœnas: iste verò nihil odiosum egit. 41

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 و خلايق انبوه درپي او مي آمدند * و زنان از دور بر مسيح كريه و زاري و نوحه
مي كردند صد سي چهار پاسخ دادن مسيح زنانرا براي خرابي اورشليم
28 عيسي روي خود سوي زنان كرد وكفت * دختران اورشليم بر من مكرييد * ليكن
بر نفس خود بكرييد * وبر فرزندان شما * 29 وان روزها نزديك آمد * كه شما خواهيد كريستن *
خنك زنان عاقر كه هركز نزايندند * وشكمها كه هيچ نزادند * وپستانها كه شير
نداده باشند * 30 انكاه اغاز كنيد * وكوهها بكوييد * كه بر ما افتيد وبر بالاها كه ما
را بپوشانيد * 31 32 چون بشاخ تازه اينها مي كنيد * با خشك چه كنيد * و دو دزد بد
كردار † آوردند * تا ايشانرا نيز † با او بر دار كنند * 33 و از انجا امدند † بمقامي كه نامش
جلجله است * وتفسيرش كله سر * وانجايش بر دار كردند * و بدكارانرا نيز يكي بر دست
34 راست ويكي بر دست چپ بر دار كردند * وعيسي كفت پدر كناه ايشان عفو كن * سبب
انك نمي دانند چه مي كنند صد سي پنج جامه مسيح را بخش
كردند وبعد ازان جامه عيسي † را بخش كردند * وقرعه انداختند *

* *Et turbæ ingentes eum sequebantur: et mulieres à longinquo super Christum fletum, & luctum, & planctum faciebant.* 27

CXXXIV. Responsio Christi mulieribus de excidio Hierosolymæ.

* *Jesus vultum suum ad mulieres convertit, & dixit; Filiæ Hierosolymæ, super me ne fleatis, sed super vobis ipsis flete, & super filiis vestris.* 28 *Illæ enim dies appropinquant, quibus vos flebitis, dicentes; Beatæ mulieres steriles quæ nunquam pepererunt, & ventres qui nihil genuerunt, et ubera quæ non lactaverunt.* 29 *Tunc incipietis, & montibus dicetis, Super nos cadite: & jugis excelsis, Nos operite.* 30 *Cùm in ramo viridi hæc faciatis, in arido quid facietis.* 31 *Et duos latrones facinorosos adducebant, ut illos etiam cum eo in crucem agerent.* 32 *Et illinc venerunt in locum cui nomen est Golgolah, cujus interpretatio est, Cranium capitis: & illìc eum in crucem egerunt, & maleficos etiam, unum ad manum dextram, et alterum ad manum sinistram, in crucem egerunt.* 33 *Jesus autem dixit; Pater, peccatum eorum remitte, eò quòd nesciant quid faciunt.* 34

CXXXV. Vestimenta Christi diviserunt.

Et post hæc vestimenta Jesu diviserunt, & sortem jecerunt.

Versio VULGATA LATINA.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum: quæ plangebant,
28 & lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.
29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent; Beatæ steriles, & ventres qui
30 non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus;
31 Cadite super nos: & collibus; Operite nos. Quia si in viridi ligno hæc fa-
32 ciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, ut in-
33 terficerentur. Et postquàm venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi cru-
34 cifixerunt eum, & latrones: unum à dextris, & alterum à sinistris. Jesus autem dicebat; Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes verò vestimenta ejus, miserunt sortes. Et stabat populus spectans, & deride- 35
bant eum principes cum eis, dicentes; Alios salvos fecit, se salvum faciat, si
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & 36
acetum offerentes ei, Et dicentes; Si tu es rex Judæorum, salvum te fac. Erat 37
autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis, & Latinis, & He- 38
braicis; Hic est rex Judæorum. Unus autem de his, qui pendebant, latroni- 39
bus, blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque tu times Deum, 40
quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus: 41
hic verò nihil mali gessit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * وكان جمع كثير من الشعب يتبعه * مع النسوة اللواتي كن يندبنه ويبكين عليه * فالتفت
28 يسوع اليهن وقال يا بنات يروشليم لا تبكين علي لكن ابكين عليكن وعلي اولادكن *
29 * لانه ستاتي ايام يقلن فيها طوبي للعواقر والبطون التي لم تلد والثدي التي لم ترضع *
30 * حينيذ يقلن للجبال قعي علينا وللاكام غطينا * وان كانوا يفعلون هذا بالعود الرطب فماذا
31 32 يكون باليابس * وجاوا معه باثنين اخرين عاملي ردي ليقتلا * فلما جاوا الي موضع الجمجمة
33 34 فهناك صلبوه * مع عاملي الشر واحد عن يمينه واخر عن يساره * فقال يسوع يا ابه اغفر
35 لهم فانهم لا يدرون ما يفعلون * واقتسموا بينهم ثيابه واقترعوا عليها * والشعب قايم ينظر *
وكان الروساء ايضا يستهزون به ويقولون انه قد خلص اخرين فليخلص نفسه ان كان هو
36 المسيح ابن الله المنتخب * وكان الجند ايضا يستهزون به ويتقدمون اليه ويقدمون له خلا *
37 38 * ويقولون ان كنت انت ملك اليهود فخلص نفسك * وكان عليه ايضا كتاب مكتوب باليونانية
39 والرومية والعبرانية ان هذا هو ملك اليهود * وواحد من عاملي الردي اللذين صلبا معه
40 كان يجدف عليه قايلا ان كنت انت المسيح فخلص نفسك وايانا * فاجابه الاخر وانتهره قايلا
41 اما تخاف الله اذ كنا تحت هذا الحكم الواحد * ونحن بعدل جوزينا كما نستحق لما صنعنا
واما هذا فلم يصنع شيا رديا *

* *Et turba magna ex populo sequebatur eum cum mulieribus quæ lamentabantur eum, & deplorabant eum.* 27 *Verùm conversus est Jesus ad eas, & dixit; Filiæ Jerusalem, ne fleatis super me: sed flete super vos & super filios vestros.* 28 *Quoniam venient dies in quibus dicetis; Beatæ steriles, & ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt.* 29 *Tunc dicetis montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos.* 30 *Et si faciunt hoc in ligno humido, quid erit in arido?* 31 *Et duxerunt cum eo duos alios auctores sceleris, ut interficerentur.* 32 *Cúmque venissent in locum Calvariæ, ibi crucifixerunt eum cum duobus auctoribus criminis, uno ad dexteram ejus, & altero ad sinistram ejus.* 33 *Dixit autem Jesus; Pater mi, dimitte illis, quia non nôrunt quid faciunt. Et diviserunt inter se vestimenta ejus, & miserunt sortes super ea,* 34 *Populo astante & spectante. Et principes quoque illudebant ei, & dicebant; Quandoquidem salvavit alios, salvet seipsum, si est ipse Christus filius Dei electus.* 35 *Et milites etiam illudebant ei, & accedebant ad eum, & offerebant ei acetum:* 36 *Ac dicebant; Si es tu rex Judæorum, salva teipsum.* 37 *Et erat etiam super eo scriptura scripta Græcè, et Latinè, et Hebraicè; HIC EST REX JUDÆORUM.* 38 *Et unus ex auctoribus sceleris, qui crucifixi fuerant cum eo, blasphemabat in eum, dicens; Si es tu Christus, salvum fac temetipsum, & nos.* 39 *Respondit autem ei alter, & increpavit eum, dicens; Nónne times Deum? Licet simus sub hac sententia eadem,* 40 *Tamen nobis cum justitia rependitur, prout meremur ob id quod gessimus: At iste non commisit quicquam scelestum.* 41

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ እለ ፡ ይበኪያ ፡ እንስት ፡፡=፡
27 ወብዙኃ፡ ሕዝብ፡ ተለዎ፡ ወአንስትኒ፡ ይበኪያሁ፡ ወያስቆቅዋሁ፡፡=፡ ወተመይጠ፡
28 እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎን ፡ አዋልደ ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኢትብኪያኒ፡ ኪያየ ፡ አላ፡
29 ብኪያ፡ላዕለ፡ርእስክን፡ ወላዕለ፡ ውሉድክን፡=፡ እስመ ፡ ይመጽእ፡ መዋዕል፡ አመ፡
ይብሉ፡ ብፁዓት፡ መካናት፡ ወከርሥ፤ እንተ፡ ኢወለደት፡ ወአጥባትኒ፡ እለ ፡ ኢሐፀ
30 ና፡፡=፡ ወሙእተ፡ዕለተ፡ይብልዎሙ፡ ለአድባር ፡ ደቁ፡ላዕሌነ፡ ወለአውግርኒ፡ ድፍኑ
31 ነ፡=፡ በዝ፡ ዕፀ፡ ርጡብ፡ ከመዝ፡ ገብሩ፡ በይቡስ፡ እፎ፡ ይከውን፡፡=፡ ወወሰዱ፡
32 ምስሌሁ፡ክልኤተ፡ክልኤተ፡ ፈያተ፡ ይስቅሉ፡፡=፡ ወበጺሖሙ፡ ብሔረ፡ ዘሰሙ፡ ቀራኒ
33 ዮ፡በህየ፡ ሰቀልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወእልክቱኒ፡ ክልኤተ፡ፈያተ፡ አሐደ፡ በየማኑ፡
34 ወአሐደ፡በፀጋሙ፡ሰቀሉ፡፡=፡ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤ፡ አባ፡ሰረይ፡ሎሙ፡እስመ፡
35 ኢያእምሩ፡ ይገብሩ፡፡ ወተዓፀዉ፡ ዲበ፡ አልባሲሁ፡፡ ወተካፈሉ፡=፡ ወይቀውሙ፡
ሕዝብ፡ወይሬእዩ፡ ወይዘነጕጕዎ፡መላእክትኒ፡ወይብልዎ፡ዘበዕደ፡ያድኅን፡ርእሶ፡ለያ
36 ድኅን፡ወእመሰ፡ክርስቶስሁ፡ወኅሩየ፡ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወይሰለቁ፡ላዕሌ
37 ሁ፡ሐራ፡ ወይቀርቡ፡ወያመጽኡ፡ሎቱ፡ብሒአ፡=፡ ወይቤልዎ፡ ለእመሰ፡ንጉሠ፡አይ
38 ሁድ፡አንተ፡አድኅን፡ርእሰከ፡፡=፡ ወጸሐፉ፡ መጽሐፈ፡ ላዕሌሁ፡ ወጽሑፍ፡ በሮማ
ይስጥ፡ወበጽርእ፡ወበዕብራይስጥ፡ ወይብል፡ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ንጉሦሙ፡ለአይሁድ፡፡=፡
39 ወአሐዱ፡ፈያታዊ፡ እምእለ፡ ተሰቅሉ፡ ምስሌሁ፡ይፀርፎ፡ወይብሎ፡አኮኑ፡አንተ፡ክርስ
ቶስ፡አድኅን፡ርእሰከ፡ወኪያነሂ፡፡=፡ በእንተ፡ዘነስሐ፡ፈያታዊ፡=፡
40 ወአውሥአ፡ ካልኡ፡ ወገሠጾ፡ ወይቤሎ፡ ኢትፈርሆኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡
41 አንትሙ፡እንዘ፡ውስተ፡ ወእቱ፡ኵነኔ፡ሃለውነ፡=፡ ወለነሰ፡ዘበርትዕ፡ረከበነ፡ዘይደልወ
ነ ፡ በምግባሪነ ፡ ተፈደይነ ፡ ወዝንቱሰ ፡ አልቦ ፡ እኩየ ፡ ዘገብረ፡=፡

De mulieribus quæ deflebant eum.

Et multa turba sequuta est eum, & mulieres plorabant eum, & lugebant eum. 27
Et conversus est Dominus Jesus, & dixit iis; Filiæ Hierusalem, ne ploretis me, sed 28
plorate super vobis, & super liberis vestris. Quoniam veniet tempus, quando 29
dicent, Beatæ steriles, & uterus qui non peperit, & ubera quæ non lactaverunt.
Et isto die, dicent montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos. 30
Eò quòd ligno viridi sic faciunt, in arido quomodo fiet? Et ducebant cum illo 31
alios duos latrones, *ut* crucifigerent *eos*. Et quum venissent *ad* locum cujus nomen 32
Caranio, ibi crucifixerunt Dominum Jesum, & illos duos latrones: unum ad 33
dextram ejus, & unum ad sinistram ejus crucifixerunt. Et dixit Dominus Jesus; 34
Pater, parce illis, quia nesciunt quod faciunt. Et sortem jecerunt super vestimentis ejus, & divisa sunt. Et stabant populi, & spectabant, & probris afficiebant
eum principes, & dicebant ei; Qui alios servat, seipsum servet, si Christus sit, & 35
electus Dei. Et deridebant super eum milites; & accedebant, & attulerunt ei 36
acetum: Et dixerunt ei, Si rex Judæorum es, serva teipsum. Et scripserunt scri- 37
ptionem super eum: & scripta fuit Romanè, Græce, & Hebraicè, & dixit; Hic est 38
rex Judæorum, Et unus latro ex iis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat, & 39
dixit ei; Nónne tu es Christus? serva teipsum, & nos etiam.

De latrone quem pœnituit.

Et respondit ei alter, & objurgavit eum, & dixit ei; Nónne times Dominum De- 40
um tuum tu, quum in eodem judicio simus? Et nobis quod æquum erat, inve- 41
nimus: quod conveniebat nobis secundùm opera nostra, retributum fuit nobis:
& hic, nihil fuit mali quod fecit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * خلق ايستاده مي ديدند * كدخدايان نيز بروي † تسخر مي كردند * وكفتند كه ديكرانرا
36 نجات مي كرد * خودرا نجات كند * اكر مي تواند * واكر اوست مسيح بركزيدۀ خدا * و سرهنكان
37 كه نزديك او بودند * بروي افسوس مي كردند * [وسركه پيش او آوردند] * و بدو مي كفتند *
38 اكر تو ملك يهودياني خودرا نجات كن * * وبود نيز بالاتر او نبشته † بخط يوناني * و رومي *
39 وعبري * كه اينست ملك يهوديان * ازان دو دزد كه با وي اويخته بودند * يكي بر عيسي
40 افتري كرد * وكفت اكر تو مسيحي خودرا ومارا برهان * يار او بروبانك زد و كفت
41 از خدا نمي ترسي * كه تو نيز درداوري هستي * از روي عدل و راستي انچ سزاي ما بود
يافتيم * اين چيزي ناشايسته نكرد *

* *Populus autem astantes videbant: gubernatores etiam ei illudebant, & dicebant; Alios quidem servavit, seipsum servet si potest, & si ipse est Christus electus Dei.* 35 *Et satellites, qui prope eum erant, eum ludificabant, & acetum ei offerebant,* 36 *Et ei dicebant; Si tu rex Judæorum es, te ipsum serva.* 37 *Et erat etiam super eum scriptum scripturâ Græcâ, & Romanâ, & Hebræâ; Hic est rex Judæorum.* 38 *Ex illis autem duobus latronibus, qui cum eo suspensi erant, unus in Jesum convitiatus est, & dixit; Si tu Christus es, teipsum & nos libera.* 39 *At socius ejus eum objurgavit, & dixit; A Deo non times, cùm tu etiam in judicio sis?* 40 *A facie æquitatis & justitiæ quod condignum nobis erat, consequuti sumus: hic nihil indecorum fecit.* 41

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΒ'.

Et dicebat Jeſu; Memento mei, Domine, cùm veneris in regnum tuum.
42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Et dixit illi Jeſus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
paradiſo. Erat autem ferè hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt in univerſam
44 παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τκζ β
terram, uſque in horam nonam. Et obſcuratus eſt Sol, & ſciſſum eſt
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐννάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
velum templi medium. Et clamans voce magnâ Jeſus, ait;
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, τκη β
Pater, in manus tuas commendabo ſpiritum meum: & hæc dicens
Πάτερ, εἰς χεῖράς σου (π) παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν τκθ α
expiravit. Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum,
47 ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, τλ β
dicens; Verè homo hic juſtus erat. Et omnes ſimul acce-
48 λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε- τλα ι
dentes turbæ ad ſpectaculum iſtud, ſpectantes facta, percuti-
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν (ρ) ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτον-
entes ſuaipſorum pectora revertebantur. Stabant autem omnes noti e-
49 τες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ (σ) αὐ-
jus à longè, & mulieres quæ conſecutæ eum à Galilæa, vi-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁ-

ΠΒ' dentes hæc. Et ecce vir nomine Joſeph, conſiliarius exiſtens, vir bo-
τλβ α ρῶσαι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀ- 50
nus, & juſtus: (Hic non erat ſuffragatus conſilio &
γαθὸς, καὶ δίκαιος· (Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ 51
actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui & expectabat &
πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
ipſe regnum Dei:) Hic accedens Pilato, petiit
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·) Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο 52
τλγ α corpus Jeſu. Et detrahens ipſum, involvit id ſindone, & poſuit
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν 53
τλδ ι id in monumento exciſo, ubi non erat nondum nemo poſitus. Et di-
αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ (τ) ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡ- 54
es erat paraſceues, & ſabbatum illuceſcebat. Subſecutæ autem & mu-
μέρα ἦν παρασκευή, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι (υ) δὲ καὶ γυ- 55
lieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt
ναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
monumentum, & ut poſitum erat corpus ejus. Reverſæ autem parave-
τλε η μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56
runt aromata & unguenta: & quidem ſabbato quieverunt ſecundùm mandatum.
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

MS. A. (ο) ἐνάτης. (π) παρατίθημαι (ρ) ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (σ) αὐτῷ (τ) ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος. Καὶ ἡ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, σάββατον (υ) δὲ γυναῖκες,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܒܡܠܟܘܬܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܝܘܡܢܐ ܥܡܝ ܬܗܘܐ ܒܦܪܕܝܣܐ.

* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ. * ܥܒ *

44 * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܫܥܐ ܫܬ. ܘܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܥܐ ܬܫܥ.
45 46 * ܘܚܫܟ ܫܡܫܐ. ܘܐܨܛܪܝ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܡܢ ܡܨܥܬܗ. * ܘܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
47 ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܒܐܝܕܝܟ ܣܐܡ ܐܢܐ ܪܘܚܝ. ܗܕܐ ܐܡܪ ܘܫܠܡ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ
48 ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܙܕܝܩܐ ܗܘܐ. * ܘܟܠܗܘܢ
ܟܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܠܚܙܬܐ ܗܕܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܗܦܟܘ ܟܕ ܡܛܪܦܝܢ
49 ܥܠ ܚܕܝܗܘܢ. * ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܟܠܗܘܢ ܝܕܘܥܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܢܫܐ ܐܝܠܝܢ
ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܝ ܗܠܝܢ.

* ܪܡܫܗ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܣܒܪܬܐ * ܥܓ *

50 * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܒܘܠܘܛܐ. ܡܢ ܪܡܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ. ܓܒܪܐ
51 ܗܘܐ ܛܒܐ ܘܙܕܝܩܐ. * ܗܢܐ ܠܐ ܫܠܡ ܗܘܐ ܠܪܥܝܢܗܘܢ ܘܠܡܣܥܪܢܘܬܗܘܢ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ
52 53 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. * ܘܐܚܬܗ
ܘܟܪܟܗ ܒܣܕܝܢܐ ܕܟܬܢܐ. ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܕܦܣܝܩ ܒܟܐܦܐ. ܗܘ ܕܥܕܟܝܠ ܐܢܫ ܠܐ
54 55 ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ. * ܘܝܘܡܐ ܥܪܘܒܬܐ ܗܘܐ. ܘܫܒܬܐ ܢܓܗܐ ܗܘܬ. * ܘܢܩܝܦܢ ܗܘܝ
ܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܩܒܪܐ ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܬܣܝܡ ܦܓܪܗ.
56 * ܘܗܦܟܝ ܛܝܒܝ ܗܪܘܡܐ ܘܒܣܡܐ. ܘܒܫܒܬܐ ܫܠܝ ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ.

Et dixit Jeſu, Memento mei, Domine mi, 42
quum veneris in regnum tuum. Ait illi 43
Jeſus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris
in paradiſo.

Ad horam nonam feriâ ſextâ Crucifixionis. 72.

Erat autem circiter hora ſexta. & factæ ſunt 44
tenebræ ſuper univerſam terram, uſque ad
horam nonam. Et Sol obſcuratus eſt, ſciſ- 45
ſaque ſuperficies *ex parte* januæ templi per
medium. Et clamavit Jeſus altâ voce, di- 46
xitque, Pater mi, in manus tuas depono ſpiritum meum. Hoc dicto, conſummatum eſt.
Quum vidiſſet autem Centurio quod fa- 47
ctum fuerat, glorificavit Deum, & ait; Verè hic homo juſtus erat. Omneſque cœ- 48
tus illi qui coacti fuerant ad hoc ſpectaculum, quum vidiſſent quod actum fuerat, reverſi ſunt percutientes pectora ſua. Sta- 49
bant autem procul omnes noti ipſius Jeſu,
& fœminæ illæ quæ venerant cum eo à
Galilæa, iſtáque ſpectabant.

Crepuſculo ſabbathi Annuntiationis. 73.

Porrò vir quidam nomine Joſeph, Senator 50
à Rama civitate Judææ, erat vir bonus &
juſtus: Iſte non conſenſerat voluntati & 51
facinori eorum: & expectabat regnum
Dei. Iſte *inquam* adiit Pilatum, & petiit 52
corpus Jeſu. Et depoſuit illud, involvit- 53
que faſciâ lineâ, & poſuit illud in monumento exciſo, in quo nemo adhuc poſitus
fuerat. Cæterùm ea dies erat Paraſceues, 54
& Sabbatum pòſt illuceſcebat. Propin- 55
quæ autem erant mulieres illæ quæ cum eo
venerant à Galilæa, & inſpexerunt ſepulchrum, & ubi poſitum eſſet corpus ejus.
Reverſæque paraverunt unguenta, & aro- 56
mata: ac ſabbatho quieverunt, ſicuti præceptum eſt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * وبعيسي كفت * اي خداوند من وقتي كه در ملكوت خود بيايي مرا بياد آور * عيسي بدو
كفت راست بتو ميكويم * كه امروز با من در بهشت باشي

صد سي شش   لرزيدن زمين وكرفتن افتاب

44 * وچون شش ساعت كذشت * بر جملهٔ روي زمين
45 تاريكي† پيدا شد * [تا نهم ساعت * وافتاب تاريك شد] ودر هيكل شكافته كشت از ميانش
46 تا سر * وعيسي باواز بلند بانك زد وكفت * پدر من جان خود در دست تو نهم * اين بكفت
47 وسپارد * چون† سالاران جماعت چنان ديد * مر خدايرا ستايش داد و كفت اين مرد راست
48 وپاكست * * وكساني كه از بهر ديدار كرد شده بودند چون ديدند انچ شد * باز
49 كشتند وبزانو در آمدند * وخودرا بزمين مي كشيدند * * و آشنايان يسوع همه از دور
ايستاده بودند * و زناني كه از جليل با وي† امده بودند * اين احوالها مي ديدند

صد سي هفت   فرود آوردن مسيح را از صليب

50 * وبعد ازان بيامد† مردي * نامش يوسف * بوليطا ازرامه * شهر يهود * و او مردي نيك بود
51 و صديق * * ودر ارادت و كردار ديكران† موافقت نكرد * و اميد داشت† بملكوت خدا

Et ad Jeſum dixit; O Domine mi, 42
quando in regnum tuum veneris, in
memoriam me reduc. Jeſus ei dixit; 43
Certò tibi dico, quòd hodie mecum
in paradiſo eris.

CXXXVI. Tremor terræ & defectio Solis.

Et cùm ſexta hora præteriret, ſuper 44
univerſam faciem terræ caligo exorta eſt, uſque ad nonam horam. Et Sol 45
obtenebratus eſt, et porta templi ſciſſa eſt à medio ejus ad ſummum. Et 46
Jeſus voce altâ exclamavit, & dixit, Pater mi, animam meam in
manum tuam depono: Hoc dixit
& ſpiritum tradidit. Cùm præ- 47
fectus ejus cohortis talia videret,
Deo laudem tribuit, & dixit; Hic
homo juſtus & ſanctus eſt. Et ho- 48
mines qui ſpectandi gratiâ congregati erant, cùm viderent id quod factum eſt, retroceſſerunt et congenulárunt, & ſeſe humi proſtraverunt.
Et noti Jeſu omnes è longinquo ſta- 49
bant, et mulieres, quæ cum eo ex Galilæa venerant, hæc fieri videbant.

CXXXVII. Depoſitio Chriſti de cruce.

Et poſt hæc venit vir quidam, cui 50
nomen Joſeph, Bouleutes de Rama
civitate Judææ, & ipſe vir bonus
erat & juſtus. Et voluntati factiſq; 51
reliquorum non conſenſerat, et ſpem
habuit in regno Dei.

Verſio VULGATA LATINA.

42 Et dicebat ad Jeſum; Domine, memento meî, cùm veneris in regnum tuum. Et
43 dixit illi Jeſus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in paradiſo. Erat autem fe-
44 rè hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt in univerſam terram uſque in horam nonam.
45 Et obſcuratus eſt Sol: & velum templi ſciſſum eſt medium. Et clamans voce
46 magnâ Jeſus ait; Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc di-
47 cens, expiravit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum,
48 dicens; Verè hic homo juſtus erat. Et omnis turba eorum, qui ſimul aderant
ad ſpectaculum iſtud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora ſua reverte-
49 bantur. Stabant autem omnes noti ejus à longè, & mulieres quæ ſecutæ eum
erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Joſeph, qui erat decurio, vir 50
bonus & juſtus: Hic non conſenſerat conſilio, & actibus eorum, ab Arima- 51
thæa civitate Judææ, qui expectabat & ipſe regnum Dei: Hic acceſſit ad Pila- 52
tum, & petiit corpus Jeſu: Et depoſitum involvit ſindone, & poſuit eum in mo- 53
numento exciſo, in quo nondum quiſquam poſitus fuerat. Et dies erat paraſceu- 54
es, & ſabbatum illuceſcebat. Subſecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant 55
de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodùm poſitum erat corpus ejus.
Et revertentes paraverunt aromata, & unguenta: & ſabbato quidem ſiluerunt ſe- 56
cundùm mandatum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * ثم قال ليسوع اذكرني يا رب اذا جيت في ملكوتك * فقال له يسوع امين اقول لك انك
44 اليوم تكون معي في الفردوس * وقد كان وقت الساعة السادسة * وان ظلمة غشيت الارض
45 كلها الي وقت الساعة التاسعة * واظلمت الشمس *

* الفصل الخامس والثمنون *

46 واتسع ستر الهيكل من وسطه * وصاح يسوع بصوت عال قايلا يا ابه في يديك اضع
47 روحي * ولما قال هذا اسلم الروح * فلما راي قايد المائة ما كان مجد الله * وقال حقا لقد كان
48 هذا الانسان صديقا * وكل الجموع الذين حضروا هذا المنظر لما عاينوا ما كان رجعوا وهم
49 يدقون على صدورهم * وكان جميع معارفه قياما بعيدا * والنسوة اللواتي كن يتبعنه من
50 51 الجليل راين هذا * واذا رجلا اسمه يوسف كان انسانا ذا راي * وكان صالحا صديقا * ولم
52 يكن موافقا لرايهم واعمالهم * وكان من الرامة مدينة يهودا وكان يترجي ملكوت الله * هذا
53 جاء الي فيلاطس وساله جسد يسوع * ثم انزله ولفه في لفافة كتان * ووضعه في قبر قد نحته
54 55 ولم يكن ترك فيه احد * وكان يوم جمعة الذي يكون صباحه السبت * والنسوة اللاتي
56 تبعنه من الجليل ابصرن القبر وكيف وضع جسده * فلما رجعن اعددن طيبا وعطرا *
وكففن في السبت كما في الوصية *

Deindè dixit Jeſu; Memento mei Do- 42
mine, quando venies in regno tuo. Dixit 43
illi Jeſus; Amen dico tibi, quia hodie
eris mecum in paradiſo. Jamque erat
tempus horæ ſextæ. Et quidem tenebræ 44
obvelaverunt terram univerſam, uſque
ad tempus horæ nonæ. Et obtenebratus 45
eſt Sol.

Sectio octuageſima quinta.

Et ſciſſum eſt velum templi per medium 46
ſui. Et clamavit Jeſus voce altâ, di- 47
cens; Pater, in manus tuas pono ſpiritum meum. Et cùm dixiſſet hoc, tradidit ſpiritum. Verùm cùm vidiſſet Centurio quod factum fuerat, glorificavit
Deum, & dixit; Verè erat hic homo ju-
ſtus. Et omnes turbæ, quæ præſentes fu- 48
erant huic ſpectaculo, cùm vidiſſent quod
factum fuerat, reverſæ ſunt percutien-
tes pectora ſua. Et erant omnes noti 49
ejus ſtantes procul: & mulieres, quæ ſe-
quebantur eum à Galilæa, viderunt hoc.
Et ecce vir, cujus nomen Joſeph, erat ho- 50
mo præditus conſilio, & erat probus, ju-
ſtus. Et non fuit conſentiens conſilio eo- 51
rum, & operibus eorum, eratque à Rama civitate Judeæ, & ſperabat regnum
Dei. Hic venit ad Pilatum, & petiit 52
ab eo corpus Jeſu. Deindè depoſuit il- 53
lud, & involvit illud faſciâ lineâ, &
collocavit illud in ſepulchro quod iam
exciderat, necdum fuerat poſitus in eo
quiſquam. Et erat dies Paraſceue, cu- 54
jus mane erat ſabbathum. Et mulieres 55
quæ fuerant eum ſequutæ, à Galilæa,
viderunt monumentum, & quomodo po-
ſitum fuiſſet corpus ejus. Et cùm re- 56
verſæ eſſent, paraverunt fragrantiam
& aromata: & continuerunt ſe ſabbatho, prout habetur *in mandato.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ተዘከረኒ፡ እግዚኦ፡ ኣመ፡ ትመጽእ፡ በመንግሥትከ፡፡=፡
43 ወኣውሥኦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኣሜን፡ እብለከ፡ እመን፡ ፈድፋደ፡ ከመ፡
44 ዮም፡ ትሃሉ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ ገነት፡፡=፡ ወቀትረ፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡፡ሞተ፡ፀሐይ፡
45 ወጸልመ፡ዓለም፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ተሱዓት፡፡=፡ ወጸልመ፡ ፀሐይ፡ ወተሠጠ፡መንጦላዕተ፡
46 ምኵራብ፡ እምላዕሉ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡፡=፡ ወከልሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በዓቢይ፡
47 ቃል፡ወይቤ፡ኣበ፡ውስተ፡እዴከ፡ኣመሐፅን፡ ነፍስየ፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ሞተ፡፡=፡ ወርእ
ዮ፡መስፍን፡ ዘኮነ፡ ኣእኰቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡ ኣማን፡ ጻድቅ፡ውእቱ፡ዝብእ
48 ሲ፡፡=፡ ወኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡ ዘኮነ፡ ጐድጐዱ፡እንግድዓቲሆሙ፡ወተሰው
49 ጡ፡ ወኣተዉ፡፡=፡ ወይቀውሙ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ያኣምርዎ፡ እምርሑቅ፡ ወኣን
ስትኒ፡እለ፡ተለውዎ፡እምገሊላ፡ ርእያ፡ዘንተ፡፡=፡

50 በእንተ፡ ዘሰአለ፡ ሥጋሁ፡ ለእግዚእነ፡፡=፡

51 ወመጽአ፡ብእሲ፡ዘስሙ፡ዮሴፍ፡ሠዩም፡ኄር፡ብእሲ፡ ጻድቅ፡ወጠቢብ፡፡=፡ ወው
ቱ፡ ኢሃሎ፡ውስተ፡ ምክሮሙ፡ ወምግባሪሆሙ፡ ለአይሁድ፡ ወሃገሩ፡ ኣርማቴያስ፡ ወተ
52 ቀበለ፡ውእቱኒ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወሖረ፡ ኀበ፡ ጲላጦስ፡ ወሰአሎ፡
53 በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፡ ወኣውረደ፡ በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወገነዞ፡በሰንዱ
54 ናት፡ ወቀበሮ፡ውስተ፡መቃብር፡ዘኣውቀረ፡ዘኣልቦ፡ ዘተቀብረ፡ውስቴቱ፡፡=፡ ወዓርብ፡
55 ኣሜሃ፡ ውእተ፡ ዕለተ፡ ከመ፡ ይጽባሕ፡ ሰንበት፡፡=፡ ወተለውዎ፡ ካልኣት፡
ኣንስት፡ እለ፡ መጽኣ፡ እምገሊላ፡ ወርእያ፡ መቃብሮ፡፡ ወቀቢሮሙ፡ በድ
56 ኖ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡=፡ ኣተዋ፡ ወኣስተደለዋ፡ ኣፈዋተ፡ ወኃደጋ፡ በሰንበት፡
ወኢሖራ፡ እስመ፡ ከመሁ፡ ሕጎሙ፡፡=፡

Et dixit Domino Jeſu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 42 43
reſpondit ei Dominus Jeſus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd
hodiè eris mecum in paradiſo. Et quum meridies eſſet, tempore ſextæ horæ 44
obiit ſol, & obſcurus fuit mundus uſque horam nonam. Et obſcuratus eſt ſol: 45
& ſciſſum fuit velum templi, à ſummitate ejus uſque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jeſus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: &
hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè juſtus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidiſſent quæ facta fu- 48
erant, percuſſerunt pectora ſua, & reverſi ſunt, & abierunt. Et ſtabant omnes illi 49
qui cognoſcebant eum, à longé: & mulieres quæ ſequutæ erant eum à Galilæa,
viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini noſtri.

Et venit vir cujus nomen Joſeph, præpoſitus bonus, vir juſtus & prudens. Et 50 51
ille non fuerat in conſilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, &
accepit ille regnum Dei. Et profectus eſt ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jeſu. Et ſubmiſit corpus Domini Jeſu, & involvit illud in ſindone, & ſepelivit 53
illud in ſepulchro quod effoderat, in quo nemo ſepultus fuerat. Et paraſceue 54
tunc erat illo die, ut illuceſceret ſabbatum. Et ſequutæ ſunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt ſepulchrum ejus: & quum ſepeli-
viſſent corpus Domini Jeſu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in ſabbato, & non profectæ ſunt, quia ſic erat lex eorum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * پيش پيلاطوس† رفت وتن عيسي را درخواست كرد كه دفن كند

صد سي هشت   سپردن تن مسيح را در قبر

53 * واز انجا بيامد، وتن عيسي را از صليب فروكرفت * ودر كتانهاء باريك بپچيد * واين يوسف
كوري از سنك بهر خود كنده بود * عيسي را دران كور نهاد * هنوز هيچ كسي† دران كور ننهاده
54 55 بودند * * روز ادينه بود * وشنبه در امدن بود * * و زناني كه از جليل با وي امده بودند *
56 و كور عيسي را ديدند * ودانسته بودند† كجا نهاده شد * * از انجا باز كشتند
وبوي خوش * وغاليه * آماده كردند * و چون روز شنبه† دركذشت [ارام كرفتند]
انچنانك فرموده بود

Ille ad Pilatum ivit, & corpus 52
Jeſu poſtulavit, ut ſepeliret.

CXXXVIII. Traditur corpus Chriſti ſepulchro.

Et illinc venit, & corpus Jeſu 53
de cruce detraxit, & linteis tenuibus involvit: hic autem Joſeph ſepulchrum ex ſaxo ſibi effoderat. Jeſum itaque in illo ſepulchro poſuit;
nam adhuc neminem in eo ſepulchro
poſuerant. Feria ſexta erat, & 54
Sabbathum inibat. Et mulieres, 55
quæ è Galilæa cum eo venerant,
& ſepulchrum Jeſu viderunt, &
noverunt ubi poſitus eſſet. Illinc 56
reverſæ ſunt, & odores bonos &
galiam paraverunt, & dum Sabbathum præteriret, quieverunt, quemadmodum præceptum erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΓ'.

CAP. XXIV. κδ'.

At unâ sabbatorum diluculo profundo venerunt ad monumentum, portan-
1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρου-
tes, quæ paraverunt, aromata: & quædam cum eis. Invenerunt autem la-
2 σαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λί-
pidem revolutum à monumento. Et ingressæ non invenerunt cor-
3 θον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶ-
pus Domini Jesu. Et factum est in dubitare eas de isto, &
4 μα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ
ecce duo viri adstiterunt eis in vestibus fulgentibus. Timentibus
5 ἰδοὺ (α) δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων
autem factis illis, & inclinantibus vultum in terram, dixerunt ad illas;
δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς,
Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit: recorda-
6 Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ᾽ ἠγέρθη· μνήσθη-
mini ut locutus est vobis, adhuc existens in Galilæa, Dicens; Quia oportet
7 τε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, Λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν
filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, &
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ
tertiâ die resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. Et rever-
8 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψα-

τλϛ α τλθ η
τλζ β ΠΓ'
τλη β

se à monumento, nuntiaverunt hæc omnia undecim, & omnibus cæ-
σαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα, καὶ πᾶσι τοῖς (β) λοι-
teris. Erant autem Magdalene Maria, & Joanna, & Maria Jacobi, &
ποῖς. Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία (γ) Ἰακώβου, καὶ 10
cæteræ cum eis, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa
αἱ λοιπαὶ σὺν (δ) αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνη- 11
sunt ante illos sicut deliramentum verba eorum, & non crediderunt illis.
σαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.
At Petrus surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens videt linteamina
Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια 12
posita sola: & abiit, apud se mirans factum. Et ecce
(ε) κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ ἰδοὺ 13
duo ex illis erant euntes in ipsa die in vicum distantem sta-
δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ (ζ) τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν στα-
dis sexaginta ab Hierusalem, cui nomen, Emmaus: Et ipsi loque-
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὡμί- 14
bantur ad invicem de omnibus eventis his. Et factum est
λουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο 15
in colloqui ipsos & conquirere, & ipse Jesus appropinquans ibat
ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ (η) αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύ-
cum illis. At oculi illorum tenebantur, non agnoscere eum.
ετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 16

MS. A. (α) ἄνδρες δύο (β) λοιποῖς. Ἡ Μαγδαληνὴ (γ) ἡ Ἰακώβου, (δ) αὐταῖς ἔλεγον (ε) κείμενα· καὶ (ζ) τῇ ἡμέρᾳ εἰς (η) αὐτὸς Ἰησοῦς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

CAP. XXIV.

PRimo autem *die* hebdomadis ad auroram, quum adhuc tenebresceret, venerunt ad monumentum, attuleruntque aromata illa quæ paraverant: erant autem cum eis mulieres aliæ. 1 Et invenerunt lapidem revolutum à monumento: 2 Et ingressæ sunt, nec invenerunt corpus Jesu. 3 Factumque est dum 4 ipsæ obstupescerent super hoc, ecce duo viri astiterunt eis, coruscanti vestitu. Et per- 5 terrefactæ sunt, & velaverunt facies suas in terram. At ipsi dixerunt eis, Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hîc, sur- 6 rexit. Revocate in memoriam quòd collocutus fuerit vobis dum esset in Galilæa, Dixe- 7 ritque futurum ut Filius hominis traderetur in manus hominum sceleratorum, crucique suffigeretur, ac tertiâ die resurgeret. Et ipsæ 8 recordatæ sunt sermonum ejus. Et reversæ 9 sunt à sepulchro, dixeruntque hæc omnia undecim *discipulis* & cæteris. Fuerunt autem 10 Maria Magdalena, & Johan, & Maria mater Jacobi, & reliquæ quæ cum eis erant, quæ hæc dixerunt Apostolis. Et visa sunt in ocu- 11 lis eorum verba ista quasi deliria, neque crediderunt eis. Simon autem surrexit, & cu- 12 currit ad sepulchrum, & introspiciens vidit lintea reposita tantummodò, abiitque dum miraretur apud se super hoc quod factum fuerat.

Feriâ II. hebdomadis Candidatorum. 74.

Et ecce duo ex eis eâdem die iter faciebant 13 ad pagum nomine Emaus, distantem ab Jerusalem stadiis sexaginta. Ipsique colloque- 14 bantur inter se de his omnibus quæ evenerant. Dumque ipsi colloquerentur, & sese 15 mutuò rogitarent, venit ipse Jesus, & assequutus est eos, & iter faciebat cum eis. Ocu- 16 li autem eorum detenti erant, ne perciperent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد سي نه برخاستن مسيح ازكور

1 * ودر صباح روز يكشنبه هنوز تاريك بود * زنان دركور امان بودند * وان بويهاء خوش كه معد
2 داشته بودند * باخود آورده * وزنان ديكر درپي † ايشان امان نكاه كردند * * ازدور سنك را
3 بركردانيك † ديدند * * در آمدند * وتن عيسي را نيافتند * * ودرين كار واله * ومتحير 4
شدند * وبجاء فروماندند * وچون نيك نكاه كردند * دو مرد بالاتر ازيشان ايستاده بودند *
5 وپوشش ايشان سپيد ومي تابيد * * ترسناك بودند * وروي خود درزمين فروآوردند *
6 وبزنان كفتند * كرا مي جوييد † زنك ميان † مردكان * * اينجا نيست برخاست بياد
7 داريد * انچ در جليل بشما كفت * * كه معدست فرزند ادمي كه در دست
8 مردم كنه كار † سپارده شود * واويخته شود * وسوم روز برخيزد * * آن زنان سخن
9 مسيح را ياد اوردند * * واز كور باز كشتند * واين احوالهارا بهر يازده † كفتند *
10 * وايشان بودند * مريم مجدلاني * ومريم مادر † يعقوب * ويوحنا * وديكران *
كه بديشان بودند * هر چه ديك وشنيك بودند برسولان كفتند *

CXXXIX. Surrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXIV.

ET in aurora feriæ primæ, dum 1 *adhuc tenebræ essent, mulieres ad sepulchrum venerunt, & illos odores bonos, quos paraverant, secum adduxerunt; & mulieres aliæ eas secutæ spectabant. E longinquo lapi-* 2 *dem devolutum viderunt. Ingressæ* 3 *sunt* igitur, *& corpus Jesu non invenerunt. Atque hac de re attoni-* 4 *tæ & perculsæ fuerunt, & in loco dejectæ manserunt: cùm autem bene circumspexissent, duo homines supra illas stantes erant, & vestitus eorum candidus* erat *& fulgebat.* Illæ *territæ sunt, & facies su-* 5 *as declinârunt in terram: & mulieribus dixerunt; Quid quæritis viventem inter mortuos? Hîc non* 6 *est, surrexit: recordamini ejus, quod in Galilæa vobis dixit: Quòd pa-* 7 *ratus esset Filius hominis, ut in manus hominum peccatorum traderetur, & suspenderetur & tertio die resurgeret. Illæ mulieres sermo-* 8 *nis Christi recordatæ sunt: Et à se-* 9 *pulchro reversæ sunt, & has res omnibus duodecim retulerunt. Illæ* 10 *autem erant, Maria Magdalene, & Maria mater Jacobi, & Johanna, & aliæ quæ cum eis erant:* & *quæcunque viderant, & audiverant, Apostolis dixerunt.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXIV.

1 VNâ autem sabbati valdè diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quæ 2 3 paraverant, aromata: Et invenerunt lapidem revolutum à monumento. Et in- 4 gressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. Et factum est, dum mente consterna- 5 tæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cùm timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas; Quid quæritis vi- 6 ventem cum mortuis? Non est hîc, sed surrexit; recordamini qualiter locutus 7 est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, Dicens; Quia oportet filium hominis tra- 8 di in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertiâ resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. Et regressæ à monumento nuntiaverunt hæc omnia illis 9 undecim, & cæteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Joanna, & Maria 10 Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa sunt 11 ante illos, sicut deliramentum, verba ista: Et non crediderunt illis. Petrus autem 12 surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit linteamina sola posita, & abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsâ die in ca- 13 stellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. Et ipsi loquebantur ad invicèm de his omnibus quæ acciderant. 14 Et factum est, 15 dum fabularentur, & secum quærerent: & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis: Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس والثمون *

Sectio octuagesima sexta.

1 * وفي احد السبوت باكرا جدا اتين الي القبر ومعهن الطيب الذي اعددنه ومعهن نسوه
2 اخر * ووجدن الحجر قد دحرج عن القبر * فدخلن ولم يجدن جسد يسوع * وكن فيما 3
4 هن متحيرات من اجل هذا واذا رجلان قد وقفا بهن بلباس يبرق * فخفن ونكسن 5
6 وجوههن الي الارض * فقالا لهن لم تطلبن الحي مع الاموات * ليس هو ههنا لكن قد قام *
7 اذكرن مثلما كلمكن وهو في الجليل * وقال ان ابن الانسان ينبغي ان يسلم في ايدي
8 اناس خطاة ويصلب * ويقوم في اليوم الثالث * فذكرن كلامه * ولما رجعن من القبر 9
10 اخبرن الاحد عشر بهذا كله وجميع الباقين * وكن مريم المجدليه ويونا ومريم ام يعقوب
11 وسائر من معهن * وقلن هذا للرسل * وكان هذا الكلام عندهم كالهزو ولم يصدقوهن *
12 * وقام بطرس واسرع الي القبر وتطلع داخلا فراي الثياب موضوعه مفرده فمضي
13 متعجبا مما كان * وفيما اثنان منهم سايران في ذلك اليوم الي قريه اسمها عمواس * بعيده
14 من يروسليم نحو ستين غلوه * وكانا يتخاطبان من اجل جميع الامور التي كانت * وفيما 15
16 هما يتكلمان ويتسالان قرب منهما يسوع ومشي معهما * وكان قد حجب اعينهما عن
معرفته *

CAP. XXIV.

ET in una sabbathorum, manè admodùm venerunt ad monumentum, & secum tulerunt *fragrantiam, quam paraverant, unà cum mulieribus aliis.* 1 *Et invenerunt lapidem jam revolutum à monumento.* 2 *Et ingressæ sunt, & non invenerunt corpus Jesu.* 3 *Et dum ipsæ stuperent ob hoc, ecce duo viri astiterunt eis in vestitu fulgenti.* 4 *Quare timuerunt, & declinaverunt vultus suos in terram.* 5 *Dixerunt autem ad illas; Cur quæritis viventem cum mortuis? Non est hîc, sed jam surrexit.* 6 *Mementote ut locutus sit vobis dum esset in Galilæa, Et dixerit, Filium hominis oportere tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & resurgere in die tertia.* 7 *Et recordatæ sunt sermonis ejus.* 8 *Et cùm reversæ essent de monumento, nuntiaverunt undecim* discipulis *hæc omnia, cunctisque reliquis.* 9 *Fuerunt autem Maria Magdalene, & Johanna, & Maria mater Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, & dixerunt hoc Apostolis.* 10 *Fuitque hic sermo apud illos quasi jocus, & non crediderunt ei.* 11 *Et surrexit Petrus, & festinavit ad monumentum, & inspexit intrò, viditque vestimenta posita seorsim, et abiit admirans quod factum fuerat.* 12 *Dum autem duo ex illis irent illâ die in castellum, nomine Emaus, distans ab Ierusalem circiter sexaginta stadia:* 13 *Et colloquerentur de omnibus rebus quæ acciderant:* 14 *Dùmque ipsi loquerentur, et mutuò se interrogarent, accessit ad eos Jesus, et ambulavit cum illis.* 15 *Jam autem velaverat oculos eorum, ne eum agnoscerent.* 16

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፩ ወበእሑድ፡ ሰንበት፡ በጽባሕ፡ እንዘ፡ ገዳም፡ ወሖራ፡ ኀበ፡ መቃብር፡ ወወሰዳ፡ ዘእ
2 ተ፡ እፈዋተ፡ ዘአስተደለዋ፡፡ ወረከባሁ፡ ለይእቲ፡ እብን፡ ኀበ፡ ኣንኰርኰረት፡ እምአ
3 ፈ፡ መቃብር፡፡ ወቦአ፡ ወኢረከባ፡ በድኖ፡ ለእግዚእነ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእንዘ፡
4 ደንፍቀ፡ ወይዴኀፃእ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ኣስተርኣይዎን፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ ወቆሙ፡ ኀቤሆን፡
5 ወይበርቅ፡ ኣልባሲሆሙ፡፡ ወፈርሃ፡ ወኣትሐታ፡ ኣዕይንቲሆን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወይቤ
6 ልዎን፡ ምንተ፡ ተኀሥሣሁ፡ ለሕያው፡ ምስለ፡ ምውታን፡፡ ተንሥአ፡ ሊሃሉ፡ ዝየ፡፡ ተ
7 ዘከራ፡ ዘይቤለክን፡ በገሊላ፡ ሃለወ፡፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይገብአ፡ ውስተ፡
8 እደ፡ ሰብእ፡ ኃጥኣን፡ ወይሰቅልዎ፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡ ወተ
9 ዘከራ፡ ቃሎ፡፡ ወኣቲዎን፡ እምኀበ፡ መቃብር፡ ነገርዎሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወኣሐዱ፡ ወለ
10 ቢጸሙ፡ ለኵሎሙ፡ ዘንተ፡፡ ወእማንቱሰ፡ ማርያም፡ መግደላዊት፡ ወዮሐና፡ ወማር
11 ያ፡ እንተ፡ ያዕቆብ፡ ወቢጸንሂ፡ እለ፡ ምስሌሆን፡ ነገርዎሙ፡ ለሐዋርያት፡ ዘንተ፡፡ ወ
ኮነ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድሜሆሙ፡ ከመ፡ ዝንጋዔ፡ ወኢኣምንዎን፡ ወኣክሐድዎን፡፡
12 ወተንሥአ፡ ጴጥሮስ፡ ወሖረ፡ ወሮጸ፡ ኀበ፡ መቃብር፡ ወኀወጸ፡ ወርእየ፡ መዋጥሐ፡ በሕቲቶ፡
ንቡረ፡ ወአተወ፡ እንዘ፡ ያነክር፡ ዘኮነ፡፡

በሰኑይ፡ ፋሲካ፡፡

13 ወውእተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይሐውሩ፡ ክልኤቱ፡ እምውስቴቶሙ፡ ሃገረ፡ እንተ፡ ርሕቅ
14 ት፡ እምኢየሩሳሌም፡ መጠነ፡ ስሳ፡ ምዕራፈ፡ እንተ፡ ስማ፡ ኤማሁስ፡፡ ወይትናገር
15 ዎ፡ በበይናቲሆሙ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘኮነ፡፡ ወእንዘ፡ ይትናገሩ፡ ወይትኃሠሠዉ፡ ለዝን
16 ቱ፡ ቀርቦሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሖረ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወተአኀዘ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወ
ከደነ፡ ከመ፡ ኢያእምርዎ፡፡

CAP. XXIV.

ET in primo sabbati diluculò, nocte adhuc *existente*, manicârunt, & venerunt 1 ad sepulchrum, & attulerunt illa aromata quæ paraverant. Et invenerunt hunc 2 lapidé ubi devolutus erat ab ore sepulchri. Et ingressæ sunt, & non invenerunt 3 corpus Dñi nostri, Dñi Jesu. Et dum hæsitantes & deficientes erant de isto, appa- 4 ruerunt iis duo viri, & steterunt juxta illas, & refulgebant vestimenta eorum. Et timuerunt, & submiserunt oculos suos in terram: & dicebant iis, Quid quæ- 5 ritis vivum cum mortuis? Surrexit, non est hîc: mementote quid loquutus est vo- 6 bis quum in Galilæa esset, Filium hominis tradi in manum hominum peccato- 7 rum, & crucifigi eum, & occîdi eum, & surgere in tertia die. Et recordatæ sunt 8 sermonis ejus. Et recedentes à sepulchro nuntiaverunt undecim, & vicinis o- 9 mnibus, hæc. Et istæ, Maria Magdalene, & Johana, & Maria quæ Jacobi, & sociæ 10 earum quæ cum istis erant, nuntiaverunt Apostolis hæc. Et fuit hic sermo corâ 11 iis, sicut deliramentum, & non crediderunt iis, & restiterunt iis. Et surrexit Pe- 12 trus, & profectus est, & cucurrit ad sepulchrum, & inspexit, & vidit linteum solum positum: & abiit, mirans quod factum fuerat.

Secundâ Paschatis.

Et isto die *erant* euntes duo ex illis *ad* vicum qui distat ab Hierusalem circa sexa- 13 ginta stadia, cujus nomen, Emaus. Et colloquebantur inter se de toto quod factũ 14 fuerat. Et dum colloquerentur, & discuterent hoc, accessit iis Dominus Jesus, & 15 profectus est cum iis. Et capti sunt oculi eorum, & cooperti, ut non agnosce- 16 rent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 12 * ورسولان † باور نمي داشتند * ودر نظر ايشان * مثال خواب مي نمود * * بعد ازان شمعون † برخاست
وسوي كور دويد * وديد كه كفنها جدا نهاده * شمعون † درنفس خود عجب ماند * از انچ شد

صد چهل نمودن مسيح خودرا بلوقا وقيلوفا

13 * ودران روزها دو از شاكردان درده مي رفتند * ونام ان ده عماوس است * واز اورشليم
14 بقدر † شصت غلوت دور بود * * وايشان † با يكديكر سخن مي كفتند * از براي اين
15 واقعه كه شده است * وخبر مي جستند * * ناكاه عيسي † بديشان رسيد * وهم راه
16 ايشان شد * * وچشم شاكردان بسته شد * كه اورا نمي شناختند *

At Apostoli fidem nõ habuerunt, & in aspectu eorum quasi somnium visum est. 11 *Posteà vero Simeon surrexit, & ad sepulchrum cucurrit: visoque quòd linteamina seorsim posita essent, Simeon apud se admirabundus hæsit, ex eo quod factum erat.* 12

CXL. Ostendit seipsum Christus Lucæ & Cleophæ.

Et in illis diebus duo ex discipulis in pagum ibant, nomen autem ejus pagi Emaus est, et ab Hierosolyma circiter sexaginta stadia distans erat. 13 *Et illis inter se colloquentibus de hoc quod acciderat, et nuntium inquirentibus,* 14 *Subitò Jesus ad illos accessit, et viæ comes illis factus est.* 15 *Oculi autem discipulorum clausi erant, ut eum non cognoscerent.* 16

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΔʹ.

Ait *autem* ad illos; Qui ſermones hi, quos confertis ad invicèm ambulantes,
17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες,
& eſtis triſtes? Reſpondens *autem* unus, cui nomen Cleophas, dixit *ad eum*; Tu
18 καὶ ἐστὲ σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν, Σὺ
ſolus *peregrinaris* in Hieruſalem, & non cognoviſti facta in illa in diebus
μόνος (ϑ) παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
his? *Et* dixit *eis*; Quæ? *Illi autem* dixerunt ei; *Quæ* de Jeſu Nazareno,
19 ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,
qui fuit vir Propheta, potens in opere & ſermone coram Deo & omni
ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ (ι) καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς
populo. Quomodóque tradiderunt eum ſummi Sacerdotes, & principes noſtri in
20 τοῦ λαοῦ. Ὅπως τε (κ) παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς
damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem ſperabamus, quia ipſe eſſet
21 κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν
futurus redimere Iſrael. *Sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit*
ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει
hodiè, *ex quo* hæc facta ſunt. Sed & mulieres quædam ex *nobis* terruerunt nos,
22 σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς,
factæ antelucanæ ad monumentum. Et non *invenientes corpus* ejus, venerunt,
23 γενόμεναι (λ) ὀρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον,
dicentes & viſionem angelorum vidiſſe, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam
24 λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες
eorū qui cum nobis, ad monumentum, & invenerunt *ita* ſicut & *mulieres* dixerunt:
τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον (μ) οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον·

ipſum verò non *viderunt*. Et ipſe dixit ad eos; O ſtulti & tardi corde
αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς (ν) αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ 25
ad credendum in omnib⁹ quæ locuti ſunt Prophetæ. Nónne hæc oportuit pati Chriſtum,
τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, 26
& intrare in gloriam ſuam? Et incipiens à Moyſe, & *ab* omnibus Pro-
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προ- 27
phetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ſeipſo. Et appropinquaverunt
φητῶν (ξ) διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν 28
ad vicum quò ibant: & ipſe finxit longiùs ire. Et coë-
εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς (ο) προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρε- 29
gerunt illum, dicentes; Mane nobiſcum: quoniam ad *veſperam eſt*, & *inclinavit*
βιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν· ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν
dies. Et intravit *ad manendum* cum illis. Et factum eſt *in diſcumbere ipſum*
ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν 30
cum eis; *accipiens* panem benedixit, & *frangens* porrigebat illis. Eorum *autem*
μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον (π) εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ 31
aperti ſunt oculi, & cognoverunt eum: & ipſe *non apparens factus eſt ab eis.*
διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.
Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor noſtrum ardens erat in nobis, *ut* loqueretur
Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς (ρ) ἐλάλει 32
nobis in via, & *ut* aperiret nobis Scripturas?
ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

MS.A. (ϑ) παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, (ι) καὶ ἐν λόγῳ (κ) αὐτὸν παρέδωκαν (λ) ὀρθριναὶ (μ) οὕτως (ν) *ἑαυτούς, (ξ) διερμήνευεν (ο) προσεποιήσατο πορρώτερον (π) ηὐλόγησεν, (ρ) ἐλάλησεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܟܕ ܡܗܠܟܝܢ
18 ܐܢܬܘܢ ܘܟܡܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܥܢܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܠܝܘܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ
ܒܠܚܘܕܝܟ ܬܘܬܒܐ ܐܢܬ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ.
19 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܥܠ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܢܒܝܐ. ܘܚܝܠܬܢ
20 ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ. ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. * ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ
21 ܘܩܫܝܫܐ ܠܕܝܢܐ ܕܡܘܬܐ ܘܙܩܦܘܗܝ. * ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܗܘܝܘ ܥܬܝܕ ܗܘܐ
22 ܠܡܦܪܩܗ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܗܘܝ. * ܐܠܐ ܐܦ ܢܫܐ ܡܢܢ
23 ܐܬܡܗܢܢ. ܕܐܙܠ ܗܘܝ ܡܩܕܡܢ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. * ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܝ ܦܓܪܗ. ܐܬܝ ܐܡܪܢ ܠܢ
24 ܕܚܙܘܐ ܕܡܠܐܟܐ ܚܙܝ ܬܡܢ. ܕܐܡܪܝܢ ܥܠܘܗܝ ܕܚܝ ܗܘ. * ܘܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢܢ ܐܙܠܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ.
25 ܘܐܫܟܚܘ ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܡܪ̈ܝ ܢܫܐ. ܠܗ ܕܝܢ ܠܐ ܚܙܘ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܘ
26 ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܘܝܩܝܪܝ ܠܒܐ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܒܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܠܠܘ ܢܒܝܐ. * ܠܐ ܗܘܐ
27 ܗܠܝܢ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܣܝܒܪ ܡܫܝܚܐ ܘܢܥܘܠ ܠܫܘܒܚܗ. * ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܘܫܐ
28 ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܘܡܦܫܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܢܦܫܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܟܬܒܐ. * ܘܩܪܒܘ
ܠܗ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܗܘ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ ܕܐܙܠ
29 ܗܘܐ. * ܘܐܠܨܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܩܘܝ ܠܘܬܢ. ܡܛܠ ܕܝܘܡܐ ܢܓܗ ܠܗ ܠܡܚܫܟܘ.
30 ܘܥܠ ܕܢܩܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܣܬܡܟ ܥܡܗܘܢ. ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ
31 ܠܗܘܢ. * ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚܝ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ. ܘܗܘ ܐܫܬܩܠ ܠܗ ܡܢܗܘܢ.
32 * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܒܢ ܝܩܕ ܗܘܐ ܒܢ. ܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܡܦܫܩ ܠܢ ܟܬܒܐ.

Et dixit eis, Qui ſunt hi ſermones quos loqui- 17
mini unus cum alio dum ambulatis, mœſtíq;
eſtis? Et reſpondit unus ex eis, cui nomen 18
Cleopha, & dixit ei; Túne ſolus es extraneus
ab Ieruſalem, ut neſcias quid factum ſit in ea
iſtis diebus? Dixit eis, Quid? Dicunt ei, De 19
Jeſu illo à Nazareth, viro qui erat propheta,
poténſque erat in ſermone & opere coram
Deo, & coram univerſo populo: Quem tra- 20
diderunt principes ſacerdotum & ſeniores
judicio mortis, & crucifixerunt eum. Nos au- 21
tem putabamus fore ut ipſe redimeret Iſrae-
lem: & ecce jam tres ſunt dies, ex quo hæc
omnia facta ſunt. Sed & mulieres ex nobis 22
obſtupefecerunt nos: nam diluculò prævene-
runt ad monumentum. Et quum non inve- 23
niſſent corpus ejus, venerunt dicentes nobis
ſe vidiſſe angelos illìc, qui dicunt eum vive-
re. Quinetiam quidam ex nobis profecti ſunt 24
ad monumentum, & ita invenerunt prout di-
xerant mulieres; ipſum verò non viderunt.
Tunc dixit eis Jeſus; O expertes rationis, & 25
graves corde ad credendum iis omnibus quæ
locuti ſunt prophetæ! Nónne hæc futurum 26
erat, ut pateretur Chriſtus, & ingrederetur in
gloriam ſuam? Et exorſus eſt à Moſe & ab 27
omnibus prophetis, & explicabat eis de ſe ex
omnibus Scripturis. Et appropinquaverunt 28
pago illi in quem proficiſcebantur; & ipſe
opinari faciebat eos quaſi in locum longin-
quum ſibi abeundum. At coëgerunt eum, di- 29
cúntq; ei; Mane apud nos, quoniam dies jam
inclinavit ad tenebras: & ingreſſus eſt ut ma-
neret cum eis. Factum eſt autem quum diſcu- 30
buiſſet cum eis, accepit panem & benedixit,
fregítque, & dedit eis. Et illicò aperti ſunt 31
oculi eorum, & agnoverunt eum: & ipſe ab-
latus eſt ab eis. Et dicebant alter alteri; Nón- 32
ne cor noſtrum ardebat in nobis dum collo-
queretur nobis in via, & explicaret nobis
Scripturas?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وعيسي از ايشان † پرسيد كه چيست اين سخنها كه با يكديكر مي كوييد وغمناك مي
رويد * قيلوفا كفت مكر تو از اورشليم غريبي * از براي ان نمي داني * كه درين دو روز 18
درو چه رفت * * عيسي † بديشان كفت * چه شد * جواب دادند * كه عيسي كه از 19
ناصره است مردي پيغامبر * و در كفتار و كردار نيرومند بود * پيش خدا و پيش همه
خلق * * و بزركان امامان و پيران اورا در داوري مرك انداختند * و بدار اوكختند * * ما 20 21
مي پنداشتيم كه اوست * انك مي خواهد كه اسراييل را خلاص دهد * و اينك
سوم روزست از انك اين همه شدند * * الا زنان زودتر رفتند * ودر كور نكه كردند * 22
* چون تنش را انجا نيافتند امدند و بما كفتند كه انجا فرشتكان ديديم * ومردمان † نيز 23 24
از ما در كور رفتند * وهمچنين يافتند * كه زنان كفتند ليكن اورا نديدند * * انكه عيسي 25
بديشان كفت * اي كم فهمان و دل كران * كه ايمان نمي آوريد † بدان همه كه پيغمبران
كفتند * * نه اين چنين واجب بود كه مسيح برتافت * [ودر عظمت خود در رفت] 26

Et Jeſus eos interrogavit; Qui- 17
nam ſunt hi ſermones quos unus cum
altero loquimini, & triſtes incedi-
tis? Cleophas dixit Nunquid tu ab 18
Hieroſolyma peregrinus es, eò quòd
ignores quod his duobus diebus in ea
evenit? Jeſus illis dixit, Quid 19
eſt? Reſponſum dederunt, quòd Je-
ſus, qui ex Nazreh eſt, vir Prophe-
ta, & in dicto & facto potens erat,
coram Deo & coram omni populo.
Et magnates ſacerdotum & ſeniores 20
eum in judicium mortis conjece-
runt, & in cruce ſuſpenderunt. Nos 21
autem putavimus quòd ipſe eſſet is,
qui Iſraeli redemptionem daturus
eſſet. Et ecce tertius dies eſt, ex
quo hæc omnia facta ſunt. Sed mu- 22
lieres primùm iverunt, & in ſepul-
chrum intuitæ ſunt: Et cùm corpus 23
ejus illìc non invenirent, venerunt,
& nobis dixerunt; Illìc quidem An-
gelos vidimus. Et viri etiam è no- 24
bis in ſepulchrum iverunt, & eodem
modo invenerunt ac mulieres dixe-
rant, ſed eum non viderunt. Tunc 25
Jeſus illis dixit; O parum intelli-
gentes et corde graves, qui fidem non
habetis eis omnibus, quæ Prophetæ
loquuti ſunt. Nónne hujuſmodi 26
oportuit ut Chriſtus ſuſtineret, et
in gloriam ſuam ingrederetur?

Verſio VULGATA LATINA.

17 Et ait ad illos; Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad invicèm ambulantes, &
18 eſtis triſtes? Et reſpondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei; Tu ſolus per-
égrinus es in Jeruſalem, & non cognoviſti quæ facta ſunt in illa his diebus?
19 Quibus ille dixit; Quæ? Et dixerunt; De Jeſu Nazareno, qui fuit vir prophe-
20 ta, potens in opere & ſermone, coram Deo & omni populo: Et quomodò
eum tradiderunt ſummi ſacerdotes & principes noſtri in damnationem mortis, &
21 crucifixerunt eum. Nos autem ſperabamus, quia ipſe eſſet redempturus Iſraël: &
22 nunc ſuper hæc omnia, tertia dies eſt hodiè quòd hæc facta ſunt. Sed & mulieres
23 quædam ex noſtris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, Et,
non invento corpore ejus, venerunt, dicentes ſe etiam viſionem angelorum vi-
24 diſſe, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum:
& ita invenerunt ſicut mulieres dixerunt, ipſum verò non invenerunt. Et ipſe 25
dixit ad eos; O ſtulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti ſunt
Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſu- 26
am? Et incipiens à Moyſe, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in 27
omnibus Scripturis, quæ de ipſo erant. Et appropinquaverunt caſtello quò 28
ibant: & ipſe ſe finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes; Mane no- 29
biſcum, quoniam adveſperaſcit, & inclinata eſt jam dies. Et intravit cum illis.
Et factum eſt, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, 30
& porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipſe 31
evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor noſtrum ardens 32
erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * فقال لهما ما هذا الكلام الذي يكلم احدكما صاحبه به وانتما ماشيان مكتيبين * فاجاب 18
احدهما الذي اسمه اكلاوبا قايلا انت مقيم بيروسليم افانت وحدك لم تعلم ما كان فيها
19 في هذه الايام * فقال لهما وما هو فقالا له امر يسوع الناصري الذي كان رجلا نبيا له قوة
20 في الفعل والقول قدام الله وجميع الشعب * فاسلمه عظماء الكهنة والروساء بحكم الموت
21 وصلبوه * ونحن كنا نرجوا انه يخلص اسراييل * لكن مع هذا كله هذا اليوم الثالث منذ
22 23 كان هذا * لكن نسوة منا اعجبنا لانهن بكرن الي القبر * فلم يجدن جسده * واتين وقلن
24 انهن ابصرن ملايكة وقالوا عنه انه حي * ثم مضي قوم منا الي القبر ووجدوا كما قالت النسوة
25 فاما هو فلم يروه * فقال لهما ايها المسلوبة افهامهم والثقيلة قلوبهم عن الايمان بكلما
26 27 نطقت به الانبياء * اليس كان المسيح مزمعا ان يقبل هذه الالام ويدخل الي مجده * وبدا
28 يفسر لهما من موسي ومن جميع الانبياء ما في جميع الكتب من اجله * فاقتربوا من القرية
29 التي كانا منطلقين اليها وكان هو يوهمهما انه ينطلق الي مكان بعيد * فامسكاه غصبا وقالا له
30 اقم معنا فقد مال النهار وهو مساء * فدخل ليقيم عندهما * فلما جلس معهما اخذ خبزا فباركه
31 32 وكسره وناولهما * فانفتحت اعينهما وعرفاه وخفي عنهما * فقال احدهما للاخر اليست قلوبنا
قد كانت محترقة فينا اذ كان يكلمنا في الطريق ويفسر لنا الكتب *

Et dixit eis; Quis eſt iſte ſermo quem 17
confert unus veſtrûm cum comite ſuo,
ambulantes mœſti? Reſpondit unus eo- 18
rum, cujus nomen Cleopha, dicens; Tu de-
gens es in Jeruſalem, & tu ſolus non nô-
ſti quid evenerit in ea in iſtis diebus?
Ait illis; Ecquid eſt? Dixerunt ei, Ne- 19
gotium Jeſu Nazareni, qui erat vir pro-
pheta, cui potentia erat in opere & ſer-
mone coram Deo & omni populo: Et tra- 20
diderunt eum ſummi ſacerdotum & prin-
cipes, ad ſententiam mortis, & crucifixe-
rūt eum. Et nos ſperabam⁹ quòd ipſe eſſet 21
redempturus Iſrael: ſed cum his omni-
bus, hæc eſt dies tertia ex quo evenerunt
hæc. Verùm mulieres quædam ex noſtris 22
ſtupefecerunt nos, quoniam diluculò ade-
untes monumentum, Non invenerunt 23
corpus ejus: & venerunt ac dixerunt ſe
vidiſſe angelos, qui retulerunt de eo quòd
ſit vivens. Item abierunt quidam ex no- 24
ſtris ad monumentum, & invenerunt
quemadmodum dixerant mulieres: at
ipſum minimè viderunt. Dixit eis; O quo- 25
rum captæ mentes, & gravia corda quin
credatis omnibus quæ locuti ſunt prophe-
tæ! Nónne erat Chriſtus futurus ut ſuſ- 26
ciperet has paſſiones, & intraret in glo-
riam ſuam? Et cœpit interpretari illis à 27
Moyſe et ab omnibus prophetis, quæ con-
tinentur in omnibus Scripturis de ſeipſo.
Et appropinquaverunt caſtello in quod 28
ibant: & ipſe exiſtimandum præbebat
eis ſe pergere in locum diſtantem. Et te- 29
nuerunt eum per vim, & dixerunt ei;
Morare nobiſcum, quia jam declinavit
dies, & eſt ſerò. Quare intravit ut ma-
neret apud illos. Cùmq; ſediſſet cum eis, 30
accepit panem, & benedixit ei, fregitque
eum, ac dedit illis. Et aperti ſunt oculi 31
eorum, & cognoverunt eum: & abſcon-
ditus eſt ab illis. Dixit autem unus eo- 32
rum ad alterum; Nónne corda noſtra erant
exuſta in nobis dum alloqueretur nos in
via, & interpretaretur nobis Scripturas?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎሙ፡ እግዚእነ፡ ምንትኑ፡ ዝ፡ ነገር፡ ዘትትናገሩ፡ በበይናቲክሙ፡ እንዘ፡ ተሐውሩ፡
18 ወቆሙ፡ ትኩዛኒሆሙ። ወአውሥአ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ዘስሙ፡ ቀልዮጳ፡ ወይቤ
ሎ፡ ለንትኑ፡ በሕቲትከ፡ ሊሃለውከ፡ ሊየሩሳሌም፡ ወሊያእምርከ፡ ዘኮነ፡ በውስቴታ፡ በ
19 ዝ፡ መዋዕል። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ምንትኑ፡ ወይቤ፡ በእንተ፡ እግዚእ፡ ሊየ
ሱስ፡ ናዝራዊ፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ወነቢይ፡ ዘኮነ፡ ኀያሌ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ በቅድመ፡ እ
20 ግዚአብሔር፡ ወበቅድመ፡ ሰብእ፡ ወሕዝብ። ወዘከመ፡ አግብእዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡
21 ወኰነንዎ፡ ወስቀልዎ፡ ወቀተልዎ። ወንሕነሰ፡ ነአምን፡ ቦቱ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ሀሎ፡ ያድ
22 ኅኖሙ፡ ለእስራኤል፡ ወምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ሠሉስ፡ ዮም፡ እምዘ፡ ኮነ፡ ዝንቱ። ወ
23 ቦ፡ አንስት፡ እለ፡ አንከራ፡ ወነገራነ፡ እለ፡ ጌሠ፡ ኀበ፡ መቃብር። ወሊረከባ፡ ሥጋ
24 ሁ፡ ወተሰውጣ፡ ወነገራነ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ መላእክት፡ እለ፡ ይብልዎ፡ ሐይወ። ወቦ፡ እ
ለ፡ ሖሩ፡ እምውስቴትነ፡ ኀበ፡ መቃብር፡ ወረከቡ፡ ከማሁ፡ በከመ፡ ይቤላ፡ አንስት፡ ወሎቱ
25 ሰ፡ ሊረከብዎ። ወይቤሎሙ፡ ለአብዳን፡ ጕዱያን፡ ልብ፡ ለሊአምኖ፡ በኵሉ፡ ዘይ
26 ቤሉ፡ ነቢያት። አኮሁ፡ ከመዝ፡ ሀለዎ፡ ለክርስቶስ፡ ይትቀተል፡ ወይባእ፡ ውስተ፡ ስብ
27 ሐቲሁ። ወአኀዘ፡ ይፈክር፡ ሎሙ፡ እምዘ፡ ሙሴ፡ ወነቢያት፡ ወእምኵሉ፡ መጻሕፍ
28 ት፡ በእንቲአሁ። ወቀርቡ፡ ሃገረ፡ ኀበ፡ ይሐውሩ፡ ወአኀዘ፡ ይትረሐቆሙ። ወአገበ
29 ርዎ፡ ወይቤልዎ፡ ንበር፡ ምስሌነ፡ እስመ፡ መስየ፡ ወተቀልቀለ፡ ፀሐይ። ወቦአ፡ ከ
30 መ፡ ይኅድር፡ ምስሌሆሙ። ወእምዝ፡ እንዘ፡ ይረፍቅ፡ ምስሌሆሙ፡ ነሥአ፡ ኅብስተ፡
31 ወባረከ፡ ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ። ወተከሥተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወአእመርዎ፡ ወጠፍአ፡
32 እምኔሆሙ፡ ሶቤሃ፡ ወኀዘንዎ። ወይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አኮኑ፡ ይነድድ፡ ልብነ፡ ወ
ይርሕቅ፡ ዘከመ፡ ይነግረነ፡ በፍኖት፡ ወይፈክር፡ ለነ፡ መጻሕፍተ።

Et dixit iis Dominus noſter; Quinam eſt hic ſermo, quem colloquimini inter vos 17
proficiſcentes? & ſteterunt anxii. Et reſpondit un⁹ ex illis, cuj⁹ nomen Cleophas, 18
& dixit ei; Túne ſolus fuiſti? nónne fuiſti Hieruſalem? & nónne cognoviſti quod
factum eſt in ea, in hoc tempore? Et dixit ei Dominus Jeſus; Quid? & dixit; De 19
Domino Jeſu Nazareno viro juſto, & prophetâ, qui fuit potens in ſermone ſuo
& operibus ſuis coram Deo, & coram hominibus, & populo: Et quomodò tra- 20
diderunt eum principes ſacerdotum, & condemnârunt eum, & crucifixerunt
eum, & trucidârunt eum. Et nos credebamus in eo, quòd is ſervaturus eſſet Iſ- 21
rael: & cum hoc toto, tertius *eſt* dies ex quo factum eſt hoc. Et fuerunt mulie- 22
res quæ obſtupefecerunt nos, & nuntiaverunt nobis, quæ manicaverunt ad ſe-
pulchrum, Et non invenerunt corpus ejus: & reverſæ ſunt, & nuntiaverunt no- 23
bis quomodo *fuit* viſio angelorum, qui dicebant iis, Vivus eſt. Et fuerunt qui 24
profecti ſunt è nobis ad ſepulchrum, & invenerunt ita ſicut dixerant mulieres: &
eum non invenerunt. Et dixit iis; O fatui tardi corde ad credendum in omnibus 25
quæ loquuti ſunt prophetæ. Nónne ſic oportuit Chriſtum trucidari, & intrare in 26
gloriam ſuam? Et incœpit exponere iis ex illa Moſis & prophetarū, & ab omnibus 27
Scripturis de ipſo. Et appropinquârunt vico quò ibant, & cœpit præterire eos. 28
Et adegerunt eum, & dixerunt ei; Mane nobiſcum, quoniam adveſperaſcit, & de- 29
clinatus eſt ſol: & ingreſſus eſt ut maneret cum iis. Et tunc recumbens cum iis 30
accepit panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis. Et aperti ſunt oculi eorum, & 31
cognoverunt eum: & evanuit ab iis ſtatim, & indiguerunt eo. Et dixerunt inter 32
ſe; Nónne ardebat nobis cor noſtrum & recedebat, quamdiu loquebatur nobis
in via, & exponebat nobis Scripturas?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 وار موسي اغاز كرد وار همه پيغمبران * بر نفس خود تفسير مي كرد † پيش ايشان از همه
28 كتابها * ودران ده كه مي رفتند * نزديك شدند * وايشانرا مژده مي داد بر مثالي كه
29 بجايكاه دور مي رود * * شاكردان بنازش بدو كفتند * پيش ما باش سبب † انك شب نزديك
30 شد بود * صد چهل يك * وعيسي درامد كه پيش ايشان باشد * وچون پيش ايشان نشست
31 نان ستد * ودعا كرد شكست وبديشان داد * * انكه چشم ايشان كشاده شد * و اورا دانستند *
32 ومسيح از ايشان غايب شد * * ايشان با يكديكر كفتند * نه دل ودرون ما كران شد
بود * وقتي كه در راه با ما سخن مي كفت * وكتابها براي ما تفسير مي كرد *

Et à Moſe initium fecit, & ab 27
omnibus Prophetis, ac de ſeipſo in-
terpretationem fecit coram ipſis ex
omnibus Scripturis. Et illi pago, ad 28
quem iverunt, appropinquabant:
illis autem indicabat, quaſi in lo-
cum longinquum iret. Diſcipuli cum 29
importunitate ei dicebant; Apud
nos eſto: eò quòd nox appropinqua-
verat. CXLI.
Et Jeſus ingreſſus eſt, ut apud eos
eſſet. Et cùm apud eos ſederet, pa- 30
nem accepit, & gratiis actis fregit,
& illis dedit. Tunc oculi eorum 31
aperti ſunt & eum cognoverunt: &
Chriſtus ab illis diſparuit. Illi al- 32
ter alteri dixerunt; Nónne cor &
interiora noſtra gravata erant, quan-
do in via nobiſcum ſermocinaba-
tur, & Scripturas nobis exponebat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Et surgentes eâdem horâ, regressi sunt in Hierusalem, & invenerunt congregatos
33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ϗ εὗρον συνηθροισμένους
undecim, & eos qui cum illis, Dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & visus est Si-
34 τοὺς ἕνδεκα, ϗ τοὺς σὺν αὐτοῖς, Λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, ϗ ὤφθη Σί-
moni. Et ipsi enarrabant quæ in via, & quomodò agnitus est eis in fractione panis.
35 μωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, ϗ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.
Hæc autem ipsis loquentibus, ipse Jesus stetit in medio eorum, & dicit eis: Pax
36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, ϗ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη τμ θ
vobis. Conturbati verò & conterriti facti existimabant spiritum videre. Et dixit
37 ὑμῖν. Πτοηθέντες δὲ ϗ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν
38 eis; Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendunt in corda
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, ϗ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις
vestris? Videte manus meas, & pedes meos, quia ipse ego sum. Palpa-
39 ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου, ϗ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. ψηλαφή-
te me, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habentem.
σατέ με, ϗ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα ϗ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.
Et hoc dicens, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem non credentib'
40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας ϗ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ (σ) ἀπιστούντων τμα θ
41 illis præ gaudio, & mirantibus, dixit eis; Habetis aliquid esculentum hic?
αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, ϗ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

Illi autem obtulerunt ei piscis assi partem, & de apiario favo. Et sumens, 42
Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ (τ) μέρος, ϗ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν, 43
coram eis edit. Dixit autem eis; Hæc verba quæ locutus sum ad
τμβ ι ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ (υ) λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς 44
vos adhuc existens vobiscum: quoniam oportet impleri omnia scripta in lege
ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Moysi, & Prophetis, & Psalmis, de me. Tunc aperuit ipsorum sensum, ad
Μωσέως, ϗ προφήταις, ϗ ψαλμοῖς, περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ 45
intelligendum scripturas. Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic
συνιέναι τὰς γραφάς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι (φ) οὕτω γέγραπται, ϗ οὕτως 46
oportebat pati Christum, & resurgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, ϗ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· Καὶ κηρυχθῆναι 47
in nomine ejus pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientem
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ϗ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον
ab Hierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ecce ego mitto
ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω 48 49
promissum Patris mei in vos: Vos autem sedete in civitate Hierusa-
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσα-
lem, quoadusque induamini virtutem ex alto.
λήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

MS A. (σ) ἀπιστούντων αὐτῶν, ϗ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς, εἶπεν (τ) μέρος, ** Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον πάντων ἔφαγεν. (υ) λόγοι μου οὓς (φ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ܘܩܡܘ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܫܟܚܘ ܚܕܥܣܪ ܕܟܢܝܫܝܢ ܘܐܝܠܝܢ
34 35 ܕܥܡܗܘܢ. * ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܩܡ ܡܪܢ ܘܐܬܚܙܝ ܠܫܡܥܘܢ. * ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܐܫܬܥܝܘ
ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܝ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܬܝܕܥ ܠܗܘܢ ܟܕ ܩܨܐ ܠܚܡܐ

* ܕܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ * ܥܗ *

36 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ. ܩܡ ܝܫܘܥ ܒܝܢܬܗܘܢ.
37 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܗܢܘܢ ܐܬܬܙܝܥܘ ܘܗܘܘ ܒܕܚܠܬܐ.
38 ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܪܘܚܐ ܚܙܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢܐ
39 ܣܠܩܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܥܠ ܠܒܘܬܟܘܢ. * ܚܙܘ ܐܝܕܝ ܘܪܓܠܝ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܓܫܘܢܝ ܘܕܥܘ.
40 ܕܠܪܘܚܐ ܒܣܪܐ ܘܓܪܡܐ ܠܝܬ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܕܐܝܬ ܠܝ. * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ.
41 ܚܘܝ ܐܢܘܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ. * ܘܟܕ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܚܕܘܬܗܘܢ.
42 ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܗܪܟܐ ܠܡܐܟܠ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܗܒܘ
43 44 ܠܗ ܡܢܬܐ. ܡܢ ܢܘܢܐ ܛܘܝܐ ܘܡܢ ܟܪܬܐ ܕܕܒܫܐ. * ܘܢܣܒ ܐܟܠ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ
ܠܗܘܢ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܡܠܐ ܕܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܟܕ ܐܝܬܝ ܥܡܟܘܢ. ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܫܬܠܡ
45 ܟܠ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. ܘܒܢܒܝܐ ܘܒܡܙܡܘܪܐ ܥܠܝ. * ܗܝܕܝܢ ܦܬܚ
46 ܪܥܝܢܗܘܢ ܠܡܣܬܟܠܘ ܟܬܒܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܗܟܢܐ ܟܬܝܒ. ܘܗܟܢܐ ܝܐܐ ܗܘܐ
47 ܠܡܫܝܚܐ. ܕܢܚܫ ܘܢܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ. * ܘܢܬܟܪܙ ܒܫܡܗ
ܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܫܘܪܝܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ.
48 49 * ܘܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܐ ܕܗܠܝܢ. * ܘܐܢܐ ܐܫܕܪ ܥܠܝܟܘܢ ܡܘܠܟܢܗ ܕܐܒܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ
ܩܘܘ ܒܐܘܪܫܠܡ ܡܕܝܢܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܠܒܫܘܢ ܚܝܠܐ ܡܢ ܪܘܡܐ.

Et surrexerunt eâ ipsâ horâ, & reversi sunt 33
ad Jerusalem; & invenerunt undecim con-
gregatos, & eos qui cum ipsis erant, Di- 34
centes; Verè surrexit Dominus noster, & ap-
paruit Simoni. Quinetiam ipsi renuntiâ- 35
runt ea quæ contigerunt in via; & quomo-
dò innotuit eis dum frangeret panem.

Ascensionis Domini nostri: 75.

Qúmque hæc loquerentur, Jesus astitit in- 36
ter eos, & dixit eis; Pax vobiscum: ego
sum, ne timeatis. At ipsi perterriti sunt & 37
expaverunt: putabant enim se spiritum vi-
dere. Dixit eis Jesus; Quid contremisci- 38
tis? & quare ascendunt cogitationes in
corda vestra? Videte manus meas & pe- 39
des meos, quia ego sum; contrectate me,
& agnoscite: nam spiritus carnem & ossa
non habet, prout me videtis habere. Et 40
quum hæc dixisset, ostendit eis manus suas
pedésque suos. Qúmque adhuc non cre- 41
derent præ gaudio suo, & mirarentur, di-
xit eis; Habetis hîc quid manducandum?
Ipsi verò dederunt ei partem piscis assi, & 42
ex favo mellis. Et accepit, comedítque 43
in eorum conspectu. Et dixit eis; Hi sunt 44
sermones quos locutus sum vobiscum, dum
apud vos essem, oportere impleri quicquid
scriptum est in lege Mosis, & in prophe-
tis, & Psalmis de me. Tunc aperuit eo- 45
rum mentem ut intelligerent Scripturas.
Et dixit eis; Ita scriptum est, & ita expe- 46
diebat pati Messiam, & resurgere à mor-
tuis tertio die: Et prædicari in ejus no- 47
mine pœnitentiam in remissionem pecca-
torum inter cunctas gentes, ita ut exordi-
um esset ab Ierusalem. Vos autem estis 48
testes horum. Et ego mittam super vos 49
promissum Patris mei: vos autem expe-
ctate in Jerusalem civitate, usquequò indua-
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * وهمانگاه بر خاستند ودر اورشليم باز گشتند * ديدند يازده حواريون * با هم نشسته بودند
34 * وآنان كه با ايشان بودند * * وگفتند * بحقيقت خداوند ما بر خاست * وبشمعون نموده شد *
35 * واين دو شاگرد انچ در راه شان بود خبر دادند كه چگونه اورا شناختند * وقتي كه نانرا شكست *

صد چهل دو نموده شدن مسيح باردوم با شاگردان

36 * ايشان در سخن بودند * كه عيسي از ميان ايشان بر خاست * وگفت سلام بر شما * منم
37 منم مترسيد * * رسولان بخوف شدند * وهيبت برايشان افتاد * وپنداشتند * كه جان مي بينند *
38 39 * مسيح بديشان گفت * چرا ترسيديد * وچرا انديشها بر دل شما كار كرد * * انك دو دست
وپايهاء من ببينيد * وبدست † لمس كنيد * وبدانيد كه جان گوشت واستخوان ندارد *
40 41 انچنانك شما اول ديديد دارم * اينها بگفت * ودو دست * ودو پاي خود * بديشان نمود * * هنوز
از شادماني خود † باور نمي كردند * وحيران † مي شدند * و مسيح بديشان گفت * چيزي
42 43 داريد كه بخورم * * وبود پيش شاگردان اندكي ماهي بريان وانگبين شهد * * ستد
44 برابر ايشان بخورد * * وگفت * اينست سخن كه برابر شما گفتم * وقتي كه پيش شما بودم *

Et eodem instanti surrexerunt, & 33
Hierosolymam reversi sunt, ubi vi-
derunt undecim Apostolos, unà enim
sedentes erant, & eos qui cum eis
erant. Et dixerunt; Reverà Do- 34
minus noster surrexit et Simoni
apparuit. Et hi duo discipuli quæ 35
in via facta erant narrârunt, quo-
modo eum agnoverant, quo tempore
panem frangeret.

CXLII. Apparet Christus secundò Discipulis.

Illi in sermone erant, cùm Jesus è 36
medio eorum surrexit, et dixit;
Pax super vos, ego sum, ego sum,
ne timeatis. Apostoli territi sunt, 37
et pavor in eos cecidit, et existimâ-
runt, quòd spiritum vidissent. Chri- 38
stus illis dixit; Quare timetis?
et quare cogitationes in corde vestro
agitant? Ecce, manus et pedes me- 39
os videte, et manu palpate, et sci-
te quòd spiritus carnem et ossa non
habeat, quemadmodum (vos pri-
dem vidistis) habeo. Hæc dixit, 40
et manus et pedes suos illis osten-
dit. Hactenus præ gaudio suo non 41
credebant, et attoniti erant, et Chri-
stus illis dixit; Ecquid habetis
quod comedam? Et erat penes 42
discipulos parum piscis assati, et
mellis favi: Et accipiens co- 43
ram illis comedit. Et dixit; 44
Hic est sermo quem vobiscum lo-
cutus sum, quando apud vos fui:

Versio VULGATA LATINA.

33 Et surgentes eâdem horâ regressi sunt in Jerusalem: & invenerunt congregatos
34 undecim, & eos qui cum illis erant, Dicentes; Quòd surrexit Dominus verè,
35 & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: et quomodò cog-
36 noverunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in me-
37 dio eorum, & dicit eis; Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati ve-
38 rò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; Quid turbati
39 estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pe-
des, quia ego ipse sum: palpate, & videte: quia spiritus carnem & ossa non ha-
40 bet, sicut me videtis habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & pe-
41 des. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit; Ha-
betis hîc aliquid, quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & 42
favum mellis. Et cùm manducâsset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 43
Et dixit ad eos; Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobis- 44
cum, quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Pro-
phetis, & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. 45
Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & re- 46
surgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam & remis- 47
sionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem 48
testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sede- 49
te in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * وقاما في تلك الساعة ورجعا الى يروسليم فوجدا الاحد عسر مجتمعين هم والذين كانوا معهم *
34 35 * وهم يقولون حقا لقد قام الرب وظهر لسمعان * ثم اخبرا ايضا بما اتفق لهما في الطريق *
36 وكيف عرفاه عند كسر الخبز * وفيما هم يتكلمون بهذا وقف يسوع وسطهم وقال لهم السلام
37 38 لكم انا هو لا تخافوا * فاضطربوا وخافوا وظنوا انهم ينظرون روحا * فقال لهم ما بالكم
39 مضطربون ولم تاتي الافكار في قلوبكم * انظروا يدي ورجلي فاني انا هو جسوني وانظروا
40 41 فان الروح ليس له لحم ولا عظم كما ترون انه لي * ولما قال هذا اراهم يديه ورجليه * واذ
42 هم غير مصدقين من الفرح والتعجب * قال لهم اعندكم ههنا ما يوكل * فاعطوه جزوا
43 44 من حوت مشوي ومن شهد عسل * فاخذ قدامهم واكل واخذ الباقي واعطاهم * ثم
قال لهم هذا الكلام الذي كلمتكم به اذ كنت معكم * انه ينبغي ان يكمل كلما
45 هو مكتوب في ناموس موسى والانبياء والمزامير لاجلي * وحينيذ فتح قلوبهم ليفهموا
46 المكتوب * وقال لهم هكذا هو مكتوب ان المسيح سوف يولم * ويقوم من الموتى في اليوم
47 48 الثالث * ويكرز باسمه بالتوبة ومغفرة الخطايا في جميع الامم * ويبدون من يروسليم * وانتم
49 تشهدون على هذا * وانا ارسل اليكم موعد ابي * فاجلسوا انتم في مدينة يروسليم حتى
تتدرعوا القوة من العلا *

Et surrexerunt in illa hora, & regres- 33
si sunt in Jerusalem; & invenerunt
undecim congregatos, ipsos & eos qui
erant cum illis, Ipsique dicentes; Ve- 34
rè jam surrexit Dominus & apparuit
Simoni. Tum retulerunt etiam quod ac- 35
ciderat sibi in via; & quomodò cogno-
vissent eum ad fractionem panis. Et 36
dum ipsi loquerentur de his, stetit Je-
sus inter eos, & dixit eis, Pax vo-
bis: ego sum, ne timeatis. Contur- 37
bati sunt autem, & expaverunt &
putaverunt se videre spiritum. Et di- 38
xit eis; Quid turbamini? & quare
veniunt cogitationes in corda vestra?
Videte manus meas & pedes meos; 39
nam ego ipse sum. Palpate me, & vi-
dete: nam spiritus non habet carnem
neque ossa, sicut videtis me habere.
Et cùm dixisset hoc, ostendit eis ma- 40
nus suas & pedes suos. Cumque ipsi 41
essent increduli præ gaudio & admira-
tione, dixit eis; Estne apud vos hic
quod manducetur? Et dederunt ei par- 42
tem piscis assi, & favi mellis. Et ac- 43
cepit coram illis, & comedit, & ac-
cepit residuum & dedit illis. Deinde 44
dixit eis; Hic est sermo quem locutus
sum vobis cùm essem vobiscum, quòd
oporteret impleri quicquid est scriptum
in lege Mosis, & Prophetis, & Psal-
mis de me. Et tunc aperuit corda eo- 45
rum ut intelligerent Scripturam. Et di- 46
xit eis, Sic est scriptum, quòd Chri-
stus esset passurus, & resurrecturus à
mortuis in die tertia, Et prædicandam 47
in nomine eius pœnitentiam & remissi-
onem peccatorum inter omnes gentes.
Incipient autem ab Ierosolyma, Te- 48
stimonium perhibeatis de his. Et ego 49
mittam ad vos promissum Patris mei.
Sedete ergò vos in civitate Jerosolyma,
quoad armemini virtute ab alto.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወተንሥኡ፡ ሶቤሃ፡ ይእተ፡ ሰዓተ፡ ወተሰውጡ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወረከብዎሙ፡ ለዓሠርቱ፡
34 ወአሐዱ፡ ጉቡኣን፡ ወእለሂ፡ ምስሌሆሙ። ወይቤሉ፡ አማን፡ ተንሥአ፡ እግዚእን፡ ወ
35 አስተርአዮ፡ ለስምዖን። ወነገርዎሙ፡ እሙንቱ፡ ዘበፍኖት፡ ወዘከመ፡ አእመርዎ፡
36 ለእግዚእነ፡ እንዘ፡ ይፈትት፡ ኅብስተ። ወእንዘ፡ ዘንተ፡ ይትናገሩ፡ ቆመ፡ ማእከ
37 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ ኢትፍርሁ፡ አነ፡ ውእቱ። ወ
38 ደንገፁ፡ ወፈርሁ፡ ወመሰሎሙ፡ መንፈስ፡ ዘይሬእዩ። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
39 ስ፡ ምንትኑ፡ ያደነግፀክሙ፡ ወለምንት፡ ሕሊና፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ ልብክሙ። ርእዩ፡ እደ
ዊየ፡ ወእገርየ፡ ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወግሥሡኒ፡ ወአእምሩ፡ እስመ፡ መንፈስ፡ ሥጋ፡ ወዓጽ
40 መ፡ አልቦ፡ ከመ፡ ትሬእዩ፡ እንተ፡ ቦየ። ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ አርአዮሙ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪ
41 ሁ። ወእንዘ፡ ዓዲ፡ ኢየአምኑ፡ እምድንጋፄ፡ ወእንዘ፡ ያነክሩ፡ በትፍሥሕት፡ ወይቤ
42 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርድእቲሁ፡ ቦኑ፡ ዘብክሙ፡ ዘንበልዕ፡ ዝየ። ወወሀብዎ፡
43 ዓሣ፡ መክፈልተ፡ ጥቡስ፡ ወጸቃውዐ። ወበልዐ፡ በቅድሜሆሙ፡ እግዚእን፡ ወነሥአ፡ ዘ
44 ተርፈ፡ ወወሀቦሙ። ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ ዝንገርየ፡ ዘለበልክሙ፡ እንዘ፡ ሃለውክ
ሙ፡ ምስሌየ፡ ከመ፡ ሃለወ፡ ይበጽሕ፡ ዘይቤ፡ ኦሪት፡ ሙሴ፡ ወነቢያት፡ ወመዝሙር፡ በእ
45 ንቲአየ። ወእመዝ፡ ከሠተ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ይለብዉ፡ መጻሕፍተ፡ ወለበዉ። ወ
46 ይቤሎሙ፡ ከማሁ፡ ጽሑፍ፡ ከመ፡ ይትቀተል፡ ክርስቶስ፡ ወይትነሣእ፡ እምዉታን፡ በሣ
47 ልስት፡ ዕለት። ወይሰብኩ፡ በስሙ፡ ለንስሓ፡ ወለኅድገተ፡ ኃጢአት፡ ለኵሉ፡ አሕ
48 ዛብ፡ እኂዞሙ፡ እምኢየሩሳሌም። ወአንትሙ፡ ሰማዕቱ፡ ለዝንቱ። ወናሁ፡ አ
49 ነ፡ እፌኑ፡ ተስፋሁ፡ ለአቡየ፡ ላዕሌክሙ፡ ወአንትሙሰ፡ ንበሩ፡ ሃገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ እ
ስከ፡ ትለብሱ፡ ኃይለ፡ እምአርያም።

Et surrexerunt statim istâ horâ, & reversi sunt *in* Hierusalem, & invenerunt un- 33
decim congregatos, & *eos* qui cum illis *erant*. Et dixerunt; Certè, surrexit Do- 34
minus noster, & apparuit Simoni. Et nuntiaverunt iis ipsi quæ in via *gesta e-* 35
rant, & quomodo cognoverunt Dominum nostrum frangentem panem. Et dum 36
hæc colloquerentur, stetit medio eorum Dominus Jesus, & dixit iis; Pax vobis,
ne timeatis, ego sum. Et conterriti fuerunt, & timuerunt, & videbatur iis spi- 37
ritus quem videbant. Et dixit iis Dominus Jesus; Quid conterriti estis, & quid 38
cura ascendit in corda vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quòd ego 39
sum: & contrectate me, & scitote quòd spiritus carnem & ossa non habet, pro-
ut videtis *quòd* ego habeo. Et hoc dicens ostendit iis manus suas, & pedes suos. 40
Et adhuc *ipsis* non credentibus præ terrore, & mirantibus præ gaudio, dixit Do- 41
minus Jesus discipulis suis; Estne quod habetis quo vescamur hic? Et dede- 42
runt ei piscis partem assi, & favum apiarium. Et comêdit in conspectu eorum 43
Dominus noster: & sumpsit reliquias, & dedit iis. Et dixit iis; Nónne hic est ser- 44
mo meus quem loquutus sum vobis, quum essetis mecum, quòd oportuerat im-
pleri, quæ dixit lex Mosis, & prophetæ, & Psalmus de me. Et tunc aperuit cor 45
eorum, ut intelligerent Scripturas: & intellexerunt. Et dixit iis; Sic scriptum est, 46
quòd trucidaretur Christus, & resurgeret à mortuis in tertio die: Et prædicarent 47
in nomine ejus in pœnitentiam, & remissionem peccatorum omnibus gentibus, in-
cipientes ab Hierusalem. Et vos testes *estis* hujus. Et ecce ego mittam promissi- 48
onem Patris mei super vos. Et vos manete civitate Hierusalem, usquequò indua- 49
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

واجب است كه هر چيزي تمام شود * كه در ناموس موسي وكتاب پيغمبران * ومزامير * براي
45 * من نبشته شد * * وبعد ازان * ذهن وفهم ايشانرا قوت داد * وگشاده كرد * تا كتابها را دريابند
46 وبغوران برسند * * ونيز بديشان گفت اين چنين واجب بود كه مسيح † دردناك شود * وسوم
47 روز از ميان مردگان † بر خيزد * تا بنام او مژده † توبت † در همه عالم گفته شود * براي ستردن

گناهها صد چهل سه بالا رفتن مسيح در آسمان

48 49 واغاز از اورشليم شود * * وشماييد † گواهان † اين همه را * * ومن وعده پدر مرا بشما بفرستم
* وبايد كه در شهر اورشليم † ساكن باشيد * تا انكه كه از بلندي قوت ونيرو بپوشيد *

oportet ut omnis res compleatur, quæ
in Lege Mosis, et Scripturâ Prophe-
tarum, et Psalmis de me scripta est.
Et post hæc os et intellectum eorum 45
corroboravit et aperuit, ut Scriptu-
ras intelligerent, et in abdita earum
penetrarent. Atque etiam illis di- 46
xit; Ita oportuit ut Christus dolo-
rem pateretur, et tertiâ die de mor-
tuis resurgeret. Ut in nomine ejus 47
Evangelium resipiscentiæ in toto
mundo prædicaretur, in abolitionem
peccatorum:

CXLIII. Ascensio Christi in cœlum.

Et principium ab Hierosolymâ fie-
ret. Et vos estis testes horum omni- 48
um. Et ego promissum Patris mei 49
vobis mittam: oportet autem ut in
urbe Hierosolyma commoremini, do-
nec ex alto potentiam et virtutem
induatis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Eduxit autem eos forâs usque in Bethaniam: & sustollens manus suas, benedixit
50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν
eis. Et factum est in benedicere eum illis, disjunctus est ab eis, & sursum ferebatur
51 αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο
in cœlum. Et ipsi adorantes eum, regressi sunt in Hierusalem cum
52 εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ
gaudio magno. Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes
χαρᾶς μεγάλης. Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες 53
Deum. Amen.
τὸν Θεόν. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις, ͵βχοζ, κεφαλαίοις τμβ.

MS. A. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 ܐܦܩ ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܠܒܪ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ. ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܘܗܝ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ. * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܒܪܟ
51 ܠܗܘܢ. ܐܬܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܘܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. * ܘܗܢܘܢ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ
52 ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ. * ܘܒܟܠܙܒܢ ܗܘܘ ܒܗܝܟܠܐ. ܡܫܒܚܝܢ ܘܡܒܪܟܝܢ
53 ܠܐܠܗܐ ܐܡܝܢ.

* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܠܘܩܐ ܡܣܒܪܢܐ *

Et eduxit eos usque in Beth-Ania, & elevavit manus suas, eisque benedixit. 50 Et factum est dum benediceret eis, separatus est ab eis, & conscendit cœlos. 51 Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi sunt ad Jerusalem cum gaudio magno. 52 Et omni tempore erant in templo, glorificantes & benedicentes Deum. Amen. 53

Absolutum est Evangelium sacrosanctum Lucæ Evangelistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * وازانجا با بيت عينا ايشانرا بدر برد * ودستها خودرا بر داشت * وايشانرا دعا كرد * وچون دعا
51 تمام كرد * از رسولان جدا شد * ودر اسمان † بالا رفت * ايشان مر اورا سجود كردند ودر اورشليم † باز
52 گشتند * بشادماني بزرك * وهمه وقت † در هيكل كنشت بودند * ومرخداي را حمد وستايش مي
53 دادند * وقبول مي شد امين

تمام شد انجيل لوقا

Et illinc in Bethaniam illos eduxit, & manus suas sustulit, et illis benedixit. 50 *Et cum benedictionem absolvisset, ab Apostolis separatus est, et in cœlum ascendit.* 51 *Ipsi eum adoraverunt, et in Hierosolymam reversi sunt cum gaudio magno.* 52 *Et omni tempore in templo Ecclesiæ erant, et Deo laudem et gloriam tribuerunt: et acceptatio fuit. Amen.* 53

Absolutum est Evangelium Lucæ.

(α) ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Α' Περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου.
Β' περὶ τῶν ἐκβληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
Γ' (β) περὶ τοῦ Νικοδήμου καὶ Ἰησοῦ.
Δ' περὶ καθαρισμοῦ ζήτησις.
Ε' περὶ τῆς Σαμαρείτιδος.
ς' (γ) περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ.
Ζ' περὶ τοῦ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχοντος ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.
Η' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
Θ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
Ι' (δ) περὶ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.
ΙΑ' περὶ τῆς ἐγέρσεως τοῦ Λαζάρου.
ΙΒ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΙΓ' περὶ ὧν εἶπεν Ἰούδας.
ΙΔ' περὶ (ε) τῆς ὄνου.
ΙΕ' περὶ τῶν προσελθόντων (ζ) Ἑλλήνων, καὶ ἐρωτώντων τὸν Φίλιππον.
Ις' περὶ τοῦ νιπτῆρος.
ΙΖ' περὶ τοῦ παρακλήτου.
ΙΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως (η) τοῦ Κυριακοῦ σώματος.

MS. A. (α)······ Titulus capitum abscinditur. (β) περὶ Νικοδήμου. "Ζήτησις περὶ καθαρισμοῦ. (γ) περὶ τοῦ * βασιλικοῦ. (δ) περὶ τοῦ τυφλοῦ. ΙΑ'. περὶ Λαζάρου. (ε) τοῦ (ζ) Ἑλλήνων. Ις' περὶ (η) τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

SECUNDUM JOANNEM SANCTUM EVANGELIUM.

(†) ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. ΚΕΦ. α'.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
1 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est
2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. 3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο
neque unum, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum. Et
4 οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ
5 lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo
6 τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος
missus à Deo, nomen ei Joannes. Hic venit in testimonium, ut
7 ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα
testaretur de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος 8
lux, sed ut testaretur de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat
τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει 9
omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, &
πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ 10
mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit,
ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, 11
& proprii eum non receperunt.
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܕܐܡܠܠ ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܣܘܣ *
* ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܛܒܥܝܢܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ
ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܟܪܘܙܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܝܠܕܗ ܕܡܪܢ * ܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ
2 ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. * ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܪܫܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܟܠ ܒܐܝܕܗ
3 ܗܘܐ. ܘܒܠܥܕܘܗܝ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. * ܒܗ ܚܝܐ ܗܘܐ. ܘܚܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ
4 ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܘܗܘ ܢܘܗܪܐ ܒܚܫܘܟܐ ܡܢܗܪ. ܘܚܫܘܟܐ ܠܐ ܐܕܪܟܗ. * ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܕܫܠܝܚ
5 ܡܢ ܐܠܗܐ. ܫܡܗ ܝܘܚܢܢ. * ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܢܣܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ. ܕܟܠܢܫ ܢܗܝܡܢ
6 ܒܐܝܕܗ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܗܘܐ ܢܘܗܪܐ. ܐܠܐ ܕܢܣܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ. * ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܓܝܪ ܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ.
7 ܕܡܢܗܪ ܠܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܒܥܠܡܐ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ ܠܐ
8 ܝܕܥܗ. * ܠܕܝܠܗ ܐܬܐ. ܘܕܝܠܗ ܠܐ ܩܒܠܘܗܝ.
9
10
11

EVANGELIUM SANCTUM, Præconium Johannis, quod Græcè protulit atque promulgavit Ephesi.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi, cudimus Evangelium sacrosanctum, prædicationem Johannis præconis.

Lectio in festo nativitatis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & ipsum Verbum erat apud Deum, & Deus erat ipsum Verbum. 1 Hoc erat in principio apud Deum. 2 Omnia per manum ejus fuêre, & sine ipso ne unum quidem fuit quidquid fuit. 3 Per ipsum facta est vita, & vita est Lux hominum. 4 Et ipsa Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non perceperunt. 5 Fuit homo qui missus est à Deo nomine Johannes. 6 Is venit in testimonium, ut testaretur de Luce, ut omnes crederent per eum. 7 Non erat ipse Lux, sed ut testaretur de Luce. 8 Erat enim is Lux veritatis quæ illuminat omnem venientem in mundum. 9 In mundo erat, & mundus per eum factus est, at mundus eum non cognovit. 10 Ad suos venit, & sui eum non receperunt. 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

انجيل يوحنا يكي از دوازده حواريون كه در شهر افسوس بزبان يوناني رومي كفته شد

1 * در اغاز كلمه بود * وكلمه † پيش خدا بود * وخدا است كلمه * در اغاز † اين پيش
2
3 خدا بود * همه در دست او بود * وبي او نشد يكي از انچ شد * زندكانيها بدو شد
4
5 وزندكانيها † روشنايي ادميانند * ونور در تاريكي † روشنايي داد * وتاريكي نورا نخسپانيد *

EVANGELIUM JOHANNIS, unius ex duodecim Apostolis, quod in urbe Epheso linguâ Græcâ Romanâ dictû est.

CAPUT. I.

IN principio Sermo erat, et Sermo apud Deum erat, et Deus est Sermo. 1 *In principio hic apud Deum erat.* 2 *Omne per manum ejus erat, et absq; eo non factum est unum, quod factum est.* 3 *Vitæ in eo erant, et vitæ lux hominum sunt.* 4 *Et lux in tenebris lumen dedit, et tenebræ lucem non extinxerunt.* 5

Versio VULGATA LATINA.

50 51 Eduxit autem eos forâs in Bethaniam: & elevatis manibus suis benedixit eis. Et
52 factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno: Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen. 53

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 * ثم اخرجهم الي بيت عنيا ورفع يديه وباركهم * وكان فيما هو يباركهم انفرد عنهم وصعد
51
52 الي السماء * فاما هم فسجدوا له ورجعوا الي يروسليم بفرح عظيم * وكانوا كل حين في الهيكل
53 يباركون الله *

كمل بعون الله تعالي ختم انجيل القدس لوقا المطبب الكارز بحياة الابد * بركاته تشملنا امين *

Deindè eduxit eos in Beth-aniam, & elevavit manus suas, & benedixit eis. 50 *Et factum est dum ipse benediceret eis, sejunxit se ab iisdem, & ascendit in cœlum.* 51 *Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi sunt in Jerusalem cum gaudio magno.* 52 *Et erant omni tempore in templo benedicentes Deum.* 53

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sancti Lucæ Medici, prædicatoris vitæ æternæ, Cujus benedictiones protegant nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 ወአውፅኦሙ፡ ላፍአ፡ እስከ፡ ቢታንያ፡ ወአንሥአ፡ እደዊሁ፡ ወአንበረ፡ ወባረኮሙ፡፡
51 ወእንዘ፡ ይባርኮሙ፡ ተረሐቀሞ፡ ወዓርገ፡ ሰማየ፡፡ ወእሙንቱሰ፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወተሰ
52 መጡ፡ ኢየሩሳሌም፡ በዓቢይ፡ ፍሥሐ፡፡ ወነበሩ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡ ዘልፈ፡ እንዘ፡ ይባ
53 ርክዎ፡ ወይሴብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ለዓለም፡ አሜን፡፡
ወንጌል፡ ዘሉቃስ፡ ቃሉ፡ ፲፰፻፡

Et eduxit eos forâs usque Bethaniam: & levavit manus suas, & imposuit, & benedixit iis. 50 Et *dum* benedicens *erat* iis recessit ab iis, & ascendit *in* cœlum. 51 Et illi adorârunt eum, & reversi sunt *in* Hierusalem in gaudio magno. 52 Et manserunt in Domo sancta ejus, perpetuò benedicentes & laudantes Deum in seculum. Amen. 53

Voces Evangelii Lucæ 1800.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm JOANNEM.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
2 3 Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso fa-
4 ctum est nihil, quod factum est, In ipso vita erat, & vita erat lux hominum:
5 6 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhi- 7
beret de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimo- 8
nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem veni- 9
entem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mun- 10
dus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القدس يوحنا بن زبدي احد الاثني عشر
حواريا كتبه يونانيا بالهام روح القدس * بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

1 * في البدء كان الكلمة والكلمة كان عند الله * والله كان الكلمة * منذ البدء كان هذا عند
2
3 الله * كل به كان وبغيره لم يكن شي مما كان * به كانت الحياة والحياة كانت نور الناس *
4
5 * والنور اضاء في الظلمة والظلمة لم تدركه * كان انسان ارسل من الله اسمه يوحنا * هذا
6
7 جاء للشهادة ليشهد للنور ليومن الكل به * ولم يك هو النور بل ليشهد للنور * الذي كان
8
9 نور الحق الذي يضي لكل انسان * الات الي العالم * في العالم كان * والعالم به كان * والعالم
10
11 لم يعرفه * الي خاصته جاء وخاصته لم تقبله *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium Divi Johannis filii Zebedæi unius ex duodecim Apostolis, quod scripsit Græcè per inspirationem Spiritûs sancti. Benedictiones ejus protegant nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. 1 *Ab initio erat hoc apud Deum.* 2 *Omnia per ipsum fuerunt, & sine ipso non fuit quicquam eorum quæ fuerunt.* 3 *In ipso erat vita, & Vita erat Lux hominum:* 4 *Et Lux coruscavit in tenebris, & tenebræ non comprehenderunt eam.* 5 *Fuit homo missus à Deo, cujus nomen Johannes.* 6 *Hic venit in testimonium ut attestaretur Lumini, ut crederent omnes per illum.* 7 *Neque verò erat ipse Lux, sed ut attestaretur Lumini,* 8 *Quòd erat Lumen verum, quod illuminat omnem hominem. Venturus in mundum,* 9 *In mundo fuit, & mundus per ipsum factus est, & mundus non cognovit eum.* 10 *Ad peculium suum venit, & peculium suum non recepit eum.* 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወንጌል፡ ዘዮሐንስ፡
2 ፩ ቀዳሚሁ፡ ቃል፡ ውእቱ፡ ወውእቱ፡ ቃል፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ወእግዚአብሔ
3 ር፡ ውእቱ፡ ቃል፡፡ ወከማሁ፡ ቀዳሚሁ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡፡ ወኵሉ፡ በ
4 ቱ፡ ኮነ፡ ወዘእንበሌሁሰ፡ አልቦ፡ ዘኮነ፡ ወሊመንትኒ፡ ወዘሂ፡ ኮነ፡ በእንቲአሁ፡፡ ቦቱ፡ ሕ
5 ይወት፡ ውእቱ፡ ወሕይወትሰ፡ ብርሃኑ፡ ለእጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡፡ ወብርሃንሰ፡ ው
6 ስተ፡ ጽልመት፡ ያበሪ፡ ወጽልመትኒ፡ ኢይረክቦ፡፡ ወሃሎ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘተፈነወ፡ እ
7 ምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ዘስሙ፡ ዮሐንስ፡፡ ወውእቱ፡ መጽአ፡ ሰማዕተ፡ ይኩን፡ በእን
8 ቲአ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ይእመን፡ እምኔሁ፡፡ ወለሊሁሰ፡ ኢኮነ፡ ብርሃነ፡ ዳእሙ፡ ሰ
9 ማዕተ፡ ከመ፡ ይኩን፡ በእንተ፡ ብርሃን፡፡ ወብርሃን፡ ጽድቅሰ፡ ዘያበርህ፡ ለኵሉ፡ ሰብእ፡
10 ዘይመጽእ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡ ወውስተ፡ ዓለም፡ ሃሎ፡ ወዓለምኒ፡ ቦቱ፡ ኮነ፡ ወዓለምሰ፡
11 ኢያእመሮ፡፡ ውስተ፡ ዚአሁ፡ መጽአ፡ ወእሊአሁሰ፡ ኢተወክፍዎ፡፡

EVANGELIUM JOHANNIS.

CAP. I.

PRinci pio Verbũ erat, & illud Verbum apud Deum erat, & Deus erat Verbũ. 1 2 Et sic principio apud Deum erat. 3 Et unumquodque per ipsum factũ est, & absque ipso non fuit quod factum est quidquam, & etiam quod factum est propter ipsum *est*. 4 In ipso vita erat, & Vita Lux hominum erat 5 Et Lux in tenebris lucet, & tenebræ non comprehendunt eam. 6 Et fuit quidam homo qui missus fuit à Deo, cujus nomen Johannes *erat*. 7 Et is venit testis fieri de Luce, ut quisque crederet ex illo. 8 Et ipse non fuit Lux, sed ut testis fieret de Luce. 9 Et *is est* Lux justitiæ, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. 10 Et in mundo fuit, & mundus in eo fuit, & mundus non cognoscebat eum. 11 In suos venit, & sui non acceperunt eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وبود شخصي كه اورا خدا فرستاده شد * نامش يوحنا وبپارسي يحيي خوانك شود * او
7 آمد براي كواهي * تا بر نور كواهي دهد * كه هر كسي بدست او ايمان بياورد * واو
8 نبود نور * ليكن كواهي † دهنك بر نور * نور حق امد تا براي هر كه در عالم است *
9
10 روشنايي دهد * در عالم بود * وعالم بردست اوشد * وعالم اورا نشناخت * براي خاصه
11 خود آمد وخاصه اورا قبول نكردند *

Et erat homo quem Deus misit, cui nomen Johannes, Persicè autem Jahia vocatur. 6 *Ipse venit in testimonium, ut de Luce testimonium daret, ut unusquisque per manum ejus fidem haberet.* 7 *Ille autem non erat Lux illa, sed testimonium dans de Luce.* 8 *Lux vera venit, ut unicuique qui in mundo est lumen præbeat.* 9 *In mundo erat, & mundus per manum ejus factus est, & mundus eum non cognovit.* 10 *Ad proprios suos venit, & proprii ejus eum non receperunt.* 11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, *credentibus*
12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
in nomine ejus: Qui non ex sanguinib', neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate
13 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος
viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habitavit in
14 ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ (α) ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν
nobis, (& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,) plenum gratiæ
ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος
& veritatis. Joannes *testatur* de ipso: & *clamavit*, dicens; Hic erat quem dixi,
15 καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον,
Post me *veniens*, ante me factus est: quia prior me erat. Et *ex* pleni-
16 Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώ-
tudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Quia lex per Moy-
17 ματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μω-
sen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est. Deum nemo vidit
18 σέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε
unquam: unigenitus filius, *existens* in *sinum* Patris, ipse enarravit. Et
19 πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. Καὶ
hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi *ex* Hierosolymis sacerdotes
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς
& Levitas, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confessus est, & non negavit:
20 καὶ (β) Λευΐτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο·
& confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum; Quid ergò?
καὶ ὡμολόγησεν, (γ) Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, Τί οὖν; 21
Elias es tu? & *dixit*, Non sum. Propheta es tu? & respondit, Non. Dixerunt ergò
Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. Εἶπον οὖν 22
ei; Quis es, ut responsum demus *mittentibus* nos? quid dicis de teipso?
αὐτῷ, Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;
Ait; Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit
Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν 23
Esaias Propheta. Et missi, erant ex Pharisæis. Et interrogaverunt
Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ ἠρώτησαν 24
eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque 25
αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, (δ) οὔτε Ἠλίας, οὔτε
Propheta? Respondit eis Joannes, dicens; Ego baptizo in aqua: medius
προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος 26
autem vestrûm stetit quem vos *non nôstis*. Ipse est *ille* post me venturus, qui
δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς 27
ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
Hæc in *Bethabara* facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.
Ταῦτα (ε) ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. 28
Κεφ. α'. MS.A. (α) ἐγεννήθησαν. (β) Λευΐτας πρὸς αὐτὸν, ἵνα (γ) Ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ
(δ) οὐδὲ Ἠλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; (ε) ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܒܠܘܗܝ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܫܡܗ *
13 ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܢ ܕܡܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ ܕܒܤܪܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ ܕܓܒܪܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕܘ *
14 ܘܡܠܬܐ ܒܤܪܐ ܗܘܬ ܘܐܓܢܬ ܒܢ ܘܚܙܝܢ ܫܘܒܚܗ ܫܘܒܚܐ ܐܝܟ ܕܝܚܝܕܝܐ ܕܡܢ ܐܒܐ ܕܡܠܐ ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ *
15 ܝܘܚܢܢ ܤܗܕ ܥܠܘܗܝ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ ܗܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪܬ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܠܗ ܩܕܡܝ ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘܐ *
16 ܘܡܢ ܡܠܝܘܬܗ ܚܢܢ ܟܠܢ ܢܤܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܚܠܦ ܛܝܒܘܬܐ *
17 ܡܛܠ ܕܢܡܘܤܐ ܒܝܕ ܡܘܫܐ ܐܬܝܗܒ ܩܘܫܬܐ ܕܝܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܬ *

[illegible]

18 ܐܠܗܐ ܠܐ ܐܢܫ ܚܙܝܗܝ ܡܡܬܘܡ ܝܚܝܕܝܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܥܘܒܐ ܕܐܒܘܗܝ ܗܘ ܐܫܬܥܝ *
19 ܘܗܕܐ ܗܝ ܤܗܕܘܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܟܕ ܫܠܚܘ ܠܘܬܗ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ ܐܢܬ ܡܢܘ ܐܢܬ *
20 ܘܐܘܕܝ ܘܠܐ ܟܦܪ ܘܐܘܕܝ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ *
21 ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܠܝܐ ܐܢܬ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܢܒܝܐ ܐܢܬ ܘܐܡܪ ܠܐ *
22 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܘܡܢܘ ܐܢܬ ܕܢܬܠ ܦܬܓܡܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܕܪܘܢ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ *
23 ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܐܫܘܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ *
24 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܠܚܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܗܘܘ *
25 ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܥܡܕ ܐܢܬ ܐܢ ܐܢܬ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ ܘܠܐ ܐܠܝܐ ܘܠܐ ܢܒܝܐ *
26 ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܒܡܝܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ *
27 ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝ ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܤܢܘܗܝ *
28 ܗܠܝܢ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܗܘܝ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܡܥܡܕ ܝܘܚܢܢ *

Iis autẽ qui receperunt eum, dedit potestatẽ 12
ut filii Dei fierent, iis *inquam*, qui credunt in
nomen ejus: Iis qui non ex sanguine, neq ex 13
voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed
ex Deo geniti sunt. Et verbum caro factum 14
est, & habitavit in nobis, & spectavimus glo-
riam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,
plenum gratiæ ac veritatis. Johannes testa- 15
tus est de eo, & clamavit & ait; Hic est ille
de quo dixeram post me venturum, & fuit
ante me, quoniam prior me est. Et ex ple- 16
nitudine ejus nos omnes accepimus, & gra-
tiam pro gratia. Quandoquidem Lex per 17
Mosen data est; veritas autem & gratia per
Jesum Christum fuit.

Matutinis dominicæ post Epiphaniam. 2.

Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille 18
Deus qui est in sinu Patris sui, ipse narravit.
Et hoc est testimonium ipsius Johannis quan- 19
do miserunt ad eum Judæi ab Ierusalem sa-
cerdotes & levitas ut interrogarent eum,
Tu quis es? Et confessus est, neque nega- 20
vit: & confessus est, Non sum ego Christus.
Et interrogaverunt eum rursùs, Quid ergó? 21
Elia es? Et ait; Non sum. Es tu prophe-
ta? & ait, Minimé. Dixeruntque ei, Ec- 22
quis es? ut demus responsum iis qui mise-
runt nos: quid dicis de teipso? Ait; Ego 23
sum Vox clamans in deserto, Complanate
viam Domini, prout dixit Isaia propheta.
Illi autem qui missi fuerant, ex Pharisæis 24
erant. Et interrogaverunt eum, ac dixerunt 25
ei; Quid igitur baptizas, si tu non es Chri-
stus, neque Elia, neque propheta? Respon- 26
dit Johannes, & dixit eis; Ego baptizo in
aqua, sed inter vos stat ille, quem vos nesci-
tis. Is est qui pone me veniet, & fuit ante 27
me; is *inquam*, cujus non sum dignus qui
solvam corrigias calceamentorum. Hæc in 28
Beth-Ania facta sunt trans Jordanem, ubi
baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اما ايشان كه اورا قبول كردند * بديشان فرمان داد كه فرزندان خدا بشوند * وايشانرا كه
13 بنام † او ايمان بياورند * * انان كه از خون نيستند * ونه از ارادت * وكوشت * ونه از خواست
14 مرد ليكن † از خدا زاينك شدند * * وكلمه كوشتمند شد * ودر ما حلول كرد
وعظمتش را ديديم * همچون عظمت يكانه از پدر * كه پرست از نعمت وراستي *
دوم كواهي يحيي بن زكريا براي مسيح
15 * يحيي برو كواهي داد * وبانك
زد وكفت اينست كه كفتم از من پستر بيايد * واز من پيشترست * سبب انك از من
16 17 قديمترست * واز فيض افزايش † ما همكان ستديم نعمت عوض نعمت * * براء انك شريعت
18 در دست موسي داده شد * وراستي ونعمت به يشوع مسيح † شدند * كسي خدايرا نديد هر
19 كز * يكي خدا انك در درون پدرست * اوبما خبر داد * واينست كواهي يحيي * چون يهوديان از
20 اورشليم پيش يحيي فرستادند † كشيشان وليويان وپرسيدند تو كيستي * * اقرار كرد ومنكر
21 نشد * ومعترف شد * كه من مسيح نيستم * * باز پرسيدند * كه تو كيستي * ايلياي كفت نه *
22 پيغمبر هستي كفت نه * * كفتند پس كيستي * وچه خبر دهيم بديشان † كه مارا فرستادند *

Ii autem qui eum receperunt, illis 12
potestatem dedit, ut filii Dei fierent,
nempe eis qui in nomine ejus fidem
habent. Illi qui ex sanguine non 13
sunt, neque ex voluntate & carne,
neque ex cupiditate viri, sed ex Deo
nati sunt. Et sermo incarnatus est, 14
& inter nos mansionem fecit: &
gloriam ejus vidimus, velut gloriam
unici à Patre, qui plenus est gratiâ
et veritate.

II. Testimonium Johannis filii Zachariæ de Christo.

Johannes de eo testimonium dedit, 15
& clamavit, & dixit; Hic est
quem dixi, quod me posterior venit
& me prior est: eò quòd me antiquior
est. Et ex scaturigine abundantiæ 16
ejus nos omnes accepimus gratiam
pro gratia. Propterea quòd Lex per 17
manum Mosis data fuit: veritas
autem & gratia per Jesum Chri-
stum factæ sunt. Quispiam Deum 18
non vidit unquam: unicus Dei,
qui in intimo Patris est, ille nobis
enarravit. Et hoc est testimonium 19
Johannis, quando Judæi ab Hiero-
solyma ad Johannem miserunt Sa-
cerdotes & Levitas, & interrogâ-
runt; Tu quis es? Confessionem 20
fecit, & inficiatus non est: & con-
fessus est, Ego Christus non sum. Rur- 21
sùs interrogârunt, Tu verò quis es?
Elias es? Dixit, Nequaquam. Pro-
pheta es? Dixit, Minimé. Dixe- 22
runt; Quis tandem es? Et quid re-
nuntiabimus illis qui nos miserunt?

Versio VULGATA LATINA.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui cre-
13 dunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
14 ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habi-
tavit in nobis: & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, ple-
15 num gratiæ & veritatis. Joannes testimonium perhibet de ipso, & clamat di-
cens; Hic erat, quem dixi; Qui post me venturus est, ante me factus est: quia
16 prior me erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro
17 gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum fa-
18 cta est. Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse
19 enarravit. Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Ierosoly-
20 mis sacerdotes & Levitas ad eum, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confes-
sus est, & non negavit: & confessus est; Quia non sum ego Christus. Et inter- 21
rogaverunt eum; Quid ergò? Elias es tu? Et dixit; Non sum. Propheta es tu?
Et respondit; Non. Dixerunt ergò ei; Quis es, ut responsum demus his, qui 22
miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait; Ego vox clamantis in deserto; Di- 23
rigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu 25
non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Joannes, di- 26
cens; Ego baptizo in aqua: medius autem vestrûm stetit, quem vos nescitis.
Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum di- 27
gnus ut solvam ejus corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Jor- 28
danem, ubi erat Joannes baptizans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 13 * فاما الذين قبلوه فاعطاهم سلطانا ان يصيروا بني الله * الذين يومنون باسمه * الذين
14 ليسوا من دم * ولا من ارادة لحم * ولا من مشية رجل لكن ولدوا من الله * والكلمة صار جسدا *
15 وحل فينا ورأينا مجده * مجد ابن وحيد لابيه ممتلي نعمة وحقا * يوحنا شهد من اجله صارخا
16 قايلا ان الذي ياتي بعدي هو كان قبلي لانه اقدم مني * ومن امتلايه نحن باجمعنا اخذنا
17 نعمة بدل نعمة * من اجل ان الشرع بموسي اعطي والنعمة والحق كانا بيسوع المسيح *
* الفصل الثاني *
18 * الله لم يره احد قط * الابن الوحيد الذي في حضن ابيه هو خبر *
19 * وهذه شهادة يوحنا اذ ارسل اليه اليهود من يروشليم كهنة ولاويين ليسالوه انت من *
20 21 * فاعترف ولم ينكر واقر اني لست المسيح * وسالوه فانت ايلياء فقال لست * افالنبي انت فاجاب
22 23 كلا * فقالوا له فمن انت لنجيب الذين ارسلونا ماذا تقول عن نفسك * فقال انا الصوت
24 الصارخ في البرية قوموا طريق الرب كما قال اشعياء النبي * فاما اوليك المرسلون فكانوا من
25 الفريسيين * وسالوه قايلين فلماذا تعمد ان كنت انت لست المسيح ولا ايلياء ولا النبي *
26 27 * اجابهم يوحنا قايلا انا اعمدكم بالماء * وفي وسطكم قايم ذاك الذي لستم تعرفونه * الذي
28 ياتي بعدي وهو كان قبلي * ذاك الذي لست مستحقا ان احل سيور حذايه * هذا كان
في بيت عنيا في عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد *

At verò qui receperunt eum, dedit eis 12
potestatem ut fierent filii Dei, qui cre-
dunt in nomine ejus: Qui non sunt ex 13
sanguine, neque ex appetitu carnis,
neque ex voluntate viri, sed nati
nati sunt ex Deo. Et Verbum factum est 14
corpus, & habitavit in nobis; & vidi-
mus gloriam ejus, gloriam Filii unici
Patri suo, pleni gratiæ et veritatis. Jo- 15
hannes testatus est de ipso, clamans ac
dicens; Quòd is qui veniet post me, ipse
erat ante me, quia antiquior me est. Et 16
de plenitudine ejus nos omnes accepi-
mus, gratiam pro gratia. Eò quòd lex 17
per Moysen data est, & gratia et veritas
fuerunt per Jesum Christum.

Sectio secunda.

Deum non vidit quis unquam. Filius 18
unicus qui est in sinu patris sui, ipse
enarravit. Et hoc est testimonium Johan- 19
nis, quando miserunt ad eum Judæi ab
Ierosolymis sacerdotes & levitas ut in-
terrogarent illum; Tu, quis es? Itaque 20
confessus est, & non negavit, & affirma-
vit; Equidem non sum Christus. Et in- 21
terrogaverunt eum, Ergò es tu Elias? &
dixit, Non sum. Num propheta ille tu
es? respondit, Nequaquam. Dixerunt ei, 22
Quis igitur es tu, ut respondeamus his
qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?
Ait, Ego Vox clamans in deserto, Diri- 23
gite viam Domini, sicut dixit Isaias
propheta. Verùm illi delegati erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, di- 25
centes; Quare ergò baptizas, si tu non
es Christus, neque Elias, neque propheta
ille? Respondit eis Johannes, dicens; 26
Ego baptizo vos aquâ, at in medio vestri
adest ille quem vos minimè cognoscitis,
Qui venturus est post me, & tamen ipse 27
fuit ante me; ille, cujus non sum dignus,
ut solvam corrigias calceamentorum.
Hoc evenit in Beth-ania in ulteriore ri- 28
pa Jordanis, ubi Johannes baptizabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወለእለሰ፡ተወክፍዎ፡ ወሀበሙ፡ስልጣነ፡ ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ይኩኑ፡ለእለ፡ኢመኑ፡
13 በስሙ።=፥ እለ፡ኢኮኑ፡እምነ፡ዘደም፡ወኢእመ፡ፍትወተ፡ዘሥጋ፡ወኢእመ፡ሠረተ፡ብ
14 እሲ፡ለለ፡እመእግዚአብሔር፡ተወልዱ።=፥ ወውእቱ፡ቃል፡ሥጋ፡ኮነ፡ ወኅደረ፡ሳዕሌ
ነ፡ወሰወሮ፡እምኔነ ፡ ወርኢነ፡ስብሐቲሁ፡ከመ፡ስብሐተ፡አሐዱ፡ዋሕድ፡ለአቡሁ፡ዘመ
15 ሉእ፡ፍሡመ፡ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ወምገስ።=፥ ዮሐንስ፡ ሰማዕቱ፡በእንቲአሁ፡ከልሐ፡ወይ
ቤ፡ዝውእቱ፡ዘአቤለክሙ፡እመድኅሬየ፡ይመጽእ፡ ዘሃሎ፡እመቅድሜየ፡እስመ፡ቀደመ
16 ኒ።=፥ እስመ፡እመተረፉ፡ ዚአሁ፡ ነሣእነ፡ ንሕነ፡ ኵልነ፡ ጸጋ፡ ህየተ፡ጸጋ፡በደበ፡ጸ
17 ጋ።=፥ እስመ፡ኦሪተ፡በሙሴ፡ተውህበ፡ለነ፡ ወጸጋሰ፡ ወጽድቅ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ኮ
18 ነ።=፥ ለእግዚአብሔርሰ፡ አልቦ፡ዘርእዮ፡ ግሙራ፡ለዋሕድ፡እግዚአብሔር፡ዘሃሎ፡
19 ውስተ፡ሕፅነ፡አቡሁ፡ወውእቱ፡ነገረነ።=፥ ወዝንቱ፡ውእቱ፡ስምዑ፡ለዮሐንስ፡አመ፡
ለአኩ፡አይሁድ፡ኀቤሁ፡ እመኢየሩሳሌም፡ ካህናተ፡ወሌዋውያነ፡ከመ፡ይሰአልዎ።ወይ
20 ቤልዎ፡አንተሰ፡መኑ፡አንተ።=፥ ወአመነ፡ወኢክሕደ፡ አመነ፡ ከመ፡ኢኮነ፡ ውእ
21 ቱ፡ክርስቶስሂ።=፥ ወይቤልዎ፡መኑመ፡አንተሰ፡ኤልያስኑ፡አንተ፡ወይቤ፡ኢኮንኩ፡
22 ወይቤልዎ፡ነቢይኑ፡አንተ።ወይቤ፡አልቦ።=፥ ወይቤልዎ፡መኑመ፡አንተሰ፡እንከ፡ዘ
23 ናጤይቆሙ፡ለእለ፡ለአከነ፡መነ፡ትብል፡ርእሰከ።=፥ ወይቤ፡ አነ፡ቃለ፡አዋዲ፡በገደ
24 ም፡ዘይብል፡ጺሑ፡ፍኖተ፡እግዚአብሔር፡በከመ፡ይቤ፡ኢይሰይያስ፡ነቢይ።=፥ ወእ
25 ለሰ፡ተፈነዉ፡እመፈሪሳውያን፡ እሙንቱ።=፥ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ወእፎ፡እንከ፡ታ
26 ጠምቅ፡የኢኮንከ፡ክርስቶስሃ፡ ወኢኤልያስሃ፡ ወኢነቢየ።=፥ ወአውሥአ፡ዮሐንስ፡ወ
ይቤሎሙ፡አንሰ፡ አጠምቀክሙ፡ በማይ፡ ወመእከሌክሙ፡ሃሎ፡ይቀውም፡ ዘኢታአምሩ
27 ዎ።=፥ አንትሙ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ቶታነ፡ አሣእኒሁ፡ ዘይመጽእ፡እምድኅሬ
28 የ።=፥ ወከመዝ፡ ኮነ፡ በቢታንያ፡በቤተ፡ራብ፡ በማዕደተ፡ ዮርደናስ፡ በኀበ፡ ሃሎ፡
የጠምቅ፡ ዮሐንስ።=፥

Et quotquot acceperunt eum, dedit iis potestatem filios Dei fieri, iis qui credunt 12
in nomine ejus: Qui non sunt ex sanguine neque ex concupiscentia & volun- 13
tate carnali, neque ex voluntate hominis, sed à Deo nati sunt. Et hoc Verbum 14
caro factum est, & habitavit apud nos, (& occultavit illud à nobis, & vidimus
gloriam ejus sicut gloriam unicè unius patris ejus,) plenum perfectionis gratiæ
& misericordiæ. Johannes testis ejus, de eo clamavit, & dixit; Hic est *de* quo di- 15
cebam vobis, Post me veniet, qui erat ante me quia anteïvit me. Quia ex abun- 16
dantia ejus accepimus nos omnes, gratiam pro gratia super gratiam. Quia lex 17
per Mosen data est nobis, & gratia & veritas per Jesum Christum facta est. De- 18
um nemo est qui vidit unquam: unicus Dei *filius* qui fuit in sinu patris ejus, etiam
ipse nuntiavit nobis.' Et hoc est testimonium Johannis, quando miserunt Judæi 19
ad eũ ab Hierosolymis, sacerdotes, & levitas, ut interrogarent eum: & dixerunt
ei; Tu, quis es? Et confessus est, & non negavit, confessus est quod non fuit ille 20
Christus. Et dixerunt ei, Quis es? Eliasne es? & dixit, Non sum. Et dixerunt ei, Pro- 21
phetáne es? Et dixit, Minimé. Et dixerunt ei, Quis es igitur, ut significemus, iis 22
qui miserunt nos? quem dicis teipsum *esse*? Et dixit, Ego *sum* vox circumeüntis in 23
deserto, dicens; Præparate viam Dei, sicut *dixit* Esaias Propheta. Et qui missi fu- 24
erant, ex Pharisæis erant. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Et quomodo igi- 25
tur baptizas, si non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Et respon- 26
dit Johannes, & dixit iis; Ego baptizo vos in aqua, & medio vestrûm extitu-
rus est quem nescitis vos: Cujus non convenit mihi solvere corrigiam calcea- 27
menti ejus, qui veniet post me. Et sic factum fuit in Bethania in domo magna 28
trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 بر نفس خود چه مي كويي * كفت منم اواز و بانك كه از بيابان مي آمد * كه راه خداي هموار
24 25 بداريد * چنانك اشعياي پيغمبر كفت * وايشان كه فرستاده شدند * از معتزلان بودند * * ازو
26 پرسيدند وبدو كفتند * چون مسيح نيستي ونه ايليا * ونه پيغمبر * چرا مي شويي * * يحيي پاسخ
داد و بديشان كفت من در اب مي شويم * ودر ميان شما ايستاده است * وشما اورا نمي شناسيد *
27 * اينست كه از من پستر بيايد * واز من پيشترست * انك ارزاني نيستم كه بند
28 كفش اورا بكشايم * واين احوالها در بيت عينا شد * در كذركاه اردن * دران جايكاه
كه يحيي مي شست *

De teipso quid dicis? Dixit, Ego 23
sum vox, & clamor, qui ex deserto
venit; Complanate viam Domini,
quemadmodum Esaias propheta di-
xit. Et illi qui missi fuerant ex Pha- 24
risæis erant. Ab eo interrogârunt, et 25
dixerunt; Cùm Christus non sis, ne-
que Elias, neq; Propheta, quare ba-
ptizes? Johannes responsum dedit, 26
& illis dixit; Ego in aqua baptizo:
inter vos autem quidam stans est,
& vos eum nescitis. Ipse est, qui me 27
posterior venit, & me prior est: cu-
jus non sum dignus, ut corrigiam
calceamenti ejus solvam. Hæ autem 28
res in Bethania factæ sunt, trans
Jordanem, in eo loco quo Johannes
baptizabat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Poſtridie conſpicit Joannes Jeſum venientem ad ſe, & ait;
29 Τῇ ἐπαύριον (ζ) βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει,
Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi. Hic eſt de quo ego di-
30 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
xi; Poſt me venit vir, qui ante me factus eſt: quia prior me erat. Et
31 πον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀ-
ego non ſciebam eum, ſed ut manifeſtetur Iſrael, propter hoc veni ego in
γὼ οὐκ ᾔδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
aqua baptizans. Et teſtatus eſt Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum
32 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα
deſcendentem quaſi columbam de cœlo: & manſit ſuper eum. Et ego non ſciebam
33 καταβαῖνον (η) ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν
eum, ſed mittens me baptizare in aquâ, Ille mihi dixit; Super quem videris
αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς
Spiritum deſcendentem, & manentē ſuper eum, hic eſt baptizans in Spiritu
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, (θ) οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
ſancto. Et ego vidi, & teſtatus ſum quia hic eſt Filius Dei. Poſtridie
34 ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύριον
35 iterùm ſtabat Joannes, & ex diſcipulis ejus duo. Et reſpiciens Je-
36 πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰη-
ſum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo diſci-
37 σοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-
puli loquentem, & ſecuti ſunt Jeſum. Converſus autem Jeſus, & videns
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
eos ſequentes, dicit eis; Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei; Rabbi,
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ,
(quod dicitur interpretatum, Magiſter,) ubi manes? Dicit eis? Venite & vide-
(ὃ λέγεται (ι) ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδε- 39
te. Venerunt & viderūt ubi maneret, & apud eum manſerunt die illo: hora
τε. (κ) ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· (λ) ὥρα
autē erat quaſi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duob' audi-
δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου- 40
entibus à Joanne, & ſecutis eum. Invenit hic primus fratrem
σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος (μ) πρῶτος τὸν ἀδελφὸν 41
proprium Simonem, & dicit ei; Invénimus Meſſiam, quod eſt interpretatum,
τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (ν) ὁ
Chriſtus. Et adduxit eum ad Jeſum. Intuitus autem eum Jeſus, dixit; Tu
Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. (ξ) ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Σὺ 42
es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur, Petrus. Poſtridie
εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ο) ὃ ἑρμηνεύεται, Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον 43
voluit Jeſus exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei;
(π) ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει (ρ) αὐτῷ,
Sequere me. Erat autē Philippus à Bethſaïda, ex civitate Andreæ & Petri.
Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 44

MS. A. (ζ) βλέπει τὸν Ἰησοῦν (η) ὡς (θ) αὐτός (ι) μεθερμηνευόμενον, (κ) ἦλθον οὖν καὶ (λ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ Ἀνδρέας (μ) πρῶτον (ν) Χριστός. (ξ) ἐμβλέψας αὐτῷ (ο) ὃς (π) ἠθέλησεν ἐξελθεῖν (ρ) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܓ *
29 ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܚܙܐ ܝܘܚܢܢ ܠܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ.
30 ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܘܗܘܐ ܩܕܡܝ ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘܐ.
31 * ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܝܕܥ ܠܗ. ܐܠܐ ܕܢܬܝܕܥ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܝܬ ܐܢܐ ܕܐܥܡܕ ܒܡܝܐ.
32 * ܘܐܣܗܕ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ. ܕܚܙܝܬ ܠܪܘܚܐ ܕܢܚܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܘܩܘܝܐ ܥܠܘܗܝ.
33 * ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܝܕܥ ܠܗ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܕܐܥܡܕ ܒܡܝܐ. ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ. ܕܡܢ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܪܘܚܐ ܕܢܚܬܐ ܘܩܘܝܐ ܥܠܘܗܝ. ܗܢܘ ܡܥܡܕ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
34 * ܘܐܢܐ ܚܙܝܬ ܘܐܣܗܕܬ. ܕܗܢܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ.
35 * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܘܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
36 * ܘܚܪ ܒܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܘܐܡܪ. ܗܐ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ.
37 * ܘܫܡܥܘ ܬܪܝܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܕ ܐܡܪ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ.
38 * ܘܐܬܦܢܝ ܝܫܘܥ ܘܚܙܐ ܐܢܘܢ ܕܐܬܝܢ ܒܬܪܗ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܢ ܐܝܟܐ ܥܡܪ ܐܢܬ.
39 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘ ܘܬܚܙܘܢ. ܘܐܬܘ ܘܚܙܘ ܐܝܟܐ ܕܥܡܪ. ܘܠܘܬܗ ܗܘܘ ܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܐܝܟ ܫܥܐ ܥܣܪ ܗܘܬ.
40 * ܚܕ ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܥܘܢ.
41 * ܗܢܐ ܚܙܐ ܠܘܩܕܡ ܠܫܡܥܘܢ ܐܚܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܫܟܚܢܝܗܝ ܠܡܫܝܚܐ.
42 * ܘܐܝܬܝܗ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܚܪ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ. ܐܢܬ ܬܬܩܪܐ ܟܐܦܐ.
* ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܕ *
43 * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܨܒܐ ܝܫܘܥ ܠܡܦܩ ܠܓܠܝܠܐ. ܘܐܫܟܚܗ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ.
44 * ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܗܘܐ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܢܕܪܐܘܣ ܘܕܫܡܥܘܢ.

Ad oblationem dominicæ poſt Epiphaniam. 3.

Poſtero autem die vidit Johannes Jeſum venientem ad ſe, & ait; Ecce Agnus ille Dei qui tollit peccatum mundi. 29 Hic eſt de quo dicebam; Ponè me venit vir, & fuit ante me, quoniam prior me eſt. 30 Et ego non noveram eum, ſed ut innoteſcat Iſraeli, propterea veni aquâ baptizatum. 31 Et teſtatus eſt Johannes, dixitque; Conſpicatus ſum Spiritum deſcendentem de cœlis quaſi columbam, manſitque ſuper eum. 32 Et ego non noveram eum, ſed qui miſit me ut baptizarem aquâ, ipſe mihi dixerat; Ille ſuper quem viſurus es deſcendentem Spiritum & commorantem ſuper eum, hic baptizat in Spiritu ſanctitatis. 33 Et ego vidi, & teſtor hunc eſſe Filium Dei. 34 Cæterùm alio die ſtabat Johannes, & duo ex diſcipulis ejus. 35 Et intuitus Jeſum ambulantem, ait; Ecce Agnus Dei. 36 Audieruntque duo ejus diſcipuli dum diceret, & abierunt poſt Jeſum. 37 Et converſus Jeſus reſpexit eos venientes poſt ſe, dixitque eis; Quid quæritis? Dicunt ei, Magiſter noſter, ubi degis? 38 Dixit eis; Venite, & vìdebitis. Illi autem venerunt & viderunt ubi degeret, & apud eum fuerunt die illo: & erat quaſi hora decima. 39 Unus autem ex iis qui hæc audierant à Johanne & abierant poſt Jeſum, erat Andreas frater Simonis. 40 Iſte vidit priùs Simonem fratrem ſuum, & dixit ei, Invénimus Meſſiam. 41 Et adduxit eum ad Jeſum. Intuitus autem eum Jeſus, ait; Tu es Simon filius Columbæ, tu vocaberis Petra. 42

Ad oblationem dominicæ III. poſt Epiphaniam. 4.

Porrò die altero voluit Jeſus exire in Galilæam, & invênit Philippum, dixitque ei; Poſt me venito. 43 Ipſe verò Philippus erat ex Beth-zaida, *domo piſcatoris*, ex civitate Andreæ & Simonis. 44

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ودر روز دوم يحيي† عيسي را ديد كه پيش او مي آمد * وكفت اينك بره خدا الك 29
كناه خلق را بر كيرد * اينست آنك من بهر او كفتم كه مردي از من پستر بيايد * 30
از من قديم ترست * ومن اورا نمي شناختم ليكن† براي اسراييل شناخته شود * براي اين 31
آمدم * تا دراب بشويم * وكواهي داد يحيي وكفت * كه جانرا ديدم * كه مانند كبوتر 32
از اسمان فرود آمد * وبروي حلول كرد * ومن اورا نمي شناختم * ليكن آنك مرا فرستاد 33
تا درآب بشويم او مرا كفت * كه ان كس را كه بيني * جان فرود مي آيد * وبروي
حلول كند اوست كه بروح القدس عماده كند يعني بشويد * * ومن ديدم 34
وكواه دادم كه اوست فرزند خدا

سوم رفتن شمعون واندراوس در پي مسيح * روز ديكر يحيي بر خاسته بود * با دو از 35
شاكردان خود * وسوي عيسي نكه كرد * در وقتي كه مي كرديد * وكفت اينك بره 36
خدا * وچون اين سخن كفت هر دو شاكردان او شنيدند * ودر دنبال عيسي رفتند * 37

Et in die ſecundo Johannes Jeſum vidit, qui ad eum venit, & dixit; Ecce Agnus Dei, qui peccatum hominum tollit. 29 *Hic eſt de quo ego dixi, quòd vir me poſterior venit, & me antiquior eſt:* 30 *Et ego eum non cognovi, ſed ut Iſraeli innoteſceret, propterea veni ut aquâ baptizarem.* 31 *Et teſtimonium dedit Johannes, & dixit; Spiritum quidem vidi, qui ſimilis columbæ de cœlo deſcendit, & ſuper eum manſit.* 32 *Et ego eum non noveram: ſed is qui me miſit ut aquâ baptizarem, idem mihi dixit: Quemcunque videris quòd Spiritus deſcendat, & ſuper eum quieſcat, ille eſt qui Spiritu ſancto baptizat. i. e. lavat.* 33 *Et ego vidi, & teſtimonium dedi, quòd ipſe eſt Filius Dei.* 34

III. Simeon & Andreas Chriſtum ſequuntur.

Die alio Johannes ſurrexerat cum duobus ex diſcipulis ejus. 35 *Et in Jeſum intuitus eſt, quo tempore ambularet, & dixit; Ecce Agnus Dei.* 36 *Et cùm hunc ſermonem diceret, ambo illi diſcipuli ejus audiverunt, & poſt Jeſum iverunt.* 37

Verſio VULGATA LATINA.

29 Alterâ die vidit Joannes Jeſum venientem ad ſe, & ait; Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. 30 Hic eſt, de quo dixi; Poſt me venit vir, qui ante me factus eſt: quia prior me erat. 31 Et ego neſciebam eum, ſed ut manifeſtetur in Iſraël, propterea veni ego in aqua baptizans. 32 Et teſtimonium perhibuit Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum deſcendentem quaſi columbam de cœlo, & manſit ſuper eum. 33 Et ego neſciebam eum: ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit; Super quem videris Spiritum deſcendentem, & manentem ſuper eum, hic eſt, qui baptizat in Spiritu ſancto. 34 Et ego vidi: & teſtimonium perhibui, quia hic eſt Filius Dei. 35 Alterâ die iterùm ſtabat Joannes, & ex diſcipulis ejus duo. 36 Et reſpiciens Jeſum ambulantem, dicit; Ecce Agnus Dei. 37 Et audierunt eum duo diſcipuli loquentem, & ſecuti ſunt Jeſum. 38 Converſus autem Jeſus, & videns eos ſequentes ſe, dicit eis; Quid quæritis? Qui dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur interpretatum, Magiſter) ubi habitas? 39 Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manſerunt die illo: hora autem erat quaſi decima. 40 Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant à Joanne, & ſecuti fuerant eum. 41 Invenit hic primùm fratrem ſuum Simonem, & dicit ei; Invénimus Meſſiam: (quod eſt interpretatum, Chriſtus.) 42 Et adduxit eum ad Jeſum. Intuitus autem eum Jeſus, dixit; Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas: quod interpretatur, Petrus. 43 In craſtinum voluit exire in Galilæam, & invenit Philippum. Et dicit ei Jeſus; Sequere me. 44 Erat autem Philippus à Bethſaida, civitate Andreæ & Petri.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * وفي الغد نظر يسوع مقبلا فقال هذا حمل الله الذي يرفع خطايا العالم * هذا ذاك الذي قلت 30
انا من اجله انه ياتي بعدي رجل وهو كان قبلي لانه اقدم مني * وانا لم اكن اعرفه لكن 31
ليظهر لاسراييل من اجل هذا جيت انا لاعمد بالماء * وشهد يوحنا قايلا اني رايت الروح آتيا 32
عليه من السماء مثل حمامة وحل عليه * وانا لم اكن اعرفه * لكن من ارسلني لاعمد بالماء 33
هو قال لي ان الذي ترى الروح ينزل ويثبت عليه هو يعمد بروح القدس * وانا عاينت 34
وشهدت ان هذا هو ابن الله * الفصل الثالث * وفي الغد كان يوحنا واقفا واثنان من 35
تلاميذه * ونظر يسوع ماشيا * فقال هذا حمل الله * وسمع تلميذاه كلامه فتبعا يسوع * فالتفت 36 37 38
يسوع فراهما يتبعانه فقال لهما ماذا تريدان * فقالا له ربي الذي تاويله يا معلم اين تكون *
* فقال لهما تعالا فانظرا * فاتيا وابصرا اين يكون واقاما عنده يومهما ذلك * وكان نحو عشر 39
ساعات * وكان اندراوس اخو سمعان بطرس احد [من] الاثنين الذين سمعا من يوحنا وتبعا 40
يسوع * هذا وجد اولا سمعان اخاه وقال له قد وجدنا مسيا الذي تاويله المسيح * فجاء به الي 41 42
يسوع * فلما نظر اليه يسوع قال له انت سمعان بن يونا * انت تدعي بطرس الذي تاويله
الصخر * الفصل الرابع * ومن الغد اراد الخروج الي الجليل فوجد 43
فيلبس فقال له يسوع اتبعني * وكان فيلبس من بيت صيدا من مدينة اندراوس وبطرس * 44

Poſtridiè autem vidit Jeſum venientem, & ait; Iſte eſt Agnus Dei, qui auferet peccata mundi. 29 *Hic eſt ille, de quo dixi ego, quòd eſſet venturus poſt me vir, qui tamen ipſe fuerit ante me, quandoquidem antiquior me eſt.* 30 *Et ego non noveram eum: ſed ut innoteſceret Iſraeli, propterea veni ego ut baptizarem aquâ.* 31 *Et teſtificatus eſt Johannes, dicens; Equidem vidi Spiritum venientem ſuper eum de cœlo veluti columbam, & manſit ſuper eum;* 32 *Et ego non noveram eum: ſed qui miſit me ut baptizarem aquâ, ipſe dixit mihi; Is ſuper quem videris Spiritum deſcendere & perſiſtere, ipſe baptizabit Spiritu ſancto.* 33 *Et ego vidi, & teſtificatus ſum, quia hic eſt filius Dei.* 34

Sectio tertia.

Poſtridie verò Johannes ſtabat, & duo ex diſcipulis ejus. 35 *Et reſpexit Jeſum ambulantem, & dixit; Hic eſt agnus Dei.* 36 *Et audierunt duo diſcipuli ejus ſermonem ipſius, & ſecuti ſunt Jeſum.* 37 *Converſus eſt autem Jeſus, & vidit eos ſequentes ſe, & ait illis; Quid vultis? Dixerunt ei; Rabbi, (cujus interpretatio eſt, Magiſter,) ubi habitas?* 38 *Inquit eis; Venite ac videte. Et venerunt videruntque ubi moraretur: & manſerunt apud eum die ſuo illo: & erant quaſi decem horæ.* 39 *Erat autem Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant Johannem, et ſecuti fuerant Jeſum.* 40 *Hic reperit primò Simonem fratrem ſuum, & dixit ei; Jam invénimus Meſſiam, cujus interpretatio eſt, Chriſtus:* 41 *Et adduxit eum ad Jeſum. Quumque inſpexiſſet eum Jeſus, ait illi; Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Petrus, cujus ſignificatio eſt, Petra.* 42

Sectio quarta.

Et craſtinâ die voluit exire in Galilæam, & invenit Philippum, ac dixit ei Jeſus; Sequere me. 43 *Erat autē Philippus à Beth-ſaida, ex civitate Andreæ & Petri.* 44

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወእም፡ሰኑታ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ ኀቤሁ፡ ወይቤ፡ ነዋ፡ በግዑ፡ ለ
30 እግዚአብሔር፡ ዘያሴትት፡ ወያሴስል፡ ኃጢአተ፡ ዓለም፡፡ ዝውእቱ፡ ዘእቤለክሙ፡
ኣነ፡ በእንቲአሁ፡ ይመጽእ፡ ብእሲ፡ እምድኅሬየ፡ ዘሃሎ፡ እምቅድሜየ፡ እስመ፡ እምቅድ
31 ሜየ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡፡ ወአንሰ፡ ኢያአምሮ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ያእምሮ፡ እስራኤል፡ በእ
32 ንተ፡ ዝንቱ፡ መጻእኩ፡ ኣነ፡ ከመ፡ እጥምቅ፡ በማይ፡፡ ወነገረ፡ ስምዖ፡ ዮሐንስ፡ ወይ
ቤ፡ ርኢኩ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ከመ፡ እንተ፡ ርግብ፡ እምሰማይ፡ ወነበረ፡ ዲ
33 ቤሁ፡፡ ወአንሰ፡ ኢያአምሮ፡ ባሕቱ፡ ዘፈነወኒ፡ እጥምቅ፡ በማይ፡ ውእቱ፡ ይቤለኒ፡ ዲ
በ፡ ዘርኢከ፡ ይወርድ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወነበረ፡ ዲቤሁ፡ ውእቱ፡ ዘያጠምቅ፡ በመንፈስ፡ ቅ
ዱስ፡፡ ወለሊየ፡ ርኢኩ፡ ወአነ፡ ስማዕቱ፡ ከመ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔ
34 ር፡፡ በእንድርያስ፡፡ ወበሳኒታ፡ ካዕበ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡ ዮሐንስ፡ ወክልኤ
35 ቱ፡ እም፡ አርድኢሁ፡፡ ርእይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ ወይቤ፡ ነዋ፡ በ
36 ግዑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘያሴስል፡ ኃጢአተ፡ ለዓለም፡፡ ወሰምዕዎ፡ ክልኤሆሙ፡ አር
37 ዳኢሁ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ከመዝ፡ ወተለውዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወተመይጠ፡ እግዚ
38 እ፡ ኢየሱስ፡ ርእዮሙ፡ እንዘ፡ ይተልውዎ፡ ክልኤሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡፡ ምንተ፡ ተኃሥ
39 ሡ፡፡ ወይቤልዎ፡ ረቢ፡ በዘተርጓሜሁ፡ ሊቅ፡ ብሂል፡ ኣይቴ፡ ተኃድር፡፡ ወይቤሎሙ፡
ንዑ፡ ወትርአዩ፡፡ ወሐሩ፡ ወርእዩ፡ ኀበ፡ ይኃድር፡ ወውዕሉ፡ ኀቤሁ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ እስከ፡
40 ዓሠሩ፡ ሰዓት፡፡ ወአሐዱ፡ እንድርያስ፡ እኁሁ፡ ለስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ አሐዱ፡ እምክ
41 ልኤቱ፡ እለ፡ ሰምዑ፡ በኀበ፡ ዮሐንስ፡ ወተለውዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወአቅደመ፡ ረ
ኪበ፡ ውእቱ፡ እኅዋሁ፡ ስምዖንሃ፡ ወይቤሎ፡ ረከብናሁ፡ ለመሲሕ፡ ዘይብልዎ፡ በትርጓሜ
42 ሁ፡ ክርስቶስ፡፡ ወወሰዶ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎ፡ ኣንተኑ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮሐንስ፡ አንተኬ፡ ተሰመይ፡ ኬፋ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጴጥ
43 ሮስ፡፡ ወበሳኒታ፡ ፈቀደ፡ ይሑር፡ ገሊላ፡ ወረከቦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለፊልጶስ፡ ወይቤ
44 ሎ፡ ትልወኒ፡፡ ወውእቱ፡ ፊልጶስ፡ ዘቤተ፡ ሳይዳ፡ ዘሃገረ፡ እንድርያስ፡ ወጴጥሮስ፡፡

Et poſtero die vidit Dñm Jeſum venientem ad eum, & dixit; Ecce, agnus Dei qui tollit, & expellit peccata mundi. 29 Hic eſt de quo dixi vobis ego, de illo *inquam*, Veniet vir poſt me qui fuit ante me, quia ante me ille fuit. 30 Et ego non noveram eum, ſed ut cognoſceret eum Iſrael, propterea veni ego ut baptizarem in aqua. 31 Et nuntiavit teſtimonium ſuum Johannes, & dixit; Vidi Spiritum ſanctū deſcendentem quaſi columbam è cœlo, & ſedit ſuper eum. 32 Et ego neſciebam eum: veruntamen qui miſit me ut baptizarem in aqua, ipſe dixit mihi, Super quem videris Spiritum ſanctum deſcendentem, & ſedit ſuper eum; ipſe *eſt* qui baptizabit in Spiritu ſancto. 33 Et ego ipſe vidi, & ego teſtis ejus *ſum*, quòd hic eſt filius Dei. 34

De Andrea.

Et alterâ die iterum ſtantes Johannes, & duo ex diſcipulis ejus, 35 Viderunt Dominum Jeſum ambulantem, & dixit; Ecce agnus Dei qui expellit peccata mundi. 36 Et audierunt eum duo diſcipuli ejus loquentem ſic, & ſequuti ſunt Dñm Jeſum. 37 Et converſus Dñs Jeſus vidit ſequentes eum ambos illos, & dixit; Quid quæritis? Et dixerunt ei, Rabi, (quod in interpretatione ejus, Magiſter dicendum,) ubi moraris? 38 Et dixit iis, Venite & videbitis: & venerunt, & viderunt ubi morabatur, & permanſerunt apud eum iſto die uſque ad decimam horam: 39 & unus, Andreas frater Simonis Petri, unus *inquam* ex duobus qui audierant apud Johannem, & ſequuti fuerant Dominum Jeſum. 40 Et primùm invênit ipſe fratrem ſuum Simonem, & dixit ei; Invénimus Meſſiam, quod vocant in interpretatione ejus, Chriſtum. 41 Et adduxit eum ad Dominum Jeſum, & tunc vidit eum Dominus Jeſus, & dixit ei; Túne Simon filius Johannis? tu igitur vocaberis Cepha, quod in interpretatione ſua *dicitur*, Petrus. 42 Et poſtero die voluit ire in Galilæam, & invênit Dominus Jeſus Philippum, & dixit ei; Sequere me. 43 Et iſte Philippus *erat* ex Bethſaida, ex civitate Andreæ & Petri. 44

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي سوي ايشان بنكريد وديد * كه در دنبال او مي روند * بديشان كفت چه مي 38
خواهيد * بدو كفتند بزرك ما كجا مي باشي * بديشان كفت بياييد * وبينيد * ايشان 39
آمدند وديدند كجا مي باشد * وآن روز پيش او بودند * در دهم ساعت روز * ازان دو [كه از 40
يحيي شنيدند ودر پي عيسي رفتند] يكي† نامش اندراوس بود * برادرش شمعون† بيامد 41
واندراوس را ديد * برادر بدو كفت مسيح را يافتيم * عيسي سوي† او بنكريد وكفت توي 42
شمعون† پسر يونا * وتو صفا خوانند شوي يعني سنك * وروز ديكر مي† خواست† عيسي كه سوي 43
جليل بدر آيد * فيليپوس را يافت وبدو كفت بدنبال من بيا * وفيليپوس از بيت 44
صيدا بود * از شهر اندراوس وشمعون *

Jeſus in eos intuitus eſt, & vidit quòd poſt ſe irent: illis itaque dixit; Quid vultis? Ei dixerunt; Magiſter noſter, ubi es? 38 *Illis dixit; venite & videte. Illi venerunt, & viderunt ubi eſſet: & illo die apud eum erant decimâ horâ diei.* 39 *Ex illis duobus qui à Johanne audierant, & Chriſtum ſecuti erant, unus nomine Andreas erat.* 40 *Frater ejus Simeon venit, & Andream vidit: frater ei dixit; Chriſtum invenimus.* 41 *Jeſus in eum intuitus eſt, & dixit; Tu es Simeon filius Jonæ, & tu Cephas vocaberis, i. e. petra.* 42 *Et die alio voluit Jeſus ut in Galilæam exiret, & Philippum invenit, & ei dixit; Me ſequere.* 43 *Philippus autem ex Bethſaida erat, ex civitate Andreæ & Simeonis.* 44

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Α΄.

Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem ſcripſit Moyſes in Lege, &
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
Prophetæ, invénimus Jeſum filium Joſeph illum à Nazareth. Et dixit ei
46 οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν (σ) υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Nathanael; Ex Nazareth poteſt aliquid bonum eſſe? Dicit ei Philippus; Veni,
Ναθαναὴλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου,
& vide. Vidit Jeſus Nathanael venientem ad ſe, & dicit de eo; Ecce
47 καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
verè Iſraelita, in quo dolus non eſt. Dicit ei Nathanael; Undè me nô-
48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, Πόθεν με γι-
ſti? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Ante te Philippum vocare exiſtentem
νώσκεις; Ἀπεκρίθη (τ) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael, & ait ei; Rabbi, tu es filius
49 ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
Dei: tu es rex Iſrael. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quia di-
50 Θεοῦ· (υ) σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶ-
xi tibi; Vidi te ſub ficu, credis? majora his videbis. Et dicit
51 πόν σοι, (φ) Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων (χ) ὄψει. Καὶ λέγει
ei; Amen, amen dico vobis; Amodò videbitis cœlum apertum, & ange-
αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέ-
los Dei aſcendentes & deſcendentes ſupra filium hominis.
λους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (σ) υἱὸν Ἰωσὴφ (τ) Ἰησοῦς, (υ) σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ (φ) Ὅτι ἴδόν (χ) ὄψη.

CAP. II. β΄.

Et die tertiâ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ: & erat mater Je-
Α΄ ΚΑὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη- 1
ſu ibi. Vocatus eſt autem & Jeſus & diſcipuli ejus ad nuptias. Et deficiente
σοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος 2 3
vino, dicit mater Jeſu ad eum; Vinum nõ habent. Dicit ei Jeſus;
οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. (α) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 4
Quid mihi & tibi, mulier? nondũ venit hora mea. Dicit mater ejus miniſtris;
Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autẽ ibi hydriæ lapideæ ſex poſitæ ſecundũ
Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν 6
purificationem Judæorũ, capientes ſingulæ metretas duas vel tres. Dicit eis Jeſus;
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Implete hydrias aquâ: & impleverũt eas uſque ad ſummũ. Et dicit eis; Hau-
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀν- 8
rite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Ut autẽ guſtavit architricli-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλι- 9
nus aquam vinum factam, (& non ſciebat undè eſſet, at miniſtri ſciebant
νος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν
haurientes aquam:) vocat ſponſum architriclinus,
οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

Κεφ. β΄. MS. A. (α) Καὶ λέγει

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܫܟܚܗ ܠܢܬܢܝܐܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܘ ܕܟܬܒ ܥܠܘܗܝ ܡܘܫܐ ܒܢܡܘܣܐ ܘܒܢܒܝܐ
46 ܐܫܟܚܢܝܗܝ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܝܫܘܥ ܗܘ ܒܪ ܝܘܣܦ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ
47 ܢܨܪܬ ܡܫܟܚ ܡܕܡ ܕܛܒ ܠܡܗܘܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܬܐ ܘܚܙܝ. * ܘܚܙܝܗܝ ܝܫܘܥ
ܠܢܬܢܝܐܝܠ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܗܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪ ܐܝܣܪܝܠ ܕܢܟܠܐ ܠܝܬ ܒܗ.
48 * ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ ܐܝܟܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܕܠܐ ܢܩܪܝܟ
49 ܦܝܠܝܦܘܣ ܟܕ ܬܚܝܬ ܬܬܐ ܐܢܬ ܚܙܝܬܟ. * ܥܢܐ ܢܬܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ. ܐܢܬ ܗܘ
50 ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟ ܕܚܙܝܬܟ
51 ܬܚܝܬ ܬܬܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ. ܪܘܪܒܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܚܙܐ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܫܡܝܐ ܕܦܬܝܚܝܢ. ܘܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܕܣܠܩܝܢ ܘܢܚܬܝܢ
ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܥܠܝܠ ܨܘܡܐ * ܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *
1 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ. ܗܘܬ ܡܫܬܘܬܐ ܒܩܛܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܐܡܗ ܕܝܫܘܥ ܬܡܢ
2 ܗܘܬ. * ܘܐܦ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܩܪܝܘ ܠܡܫܬܘܬܐ. * ܘܚܣܪ ܗܘܐ ܚܡܪܐ.
3
4 ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܐܡܗ ܠܝܫܘܥ. ܚܡܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܐ ܠܝ ܘܠܟܝ
5 ܐܢܬܬܐ. ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܬܬ ܫܥܬܝ. * ܐܡܪܐ ܐܡܗ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܥܒܕܘ.
6 * ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܪܒܐ ܕܟܐܦܐ ܫܬܐ. ܕܣܝܡܝܢ ܠܬܕܟܝܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܕܐܚܕܝܢ ܬܪܬܝܢ
7 ܡܬܪܝܢ. ܐܘ ܬܠܬ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܠܘ ܐܢܘܢ ܡܝܐ ܠܓܪܒܐ. ܘܡܠܘ ܐܢܘܢ ܥܕܡܐ
8 ܠܥܠ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܘ ܡܟܝܠ ܘܐܝܬܘ ܠܪܝܫ ܡܫܬܘܬܐ. ܘܐܝܬܝܘ. * ܘܟܕ ܛܥܡ
9 ܗܘ ܪܝܫ ܡܫܬܘܬܐ ܡܝܐ ܗܢܘܢ. ܕܗܘܘ ܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘܐ. ܡܫܡܫܢܐ
ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܗܢܘܢ ܡܠܘ ܐܢܘܢ ܡܝܐ. ܩܪܐ ܪܝܫ ܡܫܬܘܬܐ ܠܚܬܢܐ.

Philippus autem invenit Nathanaelem, & dixit ei; Illum de quo ſcripſit Moſes in Lege, & in prophetis, invénimus eſſe Jeſum filium Joſephi ex Nazareth. 45 Dixit ei Nathanael. 46 A Nazareth poteſt quicquam boni eſſe? Dixit ei Philippus; Veni, & videbis. Vidit 47 autem Jeſus Nathanaelem, venientem ad ſe, & ait de eo, Ecce verè filius Iſrael, in quo dolus non eſt. Dixit ei Nathanael, Unde me 48 cognoſcis? Ait illi Jeſus, Priuſquàm te vocaret Philippus, quum eſſes ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael & dixit ei, Magiſter 49 mi, tu es filius Dei, tu es rex Iſraelis. Di- 50 xit Jeſus, Propterea quòd dixi tibi, Vidi te ſub ficu, credis? majora his videbis. Sub- 51 dit ei; Amen amen dico vobis, Deinceps videbitis cœlos apertos, & angelos Dei aſcendentes, & deſcendentes ad Filium hominis.

Matutinis dominicæ ingreſſûs jejunii. 5.

CAP. II.

CÆterùm die tertio factum eſt convivium 1 in Kotne civitate Galilææ: materque Jeſu illic aderat. Quin & ipſe Jeſus, ac diſcipuli 2 ejus, vocatus eſt ad illud convivium. Et de- 3 fecerat vinum, quum dixit ad Jeſum mater ipſius, Vinum non habent. Dixit ei Jeſus, 4 Quid mihi & tibi mulier? nondum venit hora mea. Dixit ejus mater miniſtris; Quod- 5 cunque dixerit vobis, facite. Erant autem 6 ibi hydriæ lapideæ ſex, poſitæ ad purgationem Judæorum, capientes ſingulæ binas metretas aut ternas. Dixit eis Jeſus, Implete has hy- 7 drias aquâ: & impleverunt eas ad ſummum uſque. Dixit eis; Haurite modò, & offer- 8 te præfecto accubitûs: itaque obtulerunt. Quum autem guſtâſſet præpoſitus ille convi- 9 vii aquas illas quæ factæ fuerant vinum; neſciretque unde eſſet: (miniſtri verò ſciebant, quippe qui implevíſſent eas aquâ) vocat architriclinus ſponſum,

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

45 * و فيليبوس نثانائيل را ديد * و بدو كفت * آنك موسي در ناموس براي او نبشت * ودر
46 كتاب پيغمبران اورا يافتيم * كه عيسي است پسر يوسف از ناصره * نثانائيل بدو كفت *
47 ممكن است كه از ناصره چيز نيك بدر آيد * فيليبوس بدو كفت بيا تا ببيني * وعيسي
نثانائيل را ديد كه پيش او مي آمد * بدو كفت بحقيقت فرزند اسرائيل هستي بي غش *
48 * نثانائيل بدو كفت * ازكجا مرا مي شناسي * عيسي كفت زودتر ازانك كه فيليبوس ترا بخواند *
49 چون زير درخت انجير بودي * ترا ديدم * جواب داد نثانائيل و بدو كفت * بزرك من توي
50 فرزند خدا و توي † ملك اسرائيل * عيسي بدو كفت * براي انك [كفتم كه] ديدمت †
51 بزير درخت انجير ايمان آوردي ازين بزركتر چيز بيني * و عيسي بديشان كفت راست راست
بشما بكويم * ازين ساعت آسمانرا كشاده بينيد و فرشتكان خدا ازو زير † بيايند * وبروند پيش
فرزند آدمي * چهارم كردانيدن مسيح آب را با شراب در عروسي
قاطنه
1 * روز سوم در قاطنه † شهر جليل عروسي شد * ومادر عيسي انجا بود *

Et Philippus Nathanael vidit, et 45 *ei dixit; Eum de quo Moſes in Lege ſcripſit, & in libro Prophetarum, invenimus: qui Jeſus eſt filius Joſeph de Nazreb. Nathanael ei dixit;* 46 *Fieri poteſt ut ex Nazreb aliquid boni prodeat? Philippus ei dixit; Veni ut videas. Et Jeſus Natha-* 47 *nael vidit, qui ad eum venit: ei dixit; In veritate filius Iſrael es, abſque fraude. Nathanael ei dixit;* 48 *Unde me nôſti? Jeſus dixit; Priuſquam Philippus te vocaret, cùm ſub arbore ficûs eſſes, te vidi. Reſpon-* 49 *dit Nathanael; & ei dixit; Magiſter mi, tu es Filius Dei, & tu es Rex Iſrael. Jeſus ei dixit; Eò quod* 50 *dixi quòd vidi te ſub arbore ficûs, fidem habes: his majores res videbis. Et Jeſus illis dixit; Verè, ve-* 51 *rè, vobis dico; Ab hac hora cœlum apertum videbitis, & Angeli Dei ab eo deſcendent, & præibunt Filium hominis.*

IV. Convertit Chriſtus aquam in vinum in nuptiis Catneh.

CAP. II.

D*Ie tertio in Catneh urbe Galilææ nuptiæ erant, & mater Jeſu illic erat.* 1

Verſio VULGATA LATINA.

45 Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem ſcripſit Moyſes in lege, & Prophetæ,
46 invénimus Jeſum filium Joſeph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael; A Nazareth po-
47 teſt aliquid boni eſſe? Dicit ei Philippus; Veni, & vide. Vidit Jeſus Nathanael
48 venientem ad ſe, & dicit de eo; Ecce verè Iſraelita, in quo dolus non eſt. Dicit ei Na-
thanael; Unde me nôſti? Reſpondit Jeſus, & dicit ei; Priuſquàm te Philippus vo-
49 caret, cùm eſſes ſub ficu, vidi te. Reſpondit ei Nathanael, & ait; Rabbi, tu es
50 Filius Dei, tu es rex Iſrael. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quia dixi tibi; Vidi
51 te ſub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei; Amen, amen dico vobis,
Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei aſcendentes, & deſcendentes ſupra
Filium hominis.

CAP. II.

ET die tertiâ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ: & erat mater Jeſu ibi. Vo- 1 2
catus eſt autem & Jeſus, & diſcipuli ejus, ad nuptias. Et deficiente vino, dicit 3
mater Jeſu ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei Jeſus; Quid mihi, & tibi 4
eſt, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus miniſtris; Quodcunque 5
dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ ſex poſitæ ſecundùm purifi- 6
cationem Judæorum, capientes ſingulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jeſus; 7
Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas uſque ad ſummum. Et dicit eis Jeſus; 8
Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem guſtavit architri- 9
clinus aquam vinum factam, & non ſciebat undè eſſet, miniſtri autem ſciebant, qui
hauſerant aquam: vocat ſponſum architriclinus:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 فوجد فيلبس نثنائيل وقال له ان الذي كتب موسى من اجله في الناموس والانبياء وجدناه هو
46 يسوع بن يوسف الذي من الناصرة * فقال له نثنائيل هل يمكن ان يخرج من الناصرة صالح * فقال
47 له فيلبس تعال فانظر * فلما راى يسوع نثنائيل مقبلا اليه قال من اجله هذا حقا اسرائيلي لا
48 غش فيه * فقال له نثنائيل من اين تعرفني * اجابه يسوع قائلا قبل ان يدعوك فيلبس وانت تحت
49 50 شجرة التين رايتك * اجابه نثنائيل قائلا يا معلم انت هو ابن الله انت ملك اسرائيل * اجابه
51 يسوع قائلا لاجل قولي لك اني رايتك تحت شجرة التين آمنت * ستعاين اعظم من هذا * ثم
قال امين امين اقول لكم انكم من الآن ترون السماء مفتوحة وملائكة الله يصعدون وينزلون
1 الى ابن البشر * الفصل الخامس * وفي اليوم الثالث كان عرس في قانا الجليل وكانت
2 3 ام يسوع هناك * ودعي يسوع وتلاميذه الى العرس * وكانت الخمر قد نفدت * فقالت ام يسوع
4 5 له لا خمر لهم * فقال لها يسوع ما لك ولي ايتها المراة لم تات ساعتي بعد * فقالت امه للخدام
6 افعلوا ما يامركم به * وكان هناك ست اجاجين حجارة موضوعة لتطهير اليهود يسع كل
7 8 واحد مطرين او ثلثة * فقال لهم يسوع املوا الاجاجين ماء فملوها الى فوق * وقال لهم
9 اسقوا الآن وناولوا رئيس المتكا ففعلوا * ولما ذاق رئيس المتكا ذلك الماء المحول خمرا ولم
يعلم من اين هو * وكان الخدام يعلمون لانهم ملوا الماء * فدعا رئيس المتكا العروس *

Invenitque Philippus Nathanaelem, & 45 *dixit illi; Eum de quo ſcripſit Moyſes in lege, & prophetæ, invenimus: ipſeq; eſt Jeſus filius Joſephi qui eſt à Nazareth. Dixit ei Nathanael, Nunquid* 46 *poteſt prodire à Nazareth aliquid bonum? Ait illi Philippus, Veni & vide. Cùm autem vidiſſet Jeſus Na-* 47 *thanaelem venientem ad ſe, dixit de eo; Hic eſt verè Iſraelita, in quo non eſt dolus. Inquit ei Nathanael,* 48 *Unde nôſti me? Reſpondit ei Jeſus, dicens; Antequam vocaret te Philippus, cùm eſſes ſub arbore fici, vidi te. Reſpon-* 49 *dit ei Nathanael, dicens; Magiſter, tu es filius Dei, tu Rex Iſraelis. Reſpondit illi* 50 *Jeſus, dicens; Quia dixi tibi quòd viderim te ſub arbore fici, credidiſti: videbis majora his. Præterea ſubdidit;* 51 *Amen, amen dico vobis, quia amodo videbitis cœlum apertum, & angelos Dei aſcendere, et deſcendere ad Filiũ hominis.*

Sectio quinta. *CAP. II.*

E*T in die tertia factæ ſunt nuptiæ in* 1 *Cana Galilææ: & erat mater Jeſu ibi. Et vocatus eſt Jeſus, & diſcipuli ejus* 2 *ad nuptias. Et vinum jam defecerat:* 3 *quapropter dixit mater Jeſu ad eũ; Non eſt eis vinum. Ait illi Jeſus; Quid tibi* 4 *& mihi, O mulier, non venit hora mea adhuc. Dixit autem mater ejus mi-* 5 *niſtris; Facite quod præcipiet vobis. Erantque ibi ſex lagenæ lapideæ poſitæ* 6 *ad purificationem Judæorum, capiens unaquæque metretas duas vel tres. Di-* 7 *xit ergò eis Jeſus; Implete lagenas aquâ. Et impleverunt eas uſque ad ſummum. Et ait illis; Haurite nunc, &* 8 *porrigite præfecto accubitûs: porrexeruntque. Et quum guſtâſſet præfectus accubi-* 9 *tûs illam aquam verſam in vinum, nec ſciret unde eſſet, (miniſtri autem ſciebant, quia ipſi hauſerant aquam) vocavit architriclinus ſponſum,*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወረከቦ፡ፊልጶስ፡ለናትናኤል፡ወይቤሎ፡ረከብናሁ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወልደ፡ዮሴፍ፡ዘእ
46 መናዝሬት፡ዘገሊላ፡ዘጸሐፈ፡ሙሴ፡ውስተ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡፡ ወይቤ፡ናትናኤል፡ቦኑ፡
47 ዘይትከሀል፡ሠናይ፡እመናዝሬት፡ይፃእ፡ኄር፡ወይቤሎ፡ፊልጶስ፡ነዓ፡ወትሬኢ፡፡ ወረአ
ዮ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለናትናኤል፡እንዘ፡ይመጽእ፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡ለናትናኤል፡ነዋ፡ዘበ
48 አማን፡እስራኤላዊ፡ዘአልቦ፡ጽልሑት፡፡ ወይቤሎ፡ናትናኤል፡በአይቴ፡ታአምረኒ፡ወ
አውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ዘእንበለ፡ይጸውዕከ፡ፊልጶስ፡ርኢኩከ፡በታሕ
49 ተ፡በለስ፡፡ ወይቤሎ፡ናትናኤል፡ረቢ፡አማን፡አንተ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡አ
50 ማን፡ወንጉሠ፡እስራኤል፡አንተ፡፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡እስመ፡
እቤለከሁ፡ርኢኩከ፡በታሕተ፡በለስ፡ተአምን፡እምይእዜሰ፡ዘየዐቢ፡እምዝ፡ትሬኢ
51 ዩ፡፡ ወይቤሎሙ፡አሜን፡አሜን፡እብለክሙ፡ትሬእዩ፡እንዘ፡ይትረኃው፡ሰማያት፡ወ
መላእክተ፡እግዚአብሔር፡እንዘ፡ይዐርጉ፡ወይወርዱ፡ኀበ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡፡
1 ፪ በእንተ፡ከብካብ፡በቃና፡ዘገሊላ፡፡ ወአመ፡ሠልስት፡ዕለት፡ከብካብ፡ኮነ፡በ
2 ቃና፡ዘገሊላ፡ ወሃለወት፡እሙ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ህየ፡፡ ወጸውዕዎሙ፡ለእግዚእ፡
3 ኢየሱስ፡ወለአርዳኢሁ፡ውስተ፡ከብካብ፡፡ ወይን፡አልቦሙ፡እስመ፡ኀልቀ፡ወይኖሙ፡፡
4 ወትቤሎ፡እሙ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይንኬ፡አልቦሙ፡፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
5 ምንት፡ብየ፡ምስሌኪ፡ብእሲቶ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡ጊዜየ፡፡ ወትቤሎሙ፡እሙ፡ለእግ
ዚእ፡ኢየሱስ፡ለእለ፡ይትለአኩ፡ዘይቤለክሙ፡ግበሩ፡፡ ወሃለዋ፡ህየ፡መስብክት፡ስሱ፡እ
6 ለ፡እብን፡በዘ፡ያጥህሩ፡አይሁድ፡ንቡራት፡ህየ፡ወያገምራ፡በበ፡ክልኤቱ፡ወበበ፡፫፡መስ
7 ፈርት፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡መልእዎንኬ፡እስከ፡አፉሆን፡ለእላ፡መሳብክ
8 ት፡ማየ፡ወመልእዎን፡እስከ፡ላዕሉን፡፡ ወይቤሎሙ፡ቅድሑዎንኬ፡ይእዜ፡ውስዱ፡ወ
9 ሀብዎ፡ለሊቀ፡ገዛእት፡፡ ወወሰዱ፡ወወሀብዎ፡፡ ወጥዐሞ፡ሊቀ፡ገዛእት፡ውእተ፡ማየ፡ዘ
ኮነ፡ወይነ፡ወኢያእመሩ፡እምኀበ፡አምጽእዎ፡ወገዛእትሰ፡እለ፡ቀድሕዎ፡ያእ
ምሩ፡ውእቱ፡ማየ፡ዘኮነ፡ወይነ፡ወጸውዖ፡ሊቀ፡ገዛእት፡ለመርዓዊ፡፡

Et invenit Philippus Nathanaëlem, & dixit ei; Invénimꝰ Dñm Jeſum filiũ Joſephi 45 qui ex Nazareth Galilææ, de quo ſcripſit Moſes in lege, & prophetæ. Et dixit 46 Nathanael, Eſtne poſſibile quid bonũ ex Nazareth exire & rectum? et dixit ei Philippus, Veni & vide. Et vidit Dñs Jeſus Nathanaelem venientem ad ſe, & dixit 47 Nathanaeli; Ecce qui verè Iſraelita eſt, qui non habet dolum. Et dixit ei Nathanael, 48 Ubi cognoſcebas me? & reſpondit Dñs Jeſus, & dixit ei; Priuſquã vocavit te Philippus, vidi te ſub ficu. Et dixit ei Nathanael; Rabi, verè tu es filius Dei, verè 49 etiam rex es Iſrael. Et reſpondit ei Dñs Jeſus, & dixit ei; Quia dicebam tibi, Vidi 50 te ſub ficu, credis? ex hoc *tempore* majora his videbis. Et dixit iis; Amen, amen, 51 dico vobis, Videbitis apertos cœlos, & angelos Dei aſcendentes, & deſcendentes ad Filium hominis.

CAP. II.

De nuptiis quæ in Cana Galilææ.

ET tertio die nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ, & fuit mater Dñi Jeſu ibi. 1 Et vocârunt Dñm Jeſum & diſcipulos ejus in nuptias. Vinum non habebant, 2 quia defecerat vinum eorum: & dixit mater ejus Domino Jeſu, Vinum igitur non 3 habent. Et dixit Dominus Jeſus, Quid habeo tecum, mulier? adhuc non venit ho- 4 ra mea. Et dixit mater Dñi Jeſu iis qui miniſtrabant, Quod dixerit vobis, facite. 5 Et fuerunt ibi hydriæ ſex lapideæ quibꝰ purificabant ſe Judæi poſitæ ibi, & com- 6 prehendebant aliquæ duas, & aliquæ tres menſuras. Et dixit iis Dñs Jeſus, Implete 7 igitur ad ora earum haſce hydrias aquâ, & impleverunt eas uſq; ad ſummũ earũ. Et dixit iis, Exhaurite igitur nunc, adducite, & date magiſtro miniſtrantium, & at- 8 tulerunt, & dederunt ei. Et guſtavit magiſter miniſtrantium iſtam aquam quæ 9 facta fuerat vinum, (& neſciebant unde attuliſſent illud, & miniſtri qui exhauſerant illud, ſciebant iſtam aquam quæ facta fuerat vinum,) & vocavit magiſter miniſtrantium ſponſum:

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيسي با شاكردان در عروسي خوانده شدند * و شراب كم شده بود * و مادر عيسي بعيسي
4 كفت كه مي ندارند * * عيسي بدو كفت چه كار داري † با من اي زن هنوز وقت من
5 6 نرسيد * * مادر عيسي بچاكران عروسي كفت * هر چه بشما بكويد بكنيد * * و بدانجا
طشتها بود از سنك * كه براي وضوء يهوديان † نهاده بودند * و هر يكي دو دو يا سه پيمانه †
7 8 مي بردند * * عيسي فرمود * تا طشتها را پر آب † كردند * [وبالامال ايشانرا پر كردند] * وبعد
9 ازان كفت بر كشيد و بسرور مجلس دهيد * ايشان فرمان بردند * * وچون † سرور مجلس ازان
شراب چشيد * عظيم خوش طعم بود * و نمي دانست † از كجاست * چاكران مي دانستند *
سبب انك آب را ايشان † پر كرده بودند * بزرك مجلس داماد را خواند *

Et Jeſus cum diſcipulis ad nuptias 2 *vocati ſunt. Et vinum defecit:* 3 *mater itaque Jeſu ad Jeſum dixit; Vinum quidem non habent. Jeſus* 4 *ei dixit; Quid negotii habes mecum ô mulier? adhuc tempus meum non advenit. Mater Jeſu mini-* 5 *ſtris nuptialibus dixit; Quodcunque vobis dixerit, facite. Et eodem* 6 *loci conchæ erant ex lapide, quæ in lotionem Judæorum poſitæ erant, & ſingulæ binas aut ternas menſuras capiebant. Jeſus juſſit ut conchas* 7 *aquâ implerent: & uſque ad ſummum eas impleruut. Et poſtea* 8 *dixit; Exhaurite, & architriclino date. Illi mandatum tulerunt. Et cùm architriclinus de illo vino* 9 *guſtâſſet, longè gratiſſimi ſaporis erat, (neque ſciebant unde eſſet: miniſtri autem ſciebant, ea de cauſa quod aquam ipſi impléſſent) architriclinus itaq; ſponſum vocavit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit, & cùm inebriati fue-
10 Καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
rint, tunc minus: tu servâsti bonum vinũ usque jam. Hoc fecit ini-
11 σι, τότε τὸν ἐλάσσω· Σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε (β) τὴν ἀρ-
tium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam: &
χὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit in Capharnaum, ipse
12 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναούμ, αὐτὸς ιθ ζ
& mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt nō mul-
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ (γ) ἔμειναν οὐ πολ-
tis diebus. Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit in Hieroso- κ
13 λὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ (δ) ἀνέβη εἰς Ἱεροσό- α
lyma Jesus. Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & co- Β'
14 λυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας, καὶ πρόβατα, καὶ περι- κα
lumbas, & numularios sedentes. Et faciens flagellum ex funiculis, omnes α
15 στεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit ex templo, & oves & boves: & numulariorum effudit mo-
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρ-
netam, & mensas subvertit. Et columbas vendentibus dixit; Auferte
16 μα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε
ista hinc: ne facite domum Patris mei, domũ mercatûs. Recor-
17 ταῦτα ἐντεῦθεν· (ε) μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνή-

κβ dati verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domûs tuæ come-
ι σθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (ζ) κατέ-
dit me. Responderunt ergò Judæi, & dixerũt ei; Quod signum ostendis
κγ φαγέ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις 18
δ nobis, quia hæc facis. Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum hoc,
κδ ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. Ἀπεκρίθη (η) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, 19
ι & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, (θ) Τεσσαράκοντα 20
& sex annis ædificatũ est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος 21
autẽ dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recordati
δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθη- 22
sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat eis: & crediderunt scripturæ, & sermoni
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο (ι) ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ
quem dixit Jesus. Cùm autẽ esset in Hierosolymis in Pascha in festo, mul-
ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν (κ) ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολ- 32
ti crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat. Ipse autem
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ 24
Jesus non credebat semetipsũ eis, propter ipsum nôsse omnes: Et quia nō opus
ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· (λ) Καὶ ὅτι οὐ χρείαν 25
haberet, ut quis testaretur de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.
εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

MS. A. (β) ἀρχὴν (γ) ἔμειναν (δ) ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα * Ἰησοῦς, (ε) καὶ μὴ ποιεῖτε (ζ) καταφάγεται (η) Ἰησοῦς (θ) Τεσσαράκοντα (ι) ἔλεγεν· καὶ (κ) ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (λ) Καὶ οὐ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܠܢܫ ܠܘܩܕܡ ܚܡܪܐ ܛܒܐ ܡܝܬܐ. ܘܡܐ ܕܪܘܝܘ ܗܝܕܝܢ ܗܘ ܕܒܨܝܪ. ܐܢܬ 10
ܕܝܢ ܢܛܪܬ ܚܡܪܐ ܛܒܐ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. * ܗܕܐ ܗܝ ܐܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ 11
ܒܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܓܠܝ ܫܘܒܚܗ ܘܗܝܡܢܘ ܒܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܩܝܡܬܗ
ܕܠܥܙܪ * ܘ * ܒܬܪ ܗܢܐ ܢܚܬ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܗܘ ܘܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ 12
ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܝܘܡܬܐ ܩܠܝܠ. * ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܤܠܩ 13
ܠܐܘܪܫܠܡ ܝܫܘܥ. * ܘܐܫܟܚ ܒܗܝܟܠܐ ܠܗܢܘܢ ܕܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܬܘܪܐ ܘܥܪܒܐ 14
ܘܝܘܢܐ. ܘܡܚܪܦܢܐ ܕܝܬܒܝܢ. * ܘܥܒܕ ܠܗ ܦܪܓܠܐ ܡܢ ܚܒܠܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. 15
ܘܠܥܪܒܐ ܘܠܬܘܪܐ ܘܠܡܚܪܦܢܐ. ܘܐܫܕ ܡܥܪܦܬܗܘܢ ܘܗܦܟ ܦܬܘܪܝܗܘܢ. * ܘܠܗܢܘܢ 16
ܕܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܝܘܢܐ ܐܡܪ. ܫܩܘܠܘ ܗܠܝܢ ܡܟܐ. ܘܠܐ ܬܥܒܕܘܢܝܗܝ ܠܒܝܬܗ ܕܐܒܝ 17
ܒܝܬ ܬܐܓܘܪܬܐ. * ܘܐܬܕܟܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܟܬܝܒ. ܕܛܢܢܗ ܕܒܝܬܟ ܐܟܠܢܝ. * ܥܢܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ 18
ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܢܐ ܐܬܐ ܡܚܘܐ ܐܢܬ ܠܢ ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 19
ܫܪܘ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ. ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܩܝܡ ܐܢܐ ܠܗ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. 20
ܐܪܒܥܝܢ ܘܫܬ ܫܢܝܢ ܐܬܒܢܝ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ. ܘܐܢܬ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܩܝܡ ܐܢܬ ܠܗ.
* ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܗܝܟܠܐ ܕܦܓܪܗ. * ܟܕ ܩܡ ܕܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܬܕܟܪܘ 21 22
ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܕܐ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܘܗܝܡܢܘ ܠܟܬܒܐ ܘܠܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܘܕܥܠ ܡܥܡܘܕܝܬܐ * ܙ * * ܟܕ ܗܘܐ 23
ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܦܨܚܐ ܒܥܐܕܐ. ܤܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ. * ܗܘ 24
ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܢܦܫܗ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ. * ܘܠܐ ܤܢܝܩ 25
ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܤܗܕ ܠܗ ܥܠ ܟܠ ܒܪܢܫ. ܗܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܐܝܬ ܒܒܪܢܫܐ.

Et dixit ei, Unusquisque priùs vinum bonum 10
offert, & quum inebriati fuerint, tunc quod
minimum est: tu autem servâsti vinum opti-
mum huc usque. Hoc fuit primum signum 11
quod edidit Jesus in Kotne Galilææ, & no-
tam fecit gloriam suam: & crediderunt in
eum discipuli ejus.

Ad oblationem sabbathi suscitationis Lazari. 6.

Postea descendit in Capharnahum ipse, & 12
mater ejus, & fratres ac discipuli ejus, illic-
que fuerunt paucis diebus. Et propè erat 13
Pascha Judæorum, & ascendit ad Jerusalem
Jesus. Ac invenit in templo eos qui eme- 14
bant boves, & oves, & columbas: & tra-
pezitas sedentes. Fecitque sibi flagellum è 15
fune, ac omnes ejecit è templo, & oves, &
boves, & trapezitas: & effudit numos eo-
rum, mensásque subvertit. Et iis qui vende- 16
bant columbas ait, Tollite hinc ista, neque
faciatis domum Patris mei domum mercatûs.
Et recordati sunt ejus discipuli scriptum esse, 17
Zelus domûs tuæ devoravit me. Responde- 18
runt autẽ Judæi & dixerunt ei, Quod signum
ostendis nobis ut ista facias? Respondit Je- 19
sus, & dixit eis; Destruite templum hoc, &
tribus diebus ego erigã illud. Dicunt ei Ju- 20
dæi; Quadraginta & sex annis ædificatũ est
templum istud, & tu tribus diebus illud eri-
ges? Ipse verò hoc dixerat de templo cor- 21
poris sui. Quum autem surrexisset à mortu- 22
is, recordati sunt discipuli ejus quòd hoc di-
xisset: & crediderunt Scripturis, & sermoni
quem dixerat Jesus.

Matutinis dominicæ post Epiphaniam, & de Baptismo. 7.

Quum autem esset Jesus in Jerusalem in Pa- 23
schate, die festo, multi crediderunt in eum,
qui viderunt signa quæ edebat. Ipse autem 24
Jesus non credebat eis semetipsum, quippe
qui nôsset omnes: Nec indigeret ut quis- 25
quam ei testaretur de quovis homine; ipse
enim noverat quid esset in homine.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ويدو كفت در عروسي ومهماني * زودتر شراب † نيك را بخورند * و چون مست شوند٠ انكه شراب 10
بد*تو چرا شراب نيك را تا اين ساعت نكه داشتي * اول معجزه اينست كه عيسي كرد در قاطنهء 11
جليل*وعظمتش را دانستند*و[شاكردانش]بدو ايمان اوردند   پنجم   رفتن مسيح در
كنشت بيت المقدس وبدركردن مردم   *بعد ازين دركفرناحوم بزير آمد او ومادرش 12
وبرادرانش وشاكردانش * واندك روزها درانجا ماند*وعيد فصح يهوديان نزديك شده بود* 13
وعيسي باورشليم بالا رفت* *وديد كه درهيكل ايشان نركاوان وكبوتران * وبرها * مي فروختند* 14
وصرافان نشسته*عيسي ازرسن تازيانهء ساخت* وان مردمانرا ازهيكل بدركرد*باكاو وبره* 15
وكبوتر*وتختها صرافانرا نكون كرد * و زر وسيم † ايشانرا بريخت * *وبكبوتر فروشان كفت٠كه اينها 16
ازينجا بر داريد*ومكنيد خانهء پدرم را خانه بازركاني*شاكردان او بياد آوردند * كه نبشته شد 17
كه غيرت خانهء تو مارا خورده*   ششم   مسيح كفت اين خانه را خراب كنم وتا سه روز اباذان كنمش
*بعد ازان † يهوديان † بعيسي كفتند ٠ چه ايت مارا مي نمايي * كه اينها ميكني * 18

Et ei dixit; In nuptiis & convivi- 10
is priùs vinum bonum bibunt, &
cùm inebriati sint, tunc vinum de-
terius: tu quare vinum bonum in
hanc horam asservâsti? Primum 11
miraculum hoc est quod Jesus fecit
in Catneh Galilææ, & gloriam ejus
cognoverunt, & discipuli ejus ei fi-
dem habuerunt.

V. Ingressus Christi in templum Hierosolymæ, & ejectio hominum.

Post hæc in Capharnahum descendit 12
ipse, & mater ejus & fratres ejus,
& discipuli ejus, & paucos dies
illic mansit. Et festum Paschatis 13
Judæorum appropinquavit, & Jesus
Hierosolymam ascendit. Et vidit eos 14
qui in templo ipsorum boves & co-
lumbas & agnos vendebant, et num-
mularios sedentes. Jesus è funicu- 15
lis flagellum fecit, & illos homines
è templo ejecit, cum bobus, et agnis,
& columbis, & sedilia nummulari-
orum evertit, & aurum & argen-
tum eorum effudit: Et columbarum 16
venditoribus dixit; Hæc quidem
hinc auferte, et ne facite domum Pa-
tris mei domum mercaturæ. Disci- 17
puli ejus in memoriam reduxerunt,
quòd scriptum esset, Zelus domûs
tuæ me comêdit.

VI. Christus dixit; Hanc domum destruam & intra triduum ædificabo illam.

Post hæc Judæi ad Jesum dixerunt; 18
Quod signum nobis ostendis, quòd hæc facias?

Versio VULGATA LATINA.

10 Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint,
11 tunc id, quod deterius est: Tu autem servâsti bonum vinum usque adhuc. Hoc
fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & cre-
12 diderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & mater
13 ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus. Et
14 propè erat Pascha Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam: Et invenit in
15 templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes. Et cùm
fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & bo-
16 ves: & numulariorum effudit æs, & mensas subvertit. Et his qui columbas ven-
debant, dixit; Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum
17 negotiationis. Recordati sunt verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus do-
mûs tuæ comedit me. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Quod signum 18
ostendis nobis quia hæc facis? Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum 19
hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta & 20
sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille 21
autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recor- 22
dati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & sermoni,
quem dixit Jesus. Cùm autem esset Jerosolymis in pascha in die festo, multi 23
crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Ipse autem Je- 24
sus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nôsset omnes, Et quia opus 25
ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid
esset in homine.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*وقال له كل انسان انما ياتي بالشراب الجيد اولا واذا سكروا عند ذلك ياتي بالدون. افانت ابقيت 10
الخمر الجيد الي الان*هذه الاية الاولي التي فعلها يسوع في قانا الجليل* واظهر مجده وامن 11
به تلاميذه* * الفصل السادس * *ثم بعد هذا انحدر الي كفرناحوم هو وامه واخوته 12
وتلاميذه واقاموا هناك اياما يسيرة *وكان فصح اليهود قد قرب*فصعد يسوع الي يروسليم* 13
فوجد في الهيكل باعة البقر والكباش والحمام وصيارف جلوسا فصنع مخصرا من حبل 14 15
واخرج جميعهم من الهيكل * وطرد البقر والخراف* وبدد دراهم الصيارف وقلب موايدهم*وقال 16
لباعة الحمام احملوا هذا من ههنا ولا تجعلوا بيت ابي بيت التجار*فذكر تلاميذه انه مكتوب 17
غيرة بيتك اكلتني * فاجاب اليهود قايلين اية اية تريناه حتي تفعل هذه الافعال* 18
*اجابهم يسوع قايلا حلوا هذا الهيكل وانا اقيمه في ثلثة ايام * فقال له اليهود في ست 19 20
واربعين سنة بني هذا الهيكل افانت تقيمه في ثلثة ايام * فاما هو فعني بالهيكل جسده* 21
*ولما قام من الاموات ذكر تلاميذه انه لهذا قال * فامنوا بالكتب والكلمة التي قالها يسوع* 22
*وامن باسمه كثيرون اذ كان بيروسليم في عيد الفصح * لانهم عاينوا الايات التي عمل* 23
فاما يسوع فلم يكن يامنهم لانه كان عارفا بكل احد ولم يكن يحتاج ان يشهد له احد 24 25
علي انسان لانه كان يعلم ما في الانسان *

Et dixit ei; Omnis homo quidem affert 10
vinum bonum prius, & cùm inebriati
fuerint, tunc affert vilius. Tu autem ser-
vâsti poculum bonum usque adhuc? Hoc 11
est signum primum quod fecit Je-
sus in Cana Galilææ, & manifestavit
gloriam suam, & crediderunt in eum di-
scipuli ejus.

Sectio sexta.

Tum post hæc descendit in Capharnahum, 12
ipse, & mater ejus, & fratres ejus, &
discipuli ejus, & manserunt ibi diebus
paucis. Et Pascha Judæorum jam insta- 13
bat. Quare ascendit Jesus Jerosolymã.
Et invenit in templo vendentes boves, et 14
arietes, atque columbas, & numularios
sedentes. Et composuit ferulam è fune, & 15
ejecit omnes de templo, & abegit boves,
& oves, & dispersit pecuniam numula-
riorum, & evertit mensas eorum. Et di- 16
xit vendentibus columbas, Tollite ista
hinc, & ne faciatis domum Patris mei
domum negotiationis. Recordati verò 17
sunt discipuli ejus, quia scriptum est, Ze-
lus domûs tuæ comêdit me. Et responde- 18
runt Judæi, dicentes; Quod signum
ostendis nobis, ut facias hujusmodi acti-
ones? Respondit eis Jesus, dicens; Sol- 19
vite hoc templum, & ego erigam illud in
tribus diebus? Dixerunt ei Judæi; 20
Sex & quadraginta annis ædificatum
est hoc templum, & tu eriges illud in tri-
bus diebus? Ipse autem intellexerat 21
per templum, corpus suum. Et quum sur- 22
rexisset à mortuis, recordati sunt disci-
puli ejus, quòd ad hoc dixisset: & credi-
derunt Scripturis, & verbo quod dixerat
Jesus. Et crediderunt in nomine ejus 23
multi, dum esset in Jerusalem in festo
Paschæ, eò quòd vidissent signa quæ fe-
cerat. Jesus autem non fidebat eis, quia 24
noverat unumquemque. Et non egebat 25
ut testaretur ei quispiam de homine ul-
lo, quippe qui sciret quid esset in homine.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወይቤሎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይሤኒ፡ወይን፡ ያቀድም፡ እስትዮ፡ ወእምድኅረ፡ሰክሩ፡ያስቲ፡
11 ዘይቴሐት፡፡ወአንተሰ፡ዘይሤኒ፡ወይን፡ዓቀብከ፡ ወአስተደኃርከ፡ እስከ፡ይእዜ፡፡=፡ ወዘ
ንተ፡ገብረ፡ቀደሜ፡ትእምርተ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡በቃና፡ዘገሊላ፡ ወአርአየ፡ስብሐቲሁ፡
12 ወአምኑ፡ቦቱ፡አርደኢሁ፡፡=፡ ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ወረዱ፡ ቅፍርናሖም፡ውእቱ፡
13 ወእሙ፡ ወአኀዊሁ፡ወአርደኢሁ፡ወነበሩ፡ህየ፡ሕዳጠ፡ወአኮ፡ብዙኀ፡መዋዕለ፡፡=፡ ወ
ቀርበ፡ፋሲክ፡አይሁድ፡ወዓርገ፡ኢየሩሳሌም፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ በእንተ፡ዘሰደደ፡
14 እምኵራብ፡=፡ ወረከበ፡በኢየሩሳሌም፡በምኵራብ፡እለ፡ይሠይጡ፡አልህምተ፡
15 ወአባግዐ፡ወአርጋበ፡ወመወልጠነ፡እንዘ፡ይነብሩ፡፡=፡ ወገብረ፡መቅፈሠተ፡ዘሐብል፡
ወሰደደ፡ ኵሎ፡ እምኵራብ፡ አባግዐ፡ወአልህምተ፡ ወዘረወ፡ ወርቆሙ፡ ለመወልጠ
16 ነ፡ወገፍትአ፡ ማእደቲሆሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእለ፡ ይሠይጡ፡
አርጋበ፡ አሰስሉ፡ ወአውፅኡ፡ ዘንተ እምዝየ፡ ኢትግበሩ፡ ወኢትረሲዩ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ ቤ
17 ተ፡ምሥያጥ፡፡=፡ ወተዘከሩ፡አርደኢሁ፡ከመ፡ጽሑፍ፡ውእቱ፡ ዘይብል፡ቅንአተ፡ቤ
18 ትከ፡ በልዓኒ፡፡=፡ ወአውሥኡ፡ አይሁድ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ትእምርተ፡ ታርኢ፡
19 ዘዘንተ፡ ትገብር፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሥቱ፡ለዝን
20 ቱ፡ቤተ፡ወበሠሉስ፡ዕለት፡አነሥኦ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡በአርብዓ፡ወስድስቱ፡
21 ዓመት፡ተሐንጸ፡ዝንቱ፡ቤተ፡ መቅደስ፡ወአንተ፡በሠሉስ፡ መዋዕል፡ታነሥኦ፡፡=፡ ወው
22 እቱሰ፡በእንተ፡ቤተ፡ሥጋሁ፡ይቤሎሙ፡=፡ወአመ፡ተንሥአ፡ እሙታን፡ተዘከሩ፡
አርደኢሁ፡ከመ፡ከመዝ፡ይቤ፡ወአምኑ፡ በቃለ፡ መጽሐፍ፡ወበቃለ፡ ኢየሱስነ፡ ዘይቤሎ
23 ሙ፡፡=፡ወእንዘ፡ሀሎ፡ኢየሩሳሌም፡በበዓለ፡ፋሲካ፡ብዙኃን፡አምኑ፡በስሙ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡
24 ትእምረ፡ዘገብረ፡=፡ወውእቱሰ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢይትአመኖሙ፡እስመ፡ ያአምሮሙ፡
24 በኵሉ፡=፡ወኢይፈቅድ፡ይንግርዎ፡ግዕዘ፡ለሰብእ፡እስመ፡ለሊሁ፡ያአምሮ፡ለሰብእ፡፡=፡

Et dixit ei, Omnis homo bonum vinum primò potat; & quum inebriati fuerint, 10
potat quod inferius est: & tu bonum vinum servâsti, & postposuisti usque nunc.
Et hoc fecit principium signorum Dñs Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit 11
gloriam suam, & crediderunt in eo discipuli ejus. Et postea descenderunt Caper- 12
nahum, ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus; & manserunt ibi pau-
cos & non multos dies. Et appropinquavit Pascha Judæorum, & ascendit Hi- 13
erosolymam Dominus Jesus. *De eo quòd è Templo ejecit.*
Et invenit in Hierosolyma in Templo venditores boum, & ovium, & columba- 14
rum, & commutatores sedentes. Et fecit flagellum è funiculis, & expulit omnes 15
è templo oves & boves & sparsit numismata commutatorum, & subvertit men-
sas eorum. Et dixit Dñs Jesus iis qui vendebant columbas, Expellite & ejicite 16
ista hinc; non facietis neque constituetis domum patris mei, domum fori.
Et recordati sunt discipuli ejus quomodo scriptum fuit, quod dicit; Zelus domûs 17
tuæ comêdit me. Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Quod signum ostendis, 18
qui hoc facis? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Destruite hanc domum, 19
& tertio die erigam illam. Et dixerunt ei Judæi, In quadraginta & sex annis 20
ædificata fuit hæc Domus sancta, & tu in tribus diebus eriges eam? Et ipse de 21
domo corporis sui loquebatur iis. Et quum surrexisset à mortuis, recordati sunt 22
discipuli ejus, quòd sic dixisset, & crediderunt in sermone Scripturæ, & in sermone
Jesu nostri, quem dixerat iis. Et quum esset Hierosolymis in festivitate Paschæ, 23
multi crediderunt in nomine ejus, quando videbant signum quod fecerat. Et ipse 24
Dominus Jesus non confidebat iis, eò quòd nôsset eos in omnibus. Et non 25
necesse habebat, ut nuntiarent ei mores hominis, quia ipse sciebat hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي جواب داد وبديشان كفت٠ اين هيكل را خراب كنيد ٠ درسه روز من اورا بر خيزانم * 19
* يهوديان بدو كفتند٠ در چهل وشش سال اين خانه عمارت شد*وتو تا سه روز چكونه ابادان كني 20
* وعيسي بر هيكل تن خود كفت*چو از ميان مردكان بر خاست٠ شاكردان او بياد آوردند * 21 22
كه اينها كفته بود در كتابها † ايمان اوردند ٠ بدين كلمه كه عيسي كفته بود
هفتم   فرمودن مسيح به نيقوديموس كه هركه ازجان وآب زاييك نشود درملكوت خدا درنرود
* درعيد فصح بسياران دراورشليم بعيسي ايمان آوردند٠ وايتها ومعجزهاء اورا مي ديدند * 23
* وعيسي ايشانرا بر نفس خود اعتماد نمي داشت*سبب انك اوهركسي را مي شناخت * ويحتاج 24 25
نبود كه كسي بركسي پيش او كواهي دهد * براي انك اومي دانست هرچه در ادمي هست *

Jesus responsum dedit, & illis di- 19
xit; Hoc templum destruite, & in
tribus diebus ego illud erigam. Ju- 20
dæi illi dixerunt; Quadraginta
& sex annis hæc domus extructa
est, & tu intra triduum quomodo
illam ædificabis. Jesus autem de 21
templo corporis sui dicebat. Quum 22
de mortuis surrexisset, discipuli ejus
recordati sunt quòd hæc dixisset:
Scripturis itaq; fidem habuerunt, &
huic sermoni quem Jesus dixerat.

VII. Pronuntiat Christus Nicodemo, quòd quicunq; ex Spiritu & aquâ natus non sit, in regnum Dei non ingreditur.

In festo Paschatis multi in Hierosolyma in Jesu fidem habuerunt, & 23
signa & miracula ejus viderunt.
Jesus autem eis semetipsum non 24
concredebat, propterea quòd ipse
unumquemque nôsset: Et opus non 25
esset ut quisquam de quoquam ei te-
stimonium diceret, eò quòd ipse sci-
ret, quicquid in homine esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Γ΄.

CAP. III. γ΄.

Erat autem homo ex Phariſæis, (Nicodemus *nomen* ei,) princeps Ju-
1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, (Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ,) ἄρχων τῶν Ἰου- Γ΄
dæorum. Hic venit ad Jeſum nocte, & dixit ei; Rabbi, ſcimus
2 δαίων. Οὗτος ἦλθε (α) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν
quia à Deo veniſti magiſter: nemo enim hæc ſigna poteſt facere,
ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ (β) ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν,
quæ tu facis, *ſi non* fuerit Deus cum eo. Reſpondit Jeſus, & dixit ei;
3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Amen, amen dico tibi, *Si non* quis natus fuerit *deſurſum*, non poteſt videre regnum
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò poteſt homo renaſci
4 τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
ſenex *exiſtens*? *num* poteſt in ventrem matris ſuæ *ſecundò* introire, & re-
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεν-
naſci? Reſpondit Jeſus, Amen, amen dico tibi; *Si non* quis *natus* fue-
5 νηθῆναι; Ἀπεκρίθη (γ) ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις (δ) γεννη-
rit ex aqua, & Spiritu, non poteſt introire in regnum Dei.
6 θῇ ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ
Natum ex carne, caro eſt: & natum ex Spiritu, ſpiri-
(ε) γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, πνεῦ-
tus eſt. Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos naſci *deſuper*.
7 μά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς (ζ) γεννηθῆναι ἄνωθεν.
Spiritus ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis, ſed *non noſti* undè venit,
Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, 8
& quò vadat: ſic eſt omnis natus ex Spiritu. Reſpondit
(η) καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος. Ἀπεκρίθη 9
Nicodemus, & dixit ei; Quomodò poſſunt hæc fieri? Reſpondit Je-
Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι. Ἀπεκρίθη (θ) ὁ Ἰη- 10
ſus, & dixit ei; Tu es magiſter Iſrael, & hæc *non noſcis*? Amen,
σοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν 11
amen dico tibi; Quia quod ſcimus loquimur, & quod vidimus teſtamur, & teſtimo-
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
nium noſtrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodò
ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς 12
ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? Et nemo aſcendit in cœlum, *ſi non*
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ 13
ille ex cœlo *deſcendens*, filius hominis *exiſtens* in cœlo. Et ſicut
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς 14
Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium homi-
Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως (ι) ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
nis: Ut omnis *credens* in ipſum non pereat, ſed habeat vitam æternam.
που· Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (κ) εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 15
Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium ſuum *illum* unigenitum da-
(λ) Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω- 16
ret, ut omnis *credens* in eum non pereat, ſed habeat vitam æternam.
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ (μ) ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (α) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, (β) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, (γ) Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω (δ) γεννηθῇ (ε) γεγεννημένον (ζ) γεννηθῆναι (η) ἢ ποῦ (θ) Ἰησοῦς, (ι) δεῖ ὑψωθῆναι (κ) ἐπ' αὐτὸν (λ) Οὕτως (μ) ἀπόληται,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *

1 * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܚܕ ܓܒܪܐ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ. ܢܝܩܕܝܡܘܣ ܫܡܗ ܗܘܐ
2 ܪܫܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ. * ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܒܠܠܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ
ܐܬܝܬ ܡܠܦܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܐܢܬ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܡܢ
3 ܕܐܠܗܐ ܥܡܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܝܠܕ
4 ܡܢ ܕܪܝܫ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܙܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܢܝܩܕܝܡܘܣ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ
ܓܒܪܐ ܣܒܐ ܕܢܬܝܠܕ. ܠܡܐ ܡܫܟܚ ܬܘܒ ܠܟܪܣܗ ܕܐܡܗ ܕܢܥܘܠ ܬܢܝܢܘܬ
5 ܘܢܬܝܠܕ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܝܠܕ ܡܢ ܡܝܐ
6 ܘܪܘܚܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܡܕܡ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܒܣܪܐ. ܒܣܪܐ ܗܘ.
7 ܘܡܕܡ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܪܘܚܐ ܪܘܚܐ ܗܘ. * ܠܐ ܬܬܕܡܪ ܕܐܡܪܬ ܠܟ ܕܘܠܐ ܠܟܘܢ ܠܡܬܝܠܕܘ ܡܢ ܕܪܝܫ.
8 * ܪܘܚܐ ܐܬܪ ܕܨܒܝܐ ܢܫܒܐ. ܘܩܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܟܐ ܐܬܝܐ. ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠܐ. ܗܟܢܐ
9 ܐܝܬܘܗܝ ܟܠ ܐܢܫ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܪܘܚܐ. * ܥܢܐ ܢܝܩܕܝܡܘܣ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܢ ܗܠܝܢ
10 ܠܡܗܘܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܦܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ.
11 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܡܕܡ ܕܝܕܥܝܢܢ ܡܡܠܠܝܢܢ. ܘܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܡܣܗܕܝܢܢ.
12 ܘܣܗܕܘܬܢ ܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܕܒܐܪܥܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟܢܐ
13 ܐܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܕܨܦܪܐ ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ * ܬܚ * ܘܠܐ ܐܢܫ
14 ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܫܡܝܐ. * ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܪܝܡ
15 ܡܘܫܐ ܚܘܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܬܪܡܡܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ
16 ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܚܒ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܒܪܗ
ܝܚܝܕܝܐ ܢܬܠ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

CAP. III.

Erat autem ibi unus ex Phariſæis, cui nomen erat Nicodemus, princeps Judæorum. 1
Hic venit ad Jeſum noctu, & dixit ei; Magiſter mi, ſcimus te à Deo miſſum fuiſſe doctorem: nemo enim poteſt hæc ſigna edere, quæ tu edis, niſi qui Deum habeat ſecum. 2
Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Niſi quis genitus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei. 3
Inquit ei Nicodemus, Quî fieri poteſt ut naſcatur homo ſenex? nunquid poteſt iterum in uterum matris ſuæ ſecundâ vice introire & gigni? 4
Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Niſi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu, non poteſt ingredi regnum Dei. 5
Quod natum eſt ex carne, caro eſt; & quod natum eſt ex Spiritu, ſpiritus eſt. 6
Ne mireris quòd dixerim tibi; Oportet vos naſci denuò. 7
Spiritus quò loci vult ſpirat, & vocem ejus audis, ſed neſcis unde veniat & quò vadat: ita eſt quiſquis genitus eſt ex Spiritu. 8
Reſpondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodo poſſunt hæc fieri? 9
Reſpondit Jeſus & dixit ei; Tu es doctor Iſraelitarum, & hæc neſcis? 10
Amen amen dico tibi; Quod ſcimus, loquimur; & quod vidimus, teſtamur: ſed teſtimonium noſtrum non recipitis. 11
Si terrena dixi vobis, neque creditis; quomodo ſi dixero vobis cœleſtia, credetis mihi? 12

Matutinis medii Jejunii. 8.

Porrò nemo aſcendit in cœlum niſi qui deſcendit è cœlo, Filius hominis ille qui eſt in cœlo. 13
Et quemadmodum extulit Moſes ſerpentem in deſerto, ita futurum eſt ut extollatur Filius hominis: 14
Ut quiſquis credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. 15
Ita enim dilexit Deus mundum, ut Filium ſuum unicum dederit, ut quiſquis credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. 16

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * وانجا بود † شخصي از معتزلان نام او † نيقوديموس * كدخداي بود از يهوديان * در شب پيش 2
عيسي امد وبدو كفت * [خداوند من] مي دانيم كه تو از خدا معلم فرستاده شدي *
3 براي انك اين ايت * وشكفتها * كه تو ميكني * ان كس تواند كردن كه خدا با وي باشد * * عيسي
بدو جواب داد وكفت * راست راست بتو بكويم * اكر كسي نو زاييده نشود ملكوت خدا را نتواند
4 ديدن * * نيقوديموس كفت مرد پير چكونه † زاييده شود * مكر در شكم مادر رود * ودكر بار زاييده
5 شود * عيسي بدو كفت * راست بتو بكويم * كه اكر كسي از آب * و جان زاييده نشود نتواند
6 در ملكوت † خدا رفتن * * هر چه از كوشت زاييده شد كوشتست * و انچ از جان زاييده شد جانست *
7 8 * متعجب مباش كه بتو كفتم * واجبست بر شما كه از نو زاييده شويد * جان هر كجا كه خواهد
بدمد * وآوازش بشنوي * ليكن نداني از كجا آمد * و بكجا مي رود * اين چنين است هر كسي
9 10 كه از جان † زاييده شد * * نيقوديموس كفت چكونه توان اين همه شدن * * عيسي كفت توي معلم
11 اسراييل و اينها نمي داني * * راست راست بتو بكويم * انچ مي دانيم بكوييم و انچ ديديم كواهي
12 مي دهيم * وكواهي ما قبول نمي كنيد * * اكر از زمين بشما كفتم باور نمي داريد * چون از آسمان

CAP. III.

Et ibi erat quidam è Phariſæis, cui nomen Nicodemus, qui gubernator erat Judæorum. 1
Hic de nocte ad Jeſum venit, & ei dixit; Domine mi, ſcimus quòd tu à Deo præceptor miſſus ſis: eò quòd hæc ſigna & miracula, quæ tu facis, ille homo poſſit facere cum quo Deus ſit. 2
Jeſus ei reſponſum dedit, & dixit; Verè, verè tibi dico, Si quis denuò natus non fuerit, regnum Dei non poteſt videre. 3
Nicodemus dixit; Homo ſenex quomodo natus ſit? Nunquid in ventrem matris eat, & aliâ vice natus ſit? 4
Jeſus ei dixit; Verè tibi dico, quòd ſi quis ex aqua & Spiritu natus non ſit, non poteſt in regnum Dei ingredi. 5
Quicquid ex carne natum eſt, caro eſt: & illud quod ex Spiritu natum eſt, ſpiritus eſt. 6
Admiratione captus ne ſis, quòd tibi dixi, Oportet vos ut denuò nati ſitis. 7
Spiritus ubicunque vult, ſpirat, & vocem ejus audis, ſed neſcis unde veniat, & quo vadat: ita eſt quicunque ex Spiritu natus eſt. 8
Nicodemus dixit; Quomodo poſſunt hæc omnia fieri. 9
Jeſus dixit; Tu es præceptor Iſraelis & hæc neſcis? 10
Verè, verè tibi dico; Id quod novimus loquimur, & id quod vidimus teſtamur: & teſtimonium noſtrum non recipitis. 11
Si de terrâ vobis dixi, & fidem non habuiſtis: cùm de cœlo 12

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 Erat autem homo ex Phariſæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum.
2 Hic venit ad Jeſum nocte, & dixit ei; Rabbi, ſcimus quia à Deo veniſti magiſter: nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.
3 Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei.
4 Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò poteſt homo naſci, cùm ſit ſenex? numquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò introire, & naſci?
5 Reſpondit Jeſus; Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.
6 Quod natum eſt ex carne, caro eſt: & quod natum eſt ex Spiritu, ſpiritus eſt.
7 Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos naſci denuò.
8 Spiritus ubi vult ſpirat: & vocem ejus audis, ſed neſcis undè veniat, aut quò vadat: ſic eſt omnis, qui natus eſt ex Spiritu.
9 Reſpondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodò poſſunt hæc fieri?
10 Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Tu es magiſter in Iſrael, & hæc ignoras?
11 Amen, amen dico tibi; Quia quod ſcimus loquimur, & quod vidimus teſtamur, & teſtimonium noſtrum non accipitis.
12 Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodò, ſi dixero vobis cœleſtia, credetis?
13 Et nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, Filius hominis, qui eſt in cœlo.
14 Et ſicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto: ita exaltari oportet Filium hominis:
15 Ut omnis, qui credit in ipſum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.
16 Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السابع *

Sectio ſeptima.

1 2 * وكان رجل من الفريسيين اسمه نيقوديمس رييس اليهود * هذا اتي الي يسوع ليلا وقال له يا
معلم نحن نعلم انك اتيت من الله معلما * لانه ليس يقدر احد ان يعمل هذه الايات التي
3 تعمل الا من كان الله معه * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك انه من لم يولد من اخري
4 لن يقدر ان يعاين ملكوت الله * قال له نيقوديمس كيف يمكن ان يولد انسان من اخري بعد
5 شيخوخته * ايقدر ان يلج بطن امه ثانيه ثم يولد * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك ان
6 من لم يولد من الماء والروح لن يقدر ان يدخل ملكوت الله * لان المولود من الجسد جسد
7 هو والمولود من الروح فهو روح * فلا تعجبن من قولي لك انه ينبغي لكم ان تولدوا من *
8 اخري * الريح تهب حيث تشاء وتسمع صوتها * لكنك لست تعلم من اين تاتي ولا الي اين تذهب *
9 10 هكذي هو كل مولود من الروح * اجاب نيقوديمس قايلا كيف يمكن ان يكون هذا * اجابه
11 يسوع قايلا انت معلم اسراييل افلا تعلم هذا * امين امين اقول لك انا انما ننطق بما نعلم
12 ونشهد بما راينا * ولستم تقبلون شهادتنا * اذ كنت اعلمتكم الارضيات ولستم تومنون
13 فكيف ان قلت لكم السماييات تصدقون * وما يصعد احد الي السماء الا الذي نزل
14 من السماء ابن البشر الكاين في السماء * وكما رفع موسي الحية في البرية فهكذي ينبغي ان
15 16 يرفع ابن البشر * كي كل من يومن به لا يهلك بل يكون له الحياة الابدية * هكذي احب
الله العالم حتي بذل ابنه الوحيد * كيلا يهلك كل من يومن به بل ينال حياة الابد *

CAP. III.

Erat autem vir inter Phariſæos, nomine Nicodemus, princeps Judæorum. 1
Hic venit ad Jeſum noctu, & dixit ei; Magiſter, nos ſcimus quòd veneris à Deo præceptor: quandoquidem non poteſt quiſquam facere hæc ſigna quæ facis, niſi ille cum quo fuerit Deus. 2
Reſpondit ei Jeſus, dicens; Amen, amen dico tibi, Quòd qui non gignitur vice ſecundâ, neutiquam poterit videre regnum Dei. 3
Dixit ei Nicodemus; Quomodò poſſibile eſt ut naſcatur quis vice ſecundâ poſt ſenectutem ſuam? Num poteſt conari in ventrem matris ſuæ denuò, ac tum naſci? 4
Reſpondit ei Jeſus, dicens; Amen, amen dico tibi, Quod quicunque non fuerit natus ex aqua & Spiritu, nuſquam poterit intrare regnum Dei. 5
Quia natum ex corpore, corpus: & natum ex Spiritu, eſt Spiritus. 6
Ne mireris quòd dicam tibi, oportere vos naſci vice ſecundâ. 7
Ventus perflat quò vult, & quidem audis vocem ejus, ſed non noſti undè veniat, neque quò vadat. Ejuſmodi eſt quilibet natus ex Spiritu. 8
Reſpondit Nicodemus, dicens; Quomodò poteſt fieri hoc? 9
Reſpondit ei Jeſus, dicens; Tu es præceptor Iſraelis, & ignoras hoc? 10
Amen, amen dico tibi, Quia nos quidem loquimur quod ſcimus, & teſtamur quod vidimus: & tamen non accipitis teſtimonia noſtra. 11
Quum ſignificaverim vobis terrena & non credatis: quomodò ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? 12
Et non aſcendet quiſquam in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, Filius hominis exiſtens in cœlo. 13
Et prout exaltavit Moyſes ſerpentem in deſerto, ita oportet exaltari Filium hominis: 14
Ut quiſquis credit in ipſum, non pereat, ſed ſit ei vita æterna. 15
Adeò dilexit Deus mundum, ut commutaverit filium ſuum unicum, ut ne pereat omnis qui credit in eum, ſed conſequatur vitam æternam. 16

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ኒቆዲሞስ ።

1 ወሀሎ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ እምፈሪሳውያን፡ ወኒቆዲሞስ፡ ስሙ፡ መልአኮሙ፡ ለአይሁድ።
2 ወውእቱ፡ መጽአ፡ ኀቤሁ፡ ሌሊተ፡ ወይቤሎ፡ ረቢ፡ ናአምር፡ ከመ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔ
ር፡ መጻእከ፡ መምህረ። ወአልቦ፡ ዘይገብር፡ ዘንተ፡ ተአምረ፡ ዘአንተ፡ ትገብር፡ ዘእን
3 በለ፡ ዘእግዚአብሔር፡ ምስሌሁ። ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አሜ
ን፡ አሜን፡ እብለከ፡ ዘኢተወልደ፡ ዳግመ፡ ኢይሬኢ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር።
4 ወይቤሎ፡ ኒቆዲሞስ፡ ወእፎ፡ ይትከሀል፡ ሰብእ፡ ተወልዶ፡ ዳግመ፡ እምድኅረ፡ ልህቀ፡ ይክ
5 ል፡ በዊአ፡ ወገቢአ፡ ውስተ፡ ከርሠ፡ እሙ፡ ወይትወለድ፡ ዳግመ። ወአውሥአ፡ እግ
ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለከ፡ ዘኢተወልደ፡ እማይ፡ ወእመንፈ
6 ስ፡ ቅዱስ፡ ኢይክል፡ በዊአ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር። ዘተወልደ፡ እመ
7 ሥጋ፡ ሥጋ፡ ውእቱ፡ ወዘተወልደ፡ እመንፈስ፡ መንፈስ፡ ውእቱ። ኢታንክሩ፡ እስመ፡
8 እቤለክሙ፡ ሀለወክሙ፡ ትትወለዱ፡ ዳግመ። እስመ፡ መንፈስሰ፡ ኀበ፡ ፈቀደ፡ ይነፍሕ፡
ወቃሎ፡ ትሰምዕ፡ ወኢታአምር፡ እምኀበ፡ ይመጽእ፡ ወኀበሂ፡ ይሐውር። ከማሁኬ፡ ው
9 እቱ፡ ኵሉ፡ ዘይትወለድ፡ እመንፈስ፡ ቅዱስ። ወአውሥአ፡ ኒቆዲሞስ፡ ወይ
10 ቤሎ፡ ወእፎ፡ ይትከሀል፡ ከመዝ፡ ከዊን። ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ
11 ሎ፡ አንተ፡ ሊቆሙ፡ ለእስራኤል፡ ወዘንተ፡ ኢታአምር። አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡
ከመ፡ ዘናአምር፡ ንነግር፡ ወበዘ፡ ርኢነ፡ ሰማዕተ፡ ንከውን። ወሰማዕትነሰ፡ ተአብዩ፡ ነሢ
12 አ። ወሶበ፡ እንዘ፡ ዘበምድር፡ እነግረክሙ፡ ወኢተአምኑኒ፡ እፎ፡ ተአምኑኒ፡ እመ፡
13 ነገርኩክሙ፡ ዘበሰማያት። አልቦ፡ ዘዓርገ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ዘወረደ፡ እመ
14 ሰማይ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው። ወበከመ፡ ሙሴ፡ ሰቀሎ፡ ለአርዌ፡ ምድር፡ በገዳ
15 ም፡ ከማሁ፡ ሀለወ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይስቀል። ከመ፡ ኵሉ፡ ዘየአምን፡ ቦ
16 ቱ፡ ይሕየው፡ ለዓለም። ወከመዝ፡ አፍቀሮ፡ እግዚአብሔር፡ ለዓለም፡ እስከ፡ ወልዶ፡
ዋሕደ፡ መጠወ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘየአምን፡ ቦቱ፡ ኢይትኀጐል፡ ወይረክብ፡ ሕይ
ወተ፡ ዘለዓለም።

CAP. III.

De Nicodemo.

Et fuit quidam homo ex Phariſæis, & nomen ejus Nicodemus princeps Judæorum. 1
Et ipſe venit ad eum nocte, & dixit ei; Rabi, ſcimus quòd à Deo veniſti doctor; & nemo eſt qui facit hoc ſignum quod tu facis, niſi is cum quo fuerit Deus. 2
Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi; Qui non natus eſt denuò, non videbit regnum Dei. 3
Et dixit ei Nicodemus, Et quomodo poteſt homo gigni denuò? poſtquam ſenuerit, poteſtne intrare & revertere in uterum matris ſuæ, & gigni denuò? 4
Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Amen, amen, dico tibi; Qui non natus eſt ex aqua, & à Spiritu ſancto, non poteſt intrare in regnum Dei. 5
Quod natum eſt ex carne, caro eſt; & quod natum eſt ex Spiritu, ſpiritus eſt. 6
Ne miremini quia dico vobis, Oportet vos gigni denuò. 7
Quia ſpiritus ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis, & neſcis unde veniat, & quò vadat: ſic igitur eſt omnis qui generatur à Spiritu ſancto. 8
Et reſpondit Nicodemus, & dixit ei; Et quomodo poteſt ita fieri? 9
Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Tu magiſter Iſraelis, & hoc neſcis? 10
Amen, amen dico vobis, quòd quæ ſcimus loquimur; & de *rebus* quas vidimus, teſtimonium edimus: & teſtimonium noſtrum recuſatis accipere. 11
Et ſi terrena loquutus ſum vobis, & non creditis mihi; quomodo credetis mihi ſi loquutus ſum vobis cœleſtia? 12
Nullus eſt qui aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit à cœlo, Filius hominis. 13
Et ſicut Moſes ſuſpendit ſerpentem in deſerto, ſic oportet Filium hominis ſuſpendere. 14
Ut omnis qui credit in eo, vivat in æternum. 15
Et adeò dilexit Deus mundum, ut filium unicum ſuum tradidit, ut omnis qui credit in eo, non pereat, ſed inveniat vitam æternam. 16

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 بكويم چكونه باور داريد * * وكسي در اسمان نرفت الا انك از آسمان فرود آمد * فرزند آدمي
14 انك بر اسمانست * * انچنانك موسي در بيابان مار را بلند برداشت * اين چنين فرزند ادمي
15 خواهد كه بلند † برداشته شود * * تا هر كسي كه بدو ايمان † بياورد * تباه نشود * ليكن
16 مر اورا † زندكاني جاويد باشد † تا ابد * * واين چنين خدا خلق را دوست داشت * كه فرزند يكانه
خودرا بديشان فرستاد * تا هر كه بدو ايمان بياورد كم نشود * ليكن زندكاني جاويد † مر اورا باشد *

dixero, quomodò fidem habebitis?
Et nemo in cœlum aſcendit, niſi is qui de cœlo deſcendit, Filius hominis qui in cœlo eſt. 13
Quemadmodum Moſes in deſerto ſerpentem exaltavit, ita Filius hominis futurus eſt ut exaltetur: 14
Ut quiſquis in eum credit, non pereat, ſed ei vita æterna ſit in perpetuum. 15
Nam ſic Deus homines dilexit, ut Filium ſuum unicum ad eos mitteret, ut quicunque in eum fidem habet non pereat, ſed vita æterna ei ſit. 16

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ἸΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Non enim miſit Deus filium ſuum in mundum, ut judicet mundum: ſed ut
17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα
ſalvetur mundus per ipſum. *Credens* in eum, non judicatur: qui autē non *credens*,
18 σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων,
jam judicatus eſt: quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei. Hoc
19 ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη
autem eſt judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
magis tenebras, quàm lucem: erant enim mala eorum opera. Omnis
20 μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ (ν) πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς
enim *mala agens*, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ
opera ejus. *At faciens* veritatem, venit ad lucem, ut manifeſtētur
21 (ξ) τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
ejus opera, quia in Deo ſunt facta. Poſt hæc venit Jeſus &
22 αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν (ο) ὁ Ἰησοῦς καὶ
diſcipuli ejus in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.
Erat autem & Joannes baptizans in *Ænon* juxta Salim, quia aquæ multæ
23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ (π) Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
erant illic: & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim *erat* miſſus in
24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς

Δ κζ ι carcerem Joannes. Facta eſt *ergò* quæſtio ex diſcipulis Joannis cum Ju-
τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (ρ) Ἰου- 25
dæis de purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei, Rabbi,
δαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, 26
qui erat tecum trans Jordanem, cui tu *teſtatus es*, ecce hic baptizat, & omnes
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες
veniunt ad eum. Reſpondit Joannes & dixit; Non poteſt homo
ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος 27
χη α accipere *nihil, ſi non* fuerit datum ei de cœlo. Ipſi vos mihi
λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι 28
teſtamini, quòd dixerim; Non ſum ego Chriſtus, ſed quia miſſus ſum
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
χθ ι ante illum. *Habens* ſponſam, ſponſus eſt: *at* amicus ſponſi
ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου 29
ſtans & *audiens* eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi: hoc ergò gaudium
ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ
meum impletum eſt. Illum oportet creſcere, me autem minui. *Superne*
ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν 30
κε γ κς δ *veniens*, ſuper omnes eſt: *exiſtens* de terra, de terra eſt, & de 31
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ
terra loquitur: de cœlo *veniens*, ſuper omnes eſt.
τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

MS. A. (ν) αὐτῶν πονηρὰ τὰ (ξ) αὐτοῦ τὰ ἔργα. (ο) Ἰησοῦς (π) Σαλείμ, (ρ) Ἰουδαίου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܠܐ ܓܝܪ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܠܥܠܡܐ ܕܢܕܘܢܝܗܝ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܢܚܐ ܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ. * ܡܢ
18 ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܠܐ ܡܬܕܝܢ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ. ܡܢ ܟܕܘ ܕܝܢ ܗܘ. ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܫܡܐ
ܕܝܚܝܕܝܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܝܢܐ. ܕܢܘܗܪܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܐܚܒܘ ܒܢܝܢܫܐ 19
ܠܚܫܘܟܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܘܗܪܐ. ܕܥܒܕܝܗܘܢ ܗܘܘ ܒܝܫܝܢ. * ܟܠ ܓܝܪ 20
ܕܣܢܝܬܐ ܥܒܕ. ܣܢܐ ܠܢܘܗܪܐ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ. ܕܠܐ ܢܬܟܣܣܘܢ ܥܒܕܘܗܝ. * ܗܘ 21
ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܩܘܫܬܐ. ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ. ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܒܐܠܗܐ ܡܬܥܒܕܝܢ. * ܩܘܪܒܐ
ܕܚܘܕܬ ܥܕܬܐ * ܛ * ܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ. ܘܬܡܢ 22
ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܘܡܥܡܕ. * ܐܦ ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܡܥܡܕ ܗܘܐ. ܒܥܝܢ ܝܘܢ ܕܒܓܢܒ 23
ܫܠܝܡ. ܡܛܠ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܥܡܕܝܢ. * ܠܐ ܓܝܪ 24
ܥܕܟܝܠ ܢܦܠ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܗܘܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܒܥܬܐ ܠܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ 25
ܕܝܘܚܢܢ ܥܡ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܬܕܟܝܬܐ. * ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ. ܗܘ 26
ܕܥܡܟ ܗܘܐ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܗܘ ܕܐܢܬ ܐܣܗܕܬ ܥܠܘܗܝ. ܗܐ ܐܦ ܗܘ ܡܥܡܕ. ܘܣܓܝܐܐ ܐܬܝܢ
ܠܘܬܗ. * ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܠܡܣܒ ܡܢ ܨܒܘܬܗ 27
ܡܕܡ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܫܡܝܐ. * ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܕܐܡܪܬ. ܕܠܐ 28
ܗܘܝܬ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܫܠܝܚܐ ܐܢܐ ܩܕܡܘܗܝ. * ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܟܠܬܐ ܚܬܢܐ ܗܘ. 29
ܘܪܚܡܗ ܕܝܢ ܕܚܬܢܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܘܫܡܥ ܠܗ. ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܚܕܐ ܡܛܠ ܩܠܗ ܕܚܬܢܐ. ܗܕܐ
ܗܟܝܠ ܚܕܘܬܝ ܗܐ ܡܫܠܡܐ. * ܠܗܘ ܘܠܐ ܠܡܪܒܐ ܘܠܝ ܠܡܙܥܪ. * ܡܛܠ ܕܗܘ 30 31
ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܬܐ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܗܘ. ܘܗܘ ܕܡܢ ܐܪܥܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܘ. ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܡܡܠܠ.
ܘܗܘ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܐܬܐ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܗܘ.

Non enim miſit Deus Filium ſuum in mun- 17
dum ut condemnet mundum, ſed ut ſervetur
mundus per eum. Qui credit in eum, non 18
condemnatur: qui verò non credit, jamdiu
condemnatus eſt: quippe qui non credide-
rit in nomen unigeniti Filii Dei. Hæc eſt 19
autem condemnatio, Quia Lux venit in mun-
dum, & dilexerunt homines tenebras potiùs
quàm Lucem: erant ſiquidem opera eorum
mala. Quiſquis enim abominanda agit, 20
odit Lucem: nec venit ad Lucem, ne argu-
antur opera ejus. Qui verò agit veritatem, 21
venit ad Lucem ut innoteſcant opera ipſius,
quòd in Deo facta ſint.

Ad oblationem encœniis eccleſiæ. 9.

Poſteà venit Jeſus & diſcipuli ejus in terram 22
Judææ, & illîc converſabantur cum eis, &
baptizabat. Baptizabat autem & Johannes 23
in In-Jon, *(fonte columbæ)* quod eſt ad la-
tus Salim: quoniam aquæ erant illîc mul-
tæ: & veniebant & baptizantur. Nondum 24
enim conjectus fuerat Johannes in carcerem.
Orta eſt autem quæſtio uni ex diſcipulis Jo- 25
hannis cum Judæo quodam de purgatione.
Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; 26
Magiſter noſter, Is qui tecum erat ultra Jor-
danem, de quo teſtimonium perhibuiſti, en
& ipſe baptizat, multíque veniunt ad eum.
Reſpondit Johannes, & dixit eis; Non po- 27
teſt homo ſuſcipere quicquam per ſemet-
ipſum, niſi datum ei fuerit de cœlo. Vos 28
eſtis mihi teſtes me dixiſſe, quòd ego non
ſum Chriſtus, ſed miſſus illi prævius. Qui 29
habet Sponſam, Sponſus eſt: amicus autem
ille Sponſi, qui ſtat & audit eum, gaudio
magno gaudet propter vocem Sponſi: hoc
ergò gaudium meum ecce impletum eſt. Il- 30
lum oportet creſcere, me verò minui. Is 31
enim qui supernè venit, ſupra omnia eſt:
is autem qui de terra, de terra eſt, & ter-
rena loquitur: is qui è cœlo venit, ſupra
omnes eſt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * خدا فرزند خودرا بعالم نفرستاد كه داوري كند * الا كه عالم در دست او زنده شوند
18 * وهر كه بدو ايمان بياورد * داوري نخورد * وانك ايمان نياورد * از اغاز در داوري باشد
19 واز فرزند خدا بيكانه شود * * اينست داوري * كه نور در عالم آمد * ومردم تاريكي را
20 دوست داشتند * از نور بيشتر * سبب انك كردارهاء ايشان بدست * * هر كه ناپذير كند
21 روشنايي را دوست ندارد * وپيش روشنايي نيايد * تا كردارهاء او رسوا نشود * * وانك راستي ورزد
پيش روشنايي ايد تا كرداري كه ميان او وخداست * دانسته شود

هشتم بار دوم كواهي يحيي براي مسيح

22 * بعد ازين عيسي باشاكردان خود † در
23 زمين يهودا آمد ومي كرديد ومي شست * * يحيي نيز در چشمه يون * كه بر كنار ساليم
24 است مي شست * براي انك آب انجا بسيار بود * مردم انجا شسته مي † شدند * * ويحيي هنوز در
25 زندان † نيفتاده بود * * وميان يكي از شاكردان يحيي ويكي يهودي كفت كوي شد † براي
26 پاك شدن شستن را * * آمد پيش يحيي وبدو كفت بزرك ما * انك باتو بود در كذركاه اردن

Deus Filium ſuum in mundum non 17
miſit, ut judicium faciat, ſed ut
homines *mundi per manum ejus*
vivant. Et quicunque in ipſum 18
fidem habuerit, judicium non ſub-
ibit: qui verò fidem non habue-
rit, ab initio in judicio eſt, &
à Filio Dei alienus erit. Hoc eſt 19
judicium, Quòd Lux in mundum
venit, & homines tenebras dilexe-
runt, potiùs quàm Lucem: eâ de
cauſa quòd opera eorum mala eſ-
ſent. Quicunque inaccepta facit 20
Lucem non diligit, & ad Lucem non
venit, ne opera ejus probro ſint. Is 21
verò qui rectum exercet, ad Lucem
venit, ut opus, quod inter ipſum
& Deum eſt, cognitum ſit.

VIII. Secundâ vice teſtimonium Johannis de Chriſto.

Poſt hæc Jeſus cum diſcipulis ſuis 22
in terram Judææ venit: & illic
verſabatur, & baptizabat. Et Jo- 23
hannes etiam in fonte Jon, qui
juxta Salim eſt baptizabat, eò
quòd aqua ibi multa eſſet, homines
igitur *illic baptizati ſunt. Johan-* 24
nes enim adhuc in carcerem non
conjectus erat. Et inter unum ex 25
diſcipulis Johannis et Judæum quen-
dam diſceptatio fuit de purifica-
tione lotionis. Venit itaq; *ad Johan-* 26
nem, et ei dixit; Magiſter noſter, ille
qui tecum erat in tranſitu Jordanis,

Verſio VULGATA LATINA.

17 Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum, ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur
18 mundus per ipſum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam
19 judicatus eſt: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc eſt autem ju-
dicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm
20 lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui malè agit, odit lucem,
21 & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: Qui autem facit veritatem,
22 venit ad lucem, ut manifeſtentur opera ejus, quia in Deo facta ſunt. Poſt hæc ve-
nit Jeſus, & diſcipuli ejus, in terram Judæam: & illîc demorabatur cum eis, &
23 baptizabat. Erat autem & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ
24 multæ erant illîc, & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim miſſus fuerat
Joannes in carcerem. Facta eſt autem quæſtio ex diſcipulis Joannis cum Judæis 25
de Purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei; Rabbi, qui erat te- 26
cum trans Jordanem, cui tu teſtimonium perhibuiſti, ecce hic baptizat, & omnes
veniunt ad eum. Reſpondit Joannes, & dixit; Non poteſt homo accipere quid- 27
quam, niſi fuerit ei datum de cœlo. Ipſi vos mihi teſtimonium perhibetis, quòd 28
dixerim; Non ſum ego Chriſtus: ſed quia miſſus ſum ante illum. Qui habet 29
ſponſam, ſponſus eſt: amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet
propter vocem ſponſi. Hoc ergò gaudium meum impletum eſt. Illum oportet 30
creſcere, me autem minui. Qui deſurſùm venit, ſuper omnes eſt. Qui eſt de 31
terra, de terra eſt, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, ſuper omnes eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * لانه لم يرسل الله ابنه الي العالم ليدين العالم لكن ليحيي به العالم * ومن يومن به لا 18
يدان ومن لم يومن به فهو مدان * لانه لم يومن باسم الوحيد بن الله * وهذه هي 19
الدينونه ان النور جاء الي العالم واحب الناس الظلمه اكثر من النور لان اعمالهم كانت
شريرة * لان كل من يعمل السييات يبغض النور * وليس يقبل الي النور ليلا تبكت اعماله لانها 20
شريرة * فاما الذي يعمل الحق فانه يقبل الي النور وتظهر اعماله انها بالله معموله * وبعد هذا 21 22
اقبل يسوع وتلاميذه الي ارض اليهوديه وكان يتردد هناك معهم ويعمد * وقد كان يوحنا يعمد 23
ايضا في عين نون التي الي جانب ساليم لكثره الماء هناك * وكانوا ياتون فيعتمدون * لانه لم 24
يكن يوحنا بعد القي في السجن * وكانت مناظره بين تلاميذ يوحنا واليهود من اجل 25
التطهير * فاقبلوا الي يوحنا وقالوا له يا معلم ذاك الذي كان معك في عبر الاردن الذي انت 26
شهدت له هوذا يعمد وياتي اليه الكل * اجابهم يوحنا قايلا لن يقدر الانسان ان ياخذ شيا الا 27
ان يعطاه من السماء * انتم تشهدون لي اني قلت اني لست المسيح لكن ارسلت امام ذاك * من له 28 29
عروس فهو ختن وصديق الختن الواقف المصغي اليه يفرح فرحا من اجل صوت الختن * فالان
هوذا فرحي قد تم * ينبغي لذاك ان ينمو ولي ان انقص * لان الذي جاء من العلاء هو اعلا من 30 31
كل شي والذي من الارض فهو ارضي ومن الارض ينطق * والذي من السماء اي هو فوق الكل *

Quia non miſit Deus filiū ſuum in mun- 17
dum, ut judicet mundum: ſed ut ſalvetur
per ipſum mundus. Et qui crediderit in 18
eum non judicabitur; & qui non credi-
derit in ipſum, jam judicatus eſt: quia
non credidit in nomine unici filii Dei.
Et hoc eſt judicium, quia Lux venit in 19
mundum, & dilexerunt homines tene-
bras magis quàm Lucem, quia opera eorū
erant mala. Nam quicunque perpetrat 20
ſcelera, odit Lucem, & non venit ad Lu-
cem, ne arguantur opera ejus, quia mala
ſunt. Qui autem facit veritatem, is qui- 21
dem venit ad Lucem, & apparent opera
ejus, quippe quæ in Deo facta. Et poſt hoc 22
venit Jeſus, & diſcipuli ejus in terram
Judææ, & verſabatur ibi cum eis, &
baptizabat. Et Johannes baptizabat et- 23
iam in fonte Nun, qui eſt ad latus Salim,
ob multitudinem aquæ ibidem. Et veni-
ebant, & baptizabantur: Quia non fu- 24
erat Johannes adhuc projectus in car-
cerem. Et facta eſt quæſtio inter diſcipu- 25
los Johannis, & Judæos de purificatio-
ne. Et venerunt ad Johannem, & dixe- 26
runt ei; Magiſter ille qui erat tecum
trans Jordanem, cui tu atteſtatus es, ec-
ce etiam baptizat, & veniunt ad eum
omnes. Reſpondit eis Johannes, dicens; 27
Non poteſt homo arrogare ſibi quicquam,
quia id concedatur illi de cœlo. Vos te- 28
ſtamini mihi quòd dixerim; Quia non
ſum Chriſtus, ſed miſſus ſum ante illum.
Quicunq; habet ſponſam, ſponſus eſt: & 29
amicus ſponſi aſſiſtens auſcultanſq; eum,
gaudet gaudio propter vocem ſponſi.
Nunc igitur ecce gaudium meum jam im-
pletum eſt. Oportet illum creſcere, & me 30
minui. Quia qui venit ab excelſo, 31
ipſe eſt excelſior qualibet re: & qui de
terra eſt, ipſe quidem terrenus eſt, & de
terra loquitur: Et qui de cœlo venit, ipſe
eſt ſuper omnia:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ፡ ኢፈነወ፡ እግዚአብሔር፡ ለወልዱ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ይኰንኖ፡ ለዓለም፡ ዘ
18 እንበለ፡ ከመ፡ ያሕይወ፡ ለዓለም፡ በእንቲአሁ፡፡ ዘይኤምን፡ ቦቱ፡ ኢይትኴነን፡ ወዘሰ፡
ኢይኤምን፡ ቦቱ፡ ወድአ፡ ተኰንነ፡ እስመ፡ ኢአመነ፡ በወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ዋሕድ፡፡
19 ዘውእቱ፡ ኵነኔሁ፡ እስመ፡ ብርሃን፡ መጽአ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአፍቀረ፡ እግዚአብሔር፡
ለዓለም፡ ወአብደረ፡ ሰብእ፡ ጽልመተ፡ እምብርሃን፡ እስመ፡ እኩይ፡ ምግባሮሙ፡፡
20 እስመ፡ ኵሉ፡ ዘእኩይ፡ ምግባሩ፡ ይጸልእ፡ ብርሃነ፡ ወኢይመጽእ፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ከመ፡
21 ኢይትከሠት፡ ምግባሩ፡፡ ወዘሰ፡ ጽድቅ፡ ምግባሩ፡ ይመጽእ፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ያ
22 ስተርኢ፡ ምግባሩ፡ እስመ፡ በእንተ፡ እግዚአብሔር፡ ይገብር፡፡ ወአሜሃ፡ ሖረ፡ እግ
ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአርዳኢሁ፡ ውስተ፡ ምድረ፡ ይሁደ፡ ወነበረ፡ ህየ፡ ምስሌሆሙ፡ ወአጥመ
23 ቀ፡፡ ወሀሎ፡ ዮሐንስኒ፡ ያጠምቅ፡ በሔኖን፡ በቅሩብ፡ ሰሌም፡ እስመ፡ ቦቱ፡ ህየ፡ ብ
24 ዙኀ፡ ማየት፡ ወይመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ወያጠምቆሙ፡፡ እስመ፡ ዓዲሁ፡ ኢተወድየ፡ ዮሐን
25 ስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡፡ በእንተ፡ ጥምቀተ፡ ንጽሐቶሙ፡፡ ወአሜሃ፡ ከ
26 ነ፡ ተኃሥሦ፡ አርዳኢሁ፡ ለዮሐንስ፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ በእንተ፡ አንጽሖ፡፡ ወሖሩ፡ ኀ
በ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤልዎ፡ ረቢ፡ ዝኩ፡ ዘምስሌከ፡ ሀሎ፡ በማዕዶተ፡ ዮርዳኖስ፡ ዘአንተ፡ ለሊ
ከ፡ ሰማዕተ፡ ኮንከ፡ በእንቲአሁ፡ ናሁ፡ ሀሎ፡ ውእቱኒ፡ ያጠምቅ፡ ወኵሉ፡ ይሐውር፡ ኀቤ
27 ሁ፡፡ ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤ፡ ኢይክል፡ ሰብእ፡ ነሢአ፡ ለሊሁ፡ ወኢ፡ ምንተኒ፡ እ
28 መ፡ ኢተውህበ፡ ሎቱ፡ እምሰማይ፡፡ አንትሙ፡ ለሊክሙ፡ ስማዕትየ፡፡ ከመ፡ እቤለክ
ሙ፡ አንሰ፡ ኢኮንኩ፡ ክርስቶስሃ፡ ደእሙ፡ አንሰ፡ ተፈነውኩ፡ ቅድሜሁ፡ እሰብክ፡ ሎቱ፡፡
29 ዘቦ፡ መርዓተ፡ መርዓዊ፡ ውእቱ፡ ወዓርኩሰ፡ ለመርዓዊ፡ ዘይቀውም፡ ወይሰምዕ፡ ፍሥሓ፡
30 ይትፌሥሕ፡ በእንተ፡ ቃለ፡ መርዓዊ፡፡ ወፍሥሓ፡ ዚአየሰ፡ ተፈጸመ፡፡ ወእንቲአሁሰ፡
31 ትበዝኅ፡ ወአንቲአየሰ፡ ተሰልጠት፡፡ ዘእምለዕሉ፡ መጽአ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡
ውእቱ፡ ወዘእምድርሰ፡ ውእቱ፡ እምድር፡ ውእቱ፡ ወዘቦ፡ ምድር፡ ይነግር፡፡ ወዘእምሰማይሰ፡ መጽአ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ውእቱ፡፡

Quia non miſit Deus filium ſuum in mundum ut judicet mundum, ſed ut ſer- 17
varet mundum per eum. Qui credit in eo, non judicabitur: & qui non credit 18
in eo, jam judicatus eſt, quia non credidit in filio Dei unico. Hoc eſt judi- 19
cium ejus, quia Lux venit in mundum & dilexit Deus mundum, & appetiit ho-
mo tenebras magis quam Lucem, quia mala *ſunt* opera eorum. Quia omnis 20
cujus opus malum eſt, odit Lucem, & non veniet ad Lucem, ut non revelētur
opus ſuum. Et is cujus juſtum eſt opus, veniet ad Lucem, ut manifeſtum faci- 21
at opus ſuum, quia propter Deum operatur. Et tunc abiit Dominus Jeſus 22
& diſcipuli ejus in terram Judææ, & commoratus eſt ibi cum illis, & bapti-
zavit. Et erat Johannes Baptiſta in Henon prope Salem, quia erant ibi mul- 23
tæ aquæ: & veniebant ad eum, & baptizabat eos. Quia adhuc non conjectus 24
fuerat Johannes in carcerem.

De baptiſmo purificationis eorum.

Et tunc facta eſt quæſtio diſcipulorum Johannis cum Judæis de purificatione. 25
Et venerunt ad Johannem, & dicebant ei; Rabi, qui tecum erat trans Jorda- 26
nem, de quo tu teſtis factus es, ecce ille baptizat, & omnis venit ad eum. Et 27
reſpondit Johannes, & dixit; Non poteſt homo recipere ipſe quicquam, ſi non
datum fuerit ei à cœlo. Vos ipſi teſtes mei *eſtis*, quòd dixerim vobis; Ego non 28
ſum Chriſtus, ſed ego miſſus ſum ante illum, prædicare illum. Qui habet 29
ſponſam ſponſus eſt; & amicus ſponſi qui ſtat & audit, gaudio gaudet propter
vocem ſponſi: & gaudium meum impletum eſt. Ipſum *oportet* creſcere, & me 30
minui. Qui deſurſùm venit, ſupra omnes eſt: & qui de terra eſt, de terra eſt, 31
& terreſtria loquitur: & qui de cœlo venit, ſupra omnes eſt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 كه تو بهر او كواهي دادي * اينك او نيز مي شويد * وبسياران پيش او مي آيند * * يحيي
جواب داد وكفت * فرزند ادمي نتواند * كه از ارادت خود چيزي ستاند * مكر از آسمان †
28 بدو چيزي † بخشوده باشد * * شما براي من كواهي مي دهيد * كه كفتم من مسيح نيستم * ليكن
29 رسولم پيش او * * هر كه عروس دارد دامادست * وانك دامادرا دوست دارد * آنست كه
بشادماني بايستد * وكوش باواز داماد دارد * وچون بشنود اواز اورا * شادمان كردد * واينست
30 31 شادماني من كه تمام شد * * اورا مي برازد كه افزونتر شود * ومن كمتر شوم * * سبب
انك هر كه از بلندي آمد * از هر چيزي بلندترست * وانك از زمين است * زميني است * واز
زمين سخن بكويد * وانك از اسمان آمد * از همه بلندترست *

de quo tu teſtimonium dediſti, ecce
ille etiam baptizat, & multi ad
eum veniunt. Johannes reſponſum 27
dedit, & dixit; Filius hominis non
poteſt ex voluntate ſua quicquam
accipere, niſi de cœlo ipſi aliquid
donatum ſit. Vos mihi teſtimonium 28
præbetis, quòd dixi; Ego Chriſtus
non ſum, ſed legatus ſum ante eum.
Quicunque ſponſam habet, ſponſus 29
eſt: Ille autem qui ſponſum amat,
is eſt qui cum gaudio ſtat, & au-
rem voci ſponſi præbet, & cùm au-
dierit vocem ejus, lætatur: & hoc
eſt gaudium meum quod impletum
eſt. Ipſum oportet ut auctior ſit, 30
& me ut diminutus ſim. Propterea 31
quòd quicunque ex excelſo venerit,
omni re excelſior eſt: qui verò de
terra eſt, terrenus eſt, & de terra lo-
quitur: qui autem è cœlo venit,
omnibus altior eſt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et quod vidit & audivit, hoc teſtatur, & teſtimonium ejus nemo accipit.
32 Καὶ ὃ ἑώρακε ϗ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, ϗ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
Accipiens ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt. Quem enim
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ
34 miſit Deus, verba Dei loquitur : non enim *ex menſura* dat Deus
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς
Spiritum. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus. λ
35 τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, ϗ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. γ
Credens in filium, habet vitam æternam : *at non perſuaſibilis* filio, non videbit
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται λα
vitam, ſed ira Dei manet ſuper *ipſum*. ι
ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IV. δ'.

Ut ergò cognovit *Dominus* quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures
1 ὩΣ οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας
diſcipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus *ipſe* non
2 μαθητὰς ποιεῖ ϗ (α) βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ λβ
baptizaret, ſed diſcipuli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in
3 ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, ϗ (β) ἀπῆλθε πάλιν εἰς ζ
Galilæam. Oportebat autem eum tranſire per Samariam. Venit λγ
4 τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται ι
5 ergò in civitatem Samariæ, *dictam* Sichar, juxta prædium quod dedit
οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons Jacob. Ergò Jeſus fati-
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκο- 6
gatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi
πιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν (γ) ὡσεὶ
ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam : dicit ei Jeſus ; Da
ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός 7
mihi bibere. *Nam* diſcipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos
μοι πιεῖν. (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς 8
emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus *exiſtens*
ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν 9
à me bibere poſcis *exiſtente muliere* Samaritana? non enim coütuntur
παρ' ἐμοῦ πιεῖν (δ) αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται
Judæi Samaritanis. Reſpondit Jeſus, & dixit ei ; Si ſcires do-
Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, ϗ εἶπεν αὐτῇ, (ε) Εἰ ᾔδεις τὴν δω- 10
num Dei, & quis eſt *dicens* tibi ; Da mihi bibere, tu *utique* petiſſes *illum*,
ρεὰν τοῦ Θεοῦ, ϗ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν,
& dediſſet *utique* tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque *hauſtorium* habes,
ϗ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, 11
& puteus eſt *profundus* : undè ergò habes aquam vivam?
ϗ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) βαπτίζει Ἰωάννης, (Καίτοιγε αὐτὸς Ἰησοῦς οὐκ (β) ἀπῆλθεν εἰς (γ) ὡς (δ) αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης; (ε) Ἢ εἴδεις

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܘܡܕܡ ܕܚܙܐ ܘܫܡܥ ܡܣܗܕ. ܘܣܗܕܘܬܗ ܠܐ ܐܢܫ ܡܩܒܠ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܩܒܠ
33
34 ܣܗܕܘܬܗ. ܚܬܡ ܕܐܠܗܐ ܫܪܝܪ ܗܘ. * ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܫܕܪܗ ܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ
35 ܡܡܠܠ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܟܝܠܐ ܝܗܒ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ. * ܐܒܐ ܡܚܒ ܠܒܪܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ
36 ܝܗܒ ܒܐܝܕܘܗܝ. * ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܐ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣ
ܠܒܪܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܝܐ. ܐܠܐ ܪܘܓܙܐ ܕܐܠܗܐ ܢܩܘܐ ܥܠܘܗܝ. * ܫܠܡ * ܟ *
1 * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ܕܬܠܡܝܕܐ ܣܓܝܐܐ ܥܒܕ. ܘܡܥܡܕ ܝܬܝܪ ܡܢ ܝܘܚܢܢ.
2 * ܟܕ ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܡܥܡܕ ܗܘܐ ܐܠܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܫܒܩܗ ܠܝܗܘܕ. ܘܐܙܠ
3 ܠܗ ܬܘܒ ܠܓܠܝܠܐ. * ܒܠܠܝܐ ܕܩܘܕܫ ܡܝܐ. ܘܕܒܘܪܟܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܝ *
4 * ܡܬܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܝܢ ܕܢܐܬܐ ܢܥܒܪ ܥܠ ܐܝܕܐ ܕܫܡܪܝܐ. * ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܐ
5
6 ܕܫܡܪܝܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܫܘܟܪ. ܠܐ ܓܢܒ ܩܪܝܬܐ ܕܝܗܒ ܗܘܐ ܝܥܩܘܒ ܠܝܘܣܦ ܒܪܗ. * ܘܐܝܬ ܗܘܐ
ܬܡܢ ܡܥܝܢܐ ܕܡܝܐ ܕܝܥܩܘܒ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܡܠܐ ܕܐܘܪܚܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܠܗ
7 ܥܠ ܡܥܝܢܐ. ܘܫܥܬܐ ܗܘܬ ܫܬ. * ܘܐܬܬ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܫܡܪܝܢ ܕܬܡܠܐ ܡܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ
8 ܝܫܘܥ. ܗܒܝ ܠܝ ܡܝܐ ܐܫܬܐ. * ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܥܠܘ ܗܘܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ
9 ܡܐܟܘܠܬܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܫܡܪܝܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܢܬ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܬ. ܘܡܢܝ ܡܫܬܐ
10 ܫܐܠ ܐܢܬ ܕܐܢܬܬܐ ܫܡܪܝܬܐ ܐܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܚܠܛܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܡ ܫܡܪܝܐ. * ܥܢܐ
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܠܘ ܝܕܥܐ ܗܘܝܬܝ ܡܘܗܒܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܝ
11 ܗܒܝ ܠܝ ܐܫܬܐ. ܐܢܬܝ ܗܘܝܬܝ ܫܐܠܐ ܠܗ. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܟܝ ܡܝܐ ܚܝܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ
ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ ܠܐ ܕܘܠܐ ܐܝܬ ܠܟ ܘܒܐܪܐ ܥܡܝܩܐ. ܐܝܟܐ ܠܟ ܡܝܐ ܚܝܐ.

Et quod vidit, & audivit, teſtatur: & teſti- 32
monium ejus nemo recipit. Qui autem 33
recepit ejus teſtimonium, definivit Deum
eſſe veracem. Is enim quem Deus miſit, 34
verba Dei loquitur : non enim in menſura
dedit Deus Spiritum. Pater diligit Filium, 35
& omnia dedit in manus ejus. Qui credit in 36
Filium, habet vitam æternam : qui verò
non acquieſcit Filio, non videbit vitam, ſed
ira Dei commorabitur ſuper eum.

CAP. IV.

Cognovit autem Jeſus audiſſe Phariſæos 1
quòd ipſe diſcipulos multos feciſſet, ma-
gíſque baptizaret quàm Johannes : Quum 2
tamen non ipſe Jeſus baptizaret, ſed diſci-
puli ejus. Et reliquit Judæam, & venit 3
iterùm in Galilæam.

Nocte conſecrationis aquæ, & genuflexionis Pentecoſtes. 10.

Opus autem erat ei ut veniens tranſiret per 4
Samaritanos. Venit itaque in urbem Sa- 5
maritanorum, quæ vocatur Sochar, ad latus
oppidi quod dederat Jacob Joſepho filio
ſuo. Erátque ibi fons aquarum Jacobi : 6
ipſe autem Jeſus fatigatus erat ex labore
itineris, ſederátque ad fontem, & erat hora
ſexta. Et venit mulier ex Samaria ut hau- 7
riret aquam : dixítque ei Jeſus; Da mihi
aquam bibendam. Porrò diſcipuli ejus in- 8
troierant in urbem ut emerent ſibi cibum.
Dicit ei mulier illa Samaritana ; Quomodò 9
tu Judæus cùm ſis, à me petis potum quæ
ſum mulier Samaritana ? non enim com-
mercium habent Judæi cum Samaritanis.
Reſpondit Jeſus, & dixit ei ; Si ſcires do- 10
num Dei, & quis eſt iſte qui dicit tibi, Da
mihi potum , tu peteres ab eo, & daret
tibi aquas vivas. Dicit ei mulier illa ; 11
Domine mi, ſitulam non habes, & puteus
profundus eſt, undénam tibi ſunt aquæ
vivæ?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * بدانچ دید * وشنید * کواهی دهد * وکسی کواهی او قبول نکند * وانك کواهی
33 او قبول کند * اعتماد کرد که خدای حق است * وانك خدای اورا فرستاده باشد
34 سخن خدا بکوید * زیرا نه بپیمانه خدا جان را بدهد * پدر فرزند را دوست دارد * وهر
35 چیزی در دست او بدهد * وهر که بفرزند ایمان آورد * زندکانی جاوید یابد. وانك برای
36 پسر سر فرو نیارد * ومطیع نشود * زندکانی نبیند * لیکن خشم خدا بروی † حلول کند *
1 * وچون عیسی دانست * که معتزلان شنیدند * شاکردان بسیار بدست آورد واز یحیی
2 بیشتر شوینکی می کرد * ونه عیسی تنها بود که می شست * لیکن شاکردان
3 نیز می شستند * * پس ازان عیسی یهودا رها کرد * ودر جلیل رفت

نهم آمدن عیسی در شهر سامریان وایمان آوردن بدو

4 * وارادت در دل عیسی شد * که بولایت سامریان † بکذرد * وآمد * در شهر سامریان † در آمد *
5
6 که نامش شکر ست * بر کنار دیهی که یعقوب بفرزند خود یوسف † داده بود * وآنجا
چشمه آب بود ازان یعقوب * عیسی از زحمت راه خسته شده بود * آمد بر کنار چشمه نشست *

De eo quod vidit & audivit teſti- 32
monium dat, & nemo teſtimonium
ejus recipit. Qui autem teſtimo- 33
nium ejus recipit, fidem fecit quòd
Deus veritas eſt. Nam is quem 34
Deus miſit ſermonem Dei loquitur :
quia non ad menſuram Deus Spiri-
tum dat. Pater Filium amore com- 35
plectitur, & omnem rem in manum
ejus dabit. Et quicunque in Filio 36
fidem habuerit, vitam æternam in-
venit : qui verò Filio caput non
ſubmiſerit, & ei obſecutus non fue-
rit, vitam non videbit, ſed ira Dei
ſuper eum manet.

CAP. IV.

Et cùm Jeſus ſciret quòd Pha- 1
riſæi audiſſent quod diſcipulos mul-
tos adeptus eſſet, & plures quàm
Johannes baptizaret : At non Je- 2
ſus ſolus erat qui baptizabat, ſed
diſcipuli etiam baptizabant. Dein- 3
ceps Jeſus Judæam reliquit, & in
Galilæam profectus eſt.

IX. Venit Jeſus in urbem Samaritanorum & fidem habent ei.

Et voluntas in animo Jeſu erat, ut 4
per regionem Samaritanorum tranſ-
iret. Et veniens in urbem Samari- 5
tanorum ingreſſus eſt, cui nomen
Sechar eſt, juxta agrum quem
Jacob filio ſuo Joſeph dederat. Et 6
ibi fons aquæ erat Jacobi. Je-
ſus ex labore itineris laſſus erat :
veniens itaque juxta fontem ſedit

Verſio VULGATA LATINA.

32
33 Et quod vidit, & audivit, hoc teſtatur : & teſtimonium ejus nemo accipit. Qui
34 accepit ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt. Quem enim miſit Deus,
35 verba Dei loquitur : non enim ad menſuram dat Deus Spiritum. Pater diligit
36 filium : & omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam : qui autem incredulus eſt Filio, non videbit vitam, ſed ira Dei manet
ſuper eum.

CAP. IV.

1 Ut ergò cognovit Jeſus, quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures diſcipulos
2 facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus non baptizaret, ſed diſci-
3 4 puli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem
eum tranſire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ dicitur Si- 5
char : juxta prædium, quod dedit Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons 6
Jacob. Jeſus ergò fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi
ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jeſus ; Da mihi bibere. 7
(Diſcipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergò ei 8 9
mulier illa Samaritana ; Quomodò tu Judæus cum ſis, bibere à me poſcis, quæ
ſum mulier Samaritana ? non enim coütuntur Judæi Samaritanis. Reſpondit Je- 10
ſus, & dixit ei ; Si ſcires donum Dei, & quis eſt, qui dicit tibi ; Da mihi bibere : tu
forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam. Dicit ei mulier ; Domine, 11
neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt : undè ergò habes aquam vivam?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وما عاين وسمع يشهد وليس يقبل احد شهادته * والذي قد قبل شهادته فقد حتم * لان
33
34 الله حق هو * لان الذي ارسله الله انما ينطق بكلام الله * لان الله لا يعطي الروح بالكيل *
35 * الاب يحب الابن وقد جعل في يديه كل شي * ومن يومن بالابن فله الحياة الدايمة * ومن لا
36 يطع الابن لا يعاين الحياة بل يحل عليه غضب الله * * الفصل الثامن *
1 * ولما علم يسوع ان الفريسيين قد سمعوا انه قد اتخذ تلاميذ كثيرين وانه يعمد اكثر
2 من يوحنا * اذ ليس يسوع كان يعمد بل تلاميذه * فترك اليهودية ومضي الي الجليل
3
4 ايضا * وكان قد ازمع ان يجتاز بالسامرة * فاقبل الي مدينة السامرة التي تسمي سيخار الي
5
6 جانب القرية التي كان يعقوب وهبها ليوسف ابنه * وكانت هناك عين ماء ليعقوب * وكان
7 يسوع قد تعب من مشي الطريق فجلس علي العين وقت الساعة السادسة * فجاءت مراة من
8 السامرة لتستقي ماء * فقال لها يسوع اعطيني لاشرب * وكان تلاميذه قد مضوا الي المدينة
9 ليبتاعوا لهم طعاما * فقالت له تلك المراة السامرية كيف وانت يهودي تستسقيني الماء وانا
10 مراة سامرية واليهود لا يختلطون بالسامرة * اجابها يسوع قايلا لو كنت تعرفين عطية الله
11 ومن الذي قال لك ناوليني لاشرب لكنت انت تسالينه يعطيك ماء الحياة * قالت له تلك
المراة يا سيد انه لا دلو لك والبير عميقة فمن اين لك ماء الحياة *

Et quod vidit, & audivit, teſtatur : at 32
non accipit quiſquam teſtimonium ejus.
Et qui accepit teſtimonium ejus, jam 33
obſignatus eſt : quoniam Deus verax eſt.
Nam is quem miſit Deus, profectò loqui- 34
tur verba Dei : Deus enim non dat Spi-
ritum cum menſura. Pater diligit Fili- 35
um, & poſuit in manibus ejus omnia.
Et qui credit in Filium, habet vitam 36
æternam : & qui non obedit Filio, non
videbit vitam, ſed habitabit ſuper
ipſum ira Dei.

Sectio octava.

CAP. IV.

Et cùm cognoviſſet Jeſus quòd Pha- 1
riſæi audiſſent ipſum adoptâſſe diſcipu-
los plurimos, & baptizare pluſquàm Jo-
hannes : (Cùm minimè Jeſus baptiza- 2
ret, ſed diſcipuli ejus :) Reliquit Ju- 3
dæam, & abiit in Galilæam denuò. Et 4
jam decreverat tranſire per Samariam.
Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ 5
vocatur Sichar, ad latus ruris quod Ja-
cob dederat Joſepho filio ſuo. Et erat 6
ibi fons aquæ Jacobi. Erat autem Je-
ſus feſſus ex ambulatione itineris : ſe-
ditque ad fontem tempore horæ ſextæ.
Et venit mulier de Samaria, ut hauri- 7
ret aquam. Et dixit ei Jeſus ; Da mihi
bibere. (Diſcipuli autem ejus abierant 8
in civitatem ut emerent ſibi cibum.)
Dixit ei illa mulier Samaritana ; Quo- 9
modò quum tu ſis Judæus, petis à me
bibere aquam, quum ego mulier ſim Sa-
maritana, & Judæi non commiſceantur
Samaritanis? Reſpondit ei Jeſus, di- 10
cens ; Si ſcires donum Dei, & quis eſt
qui dixit tibi ; Propina mihi ut bibam,
tu quidem peteres ab eo, ut daret tibi
aquam vitæ. Dixit ei illa mulier ; Do- 11
mine, non eſt ſitula tibi, & puteus pro-
fundus eſt : undè ergò tibi aqua vitæ?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበዘ፡ርእየ፡፡ ወበዘ፡ሰምዕነ፡ስማዕተ፡ይከውን፡፡ ወስምዖሂ፡አልቦ፡ዘይትወከፎ፡፡=፡
33 ወለዘሰ፡ተወክፎ፡ስምዖ፡ዓተቦ፡ እግዚአብሔር፡ እስመ፡ጻድቅ፡ ውእቱ፡፡=፡ ወዘእግ
34 ዚአብሔር፡ፈነዎ፡ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ይነግር፡ እስመ፡ አኮ፡በመስፈርት፡ዘይሁብ፡እግ
35 ዚአብሔር፡ መንፈሰ፡፡=፡ አብሰ፡ ያፈቅር፡ ወልዶ፡ ወኵሎ፡ አወፈዮ፡ ውስተ፡ እዴ
36 ሁ፡፡=፡ ወዘየአምን፡ በወልድ፡ ቦሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወዘሰ፡ ኢይአምን፡ በወልድ፡
ኢይሬእያ፡ ለሕይወት፡ መቅሠፍተ፡ እግዚአብሔር፡ ይነብር፡ላዕሌሁ፡፡=፡
1 በኃሙስ፡ፋሲካ፡=፡ ወአእሚሮ፡እግዚእነ፡ከመ፡ሰምዑ፡ፈሪሳውያን፡ከመ፡በዝ
2 ኁ፡አርዳኢሁ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአብዝኁ፡ አጥምቆ፡ እምዮሐንስ፡፡=፡ ወባሕ
3 ቱ፡ለሊሁሰ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢያጥምቅ፡ ደእሙ፡ አርዳኢሁ፡፡=፡ ወኃደገ፡ምድረ፡
4 ይሁዳ፡፡ ወሖረ፡ ካዕበ፡ ገሊላ፡=፡ ወእንዘ፡ ሃለወ፡ ይኅልፍ፡ እንተ፡ሰማርያ፡፡=፡
5 በእንተ፡ሰምራዊት፡፡=፡ ወበጽሐ፡ሀገረ፡ሰምር፡እንተ፡ስማ፡ሲካር፡ቅሩበ፡ዓጸደ፡
6 ወይን፡ዘወሀቦ፡ያዕቆብ፡ለዮሴፍ፡ ወልዱ፡፡=፡ ወሃሎ፡ህየ፡ዓዘቅት፡ዘያዕቆብ፡፡ ወደኪ
ሞ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ወነበረ፡ ህየ፡ኀበ፡ ዓዘቅት፡፡ ወቀትር፡ ሶቤሃ፡ ወጊ
7 ዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡=፡ መጽአት፡ ብእሲት፡ እምሰማርያ፡ትቅዳሕ፡ማየ፡፡ ወይቤላ፡እግዚ
8 እ፡ኢየሱስ፡አስትዪኒ፡ማየ፡=፡ እስመ፡አርዳኢሁሰ፡ሖሩ፡ሀገረ፡ ይሣየጡ፡ ኅብስተ፡
9 ሲሳዮሙ፡፡=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰምራዊት፡እፎ፡እንዘ፡አይሁዳዊ፡አንተ፡
ትስእል፡ በኀቤየ፡ ትስተይ፡ ማየ፡እንዘ፡ ሰምራዊት፡ ብእሲት፡አነ፡፡እስመ፡ኢይትኃብሩ፡
10 ሕርመተ፡ አይሁድ፡ወኢይትኃወሉ፡ምስለ፡ሰምራውያን፡ወኢይዴመሩ፡፡=፡ ወአውሥ
አ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤላ፡ሶበሰ፡ታአምሪ፡ጸጋሁ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወመኑ፡ ው
እቱ፡ ዘይስእለኪ፡ ወይቤለኪ፡አስትዪኒ፡፡ አንቲኒ፡ዓዲ፡እምሰአልኪዮ፡ ወእምወሀበኪ፡
11 ማየ፡ ሕይወት፡፡=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ እግዚኦ፡ መሐየብኒ፡ አልብከ፡
ወዓዘቅቲኒ፡ ዕሙቅ፡ ውእቱ፡ እምአይቴ፡ እንከ፡ለከ፡ ማየ፡ ሕይወት፡፡=፡

Et de quo vidit, & de quo audivimus, teſtatur, & teſtimonium ejus nemo eſt qui 32
recipiet. Et eum qui recepit teſtimonium ejus obſignavit eum Deus, quia verus 33
eſt. Et *is* quem Deus miſit, verbum Dei loquitur, quonium non in menſura 34
eſt *is* quem dat Deus, Spiritus. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus 35
ejus. Qui credit in Filio habet vitam æternam : & qui non credit in Filio, non 36
videbit vitam : flagellum Dei manet ſuper eum.

CAP. IV.

Quintâ paſchatis.

Et quum cognoviſſet Dominus noſter, quòd audiſſent Phariſæi quòd multi- 1
plicati erant diſcipuli Dñi Jeſu, & plures baptizaverat quàm Johannes. (Quan- 2
quam ipſe Dñs Jeſus non baptizabat, ſed diſcipuli ejus.) Et reliquit terram Ju- 3
dææ, & abiit iterum *in* Galilæam. Et conveniens erat ei tranſire per Samariam. 4

De Samaritana.

Et venit in civitatem Samariæ cujus nomen Sichar, propè vineam quam dedit 5
Jacob Joſepho filio ſuo. Et erat ibi puteus Jacob, & quum fatigatus eſſet Dñs 6
Jeſus proficiſcendo viâ, ſedit ibi ad puteum : & meridies tunc erat, & tempus ſex-
tæ horæ. Venit mulier de Samaria ut hauriret aquam : & dixit ei Dominus Jeſus ; 7
Pota me aquâ. (Quia diſcipuli ejus abierant *in* civitatem emere panem ſtipen- 8
diorum ſuorum.) Et dixit ei iſta mulier Samaritana, Quomodo quum ſis Judæus 9
tu, poſcis apud me bibere aquam, quæ mulier Samaritana ſum ? quia non conve-
niunt religione Judæi, neque communicant cum Samaritanis, neq; commiſcent.
Et reſpondit ei Dñs Jeſus, & dixit ei ; Si ſcires donum Dei, & quis ſit qui rogat 10
te, & dicit tibi ; Pota me, tu iterum petiiſſes eum, & dediſſet tibi aquam vitæ.
Et dixit ei iſta mulier ; Domine mi, ſitulam non habes, & puteus profundus eſt : 11
undè igitur tibi aqua vitæ?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 در ششم ساعت * * زنی از سامریان آمد * تا آب بستاند * عیسی بدان زن کفت * آب بمن
8 ده تا بخورم * وشاکردان او در شهر رفته بودند * برای حاصل کردن توشه * ان زن سامری
9 بمسیح کفت * که تو یهودی * وچکونه از من آب می خواهی تا بخوری * ومن زن سامری
10 هستم * ویهودیان با سامریان † سازکار نیستند * عیسی جواب داد * وبدان زن کفت * اکر
بخشایش خدای را می دانستی وکیست انك بتو کفت آب ده تا بخورم * تو ازو می خواستی
11 واو آب زندکانی بتو می داد * ان زن بدو کفت * خداوند دول نداری وچاه ژرفست *
آب زندکانی را از کجا داری

in ſexta hora. Mulier quædam 7
ex Samaritanis venit ut aquam
caperet : Jeſus illi mulieri dixit ;
Aquam mihi dato, ut bibam. Et 8
diſcipuli ejus in urbem iverant,
ad comparandum commeatum. Illa 9
mulier Samaritana Chriſto dixit ;
Tu quidem Judæus es : quomodo
ergò à me aquam petis, ut bibas,
cùm ego mulier Samaritana ſim ?
Judæi enim cum Samaritanis
non conveniunt. Jeſus reſpon- 10
ſum dedit, & illi mulieri dixit ;
Si donum Dei ſcires, & quis ſit
ille qui dicit tibi, Aquam da ut
bibam, tu ab eo petiiſſes, & ille
aquam vitæ tibi dediſſet. Illa 11
mulier ei dixit ; Domine, ſitulam
non habes, & puteus profundus eſt :
Aquam vitæ unde habes ?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ.

Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Respondit Jesus,
13 ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ Ἰησοῦς,
& dixit ei; Omnis *bibens* ex aqua hac, sitiet iterùm: Qui autem
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ᾽
biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed
ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (η) διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æter-
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
nam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam,
15 νιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus; Vade, voca
16 μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ (θ) ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον
virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit; Non habeo
17 τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω
virum. Dicit ei Jesus; *Pulchrè* dixisti, Quia virum non habeo. Quinque enim
18 ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. Πέντε γὰρ
viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti. Dicit
19 ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
ei mulier; Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν (ι) ἐν
hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, quia *in* Hierosolymis est locus,
τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος,
ubi oportet adorare. Dicit ei Jesus; Mulier, crede mihi, quia
ὅπου (κ) δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι 21
venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis
ἔρχεται ὥρα, (λ) ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε
Patrem. Vos adoratis quod *non nostis*: nos adoramus quod scimus:
τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· 22
quia salus ex Judæis est. Sed venit hora & nunc est,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. (μ) Ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, 23
quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veri-
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
tate: *etenim* Pater tales quærit *adorantes* eum. Spiritus
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα 24
Deus, & *adorantes* eum, in spiritu & veritate oportet adorare.
ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
Dicit ei mulier; Scio quia Messias venit, *dictus* Christus:
Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· 25
cùm venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jesus; Ego
ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 26
sum, *loquens tibi.*
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

MS. A. (ζ) Ἰησοῦς, (η) διψήσει (θ) Ἰησοῦς, (ι) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (κ) προσκυνεῖν δεῖ. (λ) ὅτι (μ) Ἀλλὰ (ν) Ἰησοῦς,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܝܥܩܘܒ. ܕܗܘ ܝܗܒ ܠܢ ܒܐܪܐ ܗܕܐ. ܘܗܘ ܡܢܗ ܫܬܝ ܘܒܢܘܗܝ
13 ܘܥܢܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܠ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܗܠܝܢ ܬܘܒ
14 ܢܨܗܐ. * ܟܠ ܕܝܢ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ ܠܗ. ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ. ܐܠܐ ܡܝܐ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒ
15 ܐܢܐ ܠܗ. ܢܗܘܘܢ ܒܗ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܕܢܒܥܝܢ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܐܡܪܐ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܗܝ.
16 ܡܪܝ. ܗܒ ܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܝܐ ܕܠܐ ܬܘܒ ܐܨܗܐ. ܘܠܐ ܐܗܘܐ ܐܬܝܐ ܐܡܠܐ ܡܢ ܗܪܟܐ. * ܐܡܪ ܠܗ
17 ܝܫܘܥ. ܙܠܝ ܩܪܝ ܠܒܥܠܟܝ ܘܬܥܠܝ ܠܗܪܟܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ. ܐܡܪ ܠܗ
18 ܝܫܘܥ. ܫܦܝܪ ܐܡܪܬܝ ܕܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ. * ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܒܥܠܝܢ ܗܘܘ ܠܟܝ. ܘܗܢܐ ܕܐܝܬ
19 ܠܟܝ ܗܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܥܠܟܝ. ܗܕܐ ܫܪܝܪܬܐ ܐܡܪܬܝ. * ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ. ܚܙܝܐ
20 ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܐܢܬ. * ܐܒܗܝܢ ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ ܣܓܕܘ. ܘܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܐܘܪܫܠܡ
21 ܗܘ ܐܬܪܐ ܕܘܠܐ ܠܡܣܓܕ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܬܐ ܗܝܡܢܝܢܝ ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ. ܕܠܐ
22 ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ ܘܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܬܣܓܕܘܢ ܠܐܒܐ. * ܐܢܬܘܢ ܣܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܡ
ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܣܓܕܝܢܢ ܠܡܕܡ ܕܝܕܥܝܢܢ. ܕܚܝܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ
23 ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܐܠܐ ܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܝܬܝܗ. ܐܡܬܝ ܕܣܓܘܕܐ ܫܪܝܪܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܐܒܐ
24 ܒܪܘܚ ܘܒܩܘܫܬܐ. ܐܦ ܐܒܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܥܐ ܣܓܘܕܐ ܕܢܣܓܕܘܢ ܠܗ. * ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܗܘ
25 ܐܠܗܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܒܪܘܚ ܘܒܩܘܫܬܐ ܘܠܐ ܠܗܘܢ ܕܢܣܓܕܘܢ. * ܐܡܪܐ ܠܗ
26 ܐܢܬܬܐ ܗܝ. ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܐ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܢܠܦܢ ܟܠܡܕܡ. * ܐܡܪ ܠܗ
ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟܝ.

Nunquid tu major es patre nostro Jaco- 12
bo illo, qui dedit nobis puteum hunc, ipseque ex eo bibit, & filii ejus, ac ejus oves? Respondit Jesus, & dixit ei; Quisquis 13
bibet ex istis aquis, iterum sitiet. Quisquis 14
autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aquæ illæ quas ego dabo ei, fient in eo fons aquarum scaturientium in vitam æternam.
Dicit ei mulier illa; Domine mi, da mi- 15
hi ex his aquis ne rursus sitiam, nec veniam huc haustum. Ait illi Jesus; Abi, vo- 16
ca virum tuum, & veni huc. Dicit ei, 17
Non habeo maritum. Dixit ei Jesus, Benè dixisti; Non habeo maritum. Quin- 18
que enim maritos habuisti, & iste quem nunc habes, non est maritus tuus: hoc 19
verum dixisti. Dixit ei mulier illa; Domine mi, video te esse prophetam. Pa- 20
tres nostri in hoc monte adoraverunt, vos autem dicitis in Jerusalem esse locum ubi oportebat adorare. Dicit ei Jesus; Mu- 21
lier, crede mihi, venturam horam, quâ neque in hoc monte, neque etiam in Jerusalem adorabitis Patrem. Vos adoratis 22
quod nescitis, nos autem adoramus, quod scimus: nam vita ex Judæis est. Sed ve- 23
nit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: etenim Pater tales adoratores poscit. Spiritus enim est Deus, & ii qui ado- 24
rant eum, in Spiritu & veritate oportet ut adorent. Dicit ei mulier illa; Scio 25
Messiam esse venturum: & quum venerit, ipse docebit nos omnia. Dixit ei Jesus; 26
Ego sum, qui loquor tecum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * مگر تو از یعقوب † پدر ما بزرگتری * انک این چاه را بما داد * و یعقوب و فرزندان او
13 و گوسفندان او * ازین چاه می خوردند * * عیسی بدو جواب داد که هر که ازین آب
14 خورد باز تشنه شود * * و هر که ازان اب خورد * که من بدو دهم * تا ابد تشنه نشود *
لیکن این آب که بدو بدهم * در تن او چشمه بشود * که همیشه آب زندگانی را روان
15 دهد * تا ابد * * آن زن گفت خداوندم مرا ازین آبها بده * که دیگر بار تشنه نشوم * و نیایم
16 17 و اینجا اب برکشم * * عیسی گفت برو شوهررا بخوان و اینجا بیا * * زن بدو گفت شوهر
18 ندارم * عیسی گفت راست گفتی * که شوهر نداری * * و پنج شوهر ترا بودند * و این
19 که این ساعت داری * شوهر حلال تو نیست * این را راست گفتی * * ان زن بدو گفت
20 خداوندم * می بینم که تو پیغمبر هستی * * پدران ما درین کوه † سجود کردند
21 و شما می گویید * در اورشلیم است † جای که واجب باشد † درو سجود کردن * * عیسی بدو
گفت ای زن * باور بدار که بیاید ساعتی که نه درین کوه * و نه در اورشلیم * سجود کنید † مر پدر را

Nunquid tu Jacobo patre nostro 12
major es, qui hunc puteum nobis dedit, & ipse Jacob & filii ejus, & oves ejus ex hoc puteo biberunt. Jesus ei responsum dedit; 13
Quicunque quidem ex hac aqua biberit, rursus sitiet. Quicunque 14
autem ex illa aqua biberit, quam ego illi dabo, in æternum non sitiet: sed hæc aqua, quam illi dabo, in corpore ejus fons erit, qui perpetuò aquam vitæ scaturientem præbebit in æternum. Illa mulier 15
dixit, Domine mi, mihi de his aquis dato ut rursus sitiens non sim, neque veniam & hinc aquam hauriam. Jesus dixit; Ito, ma- 16
ritum vocato, & huc veni. Mu- 17
lier ei dixit; Maritum non habeo. Jesus dixit; Rectè dixisti quòd maritum non habes. Quinque enim 18
mariti tibi fuerunt, & hic quem hâc horâ habes, maritus legitimus tibi non est: hoc rectè dixisti. Illa mulier ei dixit; Domine mi, 19
video quòd tu Propheta es. Pa- 20
tres nostri in hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, In Hierosolyma est locus, in quo oportet adorationem facere. Jesus ei dixit; 21
O mulier, Fidem habeto quòd veniet hora, quando neque in hoc monte, neque in Hierosolyma adorabitis Patrem.

Versio VULGATA LATINA.

12 Numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex
13 eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Respondit Jesus, & dixit ei; Omnis qui
bibit ex aqua hac, sitiet iterùm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei,
14 non sitiet in æternum: Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ sali-
15 entis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam,
16 ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus; Vade, voca virum tu-
17 um, & veni huc. Respondit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei Jesus;
18 Benè dixisti, Quia non habeo virum: Quinque enim viros habuisti, & nunc
19 quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti. Dicit ei mulier; Domine, vi-
deo quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dici- 20
tis, Quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jesus; Mulier, crede 21
mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus 22
ex Judæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Pa- 23
trem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus 24
est Deus: & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Di- 25
cit ei mulier; Scio quia Messias venit (qui dicitur Christus:) cùm ergò venerit
ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Jesus; Ego sum, qui loquor tecum. 26

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * ألعلك أعظم من أبينا يعقوب الذي أعطانا هذه البئر ومنها شرب هو وبنوه وماشيته *
13 * أجابها يسوع قائلا كل من يشرب من هذا الماء يعطش أيضا * فأما كل من يشرب من
14 الماء الذي أعطيه أنا لا يعطش إلى الأبد * بل ذلك الماء الذي أعطيه يكون فيه حياة
15 الأبد * قالت له المرأة يا سيد أعطني من هذا الماء لئلا أعطش ولا أجيء وأستقي من ههنا *
16 17 * فقال لها يسوع امضي فادعي زوجك وتعالي ههنا * أجابته المرأة قائلة لا بعل لي * قال
18 لها يسوع حسنا قلت أنه لا بعل لي * لأنه قد كان لك خمسة أزواج * والذي هو لك الآن
19 20 ليس هو بزوجك أما هذا فحقا قلت * قالت له المرأة يا سيد إني أرى أنك نبي * آباؤنا سجدوا في
21 هذا الجبل * وأنتم تقولون أن المكان الذي ينبغي أن يسجد فيه هو بيروسليم * قال لها
يسوع أيتها المرأة صدقيني أنه ستأتي ساعة لا في هذا الجبل ولا في يروسليم يسجدون
22 للأب * أنتم تسجدون لمن لا تعلمون ونحن نسجد لمن نعلم لأن الخلاص هو من اليهود *
23 لكن ستأتي ساعة وهي الآن لكيما الساجدون الحقيون يسجدون للأب بالروح والحق * لأن
24 الأب إنما يريد مثل هؤلاء الساجدين له * لأن الله روح والذين يسجدون له بالروح والحق
25 ينبغي أن يسجدوا * قالت له المرأة قد علمنا أن مسيا الذي هو المسيح يأتي * فإذا جاء ذاك
26 فهو يعلمنا كل شيء * قال لها يسوع أنا هو الذي أكلمك *

Nunquid tu major es patre nostro Jaco- 12
bo, qui dedit nobis hunc puteum, & ex eo bibit ipse, & filii ejus, & armenta illius? Respondit ei Jesus, dicens; 13
Quicunque bibit ex hac aqua, sitiet iterùm: at verò quicunque bibet ex aqua, quam dabo illi ego, non sitiet in æternum: Sed illa aqua, quam dabo ei, 14
fiet in eo vita æterna. Dixit ei mulier; 15
Domine, da mihi ex hac aqua, ne sitiam, neque veniam, & hauriam istinc. Ait 16
illi Jesus; Vade & voca conjugem tuum, & veni huc. Respondit ei mulier, 17
dicens; Non est mihi conjux. Dixit ei Jesus; Benè dixisti, quòd non est conjux mihi: Quia jam fuerunt tibi quin- 18
que conjuges, & qui est tibi modò, non est conjux tuus. Sanè hoc verè dixisti. Inquit ei mulier; Domine, equidem 19
video te esse prophetam. Patres nostri 20
adoraverunt in hoc monte: vos autem dicitis, quòd locus in quo oportet adorare, est in Jerusalem. Dixit ei Je- 21
sus; O mulier, crede mihi fore ut veniat hora, quâ neque in hoc monte, neque in Jerusalem adorabunt Patrem. Vos 22
adoratis quem non nôstis: Nos autem adoramus quem novimus: quia salus est ex Judæis. Sed veniet hora, & 23
adest modò, ut adoratores veri adorent Patrem in spiritu & veritate. Nam Pater quidem vult hujuscemodi adoratores suos: Quia Deus Spiritus est, 24
& eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet ut adorent. Dixit ei 25
mulier; Jam novimus quòd Messias, hoc est, Christus, sit venturus: Cùmque venerit ille, Ipse docebit nos omnia. Ait illi Jesus; Ego sum qui te allo- 26
quor.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 አንተኑ፡ተዐቢ፡እምያዕቆብ፡አቡነ፡ዘወሀበነ፡ዘንተ፡ዐዘቅተ፡ወሰትየ፡ውእቱኒ፡እምው
13 እቱ፡ወውሉዱ፡ወጥሪቱ።=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤላ፡ኵሉ፡ዘይሰ
14 ቲ፡እምዝ፡ማይ፡ይጸምእ፡ደግመ፡=፡ ወዘሰ፡ይሰቲ፡እማይ፡ዘአሁብ፡አነ፡ኢይጸም
እ፡ለዓለም።፡ አላ፡ውእተ፡ማይ፡ዘአሁብ፡አነ፡ይከውን፡ላዕሌሁ፡ነቅዐ፡ማይ፡ዘይፈለ
15 ፍል፡ለሕይወት፡ዘለዓለም።=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብእሲት፡እግዚእየ፡ሀበኒ፡ው
16 እተ፡ማየ፡ከመ፡ኢይጽማእ፡ወኢይምጻእ፡ዝየ፡ደግመ፡እቅዳሕ፡=፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡
17 ኢየሱስ፡ሖሪ፡ጸውዒ፡ምተኪ፡ወንዒ፡ዝየ።=፡ ወአውሥአት፡ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብ
እሲት፡ አልብየ፡ ምተ። ወይቤላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሠናየ፡ትቤሊ፡አልብየ፡ምተ።=፡
18 ኃምስቱ፡ዕደው፡ነበሩ፡ምስሌኪ። ወይእዜኒ፡ ዘሃሎ፡ምስሌኪ፡ኢኮነ፡ምትኪ፡ ወዘንተ
19 ሰ፡አማን፡ትቤሊ።=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ ብእሲት፡ እግዚእየ፡ እሬእየከ፡ከመ፡ነቢይ፡
20 አንተ፡=፡ አበዊነሰ፡በዝንቱ፡ደብር፡ሰገዱ፡ወአንትሙሰ፡ትብሉ፡ከመ፡በኢየሩሳሌም፡ው
21 እቱ፡መካን፡ኅበ፡ይሰግዱ።=፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እመንኒ፡ ብእሲቶ፡ ከመ፡ት
መጽእ፡ሰዐት፡ወይበጽሕ፡ጊዜሁ፡ ላሚ፡ወኢበዝንቱ፡ ደብር፡ ወኢበኢየሩሳሌም፡ ኢት
22 ሰግዱ፡ለአብ፡=፡ አንትሙሰ፡ ትሰግዱ፡ ለዘ፡ ኢታአምሩ፡ ወንሕነሰ፡ ንሰግድ፡ ለዘ፡ና
23 አምር፡ለስመ፡መድኃኒት፡እምነ፡ይሁድ፡ውእቱ።=፡ ወበሕቱ፡ ትመጽእ፡ሰዓት፡ወይ
እዜ፡ይእቲ፡ እመ፡ እለ፡ በርቱዕ፡ በአማን፡ሰጋድያን፡ ይሰግዱ፡ለአብ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡
ወበጽድቅ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።እስመ፡አብኒ፡ዘከመዝ፡ይኃሥሥ፡እለ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።=፡
24 መንፈስ፡ውእቱ፡እግዚአብሔር፡ ወእለሂ፡ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ በመንፈስ፡ ወበጽድቅ፡ሃለወ
25 ሙ፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ።=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ናአምር፡ እመ፡ ይመጽእ፡ መሲ
26 ሕ፡ ዘይብልዎ፡ ክርስቶስ። ወአመ፡መጽአ፡ ውእቱ፡ኵሎ፡ይነግረነ።=፡ ወይቤላ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘእንተ ፡ ናገርኪ።=፡

Túne major es Jacobo patre nostro, qui dedit nobis hunc puteum, & bibit ipse 12
ex eo, & filii ejus, & possessio ejus. Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; 13
Omnis qui bibit ex hac aqua, sitiet iterùm. Et qui biberit ex aqua quam dabo 14
ego, non sitiet in æternum: sed illa aqua quam dabo ego, erit super eum fons aquæ
salientis in vitam æternam. Et dixit ei ista mulier; Domine mi, da mihi istam 15
aquam, ut non sitiam, & non veniam huc iterùm, *ut* exhauriam. Et dixit ei 16
Dominus Jesus; Vade igitur, voca maritum tuum, & veni huc. Et respondit 17
& dixit ei ista mulier, Non habeo maritum. Et dixit ei Dominus Jesus; Bene
dicis, Non habeo maritum: Quinque viri habitaverunt tecum, & nunc qui- 18
dem qui est tecum, non est maritus tuus: & hoc verè dixisti. Et dixit ei ista 19
mulier, Domine mi, video te quòd propheta es. Patres nostri in hoc monte 20
adoraverunt, & vos dicitis, quòd in Hierosolymis est locus ubi adorabunt.
Et dicit ei Dominus Jesus; Crede mihi, mulier, quòd veniet hora, & ac- 21
cedet tempus, quando neque in hoc monte, neque in Hierosolymis, non
adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis, & nos adoramus quod 22
scimus: quia salus ex Judæis est. Veruntamen veniet hora, & nunc est, 23
quando recti & veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu sancto, & in ve-
ritate adorabunt eum: quia Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est 24
Deus; & qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet eos ut adorent eum.
Et dixit ei ista mulier, Scimus quòd veniet Messias quem vocant Christum, & 25
quum venerit ille, omnia nuntiabit nobis. Et dixit ei Dominus Jesus, Ego 26
is sum *quem* alloquuta es.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شما سجود کنید برای انک اورا نمی دانید * و ما سجود می کنیم برای † انک اورا
23 می دانیم * که زندگانی از یهودیانست * * لیکن بیاید ساعتی و اینست * وقتی که
براستی سجود کنندگان بجان و حقیقت † مر پدر را سجود کنند * و پدر نیز این
24 چنین سجود کنندگانرا می خواهد * * زیرا خدا جانست و ایشانرا که برای † او
25 بجان سجود کنند * و براستی † واجبست که سجود کنند * * آن زن گفت می دانم
26 که مسیح بیاید * و چون بیاید * اوست که همه چیز بما بیاموزاند * * عیسی بدو گفت
منم منم که با تو سخن می گویم *

Vos adorationem præstatis ei quod 22
nescitis; nos autem adoramus eum quem scimus: quia vita ex Judæis est. Sed venit hora, & hæc 23
est, quando rectè adorantes in spiritu ac veritate Patrem adorabunt: & Pater etiam tales cultores vult. Quia Deus Spiritus 24
est, & ii qui in spiritu ipsum adorant, & rectè oportet ut adorent. Illa mulier dixit; Scio 25
quòd Messias veniet: & cùm venerit, ipse est qui omnes res nos docebit. Jesus ei dixit; 26
Ego sum, ego sum, qui tecum loquor.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et *super hoc* venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur:
27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ (ξ) ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
nemo tamen dixit; Quid quæris? aut, quid loqueris cum ea? Reliquit ergò hydriam
28 οὐδεὶς μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἤ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν
suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus; Venite,
29 αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, Δεῦτε,
videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunq; feci: numquid ipse est Christus?
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. *In verò inter*
30 (ο) Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
31 rogabant eum discipuli *ejus*, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem *dixit* eis;
32 ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ego cibum habeo manducare, quem vos *non nôstis*. Dicebant ergò discipuli ad
33 Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς
invicem; *Num* aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus ci-
34 ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶ-
bus est, ut faciam voluntatem *mittentis* me, & perficiam ejus opus.
μά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
Nónne vos dicitis, Quòd adhuc *quadrimestre est*, & messis venit? Ecce
35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι ἔτι (π) τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
dico vobis; Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ
λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί

sunt ad messem jam. Et *metens* mercedem accipit, & congregat fructum
εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν 36
in vitam æternam, ut & *seminans* simul gaudeat, & *metens*. In enim hoc ver-
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λό- 37
bum est verum; Quia alius est *seminans*, & alius *metens*. Ego
γος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, Ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ 38
misi vos metere quod non vos laborâstis: alii laboraverunt, & vos in
ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς
laborem eorum introistis. Ex autem civitate illa multi crediderunt in
τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 39
eum Samaritanorum, propter verbum mulieris *testantis*; Quia dixit mihi
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, Ὅτι εἶπέ μοι
omnia quæcunque feci. Cùm ergò venissent ad illum Samaritani, rogaverunt
πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων 40
eum *manere apud eos*: & mansit ibi duos dies. Et multò plures cre-
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπί- 41
diderunt propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia non *amplius*
στευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, Ὅτι οὐκέτι 42
propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est
διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν
verè Salvator mundi, *Christus*.
ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

MS. A. (ξ) ἐθαύμαζον (ο) Ἐξῆλθον ἐκ (π) τετράμηνός

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܥܡ ܐܢܬܬܐ ܡܡܠܠ. ܠܐ ܐܢܫ ܕܝܢ
28 ܐܡܪ ܡܢܐ ܒܥܐ ܐܢܬ. ܐܘ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗ. * ܫܒܩܬ ܕܝܢ ܩܘܠܬܗ ܐܢܬܬܐ
29 ܘܐܙܠܬ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܬ. * ܬܘ ܚܙܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ. ܠܡܐ ܗܘܝܘ
30 31 ܡܫܝܚܐ. * ܘܢܦܩܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. * ܘܒܝܢܬ ܗܠܝܢ ܒܥܝܢ
32 ܗܘܘ ܡܢܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ ܠܥܣ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬ ܠܝ
33 ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܐܟܘܠ. ܗܝ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܠܡܐ
34 ܐܢܫ ܐܝܬܝ ܠܗ ܡܕܡ ܠܡܐܟܠ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܐܟܘܠܬܝ ܕܝܠܝ ܐܝܬܝܗ ܕܐܥܒܕ
35 ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܘܐܫܠܡܝܘܗܝ ܠܥܒܕܗ. * ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܒܬܪ ܐܪܒܥܐ
ܝܪܚܝܢ ܚܨܕܐ ܐܬܐ. ܗܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܟܘܢ. ܘܚܙܘ ܐܪܥܬܐ ܕܚܘܪ̈ܝܢ ܘܡܛܝ
36 ܠܚܨܕܐ ܡܢ ܟܕܘ. * ܘܡܢ ܕܚܨܕ ܐܓܪܐ ܢܣܒ. ܘܟܢܫ ܦܐܪܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܙܪܘܥܐ ܘܚܨܘܕܐ
37 38 ܐܟܚܕܐ ܢܚܕܘܢ. * ܒܗܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܕܐܚܪܝܢ ܗܘ ܙܪܥ ܘܐܚܪܝܢ ܚܨܕ. * ܐܢܐ
ܫܕܪܬܟܘܢ ܠܡܚܨܕ ܡܕܡ ܕܠܐ ܠܐܝܬܘܢ ܒܗ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܓܝܪ ܠܐܝܘ. ܘܐܢܬܘܢ ܥܠܬܘܢ ܥܠ ܥܡܠܗܘܢ.
39 * ܡܢ ܗܝ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܫܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܡܠܬܗ ܕܐܢܬܬܐ
ܗܝ ܕܡܣܗܕܐ ܗܘܬ. ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ. * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܫܡܪܝܐ. ܒܥܘ ܡܢܗ
40 ܕܢܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ. * ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܡܛܠ
41 ܡܠܬܗ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܢܬܬܐ ܗܝ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܡܠܬܟܝ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܒܗ. ܚܢܢ ܓܝܪ
42 ܫܡܥܢ ܘܝܕܥܢ. ܕܗܢܘ ܒܫܪܪ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܗ ܕܥܠܡܐ.

Eóque loquente venerunt discipuli ejus, & mirabantur quòd cum muliere loqueretur: nemo autem dixit; Quid quæris? aut quid loqueris cum ea? Et reliquit hydriam suam mulier, & profecta est in urbem, dixítque; Venite, videte virum qui dixit mihi quicquid feci: num ipse est Messia? Itaque exierunt ex urbe homines, & veniebant ad eum. Et intereà efflagitabant ab eo discipuli ejus, dicentes ei; Magister noster, comede. Ipse verò dixit eis; Est mihi cibus ut comedam, quem vos nescitis. Dicunt discipuli inter se; Num quis attulit ei quid edendum? Ait illis Jesus; Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam ejus opus. Nónne vos dicitis post quatuor menses venturam messem? Ecce dico vobis, Attollite oculos vestros, & spectate terras, quòd albæ factæ sint, & jampridem pervenerint ad messem. Porrò is qui metit, mercedem accipit, cogítque fructus in vitam æternam: satórque ac messor pariter gaudebunt. In hoc enim sermo ille verus est; Alius seminat, & alius metit. Ego misi vos ad id metendum, in quo non laborâstis: alii siquidem laboraverunt, & vos introîstis in eorundem laborem. Ex illa autem urbe multi crediderunt in eum Samaritani, propter sermonem mulieris illius quæ testata fuerat; Dixit mihi quicquid feci. Quumque venissent ad eum illi Samaritani, efflagitârunt ab eo ut apud ipsos maneret: & mansit apud eos biduum. Et plurimi crediderunt in eum propter sermonem ipsius. Ac dicebant mulieri illi; Non ampliùs propter sermones tuos credimus in eum: nos enim audivimus & cognovimus hunc esse verissimè Messiam, Servatorem orbis. 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * هنوز در سخن بود كه شاگردان او آمدند و در تعجب ماندند * كه اورا ديدند كه با زن
28 سخن مي كويد * وكسي بدو نگفت چه ميگوي يا ازوچه مي خواهي * آن زن كوزه خود
29 رها كرد * و در شهر رفت ومردم را گفت بيايد وبينيد مردي كه هرچه كردم همه با من
30 31 گفت * مگر اوست مسيح * مردم از شهر پيش او آمدند * ودرين ميان شاگردان از
مسيح در خواست كردند وگفتند خداوند ما بخور * عيسي بديشان گفت دارم
32 33 خوردني كه بخورم وشما انرا نمي † دانيد * شاگردان با خود مي گفتند مگر
34 كسي از براي او خوردني آورده باشد * عيسي بديشان گفت كه خوردني من
35 اينست * كه ارادت اورا كنم كه مرا فرستاد وكردارهاي اورا با تمام رسانم * نه شما گفتيد
كه بعد از چهار ماه وقت درو غله باشد * اينك من بشما مي كويم * كه چشم خود بار كنيد
36 وكشتزارها ببينيد * كه سپيد شدند * ورسيد † وقت كه درووه شوند * وهر كه بدرود مزد
بستاند * وميوه زندگاني † را جمع كند تا ابد * وبرزگر ودروگر هر دو شاد شوند † با هم *
37 * سبب انك كلمه راست † بدين پايدارست كه ديگرست انك كشت * وديگرست انك درود *

Adhuc in sermone erat, cùm discipuli ejus venerunt, & mirati sunt cùm eum viderent quòd cum muliere loqueretur: quispiam tamen ei non dixit; Quid dicis? aut, Ab ea quid petis? Illa mulier hydriam suam reliquit, & in urbem ivit, & hominibus dixit; Venite, & videte hominem, qui quodcunque feci omne mihi dixit: nunquid ipse est Christus? Homines itaque ex urbe ad eum venerunt. Intereà autem discipuli à Christo petierunt, & dixerunt; Domine noster, comede. Jesus illis dixit; Habeo cibum quem comedam, & vos ipsum nescitis. Discipuli apud se dicebant; Num quis ei cibum attulit? Jesus illis dixit; Cibus quidem meus hic est, ut voluntatem ejus faciam qui me misit, & opera ejus ad perfectionem perducam. Nónne vos dixistis, quòd post quatuor menses tempus metendi fruges erit? Ecce ego vobis dico ut oculos vestros tollatis, & agros spectetis, quòd albi sint, & pervenit tempus quo demessi sint. Et quicunque messerit, mercedem accipiet, & fructum vitæ colliget in æternum, & seminator & messor ambo gaudebunt simul. Propterea quòd sermo rectius in hoc confirmatur, quòd alius est ille qui seminat, & alius est ille qui metit. 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37

Versio VULGATA LATINA.

27 Et continuò venerunt discipuli ejus: & mirabantur quia cum muliere loqueba-
28 tur. Nemo tamen dixit; Quid quæris, aut, quid loqueris cum ea? Reliquit
29 ergò hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus; Ve-
30 nite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunque feci: numquid ipse est
31 Christus? Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. Intereà rogabant
32 eum discipuli, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis; Ego cibum ha-
33 beo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergò discipuli ad invicèm; Num-
34 quid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus cibus est, ut faciam vo-
35 luntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nónne vos dicitis, Quòd adhuc
quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis; Levate oculos vestros,
& videte regiones, quia albæ sunt jam ad messem. Et qui metit, mercedem acci- 36
pit, & congregat fructum in vitam æternam: ut, & qui seminat, simul gaudeat, &
qui metit. In hoc enim est verbum verum; Quia alius est qui seminat, & alius est 37
qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborâstis: alii laboraverunt, & 38
vos in labores eorum introîstis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum 39
Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis; Quia dixit
mihi omnia quæcunque feci. Cùm venissent ergò ad illum Samaritani, rogave- 40
runt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in 41
eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia jam non propter tuam lo- 42
quelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est verè Salvator mundi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * وفي هذا جاء تلاميذه وتعجبوا من كلامه مع مراة ولم يجسر احد منهم ان يقول له ماذا تريد
28 29 ولم تكلمها * فتركت المراة جرها ومضت الي المدينة وقالت للناس * تعالوا انظروا الي هذا
30 الرجل لانه اعلمني بكلما فعلت لعل هذا هو المسيح * فخرجوا من المدينة واقبلوا نحوه *
31 32 * وفي هذا سأله تلاميذه قايلين يا معلم كل * فقال لهم ان لي طعاما لستم تعرفونه انتم
33 34 * فقال التلاميذ فيما بينهم لعل انسانا اتاه بشي فاكله * فقال لهم يسوع طعامي انا
35 ان اعمل مشية من ارسلني واتمم عمله * اليس انتم تقولون ان الحصاد ياتي بعد اربعة
اشهر * وانا اقول لكم ارفعوا عيونكم وانظروا الي الكور فهي ابيضت وبلغ الحصاد
36 37 * والذي يحصد ياخذ الاجر ويجمع ثمار الحياة الدايمة والزارع والحاصد يفرحان معا * فان
38 في هذا يحق القول ان واحدا يزرع واخر يحصد * انا ارسلتكم تحصدوا ما لم تتعبوا فيه لان
39 اخرين تعبوا وانتم دخلتم علي تعبهم * فامن به في تلك المدينة سامريون كثيرون من اجل
40 كلمة تلك المراة التي كانت تشهد انه اعلمني بكل شي فعلت * ولما صار اليه السامريون
41 طلبوا اليه ان يقيم عندهم فمكث عندهم يومين * فامن به جمع كبير من اجل كلمته *
42 * وكانوا يقولون لتلك المراة انا ليس من اجل قولك نومن به لكنا نحن ايضا قد سمعنا
وعلمنا ان هذا بالحقيقة هو المسيح مخلص العالم *

Et interim venerunt discipuli ejus, & mirati sunt colloquium ejus cum muliere. At non ausus est quisquã ex eis dicere illi; Quid vis, & cur alloqueris eam? Itaque reliquit mulier hydriam suam, & abiit in civitatem, ac dixit hominibus; Venite, considerate hunc virum, nam notificavit mihi quicquid feci: Nunquid hic est Christus? Exierunt ergò de civitate, & perrexerunt versus eum. Et interim rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Magister, manduca. Dixit eis; Equidem habeo cibum quem ignoratis vos. Dixerunt autem discipuli inter sese; Fortè quis attulit ei aliquid, & comedit illud. Inquit eis Jesus; Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & consummem opus ejus. Nónne vos dicitis, quòd messis veniet post quatuor menses? Et ego dico vobis, Levate oculos vestros, & considerate rura; jam alba facta sunt, & instat messis. Et qui metet, accipiet mercedem, & congregabit fructus vitæ æternæ: Et sator ac messor gaudebunt simul. Nam in hoc verificatur dictum illud, Unus seminat, & alter metit. Ego misi vos, ut metatis id in quo non laborâstis; quia alii laboraverunt, & vos subintrâstis in laborem eorum. Et crediderunt in eum in illa civitate Samaritani multi, propter verbum illius mulieris, quæ testificabatur, dicens; *Ipse notificavit mihi omnia quæcunque feci. Et cùm venissent ad eum Samaritani, rogaverunt eum, ut moraretur apud illos: & permansit apud illos biduum. Et credidit in eum cœtus magnus propter verbum ejus. Et dicebant illi mulieri; Nos quidem non propter sermonem tuum credimus in eum, sed nos quoque jam audivimus, & novimus hunc verè esse Christum Salvatorem mundi.* 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በ፫ ሰንበት፡ ዘድኅረ፡ ዮሐንስ፡፡=፡
27 ወእምዝ፡ መጽኡ፡ አርዳኢሁ፡ ወአንከርዎ፡ እስመ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ ይትናገር፡፡ ወባሕ
28 ቱ፡ አልቦ፡ ዘይቤሎ፡ መንተ፡ ተኀሥሥ፡ ወመንተ፡ ትትናገር፡ ምስሌሃ፡፡=፡ ወኀደገት፡ ቀ
29 ሡታ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ወሖረት፡ ወአተወት፡ ሀገረ፡ ወነገረት፡ ለሰብአ፡ ቤታ፡፡ ወትቤ፡፡=፡
30 ነዑ፡ ወትርአዩ፡ ብእሴ፡ ዘነገረኒ፡ ኵሎ፡ ዘገበርኩ፡ እይደዊ፡ እሙኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶ
31 ስ፡፡=፡ ወወፅኡ፡ እምሀገር፡ ወሖሩ፡ ኀቤሁ፡፡=፡ ወእምዝ፡ ይቤልዎ፡ አርድኢሁ፡ ረቢ፡
32 ብልዕ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ላእነ፡ ብየ፡ መብልዐ፡ ዘአበልዕ፡ ዘኢታአ
33 ምሩ፡ አንትሙ፡፡=፡ ወተባሀሉ፡ አርድኢሁ፡ በበይናቲሆሙ፡ ቦኑ፡ እንጋ፡ ዘአምጽአ፡ ሎ
34 ቱ፡ ዘይበልዕ፡፡=፡ በ፬ ሰንበት፡ ዘጽጌያት፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ሲተስ፡ መብልዕየ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃደ፡ ለአቡየ፡ ለዘ፡ ፈነወኒ፡ ወከመ፡
35 እፈጽም፡ ግብሮ፡፡=፡ አኮኑ፡ አንትሙ፡ ትብሉ፡ እስከ፡ ራብዕ፡ ወርኅ፡ ማእረር፡፡ ናሁ፡ እ
ብለክሙ፡ አንሥኡ፡ አዕይንቲክሙ፡ ወርእዩ፡ በሐውርት፡ ከመ፡ ጸዐደው፡ ለማእረር፡፡=፡
36 እስመ፡ ዘየዓፅድ፡ ይነሥእ፡ ዓስቦ፡ ወያስተጋብእ፡ ፍሬ፡ ለሐይወት፡ ዘለዓለም፡ ከመ፡ ኅብ
37 ረ፡ ይትፈሥሑ፡ ዘዚ፡ ይዘርእ፡ ወዘዚ፡ ይአርር፡፡=፡ ወዝንቱ፡ ነገር፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ አሙን፡
38 ውእቱ፡ ከመ፡ ካልእ፡ ዘይዘርእ፡ ወካልእ፡ ዘይአርር፡፡=፡ ወአንሰ፡ ፈነውኩክሙ፡ ትእረ
39 ሩ፡ ዘኢጻመውክሙ፡ ዘበዕድ፡ ጸመወ፡ አንትሙ፡ ትባኡ፡ ውስተ፡ ጻማሆሙ፡፡=፡ ወበዙኃ
ን፡ እምይእቲ፡ ሀገር፡ ሰምር፡ እለ፡ አመኑ፡ ቦቱ፡፡ በእንተ፡ ዘትቤሎሙ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ሰ
40 ምራዊት፡ ዘስምዓ፡ ኮነት፡ ወትቤ፡ ነገረኒ፡ ኵሎ፡ ዘገበርኩ፡፡=፡ ወበጺሖሙ፡ ኀቤሁ፡ ኵ
41 ሎሙ፡ ሰምራዊያን፡ ወሰአልዎ፡ ይንበር፡ ኀቤሆሙ፡ ወነበረ፡ ህየ፡ ሰኑየ፡ መዋዕለ፡፡=፡ ወብዙ
42 ኃ፡ ጥቀ፡ እለ፡ አመኑ፡ ቦቱ፡ በቃሉ፡፡=፡ ወይቤልዋ፡ ለይእቲ፡ ብእሲት፡ አኮ፡ እንከ፡ በነገረ፡ ዚ
አኪ፡ ዘነአምን፡ ቦቱ፡ ለሊነ፡ ሰማዕነ፡ ወጠየቅነ፡ ዘከመ፡ ውእቱ፡ መድኅኔ፡ ለዓለም፡፡=፡

Sabbato tertio post Johannem.
Et tunc venerunt discipuli ejus, & mirati sunt quòd cum muliere loqueretur: 27
veruntamen nemo fuit qui dicebat ei; Quid quæris? & quid colloqueris cum ea?
Et reliquit disputationem suam ista mulier, & discessit, & abiit in civitatem, & 28
nuntiavit hominibus domûs suæ: Et dixit; Venite, & videbitis hominem qui di- 29
xit mihi omnia quæ feci, dicite mihi; Nunquid ipse Christus est? Et exierunt ex 30
civitate, & venerunt ad eum. Et tunc dixerunt ei discipuli ejus; Rabi, comede. 31
Et dixit iis Dominus Jesus; Ego habeo cibum quo vescar, quem nescitis vos. 32
Et dixerunt discipuli ejus inter se; Quísne fuit igitur qui attulit ei quo vescatur? 33
Sabbato quarto florum. Et dixit iis Dominus Jesus; Mihi cibus meus 34
est, ut faciam voluntatẽ patris mei qui misit me, & ut perficiam opus ejus. Nón- 35
ne vos dicitis, Intra quatuor menses messis? ecce dico vobis, Attollite oculos ve-
stros, & spectate regiones, quòd albæ sunt ad messem: Quia qui metit accipiet 36
mercedem suam, & congregabit fructum in vitam æternam: ut simul gaudeant,
qui seminat, & qui metit. Et hic sermo, vox veritatis fidelis est, quòd alius est qui 37
seminat, & alius qui metit. Et ego misi vos metere quod non laborâstis: alii labo- 38
rârunt, vos introitis in labores corũ. Et multi ex illa civitate Samariæ fuerunt qui 39
crediderunt in eo, propter *illud* quod dixisset iis ista mulier Samaritana, quæ testimonium fecerat, & dixerat; Nuntiavit mihi omnia quæ feci. Et quum venissent 40
ad eum omnes Samaritani, tum rogârunt eum ut maneret apud eos: & mansit ibi
duos dies. Et multi valdè fuerunt qui crediderunt in eo propter sermonem ipsius. 41
Et dixerunt isti mulieri, Non ampliùs propter sermonem tuum *erit* quòd crede- 42
mus in eo: nos ipsi audivimus, & cognovimus quòd ipse *est* Servator mundi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * من شمارا فرستادم كه بدرويد † چيزي † كه در ان زحمت نكشيده باشيد * وديگرانند
39 كه زحمت كشيدند وشماييد كه بر كردارهاي ايشان † رسيديد * وبسيار از سامريان
آن شهر بدو ايمان آوردند * براي سخن آن زن كه گواهي مي داد كه هرچه كردم
40 با من گفت * وسامريان از مسيح در خواست كردند كه پيش ايشان باشد * براي رضاي
41 42 ايشان دو روز † انجا بود * وبراي سخن او بسياران بدو ايمان آوردند * وبدان زن مي گفتند
نه براي سخن تو بدو ايمان مي آوريم * سبب انك ما نيز شنيديم ودانستيم كه اينست
مسيح زندگاني دهنده خلق *

Ego vos misi ut meteretis id in quo laborem non pertulistis: alii enim sunt qui laborem sustinuerunt, & vos estis, qui in opera eorum successistis. Et multi ex Samaritanis ejus civitatis in eo fidem habuerunt propter sermonem ejus mulieris, quæ testimonium dedit, quòd quicquid feci mihi dixit. Et Samaritani à Christo petierunt, ut apud eos esset: in gratiam itaque eorum duobus diebus illic erat. Ac propter sermonem ejus multi in eum fidem habuerunt. Et mulieri illi dicebant; Non propter sermonem tuum in eo fidem habemus: Proptereà quòd nos etiam audivimus, & scimus quòd hic est Christus, vitam dans hominibus. 38 39 40 41 42

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ς'.

Post autem duos dies exiit indè, & abiit in Galilæam. Ipse enim λδ
43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, ϗ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ ζ
44 Jesus testatus est, Quia propheta in propria patria honorem non habet. Cùm
45 (ρ) ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, Ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. Ὅτε λε
ergò venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia intuiti, quæ α
οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες (σ) ἃ λς
fecerat in Hierosolymis in festo: & ipsi enim venerant ad festum. Venit ι
ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· ϗ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν ς
ergò Jesus iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat λζ
οὖν (τ) ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. ϗ ἦν γ
quidam regulus, cujus filius infirmabatur in Capharnaum. Hic audiens quia Jesus adveniret
47 τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει
ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, &
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, ϗ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ, ϗ
sanaret ejus filium: futurus erat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum;
48 ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν,
Si non signa & prodigia videritis, non credetis. Dicit ad eum regulus;
49 Ἐὰν μὴ σημεῖα ϗ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς,
Domine, descende ante mori puerum meum. Dicit ei Jesus; Vade,
50 Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν (υ) τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου·
filius tuus vivit. Et credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus, &
ὁ υἱός σου ζῇ. ϗ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ (φ) ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, ϗ
ibat. Jam autem eo descendente, servi ejus occurrerunt ei, &
ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν (χ) αὐτῷ, ϗ 51
nuntiaverunt, dicentes, Quia puer tuus vivit. Interrogabat ergò ab eis horam
ἀπήγγειλαν, λέγοντες, Ὅτι ὁ (ψ) παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν (ω) παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν 52
in qua meliùs habuerit: & dixerunt ei, Quia heri horam septimam reliquit eum
ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· ϗ εἶπον αὐτῷ, Ὅτι (α) χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν
febris. Cognovit ergò pater quia in illa hora, in qua dixit ei Jesus,
ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ (β) ὁ Ἰησοῦς, 53
Quia filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc iterum secundum
Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. ϗ ἐπίστευσεν αὐτὸς ϗ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον 54
signum fecit Jesus, veniens ex Judæa in Galilæam.
σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

CAP. V. ε'.

λη Post hæc erat festum Judæorum, & ascendit Jesus in Hierosolymam. Est autem 1
α Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ϗ ἀνέβη (α) ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ 2
in Hierosolymis super Probaticâ piscina, cognominata Hebraicè Bethesda,
ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (β) ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά,
quinque porticus habens. In his jacebat multitudo multa languentium,
πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, 3
cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum:
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.

MS.A. (ρ) Ἰησοῦς (σ) ὅσα ἐποίησεν (τ) πάλιν ὁ Ἰησοῦς (υ) τὸν υἱόν μου. (φ) ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, (χ) αὐτὸν, (ψ) παῖς αὐτοῦ ζῇ. (ω) τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν (α) ἐχθὲς (β) ὁ Ἰησοῦς, Ὁ υἱός

Κεφ. ε'. MS.A. (α) Ἰησοῦς (β) ἐν τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ * ܘܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ܂ 43
ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ ܘܐܙܠ ܠܓܠܝܠܐ܂ * ܗܘ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܐܣܗܕ܂ ܕܢܒܝܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܠܐ 44
ܡܬܝܩܪ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܠܓܠܝܠܐ܂ ܩܒܠܘܗܝ ܓܠܝܠܝܐ܂ ܕܚܙܘ ܐܬܘܬܐ ܟܠܗܝܢ ܕܥܒܕ ܒܐܘܪܫܠܡ 45
ܒܥܐܕܐ܂ ܐܦ ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܐܬܘ ܗܘܘ ܠܥܐܕܐ܂ * ܐܬܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ 46
ܐܝܟܐ ܕܥܒܕ ܡܝܐ ܚܡܪܐ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܥܒܕܐ ܚܕ ܕܡܠܟܐ ܕܒܪܗ ܟܪܝܗ ܗܘܐ܂
* ܗܢܐ ܫܡܥ ܕܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ܂ ܘܐܙܠ ܠܘܬܗ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ 47
ܕܢܚܘܬ ܘܢܐܣܐ ܠܒܪܗ܂ ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܡܬ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܠܐ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ 48
ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܒܕܐ ܕܡܠܟܐ܂ ܡܪܝ܂ ܚܘܬ ܥܕܠܐ ܢܡܘܬ 49
ܛܠܝܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܙܠ ܒܪܟ ܚܝ ܗܘ܂ ܘܗܝܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܒܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ 50
ܘܐܙܠ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܢܚܬ ܗܘܐ܂ ܐܪܥܘܗܝ ܥܒܕܘܗܝ ܘܣܒܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܒܪܟ ܚܝܐ܂ 51
* ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܐܝܢܐ ܥܕܢܐ ܐܬܢܝܚ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܐܬܡܠܝ ܒܫܒܥ ܫܥܝܢ ܫܒܩܬܗ 52
ܐܫܬܐ܂ * ܘܝܕܥ ܐܒܘܗܝ ܕܒܗܝ ܫܥܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܕܒܪܟ ܚܝ܂ ܘܗܝܡܢ ܗܘ 53
ܘܟܠܗ ܒܝܬܗ܂ * ܗܕܐ ܬܘܒ ܬܪܬܝܢ ܐܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ܂ ܟܕ ܐܬܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ܂ 54
* ܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *
* ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܗܘܐ ܥܐܕܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ 1 2
ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܘܟܬܐ ܚܕܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܪܐܝܬ ܒܝܬ ܚܣܕܐ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܐ
ܒܗ ܚܡܫܐ ܐܣܛܘܣ܂ * ܘܒܗܠܝܢ ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܕܟܪܝܗܐ܂ ܘܕܥܘܝܪܐ܂ 3
ܘܕܚܓܝܣܐ܂ ܘܕܝܒܝܫܐ܂ ܘܡܣܟܝܢ ܗܘܘ ܠܙܘܥܐ ܕܡܝܐ܂

Vespere feriæ III. hebdomadis V. Jejunii. 11.

Duobus autem pòst diebus exiit Jesus illinc, 43 & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testa- 44 tus fuerat prophetam in civitate sua inhonorum esse. Quum autem venisset in Gali- 45 læam, receperunt eum Galilæi, quia viderant signa omnia, quæ ediderat in Jerusalem in die festo; nam & ipsi venerant ad diem festum. Venit autem iterùm Jesus in Kotne Galilææ, 46 ubi fecerat ex aqua vinum. Et erat in Capharnahum servus quidam regius, cujus filius ægrotabat. Iste audiit venisse Jesum ex 47 Judæa in Galilæam, & profectus est ad eum; petiitque ab eo ut descenderet & sanaret filium suum, propè enim erat ut moreretur. Dixit ei Jesus; Nisi signa & miracula vide- 48 ritis, non credetis. Dixit ei servus ille regi- 49 us; Domine mi, descende priusquàm moriatur puer. Dixit ei Jesus; Vade, filius tu- 50 us vivit. Et credidit vir ille sermoni quem dixerat ei Jesus, & abiit. Quum autem de- 51 scendisset, obviàm facti sunt ei servi ipsius & annuntiârunt ei dicentes, Filius tuus revixit. Et sciscitatus est ab eis quonam tempore sa- 52 nitati restitutus fuisset. Dicunt ei; Herì septimâ horâ reliquit eum febris. Et agno- 53 vit pater ejus *id contigisse* eâ ipsâ horâ quâ dixerat ei Jesus, Filius tuus vivit: & credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc signum 54 secundum rursùs edidit Jesus quum venisset à Judæa in Galilæam.

Matutinis dominicæ III. Jejunii. 12.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & a- 1 scendit Jesus ad Jerusalem. Erat autem illic 2 in Jerusalem locus quidam baptisterii qui vocatur Hebraicè, Beth Hesdo, *domus misericordiæ*, erántque in eo quinque porticus. Et in his jacebant plebs multa ægrotantium, 3 & cæcorum, claudorúmque, & aridorum, & expectabant motum aquarum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وبعد از دو روز عيسي † از انجا بدر آمد وبجليل رفت * وعيسي بر خود كواهي مي داد * 43 44
كه پيغمبر در شهر خود بحرمت نباشد * وچون در جليل آمد جليليان اورا قبول كردند 45
سبب انك ديده بودند † اينهايي كه روز عيد † در اورشليم كرده بود براي انك ايشان نيز بعيد
در امان بودند * دهم خوش كردن مسيح پسر عبد الملك را * وبار عيسي در قاطنهء 46
جليل آمد * درجايكاهي كه اب رامي كرده بود * وبود در كفرناحوم بزركي * نام او عبد الملك *
وچند كاه فرزند او رنجور بود * وشنيد † كه عيسي از يهود در جليل آمد * پيش او رفت واز او 47
خواست كه پيش او فرود آيد * وفرزندش را خوش كند * سبب انك پسر او بمرك نزديك
آمده بود * مسيح بدو كفت اكر آيتها وشكفتها نمي بينيد * ايمان نمي آريد * عبد 48 49
الملك كفت * خداوند من فرود بيا * پيش از انك كودك بميرد * عيسي بدو كفت 50
غم مخور وبرو كه † فرزند تو زنده است * ان مرد بكلمهء عيسي † ايمان اورد وبخانه رفت * چون 51
نزديك رسيد * بندكان او برابر او آمدند * وبدو كفتند * پسر تو زنده شد * وخوش است *
* ازيشان پرسيد * كدام وقت † خوش شد * بدو كفتند هفتم ساعت روز * تب اورا رها كرد * 52

Et post duos dies Jesus indè egressus est & in Galilæam abiit. 43 *Et Jesus de seipso testimonium dedit, quòd Propheta in urbe sua in honore non sit.* 44 *Cùm autem in Galilæam venisset, Galilæi eum exceperunt, propterea quòd vidissent signa quæ die festo in Hierosolyma fecerat: eò quòd ipsi etiam ad festum ingressi fuerant.* 45

X. Sanat Christus filium Abdo-lmelic.

Et rursùs Jesus in Catneh Galilææ venit, in locum ubi aquam vinum fecerat. 46 *Erat autem in Caphar-nahum magnus quidam, cui nomen Abdo-lmelic, & aliquoties, filius ejus infirmus erat. Et audito quòd Jesus è Judæa in Galilæam venisset, ad eum accessit, & ab eo petiit ut ad ipsum descenderet, & filium ipsius sanaret: eò quòd filius ejus ad mortem appropinquaverat.* 47 *Christus ei dixit; Si signa & prodigia non videritis, fidem non habebitis.* 48 *Abdo-lmelic dixit; Domine mi descende priusquàm puer moriatur.* 49 *Jesus ei dixit; Anxius ne sis, & vade, quia Filius tuus vivus est. Homo ille sermoni Jesu fidem habuit, & domum ivit.* 50 *Et cùm propè advenisset, servi ejus obviàm ei venerunt & ei dixerunt; Filius tuus vivus factus est, & bene habet.* 51 *Ab eis interrogavit quo tempore sanus factus esset: ei dixerunt septimâ horâ diei febris eum missum fecit.* 52

Versio VULGATA LATINA.

43 Post duos autem dies exiit indé: & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testimo-
44 nium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cùm ergò ve-
45 nisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Jero-
46 solymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergò iterùm
in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infir-
47 mabatur Capharnaum. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret à Judæa in Galilæ-
am, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus: incipie-
48 bat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum; Nisi signa & prodigia videritis, non
49 creditis. Dicit ad eum regulus; Domine, descende priùs quàm moriatur filius me-
50 us. Dicit ei Jesus; Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei
51 Jesus, & ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, & nuntiaverunt
dicentes, Quia filius ejus viveret. Interrogabat ergò horam ab eis, in qua meliùs 52
habuerit. Et dixerunt ei; Quia herì horâ septimâ reliquit eum febris. Cognovit 53
ergò pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus; Filius tuus vivit: & credidit
ipse, & domus ejus tota. Hoc iterùm secundum signum fecit Jesus, cùm venisset 54
à Judæa in Galilæam.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam. Est autem 1 2
Jerosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque
porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudo- 3
rum, aridorum, expectantium aquæ motum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 * الفصل التاسع * وبعد يومين خرج يسوع من هناك ومضي الي الجليل * لان
44 يسوع قد شهد ان النبي لا يكرم في مدينته * ولما صار الي الجليل قبله الجليليون لانهم
45 عاينوا ما عمل بيروسليم في العيد. لانهم ايضا كانوا قد جاوا الي العيد * ثم جاء يسوع ايضا
46 الي قانا الجليل حيث صنع الماء خمرا * وكان بكفرناحوم انسان ملكي ابنه مريض * هذا لما
47 سمع ان يسوع قد جاء من اليهودية الي الجليل فانطلق اليه وساله ان ينزل فيبري ابنه
لانه كان قد قارب الموت * فقال له يسوع ان لم تعاينوا الايات والاعاجيب لم تومنوا * فقال له 48 49
عبد الملك يا سيد انزل قبل ان يموت فتاي * قال له يسوع امض فابنك قد شفي * فامن 50
الرجل بالكلمة التي قالها يسوع وسار * وفيما هو ماض استقبله غلمانه وبشروه قايلين ان ابنك 51
قد شفي * وسالهم قايلا في اي وقت براء * فقالوا له امس في الساعة السابعة تركته الحمي * فعلم 52 53
ابوه انها تلك الساعة التي قال له يسوع فيها ابنك قد شفي. فامن هو وبيته باسره * هذه 54
ايضا اية ثانية عملها يسوع لما جاء من اليهودية الي الجليل * الفصل العاشر *
* وبعد هذا كان عيد لليهود فصعد يسوع الي يروسليم * وكان بيروسليم بركة تعرف ببركة 1 2
الضان * وبالعبرانية تسمي بيت حسد اي بيت الرحمة * وكان فيها خمسة اروقة * وكان كثير من 3
المرضي مطرحين فيها * عميان ومقعدون وجافون * وكانوا يتوقعون تحريك الماء *

Sectio nona.

Et post biduum exiit Jesus indè: & abiit in Galilæam. 43 *Quia Jesus jam testatus erat, quòd propheta non honorificatur in civitate sua.* 44 *Et cùm venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, eò quòd vidissent quæ fecerat in Jerusalem in die festo; nam ipsi quoque venerant ad diem festum.* 45 *Deindè venit Jesus iterùm in Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum. Et erat in Capharnahum homo regius, cujus filius erat infirmus.* 46 *Hic quum audisset quia Jesus venerat à Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet & sanaret filium suum; quia jam propè attigerat mortem.* 47 *Dixit ei Jesus; Si non videritis signa & mirabilia, non credetis.* 43 *Ait illi servus regis; Domine, descende priusquàm moriatur puer meus.* 49 *Dixit ei Jesus; Vade, filius tuus jam sanatus est. Credidit ergò vir verbo quod dixit Jesus, & abiit.* 50 *Et dum ipse iret, occurrerunt ei famuli ejus, & nuntiaverunt ei, dicentes; Filius tuus jam sanatus est.* 51 *Et interrogavit eos, dicens; Quo tempore valetudinem recuperavit? Dixerunt ei, Herì horâ septimâ reliquit eum febris.* 52 *Cognovit ergò pater ejus illam esse horam quâ dixit illi Jesus, Filius tuus jam est sanitati restitutus. Et credidit ipse & domus ejus tota.* 53 *Hoc etiam est signum secundum quod fecit Jesus, quando venit à Judæa in Galilæam.* 54

Sectio decima.

CAP. V.

Et post hæc erat dies festus Judæis, & ascendit Jesus in Jerusalem. 1 *Eratq; in Jerusalem piscina quædam nota nomine Piscinæ pecudum, & Hebraicè appellata Beth-hesed, hoc est, Domus misericordiæ: & erant in ea quinque porticus.* 2 *Et erant multi infirmi prostrati in ipsis, cæci, claudi, & aridi, & expectabant agitationem aquæ.* 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወእምድኅረ: ሰኑዩ:መዋዕል:ወፅአ: እምህየ:ወሖረ:ገሊላ::=፦ ወለሊሁ: እግዚእ:
44 ኢየሱስ: ሰማዕተ:ኮነ:ከመ:ኢይከብር: ነቢይ: በሀገሩ::=፦ ወበዊኦ: ገሊላ: ተቀበል
45 ዎ:ገሊላውያን:ኵሎሙ:እስመ:ርእዩ:ኵሎ: ዘገብረ: በኢየሩሳሌም:አመ:በዓል::እ
46 ስመ:እሙንቱኒ:ሖሩ:ለበዓል:=፦ወሖረ:ካዕበ:ቃና:ዘገሊላ:ኀበ:ረሰየ:ማየ:ወይነ::=፦
በእንተ: ወልደ: ሰብአ: አብያታዊ:=፦
ወሀሎ:አሐዱ:ብእሲ:ገባሬ: ዘቤተ: ንጉሥ: ሰብአ:አብያታዊ:ወደዌ:ወልዱ:በቅፍ
47 ርናሆም::=፦ ወሰሚዖ:ከመ:እግዚእ:ኢየሱስ:መጽአ: እምይሁደ:ውስተ:ገሊላ::ወ
ሖረ:ኀቤሁ:ወሰአሎ:ከመ: ይረድ: ወያሕዩ:ሎቱ:ወልዶ: እስመ:አልጸቀ:ይሙት::=፦
48 ወይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ: እመ: ተአምረ: ወመንክረ:ኢርኢክሙ:ኢተአምኑ::=፦
49 ወይቤሎ:ውእቱ: ዘቤተ:ንጉሥ: ሰብአ:አብያታዊ: እግዚኦ:ረድ:ፍጡነ: ዘእንበለ:
50 ይሙት: ወልድየ::=፦ ወይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ሖር:ወልድከሰ: ሐይወ::ወአምነ:
51 ውእቱ:ብእሲ: በቃል:ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ወሖረ:=፦ ወእንዘ: ይወርድ: ተቀበ
52 ልዎ:አግብርቲሁ: ወይቤልዎ:ሐይወ: ወልድከሰ:=፦ ወተስእሎሙ:ወይቤሎሙ:አይ:
53 ጊዜ:ሐይወ::ወይቤልዎ: ትማልም:ጊዜ:ሰብዓቱ:ሰዓት:ኀደጎ:ፈፀንቱ::=፦ ወአእም
ረ:አቡሁ: ከመ:ጊዜ: በይእቲ:ሰዐት:ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ሐይወ:ወልድከሰ::
54 ወአምነ: ቦቱ:ውእቱ:ወኵሉ:ቤቱ::=፦ ወዝንቱ: ዳግሙ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ዘገብ
ረ: ተአምረ: መጺኦ: እምይሁደ: ውስተ: ገሊላ::
1 ፫ ወእምዝ:ኮነ: በበዓሎሙ:ለአይሁድ: ዐርገ: እግዚእ:ኢየሱስ: ኢየሩሳሌም::=፦
2 ወቦቱ:ውስተ: ኢየሩሳሌም: ምጥማቀተ: ዘጸሮጸኖቱ: ወይብልዎ: ስሞ : በዕብራይስ
3 ጥ: ቤተ: ሳይዳ::ወቦቱ:ህየ:ኃምስተ: ህዋራተ:=፦ ወህየ:ይሰክቡ:ብዙኃን: ድዉያን:
ዕውራን: ወሐንካሳን: ይቡሳን: ወይፀንሑ: ሁከተ: ማይ:=፦

Et post duos dies exivit illinc, & abiit *in* Galilæam. Et ipse Dominus Jesus te- 43
stis fuit, quòd non honoratur propheta in civitate sua. Et quum venisset in Ga- 44
lilæam, acceperunt eum Galilæi omnes, quia vidissent omnia quæ fecerat in Hie- 45
rusalem quando festivitas *erat*, quoniam ipsi etiam venerant ad festivitatem. Et 46
venit iterum *in* Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum.

De filio viri domestici.

Et erat quidam homo minister, domestic' regis œconomus, & ægrotabat filius ej'
in Capernahum. Et quum audivisset quòd Domin' Jesus venisset ex Judæa in Ga- 47
lilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet, & servaret ei filium suum:
quia statim moriturus erat. Et dixit ei Dominus Jesus; Si signa, & miracula non 48
videritis, non credetis. Et dixit ei domesticus regis œconomus; Domine, descen- 49
de statim priusquàm moriatur filius meus. Et dixit ei Dominus Jesus; Vade, filius 50
tuus vivit, & credidit ille vir in sermone quem dixerat ei Dñs Jesus, & abiit. Et 51
descendente eo, occurrerunt ei servi ejus, & dixerunt ei; Vivit filius tuus. Et in- 52
terrogavit eos, & dixit iis; Quo tempore sanus factus fuit? & dixerunt ei; Herì 53
tempore septimæ horæ reliquit eum febris. Et cognovit pater ejus quòd tempus
erat in eadem hora quâ dixerat ei Dñs Jesus; Vivit filius tuus: & credidit in eo
ipse, & tota domus ejus. Et hoc secundum Domini Jesu quod fecit signum, veni- 54
ens ex Judæa in Galilæam.

CAP V.

Et tunc erat in festo Judæorũ, ascendit Dñs Jesus Hierosolymam. Et est in Hie- 1
rosolyma piscina Probatica & vocant nomen ejus Hebraicè, Bethsaida, & 2
fuerunt ibi quinque porticus. Et ibi jacebant multi ægroti, cæci, & claudi, 3
aridi, & expectabant motum aquæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * ومردرا معلوم شد كه آن ساعت است * كه عيسي اشارت كرد * عبد الملك با اهل خانه
54 وتبع او بمسيح ايمان آوردند * واين دوم معجزست كه از يهود آمد * ودر جليل نمود
برخيزانيدن ان شل كه در بيت حسد افتاده بود
* بعد ازان عيد يهوديان شد * وعيسي بالا رفت در اورشليم * وجايي بود انجا چشمهء 1 2
شستكاه كه بعبري * بيت الحسد مي خواندند * وبر سر ان چشمه پنج صفه ساخته بودند *
* وخلقي بسيار از رنجوران ودردمندان * وشلان بران صفها افتاده * ودر نكران ان بود 3
كه اب بجنبد * تا ايشان خودرا در اندازند وصحت يابند *

Et homini notum fuit quod illa hora esset, quam Jesus significaverat: Abdo-lmelic igitur cum domesticis & clientibus suis in Christo fidem habuerunt. 53 *Et hoc secundum est miraculum, quod è Judæa profectus in Galilæa ostendit.* 54

XI. Suscitatio illius paralytici, qui in Bait-hesed decumbens erat.

CAP. V.

Post hæc festum Judæorum erat, & Jesus ascendit in Hierosolymam. 1 *Et in loco quodam erat ibi fons baptisterii, quem Hebraicè Baitu-lhesed vocabant: & super illum fontem quinq; porticus constructæ erat.* 2 *Et populus multus ex ægrotis, & infirmis, & paralyticis in illis porticibus decumbebant, & expectabant illud ut aqua moveretur: ut illi se injicerent, & sanitatē adipiscerentur.* 3

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Angelus *enim* ſecundùm tempus deſcendebat in piſcinam, & turbabat
4 Ἄγγελος (γ) γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε
aquam: *igitur primus deſcendens* poſt motionem aquæ, ſanus fiebat, *quo*
τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, (δ) ᾧ
tandem detinebatur *morbo.* Erat autem quidam homo ibi triginta octo
5 δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ (ε) τριάκοντα ὀκτὼ Ζ'
annos habens in infirmitate. Hunc *videns* Jeſus jacentem, & *cognoſcens* quia
6 ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
multum jam tempus haberet, dicit ei; Vis ſanus fieri? Reſpondit ei
7 πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; (ζ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ
languidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me
ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, (η) βάλλῃ με
in piſcinam: *in quo autem* venio ego, alius ante me deſcendit. Dicit
8 εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει
ei Jeſus; *Excitare,* tolle grabatum tuum, & ambula. Et ſtatim
9 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, (θ) ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως
factus eſt ſanus ille homo: & ſuſtulit grabatum ſuum, & ambulabat. Erat autem
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν (ι) κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ
ſabbatum in illo die. Dicebant ergò Judæi *curato;* Sab-
10 σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάβ-
batum eſt: non licet tibi tollere grabatum. Reſpondit eis; *Faciens* me λθ
11 βατόν ἐστιν· (κ) οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν (λ) κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ι

ſanum, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, & ambula. Interro-
ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν (μ) κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώ- 12
gaverunt ergò eum; Quis eſt ille homo *dicens* tibi, Tolle grabatum
τησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν (ν) κράββατόν
tuum, & ambula? *At ſanatus non ſciebat* quis eſſet: *nam* Jeſus declinavit turbâ
σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου 13
exiſtente in loco. Poſteà invenit eum Jeſus in templo, & dixit
ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν 14
illi; Ecce ſanus factus es: *ne ampliùs pecca, ut non* deterius aliquid tibi *fiat.*
αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ (ξ) χεῖρόν τι σοί γένηται.
Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jeſus eſſet *faciens*
Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας 15
eum ſanum. Et *propter hoc* perſequebantur Jeſum Judæi, *& quærebant eum*
αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν 16
occidere, quia hæc faciebat in ſabbato. *At* Jeſus reſpondit eis;
ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, 17
Pater meus uſque modò operatur, & ego operor. *Propter hoc* ergò magis
Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον 18
quærebant eum Judæi interficere, quia non ſolùm ſolvebat ſabbatum, ſed &
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ
patrem *proprium* dicebat Deum, æqualem *ſeipſum* faciens Deo.
πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

MS.A. (γ) γὰρ Κυρίου κατὰ καιρὸν ἐλούετο ἐν τῇ (δ) οἵῳ δήποτ' οὖν (ε) τριάκοντα καὶ ὀκτὼ (ζ) Λέγει αὐτῷ (η) βάλῃ (θ) καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν (ι) κράβαττον αὐτοῦ, καὶ περιπατεῖ. (κ) καὶ οὐκ (λ) κράβαττον. Ὃς δὲ ἀπεκρίθη (μ) κράβαττόν (ν) κράβαττόν (ξ) χεῖρόν σοι τι γένηται. Καὶ ἀπῆλθεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܡܢ ܙܒܢ ܠܙܒܢ ܢܚܬ ܗܘܐ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܘܡܙܝܥ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܝܐ܂
ܘܡܢ ܕܢܚܬ ܗܘܐ ܩܕܡܝܐ ܒܬܪ ܙܘܥܐ ܕܡܝܐ܂ ܡܬܚܠܡ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠ ܟܐܒ ܕܐܝܬ ܗܘܐ
5 ܠܗ܂ * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܡܢܐ ܫܢܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܘܪܗܢܐ܂
6 * ܠܗܢܐ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܪܡܐ܂ ܘܝܕܥ ܕܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܗ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܬܚܠܡ܂
7 * ܥܢܐ ܗܘ ܟܪܝܗܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܝܢ ܡܪܝ܂ ܠܝܬ ܠܝ ܐܢܫ ܕܡܐ ܕܐܙܕܥܘ ܡܝܐ ܢܪܡܝܢܢܝ
8 ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܐܠܐ ܥܕ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܢܐ܂ ܐܚܪܝܢ ܩܕܡܝ ܢܚܬ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܩܘܡ
9 ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ܂ * ܘܒܪܫܥܬܗ ܐܬܚܠܡ ܓܒܪܐ ܗܘ܂ ܘܩܡ ܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܗܠܟ܂
10 ܘܗܘ ܝܘܡܐ ܫܒܬܐ ܗܘܐ܂ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ ܠܗܘ ܕܐܬܐܣܝ܂ ܫܒܬܐ ܗܝ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ
11 ܠܡܫܩܠ ܥܪܣܟ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܘ ܕܥܒܕܢܝ ܚܠܝܡܐ܂ ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ
12 ܕܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ܂ * ܘܫܐܠܘܗܝ ܡܢܘ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟ ܕܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ܂
13 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬܐܣܝ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܘ܂ ܝܫܘܥ ܓܝܪ ܐܬܢܓܕ ܗܘܐ ܠܗ ܒܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܝܬ
14 ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܗܝ܂ * ܒܬܪ ܙܒܢ ܐܫܟܚܗ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܗܐ ܐܬܚܠܡܬ ܠܟ܂
15 ܬܘܒ ܠܐ ܬܚܛܐ܂ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܡܢ ܩܕܡܝܐ܂ * ܘܐܙܠ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ
16 ܠܝܗܘܕܝܐ܂ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܗܘ ܕܐܚܠܡܗ܂ * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܪܕܦܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܝܫܘܥ܂ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ
17 ܠܡܩܛܠܗ܂ ܕܗܠܝܢ ܒܫܒܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܒܝ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ
18 ܦܠܚ܂ ܐܦ ܐܢܐ ܦܠܚ ܐܢܐ܂ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܩܛܠܗ܂
ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܕܫܪܐ ܗܘܐ ܫܒܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܕܠܐܒܘܗܝ ܐܠܗܐ ܐܡܪ ܗܘܐ܂
ܘܫܘܐ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܥܡ ܐܠܗܐ܂

4 Angelus enim aliquando deſcendebat in baptiſterium, & turbabat ipſas aquas: & is qui primus deſcendebat poſt turbationem aquarum, ſanitati reſtituebatur à quocunque dolore afficeretur. 5 Erat autem illic homo quidam qui triceſimum octavum annum agebat in mala valetudine. 6 Hunc vidit Jeſus jacentem, & cognovit eum multum temporis egiſſe *in morbo*; dixítque ei, Vis ſanitati reſtitui? 7 Reſpondit ægrotus ille, & ait; Etiam Domine mi: neminem autem habeo, qui quum turbatæ fuerint aquæ, mittat me in baptiſterium; ſed dum ego venio, alius ante me deſcendit. 8 Dixit ei Jeſus; Surge, tolle lectum tuum, & ambula. 9 Eóque momento ſanitati reſtitutus eſt vir ille, ac ſurgens ſuſtulit lectum ſuum & abiit; erátque dies ille, ſabbathum. 10 Dicunt autem Judæi ei qui ſanatus fuerat; ſabbathum eſt, non licèt tibi tollere lectum tuum. 11 Ille verò reſpondit, & dixit eis; Ille qui effecit me ſanum, ipſe dixit mihi, Tolle lectum tuum & ambula. 12 Et interrogaverunt eum; Quis eſt vir ille qui dixit tibi, Tolle lectum tuum & ambula? 13 Is autem qui ſanatus fuerat, neſciebat quis eſſet. Jeſus enim delituerat inter turbam multam quæ erat in illo loco. 14 Poſt *aliquod* tempus invenit eum Jeſus in templo, & dixit ei; Ecce ſanus es, ne peccaveris ampliùs, ne quid deterius tibi contingat quàm à principio. 15 Et profectus eſt homo ille, dixítque Judæis Jeſum eum eſſe qui ſanaverat eum. 16 Ac proptereà perſequebantur Judæi Jeſum, & ſtudebant eum interficere, quòd talia faceret ſabbatho. 17 Ipſe verò Jeſus dixit eis; Pater meus uſque adhuc operatur, & ego operor. 18 Et proptereà magis ſtudebant Judæi eum interficere, non tantùm quòd ſolveret ſabbathum, ſed etiam quòd Deum patrem ſuum eſſe dixiſſet, ac ſeipſum coæqualem faceret Deo.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * و فرشتهٔ بدان حوض فرود مي آمد * و آبرا مي جنبانيد * هر كه زود خودرا دره
مي انداخت * مي رهيد وهر كه پس تر نه * و بود مردي انجا سي وهشت سال 5
دردمند * و بحالي رسيده بود كه نمي جنبيد * * عيسي حال اورا دانست * وبدو 6
كفت مي خواهي كه صحت يابي * * رنجور جواب داد وكفت * اري اي خداوند 7
ندارم كسي * كه وقتي اين آب بجنبد * مرا بر كيرد * ودر حوض اندازد * ليكن
تا مرا جنبيدن كسي ديكر خودرا در مي اندازد * * عيسي بدو كفت * بر خيز 8
وتخت خود بر كير و برو * * همان ساعت مرد تن درست شد * برخاست تخت خودرا بر 9
كرفت و روان شد * وروزش شنبه بود * * يهوديان † بدان مرد كفتند كه روز شنبه 10
است نشايد † كه تخترا بر كيري * * جواب داد انكس كه مرا خوش كرد * او 11
فرمود كه تخت بر كير و بكار خود رو * * اوپرسيد كيست ان مرد * * رنجور كه 12 13
خوش شد بود نمي دانست * سبب انك عيسي در ميان مردم بسيار مخفي شد بود *

4 *Et Angelus in illam piſcinam deſcendebat, et aquam movebat: quicunque* primus *iſſet* & *ſeipſum injeciſſet, liberabatur; quicunque verò poſtea iſſet, haudquaquam.* 5 *Erat autem homo ibi triginta et octo annos ægrotus, et in eum ſtatum redactus erat ut movere non poſſet.* 6 *Jeſus ſtatum ejus novit, et ei dixit; Vis ut ſanitatem obtineas.* 7 *Ægrotus reſpondit, et dixit; Etiam ô Domine: neminem* autem *habeo, qui cùm hæc aqua movetur, me tollat, et in piſcinam injiciat; ſed dum me movere* aggredior, *quiſpiam alius ſe injicit.* 8 *Jeſus ei dixit; Surge et lectum tuum tolle, et ambula.* 9 *Eâdem horâ homo corpore ſanus factus eſt, et ſurgens lectum ſuum ſuſtulit, et ambulavit: et dies ille Sabbathum erat.* 10 *Judæi illi homini dicebant; Dies Sabbathi eſt, non oportet ut lectum tollas.* 11 *Reſponſum dedit; Ille homo qui me ſanavit, is mihi juſſit, Lectum tolle, et ad opus tuum abi.* 12 *Ille* cœtus *interrogavit, Quis eſt ille homo?* 13 *Ægrotus qui ſanatus fuerat, neſciebat: proptereà quòd Jeſus inter homines multos abditus eſſet.*

Verſio VULGATA LATINA.

4 Angelus autem Domini deſcendebat ſecundùm tempus in piſcinam: & movebatur aqua. Et qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionem aquæ, ſanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate. 5 Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate ſua. 6 Hunc cùm vidiſſet Jeſus jacentem, & cognoviſſet quia jam multum tempus haberet, dicit ei; Vis ſanus fieri? 7 Reſpondit ei languidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me in piſcinam: dum venio enim ego, alius ante me deſcendit. 8 Dicit ei Jeſus; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. 9 Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille: & ſuſtulit grabatum ſuum, & ambulabat. Erat autem ſabbatum in die illo. 10 Dicebant ergò Judæi illi qui ſanatus fuerat; Sabbatum eſt, non licet tibi tollere grabatum tuum. 11 Reſpondit eis; Qui me ſanum fecit, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, & ambula. 12 Interrogaverunt ergò eum; Quis eſt ille homo, qui dixit tibi; Tolle grabatum tuum, & ambula? 13 Is autem, qui ſanus fuerat effectus, neſciebat quis eſſet. Jeſus enim declinavit à turba conſtituta in loco. 14 Poſteà invenit eum Jeſus in templo, & dixit illi; Ecce ſanus factus es: jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. 15 Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jeſus eſſet, qui fecit eum ſanum. 16 Proptereà perſequebantur Judæi Jeſum, quia hæc faciebat in ſabbato. 17 Jeſus autem reſpondit eis; Pater meus uſque modò operatur, & ego operor. 18 Proptereà ergò magis quærebant eum Judæi interficere: quia non ſolùm ſolvebat ſabbatum, ſed & patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * لان ملكا كان ينزل الي البركة في حين حين فيحرك الماء * والذي كان ينزل اولا عند
حركة الماء يبراء من كل وجع كان به * وكان هناك رجل سقيم منذ ثمان وثلثين سنة * نظر 5 6
يسوع الي هذا ملقي فعلم ان له سنين كثيرة فقال له اتحب ان تبراء * اجاب ذلك المريض 7
قايلا نعم يا سيد لكن ليس لي انسان اذا تحرك الماء يلقيني في البركة بل الي ان اجي انا ينزل
قدامي اخر * قال له يسوع قم فاحمل سريرك وامش * فللوقت براء الرجل وقام حمل سريره 8 9
ومضي وكان ذلك اليوم سبتا * فقال اليهود للذي شفي انه يوم سبت ولا يحل لك ان تحمل 10
سريرك * فاجابهم ان الذي ابراني هو قال لي احمل سريرك وامش * فسالوه من هو الرجل 11 12
الذي قال لك احمل سريرك وامش * فاما الذي ابري فلم يكن يعلم من هو * لان يسوع 13
كان قد استتر في الجمع الكبير الذي كان هناك * وبعد هذا وجده يسوع في الهيكل 14
فقال له قد عوفيت فلا تعد تخطي ليلا يكون لك شر اكبر * فذهب ذلك الرجل واعلم 15
اليهود ان يسوع هو الذي ابراه * ومن اجل هذا كان اليهود يطردون يسوع ويريدون قتله 16
لانه صنع هذا في السبت * فقال لهم يسوع ابي الي الان يعمل وانا ايضا اعمل * ومن اجل 17 18
هذا كان اليهود بالافضل يريدون قتله * لا لانه كان ينقض السبت فقط بل لانه كان يقول
ان الله ابي ويعادل نفسه بالله *

4 *Quoniam angelus deſcendebat in piſcinam quibuſdam temporibus, & agitabat aquam; & qui deſcendebat primus poſt agitationem aquæ, curabatur ab omni dolore qui inerat in eo.* 5 *Erat autem ibi vir quidam ægrotus à triginta octo annis.* 6 *Vidit Jeſus hunc jacentem, & cognovit quòd tranſegiſſet annos multos in* morbo, *dixitque ei; Vis ſanari?* 7 *Reſpondit ille infirmus, dicens; Ita Domine, ſed non adeſt mihi homo, qui quum agitatæ fuerint aquæ, injiciat me in piſcinam; At quoad veniam ego, deſcendit ante me alius.* 8 *Dixit ei Jeſus; Surge, tolle grabbatum tuum & ambula.* 9 *Et ſtatim ſanatus eſt homo, & ſurgens portavit grabbatum ſuum, & abiit. Erat autem ille dies, ſabbathum.* 10 *Quare dixerunt Judæi ei qui ſanatus fuerat, Dies eſt ſabbathi, & non licet tibi bajulare grabbatum tuum.* 11 *Reſpondit eis; Qui me ſanavit, ipſe dixit mihi; Tolle grabbatum tuum, & ambula.* 12 *Interrogaverunt eum; Quis eſt ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabbatum tuum, & ambula?* 13 *Verùm is qui ſanatus fuerat, non noverat quiſnam eſſet: quia Jeſus jam abdiderat ſeſe inter populum magnum qui erat illic.* 14 *Et poſteà invenit eum Jeſus in templo, & dixit ei; Jam convaluiſti, ne redeas ad peccandum, quin eveniat tibi malum majus.* 15 *Abiitque ille homo, et nuntiavit Judæis Jeſum eſſe qui ſanaverat eum.* 16 *Et propterea Judæi perſequebantur Jeſum, et intendebant necem illius, quia fecerat hoc in ſabbatho.* 17 *Dixit autem eis Jeſus; Pater meus uſque modò operatur, et ego etiam operor.* 18 *Et propter hoc Judæi ampliùs intendebant necem illius: non quia deſtruebat ſabbathum tantùm, ſed quia dicebat, quòd Deus pater meus eſt: & coæquabat ſe Deo.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 እስመ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ በጊዜ፡ ይትኀፀብ፡ ውስተ፡ መጥመቅት፡ ወይትሀወክ፡
ማይ፡፡ በእንተ፡ መፃጕዕ፡ ዘሠላሳ፡ ክረምት፡ ደወየ፡፡
5 ወሀሎ፡ ሃየ፡ ሊሐዱ፡ ብእሲ፡ ዘሠላሳ፡ ወሰመንቱ፡ ዓመት፡ እምዘ፡ ደወየ፡፡ ወኪያሁ፡
6 ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሰክብ፡ ወአእመሮ፡ ከመ፡ ጕንዱይ፡ ውስተ፡ ደዌሁ፡፡ ወ
7 ይቤሎ፡ ትፈቅድኑ፡ ትሕየው፡፡ ወአውሥአ፡ ውእቱ፡ ድውይ፡ ወይቤ፡ እግዚኦ፡ ሰብ
እ፡ አልብየ፡ ከመ፡ ሶበ፡ ጊዜ፡ ይትሀወክ፡ ማይ፡ ያወርዱኒ፡ ውስተ፡ መጥመቅት፡ ወሶበ፡ ጊ
8 ዜ፡ ሊሐውር፡ ላነ፡ ባዕድ፡ ይቀድመኒ፡ ወሪደ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ተንሥ
9 እ፡ ወንሣእ፡ ዓራትከ፡ ወሑር፡፡ ወሐየወ፡ ሶቤሃ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ወነሥአ፡ አራቶ፡ ወ
10 ጾረ፡ ወሖረ፡፡ ወሰንበት፡ ዕለታ፡ ለእሙንቱ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡፡ ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡ ለውእ
11 ቱ፡ ለዘ፡ ሐይወ፡ ሰንበት፡ ዮም፡ ወኢይከውንከ፡ ትንሣእ፡ ዓራትከ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይ
12 ቤሎሙ፡ ዘአሕየወኒ፡ ውእቱ፡ ይቤለኒ፡ ንሣእ፡ ዓራትከ፡ ወሑር፡፡ ወተስእልዎ፡ ወይ
13 ቤልዎ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ብእሲሁ፡ ዘይቤለከ፡ ንሣእ፡ ዓራትከ፡ ወሑር፡፡ ወውእቱሰ፡ ዘሐ
ይወ፡ ኢያእመረ፡ ዘአሕየዎ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወተግሕሠ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እስመ፡ ብ
14 ዙኃ፡ ሰብእ፡ ቦህየ፡፡ ወእምዝ፡ ረከቦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለውእቱ፡ ዘሐይወ፡ በም
ኵራብ፡ ወይቤሎ፡ ናሁኬ፡ ሐየውከ፡ ዑቅ፡ ኢትላብስ፡ ከመ፡ ዘይላኪ፡ ኢይረክብከ፡፡
15 ወሖረ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ወነገሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ከመ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውእቱ፡ ዘአሕየ
16 ዎ፡፡ ወበእንተዝ፡ የስተዋድይዎ፡ አይሁድ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወየኃሥሡ፡ ይቅት
17 ልዎ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይገብር፡ በሰንበት፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየ
18 ሱስ፡ አቡየኒ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ ይገብር፡ ወአነኒ፡ እገብር፡፡ ወበእንተዝ፡ ፈድፋደ፡ የኃ
ሥሡ፡ አይሁድ፡ ይቅትልዎ፡ እስመ፡ አኮ፡ ባሕቲቶ፡ ከመ፡ ሰንበተ፡ ዘይስዕር፡ ደእሙ፡ ዓ
ዲ፡ አቡሁ፡ ይሬሲዮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወያዔሪ፡ ርእሶ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡፡

4 Quia angelus Dei ſecundùm tempus lavabatur in piſcina, & movebatur aqua.

De paralytico qui triginta & octo annos ægrotaverat.

5 Et erat ibi quidam homo qui triginta & octo annos ægrotus fuiſſet. 6 Et ipſum vidit Dominus Jeſus jacentem, & cognovit eum quòd multum temporis egiſſet in morbo ſuo, & dixit ei; Víſne ſanus fieri. 7 Et reſpondit ille ægrotus, & dixit; Domine, homines non habeo, ut quum turbata fuerit aqua, demittant me in piſcinam: & interim dum venio ego, alius ante me deſcendit. 8 Et dixit ei Dominus Jeſus; Surge, & tolle lectum tuum, & abi. 9 Et ſanus factus eſt ille homo ſtatim: & ſuſtulit lectum ſuum, & portavit, & abiit: & ſabbatinus dies erat ille dies. 10 Et dixerunt Judæi ei qui ſanatus erat, Sabbatinus dies eſt, & non licet tibi tollere lectum tuum. 11 Et reſpondit, & dixit iis; Is qui ſanavit me, ipſe dixit mihi; Tolle lectum tuum, & abi. 12 Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Quis eſt homo qui dixit tibi; Tolle lectum tuum, & abi. 13 Et is qui ſanatus fuerat, neſciebat qui ſanaverat eum quis eſſet: & receſſit Dominus Jeſus quia multa turba fuit ibi. 14 Et tunc invenit Dominus Jeſus eum qui ſanus factus fuerat in templo, & dixit ei; Ecce igitur, ſanus factus es: caveto ne pecces, ut pejus non contingat tibi. 15 Et abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quòd Dominus Jeſus eſſet qui ſanaverat eum. 16 Et proptereà perſequebantur Judæi Dominum Jeſum, & quærebant trucidare eum, quia ſic faciebat in ſabbato. 17 Et reſpondit, & dixit iis Dominus Jeſus; Pater meus uſque nunc operatur, & ego operor. 18 Et proptereà magis quærebant Judæi trucidare eum, quia non ſolùm idem ille qui ſabbatum ſolveret, ſed etiam patrem ſuum faceret Deum, & æqualem faceret ſeipſum cum Deo.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * بعد مدتي عيسي اورا در هيكل ديد * وبدو كفت * چون خوش شدي * ديكر
كناه مكن نبادا ترا چيزي † شود ترا از اولين بتر * ان مرد به يهوديان كفت * كه 15
عيسي است * انك اورا خوش كرد * براي اين يهوديان † دشمن عيسي شدند * و مي 16
خواستند * كه اورا بكشند [سبب انك اينها در شنبه كرده بود * عيسي بديشان كفت 17
پدرمن تا اين وقت كار كند ومن نيز كار كنم * وبراي اين بيشتر خواستند كه اورا 18
بكشند] نه براي آن تنها كه در شنبه معجزه مي نمود * الا براي انك مي كفت خدا
پدرمنست * وخودرا با خدا يكي مي كرد *

14 *Aliquantò pòſt Jeſus eum in templo vidit, et ei dixit; Cùm ſanatus ſis, rurſùs peccatum ne facias, ne tibi quid accidat, tibi priore pejus.* 15 *Ille homo Judæis dixit, quòd Jeſus eſſet, qui eum ſanaverat.* 16 *Proptereà Judæi infenſi Jeſu erant, & quærebant ut eum interficerent, quòd iſta feciſſet in Sabbatho.* 17 *Jeſus dixit eis; Pater meus uſque ad hoc tempus operatur, et ego etiam operor.* 18 *Et propter hoc ampliùs quærebant, ut eum interficerent, non propter hoc ſolùm quòd in Sabbatho miraculum feciſſet, ſed proptereà quòd dixiſſet, Deus Pater meus eſt, et ſeipſum cùm Deo unum feciſſet.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Respondit itaque Jesus, & dixit illis; Amen, amen dico vobis, Non poteſt
19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ δύναται
filius facere à ſeipſo nihil, ſi non quod viderit patrem facientem: quæcunque enim
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· (o) ἃ γὰρ ἂν
ille fecerit, hæc & filius ſimiliter facit. Nam pater diligit filium, &
20 ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ
omnia demonſtrat ei, quæ ipſe facit: & majora his demonſtrabit ei opera, ut
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
vos miremini. Sicut enim pater ſuſcitat mortuos, & vivificat, ſic &
21 ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ
filius, quos vult, vivificat. Neque enim pater judicat neminem, ſed judicium
22 ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν
omne dedit filio: Ut omnes honorificent filium, ſicut honorificant patrem.
23 πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
Non honorificans filium, non honorificat patrem mittentem illum. Amen,
24 ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν
amen dico vobis; Quia verbum meum audiens, & credens mittenti me,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με,
habet vitam æternam, & in judicium non venit, ſed tranſivit ex morte
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου

μ α μα ι
μβ α μγ ι

in vitam. Amen, amen dico vobis; Quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui
εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ 25
audient vocem filii Dei: & audientes vivent. Sicut enim pater
ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ 26
habet vitam in ſemetipſo, ſic dedit & filio vitam habere in ſemetipſo. Et poteſtatem
ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν 27
dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis eſt. Ne miramini hoc,
ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, 28
quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.
ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
Et procedent qui bona facientes, in reſurrectionem vitæ: qui verò
Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ 29
mala agentes, in reſurrectionem judicii. Non poſſum ego facere à
τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' 30
meipſo nihil: Sicut audio, judico, & judicium meum juſtum eſt: quia non quæro
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ
voluntatem meam, ſed voluntatem mittentis me patris. Si ego
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός (π) με πατρός. Ἐὰν ἐγὼ 31
teſtor de meipſo, teſtimonium meum non eſt verum.
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

MS.A. (o) ἃ γὰρ ἐκεῖνος ποιεῖ, (π) με. Ἐὰν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܝܓ * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 19
ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܐ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܗ. ܐܠܐ
ܡܕܡ ܕܚܙܐ ܠܐܒܐ ܕܥܒܕ. ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܥܒܕ. ܗܠܝܢ ܐܦ ܒܪܐ ܐܟܘܬܗ ܥܒܕ. * ܐܒܐ 20
ܓܝܪ ܪܚܡ ܠܒܪܗ. ܘܟܠܡܕܡ ܕܥܒܕ ܡܚܘܐ ܠܗ. ܘܕܪܘܪܒܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܡܚܘܐ
ܠܗ ܕܬܗܘܘܢ ܐܢܬܘܢ ܬܬܕܡܪܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܡܩܝܡ ܡܝܬܐ ܘܡܚܐ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ 21
ܒܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܡܚܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܒܐ ܕܐܢ ܠܐܢܫ ܐܠܐ ܟܠܗ ܕܝܢܐ ܝܗܒܗ ܠܒܪܐ. 22
* ܕܟܠܢܫ ܢܝܩܪ ܠܒܪܐ ܐܝܟ ܕܡܝܩܪ ܠܐܒܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܝܩܪ ܠܒܪܐ . ܠܐ ܡܝܩܪ ܠܐܒܐ ܕܫܕܪܗ. 23
* ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܬܝ ܘܡܗܝܡܢ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ . ܐܝܬ 24
ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܠܕܝܢܐ ܠܐ ܐܬܐ. ܐܠܐ ܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܡܘܬܐ ܠܚܝܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ 25
ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܝܬܝܗ . ܐܡܬܝ ܕܡܝܬܐ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ ܕܒܪܗ 26
ܕܐܠܗܐ . ܘܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܢܚܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐܒܐ ܐܝܬ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ . ܗܟܢܐ 27
ܝܗܒ ܐܦ ܠܒܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ. * ܘܝܗܒ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܕܐܦ ܕܝܢܐ ܢܥܒܕ. ܕܒܪܗ 28
ܗܘ ܕܐܢܫܐ. * ܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ ܒܗܕܐ. ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܐܡܬܝ ܕܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܒܩܒܪܐ
ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ. * ܘܢܦܩܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܛܒܬܐ ܠܢܘܚܡܐ ܕܚܝܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ 29
ܒܝܫܬܐ ܠܢܘܚܡܐ ܕܕܝܢܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝܕ *
* ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܝ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܢ ܐܢܐ. 30
ܘܕܝܢܐ ܕܝܠܝ ܟܐܢ ܗܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܒܥܐ ܐܢܐ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ 31
ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ . ܣܗܕܘܬܝ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ.

Lectio defunctorum. 13.

Reſpondit autem Jeſus, & dixit eis; Amen 19
amen dico vobis, Non poteſt Filius quid age-
re ſponte ſuâ, ſed quod viderit Patrem
agentem: ea enim quæ Pater facit, hæc iti-
dem & Filius facit. Pater ſiquidem dili- 20
git Filium; & quæcunque agit, oſtendit ei:
& quæ ſunt majora iſtis opera demonſtrat ei,
ut vos miremini. Sicut enim Pater ſuſcitat 21
mortuos & vivificat eos, ita & Filius quos
vult, vivificat. Non enim Pater judicat 22
quenquam, ſed omne judicium dedit Filio:
Ut unuſquiſque honoret Filium, prout ho- 23
norat Patrem. Qui non honorat Filium,
non honorat Patrem qui miſit eum. Amen 24
amen dico vobis, Is qui audit ſermonem
meum, & credit ei qui miſit me, habet vi-
tam æternam, nec ſubibit judicium: ſed
tranſivit à morte in vitam. Amen amen di- 25
co vobis; Venit hora & nunc eſt, quando
mortui audient vocem Filii Dei, & ii qui au-
dierint, vivent. Quemadmodum enim Pa- 26
ter habet vitam in ſeipſo, ſic etiam dedit Fi-
lio ut habeat vitam in ſeipſo. Ac tribuit ei 27
poteſtatem exercendi quoque judicii. Quòd 28
verò Filius hominis ſit, ne hoc miremini;
nam venit hora, quando ii omnes qui ſunt
in ſepulchris audient vocem ejus. Et prod- 29
ibunt ii qui bona fecerunt, in reſurrectio-
nem vitæ: ii autem qui mala fecerunt, in re-
ſurrectionem damnationis.

Matutinis dominicæ III. poſt Epiphaniam. 14.

Non poſſum meâ ſponte quicquam agere, 30
ſed prout audio, judico: & judicium meum
rectum eſt: non enim quæro voluntatem
meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me.
Si ego teſtarer de meipſo, teſtimonium me- 31
um non eſſet verum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي بديشان جواب داد * كه راست راست بشما مي كويم * كه فرزند از ارادت خود 19
نتواند † چيزي كردن * ليكن چيزي كند كه ديد باشد * كه پدر كرد *
هرچه خدا كرده باشد * فرزند نيز مانند او كند * براي انك پدر فرزندرا دوست مي 20
دارد * و هرچه كند بدو بنمايد * وبيشتر ازين كردارها بدو بنمايد * كه شما عجب
مي مانيد * * انچنانك پدر مردكانرا برخيزاند و زنده كند * اين چنين فرزند نيز 21
هر كرا خواهد زنده كند * سبب انك كسي را پدر [حكم كننده] نشد الا همه حكم بپسر 22
داد * * هركس فرزندرا حرمت دارد * پدررا حرمت داشته باشد * وانك پسررا حرمت ندارد * 23
پدررا نيز حرمت نداشته باشد * كه اورا فرستاد * * راست راست بشما بكويم * هر كه 24
سخن من بشنود * وبدانك مرا فرستاد ايمان بياورد * زندكاني جاويد يابد † تا ابد و در
داوري نيايد * ليكن از مرك بزندكاني نقل كرده باشد * * راست راست بشما بكويم * ساعتي 25
بيايد واين ساعت نيز هست كه چون † مردكان اواز فرزند خدا بشنوند * زنده شوند *

Jeſus illis reſponſum dedit, Uti- 19
que verè, verè vobis dico,
quòd Filius ex voluntate ſua
non poteſt quidpiam facere, ſed
rem illam facit, quam viderit
Patrem feciſſe: quicquid Deus
fecerit, Filius etiam ſimile ei
facit. Eò quòd Pater filium di- 20
lectum habet, & quicquid facit
ei oſtendit: & ampliora his
opera ei oſtendet, ut vos admi-
remini. Quemadmodum Pater 21
mortuos excitat, & vivificat,
eodem modo Filius etiam quem-
cunque vult, vivificat. Eâ de 22
cauſa quòd neminem Pater judi-
cet, ſed omne judicium Filio
dedit. Quicunque Filium honore 23
affecerit, Patrem honore affecit:
& is qui Filio honorem non ha-
buerit, Patri etiam honorem non
habuit, qui eum miſit. Verè, 24
verè vobis dico; Quicunque ſer-
monem meum audierit, & in eum
qui me miſit fidem habuerit,
vitam æternam obtinebit in per-
petuum, & in judicium non ve-
niet, ſed à morte in vitam
tranſlatus eſt. Verè, verè vo- 25
bis dico; Hora veniet, & hæc
hora etiam eſt, quando mortui vo-
cem Filii Dei audient, & vivent.

Verſio VULGATA LATINA.

19 Reſpondit itaque Jeſus, & dixit eis; Amen, amen dico vobis; Non poteſt Fi-
lius à ſe facere quidquam, niſi quod viderit Patrem facientem: quæcunque enim
20 ille fecerit, hæc & Filius ſimiliter facit. Pater enim diligit Filium, & omnia
demonſtrat ei, quæ ipſe facit: & majora his demonſtrabit ei opera, ut vos mi-
21 remini. Sicut enim Pater ſuſcitat mortuos, & vivificat: ſic & Filius, quos
22 vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quenquam: ſed omne judicium de-
23 dit Filio, Ut omnes honorificent Filium, ſicut honorificant Patrem. Qui non
24 honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui miſit illum. Amen, amen dico
vobis, Quia qui verbum meum audit, & credit ei qui miſit me, habet vitam
25 æternam, & in judicium non venit, ſed tranſiit à morte in vitam. Amen, amen
dico vobis, Quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem Filii
Dei: & qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in ſemetipſo: ſic 26
dedit & Filio habere vitam in ſemetipſo: Et poteſtatem dedit ei judicium face- 27
re, quia Filius hominis eſt. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, 28
qui in monumentis ſunt, audient vocem Filii Dei: Et procedent qui bona fe- 29
cerunt, in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in reſurrectionem judi-
cii. Non poſſum ego à meipſo facere quidquam. Sicut audio, judico: & ju- 30
dicium meum juſtum eſt: quia non quæro voluntatem meam, ſed voluntatem ejus,
qui miſit me. Si ego teſtimonium perhibeo de meipſo, teſtimonium meum non 31
eſt verum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الحادي عشر *
* ثم قال لهم يسوع امين امين اقول لكم ان الابن لا يفعل شيا من تلقاء نفسه الا انه يعمل ما 19
يري الاب عامله * لان الاعمال التي يعملها الاب * هذه ايضا يعملها الابن * لان الاب يحب الابن 20
ويريه جميع ما يعمل ويريه ايضا افضل من هذه لتتعجبوا انتم * وكما ان الاب يقيم الموتي 21
ويحييهم كذلك الابن يحيي من يشاء * وليس الاب يدين احدا بل اعطي الحكم كله للابن * 22
* ليكرم الابن كل احد كما يكرمون الاب * فمن لا يكرم الابن ليس يكرم الاب الذي ارسله * 23
* امين امين اقول لكم ان من يسمع كلامي ويومن بمن ارسلني فله الحياة المويده * وليس يحضر 24
الي الدينونه بل قد انتقل من الموت الي الحياة * امين امين اقول لكم انه ستاتي ساعه وهي 25
الان يسمع فيها الاموات صوت ابن الله والذين يسمعون يحيون * لانه كما ان للاب الحياة في ذاته 26
كذلك اعطي الابن ان تكون الحياة فيه * واعطاه السلطان ان يدين لانه ابن البشر * فلا 27 28
تتعجبوا من هذا فانه ستاتي ساعه يسمع فيها جميع من في القبور صوته * فيخرج الذين 29
عملوا الحسنات الي قيامة الحياة والذين عملوا السييات الي قيامة الدينونه * لست اقدر ان اعمل 30
شيا من ذاتي وانما احكم بما اسمع وديني عدل هو * لاني لست اطلب مشيتي بل مشية من
ارسلني * * الفصل الثاني عشر * * ان كنت انا اشهد لنفسي فليست شهادتي حقا * 31

Sectio undecima.

Deindè ſubdidit eis Jeſus; Amen amen 19
dico vobis, Filium non facere quicquam
ſponte ſuâ, ſed facere quod videt Pa-
trem facientem; quia opera quæ facit
Pater, hæc etiam facit Filius. Nam 20
Pater diligit Filium, & oſtendit ei omnia
quæcunque facit, & oſtendet quoque ei
majora his, ut miremini vos. Et quem- 21
admodum Pater ſuſcitat mortuos, &
vivificat eos: ſic Filius vivificat quos
vult. Neque Pater judicat quenquam, 22
ſed dedit judicium univerſum Filio:
Quatenus honorificet Filium unuſquiſ- 23
que, ſicut honorificant Patrem. Qui non
honorificat Filium, non honorificat Pa-
trem, qui miſit illum. Amen amen dico 24
vobis, quòd qui audit verba mea, &
credit in eum qui miſit me, habet vitam
æternam, & non adierit judicio, ſed jam
tranſiit à morte in vitam. Amen amen 25
dico vobis, quòd veniet hora, & adeſt
modò, quâ audient mortui vocem Filii
Dei: & qui audient, vivent. Quia 26
ſicut Pater habet vitam in ſubſtantia
ſua, ita dedit Filio ut inſit vita in ipſo.
Et dedit ei auctoritatem judicandi, quia 27
Filius hominis eſt. Neque miremini de 28
hoc, quia veniet hora in qua audient
omnes qui ſunt in monumentis, vocem
ejus: Et egredientur qui operati fuerint 29
bona, in reſurrectionem vitæ: & qui
operati fuerint mala, in reſurrectionem
damnationis. Non poſſum facere quic- 30
quam à me ipſo, & quidem judico quod
audio, & judicium meum juſtiſſimum
eſt; quia non quæro voluntatem meam,
ſed voluntatem ejus qui miſit me.

Sectio duodecima.

Si teſtarer mihi ipſi, non eſſet teſtimoni- 31
um meum verum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ አሜን፡አሜን፡ እብለክሙ፡ኢይክል፡ ወል
ድ፡ገቢረ፡ ዘእምኀቤሁ፡ወኢምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ዘርእየ፡ለአብ፡ ይገብር፡ዘውእቱ፡ገ
20 ብረ፡፡ከማሁ፡ ወልድኒ፡ይገብር፡ በአምሳሉ፡፡ ፨ እስመ፡ አብኒ፡ያፈቅር፡ ወልዶ፡ወኵ
ሎ፡ያርእዮ፡ ዘውእቱ፡ይገብር፡ወዘይዓቢ፡ እምዝ፡ያርኢዮ፡ገብረ፡ ከመ፡አንትሙ፡ታ
21 ለምሩ፡ ወታንክሩ፡፡ ፨ ወበከመ፡ አብ፡ያነሥኦሙ፡ ለምውታን፡ ወያሐይዎሙ፡ ከማ
22 ሁ፡ወልድኒ፡ለዘ፡ ፈቀደ፡ያሐዩ፡ ፨ እስመ፡ አብሰ፡ኢይኴንን፡ ወኢመነሂ፡ አላ፡ ኵሎ፡
23 ኵነኔሁ፡አወፈዮ፡ለወልዱ፡ ፨ ከመ፡ኵሉ፡ያክብርዎ፡ ለወልዱ፡ በከመ፡ያከብርዎ፡ለ
24 አብ፡፡ወዘኢያከብሮ፡ ለወልድ፡ኢያከብሮ፡ ለአብ፡ለዘ፡ ፈነዎ፡፡ ፨ አሜን፡አሜን፡እ
ብለክሙ፡ዘይሰምዕ፡ቃልየ፡ ወይኤምን፡ በዘ፡ፈነወኒ፡ ይረክብ፡ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወ
25 ኢይበውእ፡ውስተ፡ ደይን፡አላ፡ዐደወ፡ እሞት፡ውስተ፡ ሕይወት፡፡ ፨ አሜን፡ አሜን፡
እብለክሙ፡ ከመ፡ ይበጽሕ፡ጊዜሁ፡ ወይእዜ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ምዉታን፡ ይሰምዕዎ፡ ቃ
26 ሎ፡ ለወልደ፡ እግዚአብሔር፡ወእለ፡ ሰምዑ፡ይሐይዉ፡፡ ፨ ወበከመ፡አብ፡ቦሕይወተ፡
27 ኀቤሁ፡ከማሁ፡ ለወልድኒ፡ወሀቦ፡ይርከብ፡ሕይወተ፡ኀቤሁ፡ ፨ ወወሀቦ፡ ስልጣነ፡መበሐ
ተ፡ይገብር፡ኵነኔ፡ እስመ፡ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ውእ
28 ቱ፡፡ ፨ ወበእንተዝሰ፡ኢታንክሩ፡ እስመ፡ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡፡ከመ፡ ይሰምዕዎ፡፡ቃሎ፡
29 ኵሎሙ፡ እለ፡ውስተ፡ መቃብር፡ ፨ ወይወፅኡ፡ እለ፡ሠናየ፡ ገብሩ፡ውስተ፡ ትንሣኤ፡
30 ሕይወት፡፡ወእለሰ፡ እኩየ፡ገብሩ፡ውስተ፡ትንሣኤ ዘለደይን፡፡ ፨ ኢይክል፡ አነሰ፡ ገ
ቢረ፡ ወእምኀቤየ፡ ወኢምንተኒ፡ በከመ፡ ሰማዕኩ፡ እኴንን፡ ወኵነኔየኒ ፡ ጽድቅ፡ውእ
31 ቱ፡፡እስመ፡ኢየኀሥሥ፡ ፈቃደ፡ ዚአየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዶ፡ ለዘፈነወኒ፡፡ ፨ ወእመሰ፡
ለልየ፡ ሰማዕ፡ ኮንኩ፡ ለርእስየ፡ ኢኮነ፡ አሙን፡ ሰማዕየ፡፡ ፨

Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Non poteſt Fi- 19
lius facere à ſemetipſo quicquam, niſi quod viderit Patrem facientem: quod ille
fecit, ſic Filius faciet in ſimilitudine ejus. Quia Pater diligit Filium, & omnia de- 20
monſtrat ei quæ ipſe facit: & quod majus eſt hoc, demonſtrabit ei opus, ut vos cog-
noſcatis, & miremini. Et ſicut Pater ſuſcitat mortuos, & vivificat eos, ſic Filius 21
quem vult, vivificabit. Quia Pater non judicat quenquam, ſed omne judicium e- 22
jus dedit filio ſuo: Ut omnes honorent Filium, prout honorant Patrem: & qui 23
non honorat Filium, non honorat Patrem qui miſit eum. Amen, amen dico vo- 24
bis; Qui audit vocem meam, & credit in eo qui miſit me, inveniet vitam æter-
nam, & non veniet in condemnationem, ſed tranſivit à morte in vitam. Amen, 25
amen dico vobis, quòd veniet tempus, & nunc eſt, quòd mortui audient vocem
filii Dei: & qui audierint, vivent. Et ſicut Pater habet vitam apud ſeipſum, ſic Fi- 26
lio dedit, ut inveniat vitam apud ſeipſum. Et dedit ei poteſtatem auctoritatis, 27
ut exerceat judicium: quia filius Dei, Filius hominis eſt. Et propterea ne mira- 28
mini: quia veniet hora, quòd audient vocem ejus, omnes qui *ſunt* in ſepulchro.
Et prodibunt qui bonum fecerunt, in reſurrectionem vitæ: & qui malum fece- 29
runt, in reſurrectionem quæ in condemnationem. Non poſſum ego facere à 30
meipſo quicquam: ſicut audivi judico, & judicium meum juſtum eſt: quia
non quæro voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me. Et ſi ego te- 31
ſtis fui de meipſo, non eſt credibile teſtimonium meum.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* انچنانك مر پدررا زندكاني هست در قنوم سرشت خود * اين چنين بفرزند † نيز داد كه 26
زندكاني در قنوم او باشد * * واورا مسلط كرد كه حكم داوري نيز كند * كه پسر اوست * انك 27
بني ادم را داوري كند * * وشما عجبناك مباشيد بدين كه ساعتي بيايد كه هركه در كورستانند * 28
اواز او بشنوند * * برخيزند * ايشان كه نيكي كرده باشند * براي قيامت زندكاني * وايشان كه بدي 29
كرده باشند براي قيامت † داوري * * نتوانم † از ارادت خود چيزي كردن * الا انچنانك شنيدم داوري 30
كنم * وداوري من راست است * اكنون نه ارادت خود مي خواهم الا ارادت انك مرا فرستاد *
* اكر من برخود كواهي دهم * كواهي من راست نباشد 31

Sicut Patri vita eſt in eſſentia na- 26
turæ ſuæ, ita Filio etiam dedit, ut
vita in eſſentia ejus ſit. Et pote- 27
ſtatem ei fecit, ut authoritatem
judicii etiam exerceat: quia Fi-
lius ipſe eſt qui filios hominis ju-
dicat. Vos autem admiratione ca- 28
pti ne ſitis de hoc: quia hora ve-
niet, quâ omnes, qui in ſepulchris
ſunt, vocem ejus audient. Et ſur- 29
gent, ii qui bonum fecerunt, ad re-
ſurrectionem vitæ: & ii qui ma-
lum fecerunt, in reſurrectionem ju-
dicii. Non poſſum ex voluntate mea 30
quicquam facere; ſed quemadmo-
dum audivi judicium facio, & ju-
dicium meum rectum eſt: Jam
non voluntatem meam quæro, ſed
voluntatem ejus qui me miſit. Si 31
ego de meipſo teſtimonium darem,
teſtimonium meum verum non eſſet.

ἘΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ἸΩΆΝΝΗΝ.

Alius eſt *teſtans* de me, & ſcio quia verum eſt teſtimonium quod
32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
teſtatur de me. Vos miſiſtis ad Joannem, & *teſtatus eſt*
33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε
veritati. Ego autem non ab homine teſtimonium accipio:
34 τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω·
ſed hæc dico, ut vos *ſervemini*. Ille erat lucerna ardens,
35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος,
& lucens: vos autem voluiſtis exultare ad horam in luce
καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε (ρ) ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
ejus. Ego autem habeo teſtimonium majus Joanne: *nam* opera
36 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν (σ) μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα
quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipſa opera, quæ ego facio,
ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, (τ) ἃ ἐγὼ ποιῶ,
teſtantur de me, quia Pater me miſit. Et *mittens* me Pater,
37 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ,
ipſe *teſtatus eſt* de me: neque vocem ejus audiſtis unquam, neque
αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ (υ) ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε
ſpeciem ejus vidiſtis. Et verbum ejus non habetis manens in vobis:
38 εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν·
quia quem miſit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas,
39 ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς,

μδ
γ
με
ι

quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt *teſtantes*
ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
de me. Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. *Gloriam*
περὶ ἐμοῦ. Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν 40 41
ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem
παρὰ (φ) ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην 42
Dei non habetis in vobis*ipſis*. Ego veni in nomine Patris mei,
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, 43
& non accipitis me: ſi alius venerit in nomine *proprio*, illum
καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
accipietis. Quomodò poteſtis vos credere, gloriam ab invicèm
λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς (χ) πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων 44
accipientes, & gloriam, quæ à ſolo Deo, non quæritis? *Ne putate*
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε 45
quia ego *accuſabo* vos apud Patrem: eſt *accuſans* vos Moyſes, in
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς
quo vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis *utique* mihi: de
ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε (ψ) Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
enim me ille ſcripſit. Si autem illius literis non creditis, quomodò
γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47
meis verbis *creditis*?
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι (ω) πιστεύετε;

MS.A. (ρ) πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν (σ) μείζων (τ) ἃ ποιῶ, (υ) πώποτε ἀκηκόατε, (φ) ἀνθρώπου (χ) πιστεύειν, (ψ) Μωσεῖ, (ω) πιστεύσετε;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]

Alius eſt ille qui teſtatur de me, & ſcio verum eſſe ejus teſtimonium quod teſtatur de me. 32 Vos miſiſtis ad Johannem, & teſtimonium præbuit veritati. 33 Ego verò ab homine non capio teſtimonium, ſed hæc dico ut vos ſervemini. 34 Ille erat lucerna ardens & lucens: vos autem voluiſtis voſmetipſos glorificare ad horam in ejus luce. 35 Ego autem habeo teſtimonium majus *teſtimonio* Johannis: opera enim quæ dedit mihi Pater meus ut ea perficerem, ipſa *inquam* opera quæ perago, teſtantur de me, quòd Pater meus miſerit me. 36 Et Pater qui miſit me, ipſe teſtatur de me: nec vocem ejus unquam audîſtis, nec ſpeciem ejus vidiſtis. 37 Et ſermo ejus non manet in vobis, quia in eum quem miſit ille, vos non creditis. 38 Scrutamini Scripturas in quibus vos putatis vitam æternam habere, & ipſæ teſtificantur de me. 39 Nec tamen vultis venire ad me ut vitam æternam habeatis. 40 Gloriam ab hominibus non capio. 41 Sed novi vos dilectionem Dei non habere in vobis. 42 Ego veni in nomine Patris mei, neque recipitis me: ſi alius venerit in nomine proprio, illum recipietis. 43 Quomodo poteſtis credere, qui gloriam alius ab alio capietis, & gloriam quæ à ſolo Deo eſt, non quæratis? 44 Num putatis me accuſaturum vos coram Patre? eſt qui vos accuſet, Moſes ille in quo ſperatis. 45 Si enim Moſi crederetis, mihi quoque crederetis; Moſes enim de me ſcripſit. 46 Quòd ſi ſcriptis illius non creditis, quomodo verbis meis credetis. 47

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * دیگریست که بر من گواهي دهد * ومي دانم گواهي او که بر من
33 34 گواهي دهد * راستست * شما پیش یحیي فرستادید * واو بر حق گواهي داد * ومن
35 از آدمي گواهي نمي ستانم * لیکن میگویم [اینها تا] شما زنده باشید * او بود چراغ
36 افروخته و روشنايي مي دهد * وشما در وقت روشنايي او * خواستید که فخر بیاورید * اما
من دارم گواهي از گواهي یحیي بزرگتر * [کردارهايي که پدر بمن داد تا
ایشانرا تمام کنم] کردارهايي که من بکنم * بر من گواهي دهد که پدرم
37 مرا فرستاد * و [پدر که مرا فرستاد] بر من گواهي داد * نه از قدیم آواز او
38 شنیدید * ونه دیدار او دیدید * * و کلمهٔ او در شما ننشست * براي آنك آنکس را
39 که پیش شما فرستاد باور نداشتید * * کتابهارا تفحص کنید * که پندار شما چنانست که
40 زندگاني جاوید در ایشان دارید * آن کتابها براي من گواهي مي دهند * * نخواستید که پیش
41 من بیایید * که جاوید زندگاني براي شما بشود † تا ابد * * ستایش از آدمیان نمي خواهم

Alius eſt qui de me teſtimonium dat: & ſcio teſtimonium ejus, qui de me teſtimonium dat, verum eſſe. 32 *Vos ad Johannem miſiſtis, & ille de veritate teſtimonium dedit.* 33 *Ego autem ab homine teſtimonium non accipio: ſed hæc dico ut vos vivatis.* 34 *Ille erat lucerna ardens, & lucem præbebat: & vos in tempore lucis ejus voluiſtis gloriari.* 35 *At ego habeo teſtimonium teſtimonio Johannis majus, opera quæ Pater mihi dedit ut ea perficiam: opera quæ facio de me teſtantur, quòd Pater meus me miſit.* 36 *Et Pater qui me miſit, de me teſtimonium dedit: ne ab antiquo quidem vocem ejus audiſtis, neque ſpeciem ejus vidiſtis.* 37 *Et verbum ejus in vobis non commoratum eſt: propterea quòd ipſi, quem ad vos miſit, fidem non habuiſtis.* 38 *Scripturas ſcrutamini, quia opinio veſtra talis eſt, quòd vitam æternam in eis habeatis: ipſæ Scripturæ de me teſtimonium dant.* 39 *Noluiſtis ut ad me veniretis, ut vita æterna vobis eſſet in perpetuum.* 40 *Laudem ab hominibus non volo.* 41

Verſio VULGATA LATINA.

32 Alius eſt, qui teſtimonium perhibet de me: & ſcio quia verum eſt teſtimonium,
33 quod perhibet de me. Vos miſiſtis ad Joannem: & teſtimonium perhibuit
34 veritati. Ego autem non ab homine teſtimonium accipio: ſed hæc dico ut
35 vos ſalvi ſitis. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluiſtis ad ho-
36 ram exultare in luce ejus. Ego autem habeo teſtimonium majus Joanne. Ope-
ra enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea; ipſa opera, quæ ego facio, te-
37 ſtimonium perhibent de me, quia Pater miſit me: Et qui miſit me Pater, ipſe
teſtimonium perhibuit de me: neque vocem ejus unquam audiſtis, neque ſpe-
38 ciem ejus vidiſtis. Et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem
39 miſit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in
ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me: Et 40
non vultis venire ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non 41
accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. 42
Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: ſi alius venerit in nomine 43
ſuo, illum accipietis. Quomodò vos poteſtis credere, qui gloriam ab invicèm 44
accipitis; & gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, non quæritis? Nolite putare quia 45
ego accuſaturus ſim vos apud Patrem: eſt qui accuſat vos Moyſes, in quo
vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi: de me 46
enim ille ſcripſit. Si autem illius literis non creditis; quomodò verbis me- 47
is credetis?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 33 * لكن الذي يشهد لي آخر وانا اعلم ان شهادته التي يشهد بها لاجلي حق هي * انتم
34 ارسلتم الى يوحنا فشهد لي بالحق * واما انا فلست اطلب شهادة من انسان * لكن اقول
35 هذا لتخلصوا انتم * كان ذاك مصباحا ممتليا مضيا وانتم اردتم ان تتهللوا بنوره
36 ساعة * وانا فلي شهادة اعظم من شهادة يوحنا * لان الاعمال التي اعطاني ابي لاكملها
37 هي هذه الاعمال التي تشهد من اجلي ان الاب ارسلني * والاب الذي ارسلني هو يشهد
38 لي * ولم تسمعوا قط صوته ولا عرفتموه ولا رايتموه * وكلمته لا تثبت فيكم لانكم لم
39 تومنوا بالذي ارسله * فتشوا الكتب التي تظنون انتم ان لكم بها حياة الابد فهي
40 41 تشهد من اجلي * لستم تريدون ان تقبلوا الي * ليكون لكم حياة الابد * لست
42 43 اقبل المجد من انسان * لكنني قد اعلمتكم ان ليس فيكم حب الله * انا اتيت
44 باسم ابي فلم تقبلوني وان اتى اخر باسم نفسه فتقبلونه * كيف تقدرون ان تومنوا وانتم
45 انما تقبلون المجد بعضكم من بعض ولا تطلبون المجد من الله الواحد * لا تظنوا
46 اني اشكوكم عند الاب ان لكم من يشكوكم موسى الذي اياه ترجون * فلو كنتم
47 امنتم بموسى لامنتم ايضا بي لان ذاك كتب من اجلي * فان كنتم لا تومنون بما
كتب ذاك فكيف تومنون بكلامي *

Sed qui teſtatur mihi, alius eſt, & ego novi teſtimonium ejus quod perhibet de me, verum eſſe. 32 *Vos miſiſtis ad Johannem, & atteſtatus eſt mihi ſecundùm veritatem.* 33 *At ego non quæro teſtimonium ab homine, ſed dico hæc ut ſalvemini vos.* 34 *Erat ille fax plena, fulgens: & vos valuiſtis geſtire in luce ejus ad horam.* 35 *Et ego quidem habeo teſtimonium majus teſtimonio Johannis: Quoniam opera quæ dedit mihi Pater meus peragenda, hæc eadem ſunt opera quæ teſtantur mihi quòd Pater me miſerit.* 36 *Et Pater qui miſit me, ipſe teſtatur mihi; At non audiſtis unquam vocem ejus, neque noviſtis eum, neque eum vidiſtis.* 37 *Et verbum ejus non perſiſtit in vobis, quia non credidiſtis in eum quem miſit.* 38 *Scrutamini Scripturas, in quibus putatis vos vobis ineſſe vitam æternam: nam ipſæ teſtantur de me.* 39 *Non vultis venire ad me, ut ſit vobis vita æterna.* 40 *Non capto gloriam ab homine.* 41 *Sed jam monui vos, quòd non eſt in vobis dilectio Dei.* 42 *Ego veni in nomine Patris mei, & non recepiſtis me: & ſi veniat alius in nomine ſui ipſius, recipietis eum.* 43 *Quomodo poteſtis credere, cùm vos quidem recipiatis gloriam alter ab altero: & non quæratis gloriam à Deo uno?* 44 *Ne putetis quòd ſim vos accuſaturus apud Patrem; nam habetis qui accuſet vos, Moyſes, quem ſperatis.* 45 *Quòd ſi crederetis Moyſi, certè crederetis mihi etiam: quia ille ſcripſit de me.* 46 *Sed quum non credatis iis quæ ſcripſit ille, quomodo credetis verbis meis?* 47

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ካልእ ፡ ውእቱ ፡ ሰማዕትየ ፡ ወአአምር ፡ ከመ ፡ ጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ሰምዑ ፡ ዘሰምዐ ፡
33 በእንቲአየ ፡፡ ለኮኑ ፡ አንትሙ ፡ ለአክሙ ፡ ኀበ ፡ ዮሐንስ ፡ ወነገረክሙ ፡ ሰምዖ ፡
34 በጽድቅ ፡፡ አንሰ ፡ አኮ ፡ ስምዓ ፡ ሰብእ ፡ ዘእፈቅድ ፡፡ ወዘኒ ፡ ዘእብል ፡ እነ ፡ ከመ ፡
35 አንትሙ ፡ ትድኀኑ ፡ ዝንቱ ፡፡ ወውእቱሰ ፡ ማኅቶት ፡ ዘያኀቱ ፡ ወያበርህ ፡፡
36 ወአንትሙሰ ፡ ፈቀድክሙ ፡ ሕደጠ ፡ ትትፌሥሑ ፡ በብርሃኑ ፡ ለሰዓት ፡፡ ወአንሰ ፡
ቢየ ፡ ሰማዕተ ፡ ዘየዓቢ ፡ እምዮሐንስ ፡ ዝንቱ ፡ ግብር ፡ ዘወሀበኒ ፡ አቡየ ፡ እግበር ፡
37 ወእፈጽም ፡ ውእቱ ፡ ግብር ፡ ዘእገብር ፡ ሰማዕትየ ፡ ከመ ፡ አቡየ ፡ ዘፈነወኒ ፡፡ ወ
አቡየ ፡ ዘፈነወኒ ፡ ሰማዕትየ ፡፡ ወእመከመ ፡ ኮንክሙ ፡ ቃሎ ፡ ኢሰማዕክሙ ፡፡
38 ወራእዮሂ ፡ ኢርኢክሙ ፡፡ ወቃሉሂ ፡ አልብክሙ ፡ ዘይነብር ፡፡ እስመ ፡ ዘወእ
39 ቱ ፡ ፈነወ ፡ ኢተአምኑ ፡ ኪያሁ ፡ አንትሙ ፡፡ ኅሥሡ ፡ ትርአዩ ፡ ክሡታተ ፡
መጻሕፍት ፡ እስመ ፡ ይመስለክሙ ፡ በዝንቱ ፡ ትረክቡ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ወእማ
40 ንቱ ፡ ሰማዕትየ ፡፡ ወኢትፈቅዱ ፡ ትምጽኡ ፡ ኀቤየ ፡ ከመ ፡ ትርከቡ ፡ ሕይወተ ፡፡
41 አንሰ ፡ ኢይፈቅድ ፡ ያድሉ ፡ ሊተ ፡ ሰብእ ፡፡ ወአእመርኩክሙ ፡ በሕቱ ፡ ከመ ፡ አ
42 ልብክሙ ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌክሙ ፡፡ እነ ፡ መጻእኩ ፡ በሰመ ፡ አቡየ ፡ ወ
43 ኢትትወከፉኒ ፤ ወእመ ፡ መጽአ ፡ ካልእ ፡ በስምየ ፡ ኪያሁ ፡ ትትወከፉ ፡፡ እ
44 ፎ ፡ ትክሉ ፡ አንትሙ ፡ አሚን ፡ ዘታበድሩ ፡ አድልዎ ፡ ለቢጽክሙ ፡ እምታድሉ
45 ው ፡ ለዘ ፡ ባሕቲቱ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ኢይምስልክሙ ፡ ዘአነ ፡ አስተዋድ
የክሙ ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሃሎ ፡ ሞሴ ፡ ዘያስተዋድየክሙ ፡ ዘኪያሁ ፡
46 ታመልኩ ፡ ወትሴፈዉ ፡፡ ሶበሁ ፡ አመንክሞ ፡ ለሙሴ ፡ ኪያየኒ ፡ እምአመን
47 ክሙኒ ፡ እስመ ፡ በእንቲአየ ፡ ጸሐፈ ፡ ውእቱ ፡፡ ወእመሰ ፡ ዘጸሐፈ ፡ ሙሴ ፡ ኢተአ
ምኑ ፡ እፎ ፡ ቃልየ ፡ ተአምኑ ፡፡

Alius eſt teſtis meus, & ſcio quòd verum eſt teſtimonium ejus, quod teſtatus eſt de me. 32 Nónne vos miſiſtis ad Johannem, & perhibuit vobis teſtimonium ſuum in veritate? 33 Ego non teſtimonium hominis deſidero: & hoc quod ego dico, ut vos ſervemini, eſt. 34 Ille lucerna accenſa eſt, & lucens: & vos voluiſtis paululùm exultare in luce ejus ad horam. 35 Et ego habeo teſtem majorem Johanne, hoc opus quod dedit mihi Pater meus ut facerem, & perficerem: illud opus quod facio teſtis meus eſt, quòd Pater meus *eſt* qui miſit me. 36 Et Pater meus qui miſit me teſtis meus eſt, & dum adfuerit vobis, vocem ejus non audîſtis, & ſpeciem ejus non vidiſtis. 37 Et verbum ejus vos non habetis manentem: quia quem ipſe miſit, non creditis ei vos. 38 Scrutamini ut videatis revelationem Scripturæ, quia vobis videtur, *quòd* in ea invenietis vitam æternam: & iſtæ ſunt teſtes mei. 39 Et non vultis venire ad me ut inveniatis vitam. 40 Ego nolo ut placeant mihi homines. 41 Attamen novi vos, quòd non habetis dilectionem Dei ſuper vos. 42 Ego veni in nomine patris mei, & non recipitis me, & ſi venerit alius in nomine meo, recipietis eum. 43 Quomodo poteſtis vos credere, qui deſideratis placere ſociis veſtris, magis quàm ut placeatis ſoli Deo? 44 Ne videatur vobis quòd ego accuſabo vos apud Patrem Deum: eſt Moſes qui accuſabit vos, quem colitis & ſperatis. 45 Si crederetis Moſi, mihi etiam crederetis, quia de me ſcripſit ille. 46 Et ſi *in* iis quæ ſcripſit Moſes non creditis, quomodo ſermoni meo credetis? 47

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 43 * لیکن شمارا آگاه کردم * که دوستي خدا در شما نیست * * من بنام پدرم آمدم
44 وشما قبول نمي کنید * واگر کسي دیگر بنام خود بیاید اورا قبول کنید * * چگونه
توانید † ایمان آوردن * که یکي از یکي ستایش مي خواهید * وستایش را که از یکي
45 خداست * نمي خواهید * * مگر مي پندارید که من شمارا پیش پدر ملامت و تشویر مي
46 دهم * هست آنك شمارا تشویر دهد * موسي آنك بدو اعتماد † کردید * * اگر بموسي ایمان
47 مي آوردید * بمن نیز ایمان مي آوردید * زیرا موسي بر من نبشت * * چون بکتاب او ایمان
نیاوردید * چگونه بسخنهاء من ایمان آورید *

Sed vobis indicavi, quòd amor Dei in vobis non eſt. 42 *Ego in nomine Patris mei veni, & vos non recipitis: Sin quiſpiam alius in nomine ſuo venerit, illum recipietis.* 43 *Quomodo poteſtis credere, qui unus ab alio laudem petitis, & laudem quæ ab uno Deo eſt non quæritis?* 44 *Nunquid putatis, quòd ego vos apud Patrem accuſabo, & pudefaciam? Eſt qui vos pudefacit, Moſes ipſe in quo confiſi eſtis.* 45 *Si Moſi fidem habuiſſetis, mihi etiam fidem haberetis: Moſes enim de me ſcripſit.* 46 *Cùm libro ejus fidem non habueritis, quomodo verbis meis fidem habeatis?* 47

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Η'.

CAP. VI. ϛ'.

Poſt hæc abiit Jeſus trans mare Galilææ Tiberia-
1 ΜΕτὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβερι-
dis: Et ſequebatur eum turba multa: quia videbant ejus ſigna quæ faciebat
2 άδος· Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς· ὅτι (α) ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει
ſuper infirmantibus. Subiit autem in montem Jeſus, & ibi ſedebat cum
3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
diſcipulis ejus. Erat autem proximum Paſcha, feſtum Judæorum. Attollens
4 5 μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας
ergò Jeſus oculos, & intuitus quia multa turba venit ad e-
οὖν (β) ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐ-
um, dicit ad Philippum; Undè ememus panes, ut manducent hi? (Hoc
6 τὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν (γ) ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; (Τοῦτο
autem dicebat tentans eum: ipſe enim ſciebat quid futurus eſſet facere.) Reſpondit
7 δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη
ei Philippus; Ducentorum denariorũ panes non ſufficiunt eis, ut unuſquiſque
αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα (δ) ἕκαστος
eorum modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex diſcipulis ejus, Andreas fra-
8 αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
ter Simonis Petri; Eſt puerulus unus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos, &
9 φὸς Σίμωνος Πέτρου, Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, (ε) ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ
duos piſciculos: ſed hæc quid ſunt inter tot? Dixit autem Jeſus; Facite
δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε 10
homines diſcumbere. Erat autem fœnum multum in loco: Diſcubuerunt
τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ (ζ) χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· (η) ἀνέπεσον
ergò viri numerum quaſi quinque millia. Accepit autem panes Je-
οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. (θ) Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη- 11
ſus, & gratias agens diſtribuit diſcipulis, at diſcipuli diſcumbentibus:
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας (ι) διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις·
ſimiliter & ex piſciculis quantũ volebant. Ut autem impleti ſunt, dicit diſci-
ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη- 12
pulis ſuis; Colligite ſuperabundantia fragmenta, ut non quid pereat. College-
ταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συνήγα- 13
runt ergò, & impleverũt duodecim cophinos fragmentorũ, ex quinq; panibus hordea-
γον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων, ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθί-
ceis, quæ ſuperfuerunt comedentibus. Illi ergò homines videntes quod fecerat ſi-
νων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε ση- 14
gnum Jeſus, dicebant; Quia hic eſt verè Propheta venturus in mun-
μεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κό-
dum. Jeſus ergò cognoſcens quòd futuri eſſent venire & rapere eum, ut
σμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα 15
facerent eum regem, receſſit iteràm in montem ipſe ſolus.
(κ) ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

MS. A. (α) ἐθεώρων τὰ (β) τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, (γ) ἀγοράσωμεν (δ) ἕκαστος βραχύ τι (ε) ὃς ἔχει (ζ) πολὺς χόρτος (η) ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνθρωποι, ἄνδρες (θ) Ἔλαβεν οὖν τοὺς (ι) διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις· (κ) ποιήσωσιν βασιλέα,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝܗ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܕܛܝܒܪܝܘܤ. * ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ 2
3 ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܒܟܪܝܗܐ. * ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ. ܘܬܡܢ
4 ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܪܝܡ ܝܫܘܥ 5
ܥܝܢܘܗܝ. ܘܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ. ܘܐܡܪ ܠܦܝܠܝܦܘܤ. ܐܝܟܐ ܢܙܒܢ
6 ܠܚܡܐ ܕܢܐܟܠܘܢ ܗܠܝܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܟܕ ܡܢܣܐ ܠܗ. ܗܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܥܬܝܕ
7 ܠܡܥܒܕ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܤ. ܕܡܐܬܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܠܚܡܐ ܠܐ ܣܦܩ ܠܗܘܢ. ܟܕ
8 ܦܣܝܠܐ ܦܣܝܠܐ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܢܣܒ. * ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܢܕܪܐܘܤ
9 ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. * ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܛܠܝܐ ܚܕ. ܕܐܝܬ ܠܘܬܗ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܕܣܥܪܐ
10 ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܥܒܕܘ
ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܕܢܣܬܡܟܘܢ. ܥܣܒܐ ܕܝܢ ܣܓܝ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܗܝ. ܘܐܣܬܡܟܘ ܓܒܪܐ
11 ܒܡܢܝܢܐ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. * ܘܫܩܠ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ. ܘܒܪܟ ܘܦܠܓ ܠܗܘܢ
12 ܠܕܣܡܝܟܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܡܢ ܢܘܢܐ ܟܡܐ ܕܨܒܘ. * ܘܟܕ ܣܒܥܘ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
13 ܟܢܫܘ ܩܨܝܐ ܕܝܬܪܘ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܡܕܡ. * ܘܟܢܫܘ ܘܡܠܘ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢ ܩܨܝܐ. ܐܝܠܝܢ
14 ܕܝܬܪܘ ܠܗܢܘܢ ܕܐܟܠܘ ܡܢ ܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܕܣܥܪܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܚܙܘ ܐܬܐ ܕܥܒܕ
15 ܝܫܘܥ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܘ ܢܒܝܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܥܬܝܕܝܢ
ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܝܗܝ ܘܢܥܒܕܘܢܝܗܝ ܡܠܟܐ. ܘܫܢܝ ܠܗ ܠܛܘܪܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.

Ad oblationem dominicæ IV. poſt Epiphaniam.15.

CAP. VI.

1 Poſt hæc profectus eſt Jeſus trans mare Galilææ Tiberiadis. 2 Et poſt eum abierunt cœtus multi; quoniam videbant ſigna quæ edebat in ægrotis. 3 Et aſcendit Jeſus in montem, ibique ſedebat cum diſcipulis ſuis. 4 Propè autem erat feſtum Paſchatis Judæorum. 5 Et ſuſtulit Jeſus oculos ſuos, viditque turbam multam venientem ad ſe, & dixit Philippo, Unde ememus panem ut iſti edant? 6 Hoc autem dicebat dum tentaret eum: ipſe enim ſciebat quid eſſet facturus. 7 Dixit ei Philippus, Ducentorum denariorum panis non ſufficeret eis, quum quid minimum ſinguli eorum acciperent. 8 Dixit ei unus ex diſcipulis ſuis, Andreas frater Simonis Cephæ; 9 Eſt hic puer quidam habens ſecum quinque panes hordeaceos, & duos piſces: ſed hæc quid ſunt ad hos omnes? 10 Dixit eis Jeſus; Efficite ut omnes homines diſcumbant: erat autem gramen multum in illo loco. Et diſcubuerunt viri numero quinquies mille. 11 Et accepit Jeſus panem, & benedixit, ac diſtribuit illis qui diſcumbebant: ſimiliter etiam de piſcibus quantum voluerunt. 12 Quumque ſaturati fuiſſent, dixit diſcipulis ſuis; Colligite fragmenta quæ ſuperfuerunt, ne quid depereat. 13 Collegerunt itaque, & impleverunt duodecim cophinos fragmentis illis: quæ ſuperfuerunt his qui comederunt ex quinque panibus hordeaceis. 14 Illi autem homines qui viderant ſignum quod ediderat Jeſus, dicebant; Verè hic eſt Propheta ille, qui venturus erat in mundum. 15 Jeſus verò cognovit eos venturos ad rapiendum eum, eumque regem faciendum: & ſubduxit ſeſe in montem ſolus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوازده آنجا که از پنج نان و دو ماهي پنج هزار مرد سير کرد

1 * وبعد ازان عيسي در جليل رفت * در کنارگاه درياي طبريه * جماعت بسيار در پي او 2
3 رفتند * با انک ديدند ايتهايي که با رنجوران و شلان مي کرد * * وعيسي با شاکردان
4 5 خود بالاء کوه رفت * و نشست * * وعيد فصح يهوديان نزديک شده بود * * ومسيح چشم خود
برداشت * جماعتهاء بسيار ديد که پيش او مي ايند * روي بفيليبوس کرد که ازکجا بخريم
6 نان که ايشان بخورند * * اين را کفت چنانک اورا مي آزمايد * براي انک او مي دانست که
7 چه خواهد کردن * * فيليبوس کفت بدويست دينار نان ايشانرا بس نباشد * وخود اکر
8 هر يکي لقمه ستاند * * يکي از شاکردان او نام او اندراوس * برادر شمعون صفا * بدو
9 کفت * هست اينجا جواني که دارد پنج نان جوين * و دو ماهي * ليکن اين قدر براي اين
10 همه خلق چه بس باشد * * عيسي بديشان کفت چنان † سازيد که همه خلق
بنشينند * و انجا مقام علفناک بود ومردم از پاي نشستند * بشمار پنج هزار *

XII. Ubi quinque panibus & duobus piſcibus quinque mille viros ſaturavit.

CAP. VI.

1 Et poſt hæc Jeſus in Galilæam ivit, trans mare Tiberiadis. 2 Et turba multa poſt eum iverunt, eò quòd viderent ſigna, quæ in ægrotis & paralyticis edebat. 3 Et Jeſus cum diſcipulis ſuis in montem aſcendit, & ſedit. 4 Et feſtum Paſchatis Judæorum appropinquabat. 5 Et Chriſtus oculis ſuis ſublatis turbas plurimas vidit, quæ veniebant ad eum: vultu itaque ad Philippum converſo, Unde inquit, ememus panem ut iſti comedant? 6 Hoc dixit eò ut eum tentaret: eò quòd ipſe ſciret quid vellet facere. 7 Philippus dixit, Ducentis denariis panis eis ſatis non erit, idque ſi unuſquiſque buccellam tantùm capiat. 8 Unus ex diſcipulis ejus, nomine Andreas frater Simeonis Cephæ ei dixit; 9 Eſt hîc puer quidam, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces: ſed tantulum huic omni populo quomodo ſatis ſit? 10 Jeſus illis dixit; Iſtud curate ut omnis populus ſedeat: ibi autem locus graminoſus erat, & homines humi ſedebant numero quinquies mille.

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. VI.

1 Poſt hæc abiit Jeſus trans mare Galilææ, quod eſt Tiberiadis: Et ſequebatur
2 eum multitudo magna, quia videbant ſigna, quæ faciebat ſuper his qui infirma-
3 bantur. Subiit ergò in montem Jeſus: & ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis. Erat
4 autem proximum Paſcha, dies feſtus Judæorum. Cùm ſublevâſſet ergò oculos Je-
5 ſus, & vidiſſet quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum; Undè
6 ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum: ipſe enim
7 ſciebat quid eſſet facturus. Reſpondit ei Philippus; Ducentorum denariorum pa-
8 nes non ſufficiunt eis, ut unuſquiſque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex
9 diſcipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri; Eſt puer unus hic, qui habet quin-
que panes hordeaceos, & duos piſces: ſed hæc quid ſunt inter tanto? Dixit 10
ergò Jeſus; Facite homines diſcumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Diſ-
cubuerunt ergò viri, numero quaſi quinque millia. Accepit ergò Jeſus panes: 11
& cùm gratias egiſſet, diſtribuit diſcumbentibus: ſimiliter & ex piſcibus quan-
tum volebant. Ut autem impleti ſunt, dixit diſcipulis ſuis; Colligite quæ ſupera- 12
verunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergò, & impleverunt duodecim co- 13
phinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeaceis, quæ ſuperfuerunt his qui
manducaverant. Illi ergò homines cùm vidiſſent quòd Jeſus fecerat ſignum, dice- 14
bant; Quia hic eſt verè propheta, qui venturus eſt in mundum. Jeſus ergò cùm 15
cognoviſſet, quia venturi eſſent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit
iterùm in montem ipſe ſolus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث عشر *

1 * بعد هذا مضي يسوع الي عبر بحر الجليل الي طبرية * وتبعه جمع كبير لانهم كانوا عاينوا 2
3 الايات التي صنع في المرضي * فجاء يسوع الي الجبل وجلس هناك ومعه تلاميذه * وكان عيد 4
5 فصح اليهود قد قرب * فرفع يسوع عينيه فراي جمعا كبيرا مقبلا اليه * فقال لفيلبس من
6 اين نبتاع خبزا ليطعم هولاء * وانما قال هذا ليجربه لانه كان عالما بما سوف يصنع * اجابه 7
8 فيلبس قايلا ما يكفيهم خبز مايتي دينار اذا نال كل واحد منهم يسيرا * قال له واحد من
9 تلاميذه هو اندراوس اخو سمعان الصفا * ان ههنا حدثا معه خمسة ارغفة شعيرا وسمكتان *
10 لكن هذا اين يبلغ من هولاء * فقال يسوع دعوا الناس يتكيون * وكان في ذلك المكان عشب
11 كثير فاتكا خمسة الف رجل عددا * واخذ يسوع الخبز فبارك واعطي المتكيين وكذلك من
12 السمكتين بقدر ما شاوا * فلما شبعوا قال لتلاميذه اجمعوا الكسر التي فضلت ليلا يضيع
13 شي منها * فجمعوا وملاوا اثني عشر زنبيلا من الكسر التي فضلت عن الاكلين من خمسة
14 الارغفة الشعير * فلما راي الناس الاية التي عملها يسوع قالوا حقا ان هذا هو النبي الجاي
الي العالم * * الفصل الرابع عشر * * وان يسوع علم انهم عزموا ان 15
يخطفوه ويصيروه ملكا فتحول ايضا الي الجبل وحده *

Sectio decima tertia.

CAP. VI.

1 Poſt hæc abiit Jeſus ad alterius litus maris Galilææ in Tiberiadem. 2 Et ſecutus eſt eum cœtus magnus, quòd vidiſſent ſigna quæ fecerat in ægrotis. 3 Venit ergò Jeſus in montem, & ſedit ibi, & cum eo diſcipuli ejus. 4 Et dies feſtus Paſchatis Judæorum jam inſtabat. 5 Et elevavit Jeſus oculos ſuos, ac vidit turbam magnam venientem ad ſe, & dixit Philippo; Unde ememus panem ut cibemus iſtos? 6 Et verò dixit hoc ut tentaret eum, quia ipſe ſciebat quid eſſet facturus. 7 Reſpondit ei Philippus, dicens; Non ſufficiet eis panis ducentorum denariorum, tametſi ſumat quilibet ex eis puſillum quid. 8 Dixit ei unus ex diſcipulis ipſius, nempe Andreas frater Simonis Petri; 9 Adeſt quidem hîc puer quidam ſecum habens quinque panes hordeaceos & duos piſces, verùm hoc quò procedet inter iſtos? 10 Dixit ergò Jeſus, Sinite homines diſcumbere. Erat autem in illo loco herba multa. Diſcubuerunt ergò quinque millia virorum numero. 11 Et accepit Jeſus panem, ac benedixit, deditque diſcumbentibus: & ſimiliter ex piſcibus quantum voluerunt. 12 Et cùm ſaturati eſſent, dixit diſcipulis ſuis; Colligite fragmenta quæ ſuperfuerunt, ne pereat quicquam ex eis. 13 Collegerunt ergò & impleverunt duodecim ſportas de fragmentis quæ ſuperfuerant manducantibus ex quinque panibus hordeaceis. 14 Quumq; vidiſſent homines ſignum quod fecit Jeſus, dixerunt; Verè hic eſt Propheta venturus in mundum.

Sectio decima quarta.

15 Ut verò Jeſus cognovit quòd decreviſſent rapere eum, & facere eum regem; quapropter diverſus eſt iterum ad montem ſolus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ሖረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ማዕዶተ፡ ባሕረ፡ ገሊላ፡ ዘጥብር
ያደስ፡፡ ወተለውዎ፡ ብዙኃን፡ ሰብእ፡ እስመ፡ ርእዩ፡ ተአምረ፡ ዘገብረ፡ በላዕለ፡
3 ድዉያን፡፡ ወዓርገ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ወነበረ፡ ህየ፡ ምስለ፡ አርዳ
4 ኢሁ፡፡ ወአልጸቀ፡ በዓለ፡ ፋሲካሆሙ፡ ለአይሁድ፡ ፋሲካ፡፡
በእንተ፡ ኃምስ፡ ኅብስት፡ ወክልኤ፡ ዓሣ፡፡
5 ወአንሥአ፡ አዕይንቲሁ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወርእየ፡ ብዙኃ፡ ሰብአ፡ ይመጽኡ፡
ኀቤሁ፡፡ ወይቤሎ፡ ለፊልጶስ፡ እምአይቴ፡ ንሣየጥ፡ ኅብስተ፡ ዘናበልዖሙ፡ ለእሉ፡፡
6 ወዘንተ፡ ይቤ፡ እንዘ፡ ያሜክሮ፡ ወውእቱሰ፡ ያአምር፡ ዘሃለወ፡ ይግበር፡፡
7 ወአውሥአ፡ ፊልጶስ፡ ወይቤ፡ ዘክልኤ፡ ምእት፡ ዲናር፡ ኅብስት፡ ኢያአክሎሙ፡
8 ከመ፡ ይንሥኡ፡ በበ፡ ሕቀ፡፡ ወይቤሎ፡ አሐዱ፡ እምአርዳኢሁ፡ እንድርያስ፡
9 እኁሁ፡ ለስምዖን፡ ጴጥሮስ፡፡ ሀሎ፡ ወልድ፡ ዝየ፡ ዘቦ፡ ኃምስ፡ ኅብስተ፡ ስገም፡
10 ወክልኤ፡ ዓሣ፡ ወባሕቱ፡ ምንተ፡ ይበቍዖሙ፡ እማንቱ፡ ለዝ፡ መጠን፡ ሰብእ፡፡ ወይ
ቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ግበሩ፡ መርፈቀ፡ ለሰብእ፡፡ ወብዙኅ፡ ሣዕሩ፡ ለውእቱ፡
11 መካን፡፡ ወረፈቁ፡ ዕደዊሆሙ፡ ይብልዑ፡ ኃምስ፡ ምእት፡ ኆልቆሙ፡፡ ወነሥአ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውእተ፡ ኅብስተ፡ ወአእኰቶ፡ ፈተተ፡ ወወሀበ፡ ለእለ፡ ይረፍቁ፡ ወዓሣሁ
12 ኒ፡ መጠነ፡ ፈቀዱ፡፡ ወእምገበሙ፡ ይቤሎሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ አስተጋብኡ፡ ዘተርፈ፡
13 ፍትፋተ፡ ከመ፡ ኢለቦ፡ ዘይትገደፍ፡ ወኢምንትኒ፡ እምኔሁ፡፡ ወአስተጋብኡ፡
ወመልአ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ መሣይምተ፡ ፍትፋተ፡ እምኃምስቱ፡ ኅብስተ፡ ስገም፡
14 ዘተርፈ፡ እምዘ፡ በልዑ፡ ወጸግቡ፡፡ ወርእዮሙ፡ ሕዝብ፡ ዘገብረ፡ ተአምረ፡ እግ
ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሉ፡ አማን፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘመጽአ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ ዲበ፡ ባሕር፡፡
15 ወአእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ይፈቅዱ፡ ይምጽኡ፡ ወይመሥጥዎ፡ ወያነግ
ሥዎ፡፡ ወተገሐሠ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ውእቱ፡ በበሕቲቱ፡፡

CAP. VI.

1 Et poſt hæc abiit Dominus Jeſus trans mare Galilææ, quod *eſt* Tiberiadis. 2 Et ſequuti ſunt eum multi homines, quia viderant ſignum quod feciſſet ſuper ægrotis. 3 Et aſcendit Dominus Jeſus in montem, & ſedit ibi cum diſcipulis ejus. 4 Et propinqua fuit feſtivitas Paſchæ, Judæorum Paſcha.

De quinque panibus, & duobus piſcibus.

5 Et ſuſtulit oculos ſuos Dñs Jeſus, & vidit multos homines venientes ad eum, & dixit Philippo; Unde emem⁹ panes quibus paſcamus eos. 6 Et hoc dicebat tentans eum, & ipſe ſciebat quid eſſet facturus. 7 Et reſpondit Philipus, & dixit; Ducentorum denariorum panes non ſufficient iis, ut accipiant ſinguli paululum. 8 Et dixit ei quidam ex diſcipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri; 9 Eſt puer hic qui habet quinque panes hordeaceos, & duos piſces, veruntamen quid proderunt illi tantæ turbæ. 10 Et dixit iis Dñs Jeſus, Facite accubitus hominibus: & multa *fuit* herba hujus loci, & accubuerunt viri *ut* comederent: quinquagies centum numerus eorum erat. 11 Et accepit Dñs Jeſus hunc panem, & benedixit ei, *&* fregit, & dedit accumbentibus, & piſcium quantum voluerunt. 12 Et ut ſatiâſſet eos, dicebat diſcipulis ejus; Cogite quod ſupereſt fragmentorum, ut non ſit quòd perdatur quidquam ex eo. 13 Et coëgerunt, & impleverunt duodecim cophinos fragmentis, ex quinque panibus hordeaceis, quæ ſuperfuerunt ex iis quibus veſcebantur; & ſatiati erant. 14 Et videntes populi quòd fecerat ſignum Dominus Jeſus, dixerunt; Verè propheta eſt hic qui venit in mundum.

De eo quòd ambulavit ſuper mare.

15 Et cognovit eos Dominus Jeſus quòd prompti erant venire, & rapere ipſum, & ipſum facere regem, tum ſeceſſit in montem ipſe ſolus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * عيسي نان ستد و برکت نهاد وبريشان که نشسته بودند * بخش کرد * واين چنين
12 نيز از ماهي چند انک خواست * * چون سير شدند * بشاکردان خود کفت * پارهارا
13 که مانده است کرد آوريد تا ازش چيزي کم نشود * * وچون جمع آوردند * دوازده
سبد پر شد * از پارها که زياده مانده بود * پيش ايشان که از پنج نان جوين
14 خورده بودند * * وکساني که اين آيت عيسي را ديدند * مي کفتند بحقيقت † اينست
15 پيغامبر که در عالم بيامد * * وعيسي دانست که دل دارند * که اورا بربايند *
وبملکي بنشانند * مسيح ازان کوه تنها نقل کرد

11 Jeſus panem cepit, & benedixit, & eis qui ſedentes erant diſtribuit: & ſimiliter etiam de piſcibus quantum quiſque *voluit. 12 Cùm ſatiati eſſent, diſcipulis ſuis dixit; Fragmenta quæ ſuperſunt colligite, ut ex eis quidquam non pereat. 13 Et cùm collegiſſent, duodecim ſportæ plenæ fuerunt ex fragmentis quæ ſuperfuerant, coram eis qui de quinque panibus hordeaceis comederant. 14 Homines verò, qui hoc ſignum Jeſu viderant, dicebant; In veritate hic eſt Propheta, qui in mundum venturus eſt. 15 Jeſus autem novit quòd in animo haberent, ut eum raperent & in regno conſtituerent: Chriſtus igitur ex illo monte ſolus ſeceſſit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ς'.

Ut autem serum factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et Θ'
16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ —
17 ascendentes in navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ να
(λ) ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ· καὶ σκοτία
jam factæ erant, & non venerat ad eos Jesus. Et mare, vento
18 ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. Ἥ τε θάλασσα, ἀνέμου
magno flante, exurgebat. Provecti ergò quasi stadia vigintiquinque aut
19 μεγάλου πνέοντος, διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν (μ) ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ
triginta, vident Jesum ambulantem supra mare, & prope navem
τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
fientem, & timuerunt. Ille autem dicit eis; Ego sum, ne timete. Volue-
20 γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἤθε-
21 runt ergò accipere eum in navim: & statim navis facta est ad terram,
λον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως (ν) τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς
in quam ibant. Postridie turba constituta trans mare, videns —
22 εἰς ἣν ὑπῆγον. Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, (ξ) ἰδὼν νβ
quia navicula alia non erat ibi, si non una illa in quam intrârant discipuli
ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ (ο) ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ
ejus, & quia non simul introiisset discipulis suis Jesus in naviculam, sed
αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ
soli discipuli ejus abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade
23 μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος

juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. Ὅτε οὖν 24
vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt &
εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, (π) ἐνέβησαν καὶ
ipsi in naviculas, & venerunt in Capharnaum, quærentes Jesum. Et invenientes
αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες 25
eum trans mare, dixerunt ei; Rabbi, quando huc factus es? Respondit
αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη 26
eis Jesus, & dixit; Amen, amen dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε
signa, sed quia manducâstis ex panibus, & saturati estis. Operamini non
σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ 27
cibum pereuntem, sed cibum manentem in vitam æternam,
τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
quem filius hominis vobis dabit: hunc enim pater signavit Deus.
ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.
Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus, ut operemur opera Dei?
(ρ) Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί (σ) ποιοῦμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; 28
Respondit Jesus & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα (τ) πιστεύσητε 29
in quem misit ille.
εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

MS. A. (λ) ἀναβάντες (μ) ὡσεὶ (ν) ἐγένετο τὸ πλοῖον (ξ) εἶδον (ο) ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν [*ὁ Ἰησοῦς] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι (π) ἐνέβησαν αὐτοὶ (ρ) Εἶπον πρὸς (σ) ποιῶμεν, (τ) πιστεύητε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܕܐܪܒܥܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܚܡܫܐ * ܕܨܘܡܐ * ܩܕ * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܂ ܢܚܬܘ 16
ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܝܡܐ܂ * ܘܝܬܒܘ ܒܣܦܝܢܬܐ܂ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܥܒܪܐ ܠܟܦܪܢܚܘܡ܂ 17
ܘܚܫܟܬ ܗܘܬ ܠܗ܂ ܘܠܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ * ܝܡܐ ܕܝܢ ܐܬܬܪܝܡ ܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ܂ 18
ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܪܒܬܐ ܢܫܒܐ ܗܘܬ܂ * ܘܕܒܪܘ ܐܝܟ ܐܣܛܕܘܬܐ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܘ ܬܠܬܝܢ܂ 19
ܘܚܙܘ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܝܡܐ܂ ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܘܬ ܣܦܝܢܬܗܘܢ ܕܚܠܘ܂ * ܗܘ ܕܝܢ 20
ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ܂ * ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܕܢܩܒܠܘܢܝܗܝ ܠܣܦܝܢܬܐ܂ 21
ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ܂ ܗܝ ܣܦܝܢܬܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܐܪܥܐ ܗܝ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܘܠܝܘܡܐ 22
ܕܒܬܪܗ ܗܘ ܟܢܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ܂ ܚܙܘ ܕܣܦܝܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܠܝܬ ܗܘܬ ܬܡܢ܂
ܐܠܐ ܗܝ ܕܣܠܩܘ ܠܗ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܘܕܠܐ ܥܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܣܦܝܢܬܐ ܐܠܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܒܠܚܘܕ܂ * ܐܬܝ ܗܘܝ ܕܝܢ ܐܠܦܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܡܢ ܛܝܒܪܝܘܣ܂ ܠܘܬ ܓܢܒ ܐܬܪܐ ܗܘ 23
ܕܒܗ ܐܟܠܘ ܠܚܡܐ ܟܕ ܒܪܟ ܝܫܘܥ܂ * ܘܟܕ ܚܙܐ ܗܘ ܟܢܫܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܐܦܠܐ 24
ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܣܠܩܘ ܠܗܠܝܢ ܐܠܦܐ ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܫܘܥ܂
* ܘܟܕ ܐܫܟܚܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܪܒܢ܂ ܐܡܬܝ ܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ܂ * ܥܢܐ 25 26
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ
ܕܚܙܝܬܘܢ ܐܬܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܐܟܠܬܘܢ ܠܚܡܐ ܘܣܒܥܬܘܢ܂ * ܠܐ ܬܦܠܚܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܐܒܕܐ܂ 27
ܐܠܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܩܘܝܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂ ܗܝ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ܂ ܠܗܢܐ ܓܝܪ
ܐܒܐ ܚܬܡ ܐܠܗܐ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܕܢܦܠܘܚ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ܂ * ܥܢܐ 28
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܢܘ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܒܡܢ ܕܗܘ ܫܕܪ܂ 29

Feriâ IV. hebdomadis V. Jejunii. 16.

Quum autem esset vespera, descenderunt discipuli ejus ad mare. 16 Et consederunt in 17 navi, & trajiciebant ad Capharnahum: porrò tenebræ ingruerant, nec venerat ad eos Jesus. Mare autem intumuerat adversùs 18 eos, propterea quòd ventus magnus perflaverat. Et provecti erant quasi stadia viginti quinque aut triginta, 19 quum aspexerunt Jesum ambulantem super mare: quumque appropinquaret ipsorum navi, timuerunt. Ipse verò Jesus dixit eis; Ego sum, ne timeatis. 20 Cupiebant autem excipere eum in 21 navim, & eo momento navis illa adfuit regioni illi in quam proficiscebantur. Postero autem die turba illa quæ stabat trans 22 mare, viderunt nullam aliam esse navim illic, præter eam quam conscenderant discipuli, & non ingressum fuisse Jesum cum discipulis suis navim. Venerant autem naves 23 aliæ ex Tiberiade ad crepidinem loci illius ubi comederant panem, quum benedixisset Jesus. Quumque vidisset turba illa illîc 24 non esse Jesum, nec etiam discipulos ejus, conscenderunt illas naves, veneruntque in Capharnahum, & quærebant Jesum. Quum 25 autem invenissent eum trans mare, dicunt ei; Magister noster, quando huc venisti? Respondit Jesus, & dixit eis; Amen amen 26 dico vobis, quòd quæritis me; non quòd videritis signa, sed quia comederitis panem, & expleti sitis. Ne operam impendatis 27 escæ quæ perit, sed escæ illi quæ permanet in vitam æternam, quam Filius hominis dabit vobis: hunc enim Pater signavit Deus. Dicunt ei; 28 Quid faciemus ut vacemus operibus Dei? Respondit Jesus & dixit eis; Hoc 29 est opus Dei, ut credatis in eum quem ille misit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

سيزده روان شدن عيسي بر آب دريا * وچون شب هنكام شد * شاكردان 16
او بدريا فرو رفتند * * ودر كشتي نشستند وبكدركاه مي آمدند * تا كفرناحوم * وشب شده 17
بود * وعيسي پيش ايشان نبود * * و دريا برايشان غريد سبب انك باد سخت بود * ايشانرا 18 19
برد قدر بيست وپنج ميل يا سي * عيسي را ديدند كه بر اب دريا همچو يكي بر خشكي
مي كشت * چون پيش كشتي ايشان نزديك شد * شاكردان ترسيدند * عيسي 20
بديشان كفت مترسيد * منم من * مي خواستند كه اورا در كشتي در آورند * همانكم 21
كشتي † بدان جايكاه رفت كه خواست ايشان بود كه انجا روند
چهارده كفتن مسيح منم نان زندكاني كه از آسمان آمد * دوم روز جماعتي كه بركنار 22
كدركاه دريا ايستاده بودند * ديدند كه دران جايكه ديكر كشتي نيست * بجز انك شاكردان درو
بودند * وبرانك عيسي با ايشان نبود † دران كشتي * ديكر كشتيها از طبريه مي آمدند * 23
بر كنار آنجايكاه كه نان بركت كرده عيسي خوردند * وچون جماعت ديدند كه عيسي 24
انجا نيست * ونه شاكردان او دركشتيها نشستند * وبكفرناحوم آمدند * وعيسي را مي جستند

XIII. Ambulatio Jesu super aquam maris.

Et cùm vespera facta esset, discipuli ejus in mare descenderunt. 16 *Et in* 17 *navigio sederunt, & trajiciendo venerunt in Caphar-nahum: & nox facta est, & Jesus apud eos non erat. Mare autem in eos intumescebat,* 18 *eâ de causa quòd ventus vehemens erat: Et eos tulit circiter viginti quinque milliaria aut triginta.* 19 *Tunc Jesum viderunt, qui super aquam maris, uti quispiam in arida, ambulabat: cùm autem ad navigium eorum appropinquaret, Discipuli timuerunt. Jesus illis dixit; Ne timeatis,* 20 *Ego sum ego. Voluerunt* 21 *itaque ut illum in navigium introducerent, eodem momento navis ad illum locum appulit, quò desiderium eorum erat ut irent.*

XIV. Dicit Christus; Ego sum panis vitæ qui de cœlo venit.

Secundo die turbæ quæ in littore ulteriore maris stantes erant, viderunt 22 *quòd in illo loco aliud navigium non esset, præter illud in quo discipuli erant, & quòd Jesus cum illis non erat in illo navigio: Alia vero* 23 *navigia à Tiberiade venerunt, prope illum locum, ubi panem benedicente Jesu comederunt. Quum autem* 24 *turbæ vidissent, quòd Jesus illic non esset, neque discipuli ejus, navigia conscenderunt, et in Caphar-nahum venerunt, & Jesum quærebant.*

Versio VULGATA LATINA.

16 17 Ut autem serò factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et cùm ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ jam factæ
18 erant: & non venerat ad eos Jesus. Mare autem, vento magno flante, ex-
19 urgebat. Cùm remigâssent ergò quasi stadia vigintiquinque aut triginta, vi-
20 dent Jesum ambulantem supra mare, & proximum navi fieri, & timuerunt.
21 Ille autem dicit eis; Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergò accipere eum
22 in navim: & statim navis fuit ad terram, in quam ibant. Alterâ die, turba quæ stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, & quia non introîsset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus
23 abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade, juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò vidisset turba quia Je- 24
sus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, & venerunt
Capharnaum quærentes Jesum. Et cùm invenissent eum trans mare, dixerunt 25
ei; Rabbi, quando huc venisti? Respondit eis Jesus, & dixit; Amen, amen 26
dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducâstis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in 27
vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit
Deus. Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus ut operemur opera Dei? Re- 28
spondit Jesus, & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem mi- 29
sit ille.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 17 * ولما كان المساء نزل تلاميذه الى البحر * وركبوا سفينة ليعبروا في البحر الى كفرناحوم * وقد كان
18 ظلام ولم يكن يسوع جاءهم بعد * فهاج البحر لان ريحا شديدة هبت فيه حتي كادت
19 تغرقهم * فمضوا نحو خمس وعشرين غلوة او ثلثين ثم راوا يسوع ماشيا على البحر فلما دنا
20 21 من سفينتهم خافوا * فقال لهم انا هو لا تخافوا * فاحبوا ان ياخذوه في السفينة فللوقت
22 بلغت تلك السفينة الى الارض التي ارادوها * وفي الغد نظرت الجموع التي كانت في عبر
البحر ان ليس هناك سفينة * وان السفينة التي كانت هناك لم يركبها يسوع مع تلاميذه
23 لكن تلاميذه مضوا فيها وحدهم * وكانت سفن اخر قد وافت من طبرية حتي انتهت الى
الموضع الذي اكلوا فيه الخبز الذي بارك عليه الرب *   * الفصل الخامس عشر *
24 * فلما لم يري الجموع يسوع هناك ولا تلاميذه ركبوا تلك السفن واتوا كفرناحوم يطلبون
25 26 يسوع * فلما وجدوه في عبر البحر قالوا له يا معلم متي صرت الى ههنا * اجابهم يسوع قايلا
27 امين امين اقول لكم انكم لم تطلبوني لكونكم نظرتم الايات بل لاكلكم الخبز وشبعكم * اعملوا
لا للطعام البايد بل للطعام الباقي للحياة المؤبدة الذي يعطيكم ابن البشر لان هذا قد
28 29 ختمه الله الاب * فقالوا له ماذا نصنع حتي نعمل اعمال الله * اجابهم يسوع قايلا هذا هو
عمل الله ان تومنوا بمن ارسله *

Et cùm fuisset serò, descenderunt discipuli ejus in mare, 16 *Et conscenderunt naviculam, ut trajicerent mare in Caphar-* 17 *nahum: & jam erant tenebræ, & Jesus non venerat ad eos adhuc. Et concitatum est mare,* 18 *quoniam ventus vehemens flaverat in illud, Ita ut prope demergeret eos. Processerunt autem quasi quinque & viginti* 19 *stadia aut triginta, ac tum viderunt Jesum ambulantem super mare. Et cùm accessisset ad navim eorum, timuerunt. Dixit autem eis; Ego* 20 *sum, ne timeatis. Exoptaverunt ergò* 21 *suscipere eum in navi, at illicò pervenit illa navis ad terram quam intenderant. Et postridie viderunt turbæ quæ erant in* 22 *opposito litore maris, non adesse ibi navim; & navim quæ erat illic, non conscendisse Jesum cum discipulis suis: sed discipulos ejus abiisse in ea solos. Et na-* 23 *ves aliæ jam advenerant à Tiberiade, quoad pervenissent ad locum, in quo manducârant panem, quem benedixerat Dominus.*

Sectio decima quinta.

Cùm ergò non percepissent turbæ Jesum 24 *ibi, neque discipulos ejus, conscenderunt illas naviculas, & venerunt Caphanahum quærentes Jesum. Et cùm inve-* 25 *nissent eum in altero litore maris, dixerunt ei; Magister, quando venisti huc? Respondit eis Jesus, dicens; Amen* 26 *amen dico vobis, quia non quæritis me eò quòd videritis signa, sed comederitis panem, & saturati sitis. Satagite non* 27 *cibi perituri, sed cibi permanentis in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis; quia hunc jam assignavit Deus Pater. Dixerunt; Quid faciemus* 28 *ut operemur opera Dei? Respondit eis* 29 *Jesus dicens; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 17 ወመሲዮ፡ ወረዱ፡ አርዳኢሁ፡ ውስተ፡ ባሕር፡፡ ወዓርጉ፡ሐመረ፡ ወሖሩ፡ማዕደተ፡በ
18 ሕረ፡ቀፈርናሖም፡፡ወጸልመ፡ወድአ፡ወዓዲ፡ኢመጽአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኀቤሆሙ፡፡
19 ወባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡ እስመ፡ዓቢይ፡ ነፋስ፡ ይነፍሳ፡፡ ወኀሊፎሙ፡መጠነ፡ ዕሥራ፡
ወኃምስቱ፡ ምዕራፍ፡ አው፡ ሠላሳ፡ ርእይዎ፡ ለኢየሱስሃ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ዲበ፡ባሕር፡
20 ወቀርበ፡ ኀበ፡ ሐመር፡ ወፈርሁ፡ወደንገፁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ኢትፍርሁ፡ አነ፡ ውእ
21 ቱ፡፡ ወእንዘ፡ ይፈቅዱ፡ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ በጽሐ፡ ሐመር፡ውስተ፡ምድር፡
22 ብሔረ፡ኀበ፡ይሐውሩ፡፡ በዓርብ፡ዕለተ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡፡ ወበሳኒታ፡ሰብእ፡
ብዙኃ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ ማዕደተ፡ ባሕር፡ ርእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ካልእ፡ ሐመር፡ ህየ፡
ዘእንበለ፡ አሐዱ፡ ወከመሂ፡ ኢዓርገ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ምስለ፡ አ
23 ርዳኢሁ፡ ወከመ፡ ባሕቲቶሙ፡ አርዳኢሁ፡ ከመ፡ ሖሩ፡፡ ወመጽአ፡ ካልአት፡
አሕማር፡ እምጥብርያዶስ፡ ቅሩበ፡ ብሔሩ፡ ኀበ፡ በልዑ፡ ኅብስተ፡ ዘባረከ፡ እግዚእ
24 ነ፡፡ ወርእዩ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ኢሀሉ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ህየ፡ ወኢአርዳኢሁ፡፡
ወዓርጉ፡ ሐመረ፡ እሙንቱ፡ ሰብእ፡ ወሖሩ፡ ቀፈርናሖም፡ ይኃሥሥዎ፡ ለእግዚእ፡
25 ኢየሱስ፡፡ ወረከብዎ፡ በማዕደተ፡ ባሕር፡ ይቤልዎ፡ ረቢ፡ ማእዜ፡ መጻእከ፡
26 ወበጻሕከ፡ ዝየ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡ አ
ሜን፡ እብለክሙ፡ ተኃሥሡኒ፡ አኮ፡ እስመ፡ ተአምረ፡ ርኢክሙ፡ እስመ፡ በላዕክ
27 ሙ፡ እምኅብስተ፡ ወጸገብክሙ፡፡ ተገበሩ፡ እንከ፡ አኮ፡ ለመብልዕ፡ ኀላፊ፡ አላ፡
ለመብልዕ፡ ዘይነብር፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ዘይሁበክሙ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡
28 ሕያው፡ ወዘሰ፡ አብ፡ ኀተሞ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ዘንገብር፡
29 ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ዝንቱ፡
ውእቱ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ትእመኑ፡ በዘ፡ ፈነዎ፡ ውእቱ፡፡

Et vespere facto, descenderunt discipuli ejus in mare. 16 Et ascenderunt navim, 17 & venerunt trans mare Capernahum, & tenebræ factæ sunt modò, & adhuc non venerat Dominus Jesus ad eos. Et mare commotum erat, quia magnus ventus 18 flabat. Et quũ progressi essent quasi vigintiquinque stadia, aut triginta, viderunt 19 Jesum ambulantem super mare, & appropinquantem ad navim, & timuerunt, & expaverunt. Et dixit iis; Ne timeatis: Ego sum. 20 Et quum cupidi essent ascendere facere eum in navim, venit navis in terram regionis quò ibant. 21

In parasceue diei paschatis sermo.

Et postero die populi multi stantes trans mare, viderunt quòd non erat alia 22 navis ibi nisi una, & quòd non ascendisset Dominus Jesus in navim cum discipulis ejus, & quòd soli discipuli ejus abiissent. Et venerunt aliæ naves à 23 Tiberiade prope regionem ubi edissent panes quibus benedixisset Dominus noster. Et viderunt populi, quòd non fuit Dominus Jesus ibi, & discipuli ejus; 24 & ascenderunt in navim illi homines, & venerunt Capernahum quærentes Dominum Jesum. Et quum invenissent eum trans mare, dixerunt ei; Magister, 25 quando venisti & accessisti huc? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, 26 amen, dico vobis; Quæritis me, non quia signa vidistis, *sed* quia comedistis ex panibus & saturati estis. Operamini igitur non cibo transitorio, sed cibo 27 qui permanet in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis, & hunc 28 Pater obsignavit Deus. Et dixerunt ei; Quid *est* quòd operemur opus Dei? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eo 29 quem misit ipse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * چون در كدركاه دريا اورا يافتند * بدو كفتند * بزرك ما كي اينجا آمدي *
26 * عيسي بديشان كفت * راست راست بشما مي كويم * نه از براي انك شكفتها
27 ديديد مرا مي خواهيد * ليكن براي انك نان خورديد * و سير شديد * * خدمت
مكنيد خوردنيرا كه كم شود الا خوردني كه براي † زندكاني † ابدي † پايدار
28 باشد * انك فرزند ادمي بشما بدهد * اين ميوه را خدا مهر كرد * * جماعت بدو كفتند
29 چكنيم كه كردار خداي † كنيم * عيسي بديشان جواب داد و كفت اينست كردار
خداي * كه ايمان بياوريد † بدانك او فرستاد *

Cùmque trans mare eum invenissent, ei dixerunt; Magister noster, 25 *quando huc venisti. Jesus illis dixit;* 26 *Verè verè vobis dico, Non quia miracula vidistis me quæritis, sed quia panem comedistis & saturati estis. Ne serviatis cibo qui* 27 *perit, sed cibo qui in vitam æternam permanens erit, quem Filius hominis vobis dabit: hunc fructum obsignavit Deus. Turba il-* 28 *li dixerunt; Quid faciemus, ut opus Dei faciamus? Jesus illis* 29 *responsum dedit, & dixit; Hoc est opus Dei, ut fidem habeatis in eo quem ipse misit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerūt ergò ei; Quod ergò facis tu ſignum, ut videamus & credamus tibi? quid
30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί
operaris? Patres noſtri manna manducaverūt in deſerto, ſicut eſt ſcri-
31 ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμ-
ptum; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jeſus;
32 μένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis, Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo, ſed pater
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ
meus dat vobis panem de cœlo verum. Nam panis Dei eſt
33 μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν
deſcendens de cœlo, & vitam dans mundo. Dixerunt ergò ad eum;
34 ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ (υ) ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν,
Domine, ſemper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Jeſus; Ego ſum
35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι
panis vitæ: veniens ad me, non eſuriet: & credens in me, non
ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ
ſitiet unquam. Sed dixi vobis; Quia & vidiſtis me, & non creditis.
36 (φ) διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, Ὅτι καὶ (χ) ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.
Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & venientem ad me non
37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ
ejiciam foràs. Quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam,
38 ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα (ψ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν,
ſed voluntatem mittentis me. Hæc autem eſt voluntas mittentis
39 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: ſed reſuſcitabo illud
(ω) με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ
in noviſſimo die. Hæc autem eſt voluntas mittentis me, ut omnis
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο (α) δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς 40
videns filium, & credens in eum, habeat vitam æternam: & reſuſcitabo eum
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω (β) αὐτὸν
ego noviſſimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixiſſet, Ego
ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ 41
ſum panis deſcendens de cœlo. Et dicebant; Nónne hic eſt Jeſus filius
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς 42
Joſeph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodò ergò dicit hic, Quia de
Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ
cœlo deſcendi? Reſpondit ergò Jeſus, & dixit eis; Ne murmurate
τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε 43
cum alii aliis. Nemo poteſt venire ad me, ſi non pater mittens me,
μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν (γ) μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με, 44
traxerit eum: & ego reſuſcitabo eum noviſſimo die. Eſt ſcriptum in
ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν (δ) τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν 45
Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei: omnis igitur audiens à
τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες (ε) διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ
patre & diſcens, venit ad me.
τοῦ πατρὸς καὶ (ζ) μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

MS. A. (υ) διδοὺς ζωὴν (φ) διψήσει (χ) ἑωράκατέ, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) με, ἵνα (α) γάρ ἐστιν (β) αὐτὸν ἐν τῇ (γ) μὴ ὁ πέμψας (δ) ἐν τῇ (ε) διδακτοὶ Θεοῦ· (ζ) μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܘܪܒܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܝܙ *

30 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܐܬܐ ܥܒܕ ܐܢܬ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ ܒܟ. ܡܢܐ ܣܥܪ ܐܢܬ. *
31 ܐܒܗܝܢ ܡܢܐ ܐܟܠܘ ܒܡܕܒܪܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܠ. *
32 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܝ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܕܩܘܫܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. *
33 ܠܚܡܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܗܘ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܝܗܒ ܚܝܐ ܠܥܠܡܐ. *
34 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܒܟܠܙܒܢ ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ. *
35 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ. ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܠܐ ܢܟܦܢ. ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ. *
36 ܐܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܚܙܝܬܘܢܢܝ. ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. *
37 ܟܠ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܠܘܬܝ ܢܐܬܐ. ܘܡܢ ܕܠܘܬܝ ܢܐܬܐ ܠܐ ܐܦܩܝܘܗܝ ܠܒܪ. *
38 ܕܢܚܬܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܠܚܢܝ. *
39 ܗܢܘ ܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܠܚܢܝ. ܕܟܠ ܕܝܗܒ ܠܝ ܠܐ ܐܘܒܕ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. *
40 ܗܢܘ ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ. ܕܟܠ ܕܚܙܐ ܠܒܪܐ ܘܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. *
41 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܡܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܕܐܡܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. *
42 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ. ܗܘ ܕܚܢܢ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܗܢܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ. *
43 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܪܛܢܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. *
44 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܓܪܘܗܝ ܐܒܐ ܕܫܠܚܢܝ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. *
45 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܢܒܝܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܝ ܐܠܗܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܗܟܝܠ ܡܢ ܐܒܐ. ܘܝܠܦ ܡܢܗ ܐܬܐ ܠܘܬܝ.

Oblationis quotidianæ. 17.

Dicunt ei; Quodnam ſignum edis ut videamus & credamus in te? quid operaris? 30 Patres noſtri manna comederunt in deſerto, ſicut ſcriptum eſt; Panem de cœlo dedit eis ad comedendum. 31 Dixit eis Jeſus; Amen amen dico vobis, Moſes non dedit vobis panem è cœlo, ſed Pater meus dat vobis panem veritatis è cœlo. 32 Panis enim Dei, is eſt qui deſcendit de cœlo, & dat vitam mundo. 33 Dicunt ei; Domine noſter, ſemper da nobis panem iſtum. 34 Dixit eis Jeſus; Ego ſum panis vitæ: qui venit ad me, haudquaquam eſuriet; & qui credit in me, non ſitiet in æternum. 35 Sed dixi vobis; Vidiſtis me, neque creditis. 36 Quicquid dedit mihi Pater meus, ad me veniet; & eum qui venit ad me, non ejiciam forás. 37 Quia deſcendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me. 38 Hæc eſt autem voluntas ejus qui miſit me, ut quicquid dedit mihi, non perdam ex eo, ſed ſuſcitem illud ultimo die. 39 Hæc eſt enim voluntas Patris mei, ut quiſquis videt Filium & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego ſuſcitabo eum ultimo die. 40 Judæi verò murmurabant de eo, quòd dixiſſet; Ego ſum panis qui deſcendi de cœlo. 41 Et dicebant, Nonne hic eſt Jeſus filius ille Joſephi, cujus nos novimus patrem & matrem? Et quomodo dicit iſte, E cœlo deſcendi? 42 Reſpondit Jeſus & dixit eis; Ne murmuretis unus cum alio. 43 Nemo poteſt venire ad me, niſi traxerit eum Pater qui miſit me: & ego ſuſcitabo eum ultimo die. 44 Scriptum eſt enim in Propheta, Futuros omnes doctos à Deo. 45 Quiſquis igitur obedit Patri, & diſcit ab eo, venit ad me.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * بدو كفتند چه ايت ميكني كه ببينيم وبتو ايمان بياوريم * چه مي تواني *
31 * پدران ما در بيابان كزانكبين خوردند انچنانك نبشته شد * كه ازآسمان بديشان نان داد تا بخورند *
32 * عيسي بديشان كفت راست راست بشما مي كويم * نه موسي است كه ازآسمان † نان بشما داد * الا پدر منست كه از اسمان نان † راستي بشما داد *
33 * سبب انك نان خدا چون ازآسمان فرود آمد * بعالم زندكاني داد *
34 * بدو كفتند بهر وقتي بما ازين نان بده *
35 * عيسي بديشان كفت منم منم نان زندكاني * هر كه پيش من بيايد كرسنه نشود * وهر كه بمن ايمان بياورد تا ابد † تشنه نشود *
36 * الا بشما مي كويم مرا ديديد * و ايمان نياورديد *
37 * هر كرا پدر من بمن داد * اوست كه پيش من بيايد * وهر كه پيش من بيايد * اورا بدر نكنم *
38 * كه ازاسمان فرود آمدم * نه براي انك ارادت خود بكنم * الا ارادت انك مرا فرستاد *
39 * واينست ارادت انك مرا فرستاد * كه هرچه مرا داد ازو كم نكنم * الا در روز پسين اورا برخيزانم *
40 * اينست ارادت پدر من كه هر كه † فرزند را ببيند وبدو ايمان بياورد * جاويد † زندكاني براي او باشد † تا ابد * ودر روز پسين مر اورا برخيزانم *

Ei dixerunt; Quod ſignum facis, ut videamus, & in te fidem habeamus? Quid potes? 30 *Patres noſtri in deſerto manna comederunt, quemadmodum ſcriptum eſt, quòd à cœlo panem illis dedit ut comederent.* 31 *Jeſus illis dixit; Verè, verè vobis dico, Non Moſes eſt qui de cœlo panem vobis dedit, ſed Pater meus eſt qui de cœlo panem verum vobis dedit.* 32 *Eâ de cauſa quòd panis Dei cùm de cœlo deſcendat, mundo vitam dat.* 33 *Ei dixerunt; Omni tempore nobis de hoc pane da.* 34 *Jeſus illis dixit; Ego ſum, ego ſum panis vitæ: quicunque ad me venerit non eſuriet, & quicunque in me fidem habuerit, in æternum non ſitiet.* 35 *Sed vobis dico, Me vidiſtis, & fidem non habuiſtis.* 36 *Quemcunque Pater meus mihi dedit, is eſt qui ad me veniet: & quicunque ad me venerit, eum non ejiciam.* 37 *Quia de cœlo deſcendi, non ut voluntatem propriam facerem, ſed voluntatem ejus qui me miſit.* 38 *Hæc autem eſt voluntas ejus qui me miſit, ut quicquid mihi dedit, de eo non perdam, ſed die ultimo illud ſuſcitem.* 39 *Hæc eſt voluntas Patris mei, ut omnis qui Filium videt, & in eo fidem habuerit, æterna vita illi ſit in perpetuum: & in die ultimo illum ſuſcitabo.* 40

Verſio VULGATA LATINA.

30 Dixerunt ergò ei; Quod ergò tu facis ſignum, ut videamus, & credamus tibi? 31 quid operaris? Patres noſtri manducaverunt manna in deſerto, ſicut ſcriptum 32 eſt; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo, ſed Pater meus dat 33 vobis panem de cœlo verum. Panis enim Dei eſt, qui de cœlo deſcendit, 34 & dat vitam mundo. Dixerunt ergò ad eum; Domine, ſemper da nobis pa- 35 nem hunc. Dixit autem eis Jeſus; Ego ſum panis vitæ: Qui venit ad me, 36 non eſuriet: & qui credit in me, non ſitiet unquam. Sed dixi vobis, quia 37 & vidiſtis me, & non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veni- 38 et: & eum, qui venit ad me, non ejiciam forás: Quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus, qui miſit me. Hæc eſt autem voluntas ejus, qui miſit me, Patris: ut omne, quod dedit 39 mihi, non perdam ex eo, ſed reſuſcitem illud in noviſſimo die. Hæc eſt au- 40 tem voluntas Patris mei, qui miſit me: ut omnis, qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego reſuſcitabo eum in noviſſimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixiſſet; Ego ſum panis vivus, qui de 41 cœlo deſcendi. Et dicebant; Nónne hic eſt Jeſus filius Joſeph, cujus nos 42 novimus patrem, & matrem? Quomodò ergò dicit hic; Quia de cœlo deſcendi? Reſpondit ergò Jeſus, & dixit eis; Nolite murmurare in invicém: 43 Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum: & ego re- 44 ſuſcitabo eum in noviſſimo die. Eſt ſcriptum in Prophetis; Et erunt omnes 45 docibiles Dei. Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * قالوا له اية اية تصنع لنراها ونومن بك ماذا تصنع *
31 ابا وبا اكلوا المن في البرية كما هو مكتوب انه اعطاهم خبزا من السماء فاكلوا *
32 قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انه ليس موسي اعطاكم الخبز من السماء * لكن ابي الذي يعطيكم خبز الحق من السماء *
33 لان خبز الله هو الذي نزل من السماء وهب الحياة للعالم *
34 قالوا له يا سيد اعطنا كل حين من هذا الخبز *

* الفصل السادس عشر *

35 فقال لهم يسوع انا هو خبز الحياة * ومن يقبل الي لا يجع ومن يومن بي لا يعطش الي الابد *
36 لكن قلت لكم انكم قد رايتموني ولم تومنوا *
37 كل من اعطانيه الاب فالي يقبل * ومن يقبل الي فلن اطرحه خارجا *
38 لاني نزلت من السماء لا لاعمل مشيتي بل مشية من ارسلني *
39 وهذه مشية من ارسلني كي كل من اعطاني لا يتلف منهم واحد لكن اقيمه في اليوم الاخير *
40 لان هذه هي مسرة ابي كي كل من يري الابن ويومن به يكون له الحياة المويدة وانا اقيمه في اليوم الاخير *
41 فجعل اليهود يتذمرون عليه لانه قال اني انا هو الخبز الذي نزل من السماء *
42 وكانوا يقولون اليس هذا هو يسوع بن يوسف الذي نحن عارفون بابيه وامه * فكيف يقول هذا اني نزلت من السماء *
43 فاجابهم يسوع قايلا لا تتذمروا فيما بينكم *
44 فانه ليس احد يقدر علي الاتيان الي الا من اجتذبه الاب الذي ارسلني * وانا اقيمه في اليوم الاخير *
45 قد كتب في الانبياء انهم يكونون باجمعهم متعلمين من الله فكل من سمع من ابي وعلم فهو يقبل الي *

Dixerunt ei; Quod ſignum facis ut videamus illud, & credamus tibi? quid operaris? 30 *Patres noſtri manducaverunt manna in deſerto, ut eſt ſcriptum; Dedit eis panem de cœlo, & manducaverunt.* 31 *Dixit eis Jeſus; Amen dico vobis, non Moyſem dediſſe vobis panem de cœlo, ſed Patrem meum eſſe, qui dat vobis panem veritatis de cœlo:* 32 *Nam panis Dei eſt qui deſcendit de cœlo, et tribuit vitam mundo.* 33 *Dixerunt ei; Domine, da nobis quolibet tempore de hoc pane.* 34

Sectio decima ſexta.

Ait illis Jeſus, Ego ſum panis vitæ. 35 *Et qui venit ad me, non eſuriet: & qui credit in me, non ſitiet in æternum.* *Sed dixi vobis, quòd vidiſtis me, & non credidiſtis.* 36 *Quicunque dedit mihi Pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non ejiciam foras.* 37 *Quandoquidem deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me.* 38 *Et hæc eſt voluntas ejus qui miſit me, ut ex omnibus quos dedit mihi, non pereat ullus, ſed ſuſcitem illum in die poſtremo.* 39 *Quoniam hoc eſt placitum Patris mei, ut quicunque videt Filium & credit in eum, conſequatur vitam æternam. Et ego ſuſcitabo eum in die poſtremo.* 40 *Et cœperunt Judæi murmurare de eo quia dixerat, Ego ſum panis qui deſcendit de cœlo.* 41 *Et dicebant; Nónne hic eſt Jeſus filius Joſeph, cujus nos cognoſcimus patrem ac matrem? Quomodo dicit iſte, quòd deſcendi de cœlo?* 42 *Reſpondit eis Jeſus, dicens; Ne murmuretis inter vos.* 43 *Nam nemo poteſt venire ad me, niſi quem traxerit Pater, qui miſit me: & ego ſuſcitabo eum in die poſtremo.* 44 *Jam ſcriptum eſt in prophetis, quòd erunt omnes edocti à Deo. Omnis igitur qui audierit à Patre meo, & edoctus fuerit, ipſe veniet ad me.* 45

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወይቤልዎ፡ምንተ፡ተአምረ፡ትገብር፡ወንርአይ፡ወንእመን፡ብዘ፡ገበርከ። 31 አበዊነሰ፡መና፡በልዑ፡በገዳም፡በከመ፡ጽሑፍ፡ኅብስተ፡እምሰማይ፡ወሀቦሙ፡ይብልዑ። 32 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሜን፡አሜን፡እብለክሙ፡አኮ፡ሙሴ፡ዘወሀበክሙ፡ውእተ፡ኅብስተ፡እምሰማይ፡አቡየ፡ወሀበክሙ፡ኅብስተ፡ጽድቅ፡እምሰማይ። 33 እስመ፡ኅብስቱ፡ለእግዚአብሔር፡ውእቱ፡ዘይወርድ፡እምሰማይ፡ወይሁብ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም። 34 ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ዘልፈ፡ሀበነ፡ውእተ፡ኅብስተ። 35 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አነ፡ውእቱ፡ኅብስተ፡ሕይወት፡ዘይመጽእ፡ኀቤየ፡ኢይርኅብ፡ወዘየአምን፡ቢየ፡ኢይጸምእ፡ለዝሉፉ። 36 ወእቤለክሙ፡ርኢክሙኒ፡ወኢአመንክሙ። 37 ኵሉ፡ዘወሀበኒ፡አቡየ፡ይመጽእ፡ኀቤየ፡ወለዘኒ፡መጽአ፡ኀቤየ፡ኢይሰድዶ፡ወኢያወፅኦ፡አፍኣ። 38 እስመ፡ወረድኩ፡እምሰማይ፡አኮ፡ከመ፡እግበር፡ፈቃድየ፡ዘእንበለ፡ፈቃደ፡ለዘ፡ፈነወኒ። 39 ወዝንቱ፡ውእቱ፡ፈቃዱ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡አብ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀበኒ፡ኢይትኀጐል፡እምኔሁ፡አላ፡አነ፡እነሥኦ፡በደኃሪት፡ዕለት። 40 ወዝንቱ፡ፈቃዱ፡ለአቡየ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘርእዮ፡ለወልድ፡ወአምነ፡ቦቱ፡ይረክብ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ወአነ፡አነሥኦ፡በደኃሪት፡ዕለት። 41 ወአንጐርጐሩ፡አይሁድ፡በእንቲአሁ፡እስመ፡ይቤሎሙ፡አነ፡ውእቱ፡ኅብስት፡ዘወረደ፡እምሰማይ። 42 ወይቤሉ፡አኮኑ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወልደ፡ዮሴፍ፡ዘለሊነ፡ናአምር፡አባሁ፡ወእሞ፡እፎ፡እንከ፡ይእዜ፡ይብለነ፡እምሰማይ፡ወረድኩ። 43 ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ኢትትናጐርጐሩ፡በበይናቲክሙ። 44 አልቦ፡ዘይክል፡መጺአ፡ኀቤየ፡ዘኢሰሐቦ፡አብ፡ዘፈነወኒ፡ወአነ፡አነሥኦ፡በደኃሪት፡ዕለት። 45 ወሀሎ፡ጽሑፍ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ነቢያት፡ወይከውኑ፡ኵሎሙ፡መሀራነ፡በኀበ፡እግዚአብሔር። ኵሉ፡ዘሰምዐ፡በኀበ፡አቡየ፡ተመሂሮ፡ይመጽእ፡ኀቤየ።

Et dixerunt ei, Quod ſignum facies, ut videamus, & credamus in eo quod feciſti? 30 Patres noſtri manna comederunt in deſerto ſicut ſcriptum eſt, Panem à cœlo 31 dedit iis ut comederent. Et dixit iis Dominus Jeſus; Amen, amen, dico vobis; 32 Non Moſes *fuit* qui dedit vobis hunc panem à cœlo; Pater meus dedit vobis panem veritatis à cœlo. Quia panis Dei eſt qui deſcendit de cœlo, & dat 33 vitam æternam. Et dixerunt ei; Domine, perpetuò da nobis iſtum panem. 34 Et dixit iis Dominus Jeſus, Ego ſum panis vitæ: qui venit ad me, non eſu- 35 riet, & qui credit in me, non ſitiet in perpetuum. Et dico vobis, Vidiſtis me 36 quidem, & non credidiſtis. Omne quod dedit mihi Pater meus, veniet ad me: 37 & qui venit ad me, non ejiciam eum, neque exire faciam eum forás. Quia 38 deſcendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me. Et hæc eſt voluntas ejus qui miſit me, *ſc.* Patris, ut quicquid dederit 39 mihi non perdam ex eo, ſed ego ſuſcitem illud in ultimo die. Et hæc eſt 40 voluntas patris mei, ut omnis qui vidit Filium, & credidit in eo, inveniat vitam æternam; & ego ſuſcitabo eum in ultimo die. Et murmurabant Judæi 41 de eo, quia dixerat iis; Ego ſum panis qui deſcendit è cœlo. Et dicebant; 42 Nónne hic eſt ille Dominus Jeſus, filius Joſephi, cujus nos ſcimus patrem ejus, & matrem ejus? quomodo igitur nunc dicit nobis, E cœlo deſcendi? Et 43 reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Ne murmuretis inter vos. Nemo 44 eſt qui poteſt venire ad me, quem non traxit Pater qui miſit me: & ego ſuſcitabo eum in ultimo die. Et fuit ſcriptum in libro prophetarum, Et erunt 45 omnes docti apud Deum. Quicunque audivit apud Patrem meum doctrinam ejus, veniet ad me.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * يهوديان بروي مزاح مي كردند * كه كفت منم منم نان زندكاني * كه از اسمان فرود آمدم *
42 ومي كفتند نه اينست يشوع پسر يوسف * انك ما پدرش ومادرش را مي شناسيم * چكونه اين مي كويد كه ازاسمان فرود آمدم *
43 * عيسي بديشان كفت بيكي با بيكي بيهوده مكوييد *
44 * كسي نتواند پيش من بيايد * مكر پدري كه مرا فرستاد * اورا پيش كشد * ودر روز پسين † من اورا بر خيزانم *
45 * زيرا در پيغمبران نبشته شد كه † همكنان اموزندكان خدا شوند * اكنون هر كه ازپدر شنيد وازو اموخت پيش من بيايد *

Judæi illum irridebant, quia dixerat, Ego ſum, ego ſum panis vitæ qui de cœlo deſcendi. 41 *Et dicebant, Nónne hic eſt Jeſus filius Joſeph, cujus nos patrem & matrem novimus? Quomodo iſte dicit, De cœlo deſcendi?* 42 *Jeſus illis dixit; Alter cum altero futile ne dicatis.* 43 *Nemo poteſt ad me venire, niſi Pater qui me miſit eum attrahat, & in die ultimo ego eum ſuſcitabo.* 44 *Quia in Prophetis ſcriptum eſt, quòd omnes docti à Deo erunt. Jam quicunque à Patre audivit, & ab eo didicit, ad me venit.* 45

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Non quia Patrem quiſquam vidit, *ſi non exiſtens* à Deo: hic vidit ξα
46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε γ
Patrem. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, habet vitam æternam. ξβ
47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ι
Ego ſum panis vitæ. Patres veſtri manducaverunt manna in deſerto, & ξγ
48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ α
49 mortui ſunt. Hic eſt panis de cœlo deſcendens, ut quis ex ipſo ξδ
50 ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (†) καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ ι
manducaverit, *&* non moriatur. ¡Ego ſum panis vivus, *ille* de cœlo ξε
51 φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ α
deſcendens: ſi quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: &
καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
panis *autem* quem ego dabo, caro mea eſt, *quam ego dabo* pro mun-
ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κό-
di vita. Litigabant ergò ad invicèm Judæi, dicentes; Quomodò ξς
52 σμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, Πῶς ι
poteſt hic nobis dare carnem *manducare?* Dixit ergò eis Jeſus,
53 δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis; *Si non* manducaveritis carnem filii hominis,
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
& biberitis ejus ſanguinem, non *habetis* vitam in vobis*ipſis*. *Manducans* meam
54 καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν
carnem, & *bibens* meum ſanguinem, habet vitam æternam: & ego reſuſcitabo eum
σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
noviſſimo die. Nam caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus ξζ
τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου 55 α
verè eſt potus. *Manducans* meam carnem, & *bibens* meum ſanguinem, ξη
ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, 56 ι
in me manet, & ego in illo. Sicut miſit me vivens Pater, & ego
ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ 57
vivo propter Patrem: & *manducans* me, & ipſe vivet propter me. Hic
ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι᾽ ἐμέ. Οὗτός 58
eſt panis qui de cœlo *deſcendens*: non ſicut manducaverunt patres veſtri
ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν
manna, & mortui ſunt. *Manducans* hunc panem, vivet in æter-
τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
num. Hæc dixit in ſynagoga docens in Capharnaum. Multi ergò
να. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ. Πολλοὶ οὖν 59
audientes ex diſcipulis ejus, dixerunt; Durus eſt hic ſermo: quis 60
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς
poteſt eum audire? Sciens autem Jeſus *in ſeipſo*, quia murmurarent de
δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ 61
hoc diſcipuli ejus, dixit eis; Hoc vos ſcandalizat?
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

MS.A. (†) καταβαίνων, Poſt hoc vocabulum in MS.A. deſunt duo folia ab hoc V.50. Cap.6. ad iſta verba V.52. Cap.8. ..γεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܙܐ ܐܢܫ ܠܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܗܘ ܗܘ ܚܙܐ ܠܐܒܐ. * ܕܩܘܪܒܢܐ
47 ܕܟܠܝܘܡ * ܫܠܡ * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ
48 49 ܕܠܥܠܡ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ * ܐܒܗܝܟܘܢ ܐܟܠܘ ܡܢܢܐ ܒܡܕܒܪܐ ܘܡܝܬܘ. * ܗܢܘ ܕܝܢ
50 51 ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܐܢܫ ܢܐܟܘܠ ܡܢܗ ܘܠܐ ܢܡܘܬ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܚܝܐ ܕܡܢ
ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. ܘܠܚܡܐ ܐܝܢܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ.
52 ܦܓܪܝ ܗܘ ܕܥܠ ܐܦܝ ܚܝܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܝܗܒ ܐܢܐ. * ܢܨܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ
53 ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܗܢܐ ܦܓܪܗ ܠܡܬܠ ܠܢ ܠܡܐܟܠ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܦܓܪܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܘܬܫܬܘܢ ܕܡܗ.
54 ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܒܢܦܫܟܘܢ. * ܡܢ ܕܐܟܠ ܕܝܢ ܡܢ ܦܓܪܝ ܘܫܬܐ ܡܢ ܕܡܝ. ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ
55 ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. * ܦܓܪܝ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ
56 ܡܐܟܘܠܬܐ. ܘܕܡܝ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܬܝܐ. * ܡܢ ܕܐܟܠ ܦܓܪܝ ܘܫܬܐ ܕܡܝ. ܒܝ
57 ܡܩܘܐ ܘܐܢܐ ܒܗ. * ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܐ ܚܝܐ. ܘܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܡܛܠ ܐܒܐ. ܘܡܢ ܕܢܐܟܠܢܝ
58 ܐܦ ܗܘ ܢܚܐ ܡܛܠܬܝ. * ܗܢܘ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܟܠܘ
59 ܐܒܗܝܟܘܢ ܡܢܢܐ ܘܡܝܬܘ. ܡܢ ܕܐܟܠ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ
60 ܒܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܦܪܢܚܘܡ. * ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܡܪܝܢ.
ܩܫܝܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܡܥܗ. * ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܒܫܒܐ
61 ܕܚܫܐ. * ܫܠܡ * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܢܦܫܗ ܕܪܛܢܝܢ ܥܠ ܗܕܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟܘܢ.

Non quòd videat quiſpiam Patrem: ſed is 46
qui à Deo eſt, ipſe videt Patrem.

Oblationis quotidianæ. 18.

Amen amen dico vobis, Quiſquis credit in 47
me, habet vitam æternam. Ego ſum panis 48
vitæ. Patres veſtri comederunt manna in de- 49
ſerto, & mortui ſunt. Hic eſt autem panis il- 50
le, qui deſcendit de cœlo, ut comedat quis
ex eo, & non moriatur, Ego ſum panis vi- 51
vus, qui de cœlo deſcendi: & ſi quis ede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum: & pa-
nis quem ego dabo, corpus meum eſt, quod
pro vita mundi do. Rixabantur autem Ju- 52
dæi alius cum alio, & dicebant; Quomodo
poteſt iſte corpus ſuum dare nobis ad com-
edendum? At dixit eis Jeſus; Amen amen 53
dico vobis, Niſi comederitis corpus Filii ho-
minis, & biberitis ejus ſanguinem, non ha-
bebitis vitam in vobis. Porrò qui com- 54
edit ex corpore meo, & bibit ex meo ſan-
guine, habet vitam æternam, & ego ſuſ-
citabo eum in noviſſimo die. Corpus enim 55
meum verè eſt cibus, & ſanguis meus verè
eſt potus. Qui comedit corpus meum, & 56
bibit meum ſanguinem, in me manet, &
ego in eo. Sicut miſit me Pater vivens, 57
& ego vivo propter Patrem; & qui com-
ederit me, etiam ipſe vivet propter me.
Hic eſt panis ille qui deſcendit è cœlo, 58
nequaquam prout comederunt patres ve-
ſtri manna, & mortui ſunt: qui comede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum. Hæc 59
dixit in ſynagoga dum doceret in Caphar-
nahum. Multi autem, qui audierunt, ex 60
diſcipulis ejus, dicunt; Durus eſt hic ſer-
mo, quis poteſt eum audire?

Matutinis feriæ quartæ ſeptimanæ Paſſionis. 19.

Jeſus verò ſciens apud ſe, murmurare de 61
hoc diſcipulos ſuos, dixit iis; Hoc vos
offendit?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 47 * کسي پدررا نبيند * الا انك از خدا است * اوست که پدررا ديد * * راست راست * بشما
48 49 بکويم * هرکه بمن ايمان بياورد * تا ابد زندکاني دارد * * منم من نان زندکاني * * پدران شما
50 در بيابان ترانکبين خوردند ومردند * * اينست نان که از اسمان فرود آمد * [تا ادمي
51 ازو بخورد ونميرد * منم نان زندکاني که از اسمان فرود امد] واکر کسي ازين نان بخورد
تا ابد زنده ماند * وآن نان که من بدهم تن منست * که براي زندکاني مردم مي دهم *
52 * يهوديان با يکديکر † مي نکريدند ومي کفتند چکونه تواند † اين کس که تن خود را
53 بما دهد که بخوريم * * عيسي بديشان کفت راست راست بشما بکويم * اکر تن فرزند
54 ادمي را نخوريد * وخون اورا نياشاميد * در سرشت شما زندکاني † نداريد * * هر
که تن من بخورد * واز خون من بياشامد * جاويد زندکاني دارد † تا ابد * ودر روز
55 پسين من اورا بر خيزانم * * بحقيقت تن من خوردنيست * و بحقيقت خون من
56 آشاميدنيست * * هرکه تن من بخورد وخون من بياشامد * او در من استوار شود * ومن درو *

Quiſquam Patrem non videt: ſed 46
is qui à Deo eſt, ille eſt qui Patrem
vidit. Verè, verè vobis dico; Qui- 47
cunque in me fidem habuerit, in
æternum vitam habet. Ego ſum 48
ipſe panis vitæ. Patres veſtri in 49
deſerto Manna comederunt & mor-
tui ſunt. Hic eſt panis qui de cœlo 50
deſcendit, ut homo ex eo comedat
& non moriatur. Ego ſum panis 51
vitæ, qui de cœlo deſcendit: & ſi-
quis de hoc pane comederit, in æter-
num vivus manebit: & ille pa-
nis, quem ego dabo, corpus meum
eſt, quod pro vita hominum do.
Judæi unus in alterum intuiti ſunt, 52
& dixerunt; Quomodo poteſt hic
homo corpus ſuum nobis dare ut
comedamus. Jeſus illis dixit; Ve- 53
rè, verè vobis dico, Si corpus Filii
hominis non comedatis, & ſangui-
nem ejus non bibatis, in vobis ipſis
vitam non habebitis. Quicunque 54
corpus meum comederit, & de ſan-
guine meo biberit, æternam vitam
habebit in perpetuum, & in die
noviſſimo ego eum ſuſcitabo. In ve- 55
ritate corpus meum cibus eſt, & in
veritate ſanguis meus potus eſt.
Quicunque corpus meum comede- 56
rit, & ſanguinem meum biberit,
ipſe in me firmus erit, & ego
in ipſo.

Verſio VULGATA LATINA.

46 47 Non quia Patrem vidit quiſquam, niſi is, qui eſt à Deo, hic vidit Patrem. A-
48 men, amen dico vobis; Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego
49 ſum panis vitæ. Patres veſtri manducaverunt manna in deſerto, & mortui
50 ſunt. Hic eſt panis de cœlo deſcendens: ut ſi quis ex ipſo manducaverit,
51 non moriatur. Ego ſum panis vivus, qui de cœlo deſcendi. Si quis man-
52 ducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro
53 mea eſt pro mundi vita. Litigabant ergò Judæi ad invicèm, dicentes;
54 Quomodò poteſt hic nobis carnem ſuam dare ad manducandum? Dixit er-
gò eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Niſi manducaveritis carnem Filii
55 hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam:
& ego reſuſcitabo eum in noviſſimo die. Caro enim mea, verè eſt cibus: 56
& ſanguis meus, verè eſt potus. Qui manducat meam carnem, & bibit 57
meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut miſit me vivens Pa- 58
ter, & ego vivo propter Patrem: & qui manducat me, & ipſe vivet pro-
pter me. Hic eſt panis, qui de cœlo deſcendit. Non ſicut manducaverunt 59
patres veſtri manna, & mortui ſunt. Qui manducat hunc panem, vivet in 60
æternum. Hæc dixit in ſynagoga docens, in Capharnaum. Multi ergò au- 61
dientes ex diſcipulis ejus, dixerunt; Durus eſt hic ſermo, & quis poteſt eum
audire? Sciens autem Jeſus apud ſemetipſum, quia murmurarent de hoc di- 62
ſcipuli ejus, dixit eis; Hoc vos ſcandalizat?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * وَلَيْسَ أَحَدٌ أَبْصَرَ ٱلْآبَ إِلَّا ٱلَّذِي هُوَ مِنَ ٱللّٰهِ هٰذَا رَأَى ٱلْآبَ * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعَ عَشَرَ *
47 48 * آمين آمين اقول لكم ان من يؤمن بي له الحياة الدائمة * انا هو خبز الحياة * اباؤكم اكلوا
49 50 المن في البرية وماتوا * وهذا الخبز الذي نزل من السماء من ياكل منه لا يموت * انا هو
51 الخبز الحي الذي نزل من السماء * من اكل من هذا الخبز يحيي الي الابد * والخبز الذي انا
52 اعطيه هو جسدي الذي اعطيه من اجل حياة العالم * فخاصم اليهود بعضهم بعضا
53 قايلين كيف يقدر هذا ان يعطينا جسده لناكله * فقال لهم يسوع امين امين اقول لكم ان
54 لم تاكلوا جسد بن البشر وتشربوا دمه فليست لكم حياة فيكم * من ياكل جسدي ويشرب
55 دمي فله الحياة الدائمة وانا اقيمه في اليوم الاخير * لان جسدي ماكل حق * ودمي مشرب
56 57 حق * من ياكل جسدي ويشرب دمي يثبت في وانا فيه * كما ارسلني الاب الحي وانا حي
58 من اجل الاب * ومن ياكلني فهو يحيي من اجلي * هذا هو الخبز الذي نزل من السماء *
59 ليس كالمن الذي اكله اباؤكم وماتوا * من ياكل من هذا الخبز يعيش الي الابد * قال
60 هذا في الجموع وهو يعلم في كفرناحوم * فقال كثيرون من تلاميذه لما سمعوا ما اصعب هذه
61 الكلمة من يطيق استماعها * فعلم يسوع في نفسه ان تلاميذه يتذمرون علي هذا * فقال
لهم هذا يشككم *

Et verò nemo vidit Patrem; ſed qui eſt 46
à Deo, hic vidit Patrem.

Sectio decima ſeptima.

Amen amen dico vobis, Qui credit in 47
me, ipſius eſt vita æterna. Ego ſum pa- 48
nis vitæ. Patres veſtri manducaverunt 49
manna in deſerto, & mortui ſunt. At 50
ex hoc pane qui deſcendit de cœlo, quiſ-
quis manducaverit, non morietur. Ego 51
ſum panis vivus qui deſcendit de cœlo:
quicunque manducaverit ex hoc pane,
vivet in æternum: & panis quem ego
dabo, eſt corpus meum, quod do pro vita
mundi. Litigaverunt ergò Judæi alter 52
cum altero, dicentes; Quomodò poteſt
hic dare nobis corpus ſuum ut manduce-
mus illud? Ait illis Jeſus; Amen 53
amen dico vobis, Si non manducaveritis
corpus Filii hominis, & biberitis ſangui-
nem ejus, non habebitis vitam in vobis.
Qui manducat corpus meum, & bibit 54
ſanguinem meum, erit ei vita æterna,
& ego ſuſcitabo eum in die noviſſimo.
Quia corpus meum eſt cibus verus, & 55
ſanguis meus potus verus. Qui mandu- 56
cat corpus meum, & bibit ſanguinem
meum, manet in me, & ego in eo. Sic- 57
ut miſit me Pater vivus, & ego vivus
ſum propter Patrem: & qui manduca-
verit me, ipſe vivet propter me. Hic eſt 58
panis qui deſcendit de cœlo: non ut
manna quod manducaverunt patres ve-
ſtri, & mortui ſunt. Qui manducat ex
hoc pane, vivet in æternum. Dixit hoc 59
inter turbas dum doceret in Capharna-
hum. Dixerunt autem multi ex diſcipu- 60
lis ejus quum audiſſent; Quàm diffici-
lis eſt hic ſermo! Quis poteſt audire
illum? Cognovit ergò Jeſus in ſemet- 61
ipſo, quòd diſcipuli ejus murmurarent
de hoc, dixitque eis, Hoc ſcandalizat
vos?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ወአልቦ፡ ዘርእዮ፡ለእግዚአብሔር፡ አብ፡ ዘእንበለ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚአብሔር፡ውእ
47 ቱ፡ርእዮ፡ ለአብ፡፡=፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ዘይአምን፡ ብየ፡ በሕይወት፡ ዘለ
48 ዓለም፡=፡ አነ፡ውእቱ፡ኅብስት፡ ሕይወት፡፡=፡ አበዊክሙሰ፡ በልዑ፡መና፡ በገዳም፡
49 ወሞቱ፡፡=፡ ዝውእቱ፡ኅብስት፡ ዘእምሰማይ፡ ይወርድ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘበልዐ፡ እም
50 ኔሁ፡ኢይመውት፡=፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኅብስተ ፡ ሕይወት ፡፡ ዘወረደ፡ እምሰማይ፡ ወዘበል
51 ዐ፡ሥጋየ፡ እምዝንቱ፡ኅብስት፡ ይሐዩ፡ ለዓለም፡፡ወዝኒ፡ኅብስት፡ ዘአሁብ፡አነ፡ሥጋ
52 የ፡ውእቱ፡ በእንተ፡ሕይወት፡ ዘለዓለም፡፡=፡ ወተጋአዙ፡አይሁድ፡ በቤናቲሆሙ፡ እን
53 ዘ፡ይብሉ፡ እፎ፡ይክል፡ዝንቱ፡ የሀበነ፡ ሥጋሁ፡ንብልዕ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየ
ሱስ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ እመ፡ኢበላዕክሙ፡ ሥጋሁ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡
54 ሕያው፡ ወኢሰተይክሙ፡ ደሞ፡ አልብክሙ፡ ሕይወት፡ ለዐሌክሙ፡=፡ ዘበልዐ፡ሥጋየ፡
55 ወሰትየ፡ ደምየ፡ቦሕይወት፡ ዘለዓለም፡ወአነ፡ አነሥኦ፡ በደኃሪት፡ዕለት፡፡=፡ እስመ፡
56 ሥጋየኒ፡መብልዕ፡ጽድቅ፡ ዘበ፡ አማን፡ወደምየኒ፡ ስቴ፡ ዘበ፡ አማን፡ ውእቱ፡፡=፡ ዘበ
57 ልዐ፡ሥጋየ፡ ወሰትየ፡ ደምየ፡ይሄሉ፡ምስሌየ፡ ወአነሂ፡ምስሌሁ፡፡=፡ ወበከመ ፡ ፈነወ
ኒ፡አብ፡ሕያው፡ ወአነሂ፡ ሕያው፡ በእንተ፡ አብ፡ ወዘበልዐኒ፡ ሥጋየ፡ የሐዩ፡ በእንቲአ
58 የ፡=፡ ዝኬ፡ውእቱ፡ኅብስት፡ ዘእምሰማይ፡ ወረደ፡ ወአኮ፡ ከመ፡ በልዑ፡ አበዊክሙ፡
59 ወሞቱ፡ ወበልዖሰ፡ ለዝንቱ፡ኅብስት፡ይሐዩ፡ ለዓለም፡፡=፡ ወከመዝ፡ይቤሎሙ፡ በም
60 ኵራብ፡ ዘቅፍርናሆም፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡፡=፡ ወብዙኃን፡ እምአርድኢሁ ፡ እለ፡
61 ሰምዑ፡ ወይቤሉ፡ ዕጹብ፡ዝንቱ፡ ነገር፡ መኑ፡ ይክል፡ ሰሚዖቶ፡፡=፡ ወአእመሮሙ፡ እ
ግዚእ፡ኢየሱስ፡ ከመ፡ያንጐረጕሩ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ አርዳኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ዝኑ፡ያ
ዓቅፈክሙ፡፡=፡

Nemo eſt qui vidit Deum patrem, niſi qui à Deo: ipſe vidit Patrem. Amen 46 47
amen dico vobis, Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego ſum panis vi- 48
tæ. Patres veſtri comederunt mana in deſerto, & mortui ſunt. Hic eſt pa- 49
nis qui è cœlo deſcendit, ut quicunque manducaverit ex eo, non moriatur. Ego 50
ſum panis vitæ, qui deſcendit è cœlo: & qui manducavit corpus meum, ex hoc 51
pane vivet in æternum: & hic panis, quem dabo ego, corpus meum eſt, pro vi-
ta mundi. Et litigârunt Judæi inter ſe, dicentes; Quomodo poteſt hic dare 52
nobis corpus ſuum ut manducemus? Et dixit iis Dominus Jeſus; Amen, amen 53
dico vobis, Si non ederitis corpus Filii hominis, & non biberitis ſanguinem e-
jus, non habebitis vitam ſuper vos. Qui manducavit corpus meum, & bibit ſan- 54
guinem meum, habet vitam æternam, & ego ſuſcitabo eum in ultimo die. Quia 55
corpus meum eſt cibus veritatis, & ſanguis meus potus qui verè eſt.
Qui edit corpus meum, & bibit ſanguinem meum, erit mecum, & ego cum illo. 56
Et ſicut miſit me Pater vivus, & ego etiam vivus ſum propter Patrem: & qui 57
manducavit etiam corpus meum, vivet propter me. Hic eſt panis qui è cœlo
deſcendit, & non ſicut manducaverunt patres veſtri, & mortui ſunt. Qui man- 58
ducaverit hunc panem, vivet in æternum. Et ſic dixit iis in ſynagoga Caper- 59
nahum docens eſt. Et multi ex diſcipulis ejus fuerunt qui audierunt, & dixe- 60
runt; Durus eſt hic ſermo, quis poteſt audire eum? Et ſcivit Dominus Jeſus, 61
quòd murmurarent de hoc diſcipuli ejus, & dixit iis; Hócne vos offendit?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

57 * انچنانك زنده پدر مرا فرستاد * ومن براي پدر† زنده باشم * وهرکه مرا بخورد * او
58 نيز براي من زنده باشد * * اينست نان که از آسمان فرود آمد * نه همچنانست که پدران
59 شما که ترانکبين خوردند * ومردند * هرکه اين نان بخورد * تا ابد زنده ماند * * اين
60 سخنهارا ميان انجمن مي کفت * وقتي که در کفرناحوم تعليم مي داد * * وبسياران
61 از شاکردان شنيدند * کفتند سخت دشخوارست † اين سخن تا خود که شنود * * ومسيح
در ذات خود دانست * که شاکردان † او بدين بيهوده مي کويند * وبديشان کفت
اينست که شمارا برنجان کرد *

Quemadmodum vivens Pater 57
me miſit, & ego propter Patrem
vivens ſum: quicunque etiam
me comederit, ille etiam propter
me vivens erit. Hic eſt panis 58
qui de cœlo deſcendit: haud per-
inde eſt ac patres veſtri, qui
manna comederunt, & mortui
ſunt: quiſquis hunc panem come-
derit in æternum vivus manebit.
Hæc verba in medio Synagogæ 59
dixit, quo tempore in Capharna-
hum doceret. Et multi ex di- 60
ſcipulis, qui audiverant, dixe-
runt, Valde durus eſt hic ſermo,
adeò ut ipſum quis audiat? Et 61
Chriſtus in ſeipſo cognovit, quòd
diſcipuli ejus de hoc futile dice-
rent: & illis dixit; Hoc eſt quod
vos ſolicitat?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Si ergò videritis filium hominis ascendentem ubi erat priùs?
62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;
Spiritus est vivificans, caro non prodest quicquam. Verba quæ ego
63 Τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ
loquor vobis, spiritus *sunt*, & vita sunt. Sed sunt ex vobis quidam, qui non
64 λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ
credunt: sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes, & quis esset
πιστεύουσιν· ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν
traditurus eum. Et dicebat; Propter *hoc* dixi vobis, Quia nemo potest
65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς δύναται
venire ad me, *si non* fuerit datum ei à Patre meo. Ex hoc multi
66 ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ
abierunt discipulorum ejus *in* retrò, & non *amplius* cum illo ambulabant. Dixit
67 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν
ergò Jesus duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei
68 οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ
Simon Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et
69 Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ
nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei *viventis*.
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.
Respondit eis Jesus; Nónne ego vos duodecim elegi, & ex vobis
70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν
unus diabolus est? Dicebat autem *Judam* Simonis, Iscariotem: hic enim *futurus* erat
εἷς διάβολός ἐστιν; Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος, Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν 71
eum *tradere*, unus *existens* ex duodecim.
αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

CAP. VII. ζ'.

Et ambulabat Jesus post hæc in Galilæam: non enim volebat in *Judea*
Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1
ambulare: quia quærebãt eum Judæi interficere. Erat autẽ *propè* festus Judæorum,
περιπατεῖν ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, 2
Scenopegia. Dixerunt *igitur* ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in
ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς 3
Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in
τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν 4
occulto quid facit, & quærit ipse in *manifesto* esse. Si hæc facis, manifesta teipsum
κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν
mundo: Neque enim fratres ejus credebant in eum. *Dicit* ergò eis Jesus;
τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 5 6
Tempus meum nondum *adest*: *at* tempus vestrum semper est paratum. Non potest
ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται 7
mundus odisse vos, me autẽ odit, quia ego *testor* de illo, *quia* opera ejus mala sunt.
ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 ܐܢ ܬܚܙܘܢ ܗܟܝܠ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܤܠܩ ܠܐܬܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ * ܪܘܚܐ ܗܝ
63 ܕܡܚܝܐ. ܦܓܪܐ ܠܐ ܡܘܬܪ ܡܕܡ. ܡܠܐ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܪܘܚܐ ܐܢܝܢ ܘܚܝܐ ܐܢܝܢ. * ܐܠܐ
64 ܐܝܬ ܐܢܫܐ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܩܕܝܡ ܡܢܘ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ
ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ
65 ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܐܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܐܒܝ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܤܓܝܐܐ
66 ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܢܕܘ ܠܒܤܬܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ
67 ܠܬܪܥܤܪܬܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܙܠ. * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ.
68 ܡܪܝ. ܠܘܬ ܡܢ ܢܐܙܠ. ܡܠܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟ. * ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ. ܕܐܢܬ ܗܘ
69 ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܓܒܝܬܟܘܢ ܬܪܥܤܪ.
70 ܘܡܢܟܘܢ ܚܕ ܤܛܢܐ ܗܘ. * ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܤܟܪܝܘܛܐ. ܗܘ ܓܝܪ ܥܬܝܕ
71 ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܤܪܬܐ. * [illegible] *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܓܠܝܠܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܨܒܐ ܗܘܐ
2 ܠܡܗܠܟܘ ܒܝܗܘܕ. ܡܛܠ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܩܛܠܗ. * ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܥܐܕܐ
3 ܕܡܛܠܠܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܐܚܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܫܢܐ ܠܟ ܡܟܐ ܘܙܠ ܠܝܗܘܕ. ܕܢܚܙܘܢ
4 ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ. * ܠܝܬ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܨܒܐ ܗܘ
5 ܕܢܗܘܐ ܒܓܠܝܐ. ܐܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܥܠܡܐ. * ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܐܚܘܗܝ
6 ܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܒܗ ܒܝܫܘܥ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܒܢܐ ܕܝܠܝ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܡܛܐ.
7 ܙܒܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܡܛܝܒ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܥܠܡܐ ܠܡܤܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ
ܤܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܤܗܕ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ. ܕܥܒܕܘܗܝ ܒܝܫܝܢ ܐܢܘܢ.

Quid si videritis Filium hominis ascendentem eò loci ubi erat à principio? 62 Spiritus 63 est qui vivificat, corpus non prodest quicquam: verba quæ ego locutus sum vobiscum, spiritus sunt, & vita sunt. 64 Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt: noverat enim Jesus à principio quinam essent ii qui non credebant, & quis eum proditurus esset. 65 Et dicebat eis; Propterea dixi vobis, neminem posse venire ad me, nisi datum fuerit ei à Patre meo. 66 Propter hunc sermonem multi ex discipulis ejus abierunt retrorsum, nec ambulabant cum eo. 67 Dixit autem Jesus dodecadi suæ; Num & vos vultis abire? 68 Respondit Simon Cepha, & ait; Domine mi, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. 69 Nósque credimus & scimus te esse Messiam Filium Dei viventis. 70 Dixit eis Jesus; Nónne ego elegi vos duodecim, & ex vobis unus Satanas est? 71 Loquebatur de Juda filio Simonis Iscariota: futurum enim erat ut ipse proderet eum, unus ex duodecim.

Matutinis feriæ IV. hebdomadis V. Jejunii. 20.

CAP. VII.

Post hæc ambulabat Jesus in Galilæa, nolebat enim ambulare in Judæa, quoniam Judæi studebant eum trucidare. 1 2 Propè autem erat festum tabernaculorum Judæorum. 3 Et dixerunt ei fratres ipsius Jesu; Recede hinc & vade in Judæam, ut videant discipuli tui opera quæ facis. 4 Nemo enim quicquam facit in occulto, & vult ipse in aperto esse: si hæc facis, ostende teipsum mundo. 5 Nam ne fratres quidem ejus crediderant in ipsum Jesum. 6 Dixit eis Jesus; Tempus meum nondum adest: tempus autem vestrum semper est paratum. 7 Non potest mundus vos odisse: me autem odit, quoniam ego testor de eo, opera ejus mala esse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 * اكنون اكر ببينيد * كه فرزند ادمي بالا مي رود * در جايكاهي كه قديم انجا بود * جانست
63 كه زنك مي كند * تن چيزي را سود نه دهد * سخنها كه با شما كفتم جان و زندكاني اند *
64 * ليكن از شما كساني هستند كه ايمان نمي آورند * سبب انك مسيح را معلوم بود ازان كس
كه ايمان نمي آورد * و كيست انك اورا در دست دهد * * وبديشان كفت براي اين بشما كفتم *
65 كه كسي نتواند پيش من آمدن * مكر از پدر من داده شود * براي اين سخن [بسياران]
66 از شاكردان او † باز پس رفتند * و با وي نمي كرديدند * * وعيسي دوازده خود را كفت * مكر
67 شما نيز مي خواهيد كه برويد * * شمعون كيفا كفت اي خداوند پيش كه رويم * سخنهاء زندكاني
68 داري تا ابد * * و ما ايمان اورديم و دانستيم * كه توي مسيح * پسر خداي زنك * * عيسي
69 بديشان كفت نه من شمارا دوازده كزيدم * و يكي از شما شيطانست * * و اين سخن از بهر يهودا
70 پسر شمعون سخريوطا كفت * يكي از دوازده * انك مي خواست * كه عيسي را بدست دهد
71 پانزده رفتن مسيح در اورشليم در عيد مظله

1 * بعد ازان عيسي در جليل مي كرديد * و نمي خواست * كه در يهود بكردد * براي انك يهوديان مي خواستند كه اورا بكشند *

Jam quid si videritis quòd Filius hominis ascendat in locum, ubi olim erat? 62 *Spiritus est qui vivificat, corpus quicquam utilitatis non præbet: verba quæ vobiscum locutus sum, spiritus & vita sunt.* 63 64 *Sed ex vobis quidam sunt, qui fidem non habent: quoniam Christo notum erat quis fidem non haberet, & quis esset ille, qui ipsum in manum* inimicorum *traderet.* 65 *Et illis dixit; Propter hoc vobis dixi, quòd nemo potest ad me venire, nisi à Patre meo ei datum sit.* 66 *Propter hunc sermonem multi è discipulis ejus retrocesserunt, et cum eo non ambulârunt.* 67 *Et Jesus duodecim suis dixit; Nunquid vos etiam vultis abire?* 68 *Simeon Cephas dixit; O Domine ad quem ibimus? Verba vitæ habes in æternum.* 69 *Et nos fidem habuimus, & novimus, quòd tu es Christus Filius Dei viventis.* 70 *Jesus illis dixit; Nónne ego vos duodecim elegi, & unus è vobis Satanas est?* 71 *Hunc autem sermonem de Juda filio Simeonis Iscariota dicebat, uno ex duodecim, qui futurus erat ut Jesum in manum* inimicorum *daret.*

XV. Profectio Christi Hierosolymam in festo tabernaculorum.

CAP. VII.

Post hæc Jesus in Galilæa versabatur, non enim volebat in Judæa versari, eò quòd Judæi quærebant ut eum occiderent. 1

Versio VULGATA LATINA.

63 Si ergò videritis Filium hominis ascendentem ubi erat priús? Spiritus est, qui vivi-
64 ficat: caro non prodest quidquam: verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus &
65 vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Je-
66 sus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat; Propterea
67 dixi vobis; Quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Ex hoc
68 multi discipulorum ejus abierunt retró: & jam non cum illo ambulabant. Dixit er-
69 gò Jesus ad duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei Simon
70 Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus,
71 & cognovimus, Quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis Jesus; Nónne ego
72 vos duodecim elegi: & ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Judam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cùm esset unus ex duodecim.

CAP. VII.

Post hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam: non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere. 1 Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Scenopegia. 2 Dixerunt autem ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. 3 Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palàm esse: si hæc facis, manifesta teipsum mundo. 4 Neq; enim fratres ejus credebant in eum. 5 Dixit ergò eis Jesus; Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. 6 Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera ejus mala sunt. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فكيف ان رايتم ابن البشر صاعدا الي حيث كان اولا * انما الروح يحيي والجسد لا يعني
63 شيا * والكلام الذي كلمتكم به هو روح وحياة * لكن منكم قوم لا يومنون * لان يسوع كان
64 عارفا من قديم بالذين لا يومنون به وبذلك الذي يسلمه * ثم قال لهم من اجل هذا قلت
65 لكم انه لا يقدر احد ان يقبل الي الا ان يعطي ذلك من الاب * ومن اجل هذه الكلمة رجع
66 كثير من تلاميذه الي وراهم ولم يكونوا بعد يمشون معه * فقال يسوع للاثني عشر لعلكم ايضا
67 تريدون الانطلاق * اجاب سمعون الصفا قايلا يا سيد الي من نذهب وكلام الحياة الدايمة لك
68 * وقد امنا نحن وعلمنا . انك انت المسيح بن الله الحي * فقال لهم اليس انا الذي اخترتكم
69 معشر الاثني عشر وفيكم واحد هو شيطان * وعني بذلك يهودا بن سمعان الاسخريوطي لانه
70 كان مزمعا ان يسلمه وكان احد الاثني عشر *
71
1 * ومن بعد هذا كان يسوع يمشي في الجليل لانه لم يحب التردد في ارض اليهودية لان اليهود
2 كانوا يريدون قتله * ولما قرب عيد مظال اليهود * فقال له اخوته تحول من ههنا وامض الي
3 اليهودية لتري تلاميذك اعمالك التي تعمل * فانه ليس احد يعمل شيا سرا فيريد ان يكون
4 علانية * ان كنت تعمل هذه الاشيا فاظهر نفسك للعالم * ولم يكن اخوته امنوا به * فقال
5 لهم يسوع اما وقتي فلم يبلغ بعد واما وقتكم فانه مستعد كل حين * لن يقدر العالم
6 ان يبغضكم * وهم يبغضونني لاني اشهد عليهم ان اعمالهم شريرة هي *
7

Quomodò ergò si videritis Filium hominis ascendentem eò ubi erat priùs? 62 63 *Siquidem Spiritus vivificat, & corpus non est lucri ullius. Et sermo quem locutus sum vobis, est spiritus & vita.* 64 *Sed ex vobis quidam non credunt. Quia Jesus erat sciens ab antiquo eos qui non credebant in ipsum, & eum qui traditurus erat ipsum.* 65 *Deindè dixit illis; Propterea dixi vobis, non posse quenquam venire ad me, nisi assequatur id à Patre.* 66 *Et propter hoc verbum reversi sunt multi ex discipulis ejus retrò, & non ambulabant ampliùs cum eo.* 67 *Dixit ergò Jesus ad duodecim; Numquid vos etiam vultis abire?* 68 *Respondit Simon Petra, dicens; Domine, ad quem ibimus, cùm verba vitæ æternæ sint tibi,* 69 *Et nos jam crediderimus & noverimus te esse Christum filium Dei vivi?* 70 *Ait illis; Nónne ego sum qui elegi vos cœtum duodecim? & tamen inter vos unus est diabolus.* 71 *Innuit autem per hunc, Judam filium Simonis Iscariotem, quia ipse erat futurus ut proderet eum, & erat unus ex duodecim.*

CAP. VII.

Et post hæc Jesus ambulabat in Galilæa, quoniam non amabat conversationem in terra Judeæ, eò quòd Judæi intenderent necem ipsius. 1 2 *Et cùm appropinquasset dies festus tabernaculorum Judæorum;* 3 *Dixerunt ei fratres ejus, Digredere hinc, & vade in Judæam, ut videant discipuli tui opera tua quæ facis.* 4 *Quandoquidem non est qui operetur aliquid in occulto, & cupiat esse palam: si facis has res, manifesta teipsum mundo.* 5 *Et ne fratres ejus crediderant in eum.* 6 *Dixit ergò eis Jesus; Tempus quidem meum non advenit adhuc: at verò tempus vestrum idoneum est omni tempore.* 7 *Haudquaquam potest mundus odisse vos: at ipsi me oderunt, quia ego testor contra illos, quòd opera eorum mala sint.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 እመ፡ ርኢክሙዎ፡ እንከ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይዓርግ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ቀደሙ፡፡=፡
63 መንፈስ፡ ውእቱ፡ ዘያሐዩ፡ ወሥጋስ፡ ኢልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ወኢምንተኒ፡፡ ወዝኒ፡ ቃል፡ ዘእነ፡
64 ነገርኩክሙ፡ መንፈስ፡ ውእቱ፡ ወሕይወት፡ ውእቱ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ቦቱ፡ እምውስቴትክ
ሙ፡ እለ፡ ኢይአምኑ፡፡ እስመ፡ ያአምር፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምትካት፡ መኑ፡ እሙን
65 ቱ፡ እለ፡ ኢይኣምኑ፡ ወመኑ፡ ውእቱ፡ ዘያገብኦ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ እብ
66 ለክሙ፡ አልቦ፡ ዘይክል፡ መጺአ፡ ኀቤየ፡ ዘኢተውህበ፡ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡=፡ ወበእንተ፡
ዝንቱ፡ ብዙኃን፡ እምአርደኢሁ፡ እለ፡ ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ ወኢሖሩ፡ እንከ፡ ምስሌ
67 ሁ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ አንትሙሂ፡ ትፈቅዱኑ፡
68 ትሑሩ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኀበ፡ መኑ፡ ነሐውር፡ ቃ
69 ለ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ብከ፡፡=፡ ወንሕነሰ፡ አመነ፡ ወአአመርነ፡ ከመ፡ አንተ፡ ውእቱ፡ ክ
70 ርስቶስ፡ ቅዱሱ፡ ወልዱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሕያው፡፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ አነ፡ ኀረይኩክሙ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ኣሐዱ፡ እምኔክሙ፡ ሰይጠ
71 ን፡ ውእቱ፡፡=፡ ወእንበይነ፡ ይሁዳ፡ ስምዖን፡ አስቆርታዊ፡ ይቤ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ሃለወ፡ ያ
1 ገብኦ፡ ኣሐዱ፡ እምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡፡=፡ ፫ ወእምዝ፡ ሖረ፡ እግዚእ፡ ኢ
2 የሱስ፡ ገሊላ፡ ወኢፈቀደ፡ ይሑር፡ ይሁደ፡ እስመ፡ ይኃሥሥዎ፡ አይሁድ፡ ይቅትልዎ፡፡=፡
3 ወቀርበ፡ በዓለ፡ መጸለቶሙ፡ ለአይሁድ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ አኃዊሁ፡ ፍልስ፡ እም፡ ዝየ፡ ወሑ
4 ር፡ ብሔረ፡ ይሁደ፡ ከመ፡ አርደኢከኒ፡ ይርአዩ፡ ግብረከ፡ ዘትገብር፡=፡ እስመ፡ አልቦ፡ ዘይ
5 ገብር፡ ጽሚተ፡ ወይፈቅድ፡ ክሡተ፡ ይኩኖ፡፡ ወእመሰ፡ ዘንተ፡ ትገብር፡ አርኢ፡ ርእሰከ፡
6 ለዓለም፡=፡ እስመ፡ አኃዊሁኒ፡ ኢይኣምኑ፡ ቦቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ጊዜየሰ፡ ዓዲ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ ኢበጽሐ፡ ወጊዜ፡ ዚአክሙሰ፡ ዘልፈ፡ ድልው፡ ው
7 እቱ፡=፡ ለክሙሰ፡ ዓለም፡ ኢይክል፡ ጸሊኦተክሙ፡ ወሊተሰ፡ ይጸልአኒ፡ እስመ፡ አነ፡ አዘልፎሙ፡ በከመ፡ እኩይ፡ ምግባሮሙ፡፡=፡

Si videritis igitur Filium hominis ascendentem ubi fuit priús? 62 Spiritus est qui vivificat, & corpus non habet quo prosit quicquam: 63 & hic sermo quem ego loquutus sum vobis, spiritus est, & vita est. 64 Veruntamen sunt ex vobis qui non credunt: quia scit Dñs Jesus à principio quinam sunt qui non credunt, & quis sit qui prodet eum. 65 Et dixit iis; Propterea dico vobis, Nemo est qui potest venire ad me, cui non datum fuit à Patre. 66 Et propterea multi ex discipulis ejus regressi sunt retrò, & non ambulabant ampliùs cum eo. 67 Et dixit Dominus Jesus duodecim, Vos vultísne abire? 68 Et respondit ei Simon Petrus, & dixit ei; Domine, ad quem ibimus? verbũ vitæ æternæ habes. 69 Et nos credidimus, & scivimus, quòd tu es Christ⁹ sanctus filius Dei vivi. 70 Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne ego elegi vos duodecim, & unus è vobis Satan est? 71 Et de Juda Simonis Iscariota dixit: quia ille traditurus erat eum, *quum esset* unus ex duodecim.

CAP. VII.

Et tunc venit Dñs Jesus *in* Galilæam: & noluit ire *in* Judæam, quia quærebant Judæi trucidare eum. 1 2 Et appropinquavit festivitas tabernaculorum Judæorũ. 3 Et dixerunt ei fratres ejus; Digredere hinc, & vade in regionẽ Judæorum, ut discipuli tui conspiciant opus tuũ quod facis. 4 Quia nemo est qui operatur occultè, & desiderat manifest⁹ fieri: & si hoc facis, commonstra teipsum mundo. 5 Quia fratres ejus non credebant in eo. 6 Et dixit iis Dñs Jesus; Tempus meum adhuc usque nunc non venit, & tempus vestrum semper paratũ est. 7 Vos mundus non potest odio habere: & me odio habet, quia ego arguo illos, secundũ iniquitatem operũ suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وعيد مظلهء يهوديان نزديك شده بود * يعني عيد سايه كاه * * برادران عيسي † بدو كفتند *
3 ازينجا نقل كن و بيهود برو * تا شاكردان تو كردارهاء تو ببينند * * نيست كسي كه در پنهاني
4 چيزي كند * و بخواهد كه اشكارا شود و نيز كفتند * چون اين كارها مي كني خودرا بخلق
5 بنما * * سبب انك برادران او هنوز بعيسي ايمان † نياورده بودند * * عيسي بديشان كفت
6 روزكار من هنوز تا اين ساعت نرسيد * و روزكار شما در هر وقتي آماده است * * نتوانند كه
7 جماعت شمارا دشمن دارند الا مرا دشمن دارند * سبب انك هر وقتي † برايشان كواهي مي
دهم * كه كردار ايشان شوم است *

Et festum tabernaculorũ Judæorum appropinquaverat, i. e. festum umbraculorum. 2 3 *Fratres igitur Jesu ei dixerunt; Hinc transmigra & in Judæam vade, ut discipuli tui opera tua videant.* 4 *Nemo enim est, qui in occulto aliquid facit, & cupit ut clarus sit. Præterea dixerunt; Cùm hæc opera facias, teipsum hominibus ostende.* 5 *Propterea quòd fratres ejus nondum in Jesu fidem habuerant.* 6 *Jesus illis dixit; Tempus meum usque ad hanc horam non advenit: Tempus autem vestrum omni tempore paratum est.* 7 *Non possunt turbæ vos odio habere: sed me odio habent, eò quòd omni tempore in illos testor, quòd opus eorum malum est.*

ʼΕΥΑΓΓΕ΄ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ΄ ʼΙΩΑ΄ΝΝΗΝ.

Vos ascendite ad festum hunc: ego nondum ascendo ad festum
8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν
istum: quia tempus meum nondum impletum est. Hæc autem dicens eis,
9 ταύτην· ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,
mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse
10 ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς
ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto. Ipsi ergò Judæi
11 ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ᾽ ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
quærebant eum in festo, & dicebant; Ubi est ille? Et murmur
12 ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς
multus de eo erat in turbis: hi quidem dicebant; Quia bonus est: alii autem
πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον, Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ
dicebant; Non: sed seducit turbam. Nemo tamen palàm loquebatur de
13 ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ
illo, propter metum Judæorum. Jam autem festo mediante ascendit
14 αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη
Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes;
15 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες,
Quomodò hic literas scit, non doctus? Respondit eis Jesus,
16 Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
& dixit; Mea doctrina non est mea, sed mittentis me. Si quis
17 καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις
voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo
θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ
sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquens, gloriam propriam
ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν 18
quærit: at quærens gloriam mittentis eum, hic verax est, & injustitia
ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
in illo non est. Non Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ 19
legem? Quid me quæritis interficere? respondit turba, & dixit; Dæmonium
τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, Δαιμόνιον 20
habes: quis te quærit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis,
ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 21
Unum opus feci, & omnes miramini. Propter hoc Moyses dedit vobis
Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν 22
circumcisionem, (non quia ex Moyse est, sed ex patribus:) & in
τὴν περιτομὴν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πατέρων) καὶ ἐν
sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sab-
σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαβ- 23
bato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum
βάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
feci in sabbato?
ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܐܢܬܘܢ ܤܩܘ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܤܠܩ ܐܢܐ ܗܫܐ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܕܝܠܝ ܠܐ
9 ܫܡܠܐ ܥܕܟܝܠ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܘܦܫ ܠܗ ܒܓܠܝܠܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܤܠܩܘ ܐܚܘܗܝ ܠܥܐܕܐ.
10 ܗܝܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܤܠܩ. ܠܐ ܒܓܠܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܛܘܫܝܐ. * ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ
11 ܒܥܐܕܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܘ ܗܘ. * ܘܪܛܢܐ ܤܓܝܐܐ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܒܟܢܫܐ. ܐܝܬ
12 ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܛܒ ܗܘ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ. ܐܠܐ ܡܛܥܐ ܠܗ ܠܥܡܐ. * ܠܐ ܐܢܫ
13 ܕܝܢ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܦܠܓܘ ܝܘܡܬܐ
14 ܕܥܐܕܐ. ܤܠܩ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ. * ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ.
15 ܐܝܟܢܐ ܗܢܐ ܤܦܪܐ ܝܕܥ ܟܕ ܠܐ ܝܠܦ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܘܬܝ ܠܐ ܗܘܬ
16 ܕܝܠܝ. ܐܠܐ ܕܡܢ ܕܫܠܚܢܝ. * ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܗ. ܡܤܬܟܠ ܡܠܦܢܘܬܝ. ܐܢ ܡܢ
17 ܐܠܗܐ ܗܝ. ܐܘ ܐܢܐ ܡܢ ܪܥܝܢܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. * ܡܢ ܕܡܢ ܪܥܝܢܗ ܡܡܠܠ. ܫܘܒܚܐ ܠܢܦܫܗ
18 ܒܥܐ. ܘܡܢ ܕܫܘܒܚܐ ܒܥܐ ܕܠܡܢ ܕܫܠܚܗ. ܫܪܝܪ ܗܘ ܘܥܘܠܐ ܠܝܬ ܒܠܒܗ. * ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ
19 ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܢܡܘܤܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܪ ܢܡܘܤܐ. ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
20 ܠܡܩܛܠܢܝ. * ܥܢܐ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܫܐܕܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܡܢܘ ܒܥܐ ܠܡܩܛܠܟ.
21 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܕ ܥܒܕܐ ܥܒܕܬ ܘܟܠܟܘܢ ܬܡܝܗܝܢ ܐܢܬܘܢ.
22 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܓܙܘܪܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ܡܘܫܐ ܗܝ. ܐܠܐ ܕܡܢ ܐܒܗܬܐ ܗܝ. ܘܒܫܒܬܐ
23 ܓܙܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܢܫܐ. * ܘܐܢ ܒܪܢܫܐ ܓܙܘܪܬܐ ܢܤܒ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܬܪܐ
ܢܡܘܤܐ ܕܡܘܫܐ. ܥܠܝ ܪܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܟܠܗ ܒܪܢܫܐ ܐܚܠܡܬ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ.

Vos ascendite ad festum hoc, ego nunc non ascendo ad hoc festum: quia tempus meum nondum impletum est. Hæc dixit, & remansit in Galilæa. Quum autem ascendissent fratres ejus ad festum, tunc & ipse ascendit, non manifestè, sed velut in occulto. Judæi autem quærebant eum in festo, & dicebant, Ubi est ille? Et murmur multum propter eum erat in turba: erant enim qui dicebant, Bonus est: alii verò dicebant; Minimè, sed seducit populum. Nemo autem palàm loquebatur de eo propter metum Judæorum. Quum autem dimidiati essent dies festi, ascendit Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes; Quomodo novit iste literas quum non didicerit? Respondit Jesus & ait; Doctrina mea non mea est, sed ejus qui misit me. Qui voluerit exequi voluntatem ejus, intelliget doctrinam meam, num ex Deo sit, an ego propriâ sponte loquar. Qui sponte mentis suæ loquitur, gloriam suiipsius quærit: is autem qui gloriam ejus qui misit ipsum quærit, verax est, & iniquitas in corde ejus non est. Nónne Moses dedit vobis legem? nemo autem ex vobis custodit legem. Quid quæritis me interficere? Respondit turba, & ait; Dæmonium habes, quis quærit te interficere? Respondit Jesus, & dixit eis; Unum opus operatus sum, & omnes miramini. Propterea Moses dedit vobis circumcisionem, non quòd ex ipso Mose sit, sed ex Patribus est, & Sabbatho circunciditis hominem. Quòd si homo circunciditur die Sabbathi, ut non solvatur Lex Mosis, de me murmuratis qui totum hominem sanaverim die Sabbathi? 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* شما درين عيد بالا رويد * كه من بالا نمي روم * براي انك زمان من هنوز تمام نشد * اينها 8
كفت و در جليل ماند * چون برادران او در عيد بالا رفتند انكه او نيز بالا رفت * نه 9 10
آشكارا الا مانند مخفي * يهوديان اورا در عيد مي خواستند * و مي پرسيدند كجاست * 11
وبسيار سخن ناشايست درميان يهود ازبهر او كفته مي شد * كروهي مي كفتند نيكست * 12
قومي ديكر مي كفتند جماعت را مي فريبانند * وكسي آشكارا چيزي نمي كفت براي انك 13
از يهوديان مي ترسيدند   شانزده   تعليم دادن مسيح در كنشت وذكر كردن ختنه
* بعد ازان چون روزهاء عيد پرداخته شدند * عيسي در هيكل بالا رفت * و تعليم مي 14
داد * يهوديان در تعجب مي ماندند * و مي كفتند * چكونه اين كتابهارا مي داند * 15
ونياموخت * عيسي بديشان جواب داد وكفت * علم من نيست از من * الا ازانك مرا 16
فرستاد * هر كس كه خواهد ارادت او كردن تعليم من دريابد * كه ازخداست * يا از 17
ارادت خود مي كويم * هر كه از ارادت انديشهء خود سخن كويد * او خود خودرا مي 18
لابايد * وهر كه فرستاننك خودرا ستوده دارد * او راستست * و در دل او غش نيست *

Vos ad hoc festum ascendite: quia ego non ascendo, eò quòd tempus meum nondum impletum est. Hæc dixit & in Galilæa mansit. Cùm autem fratres ejus ad festum ascendissent, tunc ille etiam ascendit, non palàm sed tanquam occultò. Judæi ergo illum in festo quærebant, & interrogabant, Ubi est? Et multus sermo indecorus inter Judæos de eo habitus est. Aliqui dicebant, Bonus est: quidam alii dicebant, Multitudinem decipit. Nemo autem palàm quicquam dixit, eò quòd à Judæis timerent. 8 9 10 11 12 13

XVI. Docet Christus in templo, & mentionem facit de circumcisione.

Posthæc cùm dies festi complerentur, Jesus in templum ascendit & docuit. Judæi in admiratione hærebant, & dicebant; Quomodò hic Scripturas novit, & non didicit? Jesus illis responsum dedit, & dixit; Scientia mea non est à meipso, sed ab eo qui me misit. Omnis homo qui vult voluntatem ejus facere, doctrinam meam intelligit, num à Deo sit, an è voluntate mea loquar. Quicunque ex voluntate cogitationis suæ verbum loquitur, ipse semetipsum prædicat: quicunq; verò missorem suum laude afficit, is verax est, et in corde ejus dolus non est. 14 15 16 17 18

Versio VULGATA LATINA.

8 Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum: 9 quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cùm dixisset, ipse mansit in Ga- 10 lilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum 11 non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergò quærebant eum in die festo, & 12 dicebant; Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim 13 dicebant; Quia bonus est. Alii autem dicebant; Non, sed seducit turbas. Ne- 14 mo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Judæorum. Jam autem die 15 festo mediante, ascendit Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, 16 dicentes; Quomodò hic literas scit, cùm non didicerit? Respondit eis Jesus, 17 & dixit; Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis voluerit voluntatem ejus facere: cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo sit, an ego à me- 18 ipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem quærit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, & injustitia in illo non est. 19 Nónne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me 20 quæritis interficere? Respondit turba, & dixit; Dæmonium habes: quis te quæ- 21 rit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis; Unum opus feci, & omnes mi- 22 ramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, 23 sed ex patribus:) & in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbato?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اصعدوا انتم الي هذا العيد فانّي لست اصعد الآن الي هذا العيد لانّ وقتي لم يكمل * 8
* قال هذا القول واقام في الجليل * فلمّا صعد اخوته الي العيد حينئذ صعد هو ايضا 9 10
ليس صعودا ظاهرا بل مستترا * فجعل اليهود يطلبونه في العيد ويقولون اين ذاك * وكان 11 12
في الجمع من اجله مشاجرة كبيرة * فمنهم من كان يقول انّه صالح * وآخرون يقولون لا لكنّه
يضلّ الجمع * ولم يكن احد يتكلّم فيه علانية من اجل المخافة من اليهود * 13
* الفصل الثامن عشر * ولمّا انتصف ايّام العيد صعد يسوع الي الهيكل وبداء 14
يعلّم * وكان اليهود يتعجّبون ويقولون كيف يحسن هذا الكتب ولم يعلّمه احد * فقال لهم 15 16
يسوع تعليمي ليس هو لي بل للذي ارسلني * فمن احبّ ان يعمل مرضاته فهو يعرف 17
تعليمي هل هو من الله ام انّما انا اتكلّم به من عندي * انّ من يتكلّم من عنده انّما يطلب 18
المجد لنفسه * وامّا الذي يطلب مجد الذي ارسله فهو محقّ وليس فيه ظلم * اليس موسي 19
اعطاكم الناموس وليس منكم احد يعمل بالناموس * لماذا تريدون قتلي * فاجابه الجمع 20
قائلين انّ بك شيطانا من يريد قتلك * اجابهم يسوع قائلا لقد عملت عملا واحدا فتعجّبتم 21
باجمعكم * من اجل هذا اعطاكم موسي الختان وليس هو من موسي لكنّه من الآباء * وقد 22
تختنون الانسان في يوم السبت * فان كان الانسان يقبل الختان في السبت لئلّا تنتقض 23
شريعة موسي فلم تتذمّرون عليّ لابرائي الانسان كلّه يوم السبت *

Ascendite vos ad hanc solennitatem, ego enim non ascendam modò ad hanc solennitatem, quia tempus meum nondum completum est. Dixit hunc sermonem, & mansit in Galilæa. Et ut ascenderunt fratres ejus ad diem festum, tunc ascendit ipse quoque, non ascensione manifestâ, sed occultâ. Cœperunt ergò Judæi quærere eum in die festo, & dicere; Ubi est ille? Et erat inter populum, ob caussam ipsius, jurgium maximum. Nam ex eis quidam dicebant eum esse probum, & alii dicebant; Non, sed seducit populum. Et ne unus quidem loquebatur de eo palàm, propter metum Judæorum. 8 9 10 11 12 13

Sectio decima octava.

Et cùm dimidiati essent dies festi, ascendit Jesus in templum, & cœpit docere. Et Judæi mirabantur, ac dicebant; Quomodò callet hic Scripturas, cùm non docuerit eum quisquam? Ait illis Jesus; Doctrina mea non est mea, sed illius qui misit me. Et qui voluerit facere placitum ejus, ipse cognoscet doctrinam meam, utrùm ex Deo sit, an certè promam illam à meipso. Nam qui loquitur à semetipso, sanè quærit gloriam sibi ipsi: at verò qui quærit gloriam ejus qui misit illum, is verax est, & non est in ipso iniquitas. Nónne Moyses dedit vobis legem? & nemo ex vobis exercet legem. Quam ob rem intenditis necem meam? Respondit ei turba, dicentes; Profectò in te dæmonium inest: quis intendit necem tuam? Respondit eis Jesus, dicens; Jam feci opus unum, & mirati estis omnes. Propterea dedit vobis Moyses circuncisionem (licèt non sit illa ex Moyse, sed ex patribus) & quidem circunciditis hominem in die sabbathi. Igitur si homo accipit circuncisionem in sabbatho ut ne solvatur lex Moysis, quare ergò mussitatis contra me, quòd sanaverim hominem totum die sabbathi? 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 አንትሙ፡ዕረጉ፡ውስተ፡ ዘቲ፡ በዓል፡አንሰ፡ኢይዓርግ፡ ለዝንቱ፡በዓል፡ እስመ፡ዓዲ፡ኢበ
9 ጽሐ፡ጊዜየ፡፡ ወከመዝ፡ ይቤሎሙ፡ወነበረ፡ውስተ፡ገሊላ፡፡ ወዓርጉ፡አኀዊሁ፡
10 ለበዓል፡ውስተ፡ አሚረ፡ ዓርገ፡ውእቱኒ፡ጽሚተ፡ ወአኮ፡ገሃደ፡፡ ወኀሠሥዎ፡አይ
11 ሁድ፡በበዓል፡ወይቤሉ፡ አይቴ፡ውእቱ፡ዝኩ፡፡ ወብዙኃን፡አንጎርጎሩ፡ሕዝብ፡በ
12 እንቲአሁ፡ወቦ፡ካልኣን፡እለ፡ ይቤሉ፡ኄር፡ውእቱ፡፡ ወቦ፡እለ፡ ይቤሉ፡አልቦ፡ያስሕቶሙ፡
13 ለሕዝብ፡፡ ወበሕቱ፡ከሠተ፡አልቦ፡ዘተናገረ፡በእንቲአሁ፡ እስመ፡ይፈርህዎሙ፡ለ
14 አይሁድ፡፡ ወበማእከለ፡ በዓል፡ዓርገ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ምኵራበ፡፡ወመሀረ፡፡
15 ወአንከሩ፡ አይሁድ፡ምህሮቶ፡ ወይቤሉ፡ እፎ፡የአምር፡ ዝንቱ፡ መጽሐፈ፡ ዘኢተመሀ
16 ረ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ወይቤሎሙ፡ ትምህርትየሰ፡ኢኮነት፡ እንቲአ
17 የ፡አላ፡ እንቲአሁ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡፡ ወዘሰ፡ይፈቅድ፡ይግበር፡ሠምረቶ፡ያአምር፡ይቀ
ድሞ፡ከመ፡ እመ፡እግዚአብሔር፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ትምህርት፡፡ወለሊየ፡እነብብ፡ እ
18 ነግር፡፡ ዘለርእሱ፡ይነግር፡ተድላ፡ርእሱ፡ይኀሥሥ፡ ወዘሰ፡ይፈቅድ፡ያድሉ፡ለዘ፡ፈ
19 ነዎ፡ጻድቅ፡ውእቱ፡ወአልቦ፡ ዐመፃ፡ላዕሌሁ፡፡ አኮኑ፡ ሙሴ፡ወሀበክሙ፡ኦሪተ፡ወኢ
ኣሀዱሂ፡ እምኔክሙ፡ ኢትገብርዋ፡ ለኦሪት፡፡ ወለምንት፡ እንከ፡ ተኀሥሡ፡ ትቅትሉ
20 ኒ፡፡ ወአውሥኡ፡ሕዝብ፡ወይቤልዎ፡ጋኔን፡ብከ፡መኑ፡ይኀሥሥ፡ይቅትልከ፡፡
21 ወአውሥአ፡ ኢየሱስ፡ ዘይቤሎሙ፡ አሐደ፡ ግብረ፡ ገበርኩ፡ ወኵልክሙ፡ አንከርክሙ
22 ኒ፡፡ በእንተ፡ዝንቱ፡ወሀበክሙ፡ሙሴ፡ግዝረተ፡ እንዘ፡ኢኮነት፡እምኀበ፡ሙሴ፡አላ፡
23 እምአበው፡ይእቲ፡፡ ወበሰንበት፡ትገዝርዎ፡ለሰብእ፡፡ ወለእመሰ፡ በሰንበት፡ትገዝር
ዎ፡ ለብእሲ፡ ከመ፡ኢይስዓር፡ሕገ፡ ሰሙ፡፡ወለምንት፡ እንከ፡ትትአዘዙ፡ኪያየ፡ለእመ፡አሕየውክዎ፡ ለብእሲ፡ ኵለንታሁ፡ በሰንበት፡፡

Vos ascendite in hunc festum: ego non ascendam in hunc festum, quia adhuc non venit tempus meum. Et sic dixit iis; & mansit in Galilæa. Et quum ascendissent fratres ejus in festum, isto die ascendit ipse occultè, & non manifestè. Et quæsiverunt eum Judæi in festo, & dixerunt; Ubi est ille? Et multùm murmurârunt populi de eo: & fuerunt alii qui dixerunt; Bonus est: & fuerunt *alii* qui dixerunt; Minimè, in errorem inducit populum. Veruntamen palàm nemo fuit qui loquebatur de illo, quia timebant Judæos. Et in medio festivitatis ascendit Dominus Jesus *in* templum, & docuit. Et mirati sunt Judæi doctrinam ejus, & dixerunt; Quomodo scit hic literas, qui non didicit? Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Doctrina mea, non est mea, sed ejus qui misit me. Et qui vult facere voluntatem ejus, primò cognoscet, quòd à Deo est hæc doctrina, & egomet meipsum loquor. Qui seipsum loquitur, complacentiam sui quærit: & qui vult placere ei qui misit ipsum, justus est, & non est iniquitas super eum. Nónne Moses dedit vobis legem, & ne unus quidem è vobis facit legem? & quare igitur quæritis trucidare me? Et responderunt populi, & dixerunt ei; Dæmonem habes: quis quærit trucidare te? Et respondit Jesus, & dixit iis; Unum opus feci, & omnes vos mirati estis me. Propter hoc dedit vobis Moses circumcisionem, quum non fuerit à Mose sed à patribus fuit: & in sabbato circumciditis hominem. Et si in sabbato circumciditis hominem, ut non solvatur lex Mosis, & quare igitur indignamini mihi, si servavi hominem totalitate suâ in sabbato? 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* نه موسيست * كه ناموس وشريعت را بشما داد * ونه كسي ازشما ناموس را نكه داشت * 19
چرا مي خواهيد مرا كشتن * جماعت جواب دادند و كفتند ديو داري * كيست انك 20
ترا خواهد كشتن * عيسي جواب داد وبديشان كفت يك كردار كردم * وشما حيران 21
شديد * براي اين موسي بشما ختنه را داد * نه انست كه ختنه از موسي تنهاست * ليكن 22
از پدران پيش است * وشما در روز شنبه † ادمي را ختنه مي كنيد * چون در روز شنبه 23
ختنه مي شود * تا ناموس موسي باطل نشود * بر من بيهوده چرا مي كوييد * كه در روز شنبه
رنجوران * و دردمندانرا * خوش كردم *

Nónne Moses est qui Legem & institutum vobis dedit, & nemo tamen è vobis Legem servat? Quare vultis me occidere? Turba responderunt & dixerunt; Dæmonium habes: quis est qui te vult occidere. Jesus responsum dedit, & illis dixit; Unum opus feci, & vos obstupuistis. Propter hoc Moses vobis circuncisionem dedit, (illud non est, quòd circumcisio à Mose solo sit, sed à patribus antiquis est) & vos in die Sabbathi circunciditis hominem. Cùm in die Sabbathi circuncisio fiat, ut Lex Mosis non irrita fiat: in me futilia quæ dicitis, quòd in die Sabbathi ægrotos & morbis affectos sanos fecerim? 19 20 21 22 23

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ne judicate secundùm speciem, sed justum judicium judicate. Dicebant
24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Ἔλεγον
ergò quidam ex Hierosolymitis; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
25 οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;
Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt: numquid verè
26 Καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς
cognoverunt principes, quia hic est verè Christus. Sed hunc scimus undè
27 ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός. Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν
sit: at Christus cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò in
28 ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν
templo docens Jesus, & dicens; Et me scitis, & scitis undè sim, &
τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων, Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί, καὶ
à meipso non veni: sed est verus mittens me, quem vos non
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
nostis. Ego autem scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me mi-
29 οἴδατε. Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέ-
sit. Quærebant ergò eum apprehendere, & nemo immisit in illum
30 στειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν
manum, quia nondum venerat hora ejus. Multi autem de turba
31 τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου

οθ α π ι πα ι ος γ οζ α οη ι

crediderunt in eum, & dicebant; Quia Christus cùm venerit, nunquid plura
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα
signa his faciet quæ hic fecit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem
σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος 32
de illo hæc: & miserunt Pharisæi & principes Sacerdotum ministros,
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,
ut apprehenderent eum. Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum
ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν 33
sum, & vado ad mittentem me: Quæretis me, & non invenietis:
εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· 34
& ubi sum ego, vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς 35
semetipsos; Quò hic futurus est ire, quia nos non inveniemus eum?
ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν;
numquid in dispersionem Græcorum futurus est ire, & docere
μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν
Græcos? Quis est hic sermo quem dixit; Quæretis me, & non
τοὺς Ἕλληνας; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ 36
invenietis: &, Ubi sum ego, vos non potestis venire?
εὑρήσετε· καὶ, Ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܕܝܢܝܢ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ. ܐܠܐ ܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܘܢܘ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ
25
26 ܐܘܪܫܠܡ. ܠܘ ܗܢܘ ܗܢܐ ܕܒܥܝܢ ܠܡܩܛܠܗ. * ܘܗܐ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܡܪܝܢ
27 ܠܗ. ܕܠܡܐ ܝܕܥܘ ܩܫܝܫܐ ܕܗܢܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܫܝܚܐ. * ܐܠܐ ܠܗܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ
28 ܗܘ. ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. * ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܝܫܘܥ ܟܕ
ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ. ܠܝ ܝܕܥܝܬܘܢ. ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܐ ܝܕܥܝܬܘܢ. ܘܡܢ ܨܒܝܢ
29 ܢܦܫܝ ܠܐ ܐܬܝܬ. ܐܠܐ ܫܪܝܪ ܗܘ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. * ܐܢܐ ܕܝܢ
30 ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܕܡܢ ܠܘܬܗ ܐܢܐ. ܘܗܘ ܫܕܪܢܝ. * ܘܒܥܘ ܠܡܐܚܕܗ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܐܪܡܝ
31 ܒܗ ܐܝܕܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ. * ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܝܡܢܘ
ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܫܝܚܐ ܡܐ ܕܐܬܐ. ܠܡܐ ܝܬܝܪܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܕܥܒܕ ܗܢܐ.
32 * ܘܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ܠܟܢܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ. ܘܫܕܪܘ ܗܢܘܢ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܚܫܐ
33 ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܙܒܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ. ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ
34 ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ. ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ
35 ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ. * ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܠܐܝܟܐ ܥܬܝܕ ܗܢܐ ܠܡܐܙܠ ܕܚܢܢ
ܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܠܗ. ܠܡܐ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܥܡܡܐ ܥܬܝܕ ܕܢܐܙܠ ܘܢܠܦ ܠܚܢܦܐ.
36 * ܡܢܘ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܐܡܪ. ܕܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ. ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܢܬܘܢ
ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ.

Ne judicaveritis per acceptionem perso- 24
narum, sed judicio recto judicate. Dice- 25
bant autem quidam ex Jerusalem; Nónne
hic est quem quærunt interficere? Et 26
ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid nôrunt seniores nostri hunc ve-
rè esse Messiam? Sed novimus unde hic 27
sit: Messias autem quum venerit, nemo
cogniturus est undè sit. Et extulit Jesus 28
vocem suam dum doceret in templo, aít-
que; Et me nôstis, & undè sim nôstis:
& sponte propriâ non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nôstis. Ego 29
verò novi eum, quippe qui ab ipso sim,
& ipse me misit. Itaque quærebant eum 30
prehendere: nemo autem injecit in eum
manus, quoniam nondum venerat hora
ejus. Multi autem ex turba crediderunt 31
in eum, dicúntque; Messias quum vene-
rit, num præclariora signa edit his quæ
iste edit? Et audierunt Pharisæi turbas 32
loquentes de eo ista, miserúntque ipsi ac
principes sacerdotum ministros ut pre-
henderent eum. Et ait Jesus; Modicum 33
adhuc temporis vobiscum sum, & abibo
ad eum qui me misit. Et quæretis me, 34
nec me invenietis: & ubi ego sum, non
potestis venire. Dicunt Judæi apud se; 35
Quò futurum est ut iste proficiscatur, ut
nos non inveniamus eum? num fortè ad
regiones Gentium profecturus est, & do-
cturus Ethnicos? Quis est hic sermo 36
quem dixit; Quæretis me, & me non
invenietis: & ubi ego sum, vos non po-
testis venire?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * بمنافقي ودو روي حكم مكنيد * الا براستي وعدل حكم كنيد * *كساني از اورشليم
25
26 مي كفتند * نه اينست انك مي خواهند كه اورا بكشند * *واينك آشكارا سخن مي
كويد وچيزي بدو نمي كويند * مكر پيران ما دانسته باشند كه بحقيقت اينست
27 مسيح *ليكن اين را مي دانيم كه از كجاست * اما مسيح وقتي كه بيايد كسي نداند
28 كه از كجاست * *وعيسي درهيكل تعليم مي داد * اين رازرا دانست * اواز خود†
بلند بر داشت * وكفت مرا مي دانيد كه از كجا هستم * ومي دانيد كه از ارادت
29 خود نيامدم * الا راستست انك مرا فرستاد * انك شما اورا نمي شناسيد * *ومن اورا مي
30 شناسم * كه از پيش او هستم * واوست كه مرا فرستاد * *مي خواستند كه ويرا
بكيرند * وكسي بر وي دست ننهاد * براي انك هنوز وقت نرسيده بود

هفده

جماعتي كه دركنشت بمسيح ايمان آوردند

31 * ان روز بسيار جماعت دركنشت * بدو ايمان آوردند * وكفتند اكر مسيح وقتي كه ايد *
32 ازين معجزها و آيتها كه اين ميكند * اوچه بيشتر تواند كردن * *معتزلان شنيدند * كه

In hypocrisi & duplici vultu ju- 24
dicium ne facite, sed in rectitu-
dine & æquitate judicium facite.
Quidam ex Hierosolyma dice- 25
bant; Nónne hic est ille quem cu-
piunt ut interficiant? At ecce pa- 26
làm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid seniores nostri noverunt
quòd in veritate hic est Christus?
Sed hunc novimus unde sit: Chri- 27
stum autem, cùm venerit, nemo
cognoscet unde sit. Et Jesus in 28
templo docens, hoc secreto cogni-
to, vocem suam in altum sustu-
lit, & dixit; Me nôstis unde
sim, & scitis quòd ex voluntate
propria non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nô-
stis. Ego verò eum novi, quia 29
ab ipso sum, & ipse est qui me
misit. Voluerunt itaque *ut eum* 30
prehenderent, at nemo in eum ma-
num imposuit, quia nondum tempus
advenerat.

XVII. Cœtus qui in templo
in Christo fidem ha-
buerunt.

Eo die multa turba in templo in eum 31
fidem habuerunt, & dixerunt; Num
Christus, quo tempore venerit, his
miraculis & signis, quæ hic facit,
ipse quid amplius potest facere?
Pharisæi autem *audiverunt quòd* 32

Versio VULGATA LATINA.

24
25 Nolite judicare secundùm faciem, sed justum judicium judicate. Dicebant
ergò quidam ex Jerosolymis; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
26 Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt
27 principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus undè sit: Christus autem
28 cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò Jesus in templo docens,
& dicens; Et me scitis, & undè sim scitis: & à meipso non veni, sed est
29 verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: quia ab ipso sum,
30 & ipse me misit. Quærebant ergò eum apprehendere: & nemo misit in
31 illum manus, quia nondum venerat hora ejus. De turba autem multi credi-
derunt in eum, & dicebant; Christus cùm venerit, numquid plura signa fa-
ciet quàm quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo 32
hæc: & miserunt Principes & Pharisæi ministros, ut apprehenderent eum.
Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad 33
eum, qui me misit. Quæretis me, & non invenietis: & ubi ego sum, 34
vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad semetipsos; Quò hic 35
iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem Genti-
um iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem di- 36
xit; Quæretis me, & non invenietis: & ubi sum ego, vos non pote-
stis venire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * لا تحكموا بالمراياة لكن احكموا حكما عدلا * فقال اناس من يروشليم اليس هذا
25
26 ذاك الذي كانوا يريدون قتله * وها هو يتكلم علانية وليس يقولون له شيا * لعل حقا
27 قد علم المتقدمون ان هذا هو المسيح * لكن هذا قد عرفنا من اين هو * فاما المسيح اذا
28 جاء فليس يعلم احد من اين هو * فرفع يسوع صوته فيما هو يعلم في الهيكل قايلا
اياي تعرفون ومن اين انا تعلمون * ولم ات من ذاتي وحدي ولكن الذي ارسلني
29 30 حق * الذي لستم تعرفونه انتم * وانا اعرفه لاني منه وهو ارسلني * فارادوا مسكه لكن
31 لم يمدد احد اليه يدا لان ساعته لم تكن جاءت بعد * وكثيرون من الجمع امنوا به
32 وقالوا هل المسيح اذا جاء يفعل اكثر من هذه الايات التي يعملها هذا * فسمع الاحبار
كلام الجموع بهذا فتذمروا عليهم من اجله * ثم ارسل روساء الكهنة والفريسيون شرطا
33 ليمسكوه * فقال لهم يسوع انا مقيم معكم زمنا يسيرا ثم انطلق الي من ارسلني *
34 35 * وتطلبوني فلا تجدوني والمكان الذي امضي اليه انتم لا تصلون اليه * فقال اليهود
فيما بينهم الي اين هذا مزمع ان يذهب حتى لا نجده نحن * لعله مزمع ان يذهب الي فرق
36 اليونانيين ليعلم اليونانيين * ما هذا القول الذي قال انكم تطلبوني ولا تجدوني
وحيث امضي اليه فلا تقدرون على الاتيان الي *

Ne judicetis cum simulatione, sed ju- 24
dicate judicium justum. Dixerunt qui- 25
dam ex Jerusalem; Nónne hic est il-
le, cujus intendebant necem? Et ta- 26
men ecce, ipse loquitur palàm & non
dicunt ei quicquam. Num certò jam
cognoverunt primores hunc esse Chri-
stum? Sed hunc jam novimus unde 27
sit: Christus autem cùm venerit, non
sciet quisquam unde sit. Elevavit au- 28
tem Jesus vocem suam dum ipse do-
ceret in templo, dicens; Me cogno-
scitis, & unde venerim scitis; &
non veni à me ipso solo, sed qui mi-
sit me, verax est, quem non cogno-
scitis vos. Et ego cognosco eum, quia 29
ab ipso sum, & ipse misit me. Qua- 30
propter voluerunt eum apprehendere:
attamen nemo extendit in eum ma-
num, quia hora ejus non venerat ad-
huc. Et multi de turba crediderunt 31
in eum, & dixerunt; Num Christus
cùm venerit, faciet plura his signis
quæ edit ille? Audierunt autem 32
summi sacerdotes sermonem turbarum
circa hæc, & murmuraverunt de ipsis
propter eum. Deinde miserunt princi-
pes sacerdotum & Pharisæi mini-
stros ut apprehenderent eum. Dixit 33
autem eis Jesus; Ego permansurus
sum vobiscum tempore modico, dein-
de vado ad eum qui misit me. Et 34
quæretis me, & non invenietis me,
& ad locum ad quem ego abiturus
sum, vos non pertingetis. Dixerunt 35
Judæi intra semetipsos; Quò hic itu-
rus est, ut non inveniamus eum nos?
numquid iturus est ad sectam Græco-
rum, ut doceat Græcos? Quis est 36
hic sermo quem dixit; Quod quære-
tis me, & non invenietis me? & eò
quò sum abiturus, non poteritis veni-
re ad me?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ኢትፍትሑ፡ ለአድልዎ፡ ለገጽ፡ አላ፡ ጽድቀ፡ ፍትሐ፡ ፍትሑ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡
25 እምሰብአ፡ ኢየሩሳሌም፡ እኮኑ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘይኀሥሡ፡ አይሁድ፡ ይቅትልዎ፡፡
26 ወናሁ፡ ክሡተ፡ ይትናገሮሙ፡ ወአልቦ፡ ዘይብልዎ፡ ለእመሬኑ፡ እንጋ፡ መላእክት፡ ከመ፡ ው
27 እቱ፡ ክርስቶስ፡ አማን፡፡ ወቤሕቱ፡ ለዝሰ፡ ናአምሮ፡ እምአይቴ፡ ውእቱ፡ ወክርስቶስ
28 [illegible]
[illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

[illegible]

31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]

Ne judicate ad complacendum personæ, sed justum judicium judicate. Et fue- 24
runt qui dixerunt ex hominibus Hierusalem, Nónne hic est quem quærunt Judæi 25
trucidare eum? Et ecce palàm loquitur iis, & nihil est quod dicunt ei. Nónne 26
cognoverunt igitur principes, quòd ille *est* Christus verè. Sed hunc scimus unde 27
est: & Christus quum venerit, nemo cogniturus est unde sit. Et clamavit Domi- 28
nus Jesus in templo, docens, & dicens iis; Nónne me scitis, & scitis unde sim?
Et egomet non veni, sed est Verus qui misit me, quem nescitis vos. Et ego scio 29
eum, quia ex illo sum, & ipse misit me. Et voluerunt prehendere eum: & nemo 30
fuit qui sustulit manum suam in eum, quia nondum venerat tempus ejus.

In pollutione paschatis lectio.

Et ex illa turba multi *erant* qui crediderunt in eo ex populo, & dixerunt; 31
Quum venerit Christus, num plura signa faciet quam fecit hic? Et audierunt 32
Pharisæi quòd murmurassent populi de eo hoc: & miserunt principes sacerdo-
tum & Pharisæi, ministros eorum, ut prehenderent eum. Et dixit iis Dominus 33
Jesus; Adhuc paucos dies sui vobiscum, & ibo ad eum qui misit me. Et quære- 34
tis me, & non invenietis me: & ubi ego sum, eò vos non potestis venire. Et dixe- 35
runt Judæi inter se; Quò proficiscetur hic, quòd non inveniemus eum nos? num
in regionem Gentium igitur proficiscetur, & docebit Gentes? Et quinam est hic 36
sermo quem dixit nobis; Quæretis me, & non invenietis me: & ubi ibo ego, eò
vos non potestis venire?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

جماعت ازبهر او چنين مي كويند * ايشان وبزركان امامان عوانانرا فرستادند * تا اورا
33 بكيرند * *عيسي كفت اندك روزكار† ديكر با شما هستم * وبروم پيش انك مرا فرستاد *
34 35 * پس ازان مرا بخواهيد ونيابيد * وهركجا كه من باشم * شما نتوانيد امدن * *يهوديان
درنفس خود كفتند اين كس كجا رود كه ما او را درنتوانيم يافتن * مكر در
ولايت بيكانه * ودرخواهد رفتن * تا حنيفانرا بياموزاند * *چيست اين سخن كه كفت
36 مرا بجوييد ونيابيد * ودرهر كجا كه من باشم * شما نتوانيد امدن

turba de eo sic dicerent: ipsi
igitur & maximi sacerdotum
ministros miserunt, ut eum pre-
henderent. Jesus ergo dixit; 33
Modicum temporis adhuc vobis-
cum sum, & ibo ad eum qui
me misit. Postbac me quæretis 34
& non invenietis: & ubicun-
que ego fuero, vos non poteritis
venire. Judæi in animo suo di- 35
cebant; Hic homo quò vadit, ut
nos eum non possimus invenire?
Nunquid in locum peregrinum &
longinquum abibit, ut ethnicos
doceat? Quis est hic sermo 36
quem dixit: Me quæretis & non
invenietis, & quocunque ego fu-
ero, vos non poteritis venire.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

In autem novissimo die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si
37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν
quis sitit, veniat ad me, & bibat. *Credens* in me, sicut *dixit* Scriptura, flumi-
38 τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποτα-
na de ventre ejus fluent aquæ vivæ. (Hoc autem dixit de Spiritu,
39 μοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος,
quem *futuri* erant *accipere* credentes in eum: nondum enim erat Spiritus *sanctus*: quia
οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον· ὅτι
Jesus nondum erat glorificatus.) *Multi ergò ex* turba *audientes sermonem*, dicebant; πβ ζ
40 ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.) Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον,
Hic est verè Propheta. Alii dicebant; Hic est Christus: *alii* autem dicebant; πγ ζ
41 Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον,
Non enim ex Galilæa Christus venit? Nónne Scriptura dicit; Quia ex semine
42 Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, Ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
David, & de Bethlehem *vico* ubi erat David, Christus venit? Dissensio itaque
43 Δαβίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβίδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν πδ ι
in turba facta est propter eum. Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum.
44 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν.
sed nemo *immisit* super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pon- πε δ
45 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχ-

πϛ ι
tifices & Pharisæos, & dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Re-
ιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπε- 46
sponderunt ministri; Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo.
κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
Responderunt ergò eis Pharisæi; Numquid & vos seducti estis? Numquid aliquis
Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις 47 48
ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc non
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ 49
noscens legem, maledicti sunt. *Dicit* Nicodemus ad eos, (ille *profectus*
γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, (ὁ ἐλθὼν 50
nocte ad eum,) unus *existens* ex ipsis; Numquid lex nostra judicat hominem,
νυκτὸς πρὸς αὐτόν,) εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, 51
si non audierit ab ipso priùs, & cognoverit quid faciat? Responderunt, & dixerunt
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον 52
ei; Numquid & tu *ex Galilea* es? scrutare, & vide, quia Propheta ex Gali-
αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
læa non *surrexit*. Et *reversus est* unusquisque in domum suam.
λαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 53

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܡܠܦܢܐ ܥܕܬܢܝܐ * ܟܐ * ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܚܪܝܐ
38 ܕܥܐܕܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܐܢ ܐܢܫ ܨܗܐ ܢܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܢܫܬܐ. * ܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ
39 ܒܝ ܐܝܟ ܕܐܡܪܘ ܟܬܒܐ. ܢܗܪܘܬܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܢܪܕܘܢ ܡܢ ܟܪܣܗ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܥܠ ܪܘܚܐ
ܕܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܠܡܗܝܡܢܐ ܕܒܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܝܗܝܒܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܫܬܒܚ ܗܘܐ
40 ܝܫܘܥ. ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. * ܗܢܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܢܒܝܐ.
41 ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. * ܠܡܐ ܡܢ ܓܠܝܠܐ
42 ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܟܬܒܐ ܐܡܪ. ܕܡܢ ܙܪܥܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ
43 ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܘܗܘܬ ܗܘܬ ܣܕܩܐ ܡܛܠܬܗ ܒܟܢܫܐ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ
44 ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ. ܐܠܐ ܐܢܫ ܠܐ ܐܪܡܝ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ. * ܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ
45 ܕܫܒܘܥܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܟܒ * ܘܐܬܘ ܕܚܫܐ ܗܢܘܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ.
46 ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܟܗܢܐ. ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܝܬܝܬܘܢܝܗܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܚܫܐ. ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܡܠܠ ܒܪܢܫܐ
47 ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܕܡܡܠܠ ܗܢܐ ܓܒܪܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܦܪܝܫܐ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܛܥܝܬܘܢ.
48 * ܠܡܐ ܐܢܫ ܡܢ ܪܝܫܢܐ ܐܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܗܝܡܢ ܒܗ. * ܐܠܐ ܐܢ ܥܡܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܢܡܘܣܐ ܠܝܛܝܢ
49
50 ܐܢܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܢܝܩܕܡܘܣ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܒܠܠܝܐ. * ܕܠܡܐ
51 ܢܡܘܣܢ ܕܐܢ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܫܡܥ ܡܢܗ ܠܘܩܕܡ ܘܢܕܥ ܡܢܐ ܥܒܕ. * ܥܢܘ
52 ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܐܢܬ. ܒܨܝ ܘܚܙܝ ܕܢܒܝܐ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܠܐ ܩܐܡ.

Lectio in commemorationem doctorum Ecclesiæ. 21.

Die autem illo magno qui erat ultimus festi, 37 stabat Jesus & clamabat, dicens; Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Quisquis credit in 38 me, sicut dixerunt Scripturæ, flumina aquæ vivæ fluent ex ventre ejus. Hoc autem dicebat de Spiritu, 39 quem accepturi erant ii qui crederent in eum: nondum enim datus fuerat Spiritus, quia nondum glorificatus fuerat Jesus. Multi autem ex turba qui audierant 40 sermones ejus, dicebant; Hic verè est Propheta. Alii dicebant; Iste est Messias. Alii 41 dicunt; Num ex Galilæa veniet Messias? Nónne Scriptura dicit; Ex semine David, 42 & ex Beth-lehem pago ipsius David, venturum Messiam? Et factum est dissidium pro- 43 pter eum in turba. Erant autem quidam ex 44 eis qui volebant eum prehendere, sed nemo injecit in eum manus.

Matutinis diei sabbathi hebdomadis V. jejunii. 22.

Et venerunt ministri illi ad summos sacerdo- 45 tes & Pharisæos, dixeruntque eis Sacerdotes; Quare non adduxistis eum? Dicunt 46 eis ministri; Nunquam ita locutus est homo ut loquitur vir iste. Dicunt eis Pharisæi; 47 Num & vos seducti estis? Num quis ex pro- 48 ceribus aut ex Pharisæis credidit in eum? Nisi populus iste qui nescit Legem, maledicti 49 sunt. Dixit eis Nicodemus unus ex ipsis, is 50 qui venerat ad Jesum noctu, Num Lex no- 51 stra reum peragit quempiam, nisi audierit ab eo priùs, & cognoverit quid faciat? Re- 52 sponderunt, ac dicunt ei; Nunquid & tu ex Galilæa es? scrutare, & vide prophetam ex Galilæa non surrecturum.

Tota hæc Pericope sequens, in omnibus exemplaribus Syriacis adhuc editis, deest: quam ex instructissima Reverendissimi Præsulis Ja. Usserl *Archiep. Armachani bibliotheca depromptam exhibemus.*

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܠ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܦܫܝܛܬܐ *

53 * ܐܙܠ ܕܝܢ ܟܠ ܐܢܫ ܠܒܝܬܗ.

Lectio quæ est de illa muliere peccatrice: quæ lectio non est in simplici. 23.

* Ivit ergò unusquisque domum suam. 53

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * ودر روز بزرك كه اخر عيد بود * عيسي بپاي خاست * وبانك زد وكفت اكر كسي
38 تشنه † شود پيش من بيايد * وآب خورد * هر كه با من ايمان بياورد انچنانك كتاب
كفت نبوت رود خانهاء اب زندكاني ازشكم او روان
39 شوند * اين كه بر جان كفت * وبر ايشان كه بدو ايمان اورده باشند * وقبول كنند *
40 سبب انك هنوز جان داده نشك بود * وعيسي هنوز ستوده نشك بود * وبسيار ازان
41 جماعت كه سخن اورا شنيدند * مي كفتند بحقيقت اين پيغمبرست * كروهي ديكر
42 مي كفتند اينست مسيح * وديكران مي كفتند مكر مسيح از جليل بيايد * نه
43 كتاب كفته است * كه از تخم داود * از بيت † اللحم ده داود مسيح بيايد * واز
44 براي عيسي در ميان جماعت † مخالفت شد * وبودند كساني † از ايشان * كه
45 اورا بكيرند * ليكن كسي دست برو ننهاد * وعوانان وسرهنكان كه بزرك
امامان † فرستاده بودند * بازكرديدند * چون پرسيدند كه عيسي را چرا نياورديد *

Et in die magno, qui ultimus festi 37 *erat, Jesus in pedes surrexit, & clamavit & dixit; Si quis sitibundus sit, ad me veniat & aquam bibat. Quicunque in me fidem ha-* 38 *buerit, quemadmodum Scriptura dixit;*

Prophetia.

Flumina aquæ vitæ è ventre ejus manabunt. Hoc quidem de Spiritu 39 *locutus est, & de iis qui in eum fidem habituri essent, & eum accepturi: propterea quòd nondum Spiritus datus esset, ac Jesus nondum glorificatus esset. Et multi ex illa* 40 *turba, qui sermonem ejus audiverant, dicebant; In veritate hic Propheta est. Quidam alii dicebant;* 41 *Hic est Christus. Alii autem dicebant; Nunquid Christus è Galilæa venturus est? Nónne Scriptura di-* 42 *xit quòd ex semine David, ex Bethlehem oppido David, Christus venturus est? Et propter Jesum inter* 43 *turbam dissidium factum est. Et* 44 *erant quidam ex eis qui eum prehensuri erant, sed nemo manum in eum injecit. Et ministri & satelli-* 45 *tes, quos magni sacerdotes miserant, reversi sunt: cúmque interrogarent, Jesum quare non adduxistis?*

Versio VULGATA LATINA.

37 In novissimo autem die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si quis
38 sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de
39 ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant
credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glo-
40 rificatus. Ex illa ergò turba, cùm audissent hos sermones ejus, dicebant; Hic est
41 verè propheta. Alii dicebant; Hic est Christus. Quidam autem dicebant; Num-
42 quid à Galilæa venit Christus? Nonne Scriptura dicit; Quia ex semine David, &
43 de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dissensio itaque facta est in
44 turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed ne-
mo misit super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pontifices, & Pharisæos. 45
Et dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Responderunt ministri; Nun- 46
quam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergò eis Pharisæi; Num- 47
quid & vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex 48
Pharisæis? Sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus 49
ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis; Numquid lex nostra ju- 50
dicat hominem, nisi priùs audierit ab ipso, & cognoverit quid faciat? Responde- 51
runt, & dixerunt ei; Numquid & tu Galilæus es? Scrutare Scripturas, & vide quia à 52
Galilæa propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 53

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * الفصل التاسع عشر * وفي اليوم الاخير من العيد العظيم وقف يسوع
38 ينادي قايلا من كان عطشان فليقبل الي ويشرب * كل من يومن بي كما قال الكتب تنبع
39 من بطنه انهار ماء الحياة * وانما قال هذا لاجل الروح الذي كان المومنون به مزمعين ان
40 يقبلوه * لان روح القدس لم يكن اتي من اجل ان يسوع لم يكن مجد بعد * وقوم من الجمع
41 لما سمعوا كلامه فقالوا هذا النبي حقا * واخرون كانوا يقولون هذا هو المسيح * وقال اخرون هل
42 المسيح من الجليل ياتي * اليس قد قال الكتاب ان من نسل داود من بيت لحم القرية التي
43 كان داود فيها ياتي المسيح * فوقع بين الجموع خلف من اجله * وكان اناس منهم يريدون
44
45 مسكه لكن لم يلق احد عليه يدا * وانصرف اوليك الشرط الي عظماء الكهنة والفريسيين *
46 فقال لهم اوليك لم لم تاتوا به * فاجاب الشرط لانه ما نطق احد قط مثلما تكلم به هذا
47 الرجل * فقال لهم الفريسيون لعلكم ايضا قد ضللتم * ارايتم احدا من الرووساء او من
48
49 الفريسيين امن به * الا هذا الشعب الذي لا يعرف الناموس وهم ملاعين * قال لهم نيقوديموس
50
51 احدهم الذي كان اقبل الي يسوع ليلا * هل ناموسنا يدين احدا الا حتي يسمع منه اولا
52 ويعرف ماذا فعل * فاجابوه قايلين هل انت ايضا من الجليل * فتش وانظر انه ليس يقوم
53 نبي من الجليل * فمضي كل واحد منهم الي موضعه *

Sectio decima nona.

Et in die postremo solemnitatis maximo, 37 *stetit Jesus proclamans ac dicens; Qui est sitibundus, veniat ad me, & bibat. Quicunque credit in me, sicut dixit Scri-* 38 *ptura, scatebunt è ventre ipsius flumina aquæ vitæ. Et verò dixit hoc de Spiri-* 39 *tu, quem erant credentes in eum accepturi: nam Spiritus sanctus nondum venerat, quia Jesus non fuerat glorificatus adhuc. Et quidam è turba quum audis-* 40 *sent verba ejus, dixerunt; Hic est ille propheta certissimè. Et alii dicebant;* 41 *Hic est Christus. Et dixerunt alii; Nun-* 42 *quid Christus à Galilæa veniet? Nonne dixit Scriptura, quòd ex semine David, ex Bethlehem civitate, in qua erat David, venturus est Christus? Et accidit* 43 *inter turbas dissensio propter eum. Et* 44 *quidam ex eis volebant apprehendere eum, attamen non injecit quisquam in eum manum. Et abierunt illi mini-* 45 *stri ad summos sacerdotes & Pharisæos: Et dixerunt eis ipsi; Quare non adduxistis illum? Responderunt mi-* 46 *nistri; Quia nemo locutus est unquam similia his quæ locutus est hic vir. Di-* 47 *xerunt eis Pharisæi; Nunquid vos etiam aberrâstis? Vidistísne ullum ex* 48 *principibus aut ex Pharisæis credidisse in eum, Præter hanc turbam quæ* 49 *ignorat legem, & sunt maledicti? Ait* 50 *illis Nicodemus unus ex ipsis, qui venerat ad Jesum noctu; Nunquid lex* 51 *nostra judicat quempiam nisi quoad audierit eum priùs, & cognoverit quid patrârit? Responderunt ei, dicentes;* 52 *Num tu quoque es ex Galilæa? Perquire & vide quòd non surgat propheta ex Galilæa. Et abiit unusquisque* 53 *ex eis in locum suum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወበደኃሪት ፡ ዕለት ፡ በዓል ፡ ዓቢይ ፡ ቆመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወከልሐ ፡ ወይቤ ፡
38 ዘጸምአ ፡ ይምጽእ ፡ ኀቤየ ፡ ወይስተይ ፡፡ ወዘኒ ፡ የአምን ፡ ቢየ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡
39 መጽሐፍ ፡፡ አፍላገ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ይውሕዝ ፡ እምከርሡ ፡፡ ወዝኒ ፡ ዘይቤ ፡
ከመዝ ፡ በእንተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘሃለወሙ ፡ ይንሥኡ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡
40 እስመ ፡ አልቦሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወኢየሱስኒ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢተሰብሐ ፡፡ ወብዙኃን ፡
እምሕዝብ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ይቤሉ ፡ አማን ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡፡
41 ወቦ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ይቤሉ ፡ ቦኑ ፡ እምገሊላ ፡
42 ይመጽእ ፡ ክርስቶስ ፡፡ አኮኑ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እመዘርአ ፡ ደዊት ፡ ወእ
43 ምቤተ ፡ ልሔም ፡ ሀገረ ፡ ደዊት ፡ ይመጽእ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወተጋብኡ ፡ ወተጋ
44 እዙ ፡ ወተናፈቁ ፡ ሕዝብ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ በእንቲአሁ ፡፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡
45 ይእኅዝዎ ፡ ወአልቦ ፡ ዘአንሥአ ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሁ ፡፡ ወተመይጡ ፡ ወዓሊሆ
ሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለፈሪሳውያን ፡፡ ወይቤልዎሙ ፡ እልክቱ ፡ እፎ ፡ ዘኢያመ
46 ጻእክምዎ ፡፡ ወአውሥኡ ፡ ወዓሊሆሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ግሙራ ፡ ኢተናገረ ፡ ሰ
47 ብእ ፡ ከማሁ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወአውሥኡ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወይቤልዎሙ ፡
48 ትጌጊዩ ፡ አንትሙኒ ፡፡ ቦኑ ፡ እመላእክት ፡ ወእመፈሪሳውያን ፡ ዘአምኑ ፡ ቦቱ ፡፡ ዘእ
49 ንበለ ፡ እሉ ፡ ጊጉያን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ኢያአምሩ ፡ ኦሪተ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ኒቆ
50 ዲሞስ ፡ ዘሖረ ፡ ኀቤሁ ፡ ቀዲሙ ፡ ሌሊተ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡፡ ኦሪትክሙ
51 ኑ ፡ ትኴንኖ ፡ ለሰብእ ፡ ዘኢሐተቱ ፡ ቀዲሙ ፡ ምግባሮ ፡ ዘገብረ ፡ ወያአምሩ ፡
52 ምግባሮ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ አንተኒ ፡ እምገሊላኑ ፡ አንተ ፡ ኀሢሠ ፡ ትሬ
53 ኢ ፡ ከመ ፡ እምገሊላ ፡ ኢይትነሣእ ፡ ነቢይ ፡፡ ወገብአ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ው
ስተ ፡ ቤቱ ፡፡

Et in ultimo die festi magni, stetit Dominus Jesus, & clamavit, & dixit; Qui 37
sitivit, veniat ad me, & bibat. Et qui credit in me, sicut dixit Scriptura, flu- 38
mina aquæ vivæ fluent ex ventre ejus. Et hoc quidem quod dixit *fuit* ut de 39
Spiritu sancto, quem accepturi erant credentes in eo: quia non habuerunt
Spiritum sanctum, & Jesus adhuc non glorificatus fuerat. Et multi è tur- 40
ba audientes hunc sermonem dixerunt; Verè propheta est hic. Et fuerunt 41
qui dixerunt, Christus est: & pars eorum dixerunt, Num à Galilæa veniet
Christus? Nónne dicit Scriptura; Ex semine David, & ex Bethlehem vico 42
David, veniet Christus? Et congregati sunt, & altercati sunt, & divisi 43
sunt populi inter se propter hoc. Et fuerunt qui voluerunt prehendere 44
eum, & nemo fuit, qui sustulit manum suam in eum. Et reversi sunt mi- 45
nistri principum sacerdotum, & Pharisæorum, & dixerunt iis illi; Quomo-
do *fuit* quòd non adduxistis eum? Et responderunt ministri eorum, & dixe- 46
runt iis; Nunquam loquutus est homo ut iste vir. Et responderunt Pharisæi, 47
& dixerunt iis; Erratis vos etiam? Num ex principibus, & ex Pharisæis 48
sunt qui credunt in eo, Præter hos erraticos homines qui nesciunt legem? 49
Et dixit iis Nicodemus, qui venerat ad eum primò nocte, unus ex illis; 50
Num lex vestra judicat hominem, cujus non inquisiverunt primò opus ejus 51
quod fecit, & cognoscunt opus ejus? Et dixerunt ei; Tu etiam, nunquid ex 52
Galilæa es? scrutare, videbis quòd ex Galilæa non surget propheta. Et re- 53
versus est unusquisque in domum suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 * عوانان كفتند كه كسي از قديم بدين نوع سخن كه او مي كويد نكفته
47 است * معترلان بديشان † كفتند * مكر شما نيز فريفته شديد * نمي ديديد كه
48
49 كسي از سروران * ومعترلان بدو ايمان آورد * الا مكر جماعتي كه ناموس را نمي
50 دانند * وملعونانند * نيقوديموس يكي از ايشان كه بشب پيش عيسي مي آمد *
51 بديشان كفت * هركز ناموس ما بر كسي واجب كند * تا زودتر ازو نشنويم * ونداينم
52 آنچ كرد * جواب دادند وبدو كفتند * تو نيز از جليل هستي تفحص كن * وببين † كه از
53 جليل پيغمبر كي خاست * [وهر كسي بخانه خود رفت]

Ministri dixerunt; Nemo quidem 46 *ab antiquo hujusmodi sermone, quo ille loquitur, loquutus est. Pharisæi* 47 *illis dixerunt; Nunquid vos etiam decepti estis? Non vidistis quòd* 48 *quisquam ex principibus & Pharisæis in eum fidem habuit: Nisi* 49 *turba, qui legem non nôrunt, & maledicti sunt. Nicodemus, unus ex* 50 *eis, qui noctu ad Jesum venerat, illis dixit; Unquámne Lex nostra* 51 *quenquam reum peragit, donec priùs eum audiverimus, & cognoverimus quid fecit? Responsum dede-* 52 *runt, & ei dixerunt; Tu etiam ex Galilæa es? Inquisitionem fac, & dispice, è Galilæa Propheta quando surrexerit. Et unusquisque* 53 *in domum suam ivit.*

CAP. VIII. η'.

Jesus autem perrexit in montem *Olearum.* Diluculò *autem* iterùm *ac-*
1 2 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν πα-
cessit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens doce-
ρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ καθίσας ἐδίδα-
bat eos. Adducunt autem Scribæ & Pharisæi *ad eum* muli-
3 σκεν αὐτούς. Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖ-
rem in adulterio deprehensam: & *statuentes* eam in medio, *Dicunt*
4 κα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, Λέγουσιν
ei; Magister, hæc mulier deprehensa est in *ipso furto adulterans.* In autem
5 αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. Ἐν δὲ τῷ
lege Moyses nobis mandavit hujusmodi *lapidari.* Tu ergò quid dicis?
νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. Σὺ οὖν τί λέγεις;
Hoc autem dicebant tentantes eum, ut *haberent* accusare eum. *At*
6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ
Jesus deorsùm inclinans, digito scribebat in *terram.* *Ut autem* perseve-
Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμε-
rarent interrogantes eum, *erectus ait ad eos*; Qui sine peccato est vestrùm,
7 νον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν,
primus lapidem in illam *jaciat.* Et iterum *deorsùm* inclinans, scribebat in
8 πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽ αὐτῇ βαλέτω. Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν
terram. Ii autem audientes, *& à conscientiis redarguti,* exibant unus
γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς 9
post unum, incipientes à senioribus *usque extremos:* & *relictus est* solus
καθ᾽ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος
Jesus, & mulier in medio stans. *Erectus* autem Jesus, & *neminem spe-*
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασά- 10
ctans præter mulierem, dixit ei; Mulier, Ubi sunt *illi accusatores tui?*
μενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;
nemo te condemnavit? *Illa autem* dixit; Nemo, Domine. Dixit autē *ei* Jesus;
οὐδείς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 11
Nec ego te *condemno.* Vade, & *non ampliùs peccato.* Iterum ergò Jesus eis
Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε. Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς 12
locutus est, dicens; Ego sum lux mundi: *sequens* me, non *ambulabit*
ἐλάλησε, λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει
in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi, Tu de
ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ 13
teipso *testaris:* testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus & dixit
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 14
eis; Et si ego *testor* de meipso, verum est testimonium meū: quia scio undè
αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν
veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, *&* quò vado.
ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܩܦܠܐܘܢ * ܬ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܙܠ ܠܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ. *ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܬܐ ܠܗܝܟܠܐ 1
2
ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܝܬܒ ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. *ܐܝܬܝܘ ܕܝܢ ܣܦܪܐ 3
ܘܦܪܝܫܐ ܠܐܢܬܬܐ ܕܐܬܐܚܕܬ ܒܓܘܪܐ. ܘܟܕ ܐܩܝܡܘܗ ܒܡܨܥܬܐ *ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܗܕܐ 4
ܐܢܬܬܐ ܐܬܐܚܕܬ ܓܠܝܐܝܬ ܒܗ ܒܥܒܕܐ ܕܓܘܪܐ. *ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܢ ܕܡܘܫܐ ܦܩܕ ܕܐܝܟ 5
ܗܠܝܢ ܢܪܓܘܡ. ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ. *ܗܕܐ ܐܡܪܘ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ 6
ܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܫܟܚܘܢ ܥܠܘܗܝ: ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܡܬܟܦ ܐܠܬܚܬ. ܟܬܒ ܗܘܐ ܥܠ
ܐܪܥܐ. *ܟܕ ܕܝܢ ܩܘܝܘ ܟܕ ܡܫܐܠܝܢ ܠܗ. ܐܬܦܫܛ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܢܐ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ 7
ܚܛܗܐ. ܩܕܡܝܐ ܢܫܕܐ ܥܠܝܗ ܟܐܦܐ. *ܘܗܘ ܟܕ ܬܘܒ ܐܬܟܦ. ܟܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. *ܗܢܘܢ ܕܝܢ 8
9
ܟܕ ܫܡܥܘ. ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܚܕ ܟܕ ܫܪܝܘ ܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܐܫܬܒܩܬ ܐܢܬܬܐ ܒܠܚܘܕܝܗ.
ܟܕ ܐܝܬܝܗ ܒܡܨܥܬܐ. *ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܦܫܛ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ. ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܐܢܫ 10
ܚܝܒܟܝ. *ܗܝ ܕܝܢ ܐܡܪܐ ܠܗ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܪܝ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܡܚܝܒ ܐܢܐ ܠܟܝ. ܙܠܝ 11
ܘܡܢ ܗܫܐ ܬܘܒ [ܠܐ] ܬܚܛܝܢ.

CAP. VIII.

Jesus autem ivit in montem Olivarum. Mane 1
autem iterum venit in templum, & totus 2
populus venit ad eum: & sedens docebat
eos. Adduxerunt autem Scribæ & 3
Pharisæi mulierem, quæ deprehensa erat in
adulterio. Et quum constituissent eam in
medio, Dicunt ei; Magister, hæc mulier deprehensa 4
est apertè in ipso facto adulterii.
Et in lege autem Mosis præcepit *Deus* ut 5
tales lapidemus. Tu igitur quid dicis? Hoc 6
dixerunt tentantes eum, ut haberent ut accusarent
eum. Jesus autem quum deorsum
incurvâsset se, scribebat super terram. Quum 7
autem permanerent interrogantes, erexit se
& dixit ipsis; Qui ex vobis est sine peccato,
primus jaciat in eam lapidem. Et rursus 8
quum incurvâsset se, scribebat super terram.
Hi autem quum audivissent, exibant sigillatim, 9
quum incepissent à senioribus, & relicta
est mulier sola, existens in medio. Quum 10
autem erexisset se Jesus, dixit mulieri; Ubi
sunt illi? nemo condemnavit te? Illa autem
dixit; Nemo, Domine. Dixit autem Jesus, 11
Neque ego condemno te: abi, & à nunc amplius
ne pecca.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܟܓ *

Ad oblationem dominicæ II. post Epiphaniam. 23.

*ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܡܢ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܠܐ 12
ܢܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܠܐ ܢܫܟܚ ܠܗ ܢܘܗܪܐ ܕܚܝܐ. *ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܦܪܝܫܐ. ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ 13
ܡܣܗܕ ܐܢܬ. ܣܗܕܘܬܟ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ. *ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ 14
ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ. ܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܝ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠ
ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܐ.

Rursum autem allocutus est eos Jesus, & ait; 12
Ego sum Lux mundi: qui post me venit, non
ambulabit in tenebris, sed inveniet sibi lumen
vitæ. Dicunt ei Pharisæi; Tu de teipso 13
testificaris, testimonium tuum non est verum.
Respondit Jesus & dixit eis; Etiamsi ego testificer 14
de meipso, verum est testimonium
meum, quippe qui noverim unde venerim,
& quò vadam: vos autem nescitis unde venerim,
neque quò vadam,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وعيسي ازانجا بكوه زيتون رفت   هجده   سخن زني كه اورا بزنا كرفتند 1
* ودر صباح دكر باره عيسي بهيكل آمد * وجماعتي انبوه پيش او كرد شدند، اوبرخاست 2
وايشانرا تعليم مي داد * * نويسندكان * و معتزلان * زنيرا كه آشكارا بزنا كرفته بودند * 3
پيش او آوردند * ودر ميان جماعت ايستانيدند * * بمسيح كفتند * اي معلم اين زنرا 4
بزنا كرفتيم آشكارا * ودر ناموس ما موسي فرمود * كه چنين زنانرا سنكسار كنند * اكنون 5
توچه مي كويي * * وخواست ايشان بود كه بر مسيح دق كيرند * عيسي چون 6
شنيد برزمين نكاه مي كرد * وچيزي † برخاك مي نبشت * وهيچ نمي كفت * * زماني 7
كذشت وايشان ازو مي پرسيدند * سر برداشت * وبديشان كفت * كيست ازشما بي كناه *
زودتر اوسنك بيندازد * * وباز سر فرو آورد وبر زمين مي نبشت * * جماعت اين سخن شنيدند * 8 9
از پيران آغاز كردند * ويك يك بدر رفتند وزن تنها ماند درميان ايستاده * * چون عيسي سر بر 10
داشت كفت اي زن كجا اند ايشان * كه بر تو داوري كردند * * جواب داد كه همه رفتند * 11
مسيح كفت من نيز ترا داوري نمي كنم * تو نيز برو و ديكر كناه مكن

CAP. VIII.

Jesus autem indè in montem Olivarum 1
ivit.

XVIII. Sermo de muliere quam
in adulterio prehenderunt.

Manè autem iterum Jesus in templum 2
venit, & turba multa ad eum
congregati sunt: ille itaque surrexit,
& illos docuit. Scribæ autem 3
& Pharisæi mulierem, quam manifestò
in adulterio prehenderant, ad
eum adduxerunt: & in medio cœtu
statuentes, Christo dixerunt; O 4
præceptor, hanc mulierem in adulterio
prehendimus manifestò. In lege 5
autem nostra Moses jussit, ut tales
mulieres lapidarent: jam tu
quid dicis? Voluntas autem eorum 6
erat ut in Christum minimum quid
captarent. Jesus cùm audisset, in
terram intuitus est, & aliquid in
solo scripsit; & nihil dixit. Tempore 7
autem transeunte & illis ab eo
interrogantibus, caput extulit, & illis
dixit; Qui est è vobis sine peccato,
primum ille lapidem jaciat. Et 8
rursus caput demisit, & in terra
scripsit. Turba hoc sermone audito à 9
senioribus inceperunt, & singulatim
exibant, & mulier sola mansit in
medio stans. Cùm Jesus caput elevâsset, 10
dixit; O mulier, ubi sunt
illi qui te judicârunt. Responsum 11
dedit quòd omnes abiissent. Christus
dixit; Ego etiam te non judico, tu
etiā abi, et rursus peccatū ne facias.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 2 Jesus autem perrexit in Montem oliveti: Et diluculò iterùm venit in templum,
3 & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem
Scribæ, & Pharisæi, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in
4 medio, Et dixerunt ei; Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio.
5 In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergò quid dicis?
6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Jesus autem inclinans
7 se deorsùm, digito scribebat in terra. Cùm ergò perseverarent interrogantes
8 eum, erexit se, & dixit eis; Qui sine peccato est vestrùm, primus in illam lapidem
9 mittat. Et iterùm se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem
unus post unum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Jesus, & mulier
in medio stans. Erigens autem se Jesus, dixit ei; Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? 10
nemo te condemnavit? Quæ dixit; Nemo, Domine. Dixit autem 11
Jesus; Nec ego te condemnabo: Vade, & jam ampliùs noli peccare. Iterùm 12
ergò locutus est eis Jesus, dicens; Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat
in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi; Tu de teipso 13
testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus, 14
& dixit eis; Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium
meum: quia scio undè veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, aut
quò vado.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ومضي يسوع الي جبل الزيتون * وادلج باكرا الي الهيكل * وجاء اليه جميع الشعب وجلس 1 2
يعلمهم * فقدم اليه الكتبه والفريسيون مراه وجدت في زناء واوقفوها في الوسط * وقالوا له يا 3 4
معلم هذه المراه وجدناها في زناء * وفي ناموس موسي يوصي ان نرجم فماذا تقول انت * قالوا 5 6
هذا ليجدوا عليه علة. فاما يسوع فاطرق وكتب باصبعه علي الارض * فلما استبطاوا سواله 7
رفع راسه وقال لهم من منكم بغير خطية فليرجمها اولا بحجر * ثم اطرق وكتب علي 8
الارض * فلما سمعوا هذا منه منهم من التبكيت بدوا يخرجون واحدا واحدا الي ان خرج 9
الشيوخ الي اخرهم * وبقي يسوع وحده والمراه التي كانت واقفة في الوسط * فرفع يسوع راسه 10
وقال لها يا امراه اين اوليك * ولا واحد دانك، فقالت ولا واحد يا رب * فقال لها يسوع ولا انا 11
ادينك اذهبي ومن الان لا تعودي الي الخطية *

CAP. VIII.

Contulitq; se Jesus in montem Olivarum. 1
Et adfuit mane diluculò in templo, 2
& venit ad eum populus, & sedit
docens eos. Adduxerunt autem ad eum 3
Scribæ & Pharisæi mulierem quæ inventa
fuerat in adulterio, & statuerunt
eam in medio. Et dixerunt ei; Magister, 4
hanc mulierem invenimus in adulterio.
Et in lege Mosi præcipitur ut lapidetur: 5
quid ergò dicis tu? Dixerunt 6
hoc ut invenirent contra eum causam.
At Jesus demisit oculos, & scripsit digito
suo super terram. Cumque distulissent 7
interrogare eum, elevavit caput suum,
& dixit eis; Qui ex vobis sine peccato
est, jaciat in eam primus lapidem. Deinde 8
oculos demisit, & scripsit super terram.
Cùm autem audissent hoc ab eo (intelligentes 9
reprehensionem) experunt exire
singillatim, quoad exissent seniores
usque ad ultimum. Et remansit Jesus solus,
& mulier quæ stabat in medio. Elevavit 10
autem Jesus caput suum, & dixit
ei; Mulier, ubi sunt illi? Ne unus 11
quidem te condemnavit? Dixit; Ne unus
quidem, Domine. Dixit ei Jesus; Neque
ego condemno te. Vade, et inposterum ne
revertaris ad peccatum.

* الفصل العشرون *

Sectio vigesima.

* ثم ان يسوع كلمهم ايضا قايلا انا هو نور العالم * ومن يتبعني لا يمشي في الظلام بل 12
يجد نور الحياة * قال له الفريسيون انت تشهد لنفسك ليست شهادتك حقا * فاجابهم يسوع 13 14
قايلا اني وان كنت اشهد لنفسي فشهادتي حق * لاني اعلم من اين جيت والي اين اذهب *
فاما انتم فلا علم لكم من اين اتيت ولا الي اين امضي *

Præterea Jesus allocutus est eos iterum, 12
dicens; Ego sum Lux mundi: & qui sequitur
me, non ambulabit in tenebris, sed
inveniet lumen vitæ. Dixerunt ei Pharisæi; 13
Tu testaris tibi ipsi: non est testimonium
tuū veri. Respondit eis Jesus, 14
dicens; Equidem etsi testarer mihi ipsi,
testimonium meum verum esset: quia
scio unde veni, & quò vado: Vobis autem
nulla est notitia unde venerim, neque
quò vadam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 ፰ ወሖረ፡ኢየሱስ፡ሐቅለ፡ደብረ፡ዘይት፡፡ ወበጽባሕ፡ ካዕበ፡ ቦአ፡ ምኵራበ፡ወተጋብኡ፡
ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ኀቤሁ፡ ወነበረ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡፡
በእንተ፡ ኵነኔ፡ ብእሲት፡ዘማዊት፡፡
3 ወአምጽኡ፡ኀቤሁ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ብእሲተ፡ እስርተ፡ እንተ፡ ተረክበት፡ በዝ
4 ሙት፡፡ ወአቀምዋ፡ማእከለ፡፡ ወይቤልዎ፡ ለመምህር፡ረከብናሃ፡ለዛቲ፡ብእሲት፡በ
5 ዝሙት፡፡ ወበሕግነ፡ ሠርዐ፡ሙሴ፡ከመ፡ትትወገር፡ወአንተ፡ምንተ፡ትብል፡በእንቲአ
6 ሃ፡፡ ወዝንተ፡ነገረ፡ ዘይቤልዎ፡ እንዘ፡ ያሜክርዎ፡ ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ላዕ
ሌሁ፡ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አትሐተ፡ አዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ምድር፡እንዘ፡ይጽሕፍ፡በ
7 አጻብዒሁ፡፡ ወሶበ፡ ቆሙ፡ብዙኀ፡ተስእልዎ፡ ካዕበ፡ ወነጸረ፡ኀቤሆሙ፡ ወይቤሎ
8 ሙ፡ ዘአልቦ፡ ኀጢአተ፡ እምኔክሙ፡ ቀዲሙ፡ለይገራ፡ በእብን፡፡ ወደገመ፡ካዕበ፡
9 ደንነ፡ኀበ፡ምድር፡እንዘ፡ ይጽሕፍ፡፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ አኀዙ፡ይፃኡ፡በበ፡አ
ሐዱ፡ እምቀደሚ፡ እስከ፡ ደኃሪ፡፡ ወተረፈ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ባሕቲቱ፡ ወብእሲትሰ፡
10 ቆመት፡ውስተ፡ኀቤሁ፡፡ ወአንሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አዕይንቲሁ፡ወነጸረ፡ኀቤሃ፡
11 ወይቤላ፡ኦብእሲት፡አይቴ፡ሀለው፡እለ፡ይኴንኑኪ፡፡ አውሥአት፡ወትቤሎ፡ አልቦ፡
ዘእሬኢ፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአንሂ፡አልቦ፡ ዘእኴንነኪ፡ ሑሪ፡
12 እትዊ፡ ወእምዝ፡ደግሚ፡ኢትአብሲ፡፡ ወካዕበ፡ነበቦሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡
አነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡ ዘተለወኒ፡ ኢይሐውር፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ ወይረክብ፡
13 ብርሃነ፡ሕይወት፡፡ ወይቤልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ለሊከኑ፡ ላንተ፡ ትንእድ፡ ርእሰከ፡ኢ
14 ኮነ፡ጽድቅ፡ስምዕከ፡፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡እመኒ፡ለሊየ፡ስ
ምዕ፡ለርእስየ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ስምዕየ፡፡ እስመ፡አአምር፡እምኀበ፡መጻእኩ፡ወኀበሂ፡
አሐውር፡ ወአንትሙሰ፡ ኢታአምሩ፡እምኀበ፡ መጻእኩ፡ወኀበሂ፡ አሐውር፡፡

CAP. VIII.

Et Jesus etiam profectus est *ad* Montem olivarum. Et diluculò iterum intravit 1 2
templum, & congregati sunt omnes populi ad eum, & sedit docens eos.

De judicio mulieris adulteræ.

Et adduxerunt ad eum Scribæ, & Pharisæi mulierem ligatam, quæ apprehensa 3
fuit in adulterio, & statuerunt eam medio. Et dixerunt ei; Doctor, apprehendimus 4
hanc mulierem in adulterio: Et in lege nostra statuit Moses quòd lapidaretur, 5
& tu quid dicis de illa? Et hunc sermonem dixerunt ei, tentantes eum, 6
ut invenirent accusationem contra eum: & Dominus Jesus inclinavit oculos
suos in terram scribens cum digitis suis. Et quum instarent multùm, interrogârunt 7
eum iterum: & prospexit ad eos, & dixit iis; Qui non habuit peccatum ex
vobis olim, dejiciat eam cum lapide. Et secundò reclinavit ad terram, scribens. 8
Et quum audivissent hoc, cœperunt exire singillatim, unusquisque à primo 9
ad ultimum: & remansit Dominus Jesus solus, & mulier stetit intus apud eum.
Et levavit Dominus Jesus oculos suos, & aspexit ad eam, & dixit ei; Mulier, ubi 10
sunt judices tui? Respondit, & dixit ei; Nemo est quem conspicio, Domine: & 11
dixit ei Dominus Jesus, Et ego etiam nihil habeo quo judicem te, itò, vade, &
denuò ne pecce. Et iterum loquutus est iis Dominus Jesus, & dixit; Ego sum 12
Lux mundi: qui sequutus est me, non ibit in tenebras, sed inveniet lumen vitæ.
Et dixerunt ei Pharisæi; Num túmet tu laudas teipsum? non est verum testimonium 13
tuum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Etiamsi egomet testis *sum* 14
mihimet, verum est testimonium meum, quia scio unde veni, & quò vadam: Vos
autem nescitis unde veni, & quò vadam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نوزده   انجا كه كفت چون فرزند آدمي را بر داريد آنكه بدانيد كه منم

* ديكر بار عيسي بديشان سخن آغاز كرد ومي كفت * منم من روشنايي عالم * هر كه در 12
پي من بيايد * درتاريكي نكردد * ليكن براي خود روشنايي † زندكاني را بيابد * * معتزلان 13
كفتند، تو برنفس خود كواهي مي دهي * وكواهي تو راست نباشد * * عيسي جواب داد 14
وبديشان كفت * اكر من بر نفس خود كواهي دهم كواهي من راستست * سبب آنك مي
دانم كه از كجا آمدم * وبكجا مي روم * وشما نمي دانيد * كه از كجا آمديد * وبكجا
مي رويد * ونيز نمي دانيد كه من از كجا آمدم * وبكجا مي روم *

XIX. Ubi dixit; Cùm Filium
hominis extuleritis, tunc
scietis quòd ego sum.

Iterùm Jesus cum iis sermonem 12
exorsus est, & dixit; Ego sum Lux
mundi: quicunque post me venerit in
tenebris non ambulabit, sed sibi lumen
vitæ inveniet. Pharisæi dixerunt; 13
Tu de teipso testimonium das,
& testimonium tuum verum non est.
Jesus responsum dedit, & illis dixit; 14
Etiamsi ego de meipso testimonium
do, testimonium meum verum
est, propterea quòd scio unde veni,
& quò vado: vos autem nescitis,
unde venistis, & quò proficiscimini;
atque etiam nescitis, unde ego
veni, & quò vado.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Vos secundùm carnem judicatis, ego non judico quenquam. Et si judico *autem*
15 16 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ
ego, judicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego, & *mittens*
ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγώ, καὶ ὁ πέμψας
me Pater. Et in lege *verò* vestra scriptum est; Quia duorum hominum
17 με πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, Ὅτι δύο ἀνθρώπων
testimonium verum est. Ego sum *testificans* de meipso: & *testatur*
18 ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ
de me *mittens* me Pater. Dicebant ergò ei; Ubi est Pater tuus?
19 περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;
Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum. Si me sciretis,
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
& Patrem meum sciretis *nimirùm*. Hæc verba locutus est Jesus in
20 καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν
gazophylacio, docens in templo, & nemo apprehendit eum: quia necdum
τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὔπω
venerat hora ejus. Dixit ergò iterum eis Jesus; Ego vado: &
21 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ
quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
potestis venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsũ, quia *di-*
22 δύνασθε ἐλθεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέ-

πζ
γ
πη
α
πθ
ι

cit; Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de
γει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ 23
deorsùm estis, ego *ex* *sursùm* sum: vos de mundo hoc estis, ego non sum
τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
de mundo hoc. Dixi ergò vobis; Quia moriemini in peccatis
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν ὑμῖν, Ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις 24
vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in *peccatis vestris.*
ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.
Dicebant ergò ei; Tu quis es? Et dixit illis Jesus; Principiũ *quod* & loquor
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ,τι καὶ λαλῶ 25
vobis. Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed *mittens* me verax est: &
ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι· κἀ- 26
ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in *mundum*. Non cognoverunt quia Pa-
γὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα- 27
trem eis dicebat. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis filium ho-
τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 28
minis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil: sed sicut do-
θρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
cuit me Pater *meus*, hæc loquor. Et *mittens* me, *cum me* est:
δαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· 29
non reliquit me solum *Pater*: quia ego placita ei facio semper.
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 16 * ܐܢܬܘܢ ܦܓܪܢܐܝܬ ܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܢܐ ܠܐܢܫ ܠܐ ܕܐܢ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܕܐܢ ܐܢܐ ܕܝܢܝ ܫܪܝܪ
ܗܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܘܐܒܝ ܕܫܕܪܢܝ. * ܘܒܢܡܘܣܟܘܢ ܕܝܢ ܟܬܝܒ. 17
ܕܣܗܕܘܬܐ ܕܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܫܪܝܪܐ ܗܝ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܕܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܘܐܒܝ ܕܫܕܪܢܝ ܣܗܕ 18
ܥܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟܘ ܐܒܘܟ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܠܝ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ 19
ܠܐܒܝ. ܐܠܘ ܠܝ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܦ ܠܐܒܝ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. * ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܥܠ 20
ܒܝܬ ܓܙܐ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܚܕܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ. * ܐܡܪ 21
ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܬܡܘܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ. ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ
ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ. * ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܡܐ ܗܘ ܢܦܫܗ ܩܛܠ. 22
ܕܐܡܪ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܡܢ 23
ܬܚܬ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢܐ ܡܢ ܠܥܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܗܢܐ
ܥܠܡܐ. * ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܬܡܘܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ. ܐܠܐ ܓܝܪ ܬܗܝܡܢܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܡܘܬܘܢ 24
ܒܚܛܗܝܟܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܢ ܕܫܪܝܬ ܕܐܡܠܠ 25
ܥܡܟܘܢ. * ܣܓܝ ܐܝܬ ܠܝ ܥܠܝܟܘܢ ܠܡܡܠܠܘ ܘܠܡܕܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܫܪܝܪ ܗܘ. ܘܐܢܐ 26
ܡܕܡ ܕܫܡܥܬ ܡܢܗ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ. * ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܕܥܠ ܐܒܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. 27
* ܩܪܝܢܐ ܕܝܘܡ ܐܪܒܥܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ * ܟܕ *
* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܡܐ ܕܐܪܝܡܬܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܗܝܕܝܢ ܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. 28
ܘܡܕܡ ܡܢ ܨܒܝܢܝ ܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܠܦܢܝ ܐܒܝ ܗܟܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ.
* ܘܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܥܡܝ ܗܘ. ܘܠܐ ܫܒܩܢܝ ܒܠܚܘܕܝ ܐܒܝ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܕܡ ܕܫܦܪ ܠܗ ܒܟܠܙܒܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. 29

Vos corporaliter judicatis, ego neminem ju- 15
dico. Veruntamen si judicavero, judiciũ me- 16
um verum est: quia non sum solus, sed ego &
Pater meus qui misit me. Sed & in lege ve- 17
stra scriptum est, testimonium duorum viro-
rum verum esse. Ego sum qui testificor de me- 18
ipso, & Pater meus qui misit me, testatur de
me. Dicunt ei; Ubi est tuus Pater? respon- 19
dit Jesus, & dixit eis; Neque me nôstis, ne-
que Patrem meum: si me nôssetis, & Patrem
meum nôssetis. Hæc verba locutus est in Ga- 20
zophylacio dum doceret in templo: & nemo
prehendit eum, nondum enim venerat hora
ejus. Dixit eis iterum Jesus; Ego vado, & 21
quæretis me, ac moriemini in peccatis ve-
stris: & quò vado, vos non potestis venire.
Dicunt Judæi; Num fortè interfecturus est se- 22
ipsum, qui dicat, Quò ego vado, vos non po-
testis venire? At dixit eis; Vos ex inferis 23
estis, & ego ex supernis: Vos estis
ex hoc mundo, ego non sum ex hoc mundo.
Dixi vobis, vos morituros esse in pec- 24
catis vestris: nisi enim credideritis me *cum*
esse, moriemini in peccatis vestris. Dicunt 25
Judæi; Tu quis es? Dixit eis Jesus; Etiamsi
cœperim loqui vobiscum, Multa *tamen* mihi 26
sunt contra vos dicenda & judicanda. Sed is
qui me misit, verax est: & ego quæ audivi
ab eo, hæc ipse loquor in mundo. Neque 27
noverunt eum de Patre ipsis verba facere.

Lectio feriæ IV. hebdomadis Candidatorum. 24.

Dixit eis iterum Jesus; Quum extuleritis 28
Filium hominis, tunc agnoscetis me *eum* esse,
nihilque propriâ sponte facere: sed sicut
docuit me Pater meus, similiter ipse loquor.
Et qui me misit mecum est, neque me reli- 29
quit solum Pater meus, quoniam ego quod
gratum est ei, facio semper.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 16 * وشما كوشتمنديد * ومن كسي را داوري نمي كنم *واكر داوري كنم حكم من راستست .
17 براي انك تنها نيستم *الا من وپدرم انك مرا فرستاد * *ودر ناموس شما نبشته شد * كه كواهي
18 دو شخص راستست * *منم من كه بر خود كواهي مي دهم * وپدرم كه مرا فرستاد بر من كواهي
19 دهد * *به عيسي كفتند پدرت كجاست * بما بنما * جواب داد كه نه مرا شناختيد * ونه پدرم را
20 واكر پدرم را مي شناختيد * مرا نيز مي شناختيد * *اين را مي كفت† در خزانهء
ايشان * وقتي كه در هيكل تعليم مي داد * وكسي اورا نكرفت براي انك هنوز هنكام او نرسيده
21 بود * *باز عيسي بديشان كفت * من بروم وشما مرا بجوييد * ودر كناه خود بميريد *
22 اما انجا كه من روم شما نتوانيد آمد * *يهوديان كفتند * مكر خودرا مي
23 كشد * كه كفت هر كجا كه من روم شما نتوانيد آمدن * *وباز بديشان كفت شما اززير
24 هستيد * ومن از بالا هستم * وشما ازين عالميد * ومن ازين عالم† نيستم * *وبشما كفتم * شما در كناه
خود بميريد * وباز مي كويم كه اكر ايمان نياوريد * بي شك در كناه خود بميريد .

Vos enim carnales estis: ego autem 15
quemquam non judico. Et si ju- 16
dico, judicium meum rectum est: eò
quòd solus non sum, sed ego &
Pater meus, qui me misit. In le- 17
ge autem vestra scriptum est, quòd
testimonium duorum hominum ve-
rum est. Ego sum qui de meipso testi- 18
monium do: & Pater meus, qui me
misit, de me testimonium dat. Ad 19
Jesum dixerunt; Pater tuus ubi est?
Nobis ostende. Responsum dedit; Ne
me quidem nôstis, neque Patrem me-
um: quòd si Patrem meum nôsse-
tis, me quoque nôssetis. Hæc dixit 20
in gazophylacio eorum, quo tempore
in templo doceret, & nemo eum pre-
hendit, eò quòd nondum tempus ejus
advenisset. Rursus Jesus illis di- 21
xit; Ego abibo, & vos me quæretis,
& in peccato vestro moriemini:
attamen quò ego vado, vos non po-
testis venire. Judæi dixerunt; 22
Nunquid se interficiet, quòd dixit;
Quocunque ego vado vos non po-
testis venire? Et rursus illis di- 23
xit; Vos infernè estis, & ego su-
pernè sum: vos ex hoc mundo estis,
& ego ex hoc mundo non sum. Vo- 24
bis itaque dixi; Vos in peccato
vestro moriemini: & rursus di-
co, quòd nisi fidem habueritis, in-
dubitatò in peccatis vestris mo-
riemini.

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Vos secundùm carnem judicatis; ego non judico quenquam: Et si judico
ego, judicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, & qui mi-
17 sit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est; Quia duorum hominum testi-
18 monium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: &
19 testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergò ei; Ubi
est Pater tuus? Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum: si
20 me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba locutus est Jesus
in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia nec-
21 dum venerat hora ejus. Dixit ergò iterùm eis Jesus; Ego vado, & quæ-
retis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis
22 venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsum, quia dixit;
Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de deorsùm 23
estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc
mundo. Dixi ergò vobis, Quia moriemini in peccatis vestris: si enim non 24
credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergò ei; 25
Tu quis es? Dixit eis Jesus; Principium, qui & loquor vobis. Multa ha- 26
beo de vobis loqui, & judicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ
audivi ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem ejus 27
dicebat Deum. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc 28
cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater,
hæc loquor: Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia 29
ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 16 * انتم انما تدينون جسدياً وانا لا ادين احداً *وان انا دنت فديني حق هو لاني لست وحدي
17 18 بل انا والاب الذي ارسلني *وقد كتب في ناموسكم ان شهادة رجلين حق هي *انا اشهد
19 لنفسي * وابي الذي ارسلني يشهد لي * قالوا له اين هو ابوك * فاجابهم يسوع ما تعرفوني ولا
20 تعرفون ابي لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا *هذا الكلام قاله في الخزانة وهو يعلم في الهيكل
ولم يمسكه احد لان ساعته لم تكن جاءت * * الفصل الحادي والعشرون *
21 ثم قال لهم يسوع ايضا انا امضي وتطلبوني فلا تجدوني وتموتون بخطاياكم * وحيث انا اذهب
22 لستم تقدرون على اتيانه *فقال اليهود هل يريد ان يقتل نفسه لقوله انكم لا تطيقون المجي
23 الي حيث اذهب *فقال لهم انتم من اسفل وانا فمن العلو * وانتم من هذا العالم وانا لست من
24 هذا العالم * قد اخبرتكم انكم تموتون بخطاياكم * ان لم تومنوا اني انا هو تموتون
25 بخطاياكم * فقالوا له من انت * فقال لهم يسوع اني وان كنت قد بدات مخاطبتكم *
26 فان لي كثيرا اقوله واحكم عليكم * لكن الذي ارسلني حق هو * والذي سمعته
27 28 منه به اتكلم في العالم * فلم يكونوا يعرفوا انه عني بهذا القول الاب *قال لهم يسوع اذا رفعتم
ابن البشر حينيذ تعلمون اني انا هو * واني لست افعل شيا من عندي لكن كما علمني ابي كذلك
29 اقول * ومن ارسلني هو معي * ولن يدعني الاب وحدي لاني افعل ما يرضيه كل حين *

Vos quidem judicatis corporaliter: ego 15
verò non judico quenquam. Et si ego 16
judicem, judicium meum verum est:
quia non sum solus, sed ego & Pater qui
misit me. Et verò scriptum est in lege 17
vestra, testimonium duorum hominum
verum esse. Ego testor mihi ipsi, & Pa- 18
ter meus qui misit me, testatur mihi.
Dixerunt ei; Ubi est pater tuus? Di- 19
xit eis Jesus; Non cognoscitis me, ne-
que cognoscitis patrem meum. Si cogno-
sceretis me, sanè cognosceretis patrem
meum etiam. Hunc sermonem locutus 20
est in ærario dum doceret in templo: &
non apprehendit eum quisquam, quia ho-
ra ejus nondum venerat.

Sectio vigesima prima.

Item dixit eis Jesus iterum; Ego vado, 21
& quæretis me, & non invenietis me,
& moriemini in peccatis vestris. Et
quò ego vado, non potestis venire. Di- 22
xerunt Judæi; Nunquid vult interfice-
re seipsum, cùm dicat, Vos non potestis
venire quò vado? Et dixit illis; Vos 23
infernè estis, & ego supernè: Et vos
estis de hoc mundo, & ego non sum de
hoc mundo. Jam significavi vobis vos 24
morituros in peccatis vestris. Nisi cre-
datis quòd ego sum, moriemini in pecca-
tis vestris. Dixerunt ei; Quis es tu? 25
Ait illis Jesus; Equidem licèt jam cœ-
perim alloqui vos; Tamen supersunt 26
mihi multa dicenda & judicanda ad-
versùm vos. Verùm qui misit me, ve-
rax est: & quod audivi ab eo, ipsum
loquor in mundo. Et non deprehende- 27
runt innuere eum hoc sermone Patrem.
Subdidit illis Jesus; Cùm exaltaveritis 28
Filium hominis, tunc cognoscetis quòd
ego sum, & quòd non ago rem ullam à me
ipso: sed quemadmodum docuit me Pater
meus, ita dico. Et qui me misit, est mecũ, 29
& nullatenus relinquit me Pater solũ,
quia facio quod placet ei omni tempore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 16 ወአንትሙሰ፡ሕገ፡ዘሥጋ፡ትኴንኑ፡ ወአንሰ፡ኢይኴንን፡ ወኢመነሂ። ኰነንኩ፡ጽድቅ፡
17 ኵነኔየ፡እስመ፡ኢኮንኩ፡በሕቲትየ፡አነ፡አላ፡ ዘፈነወኒ፡ አብ። ውስተ፡ኦሪትክሙ
18 ኒ፡ጽሑፍ፡ስምዐ፡ክልኤቱ፡ሰብእ፡እሙን፡ውእቱ። ወአነኒ፡ስምዕ፡ለርእስየ፡ወሰ
19 ማዕቲየ፡አብ፡ዘፈነወኒ። ወይቤልዎ፡ አይቴ፡ውእቱ፡ አቡከ። ወአውሥአ፡ እግ
ዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ወኢኪያየ፡ታአምሩ፡ ወኢአባየ፡ ሶበሰ፡ ኪያየ፡ አእመርክ
20 ሙ፡ወእምአእመርክሙ፡ ለአቡየኒ። ወዘንተ፡ነገረ፡ ተናገሮሙ፡ በኀበ፡ሙዳየ፡
ምጽዋት፡እንዘ፡ይሜህሮሙ፡በመቅደስ፡፡ወኢአኀዝዎ፡እስመ፡ኢበጽሐ፡ጊዜሁ።
21 ወይቤሎሙ፡ካዕበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አንሰ፡አሐውር፡ወካዕበ፡ተኃሥሡኒ፡ወትመውቱ፡
22 በኃጢአትክሙ፡ወኀበ፡ አነ፡ አሐውር፡አንትሙ፡ኢትክሉ፡መጺአ። ወይቤሉ፡አይ
ሁድ፡ይቀትል፡ኑ፡ እንጋ፡ ርእሶ፡ ለሊሁ፡ዘይብለነ፡ኀበ፡አነ፡አሐውር፡ኢትክሉ፡መጺአ፡
23 አንትሙ። ወይቤሎሙ፡አንትሙሰ፡እምታሕቱ፡አንትሙ፡ወአንሰ፡እምላዕሉ፡አነ፡፡
24 አንትሙሰ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ወአንሰ፡ኢኮንኩ፡ እምዝንቱ፡ዓለም። ወአንሰ፡እ
ብለክሙ፡ትመውቱ፡በኃጢአትክሙ፡ ለእመ፡ ኢአመንክሙኒ፡ ከመ፡አነ፡ውእቱ፡ትመው
25 ቱ፡ በኃጢአትክሙ። ወይቤልዎ፡ መኑ፡ አንተ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
26 ቀዳማዊ፡ ወነገርኩክሙ። ወብዙኀ፡ቦ፡ዘእብል፡ በእንቲአክሙ፡ ወእኴንን፡፡ ወ
27 ባሕቱ፡ ዘፈነወኒ፡ ጻድቅ፡ ውእቱ፡ ወአንሰ፡ ዘሰማዕኩ፡ በኀቤሁ፡እነግር፡ለዓለም።
28 ወኢያእመሩ፡ ከመ፡ በእንተ፡ አብ፡ ይቤሎሙ። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
አመ፡ ተለዐለ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ ወይእተ፡ ዕለተ፡ ሶቤሃ፡ ታአምሩ፡
ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ዘእምኀቤየ፡ ዘእነግር፡ በከመ፡ መሀረኒ፡አብ፡ከማሁ፡እነግ
29 ር፡ ወእብል። ወዘፈነወኒ፡ ሃሎ፡ ምስሌየ፡ ወኢየኀድገኒ፡ በሕቲትየ፡፡ እስመ፡
አነ፡ ሥምረቶ፡ እገብር፡ ዘልፈ።

Et vos more carnis judicatis, & ego non judico quenquam. *Si ego* judicavi, 15 16
verum *est* judicium meum: quia non fui solus ego, sed qui misit me Pater.
In lege vestra scriptum est, Testimonium duorum virorum verum est. Et ego 17
testis *sum* de me ipso, & testis meus *est* Pater qui misit me. Et dixerunt ei, Ubi 18
est pater tuus? & respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Neque me scitis, neque 19
patrem meum, si me sciretis, tunc sciretis patrem meum. Et hunc sermonem 20
loquutus est iis apud arcam eleemosynæ, docens eos in templo: & non pre-
henderunt eum, quoniam non venerat tempus ejus. Et dixit iis iterum Domi- 21
nus Jesus; Ego vado, & iterum quæretis me, & moriemini in peccatis vestris:
& quò ego vado, vos non potestis venire. Et dixerunt Judæi; Trucidabitne 22
igitur semetipsum, qui dixit nobis, Ubi ego vado, non potestis venire vos?
Et dixit iis; Vos ex inferis estis, & ego ex supernis sum: vos ex hoc mundo, & 23
ego non fui ex hoc mundo. Et ego dico vobis, Moriemini in peccatis vestris; 24
si non credideritis quòd ego sum, moriemini in peccatis vestris. Et dixe- 25
runt ei, Quis es? & dixit iis Dominus Jesus; Primus, & loquutus sum vobis. Et 26
multa habeo quæ loquar de vobis, & judicabo: veruntamen qui misit me ve-
rus est, & ego, quæ audivi apud eum loquar mundo. Et non cognoscebant 27
quòd de Patre dixisset iis. Et dixit iis Dominus Jesus, Quando exaltatus fuerit 28
Filius hominis, & istâ die, tunc cognoscetis quòd ego sum, & non quòd à me
est *id* quod loquor: prout docuit me Pater, sic loquor & dico. Et qui misit me 29
est mecum, & non relinquet me solum, quoniam ego voluntatem ejus
facio semper.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * يهوديان كفتند * تو كيستي * عيسي كفت منم كه از اغاز بشما كفتم و كردم
26 * وهنوز بشما كفتني بسيار دارم * كه بكويم * وحكم كنم * ليكن انك مرا فرستاد راست است *
27 و من انچ ازو شنيدم * در عالم مي كويم * *ونمي دانستند كه براي پدر * بديشان
28 كفت * *دكر باره عيسي بديشان كفت * وقتي كه فرزند ادمي را بلند† بر داريد * انكه
بدانيد كه منم من * و از اختيار نفس خود چيزي نمي كنم * ليكن انچنانك پدرم مرا
29 اموزانيد * اين چنين مي كويم * *وانك مرا فرستاد با منست * وپدرم مرا تنها نكذاشت * براي
انك انچ رضاء اوست در هر وقتي انرا كنم *

Judæi dixerunt; Tu quis es? Je- 25
sus dixit; Ego sum quem ab initio
vobis dixi, & feci. Et adhuc vo- 26
biscum sermonem multum habeo
quem loquar, & judicium faciam:
sed is, qui me misit, verax est, &
ego id quod ab eo audivi, in mundo
loquor. Et nesciebant quòd de Pa- 27
tre illis loqueretur. Rursus Jesus il- 28
lis dixit; Quo tempore Filium ho-
minis in altum extuleritis, tunc
scietis quòd ego ipse sum, & ex ele-
ctione animæ meæ nihil facio, sed
quemadmodum Pater meus me do-
cuit, sic loquor. Et is qui me mi- 29
sit, mecum est: & Pater meus me
solum non reliquit, quia id quod pla-
citum ejus est, omni tempore illud
facio.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Je-
30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰη-
31 ſus ad *credentes* ei, Judæos; Si vos manſeritis in ſermone
σοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
meo, verè diſcipuli mei eritis: Et cognoſcetis veritatem, & veri-
32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
tas *liberos faciet* vos. Reſponderunt ei; Semen Abrahæ ſumus, &
33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
nemini ſervivimus unquam: quomodò tu dicis, *Quòd* liberi eritis?
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
Reſpondit eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis *faciens*
34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
peccatum, ſervus eſt peccati. *At* ſervus non manet in domo
35 ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
in æternum: filius manet in æternum. Si ergò filius vos libera-
36 εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθε-
verit, verè liberi eritis. Scio quia *ſemen* Abrahæ eſtis: ſed quæ-
37 ρώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζη-
ritis me interficere, quia ſermo meus non capit in vobis. Ego quod vi-
38 τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ ὃ ἑώ-
di apud Patrem *meum*, loquor: & vos *igitur quod* vidiſtis apud Pa-
ρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πα-
trem veſtrum, facitis. Reſponderunt & dixerunt ei; Pater noſter Abraham
τρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ 39
eſt. Dicit eis Jeſus; Si filii Abrahæ *eſſetis*, opera Abra-
ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβρα-
hæ *faceretis utique.* Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem
ὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν 40
vobis locutus ſum, quã audivi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos
ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς 41
facitis opera patris veſtri. Dixerunt itaq; ei; Nos ex fornicatione non
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
ſumus *facti*: unum Patrem habemus, Deum. Dixit ergò eis Jeſus; Si
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ 42
Deus Pater veſter eſſet, diligeretis utique me: ego enim ex Deo *profectus ſum*, &
ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ
veni: neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit. *Propter*
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διὰ 43
quid loquelam meam non cognoſcitis? Quia non poteſtis audire ſer-
τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
monem meum.
γον τὸν ἐμόν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܗܝܡܢܘ
31 ܒܗ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܬܩܘܘܢ ܒܡܠܬܝ ܫܪܝܪܐܝܬ ܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ * ܘܬܕܥܘܢ
32 ܫܪܪܐ ܘܗܘ ܫܪܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܙܪܥܗ ܚܢܢ ܕܐܒܪܗܡ ܘܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܫܬܥܒܕܢ
33 ܠܐܢܫ ܐܝܟܢܐ ܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ
34 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬܐ * ܘܥܒܕܐ ܠܐ
35 ܡܩܘܐ ܠܥܠܡ ܒܒܝܬܐ ܒܪܐ ܕܝܢ ܠܥܠܡ ܡܩܘܐ * ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܒܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ
36 ܫܪܝܪܐܝܬ ܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ * ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ ܐܠܐ
37 ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܢܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܠܬܝ * ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬ
38 ܠܘܬ ܐܒܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ * ܥܢܘ
39 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܒܘܢ ܕܝܠܢ ܐܒܪܗܡ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܠܘ ܒܢܘܗܝ ܗܘܝܬܘܢ
ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ * ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
40 ܠܡܩܛܠܢܝ ܠܓܒܪܐ ܕܫܪܪܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܗܘ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܕܐ ܐܒܪܗܡ ܠܐ ܥܒܕ
ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܘܟܘܢ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܢܢ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܠܐ ܗܘܝܢ
41 ܚܕ ܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܠܗܐ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܠܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܟܘܢ ܗܘܐ ܪܚܡܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
42 ܠܝ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ ܘܐܬܝܬ ܘܠܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܨܒܝܢܝ ܐܬܝܬ ܐܠܐ ܗܘ ܫܕܪܢܝ * ܡܛܠܡܢܐ ܡܡܠܠܝ ܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܛܠ
43 ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܝ܀

Quumque hæc loqueretur, multi crediderunt 30
in eum. Dixit autem Jeſus Judæis illis qui 31
crediderunt in ipſum; Si vos permanſeritis
in ſermone meo, verè diſcipuli mei eſtis. Et 32
cognoſcetis veritatem, & ipſa veritas aſſeret
vos in libertatem. Dicunt ei; Semen ſumus 33
Abrahami, & nunquam ſervitutem cuiquam
ſervivimus: quomodo dicis, Eritis
liberi? Dixit eis Jeſus; Amen amen dico 34
vobis, Quiſquis committit peccatum, ſervus
eſt peccati. Servus autem non permanet in 35
ævum in domo: Filius verò in ævum permanet.
Si ergò ipſe Filius aſſeruerit vos in 36
libertatem, verè eritis liberi. Scio vos eſſe 37
ſemen Abrahami, ſed quæritis me interficere,
propterea quòd ſermonis mei non ſitis
capaces. Ego id quod vidi apud Patrem meum, 38
loquor: vos autem id quod vidiſtis apud
patrem veſtrum, agitis. Reſponderunt & 39
dicunt ei; Pater noſter Abraham eſt. Inquit
eis Jeſus; Si filii eſſetis Abraham,
opera Abraham faceretis. Nunc autem 40
ecce ſtudetis me interficere virum qui
rem veram locutus ſum vobiſcum, quam
audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.
Vos autem facitis opera patris veſtri: dicunt 41
ei; Nos ex ſcortatione non ſumus:
unus eſt nobis Pater, Deus. Dixit eis Jeſus; 42
Si Deus eſſet Pater veſter, diligeretis
me: ego enim à Deo proceſſi, & veni:
neque verò ſponte meâ veni, ſed ille
miſit me. Quare ſermonem meum non 43
agnoſcitis? quia non poteſtis audire eloquium
meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 * چون عيسي اين سخنها را كفت * بسياران بدو ايمان آوردند *

بيست فرمودن عيسي به يهوديان كه از تخم ابليس هستيد

31 * وكفت عيسي بدان يهوديان كه بدو ايمان آوردند * كه اكر شما در سخن من
32 استوار باشيد * و درك كنيد * بحقيقت † شاكردان من باشيد * * و راستي را بدانيد *
33 و راستي شما را آزاد كند * * بدو كفتند ما از تخم ابراهيم هستيم * و از قديم كسي را
34 بندكي نكرديم * چكونه بما مي كويي * كه فرزندان ازاد شويد * * عيسي
بديشان كفت * راست راست بشما مي كويم * هر كه كناه كند * بندهٔ از كناهست *
35 36 * و بنده تا ابد † درخانه جاويد نماند * [اما پسر تا ابد ماند] * اكر چنانست كه پسر
37 شما را آزاد كند * بحقيقت فرزندان ازاد باشيد * * مي دانم كه تخم ابرهيم هستيد *
38 ليكن مي خواهيد كه مرا بكشيد * سبب انك بسخنهاء من ارزاني نيستيد * * من هر
چه پيش پدرم ديدم مي كويم * و شما انچ پيش پدر خود ديديد مي كنيد *

Cùm Jeſus hos ſermones locutus 30
eſſet, multi in eum fidem habuerunt.

XX. Pronuntiat Jeſus Judæis,
Ex ſemine Diaboli quidem eſtis.

Et dixit Jeſus illis Judæis, qui in 31
eo fidem habuerant; Si vos in ſermone meo firmi fueritis, & permanſeritis, verè diſcipuli mei eritis. Et 32
veritatem cognoſcetis, & veritas
vos liberos faciet. Ei dixerunt; Nos 33
ex ſemine Abraham ſumus, & ab
antiquo cuipiam ſervitium non fecimus: quomodo nobis dicis, Filii liberi eritis? Jeſus illis dixit; Verè, 34
verè vobis dico, Quicunque peccatum facit, ſervus peccati eſt. Servus 35
autem in æternum in domo non manet perpetuus, ſed filius in æternum
manet. Si ita eſt quòd Filius vos li- 36
beros faciat, in veritate filii liberi eritis. Scio quòd ſemen Abra- 37
ham eſtis: ſed quæritis ut me interficiatis, eâ de cauſa quòd verbis
meis digni non eſtis. Ego quicquid 38
apud Patrem meum vidi, loquor:
vos autem id quod apud patrem veſtrum vidiſtis, facitis.

Verſio VULGATA LATINA.

30
31 Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Jeſus ad eos, qui crediderunt
ei, Judæos; Si vos manſeritis in ſermone meo, verè diſcipuli mei eritis:
32 Et cognoſcetis veritatem, & veritas liberabit vos. Reſponderunt ei; Semen
33 Abrahæ ſumus, & nemini ſervivimus unquam: quomodò tu dicis; Liberi
34 eritis? Reſpondit eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis, qui facit peccatum,
35 ſervus eſt peccati. Servus autem non manet in domo in æternum: filius
36 autem manet in æternum. Si ergò vos filius liberaverit, verè liberi eritis.
37 Scio quia filii Abrahæ eſtis: ſed quæritis me interficere, quia ſermo meus non
38 capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: & vos quæ vidiſtis
apud patrem veſtrum, facitis. Reſponderunt, & dixerunt ei; Pater noſter Abraham 39
eſt. Dicit eis Jeſus; Si filii Abrahæ eſtis, opera Abrahæ facite. Nunc autem 40
quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus ſum, quam audivi
à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris veſtri. Dixerunt 41
itaque ei; Nos ex fornicatione non ſumus nati: unum patrem habemus, Deum.
Dixit ergò eis Jeſus; Si Deus pater veſter eſſet, diligeretis utique me: ego 42
enim ex Deo proceſſi, & veni: neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit.
Quarè loquelam meam non cognoſcitis? Quia non poteſtis audire ſermonem 43
meum.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 31 * وبينما هو يتكلم بهذا آمن به كثيرون * فقال يسوع لاولئك اليهود الذين آمنوا به *
32 33 ان انتم ثبتم على قولي فانتم بالحقيقة تلاميذي * وتعرفون الحق والحق يعتقكم * قالوا
له نحن ذرية ابرهيم ولم يستعبدنا احد قط فكيف تقول انت انكم تعتقون * اجابهم 34
يسوع قائلا آمين آمين اقول لكم ان كل من يعمل الخطية فهو عبد للخطية *
35 36 والعبد ليس يثبت في البيت الى الابد والابن ثابت الى الابد * فان اعتقكم الابن
صرتم احرارا * قد علمت انكم ذرية ابرهيم لكنكم تطلبون قتلي * لان كلامي 37
ليس هو ثابت فيكم * انا اتكلم بما رايت عند ابي وانتم تعملون ما 38
رايتم عند ابيكم * اجابوه قائلين ان ابانا هو ابرهيم * قال لهم يسوع لو كنتم 39
بني ابرهيم لكنتم تعملون اعمال ابرهيم * لكنكم الآن تريدون قتلي وانا انسان 40
كلمتكم بالحق الذي سمعته من الله ولم يفعل ابرهيم هذا * انتم تعملون اعمال 41
ابيكم * فقالوا له اما نحن فلسنا مولودين من زناء وانما لنا اب واحد هو الله * قال 42
لهم يسوع لو كان الله اباكم لكنتم تحبونني لاني خرجت من الله وجيت * ولم آت من
عندي بل هو ارسلني * من اجل هذا لستم تفهمون قولي لانكم لستم تستطيعون 43
ان تسمعوا كلامي *

Et dum ipſe loqueretur hæc, crediderunt 30
in eum multi. Dixit ergò Jeſus illis Ju- 31
dæis, qui crediderunt in eum; Si vos fir-
mi fueritis in ſermone meo, vos in rei
veritate diſcipuli mei eſtis: Et cogno- 32
ſcetis veritatem, & veritas libertate
vos donabit. Dixerunt ei; Nos ſoboles 33
ſumus Abrahæ, & nemo in ſervi-
tutem nos redegit unquam: quomodo er-
gò dicis tu, Vos in libertatem vindica-
bimini? Reſpondit eis Jeſus, dicens; 34
Amen amen dico vobis, quòd omnis qui
facit peccatum, eſt ſervus peccati: Et 35
ſervus non permanet in domo in æternum,
at filius permanet in æternum. Quòd ſi 36
libertate vos donaverit filius, eritis li-
beri. Jam novi vos eſſe ſobolem Abra- 37
hæ, ſed expoſtulatis necem meam, quia
ſermo meus non eſt firmus in vobis. Ego 38
loquor quod vidi apud Patrem meum, &
vos facitis quod vidiſtis apud patrem
veſtrum. Reſponderunt ei, dicentes; 39
Profectò pater noſter eſt Abraham. Di-
xit eis Jeſus; Si eſſetis filii Abra-
hæ, certè faceretis opera Abrahæ. Sed 40
vos nunc vultis occidere me, quum ho-
mo ſim, qui locutus ſum vobis veri-
tatem, quam audivi à Deo: & non
fecit Abraham hoc. Vos facitis ope- 41
ra patris veſtri. Dixerunt ei; Nos
quidem non ſumus nati ex fornicati-
one, verùm eſt nobis pater unus, qui
eſt Deus. Dixit eis Jeſus; Si eſſet 42
Deus pater veſter, certè diligeretis
me: quia exivi à Deo, & veni; ne-
que tamen veni à me ipſo, ſed ipſe mi-
ſit me. Idcircò non intelligitis ſermo- 43
nem meum, quia non poteſtis audire elo-
quium meum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

30 ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ቦቱ።=፥
በአብርሃም ፡ ምንበብ።=፥
31 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእለ፡ አምኑ፡ቦቱ፡አይሁድ፡አንትሙሂ፡ለእመ፡ነበር
32 ክሙ፡በቃልየ፡አማን፡አርዳእየ፡ ትከውኑ፡ አንትሙ።=፥ ወታአምርዋ፡ ለጽድቅ፡ ወ
33 ጽድቅ፤ታግዕዘክሙ፡=፥ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ ዘርአ፡ አብርሃም፡ንሕነ፡ወእመ
34 አመ፡ኮነ፡ሊተቀነይነ፡ ወሊለመኑሂ፡ እፎ፡እንከ፡ትብለነ፡ትግዕዙ።=፥ ወአውሥአ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አማን፡አማን፡ እብለክሙ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ ለኃጢአ
35 ት፡ገብራ፡ ውእቱ፡ ለኃጢአት።=፥ ወገብርሰ፡ ኢይነብር፡ ውስተ፡ ቤት፡ ለዝሉፉ።
36 ወወልድሰ፡ ይነብር ፡ ለዓለም።=፥ ወእመ፡ ከመ፡ ወልድ፡ አግዓዘክሙ፡ አማን፡አግ
37 ዐዚያን፡አንትሙ።=፥ አአምር፡ ከመ፡ዘርአ፡ አብርሃም፡አንትሙ። ወባሕቱ፡ተኀ
38 ሥሡ፡ ትቅትሉኒ፡ እስመ፡ ኢይነብር፡ ቃልየ፡ ኀቤክሙ፡=፥ አንሰ፡ ዘርኢኩ ፡ በኀበ፡
39 አብ፡እነግር፡ ወአንትሙኒ፡ ዘሰማዕክሙ፡ በኀበ፡ አብ፡ ግበሩ።=፥ ወአውሥኡ፡ ወይ
ቤልዎ፡ ለነሰ፡ አብርሃም፡ አቡነ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሶበ፡ውሉደ፡አብር
40 ሃም፡ አንትሙ፡ ግብረ፡ አብርሃም፡ እምገበርክሙ።=፥ ወይእዜሰ፡ ትፈቅዱ፡ትቅት
ሉኒ። ብእሴ፡ዘጽድቀ፡ይነግረክሙ፡ ዘሰማዕኩ፡ በኀበ፡እግዚአብሔር። አብርሃምሰ፡
41 ኢገብረ፡ ከማሁ፡=፥ አንትሙሂ፡[ትገብሩ፡] ግብረ፡አቡክሙ። ወይቤሉ፡ንሕነሰ፡ኢ
42 ተወለድነ፡ እምዝሙት፡ አሐደ፡ አበ፡ ብነ፡ እግዚአብሔር።=፥ ወይቤሎሙ፡ እግ
ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሶበሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡክሙ ፡ እምአፍቀርክሙኒ ፡ ኪያየ ፡
እስመ ፡ አነ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወፃእኩ ፡ ወመጻእኩ ፡ ወአኮ ፡ ዘለሊየ ፡
43 ዘመጻእኩ ፡ ውእቱ ፡ ፈነወኒ።=፥ ወእፎ ፡ እንከ ፡ ኢተአምኑ ፡ ቃልየ ፡ እስመ፡ ኢ
ትክሉ ፡ ሰሚዐ ፡ ነገረ ፡ ዚአየ ፡=፥

Et hæc illo loquente, multi crediderunt. 30

De Abrahamo Lectio.

Et dixit Dominus Jeſus credentibus in eo Judæis, Vos ſi manſeritis in ſermone 31
meo, verè diſcipuli mei eritis. Et cognoſcetis veritatem, & veritas libera- 32
bit vos. Et reſponderunt, & dixerunt ei; Semen Abrahæ ſumus, & ex quo factus 33
eſt *mundus*, non ſervivimus cuiquam: Quomodo igitur dicis nobis, Liberi eritis?
Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Amen, amen dico vobis; Quicunque 34
facit peccatum, ſervus eſt peccati. Et ſervus non manet in domo in perpetuum, 35
& filius manet in æternum. Et ſiquidem filius liberaverit vos, verè liberi eſtis. 36
Scio quòd ſemen Abrahæ eſtis, ſed quæritis ut trucidetis me, quia non manet 37
ſermo meus apud vos. Ego quod vidi apud Patrem, loquor; & vos quod 38
audiviſtis apud patrem, facite. Et reſponderunt; & dixerunt ei, Nobis Abraham 39
pater noſter. Et dixit iis Dominus Jeſus; Si filii Abrahæ eſſetis, opera
Abrahæ faceretis. Et nunc vultis trucidare [me, hominem qui veritatem loquor 40
vobis, quam audivi apud Deum: Abraham non fecit ſic. Vos [facitis] 41
opera patris veſtri: & dixerunt ei; Nos non nati ſumus ex fornicatione,
unum patrem habemus, Deum. Et dixit iis Dominus Jeſus; Si Deus pater 42
veſter *eſſet*, diligeretis me, me *inquam*, quia ego à Deo profectus ſum, & veni:
& non à me ipſo fuit quòd veni, ipſe miſit me. Et quomodo igitur 43
non confitemini loquelam meam? Quia non poteſtis audire ſermonem
meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

39 * باز جواب دادند كه پدر † ما ابرهيم است * عيسي بديشان كفت * اكر فرزند
40 ابرهيم مي بوديد * كردار ابرهيم مي كرديد * * و شما مي خواهيد † كه مرا بكشيد *
41 و با شما راستي كفتم * انچ از خدا شنيدم * اينرا ابرهيم نكرد * * سبب انك شما كردارهاء
پدر شما مي كنيد * بعيسي كفتند ما حرامزادكان نيستيم * يكي پدر داريم *
42 خدا * * عيسي بديشان كفت اكر پدر شما خدا مي بود * مرا دوست مي داشتيد *
براي انك من از خدا رسيدم * نه از ارادت خود آمدم * ليكن اوست كه مرا فرستاد *
43 * و سخن مرا نمي پذيريد * و نمي شنويد *

Rurſus reſponſum dederunt, Pater 39
quidem noſter Abraham eſt. Jeſus
illis dixit; Si filii Abraham eſſetis, opus Abraham faceretis. Vos 40
autem quæritis ut me interficiatis,
cùm vobis veritatem dixerim,
quam à Deo audivi: hoc Abraham non fecit. Propterea quòd 41
vos opera patris veſtri facitis. Ad
Jeſum dixerunt; Nos illicitè nati
non ſumus, unum patrem habemus,
Deum. Jeſus illis dixit; Si pa- 42
ter veſter Deus eſſet, me amaretis,
eò quòd ego à Deo profectus ſum:
non ex voluntate propria veni, ſed
ipſe eſt qui me miſit. Sermonem 43
autem meum non accipitis, atque
auditis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Vos ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vul-
44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέ-
tis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non
λετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ
ſtetit: quia non eſt veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex pro-
ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰ-
priis loquitur: quia mendax eſt, & pater ejus. Ego autem *quia* veri-
45 δίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστί, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλή-
tatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis *arguit* me de peccato?
46 θειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;
Si *autem* veritatem dico, *propter quid* *vos* non creditis mihi? *Exiſtens* ex
47 εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; Ὁ ὢν ἐκ τοῦ
Deo, verba Dei audit. *Propter hoc* vos non auditis, quia ex Deo
Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ
non eſtis. Reſponderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; *Non pulchrè* dici-
48 οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγο-
mus nos, Quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Reſpondit Jeſus;
49 μεν ἡμεῖς, Ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Ego dæmonium non habeo: ſed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis
Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ
me. Ego autem non quæro gloriam meā: eſt *quærens* & *judicans.* A-
50 με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀ-
51 men, amen dico vobis; Si quis ſermonem meum ſervaverit, mortem non
μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ

videbit in æternum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nunc cognovimus
θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus eſt & Prophetæ: & tu dicis;
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται· καὶ σὺ (†) λέγεις,
Si quis ſermonem meum ſervaverit, non guſtabit mortem in æternum?
Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ (α) γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα;
Non tu major es patre noſtro Abraham, qui mortuus eſt? & Prophetæ
Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται 53
mortui ſunt. Quem teipſum *tu* facis? Reſpondit Jeſus; Si ego glori-
ἀπέθανον. τίνα (β) σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξά- 54
fico meipſum, gloria mea nihil eſt: eſt Pater meus *glorificans* me, quem
ζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν
vos dicitis quia Deus veſter eſt. Et non cognoviſtis eum, ego autem no-
ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς (γ) ὑμῶν ἐστι. Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶ- 55
vi eum. Et ſi dixero quia non ſcio eum, ero ſimilis vobis, men-
δα αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος (δ) ὑμῶν, ψεύ-
dax: Sed ſcio eum, & ſermonem ejus ſervo. Abraham pater ve-
στης. ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑ- 56
ſter exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gaviſus eſt.
μῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.
Dixerunt ergò Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondū habes, & Abraham
Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ 57
vidiſti?
ἑώρακας;

Hîc ſequitur MS. A. (†) ·· γεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, (α) γεύσηται (β) σεαυτὸν ποιεῖς; (γ) ἡμῶν (δ) ὑμῖν,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 ܗܘ . ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܒܐ ܐܟܠܩܪܨܐ ܐܢܬܘܢ. ܘܪܓܝܓܬܗ ܕܐܒܘܟܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ *
ܩܛܘܠ ܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ. ܘܒܫܪܪܐ ܠܐ ܩܐܡ. ܡܛܠ ܕܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ. ܘܡܐ ܕܡܡܠܠ
45 ܕܓܠܘܬܐ. ܡܢ ܕܝܠܗ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܡܛܠ ܕܕܓܠܐ ܗܘ ܐܦ ܐܒܘܗ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܫܪܪܐ
46 ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܡܟܣ ܠܝ ܥܠ ܚܛܝܬܐ.
47 ܘܐܢ ܫܪܪܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ
ܐܝܬܘܗܝ. ܡܠܐ ܕܐܠܗܐ ܫܡܥ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ
48 ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܥܢܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ. ܕܫܡܪܝܐ
49 ܐܢܬ ܘܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܝ ܕܝܘܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ. ܐܠܐ ܡܝܩܪ ܐܢܐ
50 ܠܐܒܝ. ܘܐܢܬܘܢ ܡܨܥܪܝܢ ܠܝ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܫܘܒܚܝ. ܐܝܬ ܗܘ ܕܒܥܐ ܘܕܐܢ. * ܐܡܝܢ
51 52 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܢܛܪ ܡܠܬܝ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܠܥܠܡ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ
ܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܝܕܥܢ ܕܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܐܒܪܗܡ ܡܝܬ ܘܢܒܝܐ. ܘܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܡܢ
53 ܕܢܛܪ ܡܠܬܝ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܛܥܡ ܠܥܠܡ. * ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ
54 ܕܡܝܬ ܘܡܢ ܢܒܝܐ ܕܡܝܬܘ. ܡܢܘ ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܐܢܐ
ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܢܦܫܝ. ܬܫܒܘܚܬܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܕܡ. ܐܝܬܘܗܝ ܐܒܝ ܕܡܫܒܚ ܠܝ. ܗܘ
55 ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܢ ܗܘ. * ܘܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܠܗ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܘܐܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܠܐ
ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܗܘܐ ܐܢܐ ܠܝ ܟܘܬܟܘܢ ܕܓܠܐ. ܐܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܘܡܠܬܗ ܢܛܪ ܐܢܐ.
56 57 * ܐܒܪܗܡ ܐܒܘܟܘܢ. ܡܣܘܚ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܝܘܡܝ ܘܚܙܐ ܘܚܕܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ.
ܥܕܟܝܠ ܚܡܫܝܢ ܫܢܝܢ ܠܐ ܗܘܝ ܠܟ ܘܠܐܒܪܗܡ ܚܙܝܬ.

Vos ex patre diabolo eſtis, & cupidita- 44
tem patris veſtri vultis exequi. Ejus qui
à principio eſt homicida, & veritati non
inſiſtit, quia non eſt veritas in eo. Et
quotieſcunque loquitur mendacium, de ſuo
ipſe loquitur, quoniam mendax eſt, etiam
pater ipſius *mendacii.* Mihi autem qui ve- 45
ritatem loquor, non creditis mihi. Quis 46
ex vobis arguit me de peccato? quòd ſi
veritatem loquor, vos quare non creditis
mihi? Qui ex Deo eſt, verba Dei audit: 47
propterea vos non auditis, quia ex Deo
non eſtis. Reſponderunt Judæi, & dicunt 48
ei; Nonne benè dicimus te Samaritanum
eſſe, & dæmonium habere? Dixit eis Je- 49
ſus; Dæmonium non habeo, ſed Patrem
meum honoro, vos autem opprobrio me af-
ficitis. Ego verò non quæro gloriam me- 50
am: eſt qui quærat & judicet. Amen amen 51
dico vobis; Quicunque ſermonem meum
cuſtodierit, mortem non videbit in æter-
num. Dicunt ei Judæi; Nunc novimus 52
te dæmonium habere. Abraham mortuus eſt
& prophetæ, & tu dicis; Qui ſermonem
meum cuſtodierit, non guſtabit mortem in
æternum? Num tu major es patre noſtro 53
Abraham qui mortuus eſt, & prophetis, qui
mortui ſunt? quem tu teipſum facis? Di- 54
xit eis Jeſus; Si ego glorificarem meipſum,
gloria mea nihil eſſet. Pater meus eſt qui
me glorificat, ille de quo dicitis; Deus no-
ſter eſt. Neque noviſtis eum: ego verò 55
novi eum: & ſi dixero me eum non nôſ-
ſe, ero mendax ſicut vos: ſed novi eum,
& ſermonem ejus ſervo. Abraham pater 56
veſter cupidus fuit videndi diem meum;
viditque, & gaviſus eſt. Dicunt ei Ju- 57
dæi; Nondum quinquaginta annos natus es;
& Abraham vidiſti?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * وشما از پدري هستيد بهتان كوي كه ابليس است * و مي خواهيد كه آرزوي
پدر خود كنيد * انك از اغاز كشندهٔ مردم بود * وبراستي نبرخيزيد * براي انك درو راستي
نيست * وچون دروغ كويد * وظيفهٔ اوست * كه مي كويد * براي انك دروغ است † او
45 46 وپدرش * * ومنم كه راستي مي كويم * ومرا باور نمي داريد * * كيست از شما انك
47 بكناه بر من تشوير دهد * واكر راستي كويم * شما چرا باور نمي داريد * * هر كه از خدا
48 باشد * سخن خدا بشنود * براي ان نمي شنويد كه از خدا نيستيد * * يهوديان كفتند *
49 كه خوش كفتيم * كه سامري هستي * ودر درون تو ديو هست * * عيسي بديشان
كفت من ديوانه نيستم * ليكن پدرم را حرمت مي دارم * وشما مرا دشنام مي دهيد *
50 51 * من ستودني خود نمي خواهم * هست انك بخواهد * وحكم كند * * راست راست بشما
52 مي كويم * هر كه سخن مرا نكه دارد * تا ابد مرك را نبيند * * يهوديان كفتند *
اكنون دانستيم كه ديو داري * ابرهيم و پيغمبران مردند * وتو مي كويي هر كه سخن من

Vos autem ex patre eſtis calumni- 44
atore, qui Diabolus eſt, & vultis
deſiderium patris veſtri facere,
qui ab initio homicida fuit, &
in veritate non inſtitit, eò quòd
in eo veritas non eſt: quando au-
tem mendacium loquitur, peculi-
are ſuum eſt quod loquitur, eò
quòd mendacium eſt ipſe, & pa-
ter ejus. Et ego ſum qui verita- 45
tem loquor, & mihi fidem non ha-
betis. Quis eſt è vobis qui pec- 46
cato me pudefacit? Et ſi verita-
tem dico, vos quare fidem non ha-
betis? Quicunque ex Deo eſt 47
ſermonem Dei audit: propterea
non auditis quia ex Deo non eſtis.
Judæi dixerunt; Benè quidem di- 48
ximus, quòd Samaritanus es, &
intra te dæmonium eſt. Jeſus il- 49
lis dixit; Ego dæmoniacus non
ſum, ſed Patri meo honorem ex-
hibeo, & vos me ignominiâ af-
ficitis. Ego laudem meam non 50
volo: eſt qui vult & judicat.
Verè, verè vobis dico; Quicun- 51
que ſermonem meum ſervaverit, in
æternum mortem non videbit. Ju- 52
dæi dixerunt; Nunc cognovimus
quòd dæmonium habes: Abraham
& Prophetæ mortui ſunt, & tu
dicis; Quicunque ſermonem meum

Verſio VULGATA LATINA.

44 Vos ex patre diabolo eſtis: & deſideria patris veſtri vultis facere: ille homicida
erat ab initio, & in veritate non ſtetit: quia non eſt veritas in eo: Cùm loqui-
45 tur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax eſt, & pater ejus. Ego autem
46 ſi veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
47 veritatem dico vobis, quarè non creditis mihi? Qui ex Deo eſt, verba Dei au-
48 dit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis. Reſponderunt ergò Ju-
dæi, & dixerunt ei; Nónne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmo-
49 nium habes? Reſpondit Jeſus; Ego dæmonium non habeo: ſed honorifico Pa-
50 trem meum, & vos inhonorâſtis me. Ego autem non quæro gloriam meam: eſt
51 qui quærat, & judicet. Amen, amen dico vobis; Si quis ſermonem meum ſerva-
verit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergò Judæi; Nunc cognovimus 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus eſt, & Prophetæ: & tu dicis; Si quis
ſermonem meum ſervaverit, non guſtabit mortem in æternum. Numquid tu ma- 53
jor es patre noſtro Abraham, qui mortuus eſt? & Prophetæ mortui ſunt. Quem
te ipſum facis? Reſpondit Jeſus; Si ego glorifico me ipſum, gloria mea nihil 54
eſt: eſt Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus veſter eſt, Et 55
non cognoviſtis eum: ego autem novi eum. Et ſi dixero quia non ſcio eum, ero
ſimilis vobis, mendax. Sed ſcio eum, & ſermonem ejus ſervo. Abraham pater 56
veſter exultavit ut videret diem meum: vidit, & gaviſus eſt. Dixerunt ergò 57
Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انتم من ابيكم ابليس وشهوات ابيكم تهوون ان تعملوا * ذاك الذي هو من البدء
قتال الناس * ولن يثبت على الحق لانه لا حق فيه * واذا تكلم بالكذب فانما يتكلم مما
45 46 هو له لانه كذوب وابو الكذب * فاما انا فاتكلم بالحق ولستم تومنون بي * من منكم
47 يوبخني على خطية * فان كنت اقول الحق فلماذا لم تومنوا بي * من كان من الله فيسمع
48 كلام الله * ولذلك لستم تسمعون لانكم لستم من الله * اجابه اليهود قايلين السنا نحسن
49 اذ نقول انك سامري وبك جنون * اجابهم يسوع قايلا اما انا فليس بي جنون ولكني
50 اكرم ابي وانتم تهينوني * وانا فلست اطلب تمجيدي فان الذي يطلب ويدين
51 52 موجود * امين امين اقول لكم ان من يحفظ قولي لا يرى الموت الى الابد * فقال له اليهود
الان علمنا ان بك جنونا * قد مات ابرهيم والانبياء ايضا افانت تقول ان من يحفظ قولي
53 لا يذوق الموت الى الابد * هل انت اعظم من ابينا ابرهيم الذي مات ومن الانبياء
54 الذين ماتوا * من تجعل نفسك * اجاب يسوع قايلا ان كنت انا امجد نفسي فليس مجدي
55 شيا * ابي الذي يمجدني الذي تقولون انه الهنا * ولم تعرفوه وانا اعرفه * وان قلت اني لا
56 اعرفه صرت كذابا مثلكم * لكنني عارف به وحافظ لقوله * ابرهيم ابوكم اشتهى ان يرى
57 يومي فراى وفرح * فقال له اليهود لم يات لك بعد خمسون سنة افقد رايت ابرهيم *

Vos eſtis ex patre veſtro diabolo, & de- 44
ſideria patris veſtri percupitis facere,
ejus qui eſt ab initio mactator homi-
num, & haudquaquam perſiſtit in veri-
tate, quia non eſt in eo veritas: & quan-
do loquitur mendacium, ſanè loquitur
quod ſuum eſt: quia mendax eſt, &
pater mendacii. At verò ego loquor ve- 45
ritatem, & non creditis mihi. Quis ex 46
vobis arguet me de peccato? Si dico
veritatem, quare non creditis mihi?
Qui eſt ex Deo, audit verba Dei: & 47
propterea non auditis, quia non eſtis ex
Deo. Reſponderunt ei Judæi, dicentes; 48
Nónne ad rem loquimur quum dicimus
te Samaritanum eſſe, & ineſſe in te dæ-
monium? Reſpondit eis Jeſus, dicens; 49
Equidem non habeo dæmonium, ſed ho-
norifico Patrem meum; & vos me con-
temnitis. Et ego non quæro glorificatio- 50
nem meam: nam qui quærit & judicat,
adeſt. Amen, amen dico vobis, quòd 51
quiſquis obſervat ſermonem meum, non
videbit mortem in æternum. Dixerunt 52
ei Judæi; Nunc novimus ineſſe in te
dæmonium. Jam mortuus eſt Abraham,
& prophetæ quoque: & tu dicis, Quiſ-
quis obſervat ſermonem meum, non gu-
ſtabit mortem in æternum. Nunquid tu 53
major es patre noſtro Abrahamo qui mor-
tuus eſt, & prophetis qui mortui ſunt?
Quem facis te ipſum? Reſpondit Jeſus, 54
dicens, Si ego glorificarem meipſum,
non eſſet gloria mea quicquam. Pater
meus eſt qui glorificat me, quem dicitis,
Deum noſtrum eſſe. Et tamen non cog- 55
noſcitis eum: ego autem novi eum, &
ſi dixero me non nôſſe eum, ſiam mendax,
ſicut vos: ſed gnarus ſum ipſius, &
obſervator ſermonis ejus. Abraham pater 56
veſter exoptavit videre diem meum: vi-
ditq; et gaviſus eſt. Dixerunt ei Judæi; 57
Non advenerunt tibi adhuc quinquagin-
ta anni, & jam vidiſti Abrahamum?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 አንትሙሰ:እምአቡሁ:ለሰይጠን:አንትሙ፡ ወፈትወቶ:ለአቡክሙ:ትፈቅዱ:ትግበሩ::
እስመ:ውእቱ: ቀታሊ: ነፍስ: ሰብእ: ውእቱ: እምትካቱ: ወኢይቀውም:በጽድቅ:እስ
45 መ:አልቦ:ጽድቅ:በኀቤሁ:ወሶበሂ:ይነብብ:ሐሰተ:እምዚአሁ:ይነግር:እስመ:ሐሳዊ:ው
46 እቱ:ወአቡሁኒ::=፦ ወአንሰ:እስመ:ጽድቀ:እነግረክሙ:ወኢትአምኑኒ::=፦ መኑ:አ
ምኔክሙ:ዘይዛለፈኒ:በእንተ:ኃጢአት:: ወእመሰ:አነ:ጽድቀ: እነግር:ለምንት:ኢተ
47 አምኑኒ:=፦ ዘሰ : እም : እግዚአብሔር : ውእቱ : ቃለ : እግዚአብሔር : ይሰ
ምዕ:: ወበእንተ : ዝንቱ : አንትሙሰ : ኢትሰምዑኒ : እስመ : ኢኮንክሙ : እ
48 ም: እግዚአብሔር ::=፦ ወተሰጥውዎ:አይሁድ: ወይቤልዎ : አኮኑ : አማን : ሠና
49 ይ:ንቤለከ:ከመ:ሰምራዊ: አንተ:ወጋኔን: ብከ::=፦ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ወይቤሎሙ: አንሰ: ጋኔን: አልብየ: ወዓዲ: አከብር:አባየ:: ወአንትሙሰ:ተስተሐቅሩ
50 ኒ::=፦ አንሰ : ኢይኃሥሥ : ተድላ : ርእስየ : ሃሎ : ዘይኃሥሥ: ወይኬንን::=፦
51 አሜን: አሜን: እብለክሙ:ዘዓቀበ:ቃልየ:ኢይሬኢዮ:ለሞት:ለዓለም::=፦ ወይቤ
52 ልዎ: አይሁድ : ይእዜኬ : አእመርናከ : ከመ:ጋኔን፡ ብከ:: አብርሃም: ጥቀ: ሞተ:
ወነቢያትኒ:ሞቱ:: አንተሰ: ትብል: ዘዓቀበ:ቃልየ: ኢይጥዕሞ:ለሞት: ለዓለም:;=፦
53 አንተኑ : ተዓቢ : እምአብርሃም: አቡነ: ዘሞተ : ወነቢያትኒ: ሞቱ:: መኑ: ትሬሲ:
54 ርእሰከ::=፦ ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : እመሰ: ለልየ: ሰባሕ
ኩ : ርእስየ : ኢይበቍዓኒ : ስብሐትየ : ወኢምንተኒ:: ሃሎ : አቡየ : ዘይሴብሐኒ :
55 ዘአንትሙ:ትብልዎ:አምላክነ: ውእቱ:=፦ ወኢታአምርዎ : ወአንሰ: አአምሮ:ወእ
መሰ : እቤ : ኢያአምሮ፡ እከውን: ከማክሙ:ሐሳዌ:: አንሰ: አአምሮሂ: ወቃሎሂ :
56 አዓቅብ::=፦ አብርሃም : አቡክሙ : ተመነየ: ተነበየ : ተፈሥሐ : ከመ : ይርአይ:
57 ዕለትየ : ወርእየኒ : ወተፈሥሐ::=፦ ወይቤልዎ : አይሁድ: ኃምሰ : ዓመተ : አል
ብከ : ወአብርሃምሃ : ርኢከ::=፦

Vos ex patre ſatanâ eſtis, & deſideria patris veſtri vultis facere, quia ille ani- 44
mæcida hominis fuit à principio: & non perſiſtit in veritate, quia non eſt veri-
tas apud eum: & quum loquitur mendacium, de ſuo loquitur, quia mendax eſt & 45
pater ejus. Et ego quia veritatem loquor vobis, etiā non creditis mihi. Quis ex 46
vobis *eſt* qui arguit me de peccato? & ſi ego veritatem loquor, quare non creditis
mihi? Qui ex Deo eſt, vocem Dei audit: & propterea vos non auditis me, quia 47
non fuiſtis ex Deo. Et reſponderunt ei Judæi & dixerunt ei; Nónne verè benè di- 48
cimus tibi, quòd Samaritanus es, & dæmonem habes? Et reſpondit Dominus 49
Jeſus, & dixit eis; Ego dæmonem non habeo, & adhuc honoro patrem meum &
vos contemnitis me. Ego non quæro complacentiam mei ipſius: eſt qui quæret 50
& judicabit. Amen, amen dico vobis, Qui ſervavit ſermonem meum, non videbit 51
mortem in æternum. Et dixerunt ei Judæi; Nunc igitur cognovimus te, quòd 52
dæmonem habes: Abraham certè mortuus eſt, & prophetæ mortui ſunt, &
tu dicis; Qui ſervavit ſermonem meum non guſtabit mortem in æternum. Tú- 53
ne major es quàm Abraham pater noſter qui mortuus eſt? & prophetæ etiam
mortui ſunt: quem facis teipſum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Si 54
egomet glorificavi me ipſum, non proderit mihi gloria mea quicquam: eſt pa-
ter meus qui glorificat me, de quo vos dicitis, Deus noſter eſt. Et neſcitis eum, 55
& ego ſcio eum: & ſi dixero, Neſcio eum, ero ſicut vos, mendax: ego ſcio eum,
& ſermonem ejus ſervo. Abraham pater veſter deſideravit, prophetavit, 56
gaviſus eſt ut videret diem meum: & vidit eum, & gaviſus eſt. Et dixerunt 57
ei Judæi, Quinquaginta annos non habes, & Abraham vidiſti?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 كه دارد * تا ابد مرك را نچشد * * مكر تو از پدر ما ابرهيم بزركتري * كه مرد * و از پيغمبران
54 كه مردند نفس خودرا چه مي سازي * * عيسي بديشان كفت كه اكر من نفس
خودرا ستوده دارم * ستودني من چيزي نباشد * هست پدرم كه مرا ستوده مي دارد * انك
55 مي كويد * خداي ما اوست * * واورا نمي شناسيد ومن اورا مي شناسم * واكر بكويم
اورا نمي شناسم * دروغ كو باشم * همچون شما اما اورا مي شناسم * وسخنش را نكه مي دارم *
56 57 * ابرهيم پدر شما سخت مشتاق بود * كه روز مرا بيند * ديد وشاد شد * * يهوديان † بدو
كفتند * هنوز پنجاه سال نداري * وابرهيم را ديدي *

ſervaverit, in æternum mortem non
guſtabit. Nunquid tu patre noſtro 53
Abraham major es, qui mortuus
eſt? et Prophetis, qui mortui ſunt?
Teipſum quid facis? Jeſus illis 54
dixit; Quòd ſi ego memetipſum
laude affecero, laus mea nihil erit:
eſt Pater meus, qui me laude afficit,
de quo dicitis, Deus noſter eſt. Et 55
eum non nôſtis, ego autem eum novi:
et ſi dicerem, Eum non novi, men-
dax eſſem, quemadmodum vos: ſed
eum novi, et ſermonem ejus ſervo.
Abraham pater veſter valdè cupidus 56
erat, ut diem meum videret: et vi-
dens gaviſus eſt. Judæi illi dixe- 57
runt; Nondum quinquaginta annos
habes, et Abraham vidiſti?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Dixit ei[s] Jesus; Amen, amen dico vobis, *prius* Abraham *fieri*, ego sum.
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.
Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum. Jesus autē abscondit se, & exivit de
59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, ϗ ἐξῆλθεν ἐκ
templo, *transiens per medium eorum, & præteriit sic.*
τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ϗ παρῆγεν (ε) οὕτω.

CAP. IX. θ'.

1 Et præteriens, vidit hominem cæcum ex nativitate. Et interrogaverunt eum
Καὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν 2 Ι'
discipuli ejus, *dicentes*; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
cæcus nasceretur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes
3 τυφλὸς (α) γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη (β) ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς
ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari
4 αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι
opera *mittentis* me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται
operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. Hæc *dicens*, expuit
5 6 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε
humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super ocu-
χαμαὶ, ϗ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, ϗ ἐπέχρισε (γ) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
los *cæci*: Et dixit ei; Vade, lava in *natatoriam* Si-
7 μοὺς τοῦ τυφλοῦ· Καὶ εἶπεν αὐτῷ, (δ) Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σι-
loam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò & lavit, & venit videns.
λωάμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) ἀπῆλθεν οὖν ϗ ἐνίψατο, ϗ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & *spectantes* eum priùs quia *cæcus* erat, dicebant;
Οἱ οὖν γείτονες ϗ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον (ε) ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, 8
Nónne hic est *sedens* & *mendicans*? Alii dicebant; Quia hic est:
Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος ϗ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν· 9
Alii autem, Quòd similis ei est: Ille dicebat; Quia ego sum. Dice-
ἄλλοι δὲ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος (ζ) ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλε- 10
bant ergò ei; Quomodò aperti sunt tibi oculi? Respondit *ille &*
γον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ϗ 11
ait; Homo *dictus* Jesus, lutum fecit, & unxit meos ocu-
εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, ϗ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλ-
los, & dixit mihi; Vade ad *natatoriam Siloam*, & lava. *Abiens*
μοὺς, ϗ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ϗ νίψαι. ἀπελθὼν
autem & *lotus vidi*. Dixerunt *ergò* ei; Ubi est ille? Ait;
δὲ ϗ νιψάμενος ἀνέβλεψα. (η) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, 12
Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, *illum nuper cæcum*. Erat autem
Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ 13 14
Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos.
Σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ϗ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.
Iterùm ergò interrogabāt eum & Pharisæi quomodò vidisset. *At* dixit eis;
Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν ϗ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν (θ) αὐτοῖς, 15
Lutum *imposuit* super oculos *meos*, & lavi, & video.
Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, ϗ ἐνιψάμην, ϗ βλέπω.

MS. A. (ε) οὕτως. ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) γεννηθῇ; (β) Ἰησοῦς, (γ) αὐτοῦ τὸν πηλὸν (δ) Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, * ϗ νίψαι, ὃ ἑρμηνεύεται (ε) ὅτι προσαίτης ἦν, (ζ) δὲ ἔλεγεν, (η) Εἶπον αὐτῷ, (θ) ϗ αὐτοῖς, Πηλόν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ϗ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܕܠܐ ܢܗܘܐ ܐܒܪܗܡ ܐܢܐ ܐܝܬܝ. 58
* ܘܫܩܠܘ ܟܐܦܐ ܠܡܪܓܡܘܗܝ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܛܫܝ ܢܦܫܗ ܘܢܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܥܒܪ ܒܝܢܬܗܘܢ 59
ܘܐܙܠ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *
* ܘܟܕ ܥܒܪ. ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܣܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. 1 2
ܪܒܢ ܡܢܘ ܚܛܐ. ܗܢܐ ܐܘ ܐܒܗܘܗܝ ܕܟܕ ܣܡܐ ܢܬܝܠܕ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘ ܚܛܐ ܘܠܐ 3
ܐܒܗܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܢܬܚܙܘܢ ܒܗ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܠܝ ܘܠܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܐ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ 4
ܥܕ ܐܝܡܡܐ ܗܘ. ܐܬܐ ܠܠܝܐ ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܠܚ. * ܟܡܐ ܕܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ 5
ܐܢܐ ܕܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ. ܪܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܓܒܠ ܛܝܢܐ ܡܢ ܪܘܩܗ. ܘܛܫ ܥܠ 6
ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܣܡܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠ 7
ܐܫܝܓ ܘܐܬܐ ܟܕ ܚܙܐ. * ܫܒܒܘܗܝ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܡܚܕܪ 8
ܗܘܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܗܘ ܕܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܚܕܪ. * ܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܗܘܝܘ.
* ܘܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ. ܐܠܐ ܡܦܐܡ ܦܐܡ ܠܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. 9 10
ܐܝܟܢܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝܟ. * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܛܝܢܐ ܓܒܠ 11
ܘܛܫ ܠܝ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܝܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠܬ ܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ
ܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐܝܟܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ 12 13
ܣܡܝܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܦܪܝܫܐ. * ܫܒܬܐ ܕܝܢ ܗܘܬ ܟܕ ܓܒܠ ܛܝܢܐ ܝܫܘܥ ܘܦܬܚ 14
ܠܗ ܥܝܢܘܗܝ. * ܘܬܘܒ ܫܐܠܘܗܝ ܦܪܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܚܙܝ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ 15
ܠܗܘܢ. ܛܝܢܐ ܣܡ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ ܠܝ.

Inquit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, 58 antequàm fieret Abraham, ego sum. Et 59 sustulerunt lapides ut obruerent eum: Jesus verò abdidit sese, & exivit è templo, transiitque per medium eorum, & abiit.

Matutinis dominicæ sextæ jejunii. 25.

CAP. IX.

QUumque præteriret, vidit hominem cæ- 1 cum ab utero matris suæ. Et interrogave- 2 runt eum discipuli ejus, dicentes; Magister noster, quis peccavit, hic, an parentes ejus, ut cæcus nasceretur? Dixit eis Jesus; Neque 3 ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut spectentur in eo opera Dei. Oportet me 4 operari opera ejus, qui misit me, dum dies est: venit nox quum nemo potest operari. Quamdiu in mundo fuero, Lux sum mundi. 5 Quumque hæc dixisset, conspuit in terram, 6 & compegit lutum ex sputo, & illevit oculis illius cæci. Dixitque ei; Vade, lava in 7 baptisterio Silohe. Abiit itaque, lavit, & venit videns. Vicini autem ejus, & ii à 8 quibus visus fuerat olim mendicare, dicebant; Nónne hic est qui sedebat & mendicabat? Erant qui dicerent, Ipse est: Et 9 erant qui dicerent; Non, sed quispiam perquam ei similis. Ipse verò dicebat; Ego sum. Dicunt ei; Quomodò aperti sunt 10 oculi tui? Respondit, & dixit eis; Vir 11 nomine Jesus, fecit lutum, & illevit oculis meis, ac dixit mihi; Vade, lava in aquis Silohe. Abii itaque, lavi, & visum recepi. 12 Dicunt ei; Ubi est? ait illis; Nescio. Et 13 adduxerunt eum qui priùs cæcus fuerat, ad Pharisæos. Erat autem sabbathum, quum 14 fecit lutum Jesus, & aperuit ei oculos ipsius. Rursus autem interrogârunt eum Pharisæi; 15 Quomodò visum recepisti? Ille verò dixit eis; Lutum imposuit oculis meis, & lavi, & recepi visum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عيسي بديشان گفت * راست راست بشما مي گويم * كه هنوز ابرهيم † نشده بود كه 58
من بودم * سنگها بر داشتند تا بر وي اندازند * به پنهاني از هيكل بدر آمد * ودر ميان ايشان 59
گذشت ورفت *
بيست يك بينا كردن مسيح كور مادر زاد را
* ومسيح در گذار بود ديد مردي كه از شكم مادر نابينا زاده بود * شاگردان او پرسيدند 1 2
وبدو گفتند * بزرگ ما چه گناه كرده اين * يا مادر وپدرش كه از مادر نابينا زاييد * عيسي 3
بديشان گفت * نه او گنه كرد * ونه مادر وپدرش * الا كه كردارها خدا درو نموده شوند *
* واجب است بر من كه كردار انك مرا فرستاد * بكنم چندانك روزست * براي انك چون شب 4
بيايد كسي كار نتواند كردن * * چندانك در عالم هستم * روشنايي عالم منم * * چون اين 5 6
را گفت * اب دهن بر زمين انداخت * وخاك را گل كرد * از خيو خود * وبر چشم نابينا ماليد * وبدو 7
گفت برو در چشمهٔ شيلوحا * وروي خود بشوي * برفت وخود را شست * وبينا شد * * چون 8
همسايگانش وانان كه قديم † اورا ديده بودند كه چشم نداشت وبينا شده است * عجب ماندند *

Jesus illis dixit; Verè, verè vobis 58 *dico, quòd nondum Abraham factus erat, cùm ego eram. Tunc lapides* 59 *sustulerunt, ut in eum jacerent: occultò itaque è templo egressus est, & per medium eorum transivit et abiit.*

XXI. Videntem reddit Christus cæcum à matre natum.

CAP. IX.

ET Christus in transitu erat, & 1 *vidit hominem quendam, qui à ventre matris cæcus natus erat. Disci-* 2 *puli itaque ejus interrogârunt, & ei dixerunt; Magister noster, quid peccatum fecit hic, aut mater & pater ejus, ut à matre cæcus nasceretur? Jesus illis dixit; Neque ipse pec-* 3 *catum fecit, neque mater & pater ejus: sed ut opera Dei in eo ostendantur. Incumbit mihi ut opus ejus,* 4 *qui me misit, faciam, quamdiu dies est: propterea quòd cùm nox venerit, nemo opus poterit facere. Quam-* 5 *diu in mundo sum, Lux mundi ego sum. Cùm hoc dixisset, salivam in* 6 *terram conjecit, & humum lutum fecit è sputo suo, & oculis cæci inunxit. Et ei dixit; Abi in fontem* 7 *Siloe, & faciem tuam lava: abiens itaque seipsum lavit, & videns factus est. Cùm vicini ejus, & illi* 8 *qui olim eum viderant, quòd oculos non habuisset, & jam videns factus esset, admirabundi hærerent:*

Versio VULGATA LATINA.

58 Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Antequàm Abraham fieret ego sum.
59 Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, & exivit de templo.

CAP. IX.

1 ET præteriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: Et interrogaverunt eum
2 discipuli ejus; Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nascere-
3 tur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut mani-
4 festentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec
5 dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux
6 sum mundi. Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit
7 lutum super oculos ejus, Et dixit ei; Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò, & lavit, & venit videns. Itaque vicini, & qui 8
viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est, qui sedebat,
& mendicabat? Alii dicebant; Quia hic est. Alii autem; Nequaquàm, sed simi- 9
lis est ei. Ille verò dicebat; Quia ego sum. Dicebant ergò ei; Quomodò aperti 10
sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit: & unxit 11
oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoria Siloë, & lava. Et abii, lavi, & 12
video. Et dixerunt ei; Ubi est ille? Ait; Nescio. Adducunt eum ad Phari- 13
sæos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & ape- 14
ruit oculos ejus. Iterùm ergò interrogabant eum Pharisæi quomodò vidisset. 15
Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قال لهم يسوع امين امين اقول لكم اني قبل ان يكون ابرهيم * فاخذوا حجارة ليرجموه 58 59
فتواري يسوع وخرج من الهيكل وجاز بينهم هكذي * * الفصل الثاني والعشرون *
* وبينما هو مار راي رجلا ولد اعمي * فساله تلاميذه قايلين يا معلم من اخطا هذا ام 1 2
ابواه اذ ولد اعمي * اجاب يسوع لا هو اخطا ولا ابواه لكن لتظهر اعمال الله فيه * ينبغي 3 4
لنا نحن ان نعمل اعمال من ارسلنا ما دام النهار * لانه سياتي الليل الذي لا يستطيع
احد ان يعمل فيه عملا * ما دمت في العالم فانا نور العالم * قال هذا وتفل علي التراب 5 6
وصنع من تفلته طينا * وطلي بالطين عيني ذلك الاعما * وقال له امض فاغسل وجهك 7
في عين سيلوحا التي تاويلها المبعوث * فمضي وغسل وجهه فابصر * فاما جيرانه والذين 8
كانوا يرونه اولا يتسول قالوا اليس هذا هو الذي كان يجلس ويتسول * فقوم قالوا هو هو *
* واخرون قالوا لا بل يشبهه * فاما هو فكان يقول اني انا هو * فقالوا له كيف انفتحت عيناك * 9 10
* اجاب ان رجلا اسمه يسوع صنع طينا وطلي به عيني وقال لي اذهب الي سيلوحا فاغسلهما * 11
فمضيت وغسلتهما فابصرت * قالوا له اين هو ذاك الرجل قال ما ادري * فاتوا بالذي كان 12 13
اعمي الي الفريسيين * لان يسوع صنع الطين في يوم السبت اذ فتح عيني الاعمي * فساله 14 15
ايضا الفريسيون كيف ابصرت * فقال لهم جعل علي عيني طينا وغسلتهما فابصرت *

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vo- 58 *bis, quòd ego sum antequam esset Abraham. Arripuerunt ergò lapides ut ob-* 59 *ruerent illum: at evanuit Jesus, & exiit de templo, & transivit per medium eorum hoc modo.*

Sectio vigesima secunda.

CAP. IX.

ET dum ipse præteriret, vidit homi- 1 *nem qui natus fuerat cæcus. Et inter-* 2 *rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Magister, quis peccavit, hic, an parentes ejus, quòd natus sit cæcus? Respondit* 3 *Jesus; Neque iste peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Oportet nos operari opera* 4 *ejus qui misit nos, quamdiu dies est: Nam veniet nox, in qua non poterit quispiam facere ullum opus. Quamdiu* 5 *sum in mundo, ego sum lux mundi. Dixit hoc, & expuit in terram, & con-* 6 *fecit ex sputo suo lutum, & linivit luto oculos illius cæci. Et dixit ei; Vade,* 7 *& lava faciem tuam in fonte Siloë, cujus interpretatio est Missus. Igitur abiit, & lavit vultum suum, ac vidit. Ve-* 8 *rùm vicini ejus, & qui viderant eum priùs mendicare, dixerunt; Nónne hic est ille qui sedebat & mendicabat? Et quidam dixerunt; Ipse est. Et alii* 9 *dicebant; Nequaquam, sed similis est illi. At ipse dicebat; Certè ego sum. Dixerunt ei; Quomodo aperti sunt oculi* 10 *tui? Respondit; Vir, cujus nomen est* 11 *Jesus, confecit lutum, & eo linivit oculos meos, & dixit mihi; Vade ad Siloë, & lava eos. Abii ergò, & lavi eos, & vidi. Dixerunt ei; Ubi est ille vir?* 12 *Inquit, Nescio. Adduxerunt igitur il-* 13 *lum, qui erat cæcus, ad Pharisæos. (Nam* 14 *Jesus confecerat lutum in die sabbathi, quando aperuit oculos cæci.) Et inter-* 15 *rogaverunt eum denuò Pharisæi; Quomodo vidisti? Ait illis; Posuit super oculos meos lutum, & lavi eos, & vidi.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ዘእንበለ፡ ይትወለድ፡ አብርሃም፡ ሀ
59 ለውኩ፡ አነ፡፡ ወነሥኡ፡ እብነ፡ ካዕበ፡ ከመ፡ ይወግርዎ፡፡ ወተኀብኦሙ፡ እግዚእ፡ ኢ
የሱስ፡ ወወፅአ፡ እምኵሬብ፡ ወኀለፈ፡ እንተ፡ ማእከሎሙ፡፡ ወወፅአ፡ እምሀገር፡፡

በእንተ፡ ዘዕዉር፡ ተወልደ፡፡
1
2 ፱ ወእንዘ፡ ይኀልፍ፡ እምሂየ፡ ርእየ፡ ብእሴ፡ ዘዕዉረ፡ ተወልደ፡፡ ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡
3 ረቢ፡ በኀጢአት፡ መኑ፡ ተወልደ፡ ዝዕዉር፡ በዘ፡ ርእሱኑ፡ ወሚም፡ በአዝማዲሁኑ፡፡ ወ
4 ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወኢውእቱ፡ አበሰ፡ ወኢአዝማዲሁ፡፡ ይእሙ፡ ከመ፡
5 ያስተርኢ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ በላዕሌሁ፡፡ ወበሕቱ፡ ወርቱዕ፡ ለነ፡ ንግበር፡ ግብ
ሮ፡ ለዘ፡ ፈነወኒ፡ እንዘ፡ መዓልት፡ ውእቱ፡ እስመ፡ ትመጽእ፡ ሌሊት፡ በዘ፡ ኢይክል፡ ገቢረ፡ ዘ
6 ሃሎ፡፡ ወ ስተ፡ ዓለም፡ አነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ወረቀ፡ ም
7 ድረ፡ ወገብረ፡ ፅቡረ፡ በምራቁ፡ ወቀብአ፡ አዕይንቲሁ፡፡ ወይቤሎ፡ ሑር፡ ተኀፀብ፡ በመጥ
ሚቃት፡ ሰሊሆም፡ ዘበ፡ ትርጓሜሁ፡ ሐዋርያ፡ ወሖረ፡ ወተኀፀበ፡ ወገብአ፡ እንዘ፡ ይሬኢ፡፡
8 ወአግዋሪሁሰ፡ ወእለሂ፡ ይሬእይዎ፡ ዘልፈ፡ ከመ፡ ይስእል፡ ወይቤሉ፡ አኮኑ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡
9 ዘይነብር፡ ወይስእል፡፡ ወካልኣን፡ ይብሉ፡ ውእቱ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ይመስ
10 ሎ፡፡ ወለሊሁሰ፡ ይቤ፡ አነ፡ ውእቱ፡፡ ወይቤልዎ፡ ወእፎ፡ ተከሥተ፡ አዕይንቲከ፡፡
11 ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ፅቡረ፡ ገብረ፡ በምራቁ፡ ወቀ
ብአኒ፡ አዕይንቲየ፡ ወይቤለኒ፡ ሑር፡ ተኀፀብ፡ በመጥምቃት፡ ሰሊሖም፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ሐ
12 ዋርያ፡ ወሖርኩ፡ ወተኀፀብኩ፡ ወርኢኩ፡፡ ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡ አይቴ፡ ውእቱ፡ ብእ
13 ሲሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ኢያእምር፡፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ፈሪሳውያን፡ ለዘ፡ ዕዉረ፡ ተወልደ፡፡
14 ወሰንበት፡ አሜሁ፡ አመ፡ ገብረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ፅቡረ፡ ወከሠቶ፡ አዕይንቲሁ፡፡
15 ወካዕበ፡ ተስእልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ወይቤልዎ፡ እፎ፡ ርኢከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ፅቡረ፡ ገብረ፡ በ
ምራቁ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ ወተኀፀብኩ፡ ወርኢኩ፡፡

Et dixit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis; Priusquam Abraham nasceretur 58 fui ego. Et sustulerunt lapides *iterum* ut lapidarent eum, & latebat eos Do- 59 minus Jesus, & exivit è templo, & transivit per medium illorum, & exivit è civitate.

CAP. IX. *De cæco nato.*

ET recedens illinc, vidit hominem qui cæcus natus fuit. Et dixerunt ei disci- 1 2 puli ejus, Rabi, propter peccatum cujus, natus est hic cæcus, propter suum proprium, vel propter *illud* parentum suorum? Et dixit iis Dominus Jesus; Neque 3 iste peccavit, neque parentes ejus, sed ut appareat opus Dei super eum. Verun- 4 tamen & expedit nobis ut faciamus opus ejus qui misit me, donec dies est: quia veniet nox, in qua non potest fieri quod convenit. In mundo ego sum Lux 5 mundi. Et hoc dicens expuit *in* terram, & fecit lutum cum sputo, & illevit 6 illud oculis ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloam, quod in inter- 7 pretatione sua, *est* missus: & abiit & lavit, & rediit videns. Et vicini ejus, & 8 qui viderant eum perpetuò quòd mendicabat, tunc dicebant; Nónne hic est qui sedebat, & mendicabat. Et alii dicebant, Est: & erant qui dicebant, Minimè, 9 similis est ei: & ipse dicebat, Ego sum. Et dixerunt ei, Et quomodo aperti sunt 10 oculi tui? Et respondit, & dixit iis: Homo cujus nomen est Dominus Jesus 11 lutum fecit cum sputo suo, & illevit mihi oculis meis, et dixit mihi; Vade, lava in natatoria, Siloam, quod in interpretatione sua, *est* missus: & abii. & lavi, & vidi. 12 Et dixerunt ei Judæi, Ubi est homo iste? & dixit iis, Nescio. Et adduxerunt ad 13 Pharisæos eum qui cæcus natus fuit. Et sabbatum tunc erat, quando fecit Do- 14 minus Jesus lutum, & aperuit oculos ejus. Et iterum interrogârunt eum Phari- 15 sæi, & dixerunt ei; Quomodo vidisti? & dixit iis, Lutum fecit cum sputo suo, & immisit in oculos meos: & lavi, & vidi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* گروهي مي گفتند اوست * وبعضي ديگر مي گفتند نه * مانند اوست * ان مرد 9
گفت كسي ديگر نيست منم كه چشم نداشتم * * گفتند چگونه چشم تو گشاده 10
شد * * بديشان جواب داد وگفت * مردي نامش يسوع * گل كرد وبر دو چشم من ماليد * 11
وبمن گفت بچشمهٔ شيلوحا برو وخودرا بشوي * فرمان بردم وديدم * * پرسيدند يسوع 12
كجاست گفت نمي دانم * * ومردم ان مرد را پيش معتزلان آوردند * * براي انك در روز 13 14
شنبه چشم اورا بينا كرد * * وباز معتزلان پرسيدند چگونه ديدي * مرد گفت گل كرد 15
ودر چشم من ماليد شستم وديدم *

Nonnulli dicebant, Ipse est: & qui- 9 *dam alii dicebant, Minimè, sed similis ei est. Ipse verò dixit; quisquam alius non est, ego sum qui oculos non habueram. Dixerunt; Quo-* 10 *modo oculus tibi apertus est? Illis* 11 *responsum dedit, & dixit; Homo quidam, cui nomen Jesus, lutum fecit, & oculis meis illivit, & mihi dixit, ad fontem Siloe abi, & teipsum lava: mandatum* igitur ejus *tuli, & vidi. Interrogârunt* iterum, 12 *Jesus ubi est? Dixit, Nescio. Et* 13 *homines illum hominem ad Pharisæos adduxerunt: Eò quòd in die* 14 *Sabbathi oculos ejus videntes fecisset. Et rursus Pharisæi interro-* 15 *gârunt, Quomodo vidisti? Homo dixit; Lutum fecit & oculis meis illivit, lavi & vidi.*

Dicebant ergò ex Phariſæis quidam; Hic homo non eſt à Deo,
16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι (ι) παρὰ τοῦ Θεοῦ,
quia Sabbatum non cuſtodit. Alii dicebant; Quomodò poteſt homo peccator
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς
talia ſigna facere? Et ſchiſma erat in ipſis. Dicunt cæco iterùm;
17 τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. (κ) Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν,
Tu quid dicis de illo, quia aperuit tuos oculos? Ille autem dixit; Quia pro-
Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προ-
pheta eſt. Non crediderũt ergò Judæi de illo, quia cæcus erat, & vidit,
18 φήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν,
uſque quò vocaverunt parentes ejus illius videntis: Et interrogaverunt eos,
19 ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. Καὶ ἠρώτησαν αὐτούς,
dicentes; Hic eſt filius veſter, quem vos dicitis quia cæcus natus eſt? Quomodò
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς (λ) ἐγεννήθη; πῶς
ergò nunc videt? Reſponderunt eis parentes ejus, & dixerunt; Scimus quia
20 οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν (μ) αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι
hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt. Quomodò autem nunc videt, ne-
21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ
ſcimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos neſcimus: ipſe ætatem
οἴδαμεν, ἢ τίς (ν) ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν
habet, ipſum interrogate: ipſe de ſeipſo loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus,
22 ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ (ξ) αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
quoniam timebant Judæos: jam enim conſtituerant Judæi, ut ſi quis
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις
eum confiteretur Chriſtum, extra ſynagogam fieret. Propter hæc parentes ejus dixerũt,
αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, 23
Quia ætatem habet, ipſum interrogate. Vocaverunt ergò ex ſecundo hominem
Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, (ο) αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον 24
qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos ſcimus quia ho-
ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν-
mo hic peccator eſt. Reſpondit ergò ille, & ait; Si peccator
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν (π) ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλός 25
eſt, neſcio: unum ſcio, quia cæcus exiſtens, modò video. Dixerunt autem illi
ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὤν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ 26
rurſum; Quid fecit tibi? quomodò aperuit tuos oculos? Reſpondit eis;
πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, 27
Dixi vobis jam, & non audiſtis: quid iterùm vultis audire? num & vos vultis
Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
ejus diſcipuli fieri? Convitiati ſunt ergò ei, & dixerunt; Tu ſis diſcipulus
αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; (ρ) Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτόν, καὶ εἶπον, (σ) Σὺ εἶ μαθητὴς 28
illius, nos autem Moyſi ſumus diſcipuli. Nos ſcimus quia Moyſi lo-
ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι (τ) Μωσῇ λε- 29
cutus eſt Deus: hunc autem neſcimus undè eſt. Reſpondit ille homo,
λάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος 30
& dixit eis; In enim hoc mirabile eſt, quia vos neſcitis undè ſit,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί,
& aperuit meos oculos.
καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

MS.A.(ι) παρὰ Θεοῦ, (κ) Λέγουσιν οὖν τῷ (λ) ἐγεννήθη; (μ) δὲ αὐτοῖς (ν) ἠνέῳξεν (ξ) ἑαυτοῦ (ο) καὶ αὐτὸν (π) ἐκεῖνος, Εἰ (ρ) Ἐλοιδόρησαν αὐτόν, (σ) Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, (τ) Μωσεῖ ἐλάλησεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܦܪܝܫܐ. ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܠܐ ܢܛܪ.
ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܘܦܠܓܘܬܐ
17 ܗܘܬ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܘܒ ܠܗܘ ܣܡܝܐ. ܐܢܬ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠܘܗܝ
18 ܕܦܬܚ ܠܟ ܥܝܢܝܟ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܗܘ. * ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ ܗܘܘ
19 ܥܠܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܕܣܡܝܐ ܗܘܐ ܘܚܙܐ. ܥܕܡܐ ܕܩܪܘ ܠܐܒܗܘܗܝ ܕܗܘ ܕܚܙܐ. * ܘܫܐܠܘ ܐܢܘܢ.
20 ܐܢ ܗܢܘ ܒܪܟܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. ܐܝܟܢܐ ܗܫܐ ܚܙܐ. * ܥܢܘ
21 ܕܝܢ ܐܒܗܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܗܢܘ ܒܪܢ ܘܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. * ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܗܫܐ ܐܘ
ܡܢܘ ܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܦ ܗܘ ܡܫܡܠܝ ܒܫܢܘܗܝ ܠܗ ܫܐܠܘ. ܗܘ
22 ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܢܡܠܠ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪܘ ܐܒܗܘܗܝ ܡܛܠ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ.
23 ܦܣܩܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܘܕܐ ܒܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܢܦܩܘܢܝܗܝ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ.
24 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܘ ܐܒܗܘܗܝ. ܕܗܐ ܡܫܡܠܝ ܒܫܢܘܗܝ ܠܗ ܫܐܠܘ. * ܘܩܪܘܗܝ ܠܓܒܪܐ
ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܗܘ ܕܗܘܐ ܣܡܝܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܫܒܘܚܐ ܗܒ ܠܐܠܗܐ. ܚܢܢ
25 ܝܕܥܝܢܢ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܚܛܝܐ ܗܘ. * ܥܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܚܛܝܐ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ.
26 ܚܕܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܣܡܝܐ ܗܘܝܬ ܘܗܫܐ ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܘܒ. ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܟ.
27 ܐܝܟܢܐ ܦܬܚ ܠܟ ܥܝܢܝܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
28 ܬܘܒ ܠܡܫܡܥ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܗܘܐ ܠܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܨܚܝܘܗܝ
29 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܗ ܕܗܘ. ܚܢܢ ܓܝܪ ܬܠܡܝܕܐ ܚܢܢ ܕܡܘܫܐ. * ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܥܡ
30 ܡܘܫܐ ܡܠܠ ܐܠܗܐ. ܠܗܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. * ܥܢܐ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܒܗܕܐ ܗܟܝܠ ܠܬܕܡܘܪܬܐ ܗܝ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. ܘܠܥܝܢܝ ܕܝܠܝ ܦܬܚ.

Et dicebant quidam ex Phariſæis; Homo 16
iſte non eſt à Deo, qui ſabbathum non
cuſtodiat. Alii autem dicebant; Quomodò
poteſt homo peccator hæc ſigna edere? &
diſſidium erat inter eos. Dicunt rurſus cæco 17
illi; Tu quid dicis de eo, quòd aperuit tibi
oculos tuos? ait illis; Ego dico eum pro-
phetam eſſe. Nec verò crediderant de eo 18
Judæi quòd cæcus fuiſſet, viſúmque rece-
piſſet, uſquequò vocârunt parentes illius qui
viſum receperat. Et interrogârunt eos, Si- 19
quidem iſte eſt filius ille veſter, quem vos
dicitis cæcum natum eſſe, quomodò nunc
videt? Reſponderunt autem parentes ejus, 20
& dixerunt; Scimus hunc eſſe filium no-
ſtrum, & cæcum natum eſſe. Quomodò 21
autem nunc videat, aut quis aperuerit ocu-
los ejus, neſcimus: quinetiam ipſe ad an-
nos ſuos progreſſus eſt, eum interrogate,
ipſe pro ſemetipſo loquatur. Hæc dixe- 22
runt parentes ejus, quòd timerent à Judæis:
conſtituerant enim Judæi, ut ſi quis confi-
teretur eum eſſe Meſſiam, ab ipſis ejiceretur
è ſynagoga. Propterea dixerunt parentes 23
ejus; Ad annos ſuos progreſſus eſt, ipſum
interrogate. Et vocaverunt ſecundâ vice 24
virum illum qui fuerat cæcus, ac dicunt ei;
Glorifica Deum: nos enim novimus hunc
hominem peccatorem eſſe. Reſpondit ille, 25
& dixit eis; An peccator ſit, neſcio, ſed
unum ſcio me cæcum fuiſſe, & ecce nunc
video. Dicunt ei iterùm; Quid fecit ti- 26
bi? quomodò aperuit tibi oculos tuos?
Ait illis; Dixi vobis, nec audiviſtis: quid- 27
nam vultis audire? num & vos diſcipuli
ejus vultis fieri? Ipſi autem ei convitiati 28
ſunt, dicuntque ei; Tu es diſcipulus ejus,
nos enim diſcipuli ſumus Moſis. Et ſci- 29
mus cum Moſe Deum collocutum fuiſſe:
hunc autem neſcimus undè ſit. Reſpondit 30
vir ille, & ait illis; In hoc ergò mirandum
eſt, quòd vos neſciatis undè ſit, & oculos
meos, meos inquam, aperuerit.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * معتزلان گفتند * این مرد از خدا نیست * سبب انك شنبه را نگه نمی دارد * دیگران گفتند مرد
گنه‌کار چگونه این شگفتها را تواند کردن * ودر میان ایشان پراکندگی شد * دیگر بار 17
بدان نابینا گفتند * تو برای او چه می گوئی * که دو چشمت را گشاد * گفت می گویم
پیغمبرست * ویهودیان اورا باور نمی داشتند * که اوست آن نابینا ودید * تا انگه که پدر 18
ومادر اورا خواندند * وپرسیدند که اینست پسر شما که می گفتید * نابینا زاییده شد * 19
چگونه این ساعت می بیند * پدر ومادرش جواب دادند وگفتند * می دانیم که این 20
فرزند ماست * ونابینا زاییده شد * اکنون می بیند * با انك دو چشمش گشاد وما نمی 21
دانیم * اینك او در سالها در رفت * ازو بپرسید * که جواب خود † بدهد * پدر ومادر او از برای 22
مصلحت خود چنین گفتند * سبب انك از یهودیان † می ترسیدند * ویهودیان حکم نهاده
بودند که هر که اقرار کند * که او مسیح است * انکس را از میان خود † بیرون اندازند * * برای 23
این مادرش وپدرش گفتند * بسالها در رفت ازو بپرسید * دوم بار نابینارا خواندند * وبدو گفتند * 24

Phariſæi dixerunt; Hic homo à 16
Deo non eſt, propterea quòd Sabba-
thum non obſervat. Alii dicebant,
Homo peccator quomodò hæc mira-
cula poteſt facere? & inter eos di-
viſio facta eſt. Rurſus illi cæco 17
dixerunt; Tu de illo quid dicis,
qui oculos tibi aperuit? Dixit;
Dico, Propheta eſt. Judæi autem 18
illi fidem non habuerunt, quòd ipſe
eſſet ille cæcus, & vidiſſet, donec
patrem & matrem ejus vocârunt.
Et interrogârunt eos; Hiccine eſt 19
filius veſter, quem dicitis cæcum
natum eſſe? Quomodò hâc horâ
videt? Pater & mater ejus re- 20
ſponſum dederunt; Scimus quòd
hic filius noſter eſt, & cæcus na-
tus eſt. Quomodo autem *nunc vi-* 21
deat, cum eo qui oculos ejus aperuit,
nos pariter neſcimus: ecce, ipſe an-
nis provectus eſt, ab eo interrogate, ut
reſponſum ipſe det. Pater & mater 22
ejus in rem ſuam ſic dixerunt, eâ
de cauſa quòd à Judæis timerent:
Judæi enim ſtatuerant, ut quiſquis
confiteretur, quòd ipſe Chriſtus eſ-
ſet, illum hominem è medio ſui eji-
cerent. Propter hoc mater ejus & 23
pater ejus dixerunt; Annis pro-
vectus eſt, ab ipſo interrogate. Ite- 24
rùm cæcum vocârunt, et ei dixerunt;

Verſio VULGATA LATINA.

16 Dicebant ergò ex Phariſæis quidam; Non eſt hic homo à Deo, qui ſabbatum non
cuſtodit. Alii autem dicebant; Quomodò poteſt homo peccator hæc ſigna facere?
17 Et ſchiſma erat inter eos. Dicunt ergò cæco iterùm; Tu quid dicis de illo, qui
18 aperuit oculos tuos? Ille autem dixit; Quia propheta eſt. Non crediderunt ergò
Judæi de illo, quia cæcus fuiſſet, & vidiſſet, donec vocaverunt parentes ejus, qui
19 viderat: Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic eſt filius veſter, quem vos dici-
20 tis quia cæcus natus eſt? Quomodò ergò nunc videt? Reſponderunt eis paren-
tes ejus, & dixerunt; Scimus quia hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt:
21 Quomodò autem nunc videat, neſcimus: aut quis ejus aperuit oculos, nos neſci-
22 mus: ipſum interrogate: ætatem habet, ipſe de ſe loquatur. Hæc dixerunt pa-
rentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim conſpiraverant Judæi, ut ſi quis
eum confiteretur eſſe Chriſtum, extra ſynagogam fieret. Propterea parentes ejus 23
dixerunt; Quia ætatem habet, ipſum interrogate. Vocaverunt ergò rurſùm ho- 24
minem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos ſcimus quia hic
homo peccator eſt. Dixit ergò eis ille; Si peccator eſt, neſcio: unum ſcio, quia 25
cæcus cùm eſſem, modò video. Dixerunt ergò illi; Quid fecit tibi? Quomodò 26
aperuit tibi oculos? Reſpondit eis; Dixi vobis jam, & audîſtis: quid iterùm 27
vultis audire? numquid & vos vultis diſcipuli ejus fieri? Maledixerunt ergò ei, 28
& dixerunt; Tu diſcipulus illius ſis: nos autem Moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſci- 29
mus quia Moyſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus undè ſit. Reſpondit 30
ille homo, & dixit eis; In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis undè ſit, &
aperuit meos oculos:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فقال قوم من الفريسيين ليس هذا الرجل من الله اذ لا يحفظ السبت * واخرون قالوا كيف
يقدر رجل خاطي ان يعمل هذه الايات * ووقع بينهم لذلك شقاق * وقالوا ايضا للاعمي وانت 17
ماذا تقول من اجله لانه فتح عينيك فقال لهم انه لنبي * ولم يصدق اليهود انه كان اعمي 18
فابصر حتي دعوا ابويه * وسالوهما اهذا ابنكما الذي تقولان انه ولد اعمي فكيف ابصر 19
الان * اجابهم ابواه قايلين نحن نعلم ان هذا ولدنا وانه ولد اعمي * فاما كيف ابصر الان 20 21
او من فتح له عينيه فلا نعلم * وهو كامل السن فاسلوه فهو يتكلم عن نفسه * قال ابواه 22
هذا لانهما كانا يخافان اليهود * لان اليهود كانوا قد جزموا انه ايما انسان اعترف انه المسيح اخرجوه
من الجماعة * فمن اجل هذا قال ابواه قد كمل سنه فاسلوه * ودعوا الرجل الاعمي كان من 23 24
ثانيه وقالوا له مجد الله فانا نعلم ان هذا الرجل خاطي * اجابهم قايلا ان كان خاطيا فلا 25
اعلم * انما اعلم اني كنت اعمي والان فانا ابصر * فقالوا له ماذا صنع بك وكيف فتح 26
عينيك * فقال لهم قد اخبرتكم فلم تسمعوا * ماذا تريدون ان تسمعوا تريدون ان تصيروا له 27
تلاميذ * فشتموه وقالوا له انت تلميذ ذاك * فاما نحن فتلاميذ موسي * ونحن نعلم ان الله 28 29
كلم موسي فاما هذا فما ندري من اين هو * اجابهم الرجل قايلا ان في هذا العجب انكم 30
لا تعرفون من اين هو وقد فتح عيني *

Dixerunt quidam ex Phariſæis; Non eſt 16
hic homo à Deo, cùm non cuſtodiat ſab-
bathum. Et alii dixerunt; Quomodo
poteſt homo peccator facere hæc ſigna? Et
cecidit inter eos propter hoc, diſcordia.
Et dixerunt iterùm cæco; Tu verò quid 17
dicis de illo, quandoquidem aperuit ocu-
los tuos? Inquit eis; Certè propheta eſt.
Et non crediderunt Judæi quòd ille fu- 18
iſſet cæcus, & vidiſſet, donec vocave-
runt parentes ejus, Et interrogaverunt 19
eos; Hiccine eſt filius veſter, quem di-
citis natum eſſe cæcum? quonam pacto
videt nunc? Reſponderunt eis parentes 20
ejus, dicentes; Nos ſcimus quòd iſte ſit
filius noſter, & quòd natus ſit cæcus:
Quomodò autem viderit nunc, aut quis 21
aperuerit ei oculos ejus, neſcimus. Et
quidem ipſe perfectæ eſt ætatis, interro-
gate eum, & ipſe loquetur pro ſeipſo.
Dixerunt parentes ejus hoc, quoniam ti- 22
mebant Judæos: nam Judæi jam decre-
verant, quòd quicunq; homo confiteretur
ipſum eſſe Chriſtum, expelleretur ab eis
è ſynagoga. Et idcircò dixerunt parentes 23
ejus, Jam perfecta eſt ejus ætas, inter-
rogate eum. Et vocaverunt hominem 24
cæcum olim vice ſecundâ, & dixerunt
ei; Glorifica Deum: nos enim ſcimus
hunc hominem eſſe peccatorem. Reſpondit 25
eis, dicens; An ſit peccator, neſcio: plane
ſcio, quòd eram cæcus, & nunc ego video.
Dixerunt ei; Quid fecit tibi? & quo- 26
modò aperuit oculos tuos? Dixit eis; 27
Jam narravi vobis, & non audiſtis:
quid vultis audire? num vultis fieri
ejus diſcipuli? Itaq; contumeliis eum 28
affecerunt, & dixerunt ei; Tu es diſci-
pulus illius, nos autem diſcipuli ſumus
Moyſis. Et nos ſcimus quòd Deus allo- 29
cutus eſt Moyſem: hunc autem non no-
vimus undè ſit. Reſpondit eis vir ille, 30
dicens; Certè in hoc admiratio conſiſtit,
quòd vos neſciatis undè ſit, & tamen
aperuerit oculos meos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡እምፈሪሳውያን፡ዝብእሲ፡ኢኮነ፡እምእግዚአብሔር፡ዘኢየዓቅብ፡ሰን
በተ፡፡ ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡ወበአይቴ፡ይክል፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ገቢረ፡ዘንተ፡ተኣምረ፡፡ ወተና
17 ፈቁ፡በቤናቲሆሙ፡፡ ወይቤልዎ፡ካዕበ፡ለውእቱ፡ዕውር፡ምንተ፡ትብል፡በእንቲአሁ፡
18 እስመ፡ከሠተከ፡አዕይንቲከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ነቢይ፡ውእቱ፡፡ ወኢአምኑ፡ሎቱ፡
19 አይሁድ፡ከመ፡ዕውሩ፡ተወልደ፡ወርእየ፡እስከ፡ጸውዑ፡አዝማዲሁ፡ለዘ፡ርእየ፡፡ ወ
ተስአልዎሙ፡ወይቤልዎሙ፡ዝኑ፡ውእቱ፡ወልድክሙ፡ዘትብሉ፡ዕውሩ፡ተወልደ፡ወእፎ
20 ኬ፡ይእዜ፡ርእየ፡፡ ወአውሥኡ፡አዝማዲሁ፡ወይቤሉ፡ናአምር፡ከመ፡ዝንቱ፡ውእ
21 ቱ፡ወልድነ፡ወከመሂ፡ዕውሩ፡ተወልደ፡፡ ወይእዜ፡እፎ፡ይሬኢ፡ኢናአምር፡ዘከሠቶ፡
ላዕይንቲሁ፡ ንሕነሰ፡ ኢናአምር፡ ኪያሁ፡ ተሰአልዎ፡ልሂቅ፡ውእቱ፡ወይክል፡ተናግሮ፡ለ
22 ርእሱ፡፡ ወከመዝ፡ተናገሩ፡አዝማዲሁ፡እስመ፡ይፈርህዎሙ፡ለአይሁድ፡፡ እስመ፡
23 አዘዙ፡ አይሁድ፡ ለእመቦ፡ዘአምኖ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ይስድድዎ፡እምኵ
24 ራብ፡፡ በእንተዝ፡ይቤሉ፡አዝማዲሁ፡ልሂቅ፡ውእቱ፡ሎቱ፡ተሰአልዎ፡፡ ወጸው
ዕዎ፡ ዳግመ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘዕውሩ፡ ተወልደ፡ ወይቤልዎ፡ ሑር፡ ሀብ፡ ስብ
ሐተ፡ ወአእኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ንሕነሰ፡ ናአምር፡ ከመ፡ ኃጥእ፡ ው
25 እቱ፡ ዝብእሲ፡፡ ወአውሥአ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ወይቤሎሙ፡ ኢያአምር፡ እመ፡
ኃጥእ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወባሕቱ፡ባሕቲተ፡አአምር፡ከመ፡ዕውር፡አነ፡ወይእዜ፡እሬኢ፡፡
26 ወይቤልዎ፡ ካዕበ፡ ምንተ፡ገብረ፡ ለከ፡ ወእፎ፡ ከሠተከ፡ አዕይንቲከ፡፡ ወአውሥ
27 አ፡ወይቤሎሙ፡ነገርኩክሙ፡ደእሙ፡ ወኢትሰምዑ፡፡ ምንተ፡እንከ፡ትፈቅዱ፡ትስምዑ፡
28 አንትሙሂ፡አርዳኢሁኑ፡ትኩኑ፡ትፈቅዱ፡፡ ወፀአልዎ፡ ወይቤልዎ፡አንተ፡ኩን፡ረድ
29 አ፡ሎቱ፡፡ ንሕነሰ፡አርዳኢሁ፡ለሙሴ፡ንሕነ፡፡ ንሕነ፡ናአምር፡ከመ፡ለሙሴ፡ተናገሮ፡
30 እግዚአብሔር፡ወለዝሰ፡ኢናአምሮ፡እምአይቴ፡ ውእቱ፡፡ ወአውሥአ፡ ውእቱ፡
ብእሲ፡ ወይቤ፡ ዓዲ፡ በዝንቱ፡ ማቅ፡ ነኪር፡ ውእቱ፡ብእሲ፡እስመ፡ ኢተአምርዎ፡
እምአይቴ፡ ውእቱ፡ ወከሠተኒ፡ አዕይንትየ፡፡

Et fuerunt qui dixerunt ex Phariſæis; Hic homo nõn fuit à Deo, qui non ſervat 16
ſabbatũ. Et fuerunt qui dixerunt, Et quomodo poteſt homo peccator facere hoc
ſignũ? Et diviſi ſunt inter ſe. Et dixerunt iterum iſti cæco; Quid dicis de illo, quia 17
aperuit tibi oculos tuos? & dixit iis; Propheta eſt. Et non crediderunt ei Ju- 18
dæi, ꝙ cæcus natus fuiſſet, & vidiſſet, uſquequò vocâſſent parentes ejus qui vi-
derat. Et interrogârunt eos & dixerunt iis; Hiccine eſt filius veſter, quem dicitis 19
quòd cæcus natus fuit? & quomodo igitur nunc videt? Et reſponderunt parentes 20
ejus, & dixerunt; Scimus quòd hic eſt filius noſter, & ꝙ etiam cæcus natus fuit. Et 21
nunc quomodo videt, neſcimus: quis aperuit ei oculos ſuos, nos neſcimus: ipſũ in-
terrogate, ætate provectus eſt, & poteſt loqui de ſe ipſo. Et ſic dicebant parentes 22
ejus, quia timebant Judæos: quoniam conſtituerant Judæi, ut ſi aliqui confiteren-
tur ꝙ is eſſet Chriſtus, ejicerent eum ex ſynagoga. Propterea dixerunt paren- 23
tes ejus; Ætate provectus eſt, ipſum interrogate. Et vocârunt ſecundò hunc homi- 24
nem qui cæcus natus fuit, & dixerunt ei; Vade, tribue gloriam, & gratias age
Deo: nos ſcimus ꝙ peccator eſt hic homo. Et reſpondit ille homo & dixit iis; 25
Neſcio an peccator ſit homo: veruntamen unum ſcio, quòd cæcus fui, & nunc vi-
deo. Et dixerunt ei iterum, Quid fecit tibi, & quomodo aperuit tibi oculos tu- 26
os? Et reſpondit & dixit iis; Dixi vobis, at non audietis: quid igitur cupidi 27
eſtis audire? num vos diſcipuli ejus fieri vultis? Et convitiati ſunt ei, & dixe- 28
runt ei; Tu eſto diſcipulus ejus, nos diſcipuli Moſis ſumus. Nos ſcimus quòd 29
Moſi loquutus eſt Deus, & hunc neſcimus unde ſit. Et reſpondit ille homo & 30
dixit, Adhuc in hoc certè mirabile *eſt*, hunc hominem quia neſcitis unde ſit, &
tamen aperuit oculos meos.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

مر خدای را ستایش بده * ما می دانیم که این مرد گناه کارست * آن مرد گفت اگر گناه کارست 25
نمی دانم * ولی می دانم که چشم نداشتم واین ساعت می بینم * باز گفتند با تو چه کرد * 26
وچگونه چشم ترا گشاد * جواب داد که بشما گفتم * وباور نمی کنید * دیگر چه می خواهید 27
شنیدن * مگر می خواهید * که شما نیز اورا شاگردان شوید * ایشا بدان نابینا دشنام دادند * 28
وگفتند تو شاگرد او باش * ما شاگردان موسی هستیم * ومی دانیم که خدا با موسی † 29
سخن گفت * این را نمی دانیم از کجاست * آن مرد بدیشان گفت * بدین عجب 30
می مانید * ونمی دانید از کجاست * ودو چشم من گشاد *

Deo laudem dato, nos ſcimus quòd
hic homo peccator eſt. Homo ille 25
dixit; An peccator ſit, neſcio;
ſed ſcio quòd oculos non habuerim,
& hâc horâ videam. Rurſùs di- 26
xerunt, tibi quid fecit? & quo-
modò oculos tibi aperuit? Reſpon- 27
ſum dedit; Vobis quidem dixi, &
fidem non habuiſtis, iterùm quare
vultis audire? Nunquid vultis
ut vos etiam ei diſcipuli fiatis?
Ipſi cæco illi convitiati ſunt, & 28
dixerunt; Tu diſcipulus ejus eſto:
nos diſcipuli Moſis ſumus. Et ſci- 29
mus quòd Deus cum Moſe locutus
eſt: hunc autem non novimus unde
ſit. Ille homo eis dixit; In hoc ad- 30
mirabundi hæretis, & neſcitis unde
eſt, & oculos meos aperuit?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor sit, & vo-
31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, ϗ τὸ θέ-
luntatem ejus faciat, hunc audit. Ex seculo non auditū est, quia aperuit quis ocu-
32 λημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλ-
los cæci nati. Si non esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.
33 μοὺς τυφλοῦ (υ) γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
Responderunt & dixerunt ei; In peccatis tu natus es totus, & tu doces
34 Ἀπεκρίθησαν ϗ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, ϗ σὺ διδάσκεις
nos? Et ejecerunt eum foras. Audivit Jesus quia ejecerunt eum foras: & inveniens
35 ἡμᾶς; ϗ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· ϗ εὑρὼν
eum, dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ille, &
36 αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη (φ) ἐκεῖνος ϗ
dixit; Quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit autem ei Jesus;
37 εἶπε, Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ (χ) ὁ Ἰησοῦς,
Et vidisti eum, & loquens cum te, ille est. At ait; Credo, Domine:
38 Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, ϗ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, Κύριε·
Et adoravit eum. Et dixit Jesus; In judicium ego in mundum hunc
39 ϗ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον
veni: ut non videntes videant, & videntes cæci fiant. Et
40 ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, ϗ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. Καὶ
audierunt ex Pharisæis hæc existentes cum eo, & dixerunt ei; Num & nos
ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ, ϗ εἶπον αὐτῷ, Μὴ ϗ ἡμεῖς
cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pecca-
41 τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρ-
tum: nunc verò dicitis, Quia videmus: igitur peccatum vestrum manet.
τίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

CAP. X. ί.

Amen, amen dico vobis; Non intrans per ostium in ovile
1 ΑΜὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν
ovium, sed ascendens aliundè, ille fur est & latro. Ille verò
2 τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ ϗ λῃστής. Ὁ δὲ
intrans per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
3 εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει,
& oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat juxta nomen, &
ϗ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, ϗ τὰ ἴδια πρόβατα (α) καλεῖ κατ᾽ ὄνομα, ϗ
educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: &
4 ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· ϗ
oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non
5 τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ
sequentur, sed fugient ab eo: quia non noverunt alienorum vo-
(β) ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φω-
cem. Hoc proverbium dixit eis Jesus: Illi autem non cognoverūt
6 νήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν
quænam essent quæ loquebatur eis.
τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

MS. A. (υ) γεγεννημένου. (φ) ἐκεῖνος, Τίς (χ) Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ί. MS.A. (α) φωνεῖ κατ᾽ (β) ἀκολουθήσουσιν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 [illegible]

*Scimus autem Deum vocem peccatorum non exaudire: sed qui eum reveretur & exequitur voluntatem ejus, hunc exaudit. 31 Ab ævo auditum non est aliquem aperuisse 32 oculos cæci nati. Nisi à Deo esset iste, non 33 potuisset hæc facere. Responderunt ac di- 34 cunt ei; Tu totus in peccatis natus es, & tu doces nos? & ejecerunt eum foràs. Et 35 audiit Jesus eum ejectum fuisse foràs: & invenit eum, ac dixit ei; Túne credis in filium Dei? Respondit ille qui sanatus fuerat, 36 & ait; Quis est, Domine mi, ut credam in eum? Dixit ei Jesus; Vidisti eum, & qui 37 loquitur tecum, ipse est. At ille ait; Cre- 38 do, Domine mi: & procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; Ad judicium mundi 39 hujus veni, ut ii qui non vident, videant, & ii qui vident, cæci fiant. Et hæc audi- 40 erunt *quidam* ex Pharisæis qui cum eo erant, ac dixerunt ei; Num & nos cæci sumus? Ait illis Jesus; Si cæci essetis, non esset 41 peccatum vobis, nunc autem dicitis; Videmus, propterea peccatum vestrum perstat.

Vespere sanctificationis ecclesiæ, & consecrationis Episcoporum. 26.

CAP. X.

1 [illegible]

Amen, amen dico vobis; Qui non intrat 1 per ostium in caulam ovium, sed ascendit per locum alium, ipse fur est & latro. Is 2 verò qui intrat per ostium, pastor est ovium. Atque huic custos ostii reserat ostium, & 3 oves audiunt vocem ejus: & oves suas vocat nominibus suis, & educit eas. Quumque 4 emiserit oves suas, præcedit eas, & oves ejus sequuntur eum, quippe quæ nôrint vocem ejus. Extraneum verò nequaquam se- 5 quuntur oves, sed fugiunt ab eo, quia non nôrunt vocem extranei. Hanc parabolam 6 dixit eis Jesus: illi verò non cognoverunt quid colloqueretur eis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 *ليكن من دانم كه خدا از كنهكاران نمي شنود * الا ازان كس كه ازو بترسد واردات
32 او كند * ازو بشنود * *وهر كز كسي از قديم نشنيد كه كور مادر زاد را كسي
33 تواند چشم كشودن * *اكر اين كس از خدا نمي بود * اين معجزه را نمي توانست
34 كردن * *بدو جواب دادند وكفتند * تو تمام در كناه زاييك شدي * و تو ما را مي اموزاني *
35 و اورا بدر بردند * *وعيسي شنيد كه اورا بيرون بردند اورا يافت * وبدو كفت * به پسر
36 خدا ايمان مي اوري * انك ترا خوش كرد * *آن مرد پاسخ داد وكفت كيست خداوند * كه
37 38 بدو ايمان بياورم * *عيسي بدو كفت * انكس كه با تو سخن مي كويد اوست * *او كفت
39 ايمان اوردم اي خداوند * ودوتا شد وبهر مسيح سجود كرد * *وعيسي كفت براي داوري
40 عالم آمدم * تا ايشان كه نديدند ببينند * وآنان كه بينا اند نا بينا شوند * *معتزلان
41 كه با وي بودند اين را شنيدند و كفتند * مكر ما نيز نابينايانيم * *مسيح بديشان كفت
اكر نا بينايان مي بوديد * شمارا كناه نمي بود اكنون † معترفيد كه مي بينيم براي
ان كناه شما پايدارست

Sed ego scio quòd Deus peccatores non audiat: sed illum hominem, qui eum timet, & voluntatem ejus facit, eum audit. 31 Nec unquam quisquam ab antiquo audivit, quòd cæco à matre nato aliquis potuit oculos aperire. 32 Si hic homo à Deo non esset, hoc miraculum non potuisset facere. 33 Ei responderunt, & dixerunt; Tu totus in peccato natus es, & tu nos doces? Et eum ejecerunt. 34 Et Jesus, audito quòd eum ejecissent, eum invenit & ei dixit; In filium Dei fidem habes qui te sanavit? 35 Ille homo responsum dedit, & dixit; Quis est, Domine, ut in eo fidem habeam? 36 Jesus illi dixit; Ille qui tecum loquitur ipse est. 37 Ille dixit; Fidem habeo, ô Domine: & incurvatus est & Christum adoravit. 38 Et Jesus dixit; Ad judicandum mundum veni, ut ii qui non viderunt, videant: & ii qui videntes sunt, cæci fiant. 39 Pharisæi, qui cum eo erant, hæc audiverunt, & dixerunt; Nunquid nos etiam cæci sumus? 40 Christus illis dixit; Si cæci essetis, vobis peccatum non esset: nunc profitemini, Videmus: propterea peccatum vestrum permanet. 41

Versio VULGATA LATINA.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & vo-
32 luntatem ejus facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit
33 oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. Respon-
34 derunt, & dixerunt ei; In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ejecerunt
35 eum foras. Audivit Jesus quia ejecerunt eum foras: & cùm invenisset eum, dixit
36 ei; Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est, Domine, ut cre-
37 dam in eum? Et dixit ei Jesus; Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait; Credo, Domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; In ju-
39 dicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, & qui vident cæci
40 fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei;
Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pec- 41
catum: nunc verò dicitis; Quia videmus: Peccatum vestrum manet.

CAP. X.

Amen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascen- 1
dit aliundè, ille est fur, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. 2
Huic ostiarius aperit, & oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat nomina- 3
tim, & educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves il- 4
lum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fu- 5
giunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis 6
Jesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 *ونحن نعلم ان الله لا يسمع للخطاة لكنه يستجيب لمن يتعبد له ويعمل مشيته *لم يسمع
33 34 قط ان احدا فتح عيني مولود اعمي * لولا ان هذا من الله لم يقدر ان يعمل شيا *اجابوه
35 قايلين انت ولدت كلك بالخطايا افتعلمنا نحن ثم اخرجوه خارجا *وسمع يسوع انهم اخرجوه
36 37 خارجا فوجده وقال له انت تومن بابن الله *فاجابه قايلا ومن هو يا سيد لاومن به *قال له
38 39 يسوع قد رايته وهو الذي يكلمك *فقال له قد امنت يا سيد وسجد له *فقال يسوع
انا اتيت لدينونة هذا العالم *لكي يبصر الذين لا يبصرون والذين يبصرون يعمون *
40 41 *وسمع هذا بعض الفريسيين الذين كانوا معه *فقالوا له هل نحن ايضا عميان *فقال لهم
يسوع لو كنتم عميانا لم تكن لكم خطية *والآن فانكم تقولون انكم تبصرون فمن
اجل هذا خطيتكم ثابتة * *الفصل الثالث والعشرون *

Et nos scimus quòd Deus non exaudit 31 peccatores, sed exaudit eum qui se subdit illi, & facit voluntatem ejus. Non 32 est auditum unquam quòd quis aperuerit oculos nati cæci. Nisi esset hic à Deo, 33 non potuisset facere quicquam. Respon- 34 derunt ei, dicentes; Tu natus es totus in peccatis, & doces nos? Deinde ejecerunt eum foras. Et audivit Jesus quòd 35 ejecissent eum foràs, & invenit eum, & dixit ei; Tu credis in filium Dei? Re- 36 spondit ei, dicens; Et quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus; 37 Jam vidisti eum, & est qui loquitur tecum. Ait illi; Jam credidi, Domine: 38 & adoravit eum. Dixit autem Jesus; 39 Ego veni ad judicandum hunc mundum, ut videant qui non vident, et qui vident cæci fiant. Audierunt autem hoc qui- 40 dam Pharisæorum qui erant cum illo, et dixerunt ei; Nunquid nos quoque cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si essetis 41 cæci, non haberetis peccatum: At nunc vos quidem dicitis vos videre, & idcirco peccatum vestrum stabile est.

Sectio vigesima tertia.

CAP. X.

1 *امين امين اقول لكم ان من لا يدخل من الباب الي زريبة الخراف بل يتسور من موضع
2 3 اخر فان ذاك لص وسارق *والذي يدخل من الباب هو راعي الخراف *والبواب يفتح له
4 والخراف تسمع صوته *ويدعوا خرافه باسمائها *فاذا اخرج خرافه يمضي امامها فتتبعه لانها
5 6 تعرف صوته *فاما الغريب فليس تتبعه لكنها تهرب منه لانها لا تعرف صوت الغريب *هذا
المثل قاله لهم يسوع *فاما هم فلم يفهموا ما كلمهم به *

Amen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit per locum alium, ille quidem latro est & fur. 1 Qui autem intrat per ostium, ipse pastor est ovium. 2 Et janitor aperit ei: & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves suas nominibus suis. 3 Et quum eduxit oves suas, vadit ante eas, & sequuntur eum: quia nôrunt vocem ipsius. 4 Extraneum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non agnoscunt vocem extranei. 5 Hæc est parabola, quam dixit eis Jesus. Verùm ipsi non intellexerunt quod locutus est eis. 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 እአምር:ባሕቱ:ከመሰ:ኢይሰምዖሙ:ለኃጥአን:እግዚአብሔር:ዘእንበለ:ለፈራህያኒ:
32 እግዚአብሔር:ዘይገብር:ፈቃደ: ሎቱ:ይሰምዖ::=፡ ወእምአመ:ተፈጥረ:ዓለም:
33 ኢተሰምዐ:ወአልቦ:ዘዕውረ:ተወልደ: ወተከሠተ:አዕይንቲሁ:=፡ ሶበ:ኢኮነ:እም:
34 እግዚአብሔር:ዝንቱ:እም:ኢክህለ:ገቢረ:ወኢምንተኒ::=፡ ወአውሥኡ:አይሁድ:
ወይቤልዎ:ዘለሊከ:በኃጢአት:ተወለድከ:አንተሁ:ትሜህረነ: ለነ: ወሰደድዎ: ወአው
35 ፅእዎ:አፍአ::=፡ ወሰምዐ: እግዚእ:ኢየሱስ:ከመ:አውፅእዎ:አፍአ: ወረከቦ:ወይቤ
36 ሎ:ተአምኑሁ:አንተ:በወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::=፡ ወአውሥአ: ወይቤ: መኑ:ው
37 እቱ:እግዚኦ:ከመ:አአምን:ቦቱ::=፡ ወአውሥአ: እግዚእ: ኢየሱስ:ወይቤሎ:ዘር
38 ኢከ:ወተናገረከ:ውእቱ:=፡ ወይቤ:አመንኩ:እግዚኦ: ወሰገደ: ሎቱ::=፡ ወይቤ
39 ሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:አንሰ:ለኰንኔ:ዝዓለም:መጻእኩ: ውስተ:ዝንቱ: ዓለም:ከመ:
40 እለ:ኢይሬእዩ: ይርአዩ:ወእለ: ይሬእዩ: ይዓውሩ: ወኢይርአዩ::=፡ ወሰምዑ:ፋሪ
41 ሳውያን:እለ:ህየ:ሀለው: ምስሌሁ:ዝንተ:ወይቤልዎ:ንሕነኑ:ዕዉራን:ንሕነ::=፡ ወ
ይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ሶበሰ:ዕዉራን:አንትሙ:እም:ኢኮንክሙ:ጌጋየ::ይእዜሰ:
በሕቱ:ንብር:ጌጋይክሙ: እስመ:ከመ:ተብሉ:ንሬኢ:ኢይትኃደገክሙ:ጌጋይክሙ::=፡

Scio tamen quòd non audit peccatores Deus, sed timentes Deum: facientem vo- 31
luntatem ejus, hunc audit. Et à creatione mundi non auditum fuit, quòd aliquis 32
cæcus natus fuit, & aperti fuerunt oculi ejus. Si non esset à Deo hic, non pos- 33
set facere quicquam. Et responderunt Judæi & dixerunt ei; Túmet qui in pec- 34
catis natus es, tu etiam docebis nos? Et expulerunt eum, & ejecerunt eum fo-
ràs. Et audivit Dominus Jesus quòd ejecissent eum foràs, & invenit eum & di- 35
xit ei; Credísne tu in Filio hominis? Et respondit & dixit, Quis est Domine, ut 36
credam in eo? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quem vidisti & allo- 37
quutus es, est. Et dixit; Credidi Domine: & adoravit eum. Et dixit ei Domi- 38
nus Jesus, Ego in judicium mundi veni in hunc mundum, ut qui non vident, vi- 39
deant, & qui vident, cæci sint & non videant. Et audierunt Pharisæi qui ibi 40
erant cum eo, hoc, & dixerunt ei; Nos igitur cæci sumus? Et dixit iis Domi- 41
nus Jesus; Si cæci essetis, tum non haberetis errorem; nunc verò manet error
vester: quia sic dicitis; Vidimus, non remittetur vobis error vester.

በጽናዐ : ዘጴጥሮስ : ምንባብ::=፡

CAP. X.

De Petri firmitate sermo.

1 አሜን:አሜን:እብለክሙ: ዘኢቦአ: እንተ: አንቀጽ: ውስተ: ዐጸደ: አባግዕ: ወዓርገ:
2 እንተ:ካልእ:ገጽ:ሰራቂ:ውእቱ:ወጕሕልያ::=፡ ወዘሰ:እንተ:አንቀጽ:ይበውእ:ኖላዊ:
3 አባግዕ: ውእቱ:=፡ ወለቱሰ:ያርኅዎ:ዓጻዊ:ወአባግዕኒ:ይሰምዕዎ:ቃሎ::ወይጼ
4 ውዖን:ለአባግዒሁ:በበ:አስማቲሆን: ወያፈቅሮን:ወያወፅኦን::=፡ ወሶበ:አውፅአን:
ለኵሎን: ይሐውር: ቅድሜሆን: ወይተልዋሁ:ድኅሬሁ: አባግዒሁ:እስመ:ያአምሩ:ቃ
5 ሎ::=፡ ወለነኪርሰ:ኢይተልዋሁ:አላ:ይጐይያ: እምኔሁ: እስመ: ኢያአምሩ: ቃሎ:
6 ለነኪር::=፡ ወዘንተ: ምሳሌ: ይቤሎሙ : እግዚእ: ኢየሱስ : ወእሙንቱሰ : ኢያእ
ምሩ : ዘይቤሎሙ::=፡

Amen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in atrium ovium, & 1
ascendit aliundè, fur & latro est. Et qui per ostium intrat, pastor ovium est. 2
Et ei aperit ostiarius, & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves nominatim, & 3
diligit eos, & educit eas. Et quum eduxerit omnes, vadit ante eas, & adhærent 4
ei post eum oves ejus, quia cognoscunt vocem ejus. Et alieno non adhære- 5
bunt, sed fugient ab eo, quia non cognoscunt vocem alieni. Et hanc parabo- 6
lam dixit iis Dominus Jesus: & illi non cognoscebant quid dicebat iis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيست دو فرمود مسيح كه كله ديكر دارم بجز اين كله وعاقبت همه يكي بشود

XXII. Pronuntiat Christus; Gregem alium habeo, præter hunc gregem, & postremò ambo unus erit.

CAP. X.

1 *عيسي كفت راست راست بشما بكويم * هر كه كوسفندانرا از در آغل در نيارد * بدانك آن
2 3 كس دزدست * وحرامي * *وانك از در درآرد * بدانك شبانست * *ودربان براي او در را
بكشايد * وكوسفندان † اواز اورا بشناسند * واو كوسفندان خودرا هر يكي بنام بخواند * وبدر
4 آورد * *وچون خوانك باشد * وبدر اورده كوسفندان † پيش او روان كردند * وبرهاء ايشا در دنبال
5 ايشان * براي انك اوازش مي شناسند * *وهر كز برها در دنبال كوسفندان بيكانه نروند *
6 واكر بينند بكريزند * *اين مثلهارا عيسي بديشان كفت * وايشان نمي دانستند † چه مي كويد *

Jesus dixit; Verè, verè vobis dico; Quicunque oves per ostium caulæ non introducit, scito quòd ille homo fur est & latro: 1 Qui verò per ostium introducit, scito quòd pastor est. 2 Et ostiarius ei ostium aperiet, et oves vocem ejus audient, et ille oves suas singulas nomine vocabit, et educet. 3 Et cùm vocârit et eduxerit oves, ante eum incedunt, et agni earum post eas, eò quòd vocem ejus nôrunt. 4 Nec unquam agni post oves alienas ibunt, & si viderint fugiunt. 5 Has parabolas Jesus illis dixit, et illi non cognoverunt quid diceret. 6

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ἸΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò iterùm eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia ego sum
7 Εἶπεν οὖν (γ) πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι
ostium ovium. Omnes quotquot *ante me* venerunt, fures sunt, & la-
8 ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες ὅσοι (δ) πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λη-
trones: *sed* non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis
9 σταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις
introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & *pascuam* inveniet. Fur
10 εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. Ὁ κλέπτης
non venit *si non* ut furetur & mactet, & perdat: Ego veni ut vitam habeant,
οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι,
& abundantiùs habeant. Ego sum pastor *pulcher*. Pastor *pulcher* ani-
11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
mam suam *ponit* pro ovibus. Mercenarius autē & non *existens* pastor, cujus
12 χὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ
non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves,
(ε) οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα,
& fugit: & lupus rapit *eas*, & dispergit oves. *At* mercenarius
13 καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς
fugit, quia mercenarius est: & non *cura est* ei de ovibus. Ego sum
14 φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι
pastor *pulcher*, & cognosco meas, & *cognoscor* à meis. Sicut
15 ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς

novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono
γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
pro ovibus. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex *caula*
ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς 16
hac: & illas me oportet adducere, & vocem meam audient, & fiet
ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου (ζ) ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται
unum ovile, unus pastor. *Propter hoc* Pater me diligit, quia ego pono
μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι 17
animam meam, ut iterùm sumam eam: Nemo tollit eam à me, sed
τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' 18
ego pono eam à meipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo
ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissensio
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα 19
igitur iterùm facta est *in* *Judæis* propter sermones hos. Dicebant autem
οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι 21
dicebant; Hæc verba non sunt *dæmoniaci*. *Num* dæmonium potest cæ-
ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον δύναται τυ-
corum oculos aperire?
φλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

MS. A. (γ) αὐτοῖς πάλιν (δ) ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, (ε) οὐκ ἔστιν (ζ) ἀκούσωσιν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܪܥܗ ܕܥܢܐ. 7
* ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ. ܓܢܒܐ ܐܢܘܢ ܘܓܝܣܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܫܡܥܬ ܐܢܘܢ ܥܢܐ. * ܐܢܐ ܐܢܐ 8 9
ܬܪܥܐ. ܘܒܝ ܐܢ ܐܢܫ ܢܥܘܠ ܢܚܐ. ܘܢܥܘܠ ܘܢܦܘܩ. ܘܪܥܝܐ ܢܫܟܚ. * ܓܢܒܐ ܠܐ ܐܬܐ ܐܠܐ 10
ܕܢܓܢܘܒ ܘܢܟܘܣ ܘܢܘܒܕ. ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܕܚܝܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܢܗܘܐ
ܠܗܘܢ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܪܥܝܐ ܛܒܐ ܢܦܫܗ ܣܐܡ ܚܠܦ ܥܢܗ. * ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ 11 12
ܕܠܐ ܗܘܐ ܪܥܝܐ. ܘܠܐ ܗܘܝ ܕܝܠܗ ܥܢܐ. ܡܐ ܕܚܙܐ ܕܐܒܐ ܕܐܬܐ. ܫܒܩ ܥܢܐ ܘܥܪܩ.
ܘܐܬܐ ܕܐܒܐ ܚܛܦ ܘܡܒܕܪ ܠܥܢܐ. * ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ ܥܪܩ ܡܛܠ ܕܐܓܝܪܐ ܗܘ. ܘܠܐ ܒܛܠ ܠܗ 13
ܥܠ ܥܢܐ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܕܝܠܝ. ܘܡܬܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܕܝܠܝ. * ܐܝܟܢܐ 14 15
ܕܝܕܥ ܠܝ ܐܒܝ. ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܐܒܝ. ܘܢܦܫܝ ܣܐܡ ܐܢܐ ܚܠܦ ܥܢܐ. * ܐܦ ܠܝ ܐܝܬ 16
ܥܢܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܝ ܡܢ ܗܕܐ ܛܝܪܐ. ܘܐܦ ܠܗܝܢ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܝܬܝܘ ܐܢܝܢ.
ܘܢܫܡܥܢ ܩܠܝ. ܘܬܗܘܐ ܟܠܗ ܡܪܥܝܬܐ ܚܕܐ ܘܪܥܝܐ ܚܕ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܝ ܪܚܡ ܠܝ. ܕܐܢܐ 17
ܣܐܡ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ̇. * ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܫ ܫܩܠ ܠܗ̇ ܡܢܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܣܐܡ ܐܢܐ 18
ܠܗ̇ ܡܢ ܨܒܝܢܝ. ܫܠܝܛ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܣܝܡܝܗ̇. ܘܫܠܝܛ ܐܢܐ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ̇.
ܗܕܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܬ ܡܢ ܐܒܝ. * ܘܗܘܐ ܬܘܒ ܚܘܠܩܐ ܒܝܢܬ ܝܗܘܕܝܐ ܡܛܠ 19
ܡܠܐ ܗܠܝܢ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ. ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܒܗ ܘܡܫܢܐ ܫܢܐ. 20
ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. * ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܠܐ ܗܘܝ 21
ܕܕܝܘܢܐ. ܠܡܐ ܕܝܘܐ ܡܫܟܚ ܥܝܢܐ ܕܣܡܝܐ ܠܡܦܬܚ.

Dixit autem iterùm Jesus; Amen, amen 7 dico vobis, Ego sum ostium. Iique omnes 8 qui venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium: 9 & per me si quis intraverit, servabitur: ingredietúrque ac egredietur, & pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, ac ut 10 trucîdet, & perdat: ego veni ut vitam habeant, & quod præstantissimum est, habeant. Ego sum pastor bonus: & pastor bonus 11 animam suam ponit pro ovibus suis. Mer- 12 cenarius autem qui non est pastor, & cujus non sunt oves, quum vidit lupum venientem, deserit oves, & fugit: venit autem lupus, rapit & dissipat oves. Mercenarius 13 autem fugit, quia mercenarius est, & non est ei cura ovium. Ego sum pastor bonus, 14 & cognosco meas, & agnoscor à meis. Sicut 15 novit me Pater meus, & ego cognosco Patrem meum, & animam meam pono pro ovibus. Habeo autem & oves alias quæ 16 non sunt ex hoc ovili, eas quoque oportet me adducere: & audient vocem meam, & grex totus fiet unus, unúsque pastor. Pro- 17 pterea Pater meus diligit me, quia ego pono animam meam, ut iterùm eam assumam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam 18 ex mea voluntate: possum enim eam ponere, possúmque rursus eam assumere: quia hoc mandatum accepi à Patre meo. Et 19 factum est iterùm dissidium inter Judæos propter hos sermones. Et dicebant multi 20 ex eis; Dæmonium habet, & insaniendo insanit: quid auditis eum? Alii autem di- 21 cebant; Hæc verba non sunt dæmoniaci: nunquid dæmonium potest oculos cæci aperire?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بازعيسي بديشان كفت راست راست بشما مي كويم * كه منم من دروازهٔ كوسفندان 7
* وآنان كه امل بودند * دزدان وحراميان بودند * وكوسفندان از ايشان نشنيد 8
اند * * منم من دروازه * واكر كسي در من اندر آيد زنده شود * چون در آيد * وبدر 9
رود * وشبانرا بيابد * * ودزد نيايد الا كه بدزدد وپراكنده كند * وبكشد * من امدم 10
كه براي ايشان زندكاني † باشد * وانچ فزونست براي ايشان باشد * * منم ان نيك شبان كه 11
جان خودرا عوض كوسفندان خود بدهد * * مزدور كه شبان نباشد * وكوسفندان ازان 12
او نباشند * وقتي كه ببيند كه كرك مي ايد * كوسفندانرا رها كند * وبكريزد * وكرك
بيايد وبربايد * وكوسفندان پراكنده شوند * * وسبب ان مي كريزد كه مزدورست * وغم 13
كوسفندان † نمي خورد * * منم من شبان نيك وانچ ازان منست مي شناسمش * وازانچ 14
دارم شناخته مي باشم * * انچنانك پدرم مرا مي شناسد * ومن پدررا مي شناسم * وجان 15
خودرا عوض كوسفندان بدهم * * وديكر كوسفندان نيز دارم * آنان كه ازين كله نيستند * 16

Rursus Jesus illis dixit; Verè, verè 7 vobis dico, quòd ego ipse sum ostium ovium. Et ii qui venerunt, fures 8 & latrones fuerunt: & oves eos non audiverunt. Ego ipse sum osti- 9 um: & si quispiam per me ingrediatur, vivet, cùm ingredietur, & egredietur, & pastorem inveniet. Fur autem non venit, nisi ut fu- 10 retur, & dissipet, & occidat: ego veni ut illis vita sit, et id quod amplius est illis sit. Ego sum ille 11 bonus pastor, qui animam suam pro ovibus suis dabit. Mercenarius, 12 qui pastor non est, et oves propriæ ipsius non sunt, tempore quo viderit quòd lupus venit, oves relinquet, et fugiet: lupus autem veniet, et rapiet, et oves dispersæ erunt. Propterea autem fugit, quia mer- 13 cenarius est, et curam ovium non sustinet. Egomet sum pastor bonus, 14 et id quod meum est cognosco, et ab eo quod habeo cognitus sum. Quemadmodum Pater meus me no- 15 vit, et ego Patrem novi, et animam meam pro ovibus dabo. Et 16 alias oves etiam habeo, quæ quidem de hoc grege non sunt:

Versio VULGATA LATINA.

7 Dixit ergò eis iterùm Jesus; Amen; amen dico vobis, Quia ego sum ostium 8 ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, & non audie- 9 runt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: & 10 ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, & mactet, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundanti- 11 ùs habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro 12 ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit, 13 & dispergit oves: Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non 14 pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, & 15 cognoscunt me meæ. Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quæ non sunt 16 ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus pastor. Propterea me diligit Pater: quia ego po- 17 no animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed 18 ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissen- 19 sio iterùm facta est inter Judæos propter sermones hos. Dicebant autem 20 multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii di- 21 cebant; Hæc verba non sunt dæmonium habentis: Numquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ثم ان يسوع قال لهم ايضا امين امين اقول لكم اني انا هو باب الخراف * وجميع الذين اتوا 7 8
قبلي كانوا لصوصا وسراقا لكن الخراف لم تسمع لهم * انا هو الباب واي انسان يدخل بي 9
يخلص ويدخل ويخرج ويجد المرعي * فاما السارق فليس ياتي الا ليسرق ويذبح ويهلك * فاما 10
انا فانما اتيت لتكون لهم الحياة المؤبدة وليكن لهم افضل * انا هو الراعي الصالح والراعي 11
الصالح يبذل نفسه عن الخراف * واما الاجير الذي ليس براع وليست الخراف له فاذا راي 12
الذيب قد اقبل يدع الخراف ويهرب * فياتي الذيب فيخطف ويبدد الخراف * وانما يهرب 13
الاجير لانه مستاجر وليس يشفق علي الخراف * انا هو الراعي الصالح وانا عارف برعيتي 14
ورعيتي تعرفني * كما ان الاب عارف بي وانا عارف بالاب ونفسي ابذل دون الخراف * ولي كباش 15 16
اخر ليست من هذا القطيع فينبغي لي ان اتي بهم ايضا يسمعون صوتي وتكون الرعية واحدة
لراع واحد * فمن اجل هذا يحبني الاب لاني اضع نفسي لاخذها ايضا * وليس احد ياخذها 17 18
مني لكنني انا اضعها بارادتي * لان لي سلطانا ان اضعها وسلطانا ان اخذها ايضا * لان هذه
هي الوصية التي قبلتها من ابي * ووقع ايضا بين اليهود شقاق من اجل هذه الاقوال * 19
* وقال كثيرون منهم ان به شيطانا وقد جن فما استماعكم منه * وقال اخرون ان هذا الكلام 20 21
ليس هو كلام مجنون * هل شيطانا يقدر ان يفتح اعين العميان *

Præterea Jesus subdidit eis iterùm; 7 Amen, amen dico vobis, quòd ego sum ostium ovium. Et omnes qui venerunt an- 8 te me, erant latrones & fures: sed oves non obediverunt eis. Ego sum ostium, 9 & quicunque homo introierit per me, salvabitur: & ingredietur, & egredietur, & inveniet pascua. At verò 10 fur non venit nisi ut furetur, et jugulet, & perdat. At ego quidem veni ut sit eis vita æterna, & contingat eis excellentiùs. Ego sum pastor bonus, et 11 pastor bonus permutat animam suam pro ovibus. At mercenarius qui non est pa- 12 stor, et cujus non sunt oves, cùm videt lupum venientem, destituit oves, et fugit: venitque lupus, et rapit, ac dispergit oves. Et quidem fugit merce- 13 narius, quia mercede conductus est, et non miseretur ovium. Ego sum pastor 14 ille bonus, et ego cognosco gregem meum, et grex meus me cognoscit. Sicut 15 Pater cognoscit me, et ego cognosco Patrem: et animam meam commuto pro ovibus. Item sunt mihi arietes alii, 16 qui non sunt de hoc ovili; et oportet me adducere illos etiam ad audiendam vocem meam: et erit ovile unum pastoris unius. Ideò diligit me Pater, quia pono 17 animam meam, ut sumam eam iterùm. Et nemo tollet eam à me, sed ego ponam 18 eam ex voluntate mea. Nam habeo facultatem ponendi eam, & facultatem sumendi eam iterùm: quia hoc est mandatum quod accepi à Patre meo. Cecidit 19 ergò rursus inter Judæos dissensio propter hujusmodi sermones. Et dixerunt 20 multi ex illis; Est in eo dæmonium, et jam insanivit, cur auditis eum? Et dixerunt alii; Certè hic sermo non 21 est sermo insani. Num dæmonium potest aperire oculos cæcorum?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በጸጸሰት፡መንበብ፡፡
7 ወይቤሎሙ፡ ካዕበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡ አንቀ
8 ጸ፡ አባግዕ፡፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ መጽኡ፡ እምቅድሜየ፡ ሰረቅት፡ ወፈያትም፡ እሙን
9 ቱ፡፡ ወባሕቱ፡ ኢይሰምዕዎሙ፡ አባግዕ፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ አንቀጸ፡ አባግዕ፡ ዘበአማን፡
10 ዘቦአ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ ይድኅን፡፡ ይበውእ፡ ወይወፅእ፡ ወይረክብ፡ ምርዓየ፡፡ ወሰ
ረቂስ፡ ኢይመጽእ፡ ዘእንበለ፡ከመ፡ ይስርቅ፡ ወይጥባሕ፡ ወያሕጕል፡፡ ወአንሰ፡ መጻእኩ፡
11 ከመ፡ ይርከቡ፡ ሕይወተ፡ ወፈድፋደ፡ ይረክቡ፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኖላዊ፡ ኄር፡ ኖላዊሰ፡ ኄ
12 ር፡ ይሜጡ፡ ነፍሶ፡ ህየተ፡ ቤዛ፡ አባግዒሁ፡፡ ወዐሳብስ፡ ዘኢኮነ፡ ኖላዌ፡ ወዘኢኮነ፡ ዘ
ዚአሁ፡ አባግዒሁ፡ ይሬኢ፡ ተኵላ፡ ይመጽእ፡ ወይጐይይ፡ ወየኀድግ፡ አባግዒሁ፡ ወይመ
13 ሥጦን፡ ተኵላ፡ ወይዘርዎን፡፡ እስመ፡ ዓሳብ፡ ውእቱ፡ ሊያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግ
14 ዕ፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኖላዊ፡ ኄር፡ ወአአምሮ፡ ዘዚአየ፡ መርዔትየ፡ ወያአምሩኒ፡ እሊ
15 አየ፡፡ ወበከመ፡ ያአምረኒ፡ አብ፡ ለነሂ፡ አአምሮ፡ ለአብ፡ ወእሜጡ፡ ነፍስየ፡ ቤዛ፡ አ
16 ባግዒየ፡፡ ወቦ፡ ካልኣተ፡ አባግዕ፡ እለ፡ ኢኮና፡ እምዝንቱ፡ዓጸድ፡ ወኪያሆን፡ሃ
ለወኒ፡ አምጽኦን፡ ወይሰምዓኒ፡ ቃልየ፡ ወይከውና፡ አሐደ፡ መርዔተ፡ ለአሐዱ፡ ኖላዊ፡፡
17 ወበእንተዝ፡ ያፈቅረኒ፡ አብ፡ እስመ፡ አነ፡ እሜጡ፡ ነፍስየ፡ ከመ፡ ካዕበ፡ አንሥአ፡፡
18 አልቦ፡ ዘይሄይደኒ፡ ያለኒየ፡ እሜጥዋ፡ ወለሊየ፡ አነሥአ፡ ብውሕ፡ ሊተ፡ ላንብራ፡ ወካዕ
19 በ፡ ብውሕ፡ ሊተ፡ እንሥአ፡፡ ወዘንተ፡ ትእዛዘ፡ ነሣእኩ፡ በኀበ፡ አቡየ፡፡ ወተናፈቁ፡ ወ
20 ተጋአዙ፡ ካዕበ፡ አይሁድ፡ በእንተዝ፡ ነገር፡፡ ወይቤሉ፡ ብዙኃን፡ እምኔሆሙ፡ ጋኔነ፡
21 ቦቱ፡ ወይዔብዶ፡ መንተኑ፡ ታጸምእዎ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ ኢኮነ፡ ዘጋ
ኔን፡ ጋኔንኑ፡ ይክል፡ አሕይዎ፡ ወከሢተ፡ አዕይንተ፡ ዕውራን፡፡

De episcopatu lectio.

Et dixit iis iterum Dominus Jesus; Amen, amen dico vobis, Ego sum ostium o- 7 vium. Omnes qui venerunt ante me, fures & latrones sunt: veruntamen non 8 audiebant eos oves. Ego sum ostium ovium verum: qui introierit per me, 9 servabitur: ingredietur & egredietur, & inveniet pascua. Et fur non venit nisi 10 ut furetur, & mactet, & perdat. Et ego veni ut inveniant vitam, & abundantiùs invenient. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus tradit animam suam pro 11 redemptione ovium suarum. Et mercenarius qui non fuit pastor, & cujus non 12 sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & fugit, & relinquit oves suas: & rapit eas lupus, & dissipat eas. Quia mercenarius est: non pertinet *ad* eum de 13 ovibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco proprium gregem meum, & cog- 14 noscunt me mei. Et sicut cognoscit me Pater, ego cognosco Patrem: & trado 15 animam meam *pro* redemptione ovium mearum. Et habeo alias oves, quæ non 16 fuerunt ex hoc atrio: & illas oportet me adducere: & audient vocem meam, & erunt unus grex, unius pastoris. Et propterea diligit me Pater, quia ego 17 trado animam meam, ut iterùm accipiam eam. Nemo erit qui diripiet mihi eam: 18 egomet tradam eam, & egomet accipiam eam, potestas est mihi ponere eam, & iterū potestas est mihi ut accipiam eam: et hoc mandatū accepi apud Patrē meū. Et divisi sunt, & disputârunt iterū Judæi de hoc sermone. Et dixerūt multi ex il- 19 20 lis; Dæmonē habet, & insanit: quid igitur auditis eū? Et fuerunt qui dixerunt; Hic 21 sermo non est dæmonis: dæmon potéstne vivificare, & aperire oculos cæcorum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برمن واجب است كه ايشانرا نيز بياورم * واواز من بشنوند * وپس ازان همه كوسفندان
يكي باشند * وايشانرا يك شبان باشد * * براي اين پدرم مرا دوست مي دارد * كه من جان خود 17
بدهم * وباز بستانمش * * كسي نتواند جان مرا از من ستادن * ليكن منم كه بمراد خود 18
بدهم * زيرا مسلطم وتوانا * كه جان خودرا بدهم * وباز بستانم كه اين فرمانرا از پدر قبول
كردم * * باز درميان يهوديان † مخالفت شد براي اين سخنها * * وبسياران از ايشان مي كفتند * 19 20
ديو دارد وصرعي است شما چرا ازو مي شنويد * * ديكران مي كفتند * اين سخنها نه ازان 21
ديوانه است * ديوانه كجا تواند چشم نا بينا را كشودن

me oportet ut illas etiam adducam: & vocem meam audient, & deinceps omnes oves unus grex erunt, & illis unus pastor erit. Propter hoc 17 Pater meus me diligit, quia ego daturus sum animam meam, & rursus sumpturus eam. Quispiam non 18 potest animam meam à me tollere, sed ego sum qui sponte meâ daturus sum: potestate enim polleo & viribus, ut animam meam dem, & rursus assumam; quia hoc mandatum à Patre accepi. Rursus inter 19 Judæos dissensio erat de his sermonibus. Et multi ex eis dicebant; 20 dæmonium habet, & insanus est: vos quare ipsum auditis? Alii di- 21 cebant; Hi sermones non sunt dæmoniaci: dæmoniacus ubi potest oculos cæco aperire?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Facta sunt autē Encænia in Hierosolymis: & hyems erat. Et ambulabat Je-
22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· καὶ χειμὼν ἦν. Καὶ (η) περιεπάτει ὁ Ἰη-
23 sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
24 σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ (θ) τοῦ Σολομῶντος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
dicebant ei; Quò usque animam nostrā tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm.
ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ.
Respondit eis Jesus; *Dixi* vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in no-
25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνό-
mine Patris mei, hæc *testantur* de me. Sed vos non creditis: non *enim* estis ex
26 ματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. (ι) Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ
ovibus meis, *sicut dixi vobis.* Oves meæ vocem meam audiunt,
27 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,
& ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego vitam æternam do eis, & non
28 κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ
peribunt in æternum: & non rapiet quisquam eas de manu mea. Pater meus
29 ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου
qui dedit mihi, major omnibus est, & nemo potest rapere de manu patris mei.
ὃς δέδωκέ μοι, (κ) μείζων πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.
Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò *iterùm* lapides Judæi, ut lapidarent
30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
31

eum. Respondit eis Jesus; Multa *pulchra* opera ostendi vobis ex Patre meo:
αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, (λ) Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· 32
propter quod eorum opus lapidatis me? Responderunt ei Judæi, *di-*
διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ (μ) Ἰουδαῖοι, λέ- 33
centes; De *pulchro* opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu
γοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σὺ
homo *existens*, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Non est
ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστι 34
scriptum in lege vestra; Ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos,
γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ (ν) εἶπα, Θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, 35
ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· Ὃν ὁ Πατὴρ 36
sanctificavit, & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi,
ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι εἶπον,
Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, *ne credite* mihi:
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 37
Si autem facio, & si mihi non *credatis*, operibus credite: ut cognoscatis, &
Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ (ξ) πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ 38
credatis quia in me Pater, & ego in *eo*.
πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

MS.A. (η) περιπατεῖ (θ) Σολομῶντος. (ι) Ἀλλὰ (κ) μεῖζον (λ) Πολλὰ ἔργα καλὰ (μ) Ἰουδαῖοι, Περὶ (ν) εἶπον, (ξ) πιστεύετε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܥܕܬܐ * ܟܙ * ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܚܘܕܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܣܬܘܐ
23 ܗܘܐ. * ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ ܒܐܣܛܘܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. * ܘܐܚܕܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ
24
25 ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܫܩܠ ܐܢܬ ܠܢܦܫܢ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ ܓܠܝܐܝܬ. * ܥܢܐ
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܒܕܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܫܡܗ
26 ܕܐܒܝ. ܗܢܘܢ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ. * ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ
27 ܥܪܒܐ ܕܝܠܝ ܐܝܟ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. * ܥܪܒܐ ܕܝܠܝ ܩܠܝ ܫܡܥܝܢ. ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܘܒܬܪܝ
28 ܐܬܝܢ ܠܗܘܢ. * ܘܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܢܐܒܕܘܢ ܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܐܢܫ
29 ܢܚܛܘܦ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝ. * ܐܒܐ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܢ ܟܠ ܪܒ ܗܘ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܚܛܘܦ
30 ܡܢ ܐܝܕܝ ܕܐܒܝ. * ܐܢܐ ܘܐܒܝ ܚܕ ܚܢܢ. * ܘܫܩܠܘ ܬܘܒ ܝܗܘܕܝܐ ܟܐܦܐ ܠܡܪܓܡܘܬܗ.
31
32 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܣܓܝܐܐ ܥܒܕܐ ܫܦܝܪܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܚܘܝܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܐܝܢܐ
33 ܥܒܕܐ ܡܢܗܘܢ ܪܓܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܥܒܕܐ
ܫܦܝܪܐ ܪܓܡܝܢ ܚܢܢ ܠܟ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܘܟܕ ܒܪܢܫܐ ܐܢܬ ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ
34 ܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܐܠܗܐ
35 ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܠܗܢܘܢ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܗܘܢ ܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ
36 ܡܫܟܚ ܟܬܒܐ ܕܢܫܬܪܐ. * ܠܡܢ ܕܐܒܐ ܩܕܫܗ ܘܫܕܪܗ ܠܥܠܡܐ. ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
37 ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗ ܐܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܢ ܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܥܒܕܐ ܕܐܒܝ
38 ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢܢܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܦܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܠܥܒܕܐ
ܗܝܡܢܘ. ܕܬܕܥܘܢ ܘܬܗܝܡܢܘܢ. ܕܐܒܝ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܐܒܝ.

Lectio Encæniis Ecclesiæ. 27.

Factum est autem festum Encæniorum in Je- 22 rusalem, eratque hyems. Et ambulabat 23 Jesus in templo in porticu Salomonis. Et 24 cinxerunt eum Judæi, dicuntque ei; Quousque tandem tollis animam nostram? (*Nos sines animam agere?*) Si tu es Messia, dic nobis apertè. Respondit Jesus, & dixit 25 eis; Dixi vobis, & non creditis: at opera quæ ego facio in nomine Patris mei, ipsa testantur de me. Sed vos non creditis, 26 quia non estis ex ovibus meis, quemadmodum dixi vobis. Oves meæ vocem me- 27 am audiunt, & ego cognosco eas, ipsæque post me veniunt. Et ego do eis vitam æter- 28 nam, neque peribunt in æternum, ac nemo rapiet eas è manibus meis. Pater enim me- 29 us qui dedit mihi, omnibus major est, nullúsque potest è manu Patris mei rapere. 30 Ego & Pater meus unum sumus. Et sustu- 31 lerunt rursùs Judæi lapides ut obruerent eum. Dixit eis Jesus; Multa opera præ- 32 clara à Patre meo ostendi vobis, propter quodnam operum illorum lapidatis me? Dicunt ei Judæi; Non propter opera bona 33 lapidibus petimus te: sed quoniam blasphemas: & quum tu sis homo, facis teipsum Deum. Dixit eis Jesus; Nónne ita scri- 34 ptum est in Lege vestra, Ego dixi; Dii estis. Si eos dixit deos, propterea quòd ad eos 35 factus est sermo Dei, & non potest Scriptura solvi; Quem Pater sanctificavit & misit 36 in mundum, dicitis ei; Tu blasphemas, quia dixi vobis me esse filium Dei? Quòd 37 si non facio opera Patris mei, ne credatis mihi: Sin autem facio, etiamsi mihi non 38 credatis, ipsis operibus credite: ut sciatis & credatis Patrem meum in me esse, méque in Patre meo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

خواستند يهوديان كه عيسي را بسنك زنند　　بيست سه

22 * عيد نوكان در آمد * وفصل زمستان بود * وعيسي بهيكل رفته بود * وبرواق سليمان
23
24 مي كرديد * يهوديان كردا كرد او در امدند * وكفتند توتا كي جان ما مي ستاني *
25 اكر توي مسيح بما اشكارا بكوي * عيسي بديشان كفت بشما كفتم وباور نداشتيد * وكردارهايي
26 كه بنام پدرم مي كنم بر حال من كواهي مي دهند * ليكن شما باور نمي داريد *
27 براي آنك كوسفندان من نيستيد * چنانك بشما كفتم * نه بشما كفتم كوسفندان † من اواز
28 من بشنوند * ودر دنبال من بيايند * ومن ايشانرا بشناسم * وزندكاني جاويد † بديشان
29 دهم * وتا ابد كم نشوند * وكسي ايشانرا از دست من نربايد * براي انك پدرم كه ايشانرا بمن
30 داد * از همكان بزركترست * وكسي از پدرم نتواند بود * ومن وپدرم يكي هستيم * باز يهوديان
31
32 سنكها در دست كرفتند * كه اورا بزنند * عيسي كفت بسيار كردارهاء خوب از پيش پدرم
33 شمارا نمودم * براي كدامين كردارها مرا مي زنيد * يهوديان بدو كفتند نه براي كردارهاء خوب ترا سنكسار مي كنيم *

XXIII. Voluerunt Judæi Jesum lapidare.

Festum autem *Encæniorum inibat,* 22 *& pars* anni *hyemalis erat: Et* 23 *Jesus in templum ingressus erat, & in porticu Salomonis ambulabat. Judæi* igitur *in circuitu ejus vene-* 24 *runt, & dixerunt; Tu quamdiu animam nostram tollis? Si tu es Christus, nobis apertè dic. Jesus illis di-* 25 *xit; Vobis dixi, & fidem non habuistis: & opera, quæ in nomine Patris mei facio, qualis sim testimonium dant. Sed vos non creditis,* 26 *eò quòd oves meæ non sitis, quemadmodum vobis dixi. Nónne vobis* 27 *dixi? Oves meæ vocem meam audient, & post me venient, & ego illas noscam. Et vitam æternam illis* 28 *dabo, & in æternum non peribunt, neque quisquam è manu mea eas rapiet. eò quòd Pater meus, qui eas* 29 *mihi dedit, omnibus fortior est, & quisquam à Patre meo non poterit tollere. Et ego & Pater meus unum* 30 *sumus. Rursùs Judæi lapides in ma-* 31 *nus tulerunt, ut eum percuterent. Je-* 32 *sus dixit; Multa opera bona à Patre meo vobis ostendi: propter quæ opera me feritis? Judæi ei dixerunt;* 33 *Non propter opera bona te lapidamus,*

Versio VULGATA LATINA.

22
23 Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis: Et hyems erat. Et ambulabat Je-
24 sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
dicebant ei; Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
25 palàm. Respondit eis Jesus; Loquor vobis, & non creditis: opera, quæ
26 ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Sed
27 vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meæ vocem meam
28 audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: Et ego vitam æternam do
eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi majus omnibus est: & nemo potest rapere de
30 manu Patris mei. Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò lapides Ju-
31

dæi, ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus; Multa bona opera ostendi vo- 32
bis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt 33
ei Judæi; De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu,
homò cùm sis, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Nónne scriptum 34
est in lege vestra; Quia ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos, ad quos 35
sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater sanctifi- 36
cavit, & misit in mundum, vos dicitis; Quia blasphemas: quia dixi, Filius
Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem 37
facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & 38
credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والعشرون *

22
23 * وكان التجديد بيروشليم وكان شتاء * فمشى يسوع في الهيكل في رواق سليمان * فاحاط به
24
25 اليهود وقالوا له حتى متى تعذب نفوسنا ان كنت انت المسيح فاخبرنا علانية * اجابهم يسوع
26 قد قلت لكم ولم تومنوا * والاعمال التي اعمل باسم ابي هي تشهد لي * لكنكم لستم تومنون *
27
28 لانكم لستم من خرافي كما قلت لكم * ان خرافي تسمع صوتي * وانا اعرفها وهي تتبعني * وانا
29 اعطيها حياة الابد ولا تهلك ابدا * ولا يختطفها احد من يدي * لان ابي الذي اعطاني هو
30
31 اعظم من الكل * ولن يقدر احد ان يختطفهم من يد ابي * انا وابي واحد نحن * فتناولت
32 اليهود حجارة ليرجموه * فاجابهم يسوع قايلا اريتكم اعمالا كثيرة حسنة من جهة ابي فمن
33 اجل اي عمل منها ترجموني * فاجابه اليهود قايلين لسنا من اجل عمل صالح نرجمك لكن
34 لاجل التجديف * اذ انت انسان تجعل نفسك الها * فاجابهم يسوع قايلا اليس مكتوب في ناموسكم
35 انا قلت انكم الهة * فان كان قيل لاوليك الهة لان كلمة الله كانت اليهم وليس يمكن ان
36 ينقض المكتوب * فكم بالحري الذي قدسه الاب وارسله الي العالم * افتقولوا انتم انك
37
38 تجدف لاني قلت لكم اني ابن الله * ان لم اعمل اعمال ابي لا تومنوا بي * فان كنت اعمل ولا
تومنون بي فامنوا باعمالي * لتعلموا وتومنوا اني في ابي وابي في *

Sectio vigesima quarta.

Et erant Encænia in Jerusalem, & erat 22 *hyems. Et ambulabat Jesus in templo* 23 *in porticu Salomonis. Et circumdede-* 24 *runt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque cruciabis animas nostras? Si es tu Christus, indica nobis palam. Respon-* 25 *dit eis Jesus; Jam dixi vobis, neque credidistis: quum-tamen opera quæ facio in nomine Patris mei, ipsa attestentur mihi. Verùm non creditis, quia non* 26 *estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & ego* 27 *cognosco eas, & ipsæ sequuntur me: Et* 28 *ego do eis vitam æternam, & non peribunt unquam: & non rapiet eas quisquam è manu mea. Quia Pater meus* 29 *qui dedit mihi, est major omnibus, & non potest quispiam rapere eas è manu Patris mei. Ego & Pater unum sumus.* 30 *Sustulerunt ergò Judæi lapides ut lapi-* 31 *darent eum. Respondit autem eis Je-* 32 *sus, dicens; Ostendi vobis opera multa bona ex parte Patris mei: propter quod igitur opus ex eis lapidatis me? Re-* 33 *sponderunt ei Judæi, dicentes; Non propter ullum opus bonum lapidamus te, sed propter blasphemiam: quum enim sis homo, facis te ipsum Deum. Respon-* 34 *dit eis Jesus; Nónne scriptum est in lege vestra; Ego dixi vos esse deos? Quòd si dictum est illis; Dii estis, eò* 35 *quòd sermo Dei factus est ad eos, & non potest violari Scriptura: Quantò magis* 36 *ille quem sanctificavit Pater, & misit eum in mundum? Et dicitis vos, Tu blasphemas, quia dixi vobis esse me filium Dei? Si non facio opera Patris mei, ne* 37 *credatis mihi. Sin autem facio, nec ta-* 38 *men creditis mihi: saltem credite operibus meis: ut sciatis, & credatis quòd ego sum in Patre meo, & Pater meus in me.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 በመስቀል፡ ዘመስከረም፡ ምንባብ፡፡ ወእምዝ፡ ይእተ፡ አሚረ፡ አመ፡ መድ
23 ቀሐ፡ ሊየሩሳሌም፡ ክረምት፡ ውእቱ፡፡ ወአንሶሰወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በምኵራብ፡ በ
24 ህዋረ፡ ሰሎሞን፡፡ ወዐገትዎ፡ አይሁድ፡ ወይቤልዎ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እንከ፡ ትነሥአ
25 ነ፡ ነፍስነ፡ እመ፡ አንተሁ፡ ክርስቶስ፡ ንግረነ፡ ገሃደ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
ወይቤሎሙ፡ ነገርኩክሙ፡ ወኢተአምኑኒ፡፡ ግብር፡ ዘአገብር፡ አነ፡ በስመ፡ አቡየ፡ ውእቱ፡
26 ሰማዕትየ፡፡ ወአንትሙሰ፡ ባሕቱ፡ ኢተአምኑኒ፡ እስመ፡ ኢኮንክሙ፡ እመአባግዕየ፡
27 በከመ፡ እቤለክሙ፡፡ አባግዕየሰ፡ እሊአየ፡ ይሰምዓ፡ ቃልየ፡ ወአነሂ፡ ኣአምሮን፡፡ ወ
28 ይተልዉኒ፡፡ ወአነሂ፡ እሁቦን፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወኢይትሐጐላ፡ ለዓለም፡፡ ወአል
29 ቦ፡ ዘይሄይደን፡ እምእዴየ፡፡ እስመ፡ አቡየ፡ ዘወሀበኒዮን፡ ውእቱ፡ ይዐቢ፡ እምኵሉ፡፡
30 ወአልቦ፡ ዘይክል፡ ኀይደ፡ ወመሢጠ፡ እምእዴሁ፡ ለአቡየ፡፡ ወአቡየ፡ ወአነ፡ አሐዱ፡
31 ንሕነ፡፡ ወነሥኡ፡ ከዕበ፡ እብነ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ይወግርዎ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚ
32 እ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ብዙኀ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡ አርአይኩክሙ፡፡ ዘእምኀበ፡ አቡየ፡ በአ
33 ይ፡ ግብር፡ ትወግሩኒ፡ እምኔሆሙ፡፡ ወአውሥኡ፡ አይሁድ፡ ወይቤልዎ፡ በእንተ፡ ሠና
ይሰ፡ ግብር፡ ኢንዌግረከ፡ ዘእንበለ፡ በእንተ፡ ፅርፈትከ፡ እስመ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ እግዚ
34 አብሔር፡ ትሬሲ፡ ርእሰከ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ ጽ
35 ሑፍ፡ ውስተ፡ ኦሪትክሙ፡፡ አነ፡ እቤ፡ አማልክት፡ አንትሙ፡፡ ሶበ፡ ሎሙ፡ አማልክት፡
ይቤሎሙ፡ እለ፡ አስተርአዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ኮነ፡ ኀቤሆሙ፡፡
36 ወኢይትከሃል፡ ይትነሠት፡ ይትሐሰው፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡፡ ዘቀደሶ፡ አብ፡ ወፈነወ፡ ውስተ፡
ኵሉ፡ ዓለም፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሉኒ፡ ትፀርፍ፡ እመ፡ እቤለክሙ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔ
37 ር፡ አነ፡፡ ወእመ፡ ኢይገብር፡ ግብረ፡ አቡየ፡ ኢትእመኑኒ፡፡ ወእመሰ፡ እገብር፡ እ
38 መ፡ ኢያየ፡ ኢተአምንክሙ፡ ለምግባርየ፡ እመኑ፡ ከመ፡ ተአምሩ፡ ወትጠይቁ፡ ከመ፡ አነ፡ በአብ፡ ወአብ፡ ብየ፡፡

Pro humiliatione quæ in Septembri, lectio. Et tunc isto tempore, quando 22 consecratio *erat* Hierosolymis, hyems erat. Et ambulavit Dn̄s Jesus in templo in 23 porticu Solomonis. Et circumdederunt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque 24 tollis nobis animam nostram? si tu es Christus, dic nobis planè. Et respondit 25 Dominus Jesus, & dixit iis; Dixi vobis, & non creditis: opus quod facio ego in nomine Patris mei, hoc est testis meus. Veruntamen vos non creditis mihi quia 26 non fuistis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & 27 ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego dabo iis vitam æternam, & non per- 28 ibunt in æternum, & nemo est qui rapiet eas de manu mea. Quia Pater meus qui 29 dedit mihi eas, ipse major est omnibus, & nemo est qui potest auferre & rapere eas è manu Patris mei. Et Pater meus & ego, unum sumus. Et sustulerunt iterum 30 lapides Judæi, ut lapidarent eum. Et respondit Dn̄s Jesus, & dixit iis; Multa o- 31 pera bona demonstravi vobis à patre meo: propter quale opus lapidatis 32 me ex illis? Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Propter bonū op⁹ non lapida- 33 m⁹ te, sed propter blasphemiā tuam, quia quum homo sis, tu Deū facis teipsū. Et respondit Dn̄s Jesus, & dixit iis; Nónne scriptū est in lege vestra; Ego dixi, Di 34 estis? Si illos deos dixit, quib⁹ apparuit De⁹, verbū Dei fuit apud eos: & nō potest 35 destrui & falsificari verbum Scripturæ: Quem sanctificavit Pater, & misit in 36 totum mundum, quomodo igitur dicitis mihi; Blasphemas, si dixi vobis, Filius Dei sum? Et si non facio opus Patris mei, ne credatis mihi. Et si facio, si mihi non 37 credidistis, operi meo credite: ut cognoscatis, & consideretis quòd ego in Patre, 38 & Pater in me est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 ليكن براي انك افتري مي كني * وادمي هستي و خودرا خدا مي سازي * عيسي بديشان
كفت * نه در ناموس شما * اين چنين نبشته است كه من كفتم شما خدايكان هستيد *
35 چون بهر ايشان كه كلمه پيش ايشان شد * خدا ايشانرا خدايكان كفت * نشايد كه كتاب
36 باطل شود * وكسي كه پدر اورا مقدس وپاك داشت * واورا در عالم فرستاد * شما مي
37 كوييد * افتري ميكني * براي انك كفتم من فرزند خدا هستم * اكر كردارهاء پدرم نكنم
38 مرا باور مداريد * وچون كردار كنم ومنكر من شويد * باري كردار را باور داريد * وبدانيد
وايمان بياوريد * كه پدرم در منست ومن در پدر هستم *

Sed propterea quòd blasphemas: homo enim es, & teipsum Deum facis. Jesus eis dixit; Nónne in Lege 34 *vestra sic scriptum est? Ego quidem dixi, Vos dii estis. Si de eis* 35 *loquens, ad quos sermo factus est, Deus illos deos dixit, nec oportet ut Scriptura irrita fiat: Illi tamen* 36 *quem Pater sanctificavit, & purificavit, & eum in mundum misit, vos dicitis; Blasphemiam committis; eò quòd dixi, Filius Dei sum? Si opera Patris mei non facio, mi-* 37 *hi fidem ne habeatis. Cùm verò* 38 *opus faciam, & mihi fidem denegetis, jam operi fidem habeatis: & scitote & credite, quòd Pater meus in me est, & ego in Patre sum.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Quærebant ergò rursùm eum apprehendere: & exivit ex manu eorum. Et abiit ζγ
39 Ἐζήτουν οὖν (ο) πάλιν αὐτὸν πιάσαι· ϗ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. (π) Καὶ ἀπῆλθε δ
40 iterùm trans Jordanem, in locum ubi erat Joannes primùm baptizans: & mansit
πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· ϗ ἔμεινεν
illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem signum fecit ζδ
41 ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, ϗ ἔλεγον, Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν ι
nullum. Omnia autem quæcunq; dixit Joannes de hoc, vera erant. Et crediderunt
42 οὐδέν. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν
multi illic in eum.
πολλοὶ (ρ) ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

CAP. XI. ια'.

Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, ex vico Mariæ & Marthæ IA'
1 ἮΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας ϗ Μάρθας
sororis ejus. (Erat autem Maria ungens Dominum unguento, & extergens
2 τῆς ἀδελφῆς (α) αὐτῆς. (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, ϗ ἐκμάξασα
pedes ejus capillis suis, cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergò
3 τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) Ἀπέστειλαν οὖν
sorores ad eum dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jesus
4 αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
dixit; Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur
εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ
filius Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus, &
5 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, ϗ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ϗ
Lazarum. Ut ergò audivit quia infirmatur, tunc quidem mansit in quo erat loco duos
τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο 6
dies. Deindè post hoc dicit discipulis; Eamus in Judæam iterùm.
ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς (β) μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν (γ) πάλιν. 7
Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi, & iterùm
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ πάλιν 8
vadis illuc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si
ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ (ε) δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν 9
quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem mundi hujus videt:
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
Si autem quis ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 10
Hæc ait, & post hoc dicit eis; Lazarus amicus noster dormit: sed
Ταῦτα εἶπε, ϗ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ 11
vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; Domine, si dormit,
πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. (ζ) Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, 12
servabitur. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia
σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι 13
de dormitione somni diceret. Tunc ergò dixit eis Jesus manifestè; Lazarus
περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. (η) Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ, Λάζαρος 14
mortuus est.
ἀπέθανε.

MS.A. (ο) αὐτὸν πάλιν πιάσαι· (π) Ἀπῆλθεν οὖν πάλιν (ρ) εἰς αὐτὸν ἐκεῖ. Κεφ. ια'. MS.A. (α) αὐτοῦ. (β) μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἄγωμεν (γ) * πόλιν. (δ) Ἰησοῦς, (ε) δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς (ζ) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Κύριε, (η) Τότε εἶπεν αὐτοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 * ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܬܘܒ ܠܡܐܚܕܗ. ܘܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ
40 ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܟܕ ܡܥܡܕ ܗܘܐ. ܘܗܘܐ ܬܡܢ.
41 * ܘܐܬܘ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܐܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܝܘܚܢܢ ܐܦܠܐ ܚܕ ܐܬܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܐܡܪ
ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܫܪܝܪ ܗܘܐ. * ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ.
42 [illegible]

1 * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܠܥܙܪ ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܩܪܝܬܐ ܕܡܪܝܡ ܘܕܡܪܬܐ ܚܬܗ.
2 * ܗܝ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܗܝ ܗܘܬ ܕܡܫܚܬ ܒܒܣܡܐ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܫܘܝܬ ܒܣܥܪܗ. ܕܐܚܘܗ ܗܘܐ ܠܥܙܪ ܟܪܝܗܐ.
3 * ܘܫܠܚ ܬܪܬܝܗܝܢ ܚܬܘܬܗ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܢ. ܡܪܢ ܗܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܐܢܬ ܟܪܝܗ.
4 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܟܘܪܗܢܐ ܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠܬܗ.
5 * ܡܚܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܡܪܬܐ ܘܠܡܪܝܡ ܘܠܥܙܪ.
6 * ܘܟܕ ܫܡܥ ܕܟܪܝܗ. ܩܘܝ ܒܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ.
7 * ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܬܘ ܢܐܙܠ ܬܘܒ ܠܝܗܘܕ.
8 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܪܒܢ ܗܫܐ ܝܗܘܕܝܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܪܓܡܟ. ܘܬܘܒ ܐܙܠ ܐܢܬ ܠܬܡܢ.
9 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܥܝܢ ܐܝܬ ܒܐܝܡܡܐ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܗܠܟ ܒܐܝܡܡܐ ܠܐ ܡܬܬܩܠ. ܡܛܠ ܕܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܚܙܐ.
10 * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܢܗܠܟ ܒܠܠܝܐ ܡܬܬܩܠ. ܡܛܠ ܕܢܘܗܪܐ ܠܝܬ ܒܗ.
11 * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܘܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܥܙܪ ܪܚܡܢ ܫܟܒ. ܐܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܥܝܪܝܘܗܝ.
12 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܪܢ ܐܢ ܕܡܟ ܡܬܚܠܡ.
13 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܠ ܡܘܬܗ ܐܡܪ. ܘܗܢܘܢ ܣܒܪܘ ܕܥܠ ܡܕܡܟ ܫܢܬܐ ܐܡܪ.
14 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܦܫܝܩܐܝܬ. ܠܥܙܪ ܡܝܬ ܠܗ.

Et voluerunt iterùm prehendere eum: at 39
evasit ex eorum manibus. Et abiit trans 40
Jordanem in eum locum ubi fuerat Johannes priùs, dum baptizaret: fuitque illic.
Veniebant autem homines quamplurimi ad 41
eum, & dicebant Johannem ne unum quidem signum edidisse: quæcunque autem
Johannes dixerat de viro isto, vera esse.
Multique crediderunt in eum. 42

Ab oblationem Quadragesimæ. 28.

CAP. XI.

Erat autem quidam, qui morbo detinebatur, Lazarus, ex Beth-Ania (*domo solicitudinis*) pago, frater Mariæ & Marthæ. 1
Porrò ista Maria ea erat quæ unxit aromate pedes Jesu, abstersitque capillis suis: erat frater istius Lazarus qui morbo laborabat. 2
Miserunt autem ambæ sorores ejus ad Jesum, & dicunt; Domine noster, ecce is quem tu diligis, valetudine laborat. 3
Jesus verò dixit; Iste morbus lethalis non est, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei propter eum. 4
Diligebat autem ipse Jesus Martham, & Mariam, & Lazarum. 5
Quúmque audîsset eum ægrotare, mansit in eo loco ubi erat, duos dies. 6
Posteà verò dixit discipulis suis; Venite, eamus rursum in Judæam. 7
Dicunt ei discipuli ejus; Magister noster, modò Judæi quærebant te lapidibus obruere, & rursum illuc abis? 8
Dixit eis Jesus; Nónne sunt horæ duodecim in die? & si quis ambulaverit interdiu, non impingit, quippe qui videat lucem mundi hujus. 9
Si quis verò nocte ambulaverit, impingit, quòd ea lumine careat. 10
Hæc dixit Jesus: & posteà subdit eis, Lazarus amicus noster dormit, sed proficiscor eum excitaturus. 11
Dicunt ei discipuli ejus; Domine noster, si dormit, benè valebit. 12
Hoc autem Jesus dixerat de morte illius: at illi putârunt de dormitione somni ipsum dixisse. 13
Tunc dixit eis Jesus explicatè; Lazarus mortuus est. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * باز خواستند كه اورا بگيرند * دكر بار ازميان دست ايشان بيرون رفت * وازانجا آمد در
40 كذرگاه اردن * درجايكاهي كه يحيي اول جماعت را مي شست * ودران جايكاه خلق
41 بسيار پيش او آمدند * ومي كفتند يحيي ازين كردارها نكرد * وهرچه يحيي براي اين
42 مرد كفت * راستست * وبسياران بدو ايمان اوردند

بيست چهار

زنك كردن مسيح غازررا

1 * وبود شخصي رنجور نامش غازر از ده
بيت عينا برادر مريم ومرتا * وان مريم است كه پاي عيسي را بروغن غاليه اندود *
2 وبموي خود پاك كرد وماليد * وان رنجور برادر اين بود * هر دو خواهرانش پيش عيسي
3 فرستادند * وكفتند خداوند ما انكس كه تو اورا دوست مي داري * رنجورست * عيسي
4 كفت اين رنجوري نه ازان مركست * الا براي عظمت خدا * تا فرزند خدا ستوده شود *
5 * براي انك عيسي مريم ومرتا وغازررا دوست مي داشت * وچون شنيد كه رنجورست * در
7 انجاء كه عيسي بود دو روز توقف كرد * بعد ازان بشاكردان خود كفت بياييد تا در يهود رويم *

Rursùs quærebant ut eum prehenderent: iterùm autem è medio manûs illorum exivit. 39
Et indè venit in trajectum Jordanis, in locum ubi Johannes primùm turbam baptizabat. 40
Et in illum locum populus multus ad eum venerunt, & dicebant; Johannes ex his operibus nihil fecit: quicquid autem Johannes de hoc homine dixit, verum est. 41
Et multi in eum crediderunt. 42

XXIV. Vivificat Christus Gazarum.

CAP. XI.

Erat autem homo quidam ægrotus, cui nomen Gazarus, ex pago Bethaniæ, frater Mariæ & Marthæ. 1
Illa autem Maria est, quæ pedes Jesu unguento galiæ unxit, & capillo suo mundavit, & tersit: & infirmus ille frater hujus erat. 2
Ambæ igitur *sorores ejus ad Jesum miserunt, & dixerunt; Domine noster, ille quem tu diligis, ægrotat.* 3
Jesus dixit; Hæc infirmitas minimè mortalis est, sed propter gloriam Dei, ut Filius Dei glorificetur. 4
Propterea quòd Jesus Mariam, & Martham, & Gazarum diligeret. 5
Ut ergò audivit quòd ægrotaret, in eodem loco ubi Jesus erat, duos dies moram fecit. 6
Posteà discipulis suis dixit; Venite ut in Judæam eamus. 7

Versio VULGATA LATINA.

39 Quærebant ergò eum apprehendere: & exivit de manibus eorum. Et abiit ite-
40 rùm trans Jordanem, in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primùm: &
41 mansit illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem si-
42 gnum fecit nullum. Omnia autem quæcunque dixit Joannes de hoc, vera erant.
Et multi crediderunt in eum.

CAP. XI.

1 Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ, & Marthæ
2 sororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, & extersit pedes
3 ejus capillis suis: cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergò sorores ejus
4 ad eum, dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jesus di-
xit eis; Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius
Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus Mariam, & Laza- 5
rum. Ut ergò audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duo- 6
bus diebus. Deindè post hæc dixit discipulis suis; Eamus in Judæam iterùm. 7
Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, & iterùm vadis il- 8
luc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in 9
die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt: Si autem ambulaverit in nocte, 10
offendit, quia lux non est in eo. Hæc ait, & post hæc dixit eis; Lazarus amicus 11
noster dormit: sed vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; 12
Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem 13
putaverunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergò Jesus dixit eis manife- 14
stè; Lazarus mortuus est:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 * فطلبوا ايضا مسكه فخرج من ايديهم * ومضي الي عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد اولا
40 * ومكث هناك * فاتي اليه كثيرون وقالوا ان يوحنا لم يصنع اية واحدة * وكلما قال في هذا
41 فهو حق * فامن به هناك كثيرون *
42
1 * الفصل الخامس والعشرون * وكان واحد مريضا الذي هو لعازر من بيت عنيا
2 قرية مريم ومرتا اختها * ومريم هذه التي كانت دهنت السيد بالطيب ومسحت قدميه بشعرها
3 وكان لعازر المريض اخاها * فارسلت الاختان اليه قايلتين يا سيد ها هوذا الذي تحبه
4 مريض * فلما سمع يسوع قال هذه المرضة ليست للموت لكن لاجل مجد الله وليتمجد بن الله
5 6 من اجلها * وكان يسوع محبا لمرتا ومريم اختها ولعازر * فلما سمع انه مريض اقام حيث كان
7 8 يومين * وبعد ذلك قال لتلاميذه امضوا بنا الي اليهودية ايضا * فقال له تلاميذه يا معلم
9 الان كان اليهود يريدون رجمك افانت تريد المضي ايضا الي هناك * اجاب يسوع اليس
10 النهار اثني عشر ساعة فان مشي الانسان بالنهار لم يعثر لانه يبصر نور هذا العالم * فاذا مشي
11 في الليل عثر لانه ليس فيه ضوء * قال هذه ثم قال لهم ان لعازر حبيبنا قد رقد لكني
12 13 انطلق لاوقظه * قال له تلاميذه يا سيد ان كان رقد فسيستيقظ * وانما عني يسوع بقوله
14 موته فظنوا هم انه عني رقاد النوم * حينيذ قال لهم يسوع علانية لعازر مات *

Expetiverunt igitur denuò apprehendere eum: at exivit è manibus eorum: Et abiit ad ulteriorem ripam Jordanis, ubi Johannes baptizabat anteà, & mansit illic. 39 40
Et venerunt ad eum multi, & dixerunt; Profectò Johannes non edidit signum ullum: & præterea quicquid dixit de hoc, verissimum est. 41
Quapropter crediderunt in eum illic permulti. 42

Sectio vigesima quinta.

CAP. XI.

Erat autem quidam infirmus, nempè Lazarus à Bethania castello Mariæ & Marthæ sororis ejus. 1
Maria autem hæc, ea est quæ unxerat Dominum unguento, & terserat pedes ejus capillis suis: erátque Lazarus ille infirmus, frater ejus. 2
Miserunt ergò ambæ sorores ad eum, dicentes; Domine, ecce is quem amas, infirmus est. 3
Cùm autem audisset Jesus, dixit; Hæc infirmitas non est ad mortem, sed ad gloriam Dei, & ut glorificetur filius Dei per eam. 4
Et verò Jesus erat amicus Marthæ, & Mariæ sororis ejus, & Lazari. 5
Cúmque audisset eum esse infirmum, mansit ubi erat, biduum. 6
Et postea dixit discipulis suis; Ducite nos in Judæam iterùm. 7
Dixerunt ei discipuli ejus; Magister, nunc Judæi volebant lapidare te, & tunc vis abire iterùm illuc? 8
Respondit Jesus; Nónne dies constat *duodecim horis? Si ergò ambulet homo in die, non offendit, quia videt lucem hujus mundi.* 9
Si autem ambulet in nocte, offendit: quia non est in ea lumen. 10
Dixit hæc; ac tum ait illis, Lazarus amicus noster cubuit, sed vado ut excitem eum. 11
Dixerunt ei discipuli ejus; Domine, si cubuit, expergiscetur. 12
Et quidem significavit Jesus sermone suo mortem ipsius: at putaverunt illi, quòd significâsset cubitum somni. 13
Tunc dixit eis Jesus manifestè; Lazarus mortuus est. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወፈቀዱ፡ካዕበ፡ይእኅዝዎ፡ወአምሰጠ፡ እምእዴሆሙ፡፡=፡ ወሖረ፡ካዕበ፡ ማዕደተ፡ ዮ
40 ርደኖስ፡ብሔረ፡ኀበ፡ሎጥምቀ፡ዮሐንስ፡ ቀዲሙ፡ ወነበረ፡ሂየ፡፡=፡ ወሖሩ፡ ብዙኃን፡ኀቤ
41 ሁ፡ወይቤሉ፡ዮሐንስ፡ አልቦ፡ ተአምረ፡ ዘገብረ፡ ወሊመንተኒ፡ ወባሕቱ፡ ወኵሎ፡ ዘይ
42 ቤ፡ዮሐንስ፡ በእንቲአሁ፡ እሙን፡ኮነ፡=፡ ወብዙኃን፡ አለ፡አምኑ፡ ቦቱ፡ በህየ፡=፡
1 ፲፩ በእንተ፡አልዓዛር፡=፡ ወሃሎ፡ሳሐዱ፡ብእሲ፡ ዘይደዊ፡ በቢታንያ፡ ዘሰሙ፡
2 አልዓዛር፡ ዘሃገረ፡ማርያ፡ወማርታ፡ እኅታ፡=፡ ወማርያስ፡ይእቲ፡ እንተ፡ቀብአቶ፡ለእ
ግዚእነ፡ ዕፍረተ፡፡ ወመዝመዘቶ፡ እገሪሁ፡ በሠዕርታ፡ ወእኁሃ፡ ሳቲ፡ አልዓዛር፡ ይደ
3 ዊ፡፡=፡ ወለአካ፡ እኅቲሁ፡ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ይብላ፡ እግዚእነኣ፡ ናሁ፡
4 ዘታፈቅር፡ይደዊ፡፡=፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ይቤ፡ዝቲ፡ደዌሁ፡ኢኮነት፡ለሞት፡
5 ደእሙ፡ከመ፡ይሰበሕ፡ እግዚአብሔር፡ወወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ቦቱ፡ይሴበሕ፡፡=፡ ወ
6 ያፈቅሮሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለማርታ፡ ወለእኅታ፡ወለአልዓዛር፡፡=፡ ወሰሚዖ፡ከመ፡
7 ይደዊ፡ ነበረ፡ህየ፡ይእተ፡አሚረ፡ኀበ፡ሃሎ፡ብሔረ፡ ክልኤ፡ መዋዕለ፡=፡ወእምዝ፡ይቤሎ
8 ሙ፡ለአርደኢሁ፡ንሑር፡ካዕበ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡=፡ ወይቤልዎ፡አርደኢሁ፡ረቢ፡ እኮኑ፡
9 ይእዜ፡ያኀሥሡከ፡ወይፈቅዱ፡ይዎግሩከ፡አይሁድ፡ወእፎ፡ህየ፡ተሐውር፡ካዕበ፡፡=፡ወ
አውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ኢኮኑ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሰዓቱ፡ለዕለት፡
10 ዘይሐውር፡መዓልተ፡ኢይትዓቀፍ፡ እስመ፡ይሬኢ፡ብርሃኖ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡፡=፡ ወዘይ
11 ሐውርሰ፡ሌሊተ፡ይትዓቀፍ፡ እስመ፡አልቦ፡ብርሃን፡ውስቴቱ፡ ዘይሬኢ፡=፡ ወዘንተ፡ይቤ
ሎሙ፡ለአርደኢሁ፡ወእምዝ፡ይቤ፡ካዕበ፡ሎሙ፡ለአርደኢሁ፡ ይቤ፡አልዓዛር፡ዓርክነ፡
12 ኖመ፡ወባሕቱ፡አሐውር፡ወአነቅሆ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡አርደኢሁ፡ እግዚኦ፡ አመሰ፡ኖመ፡
13 ይጥዒ፡ወይነቅህ፡ወየሐይው፡=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኖመ፡እስመ፡ሞተ፡፡ወበ
14 ሕቱ፡ሎሙሰ፡ይመስሎሙ፡ በእንተ፡ንዋም፡ ዘይሰክብ፡ ዘይቤሎሙ፡=፡ ወእምዝ፡ይቤ
ሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወነገሮሙ፡ ገሃደ፡ወይቤሎሙ፡ አልዓዛር፡ሞተ፡=፡

Et voluerunt iterum prehendere eum: & fugit ex manibus eorum. Et abiit iterū 39
trans Jordanem, *in* locum ubi baptizaverat Johannes primúm: & mansit ibi. Et 40
venerunt multi ad eum, & dixerunt; Johannes nullum signum fecit omninó: ve- 41
runtamen etiam totum quod dixit Johannes de illo, verum fuit. Et multi *erant* 42
qui credebant in illo ibi.

CAP. XI. *De Eleazaro.*

Et fuit quidam homo qui ægrotabat in Bethania, cujus nomen Eleazarus civi- 1
tatis Mariæ & Marthæ sororis ipsius. Et Maria erat quæ unxit Dominum no- 2
strum unguento, & extersit pedes ejus cum capillis suis: & frater ejus Eleazarus
ægrotabat. Et miserunt sorores ejus ad Dominum Jesum, dicentes; Domine no- 3
ster, ecce *is* quem amas ægrotat. Et audiens Dominus Jesus, dixit; Hic morbus 4
non est ad mortem, sed ut glorificetur Deus, & Filius Dei in eo glorificetur. Et 5
diligebat Dominus Jesus Martham, & sororem ejus, & Eleazarum. Et audiens 6
quòd ægrotabat, mansit ibi isto tempore, quo loco erat duos dies. Et tunc dixit 7
discipulis suis, Abeamus iterum in regionē Judææ. Et dixerunt ei discipuli ejus; 8
Rabi, nónne nunc quærunt te, & desiderant lapidare te Judæi, & quomodo illuc
vadis iterum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne duodecim *sunt* ho- 9
ræ diei? qui ambulabit die, non offendetur, quia videt lucem hujus mundi. Et qui 10
ambulabit nocte, offendetur: quia non est lux in eo quâ videat. Et hoc dicit disci- 11
pulis suis: & tunc dixit iterum discipulis suis; Dixit, *inquā quòd* Eleazarus amicus
noster dormit: veruntamen proficiscar, & excitabo eum. Et dixerunt ei discipuli 12
ejus; Domine, si dormit, salvus erit, & expergiscetur, & vivet. Et dixit iis Do- 13
minus Jesus, Dormit, quia mortu' fuit: sed videbatur iis de dormitatione decum-
bentis quòd diceret iis. Et tunc dixit iis Dominus Jesus, & loquutus est iis aper- 14
tè, & dixit iis; Eleazarus mortuus est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * شاكردان بدو كفتند * در يهود ترا سنك سار مي كردند * وباز انجا مي روي * عيسي
9 بديشان كفت * نه روز دوازده ساعت است اكر كسي بروز كردد * پاي او بسنك
10 نيايد * سبب انك روشنائي عالم را مي بيند * واكر كسي در شب كردد * پاي او بسنك
11 رده شود * براي انك بشب روشنائي نمي بيند * عيسي اين را كفت * وبعد ازين بديشان
12 كفت غازر دوست ما خفت * ليكن مي روم تا اورا بيدار كنم * شاكردان او بدو كفتند
13 خداوند ما اكر خفت بيدار شود * عيسي براي مردن او كفت * وايشان خواب پنداشتند
14 * پس ازان عيسي بديشان روشن كفت * كه غازر مرد

Discipuli ei dixerunt; In Judæa te lapidabant, & rursus illuc vadis? 8
Jesus illis dixit; Nónne dies duodecim horarum est? Si quis in die ambulaverit, pes ejus in lapidem non offendet, eò quod lucem mundi videt. 9
Si quis autem in nocte ambulaverit, pes ejus lapidi illisus erit, eò quòd noctu lucem non videt. 10
Jesus hæc dixit, & posteà dixit eis; Gazarus amicus noster dormit: sed eo ut eum expergefaciam. 11
Discipuli ejus ei dixerunt; Domine noster, si dormit expergefiet. 12
Jesus autem *de morte ejus dixit, at illi de somno* dixisse *putaverunt.* 13
Posteà Jesus illis clarè dixit; Gazarus quidem mortuus est. 14

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Et gaudeo propter vos, (ut credatis,) quoniam non eram ibi: ſed eamus ad
15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύσητε,) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· (θ) ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς
eum. Dixit ergò Thomas *ille dictus* Didymus, *condiſcipulis*, Eamus &
16 αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ
nos, ut moriamur cum eo. *Veniens igitur* Jeſus invenit eum quatuor
17 ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν (ι) ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας
dies jam habentem in monumento. (Erat autem Bethania juxta Hieroſolymam
18 ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
quaſi à ſtadiis quindecim.) Et multi ex Judæis venerant ad *eas quæ circa*
19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.) Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ
Martham & Mariam, ut conſolarentur eas de fratre ſuo. Ergò
20 Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν
Martha ut audivit quia Jeſus venit, occurrit illi: Maria autem *in domo*
Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι (κ) ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
ſedebat. Dixit ergò Martha ad Jeſum; Domine, ſi fuiſſes hic, fra-
21 ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν (λ) ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, (μ) ὁ ἀδελ-
ter meus non fuiſſet mortuus. Sed & nunc ſcio, quia quæcunque popoſceris *Deum*,
22 φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν,
dabit tibi Deus. Dicit illi Jeſus; Reſurget frater tuus. Dicit
23 δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει
24 ei Martha; Scio quia reſurget in reſurrectione in noviſſimo die. Dixit
25 αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν
ei Jeſus; Ego ſum reſurrectio & vita: *credens* in me, etiamſi mortuus fuerit, vi-
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζή-
vet: Et omnis *vivens* & *credens* in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
σεται· Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; 26
Ait illi; Utique, Dñe: ego credidi quia tu es Chriſtus filius Dei, in hunc mundū
Λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον 27
veniens. Et hæc *locuta*, abiit: & vocavit Mariam ſororem ſuam ſilentio,
ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε· καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, 28
dicens; Magiſter adeſt, & vocat te. Illa ut audivit, ſurgit citò, & venit
εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχύ, καὶ ἔρχεται 29
ad eum. (Nondum *autem* venerat Jeſus in *vicum*: ſed erat in loco, ubi
πρὸς αὐτόν. (Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου 30
occurrerat ei Martha.) Ergò Judæi *exiſtentes* cum ea in domo, & *con-*
ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ παρα- 31
ſolantes eam, *videntes* Mariam, quia citò ſurrexit & exiit, ſecuti ſunt eam,
μυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ,
dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Ergò Maria cùm veniſſet
λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν 32
ubi erat Jeſus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, *dicens* ei;
ὅπου ἦν (ξ) ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν (ο) εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ,
Domine, ſi fuiſſes hic, non eſſet mortuus meus frater.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

MS.A. (θ) ἀλλὰ (ι) ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, εὗρεν (κ) Ἰησοῦς (λ) Μάρθα (μ) οὐκ ἂν ὁ ἀδελφός μου ἐτεθνήκει. (ν) Ἰησοῦς, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܬܡܢ. ܡܛܠܬܟܘܢ ܕܬܗܝܡܢܘܢ. ܐܠܐ ܗܠܟܘ ܠܬܡܢ. * ܐܡܪ ܬܐܘܡܐ
16 ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܚܒܪܘܗܝ. ܢܐܙܠ ܐܦ ܚܢܢ ܢܡܘܬ ܥܡܗ. * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ 17
ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ. ܘܐܫܟܚܗ ܕܐܪܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. * ܒܝܬ ܥܢܝܐ 18
ܕܝܢ ܗܘܬ ܓܢܒ ܐܘܪܫܠܡ. ܪܚܝܩܐ ܡܢܗ ܐܝܟ ܐܣܛܕܘܬܐ ܚܡܫܬܥܣܪ.
19 * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܘ ܗܘܘ ܠܘܬ ܡܪܬܐ ܘܡܪܝܡ. ܕܢܒܝܐܢ ܐܢܝܢ ܥܠ
ܐܚܘܗܝܢ. * ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܢܦܩܬ ܠܐܘܪܥܗ. ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܝܬܒܐ 20
ܗܘܬ ܒܒܝܬܐ. * ܘܐܡܪܐ ܡܪܬܐ ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ. ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ. * ܐܠܐ ܐܦ ܗܫܐ 21 22
ܝܕܥܐ ܐܢܐ. ܕܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܘܗܝ ܠܐܠܗܐ ܝܗܒ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܐܡ ܐܚܘܟܝ. * ܐܡܪܐ ܠܗ 23 24
ܡܪܬܐ. ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܩܐܡ ܒܢܘܚܡܐ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܢܘܚܡܐ ܘܚܝܐ. 25
ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܐܦܢ ܢܡܘܬ ܢܚܐ. * ܘܟܠ ܕܚܝ ܘܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܥܠܡ ܠܐ 26
ܢܡܘܬ. ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܬܝ ܒܗܕܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ. ܕܐܢܬ ܗܘ 27
ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪܐ ܗܠܝܢ. ܐܙܠܬ ܩܪܬ ܠܡܪܝܡ ܚܬܗ 28
ܒܛܠܢܦܫ. ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܪܒܢ ܐܬܐ ܘܩܪܐ ܠܟܝ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ. ܩܡܬ ܥܓܠ 29
ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܐܬܐ ܠܩܪܝܬܐ. ܐܠܐ ܒܗܘ ܗܘܐ 30
ܐܬܪܐ ܐܝܟܐ ܕܐܪܥܬܗ ܡܪܬܐ. * ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡܗ ܒܒܝܬܐ 31
ܘܡܒܝܐܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܟܕ ܚܙܘ ܠܡܪܝܡ ܕܥܓܠ ܩܡܬ ܢܦܩܬ. ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ.
ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܐܙܠܐ ܕܬܒܟܐ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܬ ܠܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ 32
ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܚܙܬܗ. ܢܦܠܬ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܡܪܝ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ.

Et gaudeo me illic non fuiſſe propter vos ut 15
credatis: ſed illuc proficiſcamini. Ait Tho- 16
ma, qui dicitur Gemellus, diſcipulis ſociis
ſuis; Eamus & nos, moriamur cum eo.
Venit autem Jeſus in Beth-ania, & invênit 17
eum jam quartum diem agere *in monu-*
mento. Erat autem Beth-ania ad latus 18
Jeroſolymæ diſtans ab ea quaſi ſtadiis quin-
decim. Et multi ex Judæis venerant ad 19
Martham & Mariam, ut conſolarentur eas
propter ipſarum fratrem. Martha autem 20
ut audivit Jeſum veniſſe, exiit ei obviám:
Maria verò domi ſedebat. Et dixit Mar- 21
tha ipſi Jeſu; Domine mi, ſi hîc fuiſſes, non
mortuus fuiſſet frater meus. Sed & nunc 22
ſcio fore, ut quæcunque petieris à Deo, det
tibi. Dixit ei Jeſus; Surrecturus eſt frater 23
tuus. Dixit ei Martha, Scio reſurrecturum 24
in reſurrectione die illo noviſſimo. Dixit 25
ei Jeſus; Ego ſum Reſurrectio & Vita: &
qui crediderit in me, etiamſi mortuus fue-
rit, vivet. Porrò quiſquis vivit & credit 26
in me, in æternum non morietur. Credis hoc?
Dixit ei; Etiam, Domine mi, ego credo te 27
eſſe Meſſiam Filium Dei, qui venturus erat
in mundum. Qúmque hæc dixiſſet, abiit 28
vocatum Mariam ſororem ſuam clanculùm,
& dixit ei; Magiſter noſter venit, & vocat
te. Maria autem quum audiiſſet, ſurrexit 29
citò, & veniebat ad eum. Ipſe verò Jeſus 30
nondum venerat in pagum: ſed erat in eo
ipſo loco ubi occurrerat ei Martha. Quin- 31
etiam illi Judæi qui erant cum ea domi, &
conſolabantur eam, ut viderunt Mariam ci-
tò ſurrexiſſe, abierunt poſt eam: arbitra-
ti ſunt enim eam abiiſſe ad monumen-
tum, ut fleret. Ipſa verò Maria quum ve- 32
niſſet ubi erat Jeſus, ut vidit eum, procidit
ad pedes ejus, & dixit ei; Si hîc fuiſſes,
Domine mi, mortuus non fuiſſet frater
meus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وشاد شدم * كه انجا نبودم * براي شما تا ببينيد * وايمان بياوريد * ليكن تا آنجايكاه روان
16 باشيد * * توما كه نام او تاما بود * يعني جفت زاده * بشاكردان كفت كه ياران او بودند *
17 كه ما نيز برويم و با وي بميريم * * وآمد عيسي در بيت عينا * ومعلوم كرد كه چهار روز بود
18 كه غازررا اكفنك بودند * * وبيت عينا بر كنار اورشليم است * قدر پانزده غلوت دور است *
19 * وبسياران از يهوديان * پيش مريم ومرتا آمده بودند * كه اورا تعزيه كنند وغم كساري
20 دهند * براي برادر ايشان * كه مرده بود * * چون مرتا شنيد كه عيسي آمد باستقبال او بدر
21 رفت * ومريم در خانه نشسته بود * * مرتا بعيسي كفت خداوند من اكر تو اينجا مي
22 بودي * برادر من نمي مرد * * ليكن مي دانم كه هر چه از خدا مي خواهي * بتو مي دهد *
23 24 * عيسي بدو كفت برادرت † برخيزد * * مرتا بدو كفت مي دانم كه در قيامت روز
25 پسين برخيزد * * عيسي بدو كفت منم من قيامت و زندكاني * هر كه بمن ايمان بياورد * اكر بميرد *
26 زنده شود * * وهر كه زنده شود وبمن ايمان بياورد تا ابد نميرد * بدين ايمان مي اوري *

Et gaudeo quòd illic non eram, pro- 15
pter vos, ut videretis & fidem ha-
beretis: ſed in illum locum profi-
ciſcimini. Thomas, cui nomen Ta- 16
ma erat, (i.e. gemellus) diſcipulis
dixit, qui ſocii ejus erant, Quin-
etiam nos eamus, & cum eo mori-
amur. Et venit Jeſus in Bethani- 17
am, & certior factus eſt, quòd quar-
tus dies eſſet ex quo Gazarum ſepe-
liſſent. Bethania autem propè Hiero- 18
ſolymam eſt, circiter quindecim ſta-
diis diſſita. Et multi ex Judæis ad 19
Mariam & Martham venerunt, ut
conſolarentur, & doloris lenimen da-
rent, ob fratrem earum qui mortuus
erat. Cùm Martha autem audiſſet, 20
quòd Jeſus veniret, in occurſum
ejus exivit: Maria verò domi ſe-
dens erat. Martha ad Jeſum di- 21
xit; Domine mi, ſi tu hîc fuiſſes,
frater meus non fuiſſet mortuus. Sed 22
ſcio, quòd quicquid à Deo petieris,
tibi dabit. Jeſus ei dixit; Frater 23
tuus ſurget. Martha ei dixit; Scio 24
quòd in reſurrectione diei ultimi
ſurget. Jeſus ei dixit; Ego ipſe 25
ſum reſurrectio & vita: quicunque
in me fidem habuerit, etiamſi
mortuus fuerit, vivus erit. Et 26
quicunque vivus fuerit, & in me
fidem habuerit, in æternum non
morietur: in hoc fidem habes?

Verſio VULGATA LATINA.

15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: ſed eamus ad eum.
16 Dixit ergò Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiſcipulos; Eamus & nos, ut mo-
17 riamur cum eo. Venit itaque Jeſus: & invenit eum quatuor dies jam in monu-
18 mento habentem. (Erat autem Bethania juxta Jeroſolymam quaſi ſtadiis quinde-
19 cim.) Multi autem ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut conſolarentur
20 eas de fratre ſuo. Martha ergò ut audivit quia Jeſus venit, occurrit illi: Maria
21 autem domi ſedebat. Dixit ergò Martha ad Jeſum; Domine, ſi fuiſſes hic, frater
22 meus non fuiſſet mortuus: Sed & nunc ſcio, quia quæcunque popoſceris à Deo,
23 dabit tibi Deus. Dicit illi Jeſus; Reſurget frater tuus. Dicit ei Martha; Scio
24 quia reſurget in reſurrectione in noviſſimo die. Dixit ei Jeſus; Ego ſum reſurre-
25
ctio, & vita: qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, vivet: Et omnis, qui vi- 26
vit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi; Utique, Do- 27
mine, ego credidi, Quia tu es Chriſtus filius Dei vivi, qui in hunc mundum veniſti.
Et cùm hæc dixiſſet, abiit, & vocavit Mariam ſororem ſuam ſilentio, dicens; Ma- 28
giſter adeſt, & vocat te. Illa ut audivit, ſurgit citò, & venit ad eum: Nondum 29
enim venerat Jeſus in caſtellum: ſed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Mar- 30
tha. Judæi ergò, qui erant cum ea in domo, & conſolabantur eam, cùm vidiſſent 31
Mariam quia citò ſurrexit & exiit, ſecuti ſunt eam, dicentes; Quia vadit ad monu-
mentum, ut ploret ibi. Maria ergò, cùm veniſſet ubi erat Jeſus, videns eum, ceci- 32
dit ad pedes ejus, & dicit ei; Domine, ſi fuiſſes hic, non eſſet mortuus frater meus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * وانا افرح اذ لم اكن هناك من اجلكم لتومنوا * لكن امضوا بنا اليه * فقال توما الذي
17 يسمى التوم لاصحابه التلاميذ امضوا نحن لنموت معه * فاقبل يسوع الى بيت عنيا فوجد
18 19 له في القبر اربعة ايام * وكانت بيت عنيا قريبة من يروشليم نحو خمسة عشر غلوة * وكان
20 كثيرون من اليهود قد جاوا الى مرتا ومريم ليعزوهما في اخيهما * فلما سمعت مرتا بقدوم يسوع
21 خرجت للقائه واما مريم فجلست في البيت * فقالت مرتا ليسوع يا سيد لو كنت ههنا لم يمت
22 23 اخي * لكني اعلم الان ايضا انك مهما سالت الله يعطيك الله * فقال لها يسوع سيقوم
24 25 اخوك * قالت له مرتا انا اعلم انه سيقوم في القيامة في اليوم الاخر * قال لها يسوع انا هو
26 القيامة والحياة فمن امن بي وان مات فانه سيحيا * وكل من كان حيا وامن بي لا يموت الى
27 28 الابد اتومنين بهذا * قالت له نعم يا سيد انا مومنة انك المسيح بن الله الاتي الى العالم * ولما
29 قالت هذا مضت ودعت اختها مريم سرا وقالت معلمنا قد جاء وهو يدعوك * فلما سمعت
30 تلك نهضت مسرعة وجاءت اليه * ولم يكن يسوع صار الى القرية لكنه كان حيث لقيته
31 مرتا * فاما اليهود الذين كانوا معها في البيت يعزونها لما راوا مريم قد قامت وخرجت مسرعة
32 تبعوها لظنهم انها تمضي الى القبر لتبكي هناك * فلما اتت مريم الى حيث كان يسوع
وراته خرت عند قدميه * وقالت يا سيد لو كنت ههنا لم يمت اخي *

Et ego gaudeo quòd non fuerim ibi, pro- 15
pter vos ut credatis: ſed ducite nos ad
eum. Dixit Thomas, qui vocatur Ge- 16
mellus, ſociis ſuis diſcipulis; Eamus
nos, ut moriamur cum eo. Venit itaque 17
Jeſus in Beth-aniam, & invenit eum
eſſe in monumento à quatuor diebus.
Erat autem Beth-ania proxima Jeroſoly- 18
mæ, quaſi quindecim ſtadiis. Et multi 19
ex Judæis venerant ad Martham &
Mariam, ut conſolarentur eas de fratre
ſuo. Cùm autem audiſſet Martha ad- 20
ventum Jeſu, exiit in occurſum illius:
Maria autem ſedit domi. Dixit ergò 21
Martha ad Jeſum; Domine, ſi fuiſſes
hîc, non fuiſſet mortuus frater meus. Sed 22
ſcio nunc etiam, quicquid popoſceris à
Deo, daturum tibi Deum. Ait illi Je- 23
ſus; Reſurget frater tuus. Dixit ei 24
Martha; Ego ſcio eum eſſe ſurrecturum
in reſurrectione in die poſtremo. Inquit 25
illi Jeſus; Ego ſum reſurrectio & vi-
ta: & qui crediderit in me, licèt mor-
tuus fuerit, vivet. Et quicunque fuerit 26
vivus, & crediderit in me, non morie-
tur in æternum. Credis hoc? Dixit; 27
Etiam Domine, ego credo te eſſe Chri-
ſtum filium Dei venturum in mundum.
Cùmque dixiſſet hoc, abiit & vocavit 28
ſororem ſuam Mariam ſecretò, & dixit;
Magiſter noſter jam venit, & ipſe vocat
te. Cùm autem audiſſet illa, ſurrexit 29
feſtina, & venit ad eum. Et nondum 30
venerat Jeſus in caſtellum, ſed erat ubi
occurrerat ei Martha. Judæi autem qui 31
erant cum ea in domo conſolantes eam,
cùm vidiſſent Mariam ſurrexiſſe &
exiſſe feſtinam, ſecuti ſunt eam, putan-
tes eam abire ad monumentum ut plora-
ret ibi. Cùm autem deveniſſet Maria 32
ubi erat Jeſus, & vidiſſet eum, corruit
ad pedes ejus, & ait; Domine, ſi fuiſſes
hîc, non eſſet mortuus frater meus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወበሕቱ፡ እትፌሣሕ፡ በእንቲአክሙ፡ከመ፡ትእመኑ፡ እስመ፡ ኢሀለውኩ፡ ህየ፡ወበሕቱ፡
16 ንሑር፡ኀቤሁ። ወይቤ፡ቶማስ፡ ዘይብልዎ፡ ዲድሞስ፡ለቢጹ፡ለአርድእ፡ ንሑር፡ ንሕነ
17 ሂ፡ከመ፡ ንሙት፡ምስሌሁ። ወእምዝ፡ወሐረ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ቢታንያ፡ወረከበ፡ በ
18 ረቡዑ፡እምዘ፡ተቀብረ። ወቅሩብት፡ቢታንያ፡ለኢየሩሳሌም፡መጠነ፡ከመ፡ዐሠርቱ፡
19 ወኃምስቱ፡ምዕራፍ። ወብዙኃን፡ እምአይሁድ፡ሖሩ፡ኀበ፡ማርያ፡ወማርታ፡ከመ፡
20 ያስተስሥዮን፡ በእንተ፡ እኁሆን። ወሰሚዓ፡ማርታ፡ ከመ፡መጽአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡
21 ቀበለቶ፡ ወማርያስ፡ነበረት፡ቤተ። ወትቤሎ፡ማርታ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ እግዚኦ፡ሰ
22 በሰ፡ሀለውከ፡ዝየ፡ እም፡ኢሞተ፡ እኁየ። ወይእዜኒ፡ ኣኣምር፡ከመ፡ዘሰአልኮ፡ ለ
23 እግዚአብሔር፡ይሁበከ፡ እግዚአብሔር። ወይቤላ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይሐዩ፡ወይ
24 ትነሣእ፡ እኁኪ። ወትቤሎ፡ማርታ፡ኣአምር፡ከመ፡ይትነሣእ፡አመ፡ትንሣኤ፡እ
25 ሙ፡ይሐዩ፡ምዉታን፡ በደኃሪት፡ ዕለት። ወይቤላ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አነ፡ ውእቱ፡
26 መሕየዊ፡ወመንሥኢሆሙ፡ ለምዉታን፡ ዘየአምን፡ቢየ፡ እመኒ፡ሞተ፡ይሐዩ። ወኵ
27 ሉ፡ ዘሕያው፡ ወይአምን፡ቢየ፡ኢይመውት፡ለዓለም። ተአምኒኑ፡ ዘንቱ። ወትቤ
ሎ፡ እወ፡ እግዚኦ፡አነ፡አአምን፡ ከመ፡ አንተ፡ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ወልደ፡ እግዚአብሔ
28 ር፡ሕያው፡ ዘይመጽእ፡ውስተ፡ ዓለም። ወዘንተ፡ብሂላ፡ሖረት፡ ወጸውዐታ፡ ለማር
29 ያ፡ እኅታ፡ጽምሚታ፡ወትቤላ፡ ናሁ፡ በጽሐ፡ሊቅ፡ወይጼውዐኪ። ወሰሚዓ፡ተንሥ
30 እት፡ፍጡነ፡ወሖረት፡ኀቤሁ። ወዓዲ፡ ኢበጽሐ፡ሃገረ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሃሎ፡ውስተ፡
31 ብሔር፡ኀበ፡ተቀበለቶ፡ማርታ። ወርእዮሙ፡አይሁድ፡ እለ፡ ያስቅስዋ፡ከመ፡ፍጡ
ነ፡ተንሥአት፡ ማርያ፡ ወሖረት፡ ወተለውዋ፡ ወመስሎሙ፡ ዘተሐውር፡ ኀበ፡ መቃብሩ፡
32 ትብኪዮ፡ በሃየ። ወበጺሐ፡ ማርያ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሰገደት፡ሎቱ፡ኀበ፡ እገ
ሪሁ፡ወትቤሎ፡ እግዚእየ፡ ሶበሰ፡ሃለውከ፡ዝየ፡ እም፡ኢሞተ፡ እኁየ።

Veruntamen gaudeo propter vos (ut credatis,) quia non fui ibi, ſed ibimus ad 15
eum. Et dixit Thomas quem vocant Didymum, proximo diſcipulorum; Ibimus 16
nos etiam, ut moriamur cum eo. Et tunc etiam venit Dñs Jeſus *ad* Bethaniam, & 17
invenit, quatuor fuiſſe dies ex quo ſepultus erat. Et vicina fuit Bethania Hie- 18
ruſalem, quaſi quindecim ſtadiis. Et multi ex Judæis venerunt ad Mariam & 19
Martham, ut conſolarentur eas de fratre ſuo. Et audiens Martha quòd veniſſet 20
Dominus Jeſus, occurrit ei: & Maria manſit domi. Et dixit Martha Domino 21
Jeſu; Domine, Si fuiſſes hîc, non mortuus fuiſſet frater meus. Et nunc ſcio, quòd 22
quæcunque petieris *à* Deo, dabit tibi Deus. Et dixit ei Dominus Jeſus; Vivet 23
et reſurget frater tuus. Et dixit ei Martha, Scio quòd ſurget quando erit reſur- 24
rectio: tunc enim vivent mortui, in ultimo die. Et dixit ei Dominus Jeſus; Ego 25
ſum Vivificator & Suſcitator mortuorum: qui credit in me, etiamſi mortuus
fuerit, vivet: Et quicunque vivit, & credit in me, non morietur in æternum. 26
Credíſne hoc? Et dixit ei; Etiam Domine, ego credo quòd tu es Chriſtus, Fi- 27
lius Dei vivi, qui venturus *erat* in mundum. Et quum hoc dixiſſet, abiit, & 28
vocavit Mariam ſororem ſuam clàm, & dixit ei; Ecce venit Magiſter, & vocat
te. Et audiens ſurrexit citò, & venit ad eum. Et adhuc non venerat *in* vicum 29
Dominus Jeſus, *ſed* erat in loco ubi occurrerat ei Martha. Et videntes Judæi 30
qui conſolabantur eam, quòd citò ſurrexiſſet Maria, & abiiſſet, & ſequuti ſunt 31
eam: & videbatur illis quòd abiiſſet ad ſepulchrum, ut fleret ibi. Et quum ve- 32
niſſet Maria ad Dominum Jeſum, adoravit eum ad pedes ejus, & dixit ei; Domi-
ne mi, ſi fuiſſes hic, non eſſet mortuus frater meus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * بدو كفت آري خداوندم * من ايمان مي اورم * كه توي مسيح فرزند خدا * كه در عالم
28 بيامدي * * اين را بكفت ورفت مرتا به پنهاني وخواهر خود مريم را خواند * وكفت خداوند ما
29 30 مسيح آمد * وترا مي خواند * * چون مريم شنيد زود برخاست * وپيش عيسي آمد * * وهنوز
31 عيسي در ده نيامده بود * ليكن انجا نشسته † بود كه مرتارا ديد * * وآن يهوديان كه بتعزيه
آمده بودند * چون ديدند كه مريم برخاست * وبشتاب بدر رفت همه بدنبال او رفتند *
32 پنداشتند * كه پيش كور مي رود * تا بكريد * * چون مريم انجا آمد * كه عيسي بود * سلام
داد ودر پاي عيسي افتاد * وسجود كرد * وبدو كفت * خداوند من اكر اينجا مي بودي
برادر من نمي مرد *

Ei dixit; Etiam Domine mi, ego 27
fidem habeo quòd tu es Chriſtus Fi-
lius Dei, qui in mundum veniſti.
Hoc dixit, & abiit Martha clàm, 28
& ſororem ſuam Mariam vocavit,
& dixit; Dominus noſter Chriſtus
venit, & te vocat. Cùm Maria 29
hoc audiſſet, citò ſurrexit, & ad
Jeſum venit. Nondum autem Je- 30
ſus in pagum ingreſſus erat, ſed eo-
dem loco ſedens erat, quo Martham
vidit. Illi ergò Judæi, qui ad con- 31
ſolandum venerant, cùm viderent
quòd Maria ſurrexiſſet & feſti-
nanter egreſſa eſſet, omnes poſt
eam iverunt: putabant enim
quòd ad ſepulchrum iret, ut fle-
ret. Cùm Maria eò loci veniſſet, 32
ubi Jeſus erat, ſalutem dedit,
& ad pedes Jeſu procidit, &
adoravit, & ei dixit; Domine
mi, ſi hîc fuiſſes, frater meus
non eſſet mortuus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Jesus ergò ut vidit eam plorantem, & simul venientes ipsi Judæos plorantes,
33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
infremuit spiritu, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi posuistis eum?
34 (π) ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν· Καὶ εἶπε, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
Dicunt ei; Domine, veni & vide. Lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi;
35 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
36 Ecce quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic
37 Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν (ρ) εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος
aperiens oculos cæci, facere ut & hic non moreretur? Jesus ergò
38 ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
rursùm infremens in semetipso, venit ad monumentum. (erat autem spelunca: &
πάλιν (σ) ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. (ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ
lapis superpositus erat super ea:) Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei
39 λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ.) Λέγει (τ) ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ
soror mortui Martha; Domine, jam fœtet: quatriduanus enim est. Dicit
40 ἡ ἀδελφὴ τοῦ (υ) τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει
ei Jesus; Non dixi tibi; Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
αὐτῇ (φ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, (χ) ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;
Tulerunt ergò lapidem, ubi erat mortuus positus. At Jesus extulit oculos
41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, (ψ) οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
sursùm, & dixit; Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper
42 ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ
me audis: sed propter turbam circumstantem dixi: ut credant quia tu me mi-
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέ-
sisti. Et hæc dicens, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forâs. Et 43
στειλας. Καὶ ταῦτα εἰπών, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ 44
exiit mortuus, ligatus pedes & manus fasciis: & facies illius
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος (ω) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
sudario obvincta erat. Dicit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi
σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν. Πολλοὶ 45
ergò ex Judæis venientes ad Mariam, & spectantes quæ fecit
οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι (α) ἃ ἐποίησεν
Jesus, crediderunt in eum. Quidam autē ex ipsis abierunt ad Pharisæos,
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, 46
& dixerunt eis quæ fecit Jesus. Collegerunt ergò principes Sacerdotum, &
καὶ εἶπον αὐτοῖς (β) ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ 47
Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa
οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ
signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, &
(γ) σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν (δ) οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ 48
venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

MS.A. (π) ἐβριμήσατο (ρ) ἔλεγον, Οὐκ (σ) ἐμβριμούμενος (τ) Ἰησοῦς, (υ) τετελευτηκότος (φ) Ἰησοῦς, (χ) ὄψῃ (ψ) οὗ ἦν. ὁ δὲ Ἰησοῦς (ω) τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας κηρίαις· (α) ὃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν (β) ὅσα ἐποίησεν (γ) ποιεῖ σημεῖα. (δ) οὕτως,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]

Jesus autem quum vidisset eam flentem, & 33 Judæos illos qui venerant cum ea flentes, infremuit spiritu suo, & turbavit seipsum: Et dixit; Ubi posuistis eum? & dicunt ei, 34 Domine noster, veni, vide. Et obvenerunt 35 lachrymæ ipsi Jesu. Itaque dicebant 36 Judæi; Videte quantùm amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non po- 37 terat hic qui aperuit oculos cæci illius, efficere ut & iste non moreretur? Jesus au- 38 tem infremens intra semetipsum, venit ad monumentum. Ipsum verò monumentum erat spelunca, & lapis erat ejus impositus ostio. Et dixit Jesus; Tollite lapidem 39 hunc. Dixit ei Martha soror ipsius mortui; Domine mi, jamdudum fœtuit, quatuor enim dierum est. Dixit ei Jesus; Nónne 40 dixi tibi si credideris, fore, ut videas gloriam Dei? Proindè sustulerunt lapidem 41 illum. Et ipse Jesus elevavit oculos suos 42 sursum, & ait; Pater, gratias ago tibi quòd me audieris. Ego verò novi me semper à te exaudiri: sed propter hanc turbam adstantem hæc dico, ut credant me à te missum esse. Quúmque hæc dixisset, cla- 43 mavit altâ voce, Lazare, veni forâs. Et 44 exiit mortuus ille manus & pedes vinctus fasciis, vultúmque sudario. Dixit eis Jesus; Solvite eum & sinite abire. Itaque 45 multi ex Judæis qui venerant ad Mariam, quum vidissent quod fecerat Jesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex eis pro- 46 fecti sunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quicquid fecerat Jesus.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 29.

Et congregati sunt principes sacerdotum 47 & Pharisæi, & dicebant; Quid agemus? nam vir iste signa multa edit. Quòd si ita 48 sinamus eum, omnes homines credent in eum: veniéntque Romani, tollent locum nostrum ac gentem nostram.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * وچون عيسي ديد كه او مي كريد وان يهوديان كه با وي بودند مي كريستند * در
34 نفس خود حميت كرد و خودرا مي لرزانيد * وكفت تن اورا دركجا نهاديد * بدو كفتند
35 خداوند ما بيا و ببين * واشك ازچشم عيسي روان مي شد * يهوديان مي كفتند ببينيد
36 كه تا چند اورا دوست مي داشت * كساني مي كفتند * اين كه دو چشم نابيناء مادر زاد را
37 كشاد * نمي توانست كردن كه او نميرد * وچون عيسي خود بخود حميت مي كرد * و از
38 انجا پيش كور غازر آمد * وكور مغارة بود سنك بر درش نهاده * عيسي كفت اين سنك
39 بر داريد * مريم خواهر غازر بدو كفت * خداوندم از اول كنديك شد * وچهار روزست * كه
40 در كورست * عيسي بدو كفت بتو كفتم * اكر ايمان بياوري عظمت خدارا ببيني *
41 * آن سنك را بر داشتند عيسي دو چشم خود سوي بالا بر داشت * وكفت پدرم مر ترا اعتراف
42 آوردم * كه از من شنيدي * ومي دانم كه هر وقتي † از من مي شنوي * ليكن براي
اين جماعت اين را مي كويم * كه ايستاده اند * تا ايمان بياورند * كه تو مرا فرستادي *

Ut ergò Jesus vidit, quòd illa 33 *fleret, & illi Judæi, qui cum ea erant, flerent, apud se indignatus est, & seipsum contremefecit: Et di-* 34 *xit; Corpus ejus ubi posuistis? Ei dixerunt; Domine noster veni, & vide. Et lachryma ab oculo* 35 *Jesu manabat. Judæi igitur di-* 36 *cebant; Videte quantum eum diligebat. Quidam autem dice-* 37 *bant; Hic, qui oculos cæci à matre nati aperuit, non poterat facere ut ille non moreretur? Cùm* 38 *ergò Jesus ipse apud se indignaretur, indè etiam ad monumentum Gazari venit: monumentum autem spelunca erat, lapide ostio ejus imposito. Jesus dixit; Hunc la-* 39 *pidem tollite. Maria soror Gazari ei dixit; Domine mi, jamdudum fœtuit: Nam quartus dies est quòd in sepulchro fuit. Je-* 40 *sus ei dixit; Tibi dixi, Si fidem habueris, gloriam Dei videbis. Illo igitur lapide sublato* 41 *Jesus oculos suos sursum elevavit, & dixit; Pater mi, tibi gratias ago quòd me audieris. Novi autem quòd omni tempore* 42 *me audis: sed propter hanc turbam hoc dico, qui astantes sunt, ut fidem habeant quòd tu me miseris.*

Versio VULGATA LATINA.

33 Jesus ergò, ut vidit eam plorantem, & Judæos, qui venerant cum ea, plorantes,
34 infremuit spiritu, & turbavit seipsum, Et dixit; Ubi posuistis eum? Dicunt ei;
35 Domine, veni, & vide. Et lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi; Ecce
36 quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic,
37 qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? Jesus ergò rur-
38 sùm fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca: & la-
39 pis superpositus erat ei. Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror
40 ejus qui mortuus fuerat; Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. Dicit ei
41 Jesus; Nónne dixi tibi, Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt
ergò lapidem: Jesus autem elevatis sursùm oculis, dixit; Pater, gratias ago tibi
quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter 42
populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Hæc cùm di- 43
xisset, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forâs. Et statim prodiit qui fuerat 44
mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Di-
xit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi ergò ex Judæis, qui vene- 45
rant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in eum.
Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus. 46
Collegerunt ergò Pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus, 47
quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: 48
& venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * فلما رآها يسوع تبكي ورأى اليهود الذين جاوا معها باكين ايضا تألم بالروح وقلق *
34 * وقال لهم اين وضعتموه * فقالوا [له] يا سيد تعال فانظر * فدمعت عينا يسوع * فقال اليهود
35
36 انظروا كيف يحبه * وبعضهم قوم قالوا اما كان يقدر هذا الذي فتح عيني الاعمي ان يجعل
37 هذا ايضا لا يموت * فاحتمى يسوع في قلبه وجاء الي القبر * وكان ذلك مغارة وكان علي بابه حجر
38 عظيم * فقال لهم يسوع ارفعوا هذا الحجر * فقالت له مرتا اخت الميت يا سيد قد نتن لان
39 اليوم رابعه * فقال لها يسوع الم اقل لك ان آمنت رايت مجد الله * فرفعوا الحجر من القبر *
40 ورفع يسوع عينيه الي فوق وقال يا ابه اشكرك لانك استجبت لي * وانا اعلم انك كل حين
41 تستجيب لي لكن من اجل هذا الجمع المحيط بي قلت * ليومنوا انك انت الذي ارسلتني *
42 * فلما قال هذا صرخ بصوت عظيم لعازر تعال خارجا * فخرج ذلك الميت * ويداه ورجلاه
43 مشدودة باللفائف ووجهه مشدود بعمامة * فقال لهم يسوع حلوه ودعوه يمضي *
44
* الفصل السادس والعشرون * * وان كثيرين من اليهود الذين جاوا الي مريم لما راوا
45 ما صنع يسوع آمنوا به * وانطلق قوم منهم الي الفريسيين فاخبروهم بما صنع يسوع * فجمع
46 عظماء الكهنة والفريسيون محفلا وقالوا ماذا نصنع اذ كان هذا الرجل يعمل آيات كثيرة *
47
48 * وان تركناه هكذي فسيومن به الجميع * وياتي الروم فتاخذ موضعنا وامتنا *

Quum ergò vidisset eam Jesus plorare, 33 *vidissetque Judæos qui venerant cum ea plorantes quoque, passus est spiritu, et turbatus est: Et dixit eis, Ubi posuistis* 34 *eum? Dixerunt ei; Domine, veni &* 35 *vide. Et lachrymârunt oculi Jesu. Di-* 36 *xerunt ergò Judæi; Videte quomodo amabat eum. Et ex ipsis nonnulli dixe-* 37 *runt; Nónne poterat hic qui aperuit oculos cæci, facere ut hic etiam non moreretur? Et misericordiâ motus est Jesus* 38 *in corde suo, & venit ad monumentum; erat autem illud spelunca, eratque super ostium ejus lapis maximus. Dixit igi-* 39 *tur eis Jesus; Levate hunc lapidem. Dixit ei Martha soror mortui; Domine, jam fœtuit, nam hodiernus dies quartus est illi. Dixit ei Jesus; Nonne dixi ti-* 40 *bi, Si credideris, videbis gloriam Dei? Levaverunt ergò lapidem ab ostio monu-* 41 *menti. Extulitq; Jesus oculos suos sursum, & dixit; Pater mi, gratias ago tibi quòd exaudieris me; Et ego scio* 42 *quòd semper exaudias me: sed propter hanc turbam circumstantem mihi, dixi, ut credant te esse qui me misisti. Et cùm* 43 *dixisset hoc, exclamavit voce magnâ; Lazare, veni foras. Exivit ergo ille mor-* 44 *tuus, manibus & pedibus ejus strictis fasciis, & facie ejus strictâ linteo. Dixitque eis Jesus; Solvite eum, & sinite eum abire.*

Sectio vigesima sexta.

Et verò multi ex Judæis qui venerant 45 *ad Mariam, cùm vidissent quod fecerat Jesus, crediderunt in eum. Et abierunt* 46 *quidam ex eis ad Pharisæos; & nuntiaverunt eis quod fecerat Jesus. College-* 47 *runt ergò summi sacerdotum & Pharisæi concilium, & dixerunt; Quid faciemus, cùm hic homo faciat signa multa? Quòd si relinquamus eum sic, credent* 48 *in eum omnes, & venient Romani, auferentque locum nostrum & gentem nostrã.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወርእዮ: እግዚእ: ኢየሱስ: ከመ: ትበኪ: ወአይሁድኒ: እለ: መጽኡ: ምስሌሃ: ይበኪ
34 ዩ:: አንብዐ: እግዚእ: ኢየሱስ: በመንፈሱ: ወሆከ: ርእሶ:: ወይቤ: አይቴ: ቀበርክ
35 ሙዎ: ወይቤልዎ: እግዚኦ: ነዓ: ወትሬኢ:: ወአንብዐ: ካዕበ: እግዚእ: ኢየሱስ::
36 ወይቤሉ: አይሁድ: ርእዩ: መጠነ: ያፈቅሮ:: ወቦ: ዘይቤ: እምውስቴቶሙ: እመ:
37 ኢክህለ: ዝንቱ: ዘከሠተ: አዕይንተ: ዕዉራን: ከመ: ይግበር: ዝንቱኒ: ከመ: ኢይመው
38 ት:: ወካዕበ: አንብዐ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወሖረ: ኀበ: መቃብሩ: ወበዓት: ውእቱ: ወክ
39 ዱን: እብን: ዲቤሁ:: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ያእትትዋ: ለደእቲ: እብን: ወ
40 ትቤሎ: ማርታ: እኅቱ: ለዘ: ሞተ: እግዚእየ: ወድአ: ጼአ: ረቡዕ: ዮም:: ወይቤ
ላ: እግዚእ: ኢየሱስ: ኢይቤለኪኑ: ከመ: እመ: ተአመንኪ: ትሬእዪ: ስብሐተ: እግዚአ
41 ብሔር:: ወአእተትዋ: ለእብን:: ወአንሥአ: እግዚእ: ኢየሱስ: አዕይንቲሁ: ወሰ
42 ንቀ: ሰወ: ለዕሉ: ወይቤ: ለአኰቴትከ: አብ: እስመ: ትሰምዐኒ:: ወአንሰ: አአም
ር: ከመ: ዘልፈ: ትሰምዐኒ: ወበእንቲአ: በእንተ: እለ: ይቀውሙ: ሰብእ: እብል: ከመ: ይእመ
43 ኑ: ከመ: አንተ: ፈነውከኒ:: ወዘንተ: ብሂሎ: ጸውዐ: በዓቢይ: ቃል: ወይቤ: አልዓዛ
44 ር: አልዓዛር: ነዓ: ፃእ: አፍአ:: ወወፅአ: ውእቱ: ምውት: ለኒዘ: ግኑዝ: ወእሱር:
እደዊሁ: ወእገሪሁ: ወጥቡዕ: ገጹ: በሰበን:: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ፍትሕ
45 ዎኬ: ለንከሰ: ወኅድግዎ: ይሑር:: ወብዙኃን: እምአይሁድ: እለ: መጽኡ: ኀበ:
46 ማርያ: ወማርታ: ርእዮሙ: ዘገብረ: እግዚእ: ኢየሱስ: አመኑ: ቦቱ:: ወቦ: እምው
ስቴቶሙ: እለ: ሖሩ: ኀበ: ፈሪሳውያን: ወአስተዋደይዎ: ወነገርዎሙ: ለአይሁድ: ዘገ
47 ብረ: እግዚእ: ኢየሱስ:: ወአስተጋብኡ: ዓውደሙ: ሊቃነ: ካህናት: ወፈሪሳውያን:
48 ወይቤልዎሙ: ምንተ: ንሬሲ: ናሁ: ዝንቱ: ብእሲ: ብዙኃ: ተአምረ: ይገብር:: ወእ
መ: ኀደግናሁ: ከመዝ: ኵሉ: ይአምን: ቦቱ: ወይመጽኡ: ሰብአ: ሮሜ: ወይነሥ
እኑ: ብሔረነ: ወኪያነኒ: ወሕዝበነኒ::

Et videns eam Dominus Jesus quòd flebat, & *quòd* Judæi etiam qui venissent 33 cum ea, flebant, & lachrymatus est Dominus Jesus in spiritu suo, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi sepelivistis eum? & dixerunt ei, Domine, veni & videbis. 34 Et lachrymatus est iterum Dominus Jesus. Et dixerunt Judæi, Videte in quantum 35 amabat eum. Et fuit qui dixit ex illis, Nónne potuit hic qui aperuit oculos 36 cæcorum, ut faceret hunc, quin moreretur? Et iterum lachrymatus est Domi- 37 nus Jesus, & venit ad sepulchrum ejus, & spelunca fuit, & cooperta fuit lapide super eam. Et dixit iis Dominus Jesus, Amoveant hunc lapidem: & dixit ei 38 Martha, soror ejus qui mortuus erat; Domine mi, jam fœtet, quartus dies *est*. Et dixit ei Dominus Jesus, Nónne dixi tibi, quòd si credideris, videres gloriam 39 Dei. Et amoverunt lapidem, & elevavit Dñs Jesus oculos suos, & erupit etiã *spi-* 40 *ritus* sursum, & dixit; Gratias ago tibi, Pater, quia audis me. Et ego scio quòd 41 semper audies me, sed propter eos, qui astant, homines, dico, ut credant quòd tu misisti me. Et hoc dicens vocavit in magna voce, & dixit; Elazare, Ele 42 azare, veni, egredere forâs. Et prodiit ille mortuus involutus, & ligatus ma- 43 nus ejus, & pedes ejus: & obvincta fuit facies ejus cum sudario. Et dixit iis Dominus Jesus; Solvite eum igitur, & sinite eum abire. Et multi ex Ju- 44 dæis qui venerant ad Mariam & Martham, videntes quod fecerat Dominus Jesus, crediderunt in eo. Et fuerunt ex illis qui abierunt ad Pharisæos, & 45 accusârunt eum, & dixerunt Judæis quod fecerat Dominus Jesus. Et coëge- 46 runt concilium principum sacerdotum, & Pharisæorum: & dixerunt iis, Quid 47 faciemus? Ecce hic homo multa signa facit: Et si sinamus eum ita, unusquis- 48 que credet in eo: & venient populi Romæ, & tollent nobis regionem nostram; & nosipsos etiam & gentem nostram.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * چون اين كلمه كفت باواز بلند نعره زد وكفت غازر بيرون بيا * آن مرده از كور بيرون آمد * ودو
44 دست و پايش بكفن پيچيده * وروي و سر او بدول بند بسته * عيسي بديشان كفت اورا بكشاييد *
45 وبكذاريد تا برود بيست پنج مشورت يهوديان براي كشتن عيسي * وان روز از
يهوديان بسيار كه با مريم آمده بودند * چو معجزه عيسي را ديدند * بدو ايمان آوردند *
46 * وبودند منافقان چند كه پيش معتزلان رفتند * هر چه از عيسي ديده بودند * بديشان كفتند *
47 * معتزلان [با سروران امامان جمع شدند و] كفتند چه كنيم * اين مرد بسيار شكفتها مي نمايد * اكر اورا
48 بكذاريم همه خلق بدو ايمان بياورند * ورومیان بيايند * وجايكاه مارا بكيرند * وبر دين ما حكم كنند *

Cùm hunc sermonem dixisset, voce 43 *elatâ exclamavit et dixit; Gazare, forâs veni. Ille itaque mortuus e se-* 44 *pulchro prodiit, manibus & pedibus fasciis involutis, & capite ejus strophiolo obvincto. Jesus illis dixit; Eum solvite, & sinite ut abeat.*

XXV. Consultatio Judæorum de occidendo Jesu.

Et illo die Judæorum multi, qui cum 45 *Maria venerant, cùm miraculum Jesu vidissent, in eum fidem habuerunt. Erant autem hypocritæ ali-* 46 *quot, qui ad Pharisæos abeuntes, quicquid à Jesu viderant eis dixerunt. Pharisæi cum principibus sa-* 47 *cerdotum congregati sunt, & dixerunt; Quid faciemus? Hic homo multa miracula edit. Si eum sina-* 48 *mus omnes homines in eo fidem habebunt, & Romani venient, et locum nostrum tollent, & in religionem nostram decretum facient.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Unus autem quidam ex ipsis Caïphas, princeps Sacerdotum existens anni illius, di-
49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ-
xit eis; Vos nescitis quicquam: Nec cogitatis quia expedit nobis
50 πεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· Οὐδὲ (ε) διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν
ut unus homo moriatur pro populo, & nō tota gens pereat. Hoc
51 ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο
autem à semetipso non dixit: sed princeps Sacerdotum existens anni illius, prophe-
δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφή-
tavit quia futurus esset Jesus mori pro gente: Et non pro
52 τευσεν ὅτι (ζ) ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
gente tantùm, sed ut & natos Dei dispersos cogeret in
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ (η) τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς
unum. Ab illo ergò die consultabant ut interficerent eum. Je-
53 ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰη-
54 sus ergo non ampliùs palàm ambulabat in Judæis, sed abiit illinc in
σοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
regionem prope desertum, in Ephraim dictam urbem: & ibi morabatur cū di-
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μα-
scipulis suis. Erat autem prope Pascha Judæorum: & ascenderunt multi in
55 θητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς
Hierosolymam ex illa regione ante Pascha, ut purificarent seipsos. Quærebant ergò
56 Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν
Jesum, & loquebantur cum alii aliis in templo stantes; Quid videtur vobis? quia
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι
non venit in festum? Dederant autem & principes Sacerdotum & Phari-
οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν (θ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- 57
sæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.
σαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

CAP. XII. ιβ'.

Ergò Jesus ante sex dies Pascha venit in Bethaniam, ubi erat Laza-
Ὁ Οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζα- 1
rus mortuus, quem suscitaverat ex mortuis. Fecerunt ergò ei cœ-
ρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ (α) νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖ- 2
nam ibi, & Martha ministrabat: at Lazarus unus erat recumben-
πνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν (β) τῶν συνανακει-
tium cum eo. Igitur Maria accipiens libram unguenti nardi fidelis
IB' μένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς 3
multi pretii, unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis
πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς
pedes ejus: at domus impleta est ex odore unguenti.
τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

MS. A. (ε) λογίζεσθαι (ζ) ἤμελλεν Ἰησοῦς (η) τοῦ Θεοῦ τέκνα (θ) δὲ οἱ

Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐποίησε (β) τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܩܝܦܐ. ܪܒ ܟܗܢܐ ܗܘܐ ܕܫܢܬܐ ܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ 49
ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ. * ܘܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܩܚ ܠܢ ܕܚܕ ܓܒܪܐ ܢܡܘܬ ܚܠܦ 50
ܥܡܐ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܥܡܐ ܢܐܒܕ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܗ ܠܐ ܐܡܪ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܪܒ ܟܗܢܐ 51
ܗܘܐ ܕܫܢܬܐ ܗܝ. ܐܬܢܒܝ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܡܡܬ ܚܠܦ ܥܡܐ. * ܘܠܐ ܗܘܐ ܚܠܦ 52
ܥܡܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܒܕܪܝܢ ܢܟܢܫ ܠܚܕܐ. * ܘܡܢ ܗܘ ܝܘܡܐ ܐܬܚܫܒܘ 53
ܗܘܘ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܒܝܬ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ 54
ܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܠܐܬܪܐ ܕܩܪܝܒ ܠܡܕܒܪܐ. ܠܐܦܪܝܡ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܡܢ ܡܬܗܦܟ
ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. *

[illegible]

* ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܣܠܩܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܘܪܝܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܕܡ 55
ܥܐܕܐ. ܕܢܕܟܘܢ ܢܦܫܗܘܢ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ 56
ܒܗܝܟܠܐ. ܡܢܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܥܐܕܐ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܦܪܝܫܐ ܦܩܕܘ 57
ܗܘܘ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܕܥ ܐܝܟܘ ܗܘ. ܢܘܕܥ ܐܢܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ. * ܝܒ *

* ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܕܡ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܦܨܚܐ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ. ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܥܙܪ 1
ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܗܘ ܝܫܘܥ. * ܘܥܒܕܘ ܠܗ ܬܡܢ ܚܫܡܝܬܐ. ܘܡܪܬܐ ܡܫܡܫܐ 2
ܗܘܬ. ܠܥܙܪ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܣܡܝܟܐ ܗܘܐ ܥܡܗ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܢܣܒܬ ܠܛܪܐ ܕܒܣܡܐ 3
ܕܢܪܕܝܢ ܪܝܫܝܐ ܣܓܝ ܕܡܝܐ. ܘܡܫܚܬ ܠܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܫܘܬ ܒܣܥܪܗ
ܪܓܠܘܗܝ. ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬܐ ܡܢ ܪܝܚܗ ܕܒܣܡܐ.

Unus autem ex eis cujus nomen est Caipha, 49
erat summus sacerdos anni illius, & dixit eis;
Vos nihil scitis. Neque cogitatis expedire 50
nobis ut unus homo moriatur pro populo,
& tota gens non pereat. Hoc autem spon- 51
te suâ non dixit, sed quia erat summus sa-
cerdos anni illius, vaticinatus est fore ut Je-
sus pro gente moreretur. Nec tantùm pro 52
gente, sed etiam ut filios Dei dispersos con-
gregaret unà. Itaque ab illa die machina- 53
bantur ut interficerent eum. Ipse verò Je- 54
sus non ambulabat palàm inter Judæos: sed
profectus est illinc in regionem quæ est pro-
pe desertum, in pagum qui vocatur Ephrem:
& illic versabatur cum discipulis suis.

Matutinis septimanæ suscitationis Lazari. 30.

Propè autem erat Pascha Judæorum: & a- 55
scenderunt multi ex vicis ad Jerusalem ante
festum, ut purificarent seipsos. Et quære- 56
bant ipsum Jesum, & dicebant alius ad ali-
um in templo, Quid putatis? non venturum
esse ad festum? Principes autem sacerdo- 57
tum & Pharisæi præceperant, ut si quis nôs-
set ubi esset, indicaret eis, ut prehende-
rent eum.

CAP. XII.

JEsus autem ante sex dies Paschatis venit 1
in Beth-aniam, ubi erat Lazarus ille quem
suscitaverat à mortuis ipse Jesus. Et fece- 2
runt ei illic cœnam, & Martha ministra-
bat: Lazarus autem erat unus ex discum-
bentibus cum eo. Maria autem accepit ala- 3
bastrum aromatis nardi præstantissimæ multi
pretii, & unxit pedes Jesu, extersitque ca-
pillis suis pedes ejus: & impleta est do-
mus odore aromatis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 * يكي ازيشان نامش قيافا * دران سال سرور امامان بود * بديشان كفت * شما چيزي نمي
50 دانيد * ونمي انديشيد * كه براي ما ان بهترست كه يك مرد عوض خلقي بميرد * ونه
51 همه خلق كم شوند * اين سخن ازارادت خود [نه] كفت * ليكن براي انك دران سال
52 بزرك امامان بود پيغمبري كرد * كه عيسي مي خواهد كه عوض خلق بميرد * ونه
براي خلق تنها * ليكن براي فرزندان خدا نيز * كه پراكنده شده اند * تا به يكجا
53 54 ايشانرا فراهم آورد * وازان روز انديشيدند كه اورا بكشند * وعيسي درميان
يهوديان اشكارا نمي كرديد * وازانجا جايي رفت كه بويراني نزديك بود * نامش افريم
خوانند شود * وبا شاكردان در انجا مي كرديد
بيست شش
زني كه روغن غاليه شيشه پربر مسيح ريخت
55 * عيد فصح يهوديان نزديك شده بود *
56 وبسيارا ازولايت وديهها بر اورشليم بالا رفتند * زودتر ازعيد وتر كه خود را پاك كنند * وعيسي را
مي جستند * وبا يكديكر درهيكل مي كفتند چه مي انديشيد * عيسي درعيد نيايد *

* *Unus ex illis nomine Caiaphes, qui* 49
eo anno princeps sacerdotum erat,
illis dixit; Vos nihil scitis: Nec co- 50
gitatis, quòd nobis melius est ut
unus homo pro populo moriatur, &
non universus populus pereant. Hunc 51
sermonem ex voluntate sua non di-
xit, sed propterea quòd illo anno
maximus sacerdotum erat, vati-
cinium fecit, quòd Jesus pro populo
moriturus erat. Et non pro populo 52
tantùm, sed pro filiis Dei etiam qui
dispersi erant, ut in unum locum
eos congregaret. Ab illo ergò die 53
cogitabant, ut eum interficerent.
Jesus itaque inter Judæos palàm 54
non ambulabat: illinc verò in lo-
cum abiit, qui deserto propin-
quus erat, nomen autem ejus Eph-
rem vocatum est, & cum discipu-
lis illic versabatur.

XXVI. *De* muliere quæ unguenti galiæ ampullam plenam in Christum effudit.

Festum autem Paschatis Judæo- 55
rum propinquum erat, & multi ex
provinciâ & pagis Hierosolymam
ascendebant ante festum solenne,
ut seipsos purificarent. Et Jesum 56
quærebant, et unus cum alio in tem-
plo dicebant; Quid putatis? Je-
sus ad festum non veniet?

Versio VULGATA LATINA.

49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis; Vos
50 nescitis quidquam, Nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro
51 populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm
52 esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd Jesus moriturus erat pro gente, Et non
53 tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab
54 illo ergò die cogitaverunt ut interficerent eum. Jesus ergò jam non in pa-
làm ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem
55 quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem
erat Pascha Judæorum: & ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante Pa-
56 scha, ut sanctificarent seipsos. Quærebant ergò Jesum: & colloquebantur ad
invicèm, in templo stantes; Quid putatis, quia non venit ad diem festum? De- 57
derant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, in-
dicet, ut apprehendant eum.

CAP. XII.

JEsus ergò ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, 1
quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat, La- 2
zarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergò accepit libram vn- 3
guenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit pedes ejus capillis su-
is: & domus impleta est ex odore unguenti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 * وان واحدا منهم اسمه قيافا كان عظيم الكهنة في تلك السنة * فقال لهم انتم لستم تعرفون
50 شيا * افلا تفكرون في انه خير لنا ان يموت رجل واحد عن الشعب من ان تهلك الامة كلها *
51 * ولم يقل هذا من نفسه لكن من اجل انه كان رييس الكهنة في تلك السنة تنبا لان يسوع
52 كان مزمعا ان يموت عن الامة * وليس عن الامة فقط بل وان يجمع ايضا ابناء الله المتفرقين
53 54 الي واحد * فمن تلك الساعة اشتوروا ليقتلوه * فاما يسوع فلم يكن يمشي في اليهودية
علانية لكنه انطلق من هناك الي بلد عند البرية تدعي افرايم وكان يتردد هناك مع
55 تلاميذه * وكان عيد فصح اليهود قد قرب * فصعد كثيرون من البلاد الي يروشليم
56 ليتطهروا قبل الفصح * فجعل اليهود يطلبون يسوع وقال بعضهم لبعض وهم قيام في الهيكل
57 ماذا تظنون اتراه لا يجي الي العيد * وقد كان عظما الكهنة والفريسيون قد اوصوا ان علم
انسان مكانه فيدلهم عليه ليمسكوه * الفصل السابع والعشرون *
1 * وان يسوع قبل ستة ايام من الفصح اتي بيت عنيا حيث كان لعازر الميت الذي اقامه
2 يسوع من الاموات * فصنعوا له هناك وليمة وكانت مرتا تخدم وكان لعازر احد المتكيين
3 معه * فاما مريم فاخذت رطل طيب ناردين دكي ثمين فدهنت به قدمي يسوع ومسحتهما
بشعر راسها فامتلا البيت من رايحة الطيب *

* *Unus autem ex eis nomine Caiphas, erat* 49
summus sacerdotum in illo anno, & di-
xit illis; Vos nescitis quicquam. Et non- 50
ne cogitatis quòd melius est nobis ut mo-
riatur homo unus pro populo, quàm ut
pereat gens tota? Et non dixit hoc à se- 51
metipso; sed quia erat princeps sacer-
dotum in illo anno, prophetavit: nam
Jesus erat futurus ut moreretur pro gen-
te. Et non pro gente tantùm, sed ut con- 52
gregaret etiam filios Dei dispersos, in
unum. Itaque ab illa hora consultârunt 53
ut occiderent eum. Jesus autem non am- 54
bulabat per Judæam palàm, sed contulit
se inde in civitatem quandam prope de-
sertum, quæ vocatur Ephrem, & versa-
batur ibi cum discipulis suis. Et festum 55
Paschæ Judæorum jam appropinquave-
rat: quapropter ascenderunt multi è pro-
vinciis in Jerusalem, ut mundarentur
ante Pascha. Cœperuntque Judæi quæ- 56
rere Jesum, & dixerunt alter eorum ad
alterum dum essent in templo; Quid pu-
tatis? annon veniet ad festum? Sum- 57
mi autem sacerdotum & Pharisæi præ-
ceperant, ut si quis nôsset locum ejus, in-
dicaret eis ipsum, ut apprehenderent eum.

Sectiò vigesima septima.

CAP. XII.

AT verò Jesus ante sex dies Pa- 1
schales venit in Beth aniam, ubi erat
Lazarus ille mortuus, quem suscitaverat
Jesus à mortuis. Et fecerunt ei ibi con- 2
vivium, & Martha ministrabat, & erat
Lazarus unus recumbentium cum eo.
Maria autē accepit librā unguenti nardi 3
purissimæ, pretiosissimæ, & unxit eo pe-
des Jesu, tersitque eos capillis capitis
sui: & impleta est domus fragrantiâ
unguenti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወይቤሎሙ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ዘስሙ፡ቀያፋ፡ ሊቀ፡ካህናት፡ዘእብሬቱ፡ወእቱ፡ዓመ
50 ት፡፡እንትሙሰ፡ኢታአምሩ፡ወኢመንተኒ፡፡ ወኢሂ፡ ትመክሩ፡ይኄይሰነ፡ንቅትል፡አሐ
51 ደ፡ብእሴ፡ወይሙት፡ህየተ፡ኵሉ፡እመ፡ይትሐጐል፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡፡ ወዘንተሰ፡ኢ
ኮ፡እምኀቤሁ፡ዘይቤ፡ወኢኮ፡እምልቡ፡ዘንተ፡ ተነበየ፡ እስመ፡ሊቀ፡ካህናት፡ውእቱ፡ወእ
ብሬቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡፡ እስመ፡ሃለወ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ይሙት፡በእንተ፡ኵሉ፡ሕዝ
52 ብ፡፡ ወአኮ፡ በእንተ፡ ሕዝብ፡ ባሕቲቱ፡ዳዲ፡ከመ፡ያስተጋብእሙ፡ለውሉደ፡እግዚ
53 አብሔር፡እለ፡ተዘርዉ፡አሐተ፡፡ ወእምይእቲ፡ ሰዐት፡ተማከሩ፡ሊቃነ፡ካህናት፡
54 ይቅትልዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወኢያንሶሰወ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ገሃደ፡በይሁዳ፡፡
ወሖረ፡ በድወ፡ ዘሃገረ፡ ኤፍሬም፡ ቅርብት፡ለበድው፡ ወህየ፡ ነበረ፡ ምስለ፡ አርዳኢ
55 ሁ፡፡ ቀርበ፡ወበጽሐ፡ፋሲካሆሙ፡ለአይሁድ፡፡ወዓርጉ፡ብዙኃን፡ኢየሩሳሌም፡እም
56 በሐውርት፡እምቅድመ፡በዓለ፡ፋሲካ፡ያንጽሑ፡ርእሶሙ፡፡ ወኀሠሥዎ፡ለእግዚእ፡፡
ኢየሱስ፡ወይቤሉ፡በበይናቲሆሙ፡በምኵራብ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡ምንት፡
57 ትብሉ፡ናሁ፡ ኢመጽአ፡ ለበዓል፡፡ ወአዘዙ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈሪሳውያን፡ እመ
ከመ፡ ዘአእመረ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ይቅጽብዎ፡ ከመ፡ ይእኅዝዎ፡፡
1 ፲፪ ወእምዝ፡ሖረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እምቅድመ፡ሰዱስ፡ዕለት፡ዘፋሲካ፡ቢታንያ፡ኀበ፡ሃ
2 ሎ፡አልዓዛር፡ዘአንሥኦ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡እምዉታን፡ ውስተ፡ቢታንያ፡፡ ወገብ
ሩ፡ሎቱ፡ምሳሐ፡በሃየ፡ወማርታ፡ትሜጥዎሙ፡ወአልዓዛር፡አሐዱ፡ውእቱ፡ እምእለ፡ይ
ረፍቁ፡ምስሌሁ፡፡ በእንተ፡እንተ፡ቀብአቶ፡ለእግዚእነ፡ዕፍረት፡፡
3 ወነሥአት፡ማርያ፡ዕፍረተ፡ልጥረ፡ዘናርዱ፡ ጵስጥቅስ፡ ዘብዙኅ፡ ዘዕሡብ፡ ሤጡ፡ ወቀ
ብአቶ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወመዝመዘቶ፡ በሥዕርታ፡ ወመልአ፡ ቤተ፡
መዓዛሁ፡ ለውእቱ፡ ዕፍረት፡፡

Et dixit iis unus ex illis, cujus nomen Caiphas princeps sacerdotum in ordine 49
istius anni, Vos non scitis quicquam. Et non cogitatis expedire nobis, ut occi- 50
damus unum hominem, & ut moriatur loco omnium, quàm ut perdatur tota
gens? Et hoc non à seipso dixit, & non ex corde suo hoc prophetavit, quia 51
princeps fuit sacerdotum, & ordinis istius anni; quia oportuit Dominum Jesum
ut moreretur propter omnes gentes, Et non propter gentem: sed etiam ut con- 52
gregaret filios Dei qui dispersi erant, in unum. Et ab illo die consultârunt 53
principes sacerdotum ut trucidarent Dominum Jesum. Et non ambulabat Do- 54
minus Jesus palàm in Judæa, sed abiit *in* desertum cui urbs Ephraim vicina fuit,
in desertum *inquam*, & ibi mansit cum discipulis ejus. Appropinquavit, & ac- 55
cessit Pascha Judæorum, & ascenderunt multi Hierosolymam, ex regione ante
festum paschatis, *ut* purificarent seipsos. Et quæsiverunt Dominum Jesum, & 56
dixerunt inter se in templo, stantes in Domo sancta, Quid dicitis? ecce non ve-
nit ad festum. Et præceperunt principes sacerdotum & Pharisæi, ut si quis 57
nôsset ubi esset, indicaret eum, ut prehenderent eum.

CAP. XII.

ET tunc venit Dominus Jesus ante sex dies paschæ, Bethaniam, ubi fuerat 1
Eleazarus, quem suscitaverat Dominus Jesus è mortuis in Bethania. Et fece- 2
runt ei cœnam ibi, & Martha ministrabat iis, & Lazarus unus fuit ex discumben-
tibus cum eo. *De illa quæ unxit Dominum nostrum unguento.*
Et accepit Maria unguentum lytran Nardi Pistices; cujus pretium valdè grande 3
fuit, & unxit pedes Domini Jesu, & extersit eum cum capillis suis: & impleta
est domus fragrantiâ istius unguenti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

57 * سروران امامان و معتزلان † سپاردند * كه اكر كسي بداند كه عيسي كجاست *
بديشان خبر دهد * كه اورا بكيرد *
1 * وعيسي زودتر از فصح بشش روز * در بيت عينا امد بود انجا كه عيسي عازررا
2 ازميان مردكان برخيزانيد * * ودر انجا براي او مهماني كردند * مرتا بندكي مي
3 كرد وغازر يكي ازانان بود كه با مسيح † نشسته بود * مريم ستد شيشه پر از روغن
ناردين خاص * سنكي بها * ودو پاي عيسي را اندود * وبموي خود مي ماليد * وخانه
از بوي غاليه پر شك بود *

Principes autem Sacerdotum & 57
Pharisæi mandârunt, ut si quis
nôsset ubi Jesus esset, illis indicaret,
ut illum prehenderent.

CAP. XII.

IEsus autem ante Pascha sex dies 1
in Bethaniam venerat, ubi Jesus
Gazarum de mortuis suscitaverat.
Et in illo loco ei convivium fece- 2
runt: Martha ministrabat, & Ga-
zarus unus ex illis erat, qui cum
Christo sedebant. Maria autem tu- 3
lit ampullam plenam unguento nar-
dino præcipuo, gravis pretii, & pe-
des Jesu unxit, & crine suo exter-
sit: domus autem ex odore galiæ
impleta est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Simonis Iscariotes, ille futurum
4 Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων
eum tradere; Quarè hoc unguentum non veniit trecentis denari-
5 αὐτὸν παραδιδόναι, Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρί-
is, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis cura
6 ων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμε-
esset ei: sed quia fur erat, & marsupium habebat, & injecta por-
λεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐ-
tabat. Dixit ergò Jesus; Sine illam: in diem sepultu-
7 βάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφια-
ræ meæ conservavit illud. Pauperes enim semper habetis cum vobisipsis, me
8 σμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
autem non semper habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis, quia il-
9 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐ-
lic est: & venerunt non propter Jesum tantùm, sed ut & Lazarum viderent,
κεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν,
quem suscitavit ex mortuis. Consultârunt autem principes Sacerdotũ ut & La-
10 ὃν ἤγειρεν ἐκ (γ) νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λά-
zarum interficerent. Quia multi propter illum subibant Judæorum, &
11 ζαρον ἀποκτείνωσιν. Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ
credebant in Jesum. Postridiè turba multa veniens ad diem
12 ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ-

ΙΓ' festum, audientes quia venit Jesus in Hierosolymam, Acceperunt
τήν, ἀκούσαντες (δ) ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔλαβον τὰ 13
ramos palmarum, & exierunt in occursum ei: & clamabant, Ho-
βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς (ε) ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ (ζ) ἔκραζον, Ὡ-
sanna, benedictus veniens in nomine Domini, rex Is-
σαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, (η) ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσ-
rael. Inveniens autem Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scri-
ρα ζ ραήλ. Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμ- 14
ptum; Ne time filia Sion: ecce rex tuus venit se-
ΙΔ' μένον, Μὴ φοβοῦ (θ) θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ (ι) βασιλεύς σου ἔρχεται καθ- 15
dens super pullum asinæ. Hæc autem non cognoverunt discipuli ejus pri-
ρβ ι ἥμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ- 16
mùm: sed quandò glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de
ζθ ι τον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη (κ) ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ'
eo scripta, & hæc fecerunt ei. Testabatur ergò turba
αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ 17
existens cum eo, quando Lazarum vocavit ex monumento, & suscitavit e-
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐ-
um ex mortuis. Propter hoc & obviàm venit ei turba, quia audivit
τὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι (λ) ἤκουσε 18
hoc eum fecisse signum.
ρ α τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

MS. A. (γ) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐβουλεύσαντο (δ) ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς (ε) ἀπάντησιν (ζ) ἔκραζον λέγοντες, (η) βασιλεὺς (θ) θυγάτηρ (ι) βασιλεὺς ἔρχεται (κ) Ἰησοῦς, (λ) ἤκουσαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܐܡܪ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ. * ܠܡܢܐ
5 ܠܐ ܐܙܕܒܢ ܡܫܚܐ ܗܢܐ ܒܬܠܬܡܐ ܕܝܢܪܝܢ ܘܐܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܠܐ 6
ܗܘܐ ܕܡܛܠ ܡܣܟܢܐ ܝܨܝܦ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܕܓܢܒܐ ܗܘܐ. ܘܓܠܘܣܩܡܐ
ܠܘܬܗ ܗܘܐ. ܘܡܕܡ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܒܗ ܗܘ ܫܩܠ ܗܘܐ. * ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܫܒܘܩܝܗ. 7
ܠܝܘܡܐ ܕܩܒܘܪܬܝ ܢܛܪܬܗ. * ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ 8
ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܘܫܡܥܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܬܡܢ ܗܘ ܝܫܘܥ. ܘܐܬܘ 9
ܠܐ ܡܛܠ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܢܚܙܘܢ ܠܠܥܙܪ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.
10 * ܘܐܬܪܥܝܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ. ܕܐܦ ܠܠܥܙܪ ܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ.
11 ܡܛܠܬܗ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝܫܘܥ.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipulis ejus, is qui eum erat proditurus; 4 Quare non veniit unguentum istud trecentis denariis, & datum est pauperibus? 5 Hoc autem dixit, non quòd de pauperibus curam haberet, sed quia fur erat, & marsupium haberet, & quicquid conjiciebatur in illud, ipse portabat. 6 Dixit autem Jesus; Omitte eam, in diem sepulturæ meæ servavit illud. 7 Semper enim pauperes habetis vobiscum, me verò non semper habebitis. 8 Et audierunt cœtus multi ex Judæis illic esse Jesum: veneruntque non tantùm propter Jesum, sed etiam ut viderent Lazarum illum, quem excitaverat à mortuis. 9 Et machinati sunt principes sacerdotum ut & Lazarum interficerent. 10 Siquidem plurimi ex Judæis propter eum abibant, & credebant in Jesum. 11

* ܝܘܡ ܥܐܠܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܠܐ *

Dominicâ Palmarum. 31.

12 * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܥܐܕܥܐ. ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ
13 ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܫܩܠܘ ܣܘܟܐ ܕܕܩܠܐ ܘܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ. ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ.
14 ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܐܫܟܚ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܝܠܐ ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ.
15 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. * ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ. ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܥܝܠܐ
16 ܒܪ ܐܬܢܐ. * ܗܠܝܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܗܘ ܙܒܢܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܐܫܬܒܚ ܝܫܘܥ.
17 ܗܝܕܝܢ ܐܬܕܟܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܠܝܢ ܟܬܝܒܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܗܠܝܢ ܥܒܕܘ ܠܗ. * ܘܣܗܕ ܗܘܐ
18 ܟܢܫܐ ܗܘ ܕܥܡܗ ܗܘܐ. ܕܩܪܗ ܠܠܥܙܪ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
ܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܘ ܕܐܬܐ ܗܕܐ ܥܒܕ.

Cæterùm postero die turba illa multa quæ venerat ad festum, quum audîssent Jesum venire ad Jerusalem: 12 Tulerunt ramos palmarum, & exierunt ei obviàm: clamabantque ac dicebant, Osanna, benedictus ille qui venit in nomine Domini Rex Israel. 13 Invenit autem Jesus asinum & insedit ei, 14 sicut scriptum est; Ne timeas filia Sion, 15 Ecce rex tuus venit ad te, & quidem equitans super pullum filium asinæ. Hæc autem nesciebant discipuli ejus in illo tempore: 16 sed quum glorificatus esset Jesus; recordati sunt discipuli ejus quòd ea essent scripta de eo, & hæc fecissent ei. Porrò 17 testabatur turba illa quæ cum eo erat, quòd vocâsset Lazarum è sepulchro, & suscitâsset eum à mortuis. Ac propterea exierant 18 ei obviàm cœtus multi, qui audierant eum signum hoc edidisse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* یهودای سخریوطا چون ان بدید * وازشاکردان عیسی بود انك می خواست که اورا 4
بدست دهد * او کفت * چرا این روغن بسه صد † دینار † فروخته نشد و بهایش بدرویشان 5
می دادند * این را کفت نه برای انك غم مسکینانرا می خورد * لیکن برای انك دزد بود 6
و صندوق خزینه بدست او می بود * وهر چه درو می افتاد * اوبر می داشت * * عیسی 7
کفت زنرا بکذارید * که برای روز اکندن من نکاه داشته بود * * سبب انك 8
همیشه درویشان با شما هستند * اما من در هر وقتی پیش شما نباشم * * وجماعت یهودیان 9
شنیدند که عیسی انجاست و همه انجا امدند * نه برای عیسی تنها * لیکن برای انك غازررا
ببینند * که چون ازمیان مردکان اورا بر خیزانید * * وبزرك امامان با جماعت اندیشه کردند * که 10
غازررا نیز بکشند * * سبب انك ازیهودیان † بسیار می امدند * وبرای او بعیسی ایمان می آوردند * 11
بیست هفت برخر نشستن مسیح ورفتن دراورشلیم وقبول کردن اورا بملکی * روز دوم 12
جماعت بسیار شنیك † بودند * که عیسی دراورشلیم می رود * وان جماعت درعید آمك بودند *

Judas Iscariotes cùm hoc vidisset, (ex discipulis autem Jesu erat, qui volebat eum in manum inimicorum tradere) is dixit. 4 *Quare hoc unguentum trecentis denariis venditum non est, ut pretium ejus pauperibus dedissent?* 5 *Hoc dixit, non quòd curam pauperum sustineret, sed eò quòd fur erat, & capsa thesauri in manu ejus erat, et quicquid incidebat in eam ille portabat.* 6 *Jesus dixit; Mulierem sinite, quia in diem sepulturæ meæ asservavit.* 7 *Eò quòd semper pauperes vobiscum sunt, ego verò omni tempore apud vos non ero.* 8 *Et turba Judæorum audiverunt, quòd Jesus illic esset: & omnes illûc venerunt, non propter Jesum solum, sed ut Gazarum viderent, quomodo de mortuis eum excitaverat.* 9 *Et maximi sacerdotes cùm turba deliberârunt, ut Gazarum etiam interficerent.* 10 *Propterea quòd Judæorum multi venirent, & ob eum in Jesum fidem haberent.* 11

XXVII. Asino insidet Christus, & intrat Hierosolymam, & acceperunt eum in regem.

Diè secundo turba multa audiverunt, quòd Jesus Hierosolymam iret, illa autem turba ad festum venerant. 12

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus; Qua-
6 rè hoc unguentum non væniit trecentis denariis, & datum est egenis? Dixit autem
hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens, ea
7 quæ mittebantur, portabat. Dixit ergò Jesus; Sinite illam, ut in diem sepulturæ
8 meæ servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non sem-
9 per habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis quia illîc est: & venerunt,
10 non propter Jesum tantùm, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit à mortuis.
11 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut & Lazarum interficerent: Quia
12 multi propter illum abibant ex Judæis, & credebant in Jesum. In crastinum au-
tem, turba multa, quæ venerat ad diem festum, cùm audîssent quia venit Jesus Je-
rosolymam: Acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviàm ei, & clama- 13
bant; Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel. Et invenit 14
Jesus asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est; Noli timere, filia Sion: ecce 15
rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognoverunt discipuli ejus pri- 16
mùm: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scri-
pta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergò perhibebat turba, quæ erat cum eo 17
quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea 18
et obviàm venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فقال احد تلاميذه الذي هو يهوذا ابن سمعان الاسخريوطي الذي كان مزمعا ان يسلمه * 4
* لم لم يبع هذا العطر بثلثماية دينار ويدفع الى المساكين * وهذا قاله ليس لاعتنايه 5 6
بالمساكين لكنه كان سارقا وكان الكيس معه وكان يحمل ما يلقي فيه * فقال يسوع دعها 7
انما حفظته ليوم دفني * لان المساكين عندكم كل حين وانا لست عندكم كل حين * 8
* وعلم جمع كبير من اليهود انه هناك فجاوا ليس من اجل يسوع فقط بل وليبظروا لعازر 9
ايضا الذي اقامه من الاموات * فتشاور عظماء الكهنة ان يقتلوا لعازر * لان كثيرين 10 11
من اليهود كانوا من اجله يذهبون ويومنون بيسوع * * الفصل الثامن والعشرون * * ومن 12
الغد سمع الجمع الكبير الذين جاوا الى العيد بان يسوع ياتي الى يروسليم * فاخذوا سعف 13
النخل وخرجوا للقايه وكانوا يصرخون قايلين هوشعنا مبارك الاتي باسم الرب ملك اسراييل *
* وان يسوع وجد حمارا فركبه كما هو مكتوب * لا تخافي ابنة صهيون فها ملكك ياتيك 14 15
راكبا على جحش بن اتان * ولم يكن تلاميذه عرفوا هذه الاشياء اولا لكن لما تمجد 16
يسوع حينيذ تذكروا ان هذا مكتوب من اجله وهذه فعلوها له * وكان الجمع الذي 17
معه يشهد له انه دعا لعازر من القبر واقامه من الاموات * ومن اجل هذا خرج للقايه 18
جموع لانهم سمعوا انه عمل هذه الاية *

Dixit autem unus ex discipulis ejus, nempe Judas filius Simonis Iscariotes, qui erat futurus ut traderet eum; 4 *Quare non væniit hoc aroma trecentis denariis, & datum est pauperibus?* 5 *Et quidem hoc dixit, non ob curam ejus in pauperes, sed erat fur, & marsupium secum habebat, gestabatque quod injiciebatur in illud.* 6 *Inquit Jesus; Sine illam, nam servavit illud in diem sepulturæ meæ.* 7 *Quia pauperes sunt apud vos omni tempore, ego autem non sum apud vos omni tempore.* 8 *Et cognovit turba magna ex Judæis quod ipse esset ibi: & venerunt, non propter Jesum tantùm, verùm ut viderent Lazarum etiam quem suscitaverat à mortuis.* 9 *Quare consultaverunt summi sacerdotum ut interficerent Lazarum.* 10 *Quia multi ex Judæis propter illum abibant & credebant in Jesum.* 11

Sectio vigesima octava.

Et postridie audivit populus magnus, qui venerant ad diem festum, quòd Jesus veniret in Jerusalem: 12 *Quare acceperunt ramos palmarum, & exierunt in occursum ejus, & exclamabant, dicentes; Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israelis.* 13 *Et quidem Jesus invenerat asellum, & conscenderat illum, prout est scriptum;* 14 *Ne timeas filia Sion: nam ecce Rex tuus veniet ad te, sedens super pullum filium asinæ.* 15 *Et discipuli ejus non noverant has res anteà, sed quando glorificatus fuit Jesus, tunc recordati sunt quòd hoc scriptum esset de eo, & hæc fecissent ei.* 16 *Cœtus autem qui erat cum eo, testabatur ei quòd ipse vocâsset Lazarum è monumento, & suscitâsset eum à mortuis.* 17 *Et propterea exierunt in occursum ejus turbæ, quoniam audierant eum fecisse hoc signum.* 18

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ይቤ ፡ ይሁደ ፡፡=÷
4 ወይቤ፡ይሁደ፡አስቆሮታዊ፡አሐዱ፡እምአርዳኢሁ፡ዘሃለወ፡ያግብኦ፡፡=÷ ለምንት፡ኢ
5 ይሤጥዎ፡ለዝ፡ዕፍረት፡በሣለስቱ፡ምእት፡ዲናር፡ወይሁብዎ፡ለንዳይ፡፡=÷ ወዘይቤ፡
6 ከመዝ፡አኮ፡በሣሂረ፡ነዳይ፡እስመ፡ሰራቂ፡ውእቱ፡ወለሊሁ፡ይዓቅብ፡ወርቀ፡መባእ፡ወ
7 ለስክሬንኒ፡ኀቤሁ፡ይነብር፡ዘንተ፡ዘይቤ፡ወይነሥእ፡እምውስቴቱ፡፡=÷ ወይቤሎሙ፡
8 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኅድግዋ፡ትዕቀቦ፡ለዕለተ፡ቀበርየ፡=÷ ወነዳያንሰ፡ዘልፈ፡ሃለዉ፡መ
9 ስሌክሙ፡ወኪያየሰ፡አኮ፡ዘልፈ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ዘትረክቡኒ፡፡=÷ ወብዙኃን፡እምአይሁ
ድ፡እለ፡አእመሩ፡ከመ፡ሃሎ፡ህየ፡ ወሐሩ፡ኀቤሁ፡፡ ወአኮ፡ በእንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
በሊቲቱ፡ዘሐሩ፡ደእመ፡አልዓዛርሂ፡ከመ፡ይርአዩ፡ዘአንሥኦ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እም
10 ነ፡ምዉታን፡፡=÷ ወተማከሩ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ለአልዓዛር፡፡=÷ እስመ፡ብ
11 ዙኃን፡እምውስተ፡አይሁድ፡ይሐውሩ፡በእንቲአሁ፡ ወየአምኑ፡በእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=÷
12 በእንተ፡ ዕዋል፡፡=÷ ወበሳኒታ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡እለ፡መጽኡ፡ለበዓል፡ወሰሚዖ
13 ሙ፡ከመ፡ይመጽእ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሩሳሌም፡፡=÷ ነሥኡ፡አጽበርተ፡ተመርት፡ወ
በቀልት፡ እምኢየሩሳሌም፡ ወተቀበልዎ፡ ወይጸርሑ፡ ወይቤልዎ፡ ወይብሉ፡ ሆሳዕና፡ ቡ
14 ሩክ፡ዘይመጽእ፡በስመ፡እግዚአብሔር፡፡ወንጉሦሙ፡ለእስራኤል፡፡=÷ ወረከበ፡እግዚ
15 እ፡ኢየሱስ፡ዕዋለ፡አድግ፡ወተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡በከመ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡=÷ ኢትፍርሂ፡
16 ወለተ፡ጽዮን፡ነዋ፡ንጉሥኪ፡ይመጽእ፡ወይጼዐን፡ዲበ፡ዕዋለ፡አድግ፡፡=÷ ወኢያእመሩ፡
አርድእቲሁ፡ሶቤሃ፡ይእተ፡አሚረ፡ ዘእንበለ፡ አመ፡ተሰብሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜሃ፡
17 ተዘከሩ፡ከመ፡ጽሑፍ፡በእንቲአሁ፡ዝንቱ፡፡ወከመዝ፡ገብሩ፡ሎቱ፡፡=÷ ወሰማዕተ፡ኮ
ንዎ፡ሕዝብ፡እለ፡ሃለዉ፡ ኀቤሁ፡ አመ፡ጸውዖ፡ ለአልዓዛር፡ እመቃብር፡ ወአንሥ
18 ኦ ፡ እምነ ፡ ምዉታን ፡፡=÷ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተቀበልዎ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብእ ፡ ሰሚ
ዖሙ ፡ ዘገብረ ፡ ተአምረ ፡፡==÷

De eo quod dixit Judas.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipulis ejus qui proditurus erat eum, 4 Quare non vendunt hoc unguentum trecentis denariis, & tribuunt illud pauperibus? 5 Et quòd dixit ita, non *fuit* miserendo pauperum, quia fur erat; sed ipse 6 custodiebat pecuniam oblationis, & marsupium apud eum manebat: (hoc in causa fuit quòd dixit:) & accipiebat ex illo. Et dixit iis Dominus Jesus; Sinite 7 eam, *ut* servet illud in diem sepulturæ meæ. Et pauperes semper præsentes sunt 8 vobiscum, & me, non semper in omni tempore erit quòd invenietis me. Et 9 multi ex Judæis *erant* qui cognoverunt quòd fuit ibi, & venerunt ad eum: sed non propter Dñm Jesum tantùm fuit quòd venerunt, sed Eleazarum etiam ut viderent, quem suscitâsset Dominus Jesus ex mortuis. Et consultârunt principes 10 sacerdotum ut trucidarent Eleazarum. Quia multi ex Judæis abibant propter 11 eum, & credebant in Domino Jesu.

De pullo asini.

Et postero die multi populi *fuerunt* qui venerunt ad festum: & audientes quòd 12 veniret Dominus Jesus Hierosolymam, Acceperunt ramos palmarum, & sur- 13 culos *palmarum* ab Hierusalem, & occurrerunt ei, & clamabant, & vociferabantur, & dicebant; Hosana, benedictus qui venit in nomine Dei, & rex Israel. Et invenit Dominus Jesus pullum asini, & sedit super eum, sicut scriptum est, di- 14 cens; Ne timeas filia Sion, Ecce Rex tuus venit, & sedit super pullum asini. 15 Et non cognoscebant discipuli ejus tunc isto die: sed quum glorificatus esset Do- 16 minus Jesus, tunc recordati sunt, quòd scriptum erat de illo hoc, & quòd hoc fecissent ei. Et testimonio fuerunt ei populi qui erant apud eum, quando voca- 17 vit Eleazarum è sepulchro, & suscitavit eum à mortuis. Et propterea obviàm 18 venerunt ei illi homines, audientes quòd fecisset signum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * شاخهاء † زیتونرا ستدند * واستقبال او بدر رفتند * وبانك می زدند * ومی کفتند خجسته است انك
14 بنام خدا می آید * ملك اسراییل * وعیسی یافت خروبروی † نشست انجنانك نبشته شد نبوت
15 * ای دختر صهیون * مترس * اینك ملك تو † در تو می آید * برنشسته برخر اتان بچه *
16 * وشاکردان او دران روزکار اورا ندانستند * لیکن چون عیسی ستوده شد * شاکردان اوبیاد †
17 اوردند * که اینها برای او نبشته شدند * واینها برای او کردند * * وجماعت که با وی بودند *
18 کواهی دادند * که غازررا بانك زد * وازمیان مردکان † برخیزانید * * وبهر این جماعت بسیار
باستقبال او بدر رفتند * که شنیك بودند که این ایت را کرد *

Ramos itaque olivarum tulerunt, & in occursum ei egressi sunt: & clamabant, ac dicebant; Benedictus est ille qui in nomine Dei venit, Rex Israel. 13 *Jesus autem invenit asinum, & ei insedit, quemadmodum scriptum est;* 14

Prophetia.

O filia Sion, ne timeas: ecce, Rex tuus in te venit insidens asino asinæ pullo. 15 *Discipuli autem ejus eo tempore illud non cognoverunt, sed cùm Jesus glorificatus esset, discipuli ejus in memoriam redixerunt, quòd hæc de eo scripta essent, & hæc ei fecissent.* 16 *Et turba, qui cum eo erant, testimonium dederunt, quod Lazarum inclamâsset, & de mortuis excitâsset.* 17 *Et propter hoc turba multa in occursum ejus exierunt, quia audiverant quòd hoc signum fecisset.* 18

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ergò Phariſæi dixerunt ad ſemetipſos; Videtis quia *non proficitis* nihil? ecce
19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε
mundus poſt eum abiit. Erant autem quidam *Græci* ex *aſcenden-*
20 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι- ΙΕ'
tibus, ut adorarent in die feſto. Hi ergò acceſſerunt *Philippo illi*
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ
à Bethſaida Galilææ: & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Je-
ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
ſum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ: & rurſùm An-
22 σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ (μ) Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀν-
dreas & Philippus *dicunt* Jeſu. *At* Jeſus reſpondit eis,
23 δρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς,
dicens; Venit hora ut *glorificetur* Filius hominis. Amen, amen dico
24 λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
vobis; *Si non* granum frumenti cadens in terram mortuũ fuerit, ipſum ſolum ma-
ὑμῖν, Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
net: ſi autẽ mortuũ fuerit, multũ fructum affert. *Amans* animam ſuam, perdet eam:
25 νει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν·
& *odio habens* animã ſuam in mundo hoc, in vitam æternam cuſtodiet eam. Si
26 καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν
mihi miniſtrat quis, me ſequatur: & ubi ſum ego, illic & miniſter meus erit:
(ν) ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται·
& ſi quis mihi miniſtraverit, honorificabit eũ Pater. Nunc anima mea turbata eſt:
καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· 27
& quid dicam? Pater, ſalvifica me ex hora hac: Sed propter *hoc* veni in horam
καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
hanc. Pater, *glorifica* tuum nomen. Venit ergò vox de cœlo; Et *glori-*
ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδό- 28
ficavi, & iterum *glorificabo*. Ergò turba *ſtans* & *audiens*, dicebat tonitruũ eſſe fa-
ξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ (ξ) ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέ- 29
ctum: alii dicebant; Angelus ei locutus eſt. Reſpondit Jeſus, & dixit; Non
ναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ 30
propter me hæc vox *facta eſt*, ſed propter vos. Nunc judicium eſt mun-
δι' ἐμὲ (ο) αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κό- 31
di *hujus*: nunc princeps mundi hujus ejicietur forás. Et ego ſi exaltatus
σμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. Κἀγὼ ἐὰν ὑψω- 32
fuero à terra, *omnes* traham ad meipſum. (Hoc autem dicebat, ſignificans
θῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων 33
quâ morte *futurus* eſſet *mori*.) Reſpondit ei turba; Nos
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς 34
audivimus ex lege, Quia Chriſtus manet in æternum: & quomodò tu dicis;
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Quòd oportet exaltari Filium hominis? Quis eſt iſte Filius hominis?
Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

MS. A. (μ) Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, καὶ λέγουσιν (ν) ἐμοί τις διακονῇ, (ξ) ἑστηκὼς (ο) ἡ φωνὴ αὕτη

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܡܘܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ܂ ܗܐ ܓܝܪ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܒܬܪܗ ܐܙܠ܂
20 * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢ ܥܡܡܐ ܐܢܫܐ ܕܣܠܩܘ ܠܡܣܓܕ ܒܥܐܕܐ܂
21 * ܗܠܝܢ ܐܬܘ ܩܪܒܘ ܠܘܬ ܦܝܠܝܦܘܣ ܗܘ ܕܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܪܝ ܨܒܝܢܢ ܠܡܚܙܐ ܠܝܫܘܥ܂
22 * ܘܐܬܐ ܦܝܠܝܦܘܣ ܘܐܡܪ ܠܐܢܕܪܐܘܣ܂ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܡܪܘ ܠܝܫܘܥ܂
23 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܬܬ ܫܥܬܐ ܕܢܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂
24 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܦܪܕܬܐ ܕܚܛܬܐ ܐܢ ܠܐ ܬܦܠ ܘܬܡܘܬ ܒܐܪܥܐ܂ ܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗ ܦܝܫܐ܂ ܐܢ ܕܝܢ ܡܝܬܐ ܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܝܐ܂
25 * ܡܢ ܕܪܚܡ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ܂ ܘܡܢ ܕܣܢܐ ܢܦܫܗ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܢܛܪܝܗ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂
26 * ܐܢ ܠܝ ܐܢܫ ܡܫܡܫ܂ ܢܐܬܐ ܒܬܪܝ܂ ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܡܢ ܐܦ ܡܫܡܫܢܝ ܢܗܘܐ܂ ܡܢ ܕܠܝ ܡܫܡܫ ܢܝܩܪܝܘܗܝ ܐܒܐ܂
27 * ܗܫܐ ܢܦܫܝ ܕܠܝܚܐ܂ ܘܡܢܐ ܐܡܪ܂ ܐܒܝ ܦܨܢܝ ܡܢ ܗܕܐ ܫܥܬܐ܂ ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܝܬ ܠܗܕܐ ܫܥܬܐ܂
28 * ܐܒܝ ܫܒܚ ܫܡܟ܂ ܘܩܠܐ ܐܫܬܡܥ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܫܒܚܬ ܘܬܘܒ ܡܫܒܚ ܐܢܐ܂
29 * ܘܟܢܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܫܡܥ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܪܥܡܐ ܗܘܐ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܡܠܐܟܐ ܡܠܠ ܥܡܗ܂
30 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܝ ܗܘܐ ܩܠܐ ܗܢܐ܂ ܐܠܐ ܡܛܠܬܟܘܢ܂
31 * ܗܫܐ ܗܘ ܕܝܢܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ ܗܫܐ ܐܪܟܘܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܡܫܬܕܐ ܠܒܪ܂
32 * ܘܐܢܐ ܡܐ ܕܐܬܬܪܝܡܬ ܡܢ ܐܪܥܐ܂ ܐܢܓܘܕ ܟܠ ܐܢܫ ܠܘܬܝ܂
33 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܕܢܚܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܕܢܡܘܬ܂
34 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܟܢܫܐ܂ ܚܢܢ ܫܡܥܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ܂ ܕܡܫܝܚܐ ܠܥܠܡ ܩܐܡ܂ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܬܬܪܝܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܡܢܘ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂

Phariſæi verò dicebant alius ad alium: Vi- 19
detis vos nihil proficere? ecce enim totus
mundus poſt eum abiit. Erant autem & 20
quidam ex Gentibus, qui aſcenderant ut ado-
rarent in feſto. Iſti quum veniſſent, acceſ- 21
ſerunt ad Philippum illum qui erat à Beth-
Sajoda (*domo piſcatoris*) Galilææ, & rogâ-
runt eum, ac dicunt ei; Domine mi, velle-
mus videre Jeſum. Venit autem ipſe Phi- 22
lippus, & dixit Andreæ: Andreas verò &
Philippus dixerunt Jeſu.

Matutinis II. feriæ hebdomadis Paſſionis. 32.

Porrò Jeſus reſpondit & dixit eis; Venit 23
hora quâ glorificetur Filius hominis. Amen 24
amen dico vobis, Niſi granum frumenti ce-
ciderit, & mortuum fuerit in terra, ipſum
ſolum manet: ſin autem mortuum fuerit,
fructus multos adfert. Qui amat animam 25
ſuam, perdet eam: qui verò odit animam
ſuam in hoc mundo, conſervabit eam in vi-
tam æternam. Si quis mihi miniſtrat, poſt 26
me veniat: & ubi ego fuero, illic erit etiam
miniſter meus: qui mihi miniſtraverit, ho-
norabit eum Pater. Nunc anima mea ecce 27
turbata eſt: & quid dicam? Pater mi, li-
bera me ab hac hora: ſed propterea veni in
hanc horam. Pater, glorifica nomen tuum. 28
Et vox audita eſt è cœlo, Glorificavi, &
iterum glorificaturus ſum. Turba autem quæ 29
adſtabat, audiit, & dixit tonitru eſſe fa-
ctum. Alii autem dicunt; Angelus collocu-
tus eſt ei. Reſpondit Jeſus, & dixit eis; Non 30
propter me extitit hæc vox, ſed propter vos.
Nunc judicium eſt mundi hujus, nunc prin- 31
ceps hujus mundi ejicitur forás. Et ego 32
quum ſublatus fuero è terra, traham omnes
ad me. Hoc autem dixit ut indicaret quâ 33
morte moriturus eſſet. Dicunt ei turbæ; 34
Nos audivimus ex Lege Meſſiam in æter-
num permanſurum: quomodo dicis fore ut
tollatur Filius hominis? quis eſt iſte Filius
hominis?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ومعتزلان با يكديكر مي كفتند * مي بينيد كه شما چيزي نمي ارزيد * اينك همه خلق
دردنبال اومي روند * 20 * وبودند كساني كه دربالا امده بودند * كه درعيد سجود كنند *
21 * ايشان پيش فيليبوس امدند * كه ازبيت صيداي جليل بود * ازو پرسيدند * وكفتند خداوندا
مي خواهيم كه عيسي را ببينيم * 22 * فيليبوس آمد * وباندراوس كفت * واندراوس وفيليبوس
بعيسي كفتند * 23 * عيسي بديشان جواب† داد وكفت * آمد ساعتي كه فرزند ادمي
ستوده شود * 24 * راست راست بشما كويم * كه اكر دانه كندم درزمين نيفتد * ومرده نشود تنها بماند *
واكر بميرد پسيار ميوه بر دهد * 25 * هركه جان خودرا دوست دارد * بدانك جان خودرا تباه مي كند *
وهركه درين جهان جان خودرا دشمن دارد * براي زندكاني جاويد اورا نكه داشته باشد * 26 * اكر
كسي مرا خدمت كند دردنبال من بيايد * وهر كجا كه من باشم چاكرم نيز انجا
باشد * هركه مرا بندكي كند * پدرم اورا حرمت بدارد * 27 * اينك جان من اين ساعت
اشفته شد * چه بكويم * اي پدر مرا اين ساعت نكه دار ليكن براي اين آمدم *
28 * ونيز اي پدر نام خودرا ستوده دار * واواز آسمان مي شنيدند * كه ستوده شدي * وبازستوده كنم *

Phariſæi autem unus ad alium di- 19
cebant; Videtis quòd vos nihil vale-
tis: ecce omnis populus poſt eum
eunt. Erant autem quidam qui 20
aſcenderant ut in feſto adorarent:
Illi ad Philippum venerunt, qui de 21
Bethſaida Galilææ erat, & ab eo
rogârunt, & dixerunt; Domine,
voluimus ut Jeſum videamus. Phi- 22
lippus venit, & Andreæ dixit; Andreas
& Philippus Jeſu dixerunt.
Jeſus illis reſponſum dedit, 23
& dixit; Venit hora, quâ Filius ho-
minis glorificetur. Verè, verè vobis 24
dico, quòd ſi granum frumenti in ter-
ram non ceciderit, & mortuum fu-
erit, ſolum manebit: ſi verò mori-
atur, multum fructum profert. Qui- 25
cunque animam ſuam charam habet,
in ipſo eſt quòd animam ſuam per-
dit: & quicunque in hoc mun-
do animam ſuam odio habet, in vi-
tam æternam eam ſervabit. Siquis 26
mihi miniſtrat, poſt me veniat; &
ubicunque ego fuero, miniſter me-
us etiam ibi erit: quicunque autem
mihi ſervierit, Pater meus eum ho-
nore afficiet. Ecce anima mea hâc 27
horâ turbata eſt: quid dicam? O
Pater, me hâc horâ ſerva: ſed pro-
pter hoc veni. Atque etiam, ô Pa- 28
ter, nomen tuum glorifica. Et vocem
è cœlo audiverunt; Jam quidem
glorificatum eſt, & rurſus glorifi-
cabo.

Verſio VULGATA LATINA.

19 Phariſæi ergò dixerunt ad ſemetipſos; Videtis quia nihil proficimus? ecce mun-
20 dus totus poſt eum abiit. Erant autem quidam Gentiles, ex his qui aſcende-
21 rant ut adorarent in die feſto. Hi ergò acceſſerunt ad Philippum, qui erat à
Bethſaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Jeſum vide-
22 re. Venit Philippus, & dicit Andreæ: Andreas rurſum & Philippus dixerunt
23 Jeſu. Jeſus autem reſpondit eis, dicens; Venit hora, ut clarificetur Filius ho-
24 minis. Amen, amen dico vobis; Niſi granum frumenti cadens in terram, mor-
25 tuum fuerit, Ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructum
affert. Qui amat animam ſuam, perdet eam: & qui odit animam ſuam in hoc
26 mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: &
ubi ſum ego, illic & miniſter meus erit. Si quis mihi miniſtraverit, honori-
ficabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata eſt. Et quid dicam? Pa- 27
ter, ſalvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, 28
clarifica nomen tuum. Venit ergò vox de cœlo; Et clarificavi, & iterùm
clarificabo. Turba ergò, quæ ſtabat, & audierat, dicebat tonitruum eſſe 29
factum. Alii dicebant; Angelus ei locutus eſt. Reſpondit Jeſus, & dixit; 30
Non propter me hæc vox venit, ſed propter vos. Nunc judicium eſt mun- 31
di: nunc princeps hujus mundi ejicietur forás. Et ego ſi exaltatus fuero à 32
terra, omnia traham ad meipſum. (Hoc autem dicebat, ſignificans quâ 33
morte eſſet moriturus.) Reſpondit ei turba; Nos audivimus ex lege, Quia 34
Chriſtus manet in æternum: & quomodò tu dicis, Oportet exaltari Filium
hominis? Quis eſt iſte Filius hominis?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * فقال بعض الفريسيين لبعض اراييتم انا لم ننتفع بشي هوذا العالم كله قد تبعه *
* الفصل التاسع والعشرون *
20 * وكان هناك قوم من اليونانيين من الذين صعدوا في
العيد ليسجدوا 21 * هولاء جاوا الي فيلبس الذي من اهل بيت صيدا الجليل فسالوه قايلين
يا سيد نريد ان نري يسوع 22 * فجاء فيلبس وقال لاندراوس * ثم جاء اندراوس وفيلبس ايضا
فقالا ليسوع 23 * اجابهما يسوع قايلا قد اتت الساعة التي يمجد فيها ابن الانسان 24 * امين
امين اقول لكم ان حبة الحنطة ان لم تقع في الارض وتمت تبقي وحدها * وان هي ماتت اتت
بثمار كثيرة 25 * من احب نفسه فليهلكها ومن ابغض نفسه في هذا العالم فانه يحفظها لحياة
الابد 26 * ان كان احد يخدمني فليلحق بي وحيث اكون انا فهناك يكون خادمي * ومن
يخدمني يكرمه ابي 27 * الان نفسي مضطربة وماذا اقول * يا ابة نجني من هذه الساعة * لكن لاجل
هذه الساعة اتيت 28 * يا ابة مجد ابنك * جاء صوت من السماء قايلا قد مجدت وايضا امجد *
29 * فسمع الجمع الذي كان واقفا فقالوا انما كان رعدا * وقال اخرون بل خاطبه ملك 30 * فاجاب
يسوع قايلا ليس من اجلي كان هذا الصوت لكن من اجلكم 31 * قد حضرت دينونة هذا العالم *
الان يلقي رييس هذا العالم الي خارج 32 * وانا ايضا اذا ارتفعت من الارض جذبت الي كل احد *
33 * وانما قال هذا ليخبر باي ميتة يموت 34 * فاجابه الجمع قايلا نحن سمعنا [illegible] الناموس ان المسيح
يدوم الي الابد فكيف تقول انت انه يرتفع ابن الانسان * من هو هذا ابن الانسان *

Porrò dixerunt quidam Phariſæorum 19
ad alios; Vidiſtiſne quòd non profece-
rimus quicquam? ecce mundus totus
jam ſecutus eſt eum.

Sectio vigeſima nona.

Erant autem ibi quidam ex Græcis, ex 20
his nimirum *qui aſcenderant in die fe-*
ſto ut adorarent. Hi venerunt ad Phi- 21
lippum qui erat è civibus Beth-ſaidæ
Galilææ, & rogaverunt eum, dicentes;
Domine, volumus videre Jeſum. Itaque 22
venit Philippus, & dixit Andreæ; tum
venerunt Philippus & Andreas quoque,
& ambo dixerunt Jeſu. Reſpondit eis 23
Jeſus, dicens; Jam venit hora in qua
glorificandus eſt Filius hominis. Amen 24
amen dico vobis, quòd granum frumen-
ti, ſi non ceciderit in terram & mortu-
um fuerit, manet ſolum: at ſi fuerit
mortuum, affert fructus multos. Qui 25
amat animam ſuam, perdat eam: & qui
odit animam ſuam in hoc mundo, is cu-
ſtodit eam in vitam æternam. Si quis 26
miniſtrat mihi, adhæreat mihi: & ubi
ſum ego, ibi ſit miniſter meus: Et eum
qui miniſtraverit mihi, honorificabit
Pater meus. Nunc anima mea turbata 27
eſt. Et quid dicam? O Pater mi, libera
me ab hac hora: verùm propter hanc ho-
ram veni. O Pater mi, glorifica Filium 28
tuum. Venit vox è cœlo, dicens; Jam glo-
rificavi, & adhuc glorificabo. Audivit 29
autem turba quæ adſtabat, & dixerunt;
Sanè factum eſt tonitruum. Et dixerunt
alii; Immò locutus eſt ei Angelus. Re- 30
ſpondit Jeſus, dicens; Non propter me fa-
cta eſt hæc vox, ſed propter vos. Jam 31
præſens eſt judicium hujus mundi, nunc
ejicietur princeps hujus mundi forás. Et 32
ego quoque quum ſublatus fuero è terra,
traham ad me unumquemque. Et verò 33
dixit hoc, ut indicaret quo genere mortis
eſſet moriturus. Reſpondit ei turba, di- 34
cens; Nos audivimus in lege, quòd Chri-
ſtus durabit in æternum: quomodo ergò
dicis tu tollendum eſſe Filium hominis?
Quis eſt hic Filius hominis?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወይቤሉ ፡ ፈሪሳውያን ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ትሬእዩኑ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ ፡ ወሊመንተ
20 ፤፡ነሁ፡ኵሉ፡ዓለም፡ተለዎ፡ድኅሬሁ፡፡=፥ በእንተ፡እለ፡መጽኡ፡አረሚ፡፡=፥
21 ወቦ፡እምውስቴቶሙ፡አረሚ፡ደ፤፡ለመሰብአ፡ፀርዕ፡ዓርጉ፡ ይሰግዱ፡ ለበዓል፡፡=፥ ወሐ
ሩ፡እሙንቱ፡ኀበ፡ፊልጶስ፡ዘቤተ፡ሰይዳ፡ዘገሊላ፡ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ ንፈቅድ፡ንርአዮ፡
22 ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፥ ወሐረ፡ፊልጶስ፡ ወነገሮ፡ለእንድርያስ፡፡ ወሐሩ፡ እንድርያስ፡
23 ወፊልጶስ፡ ወነገርዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፥ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡በ
24 ጽሐ፡ጊዜሁ፡ከመ፡ይከብር፡ ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡=፥ ለሚን፡ለሚን፡እብለክ
ሙ፡እመ፡ኢወድቀት፡ሕጠት፡ስርናይ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወኢሞተት፡ ባሕቲታ፡ትነብር፡፡
25 ወእመሰ፡ሞተት፡ብዙኀ፡ፍሬ፡ትፈሪ፡፡=፥ ወዘሰ፡ዘያፈቅራ፡ ለነፍሱ፡ለይግድፋ፡ወዘሰ፡
26 ጸልአ፡ለነፍሱ፡በዝንቱ፡ዓለም፡ይዕቀባ፡ለሕይወት፡ዘለዓለም፡፡=፥ ወእመቦ፡ዘይተል
ወኒ፡ ወይትለአከኒ፡ወይትልወኒ፡ኪያየ፡ወኀበ፡ሃለውኩ፡ ሃኒ፡ ህየ፡ይሄሉ፡ዘይትለአከኒ፡፡
27 ወዘሲ፡ተ፡ተልአከኒ፡ያከብሮ፡ለአብ፡፡=፥ ወይእዜሰ፡ ተሃውከት፡ ነፍስየ፡ወምንተ፡እ
ብል፡አብ፡አድኅና፡ለነፍስየ፡እምዛቲ፡ሰዓት፡ወበሕቱ፡በእንተዝ፡ በጽሕኩ፡ለዛቲ፡ሰዐ
28 ት፡፡=፥ አብ፡ሰብሖ፡ለስምከ፡ ወለወልድከ፡፡ወመጽአ፡ቃል፡እምሰማይ፡ዘይብል፡ሰበሕኩ፡
29 ኒ፡ወዓዲ፡እሴብሕ፡፡=፥ ወሕዝብሰ፡ እለ፡ይቀውሙ፡ይሰምዑ፡ ወይብሉ፡ነጐድጓድ፡
30 ውእቱ፡፡ ወቦ፡እለ፡ ይቤሉ፡ መልአክ፡ ተናገሮ፡=፥ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወ
31 ይቤሎሙ፡አኮ፡ በእንቲአየ፡ ዘመጽአ፡ ዝቃል፡አላ፡ በእንቲ፡ ለክሙ፡=፥ ናሁ፡በጽሐ፡
ይእዜ፡ወኰነኔሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡፡ወእም፡ይእዜሰ፡ይሰደድ፡መልአከ፡ዝንቱ፡ዓለም፡
32 ወያወፅእዎ፡አፍአ፡፡=፥ ወአነሂ፡እመከመ፡ተለዓልኩ፡እምድር፡እስሕብ፡ኵሉ፡ኀበ
33 የ፡=፥ ወዘይቤ፡ ከመዝ፡እስመ፡ይሌብዎሙ፡ በአይ፡ ሞት፡ሃለወ፡ ይሙት፡፡=፥ ወአ
34 ውሥእዎ፡ሕዝብ፡ወይቤልዎ፡ ንሕነሰ፡ ሰማዕነ፡ በውስተ፡ ኦሪት፡ ከመ፡ለዓለም፡ ይነብ
ር፡ ክርስቶስ፡ወለፎ፡እንከ፡ ትብለነ፡ ሃለወ፡ ይትሌዓል፡ ወልደ፡ እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡
ወመኑ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ ወልደ፡እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡፡=፥

Et dixerunt Phariſæi inter ſe, Videtiſne quòd nihil eſt *in* quo proficitis omninò? 19
Ecce totus mundus ſequitur eum. *De Gentibus quæ advenerunt.*
Et fuerunt ex illis, gentes ex hominibus Græciæ, *quæ* aſcenderunt, ut adorarent, 20
ad feſtum. Et venerunt illi ad Philippum Bethſaidæ Galilææ & dixerunt ei; 21
Domine, volumus videre Dominum Jeſum. Et venit Philippus, & dixit An- 22
dreæ: & venerunt Andreas & Philippus, & dixerunt Domino Jeſu. Et reſpon- 23
it Dominus Jeſus, & dixit; Venit tempus ut glorificetur Filius hominis. Amen, 24
amen dico vobis, Si non ceciderit granum frumenti in terram, & non mortuum
fuerit, ſolum manet: & ſi mortuum fuerit, multum fructum feret. Et qui diligit 25
animam ſuam, perdat eam: & qui odio habuit animam ſuam in hoc mundo, ſer-
vabit eam in vitam æternam. Et ſi quis fuerit qui ſequetur me, & miniſtret mi- 26
hi & ſequatur me, me *inquam*: & ubi fui ego, ibi erit qui miniſtrabit mihi: & qui
miniſtravit mihi, honorabit Patrem. Et nunc turbata eſt anima mea: & quid 27
dicam? Pater, ſerva animam meam ab hâc horâ, ſed propter hoc veni ad hanc
horam. Pater glorifica nomen tuum, & Filium tuum: & venit vox à cœlo di- 28
cens; Glorificavi, & adhuc glorificabo. Et populi qui adſtabant, audiebant, & 29
dicebant; Tonitru eſt: & fuerunt qui dicebant, Angelus loquutus eſt ei. Et re- 30
ſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Non propter me *fuit* quòd venit hæc
vox, ſed propter vos. Ecce, venit nunc etiam judicium hujus mundi, & ex 31
nunc perſequetur princeps hujus mundi: & ejicient eum forás. Et ego ſi ſubla- 32
tus fuero à terra, traham omnes ad me. Et quòd dixit ita, *in cauſa fuit* quia 33
ſignificaret iis per quam mortem eſſet moriturus. Et reſponderunt populi, & 34
dixerunt ei; Nos audivimus in lege, quòd in æternum manebit Chriſtus: &
quomodo igitur dicis nobis; Oportet ut exaltetur Filius hominis? & quis hic
Filius hominis?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وجماعت كه ايستاده بودند * شنيدند * وكفتند رعدست * ديكران كفتند * فرشته است
باوي سخن مي كويد * 30 * عيسي بديشان جواب داد وكفت * كه اين اواز ازبراي من نشد
الا ازبراي شما * 31 * اين ساعت داوري اين عالم * وهم اين ساعت† سروري اين عالم بيرون انداخته
شود * 32 * ومن چون اززمين برداشته شوم * دوستان خودرا پيش خود كشم * 33 * اين را كفت
تا بنمايد كه دركدامين† مرك خواهد مردن * 34 * جماعت بدو كفتند * ما ازناموس شنيديم
كه مسيح تا ابد وجاويد بماند * وتو چكونه مي كويي كه فرزند ادمي برداشته† خواهد
شدن * كيست اين فرزند آدمي *

Et turba, qui aſtabant, audiverunt, 29
& dicebant; Tonitru eſt. Alii dice-
bant; Angelus eſt, qui cum eo lo-
quitur. Jeſus illis reſponſum de- 30
dit, & dixit; Hæc quidem vox
non propter me facta eſt, ſed pro-
pter vos. Hac horâ judicium eſt 31
hujus mundi; hâc etiam horâ prin-
ceps hujus mundi ejicitur. Et ego 32
cùm à terra ſublatus fuero, ami-
ces meos ad me traham. Hæc dixit, 33
ut oſtenderet quâ morte vellet mori.
Turba ei dixerunt; Nos ex lege 34
audivimus, quòd Chriſtus in per-
petuum & æternum manebit:
tu igitur quomodo dicis Filium
hominis ſublatum iri? Quis eſt
iſte Filius hominis?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò eis Jeſus; Adhuc modicum *tempus*, lumen *cum* vobis eſt. Am-
35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. περι-
bulate, dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: & *am-*
πατεῖτε, (π) ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς (ρ) καταλάβῃ· καὶ ὁ περι-
bulans in tenebris, neſcit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in
36 πατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. (σ) Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
lucem, ut filii lucis *ſitis*. Hæc locutus eſt Jeſus, & *abiens* abſcondit ſe
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ab eis. *Tot autem eo* ſigna *faciente* coram eis, non cre-
37 ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπί-
debant in eum: Ut ſermo Eſaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit; Do-
38 στευον εἰς αὐτόν· Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύ-
mine, quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui revelatum eſt?
ριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
Propter hæc non poterant credere, quia iterum dixit Eſaias; Excæcavit eo-
39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, Τετύφλωκεν αὐ-
40 rum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant o-
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ (τ) πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀ-
culis, & intelligant corde, & convertantur, & ſanem eos. Hæc
41 φθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ (υ) ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα
dixit Eſaias, quando vidit gloriam ejus, & locutus eſt de eo. Verun-
42 εἶπεν Ἡσαΐας, (φ) ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως
tamen & ex principibus multi crediderunt in eum: ſed propter Phariſæos
μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
non confitebantur, ut non *extra ſynagogam fierent*. Dilexerunt enim gloriam
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43
hominum magis quàm gloriam Dei. Jeſus autem clamavit, & dixit;
ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε, καὶ εἶπεν, Ὁ 44
ρια *Credens* in me, non credit in me, ſed in *mittentem* me. Et *ſpectans*
α πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν 45
ριβ me, *ſpectat mittentem* me. Ego lux in mundum veni, ut
ι ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα 46
omnis *credens* in me, in tenebris non maneat. Et ſi quis mea au-
πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τίς μου ἀ- 47
dierit verba, & non *crediderit*, ego non judico eum: non enim veni
κούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ (χ) πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ut judicem mundum, ſed ut ſalvificem mundum. *Rejiciens* me, & non *ac-*
ρθ α ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμ- 48
cipiens verba mea, habet *judicantem* eum. Sermo quem locutus ſum,
βάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ille judicabit eum in noviſſimo die. Quia ego ex meipſo non ſũ locu-
ρι ι ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλη- 49
tus, ſed *ille mittens* me Pater, ipſe mihi mandatũ dedit, quid dicam & quid loquar.
σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν (ψ) ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

MS.A. (π) ὡς (ρ) * καταβῇ· (σ) Ὡς (τ) ἐπώρωσεν (υ) ἰάσομαι (φ) * ὅτι (χ) φυλάξῃ, (ψ) δέδωκεν,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܙܒܢܐ ܢܘܗܪܐ ܥܡܟܘܢ ܗܘ. ܗܠܟܘ ܥܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ 35
ܢܘܗܪܐ. ܕܠܐ ܚܫܘܟܐ ܢܕܪܟܟܘܢ. ܘܡܢ ܕܡܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ. *ܥܕ ܐܝܬ 36
ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ. ܗܝܡܢܘ ܒܢܘܗܪܐ ܕܒܢܘܗܝ ܕܢܘܗܪܐ ܬܗܘܘܢ. ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ.
ܘܐܙܠ ܐܛܫܝ ܡܢܗܘܢ. *ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܠܐ ܗܝܡܢܘ 37
ܒܗ. *ܕܬܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܡܪܝ. ܡܢܘ ܗܝܡܢ ܠܫܡܥܢ. ܘܕܪܥܗ 38
ܕܡܪܝܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ. *ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܡܛܠ ܕܬܘܒ ܐܡܪ 39
ܐܫܥܝܐ. *ܕܥܘܪܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܚܫܟܘ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܣܬܟܠܘܢ 40
ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܘܐܐܣܐ ܐܢܘܢ. *ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܬܫܒܘܚܬܗ ܘܡܠܠ 41
ܥܠܘܗܝ. *ܐܦ ܡܢ ܪܫܐ ܕܝܢ ܤܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܗܘܘ. 42
ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. *ܪܚܡܘ ܓܝܪ ܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܝܬܝܪ 43
ܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ. *ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝ ܡܗܝܡܢ ܐܠܐ 44
ܒܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. *ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܠܝ ܚܙܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. *ܐܢܐ ܢܘܗܪܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܕܟܠ 45 46
ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܩܘܐ ܒܚܫܘܟܐ. *ܘܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܘܠܐ ܢܛܪ ܠܗܝܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܕܐܢ 47
ܐܢܐ ܠܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܕܘܢ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܐܚܐ ܠܥܠܡܐ. *ܡܢ ܕܛܠܡ ܠܝ 48
ܘܠܐ ܡܩܒܠ ܡܠܝ. ܐܝܬ ܡܢ ܕܕܐܢ ܠܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ. ܗܝ ܬܕܘܢܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ
ܐܚܪܝܐ. *ܕܐܢܐ ܡܢ ܢܦܫܝ ܠܐ ܡܠܠܬ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ. ܗܘ ܝܗܒ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪ 49
ܘܡܢܐ ܐܡܠܠ.

Dixit eis Jeſus; Modicum adhuc ad tempus 35
lux vobiſcum eſt: ambulate dum lucem ha-
betis, ne tenebræ vos deprehendant: etenim
qui ambulat in tenebris, neſcit quò vadat.
Dum lucem habetis, credite in lucem, ut fi- 36
lii lucis ſitis. Hæc locutus eſt Jeſus, & pro-
fectus occultavit ſe ab eis. Quùmque hæc 37
omnia ſigna edidiſſet coram eis, non credi-
derunt in eum. Ut impleretur ſermo Eſaiæ 38
prophetæ, dicentis; Domine mi, quis credi-
dit auditui noſtro, & brachium Domini cui
revelatum eſt? Propterea non poterant 39
credere, quia rurſus dixit Eſaia; Obcæca- 40
verunt oculos ſuos, & tenebris offuderunt
corda ſua, ne videant oculis ſuis, intelligant-
que cordibus ſuis: & convertantur, & ſa-
nem eos. Hæc dixit Eſaia, quando vidit 41
gloriam ejus, & locutus eſt de eo. Verun- 42
tamen etiam ex proceribus multi credide-
runt in eum: ſed propter Phariſæos non con-
fitebantur, ne extra ſynagogam ejicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum potiùs 43
quàm gloriam Dei. Jeſus verò clamavit, & 44
ait; Qui credit in me, non in me credit, ſed
in eum qui miſit me. Et qui me videt, vi- 45
det eum qui miſit me. Ego Lux veni in 46
mundum, ut quiſquis crediderit in me, non
maneat in tenebris. Et qui audierit ſer- 47
mones meos, & non cuſtodierit eos, ego
non condemno eum: non enim veni ut con-
demnem mundum, ſed ut ſervem mundum.
Qui deprimit me, nec recipit ſermones 48
meos, habet qui condemnet eum: ſermo
quem locutus ſum, ille judicaturus eſt ipſum
ultimo illo die. Quia ego ex meipſo non 49
ſum locutus, ſed Pater meus qui miſit me,
ipſe dedit mihi mandatum quid dicam, &
quid loquar.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * عيسي بديشان گفت * اندك روزگار ديگر * روشنايي با شماست روان شويد * چندانك روشنايي
داريد * وبا روشنايي ايمان بياوريد * تا تاريكي شمارا نيندازد * وانك در تاريكي مي رود نداند
36 بكجا مي رود * *شما فرزند روشنايي باشيد * عيسي اينهارا گفت ورفت * از ايشان
37 پنهان شد * *وچندانك اين اياتها برابر ايشان مي كرد * وايشان ايمان نمي آوردند *
38 *تا سخن اشعياء پيغمبر تمام شود كه گفت نبوت خداوندا كيست
39 انك بشنيدن † از ما ايمان آورد * و بازوي خدا براي كه اشكارا شد * *براي اين
40 نتوانستند † ايمان آوردن * وديگر بار اشعيا گفت نبوت *كه چشم خودرا كور كردند *
و دل خودرا تاريك كردند * تا بچشم نبينند * وبدل در نيابند * وباز پيش من كردند *
41 42 و ايشانرا شفا دهم * *اينها اشعيا گفت * وقتي كه عظمتش را ديد * بروي سخن گفت * *وبعد ازان از
سروران نيز بعيسي ايمان آوردند * ليكن براي معتزلان اقرار نمي كردند * تا ايشانرا بيرون از جماعت
43 نيندازند * *سبب انك از آدميان حرمت وازرم را دوست مي داشتند * بيشتر از عظمت خدا *

Jeſus illis dixit; Parvo tempore ad- 35
huc Lux vobiſcum eſt: ambulate
quamdiu Lucem habetis, & in Lu-
cem fidem habete, ne tenebræ vos
præcipitent: qui enim in tenebris in-
cedit neſcit quò vadit. Vos igitur 36
filii Lucis ſitis. Jeſus hæc dixit, et
abiens ab illis abſconditus eſt. Et 37
quamvis hæc ſigna coram illis face-
ret, illi tamen fidem non habuerunt.
Ut ſermo Eſaiæ prophetæ impleretur, 38
qui dixit;

Prophetia.

Domine, Quis eſt qui audiendo à
nobis fidem habuit? & brachium
Domini cui revelatum eſt? Propter 39
hoc non potuerunt fidem habere. Et
rurſus Eſaias dixit;

Prophetia.

Oculos quidem ſuos occæcaverunt, 40
& cor ſuum obſcurârunt, ut oculis
non videant, neque corde intelligant,
& rurſus ad me convertantur, &
illis ſalutem dem. Hæc Eſaias di- 41
xit, quo tempore gloriam ejus vidit,
& de eo locutus eſt. Et poſt hæc ex 42
principibus quoque in Jeſum fidem
habuerunt: ſed propter Phariſæos
non confitebantur, ut illos extra ſyn-
agogam non ejicerent. Ea de cauſa 43
quòd ab hominibus honorem & exi-
ſtimationem amarent, potiùs quàm
gloriam Dei.

Verſio VULGATA LATINA.

35 Dixit ergò eis Jeſus; Adhuc modicùm, lumen in vobis eſt. Ambulate dum lucem
habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: & qui ambulat in tenebris, neſcit
36 quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis ſitis. Hæc lo-
37 cutus eſt Jeſus: & abiit, & abſcondit ſe ab eis. Cùm autem tanta ſigna feciſſet
38 coram eis, non credebant in eum: Ut ſermo Iſaiæ prophetæ impleretur, quem
dixit; Domine, quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui revelatum
39 eſt? Propterea non poterant credere, quia iterùm dixit Iſaias; Excæcavit
40 oculos eorum, & induravit cor eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
41 corde, & convertantur, & ſanem eos. Hæc dixit Iſaias, quando vidit gloriam
42 ejus, & locutus eſt de eo. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in
eum: ſed propter Phariſæos non confitebantur, ut è ſynagoga non ejicerentur. Di- 43
lexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Jeſus autem cla- 44
mavit, & dixit; Qui credit in me, non credit in me, ſed in eum, qui miſit me. Et 45
qui videt me, videt eum, qui miſit me. Ego lux in mundum veni: ut 46
omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Et ſi quis audierit verba mea, 47
& non cuſtodierit: ego non judico eum: non enim veni ut judicem mundum, ſed
ut ſalvificem mundum. Qui ſpernit me, & non accipit verba mea: habet qui 48
judicet eum: ſermo, quem locutus ſum, ille judicabit eum in noviſſimo die.
Quia ego ex meipſo non ſum locutus, ſed qui miſit me Pater, ipſe mihi manda- 49
tum dedit quid dicam, & quid loquar.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 *فقال لهم يسوع ان النور معكم زمنا يسيرا * فسيروا في النور ما دام لكم النور لئلا يدرككم
36 الظلام * لان الذي يمشي في الظلام ليس يدري اين يتوجه * ما دام لكم النور آمنوا بالنور
37 لتكونوا ابناء النور * تكلم يسوع بهذا ثم مضي وتواري عنهم * واذ صنع هذه العجايب
38 الكثيرة امامهم لم يومنوا به * لتكمل كلمة اشعياء النبي اذ قال يا رب من آمن بصوتنا وذراع
39 40 الرب لمن اعتلن * ومن اجل هذا لم يقدروا ان يومنوا * لان اشعيا قال ايضا * طمس عيونهم
41 وطمس قلوبهم لئلا يبصروا بعيونهم ويفهموا بقلوبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * قال اشعياء هذا
42 لما راي مجده ونطق عليه * وكان قد آمن به كثير من الروساء لكنهم لم يقروا بذلك لاجل
43 الفريسيين لئلا يصيروا خارجا من الجماعة * لانهم احبوا مجد الناس اكثر من مجد الله *

* الفصل الثلثون *

44 45 *فصرخ يسوع قايلا من يومن بي فليس يومن بي فقط بل والذي ارسلني * ومن راني فقد
46 47 راي الذي ارسلني * انا جيت نور العالم كي كل من يومن بي لا يمكث في الظلام * ومن
48 يسمع كلامي ولا يحفظه انا لا ادينه لاني لم آت لادين العالم بل لاخلص العالم * ومن جحدني
49 ولم يقبل كلامي فان له من يدينه * الكلمة التي نطقت بها هي تدينه في اليوم الاخير * لاني
لم اتكلم من ذاتي وحدي بل الاب الذي ارسلني هو اعطاني الوصية بما اقول وبما انطق *

Ait illis Jeſus; Certè lumen vobiſcum 35
eſt ad breve tempus. Ambulate ergò in
lumine quamdiu vobis eſt lumen, ne com-
prehendant vos tenebræ; quia qui am-
bulat in tenebris, ignorat quò vertat.
Quamdiu vobis eſt lux, credite in lu- 36
cem, ut ſitis filii lucis. Locutus eſt Je-
ſus hæc, deinde abiit & evanuit ab iis.
Et quamvis feciſſet hæc mirabilia multa 37
coram eis, tamen non crediderunt in
eum. Ut impleretur verbum Iſaiæ pro- 38
phetæ, cùm dixit; Domine, quis credi-
dit voci noſtræ, & brachium Domini
cui revelatum eſt? Et propterea non po- 39
terant credere, quia Iſaias iterùm di-
xit; Excæca oculos eorum, & obnubi- 40
la corda eorum, ne videant oculis ſuis,
& intelligant cordibus ſuis, & conver-
tantur ad me, & ſanem eos. Dixit Iſai- 41
as hoc, quando vidit gloriam ejus, &
locutus eſt de eo. Et verò jam credide- 42
runt in eum multi ex principibus: ſed
non confitebantur hoc, propter Phariſæ-
os, ne emitterentur extra ſynagogam.
Nam dilexerunt gloriam hominum plus 43
quàm gloriam Dei.

Sectio trigeſima.

Exclamavit autem Jeſus, dicens; Qui 44
credit in me, non credit in me tantùm,
ſed in eum qui miſit me. Et qui videt 45
me, videt eum qui me miſit. Ego veni 46
lux mundi, ut omnis qui credit in me,
non maneat in tenebris. Et qui audit 47
ſermonem meum, & non cuſtodit illum,
ego non condemno eum; quia non veni
ut condemnem mundum, ſed ut ſalvem
mundum. Et qui abnegat me, & non ac- 48
cipit ſermonem meum, habet qui judicet
eum. Verbum quod protuli, ipſum judi-
cabit eum in die noviſſimo. Quia non 49
locutus ſum ex meipſo ſolo, ſed Pater
qui miſit me, ipſe dedit mihi mandatum
ejus, quod dicturus eſſem, quódve loqu-
turus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዓዲ፡ ሕዳጠ፡ መዋዕለ፡ ሀሎ፡ ምስሌክሙ፡ ብርሃን፡ አንሶ
ሰዉ፡ እንዘ፡ ብክሙ፡ ብርሃን፡ ዘእንበለ፡ ይርከብክሙ፡ ጽልመት፡ እስመ፡ ዘይሐውር፡ ው
36 ስተ፡ ጽልመት፡ ኢያአምር፡ ኀበ፡ ይሐውር፡፡ አመጣነ፡ ወእንዘ፡ ብክሙ፡ ብርሃን፡ እ
መኑ፡ በብርሃን፡ ከመ፡ ትኩኑ፡ ውሉደ፡ ብርሃን፡፡ ወእምድኅረ፡ ዘንተ፡ ተናገሮሙ፡ እግ
37 ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሖረ፡ ወተኀብአ፡ እምኔሆሙ፡፡ ወእንዘ፡ መጠነዝ፡ ተአምረ፡ ይገብር፡ በቅድ
38 ሜሆሙ፡ ኢአምኑ፡ ቦቱ፡፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ወይትፈጸም፡ ቃለ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡
ዘይቤ፡፡ እግዚኦ፡ መኑ፡ አምነ፡ ስምዐነ፡ ወለመኑ፡ ተከሥተ፡ መዝራዕቱ፡ ለእግዚአብ
39 ሔር፡፡ ወበእንተዝ፡ ስእኑ፡ ወኢክህሉ፡ አሚነ፡፡ እስመ፡ ከዐበ፡ ይቤ፡ ኢሳይያስ፡፡
40 ዖወሩ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወተጸለለ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ኢይርአዩ፡ በአዕይንቲሆሙ፡ ወከመ፡ ኢ
41 ያእምሩ፡ ወይሌብዉ፡ በልቦሙ፡ ወኢይትመየጡ፡ በኀሊናሆሙ፡ ወኢይሣሀሎሙ፡፡ ወ
42 ዘንተ፡ ይቤ፡ ኢሳይያስ፡ ርእዮ፡ ስብሐቲሁ፡ ወነገረ፡ በእንቲአሁ፡፡ ወባሕቱ፡ ቦቱ፡ ብ
ዙኃን፡ እመላእክቲሁ፡ እለ፡ አምኑ፡ ቦቱ፡ ወባሕቱ፡ ይፈርህዎሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ከመ፡ ኢይ
43 እመኑ፡ ገሃደ፡ ኢይሰድድዎሙ፡ እምኵራብ፡፡ እስመ፡ አብደሩ፡ ያድልዉ፡ ለሰብእ፡
44 እምያድልዉ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወከልሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ፡ ዘአምነ፡ ብየ፡
45 አኮ፡ ብየ፡ ዘአምነ፡ ዘእንበለ፡ በዘፈነወኒ፡፡ ወዘኪያየ፡ ርእየ፡ ርእዮ፡ ለዘ፡ ፈነወኒ፡፡ ወ
46 አነሰ፡ ብርሃን፡ መጻእኩ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ኵሉ፡ ዘይአምን፡ ብየ፡ ኢይነብር፡ ውስተ፡ ጽልመ
47 ት፡፡ ወዘኒ፡ ሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወኢዓቀበ፡ አኮ፡ አነ፡ ዘእኴንኖ፡ እስመ፡ ኢመጻእኩ፡ ከመ፡ እ
48 ኰንኖ፡ ለዓለም፡ ዘእንበለ፡ ከመ፡ አሕይዎ፡ ለዓለም፡፡ ወዘሰ፡ ክሕደኒ፡ ወኢተወክፈ፡
49 ቃልየ፡ ሀሎ፡ ዘይኴንኖ፡ ውእቱ፡ ቃል፡ ዘነበብኩ፡ ይኴንኖ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡፡ እስመ፡ አ
ኮ፡ አነ፡ ለሊየ፡ ዘእነብብ፡ ደእሙ፡ ዘፈነወኒ፡ አብ፡ ውእቱ፡ ትእዛዘ፡ ወሀበኒ፡ ዘእብል፡
ወዘእነግር፡፡

Et dixit iis Dominus Jeſus; Adhuc paucos dies, eſt vobiſcum lux. Ambulate dum 35
habetis lucem, antequàm deprehendant vos tenebræ: quia qui vadit in tene-
bris, neſcit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut ſitis filii lucis. 36
Et poſtea loquutus eſt iis Dominus Jeſus; & abiit, & abſconditus fuit *ab* iis. Et 37
quum tanta ſigna feciſſet coram iis, non crediderunt in eo. Ut veniret & im- 38
pleretur ſermo Eſaiæ prophetæ, dicentis; Domine, quis credidit teſtimonio no-
ſtro? & cui revelatum eſt brachium Dei? Et propter hoc defecerunt, & non 39
potuerunt credere: quia iterum dixit Eſaias; Excæcati ſunt oculi eorum, & 40
inumbratum fuit cor eorum: ut non videant cum oculis ſuis, & ut non cogno-
ſcant & intelligant in cordibus ſuis: & non convertantur in cogitationibus
ſuis, & non miſerear eorum. Et hoc dixit Eſaias videns gloriam ejus, & lo- 41
quutus eſt de eo. Veruntamen multi ex principibus *fuerunt* qui crediderunt 42
in eo: ſed timentes Phariſæos non profitebantur palàm, *ut* non ejicerent eos è
ſynagoga. Quia dilexerunt placere hominibus, magis quàm placere Deo. Et 43
clamavit Dominus Jeſus, & dixit; Qui credit in me, non in me credit, ſed in 44
eum qui miſit me. Et qui me vidit, vidit eum qui miſit me. Et ego Lux veni 45
in mundum: quicunque credit in me, non manebit in tenebris. Et qui audi- 46
vit ſermonem meum, & non cuſtodivit eum, non ego ſum qui condemnabo 47
eum: quia non veni ut condemnarem mundum, ſed ut ſervem mundum. Et 48
qui negavit me, & non ſuſcepit ſermonem meum, eſt qui condemnabit eum:
ipſe ſermo quem loquutus ſum, condemnabit eum in ultimo die. Quia non 49
ego ipſe *ſum* qui loquor, ſed qui miſit me Pater: ipſe mandata dedit mihi, quid
loquar, & quid annuntiem.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 * عيسي باواز بلند گفت انك بمن ايمان بياورد * نه بمن ايمان آورده باشد * الا بدانك مرا
45 46 فرستاد * *وانك مرا ديد فرستانندهٔ مرا ديده باشد * *من بهر جهان نور آمدم * تا هركه بمن
47 ايمان بياورد * در تاريكي نماند * *وانك سخنهاء من نشنود * ونگاه دارد * من اورا داوري نكنم *
48 نيامدم كه خلق را داوري كنم * ليكن آمدم كه خلق را زنده كنم * *انك بمن ظلم كند *
وسخنهاء مرا قبول نكند * هست كسي كه اورا داوري كند * وسخني كه من اورا گفتم
49 اوست كه اورا داوري كند † در روز واپسين * *سبب انك من از خود نگفتم * پدري كه مرا
فرستاد اوست كه بمن فرمان داد * چه فرمايم وچه گويم *

Jeſus autem voce clarâ clamavit; 44
Qui in me fidem habuerit, non in
me fidem habuit, ſed in eo qui me
miſit. Et qui me vidit, mi[illegible] *autem* 45
me vidit. Ego propter mundum Lux 46
veni, ut omnis qui in me fidem ha-
buerit, in tenebris non maneat. Et 47
qui ſermones meos non audierit &
ſervaverit, ego eum non judico: non
veni enim ut homines judicem, ſed
veni ut homines vivificem. Qui 48
mecum inique egerit, & verba mea
non acceperit, eſt quidam qui eum
judicat: & ſermo quem ego locutus
ſum, ipſe eſt qui eum judicabit in
die noviſſimo. Ea de cauſa quòd ego 49
à me ipſo non locutus ſum: Pater qui
me miſit, ille eſt qui mihi manda-
tum dedit, quid mandem, & quid
dicam.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'.

Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò loquor ego, sicut dixit mihi
50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν (α) λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι
Pater, sic loquor.
ὁ πατὴρ, (α) οὕτω λαλῶ.

CAP. XIII. ιγ'.

Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut
1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι (α) ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα
transeat ex mundo hoc ad Patrem; diligens proprios qui in mundo,
μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
in finem dilexit eos. Et cœnâ factâ, (diabolo jam jaculato
2 εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ δείπνου γενομένου, ((β) τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
in cor Judæ Simonis, Iscariotæ, ut cum traderet,) Sciens Jesus quia
3 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος, Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum
πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta: & accipiens linteum, præcinxit
4 ὑπάγει· Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν
seipsum: Deinde injicit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum,
5 ἑαυτόν· Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν,
& extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simonem Petrum,
6 καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον,
& dicit ei ille; Domine, tu meos lavas pedes? Respondit Jesus, & dixit
καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 7
ei; Quod ego facio, tu nescis modò: scies autem post hæc. Dicit ei Petrus;
αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, 8
Non lavabis pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non la-
Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. (γ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νί-
vero te, non habes partem cum me. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non pedes
ψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας 9
meos tantùm, sed & manus & caput. Dicit ei Jesus; Lotus
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος 10
non opus habet quàm pedes lavare, sed est mundus totus. Et vos mun-
(δ) οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθα-
di estis, sed non omnes. Sciebat enim tradentem se: propter hoc dixit; Non
ροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ 11
omnes mundi estis. Postquàm ergò lavit pedes eorum, & accepit vestimenta
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια 12
sua, recumbens iterùm, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vo-
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φω- 13
catis me, Magister, & Dominus: & pulchrè dicitis: sum etenim.
νεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ Κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

MS.A. (α) ἐγὼ λαλῶ, (α) οὕτως Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἦλθεν (β) τοῦ τε (γ) Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ, (δ) οὐκ ἔχει χρείαν ἢ (ε) αὐτῶν, ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀναπεσὼν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 [illegible]

Et scio mandatum ejus vitam æternam esse: 50 quæ igitur loquor, prout dixit mihi Pater meus, ita loquor.

Lectio in lotione mystica. 33.

CAP. XIII.

[illegible]

ANte festum autem Paschatis sciebat Jesus 1 venisse horam ut discederet ex hoc mundo ad Patrem suum, & dilexit suos qui erant in hoc mundo, & usque in finem dilexit eos. Quúmque facta esset cœna, injectum fuerat 2 à Satana in cor Judæ filii Simonis Iscariotæ, ut proderet eum. Ipse autem Jesus quum 3 sciret Patrem omnia dedisse sibi in manus, & se à Deo exiisse, & ad Deum abire: Sur- 4 git à cœna, & deponit vestimenta sua, acceptâque sindone, præcinxit lumbos suos. Et injecit aquam in lavacrum, & cœpit ab- 5 luere pedes discipulorum suorum, & abstergere sindone, quâ erat lumbos præcinctus. Quum autem venisset ad Simonem Cepham, 6 dixit ei Simon; Tu, Domine mi, pedes meos lavabis mihi? Respondit Jesus, & di- 7 xit ei; Quod ego facio, tu nescis nunc: posteà verò cognosces. Dixit ei Simon Pe- 8 tra; In æternum non lavabis mihi pedes meos. Dixit ei Jesus; Nisi lavero te, nullam habes partem mecum. Dixit ei Simon 9 Petra; Ergò, Domine mi, non solùm pedes meos laves mihi, sed & manus meas, & caput meum. Dixit ei Jesus; Is qui lotus 10 est, non indiget, nisi ut pedes suos tantùm lavet: totus enim mundus est, & vos mundi estis, sed non omnes. Noverat enim Je- 11 sus eum qui ipsum prodebat; propterea dixit; Vos omnes mundi non estis. Quum 12 autem abluisset pedes eorum, assumit vestimenta sua, & discubuit, dixitque eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, 13 Magister noster, & Domine noster, & benè dicitis: sum etenim.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * [ودانستم] كه فرمان او زندكانيهاست تا ابد * وانچهرا كه مي كويم انچنانك پدر
بمن كفت آن چنان مي كويم
بيست هشت فصح خوردن
عيسي با شاكردان وشبانكاه پاي ايشان شستن
* پيشتر از عيد فصح * بدو
روز عيسي دانسته بود كه وقت رسيدست كه ازين عالم پيش پدر خود نقل كند * وهر
چه در عالم ازان اويند دوست داشت وتا اخر نيز ايشانرا دوست مي دارد * وچون شبانكاه
خوردن شد * ابليس در دل يهودا پسر شمعون سخريوطا انداخت * كه مسيح را بدست
دشمن * وعيسي مي دانست * كه هر چيزي را پدر در دست او داد * وازخدا آمد وپيش
خدا مي رود * ازخوردن بر خاست وجامه خود را نهاد * ستد ميزر ودر ميان خود بست
* وآبرا در طشت نهاد * وپايهاء شاكردان خود را يك يك مي شست وبدان ميزر كه ميان
بسته بود مي ماليد وپاك مي كرد * چون پيش شمعون صفا رسيد شمعون كفت خداوند مي پاي
من مي شويي * عيسي جواب داد وكفت اكنون انچ من مي كنم تو نمي داني بعد ازين بداني

Et scio quòd mandatum ejus vita est in æternum: hæc igitur quæ loquor, quemadmodum Pater mihi dixit, ita loquor. 50

XXVIII. Pascha comedit Jesus cum discipulis, & vesperi pedes eorum lavat.

CAP. XIII.

ANte festum Paschatis duobus 1 diebus Jesus cognoscebat quòd tempus advenisset, ut ex hoc mundo ad Patrem suum emigraret: & quicunque in mundo suorum erant dilexit, & usque ad finem etiam eos diligit. Et cùm tempus cœnæ esset, 2 Diabolus in cor Judæ filii Simonis Iscariotæ injecit, ut Christum in manum inimicorum traderet. Je- 3 sus autem sciebat quòd omnem rem Pater in manum ejus dedisset, & à Deo exisset & ad Deum iret. A 4 comedendo surrexit, & vestimento suo deposito accepit sindonem, & se medium cinxit. Et aquam in pelvim 5 indidit, & pedes discipulorum suorum singulatim lavit, & sindone illá, quâ medius præcinctus erat, tersit & mundavit. Cùm ad Simeo- 6 nem Cepham pervenisset, Simeon dixit; Tu Dominus meus es, pedes meos lavas? Jesus responsum 7 dedit & dixit; Nunc id quod ego facio tu nescis: posthac autem scies.

Versio VULGATA LATINA.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

1 ANte diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit 2 eos. Et cœnâ factâ, cùm diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simo- 3 nis Iscariotæ: Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, 4 & ad Deum vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset lin- 5 teum, præcinxit se. Deindè mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simo- 6 nem Petrum. Et dicit ei Petrus; Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Jesus, 7 & dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem posteá. Dicit ei Petrus; Non 8 lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non tantùm pedes meos, sed & ma- 9 nus, & caput. Dicit ei Jesus; Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mun- 10 dus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui trade- 11 ret eum: propterea dixit; Non estis mundi omnes. Postquàm ergò lavit pedes eo- 12 rum, & accepit vestimenta sua: cùm recubuisset iterùm, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, Magister, & Domine: & benè dicitis: sum etenim. 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 * وانا اعلم ان هي حياة الابد والذي اتكلم به انما انطق به كما قال لي الاب *

Et ego novi quòd illud sit vita æterna: 50 & quod loquor, sanè profero illud, sicut dixit mihi Pater.

* الفصل الحادي والثلثون *

Sectio trigesima prima.

1 * وقبل عيد الفصح كان يسوع يعلم ان ساعته
قد حضرت لكي ينتقل من هذا العالم الى الاب * فاحب خاصته الذين في العالم واحبهم
2 الى الغاية * فلما حضر العشاء خامر الشيطان قلب يهوذا بن سمعان الاسخريوطي كي يسلمه
3 * فلما راى يسوع ان الاب قد جعل الكل في يديه وانه من الله خرج والى الله يمضي * قام
5 عن العشاء وترك ثيابه * واخذ منديلا وشد وسطه * وصب ماء في مطهرة وبدا يغسل اقدام
6 التلاميذ ويمسحها بالمنديل الذي كان متزرا به * فلما انتهى الى سمعان الصفا قال له ذاك
انت يا رب تغسل لي قدمي * اجابه يسوع قايلا ان الذي اصنعه لست تعرفه الان لكنك
8 ستعرفه فيما بعد * قال له الصفا لست بغاسل لي قدمي الى الابد اجابه يسوع ان لم اغسلهما
فليس لك معي نصيب * قال له سمعان الصفا يا سيد لست تغسل لي قدمي فقط بل ويدي
10 وراسي * فقال له يسوع ان الذي استحم ليس يحتاج الا الى غسل قدميه لانه كله نقي
11 وانتم ايضا انقياء لكن ليس جميعكم * لانه كان عارفا بالذي يسلمه ولذلك قال ليس
12 كلكم انقياء * فلما غسل ارجلهم تناول ثيابه واتكا ايضا وقال لهم هل علمتم ما صنعت
13 بكم * انتم تدعوني معلما وربا وحسنا تقولون لاني كذلك *

CAP. XIII.

ET ante diem festum Paschæ, Jesus 1 sciebat horam suam jam advenisse ut discederet ex hoc mundo ad Patrem: quare dilexit peculium suum qui erant in mundo, & dilexit eos usque ad summum. Quum ergò adfuisset cœna, tur- 2 bavit satanas cor Judæ filii Simonis Iscariotis, quatenus traderet eum. Et 3 cùm vidisset Jesus quòd Pater jam posuisset omnia in manus ejus, & quòd à Deo exiisset, & ad Deum abiret: Sur- 4 rexit à cœna, & deposuit vestimenta sua, cinxitque lumbos suos mantili. Et 5 infudit aquam in lavacrum, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere eos mantili quo erat præcinctus. Et cùm devenisset ad Simonem Petram, 6 dixit ei ille; Tune, Domine, lavabis mihi pedes meos? Respondit ei Jesus, 7 dicens; Quod facio non scis illud modò, sed scies illud postea. Dixit illi Pe- 8 tra; Non es lavaturus mihi pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero eos, non erit tibi mecum pars. Dixit ei Simon Petra; Domine, non la- 9 ves mihi pedes meos tantùm, sed & manus meas, & caput meum. Ait illi 10 Jesus; Qui balneo usus est, non eget nisi lotione pedum suorum, quia totus mundus est. Et vos quoque mundi estis, sed non omnes; Quia sciebat quis esset 11 eum proditurus: ac propterea dixit; Non estis omnes mundi. Et cùm lavisset pedes eorum, resumpsit vestimenta 12 sua, & recubuit iterùm, ac dixit eis; Nunquid nôstis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magistrum & Domi- 13 num, & benè dicitis: etenim talis sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 [illegible]

Et scio quòd mandatum ejus, vita quæ in æternum, est. Et quæ annuntio ego, sicut 50 dixit mihi Pater, annuntio.

CAP. XIII.

ET ante festum Paschæ, videns Dominus Jesus quòd venisset tempus ejus, ut 1 migraret ab hoc mundo, & iret ad Patrem, dilexit suos qui erant in mundo: in perpetuum dilexit eos. Et quum cœnarent, intravit Satan in cor Judæ Simo- 2 nis Iscariotæ, ut proderet eum. Et videns quòd totum datum fuisset sibi à Patre, 3 & quòd omnia tradidisset in manus suas, & quòd à Patre exiisset, & ad Deum iret: *Quomodo lavit discipulos ejus.* Et surrexit Dominus Jesus à cœnando, & deposuit vestimenta sua, & accepit 4 abstersivum linteum, & cinxit *se*. Et misit aquam in pelvim lotionis, & cœ- 5 pit lavare pedes discipulorum suorum, & extersit cum linteo quo cinctus erat. Et venit ad Simonem Petrum: & dixit ei; Túne Domine, lavas pedes meos? 6 Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quod facio ego, nescis tu nunc: sed 7 posteà cognosces. Et dixit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Et 8 respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Si non ipse lavero te, *nempe* pedes tuos, non habes partem mecum. Et dixit ei Simon Petrus; 9 Domine, non pedes meos solùm, etiam manus meas & caput meum. Et dixit ei 10 Dominus Jesus; Qui jam lotus est, non necesse habet ut lavet nisi pedes ejus solummodò, quia purus est totalitate suâ. Et vos puri estis, sed non omnes. Quia 11 nôrat *eum* qui proderet eum: propterea dixit; Non omnes vos puri estis. Et 12 postquàm lavisset pedes eorum, accepit vestimenta sua, & discubuit iterum, & dixit iis; Scivistísne quid feci vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Do- 13 mine noster: & verè, & benè dicitis: quia sic sum, Magister vester.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * شمعون صفا كفت * هركز نكذارم كه تو پاي من شويي * عيسي بدو كفت اكر پاي
تو نشويم از من بهره نداري * شمعون صفا كفت اكنون نه پاي من تنها ليكن دو دست
10 من وسر من نيز بشويي * عيسي بدو كفت انك شسته شد ديكر محتاج نيست * ليكن پاي
11 تنها بشويم * سبب انك همه پاكست * وشما پاكيد ليكن نه همه * وعيسي انكس را مي
12 دانست كه اورا خواهد سپردن براي اين كفت شما همه پاك نيستيد * چون پاي شاكردانرا
13 شست * جامه خود پوشيد ونشست * وبا شاكردان كفت مي دانيد با شما چه كردم * شما مرا
بزرك وخداوند نيك ميخوانيد نيك كفتيد هستم *

Simeon Cephas dixit; Nunquam 8 sinam ut tu pedes meos laves. Jesus ei dixit; Nisi pedes tuos lavero, à me partem non habebis. Simeon 9 Cephas dixit; Jam non pedes meos tantùm, sed manus meas & caput meum etiam lavabis. Jesus ei di- 10 xit; Is qui lotus est, ultrà opus non habet, nisi ut ejus pedes tantùm lavem: ea de causa quòd totus mundus est. Et vos mundi estis, verùm non omnes. Jesus enim illum 11 sciebat qui eum vellet prodere: propterea dixit; Vos omnes mundi non estis. Cùm autem pedes disci- 12 pulorum lavisset, vestimentum suum induit & consedit, & discipulis dixit; Scitis vobis quid fecerim? Vos me Magistrum & Do- 13 minum vocatis, ac benè dicitis: sum etenim.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ʼΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ιγʹ.

Si ergò ego lavi vestros pedes, Dominus & magister, & vos debetis *alii* ριζ ι
14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλ-
aliorum lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodū ego feci
15 λήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ (ζ) ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
vobis, & vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo, ριη γ
16 ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
neque Apostolus major *mittente* illum. Si hæc scitis, beati eritis, si
17 οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν
feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: Sed ριθ ι
18 ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· (η) ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ'
ut Scriptura adimpleatur; *Manducans* cum me panem, levavit contra me
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, (θ) ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
calcaneum suum. A modò dico vobis *ante* *fieri*, *ut* cùm factum fuerit, ρκ α
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται,
credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis; *Accipiens* si quem
20 πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων (ι) ἐάν τινα
misero, me accipit: *at* me *accipiens*, accipit *mittentem* me.
πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. ρκα δ
Hæc *dicens* Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit; Amen, amen
21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη τῷ πνεύματι· καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν
dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergò ad invicèm discipuli, ρκβ α
22 λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί,

hæsitantes de quo diceret. Erat *autem* recumbens unus *discipulorum* ejus in ρκγ ι
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνακείμενος (κ) εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ 23
sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus *percontari*
κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι 24
quis *esset* de quo dicit. *Incumbens autem* ille supra pectus Jesu, dicit ei;
τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, 25
Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est cui ego *intingens* *buccellam*
Κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ (λ) βάψας τὸ ψωμίον 26
dedero. Et *intingens* *buccellam*, *dat* Judæ Simonis Iscariotæ. Et post ρκδ θ
ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ 27
buccellam, *tunc* introivit in eum Satanas. *Dicit ergò* ei Jesus; Quod facis, ρκε ι
τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς,
fac citiùs. Hoc autem nemo scivit *recumbentium* ad quid dixerit ei. Quidam
ποίησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς 28
enim putabant, *quandoquidem* *marsupium* habebat Judas, quòd *dicit* ei Jesus; 29
γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν (μ) ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Eme *quorum* opus *habemus* ad festum: aut, egenis ut aliquid daret. *Accipiens*
Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἤ, τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. Λαβὼν 30
ergò buccellam ille, continuò exivit. Erat autem nox, cùm exisset.
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νύξ, ὅτε ἐξῆλθε.

MS.A. (ζ) δέδωκα (η) ἐγὼ γὰρ οἶδα (θ) ἐπῆρκεν (ι) ἄν τινα (κ) εἷς ἐκ τῶν (λ) ἐμβάψας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * ܐܢ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܪܟܘܢ ܘܪܒܟܘܢ ܐܫܝܓܬ ܠܟܘܢ ܪ̈ܓܠܝܟܘܢ. ܟܡܐ ܐܢܬܘܢ ܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
15 ܕܠܡܫܝܓܘ ܪ̈ܓܠܐ ܚܕ ܕܚܕ. * ܗܢܐ ܓܝܪ ܛܘܦܣܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟܘܢ.
16 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܥܒܕܘܢ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܪܗ. ܘܠܐ
17 18 ܫܠܝܚܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܢ ܕܫܕܪܗ. * ܐܢ ܗܠܝܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܝܢ. * ܠܐ
ܗܘܐ ܥܠ ܟܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܓܒܝܬ. ܐܠܐ ܕܟܬܒܐ ܢܫܬܠܡ. ܕܗܘ ܕܐܟܠ
19 ܥܡܝ ܠܚܡܐ ܐܪܝܡ ܥܠܝ ܥܩܒܗ. * ܡܢ ܗܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܕ ܠܐ ܬܗܘܐ. ܕܡܐ
20 ܕܗܘܬ ܬܗܝܡܢܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪ
21 ܐܢܐ ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܘܐܬܥܙܙ
22 ܒܪܘܚܗ ܘܐܣܗܕ ܘܐܡܪ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܢܫܠܡܢܝ. * ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ
23 ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܒܚܕ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܢܘ ܐܡܪ. * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
24 ܕܣܡܝܟ ܗܘܐ ܥܠ ܥܘܒܗ. ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ ܝܫܘܥ. * ܠܗܢܐ ܪܡܙ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ.
25 ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. * ܘܢܦܠ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ
26 ܠܗ. ܡܪܝ. ܡܢܘ ܗܘ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܗܘ ܗܘ ܕܨܒܥ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܘܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ.
27 ܘܨܒܥ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ ܘܝܗܒ ܠܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܣܟܪܝܘܛܐ. * ܘܒܬܪ ܠܚܡܐ ܗܝܕܝܢ
28 ܥܠ ܒܗ ܣܛܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܥܒܕ ܥܓܠ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܐ
29 ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܠܗ. * ܐܢܫܝܢ ܓܝܪ ܡܢܗܘܢ ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ.
ܡܛܠ ܕܓܠܘܣܩܡܐ ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܝܗܘܕܐ. ܕܦܩܕ ܠܗ ܕܢܙܒܢ ܡܕܡ ܕܡܬܒܥܐ ܠܥܐܕܐ.
30 ܐܘ ܕܢܬܠ ܡܕܡ ܠܡܣܟܢܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܐ ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ.
ܘܢܦܩ ܠܗ ܠܒܪ. ܠܠܝܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܢܦܩ.

Si ego igitur Dominus vester & Magister 14
vester ablui vobis pedes vestros, quantò
magìs vos debetis alii aliorum pedes lava-
re? Hoc enim exemplum dedi vobis, ut 15
quemadmodum feci vobis, vos etiam faci-
atis. Amen, amen dico vobis; Non est 16
servus major domino suo, neque Apostolus
major eo qui ipsum misit. Si hæc noveri- 17
tis, beati estis si ea feceritis. Non de vo- 18
bis omnibus dico, scio enim quos elege-
rim: sed ut Scriptura adimpleatur; Is
qui edit mecum panem, sustulit adversùm
me calcaneum suum. Jam nunc dico vo- 19
bis priusquam fiat, ut quum factum fuerit,
credatis me eum esse. Amen, amen dico 20
vobis; Quisquis recipit quem ego misero,
me recipit: & qui me recipit, recipit eum
qui misit me. Hæc dixit Jesus, & infremu- 21
it spiritu, & testatus est, dixitque; Amen,
amen dico vobis; Unus ex vobis prodet
me. Intuebantur autem discipuli alius ali- 22
um, quippe qui non nôssent de quonam di-
xisset. Erat autem ex discipulis ipsius unus 23
recumbens in sinu ejus, is quem amabat
Jesus. Huic innuit Simon Petra ut sciscita- 24
retur ab eo quisnam esset de quo diceret.
Incubuit itaque discipulus ille pectori ipsius 25
Jesu, & dixit ei; Domine mi, quisnam
iste est? Respondit Jesus, & ait; Ille est 26
cui intinctum panem dedero. Proindè in-
tinxit Jesus panem, deditque Judæ filio Si-
monis Iscariotæ. Ac post panem tunc in- 27
gressus est in eum Satanas. Et dixit ei Je-
sus; Quod facis, fac citó. Hoc autem 28
nemo sciebat ex discumbentibus illis de
qua re dixerat ei. Quidam enim ex eis 29
putabant propterea quòd marsupium esset
apud Judam, præcipiendo præcepisse ei,
ut emeret quod requirebatur ad festum,
aut ut daret quidpiam pauperibus. Ipse 30
verò Juda accepit panem eo momento,
& exiit foràs. Nox autem erat quum
exiit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * وچون منك بزرك وخداوند شمايم* پاي شما شستم* چند بر شما واجب است كه پاي يكديكر
15 بشوييد* * اين را رسم واپين بشما دادم* وانچنانك من بشما كردم* شما نيز با يكديكر كنيد
بيست نه سپارش عيسي با حواريون
16 * باز مسيح با حواريون كفت راست
راست با شما كويم* نيست بنده بزركتر از خداوند خود* ونه رسول بزركتر از انك اورا فرستاده باشد*
17 18 * اكر اين را بدانيد وكنيد سعادت داريد* * نه بشما همه ميكويم* براي انك ايشانرا كه من
كزيدم* مي شناسم* ليكن تا كتاب تمام شود كه كفت نبوت انك با من نان
19 خورده باشد* خودرا بر من بلند داشت* * اين ساعت با شما مي كويم زودتر از انك بشود* تا
20 وقتي كه بشود ايمان بياوريد* كه منم من* * راست راست بشما مي كويم* انك مرا قبول كند*
21 فرستادهء مرا قبول كرده باشد* وانك فرستادهء مرا قبول كند* مرا قبول كرده باشد* * عيسي
اينهارا كفت ودر نفس خود حميت كرد* وكواهي داد* وكفت بي هيچ شك* يكي از شما مرا
22 بدست دهد* * شاكردان بيكديكر نكاه مي كردند* براي انك نمي دانستند براي كه كفت*

Cùm ergò ego, qui Magister & Dominus vester sum, pedes vestros laverim: quantò magis vos oportet, ut pedes alii aliorum lavetis. 14
Hoc vobis præscriptum & institutum dedi: & quemadmodum ego vobis feci, vos etiam alter alteri facite. 15

XXIX. Præcipit Jesus Apostolis.

Rursus Christus Apostolis dixit; 16 *Verè, verè vobis dico, Non est servus major domino suo, neque legatus major quàm is qui ipsum misit.* *Si hæc noveritis, & feceritis, felicitatem habebitis.* 17 *Non vobis omnibus loquor; eò quòd illos quos ego elegi, novi: sed ut Scriptura impleatur, quæ dixit;* 18

Prophetia.

Ille qui mecum panem comedit, calcaneum suum in me sustulit. *Ex hac hora vobis dico, priusquam fiat; ut quo tempore factum fuerit, fidem habeatis quòd ego ipse sum.* 19 *Verè, verè vobis dico; Is qui me receperit, mittentem me recepit: qui autem legatum meum receperit, me recepit.* 20 *Jesus hæc dixit, & apud se conturbatus est: & testimonium dedit, & dixit; Absque omni dubio unus è vobis me in manus inimicorum dabit.* 21 *Discipuli alius in alium intuiti sunt, eò quòd ignorabant de quo diceret.* 22

Versio VULGATA LATINA.

14 Si ergò ego lavi pedes vestros, Dominus, & Magister: & vos debetis alter alterius
15 lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodùm ego feci vobis, ita &
16 vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo: neque
17 Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.
18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura;
19 Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodò dico vo-
20 bis, priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen di-
co vobis; Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit
21 eum qui me misit. Cùm hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est,
22 & dixit; Amen, amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant
ergò ad invicèm discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergò recumbens unus ex 23
discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus: 24
& dixit ei; Quis est, de quo dicit? Itaque cùm recubuisset ille supra pectus Jesu, 25
dicit ei; Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est, cui ego intinctum panem por- 26
rexero. Et cùm intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et post buccel- 27
lam, introivit in eum Satanas. Et dixit ei Jesus; Quod facis, fac citiùs. Hoc autem 28
nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia locu- 29
los habebat Judas, quòd dixisset ei Jesus; Eme ea, quæ opus sunt nobis ad diem fe-
stum: aut egenis ut aliquid daret. Cùm ergò accepisset ille buccellam, exivit con- 30
tinuò. Erat autem nox. Cùm ergò exìsset, 31

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * فان كنت قد غسلت اقدامكم وانا معلمكم وربكم فيجب عليكم انتم ايضا ان يغسل
15 بعضكم اقدام بعض* وانما فعلت بكم هذا مثالا كي كما صنعت انا بكم تصنعون انتم ايضا
16 بعضكم ببعض* امين امين اقول لكم ليس عبد اعظم من سيده ولا رسول اعظم ممن ارسله*
17 18 * ان انتم عرفتم هذا فطوباكم اذا عملتموه* ولم اقل هذه من اجل جميعكم لاني عارف بالذي
19 اخترت ليتم الكتاب ان الذي ياكل خبزي رفع علي عقبه* من الان اقول لكم قبل ان يكون*
20 حتي اذا كان تومنون اني انا هو* امين امين اقول لكم ان من يقبل واحدا ممن ارسله فانه
21 يقبلني* ومن يقبلني فهو يقبل من ارسلني* قال يسوع هذا وقلق بالروح وشهد قايلا امين
22 امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني* فنظر التلاميذ بعضهم لبعض لانهم لم يعلموا من
23 عني بقوله* وكان واحدا من تلاميذه متكيا بحضن يسوع وهو الذي كان يسوع يحبه*
24 25 * فاومي سمعان الصفا اليه ان يساله من الذي قال لاجله* فاتكي ذلك التلميذ علي صدر
26 يسوع وقال له يا سيد من هو* فقال يسوع هو الذي ابل خبزا واناوله* فبل خبزا ودفعه الي
27 يهوذا بن سمعان الاسخريوطي* وبعد الخبز حينيذ داخله الشيطان* فقال له يسوع مهما كنت
28 29 صانعا فاصنعه عاجلا* ولم يعلم احد من اوليك المتكيين لماذا قال هذا* لان اناسا منهم
ظنوا انه من اجل ان درج النفقة كان عند يهوذا* قال له يسوع ان يشتري ما يحتاجون اليه
30 للعيد او ان يعطي المساكين شيا* وان ذاك لما اخذ الخبز للوقت خرج وكان وقت خروجه ليلا*

Si ergò lavi pedes vestros, quum sim ma- 14
gister vester, & dominus vester, decet
vos etiam ut lavet alter vestrî pedes al-
terius. Et quidem feci erga vos hoc, ad 15
exemplum: ut quemadmodum feci ego vo-
bis, faciatis vos etiam alter alteri. Amē, 16
amen dico vobis; Non est servus major
domino suo, neq; missus major eo qui mi-
sit illum. Si vos sciveritis hoc, ô vos be- 17
ati quum feceritis illud. Nec verò dico 18
hoc pro vobis omnibus, nam novi quem
elegerim: ut adimpleatur Scriptura, di-
cens; Qui comedit panem meum, levavit
super me calcaneum suum. Amodò dico 19
vobis priusquàm fiat: ut cùm factum fu-
erit, credatis quòd ego sum. Amen, amen 20
dico vobis; Qui receperit unum ex iis
quos mittam, is me recipiet: & qui reci-
piet me, ipse recipiet eum qui me misit.
Dixit Jesus hoc, & turbatus est spiritu, 21
& protestatus est, dicens; Amen, amen dico
vobis, quòd unus ex vobis tradet me. In- 22
tuiti sunt ergò discipuli alter alterum,
quoniam ignorabant quemnam signifi-
cásset sermone suo. Erat autem unus ex 23
discipulis ejus recumbens in sinu Jesu,
scilicet ille quem Jesus diligebat. Innu- 24
itque Simon Petra illi ut interrogaret
eum, quisnam esset ille, de quo dixerat.
Itaque incubuit ille discipulus pectori 25
Jesu, & ait illi; Domine, quis est? Dixit 26
Jesus; Est ille, cui intingam panem, &
porrigam. Intinxitq; panem, ac dedit il-
lum Judæ filio Simonis Iscariotæ. Et 27
post panem, tunc intravit in illum sata-
nas. Et dixit illi Jesus; Quicquid es
facturus, fac illud citò. Et non percepit 28
quisquam ex illis discumbentibus ad
quid dixisset hoc. Nam quidam ex eis 29
opinati sunt, quòd, quoniam capsula im-
pensæ erat penes Judam, dixisset ei Je-
sus, ut emeret id quo egebant pro festivi-
tate, aut ut daret pauperibus aliquid.
Verùm ille, cùm accepisset panem, conti- 30
nuò exivit, fuitque tempus exitûs ejus
noctu.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ሶበ:ለነ:ሊቅክሙ:ወእግዚእክሙ:ኅፀብኩክሙ:እገሪክሙ:ከማሁ:ለንተሙ:ርቱዕ:
15 ትኅፅቡ:እግረ:ቢጽክሙ:፡፡አስመ:ለአርአያ:ወሀብኩክሙ:ከመ:ገበርኩ:ለክሙ፡፡
16 ኣሜን:ኣሜን:እብለክሙ:አልቦ:ገብር:ዘይዐቢ:እምእግዚኡ:ወሊሐዋርያ:እም
17 ዘ:ፈነወ፡፡ እመ:ዘንተ:ታአምሩ:ብፁዓን:አንትሙ:ለመ:ገበርክምዎ፡፡
18 በደገመ:ጰራቅሊጦስ፡፡ ወአኮ:ለኵልክሙ:ዘእብል:ኣነ:አአምር:ዘኀረይኩ:
መኑ:እሙንቱ:ወበሕቱ:ከመ:ይብጻሕ:ቃለ:መጽሐፍ:ዘጽሑፍ:ዘይብል:ዘይበልዕ:እ
19 ክልየ:አንሥአ:ሰኰናሁ:ላዕሌየ፡፡ወይእዜ:እብለክሙ:ዘእንበለ:ይብጻሕ:ወይኩን:
20 ከመ:ታአምሩ:አመ:ኮነ:ከመ:ኣነ:ውእቱ፡፡ ኣሜን:ኣሜን:እብለክሙ:ዘተወክፈ:
21 ዘፈነውኩ:ኪያየ:ተወክፈ:ወዘኪያየ:ተወክፈ:ተወክፎ:ለዘ:ፈነወኒ፡፡ ዘንተ:ይቤ:
እግዚእ:ኢየሱስ:ወተሐውከ:በመንፈሱ:ወሰማዕ:ኮነ:ወይቤ:ኣሜን:ኣሜን:እብለክ
22 ሙ:ከመ:አሐዱ:እምኔክሙ:የግብአኒ፡፡ ወተናጸሩ:አርደኢሁ:በበይናቲሆሙ:ወተ
23 ጥሉ:እንበይነ:መኑ:ይብል፡፡ ወሀሎ:አሐዱ:እምአርደኢሁ:ይረፍቅ:እምአርድ
24 ኢሁ:ውስተ:ሕጽኑ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወያፈቅሮ:እግዚእ:ኢየሱስ፡፡ ወቀጸቦ:
25 ስምዖን:ጴጥሮስ:ሎቱ:ወይቤሎ:ንግረኒ:እምበይነ:መኑ:ይብለነ፡፡ ወረፈቀ:ውስ
26 ቴ:ዲቤ:እንግድዓሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎ:እግዚኦ:መኑ:ውእቱ፡፡ ወአው
ሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤ:ዝውእቱ:ዘአጸብሕ:ሎቱ:ኣነ:ኅብስተ:ወእሜጥ
27 ዎ፡፡ ወነሥአ:ወጸብሖ:ኅብስተ:ወወሀቦ:ለይሁዳ:ስምዖን:አስቆሮታዊ፡፡ ወምስለ:
ውእቱ:ኅብስት:በጊዜሁ:ቦአ:ሰይጣን:ለዐሌሁ፡፡ ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ዘትገብ
28 ር:ፍጡነ:ግበር፡፡ ወኢያእመሩ:እለ:ይረፍቁ:በእንተ:ምንት:ይቤሎ:ዘንተ፡፡
29 ወቦ:እለ:መሰሎሙ:ዘይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:እስመ:አስከሬን:ይዓቅብ:ዘሙዳየ:
30 መጽዋት:ይሁዳ:ዘይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ተሣየጥ:ዘንፈቅድ:ለበዓል:ወዘንሁብ:ለነዳይ፡፡ ወነሥአ:ውእተ:ኅብስተ:ወፅአ:ውእተ:ጊዜ:በሌሊት፡፡

Si ego Magister vester & Dominus vester lavi vos, pedes vestros, sic vos opor- 14
tet, ut lavetis pedes sociorum vestrorum. Quia exemplum dedi vobis, sicut feci 15
vobis. Amen, amen dico vobis, Non est servus qui major est domino suo, neque 16
apostolus eo qui misit eum. Si hoc noveritis, beati estis si feceritis illud. 17
Pro secundo paracleto. Et non omnibus vobis loquor: ego scio eos quos 18
elegi quinam sunt: sed ut impleretur verbum Scripturæ, quæ scripta fuit dicens;
Qui edit panem meum, sustulit calcaneum suum contra me. Et nunc dico vobis, 19
priusquàm advenit & fiat, ut sciatis quum factum fuerit, quòd ego sum. Amen, a- 20
men dico vobis, Qui suscepit eum quē misi, me suscepit: & qui me suscepit, susce-
pit eum qui misit me. Hoc dixit Dñs Jesus, & turbatᵘ est spiritu suo: & testis fuit, 21
& dixit; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis prodet me. Et aspexerunt 22
discipuli ejus se invicèm, & hæsitârunt de quo diceret. Et fuit unus ex discipulis 23
ejus recumbens præ discipulis ejus in sinu Dñi Jesu, & diligebat eum Dominus
Jesus. Et innuit Simon Petrus ei, & dixit ei; Dic mihi de quo loquitur nobis. 24
Et discubuit supra pectus Domini Jesu, & dixit ei; Dñe, quis est? Et respondit Dñs 25
Jesus, & dixit; Hic est pro quo intingam ego panem, & tradam ei: & accepit, et 26
intinxit panem, & dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et cum hoc pane statim ingres- 27
sus est Satanas in eum. Et dixit ei Dñs Jesus; Quod facis, citò fac. Et nesciebant 28
accumbentes propter quid dixit ei hoc. Et fuerunt qui cogitârunt quòd dixe- 29
rat ei Dñs Jesus, quia marsupium custodiebat, (quod capsula *erat* eleemosynarū.)
Judas, quòd dixerat *inquam* ei Dñs Jesus; Eme ea quibus opus est nobis ad fe-
stum, & ut demus egenis. Et quum accepisset hunc panem, exivit statim noctu. 30

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

23 * ويكي بود از شاكردان كه بر سينهء عيسي تكيه كرده بود* وعيسي اورا دوست مي داشت*
24 25 * شمعون صفا بدو اشارت كرد* كه ازو بپرسد براي †كه ميكويد* * ان شاكرد بر سينهء عيسي
26 افتاد وبدو كفت خداوندم اين كيست* * عيسي كفت انكه نانرا تر كنم وبدو دهم* عيسي نانرا
27 تر كرد وبه يهودا پسر شمعون سخريوطا داد* * بعد ازان ابليس اورا در شورانيد وعيسي بدو كفت
28 هرچه خواهي كردن زودتر بكن* * كسي از ايشان اين راز نمي دانست* كه براي چه بدو كفت*
29 * كساني پنداشتند براي صندوق خزينه مي كويد* وبه يهودا چيزي مي فرمايد †خريدن كه عيدرا
30 در بايست باشد* يا بدرويشان چيزي بدهد* * اما يهودا همانندم كه نانرا ستد بيرون رفت در شب*

Erat autem unus ex discipulis, qui 23
in sinu Jesu recumbens erat, & Je-
sus eum charum habebat. Simeon 24
Cephas ad eum signum fecit, ut ab
eo interrogaret de quo loqueretur.
Ille discipulus itaque cecidit super 25
pectus Jesu, & ei dixit; Domine mi,
hic quis est? Jesus dixit; Ille cui 26
panem intinxero, & illi dedero. Je-
sus autem panem intinxit, & Judæ
filio Simeonis Iscariotæ dedit. Post- 27
eà ergo Diabolus eum commovit, et
Jesus ei dixit; Quicquid vis face-
re, ocyùs fac. Nemò autem ex illis 28
hoc secretum sciebat, quorsum ei di-
xisset. Quidam enim putabant 29
quod de capsa thesauri loqueretur,
& Judæ mandaret aliquid emere,
quod ad festum necessarium esset:
aut ut aliquid pauperibus daret.
Judas autem eodem momento, quo 30
panem accepisset, egressus est noctu.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit Jesus, Nunc glorificatus est filius hominis: & Deus glorificatus est in
31 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
eo. Si Deus glorificatus est in eo, & Deus glorificabit eum in semetipso: & continuò
32 αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς
glorificabit eum. Filioli, adhuc modicùm cum vobis sum. Quæretis me: & sicut dixi
33 δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον
Judæis; Quòd quò vado ego, vos non potestis venire: & vobis dico modò.
τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου (ν) ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.
Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut &
34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ
vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dile-
35 ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀ-
ctionem habueritis ad invicem. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Re-
36 γάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπ-
spondit ei Jesus; Quò vado, non potes me modò sequi: posteà
εκρίθη αὐτῷ (ξ) ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον
autem sequeris me. Dicit ei Petrus; Domine, propter quid non possum te
37 δὲ (ο) ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ρκς
sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus, α
38 ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. (π) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non gallus cantabit,
Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἀλέκτωρ (ρ) φωνήσῃ,
donec neges me ter.
ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

CAP. XIV. ιδʹ.

Non turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, & in me credite.
ρκζ ΜΗ' ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 1
In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si autem non, dixissem vobis: Va-
ι Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· (α) πορεύ- 2
do parare locum vobis. Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterùm
ομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν (β) πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν 3
venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis. Et
ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ 4
quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas; Domine, nescimus
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν 5
quò vadis: & quomodò possumus viam scire? Dicit ei Jesus; Ego
ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 6
sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, si non per me.
εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.
Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modò cognoscitis eum, &
Εἰ (γ) ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ 7
vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.
ἑωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 8

MS. A. (ν) ἐγὼ ὑπάγω, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) ἀκολουθήσεις. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, (π) Ἀποκρίνεται Ἰησοῦς, (ρ) φωνήσῃ, Κεφ. ιδʹ. MS. A. (α) ὅτι πορεύομαι (β) πορευθῶ, ἑτοιμάσω (γ) ἐγνώκειτε *, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܗܫܐ ܐܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܐܠܗܐ ܐܫܬܒܚ ܒܗ
32 ܘܐܢ ܐܠܗܐ ܐܫܬܒܚ ܒܗ ܘܐܠܗܐ ܢܫܒܚܝܘܗܝ ܒܗ ܘܡܚܕܐ ܢܫܒܚܝܘܗܝ
33 ܒܢܝ ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܐܝܟ ܕܐܡܪܬ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ ܘܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܫܐ
34 ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ
35 ܒܗܕܐ ܢܕܥܘܢ ܟܠ ܐܢܫ ܕܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܚܘܒܐ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ
36 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܡܪܢ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܗܫܐ ܠܡܐܬܐ ܒܬܪܝ ܠܚܪܬܐ ܕܝܢ ܬܐܬܐ
37 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܡܪܝ ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܬܪܟ ܠܡܐܬܐ ܗܫܐ ܢܦܫܝ ܚܠܦܝܟ ܣܐܡ ܐܢܐ
38 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܦܫܟ ܚܠܦܝ ܣܐܡ ܐܢܬ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܠܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܥܕܡܐ ܕܬܟܦܘܪ ܒܝ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ

[illegible]

1 ܠܐ ܢܬܕܠܚ ܠܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘ ܒܐܠܗܐ ܘܒܝ ܗܝܡܢܘ
2 ܣܓܝܐܢ ܐܢܝܢ ܐܘܢܘܬܐ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܐܠܐ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܛܝܒ ܠܟܘܢ ܕܘܟܬܐ
3 ܘܐܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܛܝܒ ܠܟܘܢ ܕܘܟܬܐ ܬܘܒ ܐܬܐ ܐܢܐ ܘܕܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܘܬܝ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ
4 ܘܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܘܪܚܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
5 ܐܡܪ ܠܗ ܬܐܘܡܐ ܡܪܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ ܘܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܐܘܪܚܐ ܠܡܕܥ
6 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܘܪܚܐ ܘܫܪܪܐ ܘܚܝܐ ܠܐ ܐܢܫ ܐܬܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܒܝ
7 ܐܠܘ ܠܝ ܝܕܥܬܘܢ ܐܦ ܠܐܒܝ ܝܕܥܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܘܡܢ ܗܫܐ ܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܘܚܙܝܬܘܢܝܗܝ
8 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ ܡܪܢ ܚܘܝܢ ܐܒܐ ܘܣܦܩܐ ܠܢ

Matutinis Dominicæ V. post resurrectionem. 34.

Porrò dixit Jesus; Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. 31
Quòd si Deus glorificatus est in eo, Deus quoque glorificat eum in sese, & statim glorificabit eum. 32
Filioli mei, paulisper adhuc vobiscum sum: & quæretis me; sed quemadmodum dixi Judæis, Quò ego vado, vos non potestis venire: etiam vobis nunc dico. 33
Præceptum novum do vobis ut diligatis alius alium: prout ego dilexi vos, vos quoque diligatis alius alium. 34
In hoc noverit unusquisque discipulos meos vos esse, si dilectio fuerit in vobis unius ad alium. 35
Dixit ei Simon Cepha; Domine noster, quo vadis? Respondit Jesus, & dixit ei; Quò vado non potes nunc venire post me: tandem verò venies. 36
Dixit ei Simon Petra; Domine mi, quare non possum post te ire? nunc animam meam pro te ponam. 37
Dixit ei Jesus; Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus usquequò me abnegaveris tribus vicibus. 38

In commemoratione Thomæ Apostoli & Philippi. 35.

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum: credite in Deum, & in me credite. 1
Multæ sunt mansiones in domo Patris mei: alioqui dixissem vobis: proficiscor paraturus vobis locum. 2
Et si proficiscor paraturus vobis locum, rursùs veniam & assumam vos ad me, ut ubi ego sum, & vos quoque sitis. 3
Et quò vado scitis, & viam scitis. 4
Dixit ei Thoma; Domine noster, nescimus quò abeas: & quomodò possumus viam scire? 5
Dixit ei Jesus; Ego sum Via, & Veritas, & Vita: nemò venit ad Patrem meum nisi per me. 6
Si me nôssetis, etiam Patrem meum nôssetis: & jam nunc cognoscitis eum, & eum vidistis. 7
Dixit ei Philippus; Domine noster, ostende nobis Patrē, & sufficit nobis. 8

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 وعيسي گفت اين ساعت فرزند آدمي ستوده شد خدا بدو ستوده شود * و چون خدا
32 ستوده شد خدا نيز اورا بدو ستوده دارد * وانگه اورا ستايش دهد * اي فرزندان من اندکي
33 ديگر با شما باشم * ومرا جوييد * وان چنانک به يهوديان گفتم * دران جايگاه که من بروم شما
نتوانيد آمدن * وباز بشما مي گويم * اکنون سپارش نو بشما مي دهم * که يکديگررا دوست
34 داريد * انچنانک من شمارا دوست داشتم * از هر کسي بدانند که شما شاگردان منيد اگر شمارا
35 با يکديگر دوستي باشد * شمعون صفا بمسيح گفت * خداوند ما تا کجا مي روي * عيسي
36 جواب داد وبدو گفت هرکجا که من بروم تو اکنون نمي تواني آمدن * درپي من * پسترا از
37 من بيايي * شمعون گفت خداوندم * چرا اين ساعت درپي تو نتوانم امدن * بيايم * وجان
38 خودرا عوض تو بدهم * عيسي بدو گفت * جان خود عوض نه دهي * ليکن راست راست بتو
بگويم * که هنوز خروس بانگ نزده باشد که تو سه بار مرا منکر شوي *

1 2 * دل شما پرسان نشود بخدا ايمان بياوريد * وبمن ايمان بياوريد * بسيار منزلها درخانه پدرم

Et Jesus dixit; Hâc horâ Filius hominis glorificatus est, ut Deus in eo glorificetur. 31 *Et cùm Deus glorificatus sit, Deus etiam ipsum in sese glorificabit, & illo tempore ipsi laudem dabit.* 32 *O Filii mei paulisper adhuc vobiscum ero: & me quæretis, & sicut Judæis dixi; In eum locum, quo ego ibo, vos non poteritis venire: rursùs etiam vobis dico.* 33 *Nunc mandatum novum vobis do, ut unus alium diligatis, quemadmodum ego vos dilexi.* 34 *Ut unusquisque sciat, quòd vos discipuli mei estis, si vobis uni erga alterum dilectio fuerit.* 35 *Simeon Cephas Christo dixit; Domine noster usque quò abis? Jesus responsum dedit, & ei dixit; Quotunque ego abeam, tu nunc non potes venire per vestigia mea: sed post me venies.* 36 *Simeon dixit; Domine mi, quare hâc horâ per vestigia tua non possum venire? Veniam, & animam meam pro te dabo.* 37 *Jesus ei dixit; Animam tuam pro me non dabis: sed verè, verè tibi dico, quòd nondum gallus vociferatus fuerit, quin tu tribus vicibus me abnegaveris.* 38

CAP. XIV.

Cor vestrum anxium ne sit: in Deum credite, & in me fidem habete. 1 *Multæ mansiones in domo patris mei* 2

Versio VULGATA LATINA.

dixit Jesus; Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo.
32 Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuò clari-
33 ficabit eum. Filioli, adhuc modicùm vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Ju-
34 dæis; Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modò. Mandatum
novum do vobis; Ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicém.
35 In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad in-
36 vicém. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Respondit Jesus; Quò ego
37 vado, non potes me modò sequi: sequêris autem posteá. Dicit ei Petrus; Quarè
38 non possum te sequi modó? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus;
Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non cantabit gallus, donec
ter me neges.

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo Patris 1
mei mansiones multæ sunt: si quò minùs, dixissem vobis: Quia vado parare vobis 2
locum. Et si abiero, & præparavero vobis locum: iterùm venio, & accipiam vos ad 3
me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. 4
Dicit ei Thomas; Domine, nescimus quò vadis: & quomodò possumus viam scire? 5
Dicit ei Jesus; Ego sum via, & veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me. 6
Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis: & amodò cognoscetis 7
eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & suf- 8
ficit nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 * وقال يسوع الآن تمجد ابن الانسان والله تمجد فيه * فان كان الله تمجد فيه * والله يمجده
33 في ذاته وللوقت يمجده * الفصل الثاني والثلثون * يا بني انا معكم يسيرا قليلا
وتطلبوني فلا تجدوني كما قلت لليهود انه حيث امضي انا اليه لا تقدرون على المصير اليه *
34 واقول لكم الآن ايضا * لاني اعطيكم وصية جديدة ان يحب بعضكم بعضا كما احببتكم *
35 كي انتم ايضا تحبوا بعضكم بعضا * بهذا يعرف كل احد انكم تلاميذي ان كان فيكم حب
36 بعضكم لبعض * قال له سمعون الصفا الى اين تذهب يا سيد * اجابه يسوع الى حيث اذهب
37 لست الآن تقدر ان تتبعني لكنك تاتي اخيرا * قال له بطرس يا سيد لم لا اقدر الآن اتبعك
38 والآن ابذل نفسي عنك * اجابه يسوع انت تبذل نفسك فداي * امين امين اقول لك انه
لن يصيح الديك حتى تنكرني ثلث مرات *

1 2 * لا تضطرب قلوبكم * امنوا بالله وامنوا بي ايضا * ان المنازل في بيت ابي كثيرة ولولا ذلك
3 لكنت اقول لكم انني انطلق لاصلح لكم مكانا * وان انطلقت واعددت لكم مكانا فسوف
4 اتي واخذكم الي لتكونوا انتم حيث اكون انا * وانتم عارفون الى اين اذهب وتعرفون الطريق *
5 6 * قال له توما يا سيد ما نعلم اين تذهب وكيف نقدر ان نعرف الطريق * قال له يسوع انا
7 هو الطريق والحق والحياة لا ياتي احد الى الاب الا بي * لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا
ومن الآن تعرفونه وقد رايتموه ايضا * الفصل الثالث والثلثون *
8 * قال له فيلبس يا سيد ارنا الاب وحسبنا *

Et dixit Jesus; Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. 31 *Quòd si Deus glorificatus est in eo, ergò Deus glorificabit eum in semetipso, & continuò glorificabit eum.* 32

• Sectio trigesima secunda.

O filii mei, ego vobiscum sum tempore brevi; & quæretis me, & non invenietis me. Quemadmodum dixi Judæis, quòd quò vado ego, non potestis venire; ita dico vobis nunc etiam. 33 *Nam ego do vobis mandatum novum, ut diligat alter alterum, sicut dilexi vos, ut vos etiam diligatis alter alterum.* 34 *In hoc cognoscet unusquisque vos esse discipulos meos, si fuerit in vobis dilectio alterius in alterum.* 35 *Dixit ei Simon Petra; Quò vadis, Domine? Respondit ei Jesus; Quò vado, non potes nunc sequi me, sed venies postremò.* 36 *Dixit ei Petrus; Domine, quare non possum modò sequi te, quum nunc permutem animam meam pro te?* 37 *Respondit ei Jesus; Tune permutas animam tuam pro me? Amen, amen dico tibi, quòd minimè cantabit gallus, quin abneges me tribus vicibus.* 38

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum, credite in Deum, & credite in me etiam. 1 *Nam mansiones in domo Patris mei, multæ sunt: alioquin dicerem vobis: quòd abeam ad parandum vobis locum.* 2 *Et si abiero, & præparavero vobis locum, futurum est ut veniam, & accipiam vos ad me, quatenus sitis vos ubi ero ego.* 3 *Et vos quidem nôstis quò vado, & nôstis viam.* 4 *Dixit ei Thomas; Domine, ignoramus quo vadis: Et quomodo possumus cognoscere viam?* 5 *Dixit ei Jesus; Ego sum via, & veritas, & vita. Non venit quisquam ad Patrem meum, nisi per me.* 6 *Si nôssetis me, certè nosceretis Patrem meum etiam: & amodò cognoscitis eum, & vidistis eum etiam.* 7

Sectio trigesima tertia.

Dixit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. 8

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወእምድኅረ፡ወፅአ፡በውእቱ፡ጊዜ፡ይቤ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ [illegible] ሐ፡ወ
32 [illegible] እግዚአብሔር፡ [illegible] ኢየሱስ፡ወእግዚአብሔርኒ፡ [illegible]
[illegible] ተሰብሐ፡ [illegible] ሎቱ፡ኍ
[illegible] በ
33 [illegible] ወ
[illegible] ወለክሙ
[illegible] ፍቅክሙ፡
[illegible] ወበዝንቱ፡
[illegible] ክሙ፡፡=፦
[illegible] ዚአ፡ሊየ
[illegible] ሀሰ፡ትተ
[illegible] ፍቅ፡ጥ
[illegible] ፈሰከ፡ት
1 [illegible] ፡ትሕከደ
2 [illegible] ሙ፡ልብክ
3 [illegible] ፡መንደረ
4 [illegible] ኀረ፡ሐር
5 [illegible] ሙ፡ተሃሉ
6 [illegible] ፡=፦ ወይ
7 [illegible] ፡=፦ ወይቤ
8 [illegible] አብ፡ ዘእንበለ፡ እንተ፡ኀቤየ፡፡=፦ እመ፡ኪያየ፡ አእመርክሙ፡ አእመርክምዎ፡ለ
[illegible] ፡እግዚኦ፡አርእየነ፡ለአብ፡ ወየአክለነ፡፡=፦

Et postquàm exivisset, isto tempore dixit Dñs Jesus; Nunc igitur glorificatus est 31
Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. Et si Deus glorificatus est in eo, 32
Deus etiam glorificabit eum, & statim glorificabit. *In Oratione quintæ paschatis: posteà hostiam consecrabunt; & post consecrationē ejus dicent quatuor vicibus, Paraclete.* *Pro paracleto.* Filii mei, adhuc modicū fui vobiscū. Et 33
quæretis me: & sicut dixi Judæis, Quò ego vado, vos non potestis venire; & vobis dico nunc. Et dabo vobis novum mandatum, ut diligatis invicém: sicut ego 34
dilexi vos, sic vos diligatis inter vos. Et in hoc cognoscent vos omnes, quòd disci- 35
puli mei estis, si dilexeritis invicē. Et dixit ei Simon Petrus; Dñe, quò vadis? Et 36
respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Quò ego vado, non potes sequi me nunc; sed
posteà sequêris. Et dixit ei Petrus; Domine, quare non possum sequi te nunc? a- 37
nimam meam ipsam tradā pro te. Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Animam 38
tuam trades propter me? Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus, usquequò
ter abnegaveris me. *Pro tertio Paracleto.*

CAP. XIV.

Ne turbetur cor vestrum: credite in Deo, & credite in me. In domo Patris 1
mei multæ habitationes sunt. Ecce dico vobis; Ibo, & præparabo vobis habi- 2
tationem. Et postquàm profectus fuerim, & præparaverim vobis locum, iterū ve- 3
niam, & assumam vos ad me, ut sitis ubi fui ego, vos etiam: Ut sciatis viam quò 4
vado, Et dixit ei Thomas; Dñe, nescimus quò vadis: quomodo sciemus viam? 5
Et dixit ei Jesus; Ego sum via, veritas, & vita: & nemo est qui veniet ad Patrem, 6
nisi per me. Si me novistis, novistis Patrem meum: & nunc novistis eum, & vi- 7
distis eum. Et dixit ei Philippus; Dñe, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. 8

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 هست * واگر بشما گفتم بروم وجايگاه براي شما آماده وجاي دارم * ويا بروم و جايگاه
براي شما راست کنم * انگه بيايم وشمارا برم پيش خود * تا هرکجا که من باشم *
4 5 شما نيز انجا باشيد * وهرکجا من بروم شما راه را بدانيد * توما بمسيح گفت خداوند ما نمي
6 دانيم کجا مي روي * وچگونه توانيم دانستن وراه بدانيم * عيسي بدو گفت * منم من راه حقيقت
7 وزندگاني * کسي پيش پدرم نيايد * مگر بمن * * اگر مرا مي دانستيد پدرم را نيز مي دانستيد * وازين
8 ساعت اورا بشناسيد واورا بديديد * فيليبوس بدو گفت خداوند پدر خودرا بما بنماي * وبس کن *

sunt: & si vobis dixero; Ibo, & vobis locum paratum & instructum habebo: Sive ivero, & locum vobis paravero, tunc veniam & vos assumam ad meipsum, ut ubicunque ego fuero, vos etiam illic sitis: 3 *Et quocunque ego ivero, vos viam sciatis.* 4 *Thomas Christo dixit; Domine noster, nescimus quò vadas; & quomodo scire possumus, & viam scire?* 5 *Jesus illi dixit; Ego ipse sum via, veritas, & vita: nemo ad Patrem meum venit, nisi per me.* 6 *Si me nôssetis, Patrem meum etiam nôssetis: & ex hac hora cum cognoscetis & eum videbitis.* 7 *Philippus ei dixit; Domine, Patrem tuum nobis ostende, & demonstra.* 8

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei Jeſus; *Tantum tempus cum vobis* ſum, & non *cognoviſti* me, Philippe?
9 Λέγει αὐτῷ (δ) ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε;
Videns me, *vidit* Patrem. *Et* quomodò tu dicis; Oſtende nobis Patrem?
ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;
Non *credis*, quia ego in Patre, & Pater in me eſt? Verba quæ ego loquor
10 Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ
vobis, à meipſo non loquor: *At* Pater in me manens, ipſe facit opera. *Credi-*
11 ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύε-
te mihi quia ego in Patre, & Pater in me: *Si autem non*, propter opera ipſa
τέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ (ε) πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ
credite *mihi*. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, opera quæ ego facio,
12 πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,
& ipſe faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem *meum* vado.
κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν (ζ) πατέρα μου πορεύομαι.
Et quodcunque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in
13 Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν ρκη δ
filio. Si quid petieritis in nomine meo, *ego* faciam. Si diligitis me,
14 τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί (η) μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με,
mandata mea ſervate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit
15 τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει
vobis, ut maneat *cum vobis* in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non poteſt
17 ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
accipere, quia non videt eum, nec ſcit eum: Vos autem cognoſcitis eum: quia apud
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ'
vos manet, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: *venio* ad vos. Adhuc
ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι 18
modicū, & mundus me non jam videt: Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos 19
μικρόν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς
vivetis. In illo die cognoſcetis vos, quia ego in Patre meo, & vos in
ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (θ) γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν 20
me, & ego in vobis. *Habens* mandata mea, & *ſervans* ea, ille eſt *diligens*
ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν 21
ρκθ me: *at diligens* me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo
α με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω
ei meipſum. Dicit ei Judas, (non Iſcariotes;) Domine, quid factum eſt, quia nobis
ρλ αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν 22
ι *futurus* es *manifeſtare* teipſum, & non mundo? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Si
μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη (ι) ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν 23
quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum ve-
τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευ-
niemus, & manſionem apud eum faciemus. Non *diligens* me, ſermones meos non
σόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ 24
ρλα ſervat. Et *ſermo* quem audiſtis, non eſt meus, ſed *mittentis* me Patris.
α τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

MS.A. (δ) Ἰησοῦς, (ε) πατρί, * εἰ δὲ μή, (ζ) πατέρα πορεύομαι. (η) μου, τοῦτο ποιήσω. (θ) γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ (ι) Ἰησοῦς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Dixit ei Jeſus; Hoc toto tempore vobiſcum 9
ſum, & non cognoviſti me, Philippe? Qui
me videt, vidit Patrem: quomodo ergò tu
dicis, Oſtende nobis Patrem? Non credis 10
me in Patre meo, & Patrem meum in me
eſſe? porrò verba illa quæ ego loquar, à me-
ipſo non loquor: Pater autem meus, qui in
me habitat, ipſe facit opera iſta. Credite 11
me eſſe in Patre meo, & Patrem meum in
me. Sin minus, ſaltem propter opera credi- 12
te. Amen amen dico vobis; Qui credit in me,
opera illa quæ ego facio, & ipſe faciet, ac
majora his faciet. Nam ego ad Patrem me-
um proficiſcor. Et quicquid petieritis in 13
nomine meo, faciam vobis, ut glorificetur
Pater in Filio ſuo. Quòd ſi petieritis à me 14
in nomine meo, ego faciam.

Veſpere dominicæ Pentecoſtes. 36.

Si diligitis me, mandata mea ſervate. Et 15
ego poſtulabo à Patre meo, & alium Para- 16
cletum dabit vobis, ut ſit vobiſcum in æter-
num, Spiritum veritatis, quem mundus non 17
poteſt recipere, propterea quòd non vidit
eum, nec eum novit: vos autem cognoſci-
tis eum, quoniam apud vos manet, & in vo-
bis eſt. Non relinquam vos orphanos: ven- 18
turus ſum enim ad vos paulò pòſt. Et mun- 19
dus non videbit me, vos autem videbitis
me: quia vivo ego, & vos vivetis. In illo 20
die ſcietis me eſſe in Patre meo, & vos in
me, & me in vobis. Apud quem ſunt præ- 21
cepta mea, & qui cuſtodit ea, is ille eſt qui
diligit me: is autem qui diligit me, dilige-
tur à Patre meo: & ego diligam eum, ac
oſtendam ei meipſum. Dixit ei Juda, non 22
ille Iſcariotes; Domine mi, quid ſibi vult;
Nobis oſtenſurus es teipſum, non autem
mundo? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Qui 23
diligit me, ſermonem meum ſervat: & Pa-
ter meus diliget eum, & ad eum venie-
mus, manſionemque apud eum faciemus.
Is autem qui non diligit me, ſermonem me- 24
um non ſervat: & ſermo iſte quem auditis,
meus non eſt, ſed Patris qui miſit me.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Jeſus ei dixit; Tanto tempore vo- 9
biſcum fui, & me non noſtis? Si-
ne dubio quicunque me vidit, Pa-
trem vidit: tu igitur quomodo di-
cis, Patrem nobis oſtende? Tu fi- 10
dem non habes, quòd ego in Patre
ſum, & Pater in me, & verba quæ
loquor, à Patre meo ſunt, qui in me
manet? Ille eſt qui hæc opera fa-
cit. Fidem habete quòd ego in Pa- 11
tre ſum, & Pater in me: ſin mi-
nus, propter opera etiam fidem ha-
beatis. Verè, verè vobis dico; 12
Quicunque in me fidem habuerit,
opera quæ ego facio ille etiam faci-
et, & majora his faciet: quia ego
ad Patrem meum abeo. Et quicquid 13
in nomine meo petieritis, vobis dabo:
ut Pater in filio ſuo glorificetur. Et 14
ſi à me petieritis in nomine meo, ego
faciam.

XXX. Annuntiat Chriſtus adventum Spiritûs Paracleti.

Et Jeſus diſcipulis dixit; Si me 15
ametis, præcepta mea ſervate. Et 16
ego à Deo petam, ut Paracletum vo-
bis det, & in æternum vobiſcum
erit, Spiritum veritatis, quem to- 17
tus mundus non poſſunt accipere,
propterea quòd eum non viderunt ne-
que cognoverunt: vos autem eum
cognoſcetis, quia apud vos locum ca-
pit & vobiſcum eſt. Et ego vos or- 18
phanos non relinquam, ſed parvo
tempore adhuc ad vos veniam. Et 19
mundus me non videbit: vos eſtis
qui me videbitis: quia ego vivens
ſum & vos etiam viventes eritis.

Verſio VULGATA LATINA.

9 Dicit ei Jeſus; Tanto tempore vobiſcum ſum: & non cognoviſtis me? Philip-
pe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodò tu dicis; Oſtende nobis Patrem?
10 Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me eſt? Verba, quæ ego loquor vo-
11 bis, à me ipſo non loquor. Pater autem in me manens, ipſe facit opera. Non
12 creditis, quia ego in Patre, & Pater in me eſt? Alioquin propter opera ipſa
credite. Amen, amen dico vobis; Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe
13 faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcunque pe-
14 tieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si
15 quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea ſer-
16 vate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vo-
17 biſcum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non poteſt accipere, quia
non videt eum, nec ſcit eum: vos autem cognoſcetis eum; quia apud vos mane- 18
bit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc 19
modicùm: & mundus me jam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo,
& vos vivetis. In illo die vos cognoſcetis, quia ego ſum in Patre meo, & vos 20
in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & ſervat ea: ille eſt, qui di- 21
ligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, &
manifeſtabo ei meipſum. Dicit ei Judas, non ille Iſcariotes; Domine, quid fa- 22
ctum eſt, quia manifeſtaturus es nobis teipſum, & non mundo? Reſpondit Jeſus, 23
& dixit ei; Si quis diligit me, ſermonē meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, &
ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus: Qui non diligit me, ſermones 24
meos non ſervat. Et ſermonē quē audiſtis, non eſt meus: ſed ejus, qui miſit me, Patris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 قال له يسوع انا معكم كل هذا الزمان ولم تعرفني يا فيلبا * من راني فقد راي الاب فكيف
10 تقول انت ارنا الاب * اما تومن اني في ابي وابي في * وهذا الكلام الذي اقوله لكم ليس هو من

[illegible]

Dixit ei Jeſus; Ego vobiſcum fui toto 9
hoc tempore, & non cognoviſtis me, Phi-
lippe? Qui videt me, jam vidit Patrem:
& quomodo dicis tu, Oſtende nobis Pa-
trem? An non credis quod ego ſim in Pa- 10
tre meo, & Pater meus in me: Et hic
ſermo, quem dico vobis, non ſit à me ſolo:
ſed Pater meus in me inhabitans, ipſe
operetur hæc opera? Credite in me, quia 11
ego ſum in Patre meo, & Pater meus in
me. Vel certè credite in me propter opera. 12
Amen, amen dico vobis, quòd qui credit
in me, faciet opera quæ ego facio, & præ-
ſtantiora iis faciet, quia vado ad Pa-
trem. Et quamcunque rem petetis in nomi- 13
ne meo, faciam vobis: ut glorificetur
Pater in Filio. Et ſi petieritis à me in 14
nomine meo, faciam vobis quicquid vo-
lueritis. Et ſi me amatis, cuſtodite præ- 15
cepta mea. Et ego rogabo Patrem, dabit- 16
que vobis Conſolatorem alium, ut perſtet
vobiſcum in æternum: Spiritum verita- 17
tis quem neutiquam poteſt mundus reci-
pere, quia non viderunt eum, neque cog-
noverunt eum. Vos autem cognoſcitis
eum: quia manens eſt vobiſcum, & eſt
firmus in vobis. Non relinquam vos or- 18
phanos: quoniam venturus ſum ad vos
paulò pòſt. Et mundus non videbit me, 19
at vos videbitis me: quia ego vivus
ſum, & vos vivetis. In illo die ſcietis 20
vos, quòd ego ſim in Patre meo, & vos
in me, et ego in vobis. Is, penes quem erunt 21
mandata mea, eaque ſervabit, ille eſt qui
diligit me. Qui autem diligit me, diliget
eum Pater meus, & ego diligam eum, &
manifeſtabo illi meipſum. Dixit ei Ju- 22
das, ſed non Iſcariotes, Domine, quiſnam
eſt ſenſus ſermonis tui, quòd ſis te mani-
feſtaturus nobis, non mundo? Reſpondit 23
ei Jeſus, dicens; Qui diligit me, ſerva-
bit ſermonem meum: & Pater meus dili-
get eum, & ad eum veniemus, & apud
eum capiemus domicilium. At qui non 24
ſervat ſermonem meum, non diligit me.
Et ſermo quem auditis, non eſt meus, ſed
Patris qui miſit me.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et dixit ei Dominus Jeſus, Quantū tempus fui vobiſcum, & non cognoſcitis me? 9
Philippe, qui vidit me, vidit Patrem: quomodo igitur dicis, Oſtende nobis Pa-
trem? Nónne credis quòd ego in Patre, & Pater in me? verbum quod ego 10
loquutus ſum vobis, non fuit à meipſo: quod loquutus ſum, ipſius eſt Patris: qui
eſt mecum, ipſe facit opus ſuum. Creditis quòd ego cum Patre, & Pater mecum? 11
ſi non ex hoc ſermone, ex opere ejus credite mihi. Amen, amen dico vobis; 12
Qui credit in me, opus quod facio ego, ipſe faciet, & majus illo faciet: quia
ego proficiſcor ad Patrem. Si *quis* fuerit qui petierit in nomine meo, faciam 13
illi, ut glorificetur Pater in filio ſuo. Et quod petieritis in nomine meo Pa- 14
trem, faciet vobis illud. Et ſi diligitis me, ſervate mandata mea. Et ego 15
rogabo Patrem, & mittet alium Paracletum, & dabit vobis, ut maneat & ſit vo- 16
biſcum in æternum: *Nempe* Spiritum veritatis, quem non poteſt recipere mun- 17
dus, quia non videt eum, neque ſcit eum: & vos cognoſcitis eum, quia apud vos
manet & exiſtit. Et non relinquam vos ut ſitis orphani: veniam ad vos. 18
Et adhuc paululùm, & non videbit me ampliùs mundus, & vos videbitis me: 19
quia ego vivus *ſum*, & vos vivi *eſtis*. Iſto die cognoſcetis quòd ego in Patre 20
ſum, & Pater in me; & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & 21
ſervat ea, ipſe eſt qui diligit me: & qui dilexit me, diliget eum Pater meus: &
ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. Et dixit ei Judas, non Iſcariotes; 22
Domine, quid factum eſt, quòd nobis manifeſtabis teipſum, & non mundo? Et 23
reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Qui diligit me, ſervabit ſermonem meum,
& diliget eum Pater meus: & veniemus ad eum, & faciemus requiem, & habi-
tabimus apud eum. Et qui non diligit me, non ſervat ſermonem meum: & ſermo 24
meus, quem auditis, non eſt meus, ſed ſermo ejus qui miſit me, Patris.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

In illo die ſcietis, quòd ego in Patre 20
ſum, & vos in me eſtis, & ego vobiſ-
cum ſum. Apud quemcunque man- 21
data mea ſunt, & obſervat ea, ipſe
eſt qui me diligit, & à Patre meo
dilectus erit: & ego eum diligam,
& meipſum ei oſtendam. Judas ei 22
dixit, non Iſcariotes; Domine, quo-
modo eſt quòd teipſum nobis oſten-
des, & non mundo? Jeſus reſponſum 23
dedit; Quia omnis qui me diligit,
verbum meum obſervat, et Pater me-
us eum diligit: & ego ad eum ve-
niam, & ſeceſſum apud eum faci-
am. Ille qui me non diligit, ſermo- 24
nes meos non obſervat: & hoc ver-
bum, quòd audiſtis, meum non eſt,
ſed Patris qui me miſit.

ἘΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ἸΩΑ'ΝΝΗΝ.

Hæc locutus sum vobis apud vos manens. At Paracletus, Spiritus
25 26 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα ρλβ ι
sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit
τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει
omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque *dixi* vobis. Pacem relinquo vo-
27 πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑ-
bis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego
μῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ
do vobis. Non turbetur vestrum cor, neque formidet. Audistis
28 δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε
quia ego dixi vobis; Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gaude-
ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχά-
retis utique, quia *dixi*, Vado ad Patrem: quia Pater *meus* ma-
ρητε ἄν, (κ) ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ (λ) πατήρ μου μεί-
jor me est. Et nunc dixi vobis *ante fieri*, ut cùm factum fuerit, credatis.
29 ζων μού ἐστι. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.
Non jam multa loquar *cum vobis*: venit enim mundi hujus princeps, & in
30 Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ (μ) κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν
me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, &
31 ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
sicut *mandavit* mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc.
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, (ν) οὕτω ποιῶ· (ξ) ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

CAP. XV. ιε΄.

Ego sum vitis *illa* vera, & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in
1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν
2 me non ferentē fructum, tollet eum: & omnem fructum *ferentem*, *purgat* eum, ut
ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα
plurem fructum afferat. Jam vos mundi estis ꝑpter sermonē quē locutus sū vobis. Ma-
3 πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μεί-
4 nete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, *si non*
νατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ
manserit in vite: sic nec vos, *si non* in me manseritis. Ego sum vitis,
μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, 5
vos palmites. *Manens* in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: Quia sine
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς
me *non* potestis facere nihil. Si non quis manserit in me, *ejectus est* foràs sicut
ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις (α) μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς 6
palmes, & *exaruit*: & *colligunt eos*, & in ignem *mittunt*: & ar-
τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτά, καὶ (β) εἰς πῦρ βάλλουσι· καὶ καίε-
ρλγ δι *dent*. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volu-
ται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλη- 7
eritis petetis, & fiet vobis. In hoc *glorificatus est* Pater meus, ut fru-
ρλδ ι τε (γ) αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ- 8
ctum plurimum afferatis: & *efficiemini* mei discipuli.
πὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

MS.A. (κ) ὅτι πορεύομαι (λ) πατήρ μείζων (μ) κόσμου ἄρχων, (ν) οὕτως (ξ) Sectio hîc incipit, Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Κεφ. ιε΄. MS.A. (α) μείνῃ (β) εἰς τὸ πῦρ (γ) αἰτήσασθε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܟܕ ܠܘܬܟܘܢ ܐܝܬܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܦܪܩܠܛܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܗܘ
ܕܡܫܕܪ ܐܒܝ ܒܫܡܝ. ܗܘ ܢܠܦܟܘܢ ܟܠܡܕܡ. ܘܗܘ ܢܥܗܕܟܘܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
27 * ܫܠܡܐ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܫܠܡܐ ܕܝܠܝ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܥܠܡܐ ܝܗܒ
28 ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܢܬܕܠܚ ܠܒܟܘܢ ܘܠܐ ܢܕܚܠ. * ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ
ܠܟܘܢ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܘܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܠܘ ܪܚܡܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ. ܚܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
29 ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ. ܕܐܒܝ ܪܒ ܗܘ ܡܢܝ. * ܘܗܫܐ ܗܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܥܕܠܐ ܢܗܘܐ. ܕܡܐ
30 ܕܗܘܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܪܟܘܢܗ ܕܥܠܡܐ.
31 ܘܒܝ ܠܝܬ ܠܗ ܡܕܡ. * ܐܠܐ ܕܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܐܒܝ. ܘܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܕܢܝ ܐܒܝ ܗܟܢܐ
ܥܒܕ ܐܢܐ. ܩܘܡܘ ܢܐܙܠ ܠܢ ܡܟܐ. * [illegible] *
1 2 * ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܦܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܐܒܝ ܗܘ ܦܠܚܐ. * ܟܠ ܫܒܒܝܬܐ ܕܒܝ ܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒܐ. ܫܩܠ
3 ܠܗ. ܘܗܝ ܕܦܐܪܐ ܝܗܒܐ. ܡܕܟܐ ܠܗ ܕܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܬܐܬܐ. * ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܟܕܘ ܕܟܝܢ
4 ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. * ܩܘܘ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܟܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܫܒܒܝܬܐ ܠܐ
ܡܫܟܚܐ ܕܬܬܠ ܦܐܪܐ ܡܢ ܢܦܫܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܩܘܝܐ ܒܓܦܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܠܐ
5 ܐܢ ܬܩܘܘܢ ܒܝ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܦܬܐ ܘܐܢܬܘܢ ܫܒܒܝܬܐ. ܡܢ ܕܩܐܐ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܗ ܗܢܐ
ܡܝܬܐ ܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܕܠܐ ܐܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ. * ܐܢ ܠܐ
6 ܐܢܫ ܢܩܘܐ ܒܝ. ܡܫܬܕܐ ܠܒܪ ܐܝܟ ܫܒܒܝܬܐ ܕܝܒܫܬ. ܘܠܩܛܝܢ ܠܗ ܘܪܡܝܢ ܒܢܘܪܐ ܕܬܐܩܕ.
7 * ܐܢ ܬܩܘܘܢ ܒܝ ܘܡܠܝ ܢܩܘܝܢ ܒܟܘܢ. ܟܠ ܡܐ ܕܬܨܒܘܢ ܠܡܫܐܠ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ.
8 * ܒܗܕܐ ܡܫܬܒܚ ܐܒܐ ܕܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܬܐܬܘܢ ܘܬܗܘܘܢ ܬܠܡܝܕܝ.

Hæc locutus sum vobiscum, quandiu apud 25 vos sum. Ipse verò Consolator, Spiritus il- 26 le sanctitatis, quem missurus est Pater meus in nomine meo, ille docebit vos omnia, & in memoriam reducet vobis quæcunque di- 27 co vobis. Pacem relinquo vobis, pacem me- am do vobis: non prout dat mundus, ego do vobis. Ne turbetur cor vestrum, nec ex- pavescat. Audistis me dixisse vobis; Abeo, 28 & redeo ad vos. Si diligeretis me, gauderetis me abire ad Patrem meum, quia Pater meus major me est. Nunc autem ecce dixi 29 vobis priusquàm fiat, ut quum factum fuerit, credatis. Igitur non loquar vobiscum 30 multa: venit enim princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam. Sed ut sciat 31 mundus, me diligere Patrem meum, & prout præcepit mihi Pater meus, similiter facio. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum Vitis illa veritatis, & Pater me- 1 us est agricola. Omnem palmitem qui in me 2 fructus non edit, tollit: eum autem qui edit fructus, purgat, ut fructus plurimos adferat. Vos jampridem mundi estis propter sermo- 3 nem quem locutus sum vobiscum. Manete in me, & ego in vobis. Quemadmodum pal- 4 mes non potest edere fructus à semetipso, nisi permanserit in vite: ita nec vos, nisi permanseritis in me. Ego sum Vitis, & vos palmi- 5 tes: qui permanet in me, & ego in eo, iste adfert fructus quamplurimos: quoniam sine me nihil potestis facere. Nisi verò quis in 6 me permanserit, projicitur foràs instar palmitis arescentis, quem colligunt & conjiciunt in ignem ut comburatur. Sed si perman- 7 seritis in me, & sermones mei permanserint in vobis, quicquid volueritis postulare, fiet vobis.

Matutinis dominicæ Pentecostes. 37.

In hoc glorificatur Pater, ut fructus multos 8 adferatis: & eritis discipuli mei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * اينها با شما كفتم * چون پيش شما بودم * وبعد اين چون فارقليط • جان پاك • پدرم 26
بنام من بفرستد • اوست كه هر چيزرا با شما بياموزاند واوست كه ذكر شمارا زيادت كند •
27 وبياد شما دهد • هر چيزي كه با شما كفتم * سلام براي شما مي كذارم • وسلام من با شما
مي دهم * نه انچنانك عالم دهند • بشما مي دهم * دل شما پريشان نشود ونترسد * شنيديد 28
كه بشما كفتم بروم وبازپيش شما بيايم اكر مرا دوست مي داشتيد • شاد مي شديد
29 كه من پيش پدرم مي روم * وپدرم از من بزركترست * واين ساعت نيز بشما كفتم
30 پيش ازانك بشود • تا وقتي كه بشود • ايمان بياوريد * اكنون بشما بسيار نخواهم كفتن
31 سبب انك كدخداي عالم بيايد • ودر من چيزي ندارد * ليكن [تا] خلق بدانند كه
پدرم را دوست مي دارم • انچنانك پدر مرا فرمود چنان مي كنم • بر خيزيد اينجا برويم *
1 2 * منم درخت [انكور] حقيقت • وپدرم است باغبان * هر شاخي كه در من باشد • وميوه
ندهد اورا ببرد • وآن شاخ كه ميوه دهد • اورا پاك كند • تا ميوه اوبسيارتر باشد •

Hæc vobiscum locutus sum, dum 25 *apud vos sum. Posthac autem cùm* 26 *Paracletum, Spiritum sanctum, Pater meus in nomine meo miserit, ille est qui omnem rem vos docebit, & ille est qui amplius vobis adjiciet, & in memoriam vobis reducet omnem rem quam vobis dixi. Pacem vobis relinquo, & pacem me-* 27 *am vobis do: non quemadmodum mundus dant, vobis do. Cor vestrum anxium ne sit, neque timeat. Audivistis quòd vobis dixi; Ibo,* 28 *& rursus ad vos veniam. Si me diligeretis, Lætaremini quòd ego ad Patrem meum abeam: nam Pater meus me major est. Et hâc horâ quo-* 29 *que vobis dixi priusquàm fiat, ut quo tempore factum fuerit fidem habeatis. Nunc vobis multa nolo di-* 30 *cere: propterea quòd gubernator mundi venit, & in me nihil habet. Sed ut homines sciant, quòd ego* 31 *Patrem meum diligo, quemadmodum Pater mihi mandavit, ita facio. Surgite, hinc abeamus.*

CAP. XV.

Ego sum vitis vera, & Pater 1 *meus est vinitor. Omnis palmes qui* 2 *in me fuerit, & fructum non dederit, eum tollet: illum autem palmitem qui fructum dederit, purgabit, ut fructus ejus copiosior sit.*

Versio VULGATA LATINA.

25 26 Hæc locutus sum vobis, apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & sugge- 27 ret vobis omnia, quæcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbe- 28 tur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis; Vado, & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: 29 quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priùs quàm fiat: ut cùm fa- 30 ctum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: venit enim prin- 31 ceps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

CAP. XV.

1 Ego sum vitis vera: & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non 2 ferentem fructum, tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plùs afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. 3 Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructū à semetipso, nisi 4 manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui 5 manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit: mittetur foràs sicut palmes, & arescet, & colligent 6 eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis man- 7 serint: quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater 8 meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * كلمتكم بهذا لاني عندكم مقيم * الفصل الرابع والثلثون * واذا جاء روح
26 القدس المعزي الذي يرسله ابي باسمي فهو يعلمكم كل شي ويذكركم كلما قلت لكم *
27 * السلام استودعكم سلامي خاصه اعطيكم * ولست اعطيكم كما امنح العالم * لا تقلق
28 قلوبكم ولا تجزع * قد سمعتم اني قلت لكم اني ماض واتي اليكم * لو كنتم تحبوني لكنتم
29 تفرحون بمضيي الى الاب فان ابي هو اعظم مني * وها قد قلت لكم قبل ان يكون حتى اذا كان
30 31 تومنون * ولست اكلمكم كثيرا لان رييس العالم ياتي وليس له في شي * لكن ليعلم
العالم اني احب الاب * وكما اوصاني الاب كذلك افعل * قوموا من ههنا ننطلق *
1 2 * انا هو كرمة الحق وابي الكرام * كل غصن في لا ياتي بثمار يقطعه * والذي ياتي بثمار
3 ينقيه ليأتي بثمار كثيرة * وانتم من قبل انقيا من اجل الكلام الذي كلمتكم به * فاثبتوا
4 في وانا فيكم * وكما ان الغصن لا يطيق ان ياتي بالثمار من ذاته وحده ان لم يثبت في الكرمة
5 هكذي ايضا انتم ان لم تثبتوا في * انا هو الكرمة وانتم الاغصان * من يثبت في وانا فيه فهو
6 ياتي بثمار كثيرة * ومن غيري لستم تقدرون ان تعملوا شيا * فان لم يثبت احد في طرح خارجا
7 مثل الغصن الذي يجف فياخذونه ويطرحونه في النار فيحترق * فان انتم تثبتم في ويثبت
8 كلامي فيكم كان لكم كلما تريدونه * وبهذا يمجد ابي بان تاتوا بثمار كثيرة وتكونوا تلاميذي *

Locutus sum vobis hæc, quia apud vos 25 *sum manens.* Sectio trigesima quarta. *Sed quum venerit Spiritus sanctus Con-* 26 *solator, quem mittet Pater meus in nomine meo, ipse docebit vos omnem rem, & in memoriam reducet vobis quicquid dixi vobis. Pacem demando vobis, pa-* 27 *cem meam peculiariter do vobis: Non autem do vobis prout do mundo. Ne turbentur corda vestra, neque formident. Jam audistis me dixisse vobis, quòd ab-* 28 *iturus sum & rediturus ad vos. Si diligeretis me, sanè gauderetis de discessu meo ad Patrem: quia Pater meus major me est. Et ecce dixi vobis antequàm fi-* 29 *at, ut cùm factum fuerit, credatis. Ne-* 30 *que vero alloquar vos prolixè: quia princeps mundi veniet, & non habet in me quicquam. Sed ut sciat mundus quòd* 31 *ego diligo Patrem: & sicut mandavit mihi Pater, sic facio. Surgite, hinc eam⁹.*

CAP. XV.

Ego sum vitis vera, & Pater meus 1 *vinitor est. Omnem palmitem in me ex-* 2 *istentem, nec afferentem fructus, abscindet: Eum autem qui affert fructus, purgabit, ut afferat fructus copiosos. Et vos* 3 *ab antiquo mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Perseverate* 4 *ergò in me, & ego in vobis. Sicut enim palmes non potest ferre fructus per se solum, nisi permanserit in vite: sic etiam vos, nisi manseritis in me. Ego sum vi-* 5 *tis, & vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, ipse afferet fructus multos: nam sine me non potestis facere quicquam. Quòd si non manserit quis in me, expel-* 6 *letur foràs tanquam palmes qui arescit, & accipiunt illum & projicient eum in ignem, & amburetur. Si ergò vos man-* 7 *seritis in me, & manserit sermo meus in vobis, fiet vobis quicquid volueritis. Et* 8 *in hoc glorificabitur Pater meus, ut afferatis fruct⁹ multos, et sitis discipuli mei.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 ወዘንተ፡ ነገርኩክሙ፡ እንዘ፡ ሃሎኩ፡ ምስሌክሙ፡፡ ወጰራቅሊጦስ፡መንፈሰ፡ጽድ
ቅ፡ቅዱስ፡ዘይፌኑ፡አብ፡በስምየ፡ ውእቱ፡ ይሜህረክሙ፡ኵሎ፡ወያዜክረክሙ፡ኵሎ፡
27 ዘነገርኩክሙ፡፡ አነ፡ሰላመ፡አኀድግ፡ለክሙ፡ ሰላመ፡ዚአየ፡እሁበክሙ፡፡ ወአኮ፡
ከመ፡ ይሁብ፡ ዓለም፡ ዘእሁበክሙ፡ አነ፡ኢይደንግፅክሙ፡ልብክሙ፡ ወኢትፍርሁ፡፡
28 ሰማዕክሙ፡ዘእቤለክሙ፡አሐውር፡ ወእስዊ፡ወእመጽእ፡ኀቤክሙ፡፡ ሶቤሰ፡ ታፈቅሩ
29 ኒ፡ እምተፈሣሕክሙ፡ እስመ፡ አሐውር፡ ኀበ፡አብ፡እስመ፡ውእቱ፡አብ፡የዓቢየኒ፡፡
30 ወነገርኩክሙ፡ይእዜ፡ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ወይኩን፡ ከመ፡ሶበ፡ኮነ፡ትእመኑ፡፡ ኢ
ይትናገር፡ እንከ፡ ብዙኀ፡ ምስሌክሙ፡ ወይመጽእ፡ መልአኩ፡ ለዝንቱ፡ዓለም፡ወኢይረ
31 ክብ፡በላዕሌየ፡ወኢምንተ፡፡ ወበሕቱ፡ ከመ፡ ያእምር፡ ዓለም፡ ከመ፡ አፈቅሮ፡ለ
አብ፡ወእገብር፡ትእዛዞ፡፡ ተንሥኡ፡ንሖር፡እምዝየ፡፡
1 ንሕ አነ፡ውእቱ፡ ዓጸደ፡ወይን፡ዘጽድቅ፡ወአቡየ፡ገባሪሁ፡፡ ኵሉ፡ዓጽቅ፡ዘኢይፈሪ፡
2 በላዕሌየ፡ይገምድዎ፡ወያሰትትዎ፡፡ ወኵሎ፡ ዘይፈሪ፡ ያስተናጽሕዎ፡ ከመ፡ ብዙኀ፡
3 ፍሬ፡ይፍረይ፡፡ ወአንትሙሰ፡ንጹሓን፡አንትሙ፡በእንተ፡ቃል፡ዘነገርኩክሙ፡፡
4 [ንበሩ]፡ ቢየ፡ወአነሂ፡ብክሙ፡፡በከመ፡ዓጽቅ፡ዘኢይክል፡ፈሪየ፡ባሕቲቱ፡እመ፡ኢሃሎ፡
5 ውስተ፡ጕንደ፡ ወይን፡፡ከማሁ፡አንትሙኒ፡እመ፡ኢነበርክሙ፡ ቢየ፡፡ አነ፡ ውእቱ፡
ዓጸደ፡ ወይን፡ ወአንትሙ፡ አዕጹቂሁ፡ ወአቡየ፡ ገባሪሁ፡ ዘነበረ፡ ብየ፡ ወአነሂ፡ ቦቱ፡
6 ውእቱ፡ ዘይፈሪ፡ ብዙኀ፡ ወዘእንበሌየሰ፡አልቦ፡ ዘትክሉ፡ገቢረ፡ወኢምንተኒ፡፡ ወ
ዘኢነበረ፡ ቢየ፡ ይገድፍዎ፡ ወይገድፍዎ፡ አፍአ፡ ከመ፡ ዓጽቅ፡ ወይየብስ፡ ወያስተጋ
7 ብእዎ፡ ወያውዕይዎ፡ በእሳት፡፡ እመ፡ ነበርክሙ፡ ቢየ፡ይነብር፡ ቃልየ፡ኀቤክሙ፡
8 ወሰአሉ፡ዘትፈቅዱ፡ወትነሥኡ፡፡ ወበዝንቱ፡ ተሰብሐ፡ አቡየ፡ከመ፡ብዙኀ፡ፍሬ፡
ትፈርዩ፡ወትኩኑ፡አርድእትየ፡፡

Et hoc dixi vobis manens vobiscum. Et Paracletus, Spiritus veritatis sanctus, 25 26 quem mittet Pater in nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis omnia quæ dixi vobis. Ego pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, 27 & non prout dat mundus do vobis ego: non turbetur vobis cor vestrum, neque timeatis. Audivistis quòd dixi vobis; Ibo, & redibo, & veniam ad vos: 28 si diligeretis me, gauderetis, quia vado ad Patrem: quia ille Pater major est me. Et dixi vobis nunc, antequàm compleatur & fiat: ut quum factum fue- 29 rit, credatis. Non loquar ampliùs multa vobiscum: & veniet princeps hujus 30 mundi, & non inveniet in me quicquam. Sed ut cognoscat mundus, quòd 31 diligo Patrem, & facio mandata sua. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum vinea vera, & Pater meus operarius ejus. Omnem palmitem non 1 2 ferentem fructum in me, abscindet, & tollet: & omnem ferentem fructum, purgabit, ut abundantiùs fructum adferat. Et vos puri estis propter sermo- 3 nem quem loquutus sum vobis. [Manete] in me, & ego in vobis, sicut palmes 4 non potest ferre fructum, nisi fuerit in caudice vitis, sic vos etiam nisi manseritis in me. Ego sum vinea, & vos palmites, & Pater meus operarius ejus: qui man- 5 sit in me, & ego etiam in eo, ipse est qui feret fructum multum: & absque me nemo est qui potest facere quicquam. Et qui non mansit in me, amovebunt 6 eum, & ejicient eum foràs, sicut palmitem, & arescet, & colligent eum, & urent eum in igne. Si manseritis in me, manebit sermo meus apud vos: & rogate 7 quodcunque volueritis, & accipietis. Et in hoc glorificatus est Pater meus, ut 8 multum fructum feratis, & sitis discipuli mei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * شما از اول پاك بوديد • بهر ان كلمه [كه] با شما كفتم * در من استوار باشيد • ومن در شما 4
انچنانك شاخ از خود ميوه نتواند دادن • تا در درخت انكور استوار نباشد • وشما نيز انچنان
5 اكر در من استوار نباشيد * منم درخت انكور وشما شاخهاييد • هر كه در من استوار باشد •
6 ومن در اوست كه بسيار ميوه دهد • براي انك بي من نتوانيد چيزي كردن * اكر كسي در من
استوار نباشد • بيرون اوكسسته شود • همچون شاخي كه خشك شود وبرچينند • ودر اتش اندازند •
7 تا بسوزد * اكر در من استوار باشيد • سخنهاي من نيز • در شما استوار باشد • هر چه بخواهيد • وطلبيد •
8 براي شما بشود * پدر بدين ستوده شود • وميوه بسيار دهيد • وشاكردان من باشيد •

Vos ab initio mundi estis, propter 3 *illum sermonem quem vobis dixi. In* 4 *me firmi estote, & ego in vobis. Quemadmodum palmes à semetipso fructum non potest dare, dum in vite firmus non manserit: & vos quoque pariter, si in me firmi non fueritis. Ego sum vitis, & vos pal-* 5 *mites estis. Quicunque in me firmus fuerit, et ego in illo, ipse est qui fructum multum dabit: eò quòd sine me, non potestis quicquam facere. Si quis* 6 *in me firmus non fuerit, foràs ipse evelletur: ac tanquam palmitem, qui exaruerit, eum colligent, & in ignem conjicient ut exuratur. Si in* 7 *me firmi fueritis, verba mea etiam in vobis firma erunt: & quicquid volueritis, & petieritis, vobis fiet. Pater in hoc glorificabitur, & fru-* 8 *ctum plurimum dabitis, ac discipuli mei eritis.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: Manete in dilectione mea:
9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
Si præcepta mea ſervaveritis, manebitis in dilectione mea, ſicut ego
10 ἐὰν τὰς (δ) ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
præcepta Patris mei ſervavi, & maneo ejus in dilectione. Hæc locutus
11 ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάλη-
ſum vobis, ut gaudium meum in vobis *maneat*, & gaudium veſtrum impleatur.
κα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν (ε) ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis invicèm, ſicut dilexi vos. Ma-
12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μεί-
jorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam ſuam ponat pro amicis ρλε
13 ζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων δ
ſuis. Vos amici mei eſtis, ſi feceritis quæ ego præcipio vobis. Non ρλϛ
14 αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστὲ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκ- ι
15 amplius vos dico ſervos, quia ſervus neſcit quid faciat ejus dominus. Vos autē dixi
ἔτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
amicos, quia omnia quæcunq; audivi à Patre meo, nota feci vobis. Non
16 φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ
vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos: & poſui vos, ut *vos* abeatis, &
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, (η) καὶ
fructum afferatis, & fructus veſter maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in ρλζ
καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ δ

ρλη nomine meo, det vobis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicèm.
ι ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 17
Si mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis *odit*. Si
Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ 18
de mundo fuiſſetis, mundus *proprium amaret*: quia verò de mun- 19
ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κό-
do non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, *propter hoc* odit
σμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ
ρλθ vos mundus. Mementote ſermonis quem ego dixi vobis; Non eſt ſer-
γ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦ- 20
ρμ vus major domino ſuo. Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur: Si
ι λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν
ſermonem meum ſervaverunt, & veſtrum ſervabunt. Sed hæc o-
ρμα λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάν- 21
α mnia facient vobis propter nomen meum, quia neſciunt *mittentem* me.
ρμβ τα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
γ Si non veniſſem & locutus fuiſſem eis, peccatum non haberent: nunc autem ex-
Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. νῦν δὲ πρό- 22
ρμγ cuſationem non habent de peccato ſuo. *Me odio habens*, & Pa-
ι φασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πα- 23
ρμδ trem meum odit.
ι τέρα μου μισεῖ.

MS.A. (δ) ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τήρησητε, (ε) ὑμῖν ᾖ, καὶ (ζ) λέγω ὑμᾶς (η) καὶ πολὺν καρπὸν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܝܟܢܐ ܕܐܚܒܢܝ ܐܒܝ. ܐܦ ܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ. ܗܘܘ ܡܩܘܝܢ ܒܚܘܒܝ. * ܐܢ ܦܘܩܕܢܝ 9 10
ܬܛܪܘܢ. ܬܩܘܘܢ ܒܚܘܒܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܢܛܪܬ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܒܝ ܘܡܩܘܐ ܐܢܐ
ܒܚܘܒܗ. * ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܒܟܘܢ. ܘܬܫܬܡܠܐ ܚܕܘܬܟܘܢ. 11
* ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܝ ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ. * ܚܘܒܐ ܪܒܐ ܡܢ ܗܢܐ 12 13
ܠܝܬ. ܕܐܢܫ ܢܣܝܡ ܢܦܫܗ ܚܠܦ ܪܚܡܘܗܝ. * ܐܢܬܘܢ ܪܚܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܐܢ ܥܒܕܝܢ 14
ܐܢܬܘܢ ܟܠ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܠܐ ܡܟܝܠ ܩܪܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܒܕܐ. ܡܛܠ ܕܥܒܕܐ ܠܐ ܝܕܥ 15
ܡܢܐ ܥܒܕ ܡܪܗ. ܪܚܡܝ ܕܝܢ ܩܪܝܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܒܝ ܐܘܕܥܬܟܘܢ.
* ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܓܒܝܬܘܢܢܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܓܒܝܬܟܘܢ. ܘܣܡܬܟܘܢ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ 16
ܬܐܙܠܘܢ ܬܐܬܘܢ ܦܐܪܐ. ܘܦܐܪܝܟܘܢ ܢܩܘܘܢ. ܕܟܠ ܕܬܫܐܠܘܢ ܠܐܒܝ ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ.
* ܗܠܝܢ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܘܐܢ ܥܠܡܐ ܣܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܘ 17 18
ܕܩܕܡܝܟܘܢ ܠܝ ܣܢܐ. * ܘܐܠܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܥܠܡܐ ܠܕܝܠܗ ܪܚܡ 19
ܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܝܬܟܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ
ܣܢܐ ܠܟܘܢ ܥܠܡܐ. * ܥܗܕܘ ܡܠܬܐ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܡܢ 20
ܡܪܗ. ܐܢ ܠܝ ܪܕܦܘ ܐܦ ܠܟܘܢ ܢܪܕܦܘܢ. ܘܐܢ ܡܠܬܝ ܢܛܪܘ ܐܦ ܕܝܠܟܘܢ ܢܛܪܘܢ. * ܐܠܐ 21
ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܠܘ 22
ܐܢܐ ܠܐ ܐܬܝܬ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ. ܚܛܝܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܥܠܬܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ
ܥܠ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܡܢ ܕܠܝ ܣܢܐ ܐܦ ܠܐܒܝ ܣܢܐ. 23

9 Prout dilexit me Pater meus, ego quoque dilexi vos: permanete in charitate mea. 10 Si præcepta mea cuſtodieritis, manebitis in mei ipſius dilectione, quemadmodum ego cuſtodivi præcepta Patris mei, & permaneo in dilectione ejus. 11 Hæc locutus ſum vobiſcum, ut gaudium meum ſit in vobis, & impleatur gaudium veſtrum. 12 Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis alius alium, prout ego dilexi vos. 13 Charitas major iſta nulla eſt, quâ quis animam ſuam ponat pro amicis ſuis. 14 Vos amici mei eſtis, ſi feceritis quicquid præcipio vobis. 15 Non ampliùs vocaturus ſum vos ſervos, quandoquidem ſervus neſcit quid faciat herus ipſius: amicos autem meos vocavi vos; quoniam quicquid audivi à Patre meo, notum feci vobis. 16 Non vos elegiſtis me, ſed ego ipſe elegi vos, atque poſui vos: ut & vos abeuntes afferatis fructus, & fructus veſtri permaneant: ut quicquid rogaveritis Patrem meum in nomine meo, det vobis. 17 Hæc præcipio vobis, ut diligatis alius alium. 18 Quòd ſi mundus oderit vos, ſcitote quòd prius quàm vos, me odio habuerit. 19 At ſi ex mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum eſt amaret: ſed non eſtis ex mundo; ego enim elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. 20 Mementote ſermonis quem ego dixi vobis, Non eſt ſervus major hero ſuo. Si me inſectati ſunt, & vos inſectabuntur: quòd ſi ſermonem meum ſervârunt, veſtrum quoque ſervabunt. 21 Sed hæc omnia agent in vos propter nomen meum, quippe qui non noverint eum qui miſit me. 22 Niſi ego veniſſem & allocutus eſſem eos, non haberent peccatum: nunc autem nullus eſt ipſis prætextus pro peccatis ſuis. 23 Is qui me odit, & Patrem meum odit.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* انچنانك † پدرم مرا دوست † داشت * من نيز شمارا دوست داشتم * در دوستي من پايدار باشيد * 9
* انچنانك من فرمان پدرم نگاه داشتم * شما نيز فرمان من نگاه داريد * و در دوستي [من استوار 10
باشيد انچنانك من در دوستي † پدر استوار مي باشم * اينها با شما گفتم * تا شادي من در شما 11
باشد * و شادماني شما تمام شود * اينست فرمان من كه يك ديگررا دوست † داريد * انچنانك 12
من شمارا دوست † داشتم * ازين بيشتر دوستي نباشد * كه ادمي جان خودرا عوض دوستان 13
خود بدهد * شما دوستان منيد * اگر بكنيد هر چه بشما فرمايم * ازين ساعت شمارا 14 15
بندگان نمي خوانم * براي انك بنده نداند كه خداوند او چه مي كند * اكنون شمارا
دوستان خود خواندم * براي انك هر چه از پدرم شنيدم بشما سپاردم * * نه 16
شما مرا گزيديد * ليكن من شمارا گزيدم * وشمارا در كار اوردم * تا شما نيز
برويد * وميوه بياوريد * و ميوه هاء شما جاويد بمانند * كه از پدرم بنام من
بخواهيد * بشما بدهد * اينها بشما مي سپارم * كه يكديگررا دوست داريد * 17
* و اگر خلق شمارا دشمن دارند * بدانيد كه از شما زودتر مرا دشمن دارند * 18

9 *Quemadmodum Pater meus me dilexit, ego etiam vos dilexi: in dilectione mea permanete.* 10 *Quemadmodum ego mandatum Patris mei ſervavi, vos etiam mandatum meum ſervate: & in amore meo firmi eſtote, quemadmodum ego in amore Patris firmus ſum.* 11 *Hæc vobiſcum locutus ſum, ut gaudium meum in vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur.* 12 *Hoc eſt mandatum meum, ut unus alium diligatis quemadmodum ego vos dilexi.* 13 *Hâc major dilectio non eſt, ut homo vitam ſuam pro amicis ſuis det.* 14 *Vos amici mei eſtis, ſi feceritis omnia quæ vobis mando.* 15 *Ab hac hora vos ſervos non voco; quia ſervus neſcit quid dominus ejus facit: jam vos amicos meos vocavi, eò quòd quicquid à Patre meo audivi, vobis tradidi.* 16 *Non vos me elegiſtis, ſed ego vos elegi, & vos in opus induxi, ut vos etiam abeatis, & fructum feratis, & fructus veſtri in æternum maneant: ut* quicquid *à Patre meo in nomine meo petieritis, vobis det.* 17 *Hæc vobis mando, ut unus alium diligatis.* 18 *Et ſi homines vos odio habent, ſcitote quòd vobis priorem me odio habuerunt.*

Verſio VULGATA LATINA.

9 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. 10 Si præcepta mea ſervaveritis, manebitis in dilectione mea, ſicut & ego Patris mei præcepta ſervavi, & maneo in ejus dilectione. 11 Hæc locutus ſum vobis, ut gaudium meum in vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur. 12 Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis invicèm, ſicut dilexi vos. 13 Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. 14 Vos amici mei eſtis, ſi feceritis quæ ego præcipio vobis. 15 Jam non dicam vos ſervos: quia ſervus neſcit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos; quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis. 16 Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos, & poſui vos ut eatis, & fructum afferatis; & fructus veſter maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. 17 Hæc mando vobis, ut diligatis invicèm. 18 Si mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. 19 Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. 20 Mementote ſermonis mei, quem ego dixi vobis; Non eſt ſervus major dño ſuo. Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur: ſi ſermoné meũ ſervaverunt, et veſtrũ ſervabunt. 21 Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meũ: quia neſciunt eum, qui miſit me. 22 Si non veniſſé, et locut⁹ fuiſſem eis, peccatũ non haberent: nunc autem excuſationem non habent de peccato ſuo. 23 Qui me odit: & Patré meum odit.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كما احببني ابي كذلك احببتكم * اثبتوا في محبتي * فان حفظتم وصاياي تثبتم في محبتي * 9 10
كما اني حفظت وصايا ابي وانا ثابت في محبته * كلمتكم بهذا ليكون فرحي فيكم ويتم فرحكم * 11
هذه وصيتي ان يحب بعضكم بعضا كما احببتكم * ما من حب اعظم من هذا ان يبذل 12 13
الانسان نفسه عن احبائه * وانتم احبائي ان عملتم كلما اوصيتكم به * ولست اسميكم الان 14 15
عبيدا لان العبد لا يعلم ما يصنع سيده * لكني سميتكم احبائي لاني اعلمتكم بكلما
سمعت من ابي * ليس انتم اخترتموني بل انا اخترتكم * وادعكم تنطلقون لتاتوا بثمار 16
ويدوم ثماركم * لكي يعطيكم ابي كلما تسالونه باسمي * انما اوصيكم بهذا لكي يحب 17
بعضكم بعضا * ان كان العالم يبغضكم فاعلموا انه قد ابغضني قبلكم * لو كنتم من 18 19
العالم لكان العالم يحب من هو منه * لكنكم لستم من العالم بل اخترتكم من العالم * من
اجل هذا يبغضكم العالم * اذكروا الكلام الذي قلته انا لكم ما من عبد اعظم من 20
سيده * ان كانوا طردوني فسوف يطردونكم ايضا * وان كانوا حفظوا قولي فسوف يحفظون
قولكم ايضا * لكنهم انما يفعلون هذا كله بكم من اجل اسمي * لانهم لا يعرفون من 21
ارسلني * لو لم آت واكلمهم لم تكن لهم خطية * والآن فليس لهم حجة في خطيتهم * من 22 23
يبغضني يبغض ابي ايضا *

9 *Sicut dilexit me Pater meus, ita dilexi vos.* 10 *Manete in dilectione mea. Et quidem ſi ſervaveritis mandata mea, manebitis in dilectione mea: ſicut ego ſervavi mandata Patris mei, & ego conſtans ſum in dilectione ipſius.* 11 *Locutus ſum vobis hoc, ut ſit gaudium meum in vobis, & impleatur gaudium veſtrum.* 12 *Hoc eſt præceptum meum, ut diligat alter veſtri alterum, ſicut dilexi vos.* 13 *Non eſt dilectio major hâc, ut permutet quis animam ſuam pro amicis ſuis.* 14 *Et vos amici mei eſtis, ſi feceritis quæcunque præcepi vobis.* 15 *Et non vocabo vos modò ſervos, quia ſervus ignorat quid faciat dominus ejus: Sed vocavi vos amicos meos, quia nota feci vobis quæcunque audivi à Patre meo.* 16 *Non vos elegiſtis me, ſed ego elegi vos, & ſino vos abire ut afferatis fructus, & permaneant fructus veſtri: ut det vobis Pater meus quicquid petieritis ab eo in nomine meo.* 17 *Verùm præcepi vobis hoc, ut diligat alter veſtrî alterum.* 18 *Si mundus odit vos ſcitote quòd odio me habuit priuſquàm vos.* 19 *Si eſſetis de mundo, certè mundus diligeret eos qui ex ipſo ſunt; vos autem non eſtis ex mundo, imò elegi vos ex mundo: propterea odit vos mundus.* 20 *Mementote ſermonis quem dixi ego vobis, Non eſt ſervus major domino ſuo. Si perſecuti ſunt me, profectò perſequentur vos etiam: & ſi ſervaverunt ſermonem meum, profectò ſervabunt ſermonem veſtrum etiam.* 21 *Verùm facient hæc omnia vobis, propter nomen meum: quia non agno, cunt eum qui miſit me.* 22 *Si non veniſſem, & allocutus fuiſſem eos, non eſſet eis peccatum: at nunc non eſt eis excuſatio pro peccato ſuo.* 23 *Qui odit me, odit Patrem meum etiam.*

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 10 በከመ፡አፍቀረኒ፡አብ፡አነሂ፡አፈቀርኩክሙ፡ሃልዉ፡በፍቅርየ፡፡=፡እመ፡ታፈቅሩኒ፡ዕቀቡ፡
11 ትእዛዝየ፡በከመ፡አነ፡ዓቀብኩ፡ ኵሎ ፡ ትእዛዘ፡ለአቡየ፡ወእሄሉ፡በፍቅሩ፡=፡ወነገር
ኩክሙ፡ ዘንተ፡ ከመ፡ ይሃሉ ፡ ፍቅርየ ፡ ኀቤክሙ ፡ ከመ ፡ ፍጹመ ፡ ይኩን ፡ ፍሥሐክ
12 ሙ፡፡=፡ ወዘንተ፡ አዘዝኩክሙ፡ ከመ፡ ትትፋቀሩ፡ በበይናቲክሙ፡ በከመ፡ አፍቀርኩክ
13 ሙ፡፡=፡ ዘይዓቢ፡ እምዝ ፡ ፍቅረ ፡ አልቦ፡ ከመ ፡ ዘቦ ፡ ዘይሜጡ ፡ ነፍሶ፡ ህየተ፡ ቤ
14 ዛ፡ አዕርክቲሁ፡፡=፡ አንትሙኬ ፡ አዕርክትየ ፡ አንትሙ ፡ እመ ፡ ገበርክሙ፡ ዘአዘ
15 ዝኩክሙ፡፡=፡ ኢይብለክሙ፡ እንከ፡ አግብርትየ፡ እስመ፡ ገብርሰ ፡ ኢያአምር ፡ ዘ
ይገብሮ ፡ እግዚኡ ፡ ወለክሙሰ ፡ አዕርክትየ ፡ እቤለክሙ ፡ እስመ ፡ ኵሎ ፡ ዘሰማ
16 ዕኩ ፡ በኀበ ፡ አቡየ ፡ ነገርኩክሙ፡፡=፡ አኮ ፡ አንትሙ ፡ ዘኀረይክሙኒ ፡ አነ ፡ ኀረ
ይኩክሙ፡ ወሠየምኩክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡ ወፍሬ፡ ትፈርዩ፡ ዘይነብር፡ ፍሬ፡፡ ከመ፡የሃ
17 ብክሙ ፡ አብ ፡ ዘሰአልክሙዎ ፡ በስምየ፡=፡ ዘንተ ፡ እኤዝዘክሙ ፡ ከመ ፡ ትት
18 ፋቀሩ ፡ በበይናቲክሙ፡፡=፡ እመሂ ፡ ጸልአክሙ ፡ ዓለም ፡ ላእመሩ ፡ ከመ፡ኪያየ፡
19 ቀደመ ፡ ጸሊአ፡፡=፡ ሶበሁ ፡ እምዓለም ፡ አንትሙ ፡ እምአፍቀረክሙ ፡ ዓለም፡
ዚአሁ ፡ ወእስመ ፡ ኢኮንክሙ ፡ እምዓለም ፡ ወአነ ፡ ኀረይኩክሙ፡ እምዓለም ፡ በእ
20 ንተዝ ፡ ይጸልአክሙ ፡ ዓለም፡፡=፡ ተዘከሩ ፡ ቃልየ ፡ ዘእቤለክሙ ፡ አልቦ ፡ ገብር፡
ዘይዓቢ ፡ እምእግዚኡ፡፡ ዘኪያየ ፡ ሰደዱ ፡ ኪያክሙኒ ፡ ይሰድዱ፡፡ ሶበሰ ፡ ቃልየ ፡
21 ዓቀቡ ፡ ቃለክሙኒ ፡ እምዓቀቡ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ይገብሩ፡፡
22 በለዕሌክሙ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ እስመ ፡ ኢያአምርዎ ፡ ለዘ ፡ ፈነወኒ፡፡=፡ ወሶበ፡
ኢመጻእኩ ፡ ወኢነገርክዎሙ ፡ እምድኅኑ ፡ እምኀጢአቶሙ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አልቦ
23 ሙ ፡ ምክንያተ ፡ በእንተ ፡ ኀጢአቶሙ፡፡=፡ ዘጸልአ ፡ ኪያየ ፡ ጸልአ ፡ ለአቡ
የ፡፡=፡

9 Sicut dilexit me Pater, ego etiam diligo vos: eſtote in dilectione mea. 10 Si dilexeritis me, ſervate mandata mea: ſicut ego ſervavi omnia mandata patris mei, & ſum in dilectione ejus. 11 Et loquutus ſum vobis hoc, ut ſit dilectio mea apud vos, ut plena fiat lætitia veſtra. 12 Et hoc præcepi vobis ut diligatis vos invicèm, ſicut dilexi vos. 13 Majorem hâc dilectionem nemo habet, ut quis ſit qui tradat animam ſuam pro redemptione amicorum ſuorum. 14 Vos igitur amici mei eſtis, ſi feceritis quæ mandavi vobis. 15 Non dicam vobis ampliùs, Servi mei, quia ſervus neſcit quid facit dominus ejus: ſed vos amicos meos dixi, quia omnia quæ audivi apud patrem meum, dixi vobis. 16 Non vos *eſtis* qui elegiſtis me: ego elegi vos, & conſtitui vos, ut eatis, & fructum feratis, permanentem fructum: ut det vobis Pater, quæcunque petieritis in nomine meo. 17 Hoc præcepi vobis ut diligatis vos invicèm. 18 Si odit vos mundus, ſcitote quòd me priùs odio habuit. Si ex mundo eſſetis, tunc diligeret mundus *quod* ſuum *eſt*: & quoniam non fuiſtis ex mundo, & ego elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. 19 Mementote ſermonis mei quem dixi vobis, 20 Non eſt ſervus qui major eſt domino ſuo: qui me perſequuti ſunt, vos perſequentur: ſi ſermonem meum ſervaverunt, utique ſermonem veſtrum ſervarent. 21 Sed hoc totum facient vobis propter nomen meum, quia neſciunt eum qui miſit me. 22 Et ſi non veniſſem, & non loquutus eſſem iis, tunc liberi eſſent à peccatis ſuis: & nunc non habent excuſationem pro peccatis eorum. 23 Qui odit me, odit Patrem meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اگر از دنيا مي بوديد * دنيا شمارا دوست مي داشت * ليكن از دنيا نيستيد * منم كه 19
شمارا از دنيا گزيدم * براي اين دنيا شمارا دشمن دارند * بياد اوريد كلمه كه با شما 20
گفتم * نيست بنده بزرگتر از خداوند خود * اگر مرا راندند شمارا نيز برانند * واگر سخنها مرا
نگه داشتند * سخنهاء شما نيز نگه دارند * ليكن * اين همه بشما بكنند * براي نام 21
من * كه ندانستند انرا كه مرا فرستاد * واگر نمي آمدم * وبا ايشان سخن نمي گفتم * 22
ايشانرا گناه نمي بود * اكنون بر گناه خود پوش ندارند * هر كه با من دشمنست با پدر 23
من نيز دشمن است *

19 *Si de mundo eſſetis, mundus vos amaret: ſed de mundo non eſtis: ego ſum qui vos ex mundo elegi, ideo* homines *mundi vos odio habent.* 20 *In memoriam redacite ſermonem quem vobis dixi; Non eſt ſervus major domino ſuo: ſi me perſequuti ſunt, vos etiam perſequentur; & ſi verba mea ſervârunt, verba veſtra etiam ſervabunt.* 21 *Sed hæc omnia vobis facient propter nomen meum: quia non noverunt eum qui me miſit.* 22 *Et ſi non veniſſem, & cum eis non locutus eſſem, eis peccatum non eſſet: nunc autem de peccato ſuo excuſationem non habent.* 23 *Quicunque mecum inimicus eſt, cum Patre meo etiam inimicus eſt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non ha-
24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος (ϑ) πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴ-
berent. Nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Sed
25 χον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ'
ut adimpleatur sermo scriptus in lege eorum; Quia *oderunt* me gra-
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρε-
tis. Cùm autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre,
26 άν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, IZ'
(Spiritum veritatis, qui à Patre procedit,) ille *testabitur* de
(τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται,) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
me. Et vos autem *testabimini*, quia ab initio *cum me* estis.
27 ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

CAP. XVI. ιϛ'.

Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient
1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν
2 vos: sed venit hora, ut omnis *interficiens* vos, *existimet cultum afferre*
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
Deo. Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem,
3 (α) τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα (β) ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα,
neque me. Sed hæc locutus sum vobis, ut cùm venerit hora, re-
4 οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ (γ) ὥρα, μνη-
miniscamini *eorum*, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis *ex* initio non di-
μονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶ-
xi, quia *cum vobis* eram. Nunc *autem* vado ad *mittentem* me: &
πον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ 5
nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu-
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ (δ) ὑπάγεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελά- 6
tus sum vobis, tristitia implevit vestrum cor. Sed ego ve-
ληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀ- 7
ritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: Si enim non ab-
λήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· (ε) ἐὰν γὰρ μὴ ἀπ-
iero, Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam
έλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω
eum ad vos. Et *veniens* ille arguet mundum de peccato,
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, 8
& de justitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non *cre-*
καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύ- 9
dunt in me. De justitia verò, quia ad Patrem *meum* vado, &
ουσιν εἰς ἐμέ. Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ 10
non *amplius* videbitis me. De autem judicio, quia princeps mundi hujus
οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με. Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου 11
judicatus est. Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modò.
κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 12

MS. A. (ϑ) ἐποίησεν, Κεφ. ιϛ'. MS. A. (α) τῷ Κυρίῳ. (β) ποιήσουσιν, ὅτι (γ) ὥρα αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν, (δ) ὑπάγεις; Ὅτι (ε) ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible] 25 [illegible] 26 [illegible]

* [illegible]

* [illegible] 1 2 [illegible] 3 [illegible]

* [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible] 6 [illegible] 7 [illegible] 8 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible]

Quòd ſi opera non feciſſem coram eis, quæ nemo alius fecit, non haberent peccatum: nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Ut impleatur ſermo ille qui ſcriptus eſt in Lege ipſorum; Oderunt me gratis. 24 25 Quum autem venerit Conſolator ille, quem ego miſſurus ſum vobis à Patre meo, Spiritus ille veritatis qui à Patre meo prodit, ipſe teſtabitur de me. 26 Sed & vos teſtamini, quippe qui à principio mecum ſitis. 27

CAP. XVI.

Hæc locutus ſum vobiſcum, ne offendamini. 1 Ejicient enim vos ex ſynagogis ſuis, 2 venietque hora quum quiſquis interficiet vos, putabit oblationem ſe offerre Deo. Hæc autem faciunt, quoniam non nôrunt 3 neque Patrem meum, neque me.

Ad oblationem Pentecoſtes. 38.

Hæc locutus ſum vobiſcum, ut quum venerit tempus eorum, revocetis in memoriam, 4 quòd ego ea dixerim vobis: hæc autem à principio non dixi vobis, quia vobiſcum eram. Nunc autem vado ad eum qui miſit 5 me, & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Hæc enim dixi vobis, & venit ægritudo, 6 implevitque corda veſtra. Sed ego veritatem dico vobis, 7 Satius vobis fuerit ut ego abeam: niſi enim abiero, Conſolator ille non veniet ad vos: ſin autem abiero, mittam eum ad vos. Et quum venerit, 8 ipſe arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, 9 quia non credunt in me. De juſtitia autem, 10 quia ad Patrem vado, nec ampliùs videbitis me. De judicio verò, quia princeps 11 mundi hujus judicatus eſt. Adhuc multa 12 mihi ſunt vobis dicenda, ſed non poteſtis capere nunc.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * واكر كردارها برابر چشم ايشان نمي كردم * كاري كه از دست كس برنيايد
ايشانرا كناه نمي بود * اكنون ديدند و مرا و پدرمرا دشمن داشتند * تا كلمه تمام 25
سود كه در ناموس ايشان نبشته شد * كه بي بهانه مرا دشمن داشتيد * تا وقتي كه 26
فارقليط بيايد * ومن اورا ازپيش پدرم بفرستم * جان حقيقتي كه ازپيش پدرم نزول
كرده است * و اوست كه بر من كواهي دهد * شما نيز كواه باشيد * كه از 27
اغاز با منيد

سي يك — اكاه كردن مسيح شهيد شدن حواريون را

* دكر بار مسيح كفت * اينها بشما كفتم كه پريشان نشويد * و شمارا از ميان جماعت 1 2
بدر كنند * وقتي بيايد كه هر كه شمارا كشد * پندارد * براي خدا قربان كرده است *
* اينها بكنند براي انك نشناختند نه پدرمرا ونه مرا * سخنهايي كه با شما كفتم * بيايد وقتي 3 4
كه بياد اوريد آنچ با شما كفتم * ازقديم اينها با شما نكفتم * براي انك با شما بودم * * اكنون 5
مي روم پيش انك مرا فرستاد * و كسي ازشما مرا نپرسد * كه بكجا مي روي *

Et ſi opera coram oculis eorum non feciſſem, opus quale à manu cujuſquam non provenit, illis peccatum non eſſet: nunc autem *viderunt, & me & Patrem meum odio habuerunt.* 24 *Ut ſermo compleatur, qui in Lege eorum ſcriptum eſt; nempe, Sine cauſa me odio habuiſtis.* 25 *Ut quo tempore Paracletus venerit, & ego eum à Patre meo miſero, Spiritus veritatis qui à Patre meo deſcendit, (ipſe enim eſt qui de me teſtimonium dat) Vos etiam teſtes ſitis, quia ab initio mecum eſtis.* 26 27

XXXI Indicat Chriſtus Martyres fore Apoſtolos.

CAP. XVI.

Iterum Chriſtus dixit; Hæc vobis dixi, ut anxii non ſitis. 1 *Et vos è medio cœtûs ejicient:* imo *tempus veniet, ut quicunque vos interfecerit, arbitretur ſe Deo oblationem feciſſe.* 2 *Hæc* autem *facient, propterea quòd non noverunt nec Patrem meum, nec me.* 3 *Verba quæ vobiſcum locutus ſum, veniet tempus quo in memoriam reducetis, quòd vobis locutus ſum. Ab initio hæc vobis non dixi, eò quòd vobiſcum eram.* 4 *Nunc abeo ad eum qui me miſit, & nemo ex vobis me interrogat, Quò vadis?* 5

Verſio VULGATA LATINA.

24 Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc
25 autem & viderunt, & oderunt & me, & Patrem meum. Sed ut adimpleatur
26 ſermo, qui in lege eorum ſcriptus eſt; Quia odio habuerunt me gratis. Cùm
autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis
27 qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me: Et vos teſtimonium perhibebitis, quia ab initio mecum eſtis.

CAP. XVI.

1 2 Hæc locutus ſum vobis, ut non ſcandalizemini. Abſque ſynagogis facient vos:
ſed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo.
3 4 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed hæc locutus
ſum vobis: ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini quia ego dixi vobis.
Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiſcum eram. Et nunc vado ad eum, 5
qui miſit me: & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu- 6
tus ſum vobis, triſtitia implevit cor veſtrum. Sed ego veritatem dico vobis: ex- 7
pedit vobis ut ego vadam: ſi enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos:
ſi autem abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mundum de 8
peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me: 9
De juſtitia verò, quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me: 10
De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus eſt. Adhuc multa 11
habeo vobis dicere: ſed non poteſtis portare modò. 12

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * لو لم اعمل فيهم اعمالا لم يعملها اخر لم تكن لهم خطيه * والان فانهم قد راوا وابغضوني
25 مع ابي ايضا * ليتم الكلمه المكتوبه في ناموسهم انهم ابغضوني مجانا *
26 * الفصل الخامس والثلثون * اذا جاء المعزي الذي ارسله اليكم روح
27 الحق الاتي من الاب فهو يشهد لي * وانتم ايضا تشهدون لانكم معي منذ الابتداء *
1 2 * كلمتكم بهذا لكيلا تشكوا * فانه سوف يخرجونكم من مجامعهم * لكن ستاتي ساعه
3 يظن فيها كل من يقتلكم انه يقرب قربانا لله * وانما يفعلون هذا لانهم لم يعرفوا الاب ولا
4 انا * لكن كلمتكم بهذا حتي اذا جاءت ساعتهم تذكرون اني قلت لكم * ولم اخبركم
5 بهذا من قبل لاني معكم * والان فاني منطلق الي من ارسلني * وليس احد منكم يسالني
6 7 الي اين اذهب * لاني قلت لكم هذا وجاءت الكابه فملات قلوبكم * لكني اقول لكم الحق
انه خير لكم ان انطلق * لاني ان لم انطلق لم ياتكم المعزي * فاذا انطلقت ارسلته اليكم *
8 9 * فاذا جاء ذاك فهو يوبخ العالم علي الخطيه وعلي البر وعلي الحكم * اما علي الخطيه
10 11 فلانهم لم يومنوا بي * واما علي البر فلاني منطلق الي الاب ولستم تروني * واما علي الحكم
12 فان رييس هذا العالم يدان * وان لي كلاما كثيرا اريد ان اقوله لكم لكنكم لستم
تطيقون حمله الان *

Si non feciſſem in eis opera, quæ non fecit alius, non eſſet eis peccatum. Nunc autem ipſi quidem jam viderunt, & tamen oderunt me cum Patre meo etiam. 24 *Ut finem aſſequatur ſermo ſcriptus in lege eorum, quòd oderunt me gratis.* 25

Sectio trigeſima quinta.

Cùm venerit Conſolator quem mittam vobis, Spiritum veritatis venientem ex Patre, ipſe atteſtabitur mihi. 26 *Et vos etiam teſtabimini, quia vos mecum eſtis ab initio.* 27

CAP. XVI.

Locutus ſum vobis hoc, ut non ſcandalizemini. 1 *Nam futurum eſt ut expellant vos è ſynagogis ſuis. Imò veniet hora in qua arbitrabitur omnis qui interficiet vos, offerre ſe ſacrificium Deo.* 2 *Et quidem facient hoc, quia non noverunt Patrem, neque me.* 3 *Sed locutus ſum vobis hoc, ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini me dixiſſe vobis. Et non ſignificavi vobis hoc priùs, quia vobiſcum eram:* 4 *At nunc perrecturus ſum ad eum qui miſit me: & nemo ex vobis percontatur à me quò vadam.* 5 *Quia dixi vobis hæc, & venit triſtitia, ac implevit corda veſtra.* 6 *Sed dico vobis veritatem, quòd melius eſt vobis ut vadam: quia ſi non abiero, non veniet ad vos Conſolator: at quum abiero, certiſſimè mittam eum ad vos.* 7 *Et cùm venerit ille, ipſe arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de judicio.* 8 *Et quidem de peccato, quia non crediderunt in me.* 9 *At verò de juſtitia, quia perrecturus ſum ad Patrem, & non videbitis me.* 10 *At verò de judicio, quia princeps hujus mundi judicandus eſt.* 11 *Et quidem ſuppetunt mihi verba multa quæ vellem dicere vobis, ſed non poteſtis portare ea modò.* 12

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible] 25 [illegible] 26 [illegible] 27 [illegible] 1 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible] 6 [illegible] 7 [illegible] 8 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible]

Si non feciſſem pro iis opus quod alius non fecit, liberi eſſent à peccato: & 24 nunc viderunt me quidem, & oderunt me etiam: me quidem, & patrem meum etiam. Sed ut impleretur ſermo legis eorum dicentis; Oderunt me fruſtrà. 25

De Paracleto.

Et quum venerit Paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritus veritatis 26 exiens à Patre: ille teſtis meus erit. Et vos teſtes mei *eſtis*, quòd à principio 27 fuit mecum.

CAP. XVI.

Et hoc loquutus ſum vobis, ut non erretis, & non offendamini. 1 E ſynagogis eorum, exire facient vos: 2 ſed veniet tempus, ut omnis qui interficit vos, erit ſicut ille qui hoſtiam offert Deo. Et hoc facient contra vos, 3 quia non cognoſcunt Patrem neque me. Et hoc *quod* loquutus ſum vobis, ut reminiſcamini 4 quum venerit tempus ejus, quòd ego dixerim vobis: & priùs non dixi vobis hoc, quia fui vobiſcum. Nunc autem abeo ad *eum* qui miſit me, & ne unus 5 ex vobis dicet mihi, Quò vadis? Sed quia hoc dixi vobis, triſtitia implevit cor 6 veſtrum. Et verè oportet ut loquar vobis: expedit vobis ut abeam ego: ſi non 7 abiero ego, non veniet Paracletus ad vos: & ſi abiero, mittam vobis Paracletum. Et quum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de 8 judicio. De peccato, quia non crediderunt in me. 9 De juſtitia, quia vado ad Patrem, & non videbitis me ampliùs. 10 Et de judicio, quia condemnatus erit princeps hujus mundi. 11 Et habeo multa verba quæ dicam vobis, ſed non 12 poteſtis portare nunc.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * [براي انك اينها با شما كفتم اندوه امد ودلها شما پر كرد] * ليكن من 7
با شما راست مي كويم * كه مي برازد شمارا كه من بروم * سبب انك اكر نروم
8 فارقليط پيش شما نيايد * واكر بروم اورا پيش شما بفرستم * وچون بيايد اوست كه
9 عالمرا تشوير دهد * بر كناه وبر راستي * وبر داوري * بر كناه از بر من ايمان
10 11 نياوردند * بر راستي كه پيش پدرم مي روم * وديكر مرا نبينيد * وبرداوري كه
12 كدخداي † عالم اوست * ديكر كفتني بسيار دارم * كه با شما كويم * وشما
نتوانيد همه را پذيرفتن *

Propterea quòd hæc vobis dixi, triſtitia venit, & corda veſtra implevit. 6 *Sed ego vobis verum dico, quòd conducit vobis ut ego abeam: eâ de cauſa quòd ſi non abiero, Paracletus ad vos non veniet: ſin autem abiero, eum ad vos mittam.* 7 *Et cùm venerit, ipſe eſt qui mundo pudorem injiciet, de peccato, & de juſtitia, & de judicio.* 8 *De peccato quidem, quòd in me fidem non habuerint.* 9 *De juſtitia, quia ad Patrem meum abeo, & rurſus me non videbitis.* 10 *De judicio verò, quia gubernator mundi is eſt.* 11 *Alium ſermonem plurimum habeo, quem vobis dicam: vos autem non poteſtis totum capere.* 12

Cùm autem venerit ille, Spiritus veritatis, *deducet* vos *in* omnem
13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς (ζ) εἰς πᾶσαν
veritatem: non enim loquetur à ſemetipſo, ſed quæcunque audiet loquetur, & ventura
τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα (η) ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα
annuntiabit vobis. Ille me *glorificabit*, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.
14 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
Omnia quæcunq; habet Pater, mea ſunt: *propter hoc* dixi; Quia de meo accipiet, &
15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, Ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ
annuntiabit vobis. Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicū, & videbitis me: quia
16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, (θ) ὅτι
ego vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex diſcipulis ejus ad invicèm; Quid eſt
17 ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστι
hoc quod dicit nobis; Modicùm, & nō videbitis me: & iterum modicū, & videbitis me? &,
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; καὶ,
Quia ego vado ad Patrem? Dicebant ergò: Hoc quid eſt quod dicit, Mo-
18 (ι) Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν (κ) ὃ λέγει, Τὸ μι-
dicū? neſcimus quid loquitur. Cognovit *ergò* Jeſus quia volebant eum interrogare, &
19 κρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ (λ)
dixit eis; De hoc quæritis *cum alii aliis*, quia dixi; Modicū, & nō videbitis me: &
εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
iterum modicū, & videbitis me? Amen, amen dico vobis; Quia flebitis & plorabitis
20 πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε

vos: *at* mundus gaudebit: vos autem triſtabimini: ſed triſtitia veſtra in gaudium *fi-*
ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
et. Mulier cùm parit, triſtitiā habet, quia venit hora ejus: cùm autem *genuerit*
νήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ (μ) γεννήσῃ 21
puerum, non *ampliùs* meminit *tribulationis* propter gaudiū, quia *genitus* eſt homo
τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος
in mundū. Et vos igitur triſtitiā quidē nunc habetis, iterum autem videbo vos: &
εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν (ν) ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ 22
gaudebit veſtrum cor, & gaudium veſtrū nemo tollet à vobis. Et in illo
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23
die me nō *interrogabitis* quicquā. Amen, amen dico vobis; *Quòd quæcunque* petieritis
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ξ) Ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Uſque modò nō petiſtis quicquā in no-
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἕως ἄρτι οὐκ (ο) ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνό- 24
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudiū veſtrū ſit plenum. Hæc in proverbiis
ματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις 25
locutus ſum vobis: *ſed* venit hora cùm nō *ampliùs* in proverbiis loquar vobis, ſed pa-
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρ-
làm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine
ρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς (π) ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί 26
meo petetis: Et non dico vobis, Quia ego rogabo Patrem de vobis:
μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

MS. A. (ζ) εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· (η) ἐὰν (θ) ὅτι ὑπάγω (ι) Ὅτι ὑπάγω (κ) τὸ λέγει, (λ) εἶπεν, Περὶ (μ) γεννήσῃ (ν) ἕξετε, (ξ) Ὅ,τι ἂν (ο) ᾐτήσατε (π) ἀπαγγελῶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܢܕܒܪܟܘܢ ܒܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܢܡܠܠ ܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܗ.
14 ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܗܘ ܢܡܠܠ. ܘܥܬܝܕܬܐ ܢܘܕܥܟܘܢ. * ܗܘ ܢܫܒܚܢܝ ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܝܠܝ
15 ܢܣܒ ܘܢܚܘܐܟܘܢ. * ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܐܒܝ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܡܢ
ܕܝܠܝ ܢܣܒ ܘܢܚܘܐܟܘܢ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܓ * ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܠܛ *
16 * ܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ
17 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܕܐܡܪ ܠܢ ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ
18 ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܩܠܝܠܐ ܕܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ
19 ܚܢܢ ܡܢܐ ܡܡܠܠ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܗ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܠ ܗܕܐ ܒܥܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ.
20 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܒܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܘܬܐܠܐܠܘܢ. ܘܥܠܡܐ ܢܚܕܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܬܥܝܩܘܢ. ܐܠܐ
21 ܥܩܬܟܘܢ ܠܚܕܘܬܐ ܬܗܘܐ. * ܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܝܠܕܐ. ܥܩܬܐ ܠܗ ܕܡܛܐ ܝܘܡܐ ܕܡܘܠܕܗ. ܡܐ
22 ܕܝܢ ܝܠܕܬ ܒܪܐ. ܠܐ ܥܗܕܐ ܐܘܠܨܢܗ. ܡܛܠ ܚܕܘܬܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܪܢܫܐ ܒܥܠܡܐ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܗܫܐ ܥܩܬܐ ܠܟܘܢ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܐܚܙܝܟܘܢ. ܘܢܚܕܐ ܠܒܟܘܢ. ܘܚܕܘܬܟܘܢ ܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒ ܡܢܟܘܢ.
23 * ܘܒܗܘ ܝܘܡܐ ܠܝ ܠܐ ܬܫܐܠܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܕܡ
24 ܕܬܫܐܠܘܢ ܠܐܒܝ ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. * ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܐ ܫܐܠܬܘܢ ܡܕܡ ܒܫܡܝ. ܫܐܠܘ
25 ܘܬܣܒܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܟܘܢ ܡܫܡܠܝܐ. * ܗܠܝܢ ܒܡܬܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܐܬܝܐ ܕܝܢ
26 ܫܥܬܐ ܐܡܬܝ ܕܠܐ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܒܡܬܠܐ. ܐܠܐ ܓܠܝܐܝܬ ܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܒܐ.
* ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܐ ܥܠܝܟܘܢ.

Quum autem venerit Spiritus veritatis, ipſe 13
deducet vos in omnem veritatem: non enim
loquetur ex mente ſuiipſius, ſed quicquid au-
dierit, illud loquetur: & quæ futura ſunt, no-
ta faciet vobis. Ipſe glorificabit me, quippe 14
qui de meo accipiet: & renuntiabit vobis.
Quicquid habet Pater meus, meum eſt: pro- 15
pterea dixi vobis, Ex meo accipiet, & re-
nuntiabit vobis.
Veſpere dominicæ III. poſt Reſurrectionē. 39.
Pauliſper & non videbitis me; & iterum 16
pauliſper, & videbitis me, quippe qui abeam
ad Patrem. Dicebant itaq; diſcipuli ejus alius 17
ad aliū; Quid eſt hoc quod dicit nobis, Pau-
liſper, & non videbitis me, & iterum pau-
liſper, & videbitis me: &, Vado ad Patrem
meum? Dicebant igitur, Quid illud eſt Pau- 18
liſper, quod dicit? neſcimus quid loquatur.
Jeſus verò ſciens eos velle ipſum interrogare, 19
dixit eis; De hoc diſceptatis ſimul, quòd dixe-
rim vobis; Pauliſper, & non videbitis me, &
iterum pauliſper, & videbitis me? Amen 20
amen dico vobis, Flebitis vos & lamentabi-
mini, mundus autem lætabitur: vosque ægri-
tudine afficiemini, ſed ægritudo veſtra in gau-
dium evadet. Mulier quum parit, ægritudine 21
afficitur, quia venit dies partûs ejus: quum au-
tem peperit filium, non meminit angoris ſui,
propter gaudium illud, quòd natus ſit homo
in mundo. Et vos quidem nunc ægritudine 22
eſtis affecti: ſed iterum videbo vos, & lætabi-
tur cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo
tollet à vobis. Et in illo die me non rogabi- 23
tis quicquā: Amen, amen dico vobis; Quic-
quid rogabitis Patrē meum in nomine meo,
dabit vobis. Adhuc uſq; nihil petiiſtis in no- 24
mine meo: petite & accipietis, ut ſit gaudiū
veſtrū plenum. Hæc in parabolis locutus ſum 25
vobiſcum: venit autem hora, quando non lo-
quar vobiſcum in parabolis, ſed apertè re-
nuntiabo vobis de Patre. In illo die quo pe- 26
tetis in nomine meo: non dico vobis me po-
ſtulaturum à Patre pro vobis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * چون جان حقيقي بيايد اوست كه شمارا تيمار دراد واو از نفس خود چيزي نكويد *
ليكن هر چه بشنود * ان بعينه بسخن بكويد وانچ خواهد شدن * شمارا معلوم كند *
14 * واوست كه مرا ستوده دارد * سبب انك از من بستاند وشمارا بنمايد *
15 * هر چه ازان پدرم
است ازان منست * براي اين بشما كفتم * كه انچ ازان منست بستاند وبشما بنمايد *
16 * اندكي مرا نبينيد * واندكي مرا ببينيد * كه پيش پدر مي روم *
17 * ايشا با هم مي كفتند *
چيست اين [كه با ما كفت اندكي مرا نبينيد واندكي باز مرا ببينيد وكه پيش پدر من
مي روم *
18 * ومي كفتند چيست اين] اندك كه كفت * [نمي دانيم چه مي كويد]
19 * عيسي
دريافت كه ازو خواهند پرسيد بديشان كفت * براي اين با همديكر مي جوييد * كه باشما كفتم *
كه اندكي مرا نبينيد * واندكي باز ببينيد *
20 * راست راست بشما بكويم * شما بكرييد * و زاري
كنيد * وخلق شاد شوند * وشما غمناك شويد * ليكن اندوه شما * براي شادماني باشد *
21 * زن وقتي كه برايد اورا دشخوار باشد * كه برايدن † بدو روز رسد * ليكن چون پسر
زايد * از شادي دردهاء خودرا فراموش كند * براي شادماني خود * كه در دنيا ادمي زاييد *

Cum Spiritus veritatis venerit, ille 13
eſt qui veſtri curam habebit: & ille
à ſemetipſo nihil loquetur, ſed quic-
quid audierit id ipſum loquetur; &
id quod futurum eſt, vobis notum fa-
ciet. Et ille eſt qui me glorificabit: 14
propterea quòd à me accipiet, et vo-
bis oſtendet. Quicquid Patris mei 15
eſt, meum eſt: propter hoc vobis di-
xi, quòd de meo accipiet, & vobis
oſtendet. Pauliſper me non videbitis, 16
& pauliſper iterum me videbitis:
quia ad Patrem abeo. Illi inter ſe 17
dixerunt; Quid eſt hoc quòd nobis
dixit; Pauliſper me non videbitis,
et pauliſper iterū me videbitis: &,
Quia ad Patrem meum abeo? Di- 18
cebant igitur; Quid eſt hoc Pauliſper
quod dixit? Neſcimus quid loquitur.
Jeſus intellexit, quòd ab eo vel- 19
lent ſciſcitari, illis itaque dixit;
De hoc inter vos invicèm quæri-
tis, quod vobis dixi, quòd pau-
liſper me non videbitis, & pauliſ-
per iterum videbitis? Verè, verè 20
vobis dico; Vos flebitis & luctum
facietis, & homines gaudebunt:
vos autem triſtes eritis; ſed tri-
ſtitia veſtra in gaudium erit. Mu- 21
lieri quo tempore paritura eſt, æru-
mna eſt, quia pariendi ei dies inſtat:
cùm autem filium pepererit, præ
lætitia dolores ſuos oblivioni dat,
propter gaudium ſuum, quòd in mun-
do homo natus ſit.

Verſio VULGATA LATINA.

13 Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non
enim loquetur à ſemetipſo: ſed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura ſunt
14 annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit
15 vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea ſunt. Propterea dixi; Quia de meo
16 accipiet, & annuntiabit vobis. Modicùm, & jam non videbitis me: & iterùm
17 modicùm, & videbitis me: quia vado ad Patrem. ¶Dixerunt ergò ex diſcipulis
ejus ad invicem; Quid eſt hoc, quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis
18 me: & iterùm modicùm, & videbitis me, &, Quia vado ad Patrem? Dicebant
19 ergò; Quid eſt hoc, quod dicit, Modicùm? neſcimus quid loquitur. Cogno-
vit autem Jeſus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis; De hoc quæritis
inter vos, quia dixi; Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicùm, &
20 videbitis me. Amen, amen dico vobis; Quia plorabitis, & flebitis vos, mundus

autem gaudebit: vos autem contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in gau-
dium. Mulier cùm parit, triſtitiam habet, quia venit hora ejus: cùm autem pe- 21
pererit puerum, jam non meminit preſſuræ propter gaudium, quia natus eſt homo
in mundum. Et vos igitur nunc quidem triſtitiam habetis, iterùm autem videbo 22
vos, & gaudebit cor veſtrum: & gaudium veſtrum nemo tollet à vobis. Et in 23
illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis; Si quid petieritis
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Uſque modò non petiſtis quidquam in no- 24
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium veſtrum ſit plenum. Hæc in pro- 25
verbiis locutus ſum vobis. Venit hora, cùm jam non in proverbiis loquar vo-
bis, ſed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: 26
& non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فاذا جاء روح الحق ذاك فهو يرشدكم الي جميع الحق * لانه ليس ينطق من عنده بل
14 يتكلم بما يسمع ويخبركم بما ياتي * وذاك يمجدني * لانه ياخذ مما لي ويخبركم *
15 جميع
ما للاب هو لي * من اجل هذا قلت لكم ان مما لي ياخذ ويخبركم *
16 قليلا ولا تروني
وقليلا وتروني ايضا * وانا منطلق الي الاب *
17 فقال بعض تلاميذه لبعض ما هذا الذي
يقوله لنا قليلا ولا تروني وايضا قليلا وتروني واني منطلق الي الاب *
18 وقالوا ما هذا القليل
الذي يقوله ما ندري ما يتكلم به *
19 فعلم يسوع انهم يريدون ان يسالوه فقال لهم اعن
هذا الكلام يناظر بعضكم بعضا لاني قلت لكم قليلا ولا تروني وقليلا ايضا وتروني *
20 * امين امين اقول لكم انكم تبكون وتنوحون * والعالم يفرح وانتم تحزنون * لكن حزنكم
يوول الي فرح *
21 كالمراة اذا حضر ولادها تحزن لانه قد جاءت ساعتها * فاذا ولدت ابنا لم
تذكر شدتها من اجل الفرح لانها ولدت انسانا في العالم *
22 وانتم الان حزانا لكن سوف
اراكم وتفرحون * ولن ينزع احد فرحكم منكم *
23 في ذلك اليوم لن تسالوني شيا *
* الفصل السادس والثلثون * امين امين اقول لكم ان كل شي تسالون الاب
باسمي يعطيكم *
24 الي الان لم تسالوا شيا باسمي * سلوا فتعطوا ليكون فرحكم كاملا *
25 * كلمتكم بهذا بامثال * لكنه سوف تاتي ساعة لا اكلمكم بامثال لكن اخبركم من اجل
الاب علانية *
26 في ذلك اليوم تسالون باسمي * ولست اقول لكم اني اسال الاب من اجلكم *

Cùm autem venerit Spiritus ille verita- 13
tis, ipſe diriget vos ad omnem verita-
tem: quia non loquetur à ſemetipſo, ſed
loquetur quod audiet, & nota faciet vo-
bis quæ ventura ſunt. Et ille me glori- 14
ficabit: Nam accipiet de eo quod meum
eſt, & nuntiabit vobis. Omne quod eſt 15
Patris, eſt meum. Propterea dixi vobis,
quòd de eo quod meum eſt, accipiet, &
nuntiabit vobis. Brevi & non videbitis 16
me, & brevi ac videbitis me iterùm,
quum ego profecturus ſim ad Patrem.
Dixerunt ergò quidam diſcipuli ejus ad 17
alios; Quid eſt hoc quod dicit nobis,
Brevi & non videbitis me; & iterùm
brevi ac videbitis me; &, Ego profectu-
rus ſum ad Patrem? Et dixerunt; Quid 18
eſt hoc Breve quod ait? neſcimus quid
loquatur. Cognovit autem Jeſus quòd 19
vellent interrogare eum, & dixit eis;
Num ob hunc ſermonem contenditis alter
cum altero, quia dixit vobis, Brevi &
non videbitis me, & brevi quoque ac
videbitis me? Amen, amen dico vobis; 20
Vos lucturos ac gemituros, & mundum
gaviſurum; vóſque contriſtandos, ſed tri-
ſtitiam veſtram vertendam in gaudium.
Quemadmodum mulier cùm præſens eſt 21
partus ejus, contriſtatur quia jam venit
hora ejus: Sed quum pepererit filium,
non meminit preſſuræ ſuæ, propter gau-
dium quòd pepererit hominem in mun-
dum. Ita vos nunc triſtes eſtis, ſed vi- 22
debo vos iterùm, & gaudebitis, & nemo
unquam tollet gaudium veſtrum à vobis.
Et in illo die nullam poſtulabitis à me 23
rem. Sectio trigeſima ſexta.
Amen, amen dico vobis; Quicquid po-
ſtulabitis à Patre in nomine meo, dabit
vobis. Uſque modò non poſtulâſtis quic- 24
quam in nomine meo. Poſtulate & aſſe-
quemini, ut ſit gaudium veſtrum perfe-
ctum. Locutus ſum vobis hoc per pro- 25
verbia, ſed veniet hora quâ non alloquar
vos per proverbia, ſed exponam vobis de
Patre apertè. In illo die petetis in no- 26
mine meo: & non dico vobis, quòd
ſim rogaturus Patrem pro vobis:

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወሶበ፡ መጽአ፡ ውእቱ፡ መንፈሰ፡ ጽድቅ፡ ይመርሐክሙ፡ በኵሉ፡ ጽድቅ፡ እስመ፡ ኢይነግር፡
14 ዘእምኀቤሁ፡ ዘሰምዐ፡ ዳእሙ፡ ይነግር፡ ወዘይመጽእ፡ ይነግረክሙ፡፡ ውእቱ፡ ኪ
15 ያየ፡ ይሴብሕ፡ እስመ፡ እምዚአየ፡ ይነሥእ፡ ወይነግረክሙ፡፡ ኵሉ፡ ዘቦ፡ አቡየ፡
16 ውእቱ፡ በእንተዝ፡ እብለክሙ፡ እምዚአየ፡ ይነሥእ፡ ወይነግረክሙ፡፡ ሕዳጠ፡
17 ወኢትሬእዩኒ፡ ወካዕበ፡ ሕዳጠ፡ ወትሬእዩኒ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ እምአርዳኢ
ሁ፡ በበይናቲሆሙ፡ ምንትኑ፡ ዘይብለነ፡ ሕዳጠ፡ ወኢትሬእዩኒ፡ ወካዕበ፡ ሕዳጠ፡ ወትሬኢ
18 ዩኒ፡ ወእሐውር፡ ኀበ፡ አብ፡፡ ወይቤሉ፡ ምንትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይብለነ፡
19 ሕዳጠ፡ ኢናአምር፡፡ ወአእመረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ይፈቅዱ፡ ይስአ
ልዎ፡ ወይቤሎሙ፡ በእንተዝኑ፡ ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡ እስመ፡ እቤለክሙ፡
20 ሕዳጠ፡ ወኢትሬእዩኒ፡ ወካዕበ፡ ሕዳጠ፡ ወትሬእዩኒ፡፡ አማን፡ አማን፡ እብለ
ክሙ፡ ከመ፡ ትበክዩ፡ ወትላሕውዉ፡ አንትሙ፡ ወዓለምሰ፡ ይትፌሣሕ፡ ወአንትሙሰ፡
21 ተሐዝኑ፡ ወሐዘንክሙ፡ ፍሥሐ፡ ይከውነክሙ፡፡ ብእሲትኒ፡ ትቴክዝ፡ ሶበ፡
ለለጸቀት፡ ትለድ፡ እስመ፡ በጽሐ፡ ጊዜሃ፡ ወእምከመ፡ ወለደት፡ እጓለ፡ ኢትዜከር፡
22 ሥቃያ፡ በእንተ፡ ፍሥሐሃ፡ እስመ፡ ወለደት፡ ብእሴ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡ አንትሙኒ፡
ትቴክዙ፡ ይእዜ፡ ወካዕበ፡ እሬእየክሙ፡ ወይትፌሣሕ፡ ልብክሙ፡ ወፍሥሐክ
23 ሙ፡ አልቦ፡ ዘይሄይደክሙ፡፡ ወይእተ፡ አሚረ፡ ኪያየ፡ ኢትስእሉኒ፡ ወኢምንተ፡፡
አማን፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ዘሰአልክምዎ፡ ለአብ፡ በስምየ፡ ይሁበክሙ፡፡
24 እስከ፡ ይእዜሰ፡ ኢሰአልክሙ፡ ወኢምንተኒ፡ በስምየ፡፡ ሰአሉ፡ ወትነሥኡ፡ ከመ፡
25 ፍጹመ፡ ይኩን፡ ፍሥሐክሙ፡፡ ወይእዜሰ፡ በምሳሌ፡ ነገርኩክሙ፡ ወባሕቱ፡ ይበ
ጽሕ፡ ጊዜሁ፡ አመ፡ ኢይነግረክሙ፡ በምሳሌ፡ አላ፡ አየድዐክሙ፡ ክሡተ፡ በእንተ፡ አ
26 ብ፡፡ ወይእተ፡ አሚረ፡ ትስእሉ፡ በስምየ፡ ወአኮ፡ አነ፡ ዘእስእሎ፡ ለአብ፡
በእንቲአክሙ፡፡

Et quum venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omni veritate: Quia 13
non loquetur de ipſo, ſed quæ audierit loquetur, & quod venturum eſt, nun-
tiabit vobis. Ille me glorificabit, quia de meo accipiet, & nuntiabit vo- 14
bis. Totum quod habet meum eſt, propterea dixi vobis; De meo accipiet, & 15
nuntiabit vobis. Paululùm, & non videbitis me; & iterùm paululū, & videbitis 16
me. Et fuerunt *quidam* qui dixerunt ex diſcipulis ejus inter ſe; Quid eſt quod 17
dixit nobis, Paululū & non videbitis me; & iterùm paululū, & videbitis me; &,
Vado ad Patrem? Et dixerunt quid eſt hoc quod dixit nobis, Paululùm? neſci- 18
mus. Et cognovit Dominus Jeſus quòd vellent interrogare ipſum, & dixit iis; De 19
hoc quæritiſne inter vos, quia dixi vobis; Paululùm, & non videbitis me; &
iterum paululùm, & videbitis me? Amen, amen dico vobis, quòd fle- 20
bitis & lamentabimini vos, & mundus gaudebit: & vos triſtes eritis,
& triſtitia veſtra gaudio erit vobis. Mulier triſtitiâ affecta eſt quando 21
mox paritura eſt, quia venit hora ejus: & quum pepererit fœtum, non
recordatur doloris ejus propter gaudium ejus; quia peperit hominem in
mundum. Vos triſtitiâ affecti eſtis nunc: & iterùm videbo vos, & gau- 22
debit vobis cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo eſt qui deripiet vobis.
Et illo die me non interrogabitis quicquam: Amen, amen dico vobis, 23
quòd quæ petieritis à Patre in nomine meo, dabit vobis. Uſque nunc non 24
petiiſtis quicquam in nomine meo: petite & accipietis, ut per-
fectum ſit gaudium veſtrum. Et nunc in parabolis loquutus ſum vobis: 25
ſed veniet tempus quando non loquar vobis in parabolis, ſed ſignifica-
bo vobis apertè de Patre. Et illo die petetis in nomine meo, & non 26
ego petiturus ſum Patrem pro vobis:

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شمارا نيز اين ساعت دشخوار آيد اما چون شمارا بينم * دل شما شاد شود * وشادماني شمارا كسي
ازشما نبرد *
23 ودران روز ازمن چيزي † نپرسيد * راست راست بشما مي كويم * هر چه از پدرم
بنام من بخواهيد * بشما داده شود *
24 * تا اين ساعت چيزي بنام من نخواستيد بخواهيد *
وبستانيد * وشادماني شما تمام شود *
25 * اينها بمثلها بشما كفتم * سبب انك ساعتي بيايد كه
بمثلها باشما سخن نكويم * الا آشكارا برابر * براي پدر باشما هويدا كويم *
26 * دران روز كه
بنام من بخواهيد * ونمي كويم كه براي شما من از پدر بخواهم *

Vobis etiam hâc horâ calamitas 22
eveniet: cùm autem vos videro, cor
veſtrum gaudebit: & gaudium ve-
ſtrum quiſquam à vobis non tollet.
Et in illo die à me quicquam non 23
ſciſcitabimini. Verè, verè vobis di-
co; Quicquid à Patre meo in no-
mine meo petieritis, vobis datum
erit. Uſque ad hanc horam quidquam 24
in nomine meo non petiiſtis. Petite
& accipietis, & gaudium veſtrum
perfectum erit. Hæc per parabolas 25
vobiſcum locutus ſum: propterea
quòd hora venit, quando per para-
bolas vobiſcum non loquar, ſed clarè
coràm. De Patre vobiſcum apertè lo-
quar. In illo die quo in nomine meo 26
petetis. Et non dico quòd pro vobis
ego Patrem rogabo.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ipſe enim Pater amat vos, quia vos me amâſtis, & credidiſtis quia
27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι
ego à Deo exivi. Exivi à Patre, & veni in
28 ἐγὼ (ε) παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς
mundum: iterùm relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt
29 τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν
ei diſcipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis.
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
Nunc ſcimus quia ſcis omnia, & non *uſum habes* ut quis te interroget: in hoc
30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ — ρνβ
credimus quia à Deo exiſti. Reſpondit eis Jeſus; Modò creditis?
31 πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; δ
Ecce venit hora, & jam venit, ut diſpergamini unuſquiſq; in propria, &
32 Ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, (σ) καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ
me ſolum relinquatis: & non ſum ſolus, quia Pater cum me eſt. Hæc
33 ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα —
locutus ſum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo *tribulationem* habebitis:
λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν (τ) ἕξετε· ρνγ
ſed confidite: ego vici mundum. ι
ἀλλὰ θαρσεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII. ιζʹ.

Hæc locutus eſt Jeſus: & *ſuſtulit oculos ſuos* in cœlum, & dixit;
1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε,
Pater, venit hora, *glorifica* tuum filium, ut & filius tuus *glorificet*
Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, (α) ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ
te: Sicut dediſti ei *auctoritatem* omnis carnis, ut omne quod dediſti ei,
2 σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ,
det eis vitam æternam. Hæc autem eſt æterna vita, Ut cognoſcant
3 δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα (β) γινώσκωσί
te ſolum verum Deum, & quem miſiſti, Jeſum Chriſtum. Ego te *glori-*
4 σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγώ σε ἐδό-
ficavi ſuper terram: opus conſummavi quod dediſti mihi ut faciam. Et
5 ξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον (γ) ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. Καὶ
nunc *glorifica* me tu, Pater, apud temetipſum, *gloriâ* quam habui *ante mundum*
νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
eſſe, apud te. Manifeſtavi tuum nomen hominibus, quos dediſti mihi
6 εἶναι, παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς (δ) δέδωκάς μοι
de mundo. Tui erant, & mihi eos dediſti: & ſermonem tuum ſerva-
ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς (ε) δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετη-
verunt. Nunc cognoverũt quia omnia quæ dediſti mihi, abs te ſunt: Quia
7 ρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν· Ὅτι 8
verba quæ dediſti mihi, dedi eis: & ipſi acceperunt: & cogno-
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ (ζ) ἔλαβον· καὶ ἔγνω-
verunt verè quia à te exivi, & crediderunt quia tu me miſiſti.
σαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

MS. A. (ε) παρὰ Θεοῦ (σ) καὶ ἐλήλυθεν, (τ) ἔχετε· ΚΕΦ. ιζʹ. MS. A. (α) ἵνα ὁ υἱὸς (β) γινώσκουσιν (γ) τελειώσας (δ) ἔδωκας (ε) ἔδωκας· (ζ) ἔλαβον· * ἀληθῶς ὅτι

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܐ ܪܚܡ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܬܘܢ ܪܚܡܬܘܢܢܝ. ܘܗܝܡܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ.
28 * ܢܦܩܬ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܘܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܘܬܘܒ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܥܠܡܐ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܐ.
29 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܗܐ ܗܫܐ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܐܢܬ. ܘܡܬܠܐ ܚܕ ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܬ.
30 * ܗܫܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܬ ܕܐܢܫ ܢܫܐܠܟ. ܒܗܕܐ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ.
31 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܝܡܢܘ. * ܩܪ *
32 * ܕܬܐܬܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܬܬ. ܕܬܬܒܕܪܘܢ ܐܢܫ ܠܐܬܪܗ. ܘܬܫܒܩܘܢܢܝ ܒܠܚܘܕܝ. ܘܠܐ ܗܘܝܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܕܐܒܐ ܥܡܝ ܗܘ.
33 * ܗܠܝܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܒܝ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ. ܒܥܠܡܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ. ܐܠܐ ܐܬܠܒܒܘ ܐܢܐ ܙܟܝܬܗ ܠܥܠܡܐ. * ܫܠܡ * ܩܪ *
1 ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ. ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܠܫܡܝܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܐܬܬ ܫܥܬܐ. ܫܒܚ ܠܒܪܟ ܕܒܪܟ ܢܫܒܚܟ.
2 * ܐܝܟ ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ. ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܢܬܠ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
3 * ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܕܢܕܥܘܢܟ ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܒܠܚܘܕܝܟ. ܘܡܢ ܕܫܕܪܬ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
4 * ܐܢܐ ܫܒܚܬܟ ܒܐܪܥܐ. ܥܒܕܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܐܥܒܕ ܫܡܠܝܬܗ.
5 * ܘܗܫܐ ܫܒܚܝܢܝ ܐܢܬ ܐܒܝ ܠܘܬܟ. ܒܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܠܘܬܟ ܥܕܠܐ ܢܗܘܐ ܥܠܡܐ.
6 * ܐܘܕܥܬ ܫܡܟ ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܕܝܠܟ ܗܘܘ ܘܠܝ ܝܗܒܬ ܐܢܘܢ. ܘܢܛܪܘ ܡܠܬܟ.
7 * ܗܫܐ ܝܕܥܬ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܠܘܬܟ ܗܘ.
8 * ܕܡܠܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܩܒܠܘ ܘܝܕܥܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܡܢ ܠܘܬܟ ܢܦܩܬ. ܘܗܝܡܢܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ.

Ipſe enim Pater diligit vos, quippe qui dilexeritis me, & credideritis me à Patre exiſſe. 27 Prodii à Patre, & veni in mundum: & iterùm relinquo mundum, & proficiſcor ad Patrem. 28 Dicunt ei diſcipuli ejus; En nunc apertè loqueris, nec parabolam ullam dicis. 29 Nunc ſcimus te omnia ſcire, nec indiges ut quis te interroget: per hoc credimus te à Deo exiviſſe. 30

Matutinis dominicæ ſextæ poſt reſurrectionem. Et conſecratione Presbyterorum. 40.

Dixit eis Jeſus, Credite: 31 Ecce enim veniet hora, & jam venit, quum diſpergemini unuſquiſque ad locum ſuum, & relinquetis me ſolum: ſed non ſum ſolus, quia Pater mecum eſt. 32 Hæc dixi vobis, ut in me habeatis pacem. In mundo vobis futura eſt oppreſſio: ſed bono animo eſtote, ego vici mundum. 33

CAP. XVII.

Hæc locutus eſt Jeſus, & ſuſtulit oculos ſuos in cœlum, dixitque; Pater mi, venit hora, glorifica Filium tuum, ut Filius tuus glorificet te. 1 Quemadmodum dediſti ei poteſtatem ſuper omnem carnem, ut quotquot dediſti ei, det eis vitam æternam. 2 Hæc eſt autem vita æterna, ut cognoſcant te eſſe Deum Veritatis ſolum, & quem miſiſti, Jeſum Chriſtum. 3 Ego te glorificavi in terra: opus quod mihi dederas faciendum, abſolvi. 4 Nunc itaque glorifica me tu, Pater mi, apud temetipſum, eâ gloriâ quam habebam apud te priuſquàm fieret mundus. 5 Patefeci nomen tuum hominibus illis, quos dediſti mihi è mundo: tui erant, & mihi eos dediſti, & ſervârunt ſermonem tuum. 6 Nunc novi quicquid dediſti mihi, à te eſſe. 7 Quia verba quæ dediſti mihi, dedi eis, ipſique receperunt, & verè nôrunt me à te exiiſſe, & crediderunt me à te miſſum fuiſſe. 8

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* سبب انك پدر شمارا دوست مي دارد * كه شما مرا دوست داشتيد * وايمان اورديد * كه 27
من ازپيش پدر آمدم * [ازپيش پدر امدم] وبدنيا درآمدم * وباز دنيارا رها كردم * وباز پيش 28
پدر بروم * شاكردان بمسيح كفتند * اينك اشكارا مي كويي * ومثلها نمي كويي * معلوم 29 30
كرديم كه همه چيز مي داني * ومحتاج نيستي كه كسي ازتو بپرسد * بدين ايمان مي اوريم
كه ازخدا بدر آمدي

سي دو دعا كردن مسيح بر حواريين

* عيسي بديشان كفت * ساعتي [امد] واين ساعت است باور داريد كه † هر كسي از شما 31 32
در ولايت † پراكنده شويد * ومرا تنها بگذاريد * ونيستم تنها كه پدرم با منست * اينها 33
بشما كفتم كه مرا براي شما سلامتي بشود * ودر عالم شمارا دشخواري باشد * ليكن دلخوش
داريد * منم كه بر عالم پيروز شدم * * اينها عيسي كفت ودو چشم خودرا سوي 1
آسمان بر داشت * و كفت پدرم آمد ساعت پسرترا ستوده بدار كه پسرت ترا ستوده
دارد * چنانك بدو حكم دادي برهر كوشتمندي وهركرا بدو دادي بدو زندكاني دهد تا ابد 2

Propterea quòd Pater vos diligit, quia vos me dilexiſtis, & fidem habuiſtis, quòd ego à Patre veni. 27 *A Patre egreſſus ſum, & in mundum veni: Iterùm autem mundum relinquam, & revertar ad Patrem.* 28 *Diſcipuli Chriſto dixerunt; Ecce, clarè loqueris, & parabolas non dicis.* 29 *Certi facti ſumus quòd omnes res ſcis, nec opus habes ut quiſquam te interroget: in hoc fidem habemus, quòd à Deo exiveris.* 30

XXXII. Precatio Chriſti pro Apoſtolis.

Jeſus illis dixit; Hora venit, & hæc hora eſt, (fidem habete) ut ſinguli veſtrûm in provinciam diſpergamini, & me ſolum relinquatis: & non ſum ſolus, quia Pater meus mecum eſt. 31 32 *Hæc vobis dixi, ut mihi propter vos pax ſit: in mundo autem vobis ærumna erit: ſed animum bonum habete, ego ſum qui de mundo victor fui.* 33

CAP. XVII.

Hæc Jeſus locutus eſt, & oculos ſuos in cœlum ſuſtulit, & dixit; Pater mi, venit hora, Filium tuum glorifica, ut Filius tuus te glorificet. 1 *Quemadmodum ei poteſtatem dediſti in omne carneum: & quicquid ei dediſti, ei vitam dat in æternum.* 2

Verſio VULGATA LATINA.

27 Ipſe enim Pater amat vos, quia vos me amâſtis, & credidiſtis quia ego à Deo
28 exivi. Exivi à Patre, & veni in mundum: iterùm relinquo mundum, & vado
29 ad Patrem. Dicunt ei diſcipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium
30 nullum dicis. Nunc ſcimus quia ſcis omnia, & non opus eſt tibi ut quis te
31 interroget: in hoc credimus quia à Deo exiſti. Reſpondit eis Jeſus; Modò
32 creditis? Ecce venit hora, & jam venit, ut diſpergamini unuſquiſque in pro-
33 pria, & me ſolum relinquatis: & non ſum ſolus, quia Pater mecum eſt. Hæc
locutus ſum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo preſſuram habebitis:
ſed confidite, ego vici mundum.

CAP. XVII.

1 Hæc locutus eſt Jeſus: & ſublevatis oculis in cœlum, dixit; Pater venit hora,
clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te; Sicut dediſti ei poteſtatem omnis 2
carnis, ut omne quod dediſti ei, det eis vitam æternam. Hæc eſt autem vita 3
æterna: Ut cognoſcant te, ſolùm Deum verum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum.
Ego te clarificavi ſuper terram: opus conſummavi, quod dediſti mihi ut faciam: 4
Et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipſum, claritate, quam habui priùs, 5
quàm mundus eſſet, apud te. Manifeſtavi nomen tuum hominibus, quos dediſti 6
mihi de mundo: Tui erant, & mihi eos dediſti: & ſermonem tuum ſervaverunt.
Nunc cognoverunt, quia omnia quæ dediſti mihi, abs te ſunt: Quia verba, 7
quæ dediſti mihi, dedi eis: & ipſi acceperunt, & cognoverunt verè quia à te 8
exivi, & crediderunt quia tu me miſiſti.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 28 * لان الاب هو ايضا يحبكم لانكم احببتموني وامنتم اني من الاب خرجت * خرجت من الاب
وانيت الي العالم * وانا ايضا اترك العالم وامضي الي الاب * قال له تلاميذه ها انت الان 29
تتكلم علانية ولست تقول شيا بمثل * الان علمنا انك عالم بكل شي ولست محتاج ان 30
يسالك احد * بهذا نومن انك من الله خرجت * اجابهم يسوع الان امنوا * ستاتي ساعة 31 32
وقد اتت الان تتفرقون فيها كل واحد منكم الي موضعه وتتركوني وحدي * ولست وحدي
لان الاب هو معي * قلت لكم هذا ليكون لكم السلام بي * وسيكون لكم ضيق في العالم * 33
لكن تقووا انا غلبت العالم * الفصل السابع والثلثون * تكلم يسوع بهذا * 1
ورفع عينيه الي السماء وقال يا ابة قد حضرت الساعة فمجد ابنك ليمجدك ابنك * كما 2
اعطيته السلطان علي كل ذي جسد ليعطي كل من اعطيته حياة الابد * وهذه هي حياة 3
الابد ان يعرفوك انك الواحد وحدك اله الحق والذي ارسلته يسوع المسيح * انا قد مجدتك علي 4
الارض * ذلك العمل الذي اعطيتني لاصنعه قد اكملته * والان مجدني انت يا ابة بالمجد الذي 5
كان لي عندك من قبل كون العالم * قد اظهرت اسمك للناس الذين اعطيتني من العالم * هم 6
لك ودفعتهم لي وحفظوا كلمتك * والان علموا ان كل من اعطيتني هو من عندك * لان الكلام 7 8
الذي اعطيتني اعطيتهم وهم قبلوا وعلموا حقا اني من عندك اتيت وامنوا انك ارسلتني *

Quoniam Pater ipſe quoque amat vos, quia vos amâſtis me, & credidiſtis me à Patre exiſſe. 27 *Exivi à Patre, & veni in mundum: & ego denuò relinquo mundum, & vado ad Patrem.* 28 *Dixerunt ei diſcipuli ejus; Ecce tu nunc loqueris apertè, & non dicis quicquam per proverbium.* 29 *Nunc certò ſcimus, quòd noveris omnia, & non egeas ut interroget te quiſquam: per hoc credimus te à Deo exiiſſe.* 30 *Reſpondit eis Jeſus; Modò creditis:* 31 *Veniet hora, imò jam venit nunc qua diſpergemini unuſquiſque ex vobis in locum ſuum, & relinquetis me ſolum: & non ſum ſolus, quia Pater eſt mecum.* 32 *Dixi vobis hoc, ut ſit vobis pax in me:* 33 *Et futura vobis eſt angustia in mundo: ſed roboramini, ego vici mundum.*

Sectio trigeſima ſeptima.

CAP. XVII.

Locutus eſt Jeſus hoc, & elevavit oculos ſuos in cælum, & dixit; Pater mi, jam adeſt hora, glorifica Filium tuum, ut glorificet te Filius tuus: 1 *Prout dediſti ei auctoritatem ſuper omne præditum carne, ut concedat omnibus quos dediſti ei, vitam æternam.* 2 *Hæc autem eſt vita æterna, ut cognoſcant te unum eſſe ſolum Deum verum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum.* 3 *Ego jam te glorificavi ſuper terram: illud opus quod dediſti mihi agendum, jam perfeci.* 4 *Nunc igitur glorifica me tu, Pater mi, gloriâ quæ erat mihi apud te ante exiſtentiam mundi.* 5 *Jam manifeſtavi nomen tuum hominibus quos dediſti mihi de mundo, ipſi ſunt tui, & dediſti eos mihi, & ſervaverunt ſermonem tuum.* 6 *Et nunc cognoverunt quòd omnia quæ dediſti mihi, ſunt abs te:* 7 *Quia ſermonem quem dediſti mihi, dedi eis: & ipſi acceperunt, & cognoverunt certò me à te veniſſe, & crediderunt me à te miſſum eſſe.* 8

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ለሊሁ፡ አብ፡ ያፈቅረክሙ፡ እስመ፡ አፍቀርክሙኒ፡ ወአመንክሙ፡ ከመ፡ እምኀበ፡ እግዚአ
28 ብሔር፡ ወፃእኩ። ወመፃእኩ፡ እምኀበ፡ አብ፡ ወመጻእኩ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡ ወካዕበ፡
29 አኀድግ፡ ለዓለም፡ ወአሐውር፡ ኀበ፡ አብ። ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡ ይእዜኬ፡ ገሃደ፡
30 ተናገርከነ፡ ወኢመሰልከ፡ ወኢመንተኒ። ወይእዜ፡ አእመርነ፡ ከመ፡ ኵሎ፡ ታአምር፡
ወኢትፈቅድ፡ ይንግርከ፡ ወኢመኑሂ፡ በዝንቱ፡ ናአምር፡ ወነአምን፡ ከመ፡ እምኀበ፡ እግ
31 ዚአብሔር፡ ወፃእከ። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይእዜሁ፡ ተአምኑ።
32 ናሁ፡ ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ ወበጽሐኒ፡ ከመ፡ ኵልክሙ፡ ትዘረዉ፡ ዘዘዚአክሙ፡ ወተኀድጉኒ፡
33 በሕቲትየ። ወኢኮንኩ፡ ባሕቲትየ፡ እስመ፡ አብ፡ ምስሌየ፡ ወእቱ። ወዘንተ፡ ነ
ገርኩክሙ፡ ከመ፡ ትርከቡ፡ ሰላመ፡ በኀቤየ፡፡ ወበዓለምሰ፡ ሕማመ፡ ትረክቡ፡ ወበሕቲ፡
በዝንቱ፡ ተአመኑ፡ ከመ፡ አነ፡ ሞእክዎ፡ ለዓለም።
፲፯ በአንብቦተ፡ ግብረ፡ ሐዋርያት፡ ቀኀርባን፡ በፀሎተ፡ ቢአል፡ ወበበዓለ፡ አኰቴት።
1 ወዘንተ፡ ተናገረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአንሥአ፡ አዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ወይቤ፡ አባ፡
2 በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ ትሰብሖ፡ ለወልድከ፡ ወወልድከኒ፡ ይሴብሐከ። በከመ፡ አኰነ
ንከ፡ ለዕለ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ ወነፍስ፡ ከመ፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ወሀብኮ፡ የሀቦሙ፡ ሕይወተ፡
3 ዘለዓለም። ወዛቲ፡ ይእቲ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ከመ፡ ያእምሩከ፡ ለአሐዱ፡ ዘበ
4 አማን፡ አምላክ፡ ወዘፈነውከ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ። አነሰ፡ ሰባሕኩከ፡
5 በዲበ፡ ምድር፡ ወፈጸምኩ፡ ግብረ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ እግበር። ወይእዜኒ፡ ሰብ
6 ሐኒ፡ አባ፡ በስብሐትየ፡ ዘኀቤከ፡ ዘእምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም። ወነገርኩ፡ ስ
መከ፡ ለሰብእ፡ ወእለሰ፡ ወሀብከኒ፡ እምዓለም፡ አሙንቱ፡ ወዓቀቡ፡ ቃለከ፡ ወሊተ፡ ወሀ
7 ብከሙ። ወአእመሩከ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘወሀብከኒ፡ እምኀቤከ፡ ውእቱ። እስመ፡
8 ቃለ፡ ዘወሀብከኒ፡ እምኀቤከ፡ ውእቱ፡ እስመ፡ ቃለ፡ ዘወሀብከኒ፡ ወሀብክዎሙ፡ ወነሢአሙ፡
አማን፡ አአመሩ፡ ከመ፡ እምኀቤከ፡ ወፃእኩ፡ ወአምኑ፡ ከመ፡ አንተ፡ ፈነውከኒ።

Ipſe Pater amat vos, quia amâſtis me, & credidiſtis quòd à Patre exivi. 27 Et egreſſus ſum à Patre, & veni in mundum: & iterum relinquam mundum, 28 & ibo ad Patrem. Et dixerunt ei diſcipuli ejus, Nunc igitur manifeſtè loquutus es 29 nobis, & non parabolicè loquutus es quicquam. Et nunc ſcivimus quòd omnia 30 ſcis, & non opus habes ut loquatur tibi quiſquam: in hoc ſcimus & credimus quòd à Deo egreſſus es. Et dixit iis Dominus Jeſus, Núncne creditis? 31 Ecce veniet tempus, & venit etiam, quòd omnes vos diſpergemini, unuſquiſque veſtrûm, & relinquetis me ſolum: & non fui ſolus, quia Pater mecum eſt. 32 Et hoc 33 dixi vobis ut inveniatis pacem apud me: & in mundo dolorem invenietis, ſed in hoc confidite, quòd ego vici mundum.

CAP. XVII.

Quum traditur liber *Actorum poſt offertorium ſub finem orationis: & in feſto Gratiarum actionis.*

Et hæc loquutus eſt Dominus Jeſus, & ſuſtulit oculos ſuos in cœlum, & dixit; 1 Pater, venit hora ut glorifices filium tuum, & filius tuus glorificet te: 2 Sicut juriſdictionem dediſti ei, ſuper omnes ex corpore & animâ *conſtitutos*, ut omnibus iis quos dediſti ei, det vitam æternam. Et hæc eſt vita æterna, ut cognoſcant te 3 unum, qui verè es Deus, & quem miſiſti Dñm Jeſum Chriſtum. Ego glorificavi 4 te ſuper terram, perficiens opus quod dediſti mihi ut facerem. Et nunc glo- 5 rifica me, Pater, cum gloria mea, quæ apud te *eſt*, quæ *fuit* priuſquàm crearetur mundus. Et nuntiavi nomen tuum hominibus: & *ii* quos dediſti mihi, ex mundo 6 ſunt, & ſervârunt ſermonem tuum, & mihi dediſti eos. Et cognoverunt te, quòd 7 totum quod dediſti mihi, ex te fuit. Quia verbum quod dediſti mihi, à te fuit: 8 quia verbum quod dediſti mihi, dedi iis: & accipientes verè cognoverunt quòd à te egreſſus ſum, & crediderunt quòd tu miſiſti me.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* [واين است زندكاني تا ابد] تا ترا بشناسد * كه توي خداي بر حقيقت تنها وانك فرستادي 3
يسوع مسيح * * من در زمين ترا ستوده داشتم كرداركه بمن سپاردي تمام كردمش * اكنون 4 5
تو اي پدرم * مرا نزد خود ستوده بدار * بدان ستايش كه از قديم † پيش تو داشتم *
زودتر ازانك عالم شد * * نامت را پيش عالم معلوم كردم * ايشانرا كه ازعالم بمن دادي كه 6
ازان تو بودند * وسخنت را نكه داشتند * * اكنون دانستم كه هرچه بمن دادي * 7
ازپيش تو است * * سخنهايي كه بمن دادي بديشان دادم * وايشان قبول كردند * 8
وبحقيقت دانستند * كه ازپيش تو بدر آمدم * وباور داشتند * كه تو مرا فرستادي

Hæc autem eſt vita in æternum, ut te cognoſcant, quòd tu es Deus in veritate ſolus, & ille quem miſiſti, Jeſus Chriſtus. 3 *Ego in terra te glorificavi: opus quod mihi tradidiſti, perfeci illud.* 4 *Nunc tu, ô Pater mi, me apud te glorifica, eâ gloriâ quam ab initio apud te habui, priuſquàm mundus factus eſſet.* 5 *Nomen tuum coram mundo notum feci, illis quos de mundo mihi dediſti: qui tui erant, & ſermonem tuum ſervaverunt.* 6 *Nunc novi, quòd omne quod mihi dediſti, abs te eſt.* 7 *Verba quæ mihi dediſti, illis dedi: & illi acceperunt, & in veritate cognoverunt quòd à te exivi, & fidem habuerunt quòd tu me miſiſti.* 8

Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi,
9 *Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,*
quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, & tua mea: & clarificatus sum in
10 *ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, ϗ τὰ σὰ ἐμά· ϗ δεδόξασμαι ἐν*
eis. Et non amplius sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego
11 *αὐτοῖς. Καὶ (η) οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ· ϗ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, ϗ ἐγὼ*
ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos de-
πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί (θ) σου, οὓς δέ-
disti mihi, ut sint unum, sicut nos. Cùm essem cum eis in mundo,
12 *δωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,*
ego servabam eos in nomine tuo: Quos dedisti mihi, custodivi: & nemo ex
ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα· ϗ οὐδεὶς ἐξ
eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
13 *αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ*
ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum
πρός σε ἔρχομαι, ϗ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus
14 *πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· ϗ ὁ κόσμος*
odio habuit eos, quia non sunt de mundo, sicut ego non sum de mundo.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à ma-
15 *Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-*
lo. De mundo non sunt, sicut ego de mundo non sum. Sanctifica
νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς (ι) ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. Ἁγίασον 16 17
eos in veritate *tua*. Sermo tuus, veritas est. Sicut me mi-
αὐτοὺς ἐν τῇ (κ) ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέ- 18
sisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ (λ) αὐτῶν 19
ego sanctifico meipsum, ut & ipsi sint sanctificati in veritate. Non pro
ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ϗ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20
his autem rogo tantùm, sed & pro *credentibus* per verbum eorum
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ ϗ περὶ τῶν (μ) πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
in me: Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut
εἰς ἐμέ· Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα 21
& ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.
ϗ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
Et ego *gloriam* quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum,
Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν (ν) δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἕν, 22
sicut nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, ϗ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι 23
in unum: & *ut* cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos,
εἰς ἕν, ϗ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, ϗ ἠγάπησας αὐτούς,
sicut me dilexisti.
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

MS. A. (η) *οὐκ ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ εἰμί· ϗ* (θ) *σου, ᾧ δέδωκάς* (ι) *ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.* (κ) *ἀληθείᾳ. ὁ λόγος* (λ) *αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν ϗ αὐτοὶ ἡγιασμένοι* (μ) *πιστευόντων* (ν) *ἔδωκάς μοι, ἔδωκα*

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܢܐ ܕܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ 9
ܕܕܝܠܟ ܐܢܘܢ. * ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ. ܘܕܝܠܟ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܘܡܫܬܒܚ ܐܢܐ 10
ܒܗܘܢ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܘܗܢܘܢ ܒܥܠܡܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܢܐ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ. ܐܒܐ 11
ܩܕܝܫܐ ܛܪ ܐܢܘܢ ܒܫܡܟ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ. * ܟܕ ܥܡܗܘܢ 12
ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܐܢܐ ܢܛܪ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܒܫܡܟ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܢܛܪܬ. ܘܐܢܫ
ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܐܒܕ. ܐܠܐ ܒܪܗ ܕܐܒܕܢܐ ܕܢܫܬܠܡ ܟܬܒܐ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܓ * ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܡܐ *

* ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ ܘܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ. ܕܢܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܡܫܡܠܝܐ ܒܗܘܢ. 13
* ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܡܠܬܟ. ܘܥܠܡܐ ܣܢܐ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ 14
ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܕܬܫܩܘܠ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܕܬܛܪ ܐܢܘܢ ܡܢ 15
ܒܝܫܐ. * ܠܐ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ. * ܐܒܐ ܩܕܫ ܐܢܘܢ 16 17
ܒܫܪܪܟ. ܕܡܠܬܟ ܕܝܠܟ ܫܪܪܐ ܗܝ. * ܐܝܟܢܐ ܕܠܝ ܫܕܪܬ ܠܥܠܡܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ 18
ܠܥܠܡܐ. * ܘܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܐܢܐ ܡܩܕܫ ܐܢܐ ܢܦܫܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܩܕܫܝܢ ܒܫܪܪܐ. 19
* ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܐܦܝ ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܥܠ ܐܦܝ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ 20
ܒܡܠܬܗܘܢ. * ܕܟܠܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܚܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܬ ܐܒܝ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܟ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܢ ܚܕ 21
ܢܗܘܘܢ. ܕܢܗܝܡܢ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. * ܘܐܢܐ ܫܘܒܚܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. 22
ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ ܚܕ ܚܢܢ. * ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܘܐܢܬ ܒܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܠܚܕ. 23
ܘܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. ܘܐܚܒܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܝ ܐܚܒܬ.

Ego verò pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro iis quos dedisti mihi, quia tui sunt. 9 Et omnia mea tua sunt, 10 & tua mea sunt: & glorificatus sum in eis. Ampliùs non sum in mundo, isti 11 autem in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo illo quod dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos. Quum essem cum eis in mun- 12 do, ego servabam eos in nomine tuo: illos quos dedisti mihi custodivi, & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut impleretur Scriptura.

Dominicâ III. post festum crucis. 41.

Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in 13 mundo, ut sit gaudium meum plenum in eis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mun- 14 dus eos odio habuit, quippe qui non sint ex mundo, sicut & ego non sum ex mundo. Non ut tollas eos ex mundo, rogo, sed ut 15 serves eos à malo. Non sunt enim ex mun- 16 do, sicut & ego non sum ex mundo. Pater, 17 sanctifica eos in veritate tua, quia sermo tuus veritas est. Prout me misisti in mun- 18 dum, & ego misi eos in mundum. Et pro 19 eis ego sanctifico meipsum, ut sint & ipsi sanctificati in veritate. Neque pro eis rogo 20 tantummodò, sed & pro eis qui credituri sunt in me per sermonem eorum. Ut 21 omnes sint unum, sicut tu Pater meus in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus me à te missum esse. Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi 22 eis, ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint 23 perfecti in unum, & ut cognoscat mundus me à te missum esse, méque eos dilexisse, prout & me dilexisti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ومن براي ايشان مي خواهم * نه بدانست كه براي عالم مي خواهم * الا بهر ايشان 9
كه بمن دادي كه ازان تو اند * * وهر كه ازان منست * ازان توست * وهر كه ازان 10
توست ازان منست * [ومن در ايشان ستوده شدم] * ومن اكنون از جهان نشدم * وايشان † 11
در جهانند * ومن پيش تو مي آيم پدر پاك بنام تو ايشانرا نكاه دار * انچ بمن دادي *
تا يكي باشند * انچنانك ما * * وچون در جهان با ايشان بودم * بنام تو ايشانرا † نكاه مي داشتم * 12
و ايشانرا [كه بمن دادي] نكه داشتم * وكسي از ايشان كم نشد * بغير از فرزند تباهي
تا كتاب تمام شود * * اكنون پيش تو مي ايم * وانيها در عالم مي كويم * كه شادماني 13
من با ايشان تمام شود * * من كلمهء تو بديشان دادم * وعالم ايشانرا دشمن داشتند * كه 14
از عالم نيستند * انچنانك من از عالم نيستم * * نبادا ايشانرا از عالم بر داري مي خواهم * 15
الا كه ايشانرا از شر نكاه داري * * سبب انك من از عالم نيستم * وايشان نيز از عالم نيستند * 16
* پدر ايشانرا پاك بدار † براستي تو كه كلمه تو راستست * * انچنانك تو مرا در عالم فرستادي * 17 18

Et ego pro illis peto: haud pariter est quòd pro mundo peto, sed pro eis quos mihi dedisti, quia tui sunt. 9 *Et quicquid meum est, tuum est; &* 10 *quicquid tuum est, meum est: & ego in illis glorificor. Et ego jam* 11 *de mundo non sum, illi autem in mundo sunt; & ego ad te venio. Pater sancte, per nomen tuum eos serva, quod mihi dedisti, ut unum sint sicut nos. Cùm enim in mun-* 12 *do cum illis eram, per nomen tuum illos servabam: & illos quos mihi dedisti servavi, & quisquam ex illis non periit præter filium perditionis, ut Scriptura impleretur. Nunc* 13 *ad te venio, & hæc in mundo loquor, ut gaudium meum in illis impleatur. Ego verbum tuum illis dedi, & ho-* 14 *mines mundi eos odio habuerunt: quia de mundo non sunt, quemadmodum ego de mundo non sum. Nequa-* 15 *quam ut eos è mundo tollas peto, sed ut eos à malo serves. Propterea quòd* 16 *ego de mundo non sum, & illi etiam de mundo non sunt. Pater, eos* 17 *sanctifica veritate tuâ, quia verbum tuum verum est. Quemadmo-* 18 *dum tu me in mundum misisti,*

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia
10 tui sunt: Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis.
11 Et jam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte,
12 serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Cùm
essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi:
13 & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
ad te venio: & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in
14 semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non
15 sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mun-
do, sed ut serves eos à malo. De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mun- 16
do. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in 17 18
mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut 19
sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantùm, sed & pro 20
eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: Ut omnes unum sint, sicut tu, 21
Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia
tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut 22
& nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: & 23
cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وانا اسال فيهم * لست اسال في العالم بل في الذين اعطيتني لانهم لك * وكل شي هو لي لك 9 10
والذي هو لك لي * وانا ممجد بهم * ولست في العالم * وهولاء هم في العالم وانا اجي اليك * 11
ايها الاب القدوس احفظهم باسمك الذي اعطيتني كي يكونوا واحدا كما نحن * اذ كنت معهم 12
في العالم كنت احفظهم باسمك * وقد حفظت الذين اعطيتني ولم يهلك منهم احد الا ابن
الهلاك ليتم الكتاب * والان اليك اتي وهولاء اتركهم في العالم ليكون فرحي كاملا فيهم * 13
* انا اعطيتهم قولك وقد ابغضهم العالم * لانهم ليسوا من العالم كما اني لست من العالم * لست 14 15
اسال ان تدعهم من العالم بل ان تحفظهم من الشرير * لانهم ليسوا من العالم كما 16
اني لست من العالم * قدسهم بحقك فان كلمتك خاصة هي الحق * كما ارسلتني الى 17 18
العالم ارسلتهم انا ايضا الى العالم * ولاجلهم اقدس ذاتي ليكونوا هم ايضا مقدسين 19
بالحق * ولست اسال في هولاء فقط بل وفي الذين يومنون بي بقولهم * ليكونوا باجمعهم 20 21
واحدا كما انك يا ابة ثابت في وانا ايضا فيك * ليكونوا ايضا فينا واحدا * ليومن العالم
انك ارسلتني * وانا قد اعطيتهم المجد الذي اعطيتني * ليكونوا واحدا كما نحن واحد * 22
* انا فيهم وانت في ويكونوا كاملين لواحد * لكي يعلم العالم انك ارسلتني وانك 23
احببتهم كما احببتني *

Et ego rogo pro eis: non rogo pro mundo, 9 *sed pro his quos dedisti mihi, quia sunt tui: Et quælibet res quæ mea est, tua* 10 *est; & quæ tua est, mea est: & ego gloriosus sum in eis. Et non in mundo. Et* 11 *hi sunt in mundo, at ego venio ad te. O Pater sancte, tuere eos in nomine tuo, quod dedisti mihi, quatenus sint unum, sicut nos. Quando eram cum eis in* 12 *mundo, tuebar eos in nomine tuo: & jam servavi quos dedisti mihi, & non periit ex eis quispiam, præter filium perditionis: ut impleatur Scriptura. Et nunc ad te venio, & istos relinquo in* 13 *mundo, ut sit gaudium meum plenum in ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum,* 14 *& jam odit eos mundus, quia non sunt ex mundo, quemadmodum ego non sum ex mundo. Non rogo ut tollas eos de* 15 *mundo, sed ut serves eos à malo: Quia* 16 *non sunt ex mundo, quemadmodum ego non sum ex mundo. Sanctifica eos in* 17 *veritate tua, quia sermo tuus peculiariter est veritas. Sicut misisti me in* 18 *mundum, misi eos ego etiam in mundum. Et pro eis sanctifico meipsum, ut sint* 19 *ipsi quoque sanctificati in veritate. Et* 20 *non rogo pro his tantùm, sed pro eis qui credituri sunt in me per sermonem eorum. Ut sint omnes unum, sicut tu Pa-* 21 *ter mi, permanens es in me, & ego pariter in te, ut sint etiam in nobis unum: ut credat mundus, quòd tu me miseris. Et ego jam dedi eis gloriam* 22 *quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut nos unum sumus. Ego in eis, & tu in* 23 *me, & sint perfecti in unum: Ut sciat mundus quod tu me miseris, & quòd dilexerim eos sicut dilexisti me.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወአንሰ፡ በእንቲአሆሙ፡ እብል፡ ወአኮ፡ በእንተ፡ ዓለም፡ አላ፡ በእንተ፡ እለ፡ ወሀብከኒ፡
10 እስመ፡ እሊአከ፡ እሙንቱ፡፡ ወዚአየ፡ ኵሉ፡ ዚአከ፡ ውእቱ፡ ወዚአከኒ፡ ዚአየ፡ ወተሰ
11 ብሕኩ፡ ቦሙ፡፡ ወኢይሄሉ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወእሙንቱሰ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ይሄልዉ፡
ወአንሰ፡ ኀቤከ፡ እመጽእ፡፡ አብ፡ ቅዱስ፡ ዕቀቦሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ፡ ከመ፡
12 ይኩኑ፡ አሐደ፡ ከማነ፡፡ ሶበ፡ ሀለውኩ፡ አነ፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዓቀብክ
ዎሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ አሐደ፡ ከማነ፡፡ ሶበ፡ ሃለውኩ፡ አ
ነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዓቀብክዎሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ፡፡ ወተማሐፀንክዎሙ፡ ወዓ
ቀብኩሂ፡ ወኢአሐዱ፡ ኢተሀጕለ፡ እምኔሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ወልደ፡ ሐጕል፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡
13 ዘጽሑፍ፡፡ ወይእዜሰ፡ እመጽእ፡ ኀቤከ፡ ወዘንተ፡ እነግር፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይኩን፡
14 ፍጹመ፡ ፍሥሓየ፡ በላዕሌሆሙ፡፡ አንሰ፡ ወሀብኩዎሙ፡ ቃለከ፡፡ ወዓለም፡ ጸልአ
15 ሙ፡ እስመ፡ ኢኮኑ፡ እምዓለም፡ በከመ፡ ኢኮንኩ፡ አነ፡ እምዓለም፡፡ ወኢይብለከ፡
16 ትንሥኦሙ፡ እምዓለም፡ ደእሙ፡ ከመ፡ ትዕቀቦሙ፡ እምእኩይ፡፡ ወኢኮኑ፡ እም
17 ዓለም፡ በከመ፡ አነ፡ ኢኮንኩ፡ እምዓለም፡፡ ቀድሶሙ፡ በጽድቅከ፡ እስመ፡ ጽድ
18 ቅ፡ ቃልከ፡፡ ወበከመ፡ ፈነውከኒ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ አነሂ፡ እፌንዎሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡
19 ወቦሙ፡ አነ፡ እቄድስ፡ ርእስየ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ እሙንቱኒ፡ ቅዱሳነ፡ በጽድቅ፡፡ ወአኮ፡
20 በእንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ ዘእብል፡ ወበእንተሂ፡ እለ፡ ይአምኑ፡ ብየ፡ በቃሎሙ፡፡ ከመ፡
21 ይኩኑ፡ አሐደ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ አንተ፡ ምስሌየ፡ አብ፡ ወአነሂ፡ ምስሌከ፡ ከመ፡ እሙን
22 ቱኒ፡ ይኩኑ፡ ከማነ፡ አሐደ፡ ከመ፡ ይእመን፡ ዓለም፡ ከመ፡ አንተ፡ ፈነውከኒ፡፡ ወአነሂ፡
ወሀብክዎሙ፡ ስብሐተ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ አሐደ፡ በከመ፡ አሐዱ፡ ንሕነ፡፡
23 ወአነሂ፡ ቦሙ፡ ወአንተሂ፡ ብየ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ ፍጹማነ፡ በአሐዱ፡ ወያአምር፡ ዓለም፡
ከመ፡ አንተ፡ ፈነውከኒ፡፡ ወአፍቀርክዎሙ፡ ከመ፡ ኪያየ፡ አፍቀርከኒ፡፡

Et ego de illis loquor: & non de mundo, sed de illis quos dedisti mihi, quia tui 9
sunt. Et meum quodcunque *est*, tuum est; & tuum, meum *est*: & glorificatus 10
sum in iis. Et non sum in mundo, sed illi in mundo sunt: & ego ad te venio. 11
Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut fiant unum sicut nos.
Quum essem ego cum iis in mundo, custodivi eos in nomine tuo, quos dedisti 12
mihi, ut fierent unum sicut nos: quum essem ego in mundo, custodivi eos in
nomine tuo, quos dedisti mihi: & enutrivi eos, & custodivi etiam: & unus non
perditus fuit ex illis, nisi filius perditionis, ut impleretur quod scriptum fuit.
Et nunc venio ad te, & hoc loquor mundo, ut sit perfectum gaudium meum 13
super iis. Ego dedi iis sermonem tuum, & mundus odio habuit eos, quia 14
non fuerunt ex mundo, prout non fui ego ex mundo. Et non dico tibi, ut 15
tolles eos ex mundo, sed ut serves eos à malo. Et non fuerunt ex mundo, 16
prout ego non fui ex mundo. Sanctifica eos in veritate tua, quia verus *est* 17
sermo tuus. Et sicut misisti me in mundum, ego etiam mittam eos in mun- 18
dum. Et pro iis ego sanctificabo me ipsum, ut sint ipsi sanctificati in veritate. 19
Et non de illis solis loquor, sed etiam de illis qui credent in me per sermonem 20
eorum. Ut sint unum omnes illi, sicut tu mecum Pater, & ego tecum: ut illi 21
sint sicut nos unum, ut credat mundus quòd tu misisti me. Et ego etiam dedi 22
iis gloriam quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut unum nos *sumus*.
Et ego in iis, & tu in me: ut sint perfecti in uno, & cognoscat mundus 23
quòd tu misisti me, & dilexi eos sicut me dilexisti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* من نيز ايشانرا در عالم فرستادم * * وبراي ايشان من خودرا پاك مي دارم * تا ايشان نيز 19
براستي مقدس باشند * * ونه براي ايشان تنها مي خواهم * ليكن براي ايشان نيز كه بمن 20
ايمان بياورند * * كه همكنان در سخن ايشان يكي باشند * انچنانك تو پدرم در من هستي * 21
ومن در تو * بايد كه ايشان نيز با ما يكي باشند * تا عالم ايمان بياورند كه تو مرا فرستادي *
* وستايش كه تو بمن دادي * من بديشان دادم تا يكي بشوند * انچنانك ما يكي هستيم * 22
* من با ايشان وتو با من * بهر يكي تمام باشند * تا عالم بدانند كه تو مرا فرستادي * ومن 23
ايشانرا دوست داشتم * انچنانك تو مرا دوست داشتي *

ego etiam illos in mundum misi. Et pro eis ego meipsum sanctifico, 19 *ut ipsi etiam in veritate sanctificati sint. Nec pro illis tantùm* 20 *rogo, sed pro illis etiam qui in me fidem habebunt. Ut omnes in ser-* 21 *mone eorum unum sint: quemadmodum tu, Pater mi, in me es, & ego in te; oportet ut ipsi etiam in nobis unum sint: ut homines mundi fidem habeant, quòd tu me miseris. Et gloriam quam mihi* 22 *dedisti, ego illis dedi; ut unum sint quemadmodum nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me:* 23 *in utroque perfecti sint; ut homines mundi cognoscant, quòd tu me misisti, & ego eos dilexi, quemadmodum tu me dilexisti.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint cum me:
24 (ξ) Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, (ο) κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ· ρνθ ι
ut videant gloriam meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν (π) ἔδωκάς μοι· ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ κατα-
tutionem mundi. Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem
25 βολῆς κόσμου. (ρ) Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, (σ) ἐγὼ δέ ρνδ γ
te cognovi: & hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen
26 σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά ρνε ι
tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.
σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη΄.

Hæc dicens Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem
1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου ρνϛ α
Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus.
(α) τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Sciebat autem & Judas tradens eum, locum: quia frequenter convenerat
2 ᾜδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ρνζ ι
Jesus illuc cum discipulis suis. Ergò Judas accipiens cohortem, & ex principibus
3 ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχ- ρνη α
Sacerdotum & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.
ιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Jesus itaque sciens omnia ventura super se, exiens dixit eis; Quem quæ-
4 Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζη- ρνθ ι
ritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego
5 τεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
sum. Stabat autem & Judas ille tradens eum, cum ipsis. Ut ergò dixit
6 εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ᾽ αὐτῶν. (β) Ὡς οὖν εἶπεν
eis; Quòd ego sum, abierunt in ea quæ post, & ceciderunt humi. Iterùm
7 αὐτοῖς, Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν
ergò eos interrogavit; Quem quæritis? At dixerunt; Jesum Nazarenum.
(γ) οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego sum: si ergò me quæritis, sinite
8 Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε
hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non
9 τούτους ὑπάγειν. Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ
perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus habens gladium, eduxit
10 ἀπώλεσα (ε) ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν ρξ α
eum, & percussit principis Sacerdotum servum, & abscidit ejus auriculam dexteram.
αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν.
Erat autē nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; Injice gla-
11 ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ, Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν (ζ) μά- ρξα α
dium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
χαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

MS. A. (ξ) Πατὴρ, ὃ δέδωκάς (ο) καὶ ἐκεῖνοι (π) δέδωκάς (ρ) Πατὴρ (σ) ἐγὼ δὲ ἔγνων· ΚΕΦ. ιη΄. MS. A. (α) τοῦ Κέδρων, (β) Ὡς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, (γ) οὖν ἐπη-
ρώτησεν αὐτοὺς, (δ) Ἰησοῦς, (ε) ἐξ * αὐτοῦ (ζ) μάχαιραν εἰς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܐܒܝ ܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܥܡܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܙܝܢ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܝܠܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ. ܡܛܠ ܕܐܚܒܬܢܝ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. 25 * ܐܒܝ ܟܐܢܐ ܘܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܟ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥܬܟ. ܘܗܢܘܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. 26 * ܘܐܘܕܥܬ ܐܢܘܢ ܫܡܟ ܘܡܘܕܥ ܐܢܐ. ܕܚܘܒܐ ܕܐܚܒܬܢܝ ܢܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܒܗܘܢ.

Pater, eos quos dedisti mihi, velim ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut conspicentur illam gloriam meam quam dedisti mihi: quoniam dilexisti me ante jacta mundi fundamenta. 25 Pater mi juste, & mundus non novit te, ego verò te novi, & ipsi nôrunt me à te missum esse. 26 Et patefeci eis nomen tuum, ac patefaciam: ut dilectio illa quâ dilexisti me, sit in eis, & ego sim in eis. 24

* ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܩܦܠܐܘܢ ܡܒ

Nocte parasceues crucifixionis. 42.

CAP. XVIII.

1 * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ. ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܦܪܕܝܣܐ. ܕܥܠ ܠܗ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ. 2 * ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܠܗ ܠܕܘܟܬܐ. ܕܣܓܝ ܙܒܢܝܢ ܬܡܢ ܟܢܝܫ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. 3 * ܗܘ ܗܟܝܠ ܝܗܘܕܐ ܕܒܪ ܐܣܦܝܪ. ܘܡܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܕܒܪ ܕܚܫܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܡܢ ܒܠܡܦܐܕܐ ܘܒܫܪܓܐ ܘܒܙܝܢܐ. 4 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܝܕܥ ܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܘ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. 5 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ. 6 * ܘܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܐܙܠܘ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܪܥܐ. 7 * ܘܬܘܒ ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܡܢܘ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. 8 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܐܢ ܠܝ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܠܗܠܝܢ ܢܐܙܠܘܢ. 9 * ܕܬܫܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ. ܐܦܠܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܘܒܕܬ. 10 * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܣܦܣܪܐ. ܘܫܡܛܗ ܘܡܚܝܗܝ ܠܥܒܕܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ ܕܝܡܝܢܐ. ܫܡܗ ܕܝܢ ܕܥܒܕܐ ܡܠܟܐ. 11 * ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܣܝܡ ܣܦܣܪܐ ܒܬܝܩܗ. ܟܣܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ. ܠܐ ܐܫܬܝܘܗܝ.

Hæc dixit Jesus, & egressus est cum discipulis suis trans vadum Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus. 1 Noverat autem & Judas ille proditor locum illum, quia sæpissimè convenerat illuc Jesus cum discipulis suis. 2 Ipse ergò Judas duxit catervam, & à principibus sacerdotum & Pharisæis duxit ministros, venitque illuc cum laternis, & facibus, & armis. 3 Jesus verò, quum sciret omnia quæ sibi obventura erant, exiit, ac dixit eis; Quem quæritis? 4 Dicunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat autem & Judas proditor cum eis. 5 Quumque dixisset eis Jesus, Ego sum: abierunt retrorsùm, & ceciderunt in terram. 6 Et iterùm interrogavit eos Jesus; Quem quæritis? Illi autem dixerunt, Jesum Nazarenum. 7 Ait illis Jesus; Dixi vobis, me eum esse: quòd si quæritis me, sinite hos abire. 8 Ut impleretur sermo quem dixerat; Ex iis quos dedisti mihi, ne unum quidem perdidi. 9 Simon autem Cepha habens gladium secum, distrinxit illum, & percussit servum principis sacerdotum, & abstulit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servi, Molec. 10 At dixit Jesus Cephæ; Mitte gladium in vaginam ejus: Calicem quem dedit mihi Pater meus, an non bibam? 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * پدر چون ایشانرا بمن دادی * می خواهم انجا که من باشم * ایشان نیز با من باشند * تا عظمت
مرا ببینند * که بمن دادی * که زودتر از سدن عالم مرا دوست داشتی * * پدرم عادل و عالم 25
ترا نشناختند * من ترا شناختم * وایشان دانستند * که تو مرا فرستادی * * ونام تو بدیشان 26
سپاردم ومی سپارم * بدان دوستی که تو مرا دوست داشتی در ایشان باشد * [ومن در ایشان
باشم]

Pater, cùm eos mihi dederis, volo ut quo loco ego fuero, illi etiam mecum sint, ut magnificentiam meam videant, quam mihi dedisti: quia antequàm esset mundus me dilexisti. 24 *Pater mi juste, &* homines *mundi te non nôrunt, ego autem te novi: & illi noverunt, quòd tu me misisti.* 25 *Et nomen tuum illis tradidi, & trado: ut illa dilectio, quâ tu me dilexisti, in illis sit, & ego in illis sim.* 26

سی سه آمدن یهودیان بگرفتن عیسی

XXXIII. Adventus Judæorum ad prehendendum Jesum.

1 * چون مسیح این سخنها را تمام کرد * با شاگردان خود بدر آمد وبره کذر [قدرون رسید]
انجا باغچهٔ بود * بشاگردان خود † در انجای رفت * * ویهودای سپارنده آن جایگه را می 2
دانست * که بسیار وقتها عیسی † با شاگردان خود انجا جمعیت می کردند * * اما یهودا 3
اوباش را برد * وازپیش بزرگان امامان ومعتزلان † عوانان وخدمتکارانرا برگرفت * ودر انجایگه
در آمدند * با مشعلها * وچراغها * وشمشیر * ونیزه * * وعیسی هرچه بروی می آمد دانست * بدر 4
آمد وبدیشان گفت کرا می خواهید * گفتند عیسی ناصریرا * عیسی بدیشان گفت منم من 5

CAP. XVIII.

Cum Christus hos sermones absolvisset, cum discipulis suis egressus est, & ad transitum Cedron venit, ubi hortus erat, & cum discipulis suis illuc intravit. 1 *Et Judas proditor illum locum novit, quia frequenter Jesus cum discipulis suis illic conventum faciebant.* 2 *Judas autem turbas assumpsit, & à magnis sacerdotibus & Pharisæis ministros & famulos accepit, & in illum locum venerunt cum facibus & lucernis, & gladiis, & hastis.* 3 *Jesus itaque, omni quod illi eveniebat cognito, egressus est, & illis dixit; Quem vultis?* 4 *Dixerunt; Jesum Nazarenum. Jesus illis dixit; Ego ipse sum.* 5

Versio VULGATA LATINA.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi.
25 Pater juste, mundus te non cognovit: ego autem te cognovi: & hi cognoverunt, quia tu me misisti.
26 Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAP. XVIII.

1 Hæc cùm dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus.
2 Sciebat autem & Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis suis.
3 Judas ergò cùm accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis.
4 Jesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis; Quem quæritis?
5 Responderunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego sum. Stabat autem & Judas, qui tradebat eum, cum ipsis.
6 Ut ergò dixit eis; Ego sum: abierunt retrorsùm, & ceciderunt in terram.
7 Iterùm ergò interrogavit eos; Quem quæritis? Illi autem dixerunt; Jesum Nazarenum.
8 Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego sum: si ergò me quæritis, sinite hos abire.
9 Ut impleretur sermo, quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quenquam.
10 Simon ergò Petrus habens gladium eduxit eum: & percussit pontificis servum: & abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo, Malchus.
11 Dixit ergò Jesus Petro; Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * يا ابة هولاء الذين اعطيتني اريد ان يكونوا معي حيث انا ليروا مجدي الذي اعطيتني
انك احببتني قبل انشاء العالم * يا ابة البار العالم لم يعرفك وانا اعرفك * وهولاء علموا انك 25
ارسلتني * وقد عرفتهم باسمك واعرفهم * والحب الذي احببتني يكون فيهم وانا ايضا فيهم * 26

* الفصل الثامن والثلثون *

1 * ولما قال يسوع هذا خرج مع تلاميذه الى عبر
وادي الارز * وكان هناك بستان فدخله مع تلاميذه * وكان يهوذا الذي اسلمه يعرف 2
ايضا ذلك الموضع لان يسوع كان يجتمع هناك مع تلاميذه كثيرا * فاخذ يهوذا جندا من 3
عند روساء الكهنة والفريسيين وشرطا وجاوا الى هناك بمشاعل ومصابيح وسلاح * ويسوع 4
كان عارفا بكل شي ياتي عليه * خرج وقال لهم من تطلبون * فاجابوه قايلين يسوع الناصري * 5
فقال لهم انا هو * وكان يهوذا الدافع واقفا معهم * فلما قال لهم يسوع انا هو هربوا الى وراهم 6
وسقطوا على الارض * فسالهم يسوع ايضا من الذي تطلبون فقالوا يسوع الناصري * 7
* فاجابهم قد قلت لكم اني انا هو فان كنتم تطلبوني فدعوا هولاء يذهبون * لتتم الكلمة 8 9
التي قال ان الذين اعطيتني لم يهلك منهم واحد * وكان مع سمعان الصفا سيف فانتضاه 10
وضرب عبد رييس الكهنة فقطع اذنه اليمنى * وكان اسم العبد ملخس * فقال يسوع 11
لسمعان اردد السيف في غمده * الكاس التي اعطاني ابي لا بد لي ان اشربها *

Pater mi, hos quos dedisti mihi, volo ut sint mecum ubi ego sum, ut videant gloriam meam quam dedisti mihi: quia tu dilexisti me ante productionem mundi. 24 *O Pater mi juste, mundus non cognovit te, & ego cognosco te. Et isti cognoverunt quòd tu me misisti.* 25 *Et jam notificavi eis nomen tuum, et notificabo: ut dilectio quâ dilexisti me, erit in ipsis, & ero ego quoque in ipsis.* 26

Sectio trigesima octava.

CAP. XVIII.

Quumque dixisset Jesus hæc, egressus est cum discipulis suis trans [illegible] torrentis Cedri: & erat ibi hortus, & ingressus est cum [illegible] discipulis suis. 1 *Et Judas qui tradidit eum, sciebat etiam illum locum: quia Jesus conveniebat illuc cum discipulis suis multoties.* 2 *Itaque assumpsit Judas cohortem à principibus sacerdotum & Pharisæis, atque ministros: & venerunt illuc cum facibus, & laternis, & armis.* 3 *Jesus autem [illegible] sciebat omnium quæ ventura erant super eum: quapropter exiit, & dixit eis; Quem quæritis?* 4 *Responderunt ei, dicentes; Jesum Nazarenum. Ait illis, Ego sum. Erat autem Judas proditor stans cum eis.* 5 *Cum ergò dixisset eis Jesus; Ego sum, fugerunt retrò, & ceciderunt in terram.* 6 *Interrogavit eos Jesus iterum; Quis est quem quæritis? Dixerunt, Jesum Nazarenum.* 7 *Respondit eis; Jam dixi vobis me esse: sed si me quæritis, sinite hos abire.* 8 *Ut impleretur sermo quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non peribit ex illis unus.* 9 *Et erat penes Simonem Petrum gladius, et exemit eum, et percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. Erat autem nomen servi, Malchus.* 10 *Dixit ergò Jesus Simoni Petro; Repone gladium in vaginam suam. Calicem quem dedit mihi Pater meus, non dubium quin bibam illum.* 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 አበ፡ እለሰ፡ ወሀብከኒ፡ እፈቅድ፡ የሀልዉ፡ ኀበ፡ ሀለውኩ፡ አነ፡ ምስሌየ፡ ወይርአዩ፡ ስብሐ
ትየ፡ ዘወሀብከኒ፡ እስመ፡ አፍቀርከኒ፡ እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡፡ አበ፡ ጻድቅ፡ 25
ወዓለምሰ፡ ኢያእመረከ፡፡ ወአንሰ፡ አእመርኩከ፡ ወእሉሂ፡ አእመሩ፡ ከመ፡ አንተ፡ ፈነ
ውከኒ፡፡ ወነገርክዎሙ፡ ስመከ፡ ወዓዲ፡ እነግር፡ ከመ፡ የሀሉ፡ ኀቤሆሙ፡ 26
ፍቅረ፡ ዘአፍቀርከኒ፡ ወአነሂ፡ ምስሌሆሙ፡፡
1 ወዝንተ፡ ብሂሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወፅአ፡ ምስለ፡ አርዳኢሁ፡ ማዕዶተ፡ ፈለገ፡ ቄድሮስ፡
2 ወቦቱ፡ ህየ፡ ዓጸደ፡ ኀምል፡ ወቦአ፡ ምስለ፡ አርዳኢሁ፡፡ ወያአምሮ፡ ይሁዳ፡ ዘያገብ
ኦ፡ ለዝ፡ ብሔር፡ እስመ፡ ዘልፈ፡ ይወፍር፡ ህየ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ምስለ፡ አ
3 ርዳኢሁ፡፡ ወነሥአ፡ ይሁዳ፡ ለሰገራት፡ ሰጸራ፡ እምኀበ፡ ሊቃ፡ ካህናት፡ ወፈሪሳ
ውያን፡ ወዓቀብቶሙ፡ ወሖረ፡ ህየ፡ በመኀትው፡ ጽዑ፡ ወበፃናት፡ ወበንዋየ፡ ሐቅል፡፡
4 ወርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአ፡ ላዕሌሁ፡ ወፅአ፡ አፍአ፡ ኀቤሆሙ፡ ወይ
5 ቤሎሙ፡ መነ፡ ትፈቅዱ፡፡ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ ኢየሱስሃ፡ ናዝራዌ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወይቀውም፡ ይሁዳኒ፡ ያገብኦ፡ ምስሌሆሙ፡፡
6 ወሶበ፡ ይቤሎሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ ወወድቁ፡ ምድረ፡፡ ወእምዝ፡
7 ካዕበ፡ ተስእሎሙ፡ ወይቤሎሙ፡ መነ፡ ተኀሥሡ፡ ወይቤልዎ፡ ኢየሱስሃ፡ ናዝራዌ፡፡
8 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ እቤለክሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡ እመ፡
9 ኪያየ፡ ትፈቅዱ፡ ኅድግዎሙ፡ ለእሉ፡ ይሑሩ፡፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ቃሉ፡ ዘይቤ፡ እለ፡
10 ወሀብከኒ፡ ኢተሐጕለ፡ እምኔሆሙ፡ ወኢ፡ አሐዱ፡፡ ወቦ፡ መጥባሕት፡ ስምዖን፡ ጴ
ጥሮስ፡ ወመልሐ፡ መጥባሕቶ፡ ወዘበጦ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡ ዘየማን፡
11 ወስሙ፡ ለውእቱ፡ ገብር፡ ማልኮስ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡
አግብእ፡ ለመጥባሕትከ፡ ውስተ፡ ቤታ፡፡ ጽዋዐ፡ ዘወሀበኒ፡ አቡየ፡ ኢይስቲዮኑ፡
ወኢየኀድግ፡ ዘእንበለ፡ እስተዮ፡፡

Pater, quos dedisti mihi, velim ut sint ubi fui ego, mecum; & videant gloriam meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me, antequàm crearetur mundus. 24 Pater veritatis, & mundus non noscit te, & ego novi te: & hi noverunt te, quòd tu misisti me. 25 Et nuntiavi iis nomen tuum, & adhuc nuntiabo, ut sit apud eos charitas quâ dilexisti me, & ego cum iis. 26

CAP. XVIII.

Hoc quum dixisset Dominus Jesus, egressus est cum discipulis suis trans flumen Cedron: & fuit ibi prædium herbarum, & intravit illud cum discipulis suis. 1 Et sciebat Judas qui proditurus erat eum, hunc locum, quia frequenter convenerat ibi Dñs Jesus cum discipulis suis. 2 Et accepit Judas cohortes *sive* spiram, à principibus sacerdotum & Pharisæis, & ministros eorum: & venerunt ibi cum lucernis splendidis, & laternis, & armis. 3 Et videns Dominus Jesus totum quod venturum erat super se, exivit foràs ad eos, & dixit iis; Quem vultis? 4 Et responderunt, & dixerunt ei; Jesum Nazarenum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego *sum* ille: & stabat Judas proditurus eum cum iis. 5 Et quum diceret iis; Ego *sum* ille, reversi sunt retrorsùm, & ceciderunt *in* terram. 6 Et tunc iterum rogavit eos, & dixit iis; Quem quæritis? & dixerunt ei, Jesum Nazarenum. 7 Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nonne dixi vobis, Ego ille *sum*? si me vultis, sinite hos abire. 8 Ut impleretur sermo ejus quem dixerat; Ex iis quos dedisti mihi non perditus fuit quisquam. 9 Et habuit gladium Simon Petrus: & eduxit gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & abscidit aurem ejus dextram: & nomen hujus servi, Malchus *erat*. 10 Et dixit Dominus Jesus Petro, Restitue gladium tuum in vaginam suam: calicem quem dedit mihi Pater meus, Nónne bibam? & non omittam quin bibam. 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ویهودای سپارنده نیز با ایشان بود * ایشان جمله بازگشتند وبر زمین افتادند * * بار دوم 6 7
عیسی از ایشان پرسید کرا می خواهید * گفتند عیسی ناصریرا * * عیسی گفت نه بشما گفتم 8
منم من واگر مرا می خواهید * ایشانرا † بگذارید * تا بروند * * تا این کلمهٔ نبشته اید تمام 9
شود نبوت ایشانرا که بمن دادی * از ایشان کم نکردم ونه یکی

سی چهار شمشیر زدن شمعون وبریدن گوش غلام

* اما شمعون صفا درمیان خود † شمشیر داشت * برکشید وزد بنک سرور امامانرا گوش 10
راست ستد * ونام ان بنک ملک بود * * وعیسی بصفا گفت شمشیرا در نیام خود نه * 11
پیاله که پدرم بمن داد بکسی دیگر نخورانم *

Et Judas proditor etiam cum illis erat. Illi igitur omnes retrocesserunt, & in terram ceciderunt. 6 *Vice secundâ Jesus eos interrogavit; Quem vultis? Dixerunt, Jesum Nazaræum.* 7 *Jesus dixit; Nonne vobis dixi, Ego ipse sum? Si ergò me quæritis, illos sinite ut abeant.* 8 *Ut hoc verbum,* quod *scriptum erat, compleretur;* 9

Prophetia.

Illos quos mihi dedisti, ex illis non perdidi ne unum quidem.

XXXIV. Gladio percutit Simeon, & amputat aurem pueri

Simeon autem Petrus ad lumbos suos gladium habuit, quem extraxit, et percusso servo principis sacerdotum aurem dexteram ei abstulit: nomen autem illius servi, Malec erat. 10 *Jesus Cephæ dixit; Gladium in vaginam suam repone: poculum, quod Pater meus mihi dedit, alii cuiquam bibendum non præbebo.* 11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ergo cohors, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, ρξβ α
& ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim so-
13 καὶ ἔδησαν αὐτόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πεν- ρξγ ι
cer Caiphæ, qui erat *princeps Sacerdotum* anni illius. Erat autem Caiphas ille
14 θερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ
consulens Judæis; Quia expedit unum hominem *perire* pro
συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ ρξδ δ
populo. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus.
15 τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, (η) καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ρξε ι
At discipulus ille erat notus *principi Sacerdotum*: & *simul* introivit Jesu in
ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ· καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς
atrium *principis Sacerdotum*. At Petrus stabat ad ostium foris. Exivit
16 τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν ρξς α
ergo discipulus alius, qui erat notus *principi Sacerdotum*: & dixit ostiariæ, &
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ ρξζ ι
introduxit Petrum. Dicit ergò ancilla ostiaria Petro; Nunquid & tu
17 εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ρξη α
ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; Non sum. Stabant autem
18 ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ ρξθ ι
servi & ministri, *prunam facientes*, quia frigus erat: & calefacie-
οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαί-
bant se: erat autem cum eis Petrus, stans & calefaciens se. Ergò *princeps*
νοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχ- 19
Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus.
ιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
Respondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper
ρο α Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ (θ) ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε 20
docui in synagoga, & in templo, quò *undique* Judæi conve-
ἐδίδαξα (ι) ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου (κ) πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρ-
niunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga
ροα ι χονται· καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με (λ) ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον 21
audientes, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego.
τοὺς (μ) ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
Hæc autem *eo dicente*, unus ministrorum assistens dedit alapam
ροβ α Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα 22
Jesu, dicens; Sic respondes *principi Sacerdotum*? Respondit ei Je-
ρογ ι τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 23
sus; Si malè locutus sum, *testare* de malo: si autem *pulchrè*, quid me
σοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με
cædis? (Misit eum Annas ligatum ad Caipham *principem*
ροδ α δέρεις; (Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχ- 24
Sacerdotum.)
ιερέα.)

MS. A. (η) καὶ ἄλλος (θ) λελάληκα (ι) ἐν συναγωγῇ, (κ) πάντες οἱ (λ) ἐρωτᾷς; (μ) ἀκηκοότας,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܗܝܕܝܢ ܐܣܦܝܪ ܘܟܠܝܪܟܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܘܐܣܪܘܗܝ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ 12
ܠܘܬ ܚܢܢ ܠܘܩܕܡ. ܡܛܠ ܕܚܡܘܗܝ ܗܘܐ ܕܩܝܦܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܪܒ ܟܗܢܐ 13
ܕܫܢܬܐ ܗܝ. * ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܩܝܦܐ ܗܘ ܕܡܠܟ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܕܦܩܚ ܕܓܒܪܐ ܚܕ 14
ܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ. ܘܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܬܝܢ ܗܘܘ 15
ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܠܗܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܥܠ ܥܡ ܝܫܘܥ ܠܕܪܬܐ.
* ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܠܒܪ ܠܘܬ ܬܪܥܐ. ܘܢܦܩ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܝܕܝܥ ܗܘܐ ܠܗ 16
ܠܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܢܛܪܬ ܬܪܥܐ ܘܐܥܠܗ ܠܫܡܥܘܢ. * ܐܡܪܐ ܕܝܢ ܥܠܝܡܬܐ 17
ܢܛܪܬ ܬܪܥܐ ܠܫܡܥܘܢ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܢܬ ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ.
* ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܒܕܐ ܘܕܚܫܐ. ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܢܘܪܐ ܕܢܫܚܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܫ ܗܘܐ. 18
ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܫܡܥܘܢ ܥܡܗܘܢ ܘܫܚܢ. * ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܥܠ 19
ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܠ ܝܘܠܦܢܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܓܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡ 20
ܥܡܐ. ܘܒܟܠܙܒܢ ܐܠܦܬ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܗܝܟܠܐ. ܐܝܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܬܟܢܫܝܢ.
ܘܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ ܠܐ ܡܠܠܬ. * ܡܢܐ ܫܐܠ ܐܢܬ ܠܝ. ܫܐܠ ܠܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢܐ 21
ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ. ܗܐ ܗܢܘܢ ܝܕܥܝܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪܬ. * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ 22
ܚܕ ܡܢ ܕܚܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ. ܡܚܝܗ ܥܠ ܦܟܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܦܬܓܡܐ
ܝܗܒ ܐܢܬ ܠܪܒ ܟܗܢܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܝܫܐܝܬ ܡܠܠܬ 23
ܐܣܗܕ ܥܠ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܫܦܝܪ ܠܡܢܐ ܡܚܝܬ ܠܝ. * ܚܢܢ ܕܝܢ ܫܕܪ ܠܝܫܘܥ ܟܕ 24
ܐܣܝܪ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ.

12 Tunc caterva & chiliarchæ, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & vinxerunt eum. 13 Et eum adduxerunt ad Hanan primùm, quippe qui socer esset Caiphæ qui erat summus sacerdos anni illius. 14 Erat autem Caipha is qui consilium dederat Judæis expedire unum virum mori pro populo. 15 Simon autem Cepha, & unus ex discipulis aliis, veniebant post Jesum. Illum autem discipulum cognoscebat princeps sacerdotum, & introiit unà cum Jesu in atrium. 16 Simon autem stabat foris ad ostium: exiit itaque alter ille discipulus quem cognoscebat princeps sacerdotum, & dixit custodi portæ, (*ostiariæ,*) & introduxit Simonem. 17 Dixit autem adolescentula ostiaria Simoni, Nunquid & tu ex discipulis es istius hominis? Dicit ei, Minimè. 18 Porrò stabant servi & ministri, & componebant ignem ut calefacerent se, quia frigus erat. Stabat autem & Simon cum eis, & calfaciebat se. 19 Princeps autem sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis & doctrinâ ipsius. 20 Et dixit ei Jesus; Ego palàm locutus sum ad populum, sempérque docui in synagoga & in templo, quò omnes Judæi conveniunt; & nihil in occulto locutus sum. 21 Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid collocutus sim eis: ecce hi sciunt quæcunque dixerim. 22 Quumque hæc dixisset, unus ex ministris qui adstabat, percussit maxillam ipsius Jesu, & dixit ei; Itáne das responsum principi sacerdotum? 23 Respondit Jesus, & dixit ei; Si malè locutus sum, testificare de malo: sin autem benè, cur me cædis? 24 Hanan autem misit Jesum vinctum ad Caipham summum sacerdotem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* پس ازان اوباش وعوانان ویهودیان * عیسي را کرفتند * وبستند * * ورودتر اورا پیش حنان 12 13
آوردند * سبب انك حنان پدر زن قیافا بود * [که سرور امامان دران سال بود * وقیافا بود] 14
که با یهودیان مشورت کرد * که واجب است یك آدمي عوض همه عالم بمیرد *
* وشمعون صفا * ویکي دیکر از شاکردان * درپي عیسي مي امدند * وآن شاکرد با سرور 15
امامان آشنا بود * وبا عیسي درسراي † درامد *

Deindè turbæ, & ministri, & Judæi Jesum prehenderunt, et ligaverunt: 12 *Et priùs eum ad Annam duxerunt, eò quòd Annas socer Caiaphæ erat, qui princeps Sacerdotum eo anno erat.* 13 *Caiaphas autem erat, qui Judæis consuluerat, quòd oporteret ut unus homo pro toto populo moreretur.* 14 *Et Simeon Cephas, et quidam alius ex discipulis Jesum secuti sunt: discipulus autem ille principi Sacerdotum notus erat, et cum Jesu in atrium ingressus est.* 15

سي پنج — منکر شدن شمعون

XXXV. Abnegatio Simeonis.

* صفا بیرون درایستاده بود * وان دیکر شاکرد که سرور امامان اورا مي شناخت 16
بدر آمد وبدربانان کفت * وشمعونرا باندرون درآورد * * ودختر که دررا نکه مي داشت 17
به شمعون کفت * مکر تو نیز از شاکردان این مردي * بدو کفت نه * * ومردم وعوانان 18
ایستاده بودند * وآتش مي افروختند * که کرم شوند * براي انك ان شب سرما بود * وشمعون
نیز با ایشان کرم مي شد * * وبزرك امامان عیسي را پرسید † بر شاکردان وبر تعلیم او 19

Simeon autem extra ostium stabat, et ille alter discipulus, quem princeps Sacerdotum noverat, egressus est, et ostiariis locutus est, et Simeonem introduxit. 16 *Et puella quæ ostium custodiebat Simeoni dixit; Numquid tu etiam ex discipulis hujus viri es? Ei dixit; Non.* 17 *Et homines et ministri stabant, et ignem accenderant ut calefierent, eò quòd illâ nocte frigus erat: et Simeon etiam cum illis calefiebat.* 18 *Maximus autem Sacerdotum Jesum interrogavit de discipulis et de doctrina ejus.* 19

Versio VULGATA LATINA.

12 Cohors ergò, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, 13 & ligaverunt eum: Et adduxerunt eum ad Annam primùm, erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. 14 Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Judæis; Quia expedit, unum hominem mori pro populo. 15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introivit cum Jesu in atrium pontificis. 16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergò discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. 17 Dicit ergò Petro ancilla ostiaria; Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; 18 Non sum. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. 19 Pontifex ergò interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. 20 Respondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, & in templo, quò omnes Judæi conveniunt: & in occulto locutus sum nihil. 21 Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. 22 Hæc autem cùm dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens; Sic respondes pontifici? 23 Respondit ei Jesus; Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem benè, quid me cædis? 24 Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وان الجند وقايد الالف والخدام الذين لليهود امسكوا يسوع واوثقوه * وجاوا به الي حنان 12 13
اولا لانه كان حمو قيافا الذي كان ريس الكهنة في تلك السنة * هذا قيافا الذي اشار 14
علي اليهود انه خير ان يموت رجل واحد بدل الشعب * * الفصل التاسع والثلثون *
* وان سمعان الصفا والتلميذ الاخر تبعا يسوع * وكان ريس الكهنة يعرف ذلك التلميذ فدخل 15
مع يسوع دار ريس الكهنة * فاما بطرس فكان واقفا عند الباب برا * فخرج ذلك التلميذ الاخر 16
الذي كان من معارف ريس الكهنة فكلم البوابة وادخل بطرس * فقالت الجارية البوابة 17
لبطرس اما انت من تلاميذ هذا الرجل فقال لها لا * وكان العبيد والشرط قياما يوقدون نارا 18
ليصطلوا لانه كان شتاء وكان بطرس ايضا قايما معهم يصطلي * فاما ريس الكهنة فسال 19
يسوع عن تلاميذه وعن تعليمه * فاجابه يسوع انا كلمت العالم علانية وعلمت في كل وقت في 20
الهيكل * وفي المجامع حيث يجمع اليهود ولم اتكلم بشي في خفية * فما بالك تسالني سل اوليك 21
الذين سمعوا ما كلمتهم به فهولاء هم يعرفون ما قلته انا * فلما قال هذا كان واحد من الشرط 22
قايما فلطم يسوع وقال له اهكذي تجاوب ريس الكهنة * فاجابه يسوع قايلا ان كنت 23
تكلمت بردي فاشهد بالردي * وان كان جيدا فلم ضربتني * وحينيذ ارسله حنان موثوقا 24
الي قيافا ريس الكهنة *

Cobors autem, & tribunus, & ministri qui erant Judæorum, comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum. 12 *Et adduxerunt eum ad Hanan primùm, quia erat socer Caiphæ, qui erat princeps sacerdotum in illo anno.* 13 *Iste est Caiphas qui consilium dederat Judæis, esse melius ut moreretur vir unus pro populo.* 14

Sectio trigesima nona.

Et verò Simon Petra, & discipulus ille alius sequuti sunt Jesum: princeps autem sacerdotum cognoscebat illum discipulum, & introivit cum Jesu in atrium principis sacerdotum. 15 *At Petrus erat stans ad ostium foris. Exivit ergò ille discipulus alius qui erat ex notis principi sacerdotum, allocutúsque est ostiariam, & introduxit Petrum.* 16 *Et dixit ancilla ostiaria Petro; Nónne tu es ex discipulis hujus viri? Ait illi; Non.* 17 *Servi autem & ministri stantes accendebant ignem ut calefacerent sese, quia erat hyems, & Petrus etiam stans cum eis, calefaciebat se.* 18 *Verùm princeps sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis ejus, & de doctrina ipsius.* 19 *Respondit ei Jesus; Ego locutus sum mundo palàm, & docui quolibet tempore in templo & in synagogis, quò se recipiunt Judæi, & non sum locutus quicquam in occulto.* 20 *Quid interrogas me? interroga illos qui audierunt quod locutus sum illis, idem ipsi nôrunt quid dixerim ego.* 21 *Cùm autem dixisset hoc, erat unus ex ministris stans, & duxit alapam Jesu, & dixit ei; Sic respondes principi sacerdotum?* 22 *Respondit ei Jesus, dicens; Si locutus sum rem turpem, perhibe testimonium de turpitudine: at si rectè, quare me percussisti?* 23 *Tunc misit eum Hanan ligatum ad Caipham principem sacerdotum.* 24

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወአኀዝዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሰገራት፡ ሰጺራ፡ ወሐበይት፡ ወወዓሊሆሙ፡ ለአይሁድ፡
13 ወሐመይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ሐና፡ ቀዲሙ፡፡ እስመ፡ ሐሙሁ፡
14 ውእቱ፡ ለቀያፋ፡ ወሊቀ፡ ካህናት፡ ውእቱ፡ ዘእብሬቱ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡፡ ወቀያፋ፡ ውእ
ቱ፡ ዘአመከሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ወይቤሎሙ፡ ይኄይሰክሙ፡ ይሙት፡ ኣሐዱ፡ ብእሲ፡ ቤ
15 ዛ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡፡ ወተለዎ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምርሑ
ቅ፡ ወካልእ፡ ረድኡ፡ ዘልሙድ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወቦአ፡ ምስለ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
16 ስ፡ ውስተ፡ ዓጸደ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወጴጥሮስ፡ ቆመ፡ ላፍአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡፡ ወወፅ
አ፡ ገብሩ፡ ረድእ፡ ዘልሙድ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ካህናት፡ ወተናገሮ፡ ለዓጻዊ፡ ወአብኦ፡ ለጴጥ
17 ሮስ፡፡ ወትቤሎ፡ ወለተ፡ ዓጻዊ፡ ለጴጥሮስ፡ አንተኒ፡ እምአርዳኢሁ፡፡ ለውእቱ፡
18 ብእሲ፡ አንተ፡ ወይቤ፡ ኢኮንኩ፡፡ ወይቀውሙ፡ አግብርቲሆሙ፡ ወወዓሊሆሙ፡ ወበ
ቍጹ፡ አፍሐሙ፡ ወይሰሕኑ፡ እስመ፡ ብዙኅ፡ ቍር፡ ለይእቲ፡ሌሊት፡ እስመ፡ቈሪር፡ብ
19 ሔሩ፡ ወይቀውም፡ጴጥሮስኒ፡ ወይስሕን፡ምስሌሆሙ፡፡ ወተስእልዎ፡ ሊቃነ፡ ካህና
20 ት፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ በእንተ፡ አርዳኢሁ፡ ወበእንተ፡ ትምህርቱ፡፡ ወአውሥአ፡
እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤ፡አንሰ፡ክሡተ፡ተናገርኩ፡ ለዓለም፡ወዘልፈ፡ እሜህር፡በምኵ
ራብ፡ ወበቤተ፡መቅደስ፡ኀበ፡ ተጋብኡ፡ኵሉ፡ አይሁድ፡፡ወአልቦ፡ ዘተናገርኩ፡ጽሚ
21 ተ፡ወሊ፡ምንተኑ፡፡ ምንተ፡ እንከ፡ትሴአሉኒ፡ ተስአሉሙ፡ ለእለ፡ ሰምዑኒ፡ ዘእቤ፡የ
22 አምሩ፡ እሙንቱ፡ ወዘተናገርኩ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ጸፍዖ፡ መልታሕቶ፡ ለእግዚ
እ፡ኢየሱስ፡አሐዱ፡ እምእለ፡ ይቀውሙ፡ ወዓሊ፡ ወይቤሎ፡ ከመዝኑ፡ ትትዋሠአ፡ ለ
23 ሊቀ፡ካህናት፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ እመ፡ እኩየ፡ ነበብኩ፡
24 አስተዋድየኒ፡ በእንተ፡ እኩይ፡ ወእመሰ፡ ሠናየ፡ ለምንት፡ ትዘብጠኒ፡፡ ወፈነዎ፡
ሐና፡ ሕሙዮ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡

Et comprehenderunt Dñm Jesum cohortes *nempe* spira, & centuriones, & ministri Judæorum, & calumniati sunt Dñm Jesum. 12 Et adduxerunt eum ad Hanam primùm: quia socer erat Caiaphæ, & princeps sacerdotũ fuit regiminis istius anni. 13 Et Caiaphas is *erat* qui consuluerat Judæis, & dixerat iis; Expedit vobis ut moriatur unus homo *in* redemptionem totius populi. 14 Et sequutus est Simon Petrus Dominum Jesum à longè, & alius discipulus ejus, qui notus erat apud principem sacerdotum, & intravit cum Domino Jesu in atrium principis sacerdotum. 15 Et Petrus stetit extra ad ostium. Et exivit iste discipulus, qui notus erat apud principem sacerdotum, & loquutus est ostiario, & introduxit Petrum. 16 Et dixit filia ostiarii Petro; Tu etiam ex discipulis hujus hominis es: Et dixit; 17 Non sum. Et stabant servi eorum, & ministri eorum, & accenderunt prunas, & calefaciebant se: quia multum frigus *erat* istius noctis, quia frigida regio *erat*: & stabat Petrus, & calefaciebat se cum iis. 18 Et interrogârunt principes sacerdotum Dominum Jesum de discipulis ejus, & de doctrina ejus. 19 Et respondit Dominus Jesus, & dixit; Ego palàm loquutus sum mundo, & semper docebam in synagoga, & in Domo sancta, quò congregati sunt omnes Judæi, & nihil loquutus sum clàm omninó. 20 Quid igitur interrogatis me? interrogate eos qui audierunt me: quæ dixi sciunt illi, & quæ loquutus sum. 21 Et hoc quum dixisset, percussit maxillam Domini Jesu unus ex adstantibus ministris, & dixit ei; Itáne respondes principi sacerdotum? 22 Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Si malè loquutus sum, accusa me de malo: & si benè, quare percutis me? 23 Et misit eum Hana calumniâ affectum ad principem sacerdotum. 24

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عیسي بدو کفت من اشکارا بعالم سخن مي کفتم بهر وقتي * درانجمن ودرهیکل 20
تعلیم مي دادم * درجایکاهي که همه یهودیان جمع مي بودند * وبه پنهاني چیزي نکفتم *
* ازمن چه مي پرسي * ازیشان بپرس که شنیدند آنچ بدیشان کفتم * انك ایشان هر چه 21
من کفتم مي دانند * * چون عیسي اینها کفت * یکي از عوانان ایستاده بود * بر روي 22
عیسي زد * و کفت بسرور امامان چنین جواب مي دهي * * عیسي بدو کفت * اکر بد کفتم * 23
بربدي کواهي ده * و اکر نیك کفتم * مرا چرا مي زني

Jesus illi dixit; Ego palàm in mundo locutus sum omni tempore, in synagoga & in templo doctrinam tradidi, in loco quo omnes Judæi congregati sunt: in occulto autem quidquam non locutus sum. 20 *A me quid interrogas? Ab illis interroga qui audiverunt, quid ipsis locutus sum: ecce illi quicquid ego dixi, sciunt.* 21 *Cùm Jesus hæc dixisset, unus ex ministris, qui astans erat, in faciem Jesum percussit, & dixit; Principi Sacerdotum tale responsum das?* 22 *Jesus ei dixit; Si malè dixi, de malo testare; Sin autem benè dixi, me quare percutis?* 23

سي شش — بردن عیسي را پیش قیافا

XXXVI. Abductio Jesu ad Caipham.

* وحنان عیسي را بسته پیش بزرك امامان فرستاد * 24

Et Annas Jesum vinctum ad maximum Sacerdotum misit. 24

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Erat autem Simon Petrus ſtans & calefaciens ſe. Dixerunt ergò ei; Num & tu ex
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ ρος α
diſcipulis ejus es? negavit ille, & dixit; Non ſum. Dicit unus ex ſer-
26 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, (ν) καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δού-
vis *principis Sacerdotum*, cognatus *exiſtens cujus abſciderat* Petrus auriculam; *Non* ego te vidi in
λων τοῦ ἀρχιερέως, Συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν
horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & ſtatim gallus cantavit.
27 τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο (ξ) ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Adducunt ergò Jeſum à Caiapha in prætorium: erat autem mane: & ipſi non
28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ (ο) πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ ρος α ροζ ι
introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha.
εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, (π) ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.
Exivit ergò Pilatus ad eos, & dixit; Quam accuſationem affertis adverſùs ho-
29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀν-
minem hunc? Reſponderunt & dixerunt ei; Si non eſſet hic malefactor, non *utique* tibi
30 θρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι
tradidiſſemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecundùm
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ
legem veſtram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet
τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον (ρ) οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν
interficere quenquam. Ut ſermo Jeſu impleretur, quem dixit, ſignificans quâ morte
32 ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων (σ) ποίῳ θανάτῳ
futurus eſſet mori. Introivit ergò in prætorium iterùm Pilatus, &
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ 33 ροη α
vocavit Jeſum, & dixit ei; Tu es rex Judæorum; Reſpondit ei
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; (τ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ 34 ροθ ι
Jeſus; A temetipſo *tu* hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? Reſpondit Pi-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πι- 35
latus; Numquid ego Judæus ſum? Gens tua & *principes Sacerdotum* tradiderunt te
λάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε
mihi: quid feciſti? Reſpondit Jeſus, Regnum meum non eſt de mundo
ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη (υ) ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου 36
hoc: ſi ex mundo hoc eſſet regnum meum, miniſtri utique mei decertarent ut
τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα
non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt hinc. Dixit
μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν 37 σπ δ
itaque ei Pilatus; *Num* ergò rex es tu? Reſpondit Jeſus; Tu dicis, quia
οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι
rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum,
βασιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς (φ) τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, σπα ι
ut *teſter* veritati: omnis *exiſtens* ex veritate, audit meam vocem.
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

MS.A. (ν) καὶ λέγει, (ξ) Πέτρος· (ο) πρωΐ· (π) ἀλλὰ φάγωσιν (ρ) δὲ αὐτῷ (σ) ποίου θανάτου (τ) Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ (υ) Ἰησοῦς, (φ) τοῦτο καὶ γεγέννημαι,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܫܚܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
26 ܐܢܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܝܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܐܚܝܢܗ ܕܗܘ
27 ܕܦܣܩ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܐܕܢܗ. ܠܐ ܐܢܐ ܚܙܝܬܟ ܥܡܗ ܒܓܢܬܐ. * ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܫܡܥܘܢ.
ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܡܓ *
28 * ܐܝܬܝܘܗܝ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܨܦܪܐ ܗܘܐ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ
29 ܥܠܘ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܕܠܐ ܢܬܛܘܫܘܢ ܥܕ ܐܟܠܝܢ ܦܨܚܐ. * ܢܦܩ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܤ ܠܒܪ
30 ܠܘܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܩܛܪܓܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. * ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ
31 ܠܗ. ܐܠܘ ܠܐ ܥܒܘܕ ܒܝܫܬܐ ܗܘܐ. ܐܦܠܐ ܠܟ ܡܫܠܡܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
ܦܝܠܛܘܤ. ܕܒܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܝܟ ܢܡܘܣܟܘܢ ܕܘܢܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܐ ܫܠܝܛ
32 ܠܢ ܠܡܩܛܠ ܠܐܢܫ. * ܕܬܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܟܕ ܡܘܕܥ ܗܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ
33 ܠܡܡܬ. * ܥܠ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܤ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܩܪܐ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ
34 ܡܠܟܗܘܢ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢ ܢܦܫܟ ܐܡܪܬ ܗܕܐ. ܐܘ ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܘ ܠܟ
35 ܥܠܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܤ. ܠܡܐ ܐܢܐ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܐ. ܒܢܝ ܥܡܟ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ
36 ܐܫܠܡܘܟ ܠܝ. ܡܢܐ ܥܒܕܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܢܐ
ܥܠܡܐ. ܐܠܘ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܗܘܬ ܡܠܟܘܬܝ. ܡܫܡܫܢܝ ܡܬܟܬܫܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐ
37 ܐܫܬܠܡ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܟܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܤ.
ܡܟܝܠ ܡܠܟܐ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܠܗܕܐ ܝܠܝܕ ܐܢܐ.
ܘܠܗܕܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܫܪܪܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܫܪܪܐ ܫܡܥ ܩܠܝ.

25 Et Simon Petra ſtabat & calefaciebat ſe, & dicunt ei, Nunquid & tu unus ex diſcipulis ejus es? At ille negavit; & dixit, Non ſum. 26 Dicit ei unus ex ſervis ſummi ſacerdotis, cognatus illius, cujus Simon amputârat auriculam, Nónne ego vidi te cum eo in horto? 27 Et iterùm inficiatus eſt Simon: & in ea ipſa hora emiſit vocem gallus.

Matutinis VI. feriæ Crucifixionis. 43.

28 Porrò abduxerunt Jeſum à Caipha in prætorium, erátque manè; ipſi autem non introierunt in prætorium, ne polluerentur quum comederent Paſcha. 29 Exivit autem Pilatus foràs ad eos, & dixit eis; Quam accuſationem habetis adverſùs hunc virum? 30 Reſponderunt ac dicunt ei; Niſi eſſet maleficus, ne tibi quidem tradidiſſemus eum. 31 Dixit eis Pilatus; Accipite eum vos, eúmque judicate ſecundùm legem veſtram. Dicunt ei Judæi, Non licet nobis interficere quenquam. 32 Ut impleretur ſermo quem dixerat Jeſus, quum patefaceret quâ morte eſſet moriturus. 33 Introiit autem Pilatus in prætorium, & vocavit Jeſum, ac dixit ei; Túne es rex Judæorum? 34 Dixit ei Jeſus; A temetipſo dicis hoc, an alii dixerunt tibi de me? 35 Dixit ei Pilatus; Num ego Judæus ſum? filii gentis tuæ, & principes ſacerdotum tradiderunt te mihi: quid feciſti? 36 Dixit ei Jeſus; Regnum meum non eſt ex hoc mundo: Si ex hoc mundo eſſet regnum meum, decertarent miniſtri mei, ne traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt hinc. 37 Dixit ei Pilatus; Ergò rex es? Dixit ei Jeſus; Tu dicis me regem eſſe. Ad hoc ego natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam de veritate. Quiſquis eſt ex veritate, audit vocem meam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وشمعون صفا ايستاده بود كرم مي شد * بدو كفتند مكر تو نيز يكي † از شاكردان او
26 هستي * صفا منكر شد * وكفت نيستم * ويكي از بندكان سرور امامان * خويشاوند ان * كه
27 شمعون كوش اورا انداخت * بصفا كفت نه من ترا با وي در باغچه ديدم * * شمعون باز منكر
شد * وخروس بانك زد سي هفت بردن عيسي را پيش فيلاطوس
28 * وعيسي را از پيش قيافا در دهليز † بدر بردند * وصباح بود * ايشان بدهليز † در نرفتند *
29 كه پليد نشوند * تا فصح بخورند * * پيلاطوس بدر آمد وايشانرا ديد پرسيد * كه چه
30 بهتان † برين مرد داريد * * جواب دادند كه اكر اين كسي بدي نمي كرد * اورا بتو نمي
31 سپارديم * * پيلاطوس بديشان كفت كه اورا ببريد * وبر ناموس وشريعت شما داوري كنيد *
32 يهوديان بدو كفتند * برما واجب نيست كه كسي را بكشيم * * تا تمام شود كلمه كه
33 عيسي كفت * در كدامين مرك بميرد * * فيلاطوس در دهليز رفت * وعيسي را خواند *
34 وبدو كفت * توي ملك يهوديان * * عيسي كفت از خود كفتي يا ديكران بتو كفتند *

25 *Simeon autem Cephas ſtabat & calefactus eſt: ei dixerunt; Nunquid tu etiam unus ex diſcipulis ejus es? Cephas inficiatus eſt, & dixit; Non ſum.* 26 *Et quidam ex ſervis principis ſacerdotum, cognatus ejus cui Simeon aurem dejecit, Cephæ dixit; Nónne ego te cum eo in horto vidi?* 27 *Simeon iterùm inficiatus eſt, & gallus vocem emiſit.*

XXXVII. Abductio Jeſu ad Pilatum.

28 *Et Jeſum à Caiapha in atrium eduxerunt, & manè erat: ipſi au*tem *in atrium non ingreſſi ſunt, ne polluti eſſent, ut Paſcha comederent.* 29 *Pilatus* igitur *egreſſus eſt, & eos vidit,* & *interrogavit; Quam criminationem in hunc virum habetis?* 30 *Reſponderunt; Si hic homo malum non feciſſet, eum tibi non tradidiſſemus.* 31 *Pilatus illis dixit; Eum auferte, & juxta Legem & inſtitutum veſtrum judicate. Judæi illi dixerunt; Nobis non licet ut quenquam interficiamus.* 32 *Ut impleretur ſermo quem Jeſus dixit, quâ morte moriturus erat.* 33 *Pilatus itaque in atrium ivit, & Jeſum vocavit, & ei dixit; Tu es rex Judæorum?* 34 *Jeſus dixit; A teipſo dixiſti, an alii tibi dixerunt?*

Verſio VULGATA LATINA.

25 Erat autem Simon Petrus ſtans, & calefaciens ſe. Dixerunt ergò ei; Numquid & tu ex diſcipulis ejus es? Negavit ille, & dixit; Non ſum. 26 Dicit ei unus ex ſervis pontificis, cognatus ejus, cujus abſcîdit Petrus auriculam; Nónne ego te vidi in horto cum illo? 27 Iterùm ergò negavit Petrus: & ſtatim gallus cantavit. 28 Adducunt ergò Jeſum à Caipha in prætorium. Erat autem mané: & ipſi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha. 29 Exivit ergò Pilatus ad eos foràs, & dixit; Quam accuſationem affertis adverſùs hominem hunc? 30 Reſponderunt, & dixerunt ei; Si non eſſet hic malefactor, non tibi tradidiſſemus eum. 31 Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecundùm legem veſtram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet interficere quenquam. 32 Ut ſermo Jeſu impleretur, quem dixit, ſignificans quâ morte eſſet moriturus. 33 Introivit ergò iterùm in prætorium Pilatus, & vocavit Jeſum, & dixit ei; Tu es rex Judæorum? 34 Reſpondit Jeſus; A temetipſo hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? 35 Reſpondit Pilatus; Numquid ego Judæus ſum? Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid feciſti? 36 Reſpondit Jeſus; Regnum meum non eſt de hoc mundo: ſi ex hoc mundo eſſet regnum meum, miniſtri mei utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt hinc. 37 Dixit itaque ei Pilatus; Ergò rex es tu? Reſpondit Jeſus; Tu dicis quia rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati: omnis qui eſt ex veritate, audit vocem meam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وكان سمعان الصفا واقفا يصطلي * فقالوا له لعلك انت ايضا من تلاميذه فانكر وقال
26 لست انا * فقال له واحد من عبيد رييس الكهنة قريب الذي كان بطرس قطع اذنه اليس
27 28 انا رايتك معه في البستان * فانكر بطرس ايضا وللوقت صاح الديك * فجاوا بيسوع من
عند قيافا الي الايوان وكان باكرا * وهم لم يدخلوا الايوان ليلا يتنجسوا قبل ان ياكلوا
29 الفصح * فخرج فيلاطس اليهم وقال لهم اي دعوة تدعوا بها علي هذا الرجل * فاجابوه
30 قايلين لو لم يكن شريرا ما كنا نسلمه اليك * فقال لهم فيلاطس خذوه انتم واحكموا
31 عليه علي ما في ناموسكم * فقال له اليهود ليس يجوز لنا ان نقتل احدا * ليكمل قول يسوع
32 الذي اخبر باية موتة يموت * فدخل ايضا فيلاطس الايوان ودعا يسوع وقال له انت
33 هو ملك اليهود * اجابه يسوع امن عندك قلت هذا * ام اخرون حكوه لك عني * فاجابه
34 35 فيلاطس لعلي انا يهودي * لكن امتك ورؤساء الكهنة اسلموك الي فماذا صنعت * فاجاب
36 يسوع ان مملكتي انا ليست من هذا العالم * ولو كانت مملكتي من هذا العالم لكان خدامي
37 يحاربون عني ليلا ادفع الي اليهود * والان فان مملكتي ليست هي من هذا العالم * قال له
فيلاطس فقد صح انك ملك قال له يسوع انت قلت اني ملك * وانا لهذا ولدت ولهذا
اتيت الي العالم لاشهد بالحق * فكل من كان من الحق يسمع صوتي *

25 *Et Simon Petrus ſtans calefaciebat ſe. Dixerunt ergò ei; Nunquid tu quoque es ex diſcipulis ejus? Et negavit, ac dixit, Non ſum ego.* 26 *Dixit ei unus ex ſervis principis ſacerdotum, cognatus ejus, cujus Petrus abſciderat aurem; Nónne ego vidi te cum eo in horto?* 27 *Negavitque Petrus iterùm: & illicò clamavit gallus.* 28 *Duxerunt autem Jeſum à Caipha in prætorium, erátque mané: & ipſi non introierunt prætorium, ne contaminarentur, antequàm manducarent Paſcha.* 29 *Exivit autem Pilatus ad eos, & dixit eis; Quâ lite contenditis adverſùs hunc virum?* 30 *Reſponderunt ei, dicentes; Niſi eſſet ſceleratus, non tradidiſſemus eum tibi.* 31 *Ait illis Pilatus; Accipite eum vos, & condemnate eum ſecundùm id quod con*tinetur *in lege veſtra. Dixerunt ei Judæi; Non licet nobis occidere quenquam.* 32 *Ut impleretur ſermo Jeſu, quo ſignificaverat quali morte eſſet moriturus.* 33 *Ingreſſus ergò eſt iterùm Pilatus prætorium, & vocavit Jeſum, & dixit ei; Túne es Rex Judæorum?* 34 *Reſpondit ei Jeſus; Num à temetipſo dixiſti hoc, an alii retulerunt illud tibi de me?* 35 *Reſpondit ei Pilatus; Nunquid ego Judæus ſum? ſed gens tua & principes ſacerdotum tradiderunt te mihi: quid ergò feciſti?* 36 *Reſpondit Jeſus; Sanè regnum meum non eſt de hoc mundo: nam ſi eſſet regnum meum de hoc mundo, certè ſubditi mei decertarent ne traderer Judæis. Quare regnum quidem meum non eſt ex hoc mundo.* 37 *Dixit ei Pilatus; Ergò verùm eſt te Regem eſſe? Ait illi Jeſus; Tu dixiſti: nam Rex ſum. Et ego ad hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum ut teſter veritatem. Et omnis qui eſt ex veritate, audit vocem meam.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወሃሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ይቀውም፡ወይስሕን፡፡ወይቤልዎ፡አንተሂ፡እምአርዳኢሁ፡አ
26 ንተ፡፡ወክሕደ፡ወይቤ፡ኢኮንኩ፡፡ ወይቤሎ፡አሐዱ፡ገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡እዝማዲሁ፡
ለዝኩ፡ለዘ፡መተረ፡ዕዝኖ፡ጴጥሮስ፡አኮኑ፡አነ፡ርኢኩከ፡ውስተ፡ገነት፡ምስሌሁ፡፡
27 ወክሕደ፡ጴጥሮስ፡በሣልስ፡ነቀወ፡ደሮሆ፡ሶቤሃ፡፡ በዓርብ፡ጸባሕ፡መንበብ፡፡
28 ወወሰድዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ሶቤሃ፡እምኀበ፡ቀያፋ፡ኀበ፡ዓውደ፡መኰንን፡ወኢቦኡ፡
29 አይሁድ፡ውስተ፡ዓጸድ፡እስመ፡ጸብሐ፡ከመ፡ይብልዑ፡ፋሲካ፡ከመ፡ኢየርኰሱ፡፡ ወ
ፅአ፡ጲላጦስ፡አፍኣ፡ኀቤሆሙ፡ወይቤሎሙ፡መንትኑ፡ጌጋዩ፡ለዝ፡ብእሲ፡በዘ፡አም
30 ጻእክሙዎ፡፡ ወአውሥኡ፡ወይቤሉ፡ሶበሰ፡ኢኮነ፡ገብረ፡እኪት፡እመ፡ኢያገባእናሁ
31 ሁ፡ኀቤከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ጲላጦስ፡ንሥእዎ፡አንትሙ፡ወበሕግክሙ፡ኰንንዎ፡፡ወይቤ
32 ልዎ፡ኢይከውነነ፡ለነሰ፡ንቅትል፡መነሂ፡፡ ከመ፡ይብጻሕ፡ቃለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ዘ
33 ይቤ፡እንዘ፡ይኤምር፡በአይ፡ሞት፡ሀለዎ፡ይሙት፡፡ ወቦአ፡ካዕበ፡ጲላጦስ፡ውስተ፡
34 ዓጸድ፡ወጸውዖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡አንተኑ፡ንጉሦሙ፡ለአይሁድ፡፡ ወ
አውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ወይቤሎ፡ዘእምልብከኑ፡ትብል፡ወቦኑ፡ዘነገረከ፡በእ
35 ንቲአየ፡፡ ወአውሥአ፡ጲላጦስ፡ወይቤ፡አይሁዳዊኑ፡አነሂ፡አኮኑ፡ሕዝብከ፡ወሊቃ
36 ነ፡ካህናት፡አግብእኩከ፡ኀቤየ፡መንተ፡ገበርከ፡፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
ወይቤ፡መንግሥትየሰ፡ኢኮነት፡እምዝንቱ፡ዓለም፡፡ሶበ፡በዝዓለምሰ፡መንግሥትየ፡እ
ምተባአሱ፡ወእምተቀተሉ፡ሊተ፡ወዓሊየ፡ከመ፡ኢይገባዕ፡ለአይሁድ፡ወከመ፡ኢያግ
ብኡኒ፡አይሁድ፡ኀቤከ፡ወይእዜኒ፡በሕቱ፡ኢኮነት፡እምዝየ፡መንግሥትየሰ፡ኢኮነ
37 ት፡እምዝየ፡፡ ወይቤሎ፡ጲላጦስ፡እንከሰኬ፡ንጉሥ፡አንተ፡፡ወአውሥአ፡እግዚ
እ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡ለሊከ፡ትቤ፡ከመ፡ንጉሥ፡አነ፡ወአነሰ፡በእንተዝ፡ተወለድኩ፡ወበ
እንተዝ፡መጻእኩ፡ውስተ፡ዓለም፡ከመ፡ሰማዕተ፡እኩን፡በጽድቅ፡፡ወኵሉ፡ዘእም
ጽድቅ፡ውእቱ፡ይሰምዓኒ፡ቃልየ፡፡

25 Et fuit Simon Petrus ſtans, & calefaciens ſe. Et dixerunt ei; Tu etiam ex diſcipulis ejus es? & negavit, & dixit; Non ſum. 26 Et dixit ei quidam ſervus principis ſacerdotum, (cognatus ejus, cujus abſciderat aurim Petrus;) Nónne ego vidi te in horto cum eo. 27 Et negavit Petrus tertió: & cantavit gallus ſtatim.

In matutino paraſceues lectio.

28 Et adduxerunt Dominum Jeſum ſtatim à Caiapha ad caſtrum judicis, & non intrârunt Judæi in atrium, quia manè erat ut comederent Paſcha, ne pollueréntur. 29 Et exivit Pilatus foràs ad eos, & dixit iis; Quænam eſt iniquitas hujus viri, propter quam adduxiſtis eum? 30 Et reſponderunt, & dixerunt; Si non fuiſſet maleficus, non attuliſſemus eum ad te. 31 Et dixit iis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecundùm legem veſtram judicate eum. Et dixerunt ei; Non licet nobis occidere quenquam. 32 Ut impleretur ſermo Domini Jeſu quem dixit, ſignificans per quam mortem moriturus eſſet. 33 Et intravit iterum Pilatus in atrium, & vocavit Dñm Jeſum, & dixit ei; Túne rex Judæorum? 34 Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Num hoc ex corde tuo dicis, vel quiſnam fuit qui dixit tibi de me? 35 Et reſpondit Pilatus, & dixit; Num Judæus ſum? Nónne gens tua, & principes ſacerdotum adduxerunt te ad me? quid feciſti? 36 Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit; Regnum meũ non fuit ex hoc mundo: ſi in hoc mundo *eſſet* regnũ, certâſſent & bellũ geſſiſſent pro me miniſtri mei, ut non traderer Judæis; & ut non adducerent me Judæi ad te: nunc autẽ non fuit hinc regnũ meum, non fuit hinc *inquã*. 37 Et dixit ei Pilatus; Num igitur rex es? Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit; Tu ipſe dicis quòd rex ſum. Et ego propter hoc natus ſum, & propter hoc veni in mundum, ut teſtis ſim de veritate: & quicunque ex veritate eſt, audit vocem meam.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فيلاطوس كفت * مكر من يهودي ام * فرزندان وقوم تو * وبزرك امامان ترا بدست
36 من سپاردند * تو چه مي كويي * * عيسي بدو كفت مملكت وپادشاهي من ازين عالم
نيست * اكر پادشاهي من ازين عالم مي بود * همچو چاكران [مي كوشند كه] در
37 دست يهوديان نمي افتادم * پس بدانك پادشاهي من نه ازينجاست * * پيلاطوس بدو
كفت * پس ملك هستي عيسي بدو كفت تو كفتي * كه من ملك هستم * من بهر اين
زاييده شدم وبراي اين در عالم آمدم * كه بر راستي كواهي دهم * هر كه از حقست *
اواز من بشنود *

35 *Pilatus dixit; Nunquid ego Judæus ſum? Populares tui & maximus ſacerdotum te in manum meam tradiderunt: tu quid dicis?* 36 *Jeſus ei dixit; Regnum & ditio mea ex hoc mundo non eſt: ſi regnum meum ex hoc mundo eſſet, tanquam miniſtri certarent, ut in manus Judæorum non inciderem: itaque ſcito, quòd regnum meum non hinc eſt.* 37 *Pilatus ei dixit; Proindè rex es: Jeſus ei dixit; Tu dixiſti, quòd ego rex ſum: ego propter hoc natus ſum, & ob hoc in mundum veni, ut de veritate teſtimonium darem. Omnis qui ex veritate eſt, vocem meam audit.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc *dicens*, iterùm exivit ad Ju-
38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰου-
dæos, & dicit eis; Ego nullam causam invenio in eo. Est autem consuetudo ρπβ
39 δαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια θ
vobis, ut unum vobis *absolvam* in Pascha: vultis ergò vobis *absolvam* regem ρπγ
ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν (χ) ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα δ
Judæorum? Clamaverunt ergo rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barab-
40 τῶν Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραβ- ρπδ α
bam. Erat autem Barabbas latro.
βᾶν. Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής. MS.A. (χ) ἀπολύσω ὑμῖν

CAP. XIX. ιθʹ.

Tunc ergò *accepit* Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes
1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες ρπε δ
2 coronam de spinis, imposuerunt ejus capiti; & veste purpureâ *amicierunt*
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ (α) τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
eum: Et dicebant; *Gaude*, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
3 αὐτόν· Καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα.
Exivit ergò iterùm foràs Pilatus, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut ρπς θ
4 (β) Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα
cognoscatis quia in eo nullam causam invenio. (Exivit ergò Jesus *foràs*, ρπζ δ
5 γνῶτε ὅτι (γ) ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. (Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω,
portans spineam coronam, & purpureum vestimentũ.) Et dicit eis; Ecce homo.
ρπη φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.
α Cùm ergò vidissent eum *Principes Sacerdotũ* & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige,
ρπθ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες, Σταύρωσον, 6
crucifige. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego
ι (δ) σταύρωσον· λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ
ρϟ enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi; Nos legem habe-
θ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχο- 7
ρϟα mus, & secundùm legem nostram debet mori, quia *seipsum* filium Dei fecit.
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίησεν.
ι Cùm ergò audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est *in* 8
ρϟβ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς 9
δ prætorium iterùm: & *dicit* *Jesu*, Unde es tu? *At* Jesus responsum non
τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
ρϟγ dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non loqueris? nescis quia
ι ἔδωκεν αὐτῷ. (ε) Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι 10
auctoritatem habeo crucifigere te, & *auctoritatem* habeo *absolvere* te? Respondit Jesus;
(ζ) ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, 11
Non haberes *auctoritatem* ullam adversùs me, *si non* esset tibi datum desupér. *Propter*
Οὐκ (η) εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ
hoc *tradens* me tibi majus peccatum habet.
τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

Κεφ. ιθʹ. MS.A. (α) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, (β) Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν (γ) οὐδεμίαν ἐν αὐτῷ (δ) σταύρωσον αὐτόν· (ε) Λέγει αὐτῷ (ζ) ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; (η) ἔχεις

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
1 2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

38 Dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et quum hoc dixisset, exiit rursùs ad Judæos, & dixit eis; Ego ne unam quidem causam invenio in eo. 39 Moris est autem vobis, ut unum dimittam vobis in Paschate: vultis igitur dimittam vobis hunc regem Judæorum? 40 At clamaverunt omnes, dicuntque; Non hunc, sed Bar-Abba. Erat autem iste Bar-Abba latro.

CAP. XIX.

1 Tunc Pilatus flagellavit Jesum. 2 Et milites complicârunt coronam è spinis, & imposuerunt eam capiti ipsius; & amicierunt eum vestimentis coccineis: 3 Et dicebant, Pax tibi, *(Salve.)* rex Judæorum. Et percutiebant eum in maxillas ipsius. 4 Porrò exivit iterùm Pilatus foràs, & dixit eis; En adduco eum vobis foràs, ut noveritis me non invenire post eum *(in eo)* ne unam quidem occasionem.

Ad horam tertiam. 44.

5 Exiit itaque Jesus foràs, existente super eum coronâ spineâ, & vestimentis coccineis: & dixit eis Pilatus; Ecce homo. 6 Quum autem vidissent eum princip es sacerdotum & ministri, clamârunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite vos, eúmque cruci suffigite: ego enim nullam invenio in eo causam. 7 Dicunt ei Judæi, Nos legem habemus, & prout est in lege nostra, reus est mortis; quippe qui seipsum fecerit Filium Dei. 8 Quum autem audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. 9 Et introiit rursùs in prætorium, & dixit Jesu; Undenam es? Jesus verò responsum non dedit ei. 10 Subdit ei Pilatus, Mecum non loqueris? Nescis me habere potestatem dimittendi te, & potestatem crucifigendi te? 11 Dixit ei Jesus; Non haberes potestatem adversùs me ullam, nisi datum esset tibi supernè: propterea is qui me tradidit tibi, majus peccatum habet quàm tuum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بيلاطوس بدو كفت حق چيست * وچون بيلاطوس اين سخن كفت * بازپيش يهوديان † 38
بدر رفت * و بديشان كفت * كه من بهانهٔ كناه درو نيافتم * وشما رسم داريد * 39
كه درهر عيد فصح † براي شما بندي ازاد كنم * مي خواهيد كه ملك يهوديانرا † براي
شما ازاد كنم * *يهوديان بانك زدند و كفتند نه اين را * ليكن برابارا ازاد كن * واين 40
برابا حرامي بود * كه دربندش كرده بودند *
* انكه بيلاطوس عيسي را در دست ايشان سپرد * وسرهنكان تاجي از خار ببافتند * وبر 1 2
سر او نهادند * وجامهٔ سرخ اورا پوشانيدند * و ميكفتند سلام بر تو اي ملك يهوديان * 3
وبر روي عيسي تبانچه † ومشت مي زدند * *بيلاطوس بيرون آمد * و بديشان كفت * 4
آنك اورا بيرون مي آورم * تا بدانيد كه من بدين مرد بهانهٔ كناه نيافتم * *وعيسي را 5
با تاج خار وجامهٔ سرخ بيرون آوردند * [وبيلاطوس بديشان كفت اينك مردي * *وچون 6
بزركان امامان وعوانان و] يهوديان [اورا ديدند] بانك زدند * كه اورا بردار كن * بر داركن *

38 *Pilatus ei dixit; Veritas quid est? Et cùm Pilatus hoc verbum dixisset, rursùs ad Judæos egressus est, & illis dixit; Ego quidem speciem criminis in eo non inveni.* 39 *Vos autem consuetudinem habetis, ut omni festo Paschatis vinctum unum vobis dimittam: Vultis ut regem Judæorum vobis dimittam?* 40 *Judæi vociferati sunt, & dixerunt; Non hunc sed Barabbam dimitte. Iste autem Barabbas latro erat, quem in vincula posuerant.*

CAP. XIX.

1 *Tunc Pilatus Jesum in manum eorum tradidit.* 2 *Et satellites coronam è spinis contexuerunt, & capiti ejus imposuerunt, & vestimento rubro illum induerunt.* 3 *Et dicebant; Pax tibi, ô Rex Judæorum: & vultui Jesu colaphos & pugnos impingebant.* 4 *Pilatus autem prodiit, & illis dixit; Ecce eum educo, ut sciatis, quòd ego in hoc speciem culpæ non inveni.* 5 *Jesum itaque cum corona spinea, & veste rubrâ eduxerunt: & Pilatus eis dixit; Ecce homo.* 6 *Cùm autem magni sacerdotes, & ministri, & Judæi, cum viderent, vociferati sunt; Illum quidem in crucem age, in crucem age.*

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterùm exivit ad Judæos, & dicit eis; Ego nullam invenio in eo causam. 39 Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergò dimittam vobis regem Judæorum? 40 Clamaverunt ergò rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

1 Tunc ergò apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. 2 Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: & veste purpureâ circumdederunt eum. 3 Et veniebant ad eum, & dicebant; Ave, rex Judæorum: & dabant ei alapas. 4 Exivit ergò iterùm Pilatus foràs, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. 5 (Exivit ergò Jesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum.) Et dicit eis; Ecce homo. 6 Cùm ergò vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. 7 Responderunt ei Judæi; Nos legem habemus, & secundùm legem debet mori, quia filium Dei se fecit. 8 Cùm ergò audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. 9 Et ingressus est prætorium iterùm: & dixit ad Jesum; Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. 10 Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? 11 Respondit Jesus; Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi tibi datum esset desupér. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قال له فيلاطس فما هو الحق * قال هذا وخرج ايضا الي اليهود وقال لهم انا لست اجد عليه 38
حجة واحدة * وان لكم عادة ان اطلق لكم في الفصح واحدا * فتريدوا ان اطلق لكم ملك 39
اليهود * فصرخوا كلهم قايلين لا تخل هذا بل بارنبان وكان بارنبان لصا * 40

* الفصل الاربعون *

* حينيذ اخذ فيلاطس يسوع فجلده داخلا * وضفر الشرط 1 2
اكليل شوك ووضعوه على راسه * والبسوه ثوبا احمر * وكانوا يتقدمون اليه ويقولون السلم يا 3
ملك اليهود وكانوا يلطمونه * ثم خرج فيلاطس ايضا خارجا وقال لهم هاانذا اخرجه اليكم 4
خارجا لتعلموا اني لست اجد عليه علة واحدة * فاخرج يسوع خارجا لابسا اكليل الشوك 5
والثوب الاحمر * فقال لهم فيلاطس ها الرجل * فلما ابصره روساء الكهنة والشرط صرخوا 6
قايلين اصلبه اصلبه * فقال لهم فيلاطس خذوه انتم فاصلبوه * فاني انا لم اجد عليه علة 7
واحدة * اجابه اليهود ان لنا ناموسا وعلي ما في ناموسنا هو مستوجب الموت لانه جعل ذاته بن
الله * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام ازداد خوفا * فدخل بيسوع ايضا الي الايوان وقال له من 8 9
اين انت فلم يجبه * فقال له فيلاطس لماذا لا تكلمني * الست تعلم ان لي سلطانا ان اطلقك 10
وسلطانا ان اصلبك * فاجابه يسوع ليس لك علي سلطان واحد لولا انك اعطيت من فوق * 11
من اجل هذا خطيه الذي اسلمني اليك اعظم *

38 *Dixit ei Pilatus; Ecquid est veritas? Dixit hoc, & exivit iterùm ad Judæos, & ait illis; Ego non invenio adversùs eum causam ullam.* 39 *Et quidem vobis est consuetudo, ut dimittam vobis in Paschate unum: vultis ergò ut dimittam vobis Regem Judæorum?* 40 *Exclamaverunt omnes, dicentes; Ne dimittas hunc, sed Baranban. Erat autem Baranban latro.*

Sectio quadragesima.

CAP. XIX.

1 *Tunc apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit eum intùs.* 2 *Et plexuerunt ministri coronã spineã, et posuerunt eam super caput ejus, & induerunt eum veste rubeâ.* 3 *Et accedebant ad eum, & dicebant; Ave rex Judæorum, eúmque colaphis cædebant.* 4 *Deindè egressus est Pilatus iterùm foràs, & dixit eis; Ecce adduco eum ad vos foràs, ut sciatis quòd non invenio adversùs eum causam ullam.* 5 *Eduxit ergò Jesum foràs indutum coronâ spineâ et veste rubeâ: et dixit eis Pilatus, Ecce vir.* 6 *Cùm autem vidissent eum principes sacerdotum et ministri, clamaverunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus, Accipite eum vos, et crucifigite eum: Ego enim non invenio adversùs eum causam ullam.* 7 *Responderunt ei Judæi; Est nobis lex, et secundùm quod est in lege nostra, est dignus morte: quia fecit seipsum filium Dei.* 8 *Cùm autem audisset Pilatus hunc sermonem, crevit timor ejus.* 9 *Quare introduxit Jesum iterùm in prætorium, et dixit ei; Unde es? At non respondit ei.* 10 *Inquit ei Pilatus; Quare non loqueris mihi? Nónne scis habere me potestatem dimittendi te, et potestatem crucifigendi te?* 11 *Respondit ei Jesus; Non esset tibi adversùs me potestas ulla, nisi donatus fuisses desuper. Propterea peccatum ejus qui tradidit me tibi, majus est.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይቤሎ፡ ጲላጦስ፡ ምንትኑ፡ውእቱ፡ ጽድቅ፡፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ ካዕበ፡ ወፅአ፡ኀበ፡ አይ
39 ሁድ፡ ወይቤሎሙ፡ አልቦ፡ ዘረከብኩ፡ሎቱ፡ጌጋየ፡ ወሊአሐተኒ፡፡ ወሃሎ፡ ዘናለም
ድ፡ ለክሙ፡ ዘናሐዩ፡ ለለ፡ ፋሲካ፡ ትፈቅዱኑ፡ ለሐይወ፡ ለክሙ፡ ለንጉሠ፡ አይሁ
40 ድ፡፡ ወከልሑ፡ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ አኮ፡ ዘንተ፡ ለለ፡ በርባንሃ፡፡ ወበርባንሰ፡ሊቀ፡
ፈያት፡ ውእቱ፡፡

በዓርብ፡ በ፫፡ ሰዓት፡ ምንባብ፡፡

1 ወአመዝ፡ ነሥአ፡ ጲላጦስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወቀሠፎ፡፡ ወፀፈሩ፡ ሐራ፡አክ
2 ሊለ፡ ዘሦክ፡ወአስተቀጸልዎ፡ ውስተ፡ርእሱ፡ ወአልበስዎ፡ሜላተ፡፡ ወይመጽኡ፡ኀቤ
3 ሁ፡ወይብልዎ፡በሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ ወይጸፍዕዎ፡ገጾ፡፡ ወወፅአ፡ካዕበ፡ጲላ
4 ጦስ፡አፍአ፡ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡አወፅኦ፡ ለክሙ፡አፍአ፡ ከመ፡ ታአምሩ፡ከመ፡አልቦ፡ጌ
5 ጋየ፡ ዘረከብኩ፡ በላዕሌሁ፡፡ ወወፅአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እንዘ፡ይትቄጸል፡አክሊለ፡
6 ዘሦክ፡ወይለብስ፡ሜላተ፡ወይቤሎሙ፡ ነዋ፡ውእቱ፡ብእሲ፡፡ ወሶበ፡ርእይዎ፡ሊቃነ፡
ካህናት፡ ወወዓሊሆሙ፡ ከልሑ፡ወይቤሉ፡ ስቅሎ፡ ስቅሎ፡ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ነሥእ
7 ዎ፡ ለሊክሙ፡ስቅልዎ፡፡ እንሰ፡ኢረከብኩ፡ ሎቱ፡ ጌጋየ፡፡ ወአውሥኡ፡ አይሁድ፡
ወይቤሉ፡ ንሕነ፡ሕገ፡ብነ፡ ወበሕግነ፡ርቱዕ፡ይሙት፡ እስመ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ረ
8 ሰየ፡ ርእሶ፡፡ ወሰሚዖ፡ ጲላጦስ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ፈርሀ፡ ፈድፋደ፡፡ ወቦአ፡ ኀበ፡ ዓ
9 ውድ፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምአይቴ፡ አንተ፡፡ ወኢተሰጥዎ፡ እግዚእ፡ኢ
10 የሱስ፡፡ ወይቤሎ፡ ጲላጦስ፡ ኢትነብበኒሁ፡ ኢታአምርኑ፡ ከመ፡ብውሕ፡ ሊ
11 ተ፡ እቅትልከ፡ ወአሐይወከ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኢኮን
ከ፡ ብውሕ፡ ላዕሌየ፡ ወኢአሐተኒ፡ ሶበ፡ ኢተውህበ፡ ለከ፡ እምሰማይ፡ በእንተዝ፡ ዘ
አግብአኒ፡ ኀቤከ፡ጌጋይ፡ ዘየዓቢ፡ ላዕሌሁ፡፡

38 Et dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc quum dixisset, iterum exivit ad Judæos, & dixit iis; Nullum fuit quod inveni illius crimen, ne unum quidem. 39 Et oportet ut more observem vobis, ut servemus aliquem *in* omni pascha: vultísne ut vita donem vobis regem Judæorum? 40 Et clamârunt omnes illi dicentes; Non hunc, sed Barban. Et Barban princeps latronum fuit.

Lectio in tertia parasceues hora.

CAP. XIX.

1 Et tunc accepit Pilatus Dominum Jesum, & flagellavit eum. 2 Et plexuerunt milites coronam spinarum: & coronam imposuerunt capiti ejus, & induerunt eum purpurâ. 3 Et veniebant ad eum, & dicebant ei; Ave rex Judæorum: & percutiebant eum vultu ejus. 4 Et exivit iterum Pilatus foràs, & dixit iis; Ecce adducam eum vobis foràs, ut cognoscatis quòd non est crimen quod inveni contra eum. 5 Et exivit Dominus Jesus, coronatus coronâ spinarum, & indutus purpurâ. 6 Et dixit iis; Ecce, hic *est* homo. Et quum vidissent eum principes sacerdotum et ministri eorum, clamârunt, & dixerunt; Suspendite eum, suspendite eum. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum, vosipsi suspendite eum: quum non invenerim in eo crimen. 7 Et responderunt Judæi, & dixerunt; Nos legem habemus, & per legem nostram oportet ut moriatur: quia Filium Dei fecit seipsum. 8 Et audiente Pilato hunc sermonẽ, timuit magis: 9 Et intravit in conventum, & dixit Dño Jesu; Unde es? Et non respondit ei Dñs Jesus. 10 Et dixit ei Pilatus; Mihi non loqueris? nescísne quòd potestas *est* mihi ut occîdam te, & servare te? 11 Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Non esset tibi potestas supra me aliqua, si non data fuisset tibi à cœlo. Propterea qui tradidit me tibi, crimen majus habet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيلاطوس بديشان كفت شما اورا ببريد * وبر دار بياويزيد * كه من درو بهانه نمي
يابم * *يهوديان كفتند ما شريعت داريم * ودرشريعت ما مرك بروي واجبست * براي انك 7
خودرا فرزند خدا ساخت * *چون بيلاطوس اين سخن را شنيد * بيشتر ترسيد * *وباز در 8
دهليز در رفت * وبعيسي كفت * از كجائي * عيسي بدو جواب نداد * *بيلاطوس كفت * 9 10
با من سخن نمي كوئي * نمي داني كه قادرم كه ترا برهانم * وقادرم كه ترا بر دار بياويزم
* عيسي بدو كفت تو بر من حكم نداري ونه يكي * اكر از بلندي داده نمي شد * براي 11
انك مرا بدست تو سپارد * كناه او از كناه تو بزركترست *

Pilatus illis dixit; Vos eum auferte, & in cruce suspendite: quia ego in ipso causam non invenio. 7 *Judæi dixerunt; Nos legem habemus, & per legem nostram mors ei debita est, eò quòd seipsum Filium Dei fecit.* 8 *Cùm Pilatus hunc sermonem audisset, magis timuit.* 9 *Et rursùs in atrium ingressus est, & ad Jesum dixit; Unde es? Jesus autem ei responsum non dedit.* 10 *Pilatus dixit; Mecum non loqueris? Nescis quod potens sum ut te liberem & potens sum ut te in cruce suspendam?* 11 *Jesus ei dixit; In me potestatem non habes, ne quidem ullam, nisi ex alto tibi data esset: propterea qui me in manum tuam tradidit, peccatum ejus peccato tuo majus est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ex hoc quærebat Pilatus absolvere eum. At Judæi clamabant, dicentes;
12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι (ϑ) ἔκραζον, λέγοντες,
Si hunc absolveris, non es amicus Cæsaris. Omnis regem seipsum faciens,
Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα (ι) αὐτὸν ποιῶν,
contradicit Cæsari. Ergò Pilatus audiens hunc sermonem, adduxit foràs Jesum, & sedit pro tribunali in locum dictum, Lithostrotum: Hebraicè autem,
13 ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας (κ) τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν (λ) ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora autem quasi sexta: & dicit Judæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum.
14 Γαββαθᾶ. Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, (μ) ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ (ν) ἐκραύγασαν, Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν.
15 Dicit ei Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt principes Sacerdotum;
λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς;
Non habemus regem, si non Cæsarem. Tunc ergò tradidit illum eis, ut crucifigeretur. Acceperunt autem Jesum & eduxerunt. Et portans crucem suam,
16 Οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον. Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν (ξ) αὐτοῦ,
17 exivit in dictum Calvariæ locum, qui dicitur Hebraicè, Golgotha: Ubi eum
18 ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ, Γολγοθᾶ· Ὅπου αὐτὸν

ρξη α ρξθ α ρξδ α ρξε ι ρξς α ρξζ α

crucifixerunt, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autē Jesum. Scripsit
ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἔγραψε 19
autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem: Erat autem scriptum;
δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ (ο) ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον,
JESUS NAZARENUS, REX JUDÆORUM.
ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
σ ι Hunc ergò titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat
Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων· ὅτι ἐγγὺς (π) ἦν 20
civitatem locus ubi crucifixus est Jesus: Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, Romanè.
τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί.
Dicebant ergò Pilato principes Sacerdotum Judæorum; Ne scribe, Rex Judæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus;
Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, 21 22
σα ια Quod scripsi, scripsi. Ergò milites, cùm crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, ex illa quæ desupèr contexta per totum.
Ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν (ρ) τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτὼν (σ) ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. 23

MS. A. (ϑ) *ἐκραύγαζον, (ι) ἑαυτὸν (κ) τῶν λόγων τούτων, (λ) ἐπὶ βήματος (μ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· (ν) ἐκραύγασαν, (ξ) ἑαυτοῦ, (ο) ἐπέθηκεν (π) ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου (ρ) τέσσαρα (σ) ἄραφος,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܫܪܝܘܗܝ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܢ ܠܗܢܐ ܫܪܐ
ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܡܗ ܕܩܣܪ. ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܦܫܗ ܡܠܟܐ ܥܒܕ. ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܕܩܣܪ.
13 * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܐܦܩܗ ܠܝܫܘܥ ܠܒܪ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ.
14 ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܪܨܝܦܐ ܕܟܐܦܐ. ܥܒܪܐܝܬ ܕܝܢ ܡܬܐܡܪܐ ܓܦܝܦܬܐ. * ܥܪܘܒܬܐ
ܗܘܬ ܕܦܨܚܐ. * ܠܫܬ ܫܥܝܢ * ܡܗ * ܘܐܝܬ ܗܘܬ ܐܝܟ ܫܬ ܫܥܝܢ. ܘܐܡܪ
15 ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܐ ܡܠܟܟܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܫܩܘܠܝܗܝ ܫܩܘܠܝܗܝ. ܙܩܘܦܝܗܝ
ܙܩܘܦܝܗܝ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܠܟܟܘܢ ܐܙܩܘܦ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ.
16 ܠܝܬ ܠܢ ܡܠܟܐ ܐܠܐ ܐܢ ܩܣܪ. * ܗܝܕܝܢ ܐܫܠܡܗ ܠܗܘܢ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ. ܘܕܒܪܘܗܝ
17 ܠܝܫܘܥ. * ܘܐܦܩܘܗܝ ܟܕ ܫܩܝܠ ܙܩܝܦܗ. ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܪܩܦܬܐ. ܥܒܪܐܝܬ
18 ܕܝܢ ܡܬܐܡܪܐ ܓܓܘܠܬܐ. * ܬܡܢ ܕܙܩܦܘܗܝ. ܘܥܡܗ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ. ܚܕ ܡܟܐ ܘܚܕ ܡܟܐ.
19 ܘܠܝܫܘܥ ܒܡܨܥܬܐ. * ܘܟܬܒ ܐܦ ܛܒܠܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܣܡ ܥܠ ܙܩܝܦܗ. ܟܬܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ
20 ܗܟܢܐ. ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܠܗܢܐ ܛܒܠܐ. ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܩܪܐܘܗܝ.
ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ. ܘܟܬܝܒ ܗܘܐ ܥܒܪܐܝܬ
21 ܘܝܘܢܐܝܬ ܘܪܗܘܡܐܝܬ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܠܦܝܠܛܘܣ. ܠܐ ܬܟܬܘܒ ܕܡܠܟܐ ܗܘ
22 ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܐܡܪ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܐܡܪ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܕܡ ܕܟܬܒܬ ܟܬܒܬ.
* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ * ܡܘ *
23 * ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܟܕ ܙܩܦܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܫܩܠܘ ܢܚܬܘܗܝ ܘܥܒܕܘܗܝ ܐܪܒܥ ܡܢܘܢ. ܡܢܬܐ
ܠܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܟܘܬܝܢܗ ܕܝܢ ܕܝܠܗ ܗܘܬ ܕܠܐ ܚܝܛܐ ܡܢ ܠܥܠ ܙܩܝܪܐ ܟܠܗ.

12 Ob idque volebat Pilatus eum dimittere. Judæi verò clamabant, Si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris: nam quicunque se regem facit, adversarius est Cæsaris. 13 Quum audisset autem Pilatus hunc sermonem, adduxit Jesum foràs, & sedit pro tribunali in loco qui vocatur, Pavimentum lapidum: Hebraicè verò dicitur, Gaphiphta (peribolus.) 14 Erat autem parasceue Paschatis.

Ad horam sextam. 45.

Erat autem circiter hora sexta: & dixit Judæis, Ecce Rex vester. 15 Illi verò clamabant, Tolle eum, tolle eum; crucifige eum, crucifige eum. Dixit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Dicunt ei principes sacerdotum; Non habemus regem, nisi Cæsarem. 16 Tunc tradidit eum ipsis ut crucifigerent eum. Acceperunt itaque Jesum: 17 Et abduxerunt eum, quum bajularet crucem suam, ad locum qui vocatur Carcaphta, Hebraicè verò dicitur Gogolta (*Cranium capitis.*) 18 Ubi crucifixerunt eum, & cum eo duos alios, unum hinc, & alterum hinc; Jesum autem in medio. 19 Quinetiam scripsit tabulam Pilatus, & imposuit cruci ejus. Ita verò scriptum erat; HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. 20 Hunc porrò titulum multi ex Judæis legerunt: quia propè civitatem erat locus in quo crucifixus fuit Jesus. Et scriptum erat Hebraicè, & Græcè, & Romanè. 21 Dixerunt autem principes sacerdotum Pilato; Ne scribas, quòd sit rex Judæorum, sed quòd ipse dixerit, me regem esse Judæorum. 22 Dixit Pilatus, Quod scripsi, scripsi.

Ad horam nonam. 46.

23 Cæterùm milites quum crucifixissent Jesum, sustulerunt vestimenta ejus, & fecerunt quatuor partes, partem unicuique ex militibus: porrò tunica ejus erat absque sutura à summo, tota contexta.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وپيلاطوس مي خواست كه اورا ازاد كند * يهوديان بانك بر آوردند * كه اكر تو اين را 12
برهاني * دوست قيصر نيستي * هر كه خودرا ملك سازد * با قيصر مكابر دشمن است *
* چون بيلاطوس اين كلمه را شنيد * عيسي را بدر كرد * و خود بر كرسي نشست * 13
درجايكاهي كه نامش رصيف † سنكها بود * يعني سنك رين * و بعبري كففتا كفته
شود * * و روز ادينهٔ فصح بود * قدر ششم ساعت * به يهوديان كفت * اينك ملك شما 14
* ايشان بانك زدند * كه اورا بردار كن * بر دار بيلاطوس بديشان كفت ملك شمارا بر دار 15
كنم بزركان † و امامان بانك زدند * كه ما ملك نداريم مكر قيصر * * پس پيلاطوس 16
عيسي را بديشان داد تا بر دار كنند
سي هشت
آويختن عيسي را بر صليب
و عيسي را از انجا كشيدند و بدر بردند *
* و صليب اورا بر كول او نهادند بجايكاهي كه نامش كاسه سر خوانند * و بعبري قرقيتا * و انجايكاه 17 18
اورا بر دار كردند * و دو ديكر با وي يكي از دست راست * و يكي از دست چپ * و عيسي درميان *

12 *Et volebat Pilatus ut eum liberum faceret: Judæi autem clamorem sustulerunt, quòd si tu hunc liberes, amicus Cæsaris non es; quicunque semetipsum regem facit, Cæsari adversando inimicus est.* 13 *Cùm Pilatus hunc sermonem audisset, Jesum eduxit, & ipse solio insedit, in loco cui nomen Agger lapideus erat, (i.e. Glareâ stratus.) Hebraicè autem, Gaphiphta dicebatur.* 14 *Et feria sexta Paschatis erat, circiter sextam horam: Judæis dixit; Ecce rex vester.* 15 *Illi vociferati sunt; Quin eum in crucem age, tolle. Pilatus illis dixit; Regem vestrum in crucem agam? Magnates, & Sacerdotes vociferati sunt; Nos quidem regem non habemus nisi Cæsarem.* 16 *Tum Pilatus Jesum illis dedit, ut in crucem agerent.*

XXXVIII. Suspensio Jesu in cruce.

Et Jesum illinc traxerunt, & extulerunt. 17 *Et crucem ejus tergo ejus imposuerunt, in loco cujus nomen Cranium capitis vocabant, Hebraicè autem Karkita.* 18 *Et illo loco eum in crucem egerunt, & duos alios cum eo, unum ad manum dexteram, & alterum ad manum sinistram, & Jesum in medio.*

Versio VULGATA LATINA.

12 Et exindè quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes; Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. 13 Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foràs Jesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithóstrotos, Hebraicè autem Gabbatha. 14 Erat autem Parasceue Paschæ, hora quasi sexta, & dicit Judæis; Ecce rex vester. 15 Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Cæsarem. 16 Tunc ergò tradidit eis illum ut crucifigeretur. 17 Susceperunt autem Jesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha: 18 Ubi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem Jesum. 19 Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autem scriptum; JESUS NAZARENUS, REX JUDEORUM. 20 Hunc ergò titulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. 21 Dicebant ergò Pilato Pontifices Judæorum; Noli scribere, Rex Judæorum: sed quia ipse dixit; Rex sum Judæorum. 22 Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi. 23 Milites ergò cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes: unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desupèr contexta per totum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فمن اجل هذا اراد فيلاطس ان يطلقه * فاما اليهود فكانوا يصرخون قايلين ان انت 12
اطلقته فما انت صاحب لقيصر * لان كل من يجعل نفسه ملكا فهو ضد لقيصر *
* الفصل الحادي والاربعون * * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام اخرج يسوع الى 13
خارج * ثم جلس علي كرسي في موضع يعرف برصيف الحجارة وبالعبرانية يسمي عبانا * وكانت 14
جمعة الفصح وكان وقت الساعة السادسة * فقال لليهود ها ملككم * فصرخوا ارفعه ارفعه اصلبه * 15
فقال لهم فيلاطس ااصلب ملككم * فاجاب روساء الكهنة * ليس لنا ملك غير قيصر *
* حينيذ اسلمه اليهم ليصلبوه * فاخذوا يسوع * ومضوا به وهو حامل صليبه * الي موضع 16 17
يسمي الجمجمة وبالعبرانية يسمي جاجلة * حيث صلبوه * وصلبوا معه لصين اخرين من ههنا 18
ومن ههنا ويسوع في وسطهما * ثم كتب فيلاطس صحيفة ووضعها علي صليبه * وكان فيها مكتوبا 19
هذا يسوع الناصري ملك اليهود * وهذه الصحيفة قراها كثير من اليهود لان الموضع 20
الذي صلب فيه يسوع كان قريبا من المدينة * وكانت مكتوبة بالعبرانية واليونانية والرومية *
* فقال روساء الكهنة واليهود لفيلاطس لا تكتب انه ملك اليهود لكن هو قال اني ملك اليهود * 21
* اجاب فيلاطس ما كتبت قد كتبت * فاما الجند لما صلبوا يسوع اخذوا ثيابه وجعلوها اربعة 22 23
اجزاء كل جزء لواحد من الجند * وكان القميص غير مخيط من فوق بل منسوجا كله *

12 *Et propter hoc voluit Pilatus dimittere eum. Judæi verò clamabant, dicentes; Si tu dimittis eum, non es amicus Cæsari: nam quicunque facit se Regem, est contrarius Cæsari.*

Sectio quadragesima prima.

13 *Cùm autem audisset Pilatus hunc sermonem, eduxit Jesum foràs: deindè sedit pro tribunali in loco qui notus est* nomine *Congeriei lapidum, & Hebraicè vocatur Gabbatha:* 14 *Erat autem parasceue Paschæ, eratque tempus horæ sextæ, & dixit Judæis; Ecce Rex vester.* 15 *Clamaverunt autem, Tolle eum, tolle eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus; Num crucifigam Regem vestrum? Responderunt principes sacerdotum, Non est nobis rex præter Cæsarem.* 16 *Tunc tradidit eum illis, ut crucifigerent eum. Itaque sumpserunt Jesum,* 17 *Et abduxerunt eum ferentem crucem suam, ad locum quendam qui vocatur Calvaria, & Hebraicè vocatur Gagalat,* 18 *ubi crucifixerunt eum. Et crucifixerunt cum eo duos latrones alios, hinc & hinc, & Jesum in medio utriusque.* 19 *Prætereà scripsit Pilatus tabellam, & posuit eam super crucem ipsius; eratque in ea scriptum, HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM.* 20 *Et hanc tabellam legerunt multi ex Judæis, quia locus in quo crucifixus fuerat Jesus, erat propinquus civitati. Erat autem scripta Hebraicè, & Græcè, & Romanè.* 21 *Dixerunt ergò principes sacerdotum & Judæi Pilato; Ne scribas quòd ipse sit Rex Judæorum; sed quòd ipse dixerit, Ego sum rex Judæorum.* 22 *Respondit Pilatus; Quod scriptum est, jam scriptum est.* 23 *Milites verò cùm crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, & fecerunt ea quatuor partes, quamlibet partem uni ex militibus. Erat autem tunica haud consuta supernè, sed contexta tota.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወበእንተዝ፡ ፈቀደ፡ጲላጦስ፡ያሕይዎ፡፡ ወከልሑ፡አይሁድ፡ ወይቤሉ፡ እመ፡ አሕየውኮ፡ለዝንቱ፡ኢኮንከ፡ዓርኩ፡ለቄሳር፡ኵሉ፡ ዘያነግሥ፡ርእሶ፡ዐለዌ፡ ነጋሢ፡ውእቱ፡፡=፡
13 ወሰሚዖ፡ጲላጦስ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡አውፅኦ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ አፍአ፡ ወነበረ፡ ዐውደ፡ ውስተ፡መካን፡ ዘስሙ፡ሊቶስጥሮስ፡ ወበዕብራይስጢ፡ይብልዎ፡ገበታ፡፡=፡
በዓርብ፡ በ፮፡ ሰዓት፡ ምንባብ፡=፡
14 ዐዓርበ፡ፋሲካ፡ውእቱ፡ጊዜ፡ ቀትር፡ዘስሱ፡ ሰዓት፡ወይቤሎሙ፡ለአይሁድ፡ ነዋ፡ንጉሥ
15 ክሙ፡፡=፡ ወከልሑ፡ ወይቤሉ፡ አእትቶ፡ ወስቅሎ፡፡ወይቤሎሙ፡ጲላጦስ፡ ለንጉሥክ
16 ሙኑ፡ እሰቅሎ፡፡ወይቤሉ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ አልብነ፡ ንጉሠ፡ ዘእንበለ፡ቄሳር፡፡=፡ ወእሜዝ፡ ወሀቦሙ፡ ይስቅልዎ፡፡ ለፈቃደሙ፡ ወተመጠውዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአውፅ
17 እዎ፡ወወሰድዎ፡=፡ እንዘ፡ ይጸውር፡ መስቀሎ፡ብሔር፡ ዘስሙ፡ ቀራንዮ፡ ወበዕብራይ
18 ስጥ፡ይብልዎ፡ጎልጎታ፡=፡ ኀበ፡ሰቀልዎ፡፡ወሰቀሉ፡ምስሌሁ፡ ክልኤተ፡ ፈያተ፡ አሐደ፡
19 እምለፌ፡ ወአሐደ፡ እምለፌ፡ ወማእከሎሙ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡=፡ ወጸሐፈ፡ጲላጦስ፡መጽሐፈ፡ ወአንበረ፡ ደበ፡ መስቀሉ፡ ወይብል፡ መጽሐፉ፡ እግዚእ፡፡ኢየሱስ፡ ናዝሬ
20 ዊ፡ ንጉሠ፡አይሁድ፡፡=፡ ወብዙኃን፡ እምአይሁድ ፡ አንበብዋ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡፡ እስመ፡ቅሩብ፡ብሔሩ፡ ለሃገር፡ኀበ፡ ሰቀልዎ፡ ለእግዚእ፡፡ኢየሱስ፡ ወጽሑፍ፡ በዕብራ
21 ይስጢ፡ ወበሮማይስጢ፡ ወበጽርእ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ ለጲላጦስ፡ ሊቃነ፡ ካህናቲሆሙ፡
22 ለአይሁድ፡ኢትጽሐፍ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ ዘለሊሁ፡ ይቤ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡
23 አነ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ጲላጦስ፡ ወይቤ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ጸሐፍኩ፡፡=፡ ወሰበ፡ ሰቀልዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ወተካፈሉ፡ አልባሶሁ፡ አርባዕቱ፡ ሐራ ፡ ተአጺዎሙ፡ ወረሰይዎ፡ ዓርበዕተ፡ ክፍለ፡ ለአሀዱ፡ ሐራዊ፡ ክፍለ፡ ክደኖ፡ እልተላ፡ ወውእቱ፡ ክደንኒ፡ ዘአልበ፡ ረፋእተ፡ ለዕሉ፡ እንመቱ፡=፡

12 Et propterea voluit Pilatus servare eum. Et clamârunt Judæi, & dixerunt ei; Si servaveris hunc, non es amicus Cæsaris: quicunque regem facit seipsum, inimicus imperatoris est. 13 Et audiens Pilatus hunc sermonem, adduxit Dominum Jesum foràs, & sedit conventus in loco cujus nomen, Lithostoros: & Hebraicè vocant eum, Gabatha.

In sexta hora parasceues lectio.

14 Et parasceue Paschæ fuit tempore meridiano sextâ horâ, & dixit Judæis; Ecce rex vester. 15 Et clamârunt, & dixerunt; Tollite eum, & suspendite eum. Et dixit iis Pilatus; Regémne vestrum suspendam? Et dixerunt principes sacerdotum; Non habemus regem præter Cæsaré. 16 Et tunc dedit eum iis, ut suspenderent eum, secundùm voluntatem eorum: & acceperunt Dominum Jesum, & adduxerunt eũ, 17 Et attulerunt eum portantem crucem suam ad locum cujus nomē, Kranion: & Hebraicè vocant eum, Golgotha: 18 Ubi suspenderũt eum, & suspenderunt cum illo duos latrones, unum ex latere ejus, & unum ex latere ejus, & medio eorum Dñm Jesum. 19 Et scripsit Pilatus scripturam, & posuit super crucem ejus: et dixit scriptura ejus, DOMINUS JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. 20 Et multi ex Judæis legerunt hanc scripturã: quia propinqu⁹ erat loc⁹ ille civitati, ubi suspenderunt Dñm Jesũ. Et scripta fuit Hebraicè, et Romanè, & Græcé. 21 Et dixerunt Pilato principes sacerdotum Judæorum; Ne scribas, Rex Judæorum: *sed*; Ipse dixit, 22 Rex Judæorum sum. Et respondit Pilatus, & dixit; Quod scripsi, scripsi. 23 Et quum suspendissent Dñm Jesum, & divisa fuissent vestimenta ejus, quatuor milites sortiti sunt *pro* iis, & constituerunt quatuor partes, unicuique militi partem: tunicam ejus lacerabo? & illa tunica non habuit futuram, super eam, ullam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* بيلاطوس [لوح] نبشت و بر سر صليب نهاد * كه اينست يشوع † ناصري * ملك يهوديان * 19
* وان نبشته را بسياري † از يهوديان خواندند * سبب انك شهر نزديك بود بدانجا كه عيسي را 20
بر دار كردند * و خط بعبري نبشته بود * [و بيوناني] و برومي * * بزركان امامان † به بيلاطوس 21
كفتند * كه منويس ملك يهوديان * ليكن مي كفت كه ملك يهوديانم * * بيلاطوس 22
كفت † انچ نبشته شد همانست * * و سرهنكان چون عيسي را آويختند * جامهٔ اورا بچهار 23
بخش كردند * جبه او يكي از سرهنكان † بر كرفت * و جبهٔ او نا دوخته يك پاره بود *
از بالا تا زير *

19 *Pilatus* autem *tabellam scripsit, & vertici crucis imposuit, Hic est Jesus Nazræus, Rex Judæorum.* 20 *Hoc itaque scriptum multi ex Judæis legerunt: propterea quod urbs propinqua erat ei loco quo Jesum in crucem egerunt: & inscriptio Hebraicè scripta erat, & Græcè & Romanè:* 21 *Magni* autem *Sacerdotes Pilato dixerunt; Ne scribas, Rex Judæorum; sed* qui *dixit, quòd, Rex Judæorum sum.* 22 *Pilatus dixit; Id quod scriptum est pertadè est.* 23 *Satellites autem cùm Jesum suspendissent, vestimenta ejus in quatuor partes fecerunt; at tunicam ejus unus ex satellitibus sustulit: tunica autem ejus inconsutilis unâ textura erat, à summo usque ad imum.*